[illegible] frontispiece + title
69 engraved portraits on
eight leaves!

Ulrich Middeldorf

118 PETAVIUS, D., Rationarium temporum. Ed. nov. 3 tomi in 2 vol. Venetiis 1733. Mit 9 Tab. Ldr. Teilw. fleckig, bes. die letzten Seiten von Bd. 2. Einbd. z. Tl. beschäd. 100.–

529 PETAVIUS, Dionysius. Rationarium temporum in partes duas, libros tredecim distributum. In quo aetatum omnium sacra profanáque historia chronologicis probationibus munita summatim traditur. Ed. ultima. Nonnullis accessionibus auctior facta & ab auctore recognita. Paris, Apud Sebastianum & Gabrielem Cramoisy, 1652. Small 8vo. 2 vol. in one. (10 lvs, 526, (74) p., blank lf; 241, (7) p.) (spine damaged) -Z.542- calf *f* 180.--

schönen Initialen.

9 **Petavius Dionysius** (Aurel. et S. J.) Rationarium temporum, in quo aetatum omnium sacra profanaque historia chronog. probationibus munita summatim Preditur. Mit Titelkpfr. (Bibliotheksdarstellg.) u. Porträt, Titelvign., 6 gef. Landkarten u. 13 Kpfrn. Lugd. Batav., Peter v. d. Aa, 1710. Pgt. d. Zt. 16 Bl. u. 919 S. (Pag. setzt von 637—736 aus; Text aber vollständig!) u. 9 S. (Index et catalogus novarum librorum) 75.—
Vgl. Graesse V, 218 (diese Ausg. unbek.)

892 **Petavius, D. S. (S. J.), Rationarum temporum.** Ed. novissima, cui accedit supplementum, quo historia ad hoc usque tempus continuator, ut et tabulae genealogicae ac geographicae ... Leyden, van der Aa, 1710. Front.-Porträt, Titelkupfer, **4 gest. gefalt. Karten. 7 Kupfertaf.** 15 Bll., 809 S., 4 Bll. Hldr. d. Zt. mit Rückenvergoldg., Kanten bestoßen. (35) 160,—
Graesse 5, 217 mit anderen Ausgaben dieser oft aufgelegten Universalgeschichte. Die Karten zeigen Europa nebst Nordafrika und Teilen Asiens. Paginierung springt von S. 627 auf 737.

571 (Cronologia - '700). **PETAVIUS (Petau) DIONYSIUS.** De Doctrina Temporum. Accesserunt Notae et Emendationes quamplurimae etc... et JO. HARDUINI praefatio et Dissertatio de LXX Hebdomadibus. Veronae, 1734-36. **3 grossi** voll. in fol. ben leg perg. orig. con tass.; **ritr .A. al 1 vol. e varie figure astronomiche n.t.** ESEMPL. BUONO ED A LARGHI MARGINI ma con velature d'umidità a quasi tutta l'opera e specialmente al II vol. (Legatura di quest'ultimo, deformata). **Lalande; p. 346-47:** « Le troisiéme vol. est intitulé **Uranologium**, et contient **plusieurs ouvrages grecs, et de savantes dissertations sur l'astronomie ancienne... ».** Graesse; 5; 218. PREGIATA EDIZ.; RISTAMPA DI QUELLA DEL 1703. L. 55.000

PETAU, DENIS, S. J. Opus de doctrina temporum; auctius in hac nove editione notis & emendationibus... Cum praefatione & dissertatione de LXX. hebdomadibus Joannis Harduini, S.J.P. Antwerpiae, Gallet, 1703. In-fol. Pelle rossa, fil., dorsi orn., tagli dor., tracce d'uso, qualche rest. 3 vol. Ritr., 24 ccnn., 568 pp., 4 ccnn.; 6 ccnn., 536 pp.; 4 ccnn., 364 pp. *Poggendorff II, 412. Sommervogel VI, 598. Biogr. Univ. 33, pp. 458-462*: « Ce grand ouvrage est divisé en treize livres: les huit premiers contiennent les principes de la science du temps; et les quatre suivants, l'usage de la chronologie à l'égard de l'histoire; dans le treizième, le P. Petau a fait l'application de ses principes à une chronique qui finit à l'an 533 de nostre ère... Edition estimée... » *Rifioriture ed ingiallimenti. Elegante rilegatura coeva con qualche restauro.* L. 42.000.— $ 68.30

KZ.
J C G Sarpii
Magdbg.
Halae
ex auctione Krausiana
Julii Aug CIↃIↃCCC.
x ac. ßbg.

DIONYSIUS PETAVIUS,
è Societate Jesu.

SOLON
HIPPOCRATES
M.T. CICERO
DIONYSII PETAVII
RATIONARIUM TEMPORUM
ad nostra uſque tempora
continuatum.

DIONYSII PETAVII
AURELIANENSIS E SOCIETATE JESU

RATIONARIUM TEMPORUM

IN PARTES DUAS,
Libros Tredecim tributum.

In quo ætatum omnium ſacra profanaque Hiſtoria Chronologicis probationibus munita ſummatim traditur.

HAC EDITIONE NOVISSIMA
Diligenter a mendis priorum Editionum expurgatum.

Accedunt SUPPLEMENTUM *Hiſtoriæ ad hanc uſque ætatem* continuatæ, TABULÆ GENEALOGICÆ Veteris Recentioriſque Ævi, & INDICES nova cura multo locupletiores. Item TERTIA PARS Imperatorum, Regum, Magiſtratuumque Succeſſiones complexa.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud CORNELIUM HAAK,
MDCCXLV.

ÆQUO
LECTORI,
ARTISQUE
CHRONOLOGICÆ STUDIOSO
S.

Præſtantiam utilitatemque Petaviani operis Editiones diverſiſſimis in regionibus toties, & ſine ullo quidem faſtidio, repetitæ ſatis probant. Verum hæc multiplicata cura, ac ſæpe, ut fieri fere ſolet, ab hominibus iſtarum rerum minus intelligentibus adminiſtrata Petavio non parum nocuit, & egregium Ejus ſcriptum novis identidem maculis infecit: cujus criminis vix eſt ut ulla Editio, illarum certe, quas tractavimus, abſolvi poſſit. Opera nunc eſt data, ut labes non tantum illæ, quas publicatæ hujus ſeculi decurſu Editiones inpoſuerant, ſed etiam non paucæ, quæ Editioni tertiæ Pariſienſi, cui, quippe ultimam Auctoris limam expertæ, nullam aliam facile præponas, inſederant, tollerentur. Nec valde mirandum eſt, ſi Petavium opus ſuum ipſum recognoſcentem quidam nævi præterierint: cujus enim Scriptoris tanta ſit animi contentio, ut, quum in colligendis ſignandiſque numerorum ſummis verſatur, quod ſecunda Rationarii parte potiſſimum eſt actum, nunquam ſe

remittat, & vel labantis manus vitio a vero aberret. Eo minus eſt cauſæ, cur moleſte quis ferat, ſi nobis alienum laborem recenſentibus nonnulla ſe ſubduxerint. Veluti P. II. L. II c. 9. p. 98. omnino ſupplendum eſt: *aut a vivis adhuc parentibus in regni conſortium creduntur adhibiti filii:* quod vocabulum ultimum neque illa, quam dixi, Pariſienſis Editio præfert. Multo gravius inhæret mendum c. XIV. p. 116. nam illud cunctarum Editionum, *Et Perdiccæ primordium ad annum Per. Jul.* 4378. *accommodandum*, *quo cœpit annus* I. *Olympiadis* CXI, hunc in modum, ſi rem mentemque Petavii æſtimes, refingi debet: *Et Perdiccæ primordium ad annum Per. Jul.* 4278. *accommodandum*, *quo cœpit annus* I. *Olymp.* LXXXVI. Unius numeri nota perperam expreſſa Petavium incogitantem in eum errorem conjecit. Sic lib. III. c. 14. p. 154. pro, *anno illo mundi* 458. reſcribi juſſimus, *anno illo Chriſti:* pauloque ante p. 153. *Igitur anno mundi* 3935. quanquam de Χρηματισμῷ τῆς Ἀντιοχείας, ejuſque exordio, quod ibi non ſatis adcurate conſtituit Petavius, adire ſit operæ pretium ſummos Viros Henr. Valeſium ad Euagr. H. E. II, 12. p. 304. 305. & Henr. Noriſium de Epoch. Syro-Mac. Diſſ. III. p. 208. Verum ejuſmodi non ſane paucis correctionibus enumerandis ſuperſedeo. Ab hujus autem ſeculi principio cœptus eſt onerari Petavius neſcio quibus acceſſionibus & Hiſtoriæ recentioris ſupplementis, pannis ſcilicet purpuræ adſutis. Ferri quidem poterat utcumque commendata a magno judice Viri Clariſſimi J. C. Rungii, tum juvenis & in Academico ſpatio verſantis, cura: ſed quæ poſt-

poſtmodum Editio Genevenſis adjecit, illo ſtyli ordiniſque rerum neglectu conſcripta ſunt, ut ea vel patientiſſimus lector minimeque faſtidioſus non poſſit non aſpernari. Pars etiam tertia Petavium comitari debuit gravida Succeſſionibus Regum omnis ætatis & Magiſtratuum. Haud equidem inficias eo, fructus inde potuiſſe non contemnendos decerpi, ſi labor a Viro perito foret ſuſceptus, & penſiculata prudentia, puroque ſcribendi nitore, qualem hæ literæ deſiderant, elimatus. Nunc moleſtiſſime ferret, opinor, Petavius, ſi, inpetrato ad ſuperos reditu, ſe ſatellitio tam vili tamque inornato videret ſtipatum. Hæc tamen ipſa qualiacumque hac in Editione multo reperies caſtigatiora. Melius profecto de Petavio mereatur, & de temporum recte ordinandorum ratione, qui viam a Perizonio emunitam ſecutus aberrationes eximii Viri vel ipſe per ſe demonſtraverit, vel ex præclarorum Virorum, quibus poſt Petavium ex eodem ſtudii Chronologici genere laus apud poſteros immortalis eſt quæſita, ſcriptis collectas adnotarit: materiem ſatis largam multumque lectori profuturam ſuppeditabunt Henrici Valeſii, Uſſerii, Noriſii, Pagii; quorum opera perfectum eſt, ut nunc, ubi in devia præluxerit Petavius, haud ita difficulter detegi animadvertique poſſit. Eo collineat Præfatio Editionis L. Batavæ A. 1710. cui Jacobum Perizonium Virum Eruditiſſimum, Hiſtoriæque tum antiquæ, tum ſerioris longe peritiſſimum præſcribere non dubitavimus: conſtat enim auctor, &, quamvis nomen celetur, ſtyli rerumque tractandarum proprio ſibi colore facile dignoſcitur. Maluimus eam integram repræ-

 ſentare,

ſentare, quam, quod facere Rungius inſtituerat in Editione L. Batava anni 1724. cui curandæ vir morum ſuavitate & doctrinis optimus extremum ſpiritum impendit, diſtractam perque totum opus Petavianum ſparſam. Ad ſingula tamen loca, quid perſtringat Perizonius, verbulo monetur: additæ ſimul tum J. C. Rungii, quouſque vivus eas perduxit, notæ; tum breviores Editionis Genevenſis: nam prolixas illas Diſſertationes ad calcem libri rejicere conſultius videbatur.

Denique Indices multo, quam ante unquam fuerint, locupletiores induſtriæ juvenis adprime docti, literarumque ſtudioſiſſimi debes. Vale, Lector, & Editionem Rationarii Petaviani reliquis omnibus emendatiorem in rem tuam converte.

JACOBI

JACOBI PERIZONII PRÆFATIO AD LECTOREM

De nova hac Editione (A. 1710.) & quibuſdam in ipſam hujus operis Hiſtoriam Animadverſionibus.

SECUNDA adeo exiſtimatione *Petavium* ſimul ipſum, & Hoc *Rationarium* ab illo editum, proſecuti ſunt omnes fere Eruditi, ut inutilem eſſem ſuſcepturus operam, ſi alterutrum longa oratione laudare Tibi aut commendare aggrederer. Teſtatur abunde Utriuſque meritum, toties cum reliquorum ejus Operum, tum maxime Hujus ipſius, non in Gallia tantum, ſed & hiſce in terris pauciſſimos intra annos minimum ter repetita, editio. Et tamen quum deficerent iterum hic exemplaria, viſum fuit faciundum Diligentiſſimo Bibliopolæ, *Petro vander Aa*, ut idoneam eorum copiam juventuti ſtudioſæ denuo ſubminiſtraret. Neque vero id ſatis habuit, ſed & Hiſtoriam Petavii, quæ in anno ſuperioris ſæculi XXXII. deſinebat, & in Pariſienſi noviſſima Supplementum aliquod ad annum uſque CIↃ IↃCCII. ſed ex ſolis ferme Gallicis rebus acceperat, continuari & ipſe, at per omnes Europæ potiſſimum Gentes, ad hunc ipſum uſque annum curavit, eaſque ad partes recte peragendas ſedulum & harum rerum peritum adhibuit Juvenem, *Joh. Cunradum Rungium*, qui non illas tantum magna ſuſcepit cura, ac

 per-

perſpicuo exſecutus eſt ſtylo, ſed & Genealogicas ad Petavianam Hiſtoriam, quum Veterem, tum Recentem, ejuſque ſupplementum, adjecit Tabulas, utiliſſimas ſane Lectoribus futuras, quum in iiſdem Familiis complurium, diverſorum licet, Hominum eadem plerumque occurrant nomina. Ea autem res, neceſſe eſt, ut Lectori non ſatis attento aut docto obſcuritatem ſubinde pariat, aut certe hæſitationem objiciat. Conſultius itaque duximus, haſce Tabulas, relatas identidem ad hanc Editionem & ejus Paginas, priori Parti ſubjicere, quam, quod in Pariſienſi illa noviſſima vidimus factum, integras addere & magnæ molis Tabulas Chronologicas, quæ ſeparatim & in patula unius paginæ forma rectius a pleriſque jam habentur, ſæpius hic itidem editæ. Sed & loco Diſſertationum, quas aliunde excerptas ſeu repetitas de variis argumentis & controverſiis Illa nobis aliquando exhibet, & Petaviano operi interſerit, utilius quid nos præſtituros credidimus, ſi, quos obſervavimus olim inter legendum hoc *Rationarium*, & in marginem, ut fit, vel in extremum Libri conjecimus, ipſius Auctoris, ceteroquin Eruditiſſimi, errores aliquot Hiſtoricos (nam nihil fere ab hominibus etiam præſtantiſſimis proficiſcitur, in quo nulla humanæ imbecillitatis reperiantur veſtigia) in publicam exponeremus lucem, ut juvenes ab iis ſibi caverent, nec tam illuſtri nomine & auctoritate ſeducti ab certa veritatis via in devios & incertos tramites abriperentur, tanto magis, quoniam hos ipſos Errores in Pariſienſi relictos & ſine animadverſione aut admonitione ulla præteritos reperimus. Tales ſunt in

Parte I. Lib. I. Cap. VII. Pagina 28. de Xutho Hellenis F. quod, quum Arbiter ſumptus inter Filios Erechthei Athenienſis Cecropi regnum adjudicaſſet, ab reliquis ejus Fratribus ſolum vertere Athenis fuerit coactus, ſeque in *Ægialum, quæ tum erat Achaia*, receperit. Dicendum enim erat, *in Achaiam, quæ tum erat*, vel appellabatur, *Ægialus*, vel, *in Ægialum, quæ dein erat Achaia.* Certe ita

ita ipſe paulo ante, *Regione, quæ ab Achaeo* Xuthi F. di-
cta *eſt Achaia, Aegialea Antea vocabatur.* Sed & Pauſanias, quem ſequi ſe hic nominatim fatetur, Achaicorum initio diſerte ait, regionem iſtam *Achaiam* dici ſuo tempore, at *Aegialum* (τὸ ἀρχαῖον) *antiquo tempore.*

Cap. VIII. pag. 33. minus accurate Megapenthen Proeti Filium dicit *Patruelem* Perſei, quum mater Perſei, Danaë, fuerit Megapenthis Soror Patruelis. Similiter Pag. 34. *Electryona & Taphium Perſei Filios* dicit, quum id fuerit quidem Electryo, ſed Taphius fuerit Perſei Pronepos, ut ipſe paulo ante oſtendit, vel retulit ex Apollodoro lib. II. cap. IV. §. 5. & 6. Mox Pag. 35. vitio Typographico legitur in hac & Pariſ. aliiſque Edd. *Thyeſtes Pelopis Filiæ imprudens vitium obtulit.* Obtulit enim vitium, non *Pelopis*, ſed ſuæ Filiæ, quae *Pelopeja* dicebatur, quod ipſum Nomen vocabulo *Pelopis* hic ergo eſt ſubſtituendum.

Cap. IX. p. 37. extr. Minoës duos ex Diodoro memorat, alterum Europæ Filium, alterum *Nepotem.* Immo *Pronepotem.* Nam ipſius prioris Minois Nepos fuit poſterior, ergo Europæ Pronepos. Vide Diodorum in margine laudatum.

Cap. XII. p. 47. *Amphitruo, Fratre, eodemque Socero, per imprudentiam occiſo.* Deſignat *Electryonem*, qui *Patruus* fuit *Amphitruonis & Socer*, Frater autem Alcæi, unde natus Amphitruo. Sed res ex ipſis Petavii verbis manifeſta, ut adeo non inſcitiæ hi quidem ſint errores, ſed incuriæ cujuſdam.

Lib. II. Cap. IV. p. 72. & Cap. V. init. confundit in unum tempus Olympiorum ludorum inſtitutionem ab Iphito factam, & Olympiadum Epochæ initium, ſeu Iphiteam Olympiadem prorſus Primam, & alteram Chronologicæ Epochæ Primam, inter quas tamen intervallum fuit 108. annorum: atque ideo hæſitat in priore loco, dicens: *Harum rerum tempus ob Scriptorum diſſenſionem, certo conſtitui non poteſt. Nam Lycurgum alii ſub Primam*

Olympiadem floruiſſe volunt, alii annis centum, eoque amplius, eam anteceſſiſſe. At recte Utrique, nec ulla inter eos *diſſenſio*, ſiquidem alii intellexere vere Primam Olympiadem Iphitei temporis, alii Primam Epochæ Chronologicæ, quæ ab Iphiteâ fuit Duodetriceſima. Res eſt certa. Male ergo Petavius poſteriore loco Primum Olympiadum certamen ab Iphito inſtauratum ait tempore Oziæ Judæorum Regis, XXIII. annis ante Romam conditam, quum ab eo tempore cœperit potius Epocha Olympiadum, ſeu XXVIII. Olympias, at Olympicum certamen ab Iphito inſtauratum jam fuerit 108. annis ante.

Cap. VII. p. 83. Lucretiæ ab *Arunte* Tarquinii Superbi Filio ſtuprum illatum ait. At Livius, Dionyſius, Alii, *Sextum* vim Lucretiæ intuliſſe tradunt. Res ſatis eſt nota. Præeuntem tamen ſibi in hoc errore habet Florum I. 10.

Lib. III. Cap. I. p. 104. & Cap. II. p. 107. Legatos ait a Dario Hyſtaſpis miſſos in Græciam, qui *aquam & ignem* a Græcis peterent. Nihili hoc eſt; fefellit Petavium frequens Romanorum phraſis, *Aqua & igni interdicere alicui.* Legati vero Perſarum petierunt *Terram & Aquam* illorum, ad quos erant miſſi, h. e. ut Regem Perſarum illi reciperent ſibi Dominum totius *Terræ & Aquæ* ſuæ. Vide Herodotum lib. VI. cap. 48. 49. & alibi.

Cap. II. p. 106. *Ambo* (Harmodius & Ariſtogiton) *a Satellitibus occiſi, plerique alii torti & ſupplicio affecti.* Immo alter tantum illorum occiſus eſt a ſatellitibus, alter dein captus, tortus, & ſupplicio affectus. Vide Thucydidem VI. 57. Polyænum I. 22. Juſtinum II. 9.

Cap. III. p. 110. Sybaritas *ad Sagram fluvium* victos a Crotoniatis ductu Milonis tradit: ſed non dubito, quin victoriam Locrenſium de Crotoniatis, quæ revera *ad Sagram* fl. accidit, cum hac Crotoniatarum confuderit. Certe enim Diodorus, quem vides in margine citatum, dicto iſtic libro omnia hic a Petavio memorata habet præter

Sagram

Sagram illum. Præterea Fluvius iſte inter Sybarim & Crotona nuſquam eſt, at longe infra Crotonem verſus Locros. Celeberrimum autem fuit illud *ad Sagram* prælium inter Crotoniatas & Locrenſes, (Vide Cicer. de Nat. Deor. III. 5. Strabonem lib. VI. p. 261. Juſtinum XX. 3.) unde error hic Petavii videtur ortus.

Cap. VII. p. 117. Confundit itidem in unum Hominem duos maxime illuſtres viros, *T. Quinctium Capitolinum*, qui Volſcos vicit, & Antium cepit, ac *L. Quinctium Cincinnatum*, illum Dictatorem ab aratro, cujus res geſtas male alteri adſcribit.

Cap. VIII. p. 119. *Nec longe poſt* (Meliſſum) *Parmenides*, *qui* 90. *Olympiade inſignis eſt habitus.* Tantum abeſt, ut Parmenides iſte fuerit *Meliſſo poſterior*, ut fuerit ejus Præceptor. Sed & floruit Parmenides Olymp. LXIX. Vide Laërtium libro IX. Euſebius quidem retulit ad Olymp. LXXX. ſed vel ſic longe ante XC. Neque vero *Meliſſus* modo, ſed & *Empedocles* inter Parmenidis diſcipulos memoratur, teſte Laërtio. Sed ſæpe in numeris, ut ſolet, etiam in hoc Rationario erratur. Sic certe lib. III. cap. XIV. initio p. 133. Alexander M. dicitur natus anno Mundi 3628. ut habent, quas vidi, Editiones. Sed reponendum 3648. Vide Uſſerium. Sed & cap. XVIII. p. 148. Epicurus moriens dicitur *natus annos* 92. At legendum *annos* 72. Vide Diog. Laërt. & ibi Menagium. Et lib. IV. cap. III. p. 161. *ad* 220. *poſt Chriſtum.* Reſtitue 226 ex numero 472. hujus loci, & ex Petavii Parte 2. lib. 4. cap. 7. Verum talia inveſtigare noſtri non eſt inſtituti, nec otii.

Cup. X. p. 124. *Thebanos* ait *a Mantineenſibus*, *qui ab reliquis Arcadibus diſſidebant*, *ad auxilium vocatos*, inque eo bello periiſſe Epaminondam. Plane hæc veritati ſunt contraria. Nam Mantineenſes vocarunt Lacedæmonios & Athenienſes ſibi in auxilium contra Thebanos, at reliqui Arcades, & inprimis Tegeatæ, vocarunt Thebanos.

Lib. IV. Cap. II. p. 157. ait *Hannibalem*, victum in

Africa

Africa a Scipione, *ad Antiochum perfugiſſe*, ſtatim ſcil. poſt prælium & pacem factam. Videtur autem ſecutus in hiſce Turſellinum, qui de Eo Lib. III. Cap. 10. *Victus e prælio fugit in Aſiam.* Hannibal vero diu poſtea demum ad Antiochum in Aſiam confugit, quum interim Romani bellum jam geſſiſſent contra Philippum, & confeciſſent, atque Hannibal varios in urbe Patria Magiſtratus ſuſcepiſſet. Vide Corn. Nepotem, & Livium libro XXX, ac XXXIII. extr.

Cap. III. p. 159. de Philetæro, primo Pergamenorum Dynaſta: *Hic Fratres habuit duos Eumenem & Attalum, qui & in Regnum ſucceſſerunt. Primus autem Regium Nomen uſurpavit Attalus, ut ait Strabo.* Si Petavius ipſum hic Strabonem inſpexiſſet, diſtinxiſſet *Fratres* Philetæri ab ejus *Succeſſoribus*. *Fratres* vixere & mortui ſunt in *privata* fortuna. At *ſucceſſit* Philetæro Eumenes, Eumenis, qui Frater fuerat Philetaeri, Filius, Eumeni dein Attalus ejus Patruelis, ex alio Philetæri fratre, itidem Attalo, natus. Vide Strabonem lib. XIII. p. 624. & adde Pauſaniam in Atticis cap. 8. ſed qui locus ſatis eſt intricatus, ac leviter corruptus. Tentavit eum minus recte & commode Sylburgius, quum ſanari poſſit, tranſpoſita tantum particula δὲ. Nempe, Ὁ δὲ Ἄτταλος Ἀττάλου μὲν παῖς ἦν, ἀδελφοῦ (δὲ) Φιλεταίρῳ, τὴν δὲ ἀρχὴν Εὐμένους παραδόντος ἔσχεν ἀνεψιοῦ. Illud uncis incluſum δὲ tranſtuli, & poſui poſt τὴν. Ita vero ſenſus eſt, qui eſſe debebat, *Attalus Filius quidem erat Attali, Fratris Philetæri, regnum autem ab Eumene Agnato ſibi traditum habuit.*

Ibid. p. 160. Turpe vitium, neſcio unde, in Editiones irrepſit. Nam & Pariſienſis ultima illud æque, ac Aliæ, oſtentat. Antiochus Magnus, Rex Syriæ, dicitur iſtic una cum Sel. Cerauno *genitus Seleuco* Callinico, & tamen *Callinico Fratri ſucceſſiſſe.* Manifeſtum eſt, voluiſſe Petavium, *Cerauno Fratri*, ſicuti & mox ille Antiochus *Cerauni* hujus *Frater fuiſſe* dicitur, eique reverâ ſucceſſit.

Cap.

Cap. V. p. 167. Achæum ait *vindicata Seleuci Ceranni nece, omnia, quæ cis Taurum erant, armis recuperaſſe, & Antiocho* (novo Rege, adhuc puero, Ceranni Fratre) *ſpreto, Regnum ſibi ſumpſiſſe.* Plane contraria tradit Polybius lib. IV. cap. 48. recuſaſſe eum Diadema ſibi a populis Aſiæ oblatum, ſervaſſe autem regnum *Antiocho*, qui proinde Achæo (vide Polyb. lib. V. cap. 40.) totius Aſiæ cis Taurum Dynaſtiam permiſerit. Verum quidem eſt, mutaviſſe Achæum dein fidem, & ſe pro Rege geſſiſſe, ſed id aliquot annis poſt demum accidit.

Cap. IX. p. 178. *Ptol. Philometor, Ptolemæi Philopatoris & Cleopatræ Antiochi Sororis F.* Certus error incuriæ. Reſcribendum omnino *Ptolemæi Epiphanis*, qui fuit Filius Philopatoris, Pater Philometoris, Maritus Cleopatræ, Antiochi Epiphanis ſororis. Res nullius indiget probationis.

Cap. X. p. 185. Alexandrum Balam Demetrio Soteri, Regi Syriæ, oppoſitum, quaſi eſſet Antiochi Epiphanis Filius, appellat *Prompalum quendam, ſortis extremæ juvenem.* Suſpicor, unde hoc nomen acceperit Petavius. Nam quia ſequitur in his Juſtinum, credibile eſt, eum vel veteri quadam Juſtini Editione, vel Syſtemate quodam narrante perperam hanc ex Juſtino Hiſtoriam deceptum. Certe nunc legitur in Juſtini Edd. XXXV. 1. *ſubornant propalam* (vel ut alii, *propolam*) *quendam, ſortis extremæ juvenem.* Proprium ceteroquin Hominis nomen erat *Bala.* At alienum haud dubie & falſum eſt *Prompalus.*

Cap. XI. p. 187. *Macedonibus altero bello domitis, eorumque Regno in provinciæ formam redacto, ſervire deinceps Romanis neminem puduit.* Quam a vero aliena ſint, quæ hic dicuntur de *Servitute* Macedonum, & *eorum regno* tunc *in provinciæ formam redacto*, Vide apud Livium XLV. 18. & 29. Fefellit Auctorem Epitome Liviana.

Ibid. p. 188. Eumene Pergami Rege mortuo, Fratrem Attalum procuraſſe Regnum ait tanquam Tutorem, quia Eumenes Filium imbecilla adhuc ætate reliquiſſet *Eumenem.* Certiſſimus hic Error. Filius Eumenis dictus eſt,

non

non *Eumenes*, ſed *Attalus*, qui & poſt Patrui mortem Regnum ſuſcepit, & Regum Pergamenorum fuit ultimus.

Cap. XVI. p. 202. Tribunum pl. qui Sullæ decretam Belli Mithridatici provinciam ad Marium transferebat, vocat *C. Sulpicium*, qui dicendus erat *P. Sulpicius*. Vide Appianum, Livii Epitomen, & Alios.

Cap. XX. p. 213. Triumviros ait, *trifariam Romano diſtributo imperio*, cives quamplurimos *proſcripſiſſe*. At ea *diſtributio* totius Orbis & Imperii Romani facta dicitur a melioribus Scriptoribus, non ante, ſed poſt *proſcriptionem*, immo & poſt Bellum cum Bruto & Caſſio geſtum. Antea autem, ut ex Dione Caſſio liquet, quaſdam tantum provincias ſibi curandas ſinguli ſuſceperant. At poſt illos victos & occiſos totum *Romanum imperium trifariam* diviſerunt ab ſe ordinandum. Sed ſequi videtur Petavius denuo Turſellinum, qui lib. III. cap. 29. 30. turpiter Ordinem rerum geſtarum in hiſce miſcet & turbat.

Ibid. p. 214. Ventidius dicitur Parthos Syria expuliſſe *occiſo Rege eorum*. Minus recte: Rex erat Orodes, hujus autem Filius erat Pacorus, qui hic deſignatur *occiſus*. Nunquam autem ille *Rex* fuit. Vide Appianum, Florum &c.

Cap. XXI. p. 216. inter Scriptores, qui ſæculum Auguſti illuſtrarunt, memoratur *Cornelius Nepos*, *Attici Gener*. At evolvamus licet totam Attici vitam ab ipſo Corn. Nepote conſcriptam, ſed & Epiſtolas Ciceronis ad Atticum, non reperiemus tamen uſquam Nepotem *Attici Generum*. Gener ejus fuit M. Vipſanius Agrippa, qui poſtea etiam Gener Auguſti fuit factus.

Lib. V. Cap. IV. p. 233. Utrumque Imperatorem, Galbam & Othonem, perverſe nominat ſecutus manifeſte Turſellinum, iiſdem in erroribus ſibi præeuntem. Pariter enim priorem appellant *Sergium Galbam*, qui tamen fuit non *Sergiæ*, ſed *Sulpiciæ* Familiæ Homo, & prænomen habuit *Servii*, ut plerique Sulpiciorum. Dictus ergo fuit *Servius Sulpicius Galba*. Poſteriorem vero vocant *M. Silvium Othonem*, ſed qui fuit *Salvius* & Salviæ Gentis. Utrum-

trumque eſt certiſſimum, & omnibus ferme jam notum. Ne tamen imperiti harum rerum Lectores, auctoritate Petaviana inducti, in Nominibus horum Principum errarent, monendum hoc vel maxime cenſuimus.

Cap. IX. p. 247. *Ælianum Præneſtinum*, qui Variam ſcripſit & Animalium Hiſtoriam, refert ad tempora Hadriani & Antoninorum, quem vixiſſe & ſcripſiſſe demum tempore Alexandri Severi, in Præfatione ad Noviſſimam Æliani Var. Hiſt. Editionem, clariſſime eſt demonſtratum. Verum iſte error communis fuit omnium Petavii æqualium.

Lib. VI. Cap. VI. p. 283. irrepſit vitium turbandis Lectoribus idoneum, dum dicuntur Ariani ex Hieronymi Chronico *Homouſion* communi decreto ſanxiſſe, repudiato *Homouſio pariter & Anomoeo.* Manifeſtum eſt, & ex ipſo Hieronymo liquet, legi debere *Homoeuſion.* Verum hæc culpa non eſt Petavii, ſed Librariorum, male repetita tamen in ultimis edd. etiam Pariſina, Moguntina, Franekeranis, & hac Lugdunenſi. Similiter lib. VII. cap. XIII. p. 376. male etiam in hac Editione, ex aliis prioribus, dicitur Heraclius imperaſſe *annos* xx, quum xxx *annis* tenuerit imperium, mortuus quippe anno Chriſti 641. quum imperium accepiſſet anno Chr. 610. ut ex ipſo conſtat Petavio.

Lib. VIII. Cap. XVIII. 439. Græcos ait ſub Imp. Conſtantino Monomacho a *Suevis* male multatos. Quis locus hic *Suevis*, Germaniæ populo? Sed voluit Petavius *Servios*, vel *Servos*, ut eos vocat Cedrenus, quem vide.

Cap. XIX. p. 443. *Qui* (Capetus) *Carolum Lotharii Filium*, *Ludovici Fratrem*, *Aurelianis*, *ut dictum eſt*, *in cuſtodia habuit.* At vero fuit Carolus iſte Ludovici Transmarini Filius, Lotharii Frater, ac Ludovici Ignavi, ultimi ex Carolinis Francorum Regis Patruus, de quibus omnibus jam actum erat. Ipſe Petavius ſupra Cap. XVI. rectius hunc *Carolum* Ludovici ſine prole defuncti Pa-

truum, & Ludovici Tranſmarini Filium tradit, ut adeo res ſit certiſſima. Sed habuit hic ante oculos Aimoinum Monachum, qui vel ipſe, vel ille, qui ejus Hiſtoriam continuavit, lib. V. cap. XLV. ſcribit, *cui* (Ludovico ſine prole defuncto) *ſucceſſit Carolus Frater ejus, Filius Lotharii Regis.* Sed & Cap. ſeq. *Arnulphum* Archi-Ep. Rhemorum dicit ille *Fratrem Lotharii*, & hunc *Carolum* ejus Arnulphi *Nepotem*, h. e. Fratris Filium, licet & ipſe rectius Cap. XLIV. Ludovico Tranſmarino tribuerit *Filios, Lotharium & hunc Carolum.* Quocirca certiſſimi illa ſunt erroris, & tamen fecerunt, ut Petavius quoque ea hic ſcripſerit, quæ itidem cum prioribus ſuis non cohærent. Sed ab eodem fonte promanavit etiam ſequens ejuſdem Libri & Capitis Error.

Ibid. p. 445. de Philippo I. Rege Franciæ, *Uxorem habuit Bertam* Florenſis Ducis Friſiæ Filiam, Roberti Flandrenſis Sororem.* Pleraque hæc veritati nequaquam congruunt. Nam quis iſte *Dux Friſiæ*, cujus Filia fuerit *Soror Roberti Flandrenſis?* Sed & hic ignarum veri Aimoinum ignarus ſecutus eſt Petavius. Nam & ille uxorem Philippi appellat lib. V. cap. 47. *Bertam Balduini Comitis Hollandiæ Filiam, Roberti vero Comitis Flandrenſis Sororem.* Rectius quidem ille *Comitem Hollandiæ*, ſed pejus *Balduinum*, dicit Reginæ Patrem. Nihil nunc memorabo de nomine Reginæ, quam noſtri Annales *Machtildem* vocant, quia Galli pariter *Bertam* eam appellant. Sed certe Pater ejus male *Florenſis Dux Friſiæ* dicitur, quum fuerit *Florens*, vel *Florentius*, *Comes Hollandiæ*, neque ulli tunc exſtiterint *Friſiæ Duces.* Pejus etiam ipſa *Soror* fuiſſe affirmatur *Roberti*, quem habuit illa Vitricum. Nam Robertus Flandriæ Comitis, Balduini, Filius ſecundus uxorem duxit puellæ iſtius Matrem viduam. Vide Noſtros Stokium, Bekam in Epiſcopo xx. Joh. a Leydis lib. XI. cap. I. qui ibi quoque Filiam Florentii [illegible] *Mach-*

* *Florenſis*] Sic prave legebatur in Ed. A. 1710. pro *Florentii.*

Machteldim dicit, vel *alio nomine Bertim, nuncupatam*, denique Snoium, & Alios.

Lib. IX. Cap. 11. p. 464. Petrum Arragoniæ Regem ait deceſſiſſe, *dictis ex teſtamento heredibus, Filiis, Friderico Arragoniæ, Jacobo Siciliæ. Qui Carolum dimiſit &c.* Turbata hæc valde ſunt. Certe in Regnum Arragoniæ Patri ſucceſſit Filius natu maximus, *Alphonſus*, non *Fredericus*, quem Auctor ipſe poſt Jacobum demum accepiſſe Siciliam ſcribit. Vide Marianam lib. XIV. cap. 9. ut & Hieron. Blancam, ac Indiculum Rerum ab Arrag. Regibus geſtarum lib. 11. qui inſuper addunt in teſtamento Patris nullam Siciliæ factam eſſe mentionem. Deinde videtur voluiſſe Petavius, ab *Jacobo dimiſſum Carolum* Claudum, Regem Neapolitanum, e cuſtodia; quum id fecerit *Alphonſus*, & *anno* 1288. *Jacobus* necdum Rex Arragoniæ fuerit, ad id regnum productus demum anno 1291. Neque vero pactum tunc, ut *Arragonum Regi a Papa Siculi Regni jus impetraret*, ſed Jacobo *Siculorum Regi*. Vide Marianam d. l. cap. XI. & XV.

Cap. V. p. 472. de Imp. Henrico VII. ait, eum *in Italiam profectum contra Gibellinam factionem bellum fortiter geſſiſſe*. Immo vero *contra Guelficam*, quæ jam Mediolani Eum aggreſſa occidere ſtuduit, & cum Roberto, Rege Neapolitano, ſocietatem contra Eum iniit, ducibus Florentinis, qui Guelforum tunc præcipui erant. Vide Nauclerum Fol. 245. Albertum Argentin. Alioſque.

Ibidem p. 474. Joannam I. Neapolitanam ait ſublatam *a Carolo Dyrrachino*, *Caroli Dyrrachini Filio*. Sic quidem & Pand. Collenutius. Sed tamen *Carolus* iſte, qui Johannam exſtinxit, *Ludovici Gravinenſis* fuit Filius, & *Caroli Dyrrachini*, *Patrui ſui*, ac Mariæ, quæ Johannæ fuit Soror, Filiam Margaretam, uxorem habuit. Vide Imhofii Genealogias Gallicas, I. 5. vel eam, quæ Rationario huic eſt ſubjecta, atque inſuper Mezeræum ad ann. 1382. Sed miris modis turbata eſt hujus Andegavenſis ſeu Neapolitanæ Familiæ ſucceſſio, etiam apud

alios Scriptores, quos inter notanda eſt Froſſardi, haud indiligentis ceteroqui Scriptoris, & hiſce temporibus proximi vel æqualis, incuria ſumma, dum inducit nobis lib. II. cap. 35. Johannam referentem Papæ Clementi ultima verba & mandata *morientis Patris ſui, Ludovici Regis, quæ & ille a moriente ſuo Patre, Roberto, accepiſſet*, quum certo conſtet, Johannæ *Patrem* fuiſſe, non *Ludovicum* aliquem *Regem*, ſed *Carolum Ducem Calabriæ*, eumque mortuum dudum ante Robertum, Patrem ſuum, cui proinde Roberto, Avo ſuo, Johanna proxime ſucceſſit in Regnum. Sed & ibidem *Filiam* Johannæ tribuit, cui illa *Maritum quæſiverit ex Gallia*, & ad cujus nuptias evocaverit *Ludovicum Navarrenum, ſed in itinere mortuum*, ut ita acceperit ipſa dein Generum ab Rege Galliæ ſibi miſſum, Robertum Atrebatenſem, qui Filiam illam duxerit. Hæc dein Filia & ejus Maritus, poſtquam ſe Carolo Dyrrachino Johanna dediderat, in cuſtodia traduntur exſpiraſſe pariter. Iſta autem Johanna cum ſuo Marito, Othone, pactionibus ex ea cuſtodia evaſiſſe dicitur & dimiſſa. Atqui nullam habuit Filiam Johanna, certe nullam adultam aut cuiquam nuptam; Ipſa vero in cuſtodia Caroli Dyrrachini eſt ſtrangulata, neutiquam ergo inde dimiſſa. Adde quod ipſe Froſſardus tradat alibi (I. 229. extr.) Ludovicum illum Navarrenum profectum in Italiam, ut duceret ipſam Neapolitanam Reginam, eamque duxiſſe re ipſa, ſed brevi poſt mortuum, cujus rei æque nulla eſt apud alios auctoritas, eaque ipſa inſuper huic loco libri II. plane eſt contraria. Quod ſi talem, tamque longam tot errorum ſeriem in una re aut Capite admiſiſſent Veteres, Græci aut Latini Scriptores, hui! quot & quantos nunc ederent clamores, quæ Judicia ſcriberent, hodierni Antiquitatis obtrectatores!

Ibidem, & ead. pag. inter Eruditos, qui vixerint tempore Ludovici Bavari, nominat *Johannem Okam*. At is fuit *Vilhelmus Okam*, celeberrimus vere iſtius tem-

poris Homo, Nominalium Philoſophorum Princeps. Vide de eo Leibnizii præfationem ad Nizolii Antibarbarum Philoſophicum, & Pinii Novam Bibliothecam Eccles. ſæculi XIV.

Cap. VII. p. 482. *Trapezuntinum imperium, capta ab Latinis Conſtantinopoli, Iſacius Comnenus fundaverat.* Quem putet aut intelligat *Iſacium Comnenum*, neſcio. Certe imperium illud condidit *Alexius Comnenus*, Manuelis F. Imp. Andronici ab Iſaacio Angelo interempti Nepos. Vide Nicetam in Balduino Flandro cap. 7. & 10. & Niceph. Gregoram lib. I. p. m. 9. & lib. V. p. 107. denique Pet. Bizarrum Rer. Perſic. lib. VIII. p. m. 217. Error Petavii videtur ex eo ortus, quod eodem ferme tempore, ſeu ſub Andronico, *Iſacius Comnenus* Cyprum occupavit, atque ita iſtic proprium ſibi quoque Regnum tunc condidit.

Ibid. p. 485. *Mahometis Patruelis & Gener fuit Hales, eique ſucceſſit.* Immo vero tres inter *Mahometen* & *Halyn* fuerunt interjecti, Abubeker, Omar, & Oſman. Poſt hunc enim demum ad ſucceſſionem pervenit Halys, ſed vel ſic inquietum plane bellis inteſtinis habuit Principatum, & adverſam ſibi Ajeskam, Mahometis viduam, maximæ inter Saracenos auctoritatis feminam, atque adeo, occiſus quinto imperii anno, adverſario ſuo & competitori, Muaviæ, integrum reliquit Principatum. Unde & Rodericus Toletanus in Hiſt. Arabum cap. 7. eum plane prætermiſit, & Oſmano ſucceſſorem dedit Muaviam. Vide & Abulfarajum, ac Elmacinum.

Cap. IX. p. 496. Ultimus Rex Cypri *Aecaterinam Marci Cornelii Filiam* duxiſſe Uxorem dicitur. Neſcio quid illud ſit nominis, aut quid ſibi velit. Verum nomen fuit *Catharina M. Cornarii Filia.* Bembus tamen & Sabellicus Cornelios quoque vocant iſtius familiæ Homines, ſed haud dubie ex nimio illo aliena nomina in Latinæ Linguæ formam redigendi ſtudio, tunc temporis valde uſitato.

Vide Hiſtoriam apud Amelotum de Rep. Veneta p. 164. 166.

Cap. X. p. 500. Henricum VII. Regem Angliæ vocat *Henricum Richemondenſem*, *Johannis*, *qui Sexti Henrici frater erat*, *Filium*. Aliter hæc res ſe habuit. Nam Henricus Richmondiæ Comes per Matrem Somerſethiam, vel Beaufordiam, referebat originem ſuam ad Johannem a Gandavo, Eduardi III. Filium, Lancaſtriorum progenitorem, atque inde jus ſuum in Regnum repetebat, non vero ex Paterna Familia, quæ erat Cambrica Tudoriorum. Pater vero ipſius, non *Johannes*, ſed *Edmundus Tudor* erat, *Frater* quidem, ſed Uterinus, Regis Henrici VI. ſiquidem utriuſque Mater, Catharina Gallica, poſt mortem Mariti ſui, Henrici V. nupſerat Ovino Tudor ex Cambria. Vide Polydorum Virgilium in Henr. VI. p. m. 488. & Bakerum in Eduardo III. Henrico V. & Henrico VII. Adde Genealogicam Regiæ Anglorum Familiæ Tabulam, huic Rationario additam.

Cap. XII. p. 509. *Cum Electore Saxonico*, Joh. Friderico, *captum* ſimul ait *Philippum Haſſiæ Landgravium*. Hic vero neutiquam bello fuit captus, ut fuit Elector; ſed poſtquam iſte victus plane & captus jam eſſet, tum demum Haſſus, inductus a Genero & Amicis aliis, ultro ad Carolum V. contendit, ut ſe ei ſubmitteret ac veniam precaretur. Res eſt notiſſima.

Ibid. p. 513. Mariæ Stuartæ, Reginæ Scoticæ, maritum ait *ab Hæreticis interfectum*, *ipſam e cuſtodia*, *qua eam ſepſerat Jacobus* Moravius, *dilapſam*. Crederes, hæc legens, quaſi Reginæ maritus conſpiratione Hæreticorum ex cauſa religionis fuiſſet occiſus. At nullam omnino partem in iſtius cædis crimine religio habuit; quin immo occiſus eſt per Bothwellum, conſcia haud dubie ipſa Regina, quippe quæ & Maritum ſuum incredibili proſequebatur odio, & Bothwello mox poſt illius cædem nupſit. Buchananum quidem hæc tradentem refutare co-

conatur Cambdenus, ſed qui ſcripſit omnia ad nutum & arbitrium Regis Jacobi, Mariæ Filii. Rei autem veritas confirmatur vel maxime a Melvilio, qui præſens tunc adfuit in Aula, & cum Fratre ſuo, Mariæ Legato ad Eliſabetham, fidum & conſtantem Reginæ Miniſtrum ſe præbuit, licet facta ejus improbaret.

Cap. XIV. p. 521. LudovicumXIII. Galliæ Regem duxiſſe ait Annam *Philippi II.* Filiam. Legendum omnino *Philippi III.* Culpa hæc eſt non Petavii, ſed librariorum, per quos in Pariſienſes, ultimam certe, & Noſtrates quoque Editiones vitium hoc irrepſit.

In Secunda quoque parte reperio paucula quædam olim notata, quorum nonnulla item a Librariis, quædam etiam ab ipſo Auctore, ſunt profecta.

Parte II. Lib. II. Cap. II. p. 68. *Ita enim faceti voluerunt, quod minime neceſſe fuit.* Repone omnino, *faceti eſſe voluerunt.*

Cap. V. p. 74. *qui Prometheum Herculis & Alcmenæ Filii æqualem fuiſſe contendunt.* Sic omnes, quas vidi, Edd. ſed delenda omnino vocula *Et.* Nam *Hercules* hic erat utique ille *Alcmenæ filius.* Et ſic loquitur infra cap. IX. p. 93.

Cap. XI. p. 101. *Si anno Aſæ 20. Jerobeamus regnum auſpicatus eſt.* Peccatum hic incuria quadam Auctoris, qua aliud ſcripſit, quam cogitarat aut voluerat. Legendum enim ſine dubio, *Si Aſa anno 20. Jeroboami &c.* Inſpice locum, & videbis rem eſſe certam.

Ibid. p. 104. *Joachazus Jehu Filius anno Joaſi Judææ Regis exceſſit.* Excidit, ut patet, numerus anni, qui eſt XXIII. Dein pro *exceſſit* reponendum *ſucceſſit.* Vide locum in margine Petavio notatum, 2. Regum XIII. 1.

Lib. III. Cap. VII. p. 134. *Apries Necao ſucceſſit;* Immo *Pſammi*, qui prius *Necao ſucceſſerat.*

Lib. IV. Cap. I. p. 164. *quot a Decembris 25. anni Juliani 45. ad 6. Januarii anni 64. intercurrunt.* Sic itidem

omnes meæ, Moguntina, Pariſ. & Hæc ipſa, (A. 1710.) exhibent, ſed pro 64. leg. 74.

Cap. II. p. 168. *per id tempus, quo natus eſt paſſuſque Chriſtus, ſuum Judæa Procuratorem habuit.* Repugnant hæc ſuperioribus, atque adeo exciderunt necopinanti & aliud agenti Petavio hæc verba, *Natus eſt.* Nam quo tempore *natus eſt Chriſtus, Procuratorem Judæa* nullum *habuit*, ut ipſe Petavius in hoc Capite ex profeſſo docuerat; at habuit, quo ille *paſſus eſt.*

Plura quin ſuperſint emendanda, nullus dubito, maxime in numeris Chronologicis, qui facilius & frequentius vitiantur. Verum notavi tantum, quæ obvia mihi nunc & in promptu erant. Inquirere reliqua, & ea gratia opus hoc denuo perlegere, non lubuit, nec vacavit. Et forſan videbitur nonnullis plus ſatis animadverſionum & notarum hic exhibitum, quamvis Ego tamen nihil hiſce laudi detractum & meritis Petavii velim. Tantum illud hinc diſcamus, vix ullos eſſe Scriptores, ſeu Veteres ſpectemus, ſeu Recentiores, qui ab omni vitiorum labe fuerint immunes. Homines fuerunt omnes, a quibus nihil humani erat alienum. Tales autem ſunt & erunt etiam hodierni, etiam poſteri, etiam illi ipſi Cenſores, qui nunc inhumana quadam arrogantia id unum videntur agere, ut alios, ac Veteres maxime, exagitando in contemptum, præ ſe ſcilicet, abjiciant. Supereſt nihil, quod te moneam, Lector, niſi Indices, huic operi jamdudum adjectos, nunc multis etiam acceſſionibus eſſe auctos, & plurifariam emendatos. Vale, & editione hac tuam in rem utere ac fruere.

ILLU-

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI

D. LUDOVICO BORBONIO ENGUIENNENSIUM DUCI.

SI *ipſæ per ſe loqui artes, diſciplinæque poſſent* (Illuſtriſſ. princeps) *magnas profectò tibi, ac tuo Parenti, ſummo viro, gratias agerent; nec minus ſibi de hoc honore gratularentur, quem ſunt ad hanc diem maximum veſtro de ſe judicio conſecutæ.*

Eſt enim hoc, quanti vos illas feceritis, illuſtre teſtimonium; quòd amplitudinis uterque tantæ, ille te in earum ſinu, ac gremio educari voluerit: tu earumdem convictu, & contubernio poſteriores aulæ delicias, & amœnitates duxeris. Hoc eſt, inquam, prorſus amplum literis noſtris, & magnificum; regia te ſtirpe puerum, & indole ſic illis tractandis aſſueſcere, non ut earum magiſtros ad te domum evoces; aut oblectamenti, & acroamatis adhibeas loco: ſed ut ad illorum ædes ultrò accedas ipſe quotidie: neque in Scholarum officiis obeundis proprium tibi quicquam præter cæteros aſſumas. Qua re cùm ſempiternum vobis nomen, ac famam utrique comparatis; tum exemplum huic, & ſequenti ætati ſtatuitis, quanto illas in pretio haberi deinceps oporteat: ut id ex opinione evellatur hominum, quod pleriſque ordinis illius vel palam, vel uſu tacito ac judicio perſuaſum videtur: ut quiſque ſummo loco natus eſt, ita minimum cum otioſis illis, & inertibus ſtudiis habere commercii. Quod ſi quis jactare audebit in poſterum; non Alexandri M. non Caroli noſtratis, non reliquorum, quos ex antiquitatis memoria proferre ſolemus, ſed recentiore iſto tuo, & Illuſtriſſimi parentis tui facto refelletur. Hoc

igitur,

igitur, ut dixi, nomine quàm maximas ſe ambobus vobis gratias debere literæ profiterentur, ſi uti ſermone poſſent: tum qui hoc poſſunt, fautores illarum, & amantes, prolixè, ac cumulatè facient: & hujus commendationem laudis adjungent ad cæteras, quarum ſegetem, ac materiam olim in Illuſtriſſimo parente tuo confectam habent: in te vero nihilo minorem, & his, quæ præ te fers, generis, naturæque bonis conſentaneam fore confidunt. Quam de te conceptam omnium opinione ſpem ratam exploratamque reddunt tot illa præſtantium, quæ vel id ætatis habes, indicia virtutum. Eſt omninò divinum neſcio quid in vobis principibus; & communi captu altior indoles, quæ vos ſecernit à vulgo; & ad hominum imperia, magnaſque res, & arduas capeſſendas natos eſſe demonſtrat. Atque ut in apum genere ſigna quædam regibus indita ſunt, quibus facilè dignoſcuntur ab reliquis: aut ut Spartorum poſteri lancea; eburneo humero Pelopidæ; Seleucidæ ancora; naturalibus aliis alii notis inſignes erant: ſic eſſe ſolet eximium aliquid in magnis viris; quos ſupra ſortem aliorum non tam conditio generis, quàm omnia gubernantis, ac ſuum cuique deſcribentis ordinem Dei voluntas extollit.

Ejuſmodi in te eſſe illa didicimus: primùm acre, & excellens ingenium; cujus eſt ad omnes capiendas artes tanta celeritas, ut undecimo jam ætatis anno, primas in Eloquentiæ ſchola eruditionis induſtriæque teneas: animus item honeſtæ laudis, ac gloriæ incitatus ſtimulis: crebra cum adverſario de doctrinarum genere omni certamina; neque certaminibus rariores palmæ, ac victoriæ; dum tu quidem æquales inter, omnium rerum, quibus ornari ætas iſta ſolet, principatum obtines; &, ſive Parentis hortatu, ſive tuapte ſponte id aſſequeris, quod cuidam in militiam profecturo principi ſuus apud Homerum pater præcepiſſe legitur,

Αἰὲν ἀριϛεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

ut umbratili hac, & ludicra dimicatione præludas iis triumphis puer, quos matura pòſt ætate juſtis ex hoſtibus, præliiſ-

que

que reportabis. His, quæ ſplendidiora videntur vulgò, multo accedunt illa potiora; flos quidam integritatis, ac nitor, nullis vitiorum maculis oblitus: docilis natura, & ad fingentis arbitrium tenera, & flexibilis: tum candidi mores, & amabiles; atque adverſus omnes, etiam infimos, ſumma lenitas, affabilitaſque ſermonis: Chriſtianæ denique ſine fuco pietatis diligens amor, & cultus. Hæc, & ejuſdemmodi cætera, magna per ſeſe, tamen in te nonniſi ſemina ſunt, & initia, quibus ad dignum Principe decus tuus ſenſim adoleſcit & perficitur animus.

Sed ego laudum hic tuarum præconium non decrevi facere. Id opus cùm erit, primùm univerſos, quod dicere cœperam, eò conſpirare, nitique ſimul oportebit, qui doctrinarum perſequuntur ſtudia; tum Societatem noſtram neceſſe erit ex omnibus: cujus inſtitutioni tuus te nunquam ſine laude nominandus pater addixit. Quod cùm ageret, unà præclarum obſidem, ac pignus dabat ſingularis de ea exiſtimationis, ac voluntatis ſuæ; & illius in te viciſſim obligabat fidem, ut quibus poſſet rationibus cùm amplificandæ gloriæ tuæ, tum juvandis, ac provocandis ſtudiis tuis incumberet. Ego itaque, qui, quòd & ex illa Societate ſum, & ingenuis delector artibus, utriuſque lege officii teneri me ſentio, eo ipſo defungendum mihi hoc tibi inſcribendo Opere ſtatui: in quod hiſtoriam omnem ab Orbis initio ad ætatis noſtræ tempora, quanta potui brevitate, diligentiaque contuli. Sic enim commodare primùm me putavi poſſe ſtudiis tuis: quorum præcipua pars in hiſtoriæ, & antiquitatis ſita eſt ſcientia. Hanc verò non decoram ſolùm principibus, ſed etiam perutilem eſſe, jure perhibent ſapientes viri. Sive quod civilis ex illa prudentiæ diſciplina petitur; dum ex alienis exemplis, & caſibus, quid in ſuis, vel communibus gerendis rebus tenendum, vitandumque ſit, addiſcunt homines, nullo ſuo labore, ac periculo: ſive ex tam aſſidua rerum humanarum, fortunæque, quam illic legunt, viciſſitudine, & imperiorum, ac civitatum occaſu, parvi iſta facere conſueſcunt, & in iis tuendis, aut appetendis modum adhibere cupiditatibus ſuis; atque ad ſolidæ, conſtantiſque glo-

riæ

riæ fructum, qui ex una virtute, & pietate capitur, conſilia ſua transferre. Hunc uſum hiſtoriæ legendæ vel eſſe præſtantiſſimum, non ſemel admonet gravis imprimis auctor Otho Friſingenſis, præſertim his verbis, quæ in ſecundi libri fine poſuit: Hæc omnia, *inquit*, nutantium rerum mala (ut ita dixerim) quotidianæ mortalium mortes ad veram, ac permanentem æternitatis vitam nos mittere deberent. *Ejuſmodi tu morum, vitæque fructum, non ſolùm utilius; ſed etiam, quæ tua eſt ingenii bonitas, jucundius, quam illum ſcientiæ cognitioniſque, cujus eſt vehemens imprimis amor in pueris, ex hoc noſtro libro colliges. Atque hinc poſtremò, de duobus illis erga te officiis, quæ mihi cum univerſa Societate propoſita debere eſſe dixi, conſequens fiet alterum; ut, ſi privatis adhuc nullis tuis, Illuſtriſſimi certè tui Parentis in me meritis; tum in noſtram Societatem utriuſque communibus, debitum à me viciſſim honorem, & cultum hac qualicumque nominis tui commendatione perſolvam.*

ILL. C. T.

Addictiſſimus,
DION. PETAVIUS
è Societate Jeſu.

AD CANDIDUM,

ERUDITUMQUE

LECTOREM.

NEQUE meram tibi (*Erudite Lector*) hiſtoriam hoc in libro, neque porro Chronologiam inſtitui ſcribere. Quæ duo quantum diſtent invicem, cùm eſt facilis exiſtimatio; tùm in poſterioris partis initio docebitur. Medii eſt ergo generis quod aggredimur, & ex ambobus ita temperatum, ut id ex unoquoque, quo potiſſimum commendatur, exprimat: quod minus ineſt commodum, eo careat. Habet hoc hiſtoria proprium, uti pleniùs rei geſtæ modum, ordinemque perſcribat; nullis ferè neque probationibus, & argumentis; neque teſtibus, unde ſingulorum annorum ratio conſtet. Chronologia verò unum illud inquirens, quibus ſignis, & veſtigiis ad annos ſuos, ac tempora res quæque dirigatur, earum ſumma ferè appellatione contenta eſt: ac neque ſingulas diffundit latiùs: nec earum progreſſiones, & exitus cum initiis contexit. Ita non obſcura ſolum præteritorum cognitio, ſed exilis etiam, & jejuna ſumi ex illa creditur. Nos hîc præcipua, rerum ab exordio, totius hiſtoriæ capita ſic exponimus; ut & paullò uberius, ac nitidiùs, quam Chronologia ſolet, atque hiſtorico pænè more, tractemus: & uniuſcujuſque, quantum licet, notemus annos, ac tempora, quæ partim Chronologicis argumentis, partim idoneis auctoribus affirmare ſtuduimus. Huic lucubrationi *Rationarii* nomen fecimus: quo nomine ſummam Imperii Romani, hoc eſt, vectigalium ejus, virium, & copiarum Indiculum ab * Auguſto confectum, Suetonius appellat.

Cum ſit igitur *duplex*, ut cum Phædro loquar, hujus *libelli dos*; ac tum perpetuam ab mundi primordio rerum hiſtoriam, tùm rationem temporis, id eſt, χρονικὴν ἀπόδειξιν exhibeat: utrumque hîc paullo aliter, atque in priori editione, inſtitui tradere. Nam in iſta conjunctim ambo illa iiſdem & libris, & plerumque capitibus exponebantur; ac ſuæ cuique hiſtoriæ ſubjecta erat Chronologica probatio: tum qui Operis in principio poſitus erat liber, & primus in Lectoris incurrebat oculos, meram Chronologiam offerebat; hoc eſt, elementa doctri-

* *Suet. in Aug. c.* 28.

ctrinæ illius, & annorum ſtructuras, computandorumque temporum præcepta. Quæ omnia etſi facilitate ſummâ, quantam capere res ipſa poterat, explicata illic erant: tamen non defuerunt, qui eorum ſe difficultate abſterreri ab illius lectione dicerent: ac malle ſe plena hiſtoriæ ſpatia continenti peragrare curſu; quàm toties ad eas tricas, & ſalebras offendere. Addebant iidem, ne id quidem conſilii fuiſſe, quod in ipſo Operis aditu, qui quadam ſuavitatis, & facilitatis illecebra blandiri, ac Lectorem allicere debeat, Chronologica iſta collocarim; quæ aſperâ fronte, ac tetricâ hiſtoriæ ab ſeſe ſtudioſos arceant: neque Pindari præcepto paruerim admonentis, *cujuſlibet operis in capite ſplendentem ac renidentem faciem eſſe oportere.* Hæc cùm plerique jactarent; etſi me nondum ſuperioris conſilii pœnitebat, tamen illorum obſequi voluntati, quàm in propoſito perſeverare malui. Quare quidquid ad ſubtilem, & enucleatam rationem temporum attinebat, quod per libros ſingulos diffuſum erat, & cum hiſtoria permiſtum, ſecrevi unum in locum, ac ſepoſui: totumque hoc Opus in partes duas diſtribui. Quarum prior nudam fere, ac ſimplicem hiſtoriam complectitur: eaque rurſus in Tomos eſt diviſa duos: è quibus alter ab mundi primordio ad Chriſtiana initia proficiſcitur: poſterior indè cœptam hiſtoriam ad noſtra uſque tempora perducit. Secunda pars Chronologicas probationes quatuor libris explicat præcipuorum hiſtoriæ capitum, quæ in priori Parte narrantur. Qua etiam in Parte priori, poſterioris locos ad marginem notamus; ex quibus probationes illæ repetendæ erunt, ſi quem ad iſta diligentiùs inquirenda voluntas induxerit. Ac præter hos Chronologicos locos, nomina inſuper adſcripſimus Auctorum ſingulorum, eorumque libros, & capita, unde quælibet hiſtoria deſcribitur. Id autem ea cautione fecimus, ut, quoad licuit, quàm vetuſtiſſimos, & illorum vel æquales, vel ſuppares temporum, hoc eſt, maximè omnium fide dignos adhiberemus. In quo & iſtud commodum eſt non ſanè prætermittendum, quòd hoc ipſum πάρεργον vice methodi eſſe poſſit, quam in legenda plenius ſibi quiſque præſcribat. Habebit enim Scriptorum notulis, quibus paginarum prætexuntur oræ, hiſtoricorum omnium ſeriem, & ordinem, qui temporibus ſingulis accommodantur. Cætera, quæ ex hujus libelli uſu adjumenta capies, tuæ (*Candide Lector*) experientiæ permitto: ne ambitioſe jactare noſtra, pluraque, quam re ipſâ peti ex illius tractatione poterunt, polliceri tibi videar.

Summa

Summa Temporum ab Orbis initio ad ætatem noſtram.

Annos ab rerum primordio, ad eum, qui Chriſti putatur 1633, numeramus 5616; proindèque ab initio mundi ad æram Chriſtianam, ſive ad eum annum, quo natus vulgo ponitur Chriſtus, computantur anni 3983, ita ut horum extremo communis Natalis inciderit. Hunc annorum numerum per intervalla certa ita partimur.

1 Ab exordio mundi ad Diluvium abſolutum anni ſunt 1656.

2 Ab eo anno, qui Diluvium proximè ſecutus eſt, ad Abraami quintum & ſeptuageſimum, quo ſtirpem illi pollicitus eſt Deus, anni numerantur 366.

3 Ab anno Abraami 76, ad eum, quo Iſraëlis poſteri ex Ægypto profecti ſunt, anni 430.

4 Ab eo, qui proxime ab exitu cœpit Iſraëlitarum, ad tertium Salomonis, ante Templi conditum, anni 519.

5 Ab quarto Salomonis anno, quo Templi fundamenta jacta ſunt, ad annum Cyri 21, ſive poſtremum Babylonicæ captivitatis, anni ſunt 474.

6 Ab ſoluta captivitate ad Communem Chriſti Natalem, anni ſunt 538.

Fiunt ab Orbe condito ad natalem Chriſti anni 3983. ad quos additi 1633. ſummam explent annorum à Mundi conditu 5616.

IN-

INDICULUS AUCTORUM,

qui in hoc priore Tomo primæ partis Rationarii Temporum citantur.

A.

A Ben Hezra.
Abul. Abulenſis.
Abyd. Abydenus apud Joſephum.
Act. Acta Apoſtolorum.
Ælianus.
Æſchyli vita.
Africanus.
Albatenius.
Alexan. Alexander Polyhiſtor.
Animad. Animadverſiones Petavii ad Epiphanium.
Anonymus auctor Argonauticorum.
Anonymus auctor Thebaicorum.
Anonymus auctor Troicorum.
Apollod. Apollodori Bibliotheca.
Apollon. Apollonius Rhodius.
App. Appianus.
Arati Vita.
Ariſt. Ariſtoteles.
Arria. Arrianus hiſtoricus.
Arund. marm. Arrundelliana marmora.
Aſcon. Aſconius.
Athen. Athenæus.
Aug. Auguſtinus.
Auct. Troic. *Auctor Troicorum à* Neandro *editus.*
Auct. lib. de prog. Aug. Auctor libri de progenie Auguſti.

B.

Ber. Beroſus.
Burg. Burgenſis.

C.

Cæſ. Cæſar.
Can. Math. Canon Mathematicus regum Babylonis.
Caſtor apud Euſebium.
Cedre. Cedrenus.
Cenſor. Cenſorinus.
Chion ad Matridem.
Chryſ. Chryſoſtomus.
Cic. Cicero.
Clem. Alex. Clemens Alexandrinus.
Con. Conon apud Photium.
Corn. Nep. Cornelius Nepos.
Cteſ. Cteſias.
Curt. Curtius.
Cyr. con. Jul. Cyrillus Alexandrinus contra Julianum.

D.

Dan. Danielis liber.
Dares Phrygius.
Demoſth. Demoſthenes.
Deut. Deuteronomium.
Dex. Dexippus in collectaneis Græcis Scaligeri in Theſauro temporum.
Dic. Cret. Dictys Cretenſis.
Diod. Diodorus Siculus.
Diod. Ecl. Diodori Eclogæ.
Diog. Diogenes Laërtius.
Dio hiſtoricus.
Dion. Halic. Dionyſius Halicarnaſſenſis.
Diſſert. var. ad Uran. Diſſertationes variæ ad Uranologium.
Doct. temp. Opus de Doctrina temporum.
Don. Donatus.

E.

Epiph. Epiphanius.

Epit.

INDICULUS AUCTORUM.

Epit. Epitome Livii.
Erateſthenes.
Eſd. Eſdræ liber.
Evag. Evagrius.
Euripid. Euripides.
Euſ. Chron. Euſebius Chronico.
Euſ. Pont. Euſebius Pontaci.
Euſt. Euſtathius Homeri Interpres.
Eut. Eutropius.
Excerpta Græca Scaligeri.
Excer. Val. Excerpta Valeſii ex Polybio, Diodoro, &c.
Exo. Exodus.
Ezech. Ezechiel.

F.

Flor. Florus.
Fron. Frontinus.

G.

Gell. Aulus Gellius.
Geminus.
Gen. Geneſis.
Georg. Georg. monachus.

H.

Hal. Halicarnaſſenſis.
Harpoc. Harpocratio.
Heb. Epiſtola Pauli ad Hebræos.
Hegeſ. Hegeſippus.
Herodianus.
Herod. Herodotus.
Hier. Hiermius.
Hieron. Hieronymus.
Hipp. Hipparchus.
Hirt. Hirtius.
Hom. Homerus.
Hyg. Hyginus.

I.

Idat. Idatius.
Joſ. Joſua.
Joſeph. Joſephus.
Iſa. Iſaias.
Iſoc. Iſocrates.
Jud. Judicum liber.
Julianus Toletanus.
Jul. Obſe. Julius Obſequens.
Juſt. Juſtinus Hiſtoricus.

L.

Lact. Lactantius.
Luc. Lucas. Euangeliſta.
Lycophron.
Lyra. Lyranus.

M.

Mach. Machabæorum libri.
Macro. Macrobius.
Man. Manilius.
Aldus Manutius.
Paulus Manutius.
Megaſt. Megaſthenes apud Joſephum.
Miſcell. Exercit. Miſcellaneæ Exercitationes ad Julianum.

N.

Neem. Neemiæ liber.
Not. ad Jul. Petavii Notæ ad Julianum.
Num. Numerorum liber.

O.

Orig. Rom. liber de Origine Romæ.
Oroſ. Oroſius.
Ovid. Ovidius.

P.

Par. Paralipomenon libri.
Pauſ. Pauſanias.
Philo.
Phlegon.
Phot. Photius.

*** *Pind.*

Pind. Pindarus.
Plato.
Plin. Plinius.
Plut. Plutarchus.
Polyb. Polybius.
Polyb. Ecl. Polybii Eclogæ.
Proſper.
Ptol. Ptolemæus.

R.

Reg. Regum libri.
Rup. Rupertus.

S.

Salluſt. Salluſtius.
Scal. Scaliger.
Serv. Servius.
Sig. Sigebertus.
Sigon. Sigonius.
Simpl. Comm. Simplicius in Commentariis ad Ariſtotelem.
Solin. Solinus.
Sophoclis Vita.
Steph. Stephanus de Urbibus.
Strabo.
Suet. Suetonius.
Suid. Suidas.

S.

Tac. Tacitus.
Tatianus.
Tert. Tertullianus.
Theocr. Theocritus.
Theod. Theodoretus.
Theoph. Theophanes.
Theophr. Theophraſtus.
Thomas Magiſter.
Thuc. Thucydides.
Thucydidis Scholiaſtes.
Tob. Tobias.
Trogus Pompejus.
Tzet. ad Lycoph. Tzetzes ad Lycophronem.

V.

Val. Max. Valerius Maximus.
Varr. Varro.
Vell. Vellejus Paterculus.
Virg. Virgilius.
Vita Horatii.

X.

Xeno. Xenophon.

Z.

Zoſ. Zoſimus.

RATIO.

RATIONARII TEMPORUM PARS PRIMA,

quæ eſt ἱστορική.

LIBER PRIMUS

Annos continens ab orbis initio, ſive (1) anno Periodi *Julianæ* 730. ad 3. *Salomonis*, qui eſt ejuſdem Periodi 3702.

CAPUT I.

Quænam (2) primo hoc intervallo à mundi conditu ad diluvium digna memoria contigerunt: ubi de operibus ſex dierum, deque anno diluvii.

MUNDUM à Deo eſſe factum, ſi non divina perſuaderet auctoritas, ſatis nos ejus per ſeſe contemplatio doceret. Hunc etſi ſummus ille Artifex conſtantem partibus ſuis & abſolutum momento creare potuit, paulatim tamen ſex intervallo dierum elaborare maluit. A. 730. Per. Jul. ad 2386.

Quo-

(1) *Anno Periodi Julianæ* 730.] De Periodo Juliana vid. *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 4. Cæterum Anno Per. Jul. 730. conditum fuiſſe Mundum aſſerit Auctor, quia à condito Mundo ad initium æræ Chriſtianæ annos tantum 3983. effluxiſſe putat: Vid. *part.* 2. *l.* 2. *c.* 1. Cum autem ex accuratioribus calculis infra in Not. *ad c.* 2. *lib.* 2. *part.* 2. *& ad c.* 6. ejuſdem libri deductis appareat annum primum Æræ vulgaris ſeu Per. Jul. 4714. fuiſſe Mundi 4004. (non 3984.) ſequitur Mundum Per. Jul. Anno 710. (non 730.) conditum ſupponi debere.

(2) *Primo hoc intervallo.*] Quæ fuerit hujus intervalli duratio, ſcil. annor. 1656. & de diſcrimine Codicum Hebraic. & Græc. vid. *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 1.

A. 730. Per. Jul. ad 2386. Quocirca principio rerum omnium nihil præter terram, terræque circumfuſam aquarum immenſitatem exſtitit. Aquæ porrò non craſſæ erant & concretæ, quales modò cernimus: ſed tenues, ac vaporis inſtar & nebulæ, totum hoc inane repleverant, quod ſupra terram elementorum cæterorum, ac cœleſtium corporum vaſtitas occupavit. Eas partim aquarum vocabulo, partim abyſſi declarat *Moyſes*; quas & initio, nondum exorta luce, tenebris obſitas fuiſſe dicit; & iis Dei incubuiſſe Spiritum. Ex aqua, terraque, velut materia, reliqua deinde formata ſunt corpora, quæ in ſex dierum opere percenſentur. Quòd autem Deum in principio cœlum & terram creaſſe, *Moyſes* ait, ea generalis eſt ſententia, quæ id omne complectitur, quod ſex illis diebus effectum eſt, quodque per partes deinceps exponitur.

Gen. 1.

Prima die lucem procreavit Deus; quam aqua, ſive tenuis & immenſus ille vaporum tractus excepit; nondum ſole producto. Et ut diei noctiſque ſpatia definiret, eandem lucem nebuloſi illius corporis agitatione circumtulit.

Secunda die firmamentum à Deo fabricatum eſt. Quo nomine tam cœleſtia corpora ſignificari credimus, quàm aërem & ætherem: hoc eſt, totum id, quod à terra ad extremum uſque mundi patet, & inane vulgò creditur. Quibus fingendis omnibus abyſſus, hoc eſt, aquæ in vaporem attenuatæ moles infinita materiam præbuit. Firmamento demum vis illa eſt indita, ut ſuperiores aquas ab infimis ſepararet: non ut totum ipſum inter ambas medium intercederet; ſed aliqua tantummodo ſui parte, quæ citima terris regio, aëris infima dicitur. Hæc enim ut firmamenti pars eſt, hoc eſt, inanis illius exporrecti; ſic firmamentum, vel expanſum, appellari poteſt. Superiores aquæ, nubes ſunt medio in aëre ſuſpenſæ, è quibus pluviæ gignuntur: inferiores, maria, fluminaque; quæ ſequenti die ortum habuerunt.

Tertio die primùm aquas in unum collegit locum; imò verò totidem in loca, quot maria, & lacus exſtiterunt. Nam exaggeratis in immenſum montibus, & excavatis alveis, aquarum conceptacula fecit. Exindè retectam humum herbarum ac ſtirpium viriditate

ditate veſtiri, arboresque juſſit educere. A. 730. Per. Jul. ad 2386.

Quarto die Solem, ac Lunam, ſtellasque collocavit in cœlo.

Quinto piſces & aves ex aqua procreavit.

Sexto demùm hominem finxit è terra, & divini afflatu Spiritus animavit: cui ab terra *Adami* nomen impoſuit. Poſt in hortos amœniſſimos a Deo conſitos novus homo transfertur; quos (1) in *Babylonia*, vel in hujus & *Meſopotamiæ* confinio ſitos fuiſſe, juſta ſuſpicio eſt. Non enim alibi *Tigris* * & *Euphrates*, (2) quos nominatim *Moyſes* recenſet, alveos committunt. Iis in hortis cùm alias arbores ad uſum hominis ac voluptatem, tùm inſignes collocavit duas, alteram vitæ, alteram ſcientiæ boni & mali. Prior ab effectu nomen invenit; quod ei vis ineſſet perpetuæ cum vita fovendæ ſalubritatis, [a] ut *Auguſtinus*, & *Proſper*, aliique ſentiunt. Poſterior ab eventu ſic appellata eſt; quòd ejus deguſtato fructu ſtatim intellexerunt, quanto amiſſo bono, quantum in malum incidiſſent, ut eidem [b] *Auguſtino* videtur, nec non [c] *Moſi bar Cephæ* in Commentario de Paradiſo; ſive quòd boni malique ſcientiam illa ex arbore ſerpens promitteret: ut acutè [d] *Rupertus*. Ibi dormientis ex *Adami* latere detractam coſtam Deus formavit in feminam, quam illi comparem & adjutricem dedit. Sed ea quovis hoſte graviorem ipſi perniciem attulit. Ejus quippe blanditiis infractus, oblatum ab illa interdictæ fructum arboris comedit. Cujus ſceleris noxam cùm ipſe præſenti mox pœna luit; tùm deinceps derivavit in poſteros. Igitur beata illa manſione dejectus cum culpæ ſocia conjuge in vitæ hujus ærumnas extruditur. Primi dein-

Paradiſus terreſtris. Gen. 2: 14.

[a] Aug. 3. Civ. cap. 20. Proſp. 2. de Vita Cont. cap. 18.

[b] Aug. 14. Civ. cap. 17.

[c] Par. 1. cap. 19.

[d] Rup. 2. de Trin. cap. 27.

Gen. 4.

(1) *In Babylonia.*] De ſitu Paradiſi terreſtris conſulendi *Bochart. Geogr. part.* 1. ſeu *Phaleg lib.* 1. *cap.* 4. & *Huetius Tract. de Situ Parad. Terr.* qui uterque poſt *Petavium* ſcripſere.

* *Tigris* quidem diſerte nominatur in vulgata verſione; ſed a Moſe vocatur *Chiddekel* Gen. II. 14. J. C. R.

(2) *Quos nominatim recenſet Moſes.*] In cod. Heb. non Tigris ſed Chiddekel nominatur: eo autem nomine eundem intelligi fluvium, qui Græcis Τίγρις dicitur, probant jam laudati Scriptores.

A. 730. Per. Jul. ad 2386. deinde mortalium ab illis orti ſunt *Cainus* & *Abelus*: quorum ille agricultura, hic paſtione pecorum vitam exercuit; qui & Deo propter integritatem fuit acceptior. Ob id furore ardens & invidia *Cainus* innocentem fratrem peremit: & in ultionem parricidii huc illucque vagus oberrans, ſimilem ſui, hoc eſt, inviſam Deo ac rebellem, procreavit ſobolem. Idem

Gen. 4: 17. de *Henochi* nomine urbem primus inſtituit. Stirpi huic adverſam, hoc eſt, piam & religioſam alteram propagavit *Sethus*, aliquanto poſt *Abeli* necem *A-*

Gen. 4: 26. *damo* genitus: cujus filius *Enos* Dei nomen invocare cœpiſſe dicitur: quod, ut opinio eſt, Dei cultum ab *Caini* poſteris obliteratum publicè conſtituit. Inter

Gen. 5: 22. alios memorandus venit *Henoch Jaredi* filius. Quem cùm ob innocentiam adamaſſet Deus, vivum adhuc ex hominum oculis eripuit (1) nondum legitima ætate confecta. Hujus poſteri, quos *filios Dei* Scriptura nominat, moribus in deteriora lapſis, cum *Caini* gente matrimonia junxerunt, quo ex commercio gigantes procreati ſunt. Tum in omne flagitiorum effuſi genus mortales, iram in ſe Numinis verterunt; cùm, virtute ex hominibus extincta, nihil ei jam moræ poſſet objici. Ergo inſenſus *Adami* poſteris Deus

Gen. 6. univerſos aquarum eluvione decrevit perdere. Unus è *Sethi* ſanguine *Noëmus* ſupererat, qui in fide ac Dei obſequio perſtabat. Hunc de conſilio ſuo centum & viginti annis ante certiorem facit: ac paucis ex hominum pecudumque numero ſervandis (2) moliri

Arca Noëmi. Arcam imperat. Centum totos annos in ea fabricanda Patriarcha poſuit. Quæ trecentos longa cubitos, lata quinquagenos, in altum tricenos aſſurgebat,

Gen. 7: 2. triplici tabulatorum ordine, in quibus ſuas quibuſque generibus animantium manſiones attribuit. Octo in totum hominum capita; purorum animantium ſeptena;

(1) *Nondum legitima ætate confecta.*] Erat nimirum annos natus 365. *Gen.* V. 23, 24.

(2) *Moliri Arcam imperat.*] De figura & dimenſionibus Arcæ conſulenda *Diſſertatio Gallica Joan. Le Pelletier Rhotomagi edita* Anno 1700. in qua fusè probat auctor, ſufficere potuiſſe hoc ædificium ad excipienda (præter Noachi familiam) omnia animalia in eo includenda cum pabulo, aliiſque ad eorum omnium vitam per annum conſervandam neceſſariis.

na; impurorum paria ſingula eo navigio incluſa ſunt, ac diluvii aquis erepta: reliqua terrarum omnium eluvione conſumpta ſunt; quam quadraginta dierum continens imber, & effuſi latè gurgites effecerant: ſic ut altiſſimorum juga montium quindecim cubitis unda ſupergreſſa ſit. Annus ab rerum exordio 1656. tunc agebatur, ante *Chriſti* æram 2329.

A. 730. Per. Jul. ad 2386.

Vid. Part. 2. l. 2. c. 1.

CAPUT II.

Quæ ex ſacra profanaque hiſtoria intervallo iſto geſta memorantur, quod (1) *ab anno Periodi* Julianæ 2387. *ad* 2752. *pertinet: ubi de* Babelis *ædificatione, ortu* Abraami, *& migratione:* Aſſyriorum, Ægyptiorum, Sicyoniorum *regnis.*

A. 2387. Per. Jul. ad 2752.

Exacto diluvio *Noëmus* ex arca digreſſus ſacra ritè Deo fecit (2) in montibus *Armeniæ*; ubi & arcæ reliquias in longa tempora ſervatas eſſe prodidere Veteres aliqui.

Gen. 8. Joſephus. l. 1. Ant. c. 4.

Poſt hæc, verſis ad agriculturam ſtudiis, vitem *Noë* conſerit: ac vino, cujus vim adhuc neſciebat, paulò largiùs epoto, in ebrietatem, ex eaque in ſomnum ſolutus eſt; quem nudatis verendis indecorè ſtratum in tentorio ludibrio *Chamus* habuit, fratribusque monſtravit: hi averſi, retroque gradientes pallium injiciunt. Re pater poſtea comperta, *Chami* ſtirpem exſecratus, *Japheto*, ac *Semo* bene precatus eſt. (3) Ab his tribus propagatum humanum genus brevi maximum incrementum habuit, ut non una re-

(1) *Ab anno Per. Jul. &c.*] De iſtius periodi duratione & auctoris in hoc errore, Vid. *Part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. & Not.

(2) *In montibus Armeniæ.*] Illi in Heb. cod. dicuntur montes Ararat; in Vulg. montes Armeniæ; fuiſſe autem *Gordyæos* in Armenia montes vero ſimillimum reddit *Bochart. Phal. lib.* 1. *c.* 3. Vid. *Chardini Itiner. Tom.* 2.

(3) *Ab his tribus.*] Ordo nativitatis filiorum Noëmi duci debet ex *Gen.* c. x. ubi illorum poſteri recenſentur, ibi autem ſic diſponuntur Japhet, Cham, Sem. Semus itaque non quòd fuerit primogenitus, ſed ob continuatum in ejus familia Dei fœdus, primus vulgò nominatur.

A. 2387. Per. Jul. ad 2752. regione capi ampliùs poſſet. Et videlicet frequentandæ erant orbis terrarum partes reliquæ. In has antequam immigrarent, à ſeque mutuò divellerentur, ingentem turrim in campo *Sennaar* ædificare placuit, quod commune ſui monimentum poſteris relinquerent. Erat hactenus mortalium omnium eadem lingua. Hanc fruſtrandis illorum conatibus Deus in plures diſtraxit. Ita commercio vocis ablato, ædificandi conſilium abjecerunt. Quod ex illa molitione reliquum fuit (1) *Babylonis* initium feciſſe creditur. Nam *Babel* à linguarum permiſtione turris illa nominari cœpit. Hæc ut in ortu ipſo *Phaleci*, hoc eſt, uno ab Diluvio vertente ſæculo, minimè facta putamus, ſic in plura proferre nihil attinet. Alterius ergo ſæculi elapſo jam dimidio, quod oſtendam in ſecunda parte, perturbatio linguarum, cum populorum ac regnorum propagatione, contigit. Part. 2. l. 2. cap. 3.

Abraami ortus. Ab *Heberis* ſtirpe, penes quam uſus cognominis linguæ & vera religio conſtitit, ortum duxit *Abraamus*, ingens pietatis & obſequii futurus ſpecimen. Pater huic *Thare*, patria *Chaldæa*; è qua Dei monitu cum Patre profectus (2) in *Meſopotamiam* eſt (3) ætatis anno 70. ac circiter annis quinque *Charris* habitavit. Partis 2. l. 2. cap. 2. Ibi patre relicto, mox, ut juſſus eſt, cum uxore *Sarai* & *Loto* fratris filio migravit in *Chananæam*, annum agens 75. *Tharæi* patris anno 145. Vixit deinde, patre ſuperſtite, annis in *Chananæa* ferè ſexaginta: quibus exactis, anno ipſo vitæ 135. in *Meſopotamiam*, ac paternam domum abiit; unde mox

(1) *Babylonis initium feciſſe creditur.*] Fuiſſe reverà terram Scinhar vel Sennaar eandem cum Babylonia, vel ſaltem Babyloniæ partem, ibique conditam tunc fuiſſe Babylonem, apertè colligitur *Gen.* X. v. 10. XI. v. 2. *Dan.* I. v. 2. Vid. *Perizon. Orig Babylon.*

(2) *In Meſopotamiam.*] Vel potius in Chananæam: Ur enim, unde proficiſcebatur Abram, in Meſopotamia erat. Vid. *Act.* VII. v. 2. & *cap.* ſeq. §. 1. ubi idem ſupponit auctor noſter. Vid. & *Perizon. Orig. Babylon. cap.* VI. *p.* 85. & addita in fine libri.

(3) *Ætatis anno* 70] Parum accuratam hic eſſe Auctoris noſtri Chronologiam probatur in *annot. ad cap.* 3. *lib.* 2. *part.* 2.

mox, jubente Deo, in *Chananæam* regreſſus eſt. Sic illa conciliantur, quæ ex *Moſis* & *Actorum* hiſtoria ſolent objici. A. 2387. Per. Jul. ad 2752. Part. 2. l. 2. c. 3.

Poſtquam *Noëmi* poſteri per orbem terrarum diſſipati ſunt, nationum exinde ac regnorum diſcrimina cœperunt. Quorum quidem literis prodita ſunt initia, vetuſtiſſimum fuit *Aſſyriorum*, ſive *Chaldæorum*, quod in *Babylonia* primum exortum, ab ea in *Niniven Aſſyriam*que translatum, annis circiter mille ac trecentis obtinuit. Nam quæ de *Arabum* & *Chaldæorum* antiquioribus regnis ex *Africano* commemorantur ab *Euſebio*, ea fabulæ, quàm vero, propiora ſunt. *Aſſyriorum regnum.*

(1) Primus in Regum *Aſſyriorum* ſerie *Belus* ponitur: qui *Babylone* regnavit, ejuſque conditor habetur à profanis Auctoribus; ex quo idem videtur eſſe, qui in ſacris literis *Nembroth* dicitur. Huic, cum quinque & ſexaginta imperaſſet annos, ſucceſſit *Ninus*: à quo condita *Ninive*; eoque ſedes tranſlata regni, quod deinceps ab *Aſſyriis* nomen accepit. Supra hunc profana hiſtoria non aſſurgit. Ac primus proferendi imperii cupiditate bella cum exteris feciſſe fertur. *Aſia* ſubacta, poſtremò *Bactrianos* cum eorum rege *Zoroaſtre* domuit. Inde *Semiramide* in conjugium adſcita, ex eaque ſuſcepto filio *Ninya* moritur poſt annos, quàm regnare cœperat, duos & quinquaginta. *Belus ſive Nembroth.* *Ninus.* Diod. 2. Juſt. 1. *Semiramis.*

Semiramis impubere filio circumſcripto, regnum artibus intervertit, quod duobus & quadraginta annis obtinuit. [a] *Græcorum* annales exſtructam ab ea *Babylonem* aſſerunt. Verius amplificatam dixeris, & mirabili mœnium ambitu cinctam; quorum circuitus [b] quadringenta & octoginta ſtadia colligebat. *Aſiam* præterea, *Mediam*, *Perſidem*, *Ægyptum*, *Libyam*, *Æthiopiam*, demùm *Indiam*, cum exercitu aditam ab illa vaſtatamque memorant. Ad ultimum libidinoſa mulier filium ad inceſtum provocans, ab eo necatur anno regni 42. (2) *Semiramidis* anno 23. *Abraa-*

a Diod. 2. Juſt. 1. Euſeb. Chron.

b Herod. 2.

(1) *Primus in Regum Aſſyriorum ſerie.*] Hos etiam Auctoris calculos emendatos habes in *annot.* 4. *ad cap.* 3. *lib.* 2. *part.* 2.

(2) *Semiramidis anno* 23.] Ad alia planè tempora pertinet *Se-*

A. 2387. Per. Jul. ad 2752. *braamus* oritur: non, ut falſò perſuaſit *Euſebius*, *Nini* 43.

Ninyas. *Ninyas*, interempta matre, regnum, quod à parentibus ampliſſimum acceperat, per ſummam ſocordiam tenuit; ac per præfectos omnia gerens, raroque conſpectus, inter pellicum greges conſenuit. Quod inſtitutum ſequentes deinde Reges amplexi ſunt, qui nulla re inſignes ac vix nomine ipſo poſteris noti, tres ſupra triginta recenſentur in *Euſebii Chronico*: quaternos amplius numerat *Africanus*, & imperii totius intervallum juſto longius facit. Quod ut ſupra demonſtravi, (1) annis 1300. circumſcribitur.

L. 9. de Doct. Temp. 15. *Ægyptiorum Dynaſtiæ fabuloſæ.* Per idem tempus, quo *Aſſyriorum* regnum primordium habuit, alibi quoque regna conſtituta ſunt: (2) præſertim *Ægyptiorum*, & *Sicyoniorum*. Sed illorum origines fabularum licentia corrupit. *Sicyone* duodecim ferè poſt *Aſſyriorum* initium annis fundatum eſt imperium, anno ante *Chriſtum* 2164. ac mille propemodum perſeveravit annis.

Semiramis. Vid. *loc. cit. in Not. præced.* & *Uſſer.* ad A. Per. Jul. 3499. Cæterum de *Semiramidis* nomine & Etymol. vid. *Bochart. Can. lib.* 2. *cap.* 11. Et *Jaquelot Diſſertat. de Dei Exiſt. cap.* 17. Conjicit hic ultimus ſcriptor fabuloſa eſſe ea omnia quæ de *Semiramide* narrantur, & nata ex vocibus quibuſdam æquivocis linguæ Hebr.

(1) *Annis* 1300.] Sic quidem *Diodor. Juſtin.* aliique ex *Cteſia* aſſerunt: ſed ex *Herodoto* 520. annos tantùm huic Monarchiæ tribuendos eſſe patet. Vid. *loc. cit.* ſupra.

(2) *Præſertim Ægyptiorum* & *Sicyoniorum.*] De horum imperiorum antiquitate & authoribus vid. *Perizon. Ægyptiac. Orig. & tempor. Inveſtigat. c.* 2. ubi multis probat ad Moſis, non vero Abraami, tempora referenda eſſe *Sicyoniorum* initia.

C A-

CAPUT III.

Summa hiſtoriæ ſacræ ſpatio illo comprehenſæ, quod (1) ab anno Periodi Julianæ 2753. ad 3183. *interceſſit, ubi de* Abraami, Iſaaci, Jacobi *geſtis, & hujus poſteris: tum de* Jobo. A. 2753. Per. Jul. ad 3183.

ABRAAMI, & ejus poſterorum variæ peregrinationes, resque ab iis geſtæ continentur hoc annorum ſpatio. *Abraamus*, fame urgente, anno ferè, quam in *Chananæam* primò tranſierat, [a] *Ægyptum* petiit, ubi ab (2) Regis libidine *Saram* ejus conjugem tutatus eſt Deus. [b] Inde reverſus in *Chananæam* ab *Loto* fratris filio divellitur; quem è *Meſopotamia* profectionis comitem, & hactenus contubernalem habuerat. Is *Sodomis* domicilium optavit: *Abraamus Hebrone*, ad convallem *Mambre*. *Abraami geſta.* a Gen. 12: 10. b Gen. 13.

[c] Secutum eſt bellum, quo à *Codorlabomore*, tribusque ſociis Regibus, victis aliis quinque Toparchis, è quibus *Sodomæ Gomorrhæque* Reges erant, ac direptis oppidis, pars prædæ fuit *Lotus*, cum familia, fortunisque omnibus. Sed re audita, victoribus ex improviſo ſupervenit *Abraamus*; iiſque per intempeſtam noctem fuſis ac fugatis, ſalva omnia cum *Loto* ſuo recuperavit. Redeuntem xeniis ac panis & vini myſtica oblatione *Melchiſedecus* excepit, Rex *Salem*: (hæc eſt, *Hieroſolyma*;) viciſſimque manubiarum primitiis ab *Abraamo* donatus eſt. c Gen. 14.

Poſt [d] annos decem, quàm habitare *Chananæam* cœperat *Abraamus*, *Sara* ſterilem ſe videns, *Hagarem* ancillam *Ægyptiam* viro ſuo permiſit. Ea gravida cum dominam ſperneret, ab ea malè habita, fugit in deſertum; [e] ſed Angeli monitu reverſa, *Iſmaëlem Abraamo* peperit annum agenti 86. d Gen. 16: 3. e Gen. 16: 16.

f Un-

(1) *Ab anno Per. Jul.* 2753. *ad* 3183.] De hujus 3. periodi duratione Vid. *Part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 4. & annot.

(2) *Ab Regis libidine.*] Rex ille Ægypti, Moſi tantum Pharao dictus, *Uſſerio* is videtur, qui *Manethoni* Apophis dicitur, Vid. *Uſſer.* ad A. P. J. 2730. & 2795.

A. 2753. Per. Jul. ad 3183.

[a] Undecenteſimo ætatis anno Patriarcha, ex fœdere, quod cum Deo percuſſit, cum omni familia, & *Iſmaële* 13. vel 14. annos circiter nato, (1) circumciſus eſt.

a Gen. 17: 1.

[b] Idem annus *Sodomæ*, *Gomorrhæ*, *Adamæ*, ac *Seboim* exitialis fuit. Quæ oppida propter execranda flagitia, ac præpoſteram libidinem, (2) pice ac ſulphure animata cœleſtis flamma conſumpſit. Quo ex incendio ereptus ab Angelis *Lotus*, amiſſa conjuge, quæ contra vetitum poſt ſe reſpectans in ſtatuam ſalis eſt mutata, primùm (3) in urbem *Segor*, quam imminenti cladi precibus exemit; inde vicinum in collem ſubiit; ubi, per noctem & ebrietatem, filias inceſto polluit. Hinc orti ſunt *Moab* & *Ammon*; à quibus totidem propagati ſunt populi.

b Gen. 18. & 19. *Sodomorum conflagratio.*

[c] Centeſimum annum agens *Abraamus Iſaacum* de *Sara* conjuge nonagenaria ſuſtulit anno ante *Chriſtum* 1936. ac tam illius, quàm Dei monitu, poſt annos aliquot, *Hagarem* cum *Iſmaële* filio domo expulit. *Iſaacus* virili jam ætate, hoc eſt, anno, ut putat [d] *Joſephus*, quinto & viceſimo, à patre immolandus ſiſtitur in monte *Moria*. Mox ejuſdem, à quo mactari juſſus erat, Dei imperio liberatus, poſt *Saræ* matris obitum, quæ [e] anno 127. exceſſit è vita, [f] *Rebeccam* duxit *Bathuële* natam, *Nachoris* filio, fratris *Abraami*. Erat tum *Iſaacus* [g] annos natus 40.

c Gen. 17: 17. & cap. 21: 5.

d Joſeph. 1. Antiq. c. 14.

e Gen. 23: 1.

f Gen. 24.

g Gen. 25: 20.

[h] Interim *Abraamus Cethura* in matrimonium ſumpta ſex filiis auctus eſt. [i] *Iſaacus* ſexagenarius, conjugis ſterilitate precibus diſcuſſa, geminos ex ea ſuſcepit *Eſau* & *Jacobum*, anno ante *Chriſtum* 1876. [k] *Abraamus* poſtea moritur vitæ anno 175. ante *Chriſtum*, 1862.

h Gen. 25: 1.

i Gen. 25: 26.

k Gen. 25: 7.

Poſt *Iſaacus* [l] variis peregrinationibus & incommodis exercitus, grandioribus jam filiis, hoc eſt, ſeptimum

l Gen. 26. & ſeq.

(1) *Circumciſus eſt.*] Tunc etiam mutata fuere nomina Abrami & Sarai; iſque exinde dictus *Abraham*, & Sarai *Sara*, *Gen.* XVII.

(2) *Pice ac ſulphure*] Inde ortus lacus *Aſphaltites* vulgò dictus, Moſi ים המלח *Mare ſalſum*, aliis *Mare mortuum*

(3) *In urbem Segor.*] Ea in textu Hebræo & plurimis verſionibus tabuliſque Geographicis *Tſohar* dicitur, Vulg. *Segor*.

timum & ſeptuageſimum annum agentibus, centeſimum trigeſimum & ſeptimum numerans ipſe (ut ex *Joſephi* & *Jacobi*, cùm in *Ægyptum* venit, ætate, & hujus apud *Labanum* manſione deducitur) *Eſau* filio benè precaturus, venatu prius ab illo parari ſibi epulas jubet. Sed, hortante matre, furtim obrepens *Jacob* paternam benedictionem intervertit. Mox fratris inſidias veritus [a] in *Meſopotamiam* ad *Labanum* avunculum fugit. Quo in itinere oblata ſibi per quietem Dei ſummis ſcalis incumbentis ſpecie, ac promiſſis animatus eſt. Cùm autem *Labano* ſeptennem operam in paſcendis pecoribus locaſſet, non ante pactam ab eo *Rachelem* abſtulit, quam majoris ſororis *Liæ* nuptiis per fraudem implicatus eſt, anno ætatis ferè 84. Per. Jul. 2921. Ex his, & earum ancillis duabus, (1) *Bala*, & *Zelpha*, nati ſunt *Jacobo* liberi duodecim. Ex *Lia* 7. *Ruben*, *Simeon*, *Levi*, *Juda*, *Iſſaſchar*, *Zabulon*, cum *Dina* filia. Ex *Rachele* 2. *Joſephus* & *Benjamin*. [b] E *Bala* 2. *Dan*, *Nephthali*. E *Zelpha* 2. *Gad*, *Aſer*: fiunt mares 12. cum filia unica. Viginti apud *Labanum* annis expletis, *Jacob* in *Chananæam* rediit, [c] anno vitæ circiter nonageſimo ſeptimo, ac variis in locis tentoria poſuit. Præſertim (2) apud *Sochotha*; & ad *Salem Sichimorum* oppidum, ubi [d] poſt annos decem, quàm è *Meſopotamia* redierat, *Dina* ejus filia ab *Sichemo*, *Hemoris* reguli filio, vim eſt paſſa: quam injuriam * uterini illius fratres, *Simeon* & *Levi*, *Sichimitarum* internecione & urbis direptione ſunt ulti. Profectus inde *Jacob* *Bethelem* abiit, novum jam adeptus *Iſraëlis* nomen: [e] quod ei ad patrem è *Meſopotamia* redeunti Angelus, quocum luctatus erat, monimentum fortitudinis impoſuit. [f] *Rachel Benjaminum* pariens obiit, cùm annos expleſſet *Joſephus* [g] ſedecim, & decimum ſeptimum

A. 2753. Per. Jul. ad 3183.

a Gen. 29.

b Gen. 30.

c A. C. 1780.

d Alexand. Polyh. apud Euſeb. 9. Præp. p. 247.

e Gen. 32: 28.

f Gen. 35: 19.

g Gen. 37: 2. & deinceps.

(1) *Bala & Zelpha.*] Heb. Bilha & Zilpha.

(2) *Apud Sochotha.*] Heb. Succoth.

* Minus accurate Auctor hac voce utitur. *Simeon* enim & *Levi* fratres *Dinæ* germani fuerunt, iiſdem plane, quibus illa, parentibus geniti. Sic infra c. 6. *Abſalomus Thamaris* frater uterinus vocatur, quem germanum ejus fuiſſe, dicere voluit Auctor haud dubie ex 2 Sam. XIII. 1. J. C. R.

A. 2753. Per. Jul. ad 3183. timum iniiſſet. Qui poſt paulò per invidiam à fratribus diſtractus, & in *Ægyptum* deductus, ab *Putiphare*, præpoſito cubiculariorum *Pharaonis* Regis, emptus eſt. Apud hunc cùm adoleviſſet, ab ejus conjuge fruſtra ſollicitatus ad ſtuprum, ejusdem falſa delatione ſidei & innocentiæ pœnas luit triennali carcere. (1) Unde ad interpretandum Regis ſomnium eductus, cùm imminentem fertilitatem annorum ſeptem, ac totidem ſterilitatem, præſagiiſſet, (2) toti

a Gen. 47. *Ægypto* præficitur. Eò demum [a] *Jacobus*, hortatu filii, cum familia & fortunis omnibus, graſſante jam tertium annum fame, proficiſcitur, anno ante *Chri-*

b Gen. 47: 9. *ſtum* 1747. annum agens [b] 130. qui erat *Joſephi* quadrageſimus. Vixit in *Ægypto Jacob* annis omnino 17. Eo mortuo corpus in *Palæſtinam*, ut optaverat, delatum, & in parentum ſuorum ſepulchro conditum eſt.

c Gen. 50: 25. [c] *Joſephus* anno vitæ expleto 110. mundi 2308. moritur, qui 71. circiter fuit, ex quo *Jacob* in *Ægyptum* immigrarat. Secundum hæc, *Jacobi* ſobole ma-

d Exod. 1. jora in dies incrementa capiente, (3) [d] *Ægyptiorum* Rex, quà invidia, quà metu ne deficerent, paulatim accidere illorum genus inſtituit. Itaque necari, præter fœminas, quidquid deinde ſtirpis naſceretur

e Exod. 2. jubet, aut in profluentem abjici. Ita [e] (4) *Moyſes* ad

(1) *Unde ad interpretandum Regis ſomnium eductus.*] Hic Ægypti Rex *Uſſerio* is fuiſſe creditur qui *Manethoni Mephramuctoſis* vel *Myſphragmutoſis* dicitur: *Uſſer.* ad A. Per. Jul. 2983. Minimè tamen negligenda quæ adverſus ſummi illius viri Chronologiam habet *Perizon. Ægypt. Orig. Inveſtigat. cap.* 12. Ex quibus hoc ſaltem colligitur, eſſe conjecturas, quæ de his temporibus traduntur. Tabulæ ſcil. *Manethonis* ex quibus ea ducuntur, & in pluribus confictæ ad Ægyptiorum antiquitatem augendam, & in reliquis corruptiſſimæ ſunt, ut fusè à variis Chronologis probatum eſt.

(2) *Toti Ægypto præficitur.*] Sub variis regibus & per annos 80. præfecturam hanc egit Joſephus. *Euſeb. Chron.* De eo vid. etiam *Juſtin. lib.* 36. *cap.* 2.

(3) *Ægyptiorum Rex quà invidia*] Rex ille *Uſſerio* itid. is judicatur fuiſſe qui *Manethoni Rameſſes Miamum* dicitur. Vid. & *Marsham* ad hæc tempora.

(4) *Moyſes ad flumen expoſitus.*] De Moſe vid. etiam *Juſtin. lib.* 36. *c.* 2. ubi imperitè illum *Joſephi filium* dicit.

ad flumen expoſitus, (1) à *Pharaonis* filia tollitur, & in aula ad ſpem regni capeſſendi alitur. Hic *Amrami* filius, *Caathi* nepos, *Levi* pronepos, *Maria* ſorore & *Aärone* fratre junior fuit. [a] Annos natus quadraginta, gentiles ſuos inviſens, *Ægyptium* quemdam, à quo *Hebræus* pulſabatur, occidit. Neque hoc Rege clam fuit. Itaque pœnam metuens in *Madianitidem* fugit *Moyſes*; ubi *Jethro* Sacerdotis filiam *Sephoram*, duxit.

A. 2753. Per. Jul. ad 3183.

a Act. 7: 23.

[b] Anno ætatis octogeſimo *Moyſes*, dum ad montem *Oreb*, qui & *Sinai* dictus eſt, greges paſceret, ex flagrante rubo divinis animatus oraculis, (2) in *Ægyptum* ad ſuos revertitur.

b Exod. 3. & 4.

Eodem intervallo *Jobum*, admirabile fortitudinis ac patientiæ ſpecimen, extitiſſe probabile eſt. [c] Quem ex *Eſau* ſtirpe deſcendiſſe cum pleriſque veterum arbitramur. Hujus ex veriſimili conjectura ſic annos ordinamus. Natus eſt *Zara*, nepote *Eſau*, ſub annum ante migrationem *Iſraëlitarum* ducenteſimum triceſimum ſecundum, ante *Chriſtum* 1763. Idem anno vitæ quinquageſimo permiſſus *Satanæ*, variis calamitatibus anno uno conflictatus eſt. Quibus perfunctus vixit deinde annos 139. ac mortuus eſt, ætatis anno 189. [d] ante migrationem ex *Ægypto* 45.

Job.

c Euſeb. 1. de Dem. c. 4. Epiph. Chryſoſt. Hom. 2. de Job. Auguſt. 18. Civ. c. 47.

d A. C. 1575.

(1) *A Pharaonis filia*] Quæ *Thermutis* dicta, *Joſeph. Antiquit. lib. 2. c. 5.*

(2) *In Ægyptum ad ſuos revertitur.*] Regnante jam *Amenophi Rameſſis Miamum* filio: qui *Amenophis Belus Ægyptius* fuiſſe exiſtimatur, pater Ægypti & Danai Græcis dictus. Tres autem *Beli* circa hæc tempora *Uſſerio* obſervantur. Primus *Babylonius*, pro Deo Chaldæis habitus, & *Jupiter Belus* dictus, qui Evechous fuiſſe videtur, circa annum Per. Jul. 2952. 2. Ægyptius, *Amenophis* ſcil. de quo hic ſermo, circa annum Per. Jul. 3203. 3. Aſſyrius Nini pater A. Per. Jul. 3392. ſcilicet Beli nomen non *proprium* fuit nomen, ut crediderunt Græci; ſed *appellativum*, Hebræum nempe *Bahal*, quod Dominum ſignificat. Ceterum in eo, ut in deſignatione aliorum Ægypti Regum, de quibus in ſcriptura ſacra fit mentio, ab *Uſſerio* diſſentit recentior ſcriptor *Perizonius*, cujus conſuli poſſunt *Ægypt. Orig. Inveſt.* & *Orig. Babylon. cap.* VI.

C A-

A. 2753.
Per. Jul.
ad 3183.

CAPUT IV.

De Argivorum *regno*, Inachi *poſteris*, *&* Ogygis *diluvio*, Prometheo; *&* Athenienſium *regno*.

Argivorum regni initium.

SEXTO anno poſt *Abraami* obitum, ante *Chriſti* æram 1857. *Argis* in *Peloponneſo* novum regnum auctore cœpit (1) *Inacho*: quem veteres plerique *Moſis* æqualem fecerunt: ſed aliquot ſæculis illo fuiſſe ſuperiorem, fidem fecit *Euſebius*. Nos annum, antequam ex *Ægypto* migrarent *Iſraëlitæ*, 327. illius regni finimus exordio. Poſt *Inachum* ſedes *Argis* perſeveravit imperii annis 546. ſub Regibus tredecim: è quibus novem priores, ad *Gelanorem* uſque, *Inachidæ* vocantur, quòd ab *Inacho* rectà ſerie deſcendant. *Gelanore* ab *Argivis* expulſo, horum conſenſu, regnum *Danaus* occupavit, ex *Ægypto* advena, & ab *Inacho* ipſe ſtirpis originem trahens; quippe *Beli* filius, *Epaphi*, quem *Io*, *Inachi* filia, *Jovi* peperit, pronepos fuiſſe dicitur. Ab *Danao* quatuor itidem *Argis* ſedem habuere regni, ad *Acriſium* uſque: quo per imprudentiam ab nepote occiſo *Perſeo*, *Mycenas* hic tranſtulit regnum, cujus è ſanguine poſtremus fuit *Euryſtheus*. Eo ab *Heraclidis* interfecto, *Pelopidæ* rerum potiti ſunt numero ſex: quorum ultimi Reges fuere *Tiſamenus* & *Penthilus*, *Oreſte* geniti. *Mycenis* porrò regnatum eſt annis 210. in

Part. 2. lib. 2, c. 5.

(1) *Inacho*] Circa *Inachi* nominis originem, an Græca fuerit, an Phœnicia, vix quicquam certi habetur. Forte ab appellativo Ἄναξ, *rex*, antiquiſſimi regis nomen proprium deduxerunt Græci. Fortè à Phœnicibus qui ſe *Anaki* filios dicebant & magna de parente ſuo narrabant, diu poſt tempora, de quibus hic agitur, nomen iſtud deſumptum eſt. Ex iis quæ ab Auctore noſtro è Græcis ſcriptoribus hauſta referuntur, id tantum conjici poteſt, circa tempora Abrami cœli cœptam Græciam, Japeti nimirum poſteris è vicina Aſia eò transfretantibus. Sed *Inachum* & *Argivorum* imperium ad antiqua illa tempora pertinere minimè ſit veroſimile. Moſis ævo vixiſſe *Inachum* tradunt accuratiores Chronologi. Vid. *Perizon. Ægypt. Orig. Inveſt. c.* 18.

in totum ab *Inacho* 756. uſque ad annum 80. poſt excidium *Trojanum*. Quæ omnia ſub conſpectum ſimul hic data, ſuis intervallis poſtea reddentur. Hoc quidem, quod *Iſraëlitarum* ex *Ægypto* profectione terminatur, hæc fere contigerunt.

A. 2753. Per. Jul. ad 3183.

Phoroneus, [a] *Inachi* & *Meliſſæ Oceaninæ* filius, [b] rudes adhuc homines & ſparſos oppidis legibuſque muniit, ac totam, ſi [c] *Apollodoro* credimus, ſub ditione ſua *Peloponneſum* habuit.

Phoroneus.
[a] Apollod. 2. Euſeb.
[b] Pauſ. Cor. p. 58.
[c] Init. l. 2.

[d] Hujus filius *Apis*, à quo *Apia* dicta, quæ poſtea *Peloponneſus*, ob mutatum in tyrannidem regnum inviſus ſuis, ab *Thelxione* & *Thelchine* ex inſidiis opprimitur, nulla relicta prole; [e] ac poſt mortem in *Ægypto* divinis conſecratus eſt honoribus. Quin & [f] *Inachi* filiam *Io* in *Ægyptum* pervectam memorant, [g] ibidem pro Dea habitam eſſe, ac nominatam *Iſidem*. Verum *Pauſanias* recentiori id alteri tribuit, *Jaſo Triopæ* filio genitæ, quod & mihi vero ſimilius videtur.

[d] Apollod. 2.
[e] Euſeb. & Auguſt. 18. Civ. c. 6.
[f] Herod. 1.
[g] Euſeb.

Sub eodem *Phoroneo Ogyges* in *Attica* regnabat: cujus tempore magnum ibi diluvium accidit, quod *Ogygium* vocant. [h] Id Olympiadem primam mille ac viginti annis anteceſſiſſe proditum eſt ab *Acuſilao*: qua ratione *Chriſtianam* æram præceſſerit annis 1796. quintoque ab *Iſaaci* morte anno contigerit. [i] Quanquam alii duobus circiter ac viginti annis tardius referant.

[h] Excerpta Scal. Græca p. 363.
[i] Vide c. 5. l. 2. part. 2.

Apide regnante *Spartam* conditam affirmat *Euſebius*.

[k] Septimi *Argivorum* Regis ætate *Triopæ*, ac *Cecrope* in *Attica* regnante, *Prometheus Japeti* filius, ejuſque frater *Atlas*, ambo Aſtrologiæ ſcientia nobiles, ſed fictis Poëtarum fabulis nobiliores exſtiterunt: quod tempus ſub diſceſſum ex *Ægypto Hebræorum* incidit. [l] Siquidem *Triopas* anno cœpit ante *Chriſtum* 1557. tertio & viceſimo priuſquam Dei populus emigraret: cum jam ante annos aliquot *Athenis Cecrops* regnum inchoaſſet: quod initium æra *Chriſtiana* prius eſſe annis 1558 ponit *Euſebius*; *Arundelliana* marmora tribus & viginti circiter anteverterunt. *Ægyptium* hunc fuiſſe docent [m] Veteres: & quod *Ægyptiacam* linguam *Græcamque* calleret,

[k] Tatianus.
[l] Vide loco cit. part. 2.
Athenienſium regnum.
[m] African. in Excerpt. Sca. p. 365. & Euſeb.

διφυὴ

A 2753. Per. Jul. ad 3183. διφυῆ nominatum. Ab hoc Reges in *Euſebii Chronico* recenſentur numero 17. quorum poſtremus fuit *Codrus*. Secuti ſunt * Prætores perpetui numero 13. deinde decennales ſeptem; demum annui conſtituti ſunt. Quæ quibus temporibus geſta ſint, ſuis locis explicabimus.

CAPUT V.

De his, quæ poſt migrationem ex Ægypto primis 46. annis memoria digna contigerunt Iſraëlitico *populo.*

a Ante Chr. 1531.

b Exod. 5. 6. & ſeq.

c Exod. 12.

d Lib. 9. de Doct. Temp. c. 24.

e Exod. 12: 37.

f Exod. 14.

[a] MOYSES (1) octogeſimo ætatis anno, quod de *Iſraëlitis* ab *Ægyptiaca* tyrannide liberandis mandatum ſibi erat, aggreſſus eſt exſequi. [b] Commeatu ab *Pharaone* Rege fruſtrà petito, multiplicibus prodigiis & calamitatibus adeò perterruit *Ægyptios*, ut cùm [c] poſtremò qui primi in quaque illorum familia geniti erant, ab Angelo nocte occiſi forent, eadem ipſa egredi permitterentur *Hebræi*. Quod antequam facerent, ſolemni agni epulo Paſcha dedicarunt. Is dies feſtus ad æternam partæ illo die libertatis memoriam deinceps inſtitutus eſt. [d] Prima illa nox ea fuiſſe videtur, quæ inter *Aprilis* dies ſecundum ac tertium interceſſit. [e] Cenſa ſunt *Iſraëlitici* nominis peditum duntaxat virorum millia ſexcenta. [f] Fugientem populum mox (2) inſecutus eſt *Pharao*. Sed *Moyſes* interrupto mari rubro viam ſuis aperuit: quam dum terga premens illorum *Ægyptius* ingreditur, eadem, qua diductum erat, virga percuſſum mare coiit, ac trepidantes involvit hoſtes. Ita

* Rectius Auctor eos adpellaſſet *Archontes*. Vid infra *c.* 12.

(1) *Moyſes.*] Exteris Scriptoribus minime ignotus fuit hic Judæorum Legislator. Vide quæ de eo congeſſit *Hugo Grot. de Verit. Relig. Chriſt. lib.* 1. § 16. & *in notis*.

(2) *Inſecutus eſt Pharao*] Scilicet *Amenophis*, 1. *Rameſſis Miamum* filius, pater *Sethoſis*, juxta *Uſſer. Ann. V. T. ad A. P. J.* 3203. *Perizonius Amoſim* fuiſſe putat primum *Dynaſtiæ* 18. *Manethonis*. vid. *Ægypt. Orig. Inveſt. c.* 18.

Ita trans ſinum *Arabicum* evadentes *Iſraëlitæ* [a] menſe tertio, qui eſt *Sivan*, legem à Deo conditam accipiunt, qua ſacra profanaque populi jura conſtituta ſunt. A. 3784. Per. Jul. ad 3701. a Exod. 19: 1.

Multis deinde ſtationibus confectis, [b] anno altero, quàm egreſſi erant, ineunte, *Aprilis* circiter 8. die, *Moyſes* tabernaculum erexit; *Aaronem* Pontificem, filios ejus Sacerdotes, inſtituit. At ingratus adversùs tot beneficia Dei populus, cùm & de cœlo ad eos alendos continuè Manna plueret [c], & interdum coturnicibus immiſſis etiam delicias indulſiſſet, jurgari ac Deum *Moyſem*que provocare non deſtitit. [d] Miſſi demùm à *Moyſe* in *Chananæam* exploratores decem: qui poſt dies 40. reverſi, cum terrore ac diffidentia populi animos impleſſent, fruſtra obnitentibus *Joſue* & *Calebo*, qui & ipſi exploratum iverant, rem ad ſeditionem vocarunt. b Exod. ult. 17. c Num. 12. d Num. 13.

[e] Ob id *Chananææ* terræ aditu prohibiti, ac retrò per *Arabiæ* deſerta circumducti ſunt: donec rebelles omnes, ſuo quiſque fato, conſumpti ſunt, duobus ſolis è tanta multitudine, qui in fide manſerant, relictis, *Joſue* & *Calebo*. Ergo undequadraginta circiter annis in illa ſolitudine *Nomadum* more vagati ſunt. Qua in peregrinatione perpetuæ in Deum *Moſemque* contumaciæ graves pœnas dederunt. [f] Imprimis *Core*, *Datan*, & *Abiron* nefariæ defectionis auctores, ſubitò dehiſcente terra, cum ſuis familiis abſorpti, ac 250. ex ea factione thus adolentes, cœleſti flamma deuſti ſunt: eodemque mox incendio correpta milia quatuordecim ac ſeptingenti cæteris exemplo fuerunt. Complures quoque diuturni erroris tædio *Moſi* obtrectantes, igneorum morſibus anguium exſtincti ſunt. [g] Cæteris, ne eamdem necem incurrerent, *Moyſes* ænea ſerpentis effigie ſublata conſuluit. Hæc anno ab exitu quadrageſimo geſta ſunt. Quo [h] *Aaroni* ſummo Sacerdoti mortuo ſuffectus eſt ejus filius *Eleazarus*. *Seone* poſt hæc *Amorrhæorum* & *Ogo Baſanis* Rege devictis, *Balac Moabitarum* Rex, adjunctis ſibi *Madianitis*, non tam aperto Marte, quàm artibus, *Hebræos* oppugnavit, conducto ad exſecrandum ariolo *Balaamo*. Sed in fauſtam precationem divinitùs verſis ejus carminibus, e Num. 14. f Num. 16. g Num. 21. h Num. 20.

A. 3184. Per Jul. ad 3701. bus, eleganti ſpecie puellas, eodem hortante *Balaamo*, Rex *Iſraëlitis* obtulit, ut hac eos illecebra

a Num. 25. caperet. [a] Quo tempore *Phinees Eleazari* filius, pietate in Deum ardens, principem virum una cum ſcorto ſub omnium confodit oculis, eoque facto perpetuum ſibi ſacerdotii decus, populo delicti illius gratiam impetravit.

b Deut. 34. [b] Anno ab exitu quadrageſimo, menſe undecimo exeunte, *Moyſes* in monte *Nebo*, qui è *Moabitidis*

c Ante Ch. 1491. campeſtribus aſſurgit, diem obiit, [c] anno ætatis 120. Huic ſuffectus eſt *Joſue* filius *Nun*, è tribu *Ephraïm*: qui populum, ſiccato *Jordanis* alveo, in *Chananæam*

d Joſue 4: 19. traduxit [d] decima die menſis primi, qui eſt *Niſan*, quæ in *Aprilis* 6. incidit. Exinde arma circumferens, oppida quam plurima cum eorum incolis ferro

e Joſ. 6. flammiſque conſumpſit, [e] ab *Hierichunte* orſus; cujus urbis mœnia, circumlata ſeptem diebus Arca, ad extremum clangore buccinarum, ac vociferatione

f Joſ. 10. militum, in plana ſubduxit. [f] Quinque regulos *Gabaonem*, quæ *Hebræis* deditionem fecerat, oppugnantes, repente irruens, in fugam egit: ad quos perſequendos penituſque delendos, quò plus haberet ſpatii, Solem Lunamque diei unius intervallo juſſit conſiſtere.

g Joſ. 12. Denique [g] uno & triginta debellatis Regibus, ac ſex totis annis majori ſubacta *Palæſtinæ* parte, eam *Hebræorum* diviſit in tribus circa annum ante *Chriſtum* 1486.

CAPUT VI.

Reliqua ſacræ hiſtoriæ ad Templi conditum; quibus tam Judicum *geſta, quàm* Saulis, *ac* Davidis, *&* Salomonis *continentur.*

Joſue. Vid. part. 2. l. 2. c. 6. h Joſ. ult. JOSUE poſt annos à *Moyſis* obitu quatuordecim vita functo, ætatis [h] 110., Seniores Rempublicam adminiſtrarunt annis circiter decem: quibus deinceps reliqui ſucceſſerunt (1) eo ordine ac tempore, quæ

(1) *Eo ordine ac tempore.*] Circa durationem iſtius periodi ab

quæ in Parte hujus operis altera propoſuimus. Res autem à ſingulis, vel ſub eorum præfectura geſtas uberius exſequi inſtituta hoc in opere brevitas vetat. Quare paucis iſtis contenti erimus. [a] Subinde poſt obitum *Joſue*, *Judæ* tribus *Adonibezecum* Regem *Chananæum* vicit prælio, & in fuga comprehenſo manuum ac pedum extrema præcidit: pari in eum divinitus conſtituto ſupplicio, ac ſeptuaginta ante Reges affecerat. Aliæ poſtea tribus civitates alias partim ceperunt, partim ſtipendiarias fecerunt; non ſine offenſione Numinis; a quo omnis cum illa gente conditio prorſus erat interdicta. A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *a* Jud. 1.

Michæ ac *Danitarum* hiſtoria, quæ *Jud.* 17. & 18. perſcribitur, ſub illis Senioribus, qui *Joſue* ſucceſſerunt, accidiſſe videtur; cùm *Jonathan Moyſis* nepos, ejuſque filii Sacerdotes à *Danitis* electi eodem loco dicantur. *Michas.*

Per idem tempus bellum quoque civile conflatum eſt ob ſtupro violatam à *Gabaonitis*, qui de tribu *Beniamin* erant, *Levitæ* conjugem. Quod flagitium reliquæ tribus acerrimè vindicarunt; *Beniaminitis*, qui pro tribulibus ſuis in armis ſtabant, propè occidione cæſis tertio prælio, cum duobus ante victores in acie fuiſſent. Id eo, quo dixi, tempore contigiſſe fidem facit, [b] quod *Phinees Eleazari* filius, *Aaronis* nepos, ſacris tum præfuiſſe legitur. *Gabaonitæ.* *b* Jud. 20. 28.

Extinctis Senioribus illis, qui utcumque Dei populum auctoritate ſua continebant, patria deſtituta Religione [c] & ipſe à Deo deſtitutus, ab *Chuſano Meſopotamiæ* Rege octo annorum ſervitute premitur: ut, cujus ſecundis ſuis rebus obliti erant, per adverſa meminiſſent Dei. Reſipiſcentibus vindex aſſertorque datus eſt *Othoniel* anno ante *Chriſtum* 1459. qui oppreſſo *Chuſano* partam populo ſuo libertatem (1) annis 40. moderatus eſt. Eo vita functo pari ad ne- *c* Jud. 3: 8. *Othoniel.*

ab exitu Iſraëlitarum ex Ægypto uſque ad jacta fundamenta templi Salomonici, vid. *loc. ad margin. citat.* præcipuè vero annotata ad *cap.* illud *6. lib. 2. part. 2.* ubi emendatur Auctoris noſtri Chronologia, & eventus hic narrati accuratiùs diſponuntur.

(1) *Annis 40. moderatus eſt.*] Imò 40. anni effluxerunt ab eo

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. nefariam ſuperſtitionem & ſervitutem gradu redicre. Hanc enim ſub *Eglone Moabitarum* Rege annis duodeviginti pertulerunt: donec anno Periodi *Julianæ* 3313. *Eglone* ſublato lucem rebus attulit *Aodis* Judicis virtus, qui longiſſimo tempore, annis ſcilicet 80. præfuit.

a Jud. 4. & 5. *Jabin.* Anno ante *Chriſtum* 1301. [a] *Iſraëlitæ*, poſtquam ab *Jabino Chananæorum* Rege viginti annis oppreſſi ſunt, reconciliato ſibi Numine, jugum excutiunt. Victoriæ partæque libertatis artifices fuere mulieres duæ; *Debora.* *Debora* Prophetiſſa, quæ *Baracum Nephthalitam* ad bellum capeſſendum acuit: & *Jahel*, quæ *Siſaram* ex acie profugum tabernaculo excepit, ac ſopitum impacto per tempora clavo trucidavit.

b Jud. 6. & 7. [b] Mortua *Debora* rurſus in priſtina ſcelera cultuſque dæmonum *Hebræi* relapſi ſunt. Ob id *Madianitis* in ſervitutem traditi: quibus cùm annos ſeptem c Ante Ch. 1254. *Gedeon.* ſerviſſent, anno mundi 2730. [c] per *Gedeonem* in libertatem aſſeruntur. Qui juſſu Dei trecentis omnino delectis, eos tubis ac fictilibus laguncúlis inſtruxit. Producti in aciem, cùm lagenas, quibus faces erant incluſæ, comploſiſſent, & eodem omnes tempore tubis ceciniſſent, territi hoſtes mutuam in cædem ruerunt.

d Jud. 9. [d] *Gedeone* poſt annos 40. mortuo, tyrannidem occupat *Abimelech* ejus filius, *Sichimitarum* opibus adjutus; qui regnum per nefas partum firmare parricidiis aggreſſus, 70. fratres ſuos crudeliſſimè mactavit; ipſeque triennio per ſummam impotentiam ac ſævitiam exacto, poſtremò dum *Thebes* oppido capto, turrim illius obſidet atque incautiùs ſubit, ſaxo ab muliere capiti ejus illiſo, armigero ſe jugulandum præbuit.

e Jud. 11. *Jephte.* [e] Interjectis aliquot Judicibus, qui nihil dignum memoria geſſerunt, illuſtris habitus eſt *Jephte*, vir ut obſcuro genere, (nam ſcorto natus eſt) ita ſtrenuus ac manu promptus. Quem cum latronum manu vagantem *Iſraëlitæ*, qui *Galaaditidem* incolebant, *Ammonitarum* oppreſſi jugo, ducem ſibi ſumpſerunt.

Hic

co anno, quo quies regioni à Joſue data fuerat *Joſ.* 14. v. 10. ad eum, quo ab *Othoniele* reſtituta fuit. Vid. *loc. cit. not. præc.*

Hic cum hoſte pugnaturus vovit, ſe, quidquid donum ſibi poſt victoriam redeunti ex ea primùm occurriſſet, Deo immolaturum. Damnatus voti, quam primam in occurſum habuit, unicam filiam mactavit. Id evenit anno ante *Chriſtum* 1166. duodeviginti circiter poſt *Trojanum* excidium, decem ampliùs poſt interfectam ſimiliter ab *Agamemnone* filiam: niſi hæc fabula potiùs eſt ad veræ illius hiſtoriæ conficta ſpeciem. A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

[a] Anno ante *Chriſtum* 1135. judiciariam functionem iniit *Samſon*, heroica vir fortitudine, ad (1) *Palæſtinorum* comprimendam tyrannidem a Deo ſubmiſſus. [b] Natus hic matre ſterili, Deoque conſecratus ex utero, comam ex [c] *Nazaræorum* lege promiſſam habuit; indeque tantum ei divinitùs roboris datum eſt, ut obvium in itinere leonem quaſi hœdum manu diſcerperet. Uxorem è *Palæſtinorum* gente duxit, quæ cum, eo abſente, collocata eſſet alteri, hac offenſus injuria, graſſari in illos hoſtili more ſtatuit. [d] Trecentis primum captis vulpibus, & ad earum caudas invicem junctas illigatis facibus ſucceniſque cùm eas dimiſiſſet, latè per maturas ad meſſem ſegetes incendium ſparſit. Hinc a *Palæſtinis* poſtulatus ad ſupplicium, & ab *Hebræis*, qui tum illorum imperio tenebantur, deditus, ruptis repente vinculis, arrepta, quæ fortè jacebat, aſini maxilla, mille hoſtium mactavit. [e] Quin & *Gazæ* occluſis portis interceptus, earum unam cum clauſtris ac poſtibus revulſam humeris comportavit in propinqui montis verticem. Poſt hæc ſimilia inauditi roboris exempla, mulierculæ captus illecebris, & ab ea *Palæſtinis* proditus, inde excæcatus & ad ludibrium productus, concuſſis utraque manu columnis, quibus ea domus ſuſtinebatur, in quam frequentes proceres ad epulas ac ſpectaculum confluxerant, eadem ſe & illos ruina ſepeliit anno viceſimo, quam Judex eſſe cœperat.

a Jud. 14. & ſeq. *Samſon.*
b Jud. 13.
c Jud. 14.
d Jud. 15.
e Jud. 16.

Mortuo *Samſone* circa annum ante *Chriſtum* 1115. [f] *Heli* Pontifex Judicis titulo populum gubernavit (1) an-

f 1 Reg. c. 1. & ſ.q. *Heli.*

(1) *Palæſtinorum.*] Aliter Philiſtinorum Heb. Pheliſchtæorum, Heb. פְּלִשְׁתִּים Pheliſchtim.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. Lib. 2. c. 6. part. 2. (1) annis viginti. Nam priores totidem cum *Samſone* communes habuit, ut alio loco ex inſtituto docui. Utroque Rempublicam adminiſtrante, hoc eſt, anno *Samſonis* ſecundo, ante *Chriſtum* 1134. natus videtur *Samuel*, patre *Elcana*, ex poſteris *Caath*, *Leviticæ* tribus: uti [a] Scriptura demonſtrat. Quem votis ac precibus impetratum à Deo mater *Anna* pia fœmina templi miniſteriis addixit. Per hunc fruſtrà monitum *Heli*, ut graſſantem ad ſacrorum injuriam filiorum ſuorum libidinem coërceret, tandem ſeverè ultus eſt Deus. [b] Victi ingenti acie à *Palæſtinis Hebræi*: Arca, quam ad ultimum ſubſidium in caſtra portaverant, ab hoſte capta: ambo Pontificis filii cæſi: pater ipſe, nuncio tantæ cladis accepto, e ſella corruens ſubitò eſt exſtinctus.

Samuelis ortus.

a 1 Paral. c. 6.

b 1 Reg. 4.

c Ante Ch. 1095. [c] Exinde *Samuel* ætatis agens quadrageſimum circiter annum, populi curam capeſſit; cui quidem & *Sauli* annos quadraginta liber [d] *Actorum* imputat: è quibus *Sauli* duodecim, reliquos ſoli Prophetæ ex conjectura tribuimus. Ut Rempublicam attigit *Samuel*, ſtatim converſa rerum facie, in melius omnia ceſſerunt. [e] Arca ſeptem apud *Palæſtinos* morata menſibus, cum quocumque portaretur luem ac perniciem ſpargeret, ad *Iſraëlitas* remiſſa, annis viginti *Cariathiarimis* conſedit. [f] Poſt id tempus ſub annum mundi 2909. ſolenni apud *Maſpham* populi conventu habito, *Samuel* fœdus cum Deo redintegravit. Conciliati Numinis index inſignis ſubinde contra *Palæſtinos* victoria fuit: quos ſuperiorum bellorum præmiis exutos ſuis ſe continere finibus Propheta compulit.

d Act. 13: 21.

e 1 Reg. 6.

f 1 Reg. 7.

g Ante Ch. 1067. [g] Poſt id tempus populus libertatis nimiæ pertæſus, [h] ſub Rege deinceps eſſe voluit, quem & impetravit, [i] *Saule*, *Cis* filio, ex tribu *Beniaminitica*, divino priùs quàm humano ſuffragio ad hoc faſtigium evecto. [k] Ab eo *Jabenſes Galaaditæ* præſenti erepti diſcrimine, *Naaſo Ammonitarum* ſuperato Rege, qui deditionem ea conditione cogebat facere, dextros ut omnibus oculos erueret. Ab *Ammonitis* in Pa-

h 1 Reg. 8. *Saul.*

i 1 Reg. 9.

k 1 Reg. 11.

(1) *Annis viginti.*] Hi auctoris calculi omnes fere erroris ſuſpecti emendantur *loc. ſup. cit.*

Palæſtinos arma convertit, [a] qui tum *Hebræis* do- A. 3184. Per. Jul. ad 3701.
minabantur, quos audaci *Jonathæ* filii facinore con-
ſternatos toto campo cecidit, tanto id quidem ardo- a 1 Reg. 14.
re, ut ne guſtandi quidem cibi poteſtatem cuiquam
ſub mortis interminatione faceret. Cujus edicti *Jo-
nathan* ignarus, cum ſumma virga paululum ſilveſtris
mellis ori admoviſſet, ab irato patre damnatus in-
ſons, deprecante populo, vix eſt ereptus. Idem
verò paulatim mutatis moribus, dum divinis manda-
tis privatam libidinem antiquiorem habet, à Deo re-
jectus eſt: [b] eique ſucceſſor ex tribu *Judæ* deſtina- b 1 Reg.
tus eſt *David*, *Iſai* filius. Quem anno ferè ætatis 22. 16. 13.
clanculum inunxit *Samuel*, anno ante *Chriſtum* 1063.
ut proinde circiter anno ante *Chriſtum* 1085. videa-
tur in lucem editus.

Poſt annos inde ſex [c], obiit Propheta *Samuel* bien- c Anno ant. Chr.
nio ante *Saulem*, uti *Clemens Alexand. Strom.* I. re- 1057.
fert.

[d] *Saul* anno regni duodecimo, cum *Palæſtinis* di- d 1 Reg. 31.
micans, [e] cum *Jonathane* filio cecidit. Cujus in *Da-* e Ante Ch. 1055.
gonis templo ſuffixo capite, corpus pro mœnibus ſuſ-
penditur.

[f] *David* utriuſque necem lacrymis ac luctu proſe- f 2 Reg. 1. David.
cutus regnum capeſſit; quod in tribules ſuos primùm
tenuit [g] annis 7. menſibuſque ſex, cùm apud *He-* g 2 Reg. 5. 4. & 5.
bronem ſolemni ritu ac frequentibus comitiis inunctus
eſſet, anno ætatis triceſimo.

[h] Interim *Isboſeth*, *Saulis* filius, reliquas in tribus im- h 2 Reg.
perium cepit. Nec finis ambos inter affines bello- 2. 8.
rum plus quam civilium fuit; illo paternum jus re-
gni, iſto divinum beneficium armis vindicante: ſed
divinis tandem humana præſidia ceſſerunt. [i] Octavo, i 2 Reg. 4. & 5.
quàm patri ſucceſſerat, anno domi ſuæ per ſummum
ſcelus à ſicariis oppreſſus *Isboſeth*, ſolidam *Davidi*
regni poſſeſſionem reliquit.

[k] Anno ante *Chriſtum* 1047. conventu totius *Iſraë-* k 2 Reg. 5.
litici nominis habito, *Hebrone* denuo Rex inaugura-
tus eſt *David*, bellica virtute vir ac geſtis rebus il-
luſtris, ſed pietate præſtantior. Prima illi rudimenta
ſub *Saule* Rege fuerunt; [l] cui egregiis moribus ac l 1 Reg. 17.
memorabili facinore conciliatus, quo, occiſo *Golia-
tho*, egregiam de *Palæſtinis* victoriam adeptus eſt,

 regiam

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. a 1 Reg. 19. *Davidis calamitates.*

regiam affinitatem meruit, [a] ducta *Michole Saulis* filia. Sed vehemens hic amor momento in odium invidiamque vertit. Quæſitus ad necem ſæpiùs, ac per deſerta loca & per abrupta montium ac ſpeluncas, feræ in modum, latebras captans, ægrè hoſtiliter inſequentis, ac curioſè omnia perſcrutantis ſoceri ſedulitatem eluſit. Nec ſemel eumdem cùm in poteſtate haberet, interficere noluit. Per hæc tolerantiæ ac manſuetudinis exempla annis 7. (ut conjicimus) exactis, mortuo (ut ſupra dictum eſt) *Saule*, in tribules primùm ſuos, inde in reliquos poſt necem *Isboſethi*, ſine competitore principatum obtinuit.

Rex fit Judææ.

b 2 Reg. 5: 7.

Quem ut adeptus eſt, [b] *Sionis* arcem, pulſis inde *Jebuſæis*, expugnavit, ibique regiam conſtituit.

c 2 Reg. 6.

[c] Anno verò ante *Chriſtum* 1045. ex ædibus *Aminadab* & oppido (1) *Gabaa* Arcam tranſtulit; quæ dum in *Sionem* portatur, *Ozia*, quod eam temerè tetigiſſet, repente mortuo, territus *David* in domum *Obededom Gethæi* illam avertit; indèque poſt menſes tres in *Sionem* magna pompa detulit.

d 2 Reg. 11.

[d] Sub annum ante *Chriſtum* 1030. qui decimus ſeptimus à *Saulis* obitu numeratur, *Davidis* adulterium ac cædes innocentis *Uriæ* contigiſſe videtur, *Ammonitico* bello. Anno verò ſequenti natus eſt ex *Bethſabee*, legitima jam uxore, [e] *Salomon*, [f] eodemque *Ammonis* inceſtus cum ſorore *Thamar* accidit.

e 2 Reg. 12: 24. f 2 Reg. 13. g 2 Reg. 13: 23.

[g] Poſt biennium verò, *Amnon Abſalomi* fratris, uterini *Thamaris*, inſidiis inter epulas occiditur.

h Cap. 15: 7. *Abſalom.*

Anno porrò [h] quadrageſimo quàm Rex *Saul* factus eſt, ab ejus morte ſeptimo & viceſimo impius *Abſalom Davidem* patrem *Hieroſolymis* ac regno expulit; occupataque regia, fœdiſſimo ſtupro paternas concubinas polluit. Sed paulò poſt prælio victus, dum per avium ſaltum præcipiti in fugam mulo vehitur, patulæ quercus & condenſæ ramis implicato capite ſuſpenſus hæſit. Coma, quam ad decorem prolixam gerebat, pependiſſe auctor eſt [i] *Joſephus*, haud probabili commento. Hærentem, uti credi-

i Lib. 7. c. 9.

(1) *Gabaa.*] Al. Guibha.

credibilius eſt, collo juvenem *Joabus*, *Davidici* dux exercitus, triplici jaculo confodit. A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

[a] *David*, quod regni ac vitæ reliquum fuit in ſecundis rebus & otio transacto, demùm ſenio ac laboribus confectus, anno regni ſui quadrageſimo, ætatis ſeptuageſimo, cùm *Salomonem* in ſolio ſuo collocaſſet, moritur. Erat tum *Salomon* natus annos circiter 23. cujus initium competit in annum ante *Chriſtum* 1015. [b] Hic *Adoniæ* fratri novarum rerum ſuſpecto vitam eripuit. [c] *Pharaonis Ægypti* Regis filiam in matrimonium accepit. Deo per viſum apparente ſibi, & cujus vellet rei optionem dante, cùm ſapientiam opibus ac ceteris omnibus antepoſuiſſet, non illam ſolùm, quam petierat, ſed reliqua inſuper, quæ neglexerat, votis majora ab eodem obtinuit.

[a] Lib. 3. Reg. c. 2.

Salomon.

[b] 3 Reg. 2.

[c] 3 Reg. 3.

CAPUT VII.

De vetuſtis Græcorum *originibus, quas ſpatium illud amplectitur, quod ab exitu* Iſraëlitarum ad Salomonis *quartum annum pertinet: ac de triplici* Græcorum *genere*, Æolico, Dorico, *&* Jonico, *qui ab* Hellene, Deucalionis *filio*, *procreati.*

Hoc intervallum vetuſtiſſimæ *Græciæ* origines illas amplectitur, quarum qualemcumque veritatem ſic Poëtæ mendaciis ſuis obruerunt, ut ea dijudicari modò nequeat. (1) Adhibenda tamen à nobis

(1) *Adhibenda tamen à nobis opera eſt.*] Fabulas planè redolent ea etiam, quæ hic ab Auctore noſtro ut ex *idoneis teſtibus* afferuntur, & in iis luculenter apparet Græcorum ingenium, heroës ſemper fingentium ad reddendam rationem nominum populorum & urbium, quam à ſe ignorari fateri nolebant; ea igitur ut vera à cordato viro admitti nullo modo debent. Hæc tantùm duo circa Græcorum origines certa habemus;

1. Paulò poſt diſperſionem hominum apud Turrim Babel ex Oriente in Græciam quoſdam homines, præſertim *Javanis* poſteros, tranſiiſſe. Vid. *ſup. c.* 2. *& c.* 4.

2. A Phœnicibus, ſeu Cananæis, patria pulſis ab Iſraëlitis duce Joſua, præcipuè repletam & cultam fuiſſe Græciam, ab

 iiſque

A. 3134. Per. Jul. ad 3701.

bis opera eſt, ut quæ ex idoneis antiquitatis teſtibus afferri utcumque repurgata poterunt, in ſui temporis ordinem vocentur. Et quoniam in *Græcis* ferè rebus ac populis illuſtrandis labor iſte vertitur, de *Græcis* ipſis, ac primis nominis illius generiſque divortiis, par eſt dicere.

Ex Apollod. lib. 1. Diod. 4. Strab. 8. Pauſan. Conon. apud Phot. Cod. 186.

Græcum omne nomen ac genus ab *Hellene*, *Deucalionis* filio propagatum in tria faſtigia dividitur: in *Æolicum* genus, *Doricum* & *Jonicum*. Stirpis auctor, ut dixi, *Deucalion* fuit, qui in *Theſſalia* ſedem ac regnum habuiſſe fertur. Hujus ætate diluvium in *Græcia* contigit, cujus tempus in nonnulla ſententiarum varietate poſitum, in annum ante *Chriſtum* 1529. conjicimus, tertium ab *Ægyptiaca* profectione: uti ſuo loco demonſtrabimus.

Part. 2. l. 2. c. 9.

Deucalionis ac *Pyrrhæ* filii duo fuere, *Hellen* & *Amphictyon*. *Amphictyon*, pulſo *Cranao*, *Athenis* regnavit. Ab *Hellene* (2) *Græci* Ἕλληνες vocati. Hic ex *Orſëide* filios tres genuit, *Æolum*, *Dorum*, & *Xuthum*. [a] *Æolus* natu maximus patri ſucceſſit, obtinuitque quidquid inter *Enipeum* & *Aſopum* fluvios interjacet. Ita præter *Theſſaliam*, *Locros* ac *Bœotiam* eſt adeptus. *Doro* ceſſit ea regio, quæ *Parnaſſo* ſubeſt, ubi *Boeum*, *Cytinium*, *Pindum* & *Erineum* condidit, ab eoque *Doris* regio nomen accepit. *Xuthus* natu minimus, quòd paternas pecunias depeculatus eſſet, pulſus à fratribus, in *Atticam* profugit, ubi *Tetrapolin* condidit, & *Erechthei* filiam *Creüſam* conjugem duxit.

[a] Conon. apud Phot. lib. 27.

Æolus ex *Enarete*, *Deïmachi* filia, ſeptem mares ſuſtulit, fœminas quinque. Mares fuere *Critheus*, *Siſyphus*, *Athamas*, *Salmoneus*, *Deion*, *Magnes*, *Perieres*. Filiæ verò, *Canache*, *Alcyone*, *Piſidice*, *Calyce*, *Perimede*.

[c] *Æolidarum ſtabula.*

iiſque in regionem hanc invectas artes & diſciplinas. Ipſi Græcorum annales ad hæc tempora tantum aſcendunt, & in veteribus nominibus populorum, urbium, heroumque Græciæ, præterea in Religione & diſciplinarum principiis aperta occurrunt Phœnicum veſtigia, ut jam pluribus oſtenderunt viri docti, inter alios *Bochart. Can. de Phœnicum colon. lib.* 1. & 2.

(2) *Græci* Ἕλληνες *vocati*.] De variis & antiquiſſimis Græciæ nominibus vid. *Palmer. Græc. Ant. lib.* 1.

mede. Critheus ex *Tyrone*, *Salmonei* fratris filia, *Æſonem*, *Amythaonem* & *Pheretem*. *Æſonis* filius *Jaſon* fuit. *Amythaon Pylum* in *Peloponneſo* tenuit, ac *Melampodem* & *Biantem* genuit. *Melampus* ob *Prœti* filias à furore liberatas regnum *Argis* cum *Biante* fratre à *Megapenthis* filio *Anaxagora* ſuſcepit, & ex hujus filia *Iphianira Antiphaten*, *Manto*, *Biantem*, & *Pronoën* genuit. *Antiphate* nati ſunt *Oicles*, ſive, ut *Pauſanias* vocat, *Jocles*, & *Amphalces*; *Oicle* verò *Amphiaräus*, *Amphilochi* pater & *Alcmæonis*. A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

Bias ex *Perone Talaüm* ſuſcepit, *Adraſti*, *Parthenopæi*, & *Eriphyles*, *Amphiarăi* conjugis, patrem.

Pheres Admetum & *Lycurgum* procreavit: ex hoc *Ophelte*s natus eſt, qui & *Archemorus*. Hi *Crithei* filii.

Siſyphus Corinthum condidit, & ex *Merope*, *Atlantis* filia, *Glaucum* genuit, *Bellerophontis* patrem.

Athamas Bœotiæ regulus ex *Nephele Phryxum*, & *Hellen*; poſt ex *Ino*, *Cadmi* filia, *Learchum*, & *Melicerten* filios habuit.

Salmoneus in *Theſſalia* primùm habitavit, poſt in *Elide*; cujus filia *Tyro*, antequam *Critheo* patruo nuberet, *Peliam* & *Neleum* ex *Neptuno* peperit. Qui cùm adoleviſſent, diſcordes inter ſe fuerunt. *Neleus* itaque *Meſſanam* fugit, atque ex *Chloride*, *Amphionis* filia, undecim mares ſuſtulit. Qui omnes, præter *Neſtorem*, ab *Hercule* interfecti ſunt. Filiam vero præterea *Pero*.

Pelias in *Theſſalia* regnavit, ex eoque nati ſunt *Acaſtus* & *Alceſtis* filia.

Deion Phocidem tenuit; cujus filii cum alii, tum *Cephalus* fuit, *Procridis* conjux.

Magnetis filii *Polydectes*, & *Dictys Seriphi* incolæ.

Perieres ex *Gorgophone Perſëi* filia *Aphareum*, *Leucippum*, *Tyndareum*, & *Icarum* ſuſcepit.

Hactenus *Æolidarum* progenies ex *Apollodoro*. At [a] *Diodorus Siculus* præter iſtos *Æoli* filium refert alium, *Mimantem*, qui fratribus in diverſa loca profectis, in *Æolide* regnavit. Hujus filius *Hippotes*, qui ex *Melanippe Æolum* genuit: cujus filia fuit *Arne*, quæ ab *Neptuno* compreſſa, ob idque *Metapontino* cuidam à patre tradita, apud eum geminos pepe-

[a] Lib 4. p. 187. Græcæ edit.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

peperit, *Æolum* avo cognominem & *Bœotum.* E quibus *Æolus* inſulas occupavit, quæ ab eo dictæ ſunt *Æoliæ*; *Bœotus* ad avum *Æolum* rediit, & in *Æolide* regnavit, *Arnen*que condidit, ac *Bœotiis* de ſuo nomen indidit.

Jonum ſtirps.

Xuthus verò, (nam de *Dori* ſtirpe nihil eſt memorabile ſcriptis proditum) *Hellenis* liberorum natu minimus, puiſus à fratribus, in *Atticam* conceſſit: ubi ducta uxore *Erechthei* Regis *Athenienſium* filia, *Achæum* & *Jonem* filios habuit. *Achæus*, cæde præter voluntatem facta, in *Peloponneſum* abiit, (ut auctor eſt *Conon* apud *Photium*) & in ea regione, quæ ab eo dicta eſt *Achaia*, (*Ægialea* ante vocabatur) *Tetrapolin* condidit. Inde *Athenienſium* & *Ægialenſium* auxilio, in *Theſſaliam* profectus paternam poſſeſſionem recepit.

Iones Attici dicti.

Ion Athenis conſtitit, &, ſi *Cononi* creditur, *Erechtheo* mortuo ibidem regnum obtinuit, ab eoque *Attici* populi *Iones* appellati ſunt. Sed hoc ſolus iſte Scriptor aſſeverat, neque in *Atticorum* Regum catalogo ponitur *Ion.* Quin *Pauſanias* in *Achäicis*, *Erechtheo* mortuo ſcribit inter hujus filios de ſucceſſione exorta lite, *Xuthum*, *Ionis* patrem & *Achæi*, arbitrum ab illis eſſe captum. Qui cùm *Cecropi*, tanquam ſeniori, regnum adjudicaſſet, ab hujus fratribus ſolum vertere coactus, (1) in *Ægialum*, quæ tum erat *Achaia*, ſeſe recipiens, ibi diem obiit. De *Ione* quoque refert idem *Pauſanias*, eum in *Achaia* (quo ex *Attica* fugiſſe debuit) adverſus *Selinuntem* Regem bellum molientem, pactione nuptiarum conciliatum fuiſſe, accepta in matrimonium *Helice*, *Selinuntis* unica filia; atque & ſocero ſucceſſiſſe, & *Jonas* ab eodem appellatos eſſe, qui prius *Ægialenſes* vocati. Poſtea cum *Athenienſes* inter & *Eleuſinios* bellum eſſet ortum, *Jonem* ab illis electum ducem ex *Achaia* veniſſe, & in *Attica* vitam finiiſſe. Hæc in *Achaicis Atticiſque Pauſanias.*

Ope-

(1) *In Ægialum, quæ tum erat Achaia.*] Scribere debuiſſet Auctor: In *Achaiam*, quæ tum erat *Ægialus*, vel *Ægialea.* Vid. Pauſan. l. c. J. C. R. Adi Præf. Jac. Perizonii.

Operæ pretium nunc eſt animadvertere, quæ ab illis auctoribus ſtirpis populorum per *Græciam* linguarumque facta ſint divortia. Nam populi fuere potiſſimùm tres, *Æoles*, *Dores*, & *Jones*, quibus adjungi poſſent *Attici*, qui ſe indigenas & αὐτόχθονας eſſe gloriari ſolebant, niſi cum *Jonibus* in unum coaluiſſent. *Strabo* quidem ex quatuor *Græciæ* linguis, *Æolica*, *Dorica*, *Jonica*, & *Attica*, duas eſſe primigenias & ſinceras ait: reliquas ex corruptela & aliarum permiſtione factas. Prioris ſunt *Dorica*, & *Attica*. Quæ autem *Æolica* & *Jonica* deinceps appellatæ ſunt, ex diverſorum generum commercio ab ſui cujuſque proprietate deſciverunt. Nam priores ob id incorruptæ manſerunt, quòd ambæ illarum regiones, *Doris* & *Attica*, propter aſperitatem & ſterilitatem minus exterorum migrationibus & coloniis opportunæ, eoſdem perpetuò incolas habuerunt.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

De Græcorum variis linguis.

Strabo lib. 8. init.

Addit ſcriptor idem, populos omnes, qui extra Iſthmum erant in *Græcia*, exceptis *Athenienſibus*, *Megarenſibus*, & *Dorienſibus*, *Parnaſſi* accolis, *Æolenſes* ad ætatem ſuam uſque nominatos eſſe. Sed & olim intra Iſthmum *Æolenſes* habitaſſe, quibuscum *Iones* ex *Attica* profecti, & *Dorienſes* e *Doride*, poſtmodum immiſti ſunt. Hos enim *Heraclidæ* ſecum in *Peloponneſum* reduxerunt. Sed cur reductos ab *Heraclidis* in *Peloponneſum Dorienſes* afferat *Strabo*, non ſatis video. Neque enim, perinde ut *Iones*, aut *Æoles*, priùs ibi ſedem habuerant, quod equidem legerim. At idem Auctor *lib.* 9. ſcribit *Dorienſium* Regem *Æpalium* ab *Hercule* reſtitutum, in ejus rei gratiam *Hyllum*, *Herculis* filium, adoptaſſe ac ſucceſſorem reliquiſſe; indidemque profectos *Heraclidas* poſtea *Peloponneſum* occupaſſe. Cæterum *Iones* (ait [a] *Strabo*) ab *Achæis Æolenſis* generis ex *Ægialo*, ſive *Achaja*, facilè pulſi ſunt. Unde ſola in *Peloponneſo* remanſerunt genera duo, *Doricum* & *Æolicum*.

[a] Strabo lib. 8.

Arcades porrò & *Elei*, qui in priſtinis ſedibus hæſere, illi, quod propter montana regionis ac prærupta loca haud facilè adiri poſſent, hi propter religionem, quòd *Olympio Jovi* erant ſacri, *Æolicè* locuti ſunt. Alii miſtam uſurparunt ex *Attica* & *Dorica*:

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *rica.* Hæc *Strabo* initio octavi libri; qui locus nonnihil apud Auctorem impeditus & corruptus legitur.

Horum omnium exactè computare tempora nullius eſt humani ingenii. Sic autem rudi Minerva delineare licet. *Xuthus* è *Theſſalia* pulſus in *Atticam* ad *Erechtheum* Regem ſe contulit. *Erechtheus* autem regnare cœpit anno ante *Chriſtianam* æram 1400. ferè. *Deucalionis* diluvium circa annum ante *Chriſtum* 1529. ponitur. Ergo *Hellenes Græci* nominati, & in varios illos populos diſtributi ſunt decimo quinto ac decimo quarto ſæculo ante *Chriſtum* ſub id tempus, quo *Iſraëlitæ Palæſtinæ* poſſeſſione adita, ſub Judicibus eſſe cœperunt. Hoc velut cardine poſito, ſingulorum *Hellenis* poſterorum tempora, partim ex aliis certioribus hiſtoriis, quibus alligata ſunt, partim ex conjectura prudenter æſtimabimus; quod non eſt hoc loco neceſſe facere.

CAPUT VIII.

Mycenæorum *Regum, qui* Argivis *ſucceſſerunt, tempora, ac de* Inachidarum, *deque* Perſei *ſtirpe quædam ad vetuſtatis notitiam ſcitu digna.*

2. Part. l. 2. c. 8. ANTIQUISSIMAM Regum familiam, quæ *Argis* imperavit, in *Acriſio* terminat *Euſebius*, indeque tranſlatum ait à *Perſeo Mycenas* regnum, quam ille urbem condiderat. Sed *Argis* interea non minùs regnatum eſt. Nam poſt *Acriſium Megapenthes Prœti* filius, *Taläus*, & *Adraſtus* in ea urbe principatum tenuerunt. Ac *Megaphenti Talaus* ſucceſſit: quo

Vid. 9. de Doct. Temp. c. 16. & 18. mortuo, *Adraſtus* ejus filius, *Argis* relictis, *Sicyonem* migravit, ibique cùm annos aliquot regnaſſet, *Argos* repetiit: ubi & *Tydeum* ac *Polynicen* profugos excepit. Sanè quo tempore *Mycenis* regnabat *Agamemnon*, *Diomedes Tydëi* filius *Argis* dominabatur, ut *Euſtathius* obſervat *ad Iliad.* IX. & ad hunc verſum:

Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης.

Ut

Ut ad *Mycenæos* tranſitum faciamus, explicandum hic erit *Perſei* ſtemma, quocum pleræque res *Græcorum* illius ætatis implicantur. Sed altius origine repetita, etiam *Agenoridarum*, ſive *Cadmidarum*, ſtirpem recenſebimus, *Apollodorum* maximè ſecuti. *Inachus* filiam *Ionem* habuit. Ea in *Ægyptum* profecta ex *Jove Epaphum* genuit, *Ægypti* Regem: cujus ex filia *Libya* & *Neptuno* gemini nati ſunt, *Belus* & *Agenor*. Ita quidem *Apollodorus*; ſed nos (1) [a] *Pauſaniæ* libentiùs aſſentimur, qui *Ionem* hanc non *Inachi* filiam, ſed *Jaſi*, multis poſteriorem annis facit: quod & *Danäi* ætas exigit. Præter hos duos *Neptunus* ex *Libya* [b] *Buſirim* quoque genuiſſe proditur. Qui haud procul *Nilo* degens, latrociniis hoſpitumque cædibus infamis eſt habitus, ſub id tempus, ut apparet, quo ex *Ægypto* receſſere *Judæi*. Redeo ad * *Epaphi* filios, è quibus *Agenor* in *Phœnicen* abiit: (2) *Belus* in *Ægypto* regnavit, ac liberos ſuſcepit duos, *Ægyptum* & *Danäum*. Priorem *Belus* ad *Arabiam* obtinendam, poſteriorem in *Libyam* miſit. Poſtea cùm *Ægyptus* mares 50., totidem *Danaus* filias, procreaſſet, hic oraculo monitus, ſibi ab uno è fratris filiis impendere necem, 50. remorum actuaria navi fugit in *Græciam*: ubi, mortuo *Sthenelo*, ejuſque ſucceſſore *Gelanore* pulſo, conſenſu populi delatum eſt *Danao* regnum. Id anno ante *Chriſtum* 1475. accidit, triennio poſt obitum *Joſue*. Ab eo ferunt *Argivos* appellari *Danaos*. Poſt *Ægypti* filii cùm *Argos* veniſſent, à *Danäidibus* ſponſis ſuis interfecti ſunt, uno excepto *Lynceo*, qui *Danao* ſuc-

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

Apollodorus l. 2.

Belidarum ſtirps.

[a] Pauſ. Cor. p. 58.

[b] Euſeb. Apollod. l. 2.

Danäus, à quo Danai.

(1) *Pauſaniæ libentius aſſentimur.*] Reverà inter Inachum & Danaum multò majus temporis ſpatium interceſſiſſe quàm ſupponit *Apollodorus*, liquet ex *dictis ſup. cap.* 4.

* Imo vero nepotes ex filia *Libya* & *Neptuno*. Conf. præced. J. C. R.

(2) *Belus in Ægypto regnavit.*] Vid. *ſup. cap.* 3. *Not. ult.* Cæterum non tam ex Ægypto, quàm ex Phœnicia, veniſſe antiquos illos Græciæ heroës, fusè probavit *Bochart. Can. lib.* 1. Ad Ægyptios vero potius, quam Phœnices, originem ſuam referre maluerunt Græci plurimi, quod nobilior iis videretur hæc origo, & Ægyptus majoris eſſet nominis, quàm Palæſtina.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. ſucceſſit. *Lyncei* exordium capit annus ante *Chriſtum* 1425. Quare paulò ante hunc cædes illa facta ſit oportet. *Lynceum Abas* filius excepit. Huic gemina ſoboles contigit, *Prœtus*, & *Acriſius*: quorum ille prior *Argis* regnaſſe perhibetur ab *Euſebio*. Sed [a] *Pauſanias Corinthiacis* ambos ait paternum regnum ita partitos eſſe, ut *Acriſius Argos*, *Prœtus Tirynthem*, *Midiam* & *Heræum* obtineret. [b] *Apollodorus* ambos illos fratres, poſt patris *Abant's* obitum, de regno contendiſſe memorat; ac victorem *Acriſium Argis* hæſiſſe; *Prœtum* in *Lyciam* ad *Jobaten* fugiſſe; cujus filiam *Sthenobœam*, aut, ut *Homero* placet, *Antiam*, duxit. Inde ſoceri auxilio fretum, in *Peloponneſum* rediiſſe, ac *Tirynthem* occupaſſe. Huic vero adverſatur *Euſebius*, qui *Prœtum* in *Argivorum* Regum ſerie collocat ante *Acriſium*. Quare interjecti illius anni 17. in *Abantem* aut *Acriſium* refundendi ſunt. Hic ille *Prœtus* eſt, ad quem *Bellerophon*, *Glauci* filius, ſextus à *Deucalione*, confugit ob patratam cædem: & ab *Sthenobœa* ſollicitatus ad ſtuprum, cum ei morem gerere noluiſſet, in crimen adductus, [c] ad *Jobaten* miſſus eſt in * *Ciliciam*, ubi cum *Chimæra* conflixiſſe fingitur. Quæ res commodè cadit in annum ante *Chriſtum* 1360. *Aode* judiciarium munus apud *Hebræos* exercente.

[a] p. 57. & vide 9. de Doct. Tem. c. 18.

[b] Apollod. 2.

[c] Apollod. 2.

Perſeus.

Acriſio, ut opinor, regnante naſcitur ex ejus filia *Danaë Perſeus*: quod anno ejus ſecundo, ante *Chriſtum* 1313. conſentaneè ponitur. Idem periculis perfunctus iſtis, quæ ex fabulis ſunt notiſſima, circa annum ætatis, ut eſt conjectura, quintum & viceſimum, cum copiis profectus in Orientem, ea geſſit apud *Cephëum*, quæ Poëtarum celebrata ſunt verſibus: atque *Andromedam* conjugem habuit. Ea eſt στρατεία *Perſei*; quam ex antiquis Chronologis *Clemens Alexandrinus* annis ante *Trojanam* cladem quatuor & triginta poſuit, (1) errore manifeſto; quem paucis

Clementis error Strom. 1.

* *Ciliciam* Auctor confundit cum *Lycia*, in qua regnum obtinuit *Jobates*. J. C. R.

(1) *Errore manifeſto.*] Incidit quippe clades Trojana in annum Per. Jul. 3530. ante Ær. Chriſt. 1184. *inf. c.* 11. quod tempus iſto longè eſt poſterius.

cis ante paginis altera ab eodem inſtituta temporum putatio refellit. Enimverò cùm *Acriſius* à *Perſeo* nepote per imprudentiam occiſus eſſe dicatur, obierit autem [a] *Acriſius* exactis in regno annis 31. circa annum ante *Chriſtum* 1312. vel 1311. eodem quoque *Perſeus* in *Græcia* fuerit oportet unà cum *Andromeda* conjuge, atque adeo quinque circiter, aut ſex annis anteà illam ipſam liberarit. Etenim *Acriſio* regnante probabilius eſt, quàm privato, natum eſſe *Perſeum*, neque triceſimum ætatis annum exceſſiſſe, cùm *Acriſium* occidit. [b] Quo interfecto, *Argis* habitare non ſuſtinens, cum *Megapenthe*, *Præti* filio, (1) patruele ſuo, permutavit imperium; ac *Tirynthe*, quam obtigiſſe *Præto* ſupra docuimus, regnum conſtituit; quod in urbem a ſe conditam *Mycenas* poſteà tranſtulit. *Megapenthes* verò cùm *Argis* aliquot regnaſſet annis, locum *Talao* dedit, ut ſuperiùs attigimus.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

a Euſeb. Chron.

b Pauſ. Corinth. p. 58.

Perſei filii.

Perſeus itaque circiter anno ante *Chriſtum* 1312. regnare eſt orſus, primùm apud *Tirynthem*, deinde *Mycenis*. Qui, præter *Perſen* apud *Cepheum* ſocerum relictum, à quo *Perſæ* nominati, filios ex *Andromeda Mycenis* genuit ſex, *Alcæum*, *Sthenelum*, *Helam*, *Meſtorem*, *Electryonem*, & filiam *Gorgophonem*, quam *Perieri*, *Æoli* filio, *Hellenis* nepoti, nupſiſſe, paulò antè ſignificavi.

Alcæo & *Hipponome*, *Menœcei* filia, natus eſt *Amphitruo* & *Anaxo* filia. Ex *Meſtore* & *Lyſidice*, filia *Pelopis*, *Hippothöe* genita eſt: cujus ex *Neptuno* filius exſtitit *Taphius*, qui *Taphum* coluit (2) urbem *Cephalleniæ*, populumque *Teleboas* vocavit. *Taphii* filius *Pterelas* fuit, quem *Neptunus* immortalitate donavit.

Electryo ex *Alcæi* filia *Anaxone Alcmenam* ſuſcepit, unà cum maribus 9. & ſpurium ex *Midea Licym-*

(1) Imo Danaë mater Perſei, filia Acriſii patruelis ſoror fuit Megapenthis. J. C. R. Vid. Præf. *J. Perizonii.*

(2) *Taphum* urbem *Cephalleniæ.*] In *Cephallenia* inſula urbs *Taphus* nulla unquam fuit; ſed inſula *Taphus* ſita fuit juxta *Leucadiam*. Vid. *Cellar.* Geogr. II, 14. §. 9. J. C. R. Secutus eſt *Stephanum Petavius:* vid. *Abr. Ortel.* Theſ. Geogr. & *Salmaſ.* ad *Solin.* p. 503.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *cymnium. Sthenelus* ex *Nicippe*, *Pelopis* filia, *Euryſtheum* genuit; cui in ſervitutem eſt addictus *Hercules*.

Inter initium regni *Perſei* & *Stheneli*, anni ſunt 50. Nam *Sthenelus* circa annum mundi 2730. iniit. Quo toto intervallo non videtur ſuperſtes fuiſſe *Perſeus*, ſi *Apollodoro* credimus. Hic enim *Mycenis* cum *Taphio* regnaſſe *Electryonem* ait. *Pauſanias* autem in *Corinthiacis*, *Mideæ*. Potuit idem & *Mycenis* & *Mideæ* regnare. Proinde in *Mycenæorum* Regum ſerie numerandi videntur (1) *Electryo* & *Taphius*, *Perſei* filii, atque ante *Sthenelum* locandi: niſi eodem tempore plures ſimul regnaſſe velimus, quod tunc erat uſitatum, cùm & oppidorum domini Reges appellarentur. Sanè *Taphius* cum *Electryone* pariter ſceptrum tenuit. Cujus filii paterni regni portionem ab *Electryone* repoſcentes, orto jurgio, hujus liberos interficiunt: quos ut ulciſceretur *Electryo*, *Alcmenam* filiam *Amphitruoni* paciſcitur, ea lege, ut non eam ante contingeret, quàm ab expeditione rediiſſet, quam contra *Teleboas* parabat. Sed cùm *Electryonem* imprudens occidiſſet *Amphitruo*, pulſus à *Sthenelo* cum *Alcmena Thebas* ad *Creontem* profugit: à quo expiatus, contra *Teleboas* rem ex ſententia geſſit. Per idem tempus genitum *Herculem* ferunt; quod circa annum ante *Chriſtum* 1289. incidit. Quæ cùm ita ſint, apparet *Mycenæorum* Regum catalogum haud ſatis ex fide ab *Euſebio* eſſe redditum. Nam *Perſeo* mortuo *Electryo* ante *Sthenelum* regnavit. Neque *Perſeus* annos 58. *Mycenis* præfuit, ut ex illius & *Pauſaniæ* deſcriptione olim ſtatuimus.

Herculis ortus.

Euſebius notatur.

Perſei poſteritate in *Euryſtheo* deficiente, *Mycenis* regnarunt *Pelopidæ*, à *Pelope*, filio *Tantali*, *Phrygiæ* Regis, oriundi, à quo *Peloponneſus* nomen eſt ſortita. Ex quo conjectare poſſit aliquis, toti illum *Peloponneſo* dominatum fuiſſe. Sed non eſt ita: nam in *Piſæa* regnavit; & fortitudine ac ſolertia pleroſque peninſulæ illius incolas adjunxit ſibi, ut teſtatur [a] *Diodorus*. Hic è *Phrygia* trajecit in *Græciam*; & *Hip-*

Pelopidæ.

[a] Diod. l. 4. p. 192.

(1) *Electryo & Taphius Perſei filii*] *Perſei* filius fuit *Electryo*, ſed, ut paulo ante docuit ipſe Auctor, *Taphius Hippothoës* filius, *Meſtoris* nepos, *Perſei* ergo pronepos fuit. J. C. R. Vid. Præf. *J. Perizon.*

Hippodamiam, *Oenomai* filiam, fraudis potiùs, quàm celeritatis in curſus certamine, præmium abſtulit; quod ſub annum ante *Chriſtum* 1324. incidit, extremo Judicis *Aodis* tempore. [a] Hujus filii *Atreus* & *Thyeſtes* parricidalibus inter ſe odiis & inceſtis ſtupris clarum ſibi nomen apud poſteros fecere. *Thyeſtes* uxorem fratris *Aëropem* polluit. *Atreus* viciſſim epulandos illi filios ſuos dedit. Poſt *Thyeſtes* (1) *Pelopiæ* filiæ imprudens vitium obtulit, unde natus eſt *Ægiſthus*, qui *Atrei* filium *Agamemnonem* occidit. Hunc tamen *Apollodorus* (2) *Pliſthene Atrei* filio ſatum, ut & *Menelaum*, aſſerit; idque auctore *Heſiodo* confirmat *Euſtathius* ad primum *Iliados*, in hæc verba:

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

[a] Hyg. F. 81. & ſeq.

Agamemnon.

Ἀτρείδης τε ἄναξ ἀνδρῶν.

Igitur *Mycenæorum* regnum à *Perſeidis* ad *Pelopidas* tranſlatum, eo tempore deſitum eſt, quo *Heraclidæ Peloponneſo* potiti ſunt. De quo poſt agetur. Nam *Pelopidæ* cum *Perſei* ſtirpe affinitate juncti ſunt: ſiquidem ex *Nicippe*, *Pelopis* filia, *Sthenelus Euryſtheum* ſuſcepit, ut antea dictum eſt.

CAPUT IX.

De alia duplici Inachidarum *ſtirpe*, Agenoridarum, *&* Pelaſgorum, *deque* Cadmi *progenie.*

HACTENUS *Belidarum*, ſive *Danaidarum*, è quibus *Perſeidæ* fuerunt, genus deſcripſimus. Nunc *Inachidarum* ſtirps altera, quæ ab *Agenore* propagata eſt, perſtringenda paucis videtur. Eſt enim ad res antiquioris *Græciæ* cognoſcendas non inutilis hic labor.

Agenor ex *Telephaſſa* filiam *Europam*, mares autem tres, *Phœnicem*, *Cadmum*, & *Cilicem* genuit, ut *Apollodorus libro* 3. prodidit. Sed idem in *Phœnicia*, quæ eſt *Aſiæ* regio, liberos iſtos ab *Agenore* ſuſceptos indi-

Agenor.

(1) *Pelopiæ.*] Ita recte ſcribitur in Ed. Pariſ. tertia A. 1636. Sequentium plures *Pelopis*; de quo vitio corrigendo monuit *J. Perizon.* in Præf.

(2) *Pliſthene Atrei* filio.] Neque *Apollodorus*, neque *Euſtathius Pliſthenem Atrei* filium, ſed ſimpliciter *Agamemnonis* & *Menelai* patrem fuiſſe narrant. J. C. R.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. Vide Part. 2. lib. 2. c. 9.

dicat in 2. libro: in 3. verò, cùm in *Europam* veniſſet: cui & conſentaneè ſubjecit, *Phœnicem* ad quærendam ſororem cum *Cadmo* fratre miſſum, ea non inventa, in *Phœniciam* abiiſſe: quaſi inde eum pater non miſerit. Igitur cùm *Europam* rapuiſſet *Iupiter*, *Agenor* tres ad illam inquirendam filios deſtinat, quibuscum profecta eſt *Telephaſſa* mater.

Cadmus.

Exindè *Phœnix Phœniciam* occupat; *Cilix Ciliciam*. *Cadmus*, *Telephaſſa* matre vita functa, venit in *Græciam*, ac *Thebas* condidit, urbem patriæ, ut apparet, cognominem. Nam (1) *Ægyptiis Thebis* oriundus *Agenor* videtur.

[a] Conon lib. 32. & 37.

Scribit apud *Photium* [a] *Conon*, *Europam Phœnicis* fuiſſe filiam, (quod & *Apollodorus* refert) *Cadmum* verò, qui apud *Phœnicas* auctoritatis erat maximæ, ab eorum Rege miſſum in *Europam*, novas ut ibi ſedes conſtitueret, ſimulaſſe quærendæ ſororis ſe gratia profectum, ac demum *Thebas* in *Bœotia* condidiſſe, de *Ægyptiarum* nomine ſumpto vocabulo; quòd *Phœnices*, qui tum *Aſiæ* partem maximam obtinebant, ſedem imperii *Thebis* in *Ægypto* collocarant. Ex eo manaſſe fabulam, *Cadmum* ad *Europam* ſororem quærendam navigaſſe, qui ad occupandum in *Europa* domicilium veniſſet. Hæc *Conon*.

[b] Nemeac. 10.

[b] Scholiaſtes *Pindari* ſcribit, *Agenorem* in *Phœnicia* regnaſſe. Utcumque res habet, poteſt adventus in *Græciam Cadmi*, condituſque *Thebarum* imputari primis Judicum *Hebræorum* temporibus.

Cadmi Poſteritas.

Cadmi ex *Harmonia* filiæ recenſentur, *Autonöe*, *Ino*, *Semele*, *Agaue*: filius *Polydorus*. *Autonoë Ariſtæo* nupſit, *Ino Athamanti*, *Agave Echioni*.

Bacchi ætas.

Semele Bacchum peperit. Cujus ortus competit in annum circiter ante *Chriſtum* 1354. *Aode Hebræorum* Judice. *Euſebius* verò confert in annum *Abraami* 628. qui eſt ante *Chriſtum* 1389. Sed nondum erat nata *Semele*. Ita *Phryxi* cum *Helle* ſorore fuga per idem tempus accidere potuit:

[c] Apoll. 1. Hyg. tab. 3.

[c] quos ambos *Nephele Athamanti* peperit. Hic verò cùm *Inonem* deinde ſibi

(1) *Ægyptiis Thebis oriundus Agenor videtur.*] Non Ægyptius, ſed Phœnix ſtatuendus eſt Agenor, ut ex *Apollodoro ſup. cit* liquet. Thebarum autem nomen à voce Phœnicia, quæ *lutum* ſignificat, quod urbs eſſet κάθυδρος & πηλὸν ἔχοι πολύν, deducit *Bochart. Can. lib.* 1. *c.* 16.

bi connubio junxiſſet, hujus artibus *Phryxus* & *Helle* neci à patre deſtinati in *Colchos* fugere coguntur: quo in itinere *Helle* in mare decidens huic de ſuo nomen reliquit: *Phryxus* quo intenderat pervenit, ac theſauros, quos ſecum exportarat, *Æetæ* Regi *Colchorum* reliquit. Aurei velleris arietem hunc fuiſſe, eoque pervectum in *Colchidem Phryxum*, ac prædivitem hanc pellem ibi aſſervatam eſſe, carminum licentia Poëtæ finxerunt. *Polydorus Thebis* regnavit; & ex *Nycteide*, *Nyctei* filia, *Labdacum* genuit. Qui poſt *Pentheum* moriens *Laium* filium anniculum reliquit. Ideo *Lycus*, *Nyctei* frater, (ambo iſti ex *Eubœa* venerant) regnum occupat. *Nycteo* filia erat *Antiopa*, quæ de *Jove* gravida, patris iram metuens, *Sicyonem* fugit ad *Epopeum*, eique nubit. *Nycteus* moriens *Lyco* fratri mandat, ut *Epopeum* ulciſcatur. Quem cùm, capta *Sicyone*, occidiſſet, & *Antiopam* abduceret; ea in itinere geminos enixa eſt, *Zethum* & *Amphionem*, apud *Eleutheras Bœotiæ*: ubi à bubulco ſublati educatique ſunt. Interim *Antiopa* male ab *Lyco* ejuſque conjuge *Dirce* habita, clam evadens, filiis jam adultis agnita eſt: qui occiſo *Lyco*, ac *Dirce* ad tauri indomiti caudam alligata necataque, *Thebis* potiuntur. *Laius* ab iis pulſus in *Peloponneſum* abiit, & *Zethus Theben*, *Amphion Nioben* duxit, *Tantali* filiam. Quibus omnibus exſtinctis, *Laius* in regnum reſtitutus eſt, & *Jocaſtam* conjugem adſciſcit, *Menœcei* filiam, è qua natus eſt *Oedipus*, cujus inceſtas cum matre nuptias, ac filiorum cædes mutuas, Poëtæ omnes ac theatra omnia perſonant. De *Thebarum* expugnatione paulò poſt. Reliquorum tempora, conſtituto anno adventus in *Græciam*, prudenter æſtimanda ſunt. Hæc *Apollodorus lib.* 3. A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

Poſtremò ex *Europa* & *Aſterio*, *Cretenſium* Rege, ut ſcribit [a] *Euſebius*; ut *Apollodorus*, ex *Jove*, *Minos*, *Radamanthus*, & *Sarpedon* orti ſunt. *Minöes* porrò duos fuiſſe auctor eſt [b] *Diodorus*, alterum *Europæ* filium, (1) alterum nepotem.

[a] Euſeb. Chron.

[b] Diod. 4. p. 183.

Ter-

(1) *Alterum nepotem*] Imo pronepotem; fuit enim *Minos* II. *Lycaſti* filius, *Minoïs* I. nepos, atque ideo *Europæ* pronepos. J. C. R. Vid. Præf. *J. Perizon.*

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *Inachidarum ſtirps tertia.* Tertium ab *Inacho* Poëtarum & Hiſtoricorum prædicant litteræ *Pelaſgicum* genus. Nam *Pelaſgus Jove* & *Niobe*, *Phoronei* filia, *Inachi* nepte, natus dicitur. [a] *Pelaſgi Lycaon* filius 50. liberos habuit, qui omnes, *Nyctimo* excepto, interfecti feruntur. [b] Habuit & *Calliſtenem* filiam *Lycaon*, è qua natus eſt *Arcas*. Hujus filii *Elatus* & *Aphidas*. Hic *Aleum* & *Sthenobœam* genuit *Præti* conjugem. *Aleo* nati ſunt *Cepheus*, & *Lycurgus*, & *Auge* amborum ſoror; quæ ex *Teuthrante Telephum*, *Myſiæ* Regem, peperit: *Lycurgi* filii memorantur, *Ancæus*, *Epochus*, *Amphidamas*, & *Idæus*. *Amphidamantis Melanion*, qui *Atalantam*, *Jaſi*, ſeu *Schœnei* filiam, duxit, *Parthenopæi*, unius è 7. qui ad *Thebas* occubuerunt, ducibus matrem.

[a] Dion. Halic. l. 1. Apollod. 2. & 3.

[b] Hæc Apollod. lib. 3.

Ergo *Pelaſgi Arcades* fuiſſe videntur; qui *Peloponneſo* pulſi, in *Hæmoniam*, quæ *Theſſalia* eſt dicta poſtea, migrarunt, ducibus *Achæo*, *Phthio*, & *Pelaſgo*. Unde ſexta ætate à *Curetibus* & *Lelegibus*, qui deinde *Ætoli* ac *Locri* nominati ſunt, ejecti, pars in *Cretam* abierunt; pars *Cycladas* inſulas; alii *Heſtiotidem* ad *Olympi* & *Oſſæ* radices; alii *Bœotiam*, *Phocidem*, & *Eubœam*; *Aſiam* & *Helleſponti* oram ac *Lesbum* tenuerunt alii. Complures in *Saturniam*, quæ eſt *Italia*, tranſmiſerunt, ſeque *Aboriginibus* adjunxerunt. Hæc *Dionyſius*; quibus & *Strabo* conſentit.

Strabo lib. 5. p. 153. Dion. Halic. l. 1. p. 14.

CAPUT X.

De Hercule, Jaſone, Argonautarum *expeditione*, Minoe, Theſeo, Oedipo, *ejuſque filiis*, *ac* Thebano *bello*.

Vide Part. 2. l. 2. c. 9.

Hoc temporis ſpatio, quod *Hebræorum* exitum ab *Ægypto* deinceps eſt ſecutum, inſignia illa carminibus Poëtarum nomina, & fabuloſi *Græciæ* Heroes exſtiterunt, quorum alii majorum in Deorum gentem adſcripti ſunt: alii inter minores, ac ſemideos habiti. Horum pleroſque ſparſim, ut ſe occaſio dabat, attigimus. Nunc illuſtriores quoſdam re-

referemus, (1) ac primum omnium *Herculem*, quod nomen non uni tributum eſſe conſtat. [a] Tres à *Diodoro* commemorantur, quorum unus omnium antiquiſſimus fuit *Ægyptius*; qui cum armis terrarum orbem peragravit. Secundus *Cretenſis*, qui ex *Idæis Dactylis* fuit, ac ludos *Olympicos* inſtituit. Poſtremus paulò ante *Trojanum* bellum natus ex *Alcmena*, qui *Euryſthei* imperio paruit. Hos tamen in unum conflari vulgo idem *Diodorus* aſſerit. [b] *Cicero* ſex enumerat; quorum ultimus idem ille eſt *Alcmena* genitus, de quo nos hìc agimus. *Alcmenæ* pater fuit *Electryo*, *Perſei* & *Andromedæ* filius; mater, ut *Apollodorus* cenſet, *Anaxo Alcæi* filia; ut autem [c] *Diodorus* ait, *Eurymeda*, vel *Eurydice*, *Pelopis*. Illa cùm *Amphitryoni* nupſiſſet patrueli ſuo, (hic enim *Alcæo* natus eſt, *Electryonis* fratre, *Perſei* filio) *Herculem* de *Jove* peperit; cujus ætas circa *Gedeonis* præfecturam convenit. Nam *Euryſtheus* anno Periodi *Julianæ* 3468. *Gedeonis* nono regnare cœpit, ante *Chriſtum* 1246. Natus apud *Tirynthem Hercules*, *Thebas* cum *Amphitruone* tranſlatus eſt. [d] Quam urbem, ut primùm adolevit, ab *Ergini*, *Minyarum* Regis, dominatu in libertatem aſſeruit, & *Orchomenum*, *Bœotiæ* oppidum, quæ regni illius ſedes erat, evertit. Ob id *Creon*, *Thebarum* Rex, filiam ei *Megaram* conjugem dedit. Inde *Euryſtheo* in ſervitutem deditus varia obiit certamina. [e] Cum *Jaſone* quoque inter *Argonautas* navigavit in *Colchos*, & [f] cum *Amazonibus*, earumque Regina *Hippolyta*, ad *Themiſcyram* urbem acie congreſſus, eas devicit. [g] *Trojam* inde rediens expugnaſſe, ac cæſo *Laomedonte*, *Priamo* regnum dediſſe, fertur. Idem in *Hiſpaniam Italiamque* penetravit annis ante ultimam *Trojæ* vaſtitatem circiter 55. ut mox explicabitur. [h] *Olympicis* verò celebratis in *Græcia* ludis, in deſperatum morbum incidens, vivus ſe ardentem injecit in rogum.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.
[a] Diod. fine l. 3.
Hercules plures.
[b] Cic. 3. de Nat. Deor.
[c] Lib. 4. p. 151.
Herculis poſtremi geſta.
[d] Diod. 4. p. 152.
[e] Diod. 4. p. 185. Hyg. Fab. 14. & 89. Apoll. 1.
[f] Diod. 4. p. 156. Apoll. 2.
[g] Diod. 4. p 165 Hyg. 89.
[h] Diod. 4. p. 170. Euſeb. Chron.

(1) *Ac primum omnium Herculem.*] Plerorumque illorum Heroum nomina è lingua Phœnicia ducenda eſſe abunde ab eruditis probatum eſt. *Herculis* porrò nomen non *mercatorem*, ut vulgò creditur, ſed *virum fortem*, *præſtantem* Heroëm ſignificare, ex Arabicâ linguâ veroſimillimè probari poteſt.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

gum. Quorum omnium certum tempus ex *Argonautarum* expeditione poteſt conjici. De qua ideo paucis hìc dici convenit.

[a] Apoll. 1. *Argonautarum expeditio.*

[a] *Critheus*, *Æoli* filius, *Hellenis* nepos, *Deucalionis* pronepos, ex *Tyrone*, *Salmonei* filia, *Æſonem* genuit, *Jaſonis* patrem, & ex eadem à *Neptuno* vitiata *Pelias* eſt ortus. Hic, mortuo *Critheo*, *Theſſaliæ* regnum invaſit, fratre pulſo *Æſone*: cujus filium viribus & ætate florentem *Jaſonem* veritus, eum in *Colchos* ad aureum vellus reportandum navigare juſſit; hoc eſt, ad repetendos theſauros, quos *Phryxus* fugiens apud illos depoſuerat. Ejus expeditionis fama vulgata per *Græciam*, quæ tum viris fortibus abundabat, complures ex iis in ſocietatem glorioſi laboris excivit: quorum variè prodita ſunt nomina. [b] Primarii fuiſſe perhibentur, *Hercules Alcmenæ* filius, *Orpheus Oeagro* & *Calliopa* genitus, muſicæ ac poëticæ artibus illuſtris, *Caſtor* & *Pollux*, *Peleus Achillis* pater, *Telamon*, *Theſeus*, *Pirithous*, & cæteri. Hi duce *Jaſone*, majore, quàm viſa erat hactenus, fabricata nave, quæ (1) *Argo*, ab celeritate dicta eſt, ad *Troadem* appulerunt: ubi *Heſionem*, *Laomedontis* filiam, ceto interfecto, cui erat expoſita, liberavit *Hercules*, eamque ſibi ex pacto conceſſam cum equis pernicibus apud patrem reliquit, dum ab expeditione rediens cuncta reciperet. *Jaſon* ut in *Colchidem* venit, conciliata ſibi *Medea* Regis *Æetæ* filia, voti compos eſt factus, eamque connubio ſibi junctam cum aureo vellere pervexit in *Theſſaliam*. *Hercules* ab *Laomedonte* præmium ex pacto repetens, ac perjurio ejus illuſus, *Trojam* expugnat, *Laomedontem* interficit, filium ejus *Priamum* Regem conſtituit. Quadrageſimo id anno geſtum eſſe priuſquam *Græci Trojam* funditùs everterent, *Iliados* parvæ teſtis eſt ſcriptor. Quare *Argonautarum* navigatio, ſi vera iſta ſunt, in annum cadet, qui ante *Chriſtianam* epocham numeratur 1226. Paulò hæc aliter à *Darete Phrygio* narrantur: *Ar-*

[b] Vide Hyg. Fab. 14. Apollod. 1. Apollon. Rhod. Val. Flac. Orph. &c.

Diod. 4. Hyg. &c.

Vide Part. 2. l. 2. c. 5.

(1) *Argo ab celeritate dicta eſt.*] Potius à *longitudine* voce ducta è lingua Phœnicia; cum Græci rotundis ſcaphis antea uterentur.

Argonautas à *Laomedonte Trojanis* litoribus excluſos, mox ut reverſi ſunt in *Græciam*, comparata claſſe, duce *Hercule* in *Troadem* profectos; oppidum *Ilion* cepiſſe, ac *Laomedontem* cum filiis omnibus occidiſſe, uno excepto, qui tum fortè aberat, *Priamo*; *Telamoni Heſionem* in virtutis ceſſiſſe præmium: Quam cùm *Priamus* per legatos incaſſum repoſceret, *Alexandrum* filium ſuum cum claſſe miſit in *Græciam*: à quo abducta *Menelai* uxor *Helena* belli ingentis occaſionem attulit. Hæc *Dares Phrygius*. A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

[a] *Argonautæ*, poſtquam in patriam rediere, ſolemne ludicrum magno apparatu in honorem Jovis inſtituerunt facere, ejuſque curationem *Herculi* permiſerunt; qui in *Elide*, *Peloponneſi* provincia, ad *Alpheum* amnem ludos inſtauravit *Olympicos*: tametſi auctorem illorum *Atreum* [b] facit *Vellejus*, per eoſque generis omnis certaminum victorem fuiſſe dicit *Herculem*. Sed fieri poteſt, ut non ſemel, & ab ambobus, brevi interjecto ſpatio, celebrati ſint. Mors *Herculis* haud longe ante tentatam ab illius poſteris *Peloponneſum*, & *Euryſthei* necem accidit, quæ ſub annum cadit ante cladem *Trojanam* viceſimum, ut poſtea demonſtrabitur. [a] Diod. 4. p. 178. [b] Vellei. 1.

Interim *Jaſon*, *Corinthi* degens apud *Creontem* Regem, *Glaucen* ejus filiam, *Medea* repudiata, conjugem duxit: [c] cùm jam annos cum illa vixiſſet decem. 1. Quam injuriam barbara mulier in *Creontis* familiam & genitos ex *Jaſone* filios ſuos ulta, *Thebas* ad *Herculem* confugit, ac poſt longos errores in patriam longo intervallo rediit. *Jaſon* magna ob perfidiam invidia collecta, rerum omnium inops ſibi vitam eripuit. Unus ex *Jaſonis* ac *Medeæ* liberis necem evaſit [d] *Theſſalus*, qui *Iolcum* poſtea, *Jaſonis* patriam, petens, paterno ſibi jure debitum adiit regnum, ab eoque *Theſſalia* nomen accepit: quamvis id alteri cuidam nominis ejuſdem [e] *Vellejus* aſſignat. Diod. p. 179. Apoll. 1. [c] Diod. ibid. [d] Diod. p. 180. [e] Vellei 1.

[f] Sub idem tempus *Minos* in *Creta* regnabat, *Minois* [f] Diod. 4. p. 183. Plut. Theſ. Apoll. 3. Hyg. 41.

(1) *Quam injuriam barbara mulier.*] Præter poëtas, & inter alios *Euripid.* in Medea V. *Ælian. var. hiſt. lib.* 5. *cap.* 21. & *Bochart. Geogr.* ſeu *Phal. lib.* 4. *cap.* 31. ubi à crimine τεκνοκτονίας excuſatur Medea.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *Minos.*

nois alterius nepos, quem *Jovis* filium ex *Europa* fuiſſe memorant. Hujus filium *Androgeon Ægeus*, *Theſei* pater, in *Attica* per ſicarios occiderat. Ob eam cauſam *Athenienſibus Minos* intulit bellum. Tum eodem tempore fame ac ſiccitate per *Atticam Græciam*que reliquam divinitùs immiſſa, principes civitatum *Delphos* deliberatum miſerunt, quodnam iis malis remedium caperent. [a] His conſulentibus oraculum editum eſt, ut *Æacum*, *Jovis* & *Æginæ* filium, pro communi *Græcia* deprecatorem adhiberent. *Æacus*, votis ritè ſuſceptis, omnium, præterquam *Athenienſium*, agris fertilitatem reddidit. His verò rurſus adeuntibus *Pythia* reſpondit, non priùs mali finem eos habituros, quam de nece *Androgei* ex *Minois* arbitrio ſatisfacerent. Hujus itaque decreto, ſeptimo quoque anno ſeptenos mares, ac totidem puellas in *Cretam* mittere jubentur. [b] Eo cùm *Theſeus* ſive ſponte ſua, ſive ex ſorte veniſſet, *Ægei* filius, *Ariadnæ*, quæ ejus amore capta erat, opera *Minotauro* ſuperato, quem *Minois* ducem fuiſſe referunt, vocabulo *Taurum*, periculo ſe, *Athenas* ſervitute in perpetuum liberas fecit. Id paulo ante mortem *Ægei* & initium regni *Theſei* incidit. Nam cùm navem è *Creta Theſei* nigris velis *Atticum* in portum tendere, non albis, ut inter eos convenerat, *Ægeus* à litore proſpiceret, ſeſe in mare præcipitaſſe dicitur. [c] *Theſeus* porrò ſive annis ante *Trojanum* excidium ſeptem & quadraginta, ſive paulò pluribus regnare cœpit. [d] Poſtea *Minos Dædalum*, ingenioſiſſimum artificem, qui è *Creta* in *Siciliam* ad *Cocalum* Regem aufugerat, armis repetens, ab eodem *Cocalo* in balneo ſuffocatus eſt. *Theſeus* æmulatione *Herculis* rebus maximis confectis, tota *Græcia* celebre nomen eſt adeptus.

[e] Inter alia porrò, *Amazonum* copias, quæ ex *Ponto* claſſe in *Atticam* pervenerant, collatis ſignis cecîdit *Boëdromione* menſe, qui ob illius victoriæ memoriam id deinceps nomen accepit. *Herculis* deinde poſteros, ab *Euryſtheo* Rege armis appetitos, egregia fidei commendatione, *Athenienſium* ſuorum præſidio tutatus eſt. [f] Poſtremò cum decennem *Helenam* [g] quinque & viginti ante *Trojanam* cladem annis

a Diod.

b Hyg. Fab. 41. & 42.

c Clem. Alex. 1. Strom.

d Diod. 4. p. 194. Hyg. 43.

Theſeus. Vid. Part. 2. l. 2. c. 9.

e Plut. Theſ. Diod. 4. p. 163.

f Diod. 4. p. 185.

g Vetus Chronol. apud Clem. Alex. l. 1.

nis rapuiſſet, [a] magnumque ab *Tyndaridis* bellum in ſe provocaſſet, *Meneſthei* factione pulſus *Athenis* in *Scyrum* inſulam conceſſit, ibique ex mœrore obiit, non ſine ingratæ patriæ deteſtatione: [b] quam per pagos diviſam, ſub regni ſui primordium unum in corpus civitatis contraxerat. A. 3184. Per. Jul. ad 3701. [a] Plut. [b] Arund. Marm. Plut.

[c] Triſte ante hoc tempus *Thebis* editum eſt ſpectaculum. *Oedipus*, *Laio* patre per imprudentiam occiſo, *Jocaſtæ* matris nuptias in præmium interfectæ à ſe *Sphingis* adierat. Quo ex conjugio nati ſunt *Eteocles*, & *Polynices*. Re comperta, *Oedipus* effoſſis ſibi oculis voluntarias pœnas luit. Ejus filii inter ſe ita pacti ſunt, ut alternis annis regnarent. *Eteocles* anno ſuo perfunctus *Polynici* fratri cedere noluit. Qui *Argos* ad *Adraſtum* ſe recipiens gener illius eſt factus. Hinc, [d] *Theſeo* adhuc ſuperſtite, motum eſt adverſus *Thebanos* vehemens bellum, *Polynice* contra fratrem *Eteoclem* *Adraſti* & aliorum Principum arma concitante. Qui omnes ſeptem numero fuiſſe narrantur: *Adraſtus*, qui *Argis* regnabat, *Tydeus Oenei Calydonii* filius, *Capaneus*, *Hippomedon*, *Parthenopæus Atalanta Schœnei* filia genitus, *Amphiaraus*, qui *Adraſti* ſororem *Eriphylen* habebat in matrimonio, & *Polynices*. Hi præter *Adraſtum*, eo bello univerſi perierunt, cum ingenti militum ſtrage, quorum omnium cadavera ſepeliri *Creon* vetuit, *Jocaſtæ*, matris ejuſdem & conjugis *Oedipi*, frater. [e] Sed *Athenienſes* duce *Theſeo* pro communi immunitate *Thebanis* indixere bellum, eorumque capta urbe, parentandi propinquis copiam fecere. [c] Diod. 4. p. 185. Hyg. 67. & ſeq. Apoll. 3. [d] Apoll. 3. Diod. 4. p. 185. Hyg. 68. & ſeq. *Septem ad Thebas ducum nomina.* [e] Apollod. 3.

Accidit *Thebanum* hoc bellum, ſi veteri apud [f] *Clementem* Chronologo creditur, annis ante *Trojam* dirutam ſeptem & triginta. [g] Poſt annos decem, Principum illorum, qui ad *Thebas* occubuerant, liberi, quos *Epigonos* vocant, duce electo *Amphiarai* filio *Alcmæone*, bellum contra *Thebanos* capeſſunt, iiſque acie victis, urbem diripiunt; [h] *Tireſiam* abducunt, qui in itinere mortuus eſt: filiam ejus *Manto Delphos* ablegant, quæ inde in *Aſiam* eſt profecta. [i] *Diodorus* eam *Daphnen* nominat, quam apud *Delphos* hæſiſſe, &, ut præclara erat indole, ſingulari elegantia oracula ſcriptitaſſe refert, ex quibus *Homerum* [f] Clem. Alex. 1. Strom. [g] Diod. 4. p. 187. Hyg. [h] Pauſ. Achaic. p. 208. [i] Diod. 4. p. 178.

aut

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. [a] Diod. 4. p. 187.

ait haud pauca ſumpſiſſe. [a] *Thebani* urbe ſua pulſi, *Dorienſes* viciſſim oppidis ſuis eiiciunt, ac plerique *Thebas* poſtea reverſi ſunt.

CAPUT XI.

De Trojanorum *regno ac* Trojæ *excidio*, Æneæ *in* Italiam *profectione*, Jovis *&* Saturni *ætate*.

Part. 2. l. 2. c. 10.

[b] Apoll. 3. Diod. 4. p. 191.

[c] Virg. 3. Æn. & Serv.

[d] Varroni, & Græcis apud Serv. ibid.

ANNO, poſtquam ex *Ægypto* profecti ſunt *Iſraëlitæ*, ferè quinquageſimo, paulò ante mortem *Joſue*, [b] *Trojanum* regnum in *Aſia* fundatum eſt, auctore *Dardano*, quanquam primus in *Troade* regnaſſe *Teucer* dicitur, *Scamandri* & *Idææ* Nymphæ filius, à quo *Teucrorum* populis illis inditum eſt nomen. *Jovis* porrò & *Electræ Atlantidis* filii extitere duo, *Dardanus* & *Jaſion*, ſive *Jaſius*, qui ambo primùm in *Italia* regnarunt, [c] ac *Tuſciæ* urbe *Corito*. Etſi [d] aliis placet non ex *Italia*, ſed *Arcadia* duci illorum originem. Igitur patriis ambo relictis ſedibus, in *Samothraciam* venerunt.

[e] Serv. ad 3. Æn. Auct. Troic.

[f] Apollod. 3.

[g] Serv. ad 3. Æn. Auct. lib. de prog. Aug.

[h] Apoll. Diod.

[i] Apoll.

[k] Ibid.

[l] Diod. 4. p. 191.

[m] Clem. Alex. 1. Strom.

Unde poſtea *Dardanus* in *Troadem* tranſmittens, ab Rege *Teucro* humaniter exceptus eſt, ejuſque filiam *Batieam* in matrimonium accepit. [e] Sunt qui ab *Dardano* fratrem interfectum eſſe velint *Jaſium*. [f] *Apollodorus* ob tentatam *Cererem* fulmine ictum eſſe prodidit. Nec [g] deſunt qui *Dardanum* priùs in *Troade* regnaſſe, quàm *Teucrum* exiſtiment, atque hunc è *Creta* veniſſe. [h] *Teucro* mortuo, *Dardanus* cognominem ſibi urbem condidit ad montem *Idam*, prope mare, populoſque de ſe *Dardanos* nominavit. Hujus filius *Erichthonius* ex *Aſtyoche Simoëntis Tröem* ſuſcepit, [i] à quo regioni *Trojæ* nomen impoſitum. [k] *Troi* è *Callirrhöe*, *Scamandri* filia, nati ſunt *Ilus*, *Aſſaracus*, *Ganymedes*, & filia *Cleopatra*. *Ganymedem Tantalus* rapuit [l] *Paphlagoniæ* Rex, annis ante *Trojanum* excidium circiter 192. ut ex antiquo Chronologo [m] *Clemens Alexandrinus* aſſerit. Paulò infra hoc tempus hiſtoriam iſtam ſummovet *Euſebii Chronicon*; quod & *Phrygiæ*, quæ tum *Mæonia* dicebatur, Regem appellat *Tantalum*.

[a] Hanc

[a] Hanc injuriam *Ilus* armis proſecutus *Tantalum* exuit regno. *Aſſaraco* natus eſt *Capys*, cujus *Anchiſes* filius, *Æneæ* pater. *Ilus* in campeſtri *Troadis* regione *Ilium* condidit, ac *Laomedontem* genuit; cujus filii *Tithonus* & (1) *Podarces*, filia *Heſione*. *Tithonus* in Orientem & *Æthiopas* uſque profectus, *Memnonem* ibi filium ſuſcepit. *Podarces*, occiſo, ut ſupra meminimus, *Laomedonte*, regnum accepit ab *Hercule*, quod [b] annis quadraginta tenuiſſe ſcribitur. Complures hic liberos habuit; è quibus *Alexander*, qui & *Paris* eſt dictus, navibus in *Peloponneſum* ac *Spartam* delatus, *Menelai* hoſpitis uxorem *Helenam* rapuit. (2) Ob quam grave bellum adverſus *Trojanos Græci* [c] toto decennio geſſerunt, magno gentis utriuſque damno, & occiſis amborum fortiſſimis ducibus. Sed *Græcis*, quorum erat cauſſa juſtior, ad extremum ceſſit victoria, (3) proditione *Antenoris* & *Æneæ* urbe capta atque direpta. Clades iſta certiſſimè incidit in eum annum, qui eſt Periodi *Julianæ* 3530. ante *Chriſtum* 1184. ſub *Jaire Hebræorum* Judice. Victores domum redeuntes nihilo commodior fortuna, quàm victos, excepit. Plerique tempeſtate jactati, aut oppreſſi. *Agamemnon* in ipſo conjugis ac Deorum Penatium complexu, ab *Ægiſtho* adultero, *Thyeſtæ* filio, confoſſus eſt. [d] Sed hujus necem ultus eſt poſtea filius ejus *Oreſtes*, qui cum *Electra* ſorore conſiliorum omnium participe, *Ægiſthum* & *Clytæmneſtram* matrem ſuſtulit; Diis, ut ferunt, parricidium approbantibus diuturnitate imperii pariter, & felicitate. Nam regnavit annos 70. vixit 90. & *Hermionem* habuit uxorem, *Menelai* & *Helenæ* filiam, occiſo apud *Delphos Pyrrho*, *Achillis* filio, qui ejus pactæ ſibi nuptias invaſerat, [e] annis viginti poſt everſum *Ilium*.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

[a] Diod.

[b] Auct. Troic.

Trojanum bellum.

[c] Dictys Cretens. Dares Phryg. Hyg.

[d] Vellei 1. Hyg. Fab. 119.

[e] Euſeb.

Melioribus auſpiciis ex illo incendio patriæ longin-

(1) *Podarces.*] Qui *Priamus* ſæpius vocatur.

(2) *Ob quam grave bellum.*] Belli illius Trojani veritatem pluribus probat *Thucydides* in initio Hiſtoriæ ſuæ.

(3) *Proditione Antenoris & Æneæ.*] Illi non proditores, ſed Principes pacifici, & Patriæ, ſimulque juſtitiæ verè amantes aliis Hiſtoricis dicuntur. Vid. *Dict. Cretenſ.*

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

Æneas in Italiam proficiſcitur.

[a] Dictys l. 5. Virg. 1. Æn.

[b] Dares. Halic. 1. Liv. 1.

[c] Euſeb. Chron. L. de Orig. Rom.

[d] Halic. Vide Par. 2. l. 2. c. 10.

[e] Vid. Lact. fine lib. 1.

Jovis ætas, & Saturni.

[f] Æn. 7.

[g] 14. Met.

[h] Dion. Halic. 1. Victor de Orig.

Herculis adventus in Italiam.

[i] Dion. Halic. 1. Liv. 1. Aliter Conon apud Phot. cod. 186. l. 46.

ginquas in oras evolarunt *Trojani* duo, *Antenor* & *Æneas*. Quorum [a] ille per *Adriaticum* mare ad *Venetorum* appulſus litora, urbem ibi Patavium poſuit: [b] alter claſſe navium duarum & viginti pervenit in *Latium*, cui *Latinus* tum præerat, *Fauni* filius, ſive, ut quibuſdam videtur, *Herculis*. [c] Ante quem quatuor omnino fuiſſe Reges accepimus, [d] *Janum*, *Saturnum*, *Picum*, & *Faunum*. *Jano* regnante *Saturnus* à *Jove* filio pulſus ad *Italiam* appulit: ibique exceptus hoſpitio, haud procul *Janiculo* arcem condidit, quam de ſuo nomine *Saturniam* vocavit. Quatuor iis Regibus annos 150. tribuit *Euſebii Chronicon*. Ex quo videtur initium *Jani* in annum convenire, qui ante *Chriſtum* fuit 1330. [e] indidemque conſtat, quanta ſit vetuſtas gentilium Deorum. Nam cùm *Jano*, ut dixi, regnante *Saturnus* vixerit, poſt annum ante *Chriſtum* 1330. non multò ante naſci *Jupiter* potuit; adeòque ſub *Aod Iſraëlitarum* judice, ante tria circiter ab hac ætate noſtra annorum millia: circa quod tempus ætas aurea fuit, Poëtarum commendata fabulis. *Picum Saturno* genitum fuiſſe [f] *Virgilius* & [g] *Ovidius* affirmant. *Fauno* verò regnante [h] annis ante *Trojæ* excidium ſexaginta, *Euander* ex *Arcadia* navigavit in *Italiam*, & *Pallantium* exſtruxit, ubi *Roma* eſt poſtea condita. Ante hunc *Pelaſgi* è *Theſſalia* in *Epirum* & *Dodonam* primò, tum inde in eandem *Italiam* profecti, cum *Aboriginibus*, qui ex *Arcadia* eò pridem appulerant, ſeſe conjunxerunt: à quibus ejecti *Siculi* ſub annum vel 60. ut *Philiſto* placuit, vel 90. hoc eſt γενεὰς tres, ut *Hellanicus* ſcripſerat, in *Trinacriam*, ſive *Sicaniam*, trajecerunt, quæ ab illis *Siciliæ* vocabulum traxit. Quinque poſt *Euandrum* annis, ante *Trojanam* cladem quinque & quinquaginta, *Hercules*, cum *Græcorum* manu ad eandem appulſus oram, ab *Euandro* comiter exceptus eſt.

[i] Demùm *Latino* Rege, & anno ejus 35. *Æneas*, anno à calamitate *Trojæ* tertio, in *Laurentem* adductus agrum, pacem cum *Latino* affinitatemque junxit, filia ejus in matrimonium accepta *Lavinia*, à qua conditum à ſe oppidum appellavit *Lavinium*. *Turnus* deinde, *Rutulorum* Rex, *Latinum* ſimul & *Æneam*

Æneam bello petiit, iratus utrique, quòd priùs pactam ſibi *Laviniam* ille advenæ, quàm indigenæ, dare maluiſſet. Victi acie *Rutuli*; *Turnus*, & *Latinus* occiſi quarto anno poſt *Trojam* erutam. Ita ſolus *Æneas* rerum triennio potitus eſt, cui in prælio, quod *Rutuli* ac *Mezentius*, *Tyrrhenorum* Rex, cum eo geſſerunt, interempto, ſucceſſit *Aſcanius*. Is hoſtibus fuſis, paceque cum *Mezentio* facta, triceſimo poſt conditum *Lavinium* anno, *Albam* longam extruxit. Qua in urbe 14. poſt *Aſcanium* Reges imperarunt ad *Romulum* uſque, *Romæ*que primordium.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. *Turnus.*

Æneæ mors.

CAPUT XII.

De Herculis *poſterorum expeditionibus in* Peloponneſum: Melantho *&* Codro, Athenarum *Regibus: tum de* Archontibus: *de* Æolica *&* Ionica *migratione: aliiſque nonnullis.*

HERCULI, [a] *Alcmenæ* & *Amphitruonis* filio, utrumque genus è *Peloponneſo* ac *Mycenarum* Regibus fuit. Ambo enim illius parentes *Perſei* nepotes & patrueles invicem erant. *Alcæi* quippe, *Perſeo* nati, filius *Amphitruo*. *Electryonis*, eodem geniti *Perſeo*, filia fuit *Alcmena*. *Amphitruo*, * fratre eodemque ſocero per imprudentiam occiſo, ab *Sthenelo* patruo *Mycenis* exturbatus *Thebas* petiit. *Hercule* mortuo, *Mycenarum* Rex *Euryſtheus*, *Stheneli* filius, ſtirpem illius omnem conatus eſt exſtinguere; veritus ne, ſi adoleviſſet, *Mycenarum* ad ſe transferret imperium. Igitur *Ceyci* Regi, apud quem *Trachine* morabantur, denuntiat, ut ſuſpectum ſibi genus, niſi mallet dedere, ſuis finibus expelleret: hoc ni faciat, bellum exſpectare jubet. Hoc mandato territi *Heraclidæ*, cùm nemo eos *Euryſthei* metu recipere auderet, ad *Athenienſes* eorumque Regem *Theſeum*,

[a] Ex Apoll. 2. Diod. l. 4. p. 181. & ſeq. Pauſ. Corinth. p. 60. & alibi paſſim. Euſeb. 5. de Præp. p. 124.

* Deſignat Auctor *Electryonem*, qui Alcæi frater fuit & gener, ideoque *Amphitruonis* patruus, deinde affinis, demum ſocer. Conf. c. 10. init. J. C. R. Vid. Præf. *J. Periz.*

A. 3184. Per. Jul. ad 3401. *a* In Heracl. *b* Apoll. 2. *c* Euſeb. 5. de Præp. *d* Thucyd. 1. *e* Thucyd. Schol. l. 1. *f* Schol. Thucyd. ad lib. 1. *g* Thuc. 1. Vellei. 1. Tatian. Erateſt. apud Clem. Alex. 1. Strom. *h* Apoll. 2. *i* Pauſ. init. Lacon.

ſeum, non, ut [a] *Euripides* ait, *Demophoontem*, ſe conferunt. *Euryſtheus* magnum in illos exercitum ducit. Fit deinde prælium, in quo ducibus *Iolao Iphicli*, fratris *Herculis*, filio, & *Hyllo*, quem ex *Deianira* idem *Hercules* genuerat, ac *Theſeo*, victus *Euryſtheus* ab *Hyllo* perimitur, unaque proles ejus omnis occubuit. [b] Victores *Heraclidæ Peloponneſum* occupant, ac brevi amiſſa omnia recuperant. Sed ingruente peſte, quòd ante conſtitutum tempus reditum acceleraſſent, ab Oraculo moniti ſponte diſcedunt. Poſt hæc *Hyllus*, conſulto iterum *Apolline*, reſponſum accipit, uti fructum tertium exſpectet. Id eò valebat, ut in tertiam hominum ætatem differre juberetur: at ille tertium annum ſignificari putans, poſt id tempus novam expeditionem comparat, perque Iſthmum copias immittit, ancipiti altero falſus oraculo, [c] quod *per humentes anguſtias* ducentibus victoriam pollicebatur: qua ambage mare ipſum intelligebat *Pythia*, quo ad eaſdem illas *Peloponneſi* fauces contenditur. Ingruentibus *Heraclidis Atreus*, *Euryſthei* avunculus [d] ejuſque ſucceſſor, ſe cum armis oppoſuit. Commiſſa pugna, cadit *Ariſtomachus*, unus *Heraclidarum*: ac demùm *Hyllus* hoſtium quemlibet ad ineundum ſecum ſingulare certamen provocat, cum ea lege, ut utrius partis victor eſſet, ea *Peloponneſum* obtineret; *Heraclidæ* porrò, ſi viciſſet hoſtis, non ante certam diem, (quinquageſimum annum *Diodorus*, [e] alii centeſimum finiunt) illius aditum repeterent. Conditione accepta, pugnat *Echemus Tegeatarum* Rex, & *Hyllum* interficit. *Heraclidæ* in *Atticam* revertuntur. [f] Prima hæc irruptio annis viginti *Trojanum* excidium anteceſſit.

Exinde poſt annos à priore centum, ab *Trojana* clade [g] octoginta, rurſus *Heraclidæ Peloponneſum* aggrediuntur. Horum principes erant *Ariſtomachi* filii tres, *Temenus*, ſive *Temenes*, *Creſphontes*, & *Ariſtodemus*. Qui dum claſſem moliuntur ad *Naupactum*, *Ariſtodemus*, ſive [h] ictu fulminis, ſive *Pyladæ* [i] & *Electræ* filiorum, *Tiſameni* propinquorum, dolo periit: in cujus locum ambo ejus filii, *Procles* & *Euryſthenes*, ſuffecti. Illi ducem expeditionis trioculum

ſum adhibere juſſi ab Oraculo, in luſcum [a] quemdam incidunt mulo inſidentem; cui nomen *Oxylus*, genus ex *Ætolia.* Huic pacti *Elidem* ſe daturos, ejus ductu hortatuque claſſem inſtruunt, ac *Peloponneſum* invadunt. Eam regionem per id tempus incolebant ferè populi duo, *Achæi* & *Iones*, ab ambobus *Xuthi* filiis ita dicti. *Achæi Argos* & *Lacedæmonem* habitabant ſub *Pelopidarum*, hoc eſt, poſterorum *Agamemnonis*, regno, *Tiſameni* & *Penthili*, quorum pater *Oreſtes* fuerat; *Iones Achajam* tenebant. [b] *Heraclidæ* pulſis *Achæis* trifariam ſortes diſtribuunt: ex quibus *Temeni Argos* obtigit, *Creſphonti Meſſenia*, *Ariſtodemi* filiis *Laconica.* [c] Nec verò regiones iſtas priùs armis, quam jure ad ſe pertinere dicebant. Quippe *Argos* antè *Perſei*, quam *Pelopis*, tenuiſſe poſteros: *Laconicam* verò, interfecto, qui eam occuparat, *Hippocoonte*, *Tyndareo* commiſiſſe *Herculem*; ſimiliter & *Meſſeniam Neſtori*, quam, occiſo ejus patre *Neleo* ac fratribus omnibus, armis acquiſierat.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.

a Apoll 2. Pauſ. Eliac. 1.

b Pauſ. Meſſen. 113. Apoll.

c Pauſ. Cor. p. 69.

[d] *Oxylus Elidem*, ut convenerat, accepit: cujus è progenie *Iphitus* fuit, qui agones inſtauravit *Olympicos.* Soli *Arcades* priſtinis in ſedibus hæſere, quòd in aſperis ac præruptis locis degerent. *Elidenſes Ætolos* advenas in partem agri receperunt. [e] *Phliaſios* invaſit *Rhegnidas*, *Phalcæ* filius, *Temeni* nepos, *Hippaſo* depulſo: qui inde *Samum* contendit, & filium habuit *Euphronem*, qui *Mneſarchum* procreavit, è quo natus eſt *Pythagoras.*

d Pauſ. Eliac. 1. p. 150. Strabo lib. 8.

e Pauſ. Cor. p. 56.

Heraclidarum hæc incurſio magnis per omnem *Græciam* populorum motibus ac migrationibus originem præbuit: cùm, ut quiſque à valentiore ſedibus ſuis ejectus fuerat, in alterum imbecilliorem incumberet: non ſecùs ac ventis turbato mari fit, ut è longinquo concitati fluctus proximum quemque propellant. [f] *Achæi* iis, quas dixi, provinciis coacti cedere, contra *Ionas* in *Achaiam* erumpunt: iiſque debellatis & in fugam actis, in illorum immigravere locum, Rege amiſſo *Tiſameno*, qui in conflictu cecidit. [g] *Iones* in *Atticam* fugere, ubi eos *Melanthus* excepit, qui cum aliis *Neleidis* ac *Neſtoris* poſteris, eodem non multò ante pervenerat.

f Pauſ. Eliac. 1. & in Achaic. p. 206.

g Pauſ. in Achaic.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. Hunc *Andropompi* filium [a] *Pauſanias* fuiſſe dicit, *Bori* nepotem; cujus pater *Penthilus*, avus *Periclymenus* fuit *Neſtoris* filius; & ab *Heraclidis* expulſum *Athenas* migraſſe; cui & [b] *Conon* aſſentitur. Fortè tum *Athenienſes* cum *Bœotis* ſuper *Oenoë* bellum gerebant, idque ſingulari Regum prælio dirimi placebat. Ab eo cùm *Thymœtes Athenienſium* Rex abhorreret, *Melanthus*, oblata ſpe regni, periculum adiit, & *Xantho Bœotorum* interempto Rege, *Athenarum* imperio mutavit exilium. Mox idem pulſos ab *Achæis Ionas* peregrinus ipſe ſuſcepit. Hinc apparet, poſt *Heraclidarum* reditum in *Peloponneſum* *Melanthum* in *Attica* regnare cœpiſſe, contrà quàm *Euſebius* in *Chronico* exiſtimaſſe videtur. [c] Paternam æmulatus gloriam *Melanthi* filius *Codrus*, majorem etiam virtute promeruit. Bello quippe, quod inter *Dorienſes*, novos *Peloponneſi* incolas, & *Athenienſes* erat, cùm reſpondiſſet *Pythia*, quorum dux in acie cecidiſſet, eos fore ſuperiores, paſtorali ſumpto habitu, hoſtium agmen ingreditur. Ibi temerè jurgium ciens, ab gregario quodam milite, quem ſauciarat, interficitur. Agnito Regis cadavere *Dorienſes* ſine pugna recedunt. Quo in facto utrum magis mirere neſcias, vitæ, an regni contemptum; quod utrumque mortales cariſſimis omnibus anteferre ſolent. Ea pugna congruit in annum ante *Chriſtianam* æram 1071. qui eſt Periodi Julianæ 3643.

[a] Corinth. p. 60.

[b] Conon l. 39. apud Phot. cod. 186. Suid. in voce Μέλανθος.

Melanthus.

[c] Vellei. 1. Juſt. 2. Pauſ. Achaic. p. 232.

Codrus.

Codri morte Regum *Athenis* extincta ſucceſſio eſt, adminiſtratioque Reipublicæ Magiſtratibus permiſſa, quos Ἄρχοντας vocabant, iique initio fuere perpetui. Et primus horum *Medon*, [d] *Codri* filius, pede altero debilis. Quem cùm ideò frater ejus *Neleus* principem ſe negaret *Athenis* paſſurum fieri, re ad arbitrium *Apollinis* delata, ſecundum *Medontem* ille pronunciavit.

Archontes.

[d] Pauſ. Achaic. p. 206.

Ut de *Græcorum* migrationibus & coloniis quod inſtitueram abſolvam, poſt *Heraclidarum* reditum inſignes ab Auctoribus commemoratæ ſunt duæ: altera *Æolica*, duce [e] *Penthilo*, *Oreſtis* filio, qui ſtatim atque *Laconica* ceſſit, in *Thraciam* primò cum ſuis penetravit. Tùm, eo vita functo, in *Aſiam* trajecere, ejuſque partem illam, quæ *Æolis* deinceps

Æolica migratio.

[e] Strab. lib. 13.

ceps appellata fuit. Nam *Achæi*, qui *Laconicam* incolebant, *Æolenſes* erant. Altera longè celeberrima migratio, quam *Ionicam* nominant, annis poſt *Trojæ* cladem centum & triginta, vel, ut aliis viſum eſt, decem ampliùs, evenit. [a] *Iones Athenas* profecti, ut ſupra demonſtravimus, poſt *Codri* obitum, *Neleo* & *Androclo*, filiis ejuſdem, ducibus, tranſmearunt in *Aſiam*, & oram ejus, quæ ab illis vocata eſt *Ionia*, oppidis frequentarunt.

A. 3114. Per. Jul. ad 3701.

Ionica migratio.

a Pauſ. Achaic p. 206. Strabo 13. Vellei. 1. Ælian. 8. Var. c. 5.

[b] Medio inter ambas tempore, novam è *Laconica Minyarum* coloniam *Theras* duxit, *Auteſionis* filius, *Polynicis*, *Oedipi* filii, abnepos, cujus ſoror *Argia Ariſtodemo* nupta *Proclem* & *Euryſthenem* peperit. Erant *Minyæ Argonautarum* è *Lemniadibus* poſteri, qui à *Pelaſgis Lemno* pulſi *Lacedæmonem* ſupplices acceſſerant; ubi comiter accepti, ac civitate donati, cùm inſoleſcere cœpiſſent, ac jus etiam vendicare ſibi regni, in vincula conjiciuntur. Inde, cum uxoribus permutato habitu, in *Taygetum* evadunt. Sed cùm ad ſupplicium *Lacedæmonii* eos expeterent, *Theras* condonari ſibi illos poſtulat, ut ad novas capiendas ſedes ſecum educeret. His impetratis itineris ſociis, in *Calliſten* inſulam, quæ inter *Cretam* & *Libyam* ſita eſt, colonos intulit, ac de ſuo nomine *Theram* appellari conſtituit. Id una ante *Ionicam* profectionem ætate incidiſſe [c] *Pauſanias* refert, quod 30. annis æſtimari ſolet.

b Herod. lib. 4.

c Pauſ. Achaic. p. 206. Strab. 13.

Poſt *Ionum* ex *Attica* demigrationem, *Cumam Phricotidem*, vel *Phriconidem*, ſive *Æolicam*, in *Aſia* colere cœperunt *Æoles*, qui eodem, quo *Penthili* ſocii, tempore profecti è *Laconia*, circa *Locridem* ejuſque montem *Phricium* hæſerunt. Unde in *Aſiam* tranſportati, *Cumam* illic ab eo, quem incoluerant, monte nominarunt, [d] annis poſt frequentatam civibus *Lesbon* viginti. [e] Hanc verò ſub *Ionum* adventum in *Aſiam* novis auctam eſſe coloniis conſtat.

d Herod. in vita Hom.

e Ælian. lib. 8. Var. c. 5.

[f] *Æoles* duodeviceſimo, poſtquam ad *Cumam* appulerant, anno *Smyrnam* condiderunt. Hoc eſt poſt *Trojanum* bellum 168. quo tempore clariſſimum ingenii lumen *Homerus* in lucem exiit annis ante *Chriſtum* circiter mille, *Judæis Salomone* regnante: etſi de ejus ætate non planè inter Auctores convenit.

f Herod. in vita Hom. Veilejus. Cyril. 7. contr. Jul. Vide. Euſ. 12. de Præp.

Homerus.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701. Huic tempore & ingenio famaque ſuppar *Heſiodus* vixit: quem nonnulli vetuſtiorem, quidam verò recentiorem faciunt. [a] Sed æqualem fuiſſe, ex Arcturi ortu, quem Poëta iſte deſcribit, eruditi artis illius colligunt.

a Longom. 2. Sphær. p. 83.

Cuma fuit altera, [b] oppidum *Eubœæ* inſulæ; [c] ex qua, & *Chalcide*, *Hippocle Cumæo* ac *Megaſthene Chalcidenſi* ducibus, coloni profecti *Cumas* in *Italia* condiderunt. Quorum curſum ante eos volitans columba rexiſſe fertur, ſive etiam ſtrepitus æris, qualis per nocturna *Cereris* ſacra fieri conſueverat. Ajunt ſic illos inter ſe pactos eſſe, ut amborum populorum alterius eſſet colonia: alter ſuum illi nomen imponeret. Itaque ab *Cumæis* dicta, propria *Chalcidenſium* fuit: quam *Euboicam* idcirco *Virgilius* appellat. Hanc demigrationem omnium, quæ in *Siciliam Italiam*que factæ ſunt, vetuſtiſſimam eſſe confirmat *Strabo*, proindeque *Troicis* rebus antiquiorem. At multò citeriorem *Vellejus* & *Euſebius* exiſtimant.

b Steph.
c Strabo 5. Vellei. 1. Euſeb. Chron.

CAPUT XIII.

De Lacedæmoniorum *&* Corinthiorum *regnis, ac de* Cypſelo, *&* Periandro.

Part. 2. l. 2. c. 10.

DORIENSES cum *Heraclidis*, occupata *Peloponneſo*, regna ibi præcipua fundarunt duo, *Lacedæmonium*, & *Corinthiacum*. *Lacedæmonem*, pulſis *Achæis* & *Oreſtidis*, obtinuerunt *Ariſtodemi* filii *Procles* & *Euryſthenes*, quos geminos fuiſſe, anno autem *Procli* vitam breviorem, eumque fratri rerum geſtarum gloria præſtitiſſe, [d] *Cicero* prodidit. A quibus Regum in illa urbe familiæ duæ propagatæ ſunt, *Euryſthenidarum*, quæ præſtantior eſt habita, & *Proclidarum*, cui ſecundæ principatus tributæ. Hæc eadem *Eurypontidarum* eſt dicta, ab *Euryponte Proclis* nepote. Regum ex priori ſtirpe ſeries notata diligentiùs eſt: obſcurior altera remanſit, ſine annorum, quot regnavit quiſque, numero. Initium regni illius proximè ab *Heraclidarum* in *Peloponne*-

d Lib. 2. de Div.

ſum reditu contigit, ſub annum ante *Chriſtum* 1102. deſiit in *Ageſipolide* & *Lycurgo*, [a] qui poſt *Cleomenis* obitum, circa annum primum Olympiadis 140. utcumque regnarunt.

A. 3184. Per. Jul. ad 3701.
[a] Polyb. 4. p. 271. & 304.

[b] Sub idem tempus, quo *Heraclidæ Lacedæmone* regnare cœperunt, *Corinthi* quoque regnum conſtituerunt, quod hactenus *Æolidæ*, vel *Siſyphidæ* tenuerant, ut refert [c] *Pauſanias*. Qua ex progenie poſtremi *Doridas* & *Hyantidas*, ab *Alete*, *Hippotæ* filio, *Phylantis* nepote, pronepote *Antiochi*, *Herculis* abnepote, exuti regno, in eadem urbe privati conſtiterunt, ac deinceps *Aletæ* poſteri rerum potiti ſunt. Quorum ultimus *Teleſtes* à *Pauſania* recenſetur. Poſt quem annui *Prytanes* ſubſtituti, initio, ab *Automene* facto, quem Regem facit *Euſebius*. Solet tamen *Corinthiorum* Regum nova familia à *Bacchide* duci, quam *Bacchiadarum* vocant. Ultimus *Heraclidarum* Rex *Teleſtes* apud *Euſebium* deſiit triennio ante primam Olympiadem: ad quem computantur anni 324. ab *Aletæ* primordio, qui eſt annus proximus ab *Heraclidarum* adventu.

[b] Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 31.
[c] Corinth. p. 47.

Poſt *Automenem* optimates ex eodem *Bacchiadarum* ſanguine civitatem gubernarunt, uno ex ſuo grege Magiſtratu annuo creato, quem Πρύτανιν vocabant, uſque ad *Cypſelum*, qui à *Melane*, *Antaſi* filio, originem trahebat. Erat *Melas Gonëuſa*, oppido ſupra *Sicyonem*, oriundus: qui cum *Aleta* & *Heraclidis Corinthum* expugnavit, ab iiſque poſtea in civitatem adſcitus eſt. [d] *Cypſelus* annis 30. tyrannidem tenuit. *Periander* verò *Cypſeli* filius annis 44. Itaque ab initio regni *Heraclidarum* ad *Periandri* obitum anni ſunt elapſi 518.

[d] Herod. l. 5. c. 92. Ariſtot. 5. Pol. c. 12.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ,

LIBER SECUNDUS

Annos continens 484. à quarto *Salomonis*, qui eſt Periodi *Julianæ* 3702. ad mortem *Cyri*, Periodi *Julianæ* 4185.

CAPUT I.

Regum Judæ *à* Salomone *ad* Joſaphatum, & Iſraëlitarum *Regum à* Jeroboamo *ad* Baaſam, *geſtæ res ac tempora.*

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. 3 Reg. 6. *Salomon.* ANNO ab rerum conditu 2972. ante *Chriſtum* 1012. *Salomon* parta divinitùs ſapientia, & incredibili copiarum apparatu, quas ad hoc olim pater illius congeſſerat, inſtructus, templum *Hieroſolymis* aggreditur, opus longè magnificentiſſimum: quod *Judaicæ* Religionis deinceps ſacrarium foret. Id anno abſolutum eſt octavo.

a 3 Reg. 7: 1. [a] Poſt templum, regias ſibi & uxori ſuæ, *Pharaonis* filiæ, tùm alias ædes *Salomon* annis tredecim molitus eſt. Tametſi poteſt fieri, ut eodem tempore Templum Domini, & palatia iſta conſtruxerit; adeoque non anno regni ipſius 24. ſed 16. ad exitum ædificatio omnis adducta ſit.

b 3 Reg. 11. [b] Interim opibus ac ſapientia mortalibus longè omnibus antecellens, cùm & Regum populorumque donis & obſequiis honeſtaretur, & longius dilatatis regni finibus, pace otioque frueretur; ad extremum ſecundarum rerum magnitudinem non tulit. Quippe

pe vergente jàm ætate, uxorum & concubinarum, quas utraſque ad mille contraxerat, illecebris captus, ad vetitas nefariaſque ſuperſtitiones abducitur: nec utrum ante mortem reſipuerit, hactenus conſtat. Ex quo (1) anceps de illius ſalute conjectura poſteris eſt relicta. A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

Regnum paterno vitio peſſundatum (2) evertit *Roboam.* [a] Hic enim rogatus à populo, ut in ſe paulò mitius, quàm à patre factum erat, exerceret imperium, ſeniorum rejecto conſilio, qui juſtis illius querelis dandum aliquid putabant, de æqualium ſuorum ſententia ſuperbè aſpereque reſpondit. Quæ res ſic illorum efferavit animos, ut decem omninò tribus à *Davidis* familia divulſæ, novum ſibi Regem ſtatuerent (3) *Jeroboamum Nabati* filium, *Ephraïmitam*, ſolis duabus, *Judæ* ac *Beniamini*, *Roboamo* reliquis factis. Ex eo (4) ſciſſum eſt in regna duo *Judaicum* nomen: quorum alterum *Judæ*, alterum *Iſraëlis* appellatum eſt: hoc verò poſterius etiam *Ephraimiticum* ab ejus conditore *Jeroboamo*, & *Samariæ*, vocari ſolitum, poſtquam in id oppidum

Roboam. [a] 3 Reg. 12.

(1) *Anceps de illius ſalute conjectura.*] Reſipuiſſe Salomonem, & ſalutem obtinuiſſe, tum ex Eccleſiaſtis libro, tum ex elogiis illi paſſim in Scriptura conceſſis, pluſquam veroſimiliter colligitur. Regnavit annos 40.

(2) *Evertit* Roboam.] Fuit ingenium *Roboami* apud Hebræos, quale apud Romanos *Appii Claudii*, quem *vehementi trucique ingenio fuiſſe* ait *Livius*, ideoque perpelli nunquam quiſſe, ut apud populum ex conſueta aſperitate orationis aliquid leniret atque ſubmitteret. Hujus ſunt illa, *licentia tantum concitum turbarum*, &c, *laſcivire magis plebem, quam ſævire.* Ejus & illud, *carcerem eſſe plebis Romanæ domicilium* &c. Vid. *Grot.* ad lib. 1. Reg. Lat. III. c. 12. v. 11. Regnavit porro Roboam A. 17.

(3) *Jeroboamum.*] Impoſitus is fuerat à Salomone tributis exigendis, & dirigendis operibus duarum tribuum Ephraïm & Manaſſe. Lib. 1. Reg. Lat. 3. cap. 11. v. 28. Regnavit *Jeroboam* A. 17.

(4) Bipartito regno videbis Iſraëlis reges omnes malos, Judæ reges malos aliquot, mediocres ſatis multos, bonos tot, quot facile in annulo inſcribi poſſent. *Grot.* Præf. in lib. 1. Reg. Lat. III.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. dum tranſportata regni ſedes eſt, quæ hactenus in urbe *Sichem*, [a] quam in monte *Ephraim Jeroboamus* extruxit, collocata fuerat; nam alterius regni *Hieroſolymis* arx fuit. *Davidis* poſteri in *Judæ* tribu regnum tenuerunt unus & viginti: *Iſraëlitæ*, decem & octo. Priores poſt obitum *Salomonis* annos imperarunt circiter 387. poſteriores ferè 254.

a 3 Reg. 12: 25.

Jeroboam. Ut ad ambos illos Reges revertar, neutri vera in Deum pietas conſtitit. Citiùs tamen *Iſraëlita* defecit. [b] Qui ut rex factus eſt, veritus ne, ſi *Hieroſolymam* ad ſtata ſolemnia commearent ſui, paulatim eos divortii illius tædium caperet, ultrà ſacrorum cauſa proficiſci illò vetuit; &, ut haberent apud ſe, quod venerari poſſent, aureas vitulorum effigies erexit, præſertim in *Bethele*, ac *Dane*: quibus & ſacrificulos & profanas religiones verarum æmulas inſtituit. Quem aureo vituli ſimulacro thus adolentem Propheta vehementius increpavit. Eum verò Rex, indignè id ferens, comprehendi mox jubet: ſed cùm ejus manus, qua ut caperetur innuerat, exaruiſſet, hoc prodigio territus, & ad preces converſus, pœnæ illius gratiam obtinuit. Propheta eò, unde venerat, rediens ab altero Propheta domum invitatus eſt; ibique, contrà quàm à Deo mandatum ſibi fuerat, curato corpore, mox ut digreſſus eſt, à leone interficitur, aſino, quo is vehebatur, incolumi relicto.

b 3 Reg. 12. & ſeq.

[c] Eadem Deorum ſuperſtitione contactus *Roboamus*, ſuos & ipſe traxit in perniciem. Ergo aras & fana poſuere paſſim, ac lucos in collibus profanis dicavere numinibus. Hinc iratus Deus *Seſacum*, quem (1) [d] *Seſoſtrim Joſephus* exiſtimat, *Ægypti* Re-

c 3 Reg. 14. & 2 Paral. 12.

d Lib. 8. c. 4.

(1) *Seſoſtrim Joſephus exiſtimat.*] Seſonchim *Uſſerius ad A. P. J.* 3736. Vid. etiam *Perizon. Ægyptiac. Orig. Inveſtigat. cap.* 8. 9. ubi non id ſenſiſſe Joſephum, quod hic illi tribuitur, multis probat; ſimulque ab *Uſſerio* diſſentiens exiſtimat *Seſacum*, de quo hic fit mentio, eſſe *Smedem* regem primum *Dyn.* 21. *Manthonis.* Seſoſtrim porrò tempore Judicum & ſervitutis Iſraëlitarum ſub Jabino vixiſſe credit *Perizonius*, eumque eſſe, qui *Rameſſes* vel *Rhamſes Manethoni* dicitur inter ultimos reges *Dynaſtiæ* 18. vel primos 19. *Ægypt. Orig.*

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

a 3 Reg. 14: 25.

Regem in eos immiſit, qui [a] anno 5. *Roboami Hieroſolymam* veniens, theſauris ac donariis omnibus direptis inde diſceſſit.

Abiam. b 2 Par. 15.

[b] Sub *Abiamo* Rege, *Roboami* filio, ingentem cladem *Jeroboamus* accepit. Octingenta millia hic in aciem eduxerat. Contra quem cum quadringentis millibus progreſſus *Abiam* ac prope circumventus, imploratа patrii Numinis ope, inſignem victoriam adeptus eſt, cæſis hoſtium quingentis millibus; quod pro anguſtiis utriuſque regni vix fidem habeat, ſi alio quàm Deo teſte referatur. Nec is tamen tanto beneficio ab imitanda patris impietate abſterreri potuit.

Aſa. c 3 Reg. 15. & 2 Par. 14.

d 2 Par. 14.

e 3 Reg. 15. & 2 Par. 16.

f 2 Par. 16: 1.

g 2 Par. 16: 14.

[c] *Aſæ* initia laudatiſſima fuerunt: nam aras, & idola, ac paternæ ſuperſtitionis veſtigia ſuſtulit, excelſis tantummodo relictis. Erant hæc altaria veri quidem Dei cultui, ſed paſſim, & alibi quàm in urbe primaria, contra interdictum *Moyſis* erecta. [d] Eo regnante *Zara*, Rex *Æthiopum*, cum decies centenis millibus militum ac trecentis curribus irrumpens, piis Regis precibus obſecundante Deo, internecione deletus eſt. [e] Poſtea (1) *Baaſa* adverſus *Aſam Ramam* muniente, *Benadad*, *Syriæ* Rex, donis ingentibus contra *Iſraëlitas* evocatus cœptum coëgit omittere, quod [f] anno 36. factum Scriptura memorat; nempe ab eo tempore, quo ambo regna divulſa ſunt. Sed cùm ab *Hanani* Propheta objurgatus eſſet ideò, quod ſpem ſuam à Deo ad humana præſidia tranſtuliſſet, ægrè id ferens monitorem abduci juſſit in nervum: neque deinceps in officio ſtetit. Itaque pedum doloribus triennio conflictatus, divina ope contempta, in unam Medicorum intentus artem, periit anno regni 41. [g] Ejus funus ambitioſa pompa & odorum unguentorumque barbarico luxu celebratum eſt.

Sextus

Orig. Inveſt. cap. 12. 14. & 16. Fatendum eſt non facilè hæc determinari poſſe, & recentiores Chronologos facilius præcedentium ſyſtemata evertere, quàm proprium ſtabilire.

(1) *Baaſa.*] Inter Jeroboamum & Baaſam in ſerie regum Iſraël occurrit Nadab Jeroboami filius, qui regnaſſe videtur

A. 1.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Joſaphatus.* a 2 Par. 17. Sextus à *Davide Joſaphatus* pietate pariter & opibus illuſtris fuit. Primam in exordio regni conſtituendæ religionis curam habuit. [a] Sublatis enim ſuperſtitionis impiæ monimentis, anno regni tertio, principes ſuos cum *Levitis* ad erudiendum populum circum oppida dimiſit, anno Periodi *Julianæ* 3802. qui erat Sabbaticus, eoque ad illud inſtitutum aptior. Ea re tantum nominis ſui terrorem finitimis gentibus objecit, ut ei certatim tributa penderent. b 2 Par. 17. [b] Habuit autem ad regni præſidium, quod incredibile ſit, virorum fortium undecies centena ſexagena millia.

CAPUT II.

De aliis Judæ *&* Iſraëlis *Regibus ad* Ezechiam *uſque.*

Part. 2. l. 1. c. 11. c 3 Reg. 16: 15. At in *Iſraëlitide*, [c] mortuo *Baaſa*, cjuſque filio *Ela*, qui ambo quatuor & viginti annos, nec eos integros, regnarunt, *Zamri*, à quo occiſus *Ela*, diebus tantummodo ſeptem rerum potitus eſt. d 3 Reg. 16: 21. [d] Exinde populus *Iſraëliticus* in duas factiones abiit. Nam altera pars *Thebni*, filio *Gineth*, paruit, altera e Ibid. verſ. 18. (1) *Amri* ſecuta eſt, [e] à quo *Zamri Therſæ* cùm eſſet obſeſſus, deſperata ſalute, ſe cum regia ſuccenderat. Ac videtur civilis iſta diſſenſio ad annos quatuor perducta, hoc eſt, ad *Aſæ* 31. quo *Amri* ref 3 Reg. 16: 23. gnum [f] auſpicatus eſt: quod ſic interpretamur, ut ab eo tempore ſolus imperarit, competitore ſublag Ibid. verſ. 24. to. [g] Hic ille eſt *Amri*, qui cum ſex annis *Therſæ* regni ſedem habuiſſet, montem *Someron* emit à *Se*-*Samaria condita.* *mere*, ibique *Samariam* condidit: quo & domicilium regni tranſtulit, ſub annum ante *Chriſtum* 923.

Achab. h 3 Reg. 16: 29. Huic anno regni duodecimo perfuncto ſucceſſit [h] *Achab* cjus filius, patre deterior: [i] qui *Jezabelem*, i 3 Reg. 16: 31. *Ithobali Tyriorum* Regis filiam, infauſtis auſpiciis duxit, perditam ac turbulentam fœminam. Hujus Rek 2 Par. 21: 6. gis implicatus eſt affinitate *Joſaphatus*. [k] Quippe *Jora-*

(1) *Amri.*] Heb. Homri.

Joramo filio ſuo *Achabi* & *Jezabelis* filiam conjugem dedit. Per id tempus, & anno circiter *Achabi* 13. ut in *Seder holam* aſſerunt *Hebræi*, hoc eſt ſub annum Periodi *Julianæ* 3809. ante *Chriſtum* 905. prodire cœpit *Elias Thisbites*; cujus parentes & ætatis initia Scriptura tacuit. [a] Hic trium annorum ſexque menſium ſiccitatem indixit. Inde ad torrentem *Carith* aliquandiu moratus, annonam ſuppeditante corvo, ad *Sarephtanam* viduam perrexit; cujus filium poſtea mortuum vitæ reſtituit. Idem, velut arbiter mundi, ad condictum diem pluviam ac terræ fœcunditatem reddidit; cùm, provocatis, ad fidem veri Numinis miraculo ſanciendam, Sacerdotibus *Baalis*, fruſtràque ſatagentibus, ipſe cœlitus evocata flamma perlitaſſet, ac Sacerdotes iſtos numero 850. jugulaſſet. Ob id quæſitus ad necem, & impiæ *Jezabelis* minas fugiens, Dei fruitur alloquio, [b] ejuſque monitu Prophetam ac ſucceſſorem ſibi *Eliſeum* deſignat. A. 3702. Per. Jul. ad 4185. Elias. a 3 Reg. 17. & 18. b 3 Reg. 19: 19.

[c] *Benadad* Rex *Syriæ* contra *Achabum* valido exercitu bellum iteratò commovens, fruſtrante conatus illius omnes *Elia*, poſt fœdiſſimam cladem, in qua [d] *Syrorum* centum & viginti ſeptem millia occiſa ſunt, pacem ſupplex petiit. c 3 Reg. 20. d 3 Reg. 20: 29.

[e] Sed *Iſraëlitarum* Rex, contra tot Dei beneficia obfirmatus ad perfidiam, pœnas ad extremum dedit cùm aliorum ſcelerum, tùm per calumniam [f] interfecti *Nabothis*; & in prælio, quod contra *Syros* commiſerat, tertio quàm pacem cum iis fecerat anno, ſagitta confoſſus mortem oppetiit. *Joſaphat* vero, qui conjunctis copiis in periculi ſocietatem venerat, Dei auxilio admirabiliter eſt ereptus. [g] Poſt hæc, *Moabitarum* & *Ammonitarum* innumerabiles copiæ, contra *Joſaphatum* poſitis caſtris, ſolis ipſius precibus occidione deletæ ſunt. Ex quo tantum prædæ fuit, ut exportari triduo non poſſet. e 3 Reg. 22. & 2 Par. 18. f 3 Reg. 21. g 2 Par. 20.

Achabo mortuo regnum *Iſraëlitarum* (1) *Ochozias* tenuit ejus filius, anno ante *Chriſtum* 897. Quo inſuper Ochozias.

(1) *Ochozias.*] Heb. Achazia, ut & alter Rex Judæ, de quo infra. Regnaverat porrò Achab A. 22. I. vel III. *Reg. cap.* 16. v. 29.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Eliſeus.* ſuper anno *Elias* igneo curru raptus in cœlum, pallium ex alto projecit *Eliſeo*, eumque Prophetici muneris ſibi hæredem ſubſtituit. Id anno *Joſaphati* 17. accidiſſe confirmat *Hebræorum Chronicon*, quod *Seder holam* nuncupant. Sed &[a] liber *Regum* quartus indicat, non diu poſt *Ochoziæ Iſraëlitæ* mortem ſuperſtitem in terris *Eliam* fuiſſe. Quippe eodem anno moritur *Ochozias*, qui æger ad conſulendum de ſoſpitate ſua *Beelzebubum* certos homines ablegarat, quibus occurrens *Elias*, graviter incuſato Principi nuntiari juſſit ipſum ex eo morbo deceſſurum. [b] Mox ſatellites, ad ſe comprehendendum à Rege miſſos, devocato cœlitùs igne conſumpſit.

[a] 4 Reg. 1. & 2.

[b] 4 Reg. 1.

Joram. (1) Poſt *Ochoziam* frater ejus *Iſraëlitis* præfuit *Joram* [c] anno 18. *Joſaphati*, paternæ impietatis hæres; etſi commodior aliquanto fuit. Huic cum *Joſaphato* & *Idumæo* Rege contra *Moabitas* exercitum ducenti, & in ſiticuloſa regione potus inopia periclitanti, ſubvenit *Eliſeus* in *Joſaphati* gratiam, ac, præter aquam, de hoſte quoque victoriam dedit. Quo in bello *Moabitarum* Rex in eam deſperationem venit, ut obſidione vallatus, ac fruſtrà conatus erumpere, [d] hæredem regni filium ſuum parricidali religione mactaverit. Secundum hæc miraculis ac futurarum rerum prædictionibus majorem in modum *Eliſeus* inclaruit, quæ [e] in 4. *Regum* capitibus aliquot explicantur.

[c] 4 Reg. 3: 1.

[d] Ibid. verſ. 27.

[e] 4 Reg. 4. & ſeq.

Jorami duo. Per idem tempus *Jorami* duo utrique regno dominati ſunt, alter *Joſaphati*, alter *Achabi* filius. *Joſaphat* enim annos quinque & viginti exegit in regno. Poſt cujus obitum *Joramus* fratres ſuos interfecit, ac, pari infelicitate & perfidia transactis reliquis quatuor annis, [f] locum dedit *Ochoziæ* filio ex (2) *Athalia*

[f] 4 Reg. 10 & 2. Par. 22. *Ochozias.*

(1) *Poſt Ochoſiam.*] Duos annos regnaſſe dicitur Ochozias (Achazia) 1. vel 3. *Reg. cap.* 22. *v.* 52. qui anni non perfecti, ſed cœpti, intelligi debent: vel partem alterius cum patre regnaſſe dicendus eſt. Conf. loc. jam citat. cum 2. vel 4. *Reg. cap.* 3. *v.* 1.

(2) *Athalia Achabi filia.*] Ac proinde nepte Homri, cujus filia dicitur 2 *Paralip. cap.* 12. *v.* 2. ratione loquendi Hebræis familiari.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Jehu res geſta.*

lia Achabi filia, *Amri* nepte. Qui vix anno integro perfunctus, cum *Joramo Iſraëlita* ab *Jehu* necatus eſt. Hunc enim ad *Achabi* ſtirpem funditùs abolendam Dominus evexit ad *Iſraëliticum* regnum, quod ut eſt adeptus, ſtrenuè quidem Deo iſtam navavit operam; nam *Jezabelem* è feneſtra præcipitari juſſit; cujus cadaver cùm ad ſepulturam quæreretur, nihil ejus præter calvariam ac pedes manuſque ſummas eſt repertum, cætera canes devoraverant; ſed & *Achabi* ſeptuaginta filios eodem momento trucidandos curavit: *Baalis* quoque ſacrificulos omnes per ſpeciem ſolemnis ſacri in unum coactos jugulari præcepit, ſimulacrum ſuccendit, ædem demolitus eſt: ſed, quod reliquum erat, patrii numinis cultum haud reſtituit; atque in vitulorum, quos *Jeroboamus* poſuerat, veneratione perſtitit.

Athalia. a 4 Reg. 11.

At *Hieroſolymis* [a] *Athalia*, *Jorami Judæ* Regis uxor, mortuo (1) *Ochozia*, quidquid ſupererat ſtirpis regiæ ſuſtulit, ac tyrannidem invaſit. Unus *Ochoziæ* filius *Joas* ab amita *Joſaba*, *Jojadæ* ſummi Pontificis uxore, neci eſt ereptus. Quem poſt annos ſex, *Athalia* necata, *Jojadas* paternum in ſolium reſtituit.

Joas. b 4 Reg. 12. & 2 Par. 24.

[b] *Joas* Rex *Judæ*, quoad vixit *Joiadas*, inter optimos Reges cenſeri potuit. Eo mortuo anno ætatis 130. aulicorum adulationibus corruptus *Joas*, patria religione ſpreta, ad lucos & idola reſpexit. Addidit & nefariæ ſuperſtitioni indigniſſimam [c] necem *Zachariæ* Prophetæ, filii *Jojadæ* illius, cui vitam regnumque debebat; quòd is divino impellente Spiritu eorum impietatem argueret. Nec diù tanti ſceleris ultionem diſtulit Deus. Anno vertente, *Syriæ* Rex *Hazaël* cum exiguis copiis *Judæ* regnum populatus, principes occidit omnes, & ab *Hieroſolymis*, quibus jam imminebat, vix ingentibus donis, in quæ theſauri omnes effuſi ſunt, averti potuit. *Joas* ipſe paulò poſt miſerrima confectus ægritudine, a ſuis in lectulo confoſſus interiit anno regni 40. nec in ſepulchra Regum illatus eſt.

c 2 Par. 24: 15. Ibid. 20.

Apud

(1) *Mortuo Ochozia.*] Is per A. 1. tantum regnavit.

A. 3762. Per. Jul. ad 4185. 4 Reg. 13. & ſeq. *Joachaz rex Iſraelis.*

Apud *Iſraëlitas* mortuo *Jehu*, filius ejus *Joachaz*, tum *Joachazi* filius *Joas*, annis ambo ſedecim regnant; inde *Jeroboam Joaſi* filius annis 41. illaudati omnes, & idolis dediti. Porrò *Joas Judæ* Rex ſucceſſorem habuit *Amaſiam* filium, annis undetriginta. *Amaſiam* (1) *Azarias*, qui & *Ozias*, excepit, ac præfuit annis 2.

Amaſias. a 4 Reg. 14. & 2. Par. 25.

Undecimus à *Davide* regnavit *Amaſias*, *Joaſi* filius, [a] cujus, perinde ut patris, initia laude digna, diſſimiles exitus fuerunt. Bellum adverſus *Idumæos* totis regni viribus adortus, trecenta ſuorum armavit millia; præter quos ex *Iſraëlitico* regno centum millia conduxit, quæ ſubinde unius ad Prophetæ vocem, talium auxilio prohibentis uti, neglectis quos in illos fecerat ſumptibus, domum dimiſit. Ea regis obedientia delectatus Deus vincere hoſtem dedit. Sed ea victoria, uti ſecundæ ferè res ſolent, victoris in perniciem vertit. Deorum enim ſimulacra plurima ex manubiis parta cultu ac ſacris proſecutus eſt: neque abſterrentem ab eo ſcelere Prophetam auſcultare voluit. Ideò deſtitutus à Deo, primum ab *Joaſo Iſraëlitarum* Rege, quem ſtolidè provocarat, victus atque captus eſt: *Hieroſolymorum* mœnia diruta: gaza omnis tam ſacra, quàm regia, direpta. *Amaſias* demùm poſt annos à *Joaſi* morte quindecim conſpiratione ſuorum oppreſſus eſt.

b 4 Reg. 13. *Eliſeus moritur.*

[b] Regnante *Joaſo*, ejuſque, ſi quid *Hebræis* creditur, anno decimo, qui eſt Periodi *Julianæ* 3884. moritur *Eliſeus*. Quem hac ratione perdiu Propheticum id munus obiiſſe neceſſe eſt, ſub *Iſraëlitarum* Regibus ſex. Moriens *Joaſo* Regi triplicem de *Syro* victoriam promiſit; quam & paulò poſt eſt adeptus. In ejus verò ſepulchrum abjectum cadaver hominis, mox ut oſſa ſancti viri contigit, ad vitam excitatur.

Ozias. c 2 Par. 26: 16.

Duodecimus ab *Davide* regnavit *Azarias*, ſive *Ozias*, Princeps ſatis bonus: ideoque divino tectus præſidio regnum feliciter adminiſtravit. [c] Verùm oblitus poſtremò ſui, dum quæ Sacerdotum erant partes

(1) *Azarias qui & Ozias*] Conf. 2. vel 4 *Reg.* c. 15. v. 1. 2. & 1 *Paralip.* c. 26. v. 1.

tes per ſuperbiam uſurpat, elephantiacus repente factus, ab omni, etiam civili, functione depellitur, tranſlata in *Joatham* filium procuratione regni.

Apud *Iſraëlitas Jeroboamus* eodem tempore ſceptrum gerebat, quo *Azarias* cœpit. Hic enim anno [a] illius 27. iniiſſe fertur.

Sub hoc & *Ozia* Regibus complures Prophetæ floruerunt, præſertim in *Iſraëlitico* regno, quod, ut altero depravatius erat, ita frequentioribus remediis opus habuit. [b] Regnante ergo *Jeroboamo Jonas* exſtitit, qui de *Syris* victoriam ei prædixit. Sub *Ozia* porrò celebres fuerunt *Oſee*, *Joel*, *Amos*, *Abdias*. *Iſaias* quoque eodem Rege vaticinatus eſt.

[c] Tertius decimus à *Davide* in regno *Judæ*-*Joathamus* exſtitit, pietate patris *Oziæ* non diſſimilis. [d] Sed ejus filius *Achaz* Regum peſſimus fuit, & ab religione patria ſic abhorruit, ut *Baalem* coleret, eique ſtatuas & aras poneret, filios ritu nefario igne luſtraret. Ob id maximis eum vicini Reges affecere cladibus, *Iſraëlita*, *Syrus*, &, quem adverſus hunc magnis incitarat præmiis, *Aſſyrius*; nec non *Idumæi*, ac *Palæſtini*. Eas ut calamitates expiaret, ſtolido conſilio *Damaſcenos* ſibi Deos placare ſacris inſtituit, & occluſo templo, paſſim aras profanis numinibus excitavit.

Achazo Judæ tribum regente, *Iſraëlitis* præerat *Oſee*, prioribus *Iſraëlitarum* regibus paulò tolerabilior: neque tamen inanium Deorum cultum abjecit, aut ad veri religionem animum tranſtulit.

At, qui *Achazo* patri ſucceſſit, *Judæ* Rex [e] *Ezechias* poſt *Davidem* Principibus longè omnibus antecelluit. Hic enim Deorum ſtatuas omnes ac fana disjecit, lucos excidit, excelſa ſuſtulit, ac denique *Moſaicæ* legi obtemperavit penitus. Hujus [f] anno ſexto, *Oſee* nono, Periodi *Julianæ* 3993. *Salmanaſar* Rex *Aſſyriorum*, capta *Samaria*, *Iſraëlitas* omnes tranſportavit (1) in *Aſſyriam*,

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] 4 Reg. 15: 1.

Prophetæ. Jonas.

[b] 4 Reg. 14: 25.

Joatham & Achaz.

[c] 4 Reg. 15.

[d] 4 Reg. 16. & 2 Par. 28: 2.

Oſee.

Ezechias.

[e] 4 Reg. 18. & 2 Par. 29.

[f] Ibid. verſ. 10.

(1) *In Aſſyriam.*] Et in Mediæ civitates: 2 *Reg.* 17. v. 6. & 18. 10. ſcil. per ἀναρχίαν, quæ ante Dejocem apud Medos obtinuit, Aſſyrii quaſdam illorum civitates occupaverant: *Tob.*

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

riam *, atque ita regnum *Iſraëliticum* deſiit, quod annos ferè tenuit 254.

a 4 Reg. 18: 13. & cap. 19.

[a] Anno quartodecimo *Ezechiæ*, Periodi *Julianæ* 4000. *Sennacheribus*, *Salmanaſaris* filius, Rex *Aſſyriorum*, in *Judæam* irrumpens oppida plurima cepit, aut evertit. *Rapſacem* deinde ad obſidendam *Hieroſolymam* cum copiis mittit. Quo reverſo, dum ad invadendam urbem *Sennacheribus* accingitur, una nocte centum octoginta quinque *Aſſyriorum* millia ab Angelo interfecta ſunt.

Eodem anno, poſt cladem *Aſſyriorum*, *Ezechias* in lethalem morbum incidit, à quo per *Iſaiam* Prophetam divinitùs eſt ſanatus, & in annos quindecim illius vita producta. [b] Præpoſterè faciunt, qui morbum *Ezechiæ* ante ſtragem *Aſſyriorum* collocant.

b Vide 9. de Doct. Temp. cap. 56.

Tobias.

c Vide 10. de Doct. Temp. cap. 4.

Inter *Iſraëlitas*, qui à *Salmanaſare* deportati ſunt, [c] ſuit *Tobias* vir ſanctiſſimus, cujus hiſtoria peculiari Scripturæ libro traditur.

Manaſſes.

d 4 Reg. 21. & 2 Paral. 33.

Sextus decimus à *Davide* regnat *Manaſſes* annum agens duodecimum, [d] qui à paternis moribus ita degeneravit, ut neſcias uter utram in partem illuſtrior exſtiterit; ille pietate in Deum, ac virtutum cæterarum officiis; iſte contemptu patriæ religionis, crudelitate, libidine, quibus in ſacra pariter & humana graſ-

Tob. 1. Cæterum ut hæc intelligantur, legendum eſt hujus libri c. 4 cum notis.

* Immo & in *Mediæ* civitates, ut diſertè traditur 2 *Reg.* XVII. 6. Nam tempore *Salmanaſaris Medi* etiamdum erant *Aſſyriis* ſubjecti. Defecerunt quippe demum ſub *Sennacheribo*, quando *Ezechias* erat Rex *Judæorum*, & quando imperium *Aſſyriorum* a *Medis* abjectum, vel dejectum (καταλυθῆναι) ait Joſephus *Antiqu. Jud.* X. 3. cum quo conferenda ſunt, quæ leguntur *Tobiæ* I. 15, 16, 18. ubi ait *Tobias*, ſe in *Mediam* tempore *Salmanaſaris* proficiſci ſolitum, at dein tempore *Sennacheribi*, *cujus res incertæ erant*, h. e. vacillabant, *non potuiſſe amplius* in *Mediam* proficiſci. Liquet vero ex his, quam falſa ſit Chronologia illorum, qui *Cteſiam* ſecuti, inter quos ipſe eſt *Petavius* (vide eum infra capite 4.) *Medorum* defectionem ab *Aſſyriis* referunt ad tempus longe antiquius, ſeu ad annum tertium *Joaſi* Regis *Judæ*, qui filius fuit *Achaziæ*, at *Ezechiæ* tritavus. J. C. R.

graſſatus eſt. Ideo octavo circiter, ut conjectamur, anno regni ſui à principibus exercitus *Aſſyriorum* Regis captus, & compedibus vinctus in *Babylonem* perducitur: ubi malis edoctus, ac toto pectore converſus ad Dominum, ab eo reſtitutus eſt in integrum. Moxque idolis & omnibus ſuperſtitionis impiæ monimentis abraſis, numinis patrii cultum repræſentare ſtuduit. [a] Nobis, ut & aliis pleriſque, probabile eſſe videtur, (1) à *Merodacho*, *Babyloniæ* tum regulo, & *Aſſyriorum* Regi ſubjecto, captum eſſe *Manaſſem*: nam utriuſque tempora congruunt, ut poſtea videbimus; ac per idem tempus [b] (2) *Judithæ & Holophernis* hiſtoriam eveniſſe: ſiquidem *Aſſyriæ* Rex *Nabuchodonoſor*, unus ex *Aſſaraddonis* poſteris, *Medos* & *Babylonios* alioſque populos ac dynaſtas obnoxios habebat: ita tamen ut per ſeſe res illi ſuas interim agerent, ac privatim & ipſi regnum exercerent. [c] Quare ſub annum ante *Chriſtum* 688. *Judithæ* facinus accidiſſe credimus.

A. 3702. Pe[illegible], ad 4358.

[a] [illegible] de [illegible] Temp. [illegible]

Judith.

[b] Judith. 1.

[d] Poſt *Amonem Manaſſis* filium, qui priorem parentis ſui vitam imitatus, ſceleratiſſimè regnavit ad biennium uſque, [e] *Joſias* octennis puer ad imperium eſt evectus. Qui ſanctitate & religione jam tum à teneris excelluit: &, abolita omni penitùs ſimulacrorum ac gentilium ſacrorum memoria, Deum ſincerè & ex animo veneratus eſt. Anno 18. regni ſui ex collatitia pecunia templum inſtauravit. Ibi reperto legis volumine, ac coram Rege lecto, præ terrore denunciatæ deſertoribus pœnæ, veſtimenta ille ſua diſcidit. Eodem anno Paſcha celeberrimo apparatu *Hieroſolymis* indixit. Tandem verò dum *Neco*, ſive *Nechao*, *Ægypti* Regi, adverſus *Aſſyrios* tendenti inconſultè ſeſe cum copiis objicit, in prælio cæſus eſt anno regni ſui 31.

[c] Vide 12. de Doct. Temp. c. 26.

[d] 4 Reg. 21. & 2. Paral. 33.

[e] 4 Reg. 22. & ſeq. & 2 Par. 34. & ſeq.

(1) *A Merodacho Babyloniæ tùm regulo.*] Imò poſt illius mortem, Babyloniis tunc iterum ab Aſſyriis ſub jugum miſſis: 2 *Paral.* 33: 12. Vid. *Uſſer.* ad A. P. J. 4037. Ab Eſarhaddonis ergo ducibus abductus fuit Manaſſes.

(2) *Judithæ & Holophernis hiſtoriam.*] Regnante ſcil. in Juda Manaſſe, & Aſſyriis Babyloniiſque ſimul imperante Saoſduchino, Eſarhaddonis ſucceſſore, A. P. J. 4058. a. C. 656.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT III.

De Joſiæ *poſteris*, *maximè* Sedecia, *& clade* Hieroſolymitana, *ac de* 70. *annorum ſervitute.*

Vide Animadv. ad Epiph. pag. 18. & lib. 9. de Doct. Temp. c. 61. a 1 Par. 3: 15. b Cap. 22: 11. c 4 Reg. 23: 30.

JOSIÆ liberi [a] recenſentur quatuor, *Johanam*, *Joakim*, *Sedecias*, & *Sellum*. Ex quibus poſt patrem regnaſſe *Sellum* ſcribit [b] *Hieremias*. Idem igitur eſt cum *Joachazo*, qui *Joſiæ* ſucceſſit [c], menſibuſque ſex regnavit, & à *Nechao*, *Ægypti* Rege, de ſolio dejectus & in *Ægyptum* abreptus eſt; qui Regem illius loco conſtituit *Eliakim*, ſive *Joakim*, illius fratrem. *Johanam* porrò ſuperſtite adhuc *Joſia* deceſſiſſe videtur. Itaque ſublato *Joachazo*, qui populari factione, uti ſuſpicio eſt, majoribus natu fratribus antepoſitus erat, regnavit *Joakim* anno Periodi *Julianæ* 4104. cujus [d] anno tertio ineunte *Nabuchodonoſorus* à patre *Nabopollaſaro* miſſus venit in *Syriam*, & [e] victo *Nechao*, *Ægypti* Rege, (1) *Joakimum* [f] anno ejus ineunte quarto ſibi ſubjecit. [g] Qui cùm poſt annos tres rebellaſſet, ab ejuſdem *Nabuchodonoſori* exercitu captus eſt, proque eo regnare juſſus *Joachim*, qui & *Jechonias*, ejus filius. Sed poſt menſes tres, *Nabuchodonoſoro* rurſus ad obſidendam *Hieroſolymam* veniente, [h] *Jechonias* ſponte ſe illi dedit, atque in *Babyloniam* cum matre ac proceribus aliiſque compluribus eſt abductus. Hic octodecim annos natus Rex eſſe factus dicitur in libro 4. *Reg.* in ſecundo verò *Paralipomenon*, octennis; quod ſic interpretari licet, ut a patre in regni conſortium ſit aſſumptus anno circiter regni ſui ſecundo, ac decem cum illo imperarit annos.

Joakim. d Dan. 1. e 4 Reg. 24: 7. f Hier. 25: 1. g 4 Reg. 24: 1. *Jechonias.* h 4 Reg. 24: 36. & 2 Par. 36.

[i] Poſtremus in locum *Jechoniæ* à *Nabuchodonoſoro* creatus eſt *Judæ* Rex *Mathanias*, qui & *Sedecias*, *Joſiæ* filius, deſertor & ipſe religionis ac fidei, tam Deo

i 4 Reg. 25. Hier. 52. *Sedecias.*

(1) *Joakimum anno ejus ineunte 4. ſibi ſubjecit.*] Inde numerandos eſſe annos 70. captivitatis Babylonicæ, ſcil. ab A. P. J. 4108. ad 4178. ſeu ab A. a. C. 607. ad 536. conſentiunt accurati Chronologi.

Deo debitæ, quàm ei, à quo Rex erat factus, *Babylonio* præſtitæ. Nam ab eo, anno regni ſui nono, deſcivit, eumdemque provocavit in ſeſe. Cœpta eſt igitur obſideri *Hieruſalem* [a] anno Sabbatico ineunte, mundi porrò 3393. ut ex *Hieremia* [b] colligitur, ac tertio anno capta, templumque incendio concrematum. *Sedecias* è fuga retractus, & oculis, quibus jugulari ante ſe priùs liberos ſuos viderat, orbatus, in vinculis *Babylonem* perducitur.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] Per. Jul. 4123. ante Chriſtum 591.

[b] Cap. 34. *Hieroſolyma capta.*

Expugnata urbs eſt (1) anno ante *Chriſtum* 589. menſe quarto, ac die quinta, ut ſcribit *Hieremias* [c]: at idem alibi [d] nonam diem præfinit. Nimirum quinta die pars aliqua urbis occupata eſt; nona vero penitùs eſt perrupta. Quæ dies congruit *Junii* 16. [e] Sequenti menſe, qui fuit *Ab*, die 10. quæ incurrit in *Julii* 20. cum Templo urbs incenditur.

[c] Hier. 39: 2.

[d] Cap. 52: 6.

[e] Cap. 52: 13.

Sedecia Rege inſignes exſtitere Prophetæ, *Hieremias*, & *Ezechiel*; *Daniel* verò tum adoleſcebat in *Babylonia*, quo cum reliquis anno quarto *Joakimi* tranſportatus eſt: *Ezechiel* verò cum *Jechonia*, poſt annos octo. [f] *Hieremias*, qui annis pluribus, ac præſertim obſidionis tempore, crudeliter à ſuis vexatus fuerat, capta urbe, *Nabuchodonoſori* mandato, a *Nabuzardane* honorificè eſt habitus, facta ubi vellet habitandi copia. Cùm à patriæ ruinis digredi noluiſſet, *Godoliæ*, quem populi reliquiis *Chaldæus* præfecerat, commendatus, illo paulò poſt ab *Iſmaële* occiſo, in *Ægyptum* ab ſuis popularibus cum *Barucho* invitus abripitur. Ibi dum *Judæorum* ſceleribus obſiſtit, multa perpeſſus, [g] demùm ab illis interficitur.

[f] 4 Reg. 25. Hier. 43.

[g] Epiph. de Vitis Prophet.

(1) *Anno ante Chriſtum* 589.] 588. habet *Uſſerius*, cujus accuratiores ſunt calculi.

A. 3702.
Per. Jul.
ad 4185.

CAPUT IV.

De Tyriis *Regibus*, Carthaginis *conditu*, Lycurgo *Legiſlatore*, *ac* Medorum *&* Macedonum *initiis*.

Part. 2. l. 2. c. 13.

PER idem tempus, quo ambobus *Hebræorum* regnis ſuæ gentis principes præerant, ac longo poſt extinctum utrumque ſpatio, regnatum eſt apud *Tyrum*, *Sidoniorum* coloniam; quam annis ducentis & quadraginta ante fundatum ab *Salomone* templum conditam, ex *Tyriorum* annalibus [a] *Joſephus* affirmat. Cadit id tempus in *Gedeonis* præfecturam, & annum ante *Chriſtum* 1247. ante *Trojanum* excidium ferè ſeptuageſimum. Sed priorum *Tyri* Regum memoriam vetuſtas obliteravit; nec ullius antiquior eſt, quàm *Abibali*, & filii ejus *Hirami*, qui *Davidis* & *Salomonis* ætate vixit; & cum ambobus fœdere amicitiaque junctus, huic etiam ad templum ædificandum materiam atque artifices prolixè ſuppeditavit.

[a] Joſ. 8. Ant. c. 2. anno Per. Julianæ 3467. ante Chriſtum 1247.

Hiramus, Rex Tyri.

Ithobaal.

[b] 3 Reg. 16: 31.

Pygmalion.

Octavus ab *Hiramo* regnaſſe proditur *Ithobalus*, *Aſtartæ* Sacerdos, [b] cujus filiam *Jezabelem* in matrimonium accepit impius *Achab*, *Iſraëlitarum* Rex. Undecimus porrò ab eodem *Hiramo* cenſetur *Pygmalion*; qui ſororis *Eliſæ*, ſive *Didonis*, conjugem *Sichæum*, opibus ejus inhians, vita privavit. At *Dido*, gaza omni clam in naves impoſita, nec paucis fugæ comparatis ſociis, navigavit in *Africam*; [c] ubi ab *Hiarba*, *Mauruſiorum* regulo, agrum mercata oppidum condidit; quod *Byrſam* primùm, (arcis id nomen fuit) exinde (1) *Carthaginem* vocarunt. Ea profectio *Pygmalionis* anno ſeptimo [d] ab *Joſepho* tribuitur ex archivis *Phœnicum*. *Carthago* verò fundata dicitur anno poſt Templum inchoatum 144. qui eſt annus poſt *Trojanam* calamitatem 316. ante *Chriſtum* 869. Minimè itaque conſentanea eſt *Virgilii* ratio, qui æqualem *Æneæ Didonem* ſtatuit, quam tre-

Dido, & Carthaginis conditus.

[c] Solin. c. 30.

[d] Joſ. 1. cont. Appion. pag. 1043. edit. Græco-L.

Virgilius notatur.

(1) *Carthaginem vocarunt.*] De Carthaginis conditu & nominibus vid. *Bochart. Can. lib.* 1. *cap.* 24. & *lib.* 2. *cap.* 5. & *Noſtrum Part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 13.

trecentis ferè annis poſtea vixiſſe conſtat inter Annales. Quamvis enim *Carthaginis* conditum ante expugnatum *Ilium* quidam ex Antiquis adſcripſerint, non ii tamen auctorem illius fuiſſe *Didonem* arbitrati ſunt, *Pygmalionis* ſororem. A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

Eadem tempeſtate, qua in *Africa* novum à *Tyriis* poſitum eſt oppidum, [a] *Lacedæmoniorum* in *Græcia* Rempublicam ſaluberrimis fundavit legibus *Lycurgus*, *Eunomi* filius, ex *Proclidarum* ſive *Eurypontidarum* ſtirpe; cujus fratre mortuo *Polydecto* Rege, cùm ejus uxor filii nece, quem in utero gerebat, paciſci cum illo nuptias vellet, prudenter eluſa feminæ cupiditate, recentem à partu adhuc infantem in throno collocatum regio deſtinavit Principem; ac regno ſe abdicans, pro tutore deinceps procuravit Rempublicam. *Charilao* (nomen id fuit pueri) jam adulto, ut affectati principatus purgaret invidiam, peregrè profectus, variorum ex uſu populorum confectam legum ac civilis diſciplinæ formam reportavit in patriam. Imprimis agrum *Spartanum* inter omnes ex æquo partitus eſt: auri & argenti uſum, tamquam litium ac ſcelerum omnium cauſam, funditùs ſuſtulit, nummis è ferro gravibus inductis; ac ne cuiquam parandarum opum luxus occaſionem daret, cùm epulari publicè juſſit omnes, tum frugali, ac duro victu conſueſcere. Hæc aliaque civibus ſuis inſtituta mandanti gravis orta ſeditio penè interitum attulit: quam dum fuga declinare ſtudet, *Alcander* converſo capite fortè reſpectanti ſuffodit oculum. Hoc ſpectaculo repentè flexis ad miſericordiam animis, auctor illi facinoris ad ſupplicium deditur: quem ille in domum acceptum lenitate & obſequio ita ſibi devinxit, nemo ut deinceps amicior fuerit. Ad eum modum publicè receptis legibus, ut iis æternitatem daret, *Delphos* ſe ad oraculum proficiſci velle denunciat: ac ſacramento cives omnes adigit, nihil eos de legibus ſuis mutaturos antequam revertiſſet. Sic in *Cretam* abiens, ibi ad obitum uſque permanſit. Vitam ſponte inedia finiiſſe [b] *Tertullianus* refert, ægrè ferentem leges à ſe latas *Lacedæmonios* mutaſſe. Quin & oſſa ſua moriens in mare projici juſſit, ne iis *Spartam* relatis,

[a] Plut. Lyc. Juſt. lib. 3. *Lycurgus.*

Vide Part. 2. lib. 2. c. 14.

[b] Apolog.

 ſolu-

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. a Pauſ. El. 1. p. 150. b Cteſias apud Diod. 1. p. 83. & Athen. l. 12. Juſt. 1. Euſeb. Chron. *Medorum initium.*

ſolutos ſe ſacramenti religione *Lacedæmonii* crederent. Harum rerum tempus, (1) ob Scriptorum diſſenſionem, certò conſtitui non poteſt. Nam (2) *Lycurgum* [a] alii ſub primam Olympiadem floruiſſe volunt: alii annis centum, eoque amplius anteceſſiſſe. (3) [b] Integro ante primam Olympiadem ſæculo vetus *Aſſyriorum* deſiit regnum, *Sardanapalo* poſtremo Rege ob luxum & ſocordiam à præfecto *Medorum Arbace* contempto, & poſt fuſum illius exercitum

(1) Nulla omnino inter eos diſſenſio eſt. Namque alii recte tradunt, *Lycurgum* floruiſſe ſub primam Olympiadem, nempe *Iphitei* temporis. Recte item alii volunt, eum annis centum, eoque amplius, anteceſſiſſe primam Olympiadem, ſed Chronologicam, quæ ab *Iphitea* fuit demum duodetriceſima. Itaque Auctor illas, intervallo 108. annorum ab ſe invicem diſtantes, confudit, indeque hæſitavit. Sic quoque cap. ſeq. & P. II. l. III. c. I. extr. J. C. R.

(2) *Lycurgum alii ſub primam Olympiadem floruiſſe &c.*] Rectè obſervatum fuerat in præfat. hujus oper. Edit. Lugd. Bat. nullam inter illos authores eſſe diſſenſionem: ſcil. vixit Lycurgus ſub primam Olympiadem Iphiteam, h. e. ipſius Iphiti tempore, ſimulque annis centum anteceſſit primam Olympiadem h. e. eam, quæ prima numeratur in Olympiadum epocha. Sic enim numerari cœptum eſt, non Iphiti tempore, qui ludos Olympicos inſtauravit, ſed centum annis poſt à ludis illis, quibus ſtadio victor fuit *Corœbus* Eleus, ut ex *Polybio* & *Africano* liquet.

(3) *Integro ante primam Olympiadem ſæculo.*] In rebus Aſſyriacis enarrandis à Cteſia & Diodoro deceptus fuit auctor noſter: ad *Uſſerium* & *Marshamum* recurrendum, ut reſtituatur hæc hiſtoriæ pars, ſicque fermè res intelligenda. Regnante in Juda Jothamo A. P. J. 3967. a. C. 747. ab Arbace, poſt triennalem Ninives obſidionem, combuſta regia, in qua ſe Sardanapalus incluſerat, everſa eſt ingens illa Aſſyriorum Monarchia, quæ per annos 520. univerſam ferè Aſiam ſub ſe habuerat. Ex illius ruinis tria nova ſurrexerunt imperia. I. fuit Medorum, qui ſine Rege per annos 37. vixerunt, de qua ἀναρχίᾳ dictum eſt ſup. ad c. 2. II. Aſſyriorum, quod veteris nomen, non potentiam tenuit: hujus inſtaurator fuit Scripturæ Tiglathpileſer; dictus etiam Ninus junior, hoc ipſo Anno P. J. 3967. III. denique Babylonicum à Nabonaſaro conditum, qui in Scriptura vocatus creditur Baladan. Vid. ſup. laud. *Uſſer.* ad hæc tempora.

citum mori compulſo. Mos erat *Aſſyriorum* Principum ex antiquo traditus, ut ſe videndos nemini præberent, quòd inter ſcortorum greges pudendam viris, nedum dignam Regibus, vitam ducerent. Contra hunc morem admiſſus *Arbaces*, cum *Sardanapalum* muliebri habitu inter pellices penſa trahentem adſpexiſſet, rei indignitate commotus ab eo defecit. Poſtque aliquot eventu vario geſta prælia, poſtremò victum ad regni vitæque deſperationem impulit. Igitur in regiæ ſe penetrale recipiens, coacervatis in lignorum ſtruem theſauris omnibus, ſeſe ſuperinjecit, vivumque concremavit, ut hoc ſolo facinore utcumque virum imitaretur. Sic *Medorum* in *Aſia* conditum eſt imperium, octavum circiter annum *Iſraëlitis* regnante *Jehu*, *Joaſi* verò, *Ochoziæ Judæ* Regis filii, tertio, Per. *Jul.* 3838. ante *Chriſtum* 876. Primus in *Medorum* ſerie imperavit *Arbaces*: (1) poſtremus *Aſtyages*, avus *Cyri*. Novem in totum Reges exſtitere, qui annis 317. rerum potiti ſunt.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

Part. 2. l. 2. c. 14.

(2) At *Herodotus* de *Medis* paulò diverſa prodidit. Nam *Aſſyrios* narrat annis 520. *Aſiam* obtinuiſſe: ab iis defeciſſe poſteà *Medos*: qui cùm perdiu ſine legibus & imperio vixiſſent, ad ultimum Regem ſibi præfeciſſe *Dejocen*, cujus in jure dicundo prudentiam experti fuerant: ab hoc conditum eſſe *Ecbatanorum* oppidum.

Part. 2. l. 2. c. 14.

Annis poſt *Medorum* initium duobus & ſexaginta, regnante *Amaſia* in *Judæ* ſorte, (3) *Iſraëlitis* verò *Jeroboamo*, [a] *Macedonum* imperium fundatum eſt à *Carano Argivo*, *Phidonis* fratre, ejus, [b] qui menſuras & pondera primus inveniſſe dicitur. Horum genus ab *Hercule* deductum; à quo *Caranus* undecimus à *Dexippo*, à *Vellejo* ſextus decimus, putatur: qui contracta ex omni *Peloponneſo* valida manu in *Macedoniam* venit, ibique regnum auſpicatus eſt. Hinc ſe *Ma-*

Macedonum regnum.

[a] Dexippus in Excerpt. Euſeb. Gr. p. 49.
[b] Euſeb. Chron. Schol. Pind. Olymp. 13.

(1) *Poſtremus Aſtyages avus Cyri.*] Vid. inf. Cap. 9. & Not.

(2) *At Herodotus de Medis paulò diverſa prodidit.*] Vid. ſup. *lib.* 1. *c.* 2. & *Not.*

(3) *Iſraëlitis verò Jeroboamo.*] Scil. Jeroboam II.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Macedoniæ* Reges, nec non [a] *Alexandrini* ab *Lagida Ptolemæo Macedone* oriundi, *Heraclidas* ferebant. Initium *Carani* ex *Euſebii Chronico* competit in annum *Abraami* 1204 Periodi *Julianæ* 3901. qui eſt octavus & triceſimus ante primam *Olympiadem*. Poſtremus *Macedonum* Rex *Perſeus*, *Philippi* filius, captus eſt à *Romanis* anno urbis conditæ 586. cùm jam Reges imperaſſent numero 40. annis 647. Ac principio, anguſtis clauſi finibus, aſſidua, ſed obſcura, cum *Illyriis* & *Thracibus* bella geſſerunt. [b] Per quæ id, *Europo* vel *Aëropa* Rege, ſanè memoria dignum accidit. *Philippus*, *Argæi* filius, ordine Regum ſextus, circa annum Periodi *Julianæ*, 4116. tertium *Olympiadis* 45. moriens, *Europum* penè adhuc infantem reliquit hæredem. Cujus ætate contempta, *Illyrii* bellum *Macedonibus* inferunt. Ii primo prælio victi, mox certamine repetito Regem ſuum in cunis productum ante aciem collocant: atque ex ejus adſpectu tantum ardorem animo conceperunt, ut magna ſtrage fuſis hoſtibus, nobilem de iis victoriam referrent. Cæteri ad *Philippum* & *Alexandrum* uſque Magnum nulla re ferè celebres exſtiterunt.

[a] Theoc. Idyl. 17.

[b] Juſt. 7.

CAPUT V.

De Olympicis *agonibus*.

Part. 2. l. 3. c. 1.

CELEBERRIMUM in *Græcia* certamen inſtitutum eſt *Olympicum*, (1) anno poſt *Trojam* deletam 408. ante *Romam* conditam tertio & viceſimo, cùm *Judæis* regnaret *Ozias* annum jam quartum & triceſimum. (2) Hujus inſtaurandi princeps fuit *Iphitus*

(1) *Anno poſt* &c.] Inſignis hic error eſt *Petavii*. Namque Iphitus Eleus Olympicos inſtauravit ludos 108. annis ante primam illam Epochæ Chronologicæ Olympiadem, quæ Stadionicam habuit *Coræbum Elidenſem*, quæ ceteroqui ordine eſt XXVIII. cujuſque primus annus incidit in quartum & triceſimum *Oziæ*. Vid. & cap. ſup. J. C. R.

(2) *Hujus inſtaurandi princeps fuit Iphitus.*] Id quidem verum eſt; ſed non ab Iphiti tempore, ut in toto hoc capite ſupponere videtur Auctor, incipit Olympiadum Epocha. Agon

tus, *Praxonidæ* filius, *Eleus*, qui genus ſuum ad *Herculem* referebat. *Hercules* porrò complures exſtitere. Ex his, qui inter *Idæos Dactylos* cenſetur, ludos primus iſtos edidit: quos ab aliis ſubinde repetitos *Pelops*, *Tantali* filius, nec non *Atreus*, ac deinde *Alcmenæ* filius celebravit *Hercules*. Ab *Iphito* demùm, & eo, quo dixi, tempore ſtati eſſe cœperunt, ut quinto quoque ineunte anno redirent, ex quo Πενταετηρικοί, id eſt, *quinquennales* agones appellati ſunt. Quippe quatuor confectis annis in orbem recurrebant. Hoc verò quadriennium eo genere conſtabat anni, quo *Græcia* vetus utebatur: quod lunare fuiſſe, ſed minus exactum, [a] alio loco demonſtravimus. *Africanus* apud *Georgium* Monachum referebat, *Lunam* ab *Ægyptiis Olympiadem* eſſe dictam, quod ſingulis menſibus *Zodiaci* dodecatemorion peragrat; qui circulus à veteribus Ὄλυμπος nominatur; unde *Olympiadas* putabat eſſe dictas. Sed id minime eſt verum: nam *Olympiadum* nomen antiquius videtur apud *Græcos* fuiſſe, quàm *Zodiaci* partitio in duodecim ſegmenta, [b] ut alibi diſſerimus. Itaque ab loco illis inditum eſt vocabulum. *Piſatis* in *Peloponneſo* regio à primaria urbe, *Piſa*, quæ *Olympia*, auctore *Stephano*, dicta eſt, nomen invenit. [c] Urbem hanc vicini *Elidenſes* evertêre, cùm ſe ex eorum poteſtate, cui ſubjuncti erant, *Piſatæ* conati eſſent eripere. [d] Ad eandem vetuſtiſſimum *Jovis* fanum erat, trecentis ab *Elide* ſtadiis diſtans, prope *Alpheum* fluvium. Nec longè inde oleaſtris conſitum nemus, è quibus victorum coronæ texebantur; tum curriculum, ſive ſtadium, in quo ludrica ſpectacula præbebantur.

A. 3702.
Per. Jul. ad 4185.

[a] Lib. 1. de Doct. Temp. & 4. Var. Diſſ. ad Uran.

[b] Lib. 2. Var. Diſſ. ad Uran. c. 1.

[c] Pauſan. Eliac. 1. p. 200.

[d] Strabo 8.

Templum ſcribit *Pauſanias* opere *Dorico* factum ab ima area ad ſummum faſtigium octo & ſexaginta pedes habuiſſe, latum nonaginta quinque, longum verò 330. cujus architectus *Libo* fuit. Hujus tectum pro tegulis *Pentelico* ſtratum marmore. [e] Ara in eo *Jovis* erat *Olympii*, cujus crepido pedum in circuitu 125. altitudo 22. fuit. Crepidinem appellabant

[e] Pauſan.

gon in quo ſtadio vicit Corœbus Eleus, centum annis Agone Iphi:co poſterior fuit.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

Πρόθυσιν, in qua victimæ mactabantur: earum verò femora in ara ſumma cremabantur. Itaque *Pauſanias* è cineribus factam hanc aram fuiſſe narrat. Sed & gradus cùm ad Πρόθυσιν uſque lapidei eſſent, inde ad aram cinerei fuerunt. [a] Memorabile ibidem exſtitit *Jovis Olympii* ſimulacrum: quod à *Phidia* elaboratum, *Panænus* Pictor coloribus pinxit.

[b] Jam ludis ipſis *Elei* præfuere, ac *Piſatas*, qui jus illud uſurpare conabantur, funditùs deleverunt. [c] Iidem *Jovis* & ludorum religione tuti vacationem ab armis habebant, ac ruri fermè degebant. Sed ea contempta quiete, cùm ſe poſtea bellis immiſcuiſſent, in magnas calamitates inciderunt.

[d] Igitur ex ea gente certaminum arbitri (quos *Agonothetas*, ſive *Hellanodicas* vocabant) primùm extitere duo; tum novem: poſtea decem ac duodecim; inde octo; ac decem denique ſunt facti. [e] Coram his athletæ producti, ad *Jovis Fidii* ſtatuam, quem Ὅρκιον nominabant, ad jusjurandum adigebantur, omnes ſe diſciplinæ numeros decem ante diem certaminis menſibus expleſſe. [f] Præcipuum & antiquiſſimum genus certaminis curſus fuit, quod *ſtadium* appellabant, reliqua deinceps addidere. [g] Quinque omninò ludis inſtaurandis attributi ſunt dies ab Luna undecima ad quintam decimam. Plenilunio quippe agonem obibant, ut ait *Pindarus*. [h] Ac paulò ante ludicrum, denunciatis per civitates induciis, ſi quæ bellum invicem gererent, ab armis abſtinere jubebantur.

[i] Jam cùm nudi prorsùs athletæ certarent, ab iis ſpectaculis muliebrem ſexum lex & pudor arcebat. In quo muſcas iis [k] *Ælianus* anteponit, quæ ſponte avolantes nuſquam per id tempus apparebant. Victorum oleaginea corona præmium fuit. Tum ad aras ſex, quas ſingulas par Deorum obtinebat, ſacra faciebant. Prima omnium *Olympias* ſtadionicam habuit *Corœbum Elidenſem*: quem arte coquum fuiſſe prodit [l] *Athenæus*. Ea porrò *Olympias* iniit anno Periodi *Julianæ* 3938. mundi 3208. qui eſt ante natalem *Chriſti* 776. actique ſunt ludi à *Julii* 19. die, ad 23. Quippe legitimum tempus illorum fuit æſtivum, ſub ipſum ſolſtitium.

[a] Strabo 8.
[b] Pauſ. Eliac. A. p. 200.
[c] Polyb. l. 4. p. 337.
[d] Pauſ. Eliac. A. p. 156.
[e] Pauſ. Eliac. A. p. 173.
[f] Pauſ. Eliac. A. p. 200.
[g] Pindar. & ejus Schol. ad Olymp. 5. Tzet. ad Lycoph.
[h] Thuc. l. 5. p. 380. edit. Vech.
[i] Dion. Halic. l. 7. ſub fin.
[k] Lib. 5. de Anim. c. 17.
[l] Lib. 9.

C A-

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT VI.

De poſteriore ac redivivo Aſſyriorum *imperio*, *ejuſque Principibus*, *deque* Juditha, *&* Holopherne, *ac de* Sargon, *&* Thartan; *tum de* Babylonici *regni primordio.*

FIT in ſacris Libris *Aſſyriorum* Regum non infrequens mentio, etiam poſt illud tempus, quo *Sardanapalo* mortuo, prius illud imperium, à *Belo* vel *Nino* cœptum, occidiſſe conſtat. Id enim anno illo contigiſſe inter omnes convenit, quo *Medorum* imperii jacta ſunt fundamenta. Quod quidem centum annis ante primam *Olympiadem*, hoc eſt, trecentis ac ſeptemdecim ante *Cyri* primordium eveniſſe, (1) ſuprà *cap.* 4. demonſtravimus. Atqui longè poſt illud tempus alii recenſentur *Aſſyriorum* Principes, qui & *Ninive* ſedem regni ſui collocarunt. Sic (2) *Azaria* regnante, ſub ejus nonum & tricesſimum annum, *Phul*, Rex *Aſſyriorum*, *Iſraëlitas* vexaſſe [a] dicitur. Qui annus ante *Chriſtum* numeratur 771. & eſt centeſimus ſextus ab nece *Sardanapali*, excidioque *Ninives*.

Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 25.

[a] Lib. 4. Reg. c. 15. 19.

Ne te longiùs morer: exiſtimo poſt antiquum illud *Aſſyriorum* exſtinctum, vel in *Medos* tranſlatum imperium, (3) paulatim exoleſcentibus *Medis*, & propter ignaviam ac mollitiem eorum labefactatis viribus, nonnullos defeciſſe; primùm *Aſſyrios*, deinde *Babylonios*. Nam quòd *Medi* ab *Arbace* ad *Dejocem*

Per. Jul. 3943.

(1) *Suprà cap.* 4. *demonſtravimus.*] Vid. ibi notas. Et in genere de rebus iſtis adi *Uſſerium* & *Marsbamum* locis citat. longiores enim requirerentur ad omnia hic emendanda obſervationes, quàm ut in notis reponi poſſint.

(2) *Azaria regnante* ..... Phul.] Phulem ante Sardanapalum reponendum pluſquam veroſimile reddit *Uſſer.* ad A. P. J. 3943:

(3) *Paulatim exoleſcentibus Medis.*] Vel potius ſtatim poſt everſam Aſſyriorum Monarchiam, antequam conſtitutum fuiſſet Regnum Medorum. Vid. *ſup. Not. ad c.* 4.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

jocem non eundem fortunæ curſum tenuerint, ex eo veriſimile ſit, quòd *Herodotus* interjecto illo ſpatio *Medos* ait liberos ac ſine Rege vixiſſe. Quo circa *Ninive* ſubverſa, & prioribus ſublatis *Aſſyriis*, novi poſtea Reges exſtiterunt, qui urbem illam inſtaurarunt, latèque dominati ſunt, donec à *Babyloniis* Regibus bello ſuperati fuerunt. Horum nomina, & quibus in *Judæa* regnantibus exſtiterint, qui quidem in Scriptura memorantur, adſcribam:

Laterculum Regum *Aſſyriorum*.

	Reges *Aſſyrii*.	Regnantibus in *Judæa*.		Anni Jul. Per. in quos incidit eorum mentio.
1	*Phul*	*Oziâ*	4. *Reg*. 15. 19.	3943
2	*Teglath Phalaſar.*	*Joathan* & *Phacee*	Ibid. verſ. 29.	3955
3	*Salmanaſar.*	*Ezechiâ*	4. *Reg*. 17. 3.	3993
4	*Sennacherib* ejus F.	*Ezechiâ*	Ibid. 18. 13. & *Tob*. 1. 18.	4000
5	*Aſſarhaddon Sennacheribi* F.	*Ezechiâ*	4. *Reg*. 19. 37.	4001
6	*Nabuchodonoſor* diverſus à *Babylonio*.	*Manaſſe.*	*Judith*. 1. 5.	4025

Hi ſunt *Aſſyriorum* Reges, quorum Scriptura meminit: (1) quos initiò *Babylonia* potitos eſſe liquet

(1) *Quos initio Babylonia potitos eſſe liquet*] Scilicet perpetuis inter novos illos Reges bellis modò huic, modo illi, cedebat Babylonia, ſicque, licet Reges Babylonii Nabonaſari poſteri vigerent, potentior Salmanaſar Babylone aliquamdiu potiri, & inde colonos Samariam mittere potuit. *Uſſerius* porrò

quet [a] ex Sacra Regum hiſtoria: ubi *Salmanaſar* è *Babylone* aliiſque regionibus colonos in *Samariam* miſiſſe dicitur. Sed & *Medis* imperaſſe ex eodem [b] libro colligitur.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. a Reg. 4. c. 17. 24. b c. 18. 2. Vide Iſai. 23. 13. ex Hebræorum interpretatione.

[c] *Salmanaſar Iſraëliticum* regnum invaſit, & *Iſraëlitas*, quo nomine decem ferè tribus continebantur, in *Mediam*, & *Babyloniam*, ac reliquas Orientis provincias relegavit; pro iis colonos in illorum vacuas ſedes variis ex gentibus infudit; quibus cùm infeſti leones eſſent, *Aſſyriorum* Rex unum è captivis *Judæorum* Sacerdotibus ad eos mittit: à quo *Hebræorum* numinis religiones edocti, has ipſas cum profanis ſuperſtitionibus ſuæ quiſque patriæ complexi ſunt. Hinc *Samaritanorum* fœda colluvio, & in longum propagata tempus, ortum accepit.

c 4. Reg. 17. & ſeq.

Samaritani ex variis gentibus collecti.

[d] Poſt *Iſraëliticam* vaſtitatem, quæ ſub annum *Ezechiæ* ſextum incidit, non ultra regnare *Salmanaſar* annum *Ezechiæ* 14. potuit; ſiquidem *Sennacheribus* circa annum iſtum illi ſucceſſit. Quo anno in *Judæam* duxit exercitum, ac pluribus expugnatis oppidis, dum *Hieroſolymam* aggreditur, & per legatos *Ezechiæ* Regi & *Iſraëlitarum* Deo contumelioſis vocibus inſultat, una nocte deletis ab Angelo 185000 trepidus domum rediit: ubi filiorum parricidio inter ſacra, & in ipſo Dei ſui conſpectu miſerrimè periit, [e] cùm priùs *Judæorum* exſulum nece, quos in regnum ſuum deportatos habebat, acceptam in illorum patria cladem eſſet ultus.

d 4 Reg. 18. & ſeq.

e Tobiæ 1.

1 *Nabuchodonoſor* verò, quem poſtremum in ſerie numeramus, is ille eſt, qui in hiſtoria [f] *Judith*, contra *Arphaxadum Medorum* Regem, à quo *Ecbatana* condita erant, inito prælio viciſſe dicitur, anno regni ſui duodecimo. Non alius eſt *Arphaxad*, quàm De-

Vide l. 12. de Doct. Temp. c. 26. f Judith. 1.

rò hanc novam fuiſſe coloniam, non Salmanaſaris, ſed Eſarhaddonis tempore miſſam judicat, ex loco *Ezræ* c. 4. v. 2. 10. ad A. P. J. 4037.

(1) *Nabuchodonoſor verò.*] Is eſt, qui in *Canon. Ptolem.* Saosduchinus nuncupatur, Eſarhaddonis ſucceſſor; imperavit & Aſſyriis & Babyloniis. Vid. *inf. p.* 79. *Not.* 2.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Judithæ tempus.* *Dejoces Herodoti* atque *Cteſiæ*, qui *Medorum* primus ab *Herodoto* Rex ponitur. Nam tempora mirificè congruunt. Hinc *Judítham* ad *Manaſſis* tempora pertinere cum pleriſque credimus. Regnare porrò cœpit *Manaſſes* anno Periodi *Julianæ* 4016. *Dejoces* autem 4018. (1) *Babylone* interim reguli quidam ab *Nabonaſſaro* deinceps regnum ſtatuerant: quod initio modicum, & *Aſſyriorum* dominatui ſubjectum fuit: unde [a] *Merodach*, qui per illud tempus *Babylonem* tenebat, unus è *Nabuchodonoſori* Principibus appellatur; à quo captus eſt, & in *Babyloniam* perductus *Manaſſes*. Quo abſente *Nabuchodonoſorus* *Holophernem* miſit in *Judæam*; qui ab *Juditha*, laudatiſſima fœmina, prudenter illuſus & occiſus eſt.

a 2 Paral. 33. 11.

Præter hos *Aſſyriorum* Reges meminit [b] *Iſaias Sargon* Regis *Aſſyriorum*, qui *Thartan* miſit; quem cum *Sennacheribo* plerique confundunt, [c] quod hic *Thartan* miſiſſe fertur. Non deſunt tamen, qui diverſum utrumque faciunt. Quibus ſi auſcultemus, inter *Salmanaſarum* & *Sennacheribum* inculcandus erit; & hujus aut pater, aut certè frater, fuiſſe putandus. Etſi probabilius eſt eundem eſſe cum *Sennacheribo*, ſiquidem [d] mortuo *Salmanaſare* regnaſſe pro illo dicitur *Sennacherib* filius ejus. Itaque nullus ambos inter collocandus videtur.

b c. 20. 1.
c 4 Reg. 18. 17.
d Tob. 1. 18.

Cæterùm quæ de regni *Babylonici* primordio paulò ante obiter injecimus, *Ptolemæi*, ac veterum Aſtronomorum teſtimonio nituntur, qui ab initio *Nabonaſſari*, *Babyloniæ* Regis, tempora ſua computant. Quod initium annis [e] 747. *Chriſti* æram antecedit. Hinc vetus *Chaldæorum* regnum cœpiſſe videtur. Eſt in ſacris libris prima Regum *Babyloniorum* mentio, ſub *Ezechiæ* regno, circa annum ejus 14. [f] quo *Merodach*, filius *Baladan*, Rex *Babyloniorum*, legatos miſiſſe fertur ad *Ezechiam*, *ut interrogarent de portento*,

e Per. Jul. 3967.
f 4 Reg. 20. & 2 Par. 32. 31.

(1) *Babylone interim.*] Vid. *ſup. c.* 4. *Not.* 3. & de Nabonaſaro, Merodaco, aliſque Babyloniæ Regibus conſule *Canon. Ptolem.* In loco porrò 2 *Paral.* 33: 11. qui hìc ad marginem citatur, nulla fit *Merodaci* mentio: reſpexit auctor ad 2 *Paral.* 32: 31. qui locus infrà citatur.

io, quod acciderat ſuper terram; tum quod illum ægrotaſſe didicerat. Annus 14. *Ezechiæ* ex his, quæ ſuperiùs expoſita ſunt, incurrit in [a] annum ante *Chriſtum* 714. qui eſt à *Nabonaſſari* primordio triceſimus quartus.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] Per. Jul. 4000.

[b] Vetus eſt Canon *Babyloniorum Regum*, quo *Ptolemæus* aliique Mathematici ſunt uſi, qui à *Nabonaſſaro* ad *Alexandri M.* obitum perducitur. In eo porrò *Mardokempadus*, qui *Merodach* in ſacris libris nominatur, regnare cœpit anno ab *Nabonaſſaro* 27. & fortaſſis *Baladan* illius pater is eſt, quem *Canon Ilulæum* vocat.

[b] In fine Partis ſecundæ.

Quocirca probabilis eſt conjectura, (1) poſt *Aſſyrios*, aliquanto ſpatio defeciſſe ab *Medis Babylonios*, ac privatum ſibi ſtatuiſſe regnum duce *Nabonaſſaro*: quod regnum initio tenue, & *Aſſyriis* obnoxium, (2) ab *Nabopolaſſaro* ejuſque filio *Nabuchodonoſoro* amplificatum eſt, ut & *Medos* ipſos *Aſſyrioſ*que ſibi ſubjiceret. De qua re poſtea. Sed obſcuriſſima ſunt illius imperii primordia; de quibus nihil præter conjecturam ferè reliquum habet hiſtoria.

(1) *Poſt Aſſyrios &c.*] Vide *ſup. cap.* 4. *Not.* 3. p. 70.

(2) *Ab Nabopolaſſare &c.*] Res ſic intelligi poteſt. Efarhaddon, Sennacheribi filius & ſucceſſor, Babylonios ſub Aſſyriorum jugum iterum miſit. Indeque illius ſucceſſores indifferenter Aſſyriorum, & Babyloniæ Reges dicuntur uſque ad Nabopolaſſarum, qui cum Babylonius eſſet Aſſyrii Regis legatus, & ab eo exercitui præfectus, ab eo defecit, junctiſque cum Medo (Aſtyage) viribus, Aſſyrium Saracum, ſeu Chinaladanum de ſolio deturbavit; & Ninivem expugnavit A. P. J. 4088. ex quo Aſſyriis viciſſim imperarunt Babylonii. Hæc ferè *Uſſerius* ad A. P. J. 4088.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT VII.

De Romulo *ac* Romæ *conditu, deque geſtis illius, & ſex inſequentium Regum.*

Part. 2. l. 3. c. 2.

(1) DUODECIMUS ab *Ænea Latinis* regnavit *Amulius*, [a] *Numitore* fratre circumvento, ad quem propter ætatem jus regni pertinebat. *Numitoris* unica erat filia *Silvia*, quam *Amulius*, ne qua poſteritatis ſpes eſſet, Veſtalem fecit. At illa incertum à quo compreſſa, geminos eſt enixa, *Romulum* ac *Remum*, qui juſſu Regis expoſiti, & à *Fauſtulo* paſtore clam educati, poſtquam adoleverunt, occiſo *Amulio*, avum reſtituerunt in regnum, & anno ipſius ſecundo *Romam* condiderunt: (2) qui [b] ex *Varronis* calculo incidit in annum tertium Olympiadis ſextæ.

[c] *Dionyſius* auctor eſt natum eſſe *Romulum* anno 2. exeunte Olympiadis ſecundæ, [d] qui eſt ante *Christum* 770. & octavo decimo poſt, id eſt, ante [e] *Christum* 753. Urbem auſpicatò condidiſſe. Hic igitur, anno ætatis 18. primus ab convenarum manu Rex ſalutatus eſt, cùm jam fratrem novi æmulum regni ſuſtuliſſet. Mox ordinato rerum ſtatu, ac diviſo in partes populo, [f] *Sabinorum* puellas per ludorum occaſionem rapuit anno regni quarto; ex quo vehemens ac diuturnum cum *Sabinis* bellum geſſerunt. Victi *Cæninenſes*, *Antemnates*, *Cruſtumini*; ac demum *Sabinis*, *Tatio* duce, prementibus, interventu raptarum, inter ambos convenit, uti *Romæ* communiter habitarent, ac duo ſimul imperarent, *Romulus* & *Tatius*. Hoc verò poſt ſex annos interfecto, ſolus regnavit utriſque *Romulus*, & 38. annos

[a] Dionyſ. Hal. l. 1. & 2. Liv. 1. Plut. Romul. Victor de Orig. Romæ.

[b] Plutar.

[c] Lib. 2. p. 119. ed. Vech.

[d] Per. Jul. 3944.

[e] Per. Jul. 3961.

Romulus.

[f] Halic. 2. p. 100. Liv. Flor. Plut.

(1) Duodecimus.] Quî ſua conſtet Auctori ratio, non video, quum teſtibus *Dionyſio* & *Livio* in margine citatis, in univerſum ab *Ænea* ad *Amulium* & *Numitorem* regnaverint in Latio Reges XVI. J. C. R.

(2) *Qui ex Varronis calculo.*] De tempore, quo condita eſt Roma, de variis calculis Varronis, & Faſtorum Capitolinorum vid. *loc. ad marg. inf. cit. Part.* 2. *lib.* 3. *c.* 2.

nos explevit, finitimis interim civitatibus bello ſuperatis; *Fidenatibus* imprimis, ac *Vejentibus*. [a] Demùm ad *Capreæ* paludem dum concionem haberet, repentè caliginoſa tempeſtate ſuborta, nuſquam comparuit, à Patribus, ut eſt multorum opinio, diſcerptus, quibus propter impotentiam inviſus eſſe cœperat. Mors illius contigit anno 1. exeunte Olymp. 16. [b] ante *Chriſtum* 715. *Ezechiæ* circiter 13. quo anno *Maii* 26. ſub occaſum Sol defecit.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.
a Dionyſ. Livius. Plut. Flor. Vide 10. de Doct. Temp. c. 21.
b Per. Jul. 3999.

Primus ille civitatem in curias triginta diſtribuit, populum in tribus tres. Tenues clientelæ potentiorum addixit; quos & Patricios nominavit. Tres de hoſte victo triumphos in urbem invexit; 1. de *Cæninenſibus*, & *Antemnatibus*: quando &, *Acrone* Rege eorum ſua manu cæſo, prima *Jovi Feretrio* ſpolia reportavit: 2. de *Camerinis*: 3. de *Fidenatibus* & *Vejentibus*.

Poſt interregnum unius anni Rex à *Romanis* optatus eſt *Numa Pompilius*, genere *Sabinus*, & *Curibus* oriundus, [c] anno tertio Olympiad. decimæ ſextæ, ante *Chriſtianam* æram 714. qui ad pacis ſtudia converſus, *Romana* ſacra conſtituit. Annum, decem hactenus menſibus conſtantem, duobus auxit. *Jani* templo clauſo perpetuum ſuis otium fecit. Regnavit annos 43.

Numa.
c Dion. l. 2. p. 120. Liv. 1. Plut. Num.

Tertius *Romæ* regnavit *Tullus Hoſtilius*, [d] qui anno 2. Olymp. 27. cœpit, ante *Chriſtum* 671. vir pacis inſolens, & ad bella factus. Hic, *Albanis* victis, urbem eorum excidit; cùm opes ejus omnes ipſumque populum *Romam* tranſtuliſſet, ac *Metium Fuffetium*, *Albanorum* Dictatorem, perfidiæ convictum, inter duos currus religatum, actis equis in diverſa diſtraxiſſet. Ter ille triumphavit de *Albanis*, *Fidenatibus*, *Sabinis*. Regnavit annos 32. ac de cœlo tactus, cum uxore familiaque periit.

Tullus Hoſtilius.
d Dion. 3. init. & cæteri.

Quartus regnavit *Ancus Martius*, (1) *Numæ Pompilii* nepos, anno ante *Chriſtum* 639. ſecundo Olymp. 35.

Ancus.

(1) *Numæ Pompilii nepos.*] Senec. Ep. 108. *Anci* originem non certò notam fuiſſe aſſerit: *Anci pater nullus, Numæ nepos dicitur.*

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

35. à quo *Latini* ſuperati, ac plerique in Urbem recepti, qui in *Aventino* collocati ſunt. *Janiculum* ab eodem munitum, & ſublicio ponte junctus *Tiberis*: *Oſtia* condita. Regnavit annos quatuor & viginti.

Tarquinius Priſcus.

Quintus *Romæ* Rex *Tarquinius Priſcus* cœpit anno ſecundo Olymp. 41. ante *Chriſtum* 615. Hic *Demarati Corinthii*, ex *Bacchiadarum* ſtirpe, profugi filius, & *Lucumo* priùs dictus, *Romam* migravit, & à *Tarquiniis*, *Etruſco* oppido, ubi cum patre hactenus habitarat, *Lucius Tarquinius* appellatus eſt. Adeptus imperium Senatum ampliavit: Tuſciæ populos 12. ſubegit, ab iiſque inſignia ſummæ poteſtatis accepit, faſces, trabeam, curules, prætextam, & id genus alia. Opera præterea in Urbe magnifica condidit: velut cloacas, quibus in *Tiberim* aqua derivabatur. [a] *Capitolini Jovis* ædem inchoavit. Occiſus eſt ab (1) *Anci* filiis, cum regnaſſet annos 38.

a Dion. 4. &c.

Servius Tullius.

Hujus gener ſextus ordine regnavit *Servius Tullius* anno 4. Olympiadis 50. ante *Chriſtum* 577. Hic (2) *Ocriſia Corniculana* captiva matre natus, ac *Tarquinio* Regi virtute commendatus, regii ſtemmatis proceribus antepoſitus eſt. Multa in Republica præclarè ab eo ſunt ordinata. Primus [b] cenſum inſtituit, ac quinto quoque vertente anno fieri decrevit. Ex cenſu populum in claſſes & centurias diſtribuit. Urbem ipſam amplificavit. Regno demum ſumma cum laude per annos 44. adminiſtrato, generi ſui *Tarquinii* ac filiæ exſecrando parricidio vita illi eſt erepta.

b Vide 2. de Doct. Temp. c. 76.

c Dion. 4. p. 212. Liv. 1. &c.

Tarquinius Superbus.

Anno, [c] ut refert *Dionyſius*, quarto Olympiadis 61. ante *Chriſtum* 533. ſeptimus ac poſtremus regnavit *Tarquinius*, cognomento *Superbus*, quem *Priſci* filium plerique *Romanorum* veterum, & eos ſecutus *Livius*, aſſeverarunt; nepotem fuiſſe perſuadet *Dionyſius*.

(1) *Anci filiis.*] Propric a duobus paſtoribus, ſed quos *Anci* filii ſubmiſerant. Vid. *Dionyſ.* III. extr. & *Liv.* I, 40. J. C. R.

(2) *Ocriſia Corniculana captiva matre natus.*] Senec. loc. cit. *de Servii matre dubitatur;* additque, *Duos Romanos Reges eſſe, quorum alter patrem non habet, alter matrem.*

nyſius. Hic regnum ſcelere partum non meliùs, quàm quæſierat, adminiſtravit. Cædibus ac direptionibus in Senatores ac Nobiles graſſatus eſt. *Latinorum* ſociorum commune fanum in *Albano* conſtituit, *Latinaſ*que ferias condidit. Templum *Capitolini Jovis*, ab avo cœptum, de manubiis exædificavit. Tandem ob ſtuprum *Lucretiæ*, nobiliſſimæ fœminæ, ab (1) *Arunte* filio ejus illatum, abſens dum *Ardeam* obſideret, conſenſu populi illi abrogata dignitas eſt, cumque eo regium nomen è civitate ſublatum anno Urbis exeunte 244. A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT VIII.

De bello Meſſeniaco, *ac Rege eorum* Ariſtomene, *deque* Tyrtæo *Poëta.*

MESSENIA [a] *Laconicæ* finitima regio eſt, quam (2) poſteri *Herculis* occuparunt. Hujus incolæ, gravi ac diuturno cum *Lacedæmoniis* bello fortiter geſto, tandem victi ac ſolum vertere coacti ſunt. Cauſſa belli fuiſſe videtur *Lacedæmoniorum* cupiditas & ambitio, ex quibus invidia in vicinos ac ſimultas oritur. Occaſionem dedit ſive *Lacænis* oblatum à *Meſſeniis* ſtuprum per ſacrorum ſpeciem, ac *Teleclo*, *Lacedæmoniorum* Regi, ab iiſdem illata nex; ſive mutuæ privatorum injuriæ, quas dum civitates animoſius perſequuntur, bellum utrinque vehemens exarſit. Initium oppugnandi fecere *Lacedæmonii*, qui, nequicquam provocantibus ad æquas conditiones *Meſſeniis*, graviſſimo jurejurando priùs obſtricti, non ante ſe ab armis ceſſaturos, quàm *Meſſeniam* obtinerent, eorum oppidum in clivo poſitum occuparunt *Amphiam.* [b] Id accidit anno ſecundo nonæ Olympiadis, hoc eſt, Periodi *Julianæ* 3971. *Euphaë Meſſeniis* regnan-

[a] Pauſan. Meſſen. Juſt. 3. Excerpta Diod. à Valeſ. edita. p. 226.

Bellum Meſſeniacum.

[b] Pauſan. Meſſen. p. 116.

(1) *Ab Arunte filio.*] Ita quidem Florus *lib.* 1. *cap.* 10. ſed ceterorum conſenſus *Sextum Lucretiæ* vim probat intuliſſe: *Aruns* autem, deinde cum *Bruto* dimicans, pariter cum eo cecidit. J. C. R. Vid. Præf. *Jac. Perizon.*

(2) *Poſteri Herculis occuparunt.*] Vid. *ſup. lib.* 1. *cap.* 12.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. regnante. Quarto poſt anno, qui fuit Periodi *Julianæ* 3975. atrox prælium eſt factum; tum nova *Lacedæmoniorum* irruptio: ac denique *Meſſenii*, cæteris oppidis relictis, *Ithomen* muniunt. Mortuo *Euphaë*, *Ariſtodemus* Rex à *Meſſeniis* eligitur, is, qui filiam ex oraculo jugularat. Id evenit anno circiter *Julianæ* Periodi 3984. tertio Olymp. 12. Ab hoc Rege magnam cladem acceperunt *Lacedæmonii*. [a] Quibus ideò placuit, ad prolem ſufficiendam, uxores ſuas proſtituere; unde nati, quos *Parthenios* vocarunt, de quibus poſtea. Ea res circa tertium annum Olympiadis 13. accidit, *Ariſtodemi* quintum. Demùm *Ariſtodemus* deſperata patriæ ſalute, quod *Ithomen* arctiſſima obſidione premerent *Spartani*, ſemetipſum ad filiæ ſepulcrum jugulat, poſtquam annos ſex, & majorem ſeptimi partem imperavit. Anno verò primo Olymp. 14. exeunte, Periodi *Julianæ* 3991. viceſimo quàm initum erat *Meſſeniacum* bellum, *Ithome* à *Meſſeniis* deſerta, & à *Lacedæmoniis* everſa eſt. Ita bello priori finis imponitur. Ex hoc *Meſſeniorum* naufragio quidam, *Alcidamida* duce, *Rhegium* commigrarunt, quod eſt *Italiæ* oppidum.

[a] Juſt. 3. *Parthenii.*

Poſt annos inde 38. hoc eſt, Olympiadis 23. anno 4. Periodi *Julianæ* 4029. Archonte *Athenis Tleſia*, ut ait *Pauſanias*, *Ariſtomenis* hortatu, viri heroica fortitudine præditi, *Meſſenii* bellum contra *Lacedæmonios* inſtaurant; quo bello *Lacedæmonii*, ex oraculo, ducem ab *Athenienſibus* petunt. Hi *Tyrtæum* Poëtam ludimagiſtrum ad illos deſtinant. Quo imperatore victi primùm, poſtea dolo potius, quam virtute, ſuperiores facti ſunt. *Meſſenii* in *Iram* montem ſe recipiunt anno belli tertio: ubi undecim annos hoſtibus reſtiterunt. [b] Multa per id tempus incredibilia & ſtupenda *Ariſtomenes* edidit. Tandem anno *Olymp.* 27. primo, expugnata eſt *Ira*, ante *Chriſtum* 671. ac bellum deſiit, quod ex *Pauſaniæ* narratione colligitur annos tenuiſſe 14. [c] *Juſtinus* tamen bellum ſecundum poſt annos à priore octoginta ab *Meſſeniis* inſtauratum refert, cùm toto hoc ſpatio ſervilem in modum à *Lacedæmoniis* eſſent habiti. *Meſſenii*, exciſa patria, vere appetente, in *Siciliam* navigant, ibique *Zanclen* occupant, quam *Meſſanam* nominant.

Tyrtæus.

[b] Pauſan. Meſſen. p. 128. & ſeq.

[c] Vide Valeſ. ad Exc. Diod. p. 38.

CA-

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT IX.

De Cyaxare Medorum *Rege*, *&* Scytharum *irruptione*, *ac* Babyloniorum *Regibus*, *præſertim* Nabuchodonoſoro, *ejusque poſteris.*

HERODOTUS [a] in primo libro, *Medorum* imperium regnante *Phraorte*, *Cyaxaris* patre, auctum & amplificatum eſſe ſcribit, ab eoque *Perſas* & *Aſiaticos* bello domitos ac ſubactos. Qui cùm *Aſſyrios* oppugnaret, ac (1) *Ninum* obſideret, ibi cum maxima exercitus parte periit. *Cyaxares*, *Phraortis* filius, ut patrem ulciſceretur, contra *Aſſyrios* bellum & ipſe ſuſcepit. Quibus victis, in ipſa *Nini* obſidione, ſubita irruptione *Scytharum* opprimitur, qui *Cimmerios* inſequentes, *Madye* duce, *Aſiam* ac *Mediam* inundaverant. Iidem *Aſiæ* octo & viginti annis dominati ſunt, continuas ex ea prædas agentes, ac prohibente nullo impunè graſſantes; donec poſt annos 28. *Cyaxares* convivio illos excepit, ac poculis largioribus invitatos & temulentos ad unum occidit omnes, priſtinumque recuperavit imperium.

a Herod. 1. c. 102. Part. 2. l. 3. c. 4.

Scytharum irruptio.

Ad eundem poſtea *Cyaxarem* *Scythici* nominis alii cùm ſupplices veniſſent, eos ille benignè habuit: quibus & *Medorum* pueros *Scythico* ſermone, ac ſagittandi peritia, qua illi præ cæteris pollebant, inſtituendos tradidit.

Interim *Scythæ* quotidie venatum euntes, ferinæ ſemper aliquid offerebant Regi. Quod cùm aliquando prædæ inopia deſiiſſent facere, malè ab illo ſunt accepti. Quam injuriam barbarica crudelitate ſunt ulti. Unum enim de diſcipulis ſuis mactatum, ac ferinæ in modum paratum, ad Regem deferunt; & ſubinde ſupplices ad *Alyattem*, *Lydiæ* Regem, ſeſe recipiunt. *Cyaxares*, comperto flagitio, profugos ad ſupplicium dedi ſibi poſtulat, ac bellum, niſi impetraret, *Lydis* minatur. Quinquennali igitur bello per eventus varios & ancipites tracto, ſexto demùm anno

(1) *Ninum obſideret.*] Quæ ſæpius Ninive dicitur.

A. 3702. Per. Jul. ad 4385.

anno fit inter ipſos prælium, à quo repentina Solis obſcuratione territi deſtiterunt. Tandem *Syenneſis Cilicis* & *Labyniti Babylonii* opera conciliati ſunt invicem, paxque nuptiali fœdere ſancita. Nam *Arienne, Alyattis* filia, *Aſtyagi*, *Cyaxaris* filio, nupſit. (1) *Labynitus* iſte idem eſſe videtur, qui in ſacris *Nabuchodonoſorus* dicitur, *Nabopolaſſari* filius, qui tum *Babylone* regnabat, ac jam *Medorum* excuſſo dominatu *Babyloniorum* res in majus extulerat, de quibus deinceps facienda mentio eſt.

Poſt *Nabonaſſarum*, quem *Babylonici* fundatorem imperii jure ſuſpicamur, plures, ſed obſcuri, ad *Nabopolaſſarum* uſque numerantur in Mathematico Canone, cujus ſuprà meminimus.

Nabopolaſſarus.

Nabopolaſſarus Babylonicum regnum, quod modicum acceperat, armis propagavit. Quippe [a] *Beroſus*, *Chaldaicorum* Scriptor Annalium & *Alexandri M.* temporum æqualis, prodidit, *Nabopolaſſarum*, *Nabuchodonoſori* patrem, *Ægypto*, *Cœleſyriæ* ac *Phœniciæ* dominantem, illis præfeciſſe Satrapam: qui cùm defeciſſet, *Nabopolaſſarus*, ingraveſcente jam ætate, filium ſuum *Nabuchodonoſorum* adverſus illum cum exercitu miſit; qui perduellibus victis, recuperatoque imperio, cùm inter hæc fato functus eſſet *Nabopolaſſarus*, raptim *Babylonem* advolavit, copiis omnibus una cum præda cuidam amicorum relictis, ut ea deportaret in *Babyloniam*. Regnavit *Nabopolaſſarus* annos unum & viginti, ac cœpit anno Periodi *Julianæ* 4089. *Joſiæ* Regis 17. Porrò expeditio illa prior *Nabuchodonoſori*, *Joakimi*, *Joſiæ* Regis filii, anno tertio quartove ineunte, contigit, Periodi *Julianæ* 4107. à quo *Nabuchodonoſori* Regis initium auſpicati ſunt *Judæi*, quamvis biennio poſt hunc annum ſuperſtes fuit *Nabopolaſſarus*.

Nabuchodonoſorus.

Nabuchodonoſorus porro patre multò clarior

[a] Apud Joſeph. l. 9. Ant. c. 11. & l. 1. cont. App. p. 925. edit. Frob. Luſ. b. 9. de Præpar. p. 267.

(1) *Labynitus iſte idem eſſe videtur, qui in - - Nabopolaſſari filius.*] Ad hæc tempora non pertinet Labynitus, ſed idem eſt cum Nabonido, ultimo Babyloniorum Rege, cui ſucceſſit, vel potius, quem de ſolio dejecit Saxares, Danieli Darius Medus dictus. *Uſſer.* ad A. P. J. 4159. & 4176. id expreſſè docet *Beroſus* apud Joſeph. quem tamen in erroribus ſecutus eſt auctor noſter.

rior, longè bella maxima geſſit, ac gentes plurimas vincendo peragravit; quod non ſolùm Literæ ſacræ teſtantur, ſed etiam *Megaſthenes*, in quarto rerum *Indicarum*, [a] apud *Joſephum* de hoc Rege ſcripſit, fortitudine multum ab eo eſſe ſuperatum *Herculem*: nam & præcipuam illum *Africæ* civitatem, & majorem *Hiſpaniæ* partem armis ſubjugaſſe. Addit *Philoſtratus* in *Phœnicum* & *Indorum* hiſtoriis, *Tyrum* ab eodem annis tredecim oppugnatam: quam anno circiter regni ſui aggreſſus videtur decimo ſexto, Periodi *Julianæ* 4122. anno antequam obſideret *Hieroſolymam*, *Sedecia* regnante. Tantis elatus ſucceſſibus *Nabuchodonoſorus* primùm coli ſe pro Deo voluit; [b] ingentique ſibi, ut [c] quibuſdam placet, ex auro erecta ſtatua, numinis ritu adorari eam juſſit: quam impietatem liberè detrectantes *Hebræos* tres, *Ananiam*, *Azariam*, *Miſaëlem*, vivos in ardentem fornacem mandavit abjici. Sed cùm extinctis, qui circum erant, ſatellitibus, tribus illis flamma pepercisset, & inter eos quartus quidam ignota, ſed auguſtiori, quàm eſt humana, ſpecie conſpectus eſſet, ira in ſtuporem religionemque verſa, Rex juvenibus iſtis & eorum ſocio *Danieli* omnem deinceps honorem tribuit; tum, quem ſibi uſurparat impiè, cultum ac venerationem *Hebræorum* in Deum pio edicto tranſtulit. [d] Verùm relapſis in ſuperbiam moribus, poſtquam neque divinis oſtentis, neque *Danielis* hortatu revocari ſe ad officium paſſus eſt, in amentiam incurrit: ex qua pecudis ritu ac pabulo victitans, ſeptem totos annos ſub dio tranſegit; donec recepta mente, ac ſceleris exorata venia, in priſtinum eſt reſtitutus. Moritur deinde anno, poſt parentis obitum, regni tertio & quadrageſimo, [e] ante *Chriſtum* 563. quo ſecundus iniit *Olympiadis* 54.

[f] *Evilmerodachus* hunc filius excepit: qui ſtatim ut regnum adiit, *Joachinum*, ſive *Jechoniam*, *Joakimi* filium, qui ſe *Nabuchodonoſoro* dediderat, è carcere liberatum habuit in pretio, & in contubernium accepit. [g] Hujus ſororem habebat in matrimonio *Neriglоſſoorus*, ex eaque *Laboroſſarchodum* ſuſceperat. Itaque occiſo *Evilmerodacho* poſt expletum regni biennium, quaſi tutorio nomine, pro filio *La*-

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

a l. 1. cont. App.

b Dan. 3.
c Hieron.

Tres pueri in fornacem injecti.

d Dan. 4.

e Per Jul. 4151.

f 4. Reg. 25. 27. Jerem. 52. 31.

Evilmerodachus.

g Beroſ. apud Joſeph. 1. con. App. p. 226. edit. Frob. & Euſeb. 10. de Præp. p. 267.

A. 3762. Per. Jul. ad 4185. *Baltaſſar.* a Dan. 5.

boroſſarchodo (1) quem nos *Baltaſſarum* eſſe credimus, imperium geſſit annis quatuor; qui quidem *Laboroſſarchodo* nonnunquam imputari ſolent. a Hic verò, patre mortuo, cùm ad luxum & perpotationem ſacrilegium adderet, ac ſacra vaſa, quæ ex *Hieroſolymitano* templo avus ipſius tranſportarat, profanos ad uſus conviviorum inferri juſſiſſet, vidit ad parietem moventes ſeſe manus humanæ digitos, ac tria verba pingentes; quæ cùm interpretari nemo, præter *Danielem*, potuiſſet, is ſummum inde honorem eſt adeptus. Rex verò eadem nocte conſpiratione ſuorum, quos ob pravam indolem alienos à ſe fecerat, interfectus eſt, novem poſt parentis obitum menſibus exactis.

Nabonidus.

Tum de conſenſu procerum (2) *Nabonido* cuidam origine *Medo*, & conjurationis ſocio, defertur imperium. Quod cùm ille ſeptemdecim adminiſtraſſet annis,

(1) *Quem nos Baltaſſarum eſſe credimus.*] Non Laboroſſarchodus, ſed Nabonidus Danieli Baltaſarus vel Belçatſar nominatur: rationes ab Auctore noſtro *Part.* II. *lib.* 3. *cap.* 6. allatæ tales non ſunt, ut *Uſſerii* argumentis ex *Beroſo* & *Can. Ptolem.* ſerie Chronologica deductis præponderent. Vid. *Uſſer. loc. cit. in Not. præced.*

(2) *Nabonido cuidam origine Medo.*] Beroſo dicitur Nabonidus τὶς τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, quod eum ex Babylonica ſtirpe (Regia ſcil.) potius, quam Medica fuiſſe probat. Is reverà Nebucadneſaris ex filio Evilmerodaco *nepos* fuit. Vid. *loc. cit. Not.* 2. præterea Beroſi locum apud *Joſeph. Antiq. lib.* 10. & adv. *Appion. lib.* 1. Hæc ultima loca malè intelligit *Petavius* huj. op. *Part* II. *lib.* 3. *cap.* 6. cùm ex illis colligit Nabonidum non fuiſſe de ſtirpe Nebucadneſaris, cum contrarium potiùs ex iis colligatur. Hinc porrò patet non in Carmaniam tranſlatum, ut male hic habet auctor noſter ex Beroſo, ſed in palatio occiſum fuiſſe Nabonidum. Vid. *Dan.* V: 30. Cæterum inter Medorum Reges omittitur à *Petavio* ultimus, Cyaxares ſcil. Aſtyagis filius, qui Babyloniæ imperium Cyri ſororis filii virtute partum obtinuit, idque per duos circiter annos occupavit, eſtque Darius Medus, de quo *Dan.* V: 6. & 9. in eos errores incidit auctor noſter, quod nimium *Juſtini* narrationibus crediderit, quæ ex *Xenophonte* emendari debent.

annis, bello appetitus à *Cyro*, *Perſarum* Rege, & intra *Borſippenam* incluſus arcem, deditione facta in *Carmaniam* tranſlatus eſt. A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

CAPUT. X.

De poſtremis Ægypti Regibus ex Herodoto, Sethone, *duodecim Principibus*, Pſammeticho, Necao, Amaſide, *& cæteris.*

ÆGYPTIORUM origines ac Dynaſtiæ, quas ex *Africano* & *Euſebio Georgius* Monachus collegit, multis fabulis adſperſæ ſunt. Quare, iis omiſſis, paucos ex *Herodoto* Reges adducemus in medium, qui ad hanc noſtram & ſacram illuſtrandam hiſtoriam neceſſarii videntur. [a] Ergo ille, commemoratis aliquot Regibus, regnaſſe ſcribit *Vulcani* Sacerdotem *Sethon*; qui cùm militari genere contemptim uteretur, in ejus offenſionem incidit. Itaque cùm *Sennacheribus*, *Arabum Aſſyriorum*que Rex, magnis viribus oppugnaſſet *Ægyptum*, ab ſuo exercitu deſtitutus *Sethon* numinis imploravit fidem; à quo murium agreſtium vis immiſſa noctu hoſtium pharetras, & arcuum nervos, ac ſcutorum habenas aroſit. Ita poſtero die hoſtes armis exuti fugam fecere. Non dubium eſt, quin *Sennacheribus* ille, Rex *Aſſyriorum*, idem fuerit, qui *Ezechia* regnante *Judæam* populatus eſt. Nam utrobique tempora congruunt.

Par. 2. l 3. c. 7.

[a] Herod. 2. c. 141. & ſeq.

Sethon.

Poſt *Sethonem* duodecim ſibi Reges *Ægyptii* præfecerunt, totidem in partes regione diviſa. Horum unus *Pſammetichus* fuit; qui à collegis pulſus, & in paluſtria loca relegatus, *Ionum* & *Carum* auxilio ſuperatis undecim reliquis, univerſam occupavit *Ægyptum*; & cum *Græcis* amicitiam fecit; primuſque agrum illis in *Ægypto* ad incolendum dedit. Initium illius cadit in annum ante *Chriſtum* 670. Olympiadis 26. tertium: ab eoque annos 54. regnavit, ex quibus undetriginta in *Azoti Palæſtinæ* oppidi obſidione conſumpſit.

Duodecim reguli.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Necos.*

[a] 4. Reg. 23. 29. & 2. Par. 35. 20.

Poſt hunc *Necos* ejus filius præfuit. Quem *Syros* ad *Magdolum* acie viciſſe auctor eſt *Herodotus*. [a] Hic eſt *Necaos*, *Ægypti* Rex, a quo *Joſias* interfectus eſt in *Mageddo*, circa annum ante *Chriſtum* 611. quo ſextum jam annum regnabat *Necos*: qui annis exactis in regno ſedecim, *Pſammim* ſucceſſorem habuit: hic *Apriem*, qui [b] *Hieremiæ* eſt *Ephree*.

[b] Jerem. 44. 30. *Apries.*

Ab eo propter *Cyrenaicam* expeditionem, haudquaquam è ſententia geſtam, defecerunt *Ægyptii*. Ad quos placandos miſſum ait *Herodotus Amaſim* præfectum; qui conciliatis ſibi rebellibus regnum invaſit ipſe; & *Apriem* in cuſtodia detentum, poſtulantibus deinde *Ægyptiis*, neci dedidit. Cœpit *Apries* ex *Herodoti* ratiociniis, anno Periodi *Julianæ* 4120. & annis 25. regnavit. Ita *Amaſis* anno Periodi *Julianæ* 4145. iniit. Quem primùm, ſuperſtite adhuc *Necao*, Præpoſitum *Ægypto* fuiſſe à *Nabuchodonoſoro* crediderim, poſt occiſum *Apriem*, *Babyloniorum* excuſſo dominatu, ſuis auſpiciis regnare cœpiſſe. Quippe *Nabopolaſſarus*, ut ſupra demonſtravi, jamdudum *Ægyptum* ſubegerat. (1) Qua, ut apparet, propriis permiſſa Regibus, iiſque vectigalibus factis, curatorem addidit, qui illam in officio contineret, quod & filius deinceps ejus *Nabuchodonoſorus* inſtituit.

[c] Herod. l. 2. c. 172. *Amaſis.*

Amaſim refert [c] *Herodotus*, quod plebejo eſſet genere, ab ſuis initiò eſſe contemptum: hos verò conſilio & ſolertia potiùs, quàm vi ac minis, ad cultum ſui in hunc modum adduxiſſe. Pelvim auream, in qua pedes cum convivis lavare ſolitus erat, comminuit, ac ſimulacrum ex ea numinis fecit, idque in propatulo dedicavit. Quod cùm ab *Ægyptiis* magno

(1) *Qua -- propriis permiſſa Regibus.*] Imò à Babyloniis ſtatim poſt exſtinctam Monarchiam Aſſyriacam defeciſſe Ægyptios, & perpetua cum illis bella geſſiſſe, apparet inter alia ex *Jerem.* XXXIV: 37. &c. Amaſis autem non à Babylonio Ægypto præfectus, ſed Saites quidam fuit Apriæ ſubditus: *Herodot. lib.* 2. *cap.* 172. & ab eo miſſus ad pacandam ſeditionem, quæ in Ægypto orta fuerat ob infauſtum ſucceſſum expeditionis in Cyrenæos ſuſceptæ. *Herod. lib.* 2. *cap.* 161, 162. & *Diod. Sic. lib.* 1.

gno haberi in honore didiciſſet, vocata concione dixit, ſtatuam illam, quam adeo venerabantur, ex ea pelvi fabricatam eſſe, quam ad ſordidos uſus adhibere conſueſſet. Sibi verò, perinde ut illi, contigiſſe; qui cum plebejus ante fuiſſet, nunc ſe illorum eſſe principem. Æquum itaque videri, ſibi ut deinceps ab omnibus honos haberetur. Qua oratione ſtatim quod volebat effecit. A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] Ferunt & ab eodem latam hanc eſſe legem, ut quotannis apud provinciarum præſides profiterentur ſinguli, undenam victum ſibi compararent: qui aut hoc non faceret, aut vivendi rationem non probaret, morte plecteretur. Quam legem imitatus poſtea *Solon Athenienſibus* tuliſſe dicitur. *Amaſis* ſex circiter menſibus deceſſit antè quàm *Cambyſes* in *Ægyptum* irrueret; de quo paulò poſt dicetur.

a Herod. l. 2. c. 177.

CAPUT XI.

De Aſtyage Medorum *Rege ultimo, & occaſu* Medici *regni, atque initio* Perſici, Crœſo *ac* Cyro, *& hujus geſtis rebus, monarchia, ac* Judæorum *reditu à* Babylonica *ſervitute.*

MEDIS (1) ultimus regnavit *Aſtyages*, ut [b] *Herodotus*, & *Cteſias*, ex iiſque cæteri deinceps Hiſtorici prodiderunt. Hic, cùm virili careret ſobole, quam habebat unicam filiam *Mandanem*, *Cambyſi* cuidam *Perſæ* collocavit, homini quieto, neque novarum rerum cupido; quòd ex ſomnio didicerat, ſe ab nepote imperio eſſe privandum. Eadem de cauſa prægnantem ad ſe filiam evocat, & ex ea natum infantem occidendum *Harpago* tradit; quem unum familiariſſimum habebat, & arcanorum omnium participem. At ille clam exponendum paſtori regio dedit, à quo educatus, ubi ad ætatem pervenit, ſomnio-

b Herod. 1. Cteſ. Juſt. 1. Vide part. 2. l. 3. c. 8.

Cyri incunabula.

(1) *Ultimus regnavit Aſtyages.*] Vid. *ſup. cap.* 9. *Not. ult.* & *Xenoph Cyropæd.* unde tota hæc de Cambyſe, viro ignobili, & Aſtyagis ſomnio fabula ſolidè refutari poteſt.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. niorum implevit fidem. Nam cùm ab *Aſtyage* agnitus eſſet, & in gratiam receptus, demum hortante *Harpago*, (cujus filium *Aſtyages*, ob ſervatum nepotem ſuum, interfecerat, epulandumque patri præbuerat) ab avo defecit. *Aſtyages* quid in *Harpagum* admiſiſſet oblitus, ſummam ei belli permiſit; qui exercitum omnem ſtatim *Cyro* prodidit. Poſt hæc *Aſtyages*, novis undique contractis copiis, cum *Cyro* confligit. Quo in prælio victus libertatem cum imperio perdidit, in quo [a] quinque & triginta annos expleverat. Sic à *Medis* ad *Perſas* poſt annos 317. dominatus tranſiit, ineunte Olympiade 55. ut Antiquorum omnium conſenſus habet, [b] qui eſt annus ante *Chriſtum* 559.

Crœſus. *Aſtyage* ſuperato, primum cum *Crœſo Lydiſque* certamen fuit. *Crœſus* enim affinitate junctus *Aſtyagi*, ut [c] ſupra retuli, ſimul incrementa *Cyri* ac *Perſarum* haud æquo ferens animo, bellum iis intulit. In quo victus ipſe cum omni regno maritimiſque *Græciæ* coloniis in *Cyri* poteſtatem venit. Scribit [d] *Diodorus*, *Eurybatum Epheſium*, cum magna vi pecuniæ miſſum ab *Crœſo*, ut in *Peloponneſo* reliquaque *Græcia* militem conſcriberet, ad *Cyrum* transfugiſſe. Inde nomen *Eurybati* probro apud *Græcos* habitum, ut cujus inſignem perfidiam & improbitatem notare vellent, cum vocarent *Eurybatum*. *Lydorum* illa clades Olympiade circiter 59. ineunte, [e] ante *Chriſtum* 544. eveniſſe videtur.

Crœſus, ab victore *Cyro* damnatus incendio, cum *Solonis* identidem nomen appellaret, ſciſcitanti *Cyro* quid is tandem hominis eſſet, *Athenienſem* fuiſſe ſapientem reſpondit, qui ſe olim admonuiſſet: *Mortalem ante obitum neminem dici beatum oportere*: quæ vox quàm eſſet vera nunc ſe demum intelligere. Hoc audito, *Cyrus* non ſolùm homini pepercit, ſed etiam in pretio deinceps habuit. Inde, ſubacta *Lydia*, *Aſiam* expugnavit, cui *Mazarem* præfecit, à quo *Lydi*, cùm iterum rebellaſſent, conſilio *Crœſi*, armis atque equis ademptis, cauponias & ludicras artes, ac lenocinia exercere ſunt juſſi; de quibus *ludorum* & *lydorum* vocabula ipſa fluxiſſe creduntur. Poſt hunc *Harpagus* eamdem curavit provinciam; [f] & *Io-*

[a] Herod. 1. c. 130.

[b] Per Jul. 4155.

[c] Cap. 9.

[d] In Excerpt. à Valeſ. editis p. 241.

[e] Anno. Per. Jul. 4170.

[f] Herod. 1.

Ioniam aliaſque propinquas regiones ditionis *Perſicæ* fecit, orſus à *Phocæa* civitate; cujus incolæ, barbaricæ metu ſervitutis, rebus omnibus ſuis in naves impoſitis, ac dira ſibi, ſi umquam redirent, imprecati, ad *Corſicam*, & *Italiam*, oramque *Gallicam* appulere, [a] & in hac nobile condiderunt oppidum, quod Maſſiliam dixerunt: quod circa Olymp. 60. evenit. Quanquam alii haud paulò ante id tempus iiſdem ab *Phocæis* conſtructam ferunt *Maſſiliam*; in eaque fuiſſe ſententia ſummum virum *Ariſtotelem* teſtis eſt [b] *Harpocratio*; & *Euſebius* ad 45. Olympiadem conditum illius adnotat. Interim *Cyrus* in *Babyloniam* tranſportato exercitu, in qua tum *Nabonidus* regnabat, (1) quem *Darium Medum* appellatum eſſe ſuperiùs oſtendimus, patre *Medo*, *Babylonis* inquilino, genitum, caput gentis *Babylonem* poſt longam obſidionem cepit, circiter anno 22. quàm *Medorum* opes everterat, [c] ante *Chriſtum* 538. quo tercius iniit annus Olympiadis 60. *Darium* verò *Medum* in *Carmaniam* tranſtulit. Ab hoc anno captæ *Babylonis* novum imperii primordium *Cyrus* accepit; indidemque illius anni in ſacris Literis putari ſolent.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] Iſocr. in Archid. Juſt. 43.

[b] Harpocr. in Μασσαλία. Vide Scal. ad Euſeb. 1417.

[c] Per Jul. 4176.

Tot elatus victoriis *Cyrus* *Maſſagetis* intulit bellum; quod initio proſperum, in fine *Cyro* ipſi *Perſiſ*que calamitoſum accidit. Quippe *Tomyris* Regina, cujus filium *Cyrus*, cum fugam ſimulaſſet, vino atque epulis illectum magna cum *Scytharum* ſtrage ceciderat, eundem inſidiis exceptum cum toto exercitu profligavit. Cujus caput præſectum *Tomyris* in utrem humano plenum cruore injeciſſe dicitur, exclamaſſeque, *Satia te ſanguine, cujus inſatiabilis ſemper fuiſti*. Hæc ferè *Herodotus*, ac *Juſtinus*. Paulò aliter *Cteſias*, qui imprimis *Aſtyagem* negat ullo jure propinquitatis cum *Cyro* fuiſſe junctum: affinem verò poſtea factum, cum ejus filiam (2) *Amyntam* *Cyrus* uxorem duxiſſet. Exinde *Bactrios* refert ſponte ſe Cy-

Cyri mors.

Tomyris.

(1) *Quem Darium Medum* &c.] Vid. *ſup. cap.* 9. *Not.* 2, 3, 4.

(2) Scribendum potius *Amytin*, ut edidit *H. Stephanus*, vel certe *Amyntin*, quod exhibet *Photius Hœſchelii* Similiter mox pro *Tanaxarces*, & infra pro *Tanyoxares* ex iiſdem ſubſtituendum *Tanyoxarces*. J. C. R.

A. 5702. Per. Jul. ad 4185.

Cyro ſubjeciſſe. Tum *Sacas* ab eo victos, eorumque captum Regem *Amorgem*; poſtea *Lydos*, & *Crœſum*: ad ultimum contra *Derbicas* prælianter, accepto vulnere, triduo poſteà deceſſiſſe, diviſo in duos filios imperio; quorum major natu *Cambyſes* patri ſucceſſit, junior vero *Tanaxarces Bactrianorum*, *Choramniorum*, *Parthorum*, & *Carmanorum* principatum adeptus eſt. Obiit *Cyrus* anno regni triceſimo, quarto Olympiadis 62. [a] ante *Chriſtum* 529.

[b] Hic anno primo *Babylonici* imperii, qui ab exordio *Perſici* ſecundus ac viceſimus fuit, edicto *Judæis* redeundi in patriam, & urbis ac templi pariter inſtaurandi poteſtatem fecit. Nam de urbe nominatim [c] *Joſephus* docet. Itaque *Zorobabele*, *Salathielis* filio, duce, nec non *Joſue*, filio *Joſedec*, ſummo Sacerdote, *Judæi* numero [d] 42360. profecti ſunt. Qui primùm omnium altari ſtructo, ſeptimo ineunte menſe, juge ſacrificium offerunt. [e] Anno verò ſecundo quàm advenerant, ſecundo menſe, qui in *Aprilem* cecidit, templi fundamenta jacta ſunt. Sed adverſariorum calumniis diſturbatum opus eſt, & impeditum ſuperſtite *Cyro*, deincepſque, donec *Darii*, *Hyſtaſpis* filii, anno ſecundo repetitum eſt.

[a] Per. Jul. 4185. Part. 2. l. 3. c. 10.
[b] 2. Paral. c. ult. & 1. Eſd. c. 1.
[c] Lib. 11. Antiq. c. 1. Vide Eſd. 1. c. 4. 12. & 12. de Doct. Temp. c. 31.
[d] 1. Eſd. 2. 64. 1. Eſd. 4.
[e] 1. Eſd. 3.

CAPUT XII.

De his, quæ toto hoc intervallo, quod eſt à Templi conditu ad Cyri *mortem, ſparſim hiſtoriis prodita leguntur, ac de viris eruditione præſtantibus ætatis illius.*

[f] SUB primum *Meſſeniacum* bellum, inclytis quibuſdam civitatibus datum eſt initium; imprimis *Syracuſis*, quarum conditor *Archias Corinthius*, (1) è ſtirpe *Bacchiadarum*, qui [g] quatuor expugnatis oppidis, *Achradine*, *Neapoli*, *Epipolis*, *Tyche*, unam ex omnibus urbem inſtituit. Ad quam & *Ortygia*, quæ hactenus inſula fuerat, acceſſit. Utrumque

[f] Diodor. in Excerpt. Valeſ. p. 229.
[g] Schol. Pind. in 2. Pyth.

(1) *E ſtirpe Bacchiadarum.*] Vid. *ſup. Part.* I. *lib.* 1. *cap.* 13.

que & *Ortygiæ* & *Syracuſarum* nomen vel locis illis dederunt, vel ab iis acceperunt, filiæ totidem *Archiæ*, quas illic genitas *Ortygiam* & *Syracuſam* vocavit. Poſtea ab *Telepho* quodam, qui illi in amoribus fuerat, per dolum occiſus, pœnas veteris in patria commiſſi ſceleris dedit, propter quod *Græcia* coactus eſt excedere. Id autem hoc modo ſe habuit.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

[a] *Meliſſus* erat *Corinthi*, *Abrone* natus eo, qui *Phidonis*, *Argivorum* Regis, *Corinthiorum* imminentis libertati, conſilia clam illis aperuerat, ob idque civitate ab iis donatus, eò cum univerſa domo commigrarat. Hujus filium *Actæonem*, eleganti corporis ſpecie, ſed majore pudicitia præditum, cùm donis ac variis illecebris fruſtrà ſollicitaſſet *Archias*, vi palam tentavit abripere. Nam magna ſervorum & amicorum manu facta, in *Meliſſi* ædes irrupit; indeque prehenſum *Actæonem* cœpit abducere. Sed patre ac domeſticis reſiſtentibus, utrimque diſtractus puer, inter illorum manus exſtinctus eſt, [b] & cognominis ac fabuloſi illius necem haud abſimili repræſentavit exitu, perinde ab ſuis, ut ille, diſcerptus. *Meliſſus* fruſtrà legum ac Magiſtratuum implorata fide, cùm indignationem magis ac dolorem omnium, quàm quod jus erat, exprimeret, per *Iſthmiorum* ludicrum, ac frequentem illic *Græciæ* mercatum, in *Neptuni* templum adſcendit, quod erat in arduo loco poſitum. Ibi poſtquam multa contra *Bacchiadas*, deque *Abronis* patris ſui meritis in *Corinthios*, peroraſſet, ad ultimum ultores ſibi precatus Deos, ex alto ſe præcipitem jecit. Paulò poſt orta ſiccitate ac peſte, *Corinthii* interrogandi *Apollinis* cauſſà *Delphos* *Archiam* miſerunt. Huic conſulenti oraculum reſpondit, ita deſiturum hoc malum, ſi de *Actæonis* morte *Corinthii* pœnas ſumpſiſſent. Quo audito *Archias* *Corinthum* non auſus regredi, in *Siciliam* navigavit. *Bacchiadæ* omnes *Corintho* ejecti ſolum vertere. *Syracuſarum* conditum *Euſebius* à *Pentaco* editus aſſignat anno quarto nonæ Olympiadis, qui eſt ante *Chriſtum* 741. Editio *Scaligeri* in quartum annum refert undecimæ.

[a] Plut. in Amat. Narrat. Diodor. in Excerpt. Valeſ. p. 229. Maxim, Tyr. Diſſert. 8. Apollon. Schol. ad lib. 4.

[b] Diod. & Schol. Apoll.

Naxum quoque [c] anno ante *Syracuſas* conditam, ſcribit *Thucydides*, [d] auctore *Thucle Chalcidenſi* ex *Eu-*

[c] Thuc. I. 6.

[d] Thuc. lib. 6. Steph.

bœa

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *bœa* inſula: qui & [a] quinto poſt *Syracuſas Catanam*, pulſis inde *Siculis*, frequentavit.

[a] Thuc. 5. [b] Apud Schol. Apoll. l. 4.

Ex eadem *Bacchiadarum* progenie *Cherſicrates*, *Corintho* & ipſe profugus, in *Corcyram* inſulam colonos duxit, ut [b] *Timæus* prodidit. Sed annis poſt excidium *Trojæ* ſexcentis id factum addidit: quod minimè convenit. Fuiſſet enim annus primus Olympiadis nonæ & quadrageſimæ, qui longè abeſt ab *Syracuſarum* conditu, pulſiſque *Corintho Bacchiadis*. *Euſebius* ad Olympiadem octavam decimam *Corcyræ* conditum adſcribit.

[c] Pauſan. Phoc. p. 326. Juſt. 3. Lact. l. 1. c. 20. *Parthenii.*

Bello [c] *Meſſenio Lacedæmonii* ingenti prælio ab *Ariſtodemo* ſuperati, ad prolem ſufficiendam, florenti ætate milites domum allegant, iiſque relictarum ibi fœminarum copiam faciunt. Unde orti, quos *Parthenios* nominarunt. Qui triceſimo poſt anno, ut ait *Juſtinus*, ad ſedes novas quærendas ablegati, duce *Phalanto* in *Italiam* navigantes *Tarentum* condiderunt. Clades *Lacedæmoniorum* incidiſſe videtur anno ante *Chriſtum* 726. Olympiadis 13. anno tertio. Ideò *Partheniorum* migratio confertur ex *Juſtino* in annum ante *Chriſtum* 696. qui eſt primus Olymp. 21. Quare ſub hoc tempus *Tarentum* à *Lacedæmoniis* eſt conditum. [d] Haud multo poſtea *Calchedon* à *Megarenſibus* extructa eſt, nempe anno quarto Olympiad. 22. Triennio poſt, *Cyzicus* in *Aſia*, & *Locri* in *Italia* poſiti ſunt.

[d] Euſeb. Pont.

[e] Thuc. 1. Strabo 7. Euſ. Pont. *Cyrene condita.*

Olympiade 39. anno ante *Chriſtum* 624. [e] *Epidamnus* à *Corcyræis* eſt condita. Nec multò poſt *Cyrenen Battus* ſtatuit in *Libya*. Quod Olymp. 45. anno poſt *Trojam* captam 586. accidiſſe *Solinus* aſſerit. Hic erit ſecundus circiter annus Olympiadis illius. [f] *Plinius* verò annum Urbis aſſignat 143. qui eſt ſecundus Olympiadis 43. ante *Chriſtum* 611. quod & [g] *Theophraſto* conſentaneum eſt, qui trecentis circiter annis ante *Simonidem* Archontem conſtructam eſſe *Cyrenen* adſtruit: qui eſt annus ſecundus Olymp. 117. ante *Chriſtum* 311. Idem porrò *Theophraſtus ſilphium* ſeptem annis ante *Cyrenen* conditam exortum eſſe ſcribit imbre piceo ſubito madefacta tellure, circa *Heſperidum* hortos, *Syrtimque* majorem.

[f] Lib. 19. c. 3. [g] Theophr. l. 6. de caul. c. 3.

Athe-

A. 3702. Per. Jul. ad 4185.

Athenis [a] ſub Olympiadem 39. *Draco* leges edidit, quas [b] θεσμοὺς vocarunt, [c] ſanguine potiùs, ut ajebat *Demades*, quàm atramento, ſcriptas. Tanta quippe earum aſperitas fuit, ut parvis juxta magniſque delictis capitalis irrogata pœna ſit, ac qui otii damnatus eſſet, non minus, quàm qui parricidium feciſſet, morte lueret. Eas leges, præterquam quæ de ſicariis erant, poſtea *Solon* abrogavit.

[a] Clem. Alex. 1. Stro. Euſ.
[b] Ælian. 8. Var. 10.
[c] Plut. Solon. Part. 2. lib. 3. c. 9.

[d] In eadem urbe, circa Olymp. 45. memorabile fuit *Cylonis* facinus, unius ex principibus. Qui ab oraculo monitus, arcem ac dominatum occupare celeberrimo *Jovis* feſto die, per *Olympicum* id ludicrum aggreditur, ignarus aliud in patria *Jovis* eſſe feſtum, quod *Diaſia* vocabant. Itaque conatui non reſpondit exitus. Obſidione vallatus à popularibus ſuis evaſit ipſe cum fratre ſuo. Reliqui fame ac ſiti coacti, ad aram, quæ erat in arce, ſupplices aſſederunt, qui, fide data hinc abducti, nihilominus interfecti ſunt. Hujus cædis auctores & eorum poſteri pro ſacrilegis & piacularibus habiti fuerunt, ac poſtea ex urbe proſcripti.

[d] Thuc. 1. Plut. Sol.
Cylonis facinus.

Ut iſtorum de occupando patriæ dominatu conſilia fortuna deſtituit, ita complures illa ipſa ætate, quaſi ex compacto idem aggreſſi, quod volebant adepti ſunt. Memorabiles ex eo Tyrannorum numero fuere [e] *Periander Corinthius*, *Cypſeli* filius; [f] qui annos quatuor & quadraginta dominatum exercuit, cœpitque Olympiade octava & triceſima, ante *Chriſtum* 628. ac deceſſit anno quarto Olympiadis 48. hoc eſt, uno ante *Olympiadem* 49. ut *Soſicrates* apud *Diogenem* refert, ante *Chriſtum* 585. [g] Hic *Lyſidem*, quam *Meliſſam* ipſe nominavit, uxorem ſuam, *Proclis*, *Epidauriorum* Tyranni, filiam, interfecit; quod ægrè ferens *Lycophron*, ejus filius, ab illo primùm abdicatus, deinde relegatus in *Corcyram*, cùm poſtea ad capeſſendam tyrannidem revocaretur à patre, ab *Corcyrenſibus* occiſus eſt. Ob id principum illius inſulæ liberos trecentos ad *Alyattem*, *Lydiæ* Regem, caſtrandos miſit *Periander*; quos in *Samum* delatos eripuere *Samii*, & in patriam remiſere. [h] Coluit hunc *Arion Methymnæus* fidicen, quem etiam ex *Italia* redeuntem, & à nautis in mare coactum ſe projicere,

Periander.
[e] Herod. l. 1. & 3. Diog.
[f] Ariſtot. 5. Polit. c. 12.
[g] Herod. 3. Diod.
[h] Herod. lib. 1.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. ac delphino revectum excepit. [a] Fuit & *Thraſybulus*, *Mileti* Tyrannus, *Periandro* junctus amicitia.

a Herod. lib. 1. *Thraſybulus.* *b* Euſeb. *Phalaris.* *c* Polyænus l. 5. c. 1.

Non multò poſt *Periandri* obitum, [b] hoc eſt, Olympiade circiter tertia & quinquageſima, *Phalaris* *Agrigenti* in *Sicilia* tyrannidem arripuit. [c] Nam cùm publicanus eſſet, ac templo *Apollinis* in arce ſumma ædificando præeſſet, publicis acceptis pecuniis mercenarios magno numero conduxit, & complures captivos emit: tum queſtus furto ſibi materiam ex arce ſurripi, muniendæ arcis poteſtatem accepit: itaque ex improviſo tyrannidem cepit, [d] quam per ſummam deinceps immanitatem annis ſedecim exercuit.

d Euſeb.

Piſiſtratus. *e* Ariſt. 5. Pol. c. 12. *f* Herod. 1. c. 59. & ſeq.

Æqualis hujus fuit *Piſiſtratus*, [e] qui *Athenas* bis occupavit; primùm circa *Olympiadem* 55. & initium *Cyri*. [f] Sed brevi poſt *Megaclis*, præpotentis civis, factione pulſus, cum eum ſibi nuptiarum pactione reconciliaſſet, ab eodem per ſubornatam *Minervæ* ſpecie fœminam in arcem introductus eſt. Unde *Megaclis* conſpiratione rurſus ejectus, undecimo demum anno reſtitutus eſt, ſub id tempus, quo *Crœſus* contra *Cyrum* bellum agitans, *Græcorum* circumſpectabat auxilia. Obiit, ſucceſſore *Hippia* relicto filio, circa annum primum Olympiadis 62. cùm ſeptemdecim haud ampliùs annis tyrannidis potitus eſſet.

g Herod. 6. *Cliſthenes.* *h* Herod. ibid.

Porrò *Megacles* iſte *Alcmæonem* filium habuit, [g] qui ab *Crœſo* locupletatus eſt, & cognominem patri filium genuit *Megaclem*, *Cliſthenis*, *Sicyoniorum* Principis, generum. [h] Hic enim *Agariſtam* filiam volens *Græciæ* totius præſtantiſſimo in matrimonium dare, certam diem edixit, ad quam proci omnes *Sicyonem* venirent, quorum è numero *Megaclem*, *Alcmæonis* filium, elegit. [i] Affuiſſe tum inter alios *Smindyrides Sybarita* dicitur, opibus & luxu per id tempus celebris. Atque hoc ſecunda poſt *Solonem* & *Crœſum* ætate incidiſſe, teſtis eſt *Herodotus*.

i Herod. ib. Diod. in excerp. Valeſ. p. 230.

Archilochus. *k* Tatian. Cyr. 1. con. Jul. *Steſichorus.* *Alcman.* *l* Euſeb.

Exſtiterunt illa tempeſtate ingenii ac ſapientiæ laude inclyti; ex Poëtis quidem, *Archilochus* [k] Olymp. 23. *Steſichorus*, qui naſcitur Olymp. 37. & moritur Olymp. 57. ait *Suidas*.

Alcman Lyricus Poëta floruit [l] circa Olympiadem 42.

Eodem

51
HOMERUS.
99
ALCÆUS.
99
SAPPHO.
99
THALES.
ΘΑΛΗΣ
99
PITTACUS.
97
SOLON.
107
MILTIADES.
109
ANACREON.
109
PYTHAGORAS.

Eodem tempore vixit & *Alcæus*, qui cum *Pittaco* aliiſque potentioribus graves inimicitias exercuit. *Euſebius* in *Chron. Alcæum* & *Sapphonem* adſcribit Olympiadi 44. vel 45. A. 3702. Per. Jul. ad 4185. *Alcæus. Sappho.*

Theognis Olympiade floruit 58. *Euſebio* teſte. Quem *Megarenſem* è *Sicilia* fuiſſe perhibent [a] nonnulli. Alii *Megaris*, Iſthmo *Corinthiaco* vicina urbe, oriundum aſſerunt. *Theognis.* [a] Plato I. de Leg. Theod. 5. con. Gen.

Hipponax, mordacium ſcriptor Iamborum exſtitit, Olympiade 60. ut ait [b] *Plinius.* *Hipponax.* [b] Lib. 36. c. 5.

In Philoſophia porrò claruerunt imprimis illi ſeptem, qui id vocabulum proprium ſibi fecerunt. Hos in *Protagora Plato*, ex eoque [c] *Pauſanias* in *Phocicis*, ita recenſent. *Septem ſapientes.* [c] Pauſan. Phoc. p. 340.

Primus fuit *Thales Mileſius*, natus [d] Olympiad. 35. anno 1. Archonte *Damaſia*: obiit Olympiade 58. poſtquam in expeditione contra *Cyrum Crœſo* adfuit. Quare non 70. vel 90. ut *Diogenes* dicit, ſed 96. vixit annos, ſiquidem 24. ſolidas Olympiadas confecit. [d] Diod. Laërt. Cyr. 1. cont. Jul.

Secundus *Pittacus Mitylenæus*, qui [e] floruit Olympiade 42. & mortuus eſt anno tertio Olymp. 52. Archonte *Ariſtomene.* [e] Diog. Laërt.

Tertius *Bias Prienenſis*, [f] qui eadem ætate vixit, ſub *Alyatte Crœſo*que, *Lydiæ* Regibus. [f] Diog.

Cujus æterna celebrandum laude facinus [g] à *Diodoro* proditur in *Excerptis* nuper editis. Cùm enim *Meſſeniæ* nobiles virgines à prædonibus captæ eſſent, eas ille ſuaptè pecunia redemptas domi aluit, & filiarum habuit loco. Quas cùm deindè propinqui aliquantò poſt repeterent, nullo neque redemptionis, neque alimentorum, accepto pretio, illis reddidit. Hujus ſingularis beneficii memores puellæ, ubi domum reverterunt, cùm ſub id tempus *Meſſenii* piſcatores æneum tripodem extraxiſſent, cui inſcriptum hoc erat, *Sapientiſſimo*, apud ſuos effecerunt, ut ille *Bianti*, tanquam omnium digniſſimo, mitteretur. [g] In Excerp. Valeſ. 237.

Quartus *Solon*, qui [h] anno tertio Olympiadis 45. Prætor *Athenis* fuit, *Tarquinio Priſco Romæ* regnante: quo & leges *Athenienſibus* dedit, & eorum Rempublicam ordinavit. Mortuus eſt annos natus [i] 80. eodem, ut apparet, anno, quo *Cyrus* in *Perſide* im- [h] Diog. Plut. [i] Diog.

A. 3702. Per. Jul. ad 4185. perare cœpit, [a] paulò poſt occupatum *Athenis* à *Piſiſtrato* dominatum.

[a] Ælian. 8. Var. c. 16. Quintus *Cleobulus Lindius*, æqualis *Solonis*.

Sextus *Myſon Chenenſis*, ex *Laconicæ* oppido, vel *Oetæo* potiùs, quas *Chenas* vocant.

Septimus *Chilo Lacedæmonius*, quem Olympiade 52. ſenem ait fuiſſe *Diogenes*.

Pro *Myſone* plerique *Periandrum*, *Corinthiorum* Tyrannum, numerant, ait *Pauſanias*: alii *Anacharſin Scytham*, qui eadem tempeſtate vivebat.

Æſopus quoque fabularum ſcriptor ſæculo illo floruit. Quem Olympiade 54. necatum à *Delphis* refert *Euſebius*.

Epimenides Cretenſis inter illorum temporum ſapientes adſcribitur. Qui [b] Olympiade 46. *Athenas* veniens, urbem *Cylonii* piaculi contagione purgavit. [c] Creditus eſt annos 57. in ſpelunca dormiiſſe, vixiſſe 154. vel 157. vel 298. *Diogenes* præterea ſcribit, ipſum ad expiationem *Athenarum* aras complures excitaſſe nulli certo Deo dicatas: ad quod *Actorum* 17. *Paulus* reſpexiſſe videtur.

[b] Diog.
[c] Id.

(1) [d] *Anaximander Mileſius* anno ſecundo Olymp. 58. annum agebat 64. pauloque poſt obiit.

[d] Diog.

Anaximenes, & ipſe *Mileſius*, natus Olympiade 63. & mortuus circa *Sardium* ἅλωσιν, ut ait *Diogenes*: ſed falſò. [e] *Sardes* enim captæ ſunt à Cyro anno 1. Olympiadis 59.

[e] Vide l. 13. de Doct. Temp.

[f] *Xenophanes* claruit Olymp. 60. qua eadem *Pherecydes Syrius* Philoſophus exſtitit.

[f] Diod. Par. 2. l. 3. c. 5.

Sunt qui *Periandrum*, ut dixi, *Corinthi*, & *Piſiſtratum Athenarum* Tyrannos, inter ævi illius ſapientes annumerent.

(1) *Anaximander Mileſius.*] Hic primus Zodiaci obliquitatem obſervaſſe dicitur. Illi etiam, vel ſaltem illius diſcipulo & ſucceſſori Anaximeni, gnomonis & horologii inventionem plurimi tribuunt. Vid. *Uſſer.* ad A. P. J. 4001. & 4167.

R A-

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER TERTIUS

Tempora continens ab anno Periodi *Julianæ* 4186. ad 4430. ſive ab initio *Cambyſis* ad *Ptolemæi Philadelphi* primordia.

CAPUT I.

De iis quæ ſub Cambyſe *ac* Dario *memoria digna contigerunt, præſertim de* Marathonico *conflictu.*

CAmbyſes anno 4. Olymp. 62. ante *Christum* 529. ut oſtenſum eſt, regnare orſus in *Perſide*, quinto anno, ut in *Chronico* ſcribit *Euſebius*, invadit *Ægyptum*. Cauſam belli hujus ridiculam refert [a] *Herodotus*; *Cambyſen Amaſidis* filiam ad conjugium expetiiſſe: pro ea verò *Apriæ* filiam *Nitetin* ab *Amaſide* miſſam, quòd ſciret non uxoris legitimæ loco habendam eſſe, ſed pellicis: id ubi *Cambyſes* reſcivit, in *Ægyptum* arma vertiſſe. Sed cùm *Apries* ante annos 44. obierit, quàm *Cambyſes Ægyptum* peteret, non eſt veriſimile, *Aprie* genitam pro puella *Cambyſæ* nuptiis deſtinari potuiſſe. Quare probabilius eſt, quod & nonnullos aſſerere ſcribit *Herodotus*, affinitatem illam non à *Cambyſe*, ſed à *Cyro*, exambitam fuiſſe.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. Part. 2. l. 3. c. 10.

[a] Lib. 3. init.

Cambyſis geſta.

Quod & [b] *Polyænus* ſecutus eſt. Scribit enim *Cyro Amaſidis* filiam ad conjugium poſtulanti, miſſam ejus loco ab *Amaſide Nitetin*, *Apriæ* filiam; quæ, diſſimu-

[b] Polyæn. l. 8. p. 601.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. mulata re, ubi plures è *Cyro* liberos ſuſcepit, inque his *Cambyſen*, *Cyro* fraudem confeſſa, eum perpulit, ut, quoniam *Amaſis* obierat, (1) in filium ejus *Pſammetichum* vindicaret. Sed in apparatu mortuo *Cyro*, *Cambyſes*, hortatu matris, *Ægypti* regnum in *Apriæ* poſteros tranſtulit.

a Herod. lib. 3. [a] Antequam in *Ægyptum Cambyſes* proficiſceretur, *Amaſis* obierat, atque *Pſammenitus* filius ſucceſſerat; qui à *Cambyſe* captus, aliquamdiu vixit in *Perſide*. *Cambyſes* in ea expeditione *Polycratis*, *Samiorum* Tyranni, claſſe eſt adjutus. *Ægypto* ſubacta, multa ibi crudeliter & impiè fecit. Contra *Æthiopas* exercitum ducens, ob commeatus inopiam incœpto deſtitit. Cùm autem ad *Ammonii Jovis* oraculum incendendum 50. millia circiter miſiſſet, ea tempeſtate & arenarum ingeſtis molibus obruta ſunt.

Crœſus à nece liberatus. *Crœſum* porro, amicè, quæ officii erant, admonentem, duci ad necem imperavit. Sed *Perſæ* clam eum ſubduxerunt. Quo cognito *Cambyſes* de illius ſalute gaviſus, conſervatores ejus capitali affecit ſupplicio.

b Herod. ibid. [b] Demum anno octavo ineunte regni ſui, ante *Chriſtum* 522. *Cambyſes* in amentiam incidit, ac fratrem ſuum *Smerdin* mandavit interfici, quòd eum per ſomnium in ſolio ſuo conſidentem vidiſſet. *Prexaſpes* id mandatum exſecutus eſt. Ita quidem *Herodotus*. Ctesias. *Cteſias* verò nomen illius *Tanyoxaren* fuiſſe ſcribit, pauloque rem aliter exponit. Haud multò poſt *Cambyſes* lignum incidens, femoris muſculum oblæſit, atque undecimo poſt die mortuus eſt.

c Herod. ibid. [c] Ægrotante *Cambyſe*, *Polycrates* in *Samo* anno 11. tyrannidis ſuæ ab *Orœte*, *Sardium* præfecto, per fraudem evocatus interficitur, ejuſque cadaver in cruce ſuſpenditur.

Per

(1) *In filium ejus Pſammetichum.*] Lege *Pſammenitum*, ut ex §. ſeq. apparet, & *Herod. lib.* 3. *c.* 14. is porro ille eſt, qui *Cteſiæ Amyrtæus* dicitur.

* Immo *Pſammenitum*, uti eum mox ipſe *Petavius* appellat. Res ex hiſtoria eſt certiſſima. Vid. *Herodot.* III, 10. ut mirandum ſit, Auctorem noſtrum exſcripſiſſe ſimpliciter corruptum *Polyæni* locum, hujuſque Editores mendum illud in eo præteriiſſe. J.C.R.

Per idem tempus, ante *Cambyſis* obitum, *Magus* quidam, *Smerdi* ſimillimus, ejus ſibi perſonam impoſuit; ac defuncto *Cambyſe*, regnum menſibus ſeptem tenuit. A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Magus invadit imperium.*

[a] Quo à ſeptem principibus occiſo, unus ex horum numero *Darius*, *Oebaris* ſtratoris ſui opera, & equi hinnitu, regnum eſt adeptus, annum agens 28. Siquidem *Herodotus* in calce *libri* 1. ait, anno ultimo *Cyri Darium* annorum fuiſſe circiter 20. Is *Orœtem* paulò poſt interfecit. *Intaphernem*, unum de ſex adjutoribus ſuis, quòd ab admiſſionali & janitore ad Regem adire prohibitus, utrique nares aureſque præcidiſſet, morte damnavit. Tributa certum ad modum redegit. Horum ſumma ex *Aſia* & *Ægypto* talentûm *Euboïcorum* fuit 14560. quæ ad æs noſtrum redacta ſcutatorum noſtrorum efficiunt 10374000. (Editio Paris. III. & Francof. 9487626.) [a] Herod. 3. Valer. Max. 7. cap. 3. Juſt. 1. *Darius.* De Dario Part. 2. l. 3. cap. 10.

Syloſonti, *Polycratis* fratri, à quo privatus adhuc veſte donatus in *Ægypto* fuerat, patriæ ſuæ, *Sami* inſulæ, principatum dedit. Quo ferè tempore *Babylon* defecit, quam 20. menſibus obſeſſam, per *Zopyrum*, egregiæ fidei principem, obtinuit. Quod ſub annum tertium Olympiadis 67. incidit.

[b] Duplex ab eo inſignis expeditio facta. Prior contra *Scythas*; contra *Græcos* altera. In priori, ponte *Boſporum* injunxit, tum alterum in *Danubio* fecit; cui ſervando *Ionicarum* urbium principes adhibuit: à quibus deliberatum eſt, ecquid, ponte reſciſſo, ad quod *Scythæ* eos adhortabantur, *Darium* & *Perſarum* robur iiſdem internecione delendum traderent. Sed vicit *Hiſtiæi Mileſii* ſententia, qui ne id fieret ea ratione perſuaſit, quòd *Darii* regno ipſorum ſalus niteretur ac dominatio. Itaque *Darius* magna exercitus amiſſa parte, ægrè in *Aſiam* rediit, *Megabazo* cum 70. M. in *Europa* relicto, ut eam armis ſubigeret. Contigit hæc in *Scythas* expeditio ineunte 68. Olympiade, ante *Chriſtianam* æram 508. [b] Herod. 4. Juſt. 1. Corn. Nep. in Milt. *Darii Scythica expeditio.*

[c] *Megabazus Thraciam* & *Macedoniam Darii* ſubjecit imperio. Quo tempore *Alexander*, *Amyntæ*, *Macedonum* Regis, filius, *Perſarum* principes quoſdam, petulantiùs in convivio domi ſuæ laſcivientes, occidit. *Darius* in [c] Herod. 5. *Hiſtiæus Mileſius.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Perſidem* rediens *Hiſtiæum*, *Mileti* Tyrannum, ſecum per honoris ſpeciem abducit invitum. Qui *Ariſtagoram*, generum & conſobrinum ſuum, civitati ſuo loco præpoſuit. Quem poſtea, ut ab Rege deficeret, & in belli ſocietatem *Ionas* ſecum traheret, clam eſt hortatus. Quippe patriæ deſiderio, & aulæ *Perſicæ* tædio, id conſilii ceperat, ut, prætextu domeſtici illius incendii reſtinguendi, commeatum impetraret à *Dario*. Interim *Ariſtagoras*, *Mileſiis* reſtituta libertate, ac Tyrannis, quoad potuit, ubique ſublatis, ad *Græcorum* auxilia reſpexit. Itaque *Lacedæmoniis* fruſtrà tentatis, *Athenas* venit: à quibus claſſe viginti navium adjutus palam defecit à *Perſis*. Mox eorundem auxilio captæ ſunt *Sardes*, & incenſæ. Id evenit Olympiade 69. *Perſæ Ionas* perſecuti fundunt fugantque. Qui ab *Athenienſibus* deſtituti, nihilo ſecius contra *Perſas* utcumque bellum ſuſtinent; *Byzantium* & alias urbes capiunt. *Darius*, audito ab *Athenienſibus* inflammatas eſſe *Sardes*, ulciſcendi cupidus, quotidie ſe de bello *Athenienſibus* inferendo jubet admoneri.

a Herod. 6. [a] *Ariſtagora* deinde in acie cæſo, miſſus ab *Dario Hiſtiæus* fruſtrà contra Regem cum *Ionibus* nititur, qui navali prælio ſuperati; *Miletus* ſexto ab *Ariſtagoræ* defectione anno expugnata, & incendio conſumpta; *Hiſtiæus* ab *Harpago*, *Perſarum* duce, captus in pugna, & ad *Artaphernem*, *Darii* fratrem, perductus, in crucem agitur.

Darius Mardonium generum adverſus *Græcos* cum exercitu mittit; qui, Tyrannis ex urbibus *Ioniæ* ſublatis, pro iis popularia imperia conſtituit. *Thraciam* inde, *Macedoniam*, ac finitimas regiones ſibi ſubjicit. Ad montem *Athon* gravi tempeſtate jactatus viginti amiſit hominum millia. Poſt hæc, legatos *Darius* miſit in *Græciam*, qui (1) aquam & ignem exigerent, quibus *Æginetæ* paruerunt.

De-

(1) *Aquam & ignem.*) Immo *aquam & terram.* Vid. *Herodot.* VI, 48 & ſeq. & *Diodor.* L. XI. init. Phraſi autem illa poſtulabant legati, ut Græci ſe ſuaque omnia Regi Perſarum dederent. Vid. *Freinshem.* ad *Curt.* III, 10. Fefellit haud

Demum anno tertio Olymp. 72. Periodi *Julianæ* 4224. ad *Marathona* pugnatum eſt. A. 4186. Per. Jul. ad 4430. Part. 2. l. 3. c. 11.

[a] Cauſam hujus belli *Dario* præbuit partim propagandi in *Europam* & *Græciam* imperii, partim ulciſcendorum *Athenienſium* cupiditas, qui auxilium contra ſe tulerant *Ionibus*, & *Sardes* incenderant. Non hoc ſolum poſterius expeditioni prætexuit ſuæ, ſed illud inſuper, ut *Hippiam*, *Piſiſtrati* filium, *Athenis* ejectum, ac ſupplicem ſibi factum, in tyrannidem reſtitueret. [a] Herod. Corn. Nep. Milt. Pauſ. Att. p. 31. Juſt. 2. c. 9.

His commotus *Darius* claſſem mittit in *Græciam* ſexcentarum triremium, ut ait [b] *Herodotus*; ut autem *Cornelius Nepos* in *Miltiade* refert, quingentarum; quibus ducenta peditum millia, decem equitum impoſuit, ſi eidem creditur. At *Lyſias* in *Epitaphio* quingenta millia numerat. Ea claſſis, ducibus *Dati* & *Artapherne*, *Artaphernis*, fratris *Darii*, filio, primùm ad *Eubœam* adpulſa, *Eretriam* cepit. Inde in *Atticam* venit, & ſuas copias in campum *Marathonem* expoſuit. *Athenienſes* decem contra illos Prætores creant, qui exercitui præeſſent: inter quos erat *Miltiades*; cujus auſpiciis perexigua manu (non enim plures decem millibus habebant, è quibus *Athenienſium* novem millia, *Platæenſium* mille fuerunt) fuſi ſunt barbari. Centum millia peditum cum equitum millibus decem in aciem produxiſſe *Datim* aſſerit *Cornelius Nepos*. Cæſa in eo prælio *Perſarum* 6400. *Athenienſes* 192. die *Boëdromionis* 16. ut ait [c] *Plutarchus*, hoc eſt, *Septembris* 29. Celebrantur inter alios *Callimachus*, *Athenienſium* Polemarchus, & *Cynægirus*, (1) qui hoſtilis navis apluſtria manu prehendens ea abſciſſa cecidit. [b] Lib. 6. p. 231. edit. Græc. [c] Plut. in Cam.

Poſt hanc cladem *Darius* majorem contra *Græcos* apparatum inſtruit [d] triennio toto. Quarto verò anno [d] Herod. 7. init.

haud dubie Auctorem frequens Romanorum locutio: *Interdicere alicui aqua & igni*. J. C. R. Notavit *Petavii* incogitantiam in Præf. *Jac. Perizonius*.

(1) *Qui hoſtilis navis apluſtria manu prehendens.*] Scilicet cùm terra victi Perſæ in naves confugerent. *Herod. lib.* 6. c. 114.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

no defecit *Ægyptus.* Dum igitur ad ulciſcendos utroſque ſe comparat, orta liberos inter diſſenſione, qui à Patre Regem eligi de more poſtulabant, tandem ab eo *Xerxes* deſignatus eſt, ac majori natu *Artabazani* antepoſitus, quod & *Cyri* filia *Atoſſa* genitus, & in principatu ſuſceptus eſſet. Sequenti demum anno ab *Ægypti* defectione (1) moritur *Darius.* Hæc *Herodotus.* Ex quibus id efficitur, *Marathoniam* pugnam anno *Darii* ſecundo & triceſimo contigiſſe, hoc eſt, quinto ante illius obitum.

CAPUT II.

De Piſiſtratidarum *hiſtoria*, *&* Hipparchi *nece*, *de* Miltiadis *dominatu*, *&* Cornelii Nepotis *errore graviſſimo.*

[a] Lib. 6. Herod. 5. & 6. Vide Part. 2. l. 3. c. 9.

[b] Dial. de lucri cup.

[c] in Excerpt. Val. p. 250.

[d] Lib. de Polit.

ANNO ante *Marathonium* prælium viceſimo, ut auctor eſt [a] *Thucydides*, *Piſiſtratidarum* dominatus *Athenis* exſtinctus eſt *Alcmæonidarum* opera, & auxilio *Lacedæmoniorum.* Pulſus eſt enim *Hippias*, *Piſiſtrati* filius, cùm annos 18. poſt patris obitum præfuiſſet. Cujus frater *Hipparchus* fuit, vir moderatus & eruditus, ut teſtis eſt [b] *Plato.* Tametſi [c] *Diodorus Hipparchum* & *Hippiam* violentos & impotentes fuiſſe dicit, tertium vero *Piſiſtrati* filium *Theſſalum* civilem ac benè moratum, qui ejurata tyrannide civibus percarus fuit: cui rurſus contradicit [d] *Heraclides*, qui *Theſſalum* juniorem & audacia præcipitem ait fuiſſe; quem conjurati volentes occidere pro eo *Hipparchum* interemerunt, longè commodiorem fratribus duobus. Hic *Harmodii* & *Ariſtogitonis* conſpiratione cæſus eſt *Panathenæorum* tempore. (2) Qui ambo à ſatellitibus occiſi; plerique

(1) *Moritur Darius.*] Hic Darius Hyſtaſpis filius vulgò creditur *Aſſuerus* libri *Eſtheræ. Uſſer.* ad A. P. J. 4194. *cap.* 11.

(2) *Qui ambo à ſatellitibus occiſi &c.*] Solus *Harmodius* ſtatim cæſus eſt; *Ariſtogiton* autem ex fuga retractus, diriſſime

rique alii torti, & ſupplicio affecti. Inter quos *Leænæ* meretricis conſtantia celebratur. [a] Poſt *Hippias* *Athenis* dominatus eſt annos tres; & quarto pulſus ad *Darium* confugit, anno viceſimo ante *Marathoniam* pugnam, ut ait *Thucydides.* Quocirca *Hipparchi* nex contigit anno 4. Olymp. 66. quo anno *Panathenæa* pentaëterica ſacra *Athenis* indici ſolita indidem colligitur. Fuit autem hic annus ante *Chriſtum* 513. *Hippias* verò anno tertio Olymp. 67. eſt ejectus, Periodi *Julianæ* 4204. Statuæ deindè publicè *Harmodio* & *Ariſtogitoni* poſitæ ſunt, ut ſcribit [b] *Plinius*; qui eodem anno id actum eſſe dicit, quo pulſi ſunt Reges. Pulſi ſunt autem tertio anno exeunte Olympiadis ejuſdem, hoc eſt, Periodi *Julianæ* 4204.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

a Paul. Att.

b Lib. 34. c. 4.

[c] Per idem tempus, quo *Darius* per legatos (2) aquam & ignem à Græcis civitatibus petebat, cùm *Æginetæ* mandata feciſſent, & ad eorum cauſam cognoſcendam *Lacedæmone Cleomenes* Rex eò veniſſet, à collega ſuo *Demarato* in crimen adductus, huic ipſi regnum abrogari fecit, ſubornata *Pythia*, quæ legitimum *Ariſtonis* filium negaret eſſe *Demaratum.* Huic ſubſtitutus eſt *Leotychides*, à quo ille ludibrio perſtrictus ad *Perſas* profugit.

c Herod. lib. 6.

[d] Memorabilis eadem tempeſtate fuit *Athenis Miltiades*, *Cimonis* filius, qui in *Cherſoneſo Thraciæ* dominatum obtinuit. Hujus enim patruus *Miltiades*, *Cypſeli* filius, eadem, qua *Cimon*, matre genitus, à *Doloncis Thracibus*, qui *Cherſoneſum* incolebant, ad principatum, ex oraculo, *Athenis* expetitus, *Crœſo* regnante, quo cum & amicitiam coluit, regionem illam tenuit. Is moriens *Cimonis* fratris filium *Steſagoram* ſucceſſorem relinquit. Quo ab ſicario interfecto, *Piſiſtratidæ*, ait *Herodotus*, *Miltiadem*, *Cimonis*, quem ipſimet è medio ſuſtulerant, filium, eò ſubmittunt, qui rerum ibi potitus eſt. Tertio verò poſt-

d Herod. 6. c. 34.

Miltiadis hiſtoria.

me tortus eſt, priuſquam ſupplicio afficeretur. Vid. *Thucydid.* VI, 57. & *Polyæn.* I, 22. J. C. R. Monuit in Præf. *Jac. Perizon.*

(2) *Aquam & ignem.*] Terram & aquam. Vid. Not. ad *cap. præced.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. poſtquam venerat, anno *Scythæ*, quos *Darius* expeditione in eos facta provocarat, in *Thraciam* irrumpunt: quos *Miltiades* fugiens *Cherſoneſum* reliquit, eodemque poſtmodum à *Thracibus* eſt reſtitutus. Hæc *Herodotus*. Quæ ut vera ſint, neceſſe eſt poſt Hipparchi necem ab *Hippia* ſolo miſſum eſſe *Miltiadem*, ſiquidem tertio anno poſt *Scythæ* impreſſionem fecerunt.

Cornelii Nepotis gravis error de Miltiade. In quo *Cornelii Nepotis* animadverſione dignus eſt error, qui priorem *Miltiadem* cum poſteriore confudit, & utriusque geſta adſcripſit uni. Recte autem [a] *Ælianus* in *Variis Miltiades* tres diſtinguit, itidem ut nos fecimus.

[a] Lib. 12. Var. c. 35.

[b] Herod. Corn. Nep. Juſt. 2.

Miltiadis geſta. [b] *Cimonis* filius *Miltiades*, cùm totum illud mare *Perſica* claſſis obtineret, *Athenas* elapſus eſt. Ac poſteà contra *Darii* exercitum Imperator, in campo *Marathonio* ſecundiſſimo & glorioſiſſimo exitu certavit. Quam victoriam adeptus, ad ejus perſequendas reliquias cum claſſe mittitur: ac dum per inſulas bella circumfert, *Paron* aggreſſus, indeque qua terrore falſo ingruentis *Perſarum* exercitus, qua læſi corporis ægritudine depulſus, iniquis civium ſuorum ſententiis grandi ære mulctatus eſt; & quia ſolvendo non erat, in vincula conjectus, ubi diem obiit ſupremum. Hæc proximo anno ab *Marathonia* victoria videntur accidiſſe.

CAPUT III.

De quibuſdam viris doctis, qui circa illud tempus exſtiterunt.

Hoc temporis ſpatio, quod ab anno tertio Olympiadis 60. ac *Cyri* primordio *Babylonico*, ad obitum *Darii* & *Xerxis* initium fluxit, memorantur inſignes in omni doctrinæ genere viri. Poetæ quidem, (1) *Simonides Ceus*, Lyricus, quem *Euſebius* adſcri-

(1) *Simonides Ceus.*] Chius in plurimis Ciceronis operum editionibus dicitur: *Simonides Chius* poëta, *quem primum ferunt artem memoriæ protuliſſe*: de Orat. II. §. 351.

ſcribit Olympiadi 61. unà cum *Phocylide*. A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Phocylides.*

Tum *Anacreon*, qui *Polycrati*, *Sami* Tyranno, percarus fuit, ut refert [a] *Herodotus*. At *Polycrates* Olympiade 64. ab *Orœte* necatus eſt. *Anacreon.* [a] Lib. 3. c. 121.

Floruit & [b] *Æſchylus Athenis*, *Cynægiri* illius frater, qui in pugna *Marathonia* fortiſſimè pugnavit, quo cum & *Æſchylus* in acie ſtetit, ut ſcribit Vitæ illius Auctor. At in *Sophoclis* Vita refert alius, hunc Archonte *Philippo*, natum eſſe, anno ſecundo Olympiadis 71. & 17. annis *Æſchylo* fuiſſe juniorem. Ita natus fuerit *Æſchylus* anno primo Olympiadis 67. Periodi *Julianæ* 4202. & *Marathonii* conflictus tempore annum agebat circiter 22. aut 23. ac mortuus erit anno Periodi *Julianæ* 4267. Olympiadis 83. anno ſecundo. Nam vixit annos 65. Verùm cùm *Hieronis*, *Siciliæ* Regis, tempore & apud illum mortuus eſſe perhibeatur, & *Hiero* anno Periodi *Julianæ* 4247. obierit, non conſonat ratio. Itaque longè ante Olympiadem 67. natus fuerit. [b] Schol. Æſch. *Æſchylus.*

Inter Philoſophos recenſetur *Xenophanes* Phyſicus, idemque Poëtica laude celebratus, quem *Diogenes* & *Euſebius* circa Olympiadem ponunt 60. *Xenophanes.*

Sed nihil *Pythagora* nobilius ætas illa peperit, qui ortus inſula *Samo*, poſt diuturnam peregrinationem, reverſus in patriam, *Polycrate* adhuc in ea dominante, *Crotonam* in *Italia* petiit, ibique diſcipulos complures habuit, ut refert *Diogenes*. Alii *Syloſontem*, *Polycratis* fratrem & ſucceſſorem, ajunt non potuiſſe ferre. Floruit is Olympiade 60. ſi *Diogeni* credimus: *Jamblichus* circa Olympiadem 62. in *Italiam* abiiſſe ſcribit, qua ſanè *Polycrates* dominari cœpit. Mortuum verò Olympiade 70. ejuſque quarto anno refert *Euſebius*, cùm vixiſſet annos vel 80. vel 90. ut auctor eſt *Diogenes*. Cum *Phalaride* Tyranno & *Abaride* verſatum eſſe prodit *Jamblichus* idem, qui de ejus vita & dogmatibus ſcripſit. Fuit autem *Abaris* *Hyperboreus Apollinis* Sacerdos; qui *Pythagoram* pro *Apolline* veneratus, mirificam illi ſagittam obtulit, qua fretus flumina tranſmittebat, urbes peſtilentia liberabat, & alia pleraque ſtupenda faciebat. Hæc *Jamblichus*. [c] *Tertullianus* verò *Pythagoram* apud *Thurios* tyrannidem affectaſſe ſcribit. *Pythagoras.* Jambl. in vita Pyth. Diog. Diod. in Excerpt. Valeſ. p. 241. *Abaris.* [c] In Apol. c. 46.

Py-

A. 4186. Per. Jul. ad 4130. Diod. 12.

Pythagoræ præceptis *Crotoniatæ* Rempublicam ſuam inſtituerunt: ac non moribus ſolùm, ſed etiam virtute bellica, adeo profecerunt, ut centum eorum millia duce *Milone* cum trecentis *Sybaritarum* millibus (1) ad *Sagram* fluvium conflixerint, & cæſis hoſtibus urbem ipſam funditùs everterint.

Heraclitus.

a Tert. ad Mart. c. 4.

Heraclitus Epheſius circa Olympiadem 69. floruit, auctore *Diogene*. Nec non *Zeno Eleates*. [a] Hunc bubulo ſe ſtercore oblitum exuſſiſſe refert *Tertullianus*.

CAPUT IV.

De ejectis Roma *Regibus, ac bellis deinceps a* Romanis *ſuſceptis.*

b Lib. 1. in fine.
c Dion. lib. 4. Plut. in Popl.

REGNATUM eſt *Romæ*, ait [b] *Livius*, ab condita urbe ad liberatam, annos 244. Itaque [c] anno ineunte 245. pulſis Regibus, Conſules primi creati ſunt. Quare cùm urbs condita ſit, ex *Varronis* opinione, anno tertio Olympiadis 6. qui incurrit in annum [d] ante *Chriſtum* 753. Regifugium ac primus Conſulatus convenit in annum quartum Olympiadis 67. ante *Chriſtum* 509. Quod ſic intelligi volumus, quaſi idem in anno veteri *Romano* ſitus menſium fuerit, qui hodieque in *Juliano* cernitur. *Palilia* 6. Cal. *Maii* celebrata ſunt: unde Urbis anni computari ſolent. *Olympiadici* verò ab ſolſtitio numerantur. Itaque initium annorum urbis in finem *Olympiadicorum* congruit. At *Romani* menſes per illa tempora non eodem loco conſiſtebant: quem tum verò tenerent, nulla poteſt divinatio conſequi. Ideo communi nos & hodierno ſitu ſæpiùs utemur.

d Per. Jul. 3961.

Tar-

(1) *Ad Sagram fluvium.*] Hæc pugna ad *Sagram* minime accidit, neque inter *Sybarim* & *Crotona*, ſed longe infra hanc fl. *Sagra* fuit. Verum Auctor haud dubie hanc confudit cum alia & celebri valde *Crotoniatarum* adverſus *Locrenſes* pugna, quæ ad *Sagram* maxima cum Crotoniatarum clade commiſſa fuit. Vid. *Strab.* VI. p. 261. & *Juſtin.* XX. 3. ibique *Bongarſ.* J. C. R.

Tarquinio, propter oblatum ab ejus filio *Lucretiæ* ſtuprum, abrogatum eſt regnum 6. Cal. *Mart.* quo die Regifugium notatur in Calendario *Romano*. A. 4186. Per. Jul. ad 4430. Vide 10. de Doct. Temp. c. 21.

Pro Regibus Conſules duo comitiis centuriatis à Præfecto urbis ex commentariis *Servii Tullii* creati ſunt, *L. Junius Brutus* & *L. Tarquinius Collatinus*; quorum hic *Tarquiniorum* propinquus erat, à *Demarato* oriundus ejuſque pronepos. Qui, poſt detectam conſpirationem, in qua filii *Bruti* & ipſius *Tarquinii* ſororum filii deprehenſi fuerant, cùm ſe mollius gereret, annitente *Bruto*, redactus in ordinem exſulare coactus eſt, eique *P. Valerius Poplicola* ſuffectus. Poſt *Tarquinio* Rege bellum inferente, in ipſo conflictu *Brutus* occubuit, ejusque loco primum *Lucretius* Conſul eſt factus; deinde *M. Horatius*: ac deinceps quotannis inſtitutum, nova ut Conſulum paria Reipublicæ præeſſent. *Conſules creati.*

[a] Anno tertio à parta *Romæ* libertate *Porſenna*, *Cluſinorum* Regulus, ad reducendos *Tarquinios* bellum *Romanis* intulit. Quo bello *M. Horatii Coclitis* virtus enituit: qui ingruentes per pontem hoſtes ſuſtinuit unus, ac reciſo ponte tranſnatavit. Tum *Mucij Scævolæ*, qui Regem aggreſſus, & conatu ſuo fruſtratus, ardentem in focum injecta manu illum adeò terruit, ultrò ut pacem à *Romanis* expeteret. Nec minùs puellarum fortitudo conſpecta eſt, imprimisque *Clæliæ*, quæ obſes data Regi, eluſa cuſtodia, trans flumen ad ſuos equitavit. a Liv. 2. Dion. 5. Plut. in Popl. *Horatius Cocles.* *Scævola.* *Clælia.*

[b] Submotis *Etruſcis* vehemens ab *Latinis* bellum increbuit, quos *Octavius Mamilius*, *Tarquinii* gener, *Latinus* ipſe, concitabat. contra quos Dictator anno urbis 258. factus *Poſtumius*, ad *Regillum* lacum inſigni prælio victis ſocietatem reddidit. Nec primus hic Dictator fuit. Ante hunc urbis anno 250. creatus erat *T. Lartius* Conſul, cùm plebs, ære alieno preſſa, nomen adverſus *Latinos* dare detrectaret. b Liv. 2. Dion. 5. & 6. *Primus Dictator.*

[c] Contra *Volſcos* bellum poſtea ſuſceptum: qui *Latinis* ſuperiore bello, quæ mitterent, auxilia paraverant. Quod bellum ex intervallo ſæpè repetitum ad annos plures propagatum eſt. Cœpit autem anno urbis 259. [d] Memorabilis eo bello *C. Marcii* c Liv. 2. Plut. Cor. *Bellum Volſcum.* d Dion. l. 8. Liv. Plut.

Co-

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Coriolanus.*

Coriolani fortuna fuit, qui anno urbis 263. damnatus abſens, in *Volſcos* abiit; iiſque auctor fuit inſtaurandi belli, cui gerendo dux cum *Tullio Accio* delectus, cùm fuſis ſæpè *Romanis*, jam mœnibus ipſis immineret, maternis precibus infractus, cœpto deſtitit; quod anno urbis conditæ 266. evenit. Extincto *Coriolano*, *Volſci* nihilominus bellum perſeverarunt facere, qui cum *Æquis* & *Hernicis* inſigniter à *Spurio Caſſio* ter Conſule victi. Sed ea gloria in auctoris ſui perniciem ceſſit. Hic enim primus *Romæ*, poſt ejectos *Tarquinios*, regnum auſus affectare, in ipſo conatu eſt oppreſſus, ac de rupe *Tarpeja* præcipitatus anno U. C. 269. [a] Hic princeps agrariam *Romæ* legem tulit anno eo, qui illum, quo necatus eſt, anteceſſit.

[a] Dion. 8. Liv. 2.

Agraria lex prima.

At anno conditæ *Romæ* 261. cùm, ob creditorum impotentiam ac fœnebre malum, plebs trans *Anienem* in montem ſacrum ſeceſſiſſet à Patriciis, *Menenii Agrippæ* conſilio & oratione reconciliata eſt, impetrato priùs Magiſtratu, quem ad ſui tutelam violentiæ Patrum objiceret. Ii Tribuni appellati ſunt.

Tribuni creati.

CAPUT V.

De expeditione Xerxis *in* Græciam, Græcorum *navali ad* Salaminem *victoria, & clade* Perſarum.

Vide Part. 2. l. 3. c. 11.

ANNO poſt *Marathoniam* pugnam decimo *Salaminia* contigit, ut auctor eſt *Thucydides*. [b] *Xerxes* enim, qui anno 4. Olympiadis 73. & ante *Chriſtum* 485. poſt parentis obitum imperare cœpit, *Piſiſtratidarum* & *Aleuadarum* hortatu, tum horribilibus ſpectris, incitatus ad hoc bellum, anno imperii ſui quinto, Periodi *Julianæ* 4233. ſive Olympiadis 74. anno quarto, in *Aſiam* profectus eſt, & hyeme *Sardibus* exacta, ſequente vere trajecit in *Græciam*. *Herodotus* ſcribit in illius exercitu capitum fuiſſe ampliùs quinquagies & bis centena octoginta tria millia, [c] *Plutarchus* quinquagies: [d] *Theodoretus* tricies cen-

[b] Herod. 7. & 8. Plut. in Them. & Ariſt. Juſt. 2. Cor. Nep. in Them. Diod. 11.

[c] In Paral.
[d] Orat. 10. con. Græc.

centena millia, *Cornelius Nepos* peditum ſeptingenta millia, equitum quadringenta. Claſſis porrò navium fuit, ut idem refert, 1200. *Lacedæmonii*, duce *Leonida*, cum trecentis *Spartanis* & *Græcorum* cæterorum millibus quatuor, in *Theſſaliæ* faucibus, quas *Thermopylas* vocant, ingruentem illius exercitum aliquandiu repreſſerunt. Dilapſis deinde *Græcis* aliis, ſoli *Lacedæmonii* à *Perſis* circumventi perierunt. *Athenienſes* ab oraculo moniti, ut ſe muris ligneis tutarentur, auctore *Themiſtocle*, relicta patria ſe ſuaque omnia in naves impoſuerunt, quas ducentas numero paratas habebant, ut ait *Cornelius Nepos*. Quibus additæ *Græcorum* reliquorum centenæ trecentarum navium claſſem implebant. [a] At *Herodotus Atticas* naves 127. haud plures memorat: in totum verò 271. *Xerxes*, *Atticam* ingreſſus, *Athenas* incendit. Tum navalis ad *Salaminem* pugna fit; in qua victi ſunt *Perſæ*, *Boëdromionis* die 20. qui in *Septembris* 23. incidit. Fugit *Xerxes*, & ad *Helleſpontum* pervenit die poſt pugnam 45. relicto in *Græcia Mardonio* cum 300000. peditum. Hoc navale prælium contigit ineunte anno primo Olympiadis 75. ante *Chriſtum* 480. Anno inſequente, *Mardonius* à *Græcis*, duce *Pauſania Lacedæmonio* & *Ariſtide*, vincitur ad *Platæas*, & occiditur, *Boëdromionis* tertio, *Septembris* 25. [b] Qua eadem die *Græci* ad *Mycalen* navali prælio *Perſas* ſuperarunt.

Per idem tempus, quo cum *Perſis* maritimo prælio certavere *Græci*, *Carthaginenſes*, quos ad invadendam *Siciliam Xerxes* incitarat, terra victi ſunt ad *Himeram* a *Gelone*, ut ſcribit [c] *Diodorus*.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

a Herod. 8. init.

b Herod. lib. 9. Diod. 11. Plut. Ariſt.

c Lib. 11.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

CAPUT VI.

De rebus memoria dignis, quæ poſt Perſicum *bellum in* Græcia *contigerunt, ac civilibus* Græcorum *bellis.*

PERSICI turbinis metu perfuncta *Græcia* ab externis bellis ad domeſtica paulatim arma ſua convertit, nobiliſſimis civitatibus de principatu certantibus, *Athenis* & *Lacedæmone.* Ad eas cæteræ partitis ſeſe ſtudiis applicarunt.

[a] Diod. 11. Corn. Nep. Themiſt. Plut. Them.

[a] Prima, conſtitutis rebus, *Athenienſes* cura tenuit inſtaurandorum mœnium, quæ *Perſæ* diruerant; quod *Themiſtòclis* induſtria perfectum eſt, nequicquam *Lacedæmoniis* obſtantibus, ne extra *Peloponneſum* paulò aliqua munitior urbs eſſet, qua barbari occupata velut arce uterentur ad opprimendam *Græciam*: etſi non tam boni publici amore, quam invidia & metu, ne ſe altiùs æmula civitas efferret, id illos prohibere conſtabat. Quin ejuſdem conſilio [b] *Themiſtoclis*, *Athenienſes* in *Piræeo* portum fecere, cùm *Phalerico* hactenus uterentur. [c] Poſteà *Græci* ad depellenda barbarorum præſidia *Pauſaniam* cum claſſe miſerunt in *Cyprum* & *Helleſpontum.* [d] Qui capto *Byzantio*, moras ibi faciens, occulta cum *Perſis* conſilia de prodendis *Græcis* iniit, quibus patefactis, domum revocatus, ac denique damnatus periit. *Athenienſes* interim *Græcos* populos, *Pauſaniæ* ſuperbia ab *Lacedæmoniis* alienatos, per *Ariſtidem* adjunxere ſibi; quibus commune quoddam ærarium in inſula *Delo* conſtituere placuit, in quod ſinguli quotannis conferrent aliquid, quod ſibi poſtea *Athenienſes* uſurparunt.

[b] Thuc. l. 1. p. 62. Corn. Nep.
[c] Diod. 11. Corn. Nep. in Pauſan.
[d] Thuc. 1. Diod. 11. Corn. Nep. Plut. Parall.

Themiſtoclis fuga.

Inde *Lacedæmoniis*, poſt necem *Pauſaniæ*, *Themiſtoclem* proditionis accuſantibus, fugit ille, & ad *Perſas* abiit. Quod anno ſecundo Olympiadis 77. ante *Chriſtum* 471. *Diodorus* refert; qui nonus poſt cladem *Salaminiam* fuit. Itaque ſuperſtite adhuc *Xerxe* venit ad eum *Themiſtocles*, [e] ut alio loco docuimus.

[e] Part. 2. l. 3. c. 10.

[f] Diod. 11. Plut. in Cim. Corn. Nep.

[f] Sequente anno, *Cimon*, *Miltiadis* filius, cum claſſe na-

navium 250. invectus, ad *Cyprum* Barbarorum 340. naves prælio ſuperavit; eodemque die militibus ſuis, *Perſicis* veſtibus indutis, & in captas naves impoſitis, terreſtres *Perſarum* copias ex improviſo adortus, ad *Eurymedontem* fluvium cecidit. A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

At in *Peloponneſo*, vehementi terræ motu concuſſa *Lacedæmone*, cùm *Helotes* & *Meſſenii* defeciſſent, primùm acciti ſunt à *Lacedæmoniis Athenienſes*, ut opem ferrent. Sed interim dum in itinere ſunt, hoſtes ab *Archidamo* compreſſi, & ſuſpecta jam *Athenienſium* auxilia dimiſſa ſunt. Quæ res illorum alienavit animos, & ſimultatis initium dedit. Id anno 4. Olympiadis 77. *Diodorus* adſcribit.

Ineunte Olympiade 78. *Mycenas* ab *Argivis*, quòd iis ſe ſubjicere nollent, everſas eſſe *Diodorus* idem aſſerit. [a] *Pauſanias* verò ex æmulatione gloriæ implacabile in eos odium *Argivos* cepiſſe prodit; quòd *Perſico* bello, domi quieſcentibus *Argivis*, *Mycenæi* 80. milites contra *Perſas* ad *Thermopylas* ſubſidio miſiſſent. Anno verò ſequenti mortuum tradit *Hieronem*, *Syracuſis* regnantem, cùm annis 11. imperaſſet, ac *Thraſybulum* fratrem ſucceſſorem habuiſſe; qui *Syracuſanorum* conſenſione depulſus in *Locros* abiit. [b] Ita *Syracuſani* deinceps ad *Dionyſium* uſque annis 60. in ſumma tranquillitate vixerunt. Quod anno 3. Olympiadis 78. *Diodorus* aſſignat.

[c] In *Perſide* vero *Xerxes* anno 4. Olympiadis ejuſdem occiſus eſt ab *Artabano*: nec non *Darius*, illius filius, ab *Artaxerxe* fratre, apud quem parricidii, quod ipſe commiſerat, illum accuſarat *Artabanus*, qui *Artaxerxi* meritas pœnas dedit. Sic *Artaxerxes* ὁ μακρόχειρ [d] eodem anno regnare eſt orſus. Hic anno imperii tertio, Olympiadis 79. ſecundo, *Ægyptum*, quæ cum *Inaro*, *Libyæ* Rege, defecerat, per *Achæmenem* patruum oppugnat. At *Inarus*, *Athenienſium* copiis adjutus, *Perſis* reſtitit. Qui & navali prælio victi ab *Athenienſibus* anno tertio Olympiadis ejuſdem, ſequente verò *Memphim* confugientes ab iiſdem illic obſidentur. Demùm Olympiade 81. [e] *Athenienſes*, ab *Ægyptiis* deſtituti, à *Megabazo* æquis dimiſſi conditionibus diſceſſerunt. *Inarus* in crucem actus eſt: *Ægyptus* recuperata.

[a] Pauſ. Cor. 59.

Hiero.

[b] Diod. 11.

[c] Diod. 11. Juſt. 3.

Artaxerxes.

[d] Part. 2. lib. 3. c. 10.

[e] Thuc. 1.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. Interim *Lacedæmonios* inter & *Athenienſes* velitationes aliquot, & atrociſſimorum, quæ deinceps conſecuta ſunt, bellorum orta ſunt initia. Nam *Athenienſes*, quos opinione comitatis ac juſtitiæ ſibi conciliarant, ſocios converſis in ſuperbiam moribus offenderunt. Illi ad *Lacedæmonios* ſeſe receperunt, velut [a] *Thaſii*, *Æginetæ* Olympiade 79. Quinetiam mutuæ hinc inde in agros impreſſiones factæ. *Athenienſes* duce *Leocrate*, *Corinthiis* & *Epidauriis* victis, in *Peloponneſum* graſſati ſunt anno 2. Olympiadis 80. Item Olympiade 81. duce *Tolmide Laconicam* populati ſunt, & *Æginetas* ſibi ſubjecerunt. [b] Pòſt *Cimonis* operà quinquennales induciæ factæ, bellique contra *Perſas* converſus eſt impetus. *Cimon* cum claſſe profectus in *Cyprum*, terra marique barbaros vicit, & ad pacem faciendam adegit *Artaxerxem*, quâ nulla *Græcis* ad hanc diem gloriæ, *Perſis* ignominiæ, plus attulerat. Iis enim conditionibus eſt accepta, ne ad mare propiùs intervallo, quantum equi curſus eſt, accederent; intra *Cyaneas* autem & *Chelidonias* longa navi, vel roſtrata, non inveherentur: & ut *Aſiæ* urbes liberas relinquerent. [c] Ea pax anno 4. Olympiadis 82. tribuitur à *Diodoro*. Eodem anno *Cimon* in *Cypro Citium* obſidens ex morbo deceſſit.

[a] Diod. 11.

[b] Thuc. 1. p. 72.

[c] Diod. 11. Thuc. 3. Plut. & Corn. Nep. in Cimone.

[d] Subinde *Græcorum* inter ſe recrudeſcentibus odiis, repetitum eſt bellum. Quod tricennalium induciarum pactione utcunque ſopitum eſt anno 3. Olympiadis 83. Interim *Samii*, ab *Athenienſibus* deficientes ad *Lacedæmonios*, à *Pericle* perdomiti ſunt anno 4. Olympiadis 84. & *Corinthii* contra *Corcyræos* & eorum ſocios *Athenienſes* bellum movent; ac ſub annum 2. Olympiadis 86. navali certamine ſuperantur. Ergo anno 14. quàm factæ erant induciæ, ab *Athenienſibus* eas eſſe violatas *Lacedæmonii* & eorum ſocii pronunciant. Ita bellum de integro conflatum eſt, quod *Peloponneſiacum* appellant.

[d] Thuc. 2. Diod. 12.

C A-

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

CAPUT VII.

Romanorum *res geſtæ ab A. U. C.* 271. *ad* 323. & *initium belli* Peloponneſiaci.

ROMÆ [a] *Vejens* bellum initum eſt Urbis anno 271. quod cum privatis opibus gerendum *Fabiorum* ſibi gens una depopoſciſſet, & ad *Cremeram* fluvium caſtra muniiſſet, circumventi hoſtium inſidiis eodem die periere trecenti ſex, anno Urbis 277. quarto anno poſt pugnam *Salaminiam*, ait *Gellius*. Sed anno ſequenti cum *Vejentibus* debellatum eſt ab *Servilio* Coſ.

[a] Liv. 2. Dion. 9. Gellius 17. c. 20.

[b] Cum *Volſcis* quoque bellum perſeveravit: qui victi ſæpiùs, præſertim à *T. Quinctio Capitolino*. Is anno Urbis 286. *Antium* gentis caput expugnavit. Anno verò 296. adverſus *Æquos* (1) Dictator factus, *Minucium* Coſ. ab illis circumſeſſum eripuit, hoſteſque ſub jugum miſit.

[b] Liv. 1 3. Dion. 10.

[c] Anno poſt U. C. trecenteſimo tertio, ante *Chriſtum* 451. ut auctor eſt *Dionyſius*, mutata *Romæ* eſt Reipublicæ forma. Nam pro Coſſ. duobus creati ſunt Decemviri cum ſumma poteſtate; qui ex legibus, quas hinc inde legati è *Græcia* ſuperiore anno *Romam* attulerant, populo *Romano* jura conſcriberent. Sed cùm iidem poteſtate ſua ad tyrannidem abuterentur, & eorum unus *Appius Claudius Virginiam* per vim ſibi ad ſtuprum vindicare vellet, eamque ſuapte manu pater occidiſſet, fit altera plebis ſeceſſio: ad quam ſedandam, redacti ſunt in ordinem Decemviri; ac Tribuni plebis & Conſules reſtituti. Quod anno Urbis trecenteſimo quinto, [d] ſexageſimo poſt partam libertatem incidit, ante *Chriſtum* 449. Ita tertium annum attigere Decemviri.

[c] Dion. 10. & 11. Liv. 3.

Decemviri.

[d] Cic. 2. de fin.

Anno

(1) Dictator factus.] *Petavius* hic duos valde illuſtres viros in unum confudit. *T. Quinctius Capitolinus*, victis *Volſcis*, *Antium* cepit. At diverſus ab illo eſt *L. Quinctius Cincinnatus*, ad dictaturam ab aratro vocatus, qui *Æquis* ſub jugum miſſis, *Minucium* Coſ. liberavit. J. C. R. Vid. Præf. *Jac. Perizonii.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

a Liv. 4. Val. l. 5. c. 3.

[a] Anno U. C. trecenteſimo decimo quinto *Sp. Melius*, per occaſionem prævalidæ famis in plebem frumento diviſo, aditum ſibi parans ad regnum, juſſu *Quinctii* Dictatoris à *C. Servilio Abela* Magiſtro Equitum occiſus eſt. Sequenti verò *Fidenates* ad *Lartem Tolumnium*, *Vejentium* Regem, deficiunt, & legatos populi *Romani* trucidant. His in foro ſtatuæ poſitæ. *Vejentes* anno, qui proximè ſecutus eſt, U. C. 317. à *Mamerco Æmilio* Dictatore victi: *Tolumnius* à *Corn. Coſſo* eſt occiſus; qui & opima ſpolia, ſecundus à *Romulo*, *Feretrio Jovi* conſecravit: etſi *Sigonius* id in illius Conſulatu factum putet, anno 326.

b Liv. 4. *Cenſores creati.*

[b] Cenſores *Romæ* conſtituti anno 311. iidemque quinquennales facti. Sed anno 320. à *Mamerco Æmilio* Dictatore ad ſeſquiannum contracti.

Anno verò 323. contra *Æquos* & *Volſcos* Dictator *A. Poſtumius* proſperè rem geſſit; ſed eam victoriam filii ſui ſanguine cruentavit, quem, quòd contra juſſum ſuum pugnaſſet, ſecuri percuſſit.

CAPUT VIII.

De viris excellenti doctrina præditis, qui inter tempus expeditionis Perſarum *in* Græciam *&* Peloponneſiacum *bellum floruerunt.*

Anaxagoras.

EMINENTES ingenio fuere hoc intervallo Philoſophi, *Anaxagoras*, qui eo anno, quo *Xerxes* trajecit in *Græciam*, annum agebat viceſimum, quo & philoſophari cœpit, ut refert *Diogenes*. Natus itaque eſt Olympiade 70. ut ſcripſit *Apollodorus*; mortuus Olympiade 88. Malè apud *Diogenem* ἑβδομηκοστῇ pro ὀγδοηκοστῇ. Hujus diſcipulus *Pericles* fuit.

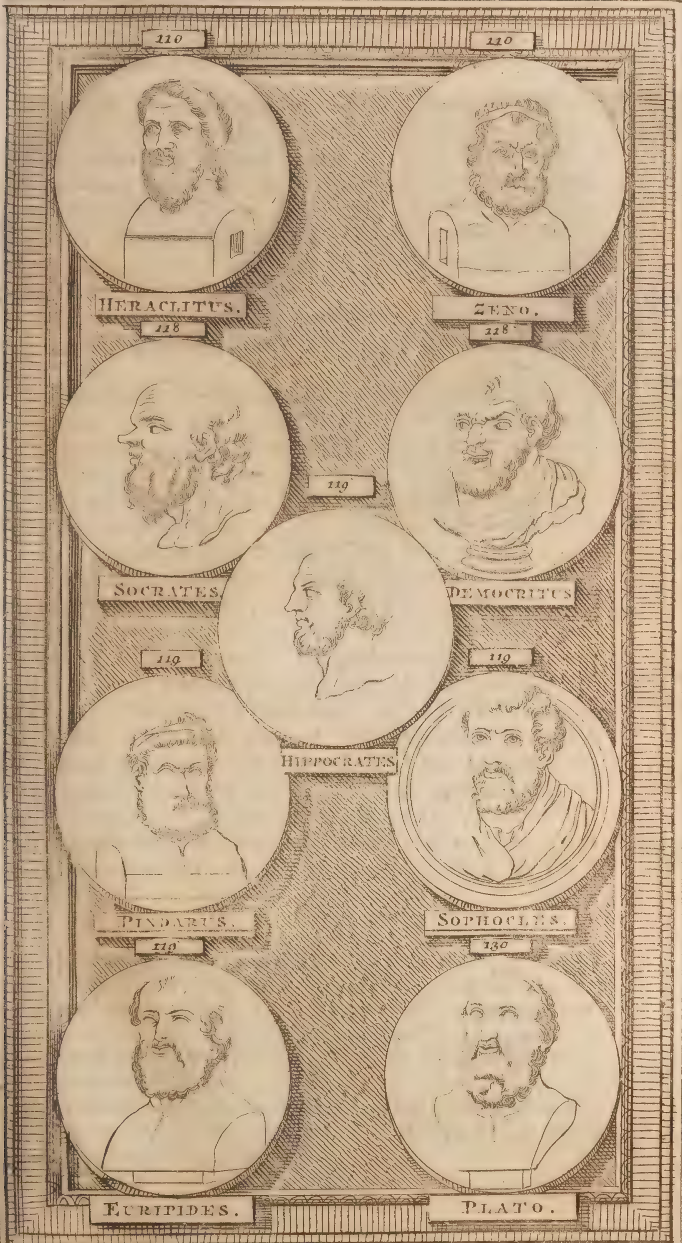
c Diog. Laert. *Socrates.*

[c] Natus eſt & Philoſophiæ parens *Socrates* anno quarto Olympiadis 77. *Thargelionis* 6. die. Hic eſt annus Periodi *Julianæ* 4246. ante *Chriſtum* 468. vixit annos 70. mortuus eſt anno primo Olympiadis 95.

Democritus.

Democritus naſcitur anno tertio Olympiadis 77.

anno

110
110
HERACLITUS.
ZENO.
118
118
SOCRATES.
DEMOCRITUS
119
HIPPOCRATES
119
119
PINDARUS.
SOPHOCLES.
118
130
EURIPIDES.
PLATO.

anno ante *Socratem*, ut ait *Thraſyllus* apud *Diogenem*; & vixit annos 109. Itaque moritur anno 4. Olympiadis 105. Quod autem librum, qui inſcribebatur μικρὸς διάκοσμος, ſe ſcripſiſſe teſtatus eſt anno 730. ab excidio *Trojæ*, qui annus ex calculo noſtro cadit in annum Periodi *Julianæ* 4260. fuit tunc annos natus 15. Sed fieri poteſt, ut ἅλωσιν *Trojanam* annis aliquot anteverterit. A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

Hunc ſe oculis privaſſe propterea, [a] teſtis eſt *Tertullianus*, quod mulieres ſine cupiditate intueri non poſſet. [a] Apol. 46.

[b] *Empedocles* & *Protagoras* circa Olympiadem 84. floruerunt; quando & *Meliſſus*; (1) nec longè poſt *Parmenides*; qui 90. Olympiade inſignis eſt habitus. Item *Gorgias*, *Hippias*, *Prodicus*, *Hippocrates* Medicus; quos ad Olympiadem 86. adſcribit *Euſebius*. Claruit & Aſtronomus (2) *Meto*, qui anno ante bellum *Peloponneſiacum* ſolſtitium obſervavit. *Empedocles.* [b] Diog. Laërt. Euſeb. *Hippocrates.* *Meto.*

Poetæ vero celebres habiti ſunt *Pindarus*, [c] qui anno, quo *Xerxes* tranſitum fecit in *Græciam*, annos natus erat 40. Olympiade 65. in lucem editus. Item *Bacchylides*, quem *Euſebius* ponit Olympiade 82. Vigebant tum & Tragici inſignes, *Æſchylus*, de quo ante dictum eſt; *Sophocles*, qui 17. annis junior *Æſchylo*, natus eſt anno 2. Olympiadis 71. ante *Chriſtum* 495. & obiit annos natus 90. anno tertio Olympiadis 93. Periodi *Julianæ* 4308. ut ſcribit [d] *Diodorus*, qui & *Apollodorum* in *Chronicis* referre ſcribit, *Euripidem* eodem anno eſſe defunctum: qui quidem natus eſt, ut ait *Thomas Magiſter* in illius Vita, *Pindarus.* [c] Pind. Vita. *Æſchylus.* *Sophocles.* [d] Diod. 13. *Euripides.*

(1) *Nec longè poſt Parmenides.*] Tantum abeſt, ut Parmenides fuerit Meliſſo poſterior, ut præceptor hujus fuerit; ſed & Empedoclis, teſte Diogene Laërtio, qui Parmenidem refert ad Olymp. LXIX. Euſebius ſeriorem facit quidem, refert tamen ad Olymp. LXXX. J. C. R. Monuit in Præf. *J. Perizonius.*

(1) *Meto.*] Is etiam Enneadecaëteridem, ſeu Cyclum Lunarem novemdecim annorum, inſtituit; de quo conſuli poteſt *Auctor noſter part. 2. lib. 1. c. 5.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

Vita, anno ipſo primo Olympiadis 75. quo *Xerxes* irrupit in *Græciam*, vixitque annos 75.

Comici quoque *Cratinus*, *Plato*, *Ariſtarchus*, Olympiade 81. conſignantur ab *Euſebio*.

CAPUT IX.

De Bello Peloponneſiaco, *ac cæteris, quæ per illud in* Græcia *contigerunt.*

[a] Thuc. 2. Diod. 12. Plut. Peric. Vide Part. 2. l. 3. c. 11.

BELLUM [a] in *Græcia* longè atrociſſimum maximèque diuturnum *Athenienſes* inter & *Peloponneſios* erupit anno primo exeunte Olympiadis 87. *Pythodoro* Archonte, verno tempore, ante *Chriſtum* 431. Occaſionem dedit *Pericles*, qui ſeptem millibus talentûm expenſis, ne rationes cogeretur reddere, permiſcere maluit omnia.

Periclis mors.

Hujus belli multiplex fortuna fuit, ac ſumma rerum varietas. *Pericles* pòſt biennium & ſex menſes, quàm bellum cœperat, (1) peſtilentia moritur, quæ ſæviſſima graſſari cœpit anno ſecundo. [b] *Lesbii*, & præcipuè *Mitylenæi*, ab *Athenienſibus* defecerunt anno quarto belli; ſed inſequente, à *Pachete* duce recepti, ægreque ab internecione ſervati ſunt. Anno ejus belli decimo, cùm ad *Toronam Cleo*, dux *Athenienſium*, & *Braſidas Lacedæmoniorum*, in acie cecidiſſent, utrinque quinquaginta annorum induciæ factæ ſunt; at eæ poſt annos octo diſſolutæ.

[b] Thuc. 2. 3. Diod. 12.

[c] Thuc. 6. Diod. 12.

[c] Anno verò belli 16. Olympiade 91. induciarum tempore, *Siciliam* aggreſſi ſunt *Athenienſes*, ut *Ægeſtanis* & *Leontinis* contra *Syracuſanos* opem ferrent. Duces ad eam expeditionem miſſi ſunt *Alcibiades*, *Nicias*, *Lamachus*. Sed *Alcibiades* abſens ſacrilegii poſtu-

(1) *Peſtilentia moritur &c.*] Genus morbi *Hiſtoricè* deſcripſit (qui & eo morbo laboravit, & alios laborantes vidit) *Thucydides Lib.* 2. *Medicè* (qui ei curando tum præſens operam præſtitit) *Hippocrates Lib.* 3. *Epidem. Sect.* 3. *Poëticè* verò (qui longo poſt tempore vixit) depinxit *Lucretius lib.* 6.

poſtulatus, & domum revocatus, aufugit *Lacedæmonem*, & ad auxilia *Syracuſanis* importanda *Lacedæmonios* hortatus eſt. Itaque miſſo *Gylippo* duce, *Athenienſes*, quibus hactenus res ex voto fluxerant, terra marique victi omnes in poteſtatem venerunt hoſtium; à quibus occiſi ſunt *Demoſthenes* dux fortiſſimus, & *Nicias*. Id anno belli 19. contigit, ante *Chriſtum* 413.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Sicula clades Athenienſium.*

Ex eo tempore *Athenienſium* inclinare fortuna cœpit, quam tamen labantem utcumque revocavit [a] *Alcibiades*, cum in patriam reſtitutus eſſet, populari imperio ſublato, ac penes quadringentos conſtituta Republica, quæ deinde quinque millibus permiſſa.

a Thuc. l. 8. Diod. 13.

[b] Poſtremo ab *Araco* & *Lyſandro* ducibus victis ad *Ægos potamon Athenienſibus*, urbeque ipſa in deditionem accepta, finis bello eſt impoſitus, anno viceſimo octavo ineunte, *Aprilis* circiter 18. hoc eſt, *Munychionis* 16. Tenuit itaque bellum annos ſolidos 27. ad uſque *Athenarum* ἅλωσιν. [c] At *Xenophon* bellum extendit ad autumnum uſque ſequentem, quo ſolem defeciſſe refert; quod anno ante *Chriſtum* 404. Olympiadis 94. anno primo, *Septembris* 3. accidit. Siquidem Olympiade nova ineunte id eveniſſe narrat, adeòque proxima ab illa, quam diſertè 93. numeraverat initio *libri* 1.

b Corn. Nep. & Plut. in Lyſan. Diod. 13. *Athenæ captæ.*

c Xenoph. 2. Hellen. p. 270. Græc.

Cæterùm *Artaxerxis Longimani* anno 34. bellum inchoatum eſt. Nam ejus belli anno 7. mortuus eſt, ut ait [d] *Thucycides*, cùm regnaſſet annos 40. Deſiit autem anno *Artaxerxis Memoroſi* primo deſinente, vel ineunte ſecundo, ut [e] ex *Diodoro* conſtat.

d Thuc. l. 4. p. 285.

e Diod. 13.

Per idem belli tempus, ejus, ut auctor eſt *Diodorus*, anno 22. profligatis in *Sicilia Athenienſium* opibus, *Ægeſtani*, qui illos ad auxilium exciverant, ad *Carthaginenſes* confugiunt; qui *Hannibalem*, *Amilcaris* filium, eo cum copiis mittunt. Is *Selinuntem* diripit, *Himeram* evertit. Contra quem *Hermocrates*, *Syracuſanus* exſul, ſtrenuè dimicat: ſed idem anno primo Olympiadis 93. clam *Syracuſas* irrepens, in foro cum ſuis occiditur: quos inter *Dionyſius* erat is, qui poſtea tyrannidem occupavit anno belli *Peloponneſiaci* ultimo; ſiquidem [f] *Dionyſius Halicarnaſſ.*

f Lib. 7. init.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

naſſ. ſcribit, Archonte *Callia*, anno tertio Olympiadis 93. (cœpit is anno Periodi *Julianæ* 4309.) [a] *Dionyſium Syracuſis* tyrannidem obtinuiſſe; (1) quod eodem aſtu, ac *Piſiſtratus Athenis* olim, perfecit.

a Diod. 13. Xenoph. lib. 2. Ἑλλην.

CAPUT. X.

De iis, quæ poſt Peloponneſiacum *bellum memoratu digna geſta ſunt, uſque ad* Philippi Macedonis *tempora.*

b Xenoph. lib. 2. Ἑλλην. Diod. 13. & 14.

POST [b] *Athenas* à *Lyſandro* captas, cùm 30. viris rerum illic ſumma permiſſa foret, ii crudeliter in cives graſſantes, à *Thraſybulo* ſunt ejecti, ac libertas *Athenis* reſtituta anno 4. Olympiadis 94. quarto ab eadem urbe capta. (2) Quo ipſo *Cyrus* junior, *Darii* filius, *Artaxerxis Mnemonis* frater, & à patre *Aſiæ* præfectus, cum *Græcorum*, & imprimis *Lacedæmoniorum*, fretus auxilio, contra fratrem arma ſumpſiſſet, in prælio cæſus eſt. *Græci* auxiliares ad quinque millia ex decem redacti, duce inter alios [c] *Xenophonte* per *Armeniam*, & *Paphlagoniam*, & infeſtos Regis exercitus in *Græciam* admirabiliter evaſere anno primo Olympiadis 95.

c Xenoph. in libris Ἀναβάσ. Chion ad Matridem.

Interim ab *Artaxerxe Pharnabazus* & *Tiſſaphernes Aſiæ* præpoſiti. *Lacedæmonii* (3) ad *Pharnabazum* con-

(1) *Quod eodem aſtu, ac Piſiſtratus.*] V. ſup. lib. 2. c. 12.

(2) *Quo ipſo Cyrus junior.*] Obſcuriora hæc videntur, quia Auctor noſter ſeriem Regum Perſarum non accuratè retulit: ſcil. inter Artaxerxem Longimanum & Mnemonem occurrunt Xerxes II. Secundianus, vel Sogdianus, & Darius Nothus, qui tres reges 20. annos occupant: per hos 20. annos geſtum eſt bellum Peloponneſiacum, & Artaxerxis Mnemonis anno 1. deſiit. Anno regis illius 3. in illum exercitum duxit Cyrus frater, de quo hic Auctor noſter.

(3) *Ad Pharnabazum contra Tiſſaphernem adjungunt ſeſe.*] De variis Peloponneſiorum cum Regiis Legatis fœderibus, & quomodo Tiſſaphernes illis ſuſpectus in apertum tandem cum illis odium venerit, vid. *Thucyd. lib.* 8.

contra *Tiſſaphernem* adjungunt ſeſe, & ab eodem *Conon Athenienſis* claſſi præficitur. A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

Ageſilaus quoque, in *Aſiam* profectus, ibi multa fortiter gerit. [a] Sed pace cum *Perſis*, occiſo ab Rege *Tiſſapherne*, facta, cùm *Bœoti*, *Athenienſes*, *Corinthii* & *Argivi* contra *Lacedæmonios* conſpiraſſent, revocatus in patriam adverſus *Bœotos* ancipiti exitu pugnavit. Hoc anno 2. Olympiadis 96. refert *Diodorus*.

[a] Diod. 14. Xenoph. 4. Ἑλλην. Plut. in Ageſil. Corn. Nep. in Ageſil.

Exinde *Lacedæmoniorum* vires in deterius verſæ. Quin & ad *Gnidum* navali certamine vincuntur à *Perſis*, *Conone* duce. Quo tempore ſol defecit, ut *Xenophon* & *Plutarchus* in *Ageſilao* meminerunt. Id autem contigit anno Periodi *Julianæ* 4320. *Auguſti* 14.

Clariſſimi per id tempus imperatores fuere: *Athenis* quidem *Iphicrates*, *Chabrias*, *Thraſybulus*, *Timotheus*; apud *Thebanos*, *Pelopidas* & *Epaminondas*, vir non ſolùm philoſophiæ doctrinæque laude, ſed etiam militaris rei gloria, & integritate vitæ, perilluſtris, qui *Thebanos* ſuos ad capeſſendum *Græciæ* principatum erexit. Nam *Lacedæmonios*, priſtinum recuperare decus perfidia magis, quàm virtute, nixos ſecundis aliquot præliis fregit. *Phœbidas* dux ab illis contra *Corinthios* miſſus *Cadmeam*, *Thebarum* arcem, fraudulenter [b] occupavit, in eaque urbe tyrannos conſtituit anno tertio Olympiadis 99. ùt putat *Diodorus*. Sed *Pelopidæ* conſilio & arte libertatem cum arce recuperarunt poſt annos quatuor. Hinc adverſus *Lacedæmonios* junctis in unum viribus civitates *Græciæ* conſpirant, ducibus *Athenienſibus*. Sed *Artaxerxes* in *Ægyptum*, quæ defecerat, bellum movens, ne exercitus ſui in *Græcia* detinerentur, edixit omnibus, ut ab armis abſtinerent, ac priſtinam libertatem, ſublatis omnibus præſidiis, reciperent: ſe eos, qui detrectarent, pro hoſtibus habiturum. Huic pacis conciliatori cupidè *Græci* omnes obtemperarunt, præter *Thebanos*, quos ab ea pace *Epaminondas* deterruit. Sed non diuturna fuit illa *Græcorum* concordia. Statim enim recrudeſcente bello acrius inter ſe dimicarunt. *Thebani* contra *Athenienſes* arma ſumpſerunt, ac *Platæas*, vetere inducti odio,

Athenienſes illuſtres duces.

[b] Xenoph. Hell. 5. Diod. 15. Plur. Pelop. Juſt. 6. Cor. Nep. in Pelop.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Leuctrica pugna.* a Xen. Hell. 6. Corn. Nep. in Epam. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 31.

odio, ſubverterunt. Poſt adverſus *Lacedæmonios* converſus eſt impetus. Qui ad *Leuctra Bœotiæ* longè plures à paucioribus *Thebanis*, *Epaminonda* duce, ſuperati, *Cleombroto* etiam occiſo. [a] Ea clades anno ſecundo Olympiadis 102. contigit, *Diodoro* teſte.

Deinceps contemptui eſſe cœpere *Lacedæmonii*, qui & rurſum ab *Arcadibus* vincuntur. *Thebani* porrò, *Epaminondam* ſecuti, in *Laconicam* irrumpunt, ac *Spartam* obſident. *Lacedæmonii* opem ab *Athenienſibus* poſtulant. Sed, utriſque fruſtrà repugnantibus, iterum *Lacedæmoniorum* agrum populatus eſt *Epaminondas*. Demùm, anno tertio Olympiadis 103. à *Perſarum* Rege reconciliati ſunt *Thebanis Lacedæmonii*. Illi contra *Alexandrum Pheræum* Tyrannum arma convertunt: adverſus quem pugnans *Pelopidas*, & victor, occiditur. (1) Rurſus *Thebani* à *Mantineenſibus*, qui ab reliquis *Arcadibus* diffidebant, ad auxilium vocati, *Epaminonda* imperatore bellum gerunt. [b] Is ad *Mantineam* cum *Lacedæmoniis* & *Arcadibus* poſtremo prælio conflixit; in quo victor ex vulnere paulò poſt occubuit, anno 2. Olympiadis 105.

b Diod. 15. Xen. 7. Corn. Nep. in Epam. *Epaminondæ mors.*

c Diod. 15. Plut. Ageſ. Corn. Nep. in Ageſ. Xenoph. in Encom. Ageſ. *Dionyſius pater tyrannus.* d Diod. 15.

Anno ſequente mortuus eſt [c] *Ageſilaus*, annum agens 84. regni 41. in *Cyrenaica*, cùm ex *Ægypto*, in quam *Tachoni* Regi, qui à *Perſis* defecerat, opem allaturus venerat, rediret in patriam.

[d] At in *Sicilia Dionyſius* interim aſſiduè bellabat. Nec minùs cum ſuis, quàm cum externis, hoc eſt, *Carthaginenſibus*, illi negotium fuit. *Syracuſanos* rebellantes compreſſit ſæpius, *Lacedæmoniorum* etiam opibus adjutus. Contra *Carthaginenſes* verò perpetuò certavit. Qui & *Imilcone* duce *Syracuſas* obſidentes, cum ex ſacris profaniſque prædas agerent, peſtilentia pariter, & hoſtili claſſe à *Syracuſanis* & *Dionyſio* terra marique ſunt oppreſſi, anno, ut ait *Diodorus*,

(1) *Rurſus Thebani à Mantineenſibus, qui ab reliquis Arcadibus diffidebant, in auxilium vocati.*] Imo e contrario *Mantineenſes* ſibi in auxilium evocarunt *Lacedæmonios* & *Athenienſes* contra reliquos *Arcades;* quare hi viciſſim advocarunt *Epaminondam* & *Thebanos.* J. C. R. Vid. Præf. *Jac. Perizon.* & *Xenoph.* Hellen. lib. VII.

dorus, primo Olympiadis 96. Sed iidem rurſus ex integro *Siciliam* adorti ſunt. Tum pace cum *Dionyſio* juncta, cùm idem bellum poſtea facere vellet, in ipſo apparatu [a] obiit ex crapula, poſtquam *Lenæis* Ludis victorem ſe renunciatum *Athenis* audiſſet. [b] Regnavit annis 38. cum 25. natus tyrannidem occupaſſet: mortuus eſt ineunte Olympiade 103. anno ante *Chriſtum* 368. ac ſucceſſorem habuit cognominem filium. [c] Contra quem *Dio*, *Hipparini* filius, cujus ſororem *Ariſtomachen* ſuperior *Dionyſius* habuit in matrimonio, duabus onerariis inſtructus, è *Græcia* proficiſcitur, & per abſentiam Tyranni *Syracuſas* occupat. Qui cùm arcem præſidio teneret, nec ullas ab *Syracuſanis* conditiones impetrare poſſet, in *Italiam* navigavit. Interim *Dio* à *Zacynthiis* mercenariis jugulatur [d] anno 3. Olympiadis 106. *Dionyſius Syracuſas* decimo, poſtquam ejectus erat, anno recuperavit, ſecundo Olympiadis 108. Poſtremo *Timoleon Corinthius*, à *Syracuſanis* expetitus, *Dionyſium* exuit regno, & *Corinthum* mittit, ubi privatus in ludo puerili conſenuit. Factum illud eſt anno 2. Olympiadis 109. ante *Chriſtum* 343.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Diod. 15.

[b] Cic. Tuſc. 5.

Dionyſius junior.

[c] Diod. ib. Corn. Nep. & Plut. in Dione.

Dio.

[d] Diod. 16. Plut. Corn. Nep. in Dione.

[e] Secundum hæc *Timoleon*, tyrannidis ſublatis reliquiis, *Carthaginenſes* memorabili pugna ſuperavit, *Thargelionis* 7. quæ in *Maii* diem 26. incidit, exeunte quarto Olympiadis 110. atque ita pacata *Sicilia*, quod reliquum vitæ habuit, ibidem placidiſſimè tranſegit.

Timoleon.

[e] Plut. Corn. Nep. in Timol. Diod. 16.

CAPUT XI.

De bello ſociali Græcorum, *& ſacro*, *ac* Philippi Macedonis *rebus geſtis.*

SOCIALE [f] porrò bellum in *Græcia* concitatur anno tertio Olympiadis 105. in quo adverſus *Athenienſes Byzantii*, *Rhodii*, *Coi*, *Chii*, cum *Mauſolo*, *Cariæ* Principe, conſpirarunt. *Chares* eodem anno cæſus in acie dux *Athenienſium*. Sed idem bellum anno quarto terminatum eſt.

[g] Eodem tempore bellum alterum in *Græcia* conflatum

[f] Diod. 16.

[g] Diod. 16. Pauſan. Phoc. p. 318. Juſt. 8. Oroſ. 3. c. 12.

A. 4186. Per. Jul. ad 4410. *Bellum Phocenſe.* flatum eſt, quod *ſacrum* nominarunt. *Amphictyones* (Judices hi ſunt è communi *Græcia* delecti) *Lacedæmoniis* & *Phocenſibus* multam dixerant: illis, quòd *Cadmeam*, *Thebarum* arcem, occupaſſent; his, quòd agri ſacri nonnihil tenerent. *Philomelus Phocenſibus* ſuis auctor eſt, ut *Delphicum* templum diripiant. Eo ſacrilegio contacta civitas aliquanto tempore contra *Locros* ac *Thebanos* ſecundo Marte pugnavit. Ad extremum ultima gentis clade tantum ſcelus expiatum eſt. Qua in re memoria dignum eſt, quod apud *Euſebium* [a] *Philo* ſcriptis prodidit. Cum lex eſſet, ut ſacræ pecuniæ expilatores præcipitio, vel ſuffocatione in aquis, vel incendio perirent, duces tres *Phocenſium* ſacrilegii participes tribus his pœnarum formis eſſe conſumptos. Primus *Philomelus* à *Thebanis* victus ſeſe præcipitavit, anno, ut ſcribit *Diodorus*, tertio Olympiadis 106. Poſt illum, *Onomarchus* à militibus ſuis in mare demerſus ibidem præfocatus eſt anno 4. ejuſdem Olympiadis. Tertius *Phayllus* anno ſequente in templo, quod apud *Abas* fuit, vivus concrematus eſt, quanquam *Diodorus* aliique tabe periiſſe referunt. Confectum eſt hoc bellum à *Philippo Macedoniæ* Rege, cujus ad auxilium *Thebani* confugerant. Quippe *Phocenſes* à *Lacedæmoniis* & *Athenienſibus* adjuvabantur. Ergo *Phocenſium* urbes omnes ſolo æquatæ, præter *Abas*, quæ ſacrilegii participes non fuerant. Cœptum eſt hoc bellum, ut ait *Diodorus*, anno 2. Olympiadis 106. à conditu *Romæ* 399. finitum eſt anno decimo, quàm initum erat, exeunte ſecundo Olympiadis 108. Periodi *Julianæ* 4368. quamvis [b] *Pauſanias* Prætore *Athenis Agathocle*, & anno 4. Olympiadis 105. inchoatum eſſe velit, & ineunte 108. Olympiade deſiiſſe, Archonte *Theophilo*, biennio ante *Diodorum*. Sed *Diodori* verior eſt ſententia. Siquidem [c] *Demoſthenes Orat. de ementita legat.* teſtatur, eodem anno, quo *Phocenſium* urbes everſæ ſunt à *Philippo*, *Pythicos* ludos eſſe celebratos, ad quos propter luctum *Athenienſes* θεωρὰς & θεσμοθέτας, *ſacros* videlicet *legatos*, non miſerunt. Atqui [d] *Pythia* exeunte anno ſecundo tetraëteridos Olympicæ peragebantur.

Hæc victoria *Philippo* gratiam & auctoritatem apud *Græ-*

[a] Philo de Provid. apud Euſeb. 8. de Præpar. Euang. pag. 331.

[b] Pauſ. Phoc. p. 318.

[c] Demoſth. περὶ παραπρ.

[d] Vide l. 1. de Doct. Temp. c. 33.

Græcos, ac poſtremò dominatum peperit. Hic *Amyn-ta* genitus, *Thebis* obſes apud *Epaminondam* aliquandiu vixit, ejusque diſciplina tantum profecit, quantum res ab eo geſtæ poſtea declararunt. [a] Mortuis fratribus tribus, eorumque noviſſimo *Perdicca*, anno ſecundo Olympiadis 105. regnum tenuit. Eo anno victis ad *Methonem Athenienſibus*, pacem deinde cum *Amphipoli* reddidit, ut eo liberius finitimos ſubjugare ſibi poſſet. Ergo *Pæones* & *Illyricos* vincit. Inde *Amphipolin* capit. Superatis Regibus tribus, *Thraciæ*, *Pæonum* & *Illyriorum*, *Olynthios* deinde, præpotentem in *Thracia* civitatem, ſuis artibus, hoc eſt, dolo ac muneribus, in poteſtatem redegit, ineunte 108. Olympiade. Quo eodem, *Phocenſibus* deletis, ſacro bello, cui adjutor & dux à *Thebanis* adſcitus erat, finem impoſuit.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Diod. 16. Juſt. 8.

Philippus Macedo.

[b] Anno tertio Olympiadis 109. mortuo *Arymba*, Rege *Moloſſorum*, *Alexandrum*, uxoris ſuæ *Olympiadis* fratrem, excluſo *Æacida*, *Arymbæ* filio, *Pyrrhi* patre, regem facit.

[b] Plut. Pyr.

Byzantium oppugnans, *Athenienſium* aliorumque *Græcorum* conſenſu territus, ab incœpto deſtitit, pacemque cum *Athenienſibus* facit Olympiade 110. qua anno tertio diſſoluta, cum iiſdem *Athenienſibus* & *Bœotis* ad *Chæroneam* conflixit, ac victoria moderatè uſus, hortatu *Demadis* pacem cum *Athenienſibus* ſocietatemque renovavit. [c] Poſt *Chæronenſem* victoriam inſigne hoc moderati animi ſpecimen dedit, quod ſe quotidie conditionis admoneri ſuæ juſſit, adhibito puero, qui ei, antequam prodiret, ter illud acclamaret, *Philippe, homo es.* Denique dux contra *Perſas Græci* nominis electus, cùm ſe ad bellum compararet, in ipſa celebritate ludorum, quos *Ægis* in *Macedonia* peragebat, à *Pauſania*, ſtipatore corporis ſui, incertum an *Olympiadis* conjugis, & *Alexandri* filii conſilio, ex improviſo [d] confoditur, ineunte Olympiade 111. ante *Chriſtum* 336. Regnavit annos 24.

[c] Ælian. lib. 8. Var. c. 15.

[d] Diod. 16. Juſt. 8. & 9.

A. 4186.
Per. Jul.
ad 4430.

CAPUT XII.

Romanorum *res ab initio* Peloponneſiaci *belli ad obitum* Philippi, *id eſt, ab A. U.* 323. *ad* 418.

ROMÆ ab initio *Peloponneſiaci* belli ad mortem *Philippi*, varia bella confecta ſunt. [a] Nam præter *Æquos* & *Volſcos*, etiam cum *Vejentibus* negotium fuit. Quorum urbs obſeſſa eſt, eaque obſidio annos decem tenuit. Ac tùm primùm ſub pellibus hyems agi cœpta. Initium obſidendi factum eſt anno U. C. 349. Capta urbs eſt anno 358. à *Camillo* Dictatore. Idem *Faliſcos*, non tam armis, quam juſtitiæ opinione, ad imperium adjecit anno urbis 360.

[a] Liv. 4. & 5. Flor. l. 1. c. 12. Eutrop. 1.

(1) [b] Sed a *Gallis* victrix ipſa *Roma* propemodum eſt deleta. Qui cùm anno 363. *Cluſium* obſediſſent, ac *Romani* legatos ad ipſos miſiſſent *Fabios* tres, iique contra jus gentium prima in acie pugnare conſpecti eſſent, omiſſo *Cluſio*, ad urbem advolarunt.

[b] Liv. 5. Flor. 1. c. 13. Plut. Cam. Eutrop. 1. Vide Part. 2. lib. 3. c. 11.

Capta Urbs à Gallis.

Primo impetu fuſi fugatique ad *Alliam Romani*, qui obviam iverant. Urbs deinde capta & incenſa; Capitolium, quò ſe flos civitatis receperat, obſeſſum; &, abſque *Manlio* fuiſſet, clam invadentibus barbaris captum foret. Sed clangore anſeris excitatus *Manlius*, ac deinde reliqui, ſubeuntes per acclive *Gallos* egere præcipites. Interim *Camillus*, qui *Ardeæ* exſulabat, revocatus, abſenſque Dictator eſt factus. Is collectis copiis *Romam* adveniens, inde *Gallis* ejecit, & ad octavum lapidem delevit penitùs.

Poſt hæc *Romanos*, relictis *Romæ* ruinis, *Vejos* migrare cupientes, ægrè *Camillus* Dictator compeſcuit, & ad inſtaurandam patriam adduxit. *M.* verò *Manlius*, ob ſervati Capitolii decus, à quo & *Capitolini* cognomen acceperat, elatus arrogantia, dum per

M. Manlius.

(1) *Sed à Gallis &c.*] CC. annis anteà, regnante ſcil. *Tarquinio Priſco*, jam Galli in Italiam, duce Belloveſo, penetraverant; ſed brevi recedere coacti fuerant. *Liv. lib.* 5.

per ambitionem ac popularem gratiam viam ſibi affectat ad regnum, [a] ex illo ipſo, quod erat tutatus, *Tarpejo* ſaxo dejicitur anno U. C. 370. A. 4186. Per. Jul. ad 4130. [a] Liv. l. 6. Plut. Cam.

[b] Magna deinde patricios inter & plebejos altercatio fuit. Nam *C. Licinius Stolo* & *L. Sextius*, Tribuni plebis, legem anno U. C. 377. promulgarunt de plebejo altero creando Conſule. Huic patribus acerrimè reſiſtentibus, nullum curulem Magiſtratum paſſi ſunt fieri Tribuni. [c] Ita *Romæ* quinque annorum ἀναρχία fuit. Ac demùm pervicit plebs anno 387. & anno ſequenti primus è plebe Conſul factus eſt *L. Sextius*. [b] Liv. 6. Flor. 1. c. 26. [c] Liv. 7. *Primus è plebe Conſul.*

[d] Anno U. C. 392. cùm ingens medio in foro terræ hiatus exſtitiſſet, ac reſponſum foret, id illi dicandum eſſe, quo plurimùm Pop. Rom. poſſet; quid illud eſſet dubitantibus omnibus, *M. Curtius*, juvenis bello egregius, armatus, & equo inſidens in voraginem ſeſe demiſit, ratus nullum magis *Romanum* bonum, quàm arma virtutemque, eſſe. [d] Liv. 7. Oroſ. 3. c. 5. *M. Curtius.*

Cum *Tiburtibus*, *Tarquinienſibus*, & *Faliſcis* bellum deinde fuit; præſertim anno U. C. 398. quo, ad terrorem Sacerdotibus cum facibus & anguibus præmiſſis, *Faliſci* & *Tarquinienſes*, acerrimè certantes, à *Fabio* Coſ. victi ſunt. Utriſque induciæ in annos 40. conceſſæ anno 403.

Cum *Gallis* quoque non ſemel res fuit. His in acie ſtantibus, *M. Valerius*, Trib. militum, annos natus tres & viginti, *Gallum* quemdam, *Romanos* ad certamen provocantem, corvi auxilio ſuperavit anno U. C. 405. unde *Corvini* cognomen, & anno ſequente Conſulatum, meruit.

[e] Sed nullum gravius ac diuturnius, quàm *Samniticum* bellum, accidit, quod anno Urbis 411. *Campanorum* rogatu ſuſcepere *Romani*. Illi enim à *Samnitibus* victi, *Romanis* deditionem fecerunt. Quare pro dedititiis ſumpſere bellum, quod [f] ad annos 70. vel uno ampliùs, extenſum eſt; etſi domiti ſæpiùs identidem in fœdus reſtituti ſint; velut anno 413. quo [g] *Latini* novi hoſtes ſucceſſere. Sed ii ſequente anno à duobus victi Coſs. *Torquato* & *Decio*, quorum alter filium, quod injuſſu ſuo pugnarat, ſecuri percuſſit; alter ſe pro exercitu devovit, de- *Samniticum bellum.* [e] Liv. l. 7. Flor. l. 1. c. 16. Eutrop. 2. [f] Liv. 31. [g] Liv. 8. Flor. l. 1. c. 14. Oroſ. 3. c. 9.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. ditionem & ipſi faciunt. Mox rebellantes iterum, anno 416. penitùs ſubacti ſunt.

CAPUT XIII.

Qui ingenii gloria præſtiterunt circa idem tempus.

Plato. [a] Diog. in Plat. ex Apollod.

IN [a] *Græcia* claruerunt ingenii commendatione ex Philoſophis primùm *Plato*, qui natus Olympiade 88. ejuſque anno primo, *Thargelionis* ſeptima, Archonte *Aminia*, qui *Epaminon* aliàs dicitur, quod anno mundi 3556. incidit. [Hoc enim anno *Aminiæ* magiſtratus deſiit, paulò ante initium Olympiadis.] Mortuus eſt anno primo Olympiadis 108. Archonte *Theophilo*, Urbis conditæ 406. ante *Chriſtum* 348. annum agens 81. Hic anno ætatis viceſimo *Socratem* audire cœpit. Quare non ampliùs quàm octo annos auditor illius eſſe potuit. Mortuus eſt enim *Socrates* anno primo Olympiadis 95. cum *Plato* octavum & viceſimum annum ætatis ageret.

[b] Diog.

[b] *Platonis* ſcholam excepit ſororis ejus filius *Speuſippus*; qui anno ſecundo Olympiadis 110. moritur, Archonte *Lyſimacho*. Ita octo circiter annos ſcholæ præfuit. Hunc in adulterio deprehenſum obiiſſe auctor eſt [c] *Tertullianus*. *Speuſippo Xenocrates* ſucceſſit annos 25.

[c] In Apol. c. 46.

Ariſtoteles. [d] Diog. Laërt.

[d] *Ariſtoteles*, ſectæ *Peripateticæ* conditor, natus eſt anno, ut putat *Apollodorus* apud *Diogenem*, primo Olympiadis 99. ante *Chriſtum* 384. *Platone* junior annis circiter tribus & quadraginta. Cui anno ætatis 17. operam dare cœpit, audiitque annos viginti; ac mortuus eſt anno ætatis 63. Olympiadis 114. anno tertio, quo & obiit *Demoſthenes*.

Eudoxus. [e] Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 6.

[e] *Eudoxus Cnidius* floruit Olympiade 103. ut ait *Diogenes*: qui & Aſtronomiæ princeps ætate eſt habitus illa.

Xenophon. [f] Diog.

[f] *Xenophon*, *Platonicorum* columen, eodem tempore non ſolùm philoſophiæ, ſed etiam militaris ſcientiæ gloria celebris extitit. Hic anno 4. Olympiadis 94. *Xenæneto* Archonte, anno ante obitum *Socratis*, contra *Artaxerxem* cum *Cyro* ejus fratre profectus, finito

130
131
148
ARISTOTELES.
ARISTOPHANES.
148
148
THEOPHRASTUS
149
XENOCRATES.
EPICURUS.
DEMOSTHENES.
154
161
173
ARCHIMEDES.
ARATUS SICYONIUS
CHRYSIPPUS.

finito bello, *Græcos* auxiliares incolumes reduxit in *Græciam.* Moritur *Corinthi* anno primo Olympiadis 105. *Callidemide* Archonte, quo & *Philippus Macedoniæ* regnare cœpit: qui eſt mundi 3625. A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Hiſtorici quoque præſtantes hoc ſæculum illuſtrarunt; quorum princeps *Thucydides.* De quo memorabilis eſt *Gellii* locus ex *Pamphilæ libro* 11. Hellanicus *in initio belli* Peloponneſiaci *fuiſſe quinque & ſexaginta annos natus videtur:* Herodotus *tres & quinquaginta*; Thucydides *quadraginta.*

[a] Gellius lib. 15. c. 23.

Philiſtus Syracuſanus, *Dionyſii* utriuſque Tyranni familiaris, obiit Olympiade 106. cùm pro minore *Dionyſio* contra *Syracuſanos* navali prælio certaret, ut ex *Diodoro* ſupra retulimus.

Vixit & *Theopompus*, *Iſocratis* diſcipulus, & *Ephorus Cumæus* ex *Æolide. Cteſias* quoque *Cnidius* Medicus, qui *Artaxerxis Mnemonis* & *Cyri* junioris tempore floruit. *Iſocrates* verò, eloquentiæ magiſter, natus Olympiade 86. Archonte *Lyſimacho*, quinque annis ante bellum *Peloponneſiacum*, mundi 3548. uti *Dionyſius* & *Plutarchus* in ejus Vita referunt; obiit eo anno, quo ad *Chæroneam* victi ſunt *Athenienſes*, Archonte *Charonida*, ſive *Charonda*, mundi 3646. undecenteſimo ætatis anno.

Inter Poëtas nobiles fuerunt *Ariſtophanes* Comicus circa tempus belli *Peloponneſiaci*; *Eupolis*, *Cratinus*, iidem Comici; *Philoxenus Cythereius*, *Timotheus*, *Teleſtes* Dithyrambici, ut refert *Diodorus lib.* 14. Sed & *Dionyſius* Tyrannus major Tragœdias ſcripſit. (1)

C A-

(1) Magnus hic in Auctoris noſtri Rationario occurrit hiatus. Seriem nimirum *Hiſtoriæ Judaicæ* à Cyri primo edicto, de quo *ſup. lib.* 11. c. XI. ſub fin. ad Alexandrum Magnum omninò omiſit. Ea igitur ex libris Sacris *Eſdræ*, *Eſtheræ*, *Nehemiæ*, *Zachariæ*, *Aggai* & *Malachiæ*, præterea ex Hiſtoria gentis illius à *Joſepho* conſcripta, peti debet. Nobis præcipuos eventus populum hunc ſpectantes breviter hic ſuppleviſſe ſat erit.

Poſt edictum Cyri clam primùm Rege illo ſuperſtite, deinde verò apertiùs ſub Cambyſe illius filio, qui Eſdræ Aſſuerus dicitur, Judæis nocere conati ſunt Samaritani. Cum eorum litteræ Cambyſis ſucceſſori (Mago ſcil. qui *Eſdræ* 4. 7-16. Artacshaſta dicitur) traditæ fuiſſent, hic Hieroſoly-

mam

A. 4186.
Per. Jul.
ad 4430.

CAPUT XIV.

De Alexandro Magno *ejuſque tempore, ac rebus ab eo geſtis, morte* Darii, *& occaſu* Perſici *Imperii*, Alexandri *obitu*.

a Diod. Plut. in Alexand. Arrian. Curt. Vid. l. 10. de Doct. Temp. c. 22. & Paral. pag. 856.

[a] ALEXANDER, *Philippi* filius, ob rerum geſtarum excellentiam *Magni* cognomen aſſecutus, naſcitur Olympiade 106. anno Urbis 398. mundi

mam ædificari vetuit A. a. C. 521. & Samaritanis, illius authoritate fultis, in Judæos identidem irruentibus, Templi & urbis reſtaurationis opus turbatum, tandemque planè intermiſſum eſt uſque ad annum 2. regni Darii filii Hyſtaſpis, hoc eſt, circiter per 3. annos. *Eſdræ* 4.

Poſt triſte illud intervallum, Judæi, hortantibus prophetis Zacharia & Aggæo, intermiſſum opus reperierunt, edicto Cyri innitentes, quod perpetuum & immutabile eſſe debebat. Cumque à Tatnaïo, Præfecto regionis cis flumen, ejuſque ſociis, turbarentur, novum Darii reſcriptum obtinuerunt, quo non tantum in opere pergendi libertas illis conceſſa eſt; ſed præterea Tatnaïus & ſocii juſſi ſunt Judæos omni ope juvare, etiam collatis ex tributo regio expenſis. *Eſdr.* 6 A. a. C. 519.

Circa idem tempus, & ſub hoc Rege reponi debet hiſtoria *Eſtheræ*, ejus nominis libro contenta.

Anno 6. Darii hujus perfectum à Judæis & dedicatum fuit Templum A. a. C. 515.

Ex eo tempore uſque ad Darii mortem, per totum Xerxis, illius filii, regnum, & primos Artaxerxis Longimani annos, nulla in Judæorum ſorte occurrit mutatio alicujus momenti: de bello Græcis inferendo tantum cogitabant Perſæ. Sed Artaxerxis Longimani anno 7. Eſdras ſacerdos ad Rempublicam Judaicam conſtituendam & Eccleſiam reformandam Hieroſolymam miſſus eſt, novo inſtructus edicto, quo pleniſſima huic populo concedebatur libertas. *Eſdr.* c. 7. & 8. Cum adveniſſet, varia circa Religionem conſtituit, imprimis verò alienigenarum uxorum miſſionem ſeveriſſimè juſſit. *Eſdr.* c. 10. A. a. C. 467.

Cùm verò iterum à Sanballato Horonita Moabitidis, & Tobia Ammonitidis Toparchis urgerentur Judæi, Nehemias, Artaxerxi à poculis, anno ejus regni 20. præfecturam Judææ, & ædificandæ Hieroſolymæ ampliorem, quàm hucuſque data fuerat, poteſtatem accepit, qua quomodo uſus fuerit in illius libro habetur. Inde porrò 70. Danielis ſeptimanarum ini-

di 3628. ante *Chriſtianam* æram 356. quod *Diodorus*, *Plutarchus*, aliique confirmant. *Plutarchus* verò ſextum etiam diem *Hecatombæonis* adſcribit. Quo tempore *Philippo* refert, capta *Potidæa*, (1) tres optatiſſi- A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

initium duci debere exiſtimant recentiores ferè omnes Chronologi: fuit is annus ante Ær. Vulg. 454. Vide *Uſſer.* ad hunc annum, & *Diſſert. Gallic. D. Le Blanc* de 70. Danielis Hebdomadibus.

Nehemiæ cura, fremente licet Sanballato aliiſque vicinis hoſtibus, urbis mœnia perfecta & dedicata ſunt, variaque officia tum ſacra tum politica accuratiùs ordinata.

Præfuit deinde Nehemias populo per 12. annos uſque ad Artaxerxis annum 32. quo iter ad Regem ſuſcepit. Eo abſente cùm variæ corruptelæ in Rempubl. & Eccleſiam Judaicam irrepſiſſent, ipſe poſt annum reverſus, omnia ſeveriſſimè correxit.

Illius tempore vixiſſe creditur & prophetaſſe Malachias. Poſtea deficientibus Prophetis illis ſucceſſiſſe *Viros Synagogæ magnæ* tradunt Judæi: his tamen temporibus ſub Praeſide ſeu Satrapa Perſa Rempublicam adminiſtrabat Senatus. Vid. *Joſeph. Antiquit. lib.* 11. *c.* 7.

Ad expeditionem Ægyptiacam proficiſcens Mnemonis ſucceſſor, Ochus, ſecum plurimos Judæos in Ægyptum adduxit A. a. C. 349. ex Ægypto rediens multos etiam è Judæis captivos Babylonem abduxit, plures etiam in Hyrcaniam ad mare Caſpium deportavit. Hæc ex Georgio Syncello habet *Uſſer.* ad A. a. C. 350.

Anno denique ante Chriſt. 336. Darius Codomanus Sanballetem genere Cuthæum, unde Samaritis origo eſt, in Samariam Satrapam miſit, qui ad Judæorum gentem ſibi devinciendam Nicaſo filiam ſuam Manaſſæ Judæo, fratri Jaddi ſummi ſacerdotis, nuptum dedit. Verum cum ob hanc alienigenam ductam ſacerdotio pulſus fuiſſet Manaſſes, ad ſocerum confugit, qui illi pollicitus eſt, ſe Novum Templum Hieroſolymitano ſimile in monte *Garizim* ædificaturum, cujus Pontifex eſſet Manaſſes; Templum illud Alexandri Magni auctoritate reverà a Sanballete, vel Sanaballate, ædificatum eſt A. a. C. 332. & Manaſſes ejus Pontifex conſtitutus, qui Judæos quàm plurimos, præcipuè alienigenarum conjugiis implicitos, ad ſe traxit. Inde odium illud ortum duxit, quod Chriſti tempore Judæos inter & Samaritas adeò vigebat. Vid. *Joſeph. Antiquit. lib.* 11. *c. ult.*

(1) *Tres optatiſſimos nuntios adveniſſe.*] De hac Plutarchi narratione vid. *Uſſer.* An. V. T. ad A. P. J. 4353.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

tatiſſimos nuntios adveniſſe; victoriæ de *Illyriis* à *Parmenione* partæ; & alterius *Olympicæ*; tum nati filii. Quæ omnia potuerunt eodem menſe *Loo*, vel *Hecatombæone*, contingere, non tamen eodem die nuntiata ſunt. Siquidem agones *Olympici* celebrabantur plenilunio menſis illius, qui *Hecatombæoni* reſpondebat. Niſi fortè menſis primus *Elidenſium* anno illo *Hecatombæonem Atticum*, vel *Loum* antevenerit. *Rupertus libro 9. de Victoria Verbi Dei, capite* 11. neſcio quo ex auctore prodidit, *Nectanebum* quendam maleficum, præſtigiis ſuis in *Ammonis* ac cornuti *Jovis* ſpeciem converſum, cum *Olympiade* rem habuiſſe, ex eaque *Alexandrum* genuiſſe.

Conſtat eadem nocte, qua in lucem editus eſt *Alexander*, *Dianæ* templum *Epheſi* deflagraſſe: de quo *Timæi* dictum exſtat; *minimè id eſſe mirandum, quòd* Diana, *cùm in partu* Olympiadis *adeſſe voluiſſet, abfuiſſet domo.* Quod ut acutè concinnèque repertum laudat [a] *Cicero*, *Plutarchus* ut ineptum ac frigidum jure contemnit.

[a] lib. 2. de Nat. Deor.

Alexander [b] anno ætatis 15. in diſciplinam traditus eſt *Ariſtoteli*. Anno porrò viceſimo, Urbis 418. ante *Chriſtum* 336. occiſo patre *Philippo*, regnare cœpit, [c] *Pythodoro Athenis* Archonte, qui & *Pythodemus* appellatus eſt.

[b] Diog. Laert. in Ariſtot.

[c] Arrianus initio l. 1.

Eodem, quo *Alexander*, anno (1) *Darius Codomanus*

(1) *Darius Codomanus.*] Omiſit iterum Auctor noſter in ſerie Regum Perſidis duos Reges, quorum nomina ſaltem & regni tempus & duratio notari debuiſſent. Ii ſunt Artaxerxes, Ochus dictus, & Arſes. Artaxerxes Ochus, Mnemonis filius, patris morte per decem menſes celata, apertè illi ſucceſſit, Rexque agnitus eſt A. a. C. 360. regnavit annos 23. juxta accuratiores Chronologos, pacem cum Græcis fovit, & totus incubuit expeditioni adverſus Ægyptum, cujus rege Nectanebo devicto, univerſam Ægyptum occupavit & crudeliſſimè tractavit, Deum Apim irriſit, cumque eum Ægyptii, ob inertem animum, Aſinum appellaſſent, ille Apim vi abſtractum immolavit aſino, carneſque ejus à coquis diſſecari, & ad cœnam præparari voluit. *Ælian. Var. hiſtor. lib.* 4. *cap* 8. *Suid. in* Ὦχος; *Uſſer. ad A. a. C.* 350. Tandem ægrotantem Ochum, Bagoas Eunuchus, medici Ægyptii ope

manus poſtremus *Perſarum* regnum auſpicatus eſt. Contra quem communibus *Græciæ* ſuffragiis, præter *Lacedæmonios*, imperator *Alexander* eligitur. Sed, ut erant mobilia *Græcorum* ingenia, dum in *Thracia* bellum gerit [a] *Alexander*, ab eo deficiunt. Eò cùm opinione celerius ille cum exercitu veniſſet, ab *Athenienſibus* cæteriſque placatus, contra *Thebanos*, qui pertinaciùs in ſententia manebant, arma tranſtulit, & urbem illorum vi expugnatam funditùs diruit *Boëdromionis* die 15. qui in *Octobris* quartum diem incurriſſe videtur, ſecundo anno Olympiadis 111. [b] Cæſa *Thebanorum* ad (1) 90000. in ſervitutem abducta 30000. liberi omnes ſub corona venierunt, *Philippi* exceptis hoſpitibus, qui puer in ea urbe obſes fuerat, nec non *Pindari* poſteris, cujus domum ſolam intactam reliquit *Alexander*.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Diod. 17. Arrian. 1. Plut. Juſt. 11.

[b] Ælian. 13. Var. c. 7.

Hinc, *Helleſponto* trajecto, in *Aſiam* venit anno mundi 3650. regni ſui, ut ait [c] *Zoſimus*, tertio. Habuit autem in exercitu peditum 30000. equitum 4500. Tam exiguis copiis, ſed fortiſſimorum ac veteranorum militum, *Perſarum* evertit imperium. Primus ad *Granicum*, amnem *Phrygiæ*, conflictus factus eſt, quo *Perſæ* ſuperati: victoriæ præmium fuit *Aſia* penè omnis, *Græcorum* frequentata coloniis, *Memnone* interim *Græco*, *Darii* duce præſtantiſſimo, inſulas populante.

[c] Zoſ. 1.

[d] Secunda ad *Iſſum Ciliciæ* pugna fuit, ante quam *Alexander* periculoſum in morbum incidit. Sed *Philippi* Medici ope citò convaluit. Victi denuò *Perſæ*, quorum in acie peditum quadringenta, equitum centena millia fuerunt. Caſtra *Darii*, cum ejus matre,

[d] Curtius l. 3.

ope veneno ſuſtulit, Arſemque, Ochi filium natu minimum, aliis omnibus filiis interfectis, in ſolio conſtituit A. a. C. 338.

Poſt biennium Arſem Regem idem Bagoas, ab eo ſibi metuens, liberoſque ejus omnes è vita ſuſtulit, & Darium, qui Codomanus dictus eſt, ex amicis unum, Arſanis, qui Ochi frater fuerat, filium in regno collocavit. V. *Curt. lib.* 6. *cap.* 4. & *Arrian. lib.* 2.

(1) 90000.] Ita quidem vulgo apud *Ælianum* legitur: ſed vide quæ iſthic notat *Perizonius*, qui pro 90000. legit 6000. J. C. R.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. tre, uxore, ac liberis, in poteſtatem *Alexandri* venerunt, qui ſumma humanitate & abſtinentia in captivos uſus eſt. Id evenit anno ante *Chriſtum* 333. mundi 3651. Sequente verò, qui Olympiadi 112. initium dedit, *Alexander* in *Phœniciam* venit. [a] Qua univerſa, præter *Tyrum*, potitus, cùm ad hanc urbem caduceatores miſiſſet, qui ad pacem hortarentur, eos *Tyrii*, contra jus gentium interfectos, in mare projecerunt. Hac ille exacerbatus injuria, urbem obſedit; & jactis in altum molibus, omnique machinarum genere aggreſſus, cùm illi, quà veniæ deſperatione, quà ſpe ab *Carthaginenſium* legatis, qui tum fortè aderant, auxilii facta, pertinaciùs reſiſterent, vi tandem expugnavit menſe ſeptimo. Tum exceptis, qui ad templa confugerant, trucidari omnes ac domos incendi jubet. Quindecim tamen millia ab *Sidoniis*, qui *Alexandro* militabant, occultata, & *Sidona* pervecta ſunt. Armatorum in urbe cæſa millia ſex: duo, quæ cædi ſuperſuerant, crucibus affixa per totum littus pependerunt. Capta eſt urbs, ait [b] *Arrianus*, (1) *Aniceto Athenis* magiſtratum obtinente, (qui *Niceratus* à *Diodoro* dicitur) anno ante *Chriſtum* 332. menſe *Hecatombæone*, qui circa ſolſtitium incidit. Huic urbi datum ab *Hephæſtione* Regem *Ballonymum* ſcribit *Diodorus*, regia oriundum ſtirpe, ſed propter inopiam ſuburbanum hortum colentem. Verùm ante captam *Tyrum*, non hujus urbis, ſed *Sidonis*, *Abdolominum* Regem eſſe factum [c] *Curtius* refert. *Gazam* exinde vi *Alexander* expugnat.

a Diod. Curt. 4. Arrianus Plut. Juſt. *Tyrus capta.*

b Lib. 2.

c Curt. l. 4.

Per idem tempus [d] *Hieroſolymam* veniens à *Jaddua* Pontifice eſt exceptus, & in templo ſacrificavit, ac *Judæis* quàm plurima largitus eſt, profeſſus ſe *Dii* in *Macedonia* eadem, qua ſummus Pontifex ſibi in occurſum venerat, ſpecie Deum vidiſſe, qui ad *Perſicam* expeditionem hortans victoriam polliceretur.

d Joſeph. lib. 11. c. 8.

Poſt

(1) *Aniceto.*] Apud utrumque, *Arrianum* & *Diodorum*, pro *Aniceto* & *Nicerato* legendum eſſe *Nicetum* docuit *Meurſ.* de Archont. IV, 13. J. C. R.

[a] Pòſt *Ægyptum* ingreſſus, *Ammonis Jovis* oraculum adiit, & inde revertens *Alexandriam* condidit. [b] Demum ultimo prælio ad *Arbela* cum *Dario* debellavit anno ſecundo Olympiadis 112. ante *Chriſtum* 331. Urbis conditæ 423. *Darium* porrò in exercitu decies centena militum habuiſſe millia, idem refert *Plutarchus*, qui cum *Arriano* conditum *Alexandriæ* ante profectionem ad *Ammonis* ſacrarium collocat. *Curtius* verò, *Diodorus*, & *Juſtinus* poſteriorem faciunt.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Diod. l. 17. Curt. 4. Plutarch. Alex. Juſt. 11.

[b] Part. 2. l. 3. c. 12. & 10. de Doct. Temp. c 31. Plin. 2. c. 70.

Quocirca annus idem ab orbe condito 3653. ante *Chriſtianam* æram 331. *Alexandrinæ* urbis initium, cladem *Perſarum* ad *Arbela*, ſive *Gaugamela*, tum *Perſici* finem imperii, & *Macedonici*, ſive *Græci*, in Oriente primordium attulit; qui & ſextus putatur *Alexandri* ab *Philippi* patris obitu.

Clades ultima Darii & Perſici imperii finis.

Darius ægrè dilapſus è pugna, perſequentem *Alexandrum* equorum celeritate fruſtratus eſt; ac dum novis coactis copiis bellum rurſus aggreditur, à *Beſſo*, *Bactrianorum* præfecto, indignè perimitur anno altero poſt *Arbelicam* cladem. Interim *Alexander*, *Suſiana* potitus & *Perſide*, caput gentis *Perſepolim* diripit: regia quoque *Perſarum* inibi ſuccenſa.

Nec minùs in *Græcia* ſecundo *Marte* contra *Lacedæmonios* pugnavit *Antipater*, præfectus *Alexandri*, quo in certamine Rex *Agis* occubuit.

At in Oriente victoriis magis, quàm paſſibus, omnia peragrans *Alexander*, *Hyrcaniam*, *Paropamiſadas*, *Caucaſi* incolas, *Indos*, victo priùs & capto illorum Rege *Poro*, ſubjugavit; tum varias latè nationes & provincias. *Beſſum* anno primo Olympiadis 113. deditum ſibi juſto ſupplicio punivit. Tot igitur proſperarum rerum ſucceſſibus elatus, ad poſtremum fortunæ magnitudinem non cepit, ac primùm humanæ ſortis oblitus Deo ſe genitum haberi voluit; tum adulatione, luxu, & crapula in crudelitatem converſis moribus, complures amicos, optimèque de patre ac de ſe meritos, occidit. In his *Parmenionem*, ducem fortiſſimum, ac *Philotam*, ejus filium, in ſuſpicionem temerè vocatos. *Clitum* in convivio per vinolentiam ſuaptè manu confodit. Biennio ferè antequam vita excederet, *Hephæſtionem* amiſit amico-

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. rum ſummum, cujus obitum fracto ac muliebri animo tulit; cujus corpus *Babylonem* deportari, ibique magnificentiſſimè ſepeliri juſſit; quin etiam pro Deo haberi voluit. Auctor *Lucianus* in libro *de calumnia.*

a Diod. l. 18. Arrian. 7. Plut. in Alex. Juſt. 12. Curt. 10. b Part. 2. l. 3. c. 12.

[a] Tandem regni ſui decimo tertio, hoc eſt, duodecim integris annis ac menſibus ſeptem exactis, *Babylone* ex morbo, quem ebrietate contraxerat, ſeu veneno, ut creditum eſt, obiit, [b] ætatis annum iniens triceſimum tertium.

CAPUT XV.

Quæ in Oriente ac Græcia *memoria digna geſta ſunt poſt mortem* Alexandri *ad* Pyrrhum *uſque.*

c Diod. l. 18. Dexippus apud Phot. Cod. 82. Curt. l. 10. Arrian. de rebus poſt Alex. obitum geſtis apud Phot. Cod. 92.

ALEXANDRO mortuo, quod is ſucceſſorem deſignare noluiſſet, totidem penè Reges emerſere, quot erant præfecti ac duces. [c] Summa tamen initiò penes *Perdiccam* potentiæ fuit, cui moriens *Alexander* annulum tradiderat. Alternantibus deinde ſententiis, *Aridæus*, ex *Philinna Theſſala*, *Philippi* ſcorto, genitus, Rex nomine ac ſpecie tenus factus eſt, eique *Philippi* nomen attributum, ac *Perdiccas* curator appoſitus; (1) tùm Satrapiæ præfecturæque omnes

(1) *Tùm Satrapiæ præfecturæque omnes in principes diſtributæ.*] Obſervare debuiſſet Auctor, Alexandro duos ſuperſtites fuiſſe filios, Herculem ex Barſine concubina, & Alexandrum è Roxane conjuge natum, aliquot menſibus poſt Alexandri M. obitum: *Curt. lib.* 10. *c.* 10. Prioris quidem, ut è concubina nati, in patris ſucceſſione non magna habita eſt ratio, ſed eum, ne nimiam autoritatem aliquando ad ſe traheret, Caſſander obſedit in urbe Pydna, ubi ab avia Olympiade, & matre Barſine educabatur A. a. C. 316. poſtque urbem deditione acceptam primùm eodem anno Olympiadem, cui tamen ſalutem promiſerat, è medio ſuſtulit, deinde A. a. C. 309. Herculem cum matre Barſine per Polyſperchontem, quocum fœdus inierat, Caſſander occidi curavit. *Diodor. Olymp.* 117. *A.* 4. *& Juſtin. lib.* 15. *c.* 2.

Alexandrum verò *Roxanes* filium quod attinet, illius ſtatim ac

omnes in principes diſtributæ. *Ptolemæo Lagi* filio *Ægyptus*; *Laomedonti Mitylenæo Syria*; *Philotæ Cilicia*; *Pithoni Media*; *Eumeni Paphlagonia* & *Cappadocia*, cum finitimis provinciis; *Antigono Pamphylia*, *Lycia*, & *Phrygia* major; *Caſſandro Caria*; *Meleagro Lydia*; *Leonnato Phrygia* minor; *Lyſimacho Thracia*; *Antipatro Macedonia*; *Aſiæ* ſuperioris provinciæ iis, qui tùm præerant, permiſſæ; *Seleucus* ſociorum equitibus præfectus. *Craterus* ab *Alexandro* miſſus jam erat in *Ciliciam* cum 10000. emeritorum; cui quidem unà cum *Antipatro Græcia* conceſſa.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. *Succeſſores Alexandri.*

Interim *Græci*, nuntiato *Alexandri* obitu, ubique tumultuati ſunt; imprimis *Athenienſes*, qui *Leoſthene* duce *Græcos* ad libertatem vocarunt; *Antipatrum* victum *Lamiæ*, quod *Theſſaliæ* oppidum eſt, obſederunt. Unde *Lamiaco* bello nomen impoſitum eſt, quod

Lamiacum bellum.

ac natus eſt, maxima ratio eſt habita, iſque Rex cum Aridæo dictus in Perdiccæ tutela aliquandiu vixit. Illum cum Aridæo, *Philippo* dicto, in exercitu habuit Perdiccas, in Ægyptum adverſus Ptolemæum proficiſcens anno à morte Alexandri ſecundo, a. C. 321. *Pauſan. in Att. p.* 5. *Juſtin. lib.* 13. *cap.* 6. Anno a. C. 319. Polyſperchon, *Regum tutor* dictus, Epiſtolam *Regum* (*Aridæi* ſcil. & *Alexandri*) nomine ad Eumenem ſcribit: *Plutarch.* & *Æmil. Prob. in Eumene.* Poſteà anno a. C. 316. idem Polyſperchon occiſa Olympiade Alexandrum cum matre Roxane in arcem Amphipolitanam cuſtodiendos miſit. *Diod. Olymp.* 116. a. 1. & *Juſtin. lib.* 14.

Anno a. C. 311. pax inter præcipuos duces Alexandri M. compoſita eſt in hanc ſententiam, ut certis regionibus quiſque imperaret, donec Alexander, Roxanes filius, ad maturam ætatem perveniſſet. Verùm paulò poſt ſub finem anni ſcil. Caſſander eum cum matre Roxane per Glauciam, cuſtodiæ illorum præfectum, occidi curavit, eorumque occultari cadavera. *Diodor. ad Olymp.* 117. a. 3. Vixit igitur hic Alexander, Magni filius, duodecim circiter annos à fine anni a. C. 323. ad finem 311. illo autem ſuperſtite nullum è ducibus Alexandri M. regium nomen ſumpſiſſe aſſerit *Juſtin. lib.* 15. *c.* 2. *Tanta in illis verecundia fuit, ut cùm opes regias haberent, regum tamen nominibus æquo animo caruerint, quoad Alexandro juſtus hæres fuit.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. quod anno proximo ab *Alexandri* obitu cœptum. [a] Sed inſequente, cùm ſe ad *Antipatrum Craterus* adjunxiſſet, victi ſunt ad *Cranonem Athenienſes*, *Metagitnione* menſe, qui in *Auguſtum* incidit; ac *Boëdromione*, hoc eſt, *Septembri*, *Macedonum* præſidium in *Munychiam* acceperunt.

[a] Auct. cit. & Plut. in Demoſth.

[b] At in oriente *Perdiccas*, in ſeſe transferre omnia cupiens, opprimendorum ducum initium à *Ptolemæo* inſtituit facere. Contra quem validum ducens exercitum, in ipſo *Nili* tranſitu conſpiratione ſuorum, quibus ob ſuperbiam inviſus erat, occiditur anno ante *Chriſtum* 322. *Eumenes* verò, qui *Perdiccæ* favebat, paulò ante cum *Cratero* & *Neoptolemo* facto prælio, utrumque vicit, ambobus cæſis, hoc etiam manu ſua perempto. Itaque tam iſte, quàm *Alcetas*, *Perdiccæ* frater, hoſtes judicati; reliqua ex *Ptolemæi* & *Antipatri* voluntate compoſita, penes quos & *Antigonum* principatus tunc erat. *Antigonus* contra *Eumenem* & *Alcetam* profectus, utrumque in *Piſidia* ſuperavit. *Antipater*, *Polyſperchonte* Regis *Aridæi*, & *Eurydices*, ejus conjugis, tutore facto, *Caſſandro* verò filio chiliarcho, moritur. Qua ſorte non contentus iſte ad *Ptolemæi* ſocietatem tranſiit. *Polyſperchon Olympiadem*, *Alexandri* matrem, quæ *Antipatri* metu in *Epirum* fugerat, in *Macedoniam* revocat. Ea poſtquam reſtituta eſt, *Philippum Aridæum*, ejuſque conjugem *Eurydicen*, ac pleroſque principes *Caſſandri* amicos interficit. Id anno ante *Chriſtum* 318. accidiſſe [c] *Diodorus* indicat: qui ſex annis ac menſibus quatuor *Aridæum* regnaſſe perhibet.

[b] Diod. Dexipp. Corn. Nep. ac Plut. in Eum.

Eumenes.

[c] Diod. 19.

Caſſander cum *Polyſperchonte* in *Græcia*, *Eumenes*, *Polyſperchontis* & *Olympiadis* fautor, in *Aſia* cum *Antigono* eodem tempore bella geſſerunt. *Athenæ* in *Caſſandri* poteſtatem veniunt: quibus, populari ſublato dominatu, curator adhibitus eſt *Demetrius Phalereus*, *Theophraſti* diſcipulus, vir facundia & philoſophiæ ſtudio ætate illa longè præſtantiſſimus. Ea mutatio Reipublicæ incidit [d] *Archippo* Prætore, anno tertio Olympiadis 115. cùm paulò ante *Phocionem* capitis damnatum, & à *Polyſperchonte* comprehenſum, *Athenaſque* miſſum, [e] cives ſui cicutæ hauſtu necaſſent. *Caſſander* anno 1. Olympiadis 116. *Ma-*

Demetrius Phalereus.

[d] Diod. 19.

Phocion.

[e] Plut. in Phoc. Corn. Nep.

Macedonia potitus, Olympiadem occidit, *Theſſalonicen*, *Alexandri Magni* ſororem, conjugem ducit. A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] In *Aſia* verò *Eumenes*, fatigato perdiu *Antigono*, tandem veteranorum militum *Argyraſpidum* perfidia proditus, ab eoque ſublatus eſt, anno decimo ab *Alexandri M.* obitu. Ex eo tempore opibus ac potentia auctus *Antigonus* contra *Caſſandrum* & *Ptolemæum* bellum inſtauravit, unà cum *Demetrio* filio, qui *Poliorcetæ* cognomen adeptus eſt, utroque profitente, ſe *Græciæ* civitates, quarum libertatem *Caſſander* oppreſſerat, recuperare velle. [b] Harum pleraſque per *Demetrium* filium legibus ſuis reſtituit. Imprimis *Athenas* quintodecimo anno, poſtquam *Lamiaco* bello in ſervitutem venerant, detracto præſidio, priſtinæ libertati reddidit anno ante *Chriſtum* 307. quo eodem anno tam illi duo, quàm cæteri ſucceſſores *Alexandri*, regium ſibi nomen & inſignia ſumpſere. Sub hæc, anno poſt *Alexandri* mortem quarto & viceſimo, ante *Chriſtum* 301. ultimo Olympiadis 119. cùm *Antigonus* & *Demetrius* nimiam ob potentiam formidoloſi reliquis eſſent, *Lyſimachus*, *Caſſander* & *Seleucus* conjunctis copiis, in quibus peditum erant 74000. equitum dena & quingenti, currus 120. adverſus ambos illos, quibus peditum erant 70000. equitum decem, cum elephantis 75. pugnam fecerunt ad *Ipſum*, *Phrygiæ* oppidum. Victus *Antigonus* in acie cecidit. *Demetrius* in *Græciam* fugiens ab *Athenienſibus* excluſus eſt. [c] Verùm paulò poſt viribus & copiis refectus *Athenienſes* oppugnat, urbemque annua obſidione vallatam obtinet, pulſo *Lachare*, qui pro Tyranno ſe in illa geſſerat, anno 1. Olympiadis 121. Summa tum in victos, & extrema omnia, uti meritos, ſic pati formidantes, Regis humanitas exſtitit. Leni verborum caſtigatione contentus, priſtina illis, præter libertatem, reſtituit omnia; &, impoſito præſidio, contra *Lacedæmonios* tetendit, quibus cum Rege *Archidamo* ſuperatis, dum ſe ad *Spartam* obſidendam accingeret, nova eum ſpes in *Macedoniam* avertit. [d] Mortuus ibi paulò antè *Caſſander*, (tertio videlicet Olympiadis 120.) filios e *Theſſalonica* tres reliquerat. Quorum maximus *Philippus* uno anno

a Corn. Nep. & Plut. in Eum. Diod. 19.

b Diod. Plut.

Alexandri ſucceſſores Reges ſalutati.

c Plut. in Demetr.

d Juſt. 16. *Caſſandri mors.*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

no regnavit. Reliqui duo, *Antipater*, & *Alexander*, de imperio certabant. *Antipater*, *Lyſimachi* Regis *Thraciæ* gener, matrem, quòd in *Alexandrum* videretur propenſior, vitam etiam per ubera materna deprecantem, occidit. *Alexander* itaque *Pyrrhum* in auxilium vocat; qui partem *Macedoniæ* in auctoramentum accepit. Eò verò *Demetrius* adveniens, quem eodem quoque tempore *Alexander* acciverat, *Pyrrho* & *Antipatro* pulſis, *Alexandro* interfecto, *Macedonia* potitus eſt anno tertio Olympiadis 121.

a Plut. in Pyrrh. & Dem.

Demetrii exitus.

[a] Sed cùm ad *Aſiam* recuperandam ingentem appararet exercitum duodecentenorum millium peditum, equitum 12000. cum claſſe quingentarum navium, *Seleucus*, *Lyſimachus*, *Ptolemæus*, & *Pyrrhus* communibus eum conſiliis oppugnant. Ejectus *Macedonia*, ac civitatum reliquarum defectione territus, *Seleuco* ſe tradere cogitur; qui *Stratonicen*, ejus filiam, in matrimonio habitam, *Antiocho* filio, quòd eam ad uſque vitæ periculum perditè adamaſſet, ſponte ceſſerat. Apud hunc inter luxum ac delicias vitam inglorius anno poſt tertio finiit, anno itidem tertio 123. Olympiadis.

b Juſt. 17. Pauſ. Phoc. p. 335. Dexipp. apud Euſ. in Collect. Gr. p. 49.

[b] Nec multò poſtea victores primi tres exſtincti ſunt. *Ptolemæus Lagi* filius, tranſlato in *Philadelphum* filium regno, moritur anno primo Olympiadis 124. *Lyſimachus* anno tertio Olympiadis ejuſdem, ante *Chriſtum* 282. in *Aſiam* contra *Seleucum* trajecit, ibique pugnans occubuit, annos natus 74. *Seleucus* verò annum agens 77. & *Alexandri* commilitonum ultimus, poſt menſes admodum ſeptem, *Ptolemæi CeRauni*, *Philadelphi* fratris, inſidiis oppreſſus, regnum *Macedoniæ*, quod *Lyſimacho* eripuerat, cum vita pariter amittit.

Mortuo *Demetrio*, ejus poſteri in *Macedonia* regnarunt uſque ad *Perſen*, *Philippi* filium, de quo poſtea dicetur.

Regna Græcorum quatuor.

c Dan. 7. 6.

Atque hæc ſunt præcipua regna, quæ poſt *Alexandri* obitum ex ejus cineribus enata ſunt; quæ numero quatuor à *Daniele* [c] Propheta obſcuris ſignificationibus adumbrata ſunt. Horum principes fuere *Ptolemæus*, *Lagi* filius, in *Ægypto*; *Seleucus Babylone*,

lone, & in *Syria*; *Caſſander* in *Macedonia*, & *Græcia*; *Antigonus* in *Aſia*. Qui omnes, ut & *Lyſimachus* in *Thracia*, regium ſibi nomen & inſignia ſumpſerunt anno, ut ſcribit [a] *Diodorus*, Olympiadis 118. ſecundo, ante *Chriſtum* 307. quorum æmulatione Tyrannus *Agathocles*, qui tum fortè in *Africa* cum *Pœnis* bellum gerebat, regium & ipſe decus aſſumpſit. Porrò *Antigono* victo ad regna tria rerum ſumma pervenit, *Ægyptiacum*, *Syriacum*, *Macedonicum*; quibus & *Pergamenum* ſuccrevit; cujus *Lyſimacho* Rege jacta ſunt primordia. A. 4186. Per. Jul. ad 4430. a Diod. 20.

Ptolemæorum Alexandriæ & in *Ægypto* regnum nomenque pervaſit ad poſteros ab ejus conditore, *Lagi* filio, *Ptolemæo*, ſive, ut *Pauſanias* in *Atticis* refert, *Philippi* patris *Alexandri Magni*. Qui tametſi anno demum poſt obitum *Alexandri* octavo decimo titulum Regis uſurpaverit, ejus tamen initium regni ab illo ipſo ſumitur, quo mortuus eſt Alexander. Hinc ergo *Ptolemæi* regnare orſi ſunt in *Ægypto*. Nam quadraginta illi tribuuntur anni ab *Euſebio*, & cæteris, qui ab anno mundi 3660. quo *Alexander* exceſſit, ad 3699. uſque perveniunt. Hoc enim anno *Ptolemæum* filium cognomento *Philadelphum*, ex *Berenice* genitum, vivus adhuc ſibi Regem ſubſtituit. *Ptolemæi Reges Ægypti.*

CAPUT XVI.

De Agathocle, Pyrrho, & Gallorum *in* Græciam *expeditionibus variis.*

PER idem tempus [b] *Agathocles* in *Sicilia* regnavit, obſcuro loco natus, *Carcini*, *Rheginenſis* adſcriptitii civis, filius, à quo figlinam edoctus, tyrannidem *Syracuſis* occupat anno quarto Olympiadis 115. mundi 3667. quam ad annos circiter octo & viginti admirabili fortunæ varietate pertulit. [c] Domitis non ſemel *Siculis*, cum *Carthaginenſibus* conflixit; a quibus ingenti ad *Himeram* fluvium victus prælio, tertio anno Olympiadis 117. nec opinato tranſvectis in *Africam* copiis, acceptam ibi victoribus cladem re- *Agathocles.* b Diod. l. 19. c Diod. l. 20. Juſt. 20. & ſeq.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

repoſuit. *Curtius* hanc *Syracuſanorum* expeditionem in *Africam* & obſidionem *Carthaginis* in idem tempus conjicit, quo ab *Alexandro Tyrus* obſidebatur, in quo duobus & viginti annis aberrat. Annus, quo in *Africam* trajecit *Agathocles*, inſigni Solis defectione notatus eſt ab *Diodoro* & *Juſtino*, quæ *Augusti* 15. hora octava matutina *Syracuſis* accidit anno Periodi *Julianæ* 4404. ante *Chriſtum* 310. *Carthaginenſes*, propè ad deſperationem adducti, *Saturno* liberos ſuos immolant, & *Amilcarem* ducem è *Sicilia* revocant. At is *Syracuſas* obſidens ab obſeſſis ipſis captus interficitur. [a] Demum *Agathocles* anno 4. Olympiadis 122. ante *Chriſtum* 289. cùm in *Bruttios* transfretaſſet, veneno ſublatus eſt ab *Archagatho* nepote. [b] *Diodorus* in *Excerptis* nuperè editis *Agatharchum* nominat.

a Diod. 20. & in Ecl. l. 21. Juſt. 23.

b Excerpt. Valeſ. p. 250.

c Plut. in Pyrrho. Diodori Eclogæ. Juſt. l. 16. & ſeq. *Pyrrhus.*

[c] Non minùs ſtupenda fortunæ varietas in *Pyrrho*, ſed major, ut in legitimo principe, virtus enituit. Qui *Æacida* patre, *Arymbæ* filio, Rege *Moloſſorum*, natus, ac regno pulſus, ſub *Demetrio Poliorceta*, cui ſoror ejus *Deidamia* nupſerat, prima tyrocinia rei militaris habuit. Nam in illa celebri pugna, qua ad *Ipſum* victus eſt cum *Antigono* patre *Demetrius*, in hujus caſtris militabat adhuc adoleſcens. Poſtea, *Ptolemæi Lagidæ* & uxoris ejus *Berenices* affinitate & opibus adjutus, regnum recuperavit. Cujus initium *Vellejus* [d] attribuit anno illi, quo Conſules erant *Q. Fabius* quintùm, & *P. Decius Mus*; qui eſt Urbis 459. mundi 3689. Quo eodem anno ab *Alexandro*, *Caſſandri* filio, vocatus in *Macedoniam*, partem ejus ſibi vendicavit. Unde pulſus à *Demetrio Poliorceta*, aliquot annis, partim per ſeſe, partim junctis cum *Lyſimacho*, *Ptolemæo* & *Seleuco* viribus, bellum gerit, cujus præmium occupata ſeptem haud amplius menſibus *Macedonia* fuit. Mox à *Tarentinis* excitus in *Italiam*, contra *Romanos* (1) iteratò bellavit.

d Vellejus lib. 1.

(1) *Iterato bellavit.*] Atqui nullum antea contra *Romanos* bellum geſſerat *Pyrrhus*. Voluit Auctor, *Pyrrhum iterato excitum a Tarentinis* ex *Juſtin.* XVIII. 1. & forte operarum culpa ordo verborum turbatus eſt. J. C. R.

bellavit. Nec minùs *Siciliam* interim aggreſſus, ac deinde tam hac, quàm *Italia*, coactus excedere, in regnum revertit. Hinc *Macedonia* rurſum potitus eſt, ejecto *Antigono*, *Demetrii* filio. Poſtremò à *Cleonymo Spartano*, *Arei* filio, evocatus in *Peloponneſum* adverſus *Antigonum*, apud *Argos* oppetiit primo Olympiadis 127. ante *Chriſtum* 272. regni, ut apparet, tertio & viceſimo; ſiquidem anno Urbis 459. ante *Chriſtum* 295. regnare cœpit. Triſte illa nocte, qua *Argos* eſt ingreſſus, auſpicium ei noctua fecit, ſummæ ipſius haſtæ inſidens, ut ſcribit [a] *Ælianus*.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Lib. 10. Hiſt. An. cap. 37.

Gallorum irruptio in Thraciam & Græciam.

[b] *Gallorum* quoque in *Thraciam* & *Græciam* expeditio in idem intervallum incidit. Ea triplex à *Pauſania* deſcribitur. Primò *Cambaule* duce in *Thraciam* uſque penetrarunt; cujus populatione contenti domum redierunt. Secundò diviſis trifariam copiis, alii *Thraciam*, duce *Cerethrio*, *Pannoniam* alii, *Brenno* & *Acichorio* ducentibus, adierunt. Reliquos in *Macedoniam* & *Illyricum* egit *Bolgius*. Huic reſiſtere auſi *Macedones* ingentem cladem accipiunt, occiſo *Ptolemæo Ceranno*. Deſperatas *Macedoniæ* res unius principis virtus *Soſthenis* erexit, qui barbaros exſultantes victoria repreſſit, ac *Macedoniæ* finibus expulit: eoque merito regnum eſt conſecutus. [c] Scribit *Polybius* Reges quatuor, *Ptolemæum Lagidam*, *Lyſimachum*, *Seleucum*, & *Ptolemæum Ceraunum*, intra 124. Olympiadem exſtinctos eſſe. Quare *Cerauni* cædes rectè anno quarto exeunte Olympiadis iſtius imputabitur, mundi 3704.

[b] Pauſ. Phoc p. 335. Juſt. lib. 34. Dexippus in Coll. Scal.

[c] Polyb. 2. p. 128. & 155.

Sequens annus tertiam *Gallorum* irruptionem attulit in *Græciam*, imperatoribus *Brenno* & *Acichorio*. Quorum exercitus conſtabat peditum millibus 152. equitum viginti millibus & quadringentis, quorum ſingulis equites erant adjuncti famuli duo, qui mortuis heris ſuccederent. Quod σύνταγμα vocabant τριμαρκισίαν. Nam μάρκαν *Galli* nominabant equum, ait [d] *Pauſanias*. Sic equitum millia unum & ſexaginta, & ducenti ampliùs, fuerunt. Victi primum ad *Thermopylas*; tùm ad *Parnaſſum*, quò potiundi *Delphici* templi ac ſpoliandi gratia perruperant. *Brennus* ipſe multis acceptis vulneribus largiùs hauſto me-

[d] Pauſ. Phoc. p. 335.

A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

ro vitam ſponte finiit. Ea *Gallorum* calamitas notatur à *Pauſania* Archonte *Anaxicrate*, hyemis tempore, hoc eſt, anno ſecundo Olympiadis 125. ante *Chriſtum* 279.

Inſequente rurſus anno, *Democle Athenis* Prætore, in *Aſiam* infudere ſe *Galli*, ut idem *Pauſanias* refert. [a] *Polybius* verò ſcribit eodem anno *Gallorum* reliquias *Comontorio* duce in *Thraciam* invaſiſſe, ac tributum à *Byzantinis* exegiſſe.

[a] Polyb. 4. p. 313.

CAPUT XVII.

Res ab Romanis *ab anno U. C.* 419. *ad* 472. *geſtæ.*

DUM in Oriente atque *Græcia* ab *Alexandro M.* ejuſque ſucceſſoribus bellis ac tumultibus omnia miſcentur, non minores *Italia* procellas armorum tulit; quibus ſe *Romana* virtus ad orbis terrarum dominatum exercuit.

[b] Diuturnum præ cæteris maximèque formidoloſum *Samniticum* bellum fuit, de quo [c] ſuprà memini, quod hoc intervallo acerrimè geſtum eſt; nonnulla interim clade *Romanorum* & ignominia: ſed majore, &, quod caput eſt, ultima *Samnitium*: qui poſtremò domiti anno Urbis conditæ 482. finem belli fecerunt, anno, ut jam diximus, uno & ſeptuageſimo; nempe ab anno Urbis 411. ad 481. [d] Quo ſpatio *Caudinæ* furcæ *Romanorum* dedecore nobiles factæ ſunt anno Urbis conditæ 433. quarto poſt *Alexandri M.* obitum, quando deditionem hoſtibus fecit *Romanus* exercitus, & ſub jugum miſſus eſt cum utroque Conſule. Sed eam infamiam ſequente anno majori *Samnitium* clade, ac pari ignominia, rependit *Papyrius*, imperator illa ætate fortiſſimus. Præter quem & complures alii percenſentur ab *Livio*, [e] qui *Alexandro*, ſi in *Italiam*, ut erat fama, veniſſet, pares eſſe potuerunt.

[b] Liv. 9. Eutrop. *Samniticum bellum.*

[c] cap. 12.

[d] Liv. 2. Flor. 1. c. 16. *Caudinæ furcæ.*

[e] Liv. 9.

[f] *Alexander*, alius *Epiri* Rex, avunculus *Magni*, ab *Tarentinis* accitus in *Italiam*, cùm adverſus *Samnites*, *Bruttios*, ac *Lucanos* ſæpè fortiter pugnaſſet, pace cum *Romanis* facta anno U. C. 422. ab *Lucanis*

[f] Liv. 9. Juſt. 12. Oroſ. 3. c. 11.

nis tandem occiſus eſt ad *Acheruntem* fluvium, anno U. C. 428. tertio Olympiadis 113. ſuperſtite *Alexandro M.* A. 4186. Per. Jul. ad 4430.

[a] Cum *Gallis* quoque repetitum identidem in *Italia* certamen. Quorum varias irruptiones ex *Polybio* ac *Romanis* Annalibus hìc breviter attingam. Tricefimo anno, poſtquam *Roma* potiti ſunt, haud procul *Collina* porta, magna utrinque edita cæde vix averſi ſunt, Dictatore tumultus iſtius cauſa creato *Servilio Ahala*, anno Urbis conditæ 394. Duodecimo poſt anno, qui fuit Urbis 405. rurſus à *Camillo* cæſi, quo tempore *Valerius Corvinus Gallum* provocantem auxilio corvi ſuperavit. Poſt annos tredecim pacem cum *Romanis* ac fœdus faciunt, in quo annos triginta perſeverarunt. Itaque ſub annum Urbis conditæ 450. *Ciſalpini Galli* cum *Tranſalpinis* & *Etruſcis Romanorum* agros populati ſunt. Indè cum ingenti præda reverſi domum *Ciſalpini*, de hac ipſa inter ſe digladiati ſunt. Anno poſtea quarto cum *Samnitibus Etruſciſque* conjuncti, commiſſo prælio legionem *Romanam* ceciderunt, cui præerat *L. Scipio* Proprætor. Quo tempore flagrante altera pugna, & ſiniſtro jam inclinante cornu, *P. Decius* Coſ. caput devovit, ac victoriam morte ſua peperit, anno U. C. 459.

[a] Polyb. 2. p. 106. Liv. 7.

Bella cum Gallis inita.

Corvinus.

Decius.

[b] Decem poſt hæc elapſis annis, iterum *Galli Senones*, à *Lucanis*, *Bruttiis*, *Samnitibus*, & *Etruſcis* exciti, *Aretium* obſederunt: ac *L. Cæcilio* Prætore victo, *Romanorum* millia tredecim occiderunt. Quam cladem Conſul *Dolabella* mox ultus eſt, *Galliſque* profligatis, *Sena* eorum urbe capta, coloniam eò deduxit. *Boii*, *Senonum* calamitate commoti, & cum *Etruſcis* conſpirantes, ad *Vadimonis* lacum pugnam faciunt: in qua cæſi plerique omnes *Etruſci*, *Bojorum* pauci admodum evaſerunt. Id accidit anno Urbis 471. Sequente verò *Boii*, rurſus à *Romanis* funditùs deleti, pacem ac fœdus impetrarunt, tertio anno antequam *Pyrrhus* in *Italiam* veniret.

[b] Polyb. p. 107. & 108. Eutrop.Epit. Liv. 13.

[c] *Palæpolitani* prætera, ubi nunc *Neapolis* eſt, auſi *Romanis* inferre bellum, tertio anno, qui fuit U. C. 428. à *Publilio* Procoſ. domiti ſunt.

[c] Liv. 8.

Sic *Etruſcorum* duodecim populi, in excidium *Ro-*

A. 4186. Per. Jul. ad 4430. [a] Liv. 9. Flor. 1. c. 17. Oroſ. 3. c. 21.

mani nominis incitati, anno U. C. 442. [a] à Conſule *Fabio* anno 444. ingenti prælio devicti ſunt, in quo cæſa aut capta hoſtium millia ad ſexaginta.

CAPUT XVIII.

De viris doctrina præſtantibus.

[b] Diog. in Ariſtot. *Theophraſtus.* [c] Idem in Diog. Cyn.

ATHENIS poſt [b] *Ariſtotelis* obitum, qui tertio Olympiadis 114. anno mortuus eſt, *Peripateticam* Scholam rexit *Theophraſtus Ereſius*, cùm biennio antè *Diogenes Cynicus* exceſſiſſet è vita, [c] eodem ſcilicet, quo & *Alexander M.*, natus annos ferè nonaginta.

[d] Diog. in Xenocrat. *Xenocrates.* [e] Idem.

[d] *Xenocrates*, *Platonicæ* ſectæ magiſter, cùm ei quinque & viginti præfuiſſet annis, nimirum ab ſecundo 110. Olympiadis, & Archonte *Lyſimacho*, moritur anno tertio Olympiadis 116. [e] Floruerunt & *Polemo*, *Xenocratis* auditor; *Crates Polemonis*; & illius *Crantor Solenſis*; *Crantoris* item *Arceſilaus*, mediæ auctor Academiæ, ex *Pitana*, *Æolidis* oppido; qui Olympiade 120. celebris eſt habitus.

Epicurus. Diog. in Epic. *Zeno Stoicus.* [f] Diog. 18. Plut. in Phoc.

Epicurus anno tertio Olympiadis 109. editus in lucem, obiit anno ſecundo Olympiadis 127. (1) natus annos * 92. *Zeno*, *Stoicæ* conditor ſectæ, *Cratetis* antè diſcipulus, idem ſæculum ornavit; quem Olympiade 129. obiiſſe perhibet *Euſebius*. *Demetrius* item *Phalereus*, *Theophraſti* diſcipulus, non minus adminiſtrandæ Reipublicæ, quàm Philoſophiæ & Eloquentiæ facultate nobilis, *Athenis* præfuit annos decem, ut ait *Diogenes Laërtius*. [f] Cœpit autem anno tertio Olympiadis 115. quo *Caſſander Athenis* potitus eſt. At anno ſecundo Olympiadis 118. *Demetrio Poliorceta Athenas* obtinente, fugit in *Ægyptum* ad

(1) *Natus annos* 92.] Imo 71. tantum: tot enim ab anno 3. Olymp. 109. ad 2. Olymp. 127. numerantur.

* Imo 72. quot etiam anni numerantur ab anno tertio Olymp. 109. ad annum ſecundum Olymp. 127. Vid. & *Diogen. Laërt.* ibique *Menag.* J. C. R.

ad *Ptolemæum*, *Lagi* filium. [a] Quo mortuo, ab ejus filio *Ptolemæo Philadelphο* relegatus, ac dolore contabeſcens, aſpidis morſu periit anno circiter primo Olympiadis 124.

[A. 4186. Per. Jul. ad 4430. [a] Diog. in Demetr.]

[b] Aſtronomiæ ſcientia clarus *Timocharis* fuit circa Olympiadem 121..

[[b] Ptolem. 7. c. 3.]

Sed nominis celebritate vicit cæteros *Demoſthenes*; [c] qui anno tertio ab *Alexandri* obitu, eodem quo *Ariſtoteles*, fato conceſſit in *Calauria* inſula, quo ſe metu *Macedonum* receperat.

[*Demoſthenes.* [c] Plutarch. Demoſth.]

Menander, Comicus Poëta, Archonte *Philippo* mortuus perhibetur, ut eſt in veteri inſcriptione, cùm natus eſſet tertio Olympiadis 109. Archonte *Soſigene.* Ita quinquagenarius obierit.

[*Menander.*]

[d] Hiſtoriam ſcripſit *Timæus*, *Siculus Tauromenita*, *Agathoclis* tempore, à quo *Sicilia* pulſus, ſtilo ſeſe vindicavit, quo in illum intemperantiore uſus dicitur. [e] At è contrario *Callias Syracuſanus*, quòd magnis ab eodem Tyranno beneficiis affectus eſſet, in hiſtoria ſua turpiter ei aſſentatus eſt.

[[d] Diod. in Excerpt. Valel.p.258. [e] Idem.]

At *Alexandro M.* regnante [f] *Beroſus Ægyptius*; ſub ejus verò ſucceſſoribus *Ptolemæis*, *Lagida* & *Philadelpho*, [g] *Manethon Dioſpolitanus*, Hiſtorici memorantur.

[[f] Tatian. apud Euſ. dePræp.289. [g] Joſeph.1. Ant. c 3. Theoph. ad Autol. 3.]

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER QUARTUS

Rerum hiſtoriam continens ab A. Per. Jul. 4431. ad 4713.

CAPUT I.

Romanorum *res ab anno U. C. 472. ad 536. ac potiſſimum de bello* Epirotico, Punico *primo & Gallico.*

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Fatiscentibus, oppreſſa jam libertate, *Græcorum* animis ac viribus, efferre ſe *Romana* res cœpit. Itaque major deinceps in *Italia* & *Africa*, quàm in Oriente, ſeges hiſtoriæ naſcitur. Ideò *Romana* bella primo loco memorabimus.

[a] Epit. Liv. 13. Plut. in Pyr. Eutrop. 2. Flor. l. 1. c. 18. Oroſ. l. 4. c. 4. Juſt. 24. Diod. in Eclog.

[a] *Tarentini Græca* levitate majus, quam pro viribus ſuis, bellum contra ſe provocarant, *Romanorum* claſſe direpta, & eorum legatis, qui de injuria queſtum venerant, temerè pulſatis, anno Urbis conditæ 472. Ob id *Tarentinis* indicto bello, *L. Æmilius Barbula Tarentinos*, *Samnites*, & *Salentinos* acie devicit. Ea clade permoti *Pyrrhum* ad auxilium evocant. Qui anno Urbis 474. in *Italiam* trajecto exercitu, cum *Romanis* bellum gerit, quod ſex annos tenuit. Primo congreſſu *Romani*, *Lævino* duce, non tam viribus, quàm elephantorum inuſitata victi ſpecie, ceſſerunt. Captivos repoſcente *C. Fabricio*, ſine pretio *Pyrrhus* remiſit omnes. Mox per

Bellum cum Pyrrho.

C.-

Cineam legatum fruſtra pace tentata, (hanc enim *Appius Cæcus* fieri prohibuit) bis ancipiti *Marte* cum *Romanis* congreſſus eſt. Tum à *Syracuſanis* contra *Pœnos* accitus in *Siciliam*, ibi rebus ex voto minimè fluentibus, in *Italiam* revertit anno Urbis 479. ac victus, & caſtris exutus, *Tarento*que pulſus in *Epirum* rediit, cùm ſex annos in *Italico* ac *Siculo* bello poſuiſſet.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] *Pyrrho* fugato, *Tarentini* cum *Samnitibus*, *Bruttiis*, & *Carthaginenſibus*, qui iſti bello contra fœdus intervenerant, acie victi (1) in *Romanam* venere ditionem, ac pacem & libertatem acceperunt anno U. C. 482. cùm eo, qui anteceſſit, [b] à *Ptolemæo Philadelpho* ſocietas cum *Romanis* eſſet inita.

a Epit. Liv. 14. & 15. Oroſ. 4. c. 3.

b Eutr. 2.

[c] Secutum eſt *Picens* bellum, ac *Salentinum*, & omnium denique graviſſimum ac longiſſimum [d] *Punicum*: quod primum anno U. C. 490. cœptum eſt, undecimo poſtquam *Pyrrhus* in *Epirum* rediit.

c Flor. 1. c. 19. Eutr. 2. d Polyb. 1. Epit. Liv.

[e] Primi ergo *Punici* belli cauſa fuit utriuſque civitatis ambitio, ac mutuò ſuſpecta & formidoloſa potentia. Occaſionem dedere *Mamertini*, & *Hiero*, *Syracuſarum* Rex, ac *Carthaginenſium* ſocius. [f] Hic anno Olympiadis 126. ſecundo, à *Syracuſanis* primùm factus imperator, Rex deinde ſalutatus quarto Olympiadis 127. *Mamertinos*, qui *Meſſanam* occuparant, armis aggreditur. Hi *Romanorum* implorant opem: qui in inſulam trajectis copiis cum *Hierone Pœniſ*que bellandi fecerunt initium. Ejus belli anceps diu fortuna fuit, *Pœnis* mari, *Romanis* terra, vincentibus. Qui anno demum belli quarto, U. C. 493. rem nauticam attigerunt. Sed ea identidem omiſſa repetitaque, ad extremum ſuperiores fuerunt. Memorandus eo bello cum primis venit *Attilius Regulus*, qui maritimo ac terreſtri prælio fractis *Carthaginenſium* viribus, cum pacem petentibus, niſi iniquis conditionibus, dare nollet, à *Xanthippo Lacedæmonio* duce victus, & in acie captus eſt cum millibus 15. occiſis 30. millibus, anno Urbis duo-

Bellum Punicum primum.

e Polyb. 1. p. 12. & ſeq. Epit. Liv. Flor. 2. c. 2. Eutr. 2. Appian. Oroſ. l. 4. c. 7.

f Polyb. 1. p. 8. Pauſan. Eliac. 2. p. 189.

Attilius Regulus.

(1) *In Romanam venere ditionem.*] Tarentini ſcilicet cum Samnitibus & Bruttiis, non vero Carthaginienſes, ut innuere videtur phraſis Auctoris.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. duodequingenteſimo. Poſt à *Carthaginenſibus Romam* miſſus, ut de permutandis captivis cum Senatu ageret, id ne fieret interceſſit, & *Carthaginem* ad certiſſimam carnificinam ſponte rediit. Primus navalem victoriam *Romanorum* adeptus eſt *C. Duilius*, belli anno quinto, poſteriorem *C. Lutatius* anno 23. & ultimo, qua ad *Ægatem* inſulam cum *Pœnis* debellavit; quibus pax his legibus conceſſa eſt, ut inſulis omnibus cederent, quæ *Italiam* inter & *Africam* interjacent, ac bis mille, & ducenta in annos 20. talenta penderent. Id actum eſt anno U. C. 513. ante *Chriſtum* 241.

[a] Polyb. 1. p. 65. Appian. in Pun. Diod. in Excerpt. p. 275.

[b] Polyb. 1. p. 88.

[a] Perfunctos externo bello *Carthaginenſes* majus domi periculum excepit. Nam mercenarii milites, quo genere plurimùm uſi ſunt *Pœni*, ſtipendia ſua & militiæ præmia poſtulabant: quod exhauſto ærario præſtari non poterat. Ideo graſſantibus per *Africam*, & latè omnia vaſtantibus, ægrè obſiſti potuit. [b] Tandem poſt annos tres & menſes quatuor bello iſti finem impoſuerunt.

[c] Eutr. 3. Plut. in Numa. Oroſ. 4. c. 11.

[d] Polyb. 2. p. 101.

[c] Anno Urbis 519. quod *Romæ* perrarò accidit, templum *Jani* clauſum eſt, bellis ubique pacatis. Sed ſubinde novis coortis motibus apertum eſt. *Ligures*, *Sardi*, *Corſi* ſubacti. Cum *Illyriis* deinde ac *Teuta* Regina anno Urbis 524. initum bellum, tertio poſt anno confectum eſt. Ac tum primùm legati victoriæ nuntii per *Græciam* miſſi. [d] *Corinthii Romanos* in ſocietatem *Iſthmiorum* acceperunt.

[e] Polyb. 2. p. 109. Flor. 2. c. 4. Oroſ. 4. c. 13.

[f] Cic. 2. Acad. Quæſt.

[g] Polyb. 2. p. 113. Eutr. 2.

[h] Eutr. 2.

[i] Diod. Ecl. 25.

[e] *Gallorum* præterea formidoloſa fuit irruptio. *Inſubres* & *Boii*, ob ereptum *Senonibus Gallis* & agraria lege diviſum [f] à *Flaminio* Trib. Pl. agrum *Picenum*, (quæ lex anno urbis conditæ 522. lata eſt) accitis *Tranſalpinis Gallis Gæſatis*, (ita mercenarios vocabant,) *Romanos* oppugnarunt. Contra quos peditum, quod vix credibile ſit, [g] millia ſeptingenta, equitum ſeptuaginta conſcripſere *Romani*. Victi ſæpius *Galli*, ac trans *Padum* anno primùm Urbis conditæ 530. copiæ ductæ: *Inſubreſque* domiti: [h] ac *Gæſatarum* Rex *Virdumarus* à *C. Marcello* Conſule trucidatus opima de ſe ſpolia dedit. [i] Ad hoc bellum *Siciliæ* Rex *Hiero*, qui ſub initium *Punici* belli victorum in partes amicitiamque tranſierat, frumenti vim maximam miſit, cujus pretium confecto bello recepit.

C A-

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT II.

Bellum Punicum *ſecundum.*

PUNICUM inde bellum alterum ſecutum eſt [a] anno à prioris fine quarto & viceſimo; quod ſpatio quidem minus temporis fuit, ſed adeo cladium atrocitate terribilius, ait *Florus*, ut ſi quis conferat damna utriuſque populi, ſimilior victo ſit populus, qui vicit. Belli cauſa eadem, quæ ſuperioris, dominandi cupiditas, & in *Pœnis* impatientia ſervitutis; quòd annum jam, ut dixi, quartum & viceſimum *Romanorum* victi armis ceſſerant. Præcipuam huic incendio facem ſubjecit *Hannibal*, *Hamilcaris* filius, ejus, qui bello priore *Carthaginenſium* imperator pacis leges mœrens acceperat, quique compoſitis in *Africa* rebus, anno Urbis, ut ex *Polybio* [b] colligitur, 517. miſſus in *Hiſpaniam*, *Hannibalem* novem annos natum ſecum duxerat, cùm eum priùs ad aram adductum jurare juſſiſſet, nunquam ſe in amicitia cum *Romanis* fore. *Hamilcare* poſt annos circiter novem occiſo, ſuffectus eſt *Haſdrubal*, illius gener, qui *Hannibalem* accivit, eumque poſt octo annos interfectus ſucceſſorem habuit, Urbis 534. cum ætatis circiter (1) ſeptimum ac viceſimum inchoaſſet: qua ratione natus videtur anno urbis conditæ 507. ante *Chriſtum* 247. Igitur ſtatim atque Imperator eſt factus, totam intra flumen *Iberum Hiſpaniam* ſibi ſubjicit. [c] Hinc *Saguntum*, *Romanorum* ſociam, magnis adortus viribus, poſt ſeptem menſes capit. *Saguntini* omnes, fruſtra exſpectato *Romanorum* auxilio, partim hoſtili gladio, partim ſuapte manu ceciderunt. Ita bellum conflatum *Punicum* ſecundum: quod initium anno Urbis conditæ 536. [d] *P. Cornelio Scipione*, *T. Sempronio Longo* Coſſ. decimo ſeptimo exitum habuit,

[a] Polyb. 2. Liv. 1. Dec. 3. Flor. 2. c. 6. Plut. in Fab. & Marc. Appian. Oroſ. 4. c. 14.

[b] Polyb. init. l. 2. Liv. l. 21. Corn. Nep. in Hannib. Plin. de Vir. ill.

[c] Liv. 21. Polyb. 3.

[d] Liv. 30.

(1) *Septimum ac viceſimum.*] Potius *ſextum & viceſimum.* Vid. *Sigon.* ad *Liv.* XXI. 3. Quin *Cornelius Nepos* in Annib. c. 3. minorem XXV. annis Imperatorem factum eſſe ſcribit. J. C. R.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

buit, Coſſ. *M. Servilio Gemino*, *T. Claudio Nerone*, U. C. anno 552.

a Polyb. 3. p. 189. Liv. 21.

[a] Habebat *Hannibal* in exercitu peditum, ut ſcribit *Polybius*, millia 90. equitum duodecim; varie de numero prodit *Livius*. (1) Primo impetu uterque Conſulum victus, *P. Cornelius* ad *Ticinum*, *Sempronius* ad *Trebiam*. Sequente anno U. C. 537. major ad *Thraſumenum* lacum clades accepta; cùm interim *Q. Fabius Maximus* Prodictator á populo factus cunctando rem utcunque ſuſtentavit. [b] Sed omnium atrociſſima plaga *Cannenſis* anno U. C. 538. alterius temeritate Conſulis, *Terentii Varronis*, accidit. In ea pugna cæſa *Romanorum* 40. millia. Neque tamen infractis ob eam calamitatem animis, *Cannenſi* prælio captos redimere noluerunt. Tum *Syracuſas*, quæ urbs poſt *Hieronis* obitum, qui anno U. C. 539. contigit, ab ſocietate defecerat, *Marcellus* [c] Conſul obſedit anno Urbis 540. Quam ab vehementi illus oppugnatione unius hominis induſtria tutata eſt. *Archimedes* is fuit, qui cœli ſiderumque contemplator ea ætate præſtans, ſed machinarum operumque bellicorum inventis multò clarior, *Romanorum* apparatus omnes perlevi negotio ludificatus eſt. Itaque vix anno demùm tertio, Urbis 542. capi *Syracuſæ* potuerunt. [d] Quo tempore proditum eſt *Archimedem*, intento in ea ſtudia, quibus deditus erat, animo, ac nihil eorum ſentiente, quæ per hunc tumultum gerebantur, ab ignoto milite, fruſtraque ſciſcitato quis eſſet, interfectum: ejus ex morte magnum dolorem cepiſſe *Marcellum*, qui ut vitam illi conſervarent, irrumpentibus in urbem militibus edixerat; ac ſepulturæ curam habuiſſe.

b Polyb. 3. p. 264. Liv. 22. Appian. Flor. & alii cit.

c Polyb. 8. p. 515. & ſeq. Liv. 3. Dec. l. 4. Plut. in Marc.

d Liv. Dec. 3. lib. 5. Archimedes.

Hæc *Syracuſarum* calamitas finem [e] attulit regii in *Sicilia* dominatus, quem is, cujus paulò ante meminimus, inſtauraverat *Hiero*, ac legitimum ex tyrannico, & acceptum etiam vulgo, fecerat comitate ac cle-

e Polyb. in Excerpt. Valeſ. p. 10. & l. 1. Hiſt. p. 16.

(1) *Primo impetu uterque Conſulum victus.*] Clariùs indicare debuiſſet Auctor clades illas in Italia acceptas fuiſſe, poſtquàm Hiſpania profectus Annibal Gallias peragraſſet, Alpeſque ſummo labore tranſiiſſet. Vid. *loca Polyb. & Liv. ad margin. cit.*

clementia, cum nihil ex tanta dignitate præcipuum ſibi præter curam ac liberalitatem aſſumeret. Regnavit autem annos quatuor & quinquaginta, exorſus ab anno Urbis conditæ 485. ſexto ante bellum primum *Punicum*: quo ineunte victus ab *Appio* Conſule, ab *Cartaginenſium* ſocietate ad *Romanos* deſcivit, & in eorum amicitia [a] prope quinquaginta perſeveravit annos. [b] Iiſdem moribus filium habuit *Gelonem*, qui ante patrem obiit quinquageſimo ætatis anno; & *Hieronymum*, ex *Nereide*, *Pyrrhi*, *Epirotarum* Regis, filia, ſuſceptum, reliquit aviti hæredem regni; quod anno Urbis 539. adiit, *Hierone* mortuo, annum agens quintum decimum. Sed ut peſſima erat indole, effuſus in omne flagitii ac crudelitatis genus, conjuratione ſuorum eodem anno perimitur.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Liv. l. 4. Dec. 3.

[b] Polyb. in Excerpt. Val. p. 13. Liv. l. 4. Dec. 3. Pauſan. El. 2. Juſtin. 28.

[c] Interim *Philippum*, *Macedoniæ* Regem, pacta cum *Hannibale* ſocietate, imminentem *Italiæ*, *Lævinus* Prætor compreſſit, & in *Macedoniam* ſe ſuam, incenſa ultrò claſſe, coëgit recipere anno Urbis conditæ 542. At in *Hiſpania* *P.* & *Cn. Scipiones* fratres, qui *Haſdrubali* tranſitum in *Italiam* ad *Hannibalem* fratrem hactenus intercluſerant, multaque ibi fortiter geſſerant, deleto exercitu ambo ceciderunt. [d] *L. Marcius*, eques *Romanus*, in trepidatione dux militari ſuffragio creatus, labantem rem ſuſtinuit: cujus ductu una nocte ac die bina hoſtium expugnata ſunt caſtra, & ad triginta ſeptem millia hoſtium interfecta: quod anno illo Urbis 542. contigit. Eodemque *Tarentum*, præter arcem, captum ab *Hannibale*: & *Capua*, ab *Romanis* obſeſſa: [e] à qua ut eos averteret, *Romam* contendit *Hannibal*. Sed coorta ſubitò tempeſtas hunc ab ejus mœnibus conſpectuque repulit. *Capua* deinde *Romanis* tradita; cujus principes veneno ſibi vitam eripuerunt: Senatores ſecuri percuſſi; urbs in Præfecturam redacta.

[c] Liv. 3. Dec. l. 4.

[d] Liv. 3. Dec. l. 5.

[e] Liv. 3. Dec. l. 6.

[f] *P. Scipionis*, ejus, quem in *Hiſpania* cæſum eſſe meminimus, filius erat *P. Scipio*: qui poſt *Hiſpanienſem* illam cladem territis omnibus, quatuor & viginti natus annos imperium in *Hiſpaniam* petere ſe profeſſus eſt; eoque pro Conſule eſt miſſus anno Urbis 543. [g] Ibi rebus geſtis maximis, & *Haſdrubale*, *Giſconis* filio, ac *Magone* ſuperatis, anno quinto quàm ve-

[f] Liv. ibid. Val. 3. c. 7. Plin. de Vir. illuſtr.

[g] Liv. 3. Dec. l. 6. Polyb. 11. p. 638.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

venerat, *Carthaginenſes* tota ejecit *Hiſpania*. Inde in *Africam* profectus amicitiam junxit cum (1) *Syphace*, *Maſylorum*, deinde cum *Maſaniſſa*, *Maſæſulorum*, Regibus. Geſta hæc ſunt anno Urbis 548. tertio ab *Marcelli* clade Conſulis, [a] qui anno 546. ſecundis cum *Hannibale* præliis aliquot factis, ejuſdem circumventus inſidiis opprimitur. [b] Sequente verò, à duobus Conſulibus *Claudio Nerone* & *Livio Salinatore*, *Haſdrubal*, *Hannibalis* frater, qui cum novo exercitu in *Italiam* pervenerat, antequam ſe cum fratre conjungeret, cum ſuis copiis deletus eſt. Erat tum in *Apulia Hannibal*, cui ſe *Nero* Conſul oppoſuerat. *Livius* in *Ciſalpina Gallia* caſtra contra *Haſdrubalem* habebat. Interceptis *Haſdrubalis* literis, *Nero* clam, inſcio *Hannibale*, ſex dierum ſpatio totam emenſus *Italiam*, ad collegæ caſtra cum copiarum parte venit, ac victis, uti memoratum eſt, hoſtibus, antè ad ſtativa ſua rediit, quàm eum diſceſſiſſe *Hannibal* ſentiret. Cæſa feruntur eo prælio quinquaginta ſex hoſtium millia, capta quinque millia & quadringenti. Caput *Haſdrubalis* ante ſtationes *Pœnorum* ab *Nerone* projectum triſte acceptæ cladis indicium *Hannibali* fuit.

a Liv. 3. Dec. 7. Plut. in Marcell.
b Liv. ibid. Polyb. init. l. 11.

[c] At *P. Scipio*, ut ab *Italia* revocaret *Hannibalem*, tranſportare bellum in *Africam* ſtatuit, quod anno demum Urbis 549. quo Conſulatum ipſe geſſit, aggreſſus eſt. Sed initiò, cùm id temerarium conſilium haberetur, nihil neque pecuniæ, neque militum, publicè ſuppeditatum eſt. Ita nemine, niſi voluntario, milite conſcripto, & accepta mutuò corrogataque pecunia, primùm ad *Siciliam* Conſul, inde in *Africam* anno Urbis 550. belli quinto decimo, cum claſſe Proconſul appulit. [d] Quo anno *Peſſinunte* in *Phrygia* ſimulacrum *Idææ* matris *Romam* ex oraculo devectum, à *P. Scipione Naſica*, *Cn.* filio, quem adoleſcentem Senatus virum optimum judicarat, exceptum eſt.

c Liv. 28. Appian.

d Liv. Plin. de vir. ill. Herodian. lib. 1.

[e] *Scipioni* dux ab *Carthaginenſibus* objectus eſt *Haſdrubal*, *Giſconis* filius, qui *Maſaniſſæ* filiam *Sophonisbam* de-

e Liv. App. Flor. &c.

(1) *Syphace Maſylorum*] Imo *Syphax Maſæſulorum* rex fuit, *Maſſylorum* autem *Maſiniſſa*. Vid. *Cellar*. Geogr. Tom. II. lib. IV. c. 5. & *Sigon.* ad *Liv.* XXIV, 48. J. C. R.

deſponderat. Sed eam, abſente patre ac ſponſo, *Carthaginenſium* populus *Syphaci*, qui amore puellæ captus agros eorum vaſtabat, publicè collocavit, ut eum ab *Romanorum* amicitia ad ſuam tranferret. Qua commotus injuria *Maſaniſſa* totum ſe *Romanis* addixit, magnumque deinceps ad *Pœnos* debellandos momentum attulit. A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Scipioni, *Uticam* oppugnanti, anno eodem Urbis 550. *Syphax* & *Haſdrubal* cum centum armatorum ſupervenere millibus. Quorum caſtra eadem die deleta ſunt, millibus occiſis quadraginta, captis ſex, amboque rurſus redintegratis copiis altero prælio ſuperati. *Syphax* à *Lælio* & *Maſaniſſa* Rege vivus eſt captus.

Ejus uxorem *Sophonisbam* cùm *Maſaniſſa* duxiſſet, increpitus ab *Scipione* venenum ad eam miſit, quo ſibi mortem illa conſcivit. [a] *Hannibal* à *Carthaginenſibus* revocatus, *Italia* relicta, decimo ſexto belli anno, Urbis 551. rediit in *Africam*; [b] ſociis, qui ſequi nollent, quà occiſis, quà in ſervitutem redactis; ac tentata fruſtra per colloquium pace, congreſſus acie ab *Scipione* vincitur. Poſt eum *Vermina*, *Syphacis* filius, qui auxilio *Pœnis* venerat. *Scipio* pacis leges *Carthaginenſibus* dixit, auctore Senatu populoque *Romano*. (1) *Hannibal* ad *Antiochum* perfugit.

[a] Liv. 3. Dec. l. 10. App. &c. Polyb. 15.
[b] Diod. in Excerpt. Valeſ. p. 290.

[c] Finitum eſt bellum anno ſeptimo decimo, Urbis 552. Coſs. *M. Servilio Gemino*, *T. Claudio Nerone*; ac ſequente pax *Carthaginenſibus* ab Senatu data, & triumphans in urbem invectus eſt *Scipio*; [d] in eoque triumpho ductus *Syphax*, paulò poſt *Tibure* in cuſtodia mortuus eſt. [e] At *Livius* ante triumphum obiiſſe narrat, [f] ac publico elatum funere. Ubi & *Polybium* id, quod dixi, ſentire aſſerit. *Hunc regem* (ait) *in triumpho ductum* Polybius, *haudquaquam ſpernendus auctor*, *tradit*. Quæ Hiſtorici præſtantiſſimi commemoratio nimis anguſta ac jejuna mihi videtur.

[c] Liv. 30. Polyb. 15.
[d] Polyb. 16. p. 733.
[e] fine l. 10. Dec. 3.
[f] Valer. Max. l. 5. c. 1.

C A-

(1) *Hannibal ad Antiochum perfugit.*] Non tamen ſtatim poſt cladem acceptam, aut factam pacem, ſed aliquot annis poſt, cum interea ſummos in Rep. honores & magiſtratus geſſiſſet. Vid. *Corn. Nep.* & *Liv.* XXX. & XXXIII. J. C. R.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT III.

De Achæorum *initiis*, Pyrrhi *rebus geſtis & obitu*, *ac* Pergami *Regum*, *&* Parthorum *origine*.

In *Græcia* porrò, & Oriente ad hiſtoriam hæc præcipua contigerunt. *Achæorum* Reſpublica paulatim in *Peloponneſo* coaluit; [a] cujus fundamenta jacta ſunt Olympiade 124. ſub *Pyrrhi* tranſitum in *Italiam*; quando *Dymæi*, *Patrenſes*, *Tritæenſes*, & *Pharæenſes* concordiam inierunt; ad quos ſe reliqui deinceps applicarunt. Hi principio Scribam unum, & Prætores duos in orbem conſtituerunt. Poſt annos quinque & viginti unicum Prætorem placuit eligere. Is circa *Pleiadis* exortum creari ſolitus, [b] ut auctor eſt *Polybius*; ac primus ſingularium Prætorum *Marcus Carynenſis* ab eodem proditur, cujus anno quarto *Aratus Sicyonius*, viceſimum agens annum, rebus geſtis cœpit inclareſcere. Quocirca anno ultimo *Olympiadis* iſtius orta eſt illa Reſpublica, anno ante *Chriſtum* 281. Urbis 473. ſiquidem anno ſequente *Pyrrhus* in *Italiam* transfretavit. *Lacedæmonii*, domeſtica vexati ſeditione, propè ſub *Pyrrhi* venere dominatum. *Cleomenes*, annis in regno ſexaginta, & decem exactis menſibus, obiit, *Diodoro* teſte, Prætore *Athenis Demetrio Phalereo*. Is eſt quartus Olympiadis 117. [c] Hic filios genuit duos, *Acrotatum*, qui ſuperſtite patre mortuus filium reliquit *Areum*, & juniorem *Cleonymum*. Nata de ſucceſſione controverſia, Senatus *Areum* antepoſuit *Cleonymo*. Hunc verò, ne quid contra Rempublicam conſilii caperet, honoribus ac præfecturis delinire conati ſunt. Nam inter alia *Tarentinis* contra *Lucanos* & *Romanos* miſſus auxilio, *Lucanos* vicit. *Tarentum*, quod defecerat, expugnavit, anno Urbis conditæ 451. Olympiadis 119. ſecundo, ut auctor eſt [d] *Diodorus*. Poſt urbe *Salentinorum* capta, ab *Romanis*, duce *Æmilio* Conſule, anno 452. fugatus cum claſſe ſua ad *Patavina* litora prædabundus pervenit. Ubi peſſime accepta claſſis vix quinta parte incolumis domum

[a] Polyb. 2. p. 129.

[b] Polyb. init. 5. p. 350.

[c] Diod. 20. Pauſ. in Lacon. p. 87. Plut. in Ag. & Cleom. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 5.

[d] Diod. 20.

mum rediit, ut ſcribit *Livius*, [a], qui hunc Regem *Lacedæmoniorum* haud rectè nominat. Verum ille poſt annos plures cùm repulſæ memor, tum nova provocatus injuria, quod *Acrotatus*, *Arei* filius, *Chelidonidem* conjugem ſuam corrupiſſet, *Pyrrhum* excivit in *Laconicam*, [b] anno eodem, quo ex *Italia* reverſus *Macedoniam* occupavit, *Antigono* pulſo: qui eſt Urbis conditæ 481. Sequente igitur anno *Pyrrhus* in *Laconicam* impreſſione facta, pæne urbem defenſoribus vacuam cepit. Sed oppidanorum virtute pulſus contendit *Argos*: quam urbem ingreſſus, contràque *Antigonum* pugnans, illiſa capiti tegula ab muliere peremptus eſt, ineunte Olympiade 127. Is eſt annus ante *Christum* 272. ad quem ab eo anno, quo *Cleonymus* à regno eſt rejectus, qui fuit ante *Christum* 309. intercedunt anni circiter ſeptem & triginta.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *a* Liv. 10. *b* Plut. in Pyrrho Juſt. 25. *Pyrrhi mors.*

[c] Per idem tempus, quo *Achæorum* civitates in unum corpus redigi ſunt cœptæ, *Pergami*, *Phrygiæ* majoris oppido, ad *Caycum* amnem novi regni fundamenta jacta ſunt. Circa Olympiadem 124. ultimo anno *Ptolemæi Lagidæ*, *Philetærus* ſpado, ærario præfectus ab *Lyſimacho*, *Agathoclis*, ejus filii, necem ægrè ferens, quem pater ab *Arſinoë* conjuge falſis criminibus accuſatum veneno ſuſtulerat, ab illo defecit, ac novi apud *Pergamum* imperii princeps exſtitit. Hic fratres habuit duos, *Eumenem* & *Attalum*, (1) qui & in regnum ſucceſſerunt. Primus autem regium nomen uſurpavit *Attalus*, prioris *Attali* nepos, qui moriens populum *Romanum* hæredem inſtituit anno U. C. 621. Ita annis circiter 152. *Pergami* regnarunt.

c Strabo l. 13. Pauſan. Att. p. 7. *Pergami regnum.*

Parthorum in Oriente regnum, *Romani* quondam æmu- *Parthorum initium.*

(1) *Qui & in regnum ſucceſſerunt.*] Immo, *quorum filii.* Nam fratres in privata fortuna diem obierunt. Sed *Philetæri* in Dynaſtia ſucceſſor fuit *Eumenis* filius *Eumenes*; cui deinde ſucceſſit *Attali* filius *Attalus*, qui primus Rex eſt appellatus poſt devictos Galatas. Vid. citatos a *Petavio Strabonem* p. 624. & *Pauſaniam*, in Att. c. 8. ubi, transpoſita particula δὲ, videtur legendum ἀδελφοῦ Φιλεταίρῳ, τὴν δὲ ἀρχήν &c. J. C. R. Conſule Præf. *Jac. Perizonii.*

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. æmulum futurum, *Arſace* conditore, cœpit eodem tempore, quo *Punicum* bellum primum in Occidente flagrabat. Sed annus in incerto eſt propter Antiquorum de illius origine diſſidium.

a Juſt. 41. [a] *Juſtinus* quidem primam defectionem *Parthorum* primo *Punico* bello accidiſſe memorat, *L. Manlio Vulſone*, *Attilio Regulo* Coſſ. regnante *Seleuco*; cujus cum *Antiocho* fratre diſcordia impunitatem illis defectionis dedit. Conſules iſti annum occupant Urbis conditæ 504. ante *Chriſtum* 250. quo regnabat in *Syria Antiochus* ὁ Θεὸς, *Seleucidarum* tertius, *Seleuci Callinici* pater. *Seleuco* geniti ſunt *Seleucus Ceraunus*, qui poſt patrem *Callinicum* anno regni viceſimo mortuum, tribus annis imperavit; & *Antiochus Magnus*, qui (1) *Callinico* fratri ſucceſſit. *Juſtinus* qui ab *Seleuco*, *Antiochi Soteris* pronepote, defeciſſe *Parthos* ait, non *Callinicum*, ſed ejus filium *Ceraunum* intellexit, cujus frater *Antiochus* fuit. (2) In quo mirificè fallitur. *Seleucus Ceraunus* regnum iniit anno ſecundo Olympiadis 138. primo ſequentis obiit. Triennio quippe regnavit. Initium itaque illius convenit in annum Urbis 527. qui eſt quintus decimus à pace *Pœnis* data, & à Conſulatu *Vulſonis* & *Attilii* quartus & viceſimus. *Euſebius* porrò ſub *Antiocho* Θεῷ ad Olympiadem 133. adſcribit, biennio poſt memoratos à *Juſtino* Conſules.

Error *Juſtini*.

Stra-

(1) *Callinico.*] Reſcribe, *Cerauno;* eſtque certiſſimus aberrantis calami lapſus. Sed & immerito fortaſſis accuſatur *Juſtin.* XLI. 1. ſi recte explicetur, & *cujus* non ad *Antiocho*, ſed *Seleuco* referatur. *Freinshemius*, *Juſtinum* reprehendens, gravius aberrat, dum, *Antiochi Soteris* oblitus, *Callinicum Seleuci Nicatoris* nepotem facit, *Antiochum* Θεὸν autem ejuſdem *Nicatoris* filium. J. C. R.

(2) *In quo mirifice fallitur.*] De hac Epocha regni Parthorum & Juſtini computo vide *Uſſer.* ad A. a. C. 250. ſcil. ſub Antiocho Θεῷ cœpit defectio; ſed cùm regnante illius ſucceſſore Callinico Arſaces ingentem victoriam reportaverit, ipſumque Seleucum ceperit, Parthi victoriæ illius diem ſolennem, velut initium libertatis, obſervaverunt; ſicque non mirum, ſi exinde imperii illius initium ducant. *Juſt. in lib.* 41. *c.* 4. & *Appianus in Syriacis p.* 130.

[a] At *Strabo* regnante *Callinico* fugiſſe ſcribit *Arſacem*, quod ſatis cum *Euſebio* congruit. *Appianus* eo tempore defeciſſe *Perſas* ait, quo, *Antiocho Deo* mortuo, *Laodice Berenicen*, alteram illius conjugem, occidit: cujus necem frater ejus *Ptolemæus Euergetes* ulciſci cupiens, in *Syriam* ac *Babylonem* uſque profectus eſt. Hæc geſta ſunt anno ipſo primo *Seleuci Callinici*, paulò poſt *Antiochi Dei* mortem. Quamobrem ſub *Callinico Parthorum* exordia poſita credimus, eoque primitùs imperante, circa annum ante *Chriſtum* 246. ſiquidem [b] *Arrianus* apud *Photium* auctor eſt, *Arſacem*, cum *Teridate* fratre, *Phereclem*, ab *Antiocho Deo* regioni ſuæ præfectum, ob tentatam ab eo pudicitiam alterutrius occidiſſe. Unde vel ſuperſtite adhuc *Antiocho* Θεῶ, vel paulò poſt ejus obitum veriſimile eſt id eveniſſe.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
[a] Strabo 13. Appian. in fine Syr.
[b] Arrian. in Parthic. Phot. cod. 58.

Ab *Arſace* deinceps *Parthorum* principes nomen acceperunt, velut ab *Cæſare Auguſtoque Romani* Imperatores *Auguſti* ac *Cæſares* appellati ſunt. Horum imperium ad annos circiter 472. perſtitit; ab anno ante *Chriſtum* 246. ad 226. poſt *Chriſtum*, & quintum uſque *Alexandri*, *Mammææ* filii; [c] quo *Artaxerxes*, genere *Perſa*, *Artabano Parthorum* Rege occiſo, rerum ſummam in *Perſas* tranſtulit.

Vide Part. 2. lib. 4. cap. 7.
[c] Herodian. 6.

[d] *Theodotus* quoque, *Bactrianorum* præfectus, eodem, quo *Arſaces*, tempore novi factus eſt regni conditor. Quod ipſum minimè diuturnum fuit, atque in *Parthorum* ditionem conceſſit.

[d] Juſt. 41.

CAPUT IV.

Quænam in Græcia *perque Orientem geſta ſunt ab anno ante* Chriſtum 252. *ad* 219. *& initium belli ſecundi* Punici.

ACHÆORUM [e] in *Peloponneſo* Reſpublica *Arati Sicyonii* virtute magnis auctibus excrevit. Hic ætatis anno viceſimo (qui & *Punici* belli prioris undecimus, & ab *Achæorum* fundata Republica undetriceſimus putatur, [f] hoc eſt, quartus Præfecturæ *Marci Carynenſis*) *Græcas* urbes, quæ ab Tyrannis ple-

Aratus.
[e] Polyb. 2. p. 130. Plut. in Arato. Pauſan. Cor. 51.
[f] Polyb. 2. p. 130.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. ræque per id tempus obtinebantur, ab eorum, nec non *Macedonum*, jugo extricare eſt aggreſſus. Cujus rei à patria fecit initium, quam, expulſo *Nicocle* Tyranno, libertate donatam ad *Achæorum* concilium adjunxit anno ante *Chriſtum* 253. Urbis conditæ 501. Cùm autem exſules ampliùs quingenti *Sicyonem* reverſi bona ſua repeterent, *Aratus* in *Ægyptum* profectus, à *Ptolemæo Philadelpho* 150. talenta, quibus illis ſatisfaceret, expreſſit. Octavo poſt anno Prætor primùm factus eſt, & [a] anno interjecto iterum eundem magiſtratum cepit, per quem, [b] dejecto ex arce *Macedonum* præſidio, cui *Perſeus Stoicus* præerat, *Corinthum* liberavit. Quod exemplum in oppidis pleriſque valuit, quæ eandem ſocietatem ſecuta ſunt. Id verò anno ante *Romanorum* ultimam de *Pœnis* victoriam contigit, ut refert *Polybius*, *Punici* belli prioris ſecundo & viceſimo, Urbis 511.

a Plut. Arato.
b Polyb. Plut. Pauſan.

[c] Sub idem tempus *Lacedæmone* tumultus exſtitit, *Agide* ac *Leonida* regnantibus: quorum ille ex *Eurytionidarum*, ſive *Eurypontidarum*, erat familia, ſextus à magno illo *Ageſilao*, qui in *Aſia* contra barbaros præclaras res olim geſſerat. *Leonidas* ex *Agidarum*, ſive *Euryſthenidarum*, ſtirpe oriundus fuit, quæ dignatione anteibat alteri, patre natus *Cleonymo*; quem *Cleomenis* ſuperioris filium, *Acrotati* fratris *Areo* filio poſthabitum, *Pyrrhum* in *Laconicam* adduxiſſe ſuprà [d] ſignificavi. *Agis* nondum viceſimo ætatis anno collapſam *Lycurgi* diſciplinam inſtaurare cupiens, ab novis tabulis & agrorum diviſione id aggreſſus eſt facere. Cui cùm civitatis principes, & inter eos *Leonidas* Rex alter, intercederent, nihilominus in incœpto perſtitit, adiutorem nactus conſiliorum *Lyſandrum* Ephorum; à quo *Leonidas* judicio poſtulatus, abrogato regno, & in *Cleombrotum*, ejus generum, tranſlato, ſupplex in *Chalciœcæ* templo conſedit. Poſtea, novis ſuccedentibus Ephoris, ac *Lyſandrum* alioſque fautores *Agidis* ad cauſam dicendam citantibus, Reges ambo magno cum amicorum ſtipatu in forum veniunt; Ephoros in ordinem redigunt; pro his cùm alios ſuarum partium ſubſtituunt, tùm *Ageſilaum*, latiſſimè arantem hominem, ſed ære obrutum alieno: qui propterea auctor *Agidi* fuit, ut

c Plut. Ag. & Cleom.
d cap. 3. *Agidis hiſtoria.*

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

ut ante legem agrariam novas ad deliniendam plebem tabulas proponeret. Ejus cùm *Agis* conſilio paruiſſet, ubi ventum eſt ad agrorum partitionem, miris artibus ludificari ac tergiverſari *Ageſilaus* inſtituit. Quæ res ab *Agide* civium alienavit animos. Igitur conſpiratione inimicorum illius revocatur ab exſilio *Leonidas*, ac regno reſtituitur. *Agis* & *Cleombrotus* ſupplices ad delubrum *Minervæ Chalciæcæ* confugiunt. *Cleombrotus* per *Chelonidem* uxorem, *Leonidæ* filiam, vita impetrata ſolum vertit; eoque virum, nequicquam patre retinente, *Chelonis* eſt ſecuta. *Agis* ab Ephoris comprehenſus, capitiſque damnatus, laqueo vitam finiit: eodemque ſupplicio mater ejus *Ageſiſtrata* & *Archidamia* avia ſunt exſtinctæ. [a] *Archidamus* frater fuga necem evaſit. Quem ab *Leonida* paulò poſt revocatum, & in regni collegium aſſumptum, eo mortuo, *Cleomenis* metu fugiſſe denuò, ab eoque demùm occiſum, [b] *Polybius* demonſtrat. *Agiatis*, *Agidis* uxor, *Leonidæ* filio, *Cleomeni*, adhuc puero coacta nubere; quem prioris exemplo viri, ad eadem perſequenda cœpta ſuapte concitatum ſponte, vehementiùs accendit. *Agidis* iſta calamitas ſub *Punici* prioris belli exitum incidit, & occupatam ab *Arato Corinthi* arcem.

[a] Plut.

[b] Lib. 5. p. 383. & lib. 8. init.

Cleomenis geſta.

Leonida aliquantò poſt vita perfuncto, *Cleomenes* regnavit, ſub annum, uti ſuſpicamur, ante *Chriſtum* 235. Urbis conditæ 519. ingentis animi, ſed fervidi ac ferocis, adoleſcens, & inprimis bello ſtrenuus; qui *Achæos* viribus & imperio florentes, ac tota *Peloponneſo*, *Arato* duce, volitantes, haud ſemel acie profligavit; cùm ab eorum fœdere, quod publicè hactenus coluerant, ad *Ætolorum*, quibuſcum bellum iis erat, ſocietatem *Lacedæmonii* tranſiſſent.

[c] Polyb. 2. & Plut. in Arato.

[c] Etenim *Achæi*, quod perpetuò concupiverant, multò id magis per hoc tempus auctore perſeverabant *Arato*, uti ex omnibus *Peloponneſi* civitatibus Rempublicam unam facerent. Quod metuentes *Macedonum* Reges in illarum plerique Tyrannos aut ipſi collocaverant, aut jam per ſeſe conſtitutos ſuo præſidio firmabant. In his quà vi dejiciendis, quà ſponte in commune fœdus adducendis, ſedulam operam præſtitit *Aratus*, ad idque perficiendum multùm in-

Arati reſgeſta.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. induſtria conſilioque valuit. Itaque ſuperſtite adhuc *Antigono Gonata*, *Demetrii Poliorcetæ* filio, præter alia oppida, *Sicyonem* & *Corinthum*, ejecto illinc Tyranno, hinc *Macedonum* præſidio, ad ſuorum fœdus adjunxit. Tum verò, *Gonata* mortuo, anno tertio Olympiadis 134. Urbis conditæ 512. ac *Demetrio* filio, qui, decem exactis annis, obiit anno Urbis 522. ante *Chriſtum* 232. in liberandam *Græciam* ſtudium omne ſuum contulit. Quo tempore *Atticam* primùm jugo *Macedonum* exſolvit; *Diogene*, qui illi præerat, ad eam prodendam magnis præmiis illecto; dehinc *Argivos*, *Hermionenſes*, *Phliaſios*, aliosque, ſponte ſe dedentibus proditionis metu Tyrannis, & ad commune *Achivorum* applicantibus. Quorum tam ſecundis rebus *Ætoli*, & Rex *Lacedæmoniorum Cleomenes*, moras objecere; illi invidia & calliditate, aperta iſte vi & armis; quibus *Aratum* & alios *Achæorum* imperatores haud ſemel, ut jam diximus, vicit ac fugavit. Quod bellum ſuis ut auſpiciis, non ad aliorum nutum, adminiſtraret, fecit, quod jamdudum cogitabat, ut ſublatis Ephoris, jus & imperium ſibi omne vindicaret; veteremque diſciplinam domi repræſentavit, anno regni decimo, Urbis *Romæ* 528. aut ſequenti. Exinde, domeſtico metu ſolutus ac liber, in *Achaicum* bellum totus incubuit. Huic ſuſtentando cùm *Achæi* impares ſe viderent, fatiſcente ac languente jam *Arato*, magniſque à *Cleomene* cladibus acceptis, auctore eodem illo, ad *Macedonum* auxilia reſpexerunt. *Macedoniæ* tum regnabat *Antigonus* cognomento Δώσων, hoc eſt, *profuturus*, quod nomen ex eo ſortitus eſt, quia ſe daturum, quod petebatur, identidem ajebat. Hic pro *Philippo*, *Demetrii* filio, regnum curabat ex anno ante *Chriſtum* 232. Urbis 522. ineunte Olympiade 137. nempe paulò antequam *Romani* in *Illyricum* trajicerent, [a] ut ait *Polybius*. Igitur *Antigoni* ſocietatem *Aratus* cum *Achæis* ſuis expetit, cùm hactenus *Ptolemæi* amicitia uſi eſſent, quod novum fœdus magno auctoramento pacti ſunt arcis *Corinthiæ*, qua *Macedoni* ceſſerunt, & eumdem mox *Græci* ducem nominis terra marique renuntiarunt. [b] Venere in communionem illius fœderis *Macedones*, *Achæi*, *Epirotæ*, *Pho-*

[a] Lib. 2. p. 131.

[b] Polyb. p. 279.

Phocenſes, *Bœoti*, *Arcades*, *Theſſali*. *Cleomenes* irrumpenti cum ingentibus copiis *Antigono* cùm ad *Iſthmum* occurriſſet, *Argivorum* defectione territus ad defendendam patriam retrò pedem retulit. Ita *Macedones*, prohibente nemine, *Peloponneſum* adiere anno mundi 3761. Urbis 531. quo ſecundus iniit Olympiadis 139. ac ſequente multis oppidis potiti ſunt, haud interim ceſſante *Cleomene*, qui *Megalopolim* ex improviſo cepit evertitque funditùs; quòd ſocietatem inire ſecum cives, patria licèt profugi, renuiſſent, ita ſuadente *Philopœmene*, [a] qui tum triginta erat annorum. Poſtremò anno Urbis 533. ante *Chriſtum* 221. quo quartus incepit Olympiadis ejuſdem, [b] commiſſo prælio ad *Selaſiam*, *Laconicæ* oppidum, ab *Antigono* victus eſt *Cleomenes*, cùm hic viginti, ille triginta millia in aciem eduxiſſet. Elapſus è pugna *Cleomenes* ad *Ptolemæum Euergetem* transfretavit in *Ægyptum*, vacuam propugnatoribus *Antigono* relinquens *Lacedæmonem*; quam ille adiens, libertatem ei ac priſtina omnia jura reſtituit. Poſtridie certior factus incurſari ab finitimis barbaris *Macedoniæ* fines, eò quàm celerrimè contendit. In tranſitu *Nemeis* ludis interfuit, per quos magnis *Græcorum* acclamationibus atque omni genere honoris eſt acceptus. Ut autem *Macedoniam* attigit, profligatis *Illyriis* aliiſque barbaris, confecto jampridem tabe corpuſculo deceſſit, & *Philippo* reliquit imperium, qui adverſus *Romanos* poſtea bellavit. Anno id Urbis eveniſſe 533. mundi 3763. quo quartus numeratus eſt annus Olympiadis 139. ſuadet *Nemei* Judicri mentio, quod ſub finem anni tertii *Olympici*, ac prope ſolſtitium committi ſolebat, [c] ut aliàs oſtendimus.

Cleomenes, à *Ptolemæo Euergete* perhonorificè & amanter exceptus, eo pòſt paulò mortuo, in ſuſpicionem venit apud *Euergetæ* ſucceſſorem *Philopatorem*, qui illum, redire properantem in *Græciam*, de *Soſibii* conſilio, cujus auctoritate regnum adminiſtrabatur, cuſtodia ſepſit; è qua tandem erumpens cum paucis, ac diſtrictis gladiis tota urbe diſcurſans, *Alexandrinoſ*que nequicquam ad libertatem vocans, ſibi ipſi manus attulit [d] tertio, quàm *Ægyptum* adierat, anno, [e] regni confecto decimo ſexto. Quippe ſta-

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Plut. in Philop.

[b] Polyb. 5. Plut. in Ag. & Cleom.

[c] Not. ad Jul. p. 323. & ſeq. Polyb. 2. p. 155.

[d] Polyb. 4. p. 304.

[e] Plut. in Agide & Cleom.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. [a] Lib. 9. p. 385.

tim poſt *Cleomenis* necem *Cœlen Syriam* ab *Theodoto* proditam eſſe *Antiocho*, teſtis eſt [a] *Polybius*. Quod anno conditæ Urbis 535. ſecundo Olympiadis 140. contigit. Ad hunc modum affirmatur *Cleomenis* initium, quod ſecundo anno Olympiadis 136. Urbis 519. adſcripſimus. Nam ab eo ad Urbis 535. pleni ſedecim intercurrunt.

CAPUT. V.

De bellis Antiochi M. & Ptolemæi Philopatoris, *pugna ad* Rhaphiam, Achæi *rebus geſtis*.

IN *Syria* principum luxus & crudelitas calamitoſos habuit exitus. *Antiochus*, *Seleuci Nicanoris* nepos, ab eoque tertius, uxorem habebat *Laodicen*, *Ptolemæi Philadelphi* filiam, ut narrat [b] *Appianus*; ex eaque liberos duos *Seleucum Callinicum*, & *Antiochum Hieracem*. Cùmque Reges ambo maxima inter ſe bella geſſiſſent, in eas tandem convenere pacis conditiones, uti *Berenice*, altera *Philadelphi* filia, *Antiocho* nuberet, *Laodice* aut repudiatâ, aut concubinæ loco habitâ. Mortuo deinde *Philadelpho*, anno Urbis 507. ante *Chriſtum* 247. *Antiochus* amore victus *Laodicen* revocavit, quæ, viri levitatem verita, veneno ei vitam eripuit. Tum, *Berenice* ejuſque filio adhuc infante cæſis, *Seleucum* filium ad regnum evehit. Hæc *Berenice* amita fuit illius, quam à *Ptolemæo Philopatore* cæſam indicat [c] *Polybius*.

[d] *Ptolemæus Euergetes*, qui *Philadelpho* ſucceſſerat, in *Syriam* invectus, ſororis necem cæde alterius eſt ultus. Nec eo victoriæ fructu contentus magnam incurſavit *Aſiæ* partem; ac domeſtico tumultu revocatus, *Syriam*, quam fuiſſe *Cœlen* arbitror, per ſuos obtinuit; [e] *Ciliciam* verò *Antiocho Hieraci* permiſit. Moritur anno regni 26. mundi 3763. quo tertius deſiit Olympiadis 139. Ea verò Olympiade deceſſiſſe auctor eſt [f] *Polybius*, qui & morbo ait extinctum; [g] *Juſtinus* verò filii parricidio ſublatum aſſerit, cui propterea per ludibrium *Philopatoris* cognomen impoſitum eſſe ſcribit.

[b] App. in fine Syr. Hieron. ad c. 11. Dan.

[c] Lib. 5. p. 382.

[d] Hieron. Polyb. 5. p. 403.

[e] Hieron.

[f] Lib. 2. p. 155.

[g] Lib. 30.

Igi-

Igitur anno illo, quem poſui, *Ptolemæus Philopa-* A. 4431.
tor in *Ægypto* ſceptrum tenere cœpit, [a] qui ſtatim Per. Jul.
Magam fratrem interfecit, & *Berenicen*, ut narrat ad 4713.
Polybius; [b] ac ſe totum ludis, commeſſationibus, *a* Polyb. 5. p. 380. Juſt. 30.
luxuriæque tradidit. Quod eò licentiùs faciebat,
quòd ſibi domi foriſque in longum tempus ſecuri- *b* Polyb. 5. p. 130. Plut. in Agide & Cleomen. Juſt. 30.
tatem partam arbitrabatur. Nam &, occiſo fratre
aliiſque propinquis, terrorem ſuis objecerat; & *An-
tigono*, *Macedoniæ*, ac *Seleuco*, *Syriæ* Regibus exſtin-
ctis, in eorum locum pænè adhuc pueri venerant
Antiochus & *Philippus*, ab quibus nihil tum ſibi me-
tuebat.

[c] Commodum enim mortuo *Seleuco Callinico*, qui *c* App. Syr.
viginti regnavit annis, ejuſque ſucceſſore filio *Se-
leuco*, poſt infelicem cum *Ptolemæo Euergete* pu-
gnam, amicorum inſidiis exſtincto, *Antiochus*, *Seleuci* *Antiochi M. exordium.*
frater, *Callinici* filius, *Babylone* accitus eſt ad
regnum capeſſendum propemodum puer, ineunte
Olympiade 139. conditæ Urbis 530. qui ob res ge-
ſtas, & recuperatam imperii partem haud modicam,
Magni cognomen meruit. Nam hujus exordium tu-
multuoſum & exercitum fuit, præfectis provincia-
rum per contemptum ætatis ab eo deficientibus.
[d] Primus *Molo*, *Mediæ* rector, & *Alexander*, *Perſidis*, *d* Polyb. l. 5. p. 386.
illius frater, jugum excutiunt; ad quod conſilium
Hermiæ Caris, hominis nequiſſimi, qui apud Regem
poterat omnia, metus illos potiſſimùm impulit. Hi
paucis annis, hoc eſt, non integris tribus, quantùm
ex *Polybio* conjicimus, vexato *Antiocho*, & ejus vi-
cto occiſoque duce *Xenœta*, multis expugnatis ur-
bibus, ab ipſo tandem Rege ſuperati, voluntaria mor-
te meritas pœnas anteverterunt, eodemque anno
Hermias, in Regis caput nefaria molitus, eo jubente
per inſidias opprimitur, qui fuit annus Urbis *Romæ*
533. idem prorſus, quo & *Cleomenem*, *Spartæ* Regem,
ab *Antigono* ſuperatum eſſe capite ſuperiori retulimus.

[e] Occiſo, ut dictum eſt, *Seleuco Ceravno*, *Achæus* *Achæus regnum uſurpat.*
ejus propinquus, vindicata ipſius nece, quidquid
citra *Taurum* erat armis recuperavit, &, *Antiocho* *e* Polyb. l. 4. p. 271. & 314
ſpreto, (1) regnum ſibi ſumpſit. [f] Quo tempore,
Mo- *f* Polyb. 5. p. 399.

(1) *Regnum ſibi ſumpſit.*] Id demum aliquamdiu poſt fe-
cit

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. [a] Polyb. 4. p. 315. *Molone* debellato, contra *Artabazanem* Satrapam ducebat *Antiochus*, ipſo, quem memoravimus, anno Urbis 533. quarto Olympiadis 139. [a] ac poſt annos duos ab nece junioris *Seleuci*, fratris *Antiochi*. Sed antequam in *Achæum* moveret *Antiochus*, priùs *Cœlen Syriam* decrevit aggredi: [b] quam provinciam ex antiquo *Ægypti* Reges obtinebant, ejuſque poſſeſſionem pluris etiam, atque *Ægyptum* ipſam, facere conſueverant, quòd adverſus *Syriæ* regnum peropportunus illius ſitus eſſet. Igitur anno mundi 3765. Urbis 535. tertio ante *Rhaphienſem* pugnam, quod [c] *Polybius* indicat, [d] in *Cœlen Syriam* duxit *Antiochus*, ac priùs *Seleuciam* expugnavit. Secundum quæ *Theodotus*, *Ætolus* genere, *Cœlæ Syriæ* à *Ptolemæo* præfectus, partim hujus comtemptu, partim quòd ejus erga ſe procerum ſuſpectam haberet voluntatem, ad *Antiochum* defecit, eique provinciam illam prodidit. *Ptolemæus*, [e] magno apparatu belli clam inſtructo, contra *Antiochum* pergit: [f] quem collatis ſignis ad *Rhaphiam*, oppidum *Phœniciæ*, ſuperavit. [g] Fuiſſe produntur in exercitu *Ptolemæi* millia peditum ſeptuaginta, equitum quinque, cum elephantis tribus & ſeptuaginta. *Antiochus* peditum numerabat ſexaginta duo, equitum ſex millia, elephantos duos ſupra centum. [h] Lævum *Ptolemæi* cornu ab dextro *Antiochi*, hujus ſiniſtrum ab illius dextro fuſum eſt: pugnam utrinque phalanges reſtituere, in qua *Antiocheni* poſtremò campo ceſſerunt. Horum deſiderata ad decem fere millia cum equitibus trecentis; è *Ptolemaicis* peditum mille quingenti, equites ſeptingenti. Hic ille conflictus eſt, cujus liber tertius *Machabæorum* apocryphus initio meminit, qui inſuper *Theodoti*, *Syriæ* proditoris, audax factum refert, cùm in *Ptolemæi* tentorium ante pugnam cum duobus irrumpens, eo fortè non reperto, alium pro illo trucidavit: [i] quod & *Polybius* memoriæ prodidit. Addit *Machabæorum* tertius, *Arſinoën*, *Philopatoris* ſororem, illi

[b] Polyb. 5. p. 380. C. & 428. A. Juſt. 30.

[c] Lib. 5. p. 409. D. & 385. C.

[d] Polyb. 5. p. 402. & 405.

[e] Polyb. 5. p. 407. & ſeq.

[f] Polyb. 5. p. 422.

[g] Polyb. 5. p. 421. C.

[h] Polyb. 5. p. 426. & ſeq.

[i] Lib. 5. p. 423.

eit *Achæus*: nam primo recuſavit oblatum ſibi a populis *Aſiæ* diadema, & *Antiocho* regnum ſervavit, qui ideo totius *Aſiæ* cis *Taurum* Dynaſtiam *Achæo* permiſit. Vid. *Polyb.* IV, 48. & V, 40. J. C. R.

illi pugnæ interfuiſſe, ac fortiter ex adverſo repugnantibus *Antiochenis*, ſuos ad prælium acuiſſe, cùm per ordines paſſis crinibus lacrymabunda diſcurreret, ac ſingulis binas auri minas polliceretur: eo factum, ut ſuperiores acie fuerint *Ægyptii*. Eodem anno pugnatum ad *Rhaphiam* eſſe auctor eſt [a] *Polybius*, quo *Romani* ad *Thraſumenum* in *Etruria* victi ſunt ab *Hannibale*, Olympiadis centeſimæ quadrageſimæque tertio: [b] idemque verno id tempore contigiſſe ſignificat, quo & ad *Thraſumenum* certavere *Romani*. Quin eandem pugnam Lunæ defectio anteceſſit, [c] ut ſcribit *Polybius*; quæ autumno ſuperiore incidit anni Urbis 536. ante *Chriſtum* 218. Calendis *Septembris*.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

a Lib. 5. p. 422. E.

b p. 421. C. & 431. A.

c Lib. 5. p. 420.

[d] Tanta præter ſpem ac meritum adepta victoria uti *Philopator* neſciit: qui, ſi ad fortunam animum & induſtriam adjunxiſſet, ſpoliare *Antiochum* regno poterat. Nunc quæ amiſerat recuperare contentus, petenti pacem *Antiocho* dedit: tum in *Syria* & *Phœnicia* menſes tres moratus eſt; [e] quo tempore cum ad eum gratulatum *Judæi* miſiſſent, *Hieroſolymam* adiit, ibique celebratis ritè ſacrificiis, in ipſum templi penetrale ſanctius tentavit ingredi. Quod dum, illis fruſtrà renitentibus, aggredi cupit, occulta vi abjectus in terram, diſſoluto corpore, interceptaque voce, ab ſtipatoribus ſuis, metu & horrore perfuſis, abducitur; atque è veſtigio furens inde minitanſque deceſſit. Reverſus *Alexandriam*, quidquid *Judaici* per *Ægyptum* nominis fuit, decuriari, & compedibus vinctum *Alexandriam* abripi, atque in Circum includi jubet: tum eòdem elephantos induci, ut eorum pedibus obterendos in conſpectu populi totius objiceret. Ad hoc ſpectaculum cum certam ſæpè condixiſſet diem, ea quoties venit, omnis ejus, quod decreverat, divinitus illi erepta memoria eſt, nec unquam deſtinata potuit exſequi. Ergò in miſericordiam & amorem deinde gentis repente mutato illius odio, dimiſit omnes; ac deinceps multò, quàm quiſquam antea Regum, liberaliùs & honeſtiùs habuit; quin etiam permiſit, ut in patriæ deſertores religionis ſui generis animadverterent. [f] Perfunctus his curis *Philopator* confeſtim priſtinos ad mores rediit;

d Polyb. p. 428. Juſt. 30.

e 3 Mac. 1.

Ptolemæus Philopator in adytum ingredi prohibetur.

f Juſt. 30. Hieron.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

diit; ac regiæ majeſtatis & pudoris omnis oblitus, dies & noctes in ſtupris flagitiiſque comſumpſit. Nam *Eurydice* occiſa ſorore, eademque conjuge, *Agathocleæ* meretricis blanditiis irretitur; eique ſe totum, adjuncto fratre illius *Agathocle*, & *Oenanthe* matre, permittit; quorum ex arbitrio maxima minimaque omnia tractabantur.

a Polyb. 5. p. 415. & ſeq.

[a] At in *Aſia*, quæ cis *Taurum* eſt, *Achæus* interim, dum de *Cœle Syria* cum *Ptolemæo* contendit *Antiochus*, regnum ſuum firmare & quam latiſſimè proferre ſtudebat, continua finitimis Regibus ac civitatibus inferens bella: [b] cui *Pergami* Rex *Attalus* haud ſegniter reſiſtebat, conductis è *Thracia* uſque auxiliaribus *Gallis Tectoſagis*; quibus deinde militiam detrectantibus, &, quòd, ſuper *Megiſtum Myſiæ* amnem, poſitis caſtris, Luna defeciſſet, in religionem trahentibus, miſſionem dedit, anno tertio Olympiadis 140. Urbis 536. nam eo anno Luna Calendis *Septembris* obſcurata eſt. Eoſdem poſtea *Gallos*, effusè omnia populantes, [c] *Pruſias*, *Bithyniæ* Rex, haud procul *Helleſponto* ad unum concidit anno Urbis 538.

b Polyb. p. 420.

c Polyb. fine l. 5. p. 477.

d Polyb. l. 5. p. 444. & l. 7. p. 506. & l. 8. p. 522.

[d] *Antiochus*, compoſitis cum *Ptolemæo* rebus, amiſſaque *Cœle Syria*, belli molem in *Achæum* vertit: quem & *Sardibus* obſeſſum *Cretenſium* duorum proditione in poteſtatem redigit, ac vita per ſummos cruciatus exuit circa annum Urbis 539.

e Polyb. l. 5. p. 428.

[e] Per idem tempus, quo victus ad *Rhaphiam Antiochus* in *Achæum* parabat bellum, *Rhodiorum* urbs ingenti terræ motu concuſſa eſt, quo mœnium ac navalium magna parte disjecta, ingens quoque coloſſus corruit. Quam jacturam Regum ac civitatum profuſa in illos liberalitas pòſt paulò ſarcivit. Coloſſus annos complures in ſolo jacuit, [f] donec eum *Saracenorum* Rex *Muavia*, capta *Rhodo*, Mercatori cuidam vendidit ſub annum *Chriſti* 653. Hunc 70. cubitorum altitudinis fuiſſe, & poſt quinquageſimum ſextum annum, quam à *Charete*, *Lyſippi* diſcipulo, factus eſt, terræ motu proſtratum ſcribit [g] *Plinius*; paucos pollicem ejus amplexos; majores fuiſſe digitos quàm pleraſque ſtatuas; duodecim annis effectum talentis 300. Hanc ruinam *Euſebius* confert in annum ſecundum Olympiadis 139. in ſeptimum ab eo, uti dixi, *Polybius*.

Coloſſus Rhodius.

f Cedren.

g Lib. 34. c. 6.

CA-

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT VI.

De ſociali contra Ætolos *bello* Philippo, *Rege* Macedoniæ, *duce facto, deque* Philippi *ejuſdem rebus geſtis.*

ANTIGONUS, qui ab liberalibus promiſſis Δώσων cognominatus eſt, ab *Achæis* contra *Cleomenem* vocatus in auxilium, eo victo, [a] pacem tota *Græcia* conſtituerat, cujus inter alias conditiones ea fuit, ut ne *Ætoli* cum exercitu *Achaiam* intrarent. Huic paulò pòſt vita functo *Philippus* ſucceſſit pænè puer; [b] nondum enim ſeptimum decimum annum exceſſerat, [c] egregiæ indolis, & ad virtutes magnaſque res capeſſendas factæ, ſpecimen ætate illa præferens; quam & oris dignitas, ac totius corporis ſpecies quædam regia commendabat. Sed ſubinde improborum uſu, [d] præſertim *Tarentini Heraclidæ*, & flagitiorum licentia tot illa naturæ bona ſpeſque de ſe hominum evertit. [e] *Ætoli* hujus ætate ſpreta, cùm jampridem eos quietis publicæ pigeret, quòd alioqui rapto vivere ac prædas undecunque agere conſueſſent, turbandæ pacis initium fecerunt à *Meſſeniæ* populatione, quæ in eorum ſocietate tunc erat. Præerant *Ætolis* [f] *Dorimachus* & *Scopas*; quibus cùm *Aratus* & *Achæi* fruſtrà denuntiaſſent, ut à *Peloponneſiorum* finibus arma ſua & injurias abſtinerent, res ad bellum deducitur exeunte Olympiade 139. qui fuit annus ante *Chriſtum* 220. Urbis conditæ 534. [g] Primum inter illos prælium ad *Caphyas*, oppidum *Arcadiæ*, geſtum eſt, in quo *Achæi* ſuperati ſunt. *Ætoli* ex eo fiducia majore ſumpta *Peloponneſo* tota graſſati ſunt. Contra quos evocatus *Philippus*, de communi Sociorum ſententia, quorum in numerum *Meſſenii* recepti ſunt, bellum iis indicit, quod *Sociale* vocatum eſt; [h] ex anno primo cœptum Olympiadis 140. ante *Chriſtum* 220. U. C. 534. cùm *Aratus* Prætor eſſet *Achæorum*. Eodem anno primò [i] Olympiadis 140. ſed ante *Chriſtum* 219. vere jam adulto, hoc eſt, ſub Vergiliarum ortum, quo tempore *Achæorum*

Bellum Sociale.

[a] Polyb. 4. p. 272. & 276.

[b] Polyb. ib. p. 274. & 294.

[c] Polyb. l. 4. p. 339.

[d] Diod. in Excerpt. Val. p. 293.

[e] Polyb. 4. p. 272. & p. 285. B.

[f] De hoc vide Diod. Excerpt. Val. p. 278.

[g] Polyb. 4. p. 281. 283.

[h] Polyb. 4. p. 295. D. & 298.

[i] Polyb. 4. p. 305.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *Magni motus ubique Olymp. 140. ineunte.* *rum* Prætores magiſtratum inibant, *Arato* juniore, *Arati* filio, in patris locum ſubrogato, oppugnare *Ætolos* aggreſſus eſt *Philippus*: dum eodem tempore *Hannibal* ab obſidionem *Saguntinorum* ſeſe comparat: *Romani* contra *Demetrium Pharium*, *Illyriorum* Principem, *Æmilio* Conſule imperatore, bellum movent: qui ſubinde victus ad *Philippum* ſe recepit. Tum *Lycurgus*, Rex *Lacedæmonis* ſtatim poſt obitum *Cleomenis* creatus, facto cum *Ætolis* fœdere, *Achæos* infeſtat. *Rhodii*, adjuncto *Pruſia*, *Bithyniæ* Rege, contra *Byzantios* certant; quòd *Gallis* tributa coacti perſolvere, portoria quædam negotiatoribus imponerent. *Sinopenſes* adverſus *Mithridatem*, *Ponti* Regem, imminentem civitati ſuæ, *Rhodiorum* ſe præſidio defendunt. Tot illa bellorum initia anno eodem primo Olympiadis 140. contigiſſe [a] *Polybius* obſervat; eorumque cauſam eò rejicit, quòd tunc orbis ferè totius regna & imperia novi Principes adirent.

[a] Lib. 2. fine, & 4. p. 271.

Bellum ſociale *Philippus* ad annum tertium adminiſtravit, [b] *Arato* uſus plurimùm, quem cùm, procerum ſuorum calumniis permotus, à ſe nonnihil alienaſſet, mox ut, quantus vir eſſet, re ipſa cognovit, majore habuit in pretio. [c] Sed eundem denique rurſus in invidiam adductum veneno interficiendum curavit circa annum Urbis 541. quartum Olympiadis 141. [d] paulò poſt naves ab *Romanis* incenſas *Philippi*, ac [e] circa *Syracuſarum* obſidionem à *Marcello* cœptam Urbis anno 542. Quare ſexageſimo ſecundo ineunte anno ætatis *Aratus* obiit; qui quintus fuit ab ſocialis fine belli. [f] Hoc enim anno Urbis 537. tertio definente Olympiadis 140. finitum eſt, pace cum *Ætolis* facta, cùm audita clade *Romanorum* ad *Thraſumenum* lacum *Philippus* in *Italiam* navigare cuperet, ac cum *Pœnis* in partem venire victoriæ. [g] Claſſe igitur *Illyricum* verſus invectus, *Romanorum* metu ſubitò repreſſus ab incœpto deſtitit. Poſt anno Urbis 539. cum [h] *Hannibale* fœdus iniit. Ex quo in apertum cum *Romanis* bellum erupit anno U.C. 540. quo, *Illyrici* orâ tentatâ, [i] à *M. Valerio Lævino* perterrefactus, ſubductis aut incenſis navibus, terra *Macedoniam* petiit. *Lævinus* cum *Ætolis* ſocietatem contra *Philippum* facit [k] Urbis anno 542.

Arati mors.

[b] Polyb. l. 4. p. 338. & ſeq. Plut. Arat.
[c] Polyb. 8. p. 519. Plut.
[d] Plut. in Arato.
[e] Polyb. 8. p. 519.
[f] Polyb. l. 4. p. 297. & l. 5. p. 442.
[g] Polyb. ib. p. 446.
[h] Id. lib. 7. Liv. l. 23.
[i] Liv. l. 24.
[k] Liv. l. 26.

Cum

Cum his & *Attalo* Rege *Romani Macedonas* oppugnant, eorumque ſocios, quorum primarii erant *Achæi.* [a] Horum princeps *Philopœmen* ætate illa inſignis exſtitit: à quo *Lacedæmoniorum* Tyrannus *Machanidas* ad *Mantineam* oppreſſus eſt, circa annum Urbis 548. [b] quem *Nabis*, longè iſto crudelior, excepit. Cùm autem neglectæ ab *Romanis* in *Græcia* res forent, quòd domeſtico cum *Pœnis* bello eſſent occupati, tandem *Epirotis* intervenientibus, pax inter ipſos & *Philippum* amborumque ſocios convenit anno Urbis 549.

A. 4437. Per. Jul. ad 4713.
[a] Polyb. l. 11. p. 629. Liv. Dec. 4. l. 4. & 5.
[b] Polyb. L. 13. p. 674. & Diod. in Excerpt. Val. p. 285.

[c] Pacatis in *Europa* rebus, ad *Ægyptum* occupandam *Philippus* intendit animum. Commodum e vivis exceſſerat *Ptolemæus Philopator* ante *Chriſtum* 204. Urbis 550. relicto quadrimo filio *Ptolemæo Epiphane.* Itaque cum *Antiocho Philippus* de invadendo illius regno conſilium iniit. Sed *Alexandrini*, *Agathocle* tutore ejuſque ſorore *Agathoclea* ſublatis, legatos miſere *Romam*, qui tutelam iis permitterent. *Antiochus* interim *Cœlen Syriam* & *Phœnicen* recuperat. Ac tùm *Onias* Sacerdos cum *Judæis* plurimis in *Ægyptum* profugit; ubi, ſub *Philometore*, *Heliopoli* poſtea templum exſtruxit.

[c] Polyb. l. 15. Hier. in c. 11. Dan. Juſt. l. 30.

CAPUT VII.

De præſtantibus ingenio viris, qui ab Olympiade 125. *ad* 145. *ſive ab anno Urbis conditæ* 474. *ad* 554. *exſtiterunt.*

CHRYSIPPUS Stoicus, *Cleanthis* diſcipulus, hoc tempore celebris fuit. Eum mortuum eſſe ſcribit *Diogenes* Olympiade 143. natum annos 73. Ita ſub initium Olympiadis 125. in lucem prodiit. *Strato Lampſacenus Peripateticæ* ſcholæ poſt *Theophraſtum* præfuit annis 18. *Diogene* teſte. Quare cùm docere orſus ſit Olympiade 123. ſub finem obiit Olympiadis 127. ut idem [d] *Diogenes* indicat. *Lyco Stratonem* excepit, [e] & annis 40. ſcholam duxit, vixit autem annos 74. *Lacydes Cyrenæus* novæ auctor Aca-

Chryſippus.
Strato.
[d] Laërt. in Lycone.
[e] Diog. Laërt.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. cademiæ docere cœpit [a] anno quarto Olympiadis 134. ac 26. annis ludum tenuit.

[a] Diog. *Eratoſthenes.* *Eratoſthenes* varia vir eruditione præditus, ac *Beta* cognominatus, quòd in unoquoque genere ſcientiæ ſecundas teneret, natus eſt Olympiade 126. & annos natus 80. inedia vitam finit, ait *Suidas*.

[b] Suidas. *Callimachus.* [b] Inter Poëtas celebratus eſt in *Græcia Callimachus Cyrenæus*, *Ptolemæo Philadelpho* regnante.

Aratus. [c] Arat. vita. *Livius Poëta.* *Nævius.* *Plautus.* [c] Tum *Aratus*, qui ſub *Antigono Gonata* floruit. *Romæ* verò *Livius* Poëta anno U. C. 514. primùm fabulam docuit. *Nævius* Olympiade 144. deceſſit, ut in *Euſebii Chronico* ponit *Hieronymus*.

Sequenti verò Olympiade *Plautus* obiit, Urbis anno 554. auctore eodem.

Ennius. *Q. Ennius* natus anno U. C. 515. ſæculum idem nobilitavit.

CAPUT VIII.

Romanorum *res geſtæ contra* Philippum, Macedonum *Regem*, Antiochum, Syriæ, & Perſeum, Macedonum *itidem Reges.*

[d] Livius l. 31. Flor. 2. c. 7. Plut. in Flamin. Juſt. 30. Eutr. 4. BELLO [d] ſecundo *Punico* confectò, *Macedonicum* ſucceſſit cum *Philippo* Rege, quod decem fermè annis ante cœptum (ait *Livius*) triennio prius depoſitum erat. Nimirum ante annos ferè tredecim, Urbis 540. à *Lævino* Prætore vexari *Philippus* cœperat. Anno verò U. C. 549. in concordiam redierunt. Pace *Carthaginenſibus* data, bellum de *Macedonicum 1. bellum.* integro cum *Macedone* ſumptum, quod anno Urbis 554. indictum eſt. Ad id *Romanos* perpulere cùm veteres injuriæ *Philippi*, tùm recens ſociorum infeſtatio, præſertim *Athenienſium*, qui ab Rege pervaſtati, ad *Romanos* confugerant.

[e] Polyb. l. 16. p. 735. Plut. in Flaminio. [e] Initium belli gerendi ab oppugnatione fecit *Abydenorum Philippus*; quos in eam deſperationem conjecit, ut *Saguntinorum* exemplo univerſi in mortem ruerent. Tandem quarto anno, poſtquam inſtauratum

tum fuerat, Urbis 557. à *T. Quinctio* (1) *Flaminio* finitum eſt, victo ad *Cynoſcephalas* in *Theſſalia Philippo.* [a] Cæſa refert *Polybius*, ex eoque *Plutarchus*, *Macedonum* octo millia, capta quinque. Pretium victoriæ libertas *Græciæ* fuit, quam per ſolemne [b] *Iſthmiorum* ludicrum præconis voce pronuntiatam tantus cum applauſu clamor excepit, ut ſuprà ſtadium volantes corvi in terram deciderint. *Florus* id per *Nemea* factum aſſeverat ludis quinquennalibus: errore non levi. Nam nec quinquennalis agon *Nemeorum* fuit, & *Iſthmiis* hoc eveniſſe *Polybius* & *Plutarchus* aſſerunt. [c] *Nemeis* porro ſolis *Argivis* pronuntiata libertas eſt.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. [a] Polyb. l. 17. p. 762. [b] Polyb. Ecl. 9. Plut. in Flam. *Flori error.* [c] Liv. l. 34.

[d] *Titi* frater *Lucius* eodem tempore fractos *Acarnanas* in deditionem accepit.

[d] Liv. 33.

[e] Exinde *Nabidi*, *Lacedæmoniorum* Tyranno, bellum movit *T. Quinctius*; ſed *Argis* liberatis pacem eidem dedit. Ita *Græcis* ex urbibus *Sparta* ſola in ſervitute relicta; quam anno U. C. 562. *Philopœmen*, *Nabide* ab *Ætolis* occiſo, ad *Achæorum* ſocietatem adjunxit.

[e] Liv. 35. Polyb. Ecl. 22. Plut. in Philop.

Paucis poſt *Macedonicum* annis, bellum cum *Antiocho* Rege geſtum eſt, [f] qui recuperata *Syria*, ac *Ptolemæi Epiphanis* duce *Scopa* devicto, *Romanis* jam formidoloſus eſſe cœperat. Contra quos illum præcipuè incitavit (1) *Hannibal*, [g] qui, eoſdem metuens hoſtes, ad eum confugerat anno Urbis conditæ 559. *Ætolorum* quoque legati, qui à *Romana* ſocietate alienati jam erant, haud parvum momentum attulere. [h] His impulſus *Antiochus*, compoſita cum *Ptolemæo* pace, cui *Cleopatram* filiam in matrimonium dedit, ac dotis nomine *Cælen Syriam* & *Judæam* conceſſit, *Romanis* intulit bellum, quod anno Urbis conditæ 562. ſuſceptum, triennium omninò tenuit.

Antiochicum bellum. [f] Polyb. l. 16. [g] Liv. l. 33. fine. Corn. Nep. in Hann. [h] Liv. 34. & ſeq. Flor. 2. c. 8. Appian. Syr. Juſt. 31. Eutr. 4. Oroſ. 4. c. 20.

(1) *Flaminio.*] Scribe *Flaminino*, quod cognomen eſt gentis *Quinctiæ*: at *Flaminius* gentis eſt nomen, ex qua Conſul ille fuit *Flaminius*, qui ad *Traſumenum* eſt cæſus. J. C. R.

(1) *Hannibal.*] Immo *Ætolos* præcipue *Antiochum* incitaſſe, & primos hujus belli auctores fuiſſe, diſerte docet *Polyb.* III, 7. confer *Liv.* XXXIII. extr. J. C. R.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

nuit: ſiquidem anno Urbis 564. *L. Cornelius Scipio* Conſul, cum *P. Cornelio Africano* fratre legato, profectus in *Aſiam*, hujus potiſſimum conſilio ſuperavit *Antiochum*. Ad quinquaginta millia peditum cæſa uno prælio [a] *Livius* refert, equitum quatuor millia. *Antiocho* data pax cùm aliis conditionibus, tùm illa, uti regionibus omnibus, quæ erant cis *Taurum* montem, cederet.

[a] Livius l. 37.

[b] Victo *Antiocho*, mox *Ætoli* perdomiti ſunt à *Fulvio* Conſule anno Urbis conditæ 565. eodemque *Gallogræci* à *Cn. Manlio* altero Conſule ſubacti.

[b] Livius l. 38. Flor. 2. c. 9.

P. Scipionis, Hannibalis & Philopœmenis mors.

Olympiade 149. tres eximii Imperatores obierunt, *P. Scipio*, *Hannibal*, & *Philopœmen*. *Publius*, à *Petilliis* [c] *Tribunis* dicta die de capta ab *Antiocho* ob dandam pacem pecunia, *Liternum* in *Campaniam* ſeceſſit. *Lucius* frater ejus peculatus damnatus eſt. [d] At *Publius* anno illo *Juliano* mortuus eſt, qui Urbis 570. cœpit, quo Coſs. fuere *P. Claudius*, *L. Porcius*, ante *M. Catonis* Cenſuram, quam iiſdem Coſs. geſſit. *Hannibal* anno, vel biennio poſt, [e] (nam variant Scriptores,) apud *Pruſiam*, *Bithyniæ* Regem, à *Romanorum* legatis quæſitus ad necem, veneno vitam finiit. [f] Anno Urbis 571. *Philopœmen*, *Achæorum* dux, à *Meſſeniis* captus & interfectus eſt, cùm quidem *Lacedæmonios*, ab *Achæorum* ſocietate deſciſcentes, muris legibuſque nudatos ſuis jugum pati coegiſſet.

[c] Livius ib.
[d] Livius ſub fin. l. 39.
[e] Livius ib. Corn. Nep. in Hannib.
[f] Livius ib. Plut.

[g] Hujus necem *Lycortas*, *Achæorum* Prætor, ultus eſt, ac *Meſſenios Lacedæmonioſque* in concilium *Achæorum* reſtituit. Nam utrique, ſed hi præſertim, ægrè obtemperabant, *Romanorum* freti potentia, qui *Achæorum* ſocietatem coaleſcere inviti patiebantur.

[g] Polyb. Excerpt. Legat. 52. & 53.

Interim *Philippus* à *Romanis* repreſſus magis ſuperiori certamine, quàm victus, in apparatum novi belli totus incubuit. [h] Qui cum filios haberet duos, *Perſeum* natu majorem, ac *Demetrium*, & hunc *Romanis*, apud quos obſes aliquot annos vixerat, longè gratiſſimum, orta inter ambos ſimultate, *Demetrium*, & *Romanorum* amicitia & fratris calumniis ſuſpectum, morte affecit, Olympiade ineunte 150. Urbis conditæ anno 574.

[h] Livius l. 40. Polyb. Ecl. 50.

Se-

[a] Sequente igitur anno, qui 150. Olympiadis ſecundus putatur, mundi 3805. U. C. 575. *Macedonum* poſtremus Rex iniit *Perſeus*, à *Carano*, qui primus inibi regnavit, undequadrageſimus. Hic paterni in *Romanos* hæres odii atque conſilii, bellum in eos geſſit. Quod quarto anno tam illius, quàm totius *Macedonici* imperii clade ac ſervitute, finitum eſt anno primo Olympiadis 153. Urbis conditæ 586. [b] *Romanorum* imperator eo prælio fuit Conſul *Æmilius Paulus*; quo *Macedonum* cæſa ſunt in acie ad viginti millia, capta undecim. *Romanorum* non plus centum cecidere. Inſignis ea victoria regnique *Macedonici* occaſus fuit lunari defectione, quæ pridie ejus diei, quo certatum eſt, accidit ea nocte, quæ inter 4. & 5. *Romani Septembris* interceſſit, quæ in *Juliano* Calendario inter *Junii* 21. & 22. media fuit. Ea non alterum in annum congruere poteſt, quàm qui [c] ante *Chriſtianam* æram 168. fuit, mundi 3816. Hoc igitur ipſo *Macedonum* imperium à *Romanis* exſtinctum eſt, undecimo *Perſei* Regis anno. Nam totidem ei *Livius* aſſignat. Uno minus *Euſebius*, quem & anteà ſecuti ſumus. Nunc *Livium* anteponimus.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
[a] Livius l. 45.
Perſeus ultimus Rex Macedonum.
[b] Livius l. 44. Vellejus 1. Plut. in Æmilio. Juſt. l. 33. Flor. 2. c. 12. Eutr. l. 4.
[c] Per. Jul. 4546.

[d] Belli *Macedonici* ac victoriæ *Romanis* acceſſio fuit *Illyriorum* Rex *Gentius*; qui à *Perſeo* per fraudem inductus in periculi ſocietatem, *L. Anicio* Prætori *Illyrici* triumphi materiam dedit. Quem eodem anno deportavit, quo de *Perſeo* ac *Macedonibus Æmilius*; utroque Rege victoris ſui antecedente currum, anno Urbis 587. *Macedonia* & *Illyricum* (1) in provinciæ ceſſere formam.

[d] Iidem.

(1) *In provinciæ ceſſere formam.*] Sic quoque infra c. XI. init. haud dubie ex *Livii* Epit. XLV. Sed ipſe *Livius* XLV, 18. & 29. tradit, *Macedoniæ* libertatem a *Paullo* & *Romanis* fuiſſe conceſſam. Vid. *Perizonii* Animadv. Hiſtor. c. 9. p. 374. Virum Celeb. *C. A. Dukerum* ad *Flor.* II, 14. J. C. R.

A. 4431.
Per. Jul.
ad 4713.

CAPUT IX.

De Judaicis *rebus & calamitatibus, quas ſub* Antiocho Epiphane *paſſi ſunt, ac de* Epiphanis *expeditionibus in Ægyptum, & de Templo* Hieroſolymitano *ab eo Rege polluto.*

DUM *Europa*, & *Aſia Romanis* armis quatitur, *Judæam* quoque externi pariter ac domeſtici turbines infeſtam habuerunt. [a] *Antiochus Magnus* apud *Elymæos* in *Suſiana*, cùm *Beli Jovis* templum deprædari vellet, à barbaris occiſus eſt, ut refert *Strabo*, anno ſecundo Olympiadis 148. (1) *Græcorum* 126. Succeſſit illi *Seleucus Philopator*, ejus filius; quo regnante Pontificatum tenebat *Onias*, ejus nominis tertius, vir ſanctus, [b] qui *Heliodorum*, unum è *Seleuci* purpuratis, ad ærarium templi diripiendum *Hieroſolymam* miſſum, & ab Angelis flagellatum, ac ſeminecem liberavit precibus ſuis.

[a] Strabo l. 16. Juſt. l. 32. Vide 10. l. de Doct. Temp. c. 45.

Heliodorus flagellatus.

[b] 2 Macc. c. 3.

[c] *Seleuco* annis regni duodecim perfuncto, & *Heliodori* inſidiis interfecto, ut ſcribit *Appianus*, ſuffectus eſt *Antiochus Epiphanes* [d] anno *Græcorum* 137. qui eſt annus primus Olympiadis 151. Urbis *Romæ* 578. ante *Chriſtum* 176. ut [e] ex annorum *Græcorum* certa ratione colligitur.

[c] App. in Syr.

[d] 1. Macc. 1. 11.

[e] Vide l. 3. c. 13. Part. 2. Excerpt. Diod. Valeſ. p. 306.

Ab illo Rege ſacra omnia profanaque *Hieroſolymis* ac per totam *Judæam* peſſundata proculcataque ſunt. Primus in ſacerdotium gentis illius graſſatus eſt furor. Erat Pontifex tum *Onias*, ut jam dixi, vir laudatiſſimus. [f] Hujus Pontificatum ab *Antiocho* ſub ipſum regni, ut apparet, initium, grandi pecunia mercatus eſt *Jaſon*, illius frater, homo perditus ac nefarius, qui gentiles ritus *Hieroſolymam* invexit. *Onias Antiochiam* ſeceſſit.

[f] Lib. 1. Mac. c. 4.

Per idem tempus *Ptolemæus Philometor*, *Ptolemæi* (2) *Philopatoris* & *Cleopatræ*, *Antiochi* ſororis, filius, *Alexan-*

(1) *Græcorum* 126.] De *anno Græcorum*, de quo hic primùm mentio, Vid. *Part.* 2. *lib.* 3. *c.* 13.

(2) *Philopatoris.*] Reſcribe *Epiphanis*, qui filius fuit *Philopa-*

Alexandriæ regnabat. Cujus exordium incidit in annum ante *Chriſtum* 181. U. C. 573. quartum Olympiadis 149. A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Erat huic frater *Ptolemæus Euergetes*, ſoror *Cleopatra*, ætate omnes infirmâ. Ob id per tutores *Eulaium* ſpadonem nutricium, & *Lenæum*, res adminiſtrabantur. Qui *Cœlen Syriam*, quam *Antiochus* à patre recuperatam obtinebat, auſi repoſcere, illum in ſe concitarunt, *Ægypto* alias imminentem, cujus regni procurationem tutorio ſibi jure, propinquitatis nomine, vendicabat. Nam & *Apollonium* ducem ejus rei gratia miſit in *Ægyptum*, & à regni primatibus, ut [b] ait Scriptura, voto ſuo fruſtratus eſt. Tum verò *Hieroſolymam* adiens, ab *Jaſone* ſummo cum honore eſt exceptus: indeque claſſis exædificandæ cauſa in *Phœnicen* abiit. Quod anno *Græcorum* 139. eveniſſe videtur, Urbis 580. Dum igitur magno utrimque apparatu bellum Reges ambo moliuntur, [c] legatos miſere *Romam*, per quos ſeſe invicem accuſabant. [d] Nec ſegniter interim *Antiochus*, cunctantibus *Ægyptiis*, in *Ægyptum* tetendit. Ibi *Peluſium* inter & montem *Caſium* pugna committitur, [e] qua *Ægyptii* ſuperati; & occidione deleri poterant, niſi *Antiochus* ipſe, inter ſuorum ordines adequitans, parcere cædi juſſiſſet, ac vivos tantùm capere; qua humanitate plus quàm armis profecit; nam ſtatim *Peluſio* ac tota deinceps *Ægypto* potitus eſt.

[a] Hier. in Dan. 11. Liv. 42.

Antiochi bellum cum Philometore.

[b] 2. Mac. 4. 21.

[c] Polyb. in Legat. 71. & 72.

[d] Hieron. in Dan.

[e] Diod. in Excerpt. Valel. p. 310.

[f] *Philometor*, clade hac accepta, contemptus à ſuis, & ab minore fratre *Euergete* pulſus *Alexandriâ*, ab *Antiocho* eſt exceptus: qui per honeſtam ſpeciem illius reducendi in regnum *Alexandrinis* intulit bellum; a quibus *Euergetes*, qui & *Phyſcon* dictus eſt, renuntiatus Rex erat. [g] Excerpta *Græca Georgii Monachi*, quæ *Euſebio Scaliger* inſcribit, *Ptolemæum Philometorem* ajunt ſolum regnaſſe annos undecim; dehinc ab *Antiocho* victum, regnoque pulſum. Verùm [h] *Livius*, cui potiùs accredimus, non ab *Antiocho* ejectum, ſed à fratre minore, *Philometorem*

[f] Liv. 44.

[g] Euſeb. Chron. priore. p. 54.

[h] Liv. 44.

lopatoris, & ex *Cleopatra*, *Antiochi Epiphanis* ſorore, genuit hunc *Philometorem*. J. C. R. Vid. Præfat. *Jac. Perizonii*.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *torem* refert; *Antiochum* verò, quod jam dixi, per ſpeciem reducendi majoris, bellum cum minore fratre feciſſe, & ad *Peluſium* navali prælio victorem *Alexandriam* obſediſſe. Ideo *Ptolemæum* & *Cleopatram* legatos ad Senatum miſiſſe. Quo commoti Patres, extemplo *C. Popilium* cum duobus aliis *Alexandriam* ad conciliandos inter ſe Reges ire juſſerunt. [a] *Antiochus* ergo fruſtra tentatis mœnibus *Alexandriæ*, relicto *Memphi Philometore*, & *Ægypto* cætera ei tradita, validum *Peluſii* præſidium reliquit; indeque abiit in *Syriam*, & *Hieroſolymam* venit. Ibi templum diripuit, cædem fecit, ingentemque luctum *Judæis* attulit. Hoc anno *Græcorum* 143. incidiſſe [b] Scriptura teſtatur his verbis: *Et convertit* Antiochus, *poſtquam percuſſit* Ægyptum *in centeſimo & quadrageſimo tertio anno, & adſcendit ad* Iſraël. Qui *Græcorum* annus incurrit in Urbis conditæ quingenteſimum octogeſimum quartum, Olympiadis centeſimæ quinquageſimæ ſecundæ tertium, & [c] Conſules habuit *A. Hoſtilium Mancinum*, & *A. Attilium Serranum*. Sequens verò annus Urbis 585. Coſſ. notatur *Q. Marcio Philippo* II. & *Cn. Servilio Cæpione*, qui *Græcorum* annus erat 144. ut manifeſtus ſit eorum error, qui pugnam illam *Antiochi* cum *Ægyptiis Caſium* inter & *Peluſium Philippo* II. & *Cæpioni* Coſſ. adſcribant, contra Scripturæ fidem. Porrò initium belli hujus, quod ob *Cœlen Syriam* commotum eſt ab *Ægyptiis*, capit annus Urbis 582. *C. Popilio* & *P. Ælio* Coſſ. ut [d] *Livius* indicat, qui ſequenti anno, Coſſ. *P. Licinio Craſſo* & *C. Caſſio*, jam impulſum hoc fuiſſe bellum demonſtrat.

a Liv. 45.

b Macc. l. 1. c. 1. 21.

c Faſti Capit.

d Lib. 42.

[e] Paulò antequam *Ægyptum* peteret *Antiochus*, hoc eſt, poſt triennium ab indepto Pontificatu, adeoque anno *Græcorum* 142. *Jaſon* Pontifex *Menelaum* ad *Antiochum* miſit cum pecuniis. At is trecentorum ampliùs, quàm *Jaſon* pendebat, talentorum pactione ſummum ab Rege ſacerdotium mercatus eſt. Sed cùm fidem non exſolveret, à ſacerdotio remotus eſt, ſucceſſore, ſeu vicario potiùs, dato ei fratre *Lyſimacho*. Nam *Græca Menelaum* reliquiſſe ſacerdotii ſucceſſorem fratrem *Lyſimachum* ferunt;

e 2. Macc. 4. 23. *Pontifices Judæorum impii.*

La-

Latina verò amotum à ſacerdotio *Menelaum*. A. 4431. Nec invito ipſo id eſſe factum inſequens hiſtoria Per. Jul. demonſtrat. Nam ſubinde *Antiochiam* veniens, O- ad 4713. *niam*, ſanctiſſimum ac legitimum Pontificem, qui ſe apud *Daphnen* aſylo concluſerat, per fraudem extractum, *Andronici* opera necavit. Cujus morti *Antiochus* illacrymans *Andronicum* capitis damnavit. *Menelaus* deinde *Hieroſolymam* rediens *Lyſimachum* ad ſacrum ærarium expilandum impulit. Sed in ipſo ſcelere oppreſſus *Lyſimachus*; *Menelaus* apud Regem poſtulatus, gratia & corruptela ſuperior fuit, occiſis accuſatoribus.

[a] Ibid. verſ. 29.

Onias ſanctus occiditur.

De duobus iſtis fratribus haud vana quæſtio eſt, fuerintne ex *Aaronis* ſtirpe, penes quam ſolam ſacerdotii jus eſſet, an ex aliena tribu, maximè *Benjaminica*, quòd *Menelaum Simonis* fratrem [b] Scriptura nominat; *Simonem* porrò de tribu *Beniamin* eadem fuiſſe [c] teſtis eſt. *Joſephus* ambos *Jaſonis* & *Oniæ* fratres, & ſacerdotalis originis facit; quod & nos amplectimur. Fratris autem vocabulum ad affinitatem aliquam poteſt referri.

[b] 2. Macc. 4. 23.

[c] 2. Macc. 3. 4. Joſeph. l. 11. c. 6. Vide 10. de Doct. Temp. c. 10.

[d] Interim *Philometor Antiochi* veritus inſidias, cum fratre & ſorore pacem confirmat. Qua illorum concordia offenſus *Antiochus* bellum adverſus ambos comparat anno *Græcorum* 144. *Ptolemæi* legatos *Romam* impetrandi auxilii gratia mittunt. Profecti *Roma* tres menſe *Martio*, ut ex [e] *Livio* colligas, (qui tum in *Decembrem* circiter noſtrum cadebat; quod Lunæ illa defectio demonſtrat, quæ ante *Macedonicum* prælium accidit *Septembri* menſe, qui tum *Junium* occupabat, ut *cap.* 8. meminimus) nonniſi poſt *Romanorum* victoriam de *Perſeo* Rege *Alexandriam* pervenerunt: hoc eſt, poſt æſtatem anni ante *Christum* 168. Urbis 586. *Græcorum* 145. Ibi verò incumbentem in obſidionem urbis *Antiochum*, & navali ad *Cyprum* parta victoria tumidum, ſola auctoritate repreſſerunt. [f] Nam *Popilius* unus legatorum, dextram porrigenti tabellam, Senatus conſultum continentem, viciſſim tradidit: quo perlecto, cùm ſe conſideraturum adhibitis amicis, quid ſibi faciendum eſſet, *Antiochus* dixiſſet, eum legatus virga, quam tenebat, circumſcripſit, ac priuſquam cir-

[d] Liv. 45.

[e] Lib. 45.

[f] Polyb. Ecl. 92. Liv. 45. Valer. Max. l. 6. c. 4. Juſt. l. 35. Vell. 1.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *Popilius legatus Antiochum deterret.* culo hoc excederet, reſponſum dare juſſit, quod Senatui referret. Qua libertate territus Rex, in Senatus ſe poteſtate reſpondit fore. Sic legati unius voce & auctoritate terreſtres & maritimæ *Antiochi* copiæ ab *Ægypto* depulſæ ſunt.

Hac ſpe alienæ ditionis occupandæ falſus *Antiochus*, ac furore amens, *Hieroſolymam* venit, audito præſertim *Jaſonem*, [a] falſo de morte ſua rumore ſparſo, contra *Menelaum* arma moviſſe, atque urbem cepiſſe. Ob id *Judæis* iratus, [b] promiſcua cæde atque incendio vaſtatis *Hieroſolymis*, templum polluit; ac idolis & abominandis ſacris omnia replevit poſt duos annos ab adventu priore, die quintadecima *Caſleu*, qui in *Novembrem* incidit. Ad hæc cives pleroſque ad ejurandam patriam religionem diris ſuppliciis compulit. Reverſus *Antiochiam*, *Eleazarum*, [c] ac ſeptem fratres cum eorum matre, quòd contra divinum interdictum ſuilla veſci renuerent, excarnificatos neci tradidit.

[a] 2. Mac. 5.
[b] 1. Mac. 1.
Templi profanatio. 1. Mac. 1. 30. & 57. Joſeph. lib. 12. cap. 1.
[c] 2. Mac. c. 6. & 7.

CAPUT X.

De Judæorum *rebus à templi profanatione ad* Simonis *mortem; ubi de* Juda Maccabæo, & Syriæ *Regibus.*

ANTIOCHO in *Judaici* nominis & ſacrorum perniciem impiè graſſante, [d] *Mathathias*, de ſtirpe *Joarib* ſacerdos, occiſo regio ſatellite, qui ad profanos ritus populum adigebat, ex *Modin* oppido profugit; & collecta *Judæorum* manu, Regis minas contempſit. Moriens anno *Græcorum* 146. Urbis conditæ 587. filios, quos habebat quinque fortiſſimos viros, ad tuendam libertatem animavit. (1) Horum principes erant *Judas*, (2) cognomento *Maccabæus*...

[d] 1 Mac. 2. Vide l. 10. de Doct. Temp. 50.
Judas Maccabæus.

(1) *Horum principes &c.*] Reliqui duo fratres, quorum nomina hic non referuntur, fuerunt *Johanan*, & *Eleazar*. Vid. 1. Mac. 2. v. 2. ubi hoc ordine recenſentur *Johanan*, *Simon*, *Judas*, *Eleazar*, & *Jonathan*.

(2) *Cognomento Maccabæus.*] Hujus nominis Maccabæi origo

cabæus, *Jonathas*, & *Simon*, qui ſingillatim populo præfuerunt.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Primus *Judas Maccabæus* ſecundis aliquot præliis factis cum *Antiochi* ducibus, eo in *Perſidem* profecto, templum repurgavit, ac divinum cultum reſtituit, qui annis tribus intermiſſus erat. Id accidit anno *Græcorum* 148. *Caſleu* die 25. qui in *Novembrem* incurrit.

[a] 1. Mac. 3. & 4.

[b] Interim *Antiochus*, dum in *Dianæ* templo, quod in *Elymaide* erat, expilando paterni ſacrilegii imitatur exemplum, concurſu oppidanorum ejectus in *Babylonem* abiit. Sed in itinere, audita *Judæorum* defectione, mœrore amens & iracundia, gravem in morbum incidit, horrendiſque viſcerum doloribus ac vermibus conſumpto corpore, fruſtrà ſceleris veniam à Deo poſtulans, miſerandam mortem obiit [c] anno *Græcorum* 149. Urbis conditæ 590. cùm regnaſſet annos ſolidos undecim.

[b] 1. Mac. 6. & l. 3. c. 9.

Mors Antiochi.

[c] Ibid. verſ. 16.

Succeſſit ei filius *Antiochus Eupator*, curante *Lyſia*: qui ad opem ſuis ferendam, qui in arce obſidebantur à *Juda*, *Hieroſolymam* adduxit exercitum, & eam oppugnavit anno currente Sabbatico, [d] *Græcorum* 150. ante *Chriſtum* 163. Denique pace cum *Judæis* conſtituta intra urbem admiſſus, contra fidem muris everſis, *Antiochiam* profectus eſt: cum jam ad Pontificatum conſenſu populi *Judas* eſſet evectus.

Antiochus Eupator.

[d] 1. Macc. 6. verſ. 20. & 53 Vide Part. 2. l. 3. c. 13.

[e] Quippe triennio ipſum in eo magiſtratu fuiſſe *Joſephus* & *Euſebius* referunt. Hac ratione anno circiter *Græcorum* 149. quo *Antiochus* obiit, ex duce populi ſummus eſt factus Sacerdos.

[e] Joſeph. l. 12. c. 17.

[f] Biennio poſt, *Græcorum* 151. *Demetrius Soter*, *Seleuci*, qui frater fuit *Epiphanis Antiochi*, filius, olim

Demetrius Soter.

[f] 1. Macc. c. 7. Polyb. Ecl. 114.

go ex eo vulgò ducitur, quod in vexillo habuerit Judas quatuor has litteras Hebraicas מכבי, quæ initiales ſunt quatuor iſtarum vocum מִי כָמֹךָ בָּאֵלִים יְהֹוָה, *quis ſicut tu inter fortes, Domine*: quatuor enim illæ litteræ in unam vocem conjunctæ efferri poſſunt *Machbai*; unde addita terminatione Latina fit Machabæus, idque nomen non tantùm Judæ, ſed illius etiam Succeſſoribus datum fuit. Alio nomine porrò iidem vocantur Aſmonæi à voce Hebraica, vel Chaldaica, חַשְׁמַנִּים quæ *Principes* ſignificat.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

olim obſes à patre pro *Antiocho Romanis* datus, cùm ab iis, *Epiphane* mortuo, dimitti ſe fruſtrà poſtulaſſet, clam ex urbe profugit in *Syriam*, & *Antiocho Eupatore* ac *Lyſia* juſſu ejus occiſis, regnare cœpit annos natus tres & viginti, ut ſcribit [a] *Polybius* & *Appianus*. Ad hunc [b] *Alcimus* è ſacerdotali ſtirpe veniens, homo perditus, ſacerdotium obtinuit. Sed *Judas* ei acerrimè reſtitit; [c] qui & fuſo Regis exercitu, ejus ducem occidit *Nicanorem* anno *Græcorum* 151. exeunte, menſis *Adar* die 13. qui incidit in annum ante *Chriſtum* 161. [d] Sùb hæc miſſis *Romam* legatis fœdus cum *Romanis* ac ſocietatem iniit. Demùm anno *Græcorum* 152. cùm *Demetrius Bacchidem* & *Alcimum* cum 20000. peditum & 2000. equitum contra *Judæos* miſiſſet, [e] *Judas* à ſuis deſertus, octingentiſque non ampliùs ſtipatus, prælium auſus eſt committere: quod cùm tota die ſuſtinuiſſet, glorioſam mortem oppetiit, vir pietate ac fortitudine bellica nemini ſecundus. [f] Succeſſit ei *Jonathas* frater, qui octodecim annis circiter præfuit. *Alcimus* verò dum templi opera demolitur, inflicto divinitùs morbo periit, anno *Græcorum* 153.

Demetrius porrò, ut *Romanos* ſibi conciliaret, *Leptinem*, & *Iſocratem* Grammaticum, quorum ille *Cn. Octavium*, legatum ad *Antiochum Eupatorem Roma* profectum, occiderat anno *Græcorum* 150. iſte factum probaverat, vinctos miſit anno *Græcorum* 152. ut ex *Appiano* & [g] *Polybio* colligitur. *Ariarathen*, *Cappadociæ* Regem, mille talentùm pactione ab *Holopherne*, fratre illius, adductus, regno expulit; quo *Romam* profecto, [h] Senatus decrevit, ut ambo fratres ſimul regnarent. Porro tribus in ſe concitatis Regibus, *Ptolemæo Ægypti*, *Attalo Aſiæ*, & quem nominavi, *Ariarathe Cappadociæ*, ab iiſdem (1) ſubornato

[a] Polyb. Ecl. 107. Appian. Syr.
[b] Lib. 1. Macc. 7.
[c] 1. Mac. c. 7. verſ. 49. & 2. Macc. 14.
[d] 1. Macc. 8.
[e] 1. Macc. 9. *Judæ mors.*
[f] Lib. 10. Doct. Temp. c. 50.
[g] Polyb. Ecl. 120. & ſeq.
[h] Polyb. Ecl 125. App. Syr.

(1) *Subornato Prompalo quodam ſortis extremæ &c.*] Rectè obſervatum eſt in *præfat. huj. op. Edit. Lugd. Batav.* nomen hoc *Prompali* ex prava lectione loci *Juſtini lib.* 35. *c.* 1. huc illatum fuiſſe. Legebant in eo veteres quædam Editiones: *ſubornant Propolam quendam*: aliæ, *ſubornant pro Palam quendam*: ſed vitium ſenſerunt, & emendarunt eruditi, *Gronov.* Obſerv.

ornato (1) *Prompalo* quodam, ſortis extremæ juvene, qui ſe *Antiocho* genitum ferret, regno detruditur. [a] Nam ille *Alexandrum* ſe nominans, cognomento *Balam*, anno *Græcorum* 160. contra *Demetrium* arma commovit: eique poſt biennium regnum ac vitam eripuit, conciliato ſibi *Jonatha Judæorum* Pontifice. Mox *Cleopatram*, *Ptolemæi Philometoris* filiam, duxit, natam exitio *Syriæ* ac *Seleucidarum* fœminam. Ita præter ſpem ac meritum ad ſummam evectus potentiam, dum vitam in regia luxu & inertia perditam degit, [b] *Demetrius Nicator*, *Demetrii Soteris* filius, è *Creta* veniens, illum aggreditur anno *Græcorum* 165. *Ptolemæus* quoque *Philometor* in *Syriam* navigans, & à genero magnificè exceptus, inſigni perfidia regnum illi abſtulit cum *Cleopatra* filia, quam *Demetrio* collocavit. Inde cum *Alexandro* acie congreſſus cum fugere compulit in *Arabiam*, (2) ubi [c] capite truncato, veteris & ipſe in *Demetrium Soterem* injuriæ pœnas luit, anno *Græcorum* 167. Urbis *Romæ* 608. Triduo poſt obiit *Philometor* ex vulnere, relicto ſucceſſore fratre *Euergeta Phyſcone*, quo cum ſimultatem habuerat. [d] Etenim cùm ambo *Alexandriæ* vixiſſent annis ſex, à 12. *Philometoris* ad 17. poſtea diviſo regno, *Philometoris* anno 18. *Græcorum* 150. *Euergetæ Libye* & *Cyrenaica* obtigit. Qua ille minimè contentus, *Romæ* apud Senatum querelas ſuas expoſuit: qui *Cyprum* illi decrevit dari, ut auctor eſt *Polybius*, & *Euſebius* in Chron. Mortuo *Philometore* accitus *Cyrenis* [e] *Euergetes Alexandriæ* regnavit, vultu deformis, & fa-

gina

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] 1. Macc. c. 10. Juſtin. 35. Joſeph.

Jonathas Pontifex.

[b] 1. Macc. 10. 67. & c. 11.

Demetrius Nicator.

Ptolemæi Reges.

[c] Ib. verſ. 19. Epit. Liv. 52.

[d] Excerpta Euſ. 62. p. 54. Polyb. Ecl. 113. 117.

[e] Juſt. 38.

Obſerv. 4. 1. & *Rupertus* Obſerv. ad Hiſt. univ. c. 16. citati *Grævio* Not. in hunc *Juſtini* locum; qui ideò in editione ſua legit, *ſubornant Balam quendam.* *Idem* ex *Strabone*, *Joſepho* & *Euſebio* probat, id reverà fuiſſe juvenis illius nomen, qui exinde *Alexander Bala* dictus eſt.

(1) *Prompalo.*] Nihili hæc vox eſt, & proſcribenda, undecumque eam acceperit *Petavius*, deceptus forſan prava lectione *Juſtini* XXXV, 1. ubi pro *Propalam*, vel *propalam* certatim eruditi legendum cenſent, nonnulli etiam ediderunt *Balam*; quod verum hominis nomen fuit. J. C. R.

(2) *Ubi capite truncato.*] Alexander à Zabdiale Arabe capite truncatus eſt, 1. *Mac.* 11. *v.* 17.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. gina ventris belluæ ſimilior, quàm homini; qui ipſo die nuptiarum, quas cum ſorore ac fratris olim conjuge *Cleopatra* junxerat, parvulum utriuſque filium in ipſo complexu matris peremit. Nec minori crudelitate deinceps regnum tenuit: adeò ut exacerbatis civibus in *Cyprum* fugere ſit coactus cum uxoris ejuſdemque ſororis ex *Philometore* filia, quam, repudiata matre, prius ſtupratam conjugio ſibi ſociarat. Ibi audito ſtatuas ſuas ab *Alexandrinis* eſſe disjectas, filium, quem ex *Cleopatra* ſuſceperat, membratim diſſectum ad eam miſit in ciſta.

a 1. Macc. 1. Joſeph. l. 13. c. 9. [a] *Demetrius* interim, ab *Antiochenſibus* ſeditione vexatus, præſidio *Judæorum* militum eos compeſcuit. Sed cùm omnibus inviſus eſſet, *Diodotus*, cognomento *Tryphon*, qui *Alexandri Balæ* ſatelles fuerat, *Antiochum*, ejus filium, qui apud *Emalchuelem*, ſive *Malchum*, Regem *Arabum*, educabatur, Regem conſtituit, ac *Jonatham* ſibi demereri ſtuduit anno *Græcorum* 168. quo & ſocietatem cum *Romanis* & *Spartanis Jonathas* inſtauravit. *Tryphon.* b 1. Mac. c. 12. Inſequente anno [b] *Tryphon* tyrannidem affectans, ne qua per *Jonatham* mora ſuis conſiliis eſſet, exceptum illum inſidiis occidit. *Simon pont.* Cujus loco *Simon*, ejus frater, populi dux & Pontifex factus eſt; qui cum *Demetrio* inito fœdere, immunitatem ab eo nactus eſt, c 1. Macc. 13. 41. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 53. [c] anno *Græcorum* 170. Urbis 611. quo ex tempore *Simonis* Pontificatus anni putari cœpti ſunt. Idem & *Gazam* expugnavit, & *Hieroſolymitanam* arcem; quam & muniit, & deinceps habitavit.

Demetrius, ut adverſus *Tryphonem* auxilia compararet, in *Mediam* profectus eſt, ut ait Scriptura. d Juſt. l. 36. & 38. App. Syr. [d] *Juſtinus* verò ad *Parthos* oppugnandos illò veniſſe teſtatur; à quibus captus & benignè eſt habitus; *Demetrius captus à Parthis.* adeò ut *Rhodogunen* filiam Rex *Phraates* illi in matrimonium daret.

Capto *Demetrio*, *Tryphon Antiochum* pupillum interfecit, ac diadema ſumpſit, quod ad tertium circiter annum tenuit, auctore *Joſepho*, licèt *Appianus* e Joſeph. l. 12. c. 13. uno regnaſſe dicat. [e] Unde conjectura eſt, quòd in 1. *Mac. cap.* 14. *Demetrii* expeditio poſt *Antiochi*, *Alexandri* filii, necem exponitur, in eo non tem-

poris,

poris, ſed narrationis, ordinem obſervaſſe Scriptorem. A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Dum hæc aguntur, [a] *Antiochus Sidetes*, *Demetrii Soteris* filius, *Nicatoris* frater, in *Syriam* venit, atque à *Cleopatra*, uxore fratris, accitus eam duxit, ac *Tryphonem* occidit anno *Græcorum* 174. [b] *Simoni* poſtea per *Cendebæum* ducem bellum intulit, qui à *Joanne*, *Simonis* filio, ſuperatus eſt.

[a] Juſt. 56. Joſeph. ib.

[b] 1. Macc. 16.

Proſperas *Judæorum* res *Ptolemæi* (*Simonis* gener is fuit) perfidia conturbavit; qui convivio exceptum ſocerum cum duobus filiis interfecit. *Joannes* verò, cognomento *Hyrcanus*, evaſit, ejuſdem *Simonis* filius; qui annis deinde 31. *Judæis* præfuit. [c] Ea clades incidit in finem anni *Græcorum* 177. menſe undecimo *Schebat*: qui annus Sabbaticus fuit, inchoatus anno mundi 3848. Urbis 618. ab autumno, [d] uti *Seleucidæ* putare conſueverant. *Judæi* verò ab menſe *Niſan*, à quo *Schebat* undecimus numeratur. Et hactenus ſacra Hiſtoria progreditur.

Simon Pontifex occiſus.

[c] 1. Macc. 16. 14. Joſeph. l. 13. c. 15. Euſeb. 8. de Præp.

[d] Vide 2. Part. lib. 3. c. 13.

Antiochus Sidetes anno quarto regni ſui (ait [e] *Joſephus*) *Hyrcani* primo, *Hieroſolymam* arctiſſima obſidione vallavit, anno ſcilicet *Græcorum* 178. ante *Chriſtum* 135. ac per feſtum Scenopegiæ ſeptem dierum conceſſis induciis, *Hyrcanum* adeo permovit, ut æquis conditionibus ab eo pacem impetraverit.

[e] Joſeph. l. 13. c. 16.

CAPUT XI.

Romanorum *res geſtæ*, *bellaque varia*, Achaicum, Punicum 3., Macedonicum 3., Numantinum, Servile.

MACEDONIBUS poſt *Antiochum Magnum* altero bello domitis, eorumque regno (1) in formam provinciæ redacto, ſervire deinceps *Romanis* neminem puduit. Horum igitur obſequio certatim ſeſe populi ac Reges addixerunt, ab iiſque pacis inter

(1) *In formam provinciæ.*] Vid. ſupra ad IV, 8. extr. J. C. R.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. [a] Polyb. Ecl. 93. Liv. l. 45. Epit. [b] App. in Mith.

ter ſe ac belli arbitria ſumpſerunt. [a] Ex Regibus duo præ cæteris Romanorum gratiam allicere conati ſunt, *Eumenes Aſiæ*, & *Pruſias Bithyniæ*, qui [b] *Venator* cognominatus eſt; quorum ille occulti in *Perſeum* favoris ſuſpectus, purgandi ſui gratia *Attalum* fratrem *Romam* miſit, Senatui, quòd mortuo fratre manſiſſet in fide, gratiſſimum. Qui ne regnum ſibi privatim peteret, à *Stratio* Medico deterritus eſt, quem eo conſilio comitem illi dederat *Eumenes*. Id anno Urbis factum eſſe *Livius* oſtendit 587.

[c] Polyb. Ecl. 97. Livius 45. App. in Mith.

[c] *Pruſias*, qui, cum *Perſeo* affinitate junctus, neutras partes foverat, cum *Nicomede* filio *Romam* profectus, ſervilem in modum Patribus adulatus eſt, adeo ut ſoſpitatores Deos ſalutando illos appellaret, ſeque eorum libertum nominaret. Idem *Nicomedem* filium diſcedens *Romæ* alendum reliquit anno Urbis eodem.

Eumene verò, *Pergami* Rege, mortuo circa annum Urbis 596. (regnavit enim annos ſolidos 40.) cum filium imbecilla adhuc ætate reliquiſſet (1) *Eumenem*, pro eo tutor regnum procuravit *Attalus*, illius frater annos 21. [d] quo cum anno ſequente *Pruſias* bellum geſſit: quod anno Urbis conditæ 601. *Romanorum* juſſu pacatum eſt.

[d] Polyb. Ecl. 128. 135. & 136. App. Mith. Epit. Liv. 50. [e] Livius 44. Polyb. Ecl. 80. & 99.

Liberorum populorum *Rhodii* maximè iram *Romanorum* veriti, & verò commeriti fuerant: [e] nam & *Perſeo* ſtuduerant, & ſuperbe pacem illis non tam ſuadere, quàm imperare auſi, minas etiam adjecerant, eos ſe pro hoſtibus habituros, per quos, ne pax fieret, ſtetiſſet. Itaque, victo *Perſeo*, parum abfuit quin contra eos bellum decerneretur. Quòd cum infimis precibus avertiſſent, *Lycia* & *Caria* iis adempta.

Achaicum bellum.

At non ſimplici rerum ſuarum damno, ſed civitatum exitio, populi duo *Romanorum* expiarunt odia, *Achæi*, & *Carthaginenſes*. Priores, multis in unum Reipublicæ corpus partim allectis, partim vi coactis, urbibus, *Græciæ* totius erant potentiſſimi. Iidem in-

(1) *Eumenem.*] Scribe *Attalum*. Error eſt incuriæ: nam ex fide omnia ipſe narrat *Petavius* infra c. 14. init. J. C. R. Vid. Præf. *J. Perizonii.*

invitos *Lacedæmonios*, mœnibus ac priſtinis ademptis legibus, in eandem ſocietatem compulerant, ut jam ſuprà meminimus. Quorum querela permotus Senatus, cùm haud ſemel *Achæorum* conatibus interceſſiſſet, ac ne nimiæ forent eorum opes diſtrahere ſtuderet, ſingulaſque urbes juris proprii facere, [a] tandem Urbis conditæ anno 606. mundi 3836. legatos miſit in *Græciam*; qui non solùm *Lacedæmonem*, ſed etiam *Corinthum*, *Argos*, *Heracleam*, & *Orchomenios Arcadas* ab ſuo corpore juberent divellere. Hæc illis edicentibus, *Critolao* potiſſimùm inſtigante, tanta repentè orta ſeditio eſt, ut peregrinos omnes, maximè *Lacedæmonios*, trucidarent; ac ne legatis quidem ipſis pepercissent, niſi fuga eorum antevertiſſent impetum. Quibus de cauſis bellum iis denuntiatum anno Urbis 607. ac primùm à Prætore *Metello* duobus prælis ad *Thermopylas* & in *Phocide* ſuperati; quorum altero dux erat *Critolaus*, altero *Diæus*; demùm eodem anno, qui fuit Urbis 608. à *L. Mummio* Conſule omnis *Achaia* in deditionem accepta, *Corinthus* ipſa caput gentis incenſa eſt. Tum de legatorum decem ſententia, ſublato *Græciæ* concilio, ac tributi forma deſcripta, conſtitutum eſt, ut quotannis Prætor juris dicundi cauſa mitteretur. [b] Quo ex tempore *Græcia* omnis *Achaiæ* nomen accepit, ut teſtis eſt *Pauſanias*.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Polyb. Ecl. 144. Pauſ. Ach. Juſt. 34. Oroſ. l. 5. c. 3. Flor. l. 2. c. 16. Vellei. 1. Epit. Livii 52.

Corinthus everſa.

[b] Vide Plin. l. 8. Ep. ult. & Notas noſtras ad Ep. 35. Juſ.

Flagrante *Corintho*, ex auro, argento atque ære liquefactis invicemque confuſis, genus illud æris pretioſiſſimi caſus invenit, quod *Corinthium* dixere, mirè apud antiquos laudatum. [c] Clades urbis nobiliſſimæ, *Plinio* id diſertè teſtificante, contigit anno tertio Olympiadis 158. Urbis 608. ante *Chriſtum* 146.

Æs Corinthium.

[c] Plin. l. 33. c. 2.

[d] Idem etiam annus tertio in *Africa Punico* bello cum occaſu *Carthaginis* exitum dedit. Huic bello ex *Maſaniſſa* Rege quæſitus color, quem *Pœni* fines ſuos invadentem armis propulſaverant; cauſaque ad *Romanos* delata, eorum judicio agro inſuper ac pecunia multati fuerant. Sed *Carthaginem* funditùs delere quacumque ſpecie *Romani* decreverant; inſtante præſertim *Marco Catone Cenſorio*, qui hoc in Senatu ſententiis ſuis omnibus ſolebat adjicere. Igitur anno

Bellum Punicum 3. & Carthago exciſa.

[d] Flor. l. 2. c. 15. Epit. Livii 52. App. Libyc. Eutr. 4. Oroſ. 4. c. 23.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

anno Urbis 605. à duobus Coſſ. *Manilio* & *Cenſorino* oppugnari cœpti ſunt *Carthaginenſes*, cùm fruſtrà, idem quod *Uticenſes* fecerant, *Romanis* ſeſe dedidiſſent. Juſſi extemplò, urbe ſua diruta, decem ab mari paſſuum millibus ſedes ponere, in rabiem deſperationemque verſi, ſuprà vires reſtiterunt; donec anno quarto, eodem, ut dixi, quo *Corinthus* exciſa eſt, à *P. Cornelio Scipione* Proconſule, qui *Paulo Æmilio* genitus à *Scipionis Africani* filio adoptatus erat, capta & incenſa *Carthago* eſt penituſque ſubverſa. Sub initium belli *Maſaniſſa* Rex *Numidarum* per annos ſexaginta ferè (verba ſunt [a] *Eutropii*) amicus populi *Romani*, anno vitæ ſuæ 97. mortuus eſt, 44. filiis relictis: cujus rogatu *Scipio* miſſus à *Manilio* Conſule extremum morientis ſpiritum excepit, ac regnum in ejus filios diviſit.

[a] Eutr. 4.

[b] Per idem tempus in *Hiſpania Luſitani* fœda clade *Romanos* afficiunt, *Viriatho* duce; qui ex venatore latro, ex latrone ſubitò dux atque imperator, *Romanorum* exercitus non ſemel cecidit. Memorabilis inter cæteras clades illa fuit, qua anno U. C. 608. *Vetilium* Prætorem, fuſis ejus copiis, captum trucidavit, ut ſcribit *Appianus*. *Oroſius* de anno teſtatur; ſed evaſiſſe fugientem *Vetilium* refert. Nec ſolus ille à *Viriatho* victus eſt; ſed alii præterea, de quibus [c] Annales meminerunt. Contra quem primum *C. Lælius* [d] Prætor anno 609. egregiè pugnavit. Pòſt *Q. Fabius Maximus Æmilianus* Proconſul, reſtituta militari diſciplina, eundem devicit. Tum *Q. Fabius Maximus Servilianus* Conſul, alterius frater, fuſum fugatumque in *Luſitaniam* compulit anno 612. Sequente verò cùm à *Viriatho* circumventus opprimi poſſet, pacem præoptanti æquis conditionibus dedit. Sed, ea neglecta, *Q. Servilius Cæpio* anno 614. repentè *Viriathum* adortus, corruptis ejus legatis, dolo illum interemit, majore populi *Romani* dedecore, quàm operæ pretio.

[b] Vellei. ſinit. 2. Florus l. 2. c. 17. App. Iber. Oroſ. l. 5. c. 4. Epit. Livii 52.

Bellum Viriathicum.

[c] Vide Sigon. Faſt.

[d] Cic. in Læl.

Numantinum bellum.

Nam atrocius multò coortum eſt in *Celtiberia* bellum. [e] Quippe *Segidenſes* ſocios ſuos, è *Romanorum* manibus elapſos, *Numantini* cum recepiſſent, à *Metello* Procoſ. juſſi ſupplices dedere, arma ipſi depo-

[e] App. Iber. Epit. 55. & ſeq. Flor. 2. c. 18.

ponere; utrumque detrectarunt. Exinde, numero licèt opibuſque tanto impares, annos aliquot *Romanis* fortiter repugnarunt. [a] Cæſus ab iis anno Urbis 616. *M. Popilii* Procoſ. exercitus; nec non ſequente, triginta *Romanorum* millia, duce *Mancino* Conſule, fuſa ſunt à *Numantinorum* millibus quatuor. Quam ignominiam turpior conſecuta pax eſt. Eam verò Senatus ratam habere noluit. Itaque anno Urbis conditæ 618. *Mancinus Numantinis* deditus eſt ea lege, quam ſuaſit ipſe. Sed eum *Numantini* non acceperunt. [b] Tandem duce *Scipione*, qui *Carthaginem* exciderat, victi ac fugati ſunt *Numantini*, & intra urbem ſuam obſeſſi extrema deſperatione mori coacti ſunt. Ita nullo ſuperſtite, (nam ſibi omnes necem conſcivere) ſolo æquata *Numantia* eſt nono anno poſtquam ab *Romanis* defecerat; qui idem decimus quartus [c] ab *Eutropio* numeratur ab everſa *Carthagine*, Urbis verò conditæ 621. Sic eſt [d] *Florus* interpretandus, qui *Numantiam* ait ſine muro, ſine turribus, modicè edito in tumulo apud flumen *Durium* ſitam, quatuor millibus *Celtiberorum* 40. millium exercitum per annos 14. ſolam ſuſtinuiſſe: quod de ſola *Numantia* intelligi non poteſt, ſed ita ut *Viriathi* cum *Romanis* bellum una comprehendatur.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Epit. 55. Front. l. 3. App. Eutr. 4. Plin. de Vir. ill.

[b] Epit. 59. App. &c.

Numantia everſa.

[c] Eutr. 4.

[d] Flor. l. 2. c. 18.

Nondum *Achæi Carthaginenſeſque Romanis* Imperatoribus ceſſerant, cum [e] *Macedonia* tertiò ab illis domita eſt, quam *Andriſcus* quidam, infimæ ſortis homo, pro *Philippo*, *Perſei* filio, ſe gerens, occupaverat anno Urbis 605. Qui anno 606. à *Q. Cæcilio Metello* Prætore devictus eſt, occiſis ex ejus copiis viginti quinque millibus. Inde *Metello Macedonici* cognomen inditum.

Macedonicum bellum 3.

[e] Flor. l. 2. c. 14. Eutr. 4. Epit. 49.

Dum in *Hiſpania Celtiberico* & *Numantino* bello *Romani* diſtinentur, ſervilis in *Sicilia* tumultus exortus eſt anno, [f] ut putat *Oroſius*, Urbis 619. nempe *Ser. Fulvio Flacco*, & *Calpurnio Piſone* Coſſ. [g] *Syrus* quidam, nomine *Eunus*, fanatico furore ſimulato, dum *Syriæ* Deæ ceremonias jactat, ad libertatem & arma ſervos, quaſi numinum imperio, concitavit, ut ait *Florus*. Hinc magnis collectis copiis, ad uſque ſeptuaginta millia, ac *Romanis* Prætoribus victis quatuor,

Servile bellum.

[f] Oroſ. l. 6. c. 6.

[g] Flor. l. 3. c. 19. Ep. 59. Val. Max. l. 2.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. tuor, anno denique quarto, Urbis 622. à *P. Rupilio* Conſule profligatus eſt.

CAPUT XII.

Qui ingenii laude celebres habiti ab Olympiade 145. ad 162. ſive ab anno Urbis 554. ad 622.

Cæcilius. CÆCILIUS Comicus *Inſuber Gallus*, & *Ennii* contubernalis, clarus habitus eſt Olympiade 150. Urbis 574. ut *Hieronymus* ſcribit in *Chronico*.

Ennius. *Ennius* annos ſeptuaginta natus obiit Coſſ. *Cæpione* & *Philippo* iterum, Urbis 585. auctore *Cicerone* libro *de Senectute*.

Terentius. Decem poſt annis, hoc eſt, Urbis 595. fato functum eſſe *Terentium* Comicum, ejus Vita teſtatur.

Celebrati ſunt & *Pacuvius* & *Accius*; quorum ille ab *Hieronymo* floruiſſe dicitur circa annum Urbis 600. hic 614.

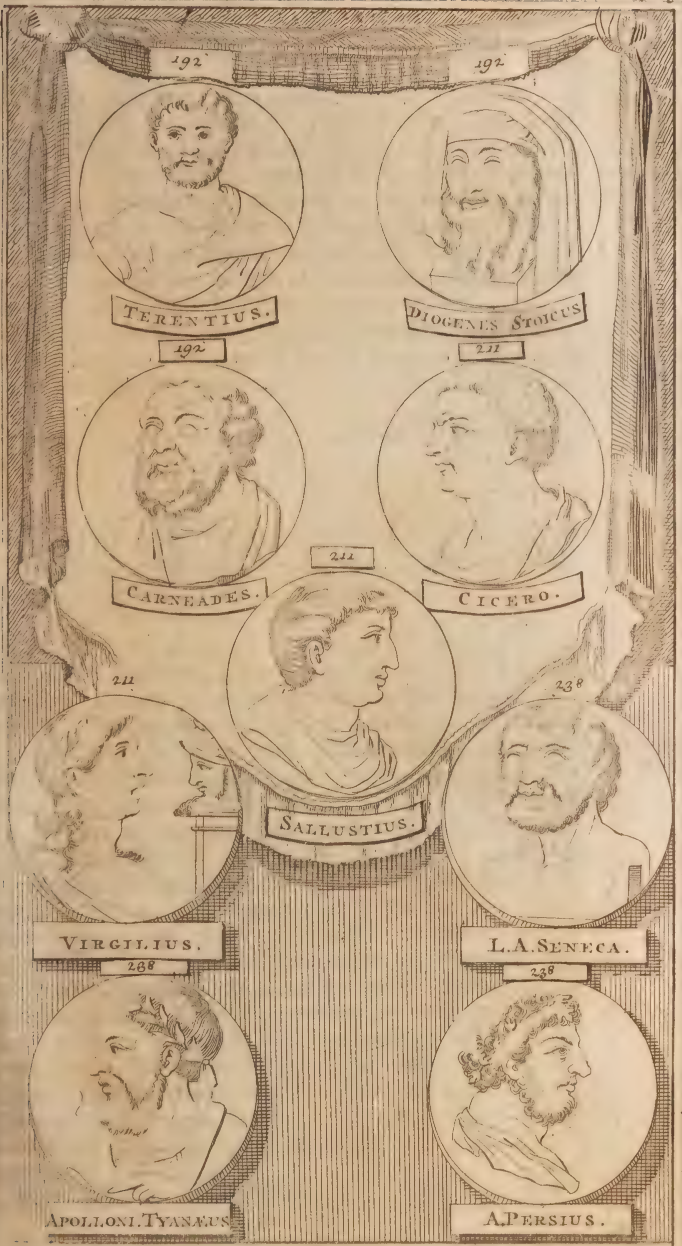
Ex Philoſophis tres imprimis ætatem illam exornarunt, *Diogenes Stoicus*, *Carneades Academicus*, & *Critolaus Peripateticus*. Qui legati *Romam Athenis* miſſi ſunt, uti multam remitti civitati peterent quingentorum talentûm, quam fecerat, propter [a] *Oropi* vaſtationem, *Sicyoniis* damnantibus, quibus illius cauſæ judicium à Senatu permiſſum fuerat. Legationis iſtius tempus mira auctorum diſſenſione traditur. *Gellius lib.* 17. ſub bellum *Punicum* alterum illos adveniſſe refert; ac poſteriorem eorum adventu facit *Ennium*, quod ego falſum arbitror; ſiquidem obiit *Ennius* anno, ut dictum eſt, Urbis Romæ 585. At *Cicero Academ.* 2. legationem iſtam aſſignat *P. Scipioni* & *M. Marcello* Coſs. qui eſt annus 599. Verùm *Pauſanias* in *Achaicis* ſub annum Urbis [b] 603. illos adveniſſe ſignificat. Nam *Menalcida* præfecturam *Achæorum* gerente, paulò poſt illam legationem, *Oropum* ab *Athenienſibus* direptam eſſe ſcribit; ac non longè poſtea *Metellum* contra *Andriſcum* exercitum duxiſſe.

Diogenes. Carneades. Critolaus.

[a] Pauſ. Achaic. p. 216. Cicero 2. Acad. Gell. l. 7. c. 14. & l. 17. c. ult.

[b] Eodem anno Caſaub. id eveniſſe putat in Synopſi ad Polyb.

Eodem intervallo Aſtronomiæ princeps exſtitit *Hipparchus. Hipparchus*, cujus obſervatio prima æquinoctii autum-

192
192
TERENTIUS.
DIOGENES STOICUS
192
211
CARNEADES.
CICERO.
211
SALLUSTIUS.
211
238
VIRGILIUS.
L.A.SENECA.
238
238
APOLLONI.TYANÆUS
A.PERSIUS.

tumnalis congruit anno mundi 3822. Urbis 592. ut [a] auctor eſt *Ptolemæus*. Verni autem æquinoctii ultima cadit in annum mundi 3856. Urbis 626. Quocirca lunares eclipſes, quas ex *Hipparcho Ptolemæus* refert in fine quarti, quarum prima incurrit in annum mundi 3783. Urbis 553. non videntur *Hipparchi* ipſius oculis notatæ, ſed ab aliis acceptæ. Nam intervallum ab hac eclipſi ad ultimum æquinoctium ab *Hipparcho* deprehenſum, annorum eſt 74.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Ptol. 2. Vide l. 4. de Doct. Temp. c. 26.

Vixit & *Attalus* eadem ætate non ignobilis Grammaticus, nec Aſtronomiæ rudis, [b] qui *Aratum* commentariis illuſtravit.

[b] Hipparch. l. 1. ad Arati Phæn.

C A P U T XIII.

Seleucidarum, & Ægyptiorum *Regum bella, nec non* Judæorum, *ab anno mundi 3854. qui fuit Urbis* 624. *ad mundi* 3895. *Urbis* 665.

Antiochus *Sidetes* anno regni ſui nono & ultimo (totidem enim regnavit, ut teſtis eſt *Euſebius* in *Chron.*) contra *Parthos* exercitum duxit, per ſpeciem recuperandi fratris *Demetrii*, ut indicat [c] *Appianus*. *Juſtinus* verò longè cauſam aliam refert. Profectus eſt unà cum *Judæorum* auxiliis *Joannes Hyrcanus*. *Phraates*, *Parthorum* Rex, *Demetrium* in *Syriam* ad occupandum regnum cum *Parthico* præſidio mittit; & *Antiochum* interim ex improviſo aggreditur, qui deſertus à ſuis occiditur, ait *Juſtinus*. *Appianus* ſua manu interemptum aſſerit. Plerique verò *Antiochum* illum eſſe ſentiunt, cujus mentio fit in [d] epiſtola *Judæorum Hieroſolymitanorum* ad *Ægyptios*, ubi occiſus dicitur *Antiochus* in templo *Naneæ*, cùm ejus pecunias diripere vellet. Fieri poteſt, ut amiſſa victoria cum reliquiis exercitus ſui in illam prædam involare cupiens, & incluſus, ſibi necem intulerit. Contigit hoc, ut ex illius initio ac regni ſpatio colligitur, anno *Græcorum* 183. mundi 3854. circa hyemem, ut *Juſtinus* oſtendit.

[c] Appian. Syr. Juſt.

[d] Lib. 2. Macc. c. 1.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *Hyrcanus Pontifex.* a Joſeph. l. 13. c. 17.

[a] *Hyrcanus* paulò ante dimiſſus, ut apparet, ab *Antiocho*, ejus audita nece, oppida quædam expugnat, inque his *Garizim Samaritanorum*, ubi templum eorum, conditum ante annos ducentos *Alexandri* tempore, ſubvertit.

Demetrius ſecundò regno *Syriæ* potitus, quatuor id annis tenuit; donec inviſus omnibus, & ab *Alexandro Zebina* victus, quem *Ptolemæus* Regem *Syris* poſtulantibus miſerat, ab uxore *Cleopatra* interfectus eſt, indignè ferente, quòd *Rhodogunen* duxiſſet, ut auctor eſt [b] *Appianus*. *Juſtinus*, cum *Tyrum* peteret, navi egredientem præfecti juſſu interfectum aſſerit. Quod anno mundi 3859. accidit.

b App. Syr. Juſt. 39. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 45.

Demetrio ex *Cleopatra* filiī nati ſunt duo, *Seleucus* & *Antiochus Grypus*. *Antiocho Sidetæ* ex eadem *Antiochus Cyzicenus*. *Seleucus*, quòd injuſſu matris diadema ſumpſiſſet, ab ea ſagitta confoſſus eſt, ait [c] *Appianus*. *Grypus Ptolemæi* filiam, *Gryphinam*, *Tryphænam* alii vocant, duxit; *Alexandrum* occidit; matrem venenum ſibi propinantem bibere ipſam coegit anno regni quarto. Siquidem duodecim regnavit annis, ut in *Chronico* ſcribit *Euſebius*. *Juſtinus* verò poſt matris necem octo ipſum annis pacificè imperaſſe narrat; & videlicet alios 17. adjecit, quibus cum fratre perpetuis certavit odiis, ut [d] *Joſephus* indicat, qui 29. annis illum regnaſſe ſcribit.

c App. Syr. Juſt. 39.

d Joſeph. l. 13. c. 21.

Ptolemæus porrò, *Grypi* ſocer, *Euergetes* fuit, cujus ſcelera vitamque perditam antea perſtrinximus; atque is [e] reconciliata ſibi, quod valdè mirum ſit, ſorore *Cleopatra*, quo tempore contra *Alexandrum Zebinam Antiocho Grypo* favebat, moriens ſub annum mundi 3867. Urbis conditæ 637. [f] ut *Ægyptiorum* Regum ſeries oſtendit, regnum *Cleopatræ* conjugi reliquit, ſororis & olim conjugis *Cleopatræ* filiæ, & ei ex liberis, quem illa legiſſet. Erant ii duo, *Ptolemæus Lathurus*, & *Ptolemæus Alexander*, ac præter hos tertius ex pellice natus *Ptolemæus Appio*, cui pater *Cyrenarum* regnum teſtamento conceſſit, auctore [g] *Juſtino*. Qui ſub annum U. C. 657. vita excedens Populum *Romanum* fecit hæredem.

e Juſt. 39.

f Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 46.

Ptolemæus Rex Cyrenarum.

g Juſt. 39. Epit. 70. Jul. Obſeq.

Pro-

Pronior in minorem filium *Alexandrum* erat *Cleopatra*; ſed à populo majorem eligere coacta *Lathurum*, priuſquam ei regnum daret, cariſſimam ei conjugem ac ſororem *Cleopatram* ademit, pro qua minorem *Seleucen* ducere juſſit. *Cleopatra Antiocho Cyziceno* nupſit, quæ, *Antiochia* à *Grypo* capta, juſſu ſororis ſuæ *Gryphinæ*, *Grypi* uxoris, occiditur in templo. Nec multò poſt *Cyzicenus Gryphina* viciſſim interfecta conjugi parentavit. *Cleopatræ* nex anno *Grypi* tertio decimo videtur eveniſſe, Urbis 642. poſt octo nimirum illos pacificos, quos ex *Juſtino* ſupra memoravi; *Gryphinæ* verò, inſequenti anno. A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] In *Ægypto Ptolemæum Lathurum*, cùm annos regnaſſet 17. *Cleopatra* mater expulit, proque eo *Alexandrum* Regem conſtituit anno Urbis 654. Olympiade ineunte 170. ut ex *Chronico Euſebii* & *Ægyptiorum* Regum ſerie colligitur. Pulſus iſte *Cyprum* obtinuit, & cum *Alexandro Judæorum* Rege bellavit. Sed cum *Cleopatra* implacabili odio perſecuta, *Judæa* fugavit, ac tandem ab *Alexandro* filio necata eſt, anno Urbis 664. Ideo ab *Alexandrinis* hic ejectus, poſtquam annos regnavit decem, & ipſe Urbis anno 665. à *Chærea* nauarcho trucidatur. Tum verò revocatus *Lathurus* octo deinceps exegit annos. Hic eſt ille *Ptolemæus* octavus à *Lagi* filio, quem *Pauſanias Philometorem* appellat, per ludibrium ita dictum aſſerens, quòd mater ipſum pluſquam novercalibus odiis exagitarit, quæ res Annalium Scriptoribus quibuſdam impoſuit, qui *Pauſaniæ* narrationem iſtam ad ſextum *Ptolemæum Philometorem* falſò tranſtulerunt.

[a] Juſt. 39. Euſeb. Chron. Pauſ. Attic. p. 7.

[b] *Judæorum* interea res ſub *Hyrcano* primùm Pontifice floruerunt, cùm *Seleucidarum* potentia, parricidalibus odiis ac mutuis cædibus conſumpta, paulatim exoleſceret. *Hyrcanus* itaque longè latèque ditionis ſuæ fines protulit. *Idumæos* imprimis, bello ſubactos, *Judaicos* ritus cum circumciſione coëgit accipere, teſte [c] *Joſepho*; neque tamen diademate aut regio nomine eſt uſus; [d] quod primus ejus filius *Ariſtobulus* inſtituit; qui annis uno & triginta Pontificatu functo patri ſucceſſit, homo exſecrandus & impius. Nam & matrem & *Antigonum* minimum fratrem

[b] Joſeph. l. 13. c. 17. *Hyrcanus.*

[c] Joſeph. 13. c. 19.

[d] Joſeph. ib. *Primus Judæorum Rex poſt Maccabæorum tempora.*

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

trem ſuſtulit: reliquos tres in vinculis habuit, anno Urbis 651. Ejus uxor *Salome*, ſive *Saalina*, *Alexandrum*, unum ex tribus viri fratribus, regni ac conjugii ſui compotem fecit. Qui fratrum alterum rebus incumbentem novis occidit; alterum privata vita otioque contentum retinuit. Inviſus idem *Judæis*, & eorum odiis ac factionibus exagitatus; quos viciſſim crudeliter eſt ultus. Nam non minùs illorum quinquaginta millia ſex annis interfecit. [a] Crebra ſuper hæc bella cum *Ptolemæo Lathuro*, & *Demetrio Eucæro* aliiſque geſſit, ac per ſummam fortunæ viciſſitudinem amplificatum nihilominus imperium ad annos ſeptem ac viginti perduxit, ut ſcribit *Joſephus*.

[a] Joſeph. l. 1. de Exc. c. 3. & 4.

C A P U T XIV.

Romanæ *res ab anno Urbis conditæ* 621. *ad* 662. *imprimis* Gracchorum *ſeditiones:* Marii *cum* Cimbris *&* Teutonibus *bella: nec non* Jugurthinum.

Ut *Romanas* res, quæ in illud tempus incidunt, attingam, *Attalus*, *Eumenis* filius, *Attalo* patruo, qui poſt *Eumenis* obitum regnum pro tutore curaverat, vita functo, quinque regnavit annis; ac moriens ſub annum U. C. 621. [b] ut ex *Strabone* colligitur, Populum *Romanum* inſtituit hæredem. Quod ægrè ferens *Ariſtonicus*, *Eumenis* ex pellice filius, invadit *Aſiam*, & *Craſſi* Prætoris exercitum delet. Poſt à Conſule *Perperna* profligatus eſt anno 624. cujus belli reliquias *M. Aquilius* Conſul ſequente anno confecit. Qui annus *Scipionis Africani* ac *Numantini* morte funeſtus exſtitit; qui non ſine veneni, ab uxore dati, ſuſpicione in lecto mortuus eſt repertus, ut ſcribit *Vellejus*. Aſia *facta* Romanorum, ait [c] *Juſtinus*, *cum opibus ſuis vitia quoque* Romam *tranſmiſit*.

[b] Strabo l. 13. Vell. l. 2. Flor. l. 2. c. 20. Eutr. 4. Oroſ. 5. c. 8c.

[c] Juſt. fine l. 36.

Gracchorum ſeditio.

Quo *Attalus* anno populum *Romanum* fecit hæredem, *Romæ* atrox eſt orta ſeditio. [d] Nam *Tib. Gracchus*, Trib. Pl. lege lata agraria, ne quis ampliùs quingenta poſſideret agri jugera, cùm intercedenti collegæ *Octavio* magiſtratum abrogaſſet, ac prætere-

[d] Livii Ep. 58. Vellei. 2. Flor. l. 3. c. 13. App. 1. Civil. Plut. in Gracch.

ea

ea *Attali* Regis pecuniam in populum dividi vellet, nec non Tribunatum in ſequentem ambiret annum, commotis ea re Patribus, P. *Corn. Naſica* auctore, in Capitolio, quò ſe receperat, interfectus eſt. A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Poſt *Tiberii* mortem, [a] *Cajus* ejus frater, eandem ſectam proſequens, ab *Opimio* Conſule anno U. C. 633. eſt oppreſſus, cum eoque *Fulvius Flaccus* Conſularis. Mox *Opimius* ſæviſſimam quæſtionem exercuit, in qua tria millia hominum occiſa ſunt, ut refert [b] *Auguſtinus*.

[a] Iidem. Flor. 3. c. 15.

[b] Aug. 3. Civ. c. 24.

In *Galliis* cum *Tranſalpinis* populis primùm dimicavere *Romani* anno U. C. 629. [c] Initium à *Salyis* & *Allobrogibus* eſt factum, quos *Fulvius Flaccus*, idem, qui poſt annos, ut dixi, quatuor cum C. *Graccho* interemptus eſt, bello perdomuit. Anno verò 633. *Allobrogicum* bellum confecit *Fabius* Coſ. qui *Bituitum*, *Arvernorum* Regem, acie vicit, cæſis ad *Iſaram* ex ejus exercitu 123. millibus. Rex ipſe *Romam* veniens ad ſatisfaciendum Senatui, *Albæ* in cuſtodiam datus eſt. Tum & *Narbonenſis Gallia* provincia facta; ac *Narbonem* deducta colonia eſt anno, ut docet [d] *Vellejus*, U. C. 636.

[c] Epit. 60. Flor. 3. c. 2. Eutr. 4.

Allobrogicum bellum.

Narbo colonia.

[d] Vellei. 1.

Continuum ferè deinceps cum *Gallis* certamen habuere *Romani*, à quibus multas maximaſque clades acceperunt. (1) *Cimbri Teutoneſque* præ cæteris terrori fuerunt, qui intercluſa *Gallia* & *Hiſpania*, cum *Italiam* petiſſent, nec ab Senatu agrum impetraſſent, *M. Silanum* Conſulem fuderunt, anno, ut ex [e] *Aſconio* liquet, Urbis 645. Sequente itidem anno Conſul alter *Scaurus* à *Cimbris* vincitur, auctore [f] *Tacito*: à *Tigurinis Helvetiis* [g] *L. Caſſius* Coſ. anno 647. in *Allobrogum* finibus. Quod ex *Cæſare* conſtat. Sed memorabilior cæteris *Q. Cæpionis* calamitas fuit, ejus, qui Conſul, *Toloſa* direpta in *Tectoſagis*, 110. millia auri pondo, argenti pondo quinquies decies centena millia abſtulit, ut ſcribit *Juſtinus*. Quod anno

[e] Aſcon. in Corn.

[f] Tac. de Mor. Germ.

[g] Cæſ. 1. Comm. Epit. Liv. 75. Flor. 3. c. 3. Juſt. 32.

(1) *Cimbri Teutoneſque præ cæteris &c.*] Cave ne credas, ut ex ſerie phraſeos auctoris noſtri innui videtur, è *Gallis* fuiſſe hos populos, *Cimbros & Teutones*; qui contrà ex aliis Europæ regionibus, maximè ſeptentrionalibus ſcilicet, in Gallias & Italiam irrumpebant.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. [a] Epit. 63. Oroſ. l. 5. c. 16.

anno U. C. 648. factum eſt. [a] Inſequente verò, Proconſul cum *C. Manilio* Coſ. internecione *Romani* exercitus ſacrilegium luit. Cæſa conſtat eo certamine fuiſſe *Romanorum* & ſociorum millia 80. calonum lixarumque ſexaginta. *Cæpioni Romæ* imperium abrogatum eſt.

[b] Plut. Mar. Epit. 68. Oroſ. 5. c. 16. Flor. loco cit. Eutr. *Marii victoria de Cimbris.*

[b] Demùm à *Mario* IV. Conſule *Teutoni* & *Ambrones* penè omnes trucidati, interfectis millibus ducentis, captis ſeptuaginta millibus, Urbis anno 652. Idem Conſul anno 653. cum *Catulo* Procoſ. *Cimbros* per *Noricum* irrumpentes cecidit, [c] interemptis millibus 120. captis 60. millibus.

[c] Plut. Mar. [d] Salluſt. de bello Jugurth. Plut. in Mar. & Sulla. Epit. 62. Eutrop. 4. Oroſ. 5. c. 15. *Jugurthinum bellum.*

[d] Tot victoriis partam *Jugurthino* bello gloriam cumulavit *Marius*. Etenim anno Urbis 643. ut ex *Salluſtio* colligitur, bellum cum *Jugurtha*, Rege *Numidiæ*, ſumptum eſt; quòd *Hiempſalem* & *Adherbalem*, *Micipſæ* filios, *Maſaniſſæ* nepotes, ac patrueles ſuos, regno ac vita ſpoliarat. Sed cùm auro potiùs, quàm armis, *Romanos* aliquot expugnaſſet annis, à *Metello* primùm Coſ. antiquæ ſeveritatis imperatore fractus, poſtremò a *Mario* Conſule anno U. C. 647. ac ſequenti anno Proconſule, debellatus, proditione *Bocchi*, *Mauritaniæ* Regis, ad quem confugerat, in victoris poteſtatem venit; cujus cohoneſtato triumpho, in carcere necatus eſt.

Proſperum foris *Romani* curſum imperii crebræ deinceps ac fœdiſſimæ domi tempeſtates interpellarunt: quarum ab Tribunis nata ſunt initia. [e] *Saturninus* agraria lege lata, ut quem agrum *C. Marius* pulſis è *Gallia Cimbris* peperiſſet, populo divideretur, *Metellum Numidicum* reſiſtentem ſibi multavit exilio, ac tandem (1) à *C. Mario* ſextum Conſule, anno ab *Romæ* conditu 654. peremptus eſt. *Metellus* ſequenti anno ab exilio revocatus.

[e] Epit. 69. App. 1. Civ. Plut. in Mario. Oroſ. 5. c. 17.

[f] Poſt hunc *Livius Druſus*, Trib. Plebis, ſed Patribus,

[f] Epit. Liv. 71. Flor. 3. c. 17. App. 1. Civ. Oroſ. l. 5. c. 18.

(1) à *C. Mario.*] Parum accurate, ut videtur, ex *Velleio* II, 12. Namque *Saturninus* nec manu, nec juſſu *Marii*, ſed, hoc illum deſtituente, à plebe in curia trucidatus eſt. Ita mox *Livius* clam gladio confoſſus dicitur, qui in turba hominum, ſed ab ignoto percuſſore, quique evaſit, cultro confoſſus eſt. J. C. R.

tribus favens, cùm Senatui priſtinum recuperare ſplendorem, ad eoſque judicia transferre vellet, quæ *C. Gracchus* cum Equitibus communicarat, leges eaſdem agrarias tulit, ac ſpem ſociis fecit civitatis obtinendæ. Quod cùm præſtare non poſſet, in omnium incurrit odium, & clam gladio confoſſus eſt anno Urbis 663.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT XV.

Seleucidarum in Syria *poſtremæ res, & eorum occaſus: tum* Ptolemæorum *in* Ægypto.

SELEUCIDARUM in Oriente regnum luxu Regum & diſcordia paulatim concidit. *Antiochus Grypus* inſidiis *Heracleonis* occiditur anno ætatis 45. regni 29. ait [a] *Joſephus*, qui regno ejus imputat illud omne tempus, quod aliis regnantibus ſuperſtes fuit, quòd interim aliqua in *Syriæ* parte dominaretur. Nam duodecim ſolos annos regno illius *Euſebii Chronicon* aſſignat. Ille igitur circa annum Urbis 658. moritur, relictis liberis [b] quatuor, *Seleuco*, *Antiocho*, *Philippo*, *Demetrio Eucæro*, ut eſt auctor *Joſephus*. Succeſſit patri *Seleucus*, qui *Antiochum Cyzicenum* patruum occidit anno 659. ipſe [c] anno ſequente ab *Antiocho Pio*, *Cyziceni* filio, pulſus, apud *Mopſueſtiam* civili ſeditione vivus exuſtus eſt.

a Joſeph. 13. c. 21.

b Lib 10. de Doct. Temp. c. 45.

c Joſeph. & App. Syr.

Antiochus Pius Selenen, quæ priùs patri *Cyziceno* & patruo *Grypo* nupſerat, uxorem duxit, ex eaque *Antiochum* ſuſcepit, cognomento *Aſiaticum*. Idem *Antiochum*, *Grypi* filium, exercitu ac vita privavit. At *Ptolemæus Lathurus Demetrium Eucærum* provexit ad regnum. Sic eodem tempore plures in *Syria* Reges exſtiterunt, donec *Syri* tot civilium bellorum ac parricidiorum tædio *Tigranem*, *Armeniæ* Regem illa tempeſtate præpotentem, advocarunt; qui annos, ut ſcribit [d] *Juſtinus*, 18. ut autem *Appianus* 14. *Syriam* tranquillè tenuit. [e] Eo victo *Lucullus* anno U. C. 686. *Antiochum Aſiaticum* Regem *Syriæ* ſalutavit. Quare detractis annis 18. ab 686. colligitur annus Urbis 669. quo *Tigranes* regnare cœpit in *Syria*.

Tigranes.

d Juſt. 40.

e Appian.

 Ad-

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Adeoque *Antiochus Euſebes* novem circiter imperavit annis.

Pompejus anno Urbis 688. *Tigrane* in deditionem accepto, *Antiocho Aſiatico Syriam* ademit. Regnatum igitur eſt in *Syria* ab initio *Seleuci* primi ad *Tigranis* exordium annis 228. ad ultimum *Aſiatici*, annis 247.

a Cic. de leg. Agr. 1. & 2. Trogus Pomp. 39. App. l. 1. Civil.
b Lib. 10. de Doct. Temp. c. 46.

In *Ægypto Ptolemæus Lathurus* obiit anno U. C. 673. quo *L. Sulla* [a] *Alexandrum*, *Alexandri*, *Lathuri* fratris, filium, Regem fecit *Ægypti*. Sed eo poſt dies 19. ab *Alexandrinis* occiſo, ejuſdem nominis alter, illiuſque germanus regnum obtinuit, quod [b] alio in opere demonſtramus. Atque hic ſub annum 689. à ſuis pulſus *Tyrum* ſeceſſit, ubi & moriens Pop. *Romanum* hæredem eſſe juſſit. Itaque annis 16. vel 17. regnavit.

Ptolemæus Auletes.
c Strabo 17. Clem. Alex. 1. Strom. Euſeb. Chron. Epiph. de menſ. Chron. Alex.
d Lib. 17.
e Lib. 8. Epiſt. fam. Ep. 6.
f Vide 10. de Doct. Temp. c. 45.

Poſt [c] hunc *Ptolemæus*, *Auletes* dictus ab tibiarum ſtudio, ſecutus eſt, *Ptolemæorum* alienus ſtemmate; qui & generis ſui, & teſtamenti *Alexandri* ſibi conſcius, Populi *Romani* ſocietatem & amicitiam infinita pecunia mercatus eſt: ob quam tributis immanibus *Ægyptios* onerans, eorum conſenſu pellitur anno regni ſui octavo, Urbis 697. Itaque cœpit anno circiter 690. Eo abſente *Alexandrini* ſceptrum ejus filiæ natu majori deferunt, eamque nubere cogunt (1) *Cybioſacte* cuidam è *Syria*, homini fœdo & obſcuro, quem Regina paucis poſt diebus interfecit. Inde *Archelao*, *Comanorum* in *Ponto* ſacerdoti, nupſit. *Auletes* biennio poſtea U. C. 699. à *Gabinio* juſſu *Pompeii* reſtitutus, filiam cum ejus conjuge ſuſtulit, quæ omnia [d] *Strabo* memoriæ prodidit. Videtur hic anno U. C. 703. fato eſſe functus, quod indicat [e] *Cœlius* ad *Ciceronem* ſcribens. Itaque annos 13. regnavit.

[f] Hujus filius *Ptolemæus*, cognomento Διόνυσος, id eſt *Bacchus*, cum ſorore primùm *Cleopatra*, mox ea anno,

(1) *Cybioſactæ.*] Non fuit hoc verum nomen iſtius hominis, qui ex *Seleucidarum* gente oriundus *Seleucus* dicebatur. Vid. *Dion.* lib. XXXIX. p. 117. Cybioſactes autem ob turpiſſimas ſordes appellatus eſt. Vid. *Sueton.* Veſp. c. 19. & *Caſaubon.* ad *Strab.* lib. XVII. p. 1146. J. C. R.

anno, ut videtur, Urbis 706. pulſa, ſolus regnum tenuit. [a] Quo enim tempore *Cæſar* in *Ægyptum* venit, *Ptolemæus*, ejecta ſorore, ut eam regni arceret aditu, cum copiis aderat; quem ex *Dione* conſtat annum fuiſſe 706. [b] Sequente porrò contra *Cæſarem* pugnans cecidit, ac ſorori *Cleopatræ* reliquit imperium.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] App. 2. Civ. Dio. 42.

[b] Hirt. de bello Alex.

CAPUT XVI.

De bello Sociali, Mithridatico, Syllæ & Marii, Sertoriano, Servili, *conjuratione* Catilinaria.

ROMANI [c] eodem pænè tempore duo difficillima ac formidoloſiſſima bella geſſerunt; quorum alterum in *Italia*, alterum extra *Italiam* contigit. Illud *Sociale*, vel *Marſicum* appellatum eſt, quod à *Marſis* primùm concitatum fuerit. Etenim *Latini* omnes, ac plerique *Italiæ* populi, indignè ferentes, ſe, laborum ac periculorum participes, ab communione imperii & honoris excludi, fruſtrà per *Druſum* ſperata civitate, quod jure non poterant, armis conſequi ſtuduerunt, ac primùm per *Latinas* ferias Coſſ. ambos *Philippum* & *Cæſarem* anno U. C. 663. interficere conati ſunt: re detecta, palam defecerunt. *Q. Servilium* Proconſ. *Fontejum* legatum, ac *Romanos* omnes *Aſculi* peremerunt. Poſt hæc vario eventu cum illis dimicatum eſt. Præcipuum adverſus eos victoriæ decus *Cn. Pompejus Strabo*, *Magni* pater, meruit; primùm legatus *P. Rutilii* Coſ. anno Urbis 664. quo, eruptione facta ex oppido *Firmo*, obſidentes *Latinos* repulit, & *Aſculum* fugavit; deinde Conſul anno 665. quo *Aſculum* cepit, *Veſtinos*, & *Pelignos* ad deditionem redegit, deque iis triumphavit. *Lucius* quoque *Sylla*, *Lucii Cæſaris* Coſ. legatus, anno 664. multis maximiſque præliis egregia cum laude confectis, Conſulatum adeptus eſt anno 666. eoque belli Socialis reliquias eſt perſecutus. Scribit [d] *Appianus*, iſto bello primùm libertinos ad ſacramentum vocatos fuiſſe.

[c] App. 1. Civ. Epit. 71. Flor. 3. c. 18. Plut. in Sull. Eutr. 5. Oroſ. 5. c. 18.

[d] App. 1. Civ. Macrob. 1. Sat. c. 11.

[e] Bellum alterum contra *Mithridatem* in *Aſia* ſuſceptum

[e] Vell. 2. App. in Mithr. Ep. 76. & ſeq. Flor. 3. c. 5. Eutr. 5. Oroſ. 5. c. 19.

Mithridaticum bellum.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
[a] App. in Mithr. p. 249 Græcol.
[b] p. 176.

ceptum eſt: qui à *Perſarum* Regibus originem traxit, & ſextus decimus à *Dario*, *Hyſtaſpis* filio, numeratur: (ſic enim apud [a] *Appianum* legi neceſſe eſt, ἑκκαιδέκατος ὢν ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, non ut vulgo, ὑστάτου) octavus ab illo *Mithridate*, qui paulò poſt obitum *Alexandri* à *Macedonibus* defecit; etſi [b] ſextum *Appianus* antea putaverat. Ortum inde bellum eſt, quòd *Mithridates*, *Ariarathe*, *Cappadociæ* Rege, ſororis ſuæ marito, per inſidias occiſo, tùm ejus cognomine filio, regnum illius occuparat, ac poſtea iniqua poſſeſſione pulſus, [c] *Ariobarzanem*, Regem à Senatu *Cappadocibus* datum, expulerat: quem quidem *L. Sylla* Proprætor reſtituit anno U. C. 660.

[c] Epit. 74. Vide Sigon.

[d] Epit. 74. App. Mithr. Plut. in Sul. & Pomp. Flor. 3. c. 5. Eutr. 5. Oroſ. 6. c. 2.

[d] Poſt hæc iterum *Ariobarzanes Cappadocia*, *Nicomedes Bithynia*, opera *Mithridatis* expulſi, ex Senatuſconſulto regna ſua recuperarunt. Quod ægrè ferens *Mithridates*, & à *Nicomede* ac *Romanis* inſuper armis laceſſitus, *Cappadociam* & *Bithyniam* invadit; *Romanos* exercitus profligat; *Italos* omnes (1) ad condictum diem per totam *Aſiam* interficit; *Macedoniam*, *Thraciam*, *Græciam* & *Athenas* in ditionem ſuam redigit. Contra hunc *Sylla* Conſul profectus anno U. C. 668. *Athenas* capit. *Mithridatis* ducibus victis, ipſum ad pacis conditiones adigit, uti *Aſia*, *Bithynia*, & *Cappadocia* cederet.

[e] Vell. 2. App. 1. Civ. Plut. in Sul. & Mar. Flor. 3. c. 21. Eutr. 5.
Sulpicii Trib. Pl. factiones.
Mariana proſcriptio.

[e] Inſtabat enim civile bellum, quod etiam proficiſcenti *Syllæ* Conſuli moras injecerat. Quippe ante hoc tempus, anno U. C. 666. *Marius*, licèt ſenio confectus, *Mithridatici* belli gerendi cupiditate flagrans, per (2) C. *Sulpicium* Trib. Pleb. eam *Syllæ* provinciam eripuerat, & in ſe tranſtulerat. Qua re *Sylla* commotus Urbem occupat, occiſoque *Sulpicio*, *Marium* fugat. Eo vero abſente, *Cinna* Conſul

(1) *Ad condictum diem per totam Aſiam interficit.*] Quot cives Romani tunc interfecti fuerint, quàmque bellum illud Romanis grave viſum fuerit, diſci poteſt ex *Orat. Ciceronis pro Lege Manilia.*

(2) *C. Sulpitium.*] Scribe *P. Sulpicium* ex *Appiano*, *Livii* Epit. *Velleio* & aliis. Unde falſi arguitur emendatio *Daceriæ* apud *Flor.* III, 21 pro *conſulto Sulpicius* confidenter reſcribentis, *Servius Sulpicius*. J. C. R.

ſul anno 667. Rempublicam perturbans, ab *Octavio* collega pulſus Urbe, adjunctis ſibi *Mario*, *Carbone* & *Sertorio*, quadrifariam partitis copiis patriam oppugnat. Ea capta, multi cives interfecti. *Marius* anno ſequente morbo eſt exſtinctus.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Pace cum *Mithridate* facta, *Sylla* in *Italiam* reverſus anno 671. civile bellum, *Carbone*, *Norbano*, juniore *Mario*, aliiſque profligatis, biennio confecit: ac Dictator anno 672. renuntiatus eſt, plurimoſque viciſſim *Marianarum* partium proſcriptione ſuſtulit.

Sulla.

[a] *Q. Sertorius* anno 671. deſperatis partibus, in ulteriorem *Hiſpaniam* receſſit; ubi bellum annos aliquot pari virtute atque induſtria ſuſtinuit.

Sertorius.

[b] *Sylla* Dictatura cùm ſe abdicaſſet anno 675. ſequenti obiit pediculari morbo, annos natus 60. Poſt cujus mortem *Lepidus* Conſul de actis illius reſcindendis pernicioſa conſilia molitus, à collega *Catulo* fugatur, anno U. C. 676. Eo verò, qui ſecutus eſt, anno ad Urbem cum exercitu veniens, ab eodem *Catulo*, & *Cn. Pompejo* victus, in *Sardiniam* fugit, ubi ex morbo interiit. Idem *Pompejus* in *Hiſpaniam* adverſùs *Sertorium* miſſus, ut *Metello* ſuccurreret, nihil admodum promovit. Verùm perfidia ſuorum oppreſſo illo, provinciam facilè recepit anno U. C. 681.

[a] Vell. 2. Plut. in Sert. Ep. 96. Oroſ. 5. c. 23.

[b] Plut. Sul. App. 1. Civil. Vell. 2. Flor. 3. c. 22. Oroſ. 5.

Lepidi civile bellum.

Interim *Mithridaticum* bellum vivo adhuc *Sylla* recrudeſcit, quod à *L. Muræna* anno U. C. 672. geſtum eſt, ut [c] *Epitome Liviana* docet. Poſt *Syllæ* mortem, cùm Rex fœdus etiam cum *Sertorio* pepigiſſet, ac *Bithyniam*, quam *Nicomedes* moriens anno 679. Populo *Romano* reliquerat, armis occupaſſet, *L. Lucullus* anno 680. Conſul eo profectus, ſecundiſſimis præliis terra marique factis, *Mithridatem* in *Pontum* primò, indèque mox in *Armeniam* ad *Tigranem* fugere compulit anno Urbis conditæ 683. Ita *Ponto* ſubacto, ambos Reges cum ducentis peditum millibus, equitum ſexaginta, congreſſos acie, devicit anno 685. quod & [d] *Phlegon* teſtatur, quarto Olympiadis 177. id aſſignans. Sub hæc capta *Tigranocerta*, *Armeniæ* caput, tum *Niſibis*, urbes maximæ. Sed à militibus ſuis poſtremò deſtitutus *Lucullus* tot laborum victoriarumque fructum *Cn.* *Pom-*

Mithridaticum bellum confectum.

[c] Vell. 2. Epit. 86. Plut. Luc. App. 1. Civil. Dio 35. Eutr. 6.

[d] Apud Phot. Cod. 97.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *Lex Manilia.*

Pompejo cedere coactus eſt anno 688. *Pompejus*, lege à *Cn. Manilio* Trib. Pl. lata anno, quem dixi, cum utroque rege bellum ſuſcepit. *Tigranem*, ad deditionem adactum, ſola contentum *Armenia* eſſe juſſit. *Iberos* & *Albanos*, dum *Mithridatem* perſequitur, *Romano* adjecit imperio Urbis anno 689. *Mithridates* denique anno 691. undique pulſus, deſperatis domi rebus, fugam in *Gallias* meditans, *Pharnacis* filii & exercitus defectione perterrefactus, ſibi ipſe vitam eripuit. Quæ ratio temporum ex [a] veteribus Hiſtoricis Faſtiſque conſtat.

[a] Dio 36. Plut. in Pomp. App. Mithr.

Ita *Mithridaticum* bellum eo anno, quo Conſul fuit *Cicero*, Urbis 691. terminatum eſt; quod annos 40. duraſſe [b] *Florus* aſſerit, duos ampliùs *Appianus* initio *Mithridatici*, in fine verò 40. totidem *Eutropius*. *Oroſius* verò nonniſi 30. tribuit ab anno 662. ad 691. quo Conſul fuit *Cicero*. Verùm anno, ut ſupra memoravi, 660. *Sylla*, contra *Mithridatem* Proprætor, *Ariobarzanem* reſtituit: inde ad Conſulatum *Ciceronis* anni ſunt pleni 32. *Appianus Mithridaticum* motum ab Olympiade 173. repetit, quæ cœpit anno U. C. 666. quo in apertum bellum res eſt deducta, & in *Græciam Sylla* navigavit. Hac ratione ſex & viginti anni, non 40. imputandi erunt. Vixit, ut idem ſcribit *Appianus*, annos 68. vel 69. regnavit 57. *Eutropius* 40. regnaſſe putat.

[b] Flor. 3. c. 5. App. init. Mithr. Eutr. 6. Oroſ. 6.

[c] Flagrante *Mithridatico* bello *Servile* conflatum eſt. Anno Urbis 681. *Spartacus*, *Oenomaus* & *Crixus* gladiatores, effracto *Capuæ* ludo *Lentuli*, ac perditorum haud exigua collecta manu, *Romanos* non ſemel fuderunt exercitus, ac tandem à *Craſſo* Prætore & *Pompejo* profligati ſunt anno 683.

[c] Vell. 1. Epit. 96. Plut. in Craſ. Flor 3. c. 20. Eutr. 6. Oroſ 5. c. 24. *Spartaci bellum.*

[d] Piratas quoque, qui à *Mithridate* ſollicitati maria omnia & oras infeſtabant, *Pompejus* anno 687. breviſſimo tempore perdomuit, extraordinarium nactus imperium lege *Gabinia*.

[d] Plut. in Pomp. Ep. 99. *Piraticum bellum.*

[e] Dum foris à *Pompejo Romanorum* amplificatur imperium, pænè ipſum caput imperii nefariorum civium conjuratione deletum eſt; qui *Catilina* duce, *Lentulo* Prætore, *Cethego*, aliiſque Senatoribus adjunctis, de *Ciceronis* Conſulis nece, deque inflammanda ac diripienda Urbe conſpirarant. Sed ho-

[e] Sal. in bel. Cat. Cic. Orat. Catil. Dio 36. Joſeph. 14. c. 8. Plut. in Cic. Ep. 102. Flor. 4. c. 1. *Catilina.*

horum conatus vigilantia Conſulis eluſit. Ejectus mœnibus *Catilina* ad paratum exercitum profugit : de *Lentulo* cæteriſque conjuratorum principibus ſupplicium ſumptum, ipſo exeunte Conſulatu *Ciceronis*, anno 691. Sequente, à *Petrejo*, *Antonii* Procoſ. legato, victus *Catilina* in pugna cecidit. A. 4451. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT XVII.

Quæ in Judæa *contigerunt ſub* Hyrcano *&* Ariſtobulo, *utque libertate amiſſa in* Romanorum *poteſtatem redacti ſint.*

JUDÆORUM Reſpublica ambitione principum, ac civilibus diſcordiis, in extremam eſt adducta perniciem. Primus, uti dictum eſt, in ea gente regnum ex (1) *Haſamonæis* uſurparat *Ariſtobulus*, *Joannis Hyrcani* Pontificis filius, *Simonis Maccabæi* nepos. Qui uno cum regnaſſet anno, regni hæredem & ſacerdotii habuit [a] *Alexandrum Jannæum* fratrem anno Urbis conditæ 650. Olympiadis 169. primo : qui ex *Salome*, ſive *Alexandra*, aut *Saalina*, *Ariſtobuli* antea conjuge, filios ſuſcepit duos, *Hyrcanum* pacis & otii, quàm belli ac regni, cupidiorem, & *Ariſtobulum* feroci hominem ingenio, & dominationis avido : atque anno U. C. 675. mortuus regni annum 27. attigit, ut *Joſepho* auctore conſtat. [b] *Salome* poſt viri obitum annis novem regnum adminiſtravit, & *Hyrcano* Pontificatum permiſit, ac 73. vixit annos. *Ariſtobulus* anno ineunte nono ab *Alexandri* morte, à matre deficiens occupare per vim urbes aggreditur. Ea defuncta anno tertio (ait [c] *Joſephus*) Olympiadis 177. Coſſ. *Hortenſio*, & *Metello Cretico* (eſt hic annus Urbis *Varronianus* 685. quo deſiit tertius Olympiadis & quartus iniit) bellum *Hyrcano* Pontifici movit *Ariſtobulus*. Sed mox pace compoſita, *Hyrcano* ſacerdotium ceſſit; regnum *Ariſtobulo*. Paulò poſt *Hyrcanum*

Vide 10. de Doct. Temp. c. 54.

[a] Joſeph. 13. Antiq. c. 20. Heges. 1.

Hyrcanus & Ariſtobulus.

[b] Joſeph. ibid. 13. c. 24.

[c] Joſeph. l. 14. c. 1.

(1) *Haſamonæis.*] Vid. ſup. Not. ad cap. X.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Joſeph. 14. c 2. Hegeſ. 1 c. 14.

[b] *Judæorum ſervitus.*

canum ab ea concordia divellit [a] *Antipater Idumæus*, homo pecunioſus, & novarum rerum appetens; cujus hortatu clam ad *Aretam*, Regem *Arabum*, confugit *Hyrcanus*, donec à *Pompejo* captis *Hieroſolymis* Olympiade 179. Coſſ. *Cicerone* & *Antonio*, qui eſt Urbis annus 691. *Hyrcanus* Pontificatum recepit. Eo verò tempore *Hieroſolyma* tributum *Romanis* cœpit pendere; ac pleriſque urbibus, quæ *Judæis* hactenus contributæ fuerant, proprio Præſidi permiſſis, gens ipſa intra veteres terminos redacta. [b] Hæc *Joſephus*.

[b] Joſeph. l. 14. c. 8.

Quæ rerum mutatio, velut cardo quidam *Judaicæ*, quæ deinceps naſcitur, hiſtoriæ, præ oculis eſt habenda. Igitur *Hyrcanus* ab anno U. C. 676. quo mortuus eſt pater ejus *Alexander*, uſque ad annum 688. Pontificatum geſſit, annis duodecim. Hoc enim anno ad *Arabum* Regem profugiſſe videtur; quandoquidem [c] *Joſephus* ait, *Ariſtobulum* poſt *Hyrcanum* annis tribus totidemque menſibus geſſiſſe Pontificatum, donec à *Pompejo Hieroſolyma* caperentur. Quæ anno U. C. 691. menſe tertio capta eodem [d] auctore produntur.

[c] Joſeph. l. 20. c. 8.

[d] Joſeph. l. 14. c. 8.

Pompejus Ariſtobulum cum *Alexandro* filio, & *Antigono*, ac filiabus totidem, *Romam* abduxit. *Alexander* clam dilapſus contra *Hyrcanum* in *Judæa* tumultuari non deſtitit, donec eum expelleret; [e] quem *Gabinius* anno U. C. 698. reſtituit; qui & juridicos conventus quinque in *Judæa* conſtituit. [f] Idem *Gabinius Ariſtobulum* è vinculis elapſum, & in *Judæa* turbantem, *Romam* remiſit. Qui à *Julio Cæſare* anno U. C. 705. ſolutus carcere, veneno ſublatus eſt. *Alexander* verò *Pompeii* juſſu à *Scipione* ſecuri percuſſus. Demùm [g] *Antigonus*, *Aſinio* ac *Domitio* Coſſ. qui eſt annus Urbis conditæ 714. *Parthorum* auxilio patruum *Hyrcanum*, auribus mutilatum, abducendum iiſdem barbaris dedit. Hanc *Parthorum* irruptionem *Dio* confert in annum, quem dixi, ut propterea rectè *Joſephus* poſt capta à *Pompejo Hieroſolyma* 24. annos imputet *Hyrcano* Pontifici. At anno 717. opera *Soſii Herodes* expugnata urbe *Antigonum* oppreſſit; de qua re paulò poſt. Ex iis liquet, incredibiliter à *Pompejo Romanum* eſſe amplificatum

[e] Joſeph. l. 14. c. 10.

[f] Joſeph. ibid. c. 11.

[g] Joſeph. ibid. c. 25.

Pompeji laus.

ficatum imperium, infinitis additis populis; [a] adeò ut in concione gloriatus ſit, *ſe* Aſiam (minorem intellige) *ultimam provinciarum accepiſſe, eandemque mediam patriæ reddidiſſe.*

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
[a] Plin. 7. c. 26.

CAPUT XVIII.

De Civili bello Pompeii *ac* Cæſaris.

JAM toto ferè terrarum orbe domito ad eum ſtatum *Romani* imperii fortuna pervenerat, ut nec ulterius efferre ſeſe, nec in eo, quem tenebat, gradu poſſet conſiſtere. Ergo huic evertendæ cùm par externa nulla vis eſſet, ſuis ſe demum opibus ipſa conſumpſit. Quam ei calamitatem principum ambitio, ex eaque conflata diſcordia civilis attulit.

[b] *C. Cæſar* ex Urbana Prætura *Luſitaniam* nactus provinciam Urbis anno 693. ac rebus ibidem præclarè geſtis, triumphum meruerat. Sed hujus certam ſpem Conſulatus honori poſthabuit. Quem dum enixè anno Urbis 694. peteret, eodem tempore *Pompejus*, actis ſuis, quæ ab Senatu rata fieri vellet, obſtrepente *Lucullo*, aliiſque primoribus, ſe cum *Cæſare Craſſo*que conjunxit. Ita *Cæſar* Conſulatum eſt adeptus anno 695. quo & *Pompeii* acta per Senatum approbavit, & agrum *Campanum* in cives pleroſque diviſit, & publicanos ex equeſtri ordine, remiſſionem petentes, tertia mercedum parte relevavit. *Juliâ* filiâ *Pompejo* collocatâ, *Calpurniam Piſonis* ipſe duxit. His artibus & infinita largitione cum ſibi ordinum omnium gratiam paraſſet, *Galliam* provinciam obtinuit, quam ab anno Urbis 696. adminiſtrare cœpit, ac novem annis rexit, ut auctor eſt [c] *Suetonius*. Quo intervallo *Galliam* omnem, quæ à ſaltu *Pyrenæo*, *Alpibuſ*que, *Rheno*, *Rhodano*que fluminibus continetur, in provinciæ formam redegit, eique in annos ſingulos (1) ſtipendii no-

[b] Plutarch. in Cæſare. Dio 37. App. 2. Civ. Vellei. 2. Suet. Cæſ. Flor. 4. c. 2. Ep. 109. Eutrop. 6. Oroſ. 6. c. 15. & ſeq. *Cæſaris geſta.*

[c] Suet. in Jul. c. 25. Vide Cæſarem.

(1) *Stipendii nomen impoſuit.*] Quid ſit, *ſtipendii nomen imponere*, non intelligo; & reponenda videntur verba *Suetonii* l. c. *Eique quadringenties in ſingulos annos ſtipendii nomine impoſuit.* J. C. R.

A. 4431, Per. Jul. ad 4713.

nomen impoſuit. Primus etiam *Romanorum Germanos Transrhenanos* ponte ſuper *Rhenum* impoſito laceſſivit. *Britannos* quoque adiit, quò nullus antea penetrarat. Inter hæc anno Urbis conditæ 698. cum *Pompejo Craſſo*que ita pactus eſt, ut ſibi provincia *Gallia* prorogaretur, *Pompejus Hiſpaniam*, *Craſſus Syriam* ſortiretur, *Parthicumque* bellum, ad [a] quod iſte profectus anno 699. tertio inde miſerrimè cum majori exercitus parte periit. Poſt eam cladem irruentes in *Syriam Parthos Caſſius* egregiè propulſavit.

[a] Plut. in Craſ. Dio. Ap. Parth.

[b] Mortuo *Craſſo*, cùm neque parem *Pompejus*, neque ſuperiorem ferre *Cæſar* ampliùs poſſet, civile bellum eſt exortum. *Pompejanis* id agentibus, ut expleto tempore, provincia *Cæſar* exercituque cederet, *Cæſarianis* porrò viciſſim, idem ut *Pompejus* faceret, annitentibus; anno denique 705. *C. Claudio Marcello* & *L. Cornelio Lentulo* Coſſ. [c] Senatus decrevit, ut ante certam diem *Cæſar* exercitum dimitteret. Trib. Pl. *Antonius* & *Caſſius* nequicquam intercedentes fugere coguntur ad *Cæſarem*; qui cum copiis ad Urbem properans, ita *Pompejum* alioſque perterruit, ut ſine mora Urbe, ac deinde tota *Italia* relicta in *Græciam* navigarint. *Cæſar* in *Hiſpaniam* profectus *Afranium Petrejum*que ſuperavit, & eorum exercitus in deditionem accepit. In reditu *Maſſiliam* expugnavit, ac Dictaturam primam iniit, [d] quam quidem quater, ac poſtremò perpetuam obtinuit.

[b] Sueton. in Jul. Plut. in Pomp. & Cæſ. Flor. 4. c. 2. Dio 40. & ſeq. App. 2. Civil. Eutr. l. 6. Oroſ. 6.

[c] Cæſ. 1. Civ.

Bellum civile Cæſaris & Pompeji.

[d] Lib. 10. de Doct. Temp. c. 57.

Anno 706. in *Pharſalicis* campis victus à *Cæſare Pompejus* in *Ægyptum* abiit, ibique (1) *Ptolemæi* juſſu trucidatur, ætatis anno 59. Eodem cùm *Cæſar* anno ſequente veniſſet, *Alexandriæ* periculoſiſſimo prælio confecto, *Ægypti* regnum *Cleopatræ* ejuſque fratri permiſit. Inſequenti anno *Scipionem* & *Catonem* in *Africa* cum *Juba* Rege devicit. *Cato* apud *Uticam* voluntariam ſibi necem attulit. [e] Qui hunc conſecutus eſt annus, Urbis conditæ 708. pulcherrimæ rei dedit initium, Faſtorum annique caſtigationi,

[e] Vide 2. Part. l. 3. c. 14.

(1) *Ptolemæi juſſu.*] Illius ſcilicet, qui Διόνυσος, ſeu *Bacchus* dictus fuit. Vid. ſup. *cap.* 15. *ſub fin.*

tioni, quam hoc anno *Cæſar* auſpicatus eſt: unde *Juliani* anni profecti ſunt; quorum exordium ex Calendis *Januariis* anni Urbis 709. duci conſuevit. Quo etiam anno 709. *Pompeii* liberos maximo difficillimoque bello cùm viciſſet, ſequente, qui Urbis conditæ 710., *Julianæ* editionis ſecundus, numeratur, *Bruti* & *Caſſii*, aliorumque conſpiratione in Senatu ipſo confoſſus eſt anno ætatis quinquageſimo ſexto, ut ait *Plutarchus*. Quare natus eſt anno Urbis conditæ 654. *C. Mario* VI. & *Flacco* Coſſ.

A. 4431. Per. Jul., ad 4713.

Civile bellum *Cæſaris* ac *Pompeii* cùm portenta alia ſignificarunt, [a] tum horrenda ſolis defectio, quæ anno mundi 3933. incidit, qui illum annum *Julianum* proximè præceſſit, quo civile bellum inchoatum eſt. Contigit autem *Martii* hodierni ſeptima die, dodrante horæ poſt meridiem, de quo prodigio intelligendi ſunt *Dio*, *Lucanus* & *Petronius*.

Solis defectio.

[a] Lib. 10. de Doct. Temp. c. 18.

Præter hos armorum motus, quibus totus orbis terrarum concuſſus eſt, minores alii *Romæ* interim coorti ſunt. [b] *Clodius Pulcher* à patriciis tranſlatus ad plebejos, & factus Tribunus Plebis, *Ciceronem*, quod indicta cauſa nobiles cives, *Catilinæ* ſocios, morte damnaſſet, multavit exſilio anno U. C. 696. quam ille calamitatem mollius, quàm pro reliqua vitæ dignitate, pertulit. Sed anno ſequente *Pompeii* & *Lentuli* Conſulis opera revocatus, ac ſummo honore eſt exceptus. Idem *Clodius Cyprum* adjudicavit Populo *Romano*, ad quam poſſidendam miſſo *Catone*, *Ptolemæus*, ejus inſulæ Rex, pecuniis in mare projectis, voluntaria morte ignominiam antevertit anno U. C. 698. [c] *Romam* reverſo *Catoni* Præturam Senatus citra comitia decrevit. Quo is honore uti noluit, magis illam legitimis populi ſuffragiis impetrare cupiens: ſed eum ſpes fefellit. Nam *Pompeii* & *Craſſi* factione eo, quem petebat, magiſtratu excidit, eique *Vatinius* antelatus eſt. Exinde Tribunatum Plebis agente *Trebonio*, *Craſſus Syriam*, *Pompejus Hiſpaniam* in annos quinque obtinent, *Cæſari Gallia* in triennium prorogata. *Craſſus* in Conſulatu profectus eſt in Orientem anno Urbis 699.

[b] Dio 39. App. 2. Civ. Plut. in Cicer.

Clodius Ciceronem ejicit.

[c] Plut. in Caton. & Craſſo. Dio 39.

[d] Fervente porrò in comitiis ambitu, ac fœdè mi-

[d] Plut. in Pomp. Dio 40. Vell. l. 2.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

miſcentibus omnia candidatis, cùm diu interregnum *Romæ* fuiſſet, *Cn. Pompejus* novo more, nec hactenus audito, Conſul ſine collega creatus eſt anno 702. quo in magiſtratu cùm de aliis criminibus ſeveriſſimè quæſtionem inſtituit, tum de nece *Clodii*, quem *Milo* anno eodem interfecit, ideoque in exſilium abiit.

CAPUT XIX.

De viris eruditione præſtantibus, quos ætas illa peperit, ab anno circiter Urbis 622. ad 710.

MAGNA præ cæteris commendatione ſapientiæ [a] *Carneades* in *Græcia* floruit, patria *Cyrenæus*, Academicorum anteſignanus; de cujus obitu mirum eſt tam incerta, immò falſa, prodidiſſe veteres Chronologos. Nam apud *Diogenem Apollodorus* in *Chronicis* obiiſſe illum aſſerebat anno 4. Olympiadis 162. in quem cadit annus Urbis 626. [b] quo tempore defeciſſe lunam proditum eſt memoriæ. Verùm poſt id tempus deceſſiſſe, poteſt ex *Cicerone* colligi, apud quem in primo *de Oratore* dicit *Antonius*, ſe, cùm in *Aſiam* pro Conſule proficiſceretur, *Athenis* conveniſſe *Carneadem* Academicum, qui patrio ſectæ more omnibus adverſabatur in diſputando. Annus iſte Proconſulatus *Antonii* fuit ab Urbis conditu 652. *Mario* IV. & *Catulo* Coſſ. Ergo adhuc ſuperſtes erat tempore illo *Carneades*. [c] Quem ad 90. annos ætatem propagaſſe legimus.

Carneadis obitus.

[d] *Metrodorus* quoque *Scepſius*, Philoſophus & Orator inſignis, ac memoria, ut & *Carneades*, præſtante præditus, *Mithridatis* & *Tigranis* Regum ætate vixit, apud quos in amicitia fuit.

[e] *Geminus* item Mathematicus circa annum Urbis 677. exſtitit, ut ex *Gemino* ipſo demonſtravimus.

Sed *Romæ*, & in *Italia*, velut tranſlata cum imperio literarum gloria, multo plures eo ſæculo doctrina præſtiterunt. Oratores quidem etiam vetere *Græcia* nihilo inferiores multi: ut *M. Antonius*, ut *L. Craſ-*

[a] Vide Miſcell. Exercit. noſtras ad Julianum c. 8.

[b] Diog. Carn. Heſych.

[c] Cic. 4. Acad. Valer. Max. 8. c. 7.

[d] Strabo 13. Cic. 2. de Orat.

[e] Lib. 2. de Doct. Temp. c. 6. & in Notis ad Gem. p. 411.

raſſus, ut alii plerique, quos [a] *Cicero* percenſet, nterque cæteros *Hortenſius*. Verùm unus *Græcorum* ıc *Latinorum* omnium ſplendorem obſcuravit eloquentiæ laude *Cicero;* ad quam etiam Philoſophiæ lecus adjunxit. Hic anno natus Urbis 648. tertio Nonas *Januarias*, ut ait [b] *Gellius*, (quo novem poſt menſibus ortus eſt *Pompejus*, [c] quem pridie Calen- das *Octobres* natum teſtis eſt *Plinius*) ampliſſimis in Republ. geſtis honoribus, cujus, oppreſſo *Catilina*, parens ac conditor appellari meruit; anno ætatis obiit ſexageſimo quarto, Triumvirali proſcriptione, Urbis conditæ 711.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
[a] Lib. de Clar. Orat.
Cicero.
[b] Gell. l. 15. c. 28.
[c] Plin. l. 37. c. 2. Vell. l. 2. Plut. in Cic.

Ut de *Cæſare* taceam, qui inter doctiſſimos ac diſertiſſimos annumerari potuit, niſi imperii ac triumphi lauream, quàm ingenii, ferre maluiſſet. Eruditionis primas ſæculo iſto eſt adeptus *M. Terentius Varro.* Fuit & alius ejuſdem nominis Poeta *P. Terentius Varro* vico *Atace* in *Narbonenſi* natus [d] anno Urbis conditæ 672.

Cæſar.
Varrones duo.
[d] Hieron. Chron.

Celebratus eſt & *L. Cœlius Antipater*, hiſtoriæ ſcriptor, ſub annum Urbis conditæ 630. [e] *Gracchorum* ſcilicet ætate. Item *C. Criſpus Salluſtius.* E *Græcis Diodorus Siculus*, ut ex libro 1. ejus apparet. Vixit & *Didymus* Grammaticus *Alexandrinus*, cognomento [f] *Chalcenterus.* Poetæ verò in fama fuerunt *Turpilius* Comicus, & *Lucilius* Satyricus, quos *Hieronymus* ait obiiſſe ſub annum Urbis conditæ 651. Nec non *T. Quintius Atta*, Togatarum ſcriptor, mortuus anno Urbis conditæ 676. ut idem perhibet. *Lucretius* præterea, [g] qui ſub annum U. C. 700. ſibi necem conſcivit annos natus 44. *Catullum Hieronymus* aſſerit natum Urbis anno 668. [h] Decimo ſeptimo poſt anno Urbis, 684. natus eſt Poetarum princeps *Virgilius*, Eidibus *Octobris.*

[e] Valer. Max. 1. c. 7.
Salluſtius.
Diodorus.
Didymus.
[f] Suid.
Lucilius.
[g] Hier. in Chron.
Catullus.
[h] Phleg. apud Phor. Cod. 97. Don. in Vita Virg.

Vitruvius quoque ſub *Julio Cæſare* Architecturæ ſcientia clarus exſtitit; quod ex ejus ſcriptis apparet.

Vitruvius.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

CAPUT XX.

Quæ ab Cæſaris *obitu ad* Actiacam *victoriam* Romanis *rebus acciderunt.*

OBIIT *Cæſar*, ut ſupra memoravi, anno Urbis conditæ 710. *Juliano* 2. Eidibus *Martiis:* qui quidem annus inuſitato pallore ſolis teter fuit ac luridus, ut ſcribit [a] *Plinius*, & *Virgilius*. Non ulla tamen Solis defectio anno iſto contigit, ut [b] ſuo loco docuimus. [c] Occiſo *Cæſare*, *Antonius* Conſul ſeditioſa concione populum ita commovit, ut illius corpus publicè concremaret, & civium ædibus ferrum ac faces intentaret. Poſt ſedatis tumultibus Dictaturam abrogat; *Cæſaris* teſtamento corrupto, per vim ac tyrannidem multa molitur. *Octavius Cæſar* (1) *Accia*, ſororis *Julii* filia, genitus, & teſtamento *Julii Cæſaris* adoptatus, cùm ab *Antonio* deſpiceretur, veteranorum cogit exercitum, ſeque tyrannidi illius opponit. *Antonius* provinciam *Galliam* à populo per vim impetrat. Cujus ei aditum, occupata *Mutina*, *Decimus Brutus* intercludit. Ideo ab *Antonio* ibidem obſidetur.

[a] Plin. l. 2. c. 30. Virg. 1. Georg.
[b] Lib. 10. de Doct. Temp. c. 63.
[c] Plut. in Anton. Dio 44 & ſeq. App. 2. & ſeq. Epit. 117. & ſeq. Vell. 2. Cic. Phil. 1.

[d] Conſulibus *Hirtio* atque *Panſa*, Urbis anno 711. *Cicerone* claſſicum canente, adverſus *Antonium*, hoſtem judicatum, bellum ſuſcipitur, & utrique Conſuli *Octavius* adjungitur, (2) cum Proconſulari poteſtate, [e] viceſimum circiter agens ætatis annum. Fit ad *Mutinam* vehemens & cruentum prælium, [f] in quo Prætoriani *Cæſaris* milites ad unum omnes occubuere. Sed victus eſt *Antonius*, & ſolutus obſidione *Brutus:* Conſules tamen ambo trucidati.

[d] Plut. in Ant. & Brut. ac Cic. Dio 45. & ſequ. App. 3. Civil. Ep. 117. Flor. 4. c. 5.
[e] Vell. 2.
[f] App. 3. Civ.

[g] Quæ dum in *Italia* geruntur, anno ipſo conditæ *Romæ* 711. *Dolabella*, ubi in *Aſiam* pervenit, *Trebonium*, *Smyrnæ* comprehenſum, verberibus ac tormentis per biduum quæſtione priùs habita, capite mul-

[g] Dio 47. App. 3. Civ. Cic. Phil. 11.

(1) *Accia.*] Scribe *Atia.* Vid. *Sueton.* Aug. c. 4. & *Virgil.* Æn. V. 568. J. C. R.

(2) *Cum Proconſulari.*] Potius *Prætoria.* Vid. Sigon. ad *Liv.* Epit. 118. alioſque. J. C. R.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

multavit. [a] *Caſſius* in *Syria* magnis confectis copiis ad legiones duodecim, obſeſſum *Laodiceæ Dolabellam* viciſſim adegit ad necem.

[a] App. 4. Civ.

[b] In *Macedonia Brutus Cajum Antonium*, *Marci* fratrem, inſidias ſibi ſtruentem interemit, ac firmum & ipſe comparavit exercitum. [c] Exinde Senatus *Octavium*, ne altiùs adſcenderet, in ordinem cogere paulatim inſtituit: quod ille metuens cum *Antonio* ac *Lepido* conſpirat. Ita Triumviri Reipublicæ conſtituendæ *Novembris* 27. facti ſunt. Qui (1) trifariam *Romano* diſtributo imperio, cives quamplurimos proſcripſerunt; in his *M. Tullium Ciceronem*, qui in *Græciam* molitus fugam dum paululum ſubſiſtit, à *Popilio* centurione, quem in cauſa capitis defenderat, capite abſciſſo moritur *Decembris* 7. ætatis quarto & ſexageſimo. [d] In illa proſcriptione multa & in utramque partem memorabilia exempla ſunt edita, ac *ſummam in proſcriptos uxorum fidem* exſtitiſſe, *libertorum mediam*, *ſervorum aliquam*, *filiorum nullam*, ſcribit [e] *Vellejus*. *Epitome Livii* Senatorum 130. nomina fuiſſe refert. [f] Idem annus Urbis conditæ 711. nobiliſſimo in *Galliis* oppido *Lugduno* dedit initium, auctore *Munatio Planco* Procoſ. ad confluentes *Araris* & *Rhodani*.

[b] App. &c
[c] Plut. in Cic. App. Dio, Vell. &c.
Triumviri.
Ciceronis exitus.
[d] Vide App. 4. Civ.
[e] Lib. 2.
[f] Dio, Strab. 4. Hier. Chron.

Sequente verò anno cum *M. Bruto*, & conjuratorum principibus, *Octavius* & *Antonius* acie decertarunt (2) in *Theſſalia* ad urbem *Philippos* eventu vario. [g] Siquidem utrinque dextra cornua vicerunt, & utrin-

Bruti & Caſſii bellum.
[g] Ep. 123. Dio 47. Plut. in Brut. App. 4. Civ. Flor. 4. c. 6.

(1) *Trifariam Romano diſtributo imperio.*] Obſervatum fuit in *præfat. huj. op. Edit. Lugd. Batav.* non ante proſcriptionem, ſed demum poſt eam, imò poſt victos Brutum & Caſſium, inter Triumviros diviſum fuiſſe *Imperium*: fuerat tantùm inter eos anteà diviſio quædam *provinciarum*.

Triſariam &c.] Dividere inter ſe non poterant Triumviri, quod non habebant in ſua poteſtate. Itaque illa Romani imperii inter Triumviros diviſio facta eſt, non tantum poſt proſcriptionem, ſed & demum poſt devictos *Caſſium* & *Brutum*. J. C. R. Adi Præf. *Jacobi Perizonii*.

(2) *In Theſſalia ad urbem Philippos.*] Philippi urbs *Macedoniæ*, non *Theſſaliæ*, ut accuratioribus Geographis obſervatum: malè à Scriptoribus quibuſdam Romanis *Philippi* cum *Pharſalia* confunduntur, cum diverſiſſima ſunt loca.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

utrinque caſtra direpta ſunt. Sed *Caſſius*, qui in eo cornu erat, quod pulſum eſt, ratus totum eſſe fuſum exercitum, mortem ultrò ſibi conſcivit: *Brutus* altero prælio victus vitam & ipſe (1) manu ſua finiit, annum agens ſeptimum & triceſimum, ait *Vellejus*. Percuſſorum porrò *Cæſaris* nullus triennio ampliùs ſuperſtes fuit; omnes violenta morte ſublati ſunt, ut ait *Suetonius*: quidam eodem pugione, quo *Cæſarem* confoderant, ſe ipſos interfecerunt.

[a] Dio 48. Ep. 127. & ſeq. Flor. 4.

[a] Poſt victoriam *Antonius* in *Aſiam*, *Octavius Cæſar* in *Italiam* profectus eſt. Hic adverſus *L. Antonium*, Triumviri fratrem, & hujus conjugem *Fulviam*, virilis animi fæminam, bellum habuit *Cæſar*; ac pulſum Urbe *Lucium*, & hoſtem judicatum, incluſumque *Peruſia*, ad deditionem compulit. [b] Interim *Parthi*, ab *Labieno Pompejanarum* partium exciti, in *Syriam* irrumpunt anno Urbis conditæ 714. quos ſequente *Ventidius* maxima clade affectos, (2) occiſo Rege eorum, expulit, *Syriam*que recuperavit.

[b] App. Parth. Flor. l. 4. c. 9.

[c] App. 5. Civ. Dio 49. Epit. 128. & ſeq. Flor. 4. c. 8.

[c] *Sext. Pompejus*, *Cn.* filius, claſſi imperans, mare latrociniis infeſtum habebat: quo cum pace prius facta, moxque reſciſſa, *Cæſar* navali prælio congreſſus, victum egit in fugam anno Urbis conditæ 718. Eodem *Lepidum*, qui ex *Africa* in *Siciliam* trajecerat, exutum imperio, privatum permiſit vivere. [d] *Sextus* verò *Pompejus* ad *Antonium* ſeſe recipiens, juſſu ejus interfectus eſt annos natus 40. cum idem paulo ante, adverſus *Parthos* ſuſcepta expeditione, magnam cladem accepiſſet *Antonius*.

[d] App. in fine Civ. Flor. 4. c. 10.

[e] Ep. 132. & 133. Dio 50. Plut. in Ant. Flor. 4. c. 11. Eutr. 7.

[e] Ad extremum *Antonius*, cùm ſe totum *Cleopatræ*

(1) *Manu ſua.*] Ita fere *Plutarchus* in *Bruto* tradit; dubitanter tamen. Reliqui uno ore *Caſſium*, & deinde *Brutum* voluntate quidem ſua, ſed amicorum manibus periiſſe narrant. Vid. omnino *Flor.* IV, 7. extr. J. C. R.

(2) *Occiſo Rege eorum.*] Deſignatur *Pacorus*, qui *Rex* quidem paſſim appellatur apud *Flor. Liv.* Epit. 126. *Juſtin.* nec tamen regnum unquam tenuit, quippe vivo patre Orode cæſus. Vid. *Appian.* de Bell. Parth. p. 155. & Celeb. *Duker.* ad *Flor.* IV, 9, 7. J. C. R. Conſulenda quoque Præf. *Jac. Perizonii.*

træ dedidiſſet, repudiata *Octavia*, ſorore *Cæſaris*, ei bellum indixit, ac tandem claſſe victus eſt ad *Actium*, *Epiri* promontorium. *Cæſar* 400. amplius naves, *Antonius* 200. circiter habebat, ſed ingenti mole, ut caſtellorum urbiumque per mare ambulantium præberent ſpeciem. Anceps alioqui certamen *Cleopatræ* conſternatio in *Antonii* vertit exitium: qui fugientem proſecutus in *Ægyptum*, & *Alexandriæ* circumſeſſus ab *Octavio*, ſe ipſum interemit. Quem mox conſecuta *Cleopatra*, ne ad victoris arbitrium viveret, admota ſibi aſpide periit.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. *Actiacum certamen.*

CAPUT XXI.

De Romanis *rebus ab* Actiaca *victoria ad ortum* Chriſti. *Tum de eruditis viris, qui* Auguſto *rerum potiente vixerunt.*

MORTUIS *Antonio* & *Cleopatra*, *Ægyptus* in provinciæ redacta formam, anno 294. quàm in ea *Lagidæ* dominati ſunt. [a] *Cæſar* anno Urbis conditæ 725. tres egit triumphos, *Dalmaticum*, *Actiacum*, & *Ægyptiacum* eodem menſe [b] *Sextili*. Secundum quos de imperio deponendo ſerio, an ſimulatè, cum *Agrippa* & *Mæcenate* deliberavit. Illo ſuadente, hoc verò deterrente, cùm hujus ſequi conſilium ſtatuiſſet, ad Senatum nihilominus de imperio abdicando retulit; [c] atque hac arte perfecit, ut ſibi à Senatu populoque firmaretur anno Urbis conditæ 726.

[d] *Cornelius Gallus*, eques *Romanus*, *Ægypto* præfectus, ob inſolentiam damnatus exſilio, ſe ipſum occidit anno 728. Cum *Cantabris* & *Aſturibus Auguſtus* annis aliquot per duces ſuos bellum geſſit ab anno 729. ad 735. quo ab *Agrippa* perdomiti ſunt; [e] qui quidem reverſus oblatum ſibi triumphum detrectavit. *Phraates*, *Parthorum* Rex, anno 734. *Romana* ſigna *Craſſo* erepta reſtituit.

[f] Duos autem præ cæteris amicos coluit, *Mæcenatem*, & *M. Vipſanium Agrippam*. Ille equeſtri gradu contentus obiit anno *Juliano* 38. literarum ac literatorum omnium ſingulare præſidium. *Agrippam*

[a] Dio 51.

[b] Macrob. Satur. 1. c. 12.

[c] Dio 52. & 53. Sueton.

[d] Dio ib.

Cornelius Gallus.

[e] Dio 54.

Mæcenas & Agrippa.

[f] Dio 55.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

Auguſtus generum fecit, data in matrimonium *Julia* filia, quam è *Scribonia* ſuſceperat, è qua nati *C.* & *L. Cæſares*, *Agrippa* poſthumus, *Agrippina* nupta *Germanico*, *Druſi* filio, *Liviæ* nepoti, & *Julia*, quam *L. Æmilius* duxit. [a] *Liviam* porrò prægnantem à priore marito *Tiberio Nerone* abduxit *Auguſtus*; ex qua prolem nullam habuit, cùm ea ex *Nerone Tiberium*, qui poſtea imperavit, & *Druſum* peperiſſet, qui in *Germania* periit [b] anno *Juliano* 37. mortuo jam [c] *Agrippa* anno *Juliano* 34. Porrò *C. Cæſar Agrippa* & *Julia* natus eſt anno *Juliano* 26. *Lucius* verò anno 29.

[a] Dio. Sueton. [b] Dio 53. [c] Dio 54.

Tiberius Tribunitia poteſtate præditus.

[d] *Tiberius* anno *Juliano* 40. Tribunitiam poteſtatem in quinquennium adeptus, mandata ſibi *Armenia*, in inſulam *Rhodum* ſeceſſit anno ſequenti; ubi privignorum veritus offenſionem ſeptem conſedit annis. Præcipua ſecedendi cauſſa fuit *Juliæ* uxoris odium, quæ per omnia flagitiorum genera ætatem trahebat; quam anno *Juliano* 44. hujus infamiæ compertam relegavit *Auguſtus*.

[d] Sueton. Vell. 2. Dio 55.

Viri doctrina præſtantes.

Hujus Imperatoris ætas magnorum ingeniorum fœcunda fuit. Inter *Græcos* hiſtoriam inſigniter attigere *Dionyſius Halicarnaſſenſis*, qui ſe *Auguſto* imperante vixiſſe prodit, & *Nicolaus Damaſcenus*, qui *Auguſto* pariter atque *Herodi* carus in paucis fuit. Ex *Latinis Cornelius Nepos*, (1) *Attici* gener. [e] *Salluſtius*, qui quadriennio ante *Actiacum* prælium obiit. *M. Porcius Latro*, oratoria facultate celebris, tædio quartanæ duplicis, ſibi vim attulit, [f] *Auguſti* anno 40. [g] in *Aſia Hybreas* Orator ſub *Antonio* & *Cleopatra* floruit. [h] *Romæ Hyginus* Grammaticus, cognomento *Polyhiſtor*. Poetæ quoque totius ævi clariſſimi magno numero vixere: [i] *Virgilius*, *Sentio Saturnino* & *Lucretio Cinna* Coſſ. anno mundi 3965. ante *Chriſtum* 19. *Brundiſii* moritur annum agens 52. [k] Natus eſt enim anno U. C. 684. *Pompejo* & *Craſſo* Coſſ. ante *Chriſtum* ſeptuageſimò, mundi 3914. [l] *Horatius*, *Cenſorino*

[e] Hier. in Chron. [f] Hier. in Chron. [g] Ibid. [h] Ibid. [i] Hier. in Chron. [k] Donat. in Vita Virg. [l] Vita Horatii.

(1) *Attici gener.*] Scripſit *Attici* vitam *Cornelius Nepos*; hunc verò illius fuiſſe generum, neque ipſe tradidit, neque *Cicero*, neque quisquam Veterum. J. C. R. Vid. *Jac. Perizonii* Præfationem.

ſorino & *Gallo* Coſſ. obiit vertente anno ætatis 57. ſiquidem natus eſt *Cotta* & *Torquato* Coſſ. anno U. C. 689. ſexto Idus *Decembris*; mortuus eſt *Cenſorino* & *Gallo* Coſſ. Urbis 746. 5. Calendas *Decembris*, eodem, quo & *Mæcenas*, anno, duodecimo verò quam *Virgilius* exceſſerat. *Tibullus* etiam ac *Propertius*, elegorum ſcriptores, & æqualis eorum *Ovidius*, qui natus *Hirtio* & *Panſa* Coſſ. eo ſcilicet anno, *Quo cecidit fato Conſul uterque pari*, ut ipſe cecinit, [a] vitam in exſilio apud *Tomos* finiit anno *Chriſti* 17. Urbis 770. ætatis 60.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.

[a] Ovid. Triſt. IV. 9.

CAPUT XXII.

Herodis hiſtoria.

AD inveſtigandum *Chriſti* Salvatoris ortum, neceſſaria prorſus eſt *Herodis* hiſtoria; cujus initium, annoſque, quibus regnavit, hoc capite complectemur.

Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 65. & l. 11. c. 1. & ſeq.

Fuit hic *Antipatri Idumæi* filius, genere proinde (1) *Idumæus* & ipſe, non *Aſcalonita*, quod [b] *Africanus* apud *Euſebium* ex quorumdam relatione prodidit. Nos *Joſepho* magis credimus, qui [c] hunc *Idumæum* facit. Quod ut veriſimilius eſt, ſic illud minime redarguendum, quod antiqui ferè Patres *Herodem* alienigenam fuiſſe dicunt. Nam *Idumæi* alienigenæ cenſentur, hoc eſt, alieno orti genere, non utique ab *Jacobo*; quamvis, eandem cum *Jacobeis* religionem ſecuti, *Judæi* profeſſione, non ſtirpe, fuerint. At de ſtatu & natura, non de fide ac religione agitur, cùm de nativo & alienigena quæritur; ut in illa de *Herode* controverſia. *Antipater* in illa fratrum diſſenſione, de qua [d] antea diximus, ad *Hyrcanum* adhæſit; ac [e] *Judææ* procurator à *Julio Cæſare* conſtitutus eſt, qui mox *Herodem* filium *Galilææ* præfecit natum annos circiter 25. non 15. ut hallucinatur [f] *Joſephus*. Poſt à *Sext. Cæſare* Cæle-

[b] Euſeb. 1. Hiſt. c. 7.

[c] Joſeph. 14. c. 2. Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 5.

[d] c. 17.

[e] Joſeph. l. 14. c. 15.

[f] Lib. 14. c. 17.

(1) *Idumæus & ipſe.*] De genere & hiſtoria Herodis vid. *Baſnage Hiſt. des Juifs liv.* 1.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713. lesyriæ præpoſitus eſt *Herodes* anno U. C. 707. Hoc enim anno *Sext. Cæſar* legionibus *Syriæ* præficitur, auctore [a] *Hirtio*. Poſt *Philippenſem* pugnam [b] Tetrarchiam cum *Phaſaëlo* fratre ab *Antonio* meruit anno *Juliano* 5. Exinde *Parthis* ab *Antigono*, *Ariſtobuli* filio, mille talentorum pactione in *Judæam* excitis, *Herodes* ad *Antonium* profugit: per quem *Judææ* Rex à Senatu præter ſpem factus eſt [c] *Calvino* & *Pollione* Coſſ. anno *Juliano* ſexto, ineunte Olympiade 185. Nam eo conſilio *Romam* advenerat, uti regnum conjugis ſuæ fratri *Alexandro*, *Ariſtobuli* nepoti, peteret. Reverſus in *Judæam* cum *Antigono*, *Ariſtobuli* filio, biennio ampliùs certavit. Demum *Soſio*, *Antonii* duce, opem ferente, *Hieroſolymam*, qua ſe *Antigonus* clauſerat, obſedit ac cepit menſe tertio in die jejunii. *Dio* [d] Sabbatum fuiſſe ſcribit: *Joſephus* annum Sabbaticum Coſſ. *Agrippa* & *Gallo*. Hic annus neceſſariò mundi numeratur à nobis 3947. *Julianus* 9. Urbis 717. Itaque caſtigandus *Dio*, qui *Claudio* & *Norbano* Coſſ. aſſignat, hoc eſt, anno *Juliano* 8. [e] Sed eum Sabbatici anni character falſitatis arguit. *Antigonus* ad palum alligatus, ac virgis cæſus, & ſubinde ſecuri percuſſus eſt, ut *Dio* ac *Joſephus* referunt.

a Hirt. de Bell. Alex.
b Joſeph. 14. c. 23.
c Joſeph. l. 14. c. 26.
d Dio 49. Joſeph. 14. c. ult.
e Vide Part. 2. l. 2. c. 7.

Sic *Haſamonæorum* principatus deſiit poſt annum, ait *Joſephus*, 126. quod eſt veriſſimum. *Judas* enim primus ex illa ſtirpe Pontifex creatus eſt anno mundi 3820. Urbis 590. à quo centeſimus viceſimus ſextus eſt Urbis annus 717.

Duplex initium Herodis.

Hinc apparet duplex initium regni *Herodis* extitiſſe: alterum ab anno *Juliano* 6. alterum à 9. Priore Rex ab Senatu renuntiatus eſt, poſteriore ſolus, ac ſublato competitore, regnavit. [f] *Joſephus* porrò à priore initio ſcribit *Herodem* regno potitum eſſe per annos 37. à poſteriore 34. idemque [g] ſex circiter in locis aliquot illius annos commemorans, à poſteriore deducit.

f Joſeph. 17. c. 10.
g Lib 15. c. 7. 12. 13. 14. l. 16. c. 9. l. 17. c. 10. Vide 11. de Doct. Temp. c. 1.

Mariamnem duxit *Herodes* anno tertio, quàm Rex à *Romanis* declaratus fuerat, hoc eſt, illo ipſo, quo capta ſunt *Hieroſolyma*, [h] *Joſepho* teſte. Cujus [i] fratrem *Ariſtobulum* Pontificem fecit anno ætatis 18. eumdemque mox in piſcina præfocavit, quod eum videret populo eſſe gratiſſimum. Idem bello contra

h l. 14. c. 27.
i Joſeph. 15. c. 3.

Cæ-

Cæſarem ſecutus *Antonii* partes, eo victo, occiſo priùs *Hyrcano*, *Mariamnes* avo, *Rhodum* [a] ad *Cæſarem* adiit, à quo benignè eſt habitus; eique regnum ex illius auctoritate ac novo Senatus decreto confirmatum eſt. Ubi [b] *Hieroſolymam* rediit, *Mariamnem* conjugem, tum ejus matrem *Alexandram*, interfecit.

A. 4431. Per. Jul. ad 4713.
a Ib. c. 10.
b Ib. c. 11.

[c] Anno regni ſui 18. qui eſt *Julianus* 28. templum *Hieroſolymis*, vel a fundamentis inſtaurare cœpit, ut ſcribit *Joſephus*, vel reſarcire inſtituit.

c Ib. c. 14.

[d] Poſtremò majori in dies efferatus rabie, filios, quos ex *Mariamne* genuerat, præclaræ indolis adoleſcentes, *Alexandrum* & *Ariſtobulum*, falſis ab *Antipatro* fratre criminibus circumventos, occidit paucis ante obitum annis; qui incidit in annum *Julianum* 42. ſi *Joſepho* & *Dioni* creditur. Quorum ille ab anno *Juliano* 9. quo *Antigonus* interemptus eſt, regnaſſe ſcribit *Herodem* annis 34. [e] *Dio* verò anno *Juliano* 51. *Lepido* & *Arruntio* Coſſ. *Herodem Palæſtinum* ait à fratribus accuſatum trans *Alpes* ab *Auguſto* eſſe relegatum, ejuſque Tetrarchiam provinciæ contributam. Hic non alius eſſe poteſt, quàm *Archelaus*, qui *Herode* mortuo, *Judææ* Tetrarchiam impetravit ab *Auguſto*, & anno decimo ab eodem ejectus eſt. Deductis annis novem ſolidis de 51. reliquus eſt annus *Julianus* 42. quo *Herodes* obiit. [f] Cujus etiam exitum lunaris defectio præceſſit, teſte *Joſepho*, quæ eodem anno deprehenditur Martii 13. hora ferè tertia ab nocte media.

d Ib. 16. c. ult.
e Dio 55.
f Joſeph. l. 18. c. 15. l. 17. c. 8. & 15.

DIO-

DIONYSII PETAVII,

E SOCIETATE JESU,

RATIONARII TEMPORUM

PARTIS PRIMÆ

TOMUS POSTERIOR,

Tempora complectens Chriſti ortum deinceps ſecuta.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER QUINTUS.

Annos continens à *Chriſti* 1. ad 304.

CAPUT I.

De Auguſti Cæſaris *obitu, ac* Tiberii Neronis *Imperio, & morte. Tum de* Chriſti *ortu, ac nece, & iis, quæ primis illis temporibus* Chriſtianis *accidere.*

ANNO *Chriſti* 14. *Nolæ* in *Campania* mortuus eſt *Auguſtus*, decimo quarto Calend. *Septembris*, [a] anno ætatis 76. cùm annos a primo adito Magiſtratu vixiſſet 56. ab *Antonii* nece tres & quadraginta ſolidos; Princeps longè præſtantiſſimus, ac *Romanæ* Reipublicæ neceſſarius; quam nimia felicitate laborantem, nec fortunæ capacem ſuæ, ſed in præceps incumbentem, ſuſtinuit, ac tum optimis legibus, tum opibus, atque omni rerum copia, ſic excoluit, urbe ipſa quoque magnificis operibus exornata, ut ſecundus illius conditor, *Pater*que *patriæ*, & *Auguſtus* jure diceretur.

A. 1. Chriſti ad 37.

a Sueton. in Auguſto 100. Dio 56.

Auguſtus.

Cujus magnum per ſe deſiderium auxit *Tiberii*, quem ſucceſſorem habuit, immanitas, ac turpitudo. Hic *Livia* matre, patre *Nerone* genitus 16. Calend. *Decembris* anno Urbis conditæ 712. *Juliano* 4. [b] poſt bellum *Philippenſe*, annum ætatis agens 55. illo ipſo, quo mortuus eſt *Auguſtus*, imperavit anno; mortalium triſtiſſimus, ac ſævitia, rapacitate, libidine, arro-

Tiberius.

b Suet. in Tib. 5.

A. 1. Chriſti ad 37. arrogantiaque inviſus omnibus, quæ tamen vitia ſub principatus initium mira arte diſſimulavit, *Germanici* metu, quem ille fratris filium juſſu vitrici adoptarat, omni tum virtutum ac rerum geſtarum laude florentis, &, quòd imperio eſſet aptior, maximè ſuſpecti. Hunc è *Germania*, ubi maxima bella feliciter confecerat, tranſtulit in Orientem, ac *Parthis* oppoſuit [a] anno Urbis conditæ 769. miſſo per idem tempus in *Syriam* ordinario Præſide *Cn. Piſone*, quo cum *Germanico* graves erant inimicitiæ. Ideo non ſine veneni ab illo dati ſuſpicione *Germanicus* extinguitur [b] anno Urbis conditæ 772. *Tiberii* ſexto. Ob id *Romæ* judicio poſtulatus ab *Agrippina*, *Germanici* conjuge, *Piſo* [c] voluntaria morte damnationem antevertit.

a Tac. 2.
b Tac. 16. Dio 57. Sueton. in Cajo 1. & 2.
c Tac. 3.

Sejanus. [d] *Ælius* inde *Sejanus*, equeſtri genere, ab *Tiberio* provectus, poſt multa ſcelera, ſumma quæque jam animo deſtinans, unis *Tiberii* literis contra ipſum datis ad Senatum, ex illo faſtigio dejicitur, & carnificis manu cum omni ſua ſtirpe necatus eſt [e] anno *Tiberii* 18. *Juliano* 76.

d Tac. 4. Dio 58.
e Sueton. Dio 58.

Biennio ante hoc tempus, hoc eſt, *Tiberii* 16. *Chriſti* 29. mater *Tiberii Livia* deceſſerat [f] ætatis anno 86. Erat tum in inſula *Caprea Tiberius*, [g] quò anno imperii circiter 13. *Chriſti* 26. ſeceſſerat, nunquam deinceps ad Urbem rediturus: ubi remotis arbitris per omnia ſe flagitiorum genera volutavit. *Tiberii mors.* Inter hæc dedecora non magis omnibus aliis, quàm ſibi exſecratus ipſi, moritur 17. Cal. *Apr.* Imperii anno 23. *Chriſti* 37. vitæ agens octavum & ſeptuageſimum.

f Tac. 5. Dio 58.
g Tac. 4. Sueton. Dio 58.

(1) Rerum *Auguſto* potiente *Jeſus Chriſtus* Dei filius

Videl. 12. de Doct. Temp.

(1) *Hiſtoria Chriſti ab anno 4709. Periodi Julianæ ad ann. 4746. ejuſdem Periodi.*

Lucæ 2.

ANNO igitur Periodi Julianæ 4709. Joſephus & Maria in Bethleem eo temporis intervallo profecti ſunt, quo filium primogenitum enixura hæc erat. Ille igitur, quemadmodum à traditione acceptum habemus, 26. Decembris in lucem editus, octavo ætatis die circumciſus, ineunte Period. Julian. 4710. JESUS vocatus eſt, quem haud multò poſt Deum

lius è virgine *Maria* naſcitur ſub Olympiadem 194. ac *Tiberio* imperante, cùm ætatis quartum & triceſimum expleſſet annum, pro recuperanda humani ſalute generis, voluntarias crucis ſupplicio pœnas luit, *Tiberio* V. & *Sejano* Coſſ. *Martii* 23. Tertio exinde conſurgens à mortuis die, quadrageſimo quàm revixerat, ſub Diſcipulorum oculis in cœlum revectus eſt.

A. I. Chriſti ad 37.

Quæ ſub paſſionis annum acciderunt.

Poſt *Chriſti* necem, & illapſum in Diſcipulos Spiritum Sanctum, audacter illis quæ viderant publicèque profitentibus, *Judæi* in eos acerbè ſævierunt. [a] *Stephanus* unus è ſeptem, qui ad profana ſacreque miniſteria, in cœtu *Chriſtianorum* obeunda, dejecti erant, quòd in *Chriſti* prædicandam gloriam ardentiùs incumberet, ab æmulis comprehenſus, ac ſaxis eſt obrutus.

a Act. 6. & 7.

Ex eo tempore *Chriſtianum* nomen quibuſcumque po-

Deum veneraturi ab Oriente Magi convenere. Maria verò 40. partus die ad templum Jeroſolymorum, tum Filium Domino oblatura, tum, pari turturum aut columbarum pullis duobus mactatis, ſacra de more factura, ſe contulit. Joſephus ſomnio præmonitus, futurum ut Herodes puerum interimendi quæreret opportunitatem (immaniter eo principe in pueros omnes bimulos, quique nondum ad eam ætatulam pertigerant, in Bethleemo finitimiſque tractibus deſæviente) matris & infantis ſaluti conſulturus, in Ægyptum eos deduxit. Hinc Herodes morbo labefactatus, atque in Archelaum & Philippum germanos fratres, Antipatri filii natu majoris infandis calumniis infenſum & exulceratum gerens animum, reſciſſo priori teſtamento, Herodem Antipam filiorum minimum regni conſtituit hæredem: eo tamen refecto ſumma rerum Archelao contigit. Ubi Judas & Matthias, legis peritiſſimi, audivere actum eſſe de ſalute regis; juvenes, quos erudiebant, inſtigationibus incenderunt, ut aquilæ in majori templi porticu ex auro prominentis effigiem ſubverterent. Herodes, quo jubente ſimulachrum ſteterat, conjurationis auctores vivos combuſſit, & luna eſt ea nocte paſſa deliquium, ſed vix perducta ad aliquot menſes vita infelici, eodem anno menſe Novembri, 34 regni ab occiſo à ſe Antigono, 37. à conceſſa ſibi à Romanis purpura, luctuoſa morte diem obiit ſupremum.

Joſeph. l. 18.

Joſeph. l. 17. c. 8. & 15. l. 10. & 15.

Joſephus, mortuo Herode, Angeli monitis edoctus in Judæam contendit anno 4711. Per. Jul. ſed veritus, ne ab Ar-

 chelao

A 1. Chriſti ad 37.

a Act. 6. *Pauli converſio.*

poterant modis abolere conati ſunt *Judæorum* principes, ſed imprimis in illos *Saulus* [a] exarſit: qui ampliſſima ſibi ab Pontifice facta poteſtate, cùm ad illos opprimendos *Damaſcum* tenderet, *Chriſti* voce adſpectuque territus ac proſtratus, totum ſe repente ad illius cultum applicavit. Id evenit anno à *Chriſti Stephani*que morte tertio. Quippe anni illi 35. quibus *Paulum Chriſto* ſerviiſſe Veteres affirmant, [b] ut antè docuimus, ab anno *Neronis* 13. *Chriſti* 67. retrò numerati, in eum deſinunt, qui eſt ab anno Paſſionis tertius.

b Part. 2. l. 4. c. 4.

C A P U T. II.

De Cajo Caligula, Claudio, *ac* Nerone, *quorum geſta perſtringuntur.*

A 37. *Chriſti* ad 68.

Part. 2. l. 4. c. 5. *Cajus Caligula.*

CAJUS *Cæſar*, *Caligula* dictus à militari calceamento, quo puer in caſtris uti ſolebat, patre *Germanico*, matre *Agrippina*, *M. Agrippæ* ac *Juliæ* filia,

chelao, Judææ imperante, aliquod ſibi diſcrimen impenderet, divinitus præmonitus in Galilææ tractum, in oppido Nazareth vitam tracucturus, conceſſit. Antiquioribus bene multis, & recentioribus non paucis placuit natum fuiſſe Chriſtum Corn. Lentulo, & L. Æmilio Paulo Coſſ. id eſt, anno 4713. Jul. Per. menſe Decembri. Verum ex Herodis obitus Epocha, iſta fit opinio erroris manifeſta; anno ſequenti, ſeu Period. Jul. 4714. correctionis inductæ à Julio Cæſare 46. Æræ vulgaris Chriſtianæ initium affigitur. Anno autem vulgari 6. Judæorum magnates Archelaum ſibi infenſum tyrannidis apud Cæſarem arceſſunt. Ille, ut à ſe criminationes depelleret Romam fato infelici profectus, ex ea Viennam in Galliis anno ſequenti actus eſt in exilium. Quirinus, Archelai tetrarchia in provinciam Romanam redacta, procurator miſſus in Judæam, regiam vendidit, exegitque cenſum à Judæa & Syria anno 37. ab Actiaca pugna, atque Joazaro moto Pontificia dignitate, Ananus Sethi filius (is eſt Annas Caïphæ ſocer) in ejus locum ab eo ſuffectus eſt; Chriſtus ætatis 12. die feſto Paſchatis, æræ vulgaris 8 anno, ſedens in Doctorum conſeſſu nectens quæſtiones & auribus excipiens ſolutas, à parentibus in templo repertus eſt

Joſeph. l. 2. de B. Jud. c. 11.

filia, *Tiberio* ſucceſſit, eodem, quo ille obiit, anno *Chriſti* 37. [a] cui jam animam agenti ſuapte manu fauces eliſiſſe dicitur. Annum tunc ingreſſus erat quintum & viceſimum; quippe natus *Antii* pridie Cal. *Sept.* (ait [b] *Suetonius*) patre ſuo & *Capitone* Coſſ. qui eſt æræ *Chriſtianæ* duodecimus. Magna, ut primùm imperium attigit, populi lætitia, nec minor ſpes exſtitit ſimilem fore *Germanici* patris augurantium, [c] cui virtutes omnes animi corporiſque contigiſſe, memoriæ proditum eſt. Et quidem, ut optima plerumque ſolent eſſe peſſimorum Principum initia, haud pauca tunc moderati ac civilis animi ſigna protulit; ſed ſubinde, tanquam hominem exuiſſet, feras ipſas immanitate vicit. Graſſatus per ordinum omnium cædes, [d] *Macronem* quoque, Prætorianis præfectum, cujus opera factus erat Imperator, occidit. Conſuetudinem ſtupri etiam cum ſororibus fecit. Exhauſtis infinitis opibus, ac vix anno vertente toto illo conſumpto vicies ac ſepties millies HS, quod *Tiberius* congeſſerat (quæ ad coronatorum 72561500. propemodum attingunt) ad proſcriptiones & rapinas convertit animum. Inter alia

A 37. Chriſti ad 68.

[a] Suet. in Cajo 12.

[b] Suet. c. 8.

[c] Suet. ib. 3.

[d] Dio 59. Suet. 26.

eſt Æræ vulgaris 14. Nolæ mortuus eſt Auguſtus eodem in cubiculo, quo pater ejus Octavius obierat. Tiberius novum principatum, ut Tacitus loquitur, adeptus eſt, & Auguſtalem potentiam, ſive αὐτοκρατορίαν omni legum auctoritate liberam. Caiaphas ſive Caiphas, Anani ſive Annæ gener, elapſis aliquot annis, quorum intervallo Chriſti geſta altiſſimo ſilentio involvuntur, ſupremus eſt Judæorum ſacerdos anno æræ vulgaris 26. renuntiatus, quo tempore Pontius Pilatus Judææ præpoſitus decem annis ei præfuit, cujus nomini Philo, dictarum pro pecuniis ſententiarum, rapinarum, injuriarum, cladium, tormentorum, cædium frequentiſſimarum indemnatis illatarum, ſæviſſimæ crudelitatis ſceleribus reſperſo ignominiæ notam inurit. Joannes, Tiberii anno 15. baptiſmatis aquis luſtrare & pœnitentiam publicare cœpit. Anno ſequenti Chriſtus baptizatus fuit. Hoc eodem anno Chriſtus primum miniſterii ſui Paſcha celebravit. In annum ſequentem alterum Domini noſtri Paſcha conferendum eſſe duximus: tertium ſequitur, & quartum denique, quod ultimum fuit. Paſſus eſt feria ſexta, & dominica ſequenti redivivus è tumulo prodiit. In illis vero ætatis Chriſti ſubdu-

Tacitus l. 1. Annal. c. 6.

Joſeph. A. l. 18. c. 3. Philo de Legatione ad Caium.

A 37. Chriſti ad 68.

a Suet. 37.

b Suet. 19. Dio 59.

c Philo de Legat. Joſeph. 19. Ant. c. 1. Suet. 58.

d Cap. 59. Dio 59.

[illegible] 12. [illegible]

h Dio 60.

alia crudelitatis indicia excepta vox ejus eſt; *Utinam populus Romanus unam cervicem haberet!* [a] In exſtructionibus operum nihil tam efficere cupiebat, quàm quod poſſe effici negaretur. [b] *Bajarum* medium intervallum & *Puteolanas* moles trium millium & ſexcentorum paſſuum ponte conjunxit anno *Chriſti* 39. [c] Idem pro Deo coli ſe toto orbe terrarum, ac templa ſibi conſtitui, juſſit. At extremum 9. Cal. *Febr.* à *Chærea Caſſio*, Tribuno cohortis prætoriæ, & aliis conjuratis, interfectus eſt anno *Chriſti* 41. cùm imperaſſet annis 3. menſibus 10. ac diebus 8. ut ſcribit [d] *Suetonius*; vixiſſet autem annos 29.

[e] *Claudius Nero*, *Caii Caligulæ* patruus, *Druſi* filius, poſt *Cajum* præfuit, homo natura minimè malus, ſed vecors ac ſtolidus. Itaque non tam ſuapte ſponte crudelis fuit, quàm alieno ductu & arbitrio, præſertim libertorum & conjugum; quorum poteſtati ſe omniaque permiſit. [f] Uxorem primùm habuit *Meſſalinam*; cujus ſtupra & inaudita flagitia ignota nulli ſolus neſciit, donec palam auſa nubere *Silio* equiti, juſſu illius cum adultero perimitur, impellente *Narciſſo*, qui cum *Pallante* altero liberto apud ipſum omnia poterat. Id evenit anno imperii ejus 8. *Chriſti* 48. *Dione* ac *Tacito* teſtibus.

Alterum ſtoliditatis indicium, quod, occiſa *Meſſalina*, è qua *Britannicum* filium & *Octaviam* ſuſceperat, *Agrippinam*, *Germanici* fratris filiam, duxit, *Neronis* ex *Domitio* matrem, anno imperii nono, *Chriſti* 49. idque *Pallantis* hortatu, cujus & *Agrippinæ* precibus *Neronem* adoptavit anno imperii 10. præteritoque *Britannico* ſucceſſorem deſtinavit. Idem *Roma Judæos* anno *Chriſti* 49. [g] Mathematicos *Italia* pepulit anno 52. Expeditione in *Britanniam* inſulam facta intra dies 16. univerſam domuit, ut ait [h] *Dio*, anno imperii tertio. Moritur *Marcello* & *Aviola* Coſſ. 3. Eid. *Oct.* anno *Chriſti* 54. cùm ei vene-

num

cendis rationibus ita religioſe Petavio non hæſimus, ut paululum ab illo non deflexerimus; parce tamen, neque niſi graviſſimis de cauſis fuſius in animadverſionibus ad cap. 2. lib. 4. tom. 2. a nobis evolvendis, ab ejus ſententia receſſimus.

num in boleto datum eſſet ab *Agrippina.* [a] Imperavit annis 13. menſibus 8. diebus 20. vixit annos 64. A 37. Chriſti ad 68. [a] Suet. Dio.

[b] Irato *Romanis* Deo, poſt vitrici mortem *Domitius Nero* cepit imperium, annos natus [c] ſeptemdecim, quod initio ſic geſſit, ut inter optimos principes haberi potuerit; quamdiu ſcilicet *Senecæ* præceptoris monitis obtemperavit. Poſt ætatis licentia & adulatione corruptus monſtri, quàm hominis, ſimilior exſtitit. [d] *Parthos* capta *Armenia* graſſantes per *Corbulonem* repreſſit, ſtrenuum & antiquæ virtutis ac ſeveritatis ducem; qui & *Armeniam* recepit [e] anno *Neronis* 7. *Chriſti* 60. & *Tiridatem*, *Vologeſis*, *Parthorum* Regis, fratrem, *Romam* venire compulit, & ab *Nerone* diadema petere. Quod [f] anno *Chriſti* 66. *Neronis* 13. factum; quo & *Corbulonem* honorificè revocatum mori coegit. *Britannicum* ſtatim, ut imperare eſt orſus, veneno ſuſtulit. [g] *Agrippinam* matrem honore priùs omni ſpoliatam, ac palatio pulſam, ad extremum juſſit occidi. Quod parricidium, ne quid ad illorum temporum infelicitatem deeſſet, Senatus probavit. Id evenit anno *Chriſti* 59. *Neronis* 6. [h] Poſt hæc inductâ *Poppæâ*, quam ab *Othone* abſtraxerat, *Octaviam* relegatam interficit. [i] Conjuratione in ipſum *Piſonis* aliorumque detecta, *Lucanum* Poetam, *Senecam* Philoſophum, cum aliis quàmplurimis anno *Chriſti* 65. morte multavit; eodemque *Poppæam* gravidam ictu calcis exanimavit. Adjecit ad hanc immanitatem turpiſſimi dedecoris infamiam, quòd in ſcenam prodire, & inter hiſtriones aut citharœdos operam dare, & *Circenſibus* equos agitare, non eſt veritus. Quin etiam, ut ardentis *Trojæ* ſpeciem velut per ludicrum exprimeret, incendit Urbem [k] anno *Chriſti* 64. Quibus flagitiis cùm in odium ſuorum contemptumque veniſſet, deſtitutus ab omnibus, & ad ſupplicium quæſitus, carnificis in ſe partes occupavit anno imperii decimo quarto, æræ *Chriſti* 68. [l] eo die, quo *Octaviam* interemerat.

[b] Suet. Dio 62.
Nero.
[c] Suet. Ner. c. 8.
[d] Tac. 13. Dio 62.
Corbulo dux eximius.
[e] Tac. 14.
[f] Tac 16. Dio 63.
[g] Suet. 34. Tac. 14. Dio 61.
[h] Sueton. Dio 62. Tac. 14.
[i] Tac. 15. Sueton. Dio 63.
[k] Tac. 15. Sueton. Dio 63.
[l] Suet.

A 37. Chriſti ad 68.

CAPUT III.

Judaicæ *res*, & Chriſtianæ, *ſub* Cajo, Claudio, & Nerone.

A *Chriſti* 37. ad 68.

Videl. 11. de Doct. Temp. c. 10. & ſeq. *Agrippa Rex.*

AGRIPPA, *Ariſtobuli* filius, ſenioris nepos *Herodis*, a *Tiberio* vinctus, quod *Cajo Caligulæ* ſtudens ei precatus eſſet imperium, mox ut *Tiberius* obiit, à *Cajo* vinculis ſolutus eſt, ac *Philippi* & *Lyſaniæ* tetrarchiis cum Regis appellatione donatus, [a] auctore *Joſepho*; ac ſequente anno, *Caii* ſecundo, ut idem refert, ad regnum ſuum navigavit. Cujus æmulatione ſoror ejus *Herodias*, quæ *Philippo*, viro ſuo, relicto, inceſtas cum ejus fratre *Herode Antipa*, *Galilææ* Tetrarcha, nuptias junxerat, hunc ipſum *Romam* ad regium decus obtinendum adire compulit. Sed ibi *Agrippæ* literis offenſum ſibi *Cajum* reperit, ac [b] ſperatum Regis honorem mutavit exſilio, & *Lugdunum* relegatus eſt, ejuſque Tetrarchia auctus eſt *Agrippa*; quod anno *Caii* tertio, vel ineunte quarto, contigiſſe paulò poſt conſtabit. Quo tempore *Vitellio*, *Syriæ* Præſidi, ſucceſſor datus eſt *Petronius*, cui mandatum à *Cajo*, ut imaginem ſuam *Hieroſolymis* in templo collocaret, ſed differente *Petronio* [c] mortuus eſt interim *Cajus*. *Alexandriæ* quoque *Judæi*, à *Flacco Avilio* Præfecto indignè habiti, [d] *Philonem*, gentis ſuæ nobilem ac diſertum virum, *Romam* ablegarunt ad *Cajum*, à quo illuſus eſt. Quin eodem anno *Pilatum* vitæ pertæſum ſibi necem attuliſſe, [e] ex *Euſebio* didicimus.

Cajo vivis exempto, qui ſucceſſit ei *Claudius* anno *Chriſti* 41. eo ipſo [f] regnum amplificavit *Agrippæ*, additâ *Judæa* & *Samaria*. Sic regnum *Herodis* poſt ejus mortem in lacinias diviſum, ex aſſe primus *Agrippa* poſſedit: qui ſtatim *Hieroſolymam* adiens *Chriſtianos* inſtituit perſequi, quò ſibi *Judæos* conciliaret, ac primùm [g] *Jacobum* occidit; deinde *Petrum* in carcerem conjecit, unde ab Angelo eſt ereptus.

[a] Joſeph. 18. Antiq. 8.

[b] Joſeph. ib. c. 9.

[c] Joſeph. c. 11.

[d] Philo l. de Legat. Joſeph. ib. c. 10.

[e] Euſ. in Chron. & 2. Hiſt. 7.

[f] Joſeph. l. 19. c. 4.

[g] Act. 9.

tus. Nec diu crudelem ambitioſumque Principem cœleſtis ira diſtulit. Poſt tres annos, quam *Palæſtinæ* totius Rex erat factus, *Cæſareæ* cùm eſſet, quæ *Stratonis Turris* dicitur, [a] proque tribunali verba faceret, tanquam Deo acclamari ſibi paſſus, ſubita Numinis ira, ſcatentium è corpore vermium tabe confectus eſt. Paulò ab *Luca* diverſam narrationem apud *Joſephum* mortis illius invenies. Sed de tempore, quod diximus, affirmat. Nam quatuor annis regnaſſe illum imperante *Cajo*, tribus ſub *Claudio*, in totum ſeptenis annis, aſſerit. Eo defuncto, *Judæa* deinceps contributa eſt *Syriæ*, ac proprios Reges habere deſiit. A 37. Chriſti ad 68. [a] Act. 12. Joſeph. 19. c. 7.

Interea per *Judæam*, & *Syriam*, ac longiùs quoque propagari pietas *Chriſtiana* cœpit, incumbentibus in eam rem naviter Diſcipulis, præſertimque *Petro*, ac *Paulo*. Quorum ille peragrata *Syria*, *Antiochiæ* ſedem Pontificiam fixiſſe creditur anno poſt Paſſionem *Chriſti* ſeptimo, æræ communis 37. cui annos ſex integros præfuit. *Romam* inde [b] circa *Claudii* ſecundum migravit annum, ut in *Chronico* ſcribit *Euſebius*, (1) qui & annis 25. Urbis Epiſcopum *Petrum* fuiſſe refert. *Dionyſius Alexandrinus* apud *Euſebium* auctor eſt, primum omnium *Petrum Romæ Chriſti* prædicaſſe fidem, ſive Eccleſiam ibi fundaſſe. Hujus ſedis principium cadit in annum *Claudii* tertium, *Chriſti* 43. qui eſt ab ejus profectione proximus, cùm *Paulus* nondum eò perveniſſet; qui in *Aſia*, & *Græcia*, *Macedonia*que interim procurabat Euangelium; atque anno poſt Paſſionem *Chriſti*

Chriſtianæ rei incrementa.

[b] Euſeb. 2. Hiſt. c. 24.

Petri cathedra Romana.

(1) De priorum Romanorum Pontificum ætate nihil certi haberi poteſt uſque ad Victorem. Hæc hiſtoriæ Chriſtianæ capita eruditè tractarunt Pearſonius, Papebrochius, Pagius, Tillemonius; nec tamen inter ſe conſentiunt. Euſebius tradit Petrum ſediſſe Romæ 25. an. quod maximas paritur difficultates. Lactantius verò in libro edito à Baluſio tom. 2. Miſcellan. de Mortibus perſecutorum aſſerit Petrum per 25. annos multas provincias peragraſſe; poſtea veniſſe Romam initio Neroniani imperii, hoc eſt, anno æræ vulgaris 54. obiit verò ann. 65. undecim igitur tantùm annos Romanam ſedem obtinuiſſe Petrum exiſtimant multi.

A 37. Chriſti ad 68.

[a] Hier. Script. Eccl.

Prima perſecutio ſub Nerone.

[b] Tac. Annal. 15. Suet. 16.

[c] Act. 8.

[d] Arnob. 2. Cyril. Cat. 6. Chryſol. Serm. 47. 6. Sulp. l. 2. Chryſoſt. Hom. 18. in Acta. Ephræm Serm. de Hæret. p. 803. & alii.

Petri Paulique mors.

[e] Ambroſ. in Pſ. 118. Oct. 21. Euſeb. 3. de Dem. p. 75. Aug. ſerm. 28. de Sanct.

[f] Hier. de Script. Chryſoſt. Hom. 2. in epiſt. ad Rom.

[g] Iren. l. 2. c. 1.

Jacobus minor.

[h] Hier. de ſcript. Eccl. Euſ. Chron.

Demonſtratur cathedræ Romanæ tempus.

Vide 11. de Doct. Temp. c. 13.

Chriſti 25. *Neronis* 2. vinctus *Romam* adductus eſt, [a] ut teſtatur *Hieronymus*. Qui eſt annus *Chriſti* 56. Itaque diu ante *Paulum Romam Petrus* adiit.

Paulus ab *Nerone* coram auditus & abſolutus eſt. Sed cùm utriuſque, ut apparet, Apoſtoli ſtudio *Romæ Chriſtiana* fides adoleſceret, primus eam inſectatus eſt *Nero*, qui cùm Urbi (ut ſuprà dictum eſt) ſubjeciſſet ignes anno imperii 11. æræ *Chriſtianæ* 64. falſò ſceleris hujus in *Chriſtianos* derivavit invidiam. Ideo comprehenſi plerique, & horrendis affecti ſuppliciis, [b] adeo ut nonnulli ſebo, adipe, ac pice obliti, facium inſtar, in uſum nocturni luminis arſerint. Eodem ferè tempore *Simon Magus*, qui, [c] *Samariæ Chriſtianam* Religionem importante *Philippo*, ei nomen dederat, & ad maleficas artes poſtea redierat, *Romam* advenit, ac præſtigiis ſuis *Romanos* illuſit: [d] quem *Petrus* (1) à Dæmonibus in aëra ſubvectum, ac volitantem, oratione ſua dejecit. Ob id *Neronis* juſſu tam ille, quàm *Paulus*, capitis damnati ſunt 3. Cal. *Jul.* anno *Chriſti* 67. *Neronis* exeunte 13. [e] *Petrus* inverſis veſtigiis cruci ſuffixus, [f] *Paulus* eadem die gladio truncatus eſt.

Reliquorum Apoſtolorum acta, nullâ ferè certa ac fide digna hiſtoriâ comprehenſa, in obſcuro latent. De *Matthæo* ſcribit [g] *Irenæus*, ſcriptum ab eo tunc Euangelium, cùm *Petrus Romanam* inſtituit Eccleſiam. *Jacobum* quoque minorem fratrem Domini, qui primus *Hieroſolymorum* Antiſtes ab Apoſtolis ordinatus eſt, [h] anno ſedis ſuæ 30. *Neronis* ſeptimo, *Judæi* peremerunt: quod in annum incidit *Chriſti* 61. *Jacobo* ſucceſſit *Simon*, *Petro Linus*, qui hactenus Chorepiſcopus fuiſſe putatur.

Utriuſque cathedræ tempus auctoritate nititur. Sed *Romanæ* intervallum plures, quàm *Antiochenæ*, teſtes habet. Hujus enim ſolus vindex eſt *Euſebius* in *Chronico*, qui ad annum ultimum *Tiberii* initium ejus adſcribit, à quo ſeptimo deinceps anno *Romam* profectum eſſe *Petrum* adnotat. Sed prior illa de

An-

(1) *A Dæmonibus &c.*] Petri cum Simone Mago certamen dubium valde ac incertum eſt, cum Veterum Scriptorum nullus ante Arnobium de illo ſermonem faciat.

Antiochenſi ſede lacinia germana non eſt, cùm nec in veteribus libris appareat, & abſurdè *Petrum Antiochiæ* doceat annos 25. manſiſſe. De *Romana* conſtantiùs Antiqui loquuntur, cujus finis in *Petri* nece factus eſt, anno *Chriſti* 67. *Neronis* labente adhuc 13. & inſtante 14. ſed is decimus quartus computatur ab *Hieronymo*, qui Apoſtolos ambos eo ipſo mortem obiiſſe ſcribit, eundemque numerat poſt Paſſionem *Chriſti* 37. [a] Ad hæc *Petrum* ait annis 25. *Romanam* ſedem obtinuiſſe. Unde videri poteſt circa annum *Chriſti* 43. illius initium feciſſe: *Antiochenæ* verò ante annos ſex, *Chriſti* 37.

A 37. Chriſti ad 68.

[a] Hier. de Vir. Illuſtr. & in Chr.

Neque verò *Romanam* tantùm Eccleſiam à *Petro* fundatam eſſe Veteres produnt; ſed etiam *Innocentius* I. in *epiſtola* prima, *manifeſtum eſſe*, ait, *in omnem* Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, *atque* Siciliam, *inſulaſque interjacentes nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus* Petrus, *aut ejus ſucceſſores, conſtituerint ſacerdotes. Aut legant*, inquit, *ſi in his provinciis alius Apoſtolorum invenitur aut legitur docuiſſe.*

CAPUT IV.

De Galba, Othone, Vitellio, Veſpaſiano, Tito, Domitiano, *deque* Hieroſolymorum *excidio.*

A 68. *Chriſti* ad 96.

PAULO ante *Neronis* obitum, [b] *P. Julius Vindex*, qui pro Prætore *Galliam* regebat, palam deficiens, (1) *Sergium Galbam*, *Hiſpanias* adminiſtrantem, ad imperium capeſſendum impulit; quod ille, ſubinde intercempto manu ſua *Vindice*, perſeveravit facere. [c] Ita ſublato *Nerone*, imperavit menſes circiter ſeptem, grandi jam natu; ac ſequenti anno *Chriſti* 69. ineunte, periit cum eo, quem adoptarat,

[b] Suet. Nero. c. 40. & 41. Xiph. *Galba*.

[c] Suet. Galba. Xiphil.

(1) *Sergium.*] Imo *Servium*. Integrum nomen fuit, *Servius Sulpicius Galba;* uti mox *Otho* non *Silvius*, ſed *M. Salvius Otho* erat dicendus. J. C. R. Vid. Præf. *Jac. Perizonii.*

A 68. Chriſti ad 96. *Otho.*

rat, *Piſone*, cùm jam *M. Silvius Otho* Imperator acclamatus eſſet. Sed huic perbreve imperandi ſpatium fuit, ac trium circiter menſium.

a Tac. 1. Hiſt. & 2. Suet. in Othone & Vitellio. Plut. in Othone. Xiphil. *Vitellius.*

Interim [a] *Vitellius Germanicarum* legionum, quibus Conſularis legatus præerat, fiducia, imperatoris nomen uſurpat, & ad *Bebriacum Othonis* levi prælio vincit exercitum: qui civilium pertæſus armorum voluntariam ſibi necem conſcivit *Aprile* circiter menſe, ætatis anno 37.

b Suet. Tac. Xiphil *Veſpaſianus.*

[b] *Vitellius* poſt *Othonem* imperium octo admodum menſibus geſſit, eodem anno *Chriſti* 69. quod intervallum haud ſolus implevit. Nam *Flavius Veſpaſianus*, qui ad comprimendos *Judæos* à *Nerone* miſſus fuerat, adjuvantibus *Tiberio Alexandro*, *Ægypti* Præfecto, & *Muciano*, *Syriæ* Præſide, trium cæde Principum quaſi fluctuans & incertum ſuſcepit imperium.

c Tac. Hiſt. 2.

[c] Primus *Tiberius* Calendis *Juliis* anni *Chriſti* 69. legiones in illius verba ſacramentum adegit; iſque primus principatus dies in poſterum celebratus, ait *Tacitus*.

d Suet. Xiphil.

[d] Decem annos imperium rexit ſumma æquitate ac clementia. Obtrectantium libertatem, maximeque Philoſophorum, patientiſſimè tulit. *Helvidium* tamen *Priſcum*, *Thraſeæ* generum, ſecta *Stoicum*, & Prætorem, nimia ejus inſolentia coactus relegavit, ac juſſit occidi; tum Philoſophos, uno excepto *Muſonio*, Urbe ſubmovit anno *Chriſti* 73. Ingenia doctrinaſque magna liberalitate complexus eſt. Primus enim *Latinis Græciſque* Rhetoribus à fiſco annua centena conſtituit. Sola in eo culpabatur pecuniæ cupiditas: quam tamen excuſare ſolebat ærarii fiſcique inopiâ, aſſerens quadringenties millies opus eſſe, ut Reſpublica ſtare poſſet. Ea ſumma, ad noſtram pecuniam redacta, coronatorum circiter efficiet 107500000.

Vide Part. 2. l. 4. c. 5. *Hieroſolymitanum excidium.*

e Joſeph. 2. de Exc. c. 17. & ſeq.

Bellum eo Imperatore confectum eſt *Judaicum*, ad quod privatus adhuc ab *Nerone* miſſus erat, ut ſuprà docui. Id à ſeditioſis quibuſdam ortum habuit, quorum [e] dux *Eleazarus*, *Ananiæ* Pontificis filius; qui per ſpeciem religionis adverſus *Romanos* arma moverunt. Dehinc ſtrage ſuorum, qui à *Cæſarienſibus*, *Scythopolitanis*, aliiſque paſſim trucidabantur, efferata gens contra *Romanos* pertinaciùs con-

contendit. *Ceſtius Gallus*, *Syriæ* legatus, *Hieroſolymam* obſidens, cum magna copiarum ſuarum cæde in fugam agitur [a] anno *Neronis* 12. *Novembri* menſe, *Chriſti* 65. Victores *Hieroſolymam* reverſi cùm alios belli duces eligunt, tum *Joſephum*, *Matthiæ* filium. [b] Anno *Chriſti* 67. *Veſpaſianus* per *Galilæam* ac *Judæam* arma circumferens, præter oppida pleraque, ducem ipſum belli *Joſephum* in poteſtatem redegit, à quo & illi prædictum eſt imperium. Poſtremò caput gentis *Hieroſolymam* aggreſſus, mox interruptam *Neronis* aliorumque cæde Principum obſidionem per *Titum* filium jam *Auguſtus* inſtaurat anno imperii ſecundo, *Chriſti* 70. per Azymorum dies; ac demum [c] *Loi* decimo, ſive *Auguſti* 5. die, templo ſuccenſo, urbs eſt capta penitus, [d] *Gorpiæi* 8. qui *Septembris* 1. reſpondet, feria 7. ut *Xiphilinus* ex *Dione* prodidit.

A 68. Chriſti ad 98.
[a] Joſeph. l. 2. c. 24.
Joſephus Hiſtoricus.
[b] Joſeph. de Exc. l. 3. c. 14. Suet. Xiph.
[c] Joſeph. 6. de Exc. c. 26.
[d] Id. lib. 6. c. 47.

Ea clades *Judaicæ* genti ac nomini exitium attulit, tantaque vis calamitatis, ac tam multiplex malorum ſpecies fuit, ut appareret ob unius Filii Dei indigniſſimam necem pœnas iſtas eſſe perſolutas. [e] Nam & horrenda fames incluſos mœnibus in eam rabiem impulit, ut humanis veſcerentur carnibus, ac natorum etiam corpora matres abſumerent; & undecies centena millia, quod fando vix auditum erat, una illa obſidione perierunt. Urbs ipſa denique ſolo æquata; [f] cui & aratrum victor impreſſit. Anno imperii tertio, *Chriſti* 71. [g] *Veſpaſianus* cum *Tito* filio de *Judæis* triumphavit, ac tum *Jani* templum occluſit, & Pacis ædificare cœpit. Eodem anno tumultuantibus *Alexandriæ Judæis*, [h] *Lupus* Præfectus templum ipſorum, *Onion* dictum ab *Onia* Pontifice, qui illud fundarat, obſtruxit. Dehinc Conſulatu ſuo nono, quem cum *Tito* filio geſſit, [i] deceſſit ex morbo, dum legationibus operam daret, aſſerens *Imperatorem ſtantem mori oportere*. Fuit hic annus *Chriſti* 79. dies VIII. Calend. *Julias*, cùm annos vixiſſet 69. menſem 1. dies 7. imperaſſet annos decem.

[e] Joſeph. Lib. 7. de Excid. Dio 66.
[f] Hieron. in 8. Zach.
[g] Joſeph 7. c. 24. vel. ιθ'.
[h] Id. c. 30. vel. λζ'.
[i] Suet. in Veſp. c. 24. Dio 66.

[k] Inter optimos Imperatores jure numeratur, qui *Veſpaſiano* patri ſuffectus eſt, *Titus*; etſi, antequam imperaret, crudelitatis, avaritiæ, ac libidinis ſuſpectus fuerit; ſed qualeſcumque mores ſuos in principatu

[k] Suet. Xiphil.
Titus.

A 68. Chriſti ad 96. cipatu ſic in melius convertit, ut amor ac deliciæ generis humani vocari meruerit. Præcipua in illo manſuetudinis ac facilitatis laus exſtitit. Nulli negare quicquam ſolitus, ajebat, *Neminem a Principe triſtem oportere diſcedere.* Cùm ſuper cœnam recordatus eſſet, nihil ſe cuiquam eo die præſtitiſſe, *Amici*, inquit, *diem perdidi.* Eo imperante anno *Chriſti* 80. ex *Veſuvio* monte ingens vis flammarum ac mox cineris erupit. [a] Hæc verò in *Africam*, *Syriam*, & *Ægyptum* uſque pervaſit. Oppida periere duo, *Pompeii* & *Herculanum.* Amphitheatrum & thermas ſuo nomine dedicavit.

a Xiphil. Plin. Jun. l. 6. Ep. 16.

Moritur anno *Chriſti* 81. Eid. *Septembris*, poſt annos duos, ac menſes totidem, dieſque 20. quàm ſucceſſerat patri, [b] altero & quadrageſimo ætatis anno; non ſine dati ab fratre *Domitiano* veneni ſuſpicione.

b Suet.

Domitianus. Incredibile ſui deſiderium *Titus* moriens Senatui populoque reliquerat. Auxit [c] id *Domitianus*, frater ejus ac ſucceſſor, pæne omnium, qui hactenus fuerunt, ac deinde vixerunt, Principum teterrimus. Atqui inter initia principatus clementiæ juſtitiæque nonnullum ſpecimen ediderat. Sed mox indolem prodidit, ac ſævitia, rapacitate, luxuria æmulum ſe *Neronis* oſtendit. [d] In muneribus ac ſpectaculis effuſus, quinquennale inter alia certamen inſtituit *Capitolino Jovi* triplex, muſicum, equeſtre, gymnicum, anno *Chriſti* 86. Primus ſe *Dominum* ac *Deum* appellari voluit. Initium imperandi cùm habuiſſet anno *Chriſti* 81. conſpiratione ſuorum opprimitur anno 96. decimo Calend. *Octobris*, anno ætatis 45. cùm imperaſſet annos 15. dies 6.

c Suet. Xiph.

d Suet. 4. Cenſor. c. 18.

C A-

A 68. Chriſti ad 96.

C A P U T V.

De Chriſtiana *re ab exitu* Neronis *ad ultimum annum* Domitiani, *ſive*

A 68. *Chriſti* ad 96.

CHRISTIANÆ res illius temporis haud magna in luce verſantur, ſcriptorum magis inopia, quàm quia, mandari quod poſſet literis, exſtaret nihil. Nam neque parva, neque ſcitu indigna credibile eſt Apoſtolos, ac *Chriſti* Diſcipulos, toto orbe geſſiſſe; ſed pleraque fabulis & incertis narrationibus adſperſa ſunt. Tum nos præcipua tantùm capita rerum, non exactam ſingulorum hiſtoriam mandare huic libro decrevimus.

Romani pontifices.

Petro ab *Nerone* interfecto, *Romanam* Eccleſiam *Linus* regendam ſuſcepit, ut [a] antiqui Scriptores aſſerunt; quibus ſuffragatur vetus *Indiculus Romanorum Pontificum*, *Liberii* tempore contextus, quem penes nos habemus. Huic annos 11. menſes 2. cum diebus aliquot aſſignant; ut anno *Chriſti* 78. deceſſerit. Cui (1) *Cletus* deinde ſucceſſit, quem *Anacletum* vocat *Irenæus*; ut & *Græci* complures: ac duodecim annis ſedit, menſibuſque ſeptem; & martyrium fecit anno *Chriſti* 91. ac ſucceſſorem habuit *Clementem*. [b] Anno porrò *Domitiani* 13. vel 14. *Chriſtianum* in nomen ardere perſecutio cœpit, in qua *S. Joannes* Apoſtolus, in *Patmon* inſulam relegatus, [c] ſcripſit *Apocalypſin*, [d] ſub exitum *Domitiani*, cùm antea *Romæ* in fervens demerſus oleum illæſus abiiſſet, [e] quod ex *Tertulliano Hieronymus* approbat. Paſſi ſunt & *Flavius Clemens* Conſul, *Domitiani* conſobrinus, & uxor ejus *Flavia Domitilla*, ejuſdem Imperatoris cognata; quibus ἀθεότητ☉ & *Judaiſmi* crimen

a Iren. l. 3. c. 3. Tert. Carm. conf. Mar. l. 3. Euſ. Chron. Epiph. Hær. 28.

b Euſeb. Chron.

c Hier de Script. Ecl.

d Iren. l. 5. c. 30.

e Hier. l. 1. in Jovin.

(1) Cletum ab Anacleto ſecernendum non eſſe pereruditè demonſtravit Pearſonius in Diſſertationibus poſthumis, idque non ex Irenæo tantùm, ſed ex omnibus Græcis. Hunc porro non Anacletum, ſed Anencletum vocari ibidem oſtendit Pearſonius.

A 68. Chriſti ad 96. men impactum, ut ſcribit [a] *Dio*: *Domitillam* ait *Euſebius*, ſive *Hieronymus* in *Chronico*, *Clementis* Conſulis ex ſorore fuiſſe neptem, & eandem virginem *Romanum Martyrologium* nominat.

[a] Dio l. 67.

Hæretici. Hæretici porrò eodem intervallo complures exſtiterunt. Præcipui verò *Simon Magus*, a *Petro* Apoſtolo de ſublimi dejectus; *Nicolaus*, à quo *Nicolaitarum* ſecta profluxit: [b] *Hymenæus*, *Philetus*, *Phygellus*, *Alexander*, quorum Apoſtolus meminit. [c] *Ebion* poſt excidium *Hieroſolymitanum* hæreſis ſuæ venena ſparſit, ut ſcribit *Epiphanius*. *Menander* item, ac *Cerinthus*, temporibus iiſdem vixere.

[b] 2 Tim. 1. & 2. & 4.
[c] Epiph. Hær. 30.

CAPUT VI.

De viris doctrinæ laude præſtantibus, qui ab ortu Chriſti *ad* Domitiani *obitum ſæculo ferè integro floruerunt.*

Philo Judæus. ILLUSTRAVIT hanc ætatem *Judæi Philonis* eloquentia pariter ac ſapientia, [d] qui publica pro *Judæis Alexandrinis* legatione functus eſt apud *Cajum* Imperatorem. *Muſonius.* Tum *Muſonius Tyrrhenus*, *Vulſiniis* oriundus, ſecta *Stoicus*, qui *Neronis* tempore vixit, ut ait *Suidas*. *Apollonius Tyaneus.* *Apollonius Tyaneus*, *Muſonii* familiaris. *Demetrius Cynicus* multum ab [e] *Seneca* laudatus. *Seneca.* Longè verò clariſſimus habitus eſt *Seneca* ipſe, *Stoicus*, ac *Neronis* præceptor, & ab eodem mori coactus. Sub *Tiberio* floruit *Strabo*, [f] Philoſophus pariter & Geographus ſcriptor. *Poetæ celebres.* Sub *Nerone* Poëtæ celebres fuere *Lucanus*, *Silius Italicus*, quo *Nero* Conſule mortuus eſt; *Perſius* Satyricus. Paulò poſt ſub *Domitiano*, *Martialis*, *Valerius Flaccus*, *Statius*, *Juvenalis*. Hiſtorici; *Suetonius*, *Tacitus*: inter *Judæos* & *Joſephus*, qui anno *Domitiani* 13. *Chriſti* circiter 93. [g] *Antiquitates Judaicas* abſolvit, ætatis anno 56, ut ipſe profitetur. Ita natus erit anno *Chriſti* 37. *Caji Caligulæ* primo; quod in vita ipſe ſua teſtatur. Ejus æqualis & æmulus fuit *Juſtus Tiberiadenſis*, de quo [h] *Photius*. *Veſpaſiano* quoque Principe exſtitiſſe fertur *Q. Curtius* politiſſimus Hiſtoricus.

[d] Philo de Legat.
[e] Sen. ep. 63.
[f] Strabo 13.
[g] Joſeph. in fine l. 20.
[h] Phot. cod. 35.

ficus. Eruditionis variæ palmam tulere ſub *Tiberio*, Grammaticus *Appio*, *Alexandria* oriundus; *Plinius ſenior*, qui *Titi* anno 2. dum *Veſuvii* montis incendium propiùs, quàm tutum erat, intuetur, [a] exſtinctus eſt *Chriſti* anno 80. *Plinius* item *junior*, illius ſorore natus, ſub *Domitiano* ac *Trajano* celebris fuit; eodemque tempore *Quintilianus*. *Aſconius Pedianus Ciceronis* interpres longè nobiliſſimus, anno *Veſpaſiani* 7. ut ſcribit *Hieronymus* in *Chronico*, natus annos 73. luminibus captus, duodecim poſtea vixit annos.

A 68. Chriſti ad 96.

[a] Plin. Jun. l. 6. ep. 16.

Aſconius, & Quintilianus.

CAPUT VII.

De Nerva, Trajano, *&* Hadriano, *& quæ ab iis, vel eorum temporibus, geſta.*

A 96. *Chriſti* ad 138.

Coccejus *Nerva* oppido *Narnienſi* [b] genitus, grandi jam ætate poſt *Domitianum* ſuſcepit imperium anno *Chriſti* 96. & ad annum integrum menſes 4. dieſque 11. adjecit, Princeps optimus, ſed propter ætatem contemptus. *Domitiani* acta reſcidit; & quæ per vim & injuſtitiam erant adempta, reſtituit. Ita ſe demum in imperio vixiſſe dicebat, ut, quo minus tutò privatus poſſet vivere, nihil metueret. Sed ei ad compeſcendum militem auctoritas defuit. Itaque *Domitiani* interfectores, à quibus imperium acceperat, illo repugnante à Prætorianis jugulati ſunt. Ideo *Trajanum*, *Germaniam* adminiſtrantem, in filium adoptavit; cum quo [c] tribus vixit menſibus. Obiit 6. Cal. *Febr.* [d] cùm vixiſſet annos 65. menſes 10. dies 10. *Eutropius* annos vitæ ejus numerat duos & ſeptuaginta.

[b] Dio 68. Aur. Victor. Eutr. Vide Part. 2. l. 4. c. 6.

[c] Victor.

[d] Dio.

Anno ergo duodecenteſimo *Chriſti Ulpius Trajanus* cepit imperium apud *Agrippinam Coloniam*, annum agens 42. ex urbe *Tudertina* oriundus, ut ſcribit [e] *Victor.* [f] *Eutropius Italicæ* natum in *Hiſpania* memorat. Bellicæ vir rei peritus imprimis ac ſtrenuus, prudens idem, moderatus, ac mitis; ut *Optimi* cognomen omnium conſenſu meruerit. Amicis eum

Trajanus.

[e] Dio l. 68. Vict.

[f] Eutr. 8.

A 96. Chriſti ad 138. *Trajani aureum dictum.*

eum culpantibus, ait *Eutropius*, quod nimis circa omnes comis eſſet, reſpondit: *Talem ſe Imperatorem eſſe privatis, quales eſſe ſibi Imperatores privatus optaſſet. Daciam Romanis* provinciis addidit, victo Rege *Decebalo*, qui ſuapte manu periit anno *Chriſti* 102.

a Dio. Euſeb. Chron.

[a] In Orientem profectus, *Armenios*, *Iberos*, *Colchos*, *Sarmatas*, *Oſrhoënos*, *Arabas*, *Boſphoranos* perdomuit. In *Parthos* invectus *Seleuciam*, *Cteſiphontem*, & *Babyloniam*, aliaſque ſubegit urbes. Sed dum in mare rubrum navigat, omnes illi ferè populi defecerunt; quos ſtatim per ſeſe ac per ſuos duces recepit.

b Dio.

[b] Ingens illo imperante terræ motus *Antiochiam* evertit anno *Chriſti* 115. quo Coſſ. fuere *Meſſala* & *Pedo*; quorum hic ruina ſubitò eſt oppreſſus. *Trajanus* per feneſtram eductus vix evaſit. *Judæi* quoque *Cyrenenſes* in *Romanos* & *Græcos* omni crudelitatis genere graſſati ſunt per *Ægyptum* atque *Cyprum*: quos *Trajanus* per *Martium Turbonem* infinita ſtrage compeſcuit. Tandem rebellantibus *Parthis*, qui ab *Romano* Imperatore datum ſibi Regem expulerant, dum in illos arma molitur, in ægritudinem incidit; ob quam *Selinuntem* in *Ciliciam* delatus obiit IV. Eid. *Aug.* anno *Chriſti* 117. ab eoque *Trajanopolis* urbs ipſa nomen accepit. Vixit, ut ſcribit *Victor*, annos 64. minus uno habet *Eutropius*. Imperavit annos 19. menſes 6. dies 15. ait [c] *Dio*.

c Dio 68.

Hadrianus.

d Spartian. Dio 68. Vict. Eutr. 2. Part. 2. l. 4. c. 6.

[d] *Ælius Hadrianus*, *Trajani* conſobrinus, ejuſque popularis, (nam *Italicâ* ortum accepit) *Plotinæ* favore, quæ uxor *Trajani* fuit, imperare cœpit anno *Chriſti* 117. vir ingenio varius ac multiplex, & ad virtutes perinde atque vitia factus. Artium in eo ſtudium pænè omnium fuit, etiam minutiſſimarum, quarum peritos, tanquam æmulos, obterere conſueverat. Præſtanti idem memoria, & in obeundis provinciis aſſiduus ac diligens. Itaque tantum terrarum nemo peragravit. Mortuo *Trajano*, *Parthis Armenia*, *Aſſyria*, *Meſopotamia* ceſſit; *Daciam* quoque relicturus, niſi tot *Romanorum* civium, quæ illic erant, millia perdere eſſet veritus.

Hadrianus Hieroſolymam inſtaurat.

e Spart. Dio 69. Xiphil. Euſeb. Chron. Oroſ. 7 c. 13.

[e] Sub hoc *Judæi* tumultuantes primùm à *Martio Turbone* compreſſi ſunt anno ejus imperii ſecundo.

Poſtea

Poſtea *Hieroſolymam* inſtauravit, quam *Æliam Capitolinam* vocavit, eoque coloniam deduxit; atque in eodem loco, ubi templum ſteterat, alterum in honorem *Jovis* conſtituit. Quæ res *Judæorum* animos ita commovit, ut ad arma converſi atrocius, quàm unquam aliàs, bellum excitarint duce *Barcocheba*; contra quos *Hadrianus* cùm alios belli peritos Imperatores, tum *Julium Severum* è *Britannis* accivit; à quo paulatim oppreſſi *Judæi*, & internecione deleti ſunt. Cæſa *Judæorum* eo bello quingenta octoginta millia ſcribit *Dio*, præter innumerabilem multitudinem, quam fames, morbus, aut incendium abſumpſit; adeo ut *Palæſtina* penè ad ſolitudinem redacta ſit. Ex illo tempore *Hieroſolymam* adire *Judæis* ſub pœna mortis vetitum fuit, [a] niſi quòd uno quotannis die lugendi gratia adire conceſſum eſt. Belli hujus exitus in annum *Chriſti* 135. incurrit, quo *Hadrianus* imperii viceſimum iniit.

A 96. Chriſti ad 138.

Judæi internecione deleti.

a Greg. Naz. Orat. 12.

[b] Ad extremum, ævo jam ingraveſcente morbiſque confectus, prole cùm careret, *Cejonium Commodum Verum* adoptavit, quem *Ælium Verum* nominavit, ac *Cæſarem* fecit anno *Chriſti* 137. at is Cal. *Januariis* anni ſequentis exſtinctus eſt, ut ſcribit *Spartianus*. *Hadrianus* itaque affecta valetudine *Arrium Antoninum*, qui poſtea *Pius* eſt dictus, adoptavit, ea lege, ut ille ſibi duos adoptaret, (1) *Annium Verum*, *Ælii Veri* filium, & *Marcum Aurelium Antoninum*. Deinum, occiſo *Serviano*, ſororis ſuæ viro nonagenario, aliiſque plurimis, cùm vitæ tædio ſibi mortem afferre tentaſſet, apud *Bajas* periit in conſpectu *Antonini Pii*, VI. Eid. *Jul.* anno *Chriſti* 138. [c] cùm vixiſſet annos 62. menſes 5. dies 17. imperaſſet annos 21. menſes 11.

b Spart. Dio 69. Eutrop. Vict.

c Dio 68. Xiphil. Spart. Vide 11. de Doct. Temp c. 21.

(1) *Annium Verum.*] Ita quidem vulgo apud *Spart.* Adr. c. 24. legitur. Sed, ut recte docet *Salmaſius* ad *Spart. Æl. Ver.* c. 5. *Verus Annii* nomen nunquam habuit; ideoque reſcribit: *Antoninum Verum*. Quid ſi minima mutatione legas, *Ælius Verus*? *Ælius* enim etiam ante adoptionem dictus fuit; atque ita tolletur difficultas *Caſauboni*. J. C. R.

A 138 Chriſti ad 192.

CAPUT VIII.

De Antonino Pio, Marco Aurelio, Lucio Vero, Commodo.

A 138. *Chriſti* ad 192.

Antoninus Pius. a Capitolinus. Victor. Eutr. 8.

[a] ANTONINUS *Pius*, adoptatus ab *Hadriano*, *Romanæ* rei præfuit anno *Chriſti* 138. tanta virtute ac bonitate, ut exempla omnia ſuperarit. Patris enim potiùs affectu, quàm Principis, Rempublicam tractavit, atque orbem terrarum ſine bello, quamdiu imperavit, ſola auctoritate rexit; ideoque cum *Numa* comparatus eſt. Hunc exteri ac longinqui Reges & populi adeo veriti ſunt, ut controverſiarum ſuarum arbitrium ab eo poſcerent. In eos, qui contra ſe conſpiraverant, inquiri vetuit. Moritur

b Capitol.

[b] anno ætatis 70. imperii 24. *Victor* annos ætati illius aſſignat 72. In 161. porrò *Chriſti* annum mors ejus incidit, Nonaſque *Martias*, cùm cœpiſſet anno 138. ex ante diem VI. Eid. *Jul.* Ita viginti duos annos cum octo fere menſibus geſſit imperium.

M. Aurelius.

Poſt hunc imperavit *Marcus Aurelius*, *Pii* gener: hujus enim filiam *Valeriam Fauſtinam* in matrimonium habuit. Is ab ineunte ætate cùm cæteris artibus, tum ſapientiæ ſtudiis excultus, hanc ipſam non minùs vita moribuſque, quàm ſermone ac profeſſione, præ ſe tulit. Principiò *L. Ælium Verum*, cui *Lucillam* filiam collocarat, imperii participem fecit. Ac tum primùm duo Imperatores *Auguſti* nomine Rempublicam geſſerunt, *tantumque hujus rei & novitas & dignitas valuit*, *ut Faſti Conſulares nonnulli ab his ſumerent ordinem Conſulum*, ait

c Spart in Vero. Eutr. 8. *Verus.*

[c] *Spartianus*. Ambo igitur ad 11. annum communiter imperarunt, ut idem teſtatur cum *Eutropio*, vitæ inſtitutis inter ſe diſſimillimi. Nam *Verus* iners, luxuque perditus, ac parum civili ingenio fuit, quod

d Capitol.

fratris reverentia moderabatur. [d] A quo miſſus adverſus *Parthos*, quadriennio toto per duces ſuos rem proſperè geſſit. Itaque de *Parthis* ambo triumpharunt.

runt. *Marcomanicum* poſtea bellum ab iiſdem ſuſcipitur. Sed in ipſa profectione *Verus* apoplexia correptus inter *Concordiam* & *Altinum* periit anno *Chriſti* 171. ſi undecimum imperii annum attigit: vel 169. ſi nonum haud exceſſit. Nam utrumque refert *Euſebii Chronicon.* Solus ergo cum *Marcomanis*, quibus *Quadi*, *Vandali*, *Sarmatæ*, *Suevi*, ac barbari ſe omnes adjunxerant, *M. Aurelius* triennio conflixit, ait *Eutropius*, ac periculoſiſſimo bello perdomuit: [a] in quo ſiti aliquando laborantem exercitum *Chriſtiana* legio impetrata de cœlo pluvia recreavit; quod ſub annum *Chriſti* 174. contigiſſe *Euſebius* oſtendit. Ad hujus belli ſumptus, exhauſto ærario, ne quem exactionibus oneraret, imperatoriam omnem ſupellectilem ornatumque diſtraxit; & poſt victoriam, emptoribus, qui reddere comparata vellent, pretia reſtituit. [b] *Avidius Caſſius* falſo mortis illius allato rumore tyrannidem cepit, ac poſt tres menſes occiſus eſt. *M. Aurelius* annis 19. ac menſibus undecim in imperio tranſactis, apud *Vindobonam*, ſive *Viennam*, morbo eſt exſtinctus anno *Chriſti* 180. natus annos 59. ait *Victor*; quippe editus eſt in lucem avo ſuo *Vero* & *Augure* Coſſ., auctore *Capitolino*, qui in annum competunt *Chriſti* 121.

A 138 Chriſti ad 192.

Marci Aurelii virtus. *a* Xiphil. Euſeb. Chron & 5. Hiſt. c. 5.

b Volcat. Galius.

[c] Optimo patri nequiſſimus filius ſuffectus eſt, *Aurelius Commodus Antoninus*, crudelitate, libidine, avaritia, fœdis & Imperatore indignis artibus, *Neroni* ſimillimus. Cum *Germanis* initiò rebus compoſitis, *Romæ* triumphavit. Idem *Lucillam* ſororem, quæ cum aliis pleriſque contra ſe conſpirarat, occidit, *Perenni*, Præfecto Prætorio, quæſtionem habente; qui & ipſe poſtea ſimili in culpa deprehenſus capite pœnas luit. Exinde prætorio præfecti ſunt duo. *Perennis* potentiæ ſucceſſit *Cleander*, populo propter ſævitiam & avaritiam inviſus; qui exorta ſeditione juſſu *Commodi* interemptus eſt. Denique ſuorum inſidiis, quibus necem deſtinarat, opprimitur anno imperii exacto duodecimo, ſuperque menſibus 9. ac diebus 14. ait *Xiphilinus*, cùm vixiſſet annos 31. menſes 4. [d] Siquidem natus eſt patre *M. Aurelio* ac *L. Vero* Coſs. anno *Chriſti* 161. mors autem ejus inci-

Commodus. *c* Xiphil. Capitol. Herodian. 1. Vict. Eutrop.

d Lampr.

A 138. Chriſti ad 192. incidit in annum *Chriſti* 192. pridie Calendas *Januarii*.

CAPUT IX.

Chriſtiana *res, & à quibus vel ſanguine, vel ſtylo, ſub illis Principibus defenſa; tum qui inter Gentiles doctrina celebres; item Hæretici.*

TRAJANO rerum potiente non ſtatim in *Chriſtianos* nova indicta perſecutio eſt; ſed *Domitiani* edicto ſemel orta Martyres aliquot dedit, e quibus inſignis fuit (1) *Clemens*, *Romanus* Pontifex, [a] qui anno tertio *Trajani* mortuus eſt, cum ſediſſet annos 9. menſeſque ſex. Cui ſucceſſit *Anacletus*.

S. Clemens. [a] Hier. de Script. Ecl.

[b] In *Bithynia* verò *C. Plinius* Proconſul, de *Chriſtianis* habita quæſtione, cùm eos falſis criminibus paſſim accuſari deprehendiſſet, ex *Trajani* reſcripto inquirere deſiit; ſic ut oblatos tantùm obſtinatoſque puniret.

[b] Plin. l. 10. Ep. 98. Euſeb. 3. Hiſt. c. 33. & in Chr. ex Tert. Apol.

Perſecutio Trajani. [c] Euſeb. Chron & 3. Hiſt. c. 32. & ſeq.

Porrò anno *Trajani* circiter decimo, tertia ab eodem [c] mota perſecutio eſt, in qua *Simeon*, *Cleophæ* filius, annos natus 120. cruci ſuffigitur; nec non *Ignatius*, *Romam* ex *Aſia* perductus, in amphitheatro leonibus objicitur anno *Chriſti* 108. & errat videlicet *Maximus* Martyr, qui, quòd *Dionyſius* in *cap.* 5. *de Divinis Nominibus*, *Ignatium* citat, ante *Domitianum* necem ejuſdem *Ignatii* collocat. *Oneſimus* item, *S. Pauli* diſcipulus, *Epheſi* Epiſcopus, pro *Chriſto* patitur, & *Anacletus* Papa, cùm ſediſſet annos

(1) S. Clementem Romanam ſedem obtinuiſſe ante everſam Jeruſalem, everſumque Templum, id eſt, ante annum æræ vulgaris 71. concludunt eruditi quidam ex ejus Epiſtola ad Corinthios, in qua loquitur de Templo, de Sacrificiis, de Levitis & Miniſtris, velut ſi nondum abolita eſſent Templum & ſacrificia. Ultro ſe Pontificatu abdicaviſſe exiſtimavit Epiphanius in hæreſi Carpocratianorum, eamque abdicationem ſignificari volunt eruditi in Epiſtola 1. ejuſdem Clementis ad Corinthios.

nos 6. menſes 3. quem *Euariſtus* excepit. A 138. Chriſti ad 192. *Perſecutio Hadriani.*

Trajani perſecutionem ſucceſſor ejus propagavit *Hadrianus*, & in Martyres plurimos ſævit. *Euariſtus* Papa ſub illo cæſus *Alexandro* ſedem reliquit, quam hic anno *Hadriani* 15. martyrio perfunctus *Sixto* tranſmiſit; [a] cum jam *Fauſtinus* & *Jovita Brixiani* illius juſſu necati eſſent circa annum ejus 4.

[a] Acta SS. Fauſt. & Jov.

Imperante *Antonino Pio Juſtinus Martyr* [b] *Apologeticum* unum edidit; (1) alterum *M. Aurelio* & *L. Vero*; quorum ſub initium illuſtre martyrium obiit. *Juſtinus Martyr.*

[b] Euſeb. l. 4. Hiſt. c. 16. Hier. de Script.

Romani verò Pontifices pro *Chriſto* cæſi ſunt, *Sixtus* anno ſecundo *Antonini*, cùm annos ſediſſet propemodum decem, *Teleſphorus* anno ejuſdem 14. *Hyginius* anno 18. *Aurelii* vero anno 5. paſſus eſt *Pius*. [c] Huic ſucceſſit *Anicetus*; occiſus & ipſe anno illius 13. Eo Eccleſiam adminiſtrante (2) *Polycarpus*, *Smyrnæ* Epiſcopus, *Romam* adiit, ac paulo poſt circa annum ſeptimum *M. Aurelii*, egregium in *Aſia* pro *Chriſto* certamen obiit. In eadem provincia paſſus eſt & *Pionius*. *Soter* poſt *Anicetum Romæ* cùm ſediſſet annos 4. agonem implevit, eique ſubrogatus eſt *Eleutherus* anno circiter *M. Aurelii* 17. [d] quando in *Galliis* ferali Imperatorum edicto *Chriſtiani* complures occiſi ſunt, inter quos *Lugdunenſes* Martyres excelluerunt; præſertim *Photinus* Epiſcopus, *Attalus*, *Alexander* Medicus, *Blandina*. *Ac tum primùm* (ait [e] *Severus*) *intra* Gallias *martyria viſa, ſerius trans* Alpes *Dei religione ſuſcepta.* Id anno evenit *Chriſti* 177. Paſſa eſt *Romæ* quoque ſub *Aurelio* [f] *S. Felicitas* cum filiis ſeptem. *Chriſtianam* fidem contra Gentiles & Hæreticos ſtylo propugnarunt eodem ſæculo quàm plurimi. Velut [g] *Agrippa Caſtor*, qui ſub *Hadriano* contra *Baſilidem* Hæreticum ſcripſit. *Quadratus*, & *Ariſtides Athenienſis*, qui pro *Chriſtiana* Religione apologeticos edidere eodem imperante.

[c] Iren. l. 3. c. 3. Euſ. l. 4. Hiſt. c. 14. & ſeq. & in Chron. *Polycarpus.*

[d] Euſ. l. 5. Hiſt. c. 1. & ſeq. *Lugdunenſes Martyres.*

[e] Lib. 2.

[f] Martyrol. Rom.

[g] Euſeb. 4. Hiſt. Hier. de Script.

Æqua-

(1) Hanc primam Apologiam, quæ in vulgatis ſecundum obtinet locum, ſcriptam fuiſſe an. æræ vulgaris 140. eruditè probat R. P. Pagi in Critica ad Annales Baronii.

(2) Polycarpum Romam veniſſe ann. æræ vulgaris 157. exiſtimat & oſtendit Pagi ad Annales Baronii.

A 138. Chriſti ad 192.
Scriptores Eccleſiaſtici.
Papias.

Æqualis item fuit illorum *Papias*, *Joannis* auditor, & *Hegeſippus*, qui ſub *Aniceto* & *Eleuthero* vixiſſe *Romæ* ſcribitur ab *Hieronymo*; hoc eſt, Imperatoribus *Aurelio* & *Commodo*, quando & *Melito Sardenſis*, & *Apollinaris Hierapolitanus*, & *Dionyſius Corinthius* Epiſcopi, nec non *Athenagoras*, *Athenienſis* Philoſophus, pietatis & doctrinæ famam latè ſparſere.

a Xiphil. & Euſ. Chron.
b Capitol. Euſeb. Chron.
Peregrinus.
c Ptol. l. 7. p. 210. Græc.

Inter Gentiles Philoſophos inſignis habitus eſt ſub *Trajano Chæronenſis Plutarchus*, ac *Dio Pruſæus*; ſub *Hadriano Phavorinus*, *Euphrates Stoicus*, [a] qui morbi ac ſenectutis tædio cicutæ hauſtu vitam finiit, *Hadriano* permittente. *Sextus* item, *Agathobulus*, & *Oenomaus*. [b] Sub *Antonino Pio Taurus Berytius Platonicus* vixit; tum *Arrianus Nicomedienſis* Philoſophus & Hiſtoricus; *Maximus Tyrius*, *Apollonius Chalcidicus Stoicus*; *Baſilides Scythopolitanus*; qui omnes *M. Aurelii* præceptores fuere. Quo imperante *Peregrinus* Philoſophus, cognomento *Proteus*, apud *Piſas* per *Olympicum* ludicrum exſtructo rogo ſe ipſum cremavit Olympiade 236. ut ſcribit *Euſebius* in *Chron.* Meminit & *Lucianus* peculiari libro, quem de ejus morte confecit. [c] *Menelaus* Mathematicus *Trajani* anno primo Lunam in ſpica Virginis notavit anno *Chriſti* 98. Paulò poſt ſub *Hadriano* & *Antonino Ptolemæus*, Aſtronomiæ princeps, exſtitit.

d Philoſt. Euſeb. Chron.
e Suid.
f Suid.
g Suid.

Eruditi ingenii ac ſermonis primas tenuere *Trajano* Imperatore *C. Plinius* junior; [d] *Dio Pruſæus*, quem *Trajanus* mirificè coluit; [e] *Polemo Laodicea*, quæ eſt ad *Lycum*, oriundus, Rhetor, & Sophiſta, *Ariſtidis* magiſter, qui & ipſe ſub *Hadriano* floruit; *Fronto* inſignis Orator; *Philoſtratus Lemnius*; *Herodes Atticus*, [f] qui imperantibus *Trajano*, *Hadriano*, & *Antonino* celebris fuit. *Hermogenes Tarſenſis*, quem *Suidas* prodit, ſub *Marco* anno ætatis 18. Rhetoricam magna cum admiratione profeſſum, anno 24. omnium prorſus oblitum, nulla, quod quidem appareret, ægritudine, in extrema inſcitia, conſenuiſſe; *Phlegon*, *Hadriani* libertus, [g] qui ad Olympiadem 229. hoc eſt, *Hadriani* obitum, & annum *Chriſti*

Chriſti 137. opus ſuum perduxit. Eadem tempeſtate *Galenus* Medicinæ princeps habitus eſt. A 138. Chriſti ad 192.

Hiſtorias edidere *Pauſanias*, *Herodis* æqualis; *Appianus*, *Juſtinus*, (1) *Ælianus Præneſtinus*, qui *Græcos* ipſos ſuapte elegantia ſuperavit. *Lucianus* item, &, qui illum imitatus eſt, *Apulejus*, circa hæc tempora vixiſſe creduntur. Juriſconſulti *Trajano* & *Antonino* imperantibus memorantur *Neratius Priſcus*, *Domitius Labeo*, *Salvius Julianus*, *Voluſius Mætianus*. [a] Grammatici *Aper*, *Pollio*, *Eutychius*, *Proculus Siccenſis*, *Aulus Gellius*.

[b] Hæretici ſub *Trajano* & *Hadriano*, *Elxai*, qui ſe ad *Oſſenos* adjunxit, ut ait *Epiphanius*, *Saturninus Antiochenus*, *Baſilides Alexandrinus*, *Carpocrates*; à quibus nefanda *Gnoſticorum* ſecta profluxit; *Prodicus*, nec non *Marcio Ponticus*, quem circa annum *Chriſti* 134. hoc eſt, extrema tempora *Hadriani*, virus ſparſiſſe ſuum [c] oſtendimus. Sub *Antonino* fuerunt *Ophitæ*, *Cainani*, *Sethiani*, *Apelles*, *Valentinus*, qui circa annum *Chriſti* 153. *Romam* advenit, *Cerdo*, *Tatianus*, *Juſtini* Martyris diſcipulus. [d] *Cataphrygum* hæreſis, auctore *Montano*, & *Priſcilla Maximilla*que inſanis fœminis, *M. Aurelio* imperante naſcitur, ut Annales teſtantur.

[a] Capitol. Euſ. 4. Hiſt.

[b] Epiph. Hær. 19. & 27. & ſeq. *Hæretici.*

[c] Vide Animad. ad Epiph. p. 83. Iren. l. 3. c. 4. Euſ. 4. Hiſt. c. 10.

[d] Euſ. Chron. Epiph. Hær. 48.

Interpretes Scripturæ Græci.

Sunt & Hæreticis annumerandi Bibliorum Interpretes, qui illo ſæculo vixere, duo; *Aquila* ſemi-*Judæus* homo, ac ſemi-*Chriſtianus*, quem ad tempus *Hadriani* refert [e] *Epiphanius*, & *Symmachus*, qui ſub *M. Aurelio* ſcripſit. Ab his non longè abfuit *Theodotio*, [f] ut olim animadvertimus.

[e] Epiph. de Menſ. & Pond.

[f] in Animad. ad Epiph. p. 399.

(1) *Ælianus.*] Hunc demum vixiſſe & ſcripſiſſe circa *Alexandri Severi* tempora, docuit in Præfatione editionis ſuæ *Perizonius*. J. C. R.

A 193. Chriſti ad 235.

CAPUT X.

De Commodo, Pertinace, Juliano, Severo, Caracalla, Geta, Macrino, Alagabalo, Alexandro.

A 193. *Chriſti* ad 235.

a Herod. 2. Xiphil. Capitol. Eutr. Victor.

Pertinax.

[a] OCCISO *Commodo*, anno ineunte *Chriſti* 193. *P. Helvius Pertinax* ab iiſdem, qui *Commodum* oppreſſerant, Imperator eſt factus. Qui cùm Rempublicam optimis inſtitutis regere, ac militari cupiditati obviam ire vellet, intra octogeſimum octavum diem è medio ſublatus eſt. Cujus obitu fluctuantem, & quaſi caducam, imperii poſſeſſionem licitari auſus eſt *Didius Julianus*. Sed poſt menſes 2. dies quinque, quòd integrum donativum repræſentare non poſſet, ab iiſdem deſtitutus, *Septimii Severi* juſſu necatur.

Julianus.

Severus.

b Spart. & alii ſuperiores.

[b] Hic enim oriundus *Africa*, cùm *Pannoniæ* præeſſet, per ſpeciem ulciſcendi *Pertinacis* imperium arripuit. Ac primùm Prætorianos ob indignam illius necem à ſuis circumventos exauctoravit; tum *Peſcennium Nigrum Syriæ*, *Clodium Albinum Britanniæ* Præfectos, & imperii competitores, ſingillatim aggreſſus eſt. Primus *Niger* acie ſuperatus, *Antiochia*, quò ſe receperat, capta, ad *Euphratem* fugiens interemptus eſt, ut ſcribit *Herodianus*. *Spartianus* haud procul *Cyzico* interfectum refert. Oppreſſo *Nigro*, *Byzantium*, quod in ejus fide perſtabat, triennali obſidione *Severus* expugnavit, ac muris & libertate ſpoliatum *Perinthiis* contribui juſſit anno circiter imperii quinto.

Byzantium captum.

Albinus.

Rebus in Oriente pacatis, vertit in Occidentem arma contra *Clodium Albinum*, quem hactenus *Cæſaris* oblata dignitate ſibi conciliarat. Cum eo ad *Lugdunum* in *Gallia* congreſſus, cæſis utrimque plurimis, ipſoque inter alios *Albino*, ſolus rerum potitus eſt; urbs direpta & incenſa; caput *Albini Romam* miſſum, in ejuſque fautores & amicos acerbiſſimè ſævitum eſt.

Lugdunum everſum.

Hinc

Hinc denuò profectus in Orientem, *Parthos*, *Adiabenos*, *Arabaſ*que devicit: *Alexandrinis Buleutarum* jus dedit; *Plautiano* interim *Romæ* omnia gubernante, cujus filiam *Plautillam Antonino* filio deſponderat. Nuptiæ deinde anno *Severi* circiter decimo celebratæ ſunt; [a] ac tantum dotis numeratum, quantum Reginis quinquaginta ſatis eſſet. Verùm paulò poſtea anno circiter *Chriſti* 204. *Plautianus* idem contra Imperatores conſpirans, ab *Antonino* genero interimitur, & complures poſt eum interfecti, qui illi ſtuduerant.

A 193. Chriſti ad 235.

a Spart.

Severus in *Britannias* abiit anno imperii 15. cum duobus filiis, *Baſſiano*, quem *Antoninum* cognominarat, & *Auguſtum* anno circiter imperii ſeptimo fecerat, ac *Geta Cæſare* adhuc, an *Auguſto*. Ibi quatuor circiter annis re proſperè confecta refedit, & muro per tranſverſam inſulam ducto eam munivit. Ibidem denique majoris filii inſidiis haud ſemel appetitus *Eboraci* moritur prid. Non. *Feb.* anni *Chriſti* 211. [b] cùm imperaſſet annos 17. menſes 8. dies 3. Moriens ſeptem annorum canonem reliquit; ſic ut quotidiana modiorum quinque & ſeptuaginta millia poſſent expendi; olei verò, quantum *Italiæ* toti per quinquennium ſufficeret.

b Xiph.

[c] *Antoninus Caracalla*, & *Geta*, duo *Severi* filii, pari jure poſt parentis obitum ad imperium evecti ſunt, anno, ut dictum eſt, *Chriſti* 211. quorum ex indolis morumque diſſenſione perpetua diſcordia fuit. Miti erat ac civili, ut ferunt, ingenio *Geta*: truculentus alter, & furore præceps. A quo, anno imperii altero, ut è *Xiphilino* conſtat, *Chriſti* 212. in ipſo ſinu matris per colloquii ſpeciem frater eſt occiſus anno ætatis 23. Cæſa poſtea eſt amicorum illius ac fautorum ingens multitudo. In his *Papinianus* Juriſconſultus, quòd parricidium illius excuſare legibus nollet. Poſt hæc in Orientem abiit *Antoninus*. *Alexandriæ* verò ingentem civium ſtragem edidit, quòd in ipſum aliquando dicteria jeciſſent. *Artabanum*, *Parthorum* Regem, fraudulenter invaſit, ac regnum ejus populatus eſt. Annis demum à patris obitu ſex, menſibus duobus exactis, ab *Opilio Macrino*, Præfecto Prætorio, per *Martialem* Centurionem

c Spart. Herod. 4. Xiphil. Eutr. Vict.

Caracalla & Geta.

Papinianus.

A 193. Chriſti ad 235.

rionem interficitur *Edeſſam* inter & *Carras* VI. Eid. *Apr.* ut ait *Xiphilinus*, anno *Chriſti* 217. ætatis illius 29. eodem auctore; *Spartianus* 43. imputat.

Macrinus. a Capitol. Lamprid. Herodianus. Xiph. Vict. Eutr. *Alagabalus.*

[a] *Macrino* poſt annum, menſeſque duos, quam imperium aſſumpſerat, à militibus occiſo, unà cum *Diadumeno* filio, imperavit *Aurelius Antoninus Alagabalus Varius*, ex *Jovis* vel Solis Sacerdote, *Caracallæ* filius vulgò, ſed falsò, creditus, anno *Chriſti* 219. Hic mortalium omnium fœdiſſimus fuit, adeo ut in mulierem, abjecta virilitate, ſponte ſe deformaret, & quidvis corpore ſuo pateretur. Igitur annis tribus, menſibus novem exactis, conſenſu militum cum matre *Semiamira*, ſive *Julia*, cæſus anno *Chriſti* 222. unco impactus in cloacam, inde in *Tiberim* tractus eſt anno ætatis 18. ut narrat *Xiphilinus*, plerique duos annos & menſes aliquot aſſignant imperii, vitæ 16. ſed *Xiphilino* magis aſſentimur; cujus ratio, cùm de *Alexandro* dictum eſt, [b] alibi eſt reddita.

b Part. 2. l. 4. c. 6. & 7.

Alexander. c Iidem.

[c] Anno *Chriſti* 222. *M. Aurelius Severus Alexander* ad imperium pervenit, cùm jam *Cæſar* eſſet anno ſuperiore factus: Princeps longè omnium optimus, ac pace belloque præſtantiſſimus. Summam vel in dicendo, vel à Judicibus exigendo jure diligentiam adhibuit, in eoſque, qui favore aut corruptela juſti fines excederent, ſeverius animadvertit; adulatores, ſcurras, & aulicorum dedecora procul amovit; magiſtratus venales eſſe prohibuit, aſſerens non poſſe fieri, quin, quod emiſſet aliquis, hoc venderet. Itaque provinciarum rectoribus, ne populis oneri eſſent, inſtrumentum ex ærario præbebat.

d Lamprid. Zoſimus 1. *Ulpianus.* e Herod. 6. Agath. 1. p. 61. Vide Part. 2. l. 4. c. 7. *Perſæ imperium recuperant.*

Idem à *Chriſto* non abhorruit; cui cùm divinos honores habere ac templum condere per Senatum minimè licuiſſet, cum in larario coluit. Uſus eſt in adminiſtrando jure clariſſimorum ejus ſcientiæ virorum induſtria, [d] *Ulpiani*, *Pomponii*, *Celſi*, *Modeſtini*, *Pauli*, *Proculi*, *Venuleii*. Ex his *Ulpianus* ad Præfecturam Prætorii provectus, militari ſeditione interemptus eſt, ut affirmat *Zoſimus*. Sed & bellicam laudem pacis artibus adjecit. [e] Eo quintum jam annum imperante, *Artaxerxes Perſa* cùm *Parthos*

thos tribus præliis ſuperaſſet, interfecto Rege eorum *Artabano*, *Perſarum* in Oriente inſtauravit imperium, ex quo Magi in pretio eſſe cœperunt, ut ſcribit *Agathias*. Hunc *Romanos* fines incurſantem fruſtrà literis abſterrere conatus *Alexander*, in eum duxit exercitum, vicitque, ut ex Actis Senatus docet *Lampridius*, ac triumphavit 7. Cal. *Octobr.* etſi longè alia *Herodianum* ſcripſiſſe idem referat. Hac functus expeditione, novam contra *Germanos* ſuſcepit; in qua, conſpiratione paucorum militum, occiditur [a] *Moguntiaci* cum matre, cui ſe, quamdiu vixit, ad invidiam uſque morigerum præbuit. Ita *Lampridius*: *Herodianus* & *Zoſimus* à *Maximino*, qui tyrannidem uſurparat, cum matre juſſam interfici prodit. Id anno *Chriſti* factum eſt 235. [b] imperavit annos paulò plus 13. vixit novem & viginti cum menſibus 3.

A 193. Chriſti ad 235.

[a] Hier. in Chron. & Euſ. Oroſ. 7. c. 18.

[b] Lamprid. in Alex. Herod. 6. &c. Zoſim. 1.

CAPUT XI.

De Chriſtiana *re per illorum Imperatorum tempora, & illuſtribus pietate ac doctrina viris.*

EODEM, quo *Commodus* interemptus eſt, anno *Eleutherus* Papa moriens *Victorem*, genere *Afrum*, ſucceſſorem habuit. [c] Qui *Theodotum Byzantinum* coriarium, de *Chriſto* pravè ſentientem, ejecit ab Eccleſia; ortamque de Paſchate controverſiam cùm *Romæ*, tum aliis in locis, indictis Synodis compoſuit. [d] Quin etiam *Aſianos*, *Judaico* more celebrare perſeverantes, à communione ſegregrare voluit. Sed hunc *Irenæus* ab eo conſilio deduxit. [e] Gravis eo ſedente procella perſecutionis in *Chriſtianos* incubuit; quam anno *Severi* decimo *Euſebii Chronicon* aſſignat, *Chriſti* 202. Per hanc *Leonides*, *Origenis* pater, *Alexandriæ*, [f] *Irenæus Lugduni* cum omni ferè populo ſuo paſſus eſt. Cujus perſecutionis quædam in *Africa* velitatio fuit, [g] *Saturnino* primùm, deinde *Scapula* provinciam illam adminiſtrante.

[c] Euſ. 5. Hiſt. c. 27. *Quæſtio de Paſchate.*

[d] Euſ. ibid.

[e] Euſ. 6. Hiſt. *Perſecutio Severi.*

[f] Martyrol. Rom. Jun. 28.

[g] Tertull. in Scap.

Alexandro Imperatore pacem habuit Eccleſia. Nam & *Chriſtianis* ille faviſſe dicitur. Verùm cùm eos in

A 193. Chriſti ad 235. in conſilium adhiberet, qui ut juris peritiſſimi, ita *Chriſtianis* iniquiſſimi erant, nonnullæ Martyrum cædes exſtiterunt. [a] Quos inter *Cæcilia* claruit, cum *Tiburtio*, & *Valeriano*. *Urbanum* quoque, qui *Zephyrino* ſubrogatus annum ſeptimum agebat in Pontificatu, gladius abſtulit.

a Martyrol. *S. Cæcilia.*

Eadem tempora quà inſigni ſanctitate, quà doctrina, fecerunt illuſtriora [b] *Pantænus* è *Stoico Chriſtianus*, qui cùm *Alexandrinæ* ſcholæ præfuiſſet, *Indias* Euangelii proferendi cauſa petiit, ac ſub *Severo* & *Caracalla* floruit; *Rhodon Aſianus*, *Tatiani* diſcipulus, ſub *Commodo* ac *Severo*; *Clemens Alexandrinus*, auditor *Pantæni*, & *Origenis* magiſter; *Miltiades*, & *Apollonius*, qui contra *Montanum* ac *Priſcillam* & *Maximillam* ſcripſere; *Apollonius* Senator, qui pro *Chriſtiana* Religione apologiam in Senatu recitavit, ejuſque decreto capite truncatus eſt imperante *Commodo*; *Polycrates*, *Epheſiorum* Epiſcopus, qui *Victori* Pontifici pro quartadecimanis vehementiùs obſtitit. In *Africa Tertullianus Severo* & *Caracalla* Principibus. *Romæ Minucius Felix*; *Origenes Alexandriæ*, qui quidem anno *Commodi* ſexto, *Chriſti* 185. circiter in lucem editus, *Severi* decimo anno, decimum ſeptimum ætatis agebat annum, quando [c] *Leonides* ejus pater martyrium obiit, ut narrat *Euſebius*. Eminebat & *Julius Africanus*, ad quem *Origenes* de *Suſanna* ſub *Alexandro* ſcripſit; *Gregorius Thaumaturgus*: *Heracles*, *Alexandrinus* Epiſcopus; *Ammonius Chriſtianus*, in eadem urbe Philoſophiam profeſſus, cujus auditor fuit *Plotinus Lycopolitanus*, teſte *Porphyrio* in illius Vita. De his, ac cæteris quos omittimus, conſulendus eſt præſertim *S. Hieronymus*.

b Hier. de Script.

Tertullianus. *Origenes.*

c Euſ. 6. Hiſt. c. 3. & in Chron. Hier. de Script. Eccl.

C A-

A 235. Chriſti ad 276.

CAPUT XII.

De Maximino, Gordianis, Philippo, Decio, Gallo, *&* Voluſiano, Valeriano, Gallieno, Claudio, Aureliano, Tacito, Tyrannis 30. *nec non* Odenato, *&* Zenobia.

A 235. *Chriſti* ad 276.

MAXIMINUS, [a] *Gotho* patre, *Alana* matre, genitus, ſive occiſo, ut *Herodiano* placet, *Alexandro*, ſive poſt ejus necem, nulla ſua fraude patratam, Imperator factus eſt anno *Chriſti* 235. qui confecto proſperè bello *Germanico*, apud *Sirmium* hyemavit, ac dirè interim *Romæ* per Præfectos ſuos graſſatus eſt, pluresque, maximè nobilium, interfecit. Inter hæc *Gordiani* ambo, pater & filius, *Carthagine* imperium uſurpant. *Romani*, auctore Senatu, à *Maximino* deficiunt; & legati ubique mittuntur, qui provincias in Senatus poteſtate continerent. *Romæ* verò viginti viri ad tuendam Rempublicam delecti ſunt. (1) *Gordianis* in *Africa* poſt annum ac dies aliquot à *Maximini* duce *Capeliano* cæſis, *Balbinus* & *Maximus Pupienus* ex viginti viris à Senatu ad imperium provecti ſunt anno *Chriſti* 237. quo *Maximinus*, dum *Aquilejam* obſidet, à militibus interfectus eſt cum filio adhuc puero, poſt annos duos ac menſes aliquot in ſumma poteſtate transactos.

a Lampr. Herodian. 7. Eutr. Victor. *Maximinus.* Vide Part. 2. l. 4. c. 7.

Gordiani.

[b] *Balbinus* & *Pupienus* cum *Gordiano* puero, *Gordiani* illius, quem in *Africa* cum filio periiſſe ſuprà memoravi, nepote, (2) ut *Capitolinus* ait, ut autem *Eutropius*, filio, annum ſolidum tenuere rempu-

b Capitol. Herod. 8. Eutr. 9. *Balbinus. Pupienus. Gordianus.*

(1) *Gordianis . . . cæſis.*] Cæſus eſt ſolus junior *Gordianus*: ſenior, clade filii cognita, necem laqueo ſibi conſcivit. Vid. *Capitol. Gord.* c. 16. J. C. R.

(2) Ut *Capitolinus* ait.] Hæſitarunt etiam Veteres nonnulli in *Gordiani* III. parentibus: ſed veriora illi tradidiſſe videntur, qui eum ſenioris nepotem ex filia fecerunt. Vid. *Cuperi* Hiſtor. *Gord.* p. 12. & ſeqq. J. C. R.

A 235. Christi ad 276. *a* Zoſ. 1. publicam. [a] Poſtea *Gordianum*, à quo favore ſuperabantur, amoliri cupientes, à militibus trucidati ſunt anno *Chriſti* 238. quo ex tempore *Gordianus* ſolus imperavit magno omnium favore, natus annos vel 11. vel 13. vel 16. (id enim ambiguè proditum eſt) optima & ad omnem virtutem facta puer indole; quam *Miſithei*, doctiſſimi ac diſertiſſimi viri, cujus filiam duxerat, prudentia temperabat; quo cum, aperto *Jano* gemino, magnis copiis contra *Perſas* tetendit anno imperii quinto; ab iiſque *Carras*, *Niſibin*, aliaque oppida recepit, & eoſdem in regionem ſuam compulit. Anno inſequente *Philippi Arabis* inſidiis ſublato *Miſitheo*, paulò poſt *Gordianus* ipſe, ſeditione per corruptos milites ab eodem concitata *Philippo*, perimitur, [b] cùm ſexennium regnaſſet, anno *Chriſti* 244. Cujus in locum ille ipſe parricida ſucceſſit; qui pace cum *Sapore* conſtituta *Romam* rediit. Hujus anno quarto labente, quo Conſul ipſe tertiùm, filius ejus *Philippus Cæſar* ſecundùm fuere, [c] *Romæ* ludi ſæculares, anno Urbis vertente milleſimo, celebrati ſunt, *Chriſti* 248. circa meſſis tempus, ut ex [d] *Zoſimo* colligitur. Quinque demum annis in imperio decurſis, ſextum auſpicatus ſenior *Veronæ Philippus*, *Romæ* junior à militibus jugulantur, anno *Chriſti* 249. cum jam purpuram ſumpſiſſet.

b Vict. Euſ. Zoſim. 1.

Philippus.

c Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 25. *d* Zoſ. 2.

e Victor. Zoſ. Eutr. *Decius.*

[e] *Decius* ex inferiore ortus *Pannonia*, excellente vir animi virtute ac bellandi uſu præditus, ut eum *Victor* prædicat, imperavit eodem teſte menſes 30. & contra barbaros pugnans, in promiſcua turba paludis hauſtus gurgite periit; ſic ut ne cadaver quidem inveniri potuerit. *Galli*, ut ſcribit *Zoſimus*, fraude, cum Barbaris occultè conſpirantis, ea clades eſt accepta. *Decii* filius eodem bello eſt extinctus anno 251.

Gallus, & *Voluſianus.* *f* Victor. Eutr. Zoſ. l. 1. Oroſ. 7. c. 21. *g* Euſ. 7. Hiſt. c. 17. Cypr. de mortal.

[f] *Gallus* inde *Hoſtilius*, limitanei in *Mœſia* dux exercitus, militari ſuffragio creatus imperator, ac *Voluſiano* filio in conſortium aſſumpto, poſt biennium ac menſes 4. cum eodem ab militibus trucidatur apud *Interamnam*, dum adverſus *Æmilianum*, res novas in *Mœſia* molientem, pergeret. Id anno evenit *Chriſti* 254. [g] Eo imperante, peſtilens morbus, quantus

tus numquam antea, totum penè vaſtavit orbem anno *Chriſti* 252. in quo *Chriſtianorum* etiam adverſus perſecutores ſuos charitas enituit.

A 235. Chriſti ad 276.

Perſæ verò Orientalem limitem armis invadentes *Antiochiam* diripuere, *Scythæ* in *Aſiam* tranſgreſſi latè omnia populati ſunt. Quibus ſtrenuè *Æmilianus* obſtitit; &, iis repreſſis, imperium militaribus ſuffragiis eſt adeptus, occiſo, uti dictum eſt, *Gallo*. Tertio [a] poſtea menſe *Æmiliano* ſublato, rerum potitus eſt *Valerianus* cum *Gallieno* filio, quo cum annum ſeptimum libavit imperii: ac multis per id tempus Barbarorum incurſionibus res *Romana* lacerata eſt. Auctor eſt *S. Auguſtinus Epiſt.* 80. Barbarorum impreſſiones *Gallieno* imperante *tales fuiſſe, ut mundi finem appetere putare poſſent.* Tyranni quoque complures variis in locis exorti, qui triginta numero percenſentur à *Trebellio Pollione.* Cùm igitur adverſus *Scythas*, a quibus capta *Chalcedon*, *Nicæa* ſuccenſa, *Ephesinæ Dianæ* templum crematum fuerat, *Valerianus* iiſſet, indeque contra *Saporem*, Orientali limiti infeſtum, progreſſus eſſet, ab eo captus, & vilis more mancipii habitus eſt, ut quoties equum conſcenderet, incurvato eo, pedem cervicibus ejus imponeret. Demum [b] illum cute nudari ac ſaliri juſſit, ut teſtatur *Euſebius.* Ea clades in annum *Chriſti* incidit 260. ſecundùm quam *Odenatus*, *Palmyrenorum* Decurio, cui *Zenobia* nupſerat, [c] *Perſas Romanis* finibus ingruentes fortiter compreſſit, ac *Romanam* rem ſuſtinuit, cùm regium ſibi nomen aſſumpſiſſet.

a Trebel. Eutrop. Victor. Zoſim. 1. Oroſ. 7. c. 22.

b Euſeb. Orat. Conſtan ad Sanc. c. 24. Agath. l. 4. p. 129.

c Trebel.

[d] Interim *Gallienus*, luxu nequitiiſque perditus, lacerari undique tam à Barbaris, quàm ab Tyrannis, paſſus eſt imperium. Ad hunc cùm *Odenatus*, capta *Niſibi* & *Carris*, vindicata *Meſopotamia*, *Perſarum* Rege fugato, cæſiſque quamplurimis, vinctos Satrapas miſiſſet, quaſi viciſſet ipſe, triumphare non erubuit. Ea *Odenati* victoria Coſs. *Gallieno* & *Saturnino* ab *Trebellio* notatur, qui eſt annus *Chriſti* 264. Paucis poſt annis *Odenatus* Imperator à *Gallieno* renunciatus, inſidiis conſobrini ſui unà cum *Herode* filio trucidatus eſt, cujus uxor *Zenobia*, virilis animi fœmina, ſuſcepit imperium. *Gallienus* à *Martiano* & *Cecropio* ducibus contra *Aureolum* Tyrannum excitus,

Gallienus.

d Trebell. Victor. Eutrop. Oroſ. 7. c. 22.

Odenatus.

Zenobia.

A 235. Chriſti ad 276.

citus, ad *Mediolanum* occiditur cum fratre *Valeriano*. Imperavit annos cum patre ferè ſeptem, ſolus octo.

Claudius. [a] Trebell. Victor Eutrop. Zoſim. l. 1. Oroſ. 7. c. 23.

[a] Anno itaque *Chriſti* 268. *Claudius* circiter IX. Cal. *April.* ut ex *Trebellio* conſtat, imperare cœpit, frugi ac moderatus & utilis Reipublicæ Princeps; qui, *Aureolo* ſublato Tyranno, contra *Gothos* egregie pugnavit. Horum cæſa conſtat trecenta viginti millia, navium duo millia depreſſa; quod reliquum Barbarorum fuit, ad *Hæmimontum* fames ac peſtis abſumpſit, [b] *Atticiano*, ſive *Antiochiano*, & *Orfito* Coſs. qui in annum congruunt *Chriſti* 270. Paulò poſt eadem peſte contactus moritur *Claudius*, poſtquam anno 1. menſibus paulò plus 9. imperavit, *Euſebio* & *Caſſiodoro* teſtibus. Verùm cùm anno 270. illum deceſſiſſe *Trebellius* confirmet, videtur biennium ferè clauſiſſe; alioquin ſine anni 269. mortuus eſſet.

[b] Trebell.

Quintillus.

Frater illius *Quintillus*, cùm imperium uſurpaſſet, poſt dies 16. à militibus obtruncatus eſt, à quibus jam electus erat [c] *Aurelianus*, obſcuro genere editus, ſed inter laudatiſſimos Principes ab Ethnicis numeratus; niſi quòd ad crudelitatem fuit propenſior. Ab eo victi ſunt *Alemanni*, & *Marcomanni*, à quibus maximam cladem *Romani* priùs acceperant; ob quam *Sibyllinos* adeundos libros *Aurelianus* cenſuit: quod tertio Eid. *Jan.* anno *Chriſti* 271. contigiſſe ex *Vopiſco* conſtat. *Romam* poſt victoriam veniens plurimos interfecit è Senatoribus. Muros Urbis amplificavit. In Orientem profectus *Zenobiam* vicit, & in triumpho duxit cum *Tetrico* Tyranno, quo apud *Catalaunos* in deditionem accepto *Gallias* recuperaverat. Utrumque poſtea vivere paſſus, hunc *Lucaniæ* Correctorem fecit, illam in Urbe retinuit: à qua *Zenobiam* familiam propagatam eſſe ſcribit [d] *Hieronymus*. Auctor eſt *Aurelius Victor* primum illum è *Romanis* Imperatoribus innexuiſſe diadema capiti ſuo, ac gemmis & aurata uſum eſſe veſte. Idem porcinam carnem largiri in populum inſtituit. Periit anno imperii vertente quinto, *Chriſti* ineunte 275. fraude *Mneſthei*, Secretariorum Notarii, ad *Cænophrurium*, inter *Byzantium* & *Heracleam*. Eo mortuo [e] interregnum fuit menſium circiter ſeptem, quod de

Aurelianus. [c] Vopiſc. Victor. Eutrop. Zoſ. Oroſ. 7. c. 23.

Zenobia capta cum Tetrico.

[d] Hier. in Chron.

[e] Victor.

de eligendo Imperatore Senatum inter & milites amica, & ad hanc diem rara, eſſet orta contentio, eas mutuò ſibi partes utriſque deferentibus. [a] Tandem ab Senatu 7. Cal. *Octobres* creatus eſt *Tacitus*, vir egregiè moratus, & tractandæ Reipublicæ imprimis idoneus; qui ad Hiſtoricum *Tacitum* genus ſuum referebat. At idem [b] ducenteſimo poſt die apud *Tarſum* febri mortuus eſt; eique *Florianus*, ejus frater, cùm ſucceſſiſſet, ab majore exercitus parte imperator factus eſt *Probus*. *Florianus* intra dies 60. (1) inciſis ſponte venis obiit anno *Chriſti* 276.

A 235. Chriſti ad 276.
[a] Vopiſc. Eutr. Zoſ. Victor.
Tacitus.
[b] Victor.

CAPUT XIII.

De Chriſtianis *rebus ac perſecutionibus, nec non Hæreticis, tum claris pietate, vel ſanctimonia, aut eruditione viris, qui à* Maximino *ad* Aureliani *uſque tempus exſtiterunt.*

MAXIMINUS [c] ſtatim atque imperio potitus eſt, in *Chriſtianos* ſæviit, ac ſextam, uti vulgò computant, perſecutionem inſtituit. In ea *Pontianus*, Rom. Pontifex, martyrium obiit, eique ſuffectus *Anterus*, paulò plus uno menſe functus, ineunte *Chriſti* anno 236. eundem martyrii titulum obtinuit.

[d] Septimam verò perſecutionem *Decius* ipſo imperii exordio, *Chriſti* circiter anno 250. commovit. In qua *Fabianus* Pont. *Romæ* cæſus eſt *Januarii* 20. cùm ſediſſet annos 15. In ea perſecutione comprehenſus [e] *Origenes*, ne infanda pateretur, thus idolis adolere maluit; ac *Tyrum* inde ſecedens, anno poſt quinto moritur ſub *Valeriano* & *Gallieno*, ætatis undeſeptuageſimo, ut ex [f] *Euſebio* colligitur. *Tyri* porrò mortem obiiſſe fidem facit [g] *Hieronymus*. Anno *Decii* ultimo, *Chriſti* 251. cùm *Romana* ſedes annum ampliùs vacaſſet, *Fabiano* ſubrogatus eſt *Cornelius*: contra quem [h] *Novatianus* ſchiſma conflavit, à pau-

Maximini perſecutio.
[c] Euſ. l. 6. Hiſt. c. 28. & in Chron. Oroſ. 7. c. 19.
Decii perſecutio.
[d] Euſ. 6. Hiſt. c. 32. Oroſ. 7. c. 21.
Origenes idolis ſacrificat.
[e] Epiph. Hær. 64. Vide & Animadv. noſtras.
[f] Euſeb. Hiſt. 7. c. 1.
[g] Epiſt. 55. ad Pammach.
[h] Cypr. Epiſt. 55. Epiph. Hær. 59.
Novatiani ſchiſma.

(1) *Inciſis ſponte venis.*] At vide *Caſaubonum* ad *Vopiſc. Flor.* init. J. C. R.

A 235. Chriſti ad 276.

pauciſſimis ſuæ partis electus: ad quem ſe *Novatus*, Epiſcopus ex *Africa* veniens, adjunxit: quem plerique cum *Novatiano* promiſcuè habent.

Sub *Decio* cùm alii complures paſſi ſunt, tum *Agatha* in *Sicilia*, *Alexandriæ Apollonia*, quæ ſe ardentem in rogum injecit, ut ſcribit [a] *Euſebius*.

[a] Vide Euſ. l. 6. Hiſt. c. 31.

Eodem imperante *Decio*, ejuſque anno 1. vel ſecundo, *Chriſti* 250. hoc eſt, *Decio* & *Grato* Coſs. ait [b] *Gregorius Turonenſis*, *S. Saturninum Toloſæ* Epiſcopatum iniiſſe, cum eoque miſſos eſſe *Gratianum Turonorum*, *Dionyſium Pariſienſium* Epiſcopum: & hunc ibidem cum *Ruſtico* & *Eleutherio* mortem pro *Chriſto* ſubiiſſe.

[b] Greg. Tur. l. 1. Hiſt. c. 30.

S. Dionyſius, Pariſienſis Epiſcopus.

Cui ſuffragatur Auctor *Vitæ S. Audomari* apud *Surium* die IX. *Septembris*, qui refert, *Fuſcianum* & *Victorinum*, *S. Dionyſii* ſocios, eodem prædicaſſe tempore *Chriſti* fidem, quo *S. Quintinus* apud *Ambianenſes* idem factitabat. At illi *Novembris* XI. *Maximiano* Imperatore paſſi ſunt. Non multùm igitur *Maximiani* tempus *Dionyſii* anteceſſit obitus, hoc eſt, quinquaginta circiter annis.

Eandem *Chriſtiani* populi carnificinam, qui *Decio* ſucceſſere, proſecuti ſunt *Gallus* & *Voluſianus*. Itaque *Cornelius* Papa poſt annos 2. menſes totidem *Romæ* paſſus eſt; eique *Lucius* eſt ſuffectus; qui ſub *Valeriano* & *Gallieno* cæſus *Stephano* ſedem reliquit.

S. Cyprianus.

Per idem tempus clariſſimum *Africanæ* lumen Eccleſiæ *Cyprianus*, *Carthaginenſis* Epiſcopus, floruit, qui *Philippo Aug.* III. & ejus filio *Cæſare* II. Coſſ. hoc eſt, anno *Chriſti* 248. ad Epiſcopatum evectus eſt. [c] Nam ſcribit poſt quatuor, quàm ſedere cœpit, annos, ortum eſſe in *Africa* ſchiſma *Feliciſſimi*, ſub ipſum *Cornelii*, *Romani* Pontificis, exordium, quod anno *Chriſti* 251. congruit.

[c] Cypr. Epiſt. 55.

[d] Cypr. Epiſt. 70. & ſeq. Aug. de Bapt. contr. Don. Vincent. Lirin.

Synodus Carthaginenſis de iterando baptiſmo Hæreticorum.

[d] *Stephano* ſedente, ſub annum *Chriſti* 256. *Carthagine* Concilium Epiſcoporum à *Cypriano* celebratur; in quo baptiſmus Hæreticorum pro falſo habitus eſt, repetique juſſus; quod ipſum & *Firmilianus Cæſareæ* in *Cappadocia*, *Dionyſius Alexandriæ*, decreverunt. Sed iis omnibus Apoſtolica auctoritate reſtitit *Stephanus*. Hanc verò qualemcumque labem pòſt

paulò

paulò cruore ſuo *S. Cyprianus* diluit, *Valeriano* & *Gallieno* Imperatoribus, à quibus inſtaurata perſecutio eſt anno circiter quarto imperii ſui, *Chriſti* 257. hoc eſt, *Valeriano* IV. *Gallieno* III. Coſſ. ut [a] *Acta paſſionis S. Cyprianis* teſtantur. Hoc enim anno in exilium pulſus, ſequenti *Chriſti* 258. pro *Chriſto* vitam finiit 18. Cal. *Octobres*. Ita decem ſolidos annos, ac menſes aliquot, in Epiſcopatu tranſegit.

A 235. Chriſti ad 276.

Cypriani martyrium.

[a] Acta Paſſ. S. Cypr. Hier. de Script.

Eadem *Valeriani* perſecutio primùm *Stephanum* Papam, annis 2. menſibus 3. obito Pontificatu, inde ſucceſſorem ejus *Sixtum* poſt annum 1. menſes ferè 2. abſtulit anno *Chriſti* 259. Octavo Eid. *Auguſti*, quartoque poſt die *S. Laurentium*, inde *Hippolytum*, alioſque non paucos.

S. Laurentius.

Sed hujus crudelitatis meritas ſubinde pœnas *Valerianus* exſolvit, captus à *Perſis*, & ad pudenda vel mancipio coactus obſequia, ac demum cute nudatus, ut antea meminimus. [b] *Gallienus*, paterno doctus exemplo, perſequi ultrà *Chriſtianos* vetuit.

[b] Euſ. 7. Hiſt. c. 13. Oroſ. 7. c. 22.

Externo repreſſo, domeſticus Eccleſiam turbo jactavit. [c] *Paulus Samoſatenus*, *Antiochenus* Epiſcopus, *Sabellium* æmulatus, qui *Ptolemaide* in *Libya* nefarium adverſus ſanctiſſimam Trinitatem dogma paulò ante vulgaverat, Filii & ipſe Divinitatem oppugnare cœpit. [d] Contra quem prima *Antiochiæ* Synodus eſt habita ſub annum *Chriſti* 260. cui *Firmilianus Cæſarienſis*, *Gregorius Neocæſarienſis*, & ejus frater *Athenodorus* interfuerunt. Sed tum ſubdola tergiverſatione Patrum ſtudia *Paulus* eluſit. Poſtea verò altero in Concilio *Antiochiæ* celebrato damnatus, ac ſede ſua deturbatus eſt; qua cùm cedere nollet, interpellato, qui tum imperabat, *Aureliano*, vi detruſus eſt anno *Chriſti* 270. Tum enim noſtris ab rebus haud alieno erat *Aurelianus* animo; qui biennio poſt, *Chriſti* 272. nona, ut plerique computant, perſecutione graſſatus, innumerabiles Martyres fecit; cui finem *Tacitus* impoſuit, ut [e] *Charitonis Martyris Acta* teſtantur.

[c] Euſ. 7. Hiſt. c. 8. Epiph. Hær. 65.

Paulus Samoſatenus. Sabellius.

[d] Euſ. 7. Hiſt. c. 22. 23. & 24.

Aureliani perſecutio.

[e] Surius 18. Sept.

Eidem ſæculo ſplendorem attulit *Paulus*, Heremitarum ſignifer; qui, *Decio Chriſtianos* inſectante, per occaſionem vitandæ necis, [f] ſpeluncam adiit; in qua ſolitariam vitam amplexus eſt, anno ætatis 23. *Chri-*

S. Paulus Heremita.

[f] Hier. in Paulo.

A 235. Chriſti ad 276. *a* Idem in Chron. *b* Euſ. 7. Hiſt. c. 28. *Plotinus.*

ſti 250. qui annus & *Magnum Antonium* in lucem edidit, ut ex *Hieronymo* colligitur. *Dionyſius* item *Alexandrinus* [a] obiit anno *Gallieni* 12. ait [b] *Euſebius* nec non *Gregorius Thaumaturgus.*

E Gentilibus *Plotinus* Philoſophus ſub initium *Aureliani*, hoc eſt, anno circiter *Chriſti* 270. moritur, ut ex *Porphyrio* in ejus *Vita* colligitur. *Suidas* illum refert ſenem ſub *Gallieno* admodum vixiſſe, atque hujus áuditorem *Amelium* fuiſſe, *Amelii Porphyrium*, hujus *Jamblichum*; *Porphyrium* verò *Aurelio* imperante floruiſſe, & ad *Diocletiani* uſque tempora perveniſſe. Verùm *Eunapius Porphyrii* condiſcipulum, non magiſtrum, facit *Amelium*, una cum *Origene*, & *Aquilino*; ac *Porphyrii* ætatem ad *Aurelianum* ac *Probum* perducit; qua & *Dexippum* Hiſtoricum vixiſſe memorat. *Longinus* præterea inter ſæculi iſtius erudititiſſimos cenſetur; à quo *Porphyrium* inſtitutum, & eo affectum nomine, cùm priùs *Malchus* vocaretur, idem auctor eſt *Eunapius*. Sed & *Zenobia* ad *Græcas* literas magiſtro eodem uſa *Longino* eſt: quem propterea *Aurelianus* juſſit occidi, ut ſcribit *Vopiſcus*.

Longinus.

CAPUT XIV.

De Probo, Caro, Numeriano, Carino, Diocletiano, Maximiano, Conſtantio Chloro, *&* Armentario.

A 276. *Chriſti* ad 304.

Probus. *c* Vopiſc. Victor Eutrop. Idatius in faſtis. Zoſ. 2.

TACITO [c] ac *Floriano*, ejus fratre, mortuis, *M. Aurelius Probus* militari conſenſu ad principatum extollitur anno *Chriſti* 276. è *Pannonia Sirmienſi*, vir omni laude cumulatus: nam & bello præclarus, & incorruptis moribus fuit. Qui ſimul atque renuntiatus eſt *Auguſtus*, in eos milites animadvertit, qui *Aureliano* manus attulerant. Hinc *Gallias* adiens, ſexaginta de Barbaris oppida recuperavit, &

& eorum (1) ſeptingenta millia propemodum occidit. Pacatis *Galliis* recepit *Illyricum*, ac *Getas* populos ſubegit omnes. In Orientem verò profectus *Perſas* bello laceſſivit: iiſque ſuperatis, & expugnatis aliquot urbibus, dum in *Italiam* rediens per *Illyricum* iter faceret, *Sirmii* à militibus eſt occiſus, quos ob nimiam ſeveritatem infenſos habebat, anno *Chriſti* 282. imperii ſeptimo, quem menſibus circiter 4. inchoarat.

A 276. Chriſti ad 304.

Suffectus eſt *Probo* [a] *M. Aurelius Carus*, (2) *Narbonæ* ortus in *Gallia*; qui ſtatim *Carinum* & *Numerianum* filios *Cæſares* creavit, & *Carino* ad tuendas *Gallias* miſſo, cum *Numeriano* contra *Perſas* tendit in Orientem. Ibi ſubacta *Meſopotamia*, ad *Cteſiphontem* uſque progreſſus, ictu fulminis exanimatus eſt anno circiter imperii uno vertente, *Chriſti* 283. *Numerianus* patris obitum ægrè ferens nimio fletu ocularem in morbum incidit, ac, dum in lectica vehitur, *Apri* ſoceri inſidiis oppreſſus eſt anno *Chriſti* 284.

[a] Vopiſc. Victor. Eutr. 9. Zoſim. 2. Oroſius 7. c. 24.

Carus, Carinus, & Numerianus.

[b] *Carinus*, patris fratriſque diſſimilis, ac ſceleribus flagitiiſque contaminatiſſimus, vixit. Nam ab eo probrum nullum abfuiſſe, nullum in eo virtutis ac bonæ mentis veſtigium fuiſſe dicitur. Quamobrem ſummis æquè ac minimis inviſus, aliquanto poſt patris mortem tempore, non magis cum *Diocletiano*, quàm cum publico in ſe odio, luctatus eſt, pervenitque ad annum *Chriſti* 285. hoc eſt, alterum ab eo, quo *Diocletianus* imperare cœpit. Tum enim apud *Margum*, *Mœſiæ* oppidum, à ſuis proditus, ab exercitu *Diocletiani* victus interemptuſque eſt.

[b] Iid.

Carinus.

[c] Anno igitur *Chriſti* 284. *Septembri* circiter menſe, *Diocletianus*, qui antè *Diocles* vocabatur, poſt ex-

Diocletianus.

[c] Victor. Eutrop. 10. Euſeb. Chr. Faſti Siculi. Oroſ. 7. c. 25.

(1) *Septingenta millia.*] Immo Quadringenta millia, ut ſcribit ipſe Probus in Epiſtola ad Senatum apud *Vopiſc.* in *Prob.* c. 15. J. C. R.

(2) *Narbonæ in Gallia.*] In *Illyrico*, non in *Gallia*, natum fuiſſe Carum, & errare *Eutropium* alioſque, docuit *Joſ. Scaliger* Anim. ad *Euſeb.* n. 2298. Patriam vero *Cari* corrupte *Narbonam*, rectius *Naronam* dici oſtenderunt *Salmaſ.* ad *Vopiſc. Car.* c. 4. & *Cellar.* Geogr. Ant. T. 1. p. 398. (N. Ed. 496.) J. C. R.

A 276. Christi ad 304. exſtinctum *Numerianum*, oblatam ab exercitu purpuram accepit, natus in *Dalmatia* obſcuro genere, (fuiſſe quippe libertus *Anulini* Senatoris traditur) ſed militari fortitudine præſtans. Is prima ſtatim concione juravit nulla ſua fraude *Numerianum* occidiſſe, ac ſubinde interfectorem ejus *Aprum* manu ſua peremit: eoque vaticinium illud implevit, quod olim acceperat, tum ſe Imperatorem fore, cùm aprum ſua manu occidiſſet; ex quo in venatu, quoties in aprum inciderat, eum per ſeſe venabulo conficere ſolebat. Tum verò, poſtquam *Aprum* interemit, fatalem ſe denique aprum inveniſſe jactavit.

Poſtea ruſticos in *Gallia* tumultuantes, qui ſe *Bacaudas* nominabant, miſſo *Maximiano Herculio*, compeſcuit anno 285. quo *Cæſar* primùm hic eſt factus. (*Maximianus.*) Nam ſequenti 286. *Auguſtum* eumdem creavit ex *Cæſare Diocletianus* Cal. *Aprilis*, quod ſcribit *Idatius*, ut labantem, quà Barbarorum, quà Tyrannorum graſſatione, Rempublicam fulciret. Quippe ſub idem tempus & *Carauſius* occupatis *Britanniis*, & *Achilleus* in *Ægypto*, purpuram ſumpſerant; & ab Oriente *Narſes* imminebat, *Perſarum* Rex; & à *Quinquegentianis Africa* vaſtabatur; quibus undique ſævientibus procellis aliquot annos jactatus eſt *Romanus* orbis. Ergo [a] anno 7. imperii, *Chriſti* 291. ut omnibus occurreret, duos *Cæſares* creavit *Conſtantium Chlorum*, qui *Claudii* II. nepos per filiam traditur, ait *Eutropius*, & *Galerium Maximianum*, in *Dacia* natum haud procul *Sardica*, qui *Armentarius* cognominatus eſt, quòd armentorum paſtor fuiſſet. (a Idat. — *Cæſares creati à Diocletiano Conſtantius & Galerius Maximianus.*) Hos ut affinitate ſibi jungerent, *Diocletianus Valeriam* filiam *Armentario*, *Maximianus Herculius Theodoram* privignam *Conſtantio* collocavit. Indè quadrifariam partito bello, *Diocletianus* in *Ægyptum*, *Herculius* in *Africam*, *Armentarius* in Orientem, *Conſtantius* in *Britanniam*, profecti ſunt. Ab his omnibus longis & laborioſis expeditionibus *Romanus* pacatus eſt orbis. *Diocletiani* anno imperii 12. labente, *Chriſti* 296. ut in *Chronico* teſtatur *Euſebius*, obſeſſa menſibus octo *Alexandria*, captaque, cum *Ægypto* rediit ad obſequium.

Carauſius ab *Alecto* ſocio poſt annos quàm defecerat

cerat ſeptem interemptus eſt, anno *Chriſti* 293. *Alectus* verò ab *Aſclepiodoto* Præfecto Prætorio poſt annos tres opprimitur, *Chriſti* 296. [a] Ita *Britanniæ* decimo anno recuperatæ, ait *Eutropius*. Eodem tempore & *Quinquegentiani* à *Maximiano Herculio* perdomiti; & *Galerius Armentarius* à *Narſeo* victus, à *Diocletiano* arroganter exceptus, ſequenti [b] anno *Chriſti* 297. acceptam ignominiam ultus eſt, fuſis *Perſarum* copiis, ac *Narſei* conjugibus, ſororibus, liberiſque captis. [c] Ideo revertentem honorificè *Diocletianus* in *Meſopotamia* ſuſcepit.

A 276. Chriſti ad 304.

[a] Eutrop.

[b] Idat.

[c] Eutrop. 9. Victor.

[d] Demum poſt magnificum de tot confectis bellis triumphum *Romæ* ab utroque *Auguſto* celebratum, ambo depoſita purpura eodem die Calend. *Aprilis*, ut auctor eſt *Idatius*, privati facti ſunt, *Diocletianus Nicomediæ*, *Mediolani Maximianus*. Sed ille (1) ſponte, ſive ingraveſcente jam ætate fatiſcens, ſive *Chriſtianæ* rei, cui par opprimendæ non erat, tædio fractus, *Salonas* in hortos ſeceſſit. *Maximianus* auctoritate magis collegæ, quàm voluntate, idem ut faceret, adductus eſt. Id anno 20. *Diocletiani*, *Chriſti* 304. contigit, quo Coſſ. fuere *Diocletianus* IX. *Maximianus* VIII. ut ſcribit *Idatius*; qui & *Auguſtos* eadem hora renuntiatos ait eſſe *Conſtantium Chlorum* & *Galerium Maximianum Armentarium*; *Cæſares* verò duos alios, *Severum* & *Galerium Maximinum*, ſorore *Armentarii* genitum, ut ait *Victor*.

[d] Iidem & Zoſim. Euſeb. 8. Hiſt. c. 13. & in Chron. Oroſ. 7. c. 25.

Diocletianus & Maximianus purpuram ponunt.

Conſtantius ita cum *Galerio Maximiano* Romanorum orbem partitus eſt, ut huic *Illyricum*, *Aſia*, *Orienſque* cederet, *Conſtantio Gallia*, *Italia*, & *Africa*; qui poſtea *Italiam*, & *Africam* collegæ remiſit. Itaque *Maximianus Severum Italiæ*, *Maximinum Orienti* præpoſuit. *Conſtantinus* interim, *Conſtantii Chlori* filius, obſes à patre *Diocletiano* & *Galerio Maximiano* traditus, cùm ab eodem patre repoſceretur, variis à *Galerio* periculis objectus, clamque dilapſus, *Geſſoriacum* ad patrem profugit. Ita ſcri-

(1) *Sponte.*] Immo vero coactus per *Galerium Maximianum*, lachrymabundus depoſuit imperium. Vid. *Lactant.* de Mort. Perſec. c. 18. J. C. R.

A 276. Chriſti ad 304.

ſcriptor quidam anonymus, quem manuſcriptum penes nos habemus.

CAPUT XV.

De Chriſtianæ *Religionis ſtatu ab anno* Chriſti 276. *quo* Probus *eſt exorſus, ad* Conſtantii Chlori *obitum, & initium* Conſtantini, *hoc eſt, annum* 305. *vel* 306. *Ubi de perſecutione* Diocletiani, Donatiſtarum *origine, & pleriſque ſanctitate ac doctrina inclytis.*

Paucis iis annis, quos hoc capite complectimur, maximi in Eccleſia motus exſtiterunt. Ipſo *Probi* Imperatoris exordio, hoc eſt, ſecundo ejus

Manichæi.

anno, *Chriſti* 277. *Manichæorum* hæreſis erupit, ut in *Euſebiano Chronico* legitur. Ubi & ærarum aliquot annis tempus idem notatur, *Antiochenorum*, *Laodicenorum*, (1) &c. Hunc annum, *Probo* & *Paulino* Coſſ. inſcriptum; [a] *Leo* Papa illius præfinit origini. Quo tempore *Archelaus*, *Caſcharæ* in *Meſopotamia* Epiſcopus, ſanctitate & eruditione florens, *Manetis* ſe furori ſtrenuè ac conſtanter objecit.

a Leo. Serm. 2. de Pent. Vide Epiph. Hær. 66. & animadv. noſtras. Cyr. Cat. 6.

Diocletiani perſecutio.

b Vide art. 2. & l. 4. c. 9.

c Apud Sur. Jan. 20.

d Euſ. in Chron. & Hiſt. 8. Oroſ. 7. c. 25.

[b] Sub *Diocletiano* verò gravis, & quanta hactenus non fuerat, in *Chriſtianos* exorta perſecutio eſt, ſub extremum illius imperii tempus. Etſi longè eum ante ſævire in illos cœpiſſe ex *Actis S. Sebaſtiani* colligit *Baronius*: [c] quem anno 2. *Diocletiani* paſſum vult cum *Tiburtio*, *Chromatio*, aliiſque.

Sed vehementius illud exarſit incendium anno ipſo labente *Diocletiani* 18. ſive, ut [d] *Euſebius* putat, 16. quem à Paſchali menſe numerare incipit. Igitur per eos dies, quibus Paſſionis Dominicæ memoria colitur, Imperatores edicto juſſerunt Eccleſias dirui, & ſacros Libros ad incendium tradi: tum ut *Chriſtiani* honoribus functi gradu ſuo deciderent, cæteri capite minuerentur. Innumerabiles ergo pro *Chriſti* fide vario cruciatuum genere conſumpti ſunt, quo-

(1) Tempus Manetis hæreſeos ſtabiliit Quenellus in Notis ad Opera ſancti Leonis.

quorum *Euſebius* nonnullos recenſet; ut *Procopium* apud *Cæſaream Palæſtinæ*, *Alphæum*, *Zacchæum*, &c. paſſim verò Eccleſiaſticis in tabulis illius temporis martyria leguntur; velut *Marci*, & *Marcelliani*; *Coſmæ* & *Damiani* fratrum; *Vincentii*; *Agnetis*; *Luciæ*; *Mauricii*, ac legionis *Thebæorum*. *Marcellinus* item Papa anno *Chriſti* 304. redactis jam in ordinem Imperatoribus, 6. Cal. *Maii* pro *Chriſto* mortem pertulit. Anno quippe perſecutionis altero ambo Imperatores imperio ſe abdicarunt, ait *Euſebius*.

A 276. Chriſti ad 304. *Martyres varii.*

Porro qui metu pœniſve fracti ſacros Libros tradiderunt, *Traditores* in *Africa* vocati ſunt, quod ſemen *Donatiſtarum* ſchiſmatis poſtmodum fuit. [a] Ac primùm *Cyrtæ* in *Numidia* Concilium ab infamibus pleriſque iſto crimine celebratum eſt Epiſcopis, cui *Secundus Tigiſitanus*, Primas *Numidiæ*, præfuit. In eo vitandi cauſa ſchiſmatis *Traditores* recepti ſunt, anno *Chriſti* 303.

Traditores ſemen Donatiſtarum.

[a] Optatus l. 1. Auguſt. 3. contr. Creſc. c. 26.

Neque Martyrum cruore tantùm, ſed eruditione quoque nobilitata eſt Eccleſia. [b] Sub *Probo* enim vixit *Anatolius Laodicenus*, vir doctiſſimus. Sub *Caro* & *Diocletiano Pierius*, *Alexandrinus* Presbyter; *Pamphilus*, qui ſub *Maximino* poſtea paſſus; *Lucianus* eadem perſecutione cæſus; *Methodius*, *Olympi Lyciæ*, ac deinde *Tyri*, Epiſcopus, qui ſub *Diocletiano* martyrium obiit; alii ſub *Decio* & *Valeriano* putant, ut refert *Hieronymus*. Sed prius placet; quandoquidem & contra *Porphyrium*, & contra *Origenem* ſcripſit; quorum ille ad *Diocletianum* uſque pervenit; hic *Decio* ſupervixit: *Arnobius*, qui ſub *Diocletiano Siccæ* Rhetoricam docuit, & *Chriſtianus* poſtea factus eſt; ejusque diſcipulus *Lactantius*. Ex Gentilibus Poetæ ſub *Caro* & *Diocletiano* celebrati ſunt *Calpurnius Siculus*, & *Nemeſianus*; Hiſtorici *Lampridius*, *Capitolinus*.

Viri docti & pii.

[b] Euſeb. Chron. Hieron. de Script.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER SEXTUS,

In quo Anni continentur ab 304. *Chriſti* ad 491.

CAPUT. I.

De Conſtantio Chloro, *& ejus filio* Conſtantino, Licinio, *& horum inter ſe bellis, deque Indictionum origine.*

A 304. *Chriſti* ad 337.

Part. 2. l. 4. c. 10.

[a] Idatius in faſt.
[b] Eutrop. l. 10. Victor Schotti, & in Cæſ. Oroſ. 7. c. 25. Zon.
[c] Victor Schotti. Anonymus ſcriptus.
Conſtantius Chlorus.
[d] Victor Schotti. Eutr. 10. Euſ. 1. de Vita Conſt. & in Chron. Oroſ. 7. c. 25. Zonar.

DIOCLETIANO & *Maximiano* ſponte privatum ad genus vitæ redactis anno *Chriſti* 304. eodem anno, ac die, hoc eſt, Cal. *Aprilis*, ut auctor eſt [a] *Idatius*, *Julius Conſtantius Chlorus*, & *Galerius Maximianus Armentarius*, è *Cæſaribus* [b] *Auguſti* & Imperatores facti ſunt; quorum ille *Galliis* & *Britanniis* contentus fuit, hic *Romanum* reliquum poſſedit orbem, cui adminiſtrando cùm ſolus intentus eſſe non poſſet, curam illius cum duobus partitus eſt, *Severo* & *Galerio Maximino*, in *Illyrico* natis; hoc verò ſororis filio. Quos etiam *Cæſares* creavit [c] eodem, quo *Conſtantinus Cæſar* eſt appellatus, tempore; hoc eſt, anno 305. vel 306. *Severo Italia*, *Oriens Maximino*, permittitur. *Maximianus* in *Illyrico* reſedit.

Conſtantius Chlorus, vel uno tantùm anno, vel biennio, ut pleriſque placet, *Auguſta* dignitate potitus eſt; [d] atque *Eboraci* in *Britannia* diem obiit. Miti

Miti ac civili fuit ingenio, planèque liberalis; [a] qui neque contra *Chriſtianos* quæſtionem haberi paſſus eſt, & quos ejus profeſſionis in comitatu ſuo eſſe ſciret, cæteris antetulit. [b] Ad hunc *Bononiæ*, ſive *Geſſoriaci*, degentem *Conſtantinus* accurrit, *Galerii Maximiani* inſidias veritus: in ejuſque complexu paulò poſt *Eboraci* moritur *Conſtantius*, anno, ut vulgò ferunt, *Chriſti* 306. quo ſextum Conſules erant *Chlorus* & *Armentarius*, [c] *Jul.* 25. auctore *Socrate.*

A 304. Chriſti ad 337.
[a] Euſ. 1. de Vita Conſt. Sozom. 1. c. 7.
[b] Vict. Anonym. Zonar.
[c] Socr. 1. c. 1.

Ex hoc anno *Conſtantini* procedit initium, etſi *Cæſaris* contentus appellatione [d] ſequenti anno *Auguſti* ab *Maximiano* ſocero nomen accepit. Natus tunc erat annos 32. vel 33. quod ex mortis illius tempore poſt intelligetur. Ortus itaque eſt anno circiter 273. ex *Helena Bithyna*, quam concubinam [e] plerique fuiſſe dicunt: [f] *Ambroſius* ſtabulariam: alii legitimam, ſed obſcuriore loco natam, conjugem. [g] *Zonaras* in incerto rem reliquit.

Conſtantinus.
[d] Paneg. Conſt. & Maximi. dictus.
[e] Hier. Chron. Zoſim. l. 2. Oroſ. 7. c. 25. Chron. Alex.
[f] Ambr. de fun. Theod.
[g] Zonar. To. 3.

[h] At *Romæ*, ubi *Conſtantini* allatæ ſunt imagines, *Maxentius*, *Herculii* filius, à Prætorianis militibus ſubitò Imperator acclamatus eſt: qui initio, populi demerendi gratia, [i] *Chriſtianis* favere viſus eſt, ac perſecutioni modum adhibuit; at mox in omni ſe crudelitatis ac flagitii genere volutavit. [k] Contra hunc *Galerius Maximianus Severum Cæſarem* miſit; qui deſtitutus à ſuis *Ravennam* fugit. *Galerius Romam* cum exercitu petens, fruſtraque *Maxentium*, generum ſuum, per legatos hortatus, ut precibus potiùs, quàm armis, mereretur imperium, fœdè & ipſe deſertus à ſuis, in *Illyricum* abiit; [l] ubi *Licinium Cæſarem* conſtituit anno *Chriſti* 307. [m] Quo *Herculius* ad ſpem evectus imperii reſumendi, quo invitus ceſſerat, è *Lucania Romam* revertit; *Diocletianum*que, *Carnunti* in *Pannonia* degentem, (non *Carnuti* in *Celtica*, ut malè narrat *Zoſimus*) vel, ut *Victor* ſcribit, *Salonæ*, idem ut faceret litteris hortatus eſt, quod ille renuit. [n] Poſtea *Severum* perjurio deceptum, & *Ravennâ* retractum, captivi habitu in urbem perduxit, & in *Appia* via triceſimo ab Urbe milliario jugulavit, eodem anno 307. ut confirmat *Idatius*. *Herculius*, *Maxentio* filio ſuo inſidias ſtruens, *Roma* pellitur,

Maxentius.
[h] Eutr. 10. Victor. Euſeb. 8. Hiſt. c. 14. & de Vita Conſt.
[i] Euſ. 8. Hiſt. c. 14. Optatus l. 1.
[k] Victor Schotti. Eutrop. 10. Anon. Zoſim. 2.
[l] Eutr. 10. Vict. Schot.
[m] Eutr. 10. Vict. Epit. Oroſ. 7.
[n] Anon. Zoſ. 2. Vict. Schot. Oroſ. ib.

tur, & ad *Conſtantinum* fugit in *Gallias*; [a] cui *Fauſtam* filiam in matrimonium dedit cum *Auguſti* appellatione.

Anno deinde 308. quo *Herculius* X. & *Armentarius* VII. Conſules ponuntur, [b] *Licinio Carnunti* Imperatore creato, Idib. *Novembris*, ut ſcribit *Idatius*, [c] quatuor ab *Auguſtis* Reſpublica regi cœpit, *Conſtantino* & *Maxentio*, *Auguſtorum* filiis, *Galerio Maximiano* & *Licinio*, novis hominibus. [d] *Herculius* anno 310. dum adverſus generum ſuum *Conſtantinum* nefaria molitur, re per *Fauſtam*, ejus filiam, detecta, *Maſſiliam* fugiens pœnas ibi perfidiæ luit. De tempore fidem facit *Idatius*. [e] *Galerius Maximianus* ſequenti anno fœdo morbo conſumptus eſt, [f] octavo ſuo Conſulatu; quem *Maxentius* gener [g] inter Divos adſcripſit.

[h] Anno 312. *Conſtantinus*, cœleſti crucis oſtento contra *Maxentium* animatus, & *Alpes* transgreſſus, victis ad *Veronam* illius ducibus, eumdem non longè ab Urbe ſuperavit: [i] qui per pontem, quem *Tiberi* impoſuerat, raptim properans, ejus ruina oppreſſus, ac demerſus periit. Caput ejus *Romæ* ac per *Africam* circumlatum eſt; quod *Nazarius* in *Panegyrico* dixit.

Ordinatis in Urbe rebus, [k] *Conſtantinus*, in *Germaniam* profectus, *Mediolani* ſororem *Conſtantiam Licinio* collocavit anno 313. & eodem *Galerius* [l] *Maximinus*, *Chriſtianorum* carnifex, contra ambos Imperatores ſtolidè bello ſuſcepto, in *Illyriis* ab *Licinio* victus, in *Aſiam* aufugit, & apud *Tarſum Ciliciæ* horrenda morte conſumptus eſt. Nec diuturna inter ambos Principes concordia fuit. [m] His enim quartum Conſulibus, ut *Idatius* refert, anno *Chriſti* 315. rupto fœdere, ad *Cibalim* primo, quod eſt *Pannoniæ* oppidum, 8. Id. *Octobris*, deinde in campo *Mardienſi* pugna facta eſt. Utrobique fuſi fugatique *Liciniani*. Tandem reconciliata pace de integro diviſum eſt imperium. Interim *Salonæ Diocletianus* obiit 3. Non. *Decembris*, ait *Idatius*.

[n] Anno 324. cùm *Licinius* adverſus *Conſtantinum* rurſus arma cepiſſet, cauſatus illum ultra limites ſuos in alienam ditionem erupiſſe, (quamquam *Gothos*,

A 304. Chriſti ad 337.

a Paneg. Conſt. & Max. Eutrop. 10. Zoſim. 2.
b Hier. Chron. Idat. faſt. Vict. Schot.
c Eutr. 10.
d Eutr. cæteri.
Maximiani mors.
e Euſ. 8. Hiſt. c. 17.
f Euſ. & Idat. Faſt.
g Vetus Inſcr. Nummi apud Baron. Ann. 306.
h Vide Part. 2. l. 4. c. 10.
Maxentii clades.
i Euſ. 1. de Vita Conſt. c. 22. & 9. Hiſt. c. 9. Zoſim. 2. Vict. Schot. Eutrop. 10.
k Zoſim. 2. Eutrop. 10.
l Euſ. 8. Hiſt. c. 9. & 10. Zoſim. l. 2. Eutr. 10. Vict. Schot. Oroſ. 7 c. 28.
m Iidem Auct.
n Anonym. Zoſim. 2. Euſ. 1. de Vita Conſt. &c.

thos, *Thraciam Mœſiam*que populantes, neceſſario propulſarat) prope *Hadrianopolim* maximam cladem accepit, Non. *Julii*, (quod *Idatius* adnotat) cæſis millibus 35. cùm 150. millia peditum haberet, equitum 15. millia. Inde *Byzantium* ſe proripiens denuo pugna navali vincitur. Ac demum noviſſimo ad *Chalcedonem* prælio debellatus in victoris poteſtatem venit; à quo vitam, interpoſita conjuge, ſorore *Conſtantini*, pactus, ac *Theſſalonicam* relegatus, ſequenti [a] anno 325. quòd novas res moliretur, in eadem urbe peremptus eſt. Hic finis civilium armorum fuit.

A 304. Chriſti ad 337.

[a] Idat. *Licinii mors.*
[b] Oroſ. 7. c. 28.
Criſpus occiditur.
[c] Amm. 14.
[d] Zoſim. 2.
[e] Idat. Faſt. Hieron. in Chron.
[f] Hieron. in Chron. Zoſim. 2. Socr. 1. c. 16. Vide 11. de Doct. Temp. c. 42.
Conſtantinopolis exſtructa.
[g] Hieron. in Chron. Anonym. Idatius.
[h] Synod. Arimin. ap. Socrat. 2. c. 37. Euſ. 4. de Vita Conſt. Hieron. in Chron. Ambr. Orat. in fun. Theod. Socr. Theod. Sozom.
[i] Perron. in Relp. p. 239.
[k] Vide 11. de Doct. Temp. c. 39. & ſeq.

Hoſtili perfunctum metu *Conſtantinum* domeſtici turbines excepere. [b] *Criſpus Cæſar*, ex priori conjuge *Minervina* ejus filius, egregia juvenis indole, cùm in ſuſpicionem tentati cum noverca ſtupri veniſſet, *Polæ* in *Iſtria*, ut ſcribit [c] *Ammianus*, occiditur. *Romæ* [d] *Zoſimus* id factum aſſerit. Annum [e] vero *Idatius* indicat, qui eſt *Chriſti* 326. Nec diu innocentis ultionem diſtulit Deus; quippe conſequens annus *Fauſtæ*, quæ privignum accuſarat, necem attulit; quam falſi compertam *Conſtantinus* balnei calore juſſit occidi.

[f] Eo Imperatore *Byzantium* inſtauratum eſt, ac pænè totius orbis locupletatum ſpoliis, ſic ut *Romam* exæquaret, cum imperii ſede conditoris nomen accepit. Eam V. Id. *Majas* anno 330. dedicatam prodit in *Faſtis Idatius*. Lege autem lata, & in lapideam columnam inciſa, *novam Romam* appellari juſſiſſe *Socrates* refert.

[g] *Sarmatis* poſt hæc ſubactis, ac per varia *Romani* imperii loca diſtributis, quarto poſt anno, qui erat *Chriſti* 337. ipſo Pentecoſtes die moritur *Conſtantinus* in ſuburbano *Nicomediæ*; ubi paulò ante mortem baptizatum eſſe [h] plerique Veterum affirmant; quibus [i] Cardinalis *Perronius* nuper adſtipulatus eſt, dum poſt *Nicænam* Synodum baptizatum ab *Euſebio Nicomedienſi Conſtantinum* aſſeruit.

[k] Indictionum originem vulgò *Conſtantini* ætate prodiiſſe putant, ejusque anno 6. *Chriſti* 312. Sed ego, qui ſic ſentiunt, divinare eos arbitror, non certum dicere; nam nullum idoneum teſtem citant.

Apud

A 334. Chriſti ad 337.

Apud [a] *Ambroſium* fit ejus mentio verbis iſtis: *Indictio enim Septembri menſe incipit.* Et in [b] *Cod. Theod. Valentiaca Indictio* nominatur. Antiquiorem his Auctorem, qui quidem exploratæ ſit fidei, non facilè reperias. Undè porrò *Indictionis* vox manaverit, quæque ſit ei ſubjecta notio, non magis perſpicuum eſt hactenus. Illud inter doctos convenit, *Indictiones* nihil aliud eſſe, quàm præſtationes & tributa, quorum canon, id eſt, modus, quotannis indicebatur. Sed cur ſpatio 15. annorum, quot orbis Indictionum colligit, finiri placuerit, & qua de cauſa, quove tempore primùm id uſurpari cœperit, cùm multæ multorum conjecturæ ſint, nulla ſatis probabilis adfertur. Eſt autem Indictionis uſus triplex. Nam alia Calendis ab *Septembribus* proficiſcitur, eaque *Conſtantinopolitana* dicitur: alia ab 8. Cal. *Octobris*, quæ *Cæſarea* vocatur. Harum utra ſit vetuſtior, nondum mihi conſtat. Tertia *Pontificia*, ſeu *Romana*, nominatur, quæ in *Pontificiis* diplomatibus adhibetur, & à Cal. *Januariis*, quæ priores duas illas epochas ſequuntur, ſumit exordium.

[a] in Epiſt. ad Epiſc. Æmiliæ.
[b] Leg 9. Cod. de Indul.

CAPUT II.

De rebus Eccleſiaſticis, quæ Conſtantino *Imperatore contigerunt; perſecutione* Maximiani; Donatiſtarum *ſchiſmate;* Arianorum *hæreſi; &* Nicæna *Synodo. Tum de viris pietate ac literarum ſcientia claris.*

CHRISTIANI nominis vexationem à *Diocletiano* cœptam, poſt ejus & *Herculii* receſſum, propagavere *Galerius Maximianus*, & alter *Galerius Maximinus. Conſtantinus* verò, qui *Gallias* obtinebat, non modò *Chriſtianorum* abſtinuit ſanguine; ſed illos etiam habuit in pretio. [c] Præ cæteris in Oriente bacchatus eſt *Maximinus*, qui innumerabiles Martyres occidit. Eximii fuere *Pamphilus*, *Cæſarienſis* Presbyter eruditiſſimus; *Procopius* in eadem urbe paſſus; *Petrus Alexandrinus* Epiſcopus, qui *Arium* ob ſchiſma *Meletii* à communione ſubmovit; [d] *S. Po-*

[c] Euſeb. Hiſt.

Martyres ſub Maximino.

[d] Pallad. Laus. c. 1.

Potamiena Alexandrina; *Lucianus Nicomediæ*, &c. Quin etiam [a] juſſu *Maximini* deteſtandus quidam liber ſub *Actorum Pilati* nomine vulgatus eſt, in quo multa de *Chriſto* nefaria continebantur. Nec minùs *Romæ* graſſabatur *Maxentius*. Modum crudelitati *Conſtantinus* victor adhibuit; cujus auſpiciis & favore dilatata *Chriſti* Religio longiùs ſe *Romanis* finibus extendit.

A 304. Chriſti ad 337.
[a] Euſ. 9. Hiſt. c. 4.

Licinius [b] poſtea, hoſtis ex fautore factus *Chriſtiani* nominis, non paucos & ipſe Martyres dedit, quos inter egregia fortitudine memorantur 40. milites, qui in *Cappadocia* frigore enecti ſunt; *Baſilius*, *Amaſeæ* Epiſcopus, & alii, donec à *Conſtantino*, *Licinio* interfecto, pax eſt reddita.

[b] Euſ. in Vita Conſt. Chron. Socrat. 1. c. 8. Oroſ. 7. c. 22.

Dum ferro ac flammis in Eccleſiam tyrannicus exardet furor, domeſtica quoque illam tempeſtas exercuit. Nam duo præſertim ſchiſmata ſub *Conſtantini* & *Maxentii* exordium nata feruntur; *Donatiſtarum* in *Africa*; *Meletianum* in *Ægypto*. Prius his de cauſis conflatum eſt.

[c] *Lucilla* fuit *Carthagine*, *Hiſpana* mulier, præpotens & factioſa, quæ, à *Cæciliano* Archidiacono reprehenſa, ulciſcendi ſui occaſionem captabat. Fortè accidit, ut *Menſurius*, *Carthaginenſis* Epiſcopus, à *Maxentio Romam* evocatus, ſenioribus quibuſdam Eccleſiæ vaſa commendaret. Quo mortuo *Cæcilianus* in ejus locum ordinatus eſt à *Felice Aptungitano*; qui cùm ab iſtis depoſitum repeteret, hi communionem ejus averſati ſunt, iiſque ſe *Lucilla* conjunxit. Hæc origo fuit *Donatiſtarum*, qui ab *Donato* à *Caſis* nigris, præcipuo ſchiſmatis auctore, à quo *Majorinus* ordinatus eſt, nomen adepti ſunt; etſi ab altero cognomine *Donato*, qui *Majorino* ſuffectus eſt, appellari ſe poſtea maluerunt. [d] *Maxentio* ſublato, cum *Donatiſtæ Conſtantinum* interpellaſſent adverſus *Cæcilianum*, quem à traditore *Felice* ordinatum aſſerebant, Imperator *Melchiadi*, *Romano* Pontifici, & aliis Epiſcopis, quorum tres erant *Gallicani*, cauſam commiſit. A quibus anno 313. damnati ſunt ſchiſmatici cum eorum principe *Donato*. At hi in *Africa* denuo tumultuantes, & ab *Æliano* Procoſ. iterum condemnati, ad Imperatorem provocant. Cujus

[c] Opt. 1. Aug. 3. cont. Parm. & in Brevi. & alibi. Tom. 7. parte 1.

Donatiſtarum hiſtoria.

[d] Optat. 1. Aug. Ep. 68. 162. 165. & alibi paſſim. Vide Tom. 1. Conc. Gall. & Euſ. 10. Hiſt. c. 5.

A 304. Chriſti ad 337.

jus mandato *Arelate* in Synodo cauſa illorum denuò diſceptata eſt, & ſecundum *Cæcilianum* dicta ſententia anno 314. *Voluſiano* & *Aniano* Coſſ. Cùmque nihilominus *Conſtantinum* iterum appellaſſent, *Romam* primùm, deinde *Mediolanum* venire juſſi, ibi poſtremò damnati ſunt, addita exilii pœna, quam idem poſtea *Conſtantinus* remiſit.

[a] Athan. Apol. 2. Socr. 1. Sozom. 1. Theod. 1. c. 9.

Alterum ſchiſma *Meletianorum* fuit. [a] Auctor ejus *Meletius*, *Lycopolitanus* Epiſcopus, qui à *Petro*, *Alexandrino* Epiſcopo, propter crimina, tum quòd idolis ſacrificaſſet, exauctoratus, ab eo deſcivit. Natum illud eſt eodem, quo *Donatiſtæ*, tempore.

[b] Athan. paſſim Socr. 1. 28 Sozom. 1. 25. Theod. 1. c. 30. Epiph. Hær. 69.

Arius.

Ex ea factione prodiit [b] *Arius*, *Alexandrinus* Presbyter, qui contra Dei filium impiam hæreſim effudit; ob quam ab *Alexandro* Epiſcopo ejectus Eccleſia, patronos ſibi quæſivit *Euſebium Nicomedienſem*, & alterum *Cæſarienſem* Epiſcopos, cum pluribus aliis. Quod incendium fruſtrà per literas perque legatum *Hoſium* conatus reſtinguere *Conſtantinus Nicænam* denique Synodum haberi juſſit anno 325. cui interfuere 318. Epiſcopi.

[c] Athan. Apol. 2.
[d] Hier. contr. Lucif.
[e] Gelaſ. l. 2. c. 36.
[f] Socrat. Trip. 2. c. 15.

Ab hac *Ariana* damnatur hæreſis, & de Paſchate celebrando controverſia dirimitur. [c] *Arius*, nec non octo partium ejus Epiſcopi, *Nicænæ* aſſenſi fidei ſuſcepti ſunt, ut ſcribit [d] *Hieronymus*; *Arius* quidem ea lege, ut ne *Alexandriam* rediret; [e] cujus quidem cremari libros, [f] ejus verò fautores dogmatis *Porphyrianos* dici *Conſtantinus* edixit. Quòd autem in illa omni actione præcipuas ſibi partes vindicarat *Athanaſius*, *Alexandri*, Epiſcopi *Alexandrini*, Diaconus, omnium in ſe *Arianorum* convertit odia;

[g] Theod. l. 1. c. 26.

[g] atque quinto poſt Concilium menſe, mortuo *Alexandro*, in ejus ſubſtitutus eſt locum; neque, ut *Arium Alexandriam* redire pateretur, precibus ullis ac minis ab eo impetrari potuit. Ob id *Meletianorum* &

[h] Athan. Apol. 2. Socrat. 1. Theod. Sozom. 1. 25. Ruff. 1.

Athanaſii vexatio.

Arianorum calumniis exagitatus, [h] demùm in famoſo illo apud *Tyrum* conventiculo falſis criminibus damnatus eſt anno 335. cumque ad imperatorem *Conſtantinopolim* veniſſet, novis inimicorum fraudibus apud illum in ſuſpicionem adductus, *Treverim* relegatur anno 336. *Arius* communionem ab *Alexandro*, *Conſtantinopolitano* Epiſcopo, per vim extorquere

re

re conatus, dum ad Eccleſiam properat, infamem vitæ exitum habuit.

[a] Imperante *Conſtantino*, *Helena*, ipſius mater, crucem Domini *Hieroſolymis* reperit, [b] ac baſilicas erexit duas; *Conſtantinus* unam in ipſa urbe magnificentiſſimam.

In *Perſide Sapores Chriſtianos* vexat, & *Acepſimam*, [c] *Aïthalem*, alioſque plurimos interficit, quem literis ad eum datis mitigare Imperator ſtuduit. [d] In *India* porro *Frumentius*, *Tyrius* Philoſophus, *Chriſti* propagavit fidem; & eodem, ab *Athanaſio* factus Epiſcopus, rediit, circa annum 327. quando & *Iberos*, *Chriſtianæ* cujuſdam captivæ opera, Euangelii lux afflavit. Ut autem ſecundo curſu *Chriſtiana* res procederet, quamplurimis ei legibus pius Imperator conſuluit: [e] quarum una fuit inſignis, ut Epiſcoporum ſententiæ in civilibus etiam cauſis ratæ eſſent, lata anno 314. Immunitatem quoque Clericis alia lege conceſſit. [f] Tum Hæreticos conventus habere prohibuit, ædeſque illorum dirui, & Catholicis attribui juſſit.

[g] Synodi præterea variis in locis habitæ Eccleſiaſticam ſanxere diſciplinam, præſertim *Ancyrana*, cui *Baſilius Amaſeæ* Epiſcopus ſubſcriptus legitur, is qui ab *Licinio* mori juſſus eſt; & *Gangrenſis*, incertum quo anno.

Nec minùs ſanctitatis & doctrinæ ferax illa ætas fuit. Præter eos, quos ſparſim attigimus, illuſtri pietate commendantur eorum plerique, qui in Synodo *Nicæna* convenerunt; uti *Nicolaus*, *Myrenſis* Epiſcopus; [h] *Spyridio*, *Trimithuntis* in *Cypro*; *Euſtathius Antiochenus*; *Paphnutius Thebarum*; innumerabiles alii. *Rhæticus* item *Auguſtodunenſis* inter doctos habitus eſt; qui cum *Melchiade* judex ab *Conſtantino Donatiſtis* eſt datus. *Arnobius* ad hæc ex *Siccenſi* Rhetore, ac Gentili, *Chriſtianus* anno 20. *Conſtantini* factus ſcribitur ab *Hieronymo* in *Chronico*. Ego longiùs infra tempus ſuum ab illo poſitum arbitror. Nam libros adverſus Gentes, pignus quoddam ſeriò ſuſceptæ *Chriſtianæ* pietatis, obtuliſſe dicitur: at illos ſævientibus adhuc perſecutoribus ſcripſit, ut ex iis perſpicuè colligitur. Tum in ſecundo teſtatur, ab Urbis conditæ primordio annum agi 1050. qui ex *Varronis* calculo incidit in *Chriſti* 297. pau-

A 304. Chriſti ad 337.
[a] Ruf. 1. c. 8. Socr. 1. 17. Sozom. 2. 1. Ambr. de fun. Theod. Pauli. ep. 11. Sever. Sulp. l. 2.
[b] Euſ. 3. de Vita Conſt.
[c] Iid. & Theophan. Cedren.
[d] Ruf. l. 1. c. 9. Socr. 1. c. 15. Theod. 1. c. 23. Sozom. 1. c. 23.
[e] L. 1. Cod. Theod. de Epiſc. Jud. L. 2. Cod. de Epiſc.
[f] Euſ. 3. de Vita Conſt. c. 61. Sozom. 2 c. 32.
[g] To. 1. Conc.
Illuſtres viri.
[h] Socr. 1. c. 10. & 11.

A 304. Chriſti ad 337. paulò ante *Diocletiani* perſecutionem. Omninò ſub *Diocletiano* ſcripſit *Arnobius*. Sed & *Lactantius*, *Criſpi Cæſaris* magiſter, ei ſuperſtes vixit, vir omnium, ait *Hieronymus*, ſuo tempore eruditiſſimus, [a] ſed adeo pauper, ut plerumque etiam neceſſariis indiguerit. Poetica *Juvencus* excelluit, *Hiſpanus* Presbyter, & *Publius Optatianus Porphyrius*, qui Panegyricum moroſi literarum artificii *Conſtantino* dicavit. *Nazarius* in *Galliis* & *Patera* Oratores inſignes exſtiterunt.

[a] Hier. in Chron.

CAPUT III.

De Conſtantini M. *filiis*, *&* *ſucceſſoribus*, *maximè* Conſtantio, *deque* Gallo Cæſare, Vetranione, *ac* Magnentio *Tyrannis*, *&* *de bellis* Perſicis.

A 337. *Chriſti* ad 361.

CONSTANTINUS ex *Fauſta*, *Maximiani* filia, liberos tres imperii reliquit hæredes, qui & *Romanum* orbem inter ſe partiti ſunt. [b] *Conſtantinus* natu maximus *Gallias*, & quicquid trans *Alpes* erat, ſortitus eſt. *Conſtans* minimus natu *Romam* & *Italiam*, *Africam*, *Siciliam* inſulaſque reliquas, *Illyricum*, *Thraciam*, *Macedoniam*, & *Græciam*. *Conſtantius*, inter ambos medius, à freto *Propontidis Aſiam* & *Orientem*, cum *Ægypto*.

[c] Habuerat *Conſtantinus*, horum pater, fratres duos, *Conſtantium*, *Juliani* patrem, & *Dalmatium*; alii *Anabalianum* vocant. Hujus filii erant duo, *Dalmatius*, qui *Cæſar* anno 335. factus dicitur in *Faſtis Idatii*, ac *Cenſor* nominatur apud [d] *Socratem*: & *Anabalianus*, vel *Annibalianus*, quem Regem Regum, & *Ponticarum* gentium *Conſtantinus* eſſe juſſerat, ut Anonymus refert. Unde & ab [e] *Ammiano* Rex appellatur.

Conſtantini filiorum initia cruenta. Quos omnes ſtatim poſt *Conſtantini* obitum militaris oppreſſit ſeditio, incitante vel diſſimulante *Conſtantio* Imperatore. Cum his etiam *Optatus Patricius*, novo & ab *Conſtantino* excogitato titulo, & *Abla-*

[b] Victor. Zoſim. 2. Ruf. 1. c. 15.

[c] Socr. l. 2. c. 1. Zoſim. 2. Victor. Eutrop. Anon.

[d] Lib. 1. c. 27.

[e] Amm. lib. 14.

Ablavius, Præfectus Prætorio, trucidati. Tum *Conſtantii*, fratris *Conſtantini*, filius, *Galli* & *Juliani* frater; quod *Julianus* ipſe teſtatur ad S. P. Q. Ath. ſcribens. *Gallum* ægritudo, *Julianum* tenera ætas (erat enim quinquennis) vix neci ſubtraxit. His parricidalibus auſpiciis imperium iniere fratres tres, quos inter haud diu concordia tenuit. [a] Quarto poſt mortem patris anno, *Chriſti* 340. *Conſtantinus Conſtanti* fratri bellum movens, in ejuſque fines irrumpens, interfectus eſt prope *Aquilejam*. *Conſtans* ipſe poſt annos decem, *Chriſti* videlicet anno 350. ineunte, ut ex [b] *Idatio* colligitur, à *Magnentii* duce *Gaiſone*, prope *Pyrenæos*, in caſtro, cui *Helenæ* nomen eſt, occiditur, annos natus 30. ut in *Chronico* ſcribit *Hieronymus*. Etſi *Aurelius Victor* 27. tribuat. [c] Cujus morte cognita, *Vetranio*, Magiſter militum, in *Pannonia* apud *Murſam*; *Nepotianus*, *Eutropia*, *Conſtantii* ſorore, natus, *Romæ* imperium arripiunt, ille Calend. *Maii*, hic 3. Non. *Junii*. [d] *Vetranio* octavo pòſt menſe, nempe 8. Calend. *Januarii* in ordinem redactus, privatam vitam coluit. *Nepotianus* viceſimo octavo die ab *Magnentii* ducibus oppreſſus eſt. [e] Cum *Magnentio* periculoſiùs certatum eſt 4. Calend. *Octobris*, auctore *Idatio*, ad *Murſam* in *Pannonia*. Victus primo impetu *Conſtantii* exercitus, poſtea ſuperior fuit; eoque prælio ingentes *Romani* vires imperii conſumptæ ſunt. Id anno 351. accidit. [f] Poſt biennium, *Chriſti* ſcilicet 353. deſperatis rebus, apud *Lugdunum* in *Gallia*, 3. Id. *Auguſti*, *Magnentius* ſibi mortem attulit, *Decentius*, ejus frater, apud *Senonas* 15. Cal. *Septembris*.

A 337. Chriſti ad 361.

[a] Eutrop. 10. Socr. 2. c. 5. Zoſim. Victor. Idat.

Conſtantinus junior occiſus, tum Conſtans.

[b] Socr. 2 c. 6. Sozom. 4. 1.

[c] Iidem.

[d] Idat. Julianus Orat. 1. & 2.

[e] Victor. Socr. 2. c. 32. Sozom. 4. c. 7. Oroſ. 7. c. 29.

[f] Idat. Socr. l. 2. c. 32. Zoſim. Vict. Eutrop. &c.

[g] *Gallus*, *Cæſar* à *Conſtantio* creatus anno 351. & Orienti præpoſitus, dum ſumma poteſtate per vim ac libidinem abutitur, ab *Conſtantio* accitus, in *Illyrico* juſſu ejuſdem morte eſt affectus. [h] *Julianus*, ejus frater, interventu *Euſebiæ*, uxoris *Conſtantii*, ſervatus, & *Athenas* ſtudiorum cauſa miſſus eſt. [i] Pòſt anno 355. *Cæſaris* dignitate eſt auctus, data in matrimonium *Helena*, ſorore Imperatoris, & *Galliis* præpoſitus, quò cùm perveniſſet, multa contra *Germanos*, *Francos* & *Alemannos* egregiè geſſit. Horum Regem *Chonodomarum* vinctum *Romam* ad *Conſtan*-

Gallus Cæſar.

[g] Amm 14. Idat Socr. 2. c. 34. Vict. Eutr. 10. Zoſim. 2.

[h] Julian. Orat. 3. &c.

[i] Amm 15. Zoſim. 3. Vide Ep. Jul. ad S. P. Q. A.

Julianus fit Imperator.

A 337. Chriſti ad 361.

tium miſit. Cujus ſecundis rebus invidens *Conſtantius* milites ab eo abſtrahere, & in Orientem contra *Perſas* tranſportare ſtuduit. [a] At illi *Julianum Lutetiæ Pariſiorum Auguſtum* ſalutarunt, *Conſtantio* interim bellum contra *Perſas* apparante: quo utcumque terminato, vel dilato, cùm adversùs *Julianum* ulciſcendi cupidus advolaret, 3. Nonas *Novembres* prope *Tarſum* obiit *Mopſucrenis*. [b] *Victor* anno ætatis 44. mortuum eſſe *Conſtantium* ait, imperii 39. *Auguſtum* fuiſſe 24. *Eutropius* anno ætatis quinto & quadrageſimo, imperii quinto & triceſimo deceſſiſſe refert. At *Ammianus* vitæ & imperii ſupra annos 40. paucos dies attribuit. Sub mortem baptizatus eſt ab *Euzoio*, *Ariano* Epiſcopo, ut ait [c] *Socrates*. Sane [d] *Lucifer*, *Calaritanus* Epiſcopus, illum admonebat, per *Athanaſium*, ſive Coëpiſcopos ejus, ſalutarem conſequi baptiſmum.

[a] Amm. Hier. in Chron. Idat. Zoſim. Socr. l. 3 c. 1. &c. ſupr. cit
Conſtantii mors
[b] Vict. Epit. de Conſt. vide Part. 2. l. 4. c. 11.
[c] Socr. l. 2. c. 46.
[d] Lucif. l. 1. pro S. Athan.

Eo imperante ter à *Sapore Niſibis* eſt obſeſſa, ut ſcribit *Rufus*. [e] Primùm ſtatim poſt *Conſtantini* mortem anno 338. duobus ferè menſibus obſidione vallata eſt, cùm *Antiochiæ Conſtantius* eſſet; [f] ubi & à *S. Spyridione*, *Trimithuntis* Epiſcopo, morbo levatus eſt. Secundo anno 350. cùm adverſus *Magnentium* ab Oriente profectus eſſet *Conſtantius*. Eo enim abſente *Saporem* iterum aggreſſum eſſe, teſtis eſt [g] *Julianus*: atque hæc obſidio quadrimeſtris fuit, ac *S. Jacobi* Epiſcopi precibus ſoluta eſt, & immiſſo culicum agmine fugati ſunt Barbari. Tertiò, cùm jam *Cæſar* eſſet *Julianus*, ac *Francos*, *Salios*, *Quadoſ*que viciſſet, ab eoque *Conſtantius* legiones duas repeteret. Ita anno 360. obſeſſa videtur *Niſibis*, quando eam urbem *Lucillianus* ſtrenuè defendit, ut auctor eſt [h] *Zoſimus*.

[e] Hieron. in Chron.
[f] Metaphr. 12. Sept.
[g] Julian. Orat. 1. Theod. Hiſt. lib. 2. c 30. & in Philoth.o.
[h] Zoſim. 3. Notæ noſtræ ad Jul. p. 281.

C A-

A 337. Chriſti ad 361.

CAPUT IV.

De Eccleſiaſticis rebus Imperatore Conſtantio, *variiſque Conciliabulis*, Athanaſii *perſecutionibus; deque viris ſanctitatis ingeniique laude præſtantibus.*

GRAVES, imperante *Conſtantio*, & continui tumultus Eccleſiam infeſtam habuerunt. Nam *Ariana* perfidia, quæ *Conſtantini* ſe metu hactenus repreſſerat, caput erexit. Una tanti cauſa mali fœmina fuit. *Conſtantia*, [a] quæ *Licinio* nupſerat, moriens Presbyterum quendam *Conſtantino* fratri commendarat, *Ariana* imbutum hæreſi; quem ille magni deinceps fecit, eique moriens teſtamentum ſuum commiſit: quod ubi *Conſtantio* in manus tradidit, non minore apud hunc loco eſſe cœpit. Quare ut de *Ario* revocando *Conſtantino* perſuaſerat, ſic apud *Conſtantium* perfecit, ut is hæreſis illius fautorem ſe profiteretur acerrimum, ejuſque dilatandæ ſtudio cuncta miſceret.

[a] Ruff. l. 1. c. 11. Socr. l. 1. c. 26. Sozom. l. 1. c. 34 & l. 2. c. 1. Theod. 2. c. 3.

Conſtantius. Arianam hæreſim propagat.

Omnium deinde *Arianorum* curæ cogitationesque unius in exitium *Athanaſii* converſæ ſunt, quo præcipuè per id tempus res catholica nitebatur. [b] Hunc verò, *Conſtantinus* Junior è *Galliis*, [c] ubi jam annos duos ac menſes 4. egerat, *Alexandriam* cum honorificentiſſimis litteris remiſit anno *Chriſti* 338. Sed *Euſebio Nicomedienſi* aliiſque turbantibus, *Julius* Papa *Romam* ad cauſam dicendam utroſque citavit. *Euſebianis* tergiverſantibus, *Athanaſius*, cùm vadimonium obiiſſet, ac *Romæ* annum unum menſeſque tres moratus eſſet, anno 341. *Alexandriam* rediit. [d] At eodem anno (1) *Conciliabulum Antiochiæ* ad dedican-

[b] Athan. Apol. 2. Theod. l. 2. c. 1. Socr. l. 2. c. 3.

[c] Theod l. 2. c. 1.

Athanaſii res geſtæ.

[d] Athan. Apol. & Ep. ad Orth. Socr. l. 2. c. 10. Soz. l. 3. c. 10. Theod. 2. c. 4.

(1) *Conciliabulum.*] Concilium Antiochenum anni 341. Hæreticorum eſſe Conciliabulum exiſtimaverant eruditi; attamen illud vindicavit Emmanuel Schelſtratius in Commentario ad ſacrum Antiochenum Concilium, ita tamen, ut poſt genuinum Antiochenum Concilium, poſt dimiſſos Epiſcopos Catholicos, Ariani Conciliabulum coegerint, in quo damnatus & ſede pulſus eſt Athanaſius, Gregorius vero Athanaſio ſuffectus.

A 337. Chriſti ad 361.

candam *Conſtantini* baſilicam celebratum eſt; in quo, ejecto *Athanaſio*, ſubſtitutus eſt ei *Gregorius Cappadox*, qui, ingenti patrata cæde, ſedem illam occupavit, clam dilapſo *Athanaſio* ac *Romam* profecto; quò & *Paulus Conſtantinopolitanus* & alii Catholici Epiſcopi ab *Arianis* expulſi, tanquam ad aſylum, ſeſe receperunt. [a] Horum in cauſa *Conſtantis* & *Conſtantii* juſſu *Sardicæ* generalis eſt habita Synodus anno 347. à qua *Arianis* ſe ſubducentibus, reſtitutus eſt *Athanaſius*, ac cæteri Epiſcopi, & damnatis Hæreticis *Nicæna* fides iterum approbata. [b] Eodem tempore *Ariani Philippis* in *Thracia* conventiculum celebrant, quod & *Sardicenſis* vocabulo nuncuparunt: in quo *Conſubſtantialis* vocem audiri ultra vetuerunt; [c] idque decretum ad *Africanos* miſerunt. Tum verò *Conſtantis* minacibus literis coactus *Conſtantius Athanaſium Alexandriam* redire juſſit. [d] *Paulus* verò *Conſtantinopolim* regreſſus, paulò poſt inde ejectus, ac *Cucuſum* perductus, ab *Arianis* ſtrangulatus eſt. Brevi poſtea *Athanaſius* & ipſe pellitur; atque in ejus perniciem *Conſtantius* totius imperii opibus certans, Epiſcopos partim vi ac verberibus ad illius damnationem adigit, partim ſcelus detrectantes carcere aut exilio multat. Relegantur *Euſebius Vercellenſis*, *Dionyſius Mediolanenſis*, *Liberius* Papa; qui biennio poſteà recuperandæ amore ſedis *Athanaſii* condemnationi ſubſcripſit. *Oſius* verò *Cordubenſis*, cùm initiò conſtanter obſtitiſſet, plagis ac terroribus infractus, eidem eſt aſſenſus.

[a] Iid. & Sulp. 2. *Sardicenſe Concilium.*

[b] Socr. 2. c. 20. Sozom. 3. c. 10.

[c] Exſtat apud Hilar. in fragm.

[d] Sulpic. 2. Socr. 2. c. 21. Theod. 2. c. 5. Sozom. 4. c. 2.

In cauſſa Athanaſii gravis perſecutio.

Inter hæc *Athanaſius* ad necem anxiè quæſitus, divino tectus præſidio admirabiliter evaſit. [e] *Ariani* verò novas identidem fidei formulas recudebant; cujuſmodi 11. aut 12. intra annos viginti condiderunt.

[e] Athan. & c. citati. Vide Anim. noſtras ad Epiph. Hær. 73.

Nunquam aliàs frequentiores, quàm hoc Imperatore, Synodi Epiſcoporum fuerunt; quod ab [f] *Ammiano*, Ethnico Scriptore, egregiè notatum ejus verbis libet exponere; *Chriſtianam religionem abſolutam & ſimplicem anili ſuperſtitione confundens, in qua ſcrutanda perplexius, quam componenda gravius, excitavit diſſidia plurima; quæ progreſſa fuſius aluit concertatione verborum; ut catervis antiſtitum jumentis*

[f] Amm. in fine l. 21.

iis publicis ultro citroque diſcurrentibus per Synodos, quas appellant, dum ritum omnem ad ſuum trahere conatur arbitrium, rei vehiculariæ ſucciderit nervos. [a] Præcipuæ autem ab Hæreticis indictæ memorantur, *Sirmienſis* anno 351. in qua *Photinus*, *Marcelli Ancyrani* diſcipulus, [b] ſæpè aliàs poſtulatus judicio, ac damnatus, poſtremò redactus eſt in ordinem, *Baſilio* potiſſimùm *Ancyrano* reum peragente. [c] Item *Ariminenſis*, & *Seleucienſis*, eodem habitæ tempore, anno 359. in quibus *Arianorum* improbitate ac fraude, perfidiæ robur eſt additum.

A 337. Chriſti ad 361.

[a] Hilar. de Syn. Socr. l. 2. c. 29. Sozom. l. 4. c. 6. Vide Anim. ad Epiph. Hær. 73.

[b] Vide Append. hujus Operis.

[c] Athan. de Syn. Sever. 2. Socr. 2. c. 29. Sozom. 4. c. 16. Ruff. l. 1. c. 21. Theod. 2. c. 18.

Hæreſes, præter *Arianorum*, emerſere *ſemiArianorum*, qui Filium Dei non ejuſdem, ſed ſimilis cum Patre eſſe ſubſtantiæ profitebantur; *Marcellianorum*, qui [d] *Sabellianum* inſtauravere dogma; *Photinianorum*, qui *Chriſtum* merum hominem auſi ſunt aſſerere; *Macedonianorum*, ſive *Pneumatomachorum*, qui Spiritum S. in creatarum rerum ordinem relegarunt; [e] *Anomæorum* item hæreſis, ſive *Eunomianorum*, ab *Aëtio Syro*, ejuſque diſcipulo *Eunomio*, qui Patris diſſimilem eſſe Filium aſſerebant. [f] Tum, *Audianorum* & *Aëriorum*; de quibus *Epiphanius*, *Theodoretus*, & alii.

[d] Epiph. Theod. de Hær. Aug. de Hær. Sever. 2.

[e] Epiph. Hær. 76. Soc. l. 2. c. 35.

[f] Epiph. Hær. 70. & 75.

Sanctitate præſtantes viri deceſſerunt *S. Paulus*, Eremitarum primicerius, & *Antonius* Monachici inſtituti propagator eximius. *Hieronymus* in *Chronico* ſcribit, anno 19. *Conſtantii* deceſſiſſe *Magnum Antonium*; quod & [g] *Gregorius Turonenſis* ſecutus eſt: qui annus in editione *Scaligeri* adſcribitur anno 4. Olympiadis 283. in *Pontacena*, anno 1. Olympiadis 284. & *Chriſti* 359. Verùm annus 19. *Conſtantii* cœptus eſt anno *Chriſti* 355. *Arbetione* & *Lolliano* Coſſ. Unde mors *Antonii* contigerit anno ſequente 356. *Januario* menſe. [h] Natus erat annos 105. quare ortus illius congruit anno *Chriſti* 250. *Decio* imperante, ac *Chriſtianos* perſequente, ut idem habet *Hieronymi Chronicon*.

Paulus Eremitarum princeps & Antonius.

[g] Lib. 1. Hiſt. Franc. c. 38.

[h] Athan. in Vita ejus. Hier. in Chron.

Paulus Antonio major natu fuit annis tribus & viginti; ſiquidem in *Pauli Vita* refert *Hieronymus* nonagenarium *Antonium* fuiſſe, quando *Paulus* obiit vitæ anno 113. Hac ratione *Paulus* natus eſt anno

 cir-

A 337. Chriſti ad 361. circiter 227. vel 228. mortuus anno 340. vel 341. & in eremo vixit annos 90.

At *Hierónymus* in *Paulo* perplexè loquitur. Nam ait *Paulum*, quo tempore ad eum venit *Antonius*, cœleſtem vitam in terris jam annos 113. peregiſſe; tum anno ætatis 15. declinandæ cauſſa perſecutionis in ſpeluncam ſe abdidiſſe; quæ minimè cohærent. Si annos 113. in ſolitudine degiſſet poſt *Decianam* perſecutionem, mortuus poneretur anno 363. poſt *Conſtantii* & *Antonii* ipſius obitum, vixiſſetque annos 128. aut certè *Antonius*, qui ei ſupervixit annos 15. exceſſiſſet anno 378. quod eſt abſurdiſſimum.

Floruere per idem tempus *S. Jacobus*, *Niſibis* Epiſcopus, *Euſtathius Antiochenus*, ob fidem ab *Arianis* pulſus anno 340. *Hilarius Pictav'enſis* anno 355. relegatus à *Conſtantio*, [a] *Joſephus* Comes, è *Judæo Chriſtianus*, *Euſebius Vercellenſis*, *Paulinus Trevirenſis*. Doctrinæ laude celebrantur *Euſebius Cæſarienſis*, qui anno 340. deceſſit, *Victorinus* Rhetor, *Donatus* Grammaticus, *Hieronymi* præceptor.

[a] Epiph. Hæ1. 30.

C A P U T V.

De Juliano, *ac rebus ab eo geſtis.*

A 361. *Chriſti* ad 363.

[b] JULIANUS, *Conſtantio* patruele mortuo, ſolus imperavit anno 361. cum jam [c] *Cæſaris* titulum ex ante diem 8. Id. *Nov.* anni 355. obtinuiſſet à *Conſtantio*, *Auguſtus* vero à militibus acclamatus eſſet anno 360. *Lutetiæ Pariſiorum.* Simul ac rerum potitus eſt, *Conſtantii* amicos omnes quà nece, quà exilio multavit; [d] Idolorum fana reſeravit; ejuratiſque *Chriſtianæ* fidei ſacramentis omnibus, in Pontificem Maximum profanis ritibus conſecratus eſt. Exinde contra *Perſas* anno 362. profectus, *Antiochiæ* cùm eſſet, ab ejus urbis populo deriſus, Satyrico ſe libro ultus eſt, quem *Miſopogonem* inſcripſit.

[e] Poſt hæc, anno 363. tertio Non. *Mart.* contra *Perſas* ductis copiis, ſecundo *Marte* aliquantum progreſ-

[b] Julian. ad S.P.Q. Ath. Amm. 15. Zoſim. 3. Socr. 3. Theod. 3. Sozom. 4. Sulp. 2. Oroſ. 7. c. 30.
[c] Idat. Faſt. Socr. 2. 34.
[d] Amm 21. & 22. Socr. 3. c. 4.
[e] Amm. 24. & 25. Zoſim. 3.

greſſus, oblatas pacis ab illorum Rege ſatis honeſtas conditiones ſtolidè rejecit. Demum pari imprudentia navigiis, quæ ad ſubſidium exercitus ſecundo fluvio comitabantur, exuſtis, omnique intercluſo commeatu, à Barbaris interceptus, & omnium rerum laborans inopia, in medio conflictu periit, incertum cujus emiſſo manu jaculo confoſſus, [a] *Junii* 26. anno 363. ætatis 31. imperii poſt *Conſtantii* obitum anno uno, & menſibus 7. circiter tranſactis. [b] (1) Moriens exceptum cava manu cruorem in cœlum jeciſſe fertur, cum hac voce: *Viciſti Galilæe.* — A 361. Chriſti ad 363. — a Socr. 3. c 21. — b Theod. 3. c. 25.

[c] Blanda ſub hoc Imperatore *Chriſtianorum* perſecutio fuit, illiciens magis, quam impellens, ad ſacrificandum. Occultis enim artibus *Chriſtianam* oppugnavit fidem. Magiſtratus ac Præfecturas, niſi Gentili, nemini commiſit. Pueris in ſcholis *Chriſtianorum* Gentiles enarrari Scriptores vetuit. Variarum hæreſeon antiſtites ſuo quemque arbitrio vivere permiſit eo animo, ut ne inter ſe concordes eſſent. Quidam tamen morte ab illo ſunt affecti, ut inter alios *Artemius*, *Auguſtalis Ægypti* Præfectus; qui ſub aliorum ſpecie criminum perductus *Antiochiam*, cùm ad fidei conſtantiam libertatem etiam increpandi Imperatoris adjungeret, gladio animadverſus [d] eſt 20. *Septembris*. — c Hier. in Chron. Ruf. 1. c. 32. & cæt. ſupr. cit. — d Martyr. Rom.

[e] Cùm autem exules *Julianus* edicto revocaſſet, reverſus *Alexandriam Athanaſius* Synodum collegit anno 362. in qua ſtatutum eſt, ut Epiſcopi lapſi cum priſtino gradu reciperentur in Eccleſiam. *Lucifer Calaritanus Antiochiam* paulò pòſt venit, ſciſſam in factiones tres. Nam alii *Euſtathiani* erant, à magno illo *Euſtathio* dicti, qui *Antiochia* ab *Arianis* ejectus eſt. Alii *Meletiani*, à *Meletio*, quem *Arianorum* conſortio pollutum, quamlibet Catholicum, averſabantur iſti. Alii denique *Ariani*, quibus præerat *Euzoïus*. Eò itaque cùm veniſſet *Lucifer*, *Paulinum* — e Socr. 3. c. 7. 8 9. Theod. 1. 3. c. 4. & 5. — *Luciferi ſchiſma.*

(1) *Moriens exceptum &c.*] Ita, ut videtur, ex plebeia fabula, *Sozomenus*, *Theodoretus* & Chriſtiani ſcriptores magno numero tradiderunt. Aliter *Philoſtorgius* VII. 15. ubi vid. *Gothofr. Ammianus*, qui ipſe prælio interfuit, longe alia narrat. J. C. R.

A 361. Chriſti ad 363. *num*, *Euſtathii* Presbyterum, in parte Catholica fecit Epiſcopum. Ita tres in ea urbe fuerunt Epiſcopi. Poſtea *Euſebius Vercelienſis* eòdem profectus *Luciferi* factum improbavit: qua re offenſus ille, qui & permiſſum alioqui lapſis ad Eccleſiam cum honore priſtino reditum moleſtè ferebat, ſe à Catholicorum communione divulſit. Hinc *Luciferianorum* ſchiſma initium habuit.

[a] Ruff. l. 1. c. 34. Socr. l. 3. c. 9. Theod. 3. Sozom. 3. [b] Optat. 2. [c] Socr. l. 3. &c. [d] Amm. 22. Julian. Ep. 10.

[a] *Arianis* autem inſtantibus, *Julianus Athanaſium Alexandria* pelli jubet; qui ad necem quæſitus, aſtuto conſilio perſequentium manus eluſit. [b] Idem Imperator ab *Donatiſtis* interpellatus, eos in integrum reſtituit. [c] Gentiles porrò crudelitatis genere omni graſſari *Chriſtianum* in populum vel juſſit, vel impunè permiſit. [d] *Georgium* inter alios, in *Athanaſii* locum intruſum, cùm *Alexandrini* laniaſſent, leniter illos objurgare ſatis habuit. Cujus obitu vacuam ſedem repetiit *Athanaſius*, quem denuò *Julianus* mandavit ejici.

[e] Hier. in Chron. Eunap. *Viri inſignes.* [f] Auct. citati, & Suidas.

Claruerunt hoc Imperatore doctrinæ fama, [e] *Prohæreſius*, Sophiſta *Chriſtianus*; qui ob edictum *Juliani*, quo *Chriſtianos* liberalium artium Doctores eſſe vetuerat, ſponte ſchola ceſſit, tametſi *Julianus* nominatim eum excepiſſet; natus tum annos 85. ut ex *Eunapio* colligitur; *Himerius* & ipſe Sophiſta, *Prohæreſii* æmulus, ut ſcribit *Suidas*; [f] *Themiſtius* item Philoſophus; *Libanius* Sophiſta; *Oribaſius* Medicus; *Maximus* Philoſophus; *Ecebolius*.

CAPUT VI.

De Joviano, Valentiniano, Valente.

A 363. *Chriſti* ad 378.

[g] Amm. 25. Ruff. 2. c. 1. Socr. 3. c. 24. & ſeq. Soz. 6. Theod. 4. Vict. Eutr. 30. Zoſim. 3.

JOVIANUS, [g] *Singidone* in *Pannonia* natus, anno 363. quinto Cal. *Julias*, ut ſcribit *Idatius*, militari ſuffragio Imperator acclamatus eſt, vir excellenti corporis ſpecie, ſed animi pietate præſtantior: qui ſtatim milites ab gentilitio cultu *Chriſtianam* ad Religionem traduxit; atque idolorum delubra claudi

claudi, & aboleri ſacrificia penitus edixit. Cum *Sapore* neceſſaria magis, quàm honeſta, pace in annos 30. facta, qua *Niſibi* & maxima parte *Meſopotamiæ* ceſſit, *Romanam* rem erexit. Sed dum *Conſtantinopolim* revertitur, *Dadaſtanæ* in confinio *Galatiæ* & *Bithyniæ* moritur ex cruditate, ſive odore prunarum, ac recenti tectorio, XI. Cal. *Martii*, anno ætatis 33. octavo imperii menſe. A 363. Chriſti ad 378.

[a] Hic Catholicæ tenax fidei, ejus regulam ab *Athanaſio* præſcribi ſibi petit, & *Arianos* callidè ſibi obrepentes reſpuit. Quos quidem *Antiochiæ* collectos in *Nicæni* Concilii conſpiraſſe formulam, duce *Meletio*, & *Acacianis* ſuffragantibus, auctor eſt [b] *Socrates*, & *Sozomenus*. At *Hieronymus* in *Chron.* (1) *homœuſion* illos communi decreto ſanxiſſe refert, repudiato *homouſio* pariter, & *anomæo*; hoc eſt *Macedonianorum*, ac *ſemi-Arianorum* dogma probaſſe.

a Athan. ad Jovian.

b Socr. 2. c. 25. Sozom. 6. c. 4.

[c] Exſtincto *Joviano*, anno eodem *Chriſti* 364. *Valentinianus* proximo poſt biſextilem die apud *Nicæam* Imperator electus eſt, cùm biſextilem ipſum quaſi ominoſum declinaſſet, ut ſcribit *Ammianus*. Hic patre *Gratiano* apud *Cibalim*, *Pannoniæ* oppidum, ſcholam ſecundam *Scutariorum* regebat, ſed ab *Juliano* propter *Chriſtianæ* conſtantiam fidei ordine motus eſt. Qui eodem anno *Valentem* fratrem ſuum *Auguſtum* appellavit *Conſtantinopoli* in milliario ſeptimo, (ait *Idatius*) 4. Cal. *April.* [d] ac permiſſo illi Oriente, in Occidentem ipſe conceſſit. Multa in eo virtutum egregiarum decora fuere: ſed juſtitiæ amore imprimis excelluit, ut in puniendis ſceleribus etiam nimius aliquando fuerit. Oris eximia ſpecies; ſolers ingenium ac variarum artium peritum; temperantia ſingularis; Catholicæ verò integritate fidei eò prædicandus magis, quòd ab ea frater ejus magna ſua infamia diſceſſit. Bellum contra *Alemannos*, *Saxones*, *Quados*, alioſque populos geſſit. *Quadis* de-

c Amm. 26. Zoſim. fine 3. & in 4. Victor. Socr. 4. Theod. 4. c. 6. Ruff. l. 2. c. 2.

d Amm. 30. Vict.

Valentiniani decora.

(1) *Homœuſium.*] Ita ſcripſerat olim & ediderat *Petavius*, quod in *Homouſion* corruperunt operæ in editione *Pariſ.* a. 1641. ex qua error iſte in omnes alias manavit. J. C. R. Vid. Præf. *Jac. Perizonii.*

A 363. Chriſti ad 378.

demum, ſive *Sarmatis* incurſantibus, cùm adversùs eos pararet exercitum, atque illi legatos ad eum ſupplices miſiſſent, in eos acrius invehens, apoplexia ſubito correptus interiit, 15. Cal. *Decembres*, apud *Pannoniam*, in caſtello *Brigitione*, ut ait *Idatius*, [a] anno ætatis 55. imperii duodecimo. Succeſſorem reliquit *Gratianum* filium, jam *Auguſtum* antea factum. [b] *Valentinianus* verò, alter è *Juſtina* filius, ſexto pòſt die apud *Acincum* in *Pannonia* ab exercitu idem ad faſtigium eſt evectus.

a Amm. 30.
b Idatius.

Valens.

[c] *Valens* ipſo imperii ſui primordio *Procopium Cilicem*, *Juliani* propinquum, arrepta *Conſtantinopoli* tyrannide infeſtum habuit; quem anno 366. oppreſſit in *Phrygia*, & crudeli affecit ſupplicio 6. Cal. *Jun.* [d] Inde contra *Gothos* bellum continuum habuit. Quorum Regi *Athanarico* pacem petenti tribuit anno 369. anno verò 376. eundem & *Fritigernem*, ab *Hunnis* expulſos, humaniter excepit, [e] & in *Thracia* cum *Gothis* ſuis collocavit. Hi poſtmodum *Lupicini* ducis avaritia commoti, in *Romanos* inſurrexerunt. [f] *Valens* ipſe poſtremò contra illos ad *Hadrianopolim* dimicans, ſagitta confoſſus, & cum tugurio, quò ſe receperat, vivus à Barbaris exuſtus eſt 5. Id. *Auguſti*, ann. 378. ut teſtis eſt *Idatius*. Obiit anno ætatis ferè 50. imperii anno 14. ſuperque menſibus 4. exactis. Hujus mores & indolem nonnullis virtutibus, ſed vitiis temperatam pluribus, *Ammianus* expreſſit, ira præſertim, crudelitate, & invidia; quibus impietas in Deum, & *Arianæ* contagio perfidiæ faces ſubjecit.

c Amm. 26. & ſeq. Zoſim. 4. Socrat. 4. c. 3. & 5. Sozom. 6. c. 8. Theod. 4. c. 12. Them. Orat. 9. Oroſ. 7.
d Amm. 27. Vide Jornand.
e Amm. 31.
f Hier. in Chron. Amm. 31. Zoſim. 4. Socr. 4. c. 38. Sozom. 7. c. 40. Ruf. l. 2. c. 13. Oroſ. 7. c. 33. Theod. 4. c. 36.

[g] Crudelitatis illuſtre ſpecimen dedit annus 370. quo multi juſſu illius occiſi ſunt, eò quòd de ſucceſſore curioſis inquiſitum artibus ferebatur, ac prima nominis illius elementa prodita THEOD. [d] Unde & *Theodoſius* ſenior, *Theodoſii* pòſt Imperatoris pater, in *Africa* poſt ſuſceptum baptiſmum interfectus putatur, haud digna mercede tot in Rempublicam meritorum ſuorum; ſiquidem *Firmum* Tyrannum, qui *Maurorum* præſidiis armatus *Africam* pervaſtabat, bello fractum & oppreſſum ad mortem coegerat.

g Amm. 29. Zoſim. 4. Socr. 4. c. 19. Sozom. 6. c. 35.

C A-

A 363. Chriſti ad 378.

CAPUT VII.

Eccleſiaſticæ res ſub illis Imperatoribus hiſtoria dignæ; nec non illuſtres pietate ac ſcientia viri.

PER id tempus Catholica res in Oriente ſub *Ariano* Principe laboravit. [a] *Valens* enim *Arianorum* conſuetudine ad eam hæreſim implicatus, *Nicæni* fautores dogmatis agitare non deſtitit; maximè ubi ab *Eudoxio*, *Conſtantinopolitanæ* invaſore ſedis, in ipſo procinctu expeditionis *Gothicæ* baptizatus eſt, & illo præeunte juravit, neque ſe ab impio dogmate deſciturum unquam, & contraria profitentes quibus poſſet opibus expugnaturum eſſe. Utrumque ex fide cumulatè præſtitit. Nam atrox ab illo commota perſecutio eſt; in qua plures acti in exilium Epiſcopi, aliorumque ordinum Catholici; cæteri variis modis vexati; non pauci extrema perpeſſi ſunt. [b] *Macedoniani* & *ſemi-Ariani*, *Lampſaci* coitione facta, legatos *Romam* ad Pontificem miſerunt, & *Nicæna* probata fide plerique in integrum reſtituti ſunt, præcipuè [c] *Sebaſtenus Euſtathius*, ſubdolus *Arianus*.

[a] Theod. 4. c. 12. Hier. in Chron. & cæt. citat. *Valens Eccleſiam perſequitur.*

[b] Socr. 4. c. 4. & 11. Baſil. Ep. 54.

[c] Baſ. Ep. 195.

[d] Eam conſenſionem ægrè ferens Imperator, *Nicomediæ* ſuorum conventum habere voluit; quo *Eunomius*, *Anomœorum* princeps, *Cyzici* creatus eſt Epiſcopus, *Eleuſio* pulſo; ſed paulò pòſt à *Cyzicenis* exturbatus eſt.

[d] Socr. 4. c. 7.

[e] Poſt *Eudoxii* obitum, anno 370. cùm Catholici *Euagrium*, *Ariani Demophilum*, ſubrogaſſent, ambos *Valens* relegavit. Catholici deinde, ab *Arianis* oppreſſi, octoginta Eccleſiaſtici ordinis viros queſtum ad Imperatorem miſerunt, quos *Valentis* juſſu *Modeſtus* Præfectus in navem impoſitos medio mari aquis & incendio conſumſit. Monachis præ cæteris fuit infeſtus, quos in militiam conſcribi edicto compulit. Nec defuit, turbulento illo ſtatu rerum, Eccleſiæ ſuæ Deus. Nam complures ſanctimonia literarumque præſtantes ſcientia viros Hæreticis oppoſuit. [f] Inter cæteros eminebat par illud amicorum, *Baſi-*

[e] Socr. 4. c. 13. & ſeq. Sozom. 6. c. 14. & ſeq.

[f] Iidem & Naz. in Enc. Baſil. & Ep. 40.

A 363. Chriſti ad 378. *Baſilius & Gregorius.* *Baſilius*, & *Gregorius*; qui ex ſolitudine ad ſubſidium Catholicarum partium accurrerunt, *Baſilium Cæſareæ* in *Cappadocia* creatum Epiſcopum anno 370. fruſtrà *Valens* aggreditur: cujus & filius *Galates* in pœnam paternæ impietatis exſtinctus eſt. *Gregorius*, *Saſimorum* ordinatus Epiſcopus; poſt *Nazianzum* translatus eſt. Floruit & *Gregorius* alter, *Nyſſenus* Epiſcopus, *Baſilii* frater, quem *Valens* relegavit; ut & *Meletium Antiochenum*, & *Euſebium Samoſatenum*. [a] *Athanaſium* verò cùm itidem exturbare vellet, *Alexandrinorum* tumultum veritus, à cœpto deſtitit. At illo vita functo, eique ſuffecto ab Catholicis *Petro*, *Lucium Arianum Valens* Epiſcopum præcepit fieri, ac *Petrum* carcere concludi. Miſera exinde facies *Alexandrinæ* Eccleſiæ fuit, quam cæde Catholicorum, raptatione Virginum ac Monachorum, aliorum proſcriptione ac direptione, *Lucius* infeſtam habuit. (1) Moritur *Athanaſius*, ut refert [b] *Socrates*, Coſſ. *Gratiano* II. & *Probo*; qui eſt annus 371. cùm annos 46. in ſumma rerum viciſſitudine præfuiſſet. Eodem tempore [c] cùm *Mauvia Saracenorum* Regina pacem *Romanis* oſtendiſſet ea conditione, ut ſuæ genti *Moyſes* ſanctiſſimus Eremita daretur Epiſcopus, is *Alexandriam* perductus, numquam ſibi ab *Lucio* manus imponi paſſus eſt, pervicitque ut ab Catholico Antiſtite conſecraretur. Orientali quoque Eccleſiæ ſplendorem attulit *S. Epiphanius*, qui *Panarium* ſuum inchoavit anno 375. nec non [d] *Didymus Alexandrinus*, qui ab quinto ætatis anno captus oculis, in omni floruit eruditionis genere.

[a] Socr. 4. Theod. 4. Sozom. 6.

[b] Socr. 4. c. 29. Theod. 4. c. 2.

[c] Socr. 4. c. 36. Sozom. 6. c. 38. Ruf. 2. c. 6.

[d] Hier. in Chron Socr. 4. c. 25. Ruf. 2. c. 7.

[e] Obiit anno Chriſti ineunte 379. Calend. ipſis *Januariis* magnus ille *Baſilius*, [f] cujus poſt obitum nono menſe *Antiochiæ* ab Catholicis Epiſcopis conventus eſt habitus, in quo ad componendum illius Eccleſiæ diſſidium, de *Paulini* ac *Meletii* conſenſu decretum eſt, ut alterutro vita functo ſolus alter eſſet Epiſcopus. [g] Ex eodem Concilio *Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolim* ad rem Catholicam ordinandam mittitur. In

[d] Vide Part. 2. l. 4. c. 13.

[f] Socr. l. 5. c. 5. Zoſim. l. 7. c. 3.

[g] Socr. Greg. ipſe de vita ſua.

(1) *Moritur Athanaſius.*] Athanaſium obiiſſe anno 372. non 371. oſtendit Pagi ad Annales Baronii.

A 363. Chriſti ad 378.

a Hilar. contr. Auxent. Sulp. 2.

In Occidente, quem *Valentinianus* Princeps Catholicus obtinebat, nihil ab Hæreticis admodum turbatum eſt; niſi quod [a] *Auxentius*, *Mediolanenſis* Epiſcopus, ex *Ariana* parte, ementita pietatis ſpecie Imperatorem illuſit; qui *S. Hilarium*, *Gallicanæ* columen Eccleſiæ, cum *Auxentio* congredi paratum, iratus urbe juſſit excedere.

b Amm. 27. Socr 4. c. 29. Ruf. 2. c. 10.

[b] At *Romæ* poſt *Liberii* Pontificis obitum anno 367. ſchiſma peſtilens erupit, *Urſicino* contra *Damaſum*, legitimis electum ſuffragiis, ordinato Epiſcopo, ex quo tam atrox orta ſeditio eſt, ut in Baſilica *Sicinini* uno die 137. cadavera reperta ſint, ut teſtatur *Ammianus*.

c Paul. in Vita Ambr. Hier. in Chron. Ruf. 2. c. 11. Socr 4. c. 30.

Ambroſius.

d Greg. Tur. 1. c. 47.

e Hier. in Chron.

f Hier. in Chron.

[c] *Mediolani* porrò cùm diem obiiſſet *Auxentius*, in ejus locum Epiſcopus creatur *Ambroſius*, vir Conſularis anno 375. octavo, poſtquam baptizatus eſt, die. Et eodem anno [d] *S. Martinus* in *Gallia Turonis* præficitur. [e] Quinquennio ante hoc tempus, nempe anno 370. vivendi finem fecere *S. Euſebius Vercellenſis*, & *Lucifer Calaritanus*, qui ſui nominis ſchiſma conflavit. Nec longè ab hoc anno ponendus eſt (1) obitus *Hilarii*, *Pictavorum* Epiſcopi. In *Africa* verò claruit [f] *Optatus*, *Milevitanus* Epiſcopus, qui *Parmenianum*, *Donati* ſucceſſorem, luculento opere confutavit.

S. Hilarion.

Palæſtinam quoque admirabili ſanctitate decoravit *S. Hilario*, monaſtici in illa provincia princeps inſtituti; qui anno circiter 372. octogenarius obiit, ut in ejus *Vita* ſcribit *Hieronymus*, qui tunc in *Syria* degebat. Vixit & ſanctiſſimus *Ephrem*, *Edeſſenæ* decus Eccleſiæ.

Melania.

g Hier. in Chron. Ruff. 2. c. 7. Pall. Laus.

[g] In eadem *Palæſtina Melania* ſenior, *Marcelli* Coſ. filia, *Romanarum* mulierum nobiliſſima, ſanctitatis celebre nomen habuit; tametſi poſtea *Ruffini* conſuetudo

(1) *Obitus Hilarii.*] Hilarium Pictavienſem obiiſſe anno æræ vulgaris 367. oſtendit Bollandus ad 13. Januarii. 1. Aſſerit Sulpitius Severus Hilarium obiiſſe ſexto anno poſtquam redierat; rediit vero anno 360., obiit igitur poſt annum 366., id eſt, anno 367. Deinde aſſerit Hieronymus, Hilarium obiiſſe anno 4. Valentiniani & Valentis: at annus 4. Valentiniani & Valentis annus eſt 367. æræ vulgaris.

A 363. Chriſti ad 378. tudo *Origeniani* dogmatis illi virus adſperſerit.

a Vita Them. ex ejus ſcriptis collecta. Socrat. 4. c. 32. Inter Gentiles doctrinæ præconio cenſetur *a* *Themiſtius*, cognomento *Euphrades*, qui ab *Conſtantii* imperio ad *Theodoſium* & *Arcadii* uſque primordia Philoſophiæ pariter & facundiæ principatum tenuit. Hiſtorici celebrantur, *Ammianus*, qui ſub *Valente* militavit, & *Aurelius Victor*.

b Sozom. 6. c. 25. Naz. Ep. ad Cledon. Hæreſis hoc intervallo eſt exorta potiſſimùm *Apollinariſtarum*; quorum auctor *b* *Apollinaris Laodicenus*, quem cum *Vitali*, ejus diſcipulo, *Damaſus* Papa *Romæ* in Synodo damnavit anno 373.

Valentiniani epocha comprobatur. *c* Amm. 32. *Valentiniani* epocha illuſtri charactere notatur anni biſextilis, qui eſt *Chriſti* 364. ut ex *c* *Ammiano* conſtat. Atque hic eſſe cardo Chronologiæ debet illorum temporum; qui cum Faſtis Conſulum, & Imperatorum ætatis illius compoſitus, ſingulorum initia, exituſque, cujuſmodi conſtituimus, affirmat.

CAPUT VIII.

Quæ Gratiani, Valentiniani *junioris*, *ac* Theodoſii *temporibus evenerunt*; *deque Tyrannis* Maximo, *&* Eugenio.

Ab anno *Chriſti* 378. ad 395.

VALENTINIANO *Auguſto* nati ſunt filii duo; *Gratianus* anno 359. *Chriſti*, 14. Cal. *Majas*, ut eſt in *Faſtis Idatii*: & *Valentinianus* Junior ex altera conjuge *Juſtina*, (quam *Magnentio* Tyranno ante nupſiſſe refert *d* *Zoſimus*) anno, ut *Idatius* memorat, 366. *Januarii* 18. *e* *Gratianum Valentinianus Auguſtum* renunciavit apud *Ambianum* in *Galliis* anno 367. die 9. Cal. *Septembris*. *f* *Valentinianus* autem junior anno 375. ſtatim poſt patris obitum militaribus ſuffragiis ad eumdem honorem eſt evectus, annum agens decimum.

d Zoſim. 4. *e* Idat. *f* Amm. 30. Socr. 4. c. 31. Idat.

g Amm 27. Victor. *g* *Gratianus* præclara fuit ad omnem virtutem & honeſtatem indole, quam eximia corporis ornabat ſpecies; literis haud mediocriter eruditus; ſed à negotiis publicis abhorrebat animo; barbarum militem *Ro-*

Romano ac veteri anteferre ſolitus. [a] Hic, *Valente* mortuo, cùm impune *Gothi Thraciam* aliaſque *Romani* imperii percurſarent provincias, quòd ſolus oneri ferendo par non erat, *Theodoſium*, *Theodoſii* ejus, quem in *Africa* innocentem occiſum eſſe [b] ſuprà memoravi, filium, accitum ex *Hiſpania*, in communionem aſſumpſit imperii, annum 33. agentem, ut ſcribit *Victor*. [c] Quod anno 379. die 14. *Februarii* apud *Sirmium* contigit.

A 378. Christi ad 395.
[a] Zoſim 4. Socr. 5. c. 2. Sozom. 7. c. 12. Theod. 5. c. 9. Vict. Oroſ. 7. c. 24.
[b] cap. 6.
[c] Proſper. Chron. Idat. Marcell. Chron. Alex.

Theodoſius, victis profligatiſque Barbaris, pacem reſtituit; ac paulò pòſt *Athanaricum*, eorum Regem, à ſuis pulſum, perhonorificè *Conſtantinopoli* profugum excepit anno 381. & eodem, quo venerat, menſe *Januario* vita functum regio more ſepelivit. Inſequente porrò anno *Gothorum* gentem omnem cum Rege ſuo *Romanis* ſe tradidiſſe, teſtis eſt *Idatius*; quibus Imperator agrum aſſignavit, quod in *Orat. de Regno Syneſius* indicat.

[d] Poſt hæc *Maximus* tyrannidem in *Britanniis* arripuit anno 382. ac *Treviris* ſede imperii conſtituta, per *Andragathium* ducem, deſertum à ſuis *Gratianum* apud *Lugdunum* dolo peremit 1. Calend. *Septembris* anno 383. Periit itaque *Gratianus* anno ætatis 25. Cujus necem ultus eſt [e] *Theodoſius*; ſimul pulſum *Italia Valentinianum* juniorem in imperium reſtituit, [f] & cum *Ambroſio* Catholicaque reconciliavit Eccleſia: cui deinceps utrique, ſpreta matre *Ariana*que perfidia, totum ſe conſtanter addixit. Quod evenit anno 388. quo *Maximum*, ſingulari Dei præſidio fretus, ad *Aquilejam* ſuperavit, & occidit [g] 5. Calend. *Auguſti*. *Victor* ejus filius poſt paucos dies ab *Arbogaſte* Comite necatus eſt. *Andragathius* ſe in mare præcipitavit.

[d] Sever. 2. Vict. Zoſim. 4. Marcell. Socr. 5. c. 11. Sozom. 7. c. 13.
[e] Lat. Pac. Paneg. Idat. Marcell. Ruff. 2 c. 32. Socr. &c.
[f] Ambr. Ep. 57.
[g] Idat.

[h] Erat *Theodoſius* omnibus Imperatore *Chriſtiano* dignis ornatus virtutibus, ac nulli priorum poſteriorumve Principum ſecundus. Militia præclarus nulla, niſi neceſſaria, bella ſuſcepit. Clementia verò & humanitate ſingulari præditus, & in omnes officioſus fuit. Paulò tamen erat in iracundiam proclivior; ſed ut non, niſi rebus indignis, moveretur, atque ut citò ſe flecti pateretur: quod *Ambroſius* in ea *Oratione* teſtatus eſt, quam in ejus obitum dixit.

[h] Victor. Ambr. in fun. Theod.

A 378. Chriſti ad 395.

[a] Paul. in Vita Ambr. Ruff. 2. c. 18. Sozom. 7. c. 24.

[a] Hujus indolis ſpecimen præbuit in vindicanda *Theſſalonicenſi* ſeditione. Nam cùm *Bothericum*, *Illyricianorum* militum Præfectum, populus occidiſſet, *Theodoſius* plurimorum cæde civium, etiam innocentium, id facinus eſt ultus. Ob id *Mediolanum* venientem *Ambroſius* Eccleſiæ aditu prohibuit; quod ille non ſolum tulit patienter, ſed ex Pontificis præſcripto ſatisfaciens, lege inſuper ſanxit, ut latæ in reos ſententiæ executio in dies 30. differretur. Hoc anno 390. eveniſſe videtur. [b] At ante hoc tempus, in apparatu belli contra *Maximum*, (ut *Zoſimus* refert) & anno circiter 388. *Antiochenis*, qui in ſeditione quadam *Placillæ* conjugis ſtatuas dejecerant, intercedente Præſule *Flaviano*, pepercerat.

[b] Chryſ. Orat. 20. ad Pop.

[c] Zoſim. 4. Marcell. Socrat. 5. c. 25. Sozom. 7. c. 22. Oroſ. 7. c. 35.

[d] Epiph. de Menſ. & Pond. Idat. Faſt.

Haud diu pòſt [c] *Eugenius*, *Arbogaſtis* Comitis fretus potentia, tyrannidem uſurpat anno *Chriſti* 391. ac ſequente *Valentinianus* ab eodem *Arbogaſte Viennæ* in *Galliis* occiditur. Auctor eſt [d] *Epiphanius*, illum in palatio ſtrangulatum *Arcadio* II. & *Ruffino* Coſſ. Idibus *Maii*, Sabbato, pridie Pentecoſtes, qui neceſſario annus eſt *Chriſti* 392. ut annos tum natus fuerit 26. menſeſque 4. Erat tum Catechumenus, & Baptiſmum ab *Ambroſio* flagitarat, quem ſingulari obſervantia coluit; ut ipſemet *Oratione* illa meminit, qua ejus funeri parentavit, atque eximiam ejuſdem pietatem virtuteſque cæteras poſteritati tradidit.

[e] Ruff. 2. c. 33. Theod. 4. c. 24. Proſper. Marcell. Auguſt. de Civit. Dei lib. 5. cap. 26. Oroſ.

[f] Victor. Socr. l. 5. c. 26. Idat. Chron. Alex. Theod. l. 4. c. 25. Sozom. l. 7. c. 28.

[e] *Theodoſius* anno 394. *Eugenium* non tam humana vi, quàm Deo pro ipſo pugnante, victum captumque ſuſtulit. *Arbogaſtes* ſuapte manu periit. Hæc victoria *Theodoſio* poſtrema contigit. Quippe [f] anno 395. die *Januarii* 17. *Mediolani* obiit, cùm imperaſſet annos 16. vixiſſet 50. ut ait *Victor*. *Socrates* 60. tribuit; quinque ampliùs *Alexandrinum Chronicon*.

C A-

A 378. Chriſti ad 395.

CAPUT IX.

Eccleſiaſticarum rerum hiſtoria, quæ per ſuperiorum Imperatorum tempus accidêre. Conſtantinopolitanæ *Synodi ſeries.* Priſcillianiſtarum *hæreſis.* Ambroſii *certamina. Tum inſignes doctrina & ſanctimonia viri.*

A 378. *Chriſti* ad 395.

CATHOLICÆ Religionis incenſus amore *Theodoſius* ad eam tuendam ornandamque omnem adhibuit operam. Quem animum, ſuapte concitatum ſponte, majorem auxit in modum Baptiſmus, [a] ab *Aſcholio*, *Theſſalonicenſi* Epiſcopo, ſuſceptus, cùm ex morbo periclitaretur. [b] Igitur adverſus hæreſes omnes ſanctionem edidit, ac ſolam obtinere juſſit Catholicam fidem, quam *Romæ Damaſus* Pontifex teneret. [c] *Conſtantinopolim* ingreſſus deinde 18. Calend. *Decembris* anno 380. ademptas *Arianis* Eccleſias, quas jam annos 40. poſſidebant, Catholicis addixit. [d] Quo tempore cùm *Ariani*, qui frequentes erant *Conſtantinopoli*, *Theodoſium* ſibi adjungere ſtuderent, atque *Eunomius* præ cæteris, acer ac verſutus diſputator, hujus audiendi cupidum Imperatorem avertit ejus uxor *Placilla*, [e] pia ſanctaque mulier. Movit & illius animum Epiſcopi cujuſdam prudentiæ ac libertatis plenum facinus, qui cùm *Theodoſium* honorificè ſalutaſſet, atque ejus filium *Arcadium*, qui tum aſſidebat, tanquam unum è plebe puerulum appellaſſet, fremente ob id Imperatore, & extrudi foras illum jubente, *Tu vero, Imperator*, dixit, *qui ob negatum filio tuo honorem iraſceris mihi, quo tandem animo ferre putas Deum, cùm ab Hæreticis contemni filium ſuum videt, ac non eodem honore affici?* Qua tempeſtiva libertate gaviſus Imperator revocatum illum in pretio habuit, veniamque ab eo petiit, & Hæreticos audire ultrà renuit.

[f] Paulò ante profectus eòdem *Gregorius Nazianzenus*, ut Catholicæ fidei reliquias foveret, contem-

T 2 ptim

[a] Socr. 5. c. 6. Sozom. 7. c. 4.

[b] L. 5. Cod. de Hær. & l. 2. Cod. de fide Cath.

[c] Socr. 5. c. 7. Idat. Sozom. 7. c. 12. Marcell.

[d] Sozom. l. 7. c. 6.

[e] Theod. l. 5. c. 19.

[f] Gregor. Nazianz. Carm de Vita ſua. Ruff l. 2. c. 9. Socr. l. 5. c. 6. & 7. Theod. 5. c. 8 Sozom. 7. c 7. Tripart. 9.

A 378. Chriſti ad 395. *Conſtantinopolitana Synodus.*

ptim habitus eſt initio; paulò pòſt admirationi eſſe cœpit; ſic ut Epiſcopatum popularibus ſuffragiis, ac *Petro Alexandrino* aſſentiente, caperet. At hic, ſubinde mutato conſilio, *Maximum*, *Cynicum* Philoſophum, ad eam ſedem evexit. *Theodoſius*, ut & *Nicænam* profeſſionem, & *Gregorio* partam dignitatem aſſereret, œcumenicam in illa urbe [a] Synodum coëgit Epiſcoporum 150. quæ & *Maximum*, ab eoque temerè factas ordinationes, damnavit; & *Nicæno* probato Symbolo, de Spiritus Sancti divinitate contra *Macedonium* decrevit. Secundùm hæc, mortuo *Meletio*, cùm ei *Flavianum* ſubrogari *Gregorius* cerneret, conſtanter obſtitit, quòd ex pacto integram illam diœceſin *Paulino* cedere oporteret. Sic enim convenerat, uti, cùm duo Catholicæ partis eſſent Epiſcopi, *Paulinus* & *Meletius*, uter priùs vivere deſiiſſet, ne, altero ſuperſtite, ſecundus ordinaretur Antiſtes. Hinc altercatione ſuborta, tum *Timotheo*, *Petri* ſucceſſore *Alexandrino*que Præſule, injuſſu ſuo negante *Conſtantinopoli* dari Epiſcopum potuiſſe, *Gregorius* pacis ſtudio ſponte ſe abdicavit. In ejus locum *Nectarius* ſuffectus eſt. Poſt hæc cuique diœceſi limites conſtituti: & *Conſtantinopolis*, quaſi novæ *Romæ*, Epiſcopo eadem, quæ veteris *Romæ* Pontifici, ſecundo tamen ab eo loco, jura conceſſa ſunt: quod decretum ratum eſſe vetuit *Romanæ* ſedis auctoritas. Id Concilium Oecumenicum ſecundum fuit, quod *Conſtantinopoli* celebratum eſt anno *Chriſti* 381. [b] quo & *Aquilejæ* in *Italia* Synodus alia, cui *Ambroſius* præfuit, *Palladium* & *Secundianum Arianos* condemnavit Epiſcopos.

[a] de qua Tom. 1. Conc.

[b] Tom. 1. Concil.

Priſcillianiſtarum ſecta.

[c] At in *Hiſpania Priſcillianiſtarum* nova efferente ſe hæreſi, quæ ex *Manichæorum* aliorumque perfidia coaluerat, *Cæſarauguſtæ* per idem ferè tempus Concilium celebratur, in quo cum Epiſcopis aliquot ſectæ parens *Priſcillianus*, homo laicus, percellitur. Hunc damnati Epiſcopi *Abulenſem* Epiſcopum conſtituunt. At hos omnes *Idacius* & *Ithacius* Epiſcopi *Gratiani* edicto relegandos curarunt; etſi, ſubinde per fraudem obrepentes, in integrum reſtituti ſunt. *Burdegalæ* poſtea altera coacta Synodo *Priſcillianus*

[c] Severus Sulpit. 2. Hiſt. Proſp. Chron. Aug. de Hær.

damna-

damnatur; qui ad *Maximum* Tyrannum provocans, juſſu ejus auditus *Treviris*, gladio eſt addictus cum aliis pleriſque. *Ithacius* Epiſcopus, ejuſque participes, quod ſe, præter fas ordinis illius, cauſæ capitis immiſcuiſſent, ab Eccleſiaſtica communione alieni judicati ſunt, quod in annum congruit 385. [a] Sequenti verò, *Treviris* collecta fautorum ſuorum Synodo, *Ithacius* abſolvitur. Quo cum *S. Martinus*, qui eòdem *Maximum* interpellaturus acceſſerat, communicare cùm initio detrectaſſet, mox, ut id, cujus gratia venerat, impetraret, Imperatoris ceſſit precibus: cujus etiam adhibitus convivio, incredibili ab hoc & ejus conjuge honore eſt exceptus.

A 378. Chriſti ad 395.

[a] Sever. in Vita Martini.

[b] *Mediolani* interim *Ambroſius* ab *Juſtina*, *Valentiniani* Junioris matre, *Ariana* fœmina, indigna multa perpeſſus, ejus impotentiæ ſacerdotali conſtantia reſtitit; ac per idem tempus ſanctorum reliquias *Gervaſii* & *Protaſii* divinitus oſtenſas in *Ambroſianam* baſilicam tranſtulit. Quarum cultum magnis tum prodigiis ſancivit Deus, ut tam [c] *Ambroſius* teſtatur ipſe, quàm, qui unà interfuit, [d] *Auguſtinus*. Ex quibus [e] *Molinæi*, *Calviniani* Miniſtri, inſcitia, pari conjuncta temeritate, convincitur, qui non ſolùm totam illam inventorum corporum narrationem fictum eſſe credidit, ſed etiam epiſtolam illam, qua hoc deſcribit, *Ambroſii*, haud eſſe germanam ejus exiſtimat; quo nihil dici poſſit obtuſius. *Ambroſius* legatus tandem ab *Juſtina* miſſus ad *Maximum*, pari fortitudine imminentem *Italiæ* Tyrannum redarguit; ac tam ejus, quàm *Ithacianorum*, communionem averſatus eſt.

Ambroſius.

[b] Pau in Vita Ambr. ipſe in Auxent. & Ep. 13. 14. & 56.

[c] Ep. 53. & 54.

[d] L. 9. Conf. c. 7.

[e] L. 7. contr. Perron. cap. 11.

[f] *Theodoſius* poſt necem *Maximi* idolorum fana disjici, confringi ſtatuas, ac ceremonias aboleri juſſit. [g] Inter alia famoſum *Serapidis* templum *Alexandriæ* demolitus eſt *Theophilus* Epiſcopus; qui ſub idem tempus utilem *Antiochenæ* Eccleſiæ navavit operam. [h] Nam hujus Epiſcopum *Flavianum* in *Siricii*, *Romani* Pontificis, gratiam communionemque reſtituit, à qua, ob inſtauratum poſt *Meletii* obitum ſchiſma, pridem exciderat.

[f] Aug. 5. Civ. c. 26. Proſp. de Prom. l. 3. c. 38.

[g] Ruff. 2. c. 29. Socr. 5. c. 16. Sozom. 7. c. 15.

[h] Ambr. Ep. 9. Socr. 5. c. 15. Theod. 5. c. 23.

Plurimum his temporibus ornamenti contulere litteris ac pietate præcellentes viri. *Baſilius*, qui anno

Viri inſign. Baſilius.

A 378. Chriſti ad 395.
a Nyſſen. de S. Macrina. Nazianz. de S. Baſil. quæ eſt 20. *Gregorii Nazianzen. & Nyſſen.*
b Nyſſen. de S. Macr.
c Hier. de Script.
d L. 5. c. 5.

no incunte 379. Calendis *Januariis* deceſſit, nono Epiſcopatus anno; quippe *Chriſti* 370. *Euſebio* vita functo ſubrogatus eſt; quare annos 8. cum menſibus aliquot *Cæſareæ* præfuit, [a] ut *Gregorii* ambo, *Nyſſenus*, & *Nazianzenus*, aſſerunt; magnum uterque decus ætatis ejuſdem. Quorum ille, *Baſilii* germanus, à *Valente* multa pro fide Catholica paſſus eſt, & [b] octo circiter annis exſulavit. Alter, *Baſilii* amicorum intimus, obiit anno 389. ut ex [c] *Hieronymo* colligitur. De *Baſilii* initio ac morte perſuadet [d] *Socrates*, qui *Antiochenam* Synodum ad ejus ſtatum Eccleſiæ componendum poſt *Theodoſii* renuntiationem eſſe celebratam refert; quam *Nyſſenus Oratione* de obitu *Macrinæ* nono poſt mortem *Baſilii* menſe contigiſſe ſcribit. *Theodoſius* porrò anno 379. *Januarii* 16. creatus eſt *Auguſtus*, ut idem *Socrates* aſſeverat.

e Hier de Script. & Hiſtor. cit.
f Greg. Turon. 2. Hiſt. Franc. c. 13.
g Aug. de Hær.
h Aug. 5. Civit. D. c. 26. Ruff. 2. c. 32.
i Vitæ PP.

[e] *Amphilochius Iconii*, *Gelaſius Cæſareæ* in *Palæſtina*, *Theodorus Mopſueſtenus*, *Ambroſius Mediolanenſis*, [f] *Exſuperius Toloſæ*, *Simplicius Viennæ*, *Amandus Burdegalæ*, *Mauritius Andegavi*, Epiſcopi inſignes habiti ſunt. Item [g] *Philaſtrius Brixienſis*. Sed & [h] *Joannes* Anachoreta in *Ægypto* vixit admirabili ſanctitate; cujus monitis & conſilio plurimùm uſus eſt *Theodoſius* Imperator. Nec non [i] *Arſenius*, qui à *Damaſo* Pontifice ad erudiendum Imperatoris filium miſſus eſt, & clam aula poſtea dilapſus ſolitudinem petiit.

k Aug. 9. Conf. c. 11.
l Hier. Epit. Paulæ.

Viduæ præterea ſanctiſſimæ, *Monica*, *Auguſtini* mater, [k] quæ anno 389. ad oſtia *Tiberis* exceſſit è vita anno ætatis 56. & *Paula*, *Romanarum* mulierum nobiliſſima; [l] quæ contemptis opibus, ut *Chriſto* ſe totam dicaret, *Bethleemum* migravit anno circiter 384. quod in ejus Epitaphio ſcribit *Hieronymus*; qui & ipſe in eodem tum loco degens, doctrinæ virtutiſque fama totum implevit orbem.

Diſertiſſimum tulit ætas eadem *Symmachum*; qui præfectus Urbi anno 384. de ara Victoriæ inſtauranda *Valentinianum* interpellavit; quem *Ambroſius* refellit. *Macrobius* item *Theodoſio* imperante vixit.

Hæreſes exſtitere per idem tempus nonnullæ, ut *Joviniani*, quem anno 390. *Siricius* Papa damnavit;

vit; & *Vigilantii*: qui ambo *Hieronymi* ſtylo confoſſi ſunt. Flagrabat & *Origenis* fautorum inſania; quorum è numero fuere *Joannes*, Epiſcopus *Hieroſolymitanus*, *Ruffinus*, *Aquilejenſis* Presbyter, *Palladius Galata*: quos S. *Epiphanius* & *Hieronymus* ſcriptis ſuis exagitarunt. A 395. Chriſti ad 408.

CAPUT X.

De Arcadio, & Honorio, *deque præcipuis illorum temporum rebus.* De Stilichone, Eutropio, Ruffino, Radagaiſo, Alarico, Romanæ *urbis expugnatione, ac Barbarorum in* Gallias & Hiſpanias *irruptione.*

A 395. *Chriſti* ad 408.

MORIENS *Theodoſius* anno, ut dixi, 393. filios hæredes reliquit imperii duos, *Arcadium*, cui Orientem conceſſit, & *Honorium*, cui Occidentem attribuit. Ille annum agebat ætatis 18. iſte 11. [a] Siquidem natus eſt *Honorius Ricimere* & *Clearcho* Coſſ. 5. Id. *Septembris*; qui eſt annus 384. cùm antecedente jam *Arcadius Auguſtus* à patre renuntiatus eſſet, 17. Calend. *Februarias*; [b] *Honorius* verò anno 389. *Timaſio* & *Promoto* Coſſ. idem decus eſt adeptus. [c] Alii *Theodoſio* III. & *Abundantio* Coſſ. anno 393. id eſſe factum referunt.

[a] Idat. Marcel. Chron. Alex.

[b] Chron. Marcell.

[c] Proſp. Marcell.

Arcadius.

Arcadius Eudoxiam ſtatim poſt patris obitum duxit, conciliante has nuptias *Eutropio*, ne *Ruffini* filiam ſibi in matrimonium adſciſceret. Summa tum erat principum in Republica duorum dignitas & potentia; *Ruffini*, qui *Conſtantinopoli* degebat, & in Occidente *Stilichonis*. *Stilicho*, genere *Vandalus*, ut ſcribit [d] *Oroſius*, cùm poſt [e] *Theodoſii* mortem utriuſque ſibi tutelam arrogaret imperii, & in Orientem proficiſci vellet, ejus avertendi cauſa, *Ruffinus Græciæ* aditus armis occupavit: tum *Alaricum*, *Gothorum* Regem, excivit; quem eandem incurſantem *Græciam* fugavit *Stilicho*, ac ducem *Gainam*, *Gothici* generis, cum copiis ad *Arcadium* miſit. Cujus opera *Ruffinus* à militibus obtruncatus eſt eodem, quo *Theo-*

[d] Oroſ. 7. c. 38.

[e] Zoſim. 4. Marcell. Jornand. de reg. ſucc. c. 94. Socr. 6. c. 1.

Ruffinus.

A 395. Chriſti ad 408.

a 1. Con. Ruf.

Eutropius.

b Zoſim. 5. Jornand. Marcell. Oroſ. 7. c. 36.

Theodoſius obierat, anno, quem *Eluſa* oriundum, *Aquitaniæ* oppido, [a] *Claudianus* indicat. Hujus cum *Stilichone* conſilii particeps fuerat *Eutropius* ſpado; qui & ipſe pòſt paulò *Stilichonem* veritus, eum ab Imperatore ac Senatu pro hoſte proſcribendum curavit, [b] & *Gildonem*, Comitem Paganum, *Africæ* ab *Theodoſio* Præfectum, ſibi conciliavit. Qui aſſumpta tyrannide, cùm frumentum ad Urbem prohiberet advehi, à *Maſcezele* fratre, quem adverſus illum miſerat *Stilicho*, perexigua manu fuſus fugatuſque ſibi vitam eripuit. Nec diu pòſt *Maſcezelem* ipſum in *Italiam* reverſum *Stilicho* per ſuos de ponte præcipitavit in fluvium. [c] *Africana* illa victoria anno *Chriſti* 398. evenit.

c Idem. Marcell.

d Zoſim. 5. Socr. l. 6. Sozom. 8. Oroſ. 7. Semper. Marcellinus.

Gainas.

[d] *Manlio Theodoro* & *Eutropio* Eunucho Coſſ. qui annus fuit undequadringenteſimus, *Gainas*, *Gothici* dux exercitus, à *Stilichone*, ut jam dixi, *Conſtantinopolim* miſſus, contrà Imperatorem *Arcadium* cum *Tribigildo* propinquo conſpirat; ita temperatis artibus, ut hic apertè deficeret, ille, dux in eum belli delectus, rem ex utriuſque opportunitate gereret. Eodem agente *Gaina*, omnibus ſpoliatus ornamentis *Eutropius* & interemptus eſt anno ipſo, quo Conſulatum geſſit, ejuſque de faſtis ac monimentis publicis abraſa memoria eſt. Eo ſublato, nihilo ſeciùs tumultuari *Gainas* inſtitit, & apertè Rempublicam oppugnare. Cujus comperta fraude, occultiſque de *Conſtantinopoli* diripienda patefactis conſiliis, hoſtis ab *Arcadio* judicatur; & *Fravittæ* potiſſimùm, *Gothi* Gentilis, auxilio victus, in *Thracia* mortem oppetiit ſub finem anni 400. vel initium ſequentis, ut *Alexandrinum Chronicon* oſtendit. [e] Moritur poſt hæc nulla re geſta memorabili *Arcadius* anno *Chriſti* 408. pacato, vel inerti potiùs ingenio, & uxori nimium addictus, cui dum impenſiùs obſequitur, publicam non minus rem, quàm *Chriſtianam*, peſſumdedit. [f] Moriens *Theodoſii* filii tutelam *Iezdegirdi*, *Perſarum* Regi, teſtamento reliquit; qui eam ex fide capeſſens, pupilli curam mandavit *Antiocho*, eruditiſſimo viro; & qui contra illum molirentur aliquid, iis ſe hoſtem venturum eſſe denuntiavit. Mortuus eſt Cal. *Maiis*, annum agens 31.

Eutropii mors.

e Socr. 6. c. 23.

f Procop. l. 1. Perſic. Init. Agath. l. 4. c. 132.

In

In Occidente multiplex Barbarorum incurſio *Romanæ* rei propemodum exitialis fuit. [a] *Radagaiſus*, *Gothorum* Princeps, cum quadringentis millibus, (uti *Zoſimus* prodit) vel ducentis, (ut *Oroſius* & *Marcellinus*) totam inundavit *Italiam*; hoſtis longè omnium teterrimus, ac *Chriſtianis* infenſus. Quam omnem multitudinem *Stilicho* mira felicitate *Fæſulanis* incluſam montibus internecione delevit, duce ipſo capto & occiſo: quod anno 405. *Proſper*, ſequenti *Marcellinus* aſſignat.

A 395. Chriſti ad 408.
[a] Zoſim. 5. Proſper. Marcell. in Chron. Oroſ. 7. c. 37. Aug. 5. de Civ. c. 23. Jornandes.

[b] Poſt hunc *Alaricus*, *Gothorum* & ipſe Rex, *Balthici* generis, cùm, populata *Græcia*, in *Epiro* diu moras egiſſet, (ita jubente *Stilichone*, qui *Illyricum* ab *Arcadii* dominatu, ad *Honorium* transferre cupiebat) in *Italiam* deinde penetravit, quem ut averteret *Honorius*, *Gallias* & *Hiſpanias* habitandas ei conceſſit, quòd eas provincias retinere non poſſet. Quò cùm *Alaricus* pergeret, *Saulus*, Gentilis dux, cui exercitum *Stilicho* commiſerat, ipſo Paſchæ die inconſideratè Barbaros aggreſſus, ab illis vincitur. Quo ſucceſſu elatus *Alaricus* propiùs admotis copiis, ac peragrata *Italia* *Romam* expugnavit. [c] Quod antequam faceret, *Stilicho* *Honorii* juſſu interfectus eſt. Cùm enim poſt *Theodoſii* obitum imperium ad ſe transferre, & *Eucherium* filium ſuum, Gentilem & *Chriſtianis* inimicum, imperatorem appellare vellet; quò facilius voti compos fieret, turbare omnia conſtituit. Itaque Barbaros clam ad lacerandum excivit imperium. *Vandalos* enim, *Alanos*, *Suevos*, *Burgundiones* in *Gallias* & *Hiſpanias* immiſit. Quò illos anno 406. progredi cœpiſſe ſcribit *Proſper* in *Chronico*. Addebat animos Imperatoris affinitas; quòd & *Serenam*, *Theodoſii* fratre genitam, habebat in matrimonio, & ex ea ſuſceptas filias duas, *Mariam* primò, tum, ea mortua, *Thermantiam* *Honorio* collocaverat. Sed occultis illius artibus ab *Olympio* detectis anno *Chriſti* 408. *Ravennæ*, cùm ad Eccleſiam confugiſſet, occiditur *Heracliani* manu, qui *Africam* provinciam cum *Comitiva* eo facto meruit, ut ſcribit *Zoſimus*; [d] tum anno ſequenti *Eucherius* cum *Serena* matre perimitur. Sublato *Stilichone*, cum *Honorio* paciſci cupiens *Alaricus*, ſtolido conſilio repulſus eſt. [e] Ex-

[b] Zoſim. 5. Oroſ. 7. c. 39. Jornand. de reg. ſuc. c. 96. & de rebus Get. c. 30. Miſcel. l. 13.

[c] Zoſim. 5. Jornand. Marcell.

Stilichonis mors.

[d] Zoſim. 5.
[e] Proſper. Chron. Socr. 7. c. 10. Sozom. 9. c. 6. Olymp. apud Phot. num. 80. Oroſ. 7. c. 39. Jornand. Marcell.

A 395. Chriſti ad 408. *Alaricus Romam capit.* templo igitur *Gothorum Hunnorumque* ſtipatus copiis, cum *Athaulpho*, uxoris fratre, *Romam* obſedit, obtinuitque anno *Chriſti* 410. quam cùm deprædari ſuis permitteret, mandavit, ut qui ad baſilicas confugerent, præſertim Apoſtolorum *Petri* ac *Pauli*, incolumes haberentur. Sexto die digreſſus inde, *Placidiaque*, ſorore Imperatoris, *Athaulpho* tradita, *Rhegium* abiit, ut *Siciliam* & *Africam* peteret; ſed ibidem morbo periit. Cujus in locum ſubſtitutus *Athaulphus*, *Roma* denuò populata, *Placidiam* abduxit, & apud forum *Cornelium* ſibi copulavit.

[a] Idat. Oroſ. 7. c. 40. [a] Dum hæc in *Italia* tempeſtas furit, *Galliam* & *Hiſpaniam* haud diſpar calamitas oppreſſit. *Alani*, *Vandali*, & *Suevi*, populatis *Galliis*, *Pyrenæum* trangreſſi, *Hiſpanias* occuparunt, [b] anno *Chriſti* 409. *Gallæciam Vandali* & *Suevi*; *Alani Luſitaniam* & *Carthaginenſem* provinciam; *Silingi*, quod *Vandalorum* genus alterum fuit, *Bæticam* invadunt.

[b] Idat.

CAPUT XI.

Eccleſiaſticæ res; & illuſtriores quidam ætatis illius viri; ac de S. Martini *obitu*, *&* Chryſoſtomi *exilio nonnulla.*

[c] Paul. in Vita S. Ambroſ. *S. Ambroſii obitus.* THEODOSIO Imperatori *Chriſtianiſſimo* triennium ferè ſupervixit *Ambroſius*, ait [c] *Paulinus*; qui & ipſo die Sabbati ſancti illum deſiiſſe vivere ſcribit: prorſus *Aprilis* 4. *Chriſti* anno 397. *Cæſario* & *Attico* Coſſ. Qua ratione annos 22. menſeſque circiter tres Epiſcopatum tenuit. Etenim anno 374. *Decemb.* 7. hoc eſt, anno antequam *Valentinianus* excederet, mortuo *Auxentio* ſuffectus in *Hieronymi Chronico* memoratur. *Marcellinus* tamen *Honorio* & *Eutychiano* Coſſ. id eſt, anno 398. *Ambroſii* obitum adſcribit, contrà quàm in Eccleſiaſticis Annalibus illius opinio refertur.

[d] Severus in Dial. Greg. Turon. L. 1. Hiſt. Franc. c. 46. & l. 10. c. ult. *S. Martinus.* [d] Alterum occidentalis Eccleſiæ lumen exſtinctum eſt anno 401. *Turonorum* ſanctiſſimus Antiſtes, *Martinus*, *Sabariæ* natus in *Pannonia*: qui *Hilarium* ab exilio revertentem ſecutus in *Gallias*, poſt monaſti-

cum

A 395. Chriſti ad 408.

eum ibidem vitæ genus excultum, *Turonorum* Epiſcopus creatus eodem ferè tempore, quo *Mediolani* ordinatus eſt *Ambroſius*, nempe 375. anno *Chriſti*; vir ob excellentiorem quolibet præconio ſanctitatem ſeculis omnibus admirandus, quem Imperatores ipſi impensè venerati ſunt, ut inter alios *Maximus*; qui ad ſe anno 386. venientem convivio excepit, quod ſuis manibus Imperatrix uxor ejus apparaverat, quæ tunc eidem famulæ ritu miniſtravit. De anno illius exitus, quia nonnullis tricis implicatus eſt, [a] in *Parte* hujus *Operis* altera dicetur.

[a] Part. 2. l. 4. c. 13.

S. Joannes Chryſoſtomus.

Orientalem autem Eccleſiam ſplendore ſuo decoravit *S. Joannes* ex *Antiocheno* Presbytero *Conſtantinopolitanus* factus Epiſcopus, poſt *Nectarii* mortem, quæ anno 397. *Septembris* 27. contigit, ut ait [b] *Socrates*, qui *Joannem* ſequente anno, *Februarii* 26. in throno ſediſſe refert. Ad eam dignitatem evectus, dum in corruptos hominum mores, præſertim Clericorum ac Principum, acriùs invehitur, multorum in ſe concitavit odia; in his *Eudoxiæ* Imperatricis, quæ ab eo reprehenſa, *Theophilum Alexandrinum*, ad cauſam dicendam *Conſtantinopolim* accitum, perpulit, ut eundem [c] tumultuaria collecta Synodo damnaret anno *Chriſti* 403. in ſuburbio *Chalcedonenſi*, loco *ad Quercum* dicto. Sed ingenti populi ſeditione, ac terræ motu ſtatim exorto territus Imperator ſubinde illum revocari juſſit. Anno verò ſequenti, quòd eadem libertate cùm alios, tum *Eudoxiam*, increparet, ejus opera [d] damnatus iterum, in exilium deportatur *Junii* 20. cùm ante duos menſes circa Paſcha ab Epiſcopali adminiſtratione prorsùs abſtinuiſſet. *Eudoxiam* narrant Hiſtoriæ *Græcæ* poſt menſes tres, quàm ejectus eſt *Chryſoſtomus*, vita eſſe functam *Octobris* 4. die, anni 404. cùm quatriduo antè inuſitatæ magnitudinis grando cecidiſſet.

[b] Pallad. in Vita Chryſoſt. Socr. 6. c. 2. Theod. 5. c. 34 Sozom. 8. c. 17. & ſeq.

[c] Photius Cod. 59. Socr. 6. c. 15. Sozom. 8. c. 17.

[d] Socr. 6. c. 18. Sozom. 8. c. 22.

[e] *Chryſoſtomo* ſubrogatus eſt *Arſacius*, homo elinguis & imperitus: tum, eo poſt menſes 14. mortuo, *Atticus*, Monachus *Armenus*. *Chryſoſtomus* interim in *Armenia* & *Iſauria* magnis conflictatus ærumnis, certatim pro eo Catholicis laborantibus Epiſcopis, & *Innocentio* præ cæteris, *Romano* Pontifice, cujus fidem appellarat, obiit *Comanis* ad *Pontum Euxinum*, 18.

[e] Socr. 6. c. 19. & 20. Sozom. 8. c. 23.

Chryſoſtomi obitus.

A 395. Chriſti ad 408. 18. Cal. *Decemb.* anno 407. Vixit anno 52. menſes 8. ſedit verò annos 9. menſes 6. dies 20. Itaque natus eſt anno 355. circa *Martium* menſem. [a] *Innocentius* porrò, cum eoque Occidens omnis non priùs cum *Attico* & Orientalibus commune habere quicquam voluit, quàm eraſo *Arſacii* nomine, *Joannis* ipſius in diptycha, quæ ſunt Eccleſiaſticæ tabulæ, referretur.

[a] Sozom. 8. c. 26.

[b] Per idem tempus doctrinæ ac ſanctitatis inclytus fama vixit *Epiphanius*, *Salaminæ* in *Cypro* Epiſcopus; qui cum *Joanne Chryſoſtomo* ſuper *Origene* vehementer altercatus eſt. Hujus enim errores exagitari tum cœperunt; qui quidem hactenus per *Ægypti* Monaſteria impunè ſpargebantur. Sed & fautorem habebant [c] *Joannem*, *Hieroſolymitanum* Epiſcopum, nec non *Ruffinum*, *Aquilejenſem* Presbyterum, & *Palladium Galatam*; à quibus *Epiphanius* & *Hieronymus* præcipuè diſſidebant. *Theophilus* vero circa annum 399. congregata Synodo primus *Origeniſtas* damnavit; & Synodicam miſit ad *Anaſtaſium Romanum* Pontificem, qui anno 398. *Siricio* ſucceſſerat; tum ad *Epiphanium*, & *Joannem Chryſoſtomum*. [d] *Anaſtaſius*, *Origene* condemnato, circulares litteras mittit. [e] *Chryſoſtomus* rem accuratius conſiderandam ratus, nequicquam *Theophilo* & *Epiphanio* inſtantibus, *Origenis* libros damnare noluit. Ob id iratus ab eo diſceſſit *Epiphanius*, amboque invicem, ut narrant, quæ ſibi erant eventura divinitùs prædixerunt.

[b] Socr. 6. c. 12. Sozom. 8. c 14. *Origeniſtæ exagitati.*

[c] Epiph. Epiſt. ad Joan. Hier. contr. Ruff. & contr. Joan. Hieroſ.

[d] Hier. Ep. 8. ad Demetr. & Apol. contr. Ruff. & Ep. 78. ad Pam. & ad Marcell.

[e] Socr. & Sozom. cit.

S. Aſterius. Floruit itidem S. *Aſterius*, *Amaſeæ* Præſul, cujus politiſſimæ extant Homiliæ circa annum 400. elucubratæ. *Theophilus* quoque, *Alexandrinus* Epiſcopus, odio *Chryſoſtomi* & avaritiæ ſordibus infamis, ſed eruditus, & *Hieronymi* familiaris; qui [f] *Syneſium*, ex Gentili Philoſopho *Chriſtianum*, *Ptolemaidis* Epiſcopum fecit anno circiter 410. nempe tertio poſt obitum *Chryſoſtomi*, reconciliatumque fautoribus ejus *Theophilum*: quod ſtatim ab illius morte contigit.

Theophilus.

[f] Syn. Ep. 66.

[g] S. *Vigilius*, *Tridentinus* Epiſcopus, *Stilichone* Conſule martyrium paſſus eſt, ut ſcribit *Uſuardus*; & ut apparet, anno 400. [h] *Gazæ* porrò S. *Porphyrius* Epiſcopus pietate, miraculis, & laboribus pro *Chriſti* fide tolerandis *Arcadio* imperante præſtitit. *Seve-*

[g] Martyr. Rom. 26. Jun. & Uſuard.

S. Porphyrius.

[h] Vita S. Porphyr. apud Sur. 26. Febr.

verianus Gabalitanus ut diſertus fuit, ita ob æmulationem *Chryſoſtomi* minùs ſecundam poſteritatis famam meruit. Quam eximiam eſt aſſecuta *S. Paula*; quæ anno 404. *Junarii* 26. apud *Bethleemum* obiit, nata annos 56. menſes 6. dies 11. quorum 5. annos *Romæ* in ſancto propoſito, *Bethleemi* 20. tranſegit, ut teſtatur [a] *Hieronymus*. A 395. Chriſti ad 408. *S. Paula.*

Prudentius, *Hiſpanus* Poëta, eodem ſcribebat tempore, natus *Philippo* & *Salia* Coſſ. anno 348. ut ipſe [b] prodit: & anno vitæ 57. carmina meditababatur. Proinde *Chriſti* 404. τὸ Καθημερινὸν edebat. *Prudentius.*

Ruffinus, *Aquilejenſis* Presbyter & Monachus, doctrinarum uſu famaque clarus, ſancti tamen *Hieronymi* primùm amicitia, tum offenſione, clarior, obiit paulò poſt *Romam* ab *Alarico* captam; ut eſt conjectura *Baronii*. Quo etiam tempore *S. Marcella* vidua mortua eſt, ut [c] *Hieronymus* affirmat. *Ruffinus.*

Inter Gentiles Poëtica facultate facile princeps *Claudianus* exſtitit, *Stilichonis* fautor acerrimus. Hiſtorici verò, *Zoſimus*, *Eunapius*.

a Hier. Ep. Paulæ.

b Prud. in Cathem.

c Hier. Ep. 16.

CAPUT XII.

Quæ ſub Theodoſio *Juniore*, Honorio, ac Valentiniano III. *in utroque imperio digna memoria contigerunt.* Vandalorum *in* Africam *impreſſio.*

A *Chriſti* 408. ad 450.

ROMANUM, *Arcadio* mortuo, ſub duobus Principibus imperium ſtetit. *Honorio* parebat Occidens; *Theodoſius* Orientem tenebat. [d] Hic anno 401. *Aprilis* 10. die natus, & ſequenti renunciatus *Auguſtus*, anno 408. ſub tutela *Perſarum* Regis, *Antiocho* curatore, ſolus in Oriente regnare cœpit. Sorores erant illi *Flaccilla*, *Pulcheria*, *Arcadia*, & *Marina*, è quibus *Pulcheriam Theodoſius Auguſtam* appellavit anno, ut *Marcellinus* cum *Alexandrino Chronico* ſentiunt, 414. non, ut *Theophanes*, 411. Ea porrò nata proditur anno 399. [e] Ab hac inſtitutus *Theodoſius*, ſororeſque cæteræ, tantum in virtute ac pie-

d Socr. 4. c. 6. Marcell. Chron. Alex. Theophan.

e Socr. 7. c. 22. Sozom. 9. c. 1.

A 408. Chriſti ad 450.

pietate profecerunt, nihil ut à Monachis differrent, & in religioſum domicilium aula verteretur.

Theodoſius anno ætatis 20. *Athenaïdem*, *Leontii* Philoſophi filiam, de conſilio ſororis *Pulcheriæ* duxit, rara fœminam indole corporiſque ſpecie, quam *Eudociam* nominavit. Ex hac *Eudoxiam* ſuſcepit *Valentiniano* III. nuptam. [a] Imperavit *Theodoſius* ad annum uſque 450. quo exceſſit è vita Cal. *Auguſti*, revocata priùs ſorore *Pulcheria*, quam *Eudociæ* conjugis & *Coryſaphii* Eunuchi calumniis adductus in ordinem redegerat. Hoc Imperatore pax ab armis in Oriente ferè perpetua fuit, præter pauca quædam minimèque diuturna bella. E quibus [b] *Perſicum* à *Vararane*, *Isdegerdis* ſucceſſore, motum, anno 422. per *Ardaburium* ducem, non ſine ingenti miraculò, confectum, perterritis ac fuga conſternatis Barbaris.

[a] Marcell. Chron. Alex. Zonar. Cedren. Theoph. Hiſt. Miſc. 14.

[b] Theoph. Socr. 7. c. 18.

Occidentalis imperii clades ſub Honorio.

At in Occidente, ſub *Honorio*, ac deinde *Valentiniano*, domeſtici pariter externique motus aſſidui, ac fœdiſſima *Romani* facies imperii fuit. Erat *Honorius* natura mitis & placidus, ludis ac ſocordiæ deditus, & à cura Reipublicæ ac negotiis abhorrens: ſed in pietatem religionemque propenſus, cui pluribus edictis conſultum voluit. Poſt *Gothicam* eruptionem, quæ anno 410. *Romanam* urbem turbinis inſtar oppreſſit, varii in diverſis locis orti ſunt Tyranni. Primùm [c] *Attalus*, *Alarici* juſſu ab Senatu factus Imperator, cùm *Honorium* communionem imperii per legatos offerentem ſuperbe reſpuiſſet, ab eodem *Alarico* privatam retractus ad ſortem, ac ſæpius deinde refectus, & deſtitutus, ad poſtremum reſumpta in *Gallia* tyrannide, neglectus à *Gothis*, à *Conſtantio* Comite captus anno 415. [d] in poteſtatem venit *Honorii*, ab eoque truncata manu vitæ relictus eſt. Quod *Marcellinus* anno 412. reddit, contrà quàm *Proſper*.

Varii Tyranni.

[c] Zoſim. 5. & 6. Olymp. apud Phot. 80.

[d] Proſp. Chron. Marcell. Oroſ. 7. c. 42. Paul Diac. 14.

Eodem tempore *Conſtantinus* Tyrannus *Gallias* obtinebat. Qui ex infima militia ob ſolam nominis ſpeciem in *Britanniis* Imperator acclamatus eſt anno 407. ut [e] *Olympiodorus*, *Proſper*, & *Zoſimus* indicant; cùm ante illum *Marcus* & *Gratianus* ibidem Tyranni prodiiſſent; *Britannicis* exercitibus contra *Vandalos*

[e] Olymp. apud Phot. 80. Proſp. Chron. Zoſim. 6. Idat. Chr. Marcell.

dalos & *Alanos*, quos in *Gallias* erupiſſe anno ſuperiore iidem Auctores aſſerunt, hoc ſe tueri præſidio cupientibus. Inde digreſſus in *Gallias* cum duobus filiis *Conſtante*, & *Juliano*, à *Conſtantio* Comite victus, & *Honorii* juſſu ad *Ravennam* jugulatus eſt, anno 411. [a] cùm ſe *Arelate* ad Oratorium fugiens ſacerdotio initiandum antè curaſſet.

A 408. Chriſti ad 450.

[a] Olymp.

Poſt hunc [b] *Jovinus* & *Sebaſtianus* fratres, arrepta tyrannide, ab *Athaulpho*, *Gothorum* Principe, *Narbonæ* capti & occiſi ſunt anno 414. ut *Idatius* & *Marcellinus* teſtantur.

[b] Idem Olymp. Idat. Marcel. Proſp. Oroſ. 7. c. 42.

Heraclianus item, Comes *Africæ*, Tyrannus ibidem factus, cum 700. navium claſſe, ac tribus militum millibus auſus in *Italiam* contra *Honorium* transfretare, à *Marino* Comite ad *Utriculum* ſuperatus eſt: & in *Africam* reverſus, *Carthagine* in æde Memoriæ jugulatur [c] anno 413. *Marinus* ad ordinandam miſſus *Africam*, incertum livore, an auro, corruptus, *Marcellinum* Tribunum, qui pro Catholica fide contra *Donatiſtas* fortiter ſe geſſerat, occidit; ac ſtatim ex *Africa* revocatus eſt, ut ſcribit *Oroſius*.

[c] Proſp. Idat. Marcel. Oroſ. 7. c. 42.

Super hanc Tyrannorum multitudinem, Barbarorum quoque graſſatio infeſtum habuit Occidentem. *Gothi* *Athaulpho* Rege *Gallias* ingreſſi ſunt [d] anno 412. ac ſequenti anno *Burgundiones*, *Germaniæ* populi, partem *Galliæ* *Rheno* propinquam occuparunt.

Barbarorum irruptio.

[d] Proſp.

Athaulpho *Placidia* nupſerat, quæ nuptiæ anno 414. Cal. *Jan.* celebratæ ſunt, ut ſcribit *Olympiodorus*; natuſque illis eſt *Theodoſius*, qui paulò pòſt *Barcinone* obiit. [e] *Placidiæ* opera & conſilio inductus ad amorem pacis *Athaulphus*, cùm fruſtrà *Romanum* in *Gothos* imperium nomenque transferre ſtuduiſſet, de reſtituendo illis hoc ipſo imperio cogitavit, ac ſe cum *Gothis* ſuis *Narbona* pelli & in *Hiſpaniam* relegari patienter tulit. Hæc dum agitaret animo, [f] à *Gotho* quodam occiditur anno 415. regnumque *Sigericus* occupat, *Sari* frater, qui *Placidiam* indignis modis habuit, & poſt dies ſeptem interfectus eſt: eique *Vallia* ſucceſſit. Qui pace cum *Romanis* facta, *Placidiam* *Honorio* reſtituit, acceptis, ut refert *Olympiodorus*, frumenti modiorum 600000., & contra *Vandalos*, *Alanos*, *Suevos*, aliaſque gentes, quæ

[e] Olymp. apud Phot. 80. Jornand.

[f] Proſp. Marcell. Idat. Oroſ.

A 408. Chriſti ad 450.

a Olymp. Proſper. Jornand.

b Proſp.

quæ *Hiſpaniam* inſederant, bella convertit. [a] *Placidiam* invitam *Conſtantio* Comiti collocavit *Honorius* anno 417. & eodem anno nata illis eſt *Honoria*, *Valentinianus* verò Junior [b] anno 418. *Ravennæ*, 6. Non. *Jul.* in lucem editus eſt. *Conſtantius* pacem cum *Vallia* firmavit, eumque revocavit in *Galliam*, ac ſedes in *Aquitanica* à *Toloſa* uſque ad Oceanum conceſſit, quod ſcribit *Idatius*. Hinc *Gothici* in *Gallia* regni, ſeu *Viſigothici*, caput *Toloſa* fuit: atque hoc anno 419. contigit. Sequente verò anno, *Chriſti* 420. *Conſtantius* ab *Honorio* invito, ut ait *Olympiodorus*, in imperii conſortium aſſumptus, ſeptimo poſt menſe moritur anno ipſo 420. ſi *Marcellinum* audias. *Proſper* enim in ſequentem rejicit. Natus hic in *Illyrico*, oppido *Panæſo*, multis ſub *Theodoſio* præfecturis claruit, ac poſt ſummum adeptum faſtigium, ejus pertæſus ſæpè conqueri ſolebat, quòd, ut antè conſueverat, jocis ac ludicris indulgere non poſſet, ut ſcribit *Olympiodorus*: qui hoc præterea narrat, *Theodoſium* Imperatorem ratam illius *Auguſtam* dignitatem habere noluiſſe, ob idque *Conſtantium* bellum contra illum decreviſſe ſumere.

Conſtantius fit Imperator.

c Olymp.

[c] Exſtincto *Conſtantio*, inter *Honorium* & *Placidiam* ſororem ſumma primùm familiaritas, minùs etiam ſecunda utriuſque fama. Mox, *Elpidia*, nutrice *Placidiæ*, & *Leontio*, ejuſdem curatore id agentibus, tanto exarſere invicem odio, ut, poſt frequentes *Ravennæ* rixas & jurgia, demum anno 423. *Placidiam* cum filiis *Honorius* extruſerit, & in Orientem abire coegerit.

Honorii obitus.

d Proſper. Marcell. Olymp.

e Socr. 7. c. 23. & ſeq.

Moritur paulò pòſt *Honorius* anno ipſo 423. ſive *Auguſti* 15. ut ſcribit *Theophanes*, ſive 27. quod *Olympiodorus* prodidit, (1) anno ætatis 35. *Theodoſius* [d] *Placidiam* cum *Auguſtæ* titulo, & *Valentinianum Cæſarem* priùs appellatum, agentem ætatis annum 5. in *Italiam* miſit anno 424. qui mox *Auguſtus Romæ* ſalutatus eſt. [e] Interim *Joannes* primicerius Nota-

(1) *Anno ætatis* 35.] Hic aberrantis calami eſt error: namque *Honorius* moriens anno *Chriſti* 423. natus autem anno 384. vid. c. 10. init. vixit ergo annos circiter 39. J. C. R.

tariorum, cum tyrannide *Ravennam* occupat; contra quem *Theodoſius Ardaburium* miſit; qui tempeſtate jactatus in Tyranni poteſtatem venit. Sed Angelus paſtoris ſpecie, aperto per invias paludes itinere, *Aſparem*, *Ardaburii* filium, *Ravennam* deduxit. A 408. Chriſti ad 450.

Sic, exſtincto *Joanne*, [a] *Valentinianus* apud *Ravennam* factus eſt Imperator anno 425. *Octobris* 23. ut eſt in *Alexandrino Chronico*. [a] Iidem. & Chron. Alex.

Secundùm hæc *Vandali*, quos ab *Africæ* litoribus *Bonifacius* Comes hactenus repulerat, *Geiſerico* duce in illam ex *Hiſpania* penetrarunt. Nam cùm *Bonifacius* ab *Aëtio* proditionis accuſatus eſſet, miſſoque contra ſe *Sigisvulto*, parem ſe non eſſe *Romanis* viribus animadverteret, ad *Vandalorum*, quibuſcum affinitatem antea junxerat, confugit auxilia. [b] Anno itaque 427. ut ex *Chronico Proſperi* colligitur, *Geiſericus* cum 80000. *Vandalorum* & *Alanorum* transfretavit in *Africam*; eamque paulatim ſubjecit ſibi. [c] Interim *Bonifacius*, reconciliata *Placidia*, cum Barbaris reditum perſuadere non poſſet, armis eos conatus pellere, ab illis vincitur: & anno 432. ex *Africa Romam* veniens, adepto magiſterio militum, haud diu poſtea vel morbo, ut ſcribit *Proſper*, vel, ut *Marcellinus* ait, ex vulnere, quod acceperat ab *Aëtio*, deceſſit, [d] ac *Pelagiæ* conjugi moriens præcepit, ut ne alteri, quam *Aëtio*, nuberet. *Vandali Africam occupant.* [b] Proſper. Miſc. 14. Victor Utic. l. 1. [c] Procop. 1. Vand. [d] Marcel.

[e] *Aëtius* in *Galliis* contra *Francos*, *Gothos*, *Burgundiones*, *Hunnos*, alioſque Barbaros *Romanam* rem utcunque ſuſtentavit. *Franci* haud procul *Rheno* devicti ſunt, [f] *Felice*, & *Tauro* Coſſ. anno 428. *Burgundiones* cum eorum Rege *Gundicario* anno 435. quibus & pacem *Aëtius* indulſit, ut ſcribit *Proſper*. [g] Idem *Gothos* ab *Narbonæ* obſidione repulit anno 436. per *Litorium* Comitem. *Aëtius.* [e] Proſper. Idat. [f] Proſp. [g] Idat. Proſp.

Hunnos Aëtius circa annum 432. è *Pannoniis* exciverat, quorum adverſus *Gothos* auxilio eſt uſus. Ita [h] *Proſper* vulgatus; at *Pithœanus Aëtium* eundem, *Gaudentii* filium ejus, qui à militibus occiſus eſt, *Hunnos* ad opem *Joanni* Tyranno ferendam adduxiſſe refert, eodem, quo is interfectus eſt, anno *Chriſti* 425. Bis ergo ſollicitaſſe eum *Hunnos* oportet. Sed & anno 434. *Honoria*, *Valentiniani* ſoror, ob [h] Proſp. Salvian. 7. Idatius, Chron. Iſid. Chr. Miſcell. 24. *Hunnorum irruptiones.*

A 408. Chriſti ad 450.

ob ſtuprum cum Procuratore ſuo commiſſum ejecta palatio, & ad *Theodoſium* tranſmiſſa, *Attilam* contra Occidentalem Rempublicam incitavit, ut ſcribit *Marcellinus*. His præpoſitus *Litorius*, dux *Romanus*, dum *Aëtii* gloriam ſuperare nititur, & haruſpicum ac dæmonum reſponſis fidem adhibet, contra *Theodoricum*, *Gothorum* Regem, bellum infimis precibus detrectantem, inconſultè dimicavit; & magna accepta clade, captus & occiſus eſt, *Theodoſio* & *Feſto* Coſſ. anno 439. [a] Quo etiam *Carthago* à *Vandalis*, per ſpeciem pacis ex improviſo irruentibus, occupatur, 4. [b] Cal. *Nov.* Eam urbem diripuere Barbari: ac cùm reliqui cives variis tormentorum generibus excruciati ſunt; tum in Nobiles & Clericos præcipuè ſævitum eſt. [c] Tandem anno 442. cum *Geiſerico Valentinianus* pacem inſtauravit, & certis ſpatiis inter utrumque diviſa eſt *Africa*.

[a] Proſper. Jorn de reb Ger. *Carthago à Vandalis capta.* [b] Proſp. & Idat. [c] Proſper.

Per quod tempus, [d] *Bleda* & *Attila Hunnorum* ducibus, *Illyricum Thraciam*que populantibus, *Theodoſius* pacem ab iis redemit pactione pecuniæ. [e] Biennio poſt *Attila*, fratre ſuo cæſo, ſolus *Hunnorum* genti dominatus eſt.

[d] Marcell. Alexandr. Chron. Jornand. [e] Proſper.

In *Britanniam* porrò *Picti* ac *Scoti* ſæpiùs incurſionem fecerunt, maximè ſub annum 446. *Aëtio* tertium Conſule: quo rebus aliis, ac muniendis maximè adverſus *Hunnos Galliis*, intento, fruſtra ejus aures querelis ſuis pulſarunt, quas [f] *Gildas*, ex eoque *Beda*, deſcribunt.

[f] Gildas. Beda 1. Hiſt. c. 13.

CAPUT XIII.

De Francorum *origine*, *& conſtituto ab iis in* Gallia *regno.*

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 48.

NOBILISSIMI toto orbe *Francorum* regni jacta ſunt intervallo iſto primordia. Cujus gentis incerta eſt origo, neque Veterum ſatis expreſſa literis. [g] Falli conſtat eos, qui ab *Trojanis* eam repetunt; quod ab *Gaguino* & *Æmilio* mandatum hiſtoriæ fuiſſe mirari ſubit. Vero mihi propior videtur [h] illorum opinio, qui non unius populi nomen hoc initio putant

[g] Geſta Franc. ex Greg. c. 1. [h] Phil. Cluver. lib. 3. Germ. Ant. cap. 20.

tant

tant fuiſſe, ſed plurium, qui, in idem conſpirantibus animis, *Romanorum* ſe ab jugo vindicarunt, *Francique* ab libertate ſunt dicti. Hos eſſe volunt *Bructeros*, *Chamavos*, *Anſivarios*, *Chattos*, *Uſipios* & *Tencteros*, qui ambo *Sicambrorum* vocabulo continentur, *Friſios*, *Delgibinos*, *Chaſſivarios*, & *Angrivarios*, qui *Albim* flumen inter ac *Rhenum* vaſtiſſimos *Germaniæ* agros obtinebant ad Oceanum uſque; ubi nunc *Weſtphalia*, *Friſia*, *Saxonia*, *Thuringia*, *Haſſia*, *Miſnia*, &, quæ nomen commune retinet, *Franconia*, collocantur. A 408. Chriſti ad 450.

Reges utrum antiquitùs habuerint, ignotum eſſe teſtatur [a] *Gregorius*. Nam *duces* tantummodo *Francorum*, aut *ſubregulos*, vel *regales* appellatos. *Maximo* Tyranno *Galliis* imperante, *Marcomerem* & *Sunnonem regales Francorum* extitiſſe *Sulpicius Alexander* prodidit, eoſdemque mox *ſubregulos* vocat, tum *reges*, ut hæc vocabula promiſcuè videantur habita.

Primus in Regum appellatione ac ſerie *Pharamundus* in noſtris Annalibus ponitur, [b] *Marcomiri* filius, de quo nihil apud *Gregorium* exſtat. [c] *Proſperi Chronicon* ad annum *Honorii* 26. hoc eſt, *Chriſti* 420. illius adſcribit exordium. Poſt hunc verò [d] *Chlogio*, vel [e] *Clojo*, ſive [f] *Clodius*, [g] *Pharamundi* filius, regnavit; qui apud *Diſpargum* reſedit; quod in *Thuringorum* eſſe finibus aſſerit *Gregorius*. Hoc modo *Thuringia* longe apud *Gregorium* alia fuerit ab ea, cui hoc nomen hodie tribuitur. Nam *Diſpargum* oppidum fuit in *Sicambris*, aut iis proximum. *Clojo* anno 428. aut 429. iniit, [h] quinque ab morte *Honorii* annis elapſis: atque hic trans *Rhenum* primus in *Gallias* erupit. [i] Sed ab *Aëtio* duce repreſſus, citimam *Rheno* partem illam amiſit *Galliæ*, quam cum ſuis occuparat. Poſt annos deinde circiter 18. longiùs etiam in *Atrebatum* & *Cameracenſium* fines tranſducto *Francorum* exercitu, *Romanos* profligavit, & ad *Suminam* uſque fluvium ditionis ſuæ fines extendit [k] ſub annum 445. [l] Videtur tamen ab *Aëtio* & *Majoriano* tum cladis aliquid accepiſſe, quod *Sidonius* indicat. Præfuit *Clojo* annos [m] ferè 20. Siquidem ad annum *Theodoſii* 25. [n] *Proſper* adnotat, *Meroveum* in *Francia* cœpiſſe regnare:

[a] Greg. Tur. l. 2. c. 9.

[b] Aimo 1. c. 4. Ivon. Chr. Geſta Franc. epit. c. 4.

[c] Proſp. à Pith. editus.

Pharamundus.

[d] Ita Greg. 2. c. 9.

[e] Ita Sidon. Carm. V. ver. 212.

[f] Proſper Pith. Aimo 1. c. 4.

[g] Aimo 1. c. 4. Ivon. Chr. Geſta Franc. epit. c. 5.

Clodio.

[h] Proſp. Pith.

[i] Proſper vulgatus.

[k] Sigeb. Greg. 2. c. 9. Aimo 1. c. 5.

[l] Sidon. Carm. V. ver. 212.

[m] Aimo 1. c. 6.

[n] Proſp. Pith.

A 408. Chriſti ad 456. *Meroveus.*

gnare: qui eſt *Chriſti* 448. vel 449. Ita *Pharamundo* anni reliqui erunt octo.

[a] *Meroveus*, affinis *Clojonis*, *Francorum* in *Gallia* ditionem amplificavit; quem *Aëtio* duci adverſus *Attilam* auxilio veniſſe, magnamque partem victoriæ fuiſſe, [b] Annales *Francorum* referunt. Filium hujus hæredemque [c] *Childericum* flagitiorum ac libidinum licentia, quam ne ab nobiliſſimis quidem corporibus abſtinebat, brevi inviſum ſuis reddidit. Omnibus itaque conſpirantibus in eum ordinibus, ad *Thuringos* profugit, *Vuinomado* quodam, cujus amicitiæ plurimùm fidebat, domi relicto, qui abſenti *Francorum* reconciliaret animos: quod is aſtuto conſilio perfecit. Nam *Egidium*, *Romanum* patricium, ſibi ut Regem caperent, *Francos* eſt hortatus, eoque beneficio devinctum facilè adduxit, ut primores gentis, quos ab *Childerico* abhorrere maximè ſciebat, tanquam ſuſpectos interficeret. Ita *Francis*, ab novo abalienatis Rege, perſuaſit, uti *Childericum* ab exilio revocarent. Qui [d] octavo, poſtquam pulſus erat, anno receptus, *Egidium* acie ſuperatum in oppidum *Sueſſionum* compulit, [e] *Odouacrium Saxonem* vicit, *Aurelianos* & *Andegavos* ſubegit, [f] exactiſque 24. annis *Chlodoveo* filio, quem ex *Baſina* ſuſceperat, *Thuringorum* Regis, hoſpitis ſui, conjuge, reliquit imperium. Qui cùm anno 482. exorſus ſit, [g] uti poſtea demonſtrabitur, *Childericus* anno cœpit 457. vel 458. ut 24. annos impleverit; *Meroveus* verò circiter 10.

[a] Greg. 2. c. 9. Aimo 1. c. 6. Geſt. Franc. c. 5.
[b] Greg. Æmil.
Childericus.
[c] Greg. Tur. l. 2. c. 12. Aimo 1. c. 7. Ivo. Geſta Franc. c. 6. & 7.
[d] Greg. Turon. cit.
[e] Greg. 2. c. 18. Aimo 1. c. 7. Geſt. Franc. c. 12.
[f] Aimo 1. c. 12. Ivo.
[g] l. 7. c. 2.

CAPUT XIV.

De Gothorum *initiis*, *eorumque diſcrimine*, *ac regnis ab illis in* Gallia, Hiſpania, *&* Italia *conditis.*

PLURIMUM ad illius ætatis hiſtoriam intelligendam conferet *Gothorum* originem & incrementa cognoſcere, qui per *Europam* longè lateque diſſipati florentiſſima ſibi regna pepererunt. Ea nos ex *Jordano*, ſive *Jornande Gotho*, ac *Paulo Diacono*, repetita hoc in caput utiliter conjecimus.

Go-

Gothicum omne nomen à *Scanzia*, ſive *Scandinavia*, profectum eſt, quam inſulam [a] *Jornandes* vocat, cùm peninſula ſit *Norvegiæ* ac *Suediæ* continens regna. Hi cum vicinam oram *Balthici* maris aliquamdiu tenuiſſent, in *Scythiam* inde tranſgreſſi, ad *Euxini Ponti* littora conſederunt, [b] quorum qui ad Orientem longiùs receſſerunt, *Oſtrogothi*, id eſt, *Orientales Gothi*, nominati ſunt: qui ad Occidentem habitabant, *Vuiſegothi*, id eſt, *Occidentales Gothi*. Etſi ab *Oſtrogotha* quodam, Rege ex *Amalorum* ſtirpe, nomen id acceptum nonnullis placet. [c] Duæ quippe *Gothorum* erant regiæ familiæ; *Amalorum*, quibus *Oſtrogothi* parebant, & *Balthorum*, qui *Vuiſegothis* imperabant. Priores ab [d] *Amala*, antiquiſſimo gentis illius Rege, dicti. Poſteriores ab audacia nominati, [e] quia *Balth* audacem ſignificat. [f] Cùm igitur ambo illi populi ſumma concordia diu illic habitaſſent, *Valente* denique Imperatore civile inter eos ortum eſt bellum. *Vuiſegothis* præerat *Fridigernus*, ſive *Fritigernes*; *Oſtrogothis Athanaricus*. *Fridigernus* impar viribus à *Valente* petit auxilium, per *Ulphilam*, ſuæ gentis Epiſcopum *Arianum*: [g] &, ut illi viciſſim gratificaretur, *Chriſtianam* ſub *Arii* profeſſione fidem amplectitur; quam, pace ambos inter populos reſtituta, longiùs propagavit *Ulphilas*. Ita *Gothi* in *Ariana* hæreſi deinceps obfirmati ſunt. *Athanaricus* verò complures ſuorum ob *Chriſti* nomen neci dedit, qui pro Martyribus in Eccleſia celebrantur. [h] Poſt hæc *Hunni*, Rege *Balamire*, trajecto *Boſporo Cimmerio*, repentè in *Oſtrogothos* impreſſionem faciunt, eoſque ſibi ſubjiciunt. Quorum clade territi *Vuiſegothi Valentem* rurſus implorant, qui in *Mœſia* agros illis ad habitandum attribuit. Sed à *Lupicino* aliiſque limitaneis Præfectis contumelioſiùs accepti *Romanos* armis appetunt; ab iiſque *Valens* Imperator, [i] (ut jam memoravi) bello ſuperatus & exuſtus, pœnas violatæ religionis dedit. Compoſitis poſtea cum *Theodoſio* rebus *Romanam* in amicitiam ac fœdus ab illo recepti, [k] & *Fœderati* propriè ſunt dicti. *Theodoſio* mortuo, *Alaricus* ex *Balthica* ſtirpe cum *Vuiſegothis* ſuis in *Italiam* perrupit, eumque, quem ſuprà [l] retuli, exitum militiæ hujus habuit. [m] Cujus ſucceſſores, *Gallia* & *Hiſpa-*

A 408. Chriſti ad 450.

[a] Jorn. de reb. Ger. c. 3. 4. & ſeq.

[b] Paul. Diac. in Miſc. l. 12. c. 12. Jorn. c. 14.

[c] Jorn. c. 5.

[d] Jorn. c. 14.

[e] Jorn. c. 29.

[f] Socr. l. 4. c. 33. & ſeq. Paul. in Miſc. 12. c. 12.

[g] Paul. 12. Miſc. c. 12.

Gothi Ariani fiunt.

[h] Vide, præter cit. Auctores, Procop. l. 4. Goth. p. 323. Sozom. l. 6. c. 37. Jornand. de reb. Got. c. 24.

[i] Supr. c. 6.

[k] Jornand. c. 18.

[l] Cap. 10

[m] Vide ſupr. c. 12.

A 408. Chriſti ad 450. *Hiſpania* ſubacta, *Vuiſegothorum* regnum ibi ſtatuerunt, cujus ſparſim mentionem facimus.

a Jorn. c. 48.

[a] Interim *Oſtrogothi* ſub *Hunnorum* dominatu cum privatis Regibus priſtinas ſedes obtinebant. *Hermanaricus*, (quo regnante *Hunnorum* excurſio illa contigit, ut [b] *Jornandes* narrat, tametſi cæteri, quos attigi ſuprà, *Athanarico* id factum Rege memorent) [c] *Hunnimundum* habuit filium, è quo genitus eſt *Thoriſmundus*; cujus filius *Berimud*, *Hunnicæ* pertæſus ſervitutis, ad *Vuiſegothos* in *Galliam* transfugit, cùm *Theodoricus* ejus nominis primus, occiſo jam *Vallia*, regnaret. *Berimudis* nepos fuit *Eutharicus*, cui *Oſtrogothorum* Rex *Theodoricus* *Amalaſuntham* filiam in matrimonium dedit. Ad hanc familiam, ut quæ recto ab *Hermanarico* ſtemmate deſcenderet, *Oſtrogothici* jus regni propriè ſpectabat. [d] Verùm *Berimude* digreſſo, *Wandalarius*, *Hermanarici* fratre genitus, velut caducum principatum tenuit. Hujus filii, armis ac mutua concordia nobiles, exſtitere tres, *Walamir*, *Theodomir*, & *Widemir*; qui cum *Attila* adverſus *Aëtium* & propinquos ſuos *Vuiſegothos* in *Gallia* decertarunt. Exſtincto demum *Attila*, cùm reliqui populi, tum *Oſtrogothi*, *Hunnorum* excuſſerunt jugum. [e] *Theodomiri* filius è concubina *Theodoricus* fuit, qui *Leoni* Imperatori ad ſanciendam pacem datus obſes apud *Romanos* adolevit. Tum imperante *Zenone*, cùm à *Theodomiro* patre traditum *Gothorum* regnum accepiſſet, Imperatoris hortatu ad recuperandam *Italiam*, quam *Odouacrius* invaſerat, perrexit; ibidemque, quod poſtea dicetur, *Oſtrogothorum* condidit regnum, quod *Juſtinianus* deinde ſubvertit.

b Cap. 23.

c Jorn. c. 34.

d Jorn. c. 48.

e Jorn. c. 52.

CAPUT XV.

Eccleſiaſticæ res ſub illis Principibus. Ac primum Pelagianæ *hæreſis*, *&* Neſtorianæ, *nec non* Epheſinæ *Synodi*, *accurata deſcriptio.*)

Pelagianæ hæreſis hiſtoria.

HONORIO ac *Theodoſio* regnantibus, varii in Eccleſia motus exſtitere, celeberrimique cum Hæreticis Catholicarum partium conflictus; ac contra duas

duas præſertim hæreſes, *Pelagii* & *Neſtorii*, certamen fuit.

A 408. Chriſti ad 450.

Pelagius,[a] natione *Scotus*, ex inſula *Britannia* oriundus, unde [b] & *Brito* nominatur, primùm Monachus in *Palæſtina* vixit; ubi adverſus gratiam *Chriſti* peſtilentiſſimum dogma concepit animo, [c] cujus ei *Ruffinus* auctor fuiſſe proditur. Hic diſcipulum habuit *Cæleſtium*, qui prior in *Africa* palam hæreſim prædicans, [d] anno 412. *Carthagine* damnatus eſt, accuſante *Paulino*, Diacono *Carthaginenſi*.

Poſtea *Eros* & *Lazarus*, Epiſcopi duo *Gallicani*, *Pelagii* nomen detulere apud *Palæſtinæ* Epiſcopos. [e] Sed cùm morbus alteri eorum incidiſſet, in tempore adeſſe prohibiti ſunt; quare excerpta de *Pelagii* & *Cæleſtii* libris capitula miſerunt. Ita *Dioſpoli* in *Palæſtina* Synodus eſt habita anno 415. [f] cui Epiſcopi 14. interfuerunt. Ab iis interrogatus *Pelagius* facilè *Græcos* homines, linguæ illius ac fraudis ignaros, captioſis reſponſionibus eluſit. Abſolutus itaque *Joannis* potiſſimùm *Hieroſolymitani*, *Ruffini* & *Origenis* fautoris opera, quod *Oroſius* [g] indicat, majores ſumpſit ſpiritus. Sed *Hieronymi* primùm ſtylo, tum *Africanorum* Patrum ſententiis, vexari cœpit. Anno quippe 416. provinciales [h] duæ Synodi celebratæ ſunt, una *Carthagine*, cui præfuit *Aurelius*; altera *Milevi* in *Numidia*, præſide *Silvano*, cui *Auguſtinus* interfuit: indidemque Synodicæ ad *Innocentium* Papam editæ, quibus *Pelagii* & *Cæleſtii* ita damnatos à ſe errores prædicant, ut auctoribus ipſis parcerent. Utriſque reſpondit [i] *Innocentius* ſequenti anno, quo Coſſ. notantur *Honorius* & *Conſtantius*, (is eſt *Chriſti* 417.) menſe *Januario*; ac *Pelagium* & *Cæleſtium* cenſuit Eccleſiaſtica communione privandos. Qua re comperta, *Pelagius* ad *Innocentium* ſcripſit: [k] ſed eo mortuo illo ipſo *Chriſti* 417. anno Cal. *Auguſti*, literæ ad *Zoſimum* pervenere. [l] Qui *Cæleſtii* primùm ficta profeſſione, (hic enim *Romam* purgandi ſui cauſa venerat) tum ſubdola *Pelagii* epiſtola deceptus, quacum *Praylii*, qui in ſedem *Hieroſolymitanam* anno 416. ſucceſſerat, commendatitiam miſerat, in *Africanos* Patres, nec non *Erotem* & *Lazarum*, paulò fuit commotior.

[a] Hieron. Præf. ad l. 1. & 3. in Hierem.
[b] Aug. ep. 106.
[c] Hieron. ib. Aug. 2. de Pec. Orig. c. 3.
[d] Epiſt. Conc. Carth. ad Innoc. Papam. Aug. 2. de Pec. Orig. c. 3.
[e] Aug. 2. Retr. c. 47. & de geſt. Pel. 35. Phot. cod. 54.
[f] Aug. 1. contr. Jul. c. 3. & de geſt. Pelag.
[g] Oroſ. Apol.
[h] Tom. 1. Conc.
[i] Tom. 1. Conc. & Ep. Aug. 91. 93.
[k] Aug 2. de Pec. Orig. c. 5. & 17.
[l] Zoſim. ep. Tom. 1. Conc. ubi & Pelagii confeſſio.

A 408. Chriſti ad 450.

Neque tamen *Pelagium* ac *Cæleſtium* communioni reſtituit; ſed bimeſtrem huic diem præfixit, ad quam accuſatores adeſſent. Interim *Africanis* Epiſcopis ſatagentibus, *Romæ* ab *Zoſimo* Hæreticorum calliditate detecta, cùm ſe clam *Cæleſtius* ex Urbe ſubduxiſſet, [a] cum *Pelagio* pariter eſt damnatus anno 418. Secutum eſt [b] *Honorii* edictum eodem anno prid. Cal. *Majas*, quo ambo perculſi ſunt. *Africani* verò Epiſcopi, accepto *Zoſimi* decreto, Calendis ipſis *Maii* anni ejuſdem 418. in plenaria Synodo, ut ſcribit *Proſper*, Epiſcoporum 213. contra *Pelagianam* hæreſim canones octo condiderunt, qui (1) *Milevitanæ* Synodo ſecundæ perperam vulgo tribuuntur. Sed nihil *Milevitana* iſta contra *Pelagium* ſtatuit, & [c] ex illis ipſis octo canonibus tertius, quartus, & quintus à *Cæleſtino* Papa ſub *Carthaginenſis* Concilii nomine citantur. Denique in generali totius *Africæ* Synodo, non in provinciali, tanta de re pronuntiatum oportuit. Hoc modo ſynodalibus ad *Zoſimum* perlatis decretis, ait *Proſper*, per totum mundum hæreſis *Pelagiana* damnata eſt. Cujus penè profligatæ patrocinium ſuſcepit *Julianus*, *Memorii*, *Capuani* Epiſcopi, filius & ſucceſſor; qui, ob hæreſim eandem ſede ſua pulſus, cum *Auguſtino* grande certamen iniit, homo lingua promptus, ac diſertus, ſed procax, & temerarius.

[a] Aug. 2. contr. duas Epiſt. Pel. c. 3. & 4.
[b] Vide Baron. A. 418. Poſſid. in Vita Aug.
De Milevitana Synodo vulgatus error.
[c] Cæleſt. in Epiſt. ad Epiſc. Gall.

Julianus Pelagianus.

Semipelagiani.

(2) *Pelagiani* dogmatis appendix quædam fuit *ſemi-*

(1) *Milevitanæ* Synodo.] Hanc Synodum non fuiſſe Milevitanam, ſed Carthaginenſem, oſtendit Janſenius Hiſtor. Pelagiana & Cardinalis Noriſius.

(2) *Pelagiani* dogmatis appendix &c.] Semipelagianorum hæreſis initium habuit à Caſſiano, qui poſt S. Chryſoſtomi mortem, id eſt, poſt ann. 407. in provinciam redierat. Hic anno 426. ut oſtendit Noriſius, edidit 13. collationem, in qua virus Semipelagianum propinat. Anno 428. Proſper & Hilarius ad Auguſtinum ſcribunt, ut enodaret ipſis quæſtiones à Maſſilienſibus propoſitas; ad quos direxit Auguſtinus duplicem librum de Prædeſtinatione SS. & de Dono perſeverantiæ anno 431. Cæleſtinus ſcripſit ad Epiſcopos Galliæ celeberrimam Epiſtolam, qua Maſſilienſium querelas compeſceret. Huic adjecta ſunt capitula, quæ Leoni Magno tribuit Quenellus.

mi-Pelagianorum factio; qui initium à nobis eſſe ſalutis aſſeverabant, ac de *Prædeſtinatione* aliter atque *Auguſtinus* ſentiebant. [a] Quam in *Galliis* occultè graſſantem paucis ante obitum annis oppugnare inſtituit *Auguſtinus*, ac poſt eum *Proſper Aquitanicus*. A 408. Chriſti ad 450. [a] Aug. LL. de Præd. Sanct.

[b] Mortuo *Zoſimo* Papa 7. Cal. *Jan.* anni 418. creatus eſt *Bonifacius*; & ſub idem tempus à ſchiſmaticis *Eulalius*, cui præfectus Urbis *Symmachus* favebat. Sed ille paulò poſt cauſa cecidit anno *Chriſti* 419. Poſt *Bonifacium* anno 423. *Romanæ* præfuit Eccleſiæ *Cœleſtinus*: cujus anno labente 6. *Chriſti* 428. [c] *Neſtorius Antiochenus* in locum *Siſinnii Conſtantinopolitanus* ordinatur Epiſcopus, qui ſubinde novam vulgavit hæreſim, *Chriſtum* aſſerens perſona conſtare duplici, ac *B. Mariam* haud eſſe Dei matrem adſtruens, ſed hominis tantummodo *Chriſti*. Ad hoc reſtinguendum incendium præ cæteris accurrit *Alexandrinæ* Antiſtes Eccleſiæ *Cyrillus*; qui ex anno [d] 412. avunculo ſuo *Theophilo* ſuffectus erat: *Cæleſtini* maximè literis incitatus, quibus ipſum in *Neſtorii* cauſam inquirere, ac denos illi ad reſipiſcendum dies præfinire juſſit: quod anno 430. fruſtrà tentatum eſt à *Cyrillo*. [b] Cod. Vat. apud Baron. ad an. 419. *Neſtorius.* [c] Marcell. Chron. [d] Socr. 7. c. 7.

[e] Quocirca anno *Chriſti* 431. *Epheſi* congregata Synodus eſt, ad quam *Cæleſtini* Papæ legati profecti ſunt, *Arcadius* & *Projectus* Epiſcopi, & *Philippus* Presbyter. Epiſcopi porrò ſupra ducentos interfuerunt: atque ad prohibendos tumultus, Comites ab Imperatore *Theodoſio* ſunt appoſiti, *Candidianus*, & *Irenæus*, *Neſtoriana* labe contacti. Orientales autem, qui cum *Joanne Antiocheno* vocati erant, tardiùs adfuerunt, utpote ad damnandum popularem ſuum ingratiis adducti. Itaque cùm ex a. d. 10. Cal. *Jul.* inchoata Synodus eſſet, ac ter citatus *Neſtorius* è ſede ſua depoſitus; quinto inde die *Joannes* cum ſuis advenit, quos inter *Theodoretus*, *Cyri* Epiſcopus, eminebat; qui ſtatim, tumultuario coacto Conciliabulo, legitimæ acta Synodi reſciderunt, ac *Cyrillum* & *Memnonem*, *Epheſi* Epiſcopum, damnarunt. Comites, interceptis Catholicorum literis omnibus, Imperatorem contra ipſos calumniæ plenis epiſtolis in- *Epheſina Synodus.* [e] Acta Eph. Syn. & Epiſt. Cæleſt. Proſper. Socr. l. 7. c. 34. Euagr. l. 1. Marcell. Theoph. Zonar. Cedren.

A 408. Chriſti ad 450.

inflammarunt; adeò ut *Cyrillus* ipſe in carcerem conjectus fuerit. Tandem per fidum hominem, qui mendici habitu *Conſtantinopolim* profectus incluſas arundine literas Catholicorum detulit, certior fit de omnibus Imperator; & Monachis annitentibus, atque allaborante *Pulcheria*, Synodi acta Imperatoris auctoritate comprobata ſunt; ejectoque *Neſtorio*, *Maximianus* ei ſubrogatus eſt. [a] Eadem porrò *Pulcheria* in honorem ſanctiſſimæ Dei genitricis baſilicam condidit in *Blachernis* ad mare, quæ *Græcorum* deinde religione celebris fuit.

Finita Synodo, [b] in qua *Pelagianam* quoque damnatam hæreſim auctor eſt *Proſper*, *Joannem* inter & *Cyrillum*, & utrique contributos Epiſcopos aliquamdiu ſimultates manſere; quæ *Theodoſii* ſtudio, & magni illius interventu [c] *Symeonis Stylitæ* compoſitæ ſunt. [d] *Neſtorius* primùm in priſtinum ſuum Monaſterium *S. Euprepii*, quod erat *Antiochiæ*, relegatus. Inde, quòd multos contagione ſui erroris afflaret, in *Oaſin* amandatus eſt anno 436. ubi poſtmodum, verminante lingua, miſerabilem vitæ ſortitus eſt exitum. Libri ejus *Theodoſii* edicto flammis addicti ſunt.

Neſtorii miſerabilis exitus.

Leporius.

[e] *Neſtorianæ* porrò hæreſi prælufit *Leporius* quidam, *Gallicanus* Monachus; qui, ab *Auguſtino* edoctus, oblato libello erroris ſui veniam petiit; quod anno circiter 420. factum eſt. [f] Quo etiam anno novæ in *Chriſtianos* turbo perſecutionis infeſtam habuit *Perſidem*, *Iſdegerde*, an ejus filio *Varane* regnantibus. Id enim ambiguè proditur. [g] Sed & *Africana* Eccleſia ſub *Vandalorum* tyrannide gravia perpeſſa eſt *Geiſerico* Rege; qui inter alios *Sebaſtianum* Comitem, *Bonifacii* generum, qui ad ipſum confugerat, ſumma perfidia necavit.

[a] Niceph. 4. c. 2.

[b] Proſper. con. Collat.

[c] Vita S. Sym. apud Sur. 5. Jan.

[d] Acta Eph. & Euagr. 1. c. 7.

[e] Facundus l. 1. & extiat libellus Leporii. Caſſ. 1. de Incar. c. 4.

[f] Socr. 7. c. 18 Theod. 5. c. 39. Marcell.

[g] Proſp. Victor Utic. 1.

A 408. Chriſti ad 450.

CAPUT XVI.

Inſignes ætate illa viri, ac feminæ.

MULTUM iis temporibus non vita ſolùm, ſed etiam obitu ſuo ſplendoris contulerunt Eccleſiæ duo ſidera, *Hieronymus*, & *Auguſtinus*. Horum prior exceſſit anno 420. pridie Cal. *Octobris*, natus annos, ut ait [a] *Proſper*, 91. at [b] *Annales Baronii* nonniſi 78. vel 79. adſcribunt.

[a] Proſp. Chron.
[b] Baron. ad an. 372.

[c] *Auguſtinus* anno 430. obiit 5. Cal. *Septembris*, ætatis 76. Epiſcopatus 36. poſt converſionem 43. quo tempore *Vandali Hipponem* tertium jam menſem obſidebant, ut ait [d] *Poſſidius*. Natus eſt anno 354. Idibus *Novembris*, ut in libro *de Vita beata*, & primo *de Ordine* teſtatur ipſe. Converſus eſt ad *Chriſtum* anno 387. circa [e] vindemiales ferias; & ſequenti anno circa Paſcha baptizatus eſt, neque biennio Catechumenus fuit, ut quidam opinati ſunt. Ita anno ætatis 34. inchoato Baptiſmum ſuſcepit. Hic adverſus hæreſes ac ſectas omnes, quæ tum in *Africa* percrebuerant, acerrimum bellum ac perpetuum habuit; præſertim *Manichæorum*, *Pelagianorum*, & *Donatiſtarum*. [f] Contra hos verò memorabilis facta Collatio eſt anno 411. coram *Marcellino* Tribuno, viro religioſiſſimo, quem ad pacificandam Eccleſiam *Honorius* in *Africam* miſerat: cujus pars magna fuit *Auguſtinus*. Secundum hanc [g] variis edictis *Donatiſtarum* ab Imperatore fracta contumacia eſt. [h] Quin etiam *Jovinianum* Hæreticum *Honorius* idem anno 412. in *Boam* inſulam relegavit.

[c] Proſp.
[d] Poſſid. in Vita S. Auguſt.
[e] Aug. 9 Conf. c. 2. & ſeq.
[f] Collat. Carth.
[g] L. 51. 54. 55. Cod. Theod. de Hær.
[h] Ibid. l. 53. de Hæret.

Claruit inter illuſtres ſanctitate doctrinaque Præſules [i] *Paulinus*, patria *Aquitanus*, qui paupertati *Chriſtianæ* poſthabitis opibus ac nobilitate generis, *Nolanus* deinde factus eſt Epiſcopus: qua in dignitate memorandum ſæculis omnibus caritatis ac ſui deſpicientiæ ſpecimen edidit, dum ſe, (1) ut captivum

S. Paulinus.
[i] Greg. Papa 3 Dial. c. 1. Sur. 22. Junii.

(1) *Ut captivum viduæ cujuſdam &c.*] A multis eruditis hæc ſpontanea captivitas ſancti Paulini ut pia fabula rejicitur. Hæc

A 408. Chriſti ad 450.

ptivum viduæ cujuſdam filium redimeret, *Vandalis* in ſervitutem dedit. Hic *Ambroſii*, *Auguſtini*, *Hieronymi*, *Martini*, aliorumque laudibus & amicitia celebratus obiit 10. Cal. *Jul.* anno 431.

S. Leo. a Marcel. Chron. *S. Hilarius Arelat.* b Vita S. Hilar. apud Sur. Mai. 5. c Novella Valent. l. 7. Tit. 24. de Epiſc. ord. d Tom. 1. Conc. Gallic.

[a] *S. Leo* Papa *Romanum* Pontificatum, quem anno 440. adeptus eſt, eruditione, pietate, ac rebus geſtis mirificè decoravit. [b] *Hilarius* quoque, *Arelatenſis* Antiſtes, claruit; quem *S. Leo*, quod in alienam diœceſim graſſari videretur, ſeveriùs caſtigavit. [c] Atque hic annum 449. exceſſiſſe non videtur; [d] ſiquidem eo ipſo *S. Leo* 7. Cal. *Septembris* datis ad Epiſcopos *Provinciæ* literis, *Ravennium*, *Hilarii* ſucceſſorem, ſententia ſua confirmavit; quem etiam *Hilarium ſanctæ memoriæ* nominat. Cæterùm diverſus ab hoc *Hilarius* ille fuit, qui cum *Proſpero* ſuper *Pelagianorum* reliquiis ſcripſit ad *Auguſtinum*. Is enim Laicum ſe fuiſſe ſignificat. Unde *Arelatenſis* vocabulum in illas epiſtolas irrepſiſſe videtur.

e Rubeus in Hiſt. Raven.

Ravennæ quoque floruit *S. Petrus*, ab eloquentia nominatus *Chryſologus*; [e] qui ab *Sixto* Papa, *S. Apollinaris* admonitu, urbi illi datus eſt Epiſcopus ſub anno 433.

Oroſius. f Marcel. g Epiſt Luciani apud Sur. 3. Aug.

[f] *Oroſius*, *Hiſpanici* generis Presbyter, ſcribenda hiſtoria claruit, quam *Auguſtini* hortatu ſuſcepit; & ab eodem miſſus in Orientem, *S. Stephani* reliquias inde ſub annum 416. in *Africam* attulit. [g] Quas quidem reliquias *Lucianus* Presbyter ſuperiore anno divinitùs oſtenſas è latebris eruerat.

Vincentius Lirinenſis. h Vinc. Liſin. Common. *Caſſianus.*

[h] *Vincentius Lirinenſis* anno 434. aureolum edidit libellum adverſus hæreſes, nempe tertio anno poſt *Epheſinam* Synodum, ut ipſe teſtatur. *Caſſianus* item, ge-

Hæc tamen ex veteribus ſoli nota Gregorio Magno, ut fidem facit Atto Vercellenſis, decimi ſæculi Scriptor, 8. tom. Spicileg. pag. 136. Vide inſuper Paulinum illuſtratum, & novam Paulini editionem, cui lubens addes Præfationem, quam præfixit Peraltius ſuo Paulino.

(1) *Ut captivum &c.*] At meram hanc eſſe fabulam vel ex eo manifeſtum eſt, quod irruptio *Vandalorum* in *Italiam* evenit anno Chriſti 455. *Paulinus* vero, vel ipſo teſte *Petavio*, jam obierat anno 431. J. C. R.

(1) genere *Scytha*, *S. Joannis Chryſoſtomi* diſcipulus, *Maſſiliæ* poſtea Monaſterium condidit: quem in *ſemi-Pelagianorum* incumbentem hæreſim, quæ multorum tunc in *Galliis* occuparat animos, (2) *S. Proſper Aquitanus*, vir ætate illa doctus & diſertus, libro contra Collatorem edito confutavit. A 408. Chriſti ad 450.

Sanctitatis præterea maxime laudem adepti ſunt in Occidente, [a] *Palladius*, qui ſub annum 429. à *Cæleſtino* Pontifice ad *Scotos* primus Epiſcopus mittitur. [a] Proſp. Chron. & contr. Collat. Beda 5. Hiſt. Ang. c. 13.

[b] Tum *Germanus*, *Antiſſiodorenſis* Epiſcopus, vir ſanctiſſimus: quem *Proſper* in *Chron.* memorat, agente *Palladio*, *Scotorum* Epiſcopo, à *Cœleſtino* miſſum in *Britanniam*, ut *Pelagianam* hæreſim exſtingueret, *Florentio* & *Dionyſio* Coſſ. id eſt, anno 429. [c] At *Beda*, *Sigebertus*, aliique priorem iſtam cum *S. Lupo Trecenſi S. Germani* profectionem imputant anno 466. atque ex *Gallicana* quadam Synodo miſſum eſſe, idem *Beda* teſtatur. Secundam verò, quàm cum *Severo*, *Trevirenſi* Epiſcopo, *S. Lupi* diſcipulo, ſuſcepit, paulò poſt accidiſſe *Beda* narrat, hoc eſt, ut *Sigebertus* ait, an. 449. *S. Germanus Antiſſiod.* [b] Conſt. in ejus Vita Proſper Scalig. edit. [c] Beda l. 1. c. 17.

[d] Per id tempus *Lutetiæ Pariſiorum* admirabili virtutum omnium luce radiabat *S. Genovefa*, *Nemetodoro* pago quodam ejuſdem civitatis oriunda; quam *S. Germanus* in priori profectione illac forte tranſiens divinitùs agnovit, ac deinceps ſumma veneratione coluit. *S. Genovefa.* [d] Vita S. Genov. 3. Jan. apud Sur.

Orientalem Eccleſiam illuminavit *Alexandrinus* Epiſcopus *Cyrillus*, qui avunculo ſuo *Theophilo* anno 412. ſucceſſit, ut jam diximus; ac multis pro Catholica fide ſanctiſſimæque Virginis dignitate tuenda functus laboribus, exceſſit an. 444. *Junii* 9. quod & ex ejus Paſchalibus colligitur. S. *Cyrillus.*

Syn-

(1) Genere *Scytha.*] Caſſianus non fuit natione Scytha, ut exiſtimarunt eruditi, ſed in Provincia, fortaſſe Maſſiliis, ortus; pluribus enim in locis loquitur de Provincia, velut ipſius originis loco. Caſſianum ex Provincia Galliarum eſſe fusè probavit Noriſius Hiſt. Pelag. l. 2. c. 1. poſt Holſtenium.

(2) *S. Proſper . . . confutavit.*] S. Proſper Caſſianum confutavit ann. 433. ut oſtendit Noriſius.

A 408. Chriſti ad 450.

[a] Syn. Ep. 66. & Notæ ad eand.

[a] *Syneſius Cyrenenſis*, ex Gentili Philoſopho *Chriſtianus*, & ejuſdem urbis Epiſcopus, circa annum 410. à *Theophilo* factus, quamdiu ibi ſederit haud compertum eſt.

[b] Vide Baron. ad A. 423.

[b] *Theodoretus*, *Cyri* Epiſcopus in *Syria*, ſub annum 423. præeſſe cœpit Eccleſiæ illi, ac doctrina & eloquentia præſtitit.

[c] Vita ejus apud Sur. 5. Jan.

[c] Vivebat tunc *Stylites* ille *Symeon*, à columna ita dictus, in qua dies noctesque ſtans, Angelis quàm hominibus, propiorem in mortali corpore vitam inſtituit.

[d] Hieron. Ep. 79.

[d] Claruit & virginitatis ac ſanctimoniæ titulis *Euſtochium*, *S. Paulæ* filia, quæ matri ſuperſtes annis 15. mortua eſt anno 419.

[e] Niceph. l. 14. c. 23.

[f] Socr. l. 7. c. 15.

[e] Doctrina verò celebres exſtitere feminæ duæ; *Eudocia*, *Theodoſii* junioris uxor, & *Hypatia*, *Theonis* Philoſophi ac Mathematici filia, quam *Syneſius* ſummo habuit in pretio, ac magiſtram ſuam ſæpè nominat. [f] Ea verò ab *Alexandrinis* anno 415. in populari ſeditione laniata eſt, quòd *Oreſtem* Præfectum ab *Cyrilli* amicitia putaretur abducere.

CAPUT XVII.

De Marciano, Leone, Zenone, Anaſtaſio, *& iis, quæ in Orientali imperio ſub illis acciderunt; ubi de* Aſpare, Ardaburio, *&* Baſiliſco *Tyrannis.*

A 450. *Chriſti* ad 491.

Marcianus.

[g] Theod. Lect.

[h] Marcel. Chron. Alexand. Theoph. Miſcel. Euagr. 2 c. 1. Zon. Cedr.

MARCIANUS, humili loco natus in *Illyrico*, ſed militia clarus, [g] ex Tribuno Imperator à *Pulcheria* factus eſt; cui & ipſa convenit in manum, ea tamen lege, (1) ut virgini ſibi liceret eſſe; [h] quod anno *Chriſti* 450. contigit. Ab utroque ſumma concordia geſta eſt Reſpublica, cùm juſtitiæ ac pietatis Catholicæ tuendæ par in ambobus ineſſet ſtudium. Sed

(1) *Ut virgini ſibi liceret eſſe.*] Immo eam jam antea ſtupri cum *Marciano* fuiſſe ſuſpectam narrat *Abul-Pharajius* p. 92. J. C. R.

Sed *Marciano*, quamvis ætate jam provecto, prior obiit *Pulcheria*, poſt egregiam Eccleſiæ navatam operam, [a] anno 453. *Septembris* 10. qua die Eccleſiaſticis tabulis conſecrata legitur. *Marcianus* quinto poſt anno moritur, nempe 457. *Chriſti*, [b] exeunte *Januario*, cùm annis 6. ac totidem menſibus imperaſſet.

A 450. Chriſti ad 491.

[a] Marcell. Chron. Alex. Theoph. Martyr. Rom.

Marcianum excipit *Leo*, genere *Thrax*, [c] opera promotus *Aſparis*; cujus filii erant *Ardaburius*, *Patricius*, *Hermenaricus*: è quibus *Patricium* ſe facturum *Cæſarem Leo* ſpoponderat. Quod cùm diu diſtuliſſet, [d] anno demum imperii 12. *Chriſti* 468. perfecit, deſponſa eidem *Ariadna* filia; *Ardaburium* verò Patricium creavit. [e] Hac fraude deceptum *Aſparem* cum *Ardaburio* ſpadonum gladiis obtruncat. *Patricius* præter ſpem, vulneribus acceptis, evaſit incolumis. *Hermenaricus*, qui tunc aberat, in *Iſauriam* fugit; & *Zenone* imperante *Conſtantinopolim* reverſus, ſpuriam illius filiam duxit, ait *Theophanes*. [f] *Leo* in *Tarcſicodiſam Iſaurum*, quem priùs ſibi conciliarat, *Zenonem* nominatum, affinitatem tranſtulit, eique *Ariadnam* filiam & Orientis præfecturam tradidit.

[b] Theod. Lect. 2. Collect. *Leo Imp.*

[c] Candidus apud Phot. 79.

[d] Cedrenus. Niceph. 15. c. 27.

[e] Marcel. Euag. 2. c. 15. Theophan. Jorn.

[f] Candid. apud. Phot.

Erat *Verinæ Auguſtæ*, *Leonis* conjugis, frater *Baſiliſcus*, homo perfidus, & hæreticus; qui ingenti claſſi, quam contra *Vandalos* pararat, à *Leone* præfectus anno 468. rem prodidit; ſive à *Genſerico* pretio corruptus; [g] ſive hujus perfidiæ mercedem *Romanum* ab *Aſpare* & *Ardaburio* pactus imperium. Qui *Conſtantinopolim* reverſus, ad Eccleſiam confugit, ac *Verinæ* ſororis precibus donatus ab Imperatore, *Perinthum* relegatus eſt; nec multò poſt reſtitutus in integrum, *Oſtryn*, *Aſparis* protectorem, & *Theodoricum*, *Triarii* filium, cujus *Aſpar* ſororem duxerat, ab *Conſtantinopolis* obſidione, unà cum *Zenone* depulit [h] anno 472.

[g] Theod. Lect. Procop. de bello Vand. Niceph. 15. c. 17.

[h] Theoph.

[i] Moritur *Leo*, exactis imperii annnis 17. menſibus 6. [k] *Januario* menſe, cùm *Leonem* Juniorem, *Zenone* natum & *Ariadna*, *Cæſarem* renuntiaſſet. Qui *Februario* deinde menſe *Zenonem* patrem manu ſua coronavit, *Auguſtum*que conſtituit; & cum eo menſibus tranſactis 10. mortuus eſt anno illo ipſo, quo deceſſe-

[i] Marcell.

[k] Theoph. Theodor. Lect Euagr. 2 cap. 17. Chron. Alex. Zonar. Cedr.

A 450. Chriſti ad 491.

ceſſerat avus ejus *Leo*, 474. *Victor Tununenſis Zenonem* ait filium ſuum *Leonem* occidere voluiſſe, & ab *Ariadna* pro eo ſubſtitutum alium; *Leonem* verò in Clericum attonſum latuiſſe, & uſque ad *Juſtiniani* tempora vixiſſe. Quod fabulæ ſimilius eſt, quam hiſtoriæ.

Zeno.
[a] Euagr. 3.
[b] Marcell. Euagr. Theod Lect.
[c] Chron. Alex.

[a] *Zeno* itaque ſolus deinceps imperavit, in *Iſauria* natus, non minus corpore quàm animo fœdus, ait *Zonaras*, & à Catholico alienus dogmate. [b] Qui ſub exordium regni, *Verinæ* ſocrus & hujus fratris *Baſiliſci* oppreſſus inſidiis, in *Iſauriam* profugit cum *Ariadna*; [c] quæ conjugalem fidem matris atque aulæ blanditiis antiquiorem habuit. *Baſiliſcus* cum uxore *Zenonide* Imperator acclamatus eſt, nihilo *Zenone* commodior Princeps, & ab uxore in *Eutychianam* inductus hæreſim.

[d] Apud Phot. 79.
[e] Simpl. Ep. 4.

[d] Scribit *Candidus Verinam*, *Patricii* magiſtri amoribus irretitam, ut ei in dotem imperii nuberet, generum excluſiſſe, ſed contra illius ſpem *Baſiliſco* ſummam rerum eſſe delatam. Pulſus eſt *Zeno* anno 476. *Baſiliſco* & *Armato* Coſſ. [e] quod ex epiſtola Papæ *Simplicii* colligitur his data Coſſ. 4. Id. *Januar.* qua *Zenonem*, ut pro Imperatore quædam ageret, hortatur. At *Marcellinus* & *Victor Tununenſis* pulſum *Zenonem* memorant ipſo ſolo Conſule anno 475. & reſtitutum ſequenti *Baſiliſco* & *Armato* Coſſ. quos *Simplicii* epiſtolæ revincunt, non quarta ſolùm, ſed & ſeptima data poſt Conſulatum *Baſiliſci* & *Armati*, 8. Eid. *Octobris*, qui eſt annus 477. in qua de recuperato imperio *Zenoni* gratulatur.

[f] Euagr. 3. c. 8. Theod. Lect. Marcell. Theoph. Zonar. Cedr.
[g] Candidus.
[h] Procop. 1. Vand.

[f] Sed dum *Baſiliſcus* malè parto imperio per tyrannidem abutitur, & inſtigante uxore, peſſimos hæreticos *Timotheum Ælurum* & *Petrum Fullonem* in eas ſedes, unde erant ejecti, reſtituit, *Acacio Conſtantinopolitano* Epiſcopo, ſubdolo hæretico, ac *Daniele Stylita* fortiter obſiſtentibus, [g] ac *Verina*, mutato generi in favorem animo, clam id agente, *Zeno* anno 477. recuperavit imperium, poſt 20. menſes, quàm ejectus erat, ut auctor eſt *Victor Tununenſis*, & corrupto *Baſiliſci* conſobrino *Armato*, Magiſtro militum, cui *Zenonidi*, hujus uxori, per conſuetudinem ſtupri conciliatus omnia poterat, [h] *Baſiliſcum* ab Eccleſia detractum

Limnis

Limnis incluſit, *Cappadociæ* caſtello; ibique cum uxore *Zenonide* mori coegit. [a] Auctor eſt *Malchus*, *Baſiliſcum* cum uxore ac liberis gladio ſubjectum. *Armatus* paulò poſt pro militari præfectura, quam ei *Zeno* promiſerat, ejuſdem juſſu interfectus eſt. Ejus filius à *Zenone* ex pacto *Cæſar* appellatus, [b] in Clerum adſcriptus eſt, & *Cyzicenus* poſtea factus Epiſcopus, ei Eccleſiæ cum laude præfuit. A 490. Chriſti ad 491. a Apud Phot. cod. 78. b Theoph.

Poſt hæc novi contra *Zenonem* motus exſtitere. [c] Primùm *Marcianus*, *Anthemii* filius, ejus qui Occidentis Imperator fuerat, *Leontiam*, *Verinæ* filiam & *Ariadnæ* ſororem, habens in matrimonio, Imperium uxoris jure ſibi arrogabat, quòd ea *Leone* jam imperium obtinente nata erat, non, ut *Ariadna*, privato. Rem itaque gnaviter aggreſſus, pulſo *Zenone*, ad extremum partam victoriam luxu & inertia corrupit. Mox ergo *Illi Patricii*, genere *Iſauri*, fraude ſuperatus, ab *Acacio* Patriarcha Presbyter conſecratur [d] anno 479. c Euagr. 3. c. 26. d Theoph.

Sequente dehinc anno in *Zenonem* altera tempeſtas incubuit. Hic *Verinam* ſocrum, *Illi* conſilio in caſtellum quoddam relegavit, cum *Marciano* & *Leontia* filia; ac mox *Illum* ipſum, inſtigante *Ariadna*, [e] per *Alanum* quendam tentavit occidere. Sed amputata tantum auricula, evaſit *Illus*; quem ut leniret *Zeno*, Ducem Orientis cum ſumma poteſtate conſtituit. [f] At is injuriæ memor, anno 482. *Verinam Auguſtam*, è *Papyrio*, caſtello *Iſauriæ*, liberatam impulit, ut apud *Tarſum*, *Ciliciæ* oppidum, *Leontium Patricium* crearet *Auguſtum*. e Candid. f Euagr. & Theoph.

Biennio pòſt mortua *Verina*, anno ſcilicet 484. ab *Joanne Scytha*, *Zenonis* duce, victi ſunt *Leontius* & *Illus*, ac ſe caſtello *Papyrio* clauſerunt; quo poſt annos quatuor expugnato, ambobus præfecta ſunt capita & *Conſtantinopolim* allata anno 488.

Adverſus tot Dei beneficia ingratus Imperator ad hæreticam impietatem crudelitatem addidit; & cum à *Mariano* Comite, futurorum præſcio, didiciſſet, imperii & conjugii ſucceſſorem ſibi quemdam è *Silentiariorum* fore Schola, innocentes aliquot affecit nece; imprimis verò *Pelagium*, virum bonis artibus ac virtutibus eximiè præditum; qui ab Scho-

A 450. Chriſti ad 491. la *Silentiariorum* ad Patriciam dignitatem pervene-rat. Id anno 490. contigit. Proximo ab eo, *Zen*[o] epilepſia correptus, quam è crapula contraxerat, identidem *Pelagii* nomen appellans, exceſſit è vita ut ſcribit *Euagrius*. Alii vivum adhuc infoſſum e[ſ]ſe narrant, & ab *Ariadna*, cùm expergefacti vo[x] eſſet audita, vetitum extrahi, ibidem miſerabilite[r] exſtinctum: ita *Pelagii* preces ſanciente Deo, quem ille teſtem ac vindicem innocentiæ ſuæ moritur[us] appellaverat.

CAPUT XVIII.

De Valentiniano III. Maximo *Tyranno*, Avito Majoriano, Anthemio, Olybrio, Glycerio, Ne-pote, Auguſtulo *Occidentis Imperatoribus. Item de iis, quæ in Occidentali Imperio contigerunt*, a[b] *anno* 450. *ad* 491. *De* Attila, Odouacre, Theo-dorico.

a Proſp. VALENTINIANO III. adhuc ſuperſtite, *Atti-la*, qui [a] anno 444. occiſo fratre *Bleda*, *Hun-nis* regnare cœperat, ſexto poſt anno, qui fuit *Chri-ſti* 450. in *Gallias* contendit; quas per id tempu[s] obtinebant *Gothi*, quos *Viſegothos* nominant, *Fran-ci*, *Burgundiones*, *Alani*, aliique Barbari. Parten[m] earum *Romani* ægrè tuebantur *Aëtio* duce, qui Oc-cidentis Imperium, ne funditùs periret, unus ill[a] tempeſtate ſuſtinuit. *Gothis* regnabat *Theodoricus* b Jornand. de rebus Get. c. 36. [b] cujus filiam *Giſericus Hunerico* filio nuptam, ob veneni ſuſpicionem truncis naribus & auribus deho-neſtatam, ad patrem remiſerat. Ab hoc ſibi me-tuens *Vandalus Attilam* in eum magnis concitavi[t] muneribus.

c Jornand. de rebus Get. c. 36. [c] Qui ad *Aureliam* adduxit exercitum. Hanc enim urbem *Sangibanus*, Rex *Alanorum*, ſe illi traditurum ſpoponderat; qua re cognita, cives ab ejus ſe inſi-d Gregor. Turon. 2. c. 7. Sidon. l. 3. epiſt. 15. diis tutati ſunt. Erat in ea urbe tum [d] *S. Anianu[s]* Epiſcopus, ſanctitatis & doctrinæ claritate celebris qui &, ad famam adventantis *Attilæ*, *Arelatem* ad *Aëtium*, implorandi auxilii cauſa, iverat; & cùm

hujus,

hujus, tum multò magis divinæ, opis fiducia, trepidantes ſuorum confirmabat animos. Obſidenti igitur *Aurelianos Attilæ* ex improviſo ſupervenit *Aëtius* cum fœderatis Regibus; quem ille fugiens in *Belgicam* conceſſit. [a] Ibi anno 451. magno commiſſo prælio fuſus eſt in campis *Catalaunicis*, qui & *Mauriaci* nominantur, ait *Jornandes*; quos centum *leugas*, ut *Galli* vocant, in longitudinem patere, latos eſſe ſeptuaginta, idem Auctor affirmat. *Leugam* porrò paſſus habere mille & quingentos. [b] In eo prælio, ait *Jornandes*, *Romanis* adfuere *Viſegothi*, *Franci*, *Sarmatæ*, *Burgundiones*, *Saxones*, aliæque nationes: *Hunnis Gepidæ* & *Oſtrogothi*, Duce *Valamiro*. [c] *Sidonius* tamen *Francos* & *Burgundiones* in *Attilæ* fuiſſe caſtris aſſerit: quod de amborum parte aliqua poteſt intelligi. *Theodoricus*, *Viſegothorum* Rex, occubuit; ac cæſa ab utriſque partibus, ut ait *Jornandes*, 170000. *Idatius* 300000. Satis conſtat debellari cum *Hunnis* potuiſſe, niſi veritus eſſet *Aëtius*, ne, his funditùs exſtinctis, *Gothi* in *Galliis* ſuſtineri non poſſent. [d] Itaque *Thoriſmundo*, *Theodorici* filio, per ſpeciem adeundi paterni regni, in *Narbonenſem* redire perſuaſit: [e] qui anno vertente à fratribus *Theodorico* & *Friderico* jugulatus eſt.

[f] *Attila* præter ſpem ereptus, in *Italiam* infudit exercitum; ubi *Aquilejam* obſidione captam ſolo æquavit. Inde *Mediolano*, *Ticino*, aliiſque vaſtatis oppidis, *Romam* petens, *S. Leonis*, qui ad *Mincium* ei amnem occurrit, legatione commotus, abſceſſit in patriam anno 452. Unde rurſus in *Gallias* contra *Alanos*, qui trans *Ligerim* conſederant, profectus, à *Thoriſmundo* itidem, ut in campis *Catalaunicis*, fugatus eſt, ut ait *Jornandes*. [g] Anno verò 454. cùm puellam duxiſſet, hauſto largiùs mero, vomitu ſanguinis exſtinctus eſt.

[h] Ferunt Venetiarum civitatem ex illa Barbarorum incurſione originem accepiſſe, *Italis* pleriſque, maximèque *Patavinis*, ex urbium ſuarum incendiis & ruinis ad æſtuaria receptum habentibus.

[i] At *Valentinianus Placidiæ* matris obitu, quæ anno 451. deceſſit, laxatis licentiæ frænis, imperio per libidinem & crudelitatem abutitur, & cùm *Maximi*

A 450. Chriſti ad 491.

[a] Marcell. Idat. Chron. Alexandr. Theoph. Paulus Diac. l. 15.

[b] Jornand.

[c] Carm. 7. 320.

[d] Greg. Tur. l. 2. c. 7. & alii cit.

[e] Idat. Chron.

[f] Jornand. Caſſiod. Chr. Paul. Diac. 15.

[g] Priſcus apud Jorn. Marcell. Theoph.

[h] Blond. Dec. 3. l. 1. Sabell. Ennead. 8. l. 1. Sig. de Imp. Ital. l. 13.

Venetiarum origo.

Valentinianus occiſus.

[i] Marcell. Idat. Paul. Diac. 15. Jornand. de regn. ſucceſ. Caſſiod.

A 450. Chriſti ad 491.

ximi Senatoris uxori ſtuprum obtuliſſet, illius callido conſilio ſuſpectum ſibi redditum *Aëtium* obtruncat in palatio anno 454. & ſequenti, ejuſdem dolo *Maximi*, per *Aëtii* ſatellites in campo *Martio* confoditur [a] 16. Calend. *Aprilis*, natus annos 36. imperii 31. [b] *Maximus*, *Eudoxiæ*, *Valentiniani* conjugis, potitus nuptiis, cùm ſe ejus amore faſſus eſſet in *Valentiniani* conſpiraſſe mortem, id indignè illa ferens *Genſericum* in *Italiam* evocavit ex *Africa*: cujus adventu territus *Maximus*, in fuga [c] pridie Eidus *Junias* laniatus à ſuis, & in *Tiberim* projectus eſt, vix altero Imperii menſe confecto. [d] *Genſericus* Urbe capta, *S. Leonis* Papæ oratione mitigatus, incendio ac cædibus abſtinuit. Direptis tamen [e] per dies 14. ſacris ac profanis opibus omnibus [f] *Eudoxiam Auguſtam*, ejuſque filias ambas, *Eudociam*, & *Placidiam*, in *Africam* abduxit; atque illam *Hunerico* filio copulavit; hanc, quòd *Olybrio* jam erat nupta, ſervavit. *Eudoxiam* anno 462. *Conſtantinopolim* remiſſam auctor eſt *Idatius*. Ejus filia cùm annis 16. cum *Hunerico* vixiſſet, & *Ildericum* peperiſſet, clam dilapſa in loca ſancta profugit anno 472. ut ſcribit *Theophanes*.

[a] Anonym. Cuſpin.

Maximus.

[b] Procop. 1. Vand.

[c] Anon. Cuſpin. De Maximo vide Sidon. l. 2. ep. 3.

[d] Paulus Diac. l. 15. c. 5.

[e] Anon. Cuſpin.

[f] Theoph.

[g] Interim *Avitus Gallus*, eodem anno 455. ſexto Eid. *Julias*, ut ait *Anonymus Cuſpiniani*, ab exercitu *Gallicano Toloſæ* renuntiatus Imperator, pacem cum *Gothis* firmavit. Cujus hortatu *Theodoricus Hiſpanias* ingreſſus, *Suevos*, occiſo eorum Rege *Rechiario*, perdomuit anno 456. *Avitus* tertio, quàm creatus fuerat, deſtitutus à *Gothis*, imperio vitaque caruit, ut ſcribit *Idatius*. [h] *Paulus Diaconus*, poſito imperio *Placentinum* eſſe factum Epiſcopum, refert. Id anno accidit 457. quo & *Marcianus* in Oriente fato functus eſt. *Anonymus Cuſpiniani Avitum* 13. Cal. *Octobris* captum ait *Placentiæ* anno 456. quo *Joannes* & *Varanes* Coſſ. fuere. Sanè quidem *Euagrius* [i] non plures *Avito*, quàm menſes decem attribuit. Sed ex *Anonymo* iſto menſes ampliùs 14. competent: atque interregnum menſium ſex, dierum 15. fuerit; ſiquidem *Majorianum* anno 457. Cal. *Aprilis* levatum ait, cùm pridie Cal. *Martias* Magiſter eſſet militum factus; quo etiam die *Ricimer* ex

[g] Caſſiod. Marcell. Idat. Paul. Diac. l. 15.

Avitus.

[h] Paulus 15. c. 5.

[i] Lib. 2. c. 7.

Majorianus.

ex Magiſtro militum creatus eſt Patricius. Hoc modo verum eſſe poteſt quod ait *Idatius*, tertio anno, quàm imperare cœpit, *Avitum* eſſe detractum, imputato videlicet illi interregni ſpatio. Igitur anno 457. *Leonis Auguſti*, qui *Marciano* ſucceſſit, voluntate

A. 450. Chriſti ad 491.

[a] *Majorianus Ravennæ* ſumpſit imperium, ingentis animi Princeps: [b] qui recuperandæ cupidus *Africæ* bellum contra *Vandalos* aggreſſurus, legati ſpecie ad *Genſericum* profectus eſt. Sed à *Ricimere*, Patricio & utriuſque militiæ Magiſtro, apud *Dertonam* comprehenſus, & abdicare coactus, interficitur anno 461. cùm imperaſſet annos 4. menſes 4. quippe *Dagalaipho* & *Severino* Coſſ. id eſt, anno 461. à *Ricimere* imperio eſt exutus quarto Non. *Auguſti*, & occiſus 7. Id. *Auguſti* ad *Hyram* fluvium.

[a] Marcell. Idat. Paul. Diac.

[b] Nov. Major. Tit. 3. ad Sen. Procop. 1. Vand. Jornand. Caſſiod. Anon. Cuſpin.

Severum ex pacto deinde *Ricimer* Imperatorem conſtituit anno eodem 461. *Novembri* menſe [c] 13. Calend. *Decembris*, quem & anno tyrannidis quarto veneno ſuſtulit, [d] 18. Calend. *Septembris*, *Chriſti* 465. Pòſt interregnum unius anni ac menſium aliquot fuit. Tum anno 467. *Leonis* Imperatoris auctoritate in Occidentem miſſus eſt Imperator

[c] Anon. Cuſp. Caſſiod. Idat. Marcel. &c.

[d] Anon. Cuſpin.

[e] *Anthemius Patricius*, *Anthemii*, qui ſub *Theodoſio* Juniore principem in Republica locum obtinuerat, nepos, patre *Procopio*. [f] Is *Romæ* Imperator appellatus eſt pridie Eid. *Apriles*. Ita porro *Leonem* inter & *Ricimerem* convenerat, *Græcus* ut *Romam* mitteretur *Auguſtus*, cujus filia *Ricimeri* nuberet. Sic Barbarus iſte *Anthemii* gener factus ſolita perfidia ſocerum, [g] bello civili priùs appetitum, *Romæ* peremit [h] 5. Eid. *Julii*, anno 472. cùm imperaſſet annos 5. ac præterea menſes aliquot.

Anthemius.

[e] Caſſiod. Marcell. Sidon. Paneg. Euagr. 2. c. 18.

[f] Anon. Cuſpin.

[g] Id.

[h] Marcell. Caſſiod.

[i] *Anthemio* ſuffectus eſt *Olybrius* à *Ricimere*; [k] qui poſt dies 40. ab *Anthemii* nece mortuus eſt 13. Calend. *Septembris*, nec diu ſuperſtitem habuit *Olybrium*. Eo quippe [l] eodem anno 10. Calend. *Novembris* vita functo, ſeptimo poſtquam creatus erat menſe, *Gundibalo* hortante, quem *Olybrius Patricium* fecerat, ut ſcribit *Caſſiodorus*, *Glycerius Ravennæ* cepit imperium anno 473. [m] tertio Non. *Martii*, quo ſupra annum menſibus ferè 4. adminiſtrato, [n] *Julius* Nepos anno 474. in illius ſucceſſit locum, 8. Ca-

[i] Caſſiod. Marcell. Paul. Diac. 15. Jorn. de Reg. ſucc.

[k] Anon. Cuſpin.

[l] Id.

[m] Anon. Cuſp.

[n] Marcell. Caſſiod.

A 450. Chriſti ad 491.
[a] Anon. Cuſp. [b] de rebus Get. [c] Anon. Cuſp. [d] Marcell. Jornand.

[a] 8. Calend. *Julii*, qui *Glycerium* in *Portu Romano* ex *Auguſto* fieri paſſus eſt Epiſcopum. [b] *Jornandes* verò *Salonis* creatum ait Epiſcopum. At *Marcellinus* anno 475. (1) *Glycerium* cœpiſſe ſcribit. *Salonas* igitur ab *Oreſte* fugatus eſt [c] 5. Calend. *Septembris*, & poſt annos 5. [d] haud procul inde ſua in villa eſt occiſus anno 480. ſeptimo Eid. *Majas*, ut apud *Cuſpinianum* teſtis eſt *Anonymus*.

[e] Caſſiod. [f] Anon. Cuſp. [g] Jornand. de rebus Get. c. 46. Marcell. [h] Anon Cuſp. [i] Marcell. Caſſiod. Anon. Cuſp.

[e] *Momyllus*, qui & *Auguſtulus*, ab *Oreſte* patre [f] pridie Calend. *Novembris* ſubſtitutus eſt, *Romanorum* Imperatorum in Occidente poſtremus. [g] Nam *Odouacer*, *Turcilingorum* Rex, cum *Scyris* & *Herulis* auxiliaribus *Italiam* occupavit [h] decimo Calend. *Septembris*, & 5. Calend. ejuſdem, *Oreſte* cæſo, ejuſque fratre *Paulo*, pridie Non. *Septembris Auguſtulum* relegavit in *Campaniam*. [i] Ita Imperium Occidentale deſitum *Baſiliſco* & *Armato* Coſſ. Indictionè 14. anno *Chriſti* 476.

[k] Caſſiod. *Odouacer.* [l] Caſſiod. Chron. [m] Anon. Cuſp. [n] Eugip. in Vita S. Sev.

Odouacer regio nomine, [k] ſine ejus inſignibus, *Italiam* tenuit annis circiter 17. antequam *Oſtrogothi*, *Theodorico* Rege in illam advenirent. [l] Ab eo *Rugorum* Rex *Pheletheus*, ſive *Phœba*, devictus eſt, & cum *Giſa* uxore, peſſima femina, captus anno 487. [m] *Novembris* 18. quam ei cladem *S. Severinus*, [n] *Noricorum* Apoſtolus, prædixerat. *Fredericus*, *Phelethei* filius, *Theodorici* opera recuperato regno, ab *Odouacre* pulſus eſt, tota in *Italiam* gente tranſlata.

[o] Marcell. Jornand. Procop. 1. Goth. Caſſiod. Chr. Anon. Cuſp. Paul. Diac. 15. [p] Anon. Cuſpin.

Anno vero 489. [o] *Theodoricus*, rex *Gothorum*, *Zenonis* hortatu *Italiam* adiens, *Odouacrem* gemino prælio ſuperatum ad *Iſontium* fluvium, & ad *Veronam*, ſequenti verò ad *Ducam* fluvium tertiò victum, *Ravennam* coëgit fugere Eid. *Jul.* ut ait *Anonymus Cuſpiniani*; ubi triennio illum obſedit, ac poſtremò fraudulenta cum eo pactione facta [p] 3. Non. *Martii* ut *Italiam* communiter obtinerent, ad convivium adhibitum eundem interfecit anno 493. quo initium habuit *Gothorum* in *Italia* regnum.

(1) *Glycerium.*] Voluit dicere, *Julium Nepotem;* quod ipſa narratio poſtulat, & ſcribit *Marcellinus* Indict. XIII. J. C. R.

C A.

A 450. Chriſti ad 491.

CAPUT XIX.

De rebus Eccleſiaſticis ab anno Chriſti 450. *ad* 491. *Ubi de* Calchedonenſi *Synodo*, *deque Hæreticis*, Petro Fullone, Cnapheo, Moggo, Acacio; & *de* Zenonis Henotico, *ac viris ſanctis*, & *eruditis*.

QUARTA Synodus Oecumenica, imperante *Marciano*, ac *Leone* ſummo Pontifice, celebratur anno *Chriſti* 451. in qua damnatus eſt *Eutyches*. Cujus ordinem brevi compendio pertexam.

Eutychianæ hæreſis, & Calched. Synodi ſeries.

Eutyches, *Conſtantinopolitanus* Archimandrita, novæ auctor hæreſis, quæ naturarum in *Chriſto* diſcrimen omne tollebat, [a] poſtulatus judicio ab *Euſebio*, *Dorylæi* Epiſcopo, damnatus eſt in Synodo *Conſtantinopoli*, ab *S.Flaviano*, ejus urbis antiſtite, anno 448. Sequenti anno opera *Chryſaphii* Eunuchi, qui *Flaviano* infenſus erat, apud *Epheſum* alia Synodus eſt habita, quam ληστρικὴν, hoc eſt, *latrocinalem* nominant, cui *Dioſcorus Alexandrinus* præerat, is, qui anno 444. *Cyrillo* ſucceſſit. In ea communioni reſtitutus eſt *Eutyches*, *Flavianus* depoſitus, [b] eique ſubrogatus *Anatolius*, Presbyter & Apocriſiarius *Dioſcori*. Sed & *Theodoretus* & *Domnus Antiochenus* in ordinem redacti; etſi hic Conciliabulo iſti ſubſcripſiſſe legitur, unà cum *Juvenali Hieroſolymitano*. *Flavianus*, dum *Romanum* Pontificem appellat, in exſilium pulſus, ac pugnis & calcibus malè multatus interiit. Legati *Romani* Pontificis vexati. Hanc Synodum *Leo* Papa condemnavit; cui viciſſim *Alexandriæ* auſu nefario *Dioſcorus* communionem abrogavit. Hæc omnia connivente *Theodoſio*, Principe alioqui religioſiſſimo, ſed à *Chryſaphio* illuſo, peracta ſunt, cùm abeſſet *Pulcheria*, quæ ſpadonis iſtius & *Eudociæ Auguſtæ* calumniis anno 447. imperii adminiſtratione ceſſerat. Tandem agnito errore *Theodoſius* objurgatam acriter *Eudociam Hieroſolymam* miſit, ac *Pulcheriam* revocavit, anno 430. quo eodem anno mortuo, *Marcianus* cum *Pulcheria* conjuge imperium

Epheſinæ Synodi latrocinium.

Theodoſii mors.

[a] Conc. Calch. Act. 1. Liberatus in Breviar. Vict. Tunun. Marcell.

[b] Niceph. Chron.

A 450. Chriſti ad 491.

perium accepit. [a] Ea jubente occiſus eſt *Chryſaphius*.

[a] Marcell. Chron. Alex.

Calchedonenſe concilium.

[b] Conc. Calch. Liberatus. Euagr. l. 2. c. 4.

[b] Anno porrò 451. *Calchedone* generalis eſt celebrata Synodus 630. Patrum; cui *Romani* Pontificis Legati interfuere, *Paſchaſinus Lilybætanus*, aliique tres; nec non *Dioſcorus* ipſe. Sed & *Marcianus* Imperator cum *Pulcheria*, & Magiſtratibus, ac Senatoribus, adfuere. Cœpta eſt 8. Eid. *Octobris*, & poſt 13. ſeſſiones abſoluta Cal. *Novembris*, quibus latrocinantium abrogata Synodo, damnatus eſt *Dioſcorus*, & *Eutyches*, ac *Flaviani* memoria cum honore reſtituta. [c] *Dioſcorus Gangram Paphlagoniæ* relegatus ibi vitam finiit. [d] Ejus Concilii Canones 29. à *Leone* minimè ſunt recepti. Pulſo *Dioſcoro*, & in ejus locum ordinato *Proterio*, *Alexandrini* amore Præſulis ſui ad ſeditionem verſi ſunt. Sed eos *Marcianus* facilè compeſcuit. Poſt ejus mortem anno 457. iterum tumultuari cœperunt; turbantibus omnia Monachis hæreticis, quos *Timotheus Ælurus*, ex Monacho Presbyter *Alexandrinus*, [e] à *Proterio* unà cum *Petro Moggo* Diacono damnatus, vafer, & impurus homo, in *Proterium* commoverat, [f] cùm per illorum cellas circumcurſans, Angelum ſe eſſe mentiretur ad hoc miſſum, ut a *Proterio* diſcedere, ac *Timotheum* ejus loco juberet Epiſcopum facere. Nec tam ſtolidi commenti vana ſpes fuit, *Proterius* ipſo die Paraſceues ſanctæ in Baptiſterium fugiens, ab efferata plebe, [g] ſive ab militibus, quos *Timotheus* occupata jam ſede ſubmiſerat, obtruncatus eſt, anno *Chriſti* 457. duobus à *Marciani* obitu menſibus elapſis. Teſtis eſt *Victor Tununenſis* in *Chronico*, *Conſtantino* & *Ruffo* Coſſ. qui eſt annus 457. *Proterium* ſexta feria ultimæ jejuniorum hebdomadæ cæſum eſſe. Eo anno Paſcha pridie Cal. *Apriles* incidit. Ita Paraſceue 4. Cal. accidit: ex quibus *Victoris* locus caſtigandus eſt, qui vulgò mendoſus erat. Epiſcoporum *Ægypti* literæ ad *Leonem* Imperatorem ipſo die Paſchæ jugulatum ferunt *Proterium*. Fortaſſe Paraſceuen ita nominarunt, ut olim plerique conſueverant. [h] *Liberatus* die Cœnæ Dominicæ geſtum illud aſſerit. De anno certam fidem facit *Leo* Papa in *epiſt*. 73. & ſequentibus, quæ anno

[c] Vict. Tun.

[d] Leo Ep. 6. & ſeq. Gelai. Opuſc. 1. de Anath. Anaſt. ad Joan. Diac. in Collect. P. Sum.

Timotheus Ælurus.

[e] Liberat.

[f] Theod. Lect. 2. Collect. Euagr. l. 2. c. 8. Vict. Tun Chron. Liberatus. Theoph.

S. Proterius occiſus.

[g] Euagr.

[h] cap. 15.

anno 457. datæ *Alexandrinam* illam tragœdiam deplorant.

Tam immanis auctores facinoris [a] linguarum abſciſſione multavit *Leo*; *Timotheum* Epiſcoporum judicio reſervavit; ac denique inſtante Papa [b] *Leone*, longiùs deportari juſſit, primùm *Gangram*, deinde *Cherſonam*.

Sub idem tempus peſtis altera *Antiochenam* infecit Eccleſiam. *Petrus Fullo*, Eccleſiæ *S. Baſſæ* apud *Chalcedonem* Presbyter, *Zenonem*, qui poſtea imperavit, ducem Orientis ſecutus, anno 463. [c] *Antiochiæ* contra Epiſcopum ejus urbis *Martyrium* concitata multitudine, eam ſedem invaſit, ac *Theopaſchitarum* inſtauravit hæreſim, [d] additis ad Triſagium vocibus iſtis, *Qui paſſus es pro nobis*. Sed mox ab Imperatore damnatus exſilio, in *Acœmetarum* Monaſterio *Conſtantinopoli* latuit; donec, *Leone* mortuo, [e] *Baſiliſcus* Tyrannus arrepto imperio, anno 476. tam hunc, quàm *Timotheum*, reſtituit. Quos rurſus *Zeno*, recuperato principatu, anno 477. expulit. [f] Eodemque anno mortuus eſt *Ælurus*, quem veneno ſibi vitam ademiſſe, [g] *Liberatus* aſſerit. Cujus in locum Hæretici *Petrum Moggum* Epiſcopum crearunt: à Catholicis verò *Timotheus Solophaciolus*, *Proterii* ſucceſſor, ſedi eſt reſtitutus. *Moggus* à *Zenone* non occiſus, ut [h] *Euagrius* ſcripſit, ſed exſulare coactus eſt.

[i] Ejecto *Cnapheo*, *Antiochiæ* ordinatus eſt *Stephanus* Catholicus; qui anno 479. à *Fullonis* aſſeclis in baptiſterio confoſſus eſt. Poſt quem alius *Stephanus*, huic *Calendio* ſuffectus eſt, ambo Catholici.

[k] *Conſtantinopolitanam* ſedem regebat tunc *Acacius*; qui *Gennadio* anno 471. ſubrogatus erat; homo verſipellis, & clam *Eutychianæ* favens hæreſi, ſed mirus ſimulandi artifex. [l] Hujus hortatu *Zeno* *Joannem Talaidam*, qui poſt obitum *Timothei Solophacioli Alexandriæ* creatus fuerat Epiſcopus, ejecit, & *Petrum Moggum* ad eam ſedem redire permiſit anno 482. Tum novam fidei formulam promulgavit, ita callidè conceptam, ut in eam Hæretici perinde, ac Catholici conſentire poſſent; quod ἑνωτικὸν, id eſt, *conciliatorium*, appellavit; ſed in eo tacita inerat

X 5

A 450. Chriſti ad 491.
[a] Theoph. Liberatus.
[b] Leo P. ep. 99. & 100. Euagr. 2. c. 11. Vict. Tunun.
Petrus Fullo.
[c] Theoph.
[d] Felix P. ep. 3. 4.
Triſagium corruptum.
[e] Liberat. c. 16. Theoph.
[f] Vict. Tun.
[g] Liberat. c. 16.
Petrus Moggus.
[h] Euagr. 3. c. 11.
[i] Simpl. Papa epiſt. 14. & 16. Euagr. 3. c. 10. Theoph.
[k] Niceph. Chron.
[l] Simpl. ep. 17. & 18. Liberat. c. 17. & 18. Euagr. 3. c. 14. Vict. Tunun.
Zenonis Henoticum.

A 450. Chriſti ad 491.

erat Concilii *Calchedonenſis* abrogatio. Id *Trocundo* Coſ. publicatum ait *Victor*; qui eſt annus 482. Huic nefario Imperatoris edicto Catholici Epiſcopi reſtiterunt; atque inter alios caput omnium *Felix*, *Romanus* Pontifex, qui anno 483. poſt *Simplicium* electus eſt. [a] Is ex *Romano* Concilio legatos tres *Conſtantinopolim* miſit, *Vitalem Troëntinum*, *Miſenum Cumanum* Epiſcopos, & *Felicem*, *Romanæ* Eccleſiæ Defenſorem: qui & *Acacium* ad *Romani* tribunal Pontificis citarent, & *Moggum* pellendum *Alexandria* curarent. *Miſenus* & *Vitalis*, ab *Acacio* vexati, cum hoc & *Petro Moggo* communicarunt. *Felix* cùm ob morbum ſubſtitiſſet, poſtea *Conſtantinopolim* veniens in carcerem conjectus eſt. [b] Ob eas res *Felix* Papa legatos duos exauctoravit, & in *Acacium* anathematis ſententiam dixit. Qui vicem rependens, *Felicis* nomen eraſit è diptychis, quæ ſunt Eccleſiaſticæ tabulæ. Id anno 484. contigit.

a Liberat. 18. Euagr. 3. c. 20. & 21.

b Epiſt. Synod. Romani Conc. 2. ſub Felice.

[c] *Alexandriæ* porrò *Petrus Moggus*, *Henotico* recepto, dum Catholicos perinde atque Hæreticos demereri ſtudet, & inter utrumque natans *Calchedonenſem* Synodum nunc rejicit, nunc adſciſcit, in amborum incurrit odium. Complures enim *Eutychiani* ab illo deficiunt; qui quòd neque Catholicarum erant partium, neque cum Epiſcopo ſuo convenirent, *Acephali*, quaſi *ſine capite*, ſunt vocati. Iidem in varia Sectarum abiêre divortia, de quibus paulò poſt agetur.

c Leontius de Sectis Act. 5.

Acephalorum origo.

[d] Eodem tempore, hoc eſt, circa annum 485. *Xenias*, qui & *Philoxenus*, genere *Perſa*, ſervili conditione, *Hierapolitanus* à *Petro Cnapheo* creatus Epiſcopus, contra ſacras imagines primus impietatis vexillum ſuſtulit.

d Anaſt. Diac. in Nic. Syn. 2. ex Theod. Lect. Theoph.

Primus ſacrarum oppugnator imaginum.

[e] Moritur deinde *Cnapheus* anno 486. *Petrus Moggus Alexandriæ* anno 498. *Acacius* verò anno 488. de cujus in tabulis Eccleſiaſticis retinenda memoria perdiu cum *Romanis* Pontificibus luctati ſunt Epiſcopi *Conſtantinopolitani*, cæterique Catholici; ut [f] *Euphemius*, qui poſt *Flavitam* Hæreticum ad illum thronum evectus anno 489. communionem Apoſtolicæ ſedis ea de cauſa non meruit.

e Theoph.

f Niceph. 16. c. 19.

In

[a] In *Galliis* (1) *Prædeſtinatianorum* hæreſis exſtitit, quæ ex *Auguſtini* libris malè intellectis ortum habuit. Ex ea ſecta *Lucidus* quidam à *Fauſto Regienſi* caſtigatus in viam rediit. *Fauſti* epiſtolæ ſubſcripſere Epiſcopi undecim in *Arelatenſi* Concilio anno 475. à quo impoſitam ſibi de gratia & libero arbitrio diſputandi provinciam *Fauſtus* ipſe aſſerit. Sed is ultra fines jaculo expedito, nonnulla parum Catholica ſuis libris adſperſit. Eodem tempore & apud *Lugdunum* celebrata eſt Synodus Epiſcoporum 27.

A 450. Chriſti ad 491. *a* Fauſtus ep. ad Leontium Tom. 3. Conc. Gal. *Prædeſtinatiani.*

In *Africa* ſub *Arianis* ac Barbaris Principibus graviter oppreſſa eſt Eccleſia; primùm *Geiſerico* Rege, qui annis 37. poſt captam *Carthaginem* tranſactis, anno 476. mortuus eſt, [b] ut ex *Victore* colligitur. Poſt hunc *Hunericus* ejus filius, cùm ſe moderatum ſatis initiò & à Catholicis minùs præbuiſſet alienum, octavo tandem, & ultimo anno regni ſui, *Chriſti* 484. [c] *Februario* menſe, inauditam in eos crudelitatem exercuit. Epiſcopos ſuprà 334. in exſilium extruſit; complures linguis truncavit ac manibus; [d] qui *Conſtantinopolim* & in alia loca delati miraculo fuere, cùm integra nihilominus voce loquerentur. Quam piorum carnificinam horrenda Tyranni mors brevi eſt conſecuta; qui exitu anni 484. à vermibus conſumptus periit.

Vandali Eccleſiam Africanam infeſtant. *b* Vict. Utic. l. 1. in fine & l. 2. ac 3. *Hunericus.* *c* Marcell. *d* Æneas Gaz. Marcell. Vict. l. 3. Vict. Tun.

Summo Eccleſiæ temporibus illis ornamento fuere

Viri docti & ſancti.

(1) *Prædeſtinatianorum hæreſis.*] Hanc hæreſim inepte fabulam eſſe exiſtimarunt critici quidam hujus ſæculi, cujus erroris fuligine tinctos eſſe Auguſtinum, & ejus diſcipulos, calumniati ſunt Maſſilienſes Presbyteri, ut in eos omnium odia concitarent: hujus ſententiæ eas profert rationes Mauguinus. 1. Ejus hæreſeos capita nihil aliud ſunt, quàm calumniæ, quibus Maſſilienſes impetebant doctrinam ſancti Auguſtini. 2. Talis hæreſeos meminit nullus præter Semipelagianos. 3. Quia nono ſæculo Remigius Lugdunenſis & Florus omninò negarunt talem unquam hæreſim fuiſſe. Veruntamen Noriſius & Capiſuchi exiſtimant Lucidum ſaltem fuiſſe Prædeſtinatianum. Ii igitur ſunt adeundi, & Sirmondus è Societate Jeſu Theologus, qui demonſtrat quinto Eccleſiæ ſæculo Prædeſtinatianos fuiſſe.

A 450. Chriſti ad 491. *S. Leo.* a Marcell. b Martyrol.

re ſanctitate cum litteris conjuncta Magnus imprimis *Leo*, *Romanus* Pontifex, [a] qui ab anno 440. ad 461. annis 21. ferè, *Romanam* cathedram tenuit, & [b] *Aprilis* 11. defunctus ſucceſſorem habuit *Hilarium*: pietate vir & ſcientia ac dicendi facultate præſtans: quibus præſidiis & Eccleſiam univerſam ab Hæreticorum labe, & *Italiam* ab ingruentium Barbarorum immanitate defendit; ut meritò *Magni* penes eum cognomen adhæſerit.

c Ennod. in ejus Vita.

In *Italia* quoque [c] ſanctus *Epiphanius*, *Ticinenſis* Antiſtes, anno 446. Pontificatum iniit: quem *Theodoricus*, *Gothorum* Rex, ſingulari obſervantia coluit. Ejus vitam ſcripſit *Ennodius Ticinenſis*.

In *Galliis S. Anianus*, *Aurelianenſis* Epiſcopus, de quo ſuprà memini. Hunc verò biennio poſt victum ab *Aëtio Attilam* in cœlum tranſiiſſe *Novembris* 17. anno *Chriſti* 453. veteres hiſtoriæ teſtantur. Sed quod eundem *S. Euortio*, vel *Eortio*, ſucceſſiſſe narrant, id ſi eſt, perdiu alterutrum ſediſſe oportet; ſiquidem *Euortius* eſt ille, qui *Valentino* Concilio ſubſcripſit anno *Chriſti* 374. *Anianum Proſper* excepit, ut *Sidonius* oſtendit. Iiſdem in *Galliis S.* [d] *Sidonius Apollinaris* claruit, illuſtri natus genere, qui *Aviti* Imperatoris filiam *Papianillam* duxerat; & *Arvernorum* poſtea ex præfecto ordinatus eſt Epiſcopus circa annum 472. quo etiam anno, vel antecedente, *S. Remigius* ad *Remenſem* Epiſcopatum admodum juvenis aſſumptus eſt. Quippe [e] in Epiſtola, quam anno 523. ſcripſit, ait ſe jam annos 53. eam dignitatem obtinere.

S. Sidonius. d Sidon. l. 5. ep. 16. Greg. Tur. 2. Hiſt. Franc. c. 21. *S. Remigius.* e Tom. 1. Conc. Gal. p. 205.

Obiit & [f] *S. Lupus*, *Trecenſis* Epiſcopus, circa annum 478. cùm ei ſedi præfuiſſet annos 52.

f Martyrol. Rom. 29. Julii.

[g] Florebant eodem tempore *Principius*, *S. Remigii* frater, *Sueſſionenſis* Epiſcopus; *Vedaſtus*, *Atrebatenſis* poſtea creatus Epiſcopus; *Solemnis Carnotenſis*.

g Sigeber. & Martyr.

[h] *Victorinus Aquitanus* rogatu *Hilarii* Papæ cyclum Paſchalem annorum 532. edidit anno 463.

h Gennad. Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 62. & Append.

[i] In Oriente *Gennadius Conſtantinopolitanus* Epiſcopus, qui *Anatolio* anno 458. ſucceſſit, doctrina & ſanctitate morum antecelluit.

i Marcell.

S. Se-

[a] *S. Severinus*, *Noricorum* Epiſcopus, obiit anno 482. Januar. 8.

Moritur circa [b] annum 461. admirabilis ille *Symeon Stylites*, cùm annum 109. attigiſſet, [c] ac natus eſſet anno 351. cujus obitu divinitùs cognito, [d] *S. Daniel* idem vitæ inſtitutum arripuit.

[e] *Studius* quidam *Conſtantinopoli* nobile condidit Monaſterium, in quod ex *Acœmetarum* domo nonnullos tranſtulit anno 462.

A 450. Chriſti ad 491.

[a] Sur. 8. Jan.
[b] Theoph.
[c] Raderus in Virid. Par. 3.
[d] Vita ejus apud Sur. Dec. 11.
[e] Theoph.

R A.

RATIONARII
TEMPORUM
PARTIS PRIMÆ
LIBER SEPTIMUS,

CAPUT I.

A 491. Chriſti ad 527.

De Anaſtaſio, & Juſtino; *quæque illis regnantibus in Orientali geſta ſunt Imperio ab anno* 491. *ad* 527.

a Theod. Lect. Euagr. 3. c. 29.
b Vict. Tun. Marcell. Theophan.

ORIENTIS [a] Imperium, *Zenone* mortuo, cum hujus conjuge, *Ariadna*, ſuſcepit *Anaſtaſius* anno 491. [b] *Olybrio* ſolo Conſule, ex ordine *Silentiariorum*, nondum adſcriptus in Senatum. Patria illi *Dyrrachium* fuit; ac priuſquam Imperium capeſſeret, *Euphemio*, Patriarchæ *Calchedonenſi*, profeſſionem fidei chirographo ſuo teſtatam dedit. [c] Erat enim *Eutychiani* fautor dogmatis, & ex *Hæſitantium* grege, quibus *Zenonis Henoticon* placebat. Ideo conſtringendum illum cautione iſta credidit *Euphemius*, quam in archivis Eccleſiæ repoſuit. Verùm ubi voti compos eſt factus, palam ad perfidiam rediit, & Catholicos oppugnare non deſtitit; utilis alioqui Reipublicæ Princeps, cui tributis nimiis oppreſſæ ſumma omnium approbatione ſubvenit.

c Leontius de Sect.
Anaſtaſii virtutes vitiis admiſtæ.

d Euagr. 3. c. 39. Theoph. Cedrenus.

[d] Laudatur in eo genere præſertim, quod *Chryſargyrum* ſuſtulit. Id erat vectigal, quod tam capitibus ſingulis, quàm jumentis & pecoribus, ſed & canibus, impoſitum fuerat, imò fœdiſſimis ex rebus capiebatur. Hoc nono imperii anno vetuit exigi. Simulatque imperium adiit, negotium illi cum *Iſauris* fuit,

fuit, qui ſub *Zenone*, populari ſuo, multum in Republica poterant. *Longinus*, *Zenonis* frater, ſpe potiundi fruſtratus imperii, in *Iſauriam* extruſus eſt, cum eoque *Iſauri* urbe juſſi omnes excedere.

A 491. Chriſti ad 527.

Iſauricum bellum.

[a] Inde bellum *Iſauricum*, *Longino* duce, conflatum: quod anno *Chriſti* 492. cœptum, 497. denique terminatum eſt, qui belli ſextus fuit, ut ait *Marcellinus*.

[a] Marcell. Theoph. Euagr. 3. c. 35.

[b] Biennio poſt, hoc eſt, *Chriſti* 499. *Bulgari* primûm auſi *Romanos* in fines excurrere, *Thraciam* populati ſunt, ac deinceps formidoloſi eſſe cœperunt.

[b] Marcell.

Perſicum bellum.

[c] *Perſæ* præterea, ne quid ad impium coërcendum Principem deeſſet, Orientalem pervaſere limitem, & *Amidam* expugnarunt, proditione Monachorum, quos victor *Cabades* extemplò juſſit interfici anno 502. *Anaſtaſius* duces contra illum miſit tres cum copiis, quantæ nunquàm hactenus viſæ fuerant, ait [d] *Procopius*. *Marcellinus* 15000. haud ampliùs numerat. Sed illorum diſcordia tantos apparatus irritos fecit. Mox tamen *Celeris*, Officiorum Magiſtri, viri ſtrenui, virtute fractus *Cabades* pacem cum *Romanis* pepigit; & ingenti accepto pretio, *Amidam* aliaque oppida reſtituit anno 505. ut *Theophanes* indicat, & *Marcellinus*. Quo [e] eodem anno haud mediocre ducum temeritas *Romanis* intulit damnum, cùm *Sabinianus* contra *Mundonem Getam* infeliciter pugnavit. *Anaſtaſius* adversùs tot irati Numinis argumenta obſtinato ad perfidiam animo, rem Catholicam obterere, ac ſuam hæreſim vulgare non deſiit.

[c] Marcel. Theoph.

[d] Procop. apud Phot. N. 63.

[e] Marcel.

Triſagium ab Anaſtaſio depravatum.

[f] Nam & Triſagium hymnum cum appendice nefaria, *Qui crucifixus es pro nobis*, non ſemel publicè cani in Eccleſia juſſit, haud levi ſuo periculo. Gravis quippe, præſertim anno 514. ex eo populi orta ſeditio eſt, quæ *Anaſtaſium* ad quærendas latebras impulit, exprobrante illi impietatem ſuam *Ariadna* conjuge. Sed & anno eodem [g] *Vitalianus Scytha*, dux *Fœderatorum*, (ita *Gothi* nominati ſunt, ut refert *Jornandes*) per ſpeciem *Catholicarum* tuendarum partium, ab *Anaſtaſio* defecit, multis interfectis, & ad Urbem admoto exercitu, pacem ea conditione dedit, ut *Hormiſdæ* Papæ auctoritate collecta Synodo Eccleſiæ conſuleretur: quod anno 515. tranſ-

[f] Theoph.

Vitalianus.

[g] Marcel. Vict. Tun. Euagr. 3. c. 44. Zonar. Theoph. Cedren.

A 491. Chriſti ad 527.

tranſactum. Sed *Anaſtaſius Catholicorum* ſtudia ſolitis eluſit artibus, cùm ex *Manichæorum* diſciplina, qua erat imbutus, mentiri ac pejerare penſi nihil haberet. Scribit *Euagrius* navali quoque prælio certatum fuiſſe, atque à *Marino Syro* victum eſſe *Vitalianum*. *Zonaras* verò, *Procli* Mathematici induſtria ſpeculis ex ære fabricatis *Vitaliani* conflagraſſe naves, & inſignem contigiſſe victoriam, quam pax illa ſecuta eſt. [a] Ea tempeſtate, ait *Marcellinus*, anno ſalutis 515. *Hunni*, *Armenia* transmiſſa, totam *Cappadociam* devaſtantes, *Lycaoniam* uſque pervenerunt: & *Ariadne Auguſta* 60. annis in palatio exactis vita deceſſit.

[a] Marcel. Vict. Tun.

[b] Poſtremò anno 518. cùm ob Triſagii hymni depravationem, quantus antea nunquam, tumultus extitiſſet, *Anaſtaſius* imperii poſitis inſignibus populum ad miſericordiam inflexit, qui ipſum, ea ut reciperet, hortatus eſt. [c] At idem *Aprilis* 11. die, feria 5. majoris hebdomadæ, fulmine, ut plerique produnt, exanimatus eſt, [d] anno ætatis 88. cùm imperaſſet annos [e] 27. menſes 3. Fama eſt paulò ante mortem virum ei apparuiſſe terribili ſpecie, qui librum manibus tenens, annos ex eo vitæ illius 14. ſe ob ipſius impietatem delere teſtatus eſt; ut mirum ſit, tam longum vitæ deſtinatum illi fuiſſe ſpatium, quod, ſi impleſſet, centum & duos annos attingeret.

[b] Euagr. 3 in fine Marcel.

[c] Theoph. *Miſeranda mors Anaſtaſii.*
[d] Vict. Tun.
[e] Marcell. Zonar. Cedr. Theoph. Paul. Diac. l. 15.

Juſtinus ætate jam provectus *Anaſtaſio* mortuo ſucceſſit, anno eodem [f] 518. *Julii* 9. Fuit hic genere *Thrax*, obſcuris majoribus, ſed religione pietateque præſtans. Cujus uxor *Lupicina* mutato nomine *Euphemia* vocata eſt. Sumpta purpura, ſtatim *Amantium*, Cubiculariis præpoſitum, & *Andream* Cubicularium, nec non *Theocritum*, quem *Amantius* ſpado Imperatorem facere voluerat, vita privavit. *Vitaliano*, quo familiariter utebatur, Magiſterium militiæ contulit; qui Conſul anno 520. ſeptimo menſe Conſulatus ſui, ait *Marcellinus*, in palatio confoſſus eſt; ſive repentè orto populi tumultu, ut *Theophanes* aſſerit; ſive, [g] ut *Euagrius* habet, ipſius dolo *Juſtini*; ſive *Juſtiniani* Patricii factione; quod *Victor Tununenſis* affirmat.

Juſtinus.
[f] Euagr. 4. Marcell. Vict. Tun. Theoph. Zonar. Cedr. Niceph. 17. c. 1. Chron. Alex.

Vitaliani mors.

[g] Euagr. 4. c. 3

[h] *Lazorum* Rex *Tzathius*, à *Perſis* deficiens, ad *Juſtinum*

[h] Chron. Alex. Theoph. Zonar. Cedr. &c.

ſtinum venit *Conſtantinopolim* anno 522. & poſtquam *Chriſtiana* ſacra ſuſcepit, regiis ornamentis ab Imperatore donatus eſt: quod ægrè ferens *Cabades*, *Perſarum* Rex, bellum *Romanis* indicere ſtatuit, ſed mox pacem illis & amicitiam ſanxit. [a] Poſtea cum filium *Choſroën* natu minimum, quem ſucceſſorem deſignarat, adoptari peteret à *Juſtino*, *Proclo* Quæſtore diſſuadente, rejectus eſt.

A 491. Chriſti ad 527.

[a] Procop. 1. Perſ. Theoph. Zonar.

[b] Magna hoc Imperatore clades *Antiochiam* afflixit: nam valido terræ motu pænè omnis eſt everſa; qui *Maii* 29. die, feria 6. cœpit, ut ait *Euagrius*. Proinde anno *Chriſti* 526. contigit, *Juſtini* 8. labente, non, ut *Euagrius*, 7. Terræ motum vehemens incendium eſt conſecutum.

[b] Euagr. 4. c. 5. Theoph. Niceph. 17. c. 4.

Juſtinus denique anno 527. [c] *Mavortio* Conſule, *Juſtinianum* ſororis filium, quem Nobiliſſimum priùs, deinde *Cæſarem* fecerat anno 524. ut *Victor Tunuenſis* prodit, Imperatorem creavit Calendis ipſis *Aprilis*. Poſt quatuor deinde menſes, Calendis ipſis *Auguſtis* moritur ex vulnere *Juſtinus* [d] anno ætatis 77. Indict. 5. cum imperaſſet annos 9. menſem 1.

[c] Marcell. Vict. Tun. Chron. Alex. Theoph.

[d] Chron. Alex. Theoph. Paul. Diac. in fine 15.

Mirè hunc imperitum ac rudem fuiſſe literarum teſtis eſt in *Suppreſſa Hiſtoria Procopius*: ſic ut ne ſuum quidem nomen poſſet ſcribere. Quare quod de *Juſtiniano* legitur apud *Suidam*, fuiſſe ἀμάθητον γραμμάτων ἁπάντων & ἀναλφάβητον, *ignarum literarum omnium*, id de *Juſtino* capiendum eſſe, non de *Juſtiniano*, cenſet [e] *Alemannius*; hunc enim vel doctiſſimum fuiſſe probat idem. Quod autem apud *Suidam* pro Ἰουστῖνος irrepſiſſe putat Ἰουστινιανὸς, de eo ampliùs cogitandum.

Juſtinus rudis literarum fuit.

[e] Notis ad Procop.

A 491. Chriſti ad 527.

CAPUT II.

De rebus Occidentis ſub Theodorico *Rege; ac de* Francis, *& eorum Principe* Chlodoveo, Burgundionibus, Vuiſegothis, & Alarico.

Ab anno *Chriſti* 491. ad 527.

Theodoricus, Oſtrogothorum Rex.

IN Occidente victo *Odouacre*, *Italiam Theodoricus*, *Oſtrogothorum* Rex, obtinuit, anno 493. [a] *Albino* Conſule. Qui vicinorum Principum affinitatibus regnum ſuum firmare ſtuduit. Etenim *Chlodovei*, *Francorum* Regis, [b] ſororem *Audeflendem*, ſive *Audefledam*, duxit, ut rectè *Aimoinus* narrat; non filiam, quod *Jornandes*, ex eoque [c] *Freculfus*, memorant. Filiarum, quas ex concubina ſuſceperat, alteram *Alarico*, *Vuiſegothorum*, *Sigiſmundo* alteram, *Burgundionum* Regi, collocavit. Ac principio quidem ita Rempublicam geſſit, ut cum optimis quibuſque *Romanorum Cæſarum* comparandus fuerit; & quamvis, populari ex inſtituto *Gothorum*, *Arianam* ſectam teneret, *Romanæ* jus ac libertatem Eccleſiæ ſumma fide tutatus eſt. Inclinante jam ætate, ad crudelitatem ac barbariem deflexit.

[a] Caſſiod.

[b] Aimoin. 2. c. 1.

[c] Tom. 2. l. 5. c. 18.

Francorum geſta ſub Chlodoveo.

[d] Interea *Francorum* in *Gallia* regnum *Chlodovei* Regis auſpiciis longè latèque prolatum eſt, victo & occiſo *Syagrio*, *Egidii* Comitis filio, qui *Sueſſionibus* præerat, anno regni ſui 5. *Chriſti* 486. [e] *Thuringis* itidem anno decimo, id eſt, *Chriſti* 491. perdomitis. Idem *Chilperici Burgundi*, qui *Gundobaldi* frater erat, filiam *Chlotildem* conjugem duxit; à qua ſæpiùs de amplectenda *Chriſtiana* Religione monitus, [f] tandem anno 496. ejus conſilio paruit, poſtquam in prælio, quod contra *Alemannos* ad *Tolbiacum* in *Ubiis* geſſit, invocato *Chlotildis* Deo, præſentem ejus opem eſſet expertus. Victis hoſtibus [g] apud *Remos* a *S. Remigio*, ejus urbis Epiſcopo, *Chriſtianis* ſacris initiatus eſt, [h] cum eoque ſoror illius *Alboſledis*, quæ paulò pòſt obiit: nec non altera ſoror *Lanthildis* ex *Ariana* hæreſi *Catholicas* ad partes tranſiit.

[d] Greg. Turon. 2. c. 27. Aimoinus 1. c. 12

[e] Greg. 2. c. 27. Aim. 1. c. 12.

[f] Greg. 2. c. 31. Aim. 1. c. 19.

[g] Greg. l. 2. c. 31.

[h] Tom. 1. Conc. Gall.

ranſiit. Baptizatus eſt ipſo die natali *Chriſti*, ut x [a] *Aviti* conſtat epiſtola, qua illi de ſuſcepta *Chriſtiana* fide gratulatur. Addunt ad hanc hiſtoriam *Hincmarus*, & eum ſecuti [c] *Flodoardus* & *Aimoinus*, cùm puer ille, qui ampullam ferebat, in qua acrum chriſma continebatur, concurſu multitudinis nterclufus eſſet, ad beati preces Antiſtitis columam cœlitùs advôlaſſe, quæ ampullam alteram roſtro attulit, è qua *Chlodoveus* inunctus: reliqui deinde *Franciæ* Reges ad ætatem uſque noſtram apud *Remos* ritè conſecrantur. Cujus rei nulla apud *Gregorium* mentio. A 491. Chriſti ad 527. a Tom. 1. Conc. Gall. Hincm. in cap. Car. Cal. 35. b in Vita S. Remig. apud Sur. 13. Jan. & in cap. Car. Cal. 35. c Lib. 1. c. 13.

[d] Nec longè poſtea cum *Burgundionum* Rege *Gundobaldo* bellum *Chlodoveus* geſſit, ut ſoceri *Chilperici* ecem ulciſceretur. *Gundericus* enim, gentis illius Rex, ab *Athanarico*, *Gothorum* Principe, trahens originem, quatuor filios reliquerat, *Gundobaldum*, *Godegiſilum*, *Chilpericum*, & *Godomarum*. *Gundobaldus*, *Chilperico* ejuſque conjuge, nec non *Godomaro*, interfectis, cum *Godegiſilo* regnabat. Ergo inſtigante *Chlotilde* & *Godegiſili* precibus *Chlodoveus* adductus *Gundobaldum* aggreditur; & ad *Divionem* caſtrum acie victum parte regni contentum eſſe jubet; alteram *Godegiſilo* tradit; utrique vectigal imponit. Digreſſo *Chlodoveo*, *Godegiſilum*, nec opinato circumeſſum *Viennæ*, capta urbe, *Gundobaldus* interficit; um excuſſo *Francorum* jugo, tractum illum recuperavit omnem, qui *Burgundiæ* cenſetur nomine, ac genti ſuæ leges conſtituit, quas *Avieni* Conſulatu notatas, anno 501. vel ſequenti, editas oportet eſſe. d Greg. Aim. *Chlodovei cum Burgundionibus bellum.* e Gregor. Turon. 2. c. 32. Aim. 1. c. 19. *Gundobaldi leges.*

[f] Hæc *Francorum* incrementa haud ſecus, quam par erat, metuens *Vuiſegothorum* Rex, *Alaricus*, *Chlodovei* amicitiam expetiit. Sed ea, ut in diſpari cultu religionis, (erat enim *Gothus Arianus*) diuturna non fuit. Paulò quippe pòſt ex occultis ſimultatibus apertum erupit odium, & ex odio bellum. Quinto ante mortem anno *Chlodoveus*, ut teſtatur [g] *Gregorius*, *Chriſti* 507. cum *Alarico* dimicavit in campo *Vocladenſi*, decimo ab urbe *Pictavorum* milliario, ac cæſo ejus exercitu Regem ipſum ſuapte peremit manu, [h] annos jam 23. in *Gallia* & *Hiſpania* dominantem. Hinc victoriam perſecutus, quicquid illius regni f Greg. 2. c. 35. g Greg. 2. c. 43. *Alaricum, Gothoſque vincit in Gallia Chlodoveus.* h Iſidor. Chron.

A 491. Chriſti ad 527. gni trans *Ligerim Rhodanumque* fluvios erat, cum *Toloſa*, ſuis rebus adjecit. At reliqua *Narbonenſis*, quæ prima dicta eſt, provincia *Galliæ*, in *Gothorum* ditione manſit, indeque vocari cœpta *Gothia* eſt. *Amalaricus* enim, *Alarico* patre mortuo, properè in *Hiſpaniam* fugiens, hanc cum *Galliæ* parte, quam dixi, in ſua poteſtate retinuit. *Theodoricus*, *Italiæ* Rex, quæ cis *Rhodanum* erant, hoc eſt, *Narbonenſem* ſecundam, *Alpeſque* maritimas, occupavit. Hanc *Alarici* necem anno 507. adſcribit *Iſidorus* in Chron. hoc eſt, (1) æræ 545. quo etiam anno *Giſelicus*, *Alarici* ex concubina filius, regnum occupare conatus, à *Theodorico* pulſus eſt: qui *Amalarici* nepotis tutela ſuſcepta annis 15. *Hiſpaniam* cæteraque *Vuiſegothicæ* ditionis per Præfectos ſuos adminiſtravit, ut refert *Iſidorus*.

Tam lætos armorum ſucceſſus uni ex omnibus orbis Principibus *Catholico* Regi *Chlodoveo* ſingularis indulſit Numinis favor, quem inuſitata per id bellum teſtata ſunt miracula, quæ [a] à *Gregorio Turonenſi* memoriæ produntur; è quibus inſigne, quòd adverſus *Alaricum* properans, cùm ad *Vigennam* fluvium caſtra poſuiſſet, cervæ præeuntis indicio vadum reperit, quo in ulteriorem ripam tranſportavit exercitum. Poſt victoriam deinde *Ingoliſmam* obſidere paranti ſponte ruentia urbis illius mœnia facilem ad eam aditum dederunt. [b] Quibus cognitis rebus, *Anaſtaſius* Imperator illo ipſo, qui proximè *Vocladenſi* victoriæ ſucceſſit, anno Conſulatus inſignia miſit ad *Chlodoveum*: iſque apud *Turones* in æde *S. Martini*, cujus maximè præſidio tantum ad decus niti ſe putabat, in blattea tunica, chlamyde, ac diademate proceſſit. Poſtea *Lutetiam Pariſiorum* veniens, tam felicibus auſpiciis conſecratam ibi ſedem regni conſtituit anno 507.

[a] Greg. 2. c. 37. Aim. 1. c. 21.

[b] Greg. 2. c. 38. Aim.

Lutetia regni caput conſtituta.

Celere ac *Venantio* Coſſ. qui eſt annus *Chriſti* 508. & *Vocladenſi* prælio proximus, auctor eſt *Caſſiodorus* à *Theodorico*, Rege *Oſtrogothorum*, *Francos* eſſe ſuperatos,

(1) *Æræ* 545.] Adde *Hiſpanicæ*: ea certe æra hic eſt intelligenda; conf. extr. cap. J. C. R.

ſatos, deque eorum poteſtate receptas eſſe *Gallias.* Cæſa tum *Francorum* ampliùs triginta millia ab *Hibba, Theodorici* duce, *Jornandes* aſſerit; de quo nihil apud noſtros comperi. Illud à *Procopio* [a] traditum eſt, *Francos* à *Carcaſſonæ* obſidione depulſos, *Narbonenſi* omiſſa *Gallia*, *Aquitaniam* obtinuiſſe, eamque partem *Theodoricum*, quòd eos inde pellere non poſſet, illis reliquiſſe. [b] Sed & *Arelatenſem* urbem iiſdem ab *Francis* valido *Gothorum* præſidio defenſam eſſe, teſtis eſt in *Vita Cæſarii Cyprianus.* A. 491. Chriſti ad 527. [a] Procop. 1. Goth. [b] Caſſiod. 8. Epiſt. 20.

[c] Nec illud omiſerim, quod, ab noſtris perinde tacitum, apud *Procopium* eundem legitur, *Francos* cum Rege *Theodorico* contra *Burgundiones* belli fœdus iniiſſe, ac moram conſultò trahentes *Gothos* confecto prælio ſuperveniſſe; atque ita nullo ſuo periculo in partem prædæ receptos, partito inter ambos *Burgundionum* regno. Quod anno circiter 508. poſt *Vuiſegothicum* cladem oportet accidiſſe, etſi nondum *Burgundionum* in *Gallia* regnum penitùs exſtinctum fuit. [d] Quippe *Gondebaldo* fugato ac mortuo, *Sigiſmundus*, ejus filius, reliquias illius tenuit; [e] qui ſancti *Aviti*, *Viennenſis* Epiſcopi, monitis obſequens *Arianam* hæreſim *Catholica* mutavit fide. [c] Procop. 1. Goth. [d] Greg. 3. c. 5. [e] Ado Chron. an. 492.

[f] *Chlodoveus* interim in propinquos ſæviens, pæne omnes interemit, ac denique anno ætatis 45. regni 30. ab obitu Sancti *Martini* 112. (ut ait *Gregorius*) *Lutetiæ* deceſſit. Qui videtur annus eſſe *Chriſti* 511. *Secundino* & *Felice* Coſſ. Nam *Felice* Conſule, 6. Id. *Jul.* [g] prima Synodus *Aurelianenſis* à *Chlodoveo* collecta notatur. [f] Greg. 2. c. 42. & 43. Aim. 1. c. 23. *Mors Chlodovei.* [g] Tom. 1. Conc. Gall.

[h] Hujus regnum ex æquo inter ſe, uti moris tunc erat, diviſerunt quatuor illius liberi. *Theodoricus* ex concubina natus ſedem apud *Metas* regni habuit: *Chlodomirus* apud *Aurelianos*; *Clotharius* in *Sueſſionibus*; *Childebertus Lutetiæ.* [h] Greg. Tur. l. 3. c. 1.

[i] *Theodoricus*, *Oſtrogothorum* Rex, ſub vitæ finem priſtinis ab moribus, quos laudabiles hactenus fuiſſe diximus, in crudelitatem degenerans, *Symmachum*, ejuſque generum *Boëtium*, falſo ad ſe delatos crimine, capitali affecit ſupplicio. Quo peracto ſcelere, cœnanti ipſi cùm caput piſcis miræ magnitudinis apposi- [i] Procop. 1. Goth. *Theodorici depravatio & obitus.*

A 491. Chriſti ad 527. poſitum eſſet, viſus eſt in eo ſibi *Symmachi* intueri caput; quo portento territus brevi pòſt moritur, anno poſt *Odouacris* obitum 35. *Chriſti* 526. æræ ſcilicet *Hiſpanicæ* 564. ut putat [a] *Iſidorus*.

a Iſidor. Chron.

CAPUT III.

Eccleſiaſticæ res ſub Anaſtaſio *cæteriſque Principibus, ab anno* 491. *ad* 527.

SUB Imperatore, *Catholicarum* partium inimiciſſimo, non niſi turbulentus eſſe ſtatus Eccleſiæ potuit. *Anaſtaſius*, ex [b] *Acephalorum* & *Hæſitantium* numero, imò & *Manichæis* addictus, poteſtatem cuique fecit, quam vellet, ſectam profitendi. Ipſe interim *Catholicos* Antiſtites hoſtili inſecutus animo, *Euphemium Conſtantinopolitanum*, multis appetitum inſidiis, ſede ſua pepulit: cujus in locum ordinatus eſt *Macedonius* [c] anno 495. *Anaſtaſii* 5. qui *Zenonis Henotico* ſubſcripſit. Ob id communionem ejus averſati *Catholici* multa perpeſſi ſunt.

b Euagr. 3. c. 30. & 31. *Anaſtaſius hæreticus Imperator.*

c Marcel. Theoph. Theod. Lect.

Sciſſa per id tempus ab *Romanæ* ſocietate ſedis *Conſtantinopolitana* erat Eccleſia; quòd *Acacii*, qui in hæreſi ac ſchiſmate deceſſerat, è ſacris tabulis nomen eradere illius urbis nollent, aut non auderent, Epiſcopi. Quos ut ad officium concordiamque revocarent, nihil omiſere Pontifices *Romani*: [d] *Gelaſius* imprimis, qui anno 492. *Felici* Papæ ſubrogatus eſt. [e] Hic ſequenti anno per *Fauſtum*, Magiſtrum Officiorum, à *Theodorico* miſſum *Conſtantinopolim*, fruſtrà *Euphemium* & *Anaſtaſium* aggreſſus eſt. Idem & *Anaſtaſius* Papa, qui anno 496. *Gelaſio* ſucceſſit, &, qui *Anaſtaſium* excepit anno 498. *Symmachus*, obtinere conati ſunt. Sed adeo Imperatori *Anaſtaſio* pax & concordia perſuaderi non potuit, ut is in hortatricem ipſam *Romanam* Eccleſiam diſſidii ſui peſtem refunderet. *Feſtus* quidam, *Romanus* Senator, *Conſtantinopolim* miſſus à *Theodorico*, clam *Anaſtaſio* Imperatori pollicitus, effecturum ſe, ut *Henotico Zenonis Romanus* Pontifex *Anaſtaſius* ſubſcriberet, *Romam* ut rediit, defuncto jam *Anaſtaſio*,

Schiſma Eccleſiæ Conſtantinop. ob Acacium.

d Anaſt.

e Gelaſ. Epiſt. Tom. 2. Conc.

ſio, cùm legitimis ſuffragiis *Symmachus* eſſet electus, corruptis pecunia factioſis quibuſdam, alterum ei Pontificem oppoſuit *Laurentium*, anno 498. ex quo cædes in Urbe graſſationeſque factæ. Quibus ut obviam iretur, totius controverſiæ diſceptatio, ex *Odoacris* lege, ad Regem, (is tunc erat *Theodoricus*) rejicitur. Hic ſecundum *Symmachum* ſententiam dixit. Ita compreſſum ad tempus incendium paulò pòſt vehementius exarſit. [a] Quare anno 501. & ſequentibus aliquot, *Theodorici* Regis auctoritate frequentes ſuper ea re Synodi *Romæ* ſunt habitæ; ac *Laurentius* anno ipſo 501. damnatus. Sequenti verò *Odoacris* abrogata ſanctio eſt, qua *Romani* Pontificis electionem ſine conſenſu Regis ratam eſſe vetuerat. In his omnibus laudata præ cæteris *Ennodii Ticinenſis* opera; qui contra Schiſmaticos *Symmachi* cauſam egregiè peroravit. *Anaſtaſius* interim ad amplificandam hæreſim ſuam conatus adhibebat omnes. Itaque *Xenaiam*, *Manichæorum* principem, *Conſtantinopolim* induxit [b] anno 506. & anno 509. *Severum*, ex *Acephalorum* ſecta nefandum hominem, cum Monachis 200. eòdem venientem honorificè ſuſcepit. Atque hoc initium fuit impuri illius *Severi*, qui [c] anno 513. *Antiochenam* ſedem, è qua *Flavianus* ob conſtantiam *Catholicæ* profeſſionis ſuperiore anno deturbatus fuerat, per vim occupavit, & Orientales omnes *Calchedonenſis* ad Synodi damnationem tentavit adducere; reſiſtentes verò *Catholicos* Epiſcopos ſedibus ejecit ſuis; imprimis *Eliam Hieroſolymitanum*. [d] *Macedonius* porrò jam ex anno 511. exauctoratus erat.

[e] *Symmacho* Papa anno 514. ex hac vita ſubtracto, qui ſuffectus ei eſt, *Hormiſda*, totus in repræſentandam Eccleſiæ utriuſque communionem incubuit; præſertim annitente *Vitaliano* duce, qui ejus rei cauſa contrà *Anaſtaſium* arma ſumpſerat. Sed hic veteratoriis artibus ambobus illuſit. [f] Eo mortuo, & imperante *Juſtino*, religioſiſſimo Principe, quod tantopere ſtudebat, *Hormiſda* conſecutus eſt anno 519. legatis *Conſtantinopolim* miſſis; inter quos *Germanus*, *Capuanus* Epiſcopus, fuit, vir ſanctiſſimus. Horum igitur opera damnata eſt cum Hæreticis omnibus

A 491. Chriſti ad 527.

Schiſma Romæ ſub Symmacho Papa.

[a] Tom. 2. Conc. in Synodis tempore Symmachi.

Ennodius Ticinenſis.

[b] Theoph.

Severi hæretici primordia.

[c] Marcell. Euagr. 3. c. 32.

[d] Marcell.

[e] Anaſt. Biblioth.

[f] Hormiſdæ epiſt. Tom. 2. Concil.

Pax Eccleſiæ Conſtantinop. reddita.

A 491. Christi ad 527.

nibus *Acacii*, *Euphemii*, *Macedonii*que memoria, nec non *Zenonis* & *Anaſtaſii* Imperatorum; plenèque cum *Romana* ſede Orientalium redintegrata pax.

a Suggeſtio Legatorum ad Hormiſdam Tom. 2. Conc.

[a] Quam dum per urbes *Græciæ Hormiſdæ* legati circumferunt, unus ex his *Joannes* Epiſcopus, *Dorothei*, *Theſſalonicenſis* Epiſcopi, factione, ab hujus urbis populo crudeliter ignominioſèque eſt habitus: quam ob cauſam citatus ab *Juſtino Dorotheus*, corruptis Judicibus, levi pœna defunctus eſt. Diſſidium illud Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ annos ferè 40. tenuit, (ut [b] *Facundus* ſcribit) hoc eſt, ut exactè putemus, annos 36. qui ab 484. *Chriſti* numerati, quo ab *Felice* Papa anathema dictum eſt in *Acacium*, ad 519. ſextum *Hormiſdæ*, pertinent.

b Lib. cont. Moc. p. 565.

c Euagr. 4.

[c] *Juſtinus* porro Hæreticos variis edictis pœniſque conſtrinxit, & *Catholicos* Epiſcopos reſtituit; *Severo*, qui *Antiochenam* ſedem per latrocinium occuparat, linguam juſſit excidi; qui cum *Juliano Halicarnaſſenſi* fugit in *Ægyptum* [d] anno 1. *Juſtini Septembri* menſe, eique provinciæ contagionem ſui erroris adſperſit; [e] adeò ut *Alexandriæ* ſub idem tempus varia ſectæ illius divortia facta ſint, dum alii corruptibile *Chriſti* corpus aſſererent, ut *Severus*; alii incorruptum facerent, ut *Julianus Halicarnaſſenſis*. *Timotheus Alexandrinus Severum* ſequebatur; *Julianum Themiſtius*, ejus Diaconus; qui ſe à *Timotheo* ſejungens, novam *Agnoëtarum* condidit hæreſim. Exinde *Corrupticolarum* & *Incorruptibilium*, ſive *Phantaſtarum*, orta ſunt diſcrimina.

d Euagr. 4. c. 4. *Severus Ægyptum infecit.*
e Liberatus c. 19. Leont. de Sectis Sect. 5 & 10. Vict. Tun. *Themiſtius Agnoëta.*

f Epiſt. Hormiſdæ Tom. 2. Conc.
g Tom. 4. Bibl. PP.

[f] Quin & otioſa *Conſtantinopoli* commota quæſtio eſt à *Scythis* Monachis, utrum unum de Trinitate paſſum dici oporteret; de qua *Catholici* inter ſe ipſi non leviter altercati ſunt. [g] Ex iſtorum Monachorum numero fuit *Maxentius*; qui contra *Hormiſdæ* Pontificis epiſtolam, qua notatus cum ſuis erat, apologeticum edidit.

h Marcel. Theoph. Diac. 15. Greg. Papa 3 Dialog. Niceph. 17. c. 9.

[h] Cùm autem Hæreticos, ac præſertim *Arianos*, *Juſtinus* in Oriente vexaret, & horum Eccleſias *Catholicis* adjudicaret, graviter id ferens *Arianus* Princeps *Theodoricus Joannem* Papam, qui *Hormiſdæ* anno 523. ſucceſſerat, legatum miſit ad *Juſtinum*, ut ab *Arianis* injuriam abſtineret; minitans

ſe,

ſe, niſi id faceret, in *Catholicos* viciſſim tota *Italia* ſæviturum. Imperator perhonorificè Pontificem excepit, [a] ab eoque primus Imperatorum omnium imperii cepit inſignia. Ejus precibus *Juſtinus* adductus ab *Arianis* inſequendis deſtitit, ſi *Miſcellæ* Diaconi creditur. Sed *Joannes* ipſe in epiſtola 2. alia omnia ſignificat; tum quòd reverſus in *Italiam* à *Theodorico* conjectus eſt in vincula; ubi confectus ærumnis obiit *Ravennæ* 12. Cal. *Junii*, ait *Anaſtaſius*, anno 526. quo in *Boëtium* ac *Symmachum* idem poſtea gladio *Theodoricus* animadvertit; qui ab *Joannis* morte nonageſimo nono die decedens, ad inferos præcipitari viſus eſt Monacho cuidam. [b] Quod in Dialogis *S. Gregorius* retulit.

A 491. Chriſti ad 527.
[a] Anaſt. Biblioth.
Theodorici crudelitas.
[b] Greg. 4. Dial.

CAPUT IV.

De viris præſtantibus ſanctitate ac doctrina, qui ætatem illam exornarunt.

SANCTITATIS palmam literis excultæ ea ætate tulit *S. Fulgentius*; [c] qui *Romam* adiit eo anno, quo *Theodoricus* eandem ingreſſus ponitur à *Caſſiodoro*, hoc eſt, 500. Anno verò 504. *Ruſpenſis* factus Epiſcopus, à *Thraſamundo* Rege cum aliis relegatus eſt in *Sardiniam*; ac denique poſt *Thraſamundi* obitum, [d] anno 522. reſtituta *Africanis* Eccleſiis ab *Hilderico*, *Hunerici* filio, pace, reverſus eſt. Hujus diſcipulus fuit *Ferrandus* Diaconus, Scriptor ætatis illius inſignis.

S. Fulgentius.
[c] Vita Fulg. apud Sur. Jan. 1.
[d] Iſidor. Chron.

In *Gallia S. Cæſarius*, *Arelatenſis* Epiſcopus, enituit, [e] qui Concilio *Agathenſi* anno 506. ſubſcriptus legitur, & ad *Vigilii* tempus uſque pervenit, à quo anno 538. epiſtolam accepit.

S. Cæſarius.
[e] Tom. 1. Conc. Gall.

Avitus quoque *Viennenſis* Epiſcopus; à quo *Burgundiones Catholicam* fidem acceperunt.

[f] Item *S. Remigius*, *Remorum* Epiſcopus, ac *Francorum Apoſtolus* meritò nominandus. Hic anno *Chriſti* 471. ſedem illam adiit, natus annos 22. ut *Hincmarus* & *Flodoardus* aſſerunt. Nam in [g] epiſtola, quam ad Epiſcopos tres ſcripſit, anno *Chriſti* 523.

S. Remigius.
[f] Flodoard. l. 1. c. 11. & 18.
[g] Tom. 1. Conc. Gall. p. 204.

A 491. Chriſti ad 527.

523. data, teſtatur ſe jam annis 53. Epiſcopatum obiiſſe. Idem porrò ad cœlum tranſiit ante annum 535. ſiquidem hoc ipſo anno Concilio *Arvernenſi* ſubſcriptus legitur *Flavius*, *Remorum* Epiſcopus. Falſò itaque *Hincmarus* & *Flodoardus* annos ſediſſe illum referunt 74. vixiſſe 96.

In *Italia Ticinenſis* Epiſcopus *Ennodius*; cujus ſub Papa *Symmacho* contra Schiſmaticos permagni operam fuiſſe, ſuperiùs oſtendimus. Vixit & *S. Claudius*, *Veſontionenſis* Epiſcopus, qui [a] *Epaonenſi* Synodo anno 517. ſubſcripſit.

[a] Tom. 1. Conc. Gall.

[b] In *Hibernia S. Patricius* primus Epiſcopus obiit annò 491. natus annos 82. ut ex *Mariani* calculo conficitur; cùm tamen 92. ipſe eidem attribuat. Alii 123. annos; vel 122. uti *Sigebertus*; nonnulli 134. vixiſſe produnt; quorum 60. in inſula iſta *Chriſtum* prædicavit.

[b] Marianus Scotus. Meſſing. in SS. Hibern.

S. Sabbas.

In Oriente [c] *S. Sabbas* Monachus mirifica ſanctitate *Palæſtinam* illuſtravit, ac fidem *Catholicam* per id tempus *Anaſtaſii* impietate labefactatam ſuſtinuit. Hujus diſcipulus fuit *S. Joannes Silentiarius*, ex Epiſcopo *Colonienſi* in *Armenia* Monachus.

[c] Cyrill. in vita S. Sabbæ.

[d] *Zoſimæ* quoque duo celebrantur; alter ſolitarius in *Phœnicia*; alter in quodam *Palæſtinæ* Cœnobio; qui *Antiochenam* illam calamitatem, quæ *Juſtini* tempore contigit, divinitùs præſenſerunt.

[d] Niceph. 17. c. 4. & 5. Euagr. 4. c. 6.

In *Gallia* monaſticum vitæ genus exornarunt, *Anaſtaſio* imperante, [e] *Launomarus Carnotenſis*, [f] *Maximinus Aurelianenſis*, *Miciacenſis* fundator ad eam urbem Cœnobii, ac nepos *S. Euſpicii*; quos ambos *Chlodoveus*, *Aurelianos* veniens, ſecum eò deduxit, ut ſcribit *Aimoinus*. Hunc *Sigebertus Maximum*, Cœnobium ipſum *Miriacenſe*, vocat; *Aimoinus Initiacenſe*, quod eſt *Miciacenſe*, & hodieque nomen retinet. Item *Avitus*, atque *Carilefus*, *Maximini* diſcipuli. [g] Tum *Severinus* Abbas, qui *Chlodoveum* Regem gravi apud *Lutetiam* à morbo recreavit anno 508. *Agaunenſis* hunc Abbatem Cœnobii vocat *Aimoinus*. Sed nondum id videtur fuiſſe conditum; quippe quòd poſtea ab *Sigiſmundo*, Rege *Burgundionum*, auctore *S. Avito*, exſtructum fuerit; quod ſcribit *Ado Vienner ſis*. [h] *S. Equitius* in *Italia* eodem tempore floruit.

[e] Aim. 1. c. 17.

[f] Id. & Sigeb. A. 495.

[g] Sur. 11. Febr. Aim. 1. c. 24.

[h] Greg. p. 1. Dial. l. 1.

Caſ-

Caſſiodorus verò ac *Boëtius*, ad integritatis ac virtutis laudem, excellentis doctrinæ decus aſſecuti ſunt ſub *Italiæ* Rege *Theodorico*. [a] *Poſſeſſor*, *Africanus* Epiſcopus, ſcripſit ad *Hormiſdam* Papam de libris *Fauſti Regienſis*. *Joannes* quoque *Maxentius*, unus ex *Scythis* illis Monachis, quorum ſuprà memini, [b] contra *Hormiſdam* ſcribere eſt auſus, qui *Eutychiana* fuligine adſperſus videtur.

A 491. Chriſti ad 527.

a Epiſt. Horm.

b Exſtat in Bibl. Patr.

[c] Sanctiſſima virgo *Genovefa*, *Pariſienſium*, imò *Francorum* omnium, patrona, mortua ponitur à *Sigeberto* eo anno, quo prima Synodus *Aurelianis* eſt habita; qui fuit ultimus *Chlodovei* Regis, *Chriſti* 511. cùm eſſet octogenaria. Hoc modo ortus illius congruet in annum 431. circiter; ac probabilius erit, quod de *SS. Germani* ac *Lupi* in *Britanniam* profectione *Beda* & idem *Sigebertus* memoriæ prodiderunt; eam contigiſſe anno 446. non, ut *Proſper* poſuit, 429. [d] *Aimoinus* verò ad tempora uſque *Clotharii* & *Childeberti* perveniſſe ſcribit.

S. Genovefa.

c Vita S. Genov. apud Sur. Jan. 3.

d Lib. 1. c. 4.

CAPUT V.

De Juſtiniano Imperatore, & iis rebus, quæ illo imperante geſtæ ſunt in Orientali Imperio; ubi de Vandalorum *in* Africa *exſtincto dominatu, deque* Gothico *bello.*

Ab anno *Chriſti* 527. ad 565.

MAVORTIO Conſule, [e] quod omnium conſenſu Annalium eſt receptum, hoc eſt, anno *Chriſti* 527. *Juſtinianus* ex a. d. Kal. *Aprilis*, ſuperſtite avunculo *Juſtino*, ex Kal. *Auguſti* poſt ejus mortem, imperium moderatus eſt, ætate jam maturus, hoc eſt, natus annos [f] vel 45. [g] vel uno minus; [h] etſi *Procopius* multò juniorem fuiſſe indicat, dum ait imperante *Juſtino* κομιδῇ νέον ad Rempubl. gerendam acceſſiſſe. Variis Princeps moribus fuit, atque ex virtutibus vitiiſque temperatus. Nam & acres ad pietatem ac religionem habuit impetus, quod innumerabilibus edictis teſtatum reliquit; quibus *Catholicæ*

e Marcell. Vict. Tun. Chron. Alex.

f Zonar.

g Onuphr.

h Procop. Ἀνεκδ. p. 29.

Juſtiniani mores.

A. 527. Chriſti ad 565.

tbolicæ fidei & Eccleſiaſticæ diſciplinæ conſuluit; & idem poſtremò in *Eutychianum* impegit errorem; tum in omni vita rapacitatis, avaritiæ, ac perfidiæ deformatus maculis; pluribus etiam & horrendis inuſtus [a] à *Procopio*, opere in illo, quod Ἀνέκδοτον, quaſi *ſuppreſſum* dixeris, inſcribitur, quòd vivente *Juſtiniano* id in vulgus non eſſet auſus edere. In quo de *Juſtiniano*, *Theodora*, & *Beliſario* quædam ſtupenda, neque vulgò vel nota, vel credita, declarat. De *Theodora*, *Juſtiniani* conjuge, (nam *Theophanes* falſus eſt, qui *Juſtino* eam nupſiſſe tradit) nemo diſſentit, impotentem, avaram, libidinoſam, & hæreticam fuiſſe fœminam; utpote ab ſcenicis artibus & meretricio quæſtu ad legitimum matrimonium abductam ob formæ commendationem: cui plus addictus æquo *Juſtinianus* in Rempublicam pariter & Eccleſiam multa commiſit. Sed ea, quæ privatim ad mores attinent, accuratiùs perſequi non eſt conſilii.

[a] Procop. in Ἀνεκδ. p. 57.

Theodora Juſtiniani uxor.

Multa magnaque Imperatore iſto bella ſunt geſta. [b] Imprimis *Perſicum*; quod in gentis *Lazicæ* (ii ſunt *Colchi*) gratiam à *Juſtiniano* ſumptum initio eſt Imperii, cùm Rex illorum *Tzathus Romanorum* cum religione fœdus adiiſſet.

[b] Procop. 1. Perſ.

[c] Ad id bellum dux eſt miſſus *Beliſarius* anno 529. qui re ancipiti geſta exitu, ad *Vandalicum* inde à *Juſtiniano* revocatus eſt anno 531. ac ſequenti anno, [d] Indictione 11. pax cum *Perſis* facta eſt [e] anno *Juſtiniani* ſexto: ea tamen lege, ut in *Lazica* invicem utrique bellum facerent. Eodem anno *Conſtantinopoli* incredibilis adverſus Imperatorem commota ſeditio eſt; cui ab teſſera populari Νίκα nomen eſt inditum. [f] Per hanc *Hypatius Patricius* Imperator acclamatus eſt, cum *Pompejo* & *Probo* conſobrinis; qui omnes *Anaſtaſii* Imperatoris nepotes erant. *Juſtinianus* cùm de arripienda fuga dubitaſſet, hortatu *Theodoræ* palatium muniit; ac brevi *Beliſarii* & *Narſetis* opera factioſos repreſſit: occiſa [g] uno die *Januarii* 19. feria 2. hominum 35000. vel, ut *Procopius* habet, 30000 [h] Complures tunc Eccleſiæ ſubverſæ, quas *Juſtinianus* refecit; imprimis verò *S. Sophiæ* templum, quod anno Imperii ſui 10. infinitis ſumptibus inſtaurare eſt orſus. In

[c] Theoph.

[d] Marcell.

[e] Procop. 1. Perſ.

Seditio vehemens contra Juſtin.

[f] Marcell. Theoph. Chron. Alex. Procop. 1. Perſ.

[g] Theoph.

[h] Procop. 1 de Æd. Juſt.

[a] In illa ſeditione contra duos præſertim, Imperatori cariſſimos, popularis exarſit furor, *Joannem Cappadocem*, Præfectum Prætorio, & *Tribonianum* Quæſtorem. Quorum ille literarum rudis, ſed callidus, ac pecuniæ præter modum avidus, tum vitiis omnibus flagitiiſque contaminatus: hic oriundus *Pamphylia*, omnium ætate ſua longè doctiſſimus erat, ac juris maximè ſcientia inclytus, ſed avaritiæ, perinde ut alter, ſordibus infamis; cujus gratia leges aut novas quotidie condere, aut jam latas abrogare, conſueverat. Utrumque multitudinis conſenſione territus *Juſtinianus* exauctoravit; ſed paulò poſt in gradum priſtinum reſtituit. [b] Ac *Tribonianus* quidem, in eodem magiſtratu annis exactis pluribus, morbo eſt exſtinctus. *Joannes* bonis omnibus everſus decimo pòſt anno, qui *Chriſti* videtur 542. in Presbyterum attonſus, primùm in ſuburbana *Cyzici* Eccleſia reſedit; inde in *Ægyptum* abreptus miſerrimam ibi vitam egit ad obitum uſque *Theodoræ*, hoc eſt, annum *Chriſti* 548. [c] quando ab *Juſtiniano* revocatus eſt *Conſtantinopolim*, ubi & in Sacerdotio perſeveravit; cùm quidem falſis viſis in ſpem adductus eſſet *Auguſtæ* potiundæ dignitatis, quorum ludicra ſpecie tum fidem impleſſe viſus eſt, cùm per illud tempus, quo *Conſtantinopoli* detonſus eſt in Presbyterum, & hujus ordinis veſtes coactus ſumere, quia nullas proprias habebat, Sacerdotis cujuſdam, cui nomen erat *Auguſtus*, penula tunicaque eſt indutus.

A 527. Chriſti ad 565.
a Procop. l. 1. Perſic. p. 39. & ſeq.
Tribonianus & Joannes Cappadox.
b Procop. ibid. p. 42.
c Procop. in fine l. 2. Perſic.

[d] *Vandalicum* exinde bellum eodem duce *Beliſario* anno 533. inchoatum in *Africa*, ſequenti terminatum eſt. *Gilimer*, occiſo *Hilderico*, *Hunerici* & *Eudoxiæ*, *Valentiniano* tertio genitæ, filio, *Vandalis* regnabat. *Beliſarius Carthaginem* exitu illius anni cepit. Sequente verò, *Gilimerem* tota obſeſſum hyeme in poteſtatem recepit, & *Conſtantinopolim* adduxit ad *Juſtinianum* [e] quarto ejus Conſulatu. Quo facto cùm ſparſam de ſe affectatæ in *Africa* tyrannidis calumniam abſterſit; tum ingens decus eſt conſecutus, repræſentata longo intervallo veterum triumphorum ſpecie: quorum ille ritu & apparatu, niſi quòd pedes ambulabat, captivis ante ſe traductis, inque

d Procop. in Vand.
Vandalicum bellum.
e Marcell.
Beliſarii Triumphus.

A 527. Chriſti ad 565. inque his *Gilimere* ipſo, ad *Juſtinianum* in Hippodromum perrexit, quem adorare coactus eſt *Gilimer*, cùm illud identidem clamaret, *Vanitas vanitatum*, &c. qui ſecundùm triumphum agro in *Cappadocia* donatus eſt; neque, quòd *Arianam* ejurare nollet hæreſim, Patricius eſt factus. Exſtinctum eſt *Vandalorum* regnum anno 96. poſt occupatam *Carthaginem*; poſt ingreſſum in *Africam*, 102. ex quo *Victor Tununenſis* caſtigandus eſt, qui anno 97. ingreſſionis *Vandalorum* captum *Gilimerem*, & *Africam* eſſe liberatam, aſſerit.

Vandali in Africa exſtincti.

a Procop. Vand 2. Theoph.

b Procop. l. 2. p. 151. v. 7.

c Procop. ibid. p. 154.

d Id. Marc.

e Procop. p. 163. v. 28.

[a] Recepta à *Vandalis Africa*, deinceps bella cum finitimis Barbaris, præſertim *Mauris*, aſſidua fuere, donec miſſus eo *Salomon* ſpado, rei militaris peritus, compreſſis hoſtibus pacem provinciæ reddidit, [b] ſub annum *Juſtiniani* 13. *Chriſti* 539. [c] Sed biennio poſtea deſtitutus à ſuis in conflictu cecidit; ac Barbari reſumptis animis, *Romanorum* irritati crudelitate ac perſidia, multis eos cladibus affecerunt Quin etiam Tyranni per idem tempus orti complures; [d] è quibus *Guntharis*, *Salomonis* antea ſatelles, *Areobindam*, Imperatoris affinem, & ad regendam *Africam* miſſum, occidit [e] anno *Juſtiniani* 19. ipſeque mox ſexto & triceſimo tyrannidis die ab *Artabane Perſa* interfectus eſt.

f Procop. 1. Goth p. 167. Marcell. Theoph. Miſc. Zon. Cedr.

Gothicum bellum [f] nono *Juſtiniani* anno cœptum eſt ineunte vere, ut ex *Procopio* colligitur; cujus ea ſeries habetur.

g Procop. ibid. p. 167.

h Id. p. 169. Jernand. de rebus Get. c. 59.

Theodorico Rege, anno, ut dictum eſt, 526. mortuo, *Gothis* regnavit *Athalaricus*, *Amalaſunthæ*, *Theodorico* genitæ, & *Eutharici*, ex *Amalorum* ſtirpe, filius, ſub matris tutela, [g] annos natus 8. qui [h] octavo regni anno deceſſit, *Chriſti* 534. *Amalaſuntha Gothos* verita, ſceptrum in *Theodatum* tranſtulit, *Amalaphridæ*, *Theoderici* ſororis, filium: quò præter ſpem evectus homo pecuniæ appetens, & ignavus, bene de ſe meritam & egregiam feminam occidit. Quod agente *Theodora*, *Juſtiniani* conjuge, perpetratum eſſe, teſtis eſt [i] *Procopius*, cùm ne *Juſtinianus* eam ſibi anteferret illa vereretur.

i In Ἀνεκδ.

Bellum Gothicum.

Hujus nece graviter commotus Imperator & ad recuperandam alioquin *Italiam Africanæ* ſucceſſu expe-

xpeditionis admonitus, victorem exercitum [a] ac lucem, *Beliſarium*, contra *Gothos* immittit anno *Chriſti* 535. [b] Indictione 13. Initium bellandi ab *Sicilia* actum, quam anno eodem occupavit; & [c] *Syracuſas* ultimo Conſulatus ſui die eſt ingreſſus. Sequenti anno *Vitigis*, Rex à *Gothis* electus, occiſo *Theodato*, *Romanis* fortiter reſiſtit. *Romam Beliſarius* capit anno ipſo 536. & à *Vitige* obſeſſam [d] annum unum ac dies novem, circa æquinoctium vernum iberat anni 538. Inde *Ravenna* cum *Vitige* ipſo, ejuſque conjuge, redactis in poteſtatem, ac delato ſibi a *Gothis* repudiato regno, *Beliſarius* anno 540. [e] quinto belli deſinente, revocatur ad bellum *Perſicum*, ac *Vitigem* ad *Juſtinianum* adducit. *Ildibaldus* Rex à *Gothis* creatus; ac poſt eum *Eraricus*: tum [f] anno 541. *Totilas*, *Ildibaldi* conſobrinus, vir acer ac prudens, & multis Principe dignis ornatus virtutibus. Hic collapſam in *Italia* rem *Gothicam* non minùs æquitate ac moderatione, quàm fortitudine bellica, reſtituit. Fuſis ſæpiùs *Romanis*, *Romam* ipſam anno 546. recepit; quam ſequente *Beliſarius*, iterum ex Oriente miſſus in *Italiam*, occupat; eademque biennio poſt à *Totila* recuperata.

A 527. Chriſti ad 565.
[a] Procop. 1. Goth.
[b] Marcell.
[c] Procop. p. 172. Goth.
[d] Procop. Goth. p. 226. Græc.
Vitiges captus.
[e] Procop. l. 3.
Totilas.
[f] Procop. 3. p. 260. & 261. Græc. comparatis cum p. 265. v. 23.

Anno porrò [g] belli 18. *Chriſti* 552. *Narſes* ſpado genere *Perſa*, dux egregius, *Totilam* acie vicit, qui è prælio fugiens obtruncatus eſt, [h] cum annos regnaſſet 11. Poſt hunc *Tejas Gothis* præfuit, quo brevi pòſt in prælio cæſo, [i] anno belli exeunte 18. *Chriſti* 553. cum *Gothis* debellatum eſt. Flagrante *Gothico* bello, *Perſicum* in Oriente repetitum eſt [k] anno *Juſtiniani* exeunte 13. *Chriſti* 540. cùm ad pacem violandam ſatis ſuapte ſponte concitatum *Choſroën*, & *Africanis* atque *Italicis Romanorum* ſucceſſibus invidentem, perpuliſſet [l] *Vitigis*, *Gothorum* Rex, miſſis ad eum *Liguribus* duobus Sacerdotibus [m] anno belli *Gothici* deſinente quarto, qui incidit in annum *Chriſti* 539. Sequente igitur anno vaſtata *Syria Antiochiam* cepit, incenditque *Choſroes*, lateque populationem circumtulit; nullis, ut per pacis tempus, præſidiis firmato *Romano* limite. Tandem quinquennales induciæ [n] anno circiter *Chriſti* 545. *Juſtiniani* 19. inſtauratæ ſunt, ita ut bellum interim in

[g] Procop. 4. p. 361. & ſeq.
[h] Procop. p. 370. vers. 41.
[i] Procop. in fine l. 4. Goth.
[k] Procop. Perſ. p. 51. v. 10.
[l] Procop. init. l. 2. Perſic. & Goth. 1.
[m] Procop. 2. Goth p. 244. v. 15.
[n] Colligitur ex Procop. in fine 2. Perſic. p. 90. v. 30.

Col-

A 527. Chriſti ad 565.
[a] Procop. 4. Goth. p. 343.
[b] Agath. l. 3. p. 60. Gr.

Colchide nihilo ſegniùs geſtum ſit. [a] Tum finitis prioribus, quinquennales rurſus aliæ factæ ſunt anno 551. majore *Romanorum* ignominia, quòd tributum *Perſis* pendere ſunt coacti.

[b] Regnabat tum in *Lazica* (ea *Colchis* eſt) *Gubazes*, *Romanis* fidiſſimus, qui *Beſſa*, *Martino*, ac *Ruſtico*, *Juſtiniani* ducibus, inviſus, quòd eorum ignaviam apud Imperatorem accuſaſſet, falſoque delatus, ac per inſidias interemptus eſt. Quæ res *Colchorum* alienavit animos, & ad *Perſas* adjunxit, ſub annum, ut ex [c] *Agathia* colligitur, *Chriſti* 555. [d] Novo exinde *Lazis* ab *Juſtiniano* dato Rege *Tzathe*, *Perſæ* magno conflictu ſuperati ſunt, in quo cæſa ſunt eorum millia decem. *Nachoragan*, *Perſarum* dux, revocatus ab *Choſroe*, cute detracta malè geſtæ rei pœnas dedit.

[c] Lib. 2. p. 62.
[d] Agath. l. 3. p. 85. ibid. p. 100.

[e] Secundùm victoriam de *Gubazis* nece habita eſt ab *Romanis* quæſtio; & in ejus auctores animadverſum; [f] *Choſroes* denuò cum *Romanis* de *Colchide* pepigit, ut quod in ea quiſque tum haberet, interim obtineret, dum plenior inter eos ſancita pax eſſet; [g] quæ in annos deinde ſeptendecim convenit anno 562.

[e] Agath. l. 4. p. 128.
[f] Agath. ibid. p. 137.
[g] Theoph.

[h] Medio tempore *Hunni* in *Thraciam* frequenter excurrêre, & ad Urbem propius poſitis caſtris, latè prædas egêre: præſertim [i] ſub annum 558. cùm jam ſenio feſſus Imperator, perinde langueret animo, ac rei militaris omiſſa cura totum ſe moliendis ædificiis ac pacis artibus tradidiſſet. [k] Tandem *Beliſarii*, qui ætate & ipſe confectus erat, conſilio ac virtute repreſſi Barbari, clade mox accepta dilapſi ſunt; quos & civile domi bellum excepit; quod ultimum genti illi exitium attulit.

[h] Agath. l. 5. p. 150. & ſeq.
[i] Theoph.
[k] Agath. ibid. p. 159.

[l] Bell: *Gothici* anno 14. *Chriſti* 548. *Theodora* Imperatrix obiit, *Juſtiniani* 22. menſe *Junio*, Indict. 11. ait *Theophanes*. *Juſtinianus* autem extrema jam ætate moritur anno 565. cùm jam in eam impegiſſet hæreſim, [m] quæ *Chriſti* carnem etiam ante reſurrectionem negabat pati aliquid, aut corrumpi potuiſſe, & [n] *Eutychium* Patriarcham, virum ſanctiſſimum, quòd ei aſſentiri nollet, ſede ſua dejeciſſet. Imperavit

[l] Procop 3. p. 299.
Mors Theodoræ; tum Juſtiniani.
[m] Euagr. 4. c. 39.
[n] Vita S. Eutych. Apr. 6.

avit annos 38. menſes 8. ait *Euagrius.* [a] Exceſſit nim *Novembris* 14. die, Indict. 14.

A 527. Chriſti ad 565.

Hujus Imperatoris jam mortui fidem ac pietatem nultum prædicat *Agatho* Papa in epiſtola, [b] quam exta Synodus recitat, nec non *Romana* eodem Ponifice collecta.

[a] Chron. Alexandr. Theoph.
[b] Act. 4. p. 45.

Eo imperante ſerici conficiendi rationem Monahi quidam, ex *India* profecti, *Conſtantinopolitanos* docuerunt, ovis inde tranſlatis; cùm hactenus non nii factum ſericum è *Perſide Romani* negotiatores advehereṅt. [c] Quod circa annum *Juſtiniani* 25. ſcriit eveniſſe *Procopius.*

Serici conficiendi ratio.

Beliſarius [d] eodem, quo *Juſtinianus*, obiit anno, ndict. 13. *Martii* 13. hoc eſt, anno 565. cùm bienio antè conſpirationis in eundem ſuſpectus, ac domo vetitus egredi, paulò pòſt reconciliatus eſſet, omnibus, quæ adempta erant, bonis cum honore reſtitutis.

[c] Procop. 4. Goth. p. 345. Zonar.
[d] Theoph.

CAPUT VI.

Quæ Juſtiniano *Imperatore alibi, quàm in* Romano *orbe, memoria digna contigerunt; deque* Francorum *Regibus ac geſtis.*

GOTHICIS rebus in *Italia* laborantibus, ac demùm *Græcorum* virtute ſubverſis, *Francorum* regnum majus in dies incrementum habuit. Ab his primùm *Burgundionum* in *Galliis* dominatus exſtinctus eſt. [e] *Sigiſmundus*, *Gundebaldi* filius, ejus reliquias è *Francorum* ereptas manibus ægrè tuebatur; ut eo laudandus, quòd hortatu *S. Aviti* ad *Catholicam* fidem ab *Ariana* tranſierat hæreſi, ſic innocentis filii cæde culpandus, quem, e *Theodorici* filia ſuſceptum, poſteriori inſtigante conjuge peremerat. Quod tamen ſcelus in *Agaunenſi* à ſe condito Monaſterio haud paucorum dierum jejuniis lacrymiſque diluit.

[e] Gregor. l. 3. c. 6. Procop. 1. Goth. p. 186. Aimoin. l. 2. c. 3. & ſeq. Geſta Franc. c. 34. & ſeq. Sigeb.

Huic bellum, *Chlotildis* hortatu matris, *Chlodomirus* indixit, qui *Aurelianis* regnabat, & prælio victum anno 527. cum uxore ac liberis abduxit. Interim *Godomarus*, *Sigiſmundi* frater, occupatum à *Francis* re-

Sigiſmundi Burgundi hiſtoria.

A 527. Chriſti ad 565.

recipit regnum; quod impotentiùs ferens *Chlodomirus*, *Sigiſmundo* cum ſuis in puteum projecto, anno 528. novam in *Burgundos* expeditionem facit. In ea dum, fuſis hoſtibus, confertum in globum audaciùs infertur, conto transfixus occubuit. *Franci* (ſi [a] *Agathiæ* creditur) cæde Regis territi æquas victis pacis leges dederunt. Noſtri verò cupiditate ulciſcendi ſic illos exarſiſſe ferunt, ut in fugam præcipites agerent. [b] Quadriennio pòſt fraternam necem ulti ſunt *Childebertus* & *Chlotharius*; qui, pulſo *Godomaro*, *Burgundiæ* regnum *Francici* juris fecerunt anno 532.

[a] Agath. 1.

[b] Greg. 3. c. 11. Aim 2. c. 7. Geſta. Franc. 37.

Burgundia à Francis devicta.

In *Hiſpania* poſt tutoris *Theodorici*, *Oſtrogothorum* Regis, [c] obitum, qui contigit anno 526. (ut ſuprà diximus) *Amalaricus Vuiſegothorum* ſceptrum tenuit annis 5. *Francis* Regibus affinitate junctus, quorum ſororem duxerat *Chlotildem*. Eam dum, ob *Catholicæ* conſtantiam fidei, *Arianus* Princeps indignis vexat modis, *Childebertus* bello hanc injuriam perſequi ſtatuit. [d] *Amalaricus* prælio ſuperatus, & ad fugam ſe comparans, *Narbonæ* à ſuis in foro jugulatur anno 531. *Childebertus* cum ingenti præda, abducta ſorore ſua, revertitur, quæ in itinere decedens *Pariſiis* eſt ſepulta.

[c] Iſidor. Chron. Greg. 3. c. 10.

[d] Iſidor. Chron. Greg. 3. c. 10. Aim. 2. c. 8.

Gothi ſuperati.

Ante hoc tempus triennio circiter [e] *Theodoricus*, qui in *Metenſibus* regiam habebat, accito fratre *Chlothario*, in *Thuringos* bellum cœpit; victoque *Hermenefrido* Rege, [f] cui *Amalaberga*, neptis *Theodorici*, Regis *Oſtrogothorum*, nupſerat, *Thuringiam* ſuis rebus adjecit. *Chlotharius* in prædæ partem captivos inter *Radegundem* accepit, *Berthari*, *Hermenefridi* fratris, ab eoque cæſi, filiam, quam & matrimonio ſibi junxit, & ut liberiùs illa Deo frueretur, Monacham poſtea fieri permiſit.

[e] Greg. 3. c. 4. & 7. Aim. 2. c. 9. Sigeb.

[f] Jornand. de Reb. Get.

Radegundis.

Ut hæc cum exteris bella decora iis erant, à quibus gerebantur, ita quæ identidem faciebant invicem, invidiam apud poſteros habuerunt. [g] Sed imprimis deteſtandum *Chlotharii* parricidium, quod cum fratre *Childeberto* conſtitutum ſuapte ipſe perfecit manu. Nam *Chlodomeris*, utriuſque germani, bello occiſi *Burgundico*, filios duos *Theodovaldum* & *Guntharium* cultro confodit: tertius *Chlodovaldus*, fuga elapſus, in Clericorum primùm, tum ob raram ſanctitatem

Chlodovei filiorum bella.

[g] Greg. 3. c. 18 Sigeb. Aim. 2. c. 12. Geſta Franc. 38.

in

in Cœlitum eſt relatus numerum, & hodieque *Novigenti* ad urbem colitur; quod oppidum de ejus nomine deinceps appellatum eſt. Hoc ad annum *Chriſti* 531. *Sigebertus* adnotavit.

A 527. Chriſti ad 565.

[a] Pòſt amborum Regum mutuum in odium ſocietate verſa, *Childebertus* cum *Theodeberto*, *Theodorici* fratris filio, in *Chlotharii* conſpiravit perniciem; ac, dum caſtris oppoſitis utrimque ſe ad pugnam inſtruunt, orta ſubitò tempeſtas, grandine miſtis imbribus ac tonitribus, ambas diremit acies. Ita *Chlotildis*, illorum matris, precibus obſecundante Deo, civilis eſt prohibitus cruor. Eo reſpexiſſe putem [b] *Agathiam* Hiſtoricum, qui *Francos* ideo laudat, quòd in plura regna diſtributi, ſi quid inter eos diſſenſionis ortum fuerit, ubi ad arma venitur, mutuis in ipſo procinctu colloquiis potiùs, quàm cædibus, terminare ſoleant. [c] Subinde porrò, fœdere inter ſe repetito, *Childebertus* & *Chlotharius* in *Hiſpaniam* irruperunt, cujus maximam partem eos acquiſiſſe ſcribit *Gregorius*. [d] Iidem *Cæſaraugustam* obſidione tentarunt; à qua ſe, data *Childeberto S. Vincentii* ſtola, oppidani redemerunt. Hujus in honorem Martyris Rex ille ſuburbanam baſilicam ædificavit, quæ hodie *S. Germani* dicitur, de qua [e] diploma legitur anno ejus regni 48. editum, qui eſt annus *Chriſti* 559. *Hiſpanienſis* autem expeditio confertur à *Sigeberto* in annum 542.

a Greg. 3. c. 28. Aim. 2. c. 18.

b Agath. l. 1.

c Greg. Tur. 2. c. 29. Aim. 2. c. 19. Sigeb.

Expeditio Francorum in Hiſpaniam.

d Aim. 2. c. 19.

e Aim. 2. c. 20.

[f] Per idem tempus, quo in *Hiſpania Francorum* arma volitabant, trans *Alpes* eorum illatus eſt furor. [g] *Theodebertus*, *Theodorici* filius, *Gothis* regnante *Totila*, & *Romano* implicato bello, *Liguriam*, *Alpes Cottias*, ac *Venetiæ* pleraque ſibi ſubjecit, atque inde digrediens *Bucellinum* ibi reliquit; quem totam *Italiam* ſubegiſſe, Annales noſtri memorant. [h] *Procopius* verò *Theodebertum* ait extremo *Vitigidis* anno, qui *Chriſti* 539. putatur, cùm is *Ravennæ* obſideretur à *Beliſario*, in *Italiam* irrupiſſe cum centum millibus armatorum, atque ab *Romanis* fuſum, graſſante inſuper morbo, receſſiſſe.

f Aim. 2. c. 21.

Expeditio Francorum in Italiam.

g Procop. l. 4. p. 358. Vide & l. 3. p. 304. Greg. 3. c. 32. Aim. 2. c. 21.

h Lib. 2.

[i] Eo mortuo, *Theodebaldus*, ejus filius, ſub belli *Gothici* finem, annumque *Chriſti* 554. *Francos* & *Alemannos* ſuos, ducibus *Leuthari* & *Bucellino*, in *Italiam*

i Agath. l. 1.

A 527. Chriſti ad 565.

a Agath. l. 2. p. 31.

liam expeditionem permiſit facere: *a* qui, nequicquam obſiſtente *Narſete*, in *Samnium* uſque progreſſi anno 555. copias dividunt. *Butilinus*, (ita hunc *Agathias* vocat) ſecundùm *Tyrrhena* litora progreſſus, ad fretum *Siculum* uſque pervenit. *Leutharis Apuliam Calabriam*que percurrit. Erant in eorum exercitu *Franci* pariter & *Alemanni*; quorum illi, qui pari cum *Romanis* religione cenſebantur, inter prædandum ſacris abſtinebant: iſti, ut erant Gentiles, ſacra eodem ac profana loco habebant. *b* Parta ingenti præda *Leutharis*, æſtate appropinquante, ſe in *Venetiam* ultra *Padum* recepit. *Bucellinus*, quòd & *Gothis* fidem dederat, & in regni apud illos obtinendi ſpem venerat, cum millibus triginta ſubſtitit, atque ad *Caſilinum* fluvium, haud procul *Capua* ab *Romanorum* millibus octodecim duce *Narſete* fuſus eſt: occiſis cum *Bucellino* ipſo, præter quinque, omnibus, cùm jam *Leutharis* magna copiarum amiſſa prædæque parte, in furorem, ex eoque in mortem, incidiſſet. Clades hæc evenit anno ipſo *Chriſti* 555. altero ab obitu *Theobaldi*, quem anno 554. deceſſiſſe *c* monſtravimus; idque *d Agathias* memorat.

b Agath. ibid. p. 34. & ſeq.

c In part. 2. l. 4. c. 14.

d Lib. 2. p. 47.

Franci obtinent, quicquid in Galliis Gothi poſſederant.

e Procop l. 1. Goth Sigeb. A. 530.

f Procop. l. 3. Goth. p. 304.

Cæterùm *Theodatum*, *Gothorum* Regem, ſub initium *Gothici* belli, ad conciliandos ſibi *Francos*, ea *Galliæ* parte, quam *Gothi* tenuerant, iis ceſſiſſe ſcribit *e Procopius*, idque ratum habuiſſe anno ſequenti *Vitigem*, deductis inde *Gothorum* præſidiis. *f* Ad hæc anno 548. *Juſtinianum*, eoſdem demereri *Francos* cupientem, *Provinciæ* poſſeſſionem ſuo iis decreto confirmaſſe; & ex eo tempore *Arelate* certamen equeſtre celebraſſe, ac ſolidos aureos ex *Gallicanis* metallis, non ut gentes cæteræ, etiam *Perſæ*, *Romani* Imperatoris effigie, ſed ſuapte, ſignaſſe.

Chlotharius ſolus regnat.

g Gregor. l. 4. c 13. 16. 17. & 20. Aim. 2. c. 30. Appen. Marcell.

Ut ad *Chlodovei* poſteros revertar, fratribus tribus eorumque liberis ſuperſtes *Chlotharius Francorum* principatum ſolus biennio ampliùs geſſit. Qui poſtremo regni anno *g Chramnum*, quem ex concubina ſuſceperat, contumacem ac rebellantem ſæpius, cum uxore ac liberis, injecto in tuguriolum, in quod incluſi erant omnes, igne combuſſit. Vivere poſtea deſiit anno regni 51. ac ſub mortem memoria dignam hanc vocem edidit: *Vah! qualis, putas, Rex eſt ille* cœ-

cœleſtis, qui ſic tam magnos Reges interficit! [a] Hujus filii quatuor totidem in partes diſtributum *Francorum* imperium ſortiti ſunt. *Chariberto* regnum *Childeberti*, ſedeſque *Lutetiæ Pariſiorum* obtigit: *Guntbramno* regnum *Chlodomeris*, cujus ſedes *Aurelianis* fuit: *Chilperico* regnum *Chlotharii* patris, ſedes apud *Sueſſiones*: *Sigiberto* regnum ceſſit *Theodorici*, cujus caput *Remi* fuere.

A 527. Chriſti ad 565.

[a] Greg. l. 4. c. 21. Aim. l. 2. c. 37. Greg. ibid. c. 22.

Procopius Theodeberti mentionem facit in quarto *Gothicorum*, ejuſque ſororem nupſiſſe ſcribit *Hermenigiſclo*, *Varnorum* Principi, quos à *Francis* interfluente *Rheno* dividi aſſerit. Ac poſt illius mortem *Rhadaſin* privignum eam, de patris voluntate, duxiſſe, cui ſoror Regis *Angilorum* ante deſponſa fuerat: at hanc, fraternis inſtructam copiis, in *Varnos* impreſſionem feciſſe, iiſque fuſis captum *Rhadaſin* ad ſuum conjugium, noverca repudiata, coegiſſe.

CAPUT VII.

Eccleſiaſticæ res utriuſque Imperii Juſtiniano *rerum potiente, ac de tribus Capitulis.*

ARAUSICANA [b] Synodus 2. in *Galliis* habita eſt anno 529. *Decio Juniore* Coſ. cui *Cæſarius Arelatenſis* præfuit. In ea contra *Pelagium* & ejus reliquias *Chriſti* commendata gratia eſt. *Conſtantinopoli* verò, *Epiphanio* Epiſcopo mortuo, [c] *Anthimus*, *Trapezuntinus* Epiſcopus, in ejus locum ſuffectus eſt, id agente *Theodora* Imperatrice, *Eutychianis* partibus addicta, quarum princeps erat *Anthimus*. Quem *Agapetus* Papa, [d] ad *Juſtinianum* miſſus à *Theodato*, Rege *Gothorum*, [e] dejectum ex illa ſede, ſacerdotio omni & *Chriſtiana* communione privavit, ejuſque loco *Mennam* conſtituit anno 536. Hic eodem anno *Agapeto* vita defuncto, [f] Synodum celebravit 6. Non. *Majas*; in qua cum *Anthimo Severus* aliique damnati ſunt Hæretici, qui omnes *Juſtiniani* edicto relegati, incendio addictis eorum libris.

[g] *Agapeti* audita morte *Romæ* creatus eſt *Silverius*, *Hormiſdæ* Papæ filius. At *Theodora* cum *Vigilio*, Ro-

[b] Tom. 1. Concil. Gallic.

[c] Liberatus c. 20.

[d] Marcell. Append.

[e] Liberatus c. 21.

[f] Conc. ſub Menna Tom. 2. Conc. *Synodus Conſtantinop. ſub Menna.*

[g] Liberat. 22. Anaſtaſ.

A 527. Chriſti ad 565.

mano Diacono, clam pacta de *Anthimo* reſtituendo, aliiſque fovendis Hæreticis, *Silverium* à *Beliſario* in exilium mitti, ac pro eo *Vigilium* fieri *Romanum* curavit Epiſcopum, [a] anno 538. Biennio pòſt *Silverio* in inſula *Palmaria* ærumnis & [b] inedia necato, *Vigilius* legitimis comitiis Pontificatum recepit.

[a] Marcell.
[b] Liberat.

Hiſtoria trium Capitulorum, quorum 1. de Theodorici Mopſueſteni ſcriptis.

Hoc Pontifice celebris illa de tribus Capitulis exorta controverſia, ob quam quinta *Conſtantinopoli* generalis eſt peracta Synodus, cujus ordinem rei breviter exponam.

[c] Liberatus c. 10. vide Facun. Her.

[c] Damnato *Neſtorio*, ejus fautores *Theodori*, *Mopſueſtiæ* quondam Epiſcopi, libros in vulgus ſparſerunt, quibus ita naturas in *Chriſto* duas aſſerebat, ut *Neſtoriano* errori ſuffragari videretur. De his libris altercati ſunt inter ſe *Catholici* paulò poſt *Epheſinam* Synodum, hinc *Armenis* Monachis *Theodorum* oppugnantibus, cum aliis pleriſque, & inter hos *Rabula*, *Edeſſeno* Epiſcopo; inde *Joanne Antiocheno* aliiſque pro illo ſtantibus, nec non *Theodoſio* ipſo Imperatore.

2. de Iba epiſtola.

[d] Conc. Calched. act. 10. Synod. 5. Collat. 6. Facun. 6. c. 3.

[d] Ad hæc *Ibas*, *Edeſſenus* Epiſcopus, *Rabulæ* ſucceſſor, epiſtolam ſcripſit ad *Marim Perſam*, in qua *Cyrillum* perinde ac *Neſtorium* redarguit, ut & *Rabulam*, *Theodorum* verò magnopere collaudat. Secutum eſt *Calchedonenſe* Concilium, in quo *Ibas* à nonnullis judicio poſtulatus, & in *Berytenſi* abſolutus Synodo anno 448. denuò eſt receptus, poſtquam *Neſtorio* & *Eutychi* anathema dixit; ac tum lecta illius eſt epiſtola, & eatenus tolerata, quod hæreticum in ea dogma nullum eſſet: quamvis enim *Cyrillum* perſtringeret, id ipſum tamen recenti adhuc Orientales inter & *Ægyptios* diſſidio condonari viſum eſt oportere. In eodem Concilio *Theodoretus*, qui in *Epheſino* Latrocinio à *Dioſcoro* depoſitus erat, in conſeſſum eſt admiſſus; qui quidem flagrante illa, quam dixi, *Joannis Antiocheni* & *Cyrilli* ſimultate, contra hujus Anathematiſmos duodecim aculeatum commentarium ediderat.

3. de Theodoreti ſcriptis contra Neſtorium.

[e] Liberatus c. 23.

[e] Secundùm hæc, *Palæſtinis* quibuſdam Monachis inſtantibus, unàque cum his *Pelagio*, *Romanæ* ſedis Diacono & Apocriſiario, *Origenes Juſtiniani* decreto damnatus eſt; cui *Mennas Conſtantinopolitanus*, ac

Pela-

Pelagius ſubſcripſit; tum *Vigilius* ipſe *Romanus* Pontifex, ac cæteri Patriarchæ. Quæ res *Theodorum*, *Cæſareenſem* Epiſcopum, *Origenis* & *Acephalorum* patronum, quo cum *Pelagius* ſimultatem habebat, vehementer offendit. Hic pro ea, qua apud Imperatores valebat, gratia, auctor fuit, ut ad conciliandos cum *Catholicis Acephalos Theodorus Mopſueſtenus*, in *Ibæ* laudatus epiſtola, damnaretur, unà cum epiſtola ipſa, & *Theodoreti* libris contra *Cyrillum*. Quod cùm *Juſtiniano* redintegrandæ ſpe concordiæ valde placuiſſet, *Catholici* complures intercesſere, rati tribus illis condemnatis labefactari Synodi *Calchedonenſis* auctoritatem, in qua & *Ibas* cum epiſtola ſua ac *Theodori* commendatione probatus erat, & *Theodoretus* ſedi ſuæ reſtitutus. Pervicit tamen Imperator, & anno 546. librum edidit, quo tria illa damnavit Capitula, eique *Mennam* ac cæteros Patriarchas coëgit ſubſcribere. [a] *Vigilium* verò *Romanum* Pont. excivit *Conſtantinopolim*; ac diu tergiverſantem in ſuam pertraxit ſententiam. Nam ſequente anno decretum edidit, quod *Judicatum* dicitur; in quo ſalva Synodi *Calchedonenſis* reverentia, tria iſta Capitula damnavit. Inſtante porrò *Juſtiniano*, ut abſolutè ac ſine ulla Synodi mentione damnationem conciperet, *Vigilius* abnuit, & adverſus minas omnes & contumelias invicto animo perſtitit.

A 527. Chriſti ad 565.

[a] Meminit Procop. l. 3. p. 279.

Vigilius 3. Capitula ægre condemnat.

[b] *Juſtinianus*, ut ei controverſiæ modum poneret, generale Concilium indixit, quod quintum ordine celebratum eſt *Conſtantinopoli* anno 553. reclamante *Vigilio*, qui trium Capitulorum patrocinium adverſus Imperatorem reſumpſit. Eadem nihilominus ab quinta Synodo damnata ſunt; [c] & *Origenes* inſuper anathemati ſubjectus unà cum *Didymo* & *Evagrio*. *Vigilius*, quòd illius decreto ſubſcribere nollet, in exſilium ejectus eſt, ac plerique alii eadem ex cauſa vexati: [d] præſertim *Afri* & *Illyricani*, qui in trium Capitulorum profeſſione pertinaciùs hæſerunt. [e] Synodus verò, *Romanæ* tandem ſedis aſſenſione firmata, ſuum inter Oecumenicas locum obtinuit. *Vigilius Narſetis* opera revocatus ab exſilio, dum *Romam* revertitur, in *Sicilia* calculi morbo periit poſt *C. Baſilii* 13. ait *Appendix Marcellini*, vel 17. ut

[b] Quinta Syn. Tom. 2. Conc.

Quinta Synodus.

[c] Cyrill. in S. Sabba apud Sur. 5. Dec.

[d] Victor Tun. Facun. Her.

[e] Greg. Papa 1. ep. 24. & in aliis paſſim.

Mors Vigilii.

A 527. Chriſti ad 565. ut habet *Victor*; quorum ille annus eſt *Chriſti* 554. hic 558.

a Anaſtaſ. Sigeb. [a] Hunc *Pelagius* excepit; qui necis allatæ *Vigilio* ſuſpicionem publico ſuper Euangeliis & cruce jurejurando diſcuſſit.

CAPUT VIII.

Eruditi ac ſancti viri, quos Juſtiniani *ætas tulit, nec non Gentiles, qui doctrina inſignes exſtiterunt.*

b Sigeb. A. 528. CLARUERUNT *Juſtiniano* rerum potiente, doctrina morumque ſanctimonia [b] *Caſſiodorus* Senator, qui, *Theodorico* Rege mortuo, *Claſſenſis* Cœnobii Monachus factus eſt.

c Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 3. & Append. [c] *Dionyſius Exiguus* Abbas, qui cyclum ſuum anno 526. condidit.

d Facun. in lib. ſuis. [d] *Facundus*, *Hermianenſis* Epiſcopus, propugnator Capitulorum trium.

e Liber. in Breviar. Tom. 2. Conc. [e] *Liberatus*, Eccleſiæ *Carthaginenſis* Archidiaconus, ex eadem ſecta.

f Sigeb Beda. [f] *Victor*, *Capuanus* Epiſcopus, qui *Victorium* Cycli annorum 532. conditorem refellit.

Victor, *Tununenſis* Epiſcopus in *Africa*, Chronici Scriptor.

Arator Poeta, qui *Vigilio* Papæ librum ſuum dicavit.

g Sigeb. A. 535. [g] Sanctitate celebres exſtitere in *Galliis* Epiſcopi, *Gildardus*, *Rothomagenſis*, & ejus frater *Medardus*, *Sueſſionenſis*, Epiſcopi; *Agericus*, *Virdunenſis*. In Oriente *S. Sabbas*, in Occidente *Benedictus*, Abbates. S. Benedictus. h Greg. 2. Dial. [h] Hunc certum eſt ſub *Juſtino* & *Juſtiniano* vixiſſe, mortis annus incertus eſt. i Greg. Turon. 3. Hiſt. c. 7. [i] Illuſtravit & *Gallias* ſanctitate mirabili *Radegundis*, quæ *Chlotharii* Regis nuptiis *Chriſti* paupertatem prætulit; eique in *Pictavienſi* Cœnobio ſe ipſam conſecravit. S. Radegundis.

Eodem *Juſtiniano* regnante *Procopius*, & *Agathias*, tum *Marcellinus Comes*, Hiſtorici floruerunt. k Agath. 2. p. 65. [k] Philoſophi *Damaſcius Syrus*, *Simplicius Cilix*, *Eulamius Phryx*, *Priſcianus Lydus*, *Hermias*, & *Diogenes*, *Phœnices*, *Iſidorus Gazæus*, Gentiles omnes.

Qui

Qui *Perſarum* & *Choſrois* exciti fama, ad eos viſendos in Orientem profecti ſunt; ac ſpe ſua decepti, cùm illic publice privatimque corruptiores, quàm apud ſuos, mores & inſtituta vidiſſent, domum rediere, ut ſcribit *Agathias*,[a] qui & *Choſroën* falſa commendatione doctrinæ celebrem tunc fuiſſe prodit.

A 565. Chriſti ad 600.

[a] Ibid. p. 62.

CAPUT IX.

De Juſtino *juniore*, Tiberio, *ac* Mauricio; *& quæ in Orientali Imperio ſub illis acciderunt hiſtoria digna.*

Ab Anno *Chriſti* 565. ad 600.

VIGILANTIA, [b] *Juſtiniani* ſorore, & *Dulciſſimo* patre, natus *Juſtinus*, ex *Curopalata* Imperator coronatus eſt eo, quo *Juſtinianus* exceſſit, anno 565. unà cum *Sophia* conjuge, *Theodoræ*, uxoris *Juſtiniani* [c] nepte. Facili ac prompto in officia pietatis animo fuit, ſed à bellicis rebus alieno, legum amans ac juſtitiæ, quam Principum impotentia collapſam, inſigni ſeveritatis exemplo reſtituit, cujus [d] *Cedrenus* meminit, & eſt omnino dignum quod hic quoque legatur.

Vide Part. 2. l. 4 c. 15.
[b] Euagr. 5. Theoph. Zonar. Cedr. Paul. Diac. lib. 16.
Juſtinus junior.
[c] Victor Tunun.
[d] Cedr. p. 819.
Juſtini factum egregium.

Cùm ad *Juſtinum*, quoties è palatio publicè prodiret, de potentiorum injuriis queſtum undique cives accurrerent, ac de ea re ille ſæpè fruſtra ad Senatum retuliſſet, quidam ex ordine conſurgens, recepit, ſe, ſi Præfectus Urbis fieret, & adeundi, quoties vellet, Imperatoris copia fieret, perque eundem poteſtate ſua liceret uti, citra menſem effecturum, nihil ut injuriarum ac querelarum in urbe reliquum foret; quòd ſi ulla cujuſpiam exſtaret, quam ad ſe perlatam ultus ipſe non eſſet, pœna ſe præſtare capitis velle. Conditione accepta, paulò poſt plebeja mulier primarii cujuſdam viri nomen detulit, qui ſe bonis omnibus per fraudem & calumniam everterat. Is Præfecti juſſu ſecundò citatus, cùm nec ſtitiſſet ſe, & eadem die ab Imperatore invitatus iiſſet ad convivium, è veſtigio Præfectus in regiam irrum-

A 565. Chriſti ad 600.

irrumpens, accumbentem Imperatorem pacti admonet. Qui cùm nihil ſe, quo minùs quicquid vellet ex lege faceret, prohibere dixiſſet, extemplo duci hominem imperat, & pro tribunali productum, ac convictum, verberibus affici, tum detonſo capite, vectum aſino, per urbem traduci, ejuſque fortunas omnes addici mulieri. Hoc cùm ſimiliter & in aliis inſtituiſſet, tantum omnibus terrorem fecit, ut ab injuriis deinceps abſtineretur. Tum Imperatorem adiens ille, *Ego*, inquit, *quod promiſeram*, *effeci: tu*, *ſi lubet*, *periculum facito.* Procedente mox *Juſtino*, cùm quieta late eſſent omnia, neque quiſquam ampliùs obſtreperet, multùm collaudato homini Patriciam dignitatem ac Præfecturam urbanam in omnem vitam contulit.

Idem pacem cum *Avaribus* pactam haud tempeſtivè ſatis, annua negata penſione, ſolvit anno 566. *Perſicam* item longè majore Reipublicæ damno. [a] Nam bellum honeſta de cauſa ſuſceptum anno 572. imprudenter ignavèque geſſit.

[a] Euagr. 5. c. 7. Theoph. Paul. Diac. 16.

[b] Anno 574. Indictione 8. jam à *Septembri* cœpta, ejuſque die 7. *Tiberium*, Comitem Excubitorum, renuntiavit *Cæſarem*; à quo deinceps adminiſtrata Reſpublica eſt. Nam *Juſtinus* accepta in Oriente clade conſternatus in phrenitin incidit: [c] qua commotus *Chosroes* petenti *Sophiæ* triennales conceſſit inducias, ita ut in *Armenia* tantùm interim certarent. Ibi ergo circa annum 576. redintegrato bello, *Chosroes* à [d] *Juſtiniano* duce ſuperatus, & caſtris exutus eſt; ac tantum ea clade terroris accepit, ut lege perpetua ſanxerit, ne deinceps contra *Romanos* exercitum Rex ipſe duceret. Eam victoriam [e] nonnulli mortuo *Juſtino* contigiſſe volunt; ſed eo ſuperſtite, auctore tamen, qui tum gubernabat omnia, *Tiberio*, partam eſſe ſcribit *Simocatta*, *Euagrius*, & *Joannes Biclarienſis*.

[b] Chron. Alex. Theoph. Simoc. 3. c. 11.
[c] Euagr. c. 12.
Cum Perſis bellatum.
[d] Simoc. 3. c. 13 & 14. Euagr. 5. c. 14. Theoph. Paul. Diac. 17.
[e] Theoph. Paul. Diac.

Juſtinus, ingraveſcente morbo, [f] Indict. 12. *Septembris* 26. die (hic eſt annus 578.) *Tiberium* ex *Cæſare* creavit *Auguſtum*, & *Octobri* ſequente, die 4. exceſſit è vivis, cùm annos 13. uno menſe minùs imperaſſet.

[f] Chron. Alex. Theoph. Paul. Diac.
Tiberius Imper.

[g] *Tiberius* ergo, genere *Thrax*, ſolus imperare cœpit

[g] Euagr. 5. Theoph. Paul. Diac. Zonar. Cedr.

pit anno 578. Quem Hiſtorici omnes ab lenitate, juſtitia, munificentia, pietate, cæteriſque Imperatore dignis virtutibus enixè prædicant. Initio imperii, *Sophiam*, occultè ſibi parantem inſidias, privatam ad ſortem redegit. [a] *Perſas*, *Romanam* pacem ſuperbè reſpuentes, duce *Mauricio* cecidit; & quæ *Juſtiniano* Imperatore ab illis erant occupata, recepit anno imperii quarto. *Narſetis* theſauros ab eo repertos ſcribit *Diaconus*. Imperavit poſt obitum *Juſtini* annos 3. menſeſque circiter 10. Quippe anno 582. [b] Indict. 15. *Auguſti* menſis die 14. ex morbo periit; cùm pridie *Mauricio Conſtantinam* filiam conjugem dediſſet, ac ſucceſſorem ſibi deſignaſſet, coronatis ambobus.

A 565. Chriſti ad 600.

[a] Theoph. Joan. Biclar.

[b] Chron. Alex. Vita S. Eutychii.

Mauricius, [c] è *Cappadocia* oriundus oppido *Arabiſſo*, fit anno *Chriſti* 582. *Romanorum* Imperator, virtute ac rei militaris ſcientia commendatus. Sed utrumque decus fœda labes avaritiæ deformavit; quæ & poſtremò in ejus vertit exitium. Bellum cum *Perſis*, *Juſtino* Imperatore ſuſceptum, per *Philippicum* ducem alioſque feliciter adminiſtravit.

Mauricius.

[c] Euagr. 5. c. 19. Simocatta.

[d] Præcipua *Romano* duce parta victoria eſt anno 8. *Mauricii*, Indict. 7. adeòque anno *Chriſti* 589. Ob quam iratus *Hormiſda Baramo* duci muliebrem ſtolam per ludibrium miſit, qui ab illo cum exercitu defecit. Interim ab *Vindoë* comprehenſus *Hormiſdas*, & paulò poſt à *Choſroë* filio excæcatus; ac demum, quòd nullum imprecandi finem faceret, fuſtuario necatus eſt. *Choſroës* ob parricidium inviſus ſuis, ac *Baramo* in eum inſurgente, ad *Mauricium* confugit: à quo adoptatus in filium, & *Narſetis* opera, victo *Baramo*, reſtitutus eſt in regnum. Ita *Perſico* bello anno eodem 589. finis eſt impoſitus, quod viginti annos duraſſe haud ſatis accuratè [e] *Simocatta* ſcripſit. Cœptum eſt enim anno 572. ac duodeviginti perſeveravit annos.

[d] Simoc. 3. c. 5. Theoph. Paul. Diac. lib. 17.

Choſroës patrem necat.

[e] Simoc. 3. c. 9.

Perſico bello ſucceſſit *Avaricum*, imminente (1) *Chagano*, *Avarum* Rege; cùm & *Sclavini* interim

Avaricum bellum.

(1) *Chagano Avarum* Rege.] Itaque infra VIII 3. & 6. Rectius ſcripſiſſet: *Chagano vel Rege.* *Avarum* enim & *Tatarorum* Principes, ſeu Reges, proprie *Chagani* olim, & *Chani* etiam nunc vocantur. J. C. R.

A 565. Chriſti ad 600.

rim & *Bulgari Romanos* laceſſerent.

a Theoph. Paul. Diac. 17. c. 29. Chron. Alex. Zonar.

Mauricii avaritia.

b Theoph. Simoc. 8. c. 11.

Avarico bello dux *Comentiolus* [a] ſeditioſorum aliquot millia leviùs armata juſſu *Mauricii* Barbaris objecit; quibus partim cæſis, partim captis, *Chaganus* perexigua in captivorum pretium taxata pecunia, quòd eos redimere Imperator nollet, jugulavit omnes anno *Chriſti* 600. [b] Indictione 3. Senſit ob tantam immanitatem infenſum ſibi Numen eſſe *Mauricius*. Itaque, ut erat religioſus ac pius, miſſis per Monaſteria ſacraque loca omnia literis, orari Deum juſſit, ut admiſſi illius delicti vivus potiùs, quàm mortuus, pœnas perſolveret, quod illi ex voto Deus indulſit.

c Chron. Alex.

Mauricii miſerandus obitus.

d Chron. Alex.

Anno quippe 602. [c] Indict. 6. *Novembri* menſe, *Phocas* quidam Centurio, lingua promptus, ob idque vulgo militum acceptus, concitato in *Mauricium* exercitu, ſalutatus eſt Imperator, ac 27. die menſis ejuſdem, feria 3. *Mauricius*, trucidatis in conſpectu ejus filiis, ad *Calchedonem* capite plectitur. *Conſtantina* verò ejus uxor triennio pòſt, [d] Indictione 8. perimitur, unàque tres ejus filiæ.

e Simoc. l. 8. c. 11. Theoph. Paul. Diac. 17. c. 52. Zonar. Cedr.

[e] Non alius Imperator aut acerbiorem fortunam expertus eſt, aut toleravit conſtantiùs. Una vox in tanta ſuorum carnificina illius eſt excepta, *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Quin etiam unum ex ejus filiis infantem adhuc occultante nutrice, ac ſuum pro illo ad necem objiciente filium, fraudem ultrò *Mauricius* detexit, nec alienum eſt paſſus occidi. Imperavit annos 20. menſes tres, ac dies aliquot.

CAPUT X.

Quæ in Occidente Imperatoribus Juſtino *II.* Tiberio, *ac* Mauricio *geſta ſunt. Ac primùm* Langobardorum *in* Italia *regnum, deque* Narſetibus *tribus; tum de Exarchis* Ravennatibus.

f Paulus Vuarnef. l. 1. c. 9.

g Id. c. 1.

LANGOBARDI [f] à prolixa barba nominati, cùm *Vuinili* antea dicerentur, [g] è *Scandinavia*, indidem, unde & *Gothi*, *Vandali*, *Rugi*, *Heruli*, *Tur-*

Turcilingi, profecti ſunt. Illi [a] *Iborea* & *Aione* ducibus, Coſſ. *Auſonio* & *Olybrio*, hoc eſt, anno *Chriſti* 479. devictis *Vandalis*, varias ſedes occuparunt; ac demùm *Audoino* Rege, qui nonus à [b] *Paulo* numeratur, *Pannoniam* invaſerunt [c] anno *Chriſti* 526. Fœdere cum *Romanis* inito, eorum adjuti opibus, contra *Gepidas* ſecunda prælia fecerunt anno, ut ſcribit [d] *Procopius*, belli *Gothici* 14. & 17. *Chriſti* 548. & 551. ac viciſſim *Romanis* & ipſi bello eodem *Gothico* ſubſidio venerunt. [e] Quo tempore *Narſes* in *Italiam* miſſus cum *Gothis* debellavit, occiſo eorum Rege *Totila*, anno, ut ſuprà memoravi, 552. Sed cùm belluarum ritu tota *Italia* graſſarentur, ac ferro flammiſque cuncta vaſtantes ſacras ipſas ædes ſtupris polluerent, *Narſes* eos à ſe quam primùm dimiſit in *Pannoniam*. Regnabat tunc *Langobardis Audoinus*, cujus filius *Alboinus* primus in *Italiam*, *Juſtino* II. imperante, pervenit anno *Chriſti* 568. Indictione 1. quo anno Paſcha Calendis *Aprilis* celebratum eſt. Ita [f] *Paulus Vuarnefridus*. Sequente anno, Indictione 3. ineunte, *Liguriam* penè omnem, præter maritimas urbes, expugnavit. *Mediolanum* ingreſſus, *Ticinum* obſedit triennio toto; quo demùm oppido potitus eſt anno 572. ac deinceps reliquam pervagatus *Italiam*, [g] præter *Romam* & *Ravennam* cuncta propemodum occupavit. Hic affinitate *Chlothario* junctus eſt, *Chlodovei* filio, [h] cujus *Chlothoſindam* filiam in matrimonio habuit. Ea mortua, *Roſemundam* duxit *Cunicmundi*, *Gepidarum* Regis, quem ſuapte manu peremerat, filiam; cujus inſidiis occiſus eſt, cùm annos tres & ſex menſes in *Italia* regnaſſet, ſive ab ejus ingreſſu ſeptimum attigiſſet, ut [i] *Gregorius* noſter prodidit. Itaque periit anno 572. [k] *Roſemunda* cum theſauris *Alboini*, & adultero ſuo *Hermige*, ad *Longinum* Exarchum *Ravennam* fugiens, ejus ſuaſu venenum illi propinavit; cujus hauſta parte, reliquum eam *Hermigis* ſtricto gladio coëgit bibere. Sic adulteri ambo nefarii parricidii pœnas dederunt.

Hujus *Langobardicæ* irruptionis auctorem fuiſſe *Narſetem* Patricium ſpadonem, à quo *Gothicum* in *Italia* deletum eſt regnum, aſſerit [l] *Anaſtaſius* & *Vuar-*

A 565. Chriſti ad 600.

[a] Proſp.
[b] Paulus Vuarnef. l. 1. c. 22.
[c] Idem l. 2. c. 7.
[d] Procop. p. 307. & p. 360.
[e] Procop. p. 361. Vuarnef. 2. c. 1.

Langobardorum in Italiam adventus.

[f] Vuarnef. 2. c. 7. & 25. & Paul. Diac. in Miſc. 16. c. 35.
[g] Vuarnef. 2. c. 26.
[h] Greg. Turon 4 c 35. Paul. Vuarnef l. 1. ſub finem & l. 2. c. 28.
[i] Greg. Turon. 4. c. 35.
[k] Vuarnef.

Narſetis hiſtoria.

[l] Anaſtaſ. in Joan. 3. Vuarnefr. c. 25.

A 565. Chriſti ad 600. *Vvarnefridus*. Cùm enim ab *Romanis* apud *Juſtinum* in crimen adductus, Imperatricis *Sophiæ* contumelioſis literis ad lanarum penſa, ut Eunuchum decebat, redire juſſus eſſet, talem ſe illi telam ordiri reſpondit, quam nec ipſa, neque vir ejus, umquam retexerent, atque ita *Langobardos* ad invadendam excivit *Italiam*. Hæc *Vvarnefridus*. Quæ ab nonnullis eo refelli putantur, quòd *Narſes Conſtantinopoli* tum degeret, ut *Corippus* affirmat, quòdque idem deinceps in ea urbe reſederit, Imperatoribus longè cariſſimus; donec à *Phoca* anno 605. vivus concrematus eſt, ut ſcribit *Theophanes*. Verùm plures ejuſdem nominis hiſtoria temporum illorum exhibet. *Juſtiniano* quippe Imperatore *Narſetes* duos fuiſſe, meminit [a] *Procopius*; quorum alter ſpado & ærarii Quæſtor jam erat anno 4. *Juſtiniani*, *Chriſti* 530. à quo *Gothorum* res everſæ ſunt in *Italia*, occiſo *Totila* anno 553. ut ſuprà demonſtravi, [b] atque hic genere fuit *Perſarmenus*. Alter indidem oriundus, cum fratre *Aratio* & matre ſua defecit ad *Romanos* anno eodem 4. *Juſtiniani*, & à priori *Narſete* eſt exceptus. Ex his priorem illum anno *Chriſti* 572. mortuum eſſe narrat *Anaſtaſius*, poſtquam *Langobardos* evocavit. De poſterioris obitu non memini legere. *Corippus* de *Juſtini* II. Conſulatu agens, ejus armigerum nominat *Narſetem*, qui, ut ibidem canit,

Narſetes duo, imo tres.

[a] Procop 1. Perſ. p. 25. & 2. Goth. p. 230.

[b] Procop. 1. Perſ. p. 25.

> *Comptus cæſarie, formaque inſignis, & ore,*
> *Aureus omnis erat.*

Non poteſt hic eſſe ſpado ille qui tum vetulus erat & deformis. Sed nec *Aratii* poſterior ille germanus; niſi tunc, cùm ad *Romanos* tranſiit, penè fuiſſe puerum velimus. Hujus ergo filium fuiſſe haud abſurda ſuſpicio eſt, ad quem [c] *S. Gregorius* epiſtolam dedit; niſi mavis ad ipſum hujus pertinere patrem. Eundem porrò *Narſetem*, poſterioris filium, arbitror a *Phoca* vivum eſſe combuſtum. Quem qui putant Eunuchum illum longè celeberrimum fuiſſe, vehementer errant, ut inter alios *Conſtantinus Manaſſes*.

[c] Greg. l. 1. ep. 6.

Ut

Ut ad *Langobardos* redeam, hi paulatim *Italiam* obtinuerunt, *Roma*, uti dictum eſt, *Ravenna*que exceptis, ab iiſque tractum *Langobardiæ* nomen penes amplam *Italiæ* provinciam hodieque reſidet. Regnatum ab illis eſt annis 206. [a] Poſtremus enim Rex *Deſiderius* à *Carolo Magno, Francorum* Rege, victus anno 773. & incluſus *Ticino*, ſequenti anno, urbe capta, in *Gallias* eſt abductus. Ejus filius *Adalgiſus Conſtantinopolim* fugit; ubi à *Conſtantino Copronymo* Patriciatus honorem eſt adeptus. Quod Annales noſtri teſtantur, nec non *Paulus Vvarnefridus*. A 565. Chriſti ad 600. *a* Paulus Vuarnef. l. 6. c. ult.

Eodem tempore, quo *Langobardi* in *Italia* dominabantur, *Ravennam* Exarchi tenuerunt. *Græci* erant Præfecti, qui *Conſtantinopoli* ab Imperatore mitti conſueverant; & utcumque *Langobardis* reſiſtentes, reliquias illic imperii tutabantur, ſed per impotentiam & avaritiam majora, quàm hoſtes ipſi, damna ſuis afferebant. *Exarchi Ravennæ.*

Ergo ſub annum 568. [b] *Longinus* Patricius primus *Ravennæ* Exarchus mittitur, amoto *Narſete*, *Juſtino* imperante Juniore. Poſtremus *Eutychius* fuit, ſub quo *Aiſtulphus*, *Langobardorum* Rex, *Ravennam* armis occupavit [c] circa annum 752. Hac ratione annos circiter 185. Exarchi *Græci Ravennæ* præfuerunt. *b* Rubeus l. 3. & 4. Vuarnef. l. 2. c. 29. *c* Rubeus l. 4. p. 221.

CAPUT XI.

Quæ in Francia & Hiſpania *interim geſta ab anno circiter 565. ad 600. ubi de* Chlotharii *filiis quatuor* Chariberto, Chilperico, Sigeberto, Guntramno, *ac* Sigeberti *poſteris; tum de* Leuvigildo, Hiſpaniæ *Rege*, Hermenegildo, *ac* Ricaredo.

CHLOTHARII filiis quatuor totidem in partes diviſa *Gallia* parebat, uti [d] ſuprà memoravimus. Horum peſſimi fuere *Charibertus* & *Chilpericus*: in quibus præter libidinum impunitatem ac licentiam, regium nihil agnoſceres. [e] Horum ut indecora conjugia exemplo uo reprehenderet, *Athanagildi*, *Vuiſegothorum* in *Hiſpania* Regis, affinitatem *Sigebertus* ex- Vide Part. 2. l. 4. c. 16. *d* cap. 6. *e* Greg. 4. c. 25. Aim. 3. c. 4.

A 565. Chriſti ad 600.

a Greg. 4. c. 28. Aim. 3. c. 5.

expetiit, ducta *Brunechilde* illius filia. [a] Quem *Chilpericus* imitatus ſororem ejus *Gaſuntham* paulò pòſt adſcivit, *Fredegunde* rejecta pellice; cujus deinde blanditiis irretitus, innocentem feminam vita privavit, ejuſque loco pellicem accepit. Ob id regno pulſum à fratribus fuiſſe *Gregorius* narrat, quod tamen ſubinde recepit.

b Joann. Biclar. Iſidor. in Chron.

Has amborum fratrum nuptias *Chronicon Sigeberti* in annum rejicere videtur 569. Verùm *Athanagildus*, quo auctore ambæ iſtæ nupſerunt, ut ait *Gregorius*, ante annum illum obiit, [b] videlicet *Juſtini* 2. adeòque anno *Chriſti* 567. quo *Liuba* ſucceſſit.

Charibertus excommunicatur & moritur.

c Sigeb. in Chron.

d Greg. 4. c. 26. Aim. 3. c. 2.

Charibèrtus ob legitimam repudiatam conjugem *Ingobertam*, ac *Merofledis*, ejuſque deinceps ſororis iterata conjugia, à *S. Germano*, *Pariſiorum* Epiſcopo, ſacris interdictus apud *Blaviam* in *Santonibus* obiit [c] regni anno nono: proinde *Chriſti* circiter 570. [d] cujus regnum fratres ejus inter ſe partiti ſunt.

e Greg. 4. c. 23.

f Greg. Sigeb. & Aimoin.

Chilpericus ac *Sigebertus*, perpetui invicem hoſtes, frequentiora ſecum, quàm cum exteris, bella geſſerunt. [e] Hic dum *Hunnos* armis perſequitur, *Chilpericus* abſentis aliquot invadit urbes. Neque tamen hac diu victoria gaviſus eſt. Reverſus enim *Sigebertus*, *Sueſſionum* oppidum, inque eo *Theodobertum*, *Chilperici* ex *Audovera* filium, capit: quem, exacto priùs jurejurando, ne contra ſe deinceps arma caperet, vertente anno remiſit. [f] Id paulò ante *Brunechildis* nuptias evenit.

g Greg. 4. c. 40.

h Lib. 2. c. 32. & l. 3. c. 1.

i Greg. 4. c. 36. & ſeqq. Warnefr. l. 3. c. 16. & ſeq.

Civile alterum bellum poſt *Chariberti* mortem à *Chilperico* eſt ortum, [g] qui *Turonos Pictavoſque*, quos ex fraterni partitione regni *Sigebertus* ſortito ceperat, hoſtiliter invaſit. Sed *Sigebertus*, conjunctis cum *Guntramno* viribus, per *Eunium*, cognomento *Mummolum*, fortiſſimum ea tempeſtate ducem, cuncta recuperavit, ſub annum, quo *Charibertus* obiit *Chriſti* 570. Quinto pòſt anno, poſt *Alboini* cædem, (ut [h] *Warnefridus* ſignificat) Chriſti 574. vel ſequenti, [i] *Langobardorum* Reguli aliquot ex decem illis, qui *Alboino* ſucceſſerunt, in *Gallias* eruperunt, & *Burgundiones* cædibus ac populationibus infeſtarunt. Sed eos *Mummolus* ad *Ebredunum* concidit. Nec multò

multò poſtea [a] *Saxones*, qui ſe *Langobardis* adjunxerant, non minori ſtrage compreſſit.

A 565. Chriſti ad 600.

[b] Tertium civile bellum movit idem *Chilpericus*, occupatis hoſtiliterque vaſtatis per *Theodebertum* filium *Turonis*, *Pictavis*, *Lemovicinis*, *Cadurcinis*, aliiſque *Sigeberti* provinciis. Quibus ille permotus, *Trans-Rhenanis* ad auxilium excitis populis, *Chilpericum*, *Guntramni* licèt auxilio fretum, ita perterruit, pacem ut ultro reſtitutis omnibus peteret. Sed ea poſt annum unum ab eodem rupta *Chilperico* eſt, qui in belli ſocietatem *Guntramnum* iterum adduxit. Verùm, eo facilè reconciliato, *Sigebertus Chilpericum* fugavit; omnibuſque latè *Pariſios*, ac *Rhotomagum* uſque redactis in poteſtatem, à *Francis* ſolemni ritu impoſitus clypeo, Rex *Chilperici* in locum acclamatus eſt. Hinc ad *Tornacum* in *Nerviis* obſidendum præmiſſis copiis, qua ſe urbe *Chilpericus* cum uxore liberiſque ſepſerat, à ſicariis duobus, quos *Fredegundis* ſubmiſerat, tinctis veneno cultris confoſſus eſt, [c] anno regni 14. ætatis 40. *Chriſti* 575. Erat tum *Lutetiæ Brunechildis*; cujus filius *Childebertus* [d] quinquennis puer à *Gundobaldo* duce furtim paternum ad *Auſtraſiæ* regnum abducitur. *Brunechildis*, omnibus à *Chilperico* ſpoliata, *Rothomagum* relegatur. [e] Cujus captus amore *Meroveus*, *Chilperici* filius, eam patre inſcio ducit uxorem: ac poſtremò miſſis ad illum comprehendendum militibus, ne in patris poteſtatem veniret, cuidam familiari ſuo trucidandum ſe præbuit anno *Chriſti* 577. ut ex annis *Childeberti* conſtat, [f] à *Gregorio* numeratis: nec non è Paſchate, [g] quod anno iſto celebratum ait in *Galliis* 14. Cal. *Majas*, in *Hiſpania* 12. Cal. *Aprilis*.

Sigeberti nex.

Interim *Childebertus* ſub matris tutela *Brunechildis* in *Auſtraſia* regnabat; qui cum patruis identidem bella ſuſcepit; [h] *Chilpericus*, cùm natum ſibi è *Fredegunde Chlotharium* vidiſſet, quarto pòſt menſe ſub noctem à ſicariis, è venatione rediens, occiditur anno *Chriſti* 584. nempe nono *Childeberti* anno, ut [i] *Gregorius* narrat; cujus hodieque ſepulchrum in Baſilica *S. Vincentii* ad Urbem cernitur. [k] Dicitur ea cædes ab *Landerico*, *Fredegundis* adultero, ejus eſſe conſilio facta: quod *Gregorius* tacuit, [l] qui hoc unum

Childebertus, Sigeberti filius.

[a] Aimoin. 3. c. 7. Vuarnef. l. 3. c. 5.
[b] Greg. 4. c. 42. & ſeq. Aimon. 3. c. 12.
[c] Greg. fine l. 4.
[d] Greg. 5. c. 1.
[e] Greg. 5. c. 2. 14. 19. Aimoin. 3. c. 14. & 15.
[f] Greg. 5. c. 6. & 26.
[g] Cap. 17.
[h] Greg. 6. c. 40.
[i] Greg. 6. c. 33.
[k] Aimoin. 3. c. 56.
[l] Greg. 7. c. 6.

A. 565. Chriſti ad 600.

unum ſcribit, illam à *Childeberto* poſtulatam ad cauſam dicendam fuiſſe, & quo minus id fieret, interceſſiſſe *Guntramnum*. [a] Hunc verò accitum a *Fredegunde Lutetiam*, *Chariberti* & *Chilperici* regna cepiſſe. Tutelam quippe *Chlotharii* II., *Chilperici* filii, ſuſcepit; qui eodem, quo pater interfectus eſt, anno natus, [b] Rex ætatis quarto menſe renuntiatur.

[a] Greg. 7. c. 16.
[b] Greg. l. 7. c. 7.

Secundùm hæc [c] *Childebertus* contra *Langobardos* auctoratus a *Mauritio*, metu illos ad deditionem impulit. Sed cùm anno [d] regni ſui 13. rurſus in eos miſiſſet exercitum, pæne univerſus profligatus eſt. [e] Nihilo ſecundiore contra *Gothos* uſus eſt fortuna *Guntramnus*, qui in *Septimaniam*, quæ tum *Gothicæ* ditionis erat, copias miſit. Eæ, quacumque iter habuerunt, ſacra profanaque omnia hoſtili more populatæ, ſcelus hoc magnis ſuis cladibus expiarunt [f] anno *Childeberti* 10. *Chriſti* 586.

[c] Greg. 6. c. 42. Vuarnef. 3. c. 16.
[d] Greg. 9. c. 25. & 26. Vuarnef. l. 3 c. 28.
[e] Greg. 8. c. 30.
[f] Patet ex Greg. l. 7. c. 24. & 8. c. 38

[g] Tum anno pòſt quarto, *Chriſti* 589. tentata iterum *Septimania*, *Guntramni* exercitus majori ſtrage conciſus eſt. Dux erat *Gothorum Claudius*; quem cum trecentis haud ampliùs viris ſexaginta *Francorum* fudiſſe millia, auctor eſt *Joannes Biclarienſis*. Quod non eſt ſimile vero.

[g] Greg. 9. c. 31. Joan. Biclar. Iſid. Chron.

[h] *Guntramnus* anno *Chriſti* 593. vel 594. moritur 5. *Aprilis*, illuſtri pietatis ac virtutum cæterarum relicta memoria; quæ [i] Eccleſiaſticis commendata tabulis, 28. *Martii* quotannis repetitur. Ejus regnum ad *Childebertum* pervenit. Hic adverſus *Chlotharium*, ejuſque matrem *Fredegundem*, veteres perſecutus inimicitias, validum inſtruxit exercitum. [k] *Fredegundis*, ſupra muliebrem indolem audax femina, Regem, quem in ulnis geſtabat, oſtentans *Chlotharium*, tantum illis fecit animorum, ut ex improviſo impetu in hoſtes facto, ingenti eorum cæde victoriam pepererint. Erat tùm *Chlotarius* annos natus ſaltem novem, ut qui anno *Chriſti* ſit ortus 584. ut ſupra docuimus.

[h] Fredeg. in Chron. c. 14. Aimoin. 3. c. 81.
[i] Martyr. Rom.
[k] Aimoin. 3. c. 82.

[l] *Childebertus* anno quarto ab *Guntramni* obitu, *Chriſti* 596. cum uxore veneno tollitur. Cui *Theodebertus* ac *Theodoricus*, ejus filii, ſucceſſere, ſub *Brunechildis* aviæ tutela. [m] *Fredegundis* verò, *Lutetia* capta,

[l] Aimoin. 3. c. 84. Fredeg c. 16.
[m] Aimoin. 3 c. 86. Fredeg. c. 17.

apta, cum finitimis aliis oppidis, amborum fra-
rum in *Chlotharii* filii perniciem conjunctos fudit
exercitus; ac ſequenti anno vita functa ad urbem *Lu-
etiam* in *S. Vincentii* æde ſepelitur.

A 565. Chriſti ad 600.

[a] *Childeberti* filii, inſtigante avia, *Chlotharium* op-
pugnant, & acie victum maxima parte regni cogunt
edere.

a Fred. c. 20. Aim. 3. c. 87.

At in *Hiſpania Leovigildus*, à *Liuba* patre in regni
conſortium acceptus, [b] anno *Juſtini* tertio, *Chriſti*
568. *Goſuintham*, *Athanagildi* conjugem, duxit: cùm
am ex *Theodoſia*, *Severiani*, ducis *Carthaginenſis*, fi-
ia, [c] *S S. Leandri* & *Iſidori* ſorore, liberos haberet
duos, *Hermenegildum*, & *Ricaredum*. Atque is *Go-
thorum* in *Hiſpania* res plurimùm virtute bellica, &
victoriis amplificavit. Sed *Ariano* imbutus veneno
Catholicos crudeliter inſecutus eſt; adeo ut *Herme-
negildum* eam ob cauſam morte damnaverit. Huic
[d] *Ingundis*, *Sigeberti*, *Metenſium* Regis, filia, nupſerat,
cujus hortatu *Catholica* pietate *Arianam* mutavit hæ-
reſin, ac patris offenſionem inſidiaſque veritus, ab
eo defecit, & ab *Romanis* ſubſidium petiit, atque
ad *Tiberium* Imperatorem legatum miſit *S. Leandrum*.
Sed cunctantibus illis, *Leovigildus* interim *Herme-
negildum* bello perſecutus in poteſtatem redegit, ac
Valentiam relegavit [e] anno 2. *Mauricii* Imperato-
ris, *Chriſti* 584. & ſequente anno, ipſa nocte Pa-
ſchatis, quod *Aprilis* 15. anno 585. contigit, cum
Arianis communicare detrectantem, vita privavit.
Cujus mortem plurimis illuſtratam miraculis [f] *Gre-
gorius* Papa teſtatur. Martyrii porrò neque *Biclarien-
ſis*, neque *Turonenſis Gregorius*, meminere.

Leovigildus.
b Joan. Biclar. Iſid. Roder. Tolet 3. c. 14.
c Joan. Valæus in Chron.
d Greg. Turon. 5. c. 39. & l. 8. c. 28.
Hermenigildus à patre necatur.
e Joan. Biclar. Greg. Tur. 8. c. 28. Vuarnefr. 3. de geſt. Lang. c. 21.
Hermenigildus à patre necatur.
f Greg. P. 3. Dial. c. 31.

Leovigildus [g] quarto *Mauricii* anno, *Chriſti* 586.
Toleti moritur, ejuſque loco regnavit *Ricaredus*;
[h] cui moriens mandaſſe pater dicitur, *Catholicam* ut
fidem amplecteretur, quod ſtatim, auctore *Leandro*,
tanto ardore perfecit, ut regnum omne paullatim
ad Eccleſiæ *Catholicæ* communionem adjunxerit. Idem
bello inclytus *Gothorum* firmavit atque auxit im-
perium. Pace ab Rege *Guntramno* fruſtrà petita,
illatum ab eo bellum fortiter repulit, ut ſuprà de-
monſtravimus.

g Biclar. Iſid. in Chron.
h Greg. Turon 8. c. 46.
Ricaredi pietas.

A 565. Chriſti ad 600.

CAPUT XII.

Eccleſiaſticarum rerum præcipua quæque: tum illuſtres aliquot ſanctitate doctrinaque viri ab anno 565. ad 600.

a Euſt. in ejus Vita apud Sur. Apr. 6.
S. Eutychius.
b Theoph. Cedren.

ULTIMO *Juſtiniani* anno, *Chriſti* 565. [a] *Eutychius*, *Conſtantinopolitanus* Epiſcopus, vir ſanctus, quòd Imperatoris damnaret hæreſin, ſede ſua ejectus eſt *Januarii* 22. & *Amaſeam* deportatus, ac poſt annos 13. à *Juſtino* reſtitutus, *Octobris* 3. [b] Indict. 11. *Chriſti* 577. *Tiberii* extremo anno moritur, *Chriſti* 582. Hic ille eſt *Eutychius*, quem de reſurrectione haud rectè ſentientem [c] dedocuit *Gregorius*, *Pelagii*, tum Pontificis, Apocriſiarius, [d] Pontifex & ipſe pòſt factus anno 590. Qui cùm illam dignitatem, quibus poterat rationibus, incaſſum vitaſſet, tantas in ea res geſſit, ut merito *Magni* cognomen tributum illi fuerit.

c Joan. Diac. in Vit. Greg.
d Greg. Turon. l. 10. c. 1.

e Greg. Turon. 5. c. 21.
Sagittarius & Salonius.
f Conc. Lugd. 2. Tom. 1. Conc. Gall. p. 325.
g Greg. Turon. 5. c. 28.

[e] In *Galliis Sagittarius* & *Salonius*, ille *Ebredunenſis*, hic *Vapingenſis*, Epiſcopi, ob ſcelera ſua, tum quòd armati militum more præliarentur, in *Lugdunenſi* 2. Synodo epiſcopatus honore privati ſunt [f] anno *Guntramni* 6. qui eſt *Chriſti* 567. Sed ad *Joannem* III. provocantes, ejus juſſu reſtituti; ad extremum, quòd in flagitiis perſeverarent, in *Cabilonenſi* Concilio rurſus omni dignitate ſpoliati ſunt, anno (ut ait [g] *Gregorius*) *Childeberti* quarto, *Guntramni*, & *Chilperici* 18. qui fuit *Chriſti* 579.

h Greg. Tur. 9. c. 2.
i Greg. 8. c. 43.
Turba in S. Radegundis monaſterio.
k Patet ex Greg. 9. c. 26. 39. & ſeq. & l. 10. c. 15. & 16.

Auguſtoriti Pictonum obiit [h] *S. Radegundis* 14. *Auguſti*, feria 4. ut ejus Acta nos docent, anno *Chriſti* 587. [i] nempe 12. *Childeberti*. Cujus in Monaſterio nonnullæ ſtirpe regia ortæ virgines erant; quæ poſt illius obitum adverſus Cœnobii Præſidem *Leuboveram* elatæ ſuperbia, primùm ab ea diſceſſerunt; tum immiſſis in Monaſterium ſatellitibus, ac direptis omnibus, *Leuboveram* inde per vim abſtraxerunt. Tandem *Childeberti* juſſu in *Pictavis* Epiſcoporum collecto Concilio, à communione rejectæ ſunt, & *Leubovera* priſtinum in locum reſtituta. [k] Id anno

anno 14. *Childeberti*, *Chriſti* 589. cœptum, ſequente terminatum videtur. A 565. Chriſti ad 600.

In *Britannia* inſula, *Chriſtiana* religio multùm propagata eſt *Columbani*, viri ſanctiſſimi, labore ac ſtudio; qui profectus ex *Hibernia*, Septentrionales *Pictos* ad eam tranſtulit [a] anno 585. *Angloſaxones* verò, qui Auſtralem inſulæ partem olim occuparant, *S. Gregorius*, Pontifex *Romanus*, [b] eandem convertit ad fidem, miſſo illuc *Auguſtino*, aliiſque Monachis anno *Mauricii* 14. *Chriſti* 596. *S. Columbanus.*

Præter hos eximiè ſancti ætate illa floruerunt, *Gregorius* alter in *Gallia*, *Turonenſis* Epiſcopus; *Germanus*, Pariſienſis, [c] qui anno primo *Childeberti*, *Chriſti* 576. obiit; [d] *Salvius*, *Albigenſis* eodem, quo *Chilpericus*, anno mortuus, *Chriſti* 584. [e] *Dumnolus*, *Cenomanenſis*; [f] *Sulpitius*, *Bituricenſis*. Hi omnes Epiſcopi fuerunt. Præter hos eaſdem illuſtravere *Gallias Hoſpitius*, *Nicææ* [g] incluſam vitam agens; *Eparchius*, *Ingoliſmæ* pari inſtituto vitæ mirabilis, aliique complures.

In Oriente [h] *S. Anaſtaſius Sinaita*, *Antiochenus* Epiſcopus; [i] *Eulogius Alexandrinus*; ambo *Gregorio Magno* familiares. In *Hiſpaniis Leander*, *Hiſpalenſis* Epiſcopus, [k] *S. Martinus Gallecienſis*, qui anno 580. obiit, cùm 30. annos ſedem illam tenuiſſet, indidem, unde & magnus ille *Turonenſis* Antiſtes, e *Pannonia* ſcilicet, oriundus, doctrinaque præſtans.

[a] Beda l. 3. Hiſt. Angl. c. 4.
[b] Beda l. 1. c. 23. & ſeq. Joan. Diac. in Vita S. Greg. l. 2. c. 34. Greg. Papa Epiſt. l. 5. ep. 52. & ſeq.
[c] Greg. Tur. l. 5. c. 6. & 8.
[d] Greg. l. 7. 1.
[e] Greg. c. 9.
[f] Id. l. 6. c. 39.
[g] Id. c. 6.
[h] Euagr. 5. c. 5.
[i] Niceph. Chron
[k] Greg. 5. c. 38.

CAPUT XIII.

De rebus Orientalis Imperii ab anno 600. *ad* 641. *ſub Imperatoribus* Phoca *&* Heraclio: *deque* Muhammede Arabum *ſectæ conditore; &* Monothelitarum *origine.*

PHOCAS occiſo *Mauricio* eadem, qua ſibi quæſierat, immanitate adminiſtravit imperium annis ferè octo. Cœpit enim *Chriſti* 602. [l] Indictione 6. *Novembris* die 23. feria 6. qua illum *Cyriacus* Patriarcha coronavit: & ab *Heraclio* captus interfectusque anno 610. Indictione 14. *Phocas.*

[l] Chron. Alex. Theoph. Paul. Diac. l. 17. Zonar. Cedren.

A 600. Chriſti ad 641.

[a] Iidem Auctores.

[a] Eo regnante *Choſroës*, *Perſarum* Rex, tanquam *Mauricii* necem, quo cum magnis ejus in ſe meritis pacem fecerat, in auctores vindicaret, *Romanos* populatus eſt fines, ac torrentis inſtar cuncta rapiens, *Calchedonem* uſque in *Bithyniam* pervaſit: cùm *Phocas* interea, rerum omnium ſecurus ac domi ſedens, obſcenis ſe libidinibus ac principum cruore ſatiaret. Hoc cùm ferri diutiùs non poſſet, [b] *Heraclius*, *Heraclii* filius Præfectus *Africæ*, anno (uti diximus) 610. *Octobri* menſe, inde ſolvens, *Conſtantinopolim* obtinet, comprehenſoque *Phoca*, de eo ſupplicium ſumit. Graſſabatur inter hæc *Perſicum* illud incendium, quod Orientem *Aſiam*que momento corripuit. [c] Anno porrò 614. menſe *Junio*, Indictione 2. capta ſunt à *Perſis Hieroſolyma*; & Clericis Monachiſque ſexus utriuſque mactatis pluribus, veneranda Crux in *Perſidem* aſportata eſt. Sequenti anno 615. *Saës*, *Choſroïs* dux, *Calchedonem* obſedit: hoc eſt, Καλχηδόνα, non Καρχηδόνα, ut perperam *Cedrenus* habet, & [d] *Paulus Diaconus*, qui *Carthaginem* vertit. Inde propagatus in Annales error eſt, *Choſroën Carthaginem* uſque penetraſſe; quod ſecus habuit; nunquam enim *Africam Perſæ* tenuerunt. Eodem anno *Ægypto*, *Alexandria*, *Libyaque* potiti ſunt *Perſæ*. [e] Quibus perculſus calamitatibus *Heraclius*, pacem ſupplex à *Choſroë* petiit; at ille conditionem nullam fore pacis ſuperbè reſpondit, niſi crucifixum abnegarent Deum, ac Solem adorarent.

[b] Vide Auctores eoſdem, & l. 4. part. 2. c. 15. Niceph. Breviar. & Notas ad idem.

Heraclius & Perſarum irruptio.

[c] Chron. Alex. Theoph.

[d] Paul. Diac. l. 18. c. 6.

[e] Theoph. Paul. Diac. l. 18.

Quin etiam, ut ne mali ſpecies abeſſet ulla, per idem tempus *Avares* in *Thraciam* impreſſionem fecerunt. Quibus ægrè placatis, totus in *Perſicum* bellum incubuit; cujus, adſpirante Numine, voto potior omni ſucceſſus exſtitit. [f] Tranſportatis anno *Chriſti* 621. in *Aſiam* copiis, cum *Choſroïs* ducibus ſæpiùs acie dimicavit, ac magnis eorum deletis exercitibus, in *Perſidem* irrupit anno 627. *Choſroes*, deſperatis omnibus, in fuga *Merdaſen*, juniorem filium, ſucceſſorem ſibi deſtinat. Quod ægrè ferens *Siroës*, major natu, cum *Perſarum* primoribus in patrem conſpirans, eum ludibrio priùs habitum, & jugulatos coram filios omnes coactum cernere, ſagittis objici juſſit. Pacem extemplo cum *Heraclio* pepigit, capti-

[f] Niceph. Brev. Theoph. Paul. Diac. Zonar. Cedren.

Choſroïs clades & mors.

captivis liberatis, ac redditis, quæ *Romanis* erant ademptæ, provinciis omnibus, nec non ſacroſancta Cruce reſtituta, anno *Chriſti* 628. quam inſequenti vere *Hieroſolymam Heraclius* ſumma veneratione tranſtulit.

A 600. Chriſti ad 641.

Muhammedis tempus.

[a] Hoc imperante *Muhammedes*, *Arabum* princeps, exitialem condidit ſectam, quam & armis longiùs extendit. Hic de camelorum paſtore locupletis heræ conjux factus in *Palæſtinam* abiit; ubi cum *Chriſtianis Judæiſque* colloquens, adjutore *Sergio* Monacho, qui ob hæreſim ejectus ab Eccleſia fuerat, ex omnium colluvione ſectarum novum illud fabricatus eſt monſtrum, cui ſtolido mendacio auctoritatem addidit. Cùm enim à dæmone & comitiali morbo jactatus identidem corrueret, mœrenti ob id uxori perſuaſit, *Gabrielis* ſe Angeli conſpectu, & alloquio conſternatum ſic affici. Id confirmante *Sergio*, mulierculæ opera latiùs diſſipatum, ac vulgò creditum eſt. Scribit *Theophanes* decem annis occultam hæreſim illum habuiſſe, ac novemdecim poſtea vi ferroque propagatam aſſeruiſſe. [b] Illud conſtat, anno *Chriſti* 622. *Julii* die 16. feria 6. fugam eum arripuiſſe, cum ob erroris novitatem de vita periclitaretur. Ab hac fuga, quam *Hegiram* vocant *Arabes*, id eſt, διωγμὸν, *perſecutionem*, nova illorum epocha proficiſcitur.

[a] Theoph. Paul. Diac. Zonar Cedr. &c.

[b] Part. 2. l. 4. c. 15.

Hic anno *Chriſti* 628. ex *Æthribo*, *Felicis Arabiæ* regione, cum *Saracenis* ſuis ad *Heraclium* accedens, agrum impetravit ad habitandum, ac poſtea [c] anno 631. obiit. Quo ex tempore ſucceſſores illius *Saraceni* paulatim *Palæſtinam*, *Syriam*, *Ægyptum*, *Heraclio* regnante, ſibi ſubjecerunt. Quin & *Perſiaem* anno 640. fugato Rege *Hormiſda*, ceperunt.

[c] Theoph. Miſcel. l. 18. c. 58.

Tot imperii calamitatibus originem *Heraclius* dedit, provocata in ſe Numinis ira, dum *Monothelitarum* hæreſim temerè ſuſceptam pertinaciùs tuetur. [d] Ea ſumpſit initium anno *Chriſti* 630. quo, cùm *Hierapoli* eſſet *Heraclius*, ab *Athanaſio*, *Jacobitarum* Patriarcha, interrogatus, duæne eſſent in *Chriſto* voluntates & actiones, an una tantùm? ab hoc eodem, & *Sergio Conſtantinopolitano*, & *Cyro Alexandrino* Epiſcopis, unicam profiteri didicit; [e] quam & edicto, ſive,

[d] Theoph. Diacon.

Monothelitarum origo.

[e] Synod. Later. ſub Mart. Secret. 1. & 3.

A 600. Chriſti ad 641.
[a] Niceph. Brev. p. 83. Theoph. Diac. Zonar. Cedren.

ſive, ut appellant, *ecthesi*, publicè propoſuit anno 639. [a] Moritur demùm *Heraclius Martii* 11. die, anno ætatis 66. cum imperaſſet annos 30. menſes 4. dies 6. *Chriſti* 641. ex aqua intercute, aliiſque morbis, quibus inceſtas cum *Martina*, fratris filia, nuptias luiſſe creditur.

CAPUT XIV.

De rebus Occidentalis Imperii per idem tempus, ac præcipuè Francicis: *tum de viris illuſtribus.*

[b] Fredeg. in App. c. 20. Aimoin. 3. c. 87.
[c] Fredeg. c. 26.
Error Fredegarii.

In *Galliis Childeberti* filii duo, *Theodebertus* ac *Theodoricus*, avia id agente *Brunechilde*, ſecum invicem, & cum *Chlothario* perpetua regnavere diſcordia. Victus ab iis primùm eſt *Chlotharius* [b] anno à *Childeberti* patris obitu 5. qui eſt *Chriſti* 600. tùm rurſus [c] poſt annos 4. à *Theodorico* ſuperatur, cùm adverſus hunc *Chlotharii* præeſſet exercitui *Meroveus*, ejus filius, ut ait *Fredegarius*; quod abſurdum videtur. Nam *Chlotharius* anno *Chriſti* natus eſt 584. Itaque anno 604. viceſimum ad ſummum ætatis exceſſerat.

[d] Fredeg. c. 38.
[e] Aimoin. 3. c. 98.
[f] Fredeg. 40. & 41.
[g] Sigeb.
Chlotarius Brunechildem necat.
[h] Fredeg.
[i] Aimoin. 4. c. 8.

Pòſt iidem inter ſe fratres mutuis exarſère odiis. [d] *Theodebertus*, à fratre prælio victus, anno regni eorum 17. *Chriſti* 612. [e] apud *Coloniam* à ſuis interimitur. *Theodoricus* ſequente moritur anno, ſpuriis quinque relictis filiis; quòd legitima uxore caruiſſet, id avia moliente, quo nepotem magis ſibi haberet obnoxium. [f] Quæ ſubinde flagitiorum, ob quæ *Francis* erat inviſa, pœnas *Chlothario* dedit. [g] Qui eodem *Chriſti* anno 613. toto *Francorum* regno potitus, *Brunechildem* in camelo circumductam indomitis equis illigavit ac diſcerpſit. Quietæ poſt hæc & florentes hoc, & *Dagoberto* Rege, ejus filio, res *Francorum* fuere; [h] quem anno 622. in regni conſortium adſcitum *Auſtraſiæ* præfecit. [i] Eundem bello contra *Saxones* malè ab iis acceptum, & capite ſauciatum, magna ſtrage hoſtium eſt ultus; cùm quidem eorum neminem, qui ſuo gladio major eſſet, ſuperſtitem reliquit.

Mo-

A 600. Chriſti ad 641.

[a] Moritur *Chlotharius* anno 628. principatus 45. cujus regnum *Dagobertus* in ſolidum accepit; fruſtra obnitente *Chariberto* fratre, ex *Sichilde*, poſteriori conjuge, ſuſcepto; cùm *Berthrude* natus eſſet *Dagobertus*, qui fratris demùm miſertus, maximam ei partem *Aquitaniæ* conceſſit. Atque hic *Toloſæ* regni ſede conſtituta, totam ſibi *Vaſconiam* ſubjecit. *Dagobertus*, *S. Arnulphi*, *Metenſis* Epiſcopi, tùm *Pipini Auſtraſii*, uſus conſiliis, ſumma regnum æquitate ac prudentia gubernavit. [b] Pòſt in luxum reſolutus, uxores tres, prætèrque concubinas plures, eodem habuiſſe tempore dicitur. Prolixus tamen in egenos, & pietati deditus fuit; *S. Dionyſium*, *Pariſiorum* Epiſcopum, præcipuè veneratus eſt: cui templum haud procul urbe condidit; quod aliorum locupletavit ſpoliis. [c] *Judæos* quoque, hortatu Imperatoris *Heraclii*, *Chriſtiana* ſacra coëgit ſuſcipere. Quod ipſum & *Heraclius* in Oriente fecerat.

[a] Fredeg. c. 56. & ſeq.

Dagobertus. Vide Part. 2. l. 4. c. 17.

[b] Fredeg. 60.

[c] Fredeg. 65.

Phoca regnante, [d] *S. Gregorius* Papa mortuus eſt anno *Chriſti* 604. Indictione 7. *Heraclio* verò Imperatore *S. Joannes*, *Alexandrinus* Antiſtes, cognomento *Eleemon*, floruit; cujus in annis conſtituendis magna labes eſt Annalium, [e] quam alibi correximus. Illud certum eſt, *Perſas* anno 6. *Heraclii*, *Chriſti* 616. *Alexandriam* cepiſſe. Unde, ſi ab *Heraclio* factus eſt Epiſcopus, citra ſextum dignitatis annum exſtinctus ſit oportet. [f] *Anaſtaſius Perſa*, Monachus & Martyr, circa annum 622. *Heraclii* 12. pro *Chriſto* paſſus eſt.

[d] Joan. Diac. in Vita Greg.

S. Joannes Eleemon.

[e] In Notis ad Niceph. Brev. & 11. de Doct. Temp. c. 49.

[f] Vide eadem loca.

Æqualis horum fuit [g] *S. Antiochus* Monachus, & Abbas *Lauræ S. Sabbæ*: qui cladem *Hieroſolymæ* ac *Perſicum* illum turbinem lugubri ſtilo proſequitur in *Homilia* 107. & in *Exomologeſi*. Idemque luctuoſum cujuſdam Monachi deſcribit exitum, cui poſt annos complures in ſolitudine per omnia virtutum decora tranſactos Diabolus per viſum objecit hinc Apoſtolos, Martyres, *Chriſtianoſ*que omnes luridos, ac turpi ſqualentique habitu; inde *Moſem* cum Prophetis, *Judæorum*que turba, nitidos & ſplendentes, eoque perpulit, ut, *Chriſtiana* Religione damnata, *Judæum* ſe faceret, ac circumciſus uxorem duceret. Quo in ſcelere, triennio antequam iſta ſcri-

[g] Tom. 1. Bibl. PP. Græcol.

A 600. Conſti ad 641. ſcriberet, verminante toto corpore, peſſimo fato conſumptum illum refert *Homilia* 84.

In *Galliis* præclarum ſanctimoniæ nomen adepti ſunt [a] *S. Amandus*, *Trajectenſis* Epiſcopus, ſub *Dagoberto* Rege; [b] *S. Arnulphus*, *Metenſis*, *Arnoldi* filius, *Anſberti* nepos, cui *Blithildis*, *Chlotharii* I. filia, nupſerat; *Auſtregiſillus Bituricenſis*, *Lupus Senonenſis* Epiſcopi. [c] Præterea *S. Bavo* ex prædone converſus ab *Amando*. *Columbanus* item à *Brunechilde* plurimùm vexatus ſub *Chlothario* vixit, ejuſque diſcipulus *S. Gallus*. In *Hiſpania S. Iſidorus*, *Hiſpalenſis* Epiſcopus.

[a] Sigeb.

[b] Sigeb. anno 625.

[c] Sigeb.

R A-

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER OCTAVUS,

Tempora continens ab anno *Chriſti* 641. ad 1200.

CAPUT I.

Orientalis Imperii res ſub Heraclii *poſteris ab anno 641. ad 685. de ſexta Synodo contra* Monothelitas.

A 641. Chriſti ad 685.

CONSTANTINUS, *Heraclii* ex priori conjuge filius, [a] poſt hunc imperavit anno *Chriſti* 641. & quarto menſe à noverca *Martina* veneno tollitur.

[b] *Heracleonas*, cum *Martina* matre, ſenis haud ampliùs menſibus regnat. Quibus exactis, nares illi Senatus decreto, matri lingua præciditur; & fit Imperator *Conſtans*, *Conſtantini* filius, *Heraclii* nepos; qui religionis cultu avi, quàm patris, ſimilis eſſe maluit. Fuit enim *Monothelita*, cùm pater ejus *Catholicus* fuiſſet.

Conſtans Imperat.

Hac inſtinctus hæreſi *Martinum* Papam, virum ſanctiſſimum, quòd *Heraclii* typo ſubſcribere juſſus, eum [c] cum *Monothelitarum* errore damnaſſet in Synodo anno 649. per *Theodorum Calliopam* Exarchum *Conſtantinopolim* abripuit anno [d] 653. quo ſcilicet 13. Cal. *Julii* erat feria 4. indeque *Cherſonam* relegavit; ubi is anno 655. moritur, Indictione 14. *Septembris* 16. ut eſt in [e] *Collectaneis Anaſtaſii*. [f] *Maximum* quoque Monachum, egregium fidei *Catholicæ* propugnatorem, lingua manuque truncatum in exſilium deportavit.

Qui-

[a] Niceph. Brev. Theoph. Miſcel. in fine l. 18.
[b] Theoph. Zonar. Cedr. Diac. in Miſc. 18.
[c] Anaſt. Collect. & in Martino. Theoph. Miſc. 19.
[d] Exilii S. Mart. Hiſtoria in Collect. p. 79.
[e] Anaſtaſ. Collect. p. 104.
[f] Ead. p. 196. & 264. Theoph. &c.

A 641. Chriſti ad 685.

a Theoph. Miſc.

b Paul. Vuarnefr. 5. de geſt. Lang. c. 10.

Quibus offenſus ſceleribus Deus *Saracenorum* armis lacerari *Romanum* permiſit Imperium. [a] Contra quos anno 654. infeliciſſimè navali prælio certavit. [b] Pertæſus inde *Conſtantinopolis* in *Italiam* trajecit; ubi cum *Langobardis* nihilo ſecundiori *Marte* pugnavit. Ea clade irritatus, furore barbarico *Romam* expilavit, & in *Siciliam* tranſmiſit; ubi cùm ſex annis hæſiſſet, *Syracuſis* in balneo à ſuis interfectus eſt anno 658. [c] poſtquam imperavit annos 27.

c Theoph. Zonar. &c.

Conſtantinus Imp.

d Theoph. Miſc. &c.

[d] *Conſtantinus* hujus filius, eodem imperare aggreſſus anno, *Catholicum* cultum reſtituit. Scribit *Theophanes*, ex eoque *Paulus Diaconus*, ambobus fratribus, *Tiberio* & *Heraclio*, nares juſſu ejus amputatas initio regni. At iidem anno ejus imperii 14. *Chriſti* 681. ejectos ab imperio eoſdem illos referunt, & *Conſtantinum* ſolum cum *Juſtiniano* filio Rempublicam geſſiſſe; quæ minimè conſentanea ſunt.

e Niceph. Brev. p. 99. & ſeq. Theoph. Paul. Diac. 19. Cedr.

Bellum cum Saracenis proſperum.

[e] *Saraceni*, vincendo longiùs progreſſi, *Conſtantinopolim* ſeptem annis obſederunt. Sed cùm & *Mardaitæ*, *Libani* incolæ, eos domeſtico bello diſtinerent, & beatæ Virginis auxilio tuti *Romani* fortiter reſiſterent, pacem denique in annos triginta his conditionibus fecerunt; ut quotannis 365. aureorum millia penderent *Romanis*, ac virorum capita 50. equos nobiles 50. *Saracenorum* claſſis in reditu tempeſtate disjecta naufragio tota periit: quod pace data poſteriùs eveniſſe *Theophanes* aliique ſcribunt. *Nicephorus* poſteriorem pacem, & hujus cladis occaſione petitam à Barbaris affirmat. Anno quinto *Conſtantini* oppugnare *Saracenos* cœpiſſe *Conſtantinopolim* prodit *Theophanes*, ex eoque *Cedrenus*, & *Paulus Diaconus*; nono verò pacem initam fuiſſe. Hoc modo falſum erit annis ſeptem obſeſſam eſſe, quos tam iſti, quàm *Nicephorus* in *Breviario*, numerant. Per idem tempus ignis ille, qui vulgò *Græcus* dicitur, à *Callinico* quodam excogitatus eſt; cujus ea vis eſt, ut in aquis ipſis ardeat. *Saracenorum* exemplum ſecuti [f] *Avares*, aliique Barbari, pacem ab *Romanis* impetrarunt, [g] quam biennio pòſt à *Bulgaris*, qui tum primùm, hoc eſt, anno *Chriſti* 677. in *Romanos* fines im-

Ignis Græcus repertus.

f Niceph. Brev.

g Theoph. Diac.

impetum fecerunt, tributi annui pactione (1) coactus eſt redimere.

A 641. Chriſti ad 685.

Conſtituta Reipublicæ tranquillitate, ad pacandam Eccleſiam Imperator conſilia ſua tranſtulit. [a] Quam in rem generale ſextum Concilium indictum eſt *Agathone Romano* Pontifice, [b] quod anno 680. Indictione 9. *Novembri* menſe cœptum, ſequenti anno terminatum eſt. In eo Concilio quinque probatis Oecumenicis Synodis, decretum eſt, duas in *Chriſto* voluntates ac totidem actiones eſſe, quot in eo ſunt naturæ: &, qui ſecùs docuerant, pro Hæreticis damnati, *Sergius*, *Pyrrhus*, *Cyrus*, *Paulus*, aliique; quibus & *Honorius* in *Actis* adjungitur, *Romanus* Pontifex, qui *Heraclio* imperante ſederat. Verùm hanc ab illo calumniam depellit [c] *Joannes* IV. qui tertius ab eodem Pontificatum tenuit; ubi *Honorium* docet *Sergio*, de una in *Chriſto* voluntate ſubdolè interroganti, reſpondiſſe: duas non fuiſſe repugnantes & contrarias, cujuſmodi in nobis experimur: cæterùm naturas in illo duas, ac voluntates totidem ab eo agnitas fuiſſe. [d] Obiit (2) *Conſtantius* anno 685. cùm imperaſſet annis 17.

Sexta Synodus.
[a] Niceph. Brev. p. 109.
[b] Anaſtaſ. in Agath. Theoph. Diac. 19. Zonar. Cedr.
Honorius Papa aſſenditur.
[c] Joan. 4. Epiſt. ad Conſtant. in Collectaneis Anaſtaſ.
[d] Niceph. p. 109. Theoph. Diac. Zonar. Cedr.

CAPUT II.

Occidentalis Orbis hiſtoria, ad ſuperius intervallum pertinens: maximè Francorum; *tum qui viri pietate ac doctrinâ illuſtres habiti.*

In *Francia Dagobertus* mortuus eſt [e] anno regni 16. *Chriſti* 644. *Januarii* 19. cui ex *Nanthilde* [f] Monacha natus eſt *Chlodoveus*; [g] cùm antè *Sigebertum* ex *Ragintruda* pellice genuiſſet anno 629. hoc eſt, ſeptimo poſt prius exordium regni. *Sigebertus Auſtraſiæ* Rex puer adhuc à patre factus erat anno 632. *Chlodoveo* relicta cætera, [h] hoc eſt, *Neuſtriæ Burgundiæ*que regna, ſub *Nanthildis* matris tutela;

[e] Fredeg. 79.
[f] Fredeg. c. 58. Aim. 4. c. 19.
[g] Aim. 4. c. 20. Fredeg. c. 59.
[h] Fredeg. 76. Aim. 4. c. 27.

(1) Coactus eſt.] Scilicet *Conſtantinus*. J. C. R.
(2) *Conſtantius.*] Scribe *Conſtantinus*. Lapſus eſt aberrantis calami, niſi potius operarum. J. C. R.

A 641. Chriſti ad 685.

[a] Fredeg. 80.
[b] Fredeg. 76.

tela; [a] addito & *Æga*, Palatii Magiſtro, viro laudatiſſimo. Natus erat *Chlodoveus* annos 12. ortus eſt enim [b] anno *Dagoberti* 12. à priore, ut apparet, exordio, *Chriſti* 633.

[c] Fredeg. 83. & ſeq. Aim 4. c. 37. & ſeq.

[c] *Æga* mortuo anno 646. *Erchenualdus* Major domus in *Neuſtriæ* regno, *Flaochatus* in *Burgundia*, creantur. *Pipino* verò anno eodem exſtincto, *Grimoaldus*, ejus filius, in *Auſtraſia Sigeberti* regno ſimili dignitate functus eſt.

[d] Append. Aim. Sigeb.
[e] Trithem.

[d] *Sigebertus* deſperata prole *Childebertum Grimoaldi* filium adoptat, ſucceſſoremque deſtinat, [e] anno regni ſeptimo, *Chriſti* 651. Sed cùm præter ſpem *Dagobertum* genuiſſet, eo in fidem *Grimoaldi* tradito, moritur anno *Chlodovei* Regis 11. *Chriſti* 654. *Grimoaldus* attonſum *Dagobertum* miſit in *Scotiam*, & *Childebertum* filium ad regnum extulit. Qua offenſi perfidia *Franci* comprehenſum *Grimoaldum Clodovei* judicio ſiſtunt; qui eo carcere damnato, ſubmotoque *Childeberto*, ſuum ipſe filium *Childericum* Regem *Auſtraſiis* dedit: [f] quem ex *Bathilde Saxonica* cum aliis duobus, *Chlothario*, & *Theoderico*, ſuſceperat.

[f] Fredeg. 91. Aimoin. 4. c. 43.

Chlodovei pietas.
[g] Aimoin. 4. c. 41.

Chlodovei porrò laudatur in Annalibus ſingularis erga pauperes benignitas; [g] quibus ut in ſumma annonæ penuria ſuccurreret, aurum & argentum omne, quo ſanctorum *Dionyſii* & ſociorum Martyrum ſepulchra pater illius ornarat, abradi juſſit, & in illos dividi. Id anno ejus regni 14. *Aimoinus* imputat, qui in *Chriſti* cadit 657.

[h] Aimoin. ibid. Antiq. Monaſt. S. Dion. l. 3. c. 4.
S. Dionyſii Cœnobio immunitas data.

[h] Atque ut hanc qualemcumque ſacri loci compenſaret injuriam, biennio pòſt celeberrimo Epiſcoporum conventu habito, ſancti *Dionyſii* Cœnobium, quod ad urbem pater illius exſtruxerat, ab Epiſcoporum omnium juriſdictione immune eſſe ſtatuit, *Landerico Pariſiorum* aſſentiente Præſule: qua de re edita ſanctio legitur 10. Calendas *Julias* anno 16. *Chlodovei*.

[i] Part. 2. l. 4. c. 17.
Ebroinus.
[k] Sigeb. A. 662.

[i] Obiit *Chlodoveus* anno 660. regni 17. eodemque tempore *Erchenualdo*, palatii præfecto, mortuo, *Franci Ebroinum* ſubſtituunt, crudelitate ac perfidia famoſum hominem. [k] Quo ex tempore ſolutis in luxum & inertiam *Francorum* Regibus, ad palatii Præfectos paulatim rerum ſumma pervenit; cùm per eos

ad-

adminiſtrarentur omnia, Reges verò ſolo contenti nomine regia ſe continerent, nec niſi ſemel quotannis Calendis *Majis* in conſpectum populi venirent. Quod [a] & *Græcorum* in Annalibus legitur, cum hæc ineptiſſima fabula: *Francorum* Reges, porcorum inſtar, ſetoſum tergum habuiſſe, appellatoſque ideo *trichorachatos*.

[b] *Clothario*, qui *Chlodoveo* patri ſucceſſerat, poſt annos regni 4. exſtincto, circa annum *Chriſti* 664. *Theodoricus* ejus frater brevi ſpatio præfuit. Hujus enim pertæſi citò *Franci Childericum*, qui *Auſtraſiæ* regnabat, Regem eligunt. *Theodoricum* cum *Ebroino* detonſos in Monaſterium includunt, illum in *S. Dionyſii* ad *Lutetiam*, hunc in *Luxovienſe*. *Childericus*, annis in regno tribus decurſis, *Chriſti* 667. à *Bodilone*, nobili *Franco*, quem ad ſtipitem alligatum virgis affici juſſerat, cum uxore gravida interfectus eſt poſt Paſcha. Cujus filius *Chilpericus* [c] in quodam diplomate *Corbejenſi* ſubſcriptus legitur anno 1. regni ſui, cujus nulla uſquam fit mentio; ſtatimque [d] *Theodoricus* ad regnum vocatur; cui *Leudeſius* prætorii magiſter attribuitur, *Erchenualdi* filius.

[e] At *Ebroinus* è Monaſterii latebris erumpens, Præfecturam palatii rurſus invadit, occiſo *Leudeſio*, nec non [f] *S. Leodegario, Auguſtodunenſi* Præſule; quem diris tormentis excarnificatum, & in Epiſcoporum Concilio dignitate ſpoliatum, gladio plecti juſſit. Id anno 685. *Sigebertus* retulit; [g] quo reverà celebratum legitur Concilium illud in *Villa regia*. Ut errare neceſſe ſit eos, qui ſancti *Leodegarii* necem in annum conferunt 672. [h] cùm anno ſeptimo *Theodorici*, Indictione 2. hoc eſt anno *Chriſti* 674. ſubſcriptus legatur *Vindiciani* literis.

Multi per illa tempora ſanctitate florentes exſtitere viri, præſertim in *Galliis*. Inter quos SS. *Eligius* & *Audoenus* inſignes memorantur Epiſcopi, ille *Noviomenſis*, hic *Rothomagenſis*, eodem facti die, [i] anno 3. *Chlodovei*, *Chriſti* 646. nempe die 14. menſis tertii, qui eſt *Majus*, quæ Dominica fuit ante Litanias majores. Obiit [k] *Eligius* ætatis 70. ſub initium *Chlotharii*. [l] *Audoënus* porrò nonagenarius moritur, cùm annum Epiſcopatus 41. ageret. Præter

A 641. Chriſti ad 685.

a Theoph. ad annum 8. ... Hiſt. Miſcell. l. 22.

b Fredeg. 93. 94. Aimoin. 4. c. 44. Sigeb.

Childericus regnat.

c Meminit P. Sirmond. in Not. ad Tom. 1. Conc. p. 620.

d Vita S. Leodeg.

e Fredeg. 96. Sigeb. Aimoin. 4. c. 44.

f Urſinus in Vita S. Leodeg 2. Octob. apud Sur. Sigeb. Fredeg. Aimoin.

Ebroini crudelitas in S. Leodegarium & alios.

g Tom. 1. Conc. Gallic. p. 510.

h Balderic. l. 1. Chron. Camerac. c. 25. Vide Sirmond. Not. ad 1. Tom. Conc. Gall p. 620.

Viri SS. in Galliis.

i Audo. in Vita S. Elig. lib. 2. c. 2.

k Audo. ibid. c. 32.

l Vita S. Audo. Aug. 24.

A 641. Chriſti ad 685. ter hos Epiſcopi ſanctiſſimi, *Chlodoveo* Rege, [a] *Remaclus Trajectenſis*, *Autbertus Cameracenſis*, *Theodardus Trajectenſis*, Martyr, cui *Lambertus* ſucceſſit; qui & ipſe poſtea martyrium obiit anno 2. *Childeberti*, hoc eſt, *Chriſti* 696. [b] *Audomarus Tarvanenſis*, qui, dum *S. Vedaſti* reliquiæ transferrentur, viſu, quem præ ſenio perdiderat, ſibi reſtituto, eodem rurſus ut careret obtinuit, potiorem ratus oculorum incolumitate mentis aciem. Privati quoque *Gallias* exquiſita ſanctimonia decorarunt, *Furſeus*, *Foillanus*, *Ultanus*, qui ex *Hibernia* profecti Cœnobia condiderunt: *Jodocus*, *Britonum* Regis filius, qui ſpretis opibus ſolitariæ ſe vitæ dedidit. [c] Illuſtris fuit & *S. Bathildis*, *Chlodovei* uxor, quæ *Corbejenſe* & *Calenſe* Monaſteria condidit; nec non *Itta*, *Pipini* vidua, quæ cum *Gertrude* filia Deo ſe conſecravit.

In *Britanniis* haud pauci eodem ſanctitatis ornamento claruerunt; [d] ſed præ cæteris ſanctus *Oſvualdus*, qui contra Gentiles pro patria dimicans in prælio cecidit.

In *Hiſpania* laudatur *Bambæ* Regis pietas, qui ærâ 714. ut ait [e] *Rudericus*, hoc eſt, anno *Chriſti* 676. ut autem *Vaſæus* in *Chronico* ſcribit, anno 672. regnum, quod ſibi conſenſu omnium delatum fuerat, vi coactus eſt capere: quod poſtquam ad annum uſque decimum geſſit, eo abdicato, Monachum ſe fecit, ut ad cœleſtem in terris capeſſendam vitam eſſet expeditior. [f] Item ſanctus *Ildephonſus*, *Toletanus* Epiſcopus, qui ob ſuſceptum adverſus Hæreticos B. Virginis patrocinium allatâ cœlitus ab ea veſte donatus eſt.

[a] Sigeb.

[b] Sigeb. A. 658.

[c] Sigeb. A. 662.

[d] Beda l. 3. c. 6. & 9. Hiſt. Ang.

[e] Ruder. Tolet. l. 3. c. 1.

[f] Ruder. 2. cap. 22.

C A-

A 685. Chriſti ad 717.

CAPUT III.

Quæ ſub Juſtiniano *II.* Leontio, Tiberio, Philippico, Artemio *ac* Theodoſio *in Oriente contigerunt ab anno* 685. *ad* 717. *ac de appendice Synodi ſextæ in* Trullo.

JUSTINIANUS II. ab præciſis, ut poſtea dicetur, naribus cognomento *Rhinotmetus*, *Conſtantino* patri ſucceſſit anno *Chriſti* 685. [a] annos natus 16. qui puerili levitate & impotentia publicam rem peſſumdedit. *Mardaitas*, *Libani* incolas, unicum *Saracenici* terrorem nominis, ac robur imperii, de *Libano* detraxit. Pòſt, [b] anno imperii 7. pacem cum iiſdem *Saracenis* initam pari ſtoliditate diſſolvit, *Sclavorum* fretus auxiliis; à quibus deſtitutus partam jam victoriam turpi corrupit fuga. Quo ex tempore *Muhammed*, *Arabum* princeps, *Romanos* fines impune vaſtavit. Ad eam bellicis in rebus conſiliiſque temeritatem cùm domi quoque crudelitatem ac rapacitatem adderet, in populare incurrit odium. Itaque duorum hortatu Monachorum, *Pauli* & *Gregorii*, [c] *Leontius* Patricius ad regendam *Helladem* ab *Juſtiniano* miſſus è carcere, hunc ipſum comprehendit, naſoque mutilatum in *Cherſonam* relegavit anno 695. ſicque promiſſum ſibi jam dudum iiſdem à Monachis ex ſiderum peritia principatum adeptus eſt; quem triennio geſſit.

Theoph. Paul. Diac. l. 19. Zonar. Cedr.
[a] Niceph. Brev.
[b] Theoph. Miſcell. 19.
[c] Niceph.
[d] Niceph. Brev. Theoph. Diac. Zonar. Cedr.
Leontius Imperator.

[d] *Leontio* imperante *Carthago* ab *Saracenis* expugnata anno 698. Ad hanc recuperandam navalis ab *Leontio* miſſus exercitus male geſta re offenſionem illius veritus, *Apſimarum* quendam ad imperium provexit, eumque *Tiberium* appellavit.

[e] Niceph. Theoph. Miſcell.
Tiberius Apſimarus.

[e] *Tiberius Apſimarus* anno eodem 698. *Leontium* pari, ac *Juſtinianum* hic affecerat, clade naſi deformem redditum Monaſterio ſepſit. Sub hoc *Saracenorum* ducenta millia ab *Romanis* in *Syria* conciſa, proditum eſt [f] à *Theophane*, anno *Tiberii* tertio. Imperavit annos 7. [g] Etenim *Juſtinianus* ad *Chaganum*, Regem *Avarum*, à *Cherſona* fugiens, ejus ſoro-

[f] Iid. & Miſcell. lib. 20.
[g] Theoph. Miſcell. Niceph. Brev. Anaſtaſ. in Joan. 7. Zonar. Cedr.
Juſtinianus denuo regnat.

A 685. Chriſti ad 717.

rem, an filiam, duxit in matrimonium, cujus indicio paratis à ſocero compertis inſidiis, ad *Bulgaros* tranſiit: quorum ope reſtitutus poſt decem annorum exilium, anno 705. novum imperandi habuit exordium. Primùm omnium *Apſimaro* ac *Leontio*, diu traductis per Hippodromum & illuſis, cervices incidit. Pace deinde, quam cum *Bulgaris* pepigerat, temerè violata, ingrati in eos, à quibus erat adjutus, animi pœnas clade ſuorum & ignominia perſolvit anno imperii 4. Ad extremum *Cherſonitis* offenſus, quod ab iis inſidias ſibi factas eſſe meminerat, valida in eos claſſe miſſa, penè omnes mactari fecit. Quam *Octobri* menſe redeuntem claſſem immanis tempeſtas naufragio demerſit, quo tria & ſeptuaginta hominum millia perierunt. *Juſtinianus* cladis tantæ ſecurus, cùm id unum ferret ægrè, quod in illa *Cherſonitarum* ſtrage parvulorum ab cæde miles abſtinuiſſet, novam ad illos jugulandos claſſem eò direxit. Verùm tam efferatæ crudelitatis odio commoti principes *Bardanem Philippicum* Imperatorem renuntiant anno 711. cùm ſextum ab recuperato imperio *Juſtinianus* ageret annum: qui juſſu *Philippici* cum filio ſuo *Tiberio* jugulatus eſt. Refert *Anaſtaſius* in *Vita Conſtantini* Papæ, hunc ipſum ab *Juſtiniano Conſtantinopolim* excitum, *Roma* profectum eſſe *Octobris* 5. Indict. 9. (eſt hic annus 710.) & illic ſummo exceptum honore *Romam* rediiſſe *Octobris* 24. Indict. 10. (qui eſt annus 711.) ac poſt menſes tres nuntium allatum eſſe *Romam* de *Juſtiniani* nece. Quare ſub finem anni 711. vel ineunte 712. *Juſtinianus* interfectus eſt. [a] Barbarum hujus Principis & immitem animum teſtatur nefaria vox ex ore illius excepta, cùm, periculoſa exorta tempeſtate, monenti cuidam, uti votum Deo faceret, ſe, ſi ex illa incolumis exiret, inimicis omnibus parciturum, *Immò, miſerè hic peream*, reſpondit, *ſi vel uni pepercero.*

Juſtiniani crudelitas.

Philippicus imperat.

[a] Theoph. Miſcell. 20. Zonar.

Philippicus [b] partum per ſcelus imperium ſtolidè ac negligenter adminiſtravit, atque ab *Juſtiniano* collectas opes nimiis nec utilibus profudit impenſis. Pulſo *Cyro*, *Conſtantinopolitanam* ad ſedem *Joannem* extulit, impurum & hæreticum hominem; quo adjutore,

Philippicus.

[b] Niceph. Brev. Theoph. Paul. Diac. Zonar. Cedr.

jutore per factionis ejuſdem Epiſcopos ſextam abrogavit Synodum anno 712. ac *Monothelitarum* redintegravit hæreſim. Cujus impietatis ultorem ſubinde Deum expertus eſt. [a] Poſtquam enim biennium ac menſes aliquot imperavit, cùm equeſtri dato certamine poſt prandium in ſeceſſu meridiaretur, à conjuratis arreptus, oculiſque privatus eſt pridie Pentecoſtes; quæ *Junii* 4. anno iſto 713. incidit. [b] Quam in Pentecoſtes vigiliam natalem *Conſtantinopolis* diem conveniſſe falſò *Nicephorus* ac *Theophanes* aſſeverant.

A 685. Chriſti ad 717. *Sextam Synodum abrogat.*

[a] Theoph. Niceph. Miſcell. &c.

[b] Vide Notas ad Breviar. Niceph. p. 168.

[c] *Artemius*, qui à ſecretis erat *Philippico*, mutato nomine dictus *Anaſtaſius*, eodem *Christi* 713. imperavit anno, quod [d] Acta publica liberatæ à dæmonio virginis Indictione 12. *Octobri* menſe, imperante *Anaſtaſio*, teſtantur.

Anaſtaſius Imperator.

[c] Niceph. Theoph. Diac. Zonar. Cedr.

[d] Baron. ad A. 713.

Magnam iſte contra *Saracenos* claſſem inſtituit, qui ad *Rhodum* inſulam cædendæ materiæ cauſa naves appulerant. Sed orta in exercitu ſeditione, occiſoque duce, milites *Adramytti Theodoſium* quendam, tributorum exactorem, hominem quietum, ad capeſſendum imperium invitum ac latitantem adigunt. *Anaſtaſius* rebus ſuis diffiſus, accepta fide, & imperii poſitis inſignibus, Monachum ſe fecit, ac *Theſſalonicam* tranſlatus eſt, anno *Christi* 715. cùm imperaſſet annos duos. Fuit hic apprimè literis excultus, & *Catholicarum* fautor partium. Itaque *Joanne* Hæretico rejecto, *S. Germanum* Epiſcopum *Cyzico Conſtantinopolim* tranſtulit Indictione 15. ut ſcribit *Theophanes*, hoc eſt, anno 715.

[e] *Theodoſius Adramyttenus*, quaſi per ludicrum factus Imperator, annos circiter duos regnavit, uſque ad annum 717. quo *Leoni Iſaurico*, militaribus ſuffragiis evecto, ſponte ceſſit imperio, & cum filio ſuo in Clericum detonſus, quod reliquum habuit ætatis in otio tranſegit. Mortuus eſt *Epheſi*, ait *Cedrenus*, & hanc vocem tumulo ſuo juſſit inſcribi Ὑγίεια, id eſt, *Sanitas*. Quin etiam poſt obitum fama eſt ipſum miraculis inclaruiſſe.

Theodoſius.

[e] Niceph. Breviar. Theoph. Diacon. Zonar. Cedr.

[f] Eo regnante *Muſalmas*, *Saracenorum* Princeps *Conſtantinopolim* aggreſſurus in *Aſiam* excurrit, & *Cappadociam* occupavit.

[f] Niceph. Breviar. Theoph.

A 615. Chriſti ad 717.

a Theoph. ad annum ult. Pogonati. Exſtat Synod. cum Comm. Zonat. & Balſam. Vide Par. 2. l. 4. c. 15.

b Anaſtaſ. in Serg. Beda de ſex ætat.

[a] *Juſtiniano* rerum potiente, annoque *Chriſti* 707. *Conſtantinopoli* in *Trullo* (ita Palatium nominant) conventus *Græcorum* Præſulum habitus eſt, à quo Canones conditi ſunt 105. Quam Synodum πενθέκτην, id eſt, *quiniſextam* vocarunt, velut ad ſupplendas 5. & 6. Oecumenicas Synodos, in quibus nulli erant Canones editi. [b] Sed iſti Canones, ineptè ac præter jus omne perſcripti, *Romanorum* decreto Pontificum auctoritate caruerunt.

CAPUT IV.

Occidentalis orbis res, præſertim in Gallia, & Hiſpania, *eodem illo ſpatio. De poſtremis* Francorum *Regibus è* Merovei *ſtirpe, ac de* Saracenis Hiſpaniam *invadentibus. De viris item ſanctitate vitæ conſpicuis.*

Pipinus Major domus.

c Fredeg. Chron. Sigeb.

Ebroini mors.

d Urſinus in S. Leodeg. 2. Octobris apud Sur.

e Breviar. Franc. Reg. Fredeg.

f Sigeb.

S. Lambertus.

g Fredeg. 102.

In *Galliis Theodorico* Occidentalis *Franciæ* regnum, quod *Neuſtriam* vocabant, nomine tenus obtinente, Palatii Præfectus *Ebroinus* immani tyrannide ſæviebat. *Auſtraſiæ* regnum Præfectis itidem Palatii parebat. *Vulfoaldo* mortuo, *Pipinus*, *Anſegiſi* filius, eam dignitatem cepit, [c] anno *Chriſti* 687. Qui initio cum *Theodorico* & *Ebroino* congreſſus acie vincitur: ejuſque collega *Martinus* contra datam fidem ab *Ebroino* perimitur. *Ebroinus* ipſe anno, ut apparet, 688. hoc [d] eſt, tertio poſt *S. Leodegarii* necem, ab *Hermenfrido* confoſſus eſt. Tum verò *Pipinus*, *Theodorico* ſuperato, utriuſque regni magiſterium tenuit [e] anno 691. ſummus vir & *Francorum* imperio digniſſimus; niſi quòd hujus memoriam labes una libidinis obſcurat. Habuit enim, præter *Plectrudem* nobilem conjugem, *Elpaidem* pellicem, è qua ſatus eſt *Carolus Martellus*: quo uno poſtea *Francici* nominis dignitas ſtetit. [f] Hanc illius intemperantiam caſtigare auſus *Lambertus*, Epiſcopus *Leodienſis*, à *Dodone*, fratre *Elpaidis*, obtruncatus eſt. Cui ſanctus *Hubertus* ſuffectus eſt. Quod anno 698. *Sigebertus* retulit.

[g] *Pipinus*, domitis *Friſonibus* eorumque duce *Ratbodo*, ac *Franciæ* regno ſeptem & viginti annis ſum-

ma æquitate geſto, moritur [a] anno 714. cui *Carolus* ſucceſſit, ex *Elpaide* ſuſceptus, de quo poſtea. Nunc cæteros ad *Pipinum* uſque, *Caroli* filium, *Franciæ* Reges exſequar, qui ſolo nomine cenſentur, cùm poteſtas omnis penes Palatii Præfectos, quos *Majores* nominant, deinceps fuerit. A 685. Chriſti ad 717. [a] Annal. Pith. Sigeb.

[b] *Theodoricus*, *Chlodovei* II. filius, circa annum *Chriſti* 690. obiens, *Chlodoveo* filio, ejus nominis III. vacuam reliquit nominis regii poſſeſſionem, quam ille quatuor annis obtinuit; ac mortuus anno 694. *Childeberto* fratri tradidit. *Childebertus* annum numeravit regni [c] 17. mortuuſque [d] eſt anno 711. [b] Vide Par. 2. l. 4. c. 17. [c] Geſta Franc. Epit. c. 15.

[e] *Dagobertus*, ejus filius, regnavit annos 5. quem anno 715. obiiſſe *Annales Pithœani* referunt. [d] Fragm. Cod. Nazar. [e] Geſta Franc. c. 52. Aim. 4. c. 51. Ivo.

[f] Huic *Franci Danielem* quendam Clericum ſubſtituunt, regiæ, ſed haud ſatis compertæ familiæ, quem nomine mutato *Chilpericum* vocant. [f] Ibid.

[g] Huic *Raginfredus* Palatii Præfectus adjungitur. Uterque ab *Carolo Martello* ſuperatus, ad *Eudonem*, *Vaſconum* Regulum, profugit. Sed eo quoque fracto & in fugam conjecto, *Chilpericus Carolo* deditus anno regni 5. moritur, [h] *Chriſti* 720. Eodem anno *Carolus Theodoricum* Regem conſtituit, qui [i] annos 15. regnavit. Itaque deceſſit anno circiter 735. [g] Annal. Pith. Sigeb. [h] Annal. Pith. [i] Sigeb.

Poſt hunc [k] interregnum fuit annorum circiter 7. quibus vertentibus, poſtremus *Merovei* poſterorum *Childericus* III. anno 742. iniit, qui ad annum uſque 752. imaginem habuit regni. Siquidem hoc ipſo anno *Pipinus*, *Childerico* in Monaſterium incluſo ac detonſo, *Francorum* Rex appellari cœpit; qui annus ab exordio regni *Francorum*, id eſt, ab anno *Chriſti* 420. numeratur 333. [k] Probat Sirmond. in Not. ad Tom. 1. Concil. Gall. p. 621.

At in *Hiſpanias* effuſi ex *Africa Saraceni*, *Ruderico* regnante, *Gothos* oppreſſerunt, à *Juliano* acciti Comite, cujus filiam, an uxorem, *Rudericus* Rex ſtupro violarat. Initium cladis iſtius [l] anno *Hegiræ* 91. æræ *Hiſpanicæ* 750. notat *Rudericus*. Eſt hic annus *Chriſti* 712. [m] Biennio poſt *Rudericus* Rex, magno commiſſo prælio, proditus à ſuis ac deſtitutus occubuit. [n] Sic *Hiſpania Saracenorum* in poteſtatem venit. *Gothorum* reliquiæ in *Aſturibus* & *Cantabris* receptum habuerunt: ibique, propulſatis fortiter *Saraceni Hiſpanias invadunt.* [l] Ruder. Tolet. 3. c. 18. [m] Ibid. c. 10. [n] Ruder. Tolet. 4. c. 1.

A 685. Chriſti ad 717.

titer Barbaris, veteris regni poſſeſſionem utcunque tenuerunt, duce *Pelagio*, qui primus *Aſturibus* regnavit.

Sancti viri.

Sanctitatem ſuam haud pauci intervallo iſto probarunt: in *Anglia Cuthbertus*; quem circa annum 685. Epiſcopum factum, [a] *Beda* teſtatur. [b] Indidem & *Willebrordus* cum duodecim profectus ſociis, & in *Friſiam* à *Pipino* miſſus, Barbaris Euangelii lucem intulit, ſedemque *Trajecti* conſtituit, anno, ut habet *Sigebertus*, 697. quo ſanctum *Kilianum* martyrium obiiſſe prodit. *Britanniam* quoque ſuam non minùs pietate atque doctrinâ, quàm hiſtoriâ, celebravit *Beda*, qui ad annum uſque 731. *Chriſtianas* illius gentis origines pertexuit. *Gallias* eodem tempore Monachi ſanctiſſimi decorarunt, *Vandregiſillus*, *Fiſcanenſis* & *Fontinellenſis* Monaſteriorum conditor, cujus anno 692. *Sigebertus* meminit. [c] *Urſmarus*, *Lobienſis* fundator Cœnobii; *Bertinus*, Abbas *Sithienſis*; [d] *S. Ægidius*, qui è *Græcia* veniens *Provinciam* illuſtravit. *Childeberto* regnante, anno 709. *Sigebertus* idem ſcribit, Archangeli *Michaëlis* indicio rupem eam, quæ in *Abrincatenſi* Diœceſi illius nomine ac religione colitur, conſecratam fuiſſe ab *Autberto* Epiſcopo.

Beda. *S. Ægidius.* *S. Michaëlis templum in Gallia.*

[a] Beda 4. Hiſt. c. 6. & ſeq.
[b] Sigeb. anno 692. & 697.
[c] Sigeb. 698.
[d] Id. 715.

CAPUT V.

De Leone Iſaurico, Iconoclaſtarum *hæreſi, ac cæteris rebus Orientis ab anno* 717. *ad* 741. *Tum de Occidentalibus, deque* Carolo Martello *&* Saracenis *ab eo deletis.*

Leo Iſauricus.

OBSCURO in *Iſauria* genere natus *Leo*, qui priùs *Conon* appellabatur, imperium adiit anno 717. Indictione 15. *Martii* 25. die, ut ſcribit [e] *Theophanes*. [f] *Saracenos*, vaſtatâ *Aſiâ* & expugnatâ *Pergamo*, *Byzantium* obſidentes, magnâ eorum clade repulit, ſub ipſum imperii primordium. *Tiberium*, in *Sicilia* Tyrannum, per duces ſuos oppreſſit, & Occidentem pacavit anno 726. Demum conceptam olim in animo contra ſacras imagines impietatem, *Judæo* uſus

[e] Theoph. ad annum ultimum Leonis. Paul. Diac. 21. c. 32. Niceph. Brev.
[f] Theoph. Paul. Diac. 21. Cedren. Zonar.

ıſus auctore, protulit anno 726. [a] quo per ſatellites ſuos Salvatoris dejecit imaginem. Quibus à populo cæſis, ardens iracundiâ Princeps crudeliſſimè cædem illorum eſt perſecutus; atque in Doctorum præſertim collegium ſæviit, ex omnium Profeſſoribus artium collectum, cùm eos incaſſum ad perfidiæ communionem incitaſſet. [b] Quam illius improbitatem *Helladis* & *Cycladum* defectio, ac ſecundus in ea opprimenda ſucceſſus acriorem fecit anno 727. Itaque triennio pòſt contra venerandas imagines edictum ferale propoſuit, [c] Indict. 13. *Januarii* 7. feriâ 7. hoc eſt, anno *Chriſti* 730. *Germanus* Epiſcopus, nequicquam ſe furori illius interponens, ſponte ſe abdicavit, eique ſubſtitutus eſt *Januarii* 22. die *Anaſtaſius*, impietatis particeps, cùm centeſimum ferè ætatis ageret annum *Germanus*; quippe quem anno 726. quinque & nonaginta annos habuiſſe, *Gregorius* II. aſſeverat in Epiſtola 2. quæ eſt in 7. Synodo. Complures antiquæ tenaces fidei, variis à Tyranno cruciatibus ac pœnis affecti, glorioſos exitus habuerunt. [d] Hanc *Leonis* inſaniam *Gregorius* II. *Romanus* Pontifex, cùm per literas cohibere non potuiſſet, de Concilii *Romani* ſententia Imperatorem ejuſque contactos hæreſi [e] ſubjecit anathemati: ac *Romam*, & quicquid *Italiæ* reliquum erat, à *Græcorum* abſtraxit imperio, tributaque pendere iis ultrà prohibuit.

A 717. Chriſti ad 741.
[a] Theoph. Paul. Diac. 21. Cedren.
[b] Theoph. Niceph. Brev. Diac. Cedr.
[c] Theoph. Diac. Niceph.
[d] Theoph. Diacon. Anaſtaſ.
[e] Zonar.
Roma & Italia à Græcorum imperio abſtracta.

Ob hæc ardens ira *Leo* contra rebelles *Italos* claſſem adornavit, [f] quæ in *Adriatico* tempeſtate periit anno 732. Paulò ante per Exarchos *Ravennates* ac *Langobardorum* Regem *Luitprandum* [g] *Romam* cum Pontifice ipſo conatus eſt opprimere. Sed invicti animi Pontifex imminentem urbi *Langobardum* adiit ultrò, eumque conſtantia & oratione ſua ſic inflexit, ut ad ejus pedes accidens, quidquid rogatus erat, prolixè faceret.

[f] Theoph. Cedren.
[g] Anaſtaſ. in Greg. 2.

[h] Vehemens anno *Leonis* ultimo terræ motus extitit, Indictione, ait *Theophanes*, 9. *Octobris* 26. feria 4. hora 8. (ut hic annus *Chriſti* fuerit 740.) quo *Thracia Bithynia*que quaſſata; ac præſertim *Conſtantinopoli*, *Nicomediæ*, ac *Nicææ* ingens ſtrages accidit. *Nicææ*, præter unum, templa omnia corruerunt.

[h] Niceph. Breviar. Theoph. Dia. Zonar. Cedren.

A 717. Chriſti ad 741. a Iid. Ea calamitas Imperatori novi quæſtus occaſionem præbuit. Nam ad muros reficiendos tributorum auxit modum, quod deinceps perſeveravit. a Moritur ex intercute, ſive inteſtinorum dolore, anno Imperii exacto 24. ſuperque menſibus 3. *Junii* 18. Indict. 9. *Chriſti* 741.

Carolus Martellus. Qui idem annus 11. Calend. *Novembris Carolo*, cognomento *Martello*, ſive *Tuditi*, ultimus fuit, cùm jam annum octavum & viceſimum *Franciam* adminiſtraſſet, fortitudine Princeps bellica rebuſque geſtis inclytus. b *Pipino* patre mortuo anno 714. in cuſtodiam conjectus à noverca *Plectrude*, indeque dilapſus, inſequenti anno *Raginfridum*, Majorem, ut tum dici mos erat, domus electum, laceſſere auſus, ab eoque primò victus, poſtea ſuperior fuit c anno 717. duodecimo Calend. *Aprilis*, d Dominico die. Eundem, *Aquitaniæ* Ducis *Eudonis* auxilio fretum, iterata fudit acie anno 718. *Saxones* exinde, *Alemannos*, *Bajoarios*, *Noricos*, &, *Eudone* fugato, *Aquitanos* ſubegit. *Eudo* rebus ſuis diffiſus *Saracenos* ex *Hiſpaniis* cum eorum Rege *Abdirama* in ſubſidium excivit anno 725. quibus, ſacra profanaque latè populantibus, occurrit *Carolus*, eoſque internecione concidit. Cæſa ſunt uno die ad trecenta ſeptuaginta quinque millia: cùm ex *Francis* 1500. haud ampliùs deſiderati ſint; ut ſcribit e *Anaſtaſius*. Mox *Burgundia Lugdunoque* potitus anno 727. inſequenti, *Eudone* vita functo, *Aquitaniam* invaſit, *Saracenos* iterum, ad ulciſcendam ſuorum ſtragem, *Galliam* incurſantes, magno numero proſtravit anno 731. & *Avenionem* ab illis captam recepit. Tum *Narbonenſem*, quam ii cum *Hiſpania*, cui contributa erat, occupatam tenebant, aggreſſus, caput ejus *Narbonam* ac reliqua deinceps expugnavit oppida, cæſis, qui ad opem ferendam ſæpiùs accurrerant, *Saracenis*. f Poſtremò *Luitprandum*, *Langobardorum* Regem, *Romanæ* infeſtum Eccleſiæ, à *Gregorio* III. imploratus, minis abſterruit. Hæc *Francorum* Annales veteres à *Pithæo* editi, *Fredegarius*, *Sigebertus*, *Aimoinus*.

b Annal. Pith. Fredeg. 104. & ſeq.

c Fredeg. 106.

d Geſta Franc. Epit. l. 1. c. 53.

Mira ſtrages Saracenorum.

e Anaſt. in Greg. 2. p. 87.

f Tom. 1. Conc. Gall. Epiſt. Gr. 8.

S. Joannes Damaſcenus. *Leone* imperante claruit in *Syria S. Joannes Damaſcenus*; qui pro ſacrarum imaginum cultu ſtilo decer-

certavit. In *Germania S. Bonifacius*, provinciæ hujus Apoſtolus, *Romæ* conſecratus Epiſcopus [a] *Decembri* menſe, Indict. 6. anno 722. *Chriſtianam* ibi religionem longo tempore propagavit. Sequenti verò anno *S. Eucherium Aurelianenſem* in exilio deceſſiſſe, in quod actus erat à *Carolo*, auctor eſt *Sigebertus*.

A 741. Chriſti ad 800.

[a] Tom. 1. Conc. Gall. p. 512.

CAPUT VI.

De Orientalis Imperii rebus ſub Copronymo, Leone, Conſtantino *&* Irene, *ab anno* 741. *ad* 800.

HÆRETICO patri ac nefario ſucceſſit teterrima longè ſoboles *Conſtantinus*, qui ab ſtercore, quod baptiſmo infans admotus in aquam eliſerat, *Copronymi* cognomen meruit; [b] ex quo *S. Germanus* Patriarcha, qui eum baptizabat, haud vanum impietatis illius omen accepit. Id accidit [c] anno *Leonis* 3. *Chriſti* 719. *Octobris* 25. Proinde regnare cœpit anno ætatis labente 22. *Chriſti* nempe 741. Huic *Irene*, *Chagani*, Regis *Avarum*, filia, nupſerat [d] anno 732. quæ *Chriſtianis* initiata ritibus ſinceram pietatem conſtanter tenuit.

Copronymus.

[b] Theoph. Diac. Cedr. Zonar.

[c] Theoph. Diac. 21. c. 14.

[d] Niceph. Breviar. Theoph. Diac. l. 22.

Conſtantinus Artabaſdum, *Annæ* ſororis virum, initiò æmulum habuit imperii, inviſus ipſe vulgo ob hæreſin & peſſimam indolem, haud obſcuris indiciis compertam. Excluſus itaque *Conſtantinopoli* profugit, *Artabaſdo* Imperatore ſalutato: qui *Catholicum* cultum illico reſtituit. Verùm anno 743. [e] Indict. 12. *Septembri* menſe à *Conſtantino* captus cum filio excæcatuſque eſt.

Artabaſdus.

[e] Theoph. Miſc. 22.

[f] Dira hoc Imperatore peſtis ab anno 747. ad triennium producta, ac *Siciliam*, *Calabriam* & Orientem pervagata, præcipuè *Conſtantinopoli* adeo ſæviit, ut & locus ſepeliendis cadaveribus, & qui ea ſepelirent, prope deficerent. Super hoc *Saracenorum*, *Sclavorum* & *Bulgarorum* bellis appetitus; ab his etiam præliis ſuperatus aliquot; cum adverſus eoſdem exercitum duceret, lethali & ignotâ Medicis ægritudine correptus, & in navigium impoſitus

[f] Niceph. Brev. Theoph. Cedren. Diac. Zonar.

 mi-

A 741. Chriſti ad 800. miſerandam efflavit animam [a], *Septembris* 14. die, Indict. 14. *Chriſti* 775. cùm imperaſſet annos 34. menſeſque propemodum 3. [b] Moriens *ſe*, *ob dehoneſtatam B. Virginem Dei genitricem*, *æterno damnatum incendio* teſtatus eſt; eique deinceps venerationem juſſit tribui. Hic exitus perfidi & crudeliſſimi Principis fuit, [c] qui ſacroſanctam Virginem Dei matrem eſſe, *Chriſtum* ipſum negabat Deum: ſanctis honorem haberi vetabat: ſacras imagines everterat, [d] quas etiam, conciliabulo *Conſtantinopoli* Epiſcoporum 338. coacto, damnandas curavit Indict. 7. anno 754. Monachis potiſſimùm infenſus, quorum ille magnum numerum, ut & aliorum ordinum, quos ab impietate abhorrere ſua cognorat, variis ſuppliciis affecit.

[a] Theoph. Paul. Diac. *Copronymi deſperata vox.* [b] Cedren. Theoph. Zonar. [c] Theoph. ad annum ejus 1. Paul. Diac. 22. c. 3. [d] Niceph. p. 103. Theoph. Miſc. 22. c. 24.

Ejus anno 20. Solis defectio contigit, *Auguſti* 15. (ut ait *Theophanes*) feriâ 6. horâ 10. qui eſt annus *Chriſti* 760. Unde *Conſtantini* initium adſtruitur.

Leo Conſtantini filius. Huic *Leo* ſucceſſit filius; paternæ impietatis hæres, annum agens 26. [e] Natus enim eſt anno 750. *Januarii* 25. Indict. 3. Qui *Catholicum* ſe principiò ſimulans, poſtquam ſibi largitione popularem quæſivit gratiam, in apertam hæreſis profeſſionem erupit; quam & ſacrilegio cumulavit. [f] Gemmarum enim cupidus, lapillis radiantem coronam, quam in majori Eccleſia dedicarat olim *Mauricius*, detractam inde, ſuo capiti impoſuit. Quod ſcelus pœna ſtatim divinitùs eſt ſecuta, erumpentibus ex eodem capite carbunculis, ex quibus ardens exorta febris brevi hominem exſtinxit, *Septembris* 8. *Chriſti* [g] anno 780. cùm imperaſſet annos ferè 5. Cœpit enim anno 775. *Septembris* 14. Reliquit hæredem *Conſtantinum* ſub *Irenes* tutela matris; quam *Athenis* oriundam [h] anno 769. duxerat. Natus eſt porrò *Conſtantinus* anno 771. *Januarii* 14. Itaque decimo ætatis anno imperium iniit.

[e] Niceph. Diac. 22. c. 22. [f] Iid. [g] Theoph. Paul. Diac. Cedren. [h] Theoph.

Conſtantinus cum Irene. *Conſtantinus* igitur cum *Irene* matre annos circiter imperavit decem: quo tempore *Stauracii* Patricii conſilio omnia gerebantur. Ab his priſtina cum imaginum cultu revocata eſt pietas; [i] *Taraſio*, viro ſanctiſſimo, Patriarcha facto, ipſo die *Chriſti* natali anni 784. cùm priùs de Oecumenica cogenda Synodo ſti-

[i] Theoph. Paul. Diac. 23. c. 14. & ſeq. Zonar. Cedren.

ſtipulatus eſſet, de qua Imperatores [a] jam ad *Hadrianum* Papam ſcripſerant eodem anno Indict. 7. Poſtquam igitur *Roma* & ex Oriente Legati omnes Patriarchalium ſedium *Conſtantinopolim* advenere, coeuntibus in concilium Epiſcopis, ab hæreticis Præſulibus incitati milites ſeditionem fecerunt, [b] anno *Chriſti* 786. Calendis *Auguſti*. Itaque in annum dilata res eſt, uſque ad 787. *Chriſti*, Indictionemque 21. qua *Nicæam* tranſlati octavo Calendas *Octobres* Synodum auſpicati ſunt; quæ [c] *Octobri* menſe deſiit tertio Eidus. Convenere 350. Patres præſidentibus Legatis *Romani* Pontificis, *Petris* duobus, altero Archipresbytero, altero Presbytero & ἡγουμένῳ *S. Sabbæ*, cum *Taraſio*, aliiſque Patriarcharum cæterorum Vicariis. [d] In eo Concilio, quod ſeptimum Oecumenicum appellatur, *Iconoclaſtarum* proſcripta hæreſi, ſacrarum imaginum reſtitutus eſt cultus. Quem annum inſignem reddidit Solis defectio: quæ anno 8. *Conſtantini* & *Irenes* contigit, ut ſcribit *Theophanes*, die Dominico, *Septembris* 16.

A 741. Chriſti ad 800.

[a] Extſtat Epiſt. in 7. Synodo.

[b] Synod. 7. Act. 1. pag. 177.

[c] Act. 7. pag. 654.

Septima Synodus.

[d] Vide Theoph. Diac. 23. c. 22.

Secundum hæc *Irene* *Conſtantinum* filium, [e] cui *Caroli*, *Francorum* Regis, filiam *Rotrudim* anno 782. deſponderat, *Mariam* quandam oriundam *Armenia* coegit ducere *Novembri* menſe anni 788. A quibus ille nuptiis abhorrens, nec non infinitæ *Stauracii* potentiæ pertæſus matrem denique anno 790. redegit in ordinem, ac ſolus imperavit annos octo. Qua poteſtate juveniliter immodiceque uſus, [f] *Nicephorum* patruum & *Alexium* Ducem privavit oculis, linguam aliis excidit, *Auguſto* menſe, Indict. 15. *Chriſti* 792. Triennio pòſt *Maria* conjuge repudiata, & in Monaſterium detruſa, *Theodatam* cubiculariam duxit: jungente nuptias iſtas *Joſepho* quodam Abbate, connivente verò *Taraſio*, metu, ne, quod minabatur, libidine ardens juvenis Idolorum templa patefaceret. Quæ res Orientalem Eccleſiam tumultibus ac diſſidiis implevit. [g] Duo quippe ætatis hujus viri ſanctiſſimi, *Plato* & *Theodorus Studita*, à *Taraſii* communione receſſerunt. [h] Tandem anno imperii 18. *Chriſti* 797. *Irenes* matris & *Stauracii* dolo comprehenſus & immaniter excæcatus eſt *Auguſto* menſe, Sabbato, quo die quinquennio antè patruum lumini-

[e] Theoph. Diac. 23. c. 22. Vita Caroli M.

Conſtantinus matrem redigit in ordinem.

[f] Theoph. Paul. Diac. 23. c. 32. Cedren.

Repudiatâ conjuge, Theodotam ducit.

[g] Theoph. Miscell. 23. c. 35.

[h] Id. Zonar. Cedr.

Mors Conſtantini.

A 741. Chriſti ad 800. minibus orbarat. Effoſſis oculis *Conſtantinus* paulò pòſt exſpiraſſe dicitur. [a] Quod parricidium in *Irenes* laudem traxere *Græculi* quidam: ſed quam inviſum Deo fuerit, ſeptemdecim dierum horrenda caligo teſtata eſt, quæ mortem illius eſt conſecuta. *Irene* quoque anno pòſt ſexto, 802. Ind. 11. *Octobris* 31. feria 2. ab *Nicephoro* imperio fortuniſque omnibus exuta, & in *Lesbon* deportata, nondum anno vertente obiit.

[a] Theoph. Diac. Cedren.

CAPUT VII.

De rebus Occidentis, deque Pipino, *&* Carolo M. *ab anno* 741. *ad* 800.

CAROLO *Martello*, *Francorum* Principi, duo filii ſuccedunt, [b] *Carlomannus* & *Pipinus*. Illi orientalis *Franciæ* pars, cum *Suevia*, ſive *Alemannia*, & *Thuringia*; *Pipino Burgundia*, *Provincia*, *Neuſtria*que ceſſit. [c] Frater amborum *Gripho* natu maximus, *Odilonis*, *Bajoariorum* Ducis, filia genitus, excluſum ſe videns, *Laudunum* occupat: ubi obſeſſus à fratribus, deditione facta, à *Carlomanno* in cuſtodiam datur. [d] *Hunaldo* dehinc, *Aquitaniæ* Duce, tum *Odilone Bajoario*, & *Alemannis* ab utroque domitis, *Carlomannus* anno 747. cœleſtis amore vitæ Monaſticum inſtitutum in *Soracte* primùm, deinde apud *Caſinum* ignotus amplectitur.

Carlomannus fit Monachus.

Gripho ſolutus carcere, contra *Pipinum* rebellat; ab eoque captus, demùm, in *Italiam* fuga elapſus, in *Alpibus* obtruncatur anno 753. cùm jam ſuperiore *Pipinus*, *Zachariæ* Pontificis auctoritate, ac *Francorum* conſenſu procerum, regiam ad poteſtatem, quam olim obtinebat, novum *Francici* titulum Regis adjeciſſet. [e] Hoc enim anno qui *Chriſti* numeratur 752. *Childerico*, *Merovingorum* poſtremo Rege, ob inertiam exauctorato, & in Monaſterium detruſo, *Francorum* regnum novam in familiam tranſiit.

Pipinus fit Rex Franciæ.

Prima *Pipino* cura fuit, oppreſſum ab *Langobardis Romanum* ſublevare Pontificem. [f] *Rachiſio*, gentis illius Regi, qui ab obſidione *Peruſiæ*, *Zachariæ* Papæ

[b] Fredeg. 110.

[c] Adelmus.

[d] Annal. Pith. Adelmus. Sigeb.

[e] Annal. Pith.

[f] Anaſt. in Zachar. Paul Vuarnef. 6. c. 59.

Papæ oratione commotus, abdicato regno, monaſticum ad genus vitæ deſciverat anno 750. *Aiſtulphus*, frater ejus, ſucceſſerat. [a] Quem *Romanis* infeſtum *Stephanus* III. Papa fugiens, ad *Pipinum* venit in *Galliam*; a quo incredibili exceptus honore, eum ut *Langobardis* bellum inferret adduxit. Anno itaque 754. tranſcenſis *Alpibus*, incluſum *Papia Pipinus Aiſtulphum* jurare compulit, cuncta ſe, quæ *Romanæ* ditionis erant, redditurum; iterumque promiſſa facere detrectantem, ſed & Urbis imminentem mœnibus, transgreſſus in *Italiam* ad pactorum revocavit fidem [b] anno 756. Ac tùm [c] per *Fulradum* Abbatem, Exarchatum *Ravennæ*, quam *Romaniam* vocant, & *Pentapolim*, hoc eſt, *Anconam* cum quatuor *Piceni* oppidis, aliaque, *Romano* Pontifici tradidit: [d] quæ, ab *Aiſtulpho Græcis* Imperatoribus erepta, *Conſtantinus Copronymus* à *Pipino* per legatos fruſtrà repetebat. Eodem tuendæ Eccleſiæ ſtudio *Pipinus* [e] *Vaipharium*, *Aquitaniæ* Ducem, res ſacras deprædantem ac rebellantem, devicit ſeptima in *Aquitaniam* expeditione; quæ anno 768. cum *Vaipharii* nece finem habuit. Quo interfecto, & *Aquitania* omni ſubacta, *Pariſiis* 8. Calend. *Octobris* diem *Pipinus* obiit, regni ſui decimo ſeptimo.

A 741. Chriſti ad 800.

[a] Anaſt. in Steph. Tom. 2. Conc. Gall.

Langobardos domat.

[b] Annal. Pith.

[c] Anaſt. in Steph. 3.

[d] Anaſt.

[e] Annal. Pith. Adelm. Ado. Vita Caroli M. Sigeb.

[f] Anno ergo *Chriſti* 768. *Carolus* cum fratre *Carlomanno* paternum regnum partitus eſt. Sed hoc anno 771. exſtincto, ſolus regnavit *Carolus*, Princeps ſine controverſia maximus. Nam & armis invictus, & doctrinarum excultus ſtudiis, earum fautor acerrimus fuit: & *Catholicam* Religionem, ejuſque caput, Pontificem *Romanum*, unicè coluit. [g] Hujus adductus precibus (*Adrianus* is erat, qui *Stephano* anno 772. ſubrogatus eſt) contra *Deſiderium*, *Langobardorum* Regem, *Romanæ* ſedis hoſtem, bellum ſuſcepit anno 773. ac *Ticini* obſeſſum, & in poteſtatem redactum, abduxit in *Galliam* anno 774. *Romano* verò Pontifici cùm omnia, quæ à *Pipino* patre donata erant, rata eſſe voluit, tum adjecit alia quam plurima, *Sabinenſe* territorium, *Spoletinum* Ducatum, & *Beneventanum*, quæ ab [h] *Anaſtaſio* referuntur; iiſque *Venetiarum* & *Iſtriæ* adſcribuntur provinciæ. *Saxones* poſt hæc longiſſimo bello propè continuo annorum

[f] Eginh. Vita Caroli. Annal. Pith. Aim. &c.

Caroli M. initium.

[g] Annal. Pith. Anaſt. in Adriano.

Langobardorum regnum evertit Carolus.

[h] Anaſt. in Adriano.

trium

A 741. Chriſti ad 800.

a Eginh. Annal. Pith. Vita Caroli M. incerti Auctoris.

b Annal. Caroli M. Eginh. Sigeb. &c.

c Eginh.

d Annal. Caroli M. & Pith.

[a] trium & triginta perdomuit. Cœptum id eſt anno 772. & 804. terminatum: quando *Tranſalbianos* omnes cum familiis ſuis tranſportavit in *Galliam*. *Sclavos* item, nec non *Bajoarios* cùm Duce ſuo *Taſſilone* rebellantes, ad obſequium reduxit. [b] Bellum quoque cum *Avaribus*, ſive *Hunnis*, anno 791. ſuſceptum magna illorum ſtrage confecit, eoque tantum prædæ partum, quantum nullo ex alio bello, ſcribit *Eginhartus*.

[c] *Saracenis* inſuper in *Hiſpania* debellatis, partem ejus haud modicam *Francicis* ſubjecit armis. [d] Anno verò præſertim 778. expeditione in *Hiſpaniam* facta, *Cæſaraugustam* aggreſſus, acceptis obſidibus, *Pampilonam* inde diſceſſit: cujus disjectis mœnibus, dum per *Pyrenæos* in *Galliam* regreditur, *Vaſcones* extremum per anguſtias agmen adorti, cæde aliquot principum facta, impedimentiſque direptis, *Francorum* ſe ab armis inviis ſaltibus latebriſque tutati ſunt [e] Deſideratus eſt inter alios *Rutlandus*, *Britannicæ* oræ præfectus. Eam cladem ab *Aldephonſo Caſto*, *Hiſpaniæ* Rege, qui *Carolum* in *Hiſpanias* exciverat, illatam Annales illius gentis aſſerunt: quod meritò [f] *Baronius* ex æqualibus illorum temporum [g] Scriptoribus refellit, qui ambos illos inter Reges ſanctiſſimum fœdus amicitiæ fuiſſe memorant: tum longè ante *Aldephonſi* primordium iſta referunt. Qui quidem [h] æra 825. hoc eſt, anno *Chriſti* 787. regnare cœpit, fortis perinde ac religioſus Princeps, & à perpetua caſtimonia *Caſti* cognomen conſecutus.

Clades Francorum in Pyrenæis.

e Eginh.

f Baron. A. 778.

g Eginh. & Annal. Caroli M.

h Roder. Tolet. lib. 4. cap. 11.

Nec minùs *Catholicæ* proferendæ Religionis *Carolus*, quàm regni, flagrans ſtudio, crebra ad id Epiſcoporum Concilia celebravit. [i] Inter quæ anno 792. inſigne id fuit, quod in *Ratisbonenſi* Synodo Epiſcopi *Orgelitani* & *Elipandi Toletani* hæreſis condemnata eſt: qui *Chriſtum* adoptivum Dei Filium aſſerebant. [k] Eademque rurſus in *Francofurdenſi* Synodo ad *Mœnum* fluvium notata eſt; qua in Synodo ſeptima Synodus Oecumenica ab ignaris decretorum illius Epiſcopis eſt rejecta anno 794. cùm ſuper eadem imaginum quæſtione, *Pipino* Rege, altera *Gentiliaci* celebrata eſſet [l] anno 767.

i Annal. Caroli M. & Pith. Alcuin. 1. contr. Elipand.

k Ibid. Vide Tom. 2. Conc. Gall. pag. 193.

Francofurdenſis Synodus.

l Annal. Tom. 2. Conc. Gall.

m Vita Alcuini.

[m] Sub hoc Rege doctrinæ ſummâ opinione floruit *Al-*

Alcuinus, ex *Anglia* profectus in *Gallias*; quo Præceptore plurimùm uſus eſt *Carolus*, & ipſe divinis humaniſque literis in paucis eruditus; quem ille *S. Martini* apud *Turonos* Cœnobio præfecit, aliiſque nonnullis: nec tamen Monachus is fuit, neque Sacerdos, ſed Diaconi ordine contentus, vivere deſiit anno *Chriſti* 804. ipſo die Pentecoſtes, qui incidit in *Maji* decimum nonum.

A 800. Chriſti ad 840.

CAPUT VIII.

De Carolo M. *primo Occidentis Imperatore: ac* Ludovico Pio; *& utriuſque geſtis ab anno* 800. *ad* 840.

Novum octingenteſimus *Chriſti* annus *Auguſtum* Occidenti attulit: eam dignitatem pietati *Francorum* indulgente Numine, quam in Oriente *Græci* propter arrogantiam impietatemque paullatim amitterent.

[a] *Leo* tertius, qui *Adriano* ſuffectus erat anno 795. factione quorundam oculis linguâque mutilatus, & indignis modis vexatus fuerat anno 799. Et quamvis inuſitato prodigio Deus illi oculos [b] ac linguam reſtituiſſet, tamen ſceleris atrocitate permotus *Carolus Romam* adiit, ubi cùm innocentiſſimus Pontifex objecta crimina ſponte jurejurando diluiſſet, [c] ipſo natalis Dominici die, anno 800. nec opinantem invadens *Carolum*, coronam capiti ejus imponit, ac *Romanorum* Imperatorem ſalutat. Cui vicem deinceps *Carolus* obſequio & liberalitate rependit. [d] Habita inſequenti mox anno de parricidis quæſtio eſt; damnatique capitis, deprecante Pontifice, ſolum vertere. Sub hæc *Dani* [e] cum eorum Rege *Godefrido* compreſſi; nec non *Veneti*, qui & in deditionem à *Pipino*, *Caroli* filio, accepti ſunt anno 810. qui *Pipino* ipſi poſtremus fuit. Obiit enim 8. Eid. *Julii*. *Mauros* etiam, *Italiam* inſulaſque populantes, per duces ſuos repulit. [f] Sub exitum vitæ, totus in officia religionis ac pietatis intentus diem clauſit 5. Calend.

a Anaſt. in Leone 3.

b Anaſt. ibid.

Carolus fit Imperator.

c Eginh. Annal. Caroli M. & Pith. Theophan.

d Anaſt.

Geſta Caroli.

e Annal. Caroli M. & Pith.

f Eginh.

Mors Caroli.

lend. *Februarii*, *Aquiſgrani*, anno *Chriſti* 814. ætatis 71. regni 47. & imperii 14.

Vide Part. 2. lib. 4. cap. 17.

a Annal. Ludov. & Chron. Pith. Thegan. in Vita Ludov.

Ludovicus Pius.

[a] *Ludovicus* ab inſigni vel in divinas res, vel in ſuos, pietate cognomen adeptus, ſuperiore jam anno ex *Aquitaniæ* Rege in imperii conſortium aſſumptus à patre, eidem, anno, ut dictum eſt, 814. luce functo ſucceſſit, reliquis *Caroli* liberis eo ſuperſtite adhuc exſtinctis; *Pipino* anno 811. *Carolo* ſequenti. [b] *Stephanum* ille quintum, *Leoni* III. ſubrogatum, anno 816. apud *Remos* excepit, ab eoque Imperatoria corona decoratus eſt.

b Annal. Adelm. Anaſt.

c Theganus &c.

Sequenti anno *Bernardus*, *Pipini* fratris ejus [c] ex concubina filius, *Italiæ* Rex, in *Ludovicum* rebellans, ejus deinde metu facta deditione, oculis privatur: pleriſque principibus majeſtatis crimine damnatis, & exſilio multatis. Inter quos *Anſelmus Mediolanenſis* & *Theodulfus Aurelianenſis* Epiſcopi fuere: cujus in fratris filium ſeveritatis voluntarias ex Epiſcoporum arbitrio pœnas dedit anno 822. [d] *Irmingarde* 5. Non. *Octobris* anni 818. mortua, (quo anno Sol 8. Eid. *Julii* defeciſſe proditur, *Ludovici* anno 5.) *Judith† am*, *Vuelpi* Comitis filiam, duxit in matrimonium: ex qua *Carolus* cognomine *Calvus* genitus eſt; cùm jam tres haberet filios, *Lotharium*, *Ludovicum*, & *Pipinum*. Qui cùm præferri ſibi *Carolum* haud æquo animo paterentur, in patrem haud ſemel inſurrexerunt. Primum [e] annò 830. *Pipinus*, *Aquitaniæ* Rex, cum proceribus conſpirans, Imperatorem comprehendit, ac *Judītham* in Cœnobium incluſit, ſuperveniente mox & probante *Lothario*. Sed anno ſequenti *Germanorum* opera *Ludovicus* recepit imperium, [f] à quo rurſus anno 833. trium conjuratione filiorum, & Epiſcoporum ſententia detractus, & abdicare coactus, non multo poſt in integrum reſtituitur, anno 834. quo *Lotharius*, qui patrem contumelioſius cæteris receperat, tardius cum eo reconciliata gratia, civili bello *Gallias* permiſcuit, donec Imperatoris clementia condonatis omnibus, pax inter illos utcunque coiit. Secundùm hæc apud *Theodonis* villam celebrato conventu Præſulum, [g] *Ebbo*, *Remenſis* Epiſcopus, nefariæ illius in *Ludovicum* conjura-

d Iidem.

Ludovici filii in patrem rebellant.

e Annal. Pith.

f Annal. Vita Ludov. Nithardus. Tom. 2. Conc. Gall. & Tom. 3.

g Conc. Gall. Tom. 2.

ra-

rationis particeps, cum *Agobardo Lugdunenſi* depoſitus eſt anno 835. [a] ac poſt *Ludovici* obitum, anno ipſo 840. ab *Lothario* reſtitutus, ſubinde *Caroli* metu ad eundem Imperatorem confugit. Poſtremo à *Paſchali* Pontifice prædicandi *Northmannis* Euangelii mandato ſibi munere, *Hildesheimenſem* ſedem in *Saxonia*, haud longè ab illorum finibus, adeptus eſt beneficio *Ludovici*, *Germaniæ* Regis, ibidemque deceſſit.

A 800. Chriſti ad 841.

[a] Tom. 2. Conc. Gall. in Synodica Tricaſſ. Conc.

[b] *Pipino* demùm mortuo anno 837. *Ludovicus*, tres in reliquos diviſo regno, dum *Ludovicum* filium, ob iniquam regni partitionem bellum parantem, occupare feſtinat, obiit 12. Calend. *Julii* anni 840. anno vitæ 64. imperii 27. & apud *Mediomatricos* in *S. Arnulfi* baſilica ab *Drogone* fratre, ejus urbis Epiſcopo, ſepultus eſt. Cujus exitum dira Solis defectio portendit [c] pridie Adſcenſionis Dominicæ: qui fuit pridie Nonas *Maii*, hora diei nona.

[b] Annal. Vita Lud.
Mors Ludovici.

[c] Vita Ludov. Annal. Vide Part. 2. lib. 4. cap. 17.

CAPUT IX.

Quæ ſub Nicephoro, Michaele Curopalata, Leone Armeno, Michaele Balbo, Theophilo *in Oriente geſta ſunt ab anno* 800. *ad* 841.

In Oriente *Nicephorus*, *Irene* (ut diximus) ejecta, anno 802. imperium arripuit. Ac *Bardane*, qui invitus ad idem faſtigium à militibus eductus erat, amoto, [d] *Stauracium* filium participem Auguſtæ majeſtatis adſcivit, Indict. 12. *Decembri* menſe anni 803. homo avarus, ac perfidus, ex *Manichæorum* diſciplina, quorum magicis artibus erat deditus. Itaque *Chriſtianis* ab ſacris abhorrens, Epiſcopos, Clericos, ac Monachos peſſimè habebat, & à Magiſtratibus opprimi ac proculcari jubebat. Bellum cum *Saracenis* habuit, à quibus pacem turpiſſimis conditionibus redemptam nequaquam ex fide coluit. Contra *Bulgaros* ducturus exercitum vectigales Eccleſias fecit. De quo conquerenti familiari cuidam, cor ſuum, ut olim *Pharaonis*, obduruiſſe, Deo ita volente, faſſus eſt. Nec diu ſcelerati capitis pœna dilata eſt.

Nicephorus Imperator.

[d] Theoph. Paul. Diac. lib. 24.

A 800. Chriſti ad 841.

Stauracius.

a Theoph. Miſc. 24. c. 25.

b Iid.

Michaël Curopalates.

c Theoph. Miſc. l. 24. Zonar. Cedren.

Leo Armenius.

Theophanis hiſtoria deſinit.

d Theoph. & Miſcell. 24. c. 42.

e Theoph. Miſc. 24. c. 31.

eſt. Circumventus à *Bulgaris*, cum imperii totius flore cecidit [a] anno 811. *Julii* 26. cùm imperaſſet annos 9. [b] *Stauracius* in pugna ſauciatus paucis menſibus regnavit.

Quippe anno eodem [c] *Michael Curopolates*, cognomine *Rengabe*, *Octobris* 5. feria 5. Imperator acclamatur, vir pietate ac pacis artibus præclarus, ſed haud perinde bellicis rebus idoneus. Quare victus à *Bulgaris* anno 813. *Leoni Armenio* principatu ceſſit haud invitus. Qui ab *Nicephoro* Patriarcha coronatus eſt Indict. 6. *Julii* die 12. feria 2. cum eodem anno (qui eſt neceſſariò *Chriſti* 813.) Sol *Maii* 4. die defeciſſet, ut ſcribit [d] *Theophanes*, cujus hoc anno hiſtoria deſinit.

Eodem porrò teſte [e] *Theophane*, *Michael* ad conſtituendam Orientalis Eccleſiæ concordiam omnem adhibuit operam. Sciſſa enim erat in partes, cùm quod ab *Nicephoro* Patriarcha, viro cæteroqui ſanctiſſimo, *Plato* & *Theodorus*, *Studitarum* præfecti omni laude cumulati, propterea diſſiderent, quod is ex Laico factus eſſet Epiſcopus; tùm quòd *Joſephum* Oeconomum, qui *Conſtantini*, *Irenes* filii, & *Theodoræ* nuptias junxerat, ad communionem adhibuiſſet. Qua de cauſa *Theodorus*, cum *Joſepho* fratre, *Theſſalonicenſi* Epiſcopo, ac *Platone*, relegatus eſt anno 809. menſe *Januario*: quo illos ab exſilio *Michael* ſubinde revocavit.

Leonis Armenii imperium.

f Curopal. Zonar. Cedren

g Cedren. Zonar.

Michaël Balbus.

h Curopal. Zonar. Cedr.

i Zonar. Cedren.

[f] *Leo Armenius* anno 813. *Julio* menſe imperium capeſſit, *Michaelis* multùm diſſimilis. Nam in ſacras imagines & Catholicos, præſertim Monachos, omni atrocitate bacchatus eſt, hortatore ad id uſus *Theodoro*: quem quidem, *Nicephoro* Patriarcha pulſo, *Conſtantinopolitanum* creavit Antiſtitem: [g] Princeps alioqui Reipublicæ non inutilis. Imperavit annos 7. menſes 5. atque ipſo natalis Dominici die à *Michaele Balbo*, quem majeſtatis reum in cuſtodia detinebat, inter ſacra ipſa trucidatus eſt anno *Chriſti* 820. quo ſtatim regnavit

[h] *Michael*, ab linguæ vitio *Balbus* appellatus, *Amorio*, quod oppidum *Phrygiæ* eſt, oriundus; [i] ubi ex *Judæorum*, *Manichæorum*, cæterarumque colluvione peſtium ſecta quædam exſtiterat, quam ſecutus *Mi*-

chaël

chael ſacras imagines & *Catholicum* nomen omne proſcripſit; [a] *Euthymium* & *Methodium*, viros ſanctiſſimos, in exſilium extruſit. Illum etiam taureis ad necem uſque per *Theophilum* filium concîdit. *Methodius Conſtantinopolitanum* poſtea Patriarchatum obtinuit. [b] *Thomam* quendam, tyrannidem ſibi parantem, *Bulgarorum* ope vicit, & crudelitatis genere omni laniavit. A 800. Chriſti ad 841. a Cedren. b Curopal. Zonar. Cedr.

[c] *Creta* ſub hoc à *Saracenis Hiſpanienſibus* occupata circa annum 823. Ab *Africanis* verò *Sicilia* anno 828. proditione *Euphemii*, qui in *Syracuſana* obſidione confoſſus perfidiæ pœnas dedit. Exinde *Calabria*, & *Apulia*, & *Italiæ* pleraque *Saracenis* patuerunt. [d] Obiit anno 829. poſt annos imperii 8. menſesque 9. c Cedren. Zonar. d Iid.

[e] Excepit hunc *Theophilus*, ejus filius, *Octobri* menſe, Indict. 8. ut ſcribit *Cedrenus*: haud dubiè anno, quem dixi, 829. paternæ impietatis æmulus. Nam & cultores imaginum perſecutus eſt; imprimiſque *Theophanem* ac *Theodorum*, fratres pietate longè præſtantiſſimos, ignominiosè habuit. Juris idem tamen exactor ſeveriſſimus fuiſſe perhibetur. Atque imperio annis 12. menſibus 3. potitus, anno *Chriſti* 841. altero poſt *Ludovici Pii* mortem, exceſſit è vita. *Theophilus.* e Zonar. Cedren.

CAPUT X.

De rebus Occidentalis Imperii ſub Caroli M. *poſteris aliiſque, ab anno* 841. *ad* 900. *circiter, ac* Franciæ *præſertim Regibus; deque viris illuſtribus.*

POST *Ludovici Pii* Imperatoris exceſſum inter ejus filios de regni jure ac finibus orta diſſenſio eſt. *Lotharius* Imperator natu maximus ad ſe omnia trahere cupiebat. Huic *Ludovicus* & *Carolus* conjunctis viribus reſtitere; victumque 7. Calend. *Julii* ad *Fontinatam villam* magno prælio in fugam egere [f] anno *Chriſti* 841. Qua pugna tanta *Francorum* ſtrages facta eſt, quantam fuiſſe hactenus non meminerant. *Ludovici Pii filiorum civile bellum.* f Chron. Pith. Regino. Herm. Otho Friſ. ſ. c. 35. Marian. Scot.

 In-

A 841. Chriſti ad 900.

Inſequenti anno, fugato iterum *Lothario*, tandem inter ſe conveniunt, ac paternum regnum ita diviſerunt: *Lothario*, præter *Romanum* imperium, hoc eſt, [a] *Romam* & *Italiam*, [b] *Belgica* ceſſit, quæ ab eo *Lotharingiæ* nomen inveniſſe proditur, ac *Scaldi* & *Rheno* continetur, ait *Sigebertus* anno 844. nec non *Provincia*, ſive *Burgundia*. *Ludovico Germania* omnis uſque *Rhenum*, [c] ultraque hunc civitates tres vini gratia, *Moguntia*, *Spira*, *Wormatia*. *Carolus* Occidentalem ſortitus eſt *Franciam* [d] ab *Moſa* flumine ad *Britannicum* Oceanum. Idemque *Pipini* quondam fratris ſui filios, *Pipinum* & *Carolum*, *Aquitaniam* ſibi vendicantes, Monachos coëgit fieri. Quod ad annum 852. *Sigebertus* refert.

[e] Hujus filia *Judith*, quam ex *Hermentrude* ſuſceperat, *Ethelredo*, *Angliæ* Regi, nupta, poſt ejus mortem in *Gallias* reverſa à *Balduino* Comite non invita rapitur, [f] anno 862. Qua de cauſa Epiſcoporum ſententia [g] anathemate damnatus *Balduinus Romam* ad *Nicolaum* Papam venit; qui enixis precibus tandem illi ab Rege veniam impetravit. [h] Reconciliatus igitur *Balduinus*, ac ritè celebratis nuptiis, dotalem ab *Carolo Flandriam* accepit anno 866.

[i] Tertius igitur à *Carolo Magno* Imperator Occidentis *Lotharius* annis circiter 15. imperium tenuit. Quippe anno 855. rerum humanarum tædio regnum omne diviſit in filios tres, atque in *Prumienſi* Cœnobio Monachus eſt factus, ubi & 3. Cal. *Octob.* obiit. Ejus porrò filii fuere *Ludovicus*, cui *Italiam* cum imperio reliquit; *Lotharius*, cui *Lotharingiam* dedit; *Carolus*, qui *Provinciam* accepit; [k] quo mortuo, ejus inter fratres diviſa portio eſt, & ex ea *Lotharius Lugdunum*, *Veſontionem*, *Viennam* eſt ſortitus.

Quartus Imperator *Ludovicus* II. anno 855. iniit, [l] & annis imperavit 19. uſque ad 875. Hic contra *Saracenos Africanos*, *Italiam* vaſtantes, bellum geſſit. [m] *Adelgiſum* quoque, *Beneventanorum* Ducem, compeſcuit, & quamvis, ab eo circumventus, ignominioſam pactionem feciſſet, *Italiâ* pulſum in *Corſicam* fugere compulit. [n] Ejus frater *Lotharius*, *Vual-*

a Regino. b Otho Friſ. l. 5. c. 35. Sigeb. c Aimoin. 5. c. 19. Sigeb. A. 844. d Otho. Regino. Sigeb. Vide Cap. Car. Calv. 37. & Sirm. ibid. e Concil. Gall. Tom. 3. pag. 194. & ſeq. Flodoardus lib. 3. cap. 12. Meyerus. *Judith, Calvi filia, à Balduino rapta.* f Flodoardus. g Conc. Gall. Tom. 3. h Conc. Gall. Tom. 3. pag. 213. i Annal. Pith. Sigeb. Herm. Marian. Regino. Otho Friſ. 5. c. 9. k Cap. Car. Calv. loc. cit. l Otho Friſ. 5. c. 6. m Otho Friſ. 5. c. 4. Sigeb. n Tom. 3. Conc. Gall. pag. 189. Otho Friſ. l. 5. c. 3. & 4. Herm. Aimoin. 5. c. 29. Sigeb. A. 863. Anaſt. in Nicolao I. Annal. Pith. 863.

A 841, Christi ad 900.

Vualdradæ pellicis amoribus irretitus, *Theutbergam* conjugem, *Boſonis* filiam, falſis oneratam criminibus, repudiare inſtituit; de qua re cùm ad *Nicolaum* I. Pontificem ſcripſiſſet, cunctante illo Synodum *Aquiſgrani* cogit anno 862. tertio Calendas *Majas*, Epiſcoporum octo; quorum principes erant *Guntharius Agrippinenſis*, & *Theutgaudus Trevirenſis*. Ab iis novæ cum *Vualdrada* permiſſæ nuptiæ. [a] Quod cùm *Nicolaus* improbaſſet, & alterum apud *Divodurum Mediomatricorum* Concilium indixiſſet, id ſequente anno 863. hab tum eſt, pari ac prius illud eventu. Legati porrò ex eodem Concilio *Romam* decreti ſunt *Guntharius* & *Theutgaudus*; quos *Nicolaus* Pontifex dignitate movit, ac *Metenſi* Synodo anathema dixit in *Lateranenſi* Concilio. At illi, Pontificis auctoritate ſpretâ, pro Epiſcopis nihilominus ſe geſſerunt. Sed ut eorum loco alii Epiſcopi crearentur, *Nicolaus* inſtitit. [b] *Lotharius* poſt crebras tergiverſationes, tandem ab *Ludovico* Imperatore contra *Saracenos* ad auxilium vocatus, *Romam* adiit anno 869. mortuo jam ante biennium *Nicolao*; & ab ejus ſucceſſore *Adriano* II. per fraudem ac mendacium exoratâ veniâ, cùm, ſub communione Dominici corporis, *Vualdrada* ſe pellice poſt interdictum abſtinuiſſe, & in poteſtate fuiſſe *Nicolai* Pontificis, juraſſet, ſacrilegii illius in reditu pœnas dedit, *Placentia* lethali morbo confectus eodem anno, [c] ſexto Eidus *Auguſti*. *Julio* menſe mortuum [d] produnt alii, neque id, cujus cauſſa venerat, ab *Adriano* impetraſſe. [e] Cujus regnum *Carolus Calvus* & *Ludovicus*, Rex *Germaniæ*, inter ſe partiti ſunt. Ab hoc juniore *Lothario* regnum appellari *Lotharingiæ* cœpiſſe potius videtur, quàm ab ejus parente.

a Conc. Gall. Tom. 3. pag. 227. Annal. Pith.

b Regino, & cæt. citati.

Lotharii mors horrenda.

c Regino.

d Annal. Pith.

e Cap. Car. Calv. Tit. 35. Herm. Reg.

His Imperatoribus, *Franciæ* Rex, quæ Occidentalis appellabatur, erat *Carolus*, cognomento *Calvus*, vafer ac ſubdolus Princeps, & alieni ſemper appetens, [f] qui anno regni *Francici* 36. *Chriſti* 875. *Ludovici* Imperatoris audita morte, *Romam* advolans, à *Joanne* VIII. in *Auguſtum* coronatus eſt, ipſo natalis Dominici die, [g] ex quo magnos deinde ſpiritus ſumpſit, & *Græcanico* ritu dalmaticatus inceſſit. Moritur poſt hæc Nonis *Octobris* anno 877. im-

Carolus Calvus, Franciæ Rex.

f Cap. Car. Calv. p. 407. Ann. 5. c. 32. Regin. Herman. Marian.

g Sigeb. 876.

A 841. Chriſti ad 900.

imperii 3. ait *Flodoardus*, poſt *Pii* patris obitum 37. veneno ab *Sedecia Judæo* ſublatus, quo is Medico plurimùm utebatur. Ejus frater *Ludovicus*, *Germaniæ* Rex, anno 876. deceſſit, filiis relictis tribus, [a] *Carlomanno*, qui *Bajoariam*, *Pannoniam*, *Boëmiam*, *Moraviam* accepit: *Ludovico*, cui Orientalis *Francia*, *Thuringia*, *Saxonia*, *Friſia*, *Lotharingia* ceſſere: *Carolo Craſſo*, qui *Alemanniam* obtinuit. Ex his [b] *Ludovicus Calvum*, *Lotharingiæ* finibus inhiantem, magna clade repulit anno 876. Nonis *Octobris*, mortuuſque ſcribitur [c] anno 882. 13. Calend. *Decembris*.

Carlomannus, *Bavariæ* Rex, exſtinctus eſt anno 880. ut eſt in *Pithœi Chronico*: cujus filius *Arnulphus* fuit, de quo poſtea.

Carolus Craſſus

Carolo Calvo quinto Imperatore mortuo, ſextus numeratur *Carolus Craſſus*, *Ludovici*, *Germaniæ* Regis, filius, ex [d] anno 880. Falluntur enim qui *Ludovicum Balbum*, *Calvi* filium, Imperatoribus accenſent. Errori cauſam dedit, [e] quòd à *Joanne* Papa VIII. Idibus *Septembris* coronatus dicitur anno 878. ſed regia fuit hæc, non imperatoria, corona. Tametſi *Joannes*, *Balbo* favens, in eum transferri ſtuderet imperium, ob idque vexatus ab *Romanis* Urbe coactus ſit excedere, ut *Sigebertus* ad annum 878. prodidit. Hinc ad *Balbum* profectus anno integro apud ipſum fuit. [f] Ergo *Balbus*, *Franciæ* Rex, tertio à patris obitu anno periit 4. Eid. *Aprilis*, [g] Paraſceue: qui character in annum cadit 879. quem [h] præterea duabus eclipſibus anno antecedente commiſſis inſignem faciunt Annales: altera Lunæ, 14. *Octobris*: Solis altera, ejuſdem 29. quæ in 878. annum competunt, qui proximè præceſſit eum, quo *Ludovicus* mortuus eſt. Filios ex *Anſgarde*, priore conjuge, ſed patris juſſu repudiata, ſuſceperat duos, *Ludovicum* & *Carlomannum*: ex *Adelaide* verò *Carolum Simplicem* in cunis [i] moriens reliquit. Poſt altercationem Reges *Franciæ* creati ſunt [k] *Ludovicus*, cui *Francia* & *Neuſtria* obtigit, & *Carlomannus*, qui *Burgundiam Aquitaniam*que tenuit; *Boſone* rejecto, *Richildis*, *Calvi* conjugis, fratre, *Ludovici* Imperatoris, *Lotharii* Imperatoris filii, genero; quem idem *Provinciæ* Regem *Carolus Calvus* fecerat anno 878. ut ait *Sige-*

[a] Otho lib. 6. cap. 6.
[b] Annal. Pith. Aimoin. lib. 5. cap. 33. & 34.
[c] Pith. Annal. Herman. Aimoin. lib. 5. cap. 40.
[d] Aimoin. lib. 5. cap. 40. Otho Friſ. lib. 6. cap. 8.
[e] Aimoin. lib. 5. cap. 37.
[f] Annal. Pith.
[g] Aimoin. lib. 5. cap. 39.
[h] Annal. Pith. & Regino. Sigeb.
[i] Aimoin. lib. 5. cap. 42. & Floriac. Chron. Fragm.
[k] Capit. Car. Calv. Aimoin. lib. 5. cap. 4. Sigeb. 878.

gebertus, cùm eodem tempore *Lotharingiam* occuparet *Hugo*, *Lotharii* ex *Waldrada* filius. [a] *Ludovicus* anno 882. obiit *Auguſto* menſe, *Carlomannus* anno 884.

A 841. Chriſti ad 900.

[a] Aimoin. lib. 5. capp. 39. & 40.

[b] His ſubrogatur *Carolus Craſſus* Imperator anno 885. qui novum hoc *Franciæ* regnum non ultra annum 887. obtinuit. Quo abdicare coactus ob animi corporiſque valetudinem, re adverſus *Northmannos* infeliciter geſta, ad eam calamitatem recidit, victum ut ſibi precariò quæreret ab *Arnulpho*, *Carlomanni*, *Bavariæ* Regis, filio. Moritur anno 888. Quem ab pietate plurimùm commendant *Otho Friſingenſis*, *Hermannus*, & *Regino*. Qui in eo tamen minimè laudatur, quòd conjugem ſuam, caſtiſſimam fœminam, temerè ſuſpectam habuerit, & cum ea divortium fecerit.

[b] Otho Friſ. lib 6. capp. 8. & 9. Sigeb. Herm.

Carolus Craſſus exauctoratur.

Amoto *Carolo*, tam *Romanum* imperium, quam *Francorum* regnum, aliquandiu fluctuavit. *Itali Berengarium*, *Eberhardi*, *Forojulienſis* Ducis, filium, Regem eligunt. *Widonem* alii, *Lamberti* filium, *Spoletanum* Ducem. [c] *Wido Francici* regni poſt *Calvum* ſpe dejectus, *Berengarium* bello perſequitur, victumque cogit ad *Arnulphum* confugere, quem *Italiæ* potiundæ ſpe eò facilè pellexit. [d] *Vvido* Imperatoris nomine *Italia* potitus anno 894. moritur. [e] Cujus filius *Lambertus*, Imperatoris & ipſe nomen à *Vvidone* patre anno 892. conſecutus, anno 899. in venatione peremptus eſt.

[c] Luithprand. lib. 1. cap. 6.

[d] Marian.

[e] Luithpr. lib. 1. cap. 10. Otho Friſ. lib. 6. cap. 13. Sigon. 6. de Regn. Ital. Onuphr. lib. 3. de Rom. Princ.

Arnulphus ergo, *Carlomanni* filius, *Lamberto* adhuc ſuperſtite, Imperator Occidentis anno *Chriſti* 896. à *Formoſo* Papa creatur; [f] qui ex *Portuenſi* Epiſcopo *Romanus* creatus Pontifex ſedit anno 891. excluſo *Sergio*, qui pontificatum violenter invaſerat. Nec triennium *Arnulphus* exceſſit. Siquidem [g] anno 892. pediculari periit morbo, ut auctor eſt *Luithprandus*, 5. Cal. *Decembris*.

[f] Luithpr. lib. 1. cap 8. Herm. Otho Friſ.

[g] Regino Luithpr. Marian. Lam. Schaph. Herman. Sigeb. 902. Urſperg.

Formoſus autem anno 896. mortuus, ſequenti ab *Stephano*, ſucceſſore ſuo, ſepulchro extractus, ſacriſque veſtibus exutus, & tribus mutilatus digitis, in *Tiberim* eſt abjectus, quòd relicta priſtina ſede in *Romanam* involaſſet. Sed hujus acta Conciliabuli in *Ravennate* Synodo ab *Johanne* IX. reſciſſa ſunt anno

 898.

A 841. Chriſti ad 900.

a Lib. 5.

898. ut putat *Sigonius*, qui ejuſdem decreta Concilii recenſet; [a] de quibus agit & *Rubeus*; alii, ut *Baronius*, anno 904. antecedenti *Sigebertus* adſcribit.

b Regino. Fragm. Pith.

c Regino.

d Reg. Sigeb. Odoiannus.

Franci interim, dum *Carolus*, *Balbi Ludovici* filius, adoleſceret, [b] *Ottonem*, vel potiùs *Odonem*, *Pariſienſem* Comitem, conſentiente *Arnulpho*, Regem eligunt anno 889. Fuit hic *Roberti*, *Franciæ* Ducis, filius, ejus, qui à *Northmannis* anno 867. occiſus eſt. [c] Atque hic annis novem *Francos* gubernavit, uſque ad annum [d] 898. quo moriens *Januarii* 3. *Francorum* principes obteſtatus eſt, uti *Carolo*, *Ludovici Balbi* filio, regnum deferrent, quo cum bellum aliquot jam annos gerebat. Quippe *Franci*, *Odone* in *Aquitania* morante, *Carolum* duodecennem (ait *Sigebertus*) in regnum revocant; ſed majorem fuiſſe poſtea demonſtrabitur. Quo ex tempore [e] *Odonem* inter & *Carolum* civili certatum eſt bello.

e Sigeb. Abbo de Obſid. Par. l. 2.

Joanna Papiſſa.

f Leo Allatius Comment. de Joanna Pap.

Joannæ Papiſſæ fabula in idem incurrit ſæculum. Hæc enim in *Mariani Scoti* & *Sigeberti Chronicis* anno 854. adſcribitur, atque inter *Leonem* IV. & *Benedictum* III. media ponitur. Sed in utriuſque caſtigatis exemplaribus *Joanna* iſta nuſquam legitur. Quin etiam [f] *Photius* ipſe, qui ætate illa vixit, nullo interjecto, *Benedictum*, huic *Nicolaum*, tum *Joannem* ſubſtituit; ut appareat ludicram hanc fabellam ab otioſis nugatoribus eſſe confictam.

g Anaſt. in Leone IV.

Hic ille eſt *Leo* IV. [g] qui, *Saracenis Italiam* vaſtantibus, ac, *Venetorum* obtrita claſſe, terrorem longè latèque circumferentibus, *Romanæ* Urbi veteri novam addidit, quam *Leoninam* vocant.

h Sigeb.

i Conc. Gall. Tom. 3 pag. 64. & ſeq.

In *Germania* [h] *Rhabanus Maurus Lothario* Imperatore floruit, *Moguntinenſis* ex *Fuldenſi* Monacho factus Epiſcopus. *Hincmarus* item in *Gallia*, *Remenſis* Epiſcopus, *Carolo Calvo* regnante. [i] Ab utroque damnatus & refutatus eſt *Godeſcalcus* Monachus *Orbacenſis*; qui *Prædeſtinatianorum* dogma renovaſſe creditus eſt; atque hic *Rhabano* præſide in *Moguntinenſi* Synodo convictus condemnatuſque anno 848. eodem anno apud *Remos* ab *Hincmaro* pari ſententia perculſus ac virgis cæſus, librum ſuum in ignem coactus eſt projicere, & in carcerem compactus. *Hincmarum* tamen, & omnem contra *Godeſcalcum* ejus

ejus actionem refutavit *Florus Magiſter Lugdunenſis* Diaconus, ſub *Lugdunenſis* Eccleſiæ nomine erudito edito commentario. [a] *Nicolao* primo ſedente vixit in *Galliis Joannes Scotus*, vir doctus, ſed hæreſis ſuſpectus, qui *Dionyſii* libros *Latinè* vertit; de qua interpretatione *Nicolaus* ad *Carolum Calvum* literas dedit. A 841. Chriſti ad 900. [a] Tom. 3. Conc. Gall. Pag. 352.

CAPUT XI.

De Northmannorum *graſſationibus & cladibus per eos variis temporibus importatis in* Gallias; *deque* Neuſtria *illis attributa.*

NORTHMANNORUM graſſationes prædationeſque crebræ ætate iſta per *Gallias*, & provinciis omnibus exitiales fuerunt. *Danici* generis illos ferunt, atque è *Scania* profectos, quam *Northwegiam* appellant, qui [b] jam tum imperante *Carolo Magno*, circum borealem oram *Galliæ* populabundi navigare inſtituerant, ac *Friſonum* & *Scottorum* infeſtare littora. Sed quòd imperii tum limites firmiſſimis præſidiis obtinebantur, facilè eorum impetus arcebant. Quod idem *Ludovico Pio* regnante perſevararunt facere. At eo mortuo, [c] cùm civilibus motibus totum quateretur imperium, & detracto, qui in præſidiis erat, milite, nudata defenſoribus ora eſſet maritima *Galliæ*, impunius evagari cœperunt: ac non jam piraticas excurſiones, ſed juſtas expeditiones in interiora regni fecerunt. [d] Anno eo, qui mortem *Ludovici* conſecutus eſt, *Chriſti* 841. occupata ſubitò *Rothomago*, cædibus atque incendiis cuncta vaſtarunt, latèque ſecundùm *Sequanam* populatione facta, ingentes prædas egerunt. [e] Eodem anno, *Haſtingo* duce, in *Turonos* progreſſi, cùm circùm vaſtitatem intuliſſent, ab ipſis urbis mœnibus *S. Martini* ope propulſati ſunt 4. Eid. *Maii*. [f] Poſt biennium per oſtia *Ligeris* evecti, *Lamberti* Comitis proditione, qui à *Francis* ad *Nomenoium Britonem* defecerat, *Namnetum* urbem capiunt; ubi Epiſcopum ipſo ſancti Sabbati die ſacris operatum ceremoniis in-

[b] Annal. Pith. Ann. 810. & ſeq.

[c] Chron. Beſuenſe in Script. Nort. p. 22.

[d] Geſta Northm.

[e] Chron. Turon. in Hiſt. Northm p. 25. & Odo Clun. Tract. de reverſ. S. Mart. in Bibl. Clun. p. 117.

[f] Geſta Northm. & Chron. vetus ſcriptum.

A 841. Chriſti ad 900.

interficiunt, cum pleriſque Clericis, & utriuſque ſexus promiſcua multitudine. Id anno 843. aſſignant Annales quidam. At *Rhegino* in 853. conjicit; quo primùm *Northmannorum* claſſem *Ligeris* attigiſſe littora ſcribit; cui & *Fuldenſe Chronicon* & *Sigebertus* aſſentiuntur. Utroque anno veriſimile eſt, per ejus fluminis oſtia ſubeuntes, *Namnetum* oppidum invaſiſſe. Hoc etiam poſteriore, poſt direptos *Namnetas*, ut iidem aſſerunt, in [a] *Turonos* cùm veniſſent, *Cari Ligeriſ*que fluminum alveis majorem auctis in modum intercluſi, atque ab urbis aditu prohibiti, ſuburbana omnia, inque his Monaſterium, quod *majus* dicitur, *S. Martini* habitatione celebre, ſuccendunt, mactatis in eo Monachis centum & viginti, *Heberno* verò Abbate diris tormentis excruciato. Populatis exinde *Cenomanis*, cùm in *Turonos* redire illos fama vulgaſſet, *B. Martini* corpus à Clericis *Aurelianos* primùm, inde *Antiſſiodorum* uſque pervehitur; ubi annos aliquot aſſervatum frequentibus & inuſitatis prodigiis in ſumma claritate fuit: quod cùm deinde, pacatis rebus, *Turonenſes* repeterent, *Antiſſiodorenſes* verò id à ſe nollent dimittere, *Ingelgerius*, *Andegavenſium* Comes, vi & armis extortum priſtinam in ſedem revexit anno *Chriſti* 885. [b] At *Northmanni* illo anno 853. ſexto Eidus *Novembris Turonorum* urbem cum *B. Martini* baſilica cæteriſque ſubjecto igne demoliti ſunt; item *Juliomagum Andegavorum*. [c] Quibus illorum ſceleribus ac ſacrilegiis offenſo Numine, civile inter ipſos exortum eſt bellum, quo, præter innumerabile vulgus, pænè nobilitas omnis concidit, ſic ut regia de ſtirpe, præter puerum unicum, reliqui nihil eſſet: quod anno 854. *Fuldenſes* Annales adſcribunt. Quin iidem [d] inſequente anno, *Auguſtoritum Pictonum* adeuntes, tanta ab *Aquitanis* clade profligati ſunt, ut haud multò ampliùs trecentis evaſerint. Biennio poſteà, anno 857. in *Pariſios* impreſſione facta, ſuburbanas complures Eccleſias, & inter has *S. Genovefæ*, flammis conſumunt: idem ne cæteris facerent, ingenti ab iis pretio cives impetrarunt.

[e] Poſt immenſo circuitu, inter *Hiſpaniam*, & *Africam* per *Gaditanum* fretum circumvecti & adverſo

a Geſta Northm. Rheg. Odo Clun. & Chron. Turon. Sigeb.

Tranſlatio S. Martini.

b Geſta Northm.

c Chron. Fuld. in Hiſt. Northm. p. 15.

d Geſta Northm.

e Geſta Northm.

ſo *Rhodano* ſubeuntes, *Valentiam* uſque vaſtitatem intulerunt, & in *Italiam* excurſione facta *Piſas* improviſo populati ſunt. [a] Anno 861. *Lutetiam* reverſi, *S.Vincentii*, ſive *S.Germani*, baſilicam, ante annos quatuor, ut dixi, immenſa pecunia redemptam, incendio tradiderunt. In *Aurelianos* quoque impetum anno 865. fecerunt; ac, *Floriacenſi* incenſo Cœnobio, urbem ipſam *Aureliam* eadem clade pervaſtarunt. Qua in urbe, in reliquis igne conſumptis baſilicis, ſola princeps, quæ *S. Crucis* titulo dicata eſt, incendio corripi non potuit, quamvis certatim ad id excitandum Barbari faces ac malleolos ſubjicerent.

A 841. Chriſti ad 900.

[a] Ead. Geſta.

Ædes S. Crucis Aurelianis magno miraculo ſervata.

Regnabat tunc in [b] *Gallia Carolus Calvus*; qui ad eam propulſandam calamitatem magis animo impar, quàm viribus, magna pecuniæ ſumma turpem cum illis pactionem fecit anno 867. [c] Neque tamen prohiberi furor eorum potuit, quin eodem hoc anno ductore *Haſtingo*, per *Ligerim* evecti, adjunctis *Britonibus*, *Namnetum*, *Andegavorum*, *Cenomanorum* ac *Turonum* agris haud minorem ſolito ſtragem inferrent. Exinde præda graves in reditu ab *Rutperto*, *Marchiæ* iſtius Præfecto, & *Ragnoldo*, *Aquitaniæ* Duce, circumſeſſi, utroque occiſo, ac *Francis* dilapſis, tutum ad naves perfugium habuerunt. Quadringentos haud amplius Barbaros [d] Annales fuiſſe memorant; ac tam exigua manu tanto majores copias ideo ſuperatas eſſe, duces verò ipſos interfectos, quòd eorum alter *S. Hilarii*, alter *S. Martini* opima Cœnobia præter fas obtinerent. *Rutperti* in locum *Hugo*, cognomento *Abbas*, quòd, perinde ut illi, quibuſdam Cœnobiis Abbatis loco eſſet, ſufficitur. Nam duo illius liberi, *Eudo*, ſive *Odo*, & *Rutpertus*, nondum per ætatem paternam dignitatem capere poterant.

[b] Geſta Northm.

[c] Ead. Geſta. & Rheg.

[d] Geſta Northm.

[e] Hoc ſucceſſu elatiores Barbari, ut piraticam tandem facere deſinerent, & certam ſibi ſedem in *Gallia* ſtatuerent, *Juliomagum Andegavorum* dilapſis fuga civibus vacuefactum occupant, ac munire inſtituunt, eodemque conjuges & liberos ac fortunas omnes convehunt. Quod indignè ferens *Carolus*, evocato in auxilium *Salomone*, *Aremoricorum* Regulo, valida ipſe coacta manu urbem obſidet. Sed fame ac peſte, multòque magis longioris moræ tædio

[e] Rheg Sigeb. A. 875.

A 841. Chriſti ad 900.

dio fatigatus *Carolus*, datis conditionibus acceptaque pecunia, tutò illos inde permiſit egredi anno *Chriſti* 873.

[a] Reg.

[b] Geſta Northm. Fuld. Chron. Rheg. Aimoin. lib. 5. cap. 61.

[c] Iid.

[a] Rege mortuo *Calvo*, ejuſque filio *Ludovico*, *Ludovicus*, *Carlomanni* frater, prædabundos in *Belgica* & ad *Somonam Northmannos* aliquanto ſucceſſu anno 881. compeſcuit. [b] At illi converſo in *Ciſrhenanam Germaniam* impetu, fœda ubique veſtigia reliquerunt. Crematum tunc ab illis eſt *Aquiſgranenſe* palatium, nec non *Auguſta Trevirorum*, & *Colonia* anno 882. [c] *Carolus Craſſus*, qui tum imperabat, armis diffidens, pacem cum eorum Regibus *Godefrido* ac *Sigefrido* fecit, tranſlata in eorum ditionem *Friſia*, ac magnis attributis muneribus. Addunt [d] Annales aliqui *Godefridum*, *Chriſtianis* initiatum ritibus, & è ſacro fonte ſuſceptum ab Imperatore, *Giſlam* vel *Gillam*, *Lotharii* Regis filiam, in matrimonium accepiſſe.

[d] Geſta Northm. Rheg. Sigeb. A. 886.

[e] Geſta Northm. Rheg. Sigeb. A. 885.

[e] Digreſſi inde *Northmanni* contra *Carlomannum*, qui, fratre mortuo *Ludovico*, ſolus in *Francia* dominabatur, copias promovent; ab eoque haud mediocrem pecuniæ ſummam exprimunt, & in poſterum tempus vectigal imponunt, *Chriſti* 883. Tum ubi is anno ſequente obiit, iterum ad deprædandum illius regnum valido cum exercitu redeunt; id eo dicentes licere ſibi facere, quòd cum nemine alio, quàm cum Rege pacem feciſſent. Quibus rebus exterriti principes *Carolum Craſſum* Imperatorem ad regnum *Franciæ* capiendum evocant, rati ſe ejus armis & potentia, qui tot gentibus præerat, tutos ab *Northmannorum* impreſſione futuros. Sed multùm eos in omnem partem opinio fefellit.

[f] Abbo Floriac. Geſta Northm. Rheg. Sigeb.

[g] Joan. Aſſer. à Pith. editus ante Abborem. Fuld Chron.

Obſidio Lutetiæ.

[h] Rheg.

[i] Ann. 888.

[f] Hoc enim Rege validioribus inſtructi copiis Barbari *Lutetiam* oppugnare auſi ſunt [g] anno 886. Sed eam urbem *Odone*, duce fortiſſimo, *Rutperti* filio, & *Gozlino* Epiſcopo tutantibus, obſidionem intermittunt, ad eamque rurſus anno 887. redeunt: donec *Carolus* incaſſum eos adortus [h] ita demùm cum illis compoſuit, uti *Tranſſequanenſem Galliam*, quæ *Neuſtria* dicitur, quæque ab imperio ſuo defecerat, iis ad prædandum permitteret. [i] *Sigebertus* tractum hunc omnem *Galliæ*, non ad direptionem, ſed jure perpetuo, *Northmannis* conceſſum ſignificat.

Pax

[a] Pax ea videtur facta *Martio* menſe anni 887. indeque *Carolus Novembri* receſſiſſe. Nec diu poſtea regnum vitamque produxit *Carolus*, quorum illud prius ereptum eſt ipſi, datuſque ſucceſſor imperii *Arnulphus*: regni *Francici Odo*, *Roberti* filius; qui ambo *Northmannos* haud levibus affecere damnis. [b] *Arnulphus* per *Lotharingiam* graſſantes ad unum pænè concidit anno 893. De *Odonis* cum *Northmannis* conflictu ita prodidit *Abbo Floriacenſis*, vir ſanctitatis & martyrii gloria celebris: cùm *Northmanni*, *Carolo Craſſo* adhuc ſuperſtite, contra pactum cum eo fœdus, iterum ad *Sequanam* ac *Lutetiam* revertiſſent, intercluſos à *Pariſienſibus*, ac veniam petetere coactos, data fide, nunquam ſe eò deinceps venturos. Cùm hac conditione dimiſſi eſſent, brevi poſt intervallo rediiſſe, ac cædem populationemque de more feciſſe: quo permoti *Pariſienſes*, quotcunque apud ſe *Northmannos* invenerunt, (quingenti autem omninò ſunt reperti) neci mandaſſe. Pòſt amoto *Carolo Craſſo*, *Odonem*, Regis accepto nomine, contra *Northmannos* ſtrenuè certaſſe, & ad *Montem Falconem* (is eſt ſuburbanus collis) undeviginti eorum millia profligaſſe: quod anno 889. contigit.

A 841. Chriſti ad 900.

[a] Abbo lib. 2. de Obſid. Lut. p. 476. edit. Pith.

[b] Otho Friſ lib. 6. cap. 11. Sigeb. A. 895.

[c] Poſtremus ad *Lutetiam Northmannorum* conatus anno 890. nihilo cæteris ſecundiorem ſucceſſum habuit. Itaque deſperata expugnatione tandem abierunt. Hanc obſidionem ſeptem annorum fuiſſe, [d] quidam Annales aſſeverant; credo quòd ex intervallo ſæpiùs illam repeterent. Id enim aliquot deinceps annis factum ab iis eſſe *Sigebertus* refert. Quin etiam *Carolo* regnante *Simplice*, poſt *Odonis* obitum, perſæpè *Northmannos*, *Rollone* duce, excurriſſe *Lutetiam* uſque, Hiſtoriæ veteres affirmant, ex quibus id etiam memoria dignum videtur: cum ab illis *Autricum Carnutum* obſideretur, circumlata B. Virginis ſubucula, quam *Carolus Calvus Veſontione* allatam ibi collocarat, tantum iis repente pavoris injectum, uti in fugam præcipites ſe darent. Id in [e] *Chronico* quodam anno *Arnulphi* ſexto tribuitur. [f] In altero, ſeptimo ab *Odonis* morte, qui putatur *Chriſti* 905. [g] Eſt ubi id anno 911. accidiſſe legitur; quando ad *Carnutum* oppidum ab *Richardo* & *Roberto* duci- bus

[c] Rheg.

[d] Beſuenſes in Hiſt. Northm. Dudo lib. 2.

B. Virginis ſubucula apud Carnotenſes.

[e] Turon. p. 26. Hiſt. Northm.

[f] Ambazienſi, p. 25. ibid.

[g] In vetere membrana.

A 841. Chriſti ad 900. bus pugna commiſſa eſt, cæſique *Northmanni*, cujus expeditionis [a] *Dudo* meminit.

[a] Lib. 2.
[b] Dudo lib. 2. Geſta Northm. Floriac. Chron. p. 84. Hiſt. Northm.
Northmanni Chriſtiani ſunt.
[c] Ordericus lib. 3.

[b] Ad poſtremum *Franconis* opera, *Rothomagenſis* Epiſcopi, *Rollo*, dux *Northmannorum*, cum *Carolo Simplice* in fœdus amicitiamque venit, eique *Chriſtiano* ritè facto *Carolus Giſlam* filiam in matrimonium dedit, cum ora omni maritima *Galliæ*, quæ ab *Epta* fluvio ad mare porrecta, ab illis *Northmannia* vocatur. *Rollonem* è baptiſmi fonte ſuſcepit *Robertus*, *Francorum* dux: ab eoque *Rollo Roberti* & ipſe nomen accepit. [c] Hæc anno *Chriſti* 912. geſta eſſe *Dudo* confirmat, qui & hoc adjicit: cùm *Neuſtria* ob aſſiduas populationes inculta eſſet, neque *Northmannis* ad annonam ſufficeret, *Britanniam* iis minorem, unde viverent, ab Rege *Carolo* conceſſam.

Ad hunc modum *Northmanni*, poſtquam annis ferè centum magnam *Europæ* partem, imprimiſque *Galliam*, piraticis excurſionibus infeſtam habuerant, tandem certum in ea domicilium adepti ſunt: indidemque in alias profecti regiones, clarum ſibi militia nomen, cum nonnullarum etiam imperio, pepererunt.

CAPUT XII.

De Orientali Imperio ſub Michaele, *ac* Theodora *matre*, Barda, Baſilio Macedone, Leone Philoſopho: *deque* S. Ignatio, *&* Photio, *& octava Synodo.*

[d] Curopal. Zonar. Cedren. Glycas. Conſt. Manaſ.
Michaël & Theodora.
Bulgari ad Chriſtum converſi.

ORIENTIS Imperium [d] *Theophilus* moriens *Michaëli* filio reliquit, ſub matris tutela *Theodoræ*, religioſæ viriliſque animi feminæ: quæ ſacris inſtauratis imaginibus, *Methodium*, virum ſanctiſſimum, Patriarcham conſtituit. *Bulgarorum* Regem *Bogorim*, bellum in *Romanos* molientem, abſterruit, atque is ſororis hortatu, quæ, capta bello, apud *Romanos Chriſtianos* ritus ſuſceperat, cum tota gente *Chriſto* nomen dedit. Cujus rei annales quoque *Pithœani* meminerunt anno 865.

[e] Sigeb. 865.

[e] Hunc proditum eſt, poſt annos aliquot, amore quietis

quietis ac ſeceſſus Monachum factum, cùm ſucceſſorem filium ſuum peſſimè curare Rempublicam audiſſet, & ad priſtinam ſuperſtitionem redire velle, reſumpſiſſe regnum, & excæcato filio, atque in minorem alterum tranſlato dominatu, ad Monaſterium revertiſſe.

A. 841. Christi ad 900.

Tam felicem imperii ſtatum *Michaëlis* vecordia & ejus avunculi *Bardæ* interpellavit ambitio. Hujus conſilio *Michaël Theodoram* matrem, [a] qua cum annis 14. Rempublicam adminiſtrarat, privatam ad vitam extruſit anno *Chriſti* 855. Tum rebus omnibus *Bardæ* arbitrio permiſſis, quem *Curopalatem*, deinde *Cæſarem* fecit, totum ſe ludis, aurigationibus, ac perpotationibus dedit. [b] Ad extremum *Bardas Cæſar*, aſſentiente *Michaële*, & *Baſilio Macedone* Protoſtatore *Michaëlis*, occiditur anno *Chriſti* 866. *Aprilis* 1. Indict. 14. ait *Curopalates*. Fit paulò pòſt à *Michaële Baſilius* Imperator [c] *Maii* 26. ipſo die Pentecoſtes. Qui cùm illum ab nequitiis & ſceleribus ad frugem revocare cuperet, ejus odium in ſeſe atque inſidias concivit. Eas ut anteverteret, cùm præſertim remigi cuidam temulentus imperium obtuliſſet, *Michaëlem Baſilius* obrutum vino trucidavit anno *Chriſti* 867. cùm annis imperaſſet 25. hoc eſt 11. ſolus, cum matre 14.

a Curopal.

Bardas.

b Iidem & Nicetas in S. Ignat.

c Curopal. & Cedren.

Imperante *Michaële*, *S. Ignatius*, *Michaëlis Curopalatæ* Imperatoris filius, & à *Leone Armeno* caſtratus, atque in Monaſterium incluſus, [d] *Conſtantinopolitanum* Patriarchatum poſt *Methodium* adeptus eſt anno 847. indeque *Bardæ* opera pulſus poſt annos 11. quod neque *Theodoram* redactam in ordinem tondere vellet invitam, & *Bardam Cæſarem* ob inceſtam cum nuru ſtupri conſuetudinem communione privaſſet. Cujus in locum à *Barda Photius* ex laico ſubrogatus, *Ignatium* in conciliabulo damnavit anno 861. & a *Nicolao* Papa propterea damnatus, ipſe viciſſim in *Nicolaum* ſententiam non dubitavit dicere.

S. Ignatius Patriarcha.

d Nicetas in Ignat Curopal. Zonar. Cedren. Anaſt. Præf. in 8. Syn.

Photius Ignatium damnat.

[e] *Baſilius Macedo*, ſublato *Michaële*, ſolus imperavit (1) anno 876. natus in *Macedonia* obſcuro genere, ut ſcri-

Baſilius Macedo.

e Curopal. Zonar. Cedren. Glycas.

(1) Anno 876.] Scribe 867. & mox: *mortuuſque eſt anno* 886. Vitioſi numeri, in primam editionem operarum incuria recepti, inde in reliquas manarunt. J. C. R.

A 841. Chriſti ad 900.

ſcribit *Zonaras*, *Curopalatem* tacito nomine vellicans, qui *Baſilii* ſtirpem ab *Arſacidis* repeteret. Nam ex *Armenia Baſilii* majores ortum habuerunt. Hic rempublicam, *Michaëlis* ignavia perditam, recreavit. Quippe Magiſtratus optimis quibuſque mandabat, ab iiſque jus & integerrimè dici volebat, & judicia nonnunquam exercebat ipſe. Foris quoque contra *Saracenos*, & *Manichæos*, *Chryſochire* duce *Romanis* infeſtos, proſperè bellavit. *Catholicam* verò pietatem imprimis coluit. Ejus juſſu reductus ab exilio *S. Ignatius*, expulſo *Photio*; contra quem anno 869. *Conſtantinopoli* Oecumenica octava Synodus eſt habita: ſecundùm quam relegatus *Photius*; anno demùm 878. quo *Ignatius* obiit, ſedem ſuam recuperavit, à *Baſilio* revocatus, *Santâbareni* cujuſdam & ipſius *Photii* præſtigiis illuſo. Imperavit cum *Michaële* [a] annum 1. ſolus 19. mortuuſque eſt anno 889.

Octava Synodus.

[a] Curopal. Cedren.

Hoc anno *Leo Baſilii* filius, vel, ut aliis placet, *Michaëlis*, [b] qui concubinam ſuam *Eudoxiam*, de ſe gravidam *Baſilio* collocavit, ad Orientis Imperium pervenit, Philoſophiæ deditus ſtudiis, unde & *Philoſophi* ei cognomen inditum. [c] Eum *Baſilius*, *Theodori*, *Santabareni* Monachi, calumniis ſuſpectum in carcere habuerat, ac Senatus deinde rogatu dimiſerat. Hanc ille, ſimulatque imperium accepit, injuriam eſt ultus in *Santabarenum*, ejuſque fautorem Patriarcham *Photium*, quem ſede ſua depulit. Adverſus *Bulgaros*, Rege eorum *Symeone* pacem turbante, infeliciter pugnavit; ſed eos ſubinde *Turcarum* auxilio devicit. Imperavit [d] annos 25. menſes 3. obiit anno 911. *Junii* 11.

Leo Philoſophus

[b] Zonar. Glycas.

[c] Curopal. Zonar. Cedren. Glycas. Man.

Photius ejicitur.

[d] Zonar. Curopal.

C A-

A 900. Chriſti ad 966.

CAPUT XIII.

Italiæ *Reges, ac tumultus ſub* Vidone, Lamberto, Berengario, Radulpho, Hugone: *& de* Germanorum *ad* Italiæ *regnum aditu.*

Ab anno circiter 900, ad 966.

PERPETUI deinceps, in *Italia* præſertim & *Gallia*, civilium motus armorum exſtiterunt, nunc ad hos, nunc ad illos tranſeunte regno, quarum viciſſitudinum ſummam paucis exſequar.

Vidone, ejuſque filio *Lamberto*, vita functis, in *Berengarium Italiæ* principatus reciderat. [a] Sed huic æmulus à *Tranſalpina Provincia Ludovicus* excitus eſt ab *Adalberto*, *Tuſciæ* Marchione, *Boſonis* filius, ex *Hermingarde*, filia *Ludovici* junioris Imperatoris, quem *Lothario* Imperatore natum ſuprà retulimus. Hic, in fugam conjecto *Berengario*, *Romæ* à Papa imperii donatus eſt inſignibus anno [b] 901. Qui poſt annos tres, ejuſdem, à quo vocatus erat, *Adalberti* proditione, *Veronæ* captus à *Berengario*, oculis & imperio privatur [c] *Auguſto* menſe anni 904. ut ait *Regino*; etſi *Gotfridus Viterb.* ſequenti factum id aſſerat, ut & *Otho Friſingenſis*.

[d] *Berengarius* ergo ſublato competitore, rurſus *Italiæ* tenuit regnum, & à *Joanne X. Septembri* menſe, anno 915. eſt inunctus, ut ex ejus diplomatibus [e] *Sigonius* oſtendit. Verùm *Adelbertus*, *Eporediæ* Marchio, aliique proceres *Italiæ* [f] *Rodulphum*, *Burgundiæ* Regem, *Berengarii* tædio ad *Italiæ* regnum capeſſendum vocant. Nec ille cunctatus [g] anno 922. ut ait *Flodoardus*, eò contendit: ac *Berengarii* fuſis copiis *Italiæ* Rex appellatus eſt. *Berengarius Veronæ*, quò ſe ex inſidiis fuga receperat, *Flamberti* cujuſdam inſidiis occiditur [h] anno 924. Filiam habuit *Ghiſelam*, ex qua *Adelbertus*, *Eporediæ* Marchio, *Berengarium* genuit, qui Rex *Italiæ* poſtea fuit.

Rodulphus, mortuo *Berengario*, regnum *Italiæ* haud diu retinuit Quippe *Italorum* conſpiratione *Hugoni*,

[a] Luithpr. lib. 2. cap. 10. Regino. Marian. Gotf. Viterb. Joan. Villan. lib. 3. cap. 4.

Ludovicus junior Rex Italiæ.

[b] Diplom. ejus apud Sigon. 6. de Reg. Ital. Onuphr. 3. de Rom. Princip.

[c] Regino. Gotfr. Otto lib. 6. cap. 15.

Berengarius Rex Italiæ.

[d] Luithpr. lib. 2.

[e] Sigon. 6. de Reg. Ital.

[f] Luithpr. lib 2. cap. 16.

[g] Sigon. 6. de Reg. Ital. Flodoard. Onuphr. 3. Rom. Princ.

[h] Flod. in Chron. Luithpr. l. 3. c. 20. Sig.

A 900. Chriſti ad 966. *Provinciæ* Comiti, regnum defertur [a] anno 926. quem virum fuiſſe fortem, & pietatis perinde amantem ac literarum, ſcribit [b] *Luithprandus*: ſed in libidines effuſum concubinas habuiſſe plures; [c] ex legitima porrò uxore *Alda Lotharium* ſuſcepiſſe, qui cum eo poſtea regnavit. *Rodulphus* in *Burgundiam* ſe recepit; [d] ubi anno 937. obiit, cùm annos regnaſſet 48. nimirum ex eo, qui numeratur *Chriſti* 890. quo ſibi ipſe coronam impoſuit, ac primus *Burgundiæ* Rex fuit, (ut ait *Sigebertus*) ſive *Jurenſis*, ac *Ciſalpinæ Galliæ*, ut *Flodoardus* in *Chronico* anno 937. eum nominat: qui *Conradum* huic filium ſucceſſiſſe ſcribit.

[a] Flod.
[b] Luithpr. 3. 3.
[c] Luithpr. 3. 5.
[d] Flod. Chron. Suppl. Regino.

Anno itaque *Chriſti* 926. *Italiæ* regnare cœpit *Hugo*, *Arelatenſis* Comes, [e] ac 20. circiter annos in ea dignitate manſit. *Romam* ea tempeſtate tyrannide premebat [f] *Marozia*, *Sergii* III. Papæ ſcortum: ex qua ille *Joannem* genuit, qui & ipſe Pontificatum obtinuit. *Adalbertus* verò, *Tuſciæ* Marchio, *Albericum* ex eadem ſuſtulit. Quæ cùm *Vuidoni*, *Adalberti* ex *Bertha* filio, nupſiſſet, eo mortuo, *Hugoni* convenit in manum, dotalem ei *Romæ* principatum afferens anno 928. Sed ab *Alberico*, *Maroziæ* filio, ſtatim eo eſt ejectus. Exinde *Lotharium* filium regni conſortem adſcivit anno 932. data ei conjuge *Adelaide*, *Rodulphi* filia.

[e] Sig. & Onuphr.
[f] Luithpr. 2. 13.

Berengarius II. Rex Italiæ.

Demùm *Berengarius* ſecundus, *Berengarii* nepos, adverſus *Hugonem* res novas molitus ad *Othonem*, *Germaniæ* Regem, profugit anno 939. inde poſt annos 6. reverſus in *Italiam* [g] nempe anno 945. *Hugone* ab omnibus derelicto, cum eo ita pactus eſt, ut is, cum *Lothario* filio, Regis vocabulo contentus uſum regni ac rerum ſummam *Berengario* permitteret. Sic *Lothario* filio in *Italia* relicto, in *Provinciam Hugo* rediit anno 947. biennio poſt mortuo *Lothario*.

[g] Flodoard.

Berengarius Regis titulum aſſumpſit [h] anno 950. unà cum *Adalberto* filio; cui cùm *Adelaidem*, *Lotharii* viduam, dare conjugem vellet, ea *Germaniæ* Regem *Othonem* in *Italiam* invitavit; [i] eique anno 951. nupſit. *Berengarius Italiæ* regnum ab eo precariò quæſitum annos deinde circiter 12. habuit; donec Tyranni illius dominatu *Itali* omnes offenſi ad *Othonem* rurſus confugiunt. Hic [k] anno 962. in *Italiam* pro-

[h] Flod.
[i] Regin. Suppl. Flod.
[k] Flod. Reg. Lamb. Schafn. Joan. Villan. lib. 3. cap. 5.

Otho primus Germanorum Imperator.

profectus, à *Joanne* Papa, *Alberici* filio, accepta imperii corona, primus è *Germanis* Imperator ſalutatus, [a] *Berengarium* poſt annos duos in *Bavariam* abduxit; qui [b] anno demùm 966. *Bambergæ* obiit. A 900. Chriſti ad 966. [a] Lamb. [b] Reg. Suppl.

Hugonis, *Italiæ* Regis, inſigne præ cæteris ad memoriam facinus exſtat, quòd *Saracenos* à *Fraxineto* arce deturbavit, [c] quam illi, in *Cottiis* ſitam *Alpibus*, naturali munitam ſitu & inacceſſam, ante aliquot annos occuparant, ex eaque in vicinas provincias excurrentes *Chriſtianis* terrori erant & exitio. Hos anno 841. (ut ſcribit *Sigebertus*) *Græcanico* injecto paſſim igne profligavit *Hugo*. [c] Luithpr.

CAPUT XIV.

Germaniæ *Reges & Imperatores, ab anno circiter* 900. *ad* 985. Conradus, Henricus Auceps, Otho *I.* Otho *II. & quæ ſub illis in Occidente memoria digna geſta ſunt.*

PER idem tempus in *Germania Arnulpho* Imperatori ejus filius à principibus [d] anno 900. ſubſtituitur *Ludovicus*; qui annos regnavit 12. neque tamen Imperatoris coronam aut titulum habuit. [e] *Hungari* eo regnante *Germaniam* pervagati, eodem ſuperato Rege, impunè prædas egerunt. [f] Obiit anno 911. cum eoque *Carolorum* poſteritas in *Germania* defecit, ait [g] *Otho Friſingenſis*.

Hujus in locum *Germaniæ* regnum obtinuit anno *Chriſti* 912. [h] *Conradus*, *Conradi* filius ejus, qui ab *Adalberto*, ſive *Alberto*, Comite *Francorum*, occiſus eſt anno 905. Nonnulli tamen e primoribus ejus imperium detrectarunt, quos ille ſumma prudentia ſibi adjunxit. Septem huic imputantur anni, qui in 918. deſinunt: quo mortuus dicitur à *Mariano*, & [i] *Trithemio*, qui 10. Calendas *Junias* illum obiiſſe refert. [k] Moriens fertur mandaſſe principibus, ut ne alium ſibi ſucceſſorem deligerent, quam *Henricum*, *Othonis*, Ducis *Saxoniæ*, filium, ex *Vitikindi*, qui à *Carolo M.* ad *Chriſtianam* fidem perductus eſt, oriundum genere.

[d] Marian. Regino. Otho Friſ. lib. 6. cap. 15. Gotfr. Viterb. Urſperg. [e] Regin. App. Lamb. [f] Regino. Marian. Herm. [g] Otho lib. 6. cap. 15. *Conradus Italiæ Rex.* [h] Luithpr. lib. 2. cap. 7. Reg. Gotfr. Otho lib. 6. cap. 16. Lamb. Marian. [i] Trithem. in Hirsaug. Chron. [k] Luithpr. lib. 2. cap. 7. Regino.

A 900. Chriſti ad 985.
a Lamb. Marian. Vuitich. 1. Dithm. 2.
b Luithpr. lib. 2. capp. 8. & 9.

Igitur *Conradum Henricus* excepit, *Auceps* dictus; quòd aucupio delectaretur, a anno 919. Qui de *Hungaris*, *Germaniam* vaſtantibus, memorabilem retulit victoriam. Duas anno ejus 3. & 15. *Sigebertus* adſcribit. Priorem commemorat b *Luithprandus*, eamque divinitùs partam ſecundùm voti nuncupationem aſſerit, quo ſe *Simoniacam* hæreſim funditùs exſtinctum eſſe ſpoponderat; quod & *Sigebertus* anno aſſignat 922. Poſteriorem *Flodoardus* in *Chronico* anno 933. ſecundùm quam tributum ei genti pendere deſierunt *Germani*, ait *Sigebertus*. Imperavit annos 17. obiitque c 6. Nonas *Julias*, ætatis 60. d anno 936. cùm *Romam* proficiſci vellet. Hic *Conſtantini* lanceam *Chriſti* clavis ornatam, à *Rodulpho*, *Burgundionum* Rege, vi expreſſit; quæ coram Imperatoribus præferri deinceps ſolita eſt. Id *Sigebertus* anno 929. retulit.

c Reg. Marian. Gotfr.
d Vuitich. 1. Urſperg. Gotfr. Viterb.

Otho, *Henrici Aucupis*, ex *Mathilde*, *Theodorici*, *Saxonum* Principis, nata, filius e anno 936. *Germaniæ* regnum iniit; idque f annis 37. tenuit, non minùs re ipſa, quàm appellatione magnus. *Sclavi*, ſeu *Boëmi*, ab illo perdomiti, & hi quidem annorum 14. bello, quod cum eorum Rege *Boëſlao*, qui *S. Venceſlaum* fratrem occiderat, geſſit, ut ad annum 938. *Sigebertus* notat. Tum *Belgæ*, ſive *Lotharingi*, quibus dux *Giſibertus* præerat, *Gerbergæ*, ſororis *Othonis*, maritus; quo cum *Henricus*, *Othonis* frater, aliique primarii conſpiraverant. g Qui omnes ab *Othone* ſuperati ſunt anno 939. quo *Ludovicus*, *Francorum* Occidentalium Rex, *Caroli Simplicis* filius, in *Alſatiam* impreſſione facta, ab eodem *Othone* fugatus eſt.

e Marian. Lamb. Schaf. Gotfr. Reg.
f Gotfr. Viterb. Vuitich. 2. Ditm. 2.
g Flod. Regino.

Lotharingiæ regnum in victoris poteſtatem venit; h ac deinceps in Regum *Teutonicorum* ditione manſit. In *Italiam* vocatus exinde ab *Adelaide*, *Lotharii*, *Hugonis* filii, vidua, eam conjugem duxit; cùm *Eadmundi*, Regis *Angliæ*, filiam priùs in matrimonium accepiſſet, ut ad annum 934. *Sigbertus* adnotat; ac *Berengarium* II. ad deditionem compulit. *Hungaros* i anno 955. internecioni dedit: adeo ut ſeptem ex omni numero reliqui fuiſſe dicantur.

k Quam victoriam *S. Udalrici*, *Auguſtani* præſulis,

h Otho Friſ. 6. c. 19. Gotfr. Viterb.
i Reg. Herm. Flodoard.
k Otho Friſing. 6. c. 20. S. Udalric. ...

ſulis, meritis adſcripſit *Otho*, qui, tum ſanctitate præſtans, Epiſcopatum iniit [a] anno 924. eoque 50. perfunctus annos, obiit 973. *Hermanno* teſte. Poſtremo *Romam* profectus *Otho* Imperator acclamatus eſt anno 962.

A 900. Chriſti ad 985.

[a] Herm.

Otho Imperator, deficiente Caroli ſtirpe.

Sic *Romanum* Occidentis Imperium à *Caroli M.* poſteris ad *Longobardos*, ab iis ad *Saxones*, pervenit. [b] Quorum primus *Otho* Imperator fuit, etſi *Germani* quidam Scriptores *Conradum* & *Henricum Aucupem* in numerum referant Imperatorum; quos tamen ideo prætermittunt alii, quòd ab *Romano* Pontifice uncti coronatique non fuerint. Quocirca primus è *Teutonicis*

[b] Vide Othon. Friſ. 6. c. 17. & 22. Gotfr Vit. Urſperg.

[c] *Otho Magnus* Imperator Occidentis à *Joanne* Papa XII. coronatus eſt anno 962. Sed eo *Roma* digreſſo, *Joannes*, qui *Alberico* patre natus, *Octavianus* antea dicebatur, ab *Othone* deficiens, *Adalbertum*, *Berengarii* filium, *Romam* evocavit. Contra quos *Otho* reverſus cum exercitu, fugatis ambobus, conventum Epiſcoporum *Romæ* celebravit; in quo *Joanni* Pontificatus abrogatur, eique ſuffectus eſt *Leo* [d] anno *Chriſti* 963. Rurſus anno ſequenti *Romanos*, de improviſo irruentes, magna eorum cæde compeſcuit. [e] *Joanne* inter hæc Papa mortuo 2. Eid. *Maii* anni 964. ab iiſdem *Romanis* ſubrogatus eſt *Benedictus*; quem *Otho* gradu dejectum in *Germaniam* abripuit.

[c] Luithpr. 6. c. 6. & ſeq. Otho Friſ. 6. 21. & ſeq. Regin. Sigeb. Marian. Gotfrid. Viterb. Joan. Vill. l. 4. c. 1.

[d] Regin. Lambert.

[e] Otho Friſ. Sigeb. Regin.

[f] Poſt hæc *Græcorum*, quibus tum *Nicephorus Phocas* imperabat, perfidiam ultus, *Calabria* & *Apulia* illos expulit, ut quidam referunt, vel tributum ab illis exegit, ut *Ditmarus* lib. 2. prodidit. Mortuus eſt [g] anno 973. Nonis *Maii*, feria 4. ante Pentecoſten, ait *Urſpergenſis* & *Witichindus*, ac *Magdeburgi* ſepultus eſt. *Hermannus* eodem ait anno *S. Udalricum* obiiſſe 4. Nonas *Julias*, feria 6. quibus temporum notis indicatur annus *Chriſti* 973. qui Pentecoſten habuit 11. *Maii*, litera E. Ita annos circiter 37. *Otho* regnavit: e quibus Imperator fuit 11. cum menſibus aliquot.

[f] Vuitich. 3.

[g] Herm. Marianus. Lambert. Ditm. 2. Urſperg. Vuitich. 3.

Otho II. à patre collega factus imperii, & à *Joanne* XIII. coronatus [h] anno 967. [i] natalis dominici

[h] Lamb.

[i] Vuitich. 3.

 die,

A 900. Chriſti ad 985. die, poſt illius obitum imperavit (1) annos 19. menſesque 7.

a Lamb. A. 972. Vuitich 3. b Sigeb. Herm. Lamb. Gothfr. Ditm. 2. c Sigeb. d Ditm. 3. e Marian. Herman. Lamb. Sigeb. Urſperg.

[a] Hujus *Theophania* conjux fuit, *Conſtantini* Imperatoris filia. [b] Anno verò 982. adverſus *Græcos*, *Saracenorum* auxilio *Calabriam Apuliam*que repetentes, infeliciſſimè præliatus eſt, cæſis ad internecionem copiis ſuis. Ipſe natando interceptus, & clam dilapſus, vix effugit: [c] *Theophania Latinis* inſultante, quòd eos populares ſui viciſſent; quæ res *Germanorum* illi conciliavit odia. [d] *Otho* ex animi mœrore in ægritudinem incurrens *Romæ* deceſſit [e] anno 983. *Decembris* 8.

CAPUT XV.

Orientis Imperatores Conſtantinus Porphyrogenitus & Zoë *mater*, Romanus, Nicephorus Phocas, Joannes Tzimiſces.

f Curop. Cedren. Zonar. Glycas. Conſt. Man. *Alexander Imp.*

GRÆCORUM [f] in oriente poſt *Leonem Philoſophum*, *Alexander*, illius frater, pro tutore principatum iniit anno 911. cùm *Leonis* filius pænè adhuc infans eſſet *Conſtantinus Porphyrogenitus*, *Zoë* natus uxore, quam quartis nuptiis duxerat. Qua de cauſa *Nicolao* Patriarcha *Leonem* aditu Eccleſiæ prohibente, eodemque depulſo, *Euthymius* ſucceſſor illi datus eſt.

Alexander, ſimul ac præeſſe cœpit, *Euthymio* dignitatem abrogavit, & *Nicolaum* reduxit. Cùmque tredecim in imperio menſes, nullis homine dignis, nedum Principe, geſtis rebus, exegiſſet, in crapulam ac libidinem projectus periit *Junii* 7. anni 912. multo per nares & pudenda ejecto ſanguine, cùm, per convivium hauſto largius mero, pila deinde ſe & equitatione vehementius agitaſſet.

g Iid. *Conſtantinus Porphyrogenitus.*

[g] Tali orbatus tutela, haud magno ſanè damno ſuo, *Conſtantinus Porphyrogenitus* ſeptennis puer imperavit, curam ejus capeſſente Patriarcha *Nicoläo*, aliiſ-

(1) Annos 19.] Reſcribe: *annos* 16. Oſcitanter vero ſecutus eſt *Rupertus* ad *Beſold*. J. C. R.

aliiſque patriciis, quibus eum moriens *Alexander* mandaverat; nec non *Zoë* matre, quæ ab *Alexandro* ejecta, de tutorum ſententia revocata eſt. *Conſtantinus Ducas* Tyrannus opprimitur. *Bulgari Symeone* Rege graſſantes, & victoria tumidi, à *Leone Phoca* ſuperantur; qui, hoc ſucceſſu ad ſpem occupandi animatus imperii, in eo conatu mortem reperit. A 900. Chriſti ad 985.

Anno dehinc octavo Imperii, *Zoë* matre palatio ſubmota, cuſtos fit Imperatoris, ac pater, novo & ad hanc diem inuſitato honoris genere, *Romanus Lecapenus*, *Conſtantini* ſocer: [a] moxque [b] *Septembris* 24. Indictione 8. (qui eſt annus 919.) *Cæſar*, *Decembri Auguſtus* appellatur. Qui ſequenti anno *Chriſtophorum*, filium ſuum, ad idem faſtigium evexit, reliquos duos, *Stephanum* & *Conſtantinum*, anno 928. [c] Indict. 2. ipſo die natali *Chriſti*. Quin etiam *Theophylactum*, filium ſuum, Patriarcham fecit in locum *Stephani*, ætatis annum agentem 16. quo in gradu flagitioſiſſimè tres & viginti vixit annos, equorum alendorum ſtudio deditus: atque hic Indict. 14. *Februarii* 27. obiiſſe traditur à *Curopalata*, anno 956. quo tempore *Romanam* Sedem pari juvenis improbitate ac turpitudine dedecorabat *Alberici* filius *Octavianus*, qui *Joannes* XII. vocabatur; quod idem *Curopalata* & *Cedrenus* adnotarunt.

Romanus Lecapenus.
[a] Glycas. Manaſſes.
[b] Curop. Cedren.
[c] Curop. Cedr. 2.

Tot firmato præſidiis imperio, *Romanus Conſtantinum* adſpernari cœpit, eique poſteriorem à ſe locum tribuere; maximè ubi cum *Bulgarorum* Rege *Petro* affinitatem conjunxit, data in matrimonium nepte, *Chriſtophori* filia. Quam hominis in Principem ſuum impietatem pari in ipſummet filii ejus impietate vindicavit Deus. Sexto & vigeſimo anno, quàm ad Imperii collegium pervenerat, [d] Indict. 3. *Decembris* 16. (qui eſt annus 944.) *Stephanus*, *Romani* filius, patrem *Auguſta* dignitate ſpoliatum in inſulam relegat. Cujus exemplo incitatus *Leonis* filius *Conſtantinus*, *Romani* ſtirpe deturbata, ſolus moderari cœpit imperium, quod per ebrietatem ac ſocordiam ad 15. annum uſque protraxit. Quippe [e] Indictione 3. *Novembris* 9. *Chriſti* 959. *Romani*, ut ferebant, filii parricidio ſublatus eſt, anno ætatis 54. cùm imperaſſet annos cum patre, *Alexandro* pa-

[d] Curop. Cedren.
Romanus à filio pellitur.
[e] Curop. Cedren.

A 900. Chriſti ad 985. patruo, & matre 13. cum *Romano* 26. ſolus 15.

[a] Curop. Cedren. Zonar. Glyc. Conſt. [a] Paternæ haud diſſimilem indolem, hoc eſt, mollem ac ſolutam, *Romanus* ad imperium attulit, quod anno 959. iniit, ac tribus annis & menſibus 4. adminiſtravit: obiitque anno 963. ætatis 24. Eo regnante *Nicephorus Phocas Cretam Saracenis* eripuit Indict. 4. anno 961.

Nicephorus Phocas. Poſt hunc imperavit ille ipſe *Nicephorus Phocas* anno 963. cujus ſordidum & illiberalem animum Annales notant; adeo ut Eccleſias immenſis penſitationibus oppreſſerit. Idem tamen militari laude præclarus, in *Cilicia Syria*que contra *Saracenos* ſecunda bella fecit, oppidaque quàm plurima & in his *Antiochiam* recepit. Hic eſt *Nicephorus*, ad quem nobili legatione perfunctus eſt *Luithprandus*, ab *Othone* I. miſſus; quam legationem ſingulari libro ille deſcripſit. *Luithprandi legatio ad Nicephorum.* Periit *Theophanonis* conjugis & *Joannis Tzimiſcæ* inſidiis, Indict. 13. *Decembris* 11. anno 969. cujus obitus inſignis eſt Solis obſcuratione, [b] quæ *Decembris* 22. hora 3. contigiſſe dicitur, Indict. 12. anno 968.

[b] Curop. Cedren. Luithpr.

[c] Curop. Cedren. Glyc. Man. *Joannes Tzimiſces.* [c] Anno itaque 969. *Joannes Tzimiſces* Imperator ſalutatus eſt. Qui ſtatim *Romani* filios, *Baſilium* & *Conſtantinum*, collegas adhibuit. *Theophanonem*, *Nicephori* uxorem, alioſque, quorum opera *Nicephorus* interfectus erat, Patriarcha jubente *Polyeucto*, relegavit. *Saracenos* ab *Antiochia* repulit. *Bulgaros* ac *Ruſſos* devicit, atque ad pacis conditiones adegit. Quo confecto bello, triumphantis more *Conſtantinopolim* ingreſſurus, B. *Mariæ* Virginis imaginem quadrigis, quæ *Bulgaricis* conſtratæ ſpoliis erant, impoſitam ſolemni per urbem pompa devexit, ut ejus victoriæ decus & auctoritatem in ejus patrocinium transferret.

Ejus pietas in B. Virginem.

Ejuſdem pietatis argumentum eſt, quod aureis nummis, & obolis, primus Salvatoris impreſſit effigiem, cum hac inſcriptione, JESUS CHRISTUS REX REGUM. Tranſactis in imperio annis 6. menſibuſque totidem, à *Baſilio* Cubiculario, cujus infinitam cupiditatem perſtrinxerat, veneno dato mortuus eſt in expeditione *Syriaca*, *Decembris* 4. anno 975.

C A-

A 900. Chriſti ad 985.

CAPUT XVI.

Francorum *res ſub regibus* Carolo Simplice, Roberto, Rodulpho, Ludovico Tranſmarino, Lothario, & Ludovico, *in quo ſtirps* Caroli *defecit.*

INTER hæc *Francorum* in *Gallia* regnum ægrè *Caroli M.* poſteri tuebantur, principum oppreſſi potentia; qui provincias, non ex voluntate Regis ad tempus, ſed perpetuo jure, quaſi proprias, habebant. Inter hos eminebat *Rutbertus*, *Rutberti* illius, qui à *Northmannis* anno 867. in acie interfectus erat, filius, *Odonis*, ſive *Eudonis*, frater, ejus, qui *Carolo Craſſo* ſubſtitutus eſt: & *Heribertus*, *Veromanduorum* Comes; [a] cujus ſororem *Rutbertus* conjugem habebat, ex eaque *Hugonem* genuerat. Regnabat in *Francia* tunc *Carolus* cognomento *Simplex*; qui, *Eudone* mortuo, ab anno 898. ſolus regium nomen obtinuit. Hic *Lotharii* regnum anno 912. ditioni ſuæ addidit, quod ex ejus diplomatibus conſtat. [b] Eodemque anno cum *Danis*, ſeu *Northmannis*, *Galliam* populantibus pacem ac fœdus ſanxit, *Giſla* filia *Rolloni*, eorum duci, in matrimonium data; [c] quod ſuprà memoravi.

[a] Aimoin. lib. 5. cap. 43.

Carolus Simplex.

[b] Dudo lib. 2. de Mor. & Act. Northm.

Cum Northmannis pax facta.

[c] Cap. 11.

Seneſcente dehinc auctoritate regia, conſenſu facto, principes apud *Sueſſionas* ab *Carolo* deſciſcunt, [d] anno 920. quòd is *Haganonem*, mediæ ſortis hominem ad ſummam potentiam evectum, interioribus conſiliis adhiberet. Deſtitutum ab omnibus Regem *Heriveus*, *Remenſis* Epiſcopus, privatis ſuſtentavit opibus, cum eoque proceres in gratiam reduxit. Sed ea malè ſarta biennio pòſt in exſecrandum facinus erupit. [e] Anno 922. *Robertus* factione principum Rex eligitur, & ab *Heriveo*, *Remenſi* Epiſcopo, *Junio* exeunte, conſecratur. Quòd ſcelus in utriuſque vertit exitium. Triduo pòſt moritur *Heriveus*. [f] Sequente anno *Robertus*, cum *Heriberto*, cujus ſororem duxerat, & ex ea nato *Hugone* filio, in *Sueſſionibus* contra *Carolum* pugnans occubuit, [g] trajecta per os lancea; ut ea, qua fefellerat, parte perfidiæ

[d] Flod. Chron.

Carolus deſtituitur.

[e] Flod.

Robertus regnum uſurpat.

[f] Flod. Chron. Odoran. à Pith. editus p. 297. Aimoin. 5. c. 43.

Robertus perfidiæ pœnas luit.

[g] Regino.

A 900. Chriſti ad 985.

[a] Odoran.

diæ dare ſe pœnas oſtenderet. Moriens tamen victores ſuos reliquit. Ea pugna incidit in [a] *Junii* 15. quam Dominicam fuiſſe vetus *Chronicon* teſtatur; ex quo annus colligitur *Chriſti* 923. Haud multò pòſt, quaſi vacuam ad regni poſſeſſionem, accitus eſt *Rodulphus*, *Burgundiæ* Dux, & apud *Sueſſionas* ſolemni ritu ſalutatus. [b] *Carolus* ab *Heriberto*, prætextu reconciliandæ gratiæ, perductus, in caſtellum *Theodorici* ad *Matronam* includitur. Unde *Peronam* tranſlatus poſtea, deceſſit [c] anno 929. relicto ex *Eadgina*, *Alſtani*, *Anglo-Saxonum* Regis, filia, *Ludovico*, qui parente capto, ad avum perfugit in *Britanniam*, indeque reverſus poſtea regnavit. Itaque poſt *Eudonis* obitum imperavit *Carolus* annis 25. nempe ab anno 898. ad 923. At in ejus diplomatibus, quæ in *Originibus Monaſterii S. Dionyſii* ad Urbem leguntur, regni primordium ex anno 893. ſumitur, quo adverſus *Eudonem* creatum illum à *Francis* eſſe Regem ſuprà meminimus. In eorum uno quippe ſubſcriptio iſta legitur: *IV. Id. Febr. Indict. I. anno V. regnante glorioſiſſimo Rege Karolo, redintegrante* 1. Hic eſt annus 898. quo, *Eudone* 3. *Januarii* vita functo, novum cœpit exordium regni, cùm prius ab anno 893. procederet. Rurſus in altero diplomate: *Datum V. Cal. Jun. Indict. V. anno XXV. regnante Carolo Rege glorioſiſſimo, redintegrante XX. largiore verò hæreditate indepta VI.* Annus hic indicatur 917. qui ſextus eſt ab occupato *Lotharingiæ* regno, & viceſimus ab anno 898. quintus autem & viceſimus ab 893. Ex quo evidens eſt duodenni majorem, contra quàm *Sigebertus* prodidit, cùm primùm regnavit, fuiſſe *Carolum*, quem anno 879. in cunis jacuiſſe antea demonſtravimus.

Rodulphus fit Rex Franciæ.

[b] Flod. Aimoin. Regin. Odoran.

[c] Flod.

Caroli Simplicis regnum.

Error Sigeberti.

Rodulphi regnum.

[d] Odoran. Aimoin. 5. c. 43.

[e] Flod. A. 923. Glaber. 1. c. 2.

[f] Fragm. Chron. Flor. à Pith. edit.

[g] Flod. Aimoin. 5. c. 43.

Carolo ad eum modum exauctorato, *Francorum* Rex *Rodulphus* anno iniit 923. quem de *Hugonis* aliorumque principum ſententia, *Carolo* jam capto, renuntiatum eſſe *Odocrannus* & *Aimoinus* referunt. [d] Fuit hic *Richardi* filius, *Roberti* gener; cujus filiam *Emmam*, *Hugonis Magni* ſororem, duxerat. [e] *Danos* in *Aquitania* graſſantes penè ad unum occidit. [f] *Heriberti* verò & *Hugonis* factionibus exercitum regnum ad annum extraxit 936. [g] quo mortuus in *S. Columbæ*

bæ Cœnobio apud *Senonum* oppidum ſepelitur, anno regni 13. atque eodem anno 936. *Henricum Aucupem*, *Germaniæ* Regem, exceſſiſſe ſuprà docui; ac *Flodoardus* eo ipſo Lunam defeciſſe ſcribit pridie Nonas *Septembris*. Hunc *Urſpergenſis Abbas* perperam cum *Rodulpho* altero confudit; quem ab *Italis* ad regnum vocatum & ab *Hugone* pulſum eſſe, antè ſignificavimus. Sed diverſos fuiſſe non eſt dubium; idque *Flodoardus* oſtendit anno 923. 935. & 937. ubi *Italicenſem* iſtum *Ciſalpinæ Galliæ* ac *Jurenſem* appellat Regem; & anno 937. altero pòſt *Franciæ* Regem obiiſſe narrat.

A 900. Chriſti ad 985.

[a] *Ludovicus*, *Simplicis* filius, ab *Hugone* revocatus ex *Anglia*, regnum adiit anno 936. quem ab tranſmarina illa peregrinatione *Tranſmarinum* vulgò nominant. Nihilo quietius huic, quàm patri *Carolo*, regnum *Heriberti* & *Hugonis* ambitio fecit. *Lotharingiam* tamen, qua, deſperatis rebus ſuis, *Henrico*, *Germaniæ* Regi, *Carolus* ceſſerat, armis repetens, ab *Othone*, *Henrici* filio, depellitur [b] anno 939. quo *Giſlebertus*, *Henrici* gener, *Lotharingiæ* Præfectus, cum aliis rebellibus ab *Othone* victus, occidit; cujus conjugem *Gerbergam*, *Othonis* ſororem, in matrimonium *Ludovicus* accepit.

a Flod. *Ludovicus Tranſmarinus.*

b Flod. Reg. Herm. Marian. Urſperg.

[c] *Heribertus*, *Viromanduorum* Comes, homo ſeditioſus ac perfidus, miſeranda morte periit, admiſſum ſcelus in *Carolum* identidem deteſtans, [d] anno 943. [e] eodem ſcilicet, quo *Wilielmus*, ejus gener, *Rollonis* filius, *Northmanniæ* Dux. Quam provinciam *Ludovicus* tutoris invadens nomine, *Richardum*, *Wilelmi* filium, abduxit. Sed eo ab ſuis recepto, captus ipſe poſtmodum, *Hugonis* interventu dimittitur. Cujus ſubinde potentiam non ferens, *Othonis*, conjugis ſuæ germani, implorat auxilium. Qui [f] anno 948. ingenti in *Gallias* ducto exercitu, expugnatiſque aliquot oppidis, & obſeſſa fruſtrà *Rothomago*, haud magnum operæ pretium tulit; [g] tametſi *Germani* Scriptores expeditionem illam in majus extollant.

c Glaber. 1. c. 3. *Herberti mors miſeranda.*

d Flod.

e Vuillel. Gemm. l. 3. c. 12. Hiſt. Norm.

f Flod. *Otho Imperator in Gallias irrumpit.*

g Urſperg. Vuitich. 3. Alber. Krant. 3. c. 23.

Obiit denique *Ludovicus* anno [h] 954. [i] *Septembri* menſe; cùm admiſſo equo lupum inſequens, & in terram collapſus, attrito corpuſculo, in lepram inciдиſſet. Sepultus eſt *Durocottori Remorum* in Baſilica *S. Remigii*. [k] Filios ex *Gerberga* ſuſcepit duos, *Lo-*

h Flod.

i Aimoin. 5. c. 43.

k Aimoin. ibid.

A 900. Chriſti ad 985.

Lotharium & *Carolum*. Annos illi 16. *Aimoinus* aſſignat; ſed biennio ampliùs imputatur.

[a] Aimoin. 5. c. 44.
[b] Flod. Odoran.
[c] Orderic. Utic. lib. 1. Aimoin. 5. c. 44.
[d] Sigeb. A. 965. Glab. 3. c. 4.
[e] Flod. A. 960.

Lotharius paterni ſimul regni & calamitatis hæres orſus eſt [a] anno 954. pridie Idus *Novemb.* *Remis* inunctus, regiæque majeſtatis imaginem ad annos circiter duos & triginta ſuſtinuit. Anno hujus tertio, [b] *Chriſti* 956. mortuus eſt *Hugo Magnus* [c] *Aurelianenſis*, Dux *Francorum*, 15. Calendas *Julii*, & in Baſilica *S. Dionyſii* ad Urbem ſepultus: filios tres reliquit ex [d] *Hathuide*, *Othonis* Imperatoris ſorore, *Hugonem Capetum*, *Othonem*, & *Henricum*, filiam *Emmam*, [e] quæ *Richardo*, *Northmannorum* Duci, nupſit. *Hugo Francorum* Ducatum poſt patrem ſortitus eſt; *Otho Burgundiæ*, poſt *Giſlebertum*: *Othoni* paulò pòſt mortuo ſucceſſit *Henricus*.

[f] Flod. *Lotharii cum Othone bellum.*
[g] Sigeb.
[h] Sigeb. Herm. Lamb. Aimoin. 5. c. 45. Vuil. Nang. Chron.
[i] Sigeb. Aimoin. Orderic. Utic. l. 1. Glab. 1. c. 5.
[k] Sigeb. Aimoin.
[l] Sigeb. A. 984.
[m] Sigeb.

[f] *Lotharius* anno 955. cum *Hugone M.* bellum geſſit in *Pictonibus* adverſus *Willelmum* Ducem. Tum *Lotharingiæ*, ſive *Interamnenſis Belgicæ* recuperandæ cauſa, quam *Otho* II. *Carolo* fratri ipſius [g] anno 977. permiſerat, *Othonem Lotharius* oppugnavit. Quem de improviſo, *Aquiſgrani* fortè morantem & imparatum, opprimens, conjecit in fugam [h] anno 978. Hanc ignominiam ut aboleret *Otho*, *Remorum*, ac finitimarum civitatum, & *Pariſienſium* agros infinito pervagatus exercitu, [i] dum *Axonam* fluvium in reditu tranſmittit, inſequente *Lothario*, cum impedimentis haud paucos milites amiſit.

[k] Aliquantò pòſt *Lotharius* cum *Othone* colloquio habito ſuper *Charum* fluvium, *Lotharingiam* ei remiſit: quo facto principum ab ſe voluntates alieniores reddidit. [l] Itaque poſt annos aliquot, eadem iterum tentata, captoque *Virduno*, ſed mox reddito, deceſſit [m] anno 986. ac *Remis* ſepultus eſt, in baſilica *S. Remigii*.

[n] Sigeb. Vuil. Nang. Chron.

Poſtremus è *Caroli* genere *Ludovicus*, *Lotharii* filius, [n] anno 986. iniit regnum, *Hugoni* à moriente patre commendatus, ac nulla re geſta celebris, ſine prole *Compendii* mortuus, in Eccleſia SS. *Cornelii* & *Cypriani* ſepelitur anno 987. In eo *Caroli* progenies, ac ſecunda Regum familia deſiit, anno poſt inaugurationem *Pipini* 235.

Nec illud omiſerim, duas in Annalibus ſuper *Lotharii*

tharii & *Ludovici* regno ſententias occurrere. [a] Alii *Lothario* annos 22. circiter adſcribunt, mortuumque faciunt anno *Chriſti* 976. *Ludovico* porrò ejus filio 9. annos aſſignant. [b] Alii longè & numero & auctoritate potiores nobiſcum faciunt.

[c] *Ludovico* ſine prole defuncto, regnum ad *Carolum* ejus patruum, *Ludovici Tranſmarini* filium, jure pertinebat, qui tum *Lotharingiæ* Dux erat, ex anno 977. ut refert *Sigebertus*, ideo factus, ut *Lotharii* fratris conatibus obſiſteret, in eumque *Francorum* inclinabant ſtudia. Sed dum ille cunctando *rem ad conſilium defert*, [d] ut *Sigebertus* ait, [e] in *Hugonem Capetum* rerum ſumma transfertur: qui *Hugonis Magni*, cognomento *Abbatis*, filius erat ex *Hatuide* ſorore *Othonis*, primi ejus nominis Imperatoris. Quam ad principum auctoritatem *Ludovici* quoque, poſtremi è ſtirpe magni *Caroli Francorum* Regis, voluntas acceſſerat; qui (ut *Odorannus* ſcribit [f]) regnum moriens *Hugoni* donaverat. [g] Igitur anno 987. regium *Hugo* inſigne cepit *Novioduni* in *Belgica*, [h] & 5. Nonas *Julias* apud *Remos* eſt inunctus. Quod ægrè ferens *Carolus* bellum in eum haud cunctanter movet, ac *Laudunum* imprimis occupat [i] anno 988. Cæterum in eodem oppido brevi poſt obſeſſus ab *Hugone*, [k] ſecundo obſidionis menſe, ſubita è portis eruptione facta, haud paucos interficit; reliquos perterritos cum *Hugone* in fugam conjicit, urbem obſidione liberat. *Durocottorum* exinde *Remorum* capit proditione *Adelgarii* Presbyteri, anno [l] vel 989. [m] vel ſequente; [n] atque in ea urbe *Arnulphum* Epiſcopum conſtituit *Lotharii*, fratris ſui ex concubina filium, *Adalberone*, qui tum ei præerat Eccleſiæ, *Laudunum* abducto, ubi paulò pòſt exceſſit è vita. [o] *Hugo* verò quàm maximis contractis copiis, incluſum *Lauduno* cum uxore ſua, *Herberti*, *Trecarum* Ducis, filia, *Carolum* oppugnat. Dicitur tunc [p] *Aſcelinus*, ſive [q] *Anſelmus*, *Laudunenſis* Antiſtes, ex intima *Caroli* amicitia, ejuſque conſiliorum particeps, fœdam rem feciſſe; quippe *Hugonem*, ut ferunt, noctu in urbem introduxit, eique *Carolum* prodidit, [r] per dies ſanctioris hebdomadæ. Eſt inter epiſtolas *Gerberti*, qui ad *Romanum* Pontificatum eve-

A 900. Chriſti ad 985.

[a] Ut Aimoin. 5. c. 45. Odoran. Orderic. Utic. L. 1.
[b] Sigeb. Ivo Carn. in Chron. Vuil. Nang. Chron. Aquit. apud Pith. Fragm. Flor. Chr. apud eund.
[c] Aimoin. Suppl. l. 5. c. 44. Sigeb. Nang.
[d] Anno 987. & Nang.
[e] Glab. 2. c. 1. Odoran.
[f] Fragm. Odor. à Pith. edit.
[g] Fragm. Floriac. ab Pith. editum.
[h] Id.
[i] Sigeb. Nang.
[k] Iid.
[l] Nang.
[m] Sigeb.
[n] Iid.
[o] Nang.
[p] Fragm. Hiſt. Aquit. & Aimoin. 5. c. 44.
[q] Nang.
[r] Fragm. Hiſt. Aquit. à Pith. edit. *De Aſcelino, Epiſcopo Laudunenſi.*

A. 900. Chriſti ad 985.

evectus *Silveſter* dictus eſt ejus nominis ſecundus, epiſtola quædam ad *Azolinum*, ſive *Aſcelinum*, *Laudunenſem* Epiſcopum, plena acerbitatis ac ſtomachi; in qua perfidiam illi in Regem exprobrat; non utique in *Carolum*, quem capitalem habebat hoſtem; ſed in *Hugonem*, cujus filii *Roberti* inſtitutioni præfuerat. Simul *Aſcelinum Romam* ad cauſam dicendam evocat: ut ex eo conjectura ſit, eundem, qui ſemel *Carolo* fidem fefellerat, non majorem *Hugoni* poſtea præſtitiſſe. [a] Quanquam *Adalberonem* reperio per id tempus, quo captus eſt *Carolus*, *Lauduni* Epiſcopum fuiſſe.

[b] *Hugo Carolum* in poteſtatem redactum *Aurelianos* abduxit, ubi turri incluſus diem obiit. Reliquit ex priori conjuge filium [c] *Othonem*, qui & *Lotharingiæ* Ducatum poſt patrem habuit; ex uxore verò altera *Ludovicum*, & *Carolum*. Quorum ille *Lotharingiæ* Dux poſt patrem fuiſſe proditur ab *Willelmo Nangio*, [d] aliiſque Scriptoribus. Sed *Sigeberto* plures aſſentiri video. Ambos iſtos in carcere natos eſſe tradunt [e] Annales aliqui: [f] & à *Francis* expulſos receptum ad Imperatorem habuiſſe.

[g] Duas præterea filias ſuſcepiſſe *Carolus* dicitur; *Haridam*, & *Ermengardem*: hæc *Namurſiæ* nupta Comiti; ex eaque *Balduinus* originem traxit, *Hannoniæ* Comes, cujus filiam *Iſabellam Philippus Auguſtus* conjugem duxit; quæ *Ludovicum* VIII. *Sancti* patrem peperit; ut ea ratione *S. Ludovici* poſteri maternam ſaltem ab *Carolo Magno* ſtirpem duxerint. Ita *Willelmus Nangius*.

[h] At *Hugo*, conceptum in *Arnulphum Remenſem* expromens odium, dedit operam, ut is, Concilio Epiſcoporum apud *Remos* coacto, loco moveretur; eumque *Aurelianis* in carcere annos tres detinuit; ac *Gerbertum*, quo, ut dixi, præceptore uſus erat *Robertus* ejus filius, illi ſucceſſorem dedit anno 992. Qua re commotus *Joannes* XV. *Romanus* Pontifex Epiſcopis omnibus, qui id fecerant, ſacris interdixit, effecitque, ut, ſummoto *Gerberto*, in integrum reſtitueretur *Arnulphus*. Quod ſub *Gregorio* Papa, & *Roberto* Rege perfectum eſſe, [i] *Aimoinus* indicat.

[a] Gerbertus apud Maſſon. in Hiſt. Reg. Franc. & Rober. in Gall. Chriſti.
[b] Aimoin. Suppl. 5. c. 44. Nang.
[c] Sigeb. 991.
[d] Chron. Dionyſ. Nicol. Gill. Vide Haillan.
[e] Aimoin. 5. c. 44. & Fragm. Aquit.
[f] Fragm. Aquit.
[g] Vuill. Nang. Till. in Comm.
[h] Aimoin. 5. c. 45. Sigeb. A. 992.
[i] In Vita S. Abbon. Flor. c. 11.

Clu-

Cluniacenſis Ordo ſæculo iſto cepit initium à *Bernone*, Abbate *Gigniacenſi*, viro illuſtri, quem anno 912. morientem ait *Sigebertus*, *Odonem*, olim Muſicum, *Cluniacenſis* Abbatem Cœnobii feciſſe: *Odonem* porrò 937. deceſſiſſe, eique ſucceſſiſſe *Ademarum*: huic anno 943. *Majolum*: tum *Odilonem* anno 992. idem *Sigebertus* affirmat.

A 900. Chriſti ad 985.

CAPUT XVII.

De rebus Occidentalis *Imperii* Othone *III.* Henrico *II.* Conrado, Henrico *III.* & *hujus ſchiſmate, ab anno* Chriſti 984. *ad* 1106.

[a] PUER admodum in *Germania* regnavit *Otho* III. [b] anno 984. Imperatoris titulo coronaque *Romæ* donatus à *Gregorio* V. Pontifice anno 990. Biennio pòſt [c] *Creſcentium*, per honorem Conſulatus in eadem urbe tyrannicè graſſantem, & inexpugnabili ſeptum arce, capitis damnavit. Cujus uxorem in matrimonium acceptam poſtea dimiſit. Nam priorem *Auguſtam*, *Mariam*, *Aragonum* Regis filiam, admirabili exemplo juſtitiæ apud *Mutinam* flammis addixiſſe fertur; quod ita contigiſſe narrant. [d] Fortè Imperatrix non minùs caſti quàm formoſi Comitis amore capta, ab eo repulſa cùm eſſet, hunc ipſum illius, quod deſignarat, tentati flagitii apud virum detulit; qui in juvenem extemplo capitalem ſententiam dixit. Comitis uxor, quam rei totius conſciam moriturus fecerat, Imperatorem in tribunali jus dicentem adiens, coram & viri innocentiam & Imperatricis ſcelus aperuit; & ad utriuſque fidem faciendam, candentem manu laminam illæſa contrectavit. Quo indicio convicta Imperatoris uxor impudicitiæ ſimul & calumniæ pœnas incendio dedit.

[e] Fama eſt eodem imperante *Gregorium* V. Imperatoris creandi jus certorum principum ſuffragiis illigaſſe; quos & numero ſeptem vel iſte ipſe, vel ſucceſſor ejus quiſpiam, conſtituiſſe creditur. [f] *Hungari* & *Tranſſylvani* ſub eo *Chriſtianam* amplexi ſunt fidem.

Viri per id tempus ſanctiſſimi vixere, *Romualdus*: *Adal-*

Otho III.

[a] Otho Friſing. 6. c. 25. Lamb. Herm.

[b] Lamb.

[c] Lamb. Glaber. l. 1. c. 4.

[d] Gotfr. Viterb. Crantz.

Memorabile juſtitiæ ſpecimen in Othone.

[e] Vide Bellarm. l. 3. de Tranſ. Imp. c. 1. Baron. ad A. 996.

[f] Vita S. Steph. apud Sur. 25. Aug. Bonfin. Dec. 2. l. 1.

A 984. Chriſti ad 1106.

Adalbertus in *Pruſſia* martyrium paſſus: [a] *Stephanus Hungariæ* Rex: [b] *S. Majolus*, *Cluniacenſis* Abbas ex anno 943. Doctrina præſtitit *Gerbertus*, ex *Remenſi* & *Ravennati* ſede ad *Romanam* evectus ab *Othone* anno 999. ſub *Silveſtri* II. nomine. [c] Mortuus eſt *Otho* anno 1002. *Januarii* 23.

[a] Vita ejus 20. Aug. [b] Sigeb. [c] Lamb. Herm. [d] Ditm. 7. Joan. Villan.

[d] *Othone* ſine liberis defuncto, *Henricus Bavarus* ejus nominis ſecundus ab *Aucupe*, Imperatorii tituli primus, annos imperavit circiter 23. Inſignia ſumpſit Imperii [e] anno 1014. à *Benedicto* VIII. [f] quo tempore *Græci* cum *Northmannis*, & cum utriſque *Saraceni*, de *Apuliæ* poſſeſſione certabant. *Northmanni* ſub initium ferè Imperatoris *Henrici* in eam oram *Italiæ* adventare cœperant. Quod ut geſtum ſit, non abs re fuerit exponere.

[e] Herm. Lamb. Sigeb. Urſperg. [f] Pand. Collen. l. 3. p. 96.

[g] Scribit *Leo Oſtienſis* anno ſeptimo *Arenulfi*, *Caſinenſis* Abbatis, [h] cujus annum tertium congruere dicit anno *Chriſti* 1014. ut primus ſit *Chriſti* 1012. *Northmannos Apuliam* incurſare cœpiſſe; (hic erit annus 1018.) cùm ante annos fermè ſedecim eò primùm adveniſſent. Quippe ſub annum *Chriſti* 1002. *Northmanni* quadraginta ex *Hieroſolymitana* peregrinatione redeuntes *Salernum* appulerunt, egregio corporis habitu, belloque ſtrenui. Tum oppidum à *Saracenis* obſidebatur; eratque in eo *Gaimarius* Princeps, quem *Northmannicæ* fuiſſe ſtirpis *Pandulphus Collenutius* eſt auctor tertio libro, qui jam tum ex anno *Chriſti* 900. per *Æmiliam*, *Flaminiam*, *Tuſciam*, & *Campaniam Northmannorum* arma inferri cœpiſſe narrat. Ergo illi quadraginta cùm à Principe arma & equos impetraſſent, eruptionem in hoſtes fecerunt, ac plurimis interfectis, reliquis in fugam conjectis, mirabilem victoriam adepti ſunt.

[g] Lib. 2. Chr. Caſin. c. 38. [h] c. 31. *Northmannorum adventus in Apuliam.*

Tanto obſtrictus beneficio *Gaimarius*, magnis oblatis muneribus, ac majoribus oſtenſis, retinere illos apud ſe ſtuduit. Sed cùm neutrum obtinuiſſet, quòd & ex ſolo Dei amore gratuitam hanc à ſe collocatam operam dicerent, neque à patria diutiùs abeſſe poſſent, legatos cùm eis proficiſci jubet, qui citrea mala, & id genus alios regionis illius fructus, cum pretioſis veſtibus, equorumque phaleris, ad fertilem tantorum bonorum adeundam provinciam

North-

Northmannos excitarent. Fortè ſub idem tempus evenit, ut *Giſelbertus* & *Willelmus Repoſtellus*, ſummo inter *Northmannos* loco nati, à ſe invicem diſſiderent, & *Giſelbertus* coram ipſo Duce *Northmanniæ Roberto* in venatu *Repoſtellum* occideret. Qui *Roberti* ac propinquorum *Repoſtelli* iram veritus, cum quatuor fratribus ſuis, *Rainulfo*, *Aſclittino*, *Oſmundo*, ac *Radulfo*, aliiſque Nobilibus, *Salernitanos* legatos in *Apuliam* ſecutus eſt. [a] At *Willelmus Gemmeticenſis* Monachus eum, qui cædem fecit, *Oſmundum Drengotum* nominat. Ubi in *Italiam* pervenerunt, ad *Pandulphum*, *Capuæ* Dynaſtam, adjunxere ſeſe; ac ſub eo aliiſque Principibus ſtipendia facientes, contra *Græcos* & *Saracenos* utilem & glorioſam navarunt operam. Nec ſuas res interim neglexerunt. Nam *Apuliæ* potiti oppidis aliquot, ſuæ gentis Duces ſibi præfecerunt, quorum primus *Turſtinus*, cognomento *Scitellus*, à *Willelmo* traditur. [b] *Pandulphus Triſtanum* vocat, qui ejus ſucceſſores ad *Robertum* uſque *Viſcardum* memorat, paulò ſecus ac *Willelmus*. [c] *Tancredus* quidam in *Northmannia* fuit, qui ab *Alta-villa* cognomen accepit. Hic duabus ex uxoribus filios ſuſceperat duodecim, *Sarnum*, *Gotfredum*, *Drogonem*, *Tancredum*, *Guillelmum Ferrabrachium*, *Humfredum*, *Robertum Wiſcardum*, *Rogerium*, *Richardum*, *Gotfredum* alterum, *Frumentinum*, *Molugelum*. Ex his *Guillelmus Ferrabrachius* ab iis *Northmannis*, qui *Apuliam* incolebant, Dux eligitur; qui *Saracenos* pariter *Græcoſ*que debellavit. [d] *Saraceni* rurſus *Apuliam* adorti, diviſis bifariam copiis, eodem tempore *Capuam* & *Barium* oppugnant. Sed *Barium Gregorius*, *Græcorum* Dux, *Venetorum* adjutus viribus, obſidione ſolvit; *Capuæ* opem attulit *Henricus* Imperator, qui *Romæ* tunc erat, & à *Benedicto* Pontifice anno 1014. ut paulò antè demonſtravi, coronam acceperat. Is, *Saracenis* devictis, *Græcos* eodem impetu compreſſit, ac *Trojam* iis eripuit; quod oppidum nuper in *Apulia* conditum ab illis fuerat, atque ita pacem *Italiæ* reddidit. Ita *Pandulphus*. [e] At *Leo Oſtienſis* hanc Imperatoris expeditionem, qua *Trojam* eodem illo anno, quo condita eſt à *Græcis*, deditione cepit, De-

A 984. Chriſti ad 1106.

a Lib. 7. cap. 3.

b Lib. 3. p. 94.

c Pandulf.

d Pand. 3. p. 96.

e Lib. 2. c. 40 & ſeq. Idem habent Herman. Urſperg.

A 984. Chriſti ad 1106.

a Id. c. 44.

Dominicæ Incarnationis anno 1022. accidiſſe ſcribit: [a] quo tempore cùm in *Caſinenſe* Monaſterium veniſſet, ibidemque graviter ex calculo laboraret, noctu ei *S. Benedictus* apparuit, fidemque fecit ſuum in eo loco jacere corpus, de quo hactenus dubitabat, & eodem momento ſanitatem illi reddidit.

b Leo Oſt. l. 2. c. 47. &c.

c Herm. Sigeb. Lamb. Otho Friſ. l. 6. c. 27. Urſperg.

d Sigeb. 1010.

[b] Brevi poſtea, ſanctitate pollens, perpetuum cum *Kunegunde* ſervatum in matrimonio virginitatis florem in cœlum extulit [c] anno 1024. tertio Eidus *Julias*, & in *Bambergenſi* Eccleſia, quam cum epiſcopio ibi conſtruxerat, eſt ſepultus. [d] Hic cum *Stephano*, *Hungariæ* Rege peræquè ſancto, affinitate junctus eſt, data ei in matrimonium ſorore *Giſla*. Cujus ſtudio *Hungari Chriſtianam* ad fidem converſi. Hoc Imperatore *S. Abbo*, *Floriacenſis* Abbas in *Vaſconibus*, dum rixantibus inter ſe medius intervenit, confoſſus, inter Martyres adſcribi meruit [e] anno 1004. Indictione 2. *Novembris* 13. multis poſt obitum prodigiis illuſtris redditus. [f] *S. Heribertus*, *Colonienſis* Epiſcopus, eodem imperante moritur anno 1021. [g] Sequens annus novo & compendioſiori Muſicæ generi dedit initium, inventore *Aretino* Monacho *Guidone*: à quo notæ illæ ſex, quibus hodie utimur, inſtitutæ feruntur.

e Aimoin. in ejus Vita cap. ult. Glaber 3. c. 3. Sigeb.

f Herm. Sigeb.

g Baron. Sigeb. anno 1028.

Conradus.

h Herm. Marian. Urſperg. Sigeb.

i Iid.

k Glaber. Herman.

[h] *Conradus* anno 1024. *Germaniæ* Rex, Imperator anno 1026. ſalutatur. Ad hunc *Rodulphus*, *Burgundiæ* Rex, moriens coronam ſuam cum regno deſtinavit [i] anno 1032. quod ille anno ſequente adiit, [k] quo Sol defeciſſe traditur *Junii* 29. hora 6. *Sigebertus*, qui id anno 1034. aſſignat, *Rodulphum* ait offenſum *Burgundionibus*, quòd in Regem ſuum inſolentes eſſe pergerent, regnum ſuum in *Conradum* transtuliſſe; quod ex *Arnulphi* Imperatoris tempore plus centum & triginta annis gentis ſuæ Reges obtinuerant; atque ita denuò *Burgundiam* in provinciam eſſe redactam. Hoc illud *Burgundiæ* regnum eſt, quod anno 890. *Rodulphus* auſpicatus eſt, ut ex *Sigeberto* ſupra *cap.* 13. meminimus. Id ægrè ferentem *Odonem Campanienſem*, *Rodulphi* ſororis filium, narrat *Sigebertus* idem, cùm ab *Conrado* eam provinciam impetrare nequiſſet, contra ipſum bellaſſe, ac *Lotharingiam* oppugnaſſe. Sed ab *Gothelone* Duce apud *Ba-*

Burgundiæ regnum eſſe deſinit.

Barum, magna cum ſtrage *Francorum*, victum in acie ceciciſſe; [a] quod in annum incidit 1037. Biennio poſt obiit *Conradus* pridie Nonas *Junias*, ac *Spiræ* ſepultus eſt. [b] Quem annum Solis defectio illuſtrem facit undecimo Calendas *Septembris*, hora ſexta, feria 4. in Annalibus notata, anno *Christi* 1039. Imperavit annos 15. [c] *Conrado* regnante obiit ſancta *Kunegundis* anno 1038. eodemque *S. Stephanus*, *Hungariæ* Rex, cui *Petrus* ſucceſſit.

A 984. ad Christi 1105.
a Herm. Lamb. Urſperg. Sigeb.
b Glaber 4. c. 9. Herm. Urſperg. Sigeb.
c Herman. Marian.

[d] *Henricus* Imperatorum eo dictus nomine ſecundus, Regum tertius, *Conrado* patri ſubrogatus eſt anno 1039. à quo *Bohemi* bello ſubacti, nec non & *Hungari*, qui, *Petro* Rege ſuo ejecto, *Ovonem* ſibi præfecerant. Sed hoc *Henrici* armis expulſo, *Petrus* in integrum reſtitutus eſt. [e] Ab hoc Imperatore *Leo* IX. Pontifex *Beneventum* accepit, ea lege, ut *Bambergenſis* Eccleſiæ tributum remitteret. Floruit hac ætate *Marianus Scotus*, nobilis Chronologus, qui anno 1056. *Fuldenſem* ſe Monachum factum eſſe teſtatur. [f] Moritur *Henricus* anno 1056. tertio Nonas *Octobres*, cum regnaſſet annos 17. [g] Reliquit ex *Agnete*, *Willelmi*, *Pictavorum* Comitis, filia, *Henricum* hæredem. Hoc imperante *Petrus Damianus* eruditiſſimus ac ſanctiſſimus eſt habitus, [h] qui anno deinde 1057. ab *Stephano* X. Cardinalis & Epiſcopus *Oſtienſis* eſt factus.

Henricus III.
d Marian. Herm. Lamb. Urſperg. Glab. 5. c. 1. & 4. Sigeb.
e Leo Oſt. 2. c. 85.
f Marian. Lamb.
g Glab. 5. c. 1.
h Leo Oſt. 2. c. 102.

Anno *Christi* 1056. *Henricus* Imperatorum eo nomine III. Regum *Germaniæ* IV. [i] quinquennis puer regnum auſpicatus eſt, quod magno *Christianæ* rei damno ad duos & quinquaginta perduxit annos. Fœdo quippe ac perpetuo ferè diſſidio ab *Romano* Pontifice divulſus eſt, [k] quod Epiſcopos & Abbates partim pretio, partim privata auctoritate conſtitueret, quam *inveſtituram* appellant vulgò. Præcipuum illi cum *Gregorio* VII. ingentium animorum Pontifice, certamen fuit: qui [l] anno 1073. *Alexandro* II. ſucceſſit, *Hildebrandus* antea dictus. Initium Schiſmatis factum eſt [m] anno 1076. quo *Gregorius Henrico* communionem ſacrorum interdixit. [n] Eundem ſequente anno reconciliatum, ſed ad priſtinos mores ſubinde reverſum, denuò ſententia ſua perculit. [o] Interim *Saxones* ab *Henrico* deficiunt, & *Rodulphum*, *Sueviæ* Du-

Henricus IV.
i Lamb.
k Vuillelmi Tyr. l. 1. c. 13.
l Lamb. Bertol.
m Sigeb. Bertol.
Schiſma Henrici.
n Bertol. Joan. Vill. 4. c. 21.
o Otho Friſ. 5. c. 35.

A 984. Chriſti ad 1106. *a* Bertol. Leo Oſt. 3. c. 48. *b* Marian. *Guibertus Antipapa.*

Ducem, Regem eligunt, qui *Henricum* [a] primò conjecit in fugam anno 1080. ſexto Calendas *Februarii:* at ſecundo in congreſſu, fugato itidem ipſo, cùm inter primos fortiter pugnaret, occubuit Idibus *Octobris*, victoria penes ſuos relicta, [b] eodem anno 1080. Quo *Henricus Guibertum*, *Ravennatem* Epiſcopum, ab *Gregorio* triennio antè anathemate damnatum, in Conciliabulo ſuorum Papam conſtituit; à quo & *Romæ*, in arce *S. Angeli Gregorio* intercluſo, inſignia ſumpſit imperii [c] anno 1084. ipſo die Paſchatis.

c Bertol.

d Marian. Bertol. Sigeb. *e* Bertol. *f* Bertol. Leo Oſt. 3. c. 64. *g* Sigeb. *h* Otho Friſ. 7. c. 11. & 12. Urſperg.

Rurſus *Catholicarum* partium fœderati principes *Hermanno Lotharingo* regnum deferunt [d] anno 1082. qui [e] anno 7. *Chriſti* 1088. Indict. 12. obiit in *Lotharingia*, *Metiſ*que ſepultus eſt. [f] Triennio ante, hoc eſt anno 1085. Indict. 8. octavo Cal. *Junias* moritur *Gregorius*. *Guibertus* verò [g] anno 1100. Neque tamen hujus morte factionum ſtudia reſtincta ſunt, ſuperſtite adhuc *Henrico*. [h] Qui tandem ab *Henrico* filio imperio ſpoliatus anno exeunte 1105. ipſo *Chriſti* natali die profuguſque, *Leodii* deceſſit anno 1106. ſeptimo Idus *Auguſti*, feria tertia, ætatis 55.

Roberti Vuiſcardi res geſtae.

i Leo Oſt. 2. c. 68. Vuill. Gemmet. l. 7. c. 30.

Præclarum ac fidele per hos tumultus obſequium *Romano* Pontifici præſtitere *Northmanni*, Duce *Roberto Wiſcardo*, cùm jam *Apuliam Græcis* ereptam ad ſuam poteſtatem adjunxiſſent [i] ex anno 1041. quo *Arduinus* quidam *Longobardus Duclianum*, *Græcorum* ducem, alioſque *Northmannorum* auxilio ſuperavit, unde factum, ut illi *Apulia* potirentur. Ac primùm *Guillelmus*, de quo ſuprà mentionem attigi, *Tancredi* filius; tum *Drogo*, gentis principes fuerunt. *Drogoni Hunfridus* ſucceſſit; huic *Robertus Wiſcardus*; qui omnes fratres fuerunt. [k] *Robertus Apulia* minimè contentus, *Calabriam* & *Siciliam* ſubegit armis. Ob id ſacrorum uſu à *Gregorio* VII. *Romano* Pontifice interdictus [l] anno 1074. ac ſeptimo poſt reconciliatus anno, qui fuit 1080. provincias illas omnes beneficiario ab eo jure ac vectigales obtinuit. Pacem hanc ſecundiſſimus rerum curſus excepit. [m] Sequenti anno cum millibus armatorum quindecim trajecto mari contra *Græcorum* Imperatorem *Alexium* contendit in *Thraciam:* occurrentemque ſibi cum

k Leo Oſt. Otho Friſ. 1. de geſt. Frid. c. 3. *l* Greg. ep. apud Baron.

m Leo Oſt. 3 c. 48. Zon. in Alexio.

A 984. Christi ad 1106.

cum centum ac ſeptuaginta millibus prælio ſuperavit. [a] *Alexius* magna pecuniæ vi cum *Henrico* Imperatore pactus eſt, ut imminentem Orientis imperio *Robertum* bello diſtineret anno 1084. Quam ille pecuniam contra jurisjurandi religionem, ad conciliandos ſibi *Romanorum* animos, largitionibus inſumpſit; cùm quidem *Lateranenſe* palatium, cum *Guiberto* Antipapa, quinta feria ante Palmarum Dominicam occupaſſet, *Gregorius* verò ſe in arcem *S. Angeli* recepiſſet. Quibus [b] auditis *Robertus* poſt Calendas *Majas* cum exercitu ad Urbem advolans, *Henricum* ita perterruit, ut is raptim ex Urbe fugiens, contento curſu in *Germaniam* properaret. *Robertus* rebelli urbe direpta, & incendio magna ex parte conſumpta, *Gregorium* ex arce detraxit incolumem, ac *Salernum* abduxit; ubi & mortuus eſt. *Robertus* quoque circa idem tempus exceſſit menſe *Julio*. Sed annus, ob Scriptorum diſſenſionem, pænè incertus eſt. Nam [c] alii 1082. [d] alii ſequenti mortuum volunt. [e] *Leo Oſtienſis* 1084. deſignare videtur. *Bertoldus* 1086. [f] quidam 1085. Magno & excelſo fuit animo, ac militari laude præcellens, perbrevi ſpatio res ſuas majorem amplificavit in modum. [g] Commendatur & illius in Deum ſanctoſque pietas, quam multis & ingentibus donariis teſtatam reliquit.

a Bertol.
b Bertol. Leo Oſt. c. 52. Pand. 3. Joan. Vilan. 4. c. 17.
c Pandulph. 3. p. 108.
d Fazel.
e Lib. 3. c. 56. collato cum 64.
f Baron. ex Romualdo.
g Leo Oſt. 3. c. 57.

CAPUT XVIII.

De Orientalis Imperii rebus ab anno 976. *ad* 1118.

[h] ZIMISCE mortuo anno 975. ad *Baſilium* & *Conſtantinum*, *Romani* junioris filios, redit imperium; quod *Baſilius* annos 50. tenuit: triennio ampliùs *Conſtantinus*. Haud pauci contra eos tyrannidem uſurparunt; imprimis *Bardas* cognomento σκληρὸς, id eſt, *durus*, qui cum *Saracenis* fœdus affinitate ſanxit. Tum *Bardas Phocas*, à quo *Durus* per dolum interceptus, eodem *Phoca* Indict. 2. anno 989. in pugna interfecto, imperatori reconciliatus eſt. His expeditus negotiis *Baſilius*, pacata *Syria*, *Bulgariam* diuturno bello ſibi ſubjecit, *Samuele* Rege de-

h Curopal. Cedren. Zonar. Glyc. Manaſſ.

Baſilius Imperator.

 victo:

A 976. Chriſti ad 1118. victo: cujus 15000. militum excæcata ad eum remiſit, ſingulis centuriis uno monoculo præeunte, quorum adſpectu perterrefactus *Bulgarus* paulò poſt exanimatus eſt. [a] Proditum eſt in *Annalibus Aquitanicis*, *Baſilium* voviſſe Monachum ſe fore, ſi vinceret: damnatum voti, quod reliquum vitæ fuit, Monachi cultum ſub imperii inſignibus occultè gerentem, ab concubitu & carnibus abſtinuiſſe. Mortuus eſt annos natus 70. Indict. 9. *Decembri* menſe, anno *Chriſti* 1025. Princeps bello ſtrenuus, ſed avaritia, & rapacitate, *Græca*que calliditate præditus. Eo tamen deterior *Conſtantinus*, illius frater, triennio ſupervixit, nullius homo frugis, ac ludis mimiſque deditus. Exceſſit anno 1028. *Novembri* menſe, Indict. 12.

[a] Fragm. Annal. Aquit.

Romanus Argyrus. [b] *Romanus Argyrus* conjugem priorem coactus relinquere, cum *Zoë*, *Conſtantini* filia, cepit imperium. Initio moderatum ſe ac juſtum præbuit; ſed in pejus immutatis moribus, infinitis exactionibus privatorum exhauſit opes. *Syriam*, ab ſuperioribus Imperatoribus receptam, culpa ſua perdidit, quam *Georgius Maniaces*, dux fortiſſimus, utcumque retinuit. Periit inſidiis *Zoës* uxoris anno 1034. *Aprilis* 11. feria 5. majoris hebdomadæ, ut eſt apud *Curopalatem Græcum*. Nam *Cedrenus*, qui hunc exſcripſit, hoc loco depravatus eſt. Imperavit annos 5. menſes 6.

[b] Curopal. Cedren. Zonar. &c.

Michaël Paphlago. [c] *Michaël Paphlago*, *Zoës* adulter, qua inſtigante *Romanum* interfecerat, malè à Dæmone vexatus totum ferè tranſegit imperii tempus, quod annorum fuit 7. menſium 8. Deſperata ſalute corporis, animo decrevit conſulere, atque in Monachum detonſus anno 1041. obiit, *Decembris* 10. Indict. 10. parricidium ſuum magno dolore deteſtatus. Hic *Zoën* redegit in ordinem: *Georgius Maniaces Siciliam* de *Saracenis* eo imperante recuperavit. Sed cùm falſis ex calumniis in vincula conjectus eſſet, eo abſente perdita *Sicilia* eſt. Quam ad calamitatem *Bulgarorum* acceſſit defectio.

[c] Iidem.

Michaël Calaphatus. [d] Exſtincto *Paphlagone*, ſumma rerum in *Zoën* recidit; quæ imparem tanto ponderi ſciens eſſe fœminam, *Michaëlem Calæphatum Cæſarem*, *Stephani*, qui rem *Siculam* perdiderat, filium, adoptavit, ac fecit

[d] Iid.

 Au-

Auguſtum; jurejurando ab eo priùs accepto, matris illam ſe loco ac dominæ ſemper habiturum. Hujus oblitus pacti, *Zoën* amoliri cupiens, dum vulgi pertentat animos, ejus in *Zoën* ac *Theodoram* ſororem accendit ſtudia. In quas ſubito tranſlatum eſt imperium, cujus ſpes *Calæphato* cum oculis in perpetuum eſt erepta. Id evenit anno 1042. Indictione 10. Imperavit menſes 4. dies 5. A 976. Chriſti ad 1118.

a *Conſtantinus Monomachus*, ab *Zoë* tori pariter & imperii conſors adhibitus, eodem anno 1042. *Junii* 12. coronatur. Magnæ hoc Imperatore clades à *Græcis* acceptæ ſunt. Primùm à (1) *Servis* malè multati ſunt, cæſis quadraginta millibus. Tum ab *Northmannis* in *Apulia*, quorum auxilio *Georgius Maniaces* rebellavit; quo poſtmodum ſublato, iidem in *Apuliæ* poſſeſſione manſere *Northmanni*. *Conſtantinus Monomachus.* a Iid. *Northmanni Apuliam obtinent.*

Per idem tempus *Turcæ*, ſub *Muhammede Saraceno Perſarum* Principe ſtipendia merentes, ab illo deſciunt: eoque ſæpè devicto, ac tandem mortuo, *Perſidem* invadunt, quorum primus *Sultanus Tragolipates Mucaletus* à *Curopalate* nominatur. *Conſtantini* Imperatoris impenſis *Hieroſolymitanum* templum Dominicæ reſurrectionis à fundamentis inſtauratum eſt anno 1048. ante 37. annos à *Saracenis* everſum, ut ſcribit b *Wilbelmus Tyrius*. Moritur ex morbo, cùm imperaſſet annos 12. Indictione 8. anno 1054. *Theodora* poſt hunc uno regnavit anno, cùm *Zoë* jam obiiſſet: mortuaque eſt anno 1055. Indictione 9. *Auguſto* menſe. *Turcæ Perſidem occupant.* b Lib. 1. c. 6.

c *Conſtantino* imperante *Michaël Cerularius*, Patriarcha *Conſtantinopolitanus*, *Romanam* Eccleſiam ſcriptis oppugnavit anno 1053. quem *Leo* Pontifex eruditè confutavit. d Sequente autem anno legatos *Conſtantinopolim* miſit *Humbertum* Epiſcopum *Silvæ candidæ*, hominem illa ætate pereruditum, & *Fridericum*, ambos Cardinales, cum *Petro*, *Amalphitano* Epiſcopo. e Qui perbenignè auditi ab Imperatore, *Nicetam*, *Studienſem* Monachum, quæ contra *Latinos* c Ep. 1. Leon. Sigeb. d Leo P. Ep. 7. & 8. Leo Oſt. 2. 89. Sigeb. e Vide Baron.

(1) *Servis.*] Ita olim recte ſcripſerat & ediderat *Petavius*, pro quo in Ed. A. 1641. irrepſit *Suevis*, & manavit in omnes reliquas. J. C. R.

A 976. Chriſti ad 1118.

nos temerè ſcripſerat, retractare coëgerunt. *Michaë*-*lem* vero Patriarcham in errore pertinacem public-damnarunt.

a Iid. *Michaël Stratioticus.*

a Annuum haud ampliùs imperium *Michaëli Stra*-*tiotico* poſt *Theodoram* contigit, homini propter æta-tem ac rerum imperitiam minimè omnium idoneo Sed talem ſcilicet Palatini ſpadones eo conſilio de-legerant, ut eſſet qui honoris contentus ſpecie ren ipſis imperii ac fructum relinqueret. Dum igitu principes viros contemptim habet ac ſuperbe, eo-rum inflammavit odia. Ergo adverſus hunc Impe-

Iſaacius Comnenus. *b* Cedren. Zonar.

rator factus eſt *b* *Iſaacius Comnenus* octavo *Junii*, In-dictione 10. anno 1057. *Stratioticus* aliquantum cun-ctatus, Epiſcopos demùm, quos ad ſe, privatæ per-ſuadendæ vitæ cauſa, Patriarcha miſerat, interroga-vit; ecquod ſibi poſiti imperii pretium foret? Re-gnum illis cœleſte reſpondentibus, ſtatim purpuran exuit *Auguſti* die ultima anni 1057. Indictione 10

Cedreni hi-ſtoria deſinit. *c* Zonar. Glyc. Ma-naſſ.

Ita *Cedrenus*, cujus hìc hiſtoria deſinit.

c *Iſaacius Comnenus Auguſtus* ſalutatur anno eo-dem 1057. Calendis *Septembris*, Indictione ineunte 11. Acris ingenii ac celeris, ſed arrogantis fuiſſe di-citur, idemque belli peritiſſimus. Biennio ac tri-bus menſibus exactis, deſperata valetudine, Impe-ratorem deſignavit *Ducam*, & in *Studienſe* conceſſi Cœnobium, ubi ægritudine levatus nihilominus in incepto perſtitit.

Conſtantinus Ducas. *d* Iid.

d *Conſtantinus Ducas* anno 1059. iniit: commodi moribus, ac prono in juſtitiam animo, ſed hebe ac tardus. Itaque ſub hoc impunè graſſantibus Bar-baris, acciſum eſt imperium. Regnavit annos ſep-tem, menſeſque ſex, relictis cum *Eudocia* conjuge filiis tribus, *Michaële* & *Andronico*, quos privatu genuerat, & *Conſtantino* eo Imperatore nato, qu *Porphyrogenitus* propterea dictus eſt. Obiit ergo an-

e Zonar.

no 1067. *e* *Joannes Xiphilinus Trapezuntius* ex Mo-nacho Patriarcha imperante *Conſtantino* floruit.

f Iid.

f *Eudocia* contra jusjurandum, quo morienti vire caverat, vitricum ſe neminem communibus liberis

Romanus Diogenes.

daturam, poſt ſeptimum menſem *Romano Diogeni* nupſit, forti ac bellicoſo viro, cujuſmodi tum laban-tibus Orientis rebus opus eſſe ſtatuerat. Jurisjuran-

di

di porrò ſyngrapham callidè expreſſit à Patriarcha; cùm ſe propinquum illius ad conjugium ſimulaſſet expetere. Hic in *Turcas* ſecundis aliquot factis expeditionibus, ad extremum collatis ſignis, *Andronici* proditione victus in *Sultani* poteſtatem venit: à quo benignè acceptum, & honorificè dimiſſum eſſe [a] *Græci Annales* memorant. At [b] *Willelmus Tyrius* regium in ſolium adſcendenti, vel deſcendenti, Barbaro pro ſcabello fuiſſe *Diogenem*, ſcribit.

A 976. Christi ad 1118.

a Zonar. Glyc. Manaſſ.

b Vuil. Tyr. 1. c 9.

[c] Interim *Conſtantinopoli*, relegata in Monaſterium *Eudocia*, novus creatur *Auguſtus*. *Diogenes* à *Sultano* dimiſſus minùs in ſuis, quàm in barbaris, humanitatis reperit. Nam contra fidem effoſſis crudeliter oculis, neque curatis vulneribus, tumente ac vermibus ſcatente capite, brevi eſt exſtinctus anno imperii 3. ſuperque octavo menſe; quod anno 1071. contigiſſe videtur.

c Zonar. Glyc. Manaſſ. Vuil. Tyr.

[d] *Michaël Parapinacius*, *Conſtantini Ducæ* filius, vitrico ſublectus eſt anno 1071. Cujus ignavia *Turcis* incremento fuit, qui *Ponticam* oram armis ſubegerunt, quod *Turcomanniæ* regnum appellari cœpit. Eodemque tempore *Nicephori* duo, *Botoniates* & *Bryennius*, ille in Oriente, hic in Occidente, ubi *Dyrrachio* præerat, imperium uſurpant. *Botoniates Turcarum* fretus auxiliis regiam prior occupat, ac 25. *Martii* Imperator ſolemni ritu renuntiatur. *Michaël* in *Studienſe* tranſlatus Monaſterium, lacerna pulla purpuram mutat pridie Paſchatis, hoc eſt 7. *Aprilis*, anno 1078. cùm præfuiſſet annos 6. menſeſque totidem. Sub hoc tempus *Joannes Xiphilinus* obiit, Patriarchatu annis 11. ac ſeptem menſibus functus.

Michaël Parapinacius.

d Zonar. Glyc. Manaſſ.

Nicephorus Botoniates imperium occupat.

[e] *Nicephorus Botoniates* principatus initio *Bryennium* pacis conditiones omnes ſuperbè reſpuentem per *Alexium Comnenum* fregit, oculiſque privavit, paulò poſt lunarem defectionem, cujus *Glycas* meminit; quæ quidem anno *Chriſti* 1078. *Januarii* 31. hora 1. poſt mediam noctem *Conſtantinopoli* accidit. Sed dum ingraveſcente jam ætate, ac propter inſitam mollitiem, neque recte publicam rem tractaret ipſe, nec idoneos ei Magiſtratus præficeret, in contemptum venit ſuorum; & ab *Comnenis* dignitate

e Zonar. Glyc. Manaſſ.

A 976. Chriſti ad 1118. ſpoliatus inter Monachos adſcribitur, cùm imperaſſet annos 3. *Chriſti* anno 1081. In hoc Imperatore *Conſtantinus Manaſſes* hiſtoriam deſinit.

Alexius Comnenus. [a] Zonar.

[a] Ex *Comnenis* duobus, *Iſaacio* & *Alexio*, hic, natu licèt minor, ad imperium pervenit, quòd & gratia & bellicæ rei peritia præſtaret. Orſus eſt anno 1081. Indict. 4. *Aprilis* 1. feria 5. majoris hebdomadæ, ut eſt in *Chronico* à nobis edito una cùm *Breviario Nicephori*. Vafer homo, ac perfidus, & ad replendum ærarium, quod infinitis largitionibus exhauſerat, nullius parcens opibus. Malè hic à *Francis* acceptus eſt; [b] primùm ab *Roberto Vuiſcardo*, *Apuliæ* Duce, uti ſuperiori *capite* meminimus; quod anno 1081. ineunte *Alexii* regno, contigiſſe teſtis eſt *Zonaras* [c]. Poſteà cùm properantibus in *Palæſtinam*, *Godefrido* duce, *Francis* obſiſteret, maxima *Græcorum* ſtrage repulſus eſt anno 1096. Enimverò nihil Imperatore iſto tota hac noſtrorum expeditione fraudulentius & iniquius fuit; nihil ejus ſucceſſoribus, quamdiu *Chriſtianorum* illic res ſteterunt, in eos crudelius ac perfidioſius. Vixit annos 70. circiter, ac 37. ſuperque menſes 4. & dies aliquot imperavit, obiitque anno 1118. ſub mortem deſtitutus ab omnibus, ne Imperatorio quidem funere eſt elatus; filio præſertim, quem *Auguſtum* vivens appellaverat, relicto ſucceſſore. In hoc hiſtoriam ſuam terminavit *Zonaras*, ac ferè *Curopalates*, quem penes nos *Græcum* habuimus.

[b] Leo Oſt. 3. c. 48.

[c] Zonar. Vuill. Tyr. 1. c. 8. Otho Friſ. l. 7. c. 2.

CAPUT XIX.

Franciæ *res ab anno* 987. *&* Hugonis Capeti *exordio, ad* 1108. *ſub Regibus* Hugone, Roberto, Henrico I. Philippo; *nec non de* Italicis *motibus*; *& occupata ab* Northmannis Apulia: *tum* de Godefridi Bolionii *in* Palæſtinam *expeditione*.

Hugo Capetus.

FRANCIÆ regnum a *Caroli M.* poſteris novam ad familiam *Saxonicæ* originis anno 987. tranſiit, *Hugone Capeto*, *Hugonis M.* filio, conſenſu principum ad eam dignitatem evecto. Quem [d] *Willelmus Nangius*

[d] Annal. Pith. edit. in Annal. Franc.

gius materno genere ad *Caroli* ſtirpem pertinuiſſe putat. *Mathildem* quippe, *Henrici Aucupis* uxorem, *Othonis* I. matrem, *Ludovico*, *Arnulphi* filio, *Carlomanni* nepote, eſſe genitam. Qua ex *Mathilde* nata eſt *Henrico* (1) *Hathuida*, *Hugonis Capeti* mater. Sed id eſſe falſum, Veterum auctoritas ſuadet, [a] qui *Mathildem Theodorici Saxonis* fuiſſe filiam, & à *Witikindo* illo, cum quo *Carolus M.* bellum habuit, oriundam eſſe demonſtrant.

A. 987. Chriſti ad 1108.

[a] Vuitich. lib. 1. Luithpr. 4. c. 7. Sigeb. A. 937. Urſperg. Joan. Villan. l. 4. c. 3.

Nihil igitur cum *Caroli* ſtemmate commune *Capetus* habuit. Qui (2) *Carolum*, *Lotharii* filium, *Ludovici* fratrem, *Aurelianis*, ut dictum eſt, in cuſtodia tenuit. [b] Hic initio novi principatus haud paucos è primoribus adverſantes ſibi nactus conſilio induſtriaque pervicit. [c] Obiit anno 997. quem

[b] Glab. 2. c. 1.

[c] Fragm. Floriac.

Robertus filius excepit, ex [d] anno *Chriſti* 988. coronæ ac regni particeps jam factus, ſumma pietate, prudentia, literarum inſuper haud vulgari ſcientia præditus. [e] Qui, inceſtis cum *Berta* nuptiis *Gregorii* V. *Romani* Pontificis interdicto diremptis, *Conſtantiam* [f] *Willelmi*, *Toloſani* Comitis, filiam duxit. *Burgundiam* armis domitam *Francorum* addidit regno. Aedes ſacras quamplurimas ac Monaſteria condidit; [g] inter quæ *Aurelianis S. Aniano* dicatum ſolemni ritu conſecrandum curavit, anno 1029. Indictione 12. [h] Qua urbe, Rege eodem, incendio conſumpta anno 999. *Arnulphus* Pontifex baſilicam *S. Crucis* inſtauravit, primùm ſumptibus ſuis, tum auri vi adjutus maxima, quam inter fodiendum ibidem reperit. Exceſſit Rex ſanctiſſimus [i] ac multis à Deo miraculis illuſtris redditus, anno *Chriſti* 1033. [k] decimo tertio Calendas *Auguſti*, poſt dies 21. quam ſol defecerat; quæ defectio incidit in 3. Calendas *Julias* anni 1033. Sed *Helgaldus* feria 3. mortuum ait Regem; cum 13. Cal. *Auguſti* fuerit feria ſexta. Regnavit poſt patris obitum annis 36. In quo vulgati Annales caſtigandi ſunt, qui 33. vel 34. numerant.

Robertus Rex.

[d] Glaber, Rod.

[e] Fragm. Floriac. Helgald. in Vita Rob. Fragm. Aquit. Pith.

[f] Fragm. Floriac.

[g] Helgald. in Vita Rob. p. 73. & 77.

[h] Glaber 2. c. 5.

S. Crucis ædes Aurelianis.

[i] Helgald. p. 77.

[k] Helgald. ibid. Glab. 4. c. 9.

[a] Ejus

(1) *Hathuida.*] Ed. Pariſ. A. 1636. *Haovida*: typorum, ut arbitror, vitio pro *Hadvida*.

(2) *Carolum Lotharii* filium.] *Petavii* aberrationem redarguit *Jac. Perizon.* in Præf.

A 987. Chriſti ad 1108.

a Helgald.
b Glab. 3. c. 7.

[a] Ejus corpus *Miloduno*, ubi obierat, in *S. Dionyſii* Baſilicam eſt illatum. [b] Hoc regnante, *Judæorum*, qui *Aurelianis* erant, hortatu, *Babylonis* Princeps templum, quod ſuper *Chriſti* ſepulcrum *Hieroſolymis* erat, evertit anno 1009. Qua *Judæorum* fraude cognita, occiſis plurimis cæteri *Romano* ex orbe profligati ſunt.

c Fragm. Aquit. Hiſt. Trithem.

[c] Ornabat ea tempeſtate *Gallias* rara ſanctitate parique doctrina *Fulbertus*, *Carnotenſis* Epiſcopus.

Henricus I. Rex.
d Fragm. Floriac.
e Fragm. Floriac.
f Fragm. Floriac.

Anno *Chriſti* 1033. *Henricus* I. *Francis* regnavit, invita *Conſtantia* matre, quæ *Robertum* juniorem præferebat, deſignatus a patre. [d] *Odonis*, *Carnotenſis* Comitis, rebelles filios, *Tetbaldum* & *Stephanum*, per *Gotfridum*, *Andegavenſium* Comitem, vicit, cui *Turonum* civitatem attribuit. *Willelmum Nothum*, *Ricardi*, *Northmannorum* Ducis, filium, fidei commendatum ſuæ, paternam in ditionem [e] anno 1047 reſtituit, fuſis *Northmannorum* millibus triginta, cùm haud plures ipſe tribus millibus haberet. [f] *Leo* Papa IX. eo regnante, *Hermeri* Abbatis *S. Remigii* rogatu, in *Remos* pervenit; ubi Monaſterium ab illo Abbate conditum ſolemni pompa conſecravit, anno 1049. [g] quo 6. Calendas *Decembris* Dominica fuit. Idem anno [h] 1053. *Northmannorum* in *Apulia* Ducem, pacem infimis poſtulantem precibus, *Germanorum* adjutus auxiliis, aggreditur; à quo 14. Calendas *Julias* acie victus eſt, interfectis pænè ad unum *Germanis*, cùm prima congreſſione territi *Longobardi* terga vertiſſent. [i] *Leo* ab iiſdem obſeſſus quodam in caſtello, inde *Beneventum* honorificè perductus eſt, ac tandem dimiſſus. Vita functus eſt *Henricus* [k] *Vitriaci* anno regni ſui octavo & viceſimo, *Chriſti* [l] 1060. ut ex Diplomatibus liquet: [m] quorum in uno componitur annus 1. *Philippi* cum anno *Chriſti* 1060. in altero annus 8. ejuſdem cum 1068. Indict. 6. Calendis *Auguſti*. In tertio annus 14. *Philippi* cum *Chriſti* 1073. Hoc regnante *Caſimirus* ex Monacho *Cluniacenſi* Rex *Poloniæ* factus ſanctiſſimè vixit.

g Herm.
h Lamber. Herman. Leo Oſt. 2. c. 88. Otho Friſ. 6. c. 33. Sigon. 8. de Reg. Ital. Pandulph. l. 3.
i Iid.
k Fragm. Floriac.
l Aimoin. 5. c. 47.
m Libr. 3. Orig. Monaſt. S. Dionyſ. c. 12. & ſeq.
n Fragm. Floriac. Aimoin. 5. c. 47.
Philippus Rex Franciæ.

[n] *Henrico* I. ex *Anna*, *Ruſſorum* Regis, filia, genitus *Philippus* puer regnare aggreſſus eſt, tutore ei dato *Balduino*, *Flandrenſi* Comite. Cujus nepotem *Arnul-*

nulphum, à *Roberto* patruo principatu ſuo ejectum, *Philippus* armis reſtituere conatus, à *Roberto* ſuperatus eſt: quo conflictu *Arnulphus* occubuit, anno, ut putat *Sigebertus*, 1072. [a] Uxorem habuit (1) *Bertam*, *Florentii*, Ducis *Friſiæ*, filiam, *Roberti Flandrenſis* ſororem: ex qua *Ludovicum* genuit. [b] Qua deinde repudiata, *Bertrardam*, *Fulconis*, *Andegavenſium* Comitis, conjugem adſcivit. Ob id ab *Urbano* Pontifice ſacrorum interdictus uſu [c] anno 1094. biennio poſt, cùm ei cumulatè ſatisfeciſſet, cum Eccleſia reconciliatus eſt. Ab eodem *Urbano* apud *Clarum Montem*, *Arverniæ* oppidum, celebrata Synodus eſt [d] anno 1095. menſe *Novembri*, Indictione 3. ut ait *Tyrius*: in qua Pontifex ad ſacram in *Palæſtinam* expeditionem *Chriſtianos* hortatus eſt, [e] *Petri Eremitæ Galli*, qui *Hieroſolymis* urgendæ rei cauſa venerat, oratione commotus. Eo veluti claſſico excitus Occidens variis locis ac temporibus collectos ad eam militiam fudit exercitus.

A. 987. Chriſti ad 1108.

[a] Fragm. Hiſt. Franc. à Rob. ad Philipp.
[b] Sigeb. Aimoin. l. 5. c. 49.
[c] Berthol.
[d] Berthol. Vuillelm. Tyr. 1. c. 14. Aimoin. 5. c. 48. Platina.
[e] Vuillelm. Tyr. 1. c. 11. & 13.

[f] *Godefridus Bolionius* anno 1096. *Auguſti* 15. die cum ſuis profectus, poſt infinitos labores, [g] anno demùm 1099. *Julii* 15. die, feria 6. hora circiter diei nona, *Hieroſolymam* expugnavit, omniumque ſuffragiis [h] primus Rex electus eſt. [i] Fuit hic *Euſtachii*, *Bononienſis* Comitis, filius, *Ida* matre, *Godefridi Gibboſi*, *Lotharingiæ* Ducis, ſorore; qui ſine liberis moriens cognominem ſororis filium hæredem ac ſucceſſorem inſtituit.

[f] Vuillelm. Tyr. 1. c. 2. Matth. Paris.
[g] Tyr. 8. c. 24.
[h] Tyr. 9. c. 1.
[i] Id. c. 5. Sigeb. 1089.

[k] *Philippi* mors incidit in annum 1108. tertiò Calendas *Auguſti*; regnavitque annis 9. menſibus 2. diebus 7. & in *Floriacenſi* Cœnobio ſepultus eſt.

[k] Fragm. Floriac. Aimoin. 5. c. 49.

Eo ſeptimum annum regnante, [l] magna in *Anglia* rerum facta converſio eſt, peregrinæ in originis Principem tranſlato imperio; quod hoc ferè modo accidit. *Ethelredus*, *Angliæ* Rex, ex veteri *Anglo-Saxonum* ſtirpe, *Emmam*, *Richardi* hujus nominis ſecundi, *Northmannorum* Ducis, ſororem, habebat in matrimonio, ex eaque *Alfredum* & *Eduardum* ſuſceperat. Hic ab *Svenone*, *Daniæ* Rege, victus, atque inſula coactus

[l] Vuill. Malmeſ. Roger. Vuill. Gemmet. Neubr. Matth. Paris. Polyd. 7.

(1) *Bertam Florentii* &c.] Hic, dum *Aimoinum* ſequitur, *Petavium* eſſe lapſum docuit *Jac. Perizonius* in Præf.

A 987. Chriſti ad 1108. ctus excedere, circa annum 1013. ad *Richardum* confugit, uxoris fratrem; cujus auxilio poſt *Svenonis* obitum, ejus filio regnante *Canuto*, regnum recuperat. Sed ab *Canuto* deinde ſuperatus moritur [a] anno regni 38. *Chriſti* 1016. Hujus filius *Edmundus* (quem ex *Ethelgina* priore conjuge procrearat) cum *Canuto* pacem ea conditione fecit, ut regnum ex æquo inter ſe dividerent: quod in ſolidum anno elapſo *Danus* accepit. Non enim uno plus anno regnavit *Edmundus*. Erant *Canuto* ex concubina filii duo, *Haraldus*, & *Sveno*. Ergo, ut legitimam prolem ſibi aliquando ſufficeret, *Emmam*, *Ethelredi* olim conjugem, è *Northmannia* revocatam ſibi copulavit; genitoque ex ea *Canuto*, mortuus eſt anno 1036. Hunc *Haraldus* excepit, tum *Canutus*. Quo vita functo, regnum *Alfredo*, *Ethelredi* filio, defertur, *Danis* occiſis omnibus, octavo & viceſimo anno, quam *Svenone* Rege in *Angliam* venerant.

[a] Polyd.

Alfredus cum ad regnum capiendum trajeciſſet in *Angliam*, clam a *Godvino* trucidatur, præpotente viro; qui *Thiram*, *Canuti* ſecundi ſororem, conjugem habebat, ex eaque *Haraldum* genuerat. Is ut parricidii à ſe ſuſpicionem averteret, auctor *Anglis* fuit, ut *Eduardum*, *Alfredi* fratrem, è *Northmannia* excitum, Regem facerent. Sic *Eduardus* paternum imperium recepit circa annum *Chriſti* 1043. & *Godvini* filiam *Editham* in conjugium adſcivit: quà cum perpetuum integritatis florem retinuit, multis atque eximiis virtutibus, ac virtutum à Deo teſtibus illuſtratus miraculis, [b] ob quæ, annis in regno tribus & viginti confectis, menſibuſque ſex, in cœlum receptus eſt anno 1066. atque in cœlitum deinde numerum adſcriptus. Poſt hunc *Haraldus*, *Edithæ* frater, regnum occupat, quod cum vivens *Eduardus* *Willelmo Notho*, *Northmanniæ* Duci, propinquo ſuo, pollicitus eſſet, hic *Haraldum*, traductis è *Northmannia* validiſſimis copiis, acie profligavit, in qua *Haraldus* ipſe fortiter pugnans occubuit [c] anno 1066. pridie Eidus *Octobres*, Sabbato. Quo ex tempore *Northmanni* deinceps in *Britannia* regnarunt, anno 618. poſtquàm *Angli* & *Saxones* in eam inſulam adventarunt, quod anno 449. accidit.

Sanctus Eduardus Rex Angliæ.

[b] Roger. Par. 1.

[c] Roger. Malmeſ. l. 3. Neubrig. Matth. Paris. Vuil-lelm. Gem. l. 7. c. 37.

Ho(

Hoc ſæculo docti ac ſancti viri non pauci prodiere. [a] *Hilpericus* eruditum computum edidit anno 1005. [b] *Franco* item Scholaſticus *Leodicenſis* quadrationem circuli ſcripſit anno 1047.

[c] *Leo* ipſe IX. ſumma doctrina parique morum integritate vixit, ex *Tullenſi* in *Gallis* Epiſcopo *Romanis* creatus Pontifex anno 1049. Item *Humbertus* Cardinalis, qui *Græcos* ipſos, & *Conſtantinopoli* coram diſputando, & ſcribendo poſtea, confutavit. *Lanfrancus* ex Abbate *Cantuarienſis* factus Epiſcopus [d] anno 1070. & qui ei ſucceſſit anno 1093. diſcipulus ipſius *Anſelmus*, ambo, ſed hic præſertim, ſanctitate & literis lucem ætati illi prætulerunt. Atque hic quidem multis pro Eccleſiaſtica libertate laboribus exſiliiſque confectus deceſſit [e] anno 1109. octavo Calendas *Maii*, ipſo die *S. Marci* ætatis 76. Pontificatus 16.

[f] Claruit inſuper utriſque ornamentis *Ivo*, ex Præpoſito *S. Quintini Beluacenſis*, *Carnotenſis* creatus Epiſcopus ab *Urbano* III. anno 1092. [g] *S. Odilo Arvernus*, ex *Brivatenſi* Cœnobio ad *Cluniacenſe* translatus poſt *S. Majolum* anno 993. cùm annos huic ſex & quinquaginta præfuiſſet, migravit in cœlum anno 1048. Calendis ipſis *Januariis*. [h] Sanctitatis inſuper commendatione celebris fuit *Arnulphus*, Cœnobii *S. Medardi* in *Sueſſionibus* Monachus, atque ejuſdem deinde urbis Epiſcopus. Nec non *Theobaldus*, *Francus* Nobilis; qui *Vincentiæ* in *Venetis* cella concluſus duodecimo poſt anno moritur, ac multis à Deo poſt obitum miraculis ornatur; cujus oſſa in *Gallias* deportata ſunt. Meminit *Sigebertus* anno 1050.

[i] Tulit & doctrinæ pariter ac ſanctitatis laudem hoc ſæculo *S. Bruno Colonienſis*, & *Remenſis* Eccleſiæ Canonicus, ac Scholarum Magiſter; à quò *Carthuſienſium* Ordo inſtitutus eſt anno 1086. adjuvante *Hugone Gratianopolitano* Præſule ſanctiſſimo; quorum exordia ſcribit [k] *Petrus Cluniacenſis*; nec non *Guibertus*, Abbas *Nongentinus*, qui *S. Brunonis* æqualis fuit, in [l] *Tractatu de Vita ſua*: neque Canonici illius *Pariſienſis* meminerunt ambo, qui poſt obitum redivivus, denuntiatione feralis de ſe judicii, cir-

A 987. A Chriſti ad 1108.
a Sigeb.
b Idem.
c Sigeb. Leo Oſt. 2. c. 82.
d Vuillelm. Malmeſ. 1. Matth. Paris.
e Edinerus in ejus Vita. Malmeſ. Matth. Par. &c.
f Ivo Ep. 1. Sigeb.
g Sigeb. & Vita ejus apud Sur.
h Sigeb. 1080.
i Sigeb. 1084. Vita S. Hugon. apud Sur. Apr. 1.
k Petrus Clun. l. 2. de Mirac. c. 28.
l Cujus Fragm. edidit Cl. Hemeræus in Carthuſiano.

A 987. Chriſti ad 1108. circumſtantes exterruiſſe fertur: uti nec *Sigebertus* qui eadem vixit ætate. Quam tamen hiſtoriam complures docti graveſque viri literis prodiderunt.

Ciſtercienſis Ordo biennio poſt, anno nempe 1098. ortum habuit, ut *Sigebertus* eſt auctor à S. *Roberto Moliſmenſi* Abbate cœptus.

a Malmesb. l. 3. Sigeb. 1051.

[a] E contrario *Berengarius Andegavenſis* Archidiaconus, infamis auctor hæreſis, quæ *Chriſti* corpus re ipſa ſanctiſſimo contineri Euchariſtiæ Sacramento negat, *Francorum* nomini dedecus adſperſit. Hic verò cùm ſæpè damnatum à ſe repetiſſet errorem, eum anno 1088. moriens, poſtremò retractaſſe dicitur.

CAPUT XX.

De Italicis *ac* Germanicis *rebus ab anno* 1109. *ad* 1200. *circiter*, *Imperatoribus* Henrico *V.* Lothario, Conrado *III.* Friderico Athenobarbo, Henrico *VI. Tum de Schiſmate duplici*, *deque S.* Bernardo, *& aliis inſignibus viris.*

b Otho Friſ. 7. c. 14. & l. 1. de Geſt. Frid. Gotfr. Viterb. Sigeb. Urſperg. c Sigeb. Gotfr. Dodechinus. Urſperg. d Urſperg. e Anſelm. in Append. ad Sigeb. Rob de monte. Gotfr. Urſperg. f Otho. 7. c. 16.

[b] VIOLENTUM *Romanam* in ſedem patris animum, cujus ultorem ſe profeſſus erat, non imitatus eſt ſolùm, illo mortuo, ſed etiam ſuperavit *Henricus* V. quarti filius. Quippe *Romam* ut advenit, *Paſchali* XII. manum injecit, ab eoque per vim jura extorſit omnia, de quibus tantum erat certamen exortum. Sic Imperator ritu ſolito conſecratus eſt [c] anno 1111. Indictione 5. Verùm quàm primùm *Italia* deceſſit, irrita illa eſſe decreverunt [d] *Romani* Patres ſuperſtite *Paſchali*, &, eo vita functo, ſucceſſores illius *Gelaſius* II. & *Callixtus* II. [e] *Henricus*, ritè creato *Gelaſio* anno 1118. *Burdinum* ei Papam oppoſuit, ſuorum electum ſuffragiis, ex *Hiſpania* fugitivum hominem, quem *Gregorium* nominarunt. [f] Diris ob hæc *Callixti* Papæ ſententia devotus, cùm ſe paulatim ab ſuis deſtitui cerneret, paternæ calamitatis exemplo territus, ad officium rediit, reſciſſis omnibus, quæ per tyrannidem expreſſerat. [g] Hoc modo pax Eccleſiæ reddita eſt

anno

anno 1122. [a] Biennio pòſt in *Ludovicum*, *Franciæ* Regem, comparato exercitu, ut *Henrico*, *Angliæ* Regi, cujus *Mathildem* filiam duxerat, opem ferret, occurſu *Francorum* abſterritus pedem retulit; & [b] anno 1125. *Trajecti* deceſſit ex morbo, [c] feria 5. Pentecoſtes, vel, ut aliis placet, [d] 10. Calendas *Junii*, quod fuit Sabbatum poſt Pentecoſten, regni 19. imperii 14. Hoc Imperatore *Otho Bambergenſis* Epiſcopus *Pomeranos Chriſtianis* rudimentis imbuit [e] anno 1124. Indict. 2.

A 1109. Chriſti ad 1200. [a] Urſperg. [b] Anſelm. Urſperg. [c] Anſelm. [d] Urſperg. Otho Friſ. 7. c. 16.

Vacuum *Henrici* morte *Germanorum* imperium in *Lotharium Saxonem*, [f] repugnantem licet invitumque, transfertur [g] anno 1125. Moderatum, & amantem juſtitiæ Principem imprimiſque pium [h] Annales fuiſſe teſtantur. *Henrici* propinquos *Fridericum* & *Conradum*, illius ſorore genitos, ſub initium regni æmulos habuit, [i] quibus ob contumaciam *Honorius* Papa ſacris interdixit. Eoſdem poſtea *S. Bernardus* Imperatori reconciliavit. Fœdum per id tempus in Eccleſia *Romana* diſſidium fuit, poſt *Honorii* Papæ obitum anno 1130. cùm huic ritè ſublecto *Gregorio*, qui *Innocentius* II. vocatus eſt, *Petrus Leonis* ſub *Anacleti* II. nomine ab adverſa parte eſſet electus. [k] *Innocentio* pars orbis *Chriſtiani* maxima parebat, *Bernardi* opera potiſſimùm, *Clarevallenſis* Abbatis, viri omni præconio majoris, qui, in recuperanda Eccleſiæ concordia, auctoritate ac miraculis multorum inſtar fuit. *Anacletum* fovebat *Rogerius*, *Rogerii* fratris *Roberti Guiſcardi* filius, Comes *Siciliæ* & *Apuliæ*, *Calabriæ*que Dux poſt (1) *Willelmi* patruelis obitum, qui in annum incidit 1127. Hunc ſibi ut obnoxium haberet *Anacletus*, [l] regium ei nomen indulſit anno 1130. *Lotharius Romam* adiens cum *Innocentio*, & *Bernardo Clarevallenſi*, Imperatoris honore eſt affectus: quo anno Solem defeciſſe [m] Annales obſervant 4. Nonas *Auguſti*. Ea defectio contigit anno 1133. quo *Lotharium* coronatum iiſdem in Annalibus proditur. Poſtea cum *Rogerio* bel-

[e] Urſperg. [f] Otho Friſ. 7. c. 17. [g] Otho Friſ. Addit. ad Lamb. Anſelm. Urſperg. Gotfr. Joan. Villan. 4. c. 33. [h] Otho Friſ. Chr. 7. c. 17. & 1. de Geſt. Frid. c. 16. Urſperg. Anſelm. Gotfr. [i] Otho 7. Chron. c. 17. Anſelm. Gotfr. [k] Vita S. Bernardi. Plat. *S. Bernardus* [l] Anacleti diploma apud Baron. 1130. [m] Anſelm. Rob. de Monte. Urſperg.

(1) *Willelmi* patruelis.] Immo iſtius *Willelmi* pater *Rogerius*, *Roberti Vuiſcardi* filius, patruelis fuit *Rogerii* hujus, nati ex *Rogerio*, *Vuiſcardi* fratre. J. C. R.

A 1109. Chriſti ad 1200.

bellum habuit Imperator; quo *Apulia* tota *Campaniaque* pulſo, *Rainaldum* ibi Ducem conſtituit: ac ſubinde revocatus in *Germaniam*, in itinere per autumnum [a] diem obiit anno regni 13. imperii 6. *Chriſti* 1137. [b] alii ſequentem præfiniunt.

[c] Ab hoc ferunt inſtitutum eſſe, ut ex jure civili *Romanorum* judicia fierent; ex quo legum ſcientia *Bononiæ*, & in aliis *Italiæ* urbibus publicè doceri cœpta.

Conradus III. *Friderici*, *Sueviæ* Ducis, ac ſororis *Henrici* Junioris, filius regnare cœpit [d] anno 1139. nec à Pontifice redimitus eſt; credo, quòd ejus tempore civilibus bellis ardebat *Italia*, *Rogerio* poſt *Rainaldi* obitum impunè cuncta vaſtante. [e] Quem dum armis perſequitur *Innocentius*, ab eodem captus eſt, & cum honore habitus, *Apuliam* ei & *Calabriam Capuæ*que principatum cum Regis titulo conceſſit [f] anno 1139. *Julii* 24.

[g] Interim *Romæ Arnaldus Brixianus*, *Abailardi* diſcipulus, ſub Monachi habitu ſeditionibus ac tumultibus omnia miſcebat. Quo auctore populus, *Jordane* creato Patricio, ad uſurpandam antiquæ libertatis imaginem, Pontificis excuſſit jugum, [h] cùm eodem tempore civitates mutuis invicem odiis, ac bellis tota *Italia* quaterentur. [i] Sedatis utcunque *Romanis* motibus ab *Eugenio* III. qui ex Abbate ac diſcipulo ſancti *Bernardi* Pontifex anno 1145. factus eſt, cùm *Edeſſam* à *Saracenis* in Oriente eſſe captam fama vulgaſſet, certatim Principes ad ſacram expeditionem nomina profeſſi ſunt, [k] imprimiſque *Conradus Germaniæ*, & *Ludovicus Franciæ* Reges. Qui hortante ſancto *Bernardo* Crucis inſigne ſumpſerunt, & *Hieroſolymam* profecti ſunt; quorum ille 50000. habebat in exercitu: hic equitum 30000. præter ingentem peditum numerum, ut ſcribit *Auctar. Gemblacenſe*. [l] Factum id eſt anno 1147. Sed *Græcorum* fraude vexati nullo operæ pretio facto redierunt. Mors *Conradi* incidit [m] in annum 1152. quinto decimo Calendas *Martias*, feria 6. [n] Hoc Rege *Gratianus Bononienſis* Monachus *Decretalium* opus condidit anno 1151. At S. *Bernardus* anno 1153. diem obiit ætatis anno 63. cùm anno 1113.

[a] Auct. Gembl. Rob. de Monte. Gotfr.
[b] Urſperg. Onuphr.
[c] Sigon. Vide Urſperg.
[d] Otho Friſ. 7. c. 22.
[e] Otho Friſ. 7. c. 24.
[f] Urſperg.
[g] Otto Friſ. 1. de Geſt. Frid. c. 27. & ſeq.
[h] Otho Friſ. Chr. 7. c. 29.
[i] Otho Friſ. Chr. 7. c. 31. & ſeq.
[k] Vuillelm. Tyr. l. 16.
[l] Otto à S. Blaſio in Append. Friſ. & Otto Friſ. in 1. de Geſt. Frid. c. 58. Append. Lamb. Rob. de Monte.
[m] Otto 1. de Geſt. Frid. c. 63.
[n] Baron.

in *Ciſtercienſe* Cœnobium cum pleriſque ſeſe receperat, ut in ejus *Vita* & apud *Robertum de Monte* legitur. Nam *Sigebertus* anno 1112. *Chronicon* finiit. Mortuus jam erat *Eugenius*, *Bernardi* diſcipulus, octavo Eidus *Julias* anni ejuſdem 1153.

A 1109. Christi ad 1200.

[a] Summa in *Friderico Ænobarbo*, qui *Conrado* patruo ſubrogatus eſt, ad omne decus indoles fuit. Sed eam pertinax in *Romanum* Pontificem odium, violataque Eccleſiæ concordia obſcuriorem reddidit. [b] Creatus anno 1152. *Germaniæ* Rex, Imperatoris nomen ab *Adriano* IV. *Romæ* eſt adeptus anno 1155. Mox eidem offenſus Pontifici, ſimul ac deceſſit [c] anno 1160. ſucceſſori ejus *Alexandro* III. *Victorem* oppoſuit in *Papienſi* conventiculo. Inde cum *Liguribus* & *Longobardis* pro Pontifice decertantibus bello ſuſcepto, ſæpe illorum obtrivit exercitus. *Mediolanenſes* verò pervicaciùs rebellantes præcipuè contudit, illorum urbe penitùs everſa [d] anno 1162. Sed iterata *Ligurum* defectione, & ex improviſo accepta clade fractus, in *Romani* Pontificis poteſtate fuit. Itaque anno 1177. Eccleſiæ redditur.

Fridericus, tanti ut ſceleris aboleret invidiam, audito *Hieroſolymam* ab *Saladino* captam eſſe anno 1187. eò cum *Germanorum* viribus inſignis cruce contendit, ac multis in *Thracia* & *Aſia* contra Imperatorem *Conſtantinopolitanum* ac *Saracenorum* Regulos fortiter geſtis, *Tarſi* in præfrigida *Cydni* unda per æſtivos calores fervidum abluens corpus exſtinguitur [e] anno 1190. Regnavit annos 38. imperavit 35.

Henricus VI. *Ænobarbi* filius, aſperis truculentiſque moribus fuiſſe traditur. Regni collega factus à patre [f] *Conſtantiam*, *Rogerii* I. *Siciliæ* Regis, filiam duxit, annum viceſimum & alterum agens, anno 1186. Indictione 6. ſexto Calendas *Februarii*; quam [g] falsò quidam Monacham fuiſſe referunt, & quinquageſimo ætatis anno nupſiſſe.

Mortuo *Friderico* imperii coronam cum uxore ab *Cæleſtino* III. cepit [h] anno 1191. cùm priùs [i] *Tuſculum Romanis* coactus eſſet dedere: qui oppidanis, à quibus ſæpè victi fuerant, infenſi, eos partim nece, partim exſilio affecerunt, oppidumque dirue-

Ff 2 runt.

[a] Otto Friſ. in Rebus Geſt. Frid. & Radevic. Friſ. de iiſdem. Otto à S. Blaſ. Joan. Villan. 5. c. 1.
[b] Otto à S. Blaſ. Append. Lamb. Dodech. Auctar. Sigeb. Urſperg.
[c] Otto à S. Blaſ.
[d] Otto à S. Blaſ. Auct. Aquicinct.
[e] Urſperg. Auct. Aquicinct. Otto à S. Blaſ.
[f] Gotf. Viterb. Auct. Aquicinct. Joan. Villan. 5. c. 15. & ſeq.
[g] Anton. & Pand. l. 4. aliique Vide Baron. A. 1197.
[h] Auct. Aquicinct.
[i] Urſperg.

A 1189. Chriſti ad 1200.

runt. *Henricus*, mortuo (1) *Willelmo*, *Rogerii* filio, *Apuliam* & *Calabriam* & *Siciliam* recepit, atque in *Siculos* præſertim omne genus immanitatis exercuit anno 1193. & ſequentibus.

a Nicetas Chron.

b Auct. Aquicinct.

c Urſperg.

d Roger. in Annal.

e Otto à S. Blaſ.

[a] *Alexio Angelo*, Orientis Imperatori, ejus imminens regno, tantum terroris objecit, ut ad tributum pendendum adegerit, quod dum à ſuis colligit anno 8. regni, [b] *Chriſti* 1197. *Meſſanæ* obiit *Henricus*; [c] veneno, ut quidam putant, ab uxore ſublatus: *Friderico* adhuc infante relicto; cùm prius à *Romano* Pontifice anathema ei dictum eſſet, quòd [d] *Richardum*, *Angliæ* Regem, è *Palæſtina* redeuntem, [e] anno 1190. in vincula conjeciſſet, ſeque ipſum coëgiſſet pretio redimere.

CAPUT XXI.

Orientalis Imperii res ab anno 1118. *uſque ad* 1204. *quo* Latini Conſtantinopolim *occuparunt.*

f Nicetas Choniates. Vuillelm. Tyr. l. 11. c. 31. & l. 12. c. 5.

g Nicetas.

h Nicetas. *Joannis Comneni pietas in B. Virginem.*

i Nicetas. Tyr. l. 12. c. 22.

GRÆCORUM imperium *Joannes Comnenus*, qui & *Calojoannes*, *Alexii* filius, iniit [f] anno 1118. patre aliquantò commodior, ac bellicis rebus illuſtrior. Nam in *Thracia Scythas*, & *Hungaros Iſtrum* tranſgreſſos, [g] quinto imperii anno profligavit; tum *Perſarmenios* in *Aſia*.

[h] Secundùm quam victoriam indicto triumpho, quadrigis albis impoſitam B. Virginis effigiem ſolemni in Urbem pompa revexit. In *Aſia* deinde multiplici rerum geſtarum gloria decoratus, *Antiochiam* uſque pervenit, ut ab *Raimundo* [i] Principe urbem illam ex pacto reciperet. Qua ſpe fruſtratus, pervaſtato illius agro, per *Ciliciam* reverſus eſt. Ubi in venatu ſagittam intento arcu dirigens, ejus cuſpide toxico illita manum perſtrinxit. Ita graſſante pau-

(1) *Vuillelmo Rogerii* filio.] Hic fuit *Vuillelmus Malus*, ſed qui mortuus A. C. 1167. hæredem habuit *Vuillelmum Bonum*, qui improlis obiit A. C. 1189. eique demum jure uxoris, quæ amita ultimi Vuillelmi erat, ſucceſſit *Henricus*; ut *Vuillelmos* duos confundat Auctor. J. C. R.

paulatim veneno periit *Aprili* menſe, cùm imperaſſet [a] annos 24. menſes 8. Id accidit [b] anno 1143. altero poſt *Edeſſam* à *Saracenis* captam, ut indicat [c] *Willelmus Tyrius*. Proinde expugnata fuerit *Edeſſa* anno 1142. quod [d] alii ad annum 1145. referunt. [e] *Tyrus* porrò anno 1124. in *Chriſtianorum* poteſtatem redacta fuerat. A 1118. Chriſti ad 1204. [a] Vuillelm. Tyr 15.c.23. [b] Otto Friſ. 7. Chr. c.28. [c] Tyr. l.16. c. 3. & 4. [d] Otto Friſ. 7. c. 30 [e] Vuillelm. Tyr. 13. c. 14. Anſelm. Gembl.

[f] *Manuelem Comnenum*, natu licèt minorem, *Iſaacio* fratri *Joannes*, amborum pater, prætulit, Imperatoremque eſſe juſſit, hominem ſubdolum, & *Chriſtianis* rebus, quæ ad *Latinos* ſpectabant, infeſtum & iniquum adeo, ut cum *Saracenis* in illorum conſpiraret exitium. *Manuël Comnenus.* [f] Nicetas.

[g] Satis conſtat *Conradi Germanorum*, ac *Ludovici Francorum* Regis exercitus illius fraude ac perfidia deletos eſſe, anno *Chriſti* 1147. [h] Quam *Latini* nominis injuriam ultus eſt *Siciliæ* Rex *Rogerius*, qui *Græciæ* litora claſſe circumvectus latè cuncta vaſtavit. Sub exitum vitæ [i] *Manuël* eò venit amentiæ, ut *Saracenorum* dogma tantum non adſciſceret. Tandem longiora ſibi imperii ſpatia pollicentem triceſimo & octavo illius anno vita deſtituit, [k] Indictione 14. ineunte, menſe *Septembri*, anni *Chriſti* 1180. [l] Hunc *Willelmus Tyrius* plurimùm ab munificentia prædicat, obiiſſeque dicit *Octobris* 3. imperii 40. vitæ 41. In quo valdè eum fugit ratio. [m] Vixit *Manuëlis* temporibus eruditus ille *Homeri* Interpres, *Euſtathius*, *Theſſalonicenſis* Epiſcopus; qui *Muhammedanam* impietatem aſſerere cupienti magna conſtantia reſtitit, auctore *Niceta*. [g] Vuill. Tyr. 16. 18. Nicetas. [h] Nicetas. [i] Nicetas. [k] Nicetas. [l] Vuill. Tyr. l. 22. c. 5. [m] Nicetas. *Euſtathius Homeri interpres.*

[n] *Alexius*, *Manuëlis* filius, duodecim circiter natus annos patri ſuffectus eſt, *Ludovici*, *Francorum* Regis, gener: cujus filiam *Agnetem*, ut rectè [o] *Guillelmus Tyrius* appellat, octennem *Manuël* ei deſponderat. *Nicetas Annam* vocat. [p] Hic triennio ferè nomen Imperatoris habuit; atque ab *Andronico*, *Manuëlis* patruele, quem in conſortium imperii per vim acceperat, necatus eſt, nondum expleto quinto decimo ætatis anno. Quod antequam faceret, [q] *Francos* ac *Latinos Conſtantinopoli* trucidari juſſit *Andronicus*; quorum conſilio ac præſidio plurimùm uſus erat *Manuël*, quoſque tyrannidi ſuæ interceſſuros noverat. *Alexius.* [n] Nicetas. [o] Vuill. Tyr. 22. c. 4. [p] Nicetas. [q] Vuill. Tyr. 22. c. 10. & ſeq. *Latini Conſtantinopoli cæſi.*

 Quam

A 1118. Christi ad 1204.

Quam ſuorum cladem haud minori *Græcorum* ſtrage ac direptione, qui elabi fuga potuerunt, ult ſunt *Latini*. Nam *Thraciæ Græciæ*que maritimam oram valida claſſe prætervecti, quicquid obvium fui ferro ignique populati ſunt.

Andronicus.
a Nicetas.

[a] *Andronicus*, occiſo *Alexio*, ſolus anno 1183. imperare cœpit. *Agnetem Alexio* deſponſam, unde cim annos natam, grandi jam ætate ſibi matrimonio junxit. Nec diu per tantum ſcelus parto gaviſus eſt regno. Poſt biennium enim, dum *Iſaaci Angelo* molitur necem, populari orto tumultu, comprehenſus ipſe, ac per urbem camelo vectus, altera abſciſſa manu oculoque effoſſo, à furenti plebe laniatus eſt, cùm inter tot rerum verborumque ludibria unum hoc diceret: *Domine miſerere*; & *Quid contritum calamum infringitis?* Periit anno *Chriſti* 1185. Hic finis *Comnenorum* fuit.

Miſeranda mors Andronici.

Iſaacius Angelus.
b Nicetas.

[b] *Iſaacius Angelus* ejuſdem factione populi delatum *Auguſti* nomen accepit, idque annis 9. retinuit ac menſibus 8. *Siculorum* claſſem vicit ad *Strymonem*, captis illius præfectis *Richardo* atque *Balduino*. *Cyprum* ab *Iſaacio Comneno* Tyranno fruſtrà claſſe repetiit. Cum *Myſis*, ſive *Valachis*, parùm ſecunda bella geſſit. *Fridericum Ænobarbum* per *Thraciam Aſiam*que *Palæſtinam* petentem conatus intercludere, magno ſuo damno, illius in ſe arma concitavit. Ab *Alexio Angelo* fratre cum oculis ereptum illi eſt imperium anno *Chriſti* 1195.

Alexius Angelus.
c Nicetas.

[c] *Alexius Angelus*, aſſumpto *Comneni* nomine, imperavit annos 8. menſes 3. dies 10. *Iſaacii* filiam *Irenem Philippus*, *Germanorum* Imperator, habebat in matrimonio. Ad eam *Alexius*, ejus frater, *Conſtantinopoli* profugit; cujus hortatu *Veneti* duce *Dandulo*, cum *Balduino*, *Flandrenſi* Comite, aliiſque ad ſacram militiam nomina profeſſis Principibus ſocietatem ineunt adversùs *Alexium Comnenum*. Qui per hoſtium contemptum nullis ad reſiſtendum paratis copiis, capta incenſaque Urbe, *Debeltum* fuga petiit, anno 1203. quo remoto,

d Nicetas. Vide & Joan. Villan. 5. c. 27.

Iſaacius Angelus cæcus iteratò cum *Alexio* filio ſpeciem adumbravit priſtinæ dignitatis [d] Ind. 6. Sequenti anno 1204. Ind. 7. cùm nec ambo iſti inter ſe

ſe concordes eſſent, & adversùs illos *Alexius* quidam *Murſiphlus* tyrannidem invaſiſſet, fœderatorum claſſis *Conſtantinopolim* expugnavit, die *Aprilis* 12. fer. 2. hebdomadis ſextæ Quadrageſimæ, ait *Nicetas* [a], qui character indicat annum *Chriſti* 1204.

A 1118. Chriſti ad 1204. *Conſtantinopolis a Latinis capta.*

[a] Vid. p. 616.

Tum de communi conſilio à *Latinorum* genere primus *Conſtantinopoli* datus eſt Imperator *Balduinus Flandrenſis*, annum agens 32. à *Græcis* ipſis, quod magno virtutis argumento ſit, ſummopere laudatus.

[b] Nicetas. Vide Rigord. in Philippo.

CAPUT XXII.

De Francorum *Regibus*, Ludovico *VI.* Ludovico *VII.* & Philippo Auguſto.

Ab anno *Chriſti* 1108. ad 1223.

FRANCIÆ regnare cœpit anno 1108. *Ludovicus* VI. cognomento *Craſſus*, ut [c] ejus *Diplomata* teſtantur; annum agens non 12. vel 13. ut [d] *Sugerius* prodidit, ſed 30. circiter; ut qui anno ætatis 60. regni 30. deceſſerit, eodem auctore *Sugerio*. *Aurelianis* inunctus coronatuſque eſt à *Demberto Senonenſi*; id agente cumprimis [e] *Ivone Carnotenſi*, quòd tum *Remenſi* Archiepiſcopo minimè cum *Ludovico* conveniret. Sed neque *Remis* conſecrari Reges neceſſarium eſſe, pluribus idem *Carnotenſis Ivo* diſſerit. *Ludovici* Vitam ſcripſit *Sugerius*, Abbas *S. Dionyſii*. Obiit ex morbo, *Chriſti* [f] anno 1137. [g] Calendis *Auguſti*, cùm regnaſſet (1) annos 30.

Clarevallenſe Cœnobium eo regnante conſtitutum eſt; cujus primus Abbas fuit *S. Bernardus* [h] anno 1115. *Præmonſtratenſis* Ordo cœpit anno 1120. auctore *S. Norberto*. [i] Floruit eodem tempore *Hugo à S. Victore*; & cognominis alter, *Gratianopolitanus* Epiſcopus; qui [k] anno 1132. moritur, vir ſanctiſſimus.

Lu-

[c] Lib. 3. Orig. S. Dionyſ. c. 13.
[d] Suger. in Vita Ludov. Groſſi.
[e] Vide Ivon. Ep. 70. Aimoin. 5. c. 49.
[f] Auctar. Gembl. Weſtmonaſt.
[g] Suger.
[h] Anſelm. Gembl. Rob. de Monte.
[i] Trith.
[k] Anſelm. Gembl. & Robert.

(1) Vix attigit annum regni trigeſimum? confer p. 445. ſeq. J. C. R.

A 1108. Chriſti ad 1223.
Ludovicus Junior.
[a] Suger. *Vuillelmus Pictavenſis.*
[b] Vita S. Bern. l. 2. c. 6. & Theobald. in Vita S. Guil. apud Sur. Feb. 10.
[c] Sugerius in Ludov. Juniore. Robert. Auctar. Gembl.
[d] Suger. Vuillelm. Tyr. l. 16. l. 18. Joan. Villan. 4. 34.
[e] Auct. Gembl.
[f] Vuillelm. Tyr. l. 17. c. 8.
[g] Vueſtmonaſt. Matth. Paris.
[h] Ruderic. Par. 3. c. 11. Ali; h à Caith c. 77.
[i] Suger. Vueſtm. Matth. Paris Aimoin. 5. c. 52. Roger de Hoveden.
[k] Auct. Affligen. ad Sigeb.
[l] Auct. id.
[m] Quadrip. Hiſt. Roger. Vueſtm. Matth. Paris. Otho à S. Blaſ. Auct. Aquicinct.
[n] Iidem Ann. Angl.

[a] *Ludovicus* VII. cognomine *Junior*, *Francorum* ſceptra ſuſcepit anno 1137. qui *Alienoram*, *Willelmi*, Ducis *Aquitaniæ*, filiam, ex ejus ſuprema voluntate, in conjugem accepit, cum eaque dotalem illius ditionem. [b] Hic ille eſt *Willelmus*, *Pictavorum* Comes, & *Aquitaniæ* Dux, quem *Anacleti* partes contra *Innocentium* pertinaciùs tuentem *S. Bernardus* anno 1135. meliorem ad mentem reduxit. Quem quidem brevi poſtea, hoc eſt ſub exitum *Craſſi*, & *Ludovici Junioris* initium, in *Hiſpania* mortuum eſſe, quò *S. Jacobum* veneraturus adierat, teſtis eſt [c] *Sugerius*, qui ætate illa vixit; nec non *Robertus de Monte*, qui anno 1137. obiiſſe confirmat, in 6. feria Paraſceue, in æde *S. Jacobi*, ibique ante altare ſepultum. Ex quo *Theobaldus*, Scriptor ejus Vitæ, redarguitur, qui in annum 1156. mortem illius rejicit.

Ludovicus [d] anno 1147. poſt Pentecoſten, ſacramento in ſacram militiam dicto, proficiſcitur in *Palæſtinam* cum [e] 30000. equitum, magnoque peditum numero. Sed *Græcorum* magis perfidia, quàm *Saracenorum* vi, tantus exercitus periit. Itaque poſt [f] annuam moram ibi factam reverſus in *Gallias* anno 1150. cum *Alienora* conjuge divortium fecit, & *Alphonſi* VII. qui ſe Imperatorem appellavit *Hiſpaniæ*, filiam duxit; quam *Mariam Tyrius* & *Sugerius* vocant, *Beatricem* [g] Annales *Hiſpani*. [h] *Alienora* ſequenti anno *Northmanniæ* Duci, eidemque *Andegavenſium* Comiti, nupſit *Henrico*, qui poſt *Stephanum* regnavit in *Anglia*, ejus nominis ſecundus, anno 1154. quo *Stephanum* obiiſſe 8. Calendas *Novembris*, & 14. *Januarii* Dominica die conſecratum *Henricum*, [i] *Anglorum* Annales referunt. [k] Semen id atrociſſimi belli fuit, quod de *Aquitaniæ* poſſeſſione *Francos* inter & *Anglos* ortum eſt anno 1156. [l] quod utcunque ſedatum eſt poſt annos ſex, *Margareta*, *Ludovici* filia, *Henrici* filio deſponſa. [m] Hujus *Henrici* tempore *S. Thomas*, *Cantuarienſis* Epiſcopus, pro Eccleſiæ tuenda libertate primùm exſilium, deinde glorioſam mortem obiit anno 1171. à ſicariis in Eccleſia trucidatus. [n] Cujus parricidii qualemcumque ſuſpicionem *Henricus* Rex publica luit pœ-

n.

nitentia, magniſque viciſſim ab illo beneficiis affectus eſt. A 1108. Chriſti ad 1223.

Ludovicus Pariſiis anno moritur 1180. [a] *Septembr.* 18. feria 5. regni anno 44. Eo regnante floruit *Petrus Lombardus*, *Pariſienſis* Epiſcopus, *Magiſtri Sententiarum* vocabulo notior, & *Petrus Comeſtor*. [a] Rigord. in Vita Philippi.

Philippus, *Ludovici* filius, *Auguſtus* & *Adeodatus* vulgò nuncupatus, ſuperſtite adhuc patre Rex ſalutatus eſt [b] anno 1179. Calendis *Novembris*. Sequenti verò ſolus regnavit, ætatis annum auſpicatus 16. [c] Quippe natus eſt 9. Calendas *Septembris*, in octava Aſſumptionis, [d] feria 7. qui character anno congruit 1164. non 1165. ut eſt apud *Rigordum* & *Aimoini Auctarium*. Qui in ipſo regni exordio, poſt patris obitum, *Judæos*, per innocentum puerorum cædem *Chriſtianis* ſacris illudentes, & aliorum ſcelerum convictos, comprehendi primùm tota *Gallia* juſſit [e] 16. Calendas *Martias*, die Sabbati, quæ nota eſt anni 1181. tum inſequente *Julio* menſe perpetuo multavit exſilio. Exinde poſtquam *Hieroſolymam* à *Saracenis* captam audiit, ſacramento dicto in Orientem cum *Richardo*, *Angliæ* Rege, profectus eſt [f] anno 1190. [g] ac ſequente pervenit in *Palæſtinam*; ubi *Acconam* cum fœderatis Principibus expugnavit 4. Nonas [h] *Junias* anno 1191. quem haud dubium facit ſolis defectio, quæ ab *Rigordo*, *Rogerio*, & *Weſtmonaſterienſi* incidiſſe dicitur in diem Dominicum, 23. *Junii*. Verùm ea belli ſocietate in ſimultatem ac diſcordiam verſa, *Philippus* eodem anno rediit in regnum. [i] *Richardus Cypro*, quam in poteſtatem redegerat, *Templariis*, & ſubinde *Guidoni*, *Hieroſolymitano* quondam Regi, vendita, ac *Saracenorum* millibus quinque morte multatis, in reditu ab *Leopoldo*, *Auſtriæ* Duce, interceptus, [k] anno 1194. in *Angliam* revertitur, bellumque cum *Philippo* Rege quinque circiter annos gerit; [l] donec anno 1199. in caſtelli cujuſdam obſidione miſſo è balliſta ſpiculo ictus occubuit 8. Idus *Apriles*, feria 3. ait *Rogerius*, ſepultuſque eſt in Monaſterio *Fontis Ebraldi*; ubi & patris illius corpus jacebat. *Richardo* ſucceſſit *Joannes*, cjus frater, *ſine terra* vulgò nominatus, qui cum *Philippo* bellum inſtauravit, atque *Angliæ Hiberniæ*que

Philippus Auguſtus.
[b] Rigord.
[c] Rigord.
[d] Aimoin. 5. c. 56.
[e] Rigord. *Judæi pulſi è Francia.*
[f] Rogerius.
[g] Rigord. Auct. Aquicinct.
[h] Weſtm.
[i] Rigord. Urſperg. Pius 2 in Aſia.
[k] Rigord. Weſtm.
[l] Rigord. Roger. Weſtm. Matth. Paris. Auct. Aquicinct.

A 1108. Christi ad 1223.
Anglia Romano Pontifici ſubjecta.
[a] Roger. Vueſtm. Matth Paris.
[b] Rigord.
[c] Vueſtm. Matth. Paris. Rigord.
[d] Rigord.

que regna [a] *Romano* Pontifici ſubjecit anno 1213. quæ, indicto annuo tributo, beneficii loco deinceps haberet. [b] At *Philippus* eodem anno duplici parta victoria, cum & *Anglos Ludovicus* ejus filius in *Pictonibus*, & *Othonem* Imperatorem in *Flandria* viciſſet ipſe, utriuſque monumentum ad *Silvanectum* oppidum conſtituit *Victoriæ Cœnobium.* [c] Sub hæc *Ludovicus* in *Angliam* tranſmittens, pulſo *Joanne*, eam in deditionem accepit. Sed ſtatim atque inde digreſſus eſt, ad *Henricum* III. *Joannis* filium tota defecit. Id anno 1214. accidit. [d] Exceſſit ex humanis *Philippus* anno 1223. pridie Idus *Julias*, anno regni poſt patris obitum exacto 43. minùs menſibus ferè 3.

R A-

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER NONUS

Annos continens à *Chriſti* 1200. ad ætatem noſtram.

CAPUT I.

Quæ in Germania & Italia *contigere ab anno* 1200. *ad* 1250. *ſub* Philippo, Othone, Friderico *II. ac de diro ſub hoc Schiſmate: deque viris ſanctitate vel literis inſignibus.* A 1200. Chriſti ad 1250.

Extincto, [a] uti ſuprà meminimus, *Henrico* VI. *Friderici* filio, in ſucceſſore deligendo procerum ſciſſa concordia eſt; aliis imperii decus ad *Henrici* fratrem *Philippum*, aliis ad *Othonem*, *Saxoniæ* Ducem, trahentibus. *Philippo* favebat cognominis *Franciæ* Rex, *Othoni Innocentius* III. qui *Friderici*, exſecrati olim Principis, oderat ſtirpem. Prior *Aquiſgrani Philippus* imperium auſpicatus eſt [b] anno 1198. Eodem paulò pòſt *Otho* pervenit, ac regni adeptus inſignia, bellum cum *Philippo* aliquanti temporis habuit, [c] donec inter ſe ita pacti ſunt, quamdiu ſuperſtes *Philippus* eſſet, titulo Regis abſtineret *Otho*, poſt illius obitum ritè eum uſurparet, [d] Regnavit *Philippus* annos 10. ac *Chriſti* 1208. *Junii* 23. ab *Othone* quodam *Palatino* interficitur. Cujus uxor, *Iſaacii Conſtantinopolitani* Imperatoris filia, audita viri nece, vitam & ipſa finiit.

Vacuam morte competitoris *Germanici* regni poſſeſſio-

[a] Urſperg. Vincent. Bellov. l. 29. c. 59 Suff. id. Fragm. Incert. Auct. Alberto præfixum. Blond. l. 6. Dec. 2.

Philippus Imperator.

[b] Suff. id. Fragm. Incert. Auct.

[c] Urſperg.

[d] Urſperg. Vincent. Tom. 4. l. 29. c. 10. Fragm. Incert. Auct. Suff. id. Antoninus Trithem.

A 1200. Chriſti ad 1250.

[a] Vinc. l. 29. c. 106. Urſperg. Rob. de Monte. Suffrid. Chr. Citiz. Anton. Joan. Villan. 5. cap. 35.

[b] Urſperg. Vinc. Tom. 4. l. 30. c. 53. Rigord. Anton. Part. 2. Tit. 19. c. 3.

[c] Urſperg. Vinc. Tom. 4. l. 30. c. 64. Anton. Tit. 19. Tom. 3. c. 1. §. 6. Chron. Incert.

[d] Chron. Colmar. Fragm. Incert. Trithem. in Hirſaug. Chron.

[e] Urſperg. Monach. Pad. Chron. Colmar. Fragm. Incert. Auct.

Fridericus II.

[f] Vinc. Tom. 4. l. 31. c. 1.

[g] Urſperg. Chron. Incert. Colm. Citiz. Trithem. Vide Joan. Villan. l. 6. c. 1.

[h] Vinc. Tom. 4. l. 30. c. 125. Urſperg.

ſeſſionem adiit *Otho*, ac *Philippi* ex pacto filiam duxit. [a] Quem anno 1209. *Romæ Innocentius* Imperatorem ritè pronunciavit. Sed eundem contra datam fidem *Romana* jura violantem ab communione repulit anno 1210. Hic ille eſt *Otho*, qui cum *Richardo* avunculo, *Angliæ* Rege, contra *Philippum Francum* [b] ad *Bovinas* pugnans, acieque victus, aufugit anno 1214. A quo proximus annus *Lateranenſe* Concilium dedit, *Romæ* ab *Innocentio* III. celebratum: ad quod ex omnibus orbis *Chriſtiani* provinciis adfuere [c] Epiſcopi 412. In eo *Tranſſubſtantiationis* cum vocabulo dogma firmatum: ac *Joachimi* Abbatis damnatus eſt liber, quem contra *Petrum Lombardum* ediderat.

Otho Imperator deſtitutus ab omnibus, ac dolore tabeſcens, obiit anno [d] 1216.: etſi nonnulli ſequente, alii 1218. mortuum velint. Eodem anno 1216. [e] *Innocentius* è vita diſceſſit, 16. *Julii*: cui ſuffectus eſt *Honorius* III.

Fridericus II. *Henrici* VI. filius, *Friderici Ænobarbi* nepos, *Othone* exauctorato anno 1211., ut ait [f] *Vincentius*, tertio ab *Philippi* patrui morte, *Germanorum* ſuffragiis eligitur; cùm ſe hactenus *Siciliâ* & *Apuliâ*, materno regno, contineret. [g] Imperator verò anno 1219. circa *S. Cæciliæ* feſtum diem, *Romæ* dictus eſt ab *Honorio*. Sed fatali generi ſuo in *Romanum* Pontificem inſtinctus odio, datam fidem fefellit. Ob id ſacris interdictus ab *Honorio* primum, *Joanne Brenno*, *Hieroſolymorum* Rege deprecante, cum eo in gratiam rediit, ſub [h] annum 1222. quo *Iolantam*, *Brenni* filiam, duxit, mortuâ *Aragonum* Regis filiâ [i] *Mariâ*: è qua *Henricum* & *Conradum* ſuſceperat. [k] Ex illo *Siciliæ* Regibus *Hieroſolymitani* regni titulus acceſſit. [l] Idem *Saracenos*, *Siciliæ* montibus dejectos, in *Apuliam* tranſtulit, ac *Nuceriæ* collocavit.

Sublato è vivis *Honorio* anno 1227. ſuffectus eſt *Gregorius* IX. [m] qui *Fridericum*, ex pacto & jurejurando in *Palæſtinam* proficiſci cunctantem, anathemate

[i] Trithem. in Hirſaug. Chron. [k] Monach. Pad. 1224. [l] Monach. Pad. 1220. [m] Trithem.

mate multavit. [a] Imperator anno ſequente in *Syriam* navigans, turpi cum *Sultano* pactione rem *Chriſtianam* prodidit; à quo *Hieroſolymam* precariò ac ſpecie tenus impetravit. Reverſus ab Oriente totam inteſtinis odiis, & factionibus *Italiam* replevit, quæ tum in duas eſt diviſa partes: quarum uni, quæ Pontifici ſtudebat, *Guelforum* nomen inditum; *Gibellinorum* alteri, quæ *Fridericum* ſequebatur. Ea nomina apud *Piſtorium* audita primùm ſub annum 1240., ut auctor eſt [b] *Blondus*; ut autem [c] *Nauclerus* affirmat, longè antea, *Conrado* III. regnante, in pugna quadam teſſeræ inſtar militaris aſſumpta; ſed ſub *Friderico* ardentioribus propagata ſtudiis, civilem peſtem, ac perniciem latè per *Italiam* ſparſere. [d] *Gibellinæ* partis columen in *Tranſpadanis* erat *Ecelinus*, ſtirpis *Teutonicæ* Tyrannus: qui 34. annis *Tridentum*, *Tarviſiam*, *Patavium*, *Veronam*, *Brixiam*, aliaſque urbes oppreſſas tenuit; *Friderico* gratus imprimis, cui decem annos ſuperſtes fuit. Quippe anno 1260. in conflictu ſagittâ ſaucius, & ab hoſte captus interiit anno ætatis octogeſimo. [e] *Fridericus* *Henricum* filium in *Germania* rebellantem redegit in poteſtatem, & in *Apuliam* relegavit anno 1235. ubi ſequente anno deceſſit. Cùm autem nihil de odio in *Romanam* ſedem, ac pervicacia remitteret, eum *Innocentius* IV. qui *Gregorio* IX. ejuſque ſucceſſori *Cœleſtino* [f] anno 1241. functis, poſt biennii interregnum, ſubſtitutus eſt, à *Chriſtianorum* ſocietate ſubmovit in *Lugdunenſi* Concilio: quod generale habitum eſt anno 1245. eique abrogavit imperium. In eodem Concilio rubri pilei inſigne Cardinalibus datum proditur. Sub hæc novus adverſus *Fridericum* deſignatus Imperator, *Henricus*, *Haſſiæ* ac *Thuringiæ* Lantgravius, biennio haud ampliùs præfuit; & anno 1247. mortuus eſt; cui [g] *Guillelmus*, *Hollandiæ* Comes, proximo ab hoc anno Septemviralibus Comitiis ſuffectus eſt, *Friderico* in *Ciſalpinos* tumultus intento. Siquidem *Langobardicum* ab eo nomen omne defecerat, contra quos bellum adortus *Parmam* obſedit anno 1247. Sed *Parmenſium* ſubitâ eruptione disjectus, fugatuſque vix in *Cremonenſem* agrum evaſit anno 1248. [h] Biennio pòſt, anno videlicet

A 1200. Chriſti ad 1250.
[a] Id. & Villan 6. c. 27.
Guelfi, & *Gibellini*.
[b] Blond. Dec. 2. l. 7.
[c] Trithem. Naucl. Gen. 42. p. 933. Vide Joan. Villan. 5. c. 37.
[d] Vide Monach. Pad. l. 2.
Ecelinus Tyrannus.
[d] Blond.
[e] Fragm. Incert. Blond. & Æneas Silv. l. 7. Dec. 2.
[f] Vincent. l. 31. c. 1. Anton. Tit. 19. c. 45. Monach. Pad. Blond. l. 7. Dec. 2. Joan Villan. 6. c. 25.
[g] Suffrid. Monach. Pad.
[h] Mon. Pad. Villan. 6. c. 42.

A 1200. Chriſti ad 1250. *a* Trithem. *b* Blond. Dec. 2. l. 7. Anton. Tit. 19. c. 6. §. 4. *c* Joan. Villan. 5. c. 23. & 24. *SS. Dominicus, & Franciſcus.* *d* Vincent. l. 30 c. 124. Suffrid. Colm. Chron. *e* Trithem. *f* Vincent. l. 30. & Anton.

delicet 1250. [a] Indict. 8. *Octobris* 18. vitâ exceſſit in *Apulia*, anno imperii 32. ætatis 57. [b] Fama eſt à *Manfredo*, quem ex concubina genuerat, compreſſo in ſtratis ore, præfocatum fuiſſe.

[c] *Friderico* imperante religioſi Ordines inſtituti duo, auctoribus *SS. Dominico* & *Franciſco*: quorum initia variis annis attribuuntur. Obiit prior [d] anno 1221. *Franciſcus* verò [e] anno 1226. Præter quos illuſtres fuere *S. Antonius Patavinus*, è *Minimorum* familia; *Alexander Alenſis*, è *Dominicanis*; *Albertus Magnus*; *Vincentius Beluacenſis*. Item *Guillelmus Pariſienſis*, aliique, quorum *Vincentius* & *Antoninus* meminere. Fœminæ quoque pietate celebres exſtitere, *Elizabetha*, Lantgravii *Thuringiæ* uxor, & [f] *Maria Oegniacenſis*, cujus vitam *Jacobus Vitriacenſis* edidit.

CAPUT II.

De rebus Germaniæ *&* Italiæ *ab anno* 1251. *ad* 1300. *circiter; tum de* Conrado, Manfredo, Conradino, *atque accitis in* Siciliam Francis, *& eorundem clade* Sicula, *ac de* Hiſpanis Siciliam *occupantibus.*

g Colm. Chron. Suffrid. Trithem. *h* Trithem. in Hirſaug. Chron. vid. Joan. Villan. 6. c. 75. *i* Trithem.

IN *Romani* imperii ſpem Rex ab *Germanis* creatus *Guillelmus Batavus*, *Friderico* ſublato, ſexto anno, qui fuit [g] *Chriſti* 1256. periit, *Friſiorum* inſidiis exceptus.

Poſt hunc, diſtractis *Germanorum* Principum ſtudiis, [h] anno 1257. alii *Richardum*, *Cornubiæ* Principem, Regis *Angliæ* fratrem, *Romanorum* Regem renunciant; *Alphonſum* alii, *Caſtellæ* Regem, Aſtronomiæ ſcientiâ celebrem. [i] Hic, ſolo contentus imperii titulo, pedem ex *Hiſpania* non movit. *Richardus*, *Francofurtum* advolans, ibique ritè regnum auſpicatus, cum effuſis ſumptibus opes omnes exhauſiſſet, in contemptum venit eorum, à quibus erat accitus. Itaque in *Angliam* è veſtigio rediens, vacuum *Germaniæ* reliquit imperium; diuque interregnum fuit; [k] donec *Gregorii* X. Pontificis mandato indictis Comitiis, [l] *Rodulphus* ex *Alſatiæ* Comite

k Trithem. *l* Suffrid. Colmar. Chron.

mite anno 1273. deligitur; quem ab juſtitia, pietate, bellicâque virtute multum [a] Hiſtoriæ prædicant. Hic *Ottocarum*, Regem *Boëmiæ*, rebellantem prælio vicit & occîdit, anno 1278. [b] annoque regni 19. mortuus [c] eſt, *Chriſti* 1291.

A. 1251. Chriſti ad 1300.

[a] Suffrid. Trithem. [b] Suffrid. Colmar. Chron.

[d] Proximo ab hoc anno *Romanorum* Rex ſalutatur *Adolphus*, *Naſſauuius* Comes; [e] qui propter crudelitatem & rapacitatem in ordinem redactus eſt, eique ſubrogatus *Albertus*, *Rodulphi* filius, *Auſtriæ* Dux, contra quem *Adolphus* commiſsâ acie, ad *Wormat'am* occidit [f] anno *Chriſti* 1298.

[c] Villan. 7. c. 145. Suffrid. Trithem. [d] Anton. Naucl. Villan. 7. c. 152. [e] Suffrid. [f] Suffrid. Albertus Argent.

Interim per *Italiam* civilibus armis infeſta erant omnia. *Conradus*, *Friderici* II. filius, ad occupandum *Apuliæ* ac *Siciliæ* regnum venit è *Germania* [g] anno 1251. domitiſque *Neapolitanis* & eorum disjectis mœnibus, utrâque potitus *Siciliâ*, à *Manfredo* fratre, *Friderici* ſpurio, veneno necatus eſt [h] anno 1254. relicto filio [i] *Conrado*, quem *Conradinum Itali* nominarunt.

[g] Blond. Dec. 2. l. 8. Anton. Tit. 20. b. 1. Naucl. Villan. 6. c. 44. [h] Colm. Chron. [i] Trithem.

[k] *Manfredus* interim, quaſi pro pupillo regnum adminiſtrans, adverſus *Romanos* Pontifices, *Saracenorum*, qui *Nuceriam* obtinebant, auxilio, bellum gerit.

[k] Blond. Anton. Naucl. Nangis in Vita S. Ludov. Joan. Villan. 6. c. 47. & 90. & l. 7.

Urbanus IV. qui, apud *Trecaſſes* in *Galliis* oriundus, anno 1261. *Alexandro* IV. ſuffectus erat; is, cujus edicto anniverſarius Domini corporis inſtitutus eſt dies, *Carolum*, *Andegavorum* Comitem, *S. Ludovici* germanum, *Siciliæ* Regem dixit.

Carolus Andegavenſis, Siciliæ Rex.

Quam ad profectionem dum ſe ille comparat, *Urbanus* obiit, eique ſucceſſit *Clemens* IV. de cujus voluntate *Carolus*, *Romanæ* Senator urbis, & Rex utriuſque *Siciliæ* factus, cum pacto annuæ penſitationis aureorum duodequinquaginta millium, *Manfredum* [l] anno 1266. ſuperavit & occidit: ac biennio poſtea *Conradinum* cum exercitu in *Italiam* à *Gibellinis* excitum ad *Fucinum* lacum devicit, & in poteſtatem redactum capite multavit anno 1268. cujus morte *Friderici* ac *Suevicæ* familiæ ſtirps prorſus exſtinguitur.

[l] Suffrid. Blondus. Dec. 2. l. 8. Anton. Trithem. Naucl. Nangis. Pand. Villan. 7. c. 9. & ſeq.

Conradini mors.

Anno 1274. *Gregorius* X. qui, *Clemente* mortuo anno 1270. ſequente eſt electus, [m] Indictione 14. generalem *Lugduni* Synodum celebravit, in qua de *Ro-*

[m] Trithem. Blond Dec. 2. l. 8. Nang. in Philippo. Joan. Villan 7. c. 44.

A 1251. Chriſti ad 1300. *Romani* Pontificis creatione nonnulla conſtituit, *Græcoſ*que ad *Romanæ* concordiam Eccleſiæ recepit. [a] Convenerunt ad hoc Concilium Epiſcopi 500. [b] *Petrus*, *Aragonum* Rex, *Manfredi* gener, cujus filiam *Conſtantiam* in matrimonium habebat, hortatu *Joannis*, *Procbytæ* olim domini, nec non *Michaëlis Palæologi*, *Græcorum* Imperatoris, qui ſibi ab *Carolo* metuebat, ad invadendam *Siciliam*, tanquam dotalem, animum adjecit. Itaque ambobus inſtigantibus, per totam *Siciliam* occulta conſpiratione facta, eodem die, qui Reſurrectioni Dominicæ ſacratus erat, ſigno, quod convenerat, ad veſpertinam ſynaxim, ut moris eſt, edito, armati *Siculi* nec opinatò *Francos* opprimunt, ac ſine ullo ætatis ſexuſve diſcrimine crudeliter mactant; adeò ut prægnantium uteros excutiendis fœtibus ferro ſcrutati ſint. Inde *Siculæ veſperæ* in proverbium ceſſere. Id anno [c] 1282. *Martii* 30. contigit. His auſpiciis *Panormi Petrus Siciliæ* regnum adiit, tenuitque, diris licèt ab *Romano* Pontifice devotus, quod *Carolus* incaſſum armis repetere aggreſſus, cladem inſuper accepit, *Carolo Claudo*, ejus filio, navali pugna ſuperato captoque [d] anno 1284. Huic præter ſpem, quòd affinis ſui *Conradini* necem ulturus putabatur, pepercit *Petrus*, [e] qui anno 1285. quo *Siciliæ* Rex *Carolus Januarii* 7. diem clauſit, ut in *Philippi Vita* ſcribit *Nangiſius*, cùm datum in prædam ex ferali ſententia patrium regnum defenderet, contra *Philippum*, *Franciæ* Regem, dimicans occubuit, (1) dictis ex teſtamento hæredibus filiis, *Friderico Aragoniæ*, *Jacobo Siciliæ*: qui *Conſtantiæ* matris rogatu, *Carolum* certis conditionibus [f] anno 1288. dimiſit: inter quas hæc erat, uti *Aragonum* Regi cum *Romani* Pontificis gratia *Siculi* regni jus impetraret: quod eſſe ratum vetuit *Nicolaus* IV. ex quo bellum de integro ambos inter exarſit. [g] Quod, ſequeſtre *Bonifacio* VIII. qui *S. Cœleſtino* III. ſponte ſe abdicanti ſucceſſerat anno 1299. pacatum eſt, cùm *Jacobus Sicilia* ceſſiſſet. Verùm *Siculi*, [h] *Friderico*, *Jacobi* fratre

[a] Nangis in Vita Philippi.
[b] Blond. Facel. l. 8. Par. 2. Anton. Tit. 20. c. 4. Nang. in Vita Philippi. Pand. Collenut. Joan. Villan. 7. c. 57. & ſeq.

Veſpera Sicula.
[c] Blond. Dec. 2. l. 8.
[d] Colm. Chron. Villan. 7. c. 92. & ſeq.
[e] Blond. l. 8. Dec. 2.
[f] Naucl.
[g] Fazel. Dec. 2. l. 9. Naucl. Villan. 8. c 13.
[h] Naucl.

(1) Dictis ex teſtamento hæredibus &c] Hæc non parum turbata correxit *Jac. Perizonius* in Præf.

ſratre ad regnum evecto, *Carolo* ac Pontifici reſtiterunt. A 1251. Chriſti ad 1300.

Per eadem tempora inteſtinis motibus reliqua omnis ardebat *Italia*; *Venetis* præſertim ac *Genuenſibus*, potentiſſimis civitatibus, mutuam in perniciem tota atrocitate bacchantibus: quarum diſſenſio parvis ex initiis apud *Ptolemaidem*, *Syriæ* oppidum, exorta ſub annum [a] 1260. mutuas utriſque calamitates attulit. [a] Blond. Dec. 2. l. 8.

Ea tempeſtate ornabant Eccleſiam omni ſanctitatis ac literarum gloria SS. *Bonaventura* & *Thomas Aquinas*, [b] qui ambo anno 1274. in cœlum recepti ſunt; *Thomæ* item Præceptor, *Albertus M.* [c] qui anno 1280. obiit, anno ætatis 87. [d] *Petrus* quoque *Martyr* anno 1252. ab Hæreticis obtruncatus eſt. Obiit & *S. Clara*, *B. Franciſci* popularis, [e] anno 1252. Et ex eodem Ordine *S. Ludovicus*, *Toloſanus* Epiſcopus, *Caroli* II. *Siciliæ* & *Apuliæ* Regis, filius. [f] Vixit & *Nicolaus Lyranus* hoc tempore, Doctor *Pariſienſis* ex Minimorum Ordine. [b] Naucl. [c] Trithem. in Chron. Hirſaug. [d] Anton. Colm [e] Anton. [f] Naucl.

[g] *Raimundus Lullus*, *Majoricenſis*, circa annum 1290. in ea inſula floruit ambigua fama. *S. Ivo* in *Aremoricis*, & *S. Rochus* in *Narbonenſi* provincia, ſanctitate præſtiterunt. [g] Bernard. de Lutzemb.

CAPUT III.

De Latinis Conſtantinopoli *imperantibus*, *ac rebus in Oriente geſtis ab anno* 1205. *ad* 1300. *Ubi de recuperata à* Græcis Conſtantinopoli, Tartarorum *excurſione*, *ac Terra ſancta* Chriſtianis *penitus erepta*.

CONSTANTINOPOLIM *Latini* annis octo & quinquaginta tenuerunt. Primus in ea regnavit, ut dictum eſt, *Balduinus*, qui cum expeditionis ſociis imperium partitus eſt; *Venetis* præſertim, ac *Genuenſibus*. Quorum illi *Ægæi* maris inſulas, *Cretam* & *Eubœam* aliaque ceperunt, ait [h] *Blondus*: at *Genuenſes Cretam* occupaſſe, *Nicetas* prodidit. [i] *Bonifacius*, *Montisferrati* Marchio, novum *Theſſalonicæ* regnum inſtituit. *Balduinus Imperator Conſtantinopolitanus.* [h] Blond. Dec 2. l. 6. [i] Niceph. Greg. l. 1.

A 1205. Christi ad 1300.

[a] Nicetas.

Henricus Imperator.

[a] *Balduinus* anno vertente à *Bulgaris* victus captuſque anno 1205. Indict. 8. *Aprilis* 15. ac menſes ſedecim in vinculis habitus, per ſummos cruciatus ab *Joanne*, *Bulgarorum* Rege, perimitur. Ac tum demum *Henricus*, *Balduini* frater, ad imperium evehitur anno 1206. Quam *Latinorum* moderationem, haud præproperè ſibi regnum uſurpantium ante legitimi Principis obitum, *Nicetas* prædicat, popularium ſuorum ambitionem immanitatemque deteſtans, qui per Imperatorum cædes ad tyrannidem graſſari ſolebant. *Henricus* 10. circiter imperavit annos. Moritur enim [b] anno 1. *Honorii* tertii, *Chriſti* 1216. cui ſucceſſit *Petrus Autiſiodorenſis*, qui *Jolantam*, *Henrici* ſororem, ut [c] *Nicephorus* auctor eſt, vel ut alii, filiam duxerat. [d] Hic ab *Honorio* III. *Romæ* coronatus, dum in *Thraciam* proficiſcitur, à *Theodoro*, *Dyrrachii* Principe, perfidiosè captus, & à *Theodoro Laſcari* trucidatus eſt.

[b] Anton. Tit. 19. c. 3.

Petrus Imperator.

[c] Niceph. Greg. p. 11. & 40.

[d] Anton. T. 19. c. 3.

Robertus Imperator.

[e] Nangis in Vita S. Ludov. p. 448. Niceph. p. 58. Naucl.

Robertus, *Petri* filius, poſt hunc imperavit. Inde *Balduinus*, *Roberti* frater. Qui [e] anno 1261. recuperata ab *Græcis Conſtantinopoli*, in Occidentem reverſus, ad *Carolum*, *Siciliæ* Regem, adiit, ejuſque filiam filio ſuo deſpondit, *Conſtantinopoli* promiſſa, ſi illius ope recuperare poſſet. Itaque *Latini Conſtantinopoli* potiti ſunt annis 58.

[f] Nicetas Niceph. Greg. p. 7.

Theodorus Laſcaris.

[g] Niceph. p. 11.

[h] Niceph. in fine lib. 2.

[i] Niceph. initio l. 3.

[k] Niceph. l. 3. p. 29.

[l] Niceph. l. 4. & 5. Joan. Villan. 6 c. 72.

[m] Niceph. p. 43.

Michaël Palæologus Conſtantinopolim recuperat.

Latinis Conſtantinopolim obtinentibus, [f] *Theodorus Laſcaris*, à *Græcis* Imperator creatus, *Nicææ* in *Bithynia* ſedem habebat; homo bellicis rebus inclytus, qui *Turcas*, ab *Alexio* ſocero contra ſe concitatos, magna ſtrage delevit, eorumque *Sultanum* ſuapte manu peremit. Moriens [g] anno imperii 18. *Chriſti* 1222. ſucceſſorem deſignavit generum *Joannem Ducam*; à quo pleraque de *Latinis* recepta. [h] Imperavit annos 33. & mortuus eſt anno *Chriſti* 1255.

Theodorus Laſcaris, *Joannis* filius, patrem excepit [i] annos natus 33. qui quarto anno imperii, *Chriſti* 1259. moritur. Siquidem ætatis [k] anno 36. obiit, ſex annorum filiolo relicto *Joanne*. Verùm

[l] *Michaël Palæologus Comnenus*, maternum ab *Alexio Comneno* trahens genus, & *Andronici Palæologi* filius, excæcato poſt annos 4. pupillo [m] decimum annum agente, imperium uſurpat. Cujus artibus

Con-

Conſtantinopolis per *Alexium Cæſarem* cum 800. haud ampliùs militibus proditione capitur. Subinde tamen imminentem *Conſtantinopoli Carolum*, Regem *Siciliæ*, veritus ad *Romanæ* concordiam Eccleſiæ reſpexit; ac legatos in *Africam* uſque miſit ad *S. Ludovicum* anno illo, quo mortuus eſt, 1270. ut ſcribit [a] *Pachymeres.* Anno verò 1274. [b] *Lugdunenſe* Concilium, cùm eò legatos ſuos deſtinaſſet, & conditum in eo decretum fidei ratum habuit. [c] Idemque *Siculam* in *Francos* conſpirationem anno 1282. opibus & auctoritate ſua promovit. [d] Obiit anno *Græcorum* 6791. *Chriſti* 1283. & quòd in *Latinos* propenſior fuiſſet, ſeque cum *Romano* Pontifice conjunxiſſet, [e] ab *Andronico* filio ne plebejo quidem ritu ſepultus, haud procul caſtris, in quibus tunc erat, humo eſt obrutus, cùm imperaſſet annos poſt *Joannis* pupilli abdicationem circiter 23.

[f] *Andronicus*, *Michaëlis* filius, mortuo *Michaële* filio, ejus filium *Andronicum* deſignavit hæredem imperii. Qui adversùs avum rebellans ſæpiùs, tandem extrema ſenectute confectum abdicare coëgit capta *Conſtantinopoli.* Ita privatus exceſſit [g] anno *Græcorum* 6840. *Chriſti* 1332.

Hoc ſæculo *Tartarorum* gens, hactenus *Indiæ* Regibus ſubjecta, eorum excuſſo jugo, privatoque conſtituto imperio, [h] ſub annum 1202. latè per orbem diffuſa, vaſtitatem circumtulit. Horum pars, *Georgiana*, *Armenia*, aliiſque direptis provinciis, *Tranſylvaniam* & *Poloniam* populabunda percurrit [i] circa annum 1241. [k] *Bathone* duce; quo amiſſo fame compulſi poſt triennium ſeſe receperunt. [l] Pars altera *Coraſmios Parthici* generis ſedibus ſuis pepulit: qui ab *Ægypti Sultano* pretio conducti, *Francis* in *Palæſtina* fuſis, Dominicum ſepulchrum everterunt ſub [m] annum 1244. Hos inſecuti *Tartari Perſidem* invadunt, [n] ac *Turcos*, eorumque *Sultanum Iconii* regnantem, in fugam coniiciunt. [o] Sequente anno *Turci* pactione tributi pacem ab illis redimunt. His de cauſis *Innocentius* IV. *Dominicanæ* familiæ Monachos aliquot ad *Tartaros* miſit. Cujus profectionis hiſtoriam [p] *Vincentius* exponit.

In *Palæſtinam* quoque *Chriſtianæ* quædam expeditio-

A 1205. Chriſti ad 1300.

[a] Pachym. in Fragm. à nobis editis p. 390.

[b] Vide Niceph. Greg. l. 5.

[c] Anton. Tit. 20. c. 4. §. 1.

[d] Niceph. p. 72.

[e] Niceph. 6.

Andronicus Imperator.

[f] Niceph. Greg.

[g] Niceph. l. 10. p. 215.

Tartarorum excurſio.

[h] Vincent. l. 29. c. 69. Naucl. Gen. 41. Vol. 2. Vide Joinvill. in Hiſt. S. Ludov. p. 192. Joan. Villan. 6. c. 28.

[i] Monach. Pad.

[k] Naucl. Vol. 2. Gen. 42.

[l] Vincent. l. 29. c. 88.

[m] Vincent. ibid. & c. 89. & l. 31. c. 1.

[n] Vincent. 30. c. 50.

[o] Vincent. 31. c. 28. Mang. in Vita S. Ludov.

[p] Vincent. l. 31. Joan. Villan. 6. c. 61.

A 1205. Chriſti ad 1300.

ditiones factæ ſunt, [a] quarum una celeberrima fuit anno 1218. quando *Leopoldus*, *Auſtriæ* Dux, & *Andreas*, *Hungariæ* Rex, cum *Joanne Brenno Hieroſolymitano*, *Damiatam* obſeſſam poſt menſes 18. expugnarunt. Sed dum ſucceſſu hoc elati Barbaros perſequuntur, immiſſo in eorum caſtra *Nilo*, pacis conditiones ab illis accipere, ac quæ ceperant reddere ſunt coacti anno 1221. [b] At biennio antea *Coradinus*, *Saphadini* filius, *Hieroſolymam* funditus diruit, præter templum Domini, & turrim *Davidis*. Poſtea *Innocentius* IV. in *Lateranenſi* concilio anno 1245. *Chriſtianis* Principibus ſacræ militiæ ſignum edidit, quo *Sanctus Ludovicus* excitatus cum valida manu trans mare navigavit [c] anno 1248. Tota belli moles in *Ægypti* urbem *Damiatam* incubuit, quæ anno 1249. in *Francorum* poteſtatem venit. Sed in eorum caſtra peſtilenti è circumjectis paludibus afflata lue, deditionem facere, paciſque leges accipere coacti ſunt, ut *Damiata* reddita tutò inde liceret egredi. [d] Poſtremò anno 1291. *Ptolemaïs*, *Tyrus*, & quicquid in *Syria Chriſtiani* nominis reſiduum erat, ſub *Turcorum* ditionem venit: ex eoque ſacras expeditiones in Orientem *Chriſtiani* deſiere facere.

[a] Monach. Pad. Vincent. l. 30. c. 84. & ſeq. Blond. Dec. 2. l. 7. Trithem. in Chron. Hirſaug. Oliv. Schol. Joan. Till. 5. c. 39.
[b] Vincent. 30. c. 86.
Expeditio S. Ludovici.
[c] Nang. Vincent. l. 31. c. 89. Join. Suffrid. Monach. Pad. Sanut. l. 3. part. 12. Naucl. Joan. Villan. 6. c. 37.
[d] Sanut. l. 3. part. 12. c. 21. & 22. Blond. Dec. 2. l. 8. & 9. Naucl.

CAPUT IV.

De rebus Francicis *ab anno circiter* 1200. *ad* 1300. *ſub* Philippo, Ludovico *VIII.* Ludovico *IX.* Philippo Audace, *ac* Philippo Pulchro.

[e] REGNANTE in *Galliis Philippo* pium bellum in *Tectoſagis*, ac *Narbonenſi*, quam *Occitaniam* vocant, provincia motum eſt adversùs *Albigenſes*, (1) Hæreticos, *Manichææ* ſectæ colluviem: quorum partes *Raimundus*, *Toloſanus* Comes, & *Aragonum* Rex, impigrè tutabatur. Contra quos *Innocentii* III. hortatu *Catholici* Principes coorti ſunt: duce ab omnibus conſtituto *Simone Montefortio*, viro

[e] Hiſt. Albig. Vincent. l. 29. & 30. Anton. Tit. 19. c. 3.
Albigenſe bellum.

(1) Hæreticos.] Contra vide Spanhem. H. E. Sæculo XII. & XIII. J. C. R.

·o peræquè religioſo ac ſtrenuo. Qui illorum ſæ- A 1200. Chriſti ad 1300.
·è debellatis copiis, in *Toloſana* obſidione glorio-
·am mortem oppetiit [a] anno 1218. Idem bellum ab [a] Vincent. 30 c. 35. Anton.
Ludovico VIII. *Sancti* patre, anno 1226. inſtaura-
·um, ab ejus filio 1229. terminatum eſt. Quo *Rai-*
mundus Comes, ejurata *Lutetiæ Pariſiorum* hæreſi,
·iliam ſuam *Alphonſo*, *S. Ludovici* fratri, cum *Toloſa-*
ni Comitatus dote collocavit.

[b] Eadem tempeſtate ſacrum alterum in *Hiſpanis* [b] Rodet. Sant. part. 3. c. 35. Franc. Tarapha. Marian. l. 11. c. 23. & ſeq. Blond. Dec. 2. l. 6. p. 272.
·ellum contra *Saracenos Alphonſo*, *Caſtellæ* Rege, ſe-
·undum fuit. *Miramolinus*, *Tuniſii* Rex, totam vin-
·endo pervagatus *Hiſpaniam*, *Arelatum* & *Avenio-*
nem uſque perruperat. Sed anno 1212. Regum qua-
·uor, *Caſtellæ*, *Aragoniæ*, *Luſitaniæ*, & *Navarræ*,
·ppoſitis ad *Toloſam*, *Hiſpaniæ* oppidum, copiis tan-
·a ſtrage profligati ſunt *Arabes*, ut ducenta millia
·ecidiſſe dicantur: è *Chriſtianis* viginti quinque
·aud ampliùs occubuerunt. Ea pugna facta eſt
Julii 16. feria 2. ut *Mariana* ſcribit. Secundùm
·quam *Saracenorum* in *Hiſpania* res inclinare cœ-
·perunt: adeo ut, paulatim amiſſis cæteris provin-
·ciis, nihil eis præter *Granatenſe* regnum reliquum
fuerit.

[c] In *Galliis Ludovicus* VIII. *Philippo* patre mor- *Ludovicus VIII.*
tuo, regnavit anno 1223. qui ſequente anno, *Rupel-* [c] Geſta Ludov. 8. Vincent. l. 30.
la aliiſque eis *Garumnam* expugnatis oppidis, cite-
riore omni *Aquitania Anglos* expulit [d] anno 1224. [d] Geſta Ludov. 8.
Biennio pòſt *Chriſti* 1226. ex *Albigenſi* expeditione
rediens, in *Arvernis* apud *Montempenſerium* anno
regni 4. ex morbo periit, *Novembris* 8. quæ tum in
Dominicam incidit.

[e] Eodem anno, prima Adventus Dominica apud [e] Nangis. Vincent. 30. c. 129.
Remos conſecratus eſt *Ludovicus* IX. octavi filius, *S. Ludovicus IX.*
Francici decus nominis, ætatis anno 12. etſi *Vin-*
centius 14. tribuat; qui inter Sanctos ob innocenter
actæ vitæ meritum à *Bonifacio* VIII. eſt adſcriptus.
Hic initio principatus *Theobaldum*, *Campaniæ*, & *Hu-*
gonem, *Marchiæ* Comites, alioſque contra novum
Regem conjuratos Principes armis ad obſequium
compulit. Pace dehinc ubique parta, gravi ex mor-
bo recreatus [f] anno 1244. crucis inſigne cepit, at- [f] Nangis. Vincent. Joinvill.
que in *Ægyptum* eo, quem ſuprà demonſtravi, exi-

 tu

A 1290. Chriſti ad 1300.

tù bellum invexit. Quo perfunctus, quinque in *Palæſtina* per omnia *Chriſtianæ* pietatis officia exegit annos, *Blanca* interim matre procurante regnum, *Alphonſi*, *Caſtellæ* Regis, & *Eleonoræ*, *Henrici* II. *Angliæ* Regis, filia.

Poſt cujus obitum eò reverſus, omnes regiæ pariter & *Chriſtianæ* virtutis numeros implevit. [a] Sed vehementioribus in dies propagandæ Religionis accenſus ſtimulis, quaſi prior ex voto ſucceſſiſſet, novam contra *Saracenos* in *Africam* expeditionem obiit anno 1269, ac ſequente, caſtris ad *Tunetum* poſitis, vulgata per exercitum lue contactus ſanctiſſimam efflavit animam 8. Calendas *Septembris*, anno ætatis 56. regni 44. *Chriſti* 1270.

[b] Eodem, quo mortuus eſt *Ludovicus*, die *Carolus*, *Siciliæ* Rex, ejus frater, cum valida claſſe ad *Africæ* litus appulit. Cujus auxilio *Franci* animis erectis Barbaros ita contuderunt, ut ad pacem poſtulandam vel iniquis conditionibus adigerent.

Philippus Audax.

[c] *Philippus*, *Ludovici* filius, *Audax* dictus, anno 1270. *Francorum* Rex appellatus in *Africa*, ſequente anno, ipſo die Aſſumptioni Virginis ſacro, apud *Remos* de more coronatus eſt. Ejus patruus *Alphonſus*, *Pictavorum* ac *Toloſatium* Comes, ex *Africa* rediens moritur in *Tuſcia*; cujus vacuam ſucceſſoribus hæreditatem *Philippus* adiit. *Vaſcones*, qui *Navarræi* vocantur, expugnata *Pompejopoli* ad obſequium reduxit [d] anno 1276. [e] *Petro* verò, *Tarraconenſium* Rege, à quo *Siciliam* occupatam antea docuimus, ab *Romano* Pontifice ſacrorum uſu prohibito, ejuſque regno in *Carolum Valeſium*, *Philippi* filium, tranſlato, ut in ejus poſſeſſionem illum mitteret *Philippus*, totis viribus *Tarraconenſem* oppugnavit anno 1284. ac *Gerunda* potitus eſt: cujus in obſidione *Petrus* lethali accepto vulnere deceſſit. [f] Sed graſſante peſtilentia, dum ſe inde *Franci* recipiunt, *Rogerius*, *Tarraconenſis* claſſis præfectus, nec opinantes aggreditur. Qui, igne oppido ſimul ac navibus ſuis injecto, per *Pyrenæi* anguſtias ferro ſibi iter aperiunt. *Philippus* ingraveſcente morbo *Perpiniani* diem obiit *Octobri* menſe anno 1285. [g] qui trium morte Regum inſignis ad memoriam fuit, *Caroli Siculi*, *Petri Tarraconenſis*,

[a] Iid. & Joan. Villan. l. 7. c. 36.

[b] Nangis. Villan. c 39.

[c] Nangis. in Vita Philippi.

[d] Nangis.

[e] Id. & Joan. Villan. l. 7. c. 101. & ſeq.

[f] Villan. 7. c. 104. Gaguin. Æmil.

[g] Paul. Æmil.

...ſis, & *Philippi Franci*. Regnavit *Philippus* annos ampliùs 15. [a] Filios ſuperſtites habuit ex *Iſabella Tarraconenſi Philippum*, & *Carolum Valeſium*: ex *Maria Brabantina Ludovicum Ebroicenſem*. A 1200. Christi ad 1300. [a] Gaguin. Æmil. Till.

[b] *Philippus Pulcher* regnum adiit anno 1285. ſed anno 1286. octavo Eid. *Januarias* conſecratus, 29. regnavit annos, quibus aſſidua ferè cum *Anglis*, & eorum fœderatis *Flandris*, bella ſuſcepit. *Eduardus* II. *Angliæ* Rex, *Northmanniam* & *Aquitaniam* invadens, magna clade repreſſus eſt duce *Carolo Valeſio*, anno 1293. per eumque *Aquitania* recepta. *Philippus Pulcher.* [b] Annal. Franc. Gaguin. Æmil.

Guido, *Flandrenſis* Comes, *Eduardi* partes ſecutus, cum eo victus eſt ad *Furnas* anno 1295. Pòſt anno 1299. *Flandri* ab eodem *Valeſio* perdomiti, rurſus ab Rege deficiunt: [c] cujus exercitus ad *Curtracum* cum ſeditioſis infeliciter pugnavit anno 1302. Sed biennio poſtea ad *Audomarepolim* eorum profligatis copiis, res ad compoſitionem eſt deducta. [c] Joan. Villan. 8. c. 55.

[d] Cum *Bonifacio* quoque, Pontifice ejus nominis VIII. *Philippo* negotium fuit; qui ſacram militiam detrectantem *Franciæ* Regem anathemate perculit anno [e] 1302. Quem *Sarra Columnenſis*, cum *Nogareto*, Equite *Franco*, in *Italiam* profectus, improvisò comprehenſum *Anagniæ*, *Romam* perduxit; ubi ex mœrore animi *Octobris* 11. vitam finiit anno 1303. Huic ſublectus *Benedictus Philippum* communioni reſtituit. *Benedicto Clemens* V. ex Archiepiſcopo *Burdegalenſi* ſubrogatus eſt anno [f] 1305. qui Pontificiam ſedem *Avenionem* tranſtulit, ubi annis hæſit amplius 70. [g] Hujus decreto damnati *Templarii*, deque iis ab *Philippo* Rege ſumptum ſupplicium anno 1307. & eorum fortunæ partim *Hoſpitalariis*, ut vocant, adjudicatæ; partim in fiſcum relatæ. Exceſſit è vita *Philippus*, ut [h] quibuſdam placet, anno 1313. [i] alii ſequenti malunt, *Novembris* 29. quod & pluribus probatur. Ex quo liquet, eum triceſimo regni anno ineunte mortem obiiſſe. [d] Joan. Villan. 8. c. 62. Blond. Dec. 2. l. 9. [e] Chron. Colmar. Conrad. Veccr. in Henr. 7. Plat. Vill. [f] Joan. Vill 8. c. 80. Ber. Guidonis. Plat. *Templarii.* [g] Albert. Argent. Plat. Vill. 8. c. 92. [h] Gaguin. Æmil. [i] Joan. Vill 9. c. 65. Till.

Rege *S. Ludovico*, [k] *Robertus Sorbona* Theologus Collegium Theologorum inſtituit, quod hactenus illius nomen retinet, [l] circa annum 1243. [k] Joinvil. [l] Geneb.

A 1300. Chriſti ad 1400.

CAPUT V.

De Imperii Occidentalis rebus in Germania & Italia.

Ab anno Chriſti 1300. ad 1400.

a Conr. Vecer. in Vita Henrici 7. Alb. Argent. Blond. Dec. 2. l. 9. Naucl.
b Albert. *Henricus Lutzemburgenſis Imperator.*
c Albert. Naucl. Villan. 9. c. 42.
d Conr. Vecer. Alb. Argent. Naucl. Blond. Dec. 2. l. 9. Villan. 9. c. 51. *Ludovicus Bavarus.*
e Bernard. Guidon. Naucl. Plat. Joan. Villan. 9.

[a] ALBERTUS *Auſtriacus*, *Romanorum* Rex, *Rudolphi* Imperatoris filius, ab *Joanne*, fratris filio, anno 1308. Calendis *Maiis* nefariè trucidatur, anno regni 10. eique *Henricus*, *Lutzenburgenſis* Dux, [b] Calendis *Novembris* ſublegitur. Qui in *Italiam* profectus contra (1) *Gibelinam* factionem bellum fortiter gerit: ac plurimis, quà vi, quà deditione, potitus oppidis, *Romæ* [c] anno 1312. coronatur. *Neapolitanum* regnum per id tempus obtinebat *Robertus* ex anno 1309. quo *Carolus* II. cognomento *Claudus*, ejus pater, obierat. Hunc *Henricus* armis perſequens, imperatoria auctoritate proſcriptum *Italia* ſtatuerat pellere. [d] Sed in eo conatu, anno 1313. in agro *Senenſi*, non ſine veneni à *Dominicano* Monacho dati ſuſpicione, eſt exſtinctus.

Poſt menſium 14. interregnum, diviſis bifariam Principibus, plures *Ludovicum*, *Bavariæ* Ducem, *Fridericum* alii *Auſtriacum* Imperatorem deſignant. *Ludovicus*, injuſſu *Romani* Pontificis, qui tum *Avenione* ſedem habebat, [e] (erat is *Joannes* XXII. qui, poſt *Clementis* V. obitum biennio interjecto, Pontificatum inierat anno 1316. ſeptimo idus *Auguſti*, Sabbato,) pro Imperatore ſe gerens, illius exacerbavit animum. Igitur *Friderico* victo captoque anno 1323. exſultantem *Ludovicum* *Joannes* diris exſecratur ſequente anno. [f] Quo contempto *Bavarus* *Italiam* adiit, ac *Romæ* imperii ſumptis inſignibus, *Petrum* *Corbarienſem* ex *Franciſcanorum* Ordine ad Pontificatum evexit, qui *Nicolaus* V. appellatus eſt.

f Blond. Albert. Plat. Villan. l. 10.

g Villan. 9. & 10. Blond. D. 2. l. 10.

[g] Inter hæc fervebat *Italia* civilibus diſcordiis, paſſimque dominatum per civitates occupant principes

(1) *Gibellinam.*] Immo contra *Guelficam*, ut monet *Jac. Perizon.* in Præf.

pes viri; quibus legitimam deinde poteſtatem *Benedictus* XII. Papa permiſit, ut eorum contra *Bavarum* parata haberet auxilia. Sic *Scaligeri Veronæ*, viciniſque in oppidis, *Eſtenſes Ferrariæ*, *Gonzagæ Mantuæ* conſederunt.

A 1300. Chriſti ad 1400.

Turba in Neapolitano regno.

Robertus, Rex *Neapolitanus*, [a] anno 1333. *Joannam* neptem *Andreæ*, *Caroli*, *Hungariæ* Regis, filio ſeptenni, deſpondit. [b] Dehinc anno 1343. paulò ante mortem, quæ *Januarii* 19. accidit, *Joannæ Andreæque* nuptias peregit. *Joanna* biennio pòſt, [c] anno ſcilicet 1345. *Andreæ* laqueo gulam fregit, & *Ludovicum Tarentinum* ſibi copulavit. Tum *Ludovici*, *Hungariæ* Regis, metu, qui ad ulciſcendam fraternam necem in armis erat, [d] pacem fœduſque cum *Siciliæ* Rege compoſuit anno 1347. indeque ſe in *Provinciam*, quæ juris ipſius erat, recepit ſequenti anno, [e] quo *Ludovicus Hungarus Neapolitanum* regnum invaſit. [f] Ab hac *Clemens* VI. ſummus Pontifex *Avenionem* emit; [g] *Joannam*que, certis cum *Hungaro* pactis editis, *Neapolitano* regno reſtituit.

Ludovicus Bavarus obiit [h] anno 1347. *Octobris* 11. cùm ſuperiore anno novus adverſus illum deſignatus *Cæſar* eſſet

[i] *Carolus* IV. *Lutzenburgenſis*, *Joannis*, Regis *Boëmiæ*, filius, qui anno 1355. [k] die Paſchatis, 5. *Aprilis*, *Romæ* coronam accepit: ac ſtatim ex lege, quam ei ſummus Pontifex dixit, *Roma* & *Italia* ceſſit. Imperavit annos ab obitu *Ludovici* 31. menſeſque propemodum duos. [l] Mortuus eſt enim anno 1378. *Novembris* 29. cùm biennio antè, *Chriſti* 1376. redemptis magna pecuniæ vi Septemviralibus ſuffragiis, *Venceſlaum* filium *Romanorum* Regem creaſſet.

[m] Eodem anno 1376. *Gregorius* XI. hortante *S. Catharina Senenſi*, quæ tum ſanctitate clarebat, *Avenione* profectus *Septembri* menſe *Romam* rediit, anno poſt tranſlatam inde ſedem in *Gallias* 71. Verum [n] poſt *Gregorii* mortem, quæ incidit anno 1378. fœdum ac diuturnum Schiſma fuit ad annos circiter 40. cùm alii *Romæ*, *Avenione* alii, Pontifices ſederent. Id *Joannæ Neapolitanæ* opera inſtitutum, quæ *Urbanum* VI. *Gregorii* ſucceſſorem verita, *Gallicanarum* partium Cardinalibus animos fecit, ut illa-

[a] Joan. Villan. l. 10. c. 225.
[b] Idem lib. 12. c. 9.
[c] Idem c. 50. & ſeq. Albert. Naucl Pand. 5. Matth. Villan. l. c. 8.
[d] Fazel. poſter. Dec. l. 9.
[e] Pand 5. Joan. Villan. 12. c. 106. & ſeq.
[f] Plat. Paul. Æmil.
[g] Geſta Pont. Aquit. Panduiph.
[h] Albert. Naucl. Joan. Villan. l. 12. c. 59. & 105.
[i] Naucl. Trithem. Albert.
[k] Matth. Villan. 5. c. 1.
[l] Albert.
[m] Hiſtor. Rom. Pont. à Boſq. edita. Naucl. Plat.
[n] Naucl. Plat. Onuphr. Froſſard. l. 2. c. 12.

Schiſma diuturnum.

A 1300. Chriſti ad 1400. a Naucl. Æmil. Paul Collen. 5. b Naucl. c Joan. Tilius. d Naucl. Vol. 2. Gen. 46. *Sancti, vel eruditi.* *Venceſlaus.* e Naucl. Egnat. Æmil in Carolo 6. f Tom. XI. Germ. Script. in fine Trit. *Bombardæ inventæ.* g Polyd l. 2. de Invent. c. 10. h Anton. Matth. Palmer. i Anton.

tam prioribus comitiis ſibi vim cauſati, *Clementem* VII. novum Pontificem facerent. Is *Avenionem* ſeceſſit; quem *Joanna* ſecuta [a] *Ludovicum Andegavenſem*, *Caroli*, *Francorum* Regis, fratrem, adoptat: quam anno denique 1381. *Carolus Dyrrachinus*, *Caroli Dyrrachini* filius, in quem *Urbanus Neapolitanum* regnum tranſtulerat, eodem, quo *Andream* olim conjugem necarat, mortis genere ſuſtulit. *Ludovicus* [b] biennio poſt aditam *Italiam*, infectis, ut ferunt, veneno fontibus, cum pleraque Nobilitate periit [c] anno 1383.

[d] *Urbano* V. ſummo Pontifice *S. Brigitta Romam* venit, ubi tum erat Pontifex, & inſtitutum à ſe Ordinem ratum ut eſſe vellet, obtinuit circa annum 1366. Nec multò pòſt *Jeſuatis S. Joannes Columbinus* initium dedit. Eadem ætas & viros tulit eruditos, *Franciſcum Petrarcham* & *Joannem Bocacium*, *Etruſcos*; *Paulum Burgenſem* Theologum; *Bartolum* & *Baldum*, Juris ſcientia nobiles. *Ludovico* verò *Bavaro* imperante (2) *Joannes Okam* ſubtilitate ingenii præſtitit.

[e] *Venceſlaus* poſt *Caroli* patris obitum annos circiter 22. ſic adminiſtravit imperium, ut conſenſu principum [f] anno 1400. ſumma illi dignitas abrogata ſit. [g] Hoc Imperatore tormenti bellici genus, quod ab fremitu *bombardam* vocant, inventum dicitur, quodam auctore *Germano*: illoque *Veneti* primùm bello uſi feruntur eo, quod ad *foſſam Clodiam* cum *Genuenſibus* geſſerunt anno 1380. [h] Ab eodem Imperatore *Joannes Galeatius Mediolanenſium* Dux renunciatus eſt ingenti perſoluto pretio: qui occiſo *Bernabone*, (3) avunculo eodemque ſocero ſuo, *Mediolanum* invaſerat, eumque dominatum firmiſſimis præſidiis ac ſummorum Principum affinitatibus impensè firmaverat. Hujus filiam *Valentinam Ludovicus Aurelianenſis*, *Caroli* ſexti *Francorum* Regis germanus, habebat in matrimonio. [i] Ipſe magnis ſucceſ-

(1) *Carolus Dyrrachinus.*] Vide quæ notavit *Jac. Perizon.* in Præf.

(2) *Joannes Okam.*] *Wilhelmus Okam. Jac. Perizon.* Præf.

(3) Avunculo.] Imo patruo. J. C. R.

347
474
474
PETRARCHA.
474
BARTOLUS.
491
BALDUS.
496
I.GERSON.
497.
497
COLUMBUS.
507
PLATINA.
TRITHEMIUS.
LUTHERUS.

ceſſibus in dies elatior totius *Italiæ* principatum agitabat animo: cùm præter *Inſubres*, *Bononiam*, *Senas*, *Peruſiam*, *Piſas*, *Umbriæ* partem, *Veronam* inſuper & *Vicentiam* cum aliis civitatibus obtineret, ac *Florentinorum* rebus inhiaret, quibuscum aſſiduum illi bellum erat. A. 1300. Chriſti ad 1400.

Venceſlao Imperatore, [a] anno 1396. cùm *Sigiſmundus*, Rex *Hungariæ*, ejus frater, contra *Bajazethum*, *Turcarum* Principem, per *Pannonias* dira clade graſſantem, ab *Chriſtianis* opem peteret, magnam *Galli* expeditionem fecerunt; cui *Philippus*, *Burgundiæ* Dux, *Joannem* præfecit filium. Sed avidiùs inito ad *Nicopolim* certamine, noſtrorum temeritate *Turca* ſuperior fuit. Multi & in prælio & in vinculis immaniter occiſi. Dux ipſe *Joannes* cum aliis principibus viris ægrè vitam impetravit, grandique ære eſt redemptus. [a] Meyer. l. 14. Froſſard. l. 4.

CAPUT VI.

Franciæ *res ab anno* 1300. *ad* 1400. *circiter*, *ſub* Ludovico Hutino, Philippo Longo, Carolo Pulchro, Philippo Valeſio, Carolo *V.* & *VI.*

[b] IN *Galliis Ludovicus Hutinus*, quæ vox rixoſum & pervicacem ſignificat, poſt *Philippum Pulchrum* regnavit anno 1315. cùm jam *Navarræorum* Rex creatus eſſet; ac ſedecimo menſe mortuus eſt. [c] Hic Senatum in regio Palatio *Lutetiæ* collocatum ordinarium inſtituit. Deceſſit anno 1316. *Junii* 5. *Clementia* uxore gravida relicta, quæ *Joannem* poſtumum peperit. Sed eo intra diem octavum vita functo, *Francorum* Rex, rejecta *Johanna*, *Hutini* filia, ex lege *Salica*, nuncupatus eſt *Ludovicus Hutinus.* [b] Gaguin. Æmil. [c] Annal. Franc. *Joannes Poſtumus.*

[d] *Philippus Longus*, *Hutini* frater, qui annis 5. ſceptrum tenuit, obiitque anno 1322. *Januarii* 6. [d] Iidem.

[e] *Carolus* hunc germanus excepit, cognomento *Pulcher*: cui, anno 1328. ſexto regni, mortuo, cùm nullus ex *Philippi Pulchri* ſtirpe reliquus eſſet, *Carolus Pulcher.* [e] Iidem.

[f] *Philippus Valeſius*, *Caroli Valeſii*, qui *Philippi Pulchri* frater erat, filius, ex eadem *Salica* lege ſucceſſit, *Philippus.* [f] Iid. & Villan. 10. c. 88.

A 1300. Chriſti ad 1400.

ceſſit, nequicquam obſiſtentibus *Anglis*, [a] quorum Rex *Eduardus* tertius, *Iſabella*, *Philippi Pulchri* filia, genitus, regnum ſibi vindicabat. Quæ contentio populum utrumque longo ac difficili bello maximiſque calamitatibus penè conſumpſit.

[a] Froſſard. l. 1. c. 4.

[b] Cœptum id eſt bellum anno 1336. *Roberto*, *Atrebatum* Comite, ad *Anglum* deficiente, quòd in lite quadam ſua cum *Mathilde*, (1) Ducis *Burgundionis* conjuge, ab *Philippo* injuriam ſibi factam diceret.

[b] Froſſard. l. 1. Gaguin. Æmil.

Victi primùm ad *Cluſas* in *Flandria* navali certamine *Franci* [c] anno 1340. *Junii* 23. Rurſus iidem ad *Creſſiacum* cæſi ſunt: quo in prælio Principes undecim, equites 1200. peditum 30000. ceciderunt. Id anno contigit 1346. [d] *Auguſti* 26. Sabbato. Ex eo [e] *Caletum* oppidum in poteſtatem venit *Anglorum*.

[c] Froſſard. 1. c. 51. Pont. Rom. Hiſt. Boſq. in Clem. 6. Gaguin. Æmil. Villan. 11. c. 309. & l. 12.
[d] Froſſard. 1. c. 132.
[e] Froſſard. 1. c. 129. Alb. Argent.

Has *Francorum* clades utcumque compenſavit [f] *Humbertus*, *Vienneñſium* Princeps, qui [g] anno 1349. *Delphinatum Philippo* Regi vendidit, & in *Dominicanam* familiam adſcriptus eſt. [h] Exceſſit è vita *Philippus* anno 1350. [i] *Auguſti* 22. die, regni anno 23. De die tamen annales diſſentiunt.

[f] Froſſard. 1. cap. 146. Matth. Villan. 1. c. 25.
[g] Albert. Gaguin. Æmil. Matth. Villan. Ibid.
[h] Iidem.
[i] Froſſard. 1. c. 153. Matth. Villan. 1. c. 74.

[k] Hujus Regis tempore de Eccleſiaſtica juriſdictione magnoperè certatum eſt; hinc *Petro Cunerio*, qui regius in Senatu *Pariſienſi* Advocatus erat, Regum jura contra Clericos aſſerente: inde *Petro Bertrando*, *Auguſtodunenſi* Epiſcopo, poſtea Cardinali, horum propugnante partes. Quibus poſt aliquanti temporis altercationem Rex ipſe *Philippus* cauſam adjudicavit, anno 1329. illo ipſo die, quo *S. Thomas Cantuarienſis* pro Eccleſiaſtica tuenda immunitate mortem oppetierat. Ex eo *Philippus Catholici* cognomen obtinuit.

[k] Æmil. Til.

Johannes Rex.

Joannes Philippo patri ſufficitur, ex *Joanna*, *Roberti*, *Burgundionum* Ducis, filia, genitus, qui hæreditarium cum *Anglorum* Rege bellum infeliciore, quàm pater, adminiſtravit exitu. [l] Cum *Eduardo*, *Vualliæ* Principe, Regis *Eduardi* filio, in *Pictonibus* acie com-

[l] Froſſard. 1. c. 139. & ſeq. Matth. Villan. 7. c. 25.

(1) Ducis.] Immo Comitis. Mathildis maritus enim *Otto* vel *Ottelinus* fuit, qui Comitatum Burgundicum, *Franche Comté*, tenuit. J. C. R.

A 1300. Chriſti ad 1400.

commiſſa ſuperatus, [a] *Septembris* 18. anno 1356. captuſque, in *Angliam* abducitur cum *Philippo* filio: & poſt annos quatuor pace compoſita dimittitur. Tot exhauſtus calamitatibus, cùm ſe ſacrum ad bellum pararet, *Philippo* filio *Burgundiæ* Duce nuncupato, trajecit in *Angliam*, uti fœdus cum *Eduardo* Rege ſanciret: ibique anno 1364. mortem obiit, *Aprilis* 8. regni 14.

[a] Matth. Villan. ibid. Gaguin. Æmil.

Carolus V.

Regnavit poſt illum *Carolus* V. illius filius, cognomento *Sapiens*, qui anno decimo ſeptimo regnum cum vita finiit, *Chriſti* 1380. Hujus tempore de minoris *Britanniæ* jure inter *Bleſenſem Carolum* & *Joannem Montefortium* grave bellum eſt ortum; cui finem *Bleſenſis* mors attulit; [b] qui in prælio confoſſus, poſt obitum miraculis ad ſanctitatis fidem claruiſſe fertur, circa annum 1369. Quo anno *Philippus Audax*, *Burgundiæ* Dux, Regis *Caroli* frater, *Margaretam*, *Ludovici*, *Flandriæ* Comitis, filiam, duxit. Unde poſtea, mortuo ſocero, dotalem *Flandriam* eſt adeptus anno 1384. quam civilibus exhauſtam diſſidiis lenitate ac prudentia recreavit. Eadem tempeſtate bellum cum *Anglis* inſtauratum eſt. [c] Quippe *Armeniacus* Comes, & *Aquitani Vaſcones*, ab *Eduardo*, *Vualliæ* Principe, haud æquis exactionibus opprimi ſe apud Regem *Franciæ* queſti perpulerunt, uti vadimonium ei ab *Carolo* denunciaretur. Eo detrectante bellum de integro ſumptum eſt: quo *Joannes Montefortius*, *Britanniæ* minoris Regulus, ad *Anglos* defecit. Eo bello, & ſuperiore, quod *Joanne* Rege geſtum eſt, *Bertrandi Gueſclini Aremorici* prædicatione major omni virtus exſtitit; [d] qui paulò ante in *Hiſpania* contra *Petrum*, *Caſtellæ* Regem, pro *Henrico*, notho illius fratre, pugnans æternum ſibi armis decus pepererat. Nam hujus præſertim opera, poſt varias fortunæ vices, *Petrum* debellavit *Henricus*, & interfecit [e] anno 1369.

[b] Gaguin. & Æmil.

[c] Froſſard. l. c. 246. Gaguin. Æmil.

[d] Hiſtoria Gueſcl. Froſſard. l. 1. c. 245. Gaguin. Mariana.

[e] Marapha.

Carolus VI.

[f] Longiùs, quàm inde ab *S. Ludovico* ad hanc ætatem cæteri, ſed majore, quàm hactenus, *Franciæ* damno regnavit *Carolus* VI. filius *Caroli* V. anno 1380. nondum ætate gerendis rebus idonea; cui tutores ex patris teſtamento dati ſunt patrui, *Joannes Biturigum*, & *Philippus Burgundiæ* Duces, *An-*

[f] Froſſard. l. 2. Gaguin. Æmil.

dega-

A 1300. Chriſti ad 1400.

degavenſium Duci *Ludovico*, patruorum natu maximo, rerum adminiſtratione permiſſa. Magnæ deinceps domi foriſque turbæ, atque ob immanem tributorum modum populares motus erupere. Siquidem *Ludovicus Andegavenſis*, quem ab *Joanna Neapolitana* adoptatum ſuprà demonſtravi, in *Italicam* expeditionem aliaſque impenſas brevi ærarium exhauſit. Sed is in *Italia* paulò pòſt periit. [a] Sub hæc *Flandrenſe* ſuſceptum eſt bellum. Cauſam illius attulit *Flandrorum*, præſertim *Gandavenſium*, rebellio: qui, duce *Philippo Artevellio*, *Comitem* ſuum *Ludovicum* oppugnare auſi, *Francorum* ut fidem imploraret, adegerunt.

[a] Joan. Til. Meyer. Gaguin. Æmil.

Primum ab *Carolo* Rege militiæ rudimentum contra *Flandros* poſitum eſt *Roſebequenſi* prælio, quo cæſa dicuntur rebellium 40000. in quibus dux *Artevellius* occubuit [b] anno 1382. *Novembris* 27. feria 5. [c] Biennio pòſt *Ludovicus Flandrenſis* vita ceſſit anno ineunte 1384. *Jan.* 30. [d] cujus hæres *Philippus Audax*, *Burgundiæ* Dux, compreſſa ſeditione pacem reſtituit anno 1385. [e] At Rex *Carolus*, *Britanniæ* minoris infenſus Regulo *Joanni*, cùm in eum duceret exercitum, in *Cenomanis*, ardore Solis icto capite, in amentiam incidit, qua ex intervallo redeunte, rerum poteſtas ad patruos rediit, *Joannem Biturigum* & *Philippum Burgundionum* Duces, *Ludovico*, Regis fratre, *Aurelianorum* Duce, rejecto, quod implacabilis *Burgundionem* inter & *Aurelianenſem*, & utriuſque ſtirpem, odii ſemen exſtitit. *Philippus Audax* [f] anno deceſſit 1404. Ejus filius *Joannes*, *Nivernenſis* Dux, patre vehementior, ſuſceptam cùm *Aurelianenſi Ludovico* ſimultatem hujus nece non dubitavit exſequi, ſubmiſſo clam ſicario, qui *Lutetiæ* inopinantem eſt adortus, [g] 10. Calendas *Decembres* 1407. Exinde civile bellum majorem in modum exarſit, eodemque tempore & externum, *Anglo* veteri hoſte, qui *Aurelianenſi* ſuppetias tulerat, latè cuncta vaſtante. *Angliæ* tunc regnabat *Henricus Lancaſtrius*: in quem, *Richardo* Rege perpetua cuſtodia damnato, regnum inſulani tranſtulerant anno 1399. [h] Ad hunc infeſto exercitu *Gallias* petentem adjunxit ſe *Philippus*, *Burgundionum* & *Flandrenſium* Prin-

[b] Froſſard. l. 2. c. 116.
[c] Froſſard. 2. c. 148. Gaguin. Æmil. Meyer.
[d] Froſſard. 2. c. 178. Meyer.
[e] Froſſard. 4. c. 43. Æmil. Gaguin. Meyer.
[f] Meyer.
[g] Alanus Carter. Monſtrel. l. 1 c. 36. Gaguin. Æmil. Meyer.
[h] Froſſard. 4. c. 107. & ſeq. Gaguin. Æmil. Meyer.

Princeps, *Joannis* patris ulturus cædem, [a] qui apud *Monterigolum*, (oppidum id eſt ad *Iconæ Sequanæque* confluentes) quò ad *Carolum* Sexti filium colloquendi gratia venerat, in ejus conſpectu trucidatus eſt [b] anno 1419. Igitur tantis auctus præſidiis *Anglus*, obſiſtente nullo, incendii more brevi cuncta corripuit. Inter hæc *Carolus* per publicas privataſque tot ærumnas, exactis in ſumma poteſtate annis 42. vivere deſiit [c] anno 1422. *Octobris* 22.

A 1300. Chriſti ad 1400.
a Alanus. Monſtr. l. 1. c. 211. Olivar. 1. c. 2.
b Meyer. Gaguin. Æmil.
c Monſtr. l. 1. c. 267. Gaguin. Æmil.

CAPUT VII.

De Conſtantinopolitanis *reliquis imperatoribus ad urbem uſque* Turcarum *armis occupatam: ubi & de* Turcarum *origine & incremento; nec non de* Uſumcaſſane, Iſmaële Sopho, *& hodierni* Perſarum *dominatus exordio.*

Ad eum, quem retuli, modum mutuis bellis ac tumultibus Occidente concuſſo, nihilo pacatiores in Oriente res ſæculo iſto fuerunt. Languebat *Conſtantinopolitanum* Imperium; ac, velut in litus ejecta maris bellua, multis confoſſa vulneribus, paulatim cum morte luctando defecit: aut, ut per interiora ſerpente veneno tamdiu ſe corpus animantis utcunque ſuſtinet, dum ad cor virus lethale pervenerit, ita *Græcorum* regnum, graſſante per ejus viſcera barbarie, aliiſque ſuper alias acciſis provinciis, ſede ipſa demum imperii & arce capta *Conſtantinopoli*, funditùs eſt everſum.

Poſt *Andronici* ſenioris, *Michaëlis* filii, mortem, quæ anno 1332. accidit, *Conſtantinopoli* regnatum eſt à *Palæologorum* ſtirpe reliqua annis 121.

[d] *Andronicus* junior, avo (ut ſuprà dictum eſt) ejecto, imperavit annis circiter octo, uſque ad 1341. quo decedens, tutorem ambobus filiis, *Joanni Palæologo* & *Manuëli*, *Joannem Cantacuzenum* dedit. Poſt annos 16. *Chriſti* 1357. *Cantacuzeno* pulſo, *Joannes Palæologus* 27. imperavit annis; atque anno 1384. *Manuëlem* ſucceſſorem habuit. Is 37. expletis annis, [e] *Chriſti* 1419. *Joanni* filio reliquit imperium;

d Egnat. Cuſpin. Onuphr.
e Vide Vigner. Tom. 3. Bibl.

A 1300. Chriſti ad 1400.

rium; quod ille 23. annis obtinuit. Demùm anno 1445. *Conſtantinus* cœpit octavus, ultimuſque, cujus octavo anno, *Chriſti* 1453. *Conſtantinopolis* in *Turcarum* venit dominatum.

a Chalcond. *Turcarum origo.*

[a] Gentis origo *Turcicæ*, quæ hoc ſæculo magna habuit incrementa, & ſequente *Græcorum* nomen obliteravit, variè ab Auctoribus traditur. Plerique oriundos è *Sarmatia*, vel *Scythia*, putant. Qui egreſſi *Caſpiis portis*, jam tum *Heraclio* imperante, [b] circa annum 625. *Perſidem* populati ſunt, & *Romanis* contra *Choſroën* auxilio venerunt. Poſtea *Conſtantino Monomacho* regnante, [c] ſub annum 1042. *Perſis*, quorum erant ſtipendiarii, ſubactis, *Mahometicam* ab illis ſuperſtitionem hauſere. Inde in *Syriam*, *Cappadociam*, cæteraſque *minoris Aſiæ* regiones infudere ſeſe, in plures diviſi principatus: è quibus oppreſſis exſtinctiſque reliquis, unius *Othomani* poſteri rerum potiti ſunt: à quo in *Turcarum* deinde Principibus *Othomanorum* nomen reſedit. Horum primordium anno *Chriſti* imputari ſolet [d] 1300. Sed ſi *Othomanus* 29. annos imperavit, ut produnt Annales *Turcici*, & anno *Hegiræ* 727. obiit, qui annus orſus eſt *Chriſti* 1326. *Novembri* exeunte, neceſſe eſt *Othomanum* ante annum *Chriſti* cœpiſſe 1300. alioqui 27. ſolos in regno tranſegerit.

b Theoph. Cedren. Niceph. Brev.
c Curop.
d Annal. Turc. Egnat.

I. Primus igitur *Othomanus* intra [e] 29. annos, quibus præfuit, incrediliter rem auxit *Turcicam*, magnamque *Bithyniæ* ſubegit partem, ac *Pruſæ* ſedem regni conſtituit.

e Annal. Turc. Chalcond.

II. Moriens *Urchani* filio regnum tradidit anno *Hegiræ* 727. *Chriſti* 1326. qui *Myſiam*, *Lycaoniam*, *Phrygiam*, *Cariam*, cæteraque ad *Helleſpontum* & *Euxinum* uſque ditioni ſubjecit ſuæ; dum inter ſe *Cantacuzenus* & *Palæologi* odiis armiſque certant. Regnavit annis 32.

III. [f] *Amurathes Urchani* patri ſucceſſit anno *Hegiræ* 759. qui iniit anno *Chriſti* 1357. mortuo jam fratre natu majore *Solimano*; qui primus in *Europam* traduxiſſe copias ſuas in Annalibus *Turcicis* proditur anno eodem *Hegiræ* 759. [g] *Amurathes Callipolim*, [h] *Hadrianopolim*, ac circumjectas provincias occupavit. Huic annos [i] nonnulli 23. imputant, Annales *Turcic*

f Annal. Turc.
g Annal. Turc. Chalcond.
h Annal. Turc.
i Cuſpin.

Turcici 32. Idcirco mortuum eſſe ferunt anno *Turcarum* 791. qui anno 1388. *Chriſti*, ultimo *Decembris*, initium habuit. A. 1300. Chriſti ad 1400.

IV. *Bajazethes*, *Amurathis* filius, qui & *Gilderim* in Annalibus *Turcicis* nominatur, paternum cepit imperium anno 1389. longè omnium ferociſſimus ac fortiſſimus. Hic *Theſſaliam*, *Macedoniam*, *Phocidem*, *Atticam*, *Myſiam*, & *Bulgariam Turcicæ* ditionis fecit: *Conſtantinopolim* verò pluribus obſedit annis.

[a] Contra quem *Emmanuel* Imperator *Caroli* VI. *Francorum* Regis, imploraturus opem venit in *Galliam*. Sed & *Sigiſmundo*, *Hungariæ* Rege, idem poſtulante, principes aliquot viri ſacræ militiæ nomen dederunt, inter quos *Joannes Nivernenſis* erat, *Philippi Burgundionis* filius. Sed dum inconſultè temereque ruunt in prælium, partim interempti, partim à Barbaris capti ſunt, una cum *Joanne* ipſo.

[b] Nec multo pòſt tempore *Bajazethis*, tot ſecundis rebus elati, ſuperbiam ultus eſt Deus. Quippe *Tamberlanes*, quem *Temirem* Annales *Turcici* & *Chalcondylas* vocant, cum *Tartarorum* infinita multitudine in *Aſiam* irrupit, occurrentemque *Bajazethem*, cæſis *Turcarum* 200000. vivum in poteſtatem redegit, & incluſum cavea feræ inſtar ad ludibrium circumduxit; cujus ille calamitatis voluntaria ſibi morte quæſivit exitum. *Tartaricam* hanc excurſionem, cladem que *Bajazethis*, Annales *Turcici* anno *Hegiræ* tribuunt 804. qui anno cœpit *Chriſti* 1401. *Bajazethem* vero annos imperaſſe 14. ferunt: *Tamberlanem* annos 40. *Bajazethem Froſſardus* aliique priſca ſimplicitate *Lamorabaquinum* vocant: credo deducto ab *Amurathe* vocabulo, quaſi fuerit *Amurathbeg*. *Bajazethi* ſuperſtites fuere 5. filii. [c] Horum unus & ordine quintus

V. *Iſa Zelebis*, cùm ſe Imperatorem feciſſet, à *Solimane* fratre peremptus eſt. VI. Qui anno *Hegiræ* 805. regnum arripuit, hoc eſt, *Chriſti* 1402. vel 1403. ac ſeptem annos in eo vixit. Eo ſublato, frater ejus

VII. *Muſa* ad annum uſque 4. præfuit; quo eum frater ejus occidit

VIII. *Mahammedes* I. anno *Hegiræ* 816. qui eſt *Chri-*

[a] Froſſard. 4. c. 67. Gaguin. Æmil. Chalcond. 2.

[b] Annal. Turc. Chalcond. l. 3. Naucl. Gen. 47. Bizar. 9. Hiſt. Perſ. *Tamberlanes*

[c] Annal. Turc.

A 1300. Chriſti ad 1400. ſti 1413. cui ſucceſſit anno *Hegiræ* 824. *Chriſti* 1421.

IX. *Amurathes*, ejus filius. Hic ex *Aſia* tranſportatis per *Helleſpontum* copiis, *Theſſalonicam* cepit. Contra *Hungaros*, & *Vladiſlaum* Regem, qui poſt *Albertum Cæſarem* ab *Hungaris* adſcitus erat, ac *Joannem Huniadem*, ducem fortiſſimum, bellum habuit; in quo ſæpè victus, ad extremum anno 1444. *Chriſtianos Vvarnenſi* prælio profligavit: [a] quo Rex ipſe *Vladiſlaus* periit *Novembris* die 10. Fuit eidem cum *Scanderbego*, *Epiri* Rege bellicociſſimo, acre certamen; cujus dum regni caput *Crojam* obſidet, ex mœrore deceſſit [b] anno regni 31. ætatis 75. *Hegiræ* 855. *Muharram* 8. feria 4. Hic eſt annus *Chriſti* 1451. quo *Muharram* anni *Hegiræ* 855. iniit *Februarii* 3. feria 4. ut mendosè Annales *Turcici Muharram* 10. concipiant.

a Cuſpin.

b Annal. Turc. Leuncl. Barl. in Scanderb.

X. Succeſſit *Amurathi Muhammedes* II. ejus filius, qui anno ſequenti *Conſtantinopolim* obſedit expugnavitque anno 1453. *Maii* 29. feria 3. quod alibi [c] oſtendimus.

c Lib. 11. de Doct. Temp. cap. 53.

Natus iſte *Chriſtiana* matre, ſed religionis contemptor omnis, [d] ac diſciplinis variis eruditus, præſertim Aſtronomiæ, tum *Græcæ*, *Latinæ*, *Arabicæ*, *Perſicæ*que linguæ uſu promptus, incredibili fuiſſe crudelitate perhibetur ac perfidia. Summus idem belli dux, *Turcicas* res majorem amplificavit in modum. Duo quippe *Chriſtianorum* evertit imperia. Nam præter *Conſtantinopolitanum*, [e] *Trapezuntinum* quoque cum *Colchide* in ſuam poteſtatem tranſtulit, *Davide Comneno*, *Uſumcaſſani* ſocero, qui ibidem imperabat, cum tota familia *Conſtantinopolim* abducto, ac paulò pòſt interempto. Quod imperium, capta ab *Latinis Conſtantinopoli*, (1) *Iſaacius Comnenus* ante annos circiter 250. fundaverat. Ad hæc, regna 12. urbes ſupra 200. expugnaſſe fertur. Idem ab *Tauruno*, quam *Belgradum* vocant, *Joannis Huniadis* virtute pulſus, *Corinthum*, *Lemnon*, *Mitylenam*, *Eubœam Venetis* eripuit; *Genuenſibus Theodoſiam*, ſeu *Capham*. *Rhodum* fruſtra tentavit.

d Chalcond. l. 8.

e Chalcond. l. 9. Paul. Jovius. Mahom. Leuncl.

(1) *Iſaäcius Comnenus.*] Conſule *J. Perizonii* Præf.

tavit. *Hydruntem* in *Italia* cepit. Obiit 1481. *Maji* 3. ætatis, ut [a] quidam aſſerunt, 53. [b] ut alii produnt, 58. alii denique 76. vel 74. Omnino 53. annos exceſſit, ſiquidem filius ejus vixit annos 74. & 31. regnavit. Nam ex 53. & 31. conſiunt 84. quibus demptis 74. reliqui eſſent 10. quot natus *Muhammedes* II. *Bajazethem* genuiſſet. Id verò minùs eſt credibile. Quare *Nauclero* forſitan adhibenda fides eſt, qui annos 58. illum vixiſſe refert.

A 1300. Chriſti ad 1400.
[a] Paul. Jov. in l. de reb. Turc. Supp. Chalcond. & Hiſt. Turc.
[b] Naucl.

XI. [c] *Bajazethes* huic filius, ejus nominis ſecundus, à Prætorianis ſufficitur, natu majori antelatus *Zizimo*; qui quidem ad *Chriſtianos* fugiens, in *Italia* mortuus eſt, quo tempore *Carolus* VIII. *Francorum* Rex, *Neapolitanum* regnum armis vendicabat.

[c] Paul. Jov. Hiſt.

Hic *Venetis* *Naupactum*, *Metonam*, *Dyrrachium* ademit. Coactus denique conſpiratione procerum, abdicavit imperium, idque *Selimo* filio conceſſit anno ætatis 74. regni 31. *Chriſti* 1512.

XII. *Selimus* *Mammalucos*, ſive *Circaſſos*, in *Ægypto* debellavit, eorumque *Sultanum* *Tommambaiſum* apud *Cairum* ſuſpendio necavit anno [d] *Hegiræ* 923. *Chriſti* 1517. *Aprilis* 9. qui fuit *Rabie* prioris 17. Exinde *Turcarum* ditioni contributa eſt *Ægyptus*. Triennio poſt *Selimus* exceſſit, [e] *Hegiræ* anno 926. *Schebalis* 7. hoc eſt, *Chriſti* 1520. *Septembris* 22. imperii 9.

[d] Annal. Turc. Leuncl. Jov. Supp. Chalcond.
[e] Iid. Annal. &c.

XIII. [f] *Solimannus*, *Selimi* filius, vir prudens, & ut Barbarorum captus eſt, ſatis commodus, nec minus acer & bellicoſus, *Belgradum* expugnavit anno 1521. Sequenti *Rhodum*, ſexto, quam obſidione vallarat, menſe, *Decembris* 22. Fuſis *Hungarorum* copiis, & occiſo Rege eorum *Ludovico*, *Budam* occupavit anno 1526. Ab *Viennæ* mœnibus magna accepta clade rejectus anno 1529. *Albam Regiam*, *Strigonium*, aliaque deinceps *Pannonum* oppida ſubegit. Ejuſdem auſpiciis *Barbaroſſa*, nobilis pirata, *Tunetum* expugnavit in *Africa*. Nec minùs proſperè contra *Perſas* per duces ſuos pugnavit. [g] *Melitam* obſedit anno 1565. Inſequenti verò ad *Sigethum*, *Hungariæ* arcem, moritur propè octogenarius, imperii 47. *Chriſti* 1566.

[f] Iid.
[g] Hiſt. Obſid. Melit. Suppl. Chalcond.

XIV. Hinc *Selimus* II. quo imperante *Cyprus* in *Turcarum* ditionem pervenit anno 1571. Obiit anno

A 1300. Chriſti ad 1400. 1574. imperii 8. poſt memorabilem ad *Naupactum* *Chriſtianorum* victoriam, quæ anno 1573. accidit.

XV. Dehinc *Amurathes* III. qui anno 1595. defunctus eſt, imperii 21.

XVI. *Machometes* III. iners, & in libidines reſolutus. Atque hic anno 9. *Chriſti* 1604. obiit.

XVII. *Achmetes* annos 14. regnavit, periitque *Chriſti* anno 1617. cujus filiorum natu maximus *Oſmanus* duodecim haud ampliùs erat annorum. Ob id Imperator à Prætorianis ſalutatus eſt

XVIII. *Muſtapha*, *Achmetis* frater, homo vecors & ſtolidus, qui in cella ſolitariam & incluſam vitam degebat. Sed eo poſt menſes duos in cuſtodiam retruſo

XIX. [a] *Oſmanus*, *Achmetis* filius, *Sultanus* renuntiatus, ingentis animi puer, & ſupra captum ætatis magnarum rerum cupidus. Sed ejus conatus fortuna primùm, deinde vita deſtituit, per ſummam illi indignitatem à ſuis erepta. Vix egreſſum ex ephebis vehemens deſiderium ceperat ulciſcendæ cladis, quam in *Moldavia* recentem à *Polonis* acceperat, ſimulque *Poloniæ* ipſius invadendæ. In hanc igitur expeditionem univerſis viribus opibuſque collatis, cùm quadraginta circiter millia hominum eduxiſſet, cum maxima ſuorum jactura ignominiaque repulſus eſt. Ad centum millia *Turcarum* variis in præliis cæſa memorantur, præter cæteram multitudinem, quam per moræ diuturnitatem fames morbuſve conſumpſit. Hanc ille calamitatem aſſiduis per id tempus Prætorianorum militum ſeditionibus imputans, de iis exauctorandis ac mutandis deliberare cœpit; immò verò ſedem imperii *Conſtantinopoli* in *Syriam* ac *Damaſcum* tranſportare ſtatuit. Quo ejus patefacto conſilio, milites ab illo deficiunt, & *Muſtapham* patruum, è cuſtodia retractum, Imperatorem renuntiant; tum *Oſmanum* regni exutum inſignibus, miſerandoque per urbem ſpectaculo in equo ductum, laqueo præfocant, [b] *Maii* 20. feria 6. anno 1622.

XX. Ad hunc modum *Turcarum* imperium iterum adeptus eſt *Muſtapha*. Sed anno ſequente, *Septembri* menſe, priſtinam in ſortem & carcerem retruſus eſt; eique

XXI. *Amurathes* ſubſtitutus, *Oſmani* frater, qui eo ipſo

[a] Suppl. Chalcond. lib. 10.

[b] Suppl. Chalcond. l. 10. p. 981.

ſo, quo hæc ſcribimus, anno 1632. adhuc regnare dicitur.

A 1300. Chriſti ad 1400.

Hactenus *Othomanorum* familia. [a] Præter quam tres aliæ principes exſtiterunt, *Aſſimbejorum*, *Candelororum*, *Caramannorum*. Poſteriores duæ *Othomanorum* armis oppreſſæ ac regnis pulſæ ſuis, ad *Aſſimbejos* perfugerunt, qui *Cappadociam* minoremque *Armeniam* occuparant; cùm quidem *Sinopem Ponticam Candelori*, *Caramanni Ciliciam*, haud exiguo tempore tenuiſſent.

[a] Volaterr. l. 7. Bizarus l. 9. Hiſt. Perſ. p. 294. & ſeq.

Uſumcaſſanes.

Ex *Aſſimbejis* ortum duxit *Uſumcaſſanes*, qui à *Bajazethe*, primo *Turcarum* Imperatore, ejectus *Armenia*, cum *Caſſane* patre ad *Tamerlanem*, *Tartarorum* Regem, ſeſe recepit; ab quo, ejuſque poſteris in regnum reſtituti ſunt. Poſtea devictis *Tartaris*, *Perſarum* imperio potitus eſt [b] ſub annum 1470. Inde contra *Turcas* & *Mahometem* II. haud ſatis proſperè pugnavit, [c] circa annum 1474. [d] quo tempore *Mahometes Paphlagoniam* & *Trapezuntem* ſubegit, *Davidemque*, ſocerum *Uſumcaſſanis*, cum reliqua omni *Comnenorum* ſtirpe, *Conſtantinopolim* abduxit. [e] Bellum nihilominus cum *Turcis*, ſed & Orientalibus pleriſque populis, *Uſumcaſſanes* non deſtitit facere, quo longè latèque ditionis ſuæ fines protulit. Ex quo tam illuſtre ſibi orbe toto peperit nomen, ut ad eum *Callixtus*, Pontifex *Romanus*, literas daret, quibus ad perſequendos armis *Othomanos* illum excitabat: idemque & facerent *Veneti*, & cum eo fœdus ac ſocietatem conjungerent. [f] Vixit octo & ſeptuaginta annos, & *Chriſti* 1478. Nonis ipſis *Januariis* mortuus eſt. *Jacuppus* hunc filius excepit; iſque poſt annos 7. ab adultera uxore una cum filiolo veneno exſtinctus eſt, quod & illa ipſa bibere ante coacta eadem die periit. Secuti ſunt deinde Reges alii ad *Iſmaëlem* uſque *Sophum*, cujus paulò altius repetènda mentio eſt.

[b] Bizar. l. 9. p. 317. & l. 10.

[c] Annal. Turc.

[d] Bizar. ibid.

[e] Bizar. ib.

[f] Bizar. ib. p. 329.

[g] *Mahometis*, *Saracenorum* & *Turcarum* legiſlatoris, patruelis ac gener fuit (1) *Hales*, eidemque ſucceſſit. Qui cùm traditam ab illo ſuperſtitionem par-

[g] Bizar. l. 9. p. 295. & l. 10. p. 323. Suppl. Chalcond. l. 2.

(1) *Hales.*] Inter Mahometen & Halyn tres fuiſſe interjectos docet *Jac. Perizonii* Præfatio.

A 1300. Chriſti ad 1400.

partim additis quibuſdam, partim aliter, atque uſu reçeptum erat, interpretando, mutaſſet, novam ſectam condidit. Sed ea paulatim neglecta in obſcuro jacuit; cùm *Homaris*, alterius *Mahometis* interpretis, diſciplina potior haberetur; donec [a] ſub annum 1350. Regulus quidam, nomine *Sophus*, ad *Halim* referens originem, longo intervallo intermortuam diſciplinam reſtituit, eò fidentius, quòd *Turcæ Tartarorum* adhuc imperio premebantur. [b] Hujus ſectæ commendationem auxit deinde ſanctitatis doctrinæque opinione *Guines*, ejus filius, quem *Tamerlanes Scytha* ſumma in veneratione fertur habuiſſe. Tum *Guinis* filius *Sicaidares*, *Harduellis* à patria dictus, iiſdem artibus ſibi ac ſectæ ſuæ auctoritatem addidit: quem *Aſſimbejus Uſumcaſſanes* generum optavit, data illi in matrimonium *Martha*; quam ex *Trapezuntini* Imperatoris filia ſuſceperat. Ad hunc *Halis* inſtituta prædicantem cùm ingens ex *Armenia* & *Perſide* concurſus hominum fieret, *Ruſtanus*, *Perſarum* Rex, ſubmiſſis percuſſoribus *Sicaidarem* cum pleriſque factionis illius oppreſſit. *Iſmaël Sophus*, *Sicaidaris* filius adhuc puer, elapſus eſt; nec non *Techelles*, illius diſcipulus, qui virtute ac ſcientia nihilo magiſtro inferior putabatur. *Iſmaël*, ut primùm adolevit, patris veſtigia perſequens, novæ ſectæ pretium accendit; ac cùm oris ſpecie, facundia, animi magnitudine. & induſtria præſtaret, brevi ſummam ad potentiam pervenit.

a Bizar. l. 10 p. 383.

b Iid.

Iſmaël Sophus.

[c] Victo denique & occiſo Rege *Perſidis*, imperium ab *Turcis* ad indigenas poſt longa ſpatia tranſtulit ſub annum 1499. quod in hodiernum uſque diem illius obtinent poſteri, bellumque cum *Othomanis* penè aſſiduum exercent: ita *Chriſtianorum* rebus conſulente Deo, ut præpotens hoſtis, utrimque diſtractis viribus, ſuſtineri faciliùs poſſit.

c Bizar. Jovius. Suppl. Chalcond.

C A-

A 1400. Chriſti ad 1437.

CAPUT VIII.

De Roberto *&* Sigiſmundo *Imperatoribus*, *ac de iis*, *quæ in* Germania *&* Italia *geſta ſunt.*

Ab anno 1400. ad 1437.

VENCESLAO, *Romanorum* Rege, ab ea dignitate propter inertiam remoto, *Robertus*, *Bavariæ* Dux, ei ſufficitur [a] anno 1400. Qui adverſus *Galeacium* Vicecomitem, *Mediolani* Ducem, à *Florentinis* accitus in *Italiam*, nullo operæ pretio facto in *Germaniam* rediit, graviſſimum ibi, unde digreſſus erat, bellum relinquens. *Galeacio* paulò pòſt mortuo, [b] quod anno 1402. incidit, pleræque civitates ſe ab ſervitute vindicarunt, & in aliorum aliæ ditionem venerunt. *Veronam* & *Patavium* recepere *Veneti* [c] anno 1405. quo *Scaligerorum* & *Carrarienſium* dominatus exſtinctus eſt. *Piſæ Florentinorum* jugum accepere. Quæ rerum mutatio magnas ac propemodum exitiabiles *Italiæ* turbas attulit. [d] *Ladiſlaus* tunc *Apuliæ* regnabat, *Caroli Dyrrachini*, Regis *Apuliæ*, ac deinde *Pannoniæ*, filius; qui, per Schiſmatis occaſionem *Romam* haud ſemel occupare conatus, [e] ab *Ludovico*, *Andium* Duce, *Ludovici* ejus, qui contra *Carolum Dyrrachinum* bellum movens in *Apulia* deceſſerat, filio, victus ac repreſſus eſt [f] anno 1410. ſed victoria uti neſciens *Ludovicus* infecta re in *Gallias* revertitur.

Robertus Imperator.

[a] Anton. 3. Par. Tit 22. c. 3. Naucl. Langius. Chron. Germ. l. 26. Culp.

[b] Anton. Palmer. Naucl.

[c] Naucl. Sanſovinus. Anton.

[d] Pand. I. 5. Palm. Naucl. Barlet. 10. Scanderb.

[e] Pand. 5. Palmer.

[f] Pand. 5.

Vetus inter hæc ac pertinax diſſidium lacerabat Eccleſiam, duobus Pontificibus *Petri* ſedem eodem ſibi tempore defendentibus. Sed ejus, qui in *Gallia* degebat, mutato *Petri Lunenſis* in *Benedictum* nomine, ut cauſa deterior, ſic in dies minor etiam apud ſuos erat auctoritas. Itaque deſtitutus à *Francis*, in *Hiſpaniam*, unde erat oriundus, receſſit, ubi perdiu *Aragonum* ſe ſuſtentavit opibus. In *Italia Gregorius* XII. hærebat. [g] De ambobus in ordinem cogendis convenere *Piſis* utriuſque partis Principes, iiſque abrogato Pontificatu, *Alexandrum* V. ex Mi-

Schiſma perſeverat.

[g] Anton. Palmer. Naucl.

A 1400. Chriſti ad 1437.

norum ordine ſubrogarunt anno 1409. Quo facto unum hoc aſſecuti ſunt, ut ad duos Pontifices tertium adiicerent.

a Naucl. Chron. Germ. Onuphr.

Sigiſmundus Imperator.

b Anton. 3. Par Tit. 22. c. 6. Naucl. Palmer. Chron Germ. Cuſpin.

[a] Moritur anno 1410. *Robertus* anno imperii 10. [b] *Sigiſmundus* poſt hunc à Septemviris Imperator deſignatus eſt ex *Hungariæ* Rege, *Caroli* IV. Imperatoris filius, *Venceſlai* Imperatoris frater. Quem prudentia, magnitudine animi, liberalitate, ac cæteris ampliſſima fortuna dignis ornatum fuiſſe virtutibus ferunt, niſi quod bellicis in rebus felicitas deerat. Pietate verò ac religionis ſtudio longè præſtitit. Quippe ut Eccleſiæ pacem redderet, cùm legatos circumquaque miſit ad Principes, tum *Galliam*, *Hiſpaniam*, *Angliam*, *Italiam* adire non dubitavit ipſe; nec priùs acquievit, quàm *Joannem* XXIII. qui anno 1410. *Alexandro* ſuffectus erat, ad cogendam Synodum adduxit.

c Conc. Conſtant. Anton. Æneas Silv. Hiſt. Boëm. c 38. Naucl. Langius. Chron. Citiz. Chron. Germ. Plat.

d Concil. Conſt. Seſſ. 1.

e Ib. Seſſ. 45.

f Æn. Silv c 36.

g Chron. Citiz Hiſt. Boem.

h Conc. Conſt. Seſſ. 42

i Naucl. &c.

Igitur *Sigiſmundi* opera [c] anno 1414. [d] Indictione 7. cœptum eſt *Conſtantiæ* generale Concilium 5. *Novembris*, feria 2. & quinto inde anno terminatum eſt, *Chriſti* 1418. [e] *Aprilis* 22. feria 6. [f] In eo Concilio *Wicleſi* & *Joannis Huſs* damnata hæreſi, hic ipſe, qui tum aderat, cùm ſe clam tentaſſet eripere, nec in Eccleſiæ poteſtate eſſe vellet, flammis eſt addictus [g] anno 1415. *Julii* 6. feria 7. Anno ſequente *Hieronymus Pragenſis* eadem de cauſa par ſupplicium tulit. Poſtquam autem *Joanni* XXIII. & *Benedicto* XII. Pontificatus abrogatus eſt, *Odo Columnenſis* eorum loco deligitur anno 1417. [h] *Novembris* 11. qui dies *S. Martino* ſacer eſt, feria 5. Ob id *Martinus* V. appellari voluit.

Ita poſt annos 40. Schiſma ſublatum eſt, [i] repugnante licèt *Benedicto*: qui cùm anno 1424. deceſſiſſet in *Hiſpania*, ab duobus reliquis ejus factionis Cardinalibus ſublectus *Clemens* VIII. quarto poſt anno coactus eſt in ordinem. Hinc eſt quòd annis 50. perſeveraſſe Schiſma ab nonnullis proditur. [k] Concilii tempore *Sabaudiæ* Princeps Dux è Comite primùm à *Sigiſmundo* ſalutatus dicitur anno 1415.

k Lang. in Citiz. Chron.

l Æn. Silv. c. 37. & ſeq. Naucl. Langius.

[l] At *Joannis Huſſi* ſectatores, qui jamdudum *Boëmiam* hoſtiliter incurſabant, illius ulturi mortem, toto per eam provinciam furore bacchati ſunt. Addebat

debat animos *Venceſlai* Regis ignavia: quo mortuo *Chriſti* anno 1419. contra *Sigiſmundum*, ejus ſucceſſorem, *Joannem Ziskam*, [a] audacem hominem ac manu & conſilio promptum, ducem conſtituunt. Is brevi magno collecto exercitu plurima *Boëmiæ* oppida vi cepit, *Sigiſmundi* copias ſæpe delevit, urbem in prælatis rupibus, loco natura munitiſſimo, condidit, [b] cui *Thaboris* indidit nomen; unde *Thaboritæ* ſunt dicti. Moriens ſuis edixiſſe fertur, ut cadaveri ſuo detracta cute tympanum ex ea facerent, cujus percuſſi ſonitus in præliis terrorem hoſtibus afferret. [c] Id anno 1424. contigit.

A 1400. Chriſti ad 1437.
a Æn. Silv. c. 38. &c.
b Æn. Silv. c. 40. & 46.
c Naucl.

In *Italia* Rege *Ladiſlao* defuncto, anno, ut [d] *Pandulphus* auctor eſt, 1414. ſoror ejus *Joanna Neapolitanum* regnum tenuit, levis & impudica fœmina. [e] Quæ *Jacobo Borbonio*, *Marchiæ* Comiti, nupta, eumdem poſtea ſummum ſibi jus in regno vindicantem fugere coëgit in *Galliam*; ubi, contemptis opibus, *Veſontione* in *Franciſcanum* Ordinem eſt allectus.

d Pand. l. 5. Anton. Par. 3. Tit. 22. c. 7. Plat. in Mart. 5.
e Olivar. March. c. 1. Pand. Collenut.

[f] *Joanna Martini* V. Pontificis alienatum ab ſe animum, & *Sfortiæ*, Ducis fortiſſimi, converſa in ſe arma metuens, *Alphonſum*, *Aragoniæ Siciliæque* Regem, in auxilium evocat; quocum de adoptione ac regni ſucceſſione paciſcitur [g] anno poſt obitum *Ladiſlai* ſeptimo.

f Barthol. Facius l. 1. & ſeq.
Alphonſus, Aragoniæ Rex, Neapolitanum regnum adit.
g Pand.

[h] Jam enim *Ludovicum Andegavenſem*, ejus nominis tertium, ſecundi filium, *Martinus* accierat, in eumque *Neapolitani* jura regni, abdicata *Joanna*, tranſtulerat, dato illi adjutore *Sfortia*. Hinc *Alphonſum* inter & *Ludovicum* atrox bellum exſtitit. Secuta mox Reginæ cum *Alphonſo* ipſo diſcordia: ex qua *Ludovicus Sfortiæ* opera in gratiam & adoptionem receptus, anno 1431. regnum obtinet. [i] Triennio pòſt *Ludovicus* morbo periit, anno 1434. eodemque *Joanna*, *Rainero*, qui & *Renatus* dictus eſt, *Ludovici* fratre, hærede dicto, qui tum à *Philippo Burgundione* captus attinebatur. [k] *Alphonſus* interim, prioris adoptionis jure fretus, regnum occupare nititur. Sed à *Genuenſibus* navali victus certamine, captuſque, ad [l] *Philippum*, *Mediolani* ducem, cujus in ditione tum erat *Genua*, perducitur, à quo humaniſſimè eſt acceptus; & paulo poſt dimiſſus, ad recuperandum regnum revertitur, quod

h Barth. Facius 1. & ſeq. Pand.
i Facius. l. 4. Pand.
k Pand. l. 6. & Fac.
l Pand. ib. Palm. Fac. l. 4.

A 1400. Chriſti ad 1437. [a] Fac. l. 7. Pand. 6. [b] Pand. Palmer.

jam *Iſabella*, *Renati* uxor, & liberatus à *Burgundione Renatus* ipſe, poſſederant. [a] Capta eſt ab *Alphonſo Neapolis* per eundem aquæ ductum intromiſſo milite, per quem *Beliſario* Duce *Romanus* olim irruperat. [b] Evenit hoc anno 1442. Quo ex tempore, *Renato* in *Gallias* reverſo, *Alphonſus* ſine competitore regnavit; placatoque *Eugenio*, jus ſibi ac *Ferdinando* poſt ſe, notho filio, ratum accepit.

[c] Naucl. de eo Facius l. 4. ſub fin. [d] Anton. Par. 3. Tit. 22. c. 8. [e] Anton. ib. c. 9. & ſeq.

Per hæc tempora *Philippus Maria* Vicecomes, *Joannis Galeacii* filius, poſt *Joannis Mariæ* fratris necem, *Mediolano* potitus, [c] circa annum 1415. bellorum ubique cauſas ferens, pace cum *Florentinis* compoſita, *Genuenſes*, ejecto duce *Thoma Fregoſio*, ſibi ſubjecit. [d] Cum *Florentinis* deinde *Venetiſque* ſuſceptum bellum, auctore per legatum *Martino* Pontifice, terminavit anno 1427. Sed brevi poſteà rurſus ad [e] arma redierunt.

Baſileenſe Concilium. [f] Conc. Baſil. Seſſ. 1. [g] Seſſ 45. Lang. in Chron. Citiz. [h] Conc. Baſil. Seſſ. 39. [i] Tilius.

Martinus interim Papa, *Baſileenſi* indicto Concilio, migravit è vita anno 1431. cui ſublectus eſt *Eugenius* IV. Is *Baſileenſes* Patres vetuit ultra progredi. Sed nihilominus conventus agere perſeverarunt, & in *Eugenium* ipſum ſententiam dixerunt. [f] Ab anno itaque 1431. Indictione 9. quo primùm coiere, die *Decembris* 7. feria 6. [g] ad 1448. diemque 17. Calendis *Junii* annis ſeptemdecim *Baſileæ* conſtiterunt. Sed *Eugenii* legitimi Pontificis cauſa potior fuit. Itaque Synodus iſta auctoritate caruit, [h] & qui in ea Pontifex creatus erat, *Amadeus* ex *Sabaudiæ* Duce *Felix* V. appellatus, anno 1439. *Novembris* 17. poſt *Eugenii* mortem ſponte ſe abdicavit, & à *Nicolao* V. *Eugenii* ſucceſſore, anno 1449. in purpuratorum procerum adſcriptus eſt ordinem. [i] Pragmatica tamen Sanctio, ab illa Synodo conſtituta, in *Galliis* ab *Carolo* VII. Rege ac Senatu *Pariſienſi* recepta eſt anno 1438. nec niſi poſt annos plures *Franciſco* Rege ſublata.

[k] Plat. Cuſpin. Onuphr. [l] Naucl. Citiz. Chron. [m] Plat. in Eug. Naucl.

Ante hoc tempus *Sigiſmundus* Imperator obiit 9. *Decembris* [k] anno *Chriſti* 1437. ætatis 70. viceſimo ſeptimo poſtquam eſt electus, ſexto verò, quam ab *Eugenio* Pontifice redimitus eſt *Romæ*; [l] quod anno 1432. factum eſt; [m] quo & *Franciſcum Gonzagam* Marchionem *Mantuæ* eſſe juſſit.

Hoc

[a] Hoc Imperatore præſtanti ingenii fama vixerunt, *Petrus Aliacenſis*, *Cameracenſis* Epiſcopus: *Joannes Gerſon*, *Pariſienſis* Academiæ Cancellarius,[b] ad *Conſtantienſem* Synodum legatus ab Rege *Franciæ* miſſus; *Emmanuël Chryſoloras*, homo *Græcus*, qui patria ſtudia primus in *Italiam* reportavit, & [c] *Conſtantiæ* per Concilii tempus interiit; [d] *Leonardus Aretinus*, & *Poggius*, ambo *Itali*; [e] *Joannes de Turrecremata* Cardinalis; *Alphonſus Toſtatus*, *Abulenſis* in *Hiſpania* Epiſcopus; [f] *Thomas Valdenſis*; *Dionyſius Rikel*, *Carthuſianus*, vir peræquè doctus & ſanctus, qui anno 1471. obiit; *Paulus* ex *Judæo Chriſtianus*, & *Burgenſis* Epiſcopus: *Flavius Blondus Forolivienſis*, Hiſtoricus; *Nicolaus de Tudeſchis*, Cardinalis & *Panormitanus* Archiepiſcopus, Canonici Juris ætate illa princeps. Sanctitate autem imprimis antecelluerunt [g] *Bernardinus Senenſis*, ex Minorum collegio, & *Laurentius Juſtinianus*, Patriarcha *Venetus*; *Vincentius Ferrarienſis* [h] *Hiſpanus*, qui obiit 1418. *Catharina Senenſis*: aliique, quorum omnium ætas partim ex eorum ſcriptis, partim ex illorum temporum Hiſtoriis Chronicisque comperta.

A 1400. Chriſti ad 1437.
[a] Chron. Citiz. anno 1417.
[b] Chron. Citiz. Trith.
[c] Paul. Jov. in Elog.
[d] Trith.
[e] Trith.
[f] Trith.
[g] Anton. 3. Part. Tit. 22. c. 15.
[h] Trith.

CAPUT IX.

Quæ Alberto, Friderico, & Maximiliano *Imperatoribus geſta ſunt in* Germania, Pannonia, Oriente, Italia, Cypro, *deque viris illuſtribus.*

Ab anno *Chriſti* 1438. *ad* 1500. circiter.

SIGISMUNDI ſoceri morte vacantem Imperii titulum accepit *Albertus*, *Auſtriæ* Dux,[i] anno 1438. Qui perbrevi tempore maximis rebus adverſus *Moravos*, *Boëmos*, *Turcaſque* confectis, in expeditione contra poſtremos iſtos vita functus eſt Calendis *Novembris*, anno imperii altero, *Chriſti* 1439.

[k] Quo anno, *Baſileenſibus* interdictos ab *Eugenio* cœtus nihilo ſecius habentibus, Pontifex legitimum tota ex Eccleſia conventum apud *Florentiam* collegit. Ad quem *Joannes Palæologus Conſtantinopolitanus*

[i] Naucl. Cuſpin. Onuphr. Vide Æn. Silv. de Hiſt. Boëm. c. 56. & in Europa Bonf. Dec. 3. l. 4.
[k] Flor. Con. Plat. in Eug. Palmer. Citiz. Chron. Naucl.
Florentinum Concilium.

A 1438. Chriſti ad 1500.

tanus Imperator affuit, cum *Joſepho* Patriarcha, qui eodem ibi deceſſit anno. *Græci* cum *Latinis* in concordiam rediere: nec non *Armeni*, quibus Catholicæ formulam fidei ſcripſit *Eugenius*. Verùm *Græci* in Orientem reverſi, *Marco Epheſino*, & *Scholario* agentibus, ab *Romana* ſe ſocietate divellunt.

a Cuſpin. Onuphr. Palm. Naucl Citiz. Chron. b Egnat.

[a] *Fridericus*, *Auſtriæ* Dux, *Erneſti* filius, anno 1440. *Romanorum* adiit regnum: quo imperante [b] quietior, quàm ſolebat, fuit *Germania*, cùm reliquæ partes *Europæ* civilibus & externis undique bellis ſtreperent.

Mediolanenſes res.

c Naucl. d Palm. e Anton. 3. Par. Tit. 21. c. 12. paragraph. 1. & 2. Plat. in Nicol. 5.

Franciſcus Sfortia, ejus filius, qui *Ludovicum Andegavenſem* ſecutus, in *Apulia* contra Regem *Alphonſum* egregriè certarat, [c] à *Philippo*, *Mediolani* Principe, cujus ſpuriam filiam [d] *Blancham* duxerat, ad ejus hoſtes *Venetos* tranſiens, res illius evertit. [e] *Philippus* ſine hærede vita fungitur, ſexto Idus *Auguſti*, anno 1448. quo anno Sol eodem menſe defecit, die 29. hora diei 7. ait *Antoninus*. Ex quo *Pandulphi* error & *Platinæ* convincitur, qui *Philippi* mortem ſuperiori adſcribunt anno. *Franciſcus* verò *Mediolanenſes*, fruſtra ſibi libertatem aſſerere conantes, coëgit in poteſtatem, diſſimulante *Aragonum* & *Apuliæ* Rege *Alphonſo*, quem ab *Philippo* ſcriptum hæredem *Pandulphus Collenutius* affirmat. Nec minus *Aurelianenſium* Dux *Carolus*, *Ludovici* filius, eam ſibi vendicabat provinciam, utpote *Valentina*, *Joannis Galeacii* filia, *Philippi* ſorore, genitus. [f] At *Veneti* tam potentis vicini metu cum *Alphonſo* fœdus percutiunt. *Florentini* adverſus utroſque *Franciſci* ſocietatem expetunt. Sic atrox in *Italia* redintegratum eſt bellum. Cum *Alphonſo* poſtea *Franciſcus Sfortia* pacem amicitiamque fecit [g] anno 1454. & *Alphonſo*, illius nepoti, *Ferdinandi* nothi filio, *Hippolytam Mariam* filiam in matrimonium dedit. [h] Poſt annos inde 4. obiit *Alphonſus* ſenior Calendis *Juliis*, ætatis anno 66. *Chriſti* 1458. *Aragoniæ* ac *Siciliæ* regnis *Joanni* fratri relictis, *Neapolitanum Ferdinandus* filius accepit. [i] Laudatur ab Hiſtoricis *Alphonſi* Regis invictus ac generoſus animus; tum in literas earumque cultores excellens amor; cui vicem ii celebrandâ apud poſteros illius famâ retulerunt.

f Anton. 3. P. Tit. 22. c. 12.

g Pand. l. 6.

h Pand 6. Monſtr. 1. Jov. l. 1. Hiſt.

i Pius 2. in Eur. c. 65. Pand. 6. Facius.

Alphonſi in literatos amor.

In

A 1438. Christi ad 1500.

Joannes Huniades.

In *Pannonia* & *Albania Chriſtianam* rem ea tempeſtate ſuſtinuit Principum duorum inclyta virtus, *Joannis Corvini Huniadæ*, & *Alexandri*, *Epirotarum* Regis, qui *Scanderbegus* vulgò dicitur. [a] Prior *Walacho* patre, *Græca* matre natus, haud obſcuro genere, in vico *Corvino*, inde cognomen alterum habuit. *Huniades* verò ab agro ejus nominis appellatus eſt, quem ei *Sigiſmundus* attribuit.

[a] Bonfin. Dec. 3. l. 3. Chalcond. l. 8.

Hujus egregia fortitudo incumbenti in *Europæ* perniciem *Amurathis* potentiæ moras objecit, & ad pacem cum *Uladiſlao*, Rege *Hungariæ*, æquiſſimis conditionibus ineundam compulit. Sed eam, *Turcis Aſiatico* bello diſtentis, temerè diſturbarunt *Hungari*, haud levi *Chriſtianæ* rei damno. [b] Siquidem eorum exercitus ab *Turcis* ad *Varnam* profligatus eſt; quo in prælio cùm *Uladiſlaus* ipſe Rex, tum *Julianus* Cardinalis, repetendi contra fœdus belli auctor, occubuit, anno 1444. *Novembris* 10. die. [c] Secundùm hanc calamitatem *Ladiſlaus*, poſtumus *Alberti Cæſaris* filius, ex *Eliſabetha*, *Sigiſmundi* filia, Rex ab *Hungaris* eligitur, quinquennis puer, curatore addito regni *Joanne Huniade*: quòd *Ladiſlaum Fridericus* Imperator, [d] cujus fidei cum regni corona mater illum commiſerat, nollet reddere. [e] Quam ob cauſam iratus *Huniades*, anno 1445. *Auſtriam* aliaſque *Friderici* provincias pervaſtavit. Cum *Amurathe* quoque perſæpè feliciter pugnavit, & eo apud *Crojam Epiri* mortuo, cum ejus filio *Machomethe*, à quo [f] anno *Chriſti* 1453. capta eſt *Conſtantinopolis*, *Maii* 29. [g] Hunc vero triennio pòſt *Taurunum*, quam *Albam* vocant, obſidentem, cum magna *Turcarum* ſtrage ignominiaque depulit anno 1456. ipſo die *S. Magdalenæ* ſacro. Ejus victoriæ cauſa Transfigurationis Dominicæ ſolemnem agi diem *Calliſtus* Papa decrevit. Hac in pugna, cæteriſque per id tempus cum *Turcis* ſecundo *Marte* obitis, *Joannis Capiſtrani*, viri ſanctiſſimi ex Minorum Ordine, ſpectata pietas eſt. Hoc enim agente, crucis inſigne plerique ſumpſerunt, & ad ſacrum bellum nomina ſunt profeſſi.

[b] PiusPont. Europ. c. 5. Bonfin. Dec. 3. l. 6. Naucl.

[c] Æn. Silv. in Europa. Bonfin. &c. *Hungaricæ res.*

[d] Pius 2. in Europ.

[e] Bonfin. Dec. 3. l. 7.

[f] Anton. Par. 3. Tit. 22. c. 13. Bonf. Dec. 3. l. 8. Naucl. Palm. Chron. Citiz.

[g] Iid. & Æn. Silv. Boem. Hiſt. c 65. Chalcond. l. 8.

[h] Eodem anno *Joannes Huniades*, *Tranſſilvaniæ* Princeps, *Vaivodam* mos eſt dicere, felici exitu diem obiit

[h] Bonfin. Anton. &c.

A 1438. Chriſti ad 1500.

a Naucl.

obiit 4. Id. *Septembris*; nec multò poſt *Capiſtranus* ipſe, [a] cujus ſanctimoniam prodigiis illuſtrem reddidit Deus.

b Æn. Silv. c. 70. Boeth. Bonfin. Dec. 3. l. 8.

Ladiſlao Rege defuncto [b] 10. Calendas *Decembris* anni 1458. *Matthias Corvinus*, *Joannis* filius, Rex ab *Hungaris* eligitur, nulla re patris diſſimilis; à quo *Turcæ* non ſemel profligati.

c Barlet. Æn. Silv. in Europa c. 15. *Scanderbegus.*

[c] *Scanderbegus*, *Turcarum* manibus elapſus, paterna *Epiri* ditione recuperata, ingruentes perſæpè cum infinitis millibus *Turcarum* Reges parva manu ſuperavit, ſummoque, quoad vixit, iis terrori fuit. Hunc anno *Chriſti* 1443. quarto Calendas *Decembres* regnare cœpiſſe, & 23. regni, 16. Calendas *Februarii* anni 1466. obiiſſe, tres & ſexaginta natum annos, auctor eſt [d] *Marinus Barletus*.

d Lib. 13. Hiſt. Scand. in fine.

e Plat. Anton. Par. 3. Tit. 22. c. 12. Chron. Citiz.

f Plat. Anton.

g Plat. Anton. c. 14.

Apud *Italiam* [e] *Eugenio* Papa mortuo anno 1447. *Februarii* 23. [f] *Nicolaus* V. ſublegitur, doctorum hominum ac bonarum artium longè ſtudioſiſſimus. Itaque nemini uni plures ab eruditis inſcripti ſunt libri. Tum *Vaticanam* Bibliothecam, conquiſitis undique, & ex Oriente uſque, voluminibus inſtruxit. [g] Obiit octavo Pontificatus anno, *Chriſti* 1455. *Martii* 25. Quem *Calliſtus* III. excepit; eoque functo *Pius* II. vir doctiſſimus, qui *Æneas Silvius* antea vocabatur, anno 1458. Pontificatum iniit; cujus ad bellum *Turcis* inferendum conſilia deinceps omnia ſpectarunt.

h Pand. l. 6. Naucl. Plat.

i Palm. Plat. Naucl.

k Palm.

l Naucl. Pand. 6. Barlet. Chalcond. 8.

[h] Ob id cum *Ferdinando*, *Neapolitano* Rege, *Alphonſi* filio, pacem conſtituit, ac [i] Mantuam frequentes ad concilium adeſſe juſſit, ut de bello gerendo ſtatueretur. Sed ab externis bellis ad domeſtica converſis Principum ſtudiis, nihil perfici potuit. [k] Cœtus ille *Mantuanus* octavo menſe dimiſſus. [l] *Alphonſi* cognita morte, *Joannes*, *Renati Andegavenſis*, quem ab illius regni poſſeſſione depulſum in patriam rediiſſe ſupra ſignificavi, filius, magno exercitu collecto, in *Apuliam* profectus eſt, collatiſque ſignis *Ferdinandum* acie victum, & caſtris exutum, egit in fugam. Actumque de eo foret, ni *Scanderbegus*, illius & *Pii* Pontificis adductus precibus, ex *Epiro* ſuccurriſſet. Hujus auxilio *Ferdinandus*, pulſis hoſtibus, brevi omnia in poteſtatem accepit. Hæc de *Italica Scanderbegi* ex-

expeditione ab incurioſis vel ingratis omiſſa Scriptoribus [a] *Marinus Barletus* queritur.

A 1438. Chriſti ad 1500.

[a] Lib. 10. de Geſt. Scand.

Per idem tempus *Genuenſes*, bello ab *Alphonſo* Rege vexati, *Carolo* VII. *Franciæ* Regi, ſe in fidem tradidere [b] anno 1458. ad quod miſſus *Joannes*, *Renati* filius, eam urbem præſidio munivit. [c] Sed poſt annos tres ab *Francis* defecit, *Proſpero Adurno* duce: quam *Ludovicus* XI. *Franciſco Sfortiæ*, *Mediolanenſium* Duci, conceſſit [d] anno 1464. [e] quo anno *Pius* Pontifex *Anconæ* mortem obiit, brevi tempore magna collecta gloria. Sex enim duntaxat annis præfuit. Hunc *Paulus*, qui ſecundus numerabatur, eſt ſecutus.

[b] Palm. Til. in Chron.

[c] Palm.

[d] Palm.

[e] Id. Palm. Plat. Naucl.

Dum per *Europam Chriſtiana* res inteſtinis turbatur odiis, in *Aſia* quoque par eam calamitas afflixit. [f] *Cyprum* inſulam *Richardus*, *Angliæ* Rex, *Græcis* ademptam, *Guidoni Luſiniano Gallici* generis permiſerat, qui *Hieroſolymitani* ſibi regni jus aſſumebat.

[f] Pius Pont. in Aſia c. 97. Naucl. Hiſt. Cypri.

In ea poſteris illius regnantibus, *Genuenſes*, popularium ſuorum facta illic cæde, validam ad ulciſcendum claſſem *Trugoſio* Imperatore comparant. Brevi tota, cum Rege ac Regina, inſula in poteſtatem venit. Illis, cùm aliquanto tempore in carcere detenti eſſent, tandem data venia eſt. Sed regno vectigal impoſitum, & *Salamis*, quæ eſt *Famaguſta*, negotiationibus frequens emporium, victori ceſſit in prædam. Natum in carcere filium Rex appellari *Janum* voluit, quod *Genuam* vulgò *Januam* mos eſt dicere. Hunc *Ægypti Sultanus*, capta direptaque *Cypro*, ac multis occiſis mortalibus, ſtipendiarium fecit. Mortuo ſucceſſit *Joannes* filius, præ luxu ac deliciis, mulieris, quàm viri, ſimilior: qui *Helenam* ex *Palæologorum* ſanguine in conjugium accepit, ex qua *Carlottam* genuit; ex concubina verò *Jacobum*. *Carlotta Ludovico*, Ducis *Allobrogum* filio, nupſit. *Jacobus*, quem, ut ab regni ſpe pater excluderet, ſuaſu *Helenæ*, *Nicoſienſem* Præſulem fecerat, utroque defuncto, *Cypri* potiundæ cupidior, quàm *Chriſtianum* decebat, *Ægypti Sultanum* adiit, cujus in verba nefario dicto ſacramento, ab eodem inducitur in regnum, *Ludovico*, *Carlottæ* conjuge, pulſo, [g] ſub annum 1459. Poſt *Genuenſibus* ejectis, ac recepta *Salamine*,

Cypri regnum ut ad Venetos pervenerit.

[g] Naucl.

A 1438. Chriſti ad 1500. *a* Iid. & Palm. *b* Cuſpin. Naucl. Chron. Spanheim. Trith Suppl. Palm. *Maximilianus.* *c* Onuphr. Cuſpin.

lamine, *Jacobus* (1) *Æcaterinam*, *Marci Cornelii* filiam, è *Venetis* ſibi conjugem arceſſit; quam Senatus *Venetus* in filiam adoptavit. [a] Exſtincto Rege, ejuſque poſtumo *Jacobo*, id regnum in *Venetorum* poteſtatem hæreditario jure pervenit, anno 1476.

Fridericus Imperator finem vivendi fecit [b] anno 1493. *Auguſti* 19. Imperii anno 53. cui *Maximilianus* ſucceſſit, ejus filius, *Romanorum* Rex ante 7. annos creatus.

[c] Hic ad annum uſque pervenit *Chriſti* 1519. Imperii 26. ac pridie Idus *Januarii* ætatis anno 63. deceſſit. Multi hoc imperante, magnique, præſertim in *Italia* ſub ejus initium, motus exſtitere, qui in *Francicis* rebus exponentur.

d Tarafa. Mariana. *e* Naucl. Mariana.

Uti illa tunc memoratu triſtia, ſic læta iſta contigere. [d] *Ferdinandus*, *Hiſpaniæ* Rex, *Granatam*, qua in urbe *Maurorum* reliquiæ conſederant, expugnat anno 1492. quo *Saracenorum* in *Hiſpania* dominatus poſt annos, quàm eò venerant, 780. deſiit. [e] Eodemque anno, 171. familiarum millia *Judaici* generis in exſilium abiere, quæ ad 800000. capitum fuiſſe dicuntur.

Novæ regiones patefactæ. *f* Hiſtor. Ind. Append. Palm. *g* Oſor. l. 1. de Geſt. Emm.

Complures in extremis Orientis Occidentiſque finibus ignotæ regiones adiri cœptæ, patefacto ad eas per *Hiſpanas Luſitanaſque* claſſes itinere. [f] *Chriſtophorus Columbus*, patria *Genuenſis*, nauticæ rei ſcientiſſimus, ſub *Ferdinandi* & *Iſabellæ* Regum auſpiciis, anno 1492. ex *Hiſpania* ſolvens, novas reperit inſulas; cujus exemplum ſecuti reliqui paulatim vaſtam illam aperuere continentem, quæ partem orbis terrarum quartam efficit. [g] Eodem incenſus ſtudio *Vaſcus Gama*, *Luſitanus*, *Emmanuelis* juſſu *Olyſſipone* profectus in Orientem anno 1497. ſeptimo Idus *Julias*, ſequente anno 13. Calendas *Junias Calecutum* appulit, *Indiciſque* commerciis ac *Luſitanorum* ad ea navigationibus iter oſtendit.

Viri illuſtres.

Literæ, *Friderico* regnante, per *Italiam* in ſplendore magno fuerunt, *Græcorum* doctiſſimis, qui capta *Græcia* ad eam accurrebant, æmulatione ſui *Latinorum* acuentibus ſtudia. Princeps ut dignitate, ſic erudi-

(1) *Æcaterinam* &c.] Vid. *Jac. Perizonii* Præf.

A 1438. Chriſti ad 1500.

eruditione *Græcorum* eſt habitus *Beſſario* Cardinalis, [a] quem anno 1472. legatum vidit *Gallia*: unde *Romam* rediens *Ravennæ* obiit ætatis anno 77. *Theodorus* item *Gaza*, *Theſſalonicenſis*, qui [b] anno 1470. librum *de Menſibus* ſcripſit, [c] obiitque 1478. [d] *Georgius Trapezuntius*, *Cretenſis*, obiit 1485. [e] *Argyropylus Byzantinus*, & *Demetrius Chalcondylas* eodem vixere tempore. [f] Inter *Latinos* eximiè floruit *Pius* II. Pontifex, qui *Æneas* antè *Silvius* appellatus eſt. *Laurentius* item *Valla*, acri mordacique ingenio, [g] mortem obiit anno 1457. *Franciſcus Philelphus*, [h] qui 93. natus annos moritur anno 1481. [i] *Flavius* verò *Blondus* Hiſtoricus anno 1473. ætatis 57. [k] *Nicolaus Perottus*; *Platina*, qui Pontificum *Romanorum* Vitas perſcripſit ad *Paulum* uſque ſecundum. *Matthæus Palmerius Florentinus*, *Chronici* Scriptor, [l] qui ob hæreſim de Angelis ſcripto proditam incendio punitur, ut ait *Trithemius*; alii non ipſum, ſed ejus librum exuſtum aſſerunt: quod & ſimilius vero. *Domitius Calderinus*, qui [m] anno periit 1447. [n] *Rudolphus Agricola*. [o] *Joannes de Monte regio* Mathematicus: is moritur *Romæ* anno 1476. Secuti ſunt *Joannes Picus Mirandulanus*; *Hermolaus Barbarus*, quem ætatis anno 39. *Chriſti* 1493. extinctum ſcribit eſſe *Trithemius*; *Angelus Politianus* [p] obiit 1494. [q] ætatis 40. *Marſilius Ficinus*; *Sabellicus* Hiſtoricus; *S. Antonius*, Epiſcopus *Florentinus*. Neque verò commemorare omnes attinet; de quibus *Trithemius*, ætatis ejuſdem Scriptor, & *Paulus Jovius* in *Elogiis*, complureſque alii ſcripſerunt.

Typographia inventa.

Commodùm autem accidit, ut cùm deterſa barbarie, litteræ caput efferrent, tot magnorum ingeniorum commendandis æternitati fœtibus ars typographica prodiret [r] anno 1440. repertore *Joanne Guttembergio*, Equite *Moguntino*.

[a] Palm. Paul. Jov.
[b] Lib de Menſib. c. 16.
[c] Palm. Trith.
[d] Paul. Jov.
[e] Jov.
[f] Trith.
[g] Jov.
[h] Trith.
[i] Palm.
[k] Jov. Trith.
[l] Trith.
[m] Trith.
[n] Id.
[o] Palm. Trith.
[p] Trith.
[q] Palm.
[r] Palm. an. 1437.

A 1422. Chriſti ad 1500.

CAPUT X.

De rebus Francicis, *aliiſque cis* Alpes *geſtis* Carolo *VII.* Ludovico *XI.* & Carolo *VIII.* Franciæ *Regibus: ac de* Italicis *etiam motibus, qui hoc poſtremo regnante cum* Francicis *rebus implicati ſunt.*

Anglicum bellum.

a Alan. Monſtr. l. 1. c 139. Naucl. Meyer. Æmil. Gaguin.

b Monſtr. l. 3. f. 106.

c Monſtr. l. 1. c. 143. *d* Id. c. 214.

e Alan. Monſtr. 1. c. 265. Olivar. 1. c. 3. &c.

f Alan. Monſtr. 2. Meyer. Æmil. &c. Micquellus.

REGNUM *Carolus* VII. ingreſſus eſt anno 1422. miſerum & exercitum, pleraque *Franciæ Anglis* obtinentibus; quibus cum, in ultionem paternæ necis, Dux *Burgundiæ Philippus* vires ſuas conjunxerat. Prima in *Gallias Anglorum* eruptio [a] anno 1415. *Henrico* V. Rege contigit. Quo ad *Azincurtum*, haud procul *Caletum* oppido, pugna commiſſa eſt: in eaque flos *Gallicanæ* Nobilitatis partim occidit, partim in manus venit hoſtium. Captus eſt *Aurelianenſium* Dux *Carolus*, qui [b] 25. annis in cuſtodia fuit, aliique principes. Prona deinceps *Anglis* omnia *Burgundi* ſocietas fecit: qui *Franciæ* Regem, neque mentis, neque juris ſui compotem, cum Regina ejuſque filia *Catharina* in poteſtatem habebat. *Henricus* occupata regni arce *Lutetia* [c] anno 1418. [d] biennio pòſt in *Tricaſſibus Catharinam* in conjugium accepit, cum dote regni, excluſo *Carolo* Delphino. Verùm perbrevem fructum tanti ſucceſſus habuit *Henricus* exſtinctus eo ipſo, quo *Carolum* VI. periiſſe docuimus, [e] anno 1422. *Auguſti* 29. Huic *Henricus* VI. *Carolo* poſt menſes duos vita functo *Carolus* VII. ſufficitur. Perpetuus ex eo curſus *Anglicanæ* victoriæ fuit, deficientibus à *Carolo* in dies oppidis. Prima dehinc ad *Aurelianos*, nobiliſſimam *Celticæ* urbem, rerum inclinatio facta eſt. [f] Eam *Anglus* obſederat anno 1428. quarto Idus *Octobres*, *Sariſberienſi* duce, qui in ea obſidione cæſus eſt, propugnante verò *Joanne Notho*, *Ludovici*, *Aurelianenſium* Ducis, qui à *Joanne Burgundo* interfectus eſt, naturali filio. Ultima jam metuentibus oppidanis raro ad hanc diem prodigio Deus opem attulit.

Joanna Aurelian. puella.

Joanna Darcia virgo erat in agro *Tullenſi*, patre agricola, ovium cuſtos. Ea divinis inſtincta vocibus

bus ad ſolvendam *Aureliæ* obſidionem, & *Carolum* tot anguſtiis explicandum, ultrò hunc adiit: ac fide facta, *Aureliam* cum ſubſidiis miſſa, fractos præliis aliquot *Anglos* [a] anno 1429. *Maii* 12. ab urbe repulit, Regem *Durocottorum Remorum* ad ſacra regni rite capienda perduxit. Fuſis ſæpiùs hoſtibus, tandem ad *Compendium* capta eſt anno 1430. [b] quam poſt longam de ea quæſtionem habitam *Petrus Cauchonius*, *Bellovacenſis* Epiſcopus, damnavit. *Angli* vivam exuſſere anno 1431. quo tempore *Baſileæ* Synodus eſt haberi cœpta, ait *Monſtreletus lib.* 2. *f.* 70. De hac virgine, quæ *Aurelianenſis* puella vulgò dicitur, probroſa quædam falsò ab nonnullis jactata ſunt. Sed innocentem ac Deo caram fuiſſe, cùm multa perſuadent, [c] quæ plenis voluminibus tradita leguntur, tùm ſecundiſſimus rei ſecutus exitus; qualem non niſi auctori Deo fas ſit adſcribere. Deinceps enim *Anglis* in pejus omnia ceſſere. *Carolus* reconciliato ſibi *Burgundo* [d] anno 1435. paulatim ex hoſtium manu regnum recepit; [e] ſic ut anno 1453. cæſo *Talbotio*, egregiæ fortitudinis viro, ereptaque rurſus *Aquitania*, nihil præter *Caletes* reliqui *Anglis* in *Gallia* fecerit. Ad hunc modum *Anglicanus* tumultus poſt annos duodequadraginta finem accepit.

A 1422. Chriſti ad 1500.

[a] Alan. &c.

[b] Monſtr. l. 2. f. 59. Æmil. Gaguin. Meyer.

[c] Vide Hiſtor. Joan. à pleriſque editam. Belleſor. in Chron. in Carolo. 7. & ad Nicol. Gill.

[d] Alan. Monſtr. 2. f. 112. Olivar. 1. c. 3.

[e] Monſtr. l. 3. Polyd. l. 23. Alan.

Anglicana turba domeſtica.

Pulſos finibus alienis *Anglos* diſcordia domi civilis excepit. Duæ apud illos erant regiæ familiæ, altera *Eboracenſium*, *Lancaſtriorum* altera. *Henricus Lancaſtrius*, *Richardo* II. abdicare coacto interfectoque, regnum uſurparat [f] anno 1399. ejuſque nominis IV. appellatus exceſſit anno [g] 1413. Huic ſucceſſit *Henricus* V. ejus filius, qui, cum *Philippo Burgundo* ſocietate facta, *Francorum* opes labefactavit, & ſuſcepto ex *Catharina*, *Caroli* VI. filia, *Henrico* VI. mortuus eſt anno 1422. ut ſuprà retuli.

[f] Polyd. Virg. fine l. 20.

[g] Polyd. fine l. 21.

Poſt ejectos *Gallia Anglos*, [h] anno 1453. orta domi principum factione, cujus auctor erat *Richardus Eboracenſis*, Rex *Henricus* collatis ſignis ab illo ſuperatur, anno 1460. ac de concilii ſententia *Richardo* deſtinatur regni ſucceſſio. Interim *Margareta*, *Renati*, *Andegavenſium* Ducis, filia, virili animo prædita mulier, *Henrici* conjux, haud exigua manu

[h] Polyd. lib. 23.

A 1422. Chriſti ad 1500.

contracta, *Richardum* acie vicit & interfecit; tum ſubeuntem auxilio *Richardum* alterum, *Warvici* Comitem, caſtris exutum in fugam conjicit, ac virum reſtituit in regnum. Poſt *Richardi* filius *Eduardus*, *Marchiæ* Comes, *Warvicenſis* auxilio *Henricum* & *Margaretam* pellit ex *Anglia*, Rexque ipſe renunciatur [a] anno 1461. quarto Calendas *Julias*. Hunc deinde *Warvicenſis*, orta inter ambos ſimultate, *Ludovici* XI. *Franciæ* Regis, ope fugavit, & *Henricum* priſtinam ad dignitatem reduxit anno 1471. *Eduardus* verò, *Carolo*, *Burgundiæ* Duce, opitulante, regnum, quod amiſerat, recepit ſexto pòſt menſe, & *Richardo Warvicenſi* in pugna interfecto, *Henrico*, nec non *Eduardo* unico ejus filio, vitam eripit. Hunc *Henricum* longè ſanctiſſimum fuiſſe, adeo ut vivus mortuuſque miraculis inclaruerit, teſtis eſt *Polydorus lib.* 24. Regis nomen habuit annos 38. menſes 6. *Margareta* conjuge, filio, & regno ſpoliata ad patrem revertit in *Gallias*.

[a] Polyd. l. 24. Vide Comm. in c. 50. & ſeq.

Eduardus tribus & viginti regnavit annis extinctuſque eſt anno 1483. cujus frater *Richardus*, *Gloceſtriæ* Dux, homo ſceleratus, occiſis ejus filiis, tyrannidem invadit; quam tertio demùm anno oppugnatus ab *Henrico Richemundenſi*, (1) *Joannis*, qui ſexti *Henrici* frater erat, filio, cum vita perdidit. *Henricus* porrò iſte anno 1486. regnum auſpicatus eſt, ejus nominis ſeptimus, octavi pater ejus, qui ab Catholica communione deſcivit. Atque ille filiam *Eduardi* Regis IV. ex *Eboracenſi* familia, duxit *Elizabetham*. [b] Quo facto *Lancaſtriorum* & *Eboracenſium* famoſa illa & *Anglis* exitialia odia reſtinxit.

[b] Polyd. l. 26.

In *Galliis*, *Anglorum* excuſſo dominatu, reſpirabat *Carolus*: niſi quòd à bello quiete parta domeſticas in turbas incidit. [c] Nam *Ludovicus* ejus filius offenſus patri ad *Philippum Burgundum* receptum habuit anno 1456. nec inde in *Franciam* rediit ante illius obitum: qui incidit anno 1461. *Julii* 22.

[c] Monſtr. l. 3. f. 68. Olivar. l. 1. c. 36.

Ludovicus XI.

Igitur *Ludovicus*, ejus nominis XI. anno eodem in pa-

(1) *Joannis.*] Aliter hanc rem ſe habere docet Præf. *Jac. Perizonii.*

patris locum venit, homo callidus & aſtutus. Qui ſub exordium regni conſpirantium inter ſe principum factionibus agitatus, conatus illorum conſilio ac prudentia diſcuſſit. Nam omnibus, quæ peterent, prolixè tribuendo, diſtractos à ſe invicem ſingulos deinde eſt aggreſſus. [a] Hanc pactionem pugna anteceſſit illa, quæ ad *Montemlebericum* octavo circiter ab Urbe lapide facta anno 1465. in qua neutri ſatis liquida victoria conſtitit. Princeps erat adverſarum partium *Carolus* Comes *Caroleſius*, *Philippi*, *Burgundiæ* Ducis, filius. Is [b] patris obitu, qui anno 1467. *Junii* 15. feria 2. contigit, ampliſſimis in opibus ac potentia cùm eſſet, ut erat natura ferox & novarum cupidus rerum, finitimos laceſſere non deſtitit; [c] præſertim vero *Renatum*, *Lotharingiæ* Ducem, & *Helvetios*, quibus cum *Ludovicus* contra communem hoſtem ſocietatem fecerat. *Renatum* ut facilè vicit *Carolus*, & principatu propemodum exutum fugere coëgit in *Franciam*, ſic ab *Helvetiis* clade bis accepta, cùm *Renatus* provinciam ſuam recuperaſſet, adverſus illum contendit in *Lotharingiam*. Ibi dum *Nancejum* obſidet, ab *Renato*, *Germanicis* & *Helveticis* auxiliis inſtructo, victus in acie cecidit [d] anno 1477. *Januarii* 5. unica relicta filia *Maria*, quæ *Maximiliano*, *Friderici* Imperatoris filio, nupta. *Caroli* audita morte, *Ludovicus* extemplo *Burgundiam* veteremque in *Belgica* ditionem poteſtati ſuæ ſubjecit. [e] Obiit in *Turonibus Chriſti* anno 1483. tertio *Calendas Septembres*, feria 7. [f] cùm priùs ad ſe *Franciſcum Paulanum* acciviſſet ex *Italia*, virum ſanctiſſimum, ac miraculis inclytum, à quo *Minimorum* inſtitutus eſt Ordo.

A 1422. Chriſti ad 1500.

[a] Monſtr. l. 3. Chron. Lud. XI. Comm. c. 8.

[b] Monſtr. l. 3. p. 131. Olivar. l. I. c. 37.

[c] Comm. Til. Æmil. Gaguin.

[d] Comm. c 95. Æmil. Gaguin. Til. Append. Monſtr. f. 190.

[e] Comm. c. 136.

[f] Comm. c. 130.

Minimorum Ordo.

Tertium decimum agens annum *Carolus* VIII. *Ludovici* filius, [g] quippe natus anno 1470. prid. Idus *Julias*, regnum ſuſcepit ſub *Annæ* ſororis tutela, quam *Petrus Borbonius Bellojocenſis* duxerat. [h] Eam ſibi prælatam ægrè tulit *Aurelianenſium* Dux *Ludovicus*, *Caroli* filius, *Ludovici* nepos illius, quem *Joannis Burgundi* juſſu *Lutetiæ* confoſſum eſſe demonſtravimus. Igitur ad *Franciſcum*, *Britanniæ* Ducem, fugiens, cùm in ſocietatem plerique veniſſent procerum, commiſſo cum regiis ducibus prælio ad *Fanum*

[g] Chron. Lud. XI. Til.

[h] Gaguin. Æmil.

 Albini

A 1422. Chriſti ad 1500.

[a] Chron. Caroli VIII. ex Jalignio &c. excerpt. à Godef.
[b] Id. p. 166.
[c] Gaguin. Excerpt. Jalign. &c. Til.
[d] Gaguin. Excerpt. Jalign. &c. Til.

Albini in *Aremoricis*, victoria pariter ac libertate cecidit [a] anno 1488. [b] & triennali cuſtodia detentus eſt. Supplici Duci pax ea lege conceſſa, ut quod Regis armis quæſitum erat, id in illius poteſtate maneret. [c] Inter hæc Duce mortuo, *Annam* ejus filiam, *Maximiliano*, *Romanorum* Regi, pactam uxorem *Carolus* accepit, repudiata *Margareta*, *Maximiliani* filia, quam ſibi, *Ludovico* patre auctore, deſponderat. [d] Bellum ob id inferente *Maximiliano*, pax denique ſecuta eſt, cùm ei Comitatus *Atrebatenſium* de Regis voluntate ceſſiſſet.

[e] Comm. in Car. VIII. Guicc. Append. Monſtr. Gaguin. Jalign. Excerpt. &c. Ferron.
[f] Gaguin. Gillius. Ferron.
[g] Comm. Guicc. &c.
[h] Til.
[i] Guicc.
[k] Comm. Guicc.
[l] Guicc.
[m] Append. Monſtr. Gill.

[e] Pace in regno compoſita, longinqua bella *Carolus* expetiit, ſuſcepta in *Italiam* expeditione, ad *Neapolitanum* recuperandum regnum; quod ab *Renato*, *Andegavenſium* Duce, in *Ludovicum* XI. tranſlatum *Ferdinandus* habebat, *Alphonſi M.* filius, *Alphonſi* pater alterius, cujus gener erat *Joannes Galeacius*, nihil ex *Mediolanenſi* principatu præter nomen obtinens; cùm penes *Ludovicum Sfortiam*, ejus patruum, poteſtas omnis eſſet, quam tutelæ ſpecie ad ſe traxerat. Ægrè id ſcilicet *Alphonſus* ferebat, ac pro genero parabat bellum. Hoc ut *Ludovicus* averteret, *Carolum* ſpe *Apuliæ* potiundæ in *Italiam* excivit. Ergo ut hoſtile nihil à tergo relinqueret, [f] *Ferdinando*, *Hiſpaniæ* Regi, *Ruſcinonem*, ac *Perpinianum*, de quo inter ipſos certamen erat, permiſit ultrò; tum [g] anno *Chriſti* 1494. ſuperatis *Alpibus*, in *Italiam* deſcendit. Quam cùm repentino terrore compleſſet, expeditum per *Tuſciam Romam* uſque, & *Neapolim* deinceps, iter habuit. [h] *Romæ* ab *Alexandro* VI. *Conſtantinopolitani* imperii titulum accepit anno 1495. cùm [i] ſuperiore *Ferdinandus* exceſſiſſet *Januarii* 25. [k] Cujus filius *Alphonſus*, *Caroli* adventu perterrefactus, in *Siciliam* trajecit; ac regno ſe abdicans, id *Ferdinando* filio reliquit. [l] *Ferdinandus* metu *Francorum* in *Iſchiam* inſulam ſeſe recepit. *Carolus Neapolim* ingreſſus [m] *Februarii* die 22. toto regno potitur.

[n] Guicc. 2. Comm.

Tam repentini *Francorum* ſucceſſus invidiam apud *Italiæ* principes ac civitates habuere. [n] Ergo adjuncto ſibi *Maximiliano* Imperatore, & *Ferdinando*, *Hiſpaniæ* Rege, clam etiam *Alexandro* Pontifice favente,

vente, *Veneti*, ac *Ludovicus Sfortia*, cui, [a] mortuo *Galeacio*, *Mediolanenſium* Ducis jus ac titulum *Maximilianus* Imperator conceſſerat, conjurationem faciunt, Regemque *Franciæ* ordinatis in *Apulia* rebus in *Galliam* redeuntem intercludere conantur. [b] Pugnatum eſt prid. Nonas *Julias* ad *Forum Novanorum*, haud procul *Parma*: & ab exigua *Francorum* manu ([c] ſeptem haud ampliùs millia fuiſſe produntur) perrupta ſunt hoſtium millia quadraginta. *Carolus* [d] recepto *Ludovico*, *Aurelianenſium* Duce, qui ab *Ludovico Sfortia Novariæ* circumſeſſus in ſummas anguſtias venerat, decoris & gloriæ plenus rediit in *Franciam* anno eodem, quo *Romam* ac *Neapolim* adierat. [e] Vix eo digreſſo, *Neapolitani* ac reliqui omnes ad *Ferdinandum* defecere. *Franci*, *Gilberto Monpenſerio* præfecto mortuo, paulò pòſt omnes exceſſere. Hanc *Italiæ* cladem adventumque *Caroli* non ſemel prædixiſſe dicitur [f] *Hieronymus Savanorola*, *Dominicanus*, celebris ac *Florentinis* mirificè gratus Orator, [g] qui ob contumaciam ſeditioſaſque conciones extremum ſupplicium luit poſtridie ejus diei, quo *Carolus* è vita diſceſſit. [h] Qui apud *Ambaſiam* in *Turonibus* repentè apoplexia periit, 7. Idus *Apriles*, anno 1498. regni decimo quinto.

[i] *Ludovicus* ejus nominis XII. mortuo ſine hærede *Carolo*, ex lege ſucceſſit, *Caroli* filius, *Aurelianenſium* Dux, [k] qui ſe extemplo utriuſque *Siciliæ* & *Hieroſolymæ* Regem, ac *Mediolanenſium* Ducem appellari voluit; ac ſubinde totus in *Italicam* expeditionem incubuit, ducta priùs *Anna* vidua, *Aremoricorum* Principe, *Caroli* quondam octavi conjuge, ac divortio cum *Joanna* facto, *Ludovici* XI. filia, quam invito illi pater induxerat: quæ quidem *Bituriges* concedens magna in ſanctitatis fama poſtmodum fuit. [l] *Mediolanum Ludovici Sfortiæ* fuga in *Francorum* poteſtatem pervenit cum *Inſubribus* reliquis anno 1499.

A 1422. Chriſti ad 1500.

a Guicc. 1.

b Guicc. 2. Comm. c. 31. & ſeq. Gaguin. Append. Monſtr. Excerpt. Jalign. &c.

c Gaguin.

d Excerpt. Jalign. &c. Comm. c. 38. Guicc. 2.

e Comm. c. 38. Guicc. &c.

f Comm. in Carol. c. 25. Append. Palm. Naucl.

g Guicc. fine l. 3. Naucl.

h Comm. c. 53. Guicc. l. 3. Til. Gaguin. &c.

Ludovicus XII.

i Guicc. 4. Comm. Til. Ferron. &c.

k Guicc.

l Guicc. 4. Til. Ferron. Naucl.

A 1500. Chriſti ad 1547.

CAPUT XI.

Quæ anno Chriſti 1500. *ad* 1547. *toto orbe geſta ſunt, Imperatoribus* Maximiliano *&* Carolo *V. ac Regibus* Galliæ Ludovico *XII. &* Franciſco *I.*

[a] Guicc. 4. & ſeq. Til. Addit. ad Monſtr. Ferron. Velleji Append. ad Gaguin. Hiſtor. Bayard.

MAXIMILIANO [a] Imperatore, ac *Ludovico* XII. Rege *Franciæ*, atrox in *Italia* inſtauratum eſt bellum.

[b] Guicc. 4.

Trivulcium, qui *Inſubres Ludovici* XII. nomine regebat, [b] quod *Guelficæ* factionis eſſet, *Mediolanenſes* oderant. Nam hæc civitas *Gibellinorum* parti ex antiquo favebat. Itaque *Ludovicum Sfortiam* apud *Maximilianum* degentem clam revocant, ſeque illi tradunt anno 1500. Verùm paulò pòſt captus à *Francis Ludovicus* cum *Aſcanio* Cardinali fratre, ad arcem *Locbienſem* (id oppidum in *Turonibus* ſitum eſt) in cuſtodiam mittitur; [c] in qua decem annos vixit.

[c] Guicc.

Ludovici XII. geſta.

[d] id. l. 1. Ferron.

[d] Secundùm hæc fœdere cum *Ferdinando*, *Hiſpaniæ* Rege, facto, *Ludovicus Neapolitanum* occupat regnum, quod tum *Fridericus* legatum ſibi ab *Ferdinando*, *Alphonſi* fratris filio, tenebat. Atque hic ex pacto ſe abdicans, in *Andegavos*, attributam ſibi ab Rege cum ſtipendiis annuis provinciam, conceſſit anno 1501. Diviſo *Francos* inter & *Hiſpanos Neapolitano* regno, haud diuturna pax eſſe potuit.

[e] Guicc. 6.

Conſalvus, *Ferdinandi* dux, intra biennium *Francos* inde penitus expulit: ob idque *magni ducis* nomen eſt adeptus. [e] Deceſſere oppidis omnibus *Franci* anno 1504.

[f] Guicc. 8. & ſeq. Ferron. Til. Chron. Hiſtor. Bayard. &c.

[f] Contra *Venetos* deinde, præpotentem in *Italia* civitatem viciniſque formidabilem, *Ludovicus* cum *Maximiliano* & *Julio* II. *Romano* Pontifice, conſpirat anno 1508. Sequente porrò *Veneti*, ab *Ludovico* ſuperati, quidquid in continente habebant propemodum amittunt. Sed *Julius*, reconciliatis ſibi *Venetis*, in *Ludovicum* arma convertit. Præerat *Francicis* rebus in *Italia Vaſto Fluſtas*, Dux *Nemorenſis*, qui latè pervaſtatis omnibus, cum *Venetorum*, *Hiſpa-*

Pugna ad Ravennam.

ſpanorum, ac *Julii* copiis ad *Ravennam* congreſſus eſt; partaque memorabili victoria, temerè in hoſtes invectus occubuit. *Ravenna* ab victoribus direpta. Huic prælio, quod [a] anno 1512. contigit ipſo die Paſchatis, *Bayardus*, Eques *Allobrox*, longè per id tempus fortiſſimus & clariſſimus, interfuit. Poſtmodùm Veneti res ſuas ſtrenuè recuperarunt. Intento in res *Italicas* Rege *Ludovico* finitimi principes *Franciæ* bellum intulere. *Ferdinandus Hiſpanus Vaſconum* regno, quod *Navarram* vocant, *Joannem Albretum* exuit. *Henricus* VIII. *Angliæ* Rex, qui patri cognomini ſucceſſit anno 1509. *Picardiam* aggreſſus, *Morinos* ac *Nervios* occupat. Ita *Franci* tot circumſeſſi hoſtibus *Italiam* omittunt anno 1513. quo *Julius* Papa moritur. [b] *Ludovicus* verò *Franciæ* Rex, compoſitis cum *Anglo* rebus, & *Henrici* ſorore *Maria* in matrimonium accepta, quippe *Anna* jam obierat, *Claudia* & *Renata* ſuperſtitibus liberis, dum novum in *Inſubres* bellum apparat, vita functus eſt Calendis [c] ipſis *Januariis*, ineuntis anni 1515.

A 1500. Chriſti ad 1547.

a Guicc. 10. Hiſt. Bayard. c. 54.

b Bellaius 1. Comm.

c Bellaius. Til. Parad. 1. &c.

Julio Papæ *Leo* X. ex *Mediceorum* ſtirpe ſubrogatur, *Ludovico* Regi *Franciſcus*, Dux *Valeſiorum* & *Ingoliſmenſium* Comes, illius gener. *Claudiam* enim, ipſius & *Annæ* filiam, poſt matris obitum, duxerat. Pater huic erat *Carolus*, *Joannis Ingoliſmenſis* filius, viri ſanctitate ac miraculis poſt obitum illuſtris; cujus pater *Ludovicus Aurelianenſium* Dux fuit, à ſicario apud *Lutetiam* interfectus.

Franciſcus I

Franciſcus, ut primùm Rex eſt factus, ad *Mediolanenſium* expeditionem converſis viribus, *Helvetios*, qui ſe illi oppoſuerant, bidui pugna concidit ad *Marinianum* [d] anno 1515. *Septembris* 13. & 14. Qua ex victoria *Mediolanenſis* principatus deditio ſecuta eſt. *Leo* tum Papa *Romanæ* Eccleſiæ præerat, qui *Julio* II. ex anno 1513. ſucceſſerat. Cum hoc *Bononiæ* colloquio habito *Franciſcus* de abroganda Pragmatica Sanctione & Concordato recipiendo ſtipulatus eſt, [e] anno 1516. *Lateranenſi* deinde Concilio, quod ex anno 1512. celebrari cœptum fuerat, finis adhibitus eſt anno 1517. decretaque in *Turcas* expeditio.

d Til. Bellaius. Guicc. l. 12. Parad. l. 1.

Concordatum.

e Iid.

Idem annus *Germaniæ* totique Eccleſiæ funeſtus

A 1500. Chriſti ad 1547. [a] Cochl. Till. Guicc. &c. *Lutherus.* accidit peſtilentis hæreſis exortu: cujus conditor *Lutherus*, [a] apud *Iſlebium* in *Saxonia* natus anno 1483. *Novembris* 10. anno iſto 1517. contra Indulgentias declamare cœpit. Quo ex igniculo paulatim incendium exarſit, quo *Europa* tota conflagravit.

Carolus V. Imperator. [b] Guicc. 13. Till. Bellai. Parad. 1. Interim *Maximiliani* Imperatoris obitu, *Carolus*, ejus nepos, *Philippi Auſtriaci* & *Joannæ*, *Ferdinando* & *Iſabella* natæ, filius, [b] anno *Chriſti* 1519. imperium accepit, ætatis anno 20. ſiquidem anno 1500. *Februarii* 24. editus eſt in lucem. Cum hoc perpetuum ferè bellum *Franciſcus* habuit, quod [c] anno 1521. denuntiatum eſt. [c] Iid. *Franciſci & Caroli bella.* Itaque eodem tempore potentiſſimis duobus Regibus, *Carolo* & *Henrico Anglo*, *Franciſcum* oppugnantibus, tribus in locis bella ſuſtinuit. In *Vaſconibus* res initio proſperè ceſſit, capta regni arce *Pompejopoli*; qua in obſidione *Ignatius Lojola Cantaber* *S. Ignatius.* contra *Francos* oppidum propugnans, ictu lapidis crure fracto, in extremum vitæ periculum venit: quod vulnus *Ignatio* ſalutem animi, & Eccleſiæ novum *Societatis Jeſu* ordinem peperit. *Hiſpani* paulo poſt, ejectis *Francis*, amiſſa omnia recuperarunt. Par in *Italia Franciſci* Regis infelicitas exſtitit. Nam adversùs *Odetum Fluſtatem Lautrecium* rebellantes *Inſubres Gallos* inde pepulerunt, anno ipſo 1521. quo *Emanuël*, *Luſitaniæ* Rex, Princeps maximus, obiit *Decembris* 13. eique *Joannes* filius ſucceſſit, ejus nominis tertius.

At verò *Leone* X. Calendis *Decembris* anni ejuſdem repentina morte functo, *Hadrianus* VI. qui tum *Hiſpaniam* adminiſtrabat, ejus locum ſuſcepit, *Januarii* 9. ſequentis anni. Quem annum *Chriſtianis* luctuoſum clades *Rhodia* fecit. *Rhodus capta.* [d] Parad. 1. c. 7. Guicc. l. 15. Annal. Turc. [d] Hanc enim inſulam *Solimanus Turca*, poſt ſex menſium obſidionem urbe capta, in ſervitutem redegit anno 1522. *Decembris* 22. proditione *Andreæ Meralii*, *Luſitani* Equitis. [e] Parad. l. 3. [e] Septimo pòſt anno *Melitam* inſulam tranſportati Equites, hactenus ibi contra Barbaros *Chriſtianæ* rei præſidio eſſe pergunt.

[f] Till. Bellaius l. 2. Parad. l. 1. c. 6. Guicc. l. 15. In *Galliis Carolus Borbonius*, Magiſter utriuſque militiæ, quem *Comitem ſtabuli* vocant, offenſus Regi ad *Hiſpanum* defecit anno 1523. [f] Dehinc ineunte

te 1525. *Franciſcus*, *Mediolano* aliiſque *Inſubrum* oppidis receptis, in *Ticini* obſidione captus *Februarii* 24. in *Hiſpaniam* mittitur ad *Carolum*; à quo parum honeſtis conditionibus [a] ſequenti anno dimittitur, regiis liberis obſidibus datis; qui [b] anno 1529. æquioribus legibus ſancita pace, vicies centenis aureorum millibus redempti ſunt.

A 1500. Chriſti ad 1547.
Franciſcus capitur.
a Guicc. l. 16. Bellai. Till. Parad.
b Iid.

At *Carolus Borbonius*, contra *Clementem* VII. alienatum à *Carolo* V. bellum movens, admotis ad Urbem copiis, dum inter primos murum conſcendit, glande ferrea trajectus cecidit [c] anno 1527. cujus milites captam cum Pontifice *Romam* fœdè diripuerunt. *Franciſcus* ad liberandum Pontificem, *Lautrecium* cum armata manu miſit in *Italiam*. [d] Is *Neapolim* obſidens vulgata per exercitum lue anno 1528. periit.

c Till. Bellai. Guicc. l. 18. Parad.
Roma capta.
d Till. Parad. l. 2. c. 7.

Inter hos armorum tumultus *Solimannus Pannoniam* ingreſſus *Budam* expugnavit, ac *Ludovicum* Regem devicit. Is deinde per paludes admiſſo equo fugiens in cœnoſam voraginem implicatus interiit *Auguſti* 29. anno 1526. Hujus in locum *Ferdinandus*, Imperatoris frater, eligitur.

In *Germania*, ſerpente *Lutherana* peſte, ſciſſa eſt in varias hæreſes *Chriſtiana* profeſſio: dum ut quiſque lingua & audacia promptus eſt, ſuæ auctor eſſe ſectæ, quàm alienæ mavult inſiſtere. Cujus contagio veneni in *Britanniam* denique pervaſit inſulam. [e] *Henricus* VIII. qui edito contra *Lutherum* luculento nuper opere *Defenſoris fidei* titulum meruerat anno 1521. *Annæ* pellicis captus illecebris, cum *Catharina* conjuge, *Caroli Auguſti* matertera, divortium facit anno 1532. Ob id *Romani* Pontificis ſententia notatus, ſe cum omni regno ſuo ab ejus communione divulſit, principatumque ſibi illius Eccleſiæ ſumpſit. Tum ab nefariis iſtis conſiliis abhorrentes ſummos etiam illuſtreſque viros affecit ſupplicio. In his *Thomam Morum*, regni Cancellarium, probum & eruditum hominem, ac *Joannem Fiſcherum*, *Roffenſem* Epiſcopum, purpura ornatum à Pontifice, anno 1535. gladio ſubjecit; [f] dum *Carolus* Imperator in *Africam* claſſe trajecta, pulſo *Barbaroſſa* inſigni prædone, qui *Algerum* nuper occuparat, & *Goleto*,

e Hiſtor. Schiſm. Anglic. Guicc. 18. Till.
Anglicanum Schiſma.
f Parad. 3. c. 8. Till.

A 1500. Chriſti ad 1547.

leto, arce validiſſima, haud procul eo loco, ubi *Carthago* ſita fuit, ſubacta, *Muleaſſum* in regnum reſtituit.

[a] Parad. l. 4. c. 8. Till.

[a] Idem rebellantes in *Germania* Principes, quos *Lutheranum* virus afflaverat, & iteratis colloquiis fruſtrà ſæpè ad concordiam invitatos, magno victos certamine ad officium coëgit anno 1546. [b] cùm biennio ante pacem cum *Franciſco* Rege feciſſet, inductus eo quòd noviſſimam in *Gallias* expeditionem haudquaquam pari, ac ſperabat, exitu ſuſceperat. Quippe dum in expugnandis modicis aliquot oppidis moras agit, exercitum ſuum imminuit, ac majorem rerum occaſionem amiſit. Præcipua ad *Sandeſiderianum* illius offenſio fuit: quod in *Campaniæ Gallicanæ* aditu perexiguum ac malè munitum totis adortus viribus ſeſquimenſis obſidione expugnare non potuit; nec niſi æquiſſimis datis conditionibus in ditionem redegit anno 1544. Interim *Angliæ* Rex altera ex parte *Francos* aggreſſus bellum in *Morinis* impigrè gerebat, qui eodem tempore *Bononiam*, quod *Geſſoriacum* Veteres dixere, deditione cepit. At anno ſequente, qui fuit *Chriſti* 1545. pacem itidem cum *Franciſco* compoſuit. Anno porrò 1547. ambo illi Reges, *Henricus Angliæ*, & *Franciſcus Galliæ*, diſſimilem vitæ ſortiti ſunt exitum, ille obfirmatus in ſchiſmate; hic ſacramentis ritè omnibus acceptis in Catholicæ fidei confeſſione diem obiit ſupremum, prid. Calendas *Apriles*, regni anno 33. cùm antecedente *Januario Henricus* obiiſſet.

[b] Bellai. Comm. 10. Till.

Sandeſideriana urbis obſidio.

Viri literati & pii.

Multum huic Principi debent *Gallicanæ* literæ. Nam illius liberalitate, accitis undique viris omni genere artium excultis, publicæ Scholæ honeſtis ſtipendiis *Lutetiæ* conſtitutæ ſunt [c] anno 1530. Quam in rem hortatoribus eſt uſus *Joanne Bellajo*, qui deinde Cardinalis fuit, & *Guillelmo Budæo*, viro undecumque doctiſſimo: cùm eodem floreret tempore *Deſiderius Eraſmus*, *Batavus*, qui anno 1536. ſeptuagenarius obiiſſe fertur: *Budæus* anno 1540. Celebre apud poſteros nomen reliquerunt & alii complures; velut in *Germania Joannes Eckius*, & *Joannes Cochlæus*, *Albertus Pighius*, qui contra *Lutherum* pro Catholicis partibus acerrimè ſteterunt: in *Italia Thomas*

[c] Till.

508
508
G. BUDÆUS.
D. ERASMUS.
509
509
509
P. IOVIUS.
I. SADOLETUS.
509
509
P. BEMBUS.
A. ALCIATUS.
IGNATIUS LOYOLA.
509
512
FR. XAVERIUS.
I. CALVINUS.

mas de Vio Cardinalis *Cajetanus*; *Ambroſius Catharinus* è S. *Dominici* familia, Theologi. Politiore verò doctrina præſtantes ſunt habiti *Paulus Jovius*, *Comenſis* Epiſcopus, *Jacobus Sadoletus*, *Carpentoractenſis* Epiſcopus, *Petrus Bembus*, *Andreas Alciatus*, qui anno 1548. moritur: cum anno ante *Franciſcus Vatablus*, *Hebraicæ* linguæ Profeſſor, [a] eodem, quo *Jacobus Tuſanus*, die, *Martis* 13. deceſſiſſet: *Paulus Æmilius*; *Guicciardinus*, Hiſtorici. Sanctitate ornarunt hanc ætatem [b] *B. Ignatius*, Societatis *Jeſu* conditor, quam anno 1540. *Paulus* III. Pontifex die 27. *Septembris* ratam eſſe juſſit: & *B.* [c] *Franciſcus Xaverius*, *Cantaber*; qui anno 1541. primus ex *Ignatii* diſcipulis ultimum in Orientem profectus, magnis ibi geſtis rebus ac miraculis *Indorum* dici *Apoſtolus* meruit.

A 1500. Chriſti ad 1547.

a Till.

b Hiſt. Soc. Jeſu Ribad.

c Iidem & Turſellin.

CAPUT XII.

De iis, quæ per orbem memoratu digna contigerunt ab anno 1547. *ad* 1589. *ſub* Carolo *V.* Ferdinando, Maximiliano, Rodulpho *Imperatoribus*: & Henrico *II.* Franciſco *II.* Carolo *IX.* Henrico *III.* Valeſiis, *Regibus* Franciæ.

FRANCISCO *Valeſio*, *Galliæ* Regi, ſuperſtes fuit *Carolus* V. Imperator annos ferè 12. quibus *Henricus* II. *Franciſci* filius, regnabat in *Galliis* In *Germania*, *Luthero* turbarum omnium auctore ſublato, qui [d] anno 1546. *Februarii* 18. ſubitam mortem obierat, non tamen civiles motus acquievere. [e] Nam qui, per occaſionem *Germanicæ* aſſerendæ libertatis ac novi propugnandi dogmatis, *Carolo* bellum intulerant, ad *Albim* flumen ab eo funduntur anno 1547. Horum princeps erat *Fridericus*, *Saxoniæ* Dux, qui in victoris poteſtatem venit: ab eoque damnatus capitis, ſubinde rogatu procerum mitiorem pertulit pœnam, cum eoque captus & (1) *Lantgravius Phi-*

d Cochl.

e Guicc. Comm. l. 2.

(1) *Lantgravius Philippus.*] Corrigit *Petavium Jac. Perizon.* in Præf.

A 1547. Chriſti ad 1589. *Henrici II. regnum.* Philippus. Horum pœna *Germanici* tumultus paululum compreſſi.

[a] Annal. Franciæ Belleſor. Matth. Pleix.

[a] *Henricus* interim II. *Franciæ* Rex, ut Rempublicam conſtitueret ab Religione orſus, *Lutheranos* occultè graſſantes ſeveriſſimis edictis compeſcuit, nec paucos ex illa ſecta comprehenſos incendio puniit. *Lutheranos* tum cujuſcumque hæreſis homines appellare mos erat. Ac tum *Calvini* per *Gallias* novus increbreſcebat error; & qui illum ſpargebant, fictæ integritatis fuco ac ſpecie haud paucos illexerant. Contra hos omnes *Tridenti* per id tempus Synodus habebatur ex anno cœpta 1545. *Paulo* III. *Romano* Pontifice. Sed ob civilia *Chriſtianorum* diſſidia in longum extracta, ſub *Pio* denique IV. anno 1563. finem accepit.

Tridentina Synodus.

Inter hæc bellum *Henricus* cum Imperatore *Carolo* reſumpſit anno 1551. & utrinque captis oppidis, *Franci Mediomatricos*, aliaque circumjecta ſuæ poteſtatis fecere anno 1552. *Carolus* centum armatorum millibus *Diviodurum Mediomatricorum*, quos *Metenſes* vocant, caput obſedit. Sed *Franciſco Guiſio* propugnante, potiundi deſperatione inde diſceſſit.

[b] Guicc. Comm. l. 2.

[c] Guicc. l. 2.

Tum *Carolus* rerum humanarum tædio, & amore ſeceſſus, [b] anno 1555. apud *Bruxellas* regno ſe imperioque abdicans, illud in *Philippum* filium, hujus adminiſtrationem in *Ferdinandum* fratrem tranſtulit. Hoc velut onere levatus in *Hiſpaniam* navigavit, ibique ſe *S. Juſti* Monaſterio ſepſit: ubi [c] anno 1558. *Ferdinando* per Septemviros renuntiato Imp. vivere deſiit.

[d] Hiſtor. Schiſm. Angl.

In Anglia fides reſtituta.

[d] In *Anglia* paululum reſpiravit Catholica fides anno 1553. cùm poſt *Eduardi* mortem *Maria*, *Henrici* VIII. & *Catharinæ* filia, regnare cœpit. Ea verò *Philippo*, *Hiſpaniarum* Principi, nupta anno 1554. accito *Reginaldo Polo* Cardinali, propinquo ſuo, totam inſulam *Romanæ* fidei communionique reſtituit. Verùm ſexto pòſt anno, qui fuit *Chriſti* 1558. *Maria* mortua, *Elizabetha*, *Henrici* VIII. & *Annæ Bolenæ* filia, priſtinam revocavit perfidiam.

[e] Annal. Franc.

Guiſii in Italiam expeditio.

[e] Interim *Franci* bellum, quod cum *Carolo* geſſerant, cum *Philippo* ejus filio haud ſegniter urgebant. *Franciſcus Guiſius* in *Campaniam Neapolitanumque* regnum

regnum duxit exercitum anno 1557. Quo quidem ad *S. Quintini* oppidum in *Veromanduis* à *Philippo* cæſi ſunt *Franci*, *Auguſti* 10. die, cum ad obſidionem ſolvendam accurriſſent. Eo prælio plerique Nobiles capti. Oppidani deditionem fecere. Sed *Hiſpani* victoria uti neſcierunt. Pax denique ab ambobus regibus pari utriuſque voto recepta, nuptialique adſtricta fœdere, data *Philippo* in conjugium *Elizabetha*, *Henrici* filia, [a] anno 1559. *Junii* 29.

A 1547. Chriſti ad 1589.

[a] Bellef. &c.

Mors Henrici II.

Verùm, ut humanæ res ſunt, tanta hilaritas brevi ingenti mœrore compenſatur, *Henrici* Regis obitu; qui per ludicrum certamen equitum lethale in capite vulnus accepit, obiitque *Julii* 10. ætatis 43. regni 13.

Franciſcus II.

[b] Annal. Franc.

[b] *Franciſco* II. *Henrici* filio, qui ætatis 17. anno patri ſubrogatus eſt, ſeſquianni ferè principatus fuit. Idque ſpatium *Calvinianorum*, quos *Hugonottos* vocant, ſeditionibus inquietum fuit; quanquam de iis ſeverè quæſtio eſt habita: & ex Senatorum ordine *Annas Burgius*, qui *Henrici* juſſu in vincula conjectus erat, publicè in patibulum actus eſt, ejuſque cadaver exuſtum, *Decembris* 23. anni 1559. His ſuppliciis irritati *Hugonotti* contra Regem conſpirant: & *Ambaſia*, ubi tunc erat, clam eum conantur abducere. Re verò per certos indices cognita, *Ludovicus Borbonius*, Princeps *Condæus*, in ſuſpicionem adductus, cuſtodiæ traditur, ac dum in eum capitis inquiritur, apud *Aureliam*, quò regni totius ordinum delecti convenerant, *Franciſcus* Rex morbo interiit anno 1560. *Decembris* 5.

Carolus IX.

Carolus eum, frater natu proximus, ſecutus eſt. Sub quo *Hugonottorum* furor, majore ſumpta fiducia, in apertam rebellionem erupit. Ad hos, ſi qua ratione fieri poſſet, in concordiam adducendos *Piſſiaci* conventus habetur anno 1561. in quo de fidei controverſiis coram principibus Hæretici cum Catholicis Theologis in certamen venerunt. Cùm nihil profectum eſſet, res ad arma deducitur. Multis præliis victi potiùs quàm domiti ſunt rebelles: quorum tria fuere præcipua. Primum ad oppidum *Drocas*, in quo Princeps *Condæus* ab *Franciſco Guiſio*, Catholicarum partium duce, captus eſt, anno 1561.

Colloquium Piſſiacenſe.

Pugna Drocenſis.

Se-

A 1547. Christi ad 1589. *Pugna Jarnacenſis. Moncontorienſis.* Secundum ad *Jarnacum* in *Santonibus*: quo, ducente Catholicos *Henrico*, *Caroli* fratre, idem *Condæus* occubuit, anno 1569. Tertia in *Pictonibus* ad *Moncontorium* pugna eodem & anno & imperatore facta. Cæſi magno numero perduelles.

Cædes Hæreticorum. Majore poſt biennium *Lutetiæ* trucidati ſunt, cùm ad celebrandas *Henrici Borbonii*, *Navarræ* Regis, qui tum illarum partium erat, cum *Margareta*, ſorore *Caroli*, nuptias eò frequentes adveniſſent. Pari in pleriſque *Galliæ* urbibus cæde mactati ſunt Hæretici. Ea 9. Calendas *Septembres* anni 1572. inchoata *Lutetiæ* eſt, die *S. Bartholomæo* ſacro, à quo deinceps nomen invenit.

Maximilianus Imperator. Ante hæc, *Ferdinandi Cæſaris* morte, *Maximilianus* II. ejus filius, *Romani* Imperii titulum recepit anno 1564. qui annus ad rationem computandorum temporum inſigne illud attulit, quòd *Caroli* edicto cautum eſt in *Galliis*, ut in publicis privatiſque tabulis ab Calendis *Januariis* annorum repeterent exordium: *Anni initium in Galliis à Paſchate ſumi deſitum.* quod hactenus à Paſchate, vel Incarnatione, capi conſueverat. Sed & anno eodem *Joannes Calvinus*, Hæreſiarcha, tot motuum malorumque auctor, exſtinguitur *Maii* 27.

Belgici motus. In *Belgio*, quod *Margareta Philippi* fratris nomine gubernabat, ſimiliter ut in *Gallia* reliqua, infeſta Hæreticorum armis erant omnia. Miſſus ad hanc pacandam provinciam *Ferdinandus*, *Albanus* Dux, anno 1567. aſperitate animadverſionis, ac præſertim duorum primariæ nobilitatis Comitum, *Egmondani* & *Hornani*, ſupplicio, *Flandros* irritavit anno 1568. Quo *Carolus*, *Philippi*, Regis *Hiſpani*, filius ex *Maria Luſitana*, à patre in cuſtodiam datus, ejus mandato neci traditur. *Batavorum ab Hiſpano defectio.* *Batavi*, quos *Hollandos* vocant, & *Mattiacarum* inſularum incolæ, (*Zelandicas* vulgò nominant,) primi anno 1572. ſignum libertatis ſuſtulere, excuſſo *Hiſpanorum* imperio, quod immodicis exactionibus inviſum reddiderat *Albanus*. Ad illorum fœdus acceſſere ſubinde civitates cæteræ, & in eam coaluere Rempublicam, quæ *Fœderatorum Ordinum* hodieque dicitur.

Scotia vicinæ *Angliæ* contagione peſtilentem hauſit hæreſim. In quam *Maria Stuartia* Regina cùm

ſe

ſe poſt *Franciſci* II. conjugis ſui, *Francorum* Regis, recepiſſet obitum, & *Henricum Stuartium*, Ducem *Lenoxium*, ſibi virum optaſſet anno 1564. (1) eo ab Hæreticis interfecto, ipſa e cuſtodia, qua illam *Jacobus* nothus ſepſerat, ad *Elizabetham*, *Angliæ* Reginam, dilapſa, ejus iniquiſſima ſententia, poſt 20. annorum carcerem, capite mulctatur anno 1587. A 1547. Chriſti ad 1580.

a Per hos *Chriſtianorum* in *Europa* tumultus, *Turcica* res magnis auctibus excrevit. *Pialis Baſſa* ab obſidione *Melitæ*, quæ anno 1565. accidit, re infecta rediens, *Chion* inſulam ſequente anno *Genuenſibus* eripuit. *Venetis* exinde *Muſtapha Cyprum* ademit anno 1571. cùm *Salaminam* undecim menſium obſidione cinxiſſet. Qua urbe potitus, contra pactam fidem *Chriſtianos* jugulavit omnes: præfectum verò *Bragadinum* naſo & auribus truncatum vivum cute nudavit. Ea indignitate permotus *Pius* V. Pontifex ſanctiſſimus (hic cognomini quarto, anno 1565. vita functo, ſequente ſuffectus erat) ſacrum in illos inſtruit bellum. Igitur contractis in unam claſſem *Pontificiis*, *Hiſpanis*, *Venetiſque* navibus pugna fit ad *Naupactum* in ſinu *Corinthiaco*, qua victi Barbari, ducentæ triremes partim captæ, partim depreſſæ; *Turcarum* cæſa, vel captiva fuere ad 25. millia: viginti *Chriſtianorum* libertati reddita. a Biſarrus in Hiſtor. Cypr. *Pugna ad Naupactum.*

Fœderata claſſis, orta inter principes altercatione, ſine ullo operæ pretio, quod eſſe maximum poterat, eſt dilapſa. Dies victoriæ fuit *Octobris* 7. anni 1571. Nec diu poſt hanc, cæteraſque bene geſtas in Pontificatu res, *Pius* Papa ſuperfuit: eo quippe, qui ſecutus eſt 1572. Calend. *Maii* in cœlum abiit, ſeptimo menſe antequam nova in cœlo ſtella conſpiceretur: quæ quidem *Novembri* menſe in *Caſſiopea* videri cœpta, & ſenſim attenuata, *Chriſti* ineunte 1574. apparere deſiit. Eo, qui interjectus eſt, anno 1573. *Rupellam*, in *Santonibus* prævalidam arcem, ab *Hugonottis* occupatam, *Henricus* obſedit, *Caroli* frater. Sed cùm ſub idem tempus *Polonorum* Prin-

(1) Eo ab Hæreticis interfecto.] Quam huic hiſtoriæ nebulam objicere viſus eſt *Petavius*, eam diſcuſſit *Jac. Perizon.* in Præf.

A 1547. Chriſti ad 1589.

Principum ſuffragiis ad illius gentis regnum expetitus eſſet, ab ea urbe diſceſſit, hujus expugnatæ decus *Ludovico* XIII. reſervans, à quo anno pòſt ſexto & quinquageſimo capta, rebellium Hæreticorum perfugium eſſe deſiit. *Henricus* in *Poloniam* pervenit *Januario* ſequentis anni 1574. Indeque rurſus, ſexto pòſt menſe, properavit in *Gallias*, ad regnum capiendum, quod rectore vacuum *Caroli* mors fecerat *Maii* 30. regni 14.

Henricus III. [a] Annal. Franc.

[a] *Henricus Valeſius*, nominis ejus tertius, anno ſæculi hujus 1574. auſpicatus imperium, ad annos perduxit 15. ſuperque menſes duos; quod omne tempus perpetuis in angoribus ac periculis exegit, domeſticis pariter & externis agitatus tumultibus. *Franciſcus Alenconius*, ejus frater, princeps defectionem fecit anno 1575. clam *Margaretæ* ſororis induſtria cuſtodibus eluſis, à quibus ob ſuſpiciones aſſervari juſſus fuerat. Cum hoc *Henricus Borbonius*, *Vaſconum* Rex, & *Henricus* alter *Condæus*, patruelis illius, cum haud exigua *Hugonottorum* manu, conjungitur, *Germanis* in auxilium conductis. Sed interventu *Catharinæ* matris reconciliatis inter ſe fratribus, *Bleſis* ex omnibus ordinibus regni conventus agitur anno 1576. in quibus lata in Hæreticorum gratiam edicta revocantur; quæ res majores ſubinde turbas concivit.

[b] Annal. Franc. & Fland. Hiſt.

[b] Per *Belgium* interim Fœderatorum in *Hiſpanos* impetus ab *Joanne Auſtriaco* compreſſi. Qui cùm anno 1578. è vivis abiiſſet, ad *Franciſcum Alenconium* ſumma imperii defertur ab conjuratis ordinibus. Is ex *Anglia*, quò nuptiarum cum *Elizabetha* Regina conficiendarum ſpe navigarat, ad *Belgium* appulſus anno 1582. cupideque ab omnibus acceptus, inſequenti anno revertit in *Franciam*, cùm mutata eorum, à quibus erat vocatus, in ſe ſtudia reperiſſet. Jam illic pro *Hiſpanis* aderat *Alexander Farneſius*, Dux *Parmenſis*; qui fuſis ejectiſque rebellibus, paulatim civitates ad obſequium reduxit, anno maximè 1583. & 1584. Hoc poſteriore, *Guillelmo Arauſicano* interfecto, *Mauricius* ejus filius dux à Fœderatis adſciſcitur annum agens 18.

[c] Hiſt. Afric. expedit.

[c] Interea *Luſitani* magnam in *Africa* cladem à *Saracenis*

racenis accepere, cæſo ibi, cum flore *Luſitanæ* nobilitatis, Rege *Sebaſtiano*. Qui anno ætatis 24. ad *Mulejum* regno ejectum armis reducendum glorioſam magis quam utilem expeditionem ſuſceperat anno 1578. Huic Cardinalis *Henricus*, avi illius frater, grandis jam natu affectaque valetudine, ſucceſſit, & eo mortuo, caducam regni poſſeſſionem multis ad ſe trahentibus, *Philippus*, *Hiſpaniæ* Rex, adiit anno 1580.

A 1547. Chriſti ad 1589.

[a] At in *Anglia* Catholicos omni cruciatuum genere vexabat *Elizabetha*. Quos inter egregia fidei confeſſione claruit *Edmundus Campianus*, è Societate *Jeſu*, anno 1583. ut reliquos & numero & conſtantia memorabiles omittam. Hunc qui anteceſſit annus 1582. inſignis fuit emendatione Calendarii Eccleſiaſtici, quam *Gregorius* XIII. Pôntifex maxima cum laude & utilitate ſtatuit. Triennio pòſt idem, accepto trium *Japoniæ* Principum per legatos illius gentis obſequio, 10. *Aprilis* exſtinctus eſt: cui *Sixtus* V. ſuble&tus eſt. Eodemque anno renovatis in *Gallia* civilibus procellis, occultum inter ſe fœdus de profligandis Hæreticis iniere Catholici principes, imprimis *Henricus Guiſius*, & *Carolus Borbonius* Cardinalis, *Henrici Navarræi* patruus, quam conſpirationem *Ligam* appellare conſuevimus. *Sixtus* Pontifex, dicto in *Henricos*, *Vaſconem* & *Condæum*, anathemate, utrumque ſucceſſione regni pronuntiavit indignum, quod ad illos proximè pertinebat ex anno 1584. quo *Franciſcus Alenconius* fato conceſſerat *Junii* 10. apud *Caſtrum Theodorici*. Hinc teterrimum latè bellum tota *Gallia* diſſipatum eſt. *Henricus*, *Navarræorum* Rex, *Germanum* militem conſcripſerat. Huic, *Roberto Bulionio* duce ſubeunti, dum it obviam, *Annam Jojeuſium*, cum exercitu ſibi occurrentem, ad *Curtraſium* in *Aquitania* devicit; qua in pugna dux ipſe cecidit, anno 1587. *Germani* porrò, multis ab *Henrico Guiſio* laceſſiti præliis, ad *Alnetum* denique in *Bleſia* profligantur. Poſtero anno, qui ſæculi fuit 88. *Henricus Condæus* obiit 5. *Martii*, hærede poſthumo relicto ejuſdem nominis, *Septembri* menſe in lucem edito: qui *Romanam* poſtea communionem ſecutus eſt, & paternam avitamque generoſitatem ſin-

[a] *Hiſtor. Schiſm. Anglic.*

Anglicana perſecutio.

Curtraſienſis pugna.

A 1547. Chriſti ad 1589.

ceræ pietatis laude cumulatam ad hunc diem obtinet.

Mors Guiſiorum.

Funeſtus ille idem annus exſtitit *Henrici Guiſii* nece, ac *Ludovici* Cardinalis, ejus fratris: qui per *Bleſenſia* totius regni comitia, juſſu *Henrici* Regis, interfecti ſunt; ob id potiſſimùm infenſi, quòd paulò ante *Lutetiæ* cùm eſſet *Majo* menſe, *Guiſii* adventu commotus repentè populus ſeditionem fecerat, ac metu conſternatum Regem in fugam compulerat. *Henricus Guiſius Decembris* 23. poſtridie frater ejus ab regio ſtipatu confoſſi ſunt.

Inter has *Galliæ* tempeſtates *Carolus Emmanuël*, *Sabaudiæ* Dux, *Salucianum* Principatum *Francicæ* ditionis in *Subalpina* regione occupat. *Hiſpana* claſſis, quanto nunquam apparatu in *Angliam* invecta, partim naufragio, partim *Draci*, *Anglicani* ducis maritimæ rei ſcientiſſimi, conſilio & virtute periit.

Claſſis Hiſpana diſſipata.

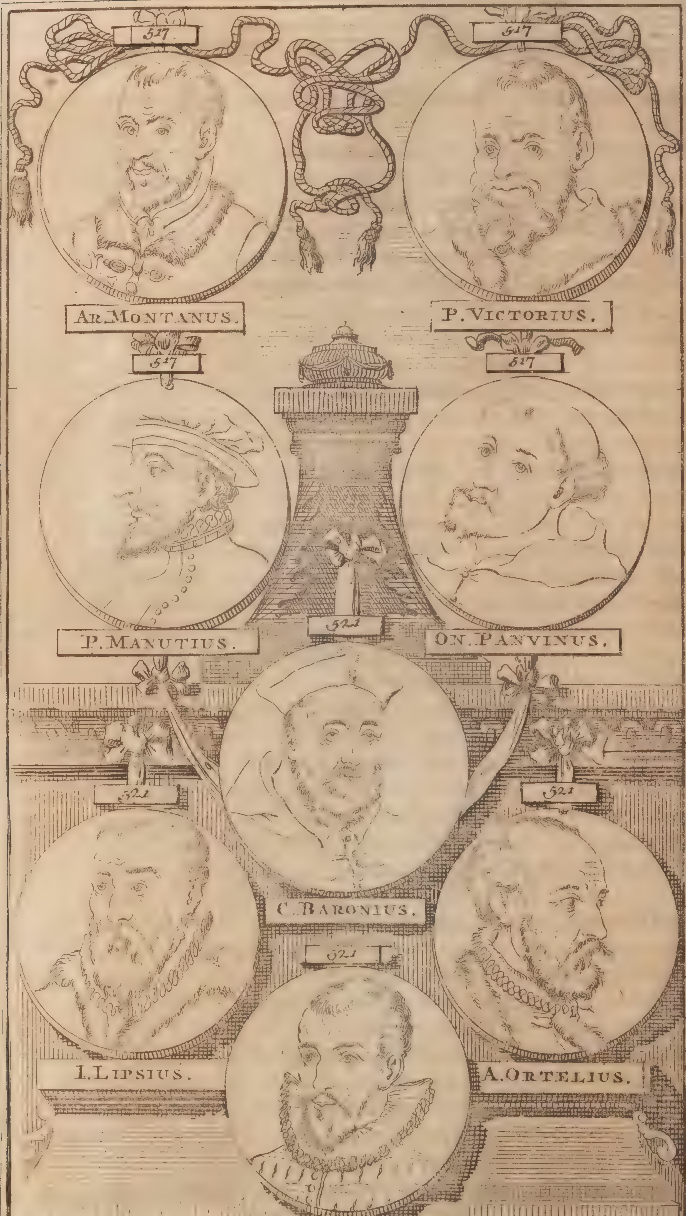
Ineuntem denique 89. ſæculi iſtius annum funeſtàvit *Catharinæ*, Regum matris, obitus 5. *Januarii*. Sed multò Regis ipſius indigniſſima cæde triſtior evenit. Qui ex *Guiſiorum* morte magna collecta invidia, cùm civitates ab eo paſſim deficerent, ipſaque præ cæteris, caput regni, *Lutetia* rebellaret, hanc, accito in auxilium *Henrico Navarræo*, oppugnare inſtituit; & ſtativis ad eam poſitis, immani parricidio trucidatur, venenato cultro per ventrem adacto Calendis *Auguſti*. Cujus morte *Valeſiorum* ſtirps regno idonea deſiit. Itaque *Borboniorum* in familiam, ut agnatione proximam, rerum ſumma deflexit, cujus origo ab *Roberto*, *Claromontano* Comite, *S. Ludovici* ſecundo filio, deducitur.

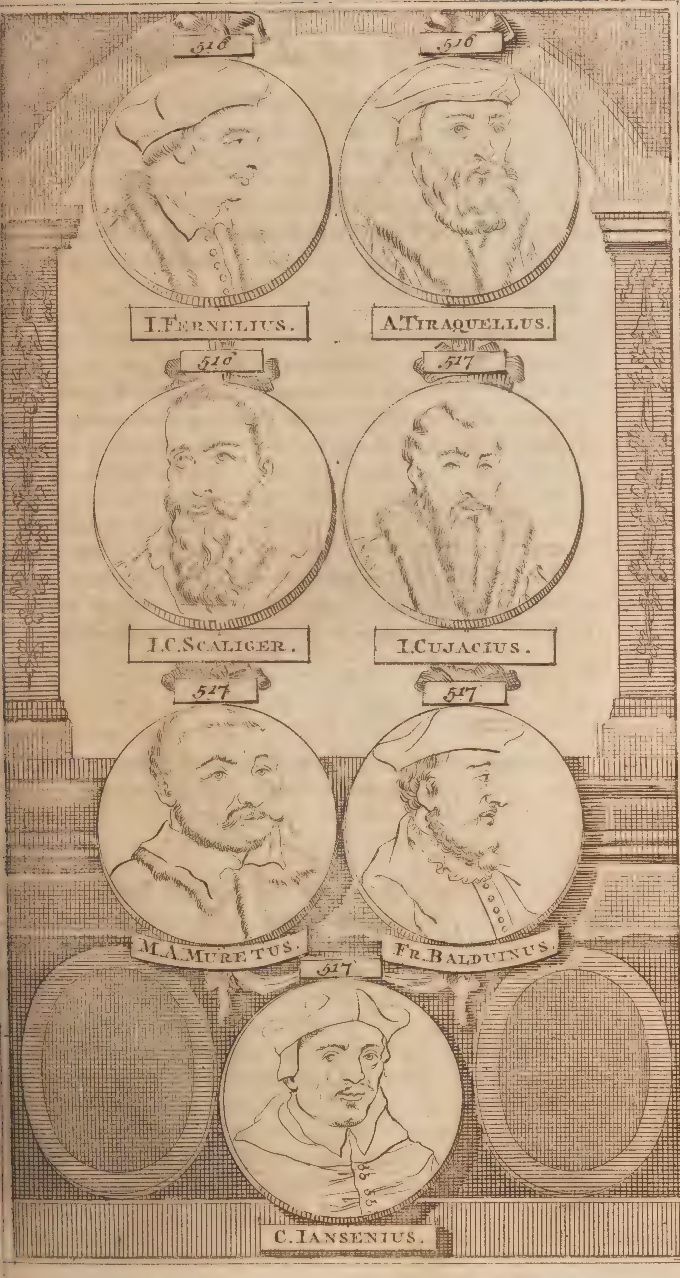
Mors Henrici III.

Nunquam major aliàs, quàm his regnantibus, quos capite iſto percenſui, clarorum ingeniorum per *Gallias* cæteraſque regiones proventus exſtitit. Quos ſi omnes enumerare voluero, pleni voluminis res erit. Paucos ergo pro ſuſcepta brevitate perſtringam.

Viri eruditi.

In *Galliis* eminebat, *Henrico* II. Rege, *Joannes Fernelius Ambianus*, Medicus excellens: *Andreas Tiraquellus*, Juriſconſultus: *Julius Cæſar Scaliger*. Sub *Carolo* IX. *Adrianus Turnebus*: *Rondeletus*, Medicus: *Joannes Auratus*: *Petrus Ronſardus*, *Gallicanæ* per id tempus poëtices habitus princeps: *Jacobus*

517.
517
AR.MONTANUS.
P.VICTORIUS.
517
517
P.MANUTIUS.
ON.PANVINUS.
521
C.BARONIUS.
521
521
I.LIPSIUS.
A.ORTELIUS.
521
IOS.SCALIGER.

516
516
I. FERNELIUS.
A. TIRAQUELLUS.
516
517
I. C. SCALIGER.
I. CUJACIUS.
517
517
M. A. MURETUS.
FR. BALDUINUS.
517
C. IANSENIUS.

cobus Cujacius Toloſanus, Juriſconſultus: *M. Antonius Muretus*, *Lemovix*: *Franciſcus Balduinus*, Juriſconſultus: *Dionyſius Lambinus*: *Joannes Paſſeratius*: quorum plerique ad *Henrici* III. pervenere tempus. In aliis provinciis ſub *Henrico* circiter II. & *Carolo* IX. *Staniſlaus Hoſius*; *Ruardus Tapperus*: *Guillelmus Lindanus*: *Cornelius Janſenius*: *Andreas Vega*: *Laurentius Surius*, *Carthuſianus*: *Jacobus Pamelius*: *Jacobus Lainez*, Societatis *Jeſu* Præpoſitus generalis: *Joannes Maldonatus*, *Franciſcus Turrianus*, ex eadem ambo Societate: *Arias Montanus*: *Martinus Azpicuelta*, *Navarrus*: *Antonius Auguſtinus*, *Tarraconenſis* Epiſcopus: *Petrus Victorius*: qui quidem poſtremi tres anno 1586. è vita diſceſſerunt: *Paulus Manutius*: *Onuphrius Panvinius*: *Carolus Sigonius*: *Hieronymus Cardanus*, complureſque alii. Sanctitatem celebrem habuere *S. Ignatius*, qui anno 1556. prid. Calendas *Auguſti* obiit, poſt *S. Franciſcum Xaverium*; cui mors anno 1552. contigit *Decembris* 2. *S. Tereſia* anno 1582. *S. Carolus Borromæus* biennio pòſt, cœlitum auxere numerum. A 1547. Chriſti ad 1589.

CAPUT XIII.

Quæ Imperatore Rodulpho *&* Henrico *IV.* Borbonio, *Rege* Franciæ, *per orbem geſta ſunt.*

Ab anno 1589. ad 1610.

NOVA poſt *Henrici* III. necem Regum familia auſpicatò iniit anno 1589. *Henrico* IV. *Navarræorum* Rege, ad *Francorum* regimen aſſumpto; contra quem fœderati, quòd nondum Catholicus eſſet, bellum inſtaurant. Horum dux erat *Carolus Meduanus*, *Henrici Guiſii* ab *Henrico* III. interempti frater. Dira ſubinde totâ *Galliâ* rerum perturbatio ſecuta eſt: cùm, certantibus internecino odio partibus, ſciſsâque civitatum concordiâ, tam finitimæ inter ſe, quàm earundem ſinguli invicem populi, inteſtinis diſſidiis arderent. *Carolus Borbonius*, Regis patruus, qui in cuſtodia adhuc habebatur, Rex per Annal. Franc. *Henricus IV.*

 ludi-

A 1589. Chriſti ad 1610.

ludibrium decimus nominis illius ſalutatur anno 1590. Sub hæc ad *Andreæ* fanum nobili adeptâ victoriâ, per quam *Egmondanus* Comes, *Hiſpanorum* auxiliorum ductor, occubuit, quæque *Juriaca* dici ſolet, *Lutetiam* arctiſſimâ obſidione vallat *Henricus*, cum interim *Carolus Borbonius* apud *Fontenaium* naturæ debitum ſolvit: & *Parmenſi* Duce, ad opem *Pariſienſibus* ferendam à *Belgio* ſubeunte, Rex in eum, Urbe relictà, ducit exercitum, pugnandique copiam facit. Sed, illo detrectante, bellum aliò vertit. At *Lutetiæ*, poſt ſolutam obſidionem, de novo creando Rege ab fœderatis anno 1593. Comitia celebrantur. Ea verò per ambitionem principum ac diſſenſionem irrita fuere. *Henricus*, Catholicam profeſſus fidem *Julii* 25. *Romam* ad *Clementem* Pontificem, (qui ſuperiore anno Pontificatum inierat, *Januarii* 30.) impetrandæ veniæ cauſsâ legatum miſit, *Nivernenſem* Ducem. Quod cùm differret Pontifex, *Henricus* interea *Autrici Carnutum Februarii* 27. anno 1594. ſacro oleo perungitur; quod *Durocottorum Remorum*, ubi id ex more peragi conſuevit, in poteſtate erat hoſtium. *Lutetiam* deinde *Martii* 22. cum armato milite clam intromittitur. Tandem anno 1596. ab *Jacobo Perronio*, Regis legato, exoratus Pontifex, abolitâ damnationis ſententià, Regem in integrum reſtituit. In quo præclaram illi navavit operam *Franciſcus Toletus*, è Societate *Jeſu* Cardinalis, genere licèt *Hiſpanus*: eoque nomine multum ſe illi debere, præ ſe Rex tulit. Tum verò certatim proceres civitateſque ad *Henrici* fidem rediere.

Juriaca pugna.

Henricus IV. Catholicam fidem amplectitur.

Tandem anno 1598. apud *Vervinos*, *Maji* 2. inter *Francos Hiſpanoſ*que pax eſt conſtituta, auctore Pontifice, & *Philippus Hiſpanus* quinto inde menſe mortuus eſt, *Septembris* 13.

Pax inter Francos & Hiſpanos.

[a] Dum in *Francia* res ita geruntur, in *Belgio* contra *Hiſpanos Mauricius*, Fœderatorum dux Ordinum, bellum haud cunctanter urgebat. Itaque per abſentiam *Parmenſis*, qui adverſus *Henricum* identidem excurrebat in *Franciam*, urbes aliquot vi aut deditione cepit. *Parmenſis* anno 1592. apud *Atrebates* diem obiit, cujus loco primùm *Erneſtus Auſtriacus*, *Ro-*

[a] Hiſtor. Flandr.

A 1589. Chriſti ad 1610.

Rodulphi frater Imperatoris, tùm, eo exſtincto, frater utriuſque miſſus eſt, *Albertus* Cardinalis; cui *Iſabella*, *Philippi* ſenioris filiâ, in conjugium datâ, provinciarum illarum principatus obtigit anno 1598.

Oſtendæ obſidio.

Hic *Oſtendam*, maritimam *Flandriæ* urbem, aggreſſus anno 1601. tertio pòſt anno per *Ambroſium Spinolam Genuenſem* in deditionem recepit; haud ſane dignâ mercede tot impendiorum & capitum, quæ in eam obſidionem inſumpſiſſe dicitur.

[a] Annal. Franc.

[a] Medio tempore *Elizabetha*, *Angliæ* Regina, ætatis anno 70. regni 45. fato conceſſit, *Chriſti* 1602. ſucceſſoremque *Jacobum*, *Scotiæ* Regem, habuit, quod teſtamento ipſa juſſerat, *Mariâ Stuartiâ* genitum, quam ab *Elizabetha* contra jus interfectam ſupra memini.

[b] Spond. Chron.

Sueciæ regnum à Carolo uſurpatum.

[b] In *Suecia* quoque per id tempus turbatum eſt, cùm *Carolus*, *Sigiſmundi*, Regis *Poloniæ*, patruus, commiſſum fidei ſuæ regnum intervertiſſet, excluſo *Sigiſmundo*: qui eò, recuperandi illius gratiâ, è *Poloniâ* contenderat anno 1599. Id Catholico ademptum Principi Hæretici deinde proceres in ejuſdem participem ſectæ *Carolum* anno 1604. publico tranſtulere decreto. Porrò *Sigiſmundus* iſte, *Joannis* III. *Sueciæ* Regis, qui anno 1592. obiit, unicus filius, eodem anno *Suecorum* appellatus Rex, ordinatis *Sueciæ* rebus, biennio pòſt in *Poloniam* redierat. In *Hungaria* & *Tranſſilvania* ſimiles ob religionem motus exſtiterunt.

Hungarici tumultus.

Sigiſmundus Bathorius, *Tranſſilvaniæ* Regulus, præcipiti uſus conſilio, anno 1598. principatu ſuo ceſſerat in gratiam *Maximiliani Auſtrii*. Id ægre *Andreas Bathorius* Cardinalis, patruelis illius, tulit; ac ſubinde *Sigiſmundus* ipſe, mutatâ mente, pacta reſcidit. Ex eo bellum inter *Bathorios* & *Auſtriacos* geri cœptum; *Tranſſilvania* in horum poteſtate permanſit: *Sigiſmundus*, interventu *Clementis* Pontificis, in gratiam cum Imperatore rediit: ac *Pragæ* 1613. demum anno moritur. At Hæretici rurſus, Imperatore ſpreto, *Stephanum Botskajum Hungarum*, *Zwinglianis* imbutum erroribus, ducem eligunt, qui *Turcarum* auxilio magnam *Daciæ* partem adjunxit ſibi, & Catholicos miſerè vexavit anno 1605. Idem ſequente anno pacem cum Imperatore facit his condi-

A 1589. Chriſti ad 1610. ditionibus; ut ſibi ac liberis, ſi quos mares relinqueret, *Tranſſilvaniam* haberet; quo tempore *Rodulphus* Imperator vicennales cum *Turcis* inducias iniit. In *Moſchovia* verò anno eodem 1606. *Demetrius* Princeps, quòd propenſiore in *Germanos Polonoſ*que eſſet animo, nec ab *Romano* Pontifice abhorreret, ab ſuis crudeliſſimè trucidatur.

Ut ad *Cisrhenanas* res ſtylum referam, *Henricus*, *Franciæ* Rex, *Allobrogum* Duci *Carolo* bellum indixit anno 1600. ut *Saluſſiæ* Principatum, ab eo per civiles *Galliæ* motus occupatum, armis reciperet. Convenit tandem inter ipſos: ex eoque *Saluſſiæ* tractus *Sebuſianorum Ciſalpinâ* provinciâ repenſus eſt. Biennio poſtea *Carolus Gontaldus*, Dux *Bironius*, *Henrico* propter audaciam bellicam & intrepidum in periculis animum pergratus hactenus, cùm majores appeteret res, & in Regis caput occultè conſpiraret, capite plexus eſt prid. Calendas *Auguſti*, anno 1602.

Societas Jeſu reſtituta. Societas *Jeſu*, ante annos novem *Lutetiâ* aliiſque civitatibus Senatusconſulto juſſa cedere, priſtinas in ſedes Regis edicto revocatur exeunte anno 1603. quod edictum Senatus *Pariſienſis* 4. Nonas *Januarias* ſequentis anni ratum habuit. Eadem Societas, à pleriſque regni civitatibus expetita, ſummâ Regis humaniſſimi voluntate paſſim Scholas aperire cœpit. Quarum optandarum populis exemplum ipſe Rex dedit; qui ſuopte ſumptu *Flexiæ Andegavorum* itidem Scholas Societati illi conſtituit, aſſignato ad eas *Vindocinenſium* Ducum palatio, in quo primùm fatus ferebatur; decretoque, ut poſt mortem cor ibi ſuum conderetur. Quod quidem citiùs factum, quam & regni & *Mors Henrici IV.* Societatis interfuit, utrique doluerunt. Horret animus referre fortiſſimi clementiſſimique poſt hoc conditum imperium Regis acerbiſſimam necem, quem cum omnes immortalem cuperent, *Lutetiæ Pariſiorum* unius deteſtandi ſicarii parricidium abſtulit *Maji* 14. anni 1610. poſtridie, quàm incredibili apparatu *Mariam* conjugem apud *S. Dionyſii* oppidum, ut Reginis mos eſt, ungendam coronandamque curaverat. Ea *Franciſci Medicæi*, magni *Etruriæ* Ducis, erat filia, quæ anno 1600. initis cum *Henrico* nuptiis, *Ludovicum*,

ſalu-

ſalutarem *Galliæ* Principem, ſequente anno 1601. peperit, *Septembris* 27.

A 1589. Chriſti ad 1610. *Viri eruditi & ſancti.*

Dum *Franciæ* regnaret *Henricus*, quà ſanctitate, quà literis ornati inſigniter obierunt, *Philippus Nerius*, Oratorii *Romani* inſtitutor, anno 1595. *Martii* 26. qui ab *Gregorio* XV. cùm aliis quatuor, *Iſidoro Hiſpano*, *Ignatio*, Societatis *Jeſu* conditore, *Franciſco Xaverio*, *Indorum* Apoſtolo, & *Tereſia*, in Sanctorum numerum ritè eſt adſcriptus *Martii* 12. anni 1622. *Franciſcus Toletus*, è Societate *Jeſu* Cardinalis, anno 1596. *Cæſar Baronius*, Cardinalis, nobilis Annalium Eccleſiaſticorum Scriptor, anno 1607. prid. Calendas *Julias*: *Juſtus Lipſius* anno 1606. *Lovanii* moritur *Martii* 23. *Benedictus Arias Montanus Hiſpalenſis*: *Abraamus Ortelius*: *Thomas Stapletonus*, eodem tres anno 1598. Ex Hæreticis *Theodorus Beza*, 1605. *Octobris* 25. ætatis 87. *Joſephus Scaliger* anno periit 1609. *Januarii* 20. ætatis 69.

CAPUT XIV.

De iis, quæ Imperatoribus Rodulpho, Matthiâ *&* Ferdinando, Ludovico *verò* Franciæ *Rege, ſcitu digna contigerunt.*

Ab anno 1610. ad 1632.

[a] POST *Henrici Magni* deplorandam ſæculis omnibus necem, quietiores in *Gallia* res fuere, quàm ſpes omnium tulerat, ſub *Ludovico* puero: cujus tutela cum regni procuratione matri extemplo permittitur. Initiùm tumultuandi fecere anno 1614. Principes aliquot, qui nimiam *Concini Florentini* potentiam exoſam habebant.

[a] Ex Hiſt. Ludovici XIII. & annuis Comment. *Turbæ Gallicanæ.*

Per hos tumultus *Ludovicus* nihilominus in *Aquitanos* profectus eſt anno 1616. ut *Annam*, *Philippi* III. Regis *Catholici* filiam, quam per legatum ſibi ante deſponderat, juſtum ad conjugium reciperet, eodemque tempore ſororem *Elizabetham*, paribus auſpiciis cum *Philippo*, Tertii filio, conjungendam tra-

A 1610. Chriſti ad 1632.

traderet. Sic potentiſſimi Principes, ſummo Chriſtianæ rei commodo, pacis inter ſe fidem arctiùs hoc nuptiali commercio vinxerunt. Publicam hilaritatem ſequente anno geminavit domeſtica concordia, *Henrico Condæo* Principe ac Fœderatis reliquis cum *Ludovico* reconciliatis. Verùm ſubitò, novis exortis ſuſpicionibus, Calendis ipſis *Septembris* anni 1616. *Condæus* in cuſtodiam mittitur.

Novi tumultus.

Principes, qui ſuperiore bello cum eo ſocietatem fecerant, ab comitatu diſcedunt. His bellum auctoritate Regis indicitur; quod anno inſequente 1617. terminatum eſt, *Concino* regiis ab ſatellitibus in ipſo aditu regiæ confoſſo, die *Aprilis* 24. quòd ab Rege certis de cauſis comprehendi juſſus, armis ſe tentaſſet defendere. Ejus necem fœderatorum Procerum cum Rege pax & publica tranquillitas excepit.

Regina mater, dum turbæ iſtæ conquieſcerent, tantiſper in ſeceſſum rogata ſe *Bleſas* recepit. Quo ex tempore *Ludovicus* Rex publicam rem ſuis auſpiciis cœpit gerere. Cujus tractandæ ut ab Religione duceret initium *Septembri* menſe lege publicâ decrevit, ut in *Benearnenſi* provincia, quæ ad radices *Pyrenæi* ſita eſt, Catholicus cultus ubique reſtitueretur; tum ut Hæretici erepta ante annos circiter 50. Eccleſiis bona redderent.

Extra *Franciam* hæc ferè digna per eoſdem illos annos acciderunt. *Juliacum*, oppidum inferioris *Germaniæ*, à *Mauritio Naſſovio*, *Francicis* auxiliis adjuto, ineunte *Septembri* anni 1610. in deditionem acceptum eſt: de cujus poſſeſſione Principes aliquot inter ſe certabant, poſtquam *Joannes Guillelmus* Dux ſine prole mortuus eſt.

Mauri ex Hiſpania pulſi.

Philippus, *Hiſpaniæ* Rex, *Alarachiam*, arcem validiſſimam ad fretum *Gaditanum* à *Mauris* exſtructam, corruptis pretio cuſtodibus, adeptus, *Mauros* omnes *Hiſpaniâ* juſſit excedere. Ad nongenta capitum millia exiiſſe dicuntur eodem illo *Chriſti* anno 1610. & aliquot deinde conſequentibus.

Sigiſmundus, *Poloniæ* Rex, *Smolenskum*, *Roxolaniæ* ſeu *Moſchoviæ* munitiſſimum oppidum, poſt biennii obſidionem capit anno 1611. *Julio* menſe: cujus filium *Uladiſlaum Moſchi* Ducem eligunt: etſi poſtea,

mutato

mutato conſilio, alterum optarunt. Ex quo atrox deinde bellum exſtitit. A 1610. Chriſti ad 1632.

Carolus, *Sueciæ* Rex, illatæ ab Rege *Dano* mœrore cladis exſtinctus *Novembri* menſe anni 1611. *Guſtavum* filium regni ſucceſſorem nactus eſt, nequicquam ad *Sigiſmundum*, *Poloniæ* Regem, transferre cupientibus aliis. *Carolo Sueciæ Regi mortuo ſuccedit Guſtavus.*

Ineunte verò 1612. *Januarii* 20. *Rudolphus* Imperator obiit, anno ab exceſſu *Maximiliani* patris triceſimo ſexto: cui frater ejus *Matthias* eodem ſucceſſit anno. *Rudolphus obiit. Matthias ſuccedit.*

Veneti poſt hæc, *Croatarum* excurſionibus offenſi, *Ferdinandum*, Archiducem *Auſtriæ*, *Caroli* Archiducis, qui *Maximiliani* II. Imperatoris frater fuit, filium, armis aggreſſi ſunt anno 1615. Quod bellum per mutua utrinque damna triennio geſtum, ineunte 1618. depoſitum eſt.

Gravius inter *Mantuanum Sabaudum*que Duces in eadem *Italia* coortum eſt bellum anno 1613. ſuper *Montefarretenſi* Principatu, cùm, *Franciſco Mantuano* ſine virili mortuo ſtirpe, *Ferdinandus* ei frater ex Cardinali ſuffectus eſſet. Qui *Hiſpanorum* tectus opibus, contra *Carolum Philibertum*, *Sabaudiæ* Ducem, aliquot certavit annos, compreſſis ac reſumptis identidem armis. Quippe tertio pòſt anno, hoc eſt, *Chriſti* 1615. pace compoſitâ, inſequente reditum eſt ad bellum. *Vercellæ* porrò anno 1617. *Julii* 25. ab *Mediolanenſi* Prorege captæ ſunt: & anno ferè vertente, *Chriſtianiſſimi* Regis operâ reſtitutæ anno 1618. *Junio* menſe: atque ita bellandi finis eſt factus. *Bellum Sabaudiæ Ducis cum Mantuano.*

In *Dacia Gabriël Bathorius*, à *Bethleëmo Gabore*, *Turcarum* auxiliis inſtructo, profligatus, miſerrimè periit. *Gabor* occupatam provinciam adverſus Imperatorem deinceps armis ac perfidiâ vindicavit.

Longè omnium atrociſſimum in *Germania* bellum excitatum eſt anno 1618. quo *Ferdinandus*, Archidux *Auſtriæ* & *Boëmiæ* Rex, *Hungariæ* quoque regnum certis ab Imperatore *Matthia* conditionibus accepit. Tum verò *Pragæ* defectionem ab eo fecerunt Hæretici, *Turrenſi* inſtigante Comite. Qui *Germanicum bellum in Boëmia.*

occi-

A 1610. Chriſti ad 1632.

occiſis Magiſtratibus, & in ſua verba jurare coactis civibus, *Boëmiam* omnem finitimaſque provincias ad arma concivit. Ad hunc ſeſe *Erneſtus Mansfeldius* nothus adjunxit.

Moritur inter hæc *Matthias* anno 1619. *Martii* 20. ætatis anno vertente 62. imperii 6. menſibuſque 9. cui ſublectus *Boëmiæ Hungariæque* Rex *Ferdinandus*, contra ſeditioſos bellum impigre perſequitur, *Buquojo* ac *Dampetrio*, ducibus fortiſſimis, contra illos oppoſitis. At rebelles *Fridericum*, *Palatinum* Electorem, Regis *Angliæ* generum, *Boëmiæ* Regem conſtituunt: iſque anno eodem 1619. *Novembri* menſe, cum uxore, regni cupida fœmina, *Pragæ* ſolemni ritu coronam recepit. Verùm haud ſanè diuturnam ſucceſſus tanti lætitiam habuerunt. Siquidem eo, qui ſecutus eſt, anno 1620. *Novembris* 8. die, ſub ipſius *Pragæ* mœnia, memorabili facto prælio, à *Buquojo*, Imperatorii exercitus duce, & *Bavaro*, *Palatinus* funditur; in fugamque conjectus, ac proſcriptus, ſequente anno transfugit ad *Batavos*: ubi privatus deinde cum conjuge ac liberis ætatem traduxit. *Boëmia* confeſtim cum cæteris provinciis ad fidem Imperatoris rediit; qui Catholicam ubique profeſſionem reſtituit; ac nominatim Societatis *Jeſu* Patres, initio turbarum *Pragâ* pulſos, eòdem honorificentiſſimè reduxit. Atque huic ipſi Societati, immortali *Ludovici* Regis in eam merito, Scholas aperire *Lutetiæ* conceſſum eſt eodem, quo *Pragâ* exſulavit, anno 1618.

Palatinus Boemiæ Rex creatur.

Vincitur & fugatur.

Qui ſextus fuit ab condito apud eandem *Lutetiam* novo Clericorum cœtu ſub *Oratorii* nomine, quem ab *Petro Berullo*, *Pariſienſi* Presbytero, anno 1612. collectum *Paulus* V. ſequente anno Pontificio edicto ratum eſſe decrevit. Auctorem porrò præclari hujus inſtituti, pari doctrinæ ac pietatis eminentem laude, *Urbanus* VIII. in Eminentiſſimorum Cardinalium adſcripſit ordinem anno 1627. Qui biennio pòſt, magnis cumulatus meritis, & eximiâ prole inclytus, vivere deſiit ſexto Nonas *Octobres*, anno 1629. ætatis quinto & quinquageſimo.

Bellum in Tellina valle.

Per idem tempus, quo cum *Palatino* debellatum eſt,

eſt, (is fuit annus 1620.) in *Tellina* valle, quæ *Rhætis*, ſive *Canis*, quos *Griſones* vocant, contribuitur, civiles motus exarſere. Catholici, Hæreticorum injuriis laceſſiti, occultis inter ſe conſiliis initis, *Calvinianos* omnes opprimunt: & Ducis *Feriæ*, *Mediolanenſis* Præfecti, implorato præſidio, aliquot illi opportunis in locis imponendarum arcium poteſtatem faciunt. Ad hæc *Rhæticum* nomen omne commotum, cumque iis *Veneti*, qui hæc *Italiæ* clauſtra perpetuâ poſſeſſione teneri ab *Hiſpanis* haudquaquam è re eſſe ſua crederent. Utriſque, auxilium à ſe poſtulantibus, *Ludovicus*, *Franciæ* Rex, non defuit; ac primùm anno 1620 per legatos obtinuit ab *Hiſpaniæ* Rege, ut ſe in integrum reſtituturum omnia promitteret, dum Catholicis conſuleretur. Qua ab *Chriſtianiſſimo* Rege cautione probatâ, cùm res nihilominus exitu careret, ad arma deducitur. Ea porrò vario ſucceſſu, ad annos aliquot, *Hiſpanos* ac *Francos*, amborumque fœderatos exercuerunt.

A 1610. Chriſti ad 1632.

Civile bellum in Galliis.

Interim civile per *Gallias* repetitum eſt bellum, conſpirantibus adverſus *Luinium*, cujus ad invidiam uſque potentia creverat, Proceribus quibuſdam, quos clandeſtina ex oppido *Bleſenſi* Reginæ matris fuga, & in arcem *Andegavenſem* tranſitus, ad res novas tentandas impulerat.

Pugna ad Pontem Cæſaris.

Quo in bello *Henrici Condæi*, qui anno 1619. *Octobri* menſe cuſtodiâ dimiſſus erat, fideli uſus operâ conſilioque *Ludovicus*, brevi otium *Francis* ac quietem reddidit, uno ad *Pontem Cæſaris* conflictu cæſis adverſariorum copiis. Quæ victoria Reginam matrem ac cæteros earundem partium cum Rege conciliavit anno 1620.

Expeditio Benearnica.

Secuta eſt anno eodem expeditio *Benearnica*: quæ, incredibili celeritate confecta, voto omni potiorem attulit fructum. Quippe territis repentino adventu perduellibus, prona illic ad obſequium Rex invenit omnia. Igitur ſacris ædibus boniſque Catholicorum in poteſtatem traditis, totum illum *Pyrenæis* ſubjectum collibus tractum, cujus ab reliquo regno ſeparatum jus erat, eidem deinceps contributum eſſe, decreto ſuo ſtatuit: quod anno denique 1624. ſancitum eſt.

At

A 1610. Chriſti ad 1632.

At triennio antè, *Chriſti* 1621. quamplurima *Santonum* ac *Novempopuloniæ* vicinarumque provinciarum oppida, quæ ad 60. numerantur, vi aut terrore, maxima cum perduellium ſtrage, ſubacta ſunt. Paululùm ad *Montem Albanum* victoriarum curſus inſtitit: quam urbem alienâ anni tempeſtate Rex aggreſſus oppugnare deſiit, multis ex prima Nobilitate inſuper amiſſis; ipſoque, quod luctuoſiſſimum accidit, *Henrico*, Duce *Meduano*, *Aquitaniæ* Præfecto. Nec longo pòſt tempore *Luinius*, Magiſter utriuſque militiæ, ex morbo deceſſit, *Decembris* 15. anni 1621. Qui idem annus *Paulo* V. ſummo Pontifici poſtremus fuit. Nam exceſſit *Januarii* 28. die, ætatis 69. Pontificatus decimo ſexto. Inſequenti menſe, ejuſque nono die, *Alexander Ludoviſius Bononienſis* eligitur, qui *Gregorius* XV. appellari voluit. Atque hic biennio menſibuſque circiter 5. tranſactis, anno 1623. *Julii* 8. locum dedit *Maphæo Barberino*: qui ſub *Urbani* VIII. nomine, ex a. d. 7. Eid. *Auguſti* anni ejuſdem 1623. ad hoc tempus Eccleſiæ præſidet, eamque dignis tanto principatu virtutibus, cum excellenti conjunctis ſcientia, illuſtriorem hactenus facit.

Montis Albani obſidio.

Pauli V. obitum tertio pòſt menſe conſecuta mors eſt *Philippi* III. *Hiſpaniæ* Regis, quæ prid. Calendas *Aprilis* anni 1621. incidit, ætatis 43. regni 23. *Septembri* verò menſe, 15. Calendas *Octobres*, *Robertus Bellarminus* e Societate *Jeſu*, S. R. E. Cardinalis, in cœlum evolavit, quò illum eadem, quæ ad purpuram extulerat, ſingularis doctrinæ comes vitæ integritas evexit.

Bredana obſidio.

Sub idem tempus & *Bredam*, oppidum *Brabantiæ*, *Spinola Hiſpanici* dux exercitus obſedit: & in *Aquitania Narbonenſi*que provincia, *Robannius* & *Subizius*, Hæretici fratres, contra *Ludovicum* Regem inſtauravere bellum. *Breda* anno 1624. *Auguſto* menſe circumſideri cœpta, *Junii* 13. ſequentis anni, commeatus inopiâ deditionem fecit. Cum rebellibus *Francis* terrâ marique certatum eſt, & iidem utrobique victi: hoc verò poſteriore, quo dux erat *Guiſius*, *Rupellanorum* prædonum claſſe domitâ, *Rea* inſula *Ludovici* Regis in poteſtatem redacta.

Quæ

Quæ dum in *Gallia* geruntur, in *Italia* contra *Genuenſes* & *Hiſpanos*, quorum in clientela iſti ſunt, *Francorum* exercitus, Duce *Lediguerio*, Magiſtro equitum, pro *Sabaudiæ* Principe pugnabat. *Germaniam* verò crebris excurſionibus ac latrociniis infeſtam habebat *Mansfeldius*, tumultuaria prædonum collecta manu, qui ab *Tillio*, fortiſſimo Imperatore, profligatus, ad *Gaborem Tranſſilvanum* profugit: indeque ad *Venetos* contendens, incredibili Catholicarum commodo partium & gaudio periit, anno 1626.

A 1610. Chriſti ad 1632. *Bellum Genuenſe.*

Mansfeldius.

Rupellani, juratæ paulò ante fidei & eodem illo anno acceptæ pacis immemores, clam adverſus Regem *Anglos* evocant. Qui anno 1627. cum claſſe centum & viginti navium ad *Ream* inſulam appulſi, duce *Buckingamo*, univerſam occupant, præter arcem, cui *Toiraſius* præerat, ſtrenuus vir, ac rei militaris apprimè callens. Hic recentibus, licet necdum abſolutis operibus, acres & continuos hoſtium eluſit impetus, donec laborantibus jam omnium rerum inopia feſſiſque ſubvenit *Ludovici* Regis induſtria. Hic enim *Ricolocio* Cardinali, viro omni laude florenti, adjutore uſus & adminiſtro, *Scombergium* ducem inclytum cum militum haud ſanè magno numero ad obſeſſorum ſubſidium tranſmiſit. Qui, adjuncto ſibi *Toiraſio*, cæſos fugatoſque tota inſula proturbavit *Anglos*.

Rea inſula ab Anglis capta.

Iiſdem erepta.

Nihil tot bellis & victoriis actum videbatur, quamdiu contemptrix illa Regum & dominatus omnis impatiens *Rupella* velut in medio regno regnum aliud erigeret. Quæ urbs ad æſtuaria Oceani ſita, cùm loci natura, tum manu & arte munita ſic erat, vulgò ut inexpugnabilis haberetur. Hanc ingenti animo & ſpe, quam de Numinis ope tot rebus experta certiſſimam ſumpſerat, *Ludovicus* aggreditur anno 1627. & eodem conſiliorum participe *Ricolocio* Cardinali, operibus ac munitionibus, interque cætera ſtupendis per Oceanum actis molibus, interclusam ita anno toto tenuit, ut fame enecti cives, extremaque perpeſſi omnia, Regi ſeſe permiſerint. Ergo illa, disjectis in planum mœnibus, penè in pagi redacta ſpeciem, terrori & exemplo reliquis fuit, ut in-

Rupellana obſidio.

A. 1610. Chriſti ad 1632.

invicti fidem Principis & clementiam potiùs, quàm arma, experiri cuperent. Capta eſt *Rupella* ſæculi hujus anno octavo & viceſimo, *Octobris* 30. Exinde populatim rebelles ad officium rediere, neque quicquam inſequens annus in *Galliis* hoſtile reliquum vidit.

Caſalis obſidio.

Occupato circum *Rupellam* & *Anglos Ludovico* Rege, *Sabaudiæ* Dux contra *Mantuanum*, quo cum de *Montisferrati* poſſeſſione vetus habebat certamen, *Hiſpanorum* arma concitarat. Ac jam & nonnullæ captæ erant urbes, & *Caſale* (oppidum id eſt, ut minimè antiquum, ſic provinciæ illius, &, ut fama eſt, totius *Italiæ* munitiſſimum) *Collaltus* obſederat. *Ludovicus*, pacatis in *Aquitania* rebus, victorem eò per *Alpes* egit exercitum, perruptiſque montium clauſtris, quæ & natura locorum aſperitate, & firmiſſimis præſidiis hoſtis invia fecerat, *Seguſionem Subalpinam* urbem primo impetu devicit *Martii* 23. anni 1629. *Hiſpani* ab *Caſali* digreſſi, liberum militari ſupplemento & commeatibus intra oppidum importandis iter noſtris reliquere. Poſt *Francorum* abitum, confeſtim ad intermiſſum obſidium rediere, majori, quàm prius, apparatu. Nam eodem tempore *Collaltus*, Imperatorii dux exercitus, *Mantuanum* agrum pervaſtabat, & *Hiſpanis* præfectus ab Catholico Rege *Spinola*, vir egregia militiæ fama, *Caſale* totis oppugnabat viribus. Sed *Toiraſii*, qui id oppidum præſidio tenebat, invicta virtus omnes illorum conatus irritos fecit. Demùm *Franci*, *Ricolocio* Cardinali cum ſumma poteſtate bellum adminiſtrante, denuò trans *Alpes* ad opem ferendam advolant. Ibi pluribus oppidis devictis, dum ad *Caſale* multis obſtructum difficultatibus iter explicant, *Mantua*, per acceptam intra mœnia peſtilentiam oppidanis ac defenſoribus exhauſta, ſubitò ab *Germanis* invaditur *Julio* menſe anni 1630.

Ea partium calamitate nihil *Franci* perterriti, nequicquam exercitibus oppoſitis tribus, per iteratas de hoſtibus victorias, eò, quò intenderant, aditum ſibi virtute pepererunt. Tum ſub ipſum *Caſalis Hiſpanorum*que conſpectum poſitis caſtris, cùm in procinctu eſſent ad præliandum, intercurrente *Mazarino*, res

res ad pacis conditiones ab armis & cruore deducitur, ſummâ in utroſque, imò in *Chriſtianos* omnes, providentiâ Numinis: ne vel ingenti cæde alterutris conſtaret victoria, vel neutris, mutuâ factâ internecione, cederet. Hic finis expeditionis *Italicæ* fuit, *Novembri* exeunte anni 1630. cùm jam *Spinolæ* morbum continuus obſidionis labor, exitum vitæ morbus, attuliſſet. A 1610. Chriſti ad 1632.

Clarum poſt hæc per omnes populos *Ludovici* nomen exſtitit, non armorum magis famâ, quàm æquitatis ac fidei in ſocios, quorum ſecuritatem privatis ſuis commodis atque opibus antiquiorem duxerit. Admirationi quoque fuit Eminentiſſimi Cardinalis *Richelicii* excellens animi vis ac virtus, & quamlibet magnis gerendis negotiis par ingenii ſolertis induſtria.

Anno 1631. *Aprili* menſe, convenientibus utrimque legatis, pax inter Imperatorem *Mantuæ*que Ducem æquis legibus conſtituta; tum huic Imperatorio decreto firmata *Mantuæ* ac *Montis-ferrati* poſſeſſio die *Julii* ſecundo. Ita, pacatis omnibus, priſtinum *Italiæ* otium ac tranquillitas rediit.

Regina matris, ac fratris Regis offenſio.

Pacem *Italicam Francici* ac *Germanici* tumultus exceperunt. In *Galliis* Regina mater, in *Richelocium* Cardinalem collectâ ſimultate, palam ei renunciavit amicitiam, neque, ut illum in gratiam reciperet, ullis ejus, vel ipſius etiam *Ludovici* Regis filii, precibus exorari potuit. Matris exemplum brevi poſt *Gaſto* ſecutus eſt, Regis frater, atque in *Aurelianos*, quæ civitas ditionis illius erat, alienato ab eodem Cardinali animo diſceſſit. Mox *Compendium* Rex cum omni comitatu, eodemque mater Regina proficiſcuntur. Quâ ibidem relictâ, cum ſubinde Rex abiiſſet, ea clam ex oppido evaſit in *Flandriam*, *Julii* 19. die. *Aurelianenſium* Dux, jam ex *Martio* menſe *Aurelianis* in *Burgundiam* digreſſus, inde Regem inſequentem fugiens, in *Lotharingiam*, ac poſtremò in *Flandriam* & ipſe conceſſit.

Civile bellum, in quo Regis victus eſt frater.

Tum tumultuariâ collectâ manu in *Franciam* erumpens, *Narbonenſem Galliam* anno inſequente petiit, quam *Occitaniam* vulgò nominant. Præerat huic provinciæ *Montemorencius* Dux; qui ad illum *Julio* men-

A 1610. Chriſti ad 1632.

menſe deficiens, magnum ſecum virium & animorum incrementum attulit: ut jam ſubeuntem, *Schombergio* Duce, Regis exercitum ſuſtinere, & cum eo congredi auderet. Ergo Calendis ipſis *Septembribus* anni 1632. perbrevi, ſed cruento prælio concurritur ad *Caſtelnaudarium*, quo victi rebelles, & haud pauci primarii viri cecidere. *Montemorencius*, aliquot acceptis vulneribus, in poteſtatem venit hoſtium; ac *Toloſam* perductus, capitali in eum ab Senatu dictâ ſententiâ, ferro cervicem ſubdidit tertio Calendas *Novembres*. Quem ille ſupremum caſum non solùm conſtanti, ſed etiam piè religioſèque, ut *Chriſtianum* decebat, parato animo ſuſcepit.

Germanici motus, & Sueciæ Regis expeditio.

In *Germania Guſtavus*, *Sueciæ* Rex, qui ex anno 1630. ſuis progreſſus finibus, Imperatoris copias ex *Pomerania* aliiſque finitimis provinciis ejecerat, ſequente 1631. in interiora promovit, & innumeris expugnatis oppidis, latè terrorem circumtulit; nequicquam ei Catholicarum partium oppoſito duce *Tillio*: qui & ipſe *Magdeburgum* interim aggreſſus ex anno 1630. ſummâ vi perrupit, incenditque *Maji* 9. conſequentis anni 1631. At *Lutherani* Principes, apud *Lipſiam* conventu habito, contra Imperatorem conſpirant, junctiſque cum *Guſtavo* viribus ſuis, bellum capeſſunt. Contra hos *Tillius* objicitur; qui *Septembri* menſe, adjuncto ſibi altero duce *Papenheimio*, *Lipſiam* obſidet, ac deditionem cogit facere. Adſunt pòſt paulò fœderati Principes, imprimiſque *Sueciæ* Rex, cum Duce *Saxoniæ*.

Pugna Lipſienſis.

Fit ad *Lipſiam* acerrimum inter hos & *Tillianos* prælium; cujus exitus Catholicæ parti funeſtus accidit. Victus *Tillius* fugâ ſe eripuit, amiſſis decem, ut plurimum, millibus. *Lipſia Saxonis* in ditionem recepta. Hæc victoria *Sueciæ* Regi quod *Germaniæ* reliquum erat, nullo obſtante, patefecit. *Franconiam*, captâ *Herbipoli*, ſubegit omnem; tum *Moguntiam*; aliaſque deinceps poſt alias provincias, erumpentis flammæ, vel torrentis fluvii more, pervaſit: *Saxone* interim *Boëmiam* invadente, poſtquam caput ejus regni *Pragam* deditione cepit. Quidam è *Germaniæ* Principibus, ut ingruentem ſibi tempeſtatem averterent, *Ludovici*, *Franciæ* Regis, imploravere

ravere fidem; quos ille armis ſuis & auctoritate tutos ab injuria præſtitit: præſertim *Trevirenſem* Archiepiſcopum; quod anno 1632. ſequente perfectum eſt. A 1610. Chriſti ad 1632.

Hoc ipſo anno *Sueciæ* Rex eundem victoriarum curſum ſine offenſione tenuit; atque *Alſatiam*, *Sueviam* & *Bavariam* pervagatus, pleraque oppida ſuæ poteſtatis fecit. Trajecto *Danubio Bavaros* fudit cum duce *Tillio*; qui paulò pòſt *Ingolſtadii* deceſſit ex vulnere, grandis jam natu, & militari gloriâ præcellens, ſed Religione & Catholicæ cultu pietatis illuſtrior. *Vualſtinius* exinde, ſummæ rei Catholicæ præfectus contra *Saxonem* & *Suecum*, *Pragam* recuperat. Dehinc poſt multas velitationes, tandem ad *Lutzenium*, quod oppidum haud procul *Lipſiâ* diſtat, cum *Sueciæ* Rege *Vualſtinius* & *Papenheimius* biduo confligunt. Quo in prælio *Sueciæ* Rex *Guſtavus* occubuit: nec longè poſtea *Papenheimius*. *Novembri* id menſe geſtum eſt. *Sueci*, occiſo Rege ſuo, nihilo ſegniùs inſtauravere bellum; quod ad hanc diem proſequuntur. *Sueciæ Regis poſtrema pugna & obitus.*

Idem annus 1632. novum *Poloniæ* Regem dedit *Uladiſlaum*: qui in locum *Sigiſmundi* patris ſolemnibus regni Comitiis de more ſuffectus eſt *Octobri* menſe, cùm *Aprilis* antè nono & viceſimo die *Sigiſmundus* obiiſſet, regni quinto & quadrageſimo.

Memorabilis hic annus inſuper fuit *Veſuvii* montis incendio, quod *Februario* menſe repetitum, maximam latè vaſtitatem, *Neapolitanis* verò ingentem terrorem, attulit. Qui ſolemni ob id indictâ ſupplicatione, per quam S. *Januarii*, patroni urbis, circumlatum caput eſt, impendentem cladem avertere. *Veſuvii montis conflagratio.*

RATIONARII

TEMPORUM

PARTIS PRIMÆ

APPENDIX.

In qua hiſtoriæ continentur ab anno 1632.
ad noſtra uſque tempora.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ APPENDIX.

In qua hiſtoriæ continentur ab anno 1632. ad noſtra uſque tempora.

CAPUT I.

Exbibens res geſtas omnium populorum ab anno 1632. *ad* 1648.

REGE *Suecia Guſtavo*, illuſtriſſimo Heroë, atque etiam in ipſo mortis articulo hoſtium victore, exſtincto, ſucceſſit in regno *Chriſtina*, digna tanto patre filia, ſed vix ſextum egreſſa annum; quare præcipuis Proceribus Regni, *Oxenſtiernæ* autem belli *Germanici* cura commiſſa fuit. Hujus ergo conſiliis bellum feliciſſime geritur in *Germania* a *Suecis*, qui cum Fœderatis Proteſtantibus *Cæſarianos*, quique ab iis ſtabant, fere ubique cædunt. Proteſtantes fœdus etiam *Heilbronnæ* inter ſe & cum *Suecis* renovant, anno 1633. Quo eodem anno *Uladiſlaus*, *Poloniæ* Rex, *Moſcos*, ab *Smolenski* obſidione rejectos, impoſitam ſibi pacem accipere coëgit; & *Iſabella*, *Philippi* II. *Hiſpaniæ* Regis filia, *Belgicæ* Gubernatrix, obiit, in cujus locum ſuffectus eſt *Ferdinandus* Cardinalis, *Philippi* IV. frater, qui per *Italiam* & *Germaniam* tendens in *Belgicam*, in itinere interfuit *Nordlingenſi* prælio, quod commiſſum a. d. 5. Calendas *Septembres* anni 1634. & quo *Sueci* gravem acceperunt cladem, capto ipſo *Suecorum* Duce

A 1632. Chriſti ad 1648. *Chriſtina Suecia Regina.*

Nordlingenſe prælium.

A 1632. Chriſti ad 1648. *Hornio*, *Vinarienſi* autem Principe in *Alſatiam*, paulò ante occupatam, vix elapſo, ubi *Gallorum* ope res utcunque reſtituit. Dux eo prælio *Cæſarianorum* fuit *Ferdinandus*, Imperatoris filius, *Hungariæ* Rex, cum imperioſus ille plus æquo *Valſteinius* initio anni ob proditionis ſuſpicionem *Egræ* eſſet interemptus, memorabile inconſtantis fortunæ exemplum. Per idem tempus *Ludovicus* XIII. *Galliæ* Rex, reconciliato ſibi fratre, *Aurelianenſium* Duce, contra *Imperatorem* & *Hiſpanos* cum *Suecis* primò, dein etiam cum Proteſtantibus in *Germania*, fœdus percuſſit, iiſque, ut diximus, poſt *Nordlingenſem* cladem auxilia ſubmiſit. *Carolum* vero, *Lotharingiæ* Ducem, jam antea *Aurelianenſis* partes foviſſe creditum, nunc quoque cum *Ludovici* inimicis conſpirantem, Principatu ſuo exuit. *Rhenoberga* interim & *Trajecto ad Moſam* ab *Hiſpano* fruſtra tentatis, *Ferdinandus* Cardinalis cum exercitu ſuo *Belgicam* ingreſſus, *Limburgo* atque etiam *Schenkii* munimento per dolum potitur, anno 1635. Quo ipſo Elector *Saxoniæ* communem Proteſtantium cauſſam *Suecoſ*que deſeruit, pace cum Imperatore facta *Pragæ*, ſibi quidem ſatis utili, ſed qua Religionem & libertatem *Germanicam*, quantum in ipſo fuit, prodidit. Nec impune habuit. Commodum enim eodem tempore *Galli*, *Trevirorum*, qui in eorum tutela erant, occupatione per *Hiſpanos* irritati, aperto Marte *Cæſarem* & *Hiſpanos* invadunt, & hos ad oppidum *Hannoniæ* *Avenium* mox gravi clade afficiunt; atque ita *Suecorum* partes, quæ ab pleriſque in *Germania* Principibus exemplo *Saxonis* deſertæ, vix unico *Villelmo* *Haſſo* in partibus permanente, reſtituerunt. Hi ergo, ſeptem *Saxonicis* legionibus prope *Dœmizam* in Ducatu *Megilburgico* anno 1635. ad internecionem cæſis, ſequenti anno ad *Vitſtocum* (id *Marchiæ Brandenburgicæ* eſt oppidum) eundem *Saxonem*, qui jam cum *Cæſaris* copiis caſtra junxerat, graviſſimo prælio, ductu *Bannerii*, vincunt. Eodemque tempore ſimul *Villelmus Haſſus Hanoviam* obſidione exemit, & *Cæſarianos* in *Veſtphalia* cecidit *Kniphuſius*, *Suecicorum* copiarum ductor, ſed qui ipſo in prælio, Regis ſui ad exemplum, victoriam morte præclara rede-

Valſteinius occiſus.

Saxo Suecos deſerit.

Pugna ad Avenium.

Prælium ad Vitſtocum.

redemit. Nec in *Alſatia* ſegniter rem gerebant *Galli*, expulſo inde *Hungariæ* Rege, quem poſtea ex *Burgundia* quoque magno ſuorum cum detrimento recedere coëgerunt. In cumulum acceſſit gloriæ Marchio *Ferceus*, *Gallus*, ejectis magna cum clade *Cæſarianis* ex *Lotharingia*, & capto ipſo duce *Coloredo*; cum interim per illa loca ingens fames, &, ut ſolet, inde nata peſtilentia immanem in modum graſſaretur, adeo ut multi non pagi ſolum, verum & urbes penitus ferme incolis fuerint exhauſtæ. In *Italia*, *Sabaudo* & *Parmenſi* Ducibus cum *Gallo* facientibus, aliquoties, ſed ambiguo Marte, certatum eſt; viſus tamen prævalere iſtic *Hiſpanus*, qui certe *Parmenſem* anno 1637. ad pacem ſecum ineundam adegit. Ceterum *Batavi* anno 1636. *Schenckii* munimentum, quod ſuperiore amiſerant, poſt diuturnam obſidionem receperunt, & ſequenti anno, tentata prius incaſſum *Hulſtu*, *Bredam* quoque; à cujus urbis obſidione eos avocare percupiens *Ferdinandus*, *Venloam* & *Ruremundam* invaſit occupavitque, *Batavis* id damnum occupatione *Del Minæ* in *Africa* penſantibus, receptaque onuſta magnis divitiis claſſe, quam ex *America Mauritius Naſſavius*, rebus ex ſententia geſtis, in patriam remiſerat. Majori motu *Hiſpanos* inter & *Gallos* deinde certatum eſt. Primum quidem *Dola* in *Burgundia*, ad incitas jam redacta per *Condæum*, obſidione ab *Hiſpanis* exempta eſt. Dein ex *Belgica* prorumpens *Ferdinandus*, totam *Picardiam* & quæ circa ſunt Marte ſuo, quaſi torrente quodam, inundavit, jamque regni caput *Lutetiam* terrore ſui compleverat, cum, collectis ſubito copiis, & ſuperveniente etiam cum Nobilibus ipſo Rege, Cardinalis *Richelius*, ſeu, uti vocat eum *Petavius*, *Ricolocius*, hoſtes invaſit, & ex *Gallia* ſua recedere coëgit in *Belgicam*. Eadem fortuna *Gallaſſii* fuit, qui per *Burgundiam* volitans, in ſummam brevi annonæ penuriam adductus fuit, adeo ut inglorius, nec ſine clade, ad *Rhenum* redire debuerit.

A 1632. Chriſti ad 1648.

Fames & peſtilentia.

Ferdinandus Cardinalis Picardiam vaſtat.

In *Germania* Imperator *Ferdinandus* II. fatalem horam haud procul abeſſe ſentiens, circa finem anni 1636. Electores convocavit, ut de creando novo *Romanorum* Rege Comitia haberentur, in quibus ele-

A 1632. Chriſti ad 1648.
Mors Ferdinandi II. Succedit Ferdinandus III.

electus eſt illius filius, *Ferdinandus* III. & paulò pòſt coronatus. Nec diu pòſt ſuperſtes Imperator fuit. Anno quippe ſequenti ineunte exſtinguitur, ætatis 59. imperii 19. Haud adeo lætæ in *Germania* hoc tempore res *Suecorum* erant. Mortuus enim eſt, non ſine veneni ſuſpicione, *Villelmus*, *Haſſiæ* Landgravius, in ſubjicienda ſibi *Veſtphalia* cùm maximè occupatus. Inde de tutela impuberis filii contentiones exortæ *Haſſiam* turbis & populationibus impleverunt, quæ mox tamen pactione, ſed infida, ad tempus ſublatæ. *Bannerius* quoque, oppreſſis licet aliquot *Saxonicis* legionibus, & occupata *Torga*, *Lipſiæ* obſidionem, imo totam *Saxoniam* relinquere coactus, multa præterea *Pomeraniæ*, quo ſe receperat, oppida amiſit. Inter hæc *Bogiſlaus*, *Pomeraniæ* Ducum ultimus, mortem obiens anno 1637. de hereditate ſua acerrimarum litium cauſſam reliquit *Suecis* & *Brandenburgico* Electori, hoc ex antiquo fœdere hereditariæ ſucceſſionis, illis armorum jus prætexentibus, quæ diu pòſt demum diviſione inter ambos Principatus ſunt ſopitæ. At in *Germania* ad *Rhenum* ambiguo certatum Marte. *Bavari* quippe, nequicquam obnitentibus *Haſſis*, poſt longam obſidionem *Hermanſteinio* in *Treviris* potiuntur. *Vinarienſis* contra *Burgundiones* & paulò pòſt *Lotharingos* profligat; mox autem eoſdem ad *Veſontionem*, ad quam urbem conſederant, fruſtra tentat; imo *Rhenum* tranſiturus a *Johanne Werthano*, *Bavarorum* tunc, poſtea *Cæſarianorum*, magni nominis duce, cum aliqua clade repellitur. *Galli* interim, ſopitis civilibus turbis, quas ruſtici paſſim excitaverant, *Hiſpanos* *Aquitania* expulerunt; varia quoque in *Sequanis* & *Flandris* occuparunt oppida. Quo tempore *Sueci* injurias *Polonorum*, prorogatas paulo ante inducias turbantium, diſſimularunt, ne & hos in ſe concitarent; ſed mox iis ipſis rebellantes *Coſacci* tantum præbuerunt negotii, ut de laceſſendis *Suecis* non amplius cogitarint. Horum autem fortuna cœpit tandem in melius mutari: novis namque copiis aucti, anno 1638. *Cæſarianos*, a *Rugia* inſula repulſos, tota *Pomerania* excedere cogunt, & per *Saxoniam* *Marchiam*que in *Bohemiam* uſque perſequentes valde lace-

Mors Bogiſlai Pomerani.

Coſacci rebelles.

lacerant. Et quanquam *Palatini* fratres, qui *Caroli*, *Angliæ* Regis, avunculi ſui, opibus adjuti, exercitum ſibi in *Veſtphalia* comparaverant, fuerint ab *Hatzfeldio* victi, alter etiam captus, abunde tamen hoc damnum ad *Rhenum* ſarſit *Vinarienſis*: is enim ex hibernis provolans, ad *Rheinfeldam Alſaticam*, quam obſidione cinxerat, profligatur quidem, ſed poſtridie victores palantes, & nihil ejuſmodi metuentes, invadit & ad internecionem cædit, captis omnibus ducibus & impedimentis. Victoriam ſecutæ *Rheinfelda*, *Friburgum*, & poſt laborioſiſſimam obſidionem *Briſſacum*, cæſis aliquoties *Goetzio* & *Lotharingo*, qui ſuppetias urbi ferre omni ope nitebantur. Alibi tamen *Galli* haud ſatis æquum ſibi habuere Martem, ab *S. Audomari* fano in *Arteſia*, & *Fontarabia* in *Hiſpania* cum clade rejecti. Nec ſatis clare liquet, utrum *Hiſpanis* an *Gallis* pugnæ navalis, prope *Genuam* commiſſæ, victoria adſcribi debeat. Maximum interea *Francorum* genti gaudium anno eodem 1638. natus attulit *Ludovico* XIII. poſt 20. & amplius annorum ſterile conjugium, filius *Ludovicus* XIV. qui ob maximas res geſtas celeberrimus poſtea Rex evaſit. Eandem belli fortunam experti ſunt *Batavi*; ex occupato quippe *Calloano* caſtro ejecti magna cum clade, haud minori damno ab *Geldræ* obſidione depelluntur. Verum hanc maculam ſequenti anno 1639. duplici de *Hiſpanis* victoria navali eluerunt.

A 1632. Chriſti ad 1648.

Vinarienſis victus, victor.

Briſſacum occupat.

Naſcitur Ludovicus XIV.

Perſequens *Gallaſſium Bannerius Marchiam* & *Saxoniam* fere totam occupavit; *Saliſium*, *Cæſarianorum* ducem, ſibi obvium gravi prælio fudit; nec multo pòſt copias *Montecuculii*, itidem *Cæſariani* ducis, eadem felicitate ſuperavit, illaque victoria viam ſibi in ipſam *Bohemiam* aperuit. Eam ingreſſus *Pragam* quidem tentavit fruſtra; cetera ubique prona fuerunt; quin etiam, vaſtatis late omnibus, *Palſium*, *Hungaricis* militibus præfectum, in ipſa acie cæſum oppreſſit. Verum oppoſitus tunc illi ab Imperatore *Hatzfeldius* Comes, collectis undique copiis, curſum victoriarum *Suecicarum* ſtitit, & ſequenti anno 1640. ex *Bohemia* iterum excedere *Bannerium* coëgit. Qui dein, auctus licet *Gallicis*, *Haſſiacis* & *Luneburgicis* co-

Victoria Bannerii.

A 1632. Chriſti ad 1648.

copiis, (*Georgius* enim, Dux *Luneburgicus*, ad partes *Suecorum* redierat) vel ſic tamen in *Miſnia* & *Saxonia* haud ſatis recte ſe tueri potuit, conflictatus præcipue cum magna annonæ caritate. Ceterum manus cum hoſte conſerere ſemper detrectavit; quo effectum, ut, ſi leviores excipias conflictus, nihil magnæ rei fuerit geſtum, niſi quod ille tamen hoſtes magna arte & dexteritate lautiſſimis, quæ animo præceperant, in *Brunsvicenſi* agro hibernis excluſit.

Mors Vinarienſis.

At *Vinarienſis* Princeps victorias, ſuperiori anno partas, ulterius perſequi cum ſtatuiſſet, ineunte vere anni 1639. in *Burgundiam* impetum fecit, eamque ſibi totam fere ſubjecit. Jamque magna animo volvebat Princeps, ad ſumma quæque natus, cum ſubito nec opina morte extinguitur, anno ætatis 35. Haud exigua ſuſpicio fuit, veneno interceptum; auctorque facinoris credebatur *Richelius*, quia is generoſiſſimo Principi nec minis nec blanditiis *Briſſacum* extorquere potuerat. Metuebat etiam, nec ſine cauſſa fortaſſe, ne *Vinarienſis* proprium ſibi in *Alſatia* & *Burgundia* compararet principatum, atque ita Proteſtantibus *Gallis*, quos ipſe jam ad incitas redegerat, certior auxilii ſpes accederet, ſi tam potens Princeps, Proteſtantium ſacris addictus, in ipſo regni limite & aditu hæreret, qui illis, ſi quando vehementius affligerentur, ſemper ſubſidio adeſſe poſſet. Ceterum, audita *Vinarienſis* morte, Princeps *Palatinus* natu major in ſpem venit recuperandi *Palatinatus*, ſi exercitum *Vinarienſis* ſibi adjungere & *Briſſaco* potiri poſſet. Ignarus iſte artium *Richelii* iter ad exercitum hunc ſuſcipit per *Galliam*

Palatinus a Gallis captus.

Verum ibi, cum nihil minus exſpectaret, vano ſub prætextu in cuſtodiam datus eſt arctiſſimam, & in ea tamdiu detentus, quicquid etiam, admiſtis quoque minis, *Dani*, *Angli*, imo & *Sueci*, contra niterentur, donec exercitus *Vinarienſis*, auro inductus *Gallico*, ſe ſuamque operam *Gallis* addixiſſet, atque ita *Palatinus* de ſpe ſua eſſet dejectus. *Vinarienſi* exercitui ſummus a *Gallis* dux impoſitus eſt *Longavillæus*, qui inſequenti anno 1640. pleraque ad *Rhenum* & *Haſſiæ* loca, nequicquam obſiſtentibus *Bavaris*, occupavit.

Annus hic *Hiſpaniæ* fuit infeliciſſimus; nam, u

amit

amiſſam in *Belgica Atrebatum* urbem, & in *Italia Taurinum*, irritam item *Caſalis* obſidionem taceam, afflixit vel maxime illud regnum duplex defectio, *Catalaunorum* & *Luſitanorum*. Iſti *Olivarii* Comitis, qui tum temporis totius regni habenas tractabat, injuriis præcipue irritati, occiſo Prorege ſuo, & occupata *Barcinone*, *Gallorum* ſe tutelæ tradiderunt. Hi, alienæ dominationis pertæſi, ea excuſſa, domeſticum ſibi Regem ſumpſerunt *Johannem*, *Brigantiæ* Ducem, atavis editum Regibus. In ejus verba, miro animorum conſenſu, omnes *Luſitanici* regni urbes & provinciæ *Indicæ* ſine mora jurarunt. Natum hinc graviſſimum bellum, quod per aliquot annos tenuit; ſed irriti fuere omnes *Hiſpanorum* conatus. Novus namque Rex, *Anglorum*, *Gallorum*, *Batavorum*que ſubnixus auxiliis, & ſuorum amore munitus, ſatis ſe contra *Hiſpanos* tueri potuit, adeo ut hi regnum illud tandem miſſum facere debuerint. Ita ergo in libertatem ſeſe iterum vindicavit *Luſitania*, anno 60. pòſt, quàm a *Philippo* II. in *Hiſpanorum* poteſtatem fuerat redacta. Haud parum quoque vexavit eoſdem tunc *Monœcenſium* Principis defectio, qui, anno 1641. exacto ex arce ſua *Hiſpanico* præſidio, *Gallicum* ejus loco recepit, & conſtantiſſime poſtea ab horum partibus ſtetit. Et quaſi ad defectionem conſpiraſſent omnes, *Carolus*, *Lotharingiæ* Dux, qui tanto ardore *Cæſaris* & *Hiſpani* partes ad hæc uſque tempora fuerat ſecutus, eas deſeruit, &, pace cum *Gallis* facta, ab iis in Principatum ſuum eſt reſtitutus. Verum ille mox, mutato iterum animo, ad *Auſtriacos* rediit, *Cantacrucia*, cujus amore captus tenebatur, ægrum animum, quo collibitum eſſet, impellente.

A 1632. Chriſti ad 1648.

Defectio Catalaunorum,

Luſitanorum,

Caroli Lotharingi,

Nec immunis civilium malorum per idem tempus *Gallia* fuit. *Sueſſionenſis* ſiquidem Comes in odium inciderat Cardinalis *Richelii*, quoniam hujus cognatam ducere uxorem conſtanter recuſabat. Hinc nimium gravem ſibi *Richelium* metuens, cum amplius ferre non poſſet, anno 1641. ad arma confugit, & cum eo multi alii nobiliſſimi viri, atque ipſe Dux *Aurelianenſium*, Regis frater, quibus auxilium tulit legatus Imperatòris *Lambojus*. Pugnatum

& Sueſſionenſis Comitis.

A. 1632. Chriſti ad 1648.

tum tunc eſt acerrimo prælio ad *Sedanum*, quo victæ quidem ſunt Regis *Gallici* copiæ, ſed quia cecidit quoque caput partium adverſarum *Sueſſionenſis*, penitus hæ, diffugientibus mox reliquis, ſunt diſſipatæ. Tum vero Rex *Ludovicus* arma majore vi ac ſtudio in *Hiſpaniam* vertit, ut *Catalaunis* ſubveniret, qui in defectione acriter perſtabant, & tunc *Gallorum* ope *Hiſpanos* aliquoties fuderunt.

Novus *Luſitaniæ* Rex per idem tempus ingens periculum ſubiit, inita contra ipſum a quibuſdam Proceribus gravi conjuratione, ſed quæ in ipſos vertit auctores. Detecta re, pars perpetuis carceribus incluſa, pars ſcelus capite luerunt. Ceterum fatalis fuit hic annus (1641.) *Ferdinando* Cardinali, *Belgicæ* gubernatori, *Bruxellis* menſe *Novembri* denato: tum *Georgio*, *Brunsvicenſium* Principi, rebus præclare geſtis inclyto, avoque alterius, qui nunc *Britannis* imperat, *Georgii*.

Mors Bannerii.

Bannerius quoque, *Suecorum* ſummus dux, ob reſtitutas poſt *Nordlingenſem* cladem res *Suecicas* celeberrimus, cum ſe, pervaſtata prius *Bavaria*, prudentiſſime, nec ſine detrimento hoſtium, in *Saxoniam* recepiſſet, mortem invenit *Halberſtadii* menſe *Majo*. Itaque nihil magnæ rei hoc anno geſtum eſt, ſi duas memorabiles excipias obſidiones *Hohentvilæ*, quæ *Vurtenbergico* Principi parebat, & *Guelpherbytanæ* arcis: illam *Cæſariani*, hanc *Sueci* & *Luneburgici*, ſed utrique irrito tentarunt ſucceſſu. Interim

Cui ſuffectus Torſtenſohnius.

Bannerio ſubmiſſus eſt ex *Suecia Torſtenſohnius*, dignus omnino *Hercules*, qui tanto *Atlanti* ſuccederet. Is, reſtituta, quæ ferme poſt mortem *Bannerii* conciderat, diſciplina militari, in *Sileſiam* movit anno 1642. in qua ſubigenda dum occupatus erat, obvium ſibi habuit *Lauenburgicum* Principem cum *Cæſarianis* copiis, eumque victum cepit, graviſſimo affectum vulnere, ex quo etiam mox periit. Subacta *Sileſia*, *Saxonem* invadit ſubito & *Miſniam Torſtenſohnius*, dumque *Lipſiam* oppugnat, advolantes ad auxilium *Cæſarianos* vincit, haud incruenta quidem, nobiliſſima tamen victoria. Nec feliciores in *Veſtphalia* iidem *Cæſariani* fuere. *Haſſi* quippe *Gallis* juncti eos prope *Ordingam* in *Colonienſi* agro ad inter-

ternecionem cædunt, captis præter alios quampluri- **A 1632. Chriſti ad 1648.**
mos *Lambojo* & *Mercio*, præcipuis illorum ducibus.
Penſavit tamen has clades utcunque, cùm *Lotharingiæ* Dux, deleto exercitu *Gallico*, qui *Mottam* in *Lotharingia* obſidebat, tum *Franciſcus de Melo*, qui *Ferdinando* Cardinali in *Belgicæ* gubernatione ſucceſſerat, fuſis in *Picardia Gallicis* copiis. At in *Hiſpania Gallis* fortuna magis favit. Capto quippe *Perpiniano*, & pulſis, qui opem ferebant, cum clade *Hiſpanis*, Comitatum *Ruſcinonenſem* cum Regno ſuo in perpetuum conjunxerunt. Ceterum ſub finem anni fatis conceſſit Cardinalis *Richelius*, ætatis anno 58. Dicitur Rex, audita morte ejus, à lacrymis non temperaſſe, quas utrum luctus, an gaudium expreſſerit, vulgo dubitatum eſt. Creditur enim a plerisque in tempore tunc deceſſiſſe, incipiente jam minui, quo hactenus abunde floruerat, Regis favore & amore. Nec tamen ipſe Rex diu poſt ſuperſtes fuit. Anno quippe 1643. menſe *Majo* deceſſit, expletis Regni 33. vitæ vero 42. annis, ſucceſſorem ſibi relinquens filium *Ludovicum* XIV. qui adhucdum puer erat tenellus, diuturnior tamen patre Rex futurus. Mater interea pueri Regis, quæ tutelam regni gerebat, fœdus cum *Suecis* renovavit, bellumque acriter continuavit. *Enguiennenſis* enim, Principis *Condæi* filius, *Rocrojum* in *Campania* ab *Hiſpanis* obſeſſum cum eorum magna clade liberavit, & *Theodonis villam* poſt gravem obſidionem inſuper ſubegit. In *Germania* tamen aliquam cladem paſſi ſunt *Galli*, quos, *Guebriano* jam mortuo, nimium ſecuros *Cæſariani Bavari*que invadunt, & cæſis haud ita multis, ad 5000. capiunt, reliquis matura fuga ſaluti ſuæ conſulentibus. Interim in *Bohemia* & *Moravia* ex lubidine ſua agebat omnia *Torſtenſohnius*, *Gallaſſio*, multis licet copiis aucto, *Suecos* tamen laceſſere non audente. Reſpirandi aliquantulum locus tandem *Cæſarianis* eſt datus. *Torſtenſohnius* quippe ſub finem anni 1643. ex improviſo Regem *Daniæ* imparatum, & nil tale metuentem, invaſit, tranſmiſſoque *Albi* totam fere occupavit *Holſatiam*, & in ea hiberna ſumpſit. Relictus tamen in *Germania* *Konigsmarckius*, occupato *Halberſtadio*, magnam pe-

Mors Richelii.

Et Ludovici XIII.

Sueci Danis bellum inferunt.

A 1632. Chriſti ad 1648.

pecuniæ vim *Miſniæ*, *Thuringiæ*, & *Franconiæ* extorſit, *Haſſis* per idem tempus *Veſtphaliam* obtinentibus.

Turba Italica.

Ortum eodem anno in *Italia* bellum, Pontifice Ducatum *Caſtri* a *Parmenſi* repetente. Verum hic, junctis cum *Venetis*, tum *Etruſcorum* & *Mutinæ* Ducibus, armis, undique *Pontificem* invadebat, qui ideo ſequenti anno pacem facere debuit, & *Parmenſi Caſtrum* relinquere. Promptior ad pacem Pontifex fuit, quia ex corporis imbecillitate vitæ finem haud procul abeſſe ſentiebat. Sed & paulo poſt perfectam pacem a. d. 3. Kalend. *Sextiles* anni 1644. exhauſtis ſenio viribus obiit, Pontificatus 21. ætatis 77. anno. Poſt multas Cardinalium lites ſublectus ei eſt *Innocentius* X. ex illuſtri *Pamphiliorum* gente oriundus.

Bellum Danos inter & Suecos continuatur.

Ceterum bellum, quod *Danis* exeunte ſuperiori anno intulerant *Sueci*, hoc (1644.) terra marique omnibus viribus eſt continuatum. *Torſtenſohnius* enim occupata *Holſatia* in ipſam penetrabat *Cimbricam Cherſoneſum*, cum Imperator, *Dano* auxilium eſſe ferendum ratus, *Gallaſſium* adverſus *Suecos* mitteret. Is, coacto ingenti eoque lectiſſimo exercitu, junctis inſuper ſibi *Bavaris*, *Torſtenſohnium Holſatiæ* velut caveæ includere, atque ita vel fame delere ſtudebat. At hic per paluſtria elapſus ipſum *Gallaſſium* maxima afflixit rerum omnium penuria, adeo ut ſemper cum clade retro recedere debuerit, donec, præcipua exercitus parte amiſſa, in *Bohemiam*, quam cum *Moravia* & *Sileſia* pleraque, dum in *Holſatiam* aberant *Sueci*, *Cæſariani* recuperaverant, vix evaſit. Nec tamen eo tempore Regi *Daniæ* quies ab armis fuit. *Hornius* enim ab altera parte *Scaniam* inſulam ſubegit; at *Flemmingius Norvagiam* claſſe infeſtam habuit. In *Holſatia* quidem, occupato contra *Gallaſſium Torſtenſohnio*, *Dani* pleraque receperunt, mari tamen, claſſe *Batavica* ab *Suecorum* partibus ſtante, infelices valde fuerunt. Nam cum uno aut altero prælio ancipiti Marte decertaſſent, tertio haud procul *Fionia* inſula ingenti clade affecti ſunt, tota eorum claſſe diſſipata. Auxit damnum amiſſio *Diœceſeos Bremenſis*, quam *Fredericus*, Regis *Daniæ* filius, Ar-

Archiepiſcopi nomine tenebat. Fractus ergo his malis *Danus* pacem unice optabat, a qua nec alieni erant *Sueci*. Convenerunt itaque anno 1645. legati utriuſque gentis, tum *Gallorum* & *Batavorum*, *Bromſebroam*, *Gothiæ* oppidum, ubi pax facta eſt, ſed *Dano* damnoſa valde, qui varias a *Suecis* occupatas jam regiones iis relinquere, liberumque inſuper mare & mercaturam permittere coactus fuit.

A 1632. Chriſti ad 1648.

Pax Suecos inter & Danos.

Pace iſtic reſtituta, *Sueci* arma ſua majore vi adverſus *Cæſarianos* vertere jam poterant, id quod & ſtrenue fecerunt, ut videbimus poſtea. Nunc *Gallorum* arma reſpicienda ſunt, quæ in ſuperiore illi *Germania* ſatis fortiter & feliciter circumtulerunt. Miſſus eo erat *Enguiennenſis*, qui cum *Turennio* caſtra *Bavarorum* prope *Friburgum*, quod hi occupaverant, nimium munita, cum magna ſuorum & hoſtium ſtrage aggreſſus eſt, ſed & repulſus. Arma itaque alio vertit, nec *Bavari* prohibere potuerunt, quo minus multa oppida, & præcipue *Philippi caſtrum*, quod annonæ ac apparatus bellici laborabat penuria, poſt undecim tantum dierum obſidionem expugnaret. Dux *Aurelianenſis* eadem felicitate uſus in *Belgica*, *Grevelingam*, munitiſſimum *Flandriæ* portum, ſubegit, adjutus *Batavorum* claſſe, qui interim, cæſis ſubinde *Hiſpanorum* auxiliis, *Saſſum Gandavenſe* expugnarunt. Sola *Catalaunia* has victorias clade ſua fœdavit, per *Hiſpanos* victoria de *Gallis* parta, quam *Ilerdæ* deditio ſecuta eſt. Eluit tamen hanc maculam ſequenti anno (1645.) *Harcourtius*, novus *Catalauniæ* Prorex, qui, capta poſt longam obſidionem *Roſa*, *Hiſpanos* gravi prælio proſtravit, cujus tamen victoriæ exiguum percepit fructum, capto vix tandem *Balaguerio*.

Gallorum res geſtæ.

Ad *Rhenum* iſthoc anno vario Marte certarunt *Galli*. Dum enim ductu *Turennii* occupandis urbibus in *Franconia* operam dabant, ad *Mergentheimium* a *Bavaris* cæduntur & fugantur. Sed haud diu hoſtes de victoria gloriari paſſus eſt *Enguiennenſis*. Nec enim multo poſt, junctis exercitui ſuo *Haſſis*, ad *Allersheimium*, qui pagus haud procul *Nordlinga* eſt, eos adortus vicit & in fugam egit, cadente *Mercio*, *Bavarorum* duce, capto *Gelenio*, qui *Cæſarianis* præerat. Non omnino læta tamen *Gallis* hæc victoria fuit,

Pugna ad Allersheimium.

A 1632. Chriſti ad 1648.

nimio quippe propriorum militum ſanguine parta. Dextrum enim cornu, quod *Galli* obtinebant, plane jam victum fuſumque erat, & actum fuiſſet, ni *Haſſi*, qui ſiniſtrum cornu tutabantur, virtute ſua prælium reſtituiſſent. Quo facto hoſtes ultra *Danubium* rejecti ſunt.

Torſtenſohnius vincit Hatzfeldium.

Torſtenſohnius, repulſo in *Bohemiam Gallaſſio* circa finem ſuperioris anni, ſub initium ſtatim ſequentis (1645.) in *Bohemiam* movit, ut *Cæſarianis*, priuſquam ſe reficere poſſent, ſuperveniret. Itaque ad *Jancoviam*, *Bohemiæ* oppidum, adortus ſub *Hatzfeldio Cæſarianos*, poſt acerrimam plus quam octo horarum pugnam eos in fugam compulit, cæſis captiſque quamplurimis. Magna eo prælio fortitudinis & intrepidi animi indicia dedit *Carolus Guſtavus*, *Bipontinus* Princeps, non indignum ſe *Suecica* corona, quam poſtmodum accepit, oſtendens. Secuta victoriam plurima *Bohemiæ* & *Moraviæ* oppida, donec *Brinna*, *Moraviæ* urbs munitiſſima, *Suecorum* arma ſtitit. Hac etiam victoria effectum, ut Elector *Saxoniæ*, factis induciis & relicto *Cæſare*, arma ſua ponere debuerit. Sub finem anni *Torſtenſohnius*, partis tot laureis decoratus, ob pedum ægritudinem, qua jam ab aliquo tempore vexatus fuerat, ſumma belli præfectura ſe abdicavit, ſubeunte in provinciam

Succedit iſti Vrangelius.

iſtam *Vrangelio*, qui eam quoque ornavit abunde. Etenim initio ſequentis anni (1646.) ex *Bohemia* erumpens, univerſam pæne *Germaniam*, qua lubebat, pervagatus eſt, nequicquam *Cæſarianis* hic illic ipſi obſiſtentibus. Sed præter vexationes & velitationes quaſdam, ac minorum aut minus munitarum urbium expugnationes, nihil memorabile hoc anno in *Germania* geſtum eſt.

Victi ad Ilerdam Galli.

In *Hiſpania Gallis* adverſa penitus Bellona fuit: *Ilerdam* illi obſidebant, & diuturna oppugnatione ad incitas jam redegerant, cum *Leganezius*, *Hiſpanorum* dux, ſubito de nocte eorum caſtra aggreſſus, poſt gravem pugnam, relictis eos impedimentis & omni apparatu bellico in præcipitem fugam egit. Id damnum in *Belgica* ſarſit *Enguiennenſis* Princeps, qui cum alias urbes munitas, tum, *Batavorum* claſſe adjutus, *Dunkerkam*, commodiſſimum & permunitum

Flan-

Flandriæ portum expugnavit, Cardinale *Mazarinio*, *Richelii* quaſi ſucceſſore, omnia jam aulæ & regni negotia curante, non ſine magna præcipuorum Principum indignatione, quorum conatibus omni modo viciſſim obſtabat. A 1632. Chriſti ad 1648.

Ceterum ſoli hoc tempore omnem *Turcorum* potentiam ſuſtinebant *Veneti*. Rerum apud illos potiebatur *Ibrahimus*, qui anno 1640. fratri ſuo *Amurathi* ſucceſſerat. Is *Melitenſibus* infeſtus, quod navem *Turcicam* cum una ex concubinis ſuis intercepiſſent, ingentem adornavit claſſem, quaſi in eos moturus. Sed de improviſo *Turci Cretam* inſulam, quæ in poteſtate *Venetorum* erat, ut receptaculum *Melitenſium*, anno 1645. invaſerunt, &, occupata poſt operoſam obſidionem *Canea*, ſtabilem in ea pedem fixerunt. Utque *Venetorum* vires diſtraherent, *Dalmatiam*, quam hi etiam tenebant, infeſtis incurſionibus vexarunt, & anno 1646. in ea *Novigradum* ceperunt; quamvis etiam palantes eos & incautos ſæpe ruſtici militibus juncti trucidarent magno numero, aut in captivitatem abducerent. Sed *Veneti*, licet mari bis vel ter claſſem hoſtium viciſſent, impedire tamen non potuerunt, quo minus *Turci* plura *Cretæ* loca, cæſo inſuper inſulæ præfecto, caperent, præſertim cum claſſis *Veneta* per tempeſtates valde tunc eſſet lacerata. Sequenti anno (1647.) vario *Marte* bellum ibi eſt continuatum, cæſis primo quidem *Venetis* in *Creta*, ſed qui tamen poſtea *Turcos* ab obſidione *Candiæ* repulerunt, recuperato inſuper *Mirabello*. *Bellum Venetorum cum Turcis.*

In *Germania Bavarus*, victricia *Suecorum* arma reveritus, anno 1647. inducias cum iis fecit; quare *Vrangelius* vim belli in *Bohemiam* convertit, &, cruenta licet obſidione, *Egram*, inſpectante *Cæſariano* exercitu, cepit, quo tempore ipſe *Cæſar* in caſtris præſens in periculo fuit, ne caperetur ab legionibus quibuſdam *Suecorum*, qui ſummo mane in caſtra *Cæſariana* irruperant. Evaſit tamen, repulſis ab accurrente milite hoſtibus. Interim *Bavarus* ab induciis, quia eas ægerrime ferebat *Cæſar*, reſiluit; quare *Vrangelius*, relicta *Bohemia*, ut perfidiam *Bavari* ulciſceretur, in *Germaniam* rediit, ſed ob in- *Bavarus inducias facit cum Suecis.* *Sed mox eas violat.*

 ſtan-

A 1632. Chriſti ad 1648.

ſtantem hiemem in *Luneburgicum* agrum deflexit, dilata in ſequentem annum ultione.

Haud felicior hujus, quam ſuperioris, anni adverſus *Ilerdam Gallorum* expeditio fuit. *Hiſpani* enim *Enguinium*, qui jam poſt patris obitum *Condæus* dicebatur, ab ejus obſidione magna cum clade repulerunt. In *Flandria* quoque *Leopoldus Guillelmus*, *Ferdinandi* III. Imperatoris frater, *Belgicæ* gubernator, varia iterum *Gallis* oppida eripuit. Gravi tamen periculo per idem tempus implicita, & vix defuncta eſt res *Hiſpana*. In urbe ſiquidem *Neapolitana* immanis orta eſt ſeditio, quæ totum fere regnum corripuit. Plebs, graviſſimis vexata tributis, duce *Thoma Agnello*, (*Maſaniellum* vulgo vocabant) homine viliſſimo, rebellavit, & ad nutum illius adeo graviter tumultuata eſt, ut Prorex ſe caſtello includere debuerit. Homo iſte poſt paucos quidem dies eſt occiſus, plebs tamen in furore ſuo perſtitit, & *Gallos* ad auxilium vocavit, adſcito ſibi Principe *Guiſio* duce. Sed mox prodita eſt a quibuſdam ad id corruptis porta, per quam intromiſſi milites *Hiſpani* omnia priſtinæ tranquillitati reſtituerunt. In præcipuos tumultus auctores animadverſum: *Gallica* claſſis, quæ poſt ſedatas demum turbas aderat, re infecta domum recedere debuit. Similis paulo ante ſeditio *Siciliam* pæne totam invaſerat, ſed & illa brevi compoſita.

Seditio Neapolitana.

Occiſo illius auctore ſedatur.

Mors Frederici Principis Arauſiaci.

Mortuus hoc anno apud *Batavos Henricus Fredericus*, Princeps *Arauſiacus*, Reip. *Batavæ* gubernator feliciſſimus, in qua dignitate ſucceſſorem habuit filium *Guillelmum* II.

Exoritur tandem annus 1648. qui optatam *Germaniæ* pacem reddidit. Sed ut morientium ferarum morſus letiferi eſſe perhibentur, ſic etiam extremi *Martis* conatus acerrimi & tantum non exitiales exſtitere. *Vrangelius* quippe ad inſtar fulminis *Cæſarianos* ex hibernis, quæ in *Haſſia* ceperant, & in quibus etiamnum ſtertebant, non ſine clade illata expulit, & in *Franconiam* uſque perſequens, caſtra cum *Turennio* junxit. Tum vero tranſmiſſo *Danubio*, victiſque hoſtibus, cadente etiam ipſorum duce *Melandro*, *Licum* trajecit, atque ita in *Bavariam* irrupit. In ea autem ob violatas inducias jus victoris

Vrangelius Bavariam vaſtat.

acer-

A 1632. Chriſti ad 1648.

acerbe exercuit, & reſiſtentes ſibi ubique fudit, donec fluvius *Oenus*, & venientes in auxilium *Cæſariani Suecorum* progreſſus utcunque inhibuerunt.

Haſſi Cæſarianos vincunt.

De *Veſtphalia* eodem tempore *Haſſi* & *Cæſariani* certabant Marte vario. Victi primo *Haſſi* mox *Lambojum* (is *Cæſaris* copias ducebat) ab *Geiſeca*, *Veſtphaliæ* oppidulo, inſigni cum clade repellunt. Poſtea idem *Haſſorum* caſtra haud procul *Colonia Ubiorum* aggreſſus vincitur, amiſſo fere omni peditatu, ſed non incruenta tamen victoria. Ultimum Bellonæ opus *Bohemia* exhibuit. *Konigsmarckio Egræ* agenti *Odovalskius* quidam, qui ſub *Cæſare* olim ſtipendia meruerat, nunc autem privatus vivebat, conſilia ſuggeſſit, quo pacto partem aliquam urbis *Pragenſis* ſubito ſtratagemate poſſet intercipere. Dictum factum, intempeſta nocte ea pars, quæ *Parvæ urbis* nomen habet, cum arce regia invaditur, capitur & diripitur, parta ingenti præda, multiſque captivis viris primariis. Jamque aderat majoribus cum copiis *Carolus Guſtavus*, cui hoc tempore ſumma in *Suecicum* exercitum poteſtas erat demandata, ut reliquas urbis partes etiam ſubigeret, cum ad confectæ pacis dulciſſimum nuncium arma omnia ponerentur, quæ per triginta jam annos horrendum in modum univerſam *Germaniam* devaſtarant, uſque adeo ut vix amplius *Germania* in ipſa *Germania* poſſet inveniri.

Praga capta.

Pax Veſtphalica.

Scilicet ab aliquot jam annis de pace actum erat, ſed ea nondum matura omnes hi conatus irriti fuerant. Anno tandem 1641. convenerunt utrinque, ut *Oſnabrugæ* cum *Suecis*, *Monaſterii* cum *Gallis* de pace ageretur. Cœptum autem de ea demum anno 1644. tractari, ſed poſt id tempus tam variam pro fortuna partium induit ea res faciem, ut plerique, quibus publica tranquillitas cordi erat, non ſine cauſa vererentur, fore, ut penitus abrumperetur hæc pacificatio. Poſt multas tamen altercationes pax tandem ſub finem *Octobris* primo cum *Suecis*, paulloque poſt cum *Gallis* eſt ſancita, qua *Proteſtantibus* ſuæ religionis libertas aſſerta, *Palatinus* Elector reſtitutus, *Suecis* ad reſarciendos belli ſumptus conceſſæ Diœceſes *Bremenſis* & *Verdenſis*, *Rugia*, *Viſmaria* & pars *Pomeraniæ*, pro qua *Brandenburgico* Electori *Magdeburgica*,

A 1632. Chriſti ad 1648.

gica, *Halberſtadienſis* & *Caminenſis* Diœceſes datæ, *Gallo Alſatia*, quantum *Auſtriaca* erat, cum *Briſſaco* ceſſit. Paulo ante etiam, renitentibus nequicquam *Gallis*, diuturno bello *Hiſpanos* inter & *Batavos* finis eſt impoſitus, pace *Monaſterii* facta, qua Rex *Hiſpaniæ Batavos* tandem in perpetuum liberos eſſe juſſit, & juri ſuo in eos plane renunciavit.

Nondum tamen univerſa *Europa* in pacem convenire aut voluit aut potuit, durante *Hiſpanis* bello cum *Gallis*, tum etiam cum *Luſitanis*. Itaque inter illos quidem arma acriter adhuc moventur, quo *Hiſpani Cortraco*, *Galli* contra *Ipris* potiuntur. *Luſitani*, quando per *Hiſpanos* licebat, languide & remiſſe bellum gerebant. Civilibus eodem tempore motibus *Gallia* turbabatur, *Mazarinio* Cardinale præter omnium animi ſententiam regnum adminiſtrante. Factum ita, ut turbæ iſtæ anno ſequenti in apertam eruperint ſeditionem, & Rex *Lutetia* fugere coactus fuerit. Sed paulò pòſt, *Hiſpanis* fruſtra ignem iſtum fovere ſtudentibus, omnia iterum in quietem ſunt compoſita.

Turbæ Gallicæ.

Ceterum annus hic (1648.) duorum Regum morte inſignis fuit, quorum alter *Daniæ*, *Chriſtianus* IV. fuit, qui pridie Kalendas *Apriles*, vitæ 71. regni 60. obiit; ſucceſſorem nactus filium *Fredericum* III. qui, Archiepiſcopus antea *Bremenſis* fuerat. Alter *Uladiſlaus* IV. *Poloniæ* Rex erat, denatus cum vixiſſet 53. fere annos, regnaſſet 16. Sublectus ei in regni Comitiis frater *Joannes Caſimirus*, Cardinalis, qui, depoſita purpura, regnum anno eodem ſuſcepit. Addendus eſt his *Turcorum* Sultanus, *Ibrahimus*, qui, quod uxorum imperio nimis eſſet obnoxius, nec ex ſententia civium ac præſertim militum rem gereret, infelici chorda ab *Janizariis* anno imperii 9. eſt ſtrangulatus, ſubſtituto ipſi filio *Mahumete*. Bellum tamen cum *Venetis* perduravit, quod his ſatis feliciter hoc anno ceſſit, ſi illud excipias damnum, quod claſſi ab furentibus ventis eſt inflictum. Ea tamen mox *Helleſponti* fauces tam arcte cuſtodivit, ut *Turcica* in mare prodire haud potuerit. In *Dalmatia* quoque iidem plerumque ſuperiores, *Cliſſa* inſuper potiuntur.

Mors Chriſtiani IV.

Uladiſlai IV.

Et Ibrahimi Turcorum Sultani.

C A-

A 1632. Chriſti ad 1648.

CAPUT II.

De civilibus in Anglia *turbis ſub Rege* Carolo *I.*

TEMPUS eſt, ut de *Anglicis* etiam turbis, de quibus hactenus ſiluimus, agamus, quæ in Regis tandem caput eruperunt. Mortuo *Jacobo* I. anno 1625. ſucceſſit filius *Carolus* itidem primus, qui eodem anno uxorem duxit ſororem *Ludovici* XIII. Regis *Galliæ*, ad quam legatos ſuos poſtea miſit Papa, ſicut ipſa viciſſim ad Papam, quod quidem *Anglicæ* genti diſplicuit valde. Cœperunt dein tumultus a *Scotis*, quibus invitis jam olim *Jacobus* I. quatuordecim Epiſcopos impoſuerat. Filius ejus *Carolus* ulterius progredi voluit, & ritus *Anglicanos* in univerſam *Scoticæ* gentis eccleſiam, quæ ad exemplum *Genevenſis* erat conſtituta, inducere. Hujus rei auctor Regi maxime fuit *Laudus*, Archiepiſcopus *Cantuarienſis*. Is ergo novam *Liturgiam* aut ipſe compoſuit, aut ſub auſpiciis certe ſuis ab alio componi curavit, diverſam aliquantulum ab *Anglicana*, & magis, ut accuſabatur, ad *Miſſale Romanum* accommodatam, quam Rex à *Scotis* omnino recipi volebat. Sed cum anno 1637. *Edimburgi* eam ex Mandato Regio publice prælegeret Epiſcopus, tantus ſubito exortus eſt tumultus, ut Epiſcopus iſte vix ſalvus inde evaſerit. Deprecabantur tum eam *Scoti* enixiſſimis precibus, Rex contra id ipſum indigniſſime ferebat. Itaque illi, ut rebus ſuis conſulerent, fœdus inter ſe iniere pro tuenda Religione & libertate, quod *Convenantum* appellaverunt. At Regis animus ea re exacerbatus eſt multo magis, adeo ut rebellionem vocaret id fœdus, imo exercitum contra illos colligeret. Hi vero, habita Synodo, fœdus ſuum confirmarunt, abrogata etiam Epiſcopis ſua dignitate. Ut vero contra vim, ſi inferretur, ſe tuerentur, colligendo exercitui ducem conſtituerunt *Alexandrum*, Comitem *Leſlium*. Rex veritus, ut par iis eſſet, pacem proponebat, quam hi lubentes recipiebant; Parlamentum etiam *Scoticum*,

Turba Anglica.

Liturgia ab Laudo compoſita.

Convenantum Scoticum.

A 1632. Chriſti ad 1648.

cum, convocavit, ut in eo res componerentur. Verum id, cum ad arbitrium & voluntatem Regis omnia decernere nollet, mox diſſolvit, incuſans *Scotos* non ex pacto agere. Decrevit ergo illos vi armorum cogere, eumque in finem exercitum conſcribere. Verum deſtitutus erat pecunia, quam ut impetraret, coactus fuit Parlamentum *Anglicum* convocare anno 1640. quod jam per 12. annos factum non erat. In eo, cum primum congregaretur, Rex invidioſam plane in *Scotos* orationem habuit, petiitque a Parlamento, ut ſibi ad domandos iſtos rebelles, quantum ſatis eſſet pecuniæ dare vellet. Sed reſponſum haud gratum ſibi tulit. Volebat ſiquidem Parlamentum prius mederi inteſtinis turbis & populi querelis. Bellum illud præterea plane averſabatur, imo auctores ejus ad dignam depoſcebat pœnam. Itaque haud diu poſt Rex, nihil ſe conſecuturum cernens, inſtinctu *Laudi* & *Straffordii* Comitis, qui haud ex vano ſibi metuebant, illud iterum ſuſtulit. Bellum tamen, undecunque poterat corraſa pecunia, contra *Scotos* movit, eique *Straffordium* illum præfecit; ſed prævaluerunt hoſtes. Quare intervenientibus quibuſdam *Angliæ* Proceribus, induciæ cum *Scotis* factæ ſunt, his honeſtiſſimæ. Eorundem vero Procerum hortatu Rex in *Anglia* convocare Parlamentum promiſit, & paulò poſt indixit, ut in eo omnes diſſidiorum cauſæ tollerentur, & in priſtinam quietem cuncta reſtituerentur. Confedit illud menſe *Novembri* anni 1640. nec quievit prius, quam extorſiſſet Regi promiſſionem, fore ut non diſſolveretur, antequam omnia Regni mala eſſent compoſita. Verum ea re Rex ſe ſuaque omnia peſſum dedit. Prævalebant enim in Parlamento ii, qui eandem, quam *Scoti*, ſacrorum formulam ſequebantur. Ii, ſimulac Rex jure ſuo in Parlamentum ceſſiſſet, *Convenantium*, ſeu fœdus illud *Scoticum*, ſtatim ſuffragio ſuo comprobarunt, *Pontificios Londino* ejecerunt, &, omnia alia arbitratu ſuo agentes, inſuper *Guillelmum Laudum*, Archiepiſcopum *Cantuarienſem*, ut & Comitem *Straffordiæ*, *Hiberniæ* tunc Proregem, a quorum maxime conſiliis Rex pendebat, in carcerem duci juſſerunt. Accuſati illi ſunt perduellionis crimine, &

Bellum cum Scotis.

Parlamentum in Anglia perpetuum.

A. 1632. Christi ad 1648.

Straffordiæ Comes ſecuri percuſſus.

& *Laudus* quidem in alia dilatus tempora, *Straffordiæ* Comes autem anno 1641. damnatus & ſecuri percuſſus eſt publice, coacto prius Rege, multum licet reluctante, chariſſimi miniſtri ſui damnationem manus ſuæ ſubſcriptione confirmare. Ceterum miſerat Parlamentum in *Hiberniam* acerrimum contra *Pontificios* edictum, qui eo irritati, & ſimul conditione temporum invitati, auſi ſunt horrendum ſcelus, ſed cum doctrina ſua atque odio in Hæreticos apprime conveniens. Duce etenim quodam *Phelemone Neale*, de improviſo *Proteſtantes* invaſerunt, eorumque multa millia, nulla aut ætatis aut ſexus ratione habita, interemerunt. Itaque hoſtes judicati, & bellum contra eos decretum, exercitus quoque eo miſſus, ſed qui primo parum profecit, imo ſequenti anno 1642. cæſus eſt. Tum vero diſcordiæ civiles in *Anglia* in apertum erupere bellum: quare utraque pars, quantum potuit, collegit militem; ſed quia Rex pecuniæ inopia laborabat, facile plures Parlamento adhæſerunt. Hos inter etiam præfectus *Hullæ* fuit, quod munitiſſimum & portu commodiſſimo inſtructum eſt oppidum *Northumbriæ*, qui illud Regi negavit, nec obſidione ad obſequium potuit retrahi. Inde menſe *Octobri* acie jam decertatum eſt in agro *Varvicenſi*, dubio Marte, paulo tamen magis in Regias inclinante partes. Verum inde nihil animi ſui abjecit Parlamentum; quin anno 1643. cum *Scotis* in fœdus eorum coiit, & ſolenniter juravit, atque ita etiam in *Anglia* Epiſcopis omnem dignitatem & auctoritatem abrogavit. Varias quidem urbes hoc anno cepit Rex, & *Hibernorum*, poſtquam inducias cum iis feciſſet, auxiliis auctus eſt; ſed fœdavit iterum hæc proſpera gravis ad *Novum Caſtellum* accepta clades. Haud parum etiam momenti ad cauſam Parlamenti promovendam attulit *Alexander Leſlius*, qui ſub finem anni cum 20000. *Scotorum* in auxilium illarum partium advenit. Adjuti ergo his ſubſidiis *Angli* anno 1644. Regios cum alibi, tum ad *Eboracum*, quod hi ab obſidione liberare ſtudebant, ingenti prælio ſuperant, captis aut occiſis omnibus ferme peditibus. Itaque *Eboracum*, haud amplius reſiſtere auſum, deditionem facere debuit. Ex illo

Rebellio Hibernorum.

Bellum civile Anglicum.

Pugna ad Eboracum.

A 1632. Chriſti ad 1648.

Laudus capite plexus.

fluere ac retro ſublapſæ referri res Regis magnis cœperunt paſſibus, cujus animum etiam haud leviter affecerunt matura nunc *Laudi* fata, qui, damnatus a Parlamento, *Londini* anno 1645. publice fuit capite plexus. Accuſatus eſt vel maxime, quod *Pontificiis* faveret, imo ſtuderet eorum ſacra quaſi poſtliminio in *Angliam* reducere. Quicquid illius ſit, id certum eſt, addictiſſimum fuiſſe Eccleſiæ *Anglicanæ* ritibus, & idcirco Regi violentorum in diſſentientes conſiliorum auctorem exſtitiſſe. Majorem in toto Procerum conſeſſu adverſarium non habuit *Cromvello*. Dederat hic antea operam Theologiæ, & jam munus quoddam Eccleſiaſticum petierat, ſed a *Laudo Puritanus* eſſe arguebatur, atque ita ab tali munere excluſus fuit. Hinc acerrimum ille concepit odium in hunc *Laudum*, cui cum aliter nocere non poſſet, ſatyricis ſcriptis eum proſcidit. Dein ejus inſtinctu incitati creduntur *Scoti*, ut *Liturgiam*, quam ipſis obtrudebat *Laudus*, publice in foro *Edimburgi* combuſſerint. Poſtea in Parlamentum miſſus, acerrimus Regiarum & Epiſcopalium partium oppugnator fuit. Ceterum infeliciſſimus eodem anno Rex etiam in bello fuit. Nec profuit ei initio anni per dolum occupata urbs *Leiceſtria*. *Fairfaxius* quippe, copiarum Parlamenti dux ſupremus, Regias primo ad iſtam urbem, dein ſub *Roberto*, Principe *Palatino*, ad *Briſtolium*, atque alibi, magnis attrivit cladibus, captis etiam variis urbibus. Sed graviſſimum damnum præſens in caſtris Rex ad *Veſtcheſtriam* paſſus eſt, unde ipſe, amiſſo fere omni exercitu, vix ſalvus effugit. Nec *Hiberni* rebelles, contra quos bellum quoque gerebat Parlamentum, efficere quicquam potuerunt, licet, adjuti per Papam pecunia, acriter lacertos moverent, adeo ut regni caput, *Dublinum*, fere ſuam in poteſtatem redegerint. Sed prævalens ubique Parlamenti fortuna etiam iſtos prorſus fregit, multiſque cladibus illatis ad extrema compulit. Anno dein 1646. Regiorum in *Anglia* armorum finis eſt factus. Quæcunque enim Rex hic illic etiamnum obtinebat, ea omnia, & vel præcipue *Oxonium*, a *Fairfaxio* ſunt capta, ut adeo nihil illi amplius eſſet reliquum. Actum quidem eſt de pace per idem tempus, & Rex jam *Londinum* pro-

Cromvellus.

Pugna ad Veſtcheſtriam.

properabat, data ipſi nomine Parlamenti publica ſecuritate. Sed perſuaderi ſibi paſſus eſt, fore ut a Parlamento fides ſibi non ſervaretur; quare ex itinere rediit *Oxonium*, unde fugiens mox *Scotis* ſe ſuamque ſalutem credidit, a quibus etiam perhonorifice eſt exceptus & habitus. Parlamentum vero, ſimulac id accepit, ſtatim a *Scotis* illum repetiit, ſed qui negarunt diu ſupplicem tradere: unde altercationes variæ & ſuſpiciones exortæ, quæ tantum non in bellum eruperunt. Tandem anno 1647. *Anglorum* voluntati ceſſerunt *Scoti*, & Regem illis, acceptis 200000. librarum *Anglicarum*, dediderunt, ea tamen conditione, ut ſarta tecta eſſet illius majeſtas & ſalus. Tum vero in ſplendidam quidem, ſed arctam tamen datus eſt cuſtodiam, ex qua poſtmodum protractus a militibus, multo ab his liberalius eſt habitus. Tractatum etiam denuo de pace, ſed cum nimis duræ præſcriberentur ſibi leges, noluit eas recipere, præſertim cum ad id a quibuſdam in exercitu incitaretur, inter quos & ipſe dicitur fuiſſe *Cromvellus*, cui hoc tempore ſummum in milites delatum eſt imperium. Inter hæc Rex manibus militum elapſus in *Vectim* inſulam ſe recepit: ſed parum ex ea re commodi percepit: imo in graviores multo, quam quos fugiebat, caſſes incidit. Nam præfectus iſtius inſulæ *Hammondus*, qui cum Parlamento ſentiebat & *Cromvello*, omnem ſedulo dedit operam, ne tam opima ſibi e manibus elaberetur præda. Interim dum iſtic agebat Rex, Parlamentum illi denuo leges, ſed multo jam duriores præſcripſit, quas cum ſtatim approbare nollet, in arctiorem detruſus eſt cuſtodiam; unde jam de capite Regis actum fore plerique prævidebant. Multi tamen erant, qui Parlamenti cauſam probaverant quidem antea, ſed Regem ſupplicio affici nolebant, idque, ut deteſtandum quam maxime facinus, abominabantur. Itaque plurimi tunc ſeceſſerunt in partes Regias, quæ etiam, collectis copiis, aliquoties victoria potitæ ſunt. Quin etiam *Scoti*, quod non ſtarent *Angli* promiſſis, quibus Regi ſalutem & majeſtatem ſalvam fore ſpoponderant, ingenti cum exercitu, duce *Hamiltonio*, in *Angliam* irruperunt. Sed nihil *Cromvello* invictum erat,

A 1632. Chriſti ad 1648.

Carolus I. Scotis ſe permittit.

A quibus Anglis venditur.

Elabitur in Vectim inſulam.

A 1632. Chriſti ad 1648. *Dei victis Scotis retrahitur,*

erat, qui ſtatim cum exercitu ſuo in occurſum *Scotorum* properavit, eoſque duobus prœliis ad internecionem cecidit, capto ipſo *Hamiltonio*, aliiſque præcipuis ducibus, quo facto facile pax iterum utramque inter gentem convenit. Ita *Carolus* etiam hac ſpe orbatus, non habebat, unde aliquid auxilii ad tutandum caput ſuum ſperare amplius poſſet. Omnia tunc ipſi in pejus ruere incipiebant. Nam ex *Vecti* inſula retractus, caſtello *Horſtio* primum eſt incluſus, dein *Londinum* ductus, apud Judices ad id

damnatur,

delectos eſt accuſatus. Iſti tandem ipſum tyrannidis, perduellionis, & male adminiſtratæ Reip. reum judicarunt, & ob iſta crimina publice ſecuri percutiendum pronunciarunt. *Scoti*, tum *Francorum*, *Batavorum*que legati omni ope interceſſerunt, ne tam dura ſententia exſecutioni daretur: ſed decretum erat Senatui *Anglicano* & *Cromvello*, ut Rex capi-

& ſecuri percutitur.

tis ſui jactura turbas exſtingueret. Itaque pridie Kalendas *Februarias* anni 1649. ad locum ſupplicii deductus, & per larvatum hominem uno ictu capite truncatus eſt.

Abolita poteſtas Regia in Anglia.

Ceterum, occiſo Rege, abolita etiam eſt omnis Regia poteſtas, perduellionis crimine & pœna capitis in eum conſtituta, qui poſthac de ea reſtituenda conſilia agitaret. Volebat enim *Anglia* omni ex parte libera jam eſſe Reſpublica, quæ a Parlamento ſuo regeretur. Verum dum Regiam abolebat poteſtatem, in *Cromvelli* tyrannidem incidit, qui Protectoris titulo, *Dictator* quaſi Reip. *Anglicanæ*, per milites ſuos, ad exemplum *Prætorianorum* olim in urbe *Roma*, omnia agebat. Nec Regis ſanguine ſatiatus ille fuit. Poſt paucas enim ab ejus ſupplicio hebdomadas captivi *Scotorum* duces, qui Regem reſtituere voluerant, capitis damnati ſunt & ſupplicio itidem affecti, inter quos & ipſe Dux *Hamiltonius*

Carolus II. Rex Scotiæ renunciatur.

fuit. Vel ſic tamen non quieverunt *Scoti*, ſed *Carolum* II. *Caroli* I. filium Regem renunciarunt. Is vero ſtatim cum copiis eo miſit Marchionem *Montis Roſarum*, hominem fortiſſimum, qui antea in caſtris Imperatoris meruerat, & multa ſummæ fortitudinis ſpecimina ediderat. Sed ſimulac appulit in *Scotiam*, victus eſt & profligatus plane, adeo ut ipſe fugere

gere & in paludibus per tres dies deliteſcere debuerit. Tandem ab milite quodam, cui ſe crediderat, proditus, ſuſpendio pœnam luit, quam etiam ſumma cum conſtantia ſubiit, fruſtra exſecutioni obnitentibus Imperatore & *Galliæ* Rege. A 1632. Chriſti ad 1646.

In *Hibernia Scotorum* exemplum ſecutus eſt *Ormondiæ* Dux, qui & ipſe *Carolum* II. ibi publice Regem renunciari curavit. Sed ipſe eo profectus cum exercitu *Cromvellus*, Regias partes mox valde afflixit. Quapropter rediit inde paulo poſt in *Angliam* & *Iretonum* generum ſuum ſummæ rerum in *Hibernia* præfecit, qui tandem eo adegit Regios, ut anno 1651. tota *Hibernia* ſibi cedere debuerint. *Et Hibernia.*

At in *Scotia* poſt interitum Marchionis *Montis Roſarum* quies necdum reſtituta fuit. Quin ipſe *Carolus* II. eo profectus, & maximis populi applauſibus exceptus, Regnum *Scotiæ*, ſub certis tamen legibus, ſuſcepit. *Lambertum* etiam, *Anglicarum* copiarum in *Scotia* ducem, victum gravi prælio, inſuper cepit. Nec felicior *Cromvelli* gener *Iretonus* fuit, qui ex *Hibernia* in *Scotiam* trajicere cum exercitu juſſus, victus eſt & magna cum clade rejectus. Trepidatum eſt valde eo tempore *Londini*: quare *Cromvellus*, ut Reipublicæ ſuæ conſuleret, ipſe cum exercitu in *Scotiam* tetendit, & aggredientem ſe cum *Scotis Leſlium* maxima clade affecit. Nihilominus tamen *Carolus* anno 1651. a. d. 3. Eidus *Januarias* Rex *Scotiæ* coronatus, cum exercitu in *Angliam* penetravit, ut ſibi illos jungeret, qui in ea ab ſuis partibus ſtabant. Sed *Cromvellus*, citato gradu eum ſecutus, ad *Vigorniam* ingentem ejus exercitui cladem inflixit, adeo ut ipſe Rex, de rebus ſuis deſperans, mentito habitu fugerit, & in *Galliam* trajecerit. *Cromvello* facile tum fuit, fugato *Carolo*, reliquias belli ſopire, quo peracto, parta ingenti gloria, *Londinum* eſt reverſus. Quo pacto tyrannidem ſibi iſtic confirmaverit, & exercitui ſummam poteſtatem aſſeruerit, videbimus poſtea. *Trajicit in Scotiam.* *Sed victus aufugit.*

C A-

A 1649. Chriſti ad 1672.

CAPUT VII.

De rebus toto orbe geſtis ab anno 1649. *ad annum* 1672.

Exſecutio pacis.

SANCITA quidem ſuperiore anno pax erat *Germanica*, ſed in exſequendis ejus conditionibus valde laborabatur. Reſtituendæ erant *Proteſtantibus* multæ Eccleſiæ, earumque reditus; ſed Monachi omni modo tergiverſabantur, & infinitos quærebant prætextus, ut reſtitutionem eluderent. Accedebat Papa, qui, ſicuti ſuperiore jam anno pacem pronunciarat irritam, ita nunc Principes *Pontificios* per Sacerdotes ſuos ab ejus exſecutione omnibus machinationibus deterrebat. Indictus erat conſtituendis rebus conventus Procerum ſeu Legatorum *Noribergam*, ubi altercationibus & litibus continuis eo fere deventum, ut arma jam poſita tantum non reſumpta fuerint. Sed enituit ibi *Caroli Guſtavi Bipontini*, qui *Suecorum* res curabat, ſumma prudentia & moderatio, qui his artibus etiam perfecit, ut, ringentibus licet Monachis, anno hoc 1649. & ſequenti omnia redacta fuerint in tranquillum. *Bipontinus* laborum hunc tulit fructum, ut, annitente ipſa Regina *Sueciæ*, *Chriſtina*, poſt mortem ejus ſucceſſio ipſi in Concilio Procerum decerneretur, licet haud pauci etiam eſſent, qui rem differri cuperent.

Bipontinus ſucceſſor Chriſtinæ decretus.

Coſaccorum tumultus.

In *Polonia* hoc & ſequenti anno multum tumultuabantur *Coſacci*, *Polonorum* injuriis vexati, ſed poſt aliquot clades utrinque illatas anno 1651. pacem ſibi ſatis honeſtam & utilem confecerunt, quæ tamen ſtabilis & perpetua nondum fuit.

Bellum Turcicum.

Bellum interim *Veneti* & *Turci* ſumma cum alacritate utrinque continuabant. Memorabilis fuit ea clades, quam claſſis *Veneta* hoc anno *Turcis* intulit. Inſederat illa jamdudum *Helleſponti* fauces, ne *Turcorum* claſſi in *Mediterraneum* mare pateret aditus, quæ tamen ſubito, cuſtodias *Venetorum* latens, in portum *Foggianum* prope *Smyrnam* penetravit. Secuta illico eſt *Veneta*, & *Turcicam* ingenti clade in

in ipſo portu affecit, quamplurimis navibus captis aut combuſtis. — A 1649. Chriſti ad 1672.

Gallia a civilibus motibus liberari nondum potuit. Gravis erat pleriſque *Mazarinius*, cujus potentiam Principes, imo & Parlamentum, ægerrime ferebant. Eruperunt illæ lites anno 1649. primum inter Regem & Parlamentum, quæ tamen mox compoſitæ ſunt; ſed perduravit Procerum odium adverſus *Mazarinium*, cujus potentia indies fere augebatur. Nec latuit ea res *Cardinalem*, qui proin prævenire quam præveniri conſultius ſibi ducebat. Eum igitur in finem anno 1650. tres Principes, à quibus maxime ſibi metuebat, *Condæum*, *Contium*, & *Longavillæum*, in carcerem compegit. *Turennius*, ne eandem ſortem ſubiret, fuga ſibi maluit conſulere, & ad *Hiſpanos* ſe recipere; qui hanc occaſionem haud negligendam rati, ſumma vi bellum tunc contra *Gallos* urſerunt, & ita multas urbes iis ademerunt, aliquam tamen cladem ad *Rethelium*, *Campaniæ Gallicæ* urbem, paſſi. — *Turbæ Gallicæ.*

Batavi per idem tempus, pacem ab externis hoſtibus nacti, domi ſtatim collidi cœperunt. Cupiebant Reipublicæ Proceres cives ſuos graviſſimis tributorum oneribus levari, ut ita reſpirarent aliquantulum & pacis fructum perciperent. Volebant itaque partem militum ſacramento ſolvi & dimitti. Sed *Arauſiacus* Princeps, *Bataviæ* & proximarum civitatum gubernator, omni modo obſtabat, adeo ut reſiſtentes ſibi pertinacius Proceres quoſdam in carcerem rapuerit, atque adeo *Amſtelodamenſes* armis in ſententiam ſuam cogere meditaretur. Verum, detecta re, Senatus ampliſſimæ iſtius urbis illum cum ſuis militibus excluſit. Ea res tanto eum mœrore perculit, ut haud diu poſt, contracto morbo, obierit, relicta uxore gravida, quæ paulo poſt peperit *Henricum Guillelmum*, qui quum adoleviſſet, in paterna ſucceſſit munera, ſed & *Angliæ* regnum inſuper accepit, ultimus tamen ſuæ gentis futurus. — *Turbæ Batavicæ.*

Turbatum adhuc in *Gallia*, ubi inviſam Proceribus *Mazarinii* ambitionem & arrogantiam Parlamentum etiam retundere hoc tempore decrevit. Itaque Principes, quos carceri mancipatos vidimus, ſub initium — *Mazarinius Gallia exulare juſſus.*

A 1649. Chriſti ad 1672.

tium anni 1651. decreto ſuo in libertatem reſtituit; *Mazarinium* e contrario, ut turbarum omnium auctorem unicum, regno intra 15. dies excedere juſſit; cui etiam mandato ille paruit. Sed *Condæus*, ſuſpecta habens omnia, in *Aquitaniam* ſeceſſit, ibique, conciliatis ſibi civium animis, arma in defenſionem ſui paravit. Nec falſus *Condæus* fuit. *Mazarinius* namque, inſtigante Regis matre, ſub finem anni hujus revocatus eſt a Rege, &, quanquam *Condæus* & Parlamentum armata manu *Mazarinii* exſilium poſtularent, hic tamen, regio favore & armis nixus, facile ſe contra hoſtes tuebatur, adeo ut *Condæus*, impar viribus, anno 1654. relicta *Gallia*, ad *Hiſpanos* tranſire debuerit. Hi interim ſolerter his turbis in rem ſuam utebantur, & *Barcinonem*, *Dunkerkam*, aliaque oppida tunc receperunt.

Sed mox revocatur.

Bellum Anglos inter & Batavos.

Exarſit per idem tempus graviſſimum *Anglos* inter & *Batavos* bellum. Potiebatur jam rerum in *Anglia* *Cromvellus*, qui felici armorum ſucceſſu adverſus *Carolum* II. in id faſtigium adſcenderat, ut etiam Parlamento potentia ejus evaderet ſuſpecta, & coërcenda judicaretur. Sed is advolans cum exercitu iſtas deliberationes in herba oppreſſit, & exercitus ipſius juſſu, cui ſupremam poteſtatem vindicabat, Parlamentum illud diſſolvit. Tum vero inſtituto, quod Remp. curaret, Conſilio ſtatus, ut vocant, ipſe pro lubitu omnia agebat. *Batavis* autem lites de halecum piſcatu movit; & vel maxime indignabatur, quod liberos *Caroli* I. terris ſuis non exigerent. Accidit inſuper forte fortuna anno 1652. ut naves quædam *Batavorum* *Anglicis* obviæ vela ſua, ut antea factum, ſubmittere nollent; novam eſſe Remp. *Anglorum* præfati, quæ iſtum honorem ab antiquiore jam *Batavorum* Rep. poſtulare non deberet. Hinc rixæ & pugna; & ita res in apertum erupit bellum. Duravit id per aliquot annos, mutuis cladibus geſtum. Magis tamen *Anglis* fortuna favit, quæ res *Cromvelli* gloriam adeo apud eos auxit, ut Regiam illi dignitatem offerrent, quam reipſa tamen jam obtinebat. Sed recuſavit illam conſtantiſſime, niſi quod ſub finem anni 1653. titulum *Protectoris trium regnorum* recepit. Tandem menſe *Aprili* anni 1654.

Ejus cauſæ.

pax

pax inter utramque gentem eſt reſtituta, *Anglis* tamen quam *Batavis* utilior. Eodem anno *Carolus* II. denuo paternum regnum affectavit, ſed *Cromvellus*, detecta conjuratione, ejus conatum eluſit, in conjuratos autem acriter animadvertit.

A 1649. Chriſti ad 1672. *Pax Anglorum cum Batavis.*

Ceſſabant jam civiles in *Gallia* motus, *Condæo*, qui Majeſtatis idcirco reus eſt declaratus, apud *Hiſpanos* agente, & Parlamento non amplius Regi reſiſtere auſo. Itaque *Ludovicus* XIV. arma tunc in hoſtes convertit, & anno 1654. *Hiſpanos* magna cum clade ab *Atrebati* obſidione rejecit. Ipſe *Remis* coronatus eſt & inunctus anno ætatis 17. Eodem tempore *Veneti* de *Turcis* retulerunt, *Delphinii*, Civis ſui & Senatoris nobiliſſimi, ductu, egregiam navali bello victoriam. Quin etiam in *Creta* & *Dalmatia* illorum vires novis ſubinde cladibus attriverunt.

Ceterum memorabile hoc ipſo anno in *Suecia* facinus accidit. Regnabat ibi *Chriſtina*, *Guſtavi Adolphi* filia, quæ in ipſo ætatis flore a. d. 8. Eidus *Junias* in publico Procerum concilio regno ſeſe ultro abdicavit, illudque in amitinum ſuum *Carolum Guſtavum*, cui jam antea ſucceſſio ſuffragiis Procerum erat decreta, tranſtulit; qui etiam ſequenti die Rex publice eſt renunciatus. Ipſa, certos ſibi reditus annuos pacta, regno ac tota mox *Suecia* ceſſit, & *Oeniponte* anno 1655. ejuratis Proteſtantium ſacris, quæ tamen aſſerturus pater ejus ne ſanguinem quidem ſuum effundere recuſaverat, *Romanas* cerimonias eſt amplexa. Quoque magis ſe Pontifici mancipatam exinde declararet, nomen ſuum mutavit, vel auxit potius, & in poſterum *Chriſtina Maria Alexandra* vocari voluit; *Maria* quidem ab Diva *Lauretana*, cui ſceptrum ſuum & coronam conſecravit; *Alexandra* vero ex nomine Papæ *Alexandri* VII. qui hoc ipſo anno in locum *Innocentii* X. ſublectus fuerat. Interim novus *Sueciæ* Rex haud diu in otio egit. Fuerant ab longo jam tempore inter *Polonos* & *Suecos* ſimultates, quæ, cum vix annum regnaſſet unum, in bellum eruperunt. Neque tamen *Poloni* illud tunc agitabant, ſatis quippe contra *Moſcos* occupati. Sed *Sueci* commodum exſequen-

Chriſtina regno Sueciæ ſe abdicat.

Succedit Carolus Guſtavus.

Eadem Romana ſacra amplectitur.

Bellum Sueco-Polonicum.

A 1649. Chriſti ad 1672.

dis rebus ſuis hoc tempus rati, nec opinanti *Poloniæ* ſupervenerunt, eamque, cæſis ubique hoſtibus, totam ferme ſubjugarunt, adeo ut pleræque regiones, quum etiam *Coſacci* ad partes *Suecorum* tranſiſſent, ſubmittere ſe debuerint. Quin etiam *Fredericus Guilhelmus*, *Brandenburgicus* Elector, ſequenti anno (1656.) arma ſua *Suecicis* junxit, quando ad *Varſaviam* ardore tanto & pertinacia pugnatum eſt, ut tertio demum die vix tandem *Sueci* victoria fuerint potiti.

Nec ſegnius bellum contra *Hiſpanos* urgebat *Ludovicus* XIV. qui ipſe in caſtris cum matre præſens anno 1655. *Landrecium* & multa alia *Belgicæ* oppida ſubjugavit, mari etiam haud procul *Barcinone* victor. Verum hanc jacturam duplici victoria anno 1656. in *Belgica* penſarunt *Condæus* & *Johannes Auſtriacus*, *Philippi* IV. nothus, qui ab hoc tempore *Belgicæ* gubernator eſt renunciatus. Segniter interim bellum adverſus *Luſitanos* gerebatur, quorum Rex *Johannes* IV. hoc ipſo anno menſe *Novembri* vivere deſiit, cum ſe regnumque ſuum per 17. circiter annos ab *Hiſpanorum* armis defendiſſet. Succeſſit ipſi filius *Alphonſus* VI. ſed quia per ætatem (vix enim annum ætatis 13. egreſſus erat) rebus gerendis nondum erat idoneus, ideo mater ejus interim regni negotia adminiſtravit.

Moritur Johannes IV. Rex Luſitaniæ: cui ſuccedit Alphonſus VI.

Ceterum ſecundiſſimi *Suecorum* in *Polonia* ſucceſſus *Ragotzium* quoque, *Tranſilvaniæ* Principem, in partes pertraxerunt. Actum jam videbatur de *Polonia*, niſi commodum Rex *Daniæ*, cui ſuſpecta erat tanta novi & vicini Regis felicitas, bellum illi intuliſſet, & *Bremenſem* invaſiſſet Ducatum. Ita *Carolus Guſtavus*, relictis in *Boruſſia* ſub fratre ſuo exiguis copiis, ad propria tuenda accurrere debuit; quod etiam haud cunctanter exſecutus eſt, pulſis ex *Bremenſi* agro *Danis*, & *Holſatiæ* magna parte occupata. Quin cum *Balticum* mare frigoribus jaceret conſtrictum, ſuo cum exercitu illud tranſiit, & *Danici* regni caput *Hafniam* obſidione cinxit. Itaque coactus *Daniæ* Rex cum *Suecis* ineunte anno 1658. *Rothſchildi* pacem facere, eiſque varias concedere regiones. Sed haud diuturna pax fuit. Cauſſatus quip-

Danus Suecis bellum infert.

Pax Rothſchildi facta.

quippe *Carolus Guſtavus*, haud ſtari pactis a *Dano*, A 1649.
ɔellum menſe *Auguſto* ejuſdem anni repetiit, & *Haf-* Chriſti
ɪiam ſub initium ſequentis denuo obſedit. Verum ad 1672.
ɪon ceſſit illi ex ſententia hoc bellum, *Batavis* cum
:laſſe in auxilium *Danorum* accurrentibus. Ita fa-
:tum, ut, poſtquam ſæpius cum clade ab oppugna-
ione urbis eſſet rejectus, & mari etiam a *Batavis*
ɪictus, obſidionem ſolvere debuerit. Nec diu poſt
n *Fionia* quoque gravem accepit cladem, amiſſo in-
uper *Neoburgo*, munito ejus inſulæ oppido, quo ſe
ɪicti receperant. Ea res tanta conſternatione *Caroli*
Guſtavi affecit animum, cum præſertim etiam *Cæſar*
& *Brandenburgicus* ſe *Dano* jam junxiſſent, ut, febri
correptus, a. d. 6. Kalendas *Martias Gothenburgi*
obierit, regni 6. vitæ 38. anno, ſuccedente filio
Carolo XI. ſed adhuc minorenni. Pax tamen paulò
póſt eſt compoſita, qua *Sueci* pleraque *Rothſchildi*
nuper ſibi conceſſa retinuerunt, cum paucos ante
dies iidem cum *Polonis* quoque in *Olivenſi* cœnobio
pacem ſanxiſſent, qua redditis, quæ in *Polonia* aut *Bo-*
ruſſia tenebant, viciſſim impetrarunt, ut *Poloni* omni
uo juri in *Sueciam* & *Livoniam* renunciarent. Cete-
um *Daniæ* Rex infelicis hujus belli feliciſſimum ha-
buit eventum & effectum. Cum enim cives ſuos
variis artibus & alacritate mira in defendenda urbe
ibi conciliaſſet, hi viciſſim, cum Proceribus regni
itigantes, coëgerunt eos, ut regnum *Daniæ* heredi-
arium decernerent, adeo ut deficiente maſcula pro-
e etiam ad feminas devenire illud poſſet, quin imo,
ıt Regi abſolutiſſimam nulliſque legibus adſtrictam
potestatem conferrent. *Fredericus* quoque *Guillel-*
mus, Elector *Brandenburgicus*, a *Polonis* tunc ſolutus
eſt nexu Feudi, quo ipſis ratione *Boruſſiæ* erat ob-
trictus, quia, relictis *Suecis*, *Polonorum* armis ſua
unxerat, atque ita in cauſa quodammodo fuerat, ut
Poloni eo honeſtiorem a *Suecis* pacem impetraverint.

Mors Caroli Guſtavi; ſucceſſit Carolus XI.

In *Germania* mortalitatis fatum ſubiit Imperator
Ferdinandus III. a. d. 4. Nonas *Aprilis*, anno 1657.
Imperii 21. ætatis 49. Quia filium ſuum natu majo-
rem, quem ſucceſſorem ſibi curaverat deſignari, vi-
vus jam extulerat, Imperium per 15. menſes vaca-
vit, poſt quod tempus, habitis Comitiis, a. d. 8.

Ferdinandus III. obiit; ſuccedente Leopoldo.

A 1649. Chriſti ad 1672. Eidus *Julias*, electus eſt Imperator, alter filius *Fer*-*dinandi* III. *Leopoldus* I. & paulò pòſt ſolenniter in-auguratus.

Hoc eodem anno *Cromvellius*, qui jam pridem *Hi*-*ſpanis* erat infenſus, cum *Gallis* contra eos fœdu-pepigit & bellum paravit, quod ſequenti anno mag-nis utrinque animis eſt geſtum, capta conjunctis viri-bus *Dunkerka*, cui adjecerunt *Galli Ipram*, *Grave*-*lingam*, & varia alia oppida, cæſis etiam aliquotie-*Hiſpanis*. Hi ergo, tantis ſe viribus quum impare-eſſe cernerent, de pace ſerio cogitabant, quæ etiam

Pax Pyrenæa. cum *Gallo* in *Pyrenæis* montibus tandem coiit ſub fi-nem anni 1659. novaque affinitate inſuper eſt confir-mata, qua *Ludovicus* XIV. matrimonio ſibi junxi-filiam *Philippi* IV. *Mariam Thereſiam*. Nec *Angli*-huic paci multum intercedere poterat, inteſtini-

Cromvellus obit. Reip. ſuæ turbis interim ſatis vexata. *Cromvellu*-namque, Reip. *Anglicanæ* Protector, parta ingen-gloria & potentia, qualem inter *Anglos* vix unquam-Rex quiſpiam habuit, & cum maxime in ſummo eju-apice conſtitutus, a. d. 3. Eidus *Septembris* anni 1658-diem obierat ſupremum. Succeſſorem ille in eaden-dignitate habuit filium ſuum *Richardum Cromvellum*-ſed qui ne per annum quidem eam tueri potuit. Pri-mum enim *Fleedvoodus* ab exercitu in ejus locum-ſummus copiarum dux eſt conſtitutus; dein Parla-mentum quoque eo ipſum adegit, ut titulo *Prote*-*ctoris* & regimine *Angliæ* ſe abdicaret, ejuſque fra-trem porro ex *Hibernia*, quam gubernabat, revoca-

Turba hinc orta. vit. Laborabat ita quietem ſibi aſſerere *Anglia*, ſo-lidam tamen eam acquirere non potuit. Miles enim-dominabatur etiamnum, cujus juſſu Parlamentum e-diſſolutum, ſuffecto in ejus locum *Conſilio ſtatus*, u-vocant, quod interim Remp. adminiſtraret. Cete-rum cum omnia ſic in incerto fluctuarent, coiit ma-gna hominum multitudo, quæ pro reſtitutione *Ca*-*roli* II. arma cepit. Sed his levis tantum conatu-fuit. Verum anno ſequenti (1660) *Monkius*, *Sco*-*ticarum* copiarum dux, & aſſecla olim *Cromvelli*-cum exercitu ſuo *Londinum* venit, præſidio, ut aje-bat, futurus novo & liberrimo Parlamento. Sed i-jam congregatum coëgit poſtea decreto ſuo Reipu-

bli-

blicæ formam abolere, regni reſtituere, imo *Carolum* I. Regem renunciare, & legatos mittere, qui eum reducerent. Miſſi illi *Carolum Bredæ* invenerunt, eique mandata ſua expoſuerunt. Hic vero mox in *Angliam* trajecit, paternum regnum aditurus, *Batavi*ſque, magno cum honore eum deducentibus, amicitiam ſuam & favorem prolixe promiſit quidem, ſed promiſſis non diu ſtetit. In *Angliam* ut appulit, magnifice ubique exceptus, & in regnum ſolenniter immiſſus eſt. Aſſertores autem contrariæ partis, & maxime ii, qui *Caroli* I. judicio præfuerant, magno numero mox ad ſupplicium rapti, adeo ut ne a mortuis quidem ultio abſtinuerit, *Cromvello*, ejuſque genero *Iretono*, item *Bradshauo*, dicti judicii quondam præſide, ex ſepulchro ſuo protractis & ſub cruce ſepultis, capitibus inſuper palo infixis. Interim novus Rex inducias cum *Hiſpanis* fecit, qui proin, undique nunc otioſi, adverſus *Luſitanos* omnes ſuas vires converterunt, cum antea contra eos ſatis languide per aliquot annos bellaſſent. *Luſitani* tamen primi movere ſe cœperunt, *Pacem Auguſtam*, vulgo *Badajox*, obſidentes, ſed a qua urbe ſatis magna cum clade per *Hiſpanos* fuerunt depulſi. At hi e contrario, cum *Elvam* obſidione premerent, prælio victi ceſſere, multis ſuorum deſideratis. Rependerunt tamen hoc damnum *Luſitanis* anno 1659. cæſis eorum amplius 4000. multiſque captis, atque ita bellum ſatis feliciter etiam ſequenti anno continuarunt. Itaque *Luſitani*, ut *Batavos*, cum quibus ab aliquo jam tempore de poſſeſſionibus *Indicis* certaverant, amolirentur, pacem cum iis fecere. Sed vel ſic, quum anno 1662. duplici exercitu *Hiſpani* eos invaſiſſent, & quamplurimas ipſis urbes ademiſſent, actum de *Luſitanis* videbatur, niſi ipſis *Schombergius* contigiſſet, qui fortitudine & prudentia ſua rem reſtituit, & anno 1663. nobiliſſimam de *Hiſpanis* victoriam reportavit, adeo ut hi *Eboram* urbem, quam paulo ante ceperant, relinquere iterum debuerint. Ceterum reſpirandi mox moram nacti ſunt, tanto æſtu & fervore ſolis ſequenti anno terrarum orbem amburente, ut vix quiſquam eum perferre valuerit.

A 1649. Chriſti ad 1672.

Carolus II. ad regnum revocatur.

Bellum Luſitanicum.

Schombergius res Luſitanorum reſtituit.

A 1649. Chriſti ad 1672. *Turbæ Tranſilvanicæ.* *Europa* quidem maximam partem pace gaudebat, ſed quo minus illud gaudium ſolidum eſſet, *Turci* obſtiterunt. Bello nuperrime in *Polonia* geſto *Ragotzius*, *Tranſilvaniæ* Princeps, ſeſe immiſcuerat, & cum *Carolo Guſtavo* arma junxerat. Verum hoc in *Daniam* abeunte, cæſus à *Polonis* pacem, ſed ab his præſcriptam, accipere debuit. *Turci* autem indigniſſime illud *Ragotzii* factum tulerunt, & *Tranſilvanos*, qui tum in clientela fere *Turcorum* erant, *Ragotzio* rejecto alium Principem ſufficere juſſerunt. Hi vero, cum *Turcis* non ſatisfacerent, bello ab eis petiti ſunt anno 1660. in quo mox *Ragotzius* victus occubuit. Subſtitutus ei per *Turcos Bartſchajus*, ſed *Tranſilvani Kemynium* ei oppoſuerunt. Utrique mox occiſo datus iterum a *Turcis* ſucceſſor *Abaſſius*. Imperator tandem his turbis quoque eſt implicitus, & res anno 1663. in apertum erupit bellum, quo *Turci*, fuſis *Cæſarianis*, *Neuhuſelium* aliaque ceperunt oppida, ſed quorum quædam ſequenti anno ſunt recuperata, victis ſæpius *Turcis* cum alibi, tum præcipue ad *S. Gothardi fanum*, quo prælio ingentem illi acceperunt cladem. *Pugna ad S. Gothardi fanum.* Sic factum, ut paucos poſt dies induciæ in 20. annos fuerint compoſitæ, indignantibus valde *Hungaris*, quia tam felici armorum ſucceſſu *Neuhuſelium* tamen iſtis pactis *Turco* relinquebatur.

Mors Mazarinii. In *Gallia* anno 1661. fatis & invidiæ tandem ceſſit Cardinalis *Mazarinius*, ipſo Eiduum *Martiarum* die denatus. Ex eo tempore regni curam, quod hactenus Cardinalis iſte adminiſtraverat, ipſe ſuſcepit *Ludovicus* XIV. Hunc autem ſequenti anno graviſſime offendit Papa, violata *Crequii*, legati *Gallici*, dignitate, qui idcirco *Roma* diſceſſit, & ad Regem ſuum rediit. *Turbæ Galli cum Papa.* Ille vero, ut ulciſceretur iſtam injuriam, *Avenienenſem* urbem & Comitatum invaſit & Papæ ademit. Imo, quo magis ei ægre faceret, tutelam *Parmenſis* Ducis ſuſcepit, qui *Caſtrenſem* Ducatum repetebat, quem ille ſibi dudum vindicaverat. Sed anno 1664. coactus fuit Papa legatum in *Galliam* mittere, qui ſuo nomine injuriam illatam ſubmiſſiſſimis precibus deprecaretur. Sic pax reſtituta eſt, redditaque Pontifici *Avenio*, ſed qui

e con-

e contrario promittere debuit reſtituturum ſe *Parmenſi Caſtri* Ducatum, quod tamen nunquam præſtitit. A 1649. Chriſti ad 1672.

Nec *Batavis* ſolida pax erat per idem tempus, turbante eos Epiſcopo *Monaſterienſi*, *Bernardo Chriſtophoro Galenio*, inquietiſſimi ingenii homine. *Borkeloam* is repetebat à *Batavis*, &, qui ſub eorum tutela eam tenebant, Comitibus de *Styrum*, cumque verbis nihil proficeret, anno 1665. vim & arma iis intentabat. Et profecto magnum proprio jumento malum arceſſiviſſet ſibi importunus Sacerdos, niſi eodem tempore *Angliæ* Rex *Batavos* adortus fuiſſet. Itaque audaciam ejus dignis modis retundere haud ita facile potuerunt. Sequenti tamen anno metuere ſibi cœpit, &, pace facta, omnia, quæ rapuerat, reddidit. Ceterum, ut dixi, ſimultates, quæ, doloſo cineri ſuppoſitæ, quieverant hactenus utcunque, anno 1665. in apertam belli inter *Carolum* II. & *Batavos* flammam eruperant. Mox etiam pugnatum eſt, ex quo prælio *Angli*, duce Regis fratre *Jacobo*, qui poſtea Rex evaſit, ſuperiores diſceſſere. Sed paulo poſt, claſſem *Batavorum* ex *India* redeuntem in nobiliſſimo *Norvagiæ* portu *Bergenſi* invadentes, magna cum clade repulſi ſunt. Quin etiam acceſſit graviſſima, ſed manu Dei inflicta, clades, peſtilentia, quæ brevi ſpatio ad 100000. hominum in *Anglia* abripuit. Hoc tamen non obſtante, bellum ſequenti anno acriter repetitum eſt, & menſe *Junio* per quatriduum magnis animis viribuſque concurſum, ſed ingenti *Anglorum* cum damno. Unde audaciores facti jam *Batavi* anno, qui ſequebatur, (1667.) duce fortiſſimo illo *Ruterio*, in ipſa regni *Anglici* viſcera per *Tameſin* fluvium penetrarunt, &, incenſis quamplurimis navibus, incredibile damnum hoſtibus intulerunt. Id vero urbem *Londinenſem*, atque adeo totum regnum, tanto terrore perculit, ut Rex cum illis pacem facere fuerit coactus, quæ, conciliantibus *Suecis*, brevi poſt *Bredæ* ſancita fuit. Memorabile eſt incendium, quod, durante bello, anno 1666. *Londinum* corripuit, quo ad tredecim ædificiorum millia abſumpta traduntur. Sed ea urbs ſe-

Bellum Batavorum cum Monaſterienſi.

& Anglis.

Varia prælia.

Pax Bredæ reſtituta.

A 1649. Chriſti ad 1672.

ſequenti tempore ex cineribus ſuis multo, quam fuerat ante, pulchrior & nitidior reſurrexit.

Hiſpani anno 1665. cum *Luſitanis* bellum etiamnum gerebant, ſed haud ſatis favente fortuna. Licet enim *Luſitaniæ* agros rapinis & incendiis exhauſiſſent, duas tamen & graviſſimas mox clades ad *Villam Vitioſam*, quam obſidebant, acceperunt. Mortuus præterea eſt a. d. 17. Kalendas *Octobres* ipſe Rex *Hiſpaniæ*, *Philippus* IV. vitæ circiter 60. regni 45. anno, ſucceſſorem relinquens filium vix quadrimum, *Carolum* II. cujus ſororem *Margaretham Tereſiam* anno ſequenti (1666.) matrimonio ſibi junxit *Leopoldus* Imperator. Ceterum novo Regi bellica fortuna neutiquam arriſit, *Luſitanis Hiſpaniam* hoc ipſo & ſequenti anno ferro flammaque miſerandum in modum devaſtantibus. Acceſſit & aliud malum. *Ludovicus* XIV. uxoris nomine poſt exceſſum *Philippi Belgicas* regiones ſibi, contra, quam ſolenniſſime juraverat, poſtulabat dedi; quod quum recuſarent *Hiſpani*, vi eas ſubjicere ſibi ſtatuit. Itaque anno 1667. ingentes in *Flandriam* copias miſit, &, imparatis quippe ad reſiſtendum *Hiſpanis*, quamplurimas occupavit urbes. Dein, ſub initium ſequentis, totum etiam *Burgundiæ* Comitatum in ſuam poteſtatem redegit. Quocirca Regina *Hiſpaniæ*, quæ impuberis filii nomine regnum gubernabat, pacem tandem cum *Luſitanis* fecit menſe *Februario* anni 1668. & jure ſuo in eos ceſſit. Paulo poſt etiam cum *Gallis*, quibus *Hiſpani* pleraque, quæ in *Flandria* occuparant, reliquere, *Burgundicum* tamen Comitatum receperunt. Ferociores futuri haud dubie *Galli* fuiſſent, niſi *Angli*, *Sueci*, & *Batavi* ad defendendam communibus viribus *Belgicam* fœdus iniiſſent, quod ſub nomine *Triplicis Fœderis* eſt notiſſimum. Scilicet prævidebant facile *Batavi*, *Ulyſſis* ſe ſortem ſubituros, ut, ſubacta, quæ *Hiſpanis* paret, *Belgica*, ipſi devorarentur extremi. Itaque mature ambitioni *Gallicæ* occurrendum cenſebant, quo ſalva ſibi conſtaret tantis ſumptibus & ſanguine parta libertas. Sed quam ægre id tulerit, & alta repoſuerit mente, *Ludovicus* XIV. videbimus poſtea.

Mors Philippi IV.

Ludovicus XIV. Belgicam invadit.

Pacem Hiſpani faciunt cum Luſitanis & Gallis.

Triplex Fœdus.

At

At *Romana* ſedes mortibus Paparum per idem tempus mutatam ſubinde vidit aulam. Anno enim 1667. Pontificatus 12. mortuus *Alexander* VII. ſucceſſorem habuit *Clementem* IX. ſed qui vix per biennium ſedem obtinuit. Mortuo ſuffectus eſt anno 1670. ſed deceſſore diuturnior futurus, *Clemens* X. Annus autem 1668. abdicatione duorum Regum, *Luſitaniæ*, & *Poloniæ*, inſignis eſt. Iſte erat *Alphonſus* VI. qui regno gerendo inidoneus plane, a Proceribus Monaſterio primum eſt incluſus, deinde vero, ne turbulenti homines eum inde eriperent, & in regnum reſtituere conarentur, in *Flandricarum*, ut vocant, Inſularum præcipuam, quæ *Tertiaria* dicitur, deportatus. Regnum ſimul & uxor ejus data ſunt *Alphonſi* fratri *Petro*, qui tamen, dum vixit ille, non *Regem* ſe, ſed *Regentem Portugalliæ* Principem dici voluit. Rex *Poloniæ* erat *Johannes Caſimirus*, ex *Suecorum* ſtirpe ultimus, qui, cum inteſtinis turbis nec finem nec modum aliquem ſe Rege futurum cerneret, regno ſe abdicare maluit, quam cum iſtis diutius conflictari. Electus eſt in ejus locum anno 1669. *Michaël Viſniovicius*, a *Koributo*, *Jagellonis* quondam fratre, oriundus, qui & ipſe vexatum multis turbis regnum deinceps tenuit. *Johannes Caſimirus* vero, relicta penitus *Polonia*, in *Galliam* habitatum conceſſit, ubi anno 1672. in Monaſterio *S. Germani* vitam finivit.

A 1649. Chriſti ad 1672.

Alphonſus VI. regno exuitur.

Johannes Caſimirus ipſe regno ſe abdicat.

Hoc ipſo anno (1669.) *Turci* poſt operoſiſſimam multorum annorum obſidionem tandem urbe *Candia* in *Creta* potiti ſunt, *Venetis* adempta; quo perpetrato pax confeſtim inter utroſque facta eſt, relicta *Turcis* maxima iſtius inſulæ parte.

Turci Candia potiuntur.

Sequenti (1670.) a. d. 5. Eidus *Februarias* obiit *Daniæ* Rex *Fredericus* III. cum annos regnaſſet 22. vixiſſet 61. adjunxiſſet etiam ante triennium regno ſuo *Oldenburgenſem* & *Delmenhorſtanum* Comitatum, qui jure hereditatis poſt mortem ultimi Comitum *Antonii Guntheri* ad eum reciderat. Succeſſorem habuit filium *Chriſtianum* V.

Fredericus III obit, eique ſuccedit Chriſtianus V.

A 1672. Chriſti ad 1688.

CAPUT IV.

De rebus toto orbe geſtis ab anno 1672. *uſque ad annum* 1688.

Galli Anglique bellum Batavis inferunt.

DEVENIMUS ita ad ea tempora, quibus univerſa ferme *Europa* bellis continuis cœpit permiſceri. Ægerrime, ut vidimus, ferebat Rex *Galliæ*, ambitioni ſuæ repagula *Triplicis* iſtius *Fœderis* objecta, atque idcirco non prius quievit, quam nexum eum diſſolviſſet. Omnes inprimis intendit vires, ut *Angliæ* Regem a *Batavorum* ſocietate averteret, quod & feliciter ei ceſſit. Tum vero, ut hos majore cum vi jam adoriretur, in partes ſuas pertraxit non modo illum Regem, ſed & Præſules *Colonienſem* æque ac *Monaſterienſem*, facem & turbonem ſui ſæculi. His ſociis, & innumerabilibus pæne copiis, inſtructus, bellum intulit *Batavis*, tantum non exitiale futurum. Primam ejus vim varia ad *Rhenum* oppida *Germanico* in ſolo ſenſere, *Batavorum* præſidiis munita, quæ ineunte *Junio* cœpta invadi, momento capta ſunt. Inde in ipſam Rempublicam arma convertit. Longum foret urbes occupatas enumerare: nec enim ſtetit damnum in paucis; univerſæ imo regiones ſubigebantur. Vix fidem apud poſteros inveniet, ſeſquimenſis ſpatio *Cliviam*, *Geldriam*, *Tranſiſalaniam*, *Ultrajectum*, magno munitarum urbium numero refertas, partem denique *Groningani* & *Hollandici* agri in poteſtatem hoſtium conceſſiſſe. Jamque trepidabat ipſum Reipublicæ caput *Amſtelodamum*, ſub cujus fere mœnia devenerant, cum immiſſæ agris aquæ progreſſus hoſtiles ſtiterunt. Unicum rebus trepidis ſolamen fuit parta de *Gallorum* & *Anglorum* claſſibus nobilis victoria a. d. 7. Eidus *Junias*, ductu fortiſſimi *Ruterii*. Ceterum haud parum *Hollandia* & ipſa ab interitu abfuit. Plebs ſiquidem, tanto hoſtium ſucceſſu conſternata, culpam rei male geſtæ Magiſtratibus imputabat. Hinc furere ubique cœpit, & tumultibus omnia permiſcere; adeo ut haud exigua hoſti data fuerit occaſio, iſtis

Hi pleraque amittunt.

iſtis turbis in rem ſuam abutendi & totam pene evertendi Rempublicam. Tandem ergo Magiſtratus *Arauſiacum* Principem, bellicæ rei jam Præfectum, etiam, ſed abrogata prius lege, qua id prohibebantur, Gubernatorem Reip. conſtituerunt, qui etiam mox, ſuſcepta provincia, minus faventes ſibi, aut plebi inviſos, Proceres loco & dignitate movit. Sed vero necdum vel ſic ſatiatus fuit plebis furor: victima publicæ tranquillitati, an invidiæ, debebatur illuſtriſſimum par fratrum, *Cornelius* & *Johannes Vittii*, qui a. d. 20. *Auguſti* diris modis *Hagæ* ſunt obtruncati. Interim hoſtis ex propinquo imminebat, quem tamen repelli poſſe & vinci, primus docuit fortiſſimus *Rabenhauptius*. Curæ ejus & fidei concredita erat urbs *Groningana*, quam omnibus viribus ſuſcepit defendendam. Itaque cum reliqua *Groningani* agri loca jam eſſent occupata, ab Epiſcopo *Monaſterienſi* obſeſſus eſt ſumma opum vi. Sed cum hoſtes prohibere nullo modo poſſent, quin ſubinde & milites & commeatus obſeſſis ſubmitterentur, poſt ſex circiter hebdomadarum obſidionem irritam, turpiter eam coacti ſunt relinquere. Nec urbem eam defendiſſe contentus *Rabenhauptius*, ſub finem anni novas meditabatur palmas, quas & feliciter retulit, recepta per ſubitam impreſſionem *Covordia*, arce in mediis paludibus ſita, quæ ideo inexpugnabilis ferme olim fuit habita.

A 1672. Chriſti ad 1688.

Arauſiacus Gubernator Reip. Batavicæ factus.

Vittii cæſi.

Groningana obſidio.

Covordia recepta.

Exinde mutari quodammodo rerum facies cœpit. *Hiſpani* bellum quidem nondum gerebant cum *Gallo*, ſatis tamen, quo iſta vergerent, perſpicientes, militaribus mox copiis præſto fuerunt *Batavis*. Imperator etiam & *Brandenburgicus* Elector juſtum in *Germania* exercitum colligebant, quo etſi nihil magnæ rei præſtiterint, diſtraxerunt tamen *Gallicas* vires, profecto contra eos ex *Belgica* cum parte copiarum *Turennio*. Per idem tempus de pace cœptum eſt agi, cui componendæ arbitros ſe offerebant *Sueci*; legati etiam ſub initium ſequentis anni *Coloniam* utrinque miſſi. Sed irritus iſte conatus fuit, diſcedentibus tandem ob captum a *Cæſarianis Furſtenbergium* legatis anno 1674.

Interim belli vis a *Batavis* aliquantulum averſa fuit. Sci-

A 1572. Chriſti ad 1688.

Obſidio Trajecti ad Moſam.

Scilicet intactum reliquerant *Galli Trajectum ad Moſam*, urbem, ut munitiſſimam, ita quoque inſtructiſſimam, quæ valde laceſſiebat & turbabat iſtic res *Gallicas*. Dignam itaque judicavit *Ludovicus* XIV. quam ſuo ipſe ductu obſideret. Cœpta oppugnari ea urbs ineunte *Junio* anni 1673. acerrimos hoſtium inſultus fortiſſime ſuſtinuit: ſed ſub initium *Julii* debuit ſe, honeſtiſſimis tamen conditionibus, dedere. Æquior *Batavis Neptunus* denuo fuit. Occupaverant mare ampliſſimæ claſſes, hinc *Batava*, inde conjuncta cum *Gallis Anglica*, quæ a. d. 7. Eidus *Junias* acerrimo prælio decertarunt, cujus victoriam ancipitem fuiſſe liquet, quia utraque pars ſibi eam vindicavit, quod tamen potiori jure fecerunt *Batavi*. Sed mox colliſis iterum a. d. 18. Kalendas *Sextiles* claſſibus, *Batavi* ſine controverſia tum quidem pulchram ſibi victoriam pepererunt. Nec mora; reparant claſſem valde laceram *Angli*, immittunt in mare, confligunt denuo a. d. 13. Kalendas *Septembris*, ſed & denuo victi diſceſſerunt. Ita cœpit in melius mutari res *Batava* magnis paſſibus. At *Gallicus* in *Germania* ſub *Turennio* exercitus, occupata *Alſatia*, *Franconiam* ferro & igne pervaſtavit; quare Imperator, icto cum variis Principibus fœdere, ut hoſtibus reſiſteret, exercitum miſit, ſed qui hoc anno nihildum geſſit, niſi quod eo jam exeunte *Batavis* junctus oppugnationem *Bonnæ* reddiderit expeditiorem. Aderant tum cum ſuis quoque copiis *Hiſpani*, qui per idem tempus & ipſi palam contra *Gallos* arma ſumpſerunt. Nutare inſuper incipiebant Fœderati *Gallorum Anglus* ac *Epiſcopi Germanici*. Itaque metuens copiis ſuis, quæ *Batavicis* incubabant urbibus, cœpit illas ſub finem anni hujus (1673.) relinquere, cum prius rapinis & tributis graviſſimis exhauſiſſet, & munimenta quarundam diſjeciſſet. Munitiora tamen *Geldriæ* & *Tranſiſalaniæ* loca aduſque anni ſequentis menſem *Aprilem* retinuit.

Batavi hoſtes mari vincunt.

Obſidio Bonnæ.

Galli Bataviam relinquunt.

Turbæ Polonicæ.

Priuſquam progrediamur, reſpicienda eſt *Polonia*, quæ graviſſimis turbis per hæc tempora fuit implicita. Auctores earum præcipui erant Clerici, interque eos Archiepiſcopus *Gueſnenſis*, qui urgebat quam maxime, ut Rex ſe & regno abdicaret & uxore, atque hæc

hæc novo Regi eligendo nuberet. Id tamen per Nobiles impeditum eſt, & Rex ſe utcunque tuebatur. Nec ab externo hoſte interim quies erat; inſtabant enim grandi cum exercitu *Turci*, qui, *Caminicia Podoliæ* occupata, *Poloniam* late populabantur. Quin ob inteſtinos tumultus, anno 1672. pacem cum *Turcis* Rex coactus fuerat facere, ſibi regnoque ſuo inhoneſtiſſimam, quæ & idcirco conſtans minime fuit. Anno ſiquidem ſequenti iterum ad arma eſt itum, & ipſe Rex, luſtrato exercitu, in *Turcos* ducebat, ſed ſubito tanta vi morbi eſt correptus, ut exercitum debuerit relinquere. Haud levis ſuſpicio fuit, datum ei a malevolis venenum, unde morbus originem traxerit, quem brevi mors ſecuta eſt, a. d. 4. Eidus *Novembres*, vitæ 33. regni 5. ſæculi 73. anno. Poſtridie *Johannes Sobieskius*, ſummus belli præfectus, cum *Turcis* ſigna contulit, & de iis nobiliſſimam reportavit victoriam, quæ ipſi viam dein ad regnum munivit. Namque anno ſequenti (1674.) a. d. 3. Kalendas *Junias* in locum *Michaëlis* Rex electus eſt, regnoque per longum ſatis tempus ſumma cum gloria præfuit. Hoc anno autem *Turcos Ukrainam* vaſtantes repulit, & ex ea regione plane ejecit.

A 1672. Chriſti ad 1688.

Michaël Poloniæ Rex moritur.

Sed ad *Batavos* revertendum eſt, quorum res quotidie, ut ſic dicam, meliorem induebat faciem. *Angliæ* enim Rex, quia ex bello cum illis nil niſi clades ſibi & civium ſuorum odia reportabat, maluit cum iis paciſci, relictis *Gallis*; factaque pax ſub initium anni 1674. Secutus hoc exemplum Epiſcopus *Monaſterienſis*, qui, cum à *Gallis Bataviam* relinquentibus etiam ſe deſtitui videret, metuere ſibi cœpit, atque ideo lubentiſſime ad pacis conditiones confugit, quæ menſe *Aprili* anni hujus (1674.) coiit, quamque ſimul amplexus eſt Archiepiſcopus *Colonienſis*. Ita tribus his hoſtibus liberati *Batavi*, acceſſione inſuper Electoris *Brandenburgici* in fœdus contra *Gallos* confirmati ſunt. Scilicet invaſione nupera in *Franconiam Galli Brandenburgicorum* ibi degentium terras quoque violaverant. Id ægre ferens Elector ſuas tum denique cum *Cæſaris* & Imperii copiis conjunxit, præſertim cum hæ jam ad *Sinz-*

Pax Batavorum cum Anglo,

Monaſterienſi.

Et Colonienſi.

he-

A 1672. Chriſti ad 1688.

bemium & *Ladenburgum*, utrumque in *Palatinatu* ſitum, quem ferro & igne cum maxime vaſtabant hoſtes, haud ſatis æquo *Marte* pugnaſſent. Vel ſic tamen a *Briſſaci* oppugnatione rejecti *Germani*, ad *Enſisbemium* etiam *Alſatiæ* cedere *Turennio* debuerunt. In *Belgica* vero cum *Gallis* a. d. 3. eidus *Sextiles* cruentiſſimum ad *Seneffiam*, *Brabantiæ* vicum, dubio fere *Marte* commiſſum eſt prælium, nocte demum interveniente diremptum. *Batavi* inde ad *Graviæ* obſidionem converſi eam poſt operoſam ſatis oppugnationem tandem in ſuam redegerunt ditionem. Sed penſarunt ſatis hoc damnum *Galli*, ſubacto *Burgundiæ* Comitatu, & recepta in deditionem *Sicilia*, quæ rebellis contra ſuum & *Hiſpanorum* Regem ultro cervices *Gallico* ſubmiſit jugo. Erexit etiam haud leviter eorum animos Rex *Sueciæ*. Is ſe induci ab illis erat paſſus, ut Electoris *Brandenburgici* terras invaderet, idque jam, ſed malis profecto avibus, faciebat. Nam cum ſub finem anni hujus (1674.) *Marcam Brandenburgicam* intraſſet ejus exercitus, & ſecure in ea, tanquam victor, ageret, abſentibus quippe ad *Rhenum* Electoris copiis, tum vero maximus hic heros haud paſſus ſe impune laceſſi, nec opinantibus hoſtibus ſubito ſupervenit, eoſque anno 1675. menſe *Junio* ad *Rattenaviam*, moxque graviori etiam clade ad *Fehrbellinum** victos, præcipites *Marca* ſua exegit penitus. Nec ſua liberaſſe contentus, percuſſo cum *Danis* & *Luneburgicis* fœdere, victis undique inſtabat. Ipſe *Pomeraniam Suecicam* ſibi ſumebat domandam, inque illa, capta *Volgaſto*, victricia circumtulit arma. *Danus Viſmariam* cepit, *Luneburgicus* autem cum *Monaſterienſi* Epiſcopo, qui nunc hoſtis etiam *Galli* ſociorumque ejus erat, *Bremenſem* Ducatum infeſtis armis vexabant; Imperator præterea & *Batavi Suecis*, *Gallorum* partes jam dudum ſequentibus, bellum quoque denunciarunt. Illi interim ſimul in *Belgica Limburgum* ceperunt, & victos prius *Germanos* tota pene *Alſatia* ejecerunt; ſed, repetito mox prælio, victoria penes hoſce viciſſim ſtetit, quum fortiſſimus *Gallorum* dux, *Turennius*, in ipſo conflictu fuiſſet cæſus. Inde *Auguſta Trevirorum* oppugnata, quam dum liberare ſtudet

Prælium ad Seneffiam.

Sueci a Brandenburgicis victi.

Galli a Germanis victi.

*

det *Crequius*, victus fugatuſque ejus eſt exercitus. Ipſe tamen in urbem perrupit, eam defenſurus: ſed reſiſtere diu non valuit, quin a. d. 15. Kalendas *Octobres* & ſe & illam arbitrio victorum permitteret. Idem fatum ſequenti anno (1676.) ſubiit *Philippi caſtrum*. Sed in *Belgica Hiſpani* & *Batavi Trajectum ad Moſam* ſubigere non potuerunt, diutinam ejus urbis, pace demum recipiendæ, obſidionem ſolvere coacti. Feliciora Fœderatorum arma adverſus *Suecos* fuere. *Brandenburgicus* pleraque *Pomeraniæ* occupavit; *Luneburgici*, ut alia taceam, *Stadam* longa ſatis oppugnatione domuerunt; *Dani* primo *Gothiam* inſulam ſubegere; poſtea, juncta ſibi *Batavorum* claſſe, *Suecicam* aggreſſi, eam idonea ſatis clade profligarunt: quam victoriam plerarumque *Scaniæ* urbium ſecuta eſt dedito. Inde *Decembri* menſe etiam terreſtri, ſed ancipiti, ad *Lundam* decertatum eſt prælio. Eodem anno cum *Gallis* in *Mediterraneo* mari conflixit *Batavorum* claſſis, cujus præfectus, fortiſſimus ille *Ruterius*, globo tormenti ictus, glorioſa iſtic morte occubuit. Sequenti vero anno (1677.) *Galli* arma ſua feliciter ſatis in *Belgica* circumtulerunt, captis *Valentianis*, *Cameraco*, & aliis oppidis. In *Germania* vero *Crequius*, victis hoſtibus, ſub finem anni *Friburgum*, *Brisgoviæ* oppidum, proditione præfecti in poteſtatem redegit. Sed *Rheinfeldam*, quam anno 1678. obſidebat, rejecto licet, qui obſeſſis volebat opem ferre, *Germanico* exercitu, occupare non potuit. At in *Belgica* hoc anno *Gandavum* & *Ipram* ad deditionem adegerunt, *Siciliam* tamen coacti penitus relinquere. Ceterum *Batavi* eodem anno pacem, de qua *Neomagi* agebatur, ſibi cum *Gallis* confecerunt. Priuſquam tamen illa promulgaretur, Princeps *Arauſiacus Gallos*, nihil minus cogitantes, ex improviſo prope *Montes Hannoniæ* adortus vicit, ſed, ſuperveniente pacis nuncio, poſita mox ſunt arma. Secuti paulò pòſt *Batavorum* exemplum *Hiſpani* eam quoque, relicto *Gallis Burgundico* Comitatu & quibuſdam *Belgicis* urbibus, acceperunt; *Imperator* item & *Monaſterienſis* Epiſcopus atque *Luneburgici*. Soli ergo reſtabant *Dani* & *Brandenburgici*, qui bellum hacte-

A 1672. Chriſti ad 1688.

Dani claſſem Suecorum profligant.

Ruterii mors.

Pax Neomagenſis.

Brandenburgici res geſtæ.

A 1672. Chriſti ad 1688.

hactenus feliciſſime continuaverant. Anno quippe 1677. Elector *Stetinum*, oppidum vulgo inexpugnabile habitum, ab *Luneburgicis* adjutus, arctiſſima obſidione cinxit, & poſt quintum menſem armis ſuis ſubmittere ſe coëgit. Per idem tempus *Dani*, depulſis ab *Chriſtianſtadii* in *Scania* oppugnatione *Suecis*, irrito & ipſi quidem ſucceſſu *Malmoam* tentarunt; quin mox prope *Coroniam*, in eadem inſula cum *Suecis* ancipiti *Marte* pugnarunt. At in *Norvagia*, fuſis ibi *Suecis*, *Bahuſianæ* præfecturæ oppida fere cuncta ſubegerunt. Nec mari quies. *Majo* jam menſe, *Danis* pro gloria, *Suecis* pro ſalute pugnantibus, acerrimo prælio claſſes concurrerunt, donec tandem fortuna *Danorum* iterum prævaluit, fugatis maxima cum clade *Suecis*. Nec felicior prælii menſe *Julio* repetiti eventus, quin imo tot cladibus fracta adeo & debilitata eſt *Suecorum* res navalis, ut juſtam claſſem poſt id tempus vix unquam portubus ſuis emittere potuerint. Acceſſit *Danis* ad tot victoriarum palmas ſub finem anni expugnatio *Rugiæ* inſulæ, auſpiciis ipſius Regis perpetrata. Et quanquam ſolertiſſimi *Konigsmarkii* ductu ſub initium anni ſequentis (1678.) eam *Sueci* recuperaverint, interceptis etiam 6000. *Danicorum* militum, cum omni apparatu bellico, vel ſic tamen haud ita diu poſt *Danis* iterum facile ceſſit, præſertim cum a *Brandenburgico* illi Electore adjuvarentur, qui hoc ipſo anno munitiſſimas urbes *Stralſundam* & *Gripſvaldam*, atque ita univerſam *Pomeraniam* in poteſtatem ſuam redegit. Vindicaturi hæc damna *Sueci* ſub finem anni, duce *Hornio*, ex *Livonia* in *Boruſſiam Brandenburgicam* irruperunt, eamque infeſto igne & ferro populabantur. Sed invictus ille *Fredericus Guillelmus*, non obſtante nive aut glacie, imo, ut hoſtibus ſuperveniret eo celerius, adjuvante, maxima eos clade proſtratos *Boruſſia* pæne prius ejecit, quam ſe advenire ſenſiſſent.

Et Daniæ Regis.

Sueci ex Pomerania exacti.

Cæduntur in Boruſſia.

Ceterum, dura res erat, quam poſtulabant *Sueci*, &, quorum precibus inducti arma ceperant, *Galli*, cuncta ut victores victis reſtituerent: atque ideo omni illi ope & modo reluctabantur. Sed *Gallis Cliviam*, *Mindam*, *Marcanum* Comitatum, itemque

Pax facta cum Suecis & Gallis.

Ol-

Oldenburgicum invadentibus, coacti ſunt *Branden-burgicus* & paulò pòſt *Danus*, tanto ſanguine labore-que parta dimittere, ac *Suecis* omnia reddere, pace tandem anno 1679. *Saxone* arbitro facta, quæ ita tunc toti orbi *Chriſtiano*, ſed infida tamen, obtigit. Inter *Danos* & *Suecos* ea etiam arctiore vinculo eſt confirmata, Regis *Danici* ſorore *Ulrica Eleonora Sue-corum* Regi anno 1680. in conjugium data. Eodem anno defunctus eſt *Auguſtus Saxonicus*, Adminiſtra-tor Archiepiſcopatus *Magdeburgenſis*, cujus morte illa regio vi pacis *Veſtphalicæ* ad Electorem *Branden-burgicum* devenit. A 1672. Chriſti ad 1688.

Sequitur Euangelicorum in *Hungaria* & *Gallia* per-ſecutio. Fruebantur *Hugonotæ*, ut dicebantur, in hoc regno vi *Nannetenſis Edicti* juſta religionis ſuæ libertate, ſed quæ tamen labefactata jam variis erat modis. At cœpta hoc tempore gravior perſecutio, ademptæ Reformatis ſcholæ, deſtructa templa, rele-gati concionatores, quin abrogatum tandem penitus, ut videbimus, *Nannetenſe* illud edictum. In *Hun-garia* quoque ab longo jam tempore durius in Pro-teſtantes conſultum fuerat; quamobrem arma illi tandem anno 1678. pro Religione & libertate avita, duce *Emerico Tekelio* Comite, corripuerunt. Itaque Imperator, ut animos *Hungarorum* rurſus deliniret, concilium Procerum anno 1681. convocavit *Sem-ronii*, in quo de communi Republica ageretur, & cauſæ horum malorum tollerentur. Multa iſtic qui-dem iis promiſſa ſunt, etiam in Religionis negotio; ſed ne quid præſtaretur, ſedulo curaverunt Clerici, quorum id re non erat, quippe qui Eccleſiaſtica Proteſtantium ad ſe rapuerant bona. Indignis ergo vexati modis, malebant hoſti potius *Chriſtiani* nomi-nis ſe ſubmittere, quam tam iniqua a *Chriſtianis* pa-ti. Hinc ortum tandem graviſſimum cum *Turcis* bellum, de quo agemus poſtea. Per idem tempus dira peſtilentia ex *Hungaria* in *Auſtriam* delata, mox per *Bohemiam*, *Saxoniam*, & quæ circa ſunt, ſeſe explicuit, & multa hominum millia abſumpſit. *Perſecutio Hugonotarum.* *Turba Hungarica.*

In *Polonia* anno 1675. novus Rex *Johannes* III. nobiliſſimam de *Turcis* retulit victoriam, cæſis eo-rum aliquot millibus: quam aliâ etiam cumulavit,

A 1672. Chriſti ad 1688.

de *Tartaris* ſub initium autumni anno ſequente partâ. Sic adacti ad pacem *Turci*, quæ paulo poſt coiit, *Polonis* ſic ſatis decora.

Galli pacem turbant.

Pax itaque per totum terrarum orbem florere incipiebat; ſed obſtabat Regis *Gallici* infinita dominandi libido, quominus ea integra & inviolata perſtaret. Inſtituerat is *Briſſaci* & *Metis* Judicia, quæ ſub futili prætextu *Dependentiarum* & *Reunionis*, ut vocabant, multa *Alemanniæ* loca Regno & Regi *Galliæ* adjudicabant, cujus tum copiæ ea ſtatim, neglecta pace publica, occupabant. Hinc multæ querelæ & turbæ, quibus componendis anno 1680. convenerunt *Germanici* & *Gallici* legati, ſed dum de pace ab iis agebatur, *Galli* interim nihil penſi habentes, ſubito ingenti cum *Germaniæ* conſternatione anno 1681. *Argentoratum*, ampliſſimam & liberam *Alſatiæ* ad *Rhenum* urbem, occuparunt. Quocirca ad bellum denuo omnia vergebant, atque ad mutuam paciſque *Neomagenſis* defenſionem Imperator, *Hiſpanus*, *Suecus*, *Batavi*que fœdus inierunt. At *Galli*, nihil eo retardati, *Luxemburgum*, quod laxa hactenus obſidione clauſum tenuerant, obſederunt & infeſtis ignibus terruerunt, ſequentique anno (1684.) in ſuam redegerunt poteſtatem. Sed quia ob *Turcicum* bellum *Germani* ſua arma in illos vertere non audebant, nec *Batavi* volebant illis bellum facere ſoli, ſic ergo hi, cum pacem non poſſent, inducias vicennales anno eodem (1684.) *Gallos* inter & *Hiſpanos Germanos*que conciliarunt. Quia vero *Genuenſes* ſuas naves *Hiſpanicæ* claſſi adjunxerant, irritatus ea re *Ludovicus* XIV. claſſem miſit, quæ injectis ignibus eorum urbem graviſſimis afflixit ruinis. Quin & juſſi inſuper Ducem ſuum cum quatuor Senatoribus in *Galliam* mittere, & per eos delicti veniam ſupplices petere: quod licet durum præſtare Regi debuerunt, viribus ejus impares.

Induciæ cum Gallis.

Turcicum bellum.

Nunc ad *Turcicum* bellum, quod verbo ſupra attigimus, temporum nos ſucceſſio ducit. Scilicet *Tekelius* & *Hungari*, excuſſo *Cæſaris* jugo, *Turcis* ſe ſubmiſerant, eorumque auxilio *Caſſoviam* aliaque oppida anno 1682. ceperant. Hinc metus graviſſimi belli Imperatoris animo obortus, qui, ut id averteret,

omnia

omnia ſedulo apud *Turcos* tentavit. Sed illis fixum jam ſedebat occaſione uti. Quod ubi animadvertit Imperator, omnia egit & circumſpexit, ut auxilia ſibi compararet, & ita diſtraheret hoſtium vires. Proximus erat *Poloniæ* Rex, qui cum maxime bello contra *Turcos* erat implicitus. Acceſſerunt fœderi *Bavarus*, *Saxo*, *Luneburgici*, & *Veneti*. Neque diu cunctabantur *Turci*, quin anno 1683. collecto numeroſiſſimo exercitu ex *Hungaria* in *Auſtriam* ingreſſi, & ipſam Imperatoris ſedem *Viennam* adorti, arctiſſima eam obſidione cingerent. Sed illa conſtantiſſime acerrimos hoſtium inſultus ſuſtinuit, donec poſt toleratam duorum menſium & quod excurrit graviſſimam oppugnationem adventarent auxilio ipſe Rex *Poloniæ*, tum Electores *Bavarus* & *Saxo*, ac Dux *Lotharingiæ* cum exercitu *Cæſariano*, denique ab circulis *Germanicis* miſſæ ductu *Valdeccenſis* Principis copiæ. Hi, junctis caſtris animiſque, pridie Eidus *Septembres* caſtra *Turcorum* aggreſſi ab obſidione eos ingenti cum clade rejecerunt, & ex *Germania* exegerunt. Perſequentes victoriam, mox eoſdem in *Hungaria* ad oppidum *Barcanum* denuo ſuperarunt, ſecutaque victoriam cum *Barcano* & *Novigrado Strigonii*, munitiſſimæ ad *Danubium* civitatis, deditio. Cœpto tam felicibus auſpiciis bello, Imperator, Rex *Poloniæ*, & *Veneta* Reſpublica, quod factum antea nunquam fuerat, arctiſſimum inter ſe fœdus ineunt adverſus *Turcos*, quod vulgo *Liga ſacra* nuncupatum. Papa etiam, quo magis Principes iſtos excitaret, laudabili exemplo magnas iis pecuniæ ſummas ad ſuſtinenda belli onera ſubmiſit. Hinc Fœderati pro ſe quiſque niti, ut, partis de hoſte laureis, legibus initi fœderis ſatisfacerent. Imperator, ut *Hungaros* a *Turcis* abduceret, anno 1684. promulgata amneſtia, quam & complures receperunt, eos ſibi conciliare ſtuduit. Duce interim *Lotharingo* in *Hungaria*, *Vicegradum*, *Vaciam*, & *Peſtum* e regione *Budæ* ſubegit: ipſam tamen *Budam*, conſumptis in irrita obſidione quatuor menſibus, multiſque militibus amiſſis, expugnare non potuit. Similiter *Poloniæ* Rex, qui *Caminiciam Podoliæ* obſidebat, & ipſe ab ea receſſit. Feliciores *Veneti* fuere,

A 1672. Chriſti ad 1688.

Vienna obſidio.

Liga ſacra.

A 1672. Chriſti ad 1688.

fuere, qui *Leucadiam* inſulam, vulgo *S. Mauræ* dictam, ſolitum piratarum receptaculum, in poteſtatem ſuam redegerunt; mox dein *Preveſam*, quod *Epiri* ad os *Ambracici* ſinus oppidum eſt munitiſſimum.

Turba Holſatica.

Per idem tempus in Septentrione novas turbas ciebat Rex *Daniæ*. Simultates enim inter ipſum & *Holſatiæ* Principem eouſque anno 1684. proceſſerunt, ut hic fortunis omnibus exutus, per quinquennium ſuis ſedibus extorris egerit. Sed tandem anno 1689. vi pactorum *Altenavienſium*, *Holſato* cuncta tamen cum ſumma poteſtate reſtituere debuit.

Mors Alphonſi Luſitani.

Tandem etiam *Alphonſus* VI. *Luſitaniæ* quondam Rex, anno 1683. poſt 15. captivitatis annos ipſis Eidibus *Septembris* fatis ceſſit. Corpus ejus in *Luſitaniam* delatum eſt, regioque Mauſoleo illatum. Ex eo tempore frater ejus *Petrus* II. qui hactenus *Principis Regentis* titulo uſus fuerat, Regium nomen aſſumpſit. Vix menſe poſt prioris mariti obitum exacto, ſecuta eſt eum *Portugalliæ* Regina, relicta unica filia, quæ & ipſa paucos poſt annos deceſſit.

Res geſtæ contra Turcos.

In *Hungaria* Imperator anno 1685. contra *Turcos* bellum feliciter continuabat, jamque *Neuhuſelium* obſidebat; *Turci* igitur, ut eum inde averterent, *Strigonium* & ipſi oppugnarunt. Sed expugnato *Neuhuſelio Turcos* ille a *Strigonio* facile, nec tamen ſine illata clade, depulit. Poſtea *Eſperieſium* aliæque urbes ſubactæ, ſed & maximi nominis & operis Pons *Eſſekius* exuſtus. Per idem tempus *Veneti Peloponneſum* victricibus armis, qua lubebat, pervaſerunt, redacta etiam in poteſtatem *Corona* urbe. At *Poloni Turcos Tartaroſque* variis prælìis fuderunt, ſequentique anno 1686. percuſſo cum *Moſcis* fœdere, *Valachiam* ſubegere, cæſis denuo, qui ejectum Principem reſtituere volebant, *Tartaris*. Eodem hoc anno *Veneti* in *Peloponneſo* ſibi ſubjicienda feliciter pergebant, captis *Novarino*, *Methone*, &, quæ præcipua erat, *Nauplia*, vulgo *Neapolis Romaniæ* dicta. Acceſſere anno 1687. *Naupactus*, *Corinthus*, *Athenæ*, & in *Dalmatia Novum Caſtellum*, aliaque. Nec interim in *Hungaria* ceſſabant *Cæſariani*, qui ſuperiore

riore anno *Budam* infeliciter tentatam, nuper, ſub ipſo *Turcici* exercitus conſpectu, vi ſubegerunt. Inde, ut alia prætermittam, *Segedinum* & *Quinque Eccleſias* expugnarunt. Hoc vero (1687.) victis ductu *Bavari* ad *Mobatzium* ingenti clade *Turcis*, *Claudiopolin*, *Eſſekium*, *Agriam* occuparunt. Procedente tam feliciter bello, & recuperata *Hungaria*, Imperator filium ſuum natu maximum, *Joſephum*, ſucceſſorem ſibi dari & coronari curavit. At *Conſtantinopoli* alia longe rerum facies fuit. Infelicitas quippe temporum & tot accepta damna ipſi Sultano *Mahometbi* IV. vel maxime adſcribebantur, qui idcirco militari tumultu in carcerem detruſus eſt, ſubſtituto ejus in locum fratre *Solimanno* III.

A 1672. Chriſti ad 1688.

Pugna ad Mobatzium.

Mahometbi ſubſtituitur Solimannus III.

Ne gaudium hoc *Chriſtianis* aut Imperatori ſolidum eſſet & perpetuum, *Galli* culpa fuit, cum quo quidem factæ erant nuper induciæ in annos viginti; ſed eas haud diu duraturas eſſe facile quivis perſpiciebat. Commoda litibus occaſio dabatur morte *Caroli Palatini* Electoris, qui anno 1685. fatis erat functus. Electoratus cum *Palatinatu* ad *Philippum Guilielmum Neoburgicum* redibat: cetera heres defuncti erat ſoror, fratri *Gallorum* Regis, *Aurelianenſium* Duci, nupta, cujus nomine tanta poſtulabantur, ut exſolvendis iis vix tota ſufficeret regio. Omnem quidem dedit operam novus Elector, ut tranſigeret cum *Gallis*, ſed irrita, ut ſequenti capite videbimus, fuere cuncta. Interim in *Gallia* Edictum tandem *Nannetenſe* anno 1685. penitus ab Rege eſt abolitum, & Proteſtantes ſua ſacra dimittere juſſi. Verum hi, quum, ſi vis inferretur, quam impares ad reſiſtendum eſſent, ſatis exploratum haberent, certatim diffugere incipiebant. Sed Rex, ſolitudinem regni metuens, ne quis diſcederet, ſub graviſſima pœna prohibuit. Vel ſic tamen multa hominum millia ſe ſubduxerunt, qui ab Proteſtantibus exteris ſumma cum humanitate excepti & adjuti ſunt. Sed quibus fugiendi facultas præcluſa, in eos milites immiſſi, qui plus quam barbara crudelitate miſeros magno numero ad Miſſam compulerunt. Idem fere periculum per idem etiam tempus in *Anglia* Proteſtantium Religio ſubiit, ſed quod in ipſos vertit auctores.

Turba Palatina.

Edictum Nannetenſe ſublatum.

A. 1671. Chriſti ad 1688.

Regnabat in ea *Carolus* II. ſegnis Princeps, qui etiam ſub finem vitæ omnem regni curam fratri ſuo, *Jacobo*, Principi *Eboracenſi*, quem impenſe amabat, commiſerat. Is vero jam dudum in exſilio ad Pontificias partes tranſierat, iiſque immane quantum erat addictus. Itaque non ſine cauſa Religioni & libertati etiam ſuæ metuebant *Anglorum* Proceres, atque ideo acerrimas in Pontificios leges condebant, & ipſum *Eboracenſem* a ſucceſſione excludere parabant. Hæc cauſa fuit, quare *Carolus* II. diſſolvere identidem gentis concilium debuerit, quippe quod eam in rem unice incumbebat. Rebus ita conſtitutis, ſub initium anni 1685. exſpiravit *Carolus* II. Quo facto, ſtatim ſe *Londini* Regem publice renunciari curavit *Jacobus* II. id quod paulo poſt etiam in *Scotia*, *Hibernia* & *Indicis* poſſeſſionibus factum. At *Monmuthius* Princeps, *Caroli* II. filius, ſed, ut ipſe pater publice profeſſus fuerat, nothus, legitimum ſe ferens, reluctabatur: quin, ut bellum excitaret, ipſe cum *Argilio* Duce ſedulo laborabat. Sed *Jacobus*, benigna omnia ſuis civibus pollicitus, eos ita delinivit, ut quieſcerent; atque ideo *Monmuthius* facile ſuperatus, imo, prodente eum *Grajo*, etiam captus fuit, & paulo poſt *Londini* publice ſecuri percuſſus. Idem fatum ſubiit *Argilius* in *Scotia*. Inde in conjuratos magno numero ſævitum. Sublato competitore, *Jacobus* fidem populo datam haud diu ſervavit. Namque, ut primo ſtatim regni ſui anno oſtenderet, quid agitaret animo, vetuit, ne horrendæ illius in Regem & Parlamentum conjurationis, tempore *Jacobi* I. factæ & detectæ, oppreſſio celebraretur amplius. Idem ſequenti anno edixit in ſolenne feſtum, quo grata poſteritas *Elizabethæ*, laudatiſſimæ quondam Reginæ, memoriam ſumma cum feſtivitate recolebat. Ceterum conatibus Regis nihil magis obſtabat, quam *jusjurandum ſuprematus*, ut vocant, & *Leges Pœnales*, per quas ab omnibus publicis muneribus excludebantur Pontificii. Abrogationem earum reſpuebant penitus Proceres. Itaque primo ſibi poteſtatem Rex ſumpſit ſolvere illos legibus & jurandi neceſſitate, atque ita eos paſſim publicis muneribus præfecit. Hinc infinitæ in regno tur-

Carolo II. ſuccedit Jacobus II.

Monmuthius.

Jacobus II. reſtituere ſtudet Pontificios.

turbæ, ſed quæ in damnum Proteſtantium plerumque deſinebant. Imo quo immodeſtius Pontificiis ſuis faveret, omnibus ab Eccleſia *Anglicana* diſſentientibus liberrimum Religionis uſum conceſſit. Sed & legatum anno 1687. *Romam* miſit, qui ſe regnumque ſuum in clientelam Sedis *Romanæ* dederet. Ceterum in *Anglia* atque etiam in *Scotia* artibus agebat, quo facilius eas, ſub jugum prius miſſas, deinceps domare poſſet. At in *Hibernia* vi & armis omnia palam agebantur, dejiciebantur muneribus plerique omnes Proteſtantes, eorumque in locum Pontificii ſubſtituebantur, rerum licet imperitiſſimi, & viliſſimæ originis. Iſtis templa, ſcholæ, concionatores adimebantur, omnibuſque modis vexabantur, adeo ut in litibus etiam civilibus ad damnationem ſufficeret, ſi quis publicis iſtic ſacris eſſet addictus, & adverſarium haberet Pontificiis deditum. Quis exitus fuerit harum rerum, ſequens declarabit caput. A 1672. Chriſti ad 1688.

CAPUT V.

De iis, quæ memoratu digna per orbem contigerunt ab anno 1688. *ad* 1699.

FELICEM *Cæſari* ſucceſſum belli *Turcici* ad hoc uſque tempus retulimus antea: nunc illud eadem felicitate propagatum porro videbimus. Ante triennium jam *Tekelii* munitiſſima arx, *Mongatſium*, cœperat obſideri, ſed, defendente eam fortiter iſtius uxore, hoc demum anno fame fatigata ſeſe dedidit. Expugnatæ præterea, fuſis prælio *Turcis*, *Alba Regalis* & *Græca*, ac *Petrovaradinum*. *Veneti* vero, oppugnata licet incaſſum *Chalcide*, quam nunc *Negroponte* vocant, *Kninum* tamen *Dalmatiæ* armis ſuis ſe ſubmittere coëgerunt. *Bellum Turcicum.*

Ceterum nimis commodum *Gallo* videbatur hoc tempus, quam ut nihil in *Cæſarem* tentaret. Itaque, percuſſo etiam cum *Turcis* fœdere, magno invaſit *Germaniam* exercitu, & vix trium menſium ſpatio, quippe nullo reſiſtente, *Heilbronnam*, *Maguntiacum*, *Philippiburgum*, *Spiram*, *Vormatiam*, ut alia taceam *Bellum Gallicum.*

A 1688. Chriſti ad 1699.

quamplurima, occupavit. Mortuus eſt præterea eodem tempore Archiepiſcopus *Colonienſis*, cui ſuccedere cum non poſſet *Furſtenbergius*, Archiepiſcopatum hunc *Gallo* tradidit; qui hoc pacto *Bonna*, *Rhenoberga*, *Cæſarisverda*, aliiſque oppidis potitus eſt, magno dein labore & ſanguine repetendis. Eodem tempore *Hiſpanis*, & ſub finem anni *Batavis* quoque, bellum indixit, in gratiam ſcilicet Regis *Angliæ*, cujus conatibus hi obſtituri videbantur, quod nihilominus fecerunt. Pergebat nempe Rex iſte Religioni in ſuo regno mutandæ incumbere, & cum Epiſcopi aliquot conſtantius illi reſiſterent, vel potius, ne ita miſcere vellet omnia, obnixe deprecarentur, tanta in eos exarſit ira, ut, fremente licet multum & indignante univerſa *Anglia*, in *Londinenſem* eos Turrim compegerit. Subierat per idem tempus ejus animum hæc cura, fruſtra ſe de reducenda in *Angliam* Pontificia Religione laborare, niſi maſculam haberet ſubolem, quæ ipſi ſuccederet, filiaſque ejus, priori ex conjugio natas, & Proteſtantium ſacris addictas, a ſucceſſione excluderet. Quapropter quamvis eam ab longiſſimo jam tempore nullam genuiſſet, puerum tamen tam opportuno ſibi rerum articulo, prout volebat, facile reperit, undecunque conceptum ac editum, eumque pro ſuo agnoſcere haud recuſavit. Tum vero de excutiendo cœperunt jugo *Angli* seriò tandem cogitare, & idonea eam in rem circumſpicere auxilia. Nec defuit vel juſtis eorum precibus, vel etiam ſibi & conjugi ſuæ *Guilelmus Arauſiacus*, qui edicto tandem ſignificavit, paratum ſe eſſe ad jus ſuum & leges ac Religionem *Anglorum* tuenda, eamque in rem prompta ſibi eſſe *Batavorum* auxilia, qui & ipſi publice edicto ſuo id affirmarunt. Tum vero metuere ſibi *Jacobus* impenſe cœpit, Procerum fidem imploravit, & cuncta in integrum ſe reſtituturum promiſit. Sed quum fidem ejus ſuſpectam Proteſtantes haberent pæne omnes, certatim non urbes ſolum & regiones, ſed & ipſi milites ad *Arauſiacum*, qui ſub initium *Novembris* in *Angliam* appulerat, tranſierunt. Quare, deſperatis rebus, primum uxorem cum puero, quem *Valliæ* Principem dixerat, a. d.

Turba Anglica.

Valliæ Princeps.

Arauſiacus Angliam petit.

Jacobus II. fugit in Galliam.

5. Ei-

5. Eidus *Decembres* in *Galliam* miſit, quos ipſe a. d. 4. Nonas *Januarias* anni 1689. piſcatorio lembo, qui tot navium bellicarum paulo ante dominus fuerat, ſecutus eſt. Ejecto eo, ſtatim *Arauſiaco* & ſereniſſimæ *Mariæ*, ejus conjugi, a Proceribus delatum eſt regnum *Angliæ*, qui illud etiam receperunt, a Parlamento mox confirmati in ea dignitate & paulo poſt coronati. *Anglorum* exemplum, excuſſo *Jacobi* jugo, ſecuta eſt etiam *Scotia*, recepto & ſolenniter ibi quoque renunciato Rege *Arauſiaco*. Sed non tam commode in *Hibernia* res ſucceſſit. Gubernaverat eam hactenus pro Rege Comes *Tyrconellus*, *Jacobo* II. cariſſimum caput, & acerrimus *Romanarum* partium ſectator. Deformaverat is *Hiberniam* miſerandum in modum, adeo ut vix amplius ſibi conſtaret. Ceterum quia Magiſtratus fere omnes ab ipſo conſtituti & magna incolarum pars erant Pontificii, hinc in fide *Jacobi* II. facilius & diutius potuit retinere, qui proin in eam cum copiis auxiliaribus ex *Gallia* eodem anno rediit, & vario Marte pugnavit primum. Sed adventante *Guillelmo* III. & Duce *Schombergio*, victi & repreſſi ſunt *Galli Hibernique*. Sequenti anno, licet auxilia ipſi denuo ſubmitteret *Ludovicus* XIV. & *Tourvillius Gallus Anglicæ Batavicæque* claſſi aliquantum damni intuliſſet, magnis tamen paſſibus in *Hibernia* retro labebatur *Jacobi* fortuna. Aucto namque *Danicis* ſubſidiis *Guillelmi* exercitu, ad *Boynam* fluvium acerrimo concurſum eſt prælio, & affecti tanta clade hoſtes, ut *Jacobus*, & iſtic de rebus ſuis deſperans, in *Galliam* denuo ſe receperit. Hinc *Guillelmo* prona fuerunt omnia, captæ ſunt urbes, & anno 1691. adventantia ſubinde *Gallorum* auxilia deleta. Itaque *Galli*, quum jam occupatum tandem eſſet etiam præcipuum ipſorum receptaculum *Limericum*, ſub finem anni, & cum iis aliquot incolarum Pontificiorum millia *Hiberniam* relinquentes, in perpetuum victori ceſſerunt.

A 1688. Chriſti ad 1699.

Guilielmus Rex Angliæ factus.

Turba Hibernica.

Hibernia pacata.

Interim has clades illi in continenti ſatis crudeliter ulti ſunt. Occupaverant, ut vidimus, anno 1688. *Palatinatum* & vicina pleraque. In eo vero cum tueri ſe non poſſent, adventante anno 1689. *Ger-*

A 1688. Chriſti ad 1699.

manorum exercitu, plus quam barbara feritate ferro & igne adeo ſævierunt, ut vix veſtigia florentiſſimarum urbium reliquerint. Inde ad liberandam ab crudeliſſimis his hoſtibus patriam converſi tandem *Germani*, *Rhenobergam*, *Cæſarisverdam*, *Maguntiacum*, & *Bonnam* receperunt, imo inferiore *Germania* eos prorſus exegerunt. Verum ſequens annus (1690.) Fœderatis infelix valde exſtitit. Nam *Valdeccenſis* Princeps ad *Floriacum*, *Namurcenſis* Comitatus vicum, cum *Luxemburgico* Duce, qui *Gallicorum* armorum hoc tempore ſummus in *Belgica* erat præfectus, acie decernens, gravi clade affectus eſt; & *Sabaudiæ* Dux, qui fœderi contra *Gallos* acceſſerat, ab iiſdem ad *Staffardiam* victus univerſam *Sabaudiam* amiſit. At *Badenſis* Princeps, qui copias *Cæſaris* ducebat, anno 1689. in *Servia* quidem *Turcos* bis profligavit, & varias iis urbes iſthic ademit: ſed corruperunt hæc proſpera anno ſequenti cum *Hannoveranus* Princeps, ſub ipſum anni initium cum aliquot legionibus cæſus, tum etiam *Heuſlerus*, victus & ipſe cum copiis, quas ducebat, imo & captus. Hinc ſubactæ ſuperiori anno in *Servia* urbes iterum amiſſæ, quin & *Alba Græca*, parte munitionum per incenſum ſive caſu, ſive per incendiarios, pulverem pyrium dejecta, in poteſtatem hoſtium rediit. Penſatum tamen quodammodo hoc damnum *Caniſchæ* occupatione. Sed & *Veneti*, ne nimis alte animos tollerent *Turci*, obſtiterunt, qui, victa prius hoſtium claſſe, *Malvaſiam* ſibi ſubjecerunt, atque iſtoc pacto univerſa tandem *Peloponneſo* ſunt potiti.

Pugna ad Floriacum.

Infelicia cum Turcis prælia.

Joſephus Rex Rom. electus.

Ceterum Imperator, ut filio ſuo ſucceſſionem in Imperium conciliaret, ſub initium anni 1690. Electores ad habenda Comitia convocavit, in quibus mox iſte filius ejus, *Joſephus*, Rex *Romanorum* eſt deſignatus, & a. d. 17. Kalendas *Februarias* coronatus.

Stirps Lauenburgica deficit.

Mortuus eſt a. d. 3. Kalendas *Octobres* anni 1689. *Julius Franciſcus*, Dux *Saxo Lauenburgicus*, in quo gentis iſtius maſcula proles omnino defecit. Hinc, ut ſolet, de hereditate acerrimæ varios inter Principes lites ſunt ortæ; nam, ut defuncti filias præteream, & *Saxones*, & *Anhaltini*, & *Megalopolitani* ſucceſſionem poſtulabant. Præcipui tamen omnium

erant

erant *Luneburgici*, qui illius hereditatem ut patrimonium Majorum ſuorum repetebant, jura ſua uſque ab *Henrico Leone*, qui tempore *Frederici Barbaroſſæ* vixit, deducentes; quin facto ipſo poſſeſſionem arripuerunt, & in ea ſe tuentur. Lis tamen cum maxime adhuc ſub judice pendet. A 1688. Chriſti ad 1699.

Tandem etiam menſe *Aprili* anni 1689. *Chriſtina*, *Suecorum* quondam Regina, vivere deſiit *Romæ* ætatis 63. anno, 35. poſtquam regno ſe abdicaverat. Secutus eſt paulo poſt Papa *Innocentius* XI. qui anno 1676. in locum *Clementis* X. fuerat ſuffectus. Succeſſor illi datus *Alexander* VIII. ſed qui poſt ſedecim circiter Pontificatus ſui menſes anno 1691. & ipſe diem obiit. Iſtius excepit vices *Innocentius* XII. ex *Neapolitana Pignatellorum* gente oriundus. *Mors Chriſtina.*

Pergebant in bello per idem tempus *Galli* ſatis feliciter. *Sabaudo* ſiquidem *Nicæam*, *Carmaniolam*, *Montemmelianum*, aliaque oppida ademerunt. In *Belgica* vero *Montes* per proditionem accepiſſe creduntur; equeſtri mox etiam prælio ductu *Luxemburgici*, ſed levi aut nullo cum fructu, ad *Leuſam* in *Hannonia* victores. Ceterum quia Gubernatores *Belgicæ* identidem rem male geſſerant, hinc *Carolus* II. in omnes vitæ dies ei præfecit *Maximilianum Emmanuelem*, Electorem *Bavaricum*, ſpectatæ fortitudinis Principem. Feliciora Imperatoris arma contra *Turcos* fuerunt. Namque reparato exercitu, cui *Ludovicus Badenſis* præfectus erat, magno ardore ad *Salankemen* concurſum eſt menſe *Auguſto*: ſed *Turci* tandem, accepta ingenti clade, *Chriſtianis* cedere debuerunt. Secutæ victoriam variæ iſtius tractus urbes, *Lippa*, *Viminiacum*, *Gradiſca*. *Varadinum* vero cœptum obſideri, anni demum ſequentis *Majo* exeunte ſubactum. Mortuus quoque a. d. 9. Kalendas *Julii* anno 1691. quarto, poſtquam ad Imperium pervenerat, *Turcorum* Sultanus *Solimannus* III. ſucceſſorem habuit fratrem *Achmetem* II. Hic non ſolum in bello adverſus *Chriſtianos* infelix fuit, ſed & præfectorum ſuorum in *Aſia* defectione immane quantum vexatus. *Luxemburgicus* vero in *Belgica* anno 1692. primo *Namurcum*, inſpectante fruſtra ingentibus cum copiis *Guillelmo*, *Angliæ* Rege, ſubegit; *Prælium ad Leuſam.* *Pugna ad Salankemen.*

Pugna ad Steenkerkam.

git; dein prope *Steenkerkam*, *Hannoniæ* vicum, a. d. 13. Kalendas *Septembres* cum Fœderatis ſigna contulit, & victoria quidem potitus eſt, ſed quam ingenti ſuorum militum ſtrage redimere debuit. Simile fuit, aut paulo felicius, *Gallis* in *Germania* prælium, quod ad *Pforzheimium* (Marchionatus *Badenſis* oppidum id eſt) commiſſum. Sed & in *Italia Oneliam*, *Liguriæ*, ſed *Sabaudici* juris, portum, in poteſtatem redactam crudeliter tractarunt itidem *Galli*. At alibi hæc damna ſatis ſuperque penſarunt Fœderati. Nam, ut taceam rejectos per *Haſſum* a

Sabaudi irruptio in Galliam.

Rheinfelſa hoſtes, *Sabaudus* cum ſociis, recepta *Eporedia*, impetum in *Provinciam* & *Delphinatum* fecit, captaque *Ebroduno* aliiſque urbibus, regiones eas tributis exhauſit: nam quæ negabant tributum oppida, in cineres ſunt redacta. Ceterum, quia munitas iſtic urbes *Sabaudus* non tenebat, exercitum

Gallica claſſis victa.

tandem ad ſua reduxit integrum. His adde relatam de hoſtili claſſe victoriam pulcherrimam, cujus pleræque tunc naves captæ aut ſubmerſæ, fractaque adeo eſt hac clade res navalis *Gallorum*, ut toto hoc bello deinceps juſtam claſſem adornare vix potuerint. Tantum etiam eadem *Gallorum* Regi terrorem incuſſit, ut ad tuenda littora Nobiles ſuos evocaverit, ne exſcenſionem facerent *Britanni Batavique*, quæ tamen hoc anno tentata non fuit. Memorabi-

Nonus Elector conſtitutus.

lis eſt hic ipſe annus (1692.) nova dignitate, qua *Hannoveranus* Princeps ornatus eſt; quippe quem Imperator in Electorum adſcivit collegium, ſed cujus conſtitutioni plurimi *Germaniæ* Principes obnitebantur: effectumque eſt ea re, ut longiſſimo dein tempore ad Electorale ſuffragium non fuerit admiſſus.

Galli vero clades ſuperiori anno acceptas, hoc (1693.) ſatis feliciter rependerunt Fœderatis. Fuſis enim hoſtibus, *Hojam* &, quod jam priore anno infeſtis tentaverant ignibus, *Caroloregium* ſubegerunt. Eadem fortuna uſi in *Catalaunia*, munitiſſimam iſtius tractus urbem, *Roſam*, ad deditionem adegerunt. Sed & *Sabaudos* eorumque ſocios pariter victos a *Pinarolii* oppugnatione rejecerunt. At

Heidelberga direpta.

in *Germania Heidelbergam*, ſedem olim *Palatinorum* ele-

elegantiſſimam, proditione præfecti *Heidersdorſii*, ſed qui idcirco dignitate motus, cumque ignominia dimiſſus eſt, in poteſtatem redegerunt, ac crudelitatem ſuam, quaſi haud ſatis triſtia ejus documenta jam exſtarent, omnibus in ea modis exſeruerunt, adeo ut (nefas!) ne a mortuis quidem impias manus cohibuerint, erutis a furenti milite cadaveribus, & per plateas disjectis. Leve damnum erat præ tot victoriis, quod in *Americæ* inſula *Martinicia* acceperunt, deprædantibus eam, ſed mox iterum relinquentibus *Anglis*. Rex *Ludovicus* tamen, non obſtantibus tot ſucceſſibus, deficiente pecunia, præcipuo rerum gerendarum nervo, ne *Turci* pacem facerent, valde metuebat. Itaque, ut id impediret, arctius multo fœdus, quam antea, cum iis iniit. Hinc anno 1694. bellum acriter quidem, nec tamen pari ubique felicitate continuavit. In *Catalaunia* quidem res ſatis proſpere ceſſit. Victis enim ad *Sambrocam* fluvium, quem nunc *El Ter* vocant, *Hiſpanis*, primo *Palamus*, dein *Gerunda*, aliæque minores *Catalauniæ* urbes ſubactæ. At in *Belgica* ipſe aliquam cladem paſſus, *Hojam* nuperrime captam Fœderatis iterum relinquere debuit. Quin etiam *Anglica* & *Batavica* claſſes, littora *Gallica* circumvectæ, præcipuos iſtic portus, *Deppam*, *Portum Gratiæ*, *Caletum*, *Fanum S. Maclovii*, alioſque, infeſtis ignibus pene abſumpſerunt, naves etiam mercatorum, & vel maxime annonam vehentes, magno numero interceperunt. In *Sabaudia* quidem Fœderati nec *Pinarolium*, nec *Caſale* hoc anno ſubigere potuerunt: incolæ tamen vallium *Alpinarum* militibus juncti palantes *Gallos* magno numero aut trucidarunt, aut in captivitatem abduxerunt.

A 1688. Chriſti ad 1699.

Galli cum Turcis fœdus.

Nec *Turcorum* Sultanus felicior. Nam per *Cæſarianos* a *Petrovardino* in *Sclavonia* non ſine clade rejectus, *Juliam* quoque *Hungariæ* cedere iiſdem debuit. Dein *Veneti Chion* inſulam, ſed quam poſt biennium amiſerunt iterum, & in *Dalmatia Ciclutum*, aliaque munitiſſima propugnacula, rejectis, qui amiſſa recuperatum venerant, hoſtibus, occuparunt. *Poloni* etiam hoc ipſo anno nobilem de *Turcis Tartariſque*, qui *Caminiecio* ſubveniebant, victoriam

A 1688. Chriſti ad 1699.

Maria Angliæ Regina obit.

riam retulerunt. Sub finem anni Sereniſſima *Angliæ* Regina *Maria*, *Guillelmi* III. conjux, mortem obiit, magno ſui deſiderio civibus bonis relicto.

Interea Imperator anno 1695. ſummum belli contra *Turcos* ducem conſtituit Electorem *Saxoniæ Fredericum Auguſtum*, fortiſſimum omnino Heroëm, qui *Cæſariano* exercitui magnam copiarum ſuarum partem adjunxit, impedire tamen ob loci iniquitatem non potuit, quo minus Comes *Veteranius* ad *Lugoſium*, ſuperioris *Hungariæ* oppidum, edita prius fortiſſima pugna, & cæſis ingenti numero *Turcis*, tandem ſuccumberet. Inde *Lippam* hi, ejuſdem tractus urbem, ſubegerunt, ſed direptam iterum reliquerunt: eandemque mox fortunam urbs *Titula* experta eſt. At *Veneti* ad *Chion* inſulam de illorum claſſe egregiam reportarunt victoriam. Hoc ipſo quoque anno 1695. ineunte, fato ſuo functus *Turcorum* Sultanus *Achmetes* II. ſucceſſorem nactus eſt *Muſtapham* II. filium *Mahometis* IV. iſtius, quem ſolio dejectum & in carcerem, in quo ſuperiori anno deceſſit, detruſum ſupra vidimus.

Mors Achmetis II. cui ſuccedit Muſtapha II.

Ceterum expeditionis contra *Gallos* hoc anno ſic ſatis felix eventus fuit. Namque *Sabaudus Caſale* tandem armis ſuis dedere ſe ſubegit, & Fœderati in *Belgica*, inſpectante licet viciſſim ingenti hoſtium exercitu, *Namurcum*, quam urbem inexpugnabilem venditarant *Galli*, ad deditionem compulerunt. Iidem tamen hanc jacturam penſarunt utcunque, redacta in poteſtatem, proditione præfecti, *Flandriæ* urbe *Dixmuda*, & *Bruxellarum* per injectos ignes vaſtatione. Sed claſſis *Anglo-Batavica* ignibus ignes repoſuit, dum varias denuo in *Galliæ* littore urbes flammis deformavit. Interim grande nefas parabant in *Anglia Galli* profuguſque *Jacobus*. Corruperant iſti aliquot homines in id, ut *Guillelmum* in venatione occiderent. Quin, ut confirmaret iſtos & patrato facinore caput ſe gerendis rebus præberet, tranſmiſerat quoque in *Angliam*, *Jacobi* nothus, Dux *Bervicius*. Ipſe *Jacobus Caletum* ſe contulerat, ad primum rei ex ſententia geſtæ nuncium in *Angliam* cum claſſe & copiis trajecturus: ſed detecta conjuratione in locum venationi ſimul & parricidio deſtinatum mili-

Namurcum captum.

Conſpiratio in Anglia.

militeſ miſſi, qui percuſſorum maximam partem ceperunt, reliquis, inter quos ipſe *Bervicius*, ſaluti ſuæ matura & præcipiti fuga conſulentibus. A 1588. Chriſti ad 1699.

In *Sabaudia* tamen *Ludovico*, quod jam dudum meditatus fuerat, ceſſit ex ſententia. Laboraverat diu jam in eo, ut *Sabaudum* a Fœderatis peculiari pace abſtraheret, quod anno hoc (1696.) feliciter perfecit. Itaque honeſtiſſimas ei pacis conditiones conceſſit, ſecundum quas etiam filia illius natu major in matrimonium Duci *Burgundiæ*, Regis *Galliæ* nepoti, eſt data. Ceterum *Sabaudus*, ut quietem ſibi a bello conciliaret, finem ejus in *Italia* quærebat, atque ideo *Hiſpani* ſimul & Imperatoris conſenſum flagitabat in perpetuas iſtic inducias. Sed cum illi cunctarentur, adjutus a *Gallis Valentiam* in *Mediolanenſi* agro obſedit, atque ita conſenſum iis tandem expreſſit. At quas tentare voluerat in *Belgica* urbes, *Namurcum* & *Gandavum*, *Villaregius*, qui *Luxemburgici* nuper demortui vices exceperat, de ſucceſſu deſperans, omittere debuit. Feliciores anno, qui ſequebatur, (1697.) *Galli* fuerunt. Nam captum quidem in ſuperiori *Germania* a *Badenſi* Principe *Ebernburgum*, ſed ipſi viciſſim in *Belgica Athum*, & in *Catalaunia*, poſt cruentam tamen demum obſidionem, *Barcinonem* ſubegerunt. Quin & mari haud infelices fuerunt: nam interceptis quampluritmis hoſtium navibus, *Pointius* etiam, *Carthagine* nova in *America* potitus, ingentes inde divitias reportavit. Verum hæc damna a Fœderatis *Jamaicæ* inſulæ direptione ſic ſatis ſunt penſata. *Sabaudus pacem facit cum Gallo.*

Ceterum pacem quæſiverat ab aliquo jam tempore *Ludovicus* XIV. qua hoc ipſo anno (1697.) *Ryſvici* concluſa cum Fœderatis, omnia poſt pacem *Neomagenſem* erepta reſtituit, excepta *Argentina*, ſed pro qua *Friburgum* reddidit & *Briſſacum*, quod jam inde a morte *Bernardi Vinarienſis* in poteſtate *Gallorum* fuerat. *Guillelmum* quoque III. legitimum *Britannicarum* inſularum Regem profeſſus, *Jacobo* II. inſuper nec clam nec palam auxilia ſe ſubminiſtraturum promiſit. Arbiter pacis Rex *Suecorum* erat, *Carolus* XI. ſed qui, dum de pace agebatur, ipſis Nonis *Aprilibus* fatis conceſſit. Filius ejus ſucceſſor, ſed mi- *Pax Ryſvicenſis.* *Mors Caroli XI.*

A 1688. Chriſti ad 1699.

minorennis adhuc, ſub aviæ & Procerum quorundam tutela regnum ſuſcepit. Sed & nomine ejus, legati *Suecici* negotium pacis, ut arbitri, ad finem perduxere.

Mors Johannis IV. Poloniæ Regis, cui ſuffectus Auguſtus II.

At in *Polonia* ſuperiori jam anno a. d. 15. Kal. *Quinctil.* Rex *Johannes* IV. *Sobieskius* fatalem horam obierat, poſt quam de ſucceſſione acres continuo lites exortæ. Præcipui diadematis iſtius Candidati erant *Contius* Princeps, ex regia *Gallorum* cognatione, & *Fredericus Auguſtus*, *Saxoniæ* Elector. Scindebatur hinc in partes *Polonia*, ſed poſt anni & quod excurrit interregnum, potioribus Procerum & Nobilium ſuffragiis poſterior ad regnum vocatus eſt, qui illud etiam confeſtim adiit. Neque tamen adverſa factio ſe ſubmiſit ſtatim, ſed, evocato ex *Gallia Contio*, civile bellum excitatura videbatur. Appulit is quidem cum claſſe ad *Gedanenſem* urbem, ſed excluſus ea, & effuſa incaſſum pecuniæ ingenti ſumma, domum ſe mox recipere debuit: quo facto prævaluit facile *Saxonicus* Elector, qui exinde, *Auguſtus* II. appellatus, variis ſtatim turbis implicitum geſſit regnum. Ceterum præfuerat is ſuperiori anno (1696.) *Cæſariano* contra *Turcos* exercitui, quando *Temesvarium* quidem expugnare non potuit, hoſtes tamen egregia, licet haud incruenta, victoria ſuperavit. Poſt ejus vero diſceſſum dux belli contra *Turcos* conſtitutus eſt *Eugenius*, *Sabaudiæ* Princeps, qui varia virtutis & prudentiæ militaris ſpecimina cum in *Sabaudia*, tum etiam in *Hungaria* jam ediderat. Nec defuit, ubi fortitudinem oſtenderet, occaſio. Anno 1697. ipſe *Turcorum* Sultanus cum univerſis fere imperii ſui viribus in *Hungariam* movebat. *Eugenius* igitur, quanta potuit celeritate hoſti occurrit, & ad *Zentham*, haud procul a *Tibiſco* flumine, manus cum eo conſerens, menſe *Septembri*, nobiliſſimam reportavit victoriam, cæſis ingenti clade *Turcis*.

Pugna ad Zentham.

Per idem tempus *Moſci* quoque *Turcis* bellum intulerunt, & cœptam jam obſideri anno 1695. *Aſovam*, munitiſſimam ad oſtium fere *Tanais* urbem, ſequenti ad deditionem compulerunt. Et cum dein anno 1697. *Tartaros* irruentes, prædæque magis quam

quam prælio intentos, magna cum clade rejeciſſent, ſequenti *Precopenſem* urbem obſederunt, accurrenteſque ad auxilium *Tartaros* ac *Turcos* ingenti ſtrage repulerunt.

A 1688. Christi ad 1699.

Fracti tot malis *Turci* de pace & ipſi ſerio cogitarunt, quæ etiam *Carlovitii* anno 1699. ipſos inter & Imperatorem, tum *Polonos*, quibus *Caminiecium* reſtituere debuerunt, ac *Venetos* eſt ſancita. Difficiles hi ſe præbebant primo, quia *Naupactum* reddere, & caſtella quædam diruere jubebantur: ſed ipſi quoque paulo poſt tamen in pacis leges conſenſerunt. At vero magis etiam cunctabantur *Moſci*, qui proin hoc quidem tempore cum *Turcis* inducias tantum in biennium fecerunt, quæ tamen anno 1700. in pacem ſunt converſæ.

Pax cum Turcis.

Per idem tempus Elector *Brandenburgicus* pecuniam, quam ipſi debebant *Poloni*, repetebat, cumque verbis nihil proficeret, armis eam extorquere conſtituit, redacta in poteſtatem *Elbinga*, *Boruſſiæ* urbe, ſed quam, compoſitis mox litibus, *Polonis* reddidit.

Ceterum quia *Europam* turbabat valde diverſus Faſtorum uſus, Pontificiis *Gregorianam*, Proteſtantibus vero pleriſque antiquam, ſeu *Julianam* computationem ſequentibus, datum idcirco viris quibuſdam in eo genere eruditionis illuſtribus id negotii, ut Faſtos ſedulo corrigerent, qui ſic emendati dein a pleriſque populis ſunt recepti.

Faſti emendati.

Eodem tempore Magnus *Moſcorum* Dux, *Petrus*, elegantioris, quam pro indole gentis, ingenii Princeps, cives ſuos barbariei & inſcitiæ, cui hactenus immerſi penitus fuerant, eximere cupiens, contra conſuetudinem fere iſtius populi anno 1697. iter in exteras ſuſcepit oras, & per *Poloniam* in *Boruſſiam* veniens ab Electore *Brandenburgico* per aliquot hebdomadas magnifice exceptus eſt & cultus. Dein per *Germaniam* in *Bataviam* perrexit, & *Amſtelodami* aliquamdiu ſubſtitit, ubi, quo magis cives ſuos ad artes & præcipue ad navigationem excitaret, ipſe exſtruendis navibus operam dedit, multis quoque omnis generis artificibus, ut in *Moſcoviam* migrarent, magna promittendo præmia, perſuaſit. Sed & bel-

Iter Magni Moſcorum Ducis.

A 1618. Chriſti ad 1699.

licos omnis ordinis duces quamplurimos ad idem faciendum pellexit, qui indigenas milites in arte & diſciplina militari exercerent, cujus ſapientiſſimi inſtituti cum maxime uberrimos percipit fructus. Viſa inde *Anglia*, *Viennam* regreſſus anno 1698. & ab Imperatore magnifice habitus eſt. Sed cum in *Italiam* iter meditaretur, audiit rebellionem domi contra ſe ab ſororibus concitatam; quare ſubito in patriam recurrens, præſentia ſua & ſuppliciorum ſeveritate tumultum iſtum facile compeſcuit.

CAPUT VI.

Continens hiſtoriam omnium populorum ab anno 1700. *ad annum* 1709.

Bellum Dani cum Holſato.

PACEM univerſo quidem terrarum orbi reſtitutam ſuperiore capite vidimus: ſed annus hic 1700. graviſſimorum deinde bellorum dedit initium. Proluſio fuit, & quaſi præparatio ad ſequentia illud bellum, quod *Daniæ* Rex contra *Holſatiæ* Ducem movit. Erat iſte *Fredericus* IV. qui patri *Chriſtiano* V. anno ſuperiore (1699.) a. d. 8. Kalendas *Septembres* denato, ſucceſſerat. Is pacta *Altenavienſia* aliter, quam *Holſatiæ* Duci conſultum erat, explicabat. Hinc lites & bellum, in quo, quia ab *Holſatis* ſtabant *Luneburgici*, in horum terras ſubito irruperunt *Dani*, &, qui cum iis faciebant, *Saxones*, populabundi & prædas paſſim agentes; verum milites cum ruſticis ſupervenientes & prædam receperunt, & in præcipitem hoſtes egerunt fugam. Ceterum Rex *Daniæ*, quia hinc cum claſſe *Angli* & *Batavi Balticum* mare invadebant, inde Rex *Sueciæ Carolus* XII. cum exercitu in ipſam penetrabat *Zelandiam Danicam*, atque etiam *Holſatiæ* Dux cum ſuis ſociorumque copiis imminebat, coactus fuit pacem facere, quæ a. d. 18. Kalendas *Septembres Traventhalii* ſancita eſt.

Pax Traventhalienſis.

Traxit ex hoc bello originem ſuam aliud multo acrius, quodque ad hunc uſque diem etiamdum durat. Scilicet ſocius *Dani* fuerat *Auguſtus* II. *Poloniæ* Rex,

Rex, qui, ut *Suecorum* vires diſtraheret, & ſimul, quod promiſerat Reip. *Polonicæ*, adempta olim recuperaret, *Livoniam* ſubito invaſit, ſubactiſque aliquot arcibus, ipſum regionis caput *Rigam* gravi obſidione premebat. Accedebat etiam *Moſcorum* Monarcha, qui munitiſſimam *Livoniæ* urbem *Narvam* ingenti cum exercitu circumſidebat. Sed non paſſus eſt *Suecorum* Rex *Livonos* ſuos auxilium diu exſpectare. Appulit ipſe cum haud ita magno quidem, lectiſſimo tamen exercitu, &, rejecto a *Riga Auguſto* II. ſub finem *Novembris* munitiſſima *Moſcorum* aggreſſus eſt caſtra, eoſque, numero licet immane quantum ſuperiores, ingenti tamen cum clade â *Narvæ* obſidione depulit.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Victi a Suecis Moſci.

Interim in Occidente haud vanus futuri belli timor erat ob adverſam plerumque valetudinem Regis *Hiſpaniæ Caroli* II. improlis. Juſtus heres futurus erat Imperator, ejuſque filii: ſed inhiabat etiam *Ludovicus* XIV. tantis opibus. Itaque *Angli Batavique*, à *Gallis* ultro inducti, ſecuritati publicæ diviſione regnorum *Hiſpanicorum* ſic ſatis caveri poſſe crediderunt. Ea ratione *Ludovicus* XIV. *Neapolitanum* & *Siciliæ* regnum cum *Lotharingia*, cujus Duci pro eo *Mediolanum* deſtinabatur, accepturus erat; reliqua ditionis *Hiſpanicæ* Imperatoris filio natu minori *Carolo* decernebantur. Sed recuſabat ea Imperator, quin ipſe Rex *Hiſpaniæ* ægerrime ferebat, vivo ſibi ab alienis heredes ſcribi. Dum hæc geruntur, Rex iſte *Carolus* II. ipſis Kalendis *Novembris* anno 1700. ætatis 39. regni 36. ineunte, vitam cum morte commutavit, relicto teſtamento, (ſed cujus verus auctor dicitur crediturque Cardinalis *Portocarrerus*, Regi *Carolo* a confeſſionibus) quo ſororis ſuæ & Regis *Gallici* nepotem *Philippum*, Ducem *Andegavenſem*, ex aſſe ſibi heredem ſcripſit, quem etiam *Ludovicus* XIV. accepto hoc mortis nuncio, eam hereditatem adire juſſit, neglecta, quam prius *Anglis* & *Batavis* ultro ſuaſerat, diviſione. Ea res univerſum *Europæ* orbem ingenti, nec ſine cauſa, conſternatione perculit: quippe facile videbatur nunc fore *Gallo*, ut, quam dudum meditatus fuerat, univerſam Monarchiam ſibi compararet. Itaque nimias

Mors Caroli II.

Succedit Philippus V.

 ejus

A 1700. Chriſti ad 1709.

ejus vires retundere, & jus *Auſtriacæ* gentis aſſerere decreverunt cum Imperatore *Angli*, *Batavi*, & plerique *Germaniæ* Principes. Quia vero imparati erant, ideo arma ſtatim quidem arripere tunc non potuerunt, ſed aliquanto poſt demum ea, verum ingenti cum *Galliæ* malo, ceperunt. Ceterum ſinem vitæ hoc anno quoque a. d. 5. Kalendas *Octobris* invenit Pontificiæ Eccleſiæ caput, *Innocentius* XII. cui ſuffragiis Cardinalium ſublectus eſt *Clemens* XI. ex *Albanorum* familia, qui Pontificatum difficillimo hoc ſibi tempore multis moleſtiis implicitum cum maxime gerit.

Novum Boruſſiæ regnum.

Initium ſeculi XVIII. novum *Europæ* Regem dedit *Fredericum*, Electorem hactenus *Brandenburgicum*, qui ab Imperatore Rex *Boruſſiæ*, *Vandaliæ*, & *Caſſubiæ* renunciatus, a. d. 16. Kalendas *Februarias Regiomonti* cum sereniſſima thori ſocia eſt coronatus: quam dignitatem etiam pleraque *Europa*, ſi Papam & hoſtes cum maxime *Gallum* & *Hiſpanum* excipias, ſua gratulatione ratam habuit.

Bellum in Italia.

Parabatur interim utrinque ſumma vi bellum, cujus primam vim ſenſit *Italia*. Nam, ut reliqua regni *Hiſpanici*, ſic *Mediolanum* quoque *Philippi* V. nomine occupaverant *Galli*. Pertraxerunt etiam iidem in partes ſuas cum *Sabaudum*, cujus filiam ille duxit uxorem, & qui ſummus militum præfectus in *Italia* eſt conſtitutus, tum quoque *Mantuanum* Ducem, qui omnibus Principatus ſui munimentis *Gallorum* præſidia paſſus eſt imponi. Ergo, ut ſua ſibi in *Italia* aſſereret Imperator, lectiſſimum eo miſit anno 1701. exercitum, cui ſummum ducem dedit fortiſſimum Heroëm, *Eugenium Sabaudum*, qui Spartam iſtam ornavit abunde. Nam licet hoſtes eum *Italia* excludere omni opere laborarent, prohibere tamen non potuerunt, quin per invios montes, quaſi alter *Hannibal*, irruperit, & ipſos retro recedere coëgerit. Mox etiam a. d. 7. Eidus *Julias* ad *Carpum* in *Mutinenſi* Principatu hoſtes aggreſſus vicit & caſtris exuit. Dux *Gallorum* iſto in prælio fuit *Catinatus*, qui ſuperiori contra *Sabaudum* bello rem egregie geſſerat, verum hac clade Regis gratia excidit fere; certe ſubſtitutus in ejus locum *Villaregius*, qui haud

Pugna ad Carpum.

ita

ita diu poſt cum auxiliis in caſtra ſuorum pervenit. Is, ut maculam ſuperioris cladis elueret, exercitum *Cæſarianum* in *Brixiano* agro prope vicum *Chiarum* ſumma vi adortus, magna ſuorum ſtrage repellitur. Poſt hanc victoriam *Eugenius* varias urbes & caſtella *Mantuani* maxime agri ſibi ſubjecit, minoribuſque aliquot præliis victor, tandem digreſſis in hiberna hoſtibus, *Mantuam* laxa per hiemem obſidione cinxit.

A 1700. Christi ad 1709.

Pugna ad Chiarum.

At *Belgicæ* urbibus, paratis necdum ad reſiſtendum *Batavis*, *Galli* præſidia ſua impoſuerunt, & illorum milites, qui *Hiſpanorum* nomine & propriæ ſecuritatis cauſa eas tenuerant hactenus, inde migrare juſſerunt. Bellum tamen in ſequentem dilatum eſt annum. Ceterum receperant ubique regni *Hiſpanici* provinciæ *Andegavenſem*, ſeu jugum potius *Gallicum*, nec ulli uſquam, niſi ſoli *Neapolitani*, reluctabantur, qui, excitato tumultu, *Carolum*, Imperatoris filium, Regem renunciarunt. Sed quia auxilium iis ſubmittere necdum poterat Imperator, facili negotio a Prorege, Duce *Medinacælio*, in ordinem redacti ſunt, qui etiam immani tunc in eos crudelitate detonuit.

Turba Neapolitana.

Haud levi interea conſternatione communi Fœderatorum cauſæ faventes perculit inopina mors *Guillelmi* III. *Angliæ* Regis, qui, fatali Principibus caſu, cum equo collapſus, paulo poſt a. d. 14. Kalendas *Apriles* anni 1702. tranquillo fine ſolutus eſt. Succeſſit ipſi in *Angliæ* regno *Anna*, *Jacobi* II. altera filia, *Georgio* Principi *Daniæ* nupta, quæ ſceptrum auſpicato acceptum ſumma cum gloria & gratia populari, totoque orbe applaudente, adhucdum feliciſſime gerit. Ceterum, quia nec ea prolem jam habet ullam, ut tamen ſpes omnis præcideretur Pontificiis propiore gradu junctis, Procerum conſenſu & publica lege ſucceſſio decreta eſt *Sophiæ*, matri Electoris *Hannoverani*, ejuſque heredibus, quippe quæ avum habuit maternum *Jacobum* I. *Angliæ* Regem. Hujus enim filia *Elizabetha Frederici* V. *Palatini* & Regis *Bohemiæ* uxor fuit, ex quo matrimonio nata eſt hæc *Sophia*, ſola reliquis fratribus & ſororibus ſuperſtes. Quocirca ſtomachum *Anglicæ* gen-

Mors Guillelmi III.

Succedit Anna.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Mors Jacobi II.

ti vehementiſſime movit *Ludovicus* XIV. cum poſt mortem profugi *Jacobi*, quæ a. d. 16. Kalendas *Octobres* anni 1702. contigit, filium ejus, ut fertur, *Valliæ* hactenus Principem vulgo dictum, ſine populi ſuffragio *Britanniæ* Regem declaravit. Sed penſarunt ſatis hanc injuriam *Angli* inflictis *Gallo* multis cladibus, quas habebimus poſtea. Conjuraviſſe interim in *Cæſarem* jactabatur *Hungaricos* aliquot Proceres, quorum caput eſſet *Ragotzius*, atavis ortus *Tranſilvaniæ* Principibus; qui idcirco in carcerem datus eſt cum quibuſdam aliis *Hungaris*, quorum tamen aliqui plane innocentes deprehenſi, iterum dimiſſi ſunt. Inter hos fuit illuſtriſſimus *Syrmayus*, cujus poſtmodum fideli & diligenti opera in componendis *Hungariæ* turbis uſus eſt Imperator. Ipſe *Ragotzius*, corrupto centurione, qui eum cuſtodiebat, carcere elapſus tamdiu latuit, donec, adjutore *Berezinio* Comite, qui & ipſe inter conjuratos habitus perſequentium manus evaſerat, *Hungariam* pæne univerſam ad corripienda arma concitavit; qui tumultus ad hunc uſque diem componi neutiquam potuit.

Ragotzius captus evadit.

Ceterum *Sueci* hoc anno (1701.) bellum contra *Polonos* magna cum alacritate & felicitate continuarunt. *Riga* enim movens *Carolus* XII. *Polonos* & *Saxones* a. d. 7. Eidus *Sextiles* aggreſſus profligavit adeo, ut caſtris etiam exueret. Inde occupata jam *Curonia*, ſeu *Curlandia*, a gente *Sapiebarum*, quæ cum *Oginskiis* civile bellum in *Lithuania* gerebat, in auxilium vocatus, hos etiam penitus ferme debellavit. Ceterum *Polonos* pacem tunc orantes ſuperbe rejecit, non conceſſurus eam, niſi dejecto Regi ſuo *Auguſto* alium ſubſtituerent. Hinc multæ in iſto regno turbæ, & quia *Polonorum* aliqui, ut mos eſt genti, ad *Suecum* tranſibant, ita factum, ut hic perſequens anno 1702. victorias ſuas, & a. d. 4. Nonas *Sextiles* ad *Cliſſoviam* haud ita procul a *Cracovia* cum *Polonis* & *Saxonibus* denuo confligens, ingenti eos clade affecerit, ac ſecuta victoriam *Cracovia Sueco* ſeſe dediderit. Stetit tamen eidem hæc victoria ſat magno pretio; nam ut taceam magnum cecidiſſe militum numerum, affinis etiam Regis, Dux *Holſatiæ*,

Pugna ad Cliſſoviam.

tiæ, ipſo in prælio, fortiſſime dimicans, occubuit. A 1700. Chriſti ad 1709.

At *Moſci*, quorum Magnus Dux hoc ipſo tempore cum *Auguſto* II. arctiſſimam contra *Suecos* ſocietatem inierat, ex fœdere ſubitam irruptionem in *Livoniam* facientes, *Slippenbachium*, *Suecorum* iſtic ducem, multitudine ſua oppreſſerunt potius quam vicerunt, licet ille tamen cum quibuſdam ſuorum ferro ſibi viam & ſalutem invenerit. Sed iidem dein *Dorpatum* etiam tentantes, proficere nihil in eam hoc quidem tempore potuerunt: *Noteburgum* tamen *Ingriæ*, & alia quædam caſtella ſubmittere ſe coëgerunt. *Slippenbachius caſus.*

Sed ad *Gallicum* bellum revertimur, quod impeditius fecit *Colonienſis* Archiepiſcopi perfidia, qui vano ſub prætextu, quaſi metueret ſibi a *Palatino*, *Gallicas* copias, auxiliarium circuli *Burgundici* titulo larvatas, in terras ſuas immiſit, & urbes earum præſidio firmavit. Itaque hoſtis una cum *Gallis* judicatus eſt, & *Batavi*, cum & ipſi & *Angli* quoque iiſdem bellum indixiſſent, auxilio *Boruſſorum* aliorumque *Germaniæ* Principum Diœceſin *Colonienſem* invadentes ſub initium anni 1702 *Cæſarisverdam* poſt difficilem ſatis obſidionem occuparunt. Frater *Colonienſis*, Elector *Bavariæ* & ipſe quidem nutabat jam, ac fratrem ſuum, ſed verbis hactenus, defendebat, interim copias ingentes conſcribens; ſed erupit demum menſe *Septembri* ejus quoque cum *Gallis* conſpiratio, quando *Ulmam* & *Memmingam*, ampliſſimas & liberas Imperii civitates, ſubito oppreſſit, & iſtam quidem inſidiis, hanc autem aperto Marte. Antequam vero iſta fierent, *Landavia* ab exercitu *Germanico* auſpiciis & ductu ipſius *Romanorum* Regis obſeſſa eſt, & quam *nemini ceſſuram* portis ſuperbe inſcripſerant *Galli*, ea, cum prius arx urbi imminens vi eſſet capta, victas *Cæſari* manus porrigere debuit. Haud ita diu poſt non procul ab *Hagenoa* cum *Gallis*, quos *Catinatus* ex *Italia* revocatus ducebat, acerrimo, ſed & ancipiti prælio pugnavit *Ludovicus Badenſis*. *Colonienſis Elector.* *Cæſarisverda occupata.* *Ulma & Memminga oppreſſa a Bavaro.* *Landavia capta a Germanis.* *Pugna prope Hagenoam.*

In *Italia* maximus Heroum *Eugenius* ſub initium hujus anni (1702.) pulcherrimum nec ulla unquam exſtinguendum oblivione facinus edidit. Secure ſci-

A 1700. Chriſti ad 1709.

Cremona fere intercepta.

ſcilicet hibernis *Cremonæ* fruebatur *Villaregius*. At *Eugenius*, ſubito de nocte ad d. 4. Nonas *Februarii* ad iſtam urbem veniens, & per cloacam milites aliquot in eam immittens, porta potitus eſt, per quam irruens urbem ipſam cum toto præſidio procul dubio intercepiſſet, ſi *Vaudemontius* junior ad conſtitutum potuiſſet adeſſe, quod iſte ob impeditius iter exſequi non valuit. Itaque contentus ea gloria fuit, irrupiſſe ſe munitam in urbem, multis hoſtium millibus inſeſſam, idque paucioribus longe copiis, & tamen ſummum hoſtium ducem, ipſum *Villaregium*, eduxiſſe inde captivum, ſuos denique incolumes reduxiſſe. At vero hoſti ea res tantum incuſſit terroris, ut varias mox urbes reliquerit. Et *Galliæ* Rex, cum quanto ſibi iſthic hoſte res eſſet, ſatis jam perſpiciens, quem cum eo compararet, hæſitabat valde, donec tandem *Vendocinum*, ſed ingentibus auctum copiis, in *Italiam* deſtinavit. Omnes hic ſtatim intendit nervos, ut rem a deceſſoribus corruptam emendaret, & feliciter mox *Mantuam*, ad extrema ferme annonæ penuriâ redactam, copiis & alimentis in urbem immiſſis confirmavit. Hinc tres *Cæſarianorum* equitum legiones haud procul *Berſello* adortus cum 15000. ſuorum militum, fudit quidem, ſed tamen *Viſcontius*, qui illis præerat, ferro ſibi & hoſtium ſtrage viam aperuit, qua cum pleriſque ſalvus evaſit. Haud ita diu poſt *Vendocinus* cum ingenti exercitu caſtris *Cæſarianorum* appropinquabat, quaſi ea aggreſſurus. Sed non exſpectavit eum fortiſſimus Princeps *Eugenius*, quippe qui ipſe, quanquam viribus impar, *Gallos* ad *Luzzaram* in *Mantuano* agro invaſit, & poſt cruentam pugnam loco tandem cedere coëgit. Sed quia ob prævalentem hoſtium numerum effectus victoriæ nullus fuit, ideo & *Galli* ſuperiores in prælio ſibi partes vindicabant; ſed qua re ludibrio ſe & riſui aliorum expoſuere.

Villaregius captus.

Succedit Vendocinus.

Cæſarianos aliquot fundit.

Prælium ad Luzzaram.

Gravius fuit damnum, quod *Anglo-Batavica* claſſis *Gallicæ* intulit. Tentaverat iſta, ſed incaſſum, *Gades*, jamque *Luſitaniæ* littora legebat reditura domum, quando claſſem hoſtilem, quæ divitias *Indicas* advexerat, ſimulque bellicam, quæ iſtam deduxerat, in *Vigum*, *Galliciæ* portum, appuliſſe cognovit.

Claſſis Indica direpta.

vit. Itaque rei bene gerendæ occaſionem haud ſegniter ſibi elabi paſſa, hoſteſque in ipſo portu aggreſſa, perruptis clauſtris, partem navium corrupit, partem cum ingentibus divitiis captam abduxit.

A 1700. Christi ad 1709.

Urbes multæ a Fœderatis captæ.

Nec in continenti eodem anno (1702.) *Batavi* cum ſociis cunctanter lacertos movebant. Nam præter *Cæſarisverdam* nuper captam, & rejectos feliciter a *Neomagenſi* urbe, *Athlonii* ſolertia & civium virtute, *Gallos*, *Venloam* quoque, *Ruremundam*, *Stephaniverdam* & *Leodicum* e *Gallorum* faucibus eripuerunt: in quibus ſubigendis *Cohornii*, peritiſſimi Poliorcetæ, ars & dexteritas mirifice enituit. Secutæ proximo anno 1703. *Bonna*, *Trarbachia*, *Hoja*, *Limburgum*, *Rhenoberga*, & *Geldra*. At in *Germania* & *Italia* haud ita lætus armorum ſucceſſus fuit, turbante res Fœderatorum *Bavaro*. Equidem *Styrumius* Comes *Palatinatum* ſuperiorem, captis aliquot urbibus, onerabat tributis, *Bavarus* contra *Sueviam*. Hic *Schlikium* etiam prope *Schardingam*, & ipſum *Styrumium* haud procul *Donaverda*, cruento licet prælio, fudit, ac *Neoburgum* intercepit. Quin *Galli*, capta prius *Kehla*, munitiſſimo e regione *Argentinæ* caſtro, ductore *Villarſio*, ad *Bavarum* perrumpere omnibus viribus contendebant; id quod etiam, rejecti licet a vallo *Stoloovienſi*, per *Hercynii* ſaltus reliquias, quæ *Silva nigra* iſthic vocatur, feliciter perfecerunt. Tanto auctus ſubſidio *Bavarus* ingentia moliebatur, & tantum non univerſam ſuis ſubjugandam armis *Germaniam* animo præcipiebat. Nec cunctantius rem aggreſſus, cum *Gallis* primum, qui *Italiam* obtinebant, caſta jungere nitebatur, & idcirco, *Kuffſteinio* intercepto, *Tirolenſem* Comitatum ad *Oenipontem* uſque & ultra occupavit. Sed dum *Gallos Tridentum* moratur nequicquam oppugnatum, interim inſurgunt in *Bavaros* ruſtici, qui ex montibus ſuis arbores ſaxaque demolientes & impune hoſtibus inſultantes, in tantas eos redegerunt anguſtias, ut, quo ſe verterent, vix haberent, ipſeque Elector ægre periculum evaſerit, retento tantum ex omnibus, quæ occupaverat, *Kuffſteinio*. Ruſtici mox hoſtem terris his ejeciſſe non contenti, damna ſua inſuper reſarcire cupiebant, atque ideo

Res geſta Bavari.

Qui Tirolem invadit.

Sed cum clade ejicitur a ruſticis.

A 1700. Chriſti ad 1709.

in ipſam irruperunt *Bavariam*, eamque ferro igne & rapinis depopulati ſunt.

Qui Bavariam depopulantur.

Oppida varia a Bavaro & Gallo capta.

At alibi *Bavarus* & *Gallus* arma felicius tractarunt. Nam ut *Ratisbonam*, *Auguſtam Vindelicorum*, *Campodunum*, *Patavium* denique, ab illo captas urbes, prætercam, *Gallus* quoque occupatam nuper *Landaviam*, victis prius ad amnem *Spirenſem*, qui ad auxilium accurrebant, *Germanis*, in ſuam redegit poteſtatem. In *Italia* etiam *Berſellum*, *Mutinenſis* agri munitiſſimam urbem, cruenta tamen & diuturna obſidione demum victam occupavit. Sed *Starrenbergium*, qui, abſente *Eugenio*, ſupremus *Cæſarianorum* dux erat, in caſtris ſuis adorientes, cum aliqua clade repelluntur. Interim Rex *Luſitaniæ*, & *Sabaudicus* Princeps, miſſis *Gallis*, in Fœderatorum ſocietatem venerunt. Iſti id metuentes, *Sabaudi* milites, in caſtris ſuis adhuc agentes, ſubito oppreſſerunt, & in cuſtodiam dederunt. Hic contra, ut par referret, quos in terris ſuis deprehendere poterat *Gallos*, captivos invicem habuit, & ita hoſtem ſe eorum profeſſus eſt. Satius quippe exiſtimabat, dignitatis ſuæ & ſecuritatis, quam filiarum habere rationem, idque agere, ne *Gallis* ſemper eſſet obnoxius. Hi ergo iram in eum ob id conceptam evomere parabant: ſed quo minus id pro arbitrio ſuo facerent, operam ſedulo dederunt Fœderarati, qui *Sabaudo* cum antea jam, tum præcipue ſub fortiſſimo *Starrenbergio* ſatis magna ſubmiſerunt auxilia. Sic vero etiam *Luſitaniæ* Rex, ab nimium aucta *Gallorum* potentia ſibi jam metuens, quaſi ad correpturum cuncta incendium conjunctis viribus reſtinguendum, accucurrit & ipſe, indicto *Gallis Hiſpaniſque* bello. Acceſſit ad hæc mala *Ludovico*, orta ſuperiori anno ob graviſſimas exactiones, & prohibitum Reformatæ Religionis uſum, in *Gebennæ* montibus ſeditio, quæ mox latius ſerpens, magnam *Occitaniæ* partem invaſit; & licet *Montrevellus*, ad comprimendam eam miſſus, crudeliſſime in captos animadverteret, victus tamen plerumque proficere nihil potuit; nec niſi anno demum ſequenti (1704.) pactione, ſed quæ doloſa fuit, rebellantes ad obſequium reducti.

Berſellum à Gallis captum.

Sabaudus Gallos deſerit.

Et Luſitaniæ Rex.

Turba Gallica.

Idem

Idem etiam malum *Hungariam* valde afflixit, quam *Ragotzius* Princeps univerſam fere ſuis partibus adjunxit, concitatis civibus ad arma, ut vexillis inſcripſerat, *Pro Deo, Patria, & Libertate* corripienda, & nequicquam cum *Eugenius*, tum alii duces in domandis iis operam ſumſerunt; immo vero confirmati etiam *Caroli* Comitis & aliorum ad ipſos defectione, eo illi proceſſerunt audaciæ, ut ipſam *Auſtriam* & *Moraviam* excurſionibus ſuis infeſtam habuerint. Nec exiguus erat metus fore, ut *Turci* à *Gallis* etiam incitati, occaſione hac in rem ſuam uterentur, & amiſſa ſuperiori bello recuperare conarentur. Sed nolebant illi fœdus nuperum violare, neque adeo per civiles licebat turbas. Namque *Janitzarii* diutinam aulæ abſentiam ægre ferentes, agmine facto *Adrianopolim*, ubi agebat Sultanus, pergebant, ſolio eum dejecturi. Miſſi tunc contra illos ex aula rebellibus ſe junxerunt, & ita caſtris animiſque junctis mox redierunt, *Muſtaphæ*, qui ab anno 1695. diadema geſſerat, in carcerem compacto Imperium abrogantes, idque ejus fratri natu minori *Achmeti* III. permittentes, qui & perſoluto militi ſtipendio, confirmataque jurejurando *Carlovicenſi* pace, lubens illud ſuſcepit. A 1700. Chriſti ad 1709. *& Hungarica.* *Muſtaphæ dejecto ſuccedit Achmetes III.*

In *Polonia* felici armorum ſucceſſu *Suecus* ubique fere fruebatur, inteſtinis turbis facilem ei victoriam præbentibus. Cardinalis ſiquidem *Radziouskius*, Regni *Polonici* Primas, factionem ſibi jam dudum comparaverat, atque hoc tempore Nobiles ad ſe *Varſoviam* evocavit, ut ibi de ſumma Republica ageretur. *Auguſtus* contra irritum pronunciavit ejus edictum, & eoſdem ad ſe *Mariæburgum* convocavit. Habitum quidem dein gentis concilium *Lublini*, ubi etiam plerique Proceres ſumma ſua ſtudia *Auguſto* detulerunt, ſed interim *Poloniam* impune pervagabatur *Carolus* XII. & in *Lithuania* quidem per duces ſuos fudit *Ogynskianos* & *Moſcos*; at in *Maſovia* ad *Poloſcum* ipſis Kalendis *Maji Saxones* per ſe ipſe profligavit penitus. Inde *Boruſſiam* verſus tendens, *Poſnam* urbem in itinere occupavit, tributiſque exhauſit. Idem dein fatum expertæ cum aliæ urbes, tum præcipue, ſed poſt gravem demum & cruentiſſimam obſidionem, *Tho-* *Turba Polonica.* *Carolus XII. Sueciæ Rex Poloniam impune pervagatur.*

A 1700. Chriſti ad 1709.

Thorunum in *Boruſſia*, *Gedanenſibus* etiam ad ſolvendam grandem pecuniæ ſummam adactis. Soli *Moſci* fortunam *Suecorum* remorati, *Cronbiortum*, illorum in *Finnia* ducem, gravi clade affecerunt.

Hoc ipſo etiam anno 1703. Imperator filiuſque ejus *Joſephus* jus ſuum omne in *Hiſpanicam* Monarchiam tranſtulerunt in natu minorem filium, eumque ſub nomine *Caroli* III. *Hiſpaniæ* Regem renunciarunt. Is ergo, ut regnum adiret, in viam ſeſe dedit, & magnifice exceptus ubique, per *Germaniam* in *Belgicam* venit; dein claſſe in *Britanniam* & *Luſitaniam* trajecit; inde poſtea in *Catalauniam*, ut videbimus, transfretaturus.

Carolus III. Rex Hiſpaniæ renunciatur.

Bavarus Germaniam hactenus armis ſuis ſic ſatis felicibus turbaverat, & magna cum maxime animo meditabatur. Quin actum de ea videbatur, niſi contigiſſent ſæculo huic maximi Heroës *Eugenius* & *Malborougius*. Itaque, ut viſcera *Germaniæ* tandem aliquando ab hoſte liberarentur, accucurrit in ejus auxilium fortiſſimus pariter & feliciſſimus iſte *Anglorum* dux, qui iſtic cum *Badenſi* Principe, qui *Cæſarianos* ducebat, caſtra conjunxit. Prona hinc fuere omnia. Viam ſibi vi faciunt, profligatis feliciter a. d. 6. Kalendas *Sextiles* in *Schellenbergio* monte hoſtibus, captaque eodem tumultu *Donaverda*. Inde in ipſam *Bavariam* impetus factus, adactuſque fuiſſet continuo ad accipiendam pacem *Bavarus*, niſi *Tallardus* cum flore & robore *Gallici* ſanguinis in ejus auxilium adveniſſet. Hinc ille animos iterum in immenſum tollere, nec detrectare amplius pugnam, cujus ei mox copiam quoque fecere Fœderati. Concurritur ergo ipſis Eidibus *Sextilibus* ad *Hochſtettam* in *Neoburgico* tractu, ingentibus animis viribuſque, & licet fortiſſime dimicaret hoſtis, prævaluit tamen Fœderatorum cauſa, affectique ſunt hoſtes tanta clade, quanta, noſtra certe memoria, nunquam antea contigerat. Nam, ut taceam, numerari cæſorum captivorumque, inter quos ipſe fuit exercitus *Gallici* ductor *Tallardus*, ad 30000. ipſe *Bavarus*, vix fuga ſe perſequentium manibus eripiens, adeo conſternatus animi tunc fuit, ut omnia ſua penitus relinquere & in *Galliam* faceſſere debuerit. Itaque victas tota *Bavaria*

Eugenius & Malborougius in auxilium Germaniæ accurrunt.

Bavari in Schellenbergio victi.

Pugna ad Hochſtettam.

Bavarus in Galliam aufugit.

varia porrigebat manus, & glorioſiſſimi victores arma inde rurſus ultra *Rhenum* proferentes, *Landaviam*, præſente ipſo *Romanorum* Rege *Joſepho*, *Auguſtam Trevirorum*, *Trarbachum*, aliaſque urbes in poteſtatem redegerunt. Auxit gaudium claſſis *Anglo-Batavica*, quæ de hoſtibus haud procul *Malaca* in *Hiſpanico* littore, adulta jam æſtate, inſignem retulit victoriam. Ceterum *Angli Batavi*que in reditu ſubito *Columnam Herculis Europæam*, quam cum maxime *Gibraltarium* vocant, aggreſſi, paucarum horarum oppugnatione ad deditionem compulerunt, nec potuerunt eam dein *Hiſpani* ac *Galli*, licet terra marique omnibus premerent viribus, ſibi iterum ſubjicere. *Luſitani* etiam, ſociorum auxiliis adjuti, quæ occupaverant *Hiſpani*, cæſo eorum duce, *Ronquillo*, recuperarunt. At in *Italia* per majorem longe copiarum numerum prævaluere *Galli*, *Sabaudo*que *Vercellas* & *Seguſionem* eripuerunt.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Pugna navalis prope Malacam.

Gibraltarium captum.

Ceterum *Malborougius* precium liberatæ *Germaniæ* tulit, dum ab Imperatore *Princeps Imperii Romano-Germanici* renunciatus, & *Mundelheimenſi* Dynaſtia donatus fuit.

Malborougius renunciatur Princeps.

Interim in *Polonia Carolus* XII. eo tandem rem perduxit, ut Comitia, quibus novus crearetur Rex, abdicato *Auguſto*, haberentur. Sed &, licet pars Procerum ad ea convenerit tantum, & illi ipſi inſuper diſſiderent, electus tamen eſt, commendatione maxime *Sueci*, *Poſnanus Palatinus*, poſtea *Staniſlaus* I. dictus; cum ſe interim *Auguſtus* utcunque tueretur. Nam lætis *Suecorum* ſucceſſibus triſtes immiſcuit caſus ſubinde fortuna, dum *Moſci* in *Livonia Dorpatum* & *Narvam* in poteſtatem ſuam redegerunt, mari etiam anno ſequenti 1705. victores. Sed & in *Curlandia*, licet *Moſcorum* aliquot millia fuerint cæſa, prævaluerunt tamen eorum partes. At viciſſim anno 1706. *Rheinſchildius*, *Suecorum* poſt ipſum Regem dux præcipuæ dignitatis, *Saxones Moſcoſ*que ad *Frauenſtadium* ipſis Eidibus *Februariis* gravi clade proſtravit. Tandem *Carolus* XII. ipſam *Saxoniam* adulta jam æſtate ingreſſus, pleraque ejus oppida occupavit. Quocirca debuit *Auguſtus* duriſſimas accipere pacis conditiones, quas fere-

Staniſlaus Rex Poloniæ electus.

Pugna ad Frauenſtadium.

Sueci Saxoniam invadunt.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Prælium ad Kaliſcham.

ferebat *Sueciæ* Rex, & *Polonico* ſe abdicare regno. Priuſquam tamen illa ſanciretur, vicerat *Auguſtus Suecos* ſub *Mardefeldo* ad *Kaliſcham*, quod tamen non impediit, quo minus pax in pago *Alt-Ranſtadio* prorſus concluderetur.

Catalaunia Carolo III. ſe ſubmittit.

Sed redeundum eſt ad bellum Fœderatorum cum *Gallis*. Expetebant *Catalauni* juſtum ſibi Regem, atque ideo in *Philippum* V. arma ſumſerunt. Nec deſtituerunt eos vel Fœderati, vel, cujus potiſſimum cauſa agitur, ipſe *Carolus* III. qui cum claſſe *Anglo-Batavica Oliſſipone* profectus in *Hiſpaniam* appulit, & *Barcinonem* a. d. 6. Nonas *Octobris* ſibi ſubjecit. Hinc ſuo ſe Regi univerſa ferme *Catalaunia*, & magna etiam *Arragoniæ Valentiæ*que pars magno cum gaudio ſubmiſit. At in *Belgica Galli* & *Bavarus*, qui iſtam *Philippi* V. nomine gubernabat, *Hojam* & *Leodicum*, dum ad *Moſellam* aberat *Malborougius*, in ipſa *Galliæ* viſcera aditum quærens, ſubito occuparunt. At iſte redux ex *Germania* facile eas urbes recuperavit, & mox munitiones etiam hoſtium in *Brabantia* ſuperavit. In *Germania Ludovicus Badenſis* quoque munimentis ſuis hoſtes ejecit, ac *Hagenoam* in eas redegit anguſtias, ut præſidiarii eam tacite noctu deſeruerint.

Hoja & Leodicum captæ a Gallis, & mox recuperatæ.

Obſidio & expugnatio Verucæ.

In *Italia* tamen adhuc ſuperiores erant *Galli*, ſed quod ſat magno illis pretio ſtetit. Supremum iſtic in milites ducatum gerebat cum fratre *Vendocinus*, qui *Verucam*, *Aſtenſis* Comitatus munitiſſimam urbem, cunctis obſedit viribus etiam per hiemem. Sed præfectus urbis mira ipſi reſtitit fortitudine, adeo ut ea ſexto demum menſe potitus, victo quam victori fuerit ſimilior. Eandem tamen quam *Veruca* ſortem cum aliæ ſubierunt urbes, tum etiam *Monſmelianus*, qui, cetera inexpugnabilis, fame vix poſt biennium expugnatus. Quinimo parabant jam *Galli* obſidere ipſam *Taurinorum Auguſtam*, aut certe injectis ignibus *Vulcano* conſecrare. At *Eugenius*, ut id impediret, recta in *Vendocinum* movit, & cum eo, numero licet militum ſuperiore, ad *Caſſanum* a. d. 19. Kalendas *Septembres* conflixit pari fere Marte. Vel ſic tamen iſte ab *Eugenii* virtute ſibi impenſe metuens, *Feuilladum*, qui dictam urbem oppugna-

Monſmelianus fame expugnatus.

Pugna ad Caſſanum.

pugnaturus erat, plures ſibi copias ſubmittere juſſit. Ita vero, quod deſtinaverat, exſequi non potuit; *Eugenius* contra, quod ſibi propoſuerat, perfecit. Ceterum turbavit valde domum *Cæſaream* mors Imperatoris *Leopoldi*, qui hydrope confectus a. d. 3. Nonas *Maji* obiit, vitæ quidem 65. Imperii autem 47.

A 1700. Christ ad 1709.

Mors Imperatoris Leopoldi.

Tandem anno 1706. *Eugenius* in *Italia Gallos* penitus debellavit, qua re eo majorem ſibi peperit laudem & gloriam, quia illo ipſo tempore ad ſummum fortunæ faſtigium *Galli* iſthic res ſuas perduxerant. Ad extremas redactus jam erat anguſtias Dux *Sabaudiæ*, & præter *Auguſtam Taurinorum* vix quicquam ei ſupererat amplius. Sed & hanc *Galli*, quia vel ſic ille ad multas eorum pollicitationes ſurdas præbebat conſtanter aures, hoc anno ſibi ſubjicere ſtatuerunt. Itaque *Angli Batavi*que juſtam conſtantiæ *Sabaudi* rationem eſſe habendam cenſuerunt, eumque in finem *Eugenium* armis nummiſque inſtruxerunt abunde, ut ſuccurrere illi poſſet. Interim aliud accedebat malum. *Vendocinus* enim, priuſquam in caſtra veniret *Eugenius*, collectis ſubito majoribus multo copiis, *Reventlaum*, qui tunc *Germanicis* præerat militibus, aggreſſus eſt, & vicit. Sed accurrens opportune *Eugenius* virtute ſua res utcunque reſtituit. Interim *Feuilladus* demandatam ſibi *Auguſtæ Taurinorum* obſidionem alacriter cœperat; ſed ſubmittebat identidem urbi novas copias & commeatum *Sabaudus*. Verum etiam illud impedivere tandem *Galli*. Ceterum, qui defendebat urbem, Comes *Thaunius* fortiſſime tamen reſtitit, donec ad liberandam accurrere poſſet *Eugenius*. Is vero, ut id efficeret, nec opinantibus ſtupentibuſque *Gallis*, quibus tunc *Aurelianenſis* præerat, *Vendocino* in *Belgicam* evocato, ipſis Nonis *Quinctilibus Atheſin*, & dein *Padum* trajecit, per hoſtium terras incolumem traduxit exercitum, ipſiſque Kalendis *Septembribus* cum *Sabaudo* caſtra conjunxit. Inde a. d. 7. Eidus *Septembris Aurelianenſem* & *Feuilladum* aggreſſus, tantam reportavit victoriam, ut illi cum reliquiis exercitus trans *Alpes* in *Galliam* aufugere debuerint, relictis omnibus impedimentis, tormentis & apparatu bellico. Secutæ victoriam innumeræ urbes, &, ut

Galli in Italia penitus debellati.

Reventlaus victus.

Auguſta Taurinorum obſeſſa.

Sed ab Eugenio liberata.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Et Galli tota Italia pulſi.

ut verbo abſolvam, univerſa ferme, ut vocant, *Longobardia*, exceptis pauciſſimis urbibus, quas *Medavius* Comes tuebatur, victas victoribus ultro manus dedit. Quin & *Ludovicus* XIV. ſatis perſpiciens, ſe res ſuas iſthic nullo pacto poſſe reſtituere, deſcendit tandem ad conditiones, quibus conceſſit Imperatori omnia, quæ in ſuperiori *Italia* etiamnum tenebat, ſed viciſſim pactus, ut copiis ſuis liber in *Galliam* permitteretur abitus; id quod anni ſequentis (1707.) *Martio* menſe eſt factum.

Pugna ad Ramilliacum.

At in *Belgica* anno iſto, in quo verſamur (1706.) haud minus glorioſam de iiſdem hoſtibus victoriam retulere Fœderati, qui ad *Ramilliacum Brabantiæ* eos ſub *Villaregio* & *Bavaro* a. d. 10. Kalendas *Junias*, ipſo *Pentecoſtes* feſto ingenti clade profligaverunt, adeo ut præcipiti fuga ſe proripientes univerſam *Brabantiam* & magnam *Flandriæ* partem victoris arbitrio permiſerint. Inde *Oſtenda*, quæ ante ſeculum & quod excurrit vix quarto anno *Hiſpanis* ceſſerat, poſt pauciſſimos obſidionis dies capta eſt. Subiere mox eandem ſortem urbes munitiſſimæ *Teneramunda*, *Athum*, *Menena*. Nec ſegnius in *Hiſpania* res geſta. Parabat iſtic *Philippus* V. competitorem ſuum ex *Hiſpania* iterum ejicere, ideoque ſuo ipſius ductu *Barcinonem* obſidebat, quod ut felicius procederet, *Galli* cum claſſe aderant, qui urbem mari premebant. Jamque ad ultima fere redacta erat ea civitas, quum commodum appellebat Fœderatorum claſſis, cujus adventu perterrita *Gallica* pridie jam aufugerat. Hinc confirmati civium pariter & militum jam vacillantes animi, e contrario *Galli* tanta conſternatione perculſi, ut ante diem 4. Eidus *Majas* de nocte urbis obſidionem reliquerint, & *Philippus* vix exiguas laceri exercitus reliquias reduxerit. Sed ad *Rhenum* haud ſatis proſper belli ſucceſſus *Germanis* fuit, *Gallis* numero multum prævalentibus, ideoque *Villarſius*, qui hos ducebat, iſtos à munimento *Ludoviciano*, quod per hiemem fame preſſerant, recedere coëgit, ipſe vero *Druſenheimium* & *Hagenoam*, adempta nuper oppida, recuperavit. Majora molientem nuncius *Brabantinæ* cladis inhibuit; namque per auxilia eo miſſa debilitatus adeo ipſius eſt

Oſtenda & Menena captæ.

Barcino à Philippo V. obſeſſa.

Sed mox relicta.

eſt exercitus, ut ſua ſervaſſe contentus alieno abſtinuerit. A 1700. Chriſti ad 1709.

Sub finem anni hujus (1706.) mortalitatem explevit *Petrus* II. *Luſitaniæ* Rex, anno 38. poſtquam, abdicato fratre, regno præeſſe cœperat, vitæ 58. Succeſſit ei filius *Johannes* V. qui in Fœderatorum ſocietate, renitentibus nequicquam *Gallis*, perſtat, matrimonio etiam cum Imperatoris ſorore inito, iſtis partibus adſtrictus. *Petrus Rex Luſitaniæ obit.*

In *Britannia* per idem tempus Sereniſſima *Anna* feliciter tandem duo regna *Angliæ* & *Scotiæ* in unum *Magnæ Britanniæ* conjunxit, ſuperatis prudentiſſime innumeris difficultatibus, atque ita iſtud negotium, publica lege in gentis concilio ſancitum, ad finem perduxit, in quo inde a *Jacobo* I. fruſtra deſudaverant ejus deceſſores. *Magna Britannia.*

Ceterum expeditiones bellicæ anni 1707. haud ſatis ex voto ceſſerunt Fœderatis. Nam, quia *Galli* detrectabant in *Belgica* pugnam, & cunctabantur perpetuo, extractus eſt nihil agendo annus, quoniam nec caſtra hoſtium munitiſſima aggredi poterant Fœderati, nec urbis alicujus obſidionem tentare ob coſdem veſtigiis continuo hæſuros. At in *Germania* numero *Galli* ſuperiores, eo in rem ſuam uſi ſunt, perruptiſque hoſtium munimentis univerſam *Sueviam*, duce *Villarſio*, pervagantes, ingentem iſti regioni pecuniæ vim extorſerunt, donec *Hannoveranus* Elector, provinciam *Ludovici Badenſis*, ineunte anno defuncti, ſuſcipiens, res reſtituit, atque illos per *Mercium* Comitem etiam clade affecit. Quia vero iidem *Italiam* ex pacto jam reliquerant, hinc *Sabaudus* arma ſua in *Galliam* ipſam convertit. Conſtituerant Fœderati ipſum navale *Gallorum Telonem Martium* occupare, & idcirco *Eugenius* & *Sabaudus* per *Provinciam*, obſtantibus nequicquam hoſtibus, cum exercitu ad eam urbem perruperunt. Sed & aderant magna cum claſſe *Angli Batavi*que, mari eam oppugnaturi. Verum, quia reſiſtebant fortiter obſeſſi, & deficiebat interim Fœderatis annona ac apparatus bellicus, accedebant etiam innumeræ hoſtium copiæ, debuerunt tandem canere receptui. Reduxit tamen *Eugenius* ſolerti cura & virtute incolu- *Galli Sueviam pervagantur.* *Obſidio Telonis Martii irrita.*

 mem

A 1700. Chriſti ad 1709. *Seguſio recuperata.*

mem per *Alpes* exercitum, mirante & vix credente factum terrarum orbe. Sed nec impedire *Galli* tunc potuerunt, quo minus *Seguſionem*, munitiſſimam in radicibus *Alpium* urbem, & ab ſe nuper occupatam, recuperaret *Sabaudus*.

Prælium ad Almanzam.

At infelicior etiam hujus anni expeditio Fœderatis in *Hiſpania* fuit. *Gallovidio* enim a. d. 7. Kalendas *Maji* ad *Almanzam* cum *Gallis* ſigna conferente, acerrime quidem pugnatum eſt, ſed ceſſit ille tandem loco, & in *Catalauniam* ſe ſubduxit, amiſſa exercitus magna parte. Redierunt tunc ad *Philippum* univerſa *Arragonia* & magna *Valentiæ* pars; quin *Ilerda* quoque in *Catalaunico* agro, ſed poſt cruentiſſimam demum obſidionem, ſeſe dedidit.

Neapolitani regni occupatio.

Penſata tamen quodammodo ſunt hæc damna in *Italia Neapolitani* regni occupatione. Exploratum ſatis erat, pleroſque iſtius regni cives *Gallorum* dominationem ægrius ferre, & nihil magis quam mutationem circumſpicere. Itaque fortiſſimus *Thaunius* per Pontificis agros exercitum eo duxit, ac feſtis plauſibus exceptus ubique, & vel maxime in *Neapolitana* urbe, omnia ad obſequium prona reperit. Dux *Eſcalonius*, qui *Philippi* V. auſpiciis regnum adminiſtraverat, *Cajetam* ſe contulit, ſed, capta per vim ea urbe, ipſe cum ſuis in poteſtatem hoſtium venit.

Irrita Gallorum in Scotiam expeditio.

Non ceſſavit interea *Ludovicus* XIV. omnem movere lapidem & cuncta tentare, unde rebus ſuis labefactatis levamen aliquod ſperare poſſet, & idcirco civile in *Britannia* bellum moliebatur. Credebat ſcilicet eſſe iſthic quamplurimos, qui mitiſſimum licet & exoptatiſſimum ſereniſſimæ *Annæ* imperium vel ſic tamen inviti paterentur. Itaque claſſem qualemcunque adornavit, quæ cum *Jacobo* III. ut eum appellari voluit, ineunte vere anni 1708. *Dunkerka* movit, & verſus *Scoticum* littus vela convertit, ſed cum illuc perveniſſet, contra quam exſpectaverat, nullos invenit rebus novandis incumbentes. Quieta e contrario erant iſthic omnia, nec nutabat vel minimum Reginæ regnoque debita fides. Sed & aderat mox claſſis *Britannica*, quæ hoſtilem ſtatim in fugam præcipitem compulit cum iſtoc ſuo Regulo.

Quin,

Quin, ne quid illa in aliis *Scotiæ* partibus tentaret, ipſæ obſtiterunt tempeſtates & procellæ, adeo ut vix lacera in portum, unde venerat, redierit. A 1706. Chriſti ad 1709.

In campum eodem anno prodierunt utrinque exercitus numeroſiſſimi, qui dum caſtra ſibi habebant oppoſita, acceſſit inſuper a *Moſella* Fœderatis *Eugenius*, *Gallis* contra *Bervicius*. Aſt interea temporis ſubito belli furto hi *Gandavum* & *Brugas* occupaverant. *Gandavum & Brugæ occupatæ.* Verum dedit ea res prælio, quod Fœderati vel maxime quærebant, commodam occaſionem. *Pugna ad Aldenardam.* Nam dum *Galli Aldenardam* quoque tentabant, ſupervenit ſubito illorum exercitus, & hoſtilem, volentem nolentem, ad pugnam adegit, victumque mox in fugam conjecit, captis & occiſis magno numero hoſtibus. Hinc *Inſulanæ* urbis cœpta obſidio, cui vix parem annales referunt. *Obſidio & expugnatio Inſulæ.* Namque & obſeſſi fortiſſime ſe defendebant, & exercitus *Gallicus*, ne Fœderatis vel annona vel rerum bellicarum copia ſubmitteretur, omnibus modis & viribus impedire ſtuduit. Verum, repulſo jam *La Mothio*, qui, *Gandavo* accurrens, commeatum, cum in caſtra Fœderatorum *Oſtenda* duceretur, intercipere voluerat, *La Mothius repulſus.* coacti & tandem obſeſſi ad deditionem, ſed urbis tantum, a. d. 11. Kalendas *Novembres* factam. Reſtabat arx munitiſſima, ſed quæ & ipſa *Eugenio* ſe ſubmiſit, quum Fœderati prius, ſuperato *Scaldi*, *Bavarum* a *Bruxellis*, acerrime ab ipſo oppugnatis, ſola adventus ſui fama depuliſſent. Deinde obſeſſa *Gandavenſis* urbs, quam *La Mothius* multis cum copiis defendebat. *Obſidio & expugnatio Gandavi.* Verum iſte, quod tamen timebatur, victricia non diu remoratus eſt arma, ſed ſalvum ſibi pactus abitum, *Gandavum* & *Brugas* Fœderatis reddidit. In tempore ſane, vix enim in poteſtatem eorum redactæ erant iſtæ urbes, cum ſubito tantum frigus exortum eſt, quantum, ut de noſtra taceam, vix patrum aut avorum etiam memoria contigit.

Ceterum *Dertoſam* quidem ceperunt hoc anno in *Catalaunia Galli* & *Hiſpani*. *Dertoſa capta.* Sed penſata eſt ſatis ſuperque hæc jactura occupatione *Sardiniæ* & *Minoris Balearium*, tam levi aut nullo diſpendio, ut hanc *Sardinia & Minor Balearium occupata.*

 qui-

A 1700. Chriſti ad 1709.

quidem cum commodiſſimo *Magonis* portu veniens *Stanhopius* eodem fere momento ceperit.

Mors Georgii Dani. Mortuus eſt ſub finem anni a. d. 4. Eidus *Novembris* in *Britannia Georgius*, *Daniæ* Princeps, sereniſſimæ *Annæ* maritus, 56. vitæ anno.

Obſidio & expugnatio Tornaci. In *Belgica* anno 1709. Fœderati *Tornacenſem* urbem & arcem facile omnium iſthic munitiſſimam ſubito obſidione cinxerunt, quæ ob immenſam cuniculorum ſubterraneorum multitudinem cruenta ſatis fuit. Vel ſic tamen urbs primum a. d. 4. Kalendas *Auguſti*, arx vero ſub initium *Septembris* deditionem facere, totumque præſidium arbitrio victorum ſe permittere debuit. *Pugna prope Montes.* Poſtea *Montium* in *Hannonia* decreta obſidio: ſed priusquam illa inciperet, ventum eſt prope iſtam urbem a. d. 3. Eidus *Septembres* ad pugnam, in qua ſupra fidem & exſpectationem fortiſſime dimicatum utrinque. Vicerunt tamen poſt acerrimam pugnam Fœderati, & hoſtes caſtris exutos cedere ſuos in fines coëgerunt. *Obſidio & expugnatio Montium.* Impetrata victoria, *Montium* obſidio a. d. 7. Kalendas *Octobres* felicibus cœpit auſpiciis, &, redacta in poteſtatem urbe a. d. 10. Kalendas *Novembris*, finita.

In *Germania* hoc anno *Hannoveranus* Elector *Mercium* Comitem miſit, qui, trajecto *Rheno*, hoſtilem agrum cum aliquot legionibus ſub finem *Auguſti* ingreſſus, terrore ſui omnia iſthic implevit. Sed mox *Mercius victus.* a *Gallis*, vel duplo pluribus, ductu Comitis *Bourgii*, victus receſſit. At in *Hiſpania* amiſſa quidem *Alicanta amiſſa* eſt poſt diuturnam obſidionem *Alona*, quam nunc *Alicantam* dicimus. *Starrenbergius Arragoniam invadit.* *Starrenbergius* tamen vel ſic invadendæ *Arragoniæ* conſilium cepit; itaque ſubito *Sicorim* tranſiit, & *Belaguerium* cum duabus, quæ præſidio erant, legionibus intercepit. Nec potuit inde poſtea depelli, licet ad nuncium geſtæ rei accucurrerit ipſe *Philippus*. Is tamen damnum hoc penſavit ea victoria, quam de *Luſitanis* retulit, ſed cujus nullum percepit fructum, niſi quod partem aliquam *Luſitanici* agri populationibus ſuis infeſtam habuerint *Hiſpani*.

Supereſt, ut de rebus in Septentrione geſtis, quæ ſane ſunt maximæ, etiam aliquid dicamus. Scilicet

quo

A 1700. Chriſti ad 1709. *Res Polonicæ.*

quo pacto inter *Auguſtum* II. & *Carolum* XII. poſt irruptionem hujus in *Saxoniam* pax fuerit facta, iſteque *Polonico* regno decedere debuerit, jam antea vidimus. Ceterum reditus *Suecorum* in *Poloniam* dilatus eſt in adultam uſque æſtatem anni 1707. quando tandem poſt annuam ferme manſionem *Poloniam* repetiverunt. In ea civilibus motibus finem non fecerat *Auguſti* abdicatio. Reſpuebant plerique datum ſibi a *Suecis* Regem *Staniſlaum*; quin *Auguſtum* ad regnum revocabant. Sed *Sueciæ* Rex, relictis *Polonis*, in *Moſcos* ibat. Hi vero confligere nondum audentes, vaſtatis prius omnibus, retro ſemper recedebant, & iſta tergiverſatione ſua inſtructiſſimum illius exercitum imminuere & conſumere ſtudebant. Superavit tamen utcunque has difficultates *Carolus* XII. *Moſcoſ*que perpetuo ſequebatur prælium detrectantes, donec tandem pridie Eidus *Sextiles* anni 1708. haud procul *Mobilova*, urbe ad *Boryſthenem*, concurſum eſt acerrima pugna, ſed de cujus exitu diverſiſſimæ ſunt partium utrarumque narrationes. Aliud accidit dein a. d. 4. Eidus *Septembres* in *Lithuania* prælium, ſed & de eo diverſiſſima referunt, utraque gente victoriam ſibi vindicante. Certior eſt, & ſimul graviſſima, ea clades, quam *Suecis Moſci* haud ita diu poſt intulerunt. Properabat ad Regem ſuum cum aliquot militum millibus & magna annonæ copia *Lovenhauptius*. Hanc ut impediret conjunctionem, ipſe *Moſcorum* Monarcha contra ducem iſtum profectus eſt, & a. d. 7. Eidus *Octobris* cum eo conflixit tam feliciter, ut, cæſo fere univerſo ejus exercitu, ipſe dux cum paucis equitum legionibus ad Regem ſuum ægre evaſerit. Iſta clades *Suecorum* res in extremas fere redegit anguſtias, ex quibus tamen ſe fortiſſimus Rex ad tempus utcunque explicuit. Perrupit tandem cum exercitu in *Roxolanorum* regionem, quam nunc *Ukraniam* vocant, & ſub *Moſcorum* clientela incolunt *Coſacci*. Hos ipſos fere in partes ſuas pertraxiſſet, & ſi res ex voto ſucceſſiſſet, mirifice omnino rebus ſuis conſuluiſſet. Verum, detecta re, fruſtra fuit, & in majores identidem incidit difficultates, præſertim cum *Moſci*, qui jam fortes eſſe ſolerti cura Monarchæ ſui & ipſo belli uſu didi-

Pugna ad Mohilovam.

Lövenhauptius victus.

Rex Sueciæ perrumpit in Ukraniam.

A 1700. Chriſti ad 1709.

Prælium ad Pultavam.

didicerant, levioribus ex præliis plerumque victores diſcederent. Decrevit tunc *Carolus* XII. *Pultavam* urbem ſubigere, eamque omnibus viribus aggreſſus eſt. Sed dedit ea res occaſionem acerrimo prælio, quo *Moſci*, ductu ipſius Principis ſui cum *Suecis* a. d. 8. Eidus *Quinctilis* anni 1709. decernentes, ingenti eos clade proſtraverunt, reliquis præcipiti ſe fuga proripere tentantibus. Sed perſequens hoſtes *Menzikovius*, eos ſub duce *Lövenhauptio* ad *Boryſthenem* deprehendit, & victricibus armis ſeſe permittere coëgit. Ita univerſus *Suecorum* exercitus vel cæſus eſt, vel in poteſtatem victoris redactus. Ipſe Rex eorum *Carolus*, tranato cum paucis equitibus *Boryſthene*, in extremas *Tartariæ* oras elapſus, *Turcorum* ſe crediſiſſe fidei fertur. Ceterum clades hæc labantes jam *Staniſlai* in *Polonia* opes penitus afflixit, pleriſque Procerum ad contrarias partes jam deſciſcentibus.

Auguſtus in Poloniam redit.

Sed & *Auguſtus* continuis *Polonorum* precibus repetitus, ceſſit tandem eorum voluntati, & ad ipſos rediit, reſumturus coronam, quam iniqua pace coactus alteri antea ceſſerat. At *Staniſlaus* cum *Craſſavio*, qui *Suecicis* in *Polonia* copiis præfuit, in *Pomeraniam* receſſit, atque ita cum *Suecis* ſimul vacuum communibus inimicis regnum reliquit.

Res Hungarica.

Hungaria eodem in ſtatu perſtat, dum æquo fere *Marte* bellum iſthic continuatur. Actum equidem ſæpiſſime de concordia & pace reſtituenda, ſed ea hactenus reduci non potuit, irritæque fuerunt omnes de ea deliberationes. Nec armis etiam domari difficillimo hoc tempore potuit: nam licet ſæpe a *Cæſarianis* fuſi dicantur *Hungari*, tuentur tamen ſe, & in gerendo acriter bello adhuc perſeverant.

CA-

A 1710. Chriſti ad 1723.

CAPUT VII.

Quæ ab anno Chriſti 1710. *uſque ad* 1723. *digna memoratu acta fuerunt.*

QUANQUAM a. 1710. de pace inter Reges *Galliæ Hiſpaniæ*que & Fœderatos a frequentibus Legatis *Gertruydenbergæ* agi cœptum eſt, hac tamen irritá, bellum vario ſucceſſu continuatum; etenim *Carolus* III. ut victoriam a. d. 6. Kal. *Aug.* in *Catalaunia* reportatam omittam, a. d. 13. Kal. *Sept.* ad *Cæſarauguſtam* in *Arragonia*, duce *Starrenbergio*, *Philippum* V. caſtris exuit: unde Victoris partibus, depulſo verſus *Pyrenæos Philippo*, *Arragonia* pæne omnis acceſſit: viciſſim 4. Id. *Decembr. Philippus* V. exercitum *Starrenbergii*, *Stanhopio* cum auxiliis *Anglicis* ad *Bribuegam* pridie capto, ad *Villam vitioſam* ſuperavit. Eadem ferè tempeſtate *Turci* bellum *Moſcis*, qui abſente Rege *Suecorum Rigam* ceperant, indicunt.

Ineunte anno 1711. ad *Philippum* V. *Arragonia* defecit univerſa; adhæc in *Catalaunia Noaillius* Dux exercitus *Gallici* expugnavit *Gerundam*. In *Belgica*, ut anno priori *Duacum* atque Caſtellum *Scarpenſe*, pactione factá, a Fœderatis occupata ſunt, ſic præſenti a. d. 17. Kal. *Oct. Bochanium.*

Hoc anno obiere a. d. 18. Kal. *Maj. Ludovicus Delphinus*, *Ludovici* XIV. filius unicus, & a. d. 15. Kal. *Maj. Joſephus* Imperator; cui 4. Id. *Oct. Francofurti* in Comitiis Electorum frater ipſius *Carolus* VI. ſubſtitutus eſt Imperator.

Inter hæc Regina *Britanniæ Magnæ*, præcipuis, qui Conſilium compoſuerant interius, mutatis, in *Marlborougii* locum *Ormondium* exercitus Ducem in *Belgio* ſurrogat, apertioraque pacis conſilia cum Rege *Galliarum* agitare incipit. Indicitur ergo ineunte anno 1712. legatorum Conventus *Ultrajectum*, bello tamen in Menſem *Julium* uſque continuato. *Eugenius* 4. Non. *Julias Querceto* in *Hannonia* expugnato, *Landrecium* obſidione cingit. Interea *Ormondius*

A 1710. Chriſti ad 1723.

dius cum auxiliis *Anglorum* a Fœderatorum copiis ſeceſſerat. Occaſione rei bene gerendæ uſus Gallorum dux *Villarſius Albemarlium* ad *Denaniam* non procul *Bochanio* in *Hannonia* cædit ad d. IX. Kal. Aug. Qua quidem victoria inſigni perfectum eſt non tantum, ut Princeps *Eugenius Landrecii* obſidionem ſolvere cogeretur, ſed etiam Fanum *S. Amandi*, & *Marchianæ*, Fœderatorum armamentarium, in poteſtatem venirent: pauloque poſt *Duacum*, *Quercetum* & *Bochanium Villarſii* victricibus armis itidem ceſſerunt. Parum profuit ad tot damna penſanda oppreſſum aſtu militari munimentum *Knockanum*.

Sueci, duce *Steinbockio*, in ditione *Meklenburgenſi* prope vicum *Gadebuſchi* egregiam de *Danis* & *Saxonibus*, qui jungere *Moſcis* copias ſuas ſtudebant, victoriam reportarunt ad d. 13. Kal. *Januar.* ſed quæ non diu poſt graviore fuit clade penſata; quum *Steinbockius Tonningæ* in *Holſteinia* interclufus cum reliquiis veteranorum Suecicorum Regi *Daniæ* dedere ſe cogeretur.

Helvetia ſub initium hujus anni quoque motibus domeſticis concuſſa. Incolæ *Toggenburgii* ditioni Abbatis *Sangalenſis* ſubjecti, quum ab eo durius haberentur, ad Euangelicos *Helvetios*, in primis *Bernates*, confugerunt. Abbati contra Catholici ſummis ſtudiis opitulabantur: ad arma ventum eſt, & acerrime pugnatum ad *Vilmergam*: fuſi fugatique Catholici non difficulter in præſcriptas pacis leges conſenſerunt.

Mortuus etiam ad d. XII. Kal. *Mart. Ludovicus* Delphinus, *Ludovici* XIV. Nepos, poſtquam uxor *Maria Adelheidis* Sabaudica paucis jam ante diebus fato fuerat functa. Parentes brevi ſecutus eſt ad d. VIII. Id. *Mart.* exacto quinto ætatis anno *Britanniæ* ſive *Aremoricæ* Dux: quæ vulnera gentis *Borboniæ* cumulata *Gallos* vehementer perculerunt.

Anno ſequente 1713. ad d. 3. Id. *April.* pacis conditiones *Trajecti* ad *Rhenum* convenerunt inter *Galliæ*, *Britanniæ*, *Luſitaniæ*, *Boruſſiæ*que Reges, *Sabaudiæ* Ducem, & Ordines Fœderatos: *Cæſari* poteſtas facta ſignandarum tabularum intra primum *Junii* diem. Præterea ad d. 3. Id. *Jul.* pacem *Trajecti* ſignatis pactis inierunt *Philippus* V. *Hiſpaniæ* Rex,

An-

Angliæ Regina & Dux *Sabaudus*; cui conceſſa *Sicilia* titulum Regis addidit. A 1710. Chriſti ad 1723.

Cæſar interea ereptos ſibi luculentiſſimæ ſpei fructus indignatus bellum cum *Gallo*, quamvis impar viribus, gerere non deſiſtebat: itaque *Landavia* fuit a *Gallis* ad d. 12. Kal. *Septembr.* poſt diuturnam obſidionem expugnata: urbs autem *Friburgi* caſtellumque munitiſſimum in eorum manus venit ad d. X. Kal. *Dec.*

E re viſum eſt pacem bello noxio gravioreſque clades tracturo præferre: quare *Eugenius Villarſius*que *Radſtatum* ſe contulerunt, ut omnium clariſſimi hujus belli Duces conciliandæ inter potentiſſimos Principes paci ultimam manum inponerent.

Sepoſitis igitur levioris momenti rebus, quæ ſcrupuloſius agitatæ conſilia tardare ſolent, haud difficulter a maximis ætatis ſuæ viris in conditiones pactorum eſt conſenſum pridie Non. *Mart.* 1714. Deinde tabulis ad Principes Imperii *Germanici*, quorum intererat, relatis, conventuque *Thermis Helveticis* habito, ſolemni ritu fœdus eſt firmatum d. VII. Id. *Sept.*

Verum *Trajecti ad Rhenum* VI. Kal. *Jul.* pacem commerciorumque jura maximam partem Fœderi *Monaſterienſi* conſentanea *Philippus* V. *Hiſpaniarum* Rex *Fœderati*que *Belgii* Ordines compoſuerunt.

Tandem anno demum ſequente ad d. VIII. Id. *Febr.* pax inter *Hiſpaniæ Luſitaniæ*que reges coaluit.

Sub finem autem hujus anni *Carolus* XII. *Sueciæ* Rex, relicta *Turcarum* regione, ubi poſt infelicem pugnam *Pultavenſem* ſextum annum hærebat, quum *Germaniam* habitu mentito peragraſſet, *Stralſundam* venit die X Kal. *Decembr.* qua urbe paulo poſt in poteſtatem *Daniæ* Regis ſociorumque dedita penitus ejecti ſunt *Germanicis* finibus Sueci.

Hoc porro biennium funeribus Principum virorum inſigne fuit: nam 1713. V. Kal. *Mart.* deceſſit *Fridericus* I. Rex *Boruſſiæ*, natus annos 56. regnum filius auſpicatus eſt *Fridericus Gulielmus*. A. 1714. ad d. XVI. Kal. *Mart.* obiit *Maria Ludovica Gabriella*, *Hiſpaniæ* Regi *Philippo* V. nupta, filia *Victoris Amadei*, *Sabaudiæ* Ducis: viduum Regis torum

A 1710. Chriſti ad 1723. no nondum elapſo ingreſſa eſt *Eliſabetha Farneſia*, Ducis *Parmenſis* filia d. XVI. Kal. *Oct.* *Carolus Borbonius* Dux *Biturigum*, *Ludovici* XIV. nepos, expiravit IV. Non. *Mai.* nulla ex matrimonio *Mariæ Ludovicæ Eliſabethæ*, Ducis *Aurelianenſis* filiæ, relicta prole.

Majorum videbatur rerum mutationem adlaturus obitus *Annæ Stuartæ Angliæ* Reginæ, qui incidit in d. pridie Id. *Aug.* quum annum ageret ætatis primum & quinquageſimum: ſed nihil omnino motum, promulgatuſque inter fauſtas adclamationes ex ordine ſuccedendi conſtituto Rex *Georgius Ludovicus* Dux *Brunsvicenſis Luneburgicus*, Elector *Hannoveranus*, qui ſuſcepto propere in *Angliam* itinere, pridie Kal. *Octobr.* inpoſita capiti corona ſolemniter inauguratus eſt.

Anno ſequente 1715. ipſis Kal. *Septembr.* vita exceſſit *Ludovicus* XIV. *Galliarum* Rex, annos natus 77. cujus diuturnitatem Regni nemo *Francorum* Regum æquavit. Superiore anno Conſilium gubernandæ publicæ rei tuendæque teneræ Pronepotis *Ludovici* XV. ætati teſtamento deſignaverat: ſed ſtatim poſt mortem voluntas imperioſiſſimi Regis inſuper fuit habita, *Parlamenti*que judicio tutela *Gallici*que regni cura *Philippo Aurelianenſi* eſt mandata.

Dum his in partibus paci noviſque regnis firmandis ſtudetur, *Venetos* inter & *Turcos* lites de *Peloponneſo* navigandique juribus in bellum apertum eruperant: quod fruſtra componere *Cæſar* adnixus pro ſociis fœderatiſque *Venetis* adverſus *Turcas* arma ſumſit. Bello gerendo præpoſitus *Eugenius*, Auſtriaci *Belgii* nunc Gubernator, duplici victoria *Turcarum* vires attrivit: cujus prioris A. 1716. præmium fuit expugnata *Temesvaria*; alterius A. 1717. *Belgradum*, minoriſque momenti oppida.

Interea ſuaſore *Alberonio* Cardinale, ingentis animi viro, fortius, quam credi poterat a quoquam, lacertos movet Hiſpaniæ Rex *Philippus* V. inſtructaque claſſe valida ſub ea ſpecie, quaſi *Turcæ* peterentur, *Sardiniam Siciliam*que invadit: ad quod incendium reſtinguendum fœdus eſt a *Cæſare*, *Gallis* & *Angliæ* Rege initum; cui quadrupli nomen indiderunt,

runt, quia Ordines etiam Fœderatos complectebatur; quanquam illi ſub finem anni ſequentis demum 1719. ſubſcripſerint. Hinc ſubita rerum converſio: auctoritatis ſummæ gradu dejectus *Alberonius Hiſpaniæ* finibus excedere jubetur: Rex Catholicus a. 1720. in fœdus, quod diximus, ſociale conſenſit, & *Sardiniam Siciliam*que Cæſari reſtituit. A. 1719. Chriſti ad 1723.

A. 1718. ad XII. Kal. *Aug.* inter *Cæſarem* & *Sultanum* induciæ convenerant *Paſſarowizæ* in quinque & viginti annos, intervenientibus *Angliæ* Rege & Fœderatis Ordinibus: captæ urbes amplæque regiones Imperatori ceſſerunt.

Eodem anno III. Id. *Decembr.* fulmen illud belli *Carolus* XII. Rex *Sueciæ*, dum *Frederici Hallam Norvegicam*, quo *Danos* clade adfectos compulerat, obſidet, & incautius hoſtium opera ſpeculatur, globo ictus occubuit. Procerum ſuffragiis lecta eſt pridie Kal. *Febr.* 1719. quæ fratri ſuccedat, *Ulrica Eleonora*, uxor Principis hæreditarii *Haſſo-Caſſellani*, qui Ordinum *Suecorum* voluntate regiam dignitatem adeptus eſt IV. Non. Apr. *Fridericus* I. brevique poſt optata diu pax Septentrionalibus oris & exhauſtæ *Sueciæ* adfulſit.

A. 1721. ad XIV. Kal. *Apr.* diem obiit ſupremum *Clemens* XI. Pontifex Romanus, qui raro exemplo per viginti annos integros faſtigium Eccleſiæ Catholicæ tenuit, ſed curis graviſſimis inquietum, dum filiis ſuis Regibus ferro decertantibus accommodare ſe cogitur, & nunc huic, nunc illi velificari. Idem Græce Latineque doctus homines eruditos complectebatur: eaque re literarum antiquitatisque ſtudia non mediocriter adjuvit. Vices ejus ſuſcepit *Michael Angelus*, nobili *Signiæ* Comitum gente oriundus, adſumto *Innocentii* XIII. nomine.

A. 1722. de Reformatis Lutheraniſque arctiore vinculo conjungendis agi cœptum, ſuaſore inprimis Rege *Boruſſiæ*, qui ſuis in ditionibus lites eccleſiaſticas imperii auctoritate conſopiverat: verum inſtituto ſalutari magnoſque olim fructus daturo Theologorum odia ſcriptis acerbis inflammata interceſſerunt.

Carolus autem VI. quanquam componendis per

A. 1710. Chriſti ad 1723. *Germaniam* religionum diſſidiis, hæreditatique *Auſtriacæ* gentis ampliſſimæ firmis conditionibus adſtringendæ intentus, mercaturæ tamen in ſuis *Belgii* ditionibus commoda non neglexit: quamobrem promulgato privilegio ad XIV. Kal. *Jan.* novæ Societatis *Indicæ* fundamenta ſunt jacta. Hic graviſſimarum litium fomes *Anglos Batavosque* ad noxium illud ſuis lucris inceptum cohibendum excitavit, amicitiamque cum Imperatore cultam haud parum diſſociavit.

Interea conventus habebatur celeberrimus *Cameraci* concordiæ Principum *Europæorum* ſtabiliendæ.

Hoc eodem anno *Rhemis* ad d. VIII. Kal. *Nov.* *Ludovicus* XV. unctus oleo ſacro munerique Regio fuit inauguratus ſolemni pompa, concurſuque hominum omnis ordinis undiquaque confluentium incredibili. *Villarſius*, copiarum *Gallicarum* Dux, quem illo honore non pauci deturbare voluerant, *Comitis Stabuli* vice functus gladium prætulit.

A. 1723. Prid. Non. *Dec.* diem ſupremum obiit *Philippus Aurelianenſis*, vir ingenio acerrimo, rerum geſtarum gloria, artium liberalium ſtudio, vitæ genere diſſoluto ac libidinoſo memorabilis. Paulo ante, qui in præcipua fuerat apud eum verſatus gratia, extinctus fœdi morbi contagione deceſſerat Cardinalis *Du Boſius*.

Sub initium anni 1724. exemplo rariſſimo coronam regiam depoſuit *Philippus* V. *Hiſpaniarum* Rex. In ſolium, quod pater vacuefecerat, adſcendit *Ludovicus* I. ad XV. Kal. *Febr.* qui quum ſeptem admodum menſibus impletis fato fuiſſet functus, pridie Kal. *Sept.* imperium abdicatum repetiit pater *Philippus*.

C A-

A. 1723. Chriſti ad 1745.

CAPUT VIII.

De iis, quæ ab anno Chriſti 1723. *uſque ad* 1745. *ſcitu digna contigerunt.*

Mors Pontificis.

ANNO 1724. d. 7. Martii *Innocentius* XIII. Pontifex Maximus, cum tres circiter annos ſummo huic muneri præfuiſſet, diem obiit ſupremum. Cujus in locum eodem anno d. 29. Maji *Vincentius Maria Urſinus* Card. ſubſectus eſt, *Benedicti* XIII. nomine poſtea celebratus. Hic etſi Concilio Provinciali convocato mores Clericorum, qui dilapſi fluxerant, ſeveris legibus vincire inſtituebat: poſtea tamen laudem gratiamque, quam inde ſibi collegerat, pæne omnem nimis prolixa in Card. *Coſciam* indulgentia effudiſſe eſt viſus.

Benedictus XIII. eligitur.

Petrus I. Imperatoris ſibi nomen ſumit.

Eodem anno (1724.) *Petrus* I. adſcito Imperatoris titulo, paceque cum *Turcis* denuo confirmata, uxorem ſuam *Moſcoviæ* Imperii inſignibus ornavit. Sed idem inſequenti anno, pulſis e regno ſuo barbariei tenebris, accitis undique præſtantis ingenii & doctrinæ viris, mari denique claſſibus, terra pacis bellique artibus ornata, debitum naturæ reddidit, meritis ſuis id conſecutus, ut Magni nomine inſignitus, immortali apud omnem poſteritatem laude feratur. Succeſſit uxor, quam in teſtamento imperii heredem ſcripſerat, *Catharina Alexiewena*, non naſcendi conditione, ſed tanto Principi placendi fortuna in hoc faſtigium evecta.

Ejus mors.

Succedit Catharina Alexiewena.

Pax inter Regem Hiſpaniæ & Familiam Auſtriacam.

Per idem tempus *Philippus* V. Hiſpaniæ Rex, cum Gente *Auſtriaca*, quacum acerrime nec infeliciter hucuſque decertaverat, pacem fecit. Cumque *Ludovicus* I. filius, immatura morte extinctus, nullos ex *Ludovica Eliſabetha Aurelianenſi* liberos procreaſſet, *Ferdinandum*, ſecundum ex priori uxore filium, in ſpem regni educare cœpit. Preſſit deinde Anno 1727. *Gibraltaram* acri obſidione. Sed operis difficultate deterritus, rebus infectis inde diſceſſit.

Gibraltara obſidetur.

Ludovici XV. matrimonium.

Anno 1725. d. 5. Septembr. *Ludovicus XV.* Gal-

A. 1723. Chriſti ad 1745.

Galliæ Rex, remiſſa in Hiſpaniam *Maria*, quæ ei annum decimum tertium agenti quadrima deſponſa erat, *Mariam*, *Staniſlai Leſchinzkii*, Poloniæ Regis, filiam in matrimonium duxit, ex eaque deinde utriuſque ſexus liberos ſuſcepit.

Fœdus Hanoveranum.

Qui inſecutus eſt annus 1726. toti Europæ felix fortunatuſque videbatur futurus. Nam *Carolus VI.* Imperator, & Reges *Galliæ*, *Britanniæ*, *Boruſſiæ*, aliique, inter quos minime convenire ſolebat, nunc fœdere Hanoveræ inito inter ſeſe jungebantur. Verum non hoc ſolum fœdus, (quod prudentiores facile divinarunt) ſed etiam is, qui anno 1728. conſecutus eſt, *Congreſſus Sueſſionenſis*, &, qui hunc anno 1729. excepit, *Tractatus Sevilienſis* plus detrimenti, quam utilitatis attulerunt.

Pax inter Turcos & Perſas.

Pacatis iis orbis terrarum partibus, quæ in Occidentem vergunt, Oriens quoque, ubi omnia hucuſque hoſtium armis infeſta fuerant, pacatior eſſe cœpit. Nam Turci primum *Moſcorum*, deinde *Perſarum* armis fracti & attriti, non amplius fortunam belli, collatis denuo ſignis, tentandam, ſed pacem æquis conditionibus ſibi conciliandam putarunt. Itaque fecerunt Anno 1727.

Mors Georgii I. & Catharinæ Alexiewenæ.

Idem annus ad mortem *Georgii I.* Britanniæ Regis, & *Catharinæ Alexiewenæ*, Moſcorum Imperatricis, fatalis fuit. Prior itinere in Germaniam ſuſcepto fatigatus anno ætatis 67. *Oſnabrugæ* acquievit; Poſterior d. 17. Maji, inito antea Fœdere Vindobonenſi. Huic in Imperio ſucceſſit *Petrus II.* *Petri* I. nepos, qui, poſtquam Principem *Menzikoffium*, *Petri* I. quondam delicias & amorem, honoribus ſpoliatum, in exilium ejeciſſet, anno 1728. *Moſcoviæ* ſolenni cerimonia eſt conſecratus.

Typographia Conſtantinop.

Per idem tempus in Oriente lux quædam literis affulgere, barbarieſque diſſipari eſt cœpta. Nam *Vezierius* ſingulari artium ingenuarum ſtudio ductus, primus omnium, fremente Archipresbytero, ignorantiæ patrono, *Conſtantinopolim* typographia ornavit. Ac ſane optandum fuiſſet, ut tam liberalis ingenii homo diutius naſcentibus ibi literis præſidio eſſe potuiſſet. Verum anno 1731. in im-

mani

mani iſta ſeditione, quæ ab effrenata multitudine concitata ipſum *Achmetem* III. regno expulit, faucibus laqueo eliſis, periit, Muſiſque ſui deſiderium reliquit. A. 1725. Chriſti ad 1745.

Anno 1730. d. 21. Februar. *Benedictus XIII.* Pontifex Maximus, cum annos 5. menſes 8. dieſque 23. non ſine integritatis laude huic muneri præfuiſſet, vitam cum morte commutavit. Ejus in locum hoc ipſo anno d. 11. Jul. *Clemens XII.* antea *Laurentius Corſinus* dictus, rite ſublectus eſt. Hic nihil antiquius habuit, quam ut ea, quæ ſub *Benedicto XIII.* licentius adminiſtrata eſſent, maxime, quæ Card. *Coſcia* munere ſuo indigna admiſiſſet, judicio perſequeretur. *Mors Benedicti XIII.*

Eodem anno d. 30. Jan. *Petrus II.* Moſcorum Imperator, & d. 20. Octob. *Chriſtianus V.* Daniæ Rex, deceſſerunt: quorum alteri *Anna Ivanowna*, filia Joannis, qui *Petri I.* frater fuit, & vidua Friderici Curlandiæ Ducis, ſucceſſit; alteri unicus filius, *Chriſtianus* VI. *Mors Petri II. & Chriſtiani. V.*

Sub finem Anni 1730. *Victor Amadeus*, Rex Sardiniæ, ſentiens ætatem ingraveſcere, vireſque debilitari, *Carolo Emanueli*, Principi Pedemontano, regnum tradidit, ipſe titulo Comitis a *Tende* contentus. Sed mox eum pœnituit conſilii tam præcipitis tamque immaturi. Uxor enim varia, ut omnis eſt mulier, & regnandi cupiditate flagrans, dies noctesque inſtare ac flagitare, ut filio rerum ſummam, quam modo detulerat, ereptum iret, ipſeque, quoad poſſet & liceret, imperio uteretur. Verum iſte ſenis conatus adeo infeliciter ceſſit, ut filii juſſu captus, *Rivoli* in carcerem detruderetur; in quo anno 1732. d. 31. Octobr. expiravit. *Victor Amadeus regno ſe abdicat.* *Moritur in carcere.*

Mortuo anno 1731. d. 20. Jan. *Antonio Franciſco* ultimo ex ſtirpe Farneſia Duce, uxor ejus poſtulavit, ut ventris nomine in poſſeſſionem mitteretur. Sed cum appareret, eam per calumniam in poſſeſſione fuiſſe, Imperator *Carolus VI.* utrumque Ducatum, ut, tanquam vacans Imperii feudum *Carolo*, Infanti Hiſpaniæ, mancipio daretur, occupavit. Cumque *Carolus* nondum ea eſſet ætate, ut ipſe rerum ſuarum ſatagere poſſet, tutelam ejus detulit aviae *Dorotheæ*, Parmæ Duci, & Magno

A. 1723. Chriſti 1745. Duci Florentiæ, *Joanni Gaſtoni.*

Emigratio Salisburgenſium. In Germania per aliquod tempus *Leopoldus Antonius Eleytherius*, Archiepiſcopus Salisburgenſis, incolas ſuarum regionum, quotquot eorum *Lutheri* opinionibus imbuti erant, omnibus modis vexaverat. Qua quidem in re cum Leges Imperii migrasſet, eo tandem anno 1732. adactus eſt, ut, quo quemque eorum ratio vitæ vocaverit, e provincia ſua abire pateretur. Horum deinde multis millibus *Fridericus Guilielmus*, Rex *Boruſſiæ*, perfugium præbuit, eoſque in *Lithuaniam*, ubi gravis peſtilentia omnes fere incolas abſumpſerat, variis immunitatibus datis, ablegavit.

Mors Auguſti II. Sequente anno 1733. d. 1. Februar. obiit *Auguſtus XII.* Rex *Poloniæ* & Elector *Saxoniæ*, quo, quod inter omnes conſtat, nihil vel in vitiis vel in virtutibus excellentius ætas noſtra tulit. Hujus poſt mortem etſi plurimi Principes regnum *Poloniæ* ambitioſius affectabant; primum tamen *Staniſlaus Leſchinzkius* generi ſui, Regis Galliæ, ope d. 12. Septembr. hujus anni electus eſt, & a *Potockio*, regni Primate, rex appellatus. Sed ut Poloni ſemper mobilitate animi & levitate novis rebus ſtudere ſolent, ita pauci quoque hac electione acquieverunt. Cumque exercitus *Moſcorum*, quem ad libertatem regni vindicandam arceſſiverant, eorum finibus appropinquaret; alteraque pars, quæ a *Staniſlao* ſteterat, inferior fieri cœpiſſet: nova electione d. 5. Octobr. inſtituta *Auguſtum III.* Electorem Saxoniæ, Regem elegerunt. *Staniſlai* vero electio neminem tam vehementer conturbavit, quam *Carolum. VI.* Imperatorem. Hic enim non parum inde virium Gallis acceſſurum animadvertens, in *Sileſia* prope *Glogaviam*, & deinde in *Bohemia*, ut *Staniſlai* imperium impediret, copias ſuas conduxit. At *Staniſlaus* cum nihil victoribus impeditum, nihil ſibi tutum in *Polonia* videret, utiliſſimum ratus, impendentem evitare tempeſtatem, fuga *Gedanum* pervenit. Sed ne hic quidem in portu erat. Nam *Moſcorum Saxonumque* exercitus anno 1734. urbem obſidione cinctam adeo tormentis urſit, ut *Staniſlaus* inde Regiomontum elabi, atque urbs d. 5. Jul. pactione ſe dedere cogeretur.

Staniſlai Elect.o. *Auguſti III. electio.* *Gedanum obſidetur.*

Inte-

Interim Galli, quorum Rex indigne ferebat, ſocerum ſuum a *Carolo* VI. premi, ingenti cum exercitu *Germaniam* invaſerant, Lotharingiamque occuparant. Sequente etiam anno, majori ſumpta fiducia, *Philippoburgum* obſederunt. Sed ejus oppugnatio cum multorum, tum ipſius Ducis *Berwickii* ſanguine ſtetit. *A. 1721. Chriſti ad 1745. Galli Germaniam invadunt. Philippoburgum obſident.*

In hac tanta rerum perturbatione *Philippus* V. Hiſpaniæ Rex, idoneam in Italia regni ſui ſtabiliendi occaſionem ſibi nactus eſſe viſus, fœdus cum Regibus Galliæ & Sardiniæ *Carolo* VI. exitioſum percuſſit. Ipſe igitur, claſſe apud Neapolim conſtituta, brevi Neapolim Siciliamque occupavit. At Galli & Sabaudi, cum, qui contra arma ferret, reperiretur nemo, celeriter *Mediolanum*, totumque Ducatum *Mediolanenſem* ſub ſuam poteſtatem redegerunt. Rebus adeo ad voluntatem fluentibus, *Carolus*, Regis Hiſpaniæ filius, utriuſque *Siciliæ* Rex appellatur, annoque 1734. d. 10. Maji *Neapolim* magno cum comitatu intrat. His tam proſperis Gallorum Hiſpanorumque ſucceſſibus cum *Carolus VI.* qua ratione occurreret, neſciret, auxilium Imperatricis *Moſcorum* imploravit; quæ etiam ei ad has anguſtias adducto ſuppetias tulit. Tum vero res his conditionibus ad otium deductæ ſunt, ut regnum *Neapolis* & *Siciliæ*, Regiſque nomen *Carolo*: *Tortona* & *Navarna* Regi Sardiniæ; *Lotharingia Staniſlao*, & poſt ejus obitum Regi Galliæ; Duci vero *Lotharingiæ* Magnus *Florentiæ* Ducatus attribueretur. *Neapolis & Sicilia occupatur. Pax inter Imperatorem & Reges Galliæ, Hiſpaniæ & Sardiniæ.*

Dum hæc in *Europa* geruntur, inter *Turcos* & *Perſas* novum bellum coortum eſt. Nam *Perſæ* pacis conditiones, quæ antea datæ erant, reſpuentes, anno 1732. Duce *Kulikano* bellum redintegrarunt. Sed cum *Turci* ubique *Perſarum* armis frangerentur, & ad ultimum, conſumpto militum flore, exhauſti eſſent, anno 1736. pacem, quæ non parum iis detrimenti afferebat, a *Perſis* impetrarunt. Verum *Schach Nadyro* pax illa, quod *Moſcorum* nulla eſſet facta mentio, adeo diſplicuit, ut Legatum, cujus in ea facienda ſtudium verſatum erat, tanquam patriæ proditorem *Aſpahami* ad ſupplicium daret. *Pax inter Turcos & Perſas.*

A. 1723. Chriſti ad 1745.

Per idem tempus *Theodorus* Liber Baro a *Neuhoff*, natione Germanus, ſagacis homo verſatiliſque ad omnia ingenii, novum in inſula *Corſica* regnum ſtabilire inſtituebat. Ac principio quidem res ex ſententia evenire videbatur. Nam *Corſi* ſingulari virtutis ejus opinione excitati, anno 1736. d. 15. April. regem eum legerunt, & ſub dio caput ejus viridi corona decorarunt. Verum non ita multo poſt Gallorum exercitus, ipſis Genevenſibus auctoribus, in inſulam invadens, hunc conſenſionis globum, qui *Theodorum* extulerat, infeſtis armis disjecit. Neque vero diuturnum Gallorum in hac inſula fuit imperium. Nam paulo poſt, ſive quod de ferocis populi obſequio deſperarent, ſive quod terra minus culta parum arrideret, ſua ſponte eam dereliquerunt.

Electio Theodori Regis Corſorum, Galli Corſicam occupant.

Eam derelinquunt.

Mors Eugenii.

Idem annus 1736. d. 20. April. Germaniæ abſtulit *Eugenium* ſuum, illum libertatis adſertorem, injuriæque vindicem, qui, quod vere videmur poſſe prædicare, ſummorum ducum virtutem aut ſuperavit aut æquavit; tanto certe pleriſque major, quanto cupidius ad belli laudem ingenii doctrinæque gloriam adjecit.

Bellum inter Moſcos. & Turcos.

Eugenii mortem ſubſecutum eſt atrox bellum, & *Germaniæ* in primis funeſtum. *Turci* & *Tartari* finitimos pacatoſque *Moſcos* crebris incurſionibus vexaverant. Qua de re cum *Moſcorum* Imperatrix identidem poſtulaſſet, ſibi ut ſatisfieret, illi vel contempſerunt hæc, vel in ſatisfaciendo diem ex die duxerunt. Tandem anno 1736. duos ingentes exercitus ducibus *Munnichio* & *Laſcio* adverſus *Turcos* miſit, qui cum aliis valentiſſimis urbibus, tum in primis *Aſſovia* & *Oczacovia* expugnatis, viam majoribus rerum incrementis aperuerunt. Ac licet anno 1737. *Niemeroviæ* in Polonia conſilia pacis togæque ſocia agitari cœpta ſint, tamen diſtractis partium ſententiis paulo poſt ſpes ejus evanuit omnis. Interim & in Hungariæ finibus bellum exarſerat, Imperatore *Carolo* VI. tanquam *Moſcorum* ſocio arma adverſus *Turcos* capiente. Ac principio quidem res tam proſpere evenerunt, ut duce *Seckendorffio* non *Meadia* ſolum, ſed etiam munitiſſimum & loci ingenio & præſidio oppidum *Niſſa*

Bellum Imperatoris Caroli VI. cum Turcis.

Niſſa Turcorum poteſtati eriperetur. At vero, ſubito converſa fortuna, tanta etiam rerum commutatio facta eſt, ut, qui modo victores viguerant, nunc vel Turcorum armis vel variis morbis debilitati, non *Niſſam* tantum *Meadiamque*, ſed *Orſovam* etiam hoſtium concederent ditioni. Pugnata autem infelici iſta prope *Grotzkam* pugna, *Panzovæ* anno 1739. d. 29. Jul. hac conditione pacem fecere, ut oppoſitum illud barbaris propugnaculum, *Belgradum*, disjectis munimentis, ipſis barbaris traderetur. At *Moſci* felicius fortiusque rem gerentes, anno 1739. d. 7. Septembr. prope *Chozimum* tanto prælio *Turcos* devicerunt, ut, ingenti eorum multitudine cæſa, reliqui in omnes partes diſpalati, vix fuga ſeſe proripere poſſent. Has tantas tamque proſperas res eodem anno d. 28. Septembr. pax conſecuta eſt, qua *Aſſovia* deſtructa *Turcis* reddebatur.

A. 1723. Christi ad 1745.

Pax inter Imp. Carolum VI. & Turcos.

Pax inter Moſcos & Turcos.

Anno 1738. *Britanni* injurias, quas iis ab aliquo tempore *Hiſpani* intulerant, non diutius ferendas eſſe duxerunt. Hi enim in maribus, quæ *Americam* alluunt, tot *Britannorum* naves deprædati erant, ut de omni in hanc orbis terrarum partem commercio actum videri potuiſſet, niſi Reſpublica horum occurriſſet audaciæ. Itaque claſſem plurimarum navium *Haddockio* dederunt, qua ante *Gades* conſtituta oſtenderet, quid iis metuendum ſit, damnum, quod datum eſſet, non reſarturis. Hoc facto, illi conventionem inſtituere, ac polliceri, ſe detrimenta, quæ *Angli* cepiſſent, reconcinnare omnia velle, neque ſe pace & amicitia quidquam potius habere. At *Britanni* cum ſibi ab *Hiſpanis* verba eſſe data intelligerent, hanc & perfidiam & injuriam vindicare rati, anno 1739. d. 19. Octobr. bellum iis indixerunt. Neque dubium eſt, quin *Britannorum* virtute maximæ *Hiſpanis*, ſi ſoli bellaſſent, clades illatæ eſſent. Sed poſtea accedente *Gallorum* claſſe ita hucuſque pugnatum eſt, ut, collatis utrorumque factis, quibus primæ deferendæ ſint, vix poſſit judicari.

Bellum Anglorum cum Hiſpanis.

Anno 1740. d. 10. Febr. diem obiit *Clemens* XII. Pontifex Maximus, ætate valde provectus. Huic d. 17. Aug. ſucceſſit *Proſper Lambertinus*, nunc *Benedictus* XIV. dictus, vir apprime doctus, & libris etiam foras datis clarus. Eo-

Mors Pontificis.

A. 1723. Chriſti ad 1745. *Mors Caroli VI.* Eodem anno d. 20. Octobr. *Carolus* VI. Imperator, annos 56. natus, deceſſit, cujus obitus ingentium bellorum necdum compoſitorum materiam præbuit. Jam etſi non deerant, qui ſibi dignitatem Imperatoriam deferri cuperent, armis etiam inter ſe decertantes: ea tamen ope Regis *Galliæ* & plerorumque Electorum conſenſu anno 1742. d. 24. Jan. ad *Carolum Albertum*, Bavariæ Electorem, pervenit. Sed majoribus motibus *Germaniam Italiamque* concuſſit ſucceſſio in hereditaria *Caroli* VI. regna. Extabat quidem Sanctio Pragmatica a principibus haud paucis, in his ab ipſo Rege *Galliæ* confirmata, in qua *Carolus* VI. filiam ſuam natu maximam, *Mariam Thereſiam*, regnorum provinciarumque omnium ſcripſerat heredem. Sed hæc, ut in his rebus fieri ſolet, ſpreta abjectaque eſt, & res ad arma ſpectare viſa. Primum igitur *Carolus Albertus*, Elector *Bavariæ*, *Gallorum Saxonumque* auxilio *Bohemiam* ſibi vindicavit, *Pragaque* anno 1741. d. 26. Novembr. in deditionem accepta, Regis ſibi nomen auctoritatemque ſumpſit. At inſequente anno *Auſtriaci* ſuperiores facti, & *Pragam* receperunt, & copias ejus *Bohemia* expulerunt.

Bellum Italicum. Eodem tempore Rex *Hiſpaniæ* viginti millia militum, ut ſucceſſionem in Provincias Auſtriacas obtineret, in *Italiam* tranſmiſit, quibus deinde ſe *Galli*, *Neapolitani*, ac nuper admodum *Genevenſes* adjunxerunt. Cum vero Rex *Sardiniæ* Auſtriacis ſuppetias ferret, non illi quidem tantum ſunt virium adepti, ut hoſtibus obviam ire, eoſque profligare poſſent, ſed effecerunt tamen, ut vario Marte ad hunc uſque diem ſit dimicatum.

Mors Annæ Ivanownæ. In *Moſcovia* anno 1740. d. 28. Octobr. *Anna Ivanowna* Imperatrix e vita migravit. Succeſſit ejus ex ſorore nepos, *Johannes* III. puerulus, *Joannis Erneſti*, Ducis *Curlandiæ*, tutelæ ab ipſa *Anna* moriente commendatus. Sed tutor in ſuſpicionem rei male gerendæ incidens, d. 24. Novembr. parentum *Joannis* juſſu in cuſtodiam ductus eſt. Quo facto, mater ſibi imperium tamdiu adminiſtrandum ſumpſit, quoad filius in ſuam tutelam perveniret. At vero fortuna ſua mobilitate, quos paulo ante

in

in ſummo gradu collocaverat, eodem depellere eſt adorta. Nam d. 25. Novembr. ejus anni *Eliſabetha* tamquam legitima *Petri* I. heres Moſcorum Imperatrix appellata eſt, & *Joannes* cum parentibus ſuis primum regno cedere, deinde *Rigæ* detineri juſſus. Eodem tempore (1741. d. 24. Jul.) *Sueci Moſcis* bellum facere inſtituerunt, quod hi & pacem *Nyſtadienſem* violaſſent, & alia multa commiſiſſent, quæ vicinos a vicinis pati haud par eſt. At enim *Sueci*, ſive quod ipſi a virtute ea, quæ *Caroli* XII. ætate omnibus terrorem injecit, deſciviſſent, ſive quod *Moſci* jam ornatiores, magisque exercitati in aciem prodirent, nunquam cum hoſte congreſſi ſunt, quin in fugam conjicerentur. Opibus igitur debilitatis, & *Finnia* ab hoſtibus occupata, anno 1742. d. 6. Novembr. pacem cum *Moſcis*, antea repudiatam, fecere.

A. 1733. Chriſti ad 1745.

Pax inter Moſcos & Suecos.

Mortuo anno 1740. *Friderico Guilielmo*, *Boruſſiæ* Rege, d. 30. Maji ſucceſſit *Fridericus* II. qui ſtatim magnitudine animi ſui, & omnium, quæ in Principem cadere poſſunt, virtutum laude univerſam Europam in ſui admirationem pertraxit. Ac primum quidem in regno ſuo omnes, quas vocant, matrimonii diſpenſationes, a fraude & avaritia excogitatas, abrogavit. Deinde maximis, quos ætas noſtra vidit, Philoſophis & Mathematicis aulam ſuam ornandam duxit. Sed eodem anno res eum major a Muſis, quibus ſe pæne totum videbatur conſecraſſe, ad belli gloriam abſtraxit. Cum enim poſtularet, ut *Sileſia* jure ſibi debita ab *Auſtriacis* traderetur, hique negarent, ſeſe eam eſſe reddituros: d. 17. Decembr. cum lectiſſimo ornatiſſimoque exercitu *Sileſiam* recuperatum eſt profectus. Expugnatis igitur per hyemem munitiſſimis quibusque locis, anno 1741. d. 10. April. exercitum *Auſtriacum* prope *Molvitzam* pæne ad internecionem cædit. Sequente anno in *Bohemiam Moraviamque* pergens, iterum *Auſtriacos* reſiſtere ſibi audentes, multis millibus occiſis, mirabili virtute, præcipites egit. Quo facto, d. 11. Jun. *Breſlaviæ* pacem fecere, *Sileſiaque* Regi *Boruſſiæ* eſt attributa. Sed idem cum Reginæ *Hungariæ* in debellando *Carolo* VII. contumaciam ferre

Mors Friderici Guilielmi.

Pax Breſlavienſis.

A. 1723. Chriſti ad 1745.

ferre non poſſet, anno 1742. iterum arma capienda *Carolumque* ancipiti periculo liberandum exiſtimavit Itaque cum exercitu in *Bohemiam* invadens, incredibili celeritate *Pragam* in deditionem accepit. Cumque inſequente anno d. 4. Jun. *Auſtriaci Saxonibus* juncti *Sileſiæ* finibus appropinquarent, pari felicitate uſus, tam male eos accepit, ut octo millium ſanguine acies illa ſtetiſſe dicatur.

Caroli VII. Mors.

Interim *Carolus* VII. Imperator tot fortunæ fluctibus jactatus, morte tandem in tutiſſimum portum pervenit. Jam etſi bellandi cauſa, quam & *Galli* & *Boruſſi* interſerucrant, penitus ſublata eſſe videbatur, tamen nondum præliandi factus eſt finis. Nam *Galli*, oppugnato *Friburgo*, non ſolum magis ac magis in *Germaniam* penetrarunt, ſed etiam, pulſo prope *Tornacum* exercitu fœderato, magnam *Flandriæ* & *Brabantiæ* partem occuparunt.

F I N I S.

STEM-

STEMMATA
ALIQUOT ILLUSTRIUM
FAMILIARUM
CUM VETERIS, TUM RECENTIORIS
HISTORIÆ,

Ex hoc Petavii Rationario potiſſimum, ad faciliorem ejus intellectum, collecta.

- Deucalion, Promethei filius, Japeti nepos p. 26.
  - Hellen. p. 26.
    - Æolus. p. 27. cujus ex Enarete Deimachi filia
      - Filiæ quinque Canache, Alcyone, Piſidice, Calyce, Perimede. Filii Septem: Critheus, ex quo, & Tyrone, Salmonei filia, nati p. 26.
        - Æſon. p. 27. 40.
          - Jaſon. p. 28. & 40.
        - Amythaon. p. 27.
          - Melampus. p. 27.
          - Bias. p. 27.
        - Pheres p. 27.
          - Admetus. p. 27.
          - Lycurgus. ibid.
      - Siſyphus, qui Corinthum condidit. p. 26.
        - Glaucus. p. 27.
          - Bellerophon. p. 27.
      - Athamas. p. 28. 31.
        - Phryxus & Helle ex Nephele. p. 27.
        - Learchus & Melicertes, ex Ino, Cadmi filia. p. 27.
        - Chalcus ap. Plin. VII. 56.
      - Salmoneus. p. 27.
        - Tyro, filia, ex qua & Neptuno geniti p. 27.
          - Pelias. p. 28.
          - Neleus. p. 27.
      - Dejon. p. 27.
        - Cephalus & alii. p. 27.
      - Magnes. p. 27.
        - Polydectes & Dictys. p. 27.
      - Perieres. p. 27. * *
      - Mimas, quem Diodorus Siculus addit. p. 27.
        - Hippotas p. 27.
          - Æolus. p. 27.
            - Arne, filia, quæ ex Neptuno peperit p. 27.
              - Æolum & Bœotum, a quo Bœotii dicti. p. 28.
    - Dorus, de cujus progenie nihil memorabile ſcriptis proditum. p. 26.
    - Xuthus. p. 26.
      - Achæus. p 29.
      - Ion. p. 29.
  - Amphictyon. p. 26.

MONITUM.

Paginæ in hiſce tabulis citatæ pertinent ad partem primam Rationarii.

Theſſalus, a quo Theſſalia dicta. p. 41.

Antiphates. p. 27.
Manto. ibid.
Bias. ibid.
Pronoë. ibid.

Talaus. p. 27.

Opheltes, qui & Archemorus. p. 28.

Oicles vel Iocles. p. 27.
Amphalces. p. 27.

Amphiaraus. p. 27.

Amphilochus & Alcmæon. p. 27.

Adraſtus. p. 27.
Parthenopæus. p. 27.
Eriphyle, Amphiarai uxor. p. 27.

Deipyle, Tydei uxor.
Argia, Polynici nupta. p. 51.

Acaſtus & Alceſtis, filia, Admeti uxor. p. 27.

Neſtor & Pero Biantis uxor. p. 27.

Periclymenus. p. 50.
Antilochus.

Penthilus. p. 50.

Borus. p. 50.

Andropompus. p. 50.

Melanthus, ab Heraclidis Elide pulſus, & in locum Thymœtis Rex Athenienſium factus. p. 50.

Codrus, ultimus Rex Athenienſium. p. 50.

Medon, primus Archon Athenis. p. 50.
Neleus & Androclus, Ionum, in Aſiam migrantium, duces. p. 51.

* * Perieres. p. 27. Hunc, teſte Apollodoro l. 9. 5. & III. 10. 3. alii tradunt Cynortæ filium fuiſſe, nepotem Amyclæ, pronepotem Lacedæmonis; cujus mater fuit Taygete, Atlantis filia, ab Jove compreſſa.

Aphareus. p. 27.
Idas & Lynceus, mortalium perſpicaciſſimus.

Leucippus. p. 27.
Arſinoë, quæ ex Apolline peperit
Æſculapium.
Podalirius & Machaon, celebres in bello ad Trojam medici.

Tyndareus. p. 27.
Caſtor & Pollux. p. 40.
Helena, Menelai uxor, a Paride rapta. p. 45.
Clytæmneſtra, Agamemnonis uxor. p. 45.

Icarius. p. 27.
Penelope, Ulyſſis uxor.

- Epaphus, Rex Ægypti, Inachi vel Iaſi ex filia Ione & Jove nepos fuit. p. 31. Ejus vero ex Libya & Neptuno nepotes fuerunt, p. 31.
  - Belus p. 31.
    - Ægyptus. p. 31.
      - Quinquaginta filii, a Danaïdibus uxoribus occiſi omnes, præter Lynceum. p. 31.
    - Danaus. p. 31.
      - Quinquaginta filiæ, quarum Hypermneſtra ſola maritum Lynceum ſervavit, qui ex ea genuit p. 31.
        - Abantem p. 32.
  - Agenor. p. 31.
    - Phœnix. p. 35.
    - Cadmus. p. 35.
      - Autonoë, Ariſtæi uxor. p. 36. mater
        - Actæonis, qui a Dian in cervum mutatus eſ
      - Ino, Athamantis Æolidæ uxor. p. 3
      - Semele, ex qua & Jove
        - Bacchus. p. 3
      - Agaue, Echionis uxor. p. 36. mater
        - Penthei.
      - Polydorus. p. 37.
        - Labdacus. p. 37.
          - Lajus. p. 37.
            - Oedipus. p. 37
    - Cilix, a quo Cilicia dicta. p. 35.
    - Europa, filia, cujus ex Aſterio, Cretenſium Rege, filii fuerunt p. 36.
      - Minos I.
        - Lycaſtus.
          - Minos II. p. 37
      - Radamanthus. 37.
      - Sarpedon. p. 37.
  - Buſiris. p. 31.

Prœtus. p. 32.
- Megapenthes. p. 33. — Anaxagoras.
- Prœtides, filiæ, furore ſuo celebres.

Acriſius. p. 32.
- Danaë, quæ ex Jove peperit p. 32. — Perſeum. p. 32. Ejus poſteros vide p. 33. & 34.

Eteocles. p. 43. — Laodamas.
&
Polynices p. 43. — Therſander. — Tiſamenus. — Auteſion. p. 51.
- Theras, dux coloniæ Minyarum ex Laconica. p. 51.
- Argia, Ariſtodemi Heraclidæ uxor. p. 51.

Androgeos ab Ægeo occiſus. p. 42.

Ariadna. p. 42.

Phædra, Theſei uxor.

Creteus.
Glaucus.

Deucalion. — Idomeneus, qui Trojano bello interfuit.

Minotaurus & alii p. 42.

- Perſeus, Jovis & Danaës filius, Acriſii nepos. p. 32.
  - Perſes, quem apud Cepheum ſocerum reliquit pater. p. 33. & ſeq.
  - Alcæus. p. 33.
    - Amphitruo. p. 33.
      - Hercules. p. 39.
        - Hyllus. p. 48.
          - Cleodæus.
        - Theſſalus. Vellej. l. 1. p. 43.
        - Antiochus. p. 53.
          - Phylas. p 53.
      - Iphiclus. p. 48.
        - Jolaus. p. 48.
    - Anaxo, mater Alcmenæ. p. 33.
  - Sthenelus, ex quo & Nicippe, Pelopis filia, natus, p. 33.
    - Euryſtheus, cui Hercules ſervivit, p. 34. & quem cum omni prole ſua occidit Hyllus, Herculis filius. p. 48.
  - Helas. p. 33.
  - Meſtor, cui ex Lyſidice, Pelopis filia, nata eſt p. 33.
    - Hippothoë, filia, quæ ex Neptuno peperit p. 33.
      - Taphium p. 33. unde
        - Pterela p. 33.
  - Electryo, qui ex Anaxone, Alcæi filia, genuit p. 33.
    - Filios novem, a Taphii filiis occiſos. p. 33.
    - Alcmenam, matrem Herculis. p. 33.
    - Licymnium nothum. p. 33.
  - Gorgophone, filia, Perieris Æolidæ uxor. p. 33.

Ariſtomachus p. 48.	Temenus, vel Temenes, unde Argivi Reges. p. 48.	Phalces. p. 49.	Rhegnidas. p. 49.
	Creſphontes, unde Meſſenii Reges. p. 49.		
	Ariſtodemus. p. 49.	Procles & Euryſthenes.	undeReges Lacedæmoniorum orti. p. 48.
Hippotas, p. 53.	Aletes, qui, ejectis Siſyphidis, Rex Corinthi evaſit. p. 53.		

- Tantalus, Jovis filius, Phrygiæ Rex p. 34.
  - Pelops. p. 34.
    - Eurymeda vel Eurydice, Electryonis uxor. p. 39.
    - Lyſidice, Meſtoris uxor p. 33.
    - Nicippe, Stheneli uxor, mater Euryſthei. p. 35.
    - Pittheus, quem Apollodorus III. 2. patrem facit Agamemnonis & Menelai. p. 33.
    - Atreus, ſucceſſor Euryſthei. p. 35.
      - Agamemnon. p 35.
        - Oreſtes p. 45.
          - Tiſamenus. p. 49.
          - Penthilus, Æolicæ coloniæ ductor. p. 49.
        - Electra, Pyladis uxor. p. 45.
        - Iphigenia.
      - Menelaus, cujus filia fuit ex Helena p. 35.
        - Hermione, Tiſameni ex Oreſte mater. p. 45.
    - Thyeſtes. p. 35.
      - Filii, ab Atreo occiſi, & patri in epulis appoſiti. p. 35.
      - Pelopeia filia. p. 33. & genitus ex ea per ipſum patrem Ægiſthus p. 33. & 45. Clytæmneſtræ adulter & dein maritus, unde nata
        - Erigone.
  - Niobe, Amphionis uxor. p. 37.

- Dardanus, Jovis & Electræ Atlantidis filius, cui ex Batiea, Teucri filia, natus eſt p. 44.
  - Erichthonius, cui ex Aſtyoche, Simoëntis filia, natus eſt p. 44.
    - Tros, qui ex Callirrhoë, Scamandri filia, genuit p. 44.
      - Ilum. p. 44. unde
        - Laomedon. p. 44.
          - Tithonus, qui in Æthiopiam abiit. p. 45.
            - Memnon, qui Trojanis contra Græcos adfuiſſe traditur. p. 45.
          - Priamus, qui & Podarces dicitur. p. 45.
            - Alexander ſeu Paris, qui Helenam rapuit. p. 45.
            - Hector, fortiſſimus heros.
            - Deiphobus.
            - Helenus,
            - aliique.
          - Heſione, Telamonis uxor. p. 45.
      - Aſſaracum. p. 44. unde
        - Capys. p. 45.
          - Anchiſes, cujus ex Venere filius fuit p. 45.
            - Æneas p. 45. & ſeq.
              - Aſcanius. p. 47.
              - Poſtumus Silvius.
      - Ganymedem, quem Jupiter, vel potius Tantalus rapuit. p. 44.
        &
      - Cleopatram filiam. p. 44.

S T E M M A

- Seleucus Nicator. p. 139. 141. 142.
  - Antiochus Soter. p. 160.
    - Antiochus II. Θεός. p. 160. 166.
      - Seleucus II. Callinicus. p. 160. 166.
        - Seleucus III. Ceraunus. p. 160. 167.
        - Antiochus III. M. p. 167. 173. &c.
          - Seleucus IV. Philopator. p. 178.
          - Antiochus IV. Epiphanes. p. 178. 179. 182. 183.
      - Antiochus Hierax. p. 166.
      - Filius ex Berenice, occiſus. p. 166.

S T E M M A

- Ptolemæus, Lagi Filius. p. 139 142.
  - Ptol. Ceraunus, Ægypto excluſus, & Rex Macedoniæ ad tempus factus. p. 142. 145.
  - Meleager, poſt Fratrem Rex Mac.
  - Ptol. Philadelphus, qui patri ſucceſſit. p. 142. 149. 162. 166.
    - Ptol. Euergetes. p. 161. 165.
      - Ptol. Philopator. p. 168. 169.
        - Ptol. Epiphanes. p. 173. 175.
          - Ptol. Philometor. p. 178. 185.
          - Ptol. Euergetes II. ſeu Phyſcon. p. 179. 194.
          - Cleopatra fratrum uxor. p. 175. 186.
      - Magas, a fratre occiſus. ibid.
      - Berenice, itidem occiſa. ibid.
      - Arſinoë. p. 168.
      - Eurydice, uxor fratris. p. 170.
    - Laodice, uxor Antiochi Θεοῦ. p. 161. 166.
    - Berenice, eidem poſtea nupta p. 161. 166.
  - Arſinoë, Lyſimachi, & dein Ceranni fratris uxor. p. 159.
  - Arſinoë, Philadelphi Fratris uxor.

- Demetrius Soter. p. 183.
  - Demetrius II. Nicator. p. 185.186.193.
    - Seleucus V. p. 194.
    - Antiochus VIII. Grypus p. 194. 195. 199.
      - Seleucus VI.
      - Antiochus XI. p. 199.
      - Philippus.
      - Demetrius III. Eucærus. p. 196. 199.
  - Antiochus VII. Sidetes. p. 187.
    - Antiochus IX. Cyzicenus. p. 194. 199.
      - Antiochus X. Euſebes vel Pius. p. 199.
        - Antiochus XII. Aſiaticus. p. 199. 200.
    - Alexander Zebina, ſed qui falſo id de ſe jactavit. p. 194.
- Antiochus V. Eupator. p. 183. 184.
- Alexander Bala Epiphanis ſe filium eſſe jactavit, ſed falſo. p. 185.
  - Antiochus VI. p. 186.

PTOLEMÆORUM.

- Cleopatra, celeberrima mulier, variis Syriæ Regibus nupta. p. 185. 187. 194.
- Filius, ab Euergete occiſus. p. 186.
- Cleopatra, patrui poſtea uxor. p. 186.
- Gryphina vel Tryphæna, Antiocho Grypo nupta. p. 194.
- Ptol. Lathurus, qui & Philometor. p. 194. 195. 196. 199. 200.
- Ptol. Alexander I. p. 194.
  - Ptol. Alexander. II. p. 200.
  - Ptol. Alexander III. p. 200.
  - Poſt quem regnavit dubiæ vel alienæ originis.
    - Ptol. Auletes. p. 200.
      - Ptol. Dionyſus, ultimus Ægypti Rex. p. 200.
      - Cleopatra, celeberrima mulier, Antonii tandem uxor. p. 200. 201. 214. 215.
- Ptol. Appio, Nothus, Rex Cyrenarum. p. 194.
- Cleopatra, primum Lathuri fratris, dein Antiochi Cyziceni uxor. p. 195.
- Seleuce, Fratri Lathuro uxor a matre data. p. 195.

- Antigonus I. qui ſub Alexandro M. militavit, & dein Aſiam Minorem obtinuit. p. 139. 140. 141.
  - Demetrius Poliorcetes, qui, pulſis vel occiſis Caſſandri filiis, Rex Macedoniæ evaſit. p. 141. 144.
    - Antigonus Gonatas, qui, victo Pyrrho Epirota, & pulſis Gallis, Macedoniæ Regnum ſibi poſteriſque ſuis firmavit. p.145.164.
      - Demetrius, Rex Macedoniæ. p.164.
        - Philippus, cujus tutor fuit Antigonus Δώσων. p.155.165. 171. 172. 174.
          - Demetrius, obſes pro patre Romanis datus, & dein ab eodem occiſus. p.176.
          - Perſeus, nothus, Rex Macedoniæ, a Romanis debellatus. p.176.177.
            - Philippus. p. 191.
            - Pſeudo-Philippus, qui & Andriſcus, Perſei ſe filium jactavit, ſed a Metello Macedonico devictus eſt. p. 191.
      - Poſt quem regnavit Antigonus Δώσων, Demetrii agnatus, vitricus & tutor Philippi. p.164.171.

- Mattathias Haſſamonæus. p. 182.
  - Judas Maccabæus. p. 182. 184.
  - Jonathas Maccabæus. p. 183 184.
  - Simon Maccabæus. p. 186. 187.
    - Johannes Hyrcanus, Ethnarcha. p. 187. 194. 195.
      - Ariſtobulus, primus Rex Judæorum. p. 195. 205.
      - Alexander Jannæus, ſecundus Rex Judææ. p. 196.
        - Hyrcanus, Pontifex Maximus. p. 205. 206. 219.
          - Alexandra, nupta Alexandro, patrueli ſuo. p. 219.
        - Ariſtobulus, Rex Judææ. p. 205.
          - Alexander. p. 206.
            - Alexander, quem etiam Joſephus memorat, ſed qui idem videtur eſſe, qui Ariſtobulus. p. 218.
            - Ariſtobulus Pontifex M. ab Herode factus, ſed poſtea occiſus ab eodem. p. 218.
            - Mariamne, Herodis uxor. p. 218. 219.
          - Antigonus. p. 206. 218. 219.
          - Duæ filiæ cum patre Romam abductæ. p. 206.
      - Antigonus, ab Ariſtobulo occiſus. p. 195.
      - Alius, ab Alexandro occiſus. p. 195.
      - Alius privatus conſenuit. p. 196.
    - Filia, Ptolemæo nupta. p. 187.
    - Judas & Mattathias, ab iſto Ptolemæo occiſi. p. 187.

- Cajus Octavius, ab C. Julio Cæſare adoptatus, & poſtea dictus C. Julius Cæſar Octavianus Auguſtus Imp. p. 212. & ſeq.
  - Julia, ex Scribonia, priore Auguſti uxore, nata: Ex ipſa vero & Vipſanio Agrippa geniti p. 216.
    - Cajus & Lucius Cæſares, ab Auguſto adoptati, ſed eo vivo mortui. p. 216.
    - Agrippa Poſtumus. p. 216.
    - Agrippina, uxor Germanici. p. 216. 226.
    - Julia, L. Æmilio Paulo nupta. de quibus p. 216.

- Octavia, Auguſti Soror, Marcelli, & dein Antonii Triumviri uxor. p. 225.
  - Marcellus, cui primum nupſit Julia, Auguſti filia.
  - Marcella, Vipſanii Agrippæ uxor, priuſquam Juliam duceret.
  - Antonia Major, Domitio nupta, Neronis Imp. avia.
  - Antonia Minor, Druſi uxor, Germanici & Claudii Imp. mater.

- Livia Auguſti uxor poſtrema, abducta ex matrimonio Tiberii Claudii Neronis, ex quo & liberos habuit p. 216. 223. 224.
  - Tiberium Claudium Neronem, Imp. ab vitrico Auguſto adoptatum. p. 216. 223.
    - Druſus, apud Sueton. in Tib. c. 25.
  - &
  - Neronem Claudium Druſum, cujus ex Antonia Minore filii fuerunt. p. 216.
    - Germanicus ab Tiberio, volente Auguſto, adoptatus. p. 216. 224.
    - Claudius Imp. p. 228.

- Flavius Conſtantius Chlorus Imper. p. 262. 263. 266. 267.
  - Flavius Conſtantinus M. Imp. p. 263. 266. 267.
    - Criſpus, a patre occiſus, p. 269. 274.
    - Conſtantinus.
    - Conſtantius.
    - Conſtans, Imperatores, de quibus. p. 274. ſeq.
    - Eutropia, mater Nepotiani Tyranni. p. 275.
    - Helena, uxor Juliani Imp. p. 275.
  - Flavius Julius Conſtantinus. p. 274.
    - Gallus. p. 275.
    - Julianus, Imp. p. 274. & ſeq.
    - Tertius Frater. p. 275. & ſeq.
  - Flavius Dalmatius Annibalianus. p. 274.
    - Dalmatius Cæſar. p. 274.
    - Annibalianus, Rex Regum & Ponticarum gentium. p. 274.
  - Conſtantia, Licinii uxor. p. 268. 277.

- Tiberius, apud Sueton. Tib. c. 54.

- Druſus & Nero, ab Tiberio occiſi. Sueton. in Tib. c. 54.
- C. Caligula, Imper. p. 226.
- Agrippina, primum Domitio Ahenobarbo, dein Claudio patruo nupta. p. 228. 229. ex priore matrimonio natus eſt
  - Nero Imp. a Claudio vitrico adoptatus. p. 229. 233.
- Druſilla, a Fratre deamata.

- Britannicus, ab Nerone occiſus. p. 228. 229.
- Octavia, Neronis uxor, ſed ab eo rejecta. p. 228. 229.

- Rudolphus I. Comes Habsburgicus & Imperator. p. 462.
  - Albertus I. Imp. poſt devictum Adolphum Naſſavium. p. 463. 472.
    - Fredericus Pulcher, Imp. deſignatus. p 472.
    - Rudolphus Mitis, Rex Bohemiæ a patre renunciatus.
    - Leopoldus Glorioſus, Dux Sueviæ.
    - Otto Audax, Dux Stiriæ.
    - Albertus Sapiens ſive Contractus.
      - Albertus cum trica.
        - Albertus Patiens.
          - Albertus II. Imperat. p. 491. ſeq. & Rex Bohemiæ atque Hungariæ.
            - Ladiſlaus Poſtumus, Rex Hungariæ. p. 433.
      - Rudolphus Fundator, & Fredericus Splendidus, prole caruerunt.
      - Leopoldus Tirolenſis.
        - Fredericus Tirolenſis.
          - Sigiſmundus Simplex, ἄπαις.
        - Erneſtus Ferreus, Stiriacus, p. 492.
          - Fredericus III. Imp. p. 492. 493. 496.
            - Maximilianus I. Imp. cujus uxor fuit Maria, Caroli Audacis, Burgundi, filia & heres. p. 496. 501. 502. 503.
          - Albertus Prodigus, qui Academiam Friburgenſem inſtituit.
        - Guillelmus Aulicus, vel etiam, ob ambitas Hedvigis Polonicæ nuptias, Ambitioſus dictus.
        - Leopoldus Craſſus.
    - Anna, Hermanni Longi, Marchionis Brandenburgici, uxor. Aliique liberi.
  - Rudolphus Auſtriacus.
    - Johannes, Sueviæ Dux, qui patruum, Albertum Imp. occidit. p. 472.

hilippus, ... ui ex Johanna, ... erdinan... Catholici filia, ... herede ... egno... m Hiſpanico... in, nati ... nt p. ... 06.

- Carolus V. Imp. & Rex Hiſpaniæ. 506. ſeq.
  - Philippus II. Rex Hiſpaniæ. p. 510. 511. 515. 518.
    - Carolus, a patre neci datus. p. 512.
    - Philippus III. Rex Hiſpaniæ. p. 521. 522. 526.
      - Philippus IV. Rex Hiſpaniæ. p. 521.
        - Carolus II. Rex Hiſpaniæ, obiit improlis. p. 568. 595.
        - Maria Thereſia, Ludovici XIV. Regis Galliæ, uxor. p. 565.
        - Margaretha Thereſia, Leopoldi Imp. uxor prima. p. 568.
        - Johannes Auſtriacus, nothus. p. 562.
      - Ferdinandus, Cardinalis, Belgicæ Gubernator. p. 513. 536. 537. 542.
      - Anna, Ludovici XIII. uxor p. 521.
      - MariaAnna, Ferdinando III. Imp. nupta.
    - Iſabella, Alberto Auſtriaco nupta, cui dotis nomine Belgicam attulit. p. 519. 534.
  - Maria uxor Maximiliani II.
  - Johannes Auſtriacus, nothus. p. 514.
  - Margaretha Auſtriaca, notha, primum Alexandro, Duci Florent. dein OctavioFarneſio, Duci Parmenſi, nupta, unde natus eſt, p. 512.
    - Alexander Farneſius, Belgicæ Gubernator celeberrimus. p. 514. 518.
- Eliſabetha Chriſtiani vel Chriſtierni II. Daniæ regis uxor.
- Ferdinandus I. Rex Hungariæ & Imp. p. 510. 511.
  - Maximilianus II. Imp. p. 512.
    - Rudolphus II. Imp. p. 523.
    - Matthias Imp. p. 523. 524.
    - Erneſtus, Belgicæ Gubernator. p. 518.
    - Albertus, Iſabellæ, Philippi II. filiæ, maritus. 519.
    - Maximilianus.
  - Ferdinandus Tirolenſis.
    - Andreas, Cardinalis & Ep. Conſtant.
    - Carolus, ἄπαις.
  - Carolus Stiriacus. p. 523.
    - Ferdinandus II. Imp. p. 523. 524. 527. 538.
      - Ferdinandus III. Imp. p. 536. 538. 479.
        - Ferdinandus IV. Rex. Rom. obiit ante patrem. p. 563.
        - Leopoldus I. Imp. p. 564. 607.
          - Maria Antonia Joſepha, Maximiliani, Electoris Bavariæ, uxor.
          - Joſephus, Imp. p. 581. 586. 615. *
          - Carolus III. Rex Hiſpaniæ. p. 604. †
          - MariaAnna, Johannis IV. Regis Luſit. uxor. p. 615.
        - Carolus Joſephus, Epiſc. Paſſav. & Uratiſl. Ordinis Teutonici Magiſter.
        - Maria Anna, Philippi IV. Regis Hiſp. uxor.
        - Eleonora, primum Michaëli Viſniovicio, Regi Poloniæ, dein Carolo Leopoldo, Duci Lotharingiæ, nupta.
        - Maria Anna Joſepha, Johannis Guillelmi, Electoris Palatini, uxor.
      - Leopoldus Guillelmus, Belgicæ Gubernator. p. 548.
    - Leopoldus Tirolenſis vel Oenipontanus.
      - Ferdinandus Carolus.
        - Claudia Felicitas, Leopoldi Imp. ſecunda uxor.
      - Sigiſmundus, ἄπαις.
      - Clara Iſabella, Carolo, Duci Mantuano, nupta.
    - Maximilianus Erneſtus.
    - Carolus Poſtumus.
  - Johanna, ux. Franciſci, M. Duc. Hetrur.
- Maria, Ludovico, Uladiſlai filio, Hungariæ Regi, nupta.

...argaretha, primum ...aro o VIII. Galliæ ...egi, deſponſa. p. 502. ...in Johanni, Ferdinandi Catholici, Regis ...iſp. filio, & demum ...iliberto II. Duci Sabaudiæ, nupta.

* Maria Joſepha, quæ nupſit Friderico Auguſto, regi Poloniæ & Electori Saxoniæ, Friderici Auguſti filio.
... Maria Amalia, quæ nupſit Carolo Alberto, Electori Bavariæ, nunc Imperatori.
† ...is nominis Imper. ...I. p. 524.
- Maria Thereſia, nunc, mortuo patre, regina Hungariæ & Bohemiæ.
- Maria Anna.

- Meroveus, Rex Francorum. p.307.308.
  - Childericus, Rex Francorum. p. 308.
    - Chlodoveus I. qui Chriſtianam religionem primus amplexus eſt. p. 338.347.
      - Theodoricus Rex Auſtraſiæ. p. 341. 354.
        - Theodebertus. p. 355.
          - Theodebaldus. p. 355. 356.
      - Chlodomirus. p. 341. 353. 354.
        - Theodovaldus.
        - Guntharius.
        - Chlodovaldus.
        - de quibus p. 354.
      - Chlotharius. p. 341. 354. 356. 365.
        - Charibertus. p. 357. 368.
        - Gunthramnus. p. 357. 368. 369.
        - Chilpericus. p. 357. 367.
          - Chlotharius II. ex Fredegunde natus. p. 369. 370. 371. 376. 377.
          - Theodebertus, ex Audovera natus. p. 368. 369.
          - Meroveus. p. 369.
        - Sigebertus, cui ex Brunechilde nati, p. 357. 367. 368. 369. 371.
          - Childebertus. p. 369. 370.
          - Ingundis, Hermenigildi Regis Gothorum in Hiſpania, uxor. p. 371.
        - Chramnus, nothus, a patre cum uxore & liberis ob rebellionem combuſtus. p. 356.
        - Chlothoſinda, Alboini, Langobardorum Regis, uxor. p. 365.
      - Childebertus. p. 341. 354. 355.
      - Chlotildis, uxor Amalarici, Viſi-Gothorum Regis. p. 354.
    - Audeflendis vel Audefleda, uxor Theodorici, Oſtro-Gothorum Regis. p. 338.
    - Alboſledis, & Lanthildis. p. 338.

- Dagobertus I. p. 376. 377. 381.
  - Sigebertus, Rex Auſtraſiæ. p. 381.
    - Dagobertus II. p. 382.
  - Chlodoveus II. Rex Neuſtriæ. p. 381. 382.
    - Childericus II. Rex Auſtraſiæ. p. 382. 383.
      - Chilpericus II. p. 383.
    - Chlotharius. p. 382. 383.
    - Theodoricus, Rex Neuſtriæ. p. 382. 383. 388. 389.
      - Chlodoveus III. p. 389.
      - Childebertus. p. 389.
        - Dagobertus III. p. 389. Poſt hunc ſequuntur regiæ quidem originis, ſed nullius potentiæ, nomine tantum Reges.
          - Chilpericus. p. 389.
          - Theodoricus. p. 389.
          - Childericus III. p. 389. 396. Huic in monaſterium detruſo ſucceſſit Pipinus Brevis, Caroli Magni pater.
- Charibertus. p. 377.
- Meroveus. p. 376.

- Theodebertus, & Theodoricus. de quibus p. 370. 371. 376.
  - Nothi quinque. p. 376.
  - Sigebertus, a Chlothario II. occiſus.

- Carolus Martellus, Pipini Groſſi ex Elpaide concubina, filius. p. 388. 389. 391.
  - Carlomannus, AuſtraſiæMajorDomus. p. 396.
  - Pipinus Brevis, primus ſuæ gentis Rex Galliæ. p. 389. 396. 397.
    - Carlomannus, Neuſtriæ Rex. p. 397.
    - Carolus M. Imperator Occidentis. p. 397. 398. 399. 400.
      - Carolus, qui ſine prole obiit. p. 400.
      - Pipinus Italiæ Rex. p. 399.
        - Bernardus Rex Italiæ, ab Ludovico Pio excœcatus. p. 400. Ab hoc Palatini Bavarique Principes gentis ſuæ originem deducunt.
      - Ludovicus Pius, Imp. p. 401. 403.
        - Lotharius, Imp. p. 400. 403. 404.
        - Ludovicus, Germaniæ Rex p. 40 401. 404.
        - Pipinus Aquitaniæ Rex. p. 400.
        - Carolus Calvus, ex Juditha, Ludovici Pii uxore ſecunda natus, Neuſtriæ Rex & Imp. p. 400. 403 404. 405. *
      - Rotrudis, Conſtantino, Irenes filio, deſponſa. p. 395.
      - Drogo, Epiſcopus Metenſis. p. 401.
  - Gripho, excluſus hereditate. p. 396.

* Adelheida, uxor Comitis Conradi, fratris Judithæ, & ex illo Mater H gonis Abbatis, & Conradi, qui pater fuit Rudolphi, Regis Burgundiæ. De illa poſt mortem Conradi uxor fuit Roberti Fortis, & ex eo Mater Eudor & Roberti, Regum Franciæ.

- Ludovicus II. Imp. p. 404. 405.
  - Hermingarde vel Irmingarde, Boſoni, Regi deinceps Arelatenſi, nupta, p. 417. unde natus
    - Ludovicus, Rex Arelatenſis & Italiæ, a Berengario oculis ſpoliatus. p. 417.
- Lotharius, Rex Lotharingiæ, quæ ita ab ipſo dicta. p. 405.
  - Hugo, ex Valrada concubina genitus. p. 417.
  - Berta, uxor Theudebaldi, Comitis Viennenſis, & ex eo mater Hugonis, qui ſucceſſit Ludovico excæcato in regno Arelatenſi. Berta dein nupſit Alberto Etruriæ Marchioni, ex quo mater Irmengardis & Vidonis.
  - Giſla, filia, Godefredo Normanno nupta. p. 412.
- Carolus, Burgundiæ Rex ſine prole obiit. p. 404.

- Carlomannus, Rex Bavariæ. p. 406.
  - Arnulphus, Imp. p. 406. 407. 419.
    - Ludovicus ultimus ex gente Caroli M. Rex Germaniæ. p. 419.
    - Sventiboldus, Dux Lotharingiæ.
    - Mathildis uxor Henrici Aucupis, Regis Germaniæ mater, ex ſententia Vilh. Nangii, quæ refutatur. p. 443.
      - Othonis I. & Hatvvidæ, quæ Hugonis Capeti mater.
- Ludovicus Auſtraſiæ Rex. p. 406.
- Carolus Craſſus, Alemanniæ Rex, & dein quoque Imp. p. 406. 407. 412. 413.
- Pipinus & Carolus, Aquitania ab Carolo Calvo ſpoliati. p. 402.
- Ludovicus Balbus, Rex Galliæ. p. 406.
  - Ludovicus, & Carlomannus, Reges Galliæ. p. 406. 412.
  - Carolus Simplex, Rex Galliæ poſt mortem Fratrum & Odonis. p. 406. 408. 425. 426.
    - Ludovicus Tranſmarinus, Rex Galliæ. p. 420. 426. 427.
      - Lotharius, Rex Galliæ. p. 428.
        - Ludovicus, ultimus ex ſtirpe Caroli M, Galliæ Rex. p. 428.
        - Arnulphus, nothus, Epiſcopus Remenſis. p. 429. 430.
      - Carolus. p. 428. Dux Lotharingiæ ab Imp. Othone II. conſtitutus. p. 429.
        - Otho, Dux Lotharingiæ. p. 430.
        - Ludovicus. p. 430.
        - Carolus. p. 430.
        - Harida, filia. p. 430.
        - Ermengarde, uxor Comitis Namurſiæ, vel potius Namurci. p. 430.
    - Giſla, Rolloni Normanno nupta. p. 415. 425.
- Juditha, Ethelredo, Angliæ Regi, nupta, dein volens a Balduino, Flandriæ poſtea Comite, rapta. p. 404.

Referenda huc uxor Roberti Fortis, qui Eudonis Galliæ Regis pater fuit.

- Robertus Fortis, ſeu Maccabæus Dux Franciæ. p. 408. 411.
  - Otto, vel Odo, vel etiam Eudo, Comes Aurel. deinde Rex Galliæ poſt Carolum Craſſum. p. 408. 411. 413. 425.
  - Robertus, (vel Rutbertus) Dux Franciæ, poſtea Rex contra Carolum Simplicem factus. p. 411. 413. 414. 425. 426.
    - Hugo Magnus, Dux Franciæ, Comes Pariſienſis. p. 411. 426. 427. 428. 429.
      - Hugo Capetus, Dux, & dein Rex Franciæ. p. 429. 430. 442.
        - Robertus Sapiens, Rex. p. 430. 443.
          - Henricus I. Rex. p. 444.
            - Philippus I. Rex. p. 444. 445.
            - Hugo, Comes Veromanduorum, unde Comites Veromandui orti.
          - Robertus, Dux Burgundiæ; primæ familiæ hereditariorum Burgundiæ Ducum progenitor. p. 444.
      - Otto, Dux Burgundiæ. p. 428.
      - Henricus, Dux Burgundiæ, poſt fratrem. p. 428. Emma, Richardi I. Ducis Normann. uxor. p. 428.
    - Emma, uxor Rudolphi, Ducis Burgundiæ, qui poſt ſocerum Rex Galliæ evaſit. p. 426.

Ludovicus VI. Craſſus, Rex, natus ex Berta, Florentii, Comitis Hollandiæ, filia. p. 449. 450. 455.

- Philippus mortuus ante patrem.
- Ludovicus VII. Junior, Rex. p. 456. 457.
  - Philippus II. Auguſtus, Rex. p. 457. 458. 459.
    - Ludovicus VIII. Rex. p. 458.
      - Ludovicus IX. Sanctus, Rex. p. 468. 469. 470.
        - Philippus III. Audax, Rex. p. 470. Ejus progeniem vide tabula ſequenti.
        - Robertus, Claromontanus Comes, Borbonicæ gentis progenitor. p. 516. Poſteros ejus vide mox *in Stem. Borbonio.*
      - Robertus, unde Comites Arteſiæ oriundi. Ejus pronepos eſt ille Robertus, quem Auctor ad Anglos defeciſſe ſcribit p. 476. Hujus autem amita fuit Mathildis, cujus Auctor ibidem meminit, & cum qua Robertus de Arteſia litigavit.
      - Alphonſus, Pictavorum Comes. p. 469. 470.
      - Carolus Andegavenſis, Siciliæ utriuſque Rex. p. 463. 464. 466. 467. 470. Ejus poſteros vide mox *in Stem. Andegavenſi.*
  - Margaretha, Henrici, qui filius fuit Henrici II. Regis Angliæ, uxor. p. 456.
  - Agnes vel Anna, Alexii Comneni, Imp. Conſtantinopolitani, uxor. p. 453. 454.
- Henricus Epiſc. Bellovacenſis.
- Hugo.
- Robertus, Drocenſium Comitum, & Ducum Britanniæ Minoris in Gallia progenitor.
- Petrus, Curtenacenſium progenitor. Ejus filius natu maximus fuit
  - Petrus Antiſſiodorenſis, ad Imperium Conſtantinop. vocatus jure uxoris, Jolantæ, quæ ſoror fuit Balduini & Henrici, Imperatorum Conſtant. ſed cum eo iret occiſus eſt in itinere. p. 446.
    - Robertus, Imp. Conſtantinop. ſucceſſor Patris. p. 466.
    - Balduinus, Imp. Conſtantinop. ſed a Græcis Conſtantinopoli expulſus. p. 466.
      - Philippus Curtenacenſis qui Beatricem, Caroli Andegavenſis filiam, uxorem duxit.
- Philippus, Archidiaconus Pariſienſis.
- Conſtantia, ux. Euſtachii Com. Bononienſis, dein Raimundi V. Com. Toloſani. vid. Mezer. p. 557.

Philippus III. Audax, Rex, Ludovici S. filius p. 470. Vid. pag. ſuperiori.

- Philippus IV. Pulcher, Rex. p. 471. Cujux ex Johanna, Henrici I. Regis Navarræi, filia & herede filii fuerunt
  - Ludovicus X. Hutinus, Rex Galliæ & Navarræ. p. 475.
    - Johanna, uxor Philippi Ebroicenſis, qui per eam Rex Navarræ eſt factus. p. 475.
    - Johannes Poſtumus, paucos poſt dies, quam editus eſt in lucem, mortuus. p. 475.
  - Philippus V. Longus Rex. p. 475.
  - Carolus IV. Pulcher. Rex. p. 475.
  - Iſabella Eduardo II. Regi Angliæ, nupta, mater Eduardi III. p. 476.
- Carolus, Comes Valeſius. p. 470. 471. 475.
  - Philippus VI. Valeſius, Rex, ſucceſſor Caroli Pulchri. p. 475. 476.
    - Johannes Bonus, Rex. p. 476.
  - Filia, uxor Vilhelmi Boni, Comitis Holland.
  - Carolus, Comes Alenzonius, gentis Alenzoniæ progenitor.
- Ludovicus Ebroicenſis. 471.
  - Philippus Ebroicenſis, & per uxorem, Johannam, Philippi Hutini filiam, Rex Navarræ.
    - Carolus II. Malus, Rex Navarræ.
      - Carolus III. Rex Navarræ.
        - Blanca, heres regni Navarræi, primum Martino, Regi Siciliæ, dein Johanni, Regi Arragoniæ, & per ipſam Navarræ quoque, nupta.
      - Johanna, uxor Henrici IV. Regis Angliæ.
    - Blanca, uxor Philippi VI. Regis Galliæ.
    - Maria, uxor Petri IV. Regis Arragoniæ.
  - Johanna, Caroli Pulchri, Regis Galliæ, uxor.
- Margaretha, Eduardi I. Angliæ Regis, uxor.

Carol V. Sapiens Rex. p. 47[…]

Ludo[…] cus I. Ande[…] p. 47[…] 478.

Phili[…] Auda[…] Dux […] gund[…] p. 47[…] 489. ex M[…] retha[…] dovi[…] Com[…] Flan[…] filia […] rede, fuit Ioha[…] Dux […] rigur[…] 477.

- Carolus VI. Rex. p. 447. 498.
  - Iſabella, nupta Richardo II. Regi Angliæ.
  - Carolus VII. Rex. p. 498.
    - Ludovicus XI. Rex. p. 495. 500. 501.
      - Carolus VIII. Rex. p. 501. 502.
      - Anna, Petro Borbonio nupta. p. 501.
      - Johanna, Ludovici XII. uxor, ab eo repudiata. p. 503.
  - Catharina, Henrici V. Angliæ Regis, uxor. p. 498. 499.
- Ludovicus, Dux Aurelianenſis. p. 474. 478. 501. 505.
  - Carolus Dux Aurel. p. 492. 498. 401.
    - Ludovicus, Dux Aurel. poſtea Rex ſui nominis XII. p. 501. 504. 505. Ejus filiæ fuerunt ex Anna, Franciſci II. Ducis Britanniæ, filia ac herede,
      - Claudia Franciſci I. Regis Galliæ, uxor. p. 505.
      - Renata, Duci Ferrariæ nupta. p. 505.
  - Johannes Comes Ingoliſmenſis. p. 505.
    - Carolus, Comes Ingoliſmenſis. p. 505.
      - Franciſcus I. Rex, ſucceſſor Ludovici XII. p. 505. 506. 507. 508.
        - Franciſcus, Delphinus, qui pro patre apud Carolum V. obſes fuit cum fratre; mortuus ante patrem. p. 507.
        - Henricus II. Rex p. 509. 510. 511.
          - Franciſcus II. Rex. p. 511. 513.
          - Eliſabetha, Philippo II. Hiſpaniæ Regi, nupta. p. 511.
          - Carolus IX. Rex. p. 511.
          - Henricus III. Rex Poloniæ & dein Galliæ. p. 512. 513. 514.
          - Franciſcus Alenzonius, p. 514. 515.
          - Margaretha, uxor Henrici IV. Navarræ & dein Galliæ Regis. p. 514.
        - Carolus, Dux Aurelianenſis.
      - Margaretha, Henrici II. Regis Navarræ, uxor.
  - Johannes, nothus, unde Longavillæi Duces orti. p. 498.
- Ludovicus II. Dux Andegav. p. 487.
  - Ludovicus III. Dux Andegav. Rex Neap. p. 487. 489. 492.
  - Rainerus vel Renatus, qui fratri ſucceſſit, ſed ejectus eſt ab Alphonſo Arragonio. p. 489. 490. 499.
    - Johannes ex regno Neap. quod recuperatum venerat, ab Alphonſi filio, Ferdinando, rejectus. p. 494. 495.
    - Margaretha Henrici VI. Angliæ Regis, uxor. p. 499. 500.
- Johannes Intrepidus Nivernenſis, Dux Burgundiæ, Comes Flandriæ. p. 475. 478. 481. 498.
  - Philippus Bonus, Dux Burgundiæ, Brabantiæ &c. Comes Flandriæ, Hollandiæ, &c. p. 479.
    - Carolus Audax, Dux Burgundiæ & Belgicæ totius Princeps. p. 500. 501.
      - Maria, heres Burgundica, Maximiliani I. Imp. uxor. p. 501.

- Robertus, Ludovici Sancti filius, Comes Claromontanus, per uxorem Dux Borbonius. p. 516. Duæ ex eo ortæ ſunt lineæ, Monpenſeriorum, & Vendocinorum. Abnepotes ejus fuerunt
  - Johannes I. Borbonius Monpenſerius,
    - Carolus Borbonius, Claromont.
      - Johannes II. Bonus, Borbonius, Dux Arverniæ.
      - Petrus Bellojocenſis, maritus Annæ, Ludovici XI. filiæ. p. 501.
        - Suſanna uxor Caroli Borbonii, Gilberti F.
    - Ludovicus Borbonius, Monpenſerius.
      - Gilbertus Borbonius, Monpenſerius. p. 502.
        - Carolus Borbonius, Comes Stabuli, qui ad Carolum V. defecit. p. 506. 507.
        - Franciſcus Borbonius.
  - Ludovicus Borbonius, Comes Vendocinus.
    - Johannes Borbonius, Vendocinus.
      - Franciſcus Borbonius, Vendocinus.
        - Carolus Borbonius, Vendocinus.
          - Antonius Borbonius, Rex Navarræ factus per uxorem, Johannam Albrettanam, Henrici II. Regis Navarræi, unicam filiam & heredem.
          - Carolus Borbonius, Cardinalis, a Guiſiis Rex contra Henricum IV. conſtitutus. p. 517. 518.
          - Ludovicus Borbonius, Princeps Condæus. p. 511. 512.
        - Ludovicus Borbonius Cardinalis.
      - Ludovicus Borbonius, Principum vulgo Rocheſuryon progenitor.
  - Jacobus II. Marchiæ Comes, Johannæ II. Neap. Maritus. p. 489.

- Henricus IV. Magnus Rex Navarræ, & deinceps etiam Galliæ. p. 512. 515. 517. 518. 520.
  - Ludovicus XIII. Rex. p. 520.-543.
    - Ludovicus XIV. Rex. p. 543.-618.
      - Ludovicus Delphinus. p. 615.
        - Ludovicus, Dux Burgundiæ p. 591. 616.
          - Ludovicus XV. Rex. p. 618.
        - Philippus, Andegavenſium Dux, & Rex Hiſpaniæ. p. 593. 610. 612. 617. 618.
          - (a)
        - Carolus Dux Bituricenſis. p. 618.
    - Philippus Dux Aurelianenſis. p. 581.
      - Maria Ludovica, Caroli II. Regis Hiſpaniæ uxor Prima.
      - Anna Maria, Victori Amadeo II. Duci Sabaudiæ nupta.
      - Philippus, Dux Aurelianenſis. p. 607. 618. 620.
  - Elizabetha, Philippi IV. Regis Hiſpaniæ, uxor. p. 511.
  - Chriſtina, Victori Amadeo, Duci Sabaudiæ, nupta.
  - Gaſto Johannes, Dux Aurelianenſis. p. 529. 545.
    - Margaretha Ludovica, Coſmo III. Magno Florentiæ Duci, nupta.
  - Henrica Maria, Caroli I. Regis Angliæ, uxor. p. 551.

- Henricus I. Condæus. p. 514. 515.
  - Henricus II. Condæus. p. 515. 516. 522. 537.
    - Ludovicus Condæus, unde hodierni Condæi.
    - Armandus Contius, unde Contii Principes. p. 559. 560.
- Franciſcus, Contius Princeps.
- Carolus Sueſſionenſis Comes.
  - Ludovicus, Sueſſionenſis Comes, qui anno 1641. occubuit. p. 542.
  - Maria, Thomæ de Sabaudia, Principis de Carignan, uxor.

(a) qui ex priori Conjuge Maria Lud. Gabr. p. 617. procreavit
- Ludovicum Principem Auſtriæ, poſteà Regem Hiſpan, ſed mortuum octavo menſe regni. p. 618.
- Ferdinandum Principem Auſtriæ.

ex 2. conjuge Elizabetha Parmenſi p. 618.
- Carolum Sebaſtianum Parmæ & Placentiæ Ducem.
- Philippum.
- Mariam Annam.
- Annam Mariam Thereſiam.
- Ludovic. Anton.
- Mariam Antoniam.

- Carolus Andegavenſis, Rex Neap. filius Ludovici VIII. Regis Galliæ. p. 463. 464. 466. 467. 470. vid. *Stemma Hugonis Capeti.*
  - Carolus II. Claudus, Rex Neap. p. 464. 465. 472.
    - Carolus Martellus, Rex Hungariæ poſt Ladislaum IV.
    - S. Ludovicus, Epiſcopus Toloſanus. p. 465.
    - Robertus, Rex Neap. p. 472.
    - Philippus Tarentinus.
    - Blanca, Jacobi II. Regis Arragoniæ, uxor.
    - Leonora, nupta Frederico Arragonio, Regi Siciliæ.
    - Johannes Dyrrachinus.

Carolus Robertus, Rex Hungariæ. p. 473.
- Ludovicus M., Rex Hungariæ & Poloniæ. p. 473.
  - Maria, Regina Hungariæ, Sigiſmundi Imp. uxor.
  - Hedvigis, Jagellonis, Ducis Lithuaniæ, & per eam Regis Poloniæ, uxor.
- Andreas, Rex Neap. maritus Johannæ I. ſed ab ea occiſus, ope Caroli Dyrrachini. p. 473.

Clementia, nupta Ludovico Hutino, Regi Galliæ.

Carolus, Dux Calabriæ.
- Johanna I. Regina Neap. Andreæ de Hungaria & aliorum uxor. p. 473. 474.
- Maria Poſtuma, Caroli Dyrrachini & dein Philippi II. Tarentini, uxor.

Robertus Tarentinus.

Ludovicus, Rex Neap. maritus alter Johannæ I. p. 473.

Philippus II. Tarentinus.

Carolus Dyrrachinus, ab Ludovico, Hungariæ Rege, occiſus, ob necem fratris ſui, Andreæ de Hungaria, cujus præcipuus auctor fuerat hic Carolus. p. 474.
- Margaretha, Caroli Parvi, patruelis ſui, uxor.

Ludovicus Dyrrachinus, Comes de Gravina.
- Carolus Parvus, Dyrrachinus, Rex Neap. & Hungariæ, occiſus ab Hungaris. p. 474. 478.
  - Ladislaus, Rex Neap. p. 487.
  - Johanna II. Regina Neap. Jacobi Borbonii uxor. p. 489.

- Raimundus, Comes Barcinonenſis, qui ex Petronella, Ramiri Regis Arragoniæ filia ac herede, genuit
  - Alphonſum vel Ildephonſum II. Regem Arragoniæ.
    - Petrus II. Rex Arragoniæ.
      - Jacobus I. Expugnator, Rex Arrag.
    - Maria vel Conſtantia uxor Frederici II. Imp. p. 460.
    - Alphonſus, Comes Provinciæ.
      - Raimundus, Comes Provinciæ.
        - Margaretha Ludovici IX. Sancti, Regis Galliæ, uxor.
        - Eleonora, Henrico III. Regi Angliæ, nupta.
        - Sanctia, Richardo, Henrici fratri, Duci Cornubiæ, electo Germ. Regi & Imp. ante Rudolphum Habspurg. nupta.
        - Beatrix, uxor prima Caroli Andegav.

- Petrus III. Magnus, Rex Arrag. ut & Siciliæ per uxorem Conſtantiam, Manfredi filiam. p. 464. 470.
  - Alphonſus III. Beneficus, Rex Arrag.
  - Jacobus II. Rex Siciliæ, & dein Arragoniæ. p. 464.
    - Alphonſus IV. Benignus, Rex Arragoniæ.
      - Petrus IV. Rex Arrag. cujus progeniem vide tabula ſequenti.
      - Jacobus I. Comes Urgellenſis.
      - Ferdinandus Marchio Dertoſæ.
    - Petrus, unde Comites Ripagurtani.
    - Iſabella, Frederici Pulchri, Auſtriaci, Imperat. deſignati, uxor.
  - Fredericus, Rex Siciliæ. p. 464. 465.
    - Petrus II. Rex Siciliæ.
      - Ludovicus, Rex Siciliæ.
      - Fredericus III. Simplex, Rex Siciliæ.
        - Maria, uxor Martini Arragonii, qui Rex Siciliæ per eam factus eſt.
      - Leonora, Petri IV. Regis Arragoniæ, uxor.
  - Iolanta, Roberto, Regi Neap. Caroli Claudi filio nupta.
- Jacobus, Rex Balearium.
  - Sanctius Rex Balearium.
  - Ferdinandus Balearicus.
    - Jacobus, Rex Balearium.
      - Jacobus Balearicus, maritus Johannæ I. Neap. tertius.
  - Sanctia, uxor altera Roberti, Regis Neap.
- Iſabella, Philippi Audacis, Regis Galliæ, uxor. p. 471.
- Violanta, Alphonſi X. Regis Caſtellæ, uxor.

- Petrus IV. Rex Arragoniæ, Alphonſi VI. filius. vid. pag. ſuperiori.
  - Conſtantia, uxor Frederici III. Regis Siciliæ.
  - Johannes I. Rex Arragoniæ.
    - Johanna, Matthæi, Comitis Fuxenſis, uxor.
    - Jolantha, Ludovici Andegav. uxor.
  - Martinus, Rex Arragoniæ.
    - Martinus Rex Siciliæ.
  - Leonora, Johannis I. Regis Caſtellæ, uxor, cujus filius ſecundus fuit
    - Ferdinandus Juſtus, Rex Arragoniæ & Siciliæ.
      - Alphonſus Sapiens ſeu Magnanimus, Rex Arragoniæ, Siciliæ & Neap. p. 489. 492. 502.
        - Ferdinandus I. Arragonius, nothus, Rex Neapolitanus p. 490. 492. 494. 502.
      - Johannes II. Rex Navarræ per uxorem, Blancam, Caroli III. Regis Navarræ, filiam, & poſt fratrem Rex Arragoniæ & Siciliæ. p. 492.
        - Carolus, ante patrem ſine prole mortuus.
        - Eleonora, Gaſtonis Fuxii uxor, Regina Navarræ, quæ ſic ad Gallos rediit.
        - Ferdinandus Catholicus, Rex Arragoniæ & Neapolis, ut & Caſtellæ per uxorem Iſabellam, Johannis II. Regis Caſtellæ, filiam ac heredem. p. 496. dein quoque Rex Navarræ & Granatæ bello factus.
        - Johanna Ferdinandi I. Arragonii, Regis Neapolitani, uxor.
      - Maria, Johannis II. Regis Caſtellæ, uxor.
      - Leonora, ux. Eduardi Regis Portugalliæ.
  - Iſabella, Jacobi II. Comitis Urgellenſis, uxor.

Alphonſus II. Rex Neap. p. 492. 502.
- Ferdinandus II. Rex Neap. p. 502. 504.
- Iſabella, uxor Johannis Galeacii Sforziæ, Ducis Mediolanenſis. p. 502.

Fredericus Arragonius, Rex Neap. poſt fratris filium, ſed regno dein exutus per Hiſpanos & Gallos p. 504.
- Ferdinandus, Dux Calabriæ, in Hiſpania conſenuit.

Beatrix, Matthiæ Corvini, Regis Hungariæ uxor. Jov. Pont. l. v. p. 585.

Johanna, Ferdinando II. fratris filio, nupta.

Iſabella, Emanuelis, Regis Luſitaniæ, prima uxor, mortua ſine prole.

Johannes, mortuus improlis ante patrem, maritus Margarethæ Auſtriacæ.

Johanna, Regina Hiſpaniæ, uxor Philippi Auſtriaci, qui Maximiliani I. Imp. filius fuit. p. 506. mater
- Caroli V. Imperat. & Regis Hiſpaniæ. p. 506. 507. 508 510.
- &
- Ferdinandi I. qui Rex Hungariæ, & dein poſt fratrem Imperator etiam factus eſt. p. 507. 510. 511.

Maria, uxor ſecunda Emmanuelis, Regis Luſitaniæ.

Catharina, primum Arturo, Principi Valliæ, dein ejus fratri, Henrico VIII. Regi Angliæ, nupta. p. 507.

- Guillelmus nothus, Conquæſtor, Dux Normanniæ, & dein Rex Angliæ, Roberti II. Ducis Normanniæ, ex concubina filius. p. 444. 446.
  - Robertus, Dux Normanniæ.
    - Guillelmus, Comes Flandriæ.
  - Guillelmus II. Rufus Rex, qui patri ſucceſſit.
  - Henricus I. Rex. p. 449.
    - Mathildis, primum Henrico V. Imp. p. 449. dein Gothofredo Plantagenetæ, Andegavenſium Comiti, nupta. Ex hoc matrimonio natus eſt
      - Henricus II. qui Rex Angliæ poſt Stephanum factus eſt. p. 456. Habuit is in matrimonio Eleonoram, Guillelmi V. Ducis Aquitaniæ, filiam & heredem, ex qua nati
        - Mathildis, uxor Henrici Leonis, Ducis Bavariæ, & Saxoniæ, mater Othonis Imp.
        - Henricus, p. 456. qui contra patrem bellum geſſit, ab ipſa incitatus matre & ſocero Ludovico VII. Rege Galliæ.
        - Richardus I. Cor Leonis, Rex. p. 452. 457.
        - Gothofredus Comes Britanniæ Armoricæ per uxorem.
        - Eleonora, Alphonſi IX. Regis Caſtellæ, uxor. p. 470.
        - Johannes ſine terra, Rex, p. 457.
      - Gothofredus.
      - Vilhelmus. Mezer. p 569.
  - Adela, Stephano, Bleſenſi Comiti, nupta, unde natus
    - Stephanus, qui poſt mortem Henrici I. regnum invaſit. p. 456.

- Arturus, Comes Brit. a Patruo Johanne occiſus.
- Henricus III. Rex. p. 458.
  - Eduardus I. Rex.
    - Eduardus II. Rex. p. 471.
      - Eduardus III. qui Galliæ regnum jure matris Iſabellæ, Philippi Pulchri filiæ, petiit. p. 476.
      - Johanna, Davidi Bruſſio, Regi Scotiæ; nupta.
    - Edmundus de Voodſtock, Comes Cantii.
      - Johanna, Eduardi Nigri, Valliæ Principis, uxor.
  - Edmundus, Comes Lancaſtriæ.
    - Thomas, Comes Lancaſtriæ, ab Eduardo II. occiſus.
    - Henricus de Lancaſtria, Stuartus Angliæ.
      - Henricus Torticoll. Dux Lancaſtriæ.
        - Mathildis de Lancaſtria, Guillelmi V. Bavari, Comitis Hollandiæ uxor.
        - Blanca uxor Johannis de Gandavo, qui gentis Lancaſtriæ ſecundæ fuit progenitor.
- Richardus, Dux Cornubiæ, ad Imperium Germanicum vocatus. p. 462.

Eduardus III. 476. Vid. pag. ſuperiori.

- Eduardus Niger, de Voodſtock, Princeps Valliæ; obiit ante Patrem. p. 476. 477.
  - Richardus II. Rex, ſucceſſor avi. p. 478. … regno exutus anno regni 22. per patruelem Henricum Lancaſtrium. Froſſ. Hiſt. IV. fin…
- Lionelius de Antverpia, Dux Clarentiæ.
  - Philippa, Edmundi Mortimerii, Comitis Marchiæ, uxor, unde
    - Rogerus Mortimerius, Comes Marchiæ.
      - Anna Mortimeria, Richardi I. Ducis Eboracenſis, uxor, avia Eduardi IV. Regis Angliæ: hujus nomine Eboracenſes præ Lancaſtriis regnum ſibi deberi contendebant.
        - Arturu… Princep… Valliæ.
- Johannes de Gandavo, Dux Lancaſtriæ, Comes Richmondiæ, imò & Comes Derbius Froſſ. Hiſt. IV.
  - Henricus IV. Rex Angliæ poſt Richardum II. p. 478. 499.
    - Henricus V. Rex Angliæ & Galliæ. p. 498. 499.
      - Henricus VI. Rex, ſolio ab Eboracenſibus detrutus. p. 428. 499. 500.
        - Eduardus, Princeps Valliæ, a Richardo, Duce Gloceſtriæ, occiſus. p. 500.
    - Humphredus, Dux Gloceſtriæ, Prorex Angliæ, occiſus ab Henrico VI.
  - Catharina, Henrici Regis Hiſp. ux. Froſſ. Hiſt. Lib. III.
  - Johannes Bellofortius, Comes Sommerſetius.
    - Johannes Bellof. Comes Sommerſetius.
      - Margaretha, uxor Edmundi Tudor, Comitis Richmondiæ.
        - Henricus VII. Rex Angliæ p. 500.
          - Margar… tha, n… primum… cobo IV… Regi Sc… tiæ, de… Archiba… Duglaſſ…
          - Henrici VIII. R… p. 505. 5… 508.
          - Maria, … dovici … Regis G… liæ, ux… p. 505. … Carolo Brandon… Duci Su… folciæ, … pta, un…
    - Edmundus Bellofortius, Dux Sommerſetius, in prælio contra Eboracenſes cæſus.
      - Henricus, Dux Someſetius, & Edmundus, Dux Somerſ. capite plexi ab Eduardo IV.
      - Johannes Bellofortius, cecidit in acie contra eundem.
  - Thomas Bellofortius, Dux Exoniæ.
  - Philippa, Regis Luſit. uxor. Froſſ. L. III.
- Edmundus de Langleja, Dux Eboracenſis, auctor Roſæ albæ.
  - Richardus I. Dux Eboracenſis, Comes Cantabrigiæ.
    - Richardus II. Dux Eboracenſis. p. 499.
      - Eduardus IV. poſt Henricum IV. Rex. p. 500.
        - Eduardus V. Rex & Richardus, Dux Eboracenſis, a Richardo pat… occiſi. p. 500.
        - Elizabetha, Henrici VII uxor. p. 500.
      - Margaretha, Caroli Audacis, ultimi Ducis Burgundiæ, uxor.
      - Georgius, Dux Clarentiæ, Comes Warvici, per uxorem Iſabellam, Richardi, Comitis de Warwik filiam & heredem.
        - Eduardus, Plantagenet… rum poſtremus, Com… Varvici, ab Henrico VI… in Turri Londinenſi oc… ſus.
        - Margaretha, uxor Rich… di Poli, occiſa ab Henri… VIII. nati hinc
      - Richardus, Dux Gloceſtriæ, poſtea, c… ciſis fratris ſui filiis, Rex; Homo ſcel… ratiſſimus. p. 500.
- Thomas de Voodſtock, Dux Gloceſtriæ, a Richardo II. ſtrangulatus Caleti, ob ſeditioſum ingenium. Froſſ. Hiſt. IV. qui ei tribuit filium.
- Iſabella, Regnoldi, Com. Gelriæ uxor; mater, an Eduardi III. ſoror. Vid. Pontan. p. 215. & Struv. Germ. p. 580. Froſſ. Hiſt. L. III.
  - Regnoldi, Eduardi, Ducum Gelriæ.
  - Johannæ v. Genealog. Com. Gelr.

Jacobus V. Rex Scotiæ, ex priori conjugio natus. — Maria, Scotiæ Regina, primum Franciſci II Regis Galliæ, dein Henrici Stuarti uxor, juſſu Elizabethæ capite tandem plexa. p. 512. 513. 519.

Margareta, uxor Matthæi Stuarti, Comitis Lenoxiæ, ex poſteriori conjugio nata. — Henricus Stuartus, Dux Lenoxiæ, & dein Rex Scotiæ, per uxorem Mariam, Scotiæ Reginam. p. 513. natus hinc — Jacobus I. Magnæ Britanniæ Rex, Elizabethæ ſucceſſor. p. 519. 551.

Henricus Fredericus, Princeps Valliæ, mortuus ante patrem.

Elizabetha, nupta Frederico V. Electori Palatino, Regi Bohemiæ. p. 524. 597.

Carolus I. Rex Magnæ Britanniæ, capite plexus. p. 539. 551. 556.

Carolus II. Rex M. Britanniæ, mortuus ſine legitima prole. p. 556. 557. 561. 565. 567. 582. — Jacobus, Princeps Monmuthius, Nothus, juſſu Jacobi II. ſecuri percuſſus. p. 582.

Maria, nupta Guillelmo Naſſovio, Principi Arauſiaco, mater — Guillelmi III. Arauſiaci, Regis M. Britanniæ. p. 584. 590. 597.

Jacobus II. Dux Eboracenſis, poſtea Rex, ſed qua dignitate tandem excidit. p. 582. 584. 585. 590. 598. — Maria Regina M. Britanniæ Guilelmi III. uxor. p. 585. 590. Anna, M. Britanniæ Regina; nupta Georgio, Principi Daniæ. p. 597. 610. 618. Jacobus, Valliæ Principis antea, nunc M. Britanniæ Regis inanem ſibi titulum arrogans. p. 584. 610.

Henrica Maria, Philippo, Ludovici XIII. filio, Duci Aurelianenſi, nupta.

Eduardus VI. Rex, ex Johanna Seimouria natus. p. 510.

Maria, Regina, ex Catharina Arragonia nata, uxor Philippi II. Regis Hiſp. p. 510.

Elizabetha, Regina celeberrima, ex Anna Bolena procreata. p. 510. 513. 515. 519. 582.

Franciſca, Henrico Grejo, Marchioni Dorſettenſi, qui poſtea factus eſt Dux Suffolciæ, nupta. — Johanna Greja, paucorum dierum poſt Eduardum VI. Regina.

... — Sophia conjux Erneſti Auguſti Electoris I. Hannoverani. p. 597. — Georgius Rex Britanniæ Magnæ. p. 542. 597. — Georgius Auguſtus Rex Magnæ Britanniæ. Sophia Dorothea, conjux Friderici Wilhelmi Regis ſecundi Boruſſiæ. — Fridericus Ludovicus. Anna Amalia Sophia Eleonora. Eliſabetha Carolina. Georgius Wilhelmus. Gulielmus Auguſtus.

Henricus Polus, ab Henrico VIII. occiſus.

Reginaldus Polus, Cardinalis p. 510.

... Polus, Epiſcopus Peterbourgenſis, Burnet. Hiſt. Reform. L. IV.

- Chriſtianus I. Theodorici filius, Comes Oldenburgicus, Rex Daniæ, Norvagiæ, & ad tempus Sueciæ.
  - Johannes, Rex Daniæ.
    - Chriſtianus II. vel Chriſtiernus, regno poſtea dejectus.
  - Fredericus I. Rex Daniæ poſt Chriſtiernum II.
    - Chriſtianus III. Rex.
      - Fredericus II. Rex.
        - Chriſtianus IV. Rex p. 550. 554.
        - Ulricus, Epiſcopus Sleſvicenſis.
        - Johannes, qui in Moſcovia obiit.
        - Auguſta, Johannis Adolphi, Ducis Gottorpienſis, uxor.
      - Johannes Sunderburgicus.
        - Alexander Sunderburgicus.
        - Fredericus, Nordburgicorum progenitor.
        - Philippus, a quo Gluksburgici genus ducunt, pater
        - Joachimus Erneſtus, unde Ploenenſes orti. ejus filii fuerunt
    - Adolphus, Dux Holſatiæ Gottorpienſis.
      - Fredericus & Philippus, improles obierunt.
      - Johannes Adolphus, Epiſcopus antea Bremenſis & Lubeccenſis.
        - Fredericus.
        - Adolphus, periit in bello, Cæſari militans.
        - Johannes, Epiſcopus Lubeccenſis.

Chriſtianus, qui ante parentem obiit.
Fredericus III. Rex, Archiepiſcopus antea Bremenſis. p. 579.
— Chriſtianus V. Rex. p. 569. 574.
— — Fridericus IV. Rex. p. 594.
— — — Chriſtianus VI. Rex Daniæ. *
— — — * Fridericus Princeps Hæres Dan. & Norv.
— — Sophia Hedvigis.
— — Carolus, Norvagiæ Prorex.
— Anna Sophia, Johannis Georgii III. Electoris Saxonici, uxor.
— Frederica Amelia, Chriſtiani Alberti, Ducis Gottorpienſis; uxor.
— Guillelmina Erneſtina, Caroli, Electoris Palatini, uxor.
— Georgius, Annæ Britannicæ maritus. p. 597. 612.
— Ulrica Eleonora, Carolo XI. Regi Sueciæ, nupta. p. 577.
Ulricus, qui in bello Germanico periit.

Johannnes Chriſtianus, unde Franzhagienſes.

Alexander Henricus, unde Pontificii in Sileſia.

Erneſtus Guntherus, unde Auguſtoburgici.

Auguſtus Philippus, unde Bekenſes in Veſtphalia.

Philippus Ludovicus, unde Vieſenburgici orti.

Chriſtiani & Dorotheæ, quæ Frederici Guillelmi, Electoris Brandenburgici, ſecunda uxor fuit.

Johannes Adolphus, exercitui Batavorum nupero bello præfectus.

Auguſtus, qui ſub Brandenburgicis militavit.

Joachimus Erneſtus, qui Equitum Præfectus ſub Hiſpanis fuit.

Hedvigis Eleonora, Caroli Guſtavi, Regis Sueciæ, uxor.
Chriſtianus Albertus. p. 580.
— Sophia Amelia, Auguſto Guillelmo, Principi Guelpherbytano; nupta.
— Fredericus, qui in Polonia occubuit. p. 594. 598. 599.
— — Carolus Fredericus; natus ex Hedvigi Sophia, Caroli XI. Regis Sueciæ, filia.
— Chriſtianus Auguſtus, Adminiſtrator Holſatiæ & Epiſcopus Lubeccenſis.
Auguſtus Fredericus, Epiſcopus Lubeccenſis.

Guſtavus Vaſa, Rex Sueciæ primus ſuæ gentis.

- Ericus, ſucceſſor patris, ſed regno dein dejectus.
- Johannes III. Dux Finniæ, dein Rex Sueciæ, fratri ſubſtitutus. p. 519.
  - Sigiſmundus III. Rex Poloniæ & Sueciæ, ſed hoc regno poſtea excidit. p. 519. 522. 523. 531.
- Carolus, Sudermanniæ Dux, poſtea Rex Sueciæ, Sigiſmundo, fratris filio, ſubſtitutus. p. 519. 523.
  - Guſtavus Adolphus, Rex Sueciæ, qui glorioſam in Germania mortem oppetiit. p. 523. 530. 531. 535.
  - Catharina, Johanni Caſimiro, Principi Bipontino, nupta, unde natus

STEMMA

Ludovicus, Caroli Roberti, Regis Hungariæ, filius, Rex Hungariæ, natus ex Elizabetha, ſorore Caſimiri M. Regis Poloniæ, cui & ſucceſſor datus eſt in iſto regno. p. 473.

- Maria, heres Hungariæ, uxor Sigiſmundi Imperatoris.
- Hedvigis, heres Poloniæ, nupta Jagelloni, Duci Lithuaniæ, qui, ſuſcepta religione Chriſtiana, Uladiſlaus dictus, & Rex Poloniæ factus eſt.
  - Uladiſlaus III. Rex Poloniæ & Hungariæ, ad Varnam a Turcis cæſus. p. 482. 493.
  - Caſimirus, Dux primum Lithuaniæ, deinde poſt fata fratris Rex Poloniæ.

Sigiſmundus Uladiſlaus, Rex Poloniæ, p. 522. 531. 535. 550.

Johannes Caſimirus, Rex Poloniæ, qui ſe regno tandem abdicavit. p. 550. 569.

Chriſtina, quæ regno ſe abdicavit, moxque ad Pontificia Sacra tranſiit. p. 535. 558. 561. 587.

Carolus Guſtavus, Rex Sueciæ, ſucceſſor Chriſtinæ p. 546. 549. 558. 561. 562.

- Carolus XI. Rex Sueciæ. p. 563. 591.
  - Hedvigis Sophia, Frederico Duci Holſato-Gottorpienſi, nupta.
  - Carolus XII. Rex Sueciæ. p. 591. 592. 594. 595. 598. 603. 605. 613. 614. 617. 619.
  - Ulrica Eleonora. p. 619.

REGUM POLONIÆ.

Uladiſlaus, electus Rex Bohemiæ in locum Georgii Poggebraccii, & poſtea quoque Rex Hungariæ.

- Ludovicus, qui ad Mohatzium contra Turcos pugnans occubuit. p. 483 507.
- Anna, Ferdinandi I. Imperatoris uxor.

Caſimirus, ad regnum Hungariæ contra Matthiam Corvinum vocatus, nullo tamen ſucceſſu.

Johannes Albertus, & ipſe a parte Hungarorum poſt Matthiæ mortem expetitus in Regem, ſed victus a fratre Uladiſlao deſtitit: Dein mortuo patri ſucceſſor datus eſt in regno Poloniæ.

Alexander, Dux Lithuaniæ, & poſt fratrem Rex Poloniæ.

Sigiſmundus I. Dux Glogovienſis, dein Lithuaniæ, mox etiam ſucceſſor fratris in regno Polonico.

- Sigiſmundus Auguſtus, Dux Lithuaniæ, poſtea Rex Poloniæ.
- Catharina, Johanni, Duci Finniæ, poſtea Regi Sueciæ, nupta, unde natus.
  - Sigiſmundus III. Rex Poloniæ poſt Bathorium, & Sueciæ poſt patrem; ſed hoc regno exutus eſt poſtea. Vide Stemma Regum Sueciæ.
- Anna, uxor Stephani Bathorii, Principis Tranſilvaniæ, qui per eam Rex Poloniæ evaſit.
- Hedvigis, nupta Joachimo I. Electori Brandenburgico.

Fredericus, Archiepiſcopus Gneſenſis & Cardinalis.

- Otto Illuſtris, ex Comitibus Vittelsbacenſibus & Schir. oriundus, qui, ducta Agnete, Henrici Junioris Palatini filia, poſſeſſionem Palatinatus, (quem pater ejus, Ludovicus I. Bavariæ Dux, proſcripto iſto Henrico Jun. ab Frederico II. Imp. jam acceperat) ſibi firmavit, primuſque ſuæ gentis Elector Palatinus eſt factus.
  - Ludovicus II. Severus, Elector Palatinus.
    - Rudolphus Balbus, Elector Palatinus, a fratre terris ſuis ejectus, obiit exul in Anglia.
      - Adolphus, qui Electoratum fratri conceſſit.
        - Rupertus II. Durus, Elector Palatinus.
          - Rupertus III. Elector Palatinus, & Imperator in locum Venceſlai exautorati. p. 487. 488
      - Rudolphus II. Elector Palatinus.
      - Rupertus Senior, Elector Palat. fundator Academiæ Heidelbergenſ.
    - Ludovicus Bavarus, Imperator factus contra Fredericum Auſtriacum, Rudolphi Habsburgici nepotem. p. 472. 473.
      - Ludovicus, Elector Brandenburgicus a patre factus, & per uxorem Comes Tirolenſis.
        - Meinhardus, Comes Tirolenſis, ἄπαις.
      - Ludovicus Romanus, Elector Brandenburgicus, ſucceſſor fratris.
      - Otto, Elector Brandenb. ſucceſſor fratris, ſed qui dein Marcam Brand Carolo IV. Imp. vendere debuit.
      - Stephanus Fibulatus, Dux Bavariæ.
        - Johannes, Du Bavariæ.
        - Fredericus, Dux Bavariæ, Landshutanus
        - Stephanus, Du Bavariæ, Ingolſtadienſis.
        - Sophia, uxor ſecunda Vence ſlai, Imp. Vid Struv. in Venceſl.
      - Guillelmus V. Comes Hollandiæ, Zeelandiæ, & Hannoniæ, natus cum fratre Alberto ex Margaretha, Guillelmi III. Comitis Hollandiæ &c. filia & herede; tandem mente captus obiit ἄπαις.
      - Albertus, Comes Hollandiæ, Zeelandiæ & Hannoniæ, ſucceſſor fratris.
        - Guillelmus VI Comes Hollan diæ.
        - Johannes, Epiſcopus Leodicenſis.
        - Margaretha, Johannis, Ducis Burgundiæ uxor, mater
  - Henricus, cujus poſteritas in pronepote defecit.

Ludovicus III. Barbatus, Elector Palatinus.
Otto Mosbacenſis, Adminiſtrator Electoratus & Tutor Ludovici IV.
Stephanus, Palatinus Simmerenſis, cujus poſteros vide pagina ſequenti.
Johannes, Palatinus Sulzbacenſis.

Ludovicus IV. Manſuetus, Elector Palatinus.
Fredericus Victorioſus, Elector poſt mortem fratris.

Philippus Ingenuus, Poſtumus, Elector Palatinus, ſucceſſor patrui.

Rupertus Virtuoſus, mortuus ante patrem.
Ludovicus V. Pacificus, Elector Palatinus, ſucceſſor patris.
Fredericus II Sapiens, Elector Palatinus poſt fratrem.

Otto Henricus, Elector Palatinus, ſucceſſor patrui, Friderici II. conditor Bibliothecæ Heidelbergenſis, ἄπαις.
Philippus Bellicoſus, periit in bello, ἄπαις.

Chriſtophorus, Rex Daniæ unicus ſuæ gentis, deceſſor Chriſtiani I. Oldenburgici.

Erneſtus, Dux Bavariæ.
Guillelmus. obiit nulla prole maſcula relicta.

Albertus III. Pius, Dux Bavariæ.

Albertus IV. Sapiens, Dux Bavariæ, qui tandem, mortuis agnatis, univerſam Bavariam ſolus tenuit.

Guillelmus IV. Dux Bavariæ, cujus poſteros vid. pag ſeq.
Erneſtus, Archiepiſcopus Salisburgenſis.

Henricus Dives, Dux Bavariæ.

Ludovicus Dives, Dux Bavariæ.

Georgius Dives, qui nullam maſculam prolem reliquit.

Ludovicus Barbatus, Dux Bavariæ.
Johannes, Epiſcopus Ratisbonenſis.

Ludovicus Gibboſus, Dux Bavariæ ἄπαις.

Jacoba, Comes Hollandiæ, &c. quæ tandem Comitatus ſuos conceſſit Philippo Bono, Duci Burgundiæ, Amitino ſuo.

Philippi Boni, Ducis Burgundiæ, Comitis Hollandiæ, &c. de quo vide ſupra in Stemm. Hugonis Capeti.

- Stephanus, Palatinus Simmerenſis, Ruperti III. Imp. filius Vid. pag. ſuperiori.
  - Fredericus, Palatinus Simmerenſis.
    - Johannes, Palatinus Simmerenſis.
      - Johannes Junior, Simmerenſis.
        - Fredericus III. Elector Palatinus, ſucceſſor Ottonis Henrici.
          - Chriſtophorus, in campis Movicenſibus ab Hiſpanis cæſus.
          - Ludovicus IV. Elector Palatinus.
          - Johannes Caſimirus, Adminiſtrator Electoratus; & tutor Frederici IV.
  - Ludovicus Niger, Palatinus Bipontinus.
    - Alexander Claudus, Bipontinus,
      - Ludovicus II. Bipontinus.
        - Volfgangus, Princeps Neoburgicus & Sulzbacenſis.
          - Philippus Ludovicus, Neoburgicus.
          - Johannes, a quo Bipontini orti, & qui Caroli Guſtavi, Regis Sueciæ, avus fuit.
          - Carolus, unde Birkenfeldenſes originem ducunt.
      - Rupertus, a quo Veldentii Principes genus ducunt.

- Guillelmus IV. Dux Bavariæ. Vid. pag. ſuperiori.
  - Albertus V. Dux Bavariæ.
    - Guillelmus V. Dux Bavariæ.
      - Maximilianus, primus Bavaricæ Gentis Elector. p. 547.
        - Ferdinandus Maria, Elector Bavariæ.
        - Maximilianus Philippus, Dux Bavariæ, Landgravius Leuchtembergicus.
      - Philippus, Epiſcopus Ratisbonenſis & Cardinalis.
      - Ferdinandus, Archiepiſcopus Colonienſis.
      - Albertus, Dux Bav. & per uxorem Landgravius Leuchtembergicus.
        - Maximilianus Henricus, Archiepiſcopus Colonienſis, Epiſc. Monaſterienſis & Hildeſienſis. p. 570. 573. 584.
        - Albertus Sigiſmundus, Epiſcopus Friſingenſis & Ratisbonenſis.
      - Magdalena, uxor Volfgangi Guillelmi Palatini, Ducis Neoburgici.
    - Ferdinandus, Dux Bavariæ.
      - Franciſcus Guillelmus, Epiſcopus Oſnabrugenſis & Ratisbonenſis, ut & Cardinalis.
    - Erneſtus, Archiepiſcopus Colonienſis, Epiſcopus Friſingenſis, Hildeſienſis, & Leodicenſis.

- Fredericus IV. Elector Palatinus.
  - Fredericus V. Elector Palatinus, & Rex Bohemiæ, ſed idcirco omnibus terris exutus obiit exul. p. 524. 597. Ex eo & Elizabetha, Jacobi I. Regis Angliæ, filia, nati ſunt
    - Henricus Fredericus, aquis prope Amſtelodamum merſus.
    - Carolus Ludovicus, Elector Palatinus. p. 540. 549.
      - Carolus, ultimus Simmerenſium Elector Palatinus. p. 581.
      - Charlotta Elizabetha, Philippi, Ducis Aurelianenſis, uxor. p. 581.
    - Rupertus, Dux Cumbriæ, ſub Anglis militavit p. 554. Robertus appellatur.
    - Mauritius, itidem ſub Anglis militavit, tandemque, navi fracta, in America interiit.
    - Eduardus, qui in Gallia vixit, ibique uxorem duxit Annam Gonzagam, Caroli, Ducis Nivernenſis, filiam.
      - Anna, Henrici Julii, Principis Condæi, uxor.
      - Benedicta Henrietta Philippa, Joh. Frederici, Ducis Hannoverani, uxor.
      - Ludovica Maria, Caroli Theodori Ottonis, Principis Salmenſis, uxor.
    - Elizabetha, Abbatiſſa Hervordienſis.
    - Sophia, Erneſti Auguſti, Electoris Hannoverani, uxor.
  - Ludovicus Philippus, Simmerenſis, cujus poſteritas mox defecit. Horum impuberum Tutor fuit Johannes Junior, Bipontinus.

- Volfgangus Guilielmus, Neoburgicus cui Juliacenſis & Montenſis Hereditas obtigit. Auguſtus, qui Palatinos Sulzbacenſes progenuit.
  - Philippus Guilelmus, Elector Palatinus, ſucceſſor Caroli, ultimi ex Simmerenſibus. p. 581.
    - Johannes Guilielmus, Elector Palatinus. p. 599.
    - Eleonora Magdalena Thereſia, Leopoldi Imp. tertia uxor.
    - Carolus Philippus.
    - Alexander Sigiſmundus, Epiſcopus Auguſtanus.
    - Franciſcus Ludovicus, Epiſcop. Uratiſlav. & Vormat. Ordinis Teutonici Magiſter.
    - Maria Sophia Elizabetha, Petro II. Regi Luſitaniæ, nupta
    - Maria Anna, Caroli II. Regis Hiſpaniæ, uxor.
    - Dorothea Sophia, duobus fratribus, Ducibus Parmenſibus, nupta.
    - Hedvigis Elizabetha Amelia, Jacobo Ludovico Sobieskio, Johannis III. Regis Poloniæ, filio nupta.

- Maria Anna, Ludovici, Delphini Galliæ, uxor.
- Maximilianus Emmanuel, Elector Bavariæ, & Gubernator Belgicæ. p. 579. 587. 599.
  - Carolus Albertus, Elector Bavariæ & nunc poſt Carolum VI. Imperator Romanus.
- Joſephus Clemens, Archiepiſcopus Colonienſis, Epiſcopus Ratisbonenſis & Leodicenſis. p. 599.
- Violanta Beatrix, Ferdinandi III. Medicæi, Principis Florentini, uxor.

- Fredericus I. Bellicoſus, Marchio Miſniæ, ad Vittekindum, tempore Caroli M. Saxonum Regem, genus referens, in locum Alberti III. ex Aſcaniis, Elector Saxoniæ factus ab Imperatore Sigiſmundo.
  - Fredericus II. Placidus, Elector Saxoniæ.
    - Erneſtus I. Elector Saxoniæ, unde Erneſtina linea nomen accepit.
      - Fredericus III. Sapiens, Elector Saxoniæ, ἄγαμος.
      - Johannes Conſtans, Elector Saxoniæ poſt fratrem.
        - Johannes Frid cus I. Electo Saxoniæ, ſe dignitate ſpo tus à Carolo V 509.
        - Johannes Ern ſtus, Coburg ſis, ἄπαις.
    - Albertus Animoſus, Dux Saxoniæ, Marchio Miſniæ, unde Albertina linea dicta.
      - Georgius, Pontificiorum ſacrorum acerrimus defenſor.
        - Johannes, ol ante Patrem prolis.
        - Fredericus, m tis haud ſatis co pos, qui & mortuus eſt Patrem, nulla le relicta.
      - Henricus Pius, Dux Saxoniæ.
        - Mauritius, ctor Saxoniæ ctus in locum hannis Freder
        - Auguſtus, Ele Saxoniæ, fra ſucceſſor.
      - Fredericus, Ordinis Teutonici in Boruſſia penultimus Magiſter, Alberti Brandenburgici Deceſſor.
  - Catharina, nupta Frederico II. Electori Brandenburgico.

- Johannes Fredericus II. Gothanus.
  - Johannes Caſimirus, Coburgenſis; & Johannes Erneſtus, Iſenacenſis: ἄπαιδες.
- Johannes Guillelmus, Vinarienſis.
  - Fredericus Guillelmus, Altenburgicus.
    - Fredericus Guillelmus II.
      - Chriſtianus & Fredericus Guillelmus III. ambo ἄπαιδες.
    - Dorothea, Alberto Iſenacenſi nupta.
  - Johannes, Vinarenſis.
    - Guillelmus, Vinarienſis.
      - Johannes Erneſtus, Vinarienſis.
        - Guillelmus Erneſtus.
        - Johannes Erneſtus.
      - Adolphus Guillelmus, cujus liberi in pueritia omnes mortui.
      - Johannes Georgius, Iſenacenſis.
        - Eleonora, Johannis Georgii IV. Electoris Saxoniæ, uxor.
        - Johannes Georgius, ἄπαις.
        - Johannes Guillelmus.
        - Frederica, Johanni Georgio, Vueiſenfelſenſi, nupta.
      - Bernhardus Jenenſis, cujus poſteritas in filiis defecit.
    - Albertus Iſenacenſis, ἄπαις.
    - Erneſtus Pius, Gothanus, pater VII. filiorum, ex quibus, quia uxorem duxerunt omnes, plurimorum Nepotum avus factus eſt.
    - Bernhardus Vinarienſis, omnium facile heroum ſui temporis princeps, præmaturo exſtinctus fato Briſſaci. p. 536. 538. 539. 540. aliique.
- Johannes Fredericus III. ἄγαμος.

- Chriſtianus I. Elector Saxoniæ.
  - Chriſtianus II. Elector Saxoniæ.
  - Johannes Georgius I. Elector Saxoniæ poſt fratrem. p. 530. 536. 546.
    - Johannes Georgius II. Elector Saxoniæ. p. 577.
      - Johannes Georgius III. Elector Saxoniæ. p. 579.
        - Johannes Georgius IV. Elector Saxoniæ.
        - Fredericus Auguſtus, Elector Saxoniæ, & dein Rex Poloniæ. p. 590. 592. 595. 598. 599. 603. 605. 613. & ſeqq.
          - Fredericus Auguſtus, Rex Poloniæ & Elector Saxoniæ.
      - Erdmuthis Sophia, Chriſtiano Erneſto, Marchioni Brandenburgico Baruthino, nupta.
    - Auguſtus Halenſis, Adminiſtrator Archiepiſcopatus Magdeburgenſis, Vueiſenfelſenſium progenitor. p. 572.
    - Chriſtianus I. à quo Merſeburgenſes genus ducunt.
    - Mauritius, unde Naumburgenſes vel Cizenſes orti.
- Dorothea, uxor Henrici Julii, Ducis Brunſvicenſis.

- Fredericus V. Burggravius Noribergenſis.
  - Fredericus IV. Burggravius Noribergenſis, qui primus ſuæ gentis Marchio Brandenburgicus & Elector factus eſt ab Imperatore Sigiſmundo.
    - Johannes Alchymiſta, qui Electoratum fratri conceſſit.
      - Dorothea, nupta Chriſtophoro Palatino, Regi Daniæ, dein Chriſtiano, itidem Regi Daniæ, primo ex Oldenburgicis.
    - Fredericus II. Elector Brandenburgicus, ſucceſſor patris.
    - Albertus Franconicus, dein poſt fratrem Elector Brandenburgicus, dictus Achilles Germanicus.
      - Johannes Elector Brandenburgicus.
        - Joachimus I. Elector Brandenburgicus.
          - Joachimus II. Elector Brandenburgicus, qui Euangelicæ doctrinæ primus ſe aggregavit.
            - Johanne[s] Georgius Elector Branden[bur]gicus.
            - Elizabet[h] uxor Ag[...] ſui, Geo[rgii] Frederici Onoldsb[a]cenſis.
            - Catharin[a] uxor Joachimi Frederici Elect[oris] Brandenb[ur]gici.
          - Johannes Marchio Brandenburgicus.
        - Albertus, Archiepiſcopus Magdeburgenſis, dein quoque Elector Moguntinus & Cardinalis.
      - Fredericus Franconicus.
        - Caſimirus, Marchio Culmbacenſis.
          - Albertus, Alcibi[a]des Germanicus dictus, obiit imp[ro]lis & exul.
        - Georgius, Marchio Onoldsbacenſis, dictus Pius, quia Euangelii doctrinam ſingulari cura promovit.
          - Georgius Frederi[cus], obiit impro[lis].
        - Albertus, ordinis Teutonici in Boruſſia ultimus Magiſter, primus autem Dux Boruſſiæ.
          - Albertus Fredericus, Dux Boruſſi[æ] mente haud ſatis valens.
      - Georgius & Sigiſmundus ἄγαμοι.
  - Beatrix, uxor Alberti III. Ducis Auſtriæ.
  - Elizabetha, uxor Ruperti Imperatoris.

achimus
edericus,
dmin ſtra-
r Archie-
ſcopatus
agdebur-
ci, & Ele-
or Bran-
nburgicus

Johannes
Sigiſmun-
dus, Elector
Branden-
burgicus,
qui Refor-
matorum
doctrinam
recepit.

Georgius
Guillelmus,
Elector
Branden-
burgicus.
p. 538.

Fredericus
Guillelmus,
Elector
Branden-
burgicus.
p. 562. 563.
573. 576.

Hedvigis
Sophia,
Guillelmo
VI. Land-
gravio Haſ-
ſiæ, nupta.

Fredericus
III. Elector
Brandenbur-
gicus, & in-
eunte ſeculo
XVIII.
primus Bo-
ruſſiæ Rex.
p. 596. 617.

Ludovica
Dorothea,
Frederici,
Principis
Haſſo Caſ-
ſellani, uxor.
Fredericus
Guillelmus,
Rex II. Bo-
ruſſiæ p. 617.

Philippus Guillelmus, Marchio Brandenburgicus.
Maria Amelia, primum Carolo, Duci Meklenburgico, dein Mauritio Guillelmo, Duci Saxoniæ Cizenſi, nupta.
Albertus Fredericus, Ordinis S. Johannis per Marchiam Magiſter.
Carolus Philippus, Magiſter ejuſdem Ordinis, deceſſor fratris; obiit in Italia.
Elizabetha Sophia, Frederici Caſimiri, Ducis Curoniæ, uxor.
Chriſtianus Ludovicus.

Johannes Georgius, electus Epiſcopus Argentinenſis, quam tamen dignitatem non obtinuit; dein Dux Jægerndorfius, quo Ducatu etiam ſpoliatus eſt a Ferdinando II. Imp.

Erneſtus, qui in cœlibatu diem obiit.

Chriſtianus Guillelmus, Adminiſtrator Archiepiſcopatus Magdeburgici, quo dein excidit, moxque Pontificia Sacra aın plexus eſt.

hriſtianus,
archio
randenbur
icus Baru
inus, &
ulmba-
enſis.

Erdmannus Auguſtus, Marchio Brandenburgicus, Baruthinus.

Chriſtianus Erneſtus, Marchio Brandenburgicus.

Chriſtina Eberhardina, Frederici Auguſti, Electoris Saxoniæ & Regis Poloniæ, uxor.
Georgius Guillelmus.

Georgius Albertus, Marchio Branden burgicus, Culmbacenſis.

Chriſtianus Henricus, Marchio Brandenburgicus.

Georgius Fredericus Carolus.
Albertus Volfgangus.

Magdalena Sibylla, Joannis Georgii II. Electoris Saxoniæ, uxor.

achimus
rneſtus,
archio
randen-
urgicus,
nolds ba-
enſis.

Albertus, Marchio Brandenburgicus.

Johannes Fredericus, Marchio Brandenburgicus.

Georgius Fredericus.
Guillelmina Charlotta, Georgii Auguſti, Principis Walliæ uxor.
Guillelmus Fredericus.

Sophia Margaretha, Erdmanni Auguſti, patruelis ſui, uxor.

Friderica Auguſta.
Fridericus, Rex Boruſſiæ.
Friderica Ludovica.
Philippina Charlotta.
Wilhelmus Ludovicus.
Dorothea Sophia Maria.

- Henricus Niger, Dux Bavariæ, Saxoniæ, Marchio Tuſciæ, Gvelphonis IV. filius.
  - Henricus Superbus, Dux Bavariæ, Saxoniæ, Tuſciæ, Brunſvicenſis & Luneburgicus.
    - Henricus Leo, potentiſſimus Princeps, ſed cui pleraque adempta.
      - Henricus Junior, Comes Palatinus ad Rhenum, per uxorem, Agnetem, Conradi Svevi, Comitis Palatini, filiam ac heredem.
        - Agnes, nupta Othoni Illuſtri, Duci Bavariæ, qui ita Elector Palatinus factus eſt.
      - Otto, electus Imperator adverſus Philippum, Sueviæ Ducem & Imperatorem. p. 459.
      - Guillelmus, Dux Brunſvicenſis & Luneburgicus.
        - Otto Puer, Dux Brunſvicenſis & Luneburgicus.
  - Juditha, nupta Frederico, Duci Sveviæ.
  - Gvelphus, Dux Bavariæ & Spoleti.
    - Gvelphus, mortuus ante patrem.

- Albertus Magnus, Dux Brunſvicenſis.
  - Henricus Moroſus, Dux Brunſvicenſis in Grubenhagen, cujus poſteritas in ſexta generatione defecit.
  - Albertus Pinguis, Dux Gvelpherbytanus.
    - Otto Largus, Dux Brunſvicenſis.
    - Erneſtus Gœttingenſis, cujus poſteritas haud ultra nepotes duravit.
    - Magnus Pius, Dux Brunſvicenſis.
      - Ludovicus, Dux Brunſvicenſis & Luneburgicus, per uxorem, Machtilden, Guillelmi, Ducis Luneburgici, filiam & heredem.
      - Magnus Torquatus, Dux Brunſvicenſis & Luneburgicus, Heres fratris. Ejus poſteros vide pagina ſequenti.
  - Guillelmus, Dux Brunſvicenſis.
- Johannes, Dux Luneburgicus.
  - Otto Strenuus, Dux Luneburgicus.
    - Johannes, Adminiſtrator Archiepiſcopatus Bremenſis.
    - Ludovicus, Epiſcopus Mindenſis.
    - Otto, Dux Luneburgicus.
      - Otto, periit ante patrem.
    - Guillelmus, Dux Luneburgicus.
      - Elizabetha, uxor Ottonis, Ducis Saxoniæ.
      - Machtildis, heres patris, Ludovico, Duci Brunſvicenſi, nupta.
- Otto, Epiſcopus Hildeſienſis.
- Conradus, Epiſcopus Verdenſis.
- Elizabetha, nupta Guillelmo, Comiti Hollandiæ, electo Imperatori.

Magnus Torquatus. Vide pagina ſuperiori.

- Fredericus, qui a quibuſdam in locum Venceslai exauctorati Imperator eſt electus, ſed mox per inſidias fraude Electoris Mogunt. manu Valdekcenſis Comitis occiſus.
- Bernhardus, Dux Brunſvicenſis.
  - Otto Claudus, Dux Brunſvicenſis.
  - Fredericus, Pius, Dux Luneburgicus.
    - Bernhardus & Otto, ante patrem mortui.
  - Henricus, Dux Luneburgicus.
    - Otto Harburgenſis.
    - Erneſtus, Dux Luneburgicus, Euangelicæ doctrinæ ſtrenuus aſſertor.
    - Franciſcus, qui cum fratre Erneſto Fœderi Smalcaldico ſubſcripſit.
- Henricus, Dux Luneburgicus & Calembergicus.
  - Guillelmus, Victorioſus, Dux Brunſvicenſis & Calembergicus.
    - Fredericus, Dux Brunſvicenſis.
    - Guillelmus Junior, Dux Brunſvicenſis poſt fratrem.
      - Henricus Malus, Dux Brunſvicenſis.
        - Georgius, Archiepiſcopus Bremenſis.
        - Henricus Junior, Dux Gvelpherbytanus.
      - Ericus, Dux Calembergicus.
        - Ericus Junior, Dux Calembergicus.
  - Henricus Pacificus, Dux Gvelpherbytanus.
- Otto, Archiepiſcopus Bremenſis & Verdenſis.

Otto Junior, qui filios quidem, ſed ἄπαιδας, habuit.

Franciſcus Otto, qui paulo poſt nuptias obiit.

Fredericus, periit in prælio Sivershuſano.

Henricus, Dux Brunſvicenſis & Dannebergicus.

Guillelmus, Cellenſis & Luneburgicus.

- Julius Erneſtus, Dux Brunſvicenſis. ἄπαις.
- Auguſtus de Hizgera, fratris ſucceſſor, Dux Brunſvicenſis & Guelpherbytanus.
  - Rudolphus Auguſtus, Dux Brunſvicenſis.
    - Dorothea Sophia, Johannis Adolphi, Ducis Holſato-Ploenenſis, uxor.
    - Chriſtina Sophia, Auguſto Guillelmo, patrueli ſuo, nupta.
  - Antonius Ulricus, Dux Guelpherbytanus & Brunſvicenſis.
    - Auguſtus Fredericus, qui in obſidione Philippiburgi periit.
    - Auguſtus Guillelmus.
      - Elizabetha Chriſtina Juliana, Caroli VI. Imp. uxor.
      - Charlotta Chriſtina Sophia.
      - Antonetta Amelia.
    - Ludovicus Rudolphus.
    - Aliique.
  - Ferdinandus Albertus, Beveranus, quinque filiorum pater.

- Erneſtus, Dux Luneburgius & Calembergicus.
- Chriſtianus Senior, Epiſcopus Mindenſis, ſucceſſor fratris.
- Auguſtus, Adminiſtrator Epiſcopatus Ratzeburgici, qui fratrem excepit.
- Fredericus poſt fratres regimen ſuſcepit.
- Magnus.
- Georgius, qui ſolus ex fratribus, ſorte delectus, uxorem duxit. p. 540. 542.
  - Chriſtianus Ludovicus, Cellenſis, ἄπαις.
  - Georgius Guillelmus, Cellenſis poſt fratrem. p. 574.
    - Sophia Dorothea, Georgii Ludovici, patruelis ſui, Electoris Hannoverani, uxor.
  - Johannes Fredericus, Hanhoveranus, qui ad Pontificios tranſiit.
    - Charlotta Felicitas, Rainaldo, Duci Mutinenſi, nupta.
    - Guillelmina Amelia, Joſephi Imperatoris uxor.
  - Erneſtus Auguſtus, Hannoveranus poſt fratrem, Epiſcopus Oſnabrugenſis & primus ſuæ gentis Elector. p. 588.
    - Georgius Rex Britanniæ Magnæ p. 542. 619.
      - Georgius Auguſtus, Rex Angliæ.
      - Sophia Dorothea, Frederico Guillelmo, Regi II. Boruſſiæ, nupta.
    - Fredericus Auguſtus, periit in Hungaria.
    - Maximilianus Guillelmus, qui ſub Cæſare militavit.
    - Sophia Charlotta, Friderici I. Regis Boruſſiæ, uxor. p. 596.
    - Carolus Philippus, cæſus in Hungaria a Turcis. p. 586.
    - Chriſtianus, qui ad Rhenum occubuit.
    - Erneſtus Auguſtus.
- Johannes.

Carolus Victor & Philippus, in prælio Sivershuſano occubuerunt.

Julius, Dux Brunſvicenſis & Calembergicus, qui Evangelii doctrinam omni cura promovit, ipſi ideo parenti inviſus.

- Henricus Julius, Dux Brunſvicenſis.
  - Chriſtianus, Epiſcopus Halberſtadienſis.
  - Fredericus Ulricus, ſucceſſor patris, ſed improlis.

- Fridericus Ludovicus.
- Anna.
- Amalia Sophia Eleonora.
- Eliſabetha Carolina.
- Guillelmus Auguſtus.

- Johannes de Medicis Malateſtæ filius, Gonfalonierius.
  - Coſmus de Medicis, pater Patriæ, Gonfalon.
    - Petrus de Medicis, Gonfalon.
      - Laurentius Magnificus, Princeps Reip. Florentinæ.
        - Petrus de Medicis, patria ejectus.
          - Laurentius de Medicis, Dux Urbini a Patruo, Leone X. factus.
        - Johannes, poſtea Papa Leo X. p. 505. 506. hic ſororem habuit, matrem Cardinalis Cibo, qui, cæſo Alexandro, potiſſimum effecit, ut Coſmus I. ſuccederet.
      - Julianus, in conjuratione Pazziana occiſus.
        - Julius, nothus, Papa ſub nomine Clementis VII. p. 507.
  - Laurentius de Medicis.
    - Petrus Franciſcus de Medicis.
      - Laurentius de Medicis.
        - Petrus Franciſcus de Medicis.
          - Laurentius de Medicis, percuſſor Alexandri Medicei.
          - Laudamia, Petro Strozzio, Mareſchallo Galliæ, nupta.
          - Magdalena, uxor Roberti Strozzii, qui Petri frater fuit.
          - Julianus de Medicis, Epiſcopus Biterrenſis.
      - Johannes de Medicis, qui ex Catharina Sforzia, Galeatii Mariæ, Ducis Mediol. filia, genuit
        - Ludovicum, qui dictus eſt dein Johannes Invictus.
          - Coſmus I. Dux Florentiæ, ſucceſſor Alexandri, deinde Magnus Dux creatus à Papa Pio V.

Catharina, uxor Henrici II. Regis Galliæ. p. 514. 516.

Alexander, nothus, primus Dux Florentiæ, cujus uxor fuit Margaretha Auſtriaca, Caroli V. Imp. filia notha.

Franciſcus Maria, Magnus Dux Florentiæ. p. 520.
Ejus filiæ ex Johanna Auſtriaca, Ferdinandi I. Imp. filia, fuerunt

- Eleonora, Vincentio, Duci Mantuano, nupta.
- Maria, Henrici IV. Regis Galliæ, uxor. p. 520.

Johannes, Cardinalis.
Garſias, fratris percuſſor. vid. Periz. Hiſt. Sæc. XVI.

Ferdinandus I. primum Cardinalis, dein Magnus Dux Florentiæ.

- Coſmus II. Magnus Dux Florentiæ, ex quo & Magdalena Auſtriaca, Caroli Archiducis filia, geniti
  - Ferdinandus II. Magnus Dux Florentiæ.
    - Coſmus III. Magnus Dux Florentiæ.
      - Ferdinandus III.
      - Anna Maria Luiſa, uxor Johannis Guillelmi, Electoris Palatini.
      - Johannes Gaſton.
    - Franciſcus Maria, Cardinalis, ſed qui nuperrime uxorem duxit.
  - JohannesCarolus, Cardinalis.
  - Margaretha, Odoardo Farneſio, Duci Parmenſi, nupta.
  - Anna, Ferdinandi Caroli, Archiducis Auſtriæ, uxor.
  - Leopoldus, Cardinalis.
- Catharina, Ferdinandi. Ducis Mantuani, uxor.
- Carolus, Cardinalis.
- Claudia, Leopoldo, Archiduci Auſtriæ, nupta.

Petrus, Præfectus militibus Italicis ſub Rege Hiſpaniæ.

INDICULUS AUCTORUM,

QUI IN POSTERIORE TOMO

PRIMÆ PARTIS

Rationarii Temporum citantur.

A.

ABbo de Obſidione Lutetiæ.
Act. Acta Apoſtolorum.
Acta SS. Fauſt. Jov. Sanctorum Fauſtini & Jovitæ.
Acta Charitonis.
Acta Paſſionis ſancti Cypriani.
Addit. ad Monſtrel. Additiones ad Monſtreletum.
Adel. Adelmus in Chronico.
Ado Viennenſis.
Æm. Paul. Æmilius.
Æneas Gazæus.
Æn. Sil. Æneas Silvius, qui eſt Pius II.
Africanus.
Afr. exped. hiſtoria Africanæ expeditionis Caroli V.
Agath. Agathias.
Aimo. Aimoinus.
Alan. Carret. Alanus Carreterius.
Albert. Krant. Albertus Krantzius.
Alber. Albertus Argentinenſis.
Alb. Hiſt. Albigenſium Hiſtoria.
Alcuin. Alcuinus.
Alemannus Notis ad Procopium.
Alph. à Carth. Alphonſus à Carthagena Hiſpanus.
Amb. S. Ambroſius.
Amm. Ammianus.
Anaſt. Anaſtaſius Bibliothecarius.
Anim. ad Epiph. Animadverſiones Petavii ad Epiphanium.
Ann. Turc. Annales Turcici.
Ann. Pith. Annales à Pithœo editi.
Anon. Cuſpin. Anonymus Cuſpiniani.
Anon. Anonymus ſcriptor manu exaratus.
Anſel. in Append. Anſelmi appendix ad Sigebertum.
S. Anton. S. Antoninus.
Ant. Mon. Antiquitates Monaſterii S. Dionyſii.
Anton. Palm. Antoninus Palmerius.
Ariminenſis Concilii Synodica.
Arnob. Arnobius.
Athan. Athanaſius.
Auct. Afflig. Auctarium Affligemenſe.
Auct. Aquic. Auctarium Aquicinctinum.
Audo. S. Audoënus in vita S. Eligii.
Aug. S. Auguſtinus.

Aur.

Aur. Vict. Aurelius Victor.

B.

Baldericus in Chronico Cameracenſi.
Barl. Marinus Barletus in Hiſtoria Scanderbegi.
Baron. Baronius.
Bart. Fac. Bartholomæus Facius.
Baſil. Baſilius.
Bayar. Hiſt. Bayardi Hiſtoria.
Beda.
Bellarm. Bellarminus.
Bella. Bellayus.
Bellefor. Belleforeſtius.
Bern. de Lutz. Bernardus de Lutzemburgo.
Bern. Guid. Bernardus Guidonis in vitis Pontificum.
S. Bernardi vita.
Berthol. Bertholdus.
Bibl. Patr. Bibliotheca Patrum.
Biſar. Biſarri hiſtoria Perſica, nec non belli Cyprii.
Blond. Blondus.
Boëm. Hiſt. Boëmica Hiſtoria.
Bonf. Bonfinius de rebus Hungaricis.
Breviar. Franc. Breviarium Francorum Regum.

C.

C. And. Candidus apud Photium.
Capitol. Capitolinus.
Cap. Car. Capitula Caroli Calvi.
Caro. Caroli Magni vita.
Caſſ. Caſſianus.
Caſſiod. Caſſiodorus.
Cedr. Cedrenus.
Cenſor. Cenſorinus.
Chal. Chalcondylas.
Chron. Alex. Chronicon Alexandrinum, idem cum Faſtis Siculis.
Chron. Aquit. Chronicon Aquitanum.
Chronicon Beſuenſe.
Chron. Camer. Chronicon Cameracenſe.
Chron. Caſin. Chronicon Caſinenſe.
Chron. Citiz. Chronicon Citizenſe.
Chron. Colmar. Chronicon Colmarienſe.
Chronicon Fuldenſe.
Chron. Germ. Chronicon Germaniæ.
Chron. Spanhem. Chronicon Spanhemenſe.
Chryſoſt. vel Chryſ. Chryſoſtomus.
Cirthenſis Conciliabuli acta.
Claud. Claudianus.
Clem. Alex. Clemens Alexandrinus.
Cochl. Cochleus.
Cod. Nazar. Codex Nazarianus.
Cod. Theod. Codex Theodoſii.
Collat. Cart. Collatio Carthaginenſis.
Collect. Anaſt. Collectanea Anaſtaſii.
Comm. Comminæus.
Concil. Baſil. Concilium Baſileenſe.
Conc. Chal. Concilium Chalcedonenſe.
Conc. Carth. Concilium Carthaginenſe.
Conc. Conſt. Concilium Conſtantienſe.

Conc. Gall. Concilia Gallicanæ Eccleſiæ.
Concilium ſub Menna.
Conr. Vec. Conradus Vecerus in Henrico VII.
Conſt. Conſtantinus in vita S. Germani Antiſſiodorenſis.
Conſt. Man. Conſtantinus Manaſſes.
Crantz. Vide Alber.
Curop. Curopalates.
Cuſpin. Cuſpinianus.
Cyp. Cyprianus.
Cyr. Cyrillus.

D.

DEkerius.
Dith. Dithmarus.
Dio hiſtoricus.
Dionyſius Exiguus.
Dodech. Dodechinus.
Dudo.

E.

EDinerus in vita S. Anſelmi
Eginh. Eginhartus in vita Caroli.
Egnat. Egnatius.
Ennod. Ennodius.
Eph. Syn. Epheſina Synodus.
Epiph. Epiphanius.
Euag. Euagrius.
Eugip. Eugipius in vita S. Severini.
Eunap. Eunapius.
Euſeb. Euſebius.
Euſt. Euſtathius in S. Eutychii vita.
Eutrop. Eutropius.
Exilii S. Martini Papæ hiſtor.

F.

FAc. Facius.
Facun. Herm. Facundus Hermianenſis.
Faſti Siculi.
Fauſtus Regienſis.
Fazel. Fazellus in Sicilia.
Felix Papa.
Feron. Feronius.
Fland. Hiſt. Flandrenſis Hiſtoria.
Flor. Chron. Floriacenſis Chronici fragmentum.
Flodoar. Flodoardus in hiſtoria Remenſi. Item ejuſdem Chronicon.
Frag. Hiſt. Franc. Fragmenta Hiſtoriæ Francorum à Roberto ad Philippum.
Franc. Tar. Franciſcus Tarafa.
Fredeg. Fredegarius in Appendice ad Gregorium Turonenſem.
Froſſar. Froſſardus.
Ful. vita, Fulgentii.

G.

GAg. Gaguinus.
Gaza de menſibus.
Gelaſ. Gelaſius Papa.
Genebr. Genebrardus.
Gennad. Gennadius.
S. Genovefæ vita.
Gerbertus.
Geſt. Franc. Geſta Francorum epitomata.
Geſta Pontificum Aquitanorum à Boſqueto edita.
Geſta Northmannorum.
Gildas.

Gill.

Gill. Gillius.
Gla. Glaber Rodolphus.
Glyc. Glycas.
Gotf. Gotfridus Viterbienſis.
Greg. Naz. Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Papa.
Greg. Turon. Gregorius Turonenſis.
Gregorius ſeptimus.
Guibertus Nangentinus.
Guic. Guicciardinus.

H.

HAillanus.
Helgal. Helgaldus in vita Roberti regis.
Herm. Hermannus.
Herod. Herodianus.
Hieron. Hieronymus.
Hincm. Hincmarus.
Hippolytus Portuenſis.
Hippolytus Thebanus.
Hil. vita Sancti Hilarii Arelatenſis.
Hilar. Hilarius Pictavenſis.
Hiſt. obſ. Melit. Hiſtoria obſidionis Melitenſis.
Hiſt. Ind. Hiſtoriæ Indicæ.
Hiſt. Joan. Hiſtoria Joannæ Aurelianenſis puellæ.
Hiſt. Rom. Pont. Hiſtoria Romanorum Pontificum à Boſqueto edita.
Hormiſ. epiſt. Hormiſdæ Papæ epiſtolæ.
S. Hugonis Gratianopolitani vita.

I.

JAl'g. Jalignius.
Idat. Idatius.
Inſcript. Inſcriptiones Gruteri.
Joannes Aſſer.
Joan. Biclar. Joannes Biclarienſis.
Joan. Diac. Joannes Diaconus.
Joan. Vill. Joannes Villanus Italicus ſcriptor.
Join. Joinvillæi hiſtoria S. Ludovici.
Jornan. Jornandes de rebus Geticis, & de regnorum ſucceſſionibus.
Joſe. Joſephus.
Jov. Paulus Jovius.
Jovian. Jovianus Pontanus.
Iren. Irenæus.
Iſid. Chron. Iſidori Chronicon.
Julian. Julianus.
Ivon. Chr. Ivonis Chronicon.

L.

LAmb. Schap. Lambertus Schaphnaburgenſis.
Lamp. Lampridius.
Lang. Langius.
Later. Syno. Lateranenſis Synodus ſub Martino.
Lat. Pac. Latinus Pacatus.
S. Leo.
Leo Oſt. Leo Oſtienſis.
Leodeg. Vita S. Leodegarii.
Leontius de Sectis.
Leuncl. Leunclavius.
Leporius.
Liber. vel Lib. Liberatus Diaconus.
Luc. Lucas Euangeliſta.
Lucianus.
Luciani Presbyteri epiſtola.
Lucif. Lucifer Calaritanus.
Lud. vit. vel Ann. Ludovici Pii vita, vel Annales.

Lud. XIII. hiſt. Ludovici XIII. hiſtoria.
Luith. Luithprandus.

M.

MAlmesb. Malmesburienſis.
Mamertinus.
Marc. vel Marcell. Marcellini Chronicon.
Marc. Marcus Euangeliſta.
Maria. Mariana.
Maria. Marianus Scotus.
Martyrol. Rom. Martyrologium Romanum.
Maſſon. Papyrius Maſſonus.
Matth. Matthæus Euangeliſta.
Matth. Matthæus hiſtoricus Gallicanus.
Matt. Palm. Matthæus Palmerius.
Mat. Vill. Matthæus Villanus.
Mat. Par. Matthæus Paris.
Meſſingh. Maſſinghamus in Sanctis Hiberniæ.
Metaph. Metaphraſtes.
Meyer. Meyerus.
Miſcel. Hiſt. Hiſtoria Miſcella Pauli Diaconi.
Mon. Pad. Monachus Paduanus in hiſtoria Germanica.
Monſtrel. Monſtreletus.

N.

NAn. Nangis.
Naucl. Nauclerus.
Nazarius.
Naz. Nazianzenus Gregorius.
Neubr. Neubrigenſis.
Niceph. Brev. Nicephori Breviarium.
Niceph. Chron. Nicephori Chronicon.
Niceph. Greg. Nicephorus Gregoras.
Niceph. Nicephorus hiſtoricus.
Nicetas in vita S. Ignatii.
Nic. Chon. Nicetes Choniates.
Nicol. Gil. Nicolaus Gillius.
Not. ad Jul. Notæ Petavii ad Julianum.
Nithardus.
Nov. Major. Novella Majoriani.
Novell. Valent. Novella Valentiniani.
Nyſſ. Gregorius Nyſſenus.

O.

ODo Cluniacenſis.
Odor. Odoranus.
Oliv. Olivarius Marchius.
Olymp. Olympiodorus apud Photium.
Onuf. Onufrius.
Optatus.
Order. Utic. Ordericus Uticenſis.
Origenes.
Orig. Mon. Origines Monaſterii Sancti Dionyſii.
Oroſ. Oroſius.
Oſor. Oſorius de geſtis Emmanuelis.
Otho à S. Blaſio.
Otho Friſingenſis.

P.

PAch. Pachymeris fragmenta edita a Petavio cum Nicephori Breviario.
Pallad. Lauſ. Palladii Lauſiaca. vel in vita Chryſoſtomi.

Palm.

Palm. Palmerius.
Pandul. Collen. Pandulphus Collenutius.
Paneg. Conſtan. & Maxim. Panegyricus Conſtantino & Maximiano dictus.
Panegyricus Conſtantino dictus.
Paradinus.
Paul. Diac. Paulus Diaconus.
Paul. Æm. Paulus Æmilius.
Paul. Jov. Paulus Jovius.
Paul. Paulinus in vita S. Ambroſii.
Pauli. Paulinus Nolanus.
Petron. Petronius.
Petr. Clun. Petrus Cluniaçenſis.
Phil. Clu. Philippus Cluverius.
Philo.
Philoſtr. Philoſtratus.
Phot. Photius.
Pius II. Papa.
Plat. Platina.
Pleix. Pleixius.
Plin. Plinius.
Plin. Jun. Plinius Junior.
Plut. Plutarchus.
Polyd. Polydorus Virgilius de Inventoribus rerum & de Anglicana hiſtoria.
Porphyrius.
S. Porphyrii Vita.
Poſſid. Poſſidius in vita S. Auguſtini.
Priſcus.
Proc. vel Procop. Procopius.
Proſp. Proſper.
Prud. Prudentius.

Q.

QUadr. Hiſt. Quadripartita hiſtoria S. Thomæ Cantuarienſis.
Quinta Synodus

R.

RAderus.
Radevic. Radevicus de geſtis Frederici.
Reg. Regino.
Reg. ſupp. Reginonis ſupplementum.
Ribad. Ribadeneira.
Rigor. Rigordus.
Rob. Robertus de Monte.
Roder. Sant. Rodericus Santius.
Roder. Tolet. Rodericus Toletanus.
Rog. Rogerus de Hoveden in Annalibus Angliæ.
Romani Concilii Synodalis.
Rub. Rubeus in hiſtoria Ravennate.
Ruff. Ruffinus.

S.

SAb. Sabellicus.
Sanſovinus.
Sanu. Sanutus.
Scal. Scaliger.
Schiſ. Angl. Schiſmatis Anglicani hiſtoria.
Sen. Seneca.
Sev. Sulp. vel Sulp. Severus Sulpicius.
Sidon. Sidonius.
Sig. Sigonius.
Sig. vel Sigeb. Sigebertus.
Simoc. Simocatta.
Simpl. Simplicii Papæ epiſtolæ.
Sirm. Sirmondus.
Socra. Socrates.
Soc. Jeſu. Hiſtoria Societatis Jeſu.
Sozom. Sozomenus.

Spart. Spartianus.
Spenheimenſe Chronicon.
S. Stephani Hungari vita.
Spond. Chron. Spondani Chronicon.
Strabo.
Suet. Suetonius.
Suffr. Suffridus in Germanica hiſtoria.
Suger. Sugerius.
Suid. Suidas.
Suppl. Chalc. Supplementum Chalcondylæ.
Sur. Surius.
S. Sym. vita. S. Symeonis Stylitæ vita.
Syn. Syneſius.
Syn. 7. Synodus Septima.

T.

TAc. Tacitus.
Tert. Tertullianus.
Theg. Theganus in vita Ludovici Pii.
Them. Themiſtius.
Theob. Theobaldus in vita S. Guillelmi.
Theod. Theodoretus.
Theod. Lect. Theodorus Lector.
Theop. Theophanes.
Theoph. Simoc. Theophylactus Simocatta in hiſtoria Mauricii.
Til. Tilius.
Tim. Epiſtola Pauli ad Timotheum.
Trebell. Trebellius.
Trith. Trithemius in Chronico Hirſaugienſi.
Turſel. Turſellinus in hiſtoria S. Xaverii.

V.

VArnef. Paulus Varnefridus
Vaſ. Vaſæus in Chronico Hiſpano.
Vell. Vellejus Paterculus.
Vellejus alter in Appendice ad Gaguinum.
Veſtmon. Veſtmonaſterienſis.
Vict. Tun. Victor Tununenſis.
Vict. Victor.
Vict. Utic. Victor Uticenſis.
Vigner. Vignerius.
Villa. Villanus.
Vinc. Bellov. Vincentius Bellovacenſis.
Vincen. Lirin. Vincentius Lirinenſis.
Vit. Pat. vel PP. Vitæ Patrum.
Volat. Volaterranus.
Volcat. Volcatius.
Vopiſc. Vopiſcus.
Urſp. Urſpergenſis Abbas.
Uſu. Uſuardus.

W.

WIllel. Gemmet. Willelmus Gemmeticenſis in hiſtoria Northmannorum.
Will. Nang. Willelmus Nangis.
Will. Tyr. Willelmus Tyrius.
Witich. Witichindus.

X.

XIph. Xiphilinus.

Z.

ZOn. Zonaras.
Zoſ. Zoſimi Papæ epiſtolæ.
Zoſ. Zoſimus hiſtoricus.

FINIS.

INDEX
RERUM MEMORABILIUM,

Quæ in prima parte Rationarii continentur.

A.

Aaron, 13. 17
Abæ urbs Phocenſis, 126
Abaſſius Princeps Tranſilvaniæ creatus, 576
Abailardus, 450
Abaris, 109
Abas Lyncei filius, 32
Abbatiæ à ſæcularibus poſſeſſæ magno eorum damno, 411
S. *Abbo* Floriacenſis, 413. 434
Abdias Propheta, 63
Abdiraman rex Saracenorum, 392
Abdolominus Tyri rex, 136
Abel à fratre cæſus, 4
Abiam rex Judæ, 57
Abibal, 68
Abimelech filius Gideonis, 20
Ablabius, 275
Aborigines, 38. 46
Abraami hiſtoria, 5. 6. 7. & *ſeq.*
Abro, 95
Abſalom, 24
Abydum expugnat Philippus, 174
Abyſſus quid apud Moſem ſignificet, 2
Acacius Conſtantinopol. perfidus, & hæreticus, 320. 321. 329. 330. de ejus eradendo nomine certatum, *ibid.* & 342. tandem deletum eſt, 344
Acarnanes victi, 175
Acaſtus, 27
Accius poëta, 192
Accona Saracenis erepta, 457
Acephalorum origo, 330
Acepſimas martyr, 273
Achab rex Judæ, 58
Achæi expellunt Ionas, 49. ubi habitarint, 51. de eorum republica, 161. bella, 163. prætores creabant verno tempore, 172. *fin.* cum Romanis bellum gerunt, 188. domiti, 189
Achæus, Xuthi filius, 28. 38
—— contra Antiochum rebellat, 167. 170
Achaja unde dicta, 28. Græcia omnis ita dicta, 189
Achaz rex Judæ, 63
Achilleus, 262
Achmetes I. Turcorum Sultanus, 484
—— II. 587. 589. 590
—— III. 603

Aci-

Acichorius dux Gallorum, 145
Acriſius, 14. 32
Acro victus à Romulo, 81
Acrotatus Arei filius, 158. 159
Actæon, 95
Adalbero Lauduni epiſcopus, 429. 430
Adalbertus Thuſciæ ſeu Eporediæ Marchio, 417
—— prioris nepos ex Berengario II. rex Italiæ, 418. 421
—— Comes Francorum, 419
—— Martyr, 432
Adam creatur, & in hortis collocatur, 2. contra Deum peccat, 3
Adeleid Rodulphi filia nupta Lothario, 419. tum Othoni Imp. 420
Adelgarius presbyter, 429
Adelgeis, 404
Ademarus, 431
Adherbal, 198
Adolphus Naſſavius Imp. 463
Admetus, 27
Adonias à Salomone occiſus, 25
Adonibezec, 19
Adraſtus, 27. Sicyonem migrat, 30. inde Argos repetit, *ibid.* Thebas obſidet, 43
Adrianus v. H.
Adurnus (Proſper) 495
Æacidas pater Pyrrhi, 127
Æacus, 42
Æetes. 37. 40
Æga magiſter palatii, 382
Ægeſtani evocant in Siciliam Athenienſes, 120. Carthaginienſes, 121
Ægeus, 42
Ægialea, eadem cum Achaja 28
S. *Ægidius*, 390
Ægina nympha, 42
Æginetæ Dario ſe dedunt, 104
Ægiſthus, 34. 45
Ægyptiorum regnum, 8. plagæ, 16. reges poſtremi, 89. & *ſeq.*
Ægyptus Beli filius, 31
—— a Perſis occupata, 102. deficit, 106. 115. legatur Romanis, 200. in provinciam redacta, 215. a Saracenis ſubacta, 483. a Turcis, 509
Ælianus ſcriptor, 247
—— procoſ. Africæ, 271
Æmilianus tyrannus, 254. 255
Æmilius Mamercus, 118
—— Barbula, 150
L. —— Paulus, Perſeum Macedonem vincit, 177
L. —— Paulus, Juliæ Auguſti neptis maritus, 216
M. —— Lepidus triumvir. 213. 214. ſeditionem molitur, 203
Æneas, 45. in Italiam venit, 46
—— Sylvius, v. Pius II.
Æolenſes populi, 27
Æolica lingua, 29. migratio, 50. *fin.* 51
Æolidæ, vel *Siſyphidæ*, regnarunt Corinthi, 53
Æolus, 26. ejus poſteri, *ibid.* & *ſeq.*
Æpalius, 29
Æqui victi, 117
Aërii hæretici, 279
Aëropas, 72
Aërope, 35

Æs Corinthium, 189
Æſchylus, 109. 119
Æſon Iaſonis pater, 27. 40
Æſopus, 100
Aëtius dux Francos reprimit, 305. Attilam vincit, 322. moritur, 324
—— Syrus hæreticus. 279
Ætoli olim Curetes dicti, 38. in Elidem recepti, 49. cum Achæis bellum gerunt, 163. *ſeq.* cum Romanis ſocietatem faciunt, 172. ab iis victi, 176
Afranius dux Pompeji, 208
Africam Vandali occupant, 305. in ea Catholici vexantur, 331
Agamemnon filiam mactat, 21. Pliſthenis filius fuit, non Atrei, 35. Troja exciſa periit, *ibid.*
Agapetus Papa, 357
Agariſta, 98
S. *Agatha*, 258
Agathias hiſtoricus, 360
Agathobulus, 246
Agathoclea meretrix, 170
Agathocles tyrannus Syracuſanus, 143
—— Lyſimachi F. 159
—— Agathocleæ modo memoratæ frater, 170. 173
Agathon Papa, 353. 381
Agaue, 36
Agaunenſe cœnobium, 353
Agenor, à quo nata Agenoridarum ſtirps, 31. 35. & *ſeq.*
Agericus Virdunenſis, 360
Ageſilaus rex, 123. 162
—— privatus Laco, 162. 163
Ageſipolis, 53
Ageſiſtrata, 163
Agiatis, 163
Agis cæditur, 137
—— alter, 162. 163
Agnellus (Thomas) vulgo *Maſanello*, Neapolitanus turbo, 548
Agnes, ſancta, 265
—— uxor Henrici II. Imp. 435
—— (vel *Anna*) Ludovici Junioris vel VII. filia, 453. 454
Agnoëtæ, 344
Agobardus Epiſcop. 401
Agonothetæ, 74
Agraria lex Sp. Caſſii, 122. Flaminii, 152. T. Gracchi, 196. Saturnini, 198
Agricola, (Rud.) 497
Agrippa, (Menenius) 112
—— (M. Vipſanius) 215
—— hujus poſtumus, 216
—— Judææ rex, 230. 231
—— Caſtor, ſcriptor Chriſtianus, 245
Agrippina Germanici uxor, 216. 226
—— hujus filia Neronis mater, 228. occiſa a filio, 229
Ajo dux Langobardorum, 365
Aiſtulphus Longobardorum rex domitus à Pipino, 397
Aithales martyr, 273
Alani in Gallias irrumpunt, 298 Hiſpanias occupant, *ibid.*
Alagabalus, 250
Alarachia, arx validiſſima, 522
Alaricus, 295. 297. 309. Romam capit, 298
—— alter à Chlodoveo cæſus, 338. 339

Alba longa condita, 47
—— Græca capta a Turcis, 586
Albani in Latio, à Romanis victi, 81
—— in Ponto, ſeu Aſia minore, a Pompejo domiti, 204
Albanus (Ferdinandus) Hiſpanorum dux, 512
Albemarle, 616
Albericus Maroziæ filius, 418
Alberonius Cardinalis, 618. 619
Albertus I. Imp. Rudolphi Habſpurgici F. 463. 472
—— II. Imp. 491
—— Auſtriacus, Cardinalis, 519
—— Magnus, 462. 465
Albigenſe bellum, 468
Albis, 509
Albinus (Clodius), 248
Albofledis ſoror Clodovei, 338
Alboinus, 365
Albretus (Johannes) Rex Navarræ, 505
Alcæus Perſei filius, 33. 47
—— poëta, 99
Alcander Lycurgo effodit oculum, 69
Alceſtis, 27
Alcetas, Perdiccæ frater, 140
Alciatus (Andreas), 509
Alcibiades, 120. 121
Alcidamidas Meſſenius, 84
Alcimus, 184
Alcmæon, 27. 43
—— Megaclis f. 98
Alcman poëta, 98
Alcmena 33. 34. 39
Alcuinus, 399
Alcyone, 26
Alda, 418
Aldenarda 611
Aldephonſus Caſtus rex Hiſpaniæ, 398
Alectus, 262. 263
Alenzonius (Franciſcus) Franciſci II. & Henrici III. regum Franciæ, frater, 514. 515
Aletes, 53
Aleus, 38
Alexander I. Macedoniæ rex, Amyntæ I. F. 103
—— II. Macedoniæ rex,
—— Amyntæ II. F. 124
—— III. ſeu Magnus, 132. 134. 135. 136. 137. 138
—— Moloſſus, ſeu Epiri rex, Olympiadis frater, 127 cum Romanis bellat, 146
—— Caſſandri F. 142
—— Molonis frater, 167
—— Bala, 185
—— Zebina, 194
—— Jannæus, rex Judæorum, 196. 205
—— Ariſtobuli fil. 206
—— —— nepos, 218
—— Herodis filius, 219
—— Severus, Imp. Rom. 250
—— Imp. CPtanus, Leonis Philoſophi frater, 422
—— Papa I. 245
—— —— II. 435
—— —— III. 451
—— —— IV. 463
—— —— V. 487. 488
—— —— VI. 502
—— —— VII. 561. 569
—— —— VIII. 587
—— Epiſcopus Alexandrinus, 272
—— —— CPtanus, 272
—— Alenſis, 462

Alexander Ludoviſius Bononienſis v. Gregorius XV.
—— hæreticus, 238
—— Medicus, martyr. 245
—— v. Farneſius, Leſſius, Paris, Scanderberg.
Alexandra v. Salome,
—— mater Mariamnes, 219
Alexandria condita, 137. capta 262. a Perſis, 377
Alexandrina Synodus ſub Athanaſio, 281. Eccleſia mortuo Athanaſio vexatur, 286
Alexandrini Romanorum auxilio tuentur ſe contra Antiochum, & Philippum, 173
Alexius Dux, 395
—— Comnenus, vincit Nicephorum Bryennium, 441. ſuperatur a Roberto Wiſcardo Northmanno, 436. 437. 442 hujus
—— pronepos, Manuelis F. 453
—— Angelus. 452. Comneni nomen aſſumit, 454
—— Iſaacii Angeli F. 454. 455
—— Murſiphlus, tyrannus, 455
—— Cæſar, 467
Alfredus, 445. 446
Aliacenſis (Petrus), 491
Alicanta capitur a Philippo V. 612
Alienora Willelmi V. Aquitani filia, Ludovici VII. Franciæ regis uxor, 456. repudiata nubit Henrico II. Angliæ regi, *ibid.*
Allienſis clades, 128
Allobrogicum bellum, 197. *ſeq*
Alphæus, 265
Alphonſus Caſtus. v. *Aldephonſus.*
—— VII. Caſtiliæ rex, Hiſpaniæ Imperatorem ſe appellat, 456
—— IX. Caſtiliæ rex Saracenos cædit, 469. ſocer S. Ludovici, 478
—— X. Sapiens Caſtillæ rex eligitur a Germanis Imp. Rom. 462
—— S. Ludovici, regis Franciæ, frater, comes Toloſanus, 469. 470
—— V. Sapiens, item Magnus, & Magnanimus, Arragoniæ & Siciliæ rex, a Joanna regina adoptatur & regnum Neapolitanum occupat, 489. captus a Genuenſibus dimittitur a Philippo, duce Mediolanenſe, *ib.* obit, 492. favit literis, *ib.* 502. hujus ex Ferdinando
—— nepos, II. Siciliæ rex, 492. 502
—— VI. Luſitaniæ rex, 562. ob amentiam regno exutus deportatur, 569. moritur, 589
Alſatia Auſtriaca Francis conceſſa, 550. tota a Francis occupatur, 574
Alſtanus, rex Angloſaxonum, 426
Altenavienſia pacta, 580. 594
Alyattes Lydiæ rex, 85
Amadeus VIII. Sabaudiæ dux, fit Papa, nomine Felix V. 490
Amala, unde *Amali*, 302

Amalaberga, 354
Amalaphrida, 350
Amalaricus Gothorum rex, 340. 354
Amalaſuntha, 310. 350
Amali, 309
S. *Amandi* Fanum, 616
Amandus Burdegalenſis, 294
S. —— Trajecti, 378
Amantius cubicularius, 336
Amaſias rex Judæ, 62
Amaſis Ægypti rex, 90. 101
Amazones ab Hercule victæ 39. à Theſeo, 42
Ambaſienſes turbæ in Galliis, 511
Ambroſiana baſilica, 293
Ambroſius fit epiſcopus, 287 Theodoſium excommunicat, 290. ejus geſta, 293. obiit, 298
Amelius philoſophus, 260
Amida expugnata, 335
Amilcar, 121. 144
Aminias archon, 130
Ammianus Marcellinus, 288
Ammon, 10
Ammonius, 252
Amneſtia Hungaris promulgata, 579
Amnon, Davidis filius, 24
Amon rex Judæ, 65
Amorges, rex Sacarum, 94
Amos propheta, 63
Amphaces, 27
Amphia capta, 83
Amphiaraus, 27. 43
Amphictyon, 26
Amphictyones, 126
Amphidamas, 38
Amphilochius, 294
Amphilochus, 27
Amphion, 27. 37
Amphipolis, 127
Amphitheatrum Titi, 236
Amphitruo, 33. 34. 47
Ampulla ſacra Remenſis, 339
Amri rex Iſraëlis, 58
Amulius, 80
Amurathes I, 480. 493
—— II, 482
—— III, 484
—— IV, *ib.* 547
Amyntas I. Macedoniæ rex, 103
—— II. Alexandri Pheræi, & Philippi Macedonis pater, 127
Amyntha, filia Aſtyagis, 93
Amythaon, 27
Anaballiani, 274
Anacharſis, 100
Anacletus I. Papa, 237
—— II. 244
—— II. antipapa, 449. 456
Anacreon, 109
Ananias, Azarias, & Miſaël, 87
Anarchia Romæ quinquennalis, 129
S. *Anaſtaſius* Perſa, 377
Anaſtaſius Papa I, 300
—— —— II, 342
—— Imper. 336. 437. Chlodoveum ſibi conciliat, 340. Catholicam fidem vexat, 342
—— ſive Artemius, Imp. 387
—— Sinaita, 373
—— Epiſcopus CPtanus iconoclaſta, 391
Anatolius Laodicenus, 265
—— Conſtantinopol. epiſcopus, 327
Anaxagoras, pater Melampodis, 27

Anaxa-

Anaxagoras Philoſophus, 118
Anaximander, 100
Anaximenes, *ibid.*
Anaxo, 33
Ancæus, 38
Anchiſes, 45
Ancus Marcius, 81
Ancyrana ſynodus, 273
Andegavi à Northmannis populati, 410. occupati, 411
Andragathius, 289
Andreas cubicularius, 336
—— rex Hungariæ, 468
—— rex Neapolitanus ab uxore necatus, 473
Andriſcus, 191
Androclus, 51
Androgeos, 42
Andromeda, 32
Andronici Palæologi, avus & nepos, 466. 467. 479
Andronicus, qui occidit Oniam, 181
—— Comnenus Imp. 453. 454
—— Conſtantini Ducæ fil. prodit vitricum Turcis, 441
Andropompus, 50.
S. *Angeli* arce ſe includit Gregorius VII. 436. 437
Angelus Politianus, 497
—— (Michaël) poſtea *Innocentius* XIII. ubi v.
Angli ad fidem converſi, 373. quando in Angliam venerint, 446. de Aquitania cum Francis contendunt, 456. ea expelluntur. 469. 471. Franciæ regnum ſibi vindicare nituntur, 476. magnis cladibus afficiunt Francos, 476. 477. 479. 498. ejecti Francia domi diſſident, ambitione Lancaſtriorum & Eboracenſium, regiarum domuum, 499. rurſus attentant Franciam. 505. civilia movent arma, 551. regiam potentiam abrogant, 556. reſtaurant. 565. à Batavorum claſſe repulſi, 572. jugum Regis Jacobi II. excutiunt, 582. 583. 584, claſſem Hiſpanicam disjiciunt, 516. Gallicam, 588. oram Gallicam infeſtant. 589
Anglia magnam viciſſitudinem experta, quando ad Northmannos regnum tranſiit, 445. 446. Romano Pontifici tributaria facta, 458. a Francis occupata, ſed ſubinde amiſſa, *ibid.*
Anglicanos ritus eccleſiaſticos ſpernunt Scoti, 551
Anglorum cum Francis bellum ſub Philippo Auguſto, 457. 458. ſub Philippo Pulchro, 471. ſub Philippo Valeſio, 476. & *ſeq.* ſub Joanne, 476. 477. ſub Carolo Sapiente, 477. ſub Ludovico XIII. 527. ſub Ludovico XIV. paſſim in Appendice.
S. *Anianus*, 322. 332
Anicetus 245
Anicius de Gentio triumphat, 177
Anna, Conſtantini Copronymi ſoror, 393
—— Henrici I. Franci uxor. 444
—— Caroli VIII. ſoror, Petro Borbonio nupta, 501

Anna, Caroli VIII. uxor, 501. & poſtea Ludovici XII. 503. 504. 505
—— Ludovici XIII. uxor, 521
—— Bolena, Henrici VIII. Angli uxor. 507
—— Jacobi II. Angli filia, regina Britanniæ, 597. 610. componit lites inter Anglos & Scotos de prioratu, 609. obit. 518
—— v. Agnes.
Anni Græcorum lunares, 73. Romanorum. 110. in Francia computari cœpti à Januario edicto Caroli IX. regis, 512
Anomœi, 279. 285
Anſbertus, 378.
Anſelmus Laudunenſis, v. *Aſcelinus*.
Anſelmus Mediolanenſis, 400
S. *Anſelmus* Cantuar. 447
Anſgardis, 406
Antaſus, 53
Antenor Trojam prodit, 45. Patavium condit, 46
Anterus Papa, 257
Anthemius 325. hujus nepos
—— Imper. 321. 325
Anthimus hæreticus, 357
Antia, vide *Sthenobœa*.
Antigonus Alexandri ſucceſſor, 139. 140. 141
—— Gonata, 145. 164
—— Δώσων, 164. 171
—— Ariſtobuli frater, Joannis Hyrcani filius, 195
—— Ariſtobuli alterius, qui prioris nepos eſt, filius, 209. 218. 219
Antiochena prima Synodus contra Samoſatenum, 259
—— ſecunda Synodus adverſus eundem, *ibid.*
—— Synodus alia in Eneæniis, ſeu ad dedicandam Conſtantini baſilicam, 277
—— Synodus altera ad ſtatum Antiochiæ poſt Theodoſii renunciationem componendum, 294
Antiochenum ſchiſma, 281. fovetur, 282. ſublatum, 28[illegible]
Antiochia terræ motu quatitur, 240. 337. tumultuatur, 290. capta ab Antiocho Grypo, 195. a Choſroë, 351. Saracenis erepta, 424
Antiochus, Herculis fil. 53
—— Soter, 160
—— Theus, 160. 166
—— Hierax, 166
—— Magnus 167. invadit Ægyptum, 173. bellat cum Romanis 175. ab his vincitur, 176. 178
—— Epiphanes 178. Ægyptum invadit, 179. inde depellitur, 181. templum Judæorum polluit, 182. moritur, 183
—— Eupator, 183. occiſus 184
—— Alexandri Balæ fil. 186
—— Sidetes, 187. 193
—— Grypus, 194. 195. 19[illegible]
—— Grypi filius, 199
—— Cycizenus, 194. 199
—— Euſebes, ſeu Pius, 199
—— Aſiaticus, 199. 200
—— tutor Theodoſii II. a Jezdi-

Jezdigerde conſtitutus, 296. 301
Antiochus, S. Monachus, 377
Antiopa, 37
Antipater Macedo, dux Alexandri M. 137. 139. 140. hujus ex Caſſandro filio
—— nepos, 142
—— Idumæus, 206. 217. hujus ex Herode filio
—— nepos, 219
—— (Lucius Coelius) hiſtoricus, 211
Antiphates, 27
Antium captum, 117
Antoninus Pius, 241. 242
—— Philoſophus, 242
—— Caracalla, v. C.
—— Alagabalus, v. A.
—— Florentinus Epiſcopus, 497
M. *Antonius* orator, Triumviri avus, Aſiæ procoſ. 210
—— triumvir, 208. 212. 213. 214. 215
C. —— Nepos Ciceronis in conſulatu collega, 205
—— triumviri frater, a Bruto interimitur, 213
L. —— triumviri frater, 214
—— Guntherus, ultimus comitum Oldenburgenſium, 569
—— Magnus, Sanctus, auctor vitæ monaſticæ. 260 279. 280
—— Patavinus, itidem Sanctus, 462
Aodes, 20
Apelles hæreticus, 247
Aper Grammaticus, 247
—— Numeriani ſocer, 261 occiditur, 262
Aphareus, 27
Aphidas, 38
Apia Peloponneſus dicta, 15
Apis Peloponneſi rex, *ibid.*
Apollinaris Hierapolitanus, 246
—— Laodicenus, a quo *Apollinariſtæ*, 288
—— Sanctus v. *Sidonius.*
S. *Apollonia*, 258
Apollonius, dux Antiochi Epiphanis, 179
—— Tyaneus, 238
—— Chalcidicus, Stoicus, 246
—— Martyr, 252
—— ſcriptor Chriſtianus, 252
Appianus, 247
Appio Grammaticus, 239
Appius Decemvir. 117
—— Cæcus, 150
—— Coſ. vincit Hieronem, 155
Apries Ægypti Rex, 90. 101
Apſimarus Imper. v. *Tiberius*,
Apulejus, 247
Aqua rerum omnium materia, 2. ex qua ſunt & cœleſtes orbes fabricati, *ibid.* ea nebulæ inſtar tenuis erat, 1
Aquila Judæus, 247
Aquileja obſeſſa, 253. ab Attila everſa, 323
Aquilius vicit Ariſtonicum, 196
Aquilinus, 260
Aquiſgranenſe palatium à Northmannis incenſum, 412
Aquitania Francis obtigit. 341. ab duce Northmanniæ & Angliæ rege quomodo poſſeſſa, 456. Aquitani ab Anglo domino ſuo vexati fidem implo-

plorant Franciæ regis, 477
Arabes, v. *Saraceni.*
Aracus, nauarchus Lacedæmon. 121
Aratius, Narſetis frater, 366
Arator, 360
Aratus Sicyonius, 158. 161. 171. 172
—— —— ejus filius, 172
—— Solenſis, poëta, 174
Arauſiacus v. *Guillelmus.*
Arauſicana ſynodus II. 375
Arbaces, 70. 71.
Arbogaſtes, 289. 290.
Arbor vitæ, & ſcientiæ boni & mali, 22
Arca Noëmi, 4. ejus reliquiæ ſervatæ, *ib.*
—— Judæorum capta, 22. in Sionem delata, 24
Arcades 29. in ſedibus ſuis hæſerunt, *ib.* 49
Arcadia, 301
Arcadius Imperator, 291. 295. 296
—— Epiſcopus, 313
Arcas, 38
Arceſilaus, 148
Archagathus, nepos Agathoclis Syracuſani, 144
Archelaus Herodis F. relegatur, 219
—— Comanorum in Ponto ſacerdos, 200
—— Caſcharæ epiſcopus, 264
Archemorus, 27
Archias, conditor Syracuſarum, 94
Archidamia, 163
Archidamus à Demetrio vincitur 141
—— Agidis II. frater, 163
Archilochus, 98
Archimedes, 154
Archontes, ſive Prætores Athenienſium, 50
Ardaburius, 302. 305
—— nepos, 319
Arduinus, Langobardus, 436
Arelate Franci depelluntur, 341. inſtituunt ludos equeſtres, 356
Arelatenſis I. Synodus, 272. altera, 331
Areobindas, 350
Aretas (id eſt *Hareth*) rex Arabum, 206
Aretium a Gallis obſeſſum, 147
Aretinus (Leonardus) 491
Areus, rex Spartæ, 158
Argæus, rex Macedoniæ. 72
Argentoratum Franci capiunt, 578. pace in perpetuum obtinent, 591
Argia, 51
Argilius Dux in Scotia ſecur. percuſſus, 582
Argivi Mycenas evertunt, 11[illegible]
Argivorum regnum, 14. 30
Argonautarum expeditio, 39
Argyraſpides, 141
Argyropulus, 497
Ariadne, Minois filia, 42
—— Zenonis uxor, 319 poſt Anaſtaſii, 334. 335 336
Ariana hæreſis, 272. & *ſeq* ſub Conſtantio progreſſa 277. 278. ſub Valente, 28[illegible]
Ariani Antiochiæ conſpirant i[n] catholicam profeſſionem, 28[illegible]
Ariarathes Cappad. rex, 18[illegible]
—— prioris filius, cum pa[-] tre occiſus, 202

Arias Montanus, 517. 521
Aridæus Alex. ſucceſſor, 138. 140
Aryenne Aſtyagis uxor, 86
Ariminenſis ſynodus, 279
Ariobarzanes, 202
Arion fidicen, 97
Ariſtæus, 36
Ariſtagoras, 104
Ariſtarchus Comicus, 120
Ariſtides, Juſtus, Athenienſis, 114
—— Hadrianenſis rhetor, 246
—— Chriſt. ſcriptor, 245
Ariſtobulus primus ex Haſamonæis rex, 195. 205
—— ſecundus Alexandri Jannæi F. 205
—— Mariamnes frater, 218
—— Herodis F. 219
Ariſtodemus Heraclida, 48. 51. Laconica ceſſit ejus filiis, 52
—— Meſſeniæ rex, 84
Ariſtogiton, 106. & *ſeq.* ſtatua ei poſita, 107
Ariſtomache, 125
Ariſtomachus Heraclida, 48
Ariſtomenes Meſſenius, 84
Ariſton, pater Demarati, 107
Ariſtonicus Aſiam occupat, 196
Ariſtophanes Comicus, 131
Ariſtoteles naſcitur, 130. magiſter Alexandri M. 134
Arius hæreticus, 270. 272. 273
Armatus magiſter militum, 320. 321
Armenorum unio cum Eccleſia Romana, 492
Armentarius, v. *Maximianus Galerius.*
Arnaldus Brixianus, 450
Arne fœmina, 27
—— urbs, 28
Arnobius, 265. 273
Arnulphus Imp. 406. 407. cædit Northmannos, 413 *ſeq.*
—— Balduini Flandri nepos, 445
—— Lotharii, filii Ludovici Tranſmarini, nothus, Remorum epiſcopus, 429. ab Hugone Capeto vexatur, 430
—— Aurelianenſis Epiſcopus, 443
S. *Arnulphus* Metenſis, 377. 378
—— Sueſſion. 447
Arphaxad, 77. idem qui Dejoces, 78
Arragonia ſe Philippo V. ſubmittit, 610
Arrianus hiſtoricus, 246
Arſaces Parthorum regni conditor, 160. 161
Arſacius, 299
Arſenius, 294
Arſinoë, Lyſimachi uxor, 159
—— Ptolemæi Philopatoris ſoror, 168
Artabanes Perſa, occidit Guntharum tyrannum, 350
Artabanus Xerxem occidit, 115
—— Parthorum rex, 249. occiſus, 161. 251
Artabaſdus, 393
Artabazanes, 106
—— alter 168
Artaphernes, 104
—— hujus filius, 105
Artaxerxes Longimanus, 115. quando mortuus, 121

Artaxerxes Mnemon, 121. 122. 123
—— Perſa, qui imperante Alexandro Severo imperium genti ſuæ reſtituit, Parthis depulſis, 161. 251
Artemius Imp. vide *Anaſtaſius.*
—— martyr, 281
Artevellius rebellium Flandrorum dux, 478
Aruns, 83
Arymbas Moloſſorum rex, 127
Aſæ regis Judæ geſta, 57
Aſcanius, 47
—— Cardinalis, v. Sfortia.
Aſcelinus Laudunenſis Epiſcopus, 429. 430
Aſcholius, 291
Aſclepiodotus, 263
Aſclittinus Northmannus, 433
Aſconius Pedianus, 239
Aſer Jacobi filius, 11
Aſia Romanis legata ab Attalo, 159. 196
Aſiani Paſcha non ritè celebrant, 251
Aſovia a Moſcis ſubacta, 592
Aſpar, 305. 319
Aſſaracus, 44
Aſſarhaddon, 65
Aſſimbeji, 485
Aſſyriorum, ſive Chaldæorum imperium oritur, 7. deſiit, 70. inſtauratur, 75
Aſterius, rex Cretæ, 37
S. —— 300
Aſtures ab Agrippa domiti. 215
Aſtyages, 71. Alyattis filiam ducit, 86. ejus geſta, 91
Aſtyoche, 44
Atalanta, 38
Athalaricus, 350
Athalia, 60. 61
Athamas, 26. 36
Athanagildus, 367. 368. 371
Athanaricus, rex Oſtrogothorum, 284. 309. ab Theodoſio recipitur, 289. Catholicos vexat, 309. Burgundi reges ab eo orti 339
Athanaſius, 272. ejus vexationes, 277. 278. 281. pellitur à Juliano, 282. moritur, 286
—— Hierapolitanus, Jacobita. 375
Athaulphus, 298. 303.
Athenagoras, 246
Athenais, v. *Eudocia.*
Athenæ incenſæ a Perſis, 113. inſtauratæ, *ib.* captæ a Lyſandro Lacone, 121. liberatæ a triginta tyrannis, 122. captæ a Caſſandro, qui Demetrium Phalereum iis adhibuit curatorem, 140. liberatæ a Demetrio Poliorceta, 141. ab eodem obſeſſæ, *ib.*
Athenienſes Jones appellati, 28 advenis non inquinati, 29. protegunt Heraclidas, 42. 47. 48. pugnant cum Bœotis, 50. Dorienſibus, *ib.* cum Perſis in Aſia, 104. cum Dario Marathone, 104. cum Xerxe, 112. cum Lacedæmoniis, 116. 120. *ſeq.* cum Artaxerxe in Ægypto, 115. Æginetas ſubigunt, 116. confligunt cum Corinthiis, *ib.* tentant Siciliam ſed infeliciter, 120. vincuntur a Philippo

po Macedone, 127. ab Antipatro & Cratero, 140
Athenodorus, 259.
Athlonius Neomagum liberat, 601
Athum captum à Francis, 591. a Fœderatis, 608
Atia mater Auguſti, 212
Atlantis tempus, 15. filia Merope, 27
Atoſſa, 106
Atrebates à Carolo VIII. rege Franciæ Maximiliano Imper. conceſſi, 502
Atreus & Thyeſtes, 35. dicitur Olympicos ludos inſtituiſſe, 41. contra Heraclidas pugnat, 48
Atta Comicus, v. *Quinctius*.
Attalus rex Pergamenus, 159. Romanorum ſocius, 173
—— hujus filius, Romam mittitur ab Eumene fratre, 188. pro Attalo, fratris Eumenis filio, regnum curat, *ib.*
—— nepos, Eumenis F. 188. 196. ultimus ſuæ gentis regnum Romanis legat. 159. 196.
—— grammaticus, 193
—— martyr, 245
—— tyrannus, 302
Attica lingua, 29
Atticum regnum, 15. deſiit, 50
Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, 299
Attila, 306. 310. ejus excurſio in Gallias, 322. clades, 323. Italiam invadit, *ib.* redit in Gallias, ubi vincitur, & poſtea moritur, *ib.*
Attilius (Regulus) 151
Avares, 362. 380. ſunt iidem cum Hunnis, 398. v. H.
Avaricum bellum, 363. 364. 374
Audefleda, ſive *Audeflendis* ſoror Chlodovei, 338
Audiani, 279
S. *Audoënus*, 383
Audoinus rex Langobardorum, 365
S. *Audomarus*, 384
Audovera, 368
Avenionem tranſlata ſedes Romana, 471. eam urbem ab Joanna regina emit Clemens VI. 473. Romam rediit, ſed eo mortuo ſchiſma factum, *ib.* Papæ adimit Ludovicus XIV. ſed reddit, 566
Auge, 38
Auguſta Taurinorum obſeſſa à Gallis ab Eugenio liberatur, 606. 607
—— Trevirorum a Northmannis incenſa, 412. a Germanis capta, 574. 605
—— Vindelicorum capta, 602
Auguſtinus, 312. 313
—— monachus, Anglorum Apoſtolus, 373
—— (Anton.) Tarraconenſ. Epiſcopus, 517
Auguſtulus, v. *Momyllus*.
Auguſtus, Octavius, Imp. 212. 213
—— Saxonicus, Adminiſtrator Magdeburgicus, 577
—— II. Poloniæ rex, v. Fridericus Auguſtus.

Avidius, v. *Caſſius*.
Avilius, v. *Flaccus*.
Avitus S. Aurelian. 346
—— S. Viennenſis, 341. 345
—— *Gallus* Imper. 324. 332
Aulus Gellius, 247
Auratus, (Joan.) 516
Aurelianenſis Dux Grevelingam ſubigit, v. *Gaſto*. tutor Ludovici XV. v. *Philippus* II.
—— puella, 498. 499
—— ſtatus, 511
Aurelianenſium Judæorum perfidia, 444
Aureliani obſeſſi ab Attila, 322. Synodus prima ibi facta, 341. à Northmannis vaſtati, 411. Aureliæ miraculum in æde S. Crucis, *ib.* S. Aniani ædes ibidem condita, 443. conflagrant, *ib.* obſidentur ab Anglis & liberantur, 498. 499
Aurelianus Imper. 256. 259
M. *Aurelius* Imper. v. Antoninus Philoſophus.
—— v. *Carus*. *Probus*. *Victor*.
Aureolus tyrannus, 255. *fin.* 256
S. *Auſtregiſillus*, 378
Auſtriam incurſant rebellantes Hungari, 603
S. *Autbertus*, 384
Auteſion, 51
Automenes, 53
Autonoë Cadmi filia, 36
Auxentius Arianus, 287
Azarias, v. *Oſias*.
—— v. *Ananias*.
Azincurtenſis pugna, 498
Azolinus. v. *Aſcelinus*.
Azot Palæſtinæ undecim annis obſeſſa, 89
Azpicuelta (Martinus) 517

B.

BAalis ſacerdotes occiſi, 61
Baaſa rex Iſraëlis, 57
Babel's turris, 6
Babylo per Zopyrum capta, 103
Babyloniorum regnum à Nabonaſſaro, 78. deſiit, 88
Bacaudæ, 262
Bacchi ortus, 36
Bacchiadæ Corinthi reges, 53. ejecti, 95
Bacchis, 53
—— Demetrii Soteris dux, 184
Bacchylides, 119
Bactriani & Zoroaſtres à Nino domiti, 7
Bactrianum regnum, 161
Badenſis Dux, v. *Ludovicus* Badenſis.
Bajazethes I, (id eſt *Abu Jazed*,) item *Gilderim* ſeu *fulmen* dictus, â Tamberlane captus eſt, 474. 481
—— II, 483
Bala, 11
—— v. *Alexander Bala*.
Balaam, 17
Balac, *ib.*
Baladan, 78
Balaguerium captum, 545. 612
Balamir, 309
Balbinus Imperator, 253
Balduinus I. Flandriæ & Atrebatum comes, (cognomine *Ferrabrachius*,) 404

Balduinus V. (Pius alias) Flandriæ & Atrebatum comes Philippi Auguſti tutor, 444
—— IV. Hannoniæ Comes, Philippi Auguſti ſocer, 430
—— Petri Autiſiodorenſis filius, Imp. CPtanus, 466
—— I. Imp. Latinus CPli, occiſus a Bulgaris, 454. 455. 465. 466
—— II. ultimus Latinorum CPli Imperatorum, 466
—— (Franciſcus) JCtus, 517
Baldus, JCtus, 474
Ballonymus, rex Tyri, 136
Baltaſar Babylonis rex, 88
Balth, 309
Balthi Weſtgothorum principes, 309
Balticum mare frigoribus ita conſtrictum, ut exercitus Suecorum illud tranſierit, 562
Bambæ Hiſp. regis pietas, 384
Bambergenſis epiſcopatus inſtitutus, 434. 435
Bannerius Dux, Suecorum, 536. 538. 539. 542
Barac, 20
Baramus dux Hormiſdæ, 363
Barbarorum in Rom. imperium incurſiones, 255. 297
Barbaroſſa pirata, 483
Barberinus, (Maph.) v. *Urbanus* VIII.
Barcinonem a Francis Hiſpani recuperant, 560. Franci capiunt, 591. iidem cum Philippo V. obſident, ſed relinquunt, 608
Barcochebas, 241
Bardanes (Petavio idem eſt qui *Philipicus* Imp. ubi v. alii iſtum patrem, hunc filium dicunt.)
—— (alius) invitus fit Imp. CPtanus, 401
Bardas Cæſar, 415
—— cognomine σκληρὸς ſeu durus, a Barda Phoca interfectus, 437
—— Phocas, *ib.*
Barium a Saracenis obſeſſum, 433
Baronius, (Cæſar,) 521
S. *Bartholomæi* feſto cædes Hugonotorum, 512
Bartolus, JCtus, 474
Bartſchajus à Turcis Princeps Tranſilvanus creatus, 566
Baruch, 67
Baſileenſis ſynodus, 490. 491
Baſilides Alexandrinus hæreticus, 245. 247
—— Scythopolitanus philoſophus, 246
Baſiliſcus tyrannus, 319. 320
Baſilius Amaſeenſis, 271. 273
—— M. fit Epiſcopus Cæſareenſis, 286. 294
—— Ancyranus, 279
—— Macedo, Imper. 415. 416
—— Macedonis abnepos, Imp. 424. 437. 438
—— cubicularius, occidit Joannem Tzimiſcem, 424
Baſina uxor Childerici, 308
Baſſianus, v. *Caracalla.*
Batavi liberi renunciati, 550. cum claſſe in auxilium Danorum contra Suecos accurrunt, 563. cum Luſitanis certant de Indicis poſſeſſionibus, 565. cum Carolo II. Anglo & Galenio Monaſte-

rienſe bellum gerunt, 567. cum Ludovico XIV, 570. *ſeqq.* Anglos cum Gallis vincunt mari, 572. Anglis opem ſuam in defendenda libertate & religione ipſorum promittunt, 584. cum Anglis & Germanis Ludovicum XIV. oppugnant, 587. 588. *ſeqq.*
S. *Bathildis*, 382. 384
Batho dux Tartarorum, 467
Bathorii cum Auſtriacis bellum gerunt, 519
Bathorius (Gabriel) 523
—— (Sigiſmundus) princeps Tranſſilvaniæ, 519
—— Andreas, 519
Batiea Teucri filia, 44
Battus Cyrenen condidit, 96
Bavari in Schellenbergio, 604. & ad Hochſtædt, *ib.*
Bavaria a ruſticis Tirolenſibus ferro & igni vaſtata, 602. a Cæſarianis occupata ſub Eugenio & Malboroughio, 604
Bavarus, v. *Maximilianus.*
S. *Bavo*, 378
Bayardus eques, 505
Beda, 390
Belgradum a Selimo expugnatum, 483
Beliſarius, 348. 358. ejus geſta, cum Vandalis, 349. 350. Gothis, 351. Hunnis, 352
Bellajus (Joannes) 508
Bellarminus (Rob.) Cardinalis, 526
Bellerophon, 27. 32
Bellum Heraclidarum, 29. 48
—— Trojanum, 45
—— Perſicum, 104. 112
—— Peloponneſiacum, 120
Bellum Sociale apud Græcos, Rhodiorum & ſociorum cum Athenienſibus, 125
—— —— —— Achæorum & Philippi Macedonis cum Ætolis, 171
—— —— apud Romanos, quod & Marſicum, 201
—— Sacrum, 126. 127
—— Lamiacum, 139
—— Epiroticum, 150
—— Punicum I, 151
—— —— II, 153
—— —— III, 189
—— Macedonicum, 174
—— Jugurthinum, 198
—— Mithridaticum, 201. 202. 203. 204
—— Servile ſub Euno, 191
—— —— ſub Spartaco, 204
—— piraticum, 204
—— civile apud Macedones, ducum Alexandri M. poſt ejus mortem, 138 — 143
—— —— —— Romanos Marii & Syllæ, 202
—— —— —— —— Cæſaris & Pompeji, 207. *ſeqq.*
—— —— —— —— Antonii & Auguſti, 212. *ſeq.*
—— —— —— —— Sertorianum, 203
—— —— —— —— Catilinarium, 204. 205
—— —— —— Anglos Lancaſtriorum & Eboracenſium, 499
—— —— —— —— ſub Carolo I. & Cromwellio, 551--557
—— —— —— Francos, gentis Merovingicæ, 368. 369. 370. 376

Bellum civile apud Francos, gentis Valeſiæ & Borbonicæ, 517. 518. 529. 550
—— —— —— Germanos, vulgo tricennale dictum, 523. 524. 530. 531. 535. 550
—— —— —— Helvetios, 616
—— —— —— Polonos, Saphiepharum & Ogynskiorum, 598
cætera Francicum, Anglicum, Batavicum, Luſitanum, Italicum, Hungaricum, Turcicum, Venetum, Danicum, Suecum, Moſchicum, Polonicum &c. ſub gentibus ipſis vid.
Belus rex Aſſyriorum, 7
—— Belidarum unde ſtirps, Danai parens, 14. 31
Bembus, (Petrus) 509
Benadad rex Syriæ, 57
Benearnenſis expeditio, 522. 525
Benedictus, S. 360
—— Papa III, 408
—— —— V, 421
—— —— VIII, 432
—— —— X, 471
—— —— inter XI. & XII. Antipapa, alias Petrus Lunenſis, 487. (appellatur Benedictus XII, 488)
—— —— XII, 473
Benjamin naſcitur, 11. tribus ejus pæne occidione delata, 19
Beneventum Rom. Pontifici donatum, 435
Berengarius I. rex Italiæ, 307. pulſus à Ludovico, recuperat regnum, 417. occiditur, *ib.*
Berengarius II. Italiæ rex, 417. 418. 419
—— hæreticus, 448
Berenice, conjux Ptolemæi Lagidæ, 143
—— conjux Antiochi Thei, 161. 166
—— cæſa a Ptolemæo Philopatore, 166
Berezinius Comes, 598
Berimud, 310
Bernabo, v. *Viſconti.*
S. *Bernardinus* Senenſis, 491
S. *Bernardus*, 449. 450. 451. 455
Bernardus, rex Italiæ, Pipini filius, Caroli M. nepos, 400
—— Vinarienſis dux, 536. 538. 539. 540
Berno Gigniacenſis, 431
Beroſus, 149
Berſellum à Gallis captum, 602
Berta Adalberti uxor, 418
—— Roberti regis uxor, 443
—— Philippi I. Franci uxor, 445
Bertharius, 354
Berthinus, 390
Berthrandus (Petrus) Cardinalis, 476
Berthrud, 377
Bertrandus Gueſclinus, 477
Bertrarda Philippi I. Franci pellex, 445
Bervicius Dux, (Jacobus) Jacobi II. nothus, 590. præeſt Francis, 611
Berullus (Petrus) Cardinalis, 524
Beſſa, dux Juſtiniani, 352
Beſſario, 497
Beſſus, 137

Beta, cujus agnomen? 174
Bethleem, v. *Gabor.*
Bethſabee, 24
Beza (Theodorus) 521
Bias Melampodis frater, 27
—— —— filius, *ib.*
—— ſapiens, 99
Bironius dux, (Carolus Gontaldus) morte affectus, 520
Bithynia Romanis legata, 203. a Turcis occupata, 480
Bituitus, 197
Blachernarum Eccleſia, 314
Blanca S. Ludovici mater, 470
Blancha, Philippi Mariæ Galeacii, ultimi ducis Mediolanenſis e domo Viſconti filia, Franciſci Sfortiæ primi e domo ſua ducis Mediol. uxor, 492
S. *Blandina*, 245
Bleda frater Attilæ, 306
Bleſenſis ſtatus, 514
Blithildis, 378
Blondus (Flavius) 491. 497
Bocacius, 474
Bochanium occupatum, 615
Bocchus Jugurtham prodit, 198
Bodilo, 383
Bœoti contra Lacedæm. pugnant, 123. & *ſeq.*
Bœotus, à quo dicta Bœotia, 28
Boëſlaus rex Boëmorum, 320
Boëtius (Sever.) 341. 345. 347
Bogiſlaus Pomeraniæ Dux ultimus, 538
Bogoris, 415
Bohemi ab Henrico III. Imp. domiti, 435. v. *Sclavi.*
Boji victi à Romanis, 147. 152
Bolgius dux Gallorum, 145
Bombardæ inventæ, 474
S. *Bonaventura*, 465
Bonifacius comes, 305. 314
—— — Montisferrati Marchio, fit rex Theſſalonicæ, 465
—— S. Germanorum Apoſtolus, 393
—— I. Papa, 313
—— VIII. Papa, 464. 469. 471
Bonna a Germanis obſeſſa, 572. a Francis occupatur, 584. ab iis recuperatur, 586. 601
Bononia, ſive Geſſoriacum ab Anglis capitur, 508
Bononiæ in Italia floret ſtudium juris, 450
Borboniorum familia regnum iniit, 516. & *ſeq.*
Borkeloa capta, 567
S. *Borromæus* (Carolus) 517
Borus, 50
Boſius (Du Bois) Cardinalis, 620
Boſo, 405. 406. 407
Bothericus, 290
Botskajus (Steph.) 519
Bourgius Comes Mercium vincit, 612
Bradshauus, 565
Bragadinus, præfectus Famauguſtæ a Turcis fœde mutilatus, 513
Brandenburgici res geſtæ, v. Frider. Wilhelm.
Brandenburgicus Elector quid pace Weſtphalica acceperit, 549. 550. ſumit titulum regis Boruſſiæ, 596
Braſidas, 120
Breda capta, 526. 537

Bremenſis diœceſis, Dano erepta, a Suecis occupatur, 544. decernitur Sueco, 549. infeſtatur a Dano, 562. a Luneburgico, 574
Brennus Gallorum dux in Græciam irrumpit, 145
—— (Joannes) (*de Brienne*) rex Hieroſolym. 460. 468
S. *Brigitta*, 474
Bribuega, 615
Brinna, urbs munita Moraviæ, 546
Briſſacum a Francis occupatum, 539. iis conceditur, 550. a Germanis obſidetur, 574. iiſque pace Ryſwicenſe redditur, 591
Britannia Magna, id eſt Angliæ & Scotiæ regna, quando primum dicta, 609
Britania minor Northmannis data, 414. de ejus poſſeſſione controverſia inter Carolum Bleſenſem, & Montefortium, 477. Francorum in ditionem pervenit, 502
Britanniam inſulam primus Romanorum adiit Romanorum Julius Cæſar, 208. occupant Picti & Scoti, 306. Palladius convertit, 317
Britannicus, Claudii Imp. filius à Nerone occiſus, 229
Britones cum Northmannis Franciam vaſtant, 409. 411
Bromſebroënſis pax, 545
Brugæ à Gallis captæ, ſed à Fœderatis recuperatæ, 611
Brunechildis, 368. 369. diſcerpta ab equis in diverſa adactis, 376
S. *Bruno*, 447
Brutus (L. Junius) primus Romæ Coſ. 111
—— (M. Junius) Julium Cæſarem occidit, 209. cum Antonio & Auguſto pugnat, 213. 214
—— (Decimus Junius) ab Antonio ad Mutinam obſidetur, 212
Bruxellæ ignibus vaſtatæ, 590. obſeſſæ, 611
Bucellini (vel Butilini) Italica expeditio, 355. 356
Buda à Turcis capta, 483. 507 a Cæſarianis fruſtra oppugnatur, 579. capitur, 581
Budæus (Guilelm.) 508
Bukingamus, 527
Bulgari, 335. 363. 380. 386. 393. 401. 424. fiunt Chriſtiani, 414
Bulgarorum quindecim millia a Baſilio excoecata, 438
Buquojus dux, 524
Burdinus Antipapa, 448
Burgius (Annas) 511
Burgundiæ regnum, 434. & *ſeq.* primus ibi rex fuit Rodulphus, *ib.* ultimus Rudolphus III. ſeu Piger, a quo legatur Conrado II. Imper. 434. ita deſiit regnum, *ib.*
—— ducatus a Roberto Sancto Franciæ additur, 443. duces ex gente Valeſia ortum ducunt a Philippo Audace, Joannis Boni filio, 477
—— comitatus (*Franche Comte*) a Ludovico XIV. occupatur, 568. eique pace facta ab Hiſpanis

ſpanis conceditur, 575
Burgundiones irrumpunt in Gallias, 303. 305. eorum reges, 339. eorum leges, *ib.* à Francis domiti, 341. everſi, 353. 354
Buſiris, 31
Butilinus, v. *Bucellinus*.
Byrſa, 68
Byzantium ab Ionibus captum, 104. a Pauſania, 114. a Severo, 248. a Conſtantino M. mirifice auctum, 269. v. *Conſtantinopolis*.

C.

CAbades Perſa, 335. 337
Cadmeam arcem occupant Lacedæm. 123
Cadmus, 30. 35. ejus filiæ, 27
S. *Cæcilia*, 252
Cæcilianus Carthaginenſis, 271
L. *Cæcilius Metellus*, prætor a Gallis cæſus, 147
Q. ——— ——— *Macedonicus* v. *Metellus*.
——— Poëta, 192
Cæleſtinus I. Papa, 313. in Britannias mittit S. Germanum, 316
——— III. Papa, 451
——— IV. Papa, 461
——— V. Papa, 464. (ubi vitioſe III. legitur)
Cæleſtius Pelagianus, damnatus, 311
L. *Cælius* Antipater, v. *Ant.*
Q. *Cæpio* Viriathum ſuperat, 190. victus à Gallis, 197. 198
Cæſar (Julius) ejuſque geſta, 207. Pompejum vincit, 208. 209. ejus cædes prodigiis inſignis, 212
— (L. & C.) Agrippæ filii, Auguſti nepotes, 216
— (Sextus), 217. 218
Cæſarauguſta obſeſſa a Childeberto, 355
Cæſarius Arelatenſis, 345. 347
Cæſarisverda occupata, 584. 586. 599. 601
Cajeta capta, 610
Cajetanus Cardin. 509
Cainani, 247
Cainus fratrem occidit, 4
Cajus Cæſar Caligula, 226
Calchedon condita, 96
Calchedonenſe concilium, 328
Calderinus (Domitius) 497
Caleb, 17
Calendarium correctum à Gregorio XIII. 515. denuo, 593
Calendio, Epiſcopus Antiochus, 329
Calenſe cœnobium, 384
Caletes ab Anglis occupati, 467
Caligo ſeptendecim dierum, 396
Caligula v. *Cajus*.
Callias hiſtoricus, 149
Callimachus in pugna Marathonia clarus, 105
——— Poëta, 174
Calliopa, mater Orphei, 40
Callirrhoë, Scamandri filia, 44
Calliſte, inſula, 51
Calliſto, 38
Calliſtus II. 448
——— III. Papa, 485. 494
Calojoannes, v. *Comnenus*.

Calpurnia, Julii Cæſaris uxor, 207
Calpurnius Siculus Poëta, 265
Calvinus, 510. 512
Calviniani v. *Hugonoti.*
Calyce, 26
Cambaules, dux Gallorum, 145
Cambyſes, Cyri pater, 91
——— Cyri filius, 101. 102
Camillus, 128. 147
Caminiecium a Turcis occupatum, 573. fruſtra a Polonis obſidetur, 579. pace tandem his reſtituitur, 593
Campani Romanis ſe dedunt, 129
Campodunum captum, 602
Canache, 26
Candelori, 485
Candia à Turcis tentata, 547. capta, 569
Candidianus, 313
Canea urbs Cretæ, ſeu Candiæ, a Turcis capta, 547
Cannenſis clades, 154
Cantabri domiti, 215
Cantacrucia, 541
Cantacuzenus (Joannes) 479. cum Palæologis contendit, 480
Canutus Danorum rex, Angliam occupat, 446
——— ejus filius, *ib.*
Capaneus, 43
Capelianus, dux Maximini, 253
Capiſtranus (Joannes.) 493. 494
Capitolini Jovis templum, 83
Capitolinus agon, 236
——— hiſtoricus, 265
Caprea, inſula, ſeceſſus Tiberii, 224
Capreæ palus, 81
Capua à Romanis capta, 155. a Saracenis obſeſſa, 433
Capys, 45
Caracalla (Antoninus) prius Baſſianus dictus, 249
Caramanni, 485
Caranus Macedonicum regnum fundat, 71. 72
Carauſius tyrannus, 262
Carbo, 203
Carcaſſona fruſtra a Francis obſeſſa, 341
Cardanus (Hieron.) 517
Cardinalibus ruber pileus quando datus, 461
Carileſus, 346
Carinus Imper. 261
Carlomannus Caroli Martelli F. 396
——— Pipini F. 397
——— Ludovici F. 406
——— Caroli Balbi F. 406. 412.
Carlotta, 495
Carlovitienſis pax, 593
Carneades, 192. 210
Caroloregium captum, 588
Carolus Martellus, 388. 389. 391
——— Magnus 397. 398. doctus fuit, 399. fit Imperator primus occidentis, *ib.* obiit 400. poſteritas ejus paulatim imperio, & regno quoque Francico excidit, 425
——— Magni filius, obiit ſine prole, 400
——— Calvus, Imp. II. 400. 403. 404. 405. ejus inertia, 411
——— Pipini F. Ludovici Pii nepos, 402

Carolus Lotharii filius, obit ſine prole, 404
— Craſſus Imp. III. 406. 407. 412. 413
— Simplex, naſcitur, 406. fit rex Franciæ, 408. regno privatur, 425. in carcerem conjicitur, 426
— Dux Lotharingiæ, Ludovici Tranſmarini filius, 428. regno ejectus ab Hugone Capeto capitur, 429. 443. obit in carcere, 430
— ejus filius, 430.
— Andegavenſis, S. Ludovici frater, fit rex Siciliæ, 463. quam amittit, 464. *ib.* filiam dat Balduino II. CPtano, 466. imminet Græcis, 464, 467. in Africa Saracenos cædit, 470. (p. 463. Romanæ Senator urbis appellatur.)
— Claudus, prioris filius, capitur, 464. dimittitur, *ib.* ejus filius eſt S. Ludovicus, Epiſcopus Toloſanus, 465. alter filius Robertus fit rex Siciliæ, 472
— *Robertus*, Caroli Claudi, ex Carolo Martello nepos, rex Hungariæ, 473
— Valeſius, gentis auctor, Philippi Audacis filius, Pulchri frater, 470. 471. 475
— IV. Imper. 473.
— IV. rex Franciæ, Pulcher dictus, 475
— Dyrrhachinus, 474
— Dyrrhachinus alter, prioris (ut Petavius vult) filius, (alias Parvus dictus) rex Siciliæ, 474. & Hungariæ, 478
Carolus V. Imper. 506. cum Franciſco I. bella geſſit, *ib.* & *ſeqq.* in Africam excurrit, 507. 508. in Galliam *ib.* cum Henrico II. bellat, 510. ſecedit & moritur, *ib.*
— V. rex Franciæ, Sapiens, 477
— Bleſenſis, 477
— VI. Imper. primum Hiſpaniæ rex, nomine III. declaratur, 604. bellum gerit cum Philippo V. 606. 608. 610. 615. fit Imperator, 516. commercium Indicum in Belgica molitur, 620
— VI. rex Franciæ, 477. 498
— Caroli VI. filius duobus menſibus adminiſtrato regno Franciæ obiit, 498
— Aurelianenſis Ludovici XII. pater, 492. 498. 501
— VII. Franciæ rex, 498
— Audax, 500. 501
— VIII. rex Franciæ, 501. expeditione in Italiam defungitur, 502
— Ingoliſmenſis, Franciſci I. pater, 505
— Borbonius v. *Monpenſierius.*
— IX. rex Franciæ, 511
— Philippi II. Hiſpani filius, juſſu patris ſublatus, 512
— Borbonius, Cardinalis, Henrici IV. patruus, 515. per ludibrium rex X. appellatur, 517. 518

Carolus X. rex Sueciæ, 519. 523
— *Gontaldus* v. *Bironius.*
— Stiriacus, 523
— *Philibertus*, & *Emmanuël* v. *Sabaud.*
— III. Lotharingiæ dux, 536. 539. 541. 543
— IV. Lotharingiæ dux, 579
— I. Angliæ rex, adjuvat affines ſuos, Palatinos fratres, 539. turbis civilibus cum Anglis & Scotis ſuis implicitus, 551. capite plectitur, 556
— II. primi filius, rex in Scotia renunciatur, 556. item in Hibernia, 557. fugere cogitur in Hollandiam, *ibid.* affectat paternum regnum, 561. ad regnum Angliæ revocatur, 565. Batavos aggreditur, 567. obit, 582
— II. Hiſpaniæ rex, 568. morte ſua multis turbis anſam dedit, 595
— *Guſtavus*, dux Bipontinus, 546. præfectus exercitui Suecico. 549. pacem Monaſterienſem conſummat, 558. fit rex Sueciæ, 561. cum Polonis & Danis bellat. 562
— XI. ejus filius, 563. 591
— XII. 591. 592. 594. bellum gerit cum Auguſto II. 594. 595. 598. 603. 605. funditur ad Pultavam, 613. 614. Turcis ſe credit, 614. mentito habitu Germaniam pervagatus ad ſuos redit, 617. cadit in Norwegia, 619
— *Ludovicus*, Friderici V. filius, fraude captus 540. Electoratum Palatinum recuperat, 549
Carolus Palatinus Elector, prioris filius, ultimus ſuæ gentis, 581
— *Philippus*, Hannoveranus, cæſus a Turcis, 586
— Dux Bituricenſis, Philippi V. Hiſpani frater, 618
— IV. Mantuanus dux, v. *Gonzaga.*
Carpocrates hæreticus, 247
Carrarienſium dominatus Patavii deſinit, 487
Carthaginenſes in Siciliam veniunt, 121. victi à Gelone, 113. à Dionyſio, 124. a Timoloente, 125. a Romanis, vide *Punicum.* contra Agathoclem bellant, 143. 144. mercenarios 152. & *ſeq.*
Carthaginenſis Synodus contra Pelagium, 312
Carthago in Africa, condita, 68. ab Agathocle obſeſſa, 144. a Romanis deleta, 189. 190. a Vandalis capta, 306. a Beliſario, 349. a Saracenis, 385. nunquam a Perſis, 374
— *nova* in America, 591
Carthuſienſium initia, 447
Carus Imper. 261
Caſale ab Hiſpanis fruſtra obſidetur, 528. 541. a Sabaudo & fœderatis, 589. expugnatur a Sabaudo, 590
S. *Caſimirus*, ex Cluniacenſe monacho rex Poloniæ factus, 444
Caſſan pater Uſumcaſſanis, 485

Caſſander Alexandri ſucceſſor, 139. & *ſeq.* obiit, 141
Caſſianus, 316. f.
Caſſiodorus, 347. 360
In *Caſſiopea* nova ſtella, 513
Caſſius. (Spurius) 112
L. *Caſſius* Conſul â Tigurinis victus, 197
C. —— *Longinus* Parthos vincit, 208. Julium Cæſarem occidit 209. ad necem adigit Dolabellam, 213. cadit, 214
—— Chæreas, occidit Caligulam, 228
—— Avidius, 243
Caſſovia capta ab Hungaris tumultuantibus, 578.
Caſtor & Pollux, 40
—— Agrippa Chriſtianus ſcriptor, v. *Agr.*
Caſtri ducatus controverſus, 544. 567
Catalauni deficiunt ab Hiſpanis, 541. 542. ſubiguntur ab illis, 545. arma ſumunt in Philippum V. Regem, & ſe Carolo III. ſubmittunt, 606. 610. 615
Catalaunici campi, 323
Catana condita, 96
Cataphryges, 247
Catharina S. Senenſis, 473. 491
—— filia Caroli VI. Franci & Henrici V. Angli uxor, 498. 499
—— Ferdinandi Catholici filia, Henrici VIII. Angli uxor, 507
—— Medicæa Henrici II. uxor, III. mater, 514. 516
Catharinus (Ambroſius) 509
Catholicus quis primus Franciæ regum & quare dictus, 476
Catilina, 204
Catinatus Gallorum Dux, 596. 599
M. *Cato* Cenſorius, 189
—— Uticenſis, 208. ad occupandam Cyprum mittitur, 209
Catullus, 211
Catulus (Q. Lutatius) Coſ. cum Mario Cimbros cædit, 198. Lepidum fugat, 203
Cauchonius (Petrus) 499
Caudinæ furcæ, 146
Cecropius, dux Gallieni, 255. *f.*
Cecrops, 15
—— alter rex Athenienſium, 28
Cedrenus caſtigatur, 374
Celer, dux Anaſtaſii, 335
Celſus Juriſconſ. 250
Cendebæus, dux Antiochi Sidetis, 187
Cenſores primum creati, 118
Cenſus Romæ inſtitutus, 82
Cephalus, 27
Cepheus, 32. 38
Cerdo hæreticus, 247
Cerethrius, dux Gallorum, 145
Cerinthus, 238
Ceſtius Gallus, 235
Cethegus, 204
Cethura, 10
Ceyx Trachinis rex, 47
Chabrias Athenienſ. dux, 123. 125
Chæreas nauarchus, 195
—— (Caſſius) tr. coh. prætor. v. *Caſſ.*
Chæronenſis pugna, 127

Chaganus, 363. alius, 385
Chalcedon capta, 255
Chalcenterus, cognomen Didymi Alexandrini Grammatici, 211
Chaldæorum imperium, v. *Aſſyriorum.*
Chamus, 5
Chares, architectus coloſſi Rhodii, 170
Charibertus, 357. 368
— Dagoberti I. frater, 377
Charilaus, 69
Chariton martyr, 259
Charlotta Eliſabeth, Palatina, Philippi Aurelianenſis uxor, 581
Chelidonis, 159
Chelonis Spartana, 163
Cherſicrates, 96
Cherſonitæ dire à Juſtiniano II. affecti, 386
Cherſoneſus Thracica à Miltiade occupata, 107
Childebertus I. Francorum rex, 341. ejus Hiſpanica expeditio, 344. 355
— Sigeberti f. 369. 370. 371
— Franciæ rex II, 389
Childepertus, Grimoaldi filius, 382
Childericus I. Francus, 368
— II. Chlodovei II. filius, 382. 383
— III. ultimus Merovingiorum, 389. 396
Chilo, 100
Chilpericus Clotharii I. f. 357. 367
— Burgundus, 338. 339
— II. Childerici II. filius, 383
Chilpericus III. antea Daniel dictus, e monacho fit rex Franciæ, 389
Chimæra à Bellerophonte victa, 32
Chios à Turcis capta, 513
Chlodomirus, 341. 353. 354
Chlodoveus, ejuſque geſta, 338. baptizatur, 339. Gothos vincit, 340 miracula in ejus gratiam facta, *ib.* Conſulatus inſignia ſuſcepit, *ib.* ejus crudelitas, 341. moritur, *ib.* 347
— II. Dagoberti filius, 381. 382
— III, 389
S. *Chlodovaldus*, 354
Chloris, Neſtoris mater, 27
Chlotharius I. Francorum rex, 341. 354. 356. 365. filiorum geſta, 357. 367
— II, 369. 370. 371. 376. 377
— Chlodovei II. filius, 382. 383
Chlotildis nupta Chlodoveo, 338. 353. 355
— prioris filia, 354
Chlotſuinda uxor Alboini, 365
Chodonomarus, 275
Choſroës I. Perſarum rex, 337. Juſtiniano movet bellum, 351. falſa commendatione doctrinæ multos fefellit, 361. pacem dat Sophiæ, Juſtini II. uxor, 362
— II. prioris nepos, Hormiſdam patrem necat, 363. adoptatur & reſtituitur a Mauritio Imp. *ib.* affligit Heraclium Imp. 374. viciſſim huic

huic pœnas dat, 374. a filio necatur, *ib.*
Chramnus, 356
Chriſtianæ religionis incrementa, 231. & *ſeq.*
Chriſtiani in ſiti M. Aurelio aquam impetrant, 243. atrociſſime afflicti, 264
Chriſtianus IV. Danorum Rex, 544. 550
— V. Rex Daniæ, 569. 574
— *Albertus*, dux Holſatiæ, exſul, 580. V. appellatur, 594
Chriſtina, Guſtavi Adolphi filia, Regina Sueciæ, 535. Carolum Guſtavum ſucceſſorem ſuum deſignat, 558. regno ſeſe ultro abdicat, Romana ſacra amplectitur, & nomen mutat, 561. Romæ moritur, 587
Chriſtophorus Imperator Conſtantinop. 423
Chromatius, martyr, 264
Chryſaphius, 302. 327. 328
Chryſargyrum tributum, 334
Chryſippus, 173
Chryſocheir, 416
Chryſoloras (Emmanuel) 491
Chryſoſtomus (Joan.) 299. Origenem condemnare renuit, 300
Cicero coſ. 204. Catilinam ejicit, *ib.* exſulat, 209. periit, 211. 213
Cilix, 35
Cimbri Romanos vincunt, ac demum profligantur, 197. 198
Cimon frater Miltiadis, 107
Cimon filius Miltiadis, 114. 11[illegible]
Cineas, 150
Cinna, 202. 203
Circaſſi iidem qui Mamaluci, 483
Ciſtercienſium exordia, 448
Civile bellum, v. *Bellum.*
Clarevallenſis cœnobii initia, 455
S. *Clara*, 465
Claromontanum Concilium, 445
Claſſis Hiſpanorum adverſus Angliam expedita, (Invincibilis dicta) perit, 516
— Francica deſtruitur ab Anglo-Belgica, 588. expilatur, 600
— Turcica coërcetur a Veneta, 550
— Anglo-Batavica urbes Galliæ ignibus devaſtat, 590. claſſem Indicam Franciæ diripit, 600. 601. Hiſpanicam fundit & Gibraltarium capit, 605
— Danica diſſipata, 544
— Indica Gallorum direpta, 600. 601
Claudia, Ludovici XII. filia, Franciſci I. uxor, 505
Claudianus, 301
Claudius Nero Conſul Haſdrubalem vincit, v. *Nero.*
— I. Imperator, 225
— II. Imper. 256
— Gothorum dux, ad miraculum fortis, 370
M. — v. *Marcellus.*
S. — Veſontienſis, 346
Cleander Præf. Præt. 243
Fl. *Clemens* martyr, 237

Clemens Alexandrinus, 252
—— I. Papa, 237. 244
—— IV. Papa, 463
—— V. Papa, 471. 472
—— VI. Papa, 473
—— VII. Avenione ſedit, 474
—— VII. Papa, qui Romæ ſedit, tempore Caroli V. Imp. nothus Juliani Medicis, 507
—— VIII. Antipapa, 488
—— VIII. Papa, 518. 519
—— IX, 569
—— X. Papa, 569. 587
—— XI. Papa, 596. 619
Clementia, Ludovici Hutini uxor, 475
Cleo dux Athen. 120
Cleobulus, 100
Cleombrotus, 124
—— alius, 162
Cleomenes rex Lacedæm. 107.
—— rex alter Lacedæm. 158
—— alius, ejuſque geſta, 163. & *ſeq.* victus in Ægyptum fugit, 165. occidit, *ib.*
Cleonymus Lacedæmonius Lucanos vincit, 158. Pyrrhum evocat, 145. 159
Cleopatra Trois filia, 44
—— Antiochi M. filia, 174
—— Ptolemæi Euergetæ & Philometoris ſoror, 175. & utriuſque uxor, 186
—— major, hujus & Ptolemæi Philometoris filia, 185. uxor Alexandri Balæ, *ib.* Demetrii Nicatoris, *ib.* Antiochi Sidetis, 187. occidit Demetrium, 194. item ſuum e Demetrio filium, Seleucum, *ib.* perimitur a filio, Antiocho Grypo, 194
Cleopatra minor, prioris ſoror, *ib.*
—— ſoror & uxor Ptolemæi Lathuri, dein Antiochi Cyziceni, 195
—— ſoror & uxor Ptolemæi Dionyſi, 200. ultima Ægypti regina, & M. Antonii triumviri uxor, 201. 214. 215
Cletus Papa, 237
Cliſthenes, 98
Clitus Alexandri M. dux, 137
Cloacæ Romæ extructæ, 82
Clodius Pulcher, Ciceronis inimicus, 210
—— v. *Albinus.*
Clœlia, 111
Clojo, ſive Clodius, ſive Chlogio rex Francorum, 307
Cluniacenſis ordinis initium, 431
Ad *Cluſas* victi Franci, 476
Cluſium, 128
Clytæmneſtra, 45
Cnapheus, v. *Petrus Fullo.*
Cocalus, 42
Cochlæus (Joannes) 508
Codorlahomer, 9
Codrus ultimus rex Atticæ, 16. pro patria moritur, 50
Cœleſyria Ægypti regibus paruit, 168. & *ſeq.* de ea pugnans cum Ptolemæo Antiochus M. ad Raphiam vincitur, *ib.* recuperatur ab Antiocho Epiphane, 173. repetitur ab Ægyptiis, 179
Cobornius peritiſſimus poliorcetes, 601
Colchica expeditio Argonautarum, 39

Collaltus, 628
Collatio Donatiſtarum cum Catholicis, 315
Colonia a Northmannis incenſa, 412
Colonienſis Diœceſis invaſa à Fœderatis, 599
—— Elector, v. *Maximilianus Henricus*. cum Gallis conſentit, v. *Joſephus Clemens*.
Coloredus Dux, 536
Coloſſus Rhodius, 170
S. *Columbanus*, 373. 378
Columbus (Chriſtophorus) Americæ inventor, 496
Comeſtor, v. *Petrus*.
Commentiolus, 364
Commodus, v. *Verus*.
—— hujus pronepos Imp. 243
Comneni Trapezunti erigunt imperium, dum Latini CPlin tenent, 482. Conſtantinop. imperium capiunt, 442. finiunt, 454
Comnenus (David) Trapezuntinus Imp. 482
—— (Joannes) Imp. alias Kalojoannes, 452. 453
Comontorius, dux Gallorum, 146
Concilium, v. *Synodus*.
Concinus Florentinus, 521. 522
Concordatum inſtitutum, 505
Condæus, Ludovicus I. dux Hugonottorum occumbit ad Jarnacum, 511. 512
—— Henricus I. Ludovici filius, 514. 515
—— —— II. primi filius, Romanæ fidei addictus, 515. 516. 522. 537
Condæus, Henricus Julius, prioris ex Ludovico II. nepos, dux Enguienenſis poſt Condæus, 543. 545. 546. carceri datur, 559. liberatur, 560. tranſit ad Hiſpanos, 560. 562. majeſtatis reus declaratur, 561
Conon, dux Athenienſ. 123
—— v. *Leo Iſauricus*.
Conradinus, v. mox *Conradus*.
Conradus, Comes Franconiæ, ſequentis pater, 419
—— I. Imperator, 419
—— rex Burgundiæ, Rudolphi II. filius, 418
—— II. Imp. Salicus, 434
—— III. Imp. 449. 450
—— dux Sueviæ, Friderici II. Imp. filius, 460. fit rex Apuliæ, 463
—— prioris filius, vulgo *Conradinus*, 463
Conſalvus magnus dux, 504
Conſilium ſtatus in Anglia a Cromwello inſtitutum, 560. 564
Conſpiratio Catilinaria, 208
—— Siculorum contra Francos, 464
—— Pontificorum in Anglia contra Jacobum I. regem & Parlamentum, 582. contra Willelmum III. Angliæ regem, 590
Conſtans, Conſtantini Magni f. 274
—— —— tyranni f. 303
—— —— f. Heraclii nepos, 379. 380
Conſtantia ſoror Conſtantini M. 268. 277

Conſtantia Roberti, regis Franciæ, uxor, 443
— Henrici VI. Imp. uxor, 451
— Manfredi filia, 464. captum dimittit Carolum Claudum, *ib.*
Conſtantienſe concilium, 488
Conſtantina, Tiberii II. filia, Mauricii uxor, 363. 364
Conſtantinopoli trucidantur omnes Latini, 453. celebratæ Synodi, v. ſub *Syn.*
Conſtantinopolis condita, 269. tumultuatur, 348. obſidetur a Saracenis, 380. 390. terræ motu ingenti concutitur, 391. peſte laborat, 393. capitur a Latinis, 455. recuperatur a Græcis, 467. pluribus annis a Bajazetho obſidetur, 481. a Muhammede II. tandem capitur, 482
Conſtantinopolitanum imperium a Latinis occupatur, 454. evertitur a Turcis, 479. ab Alexandro VII. Papa confertur Carolo VIII. Franciæ regi, 502
Conſtantinus M. 263. 266. 267. 268. 269. Chriſtianam rem auget, 270. 271. 273. fuit baptizatus, 269. ejus lancea. 420
— filius Magni, 274
— tyrannus, 302
— Heraclii filius, 379
— Pogonatus, prioris nepos, 380. 381
— Copronymus, 393
— hujus ex Leone & Irene nepos, 394. 402
Conſtantinus Porphyrogenetus, 422
— Romani Lecapeni filius, 423
— Ducas tyrannus, 423
— Porphyrogeneti nepos qui cum fratre Baſilio imperavit, 424. 437. 438
— Monomachus, 439. 480
— Ducas Imp. 440
— hujus filius Porphyrogenetus dictus, 440
— Manaſſes, 442
— Palæologus, ultimus Imp. CPtanorum, 480
Conſtantius Chlorus, 262. fit Auguſtus, 263. 266. 267
— Imperator, 274. 275. 276
— Juliani pater Conſtantini M. frater, 274
— Comes, 302. Conſtantinum tyrannum capit, 303. fit Imperator, 304
Conſules primi, 111. è plebe creati primum, 129
Contius Princeps (*Armandus*,) in carcerem conjectus, 559. liberatur, 560
— *Franciſcus Ludovicus* prioris F. ambit regnum Poloniæ, 592
Convenantum Scoticum, 551
Coradinus (ſed nomen corruptum) Hieroſolymam diruit, 468
Corbejenſe cœnobium, 384
Corbulo, 229
Core, Dathan, & Abiron, 17
Corinthiorum regnum, 52
Corinthium æs, 189
Corinthus condita, 27. everſa, 189

Coriolanus, 112
Cornelius Coſſus, 118
—— Nepos, 216. caſtigatur, 108
—— Gallus, 215
—— Papa, 257. 258
Corœbus primus Olympionica, 74
Corporis Chriſti feſtum inſtituitur, 463
Corrupticolæ, hæretici, 344. 352
Corſi à Romanis victi, 122
Cortracum ab Hiſpanis captum, 550
Corvinus, M. Valerius, unde id nomen acceperit, 129. 147
—— Joannes, Huniades, 482. 483
—— Matthias, Joannis F. 494
Coſacci rebelles, 538. 558. ad Succos tranſeunt, 562
Coſmas & Damianus, 265
Covordia recepta, 571
Cracovia ſe Suecis dedit, 598
Cranaus, rex Athenarum, 26
Cranon, ad quam victi Athenienſes, 140
Crantor, 148
Craſſavius, dux Suecus, 614
L. *Craſſus* orator, 211
M. —— triumvir, 207. in Parthos profectus cadit, 208. 209
—— prætor, victus ab Ariſtonico, 196
—— Licinius prætor profligat Spartacum, 204
Craterus Alexandri M. dux, 139. 140
Crates, 148
Cratinus Comicus, 120. 131
Cremona fere cum præſidiis Francicis intercepta, 600
Creon Thebanus rex, 34. 39
—— rex Corinthi, 41
Crequius legatus Ludovici XIV. ad Papam, 566. victus & fugatus, 575. Friburgum occupat, *ib.*
Creſcentius Romæ Conſul, 431
Creſphontes Heraclida, 48. accipit Meſſeniam, 49
Creſſiacenſe prælium, 476
Cretam Saraceni occupant, 403. Genuenſes, 465. Turcæ, v. *Candia.*
Criſpus Cæſar, 269. 274
Critheus, 26. 40
Critolaus dux Achæorum, 189
—— Peripateticus, 192
Crixus, 204
Crœſi hiſtoria, 92. 102
Cromvellus (*Oliver.*) 554. potitur ſummo imperio in milites, 555. Carolum II. fugat, 557. regiam dignitatem oblatam recuſat, & titulum trium regnorum Protectoris ſuſcipit, 556. Batavos vexat, 560. cum Gallis contra Hiſpanos fœdus pangit, 564. moritur, *ib.* cum ſuo genero effoſſus ſub cruce ſepelitur, 565
—— Richardus, Oliv. F. 564
Cronbiortus Dux Suecorum cæſus, 604
Crotoniatæ à Pythagora inſtituti, 110
S. *Crux* ab Heraclio recuperata, Hieroſolymæ deponitur, 375. S. Crucis Baſilica Aurelianis

relianis ingenti miraculo ſervata, 443
Cteſias, medicus & hiſtoricus, 131
Cujacius (Jacobus) 517
Cuma Phricotis, 51
—— Euboica condita, 52
S. *Cunegundis*, 434. 435
Cunerius (Petrus) 476
Cunicmundus, rex Gepidarum, 365
Curetes, 38
Curonia, ſive *Curlandia*, à Rege Sueciæ occupata, 598. a Moſcis, 605
Curopalatis hiſtoria ubi deſinat, 442
Curtius in voraginem inſilit, 129
Q. —— hiſtoricus, 238
Curtracenſis pugna ſub Philippo Pulchro, 471
—— —— ſub Henrico III. 515
S. *Cuthbertus*, 390
Cyaxares cum Alyatte confligit, 85
Cybioſactes, 200
Cylonis piaculum, 97. 100
Cynægirus in Marathonia pugna celebris, 105. 109
S. *Cyprianus*, 258. 259
Cyprus a Romanis invaditur, 209. ad Guidonem, regem Hieroſolymitanum, pervenit, 457. 495. a Genuenſibus ſubacta, 495. a Sultanis Ægypti capta & direpta, *ib.* reges habuit, qui recenſentur, *ib.* ad Venetos pervenit, 496. a Turcis occupatur, 483. 513
Cypſelus, 53
Cyrenæ conditæ, 96
Cyrenarum regnum legatur Romanis, 194
Cyrenenſes Judæi in Romanos graſſantur, 240
Cyriacus Patr. CPtanus, 373
Cyrillus Alexandrinus, 313. 314. 317. 358
Cyrthæ in Numidia concilium, 265
Cyrus, 89. 91. Babylonem capit, 94. moritur, *ib.* de ejus geſtis & morte quid Cteſias prodiderit, 93. & *ſeq.*
—— junior cum Artaxerxe fratre bellat, 122
—— Alexandrinus Epiſcopus, 275. CPtanus Epiſc. 386
Cyzicus condita, 96

D.

Dacia a Trajano ſubacta, 240
Dædalus, 42
Dagobertus I. obiit, 376. 377. 381
—— II. Sigeberti F. primi nepos, 382
—— III. Childeberti filius, 389
Dalmatii, 274
Damaſcius Philoſophus, 360
Damaſus Papa, 287. Apollinarem hæreticum damnat, 288. 294
Damianus, Sanctus, S. Coſmæ frater, 265
—— (Petrus) 435
Damiata à Chriſtianis capta, 468
Dampetrius dux, 524
Dan, 11

Danai dicti Argivi, 31
Danaidum hiſtoria, *ib.*
Danaus rex Argivorum, 14. 31
Dandulus dux Venetorum, 454
Dani à Carolo M. domiti, 399. cæſi a Rodulpho, rege Franciæ, 426. in Anglia trucidati, 446. a Suecis obruuntur, 543. Suecis bellum inferunt. 563. 574. ex agro Bremenſi pulſi, *ib.* Gothiam ſubigunt, 575. claſſem Suecorum profligant, 576. Suecis occupata reddunt, 562. 577. pax inter Danos & Suecos, v. *Pax.*
Daniæ regnum fit hæreditarium & deſpoticum, 563
Daniel, 67. 87. regna quatuor ab illo prædicta, 142
—— Francorum rex, v. *Chilpericus* III.
—— Stylita, 320. 333
Danitarum hiſtoria, 19
Daphne apud Delphos oracula fudit, 43
Darcia, v. *Joanna* Aurelianenſis, & *Aurel.*
Dardanus, 44
Darius Medus, v. *Naponidus.*
—— Xerxis filius, 115
—— Hyſtaſpis filius, 103. 104. 105. 106
—— Codomannus, 134. 135
Datis dux Darii, 105
David inunctus, 23. regnat, *ib.* ejus geſta, *ib.* mors, 25
Debora, 20
Decebalus, 240
Decemviri Romæ facti legibus ferendis, & ſublati, 117
Decentius, Magnentii frater, 275
Decius Coſ. ſe devovet, 129. 147
— Imperator, 254. 257. & *ſeq.*
Defenſor fidei, quis & quare? 507
Deïdamia, 144
Deïmachus, 26
Dejoces quis fuerit, 71
Dejon, 26
Delphicum templum diripitur, 126. tentatur a Gallis, 145
Delphinatus ad Francos pervenit, 476
Delphinius dux Venetorum, 561
Demades, 127
Demaratus Corinthius, 82
—— rex Lacedæm. pulſus, 107
Dembertus Senenſis, 455
Demetrius, Poliorcetes, 141. 144
—— Antigoni Gonatæ filius, Philippi II. Maced. pater, 164
—— Philippi II. Maced. filius a patre occiſus, 176
—— Soter, Syriæ rex, 183
—— Nicator, Soteris filius, 185. 186. 193
—— Eucærus, nepos Nicatoris, 196. 199
—— Phalereus, 140. 148
—— Pharius, 172
—— Cynicus, 238
—— Chalcondylas, 497
—— Moſcoviæ princeps, 520
Democritus, 118. 119
Demophilus Arianus, 285

Demophoon, 48
Demoſthenes dux Athen. 121
——— orator, 130. 149
Denania, 616
Dependentiarum judicium, 578
Dertoſa capta, 611
Deſiderius Langobardus, 367. 397
Deucalion, ejuſque diluvium, 26
Dexippus hiſtoricus, 260
Diadumenus, 250
Diæus Achæorum dux, 189
Dianæ Epheſiæ templum conflagrat ab Herophilo, 134. a Scythis, 255
Diaſia Jovis feſtum, 97
Dictator creatus primo, 111
Dictys, 127
Didonis, ſive Eliſæ hiſtoria, 68
Didymus, grammat. 211
——— Alexandrinus, 286
Dies ſex, quibus conditus eſt mundus, 2
Diluvii hiſtoria, 4. diluvium Ogygis, v. in *Ogyges*. Deucalionis, v. in *Deucalion*.
Dina, 11
Dio Hipparini filius, 125
— Pruſæus, 246
Diocles idem qui poſt
Diocletianus, 261. & *ſeq*. abdicat ſe, 263. 268. perſequitur Chriſtianos, 264
Diodorus Siculus, 211
Diodotus, v. *Tryphon*.
Diogenes præfectus Athenarum, 164
——— Cynicus, 148
——— Stoicus, 192
——— Imp. v. *Romanus*.
——— Phœnix, Philoſophus, 360
Diomedes Tydei filius, 30
Dionyſius I. Siciliæ tyrannus, 121. 124. 125. poëta fuit, *ib*. 131
——— II. primi filius, 125
——— Halicarnaſſ. 216
——— Epiſcopus Corinthius, 246
——— Alexandrinus Epiſcopus, 258. 260
——— Mediolanenſis Epiſcopus, 278
——— Exiguus, 360
——— Carthuſianus, v. *Rickel*.
S. ——— Pariſienſis Epiſcopus, 258. ejus ædes à Dagoberto condita, 377. immunis facta, 382
Dioſcorus hæreticus, 327. 328
Dioſpolitana Synodus, 311
Dirce, 37
Diſpargum, 307
Diviſio Regnorum Hiſpanicorum, 593
Dixmuda prodita, 590
Dodo, 388
P. *Dolabella* prætor coloniam ducit Senas, 147
——— (Cornelius) Trebonium, percuſſorem Julii Cæſaris occidit, 212. viciſſim ipſe manu ſua cadit, 213
S. *Dominicus*, ejuſque ordo, 462
Domitilla, (Flavia) 237. 238
Domitianus, 236
Domitius Labeo JCtus, 247
——— Nero, v. *N*.
——— v. *Calderinus*.
Domnus Antiochenus, 327
Donati duo hæretici, 271

Donatiſtarum origo, & hiſt. *ib.* 265. 271. 282. 315
Donatus grammaticus, 280
Donawerda capta, 604
Dorica lingua, 29
Doridas, 53
Dorienſes ubi ſiti, 29. regnant in Peloponneſo, 52
Dorimachus dux Ætolorum, 171
Doris quæ regio, 26
Dorotheus Theſſalonicenſis, 344
Dorpatum à Moſcis tentatum, 599. captum, 605
Dorus, 26
Draco legiſlator, 97
Dracus, nauarchus Anglus, 516
Drocenſe prælium, 511
Drogo Epiſcopus, Caroli M. filius, 401
—— Northmannus, 433. 436
Druſenheim, 608
Druſus (Liv.) 198
—— (Nero Claudius) Tiberii Imp. frater, Claudii Imp. pater, 216
Duacum captum, 615. 616
Ducas (v. *Conſtantinus.*)
Duclianus, 436
C. *Duilius* Pœnos vincit, 152
Dumnolus Cenomanenſis, 373
Duynkerka a Condæo expugnata, 546. recuperata ab Hiſpanis, 560. capta a Francis, 564

E.

Eadgina, 426
Eadmundus rex Angliæ, ſocer Othonis M. 420
Ebbo Remenſis Epiſcopus depoſitus, 400. 401
Eberhardus, dux Forojulienſis, 407
Ebion hæreticus, 238
Ebora, 565
Eboracenſium & Lancaſtriorum diſcordiæ, 499. 500
Ebrodunum captum, 588
Ebroinus, 382. 383. 388
Ecbatana à quo condita, 71
Eccleſiaſtica jurisdictio agitata in Francia, 476
Ecebolius, 282
Ecelinus tyrannus, 461
Echion, 36
Echemus Hyllum occidit, 48
Eckius, (Joannes) 508
Edeſſa a Saracenis capta, 450. 453
Edictum Nannetenſe à Ludovico XIV. ſublatum, v. N.
Edimburgenſis tumultus, 551
Editha S. Edoardi Angli uxor, 446
Edmundus, Ethelredi filius, 446
——— Campianus, 515
Eduardus I. rex Angliæ, Sanctus, Ethelredi filius, 445. 446
——— II. 471
——— III. 476
——— Niger de Woodſtock, tertii filius, princeps Walliæ, Joannem, Franciæ regem, capit, 467. 477
——— Henrici VI. filius ab Eduardo IV. occiſus 500.
——— Marchiæ comes, fit Angliæ rex, 500
Eduardus V. Eduardi IV. filius poſt

poſt duorum menſium regnum a patruo Richardo III. duce Gloceſtriæ occiſus, 500
Eduardus VI. Henrici VIII. filius, 510
Egidius Sueſſionum Præfectus fit rex Francorum, 308. 338
Eglon, 20
Egmondanus Comes (*Lamoralius*) ſupplicio affectus, 512
——— ——— (*Philippus*) prioris filius, occiſus in prælio, 518
Egra capta a Suecis, 547
Ela rex Iſraëlis, 58
Elatus, 38
Elbinga capta, 593
Elcana, 22
Eleazarus Aaronis filius, 17
——— ab Antiocho occiſus, cum ſex fratribus, 182
——— ſeditioſus Judæus, 234
Electorum origo, 431
Electra Atlantis filia, 44
——— Agamemnonis filia, 48
Electryo Perſei filius, 33. 34
Elei, 29. præſunt ludis Olympicis, 74. opprimunt Piſatas, 73
Eleonora Alphonſi IX. Caſtellæ regis, uxor, 470
Eleuſius Cycizenus, 285
Eleutherius martyr. 258
Eleutherus Papa, 245. 251
Eliacim Joſiæ filius, 66
Elias Propheta, ejuſque res geſtæ, 59. rapitur in cœlum, 60
——— Hieroſ. Epiſcopus, 343
Elidem Oxylus tenet, 49
Elidenſes v. *Elei.*
S. *Eligius*, 383
Elipandus hæreticus, 398
Eliſa v. *Dido.*
Elizabetha Thuringa, Sancta, 462
——— Alberti II. Imp. uxor, 493
——— Eduardi IV. filia, Henrici VII. uxor, 500
——— Angliæ reginæ, Henrici VIII. & Annæ Bolenæ filia, 510. 513. 515. 519. memoria ejus feſto die celebratur in Anglia, 582
——— Jacobi I. Angli filia, Friderici V. Palatini, poſt infelicis regis Bohemiæ, uxor, 524. 597
——— Henrici II. Franci filia, Philippi II. Hiſpani uxor, 511
——— Henrici IV. filia, Philippi IV. uxor, 521
——— Farneſia, Odoardi II. Parmenſis ducis filia, ſecunda Philippi V. uxor, 618
Eliſei geſta, 60. mors, 62
Elpais pellex Pipini ac mater Caroli Martelli, 388
Elpidia, 304
Elxai, 247
Emericus v. *Tekelius* Comes.
Emma Hugonis M. ſoror, 426
——— ——— ——— filia, 428
——— Richardi II. filia Ethelredi Angli uxor, 445. dein Canuti, 446
Emmanuel v. *Manuel* & *Chryſoloras.*
——— Luſitaniæ rex, 496. 506
——— Sabaudiæ dux, v. *Carolus.*

Empe-

Empedocles, 119.
Enarete, 26
Enguinius v. Condæus.
Ennius, 174. 192
Ennodius Ticinenſis, 332. 343. 346
Enos cœpit invocare nomen Dei, 3
Enoch rapitur, *ib.*
S. *Eortius*, vel *Euortius*, 332
Epaminondas 123. 124
Epaphus, 14. 31
S. *Eparchius*, 373
Epheſina Synodus œcumenica, 313
—— —— latrocinalis, 327
Epheſinæ Dianæ templum conflagravit, 134. rurſus a Scythis ſub Gallo & Voluſiano crematum, 255
Ephorus, hiſtoricus, 131
Ephraimiticum regnum, 55
Ephree rex Ægypti, 90
S. *Ephrem*, 287
Epicurus, 148
Epidamnus condita, 96
Epigoni Thebas oppugnant, 43
Epimenides, 100
Epiphanius Ticinenſis, 332
S. *Epiphanius* Salaminæ Epiſcopus, 286. 300
—— —— CPtanus, 357
Epiſcopi XIV. Scotis impoſiti, abrogantur ab illis, 551. item in Anglia, 553. Anglicani juſſu Jacobi II. in carcerem conjecti, 584
Epochus, 38
Epopeus, 37
Equitibus Romæ tributa judicia, 199
S. *Equitius*, 346
Eraricus, 351
Eraſmus (Deſiderius) Rotterodamenſis, 508
Eratoſthenes, 174
Erchenualdus, 382
Erechtheus rex Atticæ, 28. 30
Erginus, 39
Erichthonius Dardani F. 44.
Eriphyle, 27. 43
Ermengardis, 430
Erneſtus Stiriacus (cognomine Ferreus) Frederici III. Imp. pater, 492
—— Auſtriacus, Rudolphi II. Imp. frater, gubernator Belgicæ, 518
—— Mansfeldius, v. M.
—— Auguſtus, Hannoveranus, primus ſuæ gentis elector, pater Georgii I. regis Angliæ, 588
Eros Epiſcopus Pelagium accuſat, 311
Eſau naſcitur, 10
Eſcalonius Prorex Neapol. à Cæſarianis captus, 610
Eſcarpe caſtellum, v. *Scarpenſe*.
Eſſekius Pons exutus, 580
Eſtenſes Ferrariæ dominantur, 473
Eteocles 43
Ethelgina 446
Ethelredus rex Angliæ, 404.
—— alter, 445
Etruſci victi à Romanis, 147
Eva formata, 3
Euagrius Epiſc. CPtanus, 285
Euander in Italiam venit, 46
Euariſtus, 245
S. *Eucherius* Epiſcopus Aurelian. 393
Eucherius Stilichonis filius, occiſus,

ciſus, 297
Eudo Vaſc. dux, 389. 392
— v. *Odo.*
Eudocia Theodoſ. II. uxor, antea Athenais dicta, 302. 318. 327
— filia Valentiniani III. 324. 349
— Conſtantini Ducæ uxor, dein Romani Diogenis, 440
Eudoxia Arcadii uxor, 295. 299
— filia Theodoſii II. Valentiniano nupta, 302. Maximo, 324. Genſericum evocat *ib.* in Africam abducta CPlin remittitur, 325
— Leonis Philoſophi Imp. mater, 416
Eudoxius CPtanus, Arianus, 285
Eudoxus Cnidius, 130
Evilmerodachus, 87
Eugenius tyrannus, 290
— III. Papa, 450. 451
— IV. 490. 494
— Sabaudiæ Princeps, Præfectus militum Cæſarianorum, ingenti clade cædit Turcos, 592. Italiam ingreditur lectiſſimo exercitu, 596. Gallos cædit, *ib.* capit Villaregium, 600. ad Luzzaram Gallos invadit & profligat, 600. Auguſtam Taurinorum ab obſidione liberat, 607. cum Vendocino Duce pugnat, *ib.* Gallos in Italia penitus debellat. *ib.* Telonem Martium fruſtra obſidet, 609. Quercetum capit, 615. Landrechium invadit corona, *ib.* Gubernator Belgii Auſtriaci, 618. copias Turcorum delevit, *ib.* Temeſwariam & Belgradum expugnat. *ib.*
Eulajus, 179
Eulalius, 313
Eulamius Phryx Philoſophus, 360
S. *Eulogius* 373
Eumenes, dux Alexandri M. 139. 140
— Philetæri frater, 159
— Pergami rex, 188
Eunapius, 301
Eunius, v. Mummolus.
Eunomiani, 279
Eunomius, 279. 285. 291
Eunomus, pater Lycurgi, 69
Eunus, 191
Euortius v. *Eortius.*
Euphaës rex Meſſeniæ, 83
Euphemia, 336
Euphemius Epiſc. Coſtantinopol. 330. 334. 342
— qui Siciliam & Syracuſam Saracenis prodidit, 403
Euphrades, cognomen Themiſtii, 288
Euphrates fluvius, 3
— Stoicus, 246
Euphron avus Pythagoræ, 49
Eupolis, 131
Euripides, 119
Europa Agenoris filia, 35. rapta ab Jove, 36. mater Minois, Rhadamanthi, & Sarpedonis, 37
— univerſa bellis continuis turbata, 570
Europus Macedoniæ rex, 72
Eurybatus Epheſius, 92
Eurydice, 39
— Aridæi uxor, 140

Eurydice, ſoror & uxor Ptolemæi Philopatoris, 170
Eurymeda, 39
Eurypon, 52
Eurypontidæ, familia regia Spartæ, *ib.*
Euryſthenes Ariſtodemi filius, 48. 51. 52. ejus poſteri reges, 52
Euryſtheus, 14. 34. 39. Herculis poſteros vexat, 42. 47. occiditur, 14. 48
Euſebius Cæſarienſis, 272. 280
—— Dorylæenſis, 327
—— Nicomedienſis, 272. 277
—— Samoſatenus, 286
—— Vercellenſis, 278. 280. 282. 287
S. *Euſpicius*, 346
Euſtachius, Comes Bononienſis, pater Godefredi Bolionæi, 445
Euſtathius Homeri Interpres, 453
—— Antiochenus Epiſcopus, 273. 281. a quo Euſtathiani, 281
—— Sebaſtenus, 285
Euſtochium, 318
Euthariсus, 310. 350
Eutropia, Conſtantini M. filia, 275
Eutropius, 295. 296
Eutychianæ ſectæ divortia, 344
Eutychis hær. hiſtoria, 327
Eutychius patriarcha CP. vir ſanctus, 352. 372
—— exarchus, 367
—— grammaticus, 247
S. *Euthymius*, 403
—— Patr. CPtanus, 422
Euzoius, 276. 281
Exarchatus Ravennæ datur Francis Rom. Pont. 397
Exarchi Ravennæ, 367
Excelſa apud Judæos quid fue[rint], 57
Exſuperius Toloſanus, 294
Ezechiæ geſta, 63. 77. 78
Ezechiel, 67

F.

Fabianus Papa, 257
Fabii ad Cremeram cæſi 117. ad Gallos a Romanis le[gati], 128
M. *Fabius* Ambuſtus, Faliſco[s] vicit, 129
Q. —— Rullus, Hetruſcos do[mat]. 148
Q. —— Maximus Cunctator 154
Q. —— —— Æmilianus Al[lo]brogicum bellum confecit 197
—— —— Servilianus, e[jus] frater, *ib.*
C. *Fabricius* Luſcinus, 150
Facundus Hermianenſis, 360
Fairfaxius, 554
Faliſci victi à Camillo, 128. à [Fa]bio, 129
Famauguſta Genuenſibus cedit 495. obſeſſa per undecim menſes Turcis, 513
Fames & peſtilentia in Lotha[ringia], 537
Farneſia, v. Elizabetha.
Farneſius, Alexander dux Parmenſis, Caroli V. Imp. ex Margaretha Auſtriaca nepos, 514. 518
—— Odoardus I. dux Parmenſis,

ſis, cui lites cum Urbano VIII. Papa ob Caſtri ducatum interceſſerunt, 544
Farneſius Rainutius II. Odoardi I. filius, cujus tutelam in cauſſa Ducatus Caſtri Ludovicus XIV. in ſe ſuſcepit, 566. 567
— Odoardus II. Elizabethæ Farneſiæ pater, 618
Faſti emendati, 593
Faunus Latii rex, 46
Fauſta uxor Conſtantini, 268. 269
Fauſtina, v. *Valeria.*
Fauſtinus, 245
Fauſtulus, 80
Fauſtus Regienſis, 331
— magiſter officiorum, 342
Feliciſſimi ſchiſma, 258
S. *Felicitas*, 215
Felix V, v. *Amadeus.*
— Aptungitanus, 271
— Papa, 330
— Romanæ eccleſiæ defenſor, *ib.*
— Orgelitanus, 398
Ferdinandus Alphonſi M. filius, rex Neapolitanus, 490. 492. 494. 502
— hujus nepos, 502. 504
— Catholicus, rex Hiſpaniæ, Mauros expellit, 496
— I. Imp. nepos Catholici, Caroli V. Imp. frater, 507. 510. 511
— II. Imp. 523. 524. 537. 538
— Cardinalis, dux Mantuæ, 523
— — Gubernator Belgii, Philippi IV. frater, 535. 536. 537. 542
Ferdinandus III. Imp. 536. 538. 563
— IV. Rex Romanorum, obiit ante patrem Ferdin. III. 563. c. f.
Feriæ dux, præfectus Mediolanenſis, 525
Feretrius Jupiter, 81
Fernelius (Joan.) 516
Ferrabrachius, v. *Guilielmus.*
Ferrandus diaconus, 345
Feſtum corporis Chriſti, 463
— S. Thomæ Cantuarienſis, 476
— S. Bartholomæi, 512
— conjurationis Pontificiorum in Anglia detectæ, 582
— Elizabethæ, reginæ Angliæ, memoriæ ſacrum, 582
Feſtus Romanus Senator, 342
Feuilladus Francorum dux, Taurinum obſidet, 606. 607. ab Eugenio vincitur, 607
Fidenates victi, 81
Filii Dei qui ſint, 3
Firmamentum quid ſignificet, 2
Firmilianus Cæſarienſis, 258. 259
Firmus tyrannus, 284
Fiſcanenſe cœnobium, 390
Fiſcherus (Joannes) epiſcopus Roffenſis, 507
Flaccilla, 301
Flaccus (Ful.) 197
— Avilius Ægypti Præfectus, 230
— v. *Horatius. Valerius.*
Flambertus, 417
Flaminii lex agraria, 152
Q. *Flaminius* Philippum vincit, 175. v. *Quinctius.*

Flandri cum Francis bella gerunt, paſſim in Appendice.
Flaocbatus major domus, 382
Flavia, v. *Domitilla*.
Flavianus Antiochenus Epiſcopus, 290. 292. cum Papa reconciliatur, 293
—— Conſtantinop. Epiſcopus, 327. damnatus ab hæreticis, *ib.* poſt mortem honor ei habitus. *ib.*
Flavita hæreticus, 330
Flavius, v. *Blondus*. *Clemens*. *Veſpaſianus*.
—— Remorum epiſcopus, 346
Fleedwodus, 564
Flemmingius, 544
Flexenſe collegium Societ. Ieſu, 520
Florentini cum Joanne Galeacio diſſident, 475. in Italia potentes, Piſas occupant, 487
Florentinum Concilium, 491
Florentius, dux Friſiæ, 445
Floriacenſe cœnobium incenſum, 411
Florianus, 257
Florus Magiſter Lugdunenſis, 409
Fœderati dicti Gothi, 309
—— ordines, 512
—— id eſt, Imperator cum Anglia & Septem provinciis fœderatis, profligant Gallos & Bavaros ad Hochſtettam, 604. Gallos cædunt ad Ramillacum, 608. & alibi paſſim in Append.
S. *Foillanus*, 384
Fontejus, 201
Fontinellenſe cœnobium, 390
Fontinatenſe prælium, 403
Forcæus Marchio, 537
Formoſus Papa, poſt mortem vexatur, 407
S. *Forſeus*, 384
Forum Novanorum, vulgo *Fornova*, ad quod prælium inter Francos, & Venetos, commiſſum, 503
Franci qui & unde, 305. 306. quare ſic vocati, *ib.* quomodo creverint, 338. *ſeqq.* laudantur Agathiæ, 355. Italiam invadunt, *ib.* Hiſpaniam quoque, *ib.* cudunt ſuam ſibi monetam, 356. reges habent e gente Merovingi inertes, 382. a quibus ad Pipini familiam tranſit ſumma rerum, 396. multa donant Romanis pontificibus, 397. reges accipiunt Capetingos, 442. cæduntur a Conrado II. 435. duce Godofredo Bolioneo Palæſtinam tentant, 442. trucidati omnes CPli, 453. item a Siculis in veſperis illis, 464. cum Anglis de Aquitania armis contendunt, 456. Hiſpaniam impetunt, 470. de regno Neapolitano luctantur, 489. 502. 503. &c. quo tandem excedunt, 504. cum Hiſpanis bellum gerunt, 536. Neapolin infeliciter tentant, 548. in Germania & Belgio bello tricennali, ſub Ludovico XIII, multoque magis poſtea per integrum ſæculum ſub Ludov. XIV. & XV. graſſantur & ſæviunt,

ſæviunt, de quibus plenus Appendix. Italiam invadunt, 600. coacti relinquunt, 606. 607. 608. Hiſpaniæ regnum occupant, 596. 610. *ſeqq.* colliduntur civilibus diſcordiis, 517. 518. 529. 550. 559

Franciſcus S. Aſſiſienſis, ejuſque ordo, 462

— S. Paulanus, auctor ordinis Minimorum, 424

— I. Valeſius, rex Franciæ, 505. cum Carolo V. Imp. bellum gerit, 506. capitur, 507. pacem facit cum Imperatore & Henrico VIII. Anglo, 508

— II. Valeſius, primi nepos, 511. 513

— Britanniæ dux, 501. obit in carcere, 502

— dux Mantuanus, 523

— Etruriæ dux, pater Mariæ Medicææ, reginæ Franciæ, 520

— v. *Melo.*

Franco Rhotomagenſis epiſcopus, 414

— Leodienſis de quadratura circuli ſcripſit, 447

Francofurdenſis Synodus, 398

Fravitta, 296

Fraxinetum, 419

Fredegundis, 368. 369. 370. 371

Fregoſius (Thomas) dux Genuenſium, 490

Friburgum, 575. 591. 617

Friderici Halla Norwegica Carolo XII. fatalis, 619

Fridericus, Theodorici I. Weſtgothi filius, 323

— Rugorum rex, 326

Fridericus, Cardinalis, 439

— Luſcus, Sueviæ dux, 449

— I. Ænobarbus Imp. 451. cujus ſtirps Romanis pontificibus exoſa, 459

— II. Imp. prioris nepos, Henrici VI. filius, 452. 460. in Palæſtina rem male gerit, 461. in Italia turbat, *ib.* exauctoratur, *ib.*

— Petri III. M. fil. Arragoniæ rex, 464. item Siciliæ, *ib.* f. 465

— Pulcher electus Imperator contra Ludovicum Bavarum, 472

— III. Imp. 492. 493. 496

— Arragonius, Neapolis rex in Franciam tranſlatus, 504

— Saxo, a Carolo V. captus & carceri datus, 509. (integro nomine Joannes Fridericus.)

— V. Palatinus per tumultum regnum Boëmiæ occupat & amittit, 524. 597

— III. rex Daniæ, 544. 550. 562. 569

— Willelmus, elector Brandenburgicus, 562. 563. a Polonis ſolvitur nexu feudi Boruſſici, 563. cum Batavis ſe contra Francos jungit, 573. Stetinum occupat 576. Suecos Boruſſia ejicit, *ib.* & totam Pomeraniam occupat, *ib.*

— I. rex Boruſſiæ, Willelmi filius, coronatur, 596. obit, 617

— Willelmus, rex Boruſſiæ prioris filius, 617. 619

— Auguſtus Saxoniæ Elector

ctor Turcas in Hungaria fundit, 590. 592. fit rex Poloniæ, 592. Livoniam invadit, 595. quo in ſe concitat Carolum XII. Suecum, quicum infeliciter bellum gerit, 595. 598. 599. 603. 605. regnum deponit & reſumit, 613
Fridericus I. rex Sueciæ, 619
—— IV. rex Daniæ, 594
—— IV. dux Holſatiæ Gottorpienſis, 594. ad Cliſſoviam dimicans occubuit, 598. 599
Friſia Northmannis a Carolo Craſſo attributa, 412
Friſones a Pipino domiti, 388
Fritigernes, ſive Fridigernus, 284. 309
Fronto Orator, 246
Frumentius Tyrius, 273
—— Northmannus, 433
Fulbertus Carnotenſis, 444
Fulco Andegavenſium comes, 445
S. *Fulgentius*, 345
Fullo v. *Petrus.*
S. *Fulradus* Abbas, 397
Fulvia uxor Antonii, 214
M. *Fulvius* Nobilior Aetolos vincit, 176
—— v. Flaccus.
Furnenſe prælium, 471
Furſtenbergius, 584
Fuſcianus, 258

G.

GAbaonitarum flagitium, 19
Gabinius Ptolemæum reſtituit, 200. item Hyrcanum II, 206
Gabor (Bethlem) 523. 527
Gad, 11
Gadebuſch, 616
Gades ab Anglo-Batavica claſſe fruſtra tentatæ, 600
Gæſatæ, 152
Gaimarius. Salerni princeps, 432
Gainas, 295. 296
Gaiſo, dux Magnentii, 275
Galba Imperator, 233. 234
Galeazius v. Viſconti & Sfortia.
Galli cum Romanis velitantur. 129. 147. Romam capiunt, 128. Græciam & Aſiam invadunt, 145. & Italiam, 147. à Pruſia victi, 170. à Romanis trans Alpes, 197. cætera v. in *Franci.*
Galenius (Bernardus Chriſtophorus) Epiſcopus Monaſterienſis, vexat Batavos, 567. 570. 574
Galenus medicus, 247
Galerius v. Maximianus.
Gallaſſius, dux Cæſarianus, 537. 539. 543. 544
Gallia in provinciam a Julio Cæſare redacta, 207. quibus gentibus occupata fuerit Valentiniani tertii tempore, 322
Gallienus, 255. 259
Gallovidius dux Caroli III. in Hiſpania, 610
Gallus Hoſtilius Imp. 254. 258
—— Cæſar, 275
—— S. 378
—— v. *Avitus. Ceſtius. Cornelius.*
Gama (Vaſcus) Luſitanorum primus Indias orientales adiit, 496

Gandavum, 575. 591. 611
Gangrenſis Synodus, 273
Ganymedes, 44
Garizim Samaritanorum, 194
Gaſto Joannes Baptiſta dux Aurelianenſis Ludovici XIII. frater in Gallias irrumpit, 529. Gravelingam capit. 545
—— (ſeu *Vaſto*) Fluſtas (*de Foix*) Dux Nemorenſis (*Duc de Nevres*), 504
Gaſuntba, 368
Gaudentius, 305
Gaza, (Theodorus), 497
—— urbs ab Alexandro M. capta, 136
Gebennæ motus, 602
Gedanenſes Suecorum Regem magna pecuniæ vi avertunt, 604
Gedeon, 20
Geiſelbertus Northmannus, 433
Geiſericus Africam occupat, 305. Catholicos vexat, 314. 331. nurum ſuam malè afficit, 332. Romam diripit, 324
Gelanor Rex Argivorum, 14. 31
Gelaſius Cæſareenſis, 294
—— I. Papa, 342
—— II. Papa, 448
Geldra à Fœderatis capta, 601
Gelenius Dux Cæſarianus captus, 546
Gellius v. *Aulus*.
Gelo rex Siciliæ, 113
Geminus, Hieronis Fil. 155
—— mathematicus, 210
Gennadius Conſtantinopol. 329. 332
Genoveſa, 317. 347. ejus baſilica à Northmannis incenſa, 410
Gentius rex Illyrici, 177
Gentiliacenſis Synodus, 398
Genuenſes cum Venetis ſimultates habent, 465. parent Mediolani ducibus, 489. 490. Francis ſe dedunt 494. Sfortiæ traduntur *ib.* Cypro potiuntur, 495. cum Sabaudo bellant. 527. male mulcantur & humiliantur a Ludovico XIV. 578
Georgius Maniaces, v. *M.*
—— Alexandrinus Epiſcopus, a plebe laniatus, 282. v. *Gregorius.*
—— v. *Trapezuntius.*
—— Willelmus, elector Brandenburgicus, 538
—— dux Luneburgicus, 540
—— Willelmus, iſtius filius, Cellenſis, 574
—— Daniæ Princeps, Annæ, Angliæ reginæ, maritus, 597. 612
—— Ludovicus dux Luneburgo-Brunswicenſis, Hanoveranus Elector coronatur Rex Magnæ Britanniæ, 618. præeſt copiis Imp. poſt Ludovicum Badenſem, 609
Gepidae cæduntur a Langobardis, 365
Gerberga ſoror Othonis, 420. 427
Gerbertus Remenſis Epiſcopus, pòſt Papa Silveſter II, 429. 430. 432
Germani imperium Romanum obtinent, & quis eorum primus Imperator fuerit, 421.

Germanicus, 216. 224
S. *Germanus* Pariſienſis, 368. 373
—— Capuanus, 343
—— Conſtantinop. 387. 391. 393
—— Antiſſiodorenſis, quando in Britanniam profectus, 317. 347
Gerſon (Joannes), 491
S. *Gertrudis*, Pipini filia, 384
Gertruydenbergæ tractata pax, 615
Gervaſii & Protaſii corpora reperta, 293
Gerunda, 615
Geta Auguſtus, 249
Ghiſela, 417
Gibellini, 461. 463. 472. 504
Gibraltarium ab Anglis & Batavis captum, 605
Gilbertus Monpenſierius, v. *M.*
S. *Gildardus*, 360
Gildo, 296
Gilderim v. *Bajazeth.*
Gilimer, 349. 350
Giſa, peſſima fæmina, 326
Giſelicus, Alarici nothus, 340
Giſibertus Lothar. dux, 420. idem *Giſlebertus* appellatur p. 427. 428
Giſla, vel *Gilla*, Lotharii Lotharingi filia, 412
—— Caroli Simplicis filia, 414. 425
—— S. Henrici Bavari ſoror, uxor S. Stephani, regis Hungariæ, 434
Glauce Creontis filia, 41
Glaucus Bellerophontis pater, 27. 32
Glycerius Imperator, 325
Gneſnenſis Epiſcopus turbas Polonicas movet, 572
Godefridus rex Danorum, 399
—— Bolionius, 442. 445
—— Gibboſus, Lotharingiæ dux, 445
Godegiſilus, 339
Godeſcalcus, monachus, 408
Godomarus, 339. 353
Goduinus Anglus, 446
Goetzius cæſus, 539
Goleti arx capta, 507. 508
Goliath, 23
Gonzaga Joannes Franciſcus, Mantuæ primus Marchio ab Imp. Sigismundo factus, 490
—— Franciſcus IV. dux Mantuanus & Monteferratenſis 523
—— Ferdinandus, Cardinalis, Franciſci IV. frater & ſucceſſor, 523
—— Carolus I. dux Nemorenſis, dein Mantuanus, poſſeſſionem Montisferrati certam & ſecuram ab Imp. Ferdinando II. accipit, 529
—— Carolus IV. ultimus ſuæ gentis dux Mantuanus, partes Franciæ ſecutus exulat. 596. 597
Gonzagæ Mantuæ dominantur, 473
Gordiani Imperatores, pater, filius & nepos, 253. 254
Gorgophone Perſei filia, 27. 33
Goſuintha, 371
Gotfredus, Northmannus, 433
—— prioris frater, *ib.*
—— Andegav. dux, 444
Gothelo dux Conradi II. 434

Gothia dicta Narbonenſis prima, 340. Francis conceſſa, 356
Gothi cæduntur a Claudio, 256. confligunt cum Valente, 284. ad Romanos tranſeunt ſub Theodoſio, 289. in Gallias irrumpunt, 303. in Hiſpanias, *ibid.* in Italiam & Græciam, 297. Narbonenſis prima iis conceſſa, 304. 340. hinc regnum illorum cœpit, 304. horum origines late traditæ, 308. 309. & *ſeq.* duæ illorum familiæ, *ibid.* & *ſeq.* Ariani fiunt, 309. 337. in Italia regnant, 326. 338. 340. cum Juſtiniano fatoque ſuo luctantur, 350. 351. 352. a Narſete funduntur. 356. cedunt Francis Provincia, 356. Francos cædunt, 370. in Hiſpania fiunt Catholici, 371. regno exuti a Saracenis, 389
Gozlinus epiſcopus Pariſinus tuetur urbem ſuam, 412
C. *Gracchi* ſeditio, 197. 199
Ti. —— ſeditio, 196
Græci, poſteriores nimirum ſub Imperatoribus CPtanis, Apuliam & Calabriam amittunt. 421. repetunt, 422. cum Northmannis & Saracenis propterea certant. 432. perfide cum Latinis Palæſtinam petentibus agunt, 453. 456. cum Eccleſia Romana, ſi dis placet, uniti. 492. ſub Turcarum poteſtatem veniunt, 482
Græciæ origines 25. populi antiqui tres, 26. 29. linguæ quot, *ibid.* anni, 73. libertas data, ab Artaxerxe. 116. 123. Demetrio Poliorceta 141. Romanis, 175
Græcus ignis inventus, 380
Grajus prodit Monmuthium, 582
Granata à Ferdin. V. capta, 496
Gratianus Valentiniani pater, 283
—— Imper. Valentiniani filius, 288. 289
—— Tyrannus, 302
—— Turonenſis, 258
—— Decretorum collector, 450
Gravelinga capta, 545. 564
Gravia à Batavis capta, 574
Gregorius Thaumaturgus, 252
—— Neocæſarienſis, 259
—— Cappadox, 278. eſt idem qui p. 282. Georgius & a plebe Alexandrina laniatus dicitur.
—— Nazianzenus, 286. 291. 294. fit Epiſcopus Conſtantinop. 292. ſe abdicat *ibid.*
—— Nyſſenus, 286. 294
—— Turonenſis, 373
Gregorius S. M. primum apocriſiarius, inde Papa I. 372. Anglos convertit ad fidem, 373. moritur, 377
—— II. Italiam ab Imperatoribus Græcis abſtraxit, 391
—— III, 392
—— V. Papa, 430. 431. 443
—— VII, 435
—— IX. Papa, 460

Gregorius X. Papa, 462
—— XI, Romam Avenione redit, 473
—— XII, 487
—— XIII, 515
—— XV, 526
—— dux Græcus Barium ab obſidione Saracenorum liberat, 433
Grimaldi (Honoratus II.) princeps Monœcenſium ad Francos deficit, 541
Grimoaldus magiſter palatii, 382.
Gripho Caroli Martelli F. 396
Groninga ab Epiſcopo Monaſterienſi fruſtra obſeſſa, 571
Gryphina v. *Tryphæna.*
Guadicarius, rex Burgundionum, 305
Gubazes Lazus, 352
Guebrianus, dux Francus, 543
Guelforum & Gibellinorum factiones, 461. 504
Guibertus antipapa, 436. 437
—— Abbas Nongentinus, 447.
Guicciardinus, 509
Guido Aretinus monachus, notarum muſicarum inventor, 434
—— Luſignanus, rex Hieroſolymæ, 457. 495
—— Dampetrus, Comes Flandriæ victus a Carolo Valeſio 471
Guillelmus v. *Willelmus.*
Guines (*Junes*), 486
Guiſius (Franciſcus), 510. 511
—— (Henricus) Franciſci filius, 515. 516. 517
Guiſius (Ludovicus) Cardinalis, Henrici frater, 516
—— (Henricus) Henrici nepos dux ſeditioſorum Neapolit. 548
Gundibaldus patricius, 325
Gundobaldus Burgundus, 338. 339. 341
—— dux Sigeberti, 369
Gundericus rex Burgundionum, Gundobaldi pater, 339
Guntharis tyrannus, 350
Guntharius, Chlodomeris filius, 354
—— epiſcopus Agrippinenſis, 405
Guntramnus rex Francorum, 357. 368. 369. 370
Guſtavus Adolphus Sueciæ rex, 523. 530. 531. 535
Guttembergius (Joan.) typographiæ inventor, 497
Gylippus Athenienſes vincit in Sicilia, 121

H.

Hadrianus Imper. 240
—— I. Papa Caroli M. tempore, 395. 397
—— II. Papa, 405
—— IV. Papa, 451
—— VI. Papa, 506
Hæmonia nomen Theſſaliæ, 38
Hæſitantes hæretici, 334. 342
Hagar, ancilla Abrahami, mater Iſmaëlis, 9
Hagenoa à Ludovico Badenſe capta, 606. a Villarſio, 608
Halberſtadienſis dioecefis in ducatum converſa Brandenburgo ceſſit, 550

Ha-

Hales (Ali) Machometis gener, 485
Hamilcar, pater Annibalis, 153
Hamiltonus Dux in Angliam irrumpit, 555. victus & captus capitis ſupplicio afficitur, 556
Hammondus, 555
Hanani propheta, 57
Hannibal Hamilcaris filius, 121
—— alter, Punico bello ſecundo Romanis terribilis dux, 153. victus, 157. fugit ad Antiochum M. 175. obit, 176
Hannoveranus Dux nonus Elector conſtitutus, 588
Haraldus, Canuti f. 446
—— Godwini f. rex Angliæ, *ib.*
Harcourtius Catalauniæ Prorex, 545
Harduellis v. Sicaidares,
Harida, 430
Harmodius & Ariſtogeiton, 106, 107
Harmonia, uxor Cadmi, 36
Harpagus Aſtyagis exercitum Cyro prodit, 91
—— dux Darii Hyſtaſpis capit Hiſtiæum Mileſium, 104
Haſamonæorum principatus, 183. deſinit, 218
Haſdrubal frater Hannibalis vincitur, 153. 154. occumbit, 156
—— Giſconis filius, 155 156
Haſſorum res in tricennali bello geſtæ, 542. 544. 545. 549
Haſſiæ Caſſellanæ Princeps fit Rex Sueciæ, v. *Frideric.*
Haſtingus dux Northmannorum, 409. 411
Hathwidis, Othonis I. Imp. ſoror, Hugonis Capeti mater. 428. 429. 443
Hatzfeldius Comas, 539
Hazaël rex Syriæ, 61
Heberi a ſtirpe ortum duxit Abraamus, 6
Hebernus abbas, 410
Hegeſippus, 246
Hegira, æra Muhammedanorum, 375
Heiderſdorfius Heidelbergam prodit, 589
Heidelberga a Francis crudeliter tractata, 582
Heilbronnæ fœdus inter Proteſtantes renovatum, 535
Helas Perſei filius, 33
Helena à Theſeo rapta, 42. à Paride, 41. 45
—— Conſtantini M. mater, 267. Crucem invenit, 273
—— Conſtantini M. filia, 275
—— Palaeologa, Joannis uxor, regis Cypri, 495
—— Emerici Tekelii, Comimitis Tranſilvani, rebellis, uxor, filia Petri Serini comitis, mater Ragotzii, qui (p. 598.) e carcere evaſit, 583
Helenæ caſtrum, 275
Heli, 21
Helice, Selinuntis filia, 28
Heliodorus a Seleuco Philopatore ad diripiendum templum Hieroſolymitanum mittitur, 178
Heliogabalus, vide *Alagabalus.*
Hellanicus, hiſtoricus, 131
Hellanodicæ, 74

Helle, 27. 36. 37
Hellen, 26
Hellenes, unde ſic Græci, 26. 30
Helleſpontus, unde dictus, 37
Helotes deficiunt a Lacedæmoniis, 115
Helvetiorum bellum inteſtinum, 616
Helvidius Priſcus, 234
Henoch vivus raptus in cœlum, 4
Henoticon Zenonis, 329
Henrica Maria Henrici IV. Franci filia, Caroli I. Angli uxor. 551
Henricus I. Imp. Auceps, 419 420
—— Aucupis filius, Othonis M. frater, 420
—— Hugonis M. filius, dux Lotharingiæ, 428
—— II. Imp. Bavarus, vir Sanctus, 432. 433. 434
—— III. Imp. 435
—— IV. Imp. 435. 436
—— V. Imp. 436. 448
—— VI. Imp. 451. Apuliam & Calabriam obtinet, 452
—— hujus nepos, 461
—— Leo, 587
—— Friderici II. Imp. filius, 460. 461
—— Haſſiæ & Thuringiæ Lantgravius, anti Imperator, 461
—— Lutzemburgenſis, Imp. veneno ſublatus a monacho, 472
—— Balduini frater, Imp. CPtanus, 466
—— I. Angliæ rex, 449
Henricus, II. Angliæ rex, 456
—— Henrici II. filius, coronatus rex Angliæ, vivo patre obit ante eum, & cum ipſo gerit bellum inſtigante ſocero Ludovico VII. Franco, 456
—— III. Anglus, 458
—— IV. Lancaſtrius, Angliæ rex, 478. 499
—— V. Anglus, 498. 499
—— VI. Anglus, 498. regno viciſſim excidit & reſtituitur, 499. 500
—— VII. Angliæ rex, 500
—— VIII. item, bellum Francis infert. 505. 508. ab Eccleſia Romana ſe avellit, 500. 507
—— II. Caſtellæ rex Petrum fratrem interficit, 477
—— Stuardus dux Lenoxius, Mariæ Scotæ maritus, Jacobi I. pater, 513
—— I. Franciæ rex, 444
—— II. Franciæ rex cum Carolo V. bellat. 509. 510. 511
—— III. Poloniæ, poſt & Franciæ rex, 512. 513. 514. trucidatur, 516
—— IV. Borbonius, Navarræ rex, 512. excommunicatus a Papa ob reformatam fidem, 515. qua ejurata fit rex Franciæ, 517. 518. pacem cum Hiſpanis facit, 518. 518. 520. trucidatur, 520
—— v. Condæus. Guiſius. Meduanus.
—— Fridericus, princeps Arauſiacus, 548

Hephæſtio, 136. 137. f.
Heracles, epiſcopus Alexandr. 252
Heraclianus Comes occidit Stiliconem, 297. fit tyrannus, 298. 303
Heracleon occidit Antiochum Grypum, 199
Heracleonas, Heraclii f. 379
Heraclidæ Peloponneſum occupant, 29. 48
Heraclidas Tarentinus, 171
Heraclitus, 110
Heraclius, Imperatoris pater, 373
——— Imper. ejuſque res geſtæ, 373. 374. a Turcis adjutus, 480. Choſroëm vincit, 374. in hæreſin lapſus ecthefin ſeu typum proponit, 375. 376. 379
——— prioris pronepos, 380
Heræum, 32
Herbertus Trecarum dux, 429
Herbipolis capta, 530
Herculanum perit, 236
Hercules plures, 39. 73
——— Alcmenæ filius naſcitur, 34. ejus certamina, *ibid.* interficit fratres Neſtoris, 27. Hippocoontem, 49. venit in Italiam, 46. Argonautarum expeditioni in Colchum intereſt, 39. vivus ſe exuſſit, 39. de ejus ſtirpe v. *Heraclidæ.*
S. *Heribertus* Colonienſ. 434
——— Veromanduorum comes, 425. perfide prodit regem ſuum, Carolum Simplicem, *ib.* cum Hugone Magno ambitioſe contendit, 426. obit, 427
Heriveus Remenſis, 425
Hermanaricus, 310
Hermannus rex Germaniæ, 436
Hermenaricus, 319
Hermenefridus, 354
Hermenegiſclus, 357
Hermenigildus, 371
Hermenfridus, 388
Hermentrudis, 404
Hermias Car, 167
——— Phœnix philoſophus, 360
Hermione Oreſtis uxor, 45
Hermocrates, 121
Hermogenes Tarſenſis, 246
Hermolaus Barbarus, 497
Herodes, Antipatri Idumæi filius, Antigonum, Ariſtobuli filium, opprimit, 217. fit Judææ Rex, 218. filios occidit, 219. obiit, *ib.*
——— Antipas, 230
——— Atticus, 246
——— Palmyrenus, Odenati filius, 255
Herodias, 230
Herodotus, 131
Heſiodi ætas, 52
Heſione, 40. 41
Heuſlerus Dux Cæſarianorum victus & captus, 586
Hiarbas, 68
Hibba Gothus Francos vincit, 341
Hiberni ſæviunt in Proteſtantes, 553. 583. cum Parlamento Anglicano bellum gerunt, 554. favent exſuli Jacobo II. ſed in ordinem rediguntur a Willelmo III. 585

Hibernia Pontifici Romano facta tributaria, 458
Hiempſal, 198
Hieremias, 67
Hierichuntis everſio, 18
Hiero I. Syrac. Rex, 109. 115
—— II., Romanorum in bello Punico I. ſocius, 151. 154
Hieronymus, Syracuſarum tyrannus, Hieronis II. nepos, 155
—— S. 287. 294. 300. 315
—— Pragenſis, 488
Hieroſolyma capta a Nebucadnezaro, 67. ab Antiocho Eupatore, 182. & ejus duce Lyſia, 183. obſeſſa ab Antiocho Sidete, 187. capta a Pompejo M. 206. ab Herode, *ib.* 218. a Tito, 235. ab Adriano inſtaurata, 241. capta a Godefredo Bolionio, 445. a Saladino, 451. diruta a Coradino, 468
Hieroſolymitana, ad S. Crucem recuperandam, ab Europæis inſtituta expeditio auctore Petro Eremita, duce Godofredo Bolionio, 445. auctore S. Bernardo, ducibus Conrado III. Imp. & Ludovico VII. Franco, 450. duce Friderico Barbaroſſa, 451. duce S. Ludovico, Franciæ rege, 468
Hieroſolymitanum templum conditum a Salomone, 54. inſtauratum ſub Cyro, 94. pollutum ab Antiocho Epiphane, 182. repurgatum a Juda Maccabæo, 183. ab Herode inſtauratum, 219. a Conſtantino M. 439. ab Heraclio S. Cruce ornatum, 375
—— regnum, ſeu potius ejus titulus quomodo ad reges Siciliæ pervenerit, 460
Hieroſolymitanus rex primus ex Europæis fuit Godofredus Bolionius, 445
S. *Hilario*, 287
Hilarius Papa, 332
—— S. Pictavienſis, 280. obiit, 287
—— Arelatenſis, 316
—— qui de Semipelagianis ſcripſit ad Auguſtinum, 316
Hildebertus filius Grimoaldi, v. *Child.*
Hildebrandus, v. *Gregorius* VII. Papa.
Hildericus Rex Auſtraſiæ, Hunerici filius ex Eudocia, 320. 345. 349
Hilpericus computi auctor, 447
Himera everſa, 121
Himerius Sophiſta, 282
Hincmarus, 408
Hipparchus Piſiſtrati filius, 106
—— Aſtronomus, 192
Hippaſus Pythagoræ proavus, 49
Hippias Sophiſta, 119
—— tyrannus, 98. 105. 106.
Hippo obſeſſa, 315
Hippocles Cumarum conditor, 52
Hippocoon, 49
Hippocrates, medicus, 119
Hippodamia, 35
Hippolyta Amazon, 39
—— *Maria*, Franciſci Sfortiæ filia, 492

S. *Hip-*

S. *Hippolytus* Martyr, 259
Hippomedon, 43
Hipponax, 99
Hipponome Menœcei filia, 33
Hippotes Æoli pater, 27
—— Aletis pater, 53
Hippothoë, 33
Hiram, Rex Tyri, 68
Hirtius Coſ. cadit ad Mutinam, 212
Hiſpani cum Belgis, illi de imperio, hi de libertate, certant, 550. pariter cum Luſitanis, 550. 565. 568. cum Francis de Belgica, 568. 572. e Francica gente accipiunt regem, 597
Hiſpanias occupant Saraceni, 389. &, iis profligatis, ex parte Carolus M. 389
Hiſpanica regna, vivo adhuc rege Carolo II. hæredes inter ſe partiuntur, 593. ſucceſſio controverſa diuturno bello anſam dedit, 595. claſſis invincibilis perit, 516
Hiſtiæi Mileſii geſta, 103. & *ſeq.*
Hoja à Gallis capta, 588. relicta, *ib.* à Fœderatis recepta, 589. 601. capta à Francis, & mox recuperata à Marlboroughio, 606
Hollandi ab Hiſpano deficiunt, 512. v. *Fœderati* ordines.
Holophernes à Juditha cæſus, 65. 78
—— Cappadociæ Rex, 184
Holſatia a Suecis infeſtatur, 543. 544. a Danis occupatur, 580
Holſatiæ dux, v. *Chriſtianus Albertus*, & *Fridericus* V.
Homar intercures (imo & ſucceſſor) Mahometis, 486
Homerus unde verſus ſuos ſumpſerit, 43. ejus ætas, 51
Honoria Valentiniani tertii ſoror, 304. 305. 306
Honorius Imperat. 295. 302. 304
—— I. Papa a Monothelitarum errore defenditur, 381
—— II. Papa, 449
—— III. Papa, 460. 466
Horatius Cocles, 111
Q. —— Flaccus, poëta, 216. 217
Hormiſda rex Perſarum, Choſrois I. filius, & II. pater, 363
—— Papa, 335. 343. 344. 347
Hornanus comes capitis ſupplicio affectus, 512
Hornius Succorum dux, cæſus & captus ad Nordlingam, 535. 536
—— Suecorum dux, cæſus a Friderico Willelmo M. 576
Horſtium caſtellum, 556
Hortenſius orator, 211
Hoſius Conſtantini M. legatus, 272
—— (Stanislaus) 517
Hoſpitalarii augentur opibus Templariorum, 471
S. *Hoſpitius* incluſus, 373
S. *Hubertus*, 388
Hugo Lotharii II. ex Waldrada filius, 407
—— Arelatenſis, rex Italiæ, 417. 418. 419
—— Rutberti filius, 425
—— Magnus, vel Abbas, Capeti

peti pater, 411. 426. 427. 428. 429
Hugo Capetus, Franciæ rex, 429. 430. 442. cum Carolo M. commune nil habet, 443
—— Marchiæ comes, adverſus S. Ludovicum rebellis, 469
—— a S. Victore, 455
—— Gratianopolitanus, Sanctus, 447. 455
Hugonottæ in Francia vexantur ideoque movent arma ſub Carolo IX, 511. mactati magno numero in nuptiis illis & Pariſiis & alibi toto regno, 512. fruſtra Rupellæ ab Henrico III. obſidentur, 513. opprimuntur a Ludovico XIII, 526. a Ludovico XIV. crudeliter habiti clam aufugiunt plerique, 577. ad ſacra Pontificiorum ferro & igni adiguntur, 581
Hulla obſeſſa, 553
Humbertus Silvæ candidæ epiſcopus, 439. 447
—— dux Viennenſis, qui Delphinatum regi Franciæ vendidit, 476
Humfredus, 433. 436
Hunaldus Aquitanus, 396
Hunericus, 322. 324. 331. 349
Hungari Germaniam impune pervagantur, 419. cæduntur ab Henrico Aucupe, 420. ab ejus filio Othone M. ad internecionem, *ib.* Chriſtiani fiunt, 431. 434. ab Henrico III. in ordinem rediguntur, 435. a Joanne Comneno victi, 452. tumultuantur adverſus Leopoldum Imp. 578. 598. 603. 614
Hunni irrumpunt in Rom. imperium, 305. 306. 352. invadunt Gothos, 309. in Gallia cæduntur, 323. affliguntur a Carolo M. 398. cætera v. in *Hungari.*
Hunniades v. *Corvinus.*
Hunnimundus, 310
Huſſ (Joannes) 488
Huſſitæ in Bohemia bacchantur, 488. 489
Hyantides, 53
Hybreas, orator, 216
Hyginius, 245
Hyginus, 216
Hyllus, 29
Hymenæus hæreticus, 238
Hypatia, 318
Hypatius, patricius proclamatur Imp. CPtanus, 348
Hyrcanus (Joannes) primus Judæorum Pontifex, 187. 194. 195
—— ſecundus Pontifex, 205. Pontificatu ſpoliatur, *ibid.* ipſum recipit, 206. occiſus ab Herode, 219

I.

Jabenſes obſeſſi magno diſcrimine liberantur ope Sauli regis, 22
Jabin, 20
Jacob patriarcha, 10. 11
Jacobus major occiditur, 230
—— minor, 232
—— Vitriacenſis, 462
—— Petri III. Arragon. f. rex Sici-

Siciliæ, 464. cedit Sicilia, *ib.*
Jacobus nothus Joannis, Cypri rex, 495. 496
—— hujus poſtumus, 496
—— II. Borbonius Marchiæ Comes, Rex Neapolitanus, fit Franciſcanus, 489
—— Niſibenus, Sanctus, 276. 280
—— I, Rex Angliæ, 519. 551
—— II. primi nepos Batavos vincit, 567. ad partes pontificias tranſit, 582. ſe Regem renunciari curat, *ib.* Pontificios reſtituere ſtudet, 582. 584. & *ſeq.* ſeque & Angliam Papæ ſubjicit, 583. filium ſibi ſupponit, 584. regno fugit, 585. quod recuperare fruſtra nititur, *ib.* vitæ Willelmi III. ſucceſſoris in regno ſui inſidiatur, 590. moritur exſul in Francia, 598
—— III. Jacobi II. ſuppoſititius filius, vulgo *Prætendens* dictus, 585. 598. Scotiam & regnum Brittannicum fruſtra recuperare tentat. 610
—— Jacobi II. nothus, Dux Berwicenſis, v. *B.*
Jacuppus Perſidis Rex, 485
Jadduas Pontifex, 136
Jabel, 20
Jamaica Inſula, 591
Jamblichus, 260
Jani templum clauſum, 152. 235
Janiculum munitum, 282
Janitzarii tumultuantur, 603
Janſenius, (Cornelius) 517
S. *Januarii* caput, 531
Janus Latii Rex, 46
Janus, Cypri regulus, 495
Japetus, 15
Japoni Legati ad Gregorium XIII, veniunt, 515
Japhet, 5
Jared, 4
Jarnacenſe prælium, 511
Jaſius ſive *Jaſion*, Dardani frater, 44
Jaſon, Argonauta, 27. 39
—— Judæorum falſus Pontifex, 178. 180
Jaſus, 15. 31. 38
Ibæ epiſtola, 358
Iberi Pontici ſubacti, 204. Chriſtiani facti, 273
Iboreas, dux Langobardorum, 365
Ibrahimus Turcorum Imperator, 546. 550
Icarus, 27
Iconoclaſtæ, 391. damnati, 395
Ida mons, 44
—— mater Godofredi Bolionii Hieroſolymitani, 445
Idacius Epiſcopus, 292
Idæa, Nympha, 44
Idæi Dactyli, 39
Idæus, 38
Idumæi Judæos ritus accipiunt, 195
Jechonias, vide *Joachim.*
Jehu, 61. 62
Jephthe, 20
Jeroboam primus Rex Iſraëlitarum, 55. populum ad idololatriam abducit, *ibid.*
———— ſecundus, 63
Jeſabel, 58
Jeſuatarum origo, 474
Jeſuitæ quando nati & inſtituti,

ti, 506. revocantur in Franciam, 520. Pragam. 524. Lutetiæ ſcholas inſtituunt, *ibid.*
Jeſus Chriſtus naſcitur, 224. patitur, 225
Jethro ſocer Moyſis, 13
Jezdegerdes, 296
S. *Ignatius* Martyr, leonibus objectus, 244
——— Conſtantinop. Epiſcopus, ejuſque vexatio, 415
——— v. *Lojola.*
Ignis Græcus, 380
S. *Ildefonſus*, 384
Ildericus, v. *Hild.*
Ildibaldus, 351
Ilerda, 545. 546. 548. 610
Ilium conditum, 45
Illus patricius, 321
Illyricum bellum Romanorum, 152. 177
Ilulæus, 79
Ilus, 44
Imagines Sanctorum quæ fata habuerint, v. *Iconoclaſtæ.*
Imilco Carthagin. Dux, 124
Imperator Occidentis primus Carolus M. 399. ejus creandi jus in Electores tranſlatum, 431
Imperium Romanum ad Germanos pervenit, 420. 421
Inachus Rex Argivorum, 14
Inarus Libyæ Rex, 115
Incendium Londinenſe, 567
Incorruptibiles, hæretici, 344
Indiæ Orientales à Luſitanis apertæ, 496
—— Occidentales detectæ, *ib.*
Indictionum origo, 269. quotuplex ejus uſus, 270
Induciæ tricennales Athenienſium & Lacedæmoniorum 115. Francos inter & Belgas, vicennales, 578
Ingelgerius, 410
Ingoberta, 368
Ingoliſmæ mœnia divinitus corruunt, 340
Ingundis, 371
Innocentius I. Papa, 299. 30[illegible] 311
—— II. Papa, captus à Rogerio, 449
—— III. Papa, 459. 460. 46[illegible]
—— IV. Papa, 461. 467. 46[illegible]
—— X. Papa, 544. 561
—— XI. Papa, 579. 587
—— XII. Papa, 587. 596
—— XIII. Papa, 619
Ino, 27. 36
Inſubres à Romanis victi, 15[illegible]
Inſulæ, urbs, captæ, 611
Intaphernes, 103
de *Inveſtituris* altercatio, 43[illegible]
Io, 14. 31. Iſis dicta, 15
Joachaz Rex Iſraëlis, 62
—— Joſiæ filius, 66
Joachimus Abbas damnatur 460
Joachin, 66. idem cum Jechonia, *ibid.* liberatur, 87
Joakimus, 66
Joanna Papiſſa, 408
—— I. Neapolitana regina, maritum Andream Hungarum laqueo enecat, 473. eodem ipſa perit ſupplicio, 474
—— II. Neapolitana Jacobi Borbonii uxor, 489
—— Ludovici Hutini filia, Philippi Ebroicenſis uxor, quem regem Navarræ fecit, 475

Joanna Roberti Burgundionis filia, Philippi Valeſii uxor, 476
— Darcia, Aurelianenſis puella, 498. 499
— Sancta, filia Ludovici XI. Franci, 503
— Ferdinandi Catholici filia, mater Caroli V. Imp. 506
Joannes Apoſtolus, 237 (Sancti)
— Anachoreta, 294 (Sancti)
— Silentiarius, 346 (Sancti)
— Eleemon, 377 (Sancti)
— Damaſcenus, 392 (Sancti)
— Columbinus, 474 (Sancti)
— Hyrcanus, v. *Hyrc.*
— Hieroſolymitanus, 295. 300. 311
— Antiochenus, 313. 358
— Talaida, 329
— CPtanus. v. *Chryſoſtomus.*
— Cappadox, 349
— I. Papa, a Theodorico in vincula conjectus obiit Ravennæ, 345
— IV. 381
— VIII. 405. 406
— IX. 407
— X. 417
— XI. Maroziæ filius, 418. 419
— XII. hujus nepos, antea Octavianus dictus, 421. 423. pontificatu ejicitur, 423
— XIII. 421
— XV. 430
— XXII. 472
— XXIII. Papa, 488
— Tyrannus, 304. f.
— Tzimiſces Imp. CPtanus, 424. 437
Joannes Scotus hæreſis ſuſpectus, 409
— Xiphilinus, 440. 441
— *Sine terra*, rex Angliæ, 457
— Prochytæ dominus, 464
— Bulgarorum rex, qui Balduinum Latinum apud Græcos imperatorem peremit, 466
— Ducas, Imp. CPtanus, Latinis pleraque ademit quæ de Græcis habebant, 466
— Laſcaris, v. *L.*
— Rudolphi Auſtriaci filius, Habspurgici nepos, qui patruum, Albertum I. Imperatorem, occidit, 472
— Ludovici Hutini poſtumus, 475
— Bonus, rex Franciæ, 476
— Boni filius, dux Biturigum, Caroli VI. Franci patruus, 477. 478
— Intrepidus filius Philippi Audacis, qui fuit frater ducis Biturigum, Dux Nivernenſis, infeliciter cum Turcis confligit & captus magno redimitur, 475. 481. Ludovicum Aurelianenſem occidit, 478. 498. & viciſſim occumbit, 479
— dux Britanniæ minoris, 478
— Andronici f. Palæologus, 479. interfuit concilio Florentino, 491. 492
— ejus nepos, Manuelis f. 479
— II. Arragoniæ rex, 492
— Renati Andegavenſis, regis Neapolitani, filius, 494. 495

Joannes Jani filius, Cypri rex, 495
—— nothus Ludovici Aurelianenſis, unde Longavillæi, 498
—— Richemundenſis, 500
—— Galeacius, v. *Viſconti.*
—— —— alter, v. *Sfortia.*
—— Ingoliſmenſis, vir Sanctus, 505
—— III. Luſitaniæ rex, 506
—— Auſtriacus, Caroli V. nothus, 514
—— III. Sueciæ rex, 519
—— Willelmus, dux Juliacenſis ultimus, 522
—— Fridericus I. elector Saxoniæ, v. *Fridericus Saxo.*
—— Georgius I. elector Saxoniæ, 530. 536. 546
—— —— II, 577
—— —— III, 579
—— IV. Bragantiæ dux, poſt Luſitaniæ rex, 541. 542. obit, 562
—— Caſimirus, regno Poloniæ ſponte abdicat, 550. 569
—— Auſtriacus, Philippi IV. nothus, 562
—— Sobiesky, rex Poloniæ, 573. Turcos cædit, 577. 578. 579. 592
—— V. Luſitaniæ rex, 609
—— Willelmus, elector Palatinus, 599
Joas rex Judæ, 61
—— —— Iſraëlis, 62
Joatham rex Judæ, 63
Iobates Lyciæ rex, 32
Jobi tempus, & hiſtoria, 13
Iocaſta, 37
Iocles, 27
S. *Jodocus*, 384
Joel, 63
Johanam Joſiæ filius, 66
Jojadas Pontifex, 61
Jojeuſius, (Annas) 515
Jolanta, Joannis Brenni Hieroſolymitani filia, Friderici Ænobarbi uxor, 460
—— Petri Autiſiodorenſis, Imp. CPtani Latini, uxor, 464
Iolaus, 48
Ion Xuthi filius, 28
Jonas Propheta, 63
Jonathas Saulis filius, 23
—— Pontifex, 183. 184. 186
Iones ubi habitarint, 49. in Atticam venere, *ib.* unde Attici *Iones* vocati, 28. poſtea in Aſiam, 51. à Perſis victi, 103. & *ſeq.*
Ionica lingua, 29
Joram rex Judæ, 59
—— Iſraëlis rex, 60
Jordanes patricius, 450
Joſaba, 61
Joſaphat rex Judæ, 58
Joſeph, patriarcha, 11. 12
Joſephus, hiſtoricus, 235. 238
—— Comes, 280
—— Abbas, 395. (idem p. 402. Oeconomus appellatur.)
—— Theſſalonicenſis epiſcopus, Theodori Studitæ frater, 402
—— Patriarcha CPtanus Florentiæ tempore concilii obit, 492
—— Imperator Rom. Leopoldi filius, coronatur rex Hungariæ,

gariæ, 581. eligitur rex Romanorum, 586. obit, 615
oſephus Clemens, Archiepiſcopus Colonienſis cum Francis conſpirat, 599
oſiæ regis Judæ geſta, 65. ejus filii, 66. a Necao cæditur, 90
oſue, 17
ovianus Imp. 282
ovinianus hæreticus, 294. 315
ovinus tyrannus, 303
ovita, 245
ovius (Paulus) 509
bianira, 27
biclus, 48
bicrates, 123
bitus, 49. 73
ræ a Francis captæ, 550. 564. 575
à mons, 84
enæus, 251
— comes, 313
ene Conſtantini Copronymi conjux, 393
— Leonis, filii Copronymi, uxor, 394. filium Conſtantinum excæcat, 395. obit, 396
— Iſaacii Angeli filia, Philippi Imp. uxor, 454
etonus Cromvelli gener, ſummæ rerum in Hibernia præfectus, 557. ſepulchro erutus ſub cruce conditur, 565
mingardis, 400
ı Kelebis, Bajazethis filius, à fratre occiſus, 481
ıacius Comnenus Imp. 440
— Alexii frater, 442
— Joannis filius, Manuelis frater, 453. (forte eſt qui p. 454. tyrannus appellatur.)
Iſaacius Trapezuntinus Imp. 454
— Angelus, Imp. a fratre excæcatur & deponitur, 454. reſtituitur, *ib.*
Iſaacus patriarcha, 10
Iſabella, mater Ludovici VIII. 430
— Philippi Audacis uxor, 471
— Philippi Pulchri filia, uxor Eduardi II. mater Eduardi III. Angli, 476
— Renati Andegavenſis uxor, 490
— Alphonſi II. Neapolitani filia, Joannis Galeacii Mediolanenſis uxor, 502
— Ferdinandi Catholici uxor, 496
— Philippi II. Hiſpani filia, Belgii gubernatrix, 519. 535
Iſaias Propheta, 63
Iſauricum bellum ſub Anaſtaſio, 335
Isboſeth, 23
Iſchia inſula, 502
Iſdegerdes, v. *Jezdeg.*
S. *Iſidorus*, S. Leandri frater, 371
—— S. Hiſpanus, 521
—— Gazæus, 360
—— Hiſpalenſis, 378
Iſis, v. *Io.*
Iſmaël Abraami filius, 9
— Sophi fit rex Perſarum, 485
Iſocrates Rhetor, 131
—— Grammaticus Romanis deditur, 184
Iſraëlitæ exeunt Ægypto, 16.

in deſerto degunt, 17. eorum regnum bifariam diviſum, 55. deſitum, 64. v. *Judæi.*
Iſſaſchar, 11
Italia inter plures diviſa principes, 472. 473. Græcis Imperatoribus erepta, 391
Ithacius Epiſcopus, 292. 293
Ithobalus rex Tyri, 58. 68
Ithome, 84
Itta, 384
Juba rex Africæ, partium Pompeji, 208
Juda patriarcha, 11
Judæ regnum, 55
Judæa Syriæ contributa, 231
Judæi à Dagoberto, & Heraclio ad fidem coacti, 377. è Gallia pulſi, 444. 457. ex Hiſpania, 496. cætera v. in *Hieroſolyma.*
Judas Maccabæus. 182. 184
Judicatum decretum, 359
Judices Iſraëlitarum, 18. 19. 20. 21. 22
Judicia Romæ ad equites tranſlata, 199
Judith, 65. 78
Juditha Ludovici Pii uxor, 400
— Caroli Calvi filia, 404
Jugurtha rex, 198
Julia, Julii Cæſaris filia, Pompeji M. uxor, 207
— Auguſti filia, Agrippæ uxor, 216
— Juliæ & Agrippæ filia, Auguſti neptis, *ib.*
— v. *Semiamira.*
Juliacenſis ſucceſſio controverſa, 522
Juliacum dedit ſe Mauriti Naſſovio, 522
Julianus Didius, 248
— Imp. apoſtata, 27 275. 276. 280. 281. fratre habuit alium præter Gallu Cæſarem, ſed cujus nome tacetur, 275
— Conſtantini tyranni 303
— Pelagianus, 312
— Halicarnaſſenſis, 344
— Comes Hiſpanus, 38
— v. *Salvius.*
— annus inſtitutus, 209
Juliomagum Andegavorum Northmannis captum & occupatum, 411
C. *Julius* Cæſar, v. *C.*
L. — Cæſar, 201
P. — Vindex deficit a Nerone, 233
— Severus, 241
— Africanus, 252
— I. Papa, 277
— II. Papa, 504. 505
— Henricus dux Saxo Lauenburgicus a Torſtenſo nio Sueco vincitur, 542
— Franciſcus dux Saxo Lauenburgicus, Julii Henri ci fil. ultimus ſuæ gentis oc caſionem morte ſua mult de ſucceſſione litibus dat 586
Ivo S., 465
— Carnotenſis, 447. 455
Jupiter Ὅρκιος, ſeu *Fidius*, 7
Juriaca pugna, 518
Juris civilis in Italia floret ſtudium, 450
Juſtina Valentiniani uxor, 28 28

288. Ariana perſequitur Athanaſium, 293
Juſtinianus primus Imp. 337. 347. varia bella gerit cum Vandalis, 349. Mauris, 350. Gothis, 310. 351. Perſis, 351. 352. Hunnis, 352. Provincia Narbonenſe cedit Francis, 356. turbat eccleſiam, 352. 372
—— patricius, 336
—— dux Juſtini II, 362
—— Rhinotmetus, 380. quare ſic dictus, 385. imperio pulſus ad Chacanum fugit, ib. reſtituitur, 386. ſævus homo, ib.
—— (Laurentius), Sanctus, Patriarcha Venetus, 491
Juſtinus hiſtoricus, 247
—— martyr, 245
—— Imp. 336. ignariſſimus fuit, 337. pacem reddit Eccleſiæ, 343. ejus pietas, 344
—— II. juſtitiæ exemplum memorabile edit, 361. 372
. Juſti monaſterium in Hiſpania, 510
Juſtus Tiberiadenſis, 238
Juvenalis, 238
—— Hieroſolymorum Epiſcopus, 327
Juvencus, 274

K.

KEbla capta, 601.
Kemynius à Tranſilvanis Princeps creatur, 566
. Kilianus, 390
Kniphuſius Dux Suecorum, 536
Knockanum caſtellum, 616
Konigsmarkius, 543. 576
Koributus, Jagellonis Poloni frater, 569
Kuffſteinium à Bavaris captum, 601

L.

LAbanus, 11
Labdacus, 37
Labeo (Domitius) Juriſconſultus, v. Dom.
Labienus, Pompejanarum partium, Parthos ſollicitat, 214
Laboroſſarchodus eſt idem qui Baltaſar, rex Babylonis, 87
Labynetus Babylonius, 86. idem cum Nabuchodonoſoro, ibid.
Lacedæmoniorum regnum, 52. familiæ duæ regiæ, 52. 162. bella cum Meſſeniis, 83. 115. Helotibus, 115. Athenienſibus, 115. 116. 120. 121. Perſis, 123. Boeotis, ib. Thebanis, 124. Arcadibus, ib. Antipatro, 137. Demetrio, 141. Pyrrho, 159. Achæis, 162. 172. acceſſio ad Achæorum ſocietatem, 176. fractæ vires ſub tyrannis Cleomene, 165. & Nabide, 173
Lachares, Athenarum tyrannus, 141
Lactantius, 265. 274
Lacydes, 173
Ladiſlaus Apuliæ Rex, 487
—— Hungariæ rex, Alberti II. Imp. filius, 493
Lævinus contra Pyrrhum pugnat, 150. Philippum II. Ma-

cedoniæ regem, vincit, 155. 172
Lainez, (Jacobus) 517
Lajus, 37
Lamachus, 120
Lambertus S. Martyr, 384. 388
——— Imp. prioris nepos, 407
——— dux Spoletanus, 407
——— comes, proditor, 409
——— dux Anglicanus victus a Carolo II. 557
Lambinus, (Dionyſius) 517
Lamiacum bellum, 139
Lambojus legatus Imperatoris, 541. & dux capitur, 543. vincitur, 549
Lamorabaquinus, v. *Bajazeth*.
Lampſacena Synodus, 285
Lampridius hiſtoricus, 265
Lancaſtriorum cum Eboracenſibus diſſidia, 499. 500
Lancea ſacra Conſtantini M. 420
Landavia capta, 599. 602. 617
Landericus, qui Chilpericum occidit, 369
——— Epiſcopus Pariſienſis, 382
Landrechium, 562. 615
Lanfrancus Cantuarienſis, 447
Langobardi regnant in Italia, 365. cui nomen de ſe dederunt, 367. cædunt Childebertum, II. 370. Conſtantem II. 380. domantur a Pipino, 396, 397
Langobardia nomen Italiæ vulgo corrupte *Lombardey* 367
Langobardorum origo 364. decem reguli, 368
Lanthildis ſoror Chlodovei, 388
Laodice, uxor Antiochi Thei 161. 166
Laomedon, 39
——— dux Alexandri M. 139
Lartius coſ. 111
Laſcaris, Theodorus I. Imper Græcus Nicææ reſidens, 466
——— Theodorus II. prim nepos, Joannis Ducæ filius Imp. 466
——— Joannes, ſecundi filius, 466
Lateranenſe Concilium I. 405
——— ——— alterum ſub Leone X, 505
Latii Reges, 46
Latinæ feriæ inſtitutæ, 83
Latini hoc eſt, reſpectu Græcorum ſeu orientalium, occidentales & Romanæ ſed addicti, CPli ad unum omnes trucidantur, 453
Latinorum cum Romanis bella, 82. 111. 129. 201
Latinus, Latii Rex, 46
Latrocinalis Synodus, *vide* Ephefina.
Lauduni captus Grypho a fratre Carlomanno, 396 Carolus Lotharingus ab Hugone Capeto, 429
Laudus Archiep. Cantuarienſis novam Liturgiam componit, 551. in carcere detinetur annos quinque, 552. 553 capite plectitur, 554
Lauenburgica ſtirps deficit, 586 de ejus ſucceſſione variæ lites obortæ, *ib.*

Lauen-

Lauenburgicus Princeps, v. *Julius.*
Lavinia Æneæ uxor, 46
Lavinium conditum, *ibid.*
S. *Launomarus*, 346
Laurentius S., 259
—— Antipapa, 343
Lautrecius (Odetus) Dux Francorum, ad liberandum Pontificem in Italiam miſſus obiit, 506. 507
Lazarus Pelagii accuſator, 311
Lazi, ſive Colchi, 336. 352
Leæna, 107
S. *Leander*, 371. 373
Learchus, 27
Lediguierius, 527
Leganezius Hiſpanorum Dux, 546
Leiceſtria occupata, 554
Leleges, 38
Leges duodecim Tabularum latæ, 117
—— Agrariae Gracchorum, 196. 199. Saturnini, 198
—— Manilia, 204
—— Gabinia, *ib.*
—— Burgundicæ, 339
—— Romanæ in Italia ſtudioſe excultæ, 450
—— Pœnales in Anglia, 582
Legio Thebanorum, 265
Lenæus, 179
Lentulus prætor, ex Catilinæ ſociis, 204
Leo I Papa, 316. 332. Attilam placat, 323. Genſericum, 324. acta in cauſſa Eutychis, 327. 328
—— III Papa, 399. à Romanis malè affectus, *ibid.*
—— IV, 408
Leo Antipapa, 421
—— IX Papa, 435. 439. a Northmannis captus, 444. recenſetur inter doctrina & morum integritate conſpicuos, 447
—— X Papa, 505. 506
—— I Imperat. 319
—— II Imper. Zenonis filius, 319
—— Iſauricus, antea *Conon* dictus, 387. 390. 391
—— filius Conſtantini Copronymi, 394
—— Armenius, 402
—— Philoſophus, 416
—— Phocas, 423
Leocrates Dux Athenienſium, 116
S. *Leodegarius* Martyr, 383.
Leodicum, 601. 606
Leonidas rex Lacedæm. qui ad Thermopylas occubuit, 113
—— alter, qui regno exutus, & exſulare juſſus, poſt reſtituitur, 162. 163
Leonides Origenis pater, 251. 252
Leonina, auctarium urbis Romæ, 408
Leonnatus, 139
Leontia, 321
Leontius, philoſophus, 302. 304
—— Imper. 321
—— alter, qui Juſtinianum Rhinotmetum imperio exegit, & ipſe quoque exactus & Rhinotmetus factus, 385. 386
Leopoldus VI. Auſtriæ dux intercipit Richardum I. Angliæ

gliæ regem e Palæſtina redeuntem, 457
Leopoldus VII. ſexti filius, Damiatham expugnat, 468
—— Willelmus, Ferdinandi III. frater, 548
—— Imp., Ferdinandi III. filius, 564. obit hydropicus, 607
Leoſthenes dux Athen. 139
Leotychides Rex Laced. 107
Leovigildus, 371. *ibid.*
Lepantina pugna, quæ & pugna Naupactia, ſeu ad Naupactum dicitur, 513
Lepidus v. *Æmilius.*
Leporius, 314
Leptines Octavium occidit, 184
Leſlius (Alexander) comes, 551. 553. 557
Leubovera abbatiſſa, 372
Leucadia Inſula à Venetis capta, 580
Leucippus, 27
Leuctricum prælium, 124
Leudeſius, 383
Levi, 11
Leutharis Francorum Dux, 355
Lia, 11
Libanius, 282
Liberatus, 360
Liberius Papa, 278
Libo Architectus templi Olympici, 73
Libya nympha, 31.
Licinius Cæſar, 267. 271. Auguſtus fit, 268. perit, 269
C. — Stolo, 129
Licymnius, 33. f.
Liga in Galliis, contra Hugonottos, 515
Liga ſacra, 579
Ligures victi, 152
Limburgum captum, 536. 574. 601
Limericum captum, 585
Lindanus, (Guillelmus), 517
Linus Papa, 232. 237
Lipſia capta, 530. 538. 542
Lipſienſe prælium, 530
Lipſius (Juſtus), 521
Litorius Dux, 305. 306
Liturgia Anglicana rejecta à Scotis, 551. & combuſta, 554
Liuba, Weſtgothorum in Hiſpania rex, 368. 371
Livia uxor Auguſti, 216. 223. 224
Livius Salinator, 156
—— Poëta, 174
—— hiſtoricus ſuo loco p. 216. a Noſtro non commemoratur, quod mirum. Meminit tamen ejus p. 157. cum reprehenſione.
—— v. *Druſus.*
Livoniam reſtituere vult Poloniæ Auguſtus II. 595
Locri olim *Leleges* dicti 38. conditi in Italia, 96
Lojola (Ignatius) Jeſuitarum pater, 506. 509. 517. 521
Londinenſe incendium, 567
Longavillæus, princeps (Henricus II.) dux Francorum ad Rhenum, 540. in carcerem datur, 559
Longinus (Dionyſius), 260
—— Exarchus, 365
—— Zenonis frater, 335
Lotharingia unde dicta, 404. 405. in Teutonum ditionem venit, 420. eam Franci recu-

cuperare conantur, 427
Lotharingiæ Dux, v. *Carolus.*
Lotharius, Ludovici Pii filius, 400. 403. fit Imperator, 404
—— Lotharii filius, 404. excommunicatur, 405
—— Hugonis Arelatenſis f. 418
—— Ludovici Transmarini f. 428. Lotharingiam Othoni II. remittit. *ib.*
—— Saxo, Imper. 449
Lotus, 6. 9
Lovenhauptius Suecorum Dux victus à Moſcis, 613. 614
Lucanus, 238
S. *Lucia*, 265
Lucianus, 247
—— Martyr, 265. 271
—— Presbyter, 316
Lucidus Prædeſtinatianus, 331
Luciferiani, Schiſmatici, 282
Lucifer Calaritanus, 276. 281. 287
Lucilius, 211
Lucilla, filia M. Antonini Philoſophi 242. a fratre Commodo interfecta, 243
—— patrona Donatiſtarum, 271
Lucillianus defendit Niſibin, 276
Lucius Papa, 258
—— Arianus Alexandrinus Epiſcopus, 286
Lucretia, 83
Lucretius, Conſul, 111
—— poëta, 211
Lucullus, 199. 203
Lucumo Tarquinius dictus, 82
Ludovicianum munimentum fruſtra a Fœderatis obſeſſum, 608
Ludovicus Pius a filiis exutus regno 401. reſtituitur, *ib.* obit, 403. filios relinquit diſcordes, *ib.*
—— I. Pii filius, Imp. 400. 401. 404
—— II. Imp. Lotharii f. 404. 405
—— Ludovici I. filius, 406
—— Balbus, 406
—— Balbi filius, 406. 412
—— Caroli Calvi filius, 412
—— Boſonis f. Italiæ Rex, excæcatus & imperio privatus, 417
—— Arnulphi Imp. filius, 419
—— Caroli Simplicis f. Tranſmarinus, 420. 426. 427
—— Tranſmarini nepos ex Lothario, ultimus Carolinus Franciæ rex, 428
—— Tranſmarini nepos ex Carolo Lotharingo, 430
—— VI. Craſſus, ex Capeti gente, cum Henrico Anglo res habet, 449. in Palæſtinam movet, 450. obit. 455
—— VII. Junior Craſſi filius, rex Franciæ, 456. tendit itidem in terram Sanctam. *ib.* obit. 457
—— VIII. Franciæ rex, 458
—— Epiſcopus Toloſanus, Sanctus, 465
—— IX. rex Franciæ, itidem Sanctus, 468. 469. 470. ſtirps ejus materna a Carolo M. deducitur, 470

Ludovicus Ebroicenſis, Philippi Audacis filius, Ludovici Sancti nepos, 471
—— Bavarus, Imp. 472. 473
—— Tarentinus, rex Neapolitanus, Joannæ I. maritus, 473
—— Magnus Hungariæ rex, Andreæ Neapolitani frater. 473
—— Andegavenſis, Caroli V. Valeſii frater, I. rex Neapolitanus deſignatur a Joanna I. 474. 478
—— X. vel Hutinus, rex Franciæ, 475
—— Aurelianenſis, Caroli VI. Valeſii frater, 474. 478. 501. 505
—— Flandrenſis comes, 477. 478
—— II. Andegavenſis I. filius, obit in Apulia, 487
—— III. Andegavenſis, II. filius, Neapolitanus rex a Joanna II. deſignatus, 487. 489. 492
—— Hungariæ rex, qui ad Mohatzium contra Turcos pugnans cadit, 483. 507
—— dux Allobrogum, 495
—— XI. Valeſius, rex Franciæ, 495. 500. 501
—— XII. rex Franciæ, 501. 504. 505
—— XIII. Borbonius, 520 524. 525. 527. 528. 529. 530. 531. 536. 539. 542. 543.
—— XIV. iſtius filius naſcitur, 539. ſuccedit patri, 543. coronatur, 561. contra Hiſpanos bellum urget, 562. matrimonio ſibi jungit Mariam Thereſiam, Philippi IV. Hiſpani filiam, 565. regni curam ſuſcipit, 566. cum Papa ſimultates alit. *ib.* Belgicam invadit, 568. 570. 584. Burgundiæ comitatum ditioni ſuæ adjicit, 568. Imperatorem in Germania & Italia valde exercet, contra quem vel ipſum Turcam evocat & ſibi jungit, 583. & ſeqq. Jacobum II. reſtituere vult, 582. ſed deſerere cogitur, 591. filium quoque Jacobi ementitium Anglis obtrudere nititur, 610. Hiſpaniæ regem, nepotem ſuum, imponit, 595. Boruſſum agnoſcere regem negat, 596. obit. 618
—— filius Ludovici, XIV. 615
—— nepos Ludovici XIV. pater Ludovici XV. ducit filiam Sabaudi in matrimonium, 591. obit. 616
—— hujus filius, Ludovici XV. frater, Britanniæ ſive Aremoricæ dux. 616
—— XV. rex Franciæ hodiernus, 618. inauguratur, 620
—— Sueſſionenſis, 541. 542
—— Borbonius v. *Condæus.*
—— Badenſis, 586. 587. 591. 599. 604. 606. 609
—— I. Hiſpaniæ rex, Philippi V. filius, 620
Lugdunenſe Concilium ſub Innocentio IV, 461. aliud ſub Gregorio, 463
Lugdunenſes martyres, 245

Lug-

Lugdunenſis Synodus, 331
— Eccleſiæ nomine liber editus à Floro, 409
Lugdunum conditum a Munatio Planco, 213. incenſum a Severo, 248
Luinius, 525. 526
Luithprandus Langobardus à Gregorio II. placatur, 391. à Carolo Martello territus, 392
— ſcriptor legationis ſuæ ad Nicephorum Phocam, 424
Luneburgici Stadam ſubigunt. 575. potiuntur ducatu Lauenburgico, 587
Luneburgicus. v. *Gregorius Willelmus* Luneb.
Lupicina, 336
Lupicinus, 284. 309
Lupus præfectus Ægypti, 235
S. — Senonenſis, 378
— Trecenſis, 317. 332. 347
Luſitani cum Romanis bellant. 190. viam in utrasque Indias aperiunt, 496. ſub Hiſpanorum dominationem perveniunt, 515. 541. in Africa magnam cladem accipiunt, 515. deficiunt ab Hiſpanis ſuumque ſibi regem conſtituunt, 541. ideoque cum illis de ſuo jure dimicant, 559. 565. liberi tandem & ſui juris declarantur ab Hiſpanis, 568. bellum iisdem indicunt. 602. 605. victi, 612. pacem faciunt, 617
C. *Lutatius* Pœnos vincit, 152
Lutetia regni facta caput, 340. à Northmannis vaſtata, 410. 411. obſeſſa ab iiſdem, ſed irrito conatu, 412. 413. capitur ab Anglis, 498. rebellat contra Henricum III. a quo obſidetur, 516. obſidetur etiam ab Henrico IV. 518. tumultuans fugere cogit Ludovicum XIV. 550
Lutherani in Gallia affliguntur. 510. quidam principes a Carolo V. Imp. victi & caſtigati, 508. 509
Lutherus, 506. 509
Luxenburgicus Dux cum Belgis pugnat, 586. Namurcum capit, 587. fœderatos profligat. 588. 591
Luxemburgum captum, 578
Lycaon, 38
Lyco, 173
Lycophron Periandri filius, 95
Lycortas, 176
Lycurgus Admeti frater, 27
— Cephei filius, 38
— Legiſlator 69. ejus clementia, aliaque geſta, *ibid.* & *ſeq.*
— ultimus rex Lacedæm. 53. 172
Lycus, 37
Lydia ſubacta à Cyro, 92
Lynceus, 31
Lyſander dux Spartanus Athenienſes vincit, 121
— Spartanus ephorus, 162
Lyſias Dux Antiochi Eupatoris, 183. 184
Lyſidice Pelopis filia, 33
Lyſimachus Alexandri ſucceſſor, 139. 140. 141
— Pontifex Judæorum, 180. 181
Lyſippus ſtatuarius, 170

Lyſis, v. *Meliſſa* Periandri uxor.

M.

Macedoniæ Reges ab Hercule oriundi, 72. Macedonia in provinciam redacta, 187. iterum ſubacta, 191
Macedoniani hæretici, 279. plerique Nicænam amplexi fidem, 285
Macedonius hæreticus damnatus, 292
——— II. Conſtantinop. Epiſcopus, 342
Maccabæi, 183
Machanidas Lacedæm. tyrannus, 173
Machometes Arabum Legiſlator, & princeps, 375
—— Perſa, a quo Turcæ deficiunt, 439
Machometes I. Turca, Bajazethi filius, 481
—— II. 482. 485. 493
—— III. 484
—— IV. 550. 581. 590
Macrinus Opilius Imperat. 249. 250
Macro Præfectus Prætorio, 227
Macrobius, 294
Mæcenas, 215. 217
Magas a fratre Ptolemæo Philopatore occiſus, 155
Magdeburgica diœceſis Brandenburgo decernitur, 549. & cedit 577
Magdeburgum a Tillio captum, 530
Magi Perſiæ regnum invadunt 103. ejectis Parthis & reſtituto Perſis imperio iterum cœperunt in honore eſſe, 251
Magnentius tyrannus, 275. 276
Magnes, 26
Mago Pœnus, 155
Magonis portus (*Port Mahon*) capitur, 612
S. *Majolus*, 431. 432. 447
Majorianus Imperator, 307. 324. 325
Majorinus, 271
Malborougius fortiſſimus Heros & Dux Anglorum, 604. 606. Princeps Imperii Romano-Germanici renunciatur, 605
Malchus rex Arabum, 186
—— v. *Porphyrius* Philoſoph.
Maldonatus, (Joannes) 517
Malvaſia ſubacta à Venetis, 586
Mamertini, 151
Mamilius gener Tarquinii, 111
Mammaluci, 483
Manaſſes Rex Judæ, 64. 78
Mancinus à Numantinis victus, 191
Mandane Cyri mater, 91
Manes, ſive Manichæus, 264
Manethon, 149
Manfredus, 462. 463
Maniaces (Georgius), 438. 439
Manichæorum ortus, 264
M. *Manilius* Nepos oppugnat Carthaginem, 190
C. ——— Coſ. cum Cæpione cæſus a Gallis, 198
M. *Manlius* conſervat Capitolium, 128. capite punitus, 129
Cn. ——— vincit Gallogræcos, 176

Manſfeldius (Erneſtus), 524. 527
Mantineenſis pugna, 124
Manto, 27. 43
Mantua in Marchionatum erecta, 490. occupata ab Imperatoriis, 528. obſidione cincta, 597. 600
Mantuanum concilium, 494
Mantuanus Dux, v. *Gonzaga.*
Manuel Comnenus, 453
—— Palæologus, 479. 481
Manutius, (Paulus) 517
Marathonia pugna, 105
Marcam equum Galli vocant, 145
S. *Marcella*, 301
Marcelliani hæretici, 279
S. *Marcellianus*, 265
Marcellinus Hiſtoricus, v. *Ammianus.*
—— Papa, 265
—— tribunus, 303. 315
—— Comes Chronographus, 360
M. Claudius *Marcellus* Viridomarum, Gæſatarum Gallorum regem, occidit, 152. obſidet & capit Syracuſas, 154. cadit ab Hannibale, 156
—— Ancyranus, 274
Marchiana, 616
Marcianus Imp. 318. 328
—— Anthemii F. 321. 324
—— dux Gallieni, 255. f.
Marcio Ponticus hæreticus, 247
L. *Marcius* eques Romanus, 155
Marcomanni pugnant cum M. Antonino philoſopho, 243. vincuntur ab Aureliano, 256
Marcomeres Francorum regulus, 307
SS. *Marcus* & Marcellianus, 265
Marcus Carynenſis primus Achæorum prætor, 158. 161
—— tyrannus, 302
—— Epheſinus, 302
Mardaitæ, 380. à Juſtiniano II. Libano detrahuntur, 385
Mardefeldus Dux Suecorum victus ab Auguſto, 606
Mardokempadus, v. *Merodach.*
Mardonii expeditio in Græciam, 104. cædes, 113
Margaretha Ludovici VII. filia, uxor Henrici, filii Henrici II. Angli, 456
—— Ludovici Flandri filia, Philippi Audacis Burgundi uxor, 477
—— Henrici VI. Angli uxor, Renati Andegavenſis filia, 499. 500
—— Maximiliani I. Imp. filia, a Carolo VIII. Franco repudiata, 502
—— Caroli IX. ſoror, & Henrici IV. Borbonii uxor, 512
—— Caroli V. Imp. filia, Belgii gubernatrix, 512
—— Thereſia, Philippi IV. filia, Leopoldi Imper. uxor, 568
Maria Moyſis ſoror, 13
—— mater Jeſu Chriſti, 225
—— filia Stiliconis, uxor Honorii, 297
—— Armena, Conſtantini VII. uxor, 395
—— Othonis III. uxor, flammis

mis a marito addicta, 431
Maria Friderici II. Imp. uxor, 460
— Oegniacenſis, 462
— Caroli Audacis filia, Maximiliani I. Imp. uxor, 501
— Henrici VIII. ſoror, Ludovici XII. uxor, 505
— Henrici VIII. filia, ex Catharina Arragonia, Angliæ regina, uxor Philippi II. Hiſpani, 510
— Scotiæ regina, ab Elizabetha Angla capite truncata, 512. 513
— Medicæa, Henrici IV. uxor, Ludovici XIII. mater, 520. 522. 525. 529
— Thereſia, Philippi IV. Hiſpani filia, Ludovici XIV. uxor, 565
— Angliæ regina, Jacobi II. filia, Guilelmi III. Arauſionenſis uxor, 585. 590
— Adelheid, filia Victoris Amadei II. Sabaudi, uxor Ludovici Delphini, nepotis Ludovici XIV, 616
— Ludovica Gabriella, ſoror prioris, uxor Philippi V. Hiſpani, fratris Ludovici Delphini, 596. 617
Mariamne, 218. 219
Marianus Comes, 321
— Scotus, 435
C. *Marii* geſta, 198. 202
— ejus filius, 202
Marinus Comes, 303
— Syrus, 336
Maris Perſa, 358
Marozia, 418
Marſicum bellum, 201
Marſilius Ficinus, 497
Martellus, v. *Carolus*.
Martha, 486
Martialis poëta, 238
— centurio, qui Caracallam interemit, 249
Martina Heraclii uxor, 376
Martiniciam deprædantur Angli, 589
Martinus dux Juſtiniani, 352
S. — Turonenſis, 287. 373. a Maximo colitur, 293. 299. obitus ejus annus eſt incertus, 298. ejus Eccleſia incenſa, 410. ejus corpus tranſlatum, *ib.*
— Gallecienſis, 373
— Papa, 379
— V. Papa, 488. 489
Martius Turbo, 240
Martyres primi in Galliis, 245
Martyrius Epiſcopus Antiochenus, 329
Maſaniello, v. *Agnellus*.
Maſaniſſa, 156. 189. 190. 198
Maſcezel, 296
Maſſagetæ, 93
Maſſilia condita, 93. a Julio Cæſare expugnata, 208
Mathanias, qui & Sedecias, 66
Mathildis Theodorici Saxonis filia, 420. 443
— Henrici Angli filia, uxor Henrici V. Imp. 449
— uxor Ottelini, Burgundi comitis, 476
Mattathias Maccabæorum pater, 182
Matthæi Euangelium, 232
Matthias, v. *Corvinus*.
— Imper. 523. 524

S. *Mau-*

S. *Mauræ* inſula, v. *Leucadia.*
Mauri Romanos in Africa laceſſunt, 350. a Carolo M. repreſſi, 399. Hiſpania pulſi, 522
Mauritius S., 265
—— Imper. 363. 394. ejus nex, 364. contra Langobardos irritat Francos, 370
—— Andegavenſis, 294
—— Arauſicanus dux fœderatorum ordinum, 514. 518. 522
—— Naſſavius, 537
Mauſolus, 125
Mawia Saracenorum regina, 286
Maxentius, Maximiniani Herculii f. 267. 268. 271
—— (Joannes), 344. 347
Maximianus Herculius, 262. abdicat ſe, 263. 266. periit, 268
—— (Galerius) 262. fit Auguſtus, 263. 266. obiit, 268. v. *Armentarius.*
Maximilianus I. Imp. 496. 501. 502. 503. 504. 506
—— II. Imp. 512
—— Bavarus Elector primus, 547
—— Emanuel, primi nepos, ex Ferdinando electore, Elector Bavariæ & gubernator Belgicæ, 579. 581. 587. cum fratre Joſepho Clemente, ad Francos deficit, 599. Tirolo ejicitur a ruſticis, 601. profligatus a Malborughio & Badenſe, in Franciam fugit, 604. gubernat Belgicam, Philippi V. nomine, 606. ubi funditur, 608. Bruxellarum abrumpit obſidionem, 611
—— Henricus, primi itidem nepos, ex Alberto Leuchtemburgico, Archiepiſcopus Colonienſis, 570. 573. 584
Maximilla, 247. 252
Maximinus, Imper. 251. 253. 257
—— (Galerius) 263. 266. 268. 270
—— Aurelianenſis Sanctus, 346
Maximus Cynicus, 292
S. —— monachus, 379
—— Pupienus Imperator, 253
—— Tyrius, 246
—— philoſophus, 282
—— tyrannus, 289. 290. 293
—— Imperator, 324. obiit, *ib.* & *ſeq.*
Mazares, 92
Mazarinus, Cardinalis, 528. 547. 550. 558. principes aliquot Francos in carcerem compingit, 559. Gallia exulare juſſus, 560. revocatur, *ib.* obit, 566
S. *Medardus*, 360
Medavius Comes, præfectus Francus, 608
Medea, 40
Medinacælius Prorex Neapolitanus, in cives crudeliter ſævit, 597
Mediolanenſes addicti Gibellinis, 504
Mediolanenſium dux Philippus Maria Vicecomes, 489. 490. 492. tum Sfortia, 492. item Ludovicus XII, 503. tum Franciſcus I, 505

Mediolanum evertit Fridericus Ahenobarbus, 451. deſtinatur Lotharingo, 595. nomine Philippi V. occupant Galli, 596
Mediomatrici capti à Francis, 510
Medon, primus Archon, 50
Medorum initium, 71. Imperii eorum finis, 91
Meduanus (Carolus) dux (*Duc de Mayenne*) 517
—— (Henricus) dux, 526
Megabazus, 103. Ægyptum recuperat, 115
Megacles, avus & nepos, 98
Megalopolis everſa, 165
Megapenthes Prœti filius, 27. 30. 32
Megara Herculis uxor, 39
Megaſthenes Cumarum conditor, 52
Melampus, 27
Melander, dux Cæſarianus, 548
Melania, 287
Melanion, 38
Melanippe, 27
Melanthus in Atticam venit, 49. regnum Atticum accipit, 50
Melas, 53
Melchiades Papa de Donatiſtis cognoſcit, 271. 273
Melchiſedech, 9
Meleager, 139
Meletius Lycopolitanus, 272. ejus in Ægypto ſchiſma, 270. 271. 272
—— Antiochenus, 281. 283. 286. 292
Melicertes, 27
Meliſſa, 15
—— Periandri Corinthii uxor, 97
Meliſſus, 95
Melitæ obſidio, 483. ea inſula data Rhodiis equitibus, 566. obſeſſa, 513
Melitenſes bello Turcos inter & Venetos dant anſam, 547
Melito Sardenſis, 246
Sp. *Melius* occiſus, 118
Melo (Franciſcus de) gubernator Belgicæ, 543
Memminga à Bavaris capta, 59
Memnon Tithoni filius, 45
—— Darii Codomanni dux 135
—— Epheſinus Epiſcop 313
Memorius Epiſcopus, 312
Menalcidas præfectus Achæorum, 192
Menander Comicus, 149
—— hæreticus, 238
Menelaus, Agamemnonis frater Helenæ maritus, 35
—— Pontifex Judæorum 180. 181
—— mathematicus, 246
Menena capta à Fœderatis 608
Menenius v. *Agrippa*,
Meneſtheus rex Athenienſium 43
Mennas Conſtantinop. Epiſco pus, 357
Menœceus, 33
Menſurius, 271
Menzikovius Princeps, 614
Meralius (Andreas) Rho Turcis proditor. 506
Mercius 543. 546

Mercius dux Hannoverani cædit Francos, 609. 612
Merdas filius Choſrois, 374
Merodach, 65. 78. idem eſt cum Mardokempado, 79
Meroſledis, 368
Merope Bellerophontis avia, 27
Meroveus Rex Franciæ, 307. 308
—— Chilperici F. 369
—— Chlotharii II. F. 376
Merovingi regnare deſinunt, 396
Meſſalina, 228
Meſſana condita, quæ & Zancle, 84.
Meſſeniacum bellum, 83. 115
Meſſenii Rhegium commigrant, 84. & Meſſanam, *ib.*
Meſtor Perſei filius, 33
Q. Cæcilius *Metellus* Achæos cædit, 189. Macedoniam ſubigit, 191
L. Cæcilius —— Numidicus, 198
——— Pius, Numidici filius, adverſus Sertorium pugnat, 203
Metenſes obſeſſi centum armatorum millibus, 510
S. *Methodius* martyr, 265
——— vir ſanctus, 403. Patriarcha CPtanus, 414
Metius Fuffetius, 81
Meto, 119
Metrodorus Scepſius, 210
Mezentius, 47
Michael Curopalates, 402. 415
—— Balbus, 402
—— Balbi nepos, Theophili filius, 414
—— Paphlago, 438
Michael Calæphatus, 438. 439
—— Stratioticus, 440
—— Parapinacius, *ib.* 441
—— Palæologus, 464. 466. 467
—— Cerularius, 439. Patriarcha CPtanus, damnatur a Latinis, 440
—— Viſniovicius, Rex Poloniæ, 569. 573
Michæ & Danitarum hiſtoria, 19
Michol, 24
Micipſa, 198
Midea, 35
Midia urbs, 32. 34
Migrationes Græcorum, 49. 50. 51
Miletus capta, 104
Milevitana Synodus, 311
Milo Crotonita, 110
T. Annius ——, Clodium tr. pl. interficit, 210
Miltiades Athen. 105. 107. duo fuerunt ejuſdem nominis, 107. imo tres, 108
—— Chriſtianus ſcriptor, 252
Del Mina capta, 537
Mimas Æoli filius, 27
Minervina, 269
Minimorum ordo, 501
Minor Balearium (*Minorca*) capta, 611
Minos I. Cretæ rex, 37
—— II. nepos, vectigal imponit Athenienſibus, 41. 42
Minotauri hiſtoria, 42
Minucius coſ. 117
— Felix, 252
Minyæ, 39. quinam fuerint, & quæ geſſerint, 51
Miramolinus Tuniſi rex, 469.

(ridicule ſic ſcribitur, quaſi nomen proprium, nomen dignitatis, *Emir ol mumenina.*)
Miſaël, v. *Ananias.*
Miſenus Cumanus Epiſcopus, 330
Miſitheus, 254
Mithridates, 172
—— M. hoſtis Romanorum, 202. 203. 204. 210
Mithridaticum bellum, 202. *ſeq.*
Mitylenæi domiti ab Athen. 120
Mneſarchus Pythagoræ pater, 49
Mneſtheus, 256
Moab, 10
Moabitarum rex filium ſuum ſacrificat, 60
Modeſtinus Juriſconſ. 250
Modeſtus octoginta Clericos ſubmergit, 285
Moguntia a Suecis capta, 530
Molo victus ab Antiocho, 167
Molugelus Northmannus, 433
Mompenſierius (Gilbertus) dux Francorum, Apuliæ prorex, 503
—— (Carolus) Gilberti filius Romæ occumbit, 506. 507
Momyllus ultimus in Italia Imperator, 326
Majus monaſterium in Turonis incenſum, 510
Moncontorienſis pugna, 512
S. *Monica*, 294
Monkius Dux Scotorum, 564
Monmuthius, Caroli II. nothus, bellum excitat, 582. proditus ſecuri percutitur, *ib.*
Monæcenſium princeps (*de Monaco*) v. *Grimaldi.*
Monothelitarum initia, 375. damnati à Martino, 379. à Philippico inſtaurati, 387
Monſmelianus fame expugnatus, 606
Montanus hæreticus, 247. 252
Montecuculius ſuperatus, 539
Monteferratenſis ſucceſſio controverſa, 523. 528. 529
Montefortius (Simon) dux Catholicus contra Albigenſes, 468. 469
—— (Joannes) Aremoricorum regulus, 477. à rege Carolo VI. oppugnatur, 478
Montemleberićenſis pugna, 501
Montemorencius dux rebellat, 529. capitis damnatur, 530
de *Monte regio* (Jannes) mathematicus, 497
Montes in Hannonia captæ, 587. 612
Montgatzium arx Teckelii, 583
Montis Albani obſidio, 526
—— Roſarum Marchio victus, 556. ſuſpendio vitam finit, 557
Montrevellus Gallorum Dux, compeſcit, ſed crudeliter, Gebennicos motus, 602
Moraviam incurſant rebellantes Hungari, 603
Moria mons, 10
Morus (Thomas) 507
Moſci Turcis bellum inferunt, 592. eos magna clade profligant, *ib.* & *ſeq.* victi à Suecis, 603. 605. Suecos ad Pultavam ingenti clade vincunt, 613.

613. 614. ingenii culturam admittunt, 593. 613
La Mothius Comes repulſus, 611
Moyſes legiſlator, 12. 13. 16. 17. 18
—— Epiſcopus, 2
Muavia, Chalipha, id eſt ſummus princeps Saracenorum, 170
Mucianus Syriæ præſes, 234
Muhammedes, v. *Machomedes.*
Muleaſſus (Muley Azem.) 508
Muley Maurus, 515
L. *Mummius* Corinthum excidit, 189
Mummolus, 368
L. *Munatius Plancus* conditor Lugduni in Galliis, 213
Mundelheimenſis dynaſtia donatur Malborugio, 605
Mundo, Geta, 335
Mundus à Deo factus ſex diebus, 1
L. *Muræna* dux contra Mithridatem, 203
Muretus, (Marc. Ant.) 517
Muſa (id eſt, Moſes) Bajazethis filius, 481
Muſalmas (Moſlema) Saracenus, 387
Muſcarum per Olympicos ludos verecundia, 74
Muſonius, 234. 238
Muſtapha Imper. Turcarum, 484. 513
—— II. 590. 592. ſolio dejicitur, 603
Mutina ab Antonio obſeſſa, 212
Mycenæ à Perſeo conditæ, 30. ab Argivis everſæ, 115
Mycenæorum regum catalogus ab Euſebio non ſatis ex fide redditus, 30
Mycenas Argorum tranſtulit regnum Perſeus, 14. 30
Mycale, ad quam Perſæ victi, 113
Myſon ſapiens, 100

N.

N*Aas* Ammonitarum rex, 22
Nabis tyrannus, 173. 175
Nabonaſſarus, 78
Nabonidus, Laboroſſarcodi ſeu Baltaſari interfectorum unus, 88. idem cum Dario Medo, 93. vincitur à Cyro, 89. 93.
Nabopolaſſarus, 66. 86. 90
Naboth, 59
Nabuchodonoſor Aſſyrius, 65
—— Babylonius, 66. 86. 90. moritur, 87
Nabuzardan, 67
Nachoragan, dux Perſarum, vivus excoriatus, 352
Nævius, 173
Namnetum urbs a Northmannis capta, 409. 410
Namurcum à Gallis captum, 587. à Fœderatis recuperatum, 590
Nancejum obſidetur à Carolo Audace Burgundione, 501
Naneæ templum, 193
Nannetenſe edictum ſublatum, 577. 581
Nanthildis, 381
Narbonenſis Gallia fit provincia, 197. Oſtrogothis ceditur, 304. 340. Saracenis, qui occupaverant, a Carolo Mar-

Martello ademta, 392
Narciſſus Claudii libertus, 228
Narſes dux Juſtiniani I, 348. Totilam vincit, 351. 365. Francos, 356. 359. 365. 366. ejus theſauri, 363. plures hujus nominis, 366. *ſeq.*
Narſeus rex Perſarum victus à Galerio, 262. 263
Narva obſeſſa à Moſcis, 595. capta, 605
Naſica, v. *Scipio.*
Navarræ regnum occupant Hiſpani, 505
Naves, v. *Claſſis.*
Naupactia pugna, vulgò *de Lepanto*, 513
Nauplia (Neapolis Romaniæ.) 580
Naxus condita, 95
Nazarius Orator, 274
Neale (Phelemon) auctor turbarum in Hibernia, 553
Neapolis capta a Beliſario & Alfonſo Aragoniæ & Siciliæ rege, 490. à Carolo VIII. Franciæ rege, 502. ſed ab eo deficit, 503. ab Ludovico XII. occupatur, ſed mox amittitur, 504. a Thaunio Comite, 610
Neapolitana ſeditio, 548
Necos rex Ægypti, 65. 66. 90
Nectanebus, 134
Nectarius, 292. 299
Neleidæ in Atticam migrant, 49
Neleus, cum filiis ab Hercule cæſus, 27. 49
—— Codri filius, ducit Ionas in Aſiam, 50. 51
Nembroth idem cum Belo, 7
Nemeſianus poëta, 265
Nemorenſis dux ad Ravennam cæſus, v. *Gaſto.*
Neoburgum in Fionia a Danis captum, 563
—— in Palatinatu à Bavaro captum, 601
Neoptolemus, cæſus ab Eumene, 140
Nephele uxor Athamantis, 27. 36
Nephthali, 11
Nepos (Julius) Imper. 325
Nepotianus tyrannus, 275
Neptunus, pater Taphii, 33
Neratius Priſcus, JCtus, 247
Nereis, Pyrrhi filia, 155
Neriglòſſoorus, 87
Nerius (Philippus) Sanctus, 521
Cl. *Nero* vincit Haſdrubalem, 156
—— v. *Tiberius.*
—— Imperator, 229. 233
Nerva Imper. 239
Neſtori Meſſeniam dedit Hercules, 49
Neſtorii hæreſis, 311. 313. 314
Neuhuſelium a Turcis captum, 566. a Cæſarianis, 580
Neuſtria Northmannis conceſſa, 412
Nicæa ſuccenſa 255. terræ valido motu concuſſa, 391. ſedes Imperatorum Græcorum, dum Conſtantinopolis a Latinis tenetur, 566
Nicanor victus à Judæis, 184
Nicena ſynodus, 395
Nicephorus Conſtantini Copronymi filius, 395. 401
—— Phocas, 421. 424

Nicephorus Botoniates, 441
—— Bryennius, *ib.*
—— Patriarcha CPtanus, 402
Nicetas Studienſis, 439
Nicias dux Athenienſ. 120. 121
Nicippe Pelopis filia, 34
Nicocles, Sicyonis tyrannus, 162
Nicolaitæ hæretici, 238
Nicolaus, Damaſcenus, 216
—— hæreticus, 238
—— Myrenſis, Sanctus, 273
—— I. Papa, 404. 405. 409
—— Patriarcha CPtanus, tutor Conſtantini Porphyrogeneti, 422
—— IV. Papa, 464
—— V. Antipapa, 472
—— V. Papa, 490. 494
Nicomedes, Pruſiæ F. 188. a Mithridate Bithynia expellitur, 202. eam Romanis legat, 203
Nicomediæ ingens terræ motus, 391
Niger, (Peſcennius) 248
Ninive, 75
Ninus, conditor Ninives, 7
—— urbs, obſeſſa, 85
Ninyas, 8
Niobe, Phoronei filia, 38
—— Tantali filia, 37
Niſibis capta a Lucullo, 203. ab Odenato, 255. ter obſeſſa, 276. conceſſa Perſis ab Joviano, 282
Nitetis, 101
Noaillius, dux Francus, 615
Noemi hiſtoria, 4. vite fata inebriatur, 5. ejus poſteri per orbem diviſi, *ib.*
Nogaretus & Sarra Columnenſis Bonifacium capiunt, 471
Nomenoſus, Britonum rex, 409
Norbanus, 203
S. *Norbertus*, 456
Nordlingenſe prælium, 535
Norimbergæ conventus Germanicorum procerum, 558
Northmanni unde venerint, 407. 408. 409. 410. ipſi bello civili ſe atterunt, 410. fiunt Chriſtiani, 401. 414. cæduntur ab Aquitanis, 410. a Ludovico Auſtraſio, 412. invadunt Germaniam, *ib.* Britanniam minorem, 414. Italiam, 411. 432. 433. Neuſtriam obtinent, 412. funduntur ab Henrico I. Franco, 444. regnant in Anglia, 446
Noteburgum à Moſcis captum, 599
Novatianus, 257
Novatus, 258
Novigradum, 579
Nuceriæ collocati Saraceni, 460
Numa Pompilius, 81
Numantinum bellum, 190
Numerianus, 261
Nummos aureos ſua effigie ſignare nulli genti conceſſum aut in uſu erat, præter Francos, tempore Juſtiniani I, 356
Numitor, 80
Nycteis, 37
Nycteus, *ib.*
Nyctimus, 38

O.

Obededom, 24
Ocriſia, 82
Ochozias rex Iſraël, 59
Octavia, Auguſti ſoror, uxor Antonii, 215
——— Claudii & Meſſalinæ filia, a marito Nerone peremta, 228. 229
Octavianus v. *Joannes* XII.
Octavius legatus occiſus in Syria, 184
Cn. —— trib. pl. a Ti. Graccho abrogatus, 196
—— coſ. Cinnam ejicit, 203
—— Cæſar, v. *Auguſtus.*
Odenatus, Palmyrenus, 255
Odetus v. *Lautreccius.*
Odilo Bojoariorum dux, 396
—— Abbas Cluniacenſis, ſanctus, 431. 447
Odo, vel Otho, vel Eudo, Rutperti f. 411. cædit Northmannos, 412. 413. e comite Pariſino fit rex Franciæ, 408. 413. 425
—— Abbas Cluniacenſis, 431
—— Campanienſis, 434
—— Carnotenſis comes, 444
—— Columnenſis v. *Martinus* V. Papa
Odoardus v. *Farneſius.*
Odovacer rex Italiæ, 326. ſanctio ejus, qua rex Italiæ pontificem Romanum eligebat, abrogata, 343
Odovacrius Saxo, 308. 310
Odovvalskius, proditor Pragæ, 549
Oeagrus, pater Orphei, 40
Oebares, 102
Oedipus, 37. 43
Oenanthe, 170
Oenomaus, 35
——— philoſophus, 246
Og rex Baſan, 17
Ogygis diluvium, 15
Ogynskii factio Polonica, 598. 603
Oicles, 27
Okamus, 474
Oldenburgenſis comitatus ad regem Daniæ pervenit, 569
Olivarius Comes, 541
Olybrius Imper. 324. 325
Olympiades unde dictæ, 73
Olympias mater Alexandri, 127. 134. 140. 141
Olympicos ludos celebravit Hercules, 41. Atreus, *ib.* Iphitus illos inſtaurat, 49. fuſe de iis agitur, 72. 73. ipſis Elei præfuere, 74. quinque diebus celebrati, *ib.* in iis nudi certabant athletæ, *ib.* quo menſe celebrati, 134
Olympii Jovis templum apud Olympiam, 73
Olympius, 297
Olynthus, 127
Onelia crudeliter a Francis habita, 588
Oneſimus, 244
Onias Pontifex, 173. 178. occiſus, 180
Onion templum Alexandriæ Judæis ab Onia ſtructum, 235
Onomarchus Phocenſis, 126
Onufrius Panvinius, 517
Opheltes, 27
Ophitæ, 247
Opima ſpolia à Romulo reportata, 81. à Cornelio Coſſo, 118.

118. a Cl. Marcello, 152
Opimius Coſ. 197
Optatianus, v. *Porphyrius.*
Optatus Milevitanus, 287
——— patricius, 274
Oratorii congregatio Lutetiæ inſtituta, 524
Orchomenus, 39
Oreb, mons, 13
Oreſtes 14. 50. matrem occidit, 45. diu regnat, *ib.*
—— Alexandriæ præfectus, 318
—— Momylli pater, 326
Origines 252. ſacrificat idolis, & moritur, 257. damnatus, 300. 358
Origeniſtæ damnati, 300. 358
Oribaſius, 282
Ormondiæ dux, qui Carolum II. in Hibernia regem proclamavit, 557
——— qui in locum Malbourughii ſucceſſit, 615
Oroetes, 102. 103
Oropus, de qua legati miſſi Athenis, 192
Oroſius, 316
Orpheus, 40
Orſeis uxor Hellenis, 26
Ortelius, (Abrah.) 521
Ortygia, fœmina & inſula, 95
Oſee propheta, 63
—— rex Iſraëlis, 63
Oſias rex Judæ, 62
—— ſacerdos, 24
Oſius Cordubenſis, 278
Oſmannus Turcarum Imper. puer, magnæ ſpei ſtrangulatur, 484
Oſmundi duo, 433
Oſtenda obſeſſa per triennium, 519. capta poſt paucos obſidionis dies, 608
Oſtia urbs condita, 82
Oſtrogothorum initia, & geſta, 309. & *ſeq.*
Oſtrys, 319
S. *Oſwaldus*, 384
Otho (M. Silvius) Imp. 234
— Henrici Aucupis pater, dux Saxoniæ, 419
— I. Imper. Henrici Aucupis filius, 418. 419. 420. 421. in Galliam movet, 427
—— II. 421. 422. cum Francis bellat, 428
— III. Imper. 431. ſtolide crudelis in uxorem, *ibid.*
— IV. Imp. Henrici Leonis filius, 458. 459. 460.
— rex Franciæ, v. *Odo.*
— Hugonis M. filius, dux Lotharingiæ, 428
— Ludovici Tranſmarini nepos, Caroli filius, Lotharingiæ dux, 430
— Pomeraniæ Apoſtolus, Sanctus, 449
Othomannus primus Turcarum Imper. & Othomannici regni fundator, 480
Othoniel, 19
Otium qua lege ab Amaſide caſtigatum, 91
Ottocarus rex Boëmiæ, 463
Ovidius, 217
Ovo tumultuarius Hungarorum rex, 435
Oxenſtierna, 535
Oxonium captum, 554
Oxylus Heraclidarum ductor, 49

P.

PAches dux Athen. 120
Pacis templum à Veſpaſiano conditum, 235
Pacuvius, 192
Palatinus v. *Carolus Ludovicus*. *Fridericus* V. *Joannes Willelmus*.
Palatinatus ab Gallis occupatus, 585. 586. 589
Palæologi imperant, 479
Palæpolitani qui nunc Neapolitani, 147
Palfius Præfectus militum Hungaricorum, 539
Palladius Arianus, 292
——— Galata, Origeniſta, 295. 300
——— Scotorum apoſtolus, 317
Pallantium ab Euandro conditum, 46
Pallas libertus Claudii, 228
Palmerius, (Mat.) 497
Pamelius, (Jacobus) 517
Pamphilus martyr, 265. 270
Panænus pictor, 74
Pandulphus Capuæ dux, 433
Panormitanus, v. *Tudeſcis*.
Panſa Coſ. ad Mutinam cadit, 212
Pantænus, 252
Panvinius v. *Onuphrius*.
Papenheimius, 530. 531
S. *Paphnutius*, 273
Papianilla, 332
Papias, 246
Papinianus, 249
Papyrius Romanorum dux, 146
Paradiſus terreſtris, ubi ſitus, 2. 3
Paris, qui & Alexander, 41. Helenam rapit, 45
Pariſienſi Senatui ſedes in Palatio conſtituta, 475. v. *Lutetia Pariſiorum*.
Parlamentum in Anglia, 551. 552. bellum gerit cum rege ſuo Carolo I. & ejus partium Hibernis, 553. 554. *ſeq.*
Parmenianus Donatiſta, 287
Parmenides, 119
Parmenio dux, 134. 137
Parmenſes Fridericum II. a ſe propellunt, 461
Parmenſis dux v. *Farneſius*.
Paros a Miltiade tentata, 108
Parthenii, 84. 96
Parthenopæus, 27. 38. 43
Parthi regnare incipiunt, 159. deſinunt, 161. in Judæam irrumpunt, 206. 218. in Syriam, 208. 214. Craſſi exercitum delent. 208. graviter affligunt Antonium, 214. Craſſi ſigna reſtituunt, 215. a Corbulone reprimuntur, 229
Paſchaſinus Lilybætanus, 328
Paſchalis Papa I. 401
——— II. 448. (male XII. editur.)
Paſchatis controverſia, 251
Paſſeratius, (Joan.) 517
Patavium redit ad Venetos, 487. captum à Bavaro, 602
Patera orator, 274
Patricius Cæſar, 319
S. ——— Hibernorum apoſtolus, 346
S. *Paula*, 294. 301. 318
S. *Paulanus*, v. *Franciſcus*.

Paulinus Trevirenſis, 280
—— Antiochenus Epiſcopus, 281. 286. 292
—— Nolanus, ſanctus, 315
—— diaconus Carthaginenſis, 311
Paulus apoſtolus convertitur, 226. geſta, 231. mors, 232
—— Samoſatenus, 259
—— eremita Sanctus, 259. 279. 280
—— Conſtantinopolitanus Epiſcopus martyr, 278
—— v. *Æmilius.*
—— Juriſconſ. 250
—— Burgenſis, 474. 491
—— Oreſtis frater, 326
—— II. Papa, 495
—— III. Papa, 509. 510
—— V. Papa, 524. 526
Pauſanias dux Laced. 114
—— a quo Philippus Macedo, Alexandri M. pater trucidatur, 127
—— ſcriptor, 247
Pax Auguſta (Badajox) obſeſſa a Luſitanis, 565
Pax Pragenſis, 536. Danos inter & Suecos apud Bromſoam, 545. Monaſterienſis, 549. Anglos inter & Batavos, tempore Cromwelli, 561. Rothſchildina, 562. Olivenſis, 563. Pyrenæa, 565. Luſitanos inter & Batavos, 565. Bredana, 567. Venetos inter & Turcas, 569. Polonos & Turcas, 573. 578. Anglos, Batavos, Colonienſem & Monaſterienſem, 573. Neomagenſis, 575. 591. Danos inter, Suecos, & Brandenburgicum, 577. Altenavienſis, 580. Ryswicenſis, 591. Alt Ranſtadienſis, 606. Ultrajectina, 615. 616. Badenſis, 617. Paſſarowitzenſis, 619. Cameracenſis, 620. agitata Gertruydenbergæ, 615. & Raſtadti, 617
C. Popilius Carus *Pedo* ruinis Antiochiæ oppreſſus, 240
Pelagia, 305
Pelagius hæreticus, 311. 312
—— e Silentiario patricius, occiſus a Zenone, 321
—— Papa, 358. 360
—— primus e Gothis Aſturum rex, 390
Pelaſgi, in Italiam veniunt, 38. 46. Lemno pellunt Minyas, 51
Pelaſgus, 38
Peleus, Achillis pater, 40
Pelias, 27. 40
Pelopia, cui pater Thyeſtes vitium intulit, 35
Pelopidas, 123
Peloponneſiacum bellum, 116. ejus ſpatium, 120
Peloponneſus unde Apia dicta, 15. duplici genere frequentata, Dorico, & Æolico, 28. 29
Pelops Tantali filius, 34. ab eo orti Pelopidæ regnant, 14. 34. cum Perſeïdis conjuncti, 35
Pentapolis Pontifici Romano data, 397
Πενθέκτη Synodus, 388
Penthilus Oreſtis filius, 50

Penthilus Periclymeni filius, 50
Perdiccas frater Philippi Macedonis, 127
—— dux Alexandri M. 138. 140
Peregrinus philoſophus, 246
Perennis Prætorio Præfectus, 243
Pergamenum regnum, 159
Pergamum a Saracenis captum, 390
Periander 53. 97. inter ſeptem ſapientes refertur, 100
Pericles, 116. 118. 120
Periclymenus, 50
Perieres, 26
Perimede, 26
Pero, 27
Perronius, (Jacobus) 518
Perottus, (Nicol.) 497
Perperna vicit Ariſtonicum. 196
Perpiniani comitatus, *vide* in Ruſcinone.
Perſæ, unde nominati, 33 regnum obtinent, Medis ademptum, 91. cum Græcis res habent, 104. 105. 112. 113. 122. 123. ab Alexandro M. ſubjugantur, 135. 136. 137. recuperant imperium, quod Parthi hactenus tenuerant, 161. 251. cum Romanis impliciti, 254. 255. 261 263. 276. 280. 281. bellant cum Juſtiniano, 348. 351. cum Juſtino, Tiberio, Mauritio, &c. 362. 363. 374 Græca moneta utuntur ſub Imperatoribus CPtanis. 356. parent principibus Muhammedanis, a quibus ad Aſſim-bejos ſumma rerum tranſit, 485
Perſecutio Chriſtianorum, ſub Nerone, 232. ſub Domitiano, 237. ſub Trajano, 244. ſub Severo, 251. ſub Maximino, 257. ſub Decio, *ibid.* ſub Gallo & Voluſiano, 258. ſub Valeriano & Gallieno, 259. ſub Aureliano, *ib.* ſub Diocletiano, 264. & 270. ſub Juliano, 282. Hugonottarum, 577. 581
Perſepolis ab Alexandro M. capta, 137
Perſes, Perſei filius, a quo Perſæ nominati, 33
Perſeus Acriſium occidit, 14. ejus hiſtoria, 31. & *ſeq.* filia Gorgophone, 27. filii, 31. cum Pelopidis juncti, 35
—— ultimus rex Macedonum, 72. 142. 176. 177
—— Stoicus, 162
A. *Perſius* Poëta, 238
Pertinax Imper. 248
Peruſinum bellum, 214
Peſcennius v. *Niger*.
Peſſinuntia Dea Romam translata, 156
Peſtilentia Athenis tempore belli Peloponneſiaci ſæviſſima, 120. Anglicana, 567. per Hungariam, Auſtriam, Bohemiam & Saxoniam graſſans, 577
Petrarcha, 474
Petreius legatus C. Antonii Catilinam cædit, 205. vincitur a Julio Cæſare, 208
Petronius Syriæ præſes, 230
Petrus 230. 231. Antiochiæ ſedet,

ſedet, 231. & Romæ, ubi & moritur, *ibid.* de ejus Romana cathedra, 232
Petrus Alexandrinus, Meletii adverſarius, 270. 272
—— —— Athanaſii ſucceſſor, 286. 292
—— Chryſologus, Sanctus, 316
—— Fullo, 320. 329. 330
—— Moggus, Epiſcopus Alexandrinus, 329
—— Archipresbyter, 395
—— Presbyter & Hegumenus S. Sabbæ, 395
—— Amalphitanus Epiſcopus, 439
—— Eremita, 445
—— Leonis, Antipapa, ſub Anacleti II. nomine, 449
—— Lombardus, 457
—— Comeſtor, 457
—— Martyr, 465
—— Corbarienſis, v. *Nicolaus* V. Antipapa.
—— Lunenſis, v. *Benedictus* Antipapa.
—— Aliacenſis, 491
—— rex Bulgarorum, 423
—— rex Hungariæ, 435
—— Autiſiodorenſis, Imp. CPtanus, 466
—— III. Arragoniæ rex, 464. fit & Siciliæ, *ibid.* excommunicatur, 470
—— Crudelis, Caſtillæ rex, a fratre Henrico occiſus, 477
—— Borbonius, dux Bellojocenſis, 501
—— princeps & dein II. rex Luſitaniæ, 569. 580. 602. 609
Petrus Alexiowitz, I. Moſcorum Imperator, iter per Europam facit, 593. cum Auguſto M. variam belli Suecici ſortem ſubit, 595. 599. fundit Carolum XII. & ejus duces, 613. 614
Phalantus, Tarenti conditor, 96
Phalaris, 98. 109
Phalcas, 49
Phalecus, 6
Phantaſtæ, hæretici, iidem qui Agnoëtæ, 314
Pharamundus, 307
Pharao rex Aegypti, 12. alter mari rubro ſubmerſus, 16
Pharnabazus, 122
Pharnaces, filius Mithridatis, 204
Pharſalicum prælium, 208
Phaſaël, frater Herodis M. 218
Phavorinus, 246
Phayllus Phocenſium Dux, 126
Phelemon v. *Neale.*
Pheleteus, ſeu Phoeba, rex Rugorum, 326
Pherecles, 161
Pherecydes, 100
Pheres, 27
Phidiæ opus, 74
Phidon Argivus, invenit menſuras & pondera, 71. inſidiatur Corinthiis, 95
Philaſtrius, Brixienſis, 294
Philelphus, (Franc.) 497
Philetærus, 159
Philetus, 238
Philinna, 138
Philippenſe prælium, 213

Phi-

Philippi caſtrum, 545. 574. 583

Philippicus, dux Mauritii, 363

—— Bardanes, Imp. 386. 387

Philippis Synodus ab Arianis habita, quæ Sardicenſis ab iis vocata, 278

Philippus Argæi f. rex Macedoniæ, 72

—— Macedo, Alexandri M. pater, 126

—— v. *Aridæus.*

—— medicus Alexandri M. 135

—— Macedo, Perſei pater, cum Hannibale conſpirat, & vincitur a Lævino, 155. 165. 171. 172

—— Perſei filius, quem ſe jactat Andriſcus, 191

—— Caſſandri filius, 141. f.

—— Antiochi Grypi filius, 199

—— coſ. (Q. Marcius.) 201

—— Arabs, Imp. 254

—— Arabis filius, *ib.*

—— Presbyter, 313

—— I. Franciæ rex, 444. 445

—— II. Auguſtus, Franciæ rex, 457. 458. 459

—— Ahenobarbi filius, rex Germaniæ, 459

—— III. Audax rex Franciæ, 470

—— IV. Pulcher, rex Franciæ, Audacis filius, 471

—— V. Longus, 475

—— VI. Valeſius, 475. 476

—— Audax, Valeſii nepos, Joannis Boni filius, Caroli V. frater, Caroli VI. patruus & tutor, Burgundiæ dux, 475. 477. 478. 489

Philippus Bonus, Audacis nepos, Joannis Intrepidi Nivernenſis filius, Caroli Audacis Burgundi pater, 478. 479. 498

—— Maria, dux Mediolanenſis. v. *Viſconti.*

—— I. Auſtriacus, Caroli V. pater, Hiſpaniæ rex, 506

—— II. Hiſpaniæ rex, Caroli V. filius, 510. 511

—— III. 521. 522. 526

—— IV. 521. 564. 568

—— V. Hiſpaniæ rex, ex duce Andegavenſe, 595. bellum gerit cum Carolo III. 606. 608. 610. 615. invadit Siciliam & Sardiniam, 618. abdicat ſe regno, quod brevi poſt reſumit, 620

—— Lantgravius Haſſiæ, 510

—— Willelmus Neoburgicus fit Elector Palatinus, 581

—— I. dux Aurelianenſis, frater Ludovici XIV. 581

—— II. primi filius, dux Aurelianenſis, regens Franciæ & tutor Ludovici XV. 618. vincitur apud Taurinum ab Eugenio, 607. obit, 620

Philiſtæi Iſraëlitas opprimunt, 21

Philiſtus hiſtoricus, 131

Philo Judæus, 230. 238

Philomelus Phocenſium dux, 126

Philopœmen dux Achæorum, 165. 173. 176

Philoſtratus, 246

Philotas, Parmenionis filius, inique ab Alexandro M. occiſus, 137
—— dux Alexandri M. qui poſt ejus mortem Ciliciam obtinuit, 139
Philoxenus Cytherejus, 131
—— v. *Xenajas.*
Phinees Eleazari filius, 18
Phlegon, 246
Phocæorum colonia Maſſilia, 93
Phocas Mauricio cæſo fit Imperator, 364. 373
— v. *Bardas. Leo. Nicephorus.*
Phocenſes ſacro bello profligati, eorum urbibus everſis, 126. 127
Phocion, 140
Phocylides, 109
Phœba v. *Pheleteus.*
Phœbidas Cadmeam occupat, 123
Phœnix, 35
Phoroneus, 15
Photinus martyr, 245
—— hæreticus, 279
Photius patriarcha, 415. 416
Phraates, 186. 193
—— alter, 215
Phraortes, 85
Phryxus, 27. 36. 37
Phthius, 38
Phul rex Aſſyriorum, 75
Phygellus, 238
Phylas, 53.
Pialis Paſſa, 513
Picardia vaſtata, 537
Picens bellum, 151
Picti, 306
Picus in Latio regnat, 46
—— Mirandulanus, 497
Pierius, 265
Pighius, (Albertus), 508
Pilati acta, 271
Pilatus (Pontius), 230
Pindari domus & poſteri, 135
Pindarus, 119
Pinarolium a Francis tenetur, 588. 589
Pionius martyr, 245
Pipinus de Landis Auſtraſii regni præfectus pater Grimoaldi, 377. 382
—— Craſſus, Anſegiſi filius Caroli Martelli pater, 388. 390. 392
—— Brevis, Caroli Martelli filius, Caroli M. pater, fit rex Franciæ, 389. 396. multa donat Romano Pontifici, 397
—— Caroli M. filius, 399
—— Ludovici Pii F. 400
—— hujus Pipini filius, 404
Piræeus portus Athenienſium factus, 114
Piraticum bellum, 204
Pirithous, 40
Piſa urbs, quæ & Olympia, 73
Piſæ Florentinis ſubjectæ, 487
Piſatæ ab Eleis delentur, 74
Piſatis regio, 73
Piſidice, 26
Piſiſtratus, 98. numeratur inter ſeptem ſapientes, 100. ejus, & ſtirpis ipſius hiſtoria, 106.
Cn. *Piſo* Germanicum veneno ſuſtulit, 224
C. —— conjurat in Neronem, 229
L. —— a Galba adoptatur, 234
Piſſiacenſe colloquium, 511
Pithon, dux Alexandri M. 139
Pit-

Pittacus, 99
Pius I. Papa, 245
—— II. 494. 495. 497
—— IV. 510. 513
—— V. 513
Placidia nubit Athaulpho, 298. 303. poſt Conſtantio, *ibid.* ab Honorio ejecta, *ib.* redit, *ib.* fit Auguſta, *ib.* moritur, 323
—— Valentiniani III. filia, 324
Placilla uxor Theodoſii, 290. 291
Plateæ everſæ, 123. f.
Platæenſes in Marathonia pugna clari, 105
Platæenſis pugna, 113
Platina, 497
Plato Comicus, 120
—— philoſophus, 130
—— Sanctus, 395. 402
Plautianus, 249
Plautilla, 249
Plautus, 174
Plectrudis, 388. 392
Plinius, major, 239
—— minor, qui Proconſul de Chriſtianis ſcribit Trajano, 239. 244. 246
Pliſthenes Atrei filius, 35
Plotina, 240
Plotinus, 252
Plutarchus, 246
Pneumatomachi, hæretici, 279
Podarces, ſive Priamus, 45
Poenales leges in Anglia, 582
Poggius, 491
Polemo philoſophus, 148
—— Sophiſta, 246
Pointius ingentes divitias Carthagine nova reportat, 591
Politianus v. *Angelus.*
Pollio Grammaticus, 247
Pollux, 40
Poloni Turcos & Tartaros variis præliis fundunt, 580. 589. Walachiam ſubigunt, 580. cum Suecis diſſident, 561. 562. inter ſe 572. 573. 598. 603. 605. 613
Polus (Reginaldus) Cardinalis, 510
Polyænus hiſtoricus, 101
Polybius hiſtoricus, 157
Polycarpus, 245
Polycrates Samiorum tyrannus, 102. 109
—— martyr, 252
Polydectes, 27
Polydectus rex Lacedæm. 69
Polydorus Cadmi filius, 36
Polyeuctus, Patriarcha CPtanus, 424
Polyhiſtor, cognomen Hygini, 216
Polynices, 30. 43
Polyſperchon, 140
Pomeraniæ ſucceſſio controverſa, 538. 549. Suecicæ magnam partem occupat Fridericus Willelmus Magnus, 575
Pompeji, urbs, pereunt igne Veſuvii, 236
Pompejopolis (Pampelona) à Francis capta, 470. 506
Cn. *Pompejus* Strabo, Magni pater, 201
—— M. 202. 203. 204. Rom. imperium incredibiliter amplificavit, 206. cum Cæſare civile bellum gerit, 207. vincitur, 208. tum ejus filii, 209.

209. Coſ. fuit ſine collega, 210
Pompejus (Sext.) Magni filius, 214
—— Anaſtaſii nepos, Imp. CPli proclamatur, 348
Pomponius Juriſconſ. 250
Pontianus Papa, 257
Pontificii, pro immanitate ſua, Proteſtantes omnes Pariſiis trucidant, 512. item in Tellina valle, 525. item in Hibernia, 553. exitium moliuntur Jacobo I. & toti Anglicano parlamento, 582. Londino ejecti, 552
Cn. *Popilius* Antiochum ab Ægypto deterret, 180. 181
M. —— a Numantinis cæſus, 191
—— centurio, Ciceronis parricida, 213
Poplicola, 111
Poppæa, 229
Porcius Latro, 216
Porphyriani, nomen Arianorum, 272
Porphyrius, 260
—— (P. Optatianus) 274
—— Gazenſis, Sanctus, 300
Portocarrerus Cardinalis falſarius, 595
Porſenna, 111
Porus, 137
Poſna occupata, 603
Poſſeſſor Africanus, 347
A. *Poſtumius* Dictator, 111. filium occidit, 118
S. *Potamiena*, 270
Potidæa capta, 133
Prædeſtinatiani, 331
Prælium, v. *Pugna*.
Præmonſtratenſis ordinis initia, 455
Praga capta, a Saxone, 530. recuperata a Wallenſteinio, 531. ope proditoris a Suecis capta, 549
Pragenſes turbæ ſub Ferdinando II. Imper. 523. 524
Pragmatica ſanctio, 490. ſublata, 505
Praylus, 311
Preveſa, propugnaculum Epiri, 580
Prexaſpes, 102
Priamus, v. *Podarces*.
S. *Principius*, 332
Priſcianus Lydus, 360
Priſcilla, & Maximilla, 247. 252
Priſcillianiſtarum hæreſis, 292
Priſcillianus, auctor hæreſeos, 292
Probus Imper. 257. 260
—— Anaſtaſii nepos, CPli proclamatus Im. 348
Proclidæ reges Lacedæmonii, 52
Procles, 48. 51. 52
—— Epidauriorum tyrannus, 97
Proclus mathematicus, 336
—— quæſtor, 337
Procopius martyr, 265. 270
—— tyrannus, 284
—— Anthemii filius, Anthemii Imperatoris occidentalis pater, 325
—— hiſtoricus, 360
Procris, 27
Proculus Juriſconſ. 250
—— Siccenſis, 247
Prodicus Sophiſta, 119
—— hæreticus, *ib.*
Prœtus, 27. 30. 32

Prohæreſius Sophiſta, 282
Projectus Epiſcopus, 313
Promethei ætas, 15
Prompalus (nomen fictitium.) 185
Pronoë, 27
Propertius, 217
Proſcriptio Triumviralis, 213
Proſper Aquitanus, 317
—— Aurelianenſis, 332
—— v. *Adurnus*.
Protagoras, 119
S. *Protaſius*, 293
Proterius Alexandrinus martyr, 328
Proteſtantes in Germania libertatem religionis adipiſcuntur, 549. à Rege Franciæ vexantur, 577. 581. multa in Anglia patiuntur, & in Hibernia, 582
Proteus, cognomen Peregrini philoſophi, 246
Πρόθυσις, 74
Prudentius, 301
Pruſæ ſedes Othomanni I. Turci, 480
Pruſias rex Bithyniæ, 176. 188
Prytanes Corinthiorum annui, 53
Pſammenitus, 102
Pſammetichus, 89
Pſammis, 90
Pterelas, 33
Ptolemæorum in Ægypto regnum incepit cum Lagida, 142. deſiit in Cleopatra, 215
Ptolemæus Lagi filius, dux Alexandri M. dynaſtiæ hujus fundator, 139. 142
—— Ceraunus, Lagidæ filius, Macedoniæ rex, 142. 145
Ptolemæus Philadelphus, Lagidæ filius, Cerauni frater, 142. 149. 151
—— Euergetes, Philadelphi filius, 161. 165. 166. 167
—— Philopator, Euergetæ filius, 166. 167. 168. 169
—— Epiphanes, Philopatoris filius, 173. 175
—— Philometor I. Epiphanis filius, 178. 185
—— Euergetes II, item Phyſcon, Epiphanis filius, Philometoris I. frater, 179. 194
—— Appio, Phyſconis nothus, rex Cyrenarum, 194
—— Lathurus, Phyſconis filius, item Philometor II. dictus, 194. 195. 199. 200
—— Alexander I. Phyſconis filius, 194. 195
—— —— II, præcedentis filius, 200
—— —— III. præcedentis frater cognominis, Ægyptum Romanis legat, 200
—— Cypri rex, cujus vivi & nolentis hæreditatem adierunt Romani, 209
—— Auletes, 200
—— Dionyſus, ſeu Bacchus, frater Cleopatræ, jubet Pompejum M. occidi, 208
—— aſtronomus, 246
Publilius, 147
Pueri tres in fornacem miſſi 87
PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Actium, 215
Ægaten, 152
Ægoſpotamon, 121

Al

PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Albanum montem, 526
S. Albini fanum, 501. f. 502
Aldenardam, 611
Alexandriam, 208
Allersheim, 546
Alliam, 128
Almanzam, 610
Alnetum, 515
S. Andreæ fanum, 518
Aquilejam, 253
Arbela, 137
Audomaropolin, 471
Avenium, 536
Auguſtoritum Pictonum, 410
Aurelianos, 498
Azincurtum, *ib.*
Barcanum, 579
Barum, 435
Bebriacum, 234
Berſellum, 610
Bovinas, 460
Briſtoliam, 554
Boynam, 585
Cæſarauguſtam, 615
Cæſaris pontem, 525
Cannas, 154
Caphyas, 171
Capuam, 356
Carnutes, 413
Carpum, 596
Caſſanum, 606
Caſtelnaudarium, 530
Catalaunicos campos, 323
Chæroneam, 127
Chalcedonem, 269
Chiarum, 597
Cibalim, 268
Cliſſoviam, 598
Clodiam foſſam, 474
Cluſas, 476

PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Coloniam Ubiorum, 549
Coronium, 576
Cranonem, 140
Cremeram, 117
Creſſiacum, 476
Curtracum, 471
Curtraſium, 515
Cynoſcephalas, 174
Denaniam, 616
Dœmitzam, 536
Donawerdam, 601
Drocas, 511
Ducam, 326
Eboracum, 553
Ebredunum, 368
Elvam, 565
Enſisheimium, 574
Eurymedontem, 115
montem Falconem, 413
Fehrbellinum, 574
Firmum, 201
Floriacum, 586
Foggiano in portu, 558
Fontinatam villam, 403
Frauenſtadium, 605
Fucinum lacum, 463
Gadebuſch, 616
Gaugamela, 137
Gnidum, 123
S. Gothardi fanum, 566
Granicum, 135
Hadrianopolin, 269. 284.
Hagenoam, 599
Himeram, 113. 143
Höchſtedt, 604
Jancoviam, 546
Jarnacum, 512
Ilerdam, 546
Ipſum, 141
Iſaram, 197
Iſontium, 326

PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Iſſum, 135
Kaliſcham, 606
Ladenburgum, 574
Leiceſtriam, 554
Leuctra, 124
Leuſam, 587
Lipſiam, 530
Lugdunum, 248
Lundam, 575
Lutzenum, 531
Luzarram, 600
Malaccam, 605
Mantineam, 124. 173
Marathonem, 105
Mardienſem campum, 268
Marinianum, 505
Mergentheimium, 545
Methonem, 127
Mohatzam, 483. 507. 581
Mohilovam, 613
Moncontorum, 511
Montemlehericum, 501
Montes Hannoniæ, 575. 612
Muhlbergam (Petavio ad Albim) 509
Murſam, 275
Mutinam, 212
Mycalen, 113
Nancejum, 501
Naupactum, 513
Nicopolin, 475
Nordlingam, 535. 536
Novanorum forum, 503
Novum Caſtellum, 553
Ordingam, 542
Pelufium, 179. 180
Pfortzheim, 588
Pharſalum, 208
Philippos, 213
Platæas, 113

PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Poloſcum, 603
Pultavam, 614
S. Quintini fanum, 511
Ramilliacum, 608
Rattenaviam, 574
Ravennam, 505
Regillum lacum, 111
Rhaphiam, 168. 169
Rheinfeldam, 539
Rhethelium, 559
Roſebequam, 478
Sagram, 110
Salaminem, 113
Salankemen, 587
Sambrocam, 589
Schardingam, 601
Schellenberg, 604
Sedanum, 542
Sellaſiam, 165
Seneffiam, 574
Sintzhemium, 573
Spiram, fl. 602
Staffardiam, 586
Steenkerkam, 588
Strymonem, 454
Thermopylas, 113. 189
Thraſumenum, 154. 169
Ticinum, 154
Tolbiacum, 338
Tonningam, 616
Toronam, 120
Trebiam, 154
Vadimonis lacum, 147
Varnam, 482. 393
Warſaviam, 562
Warwicenſem agrum, 553
Veronam, 268. 326
Weſtcheſtriam, 554
Villam vitioſam, 568. 615
Wilmergam, 616
Wittſtock, 536

PU-

PUGNÆ ſeu *PRÆLIA*
ad Vocladenſem campum, 339
Wormatiam, 463
Zentham, 592
S. *Pulcheria*, 301. 313. 318. 319. 327
Pultava Carolo XII. magnæ cladis monumentum, 614
Punicum bellum primum, 151. ſecundum, 153. tertium, 189
Pupienus Imper. v. *Maximus*
Putiphar, 12
Pygmalion, 68
Pylades, 48
Pyrrha uxor Deucalionis, 26.
Pyrrhus Achillis F. ab Oreſte cæſus, 45
—— rex Epiri Maced. occupat, 142. 144. 145. 150. 151. 159
Pythagoras, 109
Pythia, ludi, 126

Q.

Quadi cum M. Antonino Philoſopho pugnant, 243. conf. p. 284
Quadratus, 245
Quadruplum fœdus, 618
Quercetum expugnatum, 615. 616
Quinctius Capitolinus, 117. 118
T. —— Flaminius Philippum vincit, 175
L. —— frater præcedentis, Acarnanum domitor, 175
T. —— Atta, 211
Quintilianus, 239
Quinquegentiani, 262. 263
Quinta Synodus, 359
Quintillus, 256
S. *Quintini* oppidum, ad quod victi Franci, 511
S. *Quintinus*, 258

R.

Rabenhauptius fortiſſimus dux, Groninganæ urbis gubernator, Couvordiam occupat, 571
Rabula Edeſſenus, 358
Rachel, 11.
Rachiſius Langobardorum rex, 396. 397
Radagaiſus, cæſus, 297
S. *Radegundis*, 354. 360. in ejus monaſterio turbæ, 372
Radulfus Northmannus, 433
Radziouskius Regni Polonici Primas, 603
Raginfredus, 389. 392
Ragnoldus Aquitaniæ dux, 411.
Ragotzius (Georgius) Princeps Tranſilvaniæ, 562. 566
—— (Franciſc. Leopoldus) prioris nepos, caput procerum Hungaricorum, qui conjuraſſe ferebantur, captus evadit, 598. ad rebellionem concitat Hungaros, 603
Raimondus comes Toloſanus, & Arrogoniæ rex, 469
Raimundus Lullus, 465
Rainaldus, dux Apuliæ, 450
Rainerus. v. *Renatus Andegav.*
Rainulfus Northmannus, 433
Rainutius. v. *Farneſius*.
Rapſaces, 64
Raſtadenſis pax, 617

Ratbodus Friſius, 388
Ratisbona capta à Bavaris, 602
Ratisbonenſis Synodus contra Felicem Urgelitanum, 398
Ravenna capta, 351. 505
Ravennius Arelatenſis, 316
Rea inſula capta à Ludovico XIII, 526
Rebecca, 10
Rechiarius Suevorum rex, 324
Regales Francorum, 307
Reges Roma ejecti, 110
Regia poteſtas in Anglia abrogatur, 556. reſtituitur, 565
Regillus lacus, ad eumque pugna, 111
S. *Remaclus*, 384
S. *Remigius*, 332. 338. 345
Remis baſilica S. Remigii dedicatur, 444. conſecrari ibi reges Franciæ ſoliti, 455
Remus, Romuli frater, 80
Renata, Ludovici XII. filia, Herculi II. duci Ferrariæ nupta, 505
Renatus (vel Rainerus) Andegavenſis, rex Neapolitanus, dux Lotharingiæ, 489. 490. 499. a quo victus in acie cecidit Carolus Audax Burgundiæ dux, 501
Rengabe cognomen Michaëlis Curopalatæ, 402
Repoſtellus (Willelmus.), 433
Reventlaus victus, 607
Reunionis judicium ſeu curia, 578
Rhabanus Maurus, 408
Rhadamanthus, 27
Rhadaſis, 357
Rhæticus, 273
Rhæticum bellum, 525
Rhaphienſe prælium, 168
Rhegium colonia Meſſeniorum, 84
Rhegnidas Phliuntem invadit, 49
Rheinfelda, 575
Rheinſchildius Saxones & Moſcos profligat, 605
Rheno pontem impoſuit Romanorum primus Julius Cæſar, 208
Rhenoberga, 536. 601
Rhodii cum Pruſia bellum gerunt contra Byzantinos, 172. à Romanis Lycia & Caria multantur, 188
Rhodugune, 186
Rhodon Aſianus, 252
Rhodus ſeceſſus Tiberii Imp. 216. capta à Turcis, 483. 506
Ricaredus rex Hiſpaniæ, 371
Richardus, dux Franciæ, cædit Northmannos, 413. pater Rodulphi regis Francorum, 426
—— I. dux Northmannorum tertius, Rollonis nepos, 427. 444
—— dux Northmannorum, 445. 446
—— Tancredi filius, 433
—— præfectus claſſi Siculæ, 454
—— I. rex Angliæ, quæ geſſerit in oriente, 452. 457. cum Philippo Auguſto Franco bellum, ſed ſibi funeſtum, gerit, 459. 460. Guidoni Luſiniano dat Cyprum, 495
—— Cornubiæ princeps, regis Joannis ſine terra filius, rex a Germanis eligitur, 462

Richardus II. rex Angliæ in carcerem perpetuum datus 478. & occiſus ab Henrico IV. 499
—— Eboracenſis, Eduardi IV. & Richardi III. Glocestrienſis pater; qui dum Henricum VI. regno vult ejicere, ipſe perit. 499. 500
—— III. Angliæ tyrannus, prioris filius, Gloceſtriæ dux, qui fratris Eduardi IV. filium Eduardum V. occidit, 500
—— Eduardi IV. filius cum fratre Eduardo V. ab eodem Gloceſtrienſe necatus, 500
—— Warwicenſis comes, modo pellit, modo reſtituit reges Henricum VI. & Eduardum IV. verum ab hoc tandem perimitur, 500
Richelius, ſive Ricolocius, Cardinalis, 527. 528. 529. 537. 540. 541. 543
Richildis, 406
Ricimer, 324. f. 325
Ricolocius. v. *Richelius*.
Riga obſeſſa, 595. capta, 615
Rikel (Dionyſius), 491
Robertus Fortis, ſeu Maccabæus, a Northmannis cadit. 408. Rutpertus appellatur, p. 411. ut & filius ejus
—— 411. 425. qui Northmannos cædit, 413. eorum duci Rolloni, cum baptizaretur, a ſe nomen dat. 414. fit rex Franciæ, 425. occumbit. *ib.* eſt pater Hugonis M. avus
—— II. ducis Northmannorum, Willelmi Conquæſtoris patris, 433
—— Sapiens, Hugonis Capeti filius, 430
—— Sapientis filius, 444
—— Wiſcardus, Northmannorum in Apulia dux, 433. 436. 437. 442
—— Balduini Flandri filius, 445
—— Sanctus, 448
—— Imp. CPtanus, Petri Antiſiodorenſis filius, 466
—— Caroli Claudi filius, rex Siciliæ, 472
—— Atrebatum comes, 476
—— Bavarus Imp. 487. 488
—— Bolonius, 515
—— Claromontanus, S. Ludovici filius, pater Borboniorum, 516
—— Palatinus, Friderici V. filius, 554
Roboami res geſtæ, 55
S. *Rochus*, 465
Rodulphus II. primi filius Jurenſis ſeu Burgundiæ rex & dein Italiæ, 417. 418
—— dux Burgundiæ, Richardi Juſti filius, fit rex Francorum, 426. 427
—— III. Piger Conradi filius, ſecundi nepos, ultimus ſuæ gentis rex Arelatenſis, vel Burgundiæ, qui moriens regnum marito ſuæ ex ſorore neptis, Conrado II. Imperatori legavit, 434
—— Sueviæ dux, contra uxoris ſuæ fratrem Henricum IV. eligitur Imperator. 435. 436
—— Imp. v. *Rudolphus*.

Roffenſis, (Joannes) v. *Fiſcher.*
Rogerius I. Tancredi filius comes Siciliæ, 433
— II. primi filius, Siciliæ rex ab Anacleto II. creatus, 449. pellitur, 450. capit Innocentium II. ab eoque cuncta recuperat & titulum regis accipit. *ib.* Socer Henrici VI. Imp. 451. Græciæ litora infeſtat, 453
— Tarraconenſis dux, 470.
Rohanius rebellat, 526
Rollo, dux Northmannorum, fit Chriſtianus, & Robértus appellatur, 413. 414. 425
Roma condita 80. 110. quos & quot reges habuerit, 80. capta a Gallis, 128. a Mario, 203. ab Alarico, 298. a Vandalis, 324. a Beliſario, 351. a Roberto Wiſcardo, 437. a Carolo V. Imp. duce Carolo Borbonio, 507. incenſa a Nerone, 229. 232. ampliata a Leone IV. Pontifice, 408. celebrat milleſimum natalem, 254
Romana ſedes Avenionem translata, 471. multa donata accipit a Pipino Breve, 397. & Carolo M. ejus filio, *ib.*
Romani bella gerunt cum variis Italiæ gentibus, vicinis ſibi inimicis; ut cum Sabinis, 80. 81. Albanis, Antemnatibus, Cæninenſibus, Cruſtumninis, Camerinis, *ib.* Vejentibus, 81. 117. 118. 128. Tuſcis, 82. 147. Ardeatibus, 83. Latinis, 82. 111. 129. 201. Porſenna, 111. Volſcis, *ib.* 112. 117. 128. Æquis & Hernicis, 112. 117. 128. Samnitibus, 129. 146. 147. Tarquinienſibus, 129. Faliſcis, 128. 129. Tiburtibus, 129. Bruttiis & Lucanis, 147. Tarentinis, 150. Gallis Ciſalpinis, 128. Tranſalpinis, Pyrrho Epirotico, 147. 150. Alexandro Epirotico, 146. Illyriis, 152. Pœnis, 151. 153. 189. Philippo & Perſeo Macedonibus, 155. 165. 171. 172. 176. 177. Antiocho M. 175. 176. 178. Achæis, 189. Acarnanibus, 175. Ætolis, 176. Luſitanis, 190. Numantinis, 190. Celtiberis, 191. ſervis, *ib.* gladiatoribus, 204. piratis, *ib.* Cimbris, 197. 198. Jugurtha, 198. Mithridate & Tigrane, 202. *ſeq.* inter ſe, v. *Bellum civile*, ſecedunt in montem Sacrum, facta ſeditione, 112. tumultuantur ſub Gracchis, 196. 197. 199. Aſculi peremti, 201. item per Aſiam ad unum omnes, juſſu Mithridatis, 202. jugum Pontificis excutere & ſuos ſibi creare principes moliuntur, 450
Romanus Mauricii dux, 363
— Lecapenus Imper. pellitur a filio Stephano, 423
— Imperat. Conſtantini Porphyrog. F. 424. fertur patrem occidiſſe, 423
— Argyrus, 438
— Diogenes, 440. 441
Romualdus, 431
Romulus, 80

Rondeletus, 516
Ronſardus, (Petrus) 516
Ronquillus dux Hiſpanorum a Luſitanis cæſus, 605
Roſa, 545. 588
Roſebequenſe prælium, 478
Roſemunda uxor Alboini, 365
Rothomagum a Northmannis captum, 409
Rotrudis filia Caroli M. 395
Roxolanorum regio, hodie *Ukrania*, 613
Ruben, 11
Rudericus rex Hiſpaniæ, 389
Rudolphus Imper. Maximiliani II. F. 523
Ruffinus, Stiliconis adverſarius, 295
—— Aquilejenſis, Origenianus, 287. ſ. 288. 300. 301
Rugia, inſula à Danis expugnata, 576
Rupella capta a Ludovico VIII. 496. obſeſſa ab Henrico III. Valeſio, 513. capta ab Ludovico XIII, 514. 520. 527. 528
P. *Rupilius* ſervos vincit, 192
Ruremunda capta, 601
Ruſcinonis & Perpiniani comitatus ceſſit Hiſpanis, 502. recuperatur a Francis, 543
Ruſtanus rex Perſarum, 483
Ruſticus & Eleutherus, 258
—— dux Juſtiniani, 352
Ruterius Architalaſſus Batavus incredibile damnum Anglis infert, 567. Francos vincit, 570. occumbit, 575
Rutlandus dux Caroli M. 398
Rutpertus, v. *Robertus*.

S.

Saalina, v. *Salome*.
Sabaudia ducatus factus à Sigiſmundo Imp. 488
Sabaudiæ duces.
—— *Carolus Emanuel* II. Emanuelis Philiberti filius, (non ut male habet Petavius, p. 523. Carolus Philibertus,) Saluciarum principatum occupat, 516. quem ab eo Henricus IV. Francus repetit, 520. cum Ferdinando Mantuano lites habet, 523. 528
—— *Victor Amadeus* II. Sabaudiam amittit, 586. 587. invadit Delphinatum, 588. Caſale expugnat, 590. pacem facit cum Ludovico XIV. 591. ſtat a partibus Ludovici & Philippi V. 596. Francos deſerit, 603. fit rex Siciliæ, 617
—— Eugenius, Carignanus dux, v. *Eugen.*
S. *Sabbas*, 346. 360
Sabellicus, 497
Sabellius, 259
Sabinarum raptus, 80
Sabinianus, dux, 335
Sabinenſe territorium donatum Romano Pontifici, 397
Sacrilegorum pœnæ, quas ſacrilegi tres mirabili caſu perpeſſi ſunt, 126
Sadoletus, (Jacobus) 509
Sæculares ludi ſub Philippo, 254
Sagittarius, 372
Sagra fluvius, 110
Saguntus exciſa, 153. 172. 174

Saladinus, 451
Salaminia pugna, 113
Salamis Cypri, v. *Famaguſta*.
Salem, ſive Hieruſalem, 9
Salernum a Saracenis obſeſſum, 432
Salica lex quæ fœminas a regia apud Francos ſucceſſione excludit, ſervata in Philippo Longo, & Philippo Valeſio, 475
Saliſius, dux Cæſarianus, 539
Salluſtius hiſtoricus, 211. 216
Salmanaſſar, 63. 77
Salmoneus, 26
Salome, ſive Saalina, ſive Alexandra, 205
Salomon rex Judæorum, 25. 54
—— ſpado, Juſtiniani dux, cum Mauris confligit, 350
—— Aremoricorum rex, 411
Salonius Epiſcopus, 372
Salucianus principatus à Sabaudiæ duce occupatus, 516. 520
Salvius Julianus, 247
—— Albigenſis, 373
Samaria condita, 58. capta à Salmanaſaro, 63. qua ratione coloni in eam profecti, 77
Samariæ regnum, 55
Samii à Pericle domiti, 116
Samniticum bellum, 129. 146
Samoſatenus, v. *Paulus*.
Samſon, 21
Samuel, 22. 23
—— rex Bulgarorum victus a Baſilio Imp. 437. f. terrore exanimatur, 438
Sandeſiderianum oppidum in Gallia obſeſſum ſex menſibus, 508
Sangallenſis Abbas turbis Helveticis dat anſam, 616
Sangibanus, 322
Santabarenus, v. *Theodoretus*.
Saphadinus (Sciphoddin), 468
Saphiephæ, factio Polonica, 598
Sapientes ſeptem, 100
Sapores Chriſtianos vexat, 273. capit & indigne tractat Valerianum Imp. 255. ter obſidet Niſibin, 276
Sappho, 99
Sara uxor Abraami, 6. 9. 10
Saraceni, 375. 385. 393. 401. 404. 416. 419. 424. victi a Conſtantino Pogonato, 380. Hiſpanias occupant, 389. a Carolo Martello funduntur, 392. ab ejus nepote Carolo M. 398. Cretam, Siciliam & Apuliam occupant, 403. de Apulia cum Northmannis contendunt, 432. 433. Siciliā excidunt; quam tamen recuperant, 438. Nuceriæ collocantur, 460. 463. inſigni clade profligantur in Hiſpania a quatuor regibus, 469. a Carolo, S. Ludovici fratre, 470. dominatu Hiſpaniæ, imo & ſolo, expelluntur, 496
Sardanapalus, 70
Sardes captæ ab Athenienſibus, 104. obſeſſæ ab Antiocho, 170
Sardicenſis Synodus catholica, 278. altera Philippis habita ab Arianis, quam & Sardicenſem vocarunt, *ib.*
Sardinia a Fœderatis occupata, 611

Sargon, 78
Sarnus, 433
Sarpedon, 37
Sarra Columnenſis, ejuſque ac Nogareti, equitis Franci, in Bonifacium Pontificem factum, 471
Sarus, 303
Saturnia nomen Italiæ, 38. & arcis, 46
Saturninus Trib. Pl. 198
—— hæreticus, 247
—— præfectus Africæ, 251
—— martyr & Sanctus, 258
Saturnus in Latio regnat, 46
Savanorola, (Hieronymus) 503
Saul, 22
Saulus, v. *Paulus*.
—— dux gentilis, 297
Saxo, v. *Joannes Georgius*.
Saxones quando in Angliam venerint, 446. a Mummolo cæſi, 369. a Dagoberto I. male mulcati, 376. a Carolo M. domiti, 397. & tranſportati in Gallias, 398. deficiunt ab Henrico IV. Imp. 435. 436. confligunt cum Suecis, 598. 603. 605. 616. cum Danis invadunt Luneburgicos & Holſatos, 594
Saxonia per annum a Suecis obſeſſa, 605. 613
Scævola, 111
Scaliger, (Jul. Cæſar) 516
—— (Joſephus) 521
Scaligeri Veronæ viciniſque in oppidis principes, 473. deſinunt ibidem dominari, 487
Scamander, pater Teucri, 44
Scanderbegus, 482. 493. 494
Scania, id eſt Norwegia, 411
Scapula Chriſtianos vexat, 251
Scarpenſe caſtellum, 615
Scaurus (M. Aurelius) Coſ. a Cimbris victus, 197
Schenkii munimentum ab Hiſpanis captum, 536. recuperatum à Batavis, 537
Scipio, L. Cornelius, proprætor, a Gallis tantum non victus, 147
—— P. Corn. victus ab Hannibale, 154. cadit in Hiſpania cum fratre Cn. 155. hujus filius
—— P. Corn. Africanus, trajicit in Hiſpaniam, 155. in Africam, 156. Pœnos debellat, 157. & cum fratre, L. Aſiatico, Antiochum M. 176
—— L. Cornel. Aſiaticus, P. Africani frater, vincit Antiochum, 176
—— P. Cornel. Æmilianus, Africani per adoptionem nepos, L. Æmilii Pauli filius, Carthaginem delet, 190. & Numantiam, 191. mortuus in lecto invenitur, 196
—— Cn. Cornelius, cum fratre P. cadit in Hiſpania, 155. hujus filius
—— P. Scipio Naſica *vir optimus* judicatus, 156. auctor eſt interficiendi Ti. Gracchi, 197
Schiſma poſt Anaſtaſium II, 343. Imper. Henrici IV, 435. Henrici V, 448. ſub Innocentio II, 449. ſub Friderico Ænobarbo, 451. ſub Ludovico Bavaro, 472. poſt Gregorium XI, 473

Petri de Luna, 487. ſublatum, 488
Scblickius profligatus à Bavaris, 601
Scbolarius (Georgius) 492
Schombergius dux, 527. 530
——— dux res Luſitanorum reſtituit, 565. Hibernos cædit, 585
Sclavi, 385. 393. 398. iidem qui Boëmi, domiti ab Othone M. quatuordecenni bello, 420
Sclavini (forte iidem) laceſſunt Romanos, 363. f.
Scopas, dux Ætolorum, 171
——— dux Ptolemæi Epiphanis, 175
Scoti Britanniam occupant, 306. à Palladio ad fidem converſi, 317. reformatam fidem amplectuntur, 512. tumultuantur, 551. *ſeqq.* regem ſuum vendunt, 555. Anglicanos ritus reprobant, 551. 554. à Cromwello cæduntur, 556. cum Britannis in unum regnum Magnæ Britanniæ coëunt, 609
Scribonia uxor Auguſti, 216
Scythæ in Aſiam irrumpunt, 85. Darium vincunt, 103. Romanum imperium lacerant, 255. a Joanne Comneno vincuntur, 452
——— monachi, 344
Sebaſtianus tyrannus ab Athaulpho occiſus, 303
——— comes a Geiſerico necatus, 314
——— Sanctus, 264
——— rex Luſitaniæ in Africa victus, 515
Sebuſiana provincia Franciæ cedit, 520
Secundianus, 292
Secundus Tigiſitanus, 265
Sedecias, 66. 67
——— Judæus, medicus Caroli Calvi, quem veneno tollit, 406
Seditio Romæ ob impotentiam fœneratorum, 112. ob leges agrarias Gracchorum, 196. 197. 199. contra Pontificem auctore Arnaldo Brixiano, 450. Antiochiæ ſub Theodoſio M. 290. Theſſalonicæ, *ib.* Conſtantinopoli, ſub Juſtiniano I, 348. 349. Neapoli, duce Maſaniello quodam, 548. Lutetiæ, 516. in montibus Gebennæ, 602
Segor, aſylum Lothi, 10
Seguſio capta à Gallis, 528. 605. recuperata a Sabaudo, 610
Sejanus, 224
Selene, 199
Seleuce, 195
Seleucia capta, 168
Seleucidarum res geſtæ, lib. III. cap. 15. lib. IV. capp. 3. 5. 8. 9. 10. 13. 15
Seleucienſis Synodus, 279
Seleucus, Nicator, 139. 141. filio, Antiocho Soteri, conjuge cedit, 142
——— Callinicus, Antiochi Soteris nepos, Thei filius, 160. 161. 166. 167
——— Ceraunus, Callinici filius, 160. 167
——— Philopator, filius Antiochi M. fratris Cerauni, 178
——— V. Demetrii Nicatoris fi-

filius, a matre Cleopatra occiſus, 194
Seleucus VI. Antiochi Grypi filius, 199
Selimus I. Turca, 483
—— II, 483
Selinus Achajæ rex, 28
—— urbs direpta, 121
Sellum, 66
Sem, 5
Semele, 36
Semiamira, ſive Julia, 250
Semiariani, 279
Semipelagiani, 313
Semiramis, 7
Sempronii in Hungaria regni illius proceres convocantur, 577
T. *Sempronius* Longus, vincitur ab Hannibale, 154
Sena capta, 147
Senacherib, 64 77. meminit ejus Herodotus, 89
Seneca, 229. 238
Seneffienſe prælium, 574
Senones cædunt Romanos & viciſſim vincuntur a Romanis, 147
Seon, 17
Sepphora, 13
Septem ducum ad Thebas expeditio, 38. 43. ſeptem ſapientes, 99. 100. ſeptem Perſæ, 103
Septima Synodus œcumenica, 395
Septimius Severus Imp. 248
Serapidis templum dirutum, 293
Serena uxor Stilichonis occiſa, 297
Sergius Epiſcopus CPtanus, 375
—— magiſter Muhammedis, *ib.*
Sergius invaſor Romanæ ſedis, 407
—— III. Papa, 418
Serici conficiendi ratio è Perſis allata, 353
Serpens æneus, 17
Sertorius, 203
Servi, gens, Græcos cædunt, 439
Servianus, 241
Servile bellum ſub Euno, 191. cum Spartaco, 204
Servilianus, v. *Fabius*.
Servilius Ahala, 118. 147
Q. —— procoſ. 201
—— v. *Cæpio*.
Servius Tullius, 82
Seſac rex Ægypti, 56
Seſoſtris, 56
Seth, 4
Sethiani, 247
Sethon rex Ægypti, 89
Severianus Gabalitanus, 301
—— pater S. Leandri & S. Iſidori, 371
Severinus S. Noricus, 326. 333
—— Abbas, 346
Severus Imper. v. *Septimius*. & *Alexander*.
—— Imp. a Ricimere factus, 325
—— Cæſar, 263. 266
—— Trevirenſis, 317
—— Antiochenus hæreticus, 343. 344
Sexta Synodus, 353. 381
L. *Sextius* primus è plebe Conſul, 129
Sextus Philoſophus, 246
Sfortia (Mutius Avendulus) Ludovicum Andegavenſem ſequitur in Apuliam, 492

Sfortia

Sfortia Franciſcus, Mutii filius, Mediolani ducatum occupat, 492. 495
—— Joannes Galeacius, Galeacii Mariæ filius, Franciſci nepos, dux Mediolanenſis, 502. 503
—— Ludovicus Maria, Niger, Franciſci filius, Joannis patruus & ſucceſſor, 502. 503. captus a Francis & Lochienſi arci incluſus, 504
—— Aſcanius, Ludovici frater, Cardinalis, 504
Sicaidares (Scheich Heidar.) 486
Sicania, id eſt Sicilia, 46
Sichæus, 68
Sichem urbem Jeroboamus condidit, 56
Sichildis, 377
Sichimitæ adjuvant Abimelechum, 20
Sichimorum vaſtatio, 11
Sicilia tentata ab Athenienſibus, 120. capta à Beliſario, 351. a Saracenis, 403. ejus reges Hieroſolymitani regni titulum obtinent, 460. Franci ea potiuntur, 464. amittunt, *ib.* recuperant, 574. rurſus coguntur deſerere, 575
Siculæ veſperæ, 464
Siculi Italia pulſi, 46
Sicyoniorum regnum, 8. 30
Sidonis colonia Tyrus, 68
S. *Sidonius* Apollinaris, 332
Sigebertus rex Francorum, 357. 367. 368. 369. 371
—— Dagoberti I. F. 381
Sigefridus rex Northmannorum, 412
Sigefridus, 303
Sigiſmundus Burgundiæ rex, 338. 341. 346. perimit filium, 353
—— rex Hungariæ, 475. 481. fit Imperator, 488
—— rex Poloniæ, 512. 523. 531
—— v. *Bathorius.*
Sigisvultus, 305
Sigonius, (Carolus) 517
M. *Silanus* a Cimbris fuſus, 197
Silentiarii, 321
Sileſia ſubacta à Suecis, 542
Silingi Bæticam invadunt, 298
Silius amaſius Meſſalinæ, 228
—— Italicus, 238
Silphium quando natum, 96
Silveſter II. Papa, antea Gerbertus epiſcopus Remenſis, 430
Silverius Papa, 357
Silvia Romuli mater, 80
Simeon Jacobi filius, 11
—— Cleophæ filius, 244
Simon Pontifex, 186. 187
—— Magus, 231. 238
—— Jacobi minoris in ſede Hieroſolymitana ſucceſſor, 232
Simonides, poëta, 108
Simplicius Viennenſis, 294
—— X. Papa, 320. 330
—— Cilix, philoſophus, 360
Sinai mons Oreb, 13
Sinopenſes a Mithridate urgentur, 172
Siricius Papa, 293. 294. 300
Sirmienſis Synodus, 279
Siroës rex Perſarum, perimit patrem Choſroën, 374
Siſara, 20

Siſinnius, 313
Siſyphidæ, regnant Corinthi, 53
Siſyphus, 26
Sixtus I. Papa, 245
—— III. 316
—— V. Papa, 515
Slippenbachius dux Suecus, à Moſcis victus, 599
Smerdis verus, 102
—— impoſtor, 103
Smindyrides Sybarita, 98
Smolenskum biennio obſeſſum & tandem captum, 522. a Moſcis fruſtra tentatum, 535
Smyrna condita, 51
Sociale bellum, v. *Bellum.*
Sochoth, 11
Socrates, 118. 120
Sodoma & Gomorrha, 10
S. *Solemnis*, 332
Solimannus I. Urchanis filius, 480
—— Bajazethis F. 481
—— Selimi F. 483. 506
—— III, 581. 587
Solon, 91. 92. Draconis leges abrogat, 97. ejus ætas, 99
Sophia uxor Juſtini, 361. 362. 363. 366
—— filia Frederici V. Palatini & Elizabethæ, filiæ Jacobi I. Angli, uxor Erneſti Auguſti, primi Electoris Hannoverani, cujus titulo regnum Anglicanum in domum Hannoveranam tranſiit, 597
—— *Charlotta*, Frederici I. regis Boruſſiæ uxor, 596
Sophocles, 109. 119
Sophonisba, 156. 157
Sophi Perſidis rex, à quo Sophi dicti, 486
Sorbona (Ludovicus) Theologus Pariſinus, 471
Sorbonæ initium, 471
Soſthenes, 145
Soter, Papa, 245
Soſius, cujus ope Herodes Hieroſolymam occupat, 206. 218
Soter, v. *Antiochus* & *Demetrius.*
Sparta condita, 15. obſeſſa ab Epaminonda, 124
Spartacus, 204
Specula cauſtica, quæ naves combuſſerint, 336
Speuſippus, 130
Sphinx, 43
Spinola (Ambroſius) dux Hiſpanus, 519. 526. 528. 529
Stada diu obſeſſa capitur, 575
Stanhopius, nauarchus Anglus, 612. 615
Staniſlaus Rex Poloniæ, 605. exſul. 614
Stapletonus, (Thomas) 521
Starrenbergius Dux Gallos repellit, 602. Arragoniam invadit, 612. 615.
Statius, poëta, 238
Stauracius, 394. 395
—— Imper. Nicephori F. 401. 402
Steinbock, dux Suecus, 616
Stemma Andegavenſe prius, 644. 645
—— —— poſterius, 644. 645
—— Angliæ Regum, 654. 655. 656. 657
—— Arragoniæ Regum, 650. 651. 652. 653
—— Auguſteum, 634. 635
—— Auſtriacum, 636. 637

Stemma

Stemma Bavaricum, 662. 663. 664. 665
— Borbonium, 647. 648
— Brandenburgicum, 668. 669
— Brunſvicenſe, 670. 672
— Burgundicum, 672. 673
— Cadmi, 624
— Capeti (Hugonis), 642. 643
— Curtenacenſium, ex quibus aliquot Latini Orientis Imperatores orti ſunt, 643
— Caroli Magni, 640. 641
— Conſtantini M. 635
— Danai, 624
— Daniæ Regum, 658. 659
— Deucalionis, 622. 623
— Herculis, 626
— Hollandiæ Comitum, qui ex Bavariæ Ducibus orti, 662. 663
— Holſatiæ Ducum, 658. 659
— Hungariæ Regum, qui ex Andegavenſibus orti, 648. 649
— Maccabæorum, 633
— Macedoniæ Regum, 632
— Mediceum, 674. 675
— Merovei, 638. 639
— Minois, 624
— Navarræ, ex ſtirpe Hugonis Capeti, 646. 647
— Palatinum, 662---665
— Pelopis, 628
— Perſei, 626. 627
— Poloniæ Regum, 660. 661
— Ptolemæorum, 630. 631
— Saxonicum, 666. 667
— Seleucidarum, 630. 631
— Sueciæ Regum, 660. 661
— Tantali, 628
— Trojanum, 629
— Valeſium, 644. 645
Stephaniverda capta à Fœderatis, 601
Stephanus Sanctus martyr, lapidatur, 225. ejus inventæ reliquæ, 316
— I. Papa, 258. 259
— III. Papa, 397
— V, Papa, 400
— VII. Papa, 407
— X. 435
— Patriarcha CPtanus, 423
— Romani Lecapeni F. 423
— Antiochenus martyr, 329
— alter *ibid.*
— Sanctus, Hungariæ rex, cujus ope Hungari ad Chriſtianam fidem converſi, 432. 434. 435
— Angliæ rex, 456
— Michaëlis Calæphati Imperatoris pater, Siciliam perdit, 438
— Odonis Carnotenſis comitis filius, 444
Steſagoras, 107
Steſichorus, 98
Stetinum captum, 576
Sthenobœa, Prœti conjux, p. 32. *Jobatæ*, & p. 38. filia *Alphidæ* dicitur.
Sthenelus, 31. 33. 34
Stilico, 295. 296. 297
Stolhofienſe vallum, 601
Stralſunda capta, 576. 617
Strabo, 238
Straffordiæ Comes Hiberniæ prorex ſecuri percuſſus, 552. 553
Stratonice, 142
Stratius medicus, 188
Strigonium, 579. 580
Studius, à quo Studitæ, 333

Styrumii Comites a Galenio Monaſterienſe vexantur, 567
Styrumius Comes victus à Bavaro, 601
Sueci Germaniam vaſtant, 535. *ſeq.* Danis bellum inferunt, 543. multas Germaniæ provincias accipiunt pace Monaſterienſi, 549. Poloniam infeſtant, 561. 562. 563. 598. *ſeqq.* à Brandenburgicis victi, 574. Pomerania exacti, cæduntur in Boruſſia, 576. Saxoniam invadunt, 605. à Moſcis ingenti clade cæſi, 613. 614. penitus ejiciuntur Germania, 617
Sueno Daniæ rex, 445
—— nepos, 446
Sueſſionenſis Comes, (Ludovicus,) 541. 542
Suetonius, 238
Suevi in Gallias irrumpunt, 298. in Hiſpanias, *ib.* victi à Theodorico, 324. Duces deſinunt, 463
Suidas correctus, 337
Sulpicius Trib. Pl. 202
Sulpitius Bituricenſis, Sanctus, 373
Sunno, 307
Suprematus juramentum in Anglia, 582
Surius, (Laurentius) 517
Syagrius, 338
Sybaritæ à Crotoniatis cæſi, 110
Syenneſis, 86
Sylla, 200. 201. 202. 203
Syloſon, 103. 109
Symeon Stylita, 314. 318. 333
—— rex Bulgarorum, 423
Symmachus Interpres Scripturæ, 247
Symmachus Præf. Urbis, 294. 313
—— à Theodorico cæſus, 341. 345
—— Papa, 342
Syneſius, 300. 318
Synodi, concilia & conventicula orthodoxorum & heterodoxorum pariter.
Africana generalis, 312
Agathenſis, 345
Alexandrina, 281
Ancyrana, 273
Antiochenæ, 259. 277. 283. 286
Aquilejenſis, 292
Aquisgranenſis, 405
Arauſicana, 357
Arelatenſes, 272. 331
Ariminenſis, 279
Arvernenſis, 346
Aurelianenſis, 341
Baſileenſis, 490. 499
Berytenſis, 358
Burdegalenſis, 292
Cabilonenſis, 372.
Cæſaraugustana, 292
Calchedonenſis, 328
Carthaginenſis, 311
Chalcedonenſis, 229
ad Clarum montem, 445
Conſtantienſis, 488. 491
Conſtantinopolitanæ, 292 357. 358. 359. 394. 415. 416
Cyrtæ, 265
Dioſpolitana, 311
Epaonenſis, 346
Epheſinæ, 313. 327. (*latrocinalis.*)
Florentina, 491
Frankofurdtana ad Mœnum,

num, 398
Gangrenſis, 273
Gentiliaci, 398
Lampſaci, 285
Lateranenſes, 405. 460. 468. 505
Lugdunenſes, 331. 372. 461. 463
Mantuana, 494
Metenſis, 405
Milevitana, 311
Moguntiaca, 408
Nicænæ, 272. 395
Nicomediæ, 285
Papienſis, 451
Philippis, 278
Ratisbonæ, 398
Ravennas, 407
Romanæ, 343. 353. 421
Sardicenſis, 278
Seleucienſis, 279
Sirmienſis, 279
ad Theodonis villam, 400
Treviris, 293
Tridentina, 510
Tyri, 272
Valentina, 322
in Villa regia, 383
Synodi frequentiſſimæ ſub Conſtantio, ut vel homini ethnico contentioſa Chriſtianorum theologorum pervicacia ſtomachum moverit, 278
Syphax, 156. 157
Syracuſa, filia Archiæ, 95
Syracuſæ conditæ, 94. obſeſſæ ab Imilcone, 124. occupatæ a Dione, 125. captæ a Marcello, 154. a Beliſario, 351
Syrmayus captus dimittitur, 98

T.

Tachon Ægypti rex, 124
Tacitus hiſtoricus, 238
— Imper. 257
Talaus, 27. 30. 33
Talbotius, 499
Tallardus Francorum dux cum exercitu profligatus & captus, 604
Tamberlanes, 481. 485
Tanaxarces Cyri filius, 94
Tancredus de Altavilla, 433
— filius, *ib.*
Tantalus rex Phrygiæ, 34. pater Pelopis, *ib.* & Niobes, 37. Ganymedem rapuit, 44
Tanyoxares, 102
Taphius, 33. 34
Tapperus, (Ruardus) 517
Taraſicodiſa, v. *Zeno* Imp.
Taraſius Patriarcha, 394. 395
Tarentini Pyrrhum in Romanos evocant, 144. 150
Tarentum conditum, 96. captum a Cleonymo, 158. ab Hannibale, 153.
Tarquinii oppidum, 82
Tarquinius Priſcus, *ib.*
— Superbus, 82. 83
— Collatinus, 111
Tartari orbem utrumque inundant, 467. cæſi a Polonis, 578. 580
Taſſilo dux Bojoariorum 398
Tatianus, 247. 252
Tatius dux Sabinorum, 80
Taurus Berytius, 246
Tejas Gothorum rex, 351
Tekelius (Emericus) Comes excuſſo Cæſaris jugo Turcis ſe ſubmittit, 577. 578. ejus
uxo

uxor defendit Mongatzium, 583
Taurun (vel rectius *Turan*) appellant orientales Belgradum, 482. 493
Techellas Perſa, 486
Teglat phalaſar, 76
Telamon, 40. 41
Telchin, 15
Teleboæ, 33
Teleclus rex Spartæ, 83
Telephaſſa Cadmi mater, 35
Telephus Teuthrantis filius, Myſiae rex, 38
—— qui Archiam, Syracuſarum conditorem, occidit, 95
Teleſphorus, 245
Teleſtes rex Corinthi, 53
—— poëta, 131
Tellinæ vallis motus, 525
Telo Martius (Toulon) tentatus a Fœderatis, 609
Temenus Heraclida, 48. obtinet Argos, 49
Temir, v. *Tamberlanes.*
Templarii, 457. ſupplicio affecti, 471
Templum Hieroſolymitanum conditum à Salomone, 54. inſtaurari cœptum ſub Cyro, 94. pollutum ab Antiocho, 182. repurgatum a Juda, 183. ab Herode inſtauratum, 219
—— Ammonis a Cambyſe tentatum, 102
—— Beli Jovis apud Elymaidem, 178
—— in Blachernis, 314
—— Delphicum, a Phocenſibus ſpoliatum, 126. a Gallis tentatum, 145
—— Dianæ Epheſinæ conflagrat ab Heroſtrato, 134. a Scythis, 255
Templum Dianæ apud Elymaïdem, 178. 183
—— S. Germani Lutetiæ, 355
—— Jani clauſum, 151. 235
—— Jovis Capitolini, 83
—— Judæorum Alexandriæ, Onium dictum, 235
—— —— Heliopolitanum, 173
—— Naneæ, 193
—— Pacis, 235
—— Reſurrectionis Hieroſolymis, 439. everſum, 444
—— Samaritanorum in monte Garizim, 194
—— Serapidis dejectum, 293
—— S. Sophiæ CPli, 348
Teneramunda à Fœderatis capta, 608
Terentius Comicus, 192
S. *Tereſia*, 517. 521
Teridates, 161
Tertullianus, 252
Teſtamentum Regis Hiſpaniæ, Caroli II. falſum, a Portocarrero juſſu Ludovici XIV. confictum, 595
Tetrapolis Doridis, 26
—— Atticæ, *ib.*
—— Achajæ, 28
Tetbaldus, Odonis Carnotenſis filius, 444
Tetricus tyrannus, 256
Teucer primus in Troade regnat, 44
Teuta, regina Illyrici, 152
Teutones cum Romanis certant, 197. 198
Thabor, urbs Bohemiæ, 489
Thaboritæ, *ib.*

Thales, 99
Thamar à fratre violata, 24
Thare, 6
Thartan, 78
Thaunius Comes defendit Taurinum, 607. Neapolitano regno Francos exturbat, 610
Thebæ conditæ, 36. à ſeptem ducibus obſeſſæ, & direptæ ab Epigonis, 43. ab Alexandro M. dirutæ, 135
Thebani pelluntur ex urbe ſua ab Epigonis, 43. inſurgunt contra Athenienſes, 123. vincunt Lacedæmonios, & Macedones, 124. funditus delentur ab Alexandro M. 135
Thebe, uxor Zethi, 37
Thebes oppidum ab Abimelecho captum, 20
Thebni, 58
Thelxion, 15
Themiſtius philoſophus, 282. 288
—— Agnoëta, 344
Themiſtocles, 113. 114
Theobaldus, Sanctus, 447
—— Campaniæ comes, 469
Theocritus, deſtinatus Imp. CPtanus intercipitur, 336
S. *Theodardus*, 384
Theodatus, 350. 356. 357. occiſus eſt à Vitige, 351
Theodebaldus Theodeberti filius, 355. 356
—— Chlodomeris filius, 354
Theodebertus Theodorici filius, 355
—— Chilperici F. 368. 369
—— Childeberti II. F. 370. ſ. 371. 376
Theodomir, 310
Theodonis villa ubi conventus factus Ludovici Pii tempore, 400
Theodora uxor Conſtantii Chlori, 262
—— uxor Juſtiniani, 348. 350. 352. 357
—— uxor Theophili & mater Michaëlis III, 414. 415
—— Zoës poſterioris ſoror, 439
Theodoretus, Cyri epiſcopus, depoſitus ab hæreticis, 313. 318. 327
—— Santabarenus, fautor Photii, 416
Theodoricus I. Viſegothorum rex, 306. 309. ejus filia Geiſerici filio nupta, male accepta, 322. obiit, 323
—— primi filius, *ib.* 324
—— Oſtrogothorum rex, 310. in Italia regnat victo Odovacre, 326. 338. 345. Narbonenſem ſecundam occupat, 340. pellit Giſelicum, 340. Francos vincit, *ib.* 341. cum Francis Burgundionum regnum turbat, 341. mores in deterius mutat, *ib.* obiit, *ib.*
—— Triarii filius, 319
—— Childeberti II. filius, 370. 371. 376
—— Chlodovei I. F. 341. 354
—— —— II. filius, 382. 383. 388. 389
—— à Carolo Martello fit rex Franciæ, 389
—— Saxonum princeps, Mathildis pater, 420. 443
Theodorus Mopſueſtenus, 294. 358. 359

Theodorus Cæſarëenſis, 359
— Calliopas, 379
— epiſcopus CPtanus, Iconoclaſta, 402
— Studita, 395. 402
— vir ſanctus, 403
— Dyrrachinus, 466
— v. *Laſcaris.*
Theodoſius primi Imperatoris pater a Valente occiſus, 284
— I. Imp. *ib.* fit Imper. 289. ejus mores, *ib.* & *ſeq.* ab Ambroſio multatus, 290. Arianis adimit Eccleſias, 291
— II. Imp. primi nepos, Arcadii fil. 296. 301. 327
— Athaulphi ex Placidia F. 303
— Adramyttenus Imp. 387
Theodota pellex Conſtantini, Irenes filii, 395
Theodotio, 247
Theodotus coriarius, 251
— Bactriani regni conditor, 161
— qui Syriam prodidit Antiocho, 168
Theodulphus Aurelianenſis, 400
Theognis, 99
Theon mathematicus, 318
Theopaſchitæ, 329
Theophanes hiſtoricus, 402
— vir Sanctus, 403
Theophania Othonis II. uxor, 422
Theophano, Nicephori Phocæ uxor, 424
Theophilus Imperat. Michaëlis Balbi F. 403
— Alexand. Epiſcopus, 293. 299. 300. 313
Theopompus hiſtoricus, 131
Theophraſtus, 140. 148
Theophylactus patriarcha Conſtantinop. Romani Lecapeni Imp. F. 423
Thera inſula frequentata, 51
Theras è Laconica profectus in Libyam, *ib.*
Thermantia, 297
Thermopylæ, ad quas Lacedæmonii contra Perſas pugnarunt, 113
Theſeus, 40. Minotaurum occidit, 42. obiit in exilio, 43. Heraclidas protegit, *ib.* 47
Θεσμοὶ, leges Draconis, 97
Theſſalonica capta ab Amurathe II, 482
Theſſalonice uxor Caſſandri, 141
Theſſalonicenſe regnum, 465
Theſſalonicenſis cædes juſſu Theodoſii, 290
Theſſalus, à quo Theſſalia, 41
— Piſiſtrati filius, 106
Theutberga, 405
Theutgaudus, Epiſcopus Trevirenſis, 405
Theutbras Thelephi pater, 38
Th'ra, 446
Thomas Cantuarienſis S. 456
— Aquinas, S. 465
— Valdenſis, 491
— tyrannus, 403
Thoriſmundus, Theodorici I. Weſtgothorum regis filius, 310. 323
Thorunum à Suecis captum, 604
Thraſamundus, 345
Thraſeas, 234
Thraſumenus lacus, & ad eum clades Romana, 154. 169

Thraſybulus Hieronis frater, 115
—— dux Athen. 122. 123
—— Mileti tyrannus, 98
Thucles Naxi & Catanæ conditor, 95. 96
Thucydides, 131
Thuringi, domiti a Chlodoveo, 338. ab ejus filiis, 354
Thymœtes Athenienſium rex, 50
Thyeſtes, 35
Tiberius Nero, Imperatoris pater, 216. 223
—— Imperator, Auguſti ſucceſſor, 216. 223
—— Imp. Chriſtianus, Mauricii ſocer, 362. 363
—— Conſtantis Imp. filius, a fratre Conſtantio Imp. naribus truncatus, 380
—— Juſtiniani II. filius, 386
—— Apſimarus Imp. 385. 386
—— Alexander, præfectus Ægypti, 234
—— tyrannus in Sicilia, 390
Tibullus, 217
Tiburtes bellum gerunt cum Romanis, 129
Tiburtius martyr, 252. 264
Ticinenſis clades Romanorum, 154
Ticinum triennio obſeſſum ab Alboino, 365. captum a Carolo M. 367
Tigranes, 199. 203. 204
Tigranocerta capta, 203
Tigris, 3
Tigurini Caſſium vincunt, 197
Tillius dux, 527. 530. 531
Timæus hiſtoricus, 149
Timocharis, 149
Timoleon, 125
Timotheus poëta, 131
—— dux Athen. 123
—— Alexandr. Epiſcopus, 292
—— Ælurus, 320. 328. 329
—— Corrupticola, 344
—— Solophaciolus, 329
Tiraquellus, (Andreas) 516
Tireſias, 43
Tiridates, 229
Tirolenſes ruſtici male mulcant Bavarum, 601
Tirynthus, 32. 33
Tiſamenus Oreſtis F. 14. 49
Tiſſaphernes, 122. 123
Tithonus Laomedontis filius, 45
Titus Imperat. 235
Tleſias, 84
Tobias, 64
Toggenburgii incolæ bello civili Helvetico dant occaſionem, 616
Toiraſius dux, 527. 528
Toletus, (Franciſcus) 518. 521
Tolmides dux Athenienſium, 116
Toloſa à Cæpione direpta, 197. Gothici regni caput, 304. item Chariberthi II. Franci, 377
Toloſanus Comitatus in Franciæ regum ditionem quomodo venerit, 469. hujus comitatus hæres fuit, mortuo Alfonſo, Gallorum rex Philippus Audax, 470
Tolumnius Vejens occiſus, 118
Tomyris, 93
Tornacum à Fœderatis captum, 612

Torquatus filium occidit, 129
Torſtenſohnius Suecorum dux, 542. 543. 544. belli præfectura ſe abdicat, 546
Toſtatus (Alfonſus) 491
Totilas, 351
Tourvillius Archithalaſſus Franciæ, 585
Traditores ſemen Donatiſtarum ſchiſmatis poſtea fuere, 265
Tragolipaces Mucaletus (Togrulbek Mochalled) Sultanus, 439
Trajanopolis quæ prius Selinus, 240
Trajanus Imp. 239. 240
Trajectum ad Moſam, 536. 572. 575
Transfigurationis feſtum inſtitutum, 493
Tranſſubſtantiatio in Lateranenſi Concilio nominata, 466
Tranſſylvani Chriſtiani fiunt, 431. tumultuantur, 519. 520. (v. *Hungari*) nolunt datos à Turcis accipere principes, 566
Trapezuntinum imperium, a Turcis everſum, 482
Trapezuntius, (Georgius) 497
Trarbachia a Fœderatis capta, 601. 605
Trebienſis clades Romanorum, 154
Trebonius, in Cæſarem conjuratus perit, 212. f.
Treviri, v. *Auguſta Trevirorum.*
Tria capitula, 358. 359
Tribegildus Gothus, 296
Tribonianus JCtus, 349
Tribuni plebis creati primo, 112
Tridentina Synodus, 510
Tridentum a Francis fruſtra obſeſſum, 601
Triginta tyranni v. *Tyranni.*
Trinacria, Sicilia, 46
Triopas, 15
Triplex Fœdus quando & a quibus factum, 568. 570
Triſagium vitiatum ab hæreticis, 329. 335
Triſtanus v. *Turſtinus.*
Triumphi Romuli, 81
Triumviratus, Pompeji, Cæſaris & Craſſi, 207. Antonii, Auguſti & Lepidi, 213
Trivultius Dux, 504
Troja in Italia condita, 433
—— capta ab Hercule, 39. 40. à Græcis, 45
Trojanum regnum à quo cœptum, ejuſque reges, 44
Tros, *ib.*
Trugoſius, dux Genuenſium, 495
Trullana Synodus, 388
Tryphæna, 194. 195
Tryphon rex Syriæ, 186
Tudes v. *Carolus Martellus.*
de *Tudeſcis* (Nicolaus) Cardinalis, & Panormitanus Epiſcopus, 491
Tullus Hoſtilius, 81
Tuman Bay, ultimus Circaſſiorum ſeu Mamlucorum in Aegypto regum, 483
Tunetum expugnatum, 483
Turbæ Anglicæ, 551. 557. 564. 584. 585. Batavicæ, 570. 571. Bohemicæ, 523. 524. Gallicæ, 517. 518. 529. 550. 559. 602. Hibernicæ, 585. Holſaticæ, 580.

580. 592. Hungaricæ, 577. 603. 614. Italicæ, 544. Neapolitanæ, 548. 597. Palatinæ, 581. Polonicæ, 572. 573. 603. 613. Tranſſylvanæ, 566. Turcicæ, 603
Turbo v. *Martius.*
Turci deficiunt a Perſis, 439. ab iiſque victis victores Muhammedanam accipiunt fidem, 480. Pontum ſubigunt, ibique regnum Turcomanniæ conſtituunt, 441. cæduntur Theodoro Laſcari, 466. a Tartaris, 467. totam Palæſtinam a Chriſtianis accipiunt, 468. afflicti a Tamberlane, 481. evertunt imperium CPtanum, 482. item Trapezuntinum, *ib.* Mamlucos excidunt & Aegyptum ſubjugant, 483. per Græciam in Italiam uſque penetrant, 483. Hungariam inundant, & Africam, *ib.* continua cum Perſis bella gerunt, 486. cum Venetis, 547. 550. 558. 561. 618. cum Tranſſylvanis, 566. Moſcis, 592. 615. Imperatores, quoad Petavius vixit, omnes recenſentur, p. 480. 481. 482. 483. 484
Turennius Francorum dux, 545. 548. ad Hiſpanos fugit, 559. iterum Francos ducit contra Imper. 571. 574. Franconiam ferro & igne pervaſtat, 572. in prælio cæſus, 574
Turnebus, (Adrianus) 516
Turnus, 46. 47
Turpilius Comicus, 211
de *Turrecremata*, (Joannes), 491
Turrenſis comes, Pragenſium turbarum auctor, 523
Turrianus, (Franc.) 517
Turſlinus, vel *Triſtanus*, cognomine *Scitellus*, dux Northmannorum in Apulia, 433
Tuſanus, (Jacobus) 509
Tuſci ſubacti à Tarquinio Priſco, 82
Tuſculum à Romanis everſum, 451
Tydeus, ex ſeptem contra Thebas, 30. 43
Tyndareus, 27. ei Laconicam commiſit Hercules, 49
Typographia reperta, 497
Tyranni-triginta, Athenis 122. Romæ, 255
Tyrconellus Comes, Prorex Hiberniæ, vincitur ab Rege Guillelmo III. 585
Tyriorum regnum, 68
Tyrium conciliabulum, 272
Tyro Salmonei filia, 27
Tyrtæus poëta, 84
Tyrum condunt Sidonii, 68. obſidet Nebuchodonoſarus, 87. capit Alexander M. 136
Tzathes, rex Lazorum, 352
Tzathius, 336
Tzimitſes, v. *Joannes.*

V.

ad *Vadimonis* Lacum cæſi Etruſci, & Boji, 147.
Vaipharius Aquitaniæ dux, 397
Valdeccenſis Princeps, 579. cum

cum Luxemburgico Duce prælium committit, 586
Valdenſis v. *Thomas.*
Valens Imp. 283. moritur, *ibid.* Arianus, Eccleſiam perſequitur, & octoginta clericos demergi in mare imperat, 284. 285. Gothis Mœſiam aſſignat. 309
Valentia obſeſſa, 591
Valentina uxor Ludovici Aurelianenſium ducis, 474. 492
Valentinianus I. Imperator, 284
——— II. 284. 288. 290
——— III. 304. 305. 323
Valentinus hæreticus, 247
Valeria Fauſtina Antonini Pii filia, Philoſophi uxor, 242
——— Diocletiani filia, 262
Valerianus Imper. captus a Sapore Perſa, 255. 259
——— ejus filius, 256
——— martyr, 252
M. *Valerius Lævinus* v. *L.*
——— Flaccus, 238
Valeſiorum ſtirps regno Francico admota, 475. deſiit, 516
Valla (Laurentius) 497
Vallia Gothus, 303. 310
Valſteinus occiſus, 536
Vandali in Gallias irrumpunt, 297. 298. 303. in Hiſpanias, 305. in Africam, *ib.* Carthaginem capiunt, 306. à Juſtiniano victi, 349. 350
S. *Vandregiſillus*, 390
Varanes, rex Perſarum, 302. 314
Varadinum captum, 587
Varnorum hiſtoria, 357
Varnenſis clades, 482. 493
Varro (M. Terentius) coſ. ad Cannas victus, 154
— ——— Romanorum doctiſſimus, 211
— (P. Terentius) Atacinus, poëta, 211
Vaſcus Gama v. *G.*
Vatablus, (Franciſcus), 509
Vaticana bibliotheca inſtituta, 494
Vatinius in prætura Catoni antehabitus, 209
Vaudemontius Princeps, (Carolus Thomas) e domo Lotharingica, 600
Υγίεια, tumuli inſcriptio, 387
S. *Udalricus*, 420. f. 421
Vectis inſula, 555. 556
S. *Vedaſtus*, 332. 384
Vega, (Andreas) 517
Vejentes victi, a Romanis, 81. 117. 118. 128
Vellus Aureum quid fuerit, 40
Venceſlaus, S. 480
——— Imper. 473. 474. removetur, 487. obit. 489
Vendocinus (*Duc de Vendome*), Ludovicus Joſephus, ſummus in Italia Francorum dux, 600. 606. 607
——— Philippus, Joſephi frater, 606
Veneti, barbara gens, vulgó *Wendi*, a Pipino, Caroli M. filio, domiti, 399
—— reſpublica, origines ſuas Attilæ debent immanitati, 323. capiunt CPlin, 454. inſulas maris Ægei, 465. potiuntur Cypro, 496. bellant cum Genuenſibus, 465. 474. cum Carolo VIII. quem intercludere volunt cum ſociis,

ciis, 503. cum Ludovico XII. & Julio II, 504. cum Ferdinando I, 523. cum Turcis, varia fortuna, 482. 483. 547. 550. 558. 561. 579. 580. 589
Venetiarum origo, 323
Venloa, 601
Ventidius Parthos ejicit e Syria, 214
Venulejus Juriſconſ. 250
Vercellæ ab Hiſpanis captæ, & reſtitutæ, 523. à Francis captæ, 605
Verina imperatrix, 319. 320. 321
Vermina victus a Scipione, 157
Verona redit ad Venetos, 487
Veruca obſeſſa & expugnata à Francis, 606
Verus Cæſar, Cejonius Commodus, ab Adriano adoptatus & *Ælius Verus* appellatus, 241
—— L. Ælius, Imp., frater & collega M. Aurelii Antonini Philoſophi, 242. 243
Veſegothicum regnum in Galliis cœptum, 304. eorum origo, & res geſtæ, 309. *ſeq.*
Veſpaſianus Imp. 234
Veſperæ Siculæ, 464
Veſuvius ardet, 236. 239. 531
Veteranius Comes cæditur à Turcis, 590
Vetilius Prætor, 190
Vetranio, 275
Vicecomes v. *Viſconti.*
Victor, (Aur.) 288
—— Maximi tyranni filius, 289
Victor Papa, 251. 252
—— Capuanus, 360
—— Tununenſis, 350
—— Antipapa, 491
—— v. *Sabaudiæ* duces.
S. *Victoriæ* cœnobium extruitur, 458
Victorinus rhetor, 280
— Aquitanus, 332
Victorius (Petrus) 517
Viennæ obſidio, 483. 579
Vigilantia, Juſtiniani ſoror, 361
Vigilantius, 295
Vigilius, S. 300
— Papa, 345. 357. quid in cauſa trium capitulorum egerit, 358. 359
Vigus Galliciæ Portus, 600
Villaregius (Ludovicus Nicolaus) Francorum dux Namurcum & Gandavum fruſtra petit, 591. à Cæſarianis repellitur, 596. 597. Cremonæ captus, 600. in Belgica profligatus, 608
Villarſius Francorum dux, 608. 609. 620
Vinarienſis v. *Bernardus.*
Vincentius S. Martyr. 265. ejus ſtola ſe redimunt obſeſſi Cæſarauguſtani, 355. ejus cœnobium, *ibid.*
—— Lirinenſis, 316
—— Beluacenſis, 462
—— Ferrarienſis, 491
Vindex v. *Julius.*
Virdumarus, 152
Virgilius naſcitur, 211. obiit, 216. notatur, 68
Virginia à patre occiſa, 117
Viriathus, 190

Viſconti Bernabo, 474
—— Joannes Galeacius, primus Mediolani dux a Wenceſlao Imp. factus, occidit Bernabonem patruum, 474. 487
—— Joannes Maria, Jo. Galeacii filius, 490
—— Philippus Maria, Jo. Mariæ frater, Gal. filius, 489. 490. 492
—— dux Cæſarianus, 600
Vitalianus Scytha, 335. 336. 343
Vitalis hæreticus, 288
—— Troëntinus, 330
Vitellius Syriæ præfectus, 230. dein Imperator, 234
Vitiges, 351. 355
Vitruvius, 211
Uladiſlaus Hungariæ rex, cum Amurathe dimicans occumbit, 482. 493
—— IV. Poloniæ Rex, Sigiſmundi F. 522. 531. 535. 550
Ulma ſubito capta à Bavaris, 599
Ulphilas, 309
Ulpianus, 250
Ulrica Eleonora uxor Caroli XI. Suecorum, 577
—— —— prioris filia, ſoror Caroli XII. conjux Friderici I. 619
S. *Ultanus*, 384
Ultrajectina pax, 616
Vocladenſis pugna, 339
Volſci cum Romanis bellant, 111. 112. 117. 128
Vologeſes, 229
Voluſianus Imper. 254. 258
Voluſius Mæcianus, 247
Vrangelius dux Suecus, 546. 548
Urbanus I. Papa, 252
—— II. Papa, 445
—— III. 447
—— IV. 463. 544
—— V. 474
—— VI. 473
—— VIII. 524. 526
Urchanes Turca, 480
Urias, 24
S. *Urſmarus*, 390
Urſpergenſis caſtigatur, 427
Urſicini ſchiſma, 287
Uſumcaſſanes, 482. 485
Uticam oppugnat Scipio, 157

W.

Walamir, 310. 323
Waldrada, 405
Wallachia a Polonis occupatur, 580
Walliæ Princeps ſuppoſititius, v. *Jacobus* III.
Wandalarius, 310
Welphus Comes, 400
Werthanus (Joannes), magni nominis dux, 538
Wiclef, 488
Widemir, 310
Wido Italiæ rex, Lamberti filius, 407
—— Adalberti filius, 418
S. *Willebrordus*, 390
Willelmus Ferrabrachius, 433. 436. 449
—— Northmanniæ dux Rollonis F. 427. 428. 435

Willelmus I. Conquæſtor, nothus, Rex Angliæ, 444. 446
—— Malus, Rogerii II. filius, 452
—— V. Aquitaniæ dux & Pictavorum comes ditionem cum filia Aleonora legat Ludovico VII. Franciæ regi, 456
—— Comes Toloſanus, 443
—— Repoſtellus v. *R.*
—— Comes Hollandiæ, Imp. 461. 462
—— Pariſienſis, 462
—— Haſſiæ Lantgravius, 536. 538
—— I. Arauſicanus, interfectus, 514
—— II. Arauſ. 548. 559
—— III. Arauſ. 559. fit gubernator Belgii fœderati, 571. vincit Francos, 575. fit rex Angliæ, 585. 587. 591. 597
Winili, qui poſt Langobardi, 364
Winomadus, 308
Wiſcardus v. *Robertus.*
Wiſmaria capta a Danis, 574
Wittekindus, rex Saxonum, 419
Wittii fratres, a ſæviente Hagana plebe obtruncati, 571

X.

Xanthippus Spartanus Attilium Regulum vincit, 151
Xanthus Bœotorum rex, 50
S. Franciſcus *Xaverius*, 509. 517. 521
Xenajas, 330. 343
Xenocrates, 130. 148
Xenœtas, 167
Xenophanes, 100. 109
Xenophon, 122. 130. 131
Xerxes 106. 112
Xiphilinus, v. *Joannes.*
Xuthus, 26. 28. 30

Z.

Zabulon, 11
—— *Zacharias* Jojadæ filius, 61
—— Papa regnum Pipino confirmat, 396
Zacchæus, 265
Zamri rex Iſraëlis, 58
Zancle v. *Meſſana.*
Zara pater Jobi, 13
—— rex Æthiopum, 57
Zeelandi ab Hiſpanis deficiunt, 512
Zelpha, 11.
Zeno Eleates, 110
—— Stoicus, 148
—— Imperator, 319. 320. 321. 322
Zenobia, 255. 256. 260
Zenonis uxor Baſiliſci, 320. 321
Zephyrinus Papa, 252
Zethus, 37
Ziska (Joannes) 489
Zizimus, Amurathis filius, excluſus regno Turcico in Italia degit, 483
Zodiaci partitio non adeo vetus, 73
Zoë, Conſtantini Porphyrogenetæ mater, 422. 423

Zoë Conſtantini, hujus Porphyrogenetæ nepotis, filia, 438. 439
Zonaras hiſtoricus, 442
Zoroaſtres Bactrianorum rex, 7
Zorobabel, 94
Zoſimæ anachoretæ duo, 346
Zoſimus hiſtoricus, 301. caſtigatur, 267
—— Papa, 311. 312

FINIS.

ERRATA.

p.	15.	lin. 12.	leg.	*Telchine.*
	21.	10.		*Chriſtum.*
	128.	27.		*Gallos.*
	155.	6.		*Carthaginenſium.*
	300.	22.		punctum delendum.
	302.	14.		*Varane.*
	330.	30.		*Xenajas.*
	349.	33.		*Eudociæ.*
	395.	34.		*Theodotam.*
	398.	34.		poſt Synodo addendum *Felicis.*
	402.	22.		*Theodotæ.*
	612.	32.		*Balaguerium.*

DIONYSII PETAVII

AURELIANENSIS E SOCIETATE JESU

RATIONARII TEMPORUM

PARS SECUNDA,

Quæ eſt τεχνικὴ,

Hoc eſt, Chronologiae methodum, & Hiſtoricorum temporum argumenta probationeſque continet.

HAC EDITIONE NOVISSIMA

Diligenter a mendis priorum Editionum expurgata.

Accedunt SUPPLEMENTUM *Hiſtoriæ ad hanc uſque ætatem* continuatæ, TABULÆ GENEALOGICÆ Veteris Recentioriſque Ævi, & INDICES nova cura multo locupletiores. Item TERTIA PARS Imperatorum, Regum, Magiſtratuumque Succeſſiones complexa.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud CORNELIUM HAAK,

MDCCXLV.

DIONYSII PETAVII AURELIANENSIS, E SOCIETATE JESU,

RATIONARIUM TEMPORUM.

PARS SECUNDA,

quæ eſt τεχνική,

hoc eſt, Chronologiæ methodum, & hiſtoricorum temporum argumenta probationeſque continet.

IN POSTERIOREM RATIONARII PARTEM

ad candidum Lectorem

PRÆFATIO.

QUÆ ſit Rationarii noſtri poſteriore hâc editione inſtituta diviſio, in prioris Partis Præfatione tibi (Candide atque erudite Lector) expoſui. Nunc Pars altera ſequitur; in quam quæ ſunt hujus artis operiſque τεχνικὰ conjecimus. Ea tributa eſt in libros quatuor. Quorum primus Iſagogen continet Chronologicæ artis ac rerum ad ejus ſcientiam, methodumque maximè neceſſariarum. In quem characteriſmos annorum, & earum nationum, quarum ſæpius annis utimur, tempora contulimus; velut Judæorum, Ægyptiorum, Arabum. Tum veræ, falſæque dijudicandæ Chronologiæ modum ac viam præſcripſimus, non regulis modò tradendis; ſed etiam exemplis ex ea Chronologia petitis, quæ una ferè hactenus his ſcateret vitiis omnibus, quæ caveri hoc in genere maximè vellemus. Etenim dici hoc ſine mendacio ac malevolentia poteſt: ex tanto Chronologiarum numero, quantus ad hanc diem exſtitit, nullam eſſe deteriorem, quàm quæ per ſummam indignitatem ſpecioſum illud ſanctitatis ſibi nomen aſſumpſit. Credo, ut ab ſe inquiſitiones hominum, ac judicia hoc velut ſacræ rei & religionis objectu defenderet. Eſt autem ejuſmodi, qualem neque doctus probare quiſquam, nec niſi imperitus laudare poſſit. In hujus ergo perſtringendis & caſtigandis erroribus, artis ac methodi noſtræ ſpecimen elaboravimus; quo illius periculo ac ruinâ cautiores reddamus cæteros, qui ad hujus præſtantiſſimæ diſciplinæ ſtudium ſeſe conferent; ſi minùs illi ipſi peſſimi Operis artifici prodeſſe poſſimus; ut ad ſua vel cognoſcenda, vel emendanda peccata inde proficiat: quorum alterum, uſum aliquem ingenii, doctrinæque poſtulat: alteri, inveteratus amor ſui, & obtrectandi major aliis, quàm intelligendi veri, cupiditas obſiſtit. Accedit ad hæc animi vitia ætas hominis jam ingraveſcens, quæ minimè omnium ad diſciplinam idonea ſolet eſſe; ut qui ſe tam grandi natu Diſcipulum temporum, & Opilionem, hoc eſt, ruſticum, & abnormem Chronologum publicè profitetur; neque multum in ea re conſecutum ſe eſſe, neque porrò conſequi poſſe confidat.

Reliqui libri tres præcipuorum Hiſtoriæ capitum, quæ in priori Parte hiſtorico propè ſtilo tradita ſunt, demonſtrationes Chronologicas, probationeſque complectuntur, quarum ad ſingulas prioris Partis marginales notæ Lectorem dirigunt, ut cùm nudam ac ſimplicem rerum narrationem ac ſeriem ex illa didicerit; argumentum temporum, ac fidem epochæ, ut vocant, cujuslibet ex hac poſteriore conquirat.

RATIONARII TEMPORUM PARS SECUNDA,

quæ eſt

ἀποδεικτική, ſive τεχνική.

LIBER PRIMUS,

In quo Catholica Temporum traduntur, hoc eſt, rerum ad Chronologiam utilium brevis Iſagoge.

CAPUT I.

De duplici anno Juliano *&* Tropico, *deque* Gregoriana *caſtigatione.*

HISTORIA rerum præteritarum eſt narratio: Chronologia verò rerum earundem certis ex indiciis ad ſua tempora, temporumque partes accommodatio. Quare huic illa materiem, copiamque ſuppeditat: hæc illi viciſſim formam, ac velut regulam, adhibet. Illa ſimplici rerum geſtarum ordine contenta eſt; nec annorum ſingulorum exactam rationem inſtituit: hæc annos ipſos, quoad licet, annorumque partes, quibuſdam notis, ac veſtigiis aſſequitur. Eæ notæ, ſive characteres temporum, iiſdem à principiis, à quibus & tempora ipſa, proficiſcuntur. Tempus eſt menſura motus ſecundum priores poſterioreſque partes. Atque hoc duorum præcipuè ſiderum converſione finitur, *Solis* atque *Lunæ*: quorum prior circuitu ſuo annum efficit: *Luna* menſem: qui duodecies replicatus ex hominum inſtituto, ſui generis, hoc eſt, *lunarem* componit annum.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 2.

 Hinc

Annus duplex. Hinc duplex conſurgit annus, qui quidem ad uſum artis hujus adhibetur: alter ad Solis, alter ad Lunæ curſum deſcribitur. *Solis* annus itidem eſt duplex. Nam unus eſt *exactus*, qui Solaris curriculi numeros implet: alter *civilis*, ac minùs accuratus, qui popularem ad uſum paululum ab illo deflectitur. Priorem *Tropicum* vulgò nominant: non quòd à Solſtitio, quas τροπὰς propriè vocant, inchoari ſolitus eſſet, ut quibuſdam placet, & nos olim putavimus: ſed quoniam ab aliquo cardinum annuorum quatuor, Æquinoctiis duobus, vel Solſtitiis totidem, illius initium ducitur. Etenim non minùs Æquinoctia, quàm Solſtitia, τροπὰς appellarunt. De qua re inſignis eſt locus *Sexti Empirici lib.* 5. *adverſus Mathem. cap.* 1. ubi de ſigniferi ζωδίοις, id eſt *Signis*, agens, Τροπικὰ μὲν, inquit, ἐν οἷς γινόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει, καὶ ποιεῖ τὰς τοῦ περιέχοντος τροπάς· οἷόν ἐστι ζώδιον ὅ, τε κριὸς, καὶ τὸ τούτου διάμετρον, καθάπερ ζυγὸς, αἰγόκερώς τε, καὶ καρκῖνος· ἐν κριῷ μὲν γὰρ ἐαρινὴ γίνεται τροπή· ἐν αἰγοκέρῳ δὲ χειμερινή· ἐν καρκίνῳ δὲ θερινή· καὶ ἐν ζυγῷ φθινοπωρινή. *Tropica ſigna ſunt ea, quibus Sol poſitus immutat, & aëris converſiones facit: cujuſmodi ſignum eſt Aries, & quod ex adverſo illum reſpicit, velut Libra: Capricornus item, & Cancer: nam in Ariete fit verna converſio: in Capricorno hiberna: in Cancro æſtiva: & in Libra autumnalis.* Sic *Oppianus* ὀπωρινὰς τροπὰς vocat in *Cyneg.* 1.

Unde Tropicus dicitur.

Ἢ πάλιν ἐσχατιῇσιν ὀπωρινῇσι τροπῇσι,
Ἡνίκα δῶμα τέθηλεν ὀπωρολόγοιο γεωργοῦ.

Aut rurſus extremis autumnalibus converſionibus,
Quando domus vireſcit fructus colligentis agricolæ.

Manilius item in fine *libri* 3. v. 621. de ſignis illis quatuor:

Quæ Tropica appellant, quòd in illis quatuor anni
Tempora vertuntur ſignis. ———

1. Got. pag. 226. Et *Procopius* τροπὰς pro Verno Æquinoctio paſſim uſurpat, nonnunquam & ἐαρινὰς adjungens. Denique *Philo Judæus* in *Coſmopœia* μετοπώρου τροπὰς appellat, *autum-*

autumnalem converſionem, id eſt, æquinoctium. Hanc τῆ τροπῶν notionem tot teſtimoniis affirmandam eſſe duxi, quòd ea viros doctos Vocabulariorum auctores præterierit. Certè nullam mentionem illius faciunt: ne *Henricus* quidem *Stephanus*, diligentiſſimus alioqui *Theſauri* conditor. Tropici anni, ſive cœleſtis, perinde ut Solaris curſus, ignotus eſt modus. Siquidem inæqualis eſt converſio Solis ab uno cardine ad ſimilem alterum, ac modò major, modò minor, ut in Theoricis oſtenditur. Verùm medius quidam & inter extrema temperatus ambo, *Tropicus* annus eſt, qui dierum ſpatio definitur 365, horarum 5, 49′. ut in IV. *de Doct. Temp. cap.* 36. probavimus.

Julianus *annus.*

Poſterioris generis annus *Julianus* dicitur, quòd eum *Julius Cæſar* communem ad uſum *Romani* orbis tranſtulit, qui diebus conſtat, 365, horis præciſè 6. Horæ tamdiu differuntur, dum collectæ diem efficiant. Id quarto quoque vertente anno fit. Ideo quinti initio dies unus accedit ad ſummam, qui *biſextilis* vocatur, quòd ante 6. Cal. *Martias* inſeritur, ac bis, ſexto Calendas uſurpatur.

Tropicus *annus.*

Igitur cœleſtis annus, ſive *Tropicus*, *Juliano* minor eſt ſcrupulis horariis 11. cujuſmodi hora ſexaginta continet, dies verò 1440′. Ut igitur ſcias quot annorum ſpatio diei unius anteceſſio colligatur in anno *Juliano*, divide 1440′. per 11′. efficies annos 131 ferè, hoc eſt $130\frac{10}{11}$. quo intervallo *Tropici* anni caput *Julianum* antevertit. Fingatur enim Solis ingreſſus in Æquinoctii punctum hoc anno competere in mediam noctem, quæ inter 20 & 21 *Martii* diem intercedit: ab eoque momento ambo anni, *Tropicus*, & *Julianus*, incipiant. Poſt annos 131. æquinoctium cadet in mediam noctem, quæ eſt inter 19 & 20 *Martii*. Poſt annos item 262 recidet in mediam noctem, quæ 18 & 19 diem dirimit Poſt 393 annos denique, in eam, quæ inter 17 & 18 diem media eſt. Ita paulatim *Tropici* anni caput, cum annuo æquinoctii cardine, in anni *Juliani* modo verſus menſium initia reflectitur: dum interea *Julianus* annus in ſtatione ſua perſeverat: quæ quidem rudi *Minervâ*, non limatâ, & aſtronomicâ ſubtilitate differimus.

De anni caſtigatione, vide l. 5. de Doct. Temp. & l. 7. c. 12.

Non alia de cauſſâ majorum noſtrorum memoriâ contigit, ut Æquinoctiorum Solſtitiorumque puncta dies illos *Julianorum* menſium, in quibus hactenus conſtiterant, paulatim relinquerent. Exempli cauſſâ, vernum Æquinoctium ſæculo *Nicæno*, hoc eſt, poſt annum *Chriſti* 300, diem 20 ac 21 *Martii* obſidebat: qui poſterior Eccleſiaſticâ lege ad Paſchatis negotium civili æquinoctio conſtitutus eſt. Poſt annos ferè 1300 deprehenſum eſt æquinoctium idem obtinere dies *Martii* 10 & 11 (Quippe cardines iſti in anno communi propter biſextilem diem ultro citróque fluctuant, ac biduum occupant.) Proinde anno 1582. quo *Gregorii* XIII auctoritate caſtigatus eſt annus, decem diebus expunctis, ad priſtinas metas *Nicæni* ſæculi, reditus eſt factus. Et ut deinceps evagari cardines illi deſinant, ac certis diebus obſignentur, providit Calendarii *Gregoriani* conditor, uti ſingulis annorum centuriis vertentibus dies unus *biſextilis* omitteretur, quartâ duntaxat exceptâ centuriâ, quæ *biſextilem* ex more retinet. Ita quadringentis annis tres tantummodo *biſextiles* perimuntur; quoniam non centum annis, ſed 131 circiter dies unus accreſcit anno *Juliano*, quo *Tropicum* ſuperat. Unde 393 annorum ſpatio triduum exoritur: quod facilitatis gratiâ per centurias diſpenſatur: quæ res ſubtiliùs à nobis eſt diſputata in v. *de Doct. Temp.* & in VII. C. XII.

Redeo ad *Julianum* annum: cujus publicè recipiendi auctor fuit non *Romanis* ſolùm, ſed pleriſque populis, *Julius Cæſar*. Eſt verò illius deſcriptio cum ad uſum expedita, tum rerum naturæ conſentanea: ſiquidem Solis converſionem, quàm fieri poteſt, proximè conſequitur, & ad commendandam temporum memoriam eſt aptiſſima.

Quo ſit, ut Chronicorum & Annalium Scriptores eam anni formam adhibeant, non iis modò rebus explicandis, quæ poſteriores illius inſtitutione ſunt, ſed antiquioribus etiam, & ab ipſo adeo orbis initio: quamvis alia tum anni forma, imò aliæ apud alias nationes exiſterent. Quocirca cum Solis, exempli gratiâ, Lunæque defectiones; aut civitatum regúmque bella, & eorum res geſtas ſuis annis ano-

norumque tempeſtatibus aſſignant, *Juliano* utuntur anno, *Julianiſ*que menſibus; quaſi in uſu jam tum iſti fuerint; quod προληπτικῶς, & fictione quadam inſtituunt, quo noſtri facilius iſta percipiant popularibus aptata ſpatiis, nec in variis diſcernendis annorum generibus Lectorum fatigetur attentio.

CAPUT II.

De lunari *menſe*, *anno* ſimplici, & compoſito, *ſive* enneadecaëteride, & aureis *numeris.*

Ut anni ſpatium converſione Solis, ſic menſtruum intervallum Lunæ circuitu deſcribitur. Is menſis eſt duplex. Nam orbem ſuum Luna peragrat diebus 27, horis 7, 43′, 7″ qui menſis *Periodicus* vocatur: alter eſt *Synodicus*, quo Luna ab Sole digreſſa eundem aſſequitur. Siquidem eo ſpatio, quo ſuum orbem Luna conficit, ſuopte motu Sol aliquantum progreditur, hoc eſt, gradus ferè 27: quos proinde circulo ſuo tranſacto emetiri Luna debet, ut iterum cum Sole jungatur. Quare menſis iſte *lunaris* diebus conſtat 29, horis 12, 44′, 3″. &c. Sed ut propiùs ad Solis circuitum, id eſt, annum, *lunaris* motus accederet, duodecies replicatus iſte menſis annum effecit dierum 345, hor. 8, 48′, 38″, circiter: qui *lunaris* annus dicitur. Ac tam menſes, quàm anni *lunares*, duûm generum eſſe dicuntur. Alii quippe ſunt *aſtronomici*, alii *populares*. *Aſtronomici* ſunt, quos expoſuimus, qui ſupra dies horas aliquot continent, horarumque ſcrupula. Dies enim, ſive τὸ νυχθήμερον, hoc eſt, *ſpatium lucis atque noctis*, in horas 24: horæ ſingulæ in 60 ſcrupula prima; hæc in totidem ſecunda tribuuntur: atque ita deinceps. *Civiles* autem alternis dierum ſunt 30 & 29, quaſi ſinguli ſupra dies 29, horas colligant præcisè 12. quod ſupereſt de ratione ſcrupularia, id in horas collectum, ad diem complendum, certis annis extra ordinem accreſcit.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 4.

Lunares *menſes duûm generum.*

Hujus generis anno *lunari*, qui *ſimplex* appellari poteſt, neque cum anno *Solis* implicatur, utuntur ho-

hodieque *Arabes*, *Turcæ*, ac *Saraceni*: quorum annus per *Juliani* contextum evagatur, neque certam ad anni tempeſtatem illius caput adhæreſcit: ut in noſtrate accidit, qui à bruma ſemper inchoatur: qua de re poſtea.

Plerique autem omnes populi, qui *lunarem* anni modum amplexi ſunt, non eum *ſimplicem* adhibuerunt, ſed cum *ſolari* conjunctum, & communi aliquo velut incluſum orbe, atque conſtrictum, quem *cyclum* ac *periodum* vulgò nominant. Ea, nondum ad plenum comperto Lunæ Soliſve circuitu, variè tentata eſt, ac multiplici annorum intervallo finita: primùm biennii, inde quadriennii, hoc eſt, diëteridis, ac tetraëteridis: quaſi vel biennio, vel ejus duplo ſpatio Solis ac Lunæ rationes paria facerent: quod rudi ſæculo perſuaſum eſſe *Cenſorinus* affirmat. Pòſt octaëteris, id eſt, octo annorum orbis, maximè placuit: qui ne ipſe quidem ſatis accuratus eſſe deprehenſus eſt. Ideo novemdecim annorum Cyclus eſt inventus, iſque omnium exactiſſimus habitus eſt; tanquam eo vertente annorum numero, amborum ſiderum ab eodem puncto ad idem fiat reverſio. Hic eſt ille *decemnovennalis Lunæ Cyclus*, ſive *enneadecaëteris*, cujus auctor *Græcis* ſuis *Meto* fuiſſe dicitur: eamque cæteræ poſtea nationes adſciverunt, ac præſertim *Chriſtiani* ad Paſchalem celebritatem & ſacrorum ordinanda tempora tranſtulerunt. Ejus ratio eſt ejuſmodi.

Explicatur Cycli lunaris decemnovennalis *ratio.*

Annus quilibet *Julianus* dies colligit 365, horas 6. Summa hæc per 19. ducta dies efficit 6939, horas 18. Anni porrò *Lunares* 19, diebus conſtant ferè 6732, horis 23, 24′, 5″. qui ſunt menſes *lunares*, ſive ſyzygiæ 228. Adduntur ergo ſeptem menſes ejuſdem generis, qui certis annis ſimplicibus additi *intercalares*, *Græcis* ἐμβολιμαῖοι vocantur. Septem Lunares ſyzygiæ dies conficiunt 206, horas 17, 8′, 22″. Ea ad menſes 228 addita dant dies 6939, 16, 32, 27. quæ in totum ſyzygias Lunares conficiunt 235. Hæc eſt *lunaris enneadecaëteris*, ſive *cyclus decemnovennalis*, qui *Julianis* 19 annis minor eſt horâ 1, 27′, 32″, circiter. Quocirca annis 19 vertentibus non fit præciſa peræquatio motuum utriuſque ſideris;

ne-

neque Luna ad idem diei punctum revertitur, unde erat progreſſa: ſed horâ 1, 27′, 32″ antevertit priſtinam epocham: quod diſcrimen diu neglectum à Calendarii artificibus paulatim maximam labem in Noviluniorum ac Pleniluniorum calculos invexit. Quippe anno 1582, quo Faſti ab *Gregorio* XIII, correcti ſunt, anteceſſio lunaris deprehenſa eſt quatridui circiter à tempore *Nicænæ* Synodi, in annis 1257, quæ ſunt *enneadecaëterides* paulo plus 66.

Sed antiqui computorum artifices, ut *Beda*, cæterique deinceps, partim ignoratâ, partim diſſimulatâ hâc differentiâ, neomenias *lunares* ad eoſdem, in quibus primùm erant collocatæ, dies adhærere putabant: quas quidem hâc ratione deſcripſerunt in Calendario *Romano*. Initio à quocumque anno facto; ut, exempli gratiâ, ab eo qui Novilunium exhibet *Januarii* 23, *Februarii* 21, *Martii* 23, & ita deinceps; iis diebus in margine Calendariorum adſcripſerunt notam 1. Anno ſequente animadverterunt Neomenias undecim circiter diebus antegreſſas cadere in *Januarii* 12, *Februarii* 10, *Martii* 12. (Nam 11, ferè diebus in menſibus ſingulis priorem Neomeniam poſteriores antevertunt in anno *Romano*.) Ad hos itaque dies in Calendario numerum 2 adnotarunt. Sic anno tertio, quarto, & ſequentibus, quos in dies cadere novam Lunam menſibus ſingulis obſervabant, iis diebus numeros 3, 4, &c. apponebant, uſque ad 19. Quippe poſt 19. annos vertentes, Neomeniæ rurſus ad caput priſtinum relapſæ, *Januarii* 23, *Februarii* 21, *Martii* 23 diem repetebant; eodemque tenore inſequentibus annis conſtitutas ſemel priori *enneadecaëteride* metas per orbem luſtrabant. Hi numeri in Calendario notati *aurei* vulgò dicebantur.

Aureorum numerorum diſpoſitus, de quo vide lib. 6. de Doct. Temp.

CAPUT III.

De Cyclo Solari, *ac literarum* Dominicalium *ſerie*; *tum de triplici Cyclo*, Solis, Lunæ, & Indictionis, *quatenus ad annorum characteres adhibentur.*

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 3.

SOLIS ab uno cardine ad eundem converſio annuo intervallo circumſcribitur. Annus *Romanus*, ſive *Julianus* ordinarius & communis, diebus conſtat 365. quibus quarto quoque vertente anno dies unus accreſcit: quem 6 horæ appendices quater ductæ colligunt. Eum *biſextilem* appellant, quia 6 Calendas *Martias* infinditur; ac tunc eodem repetito die, *bis ſextus Calendas* pronunciari ſolet. Jam verò dies illi 365. per ſeptem diſtributi hebdomadas conficiunt 52 & unum diem ſuperfluum. Ita fit, ut, quia per ferias 7 annus evolvitur; quæ per totidem literas A, B, C, D, E, F, G, exprimuntur, à quacumque earum annus incipiat, in eadem litera, feriave terminetur. Ac ſi *biſextilis* nullus eſſet annus, orbis τȣ̃ ἑπταζώνȣ, ſive *hebdomadicus* ſeptem annis abſolveretur; atque ita ſingulæ per orbem literæ anni caput obtinerent, viciſſimque Dominicam diem notarent. Ut ſi hoc anno litera Dominicæ diei ſit A. ſequenti erit G, tertio F, 4 E. 5 D, 6 C, 7 B. Quibus paractis, ad primam A fiet reverſio; ac reliquæ deinceps eodem tenore decurrent. Sed *biſextilis* dies æquabilem hunc interpellat curſum. Nam *biſextilis* annus non in eandem, unde cœptus eſt, feriam deſinit, ſed ſequentem. Propterea orbis iſte literarum *Dominicalium*, quater ſeptem, hoc eſt,

Cyclus Solis.	
Anni	Literæ
1	GF
2	E
3	D
4	C
5	BA
6	G
7	F
8	E
9	DC
10	B
11	A
12	G
13	FE
14	D
15	C
16	B
17	AG
18	F
19	E
20	D
21	CB
22	A
23	G
24	F
25	ED
26	C
27	B
28	A

28

28 annis explicatur, quibus earum viciſſitudo continetur. Hic eſt circulus, ſive, ut vulgò loqui ſolent, *cyclus Solis*, vel *literarum Dominicalium*; quo abſoluto, ad idem caput, eundemque deinceps literarum ordinem regredimur, ac quendam velut circulum repetimus: unde *Cycli* profectum eſt vocabulum. Hic Cyclus *Romano* more ab anno *biſextili* ſumit exordium, literiſque GF. quæ quidem, ut & ſequentes, technico iſto verſu memoriæ cauſsâ comprehenſæ ſunt:

Gaudet Francus Equo, Dacus Cane, Barbarus Arcu.

Duo ſunt itaque primarii *Cycli*; alter *Lunæ*, qui 19 conſtat annis; quibus vertentibus, *Neomeniæ* ad idem ferè principium, unde erant profectæ, redeunt: alter *Solis*, annorum 28. quibus confectis idem *literarum Dominicalium* ordo retexitur. Præter hos, tertius quidam eſt *Indictionum*, annos habens 15. *Indictionis* origo quæ ſit, nondum planè inter Doctos convenit: neque hoc loco diligentiùs attinet quærere. Tres iſti commune hoc habent; ut appellentur *Cycli* non minus anni ſinguli, quàm tota ipſa, quibus conſtant, annorum ſumma. Itaque Cyclus 1, 2, 3, 4 *Lunæ*, eſt 1, 2, 3, 4 annus *Cycli decemnovennalis*; quod idem valet in cæteris. Tribuuntur autem annis omnibus, ex *Romanæ* uſu Eccleſiæ, certi quidam triplicis illius generis *Cycli*. Velut hoc anno, qui eſt *Chriſti* 1632, *Cyclus* eſt *Lunæ* 18, *Solis* 17, *Indictionis* 15. Quibus conſtitutis, facile eſt antecedentium annorum *Cyclos* inveſtigare. Dividatur enim ſumma propoſita per *Cyclos* ſingulos, puta 19, 28, & 15. Hoc modo 1632. per 19, 28, & 15 partiti reſiduos faciunt 17, 8, 12. Deſunt igitur ad *Cyclos* anni 1632 proprios obtinendos, de *Lunari* 1, de *Solari* 9, de *Indictione* 3. Ex quo id efficitur, annum primum *Chriſti* notatum eſſe *Cyclo Lunæ* 2, *Solis* 10, *Indictionis* 4. *Indictionem Romano* more à Calendis *Januariis* auſpicamur: quam *Græci* ab antecedente *Septembri* repetere ſolent. Eâdem methodo cujuſvis epochæ *Cyclos* reperies, puta orbis conditi, vel Olympiadis; ſi annorum numerum teneas, qui ab

 il-

illo principio ad fixum aliquem, & notum terminum extenditur. Viciſſim autem inventis anni primi peculiaribus *Cyclis*, in quolibet intervallo, inſequentium annorum *Cyclos* propagare licet; ſi continuè ad priores unitatem adjicias; donec *Cycli* cujuſque ſummam abſolveris: tum enim reditur ad caput. Ut in *ſolari Cyclo* cum ad 28 perveneris, 1 repetes; in *lunari* poſt 19. Hâc ratione quilibet annus proprios habet *Cyclos*, quibus veluti notis & characteribus ab aliis ſecernitur; quo fit, ut characteres temporum a Chronologis nominentur.

CAPUT IV.

De Periodo Juliana, *ejuſque ratione, uſu, & utilitate.*

Ut annorum ſingulorum proprii characteres, qui ſunt *Cycli* iſti tres, in promptu habeantur, quidam orbis annorum excogitatus eſt ex triplici illo *Cyclorum* genere contextus. Etenim ſi 19 & 28 in ſe ducantur, confient anni 532. Ex 19, & 28, & 15 in ſe multiplicatis fiunt 7980. Hæc poſterior Periodus *Juliana* dicitur; quoniam ad methodum anni *Juliani* ejuſque *Cyclorum* accommodata eſt ab auctore illius *Scaligero*, quam a *Græcis* ille mutuatus eſt. Qui quidem *Solis* ac *Lunæ Cyclos* aliter numerant, ac *Latini*; de qua re nos alio loco [a] diſputavimus.

[a] l. 8. Var. Diſſert. ad Uranol.

Periodi *Julianæ* ea ratio eſt, ut quilibet illius annus ſuis *Cyclis* præditus ſit, cujuſmodi omnes nullus alius annus in tota Periodo poſſidet. Exempli cauſſa, primus annus Periodi habet *Cyclum Solis* 1, *Lunæ* 1, *Indictionis* 1. In annis totis 7980, nullum præter primum invenies, cui tres iſti congruant *Cycli*. Uſus illius opinione major eſt in Chronicis, quæ ab orbe condito, vel alio quovis initio, ante æram *Chriſtianam* inchoantur. Etenim qui ex *Hebraicis Latiniſve* Bibliorum Codicibus annos computant ab orbe condito, in magna opinionum varietate verſantur, vix ut unus inveniatur, qui cum altero conſentiat. Itaque cum in hunc vel illum mundi annum inci-

cidiſſe quippiam in Chronico aliquo legimus, nihilo fit in nobis ſcientia temporis illius accuratior, niſi antè ſciſcitati erimus, quot ab orbe condito ad eum *Chriſti* annum, in quo verſamur, aut ad primum æræ *Chriſtianæ*, numerandos annos cenſeat: quod in ſingulis Auctorum Annalibus Chroniciſque faciendum erit. Præterea cum annorum, quibus hiſtoriæ vel epochæ illigantur, varia ſint exordia; ac nonnulli ab verna tempeſtate proficiſcantur, ut anni urbis *Romæ*: alii ab *ſolſtitio æſtivo*, ut Olympiades: alii ab *autumno*, ut *Judaici*, & *Seleucidarum*: alii à *bruma*, ut *Juliani*; qui annum alium quàm *Julianum* concipiet, quo res quæpiam acciderit, neceſſe erit explicet, utrum ineunte anno illo, vel deſinente contigiſſe velit, ut cum *Juliano* comparetur. Hoc enim anni genere Chronologi hodie omnes utuntur. Ea tam multiplex inquiſitio moroſa eſt, ac tricarum pleniſſima: quam is effugiet, qui *Julianam* adhibebit periodum; quæ eſt ejuſmodi, ut omnia Chronicorum omnium, quæ quidem ex *Latinorum* calculis inſtituta ſunt, antecedat initia: adeoque quamlibet diſcrepantes mundi *epochæ* ſuum in illa periodo ſitum obtineant. Atque ut res exemplo aliquo facilius intelligatur, quæratur annus exitus *Iſraëlitarum* ex *Ægypto*: de eo Chronologorum ut variæ ſunt opiniones, ita multiplex erit reſponſio, ſi ad annos orbis conditi revocetur. Nam alius mundi annum definiet 2453, ut nos facimus; nec non *Scaliger*, & *Calviſius*: alius 2509. ut *Temporarius*: alius 2503, ut *Cappellus*. quæ qui didicerit, nihilo, quàm ſi nihil audiſſet, abibit doctior, niſi & hoc inquirendo de ſingulis expreſſerit, quot ab orbe condito ad annum primum *Chriſti* numerent annos: & utrum primus ipſe *Chriſti* annus includatur in ſummam, an ab ea excludatur. At qui annum certum *Julianæ* periodi nominari audiet, nullo ſtatim negotio cognoſcet, quantum is ab noſtra ætate, vel ab *Chriſtiana* æra diſtet, nec interrogato opus amplius habebit.

In æra *Chriſtiana*, quos annos *Chriſti* vocant, *Latini* omnes conveniunt. Quamvis enim de vero natali Domini, hoc eſt, anno, quo re ipſa natus eſt, magna ſit inter eruditos Chronologos diſſenſio, om-

nes tamen annos *Chriſti* eodem modo computant ut hic ipſe, quo hæc ſcribimus, ſit 1632, ab quali cunque epocha & initio *Chriſti*, ſive primus æræ iſtius annus natalem *Chriſti* revera proximè conſecutus fuerit, ſive ad illum minimè pertingat. Quod nihil ad ſummam intereſt: nam nihiloſeciùs annorum procedit numerus.

Itaque caput illud annorum *Chriſti*, quam æram *Chriſtianam* nuncupant, velut limes & cardo Chronologiæ eſt, communiſque terminus, in quem Chronologorum omnium ratiocinia, ſic tanquam ab viarum divortiis, & ambagibus in idem compitum deducta confluunt. Dixi hunc eundem primum annum *Chriſti Cyclo Solis* præditum eſſe 10, *Lunæ* 2, *Indictionis Romanæ* 4. Hi tres *Cycli* in nullo alio Periodi *Julianæ* totius anno reperiuntur, quàm in 4714. Si enim 4714 per 19, 28, & 15 dividas, *Cyclos* ipſos, quos dixi, reſiduos habebis. Quare ab initio Periodi ad primum æræ *Chriſtianæ*, integri fluxerunt anni 4713. Nemo eſt autem ex *Latinis* Chronologis, qui mundi primordium non multò poſterius hâc annorum ſummâ conſtituat. Nam ferè 4000 annorum, vel, ſi fortè, centenis inſuper, aut paullo ampliùs, intervallum iſtud definiunt. Ideo citra Periodi *Julianæ* principium Annalium omnium initia conſiſtunt.

Quòd ſi quis Periodum iſtam adhibere cunctabitur, poterit ad annos certò deſignandos ante æram *Chriſtianam*, in hanc ipſam ſummas ſuas dirigere: hoc eſt, annos numerare, quot æram *Chriſtianam* id, quo de agitur, antecedat. Exempli cauſsâ, prima Olympias celebrata eſt in *Græcia* anno Periodi *Julianæ* 3938. quibus uno minùs deductis de 4713, habentur anni 776. Igitur annus primæ Olympiadis eſt ſeptingenteſimus ſeptuageſimus ſextus ante natalem *Chriſti* vulgarem, qui in anno Periodi *Julianæ* 4713 collocatur: vel 777 retrò numeratus ab anno 1 æræ *Chriſti*, qui eſt Periodi *Julianæ* 4714. Hâc nos putandorum annorum ratione hoc in libro ſæpius utemur, ne quid ſit, quod tyronem noſtrum minùs iſti conſuefactum periodo ab Chronologiæ ſtudiis abſterreat. Carebit tamen, qui hanc periodum omittet, præſenti illius fructu, ut per ſingulorum trium *Cyclorum* ſummulas di-

diviſi annorum numeri, *Cyclos* eorum proprios exhibeant.

CAPUT V.

De anno Græco, *præſertim* Athenienſium, *deque* octaëteride, *&* enneadecaëteride Metonis, *&* Calippi periodo; *cujus caput certa ratione conſtituitur, & ante Solſtitium fuiſſe monſtratur.*

ATHENIENSIUM civitas, ac pleraque omnis *Græcia popularem* annum ad Lunæ curricula direxit: quod in 1 *de Doct. Temp.* & in 4. *Var. Diſſert. ad Uranol.* accuratè demonſtratum eſt. Sed, ut erant initio rudes Aſtronomiæ, menſtruum intervallum Lunæ diebus 30 finiebant, ut auctor eſt *Geminus*, aliique, *a* quorum teſtimonio uſi ſumus. Deinde paullatim annum ſuum caſtigantes, varios *orbes*, ſive *periodos*, excogitarunt, maximè *octaëteridas*, & *enneadecaëteridas*. *Octaëteridas* dierum fuiſſe 2922, quantæ ſunt duæ *tetraëterides* anni *Juliani*, ſed alternis *Octaëteridibus* triduum intercalatum eſſe, teſtis eſt *Geminus*. Ita in *beccædecaëteridem* dies imputati ſunt 5847. qui modus propè abeſt ab exacta *beccædecaëteride lunari*, quæ eſt dierum 5847, hor. 1, 22′, 16″ in qua menſes ſunt *lunares* 198. Unde colligitur conditorem *octaëteridis*, ſi vera prodit *Geminus*, modum *octaëteridis* finiiſſe diebus $2923\frac{1}{2}$; ſed priorem 2922, poſteriorem 2925 eſſe voluiſſe. Sed cùm id *Græci* quærerent, uti cum *Sole* pariter ac *Luna* eorum annus congrueret, hoc non potuerunt *octaëteridibus* aſſequi ſuis. Nam dies 2922 ita 8 annos *Julianos* explent, ut totidem *lunaribus* minores ſint die uno & horis paullo amplius 12. at dies $2923\frac{1}{2}$ *ſolares*, ſive *Julianos* 4 annos excedunt eo intervallo, quo prior ſumma ab *lunaribus* octo ſuperatur. *Græci* porrò, quamdiu *Octaëteridibus* iſtis uſi ſunt, quæ ab *Luna* minimum aberrabant, eas identidem decurtaſſe, ut cum *Solis* rationibus exæquarent; aut quoquo modo depravaſſe videntur. Nam ſi *beccædecaëteridas* diebus 5847 perpetuò circumſcrip-

a Lib. 4. Diſſert. c. 2.

ſcriptas habuiſſent, non eſſet tanta labes anni civilis apud *Athenienſes* conſecuta, quantam *Ariſtophanes* in *Nubibus* ætate ſuâ contigiſſe demonſtrat, hoc eſt, ſub initium *Metonici.* Verùm identidem eos immutando corrupiſſe faſtos ſuos, ut alterutrius curſum ſideris aſſequerentur, fit ex eo veriſimile. Ad extremum, civilem annum ex *Metonis* & *Calippi* regulis emendarunt. Horum duorum *periodi*, illius, annorum 19, hujus 76, propiùs cum utroque ſidere *Græcorum* conciliavêre tempora. Quæ omnia pleniùs habes explicata his in libris, quos de eo argumento ſcripſimus.

Olympiades. Apud *Græcos* nobiliſſima fuerunt *Olympiadum* intervalla, quibus res geſtas, & inſignia quæque notare conſueverant. Eæ 4 annis integris conſtabant: ſic ut anno ineunte quinto ludi committerentur in *Piſatide*, quæ eſt *Peloponneſi* regio, ad *Olympiam* urbem: unde illi nomen acceperunt. Qua de re ſuo loco diſputatum eſt.

Anni *Græci* principium olim, ut apparet, ab hiberno ſolſtitio ſumptum eſt. Id arguit intercalaris menſis *Poſideon*, qui circa illud tempus fuit: ut in citatis libris oſtendimus. Poſtea caput *anni civilis* in *æſtivum ſolſtitium* tranſiit; ac tum *Hecatombæon* ordinem duxit: cujus *neomenia ſolſtitium* paucis interdum diebus antecedebat: *plenilunium* verò ſemper erat poſterius, ut apparet ex Diagrammate Cycli *Metonici*, quod habes in 2. *de Doct. Temp. cap.* 13. & *Calippici cap.* 20. quæ duo λογικῶς illic à nobis inſtituta ſunt. Cujus ratiocinationis hîc ſumma colligetur: ut ex ea conſtet, falsò à nonnullis exiſtimari, neomeniam *Hecatombæonis* nunquam *ſolſtitii* præceſſiſſe cardinem.

Demonſtratur Calippicæ *Periodi epocha.* Scribit *Geminus cap.* 6. *Græcos* primum uſos eſſe *octaëteride lunari*, in qua ter menſis intercalatus eſt, videlicet anno 3, 5, & 8; poſtea cum vitium ejus animadvertiſſent, auctore *Euctemone*, ac *Philippo*, (*Metonem* omiſit) periodum inſtituiſſe annorum 19, in qua ſepties intercalabatur. Demum, quod ne hæc quidem ſatis accurata eſſet *periodus*, *Calippum* alteram excogitaſſe annorum 76: in qua nihil prorſus immutavit de ſitu *embolimorum* menſium. Hujus

pe-

periodi *Calippicæ* fit mentio apud *Ptolemæum libro* 7. *cap.* 3. ubi quatuor *Timocharidis* obſervationes recenſet illigatas anno *Calippicæ* primæ periodi 36, 37, 47, & 48. quarum typum edidimus in 6. *Var. Diſſert. ad Uranol. cap.* 2. Ex quo demonſtratum eſt annum 36 non fuiſſe *intercalarem*, neque 47, ſed 37, & 48. *Metonis* annus primus cœpit anno 1 ineunte Olympiadis 87, qui fuit 433 ante æram *Chriſti*, Periodi *Julianæ* 4282. *Calippicæ* verò Periodi annus primus cœpit anno Periodi *Julianæ* 4384, qui eſt 331. ante æram *Chriſti*, & *Olympiadis* 112 annus tertius. Quocirca fuit centeſimus tertius ab exordio *Metonici* anni: & octavus adeo *enneadecaëteridis Metonicæ*. Unde annus 36 *Calippicæ* Periodi fuit 5 *enneadecaëteridis*: & annus 37 fuit 6. Item annus 47 *Calippi* fuit 16 *Metonici* Cycli: ac denique 48 illius, hujus 17. Igitur annus 6 & 17 in *enneadecaëteride Calippi* & *Metonis* (eadem enim hac ex parte utriuſque fuit deſcriptio, ut ait *Geminus*) intercalares fuerunt: non, ut in *octaëteride*, 5. Hinc apparet intercalares à *Metone* conſtitutos eſſe annos hos, 3, 6, 8, 11, 14, 17, 19. Anno 1 *Metonis*, Periodi *Julianæ* 4282. novilunium *Athenis* commiſſum eſt, medium quidem *Junii* 16, hora 0, 28′ in meridiano *Attico*: & *Julii* 15, hora 13, 12′ à media nocte: verum autem *Julii* 15, hora 19, 43′. Ideo in 16 *Julii* congruebat: quia ineunte nocte contigit. Ergo *Julii* 16 neomeniam 1 Cycli ſui *Meto* ſtatuit: nec *Junii*, quamvis hæc ſolſtitiali cardini vicinior eſſet. Nam ſi priorem illam *Junii* neomeniam eligeret, primo anno *Cycli* intercalandum fuiſſet: alioqui ſecundus annus cœpiſſet *Junii* 6, nimiumque ſolſtitii epocham anteceſſiſſet. Deinceps igitur annorum cæterorum neomeniæ neceſſariâ ſerie pertexuntur: velut annus 2 iniit *Julii* 6, annus 3 *Junii* 25. & ita porrò, ut in 2. *de Doct. Temp.* expreſſimus, in quo *Hecatombæonis* neomenia ſemel 20 *Julii* contigit, anno ſcilicet Cycli 17. Quamobrem vera eſt ratio noſtra, *Hecatombæonem Atticum* nonnunquam ante *ſolſtitium* cœpiſſe.

CAPUT VI.

De annis Judæorum, Arabum, & Ægyptiorum.

Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 42. & l. 7. c. 17. & ſeq. & Var. Diſſ. l. 3. c. 1.

JUDÆI *lunari* hodie utuntur anno, *Cycloque decemnovennali*; ſed utrum *Moſis* tempore idem inſtituerint, nihil è ſacris Libris idoneè poteſt colligi. Nam *Moyſes Lunæ*, *lunariſ*ve menſis, cùm de ſolemnibus feſtis agit, nuſquam meminit, ſed primum tantummodo, vel ſeptimum menſem nominat. Nihilominus veriſimile eſt *Lunæ* ab illis habitam eſſe rationem: quod eos feciſſe conſentiunt omnes, poſtquam *Seleucidarum* jugum acceperunt, hoc eſt, poſt *Alexandri M.* tempora. Ut autem apud nos duplex anni primordium eſt, alterum *Civile*, à *Januario*, alterum *Eccleſiaſticum*, à menſe *Paſchali*; ſic illi *Civilem* annum auſpicati ſunt à *Tiſri* menſe *lunari* autumnali, *Eccleſiaſticum* à *Niſan* verno menſe.

Arabes itidem *lunarem* annum obtinent, & eorum imitatione *Turcæ*. Sed in eo à *Judæis Græciſque* diſcrepant, quòd hi annum *lunarem* non *ſimplicem*, hoc eſt, periodi nexibus abſolutum, ſed cum *Solis* rationibus implicatum adhibent. Nam decemnovennalem *Cyclum* uſurpant. *Arabicus* annus ſimpliciter *lunaris* eſt, nullâ *Solis* habitâ ratione; ideoque intercalationis expers. Anni omnes diebus conſtant 354, horis 8, 48′. Ex horis & ſcrupulis dies colliguntur, qui opportunè inſerti annos aliquot ὑπερημέρους, *abundantes*, conſtituunt, dierum 355. Ita fit ut primus illorum menſis, qui eſt *Muharram*, nullam certam in anno *Juliano* ſedem habeat; ſed quotannis antevertat; ac totum anni noſtri contextum peragret; ut modò in *vernum* tempus, modò in *æſtivum* incidat; aliàs *autumnale*, vel *hibernum* occupet. De quibus actum eſt pleniſſimè in 2. & 7. *de Doct. Temp.*

Ægyptii deſultorium perinde annum, ut *Arabes*, ſed alterius, quàm iſti, generis adſciverunt, nimirum propemodum *ſolarem*. Diebus enim conſtabat præciſè 365, ſine ullo *biſextili*. Quo fiebat, ut quar-

quarto quoque anno vertente, primus anni dies, quem *Thoth* nominabant, unum diem anticiparet in anno *Juliano*; & in annis 1461. dies illius pervagatus omnes, priſtinam ad epocham rediret. Exempli cauſsâ, incipiat annus *Ægyptiacus* hoc anno *Chriſti* 1632 à Calendis *Januariis*; anno 1636 ordietur à *Decembris* 31, atque ita porrò: donec poſt annos 1461 iterum à Calendis *Januariis* oriatur. Hâc anni formâ uſi ſunt *Ægyptii*, uſque ad cladem *Antonii* & *Cleopatræ*: quando cum jugo *Romano* formam quoque illorum anni receperunt. Vide *lib.* 7. *de Doct. Temp. cap.* 16, & *lib.* 10. *cap.* 71. & hujus Partis *lib.* 3. *cap.* 15. Hoc in anni genere celeberrima eſt *epocha Nabonaſſari*; quam à *Chaldæis* traditam obſervarunt *Ægyptii*: de qua cùm in *lib.* 3, 7, & 9. *de Doct. Temp.* tum infra *lib.* 3. *cap.* 3. diximus.

CAPUT VII.

De Chronologica annorum methodo, ac primùm de Cyclorum *tractatione.*

Hæc de annorum variis generibus, quantum ſatis erat, præfati, nunc methodum aggrediemur, quæ Chronologiæ tironibus in promptu eſſe debet; uti computandorum temporum certam rationem ineant, & in hac arte tractanda, cum errorem caveant ipſi, tum ab aliis admiſſum deprehendant, & corrigant. Sed hoc ante omnia tenendum eſt, *Latinos* omnes, qui poſt *Juliani* anni conditum, rem Chronologicam attigerunt, hâc anni formâ uti conſuevisse, eamque vetuſtiſſimis applicare temporibus, quibus nondum hic annus erat inſtitutus: quod & nos illorum exemplo faciemus. Etenim cùm & de anno mundi primo, & de reliquis deinceps agemus; exponemuſque quid in quoque geſtum ſit, & qua illius in parte; puta *verno*, vel *æſtivo* tempore; non alios, quàm *Julianos* adhibebimus; perinde ac ſi in uſum recepti jam tum fuiſſent. Eſt enim hæc anni ratio omnium exquiſitiſſima, ac tractatu facillima: quæ & ad popularem uſum apta præ cæteris eſt, & ad

Vide l. 7. de Doct. Temp c. 2.

ad exactum *Solis* curſum quàm proximè accedit; ſic ut nulla *civilis* anni forma propiùs illum poſſit attingere. Quocirca methodum noſtram ad eum annum adjungemus; in qua *Cyclorum* prima eſt inveſtigatio. Ad hanc porrò certum aliquid & confeſſum inter omnes eligere oportet, in quo velut pedem figamus, & unde in anteriora quælibet tempora, vel poſteriora, liceat excurrere Ejuſmodi ſit annus ille, qui æram *Chriſti* communem proximè anteceſſit; poſt quem anni ad hoc tempus, quo hæc ſcribimus, elapſi ſunt 1631. atque hunc ipſum *communis natalis* annum appellamus. Quippe *Decembri* exeunte, proximè ante æræ *Chriſti* principium, natus vulgo ponitur *Chriſtus*. Qui igitur *epocham Chriſti communem* præceſſit annus, huic *Cyclus* imputatur, *Solis* 9, *Lunæ* 1, *Indictionis* 3, *Romano* more, hoc eſt, ſingulorum initio ab Calendis *Januariis* ducto. Quibus conſtitutis methodus ita procedet.

Edito quolibet anno æræ alicujus, Cyclos *ejus inveſtigare.*

ANNUS iſte vel annum communis natalis *Chriſti* præcedit, vel eum ſequitur. Si ſequitur, vide quoto *Chriſti* anno illius initium cœperit: &, quod conſequens eſt, quos *Cyclos* habeat. Tum ad numerum annorum propoſitum *Cyclos* illos inventos unitate minus adjice. Summa per qualemcumque diviſa *Cyclum*, dabit eum qui poſtulatur. Exemplum: Scire libet, quibus *Cyclis* præditus ſit annus *Diocletiani* 93, cujus meminit *Ambroſius Epiſt.* 83. *lib.* 10. Quoniam ergo primus annus *Diocletiani* cœpit anno *Chriſti* 284 circa autumnum, (uti poſtea demonſtrabitur) inveniendi primò *Cycli* ſunt anni *Chriſti* 284, adjectis ad *Cyclum Lunæ* obtinendum 1, ad *Solarem* 9, ad *Indictionem* 3. Proinde 285 per 19 (quæ eſt *Lunæ periodus* integra) diviſis, reliqui fient 0, id eſt, 19. Diviſis iiſdem 284, & 9, hoc eſt, 293 per 28 *Cycli Solis*, relinquuntur 13. Denique ſi adjectis 3 ad 284, ſumma 287 per 15 partita fuerit, reſidui erunt *Indictionis* 2. Ergo annus 1 *Diocletiani* cœpit *Cyclo Lunæ* 19, *Solis* 13, *Indictionis* 2. Quibus,

uno

uno minus, ſingulis ad propoſitum annum æræ *Diocletianeæ* additis, ſumma, per quemque diviſa *Cyclum*, dabit id quod quæritur. Nam ſi ad 93 adjicias 18, & ſummam 111 per 19 dividas, habebis *Cyclum Lunæ* 16. Si 12 ad 93 accedant, ſumma 105 per 28 partita reſiduos faciet 21. Demum 94 per 15 diſtributa relinquunt 4. Igitur annus 93 *Diocletiani* cœptus eſt autumno anni illius, qui *Cyclos* habuit, *Lunæ* 16, *Solis* 21, *Indictionis* 4. Si annus quæſitus communi *Chriſti* natali ſit anterior, ſummam annorum, qui ab æræ propoſitæ initio ad natalem putantur, divide per integras periodos tres: quod reſiduum erit, niſi *Cyclos*, qui natalis illius anni proprii ſunt, exhibeat, hoc eſt, *Lunæ* 1, *Solis* 9, *Indictionis* 3, adde quantum neceſſe eſt, ut *Cyclos* iſtos conficias: quicquid addideris, unitate auctum, dabit *Cyclos* anni illius, unde propoſita æra proficiſcitur: quibus inventis, eâdem, quâ ſuprâ uſi ſumus, ratione anni quæſiti *Cyclos* erues. Cujuſcumque porrò *Cycli*, diviſione factâ, numerum natali *Chriſti* anno peculiarem reſiduum feceris, ſcito primum *epochæ* illius *Cycli* eſſe 1.

Exemplum: Quærantur *Cycli* proprii anni ante *Chriſtum* 3983. Diviſâ hâc ſummâ per 19, 28, & 15, reſtant 12 *Cycli Lunaris*, *Solaris* 7, *Indictionis* 8. Atqui anno ipſi natali *Chriſti Cyclus* convenit *Lunæ* 1, *Solis* 9, *Indictionis* 3. Ut igitur hos efficiamus, addendi ſunt ad reſiduas ſummas, *Lunaris* quidem *Cycli* 8: ita enim ex 12 & 8 fient 20, de quibus integra periodo ſubtractâ ſupererit 1. *Solaris* verò 2. ut fiant 9. ad 8 verò *Indictionis* adde 10, ut conſiant 18. de quibus demptâ integrâ periodo *Indictionum*, reſtabunt 3. Igitur primus annus de ſumma 3983, *Cyclum* habuit *Lunæ* 9, *Solis* 3, *Indictionis* 11. additis videlicet unitatibus ad ſingulos reſiduos *Cyclos* ex diviſione per Periodos integras primò facta.

Rurſus, inveſtigentur *Cycli* proprii anni 4713. ante communis natalis annum. Diviſâ annorum propoſitâ ſummâ per 19, reſtat 1 *Cycli Lunaris*; per 28, reſtant 9 *Solaris*; per 15, reſtant 3 *Indictionum*, qui ſunt peculiares *Cycli* anni natalis *Chriſti*.

Igitur primo anno illorum 4713, cœpit *Cyclus* 1 omnium trium Periodorum.

CAPUT VIII.

Methodus eorundem Cyclorum *in* Juliana *Periodo.*

JULIANA Periodus, de qua *capite* 4 diximus, conſtat è tribus *Cyclis*, ſeu *Periodis*, *Solis*, *Lunæ*, & *Indictionis*, in ſeſe invicem ductis. Quare omnes anni, quibus tres illi attributi ſunt *Cycli*, ſedem in illa Periodo certam obtinent; quam hoc pacto inveſtigare licet.

1. Ex dato *Cyclo Solis*, additis 28, ſi opus eſt, detrahe *Lunæ* datum *Cyclum*, & per reſiduum multiplica numerum 56. Quod inde productum erit, addito illo ipſo numero, è quo facta ſubtractio eſt, & abjectis 532, quoad fieri poterit, exhibebit annum *Victorianæ* Periodi, in quem *Cycli* duo propoſiti, *Solis*, ac *Lunæ*, congruunt.

2. Poſtea ex anno eodem illo *Victorianæ* Periodi ſubtrahe datam *Indictionem*, & reſiduum partire per 15. quod reliquum diviſionis erit, duc in 1064. tùm producto adde ſuperiorem annum *Victorianæ* Periodi. Summa amborum, abjectis 7980 quoties fieri poterit, erit annus Periodi *Julianæ*, qui petitur.

Exemplum: Quæritur annus Periodi *Julianæ*, in quem *Cycli* cadunt, *Solis* 9, *Lunæ* 1, *Indictionis* 3. Imprimis *Lunæ Cyclum* 1 deduc è *Cyclo Solari* dato 9. reſiduum 8, duc in 56, fient 448. quibus adde 9. & ſumma 457 eſt annus *Victorianæ* Periodi, qui quæritur, *Cyclis* duobus præditus, *Solis* 9, *Lunæ* 1.

Pòſt de annis 457 aufer *Indictionem* datam 3. reſiduum 454 diviſum per 15 relinquet 4. per hoc multiplica 1064, & producto 4256, adde 457. conſiet annus Periodi *Julianæ* 4713. cui *Cycli* tres præpoſiti competunt.

Demonſtratio methodi illius. Hujus methodi facilis eſt ἀπόδειξις. Etenim ſi numerum quemlibet *Cyclos* aliquot integros minus unitate continentem per alium numerum *Cyclo* minorem integro multiplices, productum ab *Cyclis* integris

gris tantum deficit, quantus eſt multiplicans numerus. Numerus 56 conſtat *Cyclis Solis* integris duobus: *Lunares* verò *Cyclos* tres colligit unitate minus. Igitur ſi per reſiduum dati *Cycli Solaris*, ablato videlicet *Lunari* dato, numerum iſtum multiplices; productus numerus tot unitatibus ab *Cyclis Lunaribus* abſolutis deficiet, quot ſunt in multiplicante, qui eſt 8. Nam 448 per 19 diviſa reliqua faciunt 11, quæ ab *enneadecaëteride* diſtant numero 8. Proinde ſi ad 448 adjicias 9, compenſabis defectum illum poſtremæ *enneadecaëteridis*, ac ſuperflua erit unitas, qui eſt propoſitus in quæſtione *Lunæ Cyclus*.

Quod ad *Indictionis* methodum ſpectat, numero utimur 1064, in quo ſupra *Lunæ Soliſque Cyclos* integros redundat nihil: ad explendos verò *Indictionis Cyclos* unitas deficit. Itaque ſi hæc ipſa 1064 multiplices per reſiduum anni *Victoriani* datâ *Indictione* multati, & per 15 diviſi, quod eſt 4, productum 4256 ab integro *Cyclo Indictionis* 4 unitatibus aberit. Siquidem 4256 per 28, & 19 diviſa, nihil reſidui faciunt: per 15 verò partita relinquunt 11, quæ ab 15 diſtant numero 4. Igitur ſi ad 4256 accedant 457, quæ ſupra integros *Lunæ Cyclos* habent ſuperfluum 1; ſupra *Solares* 9; ſupra *Indictiones* abſolutas, 7; hic ipſe numerus 7, non ſolùm compenſabit defectum alterius ſummæ, quæ minus 4, *Indictionum Cyclos* abſolutos dabat: ſed præterea excurrentes habebit 3, quæ eſt *Indictio* data. Summa igitur ex ambobus conflata numeris 4256 & 457. nimirum 4713 annus eſt Periodi *Julianæ*, qui petitur, quique per *Cyclos* tres diſtributus reſidua dabit *Solaris* 9, *Lunaris* 1, *Indictionis* 3.

Quòd ſi compendioſiùs annum quempiam in *Juliana* Periodo ex datis *Solis* & *Lunæ Cyclis*, ſepoſitâ *Indictione*, voles deprehendere, ita procedes. Invento anno, quem in Periodo *Victoriana* annorum 532 occupant duo *Cycli* propoſiti, ex methodo proximè antè tradita; quotus ille annus eſt, totidem unitates adjice ad annum Periodi *Julianæ*, quo poſteriorem eſſe conjicis annum eum, qui quæritur. Quam in rem tabellam confecimus per annos 532 progredientem.

Tabula Periodorum *Victorianarum.*

Periodorum numerus.	Anni Periodi *Julianæ.*	Anni ante *Chriſtum* & poſt *Chriſtum.*	Anni Mundi.
0	0	4714	0
1	532	4182	0
2	1064	3650	334
3	1596	3118	866
4	2128	2586	1398
5	2660	2054	1930
6	3192	1522	2462
7	3724	990	2994
8	4256	458	3526
		Æræ *Chriſti.*	
9	4788	75	4058
10	5320	607	4590
11	5852	1139	5122
12	6384	1671	5654
13	6916	2203	6186
14	7448	2735	6718
15	7980	3267	7250

Periodus *Victoriana* ex duobus *Cyclis*, *Solis*, & *Lunæ*, ductis invicem contexitur. In tabella *cola* ſunt *quatuor*. Primum numerum Periodorum continet, qui *Julianam* componit. Nam 532 quindecies repetuntur in *Juliana* Periodo annorum 7980. Secundum annos exhibet *Julianæ* Periodi, in quos deſinunt *Victorianæ*. Tertium annos habet ante *Chriſtianam* epocham, vel poſt ipſam, in quibus *Victorianæ* Periodi terminantur. Quartum annos mundi per 532 creſcentes, quorum primus ex noſtra ſententia incipit à Calendis *Januariis* anni Periodi *Julianæ* 731.

Igitur præpoſitis *Cyclis Solis* & *Lunæ* cujuslibet anni, ut ejus ſitum in *Juliana* Periodo reperias, annum priùs inveſtigabis Periodi *Victorianæ*, in quem cadunt ambo *Cycli*, ex methodo paullo antè tradita.

Hunc

Hunc annum adjunges ad proximè minorem Periodi *Julianæ* in tabellæ *colo* 2. Exemplum: Scit aliquis, annum illum, quo natus vulgò ponitur *Chriſtus*, *Cyclum Solis* 9, & *Lunæ* 1 habuiſſe. Ex his duobus inquiratur annus illius proprius in *Juliana* Periodo. Per ſuperiorem methodum annus iſte deprehenſus eſt in *Victoriana* Periodo eſſe 457. Addantur ergo 457 ad aliquem numerum eorum, quos 2 *colon* exhibet; quem ſcilicet proximè minorem ſuſpicamur anno illo, qui quæritur. Is erit 4256 *Julianæ* Periodi. Additis ergo 457 ad 4256, fiunt 4713 Periodi *Julianæ*, in quem *Cycli* illi duo competunt: quod intelliges, ſi annos 4713, per 28, & 19 diviſeris.

CAPUT IX.

Methodus annorum mundi, & ante Chriſtum, *& quomodo tam* Cycli *ad eos accommodentur, quàm eorum in* Juliana *Periodo ſitus inveniatur.*

ANNORUM ab *orbe condito* ſumma tam varia eſt, & multiplex, vix ut unus cum altero putandorum artifex temporum conſentiat. Nos certis adducti rationibus, quas in libro ſequenti propoſuimus, ad æram vulgarem *Chriſti* numeramus annos ab orbis initio 3983, ſic ut poſtremus horum ei reſpondeat, quem natali *Chriſti* vulgò præfiniunt. Etenim certus aliquis ac fixus annus ſtatuendus eſt, in quo Chronologia noſtra conſiſtat, qui quidem extra controverſiam poſitus ſit: cujuſmodi ſunt anni æræ *Chriſtianæ*, cujus agitur nunc annus 1632. De hoc enim putandi modo *Chriſtiani* ferè omnes inter ſe conveniunt. Quocirca annus ille, à quo proximè æra *Chriſti* cœpta eſt, cujus in finem, ac *Decembris* 25 diem, natalis *Chriſti* vulgari opinione cecidit, communis eſt limes *Latinorum* omnium Chronologorum; in quem eorum calculi conſpirant, uti ſuprà demonſtravimus.

Igitur quamcunque Chronologiam in manus ſumpſeris, vide quoto mundi anno æræ *Chriſtianæ* primum attribuat. Deinde ſummam omnium annorum

ad hujus æræ primordium lapſorum aufer ex annis *Julianæ* Periodi 4713. reſiduum, unitate additâ, dabit annum *Julianæ* Periodi, à quo anni mundi proficiſcuntur. Tum iiſdem *Julianæ* Periodi diviſis annis per 28, 19, & 15, *Cyclos* tres obtinebis, à quibus æra mundi incipit. Ut ſi de annis 4713 auferas 3983, reſtabunt 730. Igitur annus Periodi *Julianæ* 731 primus eſt mundi in noſtra Chronologia. Diviſis 731 per 28, habes *Cyclum Solis* 3. ſi per 19 dividas, *Cyclus* exiſtet *Lunæ* 9. ſi per 15, *Indictio* reliqua fiet 11. Quocirca ad annos mundi additis perpetuâ methodo annis *Cycli Solaris* 2, *Lunæ* 8, *Indictionis* 10, omnium deinceps annorum *Cyclos* inveſtigabis, ſi ſummam partiare per 28, 19, & 15.

In annis ante *Chriſtianam* æram, qui in *tertio colo* tabellæ *Victorianæ* poſiti ſunt, mira eſt methodi facilitas. Datum enim quemlibet numerum annorum, quorum ultimus ſit ille, qui æram *Chriſtianam* ἀμέσως præcedit, aufer ex proximè majori numero in *colo tertio:* reſiduum ad laterales numeros *coli* 2 additum præbebit annum *Julianæ* Periodi, cui primus annus congruit propoſitæ ſummæ: vel ſi ad laterales *coli* 4 numeros adjungatur, dabit annum mundi. Ut, quoniam primus annus *Iphiti*, ſive *Olympiadis* primæ eſt 776 ante annum natalis communis *Chriſti*, detrahe de 990, qui proximè major eſt in *colo* 3, annos 776, reliqui erunt 214. quos ſi ad 3724 Periodi *Julianæ*, vel 2994 mundi laterales adjicias: fiet annus Periodi *Julianæ* 3938, mundi 3208, quo prima *Iphiti Olympias* iniit. Quibus repertis, facilè *Cyclos* tres eâ, quam paulò antè tradidimus, methodo conficies.

CAPUT X.

De methodo annorum Euſebiani Chronici, *& quâ ratione ad* Julianam *Periodum accommodari debent.*

EUSEBIANUM *Chronicon* annos numerat ab ortu *Abraami*, ac poſtea etiam *Olympiadas* adjungit. Sed non idem, opinor, cum *Julianis* civile annorum adhibet initium. Etenim *Antiocheni*, *Syri*que cæ-

cæteri, ab autumno annos ſuos auſpicati ſunt; ut in 10 *de Doct. Temp. cap.* 62. demonſtravimus; quod ipſum & *Euſebium* inſtituiſſe probabile eſt, qui *Cæſareæ* in *Palæſtina* degebat. Ut igitur *Chronici* illius epocham in anno *Juliano*, ejuſque Periodo ſtatuamus, ac certam putandorum annorum methodum præſcribamus; anni aliquot eligendi ſunt, qui cum *Julianis* conferri, & exæquari facilius poſſint.

Anno *Abraami* 1973 *C. Julius Cæſar* occiſus in Senatu ponitur, primo *Olympiadis* 184. ac ſequenti *Octavianus Cæſar* iniit: cujus anno 42 natum eſſe *Chriſtum* exiſtimat, tertio *Olympiadis* 194. *Abraami* 2015. paſſum verò ſcribit anno tertio *Olympiadis* 202, *Abraami* 2047.

Quoniam igitur *Julius Cæſar* Eid. *Martiis* anni *Varroniani* ab Urbe condita 710, cæſus eſt, *Julianæ* editionis ſecundo, Periodi *Julianæ* 4670. ab inſequente anno *Auguſti* imperium putare orſus eſt *Euſebius*, cujus quadrageſimus ſecundus annus, ut *Abraami* 2015. ita Periodi *Julianæ* numeratur 4712, quo tertius incepit *Olympiadis* 194. Proinde annus *Euſebianus* 1974 majore ſui parte concurrit cum anno *Julianæ* editionis tertio; Periodi itidem *Julianæ* 4671. annus quoque *Abraami* 2015 cum anno Periodi *Julianæ* 4712. Item additis ad natalem *Chriſti Euſebianum* annis 32. fit annus *Abraami* 2047, Periodi *Julianæ* 4744, in quem annus incurrit editionis *Julianæ* 76, vulgaris æræ 31, quo Coſſ. fuere *Tiberius* V. & *Sejanus*, ac deſinente anno ſecundo *Olympiadis* 202, tertius occepit.

Jam ſi annus *Abraami* 1974 reſpondet anno *Julianæ* Periodi 4671. & 2015 illius, hujus eſt 4712; illius denique 2047, hujus eſt 4744, conſequens eſt annum primum *Euſebianum* concurrere cum anno Periodi *Julianæ* 2698. Sed cùm *Antiochenorum* annus, &, ut veriſimile eſt, *Euſebianus*, ab autumno antecedente cœperit, caput *Euſebiani Chronici* repetendum erit ab autumno anni Periodi *Julianæ* 2697, ac perpetuâ methodo ad annos *Euſebiani Chronici* addendi erunt 2696, ut habeas initium annorum *Abraami*. Verùm quia major *Euſebianorum* pars cum *Julianis* ſequentibus concurrit, adde 2697, ut

ut annos eoſdem *Abraami* Periodi *Julianæ* annis aſſignes, ducto à Calendis *Januariis* exordio. Exempli cauſsâ, annus eſto *Abraami* 2047, quo paſſus eſt *Chriſtus*. Id evenit *Martio* menſe; verno utique tempore. Additis ergo 2697, confiet annus Periodi *Julianæ* 4744, æræ communis 31. quem annum *Epiphanius* aliique Veteres Dominicæ Paſſioni præfiniunt.

Annus primus æræ vulgaris, quam *Dionyſianam* nuncupant, cœpit anno *Euſebiano* 2017, ad quem additi 2697, efficiunt annum Periodi *Julianæ* 4714. Sic annus primus *Olympiadum Iphiti* ab *Euſebio* computatur 1241 ab ortu *Abraami*. Additis ex methodo annis 2697, conflatur annus Periodi *Julianæ* 3938, quo revera cœpta eſt *Olympias* prima.

Contra hæc objici nonnulla poſſunt ex iis, quæ ad annum Paſſionis in *Euſebiano Chronico* notantur, de quibus ea conſule, quæ in 9. *de Doct. Temp. cap.* 1. diſſeruimus. Non enim diutius hærere in tricis iſtis operæ pretium ducimus.

CAPUT XI.

Methodus annorum Iphiti, *ſive* Olympicorum, *Urbis*, & Julianorum.

OLYMPICI ludi in *Græcia* quinto quoque ineunte anno magnâ frequentiâ celebrabantur in *Piſatide Peloponneſi* regione, quæ *Elidi* contributa erat, ad urbem *Piſam*, ſive *Olympiam*. Proinde *Olympiades* integra ſunt quadriennia: qui & anni *Iphiti* nominantur, ab *Iphito*, qui agonas illos inſtauravit anno 777 ante æram *Chriſtianam*, Periodi *Julianæ* 3938, mundi 3208.

Horum computandorum methodus eſt ejuſmodi. Propoſitâ quâvis *Olympiade*, ſume antecedentes omnes proximè abſolutas, & earum numerum per 4 multiplica. Tum ad ſummam adjice reſiduos annos *Olympiadis*, de qua inſtituta quæſtio eſt. Totum deinde collectum adde annis Periodi *Julianæ* 3937, vel mundi 3207. habebis annum utriuſvis, quo quæſitus

ſitus *Olympiadis* annus incepit. Item de annis ante *Chriſti* natalem 776 ſubtrahe ſummam eandem unitate demptâ, ſi minor ſit annis 776, adeoque *Chriſti* æram antecedat. Si enim poſterior ſit, per annos Periodi *Julianæ* vel mundi, quod voles, efficies. Exemplum: Quæritur annus 2 *Olympiadis* 87, ante quem paucis menſibus bellum *Peloponneſiacum* iniit. Ducantur *Olympiades* 86 abſolutæ in 4, fiunt 344. His adde 2. ut ſint anni 346 *Iphiti*, ſive à 1 *Olympiade*. Ad hunc numerum adjunge 3937, vel 3207. Exiſtent anni Periodi *Julianæ* 4283, mundi 3553, quibus ſecundus annus 87 *Olympiadis* inchoatus eſt. Rurſus annis 346, demptâ unitate, hoc eſt 345, deductis de 776, reſtant 431. Igitur anno 431 ante natalem *Chriſti* communem iniit *Olympiadis* 87 annus ſecundus.

Jam verò inquiratur annus 2 *Olympiadis* 254, quo *Cenſorinus* ſcribebat. Multiplicatis 253 per 4 fiunt 1012. additis 2, anni fiunt *Iphiti* 1014. qui ad 3937 accedentes, efficiunt *Julianæ* Periodi annum 4951. ad annos mundi 3207 additi, faciunt 4221. Igitur anno Periodi *Julianæ* 4951, mundi 4221, *Cenſorinus* librum ſuum edidit. Detractis de Periodo *Juliana* 4713, de annis verò mundi 3983, fiet utrobique annus æræ *Chriſtianæ* 238.

Cum autem primus annus *Iphiti* incidat in annum Periodi *Julianæ* 3938, quibus *Cycli* competunt *Solis* 18, *Lunæ* 5, *Indictionis* 8, perpetua methodo ad annos *Iphiti* adde 17, 4, 7, ſumma per ſui generis *Cyclum* diviſa, quem voles ex tribus, exhibebit.

Annorum ab *Urbe condita* duplex potiſſimùm ratio eſt; altera *Varroniana*, ab auctore *Varrone* dicta; altera, quam *Capitolini* faſti ſequuntur, quæ uno anno priore tardior eſt. *Varroniana* epocha anno congruit *Olympiadis* ſextæ tertio exeunti, ſequente quarto; Periodi *Julianæ* 3961, mundi 3231; ante natalem *Chriſti* 753. *Capitolina* anno mundi 3962, mundi 3232. ante *Chriſtum* 752. Quocirca de annis Periodi *Julianæ* ſi 3960 auferas, habebis annos Urbis *Varroniani* computi; *Capitolini* verò, ſi 3961 detrahas. Sic de annis mundi ſubtracti 3230, relinquunt annos urbis *Varronianos*: ſin 3231 ſubducas, ob- Anni *Urbis conditæ*.

obtinebis annos *Capitolinos*. Porrò de annis ante *Chriſti* natalem ſummam annorum Urbis detrahe, reſiduum unitate auctum annus eſt ante *Chriſtum*, in quem incidit quæſitus annus ab U. C. in utroque computo.

Exemplum: *Julius Cæſar* occiſus eſt anno Periodi *Julianæ* 4670, mundi 3940. Deductis de priore annis 3960, relinquitur annus Urbis ex *Varronis* calculo 710. Detractis autem 3961, exiſtit annus *Capitolinus* 709. Ex annis verò mundi aufer 3230. fiet annus *Varronianus* 710. Ablatis 3231, *Capitolinus* exiſtet 709. Rurſus ſi de annis 753 ſubducas 710, & unitatem adjicias, reſiduus erit annus 44 ante natalem *Chriſti*, in quem annus 720 *Varronianus* incurrit. Quòd ſi 709 ſubducas de 752, & reſiduo accedat 1, fiet ſimiliter in *Capitolina* ratiuncula annus 44.

Quod ad *Cyclorum* methodum ſpectat, ad annos Urbis *Varronianos* adde *Cyclum Solis* 12, *Lunæ* 8, *Indictionis* 15. Ad *Capitolinos* autem adde *Solis Cyclum* 13, *Lunæ* 9, *Indictionis* 1. ſumma diviſa tres *Cyclos* præbebit.

Anni Juliani.

Anni *Juliani* ab *Julio Cæſare* dicti ſunt, qui annum *Romanum* caſtigavit, & eam formam, quâ hodieque utimur, inſtituit, ut poſt annos 4 dierum 365, unus quinto ineunte anno dies intercalaretur. Primus annus *Julianus* à Calendis *Januariis* proceſſit anni illius, qui 45 putatur ante communem *Chriſti* natalem, (ut ſuo loco demonſtravimus) eſtque Periodi *Julianæ* 4669, mundi 3939.

Vide l. 4. de Doct. Temp. c. 1. 2. & ſeq. & lib. 10. & hujus Operis lib. 3. c. 14.

Quare ad methodum anni *Juliani*, adde annos Periodi *Julianæ* 4668, vel mundi 3938, ad annos *Julianæ* editionis, ut eorum in *Juliana* Periodo, vel annis mundi, ſitum reperias; aut de annis Periodi *Julianæ*, vel mundi, aufer eoſdem numeros, ut annorum *Julianorum* numerum aſſequare; *Cyclos* verò *Solis* 22, *Lunæ* 15, *Indictionis* 5 adjice ad numerum annorum *Julianorum*, ac ſummam divide per 28, 19, & 15. Exemplum: *Cenſorinus* refert, ſe anno *Juliano* 283 librum ſuum ſcripſiſſe. Adde 4668. fient anni Periodi *Julianæ* 4951. vel mundi 4221, ſi adjicias 3938. De quibus ablatis 4713 *Julianæ* Periodi, vel mundi 3983. reliquus erit annus *Chriſti* 238.

C A-

CAPUT XII.

Methodus annorum Ægyptiacorum, *tam abſolutorum, quàm cum epocha* Nabonaſſari *implicatorum.*

FIT annorum *Ægyptiacorum* & *Nabonaſſareorum* crebra in Chronologorum ſcriptis mentio: quorum ideo ſcientiâ carere doctrinæ ſtudioſus illius non poteſt. Horum annorum ea conditio eſt, ut quarto quoque vertente, caput anni retrò abeat, & unum anticipet diem: ac demum poſt 1460 *Julianos* annos, vel 1461 *Ægyptiacos*, ad eundem, unde erat profecta, diem *Juliani* menſis, Neomenia redeat. Exempli gratiâ: Primus dies *Thoth* (is primus eſt *Ægyptiorum* menſis) incipiat hoc anno Calendis *Januariis*; poſt annos 4, incipiet *Decembris* 31. poſt octo, *Decembris* 30. & ita deinceps; donec anno 1457 perveniat ad 2 *Januarii*: anno verò 1461 in Calendas *Januarias* rurſus incurrat, expletis annis *Julianis* 1460, qui ſunt *Ægyptiaci* 1461 completi. Hinc annus ille *vagus* appellari conſuevit. Accidit autem interdum, ut in eundem annum *Julianum* annorum duorum *Ægyptiacorum* incidant initia. Ut ſi *biſextilis* ſit annus, & Neomenia *Thoth* Calendas *Januarias* occupet. Tunc enim ſequentis anni *Thoth* ultimum *Decembris* obſidebit; quandoquidem *Julianus* iſte annus diebus conſtat 366.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 13. & ſeq.

Quemadmodum verò *Julianus* annus, cum ſimplex ſit, diverſis ab exordiis ſumitur; velut a mundi conditu, aut à *Chriſti* natali; ſic *Ægyptiacus* & vagus iſte varias habere poteſt epochas. Quarum celeberrima eſt, & ab Aſtronomis uſurpata veteribus, æra *Nabonaſſari*, quam *Ægyptii* à *Babyloniis* acceperunt. Fuit enim *Nabonaſſarus Chaldæorum* Rex: ab cujus primordio *Babylonii* novam æram inſtituerunt, quâ cœleſtes obſervationes ſuas ejuſdem gentis Aſtronomi conſignarunt. *a* Eas *Calliſthenes Ariſtotelis* diſcipulus cum *Græcis Ægyptiiſque* artis ejuſdem peritis communicavit. Hinc apud *Ægyptios* æra *Nabonaſſari* originem accepit, ſolis cognita Mathematicis:

a Vide infrà l. 2. cap. 17.

ticis: cujus exordium cadit in annum Periodi *Julianæ* 3967, *Februarii* 26, feriâ 4, anno mundi 3237, ante *Chriſtum* 747. Anno 3969 Periodi *Julianæ* migravit in 25 *Februarii* Neomenia *Thoth*; quia *biſextilis* dies initium anni *Ægyptiaci* præceſſiſſe ponitur. Anno 3973 tranſiit ad 24 *Februarii*, proximè poſt *biſextilem* diem. Anno 3977, qui *biſextilis* fuit, Neomenia *Thoth* incidit in 6 Calendas priores *Martii*, ſive in ipſum *biſextilem* diem, feria 7. Sequente anno, 23 *Februarii* contigit, feriâ 1. ac deinceps altero quoque à *biſextili* anno unum diem antevertit. Anno demum Periodi *Julianæ* 4190, ineunte anno *Nabonaſſari* 224, tranſitum fecit ad Calendas *Januarias*. Tum anno 4193 in iiſdem Calendis conſtitit anno *Nabonaſſari* ineunte 227. Et quoniam *biſextilis* annus iſte fuit, ſequens annus *Nabonaſſari* 228 cœpit ultimo *Decembris*. Itaque duo anni *Nabonaſſari* in eodem *Juliano* exordium ceperunt. Ex quo factum eſt, ut annorum *Nabonaſſareorum* numerus uno *Julianos* excederet. De annis Periodi *Julianæ* 4194 detractis 3966, reſtant 228. Debuerat igitur annus *Nabonaſſari* 228 incipere anno 4194. Atqui cœpit annus 229. propterea quòd anno 4193 duo anni orſi ſunt, nempe 227, & 228. Proinde de annis Periodi *Julianæ* deinceps non 3966, ſed 3965 demendi erunt. Anno verò Periodi *Julianæ* 5653 rurſus duo anni *Nabonaſſarei* in eundem *Julianum* incurrent. Ideo ex annis Periodi *Julianæ* non 3965, ſed 3964 eximentur, ut *Nabonaſſareorum* numerum aſſequare. Quod ipſum poſt annos 1460, quæ eſt Periodus *Sothiaca*, identidem facies. His velut fundamentis poſitis, annorum iſtorum methodum compendio trademus: ſi priùs *Ægyptiacorum* menſium & *Romanorum* latercula deſcripſerimus.

La-

Laterculum *Ægyptiacorum* menſium.			Laterculum menſium *Romanorum.*	
Menſes *Ægyptiaci.*	Dies	Regulares.	Menſes *Romani.*	Dies.
Thoth	0	0	*Januarius*	0
Paophi	30	2	*Februarius*	31
Athyr	60	4	*Martius*	59
Choiac	90	6	*Aprilis*	90
Tybi	120	1	*Majus*	120
Mechir	150	3	*Junius*	151
Phamenoth	180	5	*Julius*	181
Pharmuthi	210	7	*Auguſtus*	212
Pachon	240	2	*September*	243
Payni	270	4	*October*	273
Epiphi	300	6	*November*	304
Meſori	330	1	*December*	334
Epagomenæ	360	3		

Dato quolibet anno Periodi Julianæ *inveſtigare quoto die* Thoth *incipiat.*

In tota Periodo *Juliana* anni ſunt quinque, qui Neomeniam *Thoth* tam primo *Januarii* die, quàm ultimo *Decembris* exhibent. Sunt autem, CAN. I.

1273, 2733, 4193, 5653, 7113.

qui invicem diſtant intervallo annorum 1460.

Edito igitur anno quolibet *Julianæ* Periodi, in quo Neomenia *Thoth* quæritur, detrahendus hic erit ex aliquo numero proximè majore iſtorum quinque; reſiduum exinde per 4 dividito; quotientem ſervato; quem unitate augebis, quoties poſt diviſionem aliquid ſupererit. Quòd ſi nihil factâ diviſione reſtat, unitatem non adjicies, niſi quotiens non ſit major quàm 54. atque hic ipſe quotiens, ſi opus fuerit, unitate auctus, quem in diem Calendarii *Juliani* definet, in eum Neomenia *Thoth* incurret. Exemplum: Eſto annus Periodi *Julianæ* 3977, cujus *Thoth* quæritur. Deductis 3977. de 4193, ſuperſunt 216; quæ per 4 diſtributa in quotiente dant 54 præcisè. Quare ad 54 adjicienda eſt unitas. Nam *Thoth* cœpit die 55 à Calendis *Januariis*. Rurſus anno Perio-

riodi *Julianæ* 4712 quæratur Neomenia *Thoth*. Proximè major annus eſt 5653 de quo ſubductis 4712, reſtant 941. Ea diviſa per 4, reddunt in quotiente 235, & unum reſiduum eſt. Igitur *Thoth* cœpit die 236 à Calendis *Januariis*, id eſt *Auguſti* 24, ut ex laterculo menſium *Romanorum* colliges, in quo proximè minor dierum numerus eſt 212 ad *Auguſtum* adſcriptus: qui indicat ante menſem *Auguſtum* proximè confectos eſſe dies 212 à Calendis *Januariis*. Ablatis 212 de 236, reſtant 24. Ad hæc, inquiratur Neomenia *Thoth* anno Periodi *Julianæ* 4155. De proximè majore 4193, deductis 4155, reſtant 38, quæ diviſa per 4, habent in quotiente 9, ac 2 reliqua ſunt. Proinde Neomenia *Thoth* incidet in *Januarii* 10.

Cautio. Poſt annum *Chriſti* 1582. quo Calendarium à *Gregorio* caſtigatum eſt, ad inventum in anno *Juliano* diem Neomeniæ *Thoth* adde hoc ſæculo dies 10, ac deinceps quot neceſſe erit, ex methodo Calendarii, de qua *lib. 7, de Doct. Temp. cap.* 12.

Edito quolibet anno Periodi Julianæ, *ſcire quotus in eo æræ* Nabonaſſari *annus incipiat.*

CAN. II. OBSERVANDI ſunt anni 4 in *Juliana* Periodo, 3967, 4193, 5653, 7113.
quorum primus initium dedit epochæ *Nabonaſſari*; reliqui tres duos annos *Nabonaſſareos* inchoant ſinguli, ut ſuprà declaravimus. Propoſito ergo quovis anno, vide in quod intervallum incidat; hoc eſt, quo ſit proximè minor. Si ad prius pertineat; ſitque numerus annorum major 3967, minor 4193, de ſumma propoſita deme 3966. reſiduum erit annus *Nabonaſſari*. In 2 intervallo, detrahe 3965; in tertio, ſubtrahe 3964. Quæritur, exempli gratiâ, quotus annus *Nabonaſſari* cœperit anno Periodi *Julianæ* 4155, quo *Cyrus* orſus eſt. Pertinet hic annus ad intervallum prius. Eſt enim major 3967, minor 4193. Itaque de 4155 detrahe 3966, reſtabit annus *Nabonaſſari* 189, qui iniit anno Periodi *Julianæ* 4155. At annus 4540, quia ad ſecundum intervallum refertur, detractis 3965, relinquit annum *Nabonaſſa-*

ri

ri 575. Hujus Canonis ratio ex antecedentibus conſtat.

Datum annum Nabonaſſari *ad annum Periodi* Julianæ *revocare.*

FIT id converſâ ratione. Notatis 4 numeris, CAN. III.
1, 227, 1688, 3149,
tria intervalla notentur. Si annus in primum rejicitur, adde illi 3966. Si ad ſecundum interſtitium ſpectat, adjice 3965. Si ad 3, adde 3964. Exempli cauſsâ: Annus *Nabonaſſari* 189, quia in primo intervallo locatur, adjunctis 3966, efficit 4155, quo cœpit propoſitus annus *Nabonaſſari*. At annus 575, additis 3965 dabit annum Periodi *Julianæ* 4540.

Poteſt ad annos mundi eadem methodus applicari; ſi priùs conſtitueris, quem in annum epochæ iſtius anni *Nabonaſſarei* congruant.

Dato quolibet anno Ægyptiaco, *vel* Nabonaſſareo, *ejuſque initio, reliquos menſes inveſtigare.*

AD diem Neomeniæ *Thoth* in *Juliano* Calendario fixum adde numerum ad eum menſem, quem inquiris, adſcriptum. Summa integra; vel, ſi major eſt quàm 365, eo detracto, quod reſiduum eſt, erit dies Neomeniæ, quam requiris. Verbi gratiâ, ſit inveſtiganda Neomenia *Pharmuthi* anno *Nabonaſſari* 189. Quoniam igitur Neomenia *Thoth* ex Canone 1 cœpit *Januarii* 10, adjice 210 ad illum menſem adſcriptos in laterculo, fient 220. Igitur 220 dies à Calendis *Januariis* habet Neomeniam *Pharmuthi*: quem ex laterculo menſium *Romanorum* invenies eſſe *Auguſti* 8. CAN. IV.

Propoſito aliquo anno Nabonaſſari *feriam pronunciare, à qua incipit.*

AD numerum annorum *Nabonaſſari* adde 3. Summa diviſa per 7, ſi quid reſidui faciat, erit hæc feria. Si nihil ſuperſit, erit 7. CAN. V.

Exemplum: Quæritur in quam feriam incurrat Neo-

Neomenia *Thoth* anni 189 *Nabonaſſari*. Additis 3, ſummam 192 partire per 7, reſtant 3. Igitur Neomenia *Thoth* cœpit anno *Nabonaſſari* 189, Periodi *Julianæ* 4155, feriâ 3. Et revera anno illo fuit feria 1 *Januarii* 10, Litera Domin. A.

Invento charactere, ſive feriâ Neomeniæ Thoth, *reliquorum menſium ac dierum characteres excerpere.*

CAN. VI. In laterculo menſium *Ægyptiacorum*, quod ſuprà deſcripſimus, in *colo* 3. habes regulares; hoc eſt, feriarum numerum, qui cum charactere Neomeniæ *Thoth* per præcedentem reperto ſingulorum menſium ferias oſtendit. Quæratur character menſis *Pachon* anno *Nabonaſſari* 189. Neomenia *Thoth* ex antecedenti Canone cœpit feriâ 3. regularis *Pachon* eſt 2. Utraque compoſita dant 5. Igitur Neomenia *Pachon* incidit in feriam 5. Experiamur, an vera ſit methodus iſta, ex comparatione anni *Juliani*. Ex doctrina Canonis 4 Neomenia *Pachon* incidit in 7 *Septembris*. Siquidem numerus 240 in laterculo menſium *Ægyptiacorum* adſcriptus ad *Pachon*, ſi ad Neomeniam *Thoth*, quæ *Januarii* 10 occupavit, accedat, efficit 250. de quo numero deductus proximè minor in laterculo *Romanorum* menſium, qui eſt 243 ad *Septembrem* appoſitus, relinquit 7 ex doctrina Canonis 1. Revera autem *Septembris* dies 7 feriam 5 habuit. Nam litera Dom. fuit A.

Inveſtigatis feriis initialibus menſium, cæterorum dierum ferias nullo labore conſequeris. Memineris modo, eandem feriam eſſe die menſis 8, 15, 22, 29, quæ primo fuit.

CAPUT XIII.

De methodo anni Ægyptiaci ad Julianum *modum redacti atque fixi.*

Libr. 7. de Doct. Temp. c. 16. ALEXANDRINI, ut & *Ægyptii* reliqui, *Antonio* & *Cleopatrâ* ſublatis, unà cum jugo *Romanorum*, etiam eorum annum acceperunt: hunc tamen quinquen-

quennio, quàm illud, poſterius, ut plenius * alibi demonſtravimus. Ab illo tempore deinceps vagari popularis illorum annus deſiit: ſed intercalationis fræno revocatus eſt quarto quoque anno priſtinam in ſedem. Caput hujus, ſive Neomenia *Thoth*, hæſit in *Romani Auguſti* die 29, qui decollationi Sancti *Joannis* hodie dicatus eſt. Menſium eadem, quæ in vago deſcriptio. Nam tricenarii ſunt ſinguli; ex hiſque 360 dies conficiuntur, quibus 5 adduntur in fine *Epagomenæ*; quaſi curtus menſis: & cum *biſextilis* eſt annus, eæ ſex numerantur. Intercalant autem *Alexandrini* non eodem anno, quo *Romani*, ſed proximè antecedente, ut ex *Ambroſii epiſtola* 83 colligitur, in qua ſcribit anno 76 *Diocletiani* Paſcha celebratum eſſe 28 *Pharmuthi*, 9 Cal. *Maji*, ſive *Aprilis* 23. Annus 76 *Diocletiani* cœpit anno *Chriſti* 359 ab *Auguſto* exeunte: idemque fuit in curſu ſequenti anno *Chriſti* 360, quo Paſcha incidit in *Aprilis* 23. Porrò 28 dies *Pharmuthi* eſt 238 ab initio anni *Ægyptiaci*, ſive à Neomenia *Thoth*. Igitur ſi à 23 *Aprilis* retrò putentur dies 238, calculus deſinet in *Auguſti* 30. Quippe *biſextili* anno dies ſunt 114 à Cal. *Januariis* ad 23 *Aprilis*; à 30 verò *Auguſti* ad ultimum *Decembris*, ſunt 124. quæ ambo componunt 238. Quare cùm Neomenia *Thoth* in 30 diem *Auguſti Romani* ceciderit, intercalatum fuerit oportet ab *Alexandrinis* anno *Chriſti* 359, proximè ante *Romanorum biſextilem*; alioqui *Thoth* à 29 *Auguſti* cœpiſſet. Methodus anni hujus eſt, ut ad inveſtigandum quemlibet menſem, ejuſve diem, ex laterculo menſium *Ægyptiacorum* ſuprà *pag.* 33. deſcripto ſcias, quotus ſit dies iſte ab anni capite, ſive ab neomenia *Thoth*: tum numerum iſtum adjice ad dies 240 in reliquis 3 annis quadriennii *Juliani*: in quarto verò, ſive eo, qui proximè *biſextilem* antegreditur, ad 241. De ſumma aufer 365; vel 366, ſi *biſextilis* includatur; reſiduum erit dies quæſitus. Exemplum: *Syneſius epiſtolà* 13 denunciatum eſſe Paſcha refert in diem 19 *Pharmuthi*. Ex laterculo menſium *Ægyptiacorum* dies iſte putatur 229 ab neomenia *Thoth*. Quoniam annus iſte fuit *Chriſti* 412, *biſextilis*, proximè ante hunc intercalatum

* Vide 10. de Doct. Temp. c. 71.

eſt *Alexandriæ.* Igitur adde 241 ad 229. & ex ſumma 470 deduc annum *biſextilem* 366, reſtant 104, quem ex laterculo menſium *Romanorum* intelliges eſſe *Aprilis* 14, quo revera Paſcha contigit anno 412, *Cyclo Lunæ* 14, *Solis* 1, lit. GF.

Ut autem *Ægyptiorum* vagus annus vel abſolutè tractatur; vel ad epocham aliquam adſtrictus, cujuſmodi eſt *Nabonaſſarea:* ſic annus fixus eorundem certis æris innectitur: quales præcipuè ſunt duæ *Actiaca*, & *Diocletianea*; de quibus ſuis locis diximus.

Utriuſque methodus hæc erit. Ut annum *Actiacum* obtineas, adde ad annos *Chriſti* 30. Siquidem æra *Actiaca* totidem annis *Chriſtianam* excedit. Ut autem *Diocletianeam* adipiſcaris, deduc de annis *Chriſti* 283. reſiduum erit annus *Diocletiani.*

CAPUT XIV.

De Chronologiæ principiis, & characteriſmis *annorum.*

Ut artium doctrinarumque cæterarum, ita Chronologiæ certa principia ſunt, quibus in conſtituendis rerum geſtarum annis utitur, erroremque declinat. De his copioſè accurateque diſputatum eſt in *Prolegomenis Operis de Doct. Temp.* præſertim Tomi 2. quæ legiſſe, ac perſpecta penitus habere, multum ſtudioſi artis iſtius interſit. Illic enim primùm illorum caſtigata eſt ratio, qui totum hujus artis negotium in annis utcumque conſuendis & ex hiſtoria digerendis putant conſiſtere; ac *Solis Lunæ*que motus, nec non *cyclorum* & *characteriſmorum* ſubtilitatem omnem, inutilem ac ſupervacaneam exiſtimant.

Contra quos tria genera principiorum eſſe contendimus, illius propria. Quædam enim ex Auctorum fide digniſſimorum teſtimoniis petuntur: quæ ſunt talia nonnunquam, ut vel ad ea ipſa, quæ ſibi demonſtratione perſuaſerint, minori firmitate homines adhæreſcant. Cujuſmodi ſunt iſta: fuiſſe quondam in *Græcia* terra *Olympiacos* agones, qui quinto quoque anno redibant: Urbem *Romam* poſt inſtitutas O-

lym-

lympiadas conditam à *Romulo* fuiſſe: *Herodotum*, *Thucydidem*, *Xenophontem*, & alios hujus generis, illarum initio poſteriores fuiſſe: & ejuſdem modi cætera confeſſa vulgò. De quibus recte S. *Auguſtinus lib.* 13. *de Civit. Dei cap.* 3. *Nam conditam* Romam *tam certum habeo in rebus humanis*, *quam* Conſtantinopolin; *cùm* Romam *viderim oculis meis*, *de illa verò nihil noverim*, *niſi*, *quod aliis teſtibus credidi.* Secundi generis principia ἐξ ὑποθέσεως aſſumuntur; qualia ſunt, quæ Mathematici *poſtulata* nominant. Exempli cauſsâ, æram *Chriſtianam* abhinc anno milleſimo ſexcenteſimo triceſimo ſecundo cœpiſſe, poſtulatum eſt, quod nullâ demonſtratione, ſed uſu & conſenſione nititur: tamen negari ab ullo non poteſt, & ad concludendam Chronologicam rationem valet. Fit enim eo conceſſo, quod conſequens eſt, neceſſarium. Eodem & *Cycli* tres uſu vulgati pertinent; quos ad eandem æram applicare ſolent, de quibus in ſuperioribus capitibus habita diſputatio eſt. Tertium genus principiorum media Mathematica è ſcientia depromitur: ut ſunt ortus ſiderum, & occaſus, & eorum inter ſe χέσεις, obſcurationes, conjunctiones, aliaque id genus, quorum mentio ex Auctoribus; fides ex Mathematicis Aſtronomiciſque calculis accipitur. Horum trium è duobus ſaltem implicatis invicem junctiſque probationes inſtruuntur artis iſtius. Quod quemadmodum uſu veniat, exemplo aliquo docendus eſt tyro.

Propoſitum ſit Chronologo demonſtrare, quoto ante hunc annum, qui ſupra milleſimum & ſexcenteſimum ſecundus & triceſimus æræ *Chriſtianæ* numeratur, *Peloponneſiacum* bellum acciderit: hoc ille in hunc modum ratiocinando colliget. Quoniam enim *Thucydides*, qui ætate vixit illâ, primo belli iſtius anno Solem poſt meridiem defeciſſe refert, tum in annum belli quartum *Olympiadicum* agonem inci- diſſe: item anno belli octavo *Solem* iterum defeciſſe; *Lunam* verò belli decimonono, quo tempore *Nicias Athenienſium* imperator bellum in *Sicilia* gerebat: ad hæc ultimo belli ejuſdem anno, *Olympiade* 94, *Solem* obſcuratum eſſe teſtis eſt, qui eâdem vixit ætate, *Xenophon*, paulò poſt initium *Olympiadis*: (quæ

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 41. & lib. 10. cap. 27. & 28. tum infrà lib. 3. c. 11.

amborum teſtimonia ſuis locis accuratè diſcuſſa ſunt)
ex iis autem omnibus neceſſe fit, anno ante *Chriſti*
æram 431 *Peloponneſiaci* belli primordium incurriſ-
ſe: ab æra verò *Chriſtiana* ad hunc annum 1632 pu-
tantur anni. Igitur anno abhinc 2063 bellum iſtud
inchoatum eſt. Hæc ratiocinatio triplex illud ad-
hibet principiorum genus. Nam *Thucydidem* & *Xe-
nophontem* haud iſta temerè falsòve ſcripſiſſe, pri-
mum ad genus refertur. Quod autem illorum hæc
eſſe vera nequeat hiſtoria, niſi anno ante commu-
nem æram 431 bellum inceperit, ex Aſtronomicis
calculis, & Mathematicâ demonſtratione conficitur:
quod genus eſt principii tertium. Adde jam *Lunæ
Soliſ*que *cyclos*, ut ab cæteris annus ille velut pro-
priis characteribus ſeparetur, præter annorum *Chriſti*
epocham, quam uſurpavimus: ſecundum id erit
principiorum genus. Ex quibus omnibus quæ con-
ficitur argumentatio, invicta eſt & ἀποδεικτικὴ. Quod
ſi poſterioribus duobus relictis, in priori tantummo-
do genere Chronologia conſiſtat: hoc eſt, ſi ſola ex
auctoritate, ſine charactere ullo, aliove annorum
neceſſario nexu, horum ſeries deducta ſit, tum tota
eſſe στοχαστικὴ & opinabilis incipiet, nullis ad fidem
neceſſariis fulta præſidiis: quod ipſum dupliciter e-
venit. Aut enim nulla iſtiuſmodi veſtigia demon-
ſtrationum ex Hiſtoria ſuppetunt: ut in ſacra anti-
quiore Hiſtoria contigit; quæ ſimplicem plerumque
ſeriem annorum, eamque non ſatis extricatam, nec
cum ſequentibus contextam, objicit. Aut per in-
curiam & inſcitiam, ſi qua ſunt, omittuntur: quod
trivialium Chronicorum & Annalium Scriptores fa-
ciunt; qui bonarum artium jejuni nullum delectum
annorum inſtituunt; neque κριτήρια temporum adhi-
bent illa, ſine quibus ſcientia conſtare non poteſt.
Sed adverſus iſtos homines ſatis diſputatum eſt in
Prolegomenis Doctrinæ Temporum. Nos, quoad ip-
ſius fieri poterit, elementa iſta neceſſariorum argu-
mentorum conferemus in Chronologiam; neque hoc
negotium ſoli conjecturæ opinionique permittemus,
niſi ubi certæ nos illæ notæ annorum deſtituent.
quod inſtitutum in majori illo *Opere* tenuimus: ac
deinceps hoc in *Rationario* pari ſtudio diligentiâque
perſequemur. At-

Atque ut cujuſvis explorandæ Chronologiæ, & ejus, quæ hoc ſe nomine falsò venditat, ab recta & ſincera diſcernendæ methodus aliqua conſtituatur; *Canonion* hîc apponam illuſtrium *epocharum*; quarum tempus exquiſitâ illâ, & ex ſuperioribus tribus collectâ principiis probatione conficitur: ſic ut periti omnes, quamlibet diſſidentes in cæteris, in illis neceſſariò conſentiant. *Rationes* porrò, quibus earum deducta ſunt tempora, ſparſim toto in Opere ſunt expoſitæ; quarum *loca numeralibus* indicantur *notis*. Et ut communis ſit Chronicis omnibus illarum uſus, ac facilis; *epochas* iſtas non ad annos mundi, qui variè definiuntur; ſed ad Periodum *Julianam* accommodabimus: cujus ne obſcuritatem cauſſentur imperiti, annos ante vel poſt *Chriſtianam* æram identidem adjungemus.

C A P U T XV.

Canonium epocharum *aliquot, de quibus periti omnes inter ſe conveniunt.*

Per. *Jul.*	Ante *Chriſtum.*
4550	164
4578	136
4676	38

SABBATICI anni *Judæorum* ab *autumno* trium horum annorum certiſſimè cœpti ſunt: ita ut *ſabbatiſmus* horum trium annorum finem, & ſequentium partem majorem oc-
cupaverit. Quocirca utcumque de *primo Sabbatico* 1
poſt exitum ex *Ægypto* Chronologus ſtatuat, debet ab illo poſitus annus tribus iſtis reſpondere: infrà *lib.* 2, *cap.* 7.

Primus agon *Iphiti*, ſive *Olympiadum* initium, 2
contigit anno Per. *Jul.* 3938. ante *Chriſti* vulgarem natalem 776. *lib.* 3, *cap.* 1.

Annus primus Urbis *Varronianus*, ſive *Palilia* 3
Varroniana, quæ in annum 3 exeuntem *Olympiadis* 6 conferuntur, congruunt in annum Per. *Jul.* 3961, ante *Chriſtum* 753. *Capitolinorum* verò Faſtorum *Palilia*, quæ anno 4 *Olympiadis* ejuſdem imputantur, ca-

cadunt in annum Per. *Jul.* 3962. ante *Chriſtum* 752. *lib.* 3, *cap.* 2.

4 Æra *Nabonaſſari*, quâ *Ptolemæus*, *Cenſorinus*, aliique utuntur, iniit *Februarii* 26 anni Per. *Jul.* 3967, ante *Chriſtum* 747. *lib.* 3, *cap.* 3.

5 *Medorum* imperium, ultimo in ordinem redacto Rege *Aſtyage*, tranſlatum eſt in *Perſas*, iiſque primùm regnavit *Cyrus* anno Per. *Jul.* 4154, vel 4155, ante *Chriſtum* 560, vel 559, hoc eſt, anno 1 *Olympiadis* 55. *lib.* 3, *cap.* 8.

6 *Cambyſes Cyri* filius regnare eſt orſus anno Per. *Jul.* 4185, ante *Chriſtum* 529. *lib.* 3, *capp.* 8, & 10.

7 *Darius Hyſtaſpis* filius iniit anno Per. *Jul.* 4193, ante *Chriſtum* 521. Idem verò ſaltem ad 31 imperii pervenit annum: *ibid.*

8 *Xerxis* navale cum *Græcis* certamen ad *Salaminem* factum eſt anno 1 *Olympiadis* 75, Per. *Jul.* 4234, ante *Chriſtum* 480. *lib.* 3, *cap.* 10, & 11.

9 Bellum *Peloponneſiacum* iniit anno Per. *Jul.* 4283. ante *Chriſtum* 431. *ibid. cap.* 11.

10 *Alexandri M.* victoria ad *Arbella*, & imperii *Perſici* occaſus incidit in annum Per. *Jul.* 4383. ante *Chriſtum* 331. *lib.* 3, *cap.* 12.

11 Mortuus eſt *Alexander M.* anno Per. *Jul.* 4390, ante *Chriſtum* 324, aut ſaltem anno Per. *Jul.* 4391, ante *Chriſtum* 323. *ibid.*

12 *Seleucidarum* æra, quâ *Macedones* in Oriente ſunt uſi; quique anni *Græcorum* appellantur in libris *Maccabæorum*; cœpit anno Per. *Jul.* 4402, ante *Chriſtum* 312. ſed in *lib.* 1. *Maccab.* ejus initium à verè: in *ſecundo libro*, ab autumno ſequente ducitur. *lib.* 3, *cap.* 13.

13 *Ptolemæus Philadelphus* regnare cœpit anno Per. *Jul.* 4429. ante *Chriſtum* 285. *lib.* 3, *cap.* 12.

14 *Ptolemæus* VI, cognomento *Philometor* iniit anno Per. *Jul.* 4543, aut 4544, ante *Chriſtum* 181, vel 180. *ibid.*

15 *Macedonicum* regnum clade *Perſei* defecit in *Europa* anno Per. *Jul.* 4546, ante *Chriſtum* 168, quo anno *Paulus Æmilius Macedonas* acie ſuperavit. *lib.* 2, *cap.* 14.

16 *Antiochus Epiphanes* Templum profanavit *Hieroſo-*

ſo-

ſolymis anno *Seleucidarum* 145, Per. *Jul.* 4546, ante *Chriſtum* 168. *lib.* 4, *Part.* 1, *cap.* 9.

Annus 1 *Julianus* cœptus eſt anno Per. *Jul.* 4669, 17
ante *Chriſtum* 45. *lib.* 3, *cap.* 14.

Æra *Hiſpanienſis* incipit anno Per. *Jul.* 4676, ante 18
Chriſtum 38. *ibid.*

Victus eſt ad *Actium Antonius* cum *Cleopatra* anno 19
Per. *Jul.* 4683, ante *Chriſtum* 31. Mortui ſunt autem ambo anno ſequenti: à quo & anni *Ægyptiorum Actiaci* cœperunt, Per. *Jul.* 4684, ante *Chriſtum* 30. *lib.* 3, *cap.* 15.

Æra *Chriſtiana* vulgaris incipit à Calendis *Janua-* 20
riis anni Per. *Jul.* 4714, *Juliano* anno 46, *Olympiadis* 194 anno 4 dimidiato. *lib.* 4, *cap.* 1.

Auguſtus Imperator obiit menſis cognominis die 21
19, anno *Juliano* 59, æræ *Chriſtianæ* 14. *lib.* 4, *cap.* 5.

Claudius Nero Cajo ſucceſſit anno *Chriſti* 41. *ibid.* 22

Domitius Nero poſt *Claudium* imperare cœpit an- 23
no *Chriſti* 54. *ibid.*

Domitianus anno *Chriſti* 96 periit. *ibid.* 24

Æra *Diocletiani* iniit anno *Chriſti* 284. *lib.* 4, *cap.* 9. 25

Nicæna Synodus anno *Chriſti* 325 celebrata eſt. 26
lib. 4, *cap.* 12.

Obiit *Conſtantinus M.* anno *Chriſti* 337. *lib.* 4, 27
cap. 11.

Valentinianus I imperare cœpit anno *Chriſti* 364. 28
lib. 4, *cap.* 12.

Anni *Hegiræ*, quibus *Arabes* utuntur, ex anno 29
Chriſti 622, *Julii* 16 die, procedunt. *lib.* 4, *cap.* 15.

Hæ ſunt *epochæ* præcipuæ, quæ in hac arte certiſſimæ ſunt; adeo ut in illarum tempora periti omnes conſentiant. Quocirca ut quæque Chronologia de una ex iis, aut pluribus aliter ſtatuit, eo magis vel minus aberrat à vero. Ac ſi quis Chronicon quodpiam explorare voluerit, illas ipſas *epochas* tanquam gnomones ac regulas adhibeat, primumque omnium inquirat, quotum in annum mundi Natalem *Chriſti* communem, & æræ vulgaris initium, conferat. Ita enim intelliget, cuinam anno Periodi *Julianæ* mundi caput addicat, & quibus deinceps *Solis* ac *Lunæ cyclis* ſingulos aſſignet annos. Tum unamquamque *epocharum* illarum in iſtius annorum ſe-

ſeric contempletur. Vix autem fieri poteſt, quin, ſi doctrinæ hujus methodum, & *charaćteriſmorum* ac κελτηελίων uſum ignoret; aut niſi peritos eorum duces omnino ſequatur; in pleriſque titubet; ac cum hiſtoricæ veritati, tum ſibi ipſi contraria multa, miniméque cohærentia deſignet. Cujus inſtituendæ probationis, ac veri, falſique Chronici dijudicandi ſpecimen hoc loco ſubjiciemus: ad idque Chronologiam eligemus aliquam, cujus in erratis ac vitiis quid ſibi deinceps cavendum ſit, prudens Lector agnoſcat.

Ex omnibus verò, quæ ad hunc diem editæ ſunt, nulla ad hoc inſtitutum aptior eſt, quàm quæ noviſſimè prodiit indidem, *Unde homines nati durum genus.* Nam nulla mendoſior exſtitit, vitiiſque referta majoribus. Quanquam Scriptor illius valde ſibi doctrinæ in iſto genere placet, in eoque majorem partem contrivit ætatis: ut ejus exemplo doceri poſſit, rem non adeo facilem, ac parabilem eſſe, quàm nonnullis videtur, Temporum ſcientiam, quam tot annorum meditatione, ac ſtudio nondum ille conficere ſibi potuerit.

CAPUT XVI.

Πρᾶξις *methodi Chronologicæ, ſive examen* Chronologiæ ſanctæ *ab* opilione *Scriptore nupero editæ.*

Annus *Chriſti* 1632 in iſto Chronico putatur ab origine mundi 5832: primus autem æræ *Chriſtianæ*, mundi ſtatuitur 4201. ut *natalis communis Chriſti* finem occupet anni mundi 4200. Quocirca deductis ex anno Per. *Jul.* 4713 annis 4200, relinquuntur anni 513 perpetuâ methodo addendi ad annos mundi, ut anni Per. *Jul.* conficiantur. Quo conſtituto, videamus, quàm aptè ad *epochas* Canonii *ſancta* illa *Chronologia* congruat.

Annus primus *Iphiti*, ſive *Olympiadis* primæ, in illa numeratur ab Orbe condito 3427. Additis ex methodo 513, conſiunt anni Per. *Jul.* 3940. Biennio igitur aberrat. Nam debet eſſe 3938. Quod & an-

annorum ante *Chriſtum* calculus oſtendet. Detractis enim annis abſolutis 3426 de 4200, reliqui ſunt 774 anni ante *Chriſtum* : quos tamen 776 numerandos eſſe demonſtravimus.

In annis ab Urbis *Romæ* conditu & ſecum ipſe conflictatur *ſanctæ Chronologiæ* Scriptor, & biennii metachroniſmo peccat. Etenim anno mundi 3451, *Aprilis* 21 conditum illius aſſignat, cum initium *Olympiadum* in *Solſtitium æſtivum* anni mundi 3427 conferat. Idem porrò anno primo *Olympiadis* 7 *Romam* cenſet eſſe conſtructam. Quæ ſunt ἀσύστατα. Si enim anno mundi 3427, ſub *æſtivum ſolſtitium* cœpta eſt *Olympias prima*; anno mundi 3451, ab eodem *ſolſtitio* ſeptima *Olympias* inierit oportet. Urbs autem *vere* antecedente, labente adhuc *Iphiti* anno 24, ſive 4 *Olympiadis* 6 fundata. Non igitur anno 1 *Olympiadis* 7, ut ille ſcribit. Sed nec annum 1 *Olympiadis* 7 rectè conſtituit in anno mundi 3451, qui eſt Per. *Jul.* 3694 & ante *Chriſtum* 750. Nam debet eſſe Per. *Jul.* 3692, & ante *Chriſtum* 752; ut ſuprà declaratum eſt. Unde biennio labitur.

Chron. ſancta, p. 447.

Sed majora ſunt, quæ ſequuntur, portenta χρονικῆς ἀλογίας. Annum 1 *Nabonaſſari* collocat in anno mundi 3471, vel 3476. (ita enim ridiculè fluctuat in re facili ac certa.) Annus 3471, additis ex methodo 513, efficitur *Julianæ* Periodi 3984, ante *Chriſtum* 730. Annus verò 3476. eſt Per. *Jul.* 3989, ante *Chriſtum* 725. Utrobique verò turpis eſt error; in priori *epocha*, annorum 17; in poſteriori, 22. Eſt enim 1 *Nabonaſſari*, *Jul.* Per. 3967, ante *Chriſtum* 747.

Chron. ſancta, p. 35.

Rurſus *Medorum* imperii finem, & exordium *Perſici*, quod *Cyrus* inſtituit, putat eſſe mundi 3660: qui eſt Per. *Jul.* 4173, ante *Chriſtum* 541, in quo annis ſaltem 18 hallucinatur. Nam *Aſtyagis* exitus, & *Cyri* primordium, annum obtinere debet Per. *Jul.* 4154, vel 4155, ante *Chriſtum* 560, vel 559. Anno Per. *Jul.* 4173, cœpit quartus *Olympiadis* 59. cum tamen *Cyrus* conſenſu omnium *Perſis* regnare cœperit anno 1 *Olympiadis* 55.

Ad hæc *Cambyſis* initium imputat anno mundi 3689, ante *Chriſtum* 512. In quo annis 17 fallitur. Oſten-

Chron. ſancta, p. 37.

Oſtenſum eſt enim, anno Per. *Jul.* 4185 *Cambyſem* regnare cœpiſſe, ante *Chriſtum* 529. Atqui annus mundi 3689, adjectis 513, efficitur Per. *Jul.* 4202.

Chron. ſancta, p. 515.

De *Cambyſis* anno 7 abnormis eſt & ἄλογος illius opinatio. Scribit enim ſeptimum hunc annum, cui *Ptolemæus lunarem* defectionem adſcribit, vel non ultimum ab eodem *Cambyſis* regni, vitæque ſtatui: vel, ſi ultimus ponitur, non ab eo tempore putari, quo in *Perſide* regnare cœpit, ſed quo *Ægypto* potitus eſt: tanquam duodecim in totum regnarit annos; quorum ultimis 7 *Ægypto* dominatus fuerit. Verùm iſta commentitia ſunt, & à *Ptolemæi* rationibus aliena. *Cambyſem* octavum annum haud exceſſiſſe, non ſolùm *Herodotus*, ſed etiam *Ptolemæus* arbitratus eſt. Id oſtendit Canon ille Mathematicus *Ptolemæi*, in quo *Babylonii* Reges deſcripti ſunt: qui in fine hujus Partis editus eſt *Græcè* ac *Latinè*; exſtatque in *Theonis* libro nondum edito, qui Πρόχειροι Κανόνες inſcribitur: cujus nos partem illam, quæ *Babyloniorum* Regum ſeriem continet, in *a de Doct. Temp.* exſcripſimus. In eo catalogo *Cyrus Babylone* regnum auſpicatus proditur anno *Nabonaſſari* 210; ac 9 annos imperaſſe, ut anno *Nabonaſſari* 218 deceſſerit. Huic *Cambyſes* ſubjicitur, qui orſus anno 219 *Nabonaſſari*, annis 8 confectis, obiit 226 *Nabonaſſari*, ac ſucceſſorem *Darium* habuit. Annus *Nabonaſſari* 210, ex methodo ſuperiùs tradita, iniit anno Per. *Jul.* 4176, ante *Chriſtum* 538. Annus item *Nabonaſſari* 218 eſt 530 ante *Chriſtum*. Denique 226 eſt 522 ante eandem *Chriſti epocham*. Quocirca *Ptolemæus* ultra annos 8 *Cambyſis* imperium, ex quo *Cyro* patri ſucceſſit, propagari non cenſuit. Indidémque manifeſtus eſt Chronologi iſtius error, qui initium *Cambyſis* illigat anno mundi 3689, mortem 3700, quorum ille eſt 512 ante *Chriſtum*; hic verò 501. Ita in *Cambyſis* initio labes eſt profanæ iſtius *Chronologiæ*, annorum 18, quot diſtat 530 ante *Chriſtum*, à 512. In obitu verò *Cambyſis* differt à *Ptolemæi* calculo, veraque temporum putatione, annis 21. quo intervallo diſcrepat annus ante *Chriſtum* 501 à 522.

a Lib. 9. cap. 52.

Sic *Darii Hyſtaſpis* filii annus primus comparatur ab

ab iſto Chronologo cum anno mundi 3701, qui eſt Per. *Jul.* 4214, ante *Chriſtum* 500. Proinde annorum 21 error eſt; ſiquidem ex certiſſimis obſervationibus, *Darii* primordium incurrit in annum Per. *Jul.* 4193, ante *Chriſtum* 521.

Salaminium certamen, quo *Xerxes* cum *Athenienſibus Græciſ*que cæteris conflixit, in *Chronologia ſancta* adſcribitur anno mundi 3723, qui eſt Per. *Jul.* 4236, ante *Chriſtum* 478. Hîc biennii labes admiſſa. Nam prælium iſtud anno Per. *Jul.* 4234, ante *Chriſtum* 480, omnino convenit.

Chron. ſancta, p. 450.

Verùm abſurditatem excedit omnem, quòd *Dario Hyſtaſpis* filio non plures annos, quàm 20 tribuit, *Metaſthenem* neſcio quem ſtramentitium ſecutus; quem *Herodoto* præfert. Sed ſi tanti non erat *Herodotus*, ut ei auſcultare potiùs vellet, quàm ſuppoſititio *Metaſtheni*, ſaltem Aſtronomiæ rationem aliquam duceret, & ἀποδείξει cederet. Eſt enim apud *Ptolem. lib. 4. cap. 9. pag.* 102. *edit. Græc. lunaris defectionis* obſervatio, quæ *Darii* anno 31 notatur, *Nabonaſſari* 257, *Tybi* 3, ſequente 4, horâ 10, 40′. à meridie. Igitur 31 ſaltem annum *Darius* attigit. Sed nimirum annos 36 imperavit: ut non ſolùm *Herodotus* teſtatur, verùm etiam Aſtronomicæ τηρήσεις inter ſe collatæ; quæ *Cambyſis* 7, *Darii* 20, & 31, *Xerxis* anno 6, ac demum *Darii Codomani* ultimo conveniunt, quarum intervalla Chronologiæ noſtræ fidem adſtruunt.

Chron. ſancta, p. 38.

Alexandri M. primordium poſt *Philippi* patris obitum eadem illa *Chronologia ſancta* conſtituit in anno mundi 3885, ante *Chriſtum* 316. Additis ex perpetua methodo 513 ad 3885, exiſtit annus Per. *Jul.* 4398. Rurſus initium Monarchiæ *Alexandri*, unà cum clade *Darii* ad *Arbella*, eadem *Chronologia* anno mundi 3889 tribuit, ante *Chriſtum* 312. ut ſit annus Per. *Jul.* 4402. Cujus quidem Monarchiæ annos numerat 12, quibus *Dario* ſuperſtes vixit. Hæc temporum ratio prorſus abſurda eſt & imperita. *Arbellica* victoria, & occaſus *Perſici* regni, extra controverſiam, incidit anno ante *Chriſtum* 331, Per. *Jul.* 4383, anno 2 *Olympiadis* 112: ut infrà *lib.* 3. *cap.* 11. demonſtratum eſt, partim conſenſu Hiſtori-

Chron. ſancta, p. 39.

Chron. ſancta, p. 146.

ricorum veterum; partim *lunari defectione*, quæ paulò ante prælium contigit *Septembris* 20. Ea porrò victoria ſexto anno poſt *Philippi* obitum accidit; ut teſtis eſt *Dionyſius Halicarnaſſ.* in *Dinarcho*. cui & *Diodorus* aſſentitur. *Euſebius* anno *Alexandri* ſeptimo tribuit. Unde *Philippi* obitus rectè à *Diodoro* confertur in annum 1 *Olympiadis* 111, qui eſt Per. *Jul.* 4378: ante *Chriſtum* 336. Quocirca Chronorrhaphus iſte *opilio* in *Alexandri* initio collocando, & obitu *Philippi* annis totis 20 fallitur; in *Arbellica* victoria, & occaſu *Perſici* regni, annis 19.

Imperavit *Alexander* annis poſt mortem *Darii* haud ampliùs ſeptem; in totum verò, 12 cum menſibus aliquot, ut *Diodorus Siculus*, & *Arrianus lib.* 8, ex *Ariſtobulo*, qui fuit *Alexandri* σύγχρονος, & *Euſebius* in *Chronico* teſtantur. *Philippus* enim obiit *Pythodoro Athenis* Prætore, ut ſcribit *Diodorus*, & *Arrianus*: qui eſt annus 1 *Olympiadis* 111, ante *Chriſtum* 336: *Alexander* verò mortuus eſt *Hegeſiâ* Prætore anno 1 *Olympiadis* 114, iiſdem auctoribus: anno ante *Chriſtum* 324, Per. *Jul.* 4390. Quod non ſolùm auctoritate Veterum, ſed etiam Aſtronomicis rationibus colligitur: ut in *lib.* 3. *cap.* 12. oſtendimus.

Chron. ſancta, p. 39. 546. At Chronologus nuperus, poſtquam *Darii* cladem in annum contulit mundi 3889, & annis ſolidis 19 aberravit, *Alexandrum* aſſerit 12 annos poſt *Darium* imperaſſe, obiiſſeque anno mundi 3900, qui eſt 302 ante *Chriſti* æram; Per. *Julianæ* 4413. Nihilominus propter Auctorum quamplurimorum teſtimonia, qui poſt *Darium* annos 8 ſuperſtitem fuiſſe volunt *Alexandrum*, tanquam in dubio poſitâ re, annum alterum *Alexandri* morte præfinit; qui ſit mundi 3896, ante *Chriſti* æram 306. Eſt hic Per. *Jul.* 4409. Itaque prior illius ſententia, quam & alteri præfert, annis 23 tardiùs *Alexandri* conſignat obitum: poſterior, annis 19. Nam de anno mortis *Alexandri* nulla, niſi paucorum ad ſummum menſium, poteſt inter eruditos eſſe controverſia. Tum hoc falſiſſimum eſt, poſt *Darii* necem annis illum 12 in vivis fuiſſe. Non enim dubium eſt, quin anno 2 *Olympiadis* 112 victus & occiſus ſit *Darius*, *Alexander* verò mortuus ſit primo anno *Olympiadis* 114. quod egregiè confir-

firmat Antiquorum conſenſus omnium, velut *Diodori*, *Arriani*, *Cenſorini*, *Ptolemæi*, *Theonis*, & Aſtronomorum cæterorum, qui ab obitu *Alexandri M.* ſive initio *Philippi Aridæi* tempora ſubduxerunt. Quod in *lib.* 10. *de Doct. Temp. cap.* 38. 39. & ſeq. tum in *Paralip. pag.* 859, uberrimè demonſtravimus.

Præterea mortuus eſt *Alexander M.* anno ætatis ſuæ tertio & triceſimo, ut ſcribit *Cicero* in *Philippica quinta*; nec non *Juſtinus libro* 12, & *Arrianus*. *Euſebius* in *Chronico*, anno triceſimo ſecundo; cui aſſentitur *Alexandrinum Chronicon*. Regnare idem cœpit poſt *Philippi* necem anno circiter ætatis viceſimo, cujus rei teſtes ſunt *Plutarchus*, *Arrianus*, *Juſtinus*, *Zonaras*, & alii. Ita duodecim integros regnavit annos poſt obitum *Philippi*. *Diodorus* enim *Siculus* poſt patrem ait regnaſſe annos 12, menſes 7. *Livius libro* 9. annos tredecim; totidemque *Cornelius Nepos* in *Eumene*. Si ergo mortuus eſt, ut jam dixi, *Philippus Pythodemo* vel *Pythodoro* Archonte, qui fuit annus 1, *Olympiadis* 111, ut diſertè refert *Diodorus*, adſtipulante *Curtio*, & *Arriano*; iſque annus eſt ante *Chriſtum* 336, vel 335, ſi exeuntem *Græcum* annum computes: ac ſi obiit *Hegeſiâ* Archonte, anno 1 *Olympiadis* 114, ut *Diodorus*, *Arrianus*, *Euſebius lib.* 8. *de Demonſtr.* aſſerunt; qui annus cœpit ante *Chriſtum* anno 324; ſanè 12, non ampliùs, annos ſolidos regnavit à *Philippi* morte. His omnibus aſſentitur *Vignerius*, & quiſquis rem Chronologicam cum aliqua laude tractavit. Sed quibus præſidiis portentum illud novæ opinionis fulciat ſeſe, paullulum videamus.

Tres ſunt potiſſimum allati ab nupero Chronologo Scriptores, qui poſt victum *Darium* annos *Alexandro* 12 imputant. Primus eſt Auctor libri primi *Maccabæorum*, qui *Alexandrum* ait annos regnaſſe 12. Verùm anni iſti regni totius habendi ſunt, non Monarchiæ: neque, ut aliter ſentiamus, cogere nos *opilio* iſte poteſt. Etenim Scriptura 12 in totum annos ait *Alexandrum* regnaſſe. Secundus eſt *Joſephus*, qui *lib.* 12. *cap.* 2. duodecim annos imperii tribuit *Alexandro*. Atqui de *Alexandro* verbum illîc *Joſephus* nullum facit: nec uſquam imperaſſe ait annos

12.

12. neque *Joſephum* Chronologus iſte legit: ſed apud *Ruffinum* interpolatorem *Joſephi* verba iſta reperit: *Poſt decimum verò & ſecundum annum imperii* Alexandri: *& poſt quadrageſimum* Ptolemæi *Salvatoris*, quæ in *Græco* non comparent, & *Ruffinus* de ſuo, ut ſolet, emenſus eſt. Nec illa verò nuperi Chronologi cauſſam promovent. Imperium enim universè pro *Alexandri* regno ſumpſit: quemadmodum & *Ptolemæi* imperium nominat; quod regnum fuit. Tertius eſt *Strabo*, qui in calce *libri* 15. annos 10, vel 11 ab everſo *Dario* imperaſſe ſcribit *Alexandrum*.

Sed nimirum everſionem *Darii* ab anno primo expeditionis *Aſiaticæ Alexandri M.* & clade *Perſarum* ad *Granicum Strabo* repetiit. Anno quippe regni tertio, ut ait *Zoſimus*; tertio item *Olympiadis* 111, ut *Diodorus*, aliique teſtantur, ante *Chriſtum* 334, Per. *Jul.* 4380, *Alexander* fuſis ad *Granicum* in *Phrygia Perſis Aſiam* perdomuit. Id initium evertendi *Darii* fuit: à quo anno demum undecimo inchoato mortuus eſt *Alexander*. Ita verum eſt, quod ὁλοσχερῶς prodidit *Strabo*: τοῦτον δὲ καταλύσας Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἦρξε δέκα ἢ ἕνδεκα ἔτη. Falſiſſima eſt igitur & abſurdiſſima profana iſta *Chronologia*.

Chron. ſancta, p. 547. In æra *Græcorum*, quâ libri *Maccabæorum* uſi ſunt, quæ & *Seleucidarum* dicitur, conſentaneus eſt error nuperi Chronologi, qui hanc æram à poſtrema *Alexandri* victoria ad *Arbella* numerandam aſſerit, & *Vignerium* aliter ſentientem redarguit. In quo graviſſimè ipſe labitur. Certiſſimum eſt enim, annum primum *Græcorum* ab autumno cœpiſſe anni 12 poſt mortem *Alexandri*: poſt *Darii* mortem, anni 20. ut in *lib.* 10. *de Doct. Temp.* & hujus *Operis lib.* 3. docuimus.

Chron. ſancta, p. 39. & 40. *Ptolemæorum* tempora apud eundem Chronologum perturbatiſſimè digeſta ſunt. Nam cùm de annis *Alexandri* & ejus obitu ancipitem poſuiſſet ſententiam, ac partim anno mundi 3896; partim 3900 illius mortem illigaſſet, quem poſteriorem annum alteri præferre ſe dixit: his ita conſtitutis, *Ptolemæi Lagidæ*, qui poſt *Alexandrum* primus in *Ægypto* regnavit, annum primum illi ipſi 3896 adſcripſit anno; adeo ut quinto, antequam moreretur *Alexander*, anno *Ptole-*

lemæus ei in *Ægypto* ſucceſſerit. Etenim ſi, ut ille ſtatuit, probabilius eſt, *Alexandrum* anno 3900 obiiſſe quàm 3896: *Ptolemæus* autem anno 3896 in *Ægypto* regnare cœpit, profectò id, quod dixi, ſequitur abſurdum. Neque enim duplicem ibidem, ut *Alexandri*, ita *Ptolemæi epocham* definit ad utramque de *Alexandri* obitu ſententiam accommodatam: ſed unam duntaxat, è qua reliqui deinceps *Ptolemæorum* anni conſequuntur. Itaque non poteſt effugere, quin annis 5 ante *Alexandri* mortem ex ſua & veriori ſententia conſtitutam, ſucceſſorem ei *Ptolemæum* dederit.

Ad hæc *Ptolemæum Philadelphum* ſuperſtite adhuc patre regnare cœpiſſe vult anno mundi 3930, cum eoque regnaſſe annis 6. Mortem enim *Lagidæ* collocat in anno 3935. In quo plurium error annorum eſt. Siquidem annus 3930. eſt *Julianæ* Periodi 4443, ante *Chriſtum* 271. Atqui demonſtratum eſt ex Aſtronomicis obſervationibus, initium *Philadelphi* congruere anno Per. *Jul.* 4429, qui eſt ante *Chriſtum* 285. Itaque annis 14 hallucinatus eſt. (Chron. ſancta, p. 40.)

Tum quod addit, ex *Dionyſii* Mathematici ſententia, & *Metaſthenis*, *Philadelphum* regnaſſe annis 36, at *Prologum Eccleſiaſtici* annos 38 numerare, in utroque falſus eſt. (Lib. 3 hujus Operis.) Dicat obſecro, ubinam legerit, *Dionyſium* ſcripſiſſe, *Philadelphum* annis regnaſſe ſex & triginta. Nam apud *Ptolemæum* ſparſim ex *Dionyſio* ponuntur anni, quibus ſingulæ obſervationes notatæ ſunt. De *Philadelphi* annis ac regno non meminit. Nos in *lib.* 4. *de Doct. Temp. cap.* 16. omnia illa *Dionyſii* exempla deſcripſimus: ex quibus contra Chronologum efficitur, primum annum *Philadelphi* in Per. *Jul.* 4429 incurrere. De *Metaſthene* (ita enim imperitè vocat, qui *Megaſthenes* appellari debuit) jam pridem ab emunctæ naris Chronologis exceptum eſt, fœneum illum ac nullius auctoritatis eſſe teſtem, qui cum *Viterbienſibus* quiſquiliis ab omni literatorum commercio procul eſt rejectus.

Quod ad 38 illos annos attinet, qui in *Eccleſiaſtici Prologo* recenſentur, falſum eſt, eos ab *Philadelphi* primordio numerari: neque id probare poteſt Chronologus. Nos in *lib.* 10. *de Doct. Temp. cap.* 44

44 aliunde illos eſſe repetendos oſtendimus; nimirum ab eo tempore, quo in *Ægyptum* profectus eſt: vel certè ab eo, quo avus illius *Jeſus* librum iſtum edidit.

Chron. ſancta, p. 600. Denique *Ptolemæi Philometoris*, qui ſextus in ordine cenſetur, annum 1 comparat cum anno mundi 4029. qui eſt Per. *Jul.* 4542 ante *Chriſtum* 172. Oſtenſum eſt autem ex Aſtronomica obſervatione, cœpiſſe illum anno Per. *Jul.* 4533. ante *Chriſtum* 181. Proinde annis 9 vitioſa eſt iſta *Chronologia.*

In Diſcip. Temp. Part. 2. Obſerv. 22.

Chron. ſancta, p. 43. & 605. Annum primum *Julianum* comparat cum anno mundi 4157, qui eſt ante *Chriſtum* 44, Per. *Jul.* 4670. In quo uno anno fallitur. Quippe annus *Julianus* 1, eſt ante *Chriſtum* 45, Per. *Jul.* 4669, ut *lib.* 3. *cap.* 14. probatum eſt.

Præterea *Chriſtianam* æram, ſive annorum *Chriſti* principium, refert in annum *Julianum* 45, mundi 4201, qui ſit *Jul.* Per. 4714. Verùm anno iſti *Jul.* Per. convenit annus *Julianus* 46, quo cum æræ caput conjungi debet: uti libro eodem illo planum fecimus. Quare unius anni prochroniſmo peccat in anno 1 *Chriſti.*

Chron. ſancta, p. 606. In anno porrò Paſſionis Dominicæ ridiculam rem facit. Etenim anno mundi 4233, *Martii* 25 *Chriſtum* ait in crucem fuiſſe ſublatum. Hic eſt æræ *Chriſtianæ* 33, quo *litera Dominicalis* fuit D, *cyclo Solis* 14, *novilunium Martii* 20: unde 25 *Martii Luna* fuit 6, feria 4. Itaque ex ſubtiliſſimi Chronologi ratiociniis paſſus erit *Chriſtus Luna* 6, feriâ 4. Vides, candide Lector, quæ monſtra pariat bonarum artium & Chronologicorum elementorum inſcitia.

Cyclo Lunæ 15.

Chron. ſancta, p. 43. *Claudii* Imperatoris initium anno *Chriſti* 43; *Neronis* anno 57 imputat. In priori error eſt biennii: cœpit enim anno 41. In poſteriore, triennii; quippe anno 54 imperare aggreſſus eſt *Nero:* quod *lib.* 4. demonſtrabitur.

Domitianus obiit anno *Chriſti* 96, *Septembris* 18, cùm *Luna* eſſet in *Aquario*; ut *Suetonius* in ejus *Vita cap.* 16 prodidit. At Chronologus noſter biennio tardiùs ponit, anno 98.

Trajani idem exordium refert in annum 100, qui eſſe debuit 98.

In

In *Hadriano* verò triennio peccat. Cœpit enim anno 117. ut in *lib.* 4. hujus *Operis* adſtruetur. At iſte conjicit in annum 120.

Sic in *Antonino Pio*, *M. Aurelio*, biennii metachroniſmo fallitur; in *Commodo*, unius anni.

CAPUT XVII.

De abſurda Chronologi nuperi ratione, quâ Olympiadum, *& aliarum* epocharum, *fidem dubiam eſſe cauſſatur, deque aliis ejuſdem peccatis.*

MONITUM ſe ab amicis ait *Chronologiæ ſanctæ* conditor, haud benè collocata videri *Cyri* & *Cambyſis* exordia in eo libro, quem *Diſcipulum temporum* inſcripſit. Ibi enim ab communi ipſum & vulgò receptra diſceſſiſſe ſententia; quæ anno 1 *Olympiadis* 55 *Cyrum* iniiſſe confirmat; ex quo ſucceſſor ejus *Cambyſes* præpoſterè poſitus ſit: cùm tamen hujus 7 annus reſpondere debeat anno *Nabonaſſari* 225, quod in *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 11. & hujus *Operis lib.* 2. docuimus. Chron. ſancta, p. 545.

Huic argumento ita noſter occurrit: Fruſtra *Nabonaſſareos* annos, & *Olympiadicos*, objici ſibi: cùm nec illorum nec Urbis annorum certa explorataque ſint exordia: ſed in magna opinionum varietate poſita. Non eſſe porrò certa hæc initia demonſtrat ex eo, quòd non ad eoſdem *Hebræorum* Regum annos à Chronologis applicentur. Exempli cauſsâ, primam *Olympiadem Petavius* cum anno *Azariæ* 34 comparat; *Temporarius Euſebium* ſecutus cum anno ejuſdem 50. *Salianus* cum 1 *Joatham*; ipſe autem cum 6 *Joatham*; *Vignerius* cum 12. Sic annum 1 Urbis conditæ; *Nabonaſſaris* item, *Cyrique* cum aliis atque aliis Regum *Judaicorum* annis Auctores iidem illi conferunt. Unde conſequens putat, incerta illorum eſſe omnium exordia, de quibus tantopere inter ſe Chronologi diſſentiant.

Atqui frivola eſt, & inſcita hæc argumentandi ratio. Etenim non ex Regum *Judaicorum*, aliorumve iſtiuſmodi, comparatione æſtimandæ ſunt *epochæ* Chronologicæ; ſed ad certos fixoſque cardines exi-

gendæ. Alioqui, ut ſe habet iſta collectio, nihil erit omnino in profana vel ſacra Hiſtoria, & Chronologia certi, de quo aſſeverari poſſit. Age enim eligatur, quam voles, fixa explorataque temporis alicujus circumſcriptio. *Solem* abhinc anno tertio defeciſſe die *Junii* 10 ſub occaſum ipſius, res eſt certiſſima; qui fuit annus *Chriſti* 1630. Hoc ipſum, de quo nemo ſobrius ambigit, incertum eſſe, ſimili ac Chronologus noſter argumento conficiam. Dicam enim, annum eclipſis illius à *Petavio* conſtitui ab *Orbe condito* 5613: à *Temporario* 5650: à *Vignerio* 5757: à *Saliano* 5683: ab nupero Chronologo 5830. tùm ſi percenſere cæteros velim, longum inſtituam catalogum eorum, qui diverſas ab *Orbe condito* ſummas annorum computant. Ejuſdem modi erit argumentum, ſi à *Diluvio*, vel *Abraamo*, *Moſe*, *Davide*, *Babylonica* deportatione, vel alia quapiam *epocha* repetatur initium. Nam omnibus illis diverſus finitur annorum numerus penè ſingulis ab Chronologis. Qui ad hunc modum ratiocinetur, & dubium eſſe concludat, an 1630 anno *Solis* illa *defectio Junii* 10 contigerit; quam nos ipſi oculis adſpeximus, nonne riſu omnium obruatur? Atqui par & germana eſt *Chronologiæ ſanctæ* Auctoris argumentatio; qui *Olympiadum epocham*, vel *Nabonaſſaream*, ex eo controverſam & incertam eſſe contendit, quòd ab initio *Azariæ*, vel *Joatham*, variè computari ſoleat. Qui ſi ad fixum aliquem, & opinione receptum omnium temporis cardinem calculos ſuos dirigeret, inveniret profectò, bellè inter peritos artis ſuæ Chronologos & Annalium Scriptores in illis convenire, quæ ab cœleſtibus obſervationibus fidem accipiunt. Ut ſi ad annos *Chriſti* referantur, quorum primus, diſſentiente nemine, cœpit ante annos 1632; ac *cyclo Lunæ* præditus fuit 2, *Solis* 10. ad hunc, inquam, annum, & *Olympiadum* ac cæterarum *epocharum* ratiocinia dirigantur, mirificè conſentientes reperiemus non opiliones aut bubulcos, & ignaros artis illius, quam profitentur; ſed eruditos Chronologos. Etenim primus annus *Iphiti* æræ *Chriſtianæ* principium anteceſſit annis 776; in eoque docti om-

omnes conſentiunt, qui in annis ab *Orbe condito*, vel ab *Diluvio*, reliquiſque diſſident.

Exempli cauſsâ, *Scaliger*, *Calviſius*, & alii, qui hujus artis methodum amplexi ſunt, mundi anno 3174 primam *Olympiadem* cœpiſſe volunt circa 35, vel 36 *Oziæ*. Iidem *natalem Chriſti communem* attribuunt anno mundi 3949, Per. *Jul.* 4713. Unde perpetuâ methodo ad annos mundi addi jubent 764, ut Periodi *Jul.* annum aſſequamur. Igitur ſi ad annos 3174 adjeceris 764, fiet annus Per. *Jul.* 3938, ante *Chriſtum* 776.

Jacobus Capellus natalem communem confert in annum mundi 3199. Proinde ad Per. *Jul.* obtinendam addit annos 714. Idem primam *Olympiadem* cenſet anno mundi 3224, *Oziæ* 34 cœpiſſe. Additis 714, fiunt anni Per. *Jul.* 3938, ante *Chriſtum* 776.

Salianus annum 1 *Olympiadis* ponit anno mundi 3278, *Joathami* Regis *Judæ* 1, ante æram *Chriſtianam* 776, quam verò *natali Chriſti* uno anno poſteriorem facit.

Petavius, quem & aliis Chronologis accenſet, annum eundem *Olympiadis* primæ confert in annum mundi 3208, *Oziæ* 34. Et tamen ille annus ab eo putatur Per. *Jul.* 3938, ante *Chriſtum* 776.

Temporarius quoque ante *Chriſtum* anno 776 *Olympiadas* iniiſſe docuit, quod *Capellus* ad annum mundi 3224 obſervat.

Quocirca licèt annos mundi vel ab *Judæorum* Patriarcharum aut Regum initiis, variè ſubducant, nihilominus cùm ad certam aliquam & confeſſam *epocham* calculos ſuos revocant, tam in *Olympiadibus*, quàm in cæteris concordant, quæ cœleſtibus nituntur obſervationibus.

Poteram alia, præter hæc, innumera *Chronologiæ* iſtius errata perſequi, ſi aut nos res ea tota delectaret; aut operæ pretium in nugis iſtiuſmodi ſcrutandis eſſet ullum. Niſi quem fortè talia quædam ex illo notare, ac ſeriò caſtigare juvet; a Quod *Conſtantium* II *Conſtantini M.* filium ex duabus conjugibus, *Euſebiâ*, & *Fauſtinâ*, *nihil unquam ſuſcepiſſe liberorum* ait, *quòd tam ipſe*, *quàm ejus uxores*, *ſteriles eſſent*. Et *ibidem* tamen *pag.* ſeq. *Gratianum Valenti-*

a Chron. ſancta, p. 687.

tiniani F. refert *Conſtantiam* ejuſdem illius *Conſtantii* filiam duxiſſe: quod poſterius eſt verum. Nam moriens *Conſtantius Fauſtinam* conjugem prægnantem reliquit, ut ſcribit *Ammianus*. *Si quis autem prægnantem uxorem reliquit, non videtur ſine liberis deceſſiſſe*, de reg. jur. 187. Sterilis certè nec ille qui genuit, nec quæ poſtea peperit, cenſeri poteſt.

a p. 664. *b* p. 676. *c* p. 707. *d* p. 679. *e* p. 48.

a Tum quòd *M. Antoninum Philoſophum* filium ait fuiſſe *L. Ælii Veri Cejonii*. *b* Quòd *Aſclepiodotum* Præfectum Prætorii *Conſtantii Chlori*, à quo ſuperatus eſt *Britanniæ* Tyrannus *Alectus*, *Regem* vocat *Anglorum*. *c* Quòd *Conſtantinopolitanam* Eccleſiam *Patriarchatus* titulo affectam eſſe ſcribit ex anno *Chriſti* 331. *d* Quod *Clodionem*, *Pharamundi* ſucceſſorem, *Burgundiam* & *Ingoliſmenſes* ſubegiſſe, ac *Toloſam* uſque pervagatum eſſe narrat. *e* Quòd ab ultima *Darii Codomani Perſarum*que clade ad annum *Chriſti* 226 annos ait præcisè eſſe 538; cum ſint omnino 557; nempe 331 ante *Chriſtum* ad 226 adjectis.

A. C. 539. *f* p. 46. ad A. C. 383. *g* Ibid. ad A. C. 511. *h* p. 58. *i* p. 450. *k* Dion. Hal. l. 8.

Item quod *Aratum* Poëtam ſuper *Acta Apoſtolorum* ſcripſiſſe narrat. Quòd *f Optatum Mileti* vocat *Epiſcopum*, qui fuit *Milevitanus*. Quòd *g Boëtium* illum, qui ſub *Theodorico* Rege *Gothorum* floruit, *Hiſtoricum* nominat. Quòd *h Tychonem Brahe* ad A. *Chriſti* 1546 adſcribit, & æqualem *B. Rhenani* facit. Quòd *i Caſſium Viſcellinum* Conſulem A. U. C. 267 capite truncatum aſſerit: quem *Romano* more de ſaxo præcipitatum eſſe produnt *k* Annales *Romani*: tum alia inſuper ridicula, quibus *Chronicon* adſperſit ſuum. Ego verò libenter miſſa iſta facio: qui ſuperiora illa non niſi neceſſarium in uſum methodi noſtræ, ac ſpecimen adduxi: auctorem verò ipſum indocti & inficeti Operis

Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.

RA-

RATIONARII TEMPORUM PARTIS SECUNDÆ

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

De Annorum calculo ab Orbe condito *ad æram* Chriſtianam. *Oſtenditur, non poſſe ſummam illam certò definiri. De diſcrimine* Græcorum *codicum ab* Hebræis & Latinis. *Mundum* autumno *creatum videri. Anni* Diluvii διασκευή.

ANNORUM numerus, qui ad hanc ætatem ab *Orbe condito* fluxerunt, nullâ certâ ratione, ſed veriſimili conjecturâ colligitur. Hinc illa in *mundi annis putandis* varietas Auctorum: nemo ut ferè ſit, qui hec in capite cum alterius opinione concordet. Hujus diverſitatis una hæc eſt, præcipuaque cauſſa, quòd annorum iſtorum calculus non aliunde, quàm ex *ſacrorum Librorum hiſtoria* deducitur. Ea porrò minùs liquidam & explicatam temporum ſubductionem continet. Vide I. de Doct. Temp. c. 6 & 8.

Hîc enim primùm ille *Græcorum* codicum cum *Latinis Hebræiſque* conflictus occurrit, quòd priores *mille* ferè ac *quingentis annis* ab *Adamo* ad *Abrahami* natalem ampliùs numerant, quàm reliqui duo. Tum in ſequentibus intervallis communis utroſque temporum obſcuritas exercet; præſertim in eo, quod ab exitu *Hebræorum* ex *Ægypto*, ad *Davidem* vel *Salomonem* extenditur. Nam *Judicum anni* propemodum *inexplicabilem quæſtionem* continent. Ad hæc utriuſque regni, *Judæ*, *Iſraëliſque*, ſucceſſiones, quæ duobus libris *Regum*, totidemque *Chronicorum*, tra-

ditæ ſunt, non parvam controverſiam afferunt; nec eodem ab omnibus modo numerantur. Denique, cùm in *Scriptura Sacra* annorum aliqua ſumma concipitur; ut cum vixiſſe, vel regnaſſe quiſpiam tot annos dicitur; non ſatis exploratum eſt, an *rotundum* conſectata *numerum*, aliquot omiſerit, qui ad ſummam explendam deſint, aut ſupra eam excurrant. Sanè *Auguſtinus lib.* 15. *de Civit. Dei cap.* 24 quòd ex *Geneſi* colligi videtur, *Noëmum* quingentos annos natum fuiſſe, quando Arcam moliri juſſus eſt, revera quadringentos octoginta duntaxat egiſſe putat, *quos more*, inquit, *ſuo* Scriptura *quingentos vocat, nomine totius maximam partem plerumque ſignificans*. Quod etſi neceſſe non eſt: (nam aliter locus ille poteſt, ac ſolet exponi) tamen quid de *Scripturæ* conſuetudine vir ſummus arbitretur, ex eo cognoſcimus. Ac ſi viginti totos annos nihil à *Scriptura* diſſimulari vetat, ut eo minùs exactus ſit calculus, multo magis in paucioribus uſu venit: quos plerumque neglectos fuiſſe, nemo niſi ſtolidè pervicax inficiari audeat. Ut in utraque genealogia, tam *Adami* poſterorum ad *Diluvium*, quàm *Noëmi* ad *Abraamum*: nec non in annis Regum, ac ſimilibus numeris: in quibus vel pauci anni excluduntur ab ſumma; vel inchoati pro integris uſurpantur; vel ſi quid menſium ſupra vertentes annos reliquum eſt, omittitur. Itaque *Theophilus Antiochenus* vetus Scriptor *libro* 3. *ad Autolycum*, cùm Patriarcharum ac Regum annos ex *ſacrorum Librorum* auctoritate retuliſſet in ſummam, prudenter admonet, non poſſe certò accuratum, & exactum iniri numerum, quòd excurrentes menſes ac dies à *Scriptura* prætereantur: ὥσπερ ἡμεῖς τὸ ἀκριβὲς ἴσως ἀγνοοῦμεν ἁπάντων τῶν ἐτῶν τῶν ἀριθμῶν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιτρέχοντας μῆνας καὶ ἡμέρας.

Gen. V. 31 & VI. 3.

Quocirca probabili tantummodo conjectura annorum ab *initio mundi* numerus conficitur; quatenus qui in illis, quas dixi, genealogiis putantur anni, integri omnes habentur ac præciſi, ut ne uno quidem plus aut minus interceſſerit: quod etſi non eſt credibile, tamen, quia fieri aliter non poteſt, eos ſolos Chronologia perſequitur.

Qui-

Quibus utiliter animadverſis, nos ab *Orbe condito* ad *annum natalem Chriſti*, ex vulgari calculo, elapſos eſſe putamus annos 3983, quos per *intervalla* ſex ita partiti ſumus *Operis* hujus initio.

Quo anno conditus ſit mundus.

Ab rerum primordio ad Diluvium abſolutum numeramus annos 1656.

2. Ab eo verò, qui Diluvium proximè ſecutus eſt, ad *Abraami* 75, quo ſtirpem illi pollicitus eſt Deus, anni ſunt 366.

3. Ab anno 76 *Abraami* ad eum, qui in *Iſraëlitarum* exitum ab *Ægypto* deſiit, anni 430

4. Ab eo, qui proximè ab exitu cœpit *Iſraëlitarum*, ad tertium *Salomon's*, ante Templi conditum, anni 519.

5. Ab quarto *Salomonis* anno, quo templi fundamenta jacta ſunt, ad annum *Cyri* 21, ſive ultimum captivitatis *Judaicæ*, anni ſunt 474.

6. Ab ſolutâ captivitate ad *communem Chriſti natalem*, anni ſubducuntur 538.

Fiunt ab *initio mundi* ad eum annum, qui æram *Chriſti* præceſſit, anni 3983. Ergo æra *Chriſtiana* annus eſt mundi 3984 orſus ab *Januario*.

Horum intervallorum ratio hoc & ſequentibus in libris reddetur. Et ut à primo, longiſſimoque intervallo omnium ordiamur, ejus ſumma decem ex Patriarcharum genealogia conſtat, quæ *cap.* 5. *Gen.* exponitur. In hac verò *Græci* codices ab *Hebræis Latiniſ*que diſcrepant. Illi enim plures ferè centenis annos ſingulis imputant: ut ſequens laterculum oſtendit, in quod *Latinorum*, *Græcorum*que calculos conjecimus.

Laterculum ætatis Patriarcharum.		
	Vixerunt ſecundum	
	Hebræos & Latinos.	LXX. Interpretes.
Adam	130	230
Seth	105	205
Enos	90	190
Cainan	70	170
Malaleel	65	165
Jared	162	162
Henoch	65	165
Mathuſalem	187	167
Lamech	182	188
Noë	600	600
Summa	1656	2242

Ex *Græcorum* rationibus, quas *vulgata Biblia* referunt, hoc abſurdum ſequitur; *Mathuſalem* quatuordecim annis ſupervixiſſe diluvio. Vixit enim annos 969. anno verò 167 *Lamechum* genuit, *Lamech* anno ætatis 188 genuit *Noëmum*; fiunt anni 355; Adde 600, quibus ad diluvium vixit *Noë*. Colliguntur anni 955 vitæ *Mathuſalem* uſque ad diluvium. Deſunt ad explendam ætatem omnem, anni 14. Ideo in ſeptuaginta Interpretum editionem irrepſiſſe putatur error, qui ex *Latinorum* Chronologia caſtigandus eſt. Nam pro 167 annis *Mathuſalem*, ſcribendi ſunt 187. Ita fient ab *Adamo* anni 2262: *a* quot *Epiphanius* numerat, & *Auguſtinus*, nec non *Africanus*, ut in *Chronico Alexandrino* legitur.

a Panar. p. 5.

Cæterùm cùm hoc vel illo anno genuiſſe poſteriorem prior Patriarcha ſcribitur, non ita ſemper accipi debet, quaſi nullum antè ſuſceperit: ſed is, omiſſis reliquis, à *Moyſe* commemoratur, per quem generis ſeries ad *Noëmum* deducitur.

Mundum autumno creatum eſſe.

Quæſitum eſt jamdudum, quânam anni tempeſtate mundus à Deo procreatus ſit? Plerique *vernum* tempus præferunt. Nos cum aliis *autumno* magis arbitramur; cujus conjecturæ inde argumentum ducimus, quòd ante *Moſem* caput anni erat in *autumno*. Ita-

Itaque *cap.* 23. *comm.* 16 *Exodi* Scenopegiæ feſtum indicitur *in exitum anni*, & *cap.* 34, *comm.* 22, *in annum vertentem*, ſecundum *Hebraicam* fidem; quod *Latinus redeunte anno* vertit. At hoc tempus *autumni* fuit, menſe *Tiſri.* Quin, ut plerique ſentiunt, primus *Moyſes* novum anni principium in *Niſan* verno menſe ſtatuit: quod ex *cap.* 12 *Exodi* colligitur; etſi dubium id aliis videtur, ut *Gregorio Nazianzeno Orat.* 42. Sed vulgò ſic exiſtimant, & eſt multò altero probabilius. Quare ante id tempus aliud erat initium, quo veteres illi Patriarchæ ſunt uſi.

Igitur mundus à Deo conditus videtur in *Libræ* cardine, anno Periodi *Julianæ* 730, *autumno* illo, qui eſt ter milleſimus nongenteſimus octogeſimus quartus ante *autumnum* anni ab *Orbe condito* 3983, quo natus vulgò *Chriſtus* ponitur, qui eſt Periodi *Julianæ* 4713. Prima dies mundi in 26 diem *Octobris* incidiſſet, ſi tunc in uſu forma hæc eſſet anni: quo die æquinoctium, ſive medius in *Libræ* cardinem ingreſſus contigit. Sed nos ab *Januariis* Calendis annorum exordia ſumemus; ac proinde diſſimulato quod reliquum eſt anni *Juliani* ad *Decembris* uſque Gen. 7. 11.
finem, ab ſequentibus Calendis numerabimus annos Vide 9. de
ab *Orbe condito*; ſic ut primus illorum ab anno pro- Doct.
cedat Periodi *Julianæ* 731. Temp. c.

In anno Diluvii, ejuſque menſibus, ac diebus, 9. & 5.
talem διασκευὴν ordinandam putamus. Diſſert. ad

Cœptum eſt *Diluvium* menſe ſecundo, ejuſque Uranol.
die 17, ut refert *Moſes.* Quo anni genere tum uſi c. 2.
fuerint homines, nondum certò comperi. Credibile eſt, communes ſaltem adhibuiſſe trecentorum ac ſexaginta dierum; quos identidem *intercalaribus* augerent. Annus porrò *Diluvii* ab exordio rerum putatur 1656, cujus caput in 10 *Octobris Juliani* conjicimus diem; quo per id tempus *autumnalis æquinoctii* cardo continebatur, *Sole Libram* adeunte. Proinde 17 dies ſecundi menſis *Novembris* 25 diem occupavit: à quo ad *Januarii* 3, totos 40 dies continuus imber fuit. Ab eodem *Novembris* 25 ad *Aprilis* uſque 23, qui menſis ſeptimi 16 numeratur dies, centum & quinquaginta diebus aquæ conſtiterunt. Poſt hunc diem ſenſim imminutæ ſunt; adeo

 ut

ut undecimo pòſt die, ſeptimi menſis 27, *Maji* 4, in *Armeniis* montibus Arca ſubſederit. Menſe deinde ineunte decimo, *Julii* 7, montium cacumina detecta ſunt. Poſt dies verò 40, *Auguſti* 16, corvum *Noë* dimiſit ex Arca, ac poſt 7 alios columbam, *Auguſti* 23: quam ſubinde reverſam, iteratò ſeptenis elapſis diebus emiſit, *Auguſti* 30. quæ oleaginum ramum roſtro ferens ſub veſperam rediit. Tertiò demum poſt 7 dimiſſa dies, *Septembris* 6, haud ultra eſt reverſa. Poſtremò anno ineunte 601 vitæ *Noëmi*, exſiccatæ ſunt aquæ, ac die ſecundi menſis 27, *Decembris* 5, ex Arca cum ſuis *Noëmus* exſcendit. Initium diluvii factum eſt anno Per. *Jul.* 2385, cœpto jam mundi 1656. ſi ab *Octobri* caput annorum petimus; ſed labente 1655, ſi ab *Januariis* Calendis proficiſcantur. Deſiit anno Per. *Jul.* 2386, mundi exeunte 1656, ſi ab iiſdem Calendis annos auſpicemur, vel ineunte 1657, ſi ab *Octobri.*

CAPUT II.

De intervallo annorum à Diluvio *ad ortum* Abraami, *& promiſſam ei ſtirpem, deque* Græcorum *ab* Hebræis *&* Latinis *diſcrepantia. De* Caïnan *inſititio: & de ortu* Abraami, *quoto* Tharei *patris anno contigerit.*

Alterum intervallum ab fine *Diluvii* ad promiſſam *Abraamo* ſtirpem annorum eſt 366, quod ita colligitur. Ortus eſt *Abraamus* anno 292, poſt *Diluvium.* Idem anno ætatis 75 cœleſte reſponſum habuit de fatali humani ſaluti generis ſtirpe. Fiunt anni, quot dixi, 366. Anno 292 poſt *Diluvium* natum eſſe Patriarcham, ſuadet genealogica ſeries; *Gen. cap.* 11. quæ ſic habet.

La-

Laterculum ætatis Patriarcharum ab *Diluvio* ad ortum *Abraami*.		
	Vixerunt ſecundum	
	Hebræos.	LXX. Interpretes.
Sem poſt *Diluvium*	2	2
Arphaxad	35	135
		Caïnan 130
Sala	30	130
Heber	34	134
Phaleg	30	130
Reu	32	132
Seruch	30	130
Nachor	29	179
Thare	70	70
Summa	292	1172

In hac annorum conficienda ſumma, par atque in ſuperiore cautio eſt. Non enim liquidò conſtat, ſingularum γενεῶν plenos annos fuiſſe; qui interim pro plenis habentur, dum quantum iis deſit, aut ſuperſit ad exactum, in incerto ponitur. Sed hoc paucorum annorum diſcrimen eſt. Plurium *Græci* controverſiam movent: qui ſingulis ferè capitibus centenos emetiuntur. Ita non 292, ſed 1172 ſumma conflatur. Id, ſive corruptelâ librorum, ſive alia quapiam ex cauſſa contigit, nemo hodie Chronologia dignum putat. Sed ſunt è noſtris, qui *Cainan*, quem *Græci* tertium numerant, in *Latinam* ſeriem intrudant: quod non tam LXX Seniorum auctoritate ducti faciunt, quàm *Lucæ*, qui in percenſendis originibus *Caïnanum* amplexus eſt. Sed è *Græcis* Bibliis irrepere hoc nomen potuit in *Lucam*. Nam in vetuſtiſſimis quibuſdam codicibus non comparere dicitur. Omittatur itaque, cum in *Latinis Hebræiſ*que deſit. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 17.

Non minor in altera quæſtione controverſia eſt, quæ ex *Abraami* natali ducitur. Hunc enim *Thare* genitum anno ejus ſeptuageſimo *a* Scriptura docet. Verùm eadem *b* capite ſequenti dubiam rem facit. Quippe *Abraamum* dicit ætatis anno 75 è *Chaldæa* mi-

Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 18.

a Gen. 11. 26.

b cap. 12. 4.

migraſſe, poſt parentis obitum, quem 205 annos vixiſſe tradit. Quo fit, ut demptis *Abraami* 75 de 205, reſiduus ſit annus 130 *Tharei*, quo in lucem editus eſt *Abraamus*: quæ eſt recentiorum quorundam opinio; qui idcirco annos à *Diluvio* ad natalem *Abraami* plures computant, nempe 352; vel (ſi *Cainanum* inſeras, cui 30 annos attribuunt) 382. ſed nos *Abraamum* anno *Tharei* 70 genitum eſſe, Scripturæ ac Veteribus pænè omnibus aſſentimur. Nec aliter prudens quiſque ſentire poterit, qui hoc ſecum cogitabit, *Moſem Geneſeos capite* 11, humani generis ætatem ab *Diluvio* ad *Abraami* ortum per eos annos putare, quibus quiſque Patriarcharum filium illum genuit, qui ad ſeriem pertinet. Sunt autem Patriarchæ, qui genuiſſe dicuntur, numero novem, ſummoto ſcilicet *Abraamo*; totidem ſunt, qui geniti memorantur, quorum poſtremus eſt *Abraamus*, primus *Arphaxad*. Ut igitur in octo prioribus Patriarchis, qui *Abraamum* antecedunt, nemo dubitat, quin eo parentum anno nati ſint, qui à *Moſe* ponitur: ut puta *Thare* anno *Nachoris* 29, *Nachor* anno *Seruchi* 30. & ita reliqui; per quos annorum ab *Diluvio* ſumma decurrit: ita cùm Scriptura anno *Tharei* 70 natum aſſerat *Abraamum*, qui præcipuum in ea ſerie locum ſibi vindicat, adeo ut ejus propemodum unius cauſsâ narratio hæc, & enumeratio Patriarcharum inſtituta ſit; non eſt conſentaneum alteri, quàm ſeptuageſimo patris anno, ortum illius adſcribere: ne, quod abſurdiſſimum meritò judicat [a] *Abulenſis*, ejus natalis annus prætermiſſus ſit, in quem præcipuè *Moſes* animum ac ſtilum intendebat: fratrum autem illius, aut amborum, aut alterius, notati ſint; qui obiter & unius *Abraami* cauſsâ commemorantur. Sanè, ut rectè *Abulenſis* idem obſervat, cum *Noëmi* filiorum trium nomina & progeniem *Moſes* retuliſſet, in unius tamen *Semi* ſtirpe annum ætatis numeravit, quo *Arphaxadum* genuit; quod & deinceps in *Iſaaci* & *Jacobi* ortu fecit; omiſſis annis, quibus nati erant *Iſmaël* & *Eſaü*. Quænam igitur fingi cauſſa poteſt, cur cùm *Tharei* poſteritatem per *Abraamum* potiſſimùm Scriptura propagare vellet, ejus ortum in obſcuro reliquerit, immo verò fucum fe-

Thareus anno ætatis 70 Abraamum genuit.

[a] Quæſt. 31. in cap. 11. Gen.

fecerit, ac ludicrâ ambiguitate Lectorum judicia fruſtrata ſit; *Vixit*, ait *Moſes*, Thare *ſeptuaginta annis*; *&* *genuit* Abram, *&* Nachor, *&* Aram. Contrà noſtri illi Chronologi vixiſſe dicunt *Thareum* annis 130, cùm *Abraamum* genuit, ac totis ſexaginta annis poſteriorem hunc faciunt. Si uno, alterove, vel tertio, aut quarto ampliùs putarent, ferri utcumque poſſent: cùm autem annos totos ſexagenos ad ſummam adjiciant; miror, ſi quis illis potiùs, quàm *Moſi*, auſcultandum exiſtimet.

Solvuntur argumenta recentiorum Chronologorum. At enim facere ſe neceſſariò dicunt, ut anno *Tharei* 130 natum eſſe *Abraamum* afferant. *Quippe* a *ex Scriptura conſtat*, inquiunt, Abraamum *quinto & ſeptuageſimo ætatis anno Dei juſſu exiſſe de* Haram, *ut veniret in terram* Chanaan. *Ex eadem etiam conſtat inde exiſſe, poſtquam mortuus eſt pater ejus*, (*ut affirmat* b *D.* Stephanus) *qui mortuus eſt* 205 *ætatis anno, ut affirmat* Moſes. *Ex quibus conſequens eſt* Abraamum *natum eſſe anno* 130 *vitæ patris ſui. Nam* 130 & 75 *efficiunt omnino* 205. Hæc illi. Hunc nodum *indiſſolubilem* vocat *Hieronymus* in *Hebraicis Traditionibus*, & ſolvit tamen, quomodo poteſt. *Auguſtinus* verò rem accuratiùs exſequitur in *libro* 16. *de Civit. Dei cap.* 15. Neuter ob quæſtionis difficultatem conturbandas *Moſis* rationes putavit; neque ortum *Abraami* in annum alium rejicere eſt auſus, quàm qui à *Scriptura* concipitur. Quàm enim multa ſunt in *Sacris Libris*, quæ dicuntur ἄπορα, è quibus audaciores quique Chronologi, quibus ſcilicet

Nil intra eſt oleam, nihil extra eſt in nuce duri,

nullo ſe negotio explicant: prudentiores inſcitiam plerumque fateri malunt, quàm perſpicuam verborum auctoritatem novis commentis eludere. Atqui non ſic impedita eſt iſta quæſtio, ut propterea vadimonium deferendum ſit. Reſpondit ei pridem *Auguſtinus*, ac poſt eum *Abulenſis*: tum *Pererius*, *Delrius*, aliique innumeri: quorum in hanc ferè ſummam conſpirantes ſunt ſententiæ; bis vocatum à Deo *Abraamum*; primùm è *Chaldæa* ceſſiſſe anno ætatis, ut *Hebræi* volunt, ſeptuageſimo; & in *Meſo-* *Abraami non una vocatio.*

po-

a Gen. 12. 4.

b Act. 7. 4.

potamiam ejuſque oppidum *Charram* abiiſſe: tum poſt annos 5, rurſus patre ac propinquis relictis, in *Chananæam* migraſſe anno vitæ 75, *Tharei* patris 135. Ibi cùm annos 60 circiter hæſiſſet, ſub *Tharei* obitum, divino, ut credibile eſt, inſtinctu *Meſopotamiam* adiiſſe, cùm ageret ipſe ætatis annum 135. Inde mortuo parente ac ſepulto, diviſoque cum fratribus patrimonio, in *Chananæam* rediiſſe: ac tum denique *tranſlatum* dici ab *Stephano Abraamum*, vel, ut legit *Auguſtinus*, *collocatum* in *Chananitide*, cùm jam nullam bonorum partem extra illam haberet. Nam hactenus haud omnino, hoc eſt, παροικεῖ, migraverat; cùm pars aliqua ejus domeſticæ rei penes patrem eſſet in *Meſopotamia*. Non eſt autem inſolens in *Scriptura*, tum dici aliquid fieri, cùm plenè perfecteque ſit, quamvis multò antè ſit factum, uti plus uno loco docti *Scripturæ* Interpretes obſervant. Ergo *inde*, inquit *Stephanus*, *poſtquam mortuus eſt pater ejus*, *tranſtulit illum in terram iſtam*, μετῴκισεν αὐτὸν, penitus ac perfectè tranſtulit, re familiari ac ſervitiis non ampliùs loco disjunctis, ſed in unum coactis, atque tranſlatis. Prima *Abraami* profectio è *Chaldæa* ab *Moſe* refertur *Gen.* 11. 31. ac Dei mandato ſuſcepta proditur ab *Stephano Act.* 7, 2. quando & Dominus his eum verbis allocutus eſt, quæ *Gen.* 12, 1. narrantur: *Egredere de terra tua*, *& de cognatione tua*, &c. Quæ tametſi poſt *Tharei* obitum edita ponantur à *Moſe*, tamen ex *Stephani* oratione tum eſſe dicta conſtat, *cùm eſſet in* Meſopotamia, *priùs quàm moraretur in* Charram. Ideo priora tria *commata capitis* 12 *Geneſeos*, *Dixit autem Dominus ad* Abram, *Egredere de terra tua*, &c. κατ' ἀνακεφαλαίωσιν ſcripta ſunt, vel, ut rectè interpretantur alii, *dixit* idem valet ac *dixerat*. Nam quòd mortis *Tharei Moſes* in fine *capitis* antecedentis meminit, id eò feciſſe conſtat, quòd ad *Abraami* geſta properans, quæ de *Thareo* narrare cœperat, ſemel abſolvere voluit, ac mortem illius pertexere. Ab *commate* 4, *capitis* 12 *Geneſeos Moſes* priorem è *Charris* profectionem in *Chananæam* deſcribit: poſteriorem *Stephanus* attigit *commate* 4, *capitis* 7 *.

* *Act. Apoſt.*

Sic ad amuſſim omnia conſtant, ſine ulla *Scriptu-*

ræ

ræ διαςροφῆ, quam contraria ſententia devitare non poteſt. Hic multa contra nos diſputant adverſarii: atque illud imprimis: *Si* Abraamus, inquiunt, *natus eſt anno patris* 70, *ergo moriente patre agebat annum* 135. Veriſſimè. *Ergo*, ajunt, *jam genuerat* Iſmaëlem *&* Iſaacum. Quid tum? *At D.* Stephanus *ait tranſlatum ipſum in terram* Chanaam, *eique promiſſionem factam de ea poſſidenda*, *cùm nondum haberet filium.* Non tranſlatum eſſe *Abraamum* ait *Stephanus*, antequam haberet filium; neque enim ad illud prius, *Et inde poſtquam mortuus eſt pater ejus*, *tranſtulit illum*, referri, quæ deinceps dicuntur, omnia neceſſe eſt, & ad idem pertinere tempus. *Repromiſit*, inquit, *dare illi eam in poſſeſſionem*, *& ſemini ejus poſt ipſum*, *quum non haberet filium.* Sola ergo repromiſſio facta dicitur, antequam haberet filium; non autem tranſlatio, & ſecunda in *Chananæam* migratio, quaſi diceret, repromiſit illi *jam tum*, *quum non haberet filium.* Porrò iſta promiſſio jampridem edita eſt, cùm primùm è *Chaldæa* proficiſceretur, ut indicat *Stephanus.*

Quærunt exinde, in priore illa profectione, quâ *Chananæam* primùm adiit, ſolúſne, an cum omni familia, & *Lotho* eò ſe contulerit. Reſpondet *Moſes*, cum omni, quam tum in poteſtate habebat, familia profectum. Hoc ſi ita eſt, quærunt denuo, cùm ex intervallo patrem reviſeret, ſecúmne familiam omnem deduceret, an ſolus eò pergeret. Etſi otioſa iſta ſunt, neque digna, quorum ratio ducatur, tamen, ne quid neglectum à nobis queri poſſint, veriſimile eſſe dico, *Abraamum* neque familiam univerſam in *Meſopotamiam* revexiſſe ſub *Tharei* obitum; neque porrò incomitatum illò veniſſe. Non enim aut tam crebra, quàm iſti hariolantur; aut diuturna fuit illa profectio, ſed paucorum dierum, aut ad ſummum, menſium, ut & patris funus curaret, & de herciſcunda hæreditate cum fratre tranſigeret.

At enim *ſi crebrò Patrem adibat*, inquiunt, *quomodo ex vicino nepotum ſuorum ortum non diſcebat*, *ut neceſſe foret ei per nuncium*, *non unius*, *ſed duodecim filiorum ſobolem ſimul nunciare?* Hoc eò nobis objiciunt,

jiciunt, quòd *Gen.* 22, 10. nunciatum eſſe dicatur *Abraamo*, *Melcham Nachori* fratri numeroſam peperiſſe ſobolem. Quod quidem ſub idem tempus incidit, quo *Iſaacum*, Deo imperante, ad aram admovit, qui fuit ætatis annus *Abraami* circiter 125, ante *Tharei* mortem decimus.

Atqui neque tam frequenter in *Meſopotamiam* è *Chananæa* profectum eſſe dicimus *Abraamum*: ſed ſemel omnino ſub patris obitum: & quòd tanto intervallo de *Nachoris* ſtirpe allatus eſſe nuncius dicitur, mirum videri non debet. Fieri enim poteſt, ut ad id tempus *Nachor* in *Chaldæa* permanſerit: quem cum patre *Thareo* minimè eſſe profectum in *Meſopotamiam* *Abulenſis* obſervat. Quamobrem cur tum primùm de *Nachoris* rebus ad *Abraamum* nuncius venerit, ea eſſe cauſſa potuit, quòd tunc *Nachor* relictâ *Chaldæâ* ad patrem ſe receperit. Hæc à nobis dici probabiliter, ne illi quidem inficiari poſſunt *eruditi viri*, qui ſe *intelligere dicunt*, *nos illis tam facilè reſpondere poſſe*, *ac flare ſimul atque ſorbere*. Ita enim faceti eſſe voluerunt: quod minimè neceſſe fuit. Nam nullum ex iis argumentis omnibus, quæ contra nos allata ſunt, tanti eſſe video, ut vel mediocri harum literarum uſu præditum ab ſententia dimovere poſſit.

CAPUT III.

De Aſſyriorum *imperio*, *nec non* Ægyptiorum, *ac* Sicyoniorum, *quæ omnium vetuſtiſſima produntur.*

Lib 9. de Doct. Temp c. 12. & ſeq.

ANTIQUISSIMA omnium regna, poſt ſciſſam linguarum diſſidio concordiam hominum, fuiſſe perhibent tria, *Aſſyriorum*, ſive *Chaldæorum*, *Ægyptiorum*, ac *Sicyoniorum*.

Belus, *ſive Nembroth.*

Conditor illius imperii *Belus* ab exteris, *Nembroth* à noſtris perhibetur: ut unius hominis ambo illa vocabula fuerint; qui turris illius ædificandæ princeps, novum ſibi rudes in populos uſurparit imperium. Quoto verò *mundi* anno regnare cœperit, Chronologica ratio hoc modo conficiet.

Demon-

Etenim inter omnes convenit, primos in Oriente *Aſſy-*

Aſſyrios imperaſſe; poſtea *Medos*; inde *Perſas*. *Perſarum* regni conditor fuit extra controverſiam *Cyrus*, cujus initium incidit in annum primum *Olympiadis* 55: quod ipſum poſtea demonſtrabitur. Annus primus *Olympiadis* 55 *Chriſtianam* æram antecedit annis 559. Eſto is annus *Julianæ* Periodi 4155, *mundi* 3425: quo primus *Olympiadis* illius erat in curſu, ſic ut æſtivis diebus ſecundus inierit.

ſtratur Aſſyriorum initium.

Hæc eſt epocha *Perſici* regni, in quam Hiſtoricos omnes egregie conſentire docet *Africanus* apud *a Euſebium*. Qui illos anteceſſere *Medi*, auctoribus *b Cteſiâ* & *Diodoro*, annis imperarunt paulò ampliùs trecentis; hoc eſt, 317. Quia poſt *Diluvium* imperia cœperunt; & quidem annis amplius centum; videlicet orto jam *Phalego*: annus autem *Diluvii mundi* numeratur 1656: ab hoc anno ad exordium *Cyri*, putentur anni ſolidi 1768. de quibus dempto intervallo *Medorum* annis 317; reliqui ſunt anni poſt *Diluvium* 1451. Rurſus *Aſſyrios* annis circiter mille ac trecentis imperaſſe complures perhibent. Eâ ſummâ de 1451 abjectâ, reſidui ſunt anni poſt *Diluvium* 151. Quare anno ab *Diluvio* 152 *Aſſyriorum* regni fundamenta jacta ſunt; qui eſt ab *Orbe condito* 1808, Periodi *Julianæ* 2538.

a Lib. 10. de Præp.
b Cteſ. Diod. 2. Clem. Alex. 1. Str. Juſt. Aug. de Civit. Dei lib. 12. cap. 10. De Doct. Temp. lib. 9. cap. 15.

Quod ad *Ægyptios* attinet, eorum origines, &, quæ ex *Africani Chronico* commemorantur ab *Euſebio*, Dynaſtiæ multis annorum millibus comprehenſæ, ab vero diffident. Exitus illius regni anno *Cambyſæ* quinto contigit, quo *Ægypto* ille potitus eſt. Atque hoc tempus in annum *mundi* 3459, Periodi *Julianæ* 4189 incidere ex *Aſtronomicis obſervationibus* ſuo loco declarabitur. Quare hoc intervallo annorum 1803, qui ab *Diluvio* ad 5 *Cambyſæ* propagantur, contineri neceſſe eſt *Ægyptiorum* tempora. de quibus illud inſuper demendum eſt ſpatium, quod à *Diluvio* ad *terrarum partitionem* interceſſiſſe novimus, annorum ampliùs centum.

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 15.

Sicyone, quæ urbs in *Peloponneſo* fuit, haud procul *Iſthmo*, regnatum eſſe mille circiter annis teſtis eſt *c Apollodorus*, & *Caſtor*, ex iiſque *Chronicon Euſebianum*: hoc eſt ſub *Regibus* 967, vel 952. ſub *Sacerdotibus* tribus & triginta vixiſſe. *Pauſanias* verò

Sicyoniorum regnum.

c Excerpta Euſeb. Scal. p. 19.

rò in *Corinthiacis* poſtremum regnaſſe *Zeuxippum* refert; eoque mortuo *Agamemnonem Sicyoniam* ren ad *Mycenæos* tranſtuliſſe.

Ut in re perobſcura conjecturæ permittatur aliquid, *Sicyoniorum* initium ponimus anno mundi 1820, Periodi *Julianæ* 2550. à quo putati Regum anni 967 deſinunt in *Agamemnonis* primordium, qui regnare cœpit anno Periodi *Julianæ* 3516, *mundi* 2786. hoc eſt, quindecim ſolidis ante *Trojanum* excidium quod annum mundi 2800 obtinere, poſtea docebitur.

De Doct. Temp. lib. 9. cap. 16.

CAPUT IV.

De tertio annorum intervallo, quod ab 76 Abraami *ad migratam* Ægyptum *extenditur: cujus ratio differitur.*

AB anno ſeptuageſimo ſexto incunte *Abraami*, ad eum, qui migrationem ex *Ægypto Iſraelis* anteceſſit, anni ſunt quadringenti & triginta vertentes; quot ab Apoſtolo numerantur in *a Epiſtola ad Galatas*: ubi cùm *Abraami* ſemini promiſſum divinitus terram eſſe dixiſſet, poſt annos inde triginta ſupra quadringentos *Legem* ait editam fuiſſe. Quam ſummam ita partiri convenit. Natus eſt *Iſaacus b* anno *Abraami* centeſimo. *Iſaaco c* ſexagenario *Rebecca Eſaü* & *Jacobum* peperit. *Jacob d* annum agens 130 in *Ægyptum* cum ſtirpe ſua profectus eſt. Fiunt ab ortu *Abraami* ad *Ægyptiacam Jacobi* profectionem anni 290. à promiſſione verò, & *epocha* quam ad *Galatas* ſcribens indicat Apoſtolus, anni 215. *Joſephus*, quo tempore in *Ægypto* patrem excepit, annum agebat 40. ſi quidem *e* tricenarius *Pharaoni* ſe ſtitit. Exinde ſeptem anni ubertate inſignes, ac duo ſteriles præterierunt; ita ut *f* tertius in adventum *Jacobi* ceciderit. Vixit autem annos in totum *g* 110. Proinde à promiſſione ſtirpis *Abraamo* edita ad *Joſephi* mortem anni ſunt 285. Hinc ad ortum *Moſis*, anni 75. Quippe *Moſes* annum *h* agebat octogeſimum, quando populum ex *Ægypto* tranſportavit. Colliguntur à promiſſione ad migrationem ex *Ægypto* anni 430. Ergo anno 431 incunte

De Doct. Temp lib. 9 cap. 24.
a Gal. 1, 17.
b Gen. 21. 5.
c Gen. 25. 26.
d Gen. 47. 9.
e Gen. 41. 46.
f Gen. 45. 6.
g Gen. 50. 25.
h Exod. 7. 7.

te

te *Legem* in *Sina* monte *Judaicus* populus accepit. Hunc in modum ex *ſacrorum* auctoritate *Librorum* probabiliter ſumma iſta digeritur.

Duo ſunt loca, quæ adverſari videntur. Primus *Geneſ.* 15, 13. ubi annis 400, peregrinum fore genus *Abraami*, ac ſervitūrum eſſe prædicitur. Huic ſic occurritur: annos illos ab ortu *Iſaaci* & *Abraami* anno centeſimo computari; à quo ad exitum *Iſraëlitarum* ex *Ægypto* quadringenti ferè numerantur; hoc eſt, ampliùs quatuor.

Alter longe explicatu difficilior locus *Exodi* 12, 40. *Habitatio*, inquit, *filiorum* Iſraël, *quâ manſerunt in* Ægypto, *fuit quadringentorum annorum*. Hîc verò neceſſariò quædam ex LXX Seniorum interpretatione ſupplenda ſunt; apud quos ita locus ille concipitur: *Habitatio filiorum* Iſraël, *quâ inquilini in* Ægypti *terra & in* Chananæa *fuerunt*, *tam ipſi*, *quàm eorum patres*, *fuit annorum* 430. Ut ab *Abraami* anno 76, & in *Chananæam* tranſitu, numerus ille putetur annorum; ut paulò antè calculos poſuimus. Nam revera in *Ægypto Jacobi* poſteri annos haud amplius 215 hæſerunt. Nec audiendi ſunt, qui 430 iſtos annos à *Jacobi* profectione deducunt: cui *Moſis* genealogia ipſa reclamat. Etenim *Caath* avus *Moſis* vixit in totum annos 123, qui cum *Jacobo* venit in *Ægyptum*. *Amram* pater vixit annos 137; Adde *Moſis* annos 80. fient anni 340. de quibus demptis iis, quos cum patribus ſuis ſinguli vixerunt: (neque enim ultimo ætatis anno ſuum quiſque filium procreavit, quod in iſta computatione ſumitur) tum verò longè pauciores intercedent à *Jacobi* migratione ad *Iſraëlitarum* exitum. Exod. 6. 16. & 20.

CAPUT V.

De Argivorum *regno*, Ogygis *diluvio*, Promethei *tempore*, *&* Athenienſium *regni primordio*.

ARGIVORUM regni primordium ex *Euſebianis* calculis ita conficitur. In *Chronico* poſteriore, anni circiter 675 fluxiſſe perhibentur ab *Inacho* ad

 Aga-

Agamemnonis necem, quæ *Trojanum* excidium hau longo conſecuta ſpatio eſt. Quare deductis anni 675 de anno proximo à capto *Ilio*, qui eſt Period *Julianæ* 3531, *mundi* 2801, ut paulò poſt exponam relinquentur anni Periodi *Julianæ* 2856. Igitur an no ſequenti 2857 Periodi *Julianæ*, *mundi* 2127, *Ina chus* regnare eſt orſus, ſexto videlicet ab obitu *A braami*. Regum *Argivorum* ſeriem è *Caſtore*, & *Eu ſebio*, ac *Tatiano* deſcribam: tum è *Pauſania* quæ dam adjungam.

Apud Euſeb. 1. Chron. p. 13. edit. Scal.

Laterculum Regum *Argivorum.*

		Anni regni.	Anni Per. *Jul.* quibus cœperunt.
1	*Inachus.*	50	2857
2	*Phoroneus Inachi* filius.	60	2907
3	*Apis Phoronei* filius.	35	2967
4	*Argus.*	70	3002
5	*Criaſus.*	54	3072
6	*Phorbas.*	35	3126
7	*Triopas.*	46	3161
8	*Crotopus.*	21	3207
9	*Sthenelus.*	11	3228
	Gelanore pulſo, qui *Sthenelo* ſucceſſurus erat, *Danaus* regnavit.		
10	*Danaus.*	50	3239
11	*Lynceus Ægypti* filius.	41	3289
12	*Abas.*	23	3330
13	*Prœtus.*	17	3353
14	*Acriſius.*	31	3370

Anno ante *Chriſtum* 1312, occiſo *Acriſio* regnum *Mycenas* à *Perſeo* tranſlatum, cùm regnatum eſſet *Argis* annos 546.

La-

	Laterculum Regum *Argivorum* è *Pauſaniæ Corinth. pag.* 58.
1	*Inachus.*
2	*Phoroneus Inachi* filius.
3	*Argus Phoronei* nepos ex filia.
4	*Piraſus Argi* filius.
5	*Phorbas Argi* filius.
6	*Triopas Phorbantis* filius.
7	*Iaſus Triopæ* filius.
	Hujus *Io* filia in *Ægyptum* abiit.
8	*Crotopus Agenoris* filius, fratris *Iaſi.*
9	*Sthenelas Crotopi* filius.
10	*Gelanor Sthenelæ* filius.
	Huic *Danaus Ægyptius* advena regnum eripuit.
11	*Danaus.*
12	*Lynceus Ægypti* filius fratris *Danai.*
13	*Abas Lyncei* filius.
14	*Acriſius Abantis* filius.
	Hujus frater *Prœtus Heræum*, *Mideam*, & *Tirynthem* obtinuit.

De Ogygis *Diluvio* non una conjectura fit. In *Euſebii Chronico* ex editione *Pontaci* confertur in annum *Abraami* 254. qui ex methodo *primo libro Partis* hujus tradita, Periodi *Julianæ* putatur 2951. Alii ante primam *Olympiadem* 1020 annis incidiſſe volunt. Is erit Periodi *Julianæ* 2918. quæ fuit *Acuſilai* ſententia. Vetus apud *Cedrenum* Chronologus annis 248 ante *Deucalioneum diluvium* ponit *Ogygium*. Hoc modo cùm *Deucalioneum* congruat in annum Periodi *Julianæ* 3185, (ut poſtea demonſtrabitur) *Ogygium* cadet in 2937. Proinde *Jacobi* Patriarchæ tempore *diluvium* iſtud evenit; annis ante *Chriſtum*, ex *Acuſilai* calculo, 1795, poſt *Noëmiticum* 532. *Ogygis diluvium.* Excerpt. Gr. Scal. p. 363.

Tertio poſt Ogygiam *eluvionem* labente ſæculo, clarus ille Poëtarum fabulis vixit *Prometheus* cum *Atlante* fratre: quorum ætas in incerto poſita eſt *Promethei ſæculum.*

 apud

apud *Euſebium*. Quidam enim circa annum ſtatuunt, quem ab *Abraamo* 332 numerat, qui eſt Periodi *Julianæ* 3028, ſub *Joſepho* Patriarcha. Longius alii relegant in eum, qui putatur ab *Abrahami* epocha 431, Periodi *Julianæ* 3127: quem ab ortu *Moſis* ſeptimum *Euſebius*, ex eoque *Cyrillus lib.* 1. *cont. Julian.* numerant; nec longè aberrat *Auguſtinus* 18. *de Civit. cap.* 8. *Tatianus* verò ſub *Triopa* ſeptimo *Argivorum* Rege collocavit. Initium *Triopæ* capit annus Periodi *Julianæ* 3161, & *Trojano* excidio prius eſt annis 370. Hæc Veterum ratio Fabulatoribus quibuſdam diſplicet, qui *Prometheum Herculis Alcmenæ* filii æqualem fuiſſe contendunt. Sed inepta eſt περιεργία· nec in fabulis Scriptorum quærenda concordia eſt. *Prometheum* ecce *Japeti* filium primum homines è luto finxiſſe, Poëtæ cecinerunt. Hunc eundem *Pallade* antiquiorem facit *Apollodorus libro* 1. & *Deucalionis* parentem ait fuiſſe: ut & *Ovidius lib.* 1. *Metamorph.* Atqui *Deucalion Herculem* ſæculis anteceſſit aliquot, uti poſtea docebitur. Proinde frivola eſt eorum argutia, qui ſuper ætate *Promethei* ex Poëtis litigare inſtituunt.

Athenienſium regnum. Nobiliſſimæ civitatis *Athenarum* regnum in eodem intervallo initium habuit: etſi propter Veterum diſſenſionem certus annus obfirmari nequeat. *Euſebius*, ut jam dixi, triplicem eorum, qui *Athenis* præfuerunt, ordinem commemorat: primus eſt Regum numero 17, quorum princeps *Cecrops*, poſtremus fuit *Codrus*: ſecundus Archontων, ſive Prætorum perpetuorum: tertius decennalium Archontων, poſtquam Magiſtratus perpetui ſublati ſunt. Ex Regibus undecimus *Meneſtheus* annos 23 regnaſſe ponitur; atque anno eodem, quo *Ilium* captum eſt, obiiſſe: ad quem à *Cecrope* computantur anni 375. quibus de anno calamitatis *Trojanæ* demptis, qui eſt Periodi *Julianæ* 3530, reſiduus eſt annus 3155. Ergo anno Periodi *Julianæ* 3156, *mundi* 2426, *Cecrops* iniit.

Arundelliana verò *Marmora*, in quibus illuſtriora quæque intervalla deſcripta ſunt, rationes noſtras nonnihil conturbant. Siquidem ab exordio *Cecropis*, quo terra ipſa primùm *Cecropia* dicta eſt, ad eum annum, in quem Scriptor ille deſiit, qui eſt Periodi

Ju-

Julianæ 4450, vel 4451, computat annos 1318. Qui ſi auferantur ex annis 4451, reſidui erunt anni Periodi *Julianæ* 3133. Ita tribus & viginti circiter annis antecedet initium *Cecropis* & *Attici* regni *Euſebianam epocham*. Sed quia nullum alium Auctorem habemus, quàm *Euſebium*, qui Regum annos ſingillatim enumeret; ideo collectam ab illo ſeriem præterire non poſſumus: ne ex ingenio ac divinatione ſingulorum proferre ſpatia cogamur, ſi altiùs iſtius regni primordia repetamus. Cætera, quæ in Regum *Atticorum* catalogo quæſtionem habent, in alio intervallo, ubi proprius Regum illorum locus eſt, diſceptanda venient.

CAPUT VI.

De quarto intervallo ab egreſſu Iſraëlitarum *ad* Salomonis 3, *quod annis* 519 *finitur contra multorum opinionem.*

AB eo anno, quo *Moſes* ex *Ægypto* trans *Arabicum* fretum *Iſraëlitas* eduxit, ad *Salomonis* tertium, qui proximè Templi conditum anteceſſit, annos putamus 519; adeo ut viceſimus ille ſit, quo Templi fundamenta ſunt jacta.

Hic verò nos à pleriſque Chronologis diſſentire cogimur; qui anno quadringenteſimo octogeſimo ab *Iſraëlitarum* exitu Templum exſtrui cœpiſſe non dubitant: quibus & *Scriptura* ipſa ſuffragari videtur. Nam 3 *Reg. cap.* 6, 1. totidem numerantur anni. *Factum eſt ergo, quadringenteſimo & octogeſimo anno egreſſionis filiorum* Iſraël *de terra Ægypti, in anno quarto, menſe* Zio: *ipſe eſt menſis ſecundus regni* Salomonis *ſuper* Iſraël: *ædificari cœpit domus Domini.*

Sed cùm ex eadem *Scriptura*, in libro *Judicum* ac 1 *Regum*, multò plures anni colligantur, quàm 480; interpretatione opus eſt, ne ſecum ipſa pugnare videatur. Etenim liber ille *Judicum* ſingulorum Principum, qui poſt *Moſem* ac *Joſue* populo præfuerunt, *Judiceſque* ſunt vocati, percenſet annos, nec non interregna, per quæ alienigenis in ſervitu-

 tem

tem traditi ſunt *Iſraëlitæ*: quibus ſi anni *Moſis* quadraginta, & hujus ſucceſſoris *Joſue*, itemque Seniorum, qui poſt *Joſue* populum rexerunt, addantur incerta, ſed non exigua ſpatia; ſexcenti propemodum anni conficientur. Sanè *Joſue* poſt *Moſis* obitum annos 25 [a] *Joſephus* aſſignat. *Clemens* autem *Alexandrinus lib.* 1. *Strom. Joſue*, Senioribus omiſſis, 27. Quare ut ſolos 25, *Joſue* ac Senioribus attribuamus, annorum numerus in ſequente laterculo colligetur 599.

[a] Joſeph. Antiq. lib. 5. cap. 1.

Laterculum Judicum ac Rectorum *Judaici* populi ab exitu ad Templi conditum.

Nomina Rectorum.	Anni in *Scriptura expreſſi.*		Communis calculus annorum.	Ex noſtra computatione.
Moſes.	40	*Exod.* 7, 7. &	40	40
Joſue.	0	*Deut.* 34, 7.	17	14
Seniores.	0			10
1 Servitus *Meſopotamena.*	8	*Jud.* 3, 8.	0	8
Othoniel.	40	*Jud.* 3, 11.	40	40
2 Servitus *Moabitica.*	18	*Jud.* 3, 14.	0	18
Aod.	80	*Jud.* 3, 30.	80	80
3 Servitus *Chananæa.*	20	*Jud.* 4, 3.	0	20
Debora.	40	*Jud.* 5, 32.	40	40
4 Servitus *Madianitica.*	7	*Jud.* 6, 1.	0	7
Gedeon.	40	*Jud.* 8, 28.	40	40
Abimelech.	3	*Jud.* 9, 22.	3	3
Thola.	23	*Jud.* 10, 2.	23	23
Jair.	22	*Jud.* 10, 3.	22	22
5 Servitus *Ammonitica.*	18	*Jud.* 10, 8.	0	0
Jephthe.	6	*Jud.* 12, 7.	6	6
Abeſan.	7	*Jud.* 12, 9.	7	7
Ahialon.	10	*Jud.* 12, 11.	10	10
Abdon.	8	*Jud.* 12, 14.	8	8

6 Ser-

6 Servitus ſub *Philiſtæis.*	40	*Jud.* 13, 11.	0	0
Samſon.	20	*Jud.* 16, 31.	20	20
Heli.	40	1. *Reg.* 4, 18.	40	20
Samuel, & *Saül.*	40	*Act.* 13, 20.	40	40
David.	40	2. *Reg.* 5, 4.	40	40
Salomon.	4	3. *Reg.* 6, 1.	4	4
Sunt anni expreſſi 574. Additis 25 *Joſue* fient 599.			Summa 480	Summa 520.

Plerique Chronologi, ut ad ſummam illam annorum 480, quam liber *Regum* tertius exprimit, calculos ſuos redigant, intervalla ſervitutum ſupprimunt, & annos *Judicum* refundunt; quaſi interim, dum Rempublicam Magiſtratus illi tenerent, ſub exterorum dominatu vixerint. Ex quo ita catalogum *Judicum Principumque* contexunt, quomodo in ſuperiore laterculo deſcripſimus.

Hæc multorum communis hodie deſcriptio mihi propterea non probatur, quòd vim affert Hiſtoriæ ſacræ, & quæ in ea diſtincta ſunt tempora permiſcet. Etenim, ut exempli cauſsâ unus alterve locus expendatur, *cap.* 3. *Jud.* vers 8. *Iſraëlitæ* ab offenſo Deo traditi referuntur in manus *Chuſan*, eique ſerviiſſe annis octo; ſed cùm ad ſeſe reverſi Dei opem imploraſſent, liberatorem excitavit illis Dominus *Othonielem*, à quo *Chuſan* eſt oppreſſus. *Quievit terra*, ait Scriptura, *annis quadraginta.* Quis non videt annos iſtos ab octo prioribus omnino eſſe ſejunctos, quorum hi pleni clamoris ac querelæ, illi pacis ac quietis fuiſſe dicuntur? Rurſus *Judicum* 8, 28. poſtquam annos 7 ſub *Madianitarum* fuiſſe dominatu *Iſraëlitas* retulit, atque ab *Gedeone* liberatos, mox ita loquitur: *Quievit terra per quadraginta annos, quibus* Gedeon *præfuit.* Atqui non priùs *Gedeon* populo præfuit, quàm ſervire *Madianitis* deſiit, &, quod eſt conſequens, quàm 7 illi anni ſunt expleti. Non poſſunt igitur intra annos 40 Judicis *Gedeonis* ſeptem illi ſervitutis includi: quod eodem mo-

Vide lib. 9. de Doct. Temp. c. p. 32.

 do

do de pleriſque aliis interregnorum ſpatiis demonſtrari poteſt. Sanè *Auguſtinus lib.* 17. *de Civit. Dei cap.* 13. diſertè intervalla pacis à bellicis, ſollicitiſque diſcernit: velut octoginta illos annos, quibus *Aod* Rempublicam adminiſtraſſe dicitur.

Mea igitur hæc ratio eſt; cùm ſint ſervitutum intervalla ſex, horum priora quatuor eâ verborum ſerie deſcribi, ut cum antecedentium, aut conſequentium annis Judicum permiſcere non liceat: poſteriora verò duo licere. Nam *Judicum cap.* 10, 8. *Ammonitæ Iſraëlitis*, qui erant in *Peræa*, domitis, in *Chananæam*, ac trium maximè Tribuum regiones irruperunt; eodemque tempore *Palæſtini* propinquos finibus ſuis agros infeſtarunt. Utraque populatio, & calamitas annos octodecim tenuiſſe dicitur *Jud.* 10, 8. quam ſub *Jaire* cœpiſſe nihil prohibet, & ad *Abeſan* uſque perſeveraſſe: adeo ut in *Peræa* victis ac repreſſis *Ammonitis* à *Jephthe*, *Palæſtini* vicina ſibi loca deprædari pergerent. Similiter poſtrema ſervitus, quam ſub *Palæſtinorum* jugo annos 40 toleraſſe dicuntur, *Jud.* 13. in antecedentes, & ſequentes Judicum annos refundi poteſt, ac diſtribui, quod in *lib.* 9. *de Doct. Temp.* explicavimus. Ad hæc *Samſoni* & *Heli* non plures annos, quàm vicenos ſingulis, imputamus. Cùm enim LXX Seniores, ut ex *Euſebii* teſtificatione, & *Sixtiana* editione liquet, *Heli* non niſi 20 annis judicaſſe ſcribant, *Hebræi* verò codices 40 tribuant; hæc nobis conciliandi viſa non inepta ratio eſt; ſi *Heli* diceremus *Samſonis* tempore judiciariam functionem obiiſſe: quod & *Maſius* in *Commentariis ad librum Joſue* meritò ſecutus eſt: & nos uberiùs capite illo 33. *libri* 9. *de Doct. Temp.* oſtendimus.

His animadverſis, de ſumma illa annorum, qui è *ſacris Libris* colligi videntur, ſiuntque 599 ad tertium *Salomonis* expletum, ſi annos 79 detrahas, hoc eſt duarum ſervitutum, 58, unà cum viginti *Heli*, & uno, quem *Joſue* ac Senioribus adimimus, quibus 24 concedimus; exiſtet ille, quem poſuimus, annorum 520 numerus ab exitu poſterorum *Iſraëlis*, ad *Salomonis* quartum: quod in ſuperiori diagrammate ſub adſpectum poſuimus.

Quod

Quòd ad illum verò locum *libri Regum* 3, *cap.* 6. pertinet, in quo anni putantur quadringenti octoginta ab egreſſu *Iſraëlitarum* ad Templi conditum, nos egreſſionem ex *Ægypto* pro anno illo accipimus, quo poſt quadragenariam in *Arabiæ* ſolitudine manſionem, *Chananæam* ingreſſi ſunt, *Jordane* trajecto. Ita enim ſolet interdum in *ſacris Literis* uſurpari: ut *Deuteron.* 4, 45. & 46. *Hæc ſunt teſtimonia, & ceremoniæ, atque judicia, quæ locutus eſt ad filios* Iſraël, *quando egreſſi ſunt de* Ægypto *trans* Jordanem, &c. Mox: *In terra* Sehon *Regis* Amorrhæi, *qui habitavit in* Heſebon, *quem percuſſit* Moyſes. *Filii quoque* Iſraël *egreſſi ex* Ægypto *poſſederunt terram ejus.* Sed *Hebræa* paulò aliter: *quem percuſſit* Moyſes, *& filii* Iſraël; *cùm egrederentur de* Ægypto: quæ ob evationem noſtram adjuvant. Hæc enim omnia anno quadrageſimo ab exitu ſunt geſta. Præterea *Pſalm.* 113. *In exitu* Iſraël *de* Ægypto, cùm alia facta memorantur, tum *Jordanis* retrò converſus; & alia quædam, quæ anno illo quadrageſimo poſt exitum inciderunt. Quocirca ἔξοδος & egreſſio ex *Ægypto* non neceſſario tempus illud ſignificat, quo relictis *Ægypti* finibus trans *rubrum mare* profecti ſunt *Hebræi*; ſed id etiam, quo *Chananæam*, & erroris longiſſimi terminum attigerunt. Nec abſimili ratione S. *Auguſtinus Quæſt.* 151, & 173 *in Gen.* nec non *libro* 16. *de Civit. Dei cap.* 43. *Jacobi* ingreſſum in *Ægyptum* ad illud omne tempus extendit, quo tam ipſe, quàm ejus filius *Joſeph*, in *Ægypto* ſuperſtites fuerunt.

CAPUT VII.

De annis Sabbaticis, *qui &* Semitah *nominantur, deque* Jubilæis.

EXODI 23, ac *Levit.* 25. mandatum *Judæis* editum eſt, ut cum in *Chananææ* poſſeſſionem pedem immiſiſſent, ſex annis terram colerent, frugeſque meterent; ſeptimum verò quemque ab omni cultu, ſatuque feriatum haberent: ut, quemadmodum poſt

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 26.

poſt ſex dies negotioſos ſeptimus quilibet ab opere vacuus erat, ita ſeptimus annus quieti, ac ceſſationi tribueretur: unde *Sabbatum* terræ *Levit.* 25. vulgò *Semitah* dicitur: quæ vox *dimiſſionem* ac *quietem* ſignificat. Horum annorum initium ſemper ab *Autumno* deductum eſt: unde & agrorum cultus & popularis *Judæorum* annus capit exordium. Quod in *Talmudicis Digeſtis* tam de *Sabbaticis*, quàm de *Jobelæis* annis docent Magiſtri initio *Tract. Roſch-haſchanah.* Ea porrò lex ſic à *Judæis* accepta eſt, ut ei malignè, neque conſtanter obtemperaverint. Non fuit igitur *Sabbaticorum* annorum perpetua ſeries. Sed è *Maccabæorum* hiſtoria & *Joſepho* colliguntur omnino *tres*: è quibus tam in anterioribus ſæculis, quàm in poſterioribus, certæ illorum ſedes inveſtigari queunt: ſiquidem, ex quo ſemel inſtituta res eſt, eodem curſu, ac tenore propagata fuit: ut poſt primum *Sabbaticum* ſeptimi deinceps anni ſimili religione cenſerentur.

Primus annus *Sabbaticus* eſt, quo *Antiochus Eupator Epiphanis* filius *Hieroſolymam* obſedit cum *Lyſia*: qui fuit annus *Græcorum* centeſimus quinquageſimus, ut ex 1 *Macc. cap.* 6. *comm.* 20, 49 & 53 conficitur. Sed & *cap.* 7, 1. proximus ab illo annus putatur *Græcorum* 151. Adſtipulatur & *Joſephus lib.* 12, *cap.* 14. De annis *Græcorum* dicemus poſtea; eorumque principium ab *autumno* duci monſtrabimus in ſecundo *Maccabæorum* libro; in priore verò, ab *verno menſe*, qui eſt *Niſan*. Interim ſciri convenit, *autumnum* illum, à quo annus iſte *Sabbaticus* iniit, cadere in annum *Julianæ* Periodi 4550, *mundi* 3820. Ita pars major anni ſequentis *Sabbatica* fuit. quo anno Per. *Julianæ* 4551, *mundi* 3821. *Antiochus Eupator Hieroſolymam* obſedit.

Secundus *Sabbaticus* eſt ille, quo *Simon Joannis Hyrcani* pater inſidiis *Ptolemæi* generi ſui in caſtello *Dagon* interfectus eſt, quod menſe undecimo, qui eſt *Schebath*, anni *Græcorum* 177. contigit, ut eſt in 1. *Maccab. cap.* 16, 14. quem & *Sabbaticum* fuiſſe *a* *Joſephus* indicat. Annus *Seleucidarum* 177 cœpit ab *autumno* anni Per. *Julianæ* 4578, *mundi* 3848. adeo ut inſequentem annum *Sabbatiſmus* occuparit.

a Antiquit. lib. 13 cap. 16.

Ter-

Tertius annus *Sabbaticus* ille fuit, quo ab *Herode* & *Soſio* capta ſunt *Hieroſolyma*, *Agrippa* & *Caninio* Coſſ. ut auctor eſt [a] *Joſephus*. Incidit hic annus in eum, qui eſt Per. *Julianæ* 4677. Igitur ab *autumno* anni antecedentis 4676, ad *autumnum* anni 4677, *Sabbaticus* annus extenditur.

[a] Antiquit. lib. 14. cap. 28.

Hi ſunt annorum *Sabbaticorum* cardines, ex quibus tam antecedentibus, quàm ſequentibus, certus, ut paulò ante docui, locus aſſignari poteſt: nimirum anni Per. *Julianæ* 4551, 4579, 4677.

Quibus conſtitutis, primus omnium *Sabbaticus* poſt aditam *Chananæam* ita deprehenditur. *Joſue* ſex totos annos in promiſſæ terræ parte maxima debellanda poſuit: quod ex *Scriptura* colligitur. Nam *Caleb* 40 ſe annos natum ad explorandam *Chananæam* miſſum eſſe dicit: indèque quinque & quadraginta confectos, cùm annos haberet ætatis octoginta quinque. Miſſi ſunt exploratores anno ab exitu ſecundo, ſub vindemiæ tempus. Quare hinc ad *Moſis* obitum anni conſecuti ſunt octo & triceni cum menſibus ſex. Quippe anno evoluto quadrageſimo ab *Ægyptiaca* migratione mortuus eſt. Porrò 40 & 38½. efficiunt 78½ Deſunt igitur ad explendos *Calebi* annos 85 anni ſex integri cum menſibus ſex. Quocirca quoniam ſex annis obſeri terram, metique *lex* jubet, ac demum ſeptimo quieſcere: nec ante perdomitos *Chananæos*, & agros eorum diviſos coli terra potuit; quod ſub annum ab exitu 46 fieri cœptum eſſe monſtravimus; veriſimile eſt annum κληρουχίας, quo agri Tribubus aſſignati, & à pleriſque occupati ſunt, fuiſſe Per. *Jul.* 3228, *mundi* 2498. Quare primus annus γεωργίας & agricolationis iniit ab *autumno* anni ejuſdem, primus verò *Sabbaticus* ab *autumno* anni Per. *Jul.* 3234, *mundi* 2504. quo cœpit ab ingreſſu *Chananææ* decimus tertius, ſi ab *autumno* annos ordiare; vel adhuc duodecimus erat in curſu, ſi ab *Niſan* inchoëntur. Unde major *Sabbatici* pars incurrit in annum Per. *Jul.* 3235. *mundi* 2505. Diſcrimen anni Periodi *Julianæ* 3235, & 4551, qui eſt *Sabbaticus* è tribus allatis prior, anni ſunt 1316. qui numerus per ſeptem diviſus nihil relinquit; quod & in cæteris apparet.

Joſ. 4. 10.

Ex

Ex iis deprehendi poteſt, plurimùm in conſtituendis annis *Sabbaticis* aberrâſſe Chronologos nonnullos; in primis verò *Torniellum*, qui primum annum *Sabbaticum* numerat eum, qui ſit ab egreſſu ex *Ægypto Hebræorum* ſeptimus & quadrageſimus, *mundi* 2590. cujus error ita convincitur. *Chriſti* natalem confert Auctor ille in annum *mundi* 4051, & primum æræ *Chriſtianæ*, in annum 4052. Deductis de anno Periodi *Julianæ* 4714 annis 4052, ſuperſunt anni 662 perpetuâ methodo addendi ad annos *mundi*, ut eorundem annorum ſitum habeamus in *Juliana* Periodo, ſecundùm regulam à nobis *capite* 9. *libri* 1. *Partis* hujus editam. Proinde ſi ad annos 2590 addas 662, exiſtet annus Periodi *Julianæ* 3252, quem primum *Sabbaticum Torniellus* computat; ita ut ab *autumno* cœperit anni antecedentis 2589 *mundi*, Periodi *Julianæ* 3251. Sumatur annus aliquis *Sabbaticus*, de quo nulla controverſia eſſe poſſit; cujusmodi tres à nobis deſcripti ſunt in primo *libro Partis* hujus *cap.* 15. Eſto hic annus, quo Conſules fuere *Agrippa* & *Caninius*, quem ex *a Joſepho Sabbaticum* fuiſſe conſtat, & inſignem nece *Antigoni Haſamonæorum* poſtremi. Fuit hic annus *Julianæ* editionis nonus, ante *Chriſtum* 37, Periodi *Julianæ* 4677. Annus ergo *Sabbaticus* iniit ab *autumno* anni 4676. Eſt autem hæc ratio *Sabbaticorum* annorum inter ſe comparatorum, ut amborum differentia ſeptenario numero conſtet; quippe diſcrimen duorum ſeptenariorum, exempli cauſâ 7, & 14, ſunt 7 & ſic in cæteris. Si igitur anno Per. *Jul.* 4676 cœpit annus *Sabbaticus*, auferatur ex eo annus primus *Sabbaticus* iniens *Tornielli*, qui eſt Per. *Jul.* 3251. Diſcrimen amborum eſt 1425. qui numerus per 7. diviſus reſidua facit 4. Falsò igitur primus ab illo conſtitutus eſt annus *Sabbaticus*. Sed & perperam annus idem, quo *Sabbaticus* cœpit ab *autumno* Conſulatus *Claudii* & *Norbani*, ab eodem *Torniello* putatur *mundi* 4016 hoc eſt, additis 662, Per. *Jul.* annus 4678. Biennio quippe fallitur.

a Antiquit. lib. 14. cap. 28. Vide lib. 2. Part. hujus cap. 7.

Minus aberrat, ſed aberrat tamen, qui eundem annum *mundi* cum *Torniello* præfinit anno primo *Sabbatico* ineunti, nempe 2589, ſed annum primum æræ *Chri-*

Chriſtianæ putat ab *orbe condito* 4054, qui de annis Per. *Jul.* 4714 deductus relinquit 660. Adde igitur annos 660 ad annum *mundi* 2589, confiet annus Per. *Jul.* 3249, quo *Sabbaticum* 1 inchoat. Differentia annorum 3249 & 4676 ſunt 1427, qui numerus per 7 diviſus relinquit 6. Uno itaque anno labitur.

De *Jubilæis* annis exſtat divina ſanctio *Levit.* 25, 8. quâ numerari jubentur annales hebdomadæ ſeptem ab eo anno, quo terra primùm eſt cœpta coli; ac menſe ſeptimo, qui eſt *autumnalis*, *Jobelæus* annus indici clangore buccinæ. *Sanctificabiſque*, ait, *annum quinquageſimum*, &c. Ex quo multorum fert opinio *Jobelæos* annos quinquageſimos eſſe poſt antecedentes *Jobelæos*: ut ſi annus *Jobelæus* incurrerit in annum *Chriſti* 1600, proximus ab eo ſit anno 1650: tum 1700: atque ita deinceps. Verùm nonus & quadrageſimus quiſque *Jobelæus* fuiſſe potiùs videtur, qui incluſo anteriore, ut aſſolet, ritè quinquageſimus putatur: adeo ut *Jobelæus* omnis etiam *Sabbaticus* fuerit; ſed majori quadam religione conſecratus. Hoc eò ſtatuimus, quòd cùm Deus quietem illam agrorum & ceſſationem nonniſi poſt ſex agricolationis annos obſervari juſſerit, ut paulò antè ſignificavi; ſi *Jobelæus* à *Sabbatico* diverſus eſſet, non raro contingeret poſt unam, aut alteram meſſem, agros otioſos ac feriatos relinqui. Sit enim, exempli cauſsâ, *Sabbaticus* annus, qui proximè ſæculi hujus initium præceſſit, *Chriſti* 1599: *Jubilæus* autem inſequens annus 1600, erit *Sabbaticus* annus *Chriſti* 1648; *Jubilæus* item, annus 1650. Itaque unus tantummodo agriculturæ annus poſt *Sabbaticum* intercedet: biennium autem inter *Sabbaticum* 1697, & *Jubilæum* 1700. Mihi verò credibile non videtur tam inuſitatæ rei obſervationiſque nullum, aut in *Moſaicis* libris, aut in Hiſtoria, veſtigium apparere: neque Legiſlatorem vel ſemel illius admonuiſſe: ſed præcisè ſex annis obarari terram, obſerique juſſiſſe. Sed ne longiores hîc ſimus, quàm volumus, ad ea Lectorem rejicimus, quæ ſuper utraque quæſtione *lib.* 9. *de Doct. Temp.* explicamus. Quibus modò illud adjicimus, *Iſidorum Hiſpalenſem* nobiſcum facere: qui *libro de mundo cap.* 6. *Annus* Jubilæus, in-

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 27.

inquit, *eſt remiſſionis, qui ſeptem annorum hebdomadibus, id eſt, 49 annis texitur.* *Baſilius* item *Epiſt.* 317: Ἑπτὰ δὲ ἑβδομάδες ἐτῶν τὸν ὀνομαστὸν Ἰωβηλαῖον ἐποίουν ἐν τοῖς πάλαι, ἐν ᾧ ἐσαββάτιζε μὲν ἡ γῆ, χρεῶν δὲ ἦσαν ἀποκοπαὶ, δουλείας ἀπαλλαγὴ, καὶ οἱονεὶ νέος ἄνωθεν καθίστατο βίος, ἐν τῷ ἑβδοματικῷ ἀριθμῷ τοῦ παλαιοῦ τρόπον τινὰ τὴν συντέλειαν δεχομένου. *Septem verò hebdomades annorum celebrem illum* Jobelæum *olim efficiebant; per quem terra velut* Sabbatum *ſuum agebat; ac tum novæ tabulæ fiebant; & ſervi manumittebantur, & nova quodammodo vita de integro inſtituebatur, cùm vetus in ſeptenario numero ſuum quaſi finem acciperet.* *Petrus* quoque *Chryſologus* luculenter id docet *Serm.* 139. *Septimus,* inquit, *numerus cùm vadit per annos, ſeptimanas facit: facit annum, qui requiem dat terræ, nexus omnes fraternæ obligationis abſolvit. Septimus numerus annorum cùm circuit ſeptimanas, annum quinquageſimum, qui* Jubilæus *vocatur, ad plenitudinem totam veniæ & remiſſionis adducit, ut tollatur ſervitus, redeat libertas,* &c. *Et ſi ſeptimus numerus ſeptemplicatus per dies, per menſes, per annos locum contulit remiſſionis, & veniæ; ſeptemplicatus ſeptuageſies ſepties ſeptimus numerus quid afferre poſſit,* Chriſtianus *æſtimet, & advertat auditor.*

Primus *Jubilæus* eſt *Sabbaticus ſeptimus*; cujus initium cadit in *autumnum* anni Per. *Jul.* 3283, *mundi* 2553.

CAPUT VIII.

De Athenienſium *ac* Mycenæorum *Regibus, & illorum* Archontibus; *nec non de* Heraclidarum *in* Peloponneſum *irruptione.*

Regum ac Prætorum, qui *Athenis* ſummam rei geſſerunt, tempora, propter Auctorum diſſenſionem, haud ſatis explorata ſunt: quorum imprimis ex *Euſebio* ſeriem adſcribam, paucis duntaxat immutatis.

La-

Laterculum Regum *Athenienſium* ex *Euſebio.*

		Anni regni.	Anni Periodi *Julianæ*, quibus inierunt.
1	*Cecrops.*	50	3156
2	*Cranaus.*	9	3206
3	*Amphictyon Deucalionis* filius.	10	3215
4	*Erichthonius*	50	3225
5	*Pandion Erichthonii* filius.	40	3275
6	*Erechtheus Pandionis* filius.	50	3315
7	*Cecrops* II. *Erechthei* frater.	40	3365
8	*Pandion* II. *Erechthei* filius.	25	3405
9	*Ægeus Pandionis* filius.	48	3430
10	*Theſeus Ægei* filius.	30	3478
11	*Meneſtheus Peteo* filius.	23	3508
12	*Demophoon Theſei* filius.	33	3531
13	*Oxynthes Demophoontis* filius.	12	3564
14	*Aphidas Oxynthæ* filius.	1	3576
15	*Thymœtes Aphidantis* frater.	8	3577
16	*Melanthus Andropompi* filius.	7	3585
17	*Codrus Melanthi* filius.	21	3622

Hactenus Reges, qui circa annum Per. *Jul.* 3643 deſierunt, & annis 487 perſeverarunt.

Archontes perpetui.			
1	*Medon*	20	3644
2	*Acaſtus*	36	3664
3	*Archippus*	19	3700
4	*Therſippus*	41	3719
5	*Phorbas*	31	3760
6	*Megacles*	30	3791
7	*Diognetus*	28	3821
8	*Phereclus*	19	3849
9	*Ariphron*	20	3868
10	*Theſpieus*	27	3888
11	*Agameſtor*	20	3915
12	*Æſchylus*	23	3935
13	*Alcmæon*	2	3958

Hactenus *Archontes perpetui*, qui annos 316. tenuerunt.

Archontes decennales.			
1	*Charops*	10	3960
2	*Æſimedes*	10	3970
3	*Clidicus*	10	3980
4	*Hippomenes*	10	3990
5	*Leocrates*	10	4000
6	*Apſandrus*	10	4010
7	*Eryxias*	1	4020
Deſierunt *Archontes decennales* anno Per. *Jul.* 4029.			

Colliguntur anni à *Cecropis* initio ad *Eryxiæ* finem 874.

In hac *Euſebiana* deſcriptione haud pauca ſunt, quæ ab aliorum Chronologorum ratione diſſident. Inprimis Auctor ille, cujus *Chronicon* marmori inciſum in *Aſia* ante paucos annos repertum eſt, quæ *Arundelliana Marmora* dicuntur, & *Joannis Seldeni* Commentariis illuſtrata prodierunt anno 1628, annis tribus & viginti *Euſebianam* antevertit *epocham*, ut ſupràdocui, & *Cecropis* initium conjicit in annum Per. *Jul.* 3133. ex quo reliquorum deinceps Regum anticipanda ſunt exordia. Exempli cauſsâ, *Amphictyonis*

nis initium ponit anno illo, qui eſt Per. *Jul.* 3192: *Theſei*, anno 3455.

De *Theſeo* quoque ipſo non levis eſt quæſtio. Nam *Euſebius* annos ei 30, ſucceſſori verò ejus *Meneſtheo* 23 imputat. Ita initium *Theſei* cladem *Trojæ* præcedit annis 53. At vetus *Clementis Alexandrini* Chronologus anno 47 ante *Trojanum* excidium cœpiſſe ponit *Theſeum*, ex quo *Meneſtheo* non plures 17 annis relinquuntur, ſi *Theſeus* 30 regnaverit. Sed *Meneſthei* anno 22 captam eſſe *Trojam* notant *Arundelliana Marmora*. Vide quæ de *Theſeo* poſtea dicentur, cùm de *Heraclidis* ſermo erit. Eſt & ſuper *Melantho* 16 Rege magna dubitatio: cujus exordium collocat *Euſebius* anno circiter 55 poſt *Trojæ* vaſtitatem, & 25 ante *Peloponneſum* ab *Heraclidis* occupatam; quæ ἡ τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδος dici ſolet: ea verò octoginta poſt *Trojanam* cladem annis incidit: quod poſtea demonſtrabimus. Atqui *a* graviſſimi Scriptores *Melanthum* aſſerunt ab *Heraclidis* è *Peloponneſo* fugatum, *Athenas* ſe recepiſſe, ibique regnum occupaſſe, interfecto *Thymœte*, ac pulſos deinde ab *Achæis Ionas* excepiſſe. Id ſi verum eſt, non rectè calculos ponit *Euſebius*.

a Pauſ. Achaïc. & Corinth. Conon lib. 39. apud Phot. Cod. 186.

Neque verò ſuperiorum Regum annis addere quicquam aut detrahere per *Caſtorem* antiquum Chronographum licet. Hic enim, ut refert *b Euſebius*, ab anno primo *Cecropis* ad *Thymœtæ* ultimum, annos numerabat 429, quot in noſtro diagrammate cernuntur.

b Chron. poſt. ad A. 882.

Charopis præterea primus annus, qui decennalium Prætorum princeps fuit, ab *c Euſebio* in annum *Abraami* confertur 1264, qui eſt *Jul.* Per. 3960, quo tertius iniit *Olympiadis* ſextæ. Atqui *Dionyſius Halicarn.* anno primo ineunte *Olympiadis* ſeptimæ *Charopem* decennalem præturam inchoaſſe ſcribit: qui eſt annus Per. *Jul.* 3962. *Pauſanias* autem in *Meſſen.* annum 2 *Olympiadis* 9 comparat cum *Æſimedis* quinto. Is eſt Per. *Jul.* 3971. Hoc modo primus *Æſimedis* erit Per. *Jul.* 3967. & primus *Charopis* 3957. Hæc non congruunt.

c Edit. Pont.

Ad hæc *decennales* omnes *Prætores* perperam, niſi fallor, decem quique ſuos annos expleſſe perhibentur.

tur. Etenim *Suidas Hippomeni*, quòd filiam ſuam in ſtupro deprehenſam equo laniandam objeciſſet, abrogatum eſſe Magiſtratum aſſerit. Tum ejus annus quartus expletus eſt anno 1 *Olympiadis* 14, Per. *Jul.* anno 1390, ut auctor ex *Pauſanias*. Igitur primus ejuſdem cœpit anno 3986, non 3990. ut putat *Euſebius*.

Meſſen. p 124.

Denique quo anno ex Decemnovennalibus *annui Prætores* eſſe cœperint, non planè convenit. *Pauſanias* in *Meſſeniacis* anno quarto *Olympiadis* 23 jam inſtitutos *annuos* ait *Archontas*, ac *Tleſiam* eo anno præfuiſſe ſcribit: & ſcilicet annuum & ipſum fuiſſe: neque tamen primus is fuit. Nam primus *Creon* numeratur: ut & *Vellejus* narrat, & *Euſebius*. At *Marmora Arundelliana* primum *annuum Archontem* conferunt in annum Per. *Jul.* 4030, quo 24 *Olympias* iniit; in quo ſuffragatorem habent *Euſebium*.

Ibid. p. 125.

Vellej. l. 1.

Mycenæorum regnum.

Mycenæorum Regum ſeries à *Perſeo* cœpta, & à *Pelopidis* continuata, in *Heraclidarum* adventum deſinit. *Acriſio* circa annum Per. *Jul.* 3400, (qui eſt *Euſebianus* 704) ab nepote cæſo *Perſeo*, tranſlatum eſt *Mycenas* imperium: quam urbem *Perſeus* exſtruxerat, ut ſuprà ſignificavi. In nonnullis codicibus *a Euſebianis* poſt *Acriſium*, nullâ *Perſei* mentione factâ, ſtatim *Sthenelus* ſubjicitur, ac deinceps *Euryſtheus*, ut in *Scaligeriana* editione. At in *Pontacena Perſeus* poſt *Acriſium* ponitur, eique anni 8 tribuuntur, omiſſo *Sthenelo*: etſi *Perſei* primus annus non ſubinde poſt *Acriſii* ultimum ſubtexitur, ſed anno pòſt ſeptimo. Annus *Abraami* 704 eſt ultimus *Acriſii*: primus autem *Perſei* eſt 711, Per. *Jul.* 3408. Apud *Scaligerum Sthenelus* iniit anno *Abraami* 705, Per. *Jul.* 3402. Rurſus *Euryſtheo Pontaci* editio annos aſſignat 38, *Scaligeriana* 43. utraque *Mycenæorum* regnum *Trojano* excidio claudit. Quæ omnia in ſequenti diagrammate complectar.

a in poſteriore Chron.

La-

Laterculum *Mycenæorum* Regum poſt *Acriſii* obitum, ex *Euſebii Chronico* poſteriore.								
Ex edit. *Scaligeri*					Ex edit. *Pontaci*.			
		Anni regni.	Cœpit anno *Abraami*.	Cœpit anno Per. *Jul.*		Anni regni.	Cœpit *Abr.*	Per. *Jul.*
1	*Sthenelus*	8	705	3402	*Perſeus*	8	711	3408
2	*Euryſtheus*	43	713	3410	*Euryſtheus*	38	718	3415
3	*Atreus* & *Thyeſtes*	65	756	3453	*Atreus* & *Thyeſtes*	65	756	3453
4	*Agamemnon*	15	821	3518	*Agamemnon.*	15	821	3518

Deſiit *Mycenarum* regnum anno Per. *Jul.* 3531. Poſt *Agamemnonem*, *Ægiſthum*, atque *Oreſtem* deinde nominat *Euſebius*; nec tamen in ſerie deſcribit. Sed cùm in illa deſcriptione multa reprehendenda ſunt; tum id imprimis, quod *Atrei* & *Thyeſtæ* primordium anno ei, qui eſt Per. *Jul.* 3453, aſſignat. Hoc ſi verum eſſet, *Euryſtheus* anno ſeptuageſimo ante obitum *Herculis* occubuiſſet: ſiquidem exſtinctus eſt *Hercules* anno *Euſebii* 825, ut eſt in editione *Scaligeri*, Per. *Jul.* 3522. aut ſexageſimo quarto, ſi, ut *Pontaci* habet editio, deceſſerit *Hercules* anno 819, qui eſt Per. *Jul.* 3516. Neutrum verò tolerabilem habet errorem. Nam ab *Herculis* poſteris *Euryſtheum* in *Attica* occiſum eſſe non dubium eſt, vitâ jam functo *Hercule*: ut teſtatur gravis auctor *Thucydides lib.* 1; & *Iſocrates* in *Panathenaico* & *Panegyrico*. Addit etiam *Diodorus*, *Theſeo* & *Hyllo* ducibus contra *Euryſtheum* pugnaſſe poſteros *Herculis*. At verò *Theſei* primordium imputat *Euſebius* anno *Abraami* 783, qui eſt Per. *Jul.* 3480. & quadrageſimus tertius ante obitum *Herculis*, cujuſmodi refert

editio *Scaligeri*; vel ſeptimus & triceſimus ex *Pontacenæ* fide: cumque *Theſeus* haud plures 30 regnarit annos, ante *Herculem* obierit oportet; quæ eſt fœdiſſima, ſed iſti Chronologo non inſolens ἀλογισία. *Thucydidis* Scholiaſtes primam *Heraclidarum* eruptionem in *Peloponneſum* viginti ante *Trojanum* excidium annis conſtituit; poſteriorem, poſt idem excidium, octoginta. Ita prior impreſſio convenit in annum 3511, quarto anno poſtquam *Euryſtheus* obiit; & *Atreus* cum fratre regnavit, ut antea demonſtravimus. Ex his nonnulla contra *Euſebii* rationes conſequentia ſunt. Imprimis *Atreum* & *Thyeſtem* non 65 annis regnaſſe, ſed ad ſummum 8. Nam *Agamemnoni* annos in *Chronico* poſteriore tribuit 15, quos ab anno Periodi *Julianæ* 3516 ordiri neceſſe eſt, ut in annum proximum ab *Trojæ* calamitate deſinant. Quòd ſi 18 vel 17 eidem annos cum vetere apud *Clementem Alexandrinum* Chronologo concedas, ut ab anno Per. *Jul.* 3514 regnare cœperit; tum *Atreo* & *Thyeſtæ Mycenæi* regni ſex haud ampliùs annos adſcribes. Hæc propter Antiquorum diſſidium liquidò definiri nequeunt: etſi de *Heraclidarum* prima expeditione maximè ſit probabilis Scholiaſtæ ſententia.

Ut ad vetuſtiora tranſeam, inter *Acriſii* mortem, quæ anno circiter 3401 Per. *Jul.* accidit; & *Euryſthei* necem, quæ anno 3508 incidit, anni ſunt 107; de quibus ſi *Euryſthei* 43, & *Stheneli* 8, id eſt, in totum 51 detrahas, reliqui erunt 56 ab *Acriſii* morte ad *Euryſthei* obitum; quo toto intervallo non ſolus imperavit *Perſeus*; ſed præter hunc *Electryo*, & *Taphius*, ut *Apollodorus* ait.

Jam *Pelopis* è *Phrygia* adventus in *Græciam* ab *Euſebio* confertur in annum *Abraami* 696, Periodi *Jul.* 3393, ſed cùm ejus filii *Atreus* & *Thyeſtes* anno 3508 *Mycenis* regnare cœperint, poſt annos inde 115, tardiùs iſte ipſe *Pelopis* in *Peloponneſum* tranſitus collocandus videtur.

Ex his *Mycenæorum* Regum catalogus aliter atque *Euſebius* fecit ita digerendus videtur.

Ca-

Catalogus *Mycenæorum* Regum ex probabili ſententia.			
		Anni regni.	Anni Per. *Jul.* quibus inierunt.
1	*Perſeus*		
	Electryo	56	3401
2	*Taphius*		
3	*Sthenelus*	8	3457
4	*Euryſtheus*	43	3465
5	*Atreus* & *Thyeſtes*	8	3508
6	*Agamemnon*	15	3516
7	*Ægiſthus*	7	3531
8	*Oreſtes*	70	3538
	Tiſamenus		
9	*Penthilus*	3	3608
	Cometes.		

Ab anno primo *Perſei* ad *Mycenæorum* Regum ultimum anni ſunt 209.

CAPUT IX.

De diluvio Deucalionis, Cadmi *profectione in* Græciam, Argonautarum *expeditione*, Herculis *ætate*.

VETUS apud *Clementem* in 1 *Stromat.* Chronologus *Deucalioneum diluvium* anteceſſiſſe docet excidium *Trojæ* annis trecentis ac triginta. Quare cùm anno Per. *Julianæ* 3530, *mundi* 2800 everſam eſſe *Trojam* poſtea probaturi ſimus, conſequens erit, anno Per. *Jul.* 3200, *mundi* 2470, *diluvium* incidiſſe, regnante, ſi *Euſebium* ſequimur, *Athenis Cecrope* primo illarum Rege. *a Apollodorus* verò ſub ejus ſucceſſore ponit *Cranao*, qui ſex annis poſtea regnavit. At antiquus ille Chronologus, qui ex *Arundellianis Marmoribus* apud *Smyrnam* effoſſis nuper editus eſt, quique anno 1 *Olympiadis* 129, Per. *Jul.* 4450,

Deucalionis diluvium.

a Apollod. 3.

4450, ſcribebat, eo ipſo videlicet, quo bellum primum *Punicum* cœpit; *Deucalioneum diluvium* confert in annum Periodi *Jul.* 3185, *mundi* 2455. Quippe annis 1265 ante ſuam epocham, quam eſſe diximus annum Per. *Jul.* 4450 illud incidiſſe refert: regnante *Athenis Cranao*, decimo ſexto nimirum ante eum, quem alter apud *Clementem* Chronologus fixit.

Quare haud longo tempore poſt demigrationem *Hebræorum* ex *Ægypto diluvium* iſtud evenerit. Poſt annos inde octo *Deucalionis* filius *Hellen* regnavit in *Theſſalia*; ſi qua fides *Smyrnæo* Chronologo; nempe *Julianæ* Periodi 3193, regnante *Athenis Amphictyone*: quod *Cecropis* anno 28 ex *Euſebiano* calculo congruit.

Cadmi adventus in Bœotiam. Biennio poſt *Cadmi* adventum in *Bœotiam*, ac *Thebarum* conditum idem Chronologus ſtatuit, Per. *Jul.* 3195. quem *Euſebius Abraami* anno 583, Per. *Jul.* 3280 aſſignat. Sed cùm *Danaus Cadmi* patruelis anno Per. *Jul.* 3239 *Argis* in *Peloponneſo* regnare cœperit, (ut ex *Euſebii Chronico* ſuprà demonſtravimus) credibile eſt multò ante præſtitutum ab eodem *Euſebio* tempus *Cadmum* in *Græciam* adventaſſe. In *Thebaïcis* Anonymi Poëtæ à *Neandro* editi anno 1588, anno 109 ante *Argonautarum* expeditionem *Cadmus* in *Græciam* navigaſſe legitur: quod nimis ſerum arbitror, ut mox intelligetur.

Argonautarum expeditio. *Argonautarum* profectio apud *Clementem Alexandrinum* ex antiquo Chronologo ponitur anno 79 ante *Trojanam* everſionem, ut ſit annus Per. *Jul.* 3452 (ſiquidem *Trojana* clades fixa eſt in anno Per. *Jul.* 3530, ut poſtea conſtabit.) Nec longè abeſt *Euſebius*, qui anno illam accommodat *Abraami* vel 756, ut eſt in editione *Scaligeri*; vel, ut in *Pontacena*, anno 752: vel denique anno 755, ut ſe in quibuſdam codicibus inveniſſe teſtatur *Pontacus*: è quibus primus annus eſt Per. *Jul.* 3453, ſecundus eſt 3449: tertius eſt 3452, prorſus ut vetus ille Chronologus; cui *Jacobus Capellus* ſubſcribit. Sed adverſus hanc ſententiam multa ſolent objici ex *Argonautarum* hiſtoria; cujuſmodi ab [a] *Diodoro*, *Apollodoro*, *Hygino*, ac Poëtis memoriæ proditur, quorum nonnulla ſibi ipſi *Euſebius* opponit: velut quòd *Caſtor* & *Pollux* *He-*

[a] Lib. 4.

Helenæ fratres inter Heroas illos recenſeri ſolent: non eſt autem veriſimile, ſororem eorum *Helenam* poſt annos inde 60 tantâ fuiſſe pulchritudine, ut ejus gratiâ inter *Græcos* & *Trojanos* decennale bellum exarſerit. Quanquam ne iſtud quidem incredibile ſit, *Ledam* anno ætatis 14, vel 15 *Caſtorem Pollucem*que peperiſſe, & poſt annos 30 *Helenam*; quæ cùm rapta eſt, annum egerit 30. Verum alia ſunt, quæ nos movent. Imprimis autem quòd omnes ferè, qui de *Argonautis* meminerunt, ut *Dares Phrygius*, *Diodorus*, *Hyginus*, aſſerunt paulò poſt eorum reditum à *Colchide*, *Trojan* ab *Hercule* eſſe captam, &, occiſo *Laomedonte*, *Priamum* ejus loco ſubſtitutum. At verò *Priamus* nequaquam annos 79 imperavit: cui quidem Anonymus Poëta *Neandri* 40 ſolos tribuit. Hoc ſi verum eſt, ejus initium incidet in annum circiter *Julianæ* Periodi 3490, *Argonautarum* verò profectio anno proximè antecedente, vel biennio antè, à quo non abhorremus.

De *Hercule Alcmenæ* filio ſumma quoque Veterum eſt diſſenſio. Nam *Vellejus* ait, annis 120 ante *Heraclidarum* poſteriorem in *Peloponneſum* reditum, exceſſiſſe *Herculem*; qui eſt annus Per. *Jul.* 3491, quadrageſimus ante *Trojæ* vaſtitatem. Sed idem ſecum pugnat paulò pòſt, dum ſcribit ante annos 1250, quàm Conſul eſſet *Vinitius*, *Herculem Olympicis Atrei* ludis fuiſſe victorem. Conſulatus *M. Vinitii* convenit in annum æræ *Chriſtianæ* 30, Per. *Jul.* 4743. demptis inde 1250, reſidui ſunt 3493. quo adhuc ſuperſtes erat *Hercules*. Vetus *Clementis Alexandrini* Chronologus *Olympica* certamina cenſet inſtituta ab *Hercule* anno 442 ante *Iphitea*, qui eſt annus Per. *Jul.* 3497. *Euſebius* verò anno 430 ante eadem *Iphitea*, ut ſit Per. *Jul.* annus 3509. Si *Argonautarum* expeditio annis quadraginta uno vel duobus *Trojanum* anteceſſit excidium, poteſt *Herculis* obitus longiùs ſummoveri, ut paucis annis *Euryſthei* necem præceſſerit; quæ annum occupat 3508 *Julianæ* Periodi. *De Herculis tempore.*

Cæterùm *Heraclidarum* prior impreſſio, quæ centum annis ante poſteriorem ab Scholiaſte *Thucydidis* ponitur, adeòque viginti ante *Trojam* exciſam, col-

locanda videtur in anno Per. *Jul.* 3511. Ea verò rurſus bifariam eſt tribuenda. Nam principiò ducibus *Iolao*, *Theſeo*, & *Hyllo* cum *Euryſtheo* conflixerunt; &, eo cæſo, annum circiter *Peloponneſo* potiti ſunt. Poſtea ob peſtilentiam inde digreſſi, tertio pòſt anno rurſus irrumpunt; quando cum *Atreo* pepigit *Hyllus*, ut ſi in pugna vinceretur, non ante centeſimum annum *Heraclidis* fas eſſet regredi. Ita quartus iſte numerandus eſt annus, quo *Hyllus* interfectus eſt, ab eo, quo primùm eruptionem fecit cum *Theſeo*: ut id argumento ſit, *Theſeum* haud diu poſt opem *Heraclidis* allatam *Athenis* manſiſſe; ſed illo ipſo, quo *Euryſtheus* occubuit, anno Per. *Jul.* 3508, à quo quartus eſt 3511, idemque ante *Trojæ* cladem viceſimus. Ex his conſtat *Herculis* obitum haud multis annis ſuperiòrem eſſe anno 3508, ac morte *Euryſthei*, atque *Theſei*.

CAPUT X.

De tempore Trojani *excidii*, *quod firmiſſimis rationibus aſſeveratur*, *ac de* Trojanorum *&* Latii *antiquis Regibus*; *déque* Lacedæmoniorum *&* Corinthiorum *regnis*, *ac* Periandri *tempore*.

CARDO veteris Hiſtoriæ, præſertim illius, quæ Poëticis infecta fabulis minus habet explicata tempora, *Trojanæ* urbis eſt excidium: cujus annum ita ſtatuemus. Omnium, qui de eo ſcripſerunt, accuratiſſimus fuit *Eratoſthenes* in Commentario, quem *Canones* inſcripſit. Hunc *Dionyſius Halicarnaſſenſis libro* I. *Orig.* ſequitur, ejuſque ſententiam ita declarat: *Ilium* captum eſſe *deſinente vere.* Sic enim apud *Dionyſium* legendum eſt, τελευτῶντος ἤδη τοῦ ἔαρος, non, ut eſt vulgò, θέρους· diebus ante *ſolſtitium æſtivum* ſeptemdecim; *Thargelionis* viceſimâ tertiâ, ſecundum *Atticam* anni rationem, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. Idem annus viginti diebus ultra *ſolſtitialem* cardinem redundabat: ita ut ab eo die, quo capta urbs eſt, ad finem anni, dies eſſent ſeptem & triginta. Hæc *Dionyſius* ex *Eratoſthene*. Qui

eodem

eodem libro *Romam* conditam aſſeverat ex *Catone* poſt annos quadringentos triginta duos ab excidio *Trojano.*

Annus *Conditæ Urbis* ex *Halicarnaſſenſis* opinione fuit is *Julianus*, in quo deſiit quartus *Olympiadis* ſextæ, & iniit primus ſeptimæ, ut ſuo loco colligemus: qui eſt Periodi *Julianæ* 3962, *mundi* 3232. Demptis ergo 432, de 3962; reſidui ſunt Periodi *Julianæ* anni 3530. Ergo anno iſto capta eſt *Troja* ex *Eratoſthenis* & *Dionyſii* ſententia. [a] Neque verò alius annus conſtitui poteſt, in quem characteres illi competant, quos ex ambobus enumeravimus. Eſt enim *Thargelion lunaris* menſis *Atticus*. *Solſtitium* verò, *civile* itidem *Atticum* fuit, ex antiquis Aſtronomis *Junii* 28 conſtitutum. Novilunium *Thargelionis* eo anno contigit *Maji* 21, cyclo *Lunæ* 15, feriâ 4. Ergo viceſima tertia ejuſdem incidit in *Junii* 12, feriámque quintam, quæ fuit dies decima ſeptima ante *ſolſtitium*. *Scirophorionis* neomenia incurrit in 20 *Junii*, feriâ 6: *Hecatombæonis* verò, *Julii* 19, feriâ 6. Igitur 20 dies poſt *ſolſtitium* ſuperant ad illius anni finem, nempe à *Junii* 29 ad 18 *Julii*. Sed admirabiliter convenit opinioni noſtræ cum *Eratoſthenis* ratiociniis; nec alius omnino, quàm qui à nobis poſitus eſt, annus accommodari poteſt. Accedit & *Diodorus Siculus*, qui annum primum *Olympiadis* 94 putat ab excidio *Trojæ* ſeptingenteſimum octogeſimum. Primus *Olympiadis* illius annus convenit in annum Per. *Julianæ* 4310: de quo decerptis 780, reliqui fiunt anni 3530. Denique *Euſebius lib.* 10. *de Præparat. Græcos* ait à capta *Trojâ* ad primam *Olympiadem* numerare annos 408, quot ab eodem illo anno Per. *Jul.* 3530 interjecti ſunt in annum 3938, quo prima celebrata eſt *Olympias Iphitea*. Igitur anno Per. *Jul.* 3530, *mundi* 2800, ante *Chriſtianam* æram 1184, nobiliſſimum illud excidium incidit. *Marmora Arundelliana* idem ei anno vindicant, qui ſit Per. *Jul.* 3505, *Thargelionis* ἑβδόμῃ φθίνοντος, hoc eſt 24 die: quod Antiquorum omnium rationes conturbat.

[a] Vide lib. 1. de Doct. Temp. cap 22. & lib. 9. cap. 29. nec non 4. Diſſert. ad Uranol. c. 13.

Diod. lib. 14. init.

Computato anno *Trojani* excidii, regni totius in illa urbe tempus ita ſtatuetur.

Auctor

Auctor ille *Troicorum*, qui cum *Iliade* parva, aliiſque carminibus *Græcè* editus eſt à *Michaële Neandro*, *Trojanum* regnum annis trecentis perſeveraſſe dicit, ac Reges fuiſſe ſex, quorum ſingillatim annos enumerat; qui in unum collecti minùs quatuor trecentos conficiunt, ut rotundo numero dixiſſe videatur,

— εἰς πέρας ἦλθε τριηκοσίων λυκαβάντων.

Proinde ſi de anno *Trojani* excidii, & ultimo *Priami*, qui eſt Per. *Jul.* 3530, adimas 296, primus annus *Trojani* regni cadet in annum Per. *Jul.* 3234. ex quo deinceps reliquorum initia deſcribentur; quæ in hoc laterculum conjecimus:

Laterculum Regum *Trojanorum.*		
Trojani Reges.	Anni ſingulorum.	Anni Per. *Jul.*
Dardanus	31	3234
Erichthonius	75	3265
Tros	60	3340
Ilus	54	3400
Laomedon	36	3454
Priamus	40	3490
Deſiit hic anno		3530
Summa regni totius anni 296.		

Vetus in Italia regnum. Vide Aur. Vict. de Orig. Urb. & Meſſalam Corv.

Quod ad priſcos *Latii* Reges attinet, antequam *Æneas Latino* Regi ſuccederet, regnatum jam annos aliquot ibidem fuerat. *Euſebius* in *Chronico Pontaceno*, ante *Æneam* Regem ait fuiſſe quinque, qui 150 circiter annos imperarunt, *Janum*, *Saturnum*, *Picum*, *Faunum*, & *Latinum*. *Æneas* (ut ex *Dionyſio* colligitur *lib.* 1) anno quinto ab excidio *Trojæ* regnare cœpit, Per. *Jul.* 3534. de his ergo ſi annos 150 detrahas, reliqui erunt anni 3384. In *Excerptis Georgii Monachi* apud *Scaligerum p.* 31, tres ſolum Reges hoc ordine deſcribuntur: *Picus Saturni*

ni filius 37 annis : *Faunus Pici* filius annis 44: *Latinus* annis 36, cujus anno 33 *Æneas* in *Italiam* appulit. Colliguntur anni 117 ad mortem *Latini*, & *Æneæ* ſucceſſionem. Quocirca ad explendos 150, *Jano* nonniſi reliqui 33 fiunt: quo regnante *Saturnum* è *Creta* profugum in *Latium* veniſſe cum Hiſtoricis Poëtæ conſentiunt.

*Lacedæmoniorum Corinthiorum*que Regum initia ex *Diodori*, *Pauſaniæ*, aliorumque fide ſtatuuntur. Prioris exitus regni ex *Polybio* definitur paulò poſt *Olympiadem* 140. Poſterius in *Periandro* deſiit *Cypſeli* filio: qui 44 annos apud *Ariſtotelem* regnaſſe perhibetur, etſi 40 plerique cum *Laërtio* tribuant. Idem *Laërtius* anno quarto *Olympiadis* 84 mortuum eſſe *Periandrum* aſſerit: qui eſt annus Per. *Jul.* 4129. Demptis annis 44, cœperit *Periander* anno Per. *Jul.* 4086, primo *Olympiadis* 38. *Cypſelus* verò anno 4056, *Olympiadis* 30 tertio. Igitur *Bacchiadæ* poſt Reges deſitos *Prytaneatum* obtinuerunt annis 121, ab anno ſcilicet *Jul.* Per. 3936, ad 4056, non annis 90, ut *Diodorus* in [a] *Excerptis Euſebianis Scaligeri* prodidit, quem de hac hiſtoria conſule : nec non *Pauſaniam Corinthiacis*, *Herodotum lib.* 5.

Lib. 4.

[a] p. 33.

CAPUT XI.

De Hebræorum *Regibus*, *ac diviſo bifariam illorum regno*, *in* Judaïcum, & Iſraëliticum. *Utriuſque* ἀπορίαι *declarantur.*

Quò longius ab *mundi* ac temporis initio progredimur, eò nobis & certior & uberior copia rerum atque hiſtoriæ ſeges oſtenditur. Hoc enim intervallum, quod ab *orbis conditu quintum* ordine putatur, illuſtrium regnorum exordia aliaſque inſignes *epochas* amplectitur, quæ in omni Chronologica diſputatione principatum tenent. De quibus ſingillatim agendum erit. Sed priùs, more noſtro, intervalli hujus annos ratione ac methodo colligemus.

Initium ducimus ab anno eo, quo Templum à *Salomone* fundatum eſt, qui quartus numeratur illius

regni,

regni, eſtque in *Juliana* Periodo 3702, *mundi* 2972, ante *Chriſtum* 1012, ut ex antecedentibus patet. Finis eſt annus ille, qui *Cyri* primum annum *Babylonici* regni proximè præceſſit. Cœpit autem *Cyrus Babylone* regnare anno Periodi *Julianæ* 4176, ut poſtea probabimus. Ergo ab anno Periodi *Julianæ* 3702, à quo intervallum hoc ordimur, ad ejuſdem Periodi annum 4175, in quem deſinimus, anni ſunt ſolidi 474. Quo ſpatio primum ambo regna *Hebraici* populi, id eſt, *Judæ*, & *Iſraëlis*, explicantur; tum amborum captivitas; ſed illius ſeptuaginta annis definita, hujus ſempiterna.

3. Reg. 12. Mortuo *Salomone* ſciſſum eſt regnum bifariam, ejuſque parte *Roboamo Salomonis* filio relictâ, nempe *Judæ* ac *Benjamini* tribu, reliquæ tribus *Jeroboamo Nabati* filio ex tribu *Ephraïm* permiſſæ ſunt. Utriuſque regni ſucceſſio in hiſtoria *Regum* ac libris *Paralipomenon* traditur, quæ perobſcura & implicatiſſima quædam continet in digerendis, inter ſéque componendis annis amborum Principum, atque innumeræ quæſtiones exiſtunt; quas ſi diſputare voluero, longioris ac difficilioris operæ res erit, & propter partitionum tricas injucundæ ac moleſtæ. Itaque cùm in *lib. 9. de Doct. Temp. cap. 55* fusè accuratéque diſceptatæ omnes illæ controverſiæ ſint, hîc ſatis eſſe videtur, utriuſque regni catalogum exponere: tum ex iis, quæ ἄπορα dicuntur, & ibidem enucleata ſunt, pauca & inſigniora ſeligemus.

Quæſtiones in hiſtoria Regum difficiles.

Solet autem explicandis quæſtionibus iſtis, conciliandiſque Regum temporibus, adhiberi non una ratio. Nam aut labentes anni pro vertentibus & integris uſurpari dicuntur: aut à vivis adhuc parentibus in regni conſortium creduntur adhibiti: aut annorum ſingulorum initia non ab eo menſe, diéve, quo Reges renuntiati ſunt, ſed à populari initio ducuntur: aut denique ab inſigni quapiam *epocha* quorumdam intervalla procedunt: ex quibus quid cuique loco maximè congruat, prudentiæ eſt animadvertere. Nos *Regum* iſtorum *diagramma* proponemus, in quo ſingulorum *anni* tam *expreſſi* ſacra in Hiſtoria contineatur, quàm *Chronologici*, hoc eſt, non implicati invi

Quibus modis explicari ſoleant iſtæ quæſtiones.

invicem, ſed *diſtracti*. Addemus & annos ante *Chriſtum*, quibus regnum auſpicati ſunt: ad quos ſi illos adjunxeris, qui ab æra *Chriſtiana* ad *noſtram ætatem* lapſi ſunt, ſcire potes, quantum inter hanc & illorum initium interſit.

Diagramma Regum *Judæ* ab anno 4 *Salomonis*.

	Reges *Judæ*.	*Anni* in Scriptura *expreſſi*.	Loca, quibus anni continentur.	Anni *Chronologici*.	Anni ante æram *Chriſti*, quibus exorſi ſunt.
1	*Salomon*	37	3. *Reg*. 6. 1. &c. 11. 43.	37	1012
2	*Roboam*	17	3. *Reg*. 14. 21.	17	975
3	*Abiam*	3	3. *Reg*. 15. 2.	3	958
4	*Aſa*	41	*Ibid. verſ.* 10.	41	955
5	*Joſaphat*	25	3. *Reg*. 22. 42.	25	914
6	*Joram*	8	4. *Reg*. 8. 17.	4	889
7	*Ochozias*	1	*Ibid. verſ.* 26.	1	885
8	*Athalia*	6	4. *Reg*. 11. 3.	6	884
9	*Joas*	40	4. *Reg*. 12. 1.	40	878
10	*Amaſias*	29	4. *Reg*. 14. 2.	29	838
11	*Azarias*, qui & *Ozias*	52	4. *Reg*. 15. 4.	52	809
12	*Joathan*	16	*Ibid. verſ.* 33.	16	757
13	*Achaz*	16	4. *Reg*. 16. 2.	14	741
14	*Ezechias*	29	4. *Reg*. 18. 2.	29	727
15	*Manaſſes*	55	4. *Reg*. 21. 1.	55	698
16	*Amon*	2	*Ibid. verſ.* 19.	2	643
17	*Joſias*	31	4. *Reg*. 22. 1.	31	641
18	*Joachas*	M. 3	4. *Reg*. 23. 31.	M. 3	610
19	*Joakim*	11	*Ibid. verſ.* 36.	11	610
20	*Jechonias*	M. 3	4. *Reg*. 24. 8.	M. 3	599
21	*Sedecias*	11	*Ibid. verſ.* 18.	11	599
	Colliguntur ab A. 4 *Salomonis* A. 430. M 6 Ab *Davidis* initio A. 473. M. 6.		Colliguntur à 4 *Salomonis* A. 426. M. 6. Ab *Davidis* initio A. 469. M. 6.		Deſierunt ante *Chriſtum* A. 589.

Dia-

Diagramma Regum *Iſraëlis* ab anno 1 *Jeroboami*, ſive ab obitu *Salomonis*.

	Reges *Iſraëlis.*	*Anni* in Scriptura *expreſſi.*	Loca, undę anni colliguntur.	Anni *Chronologici.*	Anni ante *Chriſtum*, quibus inierunt.
1	*Jeroboam*	22	3. *Reg.* 14. 20.	21	975
2	*Nadab*	2	3. *Reg.* 15. 25.	1	954
3	*Baaſa*	24	*Ibid. verſ.* 33.	23	953
4	*Ela*	2	3. *Reg.* 16. 8.	1	930
5	*Zamri*	D. 7	*Ibid. verſ.* 15.	D. 7	929
6	*Amri*	12	*Ibid. verſ.* 23.	11	929
7	*Achab*	22	*Ibid. verſ.* 29.	21	917
8	*Ochozias*	2	3. *Reg.* 22. 52.	1	897
9	*Joram*	12	4. *Reg.* 3. 1.	12	896
10	*Jehu*	28	4. *Reg.* 10. 36.	28	884
11	*Joachaz*	17	4. *Reg.* 13. 1.	16	856
12	*Joas*	16	*Ibid. verſ.* 10.	16	840
13	*Jeroboam* II.	41	4. *Reg.* 14. 23.	41	824
				Interregnum. A. 11	783
14	*Zacharias*	M. 6	4. *Reg.* 15. 8.	M. 6	772
15	*Sellum*	M. 1	*Ibid. verſ.* 13.	M. 1	772
16	*Manahem*	10	*Ibid. verſ.* 17.	10	771
17	*Phaceja*	2	*Ibid. verſ.* 23.	2	761
18	*Phacee*	20	*Ibid. verſ.* 28.	20	759
19	*Oſee*	0	4. *Reg.* 17. 1.	18	738
	Colliguntur anni 241, *M.* 7, *D.* 7.			Colliguntur anni 253, *M.* 7, *D.* 7.	Deſierunt ante *Chriſtum* 721.

In utraque Regum ſerie, ſi amborum tempora inter ſe conferantur, multa, ut jam dixi, perplexa ſunt in Sacris Libris: ex quibus, prætermiſſis iis quæ faciliorem habent explicationem, præcipua quæque complectar.

Salomon. Igitur *Salomon* anno quarto regni ſui, quadringenteſimo verò & octogeſimo, quàm ex *Ægypto* pro-
fect

fecti *Palæſtinam* adierunt *Iſraëlitæ*, *a* Templum ædificare eſt aggreſſus. quod opus *b* octavo anno, id eſt ſeptem exactis, cum menſibus circiter totidem, abſolvit, anno Per. *Jul.* 3709, *Salomonis* ipſius undecimo. Cœptum eſt enim anno illius 4, menſe ſecundo, qui eſt proximus à *Niſan*, & *Ijar* appellatur. Perfectum eſt anno undecimo, menſe octavo. Proinde annos 7, menſes totidem ædificatio tenuit. *c* *Encænia* porrò cùm menſe ſeptimo, opere jam abſoluto, celebrata dicantur, videntur anno ſequenti, duodecimo *Salomonis* indicta: qui fuit annus *Sabbaticus* iniens, Per. *Jul.* 3710, milleſimus ante natalem *Meſſiæ* Regis, cujuſmodi ex *Joſephi* ac *Dionis* Hiſtoria conficitur. Verùm plerique Chronologi *ſolemne dedicationis* in undecimum ipſum *Salomonis* conferunt: ita ut octavus menſis, quo extrema manus operi impoſita dicitur, ſignificetur excluſus, & operis ipſius *pars* ſit ejuſdem jam *exædificati conſecratio*. De quo prudentis Lectoris exiſtimatio ſit.

a 3. Reg. 6. 1.
b 3. Reg. 6. 38.
c 3. Reg. 8. 2.

Regnante *Aſâ* mortuus ſcribitur *Jeroboam* Rex *Iſraëlitarum*; paucisque pòſt menſibus *Nadab*.

d *Jeroboam Iſraëlita* annis 22; *e* *Nadab* ejus filius duobus regnaſſe proditur: hic verò etiam anno *Aſæ Judæ* Regis altero cœpiſſe. Porrò *f* anno 20 *Jeroboami* *Aſa* iniit. Si anno *Aſæ* 20 *Jeroboamus* regnum auſpicatus eſt, & anno *Aſæ* 2, *Nadabus*; conſequens eſt *Jeroboami* patris 21, *Nadabum* obiiſſe, vel ſaltem 22. Hæc nos ita conciliabimus. Anno *Jeroboami* expleto 20, & ineunte 21, regnum inchoavit *Aſa*: *Jeroboamus* autem integros regnavit annos 21, & paucos de 22 libavit dies: *Nadab* porrò anno 21 patris ſui adſcitus in regni ſocietatem, unum cum eo communem habuit annum; alterum ſolus. Proinde nos *Nadabo* unum duntaxat in *Chronologica* ſerie annum imputamus.

d 3. Reg. 14. 20.
e 3. Reg. 15. 25.
f 3. Reg. 15. 9.

Quin etiam neceſſe eſt, eumdem illum annum *Nadabi* ſecundum, quem & *Jeroboamus* attigit, *Baaſe*, qui *Nadabo* ſucceſſit, parte aliquâ communem facere. *g* Hic enim 24 annos regnavit, & *Aſæ* tertio cœpit: *Aſa* porrò *Jeroboami* 20. Proinde hic ille viceſimus ſecundus *Jeroboami*, à paucis diebus in-

g 3. Reg. 15. 33.

inceptus ab *Jeroboamo*, ab *Nadabo* & hujus interfectore *Baaſa* confectus eſt.

Baaſæ ſucceſſit *Ela* filius ejus, cujus exordium cum *a* *Aſæ* 26 componitur. Proinde *Baaſa*, qui 3 *Aſæ* cœpiſſe dicitur, non integros ſolus explevit 24, ſed ultimi partem *Ela* ſibi vindicat. Quocirca *Baaſæ* in *Chronologica* ſerie 23 annos adſcripſimus. Igitur anno *Aſæ* 26, quarto & viceſimo *Baaſæ*, eo mortuo regnavit *Ela*: qui ſequente *Zambri* inſidiis oppreſſus eſt, *b* *Aſæ* 27. *c* *Zambri* verò poſt 7 dies interfecto, regnum occupavit *Amri*; *d* eodemque tempore *Thebni* filius *Geneth* ab altera factione renuntiatus eſt. Unde *e* non ante 31 *Aſæ* primordium *Amri* ponitur: quòd anno quarto poſt mortem competitoris ſolus *Iſraëlitis* imperavit. At enim *Baaſa* *f* anno 36 *Aſæ*, bellum ei intuliſſe legitur. quinam ergo ejuſdem *Aſæ* 26 mortem obiit? Huic à pleriſque ſic occurritur; triceſimum ſextum regni *Aſæ* nominari 2 *Paralipomenon*, non ex quo primùm *Aſa* regnare cœpit, ſed ex quo bifariam diviſum eſt *Hebræorum* imperium; quod ſubinde poſt *Salomonis* mortem accidit. Itaque fuit annus iſte ab initio *Aſæ* 16, ab *Roboami* exordio, 36.

a 3. Reg. 16. 8.
b 3. Reg. 16. 10.
c ibid. verſ. 15.
d Comm. 21.
e Comm. 23.
f 2. Paral. 16. 1.

Joſaphat *g* anno *Achabi* 4 orſus eſt regnum: *Achab* *h* verò anno *Aſæ* Regis *Judæ* 38. Ita mortuus eſt *Aſa* anno *Achabi* 4 (nam 41 annos regnavit.) Itaque anno *Aſæ* patris 41, & quarto *Achabi* deſinentibus, evectus eſt ad regnum *Joſaphat*: ut primus hujus cum majori parte quarti *Achab* congruat.

g 3. Reg. 22 41.
h Ibid. 6. 29.

Sed quod *i* *Achabum* ipſum attinet, hujus pater *Amri* 12 annis præfuit *Iſraëlitico* regno, cœpitque *Aſæ* anno 27, ut paulò antè ſtatuimus. Igitur obiit anno 38 ejuſdem *Aſæ*, & eodem cœpit *Achab*. Ideo in ſerie *Chronologica* annos tantùm 11 *Amri* tribuimus.

i 3. Reg. 16. 13.

Ochoziam filium habuit *Achab*. *k* qui anno 17 *Joſaphati* regnum auſpicatus eſt, ac biennio regnavit. *l* Porrò *Achab* 22 annos regnavit: & quarto ejus anno *Joſaphat* cœpit, ut jam diximus, vel ineunte quinto. Proinde *Achab* obiit anno *Joſaphati* 18. *Ochozias* autem *Achabi* filius anno eodem patris 22, &

k 3. Reg. 22. 52.
l 3. Reg. 16. 29.

Jo-

Joſaphati 18. Quocirca non plenos 22 *Achabo* concedimus, ſed ultimi particulam, quam *Ochozias* ejus filius explevit. Ita ambo iſti non 24, ſed 22 annos exegerunt.

De *Joramo* utroque, altero *Joſaphati*, altero *Achabi* filio, & *Ochoziæ* fratre, ſimilis ænigmatis oritur quæſtio. Nam *Achabi* filius *a* anno 18 *Joſaphati* cœpiſſe memoratur, & idem tamen *b* alibi iniiſſe fertur anno *Jorami Judæ* Regis ſecundo. Hoc modo anno patris ſui *Joſaphati* 17 *Joram* Rex *Judæ* cœperit, mortuuſque ſit anno altero ante *Joſaphati* patris obitum: cui Scriptura reclamat. Quin ipſe *Joramus* Rex *Judæ* regnare cœpit *c* anno quinto *Jorami* Regis *Iſraëlis*. Hæc ἄπορα Scripturæ ita ſolvimus, ut *Joramum Joſaphati* filium quatuor annis circiter, hoc eſt, triennio ſolido cum aliquot menſibus, commune putemus habuiſſe cum patre regnum: puta anno *Joſaphati* 22 cœpiſſe: quo mortuo quatuor alios adjecit. (nam octo regnavit annos.) At *Joramus Iſraëlita* poſt fratris *Ochoziæ* mortem non ſtatim popularibus ſuffragiis regnum adeptus eſt: ſed ſex circiter vicariam regni præfecturam habuit, donec legitimis comitiis à populo renuntiatus eſt. Ab anno itaque *Joſaphati* 18 ad ineuntem 24, Proregis titulo præfuit: cum ſecundus *Jorami Judæ* Regis eſſet in curſu; ex quo ſcilicet à patre *Joſaphato* in conſortium acceptus eſt. Qui viciſſim anno ejuſdem *Joſaphati* patris 22 cœpiſſe narratur, quinto *Jorami* alterius *Iſraëlitæ*, ſi ab *Ochoziæ* morte computentur anni.

a 4. Reg. 3. 1.
b 4. Reg. 1. 17.
c 4. Reg. 8. 16.

Annus primus *Joſaphati* eſt *Jul.* Per. 3800, *Jorami* verò fratris *Ochoziæ* vicariæ præfecturæ primus incurrit in annum 3817, ineunte *Joſaphati* 18. Porrò *Joram* filius *Joſaphati* in regni conſortium adſcitus eſt à patre anno Per. *Jul.* 3821, quinto ineunte *Jorami* alterius; qui anno 3822, aut ſequente, Rex à populo legitimis comitiis inſtitutus eſt, cùm ſecundum ageret *Joramus Joſaphati* filius.

De *Ochozia Judæ* Rege perplexum quiddam ſacris Libris proditum eſt. Nam pater illius *Joramus d* anno ætatis 32 regnare cœpit, & octo regnavit annis. Igitur anno quadrageſimo ætatis ſuæ obiit. At

Ochozias Rex Judæ.
d 4. Reg. 8. 7.

Ochozias cum regnare cœpit, *a* annos natus erat duos & quadraginta, & anno uno regnavit. Biennio itaque ante patrem ortus eſt. Quare neceſſe eſt in *Hebræis* codicibus numerum eſſe corruptum, atque in 2 *Paralipomenon* itidem, ut in 4 *Reg. cap.* VIII, 25. pro 42 legendum 22. quod in *Sixtiana* editione LXX Interpretum loco illo libri *Paralipomenon* habetur.

Poſt *Ochoziam Judæ* Regem mater ejus *b Athalia* tyrannidem occupavit annis 6. Excepit hanc *Joas Ochoziæ* filius, *c* regnavitque annis 40. cujus anno 22 obiit *Jehu* Rex *Iſraëlitarum.* Quippe *d Joachazus Jehu* filius anno 23 *Joaſi Judææ* Regis ſucceſſit. *e Joas* verò cœpit anno *Jehu* 7. *Joaſo* ſucceſſit *Amaſias* ejus filius, *f* imperavitque annos 29, ac ſecundo anno *Joaſi* filii *Joachazi Iſraëlitæ* Regis iniit. *g Joas* iſte anno *Joaſi* alterius *Judæ* Regis 37 cœpit, ac 16 regnavit annis. Igitur ſi *Joas Iſraëlita* regnum orſus eſt anno *Joaſi Judææ* Regis 37, ejus ſecundus annus erit *Joaſi Judææ* Regis octavus & triceſimus. Eſt autem ſecundus *Joaſi Iſraëlitæ*, primus *Amaſiæ.* Quare *Amaſias* cœperit anno patris *Joaſi* 38. *h* Ad hæc *Amaſias* vixit annis 15 poſt mortem *Joaſi Iſraëlitæ.* Mortuus eſt igitur anno *Jeroboami*, ejus filii, 15. *i* Atqui *Azarias* ſive *Ozias Amaſiæ* filius cœpiſſe dicitur *Jeroboami* 27: *k* & *Zacharias Jeroboami* filius anno *Azariæ* 38, *l Sellum* deinde ac *Manahem* anno *Azariæ* 29. Porrò ſi *Azarias* iniit *Jeroboami* 27, ultimus illius *m* (regnavit autem annos 52) incidet in quartum *Oſee* Regis *Iſraëlitæ*, ut ex annis *Iſraëlitarum* Regum in laterculo ſuprà poſitis apparet. At hoc abſurdiſſimum eſt. *n* Nam *Oſee* cœpit anno *Achazi* nepotis *Azariæ* 12: & præterea *Phaceja*, qui duodecimo ferè anno poſt obitum *Jeroboami* ejus nominis ſecundi *Iſraëlitarum* Regis iniit, cœpit *o* anno 50 *Azariæ*: & *Phacee*, qui *Phacejæ* ſucceſſit, *p* anno *Azariæ* 52.

Nos hæc ita invicem concilianda credimus. *Joachaz* anno regni ſui quintodecimo; qui fuit *Joaſi Judæi* 37; conſortem adhibuit regni filium *Joaſum*, illius cognominem, cum eoque biennio regnavit. *Joachazo* vitâ functo, *Joaſus* ejus filius anno *Joaſi Judæi*

a 2. Paral. 22. 1
b 4. Reg. 11. 1.
c 4. Reg. 12. 1.
d 4. Reg. 13. 1.
e Ibid. cap. 12. 1.
f 4. Reg. 14. 1. & 2.
g 4. Reg. 13. 10.
h 4. Reg. 14. 17.
i 4. Reg. 15. 1.
k 4. Reg. 15. 2.
l Ibid. verſ. 13. & 17.
m 4. Reg. 15. 2.
n 4. Reg. 17. 1.
o 4. Reg. 15. 23.
p Ibid. verſ. 27.

39

39 novum regnandi cepit exordium. Inde accidit, ut ejus anno ſecundo, mortuo *Joaſo*, qui annis 40 præfuit, ſucceſſerit *Amaſias*.

Sic *Jeroboami* ſecundi duplex initium fuiſſe conjicimus. Primum à patre *Joaſo* in communionem adſcitus eſt regni anno circiter illius ſexto; qui fuit *Amaſiæ* quartus; (ſiquidem *Joaſi Iſraëlitæ* ſecundo anno cœpit *Amaſias*, ut paulò antè diximus.) Ita undecim annis cum *Joaſo* patre regnavit *Jeroboam*: eoque mortuo, & *Amaſiæ* quintodecimo, novum imperii primordium habuit; à quo 41 ejus anni proficiſcuntur. Porrò *Amaſias*, qui undetriginta regnavit annis, obiit exeunte anno 15 *Jeroboami* à poſteriore initio; qui 26 à priore numerabatur. Hinc *Azarias* filius *Amaſiæ* anno 27 *Jeroboami* regnaſſe legitur.

Annus itaque 41 & ultimus *Jeroboami* incurrit in *Azariæ* 26. Verùm poſt illius obitum interregnum fuit apud *Iſraëlitas* annorum circiter duodecim, à 27 *Azariæ* ad 38. Siquidem anno 38 *Azariæ*, *Jeroboami* filius *Zacharias* regnum adiit, ut ſuprà demonſtravimus; *a* à quo deinceps reliqui; *Sellum* menſe unico; qui cum *Azariæ* 39 componitur: eodemque *Manahem* cœpit, qui decem annos regnavit. Quare anno expleto 38 *Azariæ*, & inchoato 39 exorſus eſt *Zacharias*: tum *Sellum*. *Manahem* verò ſub initium quadrageſimi cœpit: *Phaceja* anno ejuſdem *Azariæ* 50: *Phacee* denique anno ejus ultimo, & 52. Jam verò *b* ſecundus annus *Phacee* primus eſt *Joathami* filii *Oziæ Judæ* Regis; qui 16 regnavit annis. Proinde anno *Phacee* 17 deſiit. Verùm *c* hoc ipſo 17 *Phacee*, cœpit *Achaz Joathami* filius. Primùs ergo *Achazi* annus communis ipſi cum patre fuit: atque idcirco de annis 16 *Joathami*, vel *Achazi*, unus detrahendus eſt. Nos *Achazo* non hunc tantùm, ſed alterum etiam adimimus. Id enim *Oſee* & *Ezechiæ* primordia poſtulare videntur.

a 4. Reg. 15.

b 4. Reg. 15. 32.

c 4. Reg. 16. 1.

Quippe *d* anno viceſimo *Joathami* regnare cœpit *Oſee* poſtremus Rex *Iſraëlitarum*: hoc eſt *Achazi* Regis *Judæ* 4. Nam *Joathamus* haud ampliùs ſedecim præfuit. At idem *Oſee* rurſus *e* anno duodecimo *Achazi* regnaſſe dicitur, novemque anni illi tribuun-

d 4 Reg. 15. 30.

e 4. Reg. 17. 1.

a Ibid. cap. 18.

tur. *f* Ad hæc *Ezechias* anno *Oſee* tertio cœpiſſe fertur. Itaque duplex regni auſpicium habuit *Oſee*: alterum ab anno *Achazi* 4 uſque ad 12, in quo nonum annum attigit. Exinde novum initium regnandi fecit ab anno 12 ejuſdem *Achazi* jam finito, & inchoato 13. cujus poſterioris regni anno tertio, hoc eſt *Achazi* patris ineunte decimoſexto, regnavit *Ezechias*. Quocirca Chronologicos annos *Achazo* 14 haud ampliùs adſcribimus. Nam de ſedecim, quos ei Scriptura tribuit, primum *Joathamo* ejus parenti, ultimum *Ezechiæ* filio concedimus. *Oſee* porrò in totum 17, vel 18 annos *Iſraëlitarum* rexit populum, ab anno ſcilicet *Achazi* quarto, ad *Ezechiæ* 6, quo ab *Aſſyriis Iſraëlitarum* exſtinctum eſt regnum. In reliquis *Judæ* Regibus nulla vehementior eſt temporum quæſtio, præterquam de ſeptuagenaria ſervitute ab *Jeremia* prædicta: de qua nonnulla dicentur.

CAPUT XII.

De ſeptuaginta ſervitutis annis, *quos* Hieremias *Propheta prædixit.*

Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 12. & ſeq.
a Hier. 25. 10.
2. Paral. 36. 20.

JUDÆORUM ſervituti annorum 70 ſpatium *a* præfinit *Hieremias*; qui tam *Hebræos* ipſos, quàm vicinos circùm populos à *Nabuchodonoſoro* Rege *Chaldæorum* opprimendos ait ſervitute miſerrimà annis ſeptuaginta. Id autem vaticinium editum eſt anno 4 *Joakimi*, primo *Nabuchodonoſori*, paulò antè quàm *Joakimus* in illius poteſtatem veniret, ac ſtipendiarius fieret. Ejuſdem intervalli fit & capite 29 mentio ſub id tempus, quo *Jechonias* in *Babylonem* ductus eſt. Item poſt æquatam ſolo *Hieroſolymam* terra dicitur egiſſe ſabbata ſua, id eſt, vaſtitate ac ſolitudine damnata eſſe, donec implerentur anni 70. Denique *Daniel cap.* 9. *deſolationis ſeptuaginta annos* ab *Hieremia* conſtitutos refert ad id tempus, quo calamitati illi modus adhiberetur. *Tria* ſunt igitur *tempora*, unde duci poteſt *ſeptuagenarii* illius intervalli *principium*. Nos verò ex omnibus primum jure deligimus; atque ab anno 4 *Joakimi*, *Nabucho-*

do-

donoſori primo, deducimus. Quod ex *Jeremiæ* verbis *cap.* 25 haud obſcurè conficitur. Non enim ſpatium iſtud *Hieroſolymorum* tantummodo, ac Templi vaſtitati præſtituit; neque *Judæorum* exſilio, ut complures exiſtimant: ſed tam horum, quam circumfuſarum nationum ſervituti, *Ammonitarum*, *Palæſtinorum*, *Moabitarum*, *Idumæorum*, aliorumque, quos omnes primo ipſo in *Syriam* adventu ſuo *Nabuchodonoſorus* ditioni paternæ ſubjecit, ut ex *Beroſo* poſtea declarabitur. Ac, quod *Judæos* ipſos attinet, etſi ab *Aſſyriis* & *Chaldæis* aliàs antè vexati populatique fuerant; nondum tamen perpetua iis erat impoſita ſervitus, cum tributi annui pactione: ab illo verò quarto anno *Joakimi*, libertate penitus amiſsâ, *Babylonio* Regi, uſque ad *Cyri* tempora, deinceps ſubjecti ſunt. Ideo memorabilis *epocha* illa fuit *Judaicæ* ſervitutis, & libertatis *Judæ* Regibus, ac populo ereptæ; quæ ut antè non acciderat, ita poſtea propagata, majora paulatim incrementa cepit.

Deſinit autem intervallum illud in primum annum *Cyri*, non quo regnare cœpit, ſed quo, *Babyloniâ* ſubactâ, *Judæis*, qui illic attinebantur, edicto ſuo redeundi poteſtatem tribuit: quod anno Per. *Jul.* 4176 eveniſſe poſtea docebitur. Quartus annus *Joakimi* fuit Periodi *Julianæ* 4107. Ablatis ergo 4106 de 4176 reliqui ſunt ſeptuaginta. At initium *Perſici* regni annus eſt Periodi *Jul.* 4155. ad quem anni ab *Joachimi* quarto non plures ſunt, quàm 22. Multò minus reſpondebunt ſpatia, ſi ab *Jechonia*, vel excidio, & clade *Sedeciæ* ducatur exordium. Quare ne aliunde quidem licet, quàm ab quarto *Joakimi*, ſeptuaginta iſtos annos evolvere; ſi certam *Babyloniorum*, *Perſicorum*, ac *Judaicorum* temporum rationem admittimus, quam, cùm de prioribus duobus agetur, validiſſimè ſtatuemus. Quæ verò contra nos opponi ſolent, ea in *lib.* 12. *de Doct. Temp. cap.* 24 diſſolvimus.

CAPUT XIII.

De Tyriorum *Regibus, deque* Tyri, *&* Carthaginis *conditu.*

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 62.

JOſephus libro 1 contra Apionem*, ex Archivis *Tyriorum*, atque ex *Dii* & *Menandri* libris, *Tyriorum* aliquot Regum ſeriem refert, quorum notitia *Hiſtoriæ ſacræ profanæ*que lucem poteſt afferre. Eſt autem ſeries duplex, *priorum* videlicet *Regum*, atque *poſteriorum*. In *priori*, poſt *Abibalum*, *Iromus* ejus filius ponitur; quo cum *Davidi* & *Salomoni* amicitia fuit: cui *a* annos regni tribuunt *triginta quatuor*. *Joſephus* anno ipſius 11. cœptam eſſe Templi exædificationem aſſerit: quamvis *lib.* 1 *contra Apionem* duodecimum ponat. Sed in eo falſus eſt *Joſephus*, & qui hunc ſecuti ſunt: nec non Annales *Phœnicum*, qui non plures, quàm 34 annos imputant. Etenim ex *Hiſtoria ſacra b* liquet, *Hiramum* ſub id tempus, quo *David*, mortuo *Isboſetho*, totius *Judaici* nominis principatum obtinuit, jam in *Tyro* regnaſſe, ac *Davidi* familiarem fuiſſe. Id autem anno circiter 8, vel 9, poſtquam à *Judæ* tribu inunctus erat, accidit: à quo ad Templi conditum anni ſunt 36, vel 37. Atqui poſt Templum operaque cætera ab *Salomone* perfecta, *c* adhuc in vivis erat, hoc eſt anno *Salomonis* 23: *d* ſi quidem domum ſuam, quam poſt Templum 13 annis exſtruxit, abſoluto jam Templo condidit. Imò longiùs etiam ſuperſtes fuit, ut *e* ex *Scriptura* conſtat. Sanè vitari non poteſt, quin anno ſaltem viceſimo *Salomonis* vixerit *Hiramus*. Quippe *f* expletis viginti annis, *poſtquam ædificavit* Salomon *domum Domini*, *& domum ſuam*, viginti civitates *Hiramo* dedit: tametſi haud adeo certò tempus concipi poſſit. Sed de viceſimo anno indubitata res eſt, ſive ab initio regni *Salomonici*; ſive à jactis Templi fundamentis putatur. Quare graviſſimus iſte eſt hactenus Annalium error. Etenim 53 annos regnavit, ut minimum, *Hiramus*; videlicet ab 8 *Davidis*, ad 29 ſaltem ejus filii *Salomonis*.

a Joſeph. Antiq. 8, 2.

Error Joſephi.

b 2. Reg. 5. & 1. Paral. 14.

c 3. Reg. 9 & 2. Paral. 8.

d 3. Reg 7.

e 3. Reg. 9. 27.

f 3. Reg. 9 10. & 2. Paral. 8. 2.

nis. Quòd ſi anno regni 23, aut 24 ædificia ſua *Salomon* abſolverit, ad 56, aut 57 annum pervenit *Hiramus:* quod in *Chronico libri* 13 *de Doct. Temp.* ſecuti fuimus. Ita anno *Hirami* 37, non 11, vel 12, *Salomon* Templi fundamenta poſuit. Non enim fingi poteſt alter cjuſdem nominis, qui *Davidis* amicus à poſteriore diverſus fuerit, qui *Salomonis* ætate vixit. Ejuſmodi enim nullus in ſerie *Tyriorum* Principum ponitur. ac præterea eundem illum *Hiramum*, *a qui* Davidis *amicus fuerat omni tempore*, *Salomoni* opem navaſſe, *Scriptura* demonſtrat. Nunc Regum ſeriem hîc deſcribemus, cum annis ſingulorum ex *Phœnicum* Annalibus depromptis: niſi quòd *Hiramo*, iis, quas dixi, de cauſſis, non 34 annos, ſed 56 aſſignavimus.

a 3. Reg. 5. 1.

Laterculum Regum *Tyri* priorum.

		Anni regni.	Initium in annis Per. *Jul.*
1	*Abibalus*	oo	ooo
2	*Iromus*	56	3666
3	*Baleazarus*	7	3722
4	*Abdaſtratus*	9	3729
5	Nutricis *Abdaſtrati* filius.	12	3738
6	*Aſtartus*	12	3750
7	*Aſerymus*	9	3762
8	*Pholes*	M. 8	3771
9	*Ithobalus Aſtartæ* Sacerdos	32	3772
10	*Badezorus*	6	3804
11	*Margenus*	9	3810
12	*Pygmalion*	47	3819

Deſiit *Pygmalion* anno 3866.

Colliguntur anni, quibus regnarunt, 199, M. 8.

Ithobalus ille eſt ipſe, cujus filiam *Jezabelem b* duxit impius *Achab*; & ſanè tempus mirificè congruit.

b 3. Reg. 16, 31. Vide lib. 5. de Doct. Temp. cap. 63.

Poſteriorum *Tyri* Regum, qui circa *Nabuchodonoſori* & *Cyri* tempora vixerunt, meminit ex *Tyriorum* Annalibus *Joſephus* eodem *libro contra Apionem.* Sed obſcurè tempus illorum concipit; quod tamen ex ejus verbis haud levi conjecturâ ſic extricabimus, ut in ſequenti laterculo vides.

Poſteriorum Regum *Tyri* Catalogus.

		Anni regni.	Initia in Per. *Jul.*
1	*Ithobalus*	24	4116
2	*Baal*	10	4140
3	*Ecnibalus*	M. 2	4150
4	*Chelbes*	M. 10	4150
5	*Abbarus* Pontifex	M. 3	4151
6	*Mytgonus* }	6	
7	*Geraſtratus* }		
8	*Balatorus*	1	4157
9	*Merabalus*	4	4158
10	*Iromus*	20	4162

Anno *Ithobali* ſeptimo *Tyrum* obſidere cœpit *Nabuchodonoſor*: ut ex *Joſephi* verbis, quamlibet depravatis *libro* 1. *contra Apionem* [a] oſtendimus. At verò anno 14 *Iromi Cyrus Babylone* potitus eſt, eodem teſte. Intervallum à ſeptimo *Ithobali* ad decimum quartum *Iromi*, anni 54, M. 3, ut putant Annales *Tyrii*, & ex his *Joſephus*. Ab initio vero *Baalis*, ad 14 *Iromi*, anni intercedunt 36, menſeſque tres. Quippe horum omnium Regum, præterquam *Ithobali*, annos expreſſit *Joſephus* ex Archivis *Tyriorum*. Si de annis 54 ac 3 menſibus detrahas annos 36, menſeſque tres, reſidui erunt octodecim anni ſolidi, à ſeptimo *Ithobali* ad ejus obitum. Quocirca quatuor & viginti regnavit annis, quot in *laterculo* poſuimus. Jam verò *Babylone* primùm potitus eſt *Cyrus* anno Periodi *Jul.* 4176 ut demonſtrabitur. Detractis 54 annis, menſibuſque tribus, relinquetur annus labens è Per. *Jul.* 4122 in quem ſeptimus incurrit *Ithobali*; idemque eſt *Nabuchodonoſori* 16, & pri-

[a] Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 63.

r'm is obſidionis *Tyriæ*, quod paulò pòſt ſuadebitur. Ergo cœpit *Ithobalus* anno Per. *Jul.* 4116.

Et iiſdem *Tyriorum* Annalibus refert *Joſephus* *a* *Tyrum* habitari cœpiſſe annis 240 ante Templi conditum, qui incidit in annum Per. *Jul.* 3702. Quocirca *Tyrus* frequentari cœpit incolis ſub annum ejuſdem Periodi 3462, *mundi* 2732. *Gedeonis* tempore.

a Joſeph. Antiq 8.2.

Tyriorum colonia *Carthago* fuit: de cujus origine mira eſt in Hiſtoria varietas opinionum: quæ ex eo videtur orta, quòd urbs iſta paulatim, ac per partes exſtructa, & amplificata fuerit. Itaque alii *Trojano* bello antiquiorem illius originem faciunt annis vel triginta, ut *Philiſtus* apud *Euſebium* in *Chronico*, vel quinquaginta, ut *Appianus* initio *Africanæ*: utrobique *Zorus* & *Carchedon* condidiſſe dicuntur. Alii *Troïcis* rebus poſteriorem memorant. *b* *Phœnicum* Annales, ex iiſque *Menander*, *Pygmalionis* anno ſeptimo *Didonem* *Tyro* profectam in *Africa* condidiſſe *Carthaginem* referunt. Is eſt annus Periodi *Jul.* 3825. quod ex iis conſtat, quæ de *Hirami* tempore paulò antè attigi. Quippe anno *Davidis* octavo, Periodi *Jul.* 3666, jam *Tyriis* regnabat: pervenitque, ut minimum, ad *Salomonis* viceſimum, & annum Per. *Jul.* 3722, ac 56 annos explevit. Exinde Reges cæteri, ex *Joſephi* & Annalium *Tyriorum* calculo, ad uſque *Pygmalionis* ſeptimum, annos exhibent 103, menſes 8, qui in annum deficiunt Periodi *Jul.* 3825. qui eſt ab excidio *Trojano* 296, ante primam *Olympiadem*, 114; *Romam* verò, 137. quam ſententiam, ut probabiliorem cæteris, amplectimur. Non tamen *Joſepho*, ſive iiſdem illis Annalibus aſſentimur, quatenus ab initio *Hirami* ad ædificationem *Carthaginis* annos numerant 155, menſes 8: & ab jactis *Salomonici* Templi fundamentis ad eandem *Carthaginem* annos 143, menſes 8. quaſi anno *Hirami* undecimo *Salomon* ædificare cœperit. Huic enim *Scriptura* penitus adverſatur. Licet tamen numerum hunc annorum 144, inter Templi & *Carthaginis* initia, hoc tueri modo, ut principio arcem duntaxat *Tyrii* condiderint, quàm *Botſram* nominarunt; *Græci* *Byrſam*: poſt annos deinde 21 *Carthadam*, ſive *Carthaginem*. Annus conditi ab *Salomo*-

Carthaginis conditus.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 63.

b Apud Joſeph. lib. 1. contra Apion.

mone Templi fuit *Hirami* 37, ut ſuprà declaratum eſt. Inde ad ſeptimum *Pygmalionis* anni ſunt 122, menſes 8. reliqui ſunt ad complendum intervallum *Joſephi*, anni 21.

Solin. cap. 30.

Ab hac opinione noſtra haud longè *Solinus* abſceſſit, qui *Carthaginem* poſt annos 737, quàm condita fuerat, everſam aſſerit. Exciſa porrò eſt anno U. C. 608, *Lentulo* & *Mummio* Coſſ. Per. *Jul.* 4568. de quo demptis 737, reſtat annus Per. *Jul.* 3831, ante urbem *Romam*, 131. At *Juſtinus* annis ante eandem *Romam* 72, *Vellejus* 65: *Dionyſius Halicarnaſſenſis* ex *Timæo*, ante primam *Olympiadem* annis 38, qui ſunt ante *Romam* circiter 162.

Botſram à *Pœnis* arcem dixi nominatam *Hebraico* vocabulo בצרא. poſt *Carthada* vocata eſt, ait *Solinus*, quam *urbem novam*, hoc eſt, νεάπολιν interpretatur, קרית חדתא. Ex *Boſra Græci* Βύρσαν fecere, quod *corium* ſignificat, atque ex fabula duxere appellationis originem, quam *Virgilius* ſecutus eſt.

Appian. init. Pun.

CAPUT XIV.

De *Lycurgi* ætate, ac *Medorum* & *Macedonum* regnis.

LYCURGUS *Lacedæmoniorum* Legiſlator quâ tempeſtate floruerit, dici pro comperto non poteſt: ita diverſæ ſunt de eo Priſcorum ſententiæ, quas Vitæ ejus initio *Plutarchus* attigit. *Herodotus* imprimis *Leobotæ* Regis tutorem illum ait fuiſſe; qui in *Euryſthenidarum* familia quartus ab *Euryſthene* cenſetur, atque ab *Euſebio* regnaſſe perhibetur anno *Abraami* 994, qui ſit Per. *Jul.* 3691, ante primam *Olympiadem* circiter 248. Sunt qui æqualem faciant *Iphiti*, à quo prima inſtaurata eſt *Olympias*. Sic *a Athenæus*, & *b Pauſanias*. Plerique *Charilai Polydectæ* filii, ex *Proclidarum* familia, tutorem extitiſſe putant. Ita *Plutarchus*, & *Juſtinus*. *Eratoſthenes* apud *Clementem Alexandrinum* anno poſt *Trojæ* cladem uno minus 300; ante primam *Olympiadem* octavo & centeſimo *Lycurgi* tutelam adſcribit, qui eſt annus Per. *Jul.* 3830.

a Lib. 14.
b Eliac. 1. p. 150.

Me-

Medorum primordium congruit anno 100 ante primam *Olympiadem:* quod in hunc modum probatur. *Cteſias* apud *Diodorum libro* 2 *Medorum* ab *Arbace* Regum ſeriem ita deſcribit.

Medorum Regum ſucceſſio è *Cteſia*,

	Reges.	Anni regni.	Anni Periodi *Jul.* quibus cœperunt.
1	*Arbaces*	28	3838
2	*Mandauces*	50	3856
3	*Soſarmus*	30	3916
4	*Artycas*	50	3946
5	*Arbianes*, qui & *Cardiceas*	22	3996
6	*Arſaces*, qui & *Dejoces*	40	4018
7	*Artynes*, qui & *Phraortes*	22	4058
8	*Aſtibaras*, qui & *Cyaxares*	40	4080
9	*Apandas*, qui & *Aſtyages*	35	4120
	Colliguntur anni 317.		

Aſtyagis annos prætermiſſos à *Cteſia* ex *Herodoto* ſupplevimus. Igitur *Aſtyages* poſtremus *Medorum* Principum ab *Cyro* nepote exutus imperio eſt anno primo *Olympiadis* 55, ut poſtea demonſtrabitur. hoc eſt anno Per. *Jul.* 4155. de quibus ſi annos 317 detrahas, reſiduus erit annus Per. *Jul.* 3838. Porrò *Cyri* primordium, & *Aſtyagis* exitus demonſtratione conſtat, quam ſuo loco proponemus. Proinde rectè conſtitutum à nobis eſt regni *Medorum* exordium ex hiſtoria *Cteſiæ*, quem cæteris, qui eadem de re ſcripſerunt, fide digniorem meritò *Diodorus* exiſtimat, quoniam apud *Perſas* in *Artaxerxis Mnemonis* comitatu vixit annis pluribus, & ex Archivis *Medorum Perſarum*que ſe ea, quæ memoriæ prodidit, hau-

hauſiſſe profitetur. At *Herodotus Medorum* Rege quatuor duntaxat enumerat, quorum primus eſt *De joces*; eoſque annis 150 regnaſſe perhibet. *Euſebiu* annos huic regno dat 259, *Juſtinus* 350. *Agathia* è *Cteſia*, ἔτη οὐ μεῖον ἢ τριακόσια, *non pauciores trecenti annos* expleſſe ſcribit.

Macedonum regnum, ab *Carano Phidonis Argiv* fratre cœptum, haud dubio exitu terminatur: ſe initium ſolâ auctoritate conſtat. Poſtremus Rex *Perſeus Philippi* filius à *Paulo Aemilio* ſuperatus eſt ann Urbis *Varroniano* 586, qui incurrit in annum 1 O*lympiadis* 153. Per. *Jul.* 4546. ante *Chriſti* æram 168 Quod ex ea Lunæ defectione colligitur, quæ pridie ejus diei, quo factum prælium eſt, incidit, ut ſcribit *Livius*; noſque ſuo loco notavimus. Hic igitu *Macedonici* regni poſtremus eſſe debet annus. Primus *a* ab *Euſebio* ad annum *Abraami* ponitur 1203: qui ex methodo *Euſebianorum* annorum in Periodo *Jul.* numeratur 3900. Quare *Macedonicum* regnum annis obtinuit circiter 647. ac Reges fuere 39, quorum Catalogus non uno modo apud *Euſebium Latinè* ab *Hieronymo* redditum, & *b* in *Dexippi* Fragmento, ac *Georgii* Monachi Excerptis, tum apud *Diodorum* legitur. Nos, ut probabile viſum eſt, iis ex Auctoribus hunc in modum confecimus.

a Euſeb. in Chron. ex edit. Pontaci.

b Apud Scal. in Gr. Euſ. p. 47.

Catalogus Regum *Macedoniæ* ex *Dexippo*, *Diodoro*, & *Euſebio*.

		Anni regni.	Anni Per. *Jul.* quibus inierunt.
1	*Caranus*	28	3900
2	*Cœnus Carani* filius	28	3928
3	*Thurimas Cœni* filius	45	3956
4	*Perdiccas Thurimæ* filius	48	4001
5	*Argeus Perdiccæ* filius	32	4049
6	*Philippus Argei* filius	35	4081
7	*Aëropas Philippi* filius	42	4116
8	*Alcetas Aëropæ* filius	28	4158
9	*Amyntas Aëropæ* filius	49	4186
10	*Alexander Amyntæ* filius	43	4235

I

11	*Perdiccas* II. *Alexandri* filius	23	4278
12	*Archelaüs Perdiccæ* filius	14	4301
13	*Oreſtes Archelai* filius	0	4315
14	*Aëropas* tutor *Oreſtis*	4	4315
15	*Pauſanias Aëropæ* filius	1	4319
16	*Amyntas* primò	1	4320
17	*Argeus*	2	4321
	Amyntas iterum	21	4323
18	*Alexander Amyntæ* filius	2	4344
19	*Ptolemæus Alorites Amyntæ* filius	3	4346
20	*Perdiccas Amyntæ* filius	5	4349
21	*Philippus Amyntæ* filius	24	4354
22	*Alexander Philippi* filius	12	4378
23	*Aridæus Philippi* filius	7	4390
24	*Caſſander Antipatri* filius	19	4397
25	*Philippus Caſſandri* filius	1	4416
26	*Antipater* & *Alexander* } *Caſſandri* filii	3	4417
27			
28	*Demetrius Poliorcetes*	6	4420
29	*Pyrrhus*	M 7	4426
30	*Lyſimachus*	A. 5, M. 6.	4427
31	*Ptolemæus Lagi* filius κεραυνὸς	A. 1, M. 5.	4433
32	*Meleager Lagi* filius	M 2.	4434
33	*Antipater*	D. 45.	4434
34	*Soſthenes*	2	4434
35	*Antigonus Gonatas, Demetrii Poliorcetæ* filius	36	4436
36	*Demetrius Gonatæ* filius	10	4472
37	*Antigonus* Δώσων	12	4482
38	*Philippus Demetrii* filius	42	4494
39	*Perſeus Philippi* filius	11	4536

Deſiit *Macedoniæ* regnum anno 4540, *Per. Jul.* poſtquam perſeveravit annos integros 946.

Horum in Regum ſerie quædam animadverſione digna ſunt. *a* Primum quod ad *Perdiccam* undecimum Regem attinet, ejus initium, finemque perperam ab *Euſebio* collocari in anno 1 *Olympiad's* 80, *Abraa-*

a Vide Paral. Oper. de Doct. Temp pag. 848.

Abraami 1557, qui congruit anno Per. *Jul.* 4254. cui quidem *Perdiccæ* primum annum [a] *Scaliger* adſcribit. Ita cum annis regnaſſe velint ambo 28, deſinet in anno Per. *Jul.* 4282, qui proximè belli *Peloponneſiaci* exordium anteceſſit. Atqui anno belli 15 regnabat idem ille *Perdiccas*, ut fidem facit gravis imprimis Auctor [b] *Thucydides*. Caſtigandus itaque eſt longè graviſſimus hic error; & *Perdiccæ* primordium ad annum Per. *Jul.* 4378 accommodandum, quo cœpit annus 1 *Olympiadis* CXI. Et quidem [c] *Diodorus* ad annum ſequentem meminit *Perdiccæ Macedonum* Regis. Sed quot annis regnarit, haud una ſententia eſt, ut refert [d] *Athenæus*. Nos 23 cum *Marſya*, *Philochoro*, [e] ac *Dexippo* tribuimus. Proinde obiit anno Per. *Jul.* 4301, belli *Peloponneſiaci* 19.

[a] Lib. 2. Iſag. Can. pag. 163.

[b] Lib. 5. pag. 400. edit. Græco-Lat.

[c] Lib. 12.

[d] Lib. 5.

[e] In Excerpt. 62. Euſeb. pag. 47.

Hinc *Alexandri* patris illius exordium ſtatuimus circa annum Per. *Jul.* 4235, qui proximus eſt ab expeditione *Xerxis* in *Græciam*. Nam 43 anni *Alexandro* competunt ex *Græcis Euſebii Collectaneis*, *Archelao* verò 14; quamvis *Diodorus* ſeptem duntaxat ei tribuat. Nos *Dexippum* ſequi maluimus. Deinceps ad *Alexandrum* uſque *Magnum* Regum decem tempora ex *Diodoro* conſtituimus. In quibus *Dexippi* fragmentum haud ſatis integrum exſtat.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS SECUNDÆ

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De initio ludorum Olympicorum, *quos inſtauravit* Iphitus.

PAULATIM ad ea tempora progredimur, quæ certi aliquid, & explorati in *Græcorum* Hiſtoriam conferunt; in quibus principem locum tenent *Olympiades*, quæ poſt annos vertentes quatuor inſtaurabantur. Scribit *Pindari Scholiaſtes*, eos ludos alternis in menſem quadrageſimum nonum, & quinquageſimum incurriſſe, hoc eſt, in *Apollonium* menſem, aut *Parthenium*. Quod de vetere anno *lunari* debet accipi, cujus modus nimiùm diſtabat ab exacto. Quatuor anni ſimplices octo & quadraginta menſibus conſtant: quibus evolutis, quadrageſimo nono menſe, hoc eſt, initio *Tetraëteridos* alterius, ludi committebantur. Poſtea menſis unus intercalabatur. Ideo in quinquageſimum menſem cadebant. Sed hujus anni forma propter vetuſtatem ignota eſt hodie.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 37. & ſeq.

Ad Olymp. 3.

Legitimum tempus ludicri peragendi fuit *æſtivum*, ſub ipſum *ſolſtitium*: quod in *Paralipomenis Operis de Doct. Temp. pag.* 850. accuratè demonſtravimus ex *Herodoto*, *Cenſorino*, & aliis. Tametſi non diffitendum eſt, interdum ſerius eſſe commiſſos. Sed id præter ordinem moremque contigit; ut eo anno, quo *Julius Cæſar* interfectus eſt, cùm *Cicero* navigare vellet in *Græciam*, videntur in *Septembrem* menſem prorogati ludi, ut ex *lib.* 15. *Epiſt. ad At-*

tic. Epiſt. 7 haud abſurdè colligitur; quod rectè *Vendelinus* noſter obſervavit. Legitimum tamen & ordinarium tempus *æſtivum* fuit.

Primæ Olympiadis *tempus.*

Primum ludicrum *Olympiadicum* eo anno celebratum eſt, qui eſt ſeptingenteſimus ſeptuageſimus ſeptimus ante primum annum æræ *Chriſtianæ*; & eſt in *Juliana* Per. 3938, *mundi* 3208, circa triceſimum quartum *Azariæ*, ſive *Oziæ*, Regis *Judæ*, quod certiſſimis argumentis ex Hiſtoria, & cœleſtibus obſervationibus adſtruitur. Imprimis autem ex *Thucydide* colligitur, qui *Solis deliquia* duo, unum *Lunæ*, contigiſſe ſcribit totidem in annis *Peloponneſiaci* belli. *a* Velut anno primo *Solem* ait defeciſſe poſt meridiem. Bellum *Peloponneſiacum* cœpit anno primo exeunte *Olympiadis* 87, ſequente ſecundo. Nam *b* anno quarto belli labente, incidit *Olympicus* agon, quo vicit pancratio *Doritus Rhodius* iterum: quæ fuit *Olympias* 88. Ergo anno quarto exeunte *Olympiadis* 87 cœpit annus quartus belli *Peloponneſiaci*. Quippe ἦρι ἀρχομένῳ, *ineunte vere*, anni *Peloponneſiaci* belli inchoandi ſunt, ut idem auctor eſt *c* *Thucydides*. *d* Item anno belli duodecimo *Olympia* peracta ſunt, quibus *Androſthenes Arcas pancratio* vicit, Archonte *Athenis Euclide*, quando *Lacedæmonii* ab *Eleis* excluſi ſunt. Ea non alia eſt *Olympias*, quàm nonageſima. Proinde deſinente anno quarto *Olympiadis* 89, duodecimus annus iniit belli *Peloponneſiaci*. ex quo ſequitur, *primum* belli cadere in annum primum *Olympiadis* 87. *Secundum Solis deliquium* notatur ab *e* eodem Hiſtorico anno octavo ineunte belli *Peloponneſiaci*, quo *Sol* ex parte defecit. Ad hæc *f* incipiente duodecimo anno belli *Athenienſes* fœdus ait annorum centum iniiſſe cum *Argivis*, *Eleis*, ac *Mantineis*, ac ſequenti æſtate ludos *Olympicos* incidiſſe, quibus *Androſthenes Arcas* vicit *pancratio* primùm. Fuit hæc *Olympias* nonageſima. *g* Denique *Lunam* defeciſſe narrat anno 19 belli, quando *Athenienſes* à *Siculis* victi & profligati ſunt cum eorum duce *Nicia*. Non poſſunt hæc abire, quin *prima eclipſis* contigerit anno Periodi *Julianæ* 4283. *ſecunda* anno 4290. tertia anno 4301. Bellum quippe *Peloponneſiacum* cœptum eſt anno Per. *Jul.* 4283, uti

a Thucyd. lib. 2. pag. 157. Græco-Lat.

b Thucyd. lib. 3. pag. 178.

c Lib. 2. ſub init.

d Thucyd. lib. 5. pag. 372. & 379.

e Thucyd. lib. 4. pag. 286.

f Thucyd. lib. 5. pag. 372. & 379. Græco-Lat.

g Thucyd. lib. 7. pag. 527.

uti poſtea probabitur: quo anno *Sol* defecit *Auguſti* tertio, feriâ 4, horâ 5, 53′ à meridie, idque *Athenis*; fuitque *defectio* digitorum $10\frac{1}{2}$ ferè. Anno verò 4290, idem ſidus *Martii* 21 defecit, feria 4, horâ 8, 17′. poſt noctem mediam, digitis circiter novem. Denique anno 4301 *Luna* defecit *Auguſti* 27, paulò ante mediam noctem. Igitur *Olympias* 87 cœpit anno eo *Juliano*, qui initium belli proximè anteceſſit, nimirùm anno Per. *Jul.* 4282. *Olympias* 88 iniit anno 4286. *Olympias* nonageſima anno 4294. Quare ſi *Olympiades* integræ 86 quaternario multiplicentur; (nam quælibet annis conſtat quatuor) conficient anni 344 à primo agone *Iphiti*. Hi detracti de anno 4282, quo *Olympias* 87 cœpit, relinquunt annum *Julianæ* Periodi 3938. ante *Chriſtianam* æram 777, quo primus agon *Olympicus* indictus eſt. Præterea *a* *Xenophon Olympiade* quâdam ineunte bellum idem deſiiſſe narrat ſub *Solis defectionem*. Quam quidem *Olympiadem* proximè ſubjicit ei, quam initio *libri* 1 diſertè numeraverat tertiam & nonageſimam. Unde ſub initium 94 *Olympiadis* finis impoſitus eſt *Peloponneſiaco* bello: quâ ineunte *Olympiade* *Sol* defecit *Septembris* 3, anno ante *Chriſtum* 404, Per. *Jul.* 4310. Id ipſum & expeditio *Xerxis* in *Græciam* oſtendit, & *Salaminia* clades; quam anno primo ineunte *Olympiadis* 75 contigiſſe, Periodi *Julianæ* 4234 ſuo loco declarabitur. Deductis annis ab *Iphito* 296, ſive *Olympiadibus* 74 integris, de annis 4234, reſtat annus Per. *Jul.* 3938.

a Xenoph. 2. Hellen. pag. 270. edit. Græc.

Nec aliud perſuadet *Cenſorini* locus inſignis *cap.* 21, ubi annum, quo ſcribebat, variis *characteribus* illuſtrat, aitque fuiſſe ab *Olympiade* prima milleſimum & quartum decimum. Annus, quo ſcribebat, eræ *Chriſtianæ* fuit 238, Per. *Jul.* 4951. de quibus ſi deduxeris 1014, reſidebunt 3937. Ergo ſequenti 3938, primus *Olympicus* annus incepit.

Ex his, aliiſque, quæ deinceps occurrent, efficitur, *primum agonem Iphiti* abhinc annis 2407 iniiſſe, & hoc anno *Chriſti* 1631, à diebus æſtivis proceſſurum annum tertium *Olympiadis* 602. Quæ quidem *epocha* firmiſſimè munienda fuit, quòd ad eam inſequentia tempora deinceps exigenda ſunt.

 C A-

CAPUT II.

De Romæ *conditu, deque varia putatione annorum ab* Urbe condita, *præſertim* Varroniana, *quæ quidem approbatur. Videri* Romam autumno *conditam; tum de conceptu* Romuli, *& ortu.*

De Urbis initio variæ ſententiæ. Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 46. & ſeq.

URBEM *Romam non eodem* omnes *anno* conditam Veteres perinde ac Recentiores exiſtimant. Sed duæ ſunt hodie receptæ, ac celebriores reliquis ſententiæ. Prima *Varronis*, (ut teſtatur *Plutarchus*) quæ anno tertio deſinente ſextæ *Olympiadis conditum Urbis* aſſignat: poſterior eſt *Verrii Flacci* in *Faſtis Capitolinis*, quæ eundem conditum rejicit in annum ſequentem; qui eſt quartus deſinens *Olympiadis* ſextæ; quam *Catonianam* fruſtra *Scaliger* appellat, ut ſuo loco demonſtravimus. Utra verior ſit, difficile eſt dictu. Nos priorem anteponimus alteri: atque ita *conditam* eſſe *Romam* aſſerimus anno tertio *Olympiadis* ſextæ, ſive *Iphiteo* tertio & viceſimo, cúmque *Olympias* prima cœperit anno Per. *Jul.* 3938, qui eſt 777 ante *Chriſtianam* æram, (ut alio loco demonſtratum eſt) *primus annus Urbis* ex *Varronis* putatione cadit in annum Per. *Jul.* 3960, vel 3961. Anno quippe 3960 iniit annus tertius *Olympiadis* ſextæ à diebus *æſtivis*. Quare ſi urbs *Roma Aprili* menſe fundata eſt, ùt vulgò ferè ſentiunt, primus Urbis incurrit in annum 3961. Verum *Manilius lib.* 4. *Romam* ait in *Libra* conditam.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 45.

Heſperiam *ſua* Libra *tenet, quâ condita* Roma, &c. *Solinus* verò *cap.* 2. perinde *Lunam* in *Libra* fuiſſe refert; ſed *Solem* in *Tauro* præterea collocat: quod minimè procedit. *Plutarchus* autem ex *Tarrutii Firmani* genethliaci ratiociniis, quem *Varro* ad ejus rei inquiſitionem adhibuit, *Romam* conditam ait *Pharmuthi* 9. Ut igitur ambo illa complectamur, *Romam* & in *Libra* & *Pharmuthi* nono die fundatam eſſe; congruet annus Per. *Jul.* 3960, *Octobris* 4. Siquidem anno iſto neomenia *Thoth* anni *Ægyptiaci* incidit in *Februarii* 28. *Pharmuthi* 9 in 4 *Octobris.*

Roma videtur autumno condita.

No-

Novilunium autem medium uno die anteceſſit. Contigit enim ex *Pariſinis Tabulis Octobris* 2, feriâ 3, horâ 18, 18′ poſt mediam noctem, *Romæ*, hoc eſt, *Octobris* 3. Nam *Judaïcus* character neomeniæ *Marcheſuvan* anno *Judaico* 3008, habetur feria 4, 1, 820, *Octobris* 3. Verum autem novilunium commiſſum eſt *Octobris* 2. horâ 7, 22′ poſt mediam noctem, *Romæ*. Quare non reſpondet ἀκριβὴς illa τριακὰς *Plutarchi*, ſed abeſt biduo. Potuit tamen popularis, ac civilis eſſe τριακὰς, ob μετάπτωσιν ſideris, in *Græcia*: præſertim cùm pleræque civitates à corniculata *Luna* neomeniam auſpicatæ ſint: ea verò in 4 *Octobris* incurrerit. Quam ad rationem exigenda ſunt, quæ in *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 48. ſuper hac re tradidimus, & pro ἀκριβεῖ novilunio populare computandum. Proinde nullus aptior annus eſt *Tarrutii* & *Manilii* ſententiæ, quàm *Jul.* Per. 3960, quo tertius *Olympiadis* ſextæ *Octobri* menſe labebatur. Sed ut à communi uſu minimè recedamus, *Palilia* prima (paſtorale id erat feſtum, quo *Romulus* Dominæ rerum Urbis fundamenta poſuit, 11 Cal. *Maji*, ut tunc annus habebatur) conferemus in annum ſequentem *Julianæ* Periodi 3961 quo tertius adhuc in curſu erat annus *Olympiadis* 6, ante *Chriſtianam* æram ſeptingenteſimum quinquageſimum quartum, *mundi* 3231.

Hujus *epochæ* fides innumeris Veterum teſtimoniis & cœleſti quoque obſervatione conſtat. Nam complures in Annalibus *Solis Lunæ*que defectiones annis *Urbis conditæ* notatæ leguntur, quarum *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 50. nonnullas retulimus. Velut inſignis illa fuit *Lunæ*, quam *C. Sulpitius Gallus* pro concione prædixit, pridie quàm *Perſeus* à *Paulo Æmilio* in *Macedonia* vinceretur, *æſtivo* tempore, ut refert [a] *Livius*. Ea verò deprehenditur anno Per. *Jul.* 4546, eâ nocte, quæ inter *Junii* 21, & 22 interceſſit, anno illo, quo Coſſ. fuere *L. Æmilius Paulus*, *C. Licinius Craſſus*, quique numeratur in *Faſtis Capitolinis*, quos *Sigonius* ſequitùr, ab U. C. 585. ex *Varronis* autem calculo, ut in *Onuphrianis*, 586. quorum numerorum alterutro dempto ex *Jul.* Per. annis 4546, invenies *Palilia* prima *Romuli* ca-

Demonſtratur epocha Varroniana.

[a] Lib. 4. Dec. 5.

cadere in annum 3961 ſecundum *Varronem:* vel, ex *Capitolinis Faſtis*, 3962. Tum omnes illæ defectiones, quibus *Olympiadum* initium *cap.* ſuperiori probavimus, ad annorum *Urbis* adſtruendam *originem* ſpectant. Quemadmodum & *Cenſorini* memorabilis ille locus ex *cap.* 21, ubi annum illum, quo ſcribebat, quem eſſe *Chriſti* 238 ſignificavimus, numerat 991 *conditæ Urbis*, ex *Palilibus*. Erat is in Periodo *Juliana* 4951. de quo ſi 991 deduxeris, relinquetur annus Periodi *Jul.* 3960. Igitur ſequenti, qui eſt 3961, imputantur à *Cenſorino Palilia* prima, ex *Varronis* ſententia. Vide, præter *Onuphrii*, *Sigonii*, *Pighii*que *Faſtos*, quæ à nobis in *lib.* 9. *de Doct. Temp.* pertractata ſunt.

Poſt *natalem* Urbis, *Romuli* ipſius ejus parentis conceptus atque ortus paucis hîc exponendus eſt.

Tarrutius *a* *Firmanus* conceptum matris utero *Romulum* aſſeverabat anno primo *Olympiadis* ſecundæ, *Chœac* 23; natum verò die 21 *Thoth*, atque in ejus conceptu *Solem* defeciſſe penitus: quemadmodum & illo die, quo *Roma condita eſt.* *b* *Halicarnaſſenſis* autem conſentire ait omnes, *Romulum* anno ætatis 18 *Urbem ædificare cœpiſſe.* Eâ ratione natalis ejus incurret in annum Per. *Jul.* 3944. Addit & tam eo anno, quo conceptus eſt, quàm quo mortuus, *Solem* defeciſſe totum. De morte paulò pòſt viderimus. Quod ad *Solis deliquia* pertinet duo, quorum *alterum* in ipſo *Romuli* conceptu, *alterum* eo die, quo *Urbs* eſt *fundari cœpta*, contigiſſe dicitur; ea ſunt hactenus ex *Tabulis* quæſita fruſtra, ut in *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 48 fusè declaravimus. Quare Auctorum graviſſimorum teſtimonio potiùs, quàm cœleſti obſervatione nititur hæc opinio, quam *Halicarnaſſenſis* perſuadet, *Romulum* anno 2 exeunte *Olympiadis* ſecundæ in lucem editum eſſe; qui eſt Per. *Jul.* 3944, & octavo decimo pòſt, id eſt, Per. *Jul.* 3961, *Urbem condidiſſe.* At eo, quo mortuus eſt, anno *Romulus*, hoc eſt *Olympiadis* 16 anno 1 exeunte, revera *Solem* defeciſſe ſub occaſum comperimus, anno Per. *Jul.* 3999, *Maji* 26.

a Lib. 9. de Doct. Temp. cap. 48. Dionyſ. 1. & 2. Liv. 1. Plut. in Rom.

b Lib. 2. pag. 219. Vech. edit.

C A-

CAPUT III.

De æra Nabonaſſari, *& initio* Babylonici *regni.*

APUD *Ptolemæum* & Aſtronomos reliquos celeberrima eſt æra *Nabonaſſari*, quem *Babylone* regnaſſe inter omnes convenit. Hujus verò mentio apud *Græcos* rerum cœleſtium peritos ideo percrebuit, quòd permultæ vetuſtiſſimorum temporum obſervationes Regis illius *epochâ* conſignatæ *Babylone* miſſæ ſunt à *Calliſthene Ariſtotelis* diſcipulo, ut teſtatur *a Simplicius.* Initium *Nabonaſſari* iis ex obſervationibus, quas paſſim *Ptolemæus* commemorat, latere poteſt neminem. Contigit autem anno *Per. Jul.* 3967, *mundi* 3237, ante *Chriſtianam* æram 747, *Urbis conditæ* ſeptimo. Anni forma, cui iſte titulus illigatur, eſt *Ægyptiaca*, quæ ſolidis diebus 365 conſtat, ſine ullis appendicibus horarum ſex. Unde quarto quoque vertente anno, caput anni die uno retrocedit, ut in *lib.* 1. declaravimus. Ergo *Thoth Nabonaſſari* incidit in diem 26 *Februarii Juliani*, & à meridie ejus diei aſtronomicè computatur, ut auctor eſt *Ptolemæus:* quanquam πολιτικῶς ab ortu *Solis* antecedente repetitur.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 51. & ſeq.

a Comm. 46. in 2. de Cœlo. Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 13.

Quòd *Nabonaſſarus* anno illo, quem ſignificavi, regnare ſit aggreſſus, fidem faciunt *Solis* ac *Lunæ* deliquia, quæ à *Ptolemæo b* notata ſunt: velut anno *Nabonaſſari* 366, *Thoth* 27, horâ 6, 30′ à media nocte, *Alexandriæ* defeciſſe *Lunam* ait, Archonte *Phanoſtrato.* Tempus congruit *Decembris* 23, feriâ 3, ante *Chriſtianam* æram 383, Periodi *Julianæ* 4331. anni *Ægyptiaci* 365 abſoluti cum diebus *Thoth* æquè confectis 26, horis 6, 30′ dies complent 133251, horas 6, 30′. qui ſunt anni *Juliani* 364, dies 300, horæ 6, 30′. Si igitur de annis vertentibus 4330, & diebus 356, horis 6, 30, quæ ab initio *Julianæ* Periodi ad momentum obſervationis à *Ptolemæo* deſcriptæ lapſa ſunt, auferas annos 364, dies 300, horas 6, 30′, reſidui erunt anni 3966, dies 56, à Calendis *Januarii.* Igitur die 57 ab iiſdem Calendis cœpit neomenia *Thoth* anni pri-

Nabonaſſari epocha demonſtratur.

b Ptol. 5. pag 105. Græc. edit.

primi *Nabonaſſari.* Is eſt verò *Februarii* dies 26. Idem & obſervationes reliquæ promittunt, quas recenſere ſupervacaneum eſt.

Cenſorinus præterea *cap.* 21, anno *Juliano* ducenteſimo octogeſimo tertio cœpiſſe dicit nongenteſimum octogeſimum ſextum annum *Nabonaſſari.* Annus primus *Julianus* quadraginta quinque annis æram *Chriſtianam* antecedit, ut ſuo loco demonſtrabitur. Quare ſi de 283 *Julianis* ſubtrahas 45, reſiduus erit *Chriſti* 238, quo quidem neomenia *Thoth* anni *Nabonaſſarei* 986 contigit 7 Calendis *Julii.* Hic eſt annus Periodi *Julianæ* 4951, de quibus deducendi ſunt anni 3965, ut habeatur *Nabonaſſareorum* numerus, ex iis, quæ *lib.* 1. hac de re tradidimus. *Unus* quippe *annus accreſcit* ad *ſummam.* Unde conſequens eſt, primum annum *Nabonaſſari* cadere in 3967. Per. *Julianæ.*

Chaldæi Reges. b 4. Reg. 10. & 2. Paral. 32. 31.

Ex his efficitur, *Chaldæorum* regnum eodem illo anno cœptum videri, auctore, ut eſt credibile, *Nabonaſſaro.* Eſt a in *ſacris Libris* Regum *Babyloniorum* mentio ſub *Ezechiæ* regno, circa annum ejus 14, quo *Merodach* filius *Baladan* Rex *Babyloniorum* legatos miſiſſe fertur ad *Ezechiam, ut interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram;* tum quòd illum ægrotaſſe didicerat. Annus 14 *Ezechiæ* ex his, quæ ſuo loco expoſita ſunt, incurrit in annum Per. *Jul.* 4000, qui eſt a *Nabonaſſari* primordio triceſimus quartus.

In fine hujus Part.

Exſtat vetus *Canon Babyloniorum Regum*, quo *Ptolemæus*, aliique Mathematici ſunt uſi, qui à *Nabonaſſaro* ad *Alexandri M.* obitum perducitur. In eo porrò *Mardokempadus*, qui *Merodach* in *ſacris Libris* nominatur, regnare cœpit anno ab *Nabonaſſaro* 27: & fortaſſis *Baladan* illius pater is eſt, quem *Canon Ilulæum* vocat.

Quocirca probabilis eſt conjectura, poſt *Aſſyrios* aliquanto ſpatio defeciſſe ab *Medis Babylonios*, ac privatum ſibi ſtatuiſſe regnum, duce *Nabonaſſaro*: quod regnum initio tenue, & *Aſſyriis* obnoxium, ab *Nabopolaſſaro* ejuſque filio *Nabuchodonoſoro* amplificatum eſt, ut & *Medos* ipſos, *Aſſyrioſ*que ſibi ſubjiceret: de qua re poſtea. Sed obſcuriſſima ſunt il-

illius Imperii primordia; de quibus nihil præter conjecturam ferè reliquum habet Hiſtoria.

CAPUT IV.

De tempore belli, quod Rege Cyaxare Medi *cum* Lydis *geſſerunt, déque* lunari *defectione, quam* Thales *prædixit: tum de* Nabopolaſſaro *Rege* Babylonis, *ejuſque filii* Nabuchodonoſori *primordio.*

HERODOTUS in primo *libro* refert, *Cyaxarem* ſexennale bellum cum *Alyatte Lydorum* Rege geſſiſſe, ac demum anno ſexto, cùm inter eos commiſſum eſſet prælium, obſcurato repentè *Sole*, territos illos abſtitiſſe pugnâ, atque ita bellum eſſe diremptum. Hujus belli tempus ex illa *Solis eclipſi* inveſtigari debet. Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 1.

Ea verò quo anno contigerit, magna Scriptorum eſt diſſenſio. Nos in annum Per. *Jul.* 4117, *mundi* 3387, ante *Chriſtum* 597, illam conjicimus, quo defecit *Sol*, *Julii* 9, feriâ 3, ſub horam ſextam matutinam: ac digitorum, ut vocant, *eclipſis* illa fuit, ex *Tychonico* calculo, 9, 22′: ex Veterum autem ratiociniis, ampliùs 10½. *Cyaxares* anno Per. *Jul.* 4080 regnare cœpit; & annos 40 *Medis* præfuit, uſque ad annum Per. *Jul.* 4120. Proinde anno ejus 37 belli *Lydi* ſextus incidit. Prima *Scytharum* eruptio ſub initium illius contigit, puta anno Per. *Jul.* 4081. Circa annum deinde 4108, id eſt, poſt annos 28, a *Cyaxare* circumventi, & occiſi ſunt. Inde poſt unum vel alterum annum alia *Scytharum* manus ſupplex ad eundem Regem adiit. Ponatur hic annus Per. *Jul.* 4110, Bellum verò ſexennale inchoari potuit anno 4111, vel 4112. Ita ſextus incurret in annum 4117, qui eſt quartus *Olympiadis* 45, quo tempore regnabat in *Babylonia Nabuchodonoſor*, qui *Herodoti Labynitus* eſſe videtur.

Quod ad *Nabopolaſſarum* attinet, is in *Canone Mathematico*, quem ſæpe laudavimus, inter *Babyloniæ* Principes ponitur; eique unus & viginti anni tribuuntur; cui *Nabuchodonoſorus* ſubjicitur, qui annis tri- Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 57. & ſeq.

a Beroſ. apud Joſeph. lib. 9. Antiq. cap. 11 & lib. 1. contra Ap. pag. 925. edit. Frob. Euſeb. lib. 9. de Præparat. pag. 267.

b Ptol. lib. 5. pag. 125. Græc. Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 58.

tribus & quadraginta regnavit. a *Beroſus* verò *Chaldaicorum* Annalium Scriptor, qui *Alexandri M.* ætate floruit, apud *Joſephum* & *Euſebium* auctor eſt, *Nabopolaſſarum Nabuchodonoſori* patrem *Ægypto*, *Cœleſyriæ*, ac *Phœniciæ* dominantem, illis præfeciſſe Satrapam; cujus, inquiunt, auditâ defectione, filium ſuum *Nabuchodonoſorum* adverſus illum cum exercitu miſit, qui victis rebellibus, recuperatóque imperio, cùm interea fato functus eſſet *Nabopolaſſarus* ejus pater, raptim *Babylonem* advolavit, copiis omnibus unà cum præda cuidam amicorum commendatis, ut ea deportaret in *Babyloniam*.

Quo tempore *Babylone* regnare *Nabopolaſſarus* cœperit, ex cœleſti obſervatione conſtat *lunaris* defectus, b quem *Ptolemæus* ex *Chaldæorum* fide recenſet. Siquidem anno quinto *Nabopolaſſari*, qui eſt à *Nabonaſſaro* 127, *Athyr* 27, ſequente 28, horâ 5, 50′. à media nocte *Babylone*, *Alexandriæ* verò horâ ipſâ 5, obſcurata eſt *Luna* quartâ diametri parte. Tempus congruit in annum Periodi *Julianæ* 4093, *mundi* 3363. ante *Chriſtianam* æram 621. quo anno *lunaris* defectio contigit *Aprilis* 22. Neomenia *Thoth* anni *Nabonaſſarei* 127. incurrit in *Januarii* 26. Quare cùm anni Regum iſtorum à neomenia *Thoth* computari ſoleant, quintus annus *Nabopolaſſari* cœpit anno *Jul.* Per. 4093. Primus itaque cadit in annum 4089. qui eſt 17 *Joſiæ* Regis. Porrò tametſi *lib.* 1. *contra Apionem Joſephus Beroſi* fragmentum illud citans εἴκοσι ἐννέα *viginti novem annos* adſcribat *Nabopolaſſaro*; tamen in *lib.* 10 *Originum*, & apud *Euſebium* εἴκοσι ἓν, *viginti unus* legitur: quod & nos amplectimur. Ita enim *Mathematicus* ille *Canon Babyloniorum Regum.* Tum Hiſtoria ipſa ſuffragatur. Siquidem *Beroſus* addit, *Nabopolaſſarum* haud multò poſt miſſum ad expeditionem filium deceſſiſſe. Accidit autem expeditio iſta anno *Joakimi* tertio, vel quarto ineunte. Sanè ab anno quarto *Joakimi* primus *Nabuchodonoſori* numeratur in *ſacris Literis*, ut *Hierēmiæ* 25. quod ſuo loco dictum eſt. Quanquam *Nabopolaſſarus* nonniſi biennio poſtea mortuus eſt, anno Per. *Jul.* 4109, cùm primum & viceſimum inchoaſſet. Ideo vel *Nabopolaſſarus* annos tantùm 13 in

in imperio vixit; vel *Nabuchodonoſori* primordium ab eo tempore, quo cum imperio primum apud ſe viſus eſt, numeravêre *Judæi;* cum biennio ſerius à *Chaldæis* putari cœperit: quod mihi probabilius videtur. Quocirca ambo iſta vera ſunt; & anno Per. *Jul.* 4089 *Nabopolaſſarum* regnare cœpiſſe, & *Nabuchodonoſori* imperium ex anno 4107 ab *Judæis* eſſe deductum, cùm ab 4109. *Babylonii* putaverint, mortuo *Nabopolaſſaro*, qui viceſimum primum eodem inchoavit. Ad hanc normam exigenda ſunt, quæ in *lib.* 9 *de Doct. Temp. cap.* 61 diximus. Nam ibi æra utraque rectè conſtituta eſt. Sed *Nabuchodonoſori*, ut eſt unica *Judaica* anno 4 *Joakimi;* ita *Babylonica* eſt altera, biennio tardior: ſiquidem *Nabopolaſſarum* annos in imperio 21 vixiſſe credimus: alioqui ſi ab anno 4107, indidem unde *Judæi*, *Babylonii* quoque *Nabuchodonoſori* regnum auſpicati fuerunt, non plures, quàm 19 ab anno 4089 ad 4107 putandi ſunt. Sed *Judaicam epocham* à *Babylonica* ſatius eſt diſcernere. Ex priore *Nabuchodonoſor* annos 45, ex poſteriore 43 regnaverit: quot & *Beroſus*, & *Canon Babyloniorum Regum* imputat: quæ res ſequenti *capite* pertractabitur.

CAPUT V.

De Nabuchodonoſori *ſucceſſoribus*, *præſertim* Nabonido, *&* Dario Medo.

a BEroſus apud *Joſephum*, & *Euſebium Babyloniorum* Regum ſeriem à *Nabopolaſſaro* ad *Cyrum* ita digerit. *Nabopolaſſaro* dat annos 21, *Nabuchodonoſoro* 43. Huic filius ſucceſſit *Evilmerodachus*, qui, cum biennio regnaſſet, à *Nerigliſſooro* ſororis ſuæ marito necatus eſt. *Nerigliſſoorus* deinde quatuor annis regnum tenuit: cui ſucceſſit *Laboroſſoarchodus* ejus filius menſibus novem; qui ob pravam indolem conſpiratione ſuorum interfectus eſt, ac de conſenſu eorundem *Nabonido* cuidam *Babylone* oriundo, qui conjurationis erat particeps, delatum eſt imperium: quem annum decimum ſeptimum agentem in reg-

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 7.
a Joſeph. 1. contr. Ap. Euſeb lib 10. Præparat. pag. 267.
Nabonidus.

regno *Cyrus Perſarum* Rex aggreditur, ac prælio victum in arce *Borſippena* obſidet. Interim vero, expugnatâ *Babylone*, ad obſidionem reverſus, *Nabonidum* in deditionem accepit, & in *Carmaniam* tranſtulit. Hæc *Beroſus* 3. *libro Chaldaicarum Originum.* Quibus conſentanea ſunt, quæ *Abydenus* ex *Megaſthene* refert apud *Euſebium*; qui hoc addit, *Nabonidum* nulla cum *Laboroſſoarchodo* (*Labaſſoaracum* vocat) propinquitate fuiſſe junctum. *Canon* ille *Babyloniorum Principum*, (*a*) quem ſæpe citamus, in recenſendis Regibus, cum *Beroſo*, *Abydeno*, ac *Megaſthene* conſentit; in annis verò paululum diſcrepat. Utramque ſummam hoc laterculo comprehendemus.

a Exſtat in fine Partis hujus.

	Anni ex *Beroſo*.	Anni ex Canone.	Cœperunt ex *Beroſi* putatione anno Periodi *Jul.*
Nabopolaſſarus	21	21	4089
Nabuchodonoſor	43	43	4109
Evilmerodachus	2	3	4152
Neriglиſſarus	4		4154
Laboroſoarchodus	M. 9	Omiſit.	4158
Nabonidus	17	32	4159
	Summa annorum 87, mens. 9.	Summa annorum 104.	Deſierunt anno 4176.

Nos *Beroſo* potiùs aſſentimur. Nam *Canonis* ſumma minùs cum Hiſtoria congruit. Idem *Neriglиſſaro* annum *Laboroſoarchodi* proprium admetitur. Igitur ab initio *Nabopolaſſari* ad captam *Babylonem* anni ſunt 88, quorum ultimus inchoatus eſt. Totidem ad annos Periodi *Julianæ* 4088 adjecti (nam 4089 *Nabopolaſſarus* iniit) deſinunt in 1476, quo capta eſt *Babylon*, ut poſtea demonſtrabitur. Adſcripti ſunt in laterculo anni Periodi *Julianæ*, quibus ſinguli Reges iniiſſe videntur: quos paulò aliter in *To-*

mo ſecundo de Doct. Temporum digeſſimus. Id enim pæne arbitrarium eſt; cùm & annorum numeri non iidem apud Scriptores inveniantur, & incertum ſit, utrum ſuos quiſque annos integros, ac vertentes habuerit; an, ut moris eſt, inchoati pro plenis accipiantur. Quare utcunque calculos poſueris, non valde refert: niſi quòd prius illud de *Nabopolaſſaro* tenendum potiùs eſt, quam quod illic amplexi ſumus.

Nabonidum hunc, quem poſtremum in catalogo recenſuimus, [a] *Joſephus Baltaſarem* eſſe putat, cujus in *Danielis libro* mentio eſt: ubi & *Nabuchodonoſori* filius appellatur; & poſt horribile ſpectrum ſcribentis ad parietem manus ab eo conſpectum, & à *Daniele* [b] interpretatum, eâdem nocte interfectus dicitur, eique ſucceſſiſſe *Darius Medus*. *Baltaſaris* porrò tertius annus 7 *capite Danielis* exprimitur. Sed an plures idem imperarit, haud ſatis conſtat. [a] Joſeph. Antiq. lib. 10. cap. 12. [b] Dan. 5.

Hîc verò *Joſephi* mira eſt oſcitantia; qui illos ipſos, unde hanc hiſtoriam deſcripſit, Auctores incurioſè legit. Teſtis eſt enim *Megaſthenes Nabonidum* nullo propinquitatis jure cum *Laboroſoarchodo* fuiſſe conjunctum. At *Baltaſar* ille *Danielis* non alienis utique ſucceſſit: ſed paternum & avitum ſortitus eſt regnum. Verba *Beroſi*, Ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. *Hoc verò necato*, (Laboroſſarchodo) *convenientes inter ſe conjurati de communi conſenſu regnum detulerunt Nabonnedo cuidam ex iis, qui Babylone orti erant, ejuſdem conſpirationis ſocio.* Non poſſunt hæc de legitimo ejus, qui mortuus erat, herede, ac ſucceſſore dicta videri, ſed de peregrino & adſcititio; cujuſmodi *Baltaſar* non fuit. Non eſt igitur idem cum *Nabonnedo Baltaſar*, ſed potiùs cum *Laboroſſarchodo Nabuchodonoſori* nepote, ex ejus filia, quæ *Nerigliſſaro* nupſit; ut ſcribit *Beroſus*. *Nerigliſſarus* verò, quaſi tutorio nomine, pro filio *Laboroſſarchodo* ſeu *Baltaſare* regnum adminiſtravit. Hinc eſt, quòd *Baltaſari* tertius annus tribuitur à *Daniele*. Quod autem [c] *Hieremias* prædixerit, Deum *Nabuchodonoſoro*, ejuſque filio, ac filii filio regnum eſſe daturum; *Joſephi error.* [c] Hierem. cap. 27.

filii

filii nomen pro genero ſumi poteſt. Ita *Davidem* filium appellat *a* *Saül.* *Hieronymus* quoque *b*, ubi *Nabuchodonoſor* pater *Baltaſaris* vocatur, proavum ſignificari aſſerit: ut mirum non ſit, ſi, ut *patris* appellatio, ita *filii*, à propria notione ad minùs propriam aliquando transferatur. Nam & 2 *Paralip. cap.* 22, 2, *Athalia Amri* filia dicitur, quæ neptis eſſet. Sed vide *lib.* 10. *de Doct. Temp. cap.* 7. & ſeq.

a 1. Reg. 24. 17.
b ad 5. cap.

CAPUT VI.

De obſidione Tyri, *aliiſque* Nabuchodonoſori *rebus geſtis, & inſequentium* Babylonis *Principum: ac de poſtremo* Medorum *Rege: quem fuiſſe* Aſtyagem *oſtenditur, non* Xenophonteum Cyaxarem, *aut* Darium Medum.

Res à *Babyloniis* illis Regibus geſtas inopia Scriptorum oblivione damnavit; præter illa, quæ in *ſacris Libris* memoriæ produntur; quæque in *Beroſi* aliorumque *Fragmentis* apud *Joſephum*, & *Euſebium* exſtant: quæ in calcem Operis *de Emendatione Temporum* conjecit *Scaliger*. *Nabuchodonoſorum* ſanè longè maxima bella feciſſe, ac plurimas gentes vincendo peragraſſe, non ſolùm *ſacræ Litteræ* teſtantur, ſed *Megaſthenes* in *lib.* 4 *Rerum Indicarum* (ut ſcribit *c* *Joſephus*) de hoc Rege prædicavit; fortitudine ac rerum geſtarum magnitudine multùm ab eo eſſe ſuperatum *Herculem*: quippe præcipuam illum urbem *Africæ*, & majorem *Hiſpaniæ* partem armis ſubjugaſſe. *Philoſtratus* verò in *Phœnicum*, & *Indorum* Hiſtoriis, *Tyrum* ab eodem annis tredecim oppugnatam eſſe ſcripſit. Qua de obſidione diximus in *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 62. & ſeq. eamque cœptam eſſe docuimus anno *Nabuchodonoſori* circiter 16, Per. *Jul.* 4122, anno antequam *Hieroſolymam* obſideret, *Sedeciâ* regnante. Id verò demonſtratur hoc modo. Auctor eſt *d* *Joſephus Phœnicum* Annales tradere, *Cyrum* anno 14 *Iromi* poſterioris rerum eſſe potitum, *Babylone* videlicet ſubactâ:

c Antiquit. lib. 10. cap. 11.
d Lib. 1. contra Apionem.

ctâ: *Ithobalo* verò regnante, ejuſque ſeptimo anno, *Nabuchodonoſorum* obſediſſe *Tyrum:* à quo tempore ad imperium *Cyri*, annos interceſſiſſe quatuor & quinquaginta, menſeſque tres. Cùm igitur *Babylonem Cyrus* occupârit anno Per. *Jul.* 4176, ut poſtea probabitur: ſi inde annos 54, menſes 3 eximas, fiet annus Per. *Jul.* 4122, ac ſeptimus *Ithobali*, quo *Tyrum* obſidere eſt aggreſſus *Nabuchodonoſorus.* Neque tamen interim *Hieroſolymam* oppugnare deſtitit. Nam ad annos 13 *Tyrus* eſt obſeſſa: cujus belli exitus nobis eſt ignotus. Vide omnino quæ in *lib.* 9. *de Doct. Temp. cap.* 63 de ea re commentati ſumus. Fuit etiam cum *Ægyptiis* eodem tempore *Nabuchodonoſori* dimicandum: quorum Regem *Vaphree Judæis* auxilia portantem repreſſit. Deinde poſt obſidionem *Tyriam*, quæ anno Periodi *Jul.* 4135 finita videtur, *Ægyptum* invadit, anno regni ſui ferè 30, vel 31. quo ex tempore novum imperii primordium habuit, quantum ex [a] *Daniele* colligitur. Etenim ſomnium illud, quò regnorum quatuor ſtatus adumbratus eſt, anno ſecundo *Nabuchodonoſori* incidiſſe fertur; qui non ab expeditione prima *Syriaca*, ſed ab eo, quod dixi, imperii, & monarchiæ, ut vocant, initio putari videtur.

[a] Cap. 12.

Mortuus eſt *Nabuchodonoſorus* circa annum Per. *Jul.* 4151, cui deinceps reliqui ſucceſſerunt, quos *capite ſuperiori* percenſui: quorum ultimum *Nabonidum*, non eundem cum *Dario Medo* fecimus. Sed hunc ipſum *Darium* quidam *Medorum* fuiſſe Regem aſſerunt. In quo magnus eſt eorum error. Nam ultimus *Medis* regnavit *Aſtyages*, ut *Herodotus lib.* 1, *Cteſias*, ex iiſque complures deinceps Hiſtorici prodiderunt. At *Xenophon* in iis libris, quos *de Cyri inſtitutione* ſcripſit, *Aſtyagis* filium facit *Cyaxarem*, cujus filiam duxit *Cyrus*, eoque mortuo *Mediâ* potitus eſt, cùm eo ſuperſtite *Babylonem* expugnaſſet. *Joſephus Xenophontem* eatenus ſequitur, ut *Aſtyagem* putet regni ſui heredem habuiſſe filium, quem *Darium* illum *Medum* facit, cujus eſt apud *Danïelem* mentio: in aliis ab eo diſſentit. Ab utroque, *Joſepho*, inquam, & *Xenophonte*, recentiores plerique diſcrepant; qui ex amborum auctoritate cùm *Aſtyagi*

filium

filium heredem ſubſtituunt, tum hunc *Darium* fuiſſe *Medum* aſſerunt: quos quidem hoc loco refellere longius eſt, quàm pro inſtituti operis modo. Nos verò *Xenophonti* antiquiorem opponimus *Herodotum*; quo cum ſentit *Cteſias Xenophontis* æqualis; tum *Diodorus*, *Trogus Pompejus*, cæterique; qui *Herodotum* ſine ulla controverſia ſecuti, *Aſtyagis* ſucceſſorem, non filium, quem habuit iſte nullum, ſed nepotem ex filia *Cyrum* dederunt. Ac tametſi *a Cteſias*, quoad potuit, *Herodoto* contradicere, ejuſque fidem elevare ſtuduit; & in pleriſque ab illo diſſidet, in hoc ipſo concors eſt tamen, ut *Aſtyagi Medum*, aut marem filium neminem, *Cyrum* verò *Perſam* ſucceſſiſſe confirmet. De *Xenophonte* porrò certum eſt, quod in *Epiſtol. ad Q. Fratrem* ſcribit *Cicero*; *non ad hiſtoriæ fidem, ſed ad effigiem juſti imperii*, *Cyrum* ab illo eſſe deſcriptum. Minime igitur audiendi ſunt, qui *Xenophonteam* fabulam tot graviſſimis Auctoribus anteponunt. Quibus animadverſis, ita demum ratiocinabimur. Cùm è *ſacris Libris* appareat, ultimum de *Nabuchodonoſori* ſtirpe fuiſſe *Baltaſarem*, eoque necato *Darium* ſucceſſiſſe *Medum*: cùmque *Beroſo*, *Megaſthene*, & *Abydeno* teſtibus conſtet, ultimum è *Nabuchodonoſori* itidem progenie regnaſſe *Babylone Laboroſſarchodum*; eoque cæſo, conſenſu principum Regem eſſe factum *Nabonnedum*, ſive *Nabonidum*; ex eo directè ſequi, *Baltaſarem* eundem eſſe cum *Loboroſſarchodo*; *Darium* verò cum *Nabonido*; neque hunc *Aſtyagis* fuiſſe filium; ſed origine duntaxat *Medum*, hoc eſt, *Medo* patre, & *Babylonis* inquilino, genitum. Siquidem *Nabuchodonoſor* uxorem habuit *Medam*, ut refert *Beroſus*: cum ea verò *Medos* aliquot principes in *Babyloniam* immigraſſe veriſimile eſt. Inde ergo *Darius* prodierit, hoc eſt, de *ſemine Medorum* fuerit, uti *Daniel cap.* 9. loquitur.

a Cteſias apud Photium n. 72.

C A

CAPUT VII.

De Ægypti *Regibus, qui* Nabuchodonoſori, Judæorum *Principum, ac* Perſarum *rebus implicati ſunt, & ad illorum hiſtoriam ſpectant; velut* Aprie, *ſive* Vaphree, *&* Necao.

SCRIBIT *Herodotus libro* 2, poſt multos *Ægypti* Reges, ac duodecim illos, qui communiter imperarunt, unum ex illis regnaſſe *Pſammitichum* annis 54, quem *Necos* filius excepit, annis 16. Inde *Pſammis Neco* filius annis 6. pòſt *Apries* ejus filius annis 25. ac demum *Amaſis*, qui 44 regnavit. Poſt hunc *Pſammenito* ſex menſibus perfuncto, *Cambyſes Cyri* filius *Ægyptum* occupavit. [a] *Diodorus Apriem* regnaſſe prodit annis 22, *Amaſim* verò 55, & hunc mortem obiiſſe ſub *Cambyſis* expeditionem anno circiter tertio *Olympiadis* 63. *Africanus* & *Euſebius* in annis Regum validiùs diſcrepant. Nos *Herodotum*, utpote antiquiorem, præferimus.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 17.

[a] Diod. lib. 1. pag. 43. Græc.

Jam cùm initium *Cambyſis* inciderit (ut poſtea docebitur) anno Per. *Jul.* 4185, quo quartus iniit Olympiadis 62; quintus ejuſdem, in quem *Ægyptiaca* expeditio cecidit, eſt Per. *Jul.* 4189. quo anno, deſinente tertio *Olympiadis* 63, quartus iniit. Anni Regum *Ægyptiorum* ex *Herodoti* calculo colliguntur 146 ferè. Detractis ergo 145 annis, menſibus 6, de annis 4189, reliqui fiunt anni Periodi *Jul.* 4044, quando regnare cœpit *Pſammitichus*. Horum Regum laterculum hîc adſcribam.

Reges *Ægypti* ex *Herodoto.*		
	Anni regni.	Initium.
Pſammitichus	54	4044
Necos	16	4098
Pſammis	6	4114
Apries	25	4120
Amaſis	44	4145
Pſammenitus	M. 6	4189
Colliguntur anni 145, menſes 6, ad annum 4189, in quem quintus incidit *Cambyſis.*		

Horum Regum tempora tam cum *ſacra*, quàm cum *Herodotea* hiſtoria mirificè conſentiunt. *Necos* *Herodoti* *Necaos* eſt *Ægypti* Rex, qui cum *Joſia* Rege conflixit: quo in prælio cæſus eſt *a* *Joſias* in *Mageddo*. *Hieremias* porrò *cap.* 46, *vers.* 14 *Magdoli* meminit; quem ad locum *Ægyptios* à *Nabuchodonoſoro* cladem accepturos indicat. *b* *Herodotus* verò *Necon* ait cum *Syris* acie congreſſum in *Magdolo*, viciſſe. Id evenit anno *Joſiæ* ultimo, Periodi *Julianæ* 4103, quo ſextum jam annum regnabat *Necao*; qui in eadem expeditione, ut apparet, poſt tres menſes, quàm *Joſiam* occiderat, *c* *Joachazum* ejus filium à populo Regem creatum abduxit in *Ægyptum*, cum *Hieroſolymam* cepiſſet, ac grandi multaſſet ære; nec non *Joakimum* Regem ibidem conſtituiſſet. Poſtea victus à *Nabuchodonoſoro* in *Palæſtinam* deſiit excurſiones facere: *d* quod anno ipſius decimo accidit, *Nabuchodonoſori* primo, *Joakimi* quarto.

a 4. Reg. 23 29. & 2 Paral. 35 20.
b Lib. 2. c. 159.
c 4. Reg. 23 & 2. Paral. 35.
d 4. Reg. 24

Apries *Necao* ſucceſſit; quem *e* *Hieremias* *Ephree* vocat, eique ſimile ac *Sedeciæ* minatur exitium: quale contigiſſe ipſi teſtis eſt *Herodotus* in *lib.* 2. nempe ut in hoſtium poteſtatem veniret & ab illis occideretur. Hujus Præfectum *Amaſim* fuiſſe idem *Herodotus* refert; qui ab illo defecerit, eoque capto regnum occupârit, ac poſtulantibus *Ægyptiis* *Apriem* ad necem dederit. Verùm huic hiſtoriæ contradicit *Ezechielis* vaticinium *cap.* 29, qui poſt obſidionem *Tyriam* indicat *Nabuchodonoſorum* *Ægyptum* invaſiſſe

e Hierem. 44 30.

ſiſſe, & in ſolitudinem vaſtitatemque redegiſſe, quæ annos quadraginta tenuit. Finis obſidionis *Tyriæ* ex iis, quæ paulò antè diſputata ſunt, convenit in annum Per. *Jul.* 4135, *Nabuchodonoſori* circiter nonum & viceſimum. Quare anno ſequenti *Ægyptiacam* expeditionem obire potuit *Nabuchodonoſor*, novem circiter annis ante *Amaſidis* initium.

Exiſtimò falſa quædam *Ægyptios Herodoto* renunciâſſe; & *Amaſim* non *Vaphree*, ſed *Nabuchodonoſori* Præfectum, poſt annos aliquot, quàm in officio continendis *Ægyptiis* præpoſitus erat, occiſo *Vaphree*, demum & ipſum, mortuo *Nabuchodonoſoro*, ex præfectura regnum uſurpaſſe: *Ægyptios* verò præfecturæ tempus cum ejuſdem regni annis promiſcuè habuiſſe. Quod autem de *Ægypti* ſolitudine prædicit *Ezechiël*, id καθ' ὑπερβολὴν apparet eſſe dictum: quia tanta futura ſit calamitas, ut, ſi cum priſtina felicitate comparetur, mera videri ſolitudo poſſit. Sanè Prophetica iſta reſponſa, propter hiſtoriæ temporum illorum obſcuritatem, interpretationem habent difficilem.

Vide lib. 10. de de Doct. Temp. cap. 17.

CAPUT VIII.

De Cyro, & Perſici *regni primordio, quod demonſtratione probatur.*

CHRONOLOGIÆ cardinem non ſemel appellare memini *Perſici* regni primordium, quod auctore *Cyro Cambyſis* filio jactum eſt anno primo *Olympiadis* 55. quod ſine ulla dubitatione Veteres omnes, ac Recentes aſſerunt. Non enim auctoritate ſolâ, ſed etiam cœleſtibus obſervationibus id eſſe verum oſtenditur.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 12. & ſeq.

Euſebius lib. 10. *de Præparat. Euangel.* ſcribit ex omnium conſenſu, primo anno quintæ & quinquageſimæ *Olympiadis Cyrum* in *Perſide* regnare cœpiſſe; auctoréſque citat imprimis, *Diodorum*, *Thallum*, *Caſtorem*, *Polybium*, *Phlegontem*, ac reliquos, qui *Olympiadas* digeſſerunt. Id verò præterea ex Aſtronomicis, uti dixi, obſervationibus efficitur, quæ

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 14.

Cambyſe ac *Dario Hyſtaſpis* filio regnantibus accide
runt. *Ptolemæus* refert [a] ex *Chaldæorum* monimen
tis, anno ſeptimo *Cambyſis Lunam* defeciſſe, ann
Nabonaſſari 225. *Phamenoth* 17, horâ 1, 50′ ant
mediam noctem. Id evenit anno Per. *Jul.* 4191
ante *Chriſtum* 523, *Julii* 16, ſequente 17. Rurſus
Lunæ defectio altera incidit in annum 20 *Darii*
Nabonaſſari 246, *Epiphi* 28. Tempus eſt anno Pe
Jul. 4212, *Novembris* 19, ſequente 20. Tertia den
que viſa eſt anno *Darii* 31, *Nabonaſſari* 257, *Tibi*
ſequente 4, Per. *Jul.* 4223, *Aprilis* 25.

[a] Lib. 5. pag. 125. Græc.

[b] Ptolem. lib. 4. pag. 102.

Ex his certiſſimè colligitur initium *Perſici* regn
Etenim *Cyrum* fatentur omnes annos imperaſſe 30
ut *Cicero lib. 2. de Divinat.* teſtatur; totidemqu
Cteſias adſcribit: uno minùs *Herodotus*; qui *Camb*
ſen ait regnaſſe annos 7, menſes 5: *Smerdin* ver
Magum menſes 7. Efficiuntur ab exordio *Cyri*, a
ſeptimum *Cambyſis*, anni 37. Annus ſeptimus *Cam*
byſis incurrit in annum Per. *Jul.* 4191. De quibu
detractis 37, reſidui ſunt 4154. Ergo anno ſequen
4155 primus *Cyri* congruit. Idem efficies, ſi e
anno 4212, qui eſt *Darii* 20, deducas annos à *Cy*
lapſos 58; aut ab anno Per. *Jul.* 4223, qui eſt tric
ſimus primus *Darii*, annos 69. Igitur exorſus e
Cyrus anno Per. *Jul.* 4155, quo deſiit annus prim
Olympiadis 55, & ſecundus iniit.

Annus, quo *Crœſum*, expugnatis *Sardibus*, in po
teſtatem *Cyrus* accepit, certò demonſtrari non po
teſt. Licet tamen probabili uti conjecturâ ex eo
quòd *Diogenes Laërtius* in *Periandro* refert, ipſum
auctore *Soſicrate*, mortuum annis 40 ante *Crœſi* c
lamitatem, & uno ante *Olympiadem* 49. Quare v
detur *Olympiade* 59 ineunte, *Crœſus* à *Cyro* captu
eſſe, Per. *Jul.* 4170.

De initio *Babylonici* Imperii, expugnataque *Ba*
bylone, veriſimilem ſententiam facit *Mathematici*
Canon, quem fine *Partis* hujus deſcripſimus; qui in
ter *Babylonios* Reges *Cyrum* recenſens, annos ei d
novem. Hi de triginta deducti, primum conf
runt in annum *Cyri* 22, Per. *Jul.* 4176. quo, vict
Nabonnèdo, & in *Carmaniam* tranſlato, *Cyrus Ba*
bylone potitus eſt. Fuit hic annus tertius *Olympia*
d

is 60, ante *Chriſtum* 538. à *Nabonaſſaro* 210. quod gregiè cum *Mathematico Canone* congruit. Nam & ǝi ducenteſimus decimus annus à *Nabonaſſaro* nuneratur ille, quo *Cyrus Babylone* regnare cœpit.

CAPUT IX.

De Cylonii *piaculi*, *deque* Periandri, & Piſiſtrati *temporibus*.

CYLONIUM piaculum accidiſſe ſcribit *Thucydidis* Scholiaſtes ſub *Marathoniam* pugnam, errore nè maximo. Siquidem *Marathonius* conflictus inidit in annum tertium *Olympiadis* 72, Per. *Jul.* 4224, ti poſtea dicetur. At *Cylonium* piaculum (ſic enim ppellare mos Κυλώνειον ἄγος) ante *Solonis* præturam ıctum eſt, ut docet *Plutarchus* in *Solone*. Prætor utem fuit anno *Olympiadis* 46 tertio. Quare immaiter Scholiaſtes iſte peccavit. *Scaliger* in *Collectaeis Olympiadum* contulit in annum primum *Olympiadis* 45; uti & nos in *Chronico* fecimus Is eſt anus Per. *Jul.* 4114, ſeptimus ante magiſtratum *Sonis*: de quo tamen dubitationem injicit *Plutarchus*; ui, cùm primùm prodire cœpit in publicum *Solon*, ım dudum *Cylonio* ſcelere perturbari cœpiſſe Remublicam refert. Verùm quia certus nobis, quem otiùs ſequamur, deeſt Auctor, in anno illo primo ſtimus *Olympiadis* quadrageſimæ quintæ.

Periander anno quadrageſimo ante *Crœſi* calamita- Vide Pa-
ɜm obiit, & uno ante *Olympiadem* 59, ut *Soſicra-* ral. Oper.
s apud *Diogenem* teſtis eſt. Igitur & anno primo de Doct.
Olympiadis 59 *Crœſus* captus eſt: qui eſt Per. *Jul.* Temp.
170; & anno 4129, quarto *Olympiadis* 48 *Perian-* pag. 856.
er obiit, quinto anno ab excidio *Hieroſolymitano*.
Huic annos tyrannidis 44 aſſignat [a] *Ariſtoteles*. Qua- a 5. Pol.
ɜ iniit Per. *Jul.* 4086, *Olympiade* 38. quâ & ipſum cap. 12.
laruiſſe ſcribit *Diogenes*. *Herodotus* verò [b] auctor b L. 1. 20.
ſt *Periandrum* anno 5 *Alyattis*, patris *Crœſi*, *Cointhi* jam tyrannum fuiſſe; qui eſt annus ſecundus *Olympiadis* 42, Periodi *Jul.* 4103. c L. 5. Pol.

De *Piſiſtrato* ſic accipe. Scribit [c] *Ariſtoteles* bis cap. 12.

 Athe-

Athenis pulſum eſſe *Piſiſtratum*, atque ex annis 33 *a* qui ab initio occupatæ tyrannidis ad ejus obitum interjecti ſunt, nonniſi 17 tenuiſſe dominatum: ejus verò filios, *Hipparchum* & *Hippiam*, annis 18. Unde in totum annis 35 tyrannidem geſſerunt. Ad hæc *Thucydides* refert annis 20 ante *Marathoniam* pugnam *Piſiſtratidas Athenis* eſſe pulſos. Ea pugna contigit anno Per. *Jul.* 4224, ut poſtea probabitur. Proinde anno circiter 4204, ſive tertio *Olympiadis* 67, *Piſiſtratidæ Athenis* exacti ſunt. *Piſiſtratus* verò mortuus erit anno 4186, id eſt, *Olympiadis* 63. Initium porrò tyrannidis *Piſiſtrati* annis ante hoc tempus 33 incidet in annum Per. *Jul.* 4154 vel 4155, primum *Olympiadis* 55, quâ *Cyrus* in *Perſide* regnare eſt orſus. Refert *b* *Herodotus Piſiſtratum*, cum primo urbem occupaſſet, *Megaclis* factione brevi poſtea dejectum eſſe. Deinde conciliato ſibi nuptiarum pactione *Megacle* eodem denuo per ſubornatam *Minervæ* ſpecie fœminam in arcem introductum fuiſſe. Unde *Megaclis* conſpiratione rurſus expulſus, undecimo demum anno reſtitutus eſt. Idem verò teſtatur reſtitutionem hanc alteram ſub id incidiſſe tempus, quo *Crœſus* contra *Cyrum* bellum agitans, *Græcarum* civitatum circumſpectabat auxilia; quod in annum Periodi *Julianæ* 4169 meritò conjicere poſſumus. Nam ſequente victus eſt *Crœſus*. Itaque ſi de annis 4169 deducantur anni 11, reliquus erit annus 4158, quo ſecundò dejectus eſt *Alcmæonidarum* factione *Piſiſtratus*. Cum autem ab anno 4169, ſive quarto *Olympiadis* 58, ad annum 4186, quo mortuus eſt *Piſiſtratus*, anni ſint integri ſaltem 16, & ſeptimi decimi pars aliqua; ut ſi anno 4169 exeunte tyrannidem recuperaſſe dicatur, & ineunte 4186, mortuus eſſe *Piſiſtratus*; ut, *Ariſtotelem* ſecuti, annos in totum 17 expleſſe putemus; conſentaneum eſt, priora duo tyrannidum tempora ſingula paucos menſes obtinuiſſe, ut ex omnibus 17 ſolidi componantur anni. Vide omnino *Paralipomena Operis de Doct. Temp.*

a Ariſtot. & Heraclides de Politiis.

b lib. 1. cap. 59. & ſeq.

CA

CAPUT X.

De tempore, quo Cyrus Babylone *regnare cœpit, déque ſequentium Regum initiis: tum de iiſdem, quatenus in libris* Eſdræ *memorantur, ac de* Zorobabele: *tum de* Danielis *hebdomadibus.*

QUoniam *Judaicæ* res illorum temporum cum *Perſicis* ita ſunt implicatæ, ut ſine his explicari iſtæ nequeant; præſertim niſi *Perſarum* illi Reges illuſtrentur, quorum eſt in *Eſdræ* ac *Neemiæ libris* mentio; de illorum regnis ac temporibus initiò videndum eſt.

Cyrus itaque, quod *libro ſuperiore* conſtituimus, exordia regnandi habuit duo. Nam in *Perſide* dominari cœpit anno primo 55 *Olympiadis*, Per. *Jul.* 4155, *Babylone* anno tertio *Olympiadis* 60, Per. *Jul.* 4176. Mortuus eſt anno 4 *Olympiadis* 62, nono ab initio *Babylonico*. Nam 30 annis in totum regnaſſe, Scriptores penè omnes conſentiunt; interque cæteros *Cteſias*, *Diodorus*, & apud *Ciceronem lib.* 1. *de Divinat. Dionyſius Perſicus*, qui & eundem annos vixiſſe 70 refert: falsò id quidem, ſi verum eſt, quod ſcribit *Herodotus*, Rege illum *Aſtyage* natum eſſe, qui haud plures 35 regnavit. *Cambyſes* igitur anno Periodi *Jul.* 4185 *Perſis* imperavit; quòd & *Lunæ deliquium* oſtendit illius anno ſeptimo notatum. *Cyri regnum.*

Regnavit *Cambyſes* annis 7, menſibus 5. quod reliquum erat hujus anni *Smerdis Magus* explevit, qui pro *Cyri* filio ſeſe gerens, paucis conſciis, illuſit Orienti. *Cambyſes.*

Mago ſublato, conſpiratione principum ſeptem, *Darius Hyſtaſpis* filius ſuffectus eſt: cujus exordium duplici *lunarium eclipſeôn* obſervatione munitum eſt; idque cecidit in annum quartum *Olympiadis* 64, qui eſt Periodi *Julianæ* 4193, quod & *Euſebius* in *Chronico*, & *lib.* 5. *de Præparat. Euangel. pag. Græc.* 283. tradidit. Annos *Dario* dat *Herodotus*, aliique vulgò, ſex & triginta. *Darius.*

Xerxes.

a Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 23.

b Diod. lib. 15. pag. Græc. 278.

a *Xerxes* à patre *Dario* deſignatus Rex anno exacto tertio poſt cladem *Marathoniam*, (de qua dicemus poſtea) quod anno circiter *Olympiadis* 73 ſecundo contigit, *Darii* ineunte 35, Per. *Jul.* 4127 illo mortuo ſolus imperare cœpit, anno Periodi *Julianæ* 4229, quarto *Olympiadis* ejuſdem 73: & paulò ampliùs 20 regnavit annis, ut *b* *Diodorus* aliique Veteres aſſerunt. Obiit ergo anno quarto *Olympiadis* 78, Per. *Jul.* 4249.

c Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 25.

Artaxerxes, ejuſque duplex initium.

d Apud Plutarch. in Themiſt.

e Lib. de Ant. cap. 46.

f lib. 11.

g lib 7. initio.

c Hunc *Artaxerxes* filius excepit, *Longimanus* dictus quòd manu eſſet unâ longiore, qui annos 40 *Perſis* imperavit, poſt patris obitum. At nos duplex ejus initium facimus; alterum, quo cum patre regnavit annos circiter decem; alterum poſt ejuſdem obitum annorum quadraginta. Hujus conjecturæ nobis hoc argumentum ſuppetit. *Themiſtocles Athenis* profugus ad Regem *Perſarum* profectus eſt, quem antequam adiret, literas ad eum dedit. *Thucydides lib.* 1. *Artaxerxem* ait fuiſſe *Xerxis* filium *qui nuper imperare cœperat.* Idem & *d* *Charon Lampſacenus* prodidit, qui *Xerxis* ætate vixit, & *Herodotum* anteceſſit, ut auctor eſt *e* *Tertullianus*, quibus *Cornelius Nepos* in *Themiſtocle* ſubſcribit, & *Plutarchus*. At verò *Xerxe* adhuc vivo ad eum veniſſe *Themiſtoclem*, plerique alii ſcripſerunt, *Ephorus*, *Dinon*, cui *Perſicis* in rebus multum ſe tribuere *Cornelius Nepos* ait in *Conone*: *Clitarchus*, *Heraclides* aliique complures, (ait *Plutarchus*) quos *Diodorus* *f* ſequitur; qui *Themiſtoclis* fugam conjicit in annum ſecundum *Olympiadis* 77, qui eſt ſeptimus ante *Xerxis* obitum: nec multum diſcrepat *Euſebius*. Tum quæ de *Themiſtocle* ab eodem *Plutarcho* narrantur ejuſque morte, ſatis evincunt, ad *Xerxem* illum potiùs adiiſſe, quam ad *Artaxerxem*. Quocirca ne mendacii tot veteres & graviſſimos Hiſtoricos arguamus, nulla conciliandorum illorum inter ſe ratio probabilior offertur, quàm ut utroſque vera ſcripſiſſe; & *Artaxerxem* à patre deſtinatum imperii ſucceſſorem, & collegam factum eſſe dicamus, ex veteri *Perſarum* conſuetudine, cujus meminit *Herodotus* *g*, ubi morem fuiſſe refert, ut à Rege in expeditionem eunte filiorum unus Rex eligeretur: ſecun-

dùm

dùm quem *Darius* contra *Ægyptios*, & *Athenienſes* exercitum comparans, *Xerxem* natu licèt minorem, ſed Rege ſe genitum, majori prætulit *Artobazani*, quem privatus ſuſceperat. Eodem ritu credibile eſt *Artaxerxem* à patre, bellum de integro contra *Græcos* moliente, (quod *Juſtinus* in calce 2 *libri* memorat) Regem eſſe factum, & *Dario* fratri natu licèt majori antepoſitum fuiſſe; quòd iſte privato adhuc *Xerxe* genitus; *Artaxerxes* eodem Rege natus eſſet; ut *a* ex *Herodoto* non levis eſt conjectura.

a Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 25.

Itaque cùm *Themiſtocles* ſub annum Per. *Jul.* 4243, hoc eſt, ſecundum *Olympiadis* 77 ad *Artaxerxem* profugerit; iſque νεωστὶ, *paulo antè*, regnum iniiſſe dicatur à *Thucydide*, poteſt *Artaxerxis* exordium triennio antè ſtatui, duodecimo *Xerxis*, Per. *Jul.* 4240. Ita decem annos cum patre regnaverit, ſolus verò 40.

Reliqui *b* *Perſarum* Reges perexiguam habent controverſiam. Quare iis omiſſis, quæ de iiſdem *Perſarum* Regibus in *ſacris Libris* ſunt expreſſa, videamus.

b Vide hos Reges in lib. 10. de Doct. Temp. cap. 26.

In *libro* 1. *Eſdræ* fit quorundam *Perſicorum* Regum mentio, de quibus haud levis eſt inter peritos hiſtoriæ quæſtio. Primùm *capitibus primis tribus* populi reditus in *Judæam* exponitur ex edicto *Cyri*, duce *Zorobabele*, (qui & *Sesbatſar cap.* 5. nominatur) nec non *Joſuë* filio *Joſedec* ſummo Pontifice; à quibus templi fundamenta poſita ſunt, altareque conſtructum. Sed inchoatum opus æmulorum improbitas procedere ultrà vetuit, *Cyro*, quod reliquum tempus habuit, longinquis, ut apparet, expeditionibus occupato. Poſt hunc *c* nominatur *Aſſuerus*: quo regnante, rurſum *Judæis* obtrectarunt inimici: & videlicet abſolvendi ſpem operis eripuerunt. Sequitur *Artaxerxes commate ſeq.* qui ab iiſdem *Judæorum* hoſtibus plenis accuſationum literis incitatus, urbis ædificationem prohibuit. *d* Tandem *Dario* regnante, ejuſque ſecundo anno, *Aggæo*, & *Zacharia* Prophetis hortantibus, *Zorobabel* & *Joſuë* intermiſſam templi molitionem repetunt: *e* quam ſexto anno perduxerunt ad exitum.

c Cap. 4. 6.

d Lib. 2. Eſdr. cap. 5. & ſeq.

e Lib. 1. Eſdr. 6, 15.

a Lib. 2. Eſdr. 7. 8. a Poſt hæc anno ſeptimo *Artaxerxis Eſdras Babylone* profectus eſt, commeatu ab Rege dato.

b Lib. 2. Eſdr. 2. 1. b Demum anno viceſimo *Artaxerxis*, *Neemias*, impetratâ ab Rege licentiâ, in *Judæam* venit, atque urbem exædificavit.

In his *Perſarum* Regibus, quia medius inter *Artaxerxes* duos ponitur *Darius*, hunc eſſe *Nothum* arbitrati ſunt aliqui, ut *Scaliger lib. 5. de Emend. Temp.* qui ab *Dario Notho* inſtaurandi templi veniam datam eſſe contendit. Sed fallitur. Id ſi eſſet; oporteret *Zorobabelem* annos, ut minimum, 140 vixiſſe, ex iiſque 114. *Judæis* præfuiſſe. Nam *Darius Nothus* imperare cœpit anno Periodi *Jul.* 4290. ad quem ab anno primo *Cyri Babylone* regnantis, qui eſt Per. *Jul.* 4176, anni ſunt 114. Adde jam 30, vel plures, quot ille natus principatum inter ſuos obtinuit. Fiet illa, quam diximus, incredibilis annorum ſumma 140. Præterea *lib.* 3. *Eſdræ capp.* 3. & 4. nec non *Joſephus Antiquit. lib.* 11. *cap.* 4, referunt, *Zorobabelem* anno *Darii* ſecundo domeſticum protectorem, σωματοφύλακα, Regis fuiſſe. Itàne homo natus annos 140 ſatelles Regis eſſe potuit? Hoc ipſum de *Joſuë* ſummo Sacerdote multò eſt conſequens magis. Non enim Pontificatum niſi maturâ jam ætate ſortiebantur. Igitur *Darius* iſte procul dubio eſt *Hyſtaſpis* filius. *Aſſuerus* autem eſt *Cambyſes*, ut aſſerit *Joſephus Antiquit. lib.* 11. *cap.* 2. qui eundem & *Artaxerxem* in *Eſdræ libro* nominari putat: quod eſt probabile. Ita eundem Regem duplici nomine deſignavit *Eſdræ liber*. Niſi *Artaxerxem* c iſtum mavis eſſe *Smerdin Magum*: quod & nos arbitrati ſumus.

c Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 25.

Sed nec illud præterire volumus; quod de duplici *Artaxerxis* exordio ſuperius d attigimus, utile imprimis eſſe ad 70 *Danielis* hebdomadas explicandas. Quarum initium ab anno *Artaxerxis* 20. ducimus; eo nimirum, quo edictum de inſtaurandis *Hieroſolymis* exitum habere cœpit *Dan.* 9. 25. quem calumniis ac ludificationibus æmuli hactenus impedierant. Sed viceſimus iſte *Artaxerxis*, non à morte *Xerxis*, ſed à primo ejus initio repetitur. Itaque pri-

d Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 32. & ſeq.

primus annorum 490, quæ ſunt hebdomadæ annales 70, convenit in annum ante *Chriſtum* 455, Periodi *Julianæ* 4259. *mundi* 3529. Septuageſima hebdomas iniit anno ipſo, quo *Chriſtus* à *Joanne* baptiſmo tingitur; Per. *Julianæ* 4742. Quare anno 3 hebdomadis *Chriſtus* interfectus eſt: *In dimidio* (inquit *Daniel* 9. 27.) *hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium*, hoc eſt; *in ejus parte dimidia*, μεσαζέσης τ' ἑβδομάδ@-, labente hebdomade poſtremâ, legalibus ſacrificiis modus adhibebitur: quod ea morientis *Chriſti* vox indicat: *Conſummatum eſt.* Vide *lib.* 12. *Operis de Doct. Temp. cap.* 32. 33.

CAPUT XI.

De annis Marathonii *&* Salaminii *conflictus; initio* Peloponneſiaci *belli; &* Roma *à* Gallis *occupata.*

ANNO tertio *Olympiadis* 72, Per. *Jul.* 4224, ante *Chriſtum* 490, *Marathonia* pugna commiſſa eſt, *Phænippo* Archonte, ut ait *a Plutarchus*, decimo anno ante *Salaminiam*, auctore *b Thucydide.* Sunt qui anno antecedente pugnatum velint, hoc eſt, ſecundo *Olympiadis* 72, *Hybrilidâ* Archonte: cui favere videtur *c Dionyſius Halicarnaſſenſis.* Hic enim *Marathoniam* pugnam ſedecim annis *Bruti* funere poſteriorem facit; & initio *libri* 7 annum ſecundum *Olympiadis* 72, quo *Hybrilides* Archon fuit *Athenis*, decimum ſeptimum ait vertentem eſſe ab expulſis Regibus. Mortuus eſt autem *Brutus* anno altero ab exactis Regibus. Verùm *Thucydidis* potior eſt auctoritas, qui δεκάτῳ ἔτει à *Marathonia* pugna certatum eſſe dicit ad *Salaminem*: quemadmodum & *Lyſias* in *Epitaphio Corinthiacorum* auxiliarium. Atqui *Salaminius* conflictus extra controverſiam incidit in annum primum *Olympiadis* 75, Per. *Jul.* 4234. Igitur *Marathonius* anno congruit 4224. Adde nomen Prætoris *Athenienſis*, quem *Plutarchus Phænippum* vocat. Hic enim tertio anno 72 *Olympiadis* congruit, non ſecundo; eo quippe *Hybrilides* Prætor *Athenis* fuit: ut ſcribit *Dionyſius* initio *libri* 7.

Marathonia pugna, de qua vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 22.

a In Ariſt.

b Lib. 1. pag. 13.

c Lib. 5. pag. 291. Græco-Lat.

pag.

pag. 378. non primo, quo *Diognetum* Prætorem fuiſſe memorat idem *ſexto libro.* Quinetiam ex *Herodoti* narratione conficitur, quinto ante *Darii* obitum anno victum eſſe ad *Marathonem* illius exercitum, ut ſubinde conſtabit.

a Lib. 8. pag. 298. Græc. Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 24. & Paralip. pag. 852.

Quòd autem illo, quo diximus, anno *Salaminia* pugna geſta ſit, *a* ex *Herodoti* narratione conficitur; qui menſibus aliquot ante prælium *Olympica* certamina peracta meminit, ac cætera deinceps ita digerit, ut autumno ſequente prælium iſtud videatur accidiſſe. Præterea ſcribit *Herodotus lib.* 9. poſt *Salaminiam* pugnam, cùm *Cleombrotus Lacedæmoniorum* dux muniret *Iſthmum*, ut *Mardonio* aditum intercluderet, *Solem* defeciſſe, eâque re territum illum abſtitiſſe. Atqui defectio *Solis* ipſo facta eſt anno, quo *Olympias* 75 cœpit, nempe *Jul.* Per. 4234, *Octobris* ſecundâ, horâ 1½ ferè poſt meridiem. Convenit igitur *Herodoteæ* narrationi annus iſte, quem dixi.

De bello Peloponneſiaco.

b Lib. 2. pag. 117. & lib. 4. pag. 286. & lib. 7. pag. 517.

Peloponneſiaci belli primordium oſtenditur multis & certiſſimis argumentis in annum Per. *Jul.* 4283, ante æram *Chriſtianam* 431 competere: quæ *Thucydidis* hiſtoria *b* ſuppeditat. Siquidem anno illius primo *Sol* defecit poſt meridiem: ac rurſus anno ejus octavo. At anno 19, quo in *Sicilia* clades ab *Athenienſibus* eſt accepta, *Luna* defecit ſub æſtatis finem. Hæc omnia demonſtrant, anno, quo dixi, Per. *Jul.* 4283. bellum iniiſſe, & octavum ejus incidere in annum 4290, decimum nonum in 4301. quibus omnes illæ defectiones acciderunt, ut in *lib.* 8. & 10. *de Doct. Temp.* expoſuimus.

De anno captæ à Gallis Urbis.

c Lib. 11. pag. 60.

d Lib. 1. pag. 5.

Polybii & Dionyſii Halicarn. errores.

Annus Urbis à *Gallis* occupatæ 364 eſt ſecundùm *Varronem*: at uno minùs ex *Faſtis Capitolinis*, *Olympiadis* 97 tertius; ab eo verò, quo Reges pulſi ſunt, centeſimus & viceſimus. Itaque falſus eſt *c* *Halicarnaſſenſis*, qui ineunte *Olympiade* 98, Archonte *Pyrrhione*, vel *Pyrgione*, captam eſſe *Romam* aſſerit, qui eſt annus Urbis, ex *Varronis* calculo, 366. nec non *Polybius*, *d* qui anno ſequenti, Archonte *Theodoto*, id aſſignat. Nam contigiſſe refert anno decimo nono ab victis *Athenienſibus* ad *Ægos potamon*, & ſexto decimo ante pugnam *Leuctricam*. At cla-

clades *Athenienſium* incidit anno 27 belli *Peloponneſiaci*, quarto *Olympiadis* 96, Per. *Julianæ* 4309. *Leuctrica* verò pugna ſecundo *Olympiadis* 102, Per. *Jul.* 4343. Itaque *Polybius Romanæ* Urbis ἅλωσιν conjecit in annum Per. *Jul.* 4327, in quem cadit annus U. C. 367. Verùm extra controverſiam eſt, eo captam anno fuiſſe, quo Tribunatum militarem Conſulari poteſtate geſſere *Fabii* tres, qui *Gallorum* irruptioni cauſſam dederant, ut *Livius lib.* 5, aliique conſentiunt. At is annus eſt *Varronianus* 364, ad quem ſedes Conſulatuum ab Regifugio ſunt haud plures quàm centum & viginti.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. cap. 46. & lib. 10. cap. 30. l. 5. Var. Diſſert. ad Uranolog. cap. 12.

CAPUT XII.

De Alexandri M. *pugna ad* Arbella *cum* Dario; *déque ejus ortu ac morte, epocha* Philippi, Calippicæ *Periodi*, Ptolemæi Philadelphi *&* Philometoris *initiis.*

DARII clades ad *Arbella* paucis diebus ſecuta eſt *lunarem* defectionem, quæ *Septembris* 20 accidit, primâ ferè noctis vigiliâ, ait *Curtius*. *Plinius* verò, horâ noctis 2, idque *Arbellis*; in *Sicilia*, commodum occidente *Sole*: quæ de illius exordio capienda ſunt. At *Arrianus* imperitè ſcribit, τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὴς ἐγένετο, *magna pars Lunæ defecit*: quaſi non tota defecerit. In quo *Thucydideum lib.* 4. *pag.* 287. loquendi modum, quo *Solis* deliquium exprimit, κακοζήλως & pueriliter eſt imitatus. Anno quippe belli *Peloponneſiaci* octavo, τοῦ ἡλίου, ait *Thucydides*, ἐκλιπής τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν. *Arrianus*, quia maximam *Lunæ* defectionem *Arbellicam* iſtam fuiſſe legerat, τὸ πολυ dicere ſatis eſſe credidit. Quin falsò refert *Pyanepſione* menſe & eclipſin & victoriam incidiſſe. Meliùs *Plutarchus Boëdromione* circa myſteriorum initium defeciſſe *Lunam* aſſerit, & undecimo pòſt die, quæ ſunt *Octobris* Calendæ, pugnam eſſe commiſſam. *Cicero lib.* 1. *de Divinat.* cùm hujus defectionis meminit, mirum quiddam ſignificat: *Quale*, inquit, *ſcriptum illud videmus, ſi* Luna

Arriani error.

paulò ante Solis *ortum defeciſſet in ſigno* Leonis, *fore ut armis* Darius & Perſæ *ab* Alexandro & Macedonibus *prælio vincerentur*, Dariuſ*que moreretur*. His verbis non aliam *Lunæ* defectionem adumbrat, quàm inſignem illam, quæ *Septembris* 20 contigit. At hæc ſub initium noctis eſt viſa: eratque tum *Luna* in *Piſcibus* non in *Leone*. Porrò natus eſt *Alexander* anno primo *Olympiadis* 106, *mundi* 3628, *Hecatombæonis* ſextâ die, quæ incidit in *Julii* 20. Obiit anno 1 *Olympiadis* 114, *mundi* 3660. Quod ex Aſtronomorum veterum calculo probatur. Siquidem *Ptolemæus* à *Thoth Nabonaſſari*, id eſt, neomenia primi anni *Nabonaſſarei*, quæ incidit in *Februarii* 26 diem, anno *mundi* 3237, ad *Thoth Philippi*, ſive mortis *Alexandri*, computat annos *Ægyptiacos* & ſimplices 424. ut & *Theo*, cæterique omnes Aſtronomi. Anni 424 ad *Julianos* redacti, ſunt 423, dies 259. qui ab anno *mundi* 3237, ac *Februarii* 26 putati deſinunt in annum 3660, ac *Novembris* diem undecimum. Igitur annus *Nabonaſſari* 425, ſive *Thoth* anni primi poſt obitum *Alexandri*, cœpit duodecimo die *Novembris* anni ab *orbe condito* 3660, qui eſt Periodi *Jul.* 4390, ante *Christianam* æram 324.

Ortus & mors Alexandri.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 39. & in Paral. pag. 859.

Eadem *epocha* ab Aſtronomis *Thoth Philippi*, ſive anni *Philippi*, aut ab exceſſu *Alexandri M.* nominari conſuevit, ab *Aridæo Philippi* ex pellice filio, qui poſt *Alexandri* fratris obitum conſenſu principum ſpecie Regis ac larvâ ſubornatus eſt, eique *Philippi* nomen impoſitum, uti ſuo loco meminimus. Ab ejus itaque primordio æra iſta cognominata eſt. Teſtis eſt *Cenſorinus cap.* 21. annos *Philippi* ab exceſſu *Alexandri M.* numerari; qui quidem anno *Chriſti* 238 ſcribens, aſſerit eo anno quingenteſimum ſexageſimum ſecundum à *Philippo* putari, eoſque annos à primo die menſis *Ægyptiaci* proficiſci, qui 7 Calend. *Julii* iſto anno cœperit. Annus *Chriſti* 238 eſt, ab *orbe condito* 4221. de quo deductis 462 reſtant anni 3659. Igitur anno ſequenti 3660 cœpit æra *Philippi*.

Calippicæ Periodi initium.

Septimus ante hunc annus Periodo alteri dedit initium: cujus auctor *Calippus* Mathematicus, qui anno Periodi *Julianæ* 4384, altero ab *Arbellica* clade,

no-

novum inſtituit orbem annorum 76. de quo *lib.* 1. *cap.* 5. *Partis* hujus diximus. Hanc verò Periodum cœpiſſe anno illo, quem dixi, demonſtrant Aſtronomicæ τηρήσεις, quas è *Ptolemæo* in *libris de Doctrina Temporum* attulimus. Scribit *Ptolemæus*, *Ariſtarchum* obſervaſſe *ſolſtitium æſtivum* anno quinquageſimo exeunte primæ Periodi *Calippicæ*, ab obitu *Alexandri* 44; ab obſervato à *Metone ſolſtitio*, anno 152. Hæc omnia cadunt in annum Periodi *Julianæ* 4434. Eſt hic proinde quinquageſimus ab initio *Calippicæ* Periodi: adeòque cœpta eſt hæc anno Periodi *Jul.* 4384. Et quoniam deſinente anno *Calippico ſolſtitium* incidit; argumento id eſt, *ab æſtate media* annos *Calippicos* inchoatos eſſe.

Vide lib. 2. de Doct. Temp. cap. 16. & ſeq. & lib. 10. cap. 37. Ptolem. lib. 3. pag. 63. Græc. edit.

Vide lib. 4. de Doct. Temp. cap. 26.

Sic anno 54 Periodi ſecundæ *Calippi*, anno *Nabonaſſari* 547, *Meſori* 16, ſub occaſum *Solis Luna* defeciſſe proditur: qui annus, ex methodo *Nabonaſſareorum* annorum, quam in *primo libro* tradidimus, incurrit in annum Periodi *Julianæ* 4513, *Septembris* 22. Proinde cùm annus 54 Periodi ſecundæ *Calippi*, ſit 130 ab exordio Periodi primæ *Calippicæ*, neceſſe eſt id incidiſſe in annum Periodi *Jul.* 4384. Quod & reliquæ duæ *lunares eclipſes* ab eodem *Ptolemæo* deſcriptæ perſuadere poſſunt: quas in *libb.* 2. & 10. *de Doct. Temp.* diligenter enucleavimus.

Ptolemæorum in *Ægypto* primordium ab eodem illo, quo mortuus eſt *Alexander*, anno proceſſit. In horum ſerie duo ſunt, quorum initia cœleſti charactere notantur; nempe *Philadelphus* & *Philometor*.

Illius exordium Aſtronomicâ obſervatione munitum eſt apud *Ptolemæum lib.* 10. *cap.* 4. Ibi ab *Timocharide* notata *Venus* deſcribitur anno 13. *Philadelphi* in gradu Virginis 4, 10′, *Meſori* 17, ſequente 18. qui eſt *Octobris* 12, anni *mundi* 3712, ante *Chriſtum* 272. Ex quo conficitur, iniiſſe *Philadelphum* anno *mundi* 3699, vel antecedente, prout decimus ille tertius *Philadelphi* cœperit, vel deſierit anno illo, qui obſervationem continet.

Sic *Ptolemæi Philometoris*, qui *Ptolemæorum* ſextus à *Lagida* numeratur, exordium *lunari* defectione fit inſigne. Quam *Ptolemæus lib.* 6. *cap.* 5. deprehenſam prodidit anno illius 75, *Nabonaſſari* 574, *Phame-*

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 44.

menoth 27, ſequente 28, horâ 2 circiter poſt noctem mediam. Eſt hic annus Periodi *Jul.* 4540, ante *Chriſtum* 174, quo Calendis *Maji Luna* defecit. Proinde *Philometor* exorſus eſt anno Periodi *Julianæ* 4534, vel antecedenti, ante *Chriſtum* 180, vel 181. Cæteros *Ægypti* Reges habes in *lib.* 10. *de Doct. Temp. cap.* 46. & in *Paralip. pag.* 868. ubi *Ptolemæo Lathuro*, qui ſecundò regnavit, *Alexandros* ſubjecimus duos: quibus ſucceſſit *Auletes*: quod rectè [a] ab ambobus *Manutiis* obſervatum eſt ex *Agraria* 1. & 2. *Ciceronis*.

[a] Paulus Manutius ad 1. Agrar. Aldus in Quæſ. per Epiſt.

Cleopatræ porrò duos annos ac viginti plerique tribuunt. Sed ea primùm cum *Ptolemæo Dionyſo* fratre tres regnavit: pulſa deinde ſub idem eſt tempus, quo *Pompejus* in *Pharſalica* pugna victus in *Ægyptum* profugit, ut [b] indicant *Appianus* & *Dio*, hoc eſt, anno Urbis 706. Poſt biennium, occiſo fratre in eo prælio, quod contra *Cæſarem Alexandrini* geſſerunt, in regnum à *Cæſare* eſt reſtituta, *Urbis* anno 708, *mundi* 3938. à quo ſeptemdecim deinde regnavit, uſque ad occupatam *Alexandriam* ab *Auguſto*. Fiunt anni duo & viginti ab exceſſu *Ptolemæi Aulœdi* ad obitum *Cleopatræ*.

[b] Appian. lib. 2 Civil. Dio lib. 42.

CAPUT XIII.

De Seleucidarum *imperio & æra* Seleucidarum; *ſive contractuum, vel* Dhilcarnain, *ac duplici* epocha *libri utriuſque* Maccabæorum; *ubi anni* Græcorum *appellantur.*

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 45.

Post necem *Perdiccæ*, quæ anno quarto ab *Alexandri* morte accidit, ſumma penes *Antipatrum* poteſtas fuit. Is aliam provinciarum in duces partitionem inſtituit: in qua *Seleuco Babylonia* obtigit. Neque tamen ex illo anno putari cœptum eſt *Seleuci* regnum; ſed ab anno duodecimo poſt obitum *Alexandri*, ineunte *Olympiade* 117, qui eſt Per. *Jul.* 4402. quo *Babyloniam*, unde metu *Antigoni* fugerat, exiguâ manu recuperavit: tametſi mox à *Demetrio Antigoni* filio rurſus illâ ſpoliatus eſt. Nihilominus

ea,

ea, quam dixi, *Seleucidarum* eſt *epocha*; à qua *Seleucus* duos & triginta regnavit annos, ab eoque deinceps ejus poſteri, qui unus circiter & viginti numerantur; ſed peregrini interim aliquot in ſeriem intruſi ſunt.

Seleuci Regis exordium novam æram in Oriente peperit, quâ *Judæi* plurimùm uſi ſunt, poſtquam ſub *Græcorum* dominatu eſſe cœperunt. Hanc æram *Terik dhilkarnain Arabes* vocant, id eſt, *epocham* τοῦ δικέρωτος, *cornigeri*. Is eſt *Alexander M.* qui ſe *Ammonis* ſive *Jovis* cornigeri filium exiſtimari volebat. Ita paſſim *Albatenius* eam appellat. *Judæi* מנין שטרות *æram contractuum*: quòd illam ad obſignandos contractus adhiberent; etſi de appellationis origine minus conſtat. Illud extra dubitationem eſt, hujus initium *epochæ* ab illo anno procedere, qui ante *Christianam* æram putatur 312, & eſt Per. *Jul.* 4402, quo 117 *Olympias* iniit. *Albatenius* huic *epochæ* fidem facit, pluribus ſiderum defectionibus, quas æra illa notat, quæque in *lib.* 10. *de Doct. Temp. capp.* 39, & 40 deſcriptæ ſunt. Sed & id ipſum teſtatur *Euſebius Demonſtrat. Euangel. lib.* 8. *cap.* 2. *pag.* 244; qui *Seleucum* ait regnare cœpiſſe anno duodecimo poſt obitum *Alexandri*, qui eſt ab initio *Cyri* 248. quod quidem eximiè convenit. Nam *Cyrus* in *Perſide* cœpit anno Per. *Jul.* 4155, à quo ad annum 4402, totidem interjecti ſunt. Addit verò, ab hoc principio *Græcorum* imperium in *Maccabæorum* hiſtoria proficiſci.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 41. 42. 43.

Sed duplex eſt horum annorum initium. Nam aliàs à *verno tempore* & à *Niſan Judaico*; aliàs ab *autumno* & *Tiſri* progrediuntur. Rurſus interdum *lunares* anni, interdum *Juliani* uſurpantur, & *fixi*. *Judæi* in annis contractuum *lunares* adhibent: *Syro-Macedones*, ſive *Antiocheni*, poſt *Julianam* anni formam editam, *ſolares* adſciverunt, atque ab *Hyperberetæo*, ſive *Octobri Juliano* duxerunt exordium.

In *libro* 1 *Maccabæorum* anni *Græcorum* à *Niſan*, ſeu *verno* menſe: in poſteriore, à *Tiſri* ſequente, *autumnove* procedunt: ita ut anni prioris libri ſex menſium intervallo poſterioris antevertant initium: quod hâc argumentatione ſuadetur.

Anni Græcorum in 1. Maccab. ſex menſibus incipiunt ante eos, qui in 2. memorantur.

Libro 1 *Maccab. cap.* 7. *vers.* 1. *Demetrius Seleu-*
ci filius *Roma* profugit anno *Græcorum* 151. Eoden
anno, *Adar* 13 die, *Bacchides* victus eſt 1. *Mac*
cab. 7. 43. 49. Annus porrò ſequens 152. inchoatu
eſt à *Niſan*; quem primum menſem *Scriptura* no
minat. Siquidem eodem *lib. cap.* 9. 3. ſcriptum eſ
anno centeſimo quinquageſimo ſecundo, menſe pri
mo, *Demetrii* exercitum ad urbem *Hieroſolymam* ap
plicuiſſe. Hunc verò menſem, qui primus dicitur
eſſe *Niſan*, declarat *cap.* 16, 14, ejuſdem *lib.* ub
undecimus menſis vocatur *Sabath*, qui proximè *A*
darem præcedit. Item *cap.* 10, 1, anno 160 *Græ*
corum Alexander Antiochi filius *Ptolemaidem* obtinet
a Cap. Eodem *a* anno labente, per ſolemnem *Scenopegia*
10, 21. diem *Jonathas* Pontificatus inſignia cepit. Igitur nul
b Cap. la eſt anni mutatio facta ineunte *Tiſri*. Ad hæc *b Jo*
13. 22. *nathâ* interfecto, hyemis tempore, cùm multum
c Ibid. ninxiſſet, *Simon c* ſacerdotio ſummo potitus eſt anno
vers. 41. 170. Poſtea *d* menſe ſecundo numeratus eſt annu
d Ibid. 171. Hic igitur à menſe primo ſive *Niſan* ince
vers. 31. pit.

* *Maccab.* Quòd autem in ſecundo *libro* * minùs uno computen
e Cap. 6. tur anni *Græcorum*, res eſt perſpicua. Nam *e lib.* 1
16. *Antiochus Epiphanes* obiiſſe fertur anno 149; cui ſta
tim ſucceſſit *Antiochus Eupator* ejus filius. At i
f Cap. 11. *f libro* 2, *Antiochus* idem *Eupator* poſt parentis obi
33. tum ſcripſit ad *Judæos* anno 148. Item *g lib.* 1, an
g Cap. 6. no 150 *Antiochus Eupator* in *Judæam* venit contr
20. *Judam Maccabæum*, ac paulò pòſt cum eo pacem
fecit, auctore *Lyſiâ*, quòd *Philippum* metueret. I
h Cap. dem iſtud anno 149 factum proditur *h libro* 2. Rur
13. 1 & 23. ſus *Demetrius Seleuci* filius anno 151 *Româ* profe
ctus eſt in *Syriam*; & *Antiochum* ac *Lyſiam* interim
i Cap. 7. juſſit *i libro* 1. Sed *k libro* 2 id anno 150 accidiſſe dici
1. tur.

k Cap. Ex quibus efficitur, annorum *libri* prioris initi
14. 4. præcedere poſterioris annos menſibus ſenis: hoc ve
rò ratiocinando ſic concluditur. Annus 150 *libri*
prioris, quo *Antiochus Eupator Hieroſolymam* obſe
dit, erat *Sabbaticus*, ut indicat *caput* 6, 53, ac te
ſtatur *Joſephus Antiquit. lib.* 12. *cap.* 14. Cùm igi
tur *Sabbaticus* annus ab *autumno* cœptus, in *autum*
n

no ſequente deſierit, non poteſt *Sabbaticus* idem putari in priore *libro* centeſimus & quinquageſimus, in poſteriore 149, niſi ab *Tiſri* & *autumno* antecedente numeratus ſit 149 idem annus, qui à *verno* tempore, & à *Niſan* in primo *libro* computatus eſt centeſimus quinquageſimus. Sed hæc fuſiùs & accuratiùs habes explicata *lib.* 10. *de Doct. Temp. cap.* 41. & ſeq. ubi & *annos contractuum* à *Judæis*, & *Dhilkarnain* ab *Arabibus* ex *autumno* numerari docuimus; atque ab anno Per. *Jul.* 4402 procedere.

Tum verò Chronologorum aliquot error animadverſus eſt, qui annos *Græcorum*, hoc eſt, *Seleucidarum*, in *lib.* 1. *Maccab.* menſibus 18 antecedere putant eos, qui in 2 *libro* numerantur. Exempli cauſsâ, annum primum *Seleucidarum* inchoant à menſe *Niſan* anni *mundi* 3743, ſecundùm *Maccabæorum* priorem *librum*: at ſecundum poſteriorem, ab *autumno* anni 3744, quam æram *Chaldaicam* nominant. Sed falſos illos eſſe docet annus *Græcorum* 150, quo *Judas Maccabæus Hieroſolymorum* arcem obſediſſe [a] dicitur in priore *libro*: atque *Antiochus Eupator Epiphanis* filius ſuppetias iis tuliſſe, [b] cùm annus eſſet *Sabbaticus*: deinde pacem cum *Juda* feciſſe; ut contra *Philippum*, qui *Antiochiæ* rebellarat, arma converteret. At hæc ipſa [c] in *libro* poſteriore tribuuntur anno 149 *Græcorum*. Si anni *libri* ſecundi menſibus octodecim tardiùs inchoantur, quàm anni *libri* prioris, debuit annus 150 iniens in primo *libro*, putari 148 in ſecundo, non 149. Adhæc, non poſſunt ambo illi anni 150, & 149, in eundem *Sabbaticum* concurrere, ſi plus ſemeſtri ſpatio eorum initia diſtent. Cùm enim anni *Græcorum* in priore *libro* priùs incipiant, quam anni poſterioris; annus autem 150 prioris à *Niſan* cœptus, *Sabbaticus* fuerit, *Sabbatiſmi* exordium ex antecedente *Tiſri* repetendum eſt, quo annus 149 in curſu erat, ſecundùm *libri* prioris *epocham*. Aut igitur, ratione annorum poſterioris *libri*, numeratus fuit annus idem 148, aut 149. Si prius, ergo *Niſan* inſequente debuit annus idem 148 pertexi: non autem 149. quoniam anni *libri* 2. *Maccabæorum*, ut iiſdem Annalium Scriptoribus, contra

[a] Lib. 1. Maccab. cap. 6. 20.
[b] Ibid. vers. 49.
[c] Lib. 2. Maccab. cap. 13.

tra quos diſputamus, placet, à *Tiſri* proficiſcuntur, utpote *Chaldæorum* proprii. Siquidem *Scaligerum*, & *Serrarium* auctores citant, ac ſequuntur; qui ita, ut dixi, ſentiunt. Sin autem initium anni *Sabbatici* ab *autumno* antecedente ductum incidit in annum 149, ex *libri* poſterioris *epocha*, igitur initium annorum *libri* ſecundi ſex duntaxat menſibus poſterius eſt initio *libri* 1. quoniam annus 149 *libri* hujus iniit ex *Niſan* ejuſdem anni *Juliani*; cujus ab *Tiſri* exorſus eſt annus 149 poſterioris *libri*. *Torniellus* annum primum *Græcorum*, ex iis, qui in *libro* 1 *Maccabæorum* ponuntur, confert in annum *mundi* 3743, qui cadit in annum Periodi *Julianæ* 4705, ex iis quæ *libro* 2. *cap.* 7. contra illum diſputavimus. Ita triennio labitur.

CAPUT XIV.

De anno primo Juliano, *& æra* Antiochenorum, *atque* Hiſpanienſi.

Vide lib. 4. de Doct. Temp. cap. 1. & ſeq. & lib. 10. cap. 50.

Ex omnibus *Julii Cæſaris* actis nullum laude dignius eſt, quam *Romani* anni caſtigatio; cujus modum rationemque deſcripſimus in *libris de Doctrina Temporum*. Hoc verò initium illius, ſive, ut loqui ſolemus, *epocham* argumentatione certâ colligemus.

Annus Julianus.

Anno itaque *conditæ Urbis* 708, *Romanum* annum jam pridem vitiatum emendare inſtituit, menſibus aliquot intercalatis, uti *Januarius* in eum, quem deinceps tenuit, locum ordinemque cogeretur. *Januarius* enim *Pompilianus* in *Octobrem* inciderat ejus formæ, quâ nùnc utimur. Ita 708 annus iniit à die 13 *Octobris* anni *mundi* 3937 ſive Periodi *Julianæ* 4667. à quo die ad ultimum *Decembris* anni *mundi* 3938, dies putantur 445. Totidem enim habuit ultimus ille *Confuſionis* annus, ut auctor eſt *Cenſorinus* *cap.* 20. Quocirca anni primi *Juliani* Calendæ incurrerunt in annum Per. *Jul.* 4669, *mundi* 3939; quo quartus iniit *Olympiadis* 183, & *Urbis* 709, quando *Cæſar* Conſulatum quartum obtinuit, ut idem *Cenſori-*

ſorinus aſſerit, adſtipulante *Dione lib.* 43. Atque hoc ipſum *ſolares* & *lunares eclipſes* adſtruunt, quas certis editionis illius annis, imperantibus *Auguſto*, *Claudio*, ac *Nerone*, poſtea conſignabimus. Deinde *Cenſorinus cap.* 21. anno illo, quo ſcribebat, *Ulpio* & *Pontiano* Coſſ. cœpiſſe refert annum *Iphiti* 1014 ex *diebus æſtivis*, (qui eſt *Olympiadis* 254 annus ſecundus) *Urbis* verò *conditæ*, ſecundum *Varronem* 991, *Julianum* verò 283 ex Calendis *Januariis*. Aufer 283 de 1014, relinquentur 731, qui per 4 diviſi conficiunt *Olympiadas* abſolutas 182, & tertium ſequentis 183. Proinde *Juliani* primi anni Calendæ in eum annum *mundi* ceciderunt, quo deſiit tertius *Olympiadis* 183, & quartus incepit: ſimiliter deductis 283 de 991, reſidui ſunt anni Urbis 708. Igitur annus *Urbis* 709 initium habuit *Juliano* primo. Ad ſummam, annus primus *Julianus* ſextus & quadrageſimus retrò numeratur ab anno primo æræ *Chriſtianæ*.

a Eſt apud *Græcos* Annalium Scriptores *æræ* cujuſdam, ſive *epochæ*, mentio, quam *Antiochenorum* vocant, *Græcè* χρηματισμὸν τῆς Ἀντιοχείας· quam appellationem, vel nomenclaturam temporum illius urbis interpretari licet. Hujus exordium ab *Octobri* deductum eſt: quod populare apud illos anni fuit initium: & ab anno Per. *Jul.* 4665, paulò ante *Januarium* anni U. C. 706, qui tum in *Octobrem Julianæ* formæ cadebat, uti ſuprà docuimus. Quod ex *Euagrio* Hiſtorico, qui ſæpius hâc putatione temporum utitur, hoc pacto demonſtrabimus. *b* Scribit enim *Leonis* Imperatoris anno 2, χρηματισμοῦ verò 506, ingentem terræ motum eveniſſe Indictione 11, *Septembris* 14 die, feriâ 1. Fuit hic annus *Chriſti* 458, quo *litera Dominicalis* erat E, & *Indictio* in curſu 11, *mundi* annus 4441, Periodi *Jul.* 5171. Igitur deſinebat annus χρηματισμοῦ 506, & proximè ab *Octobri* cœptus eſt 507. Subtractis annis 507 de annis *mundi* 4441, reſidui ſunt 3934. Igitur anno *mundi* 3935 primus annus occœpit χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας. Rurſus idem *Euagrius lib.* 4, *cap.* 9 refert *Juſtinianum* Imperatorem ab *Juſtino* renunciatum eſſe *Aprilis* Calendis anno χρηματισμοῦ 575. cui aſſentitur &

a Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 62.

Æra Antiochena.

b Euagr. lib. 2. cap. 12.

& *Chronicon Alexandrinum*, idque *Mavortio* Conſule factum eſſe narrat *Theophanes* Indict. 5. Hic eſt annus *Chriſti* 527, *mundi* 4510. Cujus in *Octobrem* incidit initium anni *Antiocheni* 576. Quare deductis 576 de 4510, reſtant 3934. Igitur anno *mundi* 3935 cœpit *Antiochenorum epocha*. Porrò ex utriuſque loci *Euagrii* comparatione certiſſimè probatur, *Antiocheni* χρηματισμοῦ annos ab *Octobri* procedere, non autem à *Majo*, ut ex *Alexandrino Chronico* ſuaderi videtur. Etenim ſi a *Majo* deducerentur, anno illo *Chriſti* 458, quo *Antiochenus* putabatur 506 *Septembri* menſe, ab *Januario* ad *Majum* numerari debuit 505. additis 69 annis, qui conſurgit *Chriſti* 527, fuiſſe 574 à *Januario* ad *Majum*. Atqui 575 ab *Euagrio* computantur. Non igitur mutatio fit anni menſe *Majo*.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 68. & lib. 11. cap. 47. & Diſſert. Var. ad Uranolog. lib. 5. cap. 3.

a Idat. in Chron. pag. 10. & Faſt. pag. 63.

Æræ vocabulum ab *Hiſpanis* præcipuo quodam uſu celebratum eſt, uti *libro* 1. hujus *Partis* monuimus. Hujus primordium *Hiſpani* Scriptores ab eo anno repetunt, qui eſt triceſimus nonus ab anno primo *Chriſti*; hoc eſt, 38 ſolidis annis hunc anteceſſit, nimirum ab anno *Juliano* 8, *Appio Claudio* & *Norbano Flacco* Coſſ. quibus annus *Urbis conditæ* 716 tribuitur. Hoc verò teſtatur a *Idatius*, ubi æra 447, quâ *Alani*, *Vandali*, & *Suevi Hiſpanias* ingreſſi ſunt, 4 Calend. *Octobris* feriam ait fuiſſe 3. Coſſ. *Honorio* 8. & *Theodoſio* 3. Eſt hic annus *Chriſti* 409, quo *litera Dominicalis* fuit C. Detractis 409 de 447, reſtant 38. Rurſus idem Scriptor ait, æra 440 *Arcadio* 5, & *Honorio* 5 Coſſ. *Solem* defeciſſe 3 Eid. *Novembres*. Hic annus eſt *Chriſti* 402, quo reverâ *Solis* defectio contigit *Novembris* 11, horâ circiter 9 matutinâ. Differentia anni *Chriſti* 402, & æræ *Hiſpanicæ* 440, ſunt 38. Docet hoc ipſum S. *Julianus Toletanus lib. 2. contr. Jud.*

Æra Hiſpanica unde cœpta.

Jam cur anno illo potiſſimùm editionis *Julianæ* octavo *Hiſpanienſis æra* cœpta ſit, cùm variæ ſint ſententiæ, noſtra illa conjectura probabilis eſt, cùm (ut ſcribit *Dio lib.* 48.) anno *Juliano* 7 *Triumvirorum acta* ab *Senatu* confirmata ſint, inter quæ fuit *orbis partitio* ab *Auguſto* & *Antonio* facta, à Calendis *Januariis* anni 8 *Juliani* cœpiſſe in *Hiſpaniis* *Auguſtei* imperii annos computari, quam *æram* po-

ſte

ſteri deinde nuncuparunt. Non enim ſtatim ab origine putationis illius *æræ* nomen inditum eſt: ſed inclinante puriori jam *Latinitate* & in barbariem degenerante, ut alibi notavimus.

CAPUT XV.

De variis exordiis *Imperatoris* Auguſti, *&* *annis* Actiacis.

NATUS eſt *Auguſtus*, ut *a* ait *Suetonius*, *Cicerone* & *Antonio* Coſſ. 9. Calendas *Octobris*, qui eſt annus Urbis 691. Ideo cum *Julius Cæſar* occiſus eſt, annos ille natus erat octodecim, menſeſque circiter ſex. *b* Atque hic, avunculi auditâ nece, *Apollonia* urbe *Macedoniæ*, quò in ſpem *Parthicæ* expeditionis à *Julio* præmiſſus erat, *Romam* adveniens, privatâ auctoritate veteranorum copias conſcripſit. Anno verò ſequente, Urbis 711, *Septembris* 22, *Conſulatum* cepit cum *Q. Pedio*, annos natus 21. Eodem anno, 5 Calend. *Decembris Triumviratum* iniit. Ab utrovis anno primordium *Auguſti* Scriptores repetunt: quorum alii ejus imperio annos imputant 57, vel 56, ſupra menſes aliquot. Mortuus eſt (ut poſtea dicetur) anno *Juliano* 59, *Auguſti* menſis 19. Intervallum ab anno *Juliano* 2, quo *Julius* occiſus eſt Idibus *Martiis*, anni 57, menſes 5, dies 4. A ſequenti verò anno, & adito *Conſulatu*, anni intercedunt pleni 55 cum menſibus 10, diebus 28. A *Triumviratu*, anni 55, menſes 8, dies 22.

Vide lib. 10. de Doct. Temp. cap. 64.

a Suet. in Aug. cap. 5.

b Dio lib. 45. App. 3. Civ. Epit. 117.

Anni Auguſti.

Tertium imperii primordium *Dio lib.* 51. commemorat ab *Actiaca* victoria, unde *Auguſti* monarchia procedit, ſive ab anno ſequente poſt *Antonii* & *Cleopatræ* necem.

Quadruplex eſt *epocha*, quæ appellationis ſimilitudine poteſt fallere. Nam alii ſunt anni ab *Actiaca* victoria; alii *Actiaci* ſimpliciter; alii *Auguſtorum Romani*; alii denique anni *Actiaci fixi*, & *Julianum* ad modum ab *Alexandrinis* redacti, Navalis ad *Actium* victoria contigit (ut *Dio* teſtatur) *Cæſare* tertium & *Meſſalâ* Coſſ. Urbis conditæ 723, *Julianæ* editionis 15, die 2 *Septembris*; imò 3, ſi ad emenda-

datum annum *Julianum* ratiocinia dirigantur, ut *a* aliàs oſtendimus. Ab hoc tempore anni ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης, ſive *monarchiæ Auguſteæ* accurata putatio repetitur, auctore *Dione*.

a Lib. 10. de Doct. Temp. cap. 69.

Inſequente anno *Cæſar* ingreſſus *Ægyptum Alexandriam* occupavit: *Antonius* Calendis *Sextilibus*, ut ſcribit *b Oroſius*, defectione claſſis ad *Cæſarem* ſuæ territus, ſeſe ferro tranſverberavit. Poſtea *Cleopatra* ejuſdem menſis, ut eſt probabile, die 29 ſibi mortem attulit. Qua ex die refert *c Dio* Senatus decreto *Ægyptios* tempora dinumeraſſe. Hic annus Coſſ. habuit *Cæſarem* 4, & *Licinium Craſſum*, ut *Dio* memorat: & eſt Urbis 729, *Julianus* 16. *d Cenſorinus* annum, quo ſcribebat, qui fuit *Chriſti* 238, numerat Urbis ex *Varrone*, 991, *Julianum* 283, *Iphiti* 1014, *Actiacum Ægyptiorum* 267. Scribebat nimirùm librum ſuum *Julio* menſe, vel *Auguſto*, ante 29 hujus diem, exeunte *Actiaco* 267, & imminente 268. Nam ſi anni *Juliani* inierunt anno U. C. *Varroniano* 709, & *Cleopatræ* nex anno 724, anno *Juliano* 16: detractis 15 de *Julianis* 283, reliquus eſt annus à *Cleopatræ* obitu, ſive *Actiacus Ægyptiorum* 268, qui cœpit anno *Chriſti* 238, *Auguſti* 29, paulò poſtquam ſcripſerat iſta *Cenſorinus*. Igitur anni *Ægyptiorum Actiaci* à morte *Cleopatræ* & anno *Juliano* 12, *Auguſti* menſis 29 ducuntur.

b Oroſ. lib. 6. cap. 19.
c Dio lib. 51.
d Cenſor. cap. 21.

Anni Auguſtorum.

Anni *Auguſtorum Romani* ex Calendis *Januariis* proficiſcuntur ejus anni, quo *Cæſar* 7, & *Agrippa* 3 Coſſ. fuerunt. Hoc enim anno a. d. 17 Calend. *Februarii* ſententia *Munacii Planci Octaviano Cæſari* tributum eſt *Auguſti* nomen, anno Urbis conditæ 727, *Juliano* 19. ut auctor eſt *Cenſorinus*, qui annum *Julianum* 283 dicit *Auguſtorum Romanum* eſſe 265. *e* Ab anno porrò antecedente legitimum deinceps imperium penes *Cæſarem* exſtitit. Tunc enim à S. P. Q. R. id illi eſt attributum, ejusque adminiſtrandi certa ratio ab eo conſtituta, partitis cum populo Provinciis, ut ſcribit *Dio lib.* 53.

e Dio 53.

Denique cum *Ægyptii* anno hactenus *vago* uſi eſſent & *mobili*, cujus formam *libro* 1 hujus *Partis* deſcripſimus, poſt *Ægyptum* in poteſtatem *Auguſti* redactam, annum *fixum* ad *Juliani* modum aſſum-

pſe

pſerunt, hujus initio, quæ ſunt Calendæ *Thoth*, eo die *Juliani* & *Romani* menſis adſtricto, in quem commodùm incurrebat.

Atqui anno ipſo, quo *Alexandria* potitus eſt *Cæſar*, neomenia *Thoth* incurrit in *Auguſti* 31, nec ad 29 pervenit, niſi anno *Juliano* 21, *Urbis* 729. Proinde annis quinque vertentibus, poſt *Cleopatræ* mortem, *Ægyptii*, anno *vago* repudiato, *fixum* & *ſtabilem* adoptarunt, cujus neomenia in *Auguſti* 29 diem competit. Quod teſtatur *Theo libro*, qui nondum editus eſt, εἰς τοὺς προχείρους κανόνας· ubi ab initio *Nabonaſſari* ad mortem *Alexandri*, ſive *Thoth* ejus, annos *Ægyptios* computat 424. inde verò ad ἀποκατάστασιν (ita nominat *epocham* anni *fixi*) annos 299. Colliguntur à *Thoth Nabonaſſari*, ad *Thoth* anni *fixi*, anni 723. Porrò annus 723 *Nabonaſſari* deſinit anno illo, quem dixi, *Juliano* 21, quo cœpit 724. Idem ex aliis Scriptoribus efficitur: de qua re plenius in *lib.* 13 *de Doct. Temp. cap.* 71. De *Actiaca* porrò victoria, & annis *Actiacis*, conſule *capita* 69. & 70.

CAPUT XVI.

De Jacobi *Patriarchæ celebri illo vaticinio, quod eſt* Geneſ. cap. 49 *de* Chriſto *Domino: cujus probabilis adducitur interpretatio.*

QUidam [a] ex Antiquis, cùm alienum eſſe ab *Jacobi*, ſive *Iſraëlis*, ſanguine *Herodem* animadverterent, peregrinæque ſtirpis & originis; in eo finem habere crediderunt vetus illud oraculum *Jacobi Gen.* 49, 10. *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus eſt: & ipſe erit expectatio gentium.* Hinc *Herodiani*, quæ fuit Secta *Judæorum* ſub *Chriſti* tempus exorta, *Herodem* dicebant fuiſſe *Meſſiam*; quoniam ad eum uſque principatus penes *Judæ* tribum exſtiterat. At *Græcè* ita conceptum eſt *Jacobi* vaticinium: οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται. *Non deficiet princeps è Juda, donec venerit, cui repoſitum eſt:*

[a] Vide Hieron. in cap. 9. Dan. Proſper. 2. de Prom. cap. 40.

eſt: hoc eſt, *cui repoſitum eſt, ut ſit Chriſtus*, ait *a Epiphanius.* Ea quippe de cauſſa dictos *Herodianos*, quòd *Herodem* profitebantur eſſe *Chriſtum*, magis probamus, quàm quæ alii commenti ſunt.

a Epiph. in Herod.

Explicatur prophetia Jacobi de Chriſto.

Superioris autem illius de prophetia *Jacobi* ſententiæ falſitas ex ejuſdem veriori interpretatione pendet, quæ, ut breviſſimè perſtringam; non enim longiori uti ſermone licet; mihi videtur iſtiuſmodi. Primùm *Judæ* vocabulo tribum ipſam intelligo *Judæ* Patriarchæ cognominem, penes quam ſolam, *b* profligatis & exſtinctis in perpetuum cæteris, *Hebræorum* & populus, & religio, & appellatio *c* ipſa reſederit, quibus notis ab aliis gentibus populus iſte diſcernebatur. In quo nobis cum Antiquorum pleriſque convenit; ut *b Euſebio*, *d Epiphanio*, *e Cyrillo*, *f Auguſtino*, aliiſque; ut Recentiores modò ſileantur. Siquidem *Iſraëlis* omnes poſteri, ſolâ iſtâ tribu ſuperſtite, *Judæi* ab *Juda* nominati ſunt: quod ſubinde poſt reditum à *Babylonica* deportatione cœptum eſſe *g Joſephus* affirmat. *Sceptrum* ergo ſignificare illic arbitror multitudinem ipſam, ſive cœtum hominum, qui uno Reipublicæ, populi, & communitatis nomine continetur; ac ſuas habet leges, & magiſtratus ſuos, tam civiles profanoſque, quàm ſacros. Etenim vox שבט pro *tribu* ſumitur, cujus ſymbolum virga, ſive *ſceptrum* fuit, *Num.* 17, 2. tum pro juriſdictione ac civili poteſtate ſolet accipi: quâ utrâque notione in illis *Jacobi* verbis uſurpari videtur. *Non auferetur*, inquit, vel, ut *Hebraicè* legitur, *non recedet ſceptrum de Juda:* hoc eſt, non priùs tribus ac populus inter populos eſſe deſinet, aut proprios habere magiſtratus, juriſdictionemque propriam, & principes, qui à peculiari iſta multitudine nomen accipiant, ut Reges, aut Principes, vel Sacerdotes, & Pontifices *Judæorum* appellentur, *quàm Meſſias venerit.* Ut hoc ſignum certiſſimum habituri eſſent poſteri, jam adveniſſe *Chriſtum*, & impletam illius oraculi fidem, cùm ſublata illa de populo *Judaico*, &, quæ ſola nomen illud, ac Rempublicam ſuſtinebat, *Judæ* tribu cernerent. Ac neſcio, an non *ſceptri* nomen civilem & profanam juriſdictionem propriè ſignificet: *ducis* autem vox, pro

b 4. Reg. cap. 17.
c Demonſtrat. Euangel. lib. 2.
d Hær. 20.
e 8. contr. Jul.
f 22. contr. Fauſt.
g Lib. 11. Orig. cap. 5.

pro qua in Hebræo מחוקק, *legiſlator*, ponitur, Eccleſiaſticam poteſtatem, hoc eſt, Pontificatum & Sacerdotium. Quippe leges iſtius populi primariæ, ſacræ erant & Eccleſiaſticæ, ut pro eo *ſacerdotale regnum* & *gens ſancta* dici meruerit *Exod.* 19, 6.

Paululum obſcura ſunt illa: *& dux de femore ejus:* vel, ut *Hebraicè* concipiuntur, *& Legiſlator de inter pedes ejus:* quibus honeſtè putant adumbrari τὰ γεννητικὰ μόρια· quaſi de ſtirpe ac ſemine *Judæ* non antè ſit Princeps Legiſlatorque, id eſt, legis interpres, defuturus, quàm *Chriſtus* advenerit. Verùm *Hebræi* aliter hanc locutionem explicant, *de inter pedes ejus*, nec ad generationem referunt. Mea porrò hæc ratio eſt, ſignificationem illius ex iis, quæ paulò antè præcedunt, oportere peti: *Catulus leonis Juda: ad prædam, fili mi, adſcendiſti: requieſcens accubuiſti ut leo, & quaſi leæna: quis ſuſcitabit eum? Hebraicè* autem ſic: *Incurvavit ſe, accubuit ſicut leo.* Quæ ſic *Aben Ezra* declarat. Exprimi dicit morem leonis & habitum, qui captâ prædâ laniatâque ſubſidere ſolet & incubare; neque vi ulla detrahi ſibi patitur, quidquid pedibus amplexus fuerit. Ad hunc modum *Jacob* ait *Judam*, hoc eſt, tribum ipſam, populumque de *Judæ* ſtirpe venientem, poſtquam ſemel principatum, vel Reipublicæ jus, & magiſterium acceperit, non prius extorqueri paſſurum ſibi, quàm *Chriſtus* advenerit. Quocirca *de femore ejus*, ſive *de inter pedes ejus*, valet idem ac de cruribus illius, amplexuque quo ſtringit. Sic *Iſaiæ* 5, 29, *Tenebit prædam, & amplexabitur, & non erit, qui eruat.* Vide & *Numer.* 23, 24.

Poteſt etiam ſic illud exponi. Quoniam ad Judicis Præſidiſque pedes accubare Scriba ſolet, qui dictatam ab illo ſententiam excipit: docet Patriarcha, non defuturum ex *Judæ* tribu Legiſlatorem & Magiſtratum, qui traditam ab ea tribu poteſtatem exerceat: quique illius vice, ac de ejus voluntate, commiſſâ ſibi juriſdictione fungatur: ut penes communitatem ipſam jus ac poteſtas omnis ſita ſit, quam in Magiſtratus deinde ſuos conferat, qui *de inter pedes ejus*, hoc eſt, de ſinu ipſius ac gremio producti fuerint: vel denique qui adminiſtrationem omnem pro-

pri-

priam illius populi, & eidem inſcriptam & attributam, exerceant. Ita ne *Herodes* quidem ipſe, & ſ qui alii ſunt ejuſmodi, exitum oraculi iſtius interpellant: qui Reges Principeſque *Judæorum*, & illius tribus peculiares exſtiterunt. Maximè cùm ordinari interim alii Magiſtratus eſſent, præſertim Eccleſiaſtici, legum, ut diximus, interpretes.

Quamobrem non uno tempore, ſed pedetentim vaticinium illud finem habuit. Paullatim enim ab *Romanis* Reipublicæ forma, juſque illis, & civilis ſacraque poteſtas eſt adempta: donec eversâ urbe, atque templo, populus & communitas *Judæorum* eſſe deſiit, uno & loco & magiſtratu imperioque comprehenſa. Quod occiſo denique *Chriſto* in poſtrema illa vaſtitate fore *Daniel* 9, 26. his verbis demonſtrat: *Et non erit ejus populus, qui eum negaturus eſt.* Deinceps enim ſceptrum, ac civilis omnis & Eccleſiaſtica poteſtas, ac Magiſtratuum juriſdictio funditus iis eſt adempta; cùm per orbem diſperſi ſub alieno dominatu miſerrimam ſervitutem tolerent, neque formam ullam habeant civilis communitatis, vel civitatis, ac reipublicæ, magiſtratuſque, penes quos vitæ ſit ac necis poteſtas.

At complures Antiquorum Recentiorumque, qui in illa *Jacobi* ſententia *Judam* peculiari de tribu intellexerunt, id ſibi Patriarcham voluiſſe credunt, ex ſtirpe ac progenie *Judæ* ipſius perpetuò *Judæis* præfuturum aliquem eorumque fore Principem, donec *Chriſtus* adveniat. Sed in hujus reddenda dicti ratione multùm æſtuant. Siquidem vetuſtatis omni teſte memoriâ refelluntur; quæ non ſolùm ante *Davidem* unum alterumve duntaxat ex illa tribu rexiſſe populum oſtendit, annis circiter 675 ab edita prophetia: ſed etiam poſt *Sedeciæ* necem, occaſumque Urbis & Templi, ad *Chriſtum* uſque, de alia quam *Judæ* ſtirpe duces exſtitiſſe annis 588. Etenim *Maccabæos* *a* conſtat ex *Levitica* & ſacerdotali progenie deſcendere. Quod verò ſic à nonnullis *b* occurritur, *Maccabæos* iſtos maternum genùs ab *Judæ* tribu duxiſſe, vel gratis dicitur, vel nihil ad rem pertinet. Imprimis de materna illis *Maccabæorum* origine nullus fidejuſſor idoneus eſt. Tum id certum eſt,

a 1. Maccab. 2, 1.
b Abul. Lyran. Burg.

eſt, maternum genus nullius apud *Judæos* momenti fuiſſe, ut ex eo tribu in aliqua cenſeretur quiſpiam. Poſtremò invictum adverſus illam ſententiam argumentum ſuppetit. Nam ſi maternâ ſtirpe *Judæ* tribum contingere ad id ſatis eſt, ut regni jus ac principatus ſibi quiſpiam aſſumat, quod illi tribui divinitus eſt conceſſum: non minùs hoc in tribu *Levitica* ſacerdotalique ſtirpe locum habebit, ut qui maternam ex illa originem acceperit, ad eam tribum pertineat, & *Leviticas* ſacerdotaleſque functiones vendicare ſibi poſſit. At hoc ne illi quidem exiſtimant, qui de *Maccabæis* iſta diſputant. Etenim *Chriſti* matrem B. Virginem cum *Aäronis* genere implicatam fuiſſe confitentur; eò quòd *Elizabeth*, [a] quæ *de filiabus Aäron* fuit, [b] *Mariæ* cognata dicitur. Atqui non ideo *Chriſtus Levita*, vel Sacerdos ſecundum *Aäronis* ordinem erat: ſed ab eo prorſus alienus, ut [c] *Paulus* affirmat. Igitur neque *Maccabæi* in *Judæ* tribu reponendi ſunt; neque jus illius proprium ſibi poſſunt defendere, quamlibet maternum genus indidem traxerint.

[a] Luc. 1. 5.
[b] Ibid. 36.
[c] Heb. 7. 13.

RA-

RATIONARI

TEMPORUM

PARTIS SECUNDÆ

LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

De æra Dionyſiana, *cujuſmodi ab auctore inſtitut* *fuit : deque* vulgari epocha *annorum* Chriſti, *a* vero natali *ejuſdem.*

UT ab *Urbis conditu* annos olim ſuos *Ro* *mani* putare conſueverant: ab *Olympia* *dum* exordio *Græci* veteres: ab initi *Seleuci*, *Syri* & Orientales plerique: a *orbe condito Conſtantinopolitani Græciqu* hodie reliqui: ita nos ab *Incarnatione* vel *Nativitat* *Chriſti* tempora noſtra numeramus. Hujus inſtitu *Dionyſius* auctor fuiſſe traditur cognomento *Exiguus* qui *Juſtiniano* Imperatore floruit, & cum *Caſſiodor* familiariſſimè vixit. Quanquam paulò aliter *epochan* iſtam conſtituiſſe *Dionyſium a* in *lib.* 12. *de Doct* *Temp.* ex ipſomet ac *Beda* demonſtravimus. No enim primum annorum *Chriſti*, à quo hic ipſe, qu ſcribimus, 1632 putatur, proximum poſt illum faci mus, quo incarnatus eſt, natuſque Dominus, & *au* *reum* illi *numerum* aſſignamus 2, *Solis* verò *Cyclum* 10, cùm *Indict.* 4. *Dionyſius* verò ab antecedent anno, *aureoque numero* 1, *Cyclo Solis* 9, *æram In* *carnationis* auſpicatus eſt. Siquidem primum annum *Cycli decemnovennalis* in epiſtolis ſuis, quas in *Ap* *pendice Operis de Doct. Temp.* edidimus, attribui *aureo numero* 19. eundemque cœpiſſe dicit ab 15 Pa ſchalis menſis, quæ in *Aprilis* diem 17 incidit, & de

a Vide lib. 12. capp. 2. & 3. & in Append. pag. 890. *Unde Dionyſius æram ſuam cœperit.*

deſiiſſe in Nonas *Aprilis* anni ſequentis, in quas *Luna* 14 competebat. Quâ ratione primus annus *Cycli* biennio præceſſit *æram Chriſti communem*. Atqui *a Beda* teſtatur, *Dionyſium æram Incarnationis* ab anno ſecundo *Cycli decemnovennalis* inchoaſſe. Exorſus eſt igitur ab anno illo, qui *vulgarem æram* proximè antecedit. Quod à nemine, quod ſciam, obſervatum hactenus; neque à *Beda*, imò ne ab ipſo quidem, æqualis qui fuit *Dionyſii*, *Caſſiodoro* intellectum, in *lib.* 12 *Operis* noſtri fusè declaravimus. Nunc de *æra* noſtra *communi*, anniſve *Chriſti* paucis eſt agendum; ut illud inveſtigemus, ecquid revera *Chriſtus Decembri* illo, cui proximè ſucceſſit annus primus *epochæ communis*, in lucem ſit editus.

a Beda de Rat. Temp. cap. 45.

Annus 1. Chriſti *unde cœperit*.

Quam in rem certiſſimè tenendum illud eſt, primum eorum annorum, quos *Chriſti* vulgò nuncupamus, incidiſſe in annum editionis *Julianæ* 46, & *Olympiadis* 194 annum quartum ante ſex menſes inchoatum: ſic ut numerari cœpta ſit *Olympias* 195 æſtivis diebus illius anni primi *Chriſti*, ſive *Juliani* 46. Hoc enim *Romanorum Faſtorum* ſeries, atque *Auguſti* & aliorum Imperatorum initia, exitus, ac totius imperii intervalla perſuadent; quæ certis characteriſmis, ac *Solis Lunæ*que defectionibus ita ſunt notata, nullam uti dubitationem ac controverſiam admittant. Exempli cauſsâ, mortuum eſſe conſtat *Julium Cæſarem* anno ſecundo *Juliano*, & quadrageſimo quarto ante eum annum, quo natus ponitur *Chriſtus*: *Auguſtum* verò exceſſiſſe anno *Julianæ* editionis 59. Atqui mortem *Auguſti* incurriſſe in annum 14 *Chriſti* paulò pòſt adſtruemus. Ex quo conſequens eſt primum annum *Chriſti Julianum* eſſe 46; Urbis conditæ *Varronianum* 754; hoc eſt, *Palilia* 754 iſto anno putari cœpiſſe. Id ipſum & *Claudii* ac *Neronis* Imperatorum anni nos docent. Quippe anno *Chriſti* 45 *Sol* defecit Calend. *Auguſti*, *Claudii* anno quinto, *Juliano* 90. ut ſuo loco demonſtrabitur. Unde conſtat annum (uti dictum eſt) *Julianum* 46, *Chriſti* eſſe primum. Sic *Neronis* anno 5, *Urbis conditæ* 812, *Juliano* 104, *Solis* defectio pridie Calendas *Majas* accidit, anno *Chriſti* 59. ex quo eadem annorum *Chriſti epocha* conficitur.

Quam-

Quamobrem, ſi, ut perſuaſum eſt vulgò, natus eſt Dominus anno *Juliano* 45, *Urbis* ex *Varrone* 753, id evenit anno imperii *Auguſti* 43 ab Triumviratu, vel Conſulatu, de quo *libro* ſuperiore *cap.* 15. hujus *Partis.* At *Bedæ*, cæterorumque poſt illum computi Paſchalis artificum, hæc ſententia fuit, incarnatum eſſe *Chriſtum*, & in lucem editum anno ipſo primo æræ *Chriſtianæ*, *Juliano* 46, *aureo numero* 2. quod in *lib.* 12. *de Doct. Temp. cap.* 1. oſtendimus.

Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 1.

Jam *Auguſti* mors ſine ulla controverſia contigit anno *Juliano* 59, *Chriſtianæ æræ* 14, quod etiam poſtea invictis rationibus affirmabitur. Tum itaque *Chriſtus* annos 13, menſeſque circiter octo confecerat; ſi vera eſt communis putatio: uno minùs anno, ſi *Bedæ*, computique Magiſtrorum placet opinio.

Tiberii denique quintus decimus annus iniit *Juliano* 73, ab *Auguſti* menſis 19, & ad inſequentis anni diem eundem perductus eſt: qui annus *Julianus* 74 numeratur, & Conſulatu notatur *Geminorum* duorum, ab U. C. 782. quò annò baptizatus vulgò Dominus creditur.

Hinc apparet, *Chriſtum*, ut anno *Tiberii* 15 à *Joanne* baptizatus fuerit, annos natum fuiſſe totidem, quot à *Decembris* 25 anni *Juliani* 45, ad 6 *Januarii* anni 74 intercurrunt. Sunt autem pleni 28 ac dies præterea 12. Atqui aut triceſimum jam egiſſe, aut proximum illi fuiſſe vulgò convenit. Non igitur cum communi de ætate *Chriſti* ſententia æra illa paria facere videtur.

Natalem Chriſti *quidam uno antevertunt anno vel duobus.*

Ea res hoc, & antecedente ſæculo complures eruditos homines adduxit, uti natalem *Chriſti* uno anno vel duobus anteverterent: ut alii Coſſ. *Auguſto* XIII & *Sylvano*; alii *Lentulo* & *Meſſalino* natum eſſe defenderent: priorem *Onuphrius* opinionem, (uti cæteros omittam): poſteriorem *Baronius* amplexus eſt. Iidem tamen natalem *Chriſti* vulgi opinione conſtitutum ab exactiori illo calculo minimè ſeparant: quod alii poſtea fecerunt.

Hactenus igitur uno anno, vel biennio, anticipandum eſſe *Chriſti* ortum pii ac docti homines ar-

bitrati

bitrati ſunt. Verùm ante annos ferè triginta, nova quædam exorta ſententia eſt, quæ quatuor ſolidis annis præverterdam eſſe *Chriſti* nativitatem adſtruit: cujus auctor exiſtit R. P. *Dekerius*. Is natum eſſe *Alii* 4. 5. *vel* 6.
Chriſtum docuit anno *Juliano* 41, *Auguſto* XII & *L. Cornelio Sullâ* Coſſ. quatuor annis ante eum, qui vulgò ſtatuitur. Hic enim *Juliano* 45 congruit, ut paulò antè diximus. *Keplerus* verò annum inſuper adjecit ad *Dekeriana* ratiocinia, ac natum poſuit anno *Juliano* 40. *M. Antonius Cappellus Franciſcanus*, biennio *Dekerium* ſupergreſſus, ſex annis *communem* anticipavit *epocham*, adeo ut *Chriſti* natalis annus incurrat in *Julianum* 39. Sed hujus jam à nobis exploſa ratio eſt, a in duodecimo *de Doct. Temp.* Reliquæ ſunt ergo duæ: imò verò *Keplerianâ* prætermiſsâ, quæ minimè neceſſarium addit annum, unica *Dekerii* ſupereſt; de qua nos eodem in *libro* ita diſputamus: Si *Joſephi* ac *Dionis* auctoritatem ſequimur, eam probabilem maximè videri. Etenim ex amboꝛum conſenſione ſuperiore *libro* illud effectum eſt, *Herodem* anno *Juliano* 42 circa *Paſcha* eſſe mortuum, cùm paulò antè *Luna* defeciſſet. Quare neceſſe eſt, *Chriſtum* ſaltem anno *Juliano* 41, hoc eſt, quadriennio ante *communem epocham*, in lucem exiſſe.

a Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 6.

Sin eſt, ut eo anno natum omnino velimus, à quo *Chriſtiana æra* procedit, (quem & ab ipſo *Dionyſio* præſtitutum eſſe Dominicæ Incarnationi ac Natali ſuprà docuimus) unica in promptu ratio eſt, quâ illi patrocinari poſſumus; uti baptizatum dicamus eſſe *Chriſtum* anno ætatis ineunte 29; ſi quintodecimo *Tiberii* id aſſignare libeat. Quòd ſi ſola *Joannis* prædicatio quintodecimo illi anno tribuenda ſit, *Chriſtus* verò ſequenti anno baptiſmum adierit, ineunte triceſimo ad *Joannem* acceſſiſſe dicetur, *Juliano* 75. Sane *Lucas* Euangeliſta *cap.* 3. *verſ.* 1. *Joannem* anno quintodecimo *Tiberii* ad prædicandum ac tingendum prodiiſſe narrat; utrum autem eodem anno *Chriſtum* baptizarit, haud expreſſis verbis indicat. De *Chriſto* verò eod. *cap. verſ.* 23. id unum refert, annorum quaſi triginta fuiſſe, cum ad *Joannem* venit: Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος: *Et ipſe erat Ieſus quaſi annorum triginta in-*

Quomodo vulgaris natalis defendi debeat.

cipiens. Quæ verba ſuam quiſque hactenus ad ſententiam accommodare ſtuduit. Nos ea ſic interpretati ſumus, ut annos plus minuſve triginta natus fuerit, cum in publicum exire ac prædicare eſt aggreſſus. *Clemens Alexandrinus lib.* I. *Strom. pag.* 147. ita locum illum concipit: ἦν δὲ Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα ὡσεὶ ἐτῶν λ'. Vide *caput* V. *libri* XII. *de Doct. Temp.* ubi de hac tota controverſia accurate ſcripſimus. Quocirca non poteſt ex iſto Euangelii loco ſuper ætate *Chriſti* certa, & exacta ſententia colligi, ex quo tanta illa ejus in natalem obſcuritas redundavit.

Neque verò prætermittendum eſt, quod ad Hiſtoriam & Chronologicam rationem magnopere pertinet; quocumque natus anno *Chriſtus* fuerit, nihilominus *communem* & uſu receptum Eccleſiæ *calculum* annorum *Chriſti* utilem eſſe, & ab omnibus adhibendum. Non enim eſt neceſſe, ab *verno natali* proficiſci ſummam annorum *Chriſti*, dum fixo & immobili ex capite pendeat: hoc eſt, anno *Juliano* 46 illigata ſit: ſive ante annos 1631 cœperit. Nam hoc unum Chronologus inquirit, qui quidem *æra* illâ utitur, quoto ante illud initium, vel poſt illud, anno quælibet res inciderit: ut, quanto ab noſtris temporibus intervallo diſtet, ſine errore pronunciet.

CAPUT II.

De his, quæ ad illuſtrandum Chriſti *ortum pertinent: ac primùm de* Syriæ *Præſidibus: déque* Quirino; *& ejus duplici cenſu. Tum de* Bethleemo, *& diverſorio, ac ſtabulo, in quo poſitus eſt* Chriſtus; *deque die ipſo* natali.

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 11.

JUVAT illuſtrandæ Dominici *natalis* hiſtoriæ quaſdam ejus περιστάσεις expendere. Quarum præcipua & primo loco memoranda venit *Quirini* cenſio. Hoc enim & *Syriæ* Præſide, & cenſum agente, natus eſt *Chriſtus*: quod *Lucas cap.* 3. nos docet. Provinciam *Syriam* poſtquam *Pompeji* operâ *Romani*

in

in jus ſuum accepere, ad eam gubernandam, uti mos illis fuit, Magiſtratus ex Urbe miſerunt. *a* Diviſione ab *Auguſto* provinciarum factâ, ut aliæ populo permitterentur, ad quas rectores ſuo ille ſuffragio deſtinaret; alias *Cæſar* ipſe per legatos ſuos adminiſtraret; inter *Cæſareas* locum habuit *Syria*. Itaque qui eam Magiſtratus obtinebant, ii *Legati*, vel *Proprætores*, vel etiam *Præſides* appellati ſunt: quacumque in Urbe dignitate functi eſſent: ac ſive *Præturam*, ſive etiam *Conſulatum* geſſiſſent; ut *Vitellius*: qui poſt *Conſulatum Præſes Syriæ* factus eſt, auctore *b Joſepho*, qui illum vocat ὑπατικὸν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, *Conſularem virum*, & Syriæ *Præſidem*. Ubi *Conſularis* vox abſolutè *Præſidem* non ſignificat: quod aliquando ſuſpicati fuimus. Interdum nullo geſto magiſtratu, tam in *Syriam*, quàm in reliquas *Cæſaris* provincias cum poteſtate mittebantur. *Græci* ἐπιτρόπους, vel ἡγεμόνας, vel πρεσβευτὰς nominant. Præter *Præſidem*, cui tota *Syriæ* provincia parebat, minores additi ſunt alii; velut *Procuratores*: qui nonnunquam & ipſi *Præſides*, & ἡγεμόνες, latiùs acceptis nominibus, appellantur; ex equeſtri ordine; vel etiam libertinorum genere aſſumpti: ut ſcribit *Dio lib.* 53. Horum officium fuit tributa colligere in ea provinciæ parte, quæ mandata illis erat, ac ſumptus ſuppeditare. Paulatim verò jus illorum amplificatum eſt: ut meram etiam poteſtatem & gladii jus acceperint, præſertim in parvis provinciis; quibus nemo, præter *Procuratorem*, jus dicebat. Sed in iis etiam, quas *Cæſaris Legati* vel *Præſides* curabant, eâdem functione præditi fuerunt. Sic in *Judæa*, quæ portio quædam erat provinciæ *Syriæ*, & à *Præſide* gubernabatur, ſumma Procuratoris poteſtas fuit. Itidem & in *Samaria*, *Galilæa*, ac reliquis *Syriæ* partibus evenit; quæ ſingulæ ſuos Procuratores habebant, quamdiu nullis *Regibus* aut *Tetrarchis* ſuberant; ſed contribuebantur *Syriæ*. Itaque ſub *Herode*, ac poſtea ſub *Agrippa* ſeniore, qui ambo provincias illas omnes cum titulo Regis acceperant, *Procurator Judææ* nullus exſtitit. Poſt *Herodis* I obitum, (ut notat *Joſephus lib.* 17. *Orig. cap.* 13.) *Archelaüs* novem ſolidis annis *Judæam*,

a Strabo lib. 17. Dio lib. 17.

Provinciæ quomodo à Romanis geſtæ.

b Lib. 18. Antiquit. cap. 5.

Præſides, & Procuratores.

Procurator nullus Judææ ſub Regibus fuit.

hoc eſt, *Palæſtinæ* partem illam, cujus caput erat *Hieroſolyma*, tenuit, cum *Idumæa*, & *Samaria*: cætera in illius fratres *Auguſtus* partitus eſt. Poſt *Archelai* relegationem, ejus ditio *Romani* facta juris, *Syriæ* eſt adjuncta: in eámque deinceps Procuratores *Cæſaris* ſunt profecti. Quamobrem per id tempus, quo natus eſt paſſuſque *Chriſtus*, ſuum *Judæa Procuratorem* habuit; non item *Galilæa*, quæ *Herodi* ac *Philippo* Tetrarchis parebat.

Quirini cenſus duplex.

Archelao in exſilium pulſo, miſſus eſt in *Syriam* *P. Sulpicius Quirinus*, vir per omnes honorum gradus ad *Conſulatum* uſque provectus, ait *Joſephus lib.* 18. *cap.* 1. δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος, *ut jura populis redderet, ac bonorum cenſum inſtitueret.* Cum eo venit & *Coponius*, ut *Judæam* procuraret: quam nihilominus & *Quirinus* adiit, ut & *Judæorum* fortunas cenſeret, & *Archelai* bona venderet. Hæc cenſitio *Judæorum*, & *Archelai* fortunarum venditio anno *Juliano* 51 contigit, *æræ communis* circiter 6. Hoc enim anno *Archelaüs tetrarchiâ* multatus abiit in exſilium, decimo ineunte poſt *Herodis* patris exceſſum: quod *Joſephus* indicat: qui decimo anno principatus relegatum eum eſſe ſcribit in *lib.* 17. *Orig. cap.* 15. nono verò anno, in *lib.* 2. *de Excid. Hieroſol. cap.* 6. Ex quo id efficitur, novem integris annis expletis, initio decimi id eveniſſe. Non poteſt hic cenſus eſſe, de quo *Lucas* meminit: quippe tamdiu poſt natum Dominum factus. In quo turpiter lapſus eſt *Euſebius lib.* 1 *Hiſt. Eccleſ. cap.* 5. qui eundem fuiſſe credidit. Nos ab *Quirino* bis in *Judæa* cenſum actum eſſe conjicimus; & extraordinarium utrumque, hoc eſt, præter ordinarios *Præſides Syriæ*, miſſum eſſe cum extraordinaria curatione ac poteſtate *Quirinum*.

Primus cenſus Quirini.

Primus ab illo cenſus inſtitutus eſt ſub ortum Domini: quo tempore *Cn. Sentius Saturninus* *Syriæ* præerat. Hic enim extremo *Herodis* tempore eam provinciam regebat, quod *a* ex *Joſepho* colligitur, ac ſucceſſorem, *b* eodem teſte, *Quinctilium Varum* habuit anno *Herodis* ultimo: cùm is ſcilicet *Antipatro* filio necem moliebatur. Quænam cauſſa cenſionis illius extraordinariæ fuerit, pro compertò ne-

a Lib. 16. Orig. cap. 13.

b lib. 17. c. 7.

nemini affirmare licet. Probabilis eſt tamen conjectura illa, quam *a* alibi fecimus: *Auguſtum*, qui *b breviarium* Imperii *Romani* moriens reliquit, in quo deſcriptæ omnes illius erant opes ac vires, ad id conficiendum, exactiorem toto orbe *Romano* cenſum inſtituiſſe facere; cujus exſequendi munus per Orientem & *Syriam Quirino* commiſerit; qui proinde extra ordinem tum *Syriæ* præfuit. Cùm verò *Sentius Saturninus* per idem tempus *Præſes* ordinarius eſſet; ejus quoque nomine cenſus idem inſcribi potuit. Hinc eſt quod *c Tertullianus* per *Sentium Saturninum* cenſus iſtos per *Judæam* actos eſſe dicit: quòd ſub ejus ordinaria *præfectura* inchoati ſint & affecti. Poſterior cenſio, poſt *Archelai* relegationem, ab eodem facta *Quirino* eſt. Ideo S. *Lucas* ſuperiorem illam deſcriptionem primam appellat. In qua tributi nihil, aut capitationis, exactum puto. Non enim id in *Herodis* regno, Rege adhuc ſuperſtite, *Auguſtus* uſurpavit. Neque verò ἀπογράφεσθαι aliud eſt, quam *cenſeri*, ac *nomen profiteri*, quod citra penſitationem poteſt fieri. Plerique tamen tributum exactum judicant.

a Lib. 11. de Doct. Temp. cap. 8.

b Dio lib. 56.

c Lib. 4. contr. Marc. c. 6, 19.

Secundus cenſus Quirini.

Indictâ igitur ab *Romano* Præſide cenſione, *Joſephus* cum B. Virgine partui jam propinqua, *Bethleemum* contendit. *Joannes Euangel. cap.* 7, *vers.* 42: & *Juſtinus Martyr Apolog.* 2. κώμην, id eſt, *vicum*, *Bethleemum* vocant. *Lucas cap.* 2 *comm.* 4, πόλιν Δαβίδ, *oppidum Davidis*. *d Epiphanius* in quibuſdam codicibus *Euangeliorum* πόλιν, in aliis κώμην, dici meminit. Apparet anguſtum oppidulum fuiſſe; ac ne muris quidem fortaſſe cinctum. Diſtabat *Hieroſolymis* ſtadia, ut *Juſtinus* habet, 35. ſive, *e* ut *Beda* ſcribit, millia paſſuum ſex.

d Hær. 51. num. 9.

e Lib. de locis ſanct.

In id oppidum, uti fides *Michææ* vaticinio 5, v. 2. conſtaret, cum *Joſepho* ſanctiſſima Virgo pervenit: ibidemque ſalutarem humano generi partum edidit. In ipſo, inquam, oppidulo, ac publico diverſorio, ἐν τῷ καταλύματι, ut *Lucas* loquitur. Ubi, cùm vacuus ad eos excipiendos locus eſſet alius nullus, ad ſtabulum diverterunt. Et quoniam ὑπόπετρος, ac rupibus aſpera erat illa regio, credibile eſt, in rupe ſtabulum hoc impreſſum fuiſſe: atque ideo plerique

Veterum, ut *Juſtinus*, σπήλαιον, *ſpelæum*, ſive *antrum* nominant. Intra vicum ipſum, oppidúmve, natum eſſe *Chriſtum*, ex eo fit probabilius, quòd *Michææ* verba id ipſum ſignificant: dum ex ipſa *Bethleemo* oriundum fore *Chriſtum* prædicant. Nam qui in ſuburbiis *Bethleemiticis* natum eſſe conjiciunt, haud ſatis rectè vico perexiguo ſuburbiorum aliquid annectunt. Tum *Bedæ* ipſius teſtimonio refelluntur: qui intra oppidum hanc qualemcunque ſpeluncam collocat.

Dies Chriſti natalis.

De die, quo natus eſt, vetuſtiſſima & olim recepta traditio eſt, octavum Calend. *Januarii* ſive *Decembris* 25, *Chriſti* fuiſſe *natalem*. Hoc antiquitus Occidentis Eccleſiæ perſuaſum eſſe, teſtis eſt Homilia quædam, quæ inter *a* *Chryſoſtomi* opera legitur. *b* *Gregorius* item *Nyſſenus*, *c* *Auguſtinus*, *d* *Paulinus*, *e* *Chryſologus*, ac vetera Martyrologia idem aſſerunt. Quocirca futilis eſt *f* *Scaligeri* aliorumque divinatio; qui ex Sacerdotum ephemeriis & *hieraticis* neſcio quibus *circulis* priſcam illam & πατροπαράδοτον opinionem elevare ſtudent. Contra quos in *lib.* 12 *de Doct. Temp. cap.* 7. accuratè diſputavimus.

CAPUT III.

De Magorum *hiſtoria*; *hoc eſt*, *de eorum patria*, *conditione*, *profectionis tempore*; & infantium *cæde*.

SUPEREST *Magorum* ad *Chriſtum* venerandum ex Oriente profectio: & *infantium* cædes. Magos iſtos non aliunde primùm veniſſe ſuſpicio eſt, quàm inde, ubi genus id hominum præcipuè degebat. Ea eſt *Perſidis* regio. Hinc igitur adducere illos oportet: non ex *Arabia*; aut ex *Magodia* neſcio qua *provincia*, quæ nunquam in rerum natura fuit. Ita cenſet *g* *Alexandrinus Clemens*, *h* *Chryſoſtomus*, *Theophylactus*, aliique; quibus Euangeliſta ſuffragatur: qui illos ab Oriente veniſſe ſcribit: quod de *Arabia*, ut *i* *Epiphanius* exiſtimat: aut de *Damaſco*, quæ pars olim fuit *Arabiæ*, quod *k* *Tertulliano* placet:

a Hom. 31. in Tom. de diverſ. novi Teſtam. locis edit. Front. Duc.
b Hom. in Nat. Dom.
c 4. de Trin. cap. 5.
d Nat. 1. S. Felic.
e Serm. 159.
f In Append. Operis de Emendat. Temp. & in Iſag. Can.
g 1. Strom.
h in Matth.
i In Expoſ. fid. num. 8.
k Lib. contr. Jud. cap. 9.

cet: uſurpari non poteſt, ſoletve. *Chaldæos* aliqui faciunt: quòd eo vocabulo *a* ab nonnullis vocentur. Verùm *Chaldæorum* nomen plerumque non tam gentis eſt, quàm artis & profeſſionis. Ita quippe *Mathematicos* & *Genethliacos* vulgò nominant.

a Paulin. epiſt. 11. Remig.

Regeſne fuerint Magi. Tertullianus refellitur.

Tertullianus loco illo, quem attuli, Reges *Arabiæ* fuiſſe defendit. *Nam & Magos*, inquit, *Reges ferè habuit Oriens.* Equidem Reges ſic illos fuiſſe conceſſerim, quomodo unius oppidi *Reguli*, vel *Toparchæ*, Reges interdum in *ſacris Literis* appellantur. Quòd verò paſſim per Orientem Reges fuiſſe *Magos Tertullianus* affirmat, id hiſtoriâ omni teſte refellitur. Nam ſi *Magi* ferè in Oriente, adeóque *Perſide*, Reges fuerunt: cur ſemel in hiſtoria *Magorum* dominatus apud *Perſas*, ac ne is quidem annuus, notatur poſt *Cambyſis* obitum? Nam cæteri deinceps *Perſarum* Reges *Magi* utique non fuerunt, neque, qui *Perſarum* delevit imperium, *Alexander*, ejuſque ſucceſſores *Seleuci* poſteri, *Magi* itidem erant. Tum *Tertulliani* ſæculo non *Perſæ*, ſed *Parthi* Oriente potiebantur. Hos verò *Magos* fuiſſe nemo dixerit. Ac tametſi *Perſarum* Reges olim *Magorum* diſciplinis imbuerentur, ut *b* auctor eſt *Cicero*, non idcirco profeſſione appellationeve *Magi* illi fuerunt: neque, qui poſt *Perſas* dominati ſunt, *Parthi* eodem uſi ſunt inſtituto: vel *Seleucidæ*. Quocirca nihilo verius eſt Reges in Oriente *Magos* fuiſſe; quàm in *Galliis Druidas*, aut *Romæ Augures*, aut in *Ægypto Sacerdotes*; quamvis illorum omnium inſtitutis ac diſciplinis, qui illic regnabant, erudirentur.

b Lib. 3. de Nat. Deor.

De tempore, quo in *Judæam Bethleemumque* venerunt, ambigua eſt quæſtio. Sunt qui biennio poſt ortum Domini adveniſſe cenſeant. Sic inter alios *c Epiphanius* putat: nec non *d Euſebius* poſt *Origenem*. *Epiphanius* porrò S. *Joſephum* ac B. Virginem exiſtimat primo ac ſecundo anno vertentibus, è *Nazareth*, ubi domicilium habebant, *Bethleemum*, eorum, quæ ibi geſta fuerant, conſervandæ memoriæ cauſsâ, veniſſe, ac ſecundo demum anno, cùm fortè illic eſſent, *Magos* occurriſſe. Nec aliter *e Auguſtinus*. *f* Alii confeſtim poſt natum Domi-

c Hær. 51. num. 9.
d In catena Græca Manuſcr.
e Hom. 7. in Epiph.
f S. Thom. Lyran. Abul. Cajet.

minum conſpectam eſſe ſtellam, & ſubinde profectos *Magos* aſſerunt; ſed *infantium cædem* in biennium eſſe dilatam: cujus rei varias ex conjectura cauſſas ediſſerunt. *a* Nonnulli ſtatim poſt animadverſam ſtellam, adventum *Magorum* & *parvulorum necem* contigiſſe malunt: ſed *Herodem* biennio priùs, quàm apparuerat ſtella, natos *infantes* juſſiſſe perimi. *b* Non deſunt qui hæc *Matthæi* verba: *à bimatu, & infra, ſecundùm tempus quod exquiſierat à Magis*, ſic interpretantur: *Herodem* ajunt infantes occidi mandaſſe biennio natos ante tempus, quo ſtellam *Magi* viderant, aut *Hieroſolymam* acceſſerant: non verò ante tempus, quo de illis mactandis edixerat. Qui mihi videntur nimis anxiam ab ſatellitibus, in tam præcipiti calore cædis ac feſtinatione, curam exigere.

a Maldon.

b Janſ. Baron.

Apparitionis ſtellæ tempus.

Mea igitur hæc ratio eſt: *Magos* paucis poſt ortum *Chriſti* diebus in *Judæam* veniſſe: ſtellam autem duobus circiter ante id tempus annis apparere cœpiſſe. Quam ſic illi contemplabantur hactenus, ut quid ea portenderet, nondum intelligerent: neque verò ſine divina ſignificatione aſſequi potuiſſent, quam illis Deus, ubi opportunum eſt viſum, edidit; nato ſcilicet jam *Chriſto*. Eam porrò ſtellam in Oriente primùm, hoc eſt, in patria ſua: deinde *Hieroſolymis* egreſſi rurſus adſpexerunt: medio intervallo, & in itinere ipſo, non videtur apparuiſſe. Hoc enim *Matthæi* verba illa demonſtrant: *Et ſtella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos.* Dixiſſet, *quam huc uſque viderant*, nec *Orientem* nominatim exprimeret, ſi deinceps illam perpetuò vidiſſent. Tum inuſitatum illud ex adſpectu ſtellæ gaudium id ipſum neſcio quo modo ſuadere videtur. At *Herodes* aliquanto pòſt ſpatio, cùm de iis, quæ in purgatione B. Virginis atque in Templo contigerunt, fama percrebuiſſet, immanem illam carnificinam indixit: ſecundùm quam altero menſe obiit, ex *Joſephi* ac *Dionis* rationibus: quas in *lib.* 3. diſſeruimus.

C A-

CAPUT IV.

De tempore Dominicæ Paſſionis, *hoc eſt*, *anno*, *menſe*, *ac die.*

ROMANAM rem adminiſtrante *Tiberio*, *Chriſtus* pro hominum ſalute in crucem actus eſt: de quo imprimis duo ſolent inquiri: alterum, quo anno paſſus ſit: alterum, quo menſe ac die. Prius inde bifariam ſpectatur: nam & quoto *ætatis* quæritur, & quo *mundi* vel *æræ communis anno.* Utrumque verò pendet ex annorum numero, quos ſecundùm baptiſmum in Euangelii prædicatione poſuit. Eos plures, pauciorésve, docti Chronologi ſtatuunt. Nos prædicationis tertio paſſum eſſe *Chriſtum* aſſerimus: ac biennium integrum cum menſibus aliquot ſupervixiſſe baptiſmo: in quo auctores maximè ſequimur *a Irenæum*, *b Apollinarem Laodicenum*, *c Origenem*, *d Epiphanium*; etſi non eodem, quo illi, modo *Paſchata* priora duo percenſemus. Ut hoc ſpatio Dominicam κήρυξιν includamus, adducimur *Joannis Euangeliſtæ* teſtimonio: qui cùm annos prædicationis, ac ſingula *Paſchata*, diſertiùs cæteris ſtuduerit exprimere, ut *Epiphanius* affirmat, *e* duo tantùm ante poſtremum & σταυρώσιμον nominat. Tum quæ ex eodem, ac cæteris tribus, à *Chriſto* dicta factaque referuntur, eo, quod definimus, intervallo comprehendi nihil vetat, quod in *lib.* 12. *de Doct. Temp. cap.* 18. fecimus.

His animadverſis, annum ipſum, quo *Chriſtus* mortem obiit, cum *Epiphanio* conſtituimus eum, qui Coſſ. dedit *Tiberium* V. & *Sejanum*: tametſi alios adſcribit *f Epiphanius*, nempe *Vinicium*, ac *Longinum Caſſium*. Sed annum nihilominus eundem ſignificat, qui *Julianus* fuit 76, *æræ communis* 31. ab U. C. *Varroniano* calculo 784, *Olymp.* 202 annus ſecundus exiens, Per. *Jul.* 4744, *mundi* 4014. Quem quidem annum *g Africanus*, *Euſebius*, *h Hieronymus*, aliique demonſtrant, qui eſt reliquæ omni conſentaneus hiſtoriæ. Nam *Paulus* Apoſtolus, ex-

Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 17. & Animad. ad Epiph. Hær. 51.

a Lib. 2. cap. 38.

b Apud Hieron. in 9. Dan.

c 2. contr. Celſ.

d Hær. 51.

e Cap. 2. 13. & cap. 6.

Annus paſſionis Chriſti, ac menſis, & dies.

f Hær. 51. num. 23. Vide Animad. noſt. pag. 96. & lib. 12. de Doct. Temp. cap. 12.

g Apud Euſeb. in Collect. Græc. pag. 63. & 8. de Demonſtr.

h Chron.

exempli gratiâ, anno 25 poſt Paſſionem *Chriſti*, a 2 *Neronis* anno, vinctus *Romam* veniſſe dicitur a *a Hieronymo* ex *Euſebii Chronico*. Hic eſt *Julianu* annus 100, *Chriſti* 55. ut poſtea *cap.* 5. conſtabit Deductis 25 de 55 reſtant 30. Igitur anno ineunt 31 *æræ Dionyſianæ* paſſus eſt *Chriſtus*. Rurſus *Hie ronymus Petrum* & *Paulum* poſt Paſſionem ann 37 interfectos eſſe prodidit, *Neronis* 14. Eſt i annus *Julianus* 112, *Chriſti* 67. quod ſuo loco de clarabitur. Si ergo de 67 tollas 37 reliqui erunt 30 Ad hæc, *Paulum* affirmat *b Chryſoſtomus* annis 3 ſerviiſſe Domino. Quòd ſi 25 de 67 auferas, fien anni 32. Ita anno 33 *Chriſto* nomen dedit Apo ſtolus. Atqui anno à Paſſione tertio converſus eſ *Paulus* ad *Chriſtum*, uti *Parte* 1, *lib.* 6, *cap.* 1 docuimus. Præterea annus excidii *Hieroſolymitan* à *c* pleriſque Veteribus à Paſſione numeratur qua drageſimus. Incidit autem clades illa in annum *æra vulgaris d* 70, *Julianum* 115. Tolle 40 de 70, ſu pererunt 30. Sed hæc, hiſque plura, *e* alibi a idem argumentum attulimus. Ergo anno *Julian* 76, *Tiberii* inſtante 18, ſed adhuc labente 17, i crucem actus eſt Dominus.

f De menſe, ac die, quo paſſus eſt, cum *Epi phanio* & Antiquis aliis arbitramur, *Martii* 23 illum fuiſſe: quo *novilunium* medium accidit *Martii* 12 *Luna* 15 *Martii* 26. Sed propter *Lunaris Cycl* labem, triduo antevertit, fuitque *Luna* 15, *Marti* 23, feria 6, *litera Dominic.* G. Quo die *Chriſtu* interemptus eſt, cum pridie cum Diſcipulis ſuis ty picum pariter, ac verum immolaſſet agnum. Ne que enim auſcultandum eſt *Græculis* quibuſdam, qu ultima in cœna *Chriſtum* negant *Judaicum* attigiſſ *Paſcha*: quod inter cæteros fusè diſputat *Joanne Philoponus* libello *de Paſchate* nuper edito. *Marti* 23 paſſum eſſe *Chriſtum*, indicat, præter *Epipha nium*, Concilium *Cæſarienſe* habitum anno 197 *Chri ſti*, ſub *Victore* Papa: cujus fragmentum apud *Be dam* legitur in libello *de Æquinoctio*: nec non *Hip polytus Thebanus Tom.* 3. *Var. Lect. Caniſii.*

Porrò non eodem die *Chriſtus*, quo *Judæi* com plures, ipſique adeo Sacerdotes, à quibus damna tu

a De Script. Eccl.

b Homil. de Princ. Apoſt. Tom. 5.

c Euſeb. Chron. & 3. Hiſt. Hieron.

d Cap. ſeq.

e lib. 12. de Doct. Temp. cap. 12.

f Vide Animad. ad Epiph. cit. & lib. 12. de Doct. Temp. cap. 11. & ſeq.

Vide Animad. ad

is eſt, *Paſchali* functus eſt epulo. Id enim ex *oannis Euangelio cap.* 18, 28. colligitur, qui *Judæos* efert ipſo die, quo paſſionem adiit *Chriſtus*, Prætoum ingredi religioni duxiſſe, *ne contaminarentur*, *d ut comederent* Paſcha. Nondum ergo *Paſcha* manucaverant. Item *cap.* ſequenti 19, *verſ.* 14. *Euanelii* ejuſdem: *Erat autem* Paraſceue Paſchæ, *hora uaſi ſexta.* Non igitur primo die *Azymorum*, quam *Judæi* plerique celebrabant; ſed in ejus *Paraſeue*, hoc eſt, pridie *Chriſtus* occiſus eſt. Nam *araſceue Paſchæ* pridie *Paſchatis* eſt; non utique *aſcha.* Neque verò propterea contra Legis interictum commiſiſſe putandus eſt *Chriſtus.* Nam legitimo ipſe die celebravit, cum eoque nonnulli: æteri præpoſterè, & alieno die perfuncti ſunt. Quippe turbatum illo anno ſolemnis in hujus celeratione ab *Judæis* fuiſſe teſtatur *a Epiphanius*: cuis cauſſam perturbationis in *Commentariis* ad eunem nos Scriptorem ex conjectura reddimus. Etſi inimè id neceſſe eſt, dum de facto ipſo, eventuue conſtet, cur factum ſit, anxiè quærere. Quambrem illo die paſſus eſt, qui revera, & ex lege rimus eſſe debuit *Azymorum*, quod *b* reliqui Euanceliſtæ referunt: ſed non eo, quem *Judæi* compluës primum *Azymorum* inſtituerant: ex quo contraæ partis argumenta licet explicare propemodum mnia. Cætera, quæ ad *Chriſti* Domini vitam, ac ecem pertinent, copiosè pertractata ſunt in *lib.* 12 *e Doct. Temp. cap.* 19. & ſeq.

Epiph. Hær. 51. pag. 184. & lib. 12. de Doct. Tem. cap. 15. & 16.

a Hær. 51. n. 27. Vide Animad. noſtras ibid. & lib. 12. de Doct. Temp. cap. 18.

b Matth. 26, 17. Marc. 14. 12. Luc. 22, 7.

CAPUT V.

De Auguſti, Tiberii, *ac cæterorum ad* Domitianum *uſque Imperatorum temporibus.*

Demonſtratur annus mortis Auguſti *&* Tiberii.

TAM *Auguſti* mors, quàm *Tiberii* primordium, & conſtanti Scriptorum fide & Aſtronomicâ obervatione munitur. Scribunt *c Tacitus* & *Dio* paulo poſt *Auguſti* exitum *Lunam* defeciſſe, eaque re erritas in *Pannonia* legiones, quæ tumultuari cœperant, ad obſequium rediiſſe. Accidit *eclipſis* iſta anno

c Tac. Hiſt. lib. 1. Dio lib. 57.

Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 6.

no *Chriſti* 14, Cyclo *Lunæ* 15, *Solis* 23, *Septembri* 27, horâ circiter 5 matutinâ in *Pannonia*, quadrageſimo die poſt *Auguſti* mortem. Quare non poteſt aliud in tempus, quàm illum ipſum communis æræ 14 annum, conferri obitus Imperatoris *Auguſti*, Coſſ. *Sextis* duobus, *Juliano* 59, Urbis 767. *Dio* refert eundem vixiſſe annis 75, menſibus 10, diebus 26, hoc eſt, anno 76 mortuum, ut ſcribit *Tranquillus*. Natus eſt enim *Cicerone* & *Antonio* Coſſ. anno U. C. 691, nono Calend. *Octobris*, à quo annus 76 deſiit in eum, qui eſt U. C. 767. Sic de initio quoque *Tiberii* conſtat. Cujus mors à *Suetonio*, *Tacito* [a], *Dione*, aliiſque tribuitur anno U. C. 790, *Acerronio* & *Pontio* Coſſ. *Juliano* 82, *Chriſti* 37.

[a] Tac. Hiſt. lib. 6. Dio lib. 58.

[b] Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 9.

Demonſtrantur horum Imperatorum tempora.

[b] *Claudii* imprimis, ac *Neronis*, ſed & cæterorum quoque primordiis & temporibus affirmandis, præter Scriptorum conſenſionem, utiles ſunt *Solis eclipſes* duæ: quarum altera natali die *Claudii* incidit Calend. *Auguſti*, *Vinicio* & *Statilio* Coſſ. ut Dio *lib.* 60. teſtatur. Quare ne id in religionem verteret populus, illum *Claudius* edicto denunciavit. Par illud Conſulum quintum numeratur ab iis Coſſ. quibus *Caligula* interfectus eſt. Itaque quintus annus fuit *Claudii*. At idem æræ *Chriſtianæ* putatur 45. Hoc enim *Sol Romæ* defecit Calend. *Auguſti*, horâ circiter nonâ matutinâ. Unde neceſſe eſt *Claudium* anno *Chriſti* 41 imperare cœpiſſe.

Altera *Solis defectio* accidit *Vipſanio* & *Fontejo* Coſſ. pridie Calendas *Majas*, hora diei inter 7 & 8 in *Campania*, ut [c] ſcribit *Plinius*. Conſules iſti ſextum annum obſident ab *Aſinio* & *Aviola* Coſſ. quibus deceſſit *Claudius*, & in annum U. C. 812, *Julianum* 104 competunt, quo quintus deſiit *Neronis*, & ſextus iniit, atque idem annus eſt *Chriſti* 59. Ergo *Neronem* imperium adiiſſe conſequens eſt anno *Chriſti* 54: cumque annos 13, & menſes ferè 8 imperarit, ut auctor [d] eſt *Dio*, hoc eſt, annos paullo minùs 14; ut ſcribit *Suetonius*; obiit anno *Chriſti* 68.

[c] Lib. 2. cap. 70.

[d] Lib. 63. Vide lib. 1. de Doct. Temp. capp. 16. 18. 19.

Sic reliquorum tempora Principum non ſolâ *Faſtorum* auctoritate ac nobilium Hiſtoricorum fide nituntur, ſed etiam Aſtronomicis obſervationibus. Nam

[N]am quo anno *Veſpaſiani* duces cum *Vitellianis* ad [C]remonam cruento *Marte* pugnarunt; quod *Octobri* [e]xeunte menſe contigit; paulò ante prælium *Luna* [d]efecit, ut auctor eſt [a] *Dio*. Eam nos ex Tabulis [c]ſcimus in annum *Chriſti* convenire 69, *Julianum* [1]14, quo *eclipſis lunaris* incidit in *Octobris* 18, fe[ri]â 4, horâ poſt meridiem 9, 42′, in horizonte *Ro[m]ano*: fuitque digitorum penè 11.

a lib. 65.

Ergo eodem illo anno tam *Otho*, quam *Vitellius* [e]xſtincti ſunt, & *Veſpaſianus* in *Ægypto* renuncia[tu]s Imperator Calendis *Juliis*, ut ſcribit *Tacitus*. [H]æc enim omnia in eundem annum competunt. Ac [V]itellius quidem ſub exitum anni periit, hoc eſt, [ſu]b ipſos *Saturnaliorum* dies, uti *Tacitus* extremo [li]bro *Hiſtor.* 3. ſignificat. Hunc porrò teſtis eſt *Dio* [p]oſt *Galbæ* necem (à qua ſtatim occupavit imperium, [a]uctore [b] *Suetonio*) imperaſſe annum 1, minùs dies 10. [O]*thonem* verò ſcribit uterque tres circiter menſes, [h]oc eſt, dies 90 vel 95 præfuiſſe. *Galbam* menſi[b]us ſeptem principatum geſſiſſe docet *Suetonius*. [N]*eronis* exordium cadit in annum *Julianum* 99, [C]*hriſti* 54, *Coſſ. Marcello* & *Aviolâ*, tertio Eid. *Octo[b]ris*, ut nos antea ex [c] *Suetonio* retulimus, & *Dione*: [q]uorum hic annos 13, menſes 8, dies 20 *Neronem* [i]mperaſſe ſcribit. Ab die *Oct.* 13, qui eſt tertius Ei[d]us, anni *Chriſti* 54. explicati menſes 8, dies 20 [ſu]pra annos 13, deſinunt in Calendas *Julias* anni [J]*uliani* 113, *Chriſti* 68. Exinde *Galbæ* menſes ſe[p]tem in *Januario* terminantur anno *Chriſti* 69. Etſi [n]ovem menſes cum diebus 13 eidem aſſignat *Dio*: [ſe]d *Suetonii* potior eſt fides. *Othonis* tertius menſis [i]n *Aprilem* cadit: quod reliquum eſt anni, partim [V]*itellio*, partim *Veſpaſiano* tribuitur. Verùm, quod [ja]m dictum eſt, à Calendis *Juliis Veſpaſiani* primus [a]nnus incepit.

b In Vitell. cap. 9.

c Suet. in Claud. cap. 45. Dio lib. 60.

Hujus ſecundo anno *Hieroſolyma* eſſe capta *Joſe[p]hus* aſſeverat [d] *Gorpiæi* menſis 8. qui *Macedonicus* [e]ſt menſis, & *Metagitnioni Attico* reſpondet, atque [A]*uguſto* ferè *Juliano* cœpit, ut alibi docuimus *lib.* [1]. *de Doct. Temp. cap.* 22. Ita Calendis ipſis *Sep[t]embris* urbs capta videtur. Quare anno *Chriſti* 70, [in]choato jam *Veſpaſiani* ſecundo, illa clades inci-dit,

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 17.

d Joſeph. de Excid. Hieroſol. cap. 47.

dit, poſt Paſſionem *Chriſti* 40, ut rectè cen *a* *Euſebius*.

a Euſeb. lib. 3. Hiſt. & in Chron. Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 19.

Imperium *Domitiani* duplici charactere muniti Primus à *Ptolemæo* memoratur *lib.* 7. *cap.* 3. ubi *grippam Bithynum* Mathematicum ait obſervaſſe *L* *nam* cum *Vergiliis* conjunctam anno duodecimo *D* *mitiani*, *Metroi* 12, horâ noctis ineunte tertiâ, an *Nabonaſſari* 840, *Tybi* 2, ſequente 3. Ex metho annorum *Nabonaſſari* primo *libro* tradita, conſ hunc annum *Chriſti* putari 92; & *Novembris* 29 lud accidiſſe. Unde colligitur, annum primum *D* *mitiani* in eum, qui eſt *Chriſti* 81, incurriſſe.

b Suet. in Domit. capp. 16. & 17.

Alterum argumentum. *b* Scribit *Suetonius*, *D* *mitianum* interfectum eſſe 14 Calend. *Octobris*, a no imperii 15: ac pridie ejus diei affirmaſſe, fore *ſequenti die* Luna *ſe* in Aquario *cruentaret*; hâc a bage necem ſibi allatum iri ſignificans. Quòd ſi q Aſtronomicas Tabulas conſulat, inveniet anno *Ch* *ſti* 96, decimo quarto Calend. *Octobris*, id eſt, *Septembris Lunam* in gradu *Aquarii* 24, meridie co ſtitiſſe. Quare occiſus eſt eo anno *Domitianus*: a eoque quindecim integros annos quinque diebus e ceſſit. Sed & *Zoſimus* in *libro* 1 ſignificat, quind cim illum annos abſolviſſe.

c Cenſor. cap. 18. Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 20.

Agon denique *Capitolinus* ab *Domitiano* inſtitut eſt duodecimo ejus & *Cornelii Dolabellæ* Conſulat *c* auctore *Cenſorino*: quo annus illius imperii quint iniit: & *Chriſti* fuit 86, *Julianus* 131. Apparet a tem *tetraëtericum* fuiſſe, uti quarto quoque fini anno, & quinto ineunte commiſſus fuerit, ad m dum *Olympicorum* certaminum: quod *Cenſorinus* i dicat, dum anno eo, quo ſcribebat, *Chriſti* 23 cœpiſſe dicit agonem 39, hoc eſt, 38 complet fuiſſe. Agones 38, quater multiplicati conficiu 152. qui detracti de annis 237 vertentibus, reli quunt annos *Chriſti* abſolutos 85. Ergo anno 86. p mus Agon celebratus eſt. Quæ omnia in *lib.* 11. *Doct. Temp.* à *cap.* 16 ad 20 habes explicata copi ſiùs.

C

CAPUT VI.

Quibus argumentis Nervæ, Trajani, Hadriani, & *cæterorum ad* Alexandrum *uſque Imperatorum* epochæ *nitantur.*

CUM *Domitiani* exitus Aſtronomicâ ratione, quæ ex *Lunæ* ſitu in *Aquario* 14. Calend. *Octobris* petitur, in annum *Chriſti* 96 conferri debeat, ac *Nerva* deceſſerit anno 98 ineunte, 6 Calend. *Februarii*, indidem *Trajani* ducendum eſt initium. Huic adverſari videtur obſervatio *Menelai* Mathematici apud *Ptolemæum lib.* 7. *pag.* 170. *Græc. edit.* qui *Lunam* cum *Spica* conjunctam animadvertit anno *Nabonaſſari* 845, eâ nocte quæ inter 15 *Mechir* ac 16 interceſſit, anno *Trajani* primo. Congruit tempus anno *Chriſti* 98 *Januarii* 10. Ergo jam tum erat in imperio *Trajanus*: unde conſequens videtur, *Nervam* obiiſſe anno *Chriſti* 97, atque exeunte primo *Trajani* obſervationem illam eſſe factam. Sed reclamant *Romani Faſti* omnes, qui *Domitiani* mortem *Valenti* ac *Veteri* Coſſ. aſſignant, *Septembris* 18. Tùm *Nervæ* annum 1, menſes 4, ac dies 11 tribuunt: qui explicati deſinunt in *Januarii* finem anno *Chriſti* 98. (Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 21.)

Eadem de annis *Adriani* ex *Ptolemæo* quæſtio naſcitur. Siquidem anno *Chriſti* 117, *Auguſti* 10, mortuus eſt *Trajanus*, ut ſuprà memoravi, *Nigro* & *Aproniano* Coſſ. auctoribus *Faſtis*: unde *Adriani* conſtat exordium. Proinde & anno *Chriſti* 125 deſiit octavus illius annus, ac nonus incœpit; & anno *Chriſti* 133. cœpit ejuſdem 17. annus: atque ita deinceps ordine cæteri. At verò *Ptolemæus* in omnibus *Lunæ* & *æquinoctiorum* obſervationibus, quas *Adriani* annis obſignat, uno anno ejus anticipavit initium. Etenim *Lunam a* ſcribit defeciſſe anno *Nabonaſſari* 872, nocte quæ inter diem 17, ac 18. menſis *Pachon* interceſſit: quod tempus cadit in annum *Chriſti* 125, *Aprilis* 5. Jam ſi *Aprili* menſe labebatur annus 8 *Adriani*, cùm imperare cœperit 4 Eid. *Auguſti*, eodem illo anno nonus occœpit; adeòque primus incidet (Vide lib. 11. de Doct. Temp. capp. 22. & 23.) (*a* Ptol. lib. 4. c. 9.)

in annum *Chriſti* 116, non 117. Sic anno *Adrian*
17, *Nabonaſſari* 880; *Payni* 20 [a] *eclipſis* altera no
tatur: qui eſt annus *Chriſti* 133, *Maji* 6. Proinde a
Auguſto menſe anni hujus putari cœpit annus 18 *A*
driani; unde primus incurrit in annum 116. Ejuſde
modi ſunt & aliarum τηρήσεων exempla, quæ à *Ptole*
mæo memorantur, ſive *Adriani* annis inſcriptæ, ſi
ve *Antonini*: quæ omnia uno anno amborum *epocha*
antevertunt.

[a] Ptol. l. 4. cap. 6.

Cum hic ſcrupulus pleroſque Chronologos exer
cuerit, nos certam illius rationem inveſtigavimus i
lib. 11. *de Doct. Temp. cap.* 22. Obſervavimus enim
Canonem quendam Imperatorum ac Principum
Ptolemæo eſſe confectum, qui in fine *Partis* huju
eſt editus, inſcribiturque Κανὼν Βασιλέων. In eo *Ro*
manorum Principum anni deinceps à *Cajo Caligul*
mendosè deſcripti ſunt; ſic ut anno uno minùs pu
tetur. Hunc ergo Canonem *Ptolemæus* ſecutus, i
annis Imperatorum adnotandis unius anni errore la
pſus eſt. Vide quæ illo *capite* diſputamus.

Ratio temporum ab obitu *Commodi* ad *Alexandr*
necem partim certiſſimo charactere nititur, quo ini
tium *Alexandri* notatur; partim annorum calculo
quos unicuique Imperatori Scriptorum conſenſus a
tribuit.

Ratio annorum Chronologica.

Vide l. 11. de Doct. Temp. cap. 24.

Exſtat *Hippolyti Portuenſis Canon Paſchalis* vetu
inter antiquas Inſcriptiones è ſtatua quadam, qu
adhuc *Romæ* viſitur, excerptus, quem in *lib.* 2. *d*
Doct. Temp. cap. 60 declaravimus. In hujus inſcrip
tione, anno primo *Alexandri* Imperatoris, Paſcha
lis decima quarta conveniſſe dicitur in Eidus *Apri*
les, feriamque ſeptimam. Hoc verò neceſſe e
accidiſſe anno *Chriſti* 222, Cyclo *Solis* 7, *litera Do*
minic. F. *Lunæ* Cyclo 14. Quare hoc anno im
perare eſt orſus *Alexander Mammææ* filius. Ex qu
antecedentium Principum initia conſtituuntur;
annorum ſummas, quas unicuique idonei Auctore
aſſignant, in anteriora promoveas, & cum illo cha
ractere reliquos conferas, qui a nobis ſuprà com
memorati ſunt.

CAPUT VII.

De inſtaurato in Oriente Perſarum *Imperio, ac de* Parthis *recuperato.*

ALEXANDRO *Mammææ* filio *Romanis* imperante, novum imperii *Perſarum* exordium in Oriente factum eſt: cùm *Parthi* rerum hactenus potiti eſſent, quorum primus regnavit *Arſaces*, poſtremus *Artabanus*, qui ab *Artaxerxe*, ut cum *a* vocat *Herodianus*, vel *b* ut *Agathias*, *Artaxare* victus occiſusque eſt. Ut hoc certum eſt *Alexandro* Imperatore contigiſſe; ſic annus in dubio eſt. *c Agathias*, qui hiſtoriam illam accuratè deſcribit, ab initio *Artaxaris*, ad 28 annum *Juſtiniani*, & 25 *Choſrois* annos putat 319. Annus 28 *Juſtiniani* cœptus eſt *Chriſti* anno 554: de quibus deductis 319, reſtat annus *Chriſti* 235, quo *Alexander* obiit, cùm jam antecedente anno cum *Perſis* bellum geſſiſſet. Itaque non convenit. Melius *Agathias* idem *lib.* 4. *pag.* 129. cœpiſſe ait *Artaxarem* anno 4 *Alexandri Severi*, qui eſt *Chriſti* 225. Sed annum 4 jam elapſum, & ineuntem 5 interpretor; ut anno 226 *Chriſti Artaxares* imperare ſit orſus. Idem *Agathias* ad annum illum *Alexandri Severi* quartum, annos numerat 538 poſt *Alexandrum M.* Annus *Chriſti* 226 eſt Per. *Jul.* 4939, de quo detrahe annos 538, ſupererit annus Per. *Jul.* 4401. Proinde annos poſt *Alexandrum* uſurpavit de *Seleucidarum æra*, quæ ab anno 4402, procedit. Suſpicor *Agathiam* pro 319 annis ſcripſiſſe 329, qui ab anno *Chriſti* 226, inchoati deſinunt in 445, in quem *Juſtiniani* octavus & viceſimus incidit.

Omnino *Artaxaris* & *Perſici* inſtaurati regni primordium anno *Chriſti* 226 convenit. Sed *Agathiæ* non uno loco perverſa Chronologia eſt: ut cùm à primordio *Arſacis* ad *Artabani* exitum annos numerat 279; qui ſunt 475 *d* ſi *Juſtinum* ſequimur. Initium igitur imperii *Perſici* habet annus *Chriſti* 226; finem annus 632, à quo *æra Jeſdegirdis* incipit; qui po-

a Lib. 6.
b Lib. 2, pag. 61, Græcæ edit.
c Lib. 2, pag. 62.
d Vide lib. 4. Part. 2. cap. 3.

poſtremus in illa ſtirpe regnavit, & à *Saracen*
victus, cum vita regnum amiſiſſe dicitur anno ill
632. de quo vide quæ in *lib.* 11. *de Doct. Tem*
cap. 51 docuimus, nec non in *lib.* 3. *cap.* 11. V
rùm ex *Theophane* colligitur *Jeſdegirdem*, quem i
le vocat *Hormiſdam*, ultra tempus illud vitam cu
regno propagaſſe.

a Lib. 4. pag. 136.

a *Agathias* ex *Archivis Perſicis* accuratam *Perſ*
rum ſe Regum ſeriem accepiſſe confirmat per *Se*
gium interpretem; quam hîc deſcribemus, adnot
tis annis, quibus regnum inierunt. Definit aute
Agathias in *Hormiſdam*, qui *Juſtiniano* imperan
regnabat: reliquos ex *Theophanis* Annalibus pet
mus.

Laterculum Regum *Perſarum* ab initio *Artaxerxis*, ſive *Artaxaris*, ex *Agathiæ lib.* 2. à *pag.* 61. & deinceps.

	Reges.	Anni regni.	Anni *Chriſti*, quibus cœpe runt.
1	*Artaxares* ſive *Artaxerxes*	14, M. 10.	226
2	*Sapores* Hic *Valerianum* cepit, in *Cappadociam* excurrit. *Agath. lib.* 4. *pag.* 129.	31	241
3	*Hormiſdates*	A. 1, D. 10,	272
4	*Vararanes* I.	3	273
5	*Vararanes* II.	17	276
6	*Vararanes* III.	M. 4	293
7	*Narſes*	7, M. 5	294
8	*Hormiſdates* II.	7, M. 5	302
9	*Sapores* II. Hic in matris utero Rex creatus eſt. *Agath. lib.* 4. *pag.* 130,	70	310
10	*Artaxerxes Saporis* frater	4	380

11	*Sapor* II. filius *Artaxerxis*	5	384
12	*Vararanes* IV. cognomento *Cermaſas.*	11	389
13	*Iſdigerdes Saporis* filius Huic moriens *Arcadius* filium commiſit.	21	400
14	*Vararanes* V. *Iſdigerdae* filius	20	421
15	*Iſdigerdes* II. *Vararanis* filius	17, M. 4.	441
16	*Perozes* Hic à *Nephthalitis Hunnis* oppreſſus eſt. *Procop.* I. *Perſ.* & *Agath.*	24	459
17	*Hobalas Iſdigerdis* frater	4	483
18	*Cabades* primò Hic violentus, & impotens, ob legem de promiſcuis uxoribus latam pulſus, ad *Nephthalitas* confugit. *Agath.*	11	487
19	*Zamaſphes Perozis* filius	4	498
0	*Cabades* iterum Obiit anno 5 *Juſtiniani. Agath. lib.* 5. *pag.* 135.	30	502
20	*Choſroës*	48	532
21	*Hormiſda* I. Eo regnante ſcripſit *Agathias*, & ideo annos illius omiſit.	0	580

Sequuntur reliqui Reges ex *Theophane.*			
	Reges.	Anni regni.	Anni quibus inierunt.
21	*Hormiſda* II.	15	580
22	*Choſroës*	39	595
23	*Siroës*	1	634
24	*Adeſer Sirois* filius.	M. 7	635
25	*Sarbarazas*	M. 2	635
26	*Borane Choſrois* filia	M. 7	636
27	*Hormiſda* III. Hic à *Saracenis* vitâ regnoque eſt exutus. Obiit ann. 647.	11	636

Si hæc vera eſt *Theophanis* Chronologia, *Perſicum* regnum non anno 632, ſed 647 à *Saracenis* occupatum eſt. *Petrus Biſarus* in calce *Hiſtoriæ Perſicæ*, *Hormiſdæ Choſrois* filio dat annos 8, non 15. & poſtremo omnium *Hormiſdæ* annos 10. *Scaliger* priori annos itidem 8, poſteriori, 3. quâ ratione mortuus hic erit anno 634. Colliguntur ab initio *Artaxerxis* ad annum 632, quæ eſt *Jeſdegirdis æra*, anni 307. Sed ut ad conditorem hujus regni *Artaxerxem* redeam, *Herodianus* auctor eſt, contra hunc anno imperii decimo quarto *Alexandrum* Imperatorem moviſſe. Id verò falſum eſt. Si quidem annos 13 paucis diebus *Alexander* exceſſit, ut *Lampridius* docet. Triumphavit autem de *Perſis* 7 Calend. *Octobris*, ut ex Actis Senatus idem refert: omnino anno 13 imperii ſui. Nam decimi quarti dies haud amplius novem attigit.

C A-

CAPUT VIII.

Demonſtratio Chronologica, quâ Gordianorum *tempora probantur.*

SUPERIORUM Principum *epochæ* pendent ex antecedentium temporibus, quæ ſigillatim adſtruximus; præſertim *Alexandri Mammææ* filii, cujus annus primus ex *Hippolyti Canone* ſtatuitur *Chriſti* 222. reliquos Hiſtoricorum conſenſus affirmat. Imperavit enim annos ſolidos 13, ac 14 inchoavit, ut ex *Herodiano*, *Eutropio*, aliiſque conſtat. Proinde ab anno *Chriſti* 222 cœpti, anno 235 terminantur.

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 24.

De *Gordianis* duobus, qui in *Africa* contra *Maximinum* imperium & arma ſumpſerunt, non parva quæſtio eſt. Sunt enim aliqui, qui haud amplius uno menſe, ac paucis diebus imperaſſe ſentiant; quod *Onuphrio* placuit. *Capitolinus* autem annum imputat cum menſibus ſex. In quo ſibi ipſe contradicit. Etenim in *Maximinis* ait, 6 Calendas *Junias* literas *Gordiani* ſenioris ex *Africa* miſſas à *Silano* Conſule in Senatu recitatas eſſe, quibus ſe ad imperium vocatum eſſe ſignificabat. Idem in *Maximo* & *Balbino* refert, 7 Calendas *Junias* in Senatu de nece *Gordianorum*, ac *Maximini* adventu mentionem eſſe factam. Quæ, ſi vera *Onuphrii* eſſet opinio, mendosè ſcripta ſint oportet. Non enim eodem anno accidere iſta potuerunt. Itaque nos in *lib.* 11. *de Doct. Temp. cap.* 24. emendanda putavimus, quòd tum communis illa, & *Onuphriana* ratio placebat. In *libro* verò 13, qui *Chronicum* continet, annum 1 ac dies aliquot *Gordianis* attribuimus, non menſes ſex. Ita anno ſecundo *Maximini* ineunte, menſeque *Majo* anni *Chriſti* 236, *Gordiani* Imperatores creati; ſequenti anno 237, eodem circiter menſe interempti ſunt. Id nobis probabilius quoque modo videtur.

Gordianorum *duorum tempus.*

Error Capitolini.

Maximus & *Balbinus* à Senatu contra *Maximinum Gordianis* ſubſtituti ſunt; iiſque *Gordianus* junior primum *Cæſaris* titulo; paulò pòſt etiam *Auguſti*

Maximus & Balbinus.

Error Herodiani.

ſti & *Imperatoris* adjunctus eſt. In quo falſus eſt *Herodianus*; qui *Gordianum* puerum poſt amborum cædem ex *Cæſare Auguſtum* eſſe factum aſſerit. Sed in Actis ipſis Senatus, quæ idem *Capitolinus* recitat, *Maximo* & *Balbino* Imperatoribus *Imperator* & *Auguſtus Gordianus* accenſetur, ut in eodem *capite lib.* 11 *de Doct. Temp.* oſtendimus.

Ad hæc *Eutropius lib.* 9: *Poſtea*, inquit, *tres ſimul* Auguſti *fuerunt*, Pupienus, Balbinus, *&* Gordianus. Quocirca vel anno *Chriſti* 237, quo *Maximus* & *Balbinus* auſpicati ſunt; vel 238, quo ſunt interfecti; *Gordianus* junior iis aggregatus eſt *Auguſtus*. Scribit *Capitolinus* in omen non diu imperaturi *Gordiani* tractam eſſe *Solis eclipſin*, quæ tum horrenda contigit. Duas nos reperimus; alteram anno 237. *Aprilis* 12; alteram anno 238, *Aprilis* 2. ſed hanc minorem, illam verò majorem. Itaque prior ad hiſtoriam *Capitolini* magis convenit: ut vel hoc argumento eſſe poſſit, jam tum anno 237 *Auguſtum* & *Imperatorem* fuiſſe *Gordianum*, quem in annum *Solis defectio* iſta ceciderit. Quanquam anni *Gordiani* ab eo, qui eſt *Chriſti* 238, procedere incipiunt, poſtquam, collegis ſublatis, ſolus imperare perſeveravit.

Cenſorini *tempus.*

Eodem ipſo anno *Chriſti* 238, ac *Gordiani* ſolius primo, *Cenſorinus* libellum ſuum *de natali die* commentabatur: cujus in *capite* 21, illum ipſum annum inſignibus notatum titulis temporum reliquit, quo *Ulpius* & *Pontianus* Conſules fuerunt. Hunc enim annum ab *Olympiade* prima milleſimum quartum decimum numerat ex diebus æſtivis, à *Roma* condita 991, *Julianum* 283, *Nabonaſſari* 986. quæ omnia in eundem conſpirant limitem anni illius, quem poſui. Siquidem primus annus *Olympiadicus* cœpit anno *mundi* 3208, ante æram *Chriſtianam* 776. Adde annos 1014 ad 3207 *mundi* confectos, exiſtet annus *mundi* 4221. de quo ablatis 3983 annis, qui ab *orbe condito* ad *natalem Chriſti communem* evoluti ſunt, ſupereſt annus *Chriſti* 238, ut ratio poſtulat. Sic *Romæ* conditus à nobis poſitus eſt anno *mundi* 3231. Adde 991, ad 3230, fiet annus ab *orbis initio* 4221, & *Chriſti* 238. *Julianus* itidem annus primus quadrageſimus quintus fuit ante *natalem Chriſti*

vul

vulgarem. Itaque detractis annis 45 de 283, ſuperſunt à *Chriſtiana epocha* anni 238. Non minus hoc *Nabonaſſareorum* annorum calculus efficiet: ſed ea ſervanda, quae de horum annorum methodo *libro* primo hujus *Partis* præſcripſimus.

Hæc ſunt firmamenta temporum, quibus Chronologia debet inniti. Addit Auctor idem, abhinc annos centum *Antoninum Pium* 2, & *Bruttium Præſentem* Conſules fuiſſe. Atqui Conſulatus horum incurrit in annum *Chriſti* 139, ab eoque centeſimus eſt annus *Chriſti* 238. Quare firma eſt temporum putatio, quam ex *Faſtis Romanis* conſtruximus, rectéque à nobis Imperatorum *Romanorum* intervalla definita ſunt: præſertim cùm cœleſtium obſervationum, quas ſuprà retulimus, ad *Cenſorini* auctoritatem conſenſus accedat.

De annis *Philipporum*, ac cæterorum deinceps Imperatorum, vide omnino *cap.* 26 *lib.* 11 *de Doct. Temporum.* Nolo enim in tricis iſtis hærere diutius.

CAPUT IX.

Chronologica temporum ratio, quâ Probi *Imperatoris anni,* Diocletiani, *&* Maximiani *exordia colliguntur.*

De *Probi* Imperatoris tempore invicem Auctores diſſentiunt. *Vopiſcus* dat annos 5, *Eutropius* annos 6, menſes 4. *Victor Schotti* cis annum ſextum periiſſe ſcribit. *Euſebii Chronicon* & *Caſſiodorus Eutropium* ſequuntur. Sed & *Julianus* in *Cæſaribus Probo* 7 aſſignat annos. Sanè temporum illorum valde incerti ſunt diſcordeſque *Faſti.* Qua ex diſſenſione corrigendi ſui erroris anſam Chronologi quidam acceperunt: qui cùm biennio hactenus, unòve deerraſſent anno, & in *Chriſtianæ æræ* putandis annis alterutro ſpatio tardiorem calculum inſtituiſſent, verſuram facere coacti ſunt in *Probi* Imperatoris tempore, de quo annum unum alterumve detraxerunt. Nam cum *fixa* ſit *Diocletiani* Imperatoris *epocha* in eo, qui numeratur annus *Chriſti* 284, quique proxime

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 27.

mè Conſulatum *Diocletiani* 2, & *Ariſtobuli* præce-dit, ac notatur Coſſ. *Carino* 2. & *Numeriano* in *Faſtis Caſſiodori* & *Idatii*; totidem Conſulum pari digeri neceſſe eſt à Coſſ. *Cajo Cæſare* & *Æmilio Paulo*, hoc eſt, anno 1 *æræ Chriſti*, ad *Diocletianum* & *Ariſtobulum*, qui eſt ejuſdem *æræ* 285. Conſulatus, inquam, ſunt abſoluti 284. Atqui *Chriſtianam æram* exorſi ſunt aliqui ab Conſulatu *Auguſti* 13 & *Sylvani*, qui biennio *vulgarem* antecedit *epocham*, alii à ſequentibus Coſſ. *Lentulo* & *Piſone*, ut *Onuphrius*. Utroſque igitur à primo anno *Chriſti* duobus unove plures Conſulatus neceſſe eſt ponere, quod ad *Probum* uſque fecerunt: ubi detractis totidem, quot ſuperfluos habebant, rediere deinceps in viam. Quare *Probo* alii 5, alii 6 haud integros aſſignant; nos ſeptimum inchoaſſe pertendimus. Sed ea quæſtio diligentius à nobis eſt pertractata in *lib.* 11 *de Doct. Temp. cap.* 27.

Diocletiani *initium*. Nunc de *Diocletiani* agamus initio, quod inſigne eſt, ac præcipuam à Chronologo curam exigit. Nos in *lib.* 11. *de Doct. Temp. cap.* 30. certiſſimè, quantum in hac re conſequi licet, oſtendimus, anno *Chriſti* 284, poſt *Cari* & *Numeriani* obitum, ab exercitu *Diocletianum* ad imperium eſſe provectum. Sed cùm *Carinus* adhuc ſuperſtes eſſet, atque *Occidentales* provincias obtineret, in his, anno demum 285, occiſo *Carino*, *Diocletiani* nomen receptum.

Quòd igitur ab anno *Chriſti* 284 imperare *Diocletianus* cœperit, ex eo conficitur. Conſulatus *Diocletiani* 2, & *Ariſtobuli* eſt ſeptuageſimus nonus ante *Conſulatum Juliani* 4, & *Salluſtii*, quod docent *Faſti* omnes antiqui, ut *Idatii*, & *Caſſiodori*, & quos *Onuphrius* ac *Baronius* adhibuerunt: idemque quinquageſimus eſt ante Conſulatum *Optati* & *Paulini*. Atqui *Juliani* 4 & *Salluſtii Conſulatus* incurrit in annum *Chriſti* 363, quo, mortuo *Juliano*, *Jovianus* imperare cœpit: ut & [a] *Faſti Conſulares*, & [b] *Ammianus*, aliique omnes Hiſtorici tradunt, diſcrepante nullo. *Optatus* verò, & *Paulinus* Conſules fuerunt anno 334. quod præterea demonſtrat *ſolaris* illa *defectio*, quam his Conſulibus ſub meridiem accidiſſe teſtatur *Firmicus lib.* 1. *cap.* 2. quam nos depre-hen-

[a] Faſti Caſſiod. Siculi. Idatii.
[b] Amm.

hendimus *Julii* 17, horâ circiter meridianâ in horizonte *Romano*. Si igitur de annis 363 ſubducas annos 79. vel de 334, annos 50, utrobique reſidebunt anni 284. Quare ſequens annus, qui numeratur à *Chriſto* 285, Conſules habuit *Diocletianum* 2, & *Ariſtobulum*. At verò ante Calendas anni hujus Imperatorem jam fuiſſe *Diocletianum*, ex *Ammiano* colligitur: qui *Julianum* ait *Auguſtum* cum *Salluſtio* homine privato *Conſulatum* iniiſſe; *quod poſt* Diocletianum *&* Ariſtobulum *nullus meminerat geſtum.* Ergo Imperator tum erat *Diocletianus*, & *Auguſtus*, quando cum *Ariſtobulo* magiſtratum iniit. Hoc verò anno 285 factum eſt, ut oſtendimus. Quare ex anno 284 imperare cœpit. Id ipſum vetus quoque apud *Gruterum a* Inſcriptio declarat, quæ cum *Diocletiano* 2 Conſule *Tribunitiam* poteſtatem 2 copulat. Proinde *Tribunitiam* poteſtatem primò eſt indeptus ante *Conſulatum* ſecundum: qua cum poteſtate primum quoque *Conſulatum* accepiſſe videtur, affecto jam anno, cùm *Numerianus* Conſul eſſet occiſus. Hæc ἀποδεικτικῶς, quod ſtudemus, efficiunt, anno 284 *Diocletianum* Imperatorem fuiſſe. Quòd verò illis ipſis Coſſ. *Diocletiano* 2, & *Ariſtobulo* refert *Idatius* levatum eſſe *Diocletianum*, id ita par eſt intelligi, ut occiſo tum *Carino* ſolus ac ſine rivali dominari cœperit; & in Occidente, ibique, ubi *Carinus* hactenus imperarat, ſit appellatus *Auguſtus*. Vide *lib.* 11 *de Doct. Temp. cap.* 30. *Chronicon Alexandrinum* egregie quod docuimus affirmat. Ait enim *Diocletianum Carino* 2. & *Numeriano* Coſſ. (is eſt annus *Chriſti* 284) ante diem 15 Calend. *Octobris Calchedone* renunciatum eſſe Imperatorem, & 5 Calend. *Octobris* cum purpura ingreſſum eſſe *Nicomediam*; ac demum Calendis *Januariis* ſequentibus Conſulem proceſſiſſe cum *Ariſtobulo* collega: qui locus eximius eſt. Nam ex eo diſcimus, falsò hactenus perſuaſum fuiſſe Chronologis, *Diocletianum Palilibus* ipſis, ſive 11 Calendas *Majas* imperium accepiſſe; quod longè poſt hoc tempus evenit. Quod autem ex *Mamertini Panegyrico* de *Palilibus* colligi *Onuphrius*, *Scaliger*, ac reliqui ferè omnes exiſtimarunt, fugit illos ratio. Nihil enim ejuſmodi illius ver-

Diocletianus *Imperator ex anno* 284.

a Inſcript. pag. 285.

Diocletianus *non à* Palilibus *iniit*, *ſed* Septembri *menſe*.

a Epiſt. ad Epiſc. Æmil.

verba ſignificant, ut *capite* iſto 30 probavimus. a Qui etiam *Ambroſius* annum *Chriſti* 377, quo *Luna* 1 in quintum Eidus *Aprilis* incurrit, quæ dies era *Dominica*, Paſcha verò celebratum eſt 16 Calend *Maji*, numerat tertium & nonageſimum â die impe rii *Diocletiani*. Detractis 93 de 377, reſidui ſun 284. Hoc igitur anno *Diocletianus* iniit. Quippe in tium annorum *Diocletiani* ab *Auguſti* 29 die capitur ex *Alexandrinorum* inſtituto; adeòque ante Paſcha ſic ut anni 93 principium cadat in *Chriſti* 376.

b Vide Append. Operis de Doct. Temp. pag. 874.

b *Dionyſius* etiam *Exiguus Epiſt.* 1. ſcribit *Cyril lum* primum cyclum ſuum exorſum eſſe ab anno 15 *Diocletiani*, & ultimum in 247 terminaſſe. *Nos* 248 *anno ejuſdem*, ait, *Tyranni potiùs, quàm Prin cipis inchoantes, noluimus circulis noſtris memorian impii & perſecutoris innectere.* Annus primus cyc S. *Cyrilli* cœpit à 29. die *Auguſti* anni *Chriſti* 436 anni verò ultimi Paſcha convenit in annum *Chriſt* 531, quo putabatur 247 annus *Diocletiani*, & 24 inchoatus eſt ab *Auguſto* menſe. Proinde ſi de an nis 531 ſubducas 248, relinquentur anni 283. ut ſe quenti anno *Chriſti* 284 *Diocletiani* primus exordiun habuerit. Non ſunt igitur audiendi, qui *Diocletian* exordium in anno *Chriſti* ſtatuunt 286, vel 287.

Maximiani *exordium*.

De *Maximiano Herculio Diocletiani* collega hau levis eſt dubitatio. Nam plerique Coſſ. *Maxim* 2, & *Aquilino Maximianum* Imperatorem eſſe fac tum aſſerunt, ut *Idatius*, qui & Calend. *Aprili* diem deſignat. Hic eſt annus *Chriſti* 286. *Caſſiodo rus Baſſo* & *Quintiano* Coſſ. anno 289. Nos ann 285, *Diocletiano* 2, & *Ariſtobulo* Coſſ. *Cæſarem* eſſ ab *Diocletiano* creatum arbitramur: eodem verò vel ſequenti, *Maximo* & *Aquilino* Coſſ. *Auguſtum* & *Imperatorem*. quod ita demonſtramus. *Panegy ricus Maximiano* & *Conſtantino Auguſtis* ab incerto Auctore dictus viginti annis *Maximianum* ait *Impera torem* fuiſſe. *Aurelius* autem *Victor* à *Schotto* editu *Diocletianum* refert *viceſimo anno regni curam abje ciſſe Reipublicæ, & in ſententiam* Herculium *ægr traduxiſſe, cui anno minùs potentia fuerit.* Ergo 19 annis ſolidis regnavit. Rurſus Inſcriptiones vetere apud *Gruterum pag.* 280 teſtantur, *Diocletianum*

Coſ

Coſ. 2 fuiſſe cum *Maximiano Auguſto.* Ergo ſaltem anno 286 *Auguſtus* eſſe cœpit. Nam anno 287 *Diocletianus* Conſul tertium fuit; anno verò 285 Conſul ſecundùm. *Eutropius Maximianum* ſcribit priùs *Cæſarem* fuiſſe; poſtea *Auguſtum* ex *Cæſare.* Igitur anno 285, id eſt, altero poſt initium *Diocletiani*, primùm *Cæſar* eſt creatus, deinde *Auguſtus*, vel eodem anno, ut Inſcriptio illa perſuadet: vel ſequenti, ut *Idatius* ſignificat. Id enim ambiguum eſt: de quo vide *cap.* 30 *lib.* 11 *de Doct. Temp.* Annus, quo purpuram ambo depoſuerunt, eſt *Chriſti* 304, qui *Diocletiano* 9, & *Maximiano* 8 Coſſ. notatur, ut refert *Idatius*, & *Alexandrinum Chronicon*; de quo mox agetur. Hâc ratione 20 annos ſolidos *Diocletianus*; uno minùs *Maximianus*, Rempublicam adminiſtrarunt.

CAPUT X.

De initio perſecutionis Diocletianeæ, *& anno depoſiti ab ambobus imperii: quod utrumque firmiſſimis argumentis adſtruitur.*

EUSEBIUS in *Hiſtoria Eccleſiaſtica*, & in *Chronico* teſtatur, anno imperii 19 *Diocletianum* contra *Chriſtianos* horribilem perſecutionem excitaſſe; cujus initium edicto illo fecit, quo Eccleſias dirui, & libros ſacros tradi juſſit, & exuri, menſe *Martio*, cùm Paſſionis feſtum appeteret. Ita [a] *Euſebius.* Subjicit Martyrum hiſtoriam, qui tum primùm pro fide certarunt; & in nonnullis etiam dierum characteres adſcribit, ſed plerumque mendoſos ac minimè cohærentes. Et apparet, hanc octavi libri laciniam, vel aſſutam aliunde, vel additis & immutatis ab recentiore manu quibuſdam, interpolatam fuiſſe.

Vide lib. 12. de Doct. Temp. capp. 32. & 33.

[a] Euſeb. Hiſt. lib. 8. cap. 13.

Duo ſunt anni, qui perſecutionis exordio probabiliter adſcribi queant, nimirum 302, & 303. Nam priore cœptus eſt *Diocletiani* 19 annus circa autumnum, ut ſuprà demonſtravimus; poſteriore deſiit 19, & inchoatus eſt 20. Verùm potiùs anno 302 perſecutionem cœpiſſe nobis iſta perſuadent. Conciliabu-

bulum *Cirthenſe* à *Donatiſtis* coactum eſt, præſiden-
te *Secundo Tigiſitano* Epiſcopo, poſt annum, quàm
commota perſecutio eſt, *a* ut ſcribit *Auguſtinus*.
At idem celebratum eſt 4 Nonas *Martii*, *Diocletiano*
octies, & *Maximiano* ſepties Coſſ. ut Acta illius fi-
dem faciunt, quæ idem refert *b Auguſtinus*. Con-
ſules iſti cadunt in annum *Chriſti* 303. Ergo annus
antecedens perſecutionis initium dedit. Contra hoc
opponi poſſet, *Auguſtinum* in *Breviculo* ſcribere
Conciliabulum iſtud *Cirthenſe* coactum eſſe anno
proximè ſequenti ab eo, quo Coſſ. fuere *Diocletia-
nus* 9, *Maximianus* 8. *Nam geſta Martyrum, qui-
bus oſtendebatur tempus perſecutionis, Conſulibus fa-
cta ſunt* Diocletiano *novies*, & Maximiano *octies*,
pridie Idus Februarias; *geſta autem epiſcopalia decreti*
Cirthenſis *poſt eorundem Conſulatum*, *tertio* Nonas
Martias; *ac per hoc tredecim menſes intereſſe inveniun-
tur, plures utique quàm undecim, quos priùs Catholi-
ci minùs diligenter computando reſponderant.* Hic lo-
cus inſignis eſt, & à nobis illuſtrandus. Nam ex eo
perſecutionis exordium inveſtigare poſſumus. Cùm
igitur in *Collatione* cum *Donatiſtis Catholici* ex Con-
cilio *Cirthenſi* ab illorum majoribus habito eos revince-
rent; hi adverſus Concilium iſtud & ejus Acta fal-
ſum exceperunt, aſſerentes perſecutionis tempore
non potuiſſe Concilium congregari. Contra, *Ca-
tholici* dicebant, poſt paſſionem illorum Martyrum,
unde perſecutionis tempus probabatur, propè an-
num conſecutum fuiſſe uſque ad Conſulem & diem
Concilii *Cirthenſis*: at Officiales menſem interfuiſſe
dixerunt. Nempe quòd Martyrum geſta pridie Idus
Februarias, Concilii verò *Cirthenſis* Acta tertio No-
nas *Martias* erant inſcripta, annis utique diverſis.
Sed Officiales menſtrui ſolius intervalli rationem du-
xere per imprudentiam. Quare ſequitur apud *Augu-
ſtinum*: *Sed illud verius erat, quod* Catholici *dixe-
rant. Nam geſta Martyrum Conſulibus facta ſunt*
Diocletiano *novies*, & Maximiano *octies*, *pridie Idus*
Februarias: *geſta autem epiſcopalia decreti* Cirthenſis
poſt eorundem Conſulatum, *tertio Nonas* Martias; *ac
per hoc tredecim menſes intereſſe inveniuntur.* Hæc
Auguſtinus in *Breviculo*.

a Auguſt. in Brevic. Collat. diei 3. cap. 17.

b Auguſt. 3. contr. Gaud. cap. 17.

Explicatur Auguſtini locus.

In

In *Diocletiani* perſecutione non uno anno paſſi ùnt Martyres in *Africa*: ac primi quidem ſub illius nitium: poſteriores anno ſequente: amborum geſta unt confecta, & Conſulibus notata. *Diocletiano* 9, *c Maximiano* 8 Coſſ. pridie Idus *Februarias* paſſi e-ant aliqui, ſecundo perſecutionis anno labente. Cùm ergo conſtaret, anno poſt inchoatam perſecu-ionem *Cirthenſe* Concilium peractum fuiſſe, & Offi-iales ex Actis Martyrum, qui primi occurrerant, os fortè recitaſſent, adeoque in anni ſecundi Mar-yres incidiſſent; anno ſequenti, quo perſecutionis, ecundo deſito, tertius incepit annus, *Cirthenſe* Concilium attribuit *Auguſtinus*, cujus geſta 3 No-as *Martias* notata erant. Quare Officiales quidem lo ipſo anno, quo Coſſ. fuere *Diocletianus* 9, *Ma-imianus* 8, utrumque contigiſſe putarunt, Marty-um illorum paſſionem, & *Cirthenſe* Concilium. *Au-uſtinus* verò Concilium anno ſequente, qui fuit *hriſti* 305. Nam Conſulatus iſte *Diocletiani* 9. an-um occupat 304. Verùm Acta ipſa *Cirthenſis* Syn-di, quæ totidem verbis exſcribit in *lib.* 3. *contra reſcon. cap.* 27, *Cirthenſe* Concilium Coſſ. *Diocletia-o* octies & *Maximiano* ſepties aſſignant, quarto No-as *Martii*. Is eſt annus *Chriſti* 303, quo Epiſcopi *onatiſtæ* convenerunt quarto Nonas *Martii*; geſta utem epiſcopalia confecta ſunt poſtridie, tertio Nonas. Ex quo neceſſariò ſequitur, perſecutionis xordium anno antecedente, *Chriſti* 302 accidiſſe, Coſſ. *Conſtantio Chloro Cæſare* 4, & *Maximiano Ar-ientario Cæſare* 4. Etenim perſecutionis claſſicum mperatorum edicta cecinere ſub Paſchatis ſolemne, oc eſt, exeunte *Martio*, vel *Aprili* ineunte: at *Cir-benſe* Concilium *Martio* ineunte cogitur, utique am inflammatâ perſecutione. Igitur antecedente nno cœpta perſecutio eſt. Hæc pro certiſſimis ha-enda ſunt. Pluris enim geſta ipſa Concilii *Cirthen-ſis*, Conſulumque notam iis appoſitam facimus, uàm quod per hallucinationem Officiales reſponde-unt. Ergo anno *Chriſti* 302, *Diocletiani* 18 exeun-e, vel 19 ineunte, ſi à Paſchali menſe, ut *Chri-tianis* mos erat, annos illius auſpicemur, circa Paſ-ionis Dominicæ tempus perſecutionis edicta publi-

ca-

cata ſunt. *Euſebius* in calce *libri* 7 annum illum 3
numerat à natali *Chriſti*; quod idem legitur in *Act*
a Photius Cod. 256. *SS. Metrophanis & Alexandri* apud a *Photium*. Se
ſi de *æra vulgari* ſermo ſit, eum conſtat eſſe 30
quem *Euſebius* auxit triennio, quòd antecedentiu
annos Imperatorum, qui nonnunquam invicem pe
miſti ſunt, diſtraxit, atque integros explicavit.

Idem porrò de die ac menſe ſibi non conſtat. *Li*
8. *cap.* 2 edicta primùm propoſita ſcribit anno 19 *Di*
cletiani, menſe *Dyſtro*, qui eſt *Romanus Martius*
τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς εἰσελαυνούσης, *appetente feſto ſa*
b F. 91. pag. 2. Rob. Steph. *lutiferæ paſſionis*: b at in *Appendice libri* ejuſde
anno eodem 19 *Diocletiani* menſe *Xanthico*, qui e
Aprilis, τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπιλαμβανούσης, *ſubeun*
te feſto ſalutiferæ paſſionis, idem, quod prius ſcripſe
rat, contigiſſe dicit. Utrumque verum eſſe poteſt
ut & *Martio* deſinente primum edictum promulgave
rit, & *Aprili* ineunte poſterius & abſolutius. *Alexan*
drinum Chronicon diem adjicit *Martii* 25, ἐν ἡμέρᾳ τῆς
ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, *ipſo Paſchatis feſto*: quod falſum eſt
Nam Paſcha non poteſt in illum cadere diem, niſ
litera Dominicalis ſit G. Hoc verò contigit ann
305, *Cyclo Lunæ* 2. quartadecimâ Paſchalis *Nicæn*
Martii 25. at *Diocletiani* tempore fortaſſe *Martii* 26
&, ut *Nicænam* tunc obtinuerint, Paſcha non po
tuit conferri in 25 *Martii*, niſi in termino celebra
retur. Denique *Diocletianus* anno illo Imperato
eſſe deſierat. Itaque non congruit tempus in iſto
Chronico deſignatum.

c Euſeb. lib. 8. cap. 13. & in Append. lib. 8. f. 91. p. 2. Rob. Steph. c *Euſebius* ait *Diocletianum & Maximianum* ab in-
choata perſecutione duos annos haud integros in im-
perio permanſiſſe, οὐδ' ὅλοις δυοῖν ἔτεσιν ἐπισχνόμενοι τῷ διω-
γμῷ, μεθίστανται τῆς βασιλείας. Purpuram exuerunt e
anno, quo Coſſ. erant *Diocletianus* 9, *Maximianu*
8, Calendis *Aprilis*, ut ſcribit *Idatius*. Quare ita
componenda res videtur. Anno 302 Paſcha cele-
bratum eſt, ut dixi, *Aprilis* 5. Feſtum Paſſionis,
id eſt, Paraſceue ſancta, *Aprilis* 3, quo die edicta
publicata ſunt. Biennio nondum plenè vertente,
ac biduo ante ſecundi anni terminum, Calendis *A-
prilis* ambo Imperatores privatam ad vitam redie-
runt. *Chronicon Alexandrinum* Coſſ. *Diocletiano* 8,
&

t *Maximiano* 7, commotam eſſe procellam perſe-
utionis affirmat, & ſequenti *Diocletiano* 9, & *Ma-
imiano* 8, Coſſ. imperio ceſſiſſe. Hoc modo vix
nno integro poſt initium illius imperaſſent. Siqui-
lem anno 303 *Aprilis* 18 Paſcha contigit, aut *Apri-
is* 25, ſi neomenia uno die tardius collocata ſit:
mperatores verò Calendis *Aprilis* in ordinem reda-
ti ſunt.

Jam verò anno illo, quo Coſſ. erant *Diocletianus*
), *Maximianus* 8, utrumque imperium abdicaſſe,
'aſti omnes conſentiunt, *Idatii*, *Caſſiodori*, *Siculi*,
Zoſimus lib. 2; qui etiam addit à Conſulatu *Chilonis*
& *Libonis*, quo *Severus* ludos ſæculares edidit, ad
Diocletianum 9, & *Maximianum* 8, Coſſ. annos pu-
ari 101. Atqui *Severus* ludos illos celebravit anno
Urbis conditæ 957, ut teſtis eſt *a Cenſorinus*, qui
& eoſdem Conſules illo anno fuiſſe ſcribit: qui an-
nus Tribunitiæ poteſtatis duodecimus *Severo* fuit,
ut vetus Inſcriptio teſtatur apud *Onuphrium*. An-
nus Urbis 957 eſt æræ *Chriſtianæ* 204, Per. *Jul.* 4917.
à quò centeſimus primus annus eſt *Chriſti* 304. *Ida-
tius* porrò Coſſ. iſtos adſcribit æræ *Hiſpanicæ* 342. de
qua detractis ex methodo annis 38, reſidui ſunt anni
Chriſti 304.

a Cenſorin. cap. 17. pag. 35.

Aurelius Victor à *Schotto* vulgatus refert, *Dio-
cletianum* anno imperii viceſimo ſe abdicaſſe; quem
ſecundum perſecutionis annum numerat *Euſebius* in
Chronico. Auctor verò *Panegyrici*, *Maximiano* &
Conſtantino dicti, *Maximianum* imperii viceſimo,
octavum jam Conſulem, poſuiſſe purpuram ſignifi-
cat. Annus primus *Diocletiani* cœpit anno *Chriſti*
284. ut ſuperiùs oſtenſum eſt. Ergo annus viceſi-
mus iniit anno 303. *Maximianus* vero *Cæſar* eſt
factus anno 285. Proinde viceſimus illius inchoa-
tus eſt anno 304. Vide quæ ſuprà de initio utriuſque
diſſeruimus.

Refellitur quorumdam opinio de anno 1. *perſecutionis Diocletiani.*

Ex his intelligi poteſt, quantum aberrent eruditi
quidam viri, qui annum primum *Diocletianeæ* perſe-
cutionis, quo edictum de Eccleſiis ſubvertendis pro-
poſitum eſt, applicant ad annum *Chriſti* 305. quo
Diocletianum 8. *Maximianum* 7. Coſſ. fuiſſe volunt;
anno verò. 306. *Diocletianum* 9. *Maximianum* 8. quo
iidem

iidem purpuram exuerunt. In quo ſua ipſos refellit ratio. Si quidem *Zoſimi* teſtimonium approbant *libro* 2, narrantis *à Conſulatu Chilonis & Libonis*, *per quem Severus ſæculares ludos exhibuit*, *uſque ad Conſules Diocletianum* 9. *Maximianum* 8. *annum fluxiſſe unum ſupra centenos; ac tunc Diocletianus privatus ex Imperatore factus eſt. Cum autem Conſtantinus & Licinius tertium ambo Conſules forent, centum ac decem annorum vertebat ſpatium, quo legitimos ſæculares ludos fieri oportebat.* Subjicit, *Diocletianum poſt tres inde annos exceſſiſſe.*

Hæc *Zoſimus*. *Chilonis* & *Libonis* Conſulatus in annum *Chriſti* 204. neceſſario competit, ut proximè ante collegimus; à quo anno centeſimus primus eſt 304. at vero 306. eſt centeſimus tertius. Sic *Conſtantinus* & *Licinius* 3. Conſules fuerunt anno *Chriſti* 313. qui eſt centeſimus decimus ab anno 204. Quare Conſulatus 9. *Diocletiani*, & *Maximiani* 8. erit *Chriſti* 304. ex *Zoſimi* ſententia: aut ſaltem 305. ſi annos 101. excluſo *Chriſti* 204. computet. Non poteſt verò 306. numerari. Præterea *Diocletianus* anno 304. viceſimum annum abſolvebat imperii, eodemque imperium abdicavit; perſecutio verò cœpta eſt anno ejus 19. Atque hoc demonſtrant illa, quæ ſuper ejus exordio *capite ſuperiori* diximus; ubi ex anno *Chriſti* 284. iniiſſe *Diocletianum* oſtendimus, maxime *Ammiani* auctoritate freti, *Faſtorum*que *Conſularium*, quibus cœleſtes obſervationes fidem conciliant.

At enim [a] *Euſebius* anno 305. *Chriſti* perſecutionem cœpiſſe aſſerit, cum eoque nonnulli. Primùm animadvertendum erat, eum annum, qui 305. à natali *Chriſti* putatur ab *Euſebio*, non eſſe communis æræ 305. Hic enim vulgarem *Chriſti* ortum antevertit, in *Chronico* quidem anno ſolido; ſic ut annus 303. æræ communis incidat in eum annum *Julianum*, qui trecenteſimus quintus eſt ab eo, quo *Chriſtum* natum poſuit. In eo porrò *libri Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſeptimi* loco unum emetiri annum potuit, ut eum qui communis eſt æræ 302. ab ortu *Chriſti* numeraret 305. Neque verò ex Hiſtoria Martyrum, quae in 8 *libri Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* fine

[a] Lib. 7. Hiſt. Eccleſiaſt. in fine.

fine legitur, explorati quippiam ac certi illius ad conjecturæ patrocinium efficitur. Quippe mendoſa illic omnia ferè ſunt; & ſi quæ ſunt anni primi perſecutionis indices notæ, eæ non uni & eidem congruunt; ſed plures diverſoſque deſignant.

a Anno perſecutionis 3 *Apphianus* *b* menſis *Xanthici*, ſive *Aprilis* 2, feriâ 6 paſſus eſt. Igitur *litera* tum fuit *Dominicalis* C. proindéque annus *Chriſti* 303, vel 308, ut primus cœperit vel 301, vel 305. Utrumque verò falſiſſimum eſt, etiam ex illorum opinione, qui anno 305, ab die *Martii* 25 inchoatam eſſe perſecutionem exiſtimant: cum *Aprilis* anni 308 hâc ratione quarti anni principium eſſe debuerit.

a Euſeb. Hiſt. Eccleſ. lib. 8. f. 93. p. 2. edit. Rob. Steph.
b Ibid. f. 94. p. 2.

c Eâdem *Aprilis* 2 die, Dominicâ Paſchali, *Theodoſia* virgo pro *Chriſto* mortem obiit anno 5 perſecutionis. Convenit anno 310. Unde primus in annum cadet *Chriſti* 306. Reliqua, ne longior ſim, omitto, quæ ſunt abſurdiora temporis veſtigia.

c Ibid. f. 94. p. 2.

Illud movere quempiam poteſt, *d* quod *Euſebius* ait, perſecutionem octavo anno nonnihil relaxatam, decimo tandem anno quieviſſe penitus. Atqui ſi in annum 302 *Chriſti* primus illius incurrit annus, decimus anno *Chriſti* congruet 311. quo ipſo nondum perſecutioni modus eſt adhibitus: nec ante 313 id evenit, paullo *e* ante *Maximini* obitum. Sed ſciendum eſt, in perſecutionis annis enumerandis *Euſebium* illud intervallum minimè comprehendiſſe, *f* quod ab inſectatione *Chriſtianorum* vacuum interceſſit poſt annum illius octavum; quod ſpatium *g* ſex fuiſſe menſium ſignificat. Quocirca octavus annus perſecutionis finitus eſt anno *Chriſti* 310. quo ad tempus pace reſtitutâ, iterum anno ſequenti novis decretis à *Maximino* repetita eſt *Chriſtianorum* vexatio. Ita decimus annus in *Chriſti* 313 deſiit. Sanè probabiliter hæc dicuntur à nobis. Qui autem annum perſecutionis primum 305 eſſe *Chriſti* volunt, eoſdem neceſſe eſt decimum illius inchoare anno 314: ſublato jam è vivis ex anno ſuperiore *Maximino*: ante cujus exitum finem illi adhibitum eſſe ſcribit *Euſebius*.

d Hiſt. Eccleſ. lib. 8. f. 90. p. 2.
e Euſeb. lib. 8. Hiſt. Eccleſ. cap. 17. & lib. 9. cap. 9.
f Euſeb. init. lib. 9.
g Lib. 9. cap. 2.

CAPUT XI.

Epilogiſmus temporum Conſtantii, & Conſtantini *Chronologicâ ratione confectus.*

CONSTANTIUS *Chlorus* obiit anno *Chriſti* 306 ut in *Faſtis* ſcribit *Idatius*, ipſo & *Armentari* VI. Coſſ. ærâ 344, Calendis *Auguſti*; quo die fun ctum eſſe vitâ *Conſtantium* auctor *a* eſt *Socrates.* I anno quarto perſecutionis eſſe factum *Euſebius* do cet. Cœpta verò perſecutio eſt (ut oſtendimus anno 302. Quare annus quartus expletus debet in telligi, ut in 306 cadat initium *Conſtantini.*

a Socrat. lib. 1. cap. 1. Euſebius in Chron.

De Conſtantii *morte quæſitum.*

Cæterùm nos in *lib. undec. de Doct. Temp. cap.* 35 meritò dubitavimus, an *Chriſti* anno 305 mortuu ſit *Conſtantius*, potiùs quàm ſequenti. Etenim *Eu ſebius lib. de Vita Conſtantini cap.* 53 *Conſtantinu* refert imperaſſe annos 32, paucis exceptis menſibu hoc eſt, annos 31, menſes 10, ut ait *Theodorus L ctor* in *Collectaneis:* at mortuus eſt anno *Chriſti* 33 die 11 Calend. *Junii*, ut mox dicetur. Proinde *J lio* exeunte illius anni triceſimus tertius inchoand erat. Deductis 33 de 337, reſtant 304. Ergo ann 305 mors *Conſtantii*, & initium *Conſtantini* contigi Hæc firmiſſima ratio videtur. Nam *Conſtantini* a nos ignorare non potuit intimus ejus *Euſebius.* A ſentitur *Euſebio Victor* in *Epitom.* qui 10, 12, a 10, hoc eſt, 32 annos illius numerat: & diſerti idem à *Schotto* editus triceſimo ac ſecundo obiiſ dicit. *Eutropius* 31 anno mortuum refert, nemp abſoluto. Præterea *Victor Schotti* annuum *Chlo* imperium attribuit, ex quo *Auguſtus* eſſe cœpit quod anno 304 contigiſſe ſuprà demonſtravimu Tum quartus ipſe perſecutionis annus, cujus paul antè memini, id ipſum adſtruit. Nec abhorret *S crates*, qui anno 1 *Olympiadis* 271 obiiſſe *Conſta tium* narrat 25 *Julii.* At hæc *Olympias* procedit ſolſtitio anni 305. Quamobrem ſuſpicabamur, ann 305 poſt obitum patris, *Conſtantinum* militari ſuffr gio *Cæſarem* eſſe renuntiatum, eundemque anno ſ

quen

quenti à *Maximiano* ſocero unà cum *Fauſta* conjuge *Auguſti* titulum impetraſſe. Nam *Cæſarem* aliquandiu antè, quam *Auguſtus* à ſocero fieret, *Conſtantinum* fuiſſe, docet *Panegyricus Maxim. & Conſtant.* dictus. Porrò anno altero ab morte *Conſtantii Fauſtam* duxit. Hoc modo ab obitu *Conſtantii* annos 32, ab *Auguſtæ* dignitatis initio, uno minùs imperaverit. Hæc ut veriſimilia ſunt, ſic non temere ab communi Chronologia diſceſſerim, quæ annum 306 *Conſtantii* morti præfinit; præſertim cum eundem annum *Faſti Idatii* deſignent.

Annus mortis Conſtantini.

Mors *Conſtantini* fixa eſt in anno *Chriſti* 337. *Feliciano* & *Titiano* Coſſ. ipſo die Pentecoſtes, ut notat *a* *Euſebius*: & 22 *Maji*, quod *b* *Socrates* prodidit, nec de eo controverſia eſt ulla. Ex quo refelluntur ii, qui *Conſtantinum* anno 307 iniiſſe volunt: ſiquidem 32 annos ferè in imperio tranſegit. Qui & validiùs ex *Maxentii* primordio ac nece confutantur. Hic enim, mox ut audiit *Conſtantinum* mortuo patri ſucceſſiſſe, ejuſque *Romam* imagines allatæ ſunt, imperium & ipſe ſumpſit, quod ſexennio toto tenuit; ſic ut ſexti anni poſtremo die in pugna ceciderit. Teſtatur hoc *Nazarius* in *Panegyrico Conſtantini*, ubi dominationem illius ſexennio toto definit: & alter *Panegyricus* eidem *Conſtantino* dictus, *Conſumpto*, inquit, *per deſidias ſexennio*, (ita leg. pro *ſenio*) *ipſum diem natalis ſui ultimâ ſuâ cæde ſignaret, ne ſeptenarium illum numerum ſacrum & rei gioſum vel inchoando violaret.* Pridie natalis ſui, hoc eſt, diei, quo imperare cœpit, annique ſeptimi, occiſum eſſe *Maxentium* ait. Anni porrò tempus indicat *Nazarius* hibernum, ac nondum ſatis aperto mari; quando caput illius in *Africam* miſſum eſt: *Et nondum ſatis tempeſtivo mari, affuerant tamen navigantibus felices auræ.* Jam certiſſimum eſt, annum hunc fuiſſe *Chriſti* 312, *Conſtantino* 2, & *Licinio* 2 Coſſ. ut eſt in *Idatii Faſtis*, ærâ 350. quod ex eo demonſtratur, quia ſequenti anno, ambobus illis tertium Coſſ. *Conſtantini* juſſu *Melchiades* de *Donatiſtarum* & *Cæciliani* cauſſa *Romæ* judicavit 6 Nonas *Octobres*, feriâ 6, ut ex *Actis Optatus* refert *lib.* 1. & *Auguſtinus Epiſt.* 68: cùm eodem anno, 17 Calend. *Maji*, libellus

a Euſeb. lib. 4. de Vita Conſtant. cap. 64.

b Socr. lib. 2. cap. 37.

De Maxentii *obitu.*

bellus contra *Cæcilianum* à *Donatiſtis* directus eſſet *Conſtantino* Imperatori; quo accepto libello, cum literis *Anulini* Proconſulis *Romam* illos evocavit Imperator. Hæc anno 313 neceſſariò contigerunt. Ergo jam *Romam Conſtantinus* obtinebat: proindeque ſuperiore anno victus & occiſus eſt *Maxentius*; cujus ſi annus ſeptimus inchoandus fuit anno 312, primus ab anno 306 procedit. Quod autem de anno 305 ſuſpicati ſumus, id non alia ratione conciliari poteſt, niſi ut *Conſtantinum* anno ipſo 305 ſuperſtite patre, *Cæſaris* dignitate auctum eſſe dicamus, quamvis nondum imperaret. Solent autem nonnunquam eorum anni, qui *Cæſares* antè, quam imperarent, fuerunt, ab ipſo *Cæſarei* nominis auſpicio progredi. Velut in *Chronico Euſebii* ſcriptum eſt, Conſtantium Chlorum *anno ſextodecimo imperii diem obiiſſe in* Britannia Eboraci: cùm imperarit *Auguſtâ* poteſtate non integrum biennium: ſunt & alia ejus rei apud Hiſtoricos exempla. Quo magis de *Conſtantino* licet uſurpare, etſi auctoritas Scriptorum expreſſa non eſt. Sed *Panegyricorum* loca, quæ adduximus ſuper *Maxentii* tempore, *Scaligeri* & aliorum Chronologorum licentiæ fræenos injiciunt, qui anno 307 *Conſtantii* obitum & initium *Conſtantini* alligant, errore haud mediocri.

Idem *Conſtantini* primordium ex *Nicæni* Concilii tempore confirmari poteſt. a *Euſebius* refert, poſt finem *Nicæni* Concilii, antequam Patres dimitteret, Vicennalia commodùm abſoluta; ob quæ ſplendido convivio Epiſcopos excepit, κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ τῆς βασιλείας εἰκοσαετὴς ἐπληροῦτο χρόνος. Idem & b *Socrates* & c *Sozomenus* teſtantur. Atqui *Nicæna* Synodus anno *Chriſti* 325 *Paulino* & *Juliano* Coſſ. eſt habita, uti omnes conſentiunt. Is autem eſt annus *Chriſti* 325. Igitur anno 325 *Conſtantini* 20 ſaltem eſt inchoatus. Sanè *Euſebius* in *Chron.* ad annum *Olympiadis* 276 ſecundum in editione *Scaligeri*, tertium in *Pontacena*, ita ſcribit, *Vicennalia* Conſtantini Nicomediæ *facta*, & *ſequenti anno* Romæ *edita*. *Idatius* in *Faſtis* Vicennalia *Conſtantini Romæ* ait edicta *Conſtantino* 7, & *Conſtantio Cæſare* Coſſ. *ærâ* 364. Is eſt annus *Chriſti* 326. Ergo anno antecedenti 325 *Ni-*

a Lib. 3. de Vita Conſtant.

b Lib. 1. cap. 16.

c Lib. 1. cap. 25.

Nicomediæ celebrata ſunt. Si viceſimus *Conſtantini* cœpit anno 325; primus ſaltem anno 306 inchoatus eſt, non 307.

CAPUT XII.

De Nicæno *Concilio*, *ejuſque tempore*, *ac rebus in eo geſtis*, *tum de initio* Conſtantii, *& inſequentium annorum ad uſque* Chriſti 416 *ratione Chronologica.*

FUIT iſta quorundam opinio, partim *Nicænum* Concilium anno *Chriſti* 322 celebratum fuiſſe; partim ad annos propagatum, paullo plus tribus, aut ſex. Priorem, quæ anno ipſo 322 peractum aſſerit, *Paulus Foroſempronienſis* Epiſcopus amplexus eſt *Parte* 1. *libb.* 3. & 4. itidemque computi Scriptores aliqui, *Joannes Stæflerus* in *Calendario*, *Propoſ.* 34, & *Joannes Lucidus*. Quò illos induxiſſe videtur *aurei numeri* commoditas; ut ab eo anno, qui proximè Concilium illud ſecutus eſt, in quo & celebrandi diſciplina Paſchatis, & *lunaris Cycli* caſtigata ratio creditur, is ipſe *lunaris Cyclus* proceſſerit: quippe annus *Chriſti* 323 *aureum numerum* habuit 1. Hac methodi opportunitate in eam ſententiam illectos computi Magiſtros illos arbitror. Triennio ſexque menſibus Synodum hanc habitam referunt *Acta Metrophanis* & *Alexandri* apud *Photium Cod.* 256. *Scaliger* in *lib.* 5. *de Emendatione Temporum* triennium circiter tenuiſſe *Nicænum* Concilium exiſtimat, ab anno 325 ad 327. *Gelaſius* apud *Photium Cod.* 88, annos ſex, ab decimo ſexto *Conſtantini* ad viceſimum ſextum. Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 41.

Sed iſtos omnes falſos eſſe conſtat; neque quidquam exploratiùs eſt, quàm eodem anno, qui Conſulibus notatur *Paulino* & *Juliano*, & inchoatam & abſolutam eſſe Synodum. De anno teſtatur *Socrates lib.* 1, *cap.* 13, eum fuiſſe dicens 636 ab regno *Alexandri Magni*, quae eſt *æra Græcorum Seleucidarum* ab anno cœpta ante *Chriſtianam æram* 312. de qua *Seleucidarum epocha* diximus in *lib.* 3, *cap.* 3. tum eoſdem Conſules adſcribit, quos retuli. Addit pri-

primum conſeſſum habitum *Maji* viceſimo die. *Euſebius* porrò *lib.* 3 *de Vita Conſtantini cap.* 21, & *lib.* 4, *cap.* 47, *Sozomenus lib.* 1, *cap.* ult. ſcribunt in eum annum, viceſimum *Conſtantini* annum incidiſſe, ac Vicennalia poſt abſolutam Synodum dediſſe iis Imperatorem. Eſt autem viceſimus annus *Conſtantini*, *æræ Chriſtianae* 325.

a Socrat. lib. 1. Sozom. lib. 1. Gelaſ. lib. 2.

b Ruff. lib. 1. cap. 5. Gelaſ. lib. 2. cap. 7. & 24. 25.

c contra Lucif. pag. 622.

In actis Synodi percenſendis mirus eſt Veterum conflictus. Nos hîc ea paucis exſequemur. *a* Convenere Epiſcopi numero 318, omnes ferè aut vitae merito, aut doctrinâ, aut utroque celebres. Quorum illecti famâ Gentiles eodem venêre Philoſophi, cum iiſque in certamen deſcenderunt. *b* Editâ fidei formulâ, ſeptemdecim initio reclamarunt, *Ariana* infecti labe. Mox autem Imperatoris minas veriti undecim ex illis ſubſcripſere, ut ait *Ruffinus*; qui ſex reliquos cum *Ario* relegatos aſſerit.

c Hieronymus octo ait *Arianos* Epiſcopos in *Nicæno* Concilio ſuſceptos; è quibus tres nominat, *Euſebium Nicomedienſem*, *Euſebium Cæſareenſem*, *Theogonium Nicænum*: tum *Saram Libyæ* Presbyterum, *Arium* Presbyterum, *Euzoium* Diaconum, & *Achillam* Lectorem.

Socrates lib. 1, & *Sozomenus lib.* 1, *cap.* 21, quinque commemorant, qui inviti deinde τῷ ὁμοουσίῳ ſubſcripſerunt; quibus ſi *Euſebium Cæſareenſem* addas, ſex illos reliquos efficies. Addunt poſt receptam ſubſcriptamque formulam, cùm de *Arii* damnatione agi cœptum eſt, reſtitiſſe *Nicomedienſem Euſebium*, & *Theogonium Nicænum*. Ideo juſſu *Conſtantini* unà cum *Ario* deportatos, ac pro *Euſebio* ordinatum *Nicomediæ Amphionem*, pro altero *Chriſtum*: quod poſterius teſtatur *d Athanaſius*. *e Theodoretus* duos omnino, ſubſcribentibus cæteris aſſentiri noluiſſe, *Theonam* & *Secundum*. Sanè Epiſtola Synodica *Nicæni* Concilii apud *Socratem* docet, *Arium* damnatum, cum eoque duos iſtos. Verùm *Hieronymus* tam Epiſcopos omnes, quàm *Arium* ipſum, Synodo plenè ſatisfeciſſe ſignificat, & ab ea eſſe ſuſceptos. Verùm perſuaſum id habuerunt Hiſtorici veteres, *Arium* cum quibuſdam Epiſcopis, è quibus fuit *Nicomedienſis Euſebius*, ex ipſa Synodo Imperatoris edicto relega-

d Apolog. 2 pag. 566.

e Lib. 1. pag. 265. Græc.

tos

tos fuiſſe. Sed *Conſtantini* ipſius Reſcriptum poſt annos aliquot ad *Nicomedienſes* datum, cujus fragmentum legitur apud *Theodoretum lib.* 1, *cap.* 19, *fol.* 290 edit. *Græcæ*, fidem facit, *Euſebium* aliquanto poſt *Nicænum* Concilium tempore depoſitum eſſe: cùm quidem ſub ipſum Concilium, pendente adhuc damnationis ſententiâ, infimis precibus veniam exoraſſet: cujus etiam *Sozomenus lib.* 2, *cap.* 21, *fol.* 29 meminit. Quocirca conciliari in hunc modum hiſtoria illa debet. Cùm in *Nicæna* Synodo de *Ario* damnando actum eſſet à Patribus, ei primùm interceſſiſſe Epiſcopos ſex: tum cæteris metu conſentientibus, *Euſebium Nicomedienſem*, ac *Theogonium*, pertinacius in ſententia cum *Ario* perſtitiſſe, atque in eos propterea depoſitionis primùm ab Epiſcopis; tum ab Imperatore conſtitutam in illos exſilii pœnam. Sed eos omnes oblato ſupplici libello reconciliatos eſſe, ac pœnæ gratiam impetraſſe. Demum ambo illi Epiſcopi, cùm eorum ſimulatio ab *Conſtantino* detecta eſſet, ex priſtino illo decreto in ordinem redacti, in exſilium abierunt, è quo ſubinde revocati ſunt, & in priorem gradum reſtituti. Vide *Annales Baronii* ad Ann. 327, & 329.

Conſtantii Imperatoris tempus primùm Scriptorum auctoritate munitum eſt, qui ejus initium in Conſulatum referunt *Feliciani* & *Titiani*, quo mortuus eſt *Conſtantinus*, cùm Pentecoſte in *Maji* 22 incidiſſet: mortem verò in Coſſ. *Taurum* & *Florentinum* anno 361. tum cœleſti obſervatione nititur. Quippe anno eo, qui proximè mortem illius anteceſſit, quo ipſe *Conſtantius* decimum, *Julianus Cæſar* tertiùm fuere Conſules, ſcribit *Ammianus lib.* 20. horrendam Solis defectionem ſub diluculum in Oriente conſpectam. Ea contigit anno 360 *Auguſti* 28. Proinde *Conſtantius* anno 361 obiit. Ad haec *Hieronymus* in *Chron.* & *Theophanes* afferunt anno 10 *Conſtantii* Solem defeciſſe horâ diei tertiâ, *Junii* 9. fuit annus *Chriſti* 364, Ergo anno iſti decimus *Conſtantii* congruit; adeoque primus annus 337. Vide *lib.* 11. *de Doct. Temp. cap.* 43.

Conſtantii *tempus ratione firmatur.*

Vide lib. 8. de Doct. Temp. pag. 840.

Intervalli porrò illius, quod ab anno *Chriſti* 378, ad

ad 408 interjectum eſt, ac ſuperiornm itidem annorum Chronologicum munimentum, præter Hiſtoricorum auctoritatem, cœleſtium quoque obſervationum fidem advocat. Suſpicatur *Scaliger lib. 5. de Emend. Temp.* Faſtos Conſulares circa illa tempora corruptos eſſe, atque inter Conſulatum *Auſonii* qui in annum 379 incidit, & *Stiliconis* atque *Anthemii*, qui annum 405 obſidet, par unum deſiderari Conſulum: quod eſſe falſum in *lib.* 12. *de Doct. Temp. cap.* 46 demonſtravimus. Nunc idem triplici de cœlo petito charactere ſic probamus. Non eſt dubium, quod *Ammianus* initio *libri* 20 prodidit, anno illo, qui *Conſtantii* præceſſit obitum; quo Coſſ. erant *Conſtantius* & *Julianus* 3; ſub ortum *Solis*, ingentem *Solis* eclipſin accidiſſe. Ea porrò convenit in annum *Chriſti* 360, *Auguſti* die 28: ut ex Aſtronomicis tabulis conſtat: quadriennio pòſt biſſextilis annus fuit, quo, *Joviano* mortuo, *Valentinianus* rerum potitus eſt; eodem *Ammiano* teſtante *lib.* 25. fuit hic annus 364. Rurſus anno illo, quo Coſſ. fuere *Theodoſius* 3, & *Abundantius*, atque *Honorius* ſalutatus eſt *Auguſtus*; horâ diei tertiâ tenebræ factæ ſunt, Indictione 6, ut *Proſper* & *Marcellinus* in *Chronicis* referunt. Aſſignantur ii Conſules anno *vulgaris æræ* 393: quo *Sol* obſcuratus eſt *Novembris* 20, Indict. 6. Rectè igitur iſti Conſules anno 393 attribuuntur. Demum *Arcadio* 5, & *Honorio* 5, Coſſ. ſcribit *Idatius* in *Faſtis* defectionem *Solis* accidiſſe 3 Idus *Novembris*. Hoc nullo alio anno contigit, quàm qui vulgò *Chriſti* 402 putatur. Siquidem eo anno, atque illo ipſo die, *Sol* defecit circa horam 9 à nocte media. Quocirca ex anno 360 ad 393, & 402, plena ſunt Faſtorum Conſularium intervalla: quibus nec addi poteſt quicquam, nec detrahi. Nam *eclipſes* iſtæ velut limites ac termini ſunt, qui certis finibus ſpatia illa continent. Deinceps verò tria Conſulum paria totidem annis reſpondent, ac ſecundum, quo *Honorius* 6 & *Ariſtænetus* Conſulatum geſſerunt, non alium annum, quàm 404 obtinere poteſt: ut ex hiſtoria S. *Joannis Chryſoſtomi* poſtea conſtabit: qui hoc anno in exſilium abiit.

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 46. & 47.

Mors *Arcadii Baſſo* & *Philippo* Coſſ. notatur ab

Zo-

Zoſimo lib. 6, & *Proſperi Chronico*; nec non *Socrate lib.* 7, *cap.* 1, & *lib.* 6, *cap.* 23: ubi ait, illum vixiſſe annos 31, imperaſſe poſt parentis mortem annos 14, & Calendis *Majis* obiiſſe.

Alaricus Urbem expugnavit anno 410, *Varane* Conſule; ut *Proſper*, *Caſſiodorus*, & *Marcellinus* adſtruunt. At *Idatius* in *Chron.* & *Iſidorus* ærâ 447, hoc eſt, anno 409 id eveniſſe ſcribunt; quibus non aſſentior. Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 47.

CAPUT XIII.

De S. Martini *&* Eudoxiæ Arcadii *conjugis obitu: déque Chronologicis quibuſdam notis, quibus* Marciani *Imperatoris & ſequentium Principum tempora demonſtrantur.*

De Martini *obitu.* Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 44.

DE *S. Martini* morte ſumma veterum Scriptorum diſſenſio eſt. *Gregorius Turon. lib.* 1, *cap.* 46 *Cæſario* & *Attico* Coſſ. obiiſſe narrat; *media nocte, quæ Dominica habebatur.* Hic eſt annus 397. Verùm eo anno *litera Dominicalis* fuit D; proinde *Novembris* 11 erat 4 feria, non Dominica. *Sigebertus*, quem Annales Eccleſiaſtici ſequuntur, annum 402 addicit: at eo anno *litera* fuit E, *Novembris* 11 feria 3. Aut ergo anno 400 obiit, quo *litera Dominicalis* erat A G, *Novembris* 11 feria 1. aut 401, quo fuit ſecunda feria. Si prius amplectimur; mortuus erit eà nocte, quæ Dominicam anteceſſit: ſi poſterius placet; eâ nocte, quæ Dominicam excepit. Annum 401 ſuadet *Severus Sulpicius*, qui *Dial.* 3 ſcribit, *Martinum* ſedecim annis vixiſſe poſt Conſulatum *Euodii*, qui incidit in annum 386: à quo ſextusdecimus annus eſt *Chriſti* 401. *Gregorius* verò *Turonenſis lib.* 2. *cap.* 43. annum 400 deſignat, dum *Chlodoveum* ab obitu *Martini* anno 112 mortuum eſſe ſcribit, qui exceſſit anno *Chriſti* 511.

De tempore obitus Eudoxiæ.

Circa annum obitus *Eudoxiæ* Imperatricis obſervatione digna eſt Hiſtoricorum veterum conſenſio, & illorum adeo, qui eodem vixere tempore. Hi omnes anno ipſo, quo *Chryſoſtomus* exſulavit, *Chri-*

ſti 404, tertio poſtquam ille *Conſtantinopoli* diſceſſit menſe, *Eudoxiam* periiſſe dicunt. Ita *Proſper* in *Chron.* *Eunapius* apud *Photium Cod.* 77 *Eudoxiam* obiiſſe prodidit eo anno, quo *Arſacius* pulſo *Joanne* ſubſtitutus eſt: qui eſt ille ipſe 404. Idem docent *Socrates lib.* 6, *cap.* 17. *Sozomenus lib.* 8, *cap.* 27. *Chronicon Alexandrinum*, in quo & anni ejuſdem characteres adhibentur. Ait enim, mortuam *Eudoxiam* prid. Non. *Octobris*, feriâ 5, & depoſitum ejus cadaver in Eccleſia *ſanctorum Apoſtolorum*, 4 Eid. *Octobris*; feriâ 4. quae in annum 404 competunt, quo *litera Dominicalis* erat CB. aſſentitur etiam *Theophanes*: ſed & *Marcellinus*, qui *Honorio* 6, & *Ariſtæneto* Coſſ. *Eudoxiam* obiiſſe refert: anno ſcilicet 404. Quòd autem antecedente anno *Chryſoſtomi* exſilium atque mortem poſuit; non ideo accuſandus eſt. Id enim eò fecit, quòd anno iſto 403 primùm damnatus eſt *Chryſoſtomus* in ſuburbio *Calchedonenſi* ad *Quercum*; ſed ſubinde ob tumultum populi revocatus. Unde cùm ſemel *Chryſoſtomi* mentionem attigiſſet, reliqua, quæ deinceps annis inſequentibus ei contigerunt, eodem filo pertexuit.

Apud *Idatium* quædam ſparſim defectiones *Solis Lunæ*que memorantur, quibus velut notis *Marciani* & inſequentium Principum tempora deſignantur. Nam eo anno, qui *Theodoſii* mortem ſecutus eſt, & initium *Marciani*; quo *Attila*, populatis *Galliis*, ab *Aëtio*, & *Theodorico Gothorum* Rege in *Catalaunicis* campis ſuperatus eſt, 5 Calend. *Octobris Lunam* ait eſſe fuſcatam. [a] Atqui hoc anno *Chriſti* 451 accidit. Hoc enim ipſo, *Septembris* 26, feriâ 4, *Luna* defecit. cujus deliquii extremum in *Hiſpania* videri potuit. Nam deſiit horâ 7, 25′. fuitque digitorum 10. Eodem anno *Placidiam* mortuam refert. Quocirca *Theodoſii* mors, & initium *Marciani*, rectè ab omnibus in annum antecedentem confertur, *Chriſti* 450. *Attilæ* verò clades, in 451. Sed apud *Idatium* pro *quinto Calend. Octobris*, ſcribendum eſt, *ſexto*.

[a] Vide lib. 8. de Doct. Temp. pag. 845.

[b] Item ærâ 500, ſexto *Nonas Martias* ſive *Martii* 2, feriâ 6 *Lunam* defeciſſe notat. Hic eſt annus 462. quo ineunte *feriâ* 6, hoc eſt, [c] paulò poſt mediam

[b] Idat. pag. 40.

[c] Lib. 8.

diam noctem diei 2 *Martii*, obſcurata eſt *Luna* ad dodrantem diametri. Atque hunc annum proximum numerat ab eo, quo *Severus* poſt *Majorianum* ad Imperium eſt evectus: quem *Chriſti* 461 fuiſſe ſuperiùs adnotavimus. de Doct. Temp. pag. 846.

a Ad hæc anno illo, qui proximè eum anteceſſit, quo mortuus eſt *Severus*, *Solis* defectionem obſervat *Idatius* 13 Calend. *Auguſti*, feriâ 2. quâ die in ſpeciem *Lunæ* quintæ, *Sol* ab hora tertia in ſextam obſcuratus eſt. Id evenit anno 464, *Julii* 20. Rectè ergo *Severi* nex anno ſequenti 465 tribuitur.

a Idat. pag. 42.

CAPUT XIV.

De Chlodovei *poſterorum temporibus*, *ac S.* Benedicti *obitu.*

Demonſtrantur anni Chlodovei *poſterorum.*

CHLODOVEI filiorum tempora ex *Gregorio Turonenſi*, *Aimoino*, & aliis Veteribus in hunc modum approbantur. Obiit *Chlodoveus* anno *Chriſti* 511, *Novembris* 27, quo die anniverſariæ pro illo preces *Lutetiæ* in Cœnobio *Sanctæ Genovefæ*, ubi is ſepultus eſt, hodieque celebrantur. Quippe *Secundino* ac *Felice* Coſſ. exceſſit, ut *b* ſuo loco docuimus. *Childebertus* *c* anno regni 49 periit: *d* cujus anno 38, Indictione 13, quinto Calend. *Novembris* *Aurelianenſis* 5 Synodus notatur: eſt hic annus *Chriſti* 549. Proinde cœpit anno exeunte 511, *Novembri* exeunte. Sic *Aurelianenſis* 3 celebrata dicitur anno *Childeberti* 27, quarto poſt Conſulatum *Paulini Junioris*, Nonis *Maji*. *Paulinus* iſte Conſul fuit anno *Chriſti* 534. Quare annus 4 poſt ejus Conſulatum eſt 538. Ergo *Childebertus* iniit anno 511: *Chriſti* verò annus 560 poſtremus illi fuit.

b Par. 1. lib. 7. cap. 2.
c Aimoin. lib. 2. cap. 29.
d Tom. 1. Concil. Gall. pag. 277.

Jam quod in 7 *libro prioris Partis cap.* 6, quadriennio poſt *Chlodomiri* necem *Burgundiam* dixi ab illius fratribus *Childeberto* & *Chlothario* domitam eſſe, id hâc ratione nititur. Scribit *Gregorius Turonenſis lib.* 3, *cap.* 11 expeditionem *Burgundicam* amborum fratrum incidiſſe poſt obitum *Almarici Gothi Hiſpaniæ* Regis, quam antecedenti *capite* 10 poſuit. At

Al-

Almarico ſucceſſiſſe *Theudes* dicitur, in *Iſidori Chronico*, *æræ* 560, qui eſt annus *Chriſti* 522. Ergo hoc anno *Burgundia* à *Francis* eſt ſubacta, quarto ſcilicet poſt *Chlodomiri* mortem.

Theodoricus anno *a* regni 23, *Chriſti*que adeo 534 obiit: *Theodobertum* anno 14 mortuum eſſe *b* ſcribit *Gregorius*: *Aimoinus* 13 aſſignat *c*. Videtur ineunte 14 mors illi contigiſſe, *Chriſti* 547. *Theodebaldus* anno *d* ſeptimo moritur: cui *Aimoinus* octavum *e* arrogat. Ergo vivere deſiit anno 554. Porrò *Gregorius* à morte *Chlodovei*, ad exitum *Theodeberti*, annos numerat 37, qui ab anno *Chriſti* 511 putati incidunt in 547. *Chlotharius* regni *f* anno 51, *Chriſti* 561, deceſſit. Quæ omnia *Marcellini* Appendix præpoſtere collocavit.

a Greg. lib. 3. cap. 23. Aim. lib. 2. cap. 14.
b In fine lib. 3.
c Lib. 2. cap. 25.
d Greg. lib. 4. cap. 9.
e Lib. 2. cap. 25.
f Greg. lib. 4. cap. 21.

De morte S. Benedicti.

Quod ab *S. Benedictum* attinet, *g* hunc extra controverſiam eſt imperantibus *Juſtino* & *Juſtiniano* floruiſſe. Mortis annus incertus eſt. Nam *Fauſtus* ejus diſcipulus, ut teſtis *h* eſt *Sigebertus*, ſcriptum reliquit, eum obiiſſe 12 Calend. *Aprilis*, *Martii* 21. pridie Paſchatis; idemque *i Leo Hoſtienſis* refert; ſed addit, anno 542, Indict. 2, obiiſſe *Benedictum*; quæ ſunt ἀσύςατα. Nam Indictio 5 fuit anno 542. Reliqui characteres inextricabiles ſunt. Ut enim Paſcha contigerit *Martii* 22, *literam* oportet fuiſſe D, adeoque *Cyclum Solis* 3, vel 14, 20, 25. *Lunæ* porrò Cyclus *Nicænus* fuerit 16. Quo cum *Cyclo litera* D non concurrit, niſi annis *Chriſti* 72, 319, 414, 509, 604. Quòd ſi quis *Latinorum* Paſchalem methodum adhibeat; quæ per id tempus uſurpata nonnunquam fuit; Cyclum *Lunæ* 19 fuiſſe neceſſe eſt, qui fuit *Latinorum* 16; vel 8, qui fuit *Latinorum* 5. Prior Cyclus cum *littera* D non convenit, niſi *Chriſti* annis 151, 246, 341, 436. Poſterior, annis 235, 330, 425, 520. qui omnes ab vera mortis illius hiſtoria diſcrepant. Conſtat enim, quod *k* S. *Gregorius* Papa ſcripſit, ad eum *Totilam Gothorum* Regem adiiſſe anno regni ſui ſecundo, eique prædixiſſe *Benedictum*, novem adhuc annis regnaturum ipſum, ac decimo moriturum. Atqui *Totila* regnum auſpicatus eſt anno belli *Gothici* 7, *Chriſti* 541, ut ex *Procopio* liquet *l*: mortuum verò anno 11 regni non-

g Greg. 2. Dial.
h Sigeb. A. 509.
i Leo Hoſt. in Chron. Caſſ. cap. 1.
k Greg. 2. Dial. cap. 15.
l Lib. 3.

nondum expleto, *Chriſti* 552 ineunte: quod ex ejuſdem *Procopii lib.* 4 colligitur. Itaque congreſſus ille *Totilæ* cum S. *Benedicto* anno *Chriſti* 542 convenit; à quo 10 pòſt anno labente cæſus eſt à *Narſete*. Non potuit igitur ante hunc annum deceſſiſſe *Benedictus*: hoc verò ut exceſſerit; falſa eſt nota diei, & Paſchatis, à *Fauſto* prodita: ſiquidem Paſcha iſto anno cadit in *Aprilis* 20. Unde mortuus erit 13 Calend. *Maji*: *a* quod & *Sigonius* amplexus eſt.

Vide ſupra Part. 1. lib. 7. c. 5.

a Sigon. lib. 19. de Occid. Imperio.

CAPUT XV.

Chronologica temporum, quibus Juſtinus, Tiberius, Mauricius, Heraclius *Imperatores vixerunt, demonſtratio: tum de anno primo* Hegiræ, *& eo quo* Trullana *Synodus eſt peracta.*

JUSTINUM anno *Chriſti* iniiſſe 565, ex *Juſtiniani* obitu colligitur. Mortuus enim eſt *Novembris* 14 die, Indict. 14 jam inchoatá; cum imperaſſet annos 38, menſes 8 ab *Aprilis* Calendis, ut ſcribit *b Euagrius*. *Chronicon Alexandrinum* menſes undecim numerat; non ſine mendo: quaſi ab *Januario* annos illius auſpicetur, cum tamen ab *Aprili* putet. Atqui imperare cœpit anno 527, *Mavortio* ſolo Conſule, Indict. 5; ut *Marcellinus*, *Chronicon Alexandrinum*, *Theophanes*, *Paulus Diaconus*, *Cedrenus* diſertè aſſerunt. Inde ergo numerati anni 38, menſeſque 8 deſinunt in *Novembrem* anni 565, Indict. 14. Quocirca mirum eſt valde, quod *Victor Tununenſis* & *Joannes Biclarienſis* Indict. 15 functum eſſe *Juſtinianum* referunt; quod etiam in *Alexandrini Chronici* contextu legitur; etſi anni titulus Indict. 14 præfert. Non eſt dubium, quin anno 565, *Novembris* 14, Indict. 14, *Juſtinus* II. imperare cœperit. Idem pòrrò deceſſit anno 578, Indict. 12. ineunte à *Septembri* menſe, ut *Chronicon Alexandrinum* & *Theophanes* fidem faciunt.

b Euagr. lib. 4. cap. 41.

Quod *Tiberium* attinet, is anno 574 *Cæſar* factus, *Decembris* die 7, feriâ 6, ut ſcribit *c Theophylactus Simocatta*. Sed perperam addit Indict. 9. Melius *Chro-*

c Theoph. lib. 3. cap. 11.

Chronicon Alexandrinum Indict. 8; cui & *Theophane* aſſentitur. At idem *Chronicon Septembris* 7, non *Decembris*, id aſſignat. Uterque dies feriam 6 habui anno 574, *literâ Dominicali* G. Magnopere auten fallitur *a Euagrius*: qui *Juſtinum* ait ſolum imperaſſ annos 12, menſes 10, dies 15; cum *Tiberio* annos 3 menſes 11. in totum annos 16, menſes 9½. Verùm ſolus annos haud ampliùs 8, ſuperque menſes noven ferè: cum *Tiberio* annos 4, ac duos circiter menſe imperavit, ſiquidem *Septembri* menſe *Cæſaris* titulum ei conceſſit.

a Euagr. lib. 5. cap. 23.

Euagrii *error*.

Mauricius denique mortuo *Tiberio* imperare cœpit Indict. 15, *Auguſto* menſe: quod in *Alexandrino Chronico* & apud *Theophanem* legitur: eſtque annus iſte *Chriſti* 582, ut diſertè à *Beda* proditum eſt *b*. Atque hoc inſuper demonſtratur ex initio *libri* 2 *Epiſt. S. Gregorii* Papæ: ubi depoſitus legitur *Laurentius Diaconus* ſeptimo anno à Conſulatu *Mauricii*, Indict. 10, à *Septembri* menſe cœpta, anno 2 *Gregorii*. Porrò *Theophanes* auctor eſt *c*, *Mauricium* anno 2 imperii, Indict. 2, *Decembris* 20 Conſulatum cepiſſe. Eſt hic annus *Chriſti* 583. Igitur anno 591 erat in curſu annus 7 à Conſulatu *Mauricii Septembri* menſe, quo Indictio 10 cœpit; & annus 2 *Gregorii*. Ad hæc, *Romanum* Concilium 2 ſub *Gregorio* I notatur Indictione 13, anno 13 *Mauricii*, *Julio* menſe. Neceſſariò annus hic eſt *Chriſti* 595. qui ſi 13 eſt *Mauricii*, primum incurrere neceſſe eſt in annum 582. Id ipſum docent & *Epiſtolæ* Pontificis ejuſdem, quas *Beda* recenſet loco jam citato. Unum illud objici poteſt; *d Theophylactus Simocatta*, *Theophanes* & *Miſcella* referunt, anno 9. *Mauricii*, vere ineunte, cùm Imperator in expeditionem proficiſceretur, Solem defeciſſe. Convenit iſta defectio anno *Chriſti* 592. *Martii* 19. hora 10. 12 poſt mediam noctem; & ſolaris diametri dextans obſcuratus eſt. Ex quo efficitur, primum *Mauricii* in annum cadere 583. Sed ſciendum eſt, illos anno uno tardiùs *Mauricii* computare tempus. Nam ex antecedentibus liquet *Mauricii* Imperatoris exordium duci ab anno 582. Itaque pro ἔνατον apud *Simocattam* legendum δέκατον; quem errorem *Theophanes* expreſſit, ex eoque cæteri.

Mauricii *initium demonſtratur*.

b Beda lib. 1. Hiſt. Angl. cap. 23.

c Paulus Diac. lib. 17. cap. 8. Cedren.

d Lib. 5. cap. 16. Paulus Diac. in Miſcell. lib. 17. cap. 24.

Error Simocattæ, *& aliorum*.

Ile-

Heraclii primordium, nec non obitus, haud dubiis notis in *Annalibus Græcis* exprimitur. *Alexandrinum Chronicon* anno illo, quo *Phocas* occiſus eſt, & *Heraclius* iniit, Indictionem ait fuiſſe 14 *Octobri* menſe, ejuſque tertiâ die feriam 7. Hic eſt annus *Chriſti* 610, quo Indictio 14 ab *Septembri* cœpta *Conſtantinopoli*, Cyclo *Solis* 3, *litera* D.

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 49.

Maximus Martyr, qui paullo ante obitum *Heraclii* Computum ſcripſit, annum ejus 31 notat Indict. 14, aitque *Diocletiani* fuiſſe 357, quo Paſchalis terminus incidit in Calendas *Apriles* feriâ 1: Paſcha verò celebratum eſt *Aprilis* 8. *Theophanes* item obiiſſe ſcribit Indict. 14, *Martii* 11 die, cum imperaſſet annos 30, menſes 10. At *Nicephorus* in *Breviario* annos tribuit 30, menſes 4, dies 6. Proinde annus illius 31 cœpit ex anno *Chriſti* 640. adeóque primus ex anno 610.

Heraclio rerum potiente *Muhammedes Arabum* princeps *novæ æræ* dedit initium, quam *Hegiræ* nominant: quæ vox διωγμὸν & *perſecutionem* ob fidem indicat. Hanc *Saraceni*, & *Arabes*, & eos ſecuti *Turcæ* inchoant ab illo die, quo ob novam inſtitutam religionem fugere coactus eſt; quod accidit anno *Chriſti* 622, *Julii* 16, feriâ 6. ut ex eorundem populorum Hiſtoriis & Annalibus conſtat.

Vide lib. 2. de Doct. Temp. cap. 50. & ſeq. & lib. 7. cap. 22. & lib. 11. cap. 50.

Poſt annos 85 *Conſtantinopoli* in *Trullo* Synodus habita eſt, velut ad ſupplendam quintam & ſextam; in qua nihil Canonum editum fuerat. Eam porrò contigiſſe Indictione 5; anno mundi 6199, docet Canon tertius ejuſdem: quem annum *Theophanes* ait eſſe 27 poſt ſextam & œcumenicam Synodum; *Juſtiniani* ſecundò imperantis ſecundum. Eſt hic annus *Chriſti* 607, Indictione 5, à mundi conditu ſecundum *æram Alexandrinam*, quâ *Theophanes*, & illa Synodus utitur, 6199. Itaque non dubitat idem ille *Theophanes*, errare nonnullos, qui poſt annos 4 ab Synodo ſexta legitima, ſpurios iſtos Canones exſtitiſſe putant. Hanc enim Synodum ait anno mundi 6172 celebratam fuiſſe: Canones verò anno 6199 inſtitutos. Apparet igitur, *Trullanos* Canones anno *Chriſti* 707 ſancitos eſſe. Annus *æræ Græcorum Alexandrinæ* 6172 eſt *vulgaris computi* 680; quo ſex-

Trullana *Synodus*.

ſexta Synodus inchoata. Additis annis 27, fit *Chriſti* 707. At plerique anno 692 editionem illorum Canonum aſſignant, ſub *Sergio Romano* Pontifice: quibus *a* *Anaſtaſius Bibliothecarius* favet in *Vita Sergii*. Sed Canon tertius *Trullanus* de 707 perſuadet; cùm *Joannes* VII *Romæ* ſederet; quem & de Canonibus iſtis approbandis interpellatum à *Juſtiniano*, in *Joanne* VII ſcribit *Anaſtaſius*. *Taraſius* verò *b*, nec non *c* *Auctor* illius *Tractatus* contra *Iconoclaſtas*, qui in ſeptima Synodo lectus eſt, Canones iſtos in Synodo ipſa ſexta fuiſſe conſcriptos aſſerunt; quod minime procedit.

a Anaſtaſ. in Sergio. Bedà de ſex ætatibus.

b In 7. Syn. Act. 4. pag. 481 edit. Rom.

c Act. 6. pag. 576.

CAPUT XVI.

De Chlotharii I *poſteris, quorum initia Chronologicis probationibus adſtruuntur.*

CHLOTHARII filiorum tempora non ſolùm auctoritate priſcorum Annalium, ſed etiam cœleſtium obſervationum fide nituntur: ex quibus ad anteriorum quoque Regum epochas aſſeverandas argumenta ſuppetunt. Imprimis autem *Childeberti Auſtraſiorum* Regis anni accuratè ab *Gregorio* deſignantur, quòd in illius ditione *Turonum* erat civitas. Quare ex ejus regno reliquorum tempus affirmabimus.

Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 48.

d Initium illius natalem in ipſum Dominicum incidit, convenitque anno *Chriſti* 575. Anno quippe ejus 2. ut ex *Gregorio* liquet *e*, ambigua Paſchatis obſervatio fuit. Nam in *Galliis* celebratum èſt 14. Calendas *Majas*, in *Hiſpania* 12. Calendas *Aprilis*. Quod factum oportuit anno *Chriſti* 577. Cyclo Solis 26. Lunæ 8. cùm litera Dominicalis erat C, quando Paſcha ex *Latinorum* methodo peractum eſt 21. *Martii*, ab *Hiſpanis* verò *Aprilis* 18. *f* quod 25. menſis ejuſdem ritè celebrari oportuit.

d Greg. lib. 5. cap. 1.

e Lib. 5. cap. 17. & 25.

f Vide lib. 2. de Doct. Temp. cap. 63.

Sic anno 15. *Childeberti*, *Guntchramni* 29. ait *g* *Gregorius*, dubium Paſcha fuit. Nam alii ex *Victoris* præſcripto Paſcha Luna 15. celebrarunt; alii, *Latinos* ſecuti, Luna 22. Deinde 18. Calend. menſis quinti,

g Lib. 10. cap. 20. 23. ac 24.

quinti, id eſt *Julii*, feriâ 4 notatur: & menſe octavo mediante *Sol* defecit. Quæ omnia in annum *Chriſti* 590 conveniunt, Cyclo *Solis* 11, *Lunæ* 2, quo Paſcha *Catholicum* incidit 26 *Martii*, & *Junii* 14 fuit 4 feria. *Sol* verò *Octobris* 4, horâ 10 circiter defecit. Nam *mediante aliquo menſe*, ex uſu *Gregorii* & aliorum Scriptorum, idem eſt ac *labente*, *a* ut alibi docuimus.

Rurſus *b* anno 8 *Childeberti* pridie Calendas *Februarii Dominicam* fuiſſe ſcribit Auctor idem, qui eſt annus *Chriſti* 583, quo *litera Dominicalis* erat C.

Quamobrem cùm annus 2 *Childeberti* anno *Chriſti* 577 in Paſchate numeretur, & anno 590 eodem tempore, *Childeberti* 15, initium ejus oritur à *natali* anni 575.

Chilperici verò, & *Guntchramni* 17 cum anno eiuſdem *Childeberti* tertio concurrit, ut ait *c Gregorius*; *d* qui & 4 *Childeberti* cum illorum 18 compoſuit; & *e* ſeptimum iſtius cum illorum 21, menſe *Januario*. Unde colligas, ambos illos anno cœpiſſe *Chriſti* 562 ineunte, vel exeunte 561, quo *Chlotharius* obiit. Proinde *Sigebertus* anno quartodecimo periit, quem 29 computat *Gregorius* in fine *lib.* 4. ab exitu *Theodeberti*, qui anno 547 accidit. *Chilpericus* anno 23: *Guntchramnus* 32 vel 33; *Childebertus* 21; ut ſuperiora demonſtrant.

De *Guntchramno* haud levis eſt dubitatio. Etenim *f Fredegarius* & *g Aimoinus* ſcribunt, anno 32 *Guntchramni* ita *Solem* defeciſſe à mane uſque ad mediam diem, vix ut tertia pars illius appareret. Cujuſmodi *Solis* defectio in annum cadit aut 592, *Martii* 19: aut 594, *Julii* 26. Nulla verò anno 593 in *Galliis* eſt conſpecta. Quocirca ſi haud falsò eclipſim iſtam literis prodidere Scriptores *Francici*, neceſſe eſt vel anno 593, vel 595 deceſſiſſe *Guntchramnum*, 5 Calendas *Aprilis*, ut iidem aſſerunt: neutrâ autem ratione mortuus erit anno 33 regni: ſed priori, anno 32 ineunte; poſteriori, anno 34. Rurſus *i Fredegarius* & *k Aimoinus Childebertum* ajunt anno quarto, poſtquam *Gunthchramni* regnum acceperat, è vita migraſſe, paterni regni 23, ætatis 25.

a Lib 11. de Doct. Temp. cap. 48. & ad Hær. 70. Epiph. Num. 10. & 12.

b Greg. lib. 6. cap. 25.

c Lib 5. cap. 21.

d Cap 27.

e Lib. 6. cap. 14.

f Append. ad Greg. capp. 13. & 14.

g Lib. 3. cap. 80.

h Vide lib. 8. de Doct. Temp. pag. 853.

i Cap. 16.

k Lib. 3. cap. 84.

25. Ex *Epiſtolis* vero *Gregorii M.* conſtat, indictio-ne 14, anno 596 obiiſſe *Childebertum.* Siquidem *E-piſtola* 6. Indictionis illius ad *Childebertum* data eſt, & 38. ejuſdem Indictionis ad ſucceſſores ejus *Theo-doricum* & *Theodobertum.* Prorſus igitur anno 59 *Childebertus* exſtinctus eſt, quo viceſimus primu erat in curſu, ex anno 575 *Decembris* 25; quo pa-tre mortuo regnum adiit, vix uno ætatis luſtro per-acto, ait *Gregorius lib. 5. cap.* 1. Quare natus eſ anno 570, vel 571 ineunte: ut anno 596 quintun & viceſimum abſolverit. Quòd ſi annus 596 quar-tus erat à morte *Guntchramni*, neceſſe eſt huju exitum anno 593 congruere.

CAPUT XVII.

Chronologica ratio annorum Dagoberti, Chlodovei Chlotharii, Childerici, Theodorici, Chlodovei & Childeberti Franciæ *Regum*, *nec non* Carol M. & Ludovici Pii *Imperatorum.*

DAGOBERTUS initium regni duplex habuit: al-terum patre adhuc ſuperſtite *Chlothario*, *a* ann ejus 29, qui eſt æræ *Chriſtianæ* 622. quando *Au-ſtraſiam* regere cœpit: alterum poſt patris obitun anno 628; cùm *b* ſextum ageret *Auſtraſii* regni Obiit *c* anno 644, decimo ſexto videlicet, ex qu ſceptra ſolus tenuit, *d* 14 Calendas *Februarii.*

Chlodoveus eodem illo anno 644 iniit. Quod im primis *e* Sanctus *Audoënus* in *Vita Sancti Eligii* te-ſtatur: qui anno 3 *Chlodovei*, pridie Idus *Majas* Dominicâ die ante Litanias, eâdem, quâ & *S. Eli-gius* factum ſe eſſe ſcribit Epiſcopum. Eſt hic an-nus 646, quo *litera* fuit A, *Cyclo Solis* 11, *Lun* 1: Paſcha 9 *Aprilis*: *Adſcenſionis ſolemne Maji* 18 quod Dominica anteceſſit *Maji* 14. Igitur primu *Chlodovei* eſt *Chriſti* 644. Hinc ipſum *Chlodoveun* anno *Dagoberti* 12 natum eſſe *f Fredegarius* & *g Ai-moinus* affirmant; à quo anno ſeriatim ultimum *Da-goberti* computant 16. Ita anno 12 monarchiæ *Da-goberti* in lucem editus fuerit, hoc eſt, *Chriſti* 639 &

a Aimoin. lib. 4. cap. 6.
b Fredeg. cap. 58.
c Fredeg. cap. 79. Aimoin. lib. 4.
d Aimoin. ibid.
e Lib. 2. cap. 12. Apud Surium Dec. 1. & Vita S. Audoëni cap. 14. Aug. 24.
f Cap. 76.
g Lib. 4. cap. 27.

& quinquennis, ut multum, fuerit, cum patre mortuo regnavit; vixeritque annos omnino 21 ſolidos, quippe obiit anno 660. Quomodo ergo tres ex *Bathilde* reliquit liberos, è quibus *Chlotharius* regnavit annos 4, *Childericus* verò 3, cùm jam ante 9 in *Auſtraſia* regnaſſet: quod nonnulli aſſerunt? Sic enim anno ætatis 15, vel 16 *Chlodoveus Chlotharium* genuerit; *Childericum* ſequenti. Exiſtimo, duodecimum illum *Chlodovei* ab exordio regni *Auſtraſiæ* ſumendum eſſe; atque anno 633 natum eſſe *Chlodoveum*; ut annos natus 11, patri ſucceſſerit, vixeritque 27. Itaque Annalium Auctores illi per imprudentiam duo iſta *Dagoberti* primordia confuderunt.

Jam *Chlodoveus* annum [a] explicuit 16, attigitque 17. Deceſſit enim anno 660. Poſt hunc *Chlotharius* & *Childericus* regnarunt: quorum ex *Theodorici* exordio firmanda ſunt tempora. Hunc enim anno 667 cœpiſſe multa perſuadent. *Rothomagenſis* Synodus anno *Incarnationis* Dominicæ 682, *Indictione* 10 celebrata [b] dicitur anno *Theodorici* 16. Sic annum 7 *Theodorici* cum 2 Indictione componi anno 674, ſuprà docuimus. Quocirca *Childericus* occiſus eſt anno 667, quo *Theodoricus* è Monaſterio ad regnum capeſſendum retractus eſt. Huic annos [c] alii 14, [d] alii 18, [e] alii 19 aſſignant. [f] *Chlodoveus* huic filius ſuffectus eſt, qui annos præfuit 4, quem *Childebertus* ejus frater excepit. [g] De hoc in fine *Chronici* veteris *Euſebiani*, quod penes *Bongarſium* fuit, ſcriptum erat; *anno* 5 Childeberti *Regis* Francorum, Pipino *jubente*, (id eſt, regente) *fuiſſe* Paſcha *X Cal.* Aprilis, Adſcenſionem *Cal.* Majis. Hic annus eſt 699 *Chriſti*, *Cyclo Solis* 8, *litera* E, *Lunæ* 8, quo *Paſcha* contigit *Martii* 23. Unde *Childeberti* initium cadit in annum 694: eodemque *Chlodoveus* vivere deſiit: cujus proinde anno 690 convenit exordium: quem ad annum *Theodorici* regnum perducitur, annis ſolidis expletis 23. Alioquin interregnum incidiſſet: quod nullum fuiſſe proditur.

[a] Ivo Carnot; Aimoin. lib. 4. cap. 41.
[b] Aigrad. in Vita S. Ansberti. Vide Tom. 1. Conc. Gall. pag. 509.
[c] Fredeg. cap. 101.
[d] Ivo.
[e] Geſta Franc. lib. 2. cap. 49.
[f] Fredeg. cap. 101.
[g] Scalig. in Anim. ad Euſeb. 276.

Caroli magni Imperatoris anni certiſſimis notis in Annalibus rerum ab eo geſtarum, aliiſque Chronicis, obſignantur; præfertim *Solis Lunæ*que defectioni-

nibus, *a* quarum una *Solis* anno ejus 20 contigit, *Septembris* 16; cujus & *Theophanes* meminit. *b* Item *Luna* anno ejus 39, imperii 6, *Chriſti* 806, defecit 4 Nonas *Septembris*. Pridie verò Calendas *Februarii* eodem labente 39 *Caroli*, *Chriſti* 807, ſtella *Jovis* cum *Luna* viſa conjungi eſt: & tertio Eid. *Februarii Sol* defecit in *Aquarii* 25. *Luna* quoque 4 Calendas *Martias*: ac rurſus 11 Calendas *Septembris*. Sic anno *Caroli* 42, iidem Annales eclipſin *Lunæ* 7 Calendas *Januarii* aſſignant *Chriſti* 809. nec non alias utriuſque ſideris anno 42, & 43 *Caroli*, *Chriſti* 810. Anno item labente 44, Idibus *Maji*, *Solem* defeciſſe narrant, *Chriſti* 811.

a Annal. Pith.
b Annal. Caroli, & Adelmi. Vita Caroli.

c Sic *Ludovici Pii* Imperatoris annos complures *Lunæ Soliſque* defectiones illuſtrant; quæ annis *Chriſti* 817, 818, 820, 828, 832 in Annalibus redduntur. Exitum maxima *Solis* obſcuratio anteceſſit pridie *Adſcenſionis Dominicæ*, qui fuit pridie Nonas *Majas*, horâ diei nonâ, anno *Chriſti* 840. Ipſe verò paullo poſt 12 Calendas *Julias* exceſſit è vivis.

c Vita Lud. & Ann.

Cæterorum Regum & inſequentium temporum epochæ nihil ferè accuratiori operâ dignum continent: aut ſi quid eſt paullo difficilius, id cum hiſtorica narratione rerum priori in hujus Operis Parte retulimus.

AD

AD LECTOREM.

CUM *Canonis cujuſdam Mathematici ſaepe men-*
tionem fecerimus [a] *hoc in Opere, quem* Pto-
emæus *in computandis Regum & Imperatorum an-*
ɪis adhibuit; utile viſum eſt, eum hoc loco deſcribe-
re; cujuſmodi in veteribus Manuſcriptis legitur; &
ɪos eundem in Theonis *Commentariis* εἰς τοὺς προ-
χείρους Κανόνας *deprehendimus. Hunc porrò ex* Græ-
co *codice vetuſto Bibliothecæ regiæ nonnihil hac edi-*
ione caſtigavimus, variantes itidem aliquot Lectio-
ɪes ad marginem adſcripſimus. In tertia ſerie Græ-
corum *Regum editiones aliorum, & quae hanc an-*
eceſſit Rationarii noſtri ſecunda, iſtud lemma prae-
igunt Ἑλλήνων Βασιλεῖς· *tum* Alexandrum *cum duo-*
bus reliquis ei ſubjiciunt. At codex ille regius Ale-
xandrum Perſicis *Regibus adſcribit: quod hic am-*
blexi ſumus, cum eo, quem ibidem reperimus, ti-
ulo.

[a] Part. 1. l. 2. c. 6. & Part. 2. l. 3. c. 4. 5. 8. & l. 4. c. 6.

Πτολεμαίȣ Κανὼν Βασιλέων.		
Ἀσσυρίων καὶ Μήδων.	Ἔτη.	Συναγωγή.
Ναβονασσάρȣ	ιδ	ιδ
Ναδίȣ	β	ις
a Χωζίρȣ, καὶ Πώρȣ	ε	κα
Ἰȣγαίȣ	ε	κς
Μαρδοκεμπάδȣ	ιβ	λη
b Ἀρκιανȣ̃	ε	μγ
Ἀβασιλεύτȣ πρώτȣ	β	με
Βηλίβȣ	γ	μη
c Ἀπροναδίȣ	ς	νδ
d Ῥιγηβήλȣ	α	νε
Μεσεσσιμορδάκȣ	δ	νθ
Ἀβασιλεύτȣ β	η	ξζ
e Ἀσσαραδίνȣ	ιγ	π
f Σαοσδȣχίνȣ	κ	ρ
g Χυνιλαδάνȣ	κβ	ρκβ
h Ναβοπολλασσάρȣ	κα	ρμγ
i Ναβοκολασσάρȣ	μγ	ρπς
k Ἰλȣαροδάμȣ	β	ρπη
Νιρικασσολασσάρȣ	δ	ρϟβ
Ναβοναδίȣ	ιζ	σθ

a Χίνζηρος, καὶ Πύρȣ.
b Ἀρκιανȣ̃.
c Ἀπραναδίȣ.
d Μεσησσιμορδάκȣ.
e Ἀσαριδίνȣ.
f Σαοσδȣχίνȣ.
g Κινιλασάνȣ.
h Λαβοπολασάρȣ.
i Λαβοκολασσάρȣ.
k Ἰαλοαροσάμȣ.

Περσῶν Βασιλεῖς.		
Κύρȣ	θ	σιη
Καμβύσȣ	η	σκς
Δαρείȣ α	λς	σξβ
Ξέρξȣ	κα	σπγ
Ἀρταξέρξȣ α	μα	τκδ
Δαρείȣ β	ιθ	τμγ
Ἀρταξέρξȣ β	μς	τπθ
Ὤχȣ	κα	υι
Ἀρώγȣ	β	υιβ
Δαρείȣ γ	δ	υις
Ἀλεξάνδρȣ Μακεδόνος	η	υκδ

Ptolemæi Canon Regum.

Aſſyriorum & Medorum.	Anni *ſingulorum.*	Anni *collecti.*
Nabonaſſari	14	14
Nadii	2	16
Choziri, & *Pori*	5	21
Jugæi	5	26
Mardocempadi	12	38
Arciani	5	43
Interregni primi	2	45
Belibi	3	48
Apronadii	6	54
Rigebeli	1	55
Meſeſſimordaci	4	59
Interregni ſecundi	8	67
Aſſaradini	13	80
Saoſduchei	20	100
Chyniladani	22	122
Nabopolaſſari	21	143
Nabocolaſſari	43	186
Iluarodami	2	188
Niricaſſolaſſari	4	192
Nabonadii	17	209

Perſarum Reges.		
Cyri	9	218
Cambyſis	8	226
Darii primi	36	262
Xerxis	21	283
Artaxerxis primi	41	324
Darii ſecundi	19	343
Artaxerxis ſecundi	46	389
Ochi	21	410
Arogi	2	412
Darii tertii	4	416
Alexandri Macedonis	8	424

α Φιλίππε τῦ Ἀριδαίε.

Ἔτη βασιλέων τῶ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρε τῦ Βασιλέως τελευτήν.		
α Φιλίππε τῦ μετ᾽ Ἀλέξανδρον τὸν κτιστὴν	ζ	ζ
Ἀλεξάνδρε Αἴγε.	ιϛ	ιθ
Ἑλλήνων Βασιλεῖς ἐν Αἰγύπτῳ.		
Πτολεμαίε Λάγε	κ	λθ
Πτ. Φιλαδέλφε	λη	οζ
Πτ. Εὐεργέτε α	κε	ρβ
Πτ. Φιλοπάτορος	ιζ	ριθ
Πτ. Ἐπιφανῦς	κδ	ρμγ
Πτ. Φιλομήτορος	λε	ροη
Πτ. Εὐεργέτε ϐ	κθ	σζ
Πτ. Σωτῆρος	λϛ	σμγ
Διονύσε	κθ	σοϐ
Κλεοπάτρας	κϐ	σϟδ

Ῥωμαίων Βασιλεῖς.		
Αὐγέστε	μγ	τλζ
Τιϐερίε	κϐ	τνθ
Γαΐε	δ	τξγ
Κλαυδίε	ιδ	τοζ
Νέρων☉	ιδ	τϟα
Οὐεσπασιανῦ	ι	υα
Τίτε	γ	υδ
Δομετιανῦ	ιε	υιθ
Νέρβα	α	υκ
Τραϊανῦ	ιθ	υλθ
Ἀδριανῦ	κα	υξ
Ἀντωνίνε	κγ	υπγ

Ann

Anni Regum, qui poſt *Alexandri* Regis obitum regnarunt.		
Philippi qui poſt *Alexandrum* conditorem regnavit.	7	7
Alexandri Ægi.	12	19
Græcorum Reges in *Ægypto.*		
Ptolemæi Lagi	20	39
Pt. Philadelphi	38	77
Pt. Euergetæ primi	25	102
Pt. Philopatoris	17	119
Pt. Epiphanis	24	143
Pt. Philometoris	35	178
Pt. Euergetæ ſecundi	29	207
Pt. Soteris	36	243
Dionyſi	29	272
Cleopatræ	22	292

Romanorum Reges.		
Auguſti	43	337
Tiberii	22	359
Caji	4	363
Claudii	14	377
Neronis	14	391
Veſpaſiani	10	401
Titi	3	404
Domitiani	15	419
Nervæ	1	420
Trajani	19	439
Hadriani	21	460
Antonini	23	483

ADNOTAT. AD L. II. CAP. II. p. 63.

De Cainan juniore.

Arphaxad ſecundum Græcos Codices genuit Caïnan, qui etiam apud beatum Lucam legitur cap. 3. 35. cujus major debet eſſe autoritas. Hebræi verò & Chaldæus Paraphraſtes, ac utraque editio Samaritana, ab Arphaxado immediatè genitum dicunt Sale.

Alii aliter hunc nodum ſolvunt. Quidam ajunt ideo B. Lucam Caïnan inſeruiſſe, quòd cum Græcè ſcriberet, editionem Septuaginta ſequi voluerit, quorum codices longè latéque jam diſperſi erant, ne diſſenſu ſuo turbaret Eccleſiam naſcentem, in re præſertim levioris momenti, & quæ ad fidem nihil pertineret.

Veriſimilius tamen eſt Caïnan iſtum non ſolum Moſi ignotum, ſed nec ſeptuaginta duobus Interpretibus agnitum, nec beato Lucæ, ſed per errorem Librarii. Primò enim neque in omnibus codicibus Novi Teſtamenti qui adhuc ſuperſunt habetur, nec primitivæ Eccleſiæ temporibus in Lucâ legebatur, ut colligitur ex Irenæi lib. 3. cap. 33. ubi ait Lucam oſtendere Chriſti Genealogiam uſque ad Adam 72. generationes habere: ſi enim Caïnan inſeratur, reperientur ſeptuaginta tres.

Deinde neque in ipſis Septuaginta primitus fuiſſe evincitur: nam Joſephus qui Græcè ſcripſit, & Septuaginta ſequi ſolet, eum tamen non admittit Antiq. lib. 1. cap. 6. Quin Philo, Euſebius & Africanus non annumerant, qui tamen ſequuntur epilogiſmum τῶν Septuaginta. Ut neque Theophilus Antiochenus lib. 3 ad Autol. quamvis in numero annorum, Græcos ſequatur: neque Epiphanius hæreſ. 55. contra Melchiſedecianos: neque beatus Hieronymus in Traditionibus Hebr. quanquam de diſſenſu Codicum Hebræorum & Græcorum expreſſè diſſerat.

Immo neque etiam nunc in omnibus Codicibus Græcis legitur in 1. Paralip. abeſtque nominatim ab editione Romanâ & Pariſienſi, quæ omnium caſtigatiores ſunt. Apud Moſen verò in Cod. Hebr. Chaldæo aut Samaritano nuſquam legitur, nec aliquando lectum fuiſſe auditum eſt, ut magno ſit argumento hoc nomen prorſus irreptitium & ſuppoſititium eſſe. Quod ex Beroſo Chaldæo, Græcis interpretibus antiquiore etiam patet, qui de Abrahamo loquens, ut referunt Joſephus & Euſebius, eum ait decima poſt Diluvium gene-

ra-

ratione extitiſſe: id enim minimè verum erit, ſi iſte Caïnan inſeratur. Quâ de re qui plura volet, Spanhemium adeat de dubiis Euangelicis.

AD CAPUT II. p. 64.

De Abrahami ortu ejuſdemque Vocatione.

THare cum genuit primogenitum, annorum erat ſeptuaginta. Sed quis ille primogenitus fuerit, inter doctos quæritur. Ait enim Moſes: Vixit Thare ſeptuaginta annis, & genuit Abram, & Nachor, & Aran. Gen. 11. 26. Unde id ſuſpicari promtum eſt, eum velle Abrahamum hac ætate patris genitum, ab eoque factum gignendi initium, quem priori loco poſuerit.

Verùm huic ſententiæ non parum adverſatur quod ait eodem capite verſ. 32. & facti ſunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus eſt in Haran. Quibus verbis capite mox ſequente ſubjungit: ſeptuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran. Hos enim ſeptuaginta quinque ſi auferas de Thare annis 205. reſidui fient 150. unde concludas tot annorum fuiſſe Thare cum Abram ei naſceretur.

Firmat hanc opinionem beatus Stephanus Act. 7. 4. ex cujus maximè narratione locum Geneſeos exponendum cenſet Auguſtinus, Quæſt. ad Geneſ. 25. Hic enim diſertè ait Abraham tum demum de Charan exiiſſe, & in Canaan exiiſſe, cum pater ejus mortuus eſſet. Nam qui duplicem Abrahami exitum de Charan comminiſcuntur, ut Stephanum cum Moſe concilient, id ſubtilius fortaſſe quàm verius, atque adeo gratis omnino excogitaſſe videntur; aperteque repugnat Chryſoſtomus Homil. 31. in Geneſ.

Et ſane ſi alius fuit Abrahami exitus qui memoratur à Moſe, alius qui à Stephano, illum ſecundum exitum unde habuit Stephanus? cujus ne umbra quidem apparet in Moſe, qui ſolerti tamen diligentiâ omnia Abrahami facta, dicta, manſiones, peregrinationes, locorumque mutationes perſecutus eſt. Qui ergo fieri potuit, ut Judæos perſuaſurus Stephanus, & de re ipſis ex ſolo Moſe cognita orationem habens, atque ex ejuſmet narratione omnem vim faciens, aliter quàm ipſe Moſes loqueretur, aut ab ipſo Legis latore hac in re diffideret, cujus una authoritate fidem illis erat facturus?

Adde quod mirum in modum res conturbare coguntur qui

in aliâ ſunt ſententiâ. Exempli gratiâ, ſi Abraham natus eſſet anno patris 70. vixiſſet cum patre annis 135. atque adeo moriente Thare egiſſet Iſaac annum 35. cum è contra dicat Scriptura patre mortuo eum tranſlatum eſſe in terram Chanaan, & tum promiſſionem illi factam, cum nondum haberet filium Geneſ. 12. cum Actor. 7. cujuſmodi alia abſurda plurima quæ inde ſequerentur videre eſt apud Torniellum, Salianum, Tirinum, Lud. Capellum, & alios.

Et ſanè argumentum non ſatis firmum eſt, quod ex ordine nominatorum filiorum deducitur, ſicut jam in Noë filiis vidimus, cum Scripturæ non inſolens ſit, ut in liberis referendis dignitatis potiùs quam naturæ ſive temporis ordinem obſervet, ac in Abrahamo id factum eſſe Lirani, Vatabli, Cajetani, Harvillei, Tornielli, Saliani, Tirini, & aliorum pluimorum eſt opinio. Immo ex antiquioribus expreſſa Procopii Gazæi ſententia fuit, qui diſertè ait Abrahamum natum eſſe anno Thare non 70. ſed 130. cui etiam favent Chryſoſtomus, Theodoretus, & Auguſtinus.

Nam quod illi objiciunt, abſurdum videri, Moſen qui cæterorum Patriarcharum annos tam explicatè diſtinctéque notavit, id in uno Abrahamo non præſtitiſſe, propter quem texebatur ille catalogus; vix quicquam efficit. Etenim cum illum præcipuè reſpiceret, nec tamen de fratribus ejus penitus ſilere fas eſſet, ſic ejus ortum cum fratribus miſcuit, ut cum primùm de iis quos ultimo loco ideo nominaverat, aliud breviter perſtrinxiſſet, de hoc uno poſtea accuratiùs pleniúſque toto volumine loqueretur: quod in filiis quoque Noëmi factum cernere eſt.

In Genealogia Chriſti à Matthæo quid ſimile obſervatum videmus; Filii David, inquit, filii Abraham, Davidem juniorem priùs, Abrahamum poſteriùs nominans, quod ab eo deinceps ſeries generationis eſſet deducenda, immo & in ipsâ primâ rerum productione primum ſingula complexus eſt Moſes quæ primis diebus creata ſunt, in hisque productionem primorum hominum, & eorundem poſtea formationem ſigillatim explicavit, quod eodem ferè modo in hac filiorum Thare hiſtoriâ ab eodem obſervatum eſt. Chronologiæ vero ſua ſatis ſtat ratio, ſi quot annorum fuerit Abraham conſtet, cum Thare pater ejus mortuus eſt, quod magnæ curæ Moſi fuiſſe ſatis apparet.

Quamdiu verò moratus ſit Abraham in Charan cum patre, non dicit Scriptura. Quidam annos quinque ibi fuiſſe, poſtquam de Ure Chaldæorum egreſſus eſt, ſuſpicantur, quod aliqua mora innui videatur, cum ibi habitaſſe tam Moſes Geneſ. 11. 31. quàm Stephanus Actor. 7. 4. dicat: Et cùm egrederentur, eos animas tuliſſe quas fecerant in Haran. Verùm

rùm id propemodum divinare eſt, quod nos præcipuè refugimus, nihil addendum opinari temporibus iis quæ nobis à Scriptura exprimuntur, ſi quis exactam priorum temporum rationem habere velit.

Unum itaque eundemque annum utrique profectioni adſcribendum cenſemus, cùm plures non ſignificet Scriptura: in eoque duces ſequimur, cum Euſebium in Chronicis, tum Auguſtinum lib. 16. de Civit. c. 16. & 24. & alios plures authores graviſſimos, qui 430. annos quos à promiſſione ad legem decurriſſe narrat Apoſtolus, ut poſtea videbitur, ab hoc Abrahæ anno 75. numerari debere aſſerunt. Illud certè ſpatium ſufficere poſſe arbitramur ut ibi manſiſſe & aucta dicatur eorum familia, ſi Abrahamum initio anni, hoc eſt autumno, Ure egreſſum ponamus, & eodem demum vertente anno, Charane profectum, puta circa veris initium. Quippe fœtas jam oves ibi fœtu liberaſſe non abſimile eſt à vero. Quod eodem modo de mulieribus prægnantibus dicere poſſis, ſi non ſolum pecudum, ſed & vernarum incrementum intelligendum cenſeas: quanquam non omnes illic natos, ſed partim natos, partim emptos dicere poſſimus. Quin & idem ſpatium etiam ſufficere opinamur, ſi ut Chaldæus Paraphraſtes & Hebræi aliqui exponunt, animas quas fecerant, de hominibus ad Dei cultum perductis, accipiendum putemus. Nec enim ibi aliâ causâ Abraham videtur detentus, quàm patris prægravi ſenectute atque infirmitate, quæ ſi diu duraſſet, viam ille inveniſſet, ut inde eum transferret, ac Deo vocanti promptam præſtaret diligentemque obedientiam.

ADNOTAT. AD CAP. III. p. 68.

De Aſſyriorum & Babyloniorum Imperii primordio, nec non rediviva ejus potentia.

Perobſcura ſunt Aſſyriorum Babyloniorumque Imperii primordia, quæ multi ad Nimrothum referunt, quoniam de eo Geneſ. 10. 8. ſic legimus: Ipſe cœpit potens eſſe in terrâ, fuitque principium regni ejus Babylon. Sanè perveruſtam eſſe Babyloniorum gentem negare non poſſumus, cum & antiquitatis nomine celebrata imprimis fuerit, ipsâmet atteſtante Scripturâ Jerem. 5. 15. Quod ex Simplicio etiam ſcimus, qui Comment. in lib. de cœlo refert Ariſtotele procurante, à Calliſthene miſſas Babylone fuiſſe obſervationes cœleſtes annorum 1903. ad Alexandriuſque tempora. Unde apparet ſyderum contemplationi vacare cœpiſſe Babylonios ipſius Nimrothi

thi temporibus, cum totidem anni inde ad captam ab Alexandro Babylonem juxta noſtrum calculum reperiantur.

Non ergo de antiquitate, ſed potentia illius gentis diſputamus: & quærimus cum Nimrothi iſtius ſuaſu condi primùm Babylon cœpta ſit, ut in Antiquit. lib. 1. cap. 5. habet Joſephus, & tota Babyloniorum regio etiam terra Nimrod ſit appellata Mich. 3. 6. num ab eo nominatiſſima illa Babyloniorum deducenda ſit monarchia, de quà tam multa apud prophanos, qui Belum ſuum illius conditorem faciunt, ut unius hominis ambo illa vocabula fuerint, ut vult Petavius, aut ad illud ſæculum referendus ſit Ninus, qui ejus dicitur filius, & Aſſyriorum imperii conditor, ut habent Juſtinus, Africanus, & Euſebius, quibus annos plusquam mille trecentos arrogant.

Mihi quidem id veriſimile non ſit. Fuit enim Nimrod filius Chus, nepos Canaan, pronepos Chami, quod ex Moſe diſcimus Geneſ. 10. 10. Ita ut antiquius ejus imperio Aſſyrium fuerit, quod ita dictum ab Aſſure Semi filio, qui Niniven urbem gentis Aſſyriæ principem condidit, ut ipſemet Moſes atteſtatur. Totas certè regiones illas in principatus exiguos, & minima quædam regna primùm diviſas par eſt potius credere, quàm in tantam potentiam tam citò coaluiſſe, quæ toti Aſiæ, Indiam ſi excipias, dominata ſit, ut authores ſunt Euſebius, & alii quos ſuprà memoravi.

Sanè cum Nini incredibilis copiarum fuerit numerus, ut verbis Diodori utar, in cujus quippe exercitu, quando Bactrianam invadere properabat, recenſita ſint decies ſepties centena peditum, & ducenta ac decem equitum decemque curruum falcatorum millia, cum paulominus ſexcentis; quis ſibi perſuadebit annis circiter ducentis ab Diluvio in tantam multitudinem excreviſſe mortalium genus, ut ad ingentes adeo exercitus ſufficeret, in uno præſertim imperio ac populo, cum ſimile quidpiam in reliquis quoque gentibus nobis cogitandum ſuperſit, quandoquidem nemo in exiguos numero, tanta manu progrediatur armatus. Quidam ut illi ſcrupulo ſubvenirent, probabile putaverunt, vel in pueris ipſis generandi vim, & uſum fuiſſe: cum contra fieri ſoleat, ut ubi vivaciores ſunt homines, tardiores quoque pubertatis anni ſint. Immo ſi Nini extremis temporibus natus eſt Abrahamus, ut Euſebio placet, quî fieri poterit ut ejus ætate quatuor reges adverſus quinque bellum moverent, qui omnes in Aſiâ numerantur Geneſ. 10. ac unus illorum præcisè rex Sennaar appellatur, hoc eſt, illius regionis in quâ condita eſt Babylon; ſi, ut illis placet, Babylonicum ſimul & Aſſyrium imperium uni parebant moderatori, qui ſummâ potentiâ toti Aſiæ dominaretur.

Ve-

Verùm huic ſententiæ locus nunquam fuiſſet, ni Cteſias totam hiſtoriam mendaciis plurimis inquinaſſet, in quibus ingenti cautione utendum eſt, præſertim cum hunc ullâ fide dignum neget Ariſtoteles lib. 8. hiſt. Anim. cap. 28. vanitatis Plutarchus arguat (in Artaxerxe) & ineptum Græculum appellet Joſephus Scaliger, qui nihil penſi habet, modò Herodoto adverſetur. Mirum itaque homini adeo vano tantum fidei habitum eſſe à Diodoro Siculo, Trogoque, quos alii more potiùs quàm judicio ſunt duces ſequuti: nempe impoſuerat illis quod Cteſias profitetur, ut Diodorus refert libro 2. ſe cuncta hauſiſſe ex regiis membranis: adde quod in iis primis & obſcuris temporibus autorum diligentia laudetur, judicium ſæpe requiratur. Unde Poſtellus lib. de Origin. ait: Diodorus altiſſimo principio omnes hiſtorias & fabulas elapſorum temporum nullo ſanè judicio, ſed quâdam diligentiâ accumulat.

Nobis itaque potior hac in parte autoritas Herodoti hiſtoriarum patris, ut Cicero ipſum appellavit. Hic lib. 1. cap. 95. ait Aſſyrios annis quingentis & viginti ſuperiorem Aſiam obtinuiſſe, primoſque Medos ab iis deficere cœpiſſe, quod in operis ſui initio Appianus Alexandrinus eſt ſecutus. Hæc autem defectio duce Arbace, anno mundi 3257. eveniſſe poſtea patebit; ita ut initium hujus Aſſyrii imperii ex mente Herodoti in annum mundi 2737. ante æram Chriſti 1267. ſit conjiciendum: unde fit ut quæ de Chaldæorum & Arabum imperio ante Aſſyrium memorant Euſebius & Africanus, nihil nos cogat tanquam fabuloſum, quod alii cenſent, rejicere.

Ninum autem Beli filium hujus imperii conditorem fuiſſe conſentiens eſt omnium ferè Scriptorum authoritas.

Belum poſt Arabas in Babylonia annis 55. regnaſſe refert Africanus.

Nino annos 52. tribuit idem cum Euſebio.

Semiramis Nini uxor poſtea per 42. annos regnum obtinuit, cum ad 62. vixiſſet. Diod. Sicul. lib. 2. Juſtinus lib. 1. mortua itaque anno mundi 2831. ante Chriſtianam æram 1173.

Ninyas ejus filius & ſucceſſor regnavit annos 38. Euſeb. deſiit itaque anno ante æram Chriſti 1211.

Alii deinceps Imperatores obſcuri, & ab Scriptoribus vix nominati.

Primùm Phulis cujuſdam Regis Aſſyriorum meminit Scriptura anno Azariæ 39. (deſinente) 4. Reg. 15. 19. hoc eſt à morte Ninyæ 440. Periodi Julianæ 3943. ſive ante æram Chriſti 771. Is verò Uſſerio videtur Sardanapali fuiſſe pater, ab eo Sardanphul dicti, ut Merodach Babylonius à patre Baladan,

dan, cognomentum Merodach-Baladan accepiſſe legitur Iſa. 39. 1. eundemque eſſe quem Euſebius Ocrazapem; Strabo, Arrianus & Suidas Anacyndaraxem nominant. Quin ille ipſe videri poſſit, qui prædicatione Jonæ (Ninivem circa annum ante æram Chriſti 808. miſſi) ad reſipiſcentiam perductus eſt: ſi ab initio Nabonaſſari (quem cum Sardanapali exitu conjungit Uſſerius) retro numerentur anni ab Africano & Euſebio ipſi Sardanapalo, & patri ejus aſſignati. Regnavit enim ipſe annos 42. ita ut inierit anno ante Chriſt. 809. Nam

Sardanapalus regnavit annos 20. ut initium ipſius anno ante Chriſtianam æram 767. tribuendum ſit, hoc eſt, anno mundi 3237. ſiquidem

Arbaces anno mundi 3257. ante æram Chriſti 747. conjuratione cum Beleſi Babylonio præfecto (quem eundem atque Nabonaſſarum exiſtimamus) initâ, Niniven expugnavit, in eaque Rex eſt à conjuratis appellatus, cum Sardanapalus ſe & regiam cum divitiis omnibus incendio abſumpſiſſet, & Nabonaſſarus regnum Babylonicum obtinuit.

Atque ita Aſſyriorum ingens illud imperium deſtructum eſt, poſtquam à Nini initio ſuperiorem Aſiam annis 520. obtinuiſſent, ut patet ex Herodoto. Neque tamen funditus tunc Ninive eſt deleta: ſiquidem ibi poſtea adhuc regnatum teſtatur idem Herodotus, & alios præterea Aſſyriæ reges memorat veraciſſima Scripturæ autoritas.

De Ægyptiorum Dynaſtiis.

Ægyptiorum Dynaſtiæ & origines prorſus fabuloſæ non ſunt; cum enim iſtas, neque in immenſum extendi, ita etiam nec omninò rejici debere, exiſtimant eruditi. Illas multi adeo enumerant hiſtorici, ut eas prætermittere nobis non libuerit; hac in re ſecuti Marshamum, qui veras Ægypti Regum ſucceſſiones pereruditè vindicat. Videnda igitur eſt ſeptima, ſequentesque ex iis, quas in *Parte* ſeu Tomo 2. contulimus, Regum ſucceſſiones.

De Sicyoniorum Regno.

Sicyoniorum regnum, ipſiusque Regum ſucceſſionem eſſe ſuppoſititiam, indicare ſe poſſe putant eruditi. Veteres enim Phoroneum nobis exhibent, ut antiquiſſimum totius Græciæ Regem. *Anticlides* (ait Plinius) *Phoroneum antiquiſſimum Græciæ Regem* appellat. *Acuſilaüs* (inquit Clemens Alexandrinus) *dixit Phoroneum Argivum fuiſſe primum hominem; & Poëta Phoronidis eum nuncupavit*

Plin. l. 7.

Clem. Alex. Strom. 1. p. 321.

Ila-

Πατέρα τῶν θνητῶν ἀνθρώπων.

ipſiusque Platonis ævo nullum innotuit tempus Phoronei, Niobeſque ætate vetuſtius; hinc Syncellus, *nihil in hiſtoriis Græcis continetur, ante Inachum, ejuſque filium Phoroneum, qui primùm regnarunt Argis.* At Phoroneus non eſſet regum vetuſtiſſimus, ſi ante illum, per ducentos ampliùs annos Sicyone regnatum fuiſſet; chronologi enim Sicyonis regni initia conferunt in annum 2550. Periodi Julianæ; initium verò Phoronei Regis confertur in an. 2872. ejuſdem Periodi. Sed & alias ob cauſas iſta regum Sicyoniorum ſeries ſuſpecta habenda eſt, quas hîc enumerare longius foret; conſulendus tantum eſt Marshamus in Chronic. pag. 15. & 16. edition. Lipſienſ. Verùm etſi dubiam, expreſſimus tamen Sicyoniorum Regum ſucceſſionem inter eas, quas in Partem vel Tomum ſecundum contulimus. *Plato in Timæo. Syncell. p.* 68.

ADNOTAT. AD CAP. IV.

De tertia mundi ætate ab Abrahami migratione ad Exodum.

Tertiam ergo annorum mundi epocham ab eo tempore deducimus quo Abraham, trajecto Euphrate, profectus eſt in Cananæam; & ad exitum ex Ægypto hanc eandem perducimus. Quæ quanti temporis fuerit pluribus fortaſſe opus erit demonſtrare. Manifeſtum fiet hanc omnem ætatem per 430. annos fuiſſe commoratos: quod tribus præcipuè argumentis exequimur.

Prima probatio, de 430. *annis ab Apoſtolo, imo & à Moſe aſſignatis: ubi de Ure Chaldæorum agitur, eamque in Meſopotamia fuiſſe demonſtratur.*

Controverſiam hanc omnem dirimit Apoſtolus Galat. 3. verſ. 16. 17. 18. cum dicit legem datam poſt 430. annos à facta Abrahæ promiſſione. Ipſiusmet verba primùm apponam, ut quibus contradicere nemo poſſit. *Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones & ſemini ejus. Non dicit & ſeminibus quaſi in multis; ſed quaſi in uno: & ſemini tuo, qui eſt Chriſtus. Hoc autem dico teſtamentum confirmatum à Deo, quæ poſt quadringentos & triginta annos facta eſt lex, non irritum facit ad evacuandam promiſſionem. Nam ſi ex lege hæreditas, jam non ex promiſſione. Abrahæ autem per repromiſſiones donavit Deus.*

Videmus ergo Apoſtolum loqui de promiſſione facta non Iſaaco, aut Jacobo, ſed ipſi Abrahæ, ut vel eo auctore rejiciantur qui hoc ſpatium temporis ab aliis promiſſionibus dinumerandum volunt. Videmus præterea illum non numero rotundo, ſed fixo teſtari legem poſt 430. annos datam, à promiſſione Abrahæ exhibitâ, ut ex illo numero nihil fas ſit omittere. At Abrahæ factæ ſunt promiſſiones, cum nondum haberet ſemen, idque poſtquam mortuus eſt pater ejus, ut jam monuimus ex Stephano, cujus etiam verba hîc referre non pigebit: *Deus gloriæ apparuit patri noſtro Abrahæ, cum eſſet in Meſopotamiâ priuſquam moraretur in Charan, & dixit ad illum: Exi de terrâ tuâ ..... tunc exiit de terrâ Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et inde poſtquam mortuus eſt pater ejus, tranſtulit illum in terram iſtam, in qua nunc vos habitatis, & non dedit illi hæreditatem in eâ, nec paſſum pedis, ſed repromiſit dare illi eam in poſſeſſionem, & ſemini ejus poſt ipſum, cum non haberet filium.* Actor. 7. 4. quæ omnia apprime congruunt cum iis, quæ à Moſe Geneſ. 12. referuntur, atque ab iis depromta ſunt: quibus etiam concinunt quæ in cap. 15. 7. repetuntur: *Ego Dominus qui eduxi te de Ur Chaldæorum, ut darem tibi terram iſtam, & poſſideres eam.*

Ur verò iſta, quam cum Stephano etiam Abarbenel (in Geneſ. cap. 11.) nec non Ammianus Marcellinus in Meſopotamiâ collocant, à Sacerdotibus & Genethliacis ex arti vocabulo Chaldæorum appellationem ſortitis (quo etiam nomine in ipſâ Chaldæâ Aſtrologi à reliquis Magis diſtincti reperiuntur Dan. 2, 2. 10: 4, 7: & 5, 11.) habitata fuit, & à iiſdem denominata. Unde etiam Marcellinus notat Chaldæos non ab Arphaxat dictos: ſed ſectæ nomen fuiſſe quæ in gentem poſtea excreverit. Quin Chaldæos Meſopotamiæ fuiſſe populos non obſcurè ſignificare videtur Joſephus 1. Antiquit. c. 8. ubi ait: Quamobrem cum Chaldæi, Meſopotamitæque cæteri, contra eum (Abrahamum) inſurgerent, &c. quid enim eſt dicere Chaldæi, Meſopotamitæque cæteri, niſi apertè indicare Chaldæos inter Meſopotamitas comprehendi? Ex horum itaque conſortio & Thare, & Nachor, & Abraham idolorum cultum didicerant, ſervierantque diis alienis, cum trans fluvium habitarent ab initio, ut eſt Joſue 24. 2. quod de Charane intelligi nequit; ubi nec habitaverant ab initio & Abrahamum jam à Deo vocatum adhuc idola coluiſſe opinari nefas: nec item de Urâ Plinii, aut de Urchoâ, ſive Orchoë Ptolemæi in Babyloniâ ſitis, quæ reſpectu Palæſtinæ trans flumen dici non poſſunt, ut omnino Urem in Meſopotamiâ fuiſſe Scripturas rimantibus fatendum videatur. Certe apud eundem Joſuæ adjunxit Deus; & tuli patrem veſtrum

Abra

Abraham de Meſopotamiæ finibus (ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ, *d' audela du fleuve*,) & adduxi eum in terram Canaan: unicæ Abrahami ſive habitationis, ſive evocationis mentionem faciens, quod omnem Meſopotamiam pro uno eodemque loco haberet.

Abrahamum ergo vocavit primum Deus Ure Chaldæorum (ut adhuc 2. Eſdræ 9. 7. repetitur) quam Ammianus inter Tigrim amnem & Niſibin collocat, unde in Judæam via recta per Charan eſt. Deinde cum Charæ, in eâdem atque Ur Meſopotamiâ ſitæ, mortuus eſſet pater ejus, denuo vocavit eum, ut confirmat Chryſoſtomus Homil. 35. in Geneſ. à terrâ ſuâ, hoc eſt, Meſopotamiâ; & à cognatione ſuâ atque à domo paternâ: additâ etiam fœderis Euangelici promiſſione, de benedicendis in ipſo (hoc eſt, in ſemine ejus benedicto Jeſu Chriſto) omnibus familiis terræ. Atque ita ab hâc promiſſione & migratione Abrahami eam incunctanter ſubſecutâ, deducendi ſunt illi 430. anni peregrinationis ejus, & poſterorum ipſius in terrâ non ſuâ; initio & fine eorum in 15. die menſis Abib (ſive Niſan) conſtituto: ita ut Charaneæ commorationi non plusquam menſes ſex ſint attribuendi.

Hoc ipſum nos olim docuerat Moſes Exodi 12. 40. & 41. ut attentè legenti fiet manifeſtum; ſic enim ſonat Hebraïca veritas: Peregrinatio autem filiorum Iſraël, qui quidem habitaverunt in Ægypto, fuit triginta anni & quadringenti. Fuit autem in fine quadringentorum & triginta annorum, fuit, inquam, hâc ipsâ die (quâ nempe impleti ſunt illi anni) egreſſi ſunt omnes exercitus Domini de terrâ Ægypti. Eos autem 13. die menſis primi ſub mediam noctem egreſſos, clarè teſtatur Scriptura, cum ad veſperam diei præcedentis, primum Paſcha celebraſſent, Exod. 12. & Num. 33. Ita ut cum Moſe congruat Apoſtolus, qui proinde hâc eum mente & legiſſe, & intellexiſſe videtur, atque adeo ex hoc ipſo Geneſeos loco ſententiam ſuam deprompſiſſe; quicquid alii dicant, qui nos ad vulgarem revocant interpretem, quibus capite ſequenti faciemus, ut opinor, ſatis.

Secunda probatio de 400. *annis à Moſe & Stephano allegatis, quibus peregrinum futurum erat ſemen Abrahami: eos non de ſolâ ſervitute Ægyptiacâ intelligendos oſtenditur.*

Firmatur id etiam ex Geneſ. 15. 13, 16. ubi aliquot annis poſt prædictam promiſſionem, dictum ad Abraham jam in Chananæâ habitantem: ſcito prænoſcens, quòd peregrinum fu-

futurum eſt ſemen tuum in terrâ non ſuâ, & ſubjicient eos ſervituti, & affligent quadringentis annis: numero quidem à præcedenti paulum diſpari; ſive quòd numero rotundo uti tunc maluerit, ſive quòd jam aliqui elapſi erant anni & de illâ 430. annorum ſummâ delibati: ſive etiam quòd de futuro ſemine loqueretur, quod nondum erat natum. At ſententia certè vel in modica hac numerorum diſcrepantia quam ſimili quæ iiſdem ferè verbis, & eodem ſenſu adhuc repetitur à Stephano Act. 7, 6. Locutus eſt autem ei Deus, quia erit ſemen ejus accola in terrâ alienâ & ſervituti eos ſubjicient, & malè tractabunt eos annis 400. Nam velle hos quadringentos annos ſive à Moſe, ſive à Stephano notatos, totos ad ſervitutem Iſraëlitarum in Ægypto referre, ut quidam interpretati ſunt, abhorret prorſus à vero, tum quòd hîc adſcriptæ generationes id non patiantur.

Sanè in illâ nec paſſum pedis Abrahæ donavit Deus, ut Stephanus ait Act. 7, 5. ita ut Iſaac ſtatim natus, ſtatim hoſpes & peregrinus eſſe cœperit: immo & paulò poſt malè acceptus ab ipſo Iſmaële, qui perſequebatur eum, ut loquitur Apoſtolus. Quod ſi ex eo tempore, quo ab Iſmaële deludi Iſaacum ſuum vidit Sara, Geneſ. 21, 9, dinumerare placet, hoc eſt, ab anno ætatis ejus 5. quo ablactatus eſt, & Iſmaël ejectus, ut poſt Hieronymum in Traditionibus Hebræis putant viri docti, integrum numerum quadringentorum annorum ab Apoſtolo aſſignatum reperiemus.

Verùm ſive hos quadringentos annos præcisè incipiendos dicamus ab hoc quinto Iſaaci anno, ſive numero rotundo dictos pro 405 ab ejus nativitate ſumendos, non admodum intereſt, dummodo illud ſtet, non eos totos intelligendos eſſe de commoratione in Ægypto; quæ eadem mens eſt ſeptuaginta Interpretum ac Joſephi Hiſtorici, ut poſtea declarabitur.

Tertia probatio de annis circiter 450. quos ab electione patrum ad diviſionem terræ fluxiſſe notat Apoſtolus.

Quin hoc iterum ex eo ſtabiliri poteſt, quod ait Apoſtolus referente Luca (Act. 13, 17. & ſeq.) *Deus plebis Iſraël elegit patres noſtros, & plebem exaltavit, cum eſſent incolæ in terrâ Ægypti; & in brachio excelſo eduxit eos ex eâ, & per quadraginta annorum tempus mores eorum ſuſtinuit in deſerto; & deſtruens gentes ſeptem in terrâ Chanaan, ſorte diſtribuit eis terràm eorum, quaſi poſt quadringentos & quinquaginta annos, & poſt hæc dedit Judices uſque ad Samuelem Prophetam* &c.

Ib

Ibi enim notandum quinque tempora Iſraëlitarum memorari. Primum in electione patrum: alterum in commoratione in Ægypto: tertium in manſione deſerti: quartum in diſtributione terræ, quam dicit factam quaſi poſt 450. annos, ab ea ſcilicet electione patrum quam primo loco poſuit: quintum in Judicum adminiſtratione: quibus etiam ſextum deinde ſubjungit de regno Saülis, quod nihil ad præſentem facit quæſtionem; immo nec quintum eſt hujus loci, quia ſolum dicit quatuor priorum intervallum eſſe annorum quaſi 450.

Cum itaque integrum ſexennium in debellandis gentibus Joſue inſumpſerit, nec niſi uno aut altero anno diſtributionem terræ perficere potuerit; ſi 8. annos cum his 40. quos egerunt in deſerto, jungas, efficies 48. unde ſic colligitur, ut reſultent anni 450. annos requiri circiter 400. qui fluxerint ab electione patrum ad Exodum.

Hoc autem noſtro calculo facilè elicitur, ſive hanc electionem accipias à nato Iſaaco, de quo ſcriptum eſt: in Iſaac vocabitur tibi ſemen: ſive ab ejecto Iſmaële, cum primum electio cœpit manifeſtior fieri. Natus eſt enim Iſaac Abrahamo jam centenario, ac proinde anno mundi 2108. ut inde ad exitum quem ſtatuimus anno 2513. numerentur anni 405. ab ejectione autem Iſmaëlis, quam anno poſt quinto factam ſuprà oſtendimus, anni præcisè 400. Ita ut ab hujus ejectione ad diſtributionem terræ ab Apoſtolo memoratam anni ſint 448. & ab illius nativitate 453. utrobique circiter 450.

Scio quoſdam, ut hoc quod ex eo loco Actuum ſtabilivimus evertant, ita contendere legendum ac diſtinguendum ex Græco: ſorte diſtribuit eis terram eorum, & poſtea annis circiter quadringentis quinquaginta dedit Judices: ut annos quibus Judices præfuerunt, ibi velint enumerari. Verùm id ſi ita foret annos 448. qui ab Exodo ad templi initium effluxiſſe dicuntur 3. Reg. 6, 5. (de quibus poſtea) cum his 450. conciliare prorſus impoſſibile eſſet. Potius itaque iis aſſentiendum, qui priorem lectionem ſequuntur, quæ multis etiam-num veteribus libris & codicibus firmatur. Nam ut tomo 6. Bibliorum Polyglottorum refert Valtonius, pro eâ faciunt variæ lectiones ex 16. exemplaribus collectæ per * Marchionem Veleſium Hiſpanum, quorum octo ſunt ex illuſtri Bibliothecâ Regis Hiſpaniæ Laurentianâ: Item Græca Biblia typis Vechelianis excuſa, quibus varias lectiones adnotavit Franciſcus Junius: nec non & Acta Apoſtol Græca MSS. quæ in Collegio Oxonienſi aſſervantur: ut taceam antiquam editionem Pariſienſem, & vetuſtiſſimum codicem à Voſſio, & aliis allegatum. Fidem itaque Vulgatæ editionis hac in parte in dubium vocare prorſus iniquum eſt, quando veterem inter-

* Le Marquis de Velez.

pretem non aliter apud Græcos ſuæ ætatis legiſſe pateat, & qui alteram lectionem ſequuntur, omnem Chronologicam perturbent rationem.

Solvuntur objecta quædam ab iis, qui contendunt filios Iſraël totos dictos 400. annos in Ægypto habitaſſe.

Objiciunt qui Iſraëlitas totos 400. vel 430. annos permanſiſſe in Ægypto contendunt, non ambiguam hac de re ſententiam extare Exodi 12. 40. ubi legimus: Habitatio autem filiorum Iſraël, quâ manſerunt in Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum.

At Hebræa, ut ante jam, viros doctos ſecuti, monuimus, aliter interpretari oportet, ſic nempe: peregrinatio autem filiorum Iſraël qui (non quâ) manſerunt in Ægypto fuit 430. annorum. Et ſanè eo modo Apoſtolum accepiſſ ſuprà oſtendimus. Immo & eandem antiquorum Hebræorum mentem fuiſſe claret, quandoquidem Joſephus expreſs ait, reliquerunt autem Ægyptum menſe Xanthico, Lunâ 15 anno 430. poſtquam Abraham pater noſter in Chananæam venit, & poſt Jacobi migrationem in Ægyptum anno 215 Moſes verò annum tunc agebat 80. & frater ejus Aaron triennio erat major, Antiq. 2. cap. 6. Quin & ſeptuaginta Interpretes illud Exodi ſic vertunt; Habitatio autem filiorum Iſraël, quâ inquilini in Ægypti terrâ & in Chananæâ fuerunt, tam ipſi quàm patres eorum, fuit 430. annorum. Quod idem codex ſequitur Samaritanus, ut nihil omnino ex vulgaris Interpretis autoritate hac in parte effici poſſit.

Objiciunt præterea verba Achioris Judithæ 5, qui de Iſraëlitis ſic loquitur: Cum operuiſſet omnem terram fames, deſcenderunt in Ægyptum, illicque per 400. annos ſic multiplicati ſunt, ut dinumerari eorum exercitus non poſſet.

At facile eſt reſpondere; primùm hæc verba per 400. annos, quamvis in editione Vulgata reperiantur, abeſſe tamen à Græcis codicibus, quorum magna habenda eſt autoritas in iis libris, ubi Hebræi deficiunt. Secundò Achiorem ut alienigenam, potuiſſe non tam exactè res Hebræorum noſſe. Tertiò, ſi recipiendus ſit iſte contextus, ex aliorum locorum ſenſu quem ſuprà expoſuimus, eum eſſe explicandum: & ſanè Scripturam ſæpe totum numerum ei loco adſcribere, in quo completus eſt, non in quo peractus, ex Auguſtino diſcere poſſumus, & vel ex ipſa Judithæ hiſtoriâ patet, quæ cap. 16 v. 26. & 28. poſt debellatum Holofernem, dicitur manſiſſe in domo viri ſui annos centum & quinque, cùm neceſſario intelligendus ſit ille numerus de toto ſpatio vitæ ſuæ, quam ill

illa ad uſque centeſimum quintum productam, in hâc domo viri ſui tandem finivit.

Objiciunt tertiò de ingenti illa multiplicatione. Verùm illud parum firmum eſt, cum aliis jam demonſtratum ſit nihil habere abſurdi, ſi intra 215. excreverint Iſraëlitæ uſque ad ſexcenta millia. Et ſanè illud inficiari nemo poteſt quod atteſtatur Scriptura: Jam ab exceſſu Joſephi Iſraëlitas fuiſſe exoſos, quod eorum numerus Regi Ægypti fuiſſet formidini. Si ergo non multò poſt mortem Joſephi tantopere erant multiplicati, quid mirum ſi multis partibus major fuerit numerus, cum excederent ex Ægypto, cum multo majus ſit ſpatium ab Joſephi morte ad exitum Iſraëlitarum, quàm à Jacobi ingreſſu ad Joſephi mortem.

Sunt etiam qui pro annis quadringentis præſidium ſibi eſſe putent apud Joſeph. Antiq. 2. cap. 9. ubi ait: Per annos 400. fuiſſe (in Ægypto) laboratum; Ægyptiis id agentibus, ut Iſraëlitas nimio labore perderent. Sed parum veriſimile eſt acris judicii virum id ibi ſcripſiſſe, quod poſtea cap. mox 13. retractaret. Locum ſuprà retulimus, ubi totum tempus ab exceſſu ex Haran uſque ad exceſſum ex Ægypto per ſingulos ſic digerit articulos, ut mendum in uno ſuſpicari non poſſis, quin ab alio ſtatim corrigas. Quamobrem cenſebat diligentiſſimus Gerardus Voſſius ſubveniendum huic loco capitis 9. ac σ pro δ, quæ figuræ ſatis vicinæ ſunt, ſive ducentis pro quadringentis, legi oportere.

At ſi nos alia argumenta deficerent, vel ipſe generationum numerus, quem intra hoc in Ægypto commorationis tempus recenſet Scriptura, ſatis indicaret quadringentorum illud annorum eſſe non poſſe. Etenim Caath filius Levi cum patre ſuo atque avo Jacob deſcendit in Ægyptum Geneſ. 46. 11. Amram autem filius Caath pater fuit Moſis Exod. 6, 18. & 20. immo & Jocabet mater Moſis filia dicitur ipſius Levi quæ nata eſt ei in Ægypto, Numer. 26, 59. Ita ut Levi proavus quidem paternus Moſis, & avus maternus fuerit, & Amram amitam ſuum duxerit, nondum vetito ejuſmodi conjugio, quod poſtea expreſsè prohibitum eſt Levitici 18, 12. & 20, 19. Quamquam alii Jocabed immediatè filiam Levi fuiſſe negent, & Amrami non amitam, ſed patruelem, ut Græci Interpretes expreſſerunt Exod. 6, 20. fuiſſe affirment.

Utut ſit, unam vel duas generationes per 400. annos, aut 430. extendere prorſus abſurdum eſt. Sanè Caath ſaltem anniculus fuit, quando cum patre Levi deſcendit in Ægyptum. Vixit autem 123. annis Exod. 6, 18. Amram filius ejus vixit 127. ibid. Moſes verò Exodi tempore annum agebat 80. Sed ii omnes anni ſimul collecti ſummam 330. non ſuperant, ex

qua tamen detrahendi ſunt illi, quos filii cum patribus vixerunt, qui pauci eſſe non poſſunt.

Quod autem ajunt aliquas ibi generationes prætermiſſas, infirmo admodum ſe protegunt argumento, cum id aliunde probare non poſſint; & ſi quæ alicubi quandoque omiſſæ ſint, id nec ſine causâ factum ſit (ut cum Matthæus per teſſeradecadas Chriſti genealogiam deſcribere voluit, & alibi eas inſeri Spiritus Sanctus curaverit: adeo illi conſilium fuiſſe apparet, ut quæcunque ad priorum temporum rationem neceſſaria ſunt, haberemus in Scripturis. Immo cum dicat Moſes Jocabed filiam Levi ei natam in Ægypto, id procul dubio ſignificare videtur, ipſam, etiamſi neptis potiùs quàm filia ſit, tamen ſuperſtite adhuc avo vel patre Levi, & in ejus, ut loquuntur, gremio natam.

Cum itaque ex dictis conſtet annos 430. dinumerandos eſſe ab ingreſſu Abrahæ in terram Chanaan, ad egreſſum Iſraëlitarum ex Ægypto, ſic nos cum Joſepho, aliiſque quos ſuprà laudavimus, eos diſtribuimus, ut ab ingreſſu Abrahami in Chanaan ad ingreſſum Jacobi in Ægyptum 215. effluxiſſe demonſtremus, ac proinde totidem annos 215. Iſraëlitas in Ægypto manſiſſe. Poſterior pars ex priori ſequitur: prior autem ſic breviter demonſtratur.

Abraham, ut ſuprà vidimus, erat 75. annorum, cum ingreſſus eſt Chanaan, Iſaacum verò genuit anno ætatis centeſimum Geneſ. 21, 5. Ergo ab ingreſſu ejus ad natum Iſaacum anni ſunt 25

Iſaac verò genuit Jacob anno ætatis 60. Geneſ. 25, 21. 60

Jacob verò deſcendit in Ægyptum annos natus 130. Geneſ. 47, 9. 130

Summa 215

Hæc autem & alia ſcitu digna pleniùs exhibet ſequens Tabula.

Ta-

Tabula annos & res notatu dignas exhibens, ab ingreſſu Abrahami in terram Chanaan ad exitum ex Ægypto.

	Anno ab orbe condio.	A Diluvio.	A peregrinatione Abrahami.	Ante Exodum.	Ante æram Chriſti.
Abraham venit in Chanaan Thare mortuo	2083	427	0	430	1921
Iſmaël naſcitur.	2094	438	11	419	1910
Iſaac naſcitur anno Abraham 100.	2108	452	25	405	1896
Iſaac ablactatur & Iſmaël ejicitur.	2113	457	30	400	1866
Iſaac ducit Rebeccam natus annos 40.	2148	492	65	365	1856
Jacob naſcitur anno Iſaaci 60.	2168	512	85	345	1836
Abraham moritur annos natus 175.	2183	527	100	330	1821
Moritur Iſmaël.	2231	575	148	282	1773
Jacob fugit ad Laban annos natus 77. cui ſervit ann. 20.	2245	589	162	268	1759
Ducit Liam & Rachelem anno vitæ 84.	2252	596	169	261	1752
Levi de Lea naſcitur	2255	599	172	258	1749
Joſeph ex Rachele.	2259	603	176	254	1745
Jacob redit ad patrem	2265	609	182	248	1730

	Anno ab orbe condito.	A Diluvio.	A peregrinatione Abrahami.	Ante Exodum.	Ante æram Chriſti.
Joſeph venditur & ſervit annis 14.	2276	620	193	237	1728
Iſaac moritur	2288	632	205	225	716
Joſeph ſiſtitur Pharaoni	2289	633	206	224	1715
Jacob deſcendit in Ægyptum	2298	42	215	215	1706
Moritur Jacob	2315	6;9	238	198	1688
Joſeph moritur cum præfuiſſet Ægypto 80 ann.	2369	713	286	144	1635
Levi moritur	2392	736	309	121	1612
Moſes naſcitur	2433	777	350	80	1571
Fugit ad Jethro ſervitque ann. 40.	2473	817	390	40	1531
Exodus.	2513	857	430	0	1491

ADNOTAT. AD CAP. VI. p. 75.

De quartâ mundi ætate ; ab Exodo ad conſtructionem Templi.

QUarta mundi ætas ab exitu ex Ægypto ad jacta fundamenta Templi extenditur, in quâ Hebræi Principibus ſuis parere cœperunt. Summa hujus intervalli præcisè definitur à Scripturâ 3. Reg. 6, 1. cum ait Templum ædificari cœptum, anno 4. regni Salomonis menſe Zio, ſive ſecundo,

cundo, ac quadringenteſimo & octuageſimo anno ab egreſſione Iſraëlitarum ex Ægypto. Quæ Scripturæ autoritas adeo conſtans eſt, ut nemo mendum ſuſpicari poſſit, ſiquidem habetur non ſolum ex Vulgata Verſione noſtrâ, ſed etiam ex Hebræis Codicibus, ex Chaldæo, item & Syro, atque Arabe, imò & hoc pacto habet tranſlatio Græca in editione Complutenſi, ubi ὀγδοηκοςῷ legas octuageſimo, non ut in Romanâ habetur τεσσαρακοςῷ quadrageſimo, quod mendoſum eſſe Hebræorum, & aliorum quos retuli conſentiens lectio perſuadet.

Ibi autem notanda venit diligentiſſima numerandi ratio à Scriptura adhibita, quæ ſingulos periodorum nexus atque terminos, tum menſis, tum diei apponit, ſi exigat neceſſitas, ut firmus ſit ejus calculus, nec aberrandi detur occaſio. Neque enim hic poſt annos 480. ab egreſſione id factum eſſe dixit; ſed anno demum quadringenteſimo & octuageſimo, nimirum inchoato, quippe Iſraëlitas menſis primi (initio numerandi tum à vere facto) die 15. ex Ægypto egreſſos eſſe, notat, Num. 33, 3. & illo anno 480. poſt exitum menſis ſecundi, die ſecundo, Salomonem Templum extruere cœpiſſe 3. Reg. 6, 1. cum 2. Paralip. 3, 1. unde colligere eſt, non integros annos iſtos 480. ſed annos præcisè 479. cum diebus 17. pro dictæ periodi ſpatio eſſe aſſumendos: ut ille quartus Salomonis annus, neceſſariò cum anno 3702. Periodi Julianæ concurrat, qui ſit mundi ex noſtro calculo 2992. ante æram Chriſti 1012.

Verùm cum illi anni qui ex libro Judicum ac 1. Regum poſſunt colligi, hanc ſummam multò ſuperare videantur; diligentiâ aliquâ & meditatione opus eſt, ne ſecum ipſa pugnare Scriptura videatur. Etenim liber ille Judicum, ſingulorum principum qui poſt Moſen ac Joſue populo præfuerunt, percenſet annos, nec non interregna per quæ alienigenis in ſervitutem traditi ſunt Iſraëlitæ. Quibus ſi anni Moſis 40. addantur, itemque ſpatium incertum quidem, ſed non exiguum, quod partim Joſue, partim Senioribus, qui longo poſt eum vixerunt tempore, partim etiam defectioni populi, cum ſe primùm polluit falſorum numinum cultu, competere manifeſtum eſt: Si jungantur præterea anni Samuelis, Saülis & Davidis, 600. conſient anni, ut vult in eo capite Petavius, quod cum illo loco minus convenit quem ſuprà ex 3. Regum c. 6, 1. referebamus.

Plerique Chronologi ut ad ſummam illam ann. 480. calculos ſuos redigant, intervalla ſervitutum in annos Judicum refundunt. Verùm hæc ratio propterea minus probanda, quod vim afferat ſacræ Hiſtoriæ, & quæ in eâ diviſa ſunt permiſceat. Siquidem clare diſtinguit tempus illud quo cum ſuſcitaret

Do-

Dominus Judices, flectebatur miſericordiâ, ab eo quo poſt mortem Judicum iterum revertebatur populus ad peccata, & pejora faciebat, ut eſt cap. 2, 18.

His tantis tenebris ut aliqua lux afferatur, animadvertendum eſt, cum ſint ſervitutum intervalla ſex, harum priores quatuor, ea verborum ſerie deſcribi, ut cum Judicum annis permiſceri non queant, alternantibus ſcilicet pacis & belli temporibus. Quod idem de duabus poſterioribus dicere non poſſis, quæ nec, ſi ad tempus attendas, aliquâ inſigni pace aut quiete ſunt terminatæ, nec, ſi ad locum ſpectes, univerſæ. Nam qui cap. 10. Judæos oppreſſiſſe referuntur Ammonitæ, non in univerſam Judæam, ſed in Peræam trans Jordanem, ac deinde in Chananæam irrupiſſe, & trium maximè tribuum regiones populati dicuntur. Quibus ad Dominum clamantibus, ſe non additurum ait, ut ultrà eos liberaret, quod toties vindicati ab hoſtibus, eum tamen deſeruiſſent: unde octo & decem annos illos quibus afflictæ illæ Judaïcæ Reip. partes dicuntur, ad Jairi tempora referre nihil prohibet. Similiter & poſtremam ſervitutem quam ſub Philiſtinorum jugo annos 40. toleraſſe dicuntur Judic. 13. ad Heli tempora referendam eſſe poſtea clarebit.

In quatuor ergo priorum ſervitutum intervallis tota difficultas vertitur, quæ nec in annis Judicum includere, ſuffragante ſcripturâ poſſumus, nec rurſus ſeorſim numerare, niſi in errore manifeſto teneri velimus, ut ex dictis claret. Confirmatur id ex eo quod Jephthe, cum Ammonitarum rege agens, qui terras ab Iſraëlitis occupatas repetebat, inter alia quæ objicit, poſſeſſionem trecentorum annorum allegat Jud. 11, 26. ab eo ſcilicet tempore quo altero ante mortem anno, Moſes populos iſtos debellaverat Num. 21. At in ejuſmodi loquendi formulis, ubi numero rotundo uti volumus, quin ille potiſſimùm eligatur qui cauſæ maxime prodeſt, dubitat nemo. Jephthen itaque par eſt credere verum annorum numerum auxiſſe potius quàm minuiſſe, quod contrà fiet; ſi omnes illi anni eo quo ſolent modo colligantur.

Ab initio enim Othonielis ad Jephthes initium, anni ſunt præcisè 311 ut ſic oſtendi poteſt.

Othoniel judicavit annos	40.
Secuta eſt ſervitus Moabitica per annos	18.
Aod, ſive Ehud judicavit Iſraëlem annis	80.
Subſecuta ſervitus Chananæa annorum	20.
Debora judicavit annis	40.
Servitus Madianitica duravit annis	7.
Gedeon rexit annis	3.
Abimelech annis	40.
Thola	23.

Jaïr

Jaïr 28.
Servitus Madianitica duravit annis 18.

Conſiunt anni 311.

His ſi addantur anni, quos Joſue, Senioribus, & idololatriæ populi ſuprà tribuendos eſſe dicebamus, extabunt ferè 360. ut potiùs quadringentos, quàm trecentos dicere Jephthe debuiſſet, ſi ille calculus eſſet adhibendus.

Patet ergo aliam prorſus viam ineundam: quam mihi reperiſſe videntur, qui per pactas pacificationes, & quietes terræ datas, hæc priora quatuor intervalla omnino cenſent dinumeranda. Nam cum numero cardinali quem vocant, pro ordinali uti Judæis non ſit inſolens: putant viri eruditi id in eo libro Judicum eſſe factum, ut cum legimus v. gr. cap. 3. 11. quieviſſe terram quadraginta annis ſub Othoniele, id de anno intelligendum ſit quo pax illa eſt ſancita, qui quadrageſimus fuit ab alia quiete à Joſue terræ data Joſ. 10, 14. quibus etiam eo favere videtur textus Hebræus, quod legat שנה ſchana, non שנים ſchanim, hoc eſt anno, non annis, ut promptum ſit intelligere quadrageſimo, itaque cum cap. 8, 28. legitur quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit, vertunt illi: quievit terra quadrageſimo anno in diebus Gedeonis, ab ultima præcedente ſcilicet pace ſumpto termino, & ſic de aliis. Quod ita cum ſit, res tota ab omni controverſiâ vindicatur, & modo qui cum Scripturâ bellè conveniat ita deſcribitur.

Tabula annos exhibens ejus quartæ ætatis.

Anni ab orbe cond.		Anni 4. ætatis.		Ann. ante æram vulg.
2553	Moyſes mortuus eſt anno ab exitu	40	Exod. 7, 7. cum Deut. 1, 3. & 4, 7.	1471
2559	A morte Moyſis ad quietem per Joſue datam ſunt an.	6	Joſ. 14, 10.	1445

Hinc

Anni ab orbe cond.		Anni 4. ætatis.		Ann. ante æram vulg.
2599	Hinc ad quietem per Othoniel datam, anni	40	Judic. 3, 11.	1405
2679	Hinc ad quietem datam per Aod, anni	80	Ibid. 30.	1325
2719	Hinc ad quietem datam per Deboram, anni	40	Judic. 5, 32.	1285
2759	Hinc ad quietem datam per Gedeon, anni	40	Judic. 8, 28.	1245
2768	Mortuo Gedeone averſi ſunt filii Iſraël ad Baal per aliquot annos (Judic. 8, 33.) puta	9	patebit infrà	1236
2771	Poſtea Abimelech præfuit annis	3	Jud. 9, 22.	1233
2794	Thola annis	23	Jud. 10, 2.	1210
2816	Jaïr annis	22	Ibid. 3.	1188
2822	Jephthe annis	6	Jud. 12, 7.	1182
2829	Abeſan annis	7	Ibid. 9.	1175

Ahia-

Anni ab orbe cond.		Anni 4. ætatis.		Ann. ante æram vulg.
2839	Ahialon annis	10	Ibid. 11.	1164
2847	Abdon annis	8	Ibid. 14.	1157
2887	Heli annis	40	1 Reg. 4, 18.	1117
2909	Samuel annis	$21\frac{1}{2}$		1095
2949	Saül annis	40	Actor. 13, 21.	1055
2989	David annis	40	2 Reg. 5, 4.	1015
2992	Templi fundamenta jacta ſunt ineunte Salomonis anno	4	3 Reg. 6, 1.	1012

Summa 480

Hæc numerandi ratio propterea mihi probatur, quod calculos ſuos ab ipſomet ſacro Contextu maximè eruat: quam ſi veram eſſe ſinguli loci citati indicant, de interregno novem annorum quod Gedeonem inter & Abimelechum inſeruimus, ambigere nemo poteſt. Patet enim ex ſerie narrationis aliquod tempus interfluxiſſe, per quod filii Iſraël Baali ſervierunt, Jud. 8, 33. illud verò decem annorum ſpatio circumſcribendum, vel ex eo probari poteſt, quod aliis præcise declaratis, tot neceſſariò deſiderentur, ut ad ſummam 480. annorum, quam 3. Reg. 6. aſſignari jam diximus, numerus perducatur.

De ſeptuaginta ſervitutis annis, déque duplici Nabuchodonoſoris initio ad p. 106.

SEptuaginta ſervitutis Judaïcæ anni, quorum ſæpius meminit Scriptura, ab anno quarto Joakimi, primo Nabuchodonoſoris, incipiendos eſſe ſuprà diximus, & ſuadent Hebræi omnes, itemque Theodoretus, Liranus, Petavius, Uſſerius, & alii quibus aſſentiri par eſt, ſi Prophetæ verba diligentius attendantur, quæ paulo antequam Judæus Rex in Babylonici poteſtatem veniret, ac ſtipendiarius ejus fieret, prolata ſunt. *Pro eo quod non audiſtis verba mea, ecce ego mittam & aſſumam univerſas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & Nabuchodonoſor Regem Babylonis ſervum meum: & adducam eos ſuper terram iſtam, & ſuper habitatores ejus, & ſuper omnes nationes quæ in circuitu ejus ſunt... & erit univerſa terra hæc in ſolitudinem & ſtuporem, & ſervient omnes gentes iſtæ Regi Babylonis ſeptuaginta annis.* Hier. 25, 9. 11.

Nam etſi Judæi ab Aſſyriis & Chaldæis aliàs ante vexati fuerant, nondum tamen perpetua eis erat impoſita ſervitus, cum tributi annui pactione. Ab illo vero quarto anno Joakimi, libertate penitus amiſſâ, Babylonis Regi uſque ad Cyri tempora deinceps ſubjecti ſunt. Ideo memorabilis epocha illa fuit Judaïcæ ſervitutis & libertatis ereptæ, quæ ut antè non acciderat, ita poſtea propagata majora paulatim incrementa cepit, donec Dominus ſuſcitaret ſpiritum Cyri Regis Perſarum, quem eo præſertim conſilio ad regium faſtigium evexerat, ut populum ſuum libertate donaret. Id autem factum eſt eo anno, non quo primùm Imperator declaratus eſt Cyrus in Perſide, ſed quo poſt ſubactam Babylonem, & mortuum Darium Medum, ſive Cyaxarem avunculum ſuum, ac Cambyſem patrem vitâ functum, Orientis monarchiæ ſolus potitus eſt; à qua & ἀρχῆς illius annos 7. in Inſtit. lib. 8. denumerat Xenophon, & primum illius annum ex ipſis Medorum & Perſarum archivis ſacra deducit Scriptura. Hoc enim anno celebre illud edictum promulgatum eſt cujus initium: Hæc dicit Cyrus Rex Perſarum: omnia regna terræ dedit mihi Dominus cœli. 2. Paral. 36, 33. & 1. Eſdræ 1, 2. Eſt autem is annus, ut poſtea declarabitur in Per. Jul. 4176. quartum autem Joakimi annum eſſe 4106. patet ex dictis ſuprà allatis; ergo 4106. de præcedenti numero 4176. reliqui fient ſeptuaginta illi anni de quibus agimus.

Porro quod diximus annum primum Nabuchodonoſoris cum Joakimi quarto concurrere, habeturque Jerem. 25, 1. non ſic accipi volumus, ut de eo anno quo ſolus poſt mortem patris Nabopolaſſari regnavit, intelligatur: ſed de eo quo in ſo-

ſocietatem regni aſſumptus à patre cum parte exercitus adverſùs rebellem Cœleſyriæ Satrapam miſſus, ut ex Beroſo referunt Joſeph. Antiq. lib. 10. cap. 1. & 1. contra Apion. & Euſebius libr. 9. de Præpar. in Judæam quoque aſcendit ſervumque ſibi Joakim effecit, ut eſt 4 Reg 24, 1. ac Dan. 1, 1.

Duplex enim ex ipſa Scriptura ſtatuendum eſſe Nabuchodonoſoris initium nemo negabit, ut opinor, qui dictum Jeremiæ locum cum Danielis 1, 1. & 2. 1. contulerit. Nam cum dicatur Danielis 1, 1. Nabuchodonoſor veniſſe in Jeruſalem anno 3. (deſinente) regni Joakim, ſive ut eſt Jeremiæ 25, 1. quarto (ineunte) quem Hieremias cum Nabuchodonoſoris primo conjungit; quî hoc cum eo quod Daniel ait cap. 2. conveniet, ſe nimirum Nabuchodonoſoris anno ſecundo explicaſſe ſomnium de ſtatua; niſi duplex ejus regni initium conſtituamus? Non potuit enim id quod de ſe teſtatur Daniel anno 2. ab capto Joakimo contigiſſe, ſiquidem ut demus eum eodem anno tranſlatum Babylonem, tribus tamen annis nutritus & formatus fuit antequam ſteterit coram Rege, ut exprimitur cap. 1, 5.

Quæ verò in opinionis contrariæ propugnationem affert Labbæus in priore editione Concordiæ Chronologicæ, ea ſunt minimi facienda, nec abducere nos poſſunt à Petavii & aliorum Chronologorum ſententiâ. Illa refellere hîc animus non eſt, cum antequam à Labbæo propugnata fuerit hæc ſententia, ejus momenta everterit Petavius, in libro duodecimo de Doctrinâ Temporum capite trigeſimo quarto.

ADNOTAT. AD L. IV. CAP. II. p. 166.

DISSERTATIO PRIOR

De vero Nativitatis CHRISTI *anno, nec non de Herodis Magni morte.*

QUoniam ad ætatem mundi ſeptimam, quam ſuprà vocabamus, deventum eſt, Chriſtique Natalem, nec non Baptiſmum ejus ac mortem certis annis illigavimus: hæc rationibus adductis quantum fieri poteſt firmanda ſunt, quandoquidem ea alii aliter pleruinque ſolent deſcribere.

Ac primùm quoniam nativitatem Chriſti regit mors Herodis, ſiquidem in diebus ejus natus eſt, ut teſtatur Scriptura

Matth. 2, 1. de ipſius morte priùs inquirendum.

Mortuus eſt Herodes, ait Joſephus, cum regnâſſet (βασι-λεύσας) poſtquam ſuſtulit Antigonum, annos 34 poſtquam verò à Romanis regnum obtinuit 37. Antiq. 17. cap. 10. & 1. Belli cap. ult. at Herodes ſalutatus eſt Rex à Romanis circa autumnum anni Juliani 6. Per. Jul. 4674. de anno hoc inter omnes doctos convenit; tertioque poſt anno, hoc eſt Juliano 9. Antigono interfecto, rerum eſt potitus; quod ipſemet Joſephus teſtatur.

Numerandi ſunt itaque ab hoc anno Juliano 9. quatuor & triginta; vel ab illo 6. ſeptem & triginta, quorum ultimus iniit anno Juliano 42. Per. Jul. 4710. ſi prior terminus in ſumma includatur; aut in annum ſequentem, ſi excludatur. ſed Lunaris defectio, quam Joſephus notat eveniſſe jam Herodis morbo ingraveſcente, anno ipſo Juliano 42. eum obiiſſe comprobat. Matthiam, inquit ille, ſeditionis autorem ejuſque ſocios vivos exuſſit, & luna hâc ipsâ nocte deliquium paſſa eſt, Herodi verò morbus gravior factus eſt, pœnam improbitatis exigente numine, &c. Antiq. 17. cap. 8. ſive 9. Defecit enim revera luna hoc anno, Martii 13. tribus circiter horis ante ortum Solis, ut ex calculo Aſtronomico clarum eſt Plenilunium verum tabulæ Pariſinæ conferunt in Martii 3 hora 2. 45'. à mediâ nocte. Hieroſolymis verus locus Solis in gradu piſcium 20. 23'. deficere cœpit luna horâ prima 24'. deſiit horâ 4. 9'. duratio fuit horarum 2. 47'. ac digitos ferè 6. defecit. Opportuniſſimè igitur ad Joſephi narrationem Lunaris iſta defectio convenit, ut rectè obſervat Petavius.

Idem ex hiſtoriâ ipſius Herodis ſucceſſorum adſtruitur. Archelaüs etiam poſt obitum parentis Ethnarcha ab Auguſto factus eſt, qui cum annos novem expleſſet, ac decimum inchoâſſet, à primoribus Judæorum apud Cæſarem accuſatus eſt, & Viennam Galliæ trans Alpes relegatus. Joſeph. Antiq. 17. cap. ult. cum 2. Belli 6. idque ſub finem anni quo Romæ Conſules fuerunt M. Æmilius Lepidus, & L. Aruntius, ut habet Dio lib. 55. qui Conſules in annum cadunt Julianum 51. ut patet ſuprà cap. 26. Si igitur ab annis 51. novem tollas (nam decimus incepit quo Archelaüs deportatus eſt) relinquetur annus 42. Julianus, quo Herode mortuo, Archelaï primus iniit.

Firmatur id ex eo quod idem Joſephus teſtatur, Quirinum tum ab Auguſto in Judæam miſſum, ut Archelaï domum divenderet, id peregiſſe anno 37. poſt victum in Actiaca victoria Antonium (18. Antiq. 3.) hæc enim victoria contigit Cæſare 3. & Meſſala Corvino Coſſ. Septembris die 2. hoc est vertente anno Per. Jul. 4683. editionis Julianæ 15. Si igitur

37. ad 15. adjicias, exurget annus Julianus 52. qui cum decimo Archelaï concurrit. Decem igitur ſi tollas ex 52. adhuc relinquetur annus ille 42. Herodis morti & initio Archelaï aſſignandus.

Idem cognoſcere eſt ex annis Philippi Tetrarchæ, qui & ipſe, ut jam videbimus, paterni regni partem habuit. Obiit enim ille Philippus anno Tiberii 20. cùm annis præfuiſſet 27. Joſeph. lib. 18. cap. 6. cœpit vero Tiberius regnare anno Jul. 59. 14. Kalend. Septemb. ergo ejus annus 20. incidit in annum Jul. 79. atqui annos 37. rexiſſe Philippum dicebamus: hos ergo de 79. tolle, ſupererit annus 42. quo & mortuus eſt Herodes, & Philippus ejus teſtamento Tetrarcha conſtitutus.

Alia ejuſmodi argumenta apud Deckerium, Keplerum, Petavium in libris de Doct. Temp. & alios videri poſſunt, quæ nos de anno mortis Herodis vix ſinunt dubitare, qui quidem tot characteriſmis tum Hiſtoricis, tum Aſtronomicis ſit definitus.

Dies autem mortis ejus aſſignatur 7. menſis Ciſleu, id eſt, circa Novembris noſtri diem 25. qui ideo à Judæis feſtivus habetur, quod in eo Herodes, qui ſapientes odio proſecutus eſt, mortem obierit; ut ex Judæorum jejunii volumine annotaverunt viri doctiſſimi Linclejus atque Uſſerius.

Et ſanè vix fidem faciunt, qui eum circa Paſchatis feſtum hujus anni 42. obiiſſe volunt. Certè inter hanc Lunam quæ defecit, & alteram quæ Paſchalis feſti propria fuit, unicus interfuit menſis, qui autem tantulo ſpatio, tanta præſtari potuerunt, quanta apud Joſephum legimus? Etenim non ſtatim poſt hanc eclipſim mortuus eſt Herodes, ſed ſpe morbi ſuperandi medicos advocavit, & profectus ultra Jordanem calidis aquis ſe fovebat apud Callirrhoën. Joſeph. Antiq. 17.

Ibi cum viſum eſſet medicis corpus ejus concalefacere, demiſſus in refertum oleo dolium, viſus eſt animam agere, ſed familiarium clamore excitatus & ad ſe reverſus, Jerichuntem repetiit. Ibid. quod circa æſtatis finem factum eſſe, poſſumus arbitrari.

Huc nobiliſſimos Judæorum undique edicto minaci accitos concluſit in hippodromo, datis mandatis Salomæ ſorori & ejus viro Alexæ, ut ſe extincto, per milites interficerentur, ut populo luctus cauſa quæreretur, alioqui lætaturo de regis interitu. Ibid. id incipienti autumno damus.

Interim Roma acceptis literis, poteſtas illi facta eſt in Antipatrum filium animadvertendi: quo audito paululum recreatus eſt; ſed mox repetitis doloribus cultro ſe ferire tentavit. Ibi cum trepidatum eſſet, ſtrepitum perſenſit Antipater &

quaſi patre jam animam agente, de laxandis vinculis cum cuſtode egit. Quod cum renunciatum eſſet Regi, irâ ille percitus caput vulneravit, erectuſque in cubitum, Antipatrum juſſit occidi. Ibid.

Deinde mutatâ voluntate, mutavit etiam teſtamentum. Antipam enim, quem prioribus tabulis regni ſucceſſorem deſtinaverat, Galilææ tantum ac Peraeæ Tetrarcham conſtituit, regnum Archelao largitus: Philippo filio, Gauloniticam, Trachoniticam, Batanæam & Paneada regiones, Tetrarchiæ nomine aſſignavit. Ibid.

His ita ordinatis quinta die poſtquam occidiſſet Antipatrum, moritur Herodes, & Salome priusquam regis mors innoteſceret, in hippodromo concluſos dimiſit, dicens ita ipſum juſſiſſe, ibid. Quibus omnibus nemo ſuccenſebit, ſi duorum item menſium ſpatium tribuamus, atque ita ipſum vertente Novembri mortuum ſentiamus, ut ex dicto jejunii volumine ſuprà referebamus.

Indicata regis morte, congregataque omni militia, regis teſtamentum militibus legitur, & Archelaüs rex ſalutatur. Antiq. l. 17. c. 10.

Poſt hæc funus præparabatur Regi, Archelao procurante, ut exequiæ patri fierent quàm ſplendidiſſimæ. ibid. Id autem quis non videt non paucorum eſſe dierum?

Ferebatur corpus per 200. ſtadia, Jerichunte in Herodium Caſtellum, octo ſtadiis diebus ſingulis confectis. 1. Belli cap. ult. cum 17. Antiq. 10. ferebatur autem in lectica aurea, diſtincta variis gemmis pretioſis, inſtrata purpura. Ibid. quibus rebus parandis & ordinandis inſumptam majorem hyemis partem, credere par eſt.

Finita funebri pompa, Archelaüs Hieroſolymam veniens, per ſeptem dies, de more, luctum patris celebravit. Quibus finitis epulum multitudini præbuit. Deinde in templum aſcendens, quacunque tranſibat, gratulationibus ac fauſtis acclamationibus excipiebatur. Ibid. Vides ergo pacatiſſimam urbem, necdum aliquid turbarum ortum, quarum tamen ſemina latebant.

Tum conſcenſo ſuggeſtu, plebem benigniſſimè eſt allocutus, præclariſſima quæque promittens, & ſacrificio peracto, convivium cum amicis celebravit. Ibid.

Judæi, ſicut vulgus aſſolet, quò benigniùs eos Archelaüs alloquebatur, eò majoribus eum ferebant laudibus, poſcebantque ſibi ab illo varia beneficia: quidam etiam eos dimitti, quos Herodes non paucos vinxerat; quorum ille nihil negabat. Ibid.

Interea quidam novarum rerum ſtudio convenientes deflebant Matthiam & ſocios ejus ab Herode occiſos, quos ſtatim

tim ab eorum morte luctu honorare non potuerant metu ejus coërciti, *οἱ παραχρῆμα τῆς εἰς τὸ πενθεῖσθαι τιμῆς φόβῳ τῷ ἐκείνου ἀπεστέρηντο.* Ibid. cap. 11. Vides ergo ut iſtorum mors cum eclipſi, de qua ſuprà agebamus, conjuncta, ab hoc Judæorum luctu ſecernatur; atque adeo ab eorum commotione dividenda ſit.

Tum convicia in defunctum regem jactabant, quoſdamque illius amicos ad pœnam depoſcebant. Ibid.

Hos cum diu fruſtra placare Archelaüs conatus eſſet, res eò denique proceſſit, ut inſtante feſto Paſchatis, immiſſo ab Archelao toto exercitu, ad tria millia virorum circa templùm interfecti ſint. Ibid.

Patet ergo Paſcha de quo hîc mentiò fit, non illud eſſe quod defectionem Lunæ ſuprà memoratam proximè ſequebatur, ſed alterius anni, hoc eſt Juliani 43. Per. Jul. 4711. tum nec mortem Herodis Paſcha anni Juliani 42. præcedere potuiſſe, nec cum Paſchate anni 43. conjunctam, ſed mediam inter utrumque, ut fides omnino illis tribuenda ſit, qui eam menſi Ciſleu ſive Novembri adſcribunt.

Chriſtum vero menſe Decembri & die 25. hujus menſis natum, conſentiens fuit ſemper cum orientalis, tum occidentalis Eccleſiæ autoritas.

Cum igitur Chriſti natalis neceſſariò mortem Herodis anteverterit, patet eam non poſteriori anno adſcribendam quàm cadenti Juliano 41. Auguſti 40. à conducto ſuis ſumptibus exercitu, qui ſit in Per. Jul. 4709. & ab orbe condito ex noſtra ratione 4000. ab autumno præcedenti inchoatus: ita ut verus Chriſti natalis vulgaris æram quadriennio toto antevertat. qua in re conſentientes habemus ſummos Chronologos Deckerium, Petavium, Bucherium, Uſſerium, immo & veterum annales apud Epiphanium hær. 51. ac pervetuſtum Chronologum qui ante annos 1400. floruit, ut refert Tyrinus, qui eandem ſententiam pluribus fulſit in ſuo Chronico; eam optimè quadrare cum omnibus ſacris & prophanis Hiſtoriis ac Chronologiis affirmans, quod nulli, inquit, alteri ſententiæ convenit. Quin addit fore ut in illam irent penè omnes, niſi difficultatem moveret annus 15. Tiberii, cui putat baptiſmum Chriſti aſſignandum, quod tamen minime dixit Euangeliſta, qui id unum aſſerit, hoc anno Joannem prodiiſſe ad miniſterium; verum illud poſtea diligentius examinabimus.

Ex his autem promptum eſt colligere Chriſtum in Ægypto exulaſſe per anni ferè circulum, quandoquidem ſtatim à purificatione, hoc eſt, menſe Februario anni Juliani 42. aufugiſſe videtur, nec ante finem ejuſdem anni, vel initium ſequentis rediiſſe; erat enim ibi uſque ad obitum Herodis, inquit

Euangeliſta, Matth. 2. 15. quo tandem defuncto Angelus Domini apparuit in ſomnis Joſeph, juſſitque accipere puerum & matrem ejus, & reverti in terram Iſraël, ut eſt ibidem verſ. 19. & 20. quod factum ſaltem videtur antequam Archelaüs Romam properaret, ſiquidem dicitur Joſephus in Galilæam ſeceſſiſſe, quia audiſſet Archelaüm in Judæa pro Herode patre ſuo regnare: nempe hoc initium regni ejus crudelitate & ſeditionibus repletum.

De Baptiſmo Chriſti, & miniſterio Joannis necnon de initio imperii Tiberii.

NAtalitii Chriſti die & anno poſito, ſupereſt ut de eju baptiſmo quæramus; in quo nobis duo potiſſimùn ſunt inveſtiganda. Primùm de initio miniſterii Joannis Baptiſtæ: deinde de tempore quo ad eum Chriſtus acceſſit.

Initium miniſterii Joannis anno 15. imperii Tiberii Cæſaris adſcribitur ab Euangeliſta; prius itaque de ejus imperi initio pauca præmittenda, ut in quod tempus ille 15. annu incidat intelligatur.

Tiberium Auguſto mortuo imperium adeptum eſſe, hacte nus ab omnibus receptum fuerat: mortuum autem eſſe Auguſtum die 19 menſis Auguſti anni Juliani 59. qui ſit in Per Jul. 4727. nemo ambigit. At hoc ſæculo novi quidam Chronologiæ Scriptores, interque hos Herwartus, Antonius Ca pellus & Uſſerius, contra communem hiſtoriam Tiberii prir cipatum aliquot annis antevertunt. Uſſerius puta bienni toto, hocque iſtis præſertim argumentis ille aſtruit.

Quod ante mortem Auguſti Tiberio Proconſulare impe rium datum ſit, lege per Conſules data, ut provincias cu Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret ut ſcribunt Sueton. cap. 21. & Vellejus lib. 2. cap. 121. quo Auguſtus ætate jam gravis Germanicum Senatui, Senatur ipſi Tiberio, utpote jam principi, ſcripto commendarit, u narrat Dio lib. 59. Quod Tiberius urbis curam tum L. Piſoı commiſerit, cum apud ipſum jam principem, ut refert Pl nius lib. 14. cap. ult. biduo ille perpotaſſet: qua præfectur viginti per annos probatum Piſonem Domitio Ænobarbo & A. Vitellio Coſſ. hoc eſt anno æræ Chriſtianæ 32. mortuu eſſe confirmat Tacitus Annal. 6. 11. ita ut principatus Tiber ab anno ſaltem ejuſdem æræ 12. arceſſendus ſit, biennio an mortem Auguſti.

At quanquam fateamur jampridem pleraque ſummi imper ornamenta in Tiberium collata, ejuſmodi tamen fuere, qu citra ampliſſimum faſtigium aliis quoque conceſſa ſunt: ne

a

αὐτοκρατορικὸν jus, aut abſolutam potentiam illum ante mortem Auguſti obtinuiſſe quiſquam probabit, ut ipſe quoque fatetur Uſſerius: unde illud conſequens eſt, annos ejus imperii ab ea demum Auguſti morte eſſe dinumerandos.

Sanè ſi vivente Auguſto imperium jam & ſummum principatum conſecutus eſſet Tiberius, quo illa tanta Liviæ ſolicitudo in Auguſti morte celanda donec Tiberius adveniſſet, aut cur eo jam præſente ſimul exceſſiſſe Auguſtum, & rerum potiri Neronem fama eadem tulit, ut narrat Tacitus (Annal. lib. 1. cap. 5.) ſi duo hæc tempore ſint dividenda? Quin ab eodem cur novi principatus novum facinus mors poſthumi Agrippæ dicitur, ſi non inde initium imperii Tiberii arceſſendum eſt? Cur tum primum Conſules in verba Tiberii juravere? ut ipſemet ait ibid cap. 7. & de renovando per annos ſacramento in nomen Tiberii actum eſt? ut addit cap. 8. Cur denique perplexa & obſcura ratione imperium à ſe rejecit Tiberius? ut eſt capite 11. ſi jam adeptus erat, ſolamque divi Auguſti mentem tantæ molis capacem ait, ſi non Auguſtus ſolus, ſed ipſe cum Auguſto æquè adminiſtraret imperium? de quo audiendus etiam Suetonius: Poſt mortem Auguſti, inquit, tandem quaſi coactus & querens miſeram & oneroſam ſervitutem, recepit imperium; nec non Vellejus lib. 2. una tamen veluti luctatio civitatis fuit pugnantis cum Cæſare, Senatus Populique Romani, ut ſtationi paternæ ſuccederet; ex quibus omnibus ſatis apparet, quam falſum ſit Tiberium jam antea ſuſcepiſſe imperium.

Hoc ipſum confirmat Spartianus ubi de M. Aurelio Antonino Philoſopho, & L. Vero loquens, hos primos eſſe ait, qui pariter & Rempublicam adminiſtrarint, & Auguſti appellati ſint. id quoque nummorum & lapidum inſcriptiones loquuntur, qui ad decimam ſextam Tribunitiam Tiberii poteſtatem, qua mortuus eſt Auguſtus, Tiberium Auguſti filium, ac deinceps etiam Auguſtum appellant.

Quin ipſamet quæ inter eos eſt diſſenſio, qui Auguſto ſuperſtite Tiberium imperaſſe contendunt, ſatis arguit rem prorſus eſſe vanam ac ſine fundamento excogitatam, cum alii duos annos imperii, alii tres, alii quatuor ante mortem Auguſti ei tribuant, faſtoſque contra venerandæ antiquitatis fidem turbent ac mutilent, ut ad ſuas rationes calculi dirigantur. Quæ comminiſcendi libertas, ſi ſemel admiſſa ſit, nemo non videt quantum hiſtoriis luculentioribus, probatioribusque autoribus periculum immineat, cum vix tandem ſua veritati ratio interea conſtare poterit: ut taceam ridiculum prorſus eſſe, opinari Euangeliſtam, eam imperii Tiberii epocham iniiſſe quæ demum 17. poſt ſæculo, idque novo horum autorum favente lumine hominibus innoteſceret.

Patet itaque Tiberii principatum ab Auguſti morte omnium conſenſu rectè numeratum ſemper fuiſſe, fruſtraque omnino fieri, ut ab alia epocha decimus quintus ejus annus à ſancto Luca memoratus, repetendus putetur.

Si ergo ut diximus, mortuus eſt Auguſtus die 19 menſis Auguſti anni Jul. 59. æræ vulgaris 14. ſequitur annum 15. Tiberii præcisè ſumptum incipere item ab menſe Auguſto anni Jul. 73. æræ vulgaris 28. Neque ab hoc calculo recedunt qui volunt Euangeliſtam annos Tiberii more Judaïco numerare, principio ſcilicet à præcedenti menſe Niſan facto; nam 15. ille annus etiam ſic à Niſan anni Jul. 73. ad eundem Niſan anni 74. extendetur.

Cœptum verò fuiſſe Joannis miniſterium maxime probabile eſt die illi convenientiſſimo menſis 7 die 10. (circa Octobris noſtri diem 19.) qui & pœnitentialis fuit, cum ſolemni jejunio conjunctus, in quo qui animam ſuam non affligeret exſcindendus erat è populo: & expiatorius, quo ſummus Sacerdos ſolus in Sancta Sanctorum ingrediebatur, oblato ſanguine populi peccata expiaturus: idemque ille dies eſt, quo tuba per totam terram perſonante Jubilæus indicendus mandatur, Levitic. 25. 9.

Chriſtum verò baptizatum eſſe 6. Januarii, antiqua, & conſtans eſt ſanctorum Patrum ſententia, idque agnoſcit & canit Eccleſia ea ipſa die; quæ ob id maxime ab antiquis Θεοφανία dicta eſt, quod in baptiſmo Chriſti ſpecie quadam ſenſibili ſanctiſſima Trinitas innoteſcere voluerit.

Verum, utrum id Januario proxime initium miniſterii Joannis ſequenti factum ſit, an altero demum, minimè declarat Scriptura. In hanc alteram partem nos magis inclinamus; nam non modicum ſpatium, ſed plenum prædicationis circulum ante Chriſti adventum à Joanne fuiſſe confectum Pauli verba indicare videntur Actor. 13, 25. quo impleret Joannes curſum ſuum dicebat, quem me arbitramini eſſe non is ſum ego; ſed ecce venit poſt me, &c. quod ex verbis quoque Gabrielis Archangeli ad Zachariam de Joanne conjicere poſſis: cum nempe converſurum corda patrum in filios, & rebelles ad prudentiam juſtorum, ut pararet Domino plebem perfectam (ſive inſtructam) Luc. 1, 17. Sanè Joanni majuſculo opus erat ſpatio, ut ſic Chriſto Iſraëlem præpararet. nam qui in deſertis ſemper fuerat abditus uſque ad diem oſtenſionis ſuæ, quique nullum fecerat ſignum, tantæ tam ſubitò authoritatis evadere vix poterat, ut ſicuti Lucas teſtatur, cogitarent omnes in cordibus ſuis ne forte ipſe eſſet Chriſtus cap. 3, 15. quin & ipſamet narratio Euangeliſtæ, inter vocationem Joannis & baptiſmum Chriſti, multa interceſſiſſe ſatis apertè declarare videtur, immo nec Chriſtum prius ad

cum

eum acceſſiſſe quàm omnis populus eſſet baptizatus Luc. 3, 21. ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος inquit, deſcendit Spiritus Sanctus in ipſum, & vox Patris de cœlo facta eſt, qua manifeſtavit eum.

Adde quod tempus mortis Chriſti de baptiſmi ejus anno ſatis apertè nos monere videatur, cum, ut probabitur deinceps, neque prædicationem ejus ab hoc ipſo baptiſmo longius ſejungere, neque pluſquam quatuor Paſchata illi attribuere conſentaneum ſit, nec denique ejus mortem alio quàm æræ vulgaris anno 33. aſſignari poſſe arbitremur, ut poſtea declarabitur.

Baptizatum ergo credimus Ieſum anno Jul. 75. imperii Tiberii 16. æræ vulgaris Chriſtianæ 30. cum ille jam trigeſimum tertium ætatis impleſſet annum, & 34. inchoaſſet.

Neque eſt quod nobis quis locum illum objiciat Luc. 3, 23. qui de Chriſti baptiſmo cum loqueretur ait, & ipſe Ieſus erat quaſi annorum triginta incipiens. καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος. nam primò illud ἀρχόμενος incipiens, non ad ætatis annum referendum eſſe, ſed ad miniſterium Chriſti, qui tunc incipiebat palam prodire & Meſſiam agere, jam olim notarunt Juſtinus dialogo cum Tryphone, Origenes, Euthymius, Beda, & alii; ac fere plerique omnes jam docti conſentiunt, & ſanè vix feras qui dicat, εἰμὶ ἀρχόμενος ἐτῶν τριάκοντα, pro ἄρχομαι εἶναι ἐτῶν τριάκοντα ſive ἄρχομαι τοῦ ἔτους τριακοστοῦ. quin & ipſe Lucas alibi ſatis ſuam mentem aperit, qui cum de vita publica & & miniſterio Ieſu loqueretur, eodem verbo uſus dixit ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, incipiens à baptiſmate Joannis. unde etiam illis reſpondere poſſis qui volunt Chriſtum poſtquam baptizatus eſt, adhuc per aliquot annos quaſi privatum vixiſſe: in quorum numero Uſſerius & Salianus à quibus hac in parte libenter diſcedimus.

Deinde ad trigeſimum annum ibi aſſignatum quod ſpectat, rotundo numero utentibus aliquot annos omittere uſitatum eſſe nemo ambigit. Id autem præcipuè ab Authoribus Sacris uſurpatum nos docet Auguſtinus, quæſt. 47. in Exod. Scriptura, inquit, ſolet tempora ita nuncupare, ut quod de ſumma paulatim aut excreſcit, aut infra eſt, non computetur. Sic hodie quoque ſeptuaginta dicuntur Diſcipuli Chriſti, & ſeptuaginta Interpretes Sacrorum Codicum, quos revera 72. fuiſſe ſcimus. Sic etiam apud Romanos Collegium Centumvirûm dicebatur, cum tamen conſtet in eo fuiſſe centum & quinque Judices: tres nempe ex ſingulis tribubus quæ erant 35. Sic denique in antiquis omnibus quos viderim breviariis, dicitur B. Auguſtinus baptizatus anno ætatis ſuæ triceſimo, vel ut in quibuſdam legitur, circiter triceſimo, cum

revera jam 33. adimpleſſet, ipſomet teſtante (lib. 19. Confeſſ. cap. 11. num. 3.) quem eundem 30. numerum pari modo ab Euangeliſta hic uſurpatum jure licet opinari; cum non ſimpliciter dixerit Chriſtum fuiſſe cum baptiſmum adiret, annorum triginta, ſed quaſi triginta. Immo quod magis mirêre, vir acris ingenii Tertullianus, rerum Theologicarum peritiſſimus, tribus quoque annis, ſed aliter ſumptis, ab illa rotundi numeri ſumma, recedere ſibi licitum eſſe putavit; cum dixit Chriſtum anno Tiberii 12. baptizatum. quod cur putaverit aperiemus infrà.

Certe illud ὡσεὶ, quaſi, aliquam ſemper ex ſeſe permittere libertatem nemo eſt qui negare poſſit. aliter enim fruſtra omnino apponeretur. ſic cum apud Matthæum cap. 17. & apud Marcum cap. 9. legas Chriſtum poſt ſex dies, ab inſtituto ſcilicet ſermone, eſſe transfiguratum: Lucas tamen hac ſua iterum uſus particula refert id factum eſſe poſt hæc verba ὡσεὶ quaſi dies octo. Adeo manifeſtum eſt eam numeros præciſè ſumptos non indicare.

Cum itaque hæc ea ubique hujus particulæ vis ſit, procul dubio cum rotundis præfigitur numeris, id præcipue efficere & majorem adhuc latitudinem complecti fatendum eſt. Unde valde veriſimile ſit non tam certum ætatis annum hîc præciſè definire voluiſſe Lucam, quàm illam decadem, à qua tum propius aberat Chriſtus, indicare. Quod eo videtur feciſſe conſilio, ut triplici hoc annorum ordine, myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, quod hoc in ſacramento præcipue eminet, indicaret. Unde etiam forte factum eſt ut Chriſtus poſt tres non tantum decadas, ſed monadas etiam, hoc eſt, poſt annos ætatis 33. baptizari voluerit.

Nam quod quidam dixere illud, quaſi, eſſe pro Caph veritatis Hebræorum, ut vocant, ſicut cum dicitur: gloriam quaſi unigeniti à Patre Joan. 1. adeoque præciſè hic annum triceſimum denotare, vix eſt qui ſibi perſuadeat. Illud enim Caph Græci per ὡς exprimunt δόξαν ὡς μονογενοῦς· cum contra hic non ſit ὡς ſed ὡσεὶ, quod numero & menſuræ additum non modicam, ut vidimus, permittit libertatem.

Itaque nihil omnino certi ex hoc Lucæ loco concludi poſſe quod ad ætatem Chriſti pertineat, manifeſtum eſt, ut unum nobis reliquum ſit, non ex anno baptiſmi nativitatem, ſed ex ipſa potius nativitate, prædicatione ac morte denique, annum baptiſmi inveſtigare. Quod tamen antiquis fere impoſuit, qui nulla ſcrupuloſitate triceſimum Chriſti annum cum 15. imperii Tiberii conjungentes Herodis morte multum poſteriorem nativitatem ejus inde effici non animadvertebant: quem tamen in diebus Herodis natum omnino fateri neceſſe eſt, ſi credimus Euangeliſtæ.

Ve-

Verum in eo nihil eſt admodum quod eis debeat imputari. nam cum de ſcriptis primi ſæculi nihil certi habeamus quod pertineat (nempe qui Chriſtum vel ejus Apoſtolos viderant, non magnopere talium ſcriptione opus eſſe arbitrati magis gerendis rebus quàm ſcribendis ſeſe dabant:) qui poſtea ad ſcribendum animum applicuerunt, deſtructo jam regno Judæorum Romanæ ditionis ipſi facti, minus de annis Herodis curioſi fuere: atque ideo ad Romanorum annos ſingula referre ſatis eſſe opinati ſunt: cum nemo de diſſenſu hiſtoriarum eos admoneret, ex quibus tamen, vel ea quæ ad annos vitæ Chriſti pertinent, nos quærere debere monet Auguſtinus lib. 2. de Doctr. Chriſt. cap. 28.

De annis miniſterii ac mortis Chriſti.

Chriſtum tres integros prædicationis ac miniſterii ſui annos adimpleſſe, atque adeo quatuor Paſchata celebraſſe jam ab antiquis temporibus recepta ſententia eſt. nam Euſebius in Chronicis Græcis expreſſe ait Euangelium Joannis trium annorum tempus prædicationis Chriſti exiitiſſe teſtari, quod etiam confirmat Chronicon Alexandrinum, ubi nota non ſolum triennium ipſos intellexiſſe, ſi Chriſtum voluerunt, ut antiqua fides obtinet, baptizatum ſexto Januarii die, unde aliquid quoque de anno quarto delibatum teſtatur idem Euſebius Hiſtor. lib. 1. cap. 10. cum per ſucceſſiones Pontificum probare vult univerſum prædicationis Dominicæ tempus non totos quatuor annos complecti. Hinc eſt quod Beda lib. de Temp. Ratione cap. 45. ex vulgari fidelium & Eccleſiæ ſenſu aſſerit Chriſtum tres, & ſemi annos poſt baptiſma prædicaſſe, ſicut Joannes in Euangelio ſuo, commemorato redeuntis Paſchæ tempore perdocet.

Et ſanè nimium coarctare Chriſti geſta videntur, qui anno vel etiam duobus annis ea circumſcribunt, & longiori rurſus quàm par eſt ſpatio diſtendere, qui annis quatuor & quinque Paſchatibus contineri putant.

Primum enim Paſcha miniſterii Chriſti patet illud eſſe quod Joannis 2, 12. deſcribitur, in quo vendentes ejecit de templo.

Secundum quod ejuſdem cap. 5. habetur, in quo languidum 38. annorum ſanavit. nam per diem feſtum hîc Paſcha intelligi antiquiſſimus autor eſt Irenæus lib. 2. adverſus hæreſ. cap. 29. Similiter Euſebius Demonſtr. Euangel. lib. 8. Hieron. Theodoret. in 9. Dan. & Rupertus ad memoratum Joannis cap. 2. Quam opinionem ſequuntur Toſtatus, Paulus Middelburgenſis, Salmeron, Toletus, Pererius, Mariana, Gagnæus, Baronius, Salianus, uterque Janſenius,

ac tot alii. quod vel ex ipſo Euangelii textu patebit, ſi quis inter ſe locos Matth. 22, 1. Marc. 14, 2. & 15, 6. Luc. 23, 17. ac Joan. 6, 4. conferat.

Tertium itaque Paſcha erit illud quod Joan. 6. notatur quando quinque panibus quinque millia hominum ſatiavit.

Et quartum in quo ipſe oblatus eſt Chriſtus Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joan. 13.

Mors autem ejus vix alteri anno adſcribi poteſt quàm Juliano 78. æræ vulgaris 33. qui ſit in Per. Jul. 4746. Etenim Chriſtus ad veſperam Lunæ 14. primi menſis Paſcha immolavit cum Diſcipulis ſuis, quod ſacrum teſtatur eloquium, idque feria 5. & ejus mors quæ in craſtinum ſecuta eſt, in ſextam feriam incidit, ut antiqua & conſtans totius Eccleſiæ fides obtinet. Nam quod Dominus Luna 15. feria 5. crucem aſcenderit, ut olim Beda teſtatus eſt, & una Sabbatorum, id eſt die Dominica, reſurrexerit à mortuis, nulli licet dubitare Catholico, Lib. de Temp. Ratione cap. 45.

At ex omnibus iis annis qui in controverſiam venire poſſunt, puta ab Juliano 76. ad uſque 80. nullus reperitur alius, cujus prima, vel etiam ſecunda Luna (ne quis immaturas fruges aut aliud quippiam cauſetur) plena eſſe poſſit hac 5. vel 6. feria. Id calculo aſtronomico uti ſcientibus clarè demonſtratum eſt, & ſequens etiam indicat Tabula, in quo duo Novilunia habes annis ſingulis, de quibus dubitari poteſt, præpoſita, ex quibus unum neceſſario medium, ſive aſtronomicum initium ſit menſis Niſan (medium, inquam, nam quod inæquabili progreſſione ſigniferum orbem Luna perageret, modoque lentius, modo celerius agatur, ex diſparibus illis intervallis mediocrem quendam motum elegerunt Aſtronomi, quem medium appellarunt, uniformemque conſtituerunt) habes autem ferias annotatas Romano more à media nocte incipientes, quibus item adjunctæ ſunt feriæ juxta rationem Judaïcam ordinatæ, hoc eſt, à veſpera inchoatæ; unde fit ut Neomenia, quæ in unam feriam Romanam incidit, in ſequentem interdum Judaïcam cadat, quod ideo præſtitimus, ut dubitationi aut errori nullus omnino relictus eſſet locus.

Anni

Anni Per. Jul.	Æræ Vulg.	Julianæ correction.	Cycli Solis.		Dies.	Hor.	Min.		Fer. Rom.	Fer. Jud.
4744	31	76	12	Mart. April.	12 10	6 19	48" 32	51" 55	2 3	2 4
4745	32	77	13	Mart. April.	30 18	4 17	21 5	34 38	1 2	1 2
4746	33	78	14	Mart. April.	19 18	13 1	10 54	14 18	5 7	5 7
4747	34	79	15	Mart. April.	8 7	21 10	58 42	53 53	2 4	3 4
4748	35	80	16	Mart. April.	28 26	19 8	31 15	35 39	1 3	2 3

Hoc ergo anno Juliano 78. æræ vulgaris 33. Neomenia vera contigit Hieroſolymis juxta Tabulas Pariſinas 19. Martii poſt meridiem feria hebdomadarum noſtrarum 5. atque adeo plena non fuit Luna niſi ſecunda Aprilis feria item 5. ſub veſperam: ſiquidem Luna medium circulum, hoc eſt à conjunctione ad oppoſitionem perficit diebus 14. horis 18. 22'. 2". quod etiam rudiori rationi congruit, ſi quis malit Judæos non per verum calculum, ſed per φάσιν ſeu viſionem lunationes obſervaſſe. Nam cum ſaltem poſt 27. horam & dimidiam à Novilunio vero, neceſſaria quaſi φάσις Lunæ ſit, ut ipſimet Judæi docent in ſuis commentariis: ſi primus dies Lunæ hujus numeratus eſt illis 20. Martii noſtri, 14. ejuſdem Lunæ dies ad veſperam 2. Aprilis pertinuit. Debuit autem agnus immolari inter duas veſperas, hoc eſt ſub noctem illam, diem 14. terminantem, & 15. aperientem, qua nocte poſt agnum primum in Ægypto mactatum primogeniti cæſi ſunt, & filii Iſraël egreſſi, ut Exodi cap. 12. & Numer. 3. legenti fiet manifeſtum.

Peregit itaque Paſchale Sacramentum Servator noſter legitimo tempore, hoc eſt, ad veſperam Lunæ 14. quippe legis obſervantiſſimus, quam non ſolvere venerat, ſed adimplere: an autem eodem quo cæteri Judæi die, magna quæſtio apud eruditos, quam ingredi nihil ad Chronologiam attinet. Mortuus eſt quidem certè Luna 15. feria noſtrarum 6. die 3. Aprilis noſtri, eo quo diximus anno æræ Chriſtianæ 33. imperii Tiberii 19. Qua in re ut autoritatem rationi conjungamus, conſpirantes habemus Toſtatum, Burgenſem, Lucidum, Peterium, Harvillæum, Scaligerum, Temporarium, Calviſium, Uſſerium, Salianum, & alios prope innumeros. Immo & ex antiquis Euſebium, atque Hieronymum ut infrà patebit.

Stabilito itaque nativitatis Chriſti anno nec non mortis ejuſdem iis argumentis, quæ, ni fallor, non ita facile labefactari poſſunt, concludendum videtur eum vixiſſe non quidem annos 33. ut volunt plerique mediæ ætatis autores, & vulgaris æræ propugnatores (ut de aliis opinionibus taceam de quibus mox) ſed annos 36. menſes 3. dies 9. & horas 15. ab media ſcilicet nocte viceſimum quintum Decembris diem anni Juliani 41. aperiente ad tertii Aprilis anni Juliani 78. horam Judaïco more 9. noſtro 3. pomeridianam. Quod non aliquo carere ſacramento jure forſitan aliquis ſuſpicari poſſit, ut & in annis (tam vitæ Chriſti quàm æræ vulgaris, nec non Julianis) & in menſibus, & in diebus, & in Luna & in feriis, & in horis tam noſtro quàm Judaico more acceptis, numeris vel ternariis, vel ex ternario factis ſanctiſſimæ Trinitati honor

nor eſſet: quam Chriſtus omnibus ferè actibus, & operibus ſignari ſemper voluit. Immo quod adhuc mirere, ex ternario factus reperitur annorum hebdomadarum Danielis numerus, qui morti Chriſti congruit, ſiquidem mortuus eſt Chriſtus tribus annis ultimæ hebdomadis præcisè abſolutis & 486. ex toto numero completis, in anno medio illius ultimæ hebdomadis, hinc inde tribus aliis circumſcripto, ut jam conſpicuum faciemus; cui etiam myſterio favet quod idem voluit die poſt mortem tertia reſurgere.

Annus mortis Chriſti adhuc confirmatur LXX. *Danielis hebdomadibus; necnon ſtupenda illa Solis defectione quæ tum, cum affigeretur cruci, contigit.*

TOTIUS noſtri calculi veritas etiam inde patet, quod ſupernaturalibus quoque firmatur rationibus: nam & eximio illo ac prophetico Danielis de Meſſia teſtimonio apprime convenit, & cum illa Solis defectione, quæ moriente Chriſto contigit, optimè comparatur, ut vel ex ipſis tenebris lumen huic oboriatur. De Daniele primùm dicam.

Hic Propheta ſanctiſſimus cum ſub finem anni primi Darii Medi (ab everſa ſcilicet Babylonica Monarchia) intellexiſſet ex libris Jeremiæ numerum 70. annorum captivitatis jamjam explendum, ardentiſſimis precibus confeſſioneque peccatorum & ſuorum & popularium promiſſam liberationem propè jam imminentem à Deo efflagitavit. Erat is annus mundi 3767. ante Chriſtum 537. ut ex Tabulis noſtris Tomi 2. patet. Ecce tibi, Danieli aſſiſtit Gabriel Angelus, qui ei non de hoc ſolum reſponſum dedit, ſed etiam de ſpirituali Eccleſiæ libertate Meſſiæ morte demum procuranda, ac nobiliſſimum illud ſeptuaginta hebdomadarum vaticinium edidit. Tu ergo, inquit, animadverte ſermonem, & intellige viſionem. Septuaginta hebdomades abbreviatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper Urbem ſanctam tuam, ut conſummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur juſtitia ſempiterna, & impleatur viſio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum: ſcito ergo, & animadverte ab exitu ſermonis ut iterum ædificetur Jeruſalem uſque ad Chriſtum ducem hebdomades ſeptem & hebdomades ſexaginta duæ erunt. Et rurſum ædificabitur platea, & muri in anguſtia temporum. Et poſt hebdomades ſexaginta duas, occidetur Chriſtus, & non erit ejus populus, qui eum negaturus eſt, & civitatem, & ſanctuarium diſſipabit populus cum duce ejus venturo, & finis ejus vaſtitas, & poſt finem

nem belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in medio hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium, & erit in templo abominatio deſolationis, & uſque ad conſummationem & ad finem perſeverabit deſolatio. Dan. 9.

His Gabrielis verbis fidem ne Judæi quidem abrogant. Manifeſtam verò de Meſſiæ adventu & Hieroſolymorum excidio prophetiam continent, ut Angelus, qui Incarnationis Chriſti nuncius ad Virginem erat mittendus, idem ejuſdem myſterii multis ante ſæculis præco exiſteret. Completa verò eſſe omnia quæ hic habentur de Chriſto ante Hieroſolymorum deſolationem manifeſtum eſt. Siquidem hæc deſolatio ejus urbis, Chriſti exciſionem ſequitur in eadem hac Prophetia.

Per hebdomadas autem annorum ſeptimanas ſignificare, mos eſt Hebræis uſitatus, etiam nunc apud Talmudicos non infrequens. Ideo ubi de dierum hebdomade agitur, ſolet adjici dierum nomen Hæ ergo ſeptuaginta hebdomades annos efficiunt 490. Verum eaſdem abbreviandas eſſe teſtatur Angelus, additque ab exitu ſermonis hebdomadas 7. & hebdomadas 62 futuras, hoc eſt 69. Quas in partes diſtribuit more Hebræis uſitato, qui perfectum numerum ſcindere ſolent; ut cum Ezechielis 45, 12. dicitur, porro viginti ſicli, & viginti quinque ſicli, & quindecim ſiclim nam faciunt.

Quod vero ait ab exitu ſermonis, idem eſt atque à promulgatione edicti: id enim exire eſt: ut cum in eodem Propheta cap. 2, v. 13. dicitur & egreſſa ſententia ſapientes interficiebantur, & cap. 6, 7. Conſilium inierunt omnes Principes ut decretum Imperatorium exeat, & edictum. Et Lucæ 2, v. 1. exiit edictum à Cæſare Auguſto. Atque adeo poſt finitas 69. hebdomadas ab emiſſo edicto, tolli Chriſtus debebat, & quidem in medio hebdomadis LXX. ita ut ab egreſſu edicti ad Chriſtum ducem, anni eſſe debeant ſolidi 483. ad ejus mortem 486. ut demum paſſus fuerit currente anno 487. qui medius eſt annus hujus ultimæ, ſive ſeptuageſimæ hebdomadis.

Quærendum igitur quodnam ſit illud edictum, quatuor enim omnino reperiuntur, primum Cyri, alterum Darii Hyſtaſpis, tertium & quartum Artaxerxis. At Cyri & Darii edicta de reſtaurando Templo ſunt, non de reædificanda urbe. Et Artaxerxis primum quod Eſdræ datum eſt anno regni ejus 7. de Templo & ſacrificiis eſt, ut legitur 1. Eſdræ cap. 7. ergo de ultimo ejuſdem Artaxerxis edicto id intelligi debet, quod de urbe & muris ædificandis loquitur. Exivit autem illud Artaxerxis edictum anno imperii ejus 20. menſe Niſan, ut eſt Nehemiæ 2, 1.

Tres

Tres autem inter reges Perſidis Artaxerxes eſſe poſt Darium Hyſtaſpis reperiuntur, nempe Longimanus, Mnemon, & Ochus. At Mnemon regnum obtinuit anno Periodi Jul. 4310. ante Chriſtum 404. ideoque annus ejus 20. incidit in annum Per. Jul. 4329. quem non admittit vita Nehemiæ, qui unus eorum erat, qui jam ſub Cyro cum Zorobabele aſcenderunt (1. Eſdr. 2, 2.) anno Per. Jul. 4178. Immo ſi dicto anno 4329. (in quem 20. Mnemonis, ut diximus, cadit) addantur anni 486. quot ab edicto, de quo agitur, ad mortem Chriſti fluxiſſe diximus, exibit numerus 4814. qui eſt 31. poſt Jeroſolymitanum excidium, ante quod nemo negabit paſſum eſſe Chriſtum, niſi huic Prophetæ omnem fidem abrogare velit; de hoc ergo Artaxerxe non loquitur Nehemias, multo minùs de Ochφ ejus filio. Ergo de Artaxerxe Longimano, Darii Hyſtaſpis nepote, ſermonem inſtitui manifeſtum eſt, qui, ut ſuprà oſtendimus, regnum iniit anno Per. Jul. 4241. ita ut 20. ejus annus incidat in annum Per. Jul. 4260. & mundi ex noſtro calculo 3550. Si ergo dictis numeris adjicias 69 hebdomades annorum, hoc eſt, annos 483, habebis annum mundi 4033 Per. Jul. 4743. quo ſuprà demonſtravimus baptizatum eſſe Chriſtum, qui ſtatim ducis officio fungi cœpit.

Quoniam itaque menſe Niſan exiit edictum illud Artaxerxis Nehemiæ datum (2. Eſdr. 2.) ab eodem Niſan anni hujus, hoc eſt, à primo Paſchate quod Chriſtus poſt baptiſma celebravit Joan. 2. primum annum ſeptuageſimæ & ultimæ hebdomadis incipere par eſt, in qua fœdus confirmatum eſt multis, cum adhuc à baptiſmo ferè privatus & perpaucis cognitus fuiſſet Ieſus. Paſcha autem noſtrum Chriſtus, legalibus omnibus ſacrificiis hoc unum præfigurantibus fine impoſito, immolatus eſt ineunte anno 4. ſive medio poſtremæ ejuſdem ſeptimanæ, ut Angelus prædixerat, atque ita annus ille quartus cum Juliano 78. Periodi Jul. 4746. æræ vulgaris 33. concurrit, quibus ſuprà mortem Chriſti convenire demonſtravimus.

Quantum ergo Danielis Prophetia cum noſtro calculo conveniat, puto me aperuiſſe ſatis. Quæ contra objici ſolent ſolvam poſtea. Nunc ad defectionem Solis quæ Chriſto patiente contigit, venio. Nam cum tenebras illa die factas eſſe ſuper univerſam terram ab horâ ſextâ uſque ad horam nonam teſtentur Euangeliſtæ, hunc etiam annum gentium Scriptores, ut Chronici Alexandrini verbis utar, ſignarunt & conſtanter affirmarunt terræ motum extitiſſe, quos inter ſpeciatim eſt Phlegon, qui Olympiadas concinnavit; hic in 13. volumine ita ſcribit: 202. Olympiad. anno 4. eclipſis Solis magna fuit, quanta nunquam antea contigiſſe legitur: nox

enim hora ſexta diei tanta fuit, ut etiam aſtra in cœlo appa-
rerent, ingentique tremore terra mota eſt circa Bithyniam
Hæc Phlegon, qui notat, inuſitatam hanc & planè extraor-
dinariam Solis defectionem fuiſſe, &c. Erat autem Phlego
Hadriani libertus, cujus in hac re teſtimonium tanti ſe fa-
cere dicebat Onuphrius, quanti cujuſcumque alterius poſ
Euangeliſtas, cujuſque etiam verba habes apud Euſeb. ne
non Hieron. in ſuo Chronico Euſeb. refert quidem Hiero-
nymus ad annum Tiberii 18. At cum de anno Olympiadi
conſentiat, mendum in numeros irrepſiſſe videri poteſt, &
cum Chronico Alexandrino prorſus ille conſentire, in qu
hæc ad annum Tiberii 19. & dictæ Olympiadis 202. annum
4. referuntur. Quin & ad marginem horum Phlegontis ver-
borum apud Euſebii Chronicum Latinum ſe in quibuſdam
MSS. annum Tiberii 19. reperiſſe monet Pontacus Vaſatenſ
Epiſcopus in ſuo Euſebio, & Anaſtaſius Bibliothecarius i
ſua Chronologia, ipſiſſima Euſebii verba referens de ann
mortis Chriſti non 18. ſed 19. imperii Tiberii annum legit
ut notat idem Pontacus, atque ita quoque legendum in Eu-
ſebio notant Suares, Mariana, Scaliger, Calviſius, & ali
Et ſanè Euſebius ipſe in Chronico Græco, ab anno 2. O-
lymp. 198. initium Tiberii arceſſit, à quo uſque finem Olymp.
202. anni 19. reperiuntur, unde etiam in eodem Chronic
Græco cum agit de morte Chriſti ita legas. Ἐπὶ τὸ πάθος
προήει ἔτει ιθ' (id eſt 19.) τῆς Τιβερίου βασιλείας, καθ' ὃν καιρ
ἐν ἄλλοις μὲν ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὕρομεν ἱστορούμενα κατὰ λέξ
ταῦτα· ὁ ἥλιος ἐξέλιπεν, &c. ut omnia prorſus in hunc an-
num collimare videantur.

Neque vero ſolus Phlegon de hac inſolenti Solis eclipſi lo-
cutus eſt, ut ſatis hic innuunt tam Euſebius quàm Chron
con Alexandrinum, qui Gentium Scriptores pluraliter nom-
nant. Nam Thallus quoque à Julio Africano laudatus de e
meminerat, & alii ut videtur plures. Phlegontem quiden
Celſo oppoſuit Origenes libro 2. at Gentium Annales ge-
neratim etiam teſtes advocavit Lucianus Martyr in Actibu
ſuis, Rufino narrante: Requirite, inquit, in Annalibus ve-
ſtris, & invenietis temporibus Pilati, Chriſto patiente, fuga-
to Sole interruptum tenebris diem. Et ante eum Tertullianu
in Apolog. cap. 21. eodem momento, inquit, dies, mediun
orbem ſignante Sole, ſubducta eſt. Deliquium putaverunt
qui id quoque ſuper Chriſto prædicatum utique non ſcierun
ratione non inventa, negaverunt, & tamen eum mundi ca-
ſum relatum in arcanis veſtris habetis.

Su

Solvuntur objecta quædam ab iis, qui contendunt edictum, de quo Daniel loquitur, ad Artaxerxem Mnemonem referendum.

Quidam edictum illud, quod ſuprà memoravimus, ad Artaxerxem Mnemonem referendum, ſic efficere ſe putant. Nehemiàs, inquiunt, qui hoc obtinuit, non venit Jeroſolymam niſi poſt abſolutum templum; templum verò demum abſolutum eſt ſub Dario. patet quidem id ex Scripturis. Eum autem Darium eſſe quem Nothum appellarunt prophani, ex eo fit manifeſtum, quod ante ipſum Perſarum Rex Artaxerxes numeretur ab Eſdra cap. 4. cum tamen nullus hoc nomine ante Darium Hyſtaſpis reperiatur. Sunt enim hi Reges Perſarum, & hoc ordine numerati.

Cyrus,
Cambyſes,
Magus,
Darius Hyſtaſpis,
Xerxes,
Artaxerxes Longimanus,
Xerxes II.
Sogdianus,
Darius Nothus,
Artaxerxes Mnemon, ſive Memor.

Verùm hoc argumento parum admodum proficiunt. nam cum Aſſueri & Artaxerxis nomen multis commune fuiſſe nemo ambigat, qui paulisper in Scripturis verſatus ſit, vel ipſa lectione hujus cap. 4. Eſdræ manifeſtum fit, ibi Artaxerxis nomine non ipſum Longimanum deſignari.

Dicit enim Eſdras 1. hoſtes populi Dei, omnibus diebus Cyri, dum ipſe ſcilicet aliis intentus erat, ac Maſſagetarum bello implicitus, opus urgere non poſſet, illius conſiliarios largitionibus corrupiſſe, & Judæis impedimento fuiſſe uſque ad regnum Darii Regis Perſarum. Quis itaque non videt ibi Darium deſignari nomine primum, nam ſi plures jam Darii fuiſſent, certo aliquo nomine Scriptura poſteriorem à prioribus ſecerneret. Deinde id per partes explicans Eſdras, quod ſummatim primo dixerat, ait in principio regni Aſſueri hoſtes illos, qui ſub Cyro clanculum tantum egerant ut impedirent opus ab ipſo juſſum, jam apertis accuſationibus Judæos petiiſſe, ac demum, eo ſcilicet mortuo, ad Artaxerxem ſcripſiſſe. Patet ergo tres Perſarum Reges immediatè ſibi ſuccedentes ibi numerari, & eum Aſſuerum, quomodo hic vocatur, eſſe Cambyſen Cyri ſucceſſorem & filium, Artaxerxem

vero illum, eſſe Oropaſten Magum; ſive ut Cteſias loquitur Tanyoxarcen, qui paululum immutato nomine facile Artoxarxem, vel Artaxerxem obtinuit nominari. ille enim cum nihil niſi de regno ſuo ſtabiliendo cogitaret, benignè reſcripſit præfectis illis provinciarum, eis concedens quidquid poſtulaſſent. Quippe, ut novi ſolent Tyranni, omnium captabat benevolentiam, quod etiam ſatis declarat Herodot. lib. 3. cap. 67. Sed hoc brevi ſublato, Aggæi & Zachariæ Prophetarum hortationibus confirmati Judæi, iterum ædificare incipiunt. At cum denuo apud novos regios præfectos accuſarentur, quos Darius ſibi vicarios miſerat, ſic cauſam tuentur ſuam, ut omni re ad Darium Hyſtaſpis delatâ, novo tandem edicto prioris edicti confirmationem obtinerent.

Quatuor itaque reges hic habentur Cyrus, Cambyſes qui & Aſſuerus, Tanyoxarces, ſive Artaxerxes & Darius Hyſtaſpis. Quod ſi de Dario Notho & Artaxerxe Longimano hic ſermonem habuit Eſdras, cur rerum Judaïcarum ſtatum ſub Xerxe & aliis tribus, qui inter hunc & Cyrum intercedunt, breviter non ſaltem perſtrinxit? Nam ſi illi æquè rem impedierunt, cur non æquè nominantur; quod ſi faverint operi, multo magis erant nominandi.

At ne quis negativis argumentis parum tribuat, quæro, ſi ſub Dario Notho templum ædificatum eſt, qui anno primo Olymp. 89. hoc eſt, anno mundi 3581. regnum iniit, ergo centum & quindecim annis poſt Cyri edictum in ruinis jacuit. Tot enim ab anno 1. Cyri qui eſt mundi 3468. ad 2. Darii Nothi fluxerunt. At qui fieri poſſet ut Eſdras, qui inter Seniores ſub Cyro aſcendentes nominatur, quique hujus templi dedicationem & vidit & deſcripſit, uſque ad hanc ætatem vitam producere potuerit? Quod magis etiam de Nehemia urgeri poteſt: ipſe enim inter eos quoque annumeratus eſt, qui ſub Cyro cum Zorobabele aſcenderunt, & ipſemet deinde novæ ſub Artaxerxe coloniæ dux fuit; acceptis anno regni ejus 20. diplomatibus. Nam ſi Darius ſub quo abſolutum eſt templum, is eſt qui Nothus dicitur, ille Artaxerxes, cujus anno 20. Jeruſalem venit Nehemias, filius ejus erit Memor dictus, qui regnum eſt auſpicatus anno 4. Olympiad. 93. hoc eſt mundi 3600. ita ut viceſimus regni ejus annus incidat in annum mundi 3620. quis credat verò Nehemiam ad hanc diem vitam duxiſſe? Immo ſi quis Nehemiæ cap. 10. cum cap. 12. conferat; reperiet homines pluſquam viginti, qui fœderi ab Iſraëlitis, procurante Nehemia, inito ſubſcripſerunt, ex eorum numero qui unà cum Zorobabele ex captivitate aſcenderant. Eſt ne verò credibile tot viros ſimul eodem ſæculo & loco tot annos, hoc eſt pluſquam ducentos, vixiſſe? Siquidem ab anno 1. Cyri quem mun-

mundi eſſe diximus 3468. ad hunc annum 3620. fluxerunt anni 172. quibus addendi præterea ſunt anni, quos jam vixerant illi homines, cum ſub Zorobabele aſcenderent & principes familiarum meruerant appellari.

Maneat igitur inconcuſſum Darium illum, cujus autoritate templum perfectum eſt, eſſe filium Hyſtaſpis: & Artaxerxem, cujus anno 20. edictum emiſſum eſt de reædificandâ urbe, Darii ipſius eſſe nepotem, Longimanum dictum. Atque ab ejus regni anno 20. dinumerandas ſeptuaginta Danielis hebdomades ad Chriſtum uſque ducem: cujus adeo nativitatem, baptiſmum, prædicationem & mortem iis characteriſmis, cùm hiſtoricis, tum aſtronomicis, cum humanis, tum divinis deſignaſſe videmur, qui facile fortaſſis divelli non poſſint.

Expenduntur nonnullorum præterea ſcrupuli adverſus noſtram de annis vitæ & mortis Chriſti ſententiam.

Ac Primum

Excutitur quorundam opinio, qui Chriſto annos vitæ 33. completos ex ſacra Traditione aſſignandos putant.

HÆc quæ hactenus de annis vitæ & mortis Chriſti diſputavi, ratus abunde ſufficere, alienum putaram plures in eam ſcriptionem congerere, in qua vel maximè ſemper ſtudui brevitati; cum ecce allatum eſt quoſdam ſuper ea re nonnihil adhuc commoveri. Horum itaque ſcrupulis ex religione profectis occurrere religio jubet. Si fuſius paulo & latius, non tam id propoſitum quàm materiæ conditio faciet, quæ breviùs expediri fortè non poterit. Res quidem erunt, opinor, ipſæ non inutiles, nec quandoque forſan antiquitatis Eccleſiaſticæ amatoribus injucundæ.

At enim, inquiunt, vetus eſt opinio, jam ab antiquis tradita Patribus, paſſimque vulgata, Chriſtum Dominum triginta & tres annos duntaxat impleviſſe cum adiret paſſionem; unde pronunciare non eſt veritus Beda lib. de Rat. Temp. cap. 45. habet ni fallor Eccleſiæ fides Dominum in carne paulo pluſquam 33. annis uſque ad ſuæ tempora paſſionis vixiſſe.

Videndum itaque quàm antiqua ſit illa, quam vocant, Traditio: eoque præcipuorum Patrum & antiquorum Autorum ordine referam ſententias, quos quidem hac de re noverim

 ali-

aliquid conſignaſſe, ex quibus elucebit, opinor, quàm immerito hæc, veluti fides Eccleſiæ, opinio jactetur.

Et de primi quidem ſæculi Scriptoribus nihil eſt quod multum nos moretur. Nam illis cum ſatis eſſet Chriſtum aut vidiſſe, aut eos, qui ipſum viderant, audiiſſe, ab iiſque de ejus ætate reſciſſe, quam nobis Traditionem, ut mox videbimus, ſervavit Irenæus, reliqua parum ſibi neceſſaria ducebant: & præſentibus atque urgentibus rebus intenti, cum vix prædicationi verbi ſufficerent, parum de ſcribendis hujuſmodi quæſtionibus erant ſoliciti.

Itaque illa Euodii, Petri diſcipuli, & in Antiochena ſede ſucceſſoris Epiſtola, quæ à Nicephoro refertur, in qua Chriſtum 33. annos vixiſſe ait, à nemine docto ferè quod ſciam recipitur. Nec multum plus autoritatis meretur quod de Ignatii Martyris ejuſdemque Euodii ſucceſſoris Epiſtolâ ad Trallianos allegatur: Chriſtum nempe expletis tribus annorum decadibus eſſe baptizatum: ac deinde, cum triennium prædicaſſet, cruci affixum. nam interpolatas in multis Ignatii Epiſtolas, nemo neſcit. Hunc autem non eſſe genuinum autoris locum, vel inde patet, quod nec ab ſubſequentibus Patribus eſt agnitus, qui prorſus in alia omnia abierunt, & in antiquis codicibus deſideretur, ut in Græco codice Florentino, quem edidit Iſaacus Voſſius, & in vetuſtiſſimis exemplaribus Latinis duobus in Anglia repertis, quæ publici juris fecit Uſſerius; quare ad alia pergendum.

B. Irenæus, vir Apoſtolorum temporum, ut eum Hieronymus appellat, Polycarpi ſiquidem diſcipulus, ut Polycarpus Joannis Apoſtoli: quem etiam Epiphanius, priſcum Theologum & Apoſtolorum ſucceſſorem vocat, Tertullianus verò omnium doctrinarum curioſiſſimum exploratorem, ille inquam, lib. 2. contra hæreſes cap. 39. de Chriſti ætate agens, ita loquitur: Triginta annorum ætas primæ indolis eſt juvenis & extenditur uſque ad quadrageſimum annum. Omnis quilibet confitebitur à quadrageſimo aut quinquageſimo anno declinat jam in ætatem ſeniorem, quam habens docebat Chriſtus, ſicut Euangelium, & omnes Seniores teſtantur, qui in Aſia apud Joannem diſcipulum Domini convenerunt, id ipſum tradidiſſe eis Joannem. . . . . . Quidam autem non ſolum Joannem, ſed & alios Apoſtolos viderunt, & hæc ab iis audierunt, & teſtantur de hujuſmodi relatione. Et iterum cap. 40. ſic ait: quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti? Hoc dicitur ei qui jam quadraginta annos exceſſit, 50. autem nondum attigit, non tamen multum à quinquageſimo abſtitit, &c.

Iſta piiſſimus æquè ac ſapientiſſimus Antiſtes, Gallicanæ Eccleſiæ lumen ac princeps, Irenæus. Quo ejus nævo, ut qui-

quidam appellant, quoniam valde ſe jactant antiquitatis, ne quid gravius dicam, parum amantes, qui captatâ inde occaſione quidquid ab veteri traditur Eccleſiâ elevant ac rejiciunt, duo ſunt quæ mihi præcipuè huc veniunt admonenda.

Alterum beatum Irenæum non dicere priores illos Diſcipulos ſimpliciter affirmaſſe quod Chriſtus ad 40. vel 50. annum pervenerit. ſed quod in ætatem ſeniorem jam declinaret cum doceret, quam habens, inquit, docebat, ſicut omnes Seniores teſtantur, &c. Hanc autem ſeniorem ætatem vel à quadrageſimo, vel à quinquageſimo anno incipere, pro ſuo arbitrio opinatus eſt Irenæus, ex quo proinde manifeſtum fit, non hunc potius quàm illum annum, atque adeo nullum præcisè definiviſſe diſcipulos; ſed tantum indicaſſe Chriſtum maturioris ætatis fuiſſe, déque eo autores allegaſſe Apoſtolos. In quo quid tantopere adverſus venerandam illam antiquitatem, & eorum, qui Apoſtolos viderant & audierant, aut etiam Apoſtolorum ipſorum autoritatem, jactari poſſit, planè ego non video, præſertim cum nullus adhuc ferè ſit ætatis amicorum aut præpoſitorum ſuorum, quibuscum vivit, tam curioſus indagator, ut non eam ex perſona potius ſpecieque conjiciat.

Alterum quod hîc animadverti velim eſt, Irenæum, ut quæ de Chriſti annis ipſe ſtatuit, ſentiret, hac præcipuè Judæorum inductione impulſum. Joan. 9. quinquaginta annos nondum habes. in quo nec ille iniquius traducendus mihi videtur vir ſanctitate & doctrina eximius, ſi antiquorum illorum jam fide motus, qui de ætate paulo provectiore ac ſeniore vix arbitrabantur fas eſſe dubitandum, hoc tamen loco abreptus eſt ut paulò longius abiret, quod & Judæos iſtos diſcipulis illis concinere & inde nobis lumen aliquod oboriri poſſe arbitrabatur, ad veram Chriſti ætatem propius diſpiciendam, quam nulla autoritate certo ſciret definitam. Sanè ipſe quoque Chryſoſtomus, qui quadraginta annos apud Joannem, non quinquaginta, legit, ut infrà ſuo ordine referetur, eadem ratione voluit procedere argumentum; ut ne Chriſtus ab ea ætate longius abeſſe videretur, quàm apud Euangeliſtam crederet expreſſam. Et vero quamvis non inficier hominem ætatis etiam junioris, ſic quoque aliquando argui poſſe: aut Judæos etiam qui hæc Chriſto regererent, ejus oris dignitate aut maturitate, ut cum paulo ſeniorem quàm verè eſſet arbitrarentur. Unum quidem certè ex tota Irenæi diſputatione debet colligi, vel ipſi, vel prioribus diſcipulis fuiſſe perſuaſum, Chriſtum Dominum ætate jam maturiore progreſſum, cum in cruce pateretur.

Verum his duobus monitis, tertium inſuper addere viſum:

minus nempe vel Joan. Ger. Voſſium vel Fevardentium Irenæo æquos fuiſſe, dum quod ille habet de Senioribus, qui Joannem & alios Apoſtolos viderant & audierant, ipſi ad unum Papiam, pertenuis hominem ingenii, referri volunt. Sanè enim Papias, ut ex ipſiuſmet verbis refert & probat Euſebius, Hiſtor. lib. 3. cap. 39. neminem Apoſtolorum viderat aut audierat, ſed tantum ab eorum diſcipulis normam fidei accepiſſe ſe gloriabatur, auditor ipſè alterius Joannis Epheſini Presbyteri, Joannis Euangeliſtæ diſcipuli. Quare ſi quæ hic de pluribus, imò de omnibus qui apud eundem Joannem in Aſia convenerant, & alios Apoſtolos audierant, dicit Irenæus, ad unum quempiam præcipuè referri debent, ea nos ad Polycarpum magiſtrum ſuum potius referenda dicemus, qui & neceſſitudinem & vitæ uſum cum Joanne habuerat, & ab Apoſtolis edoctus erat, & cum multis qui Dominum viderant fuerat converſatus, ut de eo ipſe narrat Irenæus lib. 3. cap. 3. & in Epiſtola ad Florin. quique eorum ſermones & quænam ab illis de Domino audiviſſet narrabat jugiter, quæ ſtudioſe & attente audiebat Irenæus, ac interiori mentis cogitationi mandabat, & perpetuo Dei juvante gratia ingenue & exquiſite recordatione renovabat, ut ipſemet iterum teſtatur in eadem Epiſtolâ.

Atque hinc fit ut non leviter in ea opinione firmemur de ſuppoſititio illo Ignatii ſuprà memorato teſtimonio prorſus repudiando. Erat enim Ignatius Polycarpo inter amicos præcipuus, nec minus quam ipſe Joannis Apoſtoli diſcipulus, ut ipſius acta teſtantur, cum Apoſtolis etiam nutritus ac familiariter verſatus, & omnium tam dicendorum, quàm tacendorum particeps, ut de eo Chryſoſtomus loquitur (in Ignatii encom.) qui ergo credemus aut Irenæum, eorum quæ ſcripſit ſaltem ſemina non ab magiſtro, cui tam ſtudiosè inhærebat, collegiſſe, aut Ignatium aliud ab iiſdem Apoſtolis quàm inſignem amicum & condiſcipulum ſuum haurire potuiſſe?

Verum quid alii quoque Patres, qui Chriſti diſcipulos minus noverant, de ejus ætate dixerint, quoniam id munus ſuſcepimus, etiam referendum.

Clemens Presbyter Alexandrinus ſancti Pantæni ex Stoïco Philoſopho Chriſtiani diſcipulus & Origenis præceptor, vir omnibus litteris apprime exultus, & inter primos Eccleſiæ Doctores eximius, qui cadente ſecundo floruit ſæculo, libro 1. Stromatôn de Chriſto ita loquitur: Erat autem Ieſus cum ad baptiſmum venit quaſi annorum 30. quod autem uno duntaxat anno prædicaturus eſſet, & hoc ita ſcriptum eſt, annum acceptum Domino prædicare miſit me. hoc & Propheta dicit & Euangelium. quintodecimo itaque anno Tiberii

berii & 15. Auguſti, hoc modo triginta complentur anni, donec paſſus eſt.

Tertullianus inter Scriptores Chriſtianos admodum clarus, qui ſub Severo Imperatore ejusque filio Antonino Caracalla maximè floruit, & ad annum æræ noſtræ circiter 215. vitam perduxit, eodem ferè modo de Chriſto loquitur lib. contra Judæos cap. 8. ait enim Auguſtum poſt Chriſti nativitatem ſupervixiſſe annos 15. eique Tiberium ſucceſſiſſe, & addit, hujus decimoquinto anno imperii paſſus eſt Chriſtus, annos habens quaſi triginta cum pateretur. Poſteaque ſubdit, id duobus Geminis Coſſ. eſſe factum, quod à pluribus deinceps Patribus eſt amplexatum. Refert autem illud ex eodem Tertulliano, Hieronymus ad cap. 9. Danielis, & eandem illi opinionem tribuit Euſebius Cæſarienſis; ut planè ferendus non ſit autor gloſſæ ordinariæ, qui Tertulliani verba refert truncatis illis, cum pateretur, & pro paſſus eſt, reponit, baptizatus eſt.

Scio poſteriores Hieronymi editiones, dum hunc Tertulliani locum referunt, habere annos quaſi triginta tres, ſed errore manifeſto, cum ſemel atque iterum ibidem dicatur Auguſtum poſt Chriſti nativitatem annos vixiſſe tantùm 15. addaturque hujus ſucceſſoris Tiberii anno item 15. Chriſtum paſſum, quod evincit quoque Geminorum notatus Conſulatus, qui in hunc annum Tiberii cadit: ut omittam antiquiores Hieronymi editiones (ut Frobeniana anni 1537. & Pariſienſis anni 1546.) habere liquido annos triginta, quod fruſtra eſſet monere, ni Rigaltius ipſe in ſuis ad Tertullianum notis ſcripſiſſet, Hieronymum legiſſe annos triginta tres: nimirum homini erudito impoſuerant, vel illotæ Typographi manus, vel incauta ſciolorum providentia, qui nihil penſi habent dum libros antiquorum ad ſuum ſenſum accommodent, non ſatis attendentes quam facilè ſit eorum levitatem refellere.

Certè eodem modo factum eſt, ut in loco Bedæ hujus initio capitis allegato, ubi ait Chriſtum paulo plusquam triginta tres annos vixiſſe, quidam in poſteriori editione paulo plus minus reponerent. videbant illi forſan quid adverſus hanc Bedæ ſententiam poſſet objici, quam ex fide Eccleſiæ aſſerit, & huic quadantenus hoc verbo minus mederi poſſe arbitrabantur, nec animadvertebant quàm facile eſſet illud aſſumentum quaſi ſpurium rejicere, quod nec in antiquioribus libris aut in editione Baſileenſi anni MDLXIII. habetur, nec à Scholiaſte Brideferto agnoſcitur, nec à Paulo Foroſempronienſi, aut aliis Paulo antiquioribus ita citatur, & Bedæ ipſius rationibus prorſus adverſatur; ut totum locum, & ſcholion legenti fiet manifeſtum. verùm id jam monuiſſe ſatis.

Origenes, qui, qua ætate floruit Tertullianus, florere & ipſe cœpit, Severi nempe temporibus, & ultra Decii tempora pertigit, mortuus circa annum 255. Tractatu 35. in Matthæum, de proditione Judæ ita loquitur. At illi, inquit, ſtatuerunt ei triginta ſtateres, tantam ei damnationem conſtituentes, quantos annos Salvator peregrinatus fuerat in hoc mundo. poſt quæ ſubdit; triginta enim annorum baptizatus cœpit Euangelium prædicare. & libro 4. περὶ ἀρχῶν, ſeu de principiis cap. 1. ait, Chriſtum uno anno & aliquot menſibus docuiſſe cui etiam congruit quod initio ejuſdem Tractatus in Matth. dicit: oportebat enim menſem eſſe definitum Paſchæ, ego autem puto etiam annum, de quo & Propheta dicebat, prædicare annum Domini acceptum & diem ſalutis.

Julius Africanus, qui primus Chriſtianorum ad Chronologica ſcribenda animum appulit, Origeni æqualis, eique notus, Chriſtum paſſum ait anno Tiberii 15. atque adeo anno ætatis ejus circiter triceſimo. Locum habes apud Hieronymum in 9. Dan. ejus verò ſupputationem ita digerit Georgius Syncellus, ut dicat eum voluiſſe Chriſtum natum anno mundi 5501. & anno 5531. cruci affixum. Tolle ergo primum numerum de ſecundo, & eum quem dixi triceſimum reſiduum reperies.

Hippolytus Portuenſis Epiſcopus & Martyr, Clementis Alexandrini diſcipulus, & Origenis coævus, ſub Alexandro Severo floruit & anno 222. Cyclum ſuum 16. annorum compoſuit. In eo autem teſtatum reliquit primum hujus Alexandri in primum ejus Cycli annum, & paſſionem Chriſti in annum ultimum ejuſdem incurrere. At ſi à primo Alexandri anno Cyclus in anteriora revolvatur, annus ſignatus characteribus paſſionis incurret in Coſſ. Geminos: atque adeo in annum 15. imperii Tiberii, quo Chriſtum fuiſſe volunt annorum quaſi triginta.

Antiquus Autor anonymus apud Henr. Caniſium, Antiq. Lection. Tom. 2. qui breve Chronicum ſub eodem Severo Alexandro ſcripſit capite 17. ſic ait: A generatione Chriſti uſque ad paſſionem ejus anni 30. & rurſus cap. 18. à generatione Chriſti poſt triceſimum annum cum paſſus eſt Dominus, Paſcha celebratur.

Lactantius, qui Diocletiani temporibus Rhetoricen docuit Nicomediæ, ac ſenectute extrema inſtituit Criſpum Conſtantini Magni filium, in eadem eſt ſententia. Sic enim ait lib. 4. Inſtitut. cap. 1. Tiberii Cæſaris anno decimoquinto, id eſt ſub Geminis Coſſ. ante diem 10. Calend. April. Judæi Chriſtum cruci affixerunt; & rurſus cap. 14. ante annum 15. Tiberii Cæſaris, quo Chriſtus crucifixus eſt.

Eu-

Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, qui ſuum Chronicum ad Conſtantini Magni vicennalia, hoc eſt ad annum Chriſti 326. perducit, & ſub Conſtantio anno 340. obiit, ita ætatem Chriſti componit, ut eum ad paſſionem veniſſe velit, anno Tiberii (ut multi legunt) 18. vel ut reponendum cenſet Scaliger aliique anno 19. Si primum numerum admittas, ſequetur Dominum juxta Euſebii ſententiam vixiſſe annos duntaxat 31. cum tribus menſibus, aut annos 32. ſi Scaligeri opinionem ſequare, ſiquidem ex Euſebii mente natus eſt Dominus Auguſti anno 42. cui annos omnino 56. tribuit, quam multorum deinceps Eccleſiaſticorum Scriptorum fuiſſe ſententiam, ex ſequentibus patebit. itaque annos 14. ſub Auguſto vixerit Chriſtus & 17. vel 18. ſub Tiberio cum tribus menſibus juxta Euſebium.

Catalogus Epiſcoporum Romanorum Conſtantii Auguſti ætate confectus, quem ex ſchedis pervetuſtis D. de Peireſc doctiſſimi Senatoris Aquenſis citat Ant. Capellus: quemque deinceps edi curavit Bucherius cum ſuo Comm. in Victorii Canonem, ſic habet: [Imperante Tiberio Cæſare paſſus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus duobus Geminis Coſſ.] atque adeo, quod idem eſſe volunt, ut jam diximus, anno ejus circiter 30.

Apollinaris Laodicenus, qui ſub Theodoſio obiit, ita de Chriſto, apud Hieronymum in 9 cap. Danielis pronuntiavit. Triceſimo enim, juxta Euangeliſtam Lucam, anno ætatis ſuæ, cœpit Dominus prædicare: & juxta Joannem Euangeliſtam per tria Paſchata, duos poſtea implevit annos.

Philaſtrius Brixienſis Epiſcopus, quem ſe apud Ambroſium Mediolani vidiſſe teſtatur Auguſtinus initio lib. de Hæreſ. ad Quodvult Deus, & ad annum 387. vixiſſe ferunt, libro ſuo de Hæreſibus art. 58. qui eſt de Hæreſibus circa annos Chriſti, aſſerit Chriſtum ad Baptiſmum veniſſe anno ætatis 30. atque addit, poſtea uno anno docuit uſque ad Paſſionem & Reſurrectionem, ſicuti beatiſſimi tradiderunt.

Sanctus Epiphanius, qui ad annum 403. ſub Arcadio floruit, hæreſi 51. quæ eſt Alogorum num. 28 ubi Dominum ſtatuit natum die 6. Januarii, ſic tandem concludit, ut totum ejus vitæ tempus ab ortu ad Paſſionem, uſque ad annos 32. & dies 74. colligat.

Chryſoſtomus, qui anno 404. vivere deſiit, Homil. 34. in caput 9. Joan. ubi legimus: quinquaginta annos nondum habes, legit quadraginta: quam lectionem maximè ſe probare profitetur Euthymius, qui ineunte 12. floruit ſæculo, & addit; ὡς ἐγγὺς τεσσαράκοντα ἐτῶν λοιπὸν εἶναι τὸν Χριστὸν, ut intelligi detur propè jam Chriſtum quadraginta annorum fuiſſe.

Pa-

Panodorus unus ex Ægypti Monachis , Hiſtoricus no ignarus accuratioris Chronologiæ , qui Arcadii Imperatori & Theophili Alexandrini Archiep. tempore floruit , ut de e ſcripſit Georgius Syncellus , ſic rationes ſuas inſtituit , u Chriſtum ab Incarnatione ſua annos 41. adimplere appareat eum nempe natum vult anno mundi , ex ſuo calculo , 5493 mortuum verò anno 5533. deſinente , vel 5534. ineunte quod rectè obſervat Petavius, variarum Lection. lib. 8. à vi geſimo quinto Martii facto ſcilicet anni exordio , more apu antiquos ſæpius uſurpato , & apud nonnullas nationes adhu uſitato.

Severus Sulpitius, qui ad annum circiter 420. floruit, lib 2. Hiſtoriæ ſacræ , ſcribit Dominum crucifixum Fuſio Gemino , & Rubellio Gemino Coſſ. hoc eſt anno 74. Julian & 15. imperii Tiberii : at ex eodem Sulpitio natus eſt Chriſtus Sabino & Rufino Coſſ. hoc eſt anno Juliano 42. Tolle ergo 42. de 74. reliqui erunt 32. Ita ut hunc annorum numerum iniret Chriſtus ex mente Sulpitii, cum ad Paſſionem veniret ; adeoque ex ejus ſententia vixit tantùm annis 31. & menſibus 3.

Ex Hymno perantiquo, quem alii Ambroſio, alii Sedulio tribuunt, adhuc canit Eccleſia.

> Luſtris ſex qui jam peractis,
> Tempus implens corporis,
> Se volente, natus ad hoc,
> Paſſioni deditus ;
> Agnus in crucis levatur
> Immolandus ſtipite.

Luſtris autem ſex annos 30. compleri nemo neſcit, quibus peractis Chriſtum immolatum ſignificare vult auctor hujus Hymni.

Neque ab hac ſententiâ longius abire videtur D. Hieronymus, qui anno 420. mortuus eſt, cum in Epiſt. 22. quæ eſt ad Euſtochium ſic ait ; Dei Filius pro noſtra ſalute hominis factus eſt Filius. . . . uſque ad 30. annos ignobilis, parentum paupertate contentus eſt, verberatur & tacet, crucifigitur & pro crucifigentibus deprecatur. Hinc eſt quod in Epiſt. 127. quæ eſt de 42. manſionibus , cum ad manſionem 30. pervenit, ita loquitur : Triceſima manſio quæ eſt in Jatbatha, bonitas interpretatur, ut cum pervenerimus ad perfectum virum , in Sacerdotalem gradum , & in ætatem plenitudinis Chriſti, in quâ & Ezechiel erat juxta fluvium Chobar, poſſimus cum David in triceſimo Pſalmo canere ; In te Domine ſperavi, non confundar in æternum. bonus enim paſtor ponit animam ſuam pro ovibus ſuis.

Ac

Ac ipſe quidem Auguſtinus, qui ad annum 430. floruit, lib. 18. de Civit. Dei cap. ult. ſic ſcribit: mortuus eſt Chriſtus duobus Geminis Coſſ. quod idem affirmat lib. 4. de Trinitat. cap. 5. verum Epiſtola 80. ad Heſychium ſic ſe explicat: A Nativitate Domini hodie computantur anni ferme 420. à Reſurrectione autem vel Aſcenſione ejuſdem, anni 390. Tolle ergo 390. de 420. reliquos videbis 30. quos annos non præcisè, ſed circiter vixiſſe Chriſtum concludendum nobis relinquit Auguſtinus, unde & in lib. 22. de Civit. Dei cap. 15. magis adhuc ſe aperit: quod commemoravit Apoſtolus de menſura ætatis plenitudinis Criſti.... Si de Reſurrectione corporum dictum eſt, ſic accipiamus dictum, ut nec ultra, nec infra juvenilem formam reſurgant corpora mortuorum, ſed in ætate ac robore, uſque ad quam Chriſtum hic perveniſſe cognovimus. Circa 30. quippe aut paulo plures annos definierunt eſſe etiam ſæculi hujus doctiſſimi homines juventutem, quæ cum fuerit ſpatio proprio terminata, inde jam hominem in detrimenta vergere gravioris ac ſenilis ætatis, ideo non eſſe dictum in menſuram corporis, vel in menſuram ſtaturæ, ſed in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.) Ubi nota Auguſtinum non ætatem præcisè definitam Chriſto aſſignare, ſed tantum ex placito ſui ævi doctiſſimorum referre, juventutem, hoc eſt ætatem robuſtam, eſſe circa 30. aut paulo plures annos. (Sic enim legit Bungus) eamque aliquo ſpatio extendi (puta ad annum 45.) ut ex Varrone definit Cujacius, uſquedum homo in detrimenta declinet gravioris ætatis, quam graviorem ætatem ſolam à menſura ætatis plenitudinis Chriſti excludit, ut nihil contra Auguſtinum faciat, qui Chriſtum plures quàm 30. annos vixiſſe dicat, dummodo eum non ad uſque ſenilem hanc perducat ætatem.

Atque adeo quid Doctor prudens & providus lib. 2. de Doctr. Chriſt. cap. 28. dicat, præcipuè attendendum eſt; ut cum nihil certi ea de re ſtatuere velit, quippe quam majori diligentia ac labore indigere videbat, illud tamen per eum Conſulatum, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus, diſquirendum ſtatuit: ac quorundam improbans mentem, qui putarent quadraginta & ſex annorum ætate paſſum Dominum, quia per tot annos ædificatum eſſe Templum dictum eſſet à Judæis, quod imaginem Dominici Corporis habebat: hanc tandem nobis in hac indaganda quæſtione regulam ſequendam tradit, ut de Hiſtoria Gentium collata cum Euangelio liquidius certiuſque putet id colligendum; videmus itaque rem nondum ſatis exquiſitam tempore Auguſtini, immo nec pro hujus ætatis ratione, accuratius forſan exquiri facilem, minus adhuc excuſſà vel Gentium, vel Judæorum Hiſtoria,

ſtoria, in iis præſertim, quæ ad regnum mortemque Herodis pertinebant.

Paulus Oroſius natione Hiſpanus, magni Auguſtini diſcipulus, & dignus ab eo judicatus, qui ad hiſtoriam adverſus querulos & infamatores nominis Chriſtiani ſcribendam animum appelleret, quam ab exordio mundi ad annum Chriſti 416. deductam ipſi dicavit Auguſtino, Chriſtum vult natum anno urbis conditæ 752. (lib. 6. cap. 22. & lib. 7. c. 3.) Auguſtum verò mortuum anno U. C. 767. annis duntaxat 15. poſt Chriſti ortum.] Subdit verò hoc eodem anno, poſt mortem Auguſti Tiberium adeptum eſſe imperium: ejuſque anno 15. ut antiquiores habent libri, utque citant Paulus Middelburgenſis & Mariana, vel 17. ut legunt poſteriores, Chriſtum Dominum voluntariè obtuliſſe ſe paſſioni, ibid. cap. 6. junge ergo annos dictos Auguſti ac Tiberii & 30. efficies, ſi primum Tiberio aſſignatum numerum ſequare, quæ his temporibus maximè vigebat ſententia, vel ad ſummum 32. ſi ſecundum numerum aſſumas. Ut hac vel illa ſaltem ætate mortuum eſſe Chriſtum promptum ſit concludere ex Oroſio.

Petrus ob eloquentiam Chryſologus dictus, qui medio quinto floruit ſæculo, ſermone 51. qui eſt de Chriſti fuga ſic ait: Chriſtus crucem ſupra 30. annum vitæ corporalis aſcendit.

Cyrillus Alexandrinus Patriarcha, qui circa annum 444. paulo ante Chryſologum vivere deſiit, in eadem fuiſſe ſententia videtur, dum illud Iſayæ cap. 32. explanans, diei anni mentionem facite, Chriſtum uno duntaxat anno prædicatione functum vult: ſic enim ipſe; mentionem facite, inquit, dierum anni quo apparuit Chriſtus & diſertè prædicavit civitatibus & pagis per univerſam Judæam, [& poſt, exurgite igitur, id eſt, evigilate, & bona ſpe animo concepta, commemorate dies anni, quo, ut dicebam, facta eſt à Chriſto omnium noſtrûm Servatore prædicatio.]

Proſperi Aquitanici, viri religioſiſſimi, ut Gelaſii Papæ verbo utar, variaſſe videtur ſententia, ni corrupti codices, nam in Chronico ſuo majore, ſive integro, quod ab Adamo ad Romam per Genſericum Wandalorum Regem captam deducitur, cujus meminit Honorius Auguſtodunenſis, qui 12. floruit ſæculo, & ante eum Scriptores temporibus Proſperi viciniores, Gennadius & Caſſiodorus, nec non Victorius, & ipſe Aquitanicus Proſperi æqualis & amicus: in hoc, inquam Chronico, quod, cum multi jam habuiſſent & promiſiſſent, edidit tandem Philippus Labbeus, in ſua nova Bibliotheca, ſic pag. 25. legitur: Quidam putant Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum 15. anno regni Tiberii Cæſaris, id eſt duobus Geminis Coſſ. crucifixum, quo anno ſecundum indubitabi-

lem

lem Lucæ Euangeliſtæ autoritatem, baptizatum eum eſſe manifeſtum eſt, & Euangelium regni cœlorum prædiçare cœpiſſe. Secundum verò Joannis Euangelium feſtivitati Paſchæ Judæorum ter Dominum interfuiſſe agnoſcimus, ut appareat tertium fuiſſe illud Paſcha, quod verus agnus ſuo ſanguine conſecravit: proinde Conſules quidem a manifeſtatione Domini, id eſt, Rufino Gemino & Rubellio Gemino Coſſ. inchoamus: ſed tertios ab iis Conſules, Dominicæ Paſſioni adſcribimus, ſequentes quod autoritas tradit & ratio.]

At in ejuſdem Chronici Codice quem habuit Bucherius, cui ſimilem fuiſſe ait Pontaco Vaſatenſi Epiſcopo, & P. Chifſletio ſocio ſuo, longè aliter legebatur. Sic enim hunc locum refert ipſe Bucherius Commentarii ſui in Victorii Canonem Paſchalem cap. 6. quam lectionem agnoſcit quoque Labbeus in additione ſua variarum Lectionum. Quidam referunt anno 18. Tiberii Ieſum Chriſtum paſſum, & argumentum hujus rei ex Euangelio aſſumunt Joannis, in quo poſt 15. Tiberii Cæſaris annum, triennio Dominum prædicaſſe intelligatur, ſed quia uſitatior traditio habet Dominum 15. anno Tiberii Cæſaris &c. duobus Geminis Coſſ. crucifixum, nos ſine præjudicio alterius opinionis ſucceſſionem ſequentium ordiemur Coſſ. à ſupradictis juxta hanc traditionem. Harum lectionum quæ verior aut poſterior fuerit, quæque genuinam Scriptoris mentem magis referat, judicet prudens Lector. Utraque certè hanc illis ſæculis traditionem viguiſſe teſtatur, ut ſub Geminis Conſulibus Chriſtus crederetur paſſus, hoc eſt, anno ætatis hujus circiter triceſimo.

Idem Proſper vel quivis alius autor libri de Prædictionibus, ſic quoque ſententiam ſuam expreſſit Parte 1. cap. 1. propter quod & ipſum caput noſtrum 30. annorum dignatus eſt crucifigi.

Victorinus Aquitanicus calculator ſcrupuloſus, ut eum Gennadius appellat, in Canone ſuo Paſchali, quem ſcripſit anno 457. ſic habet: Crucifixio Chriſti Conſulibus duobus Geminis Ruffio & Rubellio.)

Tabula annorum Chriſti expanſorum, quam ad frontem ejuſdem Victorii Canonis, in Codice pervetuſto reperit Bucherius, & in ſuo Commentario edidit, annos Chriſto tribuit tantum 32. hoc eſt 31. cum menſibus tribus. Idemque ex eodem Codice, qui tum P. Sirmondi erat, refert Petavius libro 2. de Doctr. Temp. cap. 67.

Idacius Lemovicenſis, Aquiflavienſis in Gallecia Epiſcopus, qui labente quinto vixit ſæculo, in Chronico ſuo, quod exſcribere ſe profitetur collector chronologus, Caroli Magni æqualis, apud Henr. Caniſ. Tom. 2. Antiq. Lect. ſic habet capite 34. Ipſe Ieſus Filius Dei, ſecundum Prophetas, qui

de

de eo fuerant prælocuti, ad Paſſionem venit anno Tiberii decimo quinto.) Qui annus apud hos autores cum anno Chriſti 30. ſemper comparatur.

Faſti Conſulares, ſive quos ex Codice Fuxenſi olim dedit Pontacus, ad calcem ſui Euſebii, ſive quos ex MS. Collegii Claromontani Pariſienſis nuper edidit Labbeus, in ſua Nova Bibliotheca, Geminis Coſſ. ſic habent; His Coſſ. paſſus eſt Chriſtus, die 10. Calend April. & reſurrexit 8. Calend. eaſdem.) idque anno ejus 30. ineunte ex mente Scriptoris horum faſtorum, ſiquidem nativitatem Chriſti ponit Coſſ. Octaviano 13. & Sylvano, hoc eſt anno Juliano 44. cum Gemini Coſſ. in annum Julianum 74. incurrant.

Caſſiodorus, qui medio ſexto floruit ſæculo, in ſuo Chronico Chriſtum ponit natum Lentulo & Meſſala Coſſ. hoc eſt anno Juliano 43. labente: ejus verò mortem aſſignat Coſſ. Tiberio Cæſare V**. hoc eſt imperii ejuſdem Tiberii 18. ſive anno Juliano 76. ineunte. Tolle ergo 43. de 76. reperies 33. ita ut triceſimum tertium annum tantum iniret Chriſtus ex mente Caſſiodori, cum crucis aſcendit patibulum.

Jornandes ſive Jordanus, ut eum Sigebertus appellat, ex Gothorum notario factus Ravennæ Epiſcopus, qui circa annum 550. maximè floruit, libro de regnorum ſucceſſionibus cap. 66. & ſeq. Auguſtum ait regnaſſe annos 56. ejuſque imperii anno 42. Chriſtum natum; quatuordecimque poſtea Auguſtum annos regnaſſe, ac tandem anno Tiberii ſucceſſoris ejus 18. Chriſtum ſub Pontio Pilato carne paſſum.) Junge ergo 14. ad 18. & efficies 32. quot inibat Chriſtus ex mente Jornandis cum paſſus eſt.

Atque idem ferè calculus Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi, qui ad annum 636. vixit, in Chronici ſui ætate 6. nec non Adonis Viennenſis Epiſcopi, qui ad annum 879. Chronicon ſuum perduxit. Reginonis Abbatis Prumienſis, cujus Chronicon ad annum 967. perducitur: Lamberti Schafnaburgenſis, qui Hiſtoriam ab orbe condito ad annum 1077. ſcripſit.

Chronicon Alexandrinum, quod ſeptimo ſæculo exaratum eſſe ex eo apparet, quod ad 26. Heraclii annum pervenit, hoc eſt iſtius ſæculi circiter 36. ſic ab antiquorum omnium mente receſſit, ut primum, quod ſciam, annorum Chriſti 33. & menſium 3. diſertè meminerit, ſic enim ait: Verſatus eſt nobiſcum in terris, & morborum languorumque omnis generis mala curavit, annos 33. & menſes 3. quarto verò anno comprehenſus, & in crucem ſublatus 23. Martii die Lunæ 14. cum eſſet paraſceue.]

Sanctus Maximus Martyr, qui computum Eccleſiaſticum, eodem fere tempore, Heraclii nempe anno 31. inſtituebat, in eâdem cum Chronico Alexandrino ſententiâ fuit, cum

Par-

Parte 1. cap. 34. ſcripſit Chriſtum in carne vixiſſe annos 33. & dies 89] quot ſcilicet dies fluxerunt ab 25. Decembris ad 23. Martii, utroque termino in ſumma comprehenſo.

Hiſtoria Miſcella, ſive à Paulo Aquilejenſi Diacono, octavo labente ſæculo, Caroli Magni tempore, ſive à Joanne Romanæ Sedis Archidiacono, ſub ejus filio Ludovico Pio, ac nepote Carolo Calvo ſcripta, lib. 7. cap. 19. & ſequ. ſic calculos ſuos inſtituit, ut velit Auguſtum regnaſſe annos 56. ejuſque anno 42. Chriſtum natum; ac eundem Tiberii anno 17. cruci affixum, ita ut ex ejus rationibus annum tantum 31. iniret Chriſtus, cum voluntariè ſe obtulit paſſioni.

D. Bernardus, qui ad annum 1153. floruit, ſermon. 2. in hæc Apoſtoli verba, Non eſt regnum Dei eſca & potus; de Chriſto ita loquitur: Triginta annis operatus eſt ſalutem in medio terræ, affixus cruci, addictus morti, ludibriis deputatus;) & ſermon. 1. de circumciſi. Salvator noſter, & circumcidi octavo die, & poſt annum 30. dignatus eſt crucifigi.) At ſerm in fer. 4. Hebdomadæ ſanctæ, nec non ſerm. 2. in Pentec. ſic ait: Triginta & tribus annis ſuper terram viſus, & cum hominibus converſatus;) ni fortè illud vocabulum (tribus) putes additum, cùm nihil tale in locis ex eodem antea adductis habeatur.

Godefridus Viterbienſis Presbyter, & à ſacris ſcriniis Imp. Conradi III. & Friderici I. ejuſque filii Henrici IV. Capellanus, qui duodecimo cadente ſæculo floruit; Chronici ſui Parte 15. ſic annos digerit, ut dicat Auguſtum anno ab Incarnatione 15. mortuum, & Chriſtum anno Tiberii tertio & duodecimo, hoc eſt 15. crucifixum, ita ut annos Chriſto tantùm 30. tribuere videatur.

Petrus natione Lombardus, Pariſienſis Epiſcopus, vulgò Magiſter Sententiarum dictus, qui anno 1164. vitam finiit, lib 4. d. 44. c. 1. ſic ait: Triginta duûm annorum & trium menſium erat ætas Chriſti in qua mortuus eſt ac reſurrexit.) Qua in ſententia fuit quoque Petrus Comeſtor Eccleſiæ Pariſienſis Cancellarius, ac poſtea Canonicus Regularis apud ſanctum Victor. ubi obiit circa annum 1198.

Nec etiam omittendum inter Judæos traditionem fuiſſe, quæ, ut refert eorum Cabbala, doceret Chriſtum natum annos 36. cruci affixum.

Verùm ſuperſedeo plura referre: cui enim hæc non ſufficient, ut videat quam parum cum Beda conſpiret antiquitas, quid ſufficere poſſit ignoro: unde etiam Petavius (lib. 12. de Doctr. Temp.) Bedam non veretur carpere, quod decretum illud Eccleſiæ perperam affinxerit, quæ, ut ejuſdem verbis utar, ad illas tricas & minutias judicium non interponit ſuum. certè nec ullum alicujus Concilii Decretum habuit Beda,

nec ſanctorum Patrum conſenſionem, ut quaſi autoritate Eccleſiæ hanc urgeret ſententiam.

Cum ergo hoc liberum nobis relinquat Eccleſia, & antiquorum alios alio prorſus abiiſſe videamus, ut quidam 40 vel 50. alii 46. plurimi 30. vel 31. alii 32. alii 33. alii 34. alii propè 40. alii 41. alii 36. annos Chriſtum vixiſſe opinati ſint: quid ſupereſt, niſi ut in re perobſcurâ quidem, a adhuc integrâ, idem nobis atque illis rimari fas eſſe concedatur?

Et verò ſi ab antiquitate ſtandum ſit, vel cum primis illis quos memorabat Irenæus, diſcipulis ſentiendum eſt, vel ii potiſſimum doctoribus adhærendum, qui & Chriſtum anno 30. vixiſſe, & eum uno duntaxat anno prædicaſſe opinat ſunt, quorum multo major numerus, ac omnium ferè qu omnigenâ doctrinâ, temporumque etiam notitiâ præ alii celebrantur. At ſi hujus ſententiæ merito nulla à poſteriori bus ſæculis habita eſt ratio, quod plus uno anno prædicaſſ Chriſtum tam certum ſit, quàm Euangeliſtas vera ſcripſiſſe ex quibus tria ſaltem Paſchata colliguntur, ut dixit Peta vius, unum nobis reliquum eſſe videtur, ut ad antiquioru illorum, qui Apoſtolos viderant & audierant, placitum po tius accedamus, qui non leviter aut aliud agentes, ſed con ſtanter teſtati ſunt, quod Chriſtus ad ætatem vergeret matu riorem cum doceret, ac ne liberior adhuc nobis fortè detu aberrandi occaſio, quandoquidem illi nihil certò defini runt, eorum autoritati rationem adjungamus, ut aliunc etiam quæſitis argumentis, tota res liquidiùs diligentiuſqu colligatur. Id autem qui melius aut certiùs effici poſſit quàm hiſtoricâ autoritate, cui tantopere inhærendum cenſe bat Auguſtinus, & Lunari ratione ac propheticâ veritate, qu bus antea uſus ſum, needum ego video.

Refellitur eorum perſuaſio, qui nihil ex Aſtronomic ratione in annis Chriſti inveſtigandis erui poſſe contendunt.

An & quando Judæi menſibus Lunaribus uſi ſint.

VErùm, inquiunt, valde decepti ſunt illi qui ex Aſtro nomiâ Paſcha Judæorum, ex eoque annum Paſſioni Chriſti putant poſſe determinare: cum, ut demus Judæo menſibus Lunaribus uſos, Lunæ motus, præ reliquoru Planetarum motibus ſit intricatus, nec ipſi Aſtronomi inte ſe conſentiant, aut illæ, quas ſuæ artis conficiunt, Tabu prorſus congruentes ſint.

Hi

Hujus rationis vis quanta ſit, vel ex eo licet animadvertere, quòd ii ipſi, qui Aſtronomiam criminantur, Aſtronomicis tamen rationibus utantur ſæpius, in annis vel mortis ac nativitatis Chriſti, vel aliis etiam inveſtigandis. Sanè quæ hic adhibentur Tabulæ Mathematicæ, duplicis tantum ſunt generis. aut enim illæ feriis indagandis idoneæ ſunt, aut Lunæ ratiocinia demonſtrant. At illas, quibus annorum feriæ inveſtigantur, eſſe omnes inter ſe pares ac certas, nemo eſt qui ambigat, adeo ut æquè facili negotio ſciri poſſit utrum æræ Chriſtianæ 33. aut 34. dies 25. Martii, puta in feriam ſextam inciderit, quam idem de annis 1663. & 1664. reperire.

Ad Lunares numeros quod ſpectat, de noviluniis, pleniluniiſque perexigua eſt Tabularum Mathematicarum inter ſe varietas, eaque ferè in tertiis & ſequentibus minutiis: quæ tanti non eſt, etiam ubi major apparet, ut ſpatio annorum mille, unius horæ differentiam pariat: quod ut oculis ſubjiciatur, præcipuorum Aſtronomorum ſententias colligam, qui medias congreſſiones luminarium, quibus menſes civiles Lunares definiuntur, ita conſtituerunt.

	Dies.	Horæ.	Min.	Sec.	Tert.	Quart.	Quint.	Sextæ.
Hipparchus	29	12	44	3	20	0	0	0
Ptolemæus	29	12	44	3	20	0	0	0
Alphonſus	29	12	44	3	2	58	51	22
Copernicus.	29	12	44	3	10	38	9	20
Tabulæ Prutenicæ	29	12	44	3	10	38	9	20
Tycho Brahe	29	12	44	3	8	39	46	48
Tabulæ Pariſienſes	29	12	44	3	11	0	0	0
Hevelius	29	12	44	3	11	0	0	0

Pergunt illi, hæc equidem receptiſſima eſt medii motus communis menſura, at in ſubtiliori Aſtronomiâ longè aliter ſe res habet, cum ex Apogæis & Perigæis, ſive majori minorique amborum luminarium à terra diſtantia, magna inter lunares menſes differentia ſæpius oriatur.

Solem equidem in Apogæo ſuo cum ad Tropicum Cancri accedit, tardiùs quodammodo, reſpectu noſtri, moveri, quod majorem arcum habeat deſcribendum, ut cum vulgo loquar, nemo eſt qui ambigere poſſit: unde conſequens eſt ut Luna eum citiùs aſſequatur, præſertim ſi ipſa in ſuo Perigæo, & in minori à nobis diſtantiâ ſit: atque adeo menſes Synodici neceſſariò ſint breviores, quod contra omnino fieri neceſſe eſt cum Sol ad Capricornum accedit, inque Perigæo ſuo propius terris abeſt: hinc eſt, ut ex Selenographia Hevelii colligere poſſis, quod

		Dier.	Horar.	Min.
Sol Perigæus & Luna Apogæa	Menſem dent	29	19	37
Sol Apogæus & Luna Perigæa		29	6	42
Ambo luminaria Apogæa		29	15	7
Ambo Perigæa		29	10	24

At primò obſervandum eſt, quod præſentem ad quæſtionem ſpectat nos de Solis Apogæo ac perigæo valde ſecuros ſſe, ſiquidem de menſe Paſchali, ſive de eo cujus Pleniunium primum ab ingreſſu Solis in Arietem, præcipuè aginus, ut Luna tum cum Sole idem ferè ſemper ſignum perurrente ſit comparanda. Atque adeo, quæcunque tandem lifferentia in illo Paſchali menſe Lunari dari poſſit, ea ferè x ipſius Lunæ motu proprio, Apogæiſque & Perigæis ejuſem ſolummodò debet deprehendi.

Secundò obſervandum eſt differentiam illam, quæ reperitur nter longiorem menſem, quem Luna in Apogæo ſuo deſcriit, & breviorem, quem in Perigæo, reſpectu ejuſdem ſitus olis, vix horas 9. ſuperare, ut ex Hevelii calculo intelligi atur. Ita ut dimidiatus menſis, quem Luna à conjunctioe ad oppoſitionem percurrit, mediam partem ſimilis alicuis menſis, in dicta hypotheſi non totis quinque horis ſuerare valeat, quæ diſcrepantia tanti non eſt, ut Pleniluium vel uno die ſerius, ab ipſâ nempe conjunctione lunaum in aliquo menſe Paſchali, quàm in alio numerari acidat: Immo nec uno etiam die tardius in medio menſe comuni, quàm in vero Aſtronomico, atque adeo in diſqui-

renda Paſchatis ratione, hæc differentia vix ullius momenti reputanda eſt.

Verùm ne cuiquam adhuc aliquis in hoc genere ſuperſit ſcrupulus, laterculum Noviluniorum ac Pleniluniorum, non ſolum mediorum, ſed etiam verorum primi menſis horum quinque annorum, quos in controverſiam cadere poſſe jam diximus, ſubjiciam, ex Paulo Middelburgenſi Foroſemproni enſi Epiſcopo depromptum, & ab eodem ad meridianum Hieroſolymitanum accommodatum, in quo nos horas & ſcrupula poſt mediam noctem ſumemus.

Anni Æræ Chriſtianæ.	Novi-Lunia.	Die.	Hora.	Fer.
Anno 31. Cyclo Solis 12. Lunæ 13. Littera Domin. G.	Medium Martii.	12	7 51' 12"	2
	Verum Martii.	12	3 23	2
Anno 32. Cyclo Solis 13. Lunæ 14. Littera F. E.	Medium Martii.	30	5 23 51	1
	Verum Martii.	30	0	1
Anno 33. Cyclo Solis 14. Lunæ 15. Littera D.	Medium Martii.	19	14 12 28	5
	Verum Martii.	19	14 31 0	5
Anno 34. Cyclo Solis 15. Lunæ 16. Littera C.	Medium Martii.	8	23 1 5	2
	Verum Martii.	9	7 21 0	2

Anno 35. Cyclo Solis 16. Lunæ 17. Littera B.	Medium Martii. Verum Martii.	28 28	20 23′ 0″ 7 57 0	1 2
Anni Æræ Chriſtianæ.	Pleni-Lunia.	Die.	Hora.	Fer.
Anno 31. Cyclo Solis 12. Lunæ 13. Littera Domin. G.	Medium Martii. Verum Martii.	27 27	2 13 14 1 5 0	3 3
Anno 32. Cyclo Solis 13. Lunæ 14. Littera F. E.	Medium Aprilis. Verum Aprilis.	13 14	23 45 53 0 0 51	1 1
Anno 33. Cyclo Solis 14. Lunæ 15. Littera D.	Medium Aprilis. Verum Aprilis.	3 3	8 34 30 18 59	6 6
Anno 34. Cyclo Solis 15. Lunæ 16. Littera C.	Medium Martii. Verum Mart.	23 23	17 23 7 16 59 0	3 3
Anno 35. Cyclo Solis 16. Lunæ 17. Littera B.	Medium Aprilis. Verum Aprilis.	11 12	14 55 0 0 11 0	2 3

Quàm parum ergo verus motus in uno eodemque menſe à medio diſcrepet, quivis ex hoc intelligere poteſt.

Quod autem in dubium revocant, utrum Judæi menſibus Lunaribus uſi ſint: id quidem locum habere poſſet, ſi de priſcis illis Judæis, qui ante captivitatem fuere, diſputaremus. At cum de poſterioribus illis ſermo ſit, qui Chriſti ſæculo vixerunt, de eo quî dubitari poſſit non video. Habemus enim graviſſima Joſephi Philoniſque hac de re teſtimonia. Nam Joſeph. lib. 3. Antiquit. cap. 10. de Paſchæ inſtitutione agens ita loquitur. Menſe Xanthico, qui apud nos eſt Niſan, & anni caput eſt, Luna 14 Sole in Arietem ingreſſo, Paſcha quot annis inſtaurare lege jubemur.] Et Philo de vita Moſis lib. 3. ſub finem: hoc ipſo menſe circa 14. diem, cum plenus jam orbis Lunæ futurus eſſet, celebratur migrationis publica feſtivitas, Paſcha Chaldaïcè dicta.]

Quam conſuetudinem etſi Joſephus ad Legem, hoc eſt, ad Moſem ipſum revocare videatur, de hoc tamen meliori jure apud doctos dubitatur, cum in Lege nihil omnino de Luna dictum ſit: ait enim Exodi 12. 2. Menſis iſte principium menſium, primus erit in menſibus anni.] Et mox verſu 6. Servabitis eum (agnum) ad 14. diem menſis hujus.) ubi nihil prorſus exprimitur de Lunâ. Unde Keplerus in Eclogis Chronolog. vero ſimillimum putat, Judæos ante captivitatem annum menſeſque ſecundum Lunam minimè ſuppuraſſe, ſed tantum poſt Perſarum Monarchiam ſub Macedonibus, cum Alexander captâ Babylone, eclipſes à 400. annis annotatas invenit; unde Calippus & poſtea Hipparchus Lunaris anni rationem, eo uſque etiam apud Græcos confuſam, correxerunt.

Antiquitus receptum, Chriſtum vigeſimâ quintâ Martii paſſum. Teſtatum, quod aliter ſentiret, judicio poſtulatum ac damnatum. Unde tandem illa perantiqua perſuaſio nata eſſe videatur.

Atque, ut ingenuè fatear, ad diem illum 25. Martii Paſſioni adſcribendum quod ſpectat, non ſolius Bedæ, ſed multorum antiquorum, opinio conſenſit. Sic enim Tertullianus libro contra Judæos: Paſſio perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Coſſ. Rubellio Gemino, & Rufio Gemino, menſe Martio temporibus Paſchæ, die 8. Calend. Aprilis. Sic alii paſſim & ipſemet Auguſtinus multis locis, ut lib. 10. de Civitate cap. ult. Mortuus eſt ergo Chriſtus Geminis Coſſ. 8. Calend. Aprilis] & libro 4. de Trinitate cap. 5. Octavo Calend. Aprilis conceptus creditur, quo & paſſus . . . . . natus autem traditur 8. Calend. Januarii;] ubi animadvertendum eſt,

eſt, id quod de Traditione & Eccleſiæ autoritate ibidem præmiſerat ſanctus Doctor, ad conceptionem & nativitatem pertinere, non ad Paſſionem. Id enim ſolum hoc in loco ſibi ſumit probandum perfectionem corporis Domini 9. menſibus & 6. diebus ad partum perductam, ſicut à majoribus traditum, inquit, ſuſcipiens Eccleſiæ cuſtodit autoritas, quod ut ſtet ſufficit Chriſtum 25. Martii conceptum, & 25. Decembris natum; ſiquidem menſes quos hic intelligit, triceni dies complent; qualem veteres obſervarunt, ut ibidem ait cap. 4. & nos ſuprà docuimus. Ergo quod addit quo & paſſus, quaſi ex occaſione dixit; ut receptam opinionem innueret, non ut autoritatem Eccleſiæ in hoc quoque apponeret: & certè quamvis hæc opinio paſſim fuerit recepta, non defuere tamen antiqui, qui ab hac recederent, ut poſtea declarabitur, & vel ex Cypriani Opuſculo cui titulus, De Paſcha computus, quod inventum Rhemis Sirmondus olim ad Bucherium miſerat, apparet: ex quo id legas, apud Vendelinum: Dominus Ieſus manducavit paſcha 7. Idus Aprilis 5. feria, & paſſus eſt alterâ die, 6. feria, &c.

Verumtamen doctiſſimi Toſtati Abulenſis Epiſcopi tempore, in hominum ingeniis adeo infixa permanſerat hæc opinio de Chriſti morte 25. Martii aſſignandâ & de annis ejus triginta & tribus completis, ut etiam ipſe cum Senis in Etruriâ, ubi Romani Pontificis Eugenii IV. curia tum erat, inter capita, quæ adhuc juuenis diſputanda de more propoſuerat, edidiſſet, Chriſtum 25. die Martii non eſſe mortuum, ſed 3. Aprilis, idque anno ætatis ſuæ 33. non completo, ſed ineunte (vulgaris nempe rationem æræ inibat Toſtatus) multorum animos, quaſi veterum autoritatem contemneret, commoverit, à quibus de religione vehementer cœpit agitari. Inſtabat potiſſimum Joannes Turrecremata, ex Dominicano Ordine Cardinalis, qui prius non deſtitit quàm datis judicibus Toſtatus poſtulatus ſit atque damnatus.

Accuſatus ipſe ſtatim ſchedulam, ut vocat, obtulerat ſummo Pontifici, quæ adhuc extat in fine primæ Partis defenſorii ſui, quâ quidem ſe correctioni Pontificis & ſanctæ Eccleſiæ humiliter ſubmittit; neque ſe veritati, neque melius ſentientium auctoritati præjudicare velle aſſeverans, ſed optare ut omnia ſalvâ pace fidei & veritatis dicta ſint. Verùm quod auditus non eſſet, & minus æquum ſenſiſſet Pontificem, indignè tulit, & anno poſtea 1443. jubente Cardinale à Sancto Angelo, qui ſanctæ Sedis Apoſtolicæ in Ungariâ legatus, fortiter pugnans contra Turcas occubuit, longiſſimam hac de re ſcripſit Apologiam Defenſorii nomine, cujus in ſecunda Parte ſententiam hanc ſuam ab adverſariorum calumniâ copioſiſſimè tuetur, pontificiam autoritatem

liberius etiam aliquando ſugillans. Narrat verò cap. 10. diebus ſuis & prius in curiis duorum ſummorum Pontificum quæſtionem hanc fuiſſe agitatam, introductoſque Aſtronomos, necnon Judæos, qui affirmavere, fieri non potuiſſe ut tali die 25. Martii, Chriſtus moreretur, tum quod viæ aſtrologiæ repugnaret, hac die in illis annis Lunam dari 15. tum quod Judaïcarum ſolemnitatum terminis non minus adverſaretur.

Quod autem ante ſua tempora quæſtionem hanc coram ſummo Pontifice jam dicit agitatam; nondum, ut ingenuè fatear, ad quem Pontificem id referri velit, mihi compertum eſt. Sanè in media etiam antiquitate repertos plures, qui Bedæ opinioni contradicerent nemo neſcit. Sic Rogerius Bacon Franciſcanus, ſancti Bonaventuræ æqualis, in Epiſtolâ ad Clementem IV. Papam ſcripſit, Dominus paſſus eſt anno triceſimo tertio ab ejus Incarnatione, hoc eſt anno 32. juxta veram ejus ætatem. Sic Paulus Burgenſis Epiſcopus, ac olim profeſſione Judæus, qui ſub annum 1400. floruit, in eâ opinione fuit, ut Chriſtum mortuum crederet anno ætatis 32. completo, & 33. inchoato: nempe ejus mortem anno æræ noſtræ vulgaris 33. ut jam ſuprà notavi, aſſignans: idque ex Lunari calculo, quem dixit ſe perfeciſſe cum Hebræorum peritis. Sic Joannes de Muris, ut refert Epiſcopus Foroſempronienſis, ſcriptum reliquit: Fuerunt dies vitæ Chriſti anni 31. & dies centum.] Quibus & alios addere poſſis ex iis quos ſuprà retuli, ſed nunc ad Toſtatum. Ille in procœmio ſui operis de adverſariis ſic conqueritur: Cum ergo multorum dierum ſuper iis (propoſitionibus) laborioſas operas perdidiſſent, quod ſatis ſibi ipſis ad ignominiam cedere arbitrabantur, ut nihil omnino feciſſe putarentur, eas præſumptuoſas & ſuperbas vocaverunt. Falſas tamen dicere eas nequaquam auſi ſunt; cum per multos dies ante, plurimi æmulorum eas erroneas & hæreticas apertiſſimè teſtarentur. Nimirum adverſus veritatem nec vim nec locum habet ulla aut temporis præſcriptio, aut hominum præjudicia.) Cunctandi tamen adhuc poſtea hujus ſæculi doctis hominibus tam atrox de doctiſſimo Juvene judicium cauſa fuit, qui difficulter & timidè ab hoc opinionis commento avulſi ſunt, donec efferentibus ſeſe hominum ingeniis, ait Petavius, ac majori doctrinarum omnium luce perfuſis, vetus illa ſic tandem exolevit perſuaſio, paucos ut hac ætate patronos ac defenſores habeat.

Unde autem fieri potuerit, ut hæc perſuaſio quod Chriſtus 25. Martii mortuus ſit, tamdiu hominum mentibus hæſerit, difficile prorſus eſt inveſtigare, cum qui hanc rationem ini-

re voluerunt, ut & Lunam 15. & feriam 6. illi diei adaptarent, in portentum illud opinionis, quod ſuprà notavimus, abierint, ut Dionyſium totis annis 22. natalem Chriſti tardiùs poſuiſſe dicerent. Quare res aliter indaganda.

At mihi quidem in mentem venit (in obſcuris enim conjecturæ locus) id non tam ab vero mortis tempore, quàm à primo Paſchate, quod Chriſtiani celebrarunt, anno ſequenti, hoc eſt, Juliano 79. æræ noſtræ 34. eſſe revocandum. Nam cum diſcipuli his primis annis nullam habere potuerint aliam temporum rationem, quàm quæ apud Judæos erat uſurpata, ut ex jam dictis ſatis intelligi datur, promptum eſt ſuſpicari eos hoc anno primam mortis Chriſti memoriam peregiſſe, quo die Judæi ſuum Paſcha celebravêre; nempe 14. Luna, quæ eo anno in 23 Martii noſtri & feriam 3. incidebat, ut ſuprà demonſtravimus; ſic ut etiam die poſt tertio, hoc eſt 25. Martii, Reſurrectionis Chriſti anniverſaria recordatione lætari ſint, quæ eo altiùs eorum infixa eſt mentibus, quod eodem die quo illa hoc anno incurrebat, ipſum recolerent in Virginis utero incarnatum. Idque ut mihi perſuadeam facit etiam mos antiquus, qui adhuc in quibuſdam viget Eccleſiis; ut Annotinum Paſchæ, quod vocant, ſingulis annis celebrent: hoc eſt ejus memoriam agant, quo die anno præcedente feſtivitas acciderat.

Hoc ergo primum ſanctæ Reſurrectionis Paſcha, quod quanto minori apparatu, tanto majori certè devotione ab Eccleſiâ naſcente Hieroſolymis eſt celebratum. Hinc illa, ut videtur, percrebuit hujus diei celebritas apud poſteros, qui quidem ſucceſſu temporis, poſt rerum Judaïcarum ſubverſionem, novam temporum, annorum, regnorum, inſtitutam rationem, rebus omnibus turbatis deletis atque mutatis, cum quo præcisè anno Chriſtus paſſus eſſet jam ignorarent, tenuis tamen adhuc alluceret diei 25. Martii memoria, hunc ad ipſummet Paſſionis tempus referendum opinati ſunt, cum potius ad primum Chriſtianorum Paſcha referendum fuiſſe videatur, & alii Chriſti mortis diem, alii reſurrectionis eum eſſe minus ſcrupulosè dixere. Nempe ut una fuit oblatio, quæ die paraſceues eſt incepta, & die reſurrectionis completa, ita illud omne ſpatium quaſi unus dies eſt reputatum, ſicut unum eſt peractum ſacrificium. Hinc Tertullianus eorum, qui hac die Chriſti mortem ſignarunt, certè princeps, ſi non etiam primus non dixit, loco ſupra laudato, actam, ſed perfectam 8. Calend. Aprilis Paſſionem, hoc eſt oblationem hac die abſolutam, (unde etiam lib. de Baptiſmo cap. 19. ita loquitur. Diem Baptiſmo ſolemniorem Paſcha præſtat, cum & Paſſio Domini in quam intingimur adimple-

pleta eſt.) Hinc ipſemet Auguſtinus, qui, ut ſuprà diximus Paſſionem aliquando 8. Cal. April. illigat, ſermone tamen 18. de tempore dixit: qua die conceptus in utero Virginis, in ipſâ reſurrexit à mortuis, cum gloria Paſſionis, nempe 25. Martii, huic diei jam reſurrectionem accommodans, cum qua aliàs componit Paſſionem. Quin idem Doctor dies 50 quæ Paſcha & Pentecoſten interſunt, ab ipſamet Paſſione æque ac Reſurrectione interdum dinumerat, cum lib. de Spiritu & Litt. cap. 16. ait: Ab occiſione & reſurrectione illius quinquaginta diebus completis, congregatos in unum fideles, Spiritus Sanctus implevit: diem occiſionis & reſurrectionis manifeſte pro uno reputans. Quod idem innuit Autor Hiſtoriæ Scholaſticæ his verſibus, qui multis aliter iſta accipientibus negotium faceſſunt.

Salve ſancta dies quæ vulnera noſtra coërces, Angelus eſt miſſus, eſt paſſus in cruce Chriſtus, Eſt Adam factus, & eodem tempore lapſus, Corpora Sanctorum cum Chriſto multa reſurgunt.)

Nec parum huic noſtræ conjecturæ fidem aſtruit, quod Græci computiſtæ, ut Maximus Martyr, Chronicon Alexandrinum, Georgius Syncellus, Cedrenus, & alii complures, Chriſtum non jam 25. ſed 23. Martii paſſum conſtanter aſſeruerunt. Verum ex illis multi cum hæc tria in eundem concurriſſe diem arbitrati ſunt 23. Martii feriam 6. & lunam 15. in aliud commentum longe diverſum ab eo, quo quorundam Latinorum ſupra referebamus, abierunt, ut mortem Chriſti cum anno communis æræ 42. illigarent, ac Nativitatem ei anno, qui cum ejuſdem æræ 8. vel 9. comparatur, inepte prorſùs attribuerent; adeo certum eſt unam ineundæ veritatis eſſe viam, à qua ſi ſemel receſſeris, hinc inde longius aberres neceſſe eſt.

Atque hæc ego cum jam ſcripſiſſem, incidi forte in gnomen orthodoxam temporum ſacrorum Gottifredi Vendelini, autoritate Tornacenſis Epiſcopi anno 1659. Tornaci editam, in qua conjecturam noſtram non leviter fulciri gaviſus ſum. hujus verba non pigebit adſcribere, ut hanc quam ſequor opinionem non mei ſolius eſſe magis appareat: Neque tamen, inquit, extra lineam aberrarunt Eccleſiæ ſancti Patres, qui vel paſſionem vel reſurrectionem in octavum Calend. Aprilis, hoc eſt in diem 25. Martii retulerunt. Apoſtoli enim cum Paſſionis memoriam anniverſario cultu vellent repræſentari à fidelibus, primum Paſcha nacti ſunt, quod Hieroſolymis celebratum fuit die 25. Martii feria 5. quem diem Chronicon Alexandrinum vocat primum Paſcha Apoſtolicum, quod quia primum fuit, jamque infinita multitudo Gentilium etiam Romanorum Chriſto no-

nomen dederat, quibus Calendarium Solare fixum, non illud Lunare Judaïcum ac vagum, toto ferme orbe Chriſtiano uſurpabatur: retentus eſt Paſchalis Apoſtolici primi ſtatus dies, ad Octavum Calendas Martias: unde ultro etiam agnoſcimus, quoniam illud Paſcha fuit Apoſtolicum primum, neceſſario ſuperioris anni Paſcha Judaïcum incidiſſe in tertiam diem Aprilis, diemque quartum Aprilis fuiſſe 15. Niſan, & Chriſtum reſurrexiſſe die 5. Aprilis. Quod omnino noſtræ congruit rationi.

Unde factum ut antiquorum plurimi Chriſtum anno vitæ circiter 30. *paſſum opinati ſint. Qua viâ vera Chriſti ætas indaganda. Quatenus æræ vulgari inhærendum.*

QUin ex eodem quoque fonte partim manaſſe arbitror, ut illa de anno Chriſti mortis apud antiquos invaluerit opinio, quæ eam anno 15. Tiberii & Geminis Coſſ. aſſignaret, hoc eſt, anno æræ quâ jam utimur 29. ut ex Tabulâ ſuprà exhibitâ perſpici poteſt. Circumferebantur enim, ut refert Epiphanius, Hær. 50. §. 1. quædam etiam acta Pilati in quibus erat ſcriptum, Chriſtum 8. Calend. April. paſſum.) Quare illi Patres antiquiores, cum Solis Lunæque ratiocinia minùs comperta haberent, atque adeo feriarum potius quàm Lunarum rationes inirent, ſatis eſſe arbitrati ſunt, ſi ſuo litterarum Dominicalium Cyclo retrorſum acto in annum inquirerent, quo feria 6. die Martii 25. accideret, quem non alium repererunt quàm Julianum 74. hoc eſt dictum æræ noſtræ 29. imperii Tiberii 15. quo duo Gemini Conſulatum geſſere, fuitque littera Dominicalis B. quæ feriam 6. in litterâ G. atque in 25. Martii indicaret in noſtro Calendario.

Sed accedebat prætereà, quòd cum Propheta Chriſtum eſſe miſſum dixerit, ut prædicaret annum acceptabilem Domino, illi concludendum inde arbitrarentur, non plures ejus miniſterio adſcribendas, atque adeo cum Lucas innuat Chriſtum quaſi 30. annorum fuiſſe cum ad ſacrum Lavacrum acceſſit, ſic illi hæc componebant, ut eodem circiter anno & baptizatum dicerent & crucifixum, quod quàm à veritate alienum ſit, jam ſuprà demonſtravimus.

At ſaltem (nam id dicet aliquis) Lucæ epocham accuratè Patres tenuerunt de baptiſmo Chriſti ætatis anno 30. aſſignando, quæ minus à nobis ſervata videri poteſt, dum illud ὡσεὶ, *quaſi* ad tres annos extendimus.

At ſi hoc abhorret à Lucæ epochâ, non minus certè abhorrebat Tertullianus, & ſi aliter libro 1. contra Marcionem cap.

13.

13. quod opus verè Catholicus ſcripſit. cum enim Chriſtum iis quos dixi Conſulibus & anno Tiberii 15. mortuum crederet, ut ſuprà vidimus, eumque tamen per tres annos in Euangelio prædicaſſe cerneret, hoc in libro clarificatum ipſum ſive baptizatum dixit anno Tiberii 12. ſanè apud antiquos lavacrum hoc illuminatio dicebatur, ut nos docet Juſtinus Martyr Apolog. 2. quod eorum qui id ſuſciperent mentes illuminarentur. Putavit ergo Tertullianus triennii libertatem permittere illud ὡσεὶ· quo ſemel admiſſo, tam licebit nobis hunc numerum triceſimo addere, quam Tertulliano eundem detrahere. Quod multis etiam exemplis ac rationibus ſuprà firmavimus.

Inſtant illi extare hac de re Concilii Neocæſarienſis in Palæſtinâ anno 314. habiti decretum in hæc verba, Can. 11. Presbyter ante annos 30. non ordinetur, etiam ſi fuerit homo valde dignus, ſed reſervetur. Dominus enim Ieſus Chriſtus in anno trigeſimo & baptizatus eſt, & cœpit docere.]

Verùm ex eo jure cuiquam invidia moveri poſſet, ſi quis ad Tertulliani, puta, aut ſimilem ſententiam delaberetur, ut de illis annis 30. aliquid tolli vellet. at cum hujus Concilii Decreti vis in eo ſit, ut nolit Presbyterum ante annos 30. ordinari, quod citiùs Chriſtum docuiſſe probari non poſſit, injuriam certè non faciet Concilio, qui dicet probabile eſſe, ne eum quidem ante triceſimum & tertium annum miniſterio ſuo functum. Quanquam ſi quis eum velit citius baptizatum, non valde repugnem: dummodo videat, quî triceſimus Chriſti annus cum 15. Tiberii congruat, aut plura quàm 4. Paſchata in Euangelio poſſint reperiri.

Unum certè eſt, quod præcipuè hic inculcari velim; nos non ex annis baptiſmi totum Chriſti vitæ ſpatium erui poſſe arbitrari, ſed potius ex characteriſmis anni cum Nativitatis tum Paſſionis. nempe hanc ipſam regulam nobis ipſemet jam olim præſcripſit Auguſtinus; ignorantia, inquit, Conſulatus, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus eſt, nonnullos circa ejus ætatem coëgit errare] (de Doctr. Chriſt. lib. 2. cap. 28.) quod quamdiu aliter factum fuerit, vereor ne materies æternis diſceptationibus miniſtretur, & doctiſſimi quique in veri deſperationem injiciantur.

Hos ergo characteres anno Juliano 41. quod ad Nativitatem ſpectat, & anno Juliano 78. quod ad paſſionem, poſt graviſſimos, quos utraque parte laudavi autores, diligenti etiam adhibito examine, aſſignandos ſum arbitratus: rationibus etiam quæ afferri contra videri potuiſſent excuſſis, & rejectis: baptiſmum verò Chriſti non pluſquam tribus annis, & aliquot menſibus ab ejus morte putavi disjungendum, quod & Chriſtum ſtatim atque baptizatus eſt, miniſterio ſun-

functum ſatis innuat Scriptura, nec plusquam Paſchata quatuor putem dari in Euangeliſtis.

Quod ſi quis aliter res ordinare meliùs noverit, aut putaverit, ubi de eo conſtiterit, ego libenter ſequar: quæro enim, nec pigebit me, ut olim ſapientiſſimus idem ac moderatiſſimus dicebat Auguſtinus, ſicubi hæſito quærere, nec pudebit ſicubi erro diſcere. Lib. 1. de Trinit. cap. 2. Caveant tamen illi qui cum vera videant, hac una religione teneri videntur, ne ætatem Chriſti ſupra vulgo receptam nunc opinionem extendant; ne magis honorabilem ætatis ejus partem auferant, illam inquam provectiorem (Irenæi verbis utor) lib. 2. cap. 39. in qua edocens præeat univerſis.

Si quis vero maxime ærâ vulgari delectetur, nemo ferè aliorum eſt qui facilius quàm nos in gratiam cum eâ redire poſſit, qui anno ejus trigeſimo baptizatum Chriſtum ac ejuſdem 33. mortuum diximus: ut ſi plures præterea vitæ Chriſti annos attribuerimus, non nobis, ſed illis imputandum ſit, qui hanc æram juſto breviorem dixerunt, & verum Nativitatis Chriſti annum ex Herodis mortis tempore jure ſanxerunt eruendum.

Sanè ipſemet Baronius hanc vulgatem æram, quam ſequi ſe profitetur, biennio tamen integro antevertit, cum Chriſtum vult natum Lentulo & Meſſalino Coſſ. hincque in multis Hiſtoriam tam Eccleſiaſticam quàm profanam turbavit: donec à faſtis duobus paribus Conſulum eraſis à Diocletiani temporibus, rectâ tandem Chronologiâ progreſſus eſt, ſimiliterque Onuphrius, Panvinius, Mercator, & alii, ut in eandem æram devolvantur, quam imprudentes uno anno anteverterant, eradunt Probum & Paulinum Coſſ. anni 277. & ſic alii alios; cum contra longè æquius fuiſſet Dionyſianam æram illam juſto breviorem, ſicuti eſt, fateri, quàm privata licentia faſtos ad mentem ſuam componere, & in multis Chronologiam vexare.

Quàm porro immerito fiat ab iis, qui hanc æram contendunt ex omni parte admittendam, quaſi ab Eccleſiâ approbatam & receptam, nemo eſt jam qui non videat. certè enim Eccleſia more receptis utitur, nec ſolet Chriſti ſponſa ad hujuſmodi minutias tam diligenter diſquirendas, majeſtatem ac dignitatem ſuam demittere. Sic enim olim in Conciliis ſuis ex ſeptuaginta Interpretum calculo, annos ab orbe condito dinumerabat, quod plurimorum uſu probaretur. Sicque nunc adhuc in Martyrologio eoſdem annos enunciat, cum Hebraïcam tamen veritatem longe anteponendam non ignoret: unde Auguſtinus (libro 14. de Civitate Dei cap. 10. & ſeq.) qui Septuaginta multum extollit, eorumque Verſione ut plurimum utebatur, hanc tamen in annorum calculo corruptam

ruptam eſſe docet, atque adeo ad Hebræorum fontes tunc recurrendum.

Sic ad Gregorii XIII. tempora uſa eſt Eccleſia Calendario non ſatis accurato, quanquam ejus vitia nec ignoraret ipſa, nec approbaret. Sic denique etiamnum ex antiquo Hymno canit Chriſtum in Cruce paſſum, Luſtris ſex peractis, hoc eſt annis 30. adimpletis, quæ tum maxime vigebat opinio, cum ille Hymnus concinnatus eſt, ut ſuprà vidimus, quanquam nemo jam ſit qui ab hac opinione non longe recedat. Unde eodem modo factum eſt, ut æra vulgari jam in Jubilæis aſſignandis, ſuiſque diplomatibus dandis utatur, quod ea vulgò recepta ſit: quanquam nemo ferè ſit paulo inſtructior, qui eam, ut dixi, non fateatur juſto breviorem. Neque verò ea numerandi conſuetudo perpetua fuit, ſed à duobus circiter ſæculis in Eccleſiam introducta, Eugenio IV. Pontifice, ut notat Blondus Forolivienſis, qui Pontificii Collegii à Secretis Notarius erat, cum hactenus ſoli Pontificum anni in litteris adſcriberentur.

DISSERTATIO POSTERIOR.

De Annis Nativitatis et Mortis Christi.

I.

Quo anno & quâ tempeſtate anni Rex ſalutatus & mortuus ſit Herodes.

Jeſum Chriſtum natum eſſe non multò ante mortem Herodis Magni, totius Judææ Regis, dubitare nemo poteſt, qui fidem Euangelio Matthæi habeat. Hæc igitur duo tantum quærenda ſibi propoſita eſſe exiſtimarunt viri docti, qui de hiſce rebus agere aggreſſi ſunt; quonam nimirum anno, quâve anni tempeſtate, de vita deceſſerit Herodes; tum etiam quot menſibus eam mortem anteceſſerit Chriſti natalis dies. Diverſas hominum eruditorum hiſce de capitibus ſacræ Chronologiæ ſententias quærent ſtudioſi apud eos, qui datâ operâ de Chronologia ſacra egerunt; nam nos quidem hìc eam ſolam, quæ nobis veriſimillima viſa eſt, exponemus.

Exiſtimamus autem eos rectiſſimè omnium ſentire qui putant, (ut hinc initium faciamus) Herodem mortuum eſſe regni

regni anno 37. ſi initium ducamus à die, quo Romæ à Senatu Rex Judææ ſalutatus eſt, at 34. ſi ab expugnatione Hieroſolymæ; quam poſteriorem notationem temporis, ob rationem poſtea dicendam, ſequuti ſumus in ſumma pagina, in qua anni primi Chriſti geſta narravimus. Hic autem annus Herodis fuit ab urbe condita 750. Auguſti 41. ante æram vulgarem 4.

Potiſſima hujus ſententiæ ratio eſt ex Joſepho petita, qui cùm haberet vitam Herodis conſcriptam ab ejus familiari Nicolao Damaſceno, accuratus eſſe, in Chronologia vitæ ejus Regis, potuit. Is autem ita loquitur de anno, quo eſt Romæ Rex ſalutatus, Antiquit. Jud. lib 14. cap. 29. Οὕτως τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει τυχὼν ἐπὶ τῆς ρ' καὶ π' καὶ δ' Ὀλυμπιάδος, ὑπατεύοντος Γαΐου Δομετίου Καλβίνου τὸ δεύτερον, καὶ Γαΐου Ἀσινίου Πωλίωνος· *Sic accepit regnum, quod conſecutus eſt Olympiade* 184. *C. Domitio Calvino ſecundum, & C. Aſinio Pollione Coſſ.* Qui Conſules magiſtratu functi ſunt anno ab urbe condita 714. Ejuſdem verò libri cap. 27. narrat ille obſediſſe Hieroſolymam, anno tertio, ex quo Romæ rex ſalutatus erat: τρίτον δὲ αὐτῷ ἔτος ἦν, ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο· *tertius is ipſe erat annus, ex quo Romæ rex renuntiatus fuerat.* Deinde, capite ſequente, de tempore captæ urbis: τοῦτο τὸ πάθος συνέβη τῇ Ἱεροσολυμιτῶν πόλει, ὑπατεύοντος ἐν Ῥώμῃ Μάρκου Ἀγρίππα καὶ Κανιδίου Γάλλου, ἐπὶ τῆς ρπε' Ὀλυμπιάδος· *hæc calamitas contigit Hieroſolymitarum urbi, Coſſ. Romæ M. Agrippa, & Canidio Gallo Olympiade* 185. Ac ſanè inter Conſules, quibus Magiſtratum obtinentibus, Herodes rex eſt ſalutatus, & eos, quos hîc memorat, ſunt tantùm duo paria Conſulum; ita ut ſi æſtate anni ab urbe condita, ut poſtea oſtendemus, 714. regnare cœperit Herodes, nondum exacto tertio anno, aut eo certè vertente, Hieroſolymam cœperit. Ea enim potitus eſt, menſe tertio, hoc eſt, ineunte æſtate, ut poſtea Joſephus, cujus proximè ſequuntur hæc verba, τῷ γ'. μηνὶ, τῇ ἑορτῇ τῆς νηστείας, ὥσπερ ἐκ περιτροπῆς τῆς γενομένης ἐπὶ Πομπηΐου τοῖς Ἰουδαίοις συμφορᾶς· καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνου τῇ αὐτῇ ἑάλωσαν ἡμέρᾳ, μετὰ ἔτη κζ. *tertio menſe* (ab æquinoctio verno) *feſto jejunii, quaſi in orbem redeunte in Judæos calamitate, quam olim à Pompejo paſſi erant; nam ab eo eodem die capti fuerant, ante viginti ſeptem annos;* hoc eſt ab urbe condita 691. quo erant Coſſ. C. Antonius & M. Tullius, ut habet Joſephus ejuſdem libri cap. 8. conſentientibus Romanis Faſtis. Jejunium autem exiſtimo intelligi quod celebrabatur 22. menſis Sivan, qui tertius eſt, ob idololatriam à Jeroboamo inſtitutam. Vide Calendarium Judaïcum editum à Joanne Sel-

deno, in libro de anno civili Judæorum, cap. 7.

Ita conſtituto initio regni Herodis, ut nulla ſupereſſe nunc poſſit dubitatio, videndum quo anno regni ſit mortuus, quod idem docuit Hiſtoricus Antiq. Jud. lib. 17. cap. 10. hiſce verbis: τελευτᾷ βασιλεύσας, μεθ' ὃ μὲν ἀνεῖλεν Ἀντίγονον, ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθ' ὃ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδέδεικτο, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. *moritur cùm regnaſſet, poſt ſublatum quidem Antigonum, triginta quatuor annos: poſtquam verò renuntiatus fuerat à Romanis, triginta ſeptem.* Idem repetit, ne quis poſſit ſuſpicari errorem eſſe in numeris, lib. 1 de Bello Judaïco, cap. 21.

Jam ſi anno ab urbe condita 713. addas annos 37. numerato anno 714. quo Herodes regnare cœpit, incides in annum 750. qui etiam oritur ex additione 34. annorum anno 716. quo elapſo, Antigonus è medio ſublatus eſt, in gratiam Herodis, qui ab eo tempore ſolus rex Judæorum dici potuit.

Sed & aliâ certiſſimâ ratione, emortualis annus Herodis ab Joſepho eſt deſignatus. Nimirum, eo anno, quo Herodes mortuus eſt, Luna defecit, ut teſtatur Antiq. Jud. lib. 17. cap. 8. quod deliquium contigit Hieroſolymæ, ex Aſtronomorum calculo, Martii menſis die 16. horâ tertiâ, poſt mediam noctem; anno ab urbe condita 750.

Poſſunt & alia proferri argumenta, quibus conſtet Herodem ultra hunc annum non vixiſſe, neque citiùs fato functum; quæ etiam à viris doctis nuper in Gallia ſtudioſe ſunt propoſita. Verùm hæc ſatis ſunt, ut ait ille, aut nihil erat ſatis; & nos argumentorum vim ex ſingulorum pondere, non ex numero, æſtimare ſolemus. Jam quærendum, qua anni tempeſtate regnare cœperit Herodes.

Hoc autem ſic confici poſſe nobis videtur. Joſephus antea nos docuit primum ejus regni annum, initio facto à tempore quo Romæ rex ſalutatus eſt, incidiſſe in 184. Olympiadem; ex quo intelligere licet Herodem ſalutatum fuiſſe regem Romæ, ante ſolſtitium æſtivum anni ab U. C. 714. nam à ſolſtitio ejus anni incipit Olympias 185. quæ celebrata fuit, ex calculo Sethi Calviſii, die 17. Auguſti. Hinc obiter colligere licet eos errare, qui differunt in autumnum memorati anni regiam Herodis dignitatem; quorum tamen rationes confutare non aggrediar.

Certe nihil habet Joſephus; quod perſuadere poſſit Herodem ſeriùs ſalutatum fuiſſe regem Judææ. Narrat enim Antiquit. Jud. lib. 14. cap. 26. eum hyeme Alexandriâ ſolviſſe: χειμῶνος ὄντος, & Belli Jud. lib. 1. cap. 11. eum minime veritum τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος, hoc eſt, *vim maxi-*

mam

mam hyemis, quæ aſperrima eſt menſe Januario; periclitatum verò eum eſſe circa Pamphyliam, & ægre Rhodum perveniſſe, ac ibi inſtructâ triremi in Italiam navigaſſe. Quò pervenire potuit menſe Aprili, dein mediâ æſtate, aut circiter, regiam dignitatem conſequi.

Hinc jam ſatis liquet, ſi ſtatuamus Herodem mortem obiiſſe ſub finem æſtatis anni ab U. C. 750. mortuum eſſe inchoato trigeſimo ſeptimo regni anno, ſi cœperimus ab anni U. C. 714. æſtate. Nec minùs certe regnare eum oportuit, ut poſſet dici regnaſſe triginta ſeptem annos; ultimus enim annus non potuit numerari, niſi eſſet inchoatus. Inchoatos autem annos pro integris paſſim ſumi, apud omnis generis Scriptores, nemo ignorat; quare nec opus eſt ejus rei exempla ulla à nobis proferri.

II.

Ieſum eſſe natum penultimo ejus regni anno.

INdicato & certis argumentis firmato anno emortuali Herodis, quærendum quot menſibus ante ejus mortem natus videri poſſit Ieſus Chriſtus. Exiſtimamus nos de numero menſium nihil poſſe certum conſtitui; at natum Chriſtum anno U. C. 749. vel Juliano 41. cujus partem dimidiam poſteriorem ſibi vindicat 33. Herodis, ab expugnata Hieroſolyma.

Conſtat quidem ex Luca, Ieſum ſex menſibus poſt Joannem Baptiſtam natum eſſe; ſed cùm incertus ſit menſis conceptionis, ac natalium Joannis, nihil hinc explorati colligi poteſt. Scio quidem quæ viri doctiſſimi conjecerint de hebdomade, quâ claſſis Abiæ, quæ erat Zachariæ patris Joannis, ſacris in Templo operaretur; verùm & illa ſunt leviſſimis fulcris ſubnixa, & præterea parum conſtat an ſtatim, poſtquam Zacharias domum rediit, gravida facta fuerit ejus uxor Elizabetha. Igitur ne conjecturas conjecturis cumulemus, in re tam ſeria à conjiciendo prorſus abſtinere maluimus.

Noruntomnes, Occidentales Eccleſias exiſtimaſſe Chriſtum eſſe natum 8. Calendas Januarias; qui dies propterea etiamnum, quaſi natalis Chriſti, celebratur per totum Occidentem. At Orientales contendebant natum eſſe 8. Idus Januarias, remque ſibi magis exploratam dictabant, quàm Occidentalibus remotioribus à loco, in quo Chriſtus natus erat. Congeſſit hanc in rem multa veterum loca Joan. Ger. Voſſius, in Diſſertatione *de tempore Nativitatis Chriſti*. Sed neutris rem exploratam fuiſſe facile ſibi perſuadebit quiſquis eam

expenderit, ſciveritque antiquiſſimis temporibus minime conſecratum fuiſſe hunc diem à Chriſtianis. Quæ res cùm nemini erudito dubia ſit, à me pluribus non commemorabitur.

Nolim negare aut affirmare natum eſſe Chriſtum hoc, aut illo menſe anni Juliani 41. quia res minime conſtat. Hoc unum conſtare poſſe mihi videtur, natum eum eſſe hoc anno, quamquam ignotus eſt menſis. Quamobrem anno ſequenti, ſeu Juliano 42. natalis anni Chriſti titulum præſcripſimus, neglectis menſibus aut diebus anni ſuperioris; quemadmodum ſolet vulgò, etiam in æra Dionyſiana, fieri.

Referendi autem anni natalis Chriſti ad 41. Julianum, has potiſſimùm rationes habemus, quas paucis exponemus; quia jam ſunt ab aliis copioſe propoſitæ, atque illuſtratæ. Docet Lucas Euangelii cap. 3. *decimo quinto imperii Tiberii* cœpiſſe baptizare Joannem, cúmque ad eum permulti confluerent, ad hominem iviſſe Ieſum, ut ab eo etiam ablueretur, verſ. 21. Tum ſubdit. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος. *Et ipſe erat Ieſus circiter triginta annorum incipiens;* nimirum, munere ſuo defungi. Nam illis verbis nullam ineſſe obſcuritatem putamus; nec ullam quiſquam in iis reperiſſet, niſi ob rationes nihil huc facientes iis vis inferenda fuiſſet. Hoc unum dubium eſt, quo menſe anni decimi quinti Principatûs Tiberii à Joanne baptizari Chriſtus voluerit. Incipit autem annus quindecimus Tiberii à die 28. Sextilis menſis, anni ab urbe condita 779. At eum baptiſmum ſeu ad poſtremos menſes hujus anni, ſeu ad primum ſequentis referamus non multùm intereſt; nec certe quidquam, ea de re, minime dubium ſtatui poteſt. Itaque nos ad initium anni ſequentis retulimus, potiùs ut morem Occidentalium Eccleſiarum ſequeremur, quàm quòd quidquam ea de re compertum haberemus.

Verùm cùm Ieſus natus non ſit ſeriùs ultimo Herodis anno, qui incidit, ut diximus, in annum ab urbe condita 750. neceſſe eſt Ieſum anno 779. circiter triginta annos natum fuiſſe, ſeu trigeſimum annum egiſſe, ſi ſtatuamus natum anno ab urbe condita 749. quemadmodum antea diximus. Nos quidem non fugit voculam ὡσεὶ, *circiter*, poſſe paulò latiùs extendi; at nemo negarit commodius eam adhiberi ab Euangeliſta, ſi Ieſus trigeſimum ætatis ſuæ annum decurreret. Quod cùm ita ſit, nulla ratio eſt cur eam ita non intelligamus; nam objectionem petitam ab anno Principatûs Tiberii 15. nullam eſſe poſtea oſtendemus. Igitur rectè à nobis, & convenienter Hiſtoriæ ſacræ, annus natalis Chriſti eſt antea conſtitutus.

Eſt

Eſt & alterum indicium temporis, petitum ex Joannis cap. 2. 20 ubi primo præconii Chriſti anno Judæi ajunt *quadraginta ſex annis ædificatum fuiſſe Templum* Jeroſolymitanum; quibus verbis volunt Templum ædificari cœptum à 46. annis, atque ab eo tempore perpetuò exornatum: nam ipſum ædificii corpus, ut ita loquar, ab Herode Magno perfectum intra novem annos & dimidium conſtat ex Joſepho lib. 15. cap. 14, Antiquitatum Judaïcarum. Sic intellexerim etiam quod habet Plinius de Templo Dianæ Epheſiæ, libro 36. cap. 14. *ducentis viginti annis factum à tota Aſia.* Docet autem Joſephus decimo octavo regni anno id operis cœpiſſe Herodem, quod intelligendum de regno ab expugnata Jeroſolyma inchoato; ut liquet ex Annalibus Petavianis. Ac ſane ab eo tempore Herodes fuit ſine controverſia rex Judææ; quo factum ut eâ ratione numerandi utatur Joſephus, quam & nos ſequuti ſumus. Annus autem 18. Herodis incidit partim in 26. partim in 27. Julianum; ac proinde deſumpto initio ædificationis Templi à 26. anno Juliano, ad 71. ſeu æræ vulgaris 26. qui primus eſt præconii Chriſti, erunt anni 46. numeratis, ut paſſim fieri ſolet in calculis minus accuratis, primo & ultimo anno, quaſi integris.

Hic autem calculus ejuſmodi eſt, ut ſtare nequeat, ſi citiùs, aut ſeriùs ſtatuamus Ieſum Chriſtum munus ſuum nuntiandi Euangelii iniviſſe. Si enim citiùs cœpiſſet eo munere fungi, nondum potuiſſent dicere Judæi ſextum & quadrageſimum eſſe annum, ex quo ædificabatur Templum. Si verò ſeriùs hi ſermones eſſent habiti, plures elapſi fuiſſent anni. Non diffiteor tamen, anno ſequente, ſeu æræ vulgaris 27. ſimile quid potuiſſe dici, neglectis in eo calculo paucis menſibus; at certè non ſeriùs, & præterea ea ſententia conſiſtere nequit cum numero quatuor Paſchatum, de quo poſtea agemus.

Ex hiſce colligere licet Chriſtum natum eſſe penultimo Herodis anno, cum quadraginta ſex annis, poſt inchoatum Templi ædificium, triginta circiter annos natus eſſet. Atque hinc vice verſâ confirmatur quod docet Joſephus, de duplici initio regni Herodis, déque anno ejus emortuali. Quò enim plura in hoc rerum genere conſentiunt, eo veriſimiliora fiunt quæ ex eo conſenſu eliciuntur.

III.

Duplex fuiſſe initium principatûs Tiberii, ad quorum prius referendam deſignationem temporis, quæ extat Lucæ 3. verſ. 1.

VErùm hic quæṛunt eruditi, quî fieri poſſit ut *quindecimo Tiberii anno*, qûo ſtatuimus, auctore Lucâ, Chriſtum cœpiſſe munere ſuo fungi, poſſet eſſe tantùm triginta annos natus, cùm hic Tiberii annus incidat in annum Julianum 73. à cujus Auguſto menſe, & die quidem 20. incipit, annus verò natalis Chriſti fuerit Julianus 41? Huic quæſtioni commodiſſimè omnium videntur reſpondere, qui duplex initium principatui Tiberii fuiſſe ſtatuunt; alterum cùm eſt collega imperii ab Auguſto creatus, alterum cùm, mortuo Auguſto, rerum habenas ſolus moderatus eſt; & de priori quidem apud Lucam ſermonem eſſe volunt. Renunciatus eſt autem Tiberius collega imperii, anno æræ vulgaris 11. & quidem 5. Calendas Septembres, unde ſequitur anno ejuſdem æræ 25. eodem die, ſeu 28. Auguſti, cœpiſſe 15. Tiberii annum, quo tempore munus ſuum iniiſſe videtur Joannes Baptiſta. Quod tamen ita intelligi nolim, quaſi pro comperto ſtatuerem Joannem Baptiſtam nonniſi ſub finem anni æræ vulgaris 26. cœpiſſe baptizare; nihil enim obſtat qûo minùs aliquot antea menſibus cœperit, qui à Luca neglecti fuerint, quemadmodum frequentiſſimè fieri ſolet.

Pagi in Critica Annal. Baron.

Poſſem Lectorem amandare ad virum eruditum, qui Annales Cæſaris Baronii emendare aggreſſus eſt, & qui ad annum Chriſti 11. multis oſtendit eo anno Tiberium factum eſſe collegam imperii, ac objectionibus omnibus ſatisfecit. Is enim ita rem videtur exhauſiſſe, ut aliis omnibus, quibus de ea agendum eſſet, otium fecerit. Attamen paucis indicabimus rationem, quâ hoc tempus Proconſularis imperii Tiberii eruatur.

Dio Hiſtoriarum Romanarum lib. 56. deſcriptis iis quæ contigerant P. Sulpicio Camerino & C. Poppæo Sabino Coſſ. æræ vulgaris anno 9. ſubjicit pag. 400. edit. Rob. Stephani: Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει τό τε Ὁμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη· *Sequente anno Concordiæ Templum conſecratum eſt à Tiberio.* Deinde illico ſequuntur geſta anni æræ vulgaris 11. M. Æmilio Lepido & T. Statilio Tauro Coſſ. Μάρκου δὲ Αἰμιλίου, καὶ Στατιλίου Ταύρου ὑπατευσάντων, Τιβέριος μὲν καὶ Γερμανικὸς ἀντὶ ὑπάτου ἄρχων, εἰς τὴν Κελτικὴν ἐσέβαλον· *Cùm M. Æmilius*

&

& Statilius Taurus Magiſtratum iniiſſent, Tiberius & Germanicus Proconſul in Galliam iverunt. Tum ſequitur deſcriptio rerum in Germania geſtarum. Dum autem in hac expeditione abeſſet Tiberius, *Collega imperii & conſors Tribunitiæ poteſtatis adſumptus* eſt ab Auguſto, ut loquitur Tacitus Annal. lib. 1. cap. 1. Sic verò rem exprimit Vellejus Paterculus lib. 11. cap. 120. *Concuſſis*, inquit, *hoſtium viribus, claſſicis peditumque expeditionibus, cùm res Galliarum maximæ molis, accenſaſque plebis Viennenſium diſſenſiones, coërcitione magis quàm pœnâ, molliſſet, & Senatus Populuſque Romanus, poſtulante patre ejus,* (Auguſto) *ut æquum ei jus in omnibus provinciis exercitibuſque eſſet, quàm erat ipſi, decreto complexus eſſet;* —— *in urbem reverſus jam pridem debitum, ſed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Dalmatiſque egit triumphum.* Qui triumphus incidit in annum æræ vulgaris 12.

Collegit autem vir doctiſſimus duplex initium Tiberii ex loco Clementis Alexandrini Stromat. lib. 1. pag. 339. ubi tradit Chronologiam Impp. Romanorum, uſque ad Commodum; & in qua, poſtquam dixit ex vulgari ſententia Tiberium regnaſſe 22. annos, eandem habet Chronologiam, ex aliorum ſententia, atque hæc de Tiberio: ἔπειτα Τιβέριος ἔτη κϛ´, μῆνας ϛ´ ἡμέρας ιθ´. *deinde Tiberius annos 26. menſes 6. dies* 19. Ex quibus verbis hic calculus initur. Deceſſit ex vita Tiberius 17. Calendas Apriles anni æræ vulgaris 37. à cujus anni die 5. Calendas Septembres, ad eundem diem anni æræ vulgaris 11. ſunt viginti ſex integri anni. Ab eo die ad 5. Calendas Martias ſunt ſex menſes; à 5. verò Calendas Martias ad diem 17. Calendas Apriles, quo obiit Tiberius, ſunt 19. dies. Unde liquet initium primi anni Tiberii à nonnullis Scriptoribus relatum fuiſſe ad 11. æræ vulgaris ac proinde initium 15. anni Tiberii referri, ex illorum ſententia debuiſſe, ad annum æræ vulgaris 25. quod cum calculo noſtro conſentit. Sunt & alia argumenta, quæ ſuadeant diem 5. Calendas Septembres ab Auguſto electum, ut ſibi collegam adſumeret, quæ apud virum eruditiſſimum legi poterunt, ut & alia multa huc facientia.

Duplex autem initium tribui Tiberio, non magis mirum videri debet, quàm triplex Auguſto. Sunt enim qui ejus principatum ordiantur ab anno, quo Julius Cæſar eſt occiſus; alii ab ejus primo Conſulatu, quem anno ſequente iniit; alii denique à victoria Actiaca, ut intelligat non falsò quatuor Paſcnata à nobis, multis docet Dionyſius Petavius de Doctrina Temporum lib. 10. cap. 64. quem non exſcribemus.

Nulla igitur cauſa proferri poteſt, cur Lucæ non licuerit

eorum ſententiam ſequi, qui initium principatûs Tiberii repetebant ab eo tempore, quo collega imperii factus eſt; cùm præſertim, in provinciis, pari dignitate haberetur ac Auguſtus. In Urbe quidem ſe quaſi minorem eo gerebat, videbaturque potiùs ejus legatus aut adminiſter, quàm collega; adeo ut poſt mortem demum Auguſti ſummæ rerum præeſſe viſus ſit. Verum ſi rem probè introſpiciamus, illa erant Tiberianæ diſſimulationis mera ludibria, quæ accuratè à Tacito lib. 1. Annalium deſcribuntur. At provinciales ſimpliciores, ſtatim ac Proconſulare imperium adeptum eum intellexerunt, participem ſummæ poteſtatis factum, & principatum iniiſſe, nec falsò, intellexerunt. Eadem ſimplicitate reges vocabant eos, qui Romæ Principes aut Imperatores, fictâ modeſtiâ, dicebantur. Hinc quod in nummis Druſo Tiberii filio Tribunitia poteſtas tribuitur, id vocavit Euſebius in Chronico τῆς ἀρχῆς κοινωνὸν προσλαμβάνεσθαι, & Hieronymus *Conſortem regni fieri.*

IV.

Paſchata quatuor eſſe in tempore miniſterii Chriſti innumeranda, & Joannis Euangelio.

NUnc deveniendum nobis eſt ad Paſchata, quibus diſtinguitur Chriſti miniſterium, & de quibus quid ſentiant alii non dicemus, cùm & Ger. Joannis Voſſii & aliorum collectanea hac de re omnium manibus terantur. Quiſquis Hiſtoriam Euangelicam leget, facilè poſt multos eruditiſſimos viros, in Euangeliis inveniat; ſed rem in pauciora verba hìc contrahemus, ut eam quaſi in brevi Tabella, Lectori ob oculos ponamus.

Primum ergo Paſcha eſt id, cujus meminit Joannes, cap. 2. 13. quo primum Ieſus mercatores ejecit è Templo. Inde Jeroſolymâ Ieſus, cùm paucis Diſcipulis, inter quos erat Philippus, ſe in alium Judææ tractum contulit, in quo commoratus eſt, donec Joannes Baptiſta in carcerem conjiceretur. Poſtea in Galilæam abiit, per Samariam, in qua ſatis apertè Euangelium nuntiavit. Cùm verò Nazarethæ fruſtra id nuntiaſſet, profectus eſt Capernaümum; ubi habitare, aut diutiùs commorari, quàm uſpiam alibi, cœpit. Illic ſibi adſcivit diſcipulos plures, & præſertim quidem Petrum, Andream, Joannem & Jacobum. Tum peragravit urbes Galilææ, in quibus, diebus Sabbati, in Synagogis regnum cœleſte nuntiabat. Hiſce omnibus faciendis, non nimium eſt anni ſpatium; nam ut homines

per

per agros ac villas diſſitos, negotiiſque aliis occupatos doceret Ieſus, neceſſe habebat dies Sabbati exſpectare, quibus conveniebant in Synagogas.

Secundum igitur Paſcha fuit ἑορτὴ τῶν Ἰȣδαίων, *feſtum Judæorum*, cujus mentio occurrit apud Joannem cap. 5. 1. quo nomine κατ' ἐξοχὴν non modò præfixo articulo, deſignari ſolet Paſcha, primum & potiſſimum omnium feſtorum Judaïcorum, ut ad eum locum oſtendit H. Grotius. Per Paſchale feſtum Ieſus commoratus eſt Jeroſolymæ, deinde rediit in Galilæam, ubi è numero omnium diſcipulorum, duodecim Apoſtolos elegit, qui ſibi in poſterum perpetuò adeſſent, & quos mitteret quò vellet. Ab eo tempore clariùs ac copioſiùs cœpit doctrinam Euangelicam proloqui, ut liquet ex ipſa Euangelicæ Hiſtoriæ lectione. Miracula multa edidit, & diu ad ſe confluentem undequaque multitudinem docuit Capernaümi, & circa lacum Geneſarethicum; deinde ſe contulit Nazaretham, unde profectus per Galilæam dimiſit Apoſtolos, Euangelium nuntiaturos, dum ipſe alia loca peragraret. Apoſtoli verò munere defuncti ad eum redierunt, Capernaumi, aut in alio oppido Geneſarethico lacui vicino agentem. Nemini mirum videbitur annum, aut circiter, in hiſce abſumptum.

Tertium Paſcha id eſt, cujus meminit Joannes cap. 6. 4. & quo inſtante, quinque millia virorum, præter mulieres & pueros, quinque panibus & duobus piſcibus excepit ac ſatiavit. Tum perrexit ſuo more Capernaümi & alibi docere eos, quibus cordi erat audire quæ ad ſalutem ſuam pertinebant; Jeroſolymam ad feſtum Paſchale ivit, ſi de hoc anno ex aliis judicemus. Deinde redux profectus eſt in eum Galilææ tractum, qui proximus erat Tyriorum ac Sidoniorum finibus, in quo tractu minùs erat notus. Inde rediit ad Geneſarethicum lacum, atque in Decapolitana regione diu verſatus eſt. Tum navigabat per lacum, ſubinde mutatis locis, ad vitandos, ut videtur, nimios hominum concurſus, ex quibus ſeditio fortè aliqua naſci potuiſſet, quam ab eo concitatam dixiſſent ejus adverſarii, qui eum majeſtatis reum apud Pilatum facere poſtea multò minori de cauſa conati ſunt. Quamobrem vetabat ſe dici Meſſiam, & varia ſua miracula promulgari, ne homines rerum novarum cupidi ad ſe confluerent. Se contulit poſtea Paneadem, ad fontes Jordanis. Aliquot abhinc diebus in monte Galilææ transfiguratus eſt, & per Galilæam huc illuc varia itinera fecit. Deinde initio Octobris, medio Tabernaculorum feſto, Jeroſolymæ ſe ſtitit; miſſis quaquaverſum LXX. Diſcipulis, qui ad illum poſt feſtum, ut videtur, redierunt, cùm in Galilæam jam profectus eſſet.

Inde ad feſtum Dedicationis, Jeroſolymam rediit, lentis itineribus, oppidatim & vicatim docens, eóque pervenit initio Decembris. Iterum reverſus eſt in Galilæam, unde tranſiit in Judæam, brevi in Galilæam rediturus; unde rediit in Judæam, ut excitaret è mortuis Lazarum, quo excitato in Jerichuntinam ſolitudinem ſeceſſit, ad tempus uſque Paſchatis; nimirum quarti, quod θανάσιμον dicitur.

Ex brevi hac narratione itinerum Chriſti, facile intelligere eſt, intercapedine temporis, quae interceſſit inter tertium & quartum ſeu ultimum Paſcha, Ieſum plura itinera feciſſe, quàm ſuperioribus annis. Quod duabus, iiſque graviſſimis de cauſis, fieri potuit. Altera quidem erat, quòd inſtante tempore diſceſsûs ſui ex hiſce terris, vellet quàm latiſſimè per Palæſtinam Euangelium ipſe ſuum ſpargere; ut firma fundamenta jaceret ædificii, poſtea ab Apoſtolis abſolvendi. Altera verò, quòd frequenti mutatione locorum impediret ne ad ſe concurſus fierent hominum jugum Romanorum iniquo animo ferentium, quales erant permulti in Judæa, aut potiùs plerique omnes Judæi. Cùm enim fama ejus miraculorum longè latéque ſparſa eſſet, non pauci ſuſpicabantur eum eſſe Meſſiam, & nonnulli etiam omnino credebant. Meſſias autem exiſtimabatur ab omnibus dux fore Judaïcæ gentis, qui non modò priſtinam libertatem popularibus ſuis redditurus eſſet, ſed etiam reliquum humanum genus ſubditurus. Igitur ſi ſedes uno in loco fixiſſet, ſemper magnâ hominum multitudine cinctus fuiſſet, quæ ſequi eum ſubinde loca mutantem non poterat. Ad eum, quaſi in præſtitutum ac condictum locum, omnes ſeditioſi confluxiſſent; ſeditionémque, eo invito concitaſſent. Quod quàm futurum fuiſſet noxium naſcenti Chriſtianæ Eccleſiæ, nihil attinet dicere.

Hæc cùm ita ſint, nonnulla nobis diluenda ſunt, quæ fortè objici poſſent, aut reipſâ objiciuntur recenſioni noſtræ Paſchatum, quibus præconium Chriſti diſtingui diximus. Sunt ergo qui velint, Joan. 4. 13. Chriſtum ita loquentem, *nonne vos dicitis, adhuc quatuor menſes ſunt, & meſſis veniet*, ſignificare hiſce verbis, eo tempore quo tranſiit per Samariam, ſuperfuiſſe quatuor menſes ad ſecundum ejus Paſcha. Verùm in Euangelica hiſtoria proverbium eſſe à meſſe hordeacea ductum conſtare debet; qua de re conſulendus eſt & Joannes Lightfootius, in horis Hebraïcis ad Joannem, quamvis aliter ſentiat.

Nos quidem ſecundum Paſcha id feſtum eſſe cenſemus, cujus meminit Joannes cap. 5. 1. At viri eruditi aliter ſentientes, noſtræ ſententiæ objiciunt primò, hunc Euangeliſtam, quotieſcumque alibi de Paſchate loquitur, id pro-

prio

prio nomine appellare, ut cap. 2. 11. 55. Sed quamvis hoc verum eſſet, non ſequeretur, Joannem uno loco aliter non eſſe locutum, cùm præſertim locutio ſit commoda & facilis. Deinde falluntur, nam cap. 4. 45. ἡ ἑορτὴ bis dicitur Paſcha. At certè, inquiunt, additur articulus. Non nego, ſed omittitur etiam ubi ſermo eſt de hoc feſto, ut animadvertit H. Grotius, Marc. 15. 6. Luc. 23. 17. quemadmodum loquutum eſſe Joannem ſi dixerimus, nemo poterit mirari.

Secundo, Chryſoſtomus, Cyrillus Alexandrinus, aliique Interpretes exiſtimant de alio quopiam Judæorum feſto agi. Verùm eorum, aliorumque Interpretum auctoritas, rationibus deſtituta, leviſſimum eſt argumentum veritatis; cùm nemo neget eos nulla alia monumenta habuiſſe, quibus hanc in rem uterentur, præter ea quæ etiamnum habemus, hoc eſt, Euangelia; ne jam dicam eos aliquando erraſſe in interpretatione Scripturæ.

Tertiò, objiciunt quinquaginta verſibus inferiùs, hoc eſt cap. 6. 4. fieri denuo mentionem Paſchatis. Verùm quid vetat Paſcha anni ſequentis, poſteriore hoc loco, memorari? At nimis pauca, inquiunt, Joannes inter duo hæc Paſchata narraret. Quod ego ſummâ ratione ab eo factum puto, cùm ea ferme commemorare vellet, quæ erant ab aliis Euangeliſtis omiſſa. Ac ſanè, quamvis ſtatueremus cap. 6. 4. memorari à Joanne ſecundum tantùm Paſcha; fateri eos oporteret paucos ex ſermonibus Chriſti, habitis inter duo Paſchata, à Joanne commemorari, cùm incipiat, ex illorum ſententia, de iis agere cap. 2. verſ. 14. & deſinat cap. 6. ab initio; præſertim ſi eos conferamus, cum iis quos habent alii Euangeliſtæ.

Quarto, objiciunt alii; ſi Joannes cap. 2. 13. locutus eſt de feſto Paſchali, eum devenire cap. 5. 1. ad feſtum Pentecoſtes, deque eo ſine dubio loqui, ſerie temporis hoc comprobante. Verùm hoc poſſet fortè perſuaderi iis, qui ſolum Joannem legiſſent; verùm quicumque itinera Chriſti in aliis legerint, ac compararint inter ſe, intelligent nonniſi abſurdè coarctari poſſe ejus miniſterium inter duo Paſchata; quemadmodum volunt ii, qui hæc objiciunt, & quorum partes tuetur vir doctiſſimus Ger. Joan. Voſſius, in libro de Tempore Dominicæ Paſſionis.

Quintò, iidem negant Joannem locutum eſſe cap. 6. 4. de medio aliquo Paſchate, inter primum, cap. 2. memoratum, & ultimum de quo cap. 11. & 12. quia non contentus fuiſſet dicere Paſcha inſtare, ſed aliqua ſubdidiſſet de iis, quæ paſchali eo feſto eveniſſent. At ſi nihil evenerit memorabile,

rabile, per id tempus? Certe neceſſe non eſt Ieſum quidquam eo tempore Jeroſolymæ feciſſe, quod litteris mandari oporteret.

Sexto, negant ex ordine Joannis ullum conſectarium deduci poſſe; quaſi minime ſequatur, ex eo quòd mentio poſtea fit Scenopegiæ & Encæniorum, hic aliud memorari Paſcha, præter σταυρώσιμον; quia poteſt eſſe ὕστερον πρότερον, qualia alibi ſunt in Euangeliſtis. Fateor non raró in Matthæo tales eſſe inverſiones ordinis, in recenſione ſermonum Chriſti; ſed nuſpiam ejuſmodi inverſio occurrit, in deſignatione temporis, qualem hîc eſſe oportet. Ratio ejus rei eſt, quia planè inutilis eſſet ejuſmodi ambigua deſignatio temporis, ex qua nullâ ratione intelligere liceret quinam annus deſignetur. Præterea narratio Joannis multò magis ordinem temporum ſequitur, quàm narrationes Matthæi, videturque hiſtoria ab eo feſtorum temporibus datâ operâ diſtincta, ut ſuppleret quod deeſt cæteris Euangeliis.

Verùm hic, inquiunt, ſermonem eſſe de inſtante Paſchate σταυρωσίμῳ elucebit Joannem cum Luca conferenti. Joannes enim ait cap. 6. appropinquante Paſchate Chriſtum paviſſe quinque millia hominum quinque panibus & duobus piſcibus. Lucas verò cap. 9. idem narrat miraculum, & alia quædam hujuſce temporis, ac deinde eodem cap. verſ. 51. ſubjungit, *factum eſt autem*, *dum complerentur dies adſumptionis ejus;* quod quid aliud eſt, quàm in propinquo fuiſſe ultimum Paſcha? Sic illi ratiocinantur, quaſi neceſſe eſſet quæ eo loco habet Lucas ea ad proximè antecedentia referri, quod nullo argumento probant. Sed ea referuntur ad ſequentia quæ geſta ſunt à Ieſu, non ſex integris menſibus, antequam in crucem tolleretur; cùm jam, per triginta menſes, Euangelium nunciaſſet.

Hæc reſpondenda habuimus viris eruditis, qui duo, aut tria tantùm Paſchata, intra tempus miniſterii Chriſti, celebrata volunt. Sed nihil meliùs confutat eorum objectiones, quàm ordo ipſe hiſtoriæ atque itinerum Chriſti; qualem Chriſti fuiſſe intelligent quicumque integram Hiſtoriam attentè legent.

V.

Ultimum incidiſſe in annum æræ vulgaris vigeſimum nonum, quo mortuum Chriſtum antiquiſſimi Scriptores Chriſtiani prodiderunt.

SUpereſt nunc ut videamus cur ad annum æræ vulgaris 29. retulerimus ultimum Chriſti Paſcha; quod quamvis ex antea dictis liquere poſſit, attamen veterum teſtimoniis probatum dabimus. Ab iis quidem minimè ignoramus graviſſima peccata eſſe admiſſa in rebus Chronologicis, nec iis temere credendum; imò in hoc ipſo negotio, de anno emortuali Chriſti, manifeſto, ut mox dicam, hallucinatos eſſe; attamen duo mihi videntur in iis, quæ hac de re habent, diſtinguenda. Sunt enim nonnulla, quæ nullo modo ex Euangeliis, ratiocinando colligere potuerunt, ſed ex ſola dumtaxat antiqua fama accipere; alia verò ex Euangeliis exſculpere ratiocinatione conati ſunt. Poſterioribus non poteſt eſſe majus apud nos pondus, quàm rationibus ipſis quibus ea nituntur; quæ ſi ſint parum firmæ, infirma etiam erunt quæcumque earum vi colliguntur; ſi verò graves, conſectaria pro levibus repudiari non poterunt. Cùm enim aliæ olim non fuerint rectè ratiocinandi leges hominibus latæ, quàm hodie, nec magis errandi periculo exempti fuerint veteres, quàm recentiores; de iis, ex iiſdem legibus, ac de nobis, eſt judicandum, laudandique cùm rectè ratione ſua uſi ſunt, deſerendi cùm ſecus, ut recentiores Scripturæ Interpretes ſolemus. Sed ſunt præterea, apud Veteres, eventus quidam, aut ſignati articuli temporum, quos à majoribus acceperant, vel ex libris, qui nunc interciderunt, hauſerant. Hos, ſi nihil abſurdi complectantur, conſentiantque cum cæteris hiſtoriis, quarum eſt explorata veritas, & præſertim à pleriſque ſummo conſenſu traditi ſint, cur repudiemus quaſi dubios nulla ratio eſt. A quibus enim ſuperiorum temporum res geſtas certiùs accipiemus, quàm ab iis qui non multò poſt vixerunt, ſi æquales rebus ipſis teſtes nobis deſint? Quod de iis præſertim rebus intelligendum, quæ nec in ſe ullam mendacii ſpeciem præferunt, nec ſunt ejuſmodi ut cujuſquam interfuerit, eas mendacio interpolatas credulæ plebi proponi. Ut autem hæc duo diſtinguere poſſimus in locis veterum, de anno emortuali Chriſti, ſunt hîc eorum verba proferenda. Sed antiquiſſimos tantùm teſtes adducemus, quia recentiorum antiquiores ſine examine paſſim exſcribentium minor multò eſt auctoritas; & Græcorum quidem priùs, deinde Latinorum teſtimonia recitabimus.

Ante

Ante omnes, audiamus Clementem Alexandrinum, qu[i] traditâ Imperatorum Romanorum ad ſuam uſque ætaten[m] Chronologiâ, ita pergit: ἐγεννήθη δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν τῷ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει (Auguſti, nempe à capta Alexandria, u[t] ſolebant in Ægypto anni Auguſti numerari) ὅτε πρῶτον ἐκέλευσαν ἀπογραφὰς γενέσθαι, ἐπὶ Αὐγούστου. ὅτι δὲ τοῦτ' ἀληθές ἐστιν, ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κατὰ Λουκᾶν γέγραπται οὕτως· ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἰωάννην τοῦ Ζαχαρίου υἱόν. καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ· ἦν δὲ Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ὡς ἐτῶν λ'. καὶ ὅτι ἐνιαυτὸν μόνον ἔδει αὐτὸν κηρύξαι καὶ τοῦτο γέγραπται οὕτως· Ἐνιαυτὸν δεκτὸν Κυρίου κηρύξαι ἀπέστειλέν με. Τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης εἶπεν, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. πεντεκαιδεκάτῳ οὖν ἔτει Τιβερίου καὶ πεντεκαιδεκάτῳ (Legendum πεντεκαίδεκα τοῖς ἔτεσι, niſi planè memoriâ lapſus Clemens, qui intra paucas lineas tam longe à ſe diſſentit) Αὐγούστου ἔτει πληροῦνται τὰ τριάκοντα ἔτη ἕως οὗ ἔπαθεν. ἀφ' οὗ δὲ ἔπαθεν ἕως τῆς κατασκαφῆς Ἱερουσαλὴμ γίνονται ἔτη μβ', μῆνες γ'. *Natus eſt autem Dominus noſter* 28. *anno* (Actiaco Ægyptiorum) *cùm primum juſſerunt deſcriptiones fieri, tempore Auguſti. Quod autem verum ſit, ſcriptum eſt in Euangelio ſecundùm Lucam:* anno quintodecimo Tiberii Cæſaris fuit verbum Domini ad Joannem Zachariæ filium; *& rurſus in eodem:* erat Ieſus veniens ad baptiſma, quaſi triginta annorum. *Et quòd oportebat eum per annum tantum prædicare, hoc quoque ſic ſcriptum eſt:* annum acceptum Domini prædicatum miſit. *Hoc & Propheta dixit & Euangelium. Quindecimo ergo anno Tiberii, & quindecim ſub Auguſto, ſic implentur triginta anni, donec paſſus eſt. Ex quo verò paſſus eſt ad excidium Jeroſolymæ, ſunt anni* 42. *menſes* 3. Quem ad locum varia ſunt obſervanda I. Acceperat Clemens, aut is à quo Chronologiam hancce hauſit, Chriſtum natum eſſe circa annum 28. à victoria Actiaca, quod verum eſt ſi numeres ipſum annum ejus victoriæ, cui additi anni 27. incidunt in annum ab urbe condita 750. ſeu Julianum 42. paucis ante quem menſibus natum eſſe Chriſtum, oſtendimus. At Actiacos annos more Alexandrino perperam numerans, à capta Alexandria, natalem Ieſu Chriſti diſtulit in annum ſequentem, ad quem Herodes vitam non produxit, cùm conſtet Chriſtum ante mortem ejus eſſe natum. II. Pro ἀρχόμενος, quod eſt apud Lucam in omnibus exemplaribus quæ nobis ſuperſunt, fuitque in veterum interpretum codicibus, legit Clemens ἐρχόμενος, cui voci ſubjungit, interpretationis cauſa, ἐπὶ τὸ βάπτισμα. Quod ab eo ex conjectura emendatum videtur, ne ſi *incipiens* Chriſtus diceretur

circiter

circiter triginta annos fuiſſe natus, neceſſe eſſet *deſinentem* dici minimum 31. annum egiſſe, quod Chronologiam Clementis evertiſſet. Sed ſi ponas Ieſum nondum 29. annum exegiſſe, circa primum Paſcha, neceſſe erit eum morientem altero Paſchate 30. annum egiſſe. III. Quam inane ſit argumentum, à loco Eſajæ deductum, nemo non videt, & videtur à Clemente exſcriptum ex aliquo Valentiniano; nam ita Valentiniani ratiocinabantur, ut docet Irenæus lib. 11. cap. 38. ubi eos recte confutat, hiſce verbis: *Duodecimo autem menſe, dicunt eum paſſum, ut ſit anno uno poſt baptiſmum prædicans, & ex propheta tentant hoc ipſum confirmare, ſcriptum eſt enim:* vocatum annum Domini acceptum & diem retributionis: *verè cæcutientes* —— *Neque enim de die, quæ duodecim horarum habet ſpatium, dictum eſt in Propheta, nec de anno duodecim menſium habente menſuram. Quia enim prophetæ in parabolis & allegoriis, & non ſecundùm ſonum ipſarum dictionum, plurima dixerunt, & ipſi confitentur. Dies ergo retributionis dicta eſt, in qua retribuet Deus unicuique ſecundum opera ſua, hoc eſt, judicium. Annus autem Domini acceptabilis tempus hoc, in quo vocantur ab eo qui credunt ei, & acceptabiles fiunt Deo; hoc eſt, omne ab adventu ejus tempus, uſque ad conſummationem, &c.* Poſtea ſequente capite, oſtendit in Euangelio Joannis mentionem fieri trium Paſchatum, tum ſubjicit: *Quoniam autem tria hæc Paſchatis tempora non ſunt annus omnis quilibet confitebitur.* Quo fit ut mirer virum doctiſſimum Ger. Joan. Voſſium numerare Irenæum inter eos, qui quatuor Paſchata in miniſterii Chriſti tempore reperiunt. Vide librum ejus *de Tempore Dominicæ Paſſionis* §. 19. Verùm hoc obiter. IV. Igitur nemo dubitet quin abſurdè contraxerit Clemens tempus prædicationis & mortis Chriſti, in annum Tiberii 15. At acceperat à majoribus eo anno Chriſtum eſſe mortuum; quod veriſſimum erat, ſed non eo *quindecimo anno*, cujus meminit Lucas, & quem fuiſſe antea oſtendimus quindecimum annum Proconſularis imperii, non ejus quod iniit poſt mortem demum Auguſti. Cujus rei in mentem venire debuiſſet Clementi, cui duplex initium Tiberii non erat prorſus ignotum, ut antea oſtendimus. Itaque verè à majoribus acceperat Chriſtum natum eſſe circa 28. annum Auguſti, ab Actiaca victoria, & mortuum 15. Tiberii; ſed quinam eſſent hi anni non ſatis intellexit, & veritatem, quam acceperat, pravâ ratiocinatione interpolavit. V. Attamen cum non puto uſque adeo ineptum Chronologum fuiſſe, ut potuerit ſcribere πεντεκαιδεκάτῳ Αὐγούστου poſtquam paulò antea dixit Ieſum natum eſſe anno *vigeſimo octavo* ejus Imperatoris; & manifeſtum eſt hoc eum velle, ex quindecim annis, quos

Ieſus

Ieſus ſub Auguſto vixit, & quindecim aliis, quibus ei fuit in terris ſuperſtes, ſub principatu Tiberii, conflari 30. annos. Itaque omnino legendum πεντεκαίδεκα τοῖς ἐπὶ Αὐγούστου, niſi quis velit Clementem numerare hîc annos Auguſti ab ejus morte, retrogediendo ad annum ejus 28. quæ eſſet mira numerandi ratio, & niſi fallor, ſine exemplo. VI. Veriſſimum tamen eſt, ab anno mortis Chriſti ad excidium Jeroſolymæ eſſe 43. annos; atque hoc etiam crediderim derivatum ex priſca fama, orta ex obſervatione Chriſtianorum iis temporibus æqualium, qui diligenter animadverterant tempus implementi inſignis prædictionis Chriſti, quæ exſtat Matth. 24. Subdit Clemens varias opiniones de die, quo mortuus eſt Chriſtus; ſed videntur eſſe meræ conjecturæ, quas hîc non moramur.

Alter teſtis erit Julius Africanus, qui in quinto Temporum volumine, ubi agebat de LXX. hebdomadibus, hæc habebat, quæ ex eo profert Hieronymus, ad cap. 9. Danielis. *Ipſi Macedones regnaverunt annis trecentis, atque exinde, uſque ad annum quintum decimum Tiberii Cæſaris, quando paſſus eſt Chriſtus, numerantur anni 60.*

Tertius erit Origenes, qui lib. 4. contr. Celſum, pag. 174. Ed. Cantab. ita loquitur: τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη καὶ δύο, οἶμαι, ἀφ᾽ οὗ ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, γεγονέναι ἐπὶ τὴν Ἱεροσολύμων καθαίρεσιν. *quadraginta enim duos annos, puto, ex quo crucifixerunt Ieſum, fuiſſe ad Jeroſolymæ everſionem.* Qui annus, ante excidium Jeroſolymitanum 42. eſt, ut vidimus, 15. imperii Tiberii, à morte Auguſti.

Ut nunc ad Latinos veniamus, ita loquitur Irenæus, quem numeramus inter Latinos, quia in Gallia vixit, quamvis Græcè ſcripſerit, lib. 3. cap. 25. *Natus eſt Dominus noſter, circa primum & quadrageſimum annum Auguſti imperii;* nempe, quadrageſimo à nece Julii Cæſaris, ut antea oſtendimus. At idem graviter lapſus eſt, cùm lib. 2. cap. 39. inter quadrageſimum & quinquageſimum ætatis annum in crucem quidem ſublatum eſſe vult Chriſtum, & tamen anno trigeſimo fuiſſe baptizatum; quod ſi verum eſſet, oporteret, quod longè abſurdiſſimum eſt, Chriſtum mortuum eſſe neque Pontio Pilato Procuratore Judææ, neque Tiberio imperante, ut dudum erudiri animadverterunt. Nec ſanè hoc notarem, niſi utile eſſet hîc in memoriam revocari inſigne exemplum falſi imprudentiâ vero miſti; ex quo liquet neque admittenda quæcumque habent veteres, neque omnia rejicienda, ſed delectum eorum eſſe habendum. Quod ſi Chriſtus natus ſit anno Auguſti 40. à nece Julii Cæſaris, ex iis quæ diximus de Paſchatibus ab eo celebratis, liquet eum eſſe mortuum anno ætatis 33.

Ire-

Irenæum ſequetur Tertullianus, cujus hæc ſunt verba contra Judæos cap. 8. *Poſt Auguſtum, qui ſupervixit poſt nativitatem Chriſti, anni 15. efficiuntur; cui ſucceſſit Tiberius Cæſar* —— *Hujus quinto decimo anno imperii paſſus eſt Chriſtus, annos habens quaſi 30. cùm pateretur.* Paullo pòſt: *quæ paſſio*, inquit, *hujus exterminii, intra tempora* LXX. *hebdomadum, perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Coſſ. Rubellio Gemino & Fuſio Gemino.* Antea dixerat: *Videmus autem quoniam quadrageſimo & primo anno imperii Auguſti, quo poſt mortem Cleopatræ imperavit, naſcitur Chriſtus:* Scio apud Hieronymum haberi *qui poſt*, &c. Sed videtur eſſe emendatio. nam illa *qui poſt*, &c. abſurde hîc inſeruntur, ſi Tertullianus ſcivit annum hunc eſſe numerandum à cæde Julii Cæſaris. Hinc intelligimus Tertullianum haud aliter peccare, ac Clementem, cum vult unum eundemque annum fuiſſe Chriſti ἀρχομένου, *incipientis* munere fungi, ac morientis, & præterea quo anno Auguſti natus eſſet Chriſtus non ſatis intellexiſſe, cùm miſcuerit Actiacos annos cum annis imperii. Sed ab antiquis temporibus habuit quod ait de morte Chriſti 15. Tiberii, duobus Geminis Coſſ. quamquam ea neſcivit cum Lucæ narratione ſatis apte componere, ut nec quod dixit de anno natali Chriſti. Subdit: *menſe Martio, temporibus Paſchæ, die 8. Calendarum Aprilium.* Quod addimus, propter ſequens Lactantii teſtimonium.

Eum enim ſubjiciemus Tertulliano, cum quo conſentit quidem de anno, diſſentit verò de die; ex quo intelligere licet Tertullianum ab eo non fuiſſe deſcriptum. Verba igitur faciens Lactantius de Judæis, ita loquitur, Inſt. Divin. lib. 4. cap. 10. *Exinde Tetrarchas habuerunt, uſque ad Herodem, qui fuit ſub imperio Tiberii Cæſaris; cujus anno quinto decimo, id eſt, duobus Geminis Conſulibus, ante diem ſeptimum* (alii Codd. habent *decimam*, alii *decimam ſeptimam*) *Calendarum Aprilium, Judæi Chriſtum cruci affixerunt.* Libro verò de Mortibus Perſecutorum, cap. 2. *Extremis temporibus Tiberii Cæſaris, ut ſcriptum legimus, Dominus noſter Ieſus Chriſtus à Judæis cruciatus eſt, poſt diem decimum Calendarum Aprilis.*

Ultimum teſtem adducemus Sulpicium Severum, qui Hiſt. Eccleſ. lib. 2. *Dominus*, inquit, *crucifixus eſt Fuſio Gemino, & Rubellio Gemino Conſulibus.* Alios non moramur, qui ex hiſce aut ſimilibus fontibus quæ habent hauſerunt.

Ex quibus ſatis liquet, ni fallor, ſuperfuiſſe antiquam famam ſecundo & tertio ſæculo poſt Chriſtum, ex qua vulgò perſuaſum erat eum natum eſſe circa 41. Auguſti, mortuum duobus Geminis Coſſ. ſeu quindecimo Tiberii anno; quamvis tempora Chriſti ſatis apte vulgò non digererentur. Nec video cur ea de re dubitemus, cùm optime

conſentiant cum eo quod de ætate Chriſti antea ex Euangeliis collegimus. Si enim ponas Ieſum mortuum eſſe 33. ætatis anno, qui inciderit in Conſulatum duorum Geminorum, ſeu annum urbis conditæ 782. & retrogrediaris in anteriora tempora; incides in annum urbis conditæ 749. quo Coſſ. fuerunt Cæſar 12. & L. Cornelius Sulla, ſeu 40. Auguſti, initio facto à morte Julii Cæſaris, quo anno natum Ieſum antea oſtendimus. At fatendum menſem natalem inveniri non poſſe, ob rationes antea allatas.

Hiſce nihil objici poſſe videtur, quod ſit alicujus ponderis, aut quod jam non diluerimus, præter hoc unum, ex Lunæ motibus demonſtrari poſſe, anno æræ vulgaris 29. Lunam 15. poſt Novilunium quod proxime ſequutum eſt æquinoctium vernum, non incidiſſe in diem Jovis, neque in eum menſem, quem in Hiſtoria Euangelica prodidimus. Nam anno æræ vulgaris 29. Novilunium vernum, ex Prutenicis Tabulis, fuit Aprilis 2. feriâ 7. horâ undecimâ & aliquot minutis poſt mediam noctem. Plenilunium verò Aprilis 17. feriâ 1. horâ propemodum ſextâ. Nos vero diximus Paſcha incidiſſe in diem 8. Calend. Apriles ſeu Martii 25. feriâ. 5. Verùm paucis huic objectioni ſatisfieri poteſt; nimirum, nos omnibus expenſis, amplexos profitemur ſententiam celeberrimi atque accuratiſſimi Chronologi Dionyſii Petavii, de tempore obſervationis Paſchatis, apud Judæos. Hic autem cum in animadverſionibus in hæreſin Alogorum, quæ eſt apud Epiphanium 51. tum etiam lib. 12. de Doctrina Temporum, oſtendit varia, quæ hìc ab eruditis adſumebantur quaſi explorata, falſa eſſe.

Primum eſt, primam Azymorum diem Lunâ 15. perpetuâ lege celebratam fuiſſe; cùm Moſes nuſpiam 14 Lunam, ſeu Plenilunium obſervari juſſerit, ſed tantum 14. diem menſis primi. Hoc unum obſervari neceſſe fuit, primum circa æquinoctium vernum conſtitui, ut primitiæ frugum, altero die poſt Paſcha, poſſent offerri; ſecundùm Legem quæ exſtat Levit. 23. 10. nam eo tantùm tempore hordea matureſcunt in Judæa. Alterum quod temere ſtatuitur eſt, ſemper à Neomenia, quæ proxime ſequebatur æquinoctium vernum, primum menſem inchoatum fuiſſe. Atqui, ut obſervavit Petavius p. 169. Animadverſ. in Epiphanium, 14. Niſan in æquinoctii diem ipſum olim incidiſſe, docent vetuſtiſſimi Judæorum magiſtri, atque in primis Agathobuli duo, & Ariſtobulus, horum diſcipulus, qui unus ex 72. Senibus fuit, in fragmento Anatolii, quod habet Euſebius Hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 7. cap. 32. Agathobuli ergo, dum ſolutiones afferrent quæſtionum in Exodum, ajebant δεῖν τὰ

διαβατήρια θύειν ἐπίσης ἅπαντας μετὰ ἰσημερίαν ἐαρινὴν, μεσοῦντος τοῦ πρώτου μηνός. *oportere Paſcha mactari pariter ab omnibus, poſt æquinoctium vernum, medio menſe primo.* Quod clarius fit verbis ſequentibus Ariſtobuli, ὡς εἴη ἐξ ἀνάγκης τῇ τῶν διαβατηρίων ἑορτῇ μὴ μόνον τὸν ἥλιον τὸ ἰσημερινὸν διαπορεύεσθαι τμῆμα, καὶ τὴν σελήνην δέ. *neceſſe eſſe Paſchali feſto, non tantùm Solem ſegmentum æquinoctiale percurrere, ſed etiam Lunam.* Sic & Philo, de vita Moſis: Τὴν ἀρχὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας πρῶτον ἀναγράφει μῆνα Μωϋσῆς, *initium verni æquinoctii primum menſem ſtatuit Moſes.* Adſtipulatur & Joſephus lib. 3. Antiquit. Jud. cap. 10. de Paſchate: Τῷ δὲ μηνὶ τῷ Ξανθικῷ, ὃς Νισὰν παρ' ἡμῖν καλεῖται, καὶ τοῦ ἔτους ἐστὶν ἀρχὴ, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ κατὰ σελήνην, ἐν κριῷ τοῦ ἡλίου καθεστῶτος, δι' ἔτους ἑκάστου θύειν ἐνόμισε. *menſe Xanthico, qui Niſan à nobis vocatur, & anni eſt initium, decima quartâ ſecundùm Lunam, in ariete Sole conſtituto, ſingulis annis juſſit ſacra facere.*

Hæc cùm ita ſint, oſtendit præterea vir doctiſſimus, Judæos nequaquam animadvertiſſe regreſſiones æquinoctiorum, uſoſque, ut docet Epiphanius, non accuratis tabulis Aſtronomicis, ſed Cyclo vitioſo, & qui minime conſentiret cum motibus corporum cœleſtium. Quin & profert ejuſmodi Cyclum partim à Joan. Keplero, partim à ſe ad mentem Epiphanii confectum. Quæ omnia & alia huc pertinentia apud eum legentur: neque enim paucis poſſent ſatis dilucide explicari.

Cùm verò hæc expendiſſemus, conjiceremúſque oculos in Cyclum illum 84. annorum, ex eo deſumpſimus deſignationem Paſchalium dierum per 4. annos miniſterii Chriſti; & invenimus quidem Neomeniam Niſan ejus anni, quo mortuum diximus Chriſtum, incidiſſe in 11. Martii, feriámque 5 unde ſequebatur 15. Lunam eſſe 25. diem ejuſdem menſis, & quidem feriam 5. quâ Paſcha à Chriſto eſt celebratum. Qua in re tria ſunt obſervatu digna. Primum eſt, Petavium nequaquam cogitare potuiſſe de ita conſtituendo Cyclo illo vitioſo, ut hoc anno Plenilunium Niſan incideret in 25. Martii, & quidem feriam 5. quia non credidit, hunc fuiſſe annum σταυρώσιμον Chriſti. Itaque caſu non leve nobis præbuit argumentum, quo perſuadeamur, Cyclum illum vere ad mentem Judæorum confectum fuiſſe; cum nobis ſuppeditet veram feriam hebdomadis, in quam incidit ultimum Chriſti Paſcha. Alterum eſt, ſi Judæi eo ævo exiſtimabant ſibi celebrandum Paſcha proxime poſt æquinoctium, eos non male elegiſſe veſperam diei 25. Martii; cum à tempore Julii Cæſaris, ex Soſigenis ſententia, is dies eſſet attri-

 butus

butus æquinoctio verno. Tertium, à vero non aberaſſe veteres, qui, ut ex Lactantio vidimus, Chriſtum in crucem ſublatum cenſuerunt ante diem 7. Calendarum Aprilium. Nec multùm ab hoc calculo abierunt, qui 8. aut 10. Calendas Apriles rem contigiſſe volunt. Imo minime eſt incredibile, priores, qui diem illum prodiderunt, aut ab Apoſtolis accepiſſe, aut collegiſſe ex Cyclo Judaïco, qui æque potuit antea innotuiſſe nonnullis Chriſtianis, ac poſtea Epiphanio. Forte & qui dixerunt, Chriſtum paſſum eſſe 8. Calendas Apriles, ut Tertullianus & poſt eum multi, non alia de cauſa male deſignarunt diem mortis Chriſti, quàm quia diem Paſchalem, quem ſciebant eo anno incidiſſe in 8. Calendas Apriles, volebant fuiſſe emortualem Chriſti, decepti male intellectis Joannis locis.

Una hîc agitanda ſupereſſet quæſtio; utrùm nimirum Chriſtus ultimum hoc Paſcha celebrârit eodem die ac cæteri Judæi, an vero legitimum tempus anticipârit, quia norat, ſe poſtridie in crucem eſſe tollendum. Verùm à tot eruditis viris ita res pertractata eſt, ut neceſſe non ſit quidquam adjicere. Satis erit dixiſſe, id quod ex Hiſtoria noſtra Euangelica liquet, nos eſſe in eorum ſententia, qui à Chriſto Paſcha ſuo tempore celebratum cenſent, unà cum Judæis; quod, ut nobis quidem videtur, Matthæi, Marci & Lucæ narrationes ſatis perſpicue oſtendunt. Nec quidquam ei ſententiæ objectum eſt hactenus, quod non etiam facile ſolutum eſſe ab ejus patronis videatur. Unus inſtar omnium conſuli poterit Sam. Bochartus Hierozoici P. I. lib. 2. capite 50. ubi de Paſchali agno agit, & ubi ita explicuit loca Joannis, quæ huic ſententiæ objici ſolent, nulla ut ampliùs difficultas ſuperſit.

IN-

INDEX
RERUM PRÆCIPUARUM,
quæ in poſteriore Rationarii Parte continentur.

A.

ABraami ortus, 63. quantum diſtet à diluvio, 64. ſeptuageſimo natus anno Thare, *ibid.* ejus peregrinationes, 66
Achab, 102
Achazus Rex, 106
Acriſius Mycenarum Rex, 88
Æneas in Italia regnat, 96
Æra vocabulum unde, 154
—— Chriſtiana, ejuſque ratio, 14
—— Seleucidarum, 148
Aëtius delet Attilam, 206
Agon Capitolinus Domitiani, 178
Alaricus quando Romam expugnaverit, 205
Alexandri Magni ortus & mors, 146
—— Rom. Imperatoris initium, 181. 184
Almaricus, 208
Alyattes Lydorum Rex, 125
Amaſias Rex Judæ, 105
Amaſis, 133
Amphictyonis regnum, 92
Amri, 102
Ancyrana Synodus, Diſſert.
Anni Actiaci, 155
—— Ægyptiaci quomodo in Juliana Periodo inveſtigandi, 36. *ſeq.*
Anni Euſebiani Chronici quomodo ad Julianam Periodum accommodandi, 26. *ſeq.*
—— Iphiti, *vide* Olympiades.
—— Juliani, 30
—— Contractuum qui, 150
—— Chriſti, *vide* Æra Chriſtiana.
Annorum numerus ab orbe condito ad aeram Chriſtianam cur certò definiri nequeat, 57. *ſeq.* Græcorum ab Hebræis & Latinis codicibus diſcrimen, *ib.*
—— urbis conditae ratio, 29
Annus Athenienſium, 15
—— primus Julianus aperitur, 32
—— Solaris & Lunaris, 3, 4
—— Civilis, 4
—— Tropicus, *ibid.* *ſeq.*
—— Julianus, 4. ejus utilitas, 6, 18. *ſeq.* methodus illius, 30
—— Judaicus quando Lunaris fuerit, 18
—— Arabicus qualis ſit, *ib.*
—— Ægyptiacus qualis, *ib.* ejus methodus, 31
—— Græcus olim à bruma cœpit, poſtea ab ſolſtitio, 16
Antiochenorum æræ, 153
Antiochi Eupatoris tempus, 150

 Ap-

Apparitionis ſtellae Magos antecedentis tempus, 170. *ſeq.*
Apries Ægypti Rex, 134
Arbelicæ pugnæ tempus, 145
Archontes Attici perpetui, & decennales, 86
Argivorum regnum, & Regum ſeries, 72. 73
Argonautarum expeditio, 92
Artaxerxes Longimanus, 140
Aſa Rex Judæ, 102
Aſſuerus Rex Babylonis, 142
Aſſyriorum imperium ſive Chaldæorum quando cœperit, 68
Aſtyages ultimus Medorum Rex, 113. 131. quid in ejus hiſtoria erratum ſit, oſtenditur, *ibid.*
Athalia Ochoziae Judae Regis mater tyrannidem occupat, 104
Athenienſium regnum, 74
——— Regum ſeries excutitur, 84. 85
Atrei & Thyeſtæ regnum, 89
Attila vincitur, 206
Auguſti Imperatoris initium multiplex explicatur, 155
Auguſtorum anni unde initium repetant, *ib.*
Aurei numeri cyclorum indices quâ ratione diſpoſiti ſint in Calendariis, 10
Azarias, 105

B.

B*Aaſa*, 102
Babylon expugnata à Cyro, 136
Babylonici regni ortus, 123. 136
Bacchiadæ, 97
Baladan, 124
Balbinus Imperator, 186
Baltaſar, 129
Baſilius Hæreticus, Diſſert.
Belus, ſive Nembroth, quoto anno regnarit, 68
Benedictus S. floruit ſub Juſtino & Juſtiniano, 208. obitus ejus annus eſt incertus, *ibid.* variæ de ejus obitu ſententiæ, *ib.*
Biſſextilis dies, 10
Borſippena arx, 128
Botſra, ſive Byrſa, 112

C.

C*Admi* in Græciam adventus, 92
Calendarii caſtigandi quæ fuerit ratio, 6
Calippicæ Periodi initium, 146
Cambyſes, 139
Caranus Macedonici regni fundator, 114
Caroli Magni Imperatoris anni, 214
Carthada ſive Carthago, 112
Caſtor & Pollux, 93
Cecrops Athenis regnat, 85. 91
Cenſorini tempus, 186
Chaldæorum regnum quando cœperit, 123
Charopis initium, 87
Childericus Chlodovei II. filius, 214
Chilpericus, 213
Chlodovei I. poſterorum tempus demonſtratur, 207
Chlodoveus II. 214
Chlotharii primi tempus, 212

Chlotharii Chlodovei ſecundi filii tempus, 214
Chriſti adventus Jacobi Patriarchæ vaticinio oſtenditur, 157. *ſeq.*
Chriſtianæ æræ initium, 14. 162
Chronologia quid ſit, 3. ejus principia, 38. & *ſeq.* ejus examinandæ methodus, 44
Chronologiæ ſanctæ ac nuper editæ brevis elenchus, 44. & *ſeq.*
—— communis terminus quis, 14
—— tria principiorum genera explicantur, 38. & *ſeq.*
Cirthenſis Concilii tempus, 192
Claudii Imperatoris initium, 176
Cleopatræ tempus, 148
Commodus Imperator, 180
Conſtantius Chlorus, 192. 193
Conſtantii Conſtantini filii tempus ratione firmatur, 198
—— ejuſdem obitus, *ibid.*
Conſtantini initium, 198. mors, 199
Corinthiorum Regum initium & exitus, 97
Cranai regnum, 91
Crœſum in poteſtatem Cyrus ſuam accipit, 136
Cyaxares, 125
Cyclus eſt periodus annorum, 8. varii cycli, *ibid.* octaëteris, enneadecaëteris, *ib.* hujus ratio redditur, *ibid.*
—— Solaris, Lunaris, & Indictionis exponitur, 8
Cylonium piaculum, 137
Cypſelus, 97
Cyrus in Perſide regnat, 131. regnat Babylone, 136. 139.

D.

D*Agoberti* initium, 214
Danaus, 92
Danielis hebdomades declarantur, 142, 143
Darius Medus, 131. & *ſeq.*
—— Hyſtaſpis filius, 139
Darii Codomanni clades, 145
Diluvium Noëmi, ejuſque deſcriptio, 61. & *ſeq.*
—— Deucalionis, 91
—— Ogygis, 73
Diocletiani initium, 188. & *ſeq.* imperio ceſſit, 194. initium perſecutionis Diocletianeæ, 191. *ſeq.*
Dionyſii Exigui tempus, & unde æram ſuam cœperit, 162
Domitiani imperium, & mors, 178

E.

E*Ncœnia* templi Salomonici celebrata, 101
Enneadecaëteridis inventor quis, 8
Ephree, 134
Epochæ Chronologicæ inſignes, & minimè dubiæ, 41. *ſeq.*
Eſdras Babylone proficiſcitur, 142
Eudoxiæ Imperatricis obitus, 205
Evilmerodachus, 127
Euryſtheus in Attica occiſus, 89

F.

FAunus, 97
Feriarum inveſtigandarum methodus, 10. & *ſeq.*

G.

GAlba Imperator, 177
Gordianorum duorum tempus, 185
Guntchramnus, 213

H.

HAdrianus, 179. & *ſeq.*
Hebræorum duplex regnum, Judæ, & Iſraëlis, 98
Hecatombæon primus menſis Atticus, 17. Solſtitium interdum anteceſſit, *ibid.*
Helena, 93
Hellen Deucalionis filius, 92
Heraclidarum in Peloponneſum eruptio, 90. 93 & *ſeq.*
Heraclidæ Peloponneſum obtinent, *ibid.*
Heraclii primordium, 211
Herculis tempus explicatur, & mors, 93
Hieroſolyma capta, 177
——— ab Herode & Soſio capta, 81
Hipparchus Tyrannus, 138
Hippias, *ibid.*
Hiſpanicæ æræ initium, 154
Hirami regnum, 108 & *ſeq.*
Hiſtoria quid ſit, 3
Hybrilides, 143

I.

JAcob naſcitur, 70. in Ægyptum venit, *ib.* & *ſeq.*
Jacobi Patriarchæ de Chriſto vaticinium explicatur, 157. & *ſeq.*
Janus, 96.
Jeroboam Iſraëlita, 98
Jeroboami ſecundi initium duplex, 105
Joas Ochoziæ filius, 104. & *f.*
Joathamus, 105
Jobelæi anni accuratè diſcuſſi, 79 & *ſeq.*
Jonathæ Pontificis tempus, 150
Jorami duo, 103
Joſaphatus Rex, *ib.*
Joſeph in Ægypto patrem excipit, 70
Joſua poſt Moyſem in promiſſa terra ſubigenda quot annos poſuerit, 76
Iſaacus naſcitur, 70
Iſraëlitici Reges nec non Judæ exponuntur, 99. & *ſeqq.*
Ithobalus Aſtartæ Sacerdos, 109
Judæi à Nabuchodonoſore in ſervitutem redacti, & quo tempore, 106
Juſtini Imperatoris initium, 209

L.

LAboroſſoarchodus, 127
Lacedæmoniorum Regum initium & exitus, 97
Latii veteres Reges, 96

Lu-

Ludovicus Pius Imperator, 214. & *ſeq.*
Lycurgi Legiſlatoris ætas, 112

M.

MAcedonici regni initium, & Regum ſeries, 114. 115
Maccabæorum utriuſque libri epocha duplex, 149. & *ſeq.*
Magorum ad Chriſtum venientium patria, 170. Regeſne fuerint, *ib.* & *ſeq.* quo tempore in Judæam Bethleemumque venerint, 171
Magus poſt Cambyſem Perſarum Rex, 139
Marathoniæ pugnæ tempus, 143
Marciani Imperatoris tempus, 206
Martini Sancti obitus notatur, 205
Mauricii Imperatoris initium demonſtratur, 210
Maxentii obitus, 199
Maximiani exordium, 190. ad privatam vitam redit, 191
Maximus Imperator, 185
Medorum Regum ſucceſſio, 113. belli Medorum cum Lydis à Cyaxare Rege geſti tempus aperitur, 125
Megaclis Athenienſis factio, 138
Menſis Lunaris quid ſit, 7. alius eſt Civilis, alius Aſtronomicus, *ibid.*
Menſium Ægyptiacorum, & Romanorum laterculum, 33. inveſtigatio, *ib.* & *ſeq.*
Merodach, 124
Methodus annorum Euſebiani Chronici, 26
—— annorum Iphiti, 28
—— cyclorum, 19. & *ſeq.* in Periodo Juliana, 22. & *ſeq.* in annis mundi, 25. & *ſeq.*
—— cyclorum in annis propoſitis inveſtigandorum, 19. & *ſeq.*
Meton cycli decemnovennalis auctor, 8
Mundi annorum ante Chriſtum inveſtigandorum methodus, 25. & *ſeq.*
—— annorum varia putatio, & unde orta, 57. non poteſt certò iniri numerus, *ib.* & *ſeq.* quot ex Auctoris opinione conſtituantur, 59. conditus eſt autumno, Octobris viceſimo ſexto, 60, 61
Mycenæorum regnum, 88. quando deſierit, 89. Regum Mycenæorum ſeries, 89

N.

NAbonaſſari initium, 123
—— anni, eorumque methodus, 31. ejus æra ſolis cognita Mathematicis, *ib.*
Nabonidus, 129
Nabopolaſſarus, quando regnare cœpit, 125. & *ſeq.*
Nabuchodonoſorus Judæos ſervitute opprimit, 106
—— regnare cœpit, 126 ejus geſta, 130. mortuus eſt, 131

Nadab, 10
Natalis Chriſti ratio explicatur, 165. ejus locus, & dies, 164. & *ſeq.*
Necaos ſive Necos Ægypti Rex, 134
Neëmias in Judæam venit, 142
Neriglisſarus, 127
Neronis imperium, 176
Nerva Imperator, 179
Nicænum Concilium quo tempore celebratum, 201. & *ſeq.*

O.

OChozias Rex Iſraël, 102
—— Rex Judæ, 103
Octaëteris Græca, 8, 15
Olympia urbs Peloponneſi, ubi ludi Olympici celebrati, 16, 28
Olympiades Græcæ per annos quatuor evolvuntur, 16, 28. eorum annorum methodus, 28. de Olympiadibus, & earum initio, ac tempore plenius, 117. & *ſeq.*
Olympici ludi unde ſic dicti, 16, 28. illorum legitimum tempus, 117. eos inſtaurat Iphitus, 28. 119
Oſeë Rex poſtremus Iſraëlis, 105. & *ſeq.*
Othonis tempus, 177
Ozias regnat, 105

P.

PAlilia paſtorale feſtum, 121
Paſſionis Dominicæ annus, menſis, ac dies, 173. & *ſeq.*
Patriarcharum ante diluvium ſeries, 60. & poſt diluvium, 63
Pelopis è Phrygia in Græciam adventus, 90
Peloponneſiaci belli tempus, 144
Perdiccæ undecimi Macedoniæ Regis initium, 116
Periander, 97, 137
Periodus Juliana declaratur, 12. ejus utilitas, *ib.* & *ſeq.* methodus Cyclorum in iſta Periodo, 22. & *ſeq.*
—— Calippica & Metonica declaratur, 16
—— Victoriana, 26
Perſarum Reges, 139. & *ſeq.*
Perſecutionis Diocletianeæ tempus, 191. *ſeq.*
Perſici regni initium, 135
Phaceja, 104
Philippi Aridæi epochæ initium, 146
Philipporum anni, 187
Picus Latii Rex, 96
Piſatis Peloponneſi regio, ubi ludi Olympici commiſſi, 16, 28
Piſiſtrati tempus, 137, 138
Præſidum & Procuratorum poteſtas in adminiſtrandis provinciis, 167. & *ſeq.* nullus in Judæa ſub Regibus fuit, *ib.*
Probi Imperatoris tempus, 187
Promethei ſæculum, 74
Provinciæ quomodo à Romanis geſtæ, 167
Pſammenitus, 133
Pſammis, *ib.*
Pſammitichus, *ib.*

Ptolemæi Philometoris initium, 147
Ptolemæorum in Ægypto initium, *ib.*
Pugna Alexandri M. cum Dario ad Arbellas, 145. & *ſeq.*

Q.

QUæſtiones in Regum hiſtoria difficiles, 101. & *ſeq.* quomodo enodatæ, *ib.*
Quirinus quis, 168. ejus cenſus duplex, *ib.*

R.

ROmæ conditus, 120. autumno exſtrui cœpta, *ib.*
Romuli ortus exponitur, 122

S.

SAbbatici anni tres, 41. eorum accurata diſputatio, 79. & *ſeq.*
Salaminiæ pugnæ tempus, 144
Salomonis initium, 100, 101
Saturnus, 97
Sicyoniorum regnum, 69
Simon Joan. Hyrcani pater occiſus, 80
Stella Magos antecedens quo tempore apparuerit, 171

T.

TEmpli Salomonici fundamentum, 101, 109
Tempus quid ſit, 3
Thebni, 102
Themiſtocles ad Perſas profugus, 140
Theodebaldus, 208
Theodebertus, 208
Theodoricus Franc. Rex, 208
Theſei initium, 87
Theudes, 208
Tiberii initium, 176
—— alterius imperium, 209
Tleſias, 88
Totila, 209
Trajanus, 179
Trojani excidii tempus aperitur, 94
Trojanorum Regum ſeries, 96
Tropicus annus unde dicatur, 3
Trullana Synodus, 211. & *ſeq.*
Tyri conditus, 111
Tyriorum Reges, 110. & *ſeq.*
Tyrus quando obſeſſa, *ib.*

V.

VAphrees, 134, 135
Varroniana Epocha demonſtratur, 121
Veſpaſiani initium, 177
Vitellii tempus, *ib.*

X.

Xerxes, 140. Artobazani fratri anteponitur, 141

Z.

ZAcharias Rex, 105
Zambri, 102
Zorobabel populi Judæam repetentis dux, 141

FINIS.

DIONYSII
PETAVII
AURELIANENSIS,

E SOCIETATE JESU,

RATIONARIUM
TEMPORUM.

TOMUS TERTIUS

Continens

SUCCESSIONES

PATRIARCHARUM, PONTIFICUM, IMPERATORUM, ac REGUM Veteris & Novi Teſtamenti.

CANONIUM EPOCHARUM
CELEBRIORUM.

	An. per. *Julian.*	Anno mundi	Ante *Chriſtum*
Orbis univerſus educitur ex nihilo.	730	1	3983
Aquis *diluvii* obruuntur homines.	2367	1656	2329
In *Ægypto* regnare cœptum eſt an. period. *Julian.*	2371	1661	2343
Fundatur *Memphitarum* & *Thinitarum* imperium.	2492	1782	2222
Ex *Thare* in *Chaldæa* naſcitur *Abrahamus.*	2678	1948	2036
Regni *Argivorum* initium.	2822	2112	1892
Reges Paſtores occupant *Ægyptum.*	3071	2361	1743
Cecrops incipit *Athenis* regnare.	3132	2422	1682
Ab *Ægyptiaca* tyrannide liberantur *Iſraëlitæ* poſtquam ibi morati fuerant 430. an.	3183	2453	1531
Lacedæmonici Regni initium.	3199	2489	1515
Trojæ regnare cœptum eſt.	3209	2499	1505
In *Latio* primus regnat *Picus.*	3417	2607	1297
Initia Regni *Corinthiaci.*	3423	2613	1291
A *Nino Aſſyriorum* fundatur Imperium.	3447	2637	1267
Lydiæ regnant *Heraclidæ.*	3491	2681	1223
Troja capta.	3505	2695	1209
Salomon anno ſui Regni quarto templum *Hieroſolymis* aggreditur, quod *Judaicæ* Religionis Sacrarium foret. Id anno abſolutum eſt octavo.	3702	2972	1012

Di-

	An. per. *Julian.*	Anno mundi	Ante *Chriſt.*
Dividitur Regnum *Hebræorum* in Regnum *Juda* & Regnum *Iſraël.*	3739	3029	975
Macedonici Regni initium.	3900	3190	814
Archontes decennales *Athenis* inſtituuntur.	3960	3230	754
Primus agon *Iphiti*, ſive Olympiadum initium. Hac Epochâ *Græci* authores & Eccleſiaſtici plerique Scriptores utuntur.	3938	3208	776
Annus primus Urbis qui in annum primum Olympiadis ſeptimæ confertur, congruit in an. period. *Jul.* 3960. ante *Chriſtum.* 754.	3960	3230	754
Imperium *Aſſyriorum* dividitur in Regnum *Medorum*, Regnum *Babylonicum*, & Regnum *Aſſyriorum.*	3967	3237	747
Athenis archontes annui creantur.	4030	3320	684
Æra *Nabonaſſari* qua *Ptolemæus*, *Cenſorinus* aliique utuntur, iniit *Februarii* 26.	3967	3237	747
Medorum imperium translatum eſt in *Perſas*, iisque primum regnavit *Cyrus.*	4178	3468	536
Conſules *Romæ* primò creantur.	4205	3495	509
Natus eſt *Alexander* magnus.	4358	3628	356
Alexandri mag. victoria ad *Arbellas* & Imperii *Perſici* occaſus.	4383	3653	331
Mortuus eſt *Alexander* M.	4390	3660	324
Seleucidarum æra qua Macedones in Oriente ſunt uſi, quique anni *Græcorum* appellantur in libris *Maccabæorum*, cœpit anno ante *Chriſtum* 312. ſed in lib. 1. *Maccab.* ejus			

ini-

	An. per. *Julian.*	Anno mundi	Ante *Chriſt.*
initium à vere, in 2. libro ab autumno ſequente ducitur.	4402	3672	312
ergami Regni initium.	4430	3720	284
Intiochus Epiphanes Templum profanavit *Hieroſolymis* anno *Seleucidarum* 45.	4546	3816	168
nnus primus *Julianus* cœptus eſt.	4669	3939	45
Era *Hiſpanienſis* incipit.	4676	3946	38
Natus eſt *Chriſtus*.	4710	3980	4
Era *Chriſtiana* vulgaris incipit à Kalend. *Janu.* anni Juliani 46. *olympiadis* 194. anno quarto dimidiato. Hæc excogitata fuit ſexto Eccleſiæ ſæculo à *Dionyſio* Exiguo. Etſi enim æra *Dionyſiana* in primum *Chriſti* annum non congruit, ut exiſtimaverat *Dionyſius Exiguus*; ea tamen utuntur eruditi, quia in uſu maximè fuit à nono ſæculo.	4714	3984	poſt *Chri.*
Mortuus eſt *Chriſtus* anno æræ vulgaris 33. ab ea ſæpe numerarunt annos *Chriſti* plerique patrum.	4744	4014	33
Expugnata Urbs *Hieroſolyma*, everſum Templum.	4784	4054	71
Perſarum Reges ætatis mediæ regnare incipiunt.			226
Era *Diocletiani* iniit anno *Chriſti*.			284
Conſtantinus mortuo patre *Conſtantio* ſuſcepit imperium.			306
Nicena Synodus celebrata eſt.			325
Obiit S. *Martinus* anno *Chriſti*.			400
Hâc æra utuntur veteres *Gallarum* ſcriptores.			

	poſt *Chriſ*
Scotorum Reges incipiunt.	411
Initium *Hiſpanici* Regni.	414
Nobiliſſimi toto orbe *Francorum* Regni jacta ſunt primordia à *Faramundo* anno	418
Vuandali in *Africam* trajiciunt.	427
Chlodoveus Regni ſui initium fecit.	482
Obiit anno.	511
Anni *Hegiræ*, quibus *Arabes* utuntur, ex anno *Chriſti* 622. Julii 16. die procedunt.	622
Veneti Duces habere incipiunt	697
Hungariæ Regnum inchoatur.	744
Carolus Magnus Occidentis Imperator electus eſt anno	800
Egbertus totius *Angliæ* Rex primus.	801
Navarræ Regno initium ponit *Eneco.*	815
Poloniæ Rex primus *Piaſtus.*	842
Muſcovitici Regni initium.	861
Daniæ regnare cœptum eſt.	930
Lotharingiæ Dux primus *Carolus.*	981
In *Bohemia* regnare incipiunt.	1061
Luſitaniæ Regni initia.	1089
Suedici Regni primordia.	1150
Henricus magnus *Francorum* Rex Regnum iniit.	1589
Ludovicus Magnus natus die dominica quinta *Septembris* anni	1638
Regnum iniit 4. *Maji* anni	1643
E *Borboniorum* ſanguine deſignatur *Hiſpaniarum* Rex *Philippus* quintus.	1700

SUCCESSIO PRIMA. *Patriarchæ.*	Natus an. perio. Jul.	Obiit an. perio. Jul.	Vixit.
Adam.	730	1660	930
Seth.	840	1752	912
Enos.	945	1850	905
Cainan.	1035	1945	910
Malaleël.	1105	2200	895
Jared.	1170	2132	962
Enoch, tranſlatus eſt an. per. Jul. 1697.	1332	1697	365
Mathuſala.	1397	2366	969
Lamech.	1584	2361	777
Noe.	1756	2706	950
Sem.	2268	2868	600
Arphaxad.	2368	2706	438
Hic inſeritur à 70. & à B. *Luca Cainanus.*			
Sale.	2403	2836	433
Heber.	2443	2907	464
Phaleg.	2467	2706	239
Reu.	2497	2736	239
Sarug.	2529	2759	230
Nachor.	2559	2707	148
Thare.	2588	2793	205
Abraham.	2718	2893	175
Iſaac.	2818	2997	180
Jacob.	2878	3025	147
Levi.	2955	3102	137
Caath.	2997	3120	133
Amram.	3065	3202	137
Moyſes.	3143	3263	120

SUCCESSIO SECUNDA. Judices *Hebræorum.*	Cœpit an. per. *Jul.*	Deſiit an. per. *Jul.*	Regnavit
Joſue.	3263	3269	6
Othoniel.	3269	3309	40
Aod.	3309	3389	80
Barac & Debora.	3389	3429	40
Gedeon.	3429	3469	40

	Cœp. P. J.	Def. P. J.	Regnav.
Anarchia 9 annorum.	3469	3478	9
Abimelech.	3478	3481	3
Thola.	3481	3504	23
Jair.	3504	3526	22
Jephthe.	3526	3532	6
Abeſan.	3532	3539	7
Ajalon.	3539	3549	10
Abdon.	3549	3557	8
Heli.	3557	3597	40
Samuël.	3597	3619	22

SUCCESSIO TERTIA.

Reges *Hebræorum.*

Regnum iſtud ex duodecim tribubus confluebat. ſitum erat in *Aſia* ad oram *mediterranei maris* ; vix ab *auſtro* ad *Septentrionem* verſus octoginta leucis, & ab *Occidente* ad *Orientem* quadraginta leucis continebatur ; adeo tamen ferax erat, ut ſola tribus *Juda* ſexcenta bellantium millia ſubminiſtraret.

Saul.	3619	3659	40
David.	3659	3699	40
Salomon.	3699	3739	40

Poſt *Salomonis* mortem *Hebræorum* Regnum in duas partes ſciſſum eſt. Inde promanarunt Regnum *Juda* & Regnum *Iſraël.*

SUC-

	Cœp. P. J.	Deſ. P. J.	Regnav.
SUCCESSIO QUARTA.			
Reges *Juda.*			
Roboam.	3737	3756	17
Abia.	3756	3759	3
Aſa.	3759	3800	41
Joſaphat.	3800	3822	25
Joram cum patre.	3822	3826	4
Joram ſolus.	3826	3829	4
Ochoſias.	3829	3830	1
Athalia mulier.	3830	3836	6
Joas.	3836	3876	40
Amaſias.	3876	3900	29
Ozias.	3900	3957	52
Joathan.	3957	3973	16
Achas.	3973	3987	16
Ezechias.	3987	4016	20
Manaſſes.	4016	4071	55
Amon.	4071	4073	2
Joſias.	4073	4104	31
Joachas.	4104	4104	3. m.
Joachim.	4104	4115	11
Joacim, qui & *Jechonias.*	4115	4115	3. m. 10.
Sedecias.	4115	4126	11
SUCCESSIO QUINTA.			
Reges *Iſraël.*			
Jeroboam.	3739	3760	11
Nadab.	3760	3761	1
Baaſa.	3761	3784	23
Ela.	3784	3785	1
Zamri.	3785	3785	8. d.
Amri.	3785	3797	11
Achab.	3797	3817	21
Ochoſias, cum patre *Achab.*	3817	3818	11
Joram.	3818	3830	12

	Cœp. P. J.	Deſ. P. J.	Regnav.
Jehu.	3830	3858	28
Joachas.	3858	3874	16
Joas.	3874	3890	16
Jeroboam II. cum Patre.	3890	3931	41
Interregnum XI. ann.	3931	3942	11
Zacharias.	3942	3942	6. m.
Sellum.	3942	3942	1. m.
Manahem.	3943	3943	10
Phaceja.	3953	3955	2
Phacée.	3955	3976	20
Ozea.	3976	3993	18

Samaria expugnatur anno periodi Julianae 3993. ante *Chriſtum* 721. deſiitque tunc temporis Regnum *Iſraëliticum.*

SUCCESSIO SEXTA.

Pontifices Hebræorum.

	Cœp. P. J.	Deſ. P. J.	Sedit.
Aaron in deſerto.	2454	2493	39

Eleazar
Phinées
Abiſne
Boces
Ozi — Sub Judicibus ab anno 3263. per. *Julian.* ad ann. 3558.
Zorajas
Merajoth
Amarias
Heli

Achitob.
Achias qui & — Sub *Samuele*, *Saule*, *Davide* ab an. per. *Jul.* 2889. ad 2969. 80.
Acimelech
Abiatar

Sa-

	Cœp. P. J. Def. P. J. Sedit.
Sadoc	Sub *Salomone.*
Achimaas	Sub *Roboam.*
Azarias	Sub *Abia.*
Johannan	Sub *Joſaphat.*
Azarias	Sub *Joramo.*
Amarias qui & *Axioramus*	Sub *Ochoſia.*
Jojadas & *Pedajas*	Sub *Joazo.*
Sedecias qui & *Sudeas*	Sub *Amazia.*
Azarias qui & *Julus* & *Joël*	Sub *Ozia.*
Joathan	Sub *Joathamo.*
Achitob qui & *Uſias*	Sub *Achaſo.*
Merajoth qui & *Nereja*	Sub *Ezechia.*
Sadoc qui & *Oſajas*	Sub *Manaſſe.*
Sellum qui & *Saldunus*	Sub *Amon.*
Helcias	Sub *Joſia.*
Azarias	Sub *Joakim.*
Sarajas & *Joſedech*	Sub *Sedecia.*
Joſue Jeſu	
Joacim	
Eliaſib	Sub *Perſis.*
Jojadas	
Jonathan	
Jeddoa qui & *Jaddus*	Sub *Alexandro* magno.
Onias	Sub *Ptolemæo Lagi* filio.
Simon	Sub *Seleuco.*
Eleazarus	Sub *Ptolemæo Philad.*
Manaſſes	Sub *Antiocho.*
Onias II.	Sub *Callinico.*

	Cœp. p. J.	Deſ. p. J.	Sedit.
Simon II.	Sub *Antiocho* mag.		
Onias III.	Sub *Seleuco.*		
Jaſon Jeſus			
Menelaus			
Lyſimachus	Sub *Epiphane.*		
Menelaus iterum			
Alcimus ſchiſmaticus			
Judas Maccab.	4550	4553	5
Jonathas	4553	4571	17
Simon	4571	4579	8
Joannes Hyrcanus	4579	4610	31
Ariſtobulus	4610	4610	1
Alexander Jannæus	4610	4636	27
Hyrcanus II.	4636	4648	11
Ariſtobulus	4648	4651	3
Hyrcanus iterum	4651	4674	24
Antigonus.	4674	4677	3
Ananelus			
Ariſtobulus			
Ananelus iterum.			
Jeſus Phabetis filius	Sub *Herode.*		
Simon Boëthi filius			
Matthias			
Joazarus			
Eleazar	Sub *Archelao.*		
Jeſus Siæ filius.			
Joazarus iterum.	Cœp. an. *Chriſti* 6.	Deſiit.	Sedit.
Ananus.	12	17	5
Iſmaël.	17	18	1
Eleazarus.	18	19	1
Simon.	19	36	17
Caïaphas.	36	41	5
Jonathas.	41	42	1
Simon.	42	43	
Matthias.	43	44	1
Ebionæus.	44	45	1

Si-

	Cœp. an. Chriſti 6.	Deſiit.	Sedit.
Simon iterum.	45	54	9
Joſephus Cananæi.	54	60	6
Iſmaël.	60	61	1
Joſephus Ebabæi.	61	61	
Ananus.	61		
Jeſus Dannæi.			
Jeſus Gamalielis.			
Matthias.			
Phanaſus, eo ſummo Pontifice *Jeroſolyma* everſa eſt Anno *Chriſti* 70.			

SUCCESSIO SEPTIMA.

Reges *Ægypti.*

Paulo poſt diluvium in *Ægypto* regnare cœptum eſt; *Menes* imperii ſumpſit exordium; hic eſt, quem veteres plurimi & quidam recentiores *Chamum* eſſe exiſtimant: primò equidem *Menes* toti *Ægypto* imperabat; ſed poſt ipſius obitum Regnum quadripartitò diviſum eſt, in Regnum *Thebanum*, *Thinitanum*, *Memphitanum*, & inferioris *Ægypti.* Primi Regni urbs Regia erat *Thebæ* caput *Thebaidis*, ad *Arabicam Nili* ripam ſita, quæ *Homero Hecatompolis*, poſterioribus ſæculis *Dioſpolis* appellata fuit. Hujus Reges primum recenſebimus, poſtea aliorum Regnorum ſucceſſionem expoſituri.

Reges *Thebani.*

	Cœp.an.P.J.	Regn.
Menes.	2371	62
Athothes.	2433	59
Athothes II.	2492	32
Diabies.	2524	19
Pemphos.	2543	18
Toegar Amachus Momachiri.	2561	79
Stœchus.	2640	6

	Cœp.	Regn.	
Goſormies.	2646	30	
Mares.	2676	26	
Anoiphes.	2702	20	
Sirius.	2722	18	
Chnubus Gneurus.	2740	22	
Raüoſis.	2762	13	
Biyres.	2775	10	
Saophis.	2785	29	
Senſaophis.	2814	27	
Moſcheris.	2841	31	
Muſthis.	2872	33	
Pammus Archondes.	2905	35	
Apappus Maximus.	2940	100	
Agheſeus Ocaras.	3040	1	
Nitocris.	3041	6	
Myrtæus.	3047	22	
Theoſimareſis.	3069	12	
Thinillus.	3081	8	
Semphucrates.	3089	18	
Chuter Taurus.	3107	7	
Meuros.	3114	12	
Choma Ephtha.	3126	11	
Anchunius Ochy.	3137	60	
Penthe Athyris.	3197	16	
Stamenemes.	3214	23	
Siſtoſichermes.	3236	55	
Maris.	3291	43	
Siphoas.	3334	5	
Phruron.	3339	5	
Amuthantæus.	3344	63	
Amoſis.	3407	25	
Chebron.	3433	13	
Amenophis.	3446	27	7
Ameſſes.	3474	21	9
Mephres.	3495	12	9
Myſphragmuthoſis.	3508	25	10
Thummoſis.	3534	9	8
Amenophis.	3545	30	10
Orus.	3576	6	5
Achencheres.	3582	12	1

Ra-

	Cœpit.	Regn.	menſ.
Ratothis.	3594	9	
Achencheres.	3603	12	5
Achencheres II.	3616	12	3
Armaïs.	3628	4	1
Rameſſes.	3633	1	4
Rameſſes Miamun.	3635	66	2
Amenophis.	3702	19	6

Sethoſi, qui & *Seſoſtris* & *Seſac.*

Rhamſes
Amenophis qui & *Memnon.*

Horum incerta tempora & Regna, quamvis certa nomina & ſucceſſio.

Rameſſes
Ammenemes
Thuoris.

Poſt *Thuoris* obitum, id eſt, circa ann. periodi *Julianæ* 3940. deſiit imperium *Ægyptiorum* in *Aſia*, *Ægypto* inter Regulos diviſâ; horum tantum abeſt ut nota ſint tempora; quin immo ne quidem eorum ad nos niſi paucorum pervenerunt nomina.

SUCCESSIO OCTAVA.

Reges *Thinitæ*.

Regnum hoc ad *Libycam Nili* ripam poſitum, per fluvium à *Thebano* diremptum eſſe videtur; ejus metropolis fuit *Thinis* urbs antiqua prope *Abydum* poſita: inde Reges iſti *Thinitæ* dicti ſunt. Regnum hoc non ab ipſo *Mene*, ſed ab ejus nepotibus inſtitutum eſſe colligimus ex comparata laterculi utriuſque ſerie, ipſe *Menes* & *Thinites* fuit & *Thebanus*; ejus filius *Athothes* pariter in utraque cenſetur dynaſtia; ſequitur inter *Thebanos Athothes* alter, inter *Thinitas Cencemes*, quaſi tum demum inter nepotes pactum eſſet, ut diviſa *Thebaide* alter ad *Nili* Orientem imperaret, alter ad Occidentem; initium igitur Regni *Thinitani* à *Cenceme* faciemus.

	Cœpit	Regnavit.
Cencemes.	2492	31
Venepher.	2523	23
Uſaphædus.	2546	20
Miebidus.	2566	26
Semempſis.	2592	18
Bienaches.	2600	26
Bochus.	2626	38
Cabachos.	2654	39
Binothris.	2693	47
Tlas.	2740	17
Sethenes.	2757	41
Chæres.	2798	17
Nephercheres.	2815	25
Seſochris.	2840	48
Cheneres.	2888	30
Necherophes.	2918	44

Poſt ipſius mortem deſiit Regnum *Thinitarum* an. periodi *Julianæ* 2963. ita ut duplex Regnum *Thebanum* & *Thinitanum* in unum coaluerit.

SUCCESSIO NONA.

Reges *Memphitæ.*

Memphitarum Regnum ſequitur, quod à *Mene* etiam ducimus, quia ex *Herodoto Memphim* condidit. Succeſſio tamen Regum *Memphitarum* paululum diſturbata eſt; ea tamen quoquo fieri poterit modo reſtituenda.

Fuit autem *Memphis* hujus Regni & ſuperioris *Ægypti* metropolis ſupra *Delta* poſita in occidentali *Nili* ripa, floruitque multis poſt Regnum ſæculis. Hujus Regni Imperatorum ſucceſſionem accipe.

	Cœpit	Regnavit.
Menes qui regnavit *Thebis* & *Thini.*	2371	62
Toſorthrus qui videtur idem eſſe cum *Athote Thebano* & *Memphitano.*	2433	59
Tyrus.	2492	7
Meſochris.	2499	17

Soi-

	Cœpit.	Regnavit.
Soiphis.	2516	16
Toſertaſis.	2532	19
Acbis.	2551	42
Siphuris.	2593	30
Cerpheres.	2623	26
Soris.	2649	29
Suphis I.	2678	63
Suphis II.	2742	66
Mencheres.	2808	63
Ratheſes.	2871	25
Bicheres.	2896	22
Seber-Cheres.	2918	7
Thamphthis.	2925	9
Othoes quando deſierit & quot annis regnarit incertum.		
Phius quando cœperit & quot annis regnarit incertum.		
Mtuſuphis.	2933	7
Phiops qui videtur idem eſſe cum *Apappo* maximo *Thebano* Rege	2940	100
Mente Suphis.	3040	1
Nitochris, hæc mulier videtur	3041	12

eadem eſſe cum *Nitochri Thebana* Regina. Poſt ipſius obitum deſiit *Memphitanum* Regnum; ſaltem Regum *Memphitarum* nomina ad nos non pervenerunt; videturque Regnum iſtud cum *Thebano* Regno coaluiſſe in unum Imperium.

SUCCESSIO DECIMA.

Reges inferioris *Ægypti.*

Hujuſce Imperii Sedes videtur fuiſſe *Heliopolis*, *Arabiæ* conterminum oppidum. Diſturbato autem hoc Regno circa annum *Julianum* 3070. Paſtores Imperium uſurparunt, & Imperii metropolim *Thanim* ſtatuerunt; inde *Thanitæ* dicti fuerunt; priorum tamen Regum non ita certa fides eſt ac cæterorum: eorum tamen, ut *Africanus* tradit, ſucceſſionem accipe.

Menes qui *Meſraïm.*	2371	35
Curudes.	2406	63

Ari-

	Cœpit.	Regnavit.
Ariſtarchus.	2469	34
Spanius.	2503	36
* *	2539	32
* *	2581	40
Serapis.	2621	23
Seſonchoſis.	2644	49
Amenemes.	2693	29
Amaſis.	2722	1
Aceſephthres.	2723	13
Achoreus.	2736	9
Armiyſes.	2745	4
Chamois.	2749	12
Ameſiſes.	2761	65
* *	2826	14
Uſe.	2840	50
Rameſſes.	2890	29
Rameſſo-menes.	2919	15
Thuſi-mares.	2934	31
Rameſſeſeos.	2965	23
Rameſſemenos.	2988	19
Rameſſe Tubaete.	3007	39
Rameſſe-vaphres.	3046	29
Concharis.	3075	5

SUCCESSIO UNDECIMA.

Reges *Ægypti* Paſtores.

Circa annum periodi *Julianæ* 3070. Paſtores ab Oriente in *Ægyptum* venerunt, eamque bello aggreſſi, ea facile potiti ſunt, abſque prælio tributariam fecerunt tam ſuperiorem quàm inferiorem Regionem: ipſorum Reges *Thinitæ* dicti ſunt, quorum ea eſt ſucceſſio.

		an.	menſ.
Salatis.	3071	19	—
Beon.	3090	44	

Apa-

		an.	menſ.
Apachnas.	3134	36	
Aphophis.	3171	61	
Janias.	3232	50	
Aſſis.	3282	49	
Smedes.	3331	26	
Pſuſenes.	3357	46	
Nephelcheres.	3403	4	
Amenophthis.	3407	9	
Oſocher.	3416	6	
Pinaches.	3422	9	
Suſennes.	3431	14	
Petubates.	3445	40	
Oſorcho.	3485	8	
Pſammus.	3493	10	
Zet.	3503	31	

Poſtea victi ac debellati Paſtores ſponte ab *Ægypto* cedunt; attamen ſub *Amenophi*, id eſt, circa annum *Julianum* 3550. in *Ægyptum* redeunt, indeque poſt annos 13. expulſi, poſtquam regnarunt 511.

SUCCESSIO DUODECIMA.

Ægyptiorum Reguli.

Ex varia *Ægyptiorum* Dynaſtia Regum *Thebanorum* progenies & ſuprema potentia ſuperſtes ſola relicta eſt uſque ad *Thuoris* obitum circa ann. 3940. quo *Ægypti* Imperium inter Regulos diviſum eſt. Illorum hæc nomina ſuperſunt qui eodem tempore regnarunt.

Stephanatis	7	*Seſonchris*	21	*Tnephačthos*	*Aſychis*
Necepſos	6	*Aſorthon*	15	*Bocchoris*	*Anyſis*
Nechus	8	*Tacellothis*	15		

	Cœpit.	Regnavit.
Sabbacon Æthiops qui forte & *Sous* & *Segor.*	3942	50

Hic duodecim, quos *Ægyptii* ſibi præfecerant, Regulos evertit; at poſtquam abiit, rurſus diviſa eſt *Ægyptus* inter Regulos, quorum hæc ſuperſunt nomina.

Aty-

	Cœpit.	Regnavit.
Anyſis iterum. *Thementes.*		
Pſammitichus.	3971	
Sethon.		
Pſammitichus, Regulos ipſe ſuſtulit, ſucceſſitque ei	4044	54
Nechos.	4098	16
Pſammis.	4114	6
Apries.	4120	25
Partamis fortè hic ponendus.		
Amaſis.	4145	44
Pſammenitus.	4189	m.

Everſum eſt *Ægyptiorum* Imperium anno periodi *Julianæ* 4190. à *Cambyſe Perſarum* Imperatore. Poſt everſam *Ægyptiorum* potentiam nihilominus reperiuntur quidam *Ægypti* Reguli, ut

Inarus.
Achoris.
Tachos vel *Taos.*
Nectanebus.
Eorum ignorantur tempora.

SUCCESSIO DECIMA TERTIA.

Sicyoniorum Reges.

Hæc Regum ſucceſſio, etſi ſuppoſititia videtur, ut oſtenſum eſt in annotat. ad cap. 3 l. 2. partis tertiæ hujus operis; eam tamen exhibemus ex *Euſebio.*

	Cœp.	Regn.
Ægialus.	2550	52
Europs.	2602	45
Telchin.	2647	20
Apis.	2667	25
Thelxion.	2692	52
Ægydrus.	2744	34
Thurimachus.	2778	45
Leucippus.	2823	53
Meſapus.	2876	47
Eratus.	2923	46
Plumnæus.	2969	48

Or-

	Cœpit.	Regnavit.
Orthopolis.	3017	63
Marathon.	3080	30
Marathus.	3110	20
Echyreus.	3130	53
Corax.	3183	30
Epopeus.	3213	35
Laomedon.	3248	40
Sicyon.	3288	45
Polybus.	3333	40
Janiſcus.	3373	42
Phæſtus.	3415	9
Adraſtus.	3423	4
Polyphides.	3427	31
Pelaſgus.	3458	20
Zeuxippus.	3478	33
Sacerdotes regnarunt	3511	33

annos 33. quo peracto tempore deſiiſſe dicitur *Sicyoniorum* Regnum.

SUCCESSIO DECIMA QUARTA.

Aſſyriorum Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Ninus Beli filius, *Aſſyriorum* Imperii conditor.	3447	52
Semiramis Nini uxor.	3499	42
Ninyas ejus filius.	3541	38
Ejus ſucceſſores obſcuri & à Scriptoribus vix nominati uſque ad *Phulem*, qui ſequitur.		
Phul.	3903	42
Sardanapalus.	3946	20

Poſt ipſius obitum Imperium tripartitò diviſum eſt in *Medos*, *Babylonios*, & *Aſſyrios*, quorum Imperia eodem tempore cœperunt.

SUCCESSIO DECIMA QUINTA.

Medorum Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Arbaces vel *Pharnaces*, *Medis* libertatem reſtituit ann.	3967	
Anarchia uſque ad ann.		
Dejoces à *Medis* Rex electus eſt.	4004	59
Phraortes.	4057	22
Cyaxares.	4079	40
Aſtyages.	4119	35
Cyaxares II. ſive *Darius Medus* qui 22. annos ſolum *Mediæ* Regnum occupavit, per duos vero annos *Medorum* ſimul & *Babyloniorum* tenuit Imperium.	4154	24

SUCCESSIO DECIMA SEXTA.

Babyloniorum Reges.

	Cœp.	Regn.
Beleſis qui & *Baladan.*	3967	14
Nanybrus.		
Nabonaſſarus.		
Nadius.	3981	2
Chinzirus & *Porus.*	3983	5
Jugæus ſive *Itulæus.*	3988	5
Mardokempadus qui & *Merodax-Baladan.*	3993	12
Arcianus.	4005	5
Interregnum duorum annorum.	4010	2

B

	Cœpit.	Regnavit.
Belibus.	4012	3
Apronadius.	4015	6
Rigebellus.	4021	1
Meſeſſi-mordakiis.	4022	4
Interregnum 8. annorum.	4026	8

Deficit Regum *Babyloniorum* progenies, & *Aſſaradon* Rex *Aſſyriorum*, de quo poſtea, *Babylonicum* Regnum occupat. Utrumque igitur Imperium in unum confluit.

SUCCESSIO DECIMA SEPTIMA.

Poſteriores *Aſſyriorum* Reges.

	Cœp.	Regnavit.
Ninus junior qui & *Thilananus.*	3967	19
Thelglathphalnaſar & *Theglathphalaſar*		
Salmanaſar.	3986	14
Sennacherib.	4000	4
Aſſaradon, qui anno Regni ſui 29. *Babylonicum* Regnum cum *Aſſyriorum* Imperio conjunxit.	4004	42
Saos-Duchinus qui & *Nabuchodonoſor.*	4046	20
Chynaladanus qui & *Saracus.*	4066	22
Nabopolaſſarus.	4088	21
Nabuchodonoſor qui & *Nabocolaſſar* cum patre 20. menſes, ab obitu patris 43. ann. regnavit.	4109	43
Evil-Merodachus.	4152	2

	Cœpit.	Regnavit.	
Nerigliſſor qui & *Nericolaſſar.*	4154	4	
Loboroſoarchodus.	4158	menſ.	9
Baltaſar qui & *Nabonidus.* *Nabonadius.* *Labynithus.* *Nabonnidochus.*	4159	17	

SUCCESSIO DECIMA OCTAVA.

Perſarum *Reges.*

Poſt *Cyaxarem* ſecundum, ſive *Darium Medum*, quo regnante *Babyloniorum* Regnum *Medorum* Imperio fuerat conjunctum, exorta eſt altera Monarchia, quæ *Perſarum* fuit, cujus author *Cyrus.*

	Cœpit.	Regnavit.	
Cyrus.	4178	7	
Cambyſes qui & *Aſſuerus* 1 Eſd. 4. 6.	4185	7	
Smerdis Magus, qui & *Oropaſter*, & ab Eſdra *Artaxerxes.*	4192	menſ.	7
Darius Hyſtaſpis qui & *Aſſuerus Eſtheræ.*	4193	36	
Xerxes.	4229	20	
Artaxerxes Longimanus.	4249	40	
Xerxes.	4289	m.	2
Secundianus.	4289	m.	7
Ochus qui & *Darius Nothus.*	4290	19	
Artaxerxes Mnemon.	4309	40	

Ochus

	Cœpit.	Regnavit.
Ochus qui & *Artaxerxes.*	4349	26
Arſes.	4375	5
Codomanus qui & *Darius.*	4379	6
Alexander Magnus.	4385	6

SUCCESSIO DECIMA NONA.

Ægypti *Reges ſucceſſores* Alexandri Magni.

	Cœpit.	Regnavit.	
Ptolemæus Lagida.	4391	40	
Ptol. Philadelphus.	4431	38	
Ptol. Euergetes.	4469	26	
Ptol. Philopator.	4505	17	
Ptol. Epiphanes.	4512	23	
Ptol. Philometor.	4515	35	
Ptol. Phyſcon.	4570	29	
Ptol. Lathurus.	4599	17	
Ptol. Alexander.	4616	10	
Ptol. Lathurus II.	4626	8	
Ptol. Alexander II.	4634		dies 9
Ptol. Alexander III.	4634	17	
Ptol. Auletes Nothus.	4651	13	
Ptol. Dionyſus.	4664	5	
Cleopatra.	4669	17	

SUCCESSIO VICESIMA.

Syriæ *Reges*, *ſeu* Seleucidæ, *ſucceſſores* Alexandri Magni.

	Cœpit.	Regnavit.
Seleucus Nicanor.	4402	32
Antiochus Soter.	4435	19
Antiochus Deus.	4454	15
Seleucus Callinicus.	4469	20
Seleucus Ceraunus.	4488	3

	Cœp.	Regnavit.
Antiochus magnus.	4491	36
Seleucus Philopator.	4526	12
Antiochus Epiphanes.	4539	11
Antiochus Eupator.	4551	2
Demetrius Soter.	4552	12
Alexander Bala.	4564	an. 4. m. 7.
Demetrius Nicanor.	4569	5
Antiochus Bala auxilio *Tryphonis*, Regis adeptus nomen non inſignia: in vivis adhuc erat *Demetrius* ſed à *Parthis* captus.		
Tryphon ſeu *Diodorus* tyrannus, qui regiam authoritatem ſibi vindicat regnante *Demetrio.*		
Antiochus Sidetes Demetrio à *Parthis* comprehenſo regnat.	4574	9
Demetrius Nicanor dimiſſus à *Parthis* regnat iterum.	4584	4
Alexander Zebina Tyrannus interficit *Demetrium* in prælio, attamen regnavit *Seleucus* 5.		
Seleucus Quintus Demetrii Nicanoris fil.	4589	1
Antiochus Gryphus qui & *Philometor* an. 26. regnavit, 11. ſolus, 15. cum *Antiocho* fratre.	4590	26
Antiochus Cyzicenus, cum *Antiocho Grypho* Regni particeps factus eſt an. 4599.	4599	21
Seleucus Gryphi.	4620	1
Antiochus Euſebes ſive *pius.*	4621	1
Antiochus Gryphi authoritatem regiam uſurpare molitus eſt, at non regnat.		
Philippus Gryphi cum *Antiocho Pio* regnat.	4622	9

De-

	Cœpit.	Regnavit.
Demetrius Eucærus, Regnum *Ægypti* occupare conatur. conjuncto cum *Philippo Gryphi* reſtitit *Antiochus Pius*, qui tandem ſuperatur.		
Tigranes à *Syris* eligitur mutuis *Seleucidarum* odiis Regno conſumpto.	4631	18
Antiochus Aſiaticus, *Antiochi Pii* filius, partem *Syriæ* occupat, ſed à ſpe recuperandi Regni excidit.	4642	3

SUCCESSIO XXI.

Reges *Argivorum*.

	Cœpit.	Regnavit.
Inachus.	2822	50
Phoroneus.	2872	60
Apis.	2932	35
Argus.	2967	70
Criaſus.	3037	54
Phorbas.	3091	35
Triopas.	3126	46
Crotopus.	3172	21
Sthenelus.	3193	11
Danaüs pulſo *Gelanore* vel *Sthenelo*.	3204	50
Lynceus.	3254	41
Abas.	3295	23
Prœtus.	3318	17
Acriſius.	3335	31

Non defiit Regnum, ut voluit *Euſebius*; ſed *Perſeus Acriſii* ex *Danaë* nepos ob cædem avi Regnum cum *Megapenthe Prœti* filio commutavit, & regnavit *Mycenis*. *Acriſio* itaque *Argis* ſucceſſit *Megapenthes*.

Continuantur *Argivorum* Reges.

Megapenthes.
Anaxagoras.
Alector.
Iphis.
Eteoclus qui *Thebano* bello periit.
Bias.
Talaos.
Adraſtus.
Tydeus.
Phidon.

Eorum non ſatis declarata ſunt tempora, ſed quo tempore *Perſeus* & ejus ſucceſſores *Mycenis* regnarunt, eodem & *Megapenthes*, *Anaxagoras* & alii *Argis* regnavere.

SUCCESSIO XXII.

Athenienſium Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Cecrops.	3132	50
Cranaus.	3182	9
Amphictyon.	3191	10
Erichthonius.	3201	50
Pandion.	3251	40
Erechtheus.	3291	50
Cecrops II.	3341	40
Pandion II.	3381	25
Ægeus.	3406	48
Theſeus.	3454	30
Meneſtheus.	3483	23
Demophoon.	3506	33
Oxyntes.	3539	12
Aphidas.	3551	1
Thymoetes.	3552	8
Melanthus.	3560	37
Codrus, qui	3597	21

ſemetipſum pro patria devovet anno *Juliano* 3618. poſt ipſum imperavere Archontes perpetui.

SUCCESSIO XXIII.

Archontes perpetui apud *Athenienſes.*

	Cœpit.	Regnavit.
Medon.	3618	20
Acaſtus.	3638	36
Archippus.	3674	19
Therſippus.	3693	41
Phorbas.	3734	31
Megacles.	3765	30
Diognetus.	3795	28
Phereclus.	3823	19
Ariphron.	3842	31
Theſpieus.	3873	17
Agameſtor.	3900	24
Æſchylus.	3924	23
Alcmæon.	3947	12

SUCCESSIO XXIV.

Archontes decennales apud *Athenienſes.*

	Cœpit.	Regnavit.
Charops.	3960	10
Æſimedes.	3970	10
Clidicus.	3980	10
Hippomenes.	3990	10
Apſandrus.	4000	10
Leocrates.	4010	10
Eryxias.	4020	10

SUCCESSIO XXV.

Archontes annui apud *Athenienſes.*

		Olympiad. XXIV.
Creon.	4030	ann. I.
Tleſias.	4031	an. 2
Lyſias.	4032	an. 3

Autoſthenes.	4043	Ol. XXVII. an. 3
Archimedes.	4051	Ol. XXIX. an. 2
Miltiades.	4056	Ol. XXX. an. 3
Dropis.	4069	Ol. XXXIII. an. 4
Damaſias I.	4075	Ol. XXXV. an. 2
Epænetus.	4080	Ol. XXXVI. an. 3
Draco.	4091	Ol. XXXIX. an. 2
Ariſtocles.	4109	Ol. XLIII. an. 4
Megacles.	4115	Ol. XLV. an. 2
Philombrotus.	4116	an. 3
Solon.	4117	an. 4
Dropides.	4118	Ol. XLVI. an. 1
Eucrates.	4123	Ol. XLVII. an. 2
Simon.	4124	an. 3
Damaſias ſecundus	4132	Ol. XLIX. an. 3
Archeſtratides.	4138	Ol. LI. an. 1
Automenes.	4144	Ol. LII. an. 4
Hippoclides.	4152	Ol. LIV. an. 4
Comias.	4154	Ol. LV. an. 1
Hegeſtratus.	4155	an. 2
Euthydemus.	4158	Ol. LVI. an. 2
Euxiclides.	4166	Ol. LVIII. an. 2
Alcæus.	4170	Ol. LIX. an. 2

He-

		Ol. LXII
Heraclides.	4181	an. 1
		Ol. LXIV
Miltiades.	4190	an. 2
		Ol. LXVIII
Iſagoras.	an. incert.	
		Ol. LXIX
Aceſtorides.	an. incert.	
		Ol. LXX
Myrus.	an. incert.	
		Ol. LXXI
Hipparchus.	4218	an. 2
Philippus.	4219	an. 3
Themiſtocles.	4220	an. 4
		Ol. LXXII
Diognetus.	4222	an. 2
Hybrilides.	4223	an. 3
Phænippus.	4224	an. 4
		Ol. LXXIII
Ariſtides.	4225	an. 1
Anchiſes.	4226	an. 2
Acratides.	4227	an. 3
		Ol. LXXIV
Leoſtratus.	4229	an. 1
Nicodemus.	4230	an. 2
Aphepſion.	4231	an. 3
		Ol. LXXV
Callias qui & *Calliades.*	4233	an. 1
Xanthippus.	4234	an. 2
Timoſthenes.	4235	an. 3
Adimantus.	4236	an. 4
		Ol. LXXVI
Phædon.	4237	an. 1
Dromoclides.	4238	an. 2
Aceſtorides.	4239	an. 3
Menon.	4240	an. 4
		Ol. LXXVII
Chares.	4241	an. 1
Praxiergus.	4242	an. 2
Demotion.	4243	an. 3

Phæ-

		Ol. LXXVII.
Phædon.	4244	an. 4
		Ol. LXXVIII
Theagenides.	4245	an. 1
Lyſiſtratus.	4246	an. 2
Lyſanias.	4247	an. 3
Lyſitheus.	4248	an. 4
		Ol. LXXIX
Archidemides.	4249	an. 1
Tlepolemus.	4250	an. 2
Conon.	4251	an. 3
Euippus.	4252	an. 4
		Ol. LXXX
Phaſiclides.	4253	an. 1
Philocles.	4254	an. 2
Bion.	4255	an. 3
Mneſithides.	4256	an. 4
		Ol. LXXXI
Callias.	4257	an. 1
Soſiſtratus.	4258	an. 2
Ariſton.	4259	an. 3
Lyſicrates.	4260	an. 4
		Ol. LXXXII
Chærephanes.	4261	an. 1
Antidotus.	4262	an. 2
Euthydemus.	4263	an. 3
Pedieus.	4264	an. 4
		Ol. LXXXIII
Philiſcus.	4265	an. 1
Timarchides.	4266	an. 2
Callimachus.	4267	an. 3
Simachides qui & *Lyſimachides.*	4268	an. 4
		Ol. LXXXIV
Praxiteles.	4269	an. 1
Lyſanias.	4270	an. 2
Diphilus.	4271	an. 3
Timocles.	4272	an. 4
		Ol. LXXXV
Myrichides ſive *Marichidas.*	4273	an. 1

Glau-

		Ol. LXXXV.
Glaucis.	4274	an. 2
Theodorus.	4275	an. 3
Euthymenes.	4276	an. 4
		Ol. LXXXVI
Nauſimachus qui & *Lyſimachus.*	4277	an. I
Antilochides.	4278	an. 2
Chares.	4279	an. 3
Apſeudes.	4280	an. 4
		Ol. LXXXVII
Pythodorus.	4281	an. I
Euthydemus.	4282	an. 2
Apollodorus.	4283	an. 3
Epamynon.	4284	an. 4
		Ol. LXXXVIII
Diotimus.	4285	an. I
Euclides.	4286	an. 2
Scythodorus qui & *Euthydemus*	4287	an. 3
Stratocles	4288	an. 4
		Ol. LXXXIX
Iſarchus	4289	an. I
Aminias.	4290	an. 2
Alcæus.	4291	an. 3
Ariſto qui & *Ariſtion.*	4292	an. 4
		Ol. XC.
Ariſtophilus qui & *Aſtyphilus*	4293	an. I
Archias	4294	an. 2
Antiphon	4295	an. 3
Euphemus	4296	an. 4
		Ol. XCI
Ariſtomneſtus	4297	an. I
Chabrias	4298	an. 2
Piſander	4299	an. 3
Cleocritus.	4300	an. 4
		Ol. XCII
Callias.	4301	an. I

Theo-

		Ol. XCII.
Theopompus.	4302	an. 2
Glaucippus.	4303	an. 3
Diocles.	4304	an. 4
		Ol. XCIII.
Euctemon.	4305	an. I
Antigenes.	4306	an. 2
Callias.	4307	an. 3
Alexias.	4308	an. 4
		Ol. XCIV.
Pythodorus.	4309	an. I
Euclides.	4310	an. 2
Micio.	4311	an. 3
Xenænetus qui & *Epænetus.*	4312	an. 4
		Ol. XCV.
Laches	4313	an. I
Ariſtocrates.	4314	an. 2
Ithycles.	4315	an. 3
Lyſiades.	4316	an. 4
		Ol. XCVI.
Phormio.	4317	an. I
Diophantus.	4318	an. 2
Eubulides.	4319	an. 3
Arches qui & *Demoſtratus.*	4320	an. 4
		Ol. XCVII.
Philocles.	4321	an. I
Nicoteles.	4322	an. 2
Demoſtratus.	4323	an. 3
Antipater.	4324	an. 4
		Ol. XCVIII.
Pyrrho qui & *Pyrrhion.*	4325	an. I
Theodotus.	4326	an. 2
Myſtichides.	4327	an. 3

Dexi-

		Ol. XCVIII.
Dexitheus.	4328	an. 4
		Ol. XCIX
Diotrephes.	4329	an. 1
Phænoſtratus.	4330	an. 2
Menander qui & *Euander.*	4331	an. 3
Demophilus.	4332	an. 4
		Ol. C.
Pytheas.	4333	an. 1
Nicon.	4334	an. 2
Nauſinicus.	4335	an. 3
Callias.	4336	an. 4
		Ol. CI.
Chariander	4337	an. 1
Hippodamus.	4338	an. 2
Socratides.	4339	an. 3
Aſtius ſive *Aſteus.*	4340	an. 4
		Ol. CII.
Ariſthenes ſive *Alciſthenes.*	4341	an. 1
Phraſiclides.	4342	an. 2
Dyſnicetus.	4343	an. 3
Lyſiſtratus.	4344	an. 4
		Ol. CIII.
Nauſigenes.	4345	an. 1
Polyzelus.	4346	an. 2
Cephiſodorus.	4347	an. 3
Chion.	4348	an. 4
		Ol. CIV.
Timocrates.	4349	an. 1
Chariclides.	4350	an. 2
Molio ſive *Molon.*	4351	an. 3
Nicophemus.	4352	an. 4
		Ol. CV.
Callimedes.	4353	an. 1
Eucchariſtus.	4354	an. 2
Cephiſodorus.	4355	an. 3

Aga-

		Ol. cv.
Agathocles.	4356	an. 4
		Ol. cvi.
Elpines ſeu *Elpinus.*	4357	an. 1
Calliſtratus.	4358	an. 2
Diotimus.	4359	an. 3
Eudemus.	4360	an. 4
		Ol. cvii.
Ariſtodemus.	4361	an. 1
Theſſalus.	4362	an. 2
Apollodorus.	4363	an. 3
Callimachus.	4364	an. 4
		Ol. cviii.
Theophilus.	4365	an. 1
Themiſtocles.	4366	an. 2
Archias.	4367	an. 3
Eubulus.	4368	an. 4
		Ol. cix.
Lyciſcus.	4369	an. 1
Pythodorus.	4370	an. 2
Soſigenes.	4371	an. 3
Nicomachus.	4372	an. 4
		Ol. cx.
Theophraſtus.	4373	an. 1
Lyſimachides.	4374	an. 2
Charondas ſeu *Charonides.*	4375	an. 3
Phrynichus.	4376	an. 4
		Ol. cxi.
Pythodorus.	4377	an. 1
Euænetus.	4378	an. 2
Cteſicles.	4379	an. 3
Nicocrates.	4380	an. 4
		Ol. cxii.
Niceratus.	4381	an. 1
Ariſtophanes.	4382	an. 2
Ariſtophon.	4383	an. 3
Cephiſophon.	4384	an. 4
		Ol. cxiii.
Euthycritus.	4385	an. 1
Hegemon.	4386	an. 2

Chre-

		Ol. CXIII.
Chremes.	4387	an. 3
Anticles.	4388	an. 4
		Ol. CXIV.
Hegeſias.	4389	an 1
Cephiſodorus.	4390	an. 2
Philocles.	4391	an. 3
Archippus ſive *Apollodorus.*	4392	an. 4
		Ol. CXV.
Neæchmus.	4393	an. 1
Apollodorus.	4394	an. 2
Archippus.	4395	an. 3
Demogenes.	4396	an. 4
		Ol. CXVI.
Democlides.	4397	an. 1
Praxibulus.	4398	an. 2
Nicodorus.	4399	an. 3
Theophraſtus.	4400	an. 4
		Ol. CXVII.
Ptolemo.	4401	an. 1
Simonides.	4402	an. 2
Hieromnemon	4403	an. 3
Demetrius Phalereus.	4404	an. 4
		Ol. CXVIII.
Charinus ſive *Cærinus.*	4405	an. 1
Anaxicrates.	4406	an. 2
Corœbus ſive *Corybus.*	4407	an. 3
Xenippus ſive *Euxenippus.*	4408	an. 4
		Ol. CXIX.
Pherecles.	4409	an. 1
Leoſtratus.	4410	an. 2
Nicocles.	4411	an. 3
Calliarchus.	4412	an. 4

		Ol. cxx.
Hegemachus.	4413	an. 1
Euctemon.	4414	an. 2
Mneſidemus.	4415	an. 3
Antiphates.	4416	an. 4
		Ol. cxxi.
Nicias.	4417	an. 1
Nicoſtratus.	4418	an. 2
Olympiodorus.	4419	an. 3
Philippus.	4420	an. 4
		Ol. cxxii.
Philippus.	4423	an. 3
		Ol. cxxv.
Gorgias.	4429	an. 2
Anaxicrates.	4430	an. 3
Democles.	4431	an. 4
		Ol. cxxvii.
Pytharatus.	4437	an. 2
		Ol. cxxix.
Diognetus.	4444	an. 1
		Ol. clx.
Antitheus.	4572	an. 1
		Ol. clxxx.
Herodes.	4653	an. 2

SUCCESSIO XVI.

Lacedæmonii Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Lelex.	3199	
Myles.		
Eurotas.		
Lacedæmon.		
Amyclas.	Horum incerta tempora.	
Argalus.		
Cynortas.		
Tyndareus.		
Dioſcuri.		
Menelaüs.		
Oreſtes.		
Tiſamenus qui pulſus eſt ab *Heraclidis.*		

SUCCESSIO XXVII.

Prima Familia *Heraclidarum Lacedæmoniorum.*

	Cœpit.	Regnavit.
Euryſthenes.	3574	46
Agis.	3620	1
Echeſtratus.	3621	35
Labotas.	3656	37
Doryſſus.	3693	29
Ageſilaus.	3722	44
Archelaus.	3766	60
Teleclus.	3826	40
Alcamenes.	3866	39
Polydorus.	3903	
Eurycrates.		
Anaxander.		
Eurycrates.	Horum incerta tempora.	
Leon.		
Anaxandrides.		
Cleomenes.		
Leonidas ad *Thermopylas* pugnat an.	4225	
Pliſtarchus.	4235	1
Pliſtoanax.	4236	68
Pauſanias.	4304	14
Ageſipolis.	4318	14
Cleombrotus.	4332	9
Ageſipolis.	4341	1
Cleomenes.	4342	61
Areus.	4403	6
Acrotatus.	4447	
Areus.		
Leonidas.	Eorum incerta tempora.	
Cleombrotus.		
Cleomenes.	4480	16
Ageſipolis.	4496	

SUCCESSIO XXVIII.

Altera Familia Regum *Lacedæmoniorum*, quæ eſt *Proclidarum*.

Procles.
Sous.
Eurypon.
Prytanis.
Eunomus.
Polydectus.
Charillus.
Nicanor.
Theopompus.
Zeuxidamus.
Anaxidamus.
Archidamus.
Agaſicles.
Ariſton.
Demaratus.
Leotychides.
Archidamus.
Agis.
Ageſilaus.
Archidamus.
Eudamidas.
Agis.
Eurydamidas.
Epicyclidas.

Eodem tempore regnarunt quo ſuperior familia.

3904

Omnium incerta tempora.

SUCCESSIO XXIX.

Reges *Meſſenii.*

Creſphontes.
Æpyſtus.
Glaucus.
Iſthmius.
Dotidas.
Sybotas.
Phintas.
Antiochus.
Androcles.
Euphaës.

Regnarunt eo tempore, quo *Lacedæmone* regnarunt *Eurypontidæ* & *Proclidæ*, ſed incertæ ætates & tempora.

SUC-

SUCCESSIO XXX.

Reges *Arcades.*

Cypſelus	
Lajas	
Bucolion	
Phialus	
Simus	Regnarunt eodem tempore, quo Reges *Meſſenii.*
Pompus	
Ægimeta	
Polymneſtor	
Achmis	

SUCCESSIO XXXI.

Trojanorum Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Dardanus	3209	31
Erichthonius	3240	65
Tros	3305	70
Ilus	3375	54
Laomedon	3429	36
Priamus	3465	40
Trojanum incendium an. period. *Julian.*	3505	

SUCCESSIO XXXII.

Cretenſium Reges.

Minos	3283
Lycaſtus	
Minos II.	Aliorum non explorata tempora.
Deucalion	
Idomeneus	

SUCCESSIO XXXIII.

Corinthiorum Reges.

Siſyphus	3423
Ornytion	
Thoas	
Damophon	Aliorum incerta tempora.
Propodas	
Doridas &	
Hyantidas	

SUCCESSIO XXXIV.

Heraclidæ Corinthiorum.

	Cœpit.	Regnavit.
Aletes	3732	38
Ixion	3770	38
Agelaüs	3808	37
Prumnes	3845	35

SUCCESSIO XXXV.

Bacchiadæ Corinthiorum.

Bacchiadæ ex *Heraclidarum* genere erant oriundi; ſed cum eſſet *Bacchis* eorum, qui præceſſerunt, illuſtriſſimus; qui ſecuti ſunt non amplius *Heraclidæ*, ſed *Bacchiadæ* nominati ſunt.

	Cœpit.	Regnavit.
Bacchis	3880	35
Agelaſtus	3915	30
Eudamus	3945	35
Ariſtodemus qui & *Ariſtomedes*	3980	35
Agemon	4015	16
Alexander	3931	25
Teleſtes	3956	12
Automenes	3968	1

Poſt

Poſt *Automenen* non Reges, ſed annui Magiſtratus Prytanes dicti ex ſanguine *Heraclidarum* eligebantur, regnaruntque an. 90. uſque ad Tyrannidem *Cypſeli*, à quo ejecti ſunt.

	Cœpit.	Regnavit.
Cypſelus Tyrannus.	4059	30
Periander	4089	40
Pſammitichus	4129	3

SUCCESSIO XXXVI.

Mycenæorum Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Perſeus & *Maſtor* *Electryo* *Taphius*	3366	56
Sthenelus	3422	8
Euryſtheus	3430	43
Atreus & *Thyeſtes*	3473	57
Pliſtenes fil. *Thyeſtis* & pater *Agamemnonis*, creditur regnaſſe.		
Agamemnon	3530	17
Ægiſthus	3547	7
Oreſtes	3554	70
Tiſamenus & *Penthilus*	3624	3

SUCCESSIO XXXVII.

Latini Reges *Aborigines* dicti.

Picus Saturni filius	3417	37
Faunus	3454	44
Latinus	3498	46
Æneas	3534	4

Æneadæ	Cœpit.	Regnavit.
Aſcanius	3537	38
Sylvius Poſtumus	3575	30
Æneas Sylvius	3604	31
Latinus	3635	51
Alba Sylvius	3685	39
Capetus	3724	26
Capys	3750	28
Calpetus	3778	13
Tyberinus	3791	8
Agrippa	3799	41
Alladius	3840	19
Aventinus	3859	37
Procas	3896	23
Amulius	3913	41
Numitor	3960	2

SUCCESSIO XXXVIII.

Romanorum Reges.

	Cœpit.	Regnavit.
Romulus	3961	38
Interregnum unius an.		1
Numa Pompilius	4000	43
Tullus Hoſtilius	4043	32
Ancus Martius	4075	24
Tarquinius Priſcus	4099	38
Servius Tullius	4137	44
Tarquinius Superbus	4181	25

SUCCESSIO XXXIX.

Conſules *Romani.*

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
L. Junius Brutus	245	509
L. Tarquinius Collatinus.		

Eo-

Eodem anno cæſo *Bruto*, abdicare coacto *Collatino* ſuffecti ſunt
P. Valerius Voluſus Poplicola.

Sp. Lucretius Tricipitinus.
Hoc mortuo electus eſt *M. Horatius Pulvillus.*

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
P. Valerius Poplicola 2.		
T. Lucretius Tricipitinus.	246	508
P. Valerius Poplicola 3.	247	507
M. Horatius Pulvillus 2.		
Sp. Lartius Flavus vel *Rufus.*	248	506
T. Herminius Aquilinus.		
M. Valerius Voluſus.		
P. Poſthumius Tubertus.	249	505
P. Valerius Poplicola 4.		
T. Lucretius Tricipitinus 2.	250	504
P. Poſthumius Tubertus 2.	251	503
Agrippa Menenius Lanatus.		
Opiter Virginius Tricoſtus.	252	502
Sp. Caſſius Viſcellinus.		
Poſthumius Cominius Auruncus.	253	501
T. Lartius Flavus.		
Ser. Sulpitius Camerinus.	254	500
M. Tullius Longus.		
P. Veturius Geminus.	255	499
C. Æbutius Helva.		
C. Lartius Flavus 2.	256	498
Q. Clœlius Siculus.		

	An. urbis	ante *Chriſt.*
A. Sempronius Atratinus. *M. Minucius Augurinus.*	257	497
A. Poſthumius Albus. *T. Virginius Tricoſtus.*	258	496
M. Claudius Sabinus. *P. Servitius Priſcus.*	259	495
A. Virginius Tricoſtus. *T. Veturius Geminus.*	260	494
Sp. Caſſius Viſcellinus. *Poſt. Cominius Auruncus* 2.	261	493
T. Geganius Macerinus. *P. Minucius Augurinus.*	262	492
A. Sempronius Atratinus 2. *M. Minucius Augurinus* 2.	263	491
Q. Sulpitius Camerinus. *Sp. Lartius Flavus* 2.	264	490
C. Julius Julus. *P. Pinarius Mamercinus.*	265	489
Sp. Nautius Rutilus. *Sex. Furius Fuſus.*	266	488
C. Aquilius Tuſcus. *T. Sicinius Sabinus.*	267	487
Sp. Caſſius Viſcellinus 3. *Proculus Virginius Tricoſtus.*	268	486
Q. Fabius Vibulanus. *Ser. Cornelius Coſſus Malugi-nenſis.*	269	485
L. Æmilius Mamercus. *K. Fabius Vibulanus.*	270	484

M. Fa-

	An. urbis	ante *Chriſt.*
M. Fabius Vibulanus.	271	483
L. Valerius Potitus.		
C. Julius Julus.	272	482
K. Fabius Vibulanus 2.		
Q. Fabius Vibulanus 2.	273	481
Sp. Furius Fuſus.		
Cn. Manlius Cincinnatus.	274	480
M. Fabius Vibulanus 2.		
K. Fabius Vibulanus 3.	275	479
Virginius Tricoſtus 2.		
L. Æmilius Mamercus 2.	276	478
C. Servilius Structus.		
C. Horatius Pulvillus.	277	477
T. Menenius Agrippa Lanatus.		
A. Virginius Tricoſtus.	278	476
Sp. Servilius Structus.		
P. Valerius Poplicola.	279	475
C. Nautius Rutilus.		
L. Furius Medullinus.	280	474
M. Manlius Vulſo.		
L. Æmilius Mamercus 3.	281	473
Vopiſcus Julius Julus.		
P. Furius Fuſus.	282	472
L. Pinarius Mamercinus.		
T. Quintius Capitolinus.	283	471
Ap. Claudius Sabinus.		
L. Valerius Poplicola.	284	470
Tib. Æmilius Mamercus.		

A. Vir-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
A. Virgilius Montanus. *T. Numitius Priſcus.*	285	469
Tit. Quintus Capitolinus. *Q. Servilius Priſcus.*	286	468
Tib. Æmilius Mamercus 2. *Q. Fabius Vibulanus.*	287	467
Q. Servilius Priſcus 2. *Sp. Poſthumius Albanus Regillenſis.*	288	466
T. Quinctius Capitolinus 3. *Q. Fabius Vibulanus* 3.	289	465
A. Poſthumius Albus Regillenſis. *Sp. Furius Medullinus.*	290	464
L. Æbutius Helva. *P. Servilius Priſcus.*	291	463
L. Lucretius Tricipitinus. *T. Vetuſius Geminus.*	292	462
P. Volumnius Amintinus. *Ser. Sulpitius Camerinus.*	293	461
P. Valerius Poplicola. *C. Clodius Regillus.*	294	460
Q. Fabius Vibulanus 3. *L. Cornelius Maluginenſis.*	295	459
L. Minucius Augurinus. *C. Nautius Rutilus.*	296	458
C. Horatius Pulvillus. *C. Minucius Augurinus.*	297	457

M. Va-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Valerius Lactuca.	298	456
Sp. Virginius Tricoſtus.		
C. Veturius Cicurinus.	239	455
T. Romilius Vaticanus.		
Sp. Tarpejus Montanus.	300	454
A. Æternius vel *Aterius Fontinalis.*		
Sex. Quintilius Varus.	301	453
P. Curatius Horatius Trigeminus.		
C. Menenius Agrippa Lanatus.	302	452
P. Seſtius Capitolinus.		

Decem-viri authoritate Conſulari.

App. Claudius Craſſinus.	303	451
C. Genutius Augurinus.		
Sp. Veturius Craſſus.		
C. Julius Julus.		
A. Manlius Vulſo.		
Sp. Poſthumius Albus.		
Ser. Sulpitius Camerinus.		
P. Sextius Capitolinus.		
T. Romilius Vaticanus.		
P. Horatius Trigeminus.		

Decem-viri authoritate Conſulari.

App. Claudius Craſſinus.	304	450
Q. Fabius Vibulanus.		
M. Cornelius Maluginenſis.		
M. Rabulejus.		
L. Minucius Augurius.		
Q. Pœtelius.		
T. Antonius Merenda.		

	An. urbis.	Ante *Chriſt*.
Cæſo Duillius.		
M. Sergius.		
Sp. Oppius Cornicenſis.		

Decem-viri authoritate Conſulari.

Appius Claudius Craſſinus 3.	305	449
Q. Fabius Vibulanus 2.		
M. Cornelius Maluginenſis 2.		
M. Rabulejus 2.		
L. Minucius Augurinus 2.		
Q. Pœtelius 2.		
T. Antonius Merenda 2.		
Cæſo Duillius 2.		
Sp. Oppius Cornicenſis 2.		

Decem-viris eodem anno ſubrogati ſunt Conſules.

L. Valerius Potitus.		
M. Horatius Barbatus.		
Larſius Herminius Eſquilinus.	306	448
T. Verginius Cœlimontanus.		
M. Geganius Macerinus.	307	447
C. Julius Julus.		
T. Quinctius Capitolinus.	308	446
Agrippa Furius.		
M. Genutius Augurinus.	309	445
Agrippa Curtius Medullinus.		
L. Papirius Mugillanus.	310	444
L. Sempronius Atratinus.		
T. Quinctius Capitolinus 5.	311	443
M. Geganius Macerinus 2.		
M. Fabius Vibulanus.	312	442
Poſtumus Æbutius Elba.		

C. Furius

	An. urbis	ante *Chriſt.*
C. Furius Pacillus.	313	441
M. Papirius Craſſus.		
Proculus Geganius Macerinus.	314	440
L. Menenius Lanatus.		
T. Quinctius Capitolinus 6.	315	439
Agrippa Menenius Lanatus.		

Tribuni Militares Poteſtate Conſulari.

M. Æmilius Mamercinus.	316	438
L. Quinctius Cincinnatus.		
L. Julius Julus.		
M. Geganius Macerinus.	317	437
L. Sergius Fidenas.		
L. Papirius Craſſus.	318	436
M. Cornelius Maluginenſis.		
C. Julius Julus 2.	319	435
Proculus Virginius Tricoſtus.		
C. Julius Julus 3.	320	434
Virginius Tricoſtus 2		
M. Fabius Vibulanus.	321	433
M. Foſſius Flacinator.		
L. Sergius Fidenas.		
L. Pinarius Mamercus.	322	432
L. Furius Medullinus.		
Sp. Poſthumius Albus Regillenſis.		
C. Quintius Cincinnatus.	323	431
C. Julius Mento.		
L. Papirius Craſſus.	324	430
L. Julius Julus.		
L. Sergius Fidenas.	325	429
Hoſtius Lucretius Tricipitinus.		

A. Cor-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
A. Cornelius Coſſus.	326	428
T. Quintius Pennus Cincinnatus.		
C. Servilius Ahala.	327	427
L. Papirius Mugillanus.		
F. Quinctius Cincinnatus.	328	426
C. Furius Pacillus.		
M. Poſthumius Albus.		
A. Cornelius Coſſus.		
A. Sempronius Atratinus.	329	425
L. Furius Medullinus.		
L. Quinctius Cincinnatus.		
J. Horatius Barbatus.		
App. Claudius Craſſus.		
Sp. Nautius Rutilus.		
L. Sergius Fidenas.		
Sex. Julius Julus.	330	424
C. Sempronius Atratinus.	331	423
Q. Fabius Vibulanus.		
L. Manlius Capitolinus.	332	422
Q. Antonius Merenda.		
L. Papirius Mugillanus.		
L. Servilius Structus.		
T. Quinctius Capitolinus Barbatus.	333	421
Q. Fabius Vibulanus.		
T. Quinctius Cincinnatus 2.	334	420
M. Manlius Capitolinus.		
L. Furius Medullinus 3.		
A. Sempronius Atratinus 2.		
Agrippa Menenius Lanatus.		
Sp. Nautius Rutilus.		

P. Lu-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
P. Lucretius Tricipitinus.	335	419
C. Servilius Abala.		
Tribuni Militares.		
M. Papirius Mugillanus.	336	418
C. Servilius Axilla 2.		
L. Sergius Fidenas 2		
Q. Servilius Priſcus.		
P. Lucretius Tricipitinus 2.		
Sp. Veturius Structus 2.	337	417
Agrippa Menenius Lanatus 2.		
L. Servilius.		
A. Sempronius Atratinus 2.		
M. Papirius Mugillenſis 2.	338	416
Q. Fabius Vibulanus.		
Sp. Nautius Rutilus 2.		
P. Cornelius Coſſus.		
L. Quinctius Cincinnatus.	339	415
C. Valerius Potitus.		
Q. Fabius Vibulanus.		
Q. Fabius Vibulanus 2.		
Cn. Cornelius Coſſus.		
P. Poſthumius Albinus.	340	414
L. Valerius Potitus.		
M. Cornelius Coſſus.		
L. Furius Medullinus.	341	413
Q. Fabius Ambuſtus.	342	412
C. Furius Pacillus.		
M. Papirius Mugillanus.	343	411
C. Nautius Rutilus.		
M. Æmilius Mamercinus	344	410
C. Valerius Potitus.		
Cn. Cornelius Coſſus.	345	409
L. Furius Medullinus 2.		

Tribuni Militares Conſulum vice.

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
C. Julius Julus.		
P. Cornelius Coſſus.	346	408
C. Servilius Ahala.		

Tribuni Militares.

C. Valerius Potitus 2.		
C. Servilius Ahala 2.		
L. Furius Medullinus.		
N. Fabius Vibulanus 2.	347	407
P. Cornelius Coſſus 2.		
L. Valerius Potitus 2.	348	406
Cn. Cornelius Coſſus.		
N. Fabius Ambuſtus.		
C. Julius Julus.	349	405
M. Æmilius Mamercinus.		
T. Quinctius Capitolinus.		
A. Manlius Vulſo.		
L. Furius Medullinus 2.		
Q. Quinctius Cincinnatus.		

Tribuni Militares Conſulum vice.

P. Cornelius Maluginenſis.		
Sp. Nautius Rutilus 3.	350	404
Cn. Cornelius Coſſus 2.		
C. Valerius Potitus 3.		
Cæſo Fabius Ambuſtus.		
M. Sergius Fidenas.		

Tribuni Militares.

M. Æmilius Mamercinus.		
M. Furius Fuſus.		
Ap. Claudius Craſſus.	351	403

L. J

	An. urbis.	Ante Chriſt.
L. Julius Julus.		
M. Quinctilius Varus.		
L. Valerius Potitus 3.		
C. Servilius Ahala 3.		
Q. Sulpitius Camerinus.		
Q. Servilius Priſcus.	352	402
A. Manlius Vulſo 2.		
L. Virginius Tricoſtus.		
M. Sergius Fidenas 2.		
L. Valerius Potitus 4.	353	401
L. Julius Julus 2.		
M. Furius Camillus.		
M. Æmilius Mamercinus 3.		
Cn. Cornelius Coſſus 2.		
Cæſo Fabius Ambuſtus 2.		
P. Licinius Calvus.		
P. Mælius Capitolinus.		
P. Mænius.		
L. Furius Medullinus.	354	400
L. Titinius.		
L. Publius Philo.		
M. Pomponius.		
L. Æmilius Longus.		
C. Duilius.		
M. Veturius Craſſus.	355	399
Cn. Genutius Augurinus.		
Valer. Publius Philo.		

Uſque ad annum 360. Tribuni Militares.

S. Lucretius Flavus.	361	393
Ser. Sulpitius Camerinus.		
L. Valerius Potitus.	362	392
M. Manlius Capitolinus.		

Uſque ad annum 377. Tribuni Militares.

Ab anno 378. ad ann. 382. Anarchia nullis creatis Curulibus Magiſtratibus.

Annis 383. 384. 385. Tribuni Militares ſex.

An. 386. Anarchia: *Camillus* Dictator per aliquot dies.

An. 387. Tribuni Militares ſex.

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
Sextius Sentinus Lateranus, qui primus eligitur è plebe. *L. Æmilius Mamercinus.*	388	365
L. Genutius Aventinenſis. *Q. Servilius Abala.*	389	364
C. Sulpicius Pæticus. *C. Licinius Calvus.*	390	363
Cn. Genutius Aventinenſis. *L. Æmilius Mamertinus.*	391	362
Q. Servilius Abala 2. *L. Genutius Aventinenſis* 2.	392	361
C. Sulpicius Pæticus 2. *C. Licinius Calvus* 2.	393	360
C. Pætilius Balbus. *M. Fabius Ambuſtus.*	394	359
M. Popilius Lænas. *Cn. Manlius Capitolinus Imperioſus.*	395	358
C. Fabius Ambuſtus. *C. Plautius Proculus.*	396	357

Q. Mar-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
C. Marcius Rutilus. *Cn. Manlius Capitolinus Impe-rioſus* 2.	397	356
M. Fabius Ambuſtus 2. *M. Popilius Lænas.*	398	355
C. Sulpicius Pæticus 3. *M. Valerius Poplicola.*	399	354
M. Fabius Ambuſtus 3. *T. Quintius Pennus Capitoli-nus Criſpinus.*	400	353
C. Sulpitius Pæticus 4. *M. Valerius Poplicola* 2.	401	352
P. Valerius Poplicola. *C. Marcius Rutilus* 2.	402	351
C. Sulpicius Pæticus 5. *T. Quintius Pennus.*	403	350
M. Popilius Lænas 3. *L. Cornelius Scipio.*	404	349
L. Furius Camillus. *Ap. Claudius Craſſus.*	405	348
M. Popilius Lænas 4. *M. Valerius Corvinus*, ſive *Corvus.*	406	347
T. Manlius Torquatus. *C. Plautius Hypſæus Venox* ſeu *Venno.*	407	346
M. Valerius Corvinus 2. *C. Pætilius Libo.*	408	345

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Fabius Dorſo ſeu *Dorſus.* *Sex. Sulpicius Camerinus.*	409	344
C. M. Rutilus 3. *T. Manlius Torquatus* 2.	410	343
M. Valerius Corvinus 3. *A. Cornelius Coſſus Arvina.*	411	342
C. Martius Rutilus 4. *Q. Servilius Ahala.*	412	341
C. Plautius Venox ſeu *Venno* 2. *L. Æmilius Mamercinus.*	413	340
T. Manlius Torquatus 3. *P. Decius Mus.*	414	339
T. Æmilius Mamercinus. *Q. Publius Philo.*	415	338
L. Furius Camillus. *C. Mænius.*	416	337
C. Sulpitius Longus. *P. Ælius Pætus.*	417	336
L. Papyrius Craſſus. *Cæſo Duillius.*	418	335
M. Valerius Corvinus 4. *M. Attilius Regulus.*	419	334
T. Veturius. *Sp. Poſtumius.*	420	333
Anarchia *Romæ* abſque Conſulibus.	421	332
L. Cornelius Coſſus. *Cn. Domitius Calvinus.*	422	331

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Claudius Marcellus. *C. Valerius Potitus.*	423	330
L. Papyrius Craſſus. *L. Plautius Venno* ſive *Venox.*	424	329
Æmilius Mamercus. *Cn. Plautius Decimus.*	425	328
P. Plautius Proculus ſeu *Venox.* *P. Cornelius Scipio Scapula.*	426	327
L. Cornelius Lentulus. *Q. Publilius Philo* 2.	427	326
C. Poetelius Libo. *L. Papyrius Mugillanus Curſor.*	428	325
L. Furius Camillus. *Junius Brutus Scæva.*	429	324
Anarchia *Romæ* abſque Conſulibus.	430	323
C. Sulpicius Longus. *Q. Æmilius Cæretanus.*	431	322
Q. Fabius Rullus ſeu *Rullianus.* *L. Fullius Curvus.*	432	321
T. Veturius Calvinus. *Sp. Poſtumus Albinus.*	433	320
Q. Publilius Philo 3. *L. Papyrius Curſor.*	434	319
L. Papyrius Curſor 2. *Q. Æmilius Cæretanus.*	435	318

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Follius Flaccina. *L. Plautius Venox.*	436	317
C. Junius Bubulcus. *Q. Æmilius Barbula.*	437	316
Sp. Nautius Rutilus. *M. Popilius Lænas.*	438	315
L. Papyrius Curſor 3. *Q. Publilius Philo* 4.	439	314
C. Sulpitius Samnis. *M. Poetelius Longus.*	440	313
L. Papyrius Curſor 4. *C. Junius Bubulcus* 2.	441	312
M. Valerius Maximus. *P. Decius Mus* ſive *Muſo.*	442	311
C. Junius Bubulcus 3. *Q. Æmilius Barbula* 2.	443	310
C. Marcius Rutilus. *Q. Fabius Rullus* 2.	444	309
Nulli *Romæ* Conſules.	445	308
Q. Fabius Rullus 3. *P. Decius Mus.*	446	307
Ap. Claudius Cæcus. *L. Volumnius Violens*, ſeu *Flamma.*	447	306
P. Cornelius Arvina. *Q. Marcius Tremulus.*	448	305
L. Poſtumius Metellus. *T. Minutius Augurinus.*	449	304

Sul-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
Sulpitius Averrio. *P. Sempronius Sophus.*	450	303
L. Genucius Aventinenſis. *Ser. Cornelius Lentulus.*	451	302
M. Livius Denter ſeu *Dento.* *C. Æmilius Paulus.*	452	301
Nulli Conſules, Dictatores duo.	453	300
M. Valerius Corvinus. *Q. Apulejus Panſa.*	454	299
M. Fulvius Pætus ſeu *Pætinus.* *T. Manlius Torquatus.*	455	298
L. Cornelius Scipio. *Cn. Fulvius Maximus.*	456	297
Q. Fabius Maximus Rullus 4. *P. Decius Mus* 3.	457	296
Q. Volumnius. *Ap. Claudius.*	458	295
Q. Fabius Maximus 5. *P. Decius Mus* 4.	459	294
L. Poſtumius Megellus. *M. Attilius Regulus.*	460	293
L. Papyrius Curſor. *Sp. Carvilius Maximus.*	461	292
Q. Fabius Gurges. *D. Junius Brutus Scæva.*	462	291

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
L. Poſtumius Megellus 2. *C. Junius Bubulcus.*	463	290
P. Cornelius Rufinus. *Marius Curius Dentatus.*	464	289
M. Valerius Corvinus. *Q. Cædicius Noctua.*	465	288
Q. Martius Tremulus. *P. Cornelius Arvina.*	466	287
M. Marcellus. *Sp. Nautius Rutilus.*	467	286
M. Valerius Potitus Maximus. *C. Ælius Pætus.*	468	285
C. Claudius Canina ſeu *Cæcina.* *M. Æmilius Lepidus.*	469	284
L. Servilius Tucca. *L. Cæcilius Dento.*	470	283
P. Cornelius Dolabella. *Cn. Domitius Calvinus.*	471	282
C. Fabricius Luſcinus. *Q. Æmilius Papus.*	472	281
Q. Marcius Philippus. *L. Æmilius Barbula.*	473	280
P. Valerius Lævinus. *T. Coruncanius Nepos.*	474	279
P. Sulpicius Averrio ſeu *Saverrio.* *P. Decius Mus.*	475	278

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
C. Fabricius Luſcinus. *Q. Æmilius Papus.*	476	277
Cornelius Rufinus. *C. Junius Bubulcus.*	477	276
Q. Fabius Gurges 2. *C. Genucius Clepſina.*	478	275
Manius Curius Dentatus 2. *L. Cornelius Lentulus.*	479	274
Ser. Cornelius Merenda. *Man. Curius Dentatus* 3.	480	273
C. Fabius Licinus. *C. Claudius Canina.*	481	272
Sp. Carvilius 2. *L. Papyrius Curſor* 2.	482	271
C. Quinctius Claudus. *L. Genucius Clepſina.*	483	270
C. Genucius Clepſina 2. *C. Cornelius Blaſio.*	484	269
C. Fabius Maximus Pictor. *Q. Gulo* ſeu *Gallus Sabinus.*	485	268
P. Sempronius Sapiens ſeu *Sophus.* *Appius Claudius Rufus.*	486	267
M. Attilius Regulus. *L. Julius Libo.*	487	266
D. Junius Pera. *M. Fabius Pictor.*	488	265

Q. Fa-

	An. urbis	ante *Chriſt.*
Q. Fabius Max. Gurges 3.	489	264
P. Decius Mus ſeu potius		
J. Mamilius Vitulus.		
Ap. Claudius Caudex.	490	263
M. Fulvius Flaccus.		
Manius Valerius Max.	491	262
Manius Otacilius Craſſus.		
L. Poſtumius Albinus Megellus.	492	261
Q. Mamilius Vitulus.		
L. Valerius Flaccus.	493	260
T. Otacilius Craſſus.		
C. Cornelius Scipio Aſina.	494	259
C. Ovilius Nepos.		
C. Aquilius Florus.	495	258
L. Cornelius Scipio.		
M. Attilius Calatinus.	496	257
L. Sulpitius Paterculus.		
Cn. Cornelius Blaſio.		
C. Attilius Regulus Serranus.	497	256
M. Attilius Regulus 2.	498	255
L. Manlius Vulſo.		
Ser. Fulvius Nobilior.	499	254
M. Æmilius Paulus.		
Cn. Cornelius Scipio Aſina 2.	500	253
A. Attilius Calatinus 2.		
Cn. Servilius Cæpio ſeu *Cepo.*	501	252
C. Sempronius Blæſus.		
C. Aurelius Cotta.	502	251
P. Servilius Geminus.		

L. Cæ-

	An. urbis	ante *Chriſt.*
L. Cæcilius Metellus. *Q. Furius Pacillus.*	503	250
C. Attilius Regulus 2. *L. Manlius Vulſo 2.*	504	249
P. Claudius Pulcher. *L. Junius Pullus.*	505	248
P. Servilius Geminus. *C. Aurelius Cotta.*	506	247
L. Cæcilius Metellus. *M. Fabius Buteo.*	507	246
M. Fabius Licinius. *M. Otacilius Craſſus.*	508	245
M. Fabius Buteo 2. *M. Attilius Bulbus.*	509	244
A. Manlius Torquatus. *C. Sempronius Blæſus 2.*	510	243
C. Fundanius Fundulus. *C. Sulpicius Gallus Longus.*	511	242
C. Lutatius Catulus. *A. Poſtumius Albinus.*	512	241
C. Lutatius Cerco. *A. Manlius Torquatus 2.*	513	240
C. Claudius Centho. *M. Sempronius Tuditanus.*	514	239
M. Mamilius Turrinus. *Q. Valerius Falto.*	515	238
Tib. Sempronius Gracchus. *P. Valerius Falto.*	516	237

L. Cor-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
L. Cornelius Lentulus. *Q. Fulvius Flaccus.*	517	236
C. Licinius Varus. *P. Cornelius Lentulus.*	518	235
T. Manlius Torquatus. *C. Attilius Bulbus.*	519	234
L. Poſtumius Albinus. *Sp. Carvilius Maximus.*	520	233
Q. Fabius Max. Verruco-ſus. *M. Pomponius Matho.*	521	232
M. Æmilius Lepidus. *M. Publicius Malleolus.*	522	231
C. Papyrius Maſo. *M. Pomponius Matho* 2.	523	230
N. Æmilius Barbula. *M. Junius Pera.*	524	229
L. Poſtumius Albinus 2. *Cn. Fulvius Centumalus.*	525	228
Q. Fabius Max. Verruco-ſus 2. *Sp. Carvilius Maximus* 2.	526	227
P. Valerius Flaccus. *M. Atilius Regulus.*	527	226
L. Apuſtius Fullo. *M. Valerius Meſſala.*	528	225
C. Atilius Regulus. *L. Æmilius Papus.*	529	224

T. Man-

	An. urbis	ante *Chriſt.*
T. Manlius Torquatus. *Q. Fulvius Flaccus* 3.	530	223
C. Flaminius. *P. Furius Philus* ſeu *Philo.*	531	222
M. Claudius Marcellus. *Cn. Cornelius Scipio.*	532	221
C. Cornelius Scipio Aſina. *M. Minutius Rufus.*	533	220
L. Veturius Philo. *Q. Lutatius Catulus.*	534	219
M. Livius Salinator. *C. Æmilius Paulus.*	535	218
P. Cornelius Scipio. *Tib. Sempronius Longus.*	536	217
Cn. Servilius Geminus. *C. Flaminius* 2.	537	216
L. Æmilius Paulus. *C. Terentius Varro.*	538	215
L. Poſtumius Albinus 3. quo defuncto *Q. Fabius Max.* 3. *Tib. Sempronius Gracchus.*	539	214
M. Claudius Marcellus 2. *Q. Fabius Maximus* 4.	540	213
Q. Fabius Maximus Quinti filius. *Tib. Sempronius Gracchus* 2.	541	212
Q. Fulvius Flaccus 3. *Ap. Claudius Pulcher.*	542	211

Cn. Ful-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
Cn. Fulvius Centumalus 2. *P. Sulpitius Galba.*	543	210
M. Claudius Marcellus 3. *M. Valerius Lævinus.*	544	209
Q. Fabius Maximus 5. *Q. Fulvius Flaccus* 4.	545	208
M. Claudius Marcellus 4. *T. Quinctius Criſpinus.*	546	207
C. Claudius Nero. *M. Livius Salinator* 2.	547	206
L. Veturius Philo. *Q. Cæcilius Metellus.*	548	205
P. Cornelius Scipio. *P. Licinius Craſſus* Pontifex Maximus cognominatus *Dives* in deſcriptione Conſulum.	549	204
P. Sempronius Tuditanus. *M. Cornelius Cethegus.*	550	203
Cn. Servilius Cæpio. *C. Servilius Geminus.*	551	202
M. Servilius Geminus. *T. Claudius Nero.*	552	201
Cn. Cornelius Lentulus. *P. Ælius Pætus.*	553	200
P. Sulpitius Galba. *C. Aurelius Cotta.*	554	199
L. Cornelius Lentulus. *P. Villius Tappulus.*	555	198

T. Quin-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
T. Quintius Flaminius. *Sex. Ælius Pætus.*	556	197
P. Cornelius Cethegus. *Q. Minutius Rufus.*	557	196
L. Furius Purpureo. *M. Claudius Marcellus.*	558	195
M. Porcius Cato. *L. Valerius Flaccus.*	559	194
P. Cornelius Scipio Africanus 2. *Tib. Sempronius Longus.*	560	193
L. Cornelius Merula. *Q. Minutius Thermus.*	561	192
L. Quintius Flaminius. *Cn. Domitius Ahenobarbus.*	562	191
P. Cornelius Scipio Naſica. *Man. Atilius Glabrio.*	563	190
L. Cornelius Scipio. *C. Lælius.*	564	189
M. Fulvius Nobilior. *Cn. Manlius Vulſo.*	565	188
M. Livius Salinator. *M. Valerius Meſſala.*	566	187
M. Æmilius Lepidus. *C. Flaminius Nepos.*	567	186
Sp. Poſtumius Albinus. *Q. Marcius Philippus.*	568	185

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
Ap. Claudius Pulcher. *M. Sempronius Tuditanus.*	569	184
P. Claudius Pulcher. *L. Porcius Licinius.*	570	183
Q. Fabius Labeo. *M. Claudius Marcellus 2.*	571	182
L. Æmilius Paulus. *Cn. Bæbius Tamphilus.*	572	181
L. Cornelius Cethegus. *C. Bæbius Tamphilus.*	573	180
A. Poſtumius Albinus. *C. Calpurnius Piſo.*	574	179
L. Manlius Acidinus. *Q. Fulvius Flaccus.*	575	178
M. Junius Brutus. *A. Manlius Vulſo.*	576	177
C. Claudius Pulcher. *T. Sempronius Gracchus.*	577	176
Q. Petilius Spurinus. *Cn. Cornelius Scipio Hiſpalus.*	578	175
M. Æmilius Lepidus 2. *P. Mucius Scævola.*	579	174
Sp. Poſtumius Albinus. *Q. Mucius Scævola.*	580	173
L. Popilius Albinus. *M. Popilius Lænas.*	581	172
C. Popilius Lænas. *P. Ælius Ligur.*	582	171

P. Li-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
P. Licinius Craſſus. *L. Caſſius Longinus.*	583	170
L. Hoſtilius Mancinus. *Acilius Cerranus.*	584	169
Q. Marcius Philippus 2. *Cn. Servilius Cæpio.*	585	168
L. Æmilius Paulus 2. *C. Licinius Craſſus.*	586	167
Ælius Pætus. *M. Junius Pennus.*	587	166
M. Claudius Marcellus. *C. Sulpitius Gallus.*	588	165
Cn. Octavius. *T. Manlius Torquatus.*	589	164
A. Manlius Torquatus. *Q. Caſſius Longinus.*	590	163
Tit. Sempronius Gracchus. *M. Juventius Thalna.*	591	162
P. Scipio Naſica. *C. Marcius Figulus* quibus ſuffecti ſunt eodem anno *Lentulus.* *Domitius.*	592	161
C. Valerius Meſſala. *M. Fannius Strabo.*	593	160
L. Anicius Gallus. *M. Cornelius Cethegus.*	594	159
Cn. Cornelius Dolabella. *M. Fulvius Nobilior.*	595	158

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Æmilius Lepidus. *C. Popilius Lænas.*	596	157
Sex. Julius Cæſar. *L. Aurelius Oreſtes.*	597	156
L. Cornelius Lentulus Lupus. *C. Marcius Figulus* 2.	598	155
P. Cornelius Scipio Naſica. *M. Claudius Marcellus* 2.	599	154
Q. Opimius. *L. Poſtumius Albinus.*	600	153
Q. Fulvius Nobilior. *T. Annius Luſcus.*	601	152
M. Claudius Marcellus. *L. Valerius Flaccus.*	602	151
L. Licinius Lucullus. *A. Poſtumius Albinus.*	603	150
L. Quinctius Flaminius. *M. Acilius Balbus.*	604	149
L. Marcius Cenſorius. *M. Manilius Nepos.*	605	148
Sp. Poſtumius Albinus. *L. Calpurnius Piſo.*	606	147
P. Cornelius Scipio Æmilianus. *C. Livius Druſus.*	607	146
Cn. Cornelius Lentulus. *L. Mummius.*	608	145

Q. Fa-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
Q. Fabius Max. Æmilianus. *L. Hoſtilius Mancinus.*	609	144
Ser. Sulpitius Galba. *L. Aurelius Cotta.*	610	143
Appius Claudius. *Q. Cæcilius Metellus.*	611	142
L. Cæcilius Metellus. *Q. Fabius Max. Servilianus.*	612	141
Cn. Servilius Cæpio. *Q. Pompejus Rufus.*	613	140
Q. Servilius Cæpio. *C. Lælius.*	614	139
C. Calpurnius Piſo. *M. Popilius Lænas.*	615	138
P. Cornelius Scipio Naſica Serapio. *D. Junius Brutus.*	616	137
M. Æmilius Lepidus Porcina. *C. Hoſtilius Mancinus.*	617	136
P. Furius Pilus ſeu *Philus.* *Sex. Atilius Serranus.*	618	135
Ser. Fulvius Flaccus. *Q. Calpurnius Piſo.*	619	134
P. Cornelius Scipio Africanus 2. *C. Fulvius Flaccus.*	620	133
P. Minutius Scævola. *C. Calpurnius Piſo.*	621	132

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
P. Popilius Lænas. *P. Rutilius Nepos.*	622	131
P. Licinius Craſſus. *L. Valerius Flaccus.*	623	130
Ap. Claudius Lentulus. *M. Perpenna.*	624	129
Manius Aquilius. *C. Sempronius Tuditanus.*	625	128
Cn. Octavius. *T. Annius Rufus.*	626	127
L. Caſſius Longinus. *L. Cornelius Cinna.*	627	126
M. Æmilius Lepidus. *L. Aurelius Oreſtes.*	628	125
M. Plautius Hypſæus. *M. Fulvius Flaccus.*	629	124
C. Caſſius Longinus. *C. Sextius Calvinus.*	630	123
Q. Cæcilius Metellus. *T. Quinctius Flaminius.*	631	122
Cn. Domitius Abenobarbus. *C. Fannius Strabo.*	632	121
Q. Fabius Max. Æmilian. *Opimius Nepos.*	633	120
P. Manlius. *C. Papyrius Carbo.*	634	119
L. Cæcilius Metellus. *L. Aurelius Cotta.*	635	118

M. Por-

	An. urbis	ante *Chriſti.*
M. Porcius Cato. *Q. Marcius Rex.*	636	117
L. Cæcilius Metellus Diadematus. *Q. Mutius Scævola Augur.*	637	116
C. Licinius Geta. *Q. Fabius Max. Servilianus.*	638	115
M. Æmilius Scaurus. *M. Cæcilius Metellus.*	639	114
Manius Acilius Balbus. *C. Cato.*	640	113
C. Cæcilius Metellus. *Cn. Papyrius Carbo.*	641	112
M. Livius Druſus. *L. Calpurnius Piſo.*	642	111
P. Cornelius Scipio Naſica. *L. Calpurnius Beſtia.*	643	110
Sp. Poſtumius Albinus. *Q. Minucius Rufus.*	644	109
Q. Cæcilius Metellus Numidicus. *M. Junius Silanus.*	645	108
Ser. Sulpitius Galba. *M. Aurelius Scaurus.*	646	107
L. Caſſius Longinus. *C. Marius.*	647	106
Q. Servilius Cæpio. *C. Atilius Serranus.*	648	105

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
P. Rutilius Rufus. *C. Manilius* ſeu *Mallius.*	649	104
C. Marius 2. *C. Flavius Fimbria.*	650	103
C. Marius 3. *L. Aurelius Oreſtes.*	651	102
C. Marius 4. *Q. Lutatius Catulus.*	652	101
C. Marius 5. *Manius Aquilius.*	653	100
C. Marius 6. *L. Valerius Flaccus.*	654	99
M. Antonius. *A. Poſtumius Albinus.*	655	98
Q. Cæcilius Metellus Nepos. *T. Didius.*	656	97
Cn. Cornelius Lentulus. *C. Licinius Craſſus.*	657	96
Cn. Domitius Ahenobarbus. *C. Caſſius Longinus.*	658	95
L. Licinius Craſſus. *Q. Mucius Scævola.*	659	94
C. Cæcilius Calvus. *L. Domitius Ahenobarbus.*	660	93
C. Valerius Flaccus. *M. Herennius.*	661	92
C. Claudius Pulcher. *M. Perpenna.*	662	91

L. Mar-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
L. Marcius Philippus. *Sex. Julius Cæſar.*	663	90
L. Julius Cæſar. *P. Rutilius Lupus.*	664	89
L. Portius Cato. *Cn. Pomponius Strabo.*	665	88
L. Cornelius Sylla. *Q. Pompejus Rufus.*	666	87
Cn. Octavius. *L. Cornelius Cinna.*	667	86
C. Marius 7. *L. Cornelius Cinna* 2.	668	85
L. Cornelius Cinna. 3. *Cn. Papyrius Carbo.*	669	84
L. Cornelius Cinna 4. ſive *Scribonius.* *Cn. Papyrius Carbo* 2.	670	83
L. Cornelius Scipio Aſiaticus. *Cn. Norbanus Flaccus.*	671	82
C. Papyrius Carbo 3. *C. Marcius.*	672	81
M. Tullius Decula. *Cn. Cornelius Dolabella.*	673	80
L. Cornelius Sylla 2. *Q. Cæcilius Metellus Pius.*	674	79
P. Servilius Vatia Iſauricus. *Ap. Claudius Pulcher.*	675	78

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
M. Æmilius Lepidus. *Q. Lutatius Catulus.*	676	77
D. Junius Brutus. *M. Æmilius Lepidus Mamercus.*	677	76
Cn. Octavius. *C. Scribonius Curio.*	678	75
L. Octavius. *C. Aurelius Cotta.*	679	74
L. Licinius Lucullus. *M. Aurelius Cotta.*	680	73
M. Terentius Varro Lucullus. *C. Caſſius Longinus Varus.*	681	72
L. Gellius Poplicola. *Cn. Cornelius Lentulus Clodianus.*	682	71
Cn. Aufidius Oreſtes. *P. Cornelius Lentulus Sura.*	683	70
Cn. Pompejus Magnus. *M. Licinius Craſſus.*	684	69
Q. Hortenſius. *Q. Cæcilius Metellus Creticus.*	685	68
L. Cæcilius Metellus. *Q. Marcius Rex.*	686	67
Calpurnius Piſo. *M. Atilius Glabrio.*	687	66
Manlius Æmilius Lepidus. *L. Volcatius Tullus.*	688	65

L. Au-

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
L. Aurelius Cotta. *L. Manlius Torquatus.*	689	64
L. Julius Cæſar. *C. Marcius Figulus.*	690	63
M. Tullius Cicero. *C. Antonius.*	691	62
D. Junius Sylanus. *L. Licinius Muræna.*	692	61
M. Pupius Piſo Frugi. *M. Valerius Meſſala Niger.*	693	60
Q. Cæcilius Metellus Celer. *L. Afranius.*	694	59
C. Julius Cæſar. *M. Calpurnius Bibulus.*	695	58
L. Calpurnius Piſo Cæſonius. *A. Gabinius.*	696	57
P. Cornelius Lentulus Spinther. *Q. Cæcilius Metellus Nepos.*	697	56
Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus. *L. Marcius Philippus.*	698	55
Cn. Pompejus Magnus 2. *M. Licinius Craſſus* 2.	699	54
L. Domitius Ahenobarbus. *Ap. Claudius Pulcher.*	700	53
Cn. Domitius Calvinus. *M. Valerius Meſſala.*	701	52

	An. urbis	Ante *Chriſt.*
Cn. Pomp. Magnus Solus, cui *Metellum Scipionem* adjungit deſcriptio Conſulum.	702	51
Ser. Sulpitius Rufus. *C. Claudius Marcellus.*	703	50
L. Æmilius Paulus. *M. Claudius Marcellus.*	704	49
C. Claudius Marcellus 2. *L. Cornelius Lentulus.*	705	48
C. Julius Cæſar 2. *P. Servil. Vatia Iſauricus.*	706	47
C. Julius Cæſar Dictator 2. cum *M. Antonio.* In eorum locum ſuffecti ſunt eodem anno *Q. Fufius Calenus.* *P. Vatinius.*	707	46
C. Julius Cæſar 3. *M. Æmilius Lepidus.*	708	45
C. Julius Cæſar 4. *M. Æmilius Lepidus* quibus ſuffecti *Quinctius Fabius Max.* *C. Trebonius.*	709	44
C. Julius Cæſar 5. *M. Antonius.*	710	43
C. Vibius Panſa. *A. Hirtius*, quibus defunctis Autumno ſuffecti ſunt *Octavius Cæſar.* *Q. Pedius.*	711	42

M. Æmi-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
M. Æmilius Lepidus. *Munacius Plancus.*	712	41
P. Servilius Vatia Iſauricus 2. *L. Antonius.*	713	40
Cn. Domitius Calvinus 2. *C. Aſinius Pollio.*	714	39
L. Marcius Cenſorius. *C. Calviſius Sabinus.*	715	38
Ap. Claudius Pulcher. *C. Norbanus Flaccus.*	716	37
M. Vipſanius Agrippa. *L. Caninius Gallus.*	717	36
L. Gellius Poplicola. *M. Coccejus Nerva.*	718	35
Sex. Pompejus Pompeji Magni Filius. *L. Cornificius.*	719	34
M. Antonius 2. cui eadem die ſuffectus eſt *L. Sempronius Atratinus.* *L. Scribonius Libo.*	720	33
C. Cæſar Octavianus 2. *L. Volcatius Tullus.*	721	32
Cn. Domitius Ahenobarbus. *C. Soſius.*	722	31
C. Cæſar Octavianus 3. *M. Meſſala Corvinus.*	723	30
C. Cæſar Octavianus 4. *M. Licinius Craſſus.*	724	29

C. Cæ-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
C. Caeſar Octavianus 5. *Sex. Apulejus.*	725	28
C. Cæſar Octavianus 6. *M. Vipſanius Agrippa 2.*	726	27
C. Cæſar Auguſtus 7. *M. Vipſanius Agrippa 3.*	727	26
C. Cæſar Auguſtus 8. *T. Statilius Taurus 2.*	728	25
C. Cæſar Auguſtus 9. *M. Junius Silanus.*	729	24
C. Cæſar Auguſtus 10. *C. Norbanus Flaccus.*	730	23
C. Cæſar Auguſtus 11. *Cn. Calpurnius Piſo.*	731	22
M. Claudius Marcel. Æſerninus. *L. Aruntius Nepos.*	732	21
Q. Æmilius Lepidus. *M. Lollius.*	733	20
M. Apulejus Nepos. *P. Silius Nerva.*	734	19
Q. Sentius Saturninus. *Q. Lucretius Veſpillo.*	735	18
P. Cornelius Lentulus Marcellinus. *Cn. Cornelius Lentulus.*	736	17
C. Furnius. *C. Junius Silanus.*	737	16

L. Do-

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*
L. Domitius Ahenobarbus. *P. Cornelius Scipio.*	738	15
M. Livius Druſus. *L. Calpurnius Piſo.*	739	14
Cn. Lentulus. *M. Licinius Craſſus.*	740	13
Tib. Claudius Nero. *Q. Quintilius Varus.*	741	12
M. Valerius Meſſala. *P. Sulpitius Quirinus.*	742	11
Paulus Fabius Max. *Q. Ælius Tubero.*	743	10
Julius Antonius Africanus. *Q. Fabius Maximus.*	744	9
Claudius Druſus Nero. *L. Quintius Criſpinus.*	745	8
C. Marcius Cenſorinus. *C. Aſinius Gallus.*	746	7
Tib. Claudius Nero. *Cn. Calpurnius Piſo.*	747	6
D. Lælius Balbus. *Cn. Antiſtius Verus.*	748	5
C. Cæſar Auguſtus 12. *L. Cornelius Sylla.*	749	4
C. Calviſius Sabinus 2. *L. Paſſienus Rufus* vel *Rufinus.*	750	3

	An. urbis.	Ante *Chriſt.*	Anno *Chriſti.*
C. Cornelius Lentulus. *M. Valerius Meſſalinus.*	751	2	
C. Cæſar Aug. 13. *M. Plautius Sylvanus.* Cæſari ſubrogatus fuit *Caninius Gallus.*	752	1	
Coſſus Cornelius Lentulus. *L. Carpurnius Piſo.*	753	0	
C. Julius Cæſar. *L. Æmilius Paulus.*			1
P. Vinicius Nepos. *P. Alfenius Varus.*			2
L. Ælius Lamia. *M. Servilius Geminus.*			3
Sex. Ælius Catus. *C. Sentius Saturninus.*			4
L. Valerius Meſſala Voluſus. *Cn. Cornelius Cinna Magnus.*			5
M. Æmilius Lepidus. *C. Aruntius Nepos.*			6
Q. Cæcilius Metellus Creticus. *L. Licinius Nerva.*			7
M. Furius Camillus. *Sex. Nonius Quinctilianus.*			8
P. Sulpitius Camerinus. *C. Poppæus Sabinus.*			9
P. Cornelius Dolabella. *C. Julius Sylanus.*			10

M. Æ-

	An. *Chriſti.*
M. Æmilius Lepidus. *T. Statilius Taurus.*	11
Tib. Germanicus Cæſar. *C. Fontejus Capito.*	12
C. Silius Nepos. *L. Munacius Plancus.*	13
Sex. Pompejus Magnus. *Sex. Apulejus.*	14
Druſus Cæſar Tiberii Imp. filius. *C. Norbanus Flaccus.*	15
T. Statilius Siſenna Taurus. *L. Scribonius Libo.*	16
Cœlius Rufus. *L. Pomponius Flaccus Græcinus*	17
Cl. Tib. Nero Cæſar Aug. 3. *Tib. Germanicus* Cæſar 2.	18
M. Junius Silanus. *L. Norbanus Balbus Flaccus.*	19
M. Valerius Meſſala. *M. Aurelius Cotta.*	20
Cl. Tib. Cæſar Aug. 4. *Druſus Cæſar Tiberii* filius.	21
C. Sulpitius Galba. *D. Haterius Agrippa.*	22
C. Aſinius Pollio. *C. Antiſtius Vetus.*	23
Sex. Cornelius Cethegus. *L. Vitellius Varro.*	24

	An. *Chriſt*
Coſſus Lentulus Iſauricus. *M. Aſinius Agrippa.*	25
Cn. Corn. Lent. Getulicus. *C. Calviſius Sabinus.*	26
M. Licinius Craſſus. *L. Calpurnius Piſo.*	27
Ap. Junius Silanus. *P. Silius Nerva.*	28
C. Rubellius Geminus. *C. Rufius Geminus*, qui aliquando nominatur *Rufus*, *Ruffius* & *Ruffinus.*	29
M. Vinitius Quartinus. *C. Caſſius Longinus* ſeu *Longus.*	30
Cl. Tib. Nero Cæſar Aug. 5. *Ælius Sejanus* uſque ad Maji 10. quibus ſuffecti ſunt *C. Memmius Regulus.* *Fulcinius Trio* ſeu *Tiro.*	31
C. Domitius Ahenobarbus. *A. Vitellius Nepos.* cui ſubrogatus eſt *M. Fur. Camil. Scribonius.*	32
Ser. Sulpitius Galba. *L. Cornelius Sylla.*	33
Paulus Fabius Priſcus. *L. Vitellius Nepos.*	34
C. Ceſtius Gallus Camerinus. *M. Servil. Rufus Nonianus.*	35
Q. Plautianus ſeu *Plautinianus.* *Sp. Papinius Gallienus.*	36

C. *Acer*

An. *Chriſti.*

C. Acerronius Proculus. 37
C. Pontius Nigrinus. quibus ſuffecti ſunt
Cajus Caligula.
Claudius Nero.

M. Aquilius Julianus. 38
P. Nonius Aſprenas.

C. Cæſar *Caligula Auguſtus* 2. 39
L. Apronius Cæſianus.

Caj. Cæſar *Caligula* 3. 40
L. Gellius Poplicola.

Caj. Cæſar *Caligula* 4. 41
Cn. Sentius Saturninus.
quibus ſuffecti ſunt
Q. Pomponius Secundus.
Venuſtus.

Claudius Imperator 2.
L. Licinius Largus vel *Cæcina* 42
Largus vel *Gallus.*

Claudius Imperator 3. 43
L. Vitellius 2.

C. Vibius Priſcus 2. vel
Quintius Criſpinus. 44
T. Statilius Taurus.

M. Vinitius Quartinus 2. 45
M. Statilius Corvinus.

C. Valerius Aſiaticus. 46
M. Valerius Meſſala vel *Junius Sylanus.*

Claudius Imperator 4. 47
L. Vitellius 3.

An. *Chriſti.*

A. Vitellius. 48
L. Vipſanius Poplicola.

C. Pomp. Longinus Gallus. 49
Q. Veranius Lætus.

C. Antiſtius Vetus. 50
M. Suillius Rufus Nervilianus.

Claudius Imperator 5. 51
Ser. Corn. Scipio Orfitus.

P. Corn. Sylla Fauſtus. 52
L. Salvius Otho Titianus.

P. Junius Silanus. 53
Q. Haterius Antoninus.

Q. ſeu *M. Aſinius Marcellus.* 54
M. Acilius Aviola.

Nero Claudius Imperator. 55
L. Antiſtius Vetus.

Q. Voluſius Saturninus. 56
P. Cornelius Scipio.

Nero Claudius Imp. 2. 57
C. Calpurnius Piſo.

Nero Claudius Imp. 3. 58
M. Valerius Meſſala Corvinus.

C. Vipſanius Apronianus, aliis *Poplicola.* 59
C. Fontejus Capito.

Nero Claudius Imp. 4. 60
Coſſus Corn. Lentulus.

C. Cæſonius Pætus. 61
C. Petronius Sabinus Turpilianus.

P. Ma-

An. *Chriſti.*

P. Marius Celſus. 62
L. Aſinius Gallus.

L. Memmius Regulus. 63
Paulus Virginius Rufus.

C. Lecanius Baſſus. 64
M. Licinius Craſſus Frugi.

P. Silius Nerva. 65
C. Julius Atticus Veſtinus.
cui ſubrogatus eſt *Anitius Cerealis.*

C. Suetonius Paulinus. 66
L. Pontius Teleſinus.

L. Fontejus Capito. 67
C. Julius Rufus.

C. Silius Italicus. 68
M. Celerius Trachalus Turpilianus.

Ser. Sulpitius Galba Imper. 2. 69
T. Vicinius Criſpinianus
vel *T. Vinius Rufinus.*

T. Flavius Veſpaſianus Imp. 2. 70
Titus Cæſar Veſpaſiani filius.

T. Flavius Veſp. Imp. 3. 71
M. Coccejus Nerva.

T. Flavius Veſpaſianus Imperator 4. 72
Titus Cæſar Veſpaſianus 2.

T. Flavius Domitianus 2. 73
M. Valerius Meſſalinus

T. Flavius Veſpaſianus 5. 74
Titus Cæſar Veſpaſianus 3.

	An. *Chriſti.*
T. Flavius Veſpaſianus Aug. 6. *Tit. Cæſar Veſpaſianus* 4.	75
T. Flavius Veſpaſianus Imp. Aug. 7. *Titus Cæſar Veſpaſianus* 5.	76
T. Flavius Veſpaſianus 8. *Tit. Cæſar Veſpaſianus* 6.	77
L. Cejonius Commodus Verus. *C. Cornelius Priſcus.*	78
T. Fl. Veſpaſianus Auguſtus 9. *Titus Cæſar Veſpaſianus* 7.	79
Imperator *Titus Veſpaſianus* 8. *Flavius Domitianus* 7.	80
M. Plautius Sylvanus. *M. Annius Verus Pollio.*	81
Imperator *Flavius Domitianus* 8. *Titus Flavius Sabinus.*	82
Imperator *Flavius Domitianus* 9. *T. Virginius Ruſus* 2.	83
Imperator *Flavius Domitianus* 10. *Ap. Junius Sabinus.*	84
Imperator *Flavius Domitian.* 11. *Tit. Aurel. Fulvius* ſeu *Fulvus.*	85
Imperator *Flavius Domitian.* 12. *Ser. Cornelius Dolabella.*	86
Imperator *Flavius Domitian.* 13. *A. Voluſius Saturninus.*	87
Imperator *Flavius Domitianus* 14. *L. Minutius Ruſus.*	88

T. Au-

An. *Chriſti.*

T. Aurelius Fulvius 2. 89
A. Sempronius Atratinus.

Imperator *Cæſar Flavius Domitianus* 15. 90
M. Coccejus Nerva 2.

M. Ulpius Trajanus. 91
M. Acilius Glabrio.

Imperator *Cæſar Flavius Domitianus* 16. 92
Voluſius Saturninus 2.

Sex. Pompejus Collega. 93
Cornelius Priſcus vel *Priſcianus.*

L. Nonius Aſprenas Torquatus. 94
M. Aricius ſeu *Aricinius Clemens.*

Imperator *Cæſar Domitianus* 17. 95
T. Flavius Clemens.

C. Flavius Valens. 96
C. Antiſtius Vetus.

Imperator *Coccejus Nerva* 3. 97
T. Virginius Rufus 3. cui ſubrogatus eſt
C. Cornelius Tacitus.

Imperator *Nerva Auguſtus* 4. 98
M. Ulpius Trajanus.

C. Soſius Senecio 2. 99
A. Cornelius Palma.

M. Ulpius Trajanus Imp. 3. 100
M. Cornelius Fronto 3.

	An. *Chriſti.*
Imp. *Ulpius Trajanus* 4.	101
Sex. Articuleus Pætus.	
quibus ſubrogati ſunt	
C. Plinius Secundus.	
Cornutus Tertullus.	
C. Soſius Senecio 3.	102
L. Licinius Sura 2.	
Imperator *Ulpius Trajanus* 5.	103
L. Appius Maximus.	
Suranus 2.	104
P. Neratius Marcellus.	
Tib. Julius Candidus 2.	105
A. Julius Quadratus 2.	
L. Cejonius Commodus Verus.	106
L. Tutius Cerealis.	
C. Soſius Senecio 4.	107
L. Licinius Sura 3.	
Ap. Annius Trebonius Gallus.	108
M. Atilius Metilius Bradua.	
A. Cornelius Palma 2.	109
C. Calvinus Tullus 2.	
Claudius Criſpinus.	110
Solenus Orfitus.	
C. Calpurnius Piſo.	111
M. Veſtius Ruſticus Bolanus.	
Imperator *Ulpius Trajanus* 6.	112
C. Julius Africanus 2.	
L. Publius Celſus 2.	113
C. Claudius Criſpinus 2.	

Nin-

	An. *Chriſti.*
Ninnius Haſta. *P. Manilius Vopiſcus.*	114
M. Valerius Meſſala. *C. Popilius Carus Pedo.*	115
Æmilius Ælianus. *L. Antiſtius Vetus.*	116
Quinctius Niger. *T. Vipſanius Apronianus.*	117
Imperator *Cæſar Ælius Hadrian.* 2. *Tib. Claud. Fuſcus* Salinator.	118
Imperator Cæſar Ælius Hadrian. 3. *Q. Junius Ruſticus.*	119
L. Catilius Severus. *T. Aurelius Fulvius.*	120
M. Annius Verus 2. *L. Augur.*	121
M. Acilius Aviola. *C. Corellius Panſa.*	122
Q. Arius Pætinus. *C. Ventidius Apronianus.*	123
Man. Acilius Glabrio. *C. Bellitius Torquatus.*	124
Cornelius Scipio Aſiaticus 2. *Q. Vettius Aquilinus.*	125
M. Lollius Pædius Verus. *Q. Junius Lepidus Bibulus.*	126
Gallicanus. *Cælius Titianus.*	127

	An. *Chriſti.*
L. Nonius Aſprenas Torquat. *M. Ann. Libo.*	128
P. Juventius Celſus 2. *M. Annius Libo* 2. vel *Q. Julius Balbus.*	129
Q. Fabius Catullinus. *Q. Julius Balbus* vel *Flavius Aper.*	130
Ser. Octavius Lænas Pontianus. *M. Antonius Rufinus.*	131
Sentius Augurinus. *Arrius Severianus* vel *Sergionus.*	132
Hiberus. *Jul. Silanus Siſenna.*	133
C. Jul. Servil. Urſus Severianus 2. *C. Vibius Juventius Verus.*	134
Pompejanus Lupercus. *L. Junius Atticus* vel *Aquilianus Rufus.*	135
L. Cejonius Comm. Verus. *Sex. Vetulenus Pompejanus.*	136
L. Ælius Hadriani Filius *Cæſar Verus* 2. *P. Cælius Balbinus Vibullius Pius.*	137
Sulpicius Camerinus. *Quinctius Niger Magnus.*	138
Antoninus Auguſt. Pius 2. *Brutius Præſens.*	139
Antoninus Pius Aug. 3. *M. Aurelius Cæſar.*	140

M. Pæ-

	An. *Chriſti.*
M. Pæduceus ſeu *Peducæus Syloga Priſcinus.* *T. Hænius* ſive *Hæmius Severus*	141
L. Cuſpius Rufinus. *L. Statius Quadratus.*	142
C. Bellicius Torquatus. *Tib. Claud. Att. Herodes.*	143
Lollianus Avitus. *C. Gavius Maximus.*	144
Antoninus Pius Aug. 4. *M. Aurelius Cæſar* 2.	145
Sex. Erucius Clarus 2. *Cn. Claudius Severus.*	146
M. Valerius Largus. *M. Valerius Meſſalinus.*	147
C. Bellicius Torquatus 2. *M. Salvius Julianus.*	148
Sex. Corn. Scipio Orfitus. *Q. Novius Priſcus.*	149
Romulus Gallicanus. *Antiſtius Vetus.*	150
Sex. Quintilius Gordianus. *Sex. Quintilius Maximus.*	151
Sex. Acilius Glabrio. *C. Valerius Omollus Verianus.*	152
Bruttius Præſens 2. *M. Antonius Rufinus.*	153

L. Au-

An. *Chriſti.*

L. Aurelius Cæſar. 154
Sextilius Lateranus.

C. Julius Severus. 155
M. Rufinus Sabinianus.

M. Cejonius, aliis *Plautius Sylvanus.* 156
L. Serius Augurinus.

Barbatus. 157
Regulus.

Qu. Flavius Tertullus. 158
Licinius Sacerdos.

Plautius Quinctillus. 159
Statius Priſcus.

T. Vibius Varus ſeu *Barus.* 160
Ap. Annius Bradua.

M. Aurelius Cæſar 3. 161
L. Ælius Verus C.

Q. Junius Ruſticus. 162
Vettius Aquilinius.

Papirius Ælianus. 163
Junius Paſtor.

C. Julius Macrinus. 164
L. Cornelius Celſus.

L. Arius Pudens. 165
M. Gavius Orfitus.

Q. Servilius Pudens. 166
L. Fufidius Pollio.

L. Aurelius Verus Imp. 3. 167
T. Numidius Quadratus.

L. Vet-

	An. Chriſti.
L. Vettius Paulus. *Junius Montanus.*	168
Soſius Priſcus. *Q. Cælius Apollinaris.*	169
Aurelius Severus Cethegus. *L. Junius Clarus.*	170
L. Septimius Severus 2. *Herennianus.*	171
Claudius Maximus. *Corn. Scipio Orfitus.*	172
Claudius Severus. *Claudius Pompejanus.*	173
Gallus. *Flaccus.*	174
Calpurnius Piſo. *M. Salvius Julianus.*	175
T. Vitraſius Pollio 2. *M. Flavius Aper* vel *Afer.*	176
L. Aurelius Comm. Imp. *Plautius Quintillus.*	177
Vettius Rufus. *Cornelius Scipio Orfitus.*	178
L. Aurelius Commodus Imp. 2. *Veſpronius Candid. Verus.*	179
Bruttius Præſens 2. *Sex. Quintil. Gordianus* alii *Condianus.*	180
L. Aurelius Commodus Imp. 3. *Antiſtius Burrhus.*	181

Pe-

	An. *Chriſti.*
Petronius Mamertinus. *Trebellius Rufus.*	182
L. Aurel. Commodus Imp. 4. *M. Aufidius Victorinus.*	183
M. Eggius Marullus ſeu *Marcellus.* *M. Papyrius Ælianus.*	184
Triarius Maternus. *M. Atilius Metilius Bradua.*	185
L. Aurel. Commodus Imp. 5. *Man. Acilius Glabrio.*	186
Clodius ſeu *Tullius Criſpinus.* *Papyrius Ælianus.*	187
C. Allius Fuſcianus. *Duillius Silanus.*	188
Junius Silanus. *Q. Servilius Sylanus.*	189
L. Aurel. Commodus Imp. 6. *Petronius Septimianus.*	190
Caſſius Apronianus. *M. Atilius Metilius Bradua* 2.	191
L. Aurel. Commodus Imp. 7. *P. Helvius Pertinax.*	192
Q. Soſius Falco. *C. Julius Clarus.*	193
L. Septimius Sev. Imp. 2. *D. Claudius Albinus Cæſar* 2.	194
Q. Flavius Tertullus. *T. Flavius Clemens.*	195

Cn. Do-

	An. *Chriſti.*
Cn. Domitius Dexter 2. *L. Valerius Meſſala Priſcus.*	196
Ap. Claudius Lateranus. *M. Marius Rufinus.*	197
Tib. Alterius Saturninus. *C. Annius Trebonius Gallus.*	198
P. Cornelius Anulinus. *M. Aufidius Fronto.*	199
Tib. Claud. Severus. *C. Aufidius Victorinus.*	200
L. Annius Fabianus. *M. Nonius Mucianus.*	201
L. Septimius Severus Imper. 3. *M. Aurelius Antoninus Caracalla* Imperator.	202
P. Septimius Geta Cæſar. *P. Septimius Plautianus.*	203
L. Fabius Cilo ſeu *Chilo.* *M. Annius Libo.*	204
Imp. M. Aurelius Caracalla 2. *P. Septimius Geta* Cæſar 2.	205
M. Nummius Annius Albinus. *Fulvius Æmilianus.*	206
M. Flavius Aper. *Q. Allius Maximus.*	207
M. Aurel. Anton. Caracalla Imp. 3. *P. Septimius Geta* Cæſar 3.	208

Tib

An. *Chriſti.*

Tib. Claudius Pompejanus. 209
Lollianus Avitus.

M. Acilius Fauſtinus. 210
Cæſonius Macer Rufinianus.

Q. Epidius Rufus Lollianus Gentianus. 211
Pomponius Baſſus.

M. Pompejus Aſper. 212
C. Aſper.

M. Antoninus Caracalla Aug. 4. 213
P. Cælius Balbinus 2.

Silius Meſſala. 214
Q. Aquilius Sabinus.

Æmilius Lætus 2. 215
Anicius Cerealis.

Q. Aquilius Sabinus 2. 216
Sex. Corn. Anullinus.

Bruttius Præſens. 217
Extricatus.
quibus primo Maji ſuffecti ſunt
M. Opilius Macrinus Imp.
M. Opellius Antonin. Diadumenianus Caeſar.

Antonius Diadumenianus Macrini filius Cæſar 2. 218
Adventus.

M. Aurel. Antonin. Alagabalus ſeu 219
Heliogabalus Auguſtus 2.
Licinius Sacerdos.

M. Aurel. Antoninus Auguſtus 3. 220
M. Aurel. Eutychianus Comazon 2.

An-

	An. *Chriſti.*
Annius Gratus. *Claudius Seleucus.*	221
M. Aurel. Antoninus Auguſt. 4. *M. Aurel. Severus Alexander.*	222
Maximus. *Papyrius Ælianus.*	223
Claudius Julianus. *Claudius Criſpinus.*	224
L. Turpilius Dexter. *M. Mucius Rufus* ſeu *Fuſcus.*	225
M. Aur. Severus Alexander Imp. 2. *Q. Quintilius Marcellus.*	226
D. Cælius Balbinus 2. *M. Clodius Pupienus Maximus.*	227
Vettius Modeſtus. *Probus.*	228
M. Aurel. Sev. Alex. Imp. 3. *Caſſius Dio.*	229
Calpurnius Agricola. *Clementinus* ſeu *Clemens.*	230
Tib. ſeu *M. Aurelius Claudius Pompejanus.* *Felicianus.*	231
Julius Lupus. *Maximus.*	232
Maximus 2. *Ovinius Paternus.*	233

An. Chriſt.

Maximus 3. 234
Urbanus.

L. Catilius Severus. 235
L. Ragonius ſeu *Ragonitius Urinatius Quintianus.*

C. Julius Maximinus Auguſtus. 236
C. Julius Africanus.

P. Titius Perpetuus. 237
L. Ovinius Ruſticus Cornelianus.

M. Ulpius Crinitus. 238
Proculus Pontianus.

M. Anton. Gordianus Auguſtus. 239
Man. Acilius Aviola.

Vettius Sabinus. 240
Venuſtus.

M. Ant. Gord. Auguſt. 2. 241
Tib. Claudius Pompejanus 2.

C. Aufidius Atticus. 242
C. Aſinius Prætextatus.

C. Julius Arrianus. 243
Æmilius Pappus ſeu *Papus.*

Peregrinus. 244
Fulvius Æmilianus.

M. Julius Philippus Aug. 245
Tib. Fabius Titianus.

Bruttius Præſens. 246
Nummius Albinus.

M. J

	An. Chriſti
M. Julius Philippus Aug. 2.	247
M. Julius Philip. Cæſar F.	
M. Julius Philippus Aug. 3.	248
M. Julius Philip. Cæſar 2.	
Fulvius Æmilianus 2.	249
Vettius Aquilinus.	
Meſſius Quintus Decius Aug. 2.	250
Annius Max. Gratus.	
Decius Aug. 3.	251
Q. Etruſcus Decius Cæſar.	
C. *Vibius Trebonianus Gallus* Aug. 2.	252
C. *Vibius Voluſianus* Auguſtus Auguſti F.	
C. *Vibius Voluſianus* Auguſti F. Aug. 2.	253
M. Valerius Maximus.	
Licinius Valerian. Auguſtus 2.	254
Licinius Gallienus Auguſtus.	
Licin. Valerian. Auguſtus 3.	255
Licin. Gallienus Auguſtus 2.	
M. Valerius Maximus 2.	256
Man. Acilius Glabrio.	
Licinius Valerianus Auguſtus 4.	257
Licin. Gallien. Auguſtus 3.	
M. Aurelius Memmius Fuſcus vel *Tuſcus.*	258
Pomponius Baſſus.	
Fulvius Æmilianus.	259
Pomponius Baſſus 2.	

	An. *Chriſti.*
Cornelius Sæcularis. *Junius Donatus.*	260
Licinius Gallienus Imp. 4. *Voluſianus.*	261
P. Licin. Gallienus Auguſtus 5. *Ap. Pompejus Fauſtinus.*	262
Nummius Albinus. *Maximus Dexter.*	263
P. Licinius Gallienus Aug. 6. *Æmilius* ſeu *Amulius Saturninus.*	264
P. Licinius Valerian. junior Cæſar 2. *L. Cejonius Lucillus Macer Rufinianus.*	265
P. Licinius Gallienus Auguſtus 7. *Sabinillus.*	266
Ovinius Paternus. *Arceſilaus.*	267
Ovinius Paternus 2. *Martianus* vel *Marianus.*	268
M. Aurelius Claud. Auguſtus 2. *Ovinius Paternus.*	269
Fl. Antiochianus. *Furius Orfitus.*	270
M. Aurelius Claudius Aug. 3. *Pompejanus* ſeu *Pomponius Baſſus.*	271
Quietus. *Voldumianus.*	272
M. Claudius Tacitus. *Furius Placidianus.*	273

L. Do-

	An. *Chriſti.*
L. Domitius Aurelianus Auguſtus 2. *C. Julius Capitolinus.*	274
L. Domitius Aurelianus Aug. 3. *T. Avonius* vel *Marcellinus.*	755
M. Claudius Tacitus Auguſtus 2. *Fulvius Æmilianus.*	276
Aurelius Probus Auguſtus. *Arutius Paulinus.*	277
Probus Aug. 2. *Furius* ſeu *Virius Lupus.*	278
Probus Auguſtus 3. *Ovinius Paternus.*	279
Junius Meſſala. *Gratus.*	280
Probus Auguſtus 4. *C. Junius Tiberianus.*	281
Probus Auguſtus 5. *Pomponius Victorinus.*	282
M. Carus Auguſtus 2. *M. Carinus* Caeſar.	283
Carinus Auguſtus 2. *Numerianus* Auguſtus.	284
Carinus Auguſtus 3. quo occiſo *Diocletianus* 2. & *Ariſtobulus*, amborum collega	285
M. Junius Maximinianus 2. *Vettius Aquilinus.*	236

	An. Chriſti.
Diocletianus Auguſtus 3. *Maximinianus* Aug.	287
M. Aurelius Maximinianus Hercul. Aug. 2. *Pomponius Januarius.*	288
Annius Baſſus. *L. Ragonius Quinctianus.*	289
Imp. Cæſar *C. Valer. Dioclet.* Aug. 4. Caeſar *Valerius Maximinianus* Aug. 3.	290
C. Junius Tiberianus 2. *Caſſius Dio.*	291
Afranius Annibalianus. *M. Aurelius Aſclepiodotus.*	292
Imp. Cæſ. *Diocletian.* Aug. 5. Imperator Caeſar *Maximinianus* Aug.	293
Conſtantius Chlorus Caeſar. *Valerius Maximinian. Arment.* Cæſ.	294
Nummius Tuſcus. *Annius Cornelius Anulinus.*	295
Imper. Cæſar *Diocl.* 6. *Conſtantius* Cæſar 2.	296
Maximinianus Herculius Aug. 5. *Maximinianus Jovius* ſeu *Arment.* Caeſar 2.	297
Anicius Fauſtus 2. *Severus Gallus.*	298
Imp. *Diocletian.* Aug. 7. *Maximian. Herculius* Aug. 6.	299

An. Chriſti.

Conſtantius Chlorus Cæſar 3. 300
Valerius Maximinianus Arment.

Poſtumius Titianus 2. 301
Fla. Popilius Nepotianus.

Conſtantius Chlorus Cæſar 4. 302
Valerius Maximinianus Arment. Cæſar 4.

Imperator Cæſar *Diocl.* Auguſt. 8. 303
Maximinianus Herculius Auguſt. 7.

Imper. *Diocletianus* Auguſtus 9. 304
Maximinianus Herculius Auguſtus 8.

Conſtantius Chlorus Auguſtus 5. 305
Valerius Maximinianus Auguſt. 5.

Conſtantius Chlorus Auguſt. 6. 306
Valerius Maximinian. Auguſt. 6.
Valerius Maximinianus Herculius Aug. 9. 307
Conſtantinus Auguſtus, vel poſt ſextum Conſulat. *Maximiniani Armentarii.*
Valerius Maximinian. Arment. 7 vel 308
Maxentius.
Romulus ejus Filius
Poſt Conſulat. *X. Maximiniani Herculii & VII Maximiniani Herculii* vel
Maxentius.
Romulus Filius quibus adduntur ab aliis 309
Rufinus.
Euſebius.
Anno *II.* poſt Conſulat. *X. Maximiniani Herculii* & *VII. Maximiniani Armentarii* 310
Maxentius 3. ſolus
Valerius Maximinianus Aug. 8. 311
Licinius Auguſtus vel *Rufinus.*
Voluſianus ſive *Euſebius.*

Conſtantinus Aug. 2. *Licinius* Auguſtus 2. *Romæ Maxentius* 4 ſolus.	An. *Chriſti*, 312
Conſtantinus Auguſtus 3. *Licinius* Auguſtus 3.	313
Cejonius Rufius Voluſianus. *Annianus.*	314
Conſtantinus Auguſtus 4. *Licinius* Auguſtus 4.	315
Rufus Cejonius Sabinus. *Rufinus Proculus.*	316
Ovinius Gallicanus. *Septimius Baſſus.*	317
Licinius Auguſtus 5. *Criſpus* Cæſar.	318
Conſtantinus Auguſt. 5. *Licinius* Cæſar.	319
Conſtantinus Auguſt. 6. *Conſtantinus* Cæſar.	320
Criſpus Cæſar 2. *Conſtantinus* Cæſar.	321
Petronius Probianus. *Anicius Julianus.*	322
Acilius Severus Junius. *Rufinus.*	323
Criſpus Cæſar 3. *Conſtantinus* 3.	324
Paulinus. *Julianus.*	325

Con-

	An. *Chriſti.*
Conſtantinus Aug. 7. *Conſtantius* Cæſar.	326
Fl. Valerius Conſtantinus. *Maximus.*	327
Januarius. *Juſtus.*	328
Conſtantinus Auguſt. 8. *Conſtantinus* Cæſar 4.	329
Gallicanus. *Symmachus.*	330
Annius Baſſus. *Ablauius Ægyptius.*	331
Pacatianus. *Hilarianus.*	332
Dalmatius. *Zenophilus.*	333
Optatus. *Paulinus.*	334
Julius Conſtantius. *Rufinus Albinus.*	335
Nepotianus. *Facundus.*	336
Felicianus. *Titianus.*	337
Urſus. *Polemius.*	338
Conſtantius Auguſtus 2 *Conſtans* Auguſtus.	339

	An. *Chriſti.*
Acindynus. *Proculus.*	340
Marcellinus. *Probinus.*	341
Conſtantius Aug. 3. *Conſtans* Aug. 2.	342
Placidus. *Romulus.*	343
Leontius. *Saluſtius.*	344
Amantius. *Albinus.*	345
Conſtantius Aug. 4. *Conſtans* Auguſtus 3. vel poſt Conſulat. *Amantii* & *Albini.*	346
Rufinus. *Euſebius.*	347
Philippus. *Salia.*	348
Ulpius Limenius. *Aco Catullinus.*	349
Sergius. *Nigrinianus.*	350
Poſt Conſulatum *Sergii* & *Nigriniani.* *Magnentius.* *Gaiſo.*	351
Conſtantius Auguſtus 5. *Conſtantius Gallus* Cæſar, vel *Decentius.* *Paulus.*	352

Con-

	An. *Chriſti.*
Conſtantius Aug. 6. *Conſtantius Gallus* Cæſar 2.	353
Conſtantius Aug. 7. *Conſtantius Gallus* Cæſar 3.	354
Arbetio. *Mavortius Lollianus.*	355
Conſtantius Auguſtus 8. *Julianus* Cæſar.	356
Conſtantius Auguſtus 9. *Julianus* Cæſar 2.	357
T. Fabius Titianus ſeu *Datianus.* *Neratius Cerealis.*	358
Euſebius. *Hypatius* Fratres.	359
Conſtantius Aug. 10. *Julianus* Cæſar 3.	360
Taurus. *Florentius.*	361
Mamertinus. *Nevitta.*	362
Julianus Auguſtus 4. *Secundus Saluſtius Promotus.*	363
Jovianus Auguſtus. *Varronianus* nobiliſſimus ejus filius.	364
Valentinianus Auguſtus 2. *Valens* Auguſtus.	365
Gratianus Nobiliſſimus. *Dagalaifus.*	365

Lu-

	An. Chriſti.
Lupicinus. *Jovinus.*	367
Valentinianus Auguſtus 2. *Valens* Auguſtus 2.	368
Valentinianus Nobiliſſimus puer, *Sextus Aurelius Victor.*	369
Valentinianus 3. *Valens* Auguſt. 3.	370
Gratianus Auguſtus 2. *Sex. Anicius Probus.*	371
Modeſtus. *Arintheus.*	372
Valentinianus 4. *Valens* Auguſt. 4.	373
Gratianus Auguſtus 3. *Æquitius* vel *Equitius.*	374
Poſt Conſulatum *Gratiani* & *Equitii.*	375
Valens Auguſtus 5. *Valentinianus* Junior Auguſt.	376
Gratianus Auguſtus 4. *Fl. Merobaudes.*	377
Valens Auguſtus 6. *Valentinianus* junior 2.	378
D. Auſonius. *Hermogenianus Olybrius.*	379
Gratianus Auguſtus 5. *Theodoſius* Auguſtus.	380

Eu-

An. *Chriſti.*

Eucherius & *Euagrius* ex chronico *Marcellini*, nam *Idacius* habet 381
Syagrium & *Eucherium.*

Antonius. 382
Afranius Syagrius.

Merobaudes 2. 383
Saturninus.

Recimeres ſeu *Ricomerus.* 384
Clearchus.

Arcadius Auguſtus. 385
Bauto ſeu *Baudo.*

Honorius Cæſar, *Idatio* Nobiliſſimus puer. 386
Fl. Euodius.

Valentinianus Auguſtus 6. 387
Eutropius.

Theodoſius Auguſtus 2. 388
Cynegius.

Timaſius. 389
Promotus.

Valentinianus Auguſtus 4. 390
Neoterius.

Tatianus.
Symmachus vel 391
Lucius Aurelius Anianus Symmachus.
T. Fabius Titianus.

Arcadius Auguſtus 2. 392
Flavius Rufinus.

Theo-

An. Chriſt.

Theodoſius Auguſtus 3. 393
Abundantius, & in Occidente
Eugenius Tyrannus.

Arcadius Auguſtus 3. 394
Honorius Auguſtus 2. vel
Arbogaſtes.
Flavianus.

Sex. Anicius Olybrius. 395
Sex. Anicius Probinus.

Arcadius Auguſtus 4. 396
Honorius Auguſtus 3.

Fl. Cæſarius. 397
Nonius Atticus.

Honorius Auguſtus 4. 398
Eutychianus.

Manlius ſeu *Mallius Theodorus.* 399
Eutropius Eunuchus.

Fl. Stilico V. C. 400
Aurelianus.

Vincentius Celſus. 401
Fl. Fravita ſeu *Fravitus.*

Arcadius Auguſtus 5. 402
Honorius 5.

Theodoſius Junior Aug. 403
Rumoridus.

Honorius Auguſtus 6. 404
Ariſtænetus.

Fl. Stilico 2. 405
Anthemius.

Arca-

An. *Chriſti.*

Arcadius Auguſtus 6. 406
Sex. Anicius Petronius Probus.

Honorius Auguſtus 7. 407
Theodoſius Junior Auguſtus 2.

Anicius Baſſus. 408
Philippus.

Honorius Auguſtus 8. 409
Theodoſius Aug. 3.

Fl. Varanes ſolus. 410

Honorius Aug. 9. 411

Theodoſius Imperator ſolus Conſul juxta *Marcellin.* 5. 412

Lucius ſolus 413

Conſtantius. 414
Conſtans.

Honorius Auguſtus 10. 415
Theodoſius Aug. 6.

Theodoſius Aug. 5. 416
Palladius.

Honorius Aug. 11. 417
Conſtantius 2.

Honorius Aug. 12. 418
Theodoſius 8.

Monaxius. 419
Plinta vel *Plenta.*

Theodoſius Aug. 9. 420
Conſtantius 3.

Eu-

An. *Chriſti.*

Euſtathius. 421
Agricola.

Honorius Aug. 13. 422
Theodoſius 10.

Aſclepiodotus. 423
Fl. Aug. Avitus Marinus.

Victor. 424
Caſtinus.

Theodoſius Aug. 11. 425
Valentinianus Cæſar.

Theodoſius Aug. 12. 426
Placidius Valentinianus Aug. 2.

Hierius. 427
Ardaburius ſeu *Ardabures.*

Felix. 428
Taurus.

Florentius. 429
Dionyſius.

Theodoſius Aug. 13. 430
Valentinianus Aug. 3.

Fl. Antiochus. 431
Anicius Baſſus.

Flav. Valerius. 432
Flavius Aëtius.

Theodoſius Aug. 14. 433
Petronius Maximus.

Flavius Areobindus. 434
Fl. Aſpar.

Theo-

	An. *Chriſti.*
Theodoſius Aug. 15. *Valentinianus* Aug. 4.	435
Iſidorus. *Senator.*	436
Flavius Aëtius 2. *Sigiſvultus.*	437
Theodoſius Aug. 16. *Fauſtus.*	438
Theodoſius Aug. 17. *Fl. Feſtus.*	439
Valentinianus Aug. 5. *Anatolius.*	440
Cyrus ſolus.	441
Eudoxius. *Dioſcorus.*	442
Maximus 2. *Paterius* ſeu *Fl. Paternus.*	443
Theodoſius Aug. 18. *Albinus.*	444
Valentinianus Aug. 6. *Flavius Nonius.*	445
Aëtius 3. *Q. Aurelius Symmachus.*	446
Ardabures. *Callepius* ſive *Alypius.*	447
Zeno. *Poſtumianus.*	448

	An. Chriſ
Protogenes. *Aſturius* ſive *Aſterius.*	449
Valentinianus Aug. 7. *Gennadius Avienus.*	450
Marcianus Aug. *Adelphius.*	451
Sporatius. *Herculianus.*	452
Vincomalus. *Opilio.*	453
Aëtius Aëtii Filius. *Studius.*	454
Valentinianus Aug. 8. *Anthemius.*	455
Joannes. *Varanes* vel *Avitus* Auguſtus.	456
Conſtantius & *Rufus.*	457
Auguſtus. *Majorianus* Aug.	458
Patricius. *Recimer.*	459
Apollonius. *Magnus.*	460
Dagalaifus. *Severinus.*	461
Leo Auguſtus ſolus 2.	462

Vivia

	An. Chriſti.
Vivianus. *Felix* vel *Cæcinna Decius Baſilius.*	463
Ruſticius ſive *Ruſticus.* *Anicius Olybrius*	464
Baſiliſcus. *Hermenericus.*	465
Leo Auguſtus ſolus 3. vel *Leo* 3. *Tatianus.*	466
Puſeus. *Joannes.*	467
Anthemius Auguſt. ſolus 2.	468
Fl. Zeno Iſauricus. *Marcianus.*	469
Jordanes. *Severus.*	470
Leo Auguſtus 4. *Probianus.*	471
Marcianus. *Feſtus.*	472
Leo Aug. ſolus 5.	473
Leo junior ſolus.	474
Zeno Auguſtus ſolus 2. vel poſt Conſ. *Leonis* junioris Auguſti	475
Baſiliſcus 2. *Armatus* ſeu *Hermatius.*	476

	An. *Chriſti.*
Sine Conſulibus vel poſt Conſulat. *Baſiliſci* & *Armati.*	477
Illus ſolus, qui & *Hellus.*	478
Zeno Aug. 3.	479
Baſilius junior V. C. ſolus vel poſt Conſ. *Zenonis* 3.	480
Placidus ſolus.	481
Trocondus. *Severinus* junior.	482
Fauſtus ſolus vel poſt Conſul. *Trocondi.*	483
Theodoricus Gothorum Princeps. *Venantius.*	484
Symmachus ſolus: vel, poſt Conſ. *Theodorici* viri clariſſimi.	485
Longinus. *Decius.*	486
Boëtius V. C. ſolus.	487
Dynamius. *Sifidius.*	488
Euſebius. *Probinus.*	489
Longinus 2. *Fauſtus* junior.	490
Olybrius junior ſolus.	491
Anaſtaſius Aug. *Rufus.*	492

Eu-

	An. *Chriſti.*
Euſebius 2. *Albinus.*	493
Aſterius. *Præſidius.*	494
Viator ſolus.	495
Paulus ſolus: vel, poſt Conſulat. *Viatoris.*	496
Anaſtaſius Aug. ſolus 2. vel poſt C. *Viatoris* II.	497
Joannes Scytha. *Paulinus.*	498
Joannes Gibbus ſolus.	499
Patricius. *Hypatius.*	500
Pompejus. *Avienus* ſeu *Abienus.*	501
Probus. *Avienus* junior.	502
Dexicrates. *Voluſianus.*	503
Cethegus ſolus, qui & *Cethæus.*	504
Sabinianus. *Theodorus.*	505
Areobindus. *Meſſala.*	506
Anaſtaſius Aug. 3. *Venantius.*	507

	An: *Chriſti.*
Celer. *Venantius* junior.	508
Opportunus ſolus.	509
Boëtius ſolus.	510
Secundinus. *Felix.*	511
Paulus. *Muſcianus* ſive *Muſchianus.*	512
Clementinus. *Probus.*	513
Senator ſolus: hic eſt *M. Aurel. Caſſiodorus Senator.*	514
Anthemius. *Florentius.*	515
Petrus ſolus.	516
Anaſtaſius. *Agapetus.*	517
Magnus ſolus.	518
Juſtinus Aug. *Fla. Euthamicus Cillica.*	519
Vitalianus. *Ruſticus* ſive *Ruſticius.*	520
Juſtinianus. *F. Valerius.*	521
Symmachus. *Boëtius.*	522

Maxi-

	An. *Chriſti.*
Maximus ſolus.	523
Juſtinus Aug. 2. *Opilio.*	524
Philoxenus. *Probus* junior.	525
Olybrius ſolus.	526
Mavortius Romanus ſolus.	527
Juſtinianus Aug. ſolus 2.	528
Decius junior V. C. ſolus	529
Lampadius. *Oreſtes.*	530
Poſt Conſulatum *Lampadii* & *Oreſtis.*	531
Iterum poſt Conſulatum *Lampadii* & *Oreſtis.*	532
Juſtinianus Auguſtus 3. vel III. poſt Conſ. *Lampadii* & *Oreſtis.*	533
Juſtinianus Aug. 4. *Paulinus* junior.	534
Beliſarius V. C. ſolus: vel, poſt Conſulat. *Paulini.*	535
Poſt Conſulatum *Beliſarii* V. C. & in Occidente II. p. C. *Paulini.*	536
Iterum vel anno 2 poſt Conſulatum *Beliſarii* & in Occidente III. p. C. *Paulini.*	537
Joannes ſolus, vel *Voluſianus* & *Joannes.*	538
Apion ſolus Filius *Strategii*: vel in Occidente, 5 poſt Conſulatum *Paulini.*	539
Juſtinus junior ſolus, vel in Occidente 6. poſt Conſulatum *Paulini.*	540

	An. Chriſti.
Baſilius V. C. ſolus Anno *Chriſti.*	541
Ab urbe *Rom.* cond. 1294.	
A creatione Conſulum 1047.	
Poſt Conſulatum *Baſilii* 1.	542
Poſt Conſul. *Baſilii* 2.	543
Poſt Conſul. *Baſilii* 3.	544
Poſt Conſ. *Baſilii* 4.	545
Poſt C. *Baſilii* 5.	546
Poſt C. *Baſilii* 6.	547
Poſt C. *Baſilii* 7.	548
P. C. *Baſilii* 8.	549
P. C. *Baſilii* 9.	550
P. C. *Baſilii* 10.	551
P. C. *Baſilii* 11.	552
P. C. *Baſilii* 12.	553
P. C. *Baſilii* 13.	554
P. C. *Baſilii* 14.	555
P. C. *Baſilii* 15.	556
P. C. *Baſilii* 16.	557
P. C. *Baſilii* 17.	558
P. C. *Baſilii* 18.	559
P. C. *Baſilii* 19.	560
P. C. *Baſilii* 20.	561
P. C. *Baſilii* 21.	562
P. C. *Baſilii* 22.	563
P. C. *Baſilii* 23.	564
P. C. *Baſilii* 24.	565
P. Conſulatum *Baſilii* 25.	566

In uſu adhuc erat anno *Chriſti* 587. annos deſignare per Conſulatum *Baſilii*, ut obſervat *Baronius* ad hunc annum, idque probat ex Epitaphio *Cæſariæ* cujuſdam fœminæ nobiliſſimæ. Epitaphium hic adjiciemus. Ex ea enim Inſcriptione *Arelate* reperta Lux aliqua *Francicæ* Hiſtoriæ afferri poteſt: Obiit bonæ memoriæ *Cæſaria* medium noctis die Dominica inluceſcente VI. Idus *Decembris* quadragies & ſexies poſt Conſulatum *Baſilii* junioris V. C. Conſulis anno, anno duodecimo Regni Domini *Childeberti* Regis, indictione quinta.

SUCCESSIO XXXX.

Veteres *Syriæ* Reges.

Adadus, qui &
Adadeſer, quem fugavit *David*.

SUCCESSIO XXXXI.

Alterius in *Syriâ* Provinciæ Reges.

Toï ſive *Toüs* *Davidis* tempore.

SUCCESSIO XXXXII.

Reges *Damaſci*.

Rezon.
Tabremon.
Benadad.
Hazaël.
Rezin, Ultimus quem devicit *Teglatphalaſar*.

Sub *Davide*, *Salomone* & aliis; everſumque Regnum iſtud circa ann. period. *Jul.* 3980. temporibus *Achaz* Regis *Judæ* & *Oſeæ* ultimi *Iſraëlitarum* Regis.

SUCCESSIO XXXXIII.

Lydiæ Reges *Atyadæ*.

Atys.
Lydus, cujus poſteri regnarunt uſque ad *Heraclidas*.
. . . . .
Hermon.
. . . . .
Cambles.
Tmolus.
Omphale ejus uxor.

Aliorum incerta Tempora.

SUCCESSIO XXXXIV.

Heraclidæ Lydiæ Reges.

	Cœperunt P. Jul.	Regnarunt.
18 *Argo*, ejus ſucceſſores ignoti nec ab Hiſtoricis nominati.	3491	
19 *Ardys.*	3917	36
20 *Alyattes.*	3953	14
21 *Meles.*	3967	12
22 *Candaules* ultimus *Heraclidarum.*	3979	17

SUCCESSIO XXXXV.

Mermnadæ Lydiæ Reges.

	Cœp.	Regnarunt.
Gyges.	3996	38
Ardys.	4034	49
Sadyattes.	4083	12
Alyattes.	4095	57
Crœſus quem divicit *Cyrus* ann. period. *Jul.* 4166.	4151	14

SUCCESSIO XXXXVI.

Tyrii Reges.

	Cœp.	Regnarunt.
Abibalus.		
Iromus.	3666	56
Baleazarus.	3722	7
Abdaſtratus.	3729	9
Nutricis *Abdaſtrati* filius.	3738	12
Aſtartus.	3750	12
Aſernus.	3762	9
Pholes.	3771	8
Ithobalus Aſtartæ Sacerdos.	3772	32
Badeſorus.	3864	6
Margenus.	3810	9
Pygmalion.	3819	47

Po-

Poſteriores *Tyriorum* Reges.

	Cœp.	Regnarunt.
Ithobalus.	4116	24
Baal.	4140	10
Ecnibalus.	4150	m. 2.
Chelbes.	4150	m. 10.
Abbarus Pontifex.	4151	m. 3.
Mitigonus & *Geraſtratus.*	4151	6
Balatorus.	4157	1
Merbalus.	4158	4
Iromus.	4162	20

SUCCESSIO XXXVII.

Macedonum Reges.

	Cœp.	Regnarunt.
Caranus.	3900	28
Cœnus.	3928	28
Thurimas.	3956	45
Perdiccas.	4001	48
Argeus.	4049	32
Philippus.	4081	35
Aëropas.	4116	42
Alcetas.	4158	28
Amyntas.	4186	49
Alexander.	4235	43
Perdiccas 2.	4278	23
Archelaus.	4301	14
Oreſtes.	4315	0
Aëropas.	4315	4
Pauſanias.	4319	1
Amyntas primò.	4320	1
Argeus.	4321	2
Amyntas iterum.	4323	21
Alexander.	4344	2
Ptolemæus Alorites.	4346	3
Perdiccas.	4349	5
Philippus.	4354	24

Alexan-

	Cœp.	Regnarunt.
Alexander Magnus.	4378	12
Aridæus.	4390	7
Caſſander.	4397	19
Philippus.	4416	1
Antipater & *Caſſandri* filii.	4417	3
Alexander.	4420	6
Demetrius Poliorcetes.	4426	m. 7.
Pyrrhus.	4427	a. 5. m. 6.
Lyſimachus.	4432	a. 1. m. 5.
Ptolemæus Lagi fil.	4433	m. 2.
Meleager.	4434	D. 45.
Antipater.	4434	
Soſthenes.	4434	2
Antigonus Gonatas.	4436	36
Demetrius.	4472	10
Antigonus.	4482	12
Philippus.	4494	42
Perſeus.	4538	11

SUCCESSIO XXXXIX.

Pergami Reges.

	Cœp.	Regnarunt.
Philetærus Spado.	4430	20
Eumenes.	4450	22
Attalus 1.	4472	44
Eumenes.	4516	40
Attalus. 2.	4556	21
Attalus 3. qui ſui Regni hæredem fecit populum *Romanum.*	4576	5

SUCCESSIO L.

Parthorum Reges.

Arſaces.	4468
Phraates.	
Mithridates.	
Orodes.	

Phraa-

Phraates.
Orodes.
Vonones.
Artabanus.
Gotarzes. Omnium ignorantur ætates & tempora.
Vonones.
Vologeſes.
Pacorus.
Chozroës.
Partheſiapaſtes.
Chozroës iterum.
Vologeſes.
Artabanus obiit anno *Chriſti.* 226

An. *Chriſti.*

SUCCESSIO LI.

Perſarum Reges ætatis mediæ.

	Cœp.	Regnarunt.
Artaxares ſeu *Artaxerxes.*	226	15
Sapores.	241	31
Hormiſdas.	272	2
Varanes 1.	273	3
Varanes 2.	276	17
Varanes 3.	293	m. 4.
Narſes.	294	7. m. 5.
Hormiſdas 2.	302	7. m. 5.
Sapores 2.	310	70
Artaxerxes.	380	4
Sapores 3.	384	5
Varanes 4.	389	11
Isdigerdes.	400	21
Varanes 5.	421	20
Isdigerdes.	441	17
Peroſes.	459	24
Hobalas.	483	4
Cabades primo.	487	11
Zamaſphes.	498	4
Cabades iterum.	502	30
Chozroës.	532	48
Hormiſdas 1.	580	1
Hormiſdas 2.	580	15

Choz-

	Cœp.	Regnarunt.
Chozroës 2.	595	39
Siroës.	634	I
Adeſer.	635	m. 7.
Sarbaraſas.	635	m. 2.
Roxane Chozrois filia.	636	m. 7.
Hormiſdas 3. vel *Iſdigerdes.*	636	II

SUCCESSIO LII.

Summi Pontifices.

TAM fluxa & dubia, quæ de ſummis Pontificibus ad *Victorem* uſque traduntur, ut validis conjecturis annorum intervalla, quibus Eccleſiam rexere, elici nequeant. Nihil reliquum fecit *Pearſonius* Epiſcopus *Ceſtrienſis* in *Anglia*, qui inter hujus ævi eruditiſſimos eminuit, ut tam obſcuro Argumento lumen aliquod infunderet, ſed ubique in ſententiam ejus abire minimè æquum arbitramur. Quæ conjectare commodiora licuit ea tradem us. Quaſdam, ubi opus erit, elucidationes adjiciemus. *Latinorum* tabulas *Romæ* confectas ſequemur: iis enim in ipſo loco adornatis in quo peractæ res fuere, quam cæteris majorem fieri debere fidem perſuaſum habemus; ibi namque perſpectos magis annos eſſe oportet, qui ſedentibus Pontificibus fluxere. Percommodè eruditæ *Papebrochii* è *Belgio Jeſuitæ* illæ animadverſiones nobis ſubſidio erunt, quas inter acta Sanctorum menſis *Maji* in opere de Pontificibus edidit.

	Cœperunt. An. *Chriſti.*	Sederunt.
Sanctus *Petrus* ſedem conſtituit exeunte anno 54. mortuus eſt anno 64. imperante *Nerone.*	54	10
S. *Linus*, quem ſibi ſocium adſciverat eodem penè tempore quo *Romam* adiit, ad biennium ei ſuperſtes non fuit. Obiit anno 67.	65	2
S. *Clemens*, S. *Lino* ſucceſſit atque ad annum 75. *Petri* ſedem tenuit, ſibique S. *Cletum* ſuffecit.	67	8

S. *Cle-*

	Cœperunt.	Sederunt.
S. *Cletus* in locum S. *Clementis* venit, & *Veſpaſiano*, *Tito* ac *Domitiano* Imperatoribus ſedit.	75	8
S. *Anacletus*, quem cum *Cleto* confundunt vetuſtiſſimi auctores, refragante *Romanorum* Pontificum indiculo, qui inter ipſos diſcrimen inducit. Tradit hunc ſediſſe annos 12.	83	12
S. *Euariſtus* rexit Eccleſiam ſub *Domitiano*, *Nerva* & *Trajano*, Martyrium fecit anno 108.	95	13
S. *Alexander*, quem antiquiſſima Martyrologia aſſerunt mortuum eſſe imperante *Trajano*, Eccleſiæ præfuit ad annum 116.	108	8
S. *Sixtus* clavum Eccleſiæ tenuit annos 10. Imperante *Adriano*.	116	10
Teleſphorus, qui primus Martyr nominatur à S. *Irenæo*.	126	11
Hyginus, de cujus mortis & Pontificatûs tempore inter hiſtoricos non conſtat. Quibuſdam placet Eccleſiam rexiſſe annos 10. ſed magis ad verum accedit illi quatuor affigere.	137	4
Pius I. qui quantum temporis Pontificatum geſſerit, ex-	141	10

piſcari

piſcari arduum eſt. Videtur tamen non amplius decennio ſediſſe.

	Cœperunt.	Sederunt.
Anicetus in ſede *Petri* ultra 10. annos non videtur contriviſſe.	151	10
Soterus novem annis ſedem *Romanam* tenuit.	161	9
Eleutherus, quo Pontificem agente *Anglia* Religionem amplexa eſt. S. *Irenæus Romam* adiit.	170	15
Victor Eleuthero ſubrogatus *Aſiaticos* ſacris interdixit, quod Paſcha more *Judaico Luna* 14. non verò Dominica ſequente celebrare vellent.	185	12
Zephyrinus 20. annos Eccleſiæ gubernacula obtinuit: eo regnante *Romam* venit *Origenes*.	197	20
Calixtus imperante *Alexandro Severo* Martyrio conſecratur.	217	5
Urbanus annos ſeptem egit in Pontificatu, & Martyrium perpeſſus eſt anno 230.	222	7
Pontianus Pontificem egit annos quinque, & *Maximini* perſecutione ſæviente Martyrium obiit.	230	5
Antherus ſuffectus illi eſt, & anno uno functus ab eadem perſecutione abreptus eſt.	235	1
Fabianus ſedit annos 14. eo mortuo ſedes vacat uno anno.	236	14
Cornelius Fabiano ſubrogatus annum unum ſedem tenuit, contra quem *Novatianus* ſchiſma conflavit.	252	1

Lucius

	Cœperunt.	Sederunt.
Lucius I. in ſede 7. tantum menſes egit, poſt quos in exilium actus eſt.	253	7 menſ.
Stephanus I. quatuor annis in ſede functus eſt: ſub eo Pontifice acerrima de Baptiſmo hæreticorum controverſia prodiit.	253	4
Sixtus II. in ejus locum ſucceſſit: annum integrum in ſede non peregit: eo mortuo ſedes vacua fuit unum annum.	257	11 menſ.
Dionyſius, quo regnante *Paulus Samoſatenus* hæreſim vulgavit, & *Dionyſius Alexandrinus* in illum calamos exacuit.	259	10
Felix I. annos quinque regnavit, & obiit *Aureliano* imperante.	270	5
Eutychianus Manichæorum hæreſim irrumpentem vidit. Obiit ſub *Caro* Imperatore.	275	9
Cajus Diocletiani conſanguineus in ea perſecutione, quam ille Imperator excitaverat, mortuus eſt.	283	13
Marcellinus fervente eadem perſecutione ſublectus eſt. Semper obſtinato animo thus idolis recuſavit adolere; id tamen feciſſe acta ejus ſpuria commemorant.	296	8
Sedes *Romana* tribus annis vacua fuit, & *Donatiſtarum* Schiſma exortum eſt.	305	3
Marcellus ſucceſſit & biennium in ſede egit.	308	2
Euſebius quatuor menſibus in ſede functus eſt.	310	4 m.

	Cœperunt.	Sederunt.
Melchiades fere triennium ſedit: eo regnante *Conſtantinus Maxentium* delevit.	310	3
Sylveſter anno 314. Pontificatum auſpicatus eſt: exortus eſt *Arius* & in Concilio *Nicæno* anathemate perculſus.	314	22
Marcus octo menſes Eccleſiam rexit.	336	8 menſ.
Julius ſucceſſor *Marci* S. *Athanaſium* & *Marcellum Ancyranum* à criminationibus liberavit: mortuus Pontificatus 15.	337	15
Liberius pro fide Catholica pulſus eſt: ſubſcripſit *Arianorum* fidei profeſſioni, ſed culpam faſſus eſt: rexit Eccleſiam annis 14.	352	14
Felix ab *Arianis* electus, ubi Pontifex factus eſt fidem catholicam propugnavit, & Martyrium obiit Pontificem agente *Liberio*. *Liberius* enim ſedem obtinebat, cum ea dignitate *Felix* potitus eſt.	366	3
Damaſus 18. annos ſedit: eo regnante mortuus eſt S. *Athanaſius*. Concilium ſecundum Oecumenicum adverſus *Macedonios* congregatum eſt.	366	18
Siricius, quo Pontificem agente baptizatus eſt S. *Auguſtinus* & factus Epiſcopus *Hipponenſis*.	384	14
Anaſtaſius I. *Origeniſtarum* & *Pelagianorum* hæreſes damnavit.	398	4
Innocentius I. *Pelagium*, *Cæleſtium* & *Julianum* proſcri-	402	15

pſi

	Cœperunt.	Sederunt.
pſit: eo regnante S. *Chryſoſtomus* graves vexationes perpeſſus eſt.		
Zoſimus annum unum in ſede exegit, dolos & artes *Pelagii* detexit, iterumque damnavit.	417	1
Bonifacius I. invito *Symmacho Romæ* præfecto *Eulalio* Antipapæ favente, Pontifex creatus eſt.	418	5
Cæleſtinus I. in locum ejus venit. *Neſtorius* eo Pontificem agente in Concilio *Epheſino* damnatus eſt.	423	9
Sixtus III. annos octo ſedit, in *Neſtorianos* & *Pelagianos* invectus eſt.	432	8
S. *Leo* cognomine *Magnus Attilam* & *Genſericum* furentes placavit. *Eutychianos* in *Chalcedonenſi* damnandos curavit.	440	21
Hilarius adverſus *Eutychianos*, *Manichæos*, *Pelagianos* & *Arianos* Religionis partes tutatus eſt.	461	6
Simplicius doloſam *Zenonis* Imperatoris fidei profeſſionem damnavit.	467	15
Felix III. *Zenonis* quoque fidei profeſſionem proſcripſit: nihil reliquum fecit, ut *Acacius* Patriarcha *Conſtantinopolitanus* ad ſaniorem mentem rediret.	483	9
Gelaſius I. *Manichæos Româ* expulit. *Ariani* ſub eo Pontifice plurima nefaria moliti ſunt.	492	4

	Cœperunt.	Sederunt.
Anaſtaſius II. *Anaſtaſium* Imperatorem anathemate confixit, quòd *Acacium Conſtantinopolitanum* tueretur.	496	2
Symmachus ab *Anaſtaſio* Imperatore Antipapæ *Laurentio* favente multa gravia paſſus eſt.	498	16
Hormiſdas imperante *Juſtino Græcam* Eccleſiam cum *Latina* conciliavit. Damnata eſt *Acacii*, *Euthymii*, *Macedonii* & Imperatorum *Zenonis* & *Anaſtaſii* memoria.	514	9
Joannes I. *Conſtantinopolim* adiit. *Juſtinus* Imperatorum primus ab eo coronatus eſt.	523	2
Felix IV. ei ſucceſſit *Theodorici* Regis artibus. Regnavit annos 4.	526	4
Bonifacius II. *Gothos* ea autoritate imminuit, quam in eligendis Pontificibus ſibi arrogaverant: Succeſſorem ſuum renuntiavit, id tamen canonibus adverſum ipſe abrogavit.	530	2
Joannes II. *Conſtantinopolim* profectus eſt, ut pacem *Juſtinianum* inter & *Theodatum Gothorum* Regem conciliaret.	532	2
Agapetus à *Theodato Conſtantinopolim* accitus eſt, ut pacem inter ſe & *Juſtinianum* conſtitueret. *Anthimum Eutychianum* ibi loco movit, & *Mennam* Patriarcham ſuffecit.	535	2
Sylverius Hormiſdæ Papæ filius creatus eſt Anno 538.	537	3

Syl-

	Cœperunt.	Sederunt.
Sylverio in exilium miſſo *Vigilius* in locum ejus irrepſit. Fame & calamitatibus in exilio *Sylverius* enecatus eſt.		
Vigilius qui Pontificiam dignitatem invaſerat, mortuo *Sylverio*, legitimis comitiis Pontifex eſt renuntiatus. Hoc Pontifice 5. Synodus generalis peracta eſt. Illam primùm reſpuit *Vigilius*, deinde aſſenſione firmavit, poſtea repudiavit iterum, denique legitimam eſſe profeſſus eſt.	540	16
Pelagius primus *Juſtiniani* favore uſus, factus eſt Pontifex. Mortis *Vigilii* reus expoſtulatus eſt, ſed eam criminationem à ſe depulit.	555	5
Joannes III. Eccleſiam à *Juſtiniano* vexatam regendam ſuſcepit. Is Imperator hæreſim, quam ipſe profitebatur, Carnem *Christi* pati non poſſe, promovere ſtudebat.	56	13
Benedictus I. vel *Bonoſus* ſedit 4. annos.	573	4
Pelagius II. eo tempore ſuffectus eſt, quo *Longobardi* Romam obſidione cingebant. Hoc Pontifice *Bavaria* fidem amplexa eſt.	577	13
S. *Gregorius Magnus* pro *Pelagio Conſtantinopoli* legationem geſſerat. Miſſis ſacris concionatoribus *Angliam* ad fidem convertit. Eccleſiæ cæremonias conſtituit.	590	14

	Cœperunt.	Sederunt.
Sabinianus S. *Gregorio* longè diſſimilis in congerendis pecuniis totus fuit, à *Romanis* deſpicatui ductus obiit haud multò poſt, quàm Pontifex fuerat ſalutatus.	604	6 menſ.
Bonifacius tertius ſedem ab anno vacuam annum 1. obtinuit.	606	1
Bonifacius 4. *Pantheon* in Eccleſiam conſecravit.	607	7
Deusdedit, ſive *Adeodatus* annos tres rexit Eccleſiam.	614	3
Bonifacius V. ad recuperandam *Terram Sanctam* & veram Crucem à *Coſrhoë* ſublatam, *Chriſtianos* principes pellexit.	617	9
Honorius, quo regnante *Heraclius* veram Crucem recepit. *Monothelitæ* & *Mahumedani* prodierunt.	626	13
Severinus Ecthefim ſive adulterinam *Heraclii* fidei profeſſionem reſpuit, unde magnam malorum ſegetem ſibi paravit.	639	1
Joannes IV. in *Iſtria* & *Dalmatia* ſervituti mancipatos pretio redemit. Ecthefim anathemate confodit. Faſſus eſt *Heraclius* hujus profeſſionis *Sergium* fuiſſe autorem.	640	18 menſ.
Theodorus viriliter adverſus *Monothelitas Conſtantis* Imperatoris patrocinio fretos religionem tutatus eſt.	641	7
Martinus I. à *Monothelitis* multa gravia pertulit. *Conſtantis* formulam damnavit,	646	6

ve-

	Cœperunt.	Sederunt.
vetantis ne de duabus *Chriſti* voluntatibus quæſtio moveretur. Calamitatibus fractus exul mortuus eſt.		
Eugenius I. vivente *Martino*, in ejus locum ſuffectus eſt, ſed Vicarii tantum nomen geſſit, nec niſi poſt *Martini* mortem ſumpſit ſibi Pontificis titulum.	654	1
Vitalianus à *Conſtantio* Imperatore in pretio habitus eſt. Hic *Romam* profectus ſimulavit ſe velle cum Eccleſia *Romana* in gratiam redire.	655	14
Adeodatus 7. annos & menſes 6. Sedem obtinuit. Plures ſacros Concionatores ad infideles miſit, ut eos ad fidem adducerent.	669	7
Domnus I. Hoc Pontifice *Conſtantinus Pogonatus* utramque Eccleſiam *Græcam* & *Latinam* in gratiam reducere tentavit. Sed Pontificatus anno primo *Domnus* obiit.	676	1
Agatho *Conſtantinum* rogavit, ut in concordiam utriuſque Eccleſiæ operam ſuam conferret. Coëgerunt adverſus *Monothelitas* Concilium.	678	4
Leo II. in ſedem ab anno uno vacuam ingreſſus evulganda & ſuſcipienda ſextæ Synodi decreta curavit.	683	10 menſ.
Benedictus II. à *Conſtantino* fuit ſemper magna reverentia affectus.	684	1
Joannes V. *Agathonis* in ſexta Synodo legatum agens uno anno ſedit.	685	1

	Cœperunt.	Sederunt.
Conon itidem uno anno Pontificatum geſſit. Hoc Pontifice *Franconia* ſuſcepit Euangelium.	686	1
Sergius à *Joanne* 2. Imperatore pro tuendo 6. Concilio multa perpeſſus eſt.	687	14
Joannes VI. illatas ſibi ab *Italiæ* Exarcho injurias ope Magnatium *Romanorum* repreſſit.	701	4
Joannes VII. ſedit biennium. Nihil eo Pontifice memoriâ dignum geſtum eſt.	705	2
Siſinnius viginti tantum dies in ſede exegit.	708	d. 20.
Conſtantinus Juſtiniani 2. precibus excitus *Conſtantinopolim* profectus eſt, ut Religionis diſſidia compeſceret.	708	7
Grégorius II. *Leonem Iſauricum* propugnatorem & architectum hæreſeos *Iconoclaſtarum* ſacris interdixit.	714	17
Gregorius III. ultra decennium fidem adverſus *Iconomachos* propugnavit.	731	10
Zacharias Pipinum Francorum Regis titulo decoravit.	742	10
Stephanus II. tribus tantum diebus Pontifex fuit, unde cum ſuo ſucceſſore promiſcuè habetur.	753	3 dies.
Stephanus III. opem à *Pipino* adverſus *Aiſtolphum Longobardorum* Regem petiturus in *Franciam* confugit.	753	4
Paulus I. *Stephani* tertii frater à *Longobardis* ditionis ſuæ fines populantibus multa gravia pertulit. Sedem per	757	10

an-

	Cœperunt.	Sederunt.
annum unum vacuam tenuit Antipapa *Conſtantinus*.		
Stephanus IV. annos tres ſedit.	768	3
Adrianus I. damnatos à ſeptimo Concilio *Monothelitas* lætus vidit, & à *Carolo Magno* à moleſtiis, quas ſibi *Longobardorum* Rex creabat, liberatus eſt.	772	24
Leo III. ab *Adriani* conſanguineis linguâ & oculis mutilatus eſt, quæ ipſi à Deo reddita ſunt.	795	20
Stephanus V. *Franciam* petiit.	816	1
Paſchalis I. quo ſedente Eccleſia dirè ab *Iconomachis* vexata fuit.	817	7
Eugenius II. quo ſedente *Zinzini* ſchiſma ortum eſt.	820	3
Valentinus, *Eugenio* invitus ſubrogatus eſt.	824	d. 40
Gregorius IV. ab eo everſi *Iconoclaſtæ*.	827	16
Sergius II. eo ſedente *Italia* à *Saracenis* populata.	843	3
Leo IV. multum contulit ut *Bulgaros* ad fidem converteret.	847	8
Hîc inſerunt fabulam *Joannæ* papiſſæ, quam non catholici modo ſed etiam *Blondellus* refellit.		
Benedictus III. ab Antipapa *Anaſtaſio* vexatus.	855	3
Nicolaus I. *Photii* Schiſma, ſua ætate natum totis viribus debellavit, haud infelici primum ſucceſſu. Confertur ille Pontifex cum S. *Gregorio* nec immeritò.	858	10
Adrianus II. hoc Pontifice *Lotharius* anathemate à *Ni-*	868	5

colao primo perculſus pacem ab Eccleſia flagitaturus *Romam* perrexit.

	Cœperunt.	Sederunt.
Joannes VIII. In *Franciam* profugus anno uno delituit.	873	10
Marinus I. ſeu *Martinus* II. Legatum ſanctæ Sedis agens *Conſtantinopoli* ſeſe *Photii* Schiſmati ſemper objecit.	883	1
Adrianus III. adverſante nequidquam Imperatore ſemper *Photianum* Schiſma retudit.	884	1
Stephanus VI. contra *Baſilium Photii* patronum acriùs obluctatus eſt.	885	6
Formoſus ex *Portuenſi* Epiſcopo & ſanctæ Sedis Legato creatus Summus Pontifex.	891	5
Stephanus ſeptimus *Formoſum* Sepulchro extractum ſacriſque veſtibus exutum, & manus digitis mutilatum in *Tiberim* abjiciendum præcepit.	897	14
Romanus Formoſo honorem reſtituit.	901	1 m.
Theodorus II. ultra menſem 1. non ſedit.	901	1 m.
Joannes IX. *Formoſo* à *Stephano* tam inhumaniter affecto memoriam in Concilio vindicavit.	901	4
Benedictus quartus paucos menſes regnavit.	905	4 m.
Leo quintus quadrageſimo Pontificatus die pulſus in carcerem à *Chriſtophoro* detruſus eſt.	906	1 m.
Chriſtophorus menſes ſeptem Pontificiam dignitatem obtinuit: quo ritu *Leonem* exceperat, eodem & ipſe affectus eſt.	906	7 m.

Ser-

	Cœperunt.	Sederunt.
Sergius III. Pontificatum, pulſo *Chriſtophoro*, *Maroſiæ* fœminæ fretus auxilio, violenter invaſit.	907	4
Anaſtaſius per biennium Pontificatum geſſit.	910	3
Lando. eo regnante fidem *Chriſtianam Northmanni* amplexi ſunt.	912	6 m.
Joannes X. *Theodoræ* Matronæ *Romanæ* artibus in ſedem irrepſit, in carcerem conjectus occubuit.	912	16
Leo 6. prout factum Pontificem decebat, Eccleſiam adminiſtravit ſex menſibus tantum.	928	6 m.
Stephanus VIII. hoc Pontifice *Henricus Germaniæ* Rex propter ſanctitatem omni memoria dignus extitit.	929	2
Joannes XI. *Sergii* Papæ & *Maroſiæ* filius, matris doloſis artibus Pontifex ſalutatus eſt.	931	5
Leo VII. quadriennium Eccleſiam adminiſtravit.	936	4
Stephanus IX. ab *Othone Germaniæ* Rege *Leoni* ſuffectus eſt.	940	3
Marinus II. vel *Martinus* III. tractatis ſagaciter Principum *Chriſtianorum* ingeniis communi concordia eos adverſus *Saracenos* devinxit, quos *Italiæ* exitium minitantes delevere.	943	3
Agapetus II. *Chriſtianos* Principes ab invicem diſſidiis diſtractos componere tentavit.	946	10

Jo-

	Cœperunt.	Sederunt.
Joannes XII. *Joannis* XI. nepos, vocatus antea *Octavianus*, primus nomen ſuum immutavit.	956	9
Benedictus V. in *Germaniam* ab *Othone* primo, *Leonis* Antipapæ Patrono, exul pulſus eſt.	965	1
Joannes XIII. à *Romanis*, quorum vitia carpebat, detruſus eſt in carcerem, ſed eo ab Imperatore reſtituto, ſeditionis Duces pœnas dedere.	966	7 m.
Domnus II. ultra tres menſes non ſedit.	973	3 m.
Benedictus VI. cui in carcere concluſo *Bonifacius*, locum ejus invadere cupiens, fauces eliſit.	973	9 m.
Benedictus VII. *Bonifacii* ad Pontificatum irrepere tentantis conſilia repreſſit.	974	9
Joannes XIV. à *Bonifacio* in *arcem* S. *Angeli* conjectus fame enecatus. *Bonifacius* ille haud multo poſt repentina morte ſublatus eſt.	984	1
Joannes XV. quem nonnulli ſcriptores in Pontificum tabulas non referunt. Rexit menſes decem, parentes divitiis amplificare ſtuduit.	985	10 m.
Joannes XVI. à *Creſcentio* Magnate *Romano* ſæpius vexatus, ab *Othone* Imperatore defenſus eſt.	986	10
Gregorius V. cui *Creſcentius* *Joannem* Antipapam æmulum objecit, ſed *Otho* *Romam* advolans, *Creſcentium* obſidione cinxit, captum	996	3

in

	Cœperunt.	Sederunt.
interfecit, & pœnas ab Antipapa repetiit.		
Sylveſter II. dictus antea *Gerbertus*, *Othonis* Imperatoris & *Roberti* Regis *Francorum* Præceptor, *Rhemenſis* antea & *Ravennatenſis* Archiepiſcopus.	999	4
Joannes XVII. ſedit menſes quinque.	1003	5 m.
Joannes XVIII. deformatos miſerabiliter Clericorum mores reſtituit. Intrudi enim in Sacerdotia & de illis pretio paciſci in more poſitum erat.	1003	6
Sergius IV. *Saracenos* é *Siciliæ* regno depelli curavit.	1009	3
Benedictus VIII. è Sede ab Antipapa *Gregorio* deturbatus, ab *Henrico* Imperatore reſtitutus eſt.	1012	12
Joannes XIX. *Benedicti* VIII. frater Patriarcham *Conſtantinopoleos* Patriarchæ univerſalis in Oriente titulo decoravit. A *Romanis* pulſus ab Imperatore ſedi ſuæ redditus eſt.	1024	10
Benedictus IX. duorum antecedentium Pontificum Nepos, à parentibus in ſedem intruſus annos natus 12. ſibi infeſtos habuit Antipapas duos *Sylveſtrum* & *Joannem*. Sponte dignitatem abdicavit.	1033	11
Gregorius VI. antea *Gratianus* dictus, creatus Pontifex Schiſma extinxerat. Simoniæ criminis poſtulatus ſponte loco ceſſit.	1044	3

Cle-

	Cœperunt.	Sederunt.
Clemens II. *Bambergenſis* Epiſcopus ſeveriſſimis decretis Simonias retudit.	1047	9 m.
Damaſus II. Epiſcopus *Aquilejenſis* per menſem ſedit.	1048	1 m.
Leo IX. antea vocatus *Brunonus*, Epiſcopus *Tullenſis* in *Lotharingia*, collapſam diſciplinam reſtituit, hæreſim *Berengarii* damnavit.	1049	5
Victor II. dictus *Gebehardus Aſtenſis* Epiſcopus in *Germania*, edicta in Simoniacos graviſſima edidit, è *Germania* rediens obiit.	1055	2
Stephanus X. Montis *Caſſini* Abbas, ſancti *Petri Ambianenſis* fratrer.	1057	1
Nicolaus II. nomine *Gerardus*, *Florentiæ* Epiſcopus, Antipapæ *Benedicti* factioni infenſus.	1058	2
Alexander II. Epiſcopus *Lucenſis* à *Mantuana* Synodo confirmatur rejecto *Cadalo* Antipapa.	1061	11
Gregorius VII. dictus *Hildebrandus* à *Germanis Guibertum* Antipapam tuentibus vexatus eſt.	1073	12
Victor III. Abbas *Montis-Caſſini Henricum Germaniæ* Regem & *Guibertum* Antipapam communione interdixit, & Crucigeram militiam adverſus *Africanos Saracenos* conſcribi curavit.	1086	2
Urbanus II. genere *Francus* Epiſcopus *Oſtienſis* ab Heremitâ *Ambianenſi* adductus bellum ſacrum indixit.	1088	11

Pa-

	Cœperunt.	Sederunt.
Paſchalis II. ab *Henrico* V. comprehenſus, & conjectus in cuſtodiam non ante dimiſſus eſt, quàm Sacerdotia conferendi poteſtatem Imperatori feciſſet.	1099	18
Gelaſius II. plurima paſſus eſt Antipapis in *Petri* Sedem irrumpere connitentibus.	1118	1
Calixtus II. Archiepiſcopus *Viennenſis* in *Delphinatu* *Rhemis* in *Henricum* Imperatorem ex 426. Epiſcopis conflatum Concilium habuit.	1119	5
Honorius II. *Frangipanenſis* familiæ factione ſublectus, 6. Pontificatus die dignitatem abdicavit, & poſtea reſtitutus legitimus renuntiatus eſt.	1124	5
Innocentius II. ad *Francos* adverſus *Anacletum* Antipapam confugit.	1130	14
Cœleſtinus 2. cum S. *Bernardo* & *Petro* *Cluniacenſi* neceſſitudine conjunctus eſt. Hanc mutuis epiſtolis fovebant.	1143	5 m.
Lucius 2. annum unum regnavit.	1144	1
Eugenius 3. Abbas *Ciſtertienſis* S. *Bernardi* diſcipulus à *Romanis* vexatus in *Franciam* profugit. Librum de Conſideratione S. *Bernardus* illi nuncupavit.	1145	9
Anaſtaſius 4. annum unum & menſes ſex regnavit.	1154	1
Adrianus 4. *Eugenii* Papæ Legatus *Romanos* in ſe rebelles anathemate perculit.	1155	5

Ale-

	Cœperunt.	Sederunt.
Alexander 3. Omnium *Chriſtianorum* principum, ſi *Fredericum* Imperatorem demas, Antipapæ *Victori* faventem, patrocinio uſus eſt.	1159	22
Lucius 3. Occidente alta pace recreato, ad Orientis negotia animum appulit.	1181	4
Urbanus 3. mœrore confectus eſt exacto Pontificatus biennio, quòd *Palæſtina Chriſtiani* pulſi eſſent.	1185	2
Gregorius 8. *Chriſtianos* Principes paucis illis menſibus quibus regnavit, ad bellum ſacrum aſſiduè compulit.	1187	2 m.
Clemens 3. *Philippum Auguſtum* & *Richardum Angliæ* Regem ad bellum ſacrum ſuſcipiendum cohortatus eſt.	1188	3
Cœleſtinus 3. *Petri* Sedem tenuit annos ſeptem: plurimi crucigeræ militiæ adverſus infideles eo regnante Sacramentum dixère.	1191	7
Innocentius 3. Concilium *Lateranenſe* celebravit. S. *Franciſci* Ordinem comprobavit. Suſcipiendum ſub ſigno crucis bellum contra infideles & adverſus *Albigenſes* movenda arma curavit.	1198	19
Honorius 3. quo regnante mœrore tacta eſt Eccleſia ob infelicem bellorum ſacrorum exitum, & vexationes quibus à *Frederico* ipſa torquebatur, licet ille ſemper *Innocentii* 3. patrocinium fuiſſet expertus.	1217	9

Gre-

	Cœperunt.	Sederunt.
Gregorius 9. *Fredericum* hoſtem. Eccleſiæ anathemate percuſſit. Pontificum decreta in unum corpus compegit.	1227	14
Cæleſtinus 4. quindecim dies ſedit.	1241	15 dies.
Duorum annorum interregnum fuit.		
Innocentius 4. ſe in *Franciam* recepit fugiens *Frederici* vexationes. Coëgit adverſus illum *Lugdunenſem* generalem Synodum. *Romam* reverſus in tyrannidem duorum Senatorum, ſummam rerum ad ſe trahentium, intendit.	1243	11
Alexander 4. mœrore contabeſcens ex infelici ſacrorum bellorum exitu extinctus eſt.	1254	6
Urbanus 4. Epiſcopus *Virdunenſis Jeroſolymitanus* Patriarcha Anniverſarium *corporis Dominici* inſtituit *diem*, *Manfredum* filium ſpurium *Frederici* à *Chriſtianorum* ſocietate ſubmovit.	1262	3
Clemens 4. Archiepiſcopus *Narbonenſis Carolum* ſancti *Ludovici* fratrem *Siciliæ* & *Neapoleos* Regem coronavit. Interregnum fuit trium annorum.	1265	4
Gregorius 10. eſt electus cum in *Palæſtina* degeret: in *Franciam* profectus generalem *Lugduni* Synodum celebravit.	1270	4
Innocentius 5. ex *Dominicanorum* familia *Lugdunenſis*	1276	6 m.

	Cœperunt.	Sederunt.
Archiepiſcopus ſex menſes regnavit.		
Adrianus 5. *Innocentii* 4. Nepos ad quadrageſimum tantum diem *Petri* ſedem obtinuit.	1276	40 dies.
Joannes 20. Pontificatus octavo menſe Conclavis in ſe concidentis ruinis oppreſſus interiit.	1276	8 m.
Nicolaus 3. ex *Urſinorum* ſanguine annos tres ſedit.	1277	3
Martinus 4. Eccleſiæ ſancti *Martini Turonenſis* antea Theſaurarius annis 4. Pontificatum geſſit.	1281	4
Honorius 4. *Franciæ* ſemper utilitatibus ſtuduit. *Rodulphus* Imperator de quibuſdam *Italiæ* civitatibus, quæ ſibi parebant, cum eo pretio pactus eſt.	1285	2
Nicolaus 4. primus ex ſancti *Franciſci* familia Pontifex tribus annis regnavit.	1288	3
Sacra Sedes ultra biennium vacua fuit.		
S. *Cœleſtinus* V. ex Eremo abductus ad Pontificiam dignitatem acceſſit, quam *Bonifacii* 8. doloſis artibus illuſus abdicavit.	1294	6 m.
Bonifacius 8. fraudibus & dolo non pepercit, ut crearetur Pontifex, S. *Cœleſtinum* de medio ſuſtulit. Inſtituit Jubilæum, Sacram militiam indixit, quam detrectantem *Philippum* anathemate perculit.	1295	9
Benedictus 10. lata à *Bonifacio* in *Franciam* decreta omnia	1303	9 m.

abro-

	Cœperunt.	Sederunt.
abrogavit, & *Philippum Pulchrum* ſolvit ab excommunicatione. Veneno extinctus eſt nono inaugurationis ſuae menſe. Interregnum unius anni fuit.		
Clemens V. dictus *Bertrandus* de *Gout*, *Burdigalenſis* Archiepiſcopus, *Lugduni* conſecratus, *Philippi Pulchri* vota omnia aſſenſu ſuo comprobavit. *Templariorum* Ordinem delevit, *Pontificiam* Sedem *Avenionem* tranſtulit, ubi annis hæſit 70. ad *Gregorium* undecimum.	1305	9
Joannes 21. aut 22. Diœceſim *Toloſanam* in ſex alias diſtraxit. *Franciſcanos* plures velut hæreticos ignibus addixit; quòd acrius de paupertate Euangelica adverſum ſe contenderent.	1316	18
Benedictus 11. aut 12. Facultatis *Pariſienſis* Doctor, *Apamearum* Epiſcopus, Anathema latum in *Ludovicum Bavarum* & *Guillelmum Okamum* redintegravit.	1334	7
Clemens 6. *Atrebatenſis* Epiſcopus, Signatorii Annuli cuſtos, *Rothomagenſis* Archiepiſcopus, Comitatum *Avenionem* emit. Jubilæum intra annos 50. coërcuit.	1342	11
Innocentius 6. Epiſcopus *Claromontanus* Magnates *Italiæ* ſanctæ Sedis ditioni inhiantes in ordinem reduxit.	1353	10
Urbanus V. è S. *Benedicti* familia, Legatum agens *Innocentii* apud *Siciliæ* Reginam *A-*	1363	10

	Cœperunt.	Sederunt.
venione in Pontificem inunctus *Romam* adiit, ibique annos tres commoratus, ut Eccleſiam *Græcam* cum *Latina* conciliaret, *Avenione* mortuus eſt.		
Gregorius 11. *Clementis* 6. Nepos *Romam* rediit anno poſt tranſlatam inde Sedem *Avenionem* 71.	1371	7
Urbanus 6. honorum & vindictæ cupidine famoſus ab ea ſe totum abripi paſſus eſt. *Clementem* ſeptimum habuit Pontificatus æmulum, à quo ingens Schiſma exortum eſt.	1378	12
Bonifacius 9. Pontifex legitimus creatus eſt. Illi ſe *Petrus Lunenſis* Antipapa objecit. Reditus quos *annatas* vocamus, conſtituit vindicato ſibi Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum & Abbatiarum hujus anni proventu, quo diplomate Pontificio muniti, Sacerdotia ſuſciperent.	1390	15
Innocentius 7. armis rebellantes *Romanos* compreſſit.	1404	2
Gregorius 12. vocatus *Angelus Corarius*, pertinax fovit diſſidium cum Antipapa *Petro Lunenſi*.	1406	3
Alexander V. è Fratrum *Minorum* grege *Mediolanenſis* Archiepiſcopus ad Schiſmatis incendia reſtinguenda, ſed præmatura morte correptus rem infectam reliquit.	1409	10 m.
Joannes 22. aut 23. cui ad Schiſma reſcindendum Pontificatus abrogatus eſt in Concilio *Conſtantienſi*.	1410	5

Mar-

	Cœperunt.	Sederunt.
Martinus V. loco illius delectus eſt à Concilio *Conſtantienſi*, & Schiſma ſopitum eſt. Synodum *Baſileenſem* indixit.	1417	13
Eugenius 4. *Baſileenſi* Concilio præfuit, à quo Pontificiæ dignitatis æmulus *Felix* creatus eſt. *Eugenius* omne ſtudium & operam poſuit in componenda Eccleſia *Græca* cum *Latina*.	1431	16
Nicolaus 5. in ejus gratiam *Felix* Antipapa ſponte ſe abdicavit.	1447	12
Calixtus 3. ad bellum *Turcis* inferendum principes *Chriſtianos* permovit, atque ut in iſtud bellum *Tartarorum* ducem & Regem *Perſarum* pertraheret, fœdus cum eis pepigerat.	1455	3
Pius 2. *Æneas Sylvius Picolominius Senenſis*, Scriba Synodi *Baſileenſis* & *Felicis* Antipapæ.	1458	6
Paulus 2. *Eugenii* 4. Nepos propter formam & elegantiam corporis ſibi voluerat *Formoſi* nomen aſciſcere.	1464	7
Sixtus 4. intra 25. annos Jubilæum coërcuit & Bibliothecam *Vaticanam* ædificandam curavit.	1471	13
Innocentius 8. Euangelii Concionatores in regnum quod vocant *Congo* miſit, quaſdam *Pici Mirandulani* propoſitiones damnavit.	1484	8
Alexander 6. *Calixti* 3. Nepos Pontifex non adeo ſan-	1492	11

ctus. Omnes quorum ope Pontificiam dignitatem fuerat conſequutus interfecit. Cardinalibus eximiæ pietatis propinanda venena paraverat, quæ ipſe imprudens hauſit & extinctus eſt.

	Cœperunt.	Sederunt.
Pius 3. *Pii* 2. Nepos ad 26. diem vixit.	1503	1 menſ.
Julius 2. *Sixti* 4. Nepos adverſus *Francos*, ad quos Cardinalis confugerat, conſpirat, & Dux ipſe exercitus in ipſos arma convertit, ut *Italia* amandaret.	1503	9
Leo 10. è gente *Medicea* natus annos 37. Pontifex ſalutatus cum *Franciſco* primo de Concordato recipiendo & abolenda pragmatica ſanctione ſtipulatus eſt.	1513	8
Adrianus 6. *Caroli* 5. Imperatoris præceptor.	1521	18 m.
Clemens 7. *Juliani Medicei* ſpurius filius, *Florentinus* Archiepiſcopus primum à Cardinali *Columna*, tum à *Borbonio* Comite Stabuli in pugna ad *Ticinum* captus, in cuſtodiam truſus eſt.	1523	11
Paulus 3. é gente *Farneſiana* principes *Chriſtianos* inter ſe conciliavit, congregavit Synodum *Tridentinam*.	1534	15
Julius 3. Legatum agens pro *Paulo* tertio in Synodo *Tridentina*, à quibuſdam orientis Patriarchis Pontifex renuntiatus eſt.	1550	5
Marcellus 2. 22. dies regnavit.	1555	22 d.
Paulus 4. è gente *Caraffarum* plurimos Euangelii Concionatores ad *Indos* miſit.	1555	4

	Cœperunt.	Sederunt.
Pius 4. *Pauli* 4. Nepotes, qui in Eccleſiaſticâ ditione exactis vi pecuniis repetundarum tenebantur, morte mulctavit. Hoc Pontifice *Tridentina* Synodus finem accepit.	1559	5
Pius V. è S. *Dominici* familia inſignem contra *Turcas* in *Lepantina* pugna victoriam reportavit.	1566	6
Gregorius 13. plurima Noſocomia *Romæ* inſtituit. Calendarium Eccleſiaſticum emendavit. Legatorum *Japoniæ* accepit obſequium.	1572	13
Sixtus V. *Romam* latronibus liberatam eximiis ædificiis amplificavit.	1585	5
Urbanus 7. ſedem tenuit dies 12.	1590	12 dies.
Gregorius 14. menſibus 11. regnavit.	1590	11 m.
Innocentius 9. ſedit 2. menſibus.	1591	2 m.
Clemens 8. à quo *Henricus* 4. hæreſeos crimine ſolutus eſt. Eruditis pluribus viris vulgatæ Bibliorum editionis emendationem commiſit.	1592	13
Leo 11. è gente *Medicea* Archiepiſcopus *Florentinus* 27. dies regnavit.	1605	1 m.
Paulus 5. à *Borghesiis* originem repetens acerrimas cum *Venetis* ſimultates exercuit. *Ludovicum* 13. adminiſtrante Cardinali *Joyoſæo*, de ſacro fronte levavit.	1605	16

	Cœperunt.	Sederunt.
Gregorius XV. biennium & menſes 6. ſanctam Sedem obtinuit.	1621	2. a. 6. m.
Urbanus 8. è ſtemmate *Barberino* Poëta inſignis principatum *Urbinatem* à *Sixto* 4. diſtractum, ad *patrimonium* S. *Petri* revocavit.	1623	21
Innocentius X. quinque propoſitiones, è *Janſenio* deductas, damnavit.	1644	5
Alexander 7. ad pacem promovendam Monaſterii legatum egit. Subſidia *Venetis* adverſus *Turcas* miſit.	1653	12
Clemens 9. anno 1668. *Aquisgrani* pace facta *Franciam* cum *Hiſpaniâ* compoſuit.	1668	3
Clemens 10. ad pacem inter *Chriſtianos* Principes conciliandam intentus morte raptus infectam reliquit.	1670	6
Innocentius 11. Pontifex creatus eſt. Annos 13. ſedit. hujus vitæ rationis cauſa informatur, ut referatur in Sanctorum Tabulas.	1676	13
Alexander 8. fere ad biennium regnavit.	1689	2
Innocentius 12. antea Archiepiſcopus *Neapolitanus*.	1691	9
Clemens 11. Pontificiam dignitatem obtinet.	1700	

TABULA CHRONOLOGICA
Schiſmatum & Antipaparum.

	An. *Chriſti.*	
Novatianus Romanus Presbyter à *Novato Carthaginenſi* ſacerdote deceptus, adver-	251	1 Schiſma.

ſus

	An. *Chriſti.*	
ſus *Cornelium* Papam Schiſma conflavit, atque haud multo poſt à Schiſmate ad hæreſim delapſus eſt.		
Urſicinus in *Damaſum* ſummum Pontificem invectus totam urbem turbis permiſcuit, ſed ex ea pulſus ab Imperatore in *Gallias* amandatus eſt.	366	2 Schiſma.
Eulalius à Presbyteris & Diaconis inſtigatus cum *Bonifacio* primo de *Petri* Sede contendit. Imperatoris *Honorii* juſſu *Româ* ejectus eſt.	418	3 Schiſma.
Laurentius eodem die quo Papa *Symmachus*, Pontifex creatus eſt. Excommunicationis ſtigmate inuſtus eſt *Anaſtaſius* Imperator, quod iſtud Schiſma foviſſet.	498	4 Schiſma.
Dioſcorus Diaconus in *Bonifacium* Schiſmate invectus, non multo poſt inaugurationem ſuam mortuus eſt.	530	5 Schiſma.
Petrus & *Theodorus*, alterum Clerus *Romanus*, *Juſtiniani* exercitus alterum tutabatur. Uterque dies aliquot Pontificiâ dignitate potitus, a populo, Clero, & exercitu communi conſenſu, renuntiato *Conone* Pontifice, detruſus eſt.	686	6 Schiſma.
Theodorus & *Paſchalis*, aſſumpto *Sergio* Pontifice, dignitate ſua ſpoliati ſunt.	686	7 Schiſma.
Theophylactus per menſes aliquot adverſus *Paulum* primum rebellavit.	757	8 Schiſma.
Conſtantinus Totonis frater, unius è Magnatibus *Romanis*,	768	9 Schiſma.

mortuo *Paulo* primo, aperta vi Pontificatum invaſit, & menſibus 13. raptus eſt.	An. *Chriſti.*	
Philippus Monachus fretus *Valdiperti* Presbyteri *Romani* factione, Pontifex ſalutatus eſt.	768	10 Schiſma.
Zinzinus Eugenium 2. Schiſmate vexavit.	824	11 Schiſma.
Anaſtaſius in *Bonifacium* tertium electum à Clero & populo Schiſma conflavit.	855	12 Schiſma.
Sergius Petri ſedem invaſit, licet *Formoſus* Canonice Pontifex fuiſſet creatus.	891	13 Schiſma.
Bonifacius, qui ſacerdotii gradu motus fuerat, in locum mortui *Formoſi* irrupit, ſed nec à populo nec à Clero ſuſceptus, à Stephano 15. die pulſus eſt.	897	14 Schiſma.
Leo Joannis 12. Papæ æmulus; & *Benedictus* 5. a pſeudo-Synodo, contra Canonum morem congregata, electus eſt.	964	15 Schiſma.
Joannes Epiſcopus *Placentinus Creſcentis* unius è proceribus *Romanis* gratia fretus *Gregorium* 5. deturbavit.	997	16 Schiſma.
Gregorius Cardinalis *Benedictum* octavum expulit, & in *Germaniam* ad Imperatorem confugere coëgit.	1012	17 Schiſma.
Sylveſter & *Joannes*. *Sylveſter Benedictum* 9. dejecerat, ſed paulo poſt loco motus eſt.	1044	18 Schiſma.
Benedictus 9. hunc ſibi *Joannes* ſufficere voluit, ſed fruſtra, neque enim receptus eſt. Tres iſti Pontifices, ſcilicet *Benedictus* qui		

le-

legitimus erat *Sylveſter* & *Joannes* Antipapa *Gratianum* Presbyterum, dictum poſtea *Gregorium* ſextum depoſitis dignitatis inſignibus ſibi ſubrogarunt.	An. *Chriſti.*	
Mincius, aſſumpto *Benedicti* nomine, æmulum ſe *Nicolao* 2. ſubjecit.	1059	19 Schiſma.
Cadalous aſciſcens ſibi *Honorii* nomen, Imperatoris *Henrici* & *Agnetis* matris ejus favore ſubnixus, Pontifex factus quinquennio cum *Alexandro* 2. de *Petri* Sede contendit.	1061	20 Schiſma.
Guibertus ſumpto *Clementis* nomine à Concilio *Brixiæ* habito ſublectus adverſus *Gregorium* 7. *Henrici* Imperatoris uſus autoritate pro dignitate ſua certavit.	1075	21 Schiſma.
Albertus & *Theodoricus* ab Imperatore *Henrico* in *Paſchalem* ſecundum excitati ſunt.	1099	22 Schiſma.
Gregorius Antipapa antea vocatus *Burdinus*, fretus *Henrici* 5. Imperatoris autoritate cum *Gelaſio* de Pontificatu decertavit.	1118	23 Schiſma.
Theobaldus vocatus *Cœleſtinus* 2. à quibuſdam Cardinalibus creatus, *Honorio* 2. locum ceſſit.	1124	24 Schiſma.
Petrus Leonis Romani filius, ſolo *Guillelmi Aquitaniæ* Ducis, qui poſtea *S. Bernardi* monitis ad meliorem vitam ſe recepit, patrocinio confiſus *Anacleti* 2. nomen uſurpavit.	1130	25 Schiſma.

	An. *Chriſti.*	
Octavianus Victoris ſibi vindicato nomine adverſus *Alexandrum* tertium auxilio *Frederici* ſtetit. Mortuo *Octaviano Calixtum* Schiſmatici ſuffecere, tum *Paſchalem*, qui ſtatim ab inauguratione mortem obiit.	1159	26 Schiſma.
Petrus Corbaro è S. *Franciſci* familia *Nicolai* 5. nomen gerens, ex adverſo *Joannis* 22. ſtans, ab eo Pontifice comprehenſus in carcerem conjectus obiit.	1325	27 Schiſma.
Robertus Clemens dictus: ab eo magnum exortum eſt Schiſma. *Avenioni* adverſus *Urbanum* ſextum & *Bonifacium* ſucceſſorem ejus, ſedem fixit.	1378	28 Schiſma.
Benedictus 3. à Schiſmaticis *Clementi* ſubrogatus antea vocatus *Petrus Lunenſis*, hæſit *Paniſcolæ* in *Catalaunia* adverſus *Bonifacium* & Succeſſores ejus. Tentavit *Piſana* Synodus huic malo medicas afferre manus, & illud exturbavit: creavit enim *Alexandrum* quintum, quo factum eſt ut tres ſimul Pontifices nempe *Gregorius* 12. legitimus, *Benedictus* 13. & *Alexander* 5. de *Pontificatu* contenderent.	1394	29 Schiſma.
Clemens 12. dictus antea *Ægidius Mumon* Canonicus *Barcinonenſis* in *Benedicti* 13. locum venit; & *Martini* 5. ſtetit æmulus: utebatur gratia Regis *Arragonum*, quo cum *Martino* in gratiam	1424	30 Schiſma.

red-

redeunte Schiſma extinctum eſt.	An. *Chriſti.*		
Amadeus Sabaudiæ Dux à Concilio *Baſileenſi* pontifex factus, *Felicis* 5. ſibi nomen arrogavit. Stetit adverſus *Eugenium* 4. ſed in *Nicolaum* 5. abdicatam dignitatem contulit.	1439	31	Schiſma.

SUCCESSIO LIII.

Romanorum Imperatores.

	Cœper.	Regn.
	Ante *Chriſtum.*	
Julius Cæſar occupatâ ſupremâ autoritate, immutat Reipublicæ *Romanæ* adminiſtrationis formam.	47	33
Auguſtus adoptatus à *Julio Cæſare* ſolus imperium non tenuit, niſi poſt *Actiacam* pugnam.	14	57
	An. *Chriſti.*	
Tiberius Liviæ & *Neronis* filius, adoptatus ab *Auguſto* in Inſula *Capreâ* moritur, in quam ſeceſſerat, ut facilius per omnia ſe libidinum genera volutaret.	14	23
Caligula Agrippinæ & *Germanici* filius dicitur *Tiberio* jam animam agenti ſuapte manu fauces eliſiſſe. Pro Deo coli ſe voluit. A *Caſſio* & *Chærea* interfectus eſt.	37	4
Claudius Caligulæ Patruus, *Druſi* filius, *Roma Judæos*, Mathematicos *Italia* pepulit. Homo natura minimè malus, ſed vecors ac ſtolidus.	41	13
Nero Agrippinæ & *Germanici* filius à *Claudio* adoptatus inter optimos Principes per quinque priores annos regni ſui eſt habendus. Poſt à nullo vitiorum genere ſibi temperavit.	54	14

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Galbam Julius Vindex ad imperium capeſſendum impulit. Interfectus eſt ab eo quem adoptarat *Piſone.*	68	7 m.
Otho Imperator acclamatus eſt: victus à *Vitellio* ſeipſum interemit.	68	3 m.
Vitellius, arrogato ſibi Imperatoris nomine octo tantùm menſes ab *Othone* devicto imperavit.	69	8 m.
Veſpaſianus exercitui præfectus à *Nerone* miſſus in *Judæam* invaſit Imperium: favit viris literatis. Urbem *Hieroſolymam* cepit.	69	10
Titus Veſpaſiani filius facilis & beneficus erat. Creditur à fratre *Domitiano* veneno fuiſſe peremptus.	79	2
Domitianus Neronis æmulus erat, ac Deus appellari voluit.	81	15
Nerva Domitiani acta reſcidit, & quæ per injuſtitiam ademerat reſtituit.	96	2
Trajanus à *Nerva* in filium adoptatus, fines Imperii promovit. Rebellantes *Judæos* compreſſit.	98	19
Adrianus Trajani Conſobrinus *Hieroſolymam* à ſe inſtauratam *Æliam* vocavit, *Judæos*, Duce *Barcocheba* tumultuantes, internecione delevit.	117	21
Antoninus Pius adoptatus ab *Adriano* cum *Numa* propter prudentiam comparatus, quia imperium ut pater filios ſola auctoritate regebat.	138	23
Marcus Aurelius, & *Ælius Verus* communiter imperarunt, de *Parthis* triumpharunt, bellum *Marcomanicum* ſuſceperunt. *Verus* hoc ineunte bello periit, cui ſuperſtes *Aurelius* undecim adhuc annis vixit.	161	19

Com-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Commodus cum *Marco Aurelio* patre ſuo quatuor annis regnavit, in Imperii ſocietatem ab ipſo vocatus. Duplex annus regni ejus computandi ratio eſt. Imperavit 17. annos, ſi ſubducatur annorum ſumma, quos cum *Aurelio* regnavit, & 13. ab ejus morte.	176 vel 180	17 vel 13
Pertinax ab iis qui *Commodum* oppreſſerant Imperator eſt factus. *Romæ* Præfectus erat, & tribus poſt menſibus è medio ſublatus eſt.	193	3 m.
Didius Julianus poſt *Pertinacis* obitum Imperium licitatus eſt, ſed juſſu *Severi* necatus eſt, quod integrum donativum repræſentare non potuiſſet.	193	2 m.
Septimius Severus Africâ oriundus, *Byzantium* poſtea *Conſtantinopolim* dictum expugnavit. *Parthos*, *Adiabenos*, *Arabas* devicit, & *Anglia* bello parta *Eboraci* mortuus eſt.	193	18
Caracalla & *Geta* prior à *Severo* Patre anno 198. poſterior anno 208. in ſocietatem Imperii aſciti ſunt. Ille cum *Severo* annis 13. hic 3. regnavit. *Caracalla Getam* fratrem occidit anno 212. *Caracalla* ab obitu patris tenuit Imperium annos 6.	211	6
Macrinus præfectus Prætorio cum *Diadumeno* filio aliquanto plus anno imperavit.	217	1
Heliogabalus ex *Jovis* & *Solis* ſacerdote *Caracallæ* filius creditus annis tribus & menſibus novem regnavit.	218	4
Alexander Severus in juris corruptelas animadvertit. *Chriſtum* ma-	222	13

gna

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
gna reverentia proſequutus eſt, & imaginem ejus in larario coluit.		
Maximini pater & filius qui *Alexandrum Severum* interfecerant bellum *Germanicum* confecere; dum *Aquilejam* obſident interimuntur.	235	4
Gordiani in *Africa* Imperium uſurparant, dum *Maximinus* cum *Germanis* bellum gerebat, at non multo poſt perempti ſunt.	237	
Balbinus & *Pupienus* cum *Gordiano* juniore annum unum Imperium tenuere ambo. Illi a militibus trucidati ſunt anno 238. in locum *Gordianorum* ſuffecti erant viventibus *Maximinis*, & brevi poſt illos tempore mortui ſunt.	237	1
Gordianus filius vel Nepos *Gordiani* in *Africa* occiſi plures victorias adverſus *Perſas* reportavit, & juſſu *Philippi*, qui in ejus locum ſucceſſit, oppreſſus eſt.	238	6
Philippi pater & filius *Gordiano* ſuffecti cum *Sapore* Rege *Perſarum* pace conſtituta *Romam* redierunt. *Veronæ* pater, *Romæ* filius jugulatus eſt.	244	5
Decius contra *Scythas* pugnans, paludis hauſtus gurgite periit.	249	3
Gallus creatus Imperator, *Voluſium* filium in conſortium aſſumpſit: à militibus trucidati ſunt. *Gallus Hoſtilianum* quoque Imperii participem fecerat, qui peſte ſæviente mortuus eſt.	252	2
Æmilianus Mœſiæ Præfectus in eorum locum ſucceſſit, & tribus tantum menſibus Rempublicam rexit.	253	3 m.
Valerianus & *Gallienus* ejus filius	253	15

Im-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Imperium invadunt. *Scythas* prælio infringunt. *Valerianus* miſerè interiit regni 7. anno. *Gallienus* ei ſuperſtes *Odenatum*, *Palmyrenorum* Regem, Imperatorem renuntiat. *Gallienus* ad *Mediolanum* occiditur anno 269.		
Claudius *Aureolum* tyrannum ſuſtulit, *Gothos* pugna fregit, & annos duos regnavit.	268	1
Quintilius frater ejus Imperator ſalutatus poſt dies 15. obtruncatus eſt.	270	15 d.
Aurelianus vicit *Alemanos* & *Marcomanos*. Muros urbis amplificavit. *Zenobiam* vicit. *Longinum* Rhetorem interfecit, & ipſe occiſus eſt anno 275. Interregnum fuit menſium ſeptem, quòd de eligendo Imperatore eſſet orta contentio.	270	5
Tacitus, qui ad Hiſtoricum *Tacitum* genus ſuum referebat, *Scythas* debellavit, mortuuſque eſt octo menſibus poſtquam Imperator renunciatus eſt.	275	8 m.
Florianus ejus frater illi ſucceſſit in Occidente, & *Probus* in Oriente. Intra menſes tres *Florianus* inciſis ſponte venis obiit.	276	3 m.
Probus eodem temporis intervallo in Oriente factus Imperator, quo *Florianus* in Occidente, ſolus principatu potitus eſt: *Gallias* pacavit, recepit *Illyricum*, *Getas* & *Perſas* ſubegit, & ann. 282. occiſus eſt.	276	6
Carus Narbonæ ortus *Probo* ſuffectus eſt, qui *Carinum* & *Numerianum* Imperii ſocios renuntiavit, *Perſas* fregit, *Meſopotamiam* ſubegit. *Carinus* exanimatus eſt exeunte an-	282	2

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
no 283. & *Numerianus* ab Apro oppreſſus anno 284. *Carus* obiit anno 285.		
Diocletianus ſublectus eſt anno 284. *Gallorum* quorundam proterviam opera *Maximiani Herculii* protrivit. Hic Cæſar eſt factus anno 286. Duos Cæſares crearunt, *Conſtantium Chlorum*, & *Galerium Maximinianum* anno 291. Anno verò 304. uterque Imperator depoſita purpura ſummam rerum *Conſtantio* & *Galerio* impoſuerunt.	284	21
Conſtantius Chlorus Claudii ſecundi Imperatoris nepos & *Galerius Maximinianus* mortui ſunt, ille anno 306. & duos ferme annos regnavit, hic anno 312. & per aliquot annos cum *Conſtantino* rexit Imperium.	305	8
Conſtantinus Magnus Conſtantii Chlori filius imperio potitus eſt anno 306. *Severus* Auguſtus vel Imperator eodem anno creatus eſt, at non multo poſt obiit. *Maximino* eadem eſt anno 306. conceſſa dignitas, nec non & *Maxentio Herculio*, tum & *Licinio*. *Conſtantinus* omnes hoſtes ſuos vicit; Anno 324. *Chriſtianam* fidem amplexus eſt. *Nicænam* Synodum haberi juſſit, & anno 337. paulo ante mortem baptizatus interiit.	306	31
Conſtantinus, *Conſtantius*, & *Conſtans*, *Conſtantini* filii in ejus locum ſucceſſere. Mortuus eſt *Conſtantinus* anno 340. *Conſtans* occiſus eſt anno 350. & *Conſtantius* obiit anno 361. regni anno 24.	337	24
Julianus dictus Apoſtata fratris *Conſtantini Magni* filius, *Chriſtianam* fidem ejuravit. Idolorum fa-	361	3

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
na reſeravit, & in bello *Perſico* periit.		
Jovinianus ſeu *Jovianus Chriſtianæ* Religionis ſtudioſus idolorum delubra claudi & aboleri ſacrificia edixit. Mortuus eſt regni menſe 8.	364	8 m.

SUCCESSIO LIV.

Imperatores Occidentis.

„ Mortuo *Joviano* ſciſſum eſt bifariam Imperium in Orientale & Occidentale. Imperatorum Occidentis nunc, poſtmodùm Orientis, ſeriem texemus.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Valentinianus apud *Nicæam* in *Bithynia* Imperator electus eſt, *Valentem* fratrem Auguſtum appellavit, & Orientis Præfecturam ei permiſit. *Alemanos*, *Saxones* & *Quados* bello ſuperavit. Ira vehementiore correptus interiit.	364	11
Gratianus ejus filius anno 383. *Lugduni* occiſus eſt. Ex quo à patre Auguſtus anno 367. eſt factus 16. annos, ſed à patris obitu octo annos regnavit.	375	8
Valentinianus ſecundus *Valentiniani* primi filius particeps Imperii factus eſt anno 375. ſancto *Ambroſio* ſemper indivulſus adhæſit, nequidquam matre *Juſtina* repugnante, à qua indigna ſanctus ille vir perpeſſus eſt. In ſumma annos 17. & à *Gratiani* morte octo regnavit. *Eugenius* invaſit Imperium, & eo devicto à *Theodoſio Magno*, *Honorius* Occidentis Imperator anno 393. renunciatus eſt.	383	8
Honorius Magni Theodoſii filius inteſtinis bellis ardens Imperium ſuſ-	393	30

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
cepit. *Stiliconem* Imperium ad ſe transferre molientem ſuſtulit.		
Valentinianus tertius *Joannem* Imperium affectantem debellavit. Plurimæ Imperii Provinciæ ab eo dilapſæ à *Gothis*, *Vandalis*, & *Hunnis* occupatæ ſunt.	424	31
Maximus, qui in *Valentiniani* mortem conſpiraverat, *Eudoxiam* ejus conjugem duxit, & interemptus eſt regni 2.	455	2
Avitus in *Galliis* ab exercitu eo ipſo tempore, quo *Maximus*, renunciatur Imperator, tribus annis regnavit, & *Maximo* ſuperſtes uno tantum anno fuit.	455	3
Majorianus poſt *Avitum* ſumpſit Imperium. Ad *Genſericum* profectus Regem *Vandalorum* interfectus eſt.	457	4
Severus conſtitutus Imperator, quarto poſt anno veneno ſublatus eſt. Poſt interregnum unius anni fuit.	461	4
Anthemius Imperator Occidentis appellatus eſt à *Leone* Orientis Imperatore. *Romæ* peremptus eſt anno 472.	467	5
Olybrius Anthemio à *Recimere* hujus genero ſuffectus eſt, & vita functus ſexto poſtquam creatus erat menſe.	472	6 m.
Glycerius cepit Imperium anno 473. quod ſupra annum menſibus quatuor adminiſtravit, inauguratuſque eſt *Oſtienſis* vel *Salonenſis* Epiſcopus.	473	1
Julius Nepos in illius ſucceſſit locum, atque ab *Oreſte* ex Imperio deturbatus, mortuus eſt anno 480. regnavit unum tantum annum.	474	1
Auguſtulus ab *Oreſte* patre ſubſtitu-	475	1

tus

tus: eſt ab ipſis teneris ungui-
culis. Cæſo patre *Odovacer Herulorum* Rex filium ex Imperio dejecit.

„ Occidentale Imperium deſitum „ eſt in *Auguſtulo* & deletum ja- „ cuit ad *Carolum Magnum* in- „ eunte nono Sæculo. Stabat ni- „ hilominus Orientis Imperium „ ut videre eſt in Imperatorum „ Orientalium ſerie, quæ proximè „ ſequitur.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Carolus Magnus ipſo natalis Dominici die Corona capiti impoſita renunciatur Imperator, anno *Chriſti* 800. Eccleſiam tutatus eſt, & totus in Officia Religionis ac pietatis intentus diem clauſit. 14. annis tenuit Imperium.	800	14
Ludovicus Pius, filius ei ſuffectus eſt, patris veſtigia premens Eccleſiæ vindex extitit. *Stephanum* quintum excepit, ab eoque apud *Rhemos* anno 816. Imperatoria Corona decoratus eſt.	814	27
Lotharius Ludovici natu maximus, pluribus in præliis adverſus fratres commiſſis rem infeliciter geſſit. Annis 15. Imperium tenuit, deinde in *Prumienſi* Cœnobio Monachus eſt factus.	841	15
Ludovicus ſecundus *Lotharii* filius contra *Saracenos Africanos* bellum geſſit. *Beneventanorum* Ducem compeſcuit, à quo poſtea & ipſe victus eſt, nec minus tamen *Italia* fugere compulit. *Ludovicus* cum alio *Ludovico* 2. *Balbo* dicto Rege *Francorum* promiſcuè non eſt habendus; is enim anno tantùm 877. regnare incepit, neque unquam fuit Imperator.	856	20

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Carolus cognomento *Calvus Romam* advolans à *Joanne* 8. in *Auguſtum* coronatus eſt ipſo natalis Dominici die anni 975. Imperii 2. veneno à Medico ſuo ſublatus eſt.	876	2
Carolus Craſſus in locum ejus ſucceſſit, imperavit annis decem, & prælio adverſus *Nortmannos* commiſſo victus diſceſſit. Regnum non ultrà 887. vel 888. obtinuit.	878	0
Arnulphus Roma expugnata, à *Formoſo* Papa Corona Imperiali decoratus eſt.	888	12
Ludovicus tertius ſubſtituitur *Arnulpho* patri. Ab *Hungaris* victus eſt, cum eoque *Caroli M.* poſteritas defecit-	900	6
Conradus primus è *Teutonicis Germaniæ* Imperium obtinuit, obvias primum difficultates paſſus ſolerter exſolvit.	906	7
Henricus Auceps dictus de *Hungaris* memorabiles retulit victorias.	912	20
Otho Magnus, *Henrici* filius, *Sclavos* & *Boëmos* perdomuit, *Giſibertum Lotharingiæ* Ducem & *Ludovicum Tranſmarinum* vicit; *Italia* armis occupata, à *Romano* Pontifice unctus coronatuſque eſt Imperator.	936	38

,, Mortuo *Carolo Craſſo* dira in Im-
,, perio rerum perturbatio ſecuta
,, eſt. Plurimi *Italiæ* Principes
,, nomine & inſignibus Imperii
,, ſeipſos decorabant; ſeriem con-
,, texemus qui à *Caroli Craſſi*
,, morte nomen Imperatoris in
,, *Italia* uſurparunt ad *Othonem*
,, *Magnum*, qui *Berengarium* ſe-
,, cundum ea dignitate ſpoliavit.

,, Dein-

„ Deinde ſeriem filiorum & ſucceſſorum *Othonis Magni* perſequemur.	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
„ *Vido* Dux *Spoletanus* Imperatoris nomine potitur, eundem ſibi titulum *Berengarius* ſumpſerat, coronatus Imperator à Papa *Formoſo*, ſed victus eſt. *Lambertus Vidonis* filius Imperatoris nomen à patre conſequutus fuerat. *Vido* mortuus eſt anno 894.	888	6
„ *Lambertus* patri ſuffectus, *Arnulphum Germanum* Imperatorem & *Berengarium Forojulienſem* fregit.	894	5
„ *Berengarius* ſummam rerum in ſe tranſtulit. Sed *Ludovicus Boſonis* filius à *Lothario* Imperatore per matrem repetens originem, ab *Adelberto Tuſciæ* Marchione in illum excitus eſt.	899	1
„ *Ludovicus Boſonis* filius in *Italiam* advolans, victo *Berengario*, à Papa Imperii donatus eſt inſignibus anno 901. ſed à *Berengario* deinde Imperio privatus eſt.	901	3
„ *Berengarius* igitur rurſus tenuit tenuit Imperium anno 904. & anno 915. Imperator eſt inunctus, verùm à *Rodulpho Burgundiæ* Rege Imperio & vita privatur anno 924.	904	20
„ *Rodulphus* Imperium non diu retinuit. Coactus illud abdicare duobus poſt annis in *Burgundiam* ſe recepit vocato ab *Italiæ* proceribus *Hugone* Rege *Arelatarum* ad Imperium capeſſendum.	924	2
„ *Hugo* Rex *Arelatenſis* ſive *Pro-*	926	21

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
,, *vinciæ* Comes regnare incipit ,, anno 926. *Maroſiam* uxorem ,, duxit. Anno 947. *Hugo* relictâ ,, filio ſuo rerum ſumma, in *Pro-* ,, *vinciam* rediit.		
,, *Lotharius* rexit Imperium, cujus ,, particeps jamdudum fuerat fa- ,, ctus ab *Hugone*. Mortuus eſt ,, anno 949.	947	2
Berengarius 2. ab 945. anno rerum ,, potiebatur, ſed mortuo *Lo-* ,, *thario* Imperatoris nomine de- ,, coratus eſt. *Otho* enim *Magnus* ,, in *Italiam* invitatus, *Berenga-* ,, *rium* Imperium abdicare coë- ,, git anno 962. *Berengarius* in ,, *Germania* 966. fato functus ,, eſt, & ſolus *Otho Magnus* Im- ,, peratoris nomen geſſit.	949	13
Otho ſecundus in patris *Othonis Magni* locum ſucceſſit ab anno 967. quo coronatus fuerat Imperator: à *Græcis* in *Calabria* fuſus fugatuſque *Romæ* obiit anno 983.	973	10
Otho tertius anno 990. Imperatoris titulo coronaque donatus patri ſuffectus eſt. Uxorem ſuam, *Arragonum* Regis filiam, adulterii manifeſtam ignibus addixit.	983	18
S. *Henricus* ſecundus *Claudus* dictus anno tantum 1014. inſignia ſumpſit Imperii. *Saracenos* in *Apulia* debellavit. Servata vel in matrimonio virginitate anno 1024. mortuus eſt.	1001	23
Conradus ſecundus à Papa *Joanne* XIX. coronam ſuſcepit. *Rodulphus Burgundionum* Rex anno 1032. in illum regnum ſuum tranſtulit. *Odonem* Comitem *Campanienſem* debellavit, & anno 1039. obiit.	1024	15

Hen-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Henricus tertius *Conradi* filius *Boëmos* & *Hungaros* bello ſubegit, & *Beneventina* civitate auxit ſummum Pontificem: morienti adfuit *Victor* ſecundus Papa.	1039	17
Henricus quartus *Romanam* Eccleſiam afflixit. Fovit Antipapam *Guibertum*, & excommunicationis telo confixus eſt, quod Epiſcopos & Abbates conſtituendi jus ſibi arrogaret. à *Saxonibus* prælio peſſimè exceptus eſt. Anno 1082. *Hermanno Lotharingio* Imperium delatum eſt, qui obiit anno 1088. à filio deturbatus *Henricus* mortuus eſt 1106.	1056	30
Henricus quintus patri haud abſimilis Eccleſiæ moleſtiſſimus fuit, Antipapam *Burdinum* tutatus, pace ab eo reddita Eccleſiæ anno 1122. obiit *Trajecti* anno 1125.	1106	19
Lotharius ſecundus *Saxonum* Dux tranſlatum in ſe repugnantem & invitum Imperium ſuſcepit. *Romam* adiens, ſummum Pontificem reſtituit, atque armis parta *Calabria* occubuit anno 1138.	1125	13
Conradus tertius *Frederici Sueviæ* Ducis filius, hortante ſancto Bernardo ad ſacram expeditionem ſumpto Crucis inſigni profectus, rem infeliciter tractavit. Obiit anno 1152.	1139	13
Fredericus Ænobarbus Conradi tertii patruus, Imperatoris nomen ab *Adriano* IV. eſt adeptus anno 1155. *Octavianum* Antipapam tutatus eſt adverſus *Alexandrum* III. cum ſummo Pontifice pacem ſanciit anno 1177. ſub inſigne Cru-	1152	33

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
cis coactum exercitum *Jeroſolymam* deduxit. *Tarſi* in *Cilicia* diem obiit ſupremum anno 1190.		
Henricus ſextus *Frederici* filius patri ſubrogatus Imperii coronam cepit anno 1191. *Apuliam* & *Calabriam* bello conſequutus, atque ab uxore veneno ſublatus eſt anno 1198.	1190	7
Philippus Imperium auſpicatus eſt anno 1198. & *Aquiſgrani* nomen Imperatoris ſibi tribuit. ab uno è ſuis proceribus anno 1208. interfectus eſt.	1198	10
Otho quartus Imperatoris nomen ſibi ſumpſerat aliquanto tempore poſt *Philippum*, at juxta conſtitutam inter ſe pactionem eo, quamdiu ſuperſtes *Philippus* erat, ſe abſtinuit. Excommunicatione percuſſus eſt anno 1210. à *Philippo Auguſto* ad *Bovinas* anno 1214. victus eſt.	1208	9
Fredericus ſecundus *Henrici* ſexti filius eodem tempore atque *Otho* IV. regnavit. Imperator anno 1212. electus eſt. Ter ſacris interdictus, in *Syriam* profectus rem *Chriſtianam* infide geſſit, atque *Italiam* bellis & perturbationibus replevit.	1217	32
Henricus Haſſiæ Lantgravius ſtatim à *Frederico* in Concilio *Lugdunenſi* anno 1245. anathemate percuſſo, ſibi purpuram aſſumpſit, duobus tantum annis Imperium tenuit, & moriens *Fredericum* ſecundum ſuperſtitem reliquit.	1245	2
„ *Guillelmus Hollandiæ* Comes *Frederico* ſecundo adhuc in vivis „ degente, *Henrico* ſuffectus eſt. „ Obiit anno 1216. ſeptem annis „ poſt *Fredericum*.	1247	9

„ *Ri-*

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
„ *Richardus Cornubiæ* Princeps à „ nonnullis Electoribus Impera- „ tor renunciatus, in *Angliam*, „ re malè confecta, ſe recipere „ coactus eſt.	1257	1
„ *Alphonſus Arragonum* Rex ab „ aliis electus contentus Imperii „ titulo, onus illius ſubire recu- „ ſavit.		
„ Per aliquot annos interregnum „ fuit, donec hortante *Gregorio* „ x. indicta fuere Electorum Co- „ mitia.		
Rodulphus anno 1273. delectus eſt ob ſingularem pietatem & forti- tudinem. *Bohemos* prælio delevit occiſo eorum Rege *Ottocare.*	1273	19
Adolphus Naſſauuius Imperator ſa- lutatus eſt, crudelitate & rapaci- tate infamis, eique ſubrogatus *Al- bertus Rodolphi* filius. *Adolphus* commiſſa acie occidit anno 1298.	1292	6
Albertus Dux *Auſtriæ Adolphi* lo- cum obtinuit anno regni 10. à fratris filio trucidatus eſt.	1298	10
Henricus Luxemburgenſis Dux in *Italiam* profectus plurimis civi- tatibus potitus *Romæ* anno 1312. coronatus eſt. Regnum *Neapoli- tanum* invaſit, & anno 1313. non ſine veneni à Dominicano Mona- cho dati ſuſpicione eſt extinctus. Poſt mortem ejus menſium 14. interregnum fuit.	1308	5
Ludovicus Bavarus deſignatur Im- perator à nonnullis Electoribus, ab aliis *Fredericus* Dux *Auſtria- cus. Ludovicus*, capto *Frederico*, diris devovetur à *Joanne* xxII. & Antipapam *Petrum Corbarienſem* defendit.	1314	33

Ca-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Carolus quartus *Luxemburgenſis Romanorum* Rex inauguratus eſt anno 1346. *Romæ* Coronam Imperialem accepit anno 1355. regnavit 31. annos.	1347	31
Vinceſlaus poſt *Caroli* patris obitum locum ejus ſuſcepit. Hic pro filio eligendo Electorum ſuffragia pretio ſuſtulerat, à quibus anno 1400. 22. regni dignitate ſua motus eſt.	1378	22
Robertus Bavariæ Dux *Vinceſlao* ſuffectus eſt. Per decem annos regni nullum operæ pretium fecit.	1400	10
Sigiſmundus Caroli quarti filius *Vinceſlai* frater, in concilianda Eccleſiæ pace ſchiſmate conturbatæ totus fuit. Mortuus eſt anno 1437.	1410	27
Albertus ſecundus Dux *Auſtriacus Sigiſmundo* ſucceſſit ſocero ſuo. Maximas res adverſus *Moravos*, *Boëmos*, & *Turcas* confecit.	1438	2
Fredericus tertius, cujus regnum in *Germania* quietiſſimum fuit. *Huſſitæ* tamen *Pragam* & *Bohemiam* vi cœperunt, & *Matthias* plurima oppida *Frederico* eripuit.	1440	53
Maximilianus Frederici filius patri ſucceſſit. Bellis quibuſdam *Carolum* octavum laceſſivit, quæ brevi ſopita ſunt, *Carolo* Comitatum *Atrebatenſium* ultro ei permittente.	1493	26
Carolus quintus Avo ſuo *Maximiliano* vita functo Imperium accepit, cum *Franciſco* primo perpetuum fere bellum habuit. Urbem opera *Caroli Borbonii* ſtabuli comitis, qui ſub *Carolo* merebat, vi	1519	36

ce-

cepit. *Clementem* ſeptimum in cuſtodia conjectum detinuit, fines Imperii plurimum in *Africa* promovit. Percelebrem in *Germanos Lutheranos*, dictos *Proteſtantes*, victoriam reportavit anno 1546. nonnullis *Henricum* ſecundum *Franciæ* Regem bellis pulſavit; adminiſtrationem Imperii in *Ferdinandum* fratrem tranſtulit, & obiit anno 1558.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Ferdinandus Caroli quinti Imperatoris frater Imperator renuntiatus eſt nonnihil ægre ferente *Paulo* quarto ſummo Pontifice: ſed *Pius* quartus ratam habuit ejus inaugurationem.	1555	9
Maximilianus ſecundus *Ferdinandi* filius rem geſſit minus feliciter in *Hungaria* adverſus *Turcas*. Rex *Polonorum* ſublectus eſt, ſed nunquam jus ſuum in illud regnum vindicavit; obiit anno 1576.	1564	12
Rodolphus ſecundus *Maximiliani* filius plurima à *Turcis* capta oppida deſideravit, recepit tamen *Franciæ* auxiliis fretus.	1576	36
Matthias Rodolphi frater per tres annos cum *Turcis* bellum geſſit. Adoptatum à ſe *Ferdinandum* ſecundum in Regem *Hungariæ* & *Bohemiæ* eligi curavit.	1612	7
Ferdinandus ſecundus *Bohemos* debellavit adverſum ſe rebellantes, & *Danis* ſuperatis mortuus eſt anno 1637.	1619	18
Ferdinandus tertius filius ejus ei ſuffectus *Suecos* ſuperavit, atque ab iis ſuperatus anno 1638. coactus eſt ad pacis conditiones cum *Danis* & *Francis* deſcendere.	1637	20
Leopoldus Ferdinandi tertii filius.	1658	47

Joſephus I.	1705	6
Carolus VI.	1711	

SUCCESSIO LV.

Imperatores Orientis.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Valens à *Valentiniano* fratre Orientis Imperator creatus eſt. *Procopium Juliani* Apoſtatæ propinquum oppreſſit. *Gothis* pacem tribuit. *Hunnos* humaniter exceptos intra fines Imperii collocavit. Fovit *Arianos* : occiſus eſt anno 378.	364	15
Theodoſius Magnus annos natus 33. Orientis Imperator eſt factus. *Gothos* vaſtantes Imperium debellavit. *Gratiani* mortis pœnas repetiit. *Valentinianum* juniorem in Imperio confirmavit. *Ambroſii* pœnitentiæ præſcripto ſatisfecit. *Eugenium* mortis *Valentiniani* junioris reum ſuſtulit. *Mediolani* obiit anno 395.	379	16
Arcadius M. Theodoſii filius nihil memoria dignum geſſit per annos tredecim regni.	395	13
Theodoſius junior *Arcadii* filius *Iſdegerdis* tutelæ à patre ſuo commiſſus eſt, quam ille cum fide peregit. Quietum ſatis ejus regnum fuit. Obiit anno 450.	408	42
Marcianus obſcuro loco natus *Pulcheriam* ea lege duxit, ut virginitatem illibatam ipſa ſervaret. Mortuus eſt anno 457.	450	7
Leo primus opera promotus *Aſparis*, ipſum *Aſparem* cum nonnul-	457	17

lis

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
lis ex filiis ejus obtruncavit. Tenuit Imperium annis 17. menſibus 6.		
Leo junior *Zenonis* filius Cæſar factus eſt ab avo materno *Leone* primo. Vixit tantum menſibus decem ; *Zenonem* patrem paulò poſt *Leonis* primi mortem Auguſtum conſtituerat.	474	10 m.
Zeno Leonis junioris pater matrimonium inierat cum *Ariadna Leonis* primi filia, à *Baſiliſco* & *Verinâ* ſocru Reginâ pulſus viginti poſt menſibus Imperium recuperavit. Iterum è ſolio exturbatus à *Marciano* Sororio ſuo, haud multo poſt reſtitutus eſt. Interiit anno 491.	474	17
Anaſtaſius ex ordine *Silentiariorum Ariadnam Leonis* uxorem ſibi adjunxit. Populos nimis tributis capitatim impoſitis oppreſſos ſublevavit. *Perſas* prælio delevit, fregit *Vitalianum*, *Catholicos* oppugnavit. *Petri Fullonis* hæreſim ſuſcipiendam curavit. Fulmine perculſus periit feria quinta ſacra anni 518.	491	27
Juſtinus pietate præſtans *Anaſtaſio* ſucceſſit : illo imperante *Antiochia* terræ motu pæne omnis eſt everſa. Tam rudis litterarum fuiſſe dicitur, ut vix potuerit nomen exarare ſuum.	518	9
Juſtinianus ſororis *Juſtini* filius prioribus annis Imperii Eccleſiæ conſuluit; ſed ab *Eutychianis* circumventus eſt. Seditionem in ſe coortam *Conſtantinopoli* repreſſit, vicit *Vandalos*, *Italiam* armis ex *Gothis* recepit.	527	39
Juſtinus ſecundus ſororis *Juſtiniani*	65	13

filius,

filius, juſtitiæ amans quam in Imperio ſuo reſtituit, malè rem geſſit adverſus *Perſas*. Obiit anno 578.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Tiberius ſecundus Cæſar à *Juſtino* anno 574. & Auguſtus anno 578. creatus erat. *Perſas* cecidit. Imperavit poſt *Juſtinum* annos tantum quatuor.	578	4
Mauricius Dux erat fortiſſimus, ſed avaritiæ labe infamis. Celebres in *Perſas* victorias reportavit. Deum oravit ut vivus avaritiæ pœnas perſolveret. A *Phoca* è ſolio dejectus eſt. Tribus filiis in conſpectu ejus trucidatis, hanc calamitatem miro pietatis exemplo perpeſſus capite plexus eſt.	582	20
Phocas antea Centurio, Imperator ſalutatus eſt. In omne flagitiorum genus volutabatur. Imperii Magnates interficiebat, dum *Perſæ* fines ejus populabantur.	602	8
Heraclius, capta *Conſtantinopoli*, *Phocam* deturbavit à *Perſis* victus, poſtea eorundem victor fuit. Quoſdam terrarum tractus *Muhammedi* conceſſit. Fovit *Monothelitas.*	610	30
Conſtantinus Heraclii filius poſt hunc imperavit, & quarto menſe à *Martina* matre ſua veneno ſublatus eſt.	641	4 m.
Heracleonas ſenis haud amplius menſibus 6 regnavit, nares illi ſenatus-decreto, matri lingua præciditur.	641	6 m.
Conſtans Conſtantini filius ei ſubrogatus eſt. Favit *Monothelitis*, infelici prælio contra *Saracenos* certavit, à *Longobardis* victus *Syracuſis* peremptus eſt.	642	27

Con-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Conſtantinus ejus filius Imperium geſſit. *Catbolicam* fidem reſtituit. Fregit *Saracenos*, & ſexto Concilio adverſus *Monothelitas* congregato pacem Eccleſiæ fecit.	668	17
Juſtinianus ſecundus in locum patris *Conſtantini* inauguratus eſt Imperator. Sæpiſſime adverſa fortuna contra *Saracenos* eſt uſus. Regno pulſus naſo truncato, in exilium actus eſt.	685	10
Leontius locum ejus invaſit. Re nonnullis in præliis adverſus *Saracenos* malè geſta, oppida quædam ſibi ab illis eripi paſſus eſt. Naſi clade deformis in Monaſterium detruſus eſt.	695	3
Tiberius Apſimarus variis in occaſionibus ducenta *Saracenorum* millia concidit. Regnavit annis 7.	698	7
Juſtinianus jam tertius regnum denuo adeptus morte damnavit *Leontium* & *Tiberium*: is cum *Tiberio* filio capite imminutus eſt. *Cherſonitas* omnes mactari fecit.	705	6
Philippus Bardanes renunciatus eſt Imperator. *Monothelitarum* hæreſim redintegravit. Sextam Synodum abrogavit, oculis privatus eſt, atque *Arthemius* in ejus locum ſuffectus.	711	2
Anaſtaſius, *Arthemius* antea dictus, qui *Bardani* à ſecretis erat, imperavit biennium. Imperii poſitis inſignibus Monachum ſe fecit.	713	2
Theodoſius invitus creatus Imperator, annos duos regnavit, & *Leoni Iſaurico* ſponte ceſſit Imperium.	715	2
Leo Iſauricus prius *Conon* appellatus, primus *Iconoclaſtarum* hæreſim in	717	24

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
orbem invexit ingentibus præliis.		
Conſtantinus Copronymus Leonis filius *Catholicis* infeſtiſſimus ab *Artabaſdo* ſororis viro regno pulſus, ſed anno 743. reſtitutus, variis in præliis à *Saracenis*, *Sclavis* & *Bulgaris* maximo ſuo damno appetitus eſt. Deſperatam vocem emittens efflavit animam anno 775.	741	34
Leo tertius paternæ impietatis hæres munera, quæ olim *Mauricius* Eccleſiæ *Conſtantinopoleos* dedicarat, inde detraxit. Obiit anno 780.	775	5
Conſtantinus Irenes filius cum matre annis 10. imperavit. Adverſus *Iconoclaſtas* Eccleſiæ tutelam ſuſcepere & eorum cura coactum eſt ſeptimum Concilium, anno 790. *Conſtantinus* matrem in exilium pepulit.	780	10
Conſtantinus, relegata matre, ſolus imperavit, voluptatibus diffluens in omnes flagitiorum ſordes ſeſe dedit præcipitem anno 797. matris juſſu oculis orbatus haud multo poſt interiit.	790	8
Irene effoſſis filii oculis, ſola ſex annos tenuit Imperium.	797	6
Nicephorus, ejecta *Irene*, imperavit. *Manichæorum* diſciplinis deditus fuiſſe creditur. A *Saracenis* variis præliis malè mulctatus; Bello *Bulgarico* periit anno 811.	802	9
Michaël Curopalates, *Bulgaris* oppreſſis, *Leoni Armeno* principatum ceſſit.	811	2
Leo Armenus à partibus *Iconoclaſtarum* adverſus *Catholicos* ſtetit, in Eccleſia trucidatus eſt.	813	7
Michaël Balbus invaſit Imperium. *Catholicos* inſectatus eſt. *Thomam*	820	9

tyran-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
tyrannidem ſibi parantem in ordinem reduxit. Fato functus eſt anno 829.		
Theophilus in locum patris *Michaëlis* ſucceſſit, infeſtum ſe vel illis præbuit, qui eandem ſecum fidem profitebantur. Annos 12. adjectis tribus menſibus regnavit.	829	12
Michaël III. *Theophili* filius cum *Theodora* matre rexit Imperium. Imaginum cultum inſtauravit, *Michaël* in exilium pulſa matre in libidinibus totus fuit. Jugulatus eſt anno 867. cum matre annis 14. & undecim ſolus regnavit, qui conjuncti excurrunt in annos 25.	841	25
Baſilius Macedo uno anno ante *Michaëlis* obitum Imperator renuntiatus eſt, corruens Imperium recreavit. Juſtitiam exulem revocavit, vicit *Saracenos*. Sanctus *Ignatius* ejus juſſu ab exilio reductus ſedi ſuæ reſtituitur, pellitur ab illa *Photius*, qui eam iterum poſtmodum à *Baſilio* recuperavit. Imperavit cum *Michaële* annum 1. & ſolus 19.	867	19
Leo Philoſophus Baſilii vel *Michaëlis* filius *Photium* ſede ſua deturbavit, adverſus *Bulgaros* pugnavit infeliciter, ſed eos ſubinde devicit.	886	25
Alexander Leonis frater *Conſtantino*, cujus tutor erat, eripuit Imperium, regnavit annum 1.	911	1
Conſtantinus Porphyrogenitus Leonis filius *Conſtantinum Ducam* tyrannum oppreſſit. *Bulgaros* ſuperavit: *Romanus* ſocer ejus Auguſtus ab eo conſtituitur, ſed is ante ipſum è vivis exceſſit. *Conſtantinus* à *Romano* filio ſublatus eſt anno 959.	912	48

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Romanus Conſtantini filius haud multo ultra triennium Imperium moderatus eſt.	959	9
Nicephorus Phocas imperavit, contra *Saracenos* ſecunda prælia fecit, oppidaque quam plurima ab iis recuperavit.	963	6
Joannes Zimiſces Imperator ſalutatus eſt. *Saracenos* ab *Antiochia* repulit. *Bulgaros* devicit, fuit pietate erga B. Virginem inſignis, 6. annos & menſes 6. imperavit.	969	6
Baſilius & *Conſtantinus Romani* junioris filii in locum *Zimiſcis* ſucceſſere. Complures tyrannos adverſum ſe rebellantes compreſſerunt. *Bulgariam*que ditionis ſuæ fecere. *Baſilius* anno 1025. regni 50. mortuus eſt, & *Conſtantinus* anno 1028. regni 53.	975	53
Romanus Conſtantini viduam duxit, amiſſa *Syria* obiit. Imperavit annos 5. menſibus 6.	1028	6
Michaël Paphlago Romanum interfecit. Male à dæmone vexatus totos tranſegit vitæ dies, & regni 8. Monaſticæ diſciplinæ ſe mancipavit.	1034	8
Michaël Calæphatus à *Zoë Romani* vidua Imperium recepit: is ab eadem quarto poſt menſe dejectus eſt.	1042	4 m.
Conſtantinus Monomachus tum à *Servis*, tum à *Northmannis* malè mulctatus eſt, periit anno 1054.	1042	12
Theodora Zoës ſoror per annum unum imperavit.	1054	1
Michaël Stratioticus annum haud amplius Imperium retinuit.	1055	1
Iſaäcus Comnenus Imperator eſt fa-	1057	2

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
ctus, vivente *Michaële*, cui ſtatim detracta purpura eſt. Biennio & amplius regnavit, Imperatoremque *Ducam* deſignavit, & in Monaſterium conceſſit.		
Conſtantinus Ducas commodis eſſe moribus dicebatur, ſed multas Imperii Provincias à ſe delabi paſſus eſt.	1059	7
Romanus Diogenes fortis ac bellicoſus vir, cum *Eudoxia Conſtantini* uxore iniit matrimonium. Secundis præliis *Turcas* contrivit, at proditione victus in *Sultani* poteſtatem venit. Dimiſſus à Barbaris, oculis orbatus eſt.	1068	3
Michaël Ducas Conſtantini filius ſublectus eſt eo tempore Imperator, quo *Diogenes* apud *Barbaros* erat in cuſtodia, plurima illi *Turcæ* oppida eripuere: in Monachum detonſus eſt anno 1078.	1071	7
Nicephorus Botoniates Turcarum ope principatum obtinuit. *Nicephorum Bryennium* Imperium invadentem fregit. *Botoniates* in Monaſterium detruſus eſt anno 1081.	1078	3
Alexius Comnenus Imperii inſignia in domum ſuam intulit, malè acceptus eſt à *Roberto Viſcardo* & *Godefrido Bullionio.*	1081	37
Joannes Comnenus qui & *Calojoannes Alexii* filius *Scythas* & *Hungaros* profligavit, tum *Perſarmenios* in *Aſia*; currui triumphali impoſitam Beatæ Virginis effigiem ſolemni pompa revexit.	1118	25
Manuël Comnenus Imperator à patre renuntiatus, *Conradi* & *Ludovici* Regis *Francorum* exercitui exitium creavit anno 1147. tantum non abfuit ut ſe *Mahumetis* diſciplinis traderet.	1143	38

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Alexius Comnenus Emanuëlis filius ab *Andronico* trucidatus eſt tertio regni anno.	1180	3
Andronicus imperare cœpit. Poſt biennium, manu abſciſſa & oculo effoſſo deturbatus eſt. Hic finis *Comnenorum* fuit.	1183	2
Iſaäcius Angelus Auguſtus eſt factus. Parum ſecunda bella geſſit. Ab *Alexio Angelo* regno pulſus eſt.	1185	10
Alexius Angelus Comneni nomen ſibi adſcivit, à *Balduino Flandrenſi* Comite fuſus fugatuſque eſt.	1195	9
Iſaäcius Angelus in regnum reſtitutus, cum *Alexio* fratre regnavit, nec tamen diu.	1203	1
Alexius Murſiphilus expulit utrumque fratrem, atque invaſit Imperium, à quo excidit eodem anno.	1204	3 m.
Quo tempore à *Latinis* tenebatur Imperium, *Græci* nihilominus Imperatores ſibi delegerant.		
Theodorus Laſcaris à *Græcis* Imperator creatus *Nicææ* in *Bithynia* ſedem habuit. *Turcas* delevit & mortuus eſt anno 1222.	1204	18
Joannes Ducas Theodori filius plurima de *Latinis* oppida recepit. Obiit anno 1255.	1222	33
Theodorus Junior *Joannis* filius, quatuor tantùm annis imperavit.	1255	4
Joannes filius ejus illum excepit annos 6. natus, traditusque eſt *Michaëlis Palæologi* tutelæ qui pupillo oculos effodi juſſit.	1259	4
Michaël Palæologus Imperium uſurpavit, in gratiam cum Eccleſia rediit, legatis ad Concilium *Lugdunenſe* miſſis. Mortuus eſt regni 23.	1262	23

Andro-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Andronicus Michaëlis filius mortuo patre tenuit Imperium: ab *Andronico* abnepote ſuo abdicare coactus eſt.	1283	50
Andronicus tertius imperavit annis 8. ſemper à concordia Eccleſiæ *Græcæ* cum *Latina* abhorruit.	1332	8
Joannes Palæologus ſeu *Calojoannes Andronici* filius poſt aliquot annos regni à tutore ſuo *Joanne Cantacuzeno* pulſus eſt.	1341	6
Joannes Cantacuzenus invaſit Imperium. Tutor filiis *Andronici* datus fuerat. Primus erat adminiſter & Imperii Rector. A *Joanne Palæologo* expulſus eſt.	1347	10
Joannes Palæologus recuperato Imperio regnavit 27. annos.	1357	27
Manuël ſeu *Emanuël* patrem Imperium abdicare coëgit. A *Bajaſeto Conſtantinopoli* circumſeptus eſt: at *Tamberlanes*, in *Bajaſeti* Imperium facta impreſſione, obſidionem ſolvere compulit.	1384	34
Joannes Palæologus Concilio *Florentino* interfuit. Regnavit 27. annos.	1418	27
Conſtantinus Græcorum Imperatorum ultimus fuit, capta à *Turcis Conſtantinopoli*, Regni octavo anno 1453.	1444	8

SUCCESSIO LVI.

Imperatores *Franci* in Oriente.

	An. *Chriſti.*	
Balduinus Comes *Flandrenſis* expugnata *Conſtantinopoli* Imperator electus eſt. Captus à *Bulgaris* interemptus eſt.	1204	1

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Henricus Balduini frater imperavit annis 10.	1206	10
Petrus Antiſiodorenſis Romæ ab *Honorio* tertio coronatus eſt. A *Theodoro Laſcari* trucidatus eſt.	1216	6 m.
Robertus Petri filius regnavit annis 11.	1216	11
Balduinus ſecundus *Balduini* frater imperavit annos 24. is fuit *Latinorum* Imperatorum ultimus.	1227	34

SUCCESSIO LVII.

Turcæ Imperatores.

Ottomanus, à quo toti Imperio *Ottomanici* nomen derivatum, regnare incepit anno 1300. ac *Pruſæ* ſedem Regni conſtituit.	1300	26
Urchanus filius ejus in locum ſucceſſit, regnavit annos 32. promovitque fines Imperii.	1326	31
Amurathes Urchani filius in *Europam* copias traduxit.	1357	31
Bajaſetes Amurathi filius plurima in *Europa* ditionis ſuæ fecit, at captus eſt à *Tamberlano*.	1388	14
Joſue Bajaſetis filius ſe Imperatorem fecit, ſed à *Solimano* fratre peremptus eſt.	1401	2
Solimanus ſeptem annos tantum imperavit.	1403	7
Moyſes Solimanum fratrem occidit, & regnavit annis 4.	1409	4
Mahumetes primus regnavit ad annum 1421.	1413	8
Amurathes ſecundus, ejus filius ei ſucceſſit, *Chriſtianos* prælio profligavit anno 1444.	1421	31
Mahumetes ſecundus *Amurathi* filius	1451	30

Conſtan-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Conſtantinopolim cepit anno 1453. & Imperium *Græcum* delevit. Regna 12. Urbes 200. expugnavit.		
Bajaſetes ſecundus *Mahumetis* filius, plures *Venetis* urbes ademit; Imperium abdicare coactus eſt.	1481	31
Selimus Bajaſetis filius ei ſuffectus, ſuæ ditionis *Ægyptum* fecit.	1512	9
Solimanus Bajaſetis filius, vir prudens & bellicoſus, *Belgradum* expugnavit, *Rhodum* Inſulam, *Budam*, *Albam Regiam*, *Strigonium* & *Tunetum* occupavit.	1520	46
Selimus ſecundus, ejus filius, regnare cepit anno 1566. *Cyprum* Inſulam in poteſtatem ſuam redegit. Obiit anno 1574.	1566	8
Amurathes III. moritur ann. 1595.	1574	21
Mahumetes tertius, iners Imperator mortuus eſt anno 1604.	1595	9
Achmetes paternæ ignaviæ hæres, regnavit annis 14.	1604	14
Muſtapha Achmetis frater duobus menſibus imperavit.	1618	2 m.
Oſmannus ejus filius Legatos in *Franciam* miſit, à *Chriſtianis* victus eſt.	1618	4
Muſtapha Oſmanni patruus ejus in locum ſuffectus eſt, atque iterum regni inſignibus decoratus, elapſo regni anno uno in cuſtodiam retractus eſt.	1622	1
Amurathes Oſmanni frater *Bagdetum* expugnavit. Ictu ſanguinis periit, anno 1640.	1623	17
Ibrahimus eductus è carcere, in locum fratris factus eſt Imperator. Laqueo præfocatus *Mahumeti* 4. reliquit Imperium.	1640	14
Mahumetes quartus *Ibrahimi* filius ſeptennis ſublectus eſt, matre ejus tutelam gerente.	1654	

SUCCESSIO LVIII.

Reges *Italiæ Oſtrogothi*, qui partem Imperii *Romani* in Occidente occuparunt pulſo *Auguſtulo.*

	Cœper. Anno *Chriſti.*	Regn.
Odoacer.	477	16
Theodoricus.	493	14
Athalaricus.	507	9
Theodatus.	516	3
Vitiges.	519	4
Theodobaldus.	523	1
Alaricus.	524	m. 3
Totilas.	524	10
Tejas.	534	1
Narſes.	535	17

SUCCESSIO LIX.

Longobardorum Reges in *Italia*, qui partem Imperii *Romani* in Occidente occuparunt.

	Cœper. Anno *Chriſti.*	Regn.
Alboinus Rex ſalutatus eſt anno 571.	571	3
Clephis.	574	1
Anarchia ſive interregnum decem annorum.	575	10
Antharis.	586	7
Agilulphus.	592	27
Ardowaldus.	616	10
Ariovaldus.	626	12
Rotharis.	638	15
Rodoaldus.	653	5
Aripertus.	657	5
Gundipertus.	662	1
Grimoaldus.	663	9
Garibaldus.	673	m. 3
Petrarius.	673	17

Cuni-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Cunipertus.	689	12
Luitpertus.	701	m. 8
Regimpertus.	702	m. 3
Aripertus.	702	12
Aſpirandus.	712	m. 3
Luitprandus.	713	32
Heildebrandus.	744	m. 7
Rachis.	744	6
Aiſtulphus.	750	6
Deſiderius.	756	18

SUCCESSIO LX.

EXARCHÆ *RAVENNÆ.*

Miſſi fuerunt Exarchæ *Ravennatenſes*, ut præeſſent *Italiæ*, loco Imperatoris cui hæc Provincia ſubdita erat.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Longinus à *Juſtiniano* miſſus ut *Italiæ* præeſſet.	568	25
Smaragdus.	583	4
Baudarius.	586	1
Romanus.	587	10
Callinicus.	598	4
Smaragdus iterum.	602	8
Joannes Remigus.	610	4
Eleutherius.	614	5
Iſaacus.	619	24
Theodorus Calliopas.	643	6
Olympius.	649	1
Theodorus Calliopas iterum.	650	36
Theodorus.	686	1
Joannes.	687	15
Theophylactus.	702	8
Joannes Riſocopius.	710	3
Scholaſticus.	713	12
Paulus.	725	3
Eutychius.	728	24

Anno

Anno 752. *Ravenna* ab *Aiſtulpho Longobardorum* Rege capta, & Exarchatui finis eſt impoſitus. Poſtea verò ſummi Pontifices hac Provinciâ (nunc Legatio *Romulæa*) à *Pipino Francorum* Rege donati ſunt anno 755. quod à *Carolo Magno* firmatum eſt anno 774.

SUCCESSIO LXI.

REGES FRANCORUM.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Pharamundus Marcomiri filius, primus in Regum appellatione à noſtris Hiſtoricis ponitur: de illo nihil apud *Gregorium Turonenſem* extat, ſed *Proſperi* Chronicon ad annum 420. illius adſcribit exordium.	420	9
Clodio Pharamundi filius regnum iniit anno 429. trans *Rhenum* primus in *Gallias* erupit. Ab *Aëtio* duce repreſſus eſt. Poſt annos deinde 18. in *Atrebatum* & *Cameracenſium* fines tranſduxit exercitum.	429	20
Meroveus Affinis *Clodionis Francorum* in *Gallia* ditionem amplificavit. Obiit anno 458.	449	10
Childericus ejus filius & hæres libidinibus ſolutus pulſus eſt. *Vuinomado* regnum commiſit, qui tanta ſolertia *Francorum* animos contrectavit, ut Regem ab exilio revocaverint.	458	14
Chlodoveus Childerici filius *Chlotildem Chilperici Burgundi* filiam conjugem duxit. *Chriſtianam* fidem amplexus eſt anno 496. poſt pugnam ad *Tolbiacum* commiſſam. Anno 507. *Pariſiis* Regni ſedem conſtituit. Nonnullis Scriptoribus placuit *Chlodoveum* non modo	482	29

pri-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
primum eſſe Regem *Chriſtianum*, ſed etiam primum in *Francorum* Regum ſerie ponunt. Iſtorum Argumentis ægre quidem aſſentimur, ſuppetunt enim validiores autoritates quam illorum negantia argumenta. V. diatribam *P. Danielis* in ejus Commentario in *Francorum* Hiſtoriam, & reſponſionem, qua pulſata fuit.		
Chlodoveus quatuor ſuperſtites filios reliquit. *Theodoricum* ſpurium *Metenſium*, *Chlodomirum Aurelianenſium*, *Chlotarium Sueſſionum*, *Childebertum Pariſiorum* Reges.		
Childebertus graviſſimis bellis fratres ſuos ſolicitos habuit. Regni fines in *Hiſpaniá* longè lateque protulit; ſed à *Cæſarauguſta* obſidionem ſolvere coactus eſt.	511	49
Chlotarius Sueſſionum Rex, *Childeberto* fratri ſucceſſit. *Chramnum* filium ſuum igne combuſſit. Annos regnavit 51. ſolus duos tantum annos *Francorum* Imperium rexit.	560	2
Regnum quatuor in partes diſtributum, quatuor *Chlotarii* filiis ceſſit *Chereberto*, *Chilperico*, *Sigeberto* & *Guntchramno*.		
Cherebertus injuſtitia atque impudicitia famoſus ob legitimam repudiatam conjugem *Ingobertam*, ac *Meroſledis* iterata conjugia à Sancto *Germano Pariſienſium* Epiſcopo ſacris interdictus eſt.	562	9
Chilpericus regno ſpoliatus à fratribus haud multò poſt illud recepit: è venatione rediens trucidatus eſt.	562	22
Chlotarius ſecundus ejus filius ei ſucceſſit 4. tantùm menſes natus,	584	45

Frede-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Fredegundis omnem poſuit induſtriam, & quidem feliciter, ut ab eo regnum non dilaberetur.		
Dagobertus Chlotarii ſecundi filius, annos 12. natus ſancti *Arnulphi Metenſis* Epiſcopi tutelæ traditus. Poſt in libidinem effuſus, plures uxores, pluréſque concubinas eodem habuit tempore. Nihilominus S. *Dionyſium Pariſiorum* Epiſcopum veneratus eſt.	629	12
Chlodovæus II *Dagoberti* filius ex *Nanthilde* Monacha, ut creditur, duodecennis puer Rex factus eſt. Singulari fuit erga pauperes benignitate. Leviſſima pollebat autoritate, quod eam ad ſe regni Magnates, & præſertim Majores domus transferrent.	644	17
Chlotarius III. *Chlodovei* filius natu major ei ſuffectus eſt : de regno ejus pauciſſima memoriæ tradita ſunt : hunc tamen inter ignavos reges computari notum eſt.	660	4
Theodoricus ejus frater ad regnum vocatus eſt, neque per annum integrum regnavit. Detonſus in ſancti *Dionyſii* Monaſterium detruſus eſt.	664	
Childericus II. filius *Clodovei* ſecundi, in locum *Theodorici* ſublectus eſt. A *Bodilone*, quem virgis affici juſſerat, interfectus eſt.	665	3
Theodoricus Chlodovei II. filius, mortuo *Childerico* fratre, denuo regnum capeſſit : eo regnante tanta *Ebroinus* Palatii Præfectus pollebat autoritate, ut Magnates morte plecteret, & frivola prætexens, vel ab ipſis ſanctiſſimis Epiſcopis non abſtineret.	667	23
Chlodoveus III. filius ejus quatuor	690	4

circi-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
circiter annos regnavit, nihil memoria dignum geſſit, *Pipino Caroli Martelli* patre ſummam rerum ad ſe trahente.		
Childebertus II. *Theodorici* filius, quem *Pipinus* regio nomine decoravit, cujus vacuam ei reliquit per 17. annos poſſeſſionem.	694	17
Dagobertus II. *Childeberti* ſecundi filius, ad regnum vocatus eſt, in domum regiam à *Pipino* relegatus, per annos quinque Regem perſonatum egit.	711	5
Chilpericus antea *Daniël* vocatus, ei ſucceſſit. Utrum Regio ſanguine ſatus fuerit dubitatur. Huic *Raginfredus* Palatii Præfectus adjunctus eſt. Sed non multò poſt *Carolus Martellus Pipini* filius hanc dignitatem invaſit.	715	5
Theodoricus II. *Dagoberti* ſecundi filius ſexennis à *Carolo Martello* Rex conſtitutus eſt, quo regnante ingentia facinora edidit.	720	15
Poſt hunc, interregnum fuit annorum ſeptem. Quo temporis intervallo, Ducis adjecto ſibi titulo *Martellus* ſupremâ potitus eſt autoritate.	735	7
Childericus III. filius vel frater *Theodorici*, ex priore ſtirpe poſtremus, regnavit annos decem. *Pipinus* Palatii Præfectus, & Dux *Francorum* detonſum in Monaſterium incluſit, ut vindicata ſibi Regis autoritate, nomen quoque geſtaret.	742	10

STIRPS ALTERA REGUM *Francorum.*

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Pipinus Caroli Martelli filius ſecundæ Regum noſtrorum familiæ fecit initium. Jamdudum Regiam poteſtatem obtinebat, ad quam *Francorum* conſenſu titulum Regis adjecit. Annis 754. & 756. in *Italiam* profectus ab *Aiſtulpho Longobardorum* Rege Eccleſiæ infeſto Pontificem liberavit.	752	17
Carolus Magnus cum *Carlomanno* fratre Regnum paternum adeptus eſt. Obiit *Carlomannus* anno 771. *Carolus* Regnum *Longobardorum* evertit. Partem *Hiſpaniæ* Imperio ſuo adjecit. Plurima Concilia congregari curavit. Imperator anno 800. electus, mortuus eſt ætatis 71. Regni 47. Imperii 14. Litterarum ſe Mæcenatem profeſſus eſt & Eccleſiæ vindicem.	768	47
Ludovicus Pius paternum Regnum iniit, & *Durocottori Rhemorum* Imperiali corona donatus eſt à *Stephano* quinto anno 816. filii ejus in illum rebellarunt anno 830. & detruſerunt in Monaſterium. Ad regnum anno 831. revocatus eſt. Triennio poſt pulſus iterum & brevi reſtitutus Imperium recuperavit.	814	26
Carolus Calvus Ludovici Pii filius quartus, cepit Imperium: ex pugna ad *Fontinatam Villam* non longe ab *Antiſſiodoro* contra *Lotharium* fratrem commiſſa victor diſceſſit. Tantum in ea fuſum eſt *Francici*	840	38

ſangui-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
ſanguinis, quantum fuſum fuiſſe hactenus non meminimus. Mortuo *Lothario* Imperatoris corona decoratus eſt anno 875. & anno 877. veneno ſublatus eſt.		
Ludovicus II. *Balbus* dictus in Regnum, non verò Imperium ejus ſucceſſit.	877	3
Ludovicus & *Carlomannus Balbi* filii in ejus locum ſuffecti ſunt. Ille anno 882. hic anno 884. mortui ſunt.	879	5
Carolus Craſſus Imperator Regnum *Francorum* tenuit ab anno 885. ad annum 888. Rem adverſus *Northmannos* infeliciter geſſit. Regno & Imperio abdicare coactus ad *Arnulphnm Bavariæ* Regem profugit.	885	3
Odo Roberti Francorum Ducis filius, mortui anno 867. Rex *Franciæ* electus eſt dum *Carolus Simplex* Regno maturior fieret, celebrem in *Northmannos* ad *Montem-Falconium* victoriam reportavit anno 889.	888	10
Carolus Simplex in quo labaſcebat *Caroli Magni* poſteritas. *Northmanni* adverſus eum rebellarunt, pacem ſanciit quam paulò poſt fregere. Victus ad *Sueſſionum Auguſtam*, Regno deſtitutus eſt anno 923. & obiit anno 929.	898	25
Robertus Regnum invaſit *Carolo Simplice* regnante, neque illud ultra annum obtinuit. In prælio ad *Sueſſionum Auguſtam* interiit, moriens tamen victores reliquit ſuos.	922	1
Rodulphus Dux *Burgundiæ* Rex *Francorum* ſalutatus eſt. *Northmannos* debellavit, factionibus &	923	13

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
ſtudiis partium, quibus Regnum flagrabat, diſtractus vix potuit autoritatem fulcire.		
Ludovicus Tranſmarinus Caroli Simplicis filius, patre ex Regno deturbato in *Angliam* ſe receperat, revocatus Regnum adiit, quod non potiori felicitate quàm pater adminiſtravit.	936	18
Lotharius filius ejus *Pictonum* Duci, *Othoni* Duci *Burgundiæ* bellum indixit, *Lotharingiam* à ſe occupatam reſtituit.	954	32
Ludovicus Lotharii filius, nihil memoria dignum geſſit. Obiit anno 987. Rex *Francorum* poſtremus è *Caroli Magni* genere.	986	1

TERTIA REGUM FRANCORUM Proſapia.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Hugo Capetus ad Regiam *Francorum* dignitatem evectus eſt. *Carolum Lotharingiæ* Ducem *Lotharii* fratrem debellavit. Sedato & quieto regno uſus eſt.	987	9
Robertus II. anno 988. Regni particeps cum *Hugone* factus eſt. A *Romano* Pontifice *Sylveſtro* ſecundo ſacris interdictus eſt, quod *Bertham* conſobrinam in quarto gradu *Carnutenſium* comitis viduam, cujus ſacra affinitate cognatus erat, uxorem duxiſſet. *Bertha* repudiata *Conſtantia* in manum ei convenit. Is erat ſumma pietate inſignis.	996	33
Henricus, invitâ *Conſtantia* matre, quæ *Robertum* juniorem præferebat, patri ſubrogatus eſt.	1033	28

Philip-

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Philippus, *Berthâ* repudiatâ, *Bertradâ Fulconis Andegavenſium* Comitis in conjugem adſcitâ, ab *Urbano* ſecundo *Romano* Pontifice Sacrorum uſu interdictus eſt, biennio poſt, cum ei ſatis feciſſet, cum Eccleſia reconciliatus.	1060	48
Ludovicus VI. cognomine *Craſſus*, *Francorum* ſceptra ſuſcepit annos 3. natus, *Northmannos* devicit, profligavit *Anglos*, & quædam inteſtina bella in Regno ſuo coorta compoſuit.	1108	29
Ludovicus VII. dictus *junior Alienoram* duxit, *Guillelmi*, Ducis *Aquitaniæ* pœnitentia graviſſima inſignis, filiam, quem *Anacleti* Antipapæ pertinacius partes tuentem, ſanctus *Bernardus* ad meliorem mentem reduxit.	1137	44
Philippus II. cognomine *Auguſtus*, ætatis anno 16. ſceptra tractavit, *Judæos* exilio multavit, explicato Crucis inſigni cum *Richardo Angliæ* Rege *Palæſtinam* recepturus in Orientem profectus eſt.	1180	43
Ludovicus VIII. erepta *Anglis Rupella*, arma movit in *Albigenſes*, quos *Arragonum* Rex, & *Raimundus Toloſanus* Comes tutabantur.	1223	4
Ludovicus IX. dictus *Sanctus Ludovicus*, *Theobaldum Campaniæ* & *Hugonem Marchiæ* Comites in ordinem reduxit, bis haud ſatis feliciter in *Palæſtinam* profectus. In ſecunda expeditione peſte, quæ per totum exercitum graſſabatur, extinctus eſt.	1226	44
Philippus III. dictus *Audax*, *Francorum* Rex appellatus in *Africa*,	1270	15

apud *Remos* coronatus eſt, Comitatus *Pictonum* & *Toloſatum* ſceptro ſuo adjunxit, Regnum *Arragonum* *Carolo Valeſio* filio ſuo conceſſum ſtuduit armis ſibi vindicare, ſed in eo bello deceſſit.

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Philippus IV. cognomine *Pulcher*, aſſidua cum *Anglis* & eorum fœderatis *Flandris* bella ſuſcepit, graviſſimis cum *Bonifacio* octavo diſſidiis colluctatus ab eo anathemate percuſſus eſt, quòd ſacram militiam detrectaſſet. ordinem *Templariorum* delevit.	1285	30
Ludovicus X. vocatus *Hutinus*, jam *Navarræorum* Rex creatus erat, cum *Philippi* patris in locum ſucceſſit.	1315	16 m.
Philippus Longus, *Ludovici* X. filius *Judæos Francia* expulit.	1316	5
Carolus IV. dictus *Pulcher*, *Philippi* frater, *Anglos* felici bello contrivit, coactique ſunt in *Franciam* pacem ſuppliciter deprecaturi venire.	1322	6
Philippus VI. cognomine *Valeſius*, primus ex *Valeſiorum* ſtemmate difficillimis bellis adverſus *Anglos* functus eſt. Plurimis ex præliis victor receſſit. *Humbertus Delphinatum* ei conceſſit ea lege, ut *Franciæ* natu majores filii, *Delphinorum* titulo decorarentur.	1328	2
Joannes Philippi filius ei ſufficitur, ab *Anglis* in *Pictonibus* acie ſuperatus captuſque cum filio quatuor annis in *Anglia* diverſatus eſt.	1350	14
Carolus V. *Sapiens* cognominatus, plurima bella in *Anglos* præſertim ſapientibus conſiliis *Bertrandi Gueſclinii* feliciter ſuſtinuit.	1364	17
Carolus VI. Regnum iniit perturba-	1380	42

tione

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
tione & ſciſſionibus infauſtum. *Carolus* enim Patruorum *Joannis Biturigum*, *Philippi Burgundionum* & *Ludovici Andegavenſium* Ducis, tutelæ fuerat commiſſus.		
Carolus VII. Regnum auſpicatus eſt, miſerè turbis vexatum, *Anglis* & *Burgundionibus* oppida munitiſſima obtinentibus. Ab his anguſtiis à *Joanna Aurelianenſi* puella explicatus, *Anglos* penitus confecit.	1422	39
Ludovicus XI. callidus homo, atque altiſſimæ ſapientiæ, conſpirantium in ſe Principum, mira ſolertia factiones diſſuit.	1461	22
Carolus VIII. *Ludovici* undecimi filius *Ludovicum* Ducem *Aurelianenſium* in ſe rebellantem prælio fregit. Regnum *Neapolitanum* Regno ſuo adjunxit, ſed haud multò poſt ab eo cecidit.	1483	15
Ludovicus XII. filius *Caroli* Ducis *Aurelianenſis*, *Joannam Ludovici* undecimi filiam repudiavit, & *Anna Aremorica* in manum ei convenit. Agrum *Mediolanenſem* armis ditionis ſuæ fecit; brevi tamen is ab illo dilapſus eſt: pluribus præliis *Venetos* in ordinem reduxit, iterumque *Mediolanenſem* Principatum ſubegit.	1498	17
Franciſcus I. à *Ludovico* primo *Aurelianenſium* Duce *Caroli* ſexti fratre originem repetens, in *Ludovici* 12. conſobrini ſui locum venit. *Helvetios* armis profligavit. *Mediolanenſem* agrum recuperavit. Confecit *Concordatum*, quo Regi licitum eſt Epiſcopos & Abbates privata autoritate conſtituere. à *Carolo* 5. in *Ticini* obſidione captus eſt.	1515	32

	Cœper. An. *Chriſti.*	Regn.
Henricus II. Regno *Lutheranos* expulit. Geſſit res ſuas adverſus *Carolum* quintum haud quidem infeliciter. Victus eſt à *Philippo* ſecundo ad Sancti *Quintini* oppidum. Lethale in ludicro certamine vulnus accepit.	1547	13
Franciſcus II. cujus Regno ſeditiones, quæ illud ſolicitum & inquietum ſub *Carolo* nono habuere, initium traxere. Obiit 18. Regni menſe.	1559	18 m.
Carolus IX. frater ejus eum ſecutus eſt. *Calviniſtarum* rebellionibus eo regnante *Francia* deflagravit. Pluribus præliis cæſi & profligati ſunt.	1560	14
Henricus III. *Caroli* 9. frater, ſancti Spiritus ordinem inſtituit. Dira tota *Francia* rerum perturbatione concuſſa eſt. Undique bella civilia, undique variæ coitiones in Regem exarſerunt. *Valeſiorum* ſtemma in *Henrico* extinctum eſt.	1574	15
Henricus IV. *Navarræorum* Rex originem à *Roberto Claromontano* Comite ſancti *Ludovici* filio quinto deducebat. Rex legitimus renuntiatus eſt; conſpiratio, quam *Ligam* vocamus, ſe illi objecit, ſed ubi ejuravit *Calvini* perfidiam, omnes illi fidei dixere ſacramentum.	1589	21
Ludovicus XIII. bella inteſtina in *Francia* coorta, feliciter repreſſit, redegit in ordinem *Calviniſtas*, quos *Proteſtantes* appellare conſuevimus. *Rupellam* Duce Cardinali *Ricolocio* ab eis recepit.	1610	33
Ludovicus XIV. cujus Regnum omnia	1643	72

pro-

proſpera fortunant. Principes rebellantes in ordine continentur, promoventur regni fines, deletur hæreſis, coguntur hoſtes pacem ſuppliciter deprecari.

Ludovicus xv. qui hodie regnat. 1715

SUCCESSIO LXII.

Burgundiæ Reges.

Cœp.		Regn.
408	*Godeſilus.*	5
413	*Gundicarius.*	38
451	*Gundericus.*	22
473	*Gundebaldus.*	36
509	*Sigiſmundus.*	15
524	*Godomarus.*	10

Regnum iſtud *Francorum* Imperio adjunctum eſt ab anno 534. ad annum 879. & 888. tunc duplici Regno *Burgundia* ſciſſa eſt, Regno *Arelatenſi* ſive *Burgundiæ Cisjuranæ*, & Regno *Burgundiæ Transjuranæ*. Priori enim temporis intervallo, id eſt anno 879. *Boſonus* Regnum *Burgundiæ* uſurpavit, quod dictum fuit, ſive *Arelatenſe* Regnum, ſive *Burgundiæ Cisjuranæ*, id eſt citra montem *Juranum*.

Cœp.		Regn.
879	*Boſonus.*	9
888	*Ludovicus Cæcus.*	12

Carolus Conſtantinus etſi Regni hæres, nunquam tamen Regis Corona donatus eſt.

Cœp.		Regn.
900	*Hugo.*	26

SUCCESSIO LXIII.

Reges *Burgundiæ Transjuranæ.*

Cœp.		Regn.
888	*Rodulphus* I.	23
911	*Rodulphus* II.	26

Hic utrumque Regnum *Burgundiæ Transjuranæ*, & *Cisjuranæ* in unum conjunxit.

Cœp.		Regn.
937	*Conrardus.*	51
994	*Rodolphus* III.	38
1032	*Conrardus* II.	

Ex eo tempore *Burgundiæ* regnum adjectum eſt *Franciæ* dominationi, illudque rexerunt *Francorum* Regibus progeniti Duces.

Prima Dynaſtia ex *Francicis* Principibus.

Cœp.		Regn.
	Robertus I.	
1075	*Hugo* I.	3
1078	*Odo* I.	25
1103	*Hugo* II.	39
1141	*Odo* II.	21

Cœp.		Regn.
1162	*Hugo* III.	30
1192	Odo III.	26
1218	*Hugo* IV.	54

Secunda Dynaſtia ex *Francicis* Principibus.

Cœp.		Regn.
1363	*Philippus* II. *Joann. Francor.* Regis filius.	4
1404	*Joannes.*	15

Cœp.		Regn.
1272	*Robertus* II.	33
1305	*Odo* IV.	51
1346	*Philippus* I.	15

Cœp.		Regn.
1419	*Philippus* III.	48
1467	*Carolus.*	10

Regnum *Burgundiæ Francorum* dominationi & Imperio adjectum eſt à *Ludovico* XI.

SUCCESSIO LXIV.

REGES *HISPANIÆ.*

Gothi Ariani.

Cœp.		Regn.
[illegible]	*Athaulphus.*	1
415	*Sigericus.*	m. 6
[illegible]	*[illegible]*	13
[illegible]	*[illegible]*	23
[illegible]2	*Thoriſmundus.*	1
[illegible]	*[illegible]icus* II.	13
[illegible]	*Evaricus*	18
484	*Alaricus.*	23
507	*Geſalicus.*	19
526	*Amalaricus.*	5
531	*Theuda.*	17
548	*Thaudegeſillus.*	m. 1
550	*Agila.*	5
554	*Athanagildus.*	23
567	*Luiba* I.	1
568	*Levigildus.*	18

Gothi Catholici.

Cœp.		Regn.
586	*Recaredus* I. qui fidem *Catholicam* amplexus eſt.	15
601	*Luiba* II.	2
603	*Vittericus.*	7
610	*Gondemarus.*	2
612	*Seſibutus.*	10
621	*Recaredus* II.	m. 3
621	*Suintilla.*	10

Rachemerus creditur tunc temporis regnaſſe, at non adeo certum.

Cœp.		Regn.
631	*Siſenandus.*	5
636	*Cinthilla*, qui & *Suintilla* II.	4
640	*Tulca.*	2
642	*Videſvindus*, qui & *Chindeſuvinta.*	
649	*Reciſvindus.*	23
672	*Bamba.*	8

Cœp.

Cœp.		Regn.
680	*Ervigius.*	8
688	*Egicanes*, decem annos ſolus regnavit, poſtea verò filium Regni participem fecit.	15
697	*Vitiza*, quinque prioribus annis ſimul cum patre regnavit.	13
710	*Rodericus.*	3
	Occiſo in prælio, à *Saracenis*, *Roderico*, *Gothis* fugatis, ac in montibus receptis Rex eligitur *Pelagius*.	
717	*Pelagius.*	18
736	*Favilla.*	2
738	*Alphonſus* I.	19
757	*Froila.*	11
769	*Aurelio.*	6
775	*Silo.*	8
783	*Mauregattus* Tyrannus.	6

Cœp.		Regn.
789	*Weremondus* Tyrannus.	2
791	*Alphonſus* II.	33
824	*Ramirus.*	26
850	*Ordonius.*	12
862	*Alphonſus Magnus* III.	48
910	*Garſias.*	3
913	*Ordonius* II.	1
923	*Froila* II.	1
924	*Alphonſus* IV.	6
931	*Ramirus* II.	19
950	*Ordonius* III.	5
955	*Ordonius* IV.	1
956	*Sanctius Craſſus.*	12
967	*Ramirus* III.	15
982	*Veremondus* II.	17
999	*Alphonſus* V.	28
1027	*Veremundus* III. à *Ferdinando* occiſus, cujus mox tempora explicabimus.	10

SUCCESSIO LXV.

Caſtiliæ Comites.

An. *Chriſti.* Cœp.		Regn.
930	*Ferdinandus.*	12
942	*Garſias Ferdinandi* filius.	4

An. *Chriſti.* Cœp.		Regn.
993	*Sanctius.*	38
1028	*Garſias* II.	1

SUCCESSIO LXVI.

Reges *Caſtiliæ.*

Cœp.		Regn.
1036	*Ferdinandus*, occiſo *Veremundo* III. Regis *Legionenſis*, & *Aſturiarum* inſignia aſſumpſit.	30
1065	*Sanctius* II.	7
1072	*Alphonſus* VI.	37

Cœp.		Regn.
1109	*Alphonſus* VII.	13
1122	*Alphonſus* VIII.	35
1157	*Sanctius* II.	1
1158	*Alphonſus* IX.	55
1214	*Henricus* I.	3
1217	*Alphonſus* X.	9

An. *Chriſti.*
Cœp. Regn.
1226 *Ferdinandus* III. 29
1252 *Alphonſus Sapiens.* 32
1284 *Sanctius* IV. 11
1295 *Ferdinandus* IV. 17
1312 *Alphonſus* XI. 38
1350 *Petrus Crudelis* dictus. 19
1369 *Henricus* II. 10
1379 *Joannes* I. 11

An. *Chriſti.*
Cœp. Regn.
1390 *Henricus* 3. Valetudinarius. 16
1406 *Joannes* 2. 48
1454 *Henricus* 4. 20
1474 *Ferdinandus* v. *Catholici*, cum *Iſabella* conjuge Reges dicti. Eo regnante, *Arragoniæ* regnum cum *Legionenſi* & *Caſtiliæ* jungitur.

Ex *Auſtriaca* Progenie.

Cœp. Regn.
1504 *Philippus.* 12
1516 *Carolus* I. vel v. 39
1555 *Philippus* 2. 43

Cœp. Regn.
1598 *Philippus* 3. 23
1621 *Philippus* 4. 44
1665 *Carolus* 2. 35

Ex Sanguine *Borboniorum.*

1700 *Philippus* v.

SUCCESSIO LXVII.

Reges *Suevorum* in *Galliciâ* & *Luſitaniâ.*

Cœp. Regn.
409 *Hermericus.* 32
440 *Rechila.* 7
447 *Recciarius*, edoctus Religionem *Catholicam.* 9
456 *Maldras.* 3
459 *Frumarius.* 3
462 *Remiſmundus*, in vivis erat anno 468. forſanque ultra tempus iſtud.
Theodomundus.

Cœp. Regn.
558 *Theodomirus* qui & *Ariamirus.* 12
570 *Miro.* 13
583 *Eboricus.* 1
584 *Andeca* Tyrannus; qui debellatur à *Levigildo Gothorum Ariano* Rege, ex eo tempore *Gallicia Gothorum* ditioni ſubdita.

SUCCESSIO LXVIII.

Arragoniæ Reges.

Hæc Regio adjunctis *Navarræ* & *Caſtiliæ* Provinciis unicum conſtituebat Imperium, quod in tres partes ſciſſum fuit,

fuit mortuo *Sanctio Magno* 3. *Navarræ*, *Caſtiliæ* & *Arragoniæ* Rege.

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1035	*Ramirus.*	32
1067	*Sanctius* 1.	27
1094	*Petrus* 1.	10
1104	*Alphonſus*, quo regnante, Regna *Legionenſe*, *Caſtiliæ* & *Arragoniæ* in unum confluunt.	30
1134	*Ramirus* 2.	4
1138	*Petronilla* nupta *Raymundo Berengario.*	
1162	*Alphonſus* 2.	34
1196	*Petrus* 2.	17

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1213	*Jacobus.*	63
1276	*Petrus* 3.	9
1286	*Alphonſus* 3.	4
1291	*Jacobus* 2.	41
1327	*Alphonſus* 4.	8
1336	*Petrus* 4.	52
1388	*Joannes* 1.	7
1395	*Martinus.*	15
1410	*Ferdinandus.*	6
1416	*Alphonſus* 5.	42
1458	*Joannes* 2.	20
1479	*Ferdinandus.*	37

Carolus 5. *Philippus* 2. eorumque Succeſſores regno deinceps *Arragoniæ* imperarunt.

SUCCESSIO LXIX.

Reges *Navarræ* ex *Eneconis* Progenie.

Cœp.		Regn.
815	*Eneco*: de Regis *Eneconis* Imperio ſatis clare non conſtat, ponunt tamen illius initium ann. 815.	
	Ximenes Ignatius vel *Innigues.*	
	Ignatius Ximini vel *Innigo.*	
850	*Garſias Eneconis.*	20
870	*Sanctius Garſiæ.*	35
905	*Garſias Sanctii* filius.	20
925	*Sanctius Garſiæ* filius.	
	Garſias Sanctii filius *Tremulus* dictus.	

Cœp.		Regn.
	Sanctius Magnus.	
1034	*Garſias.*	20
1054	*Sanctius* 4.	20
1074	*Sanctius*, qui *Sanctium* IV. ſolio deturbavit.	
	Petrus.	
	Alphonſus.	
1134	*Garſias* 5. mortuis *Sanctii* tyranni filiis regnum proprium recuperavit.	15
1150	*Sanctius* 6. *Sapiens.*	43
1194	*Sanctius* 7.	40

Navarræ Reges ex ſtirpe *Campaniæ* Comitum.

Cœp.		Regn.
1234	*Theobaldus.*	20
1254	*Theobaldus* 2.	16

Cœp.		Regn.
1270	*Henricus* 3. cujus filia nupta *Philippo Pulchro*, *Philippi*	

Philippi Audacis filio, Regni fuit hæres. 4

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1284	*Philippus Pulcher*, ſimul cum uxore.	
1304	*Ludovicus Hutinus*, ab obitu matris Rex *Navarræ* nuncupatur.	

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1349	*Joanna Ludovici* filia nupta *Philippo Ebroicenſi.*	

Reges *Navarræ* ex *Ebroicenſium* Comitum Familia.

Cœp.		Regn.
1329.	*Philippus*, qui *Joannam* uxorem duxit.	14
1343.	*Carolus*, non habuit Regis inſignia niſi poſt mortem *Joannæ.*	37
1387.	*Carolus Nobilis.*	38
1425.	*Blanca* nupta *Joanni Arragoniæ.*	
	Eleonora nupta *Vaſtoni* 4. *Fuxenſi* Comiti.	
	Vaſto Fuxenſis 5.	

Cœp.		Regn.
	Franciſcus Phœbus Fuxenſis.	
	Catharina Fuxenſis nupta *Joanni Albreto* 3.	
	Henricus Albretus.	
	Joanna Albreta nupta *Antonio Borbonio.*	
	Henricus Borbonius dictus *Henricus* 4.	
	Ludovicus 13.	
	Ludovicus 14.	
	Ludovicus 15.	

SUCCESSIO LXX.

Luſitaniæ Reges.

Cœp.		Regn.
1090	*Henricus Burgundus* è *Francorum* regio ſanguine Princeps, Comes *Luſitaniæ.*	
1185	*Alphonſus* Rex *Luſitaniæ* primus.	
1185	*Sanctius* 1.	48
1233	*Sanctius* 2.	14
1247	*Alphonſus* 2.	32
1279	*Dionyſius.*	46
1325	*Alphonſus* 3.	32
1357	*Petrus.*	10
1367	*Ferdinandus.*	16

Cœp.		Regn.
1385	*Joannes.*	50
1433	*Eduardus.*	5
1438	*Alphonſus* 4.	43
1481	*Joannes* 2.	14
1495	*Emmanuel.*	26
1521	*Joannes* 3.	36
1557	*Sebaſtianus* occiſus à *Mauris.*	21
1578	*Henricus* Cardinalis.	2

Eo mortuo, *Philippus* 2. *Hiſpaniæ* Rex, *Luſitanos* ſuperavit, atque regnum uſurpavit anno 1580.

Ante-

Antonius Regis nomen aſſumpſit at neque à ſuis neque ab extraneis Principibus Rex ſalutatus eſt.

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1640.	*Joannes* 4. ope *Ludovici* XIII. *Galliæ* Regis à *Luſitanis* Rex ſalutatur.	

An. *Chriſti.*

Cœp.		Regn.
1656	*Alphonſus* 5. regno pulſus ann. 1668. propter amentiam.	12.
1668	*Petrus.*	38
1706	*Joannes* V.	

SUCCESSIO LXXI.

Angliæ Reges.

Cœp.		Regn.
	Ante *Egbertum* ſeptem erant in *Anglia* Regna, *Cantianum*, *Saxonicum*, *Auguſt. Saxonicum* Occidentale, *Saxonicum* Orientale, *Northumbriæ*, *Angliæ* Orientalis ac *Merciæ*, ſed eorum qui præfuerunt, ita perturbata feries, ut eos enumerare ſuperfluum videatur. Ab *Egberto* igitur incipiam, quo regnante hæc ſeptem Regna in unicum *Angliæ* regnum confluxerunt.	
801	*Egbertus.*	36
836	*Ethevolphus.*	22
857	*Ethelbalbus.*	3
860	*Ethelbertus.*	6
866	*Ethelredus.*	5
871	*Alfredus.*	29
899	*Eduardus* I.	24
923	*Ethelranus.*	16
941	*Edmundus* I.	6
946	*Eſtridus.*	9
955	*Eduinus.*	4
959	*Edgarus.*	16
975	S. *Eduardus* 2.	4
979	*Ethelredus* 2.	37
1016	*Edmundus* 2.	1
1017	*Canutus Daniæ* Rex, *Angliam* occupat.	19
1036	*Aroldus.*	4
1040	*Canutus* 2.	2
1042	*Alfredus.*	1
1043	S. *Eduardus* 3.	23
1066	*Aroldus* 2.	1

Reges *Angliæ* ex *Northmannorum* ſtirpe.

Cœp.		Regn.
1066	*Guillelmus Conquæſtor* Rex *Angliæ* deſignatur à ſancto *Eduardo* 3.	21
1087	*Guillelmus Rufus.*	13

Robertus, regno potitus non eſt quamvis hæres, ſed pulſus eſt ab *Henrico* I.

Cœp.		Regn.
1099	*Henricus* I.	37

Reges

Reges *Angliæ* ex *Bleſenſium* Comitum Familia.

1135 S. *Stephanus* Comes *Bleſenſis*. 19.

Reges *Angliæ* ex *Andegavenſium* Comitum Familia.

An. *Chriſti*.
Cœp. Regn.
1154 *Henricus* 2. Comes *Andegavenſis*. 34
1170 *Henricus* ſimul cum patre ab ann. 1170.
1189 *Richardus*. 10
1199 *Joannes ſine terra*. 17
1216 *Henricus* 3. 57
1272 *Eduardus* 4. ſive 1. ex *Andegav*. familia. 34
1307 *Eduardus* 5. ſive 2. 19
1326 *Eduardus* 6. ſive 3. qui primus *Galliæ* ſi non regnum, ſaltem Regis ſibi nomen adſcripſit. 51
1377 *Richardus* 2. 22
1399 *Henricus* 4. 14

An. *Chriſti*.
Cœp. Regn.
1413 *Henricus* 5. 9
1422 *Henricus* 6. 39
1461 *Eduardus* 7. vel 4. 22
1483 *Eduardus* 8. vel 5. cum *Eduardo* patre. m. 2
1483. *Richardus* 3. *Eduardi* 4. frater. 2
1485 *Henricus* 7. *Sapiens*. 24
1509 *Henricus* 8. Author *Anglicani* Schiſmatis ann. 1532.
1547 *Eduardus* 8. 6
1553 *Joannes Suffolkienſis*, cui caput amputatum eſt. 1
1554 *Maria*. 5
1559 *Elizabetha*. 48

Ex *Stuartorum* Familia.

Cœp. Regn.
1603 *Jacobus* 1. 22
1625 *Carolus* 1. cui caput amputatum eſt à ſubditis. 23
1648 *Cromwellus* Tyrannus occiſo *Carolo* 1. 11
1659 *Richardus* Tyrannus *Cromwelli* filius.
1648 *Carolus* 2. 2

Cœp. Regn.
1685 *Jacobus* 2. à ſuis regno pulſus. Obiit 16. Septembris 1701.
1689 *Guillelmus* 3. Socero *Jacobo* pulſo regnum uſurpavit.
Anna Regina.
Georgius I.

SUCCESSIO LXXII.

Scotiæ Reges.

An. *Chriſti.* Cœp.		Regn.
411	*Ferguſius.*	16
427	*Eugenius.*	22
449	*Dumgardus.*	5
455	*Conſtantinus.*	15
469	*Congalus.*	32
501	*Conranus.*	34
535	*Eugenius* 2.	23
558	*Convallus.*	10
568	*Kumatillus.*	2
570	*Aidanus.*	33
604	*Kennetus.*	1
605	*Eugenius* 3.	17
622	*Ferquardus.*	14
636	*Doncaldus.*	16
651	*Ferquardus* 2.	18
668	*Malduinus.*	20
688	*Eugenius* 4.	4
692	*Eugenius* 5.	10
702	*Amkerkeletus.*	2
704	*Eugenius* 6.	17
721	*Mordacus.*	9
730	*Etfinus.*	51
761	*Eugenius* 7.	3
764	*Ferguſius* 2.	3
767	*Solvatius.*	20
787	*Achanis.*	31
819	*Convallus.*	5
824	*Congallus.*	6
830	*Alpinus.*	3
833	*Kennetus* 2.	24
857	*Donaldus* 1.	1
858	*Conſtantinus* 2.	16
874	*Ethus.*	1
875	*Gregorius.*	18
892	*Donaldus* 2.	10

An. *Chriſti.* Cœp.		Regn.
903	*Conſtantinus* 3.	41
943	*Malcolmus.*	15
958	*Indulphus.*	9
967	*Diffus.*	5
972	*Culenus.*	4
976	*Kennetus* 3.	8
984	*Conſtantinus* 4.	1
985	*Crimus.*	9
993	*Malcolmus* 2.	30
1023	*Duncarius.*	7
1030	*Machabæus.*	17
1047	*Malcolmus* 3.	36
1084	*Duncanus* 2.	m. 6
1084	*Edgarus.*	11
1095	*Alexander.*	19
1114	*David.*	29
1143	*Malcolmus* 4.	12
1155	*Guillelmus.*	59
1214	*Alexander* 2.	35
1249	*Alexander* 3.	37

Alexandro abſque prole mortuo, *Joannes Balliolus Harcurianus* & *Robertus Bruſcus* de Regno certant, interea Regni prorex eligitur *Jacobus* è *Stuartorum* familia, qui occidit in prælio an. 1302. & *Joanne* ſuperato *Robertus Scotiæ* Regnum *Anglis* eripuit & regnare cœpit an. 1306.

1306	*Robertus Bruſcus.*	23
1329	*David* 2.	41

Scotiæ

Scotiæ Reges è *Stuartorum* Familia.

An. *Chriſti.* Cœp.		Regn.
1370	*Robertus* 2. *Stuartus*	20
1390	*Joannes* ſeu *Robertus* 3.	16
1406	*Jacobus.*	31
1437	*Jacobus* 2.	23
1460	*Jacobus* 3.	28
1488	*Jacobus* 4.	25
1513	*Jacobus* 5.	29
1542	*Maria Stuarta* cujus caput *Elizabeth Angliæ* Regina amputari juſſit.	45
1587	*Jacobus* 6. quo regnante unius poteſtati ſubjiciuntur *Angliæ* & *Scotiæ* regna.	
1625	*Carolus* 1.	23
1648	*Carolus* 2.	36
1685	*Jacobus* 7. regno pulſus anno 1689	
1689	*Guillelmus* 3.	13
1702	*Anna.*	12
1714	*Georgius* I.	

SUCCESSIO LXXIII.

Daniæ Reges.

Adeo fabulis ſcatent quæ de prioribus *Danorum* Regibus narrant eorum Hiſtorici gentiles, ut ea narrare pudeat: eorum igitur ſucceſſionem ab *Heroldo* qui primus *Chriſtianam* fidem amplexus eſt deducemus.

Cœp.		Regn.
930	*Heroldus* qui cecidit in bello adverſus filium ſuſcepto.	50
980	*Suenus* 2.	34
1014	*Canutus* 2.	21
1036	*Canutus* 3.	9
1045	*Magnus.*	4
1049	*Suenus* 3.	27
1074	*Heroldus* 7.	2
1076	S. *Canutus* à ſuis trucidatus.	9
1085	*Olaus.*	10
1095	*Ericus* 3.	7
1102	*Heroldus* 8. qui & *Nicolaus.*	33
1135	*Ericus* 4.	4
1139	*Ericus* 5.	8
1147	*Canutus* 5.	8
1157	*Valdemarus* 1.	28
1185	*Canutus* 6.	18
1202	*Valdemarus* 2.	40
1241	*Ericus* 6. ab *Abele* fratre trucidatus.	8
1250	*Abel.*	2
1252	*Chriſtophorus* 1.	7
1259	*Ericus* 7. à ſuis occiſus.	27
1286	*Ericus* 8.	35
1321	*Chriſtophorus* 2.	12
1333	*Valdemarus* 3.	42
1376	*Margareta* ſimul cum *Aquino* cui nupſerat.	37

An. *Chriſti.*

Cœp. Regn.

1412 *Ericus* 9. regnum abdicavit. 26

Anarchia 6. Annorum.

1445 *Chriſtophorus* 3. 3

1448 *Chriſtianus* 1. 34

1482 *Joannes.* 32

1513 *Chriſtianus* 2. quem propter ſummam crudelitatem *Neronem* dixerunt. 10

1523 *Fridericus* 1. 11

1534 *Chriſtianus* 3. antiquam veritatem reſpuit, amplexuſque eſt *Lutheri* prophanas novitates. 24

1559 *Fridericus* 2. 21

1588 *Chriſtianus* 4. 60

1648 *Fridericus* 3. 22

Huc uſque Reges eligebantur, ſed ab anno 1660. regia poteſtas hæreditatis jure ad filios devolvitur:

1670 *Chriſtianus* V. 29

1699 *Fridericus* IV.

SUCCESSIO LXXIV.

Suecorum Reges.

Cœp. Regn.

Omiſſis quæ ſuſpecta habere nos nimia vetuſtas jubet, *Suecorum* Reges exhibebimus à duodecimo tantum ſæculo.

1150. *Ericus* X. dictus, quem ſanctitatis titulo inſigniunt, à ſuis occiditur. 10

1160 *Carolus Gothiæ* & *Sueciæ* regna in unum confert. 8

1168 *Canutus.* 24

1192 *Surcherus* 3. 18

1210 *Ericus* XI. 8

1218 *Joannes* I. 4

1222 *Ericus* XII. 28

1250 *Valdemarus.* 16

1276 *Magnus* 2. 6

1282 *Birgerus* à ſuis ſolio dejectus. 34

1326 *Magnus* 4. 37

1363 *Albertus*, eo regnante *Norvegiæ*, *Gothiæ* & *Sueciæ* regna unico ſubjiciuntur Imperatori. 33

1396 *Ericus* 13. 42

1438 *Chriſtophorus.* 10

1448 *Carolus* 7. 22

1470 *Stenorius Sturus*, Prorex nullo rege electo. 13

1483 *Joannes.* 30

1513 *Chriſtianus* 2. propter immanitatem huc uſque nec auditam nec viſam à ſuis regno pulſus. Non obiit niſi an. 1559. 10

Reges *Suecorum* ex Proſapia *Waſorum.*

Cœp. Regn.

1523 *Guſtavus* I. pulſo *Chriſtiano* eligitur. Eo regnante poſt an. 1560. regis ſuprema poteſtas ad filios jure hære-

An. *Chriſti*.
Cœp. Regn.
hæreditatis demanat. 37
1560. *Ericus* XIV. 8
1568 *Joannes*. 24
1592 *Sigiſmundus* à ſuis è regno pulſus propter veram religionem, quam ſtrenuè adeo propugnabat. 7
1599 *Carolus*, primo prorex deinde regia dignitate donatur ann. 1607.
1611 *Guſtavus Adolphus Magnus*. 2
1633 *Chriſtina* Regina, miri
„ ficè docta ſemetipſam re
„ gno ſpoliavit, ac reſpui
„ *Lutheranorum* venenun
„ detecta Religionis catho
„ licæ veritate. 2
1654 *Carolus Guſtavus*.
1660 *Carolus* XI. 3
1697 *Carolus* 12. 2
1719 *Fredericus* I.

SUCCESSIO LXXV.

Duces ac Reges *Poloniæ*.

Cœp. Regn.
842 *Piaſtus*. 19
861 *Zemoviskus*. 32
892 *Leſchus*. 21
913 *Zemonislaus* vel *Semonislaus*. 51
964 *Micislaus*, qui primus
„ *Chriſtianam* fidem ample-
„ xus eſt. 35
999 *Boleslaus* 1. qui primus re-
„ giam dignitatem adeptus
„ eſt, cum antea non Re-
„ gis, ſed Ducis tantum no-
„ mine inſigniebantur. 25
1025 *Micislaus* vel *Miesko*. 9
1034 *Caſimirus*, qui Monaſti-
„ ſticam vitam vixit, apud
„ *Cluniacenſes*: An. tamen
„ 1041. paternum regnum
„ iterum rexit. 24
1058 *Boleslaus* 2. *Audax*, & *crudelis* dictus.
1081 *Vladislaus*. 22

Cœp. Regn
1103 *Boleslaus* 3. 37
1139 *Vladislaus* 2. regno pulſus an. 1145. 7
1146 *Boleslaus* 4. ſuperioris frater. 28
1173 *Miſislaus* 4. frater *Boleslai* ſolio dejectus. 4
1177 *Caſimirus* 2. *Juſtus*, *Miſislai* frater. 17
1194 *Leſcus Albus* nuncupatus. 33
1227 *Boleslaus Caſtus*. 52
1279 *Leſcus Niger* dictus. 10
Interregnum 8. ann. ac turbæ domeſticæ.
1296. *Vladislaus* 3. ſolio deturbatus. 4
1300 *Vinceslaus* in ejus locum ſufficitur. 6
1306 *Vladislaus* iterum. 27
1333 *Caſimirus* 3. *Magnus*. 37

Poloniæ

Poloniæ Reges ex gentibus extraneis.

An. *Chriſti.*
Cœp. Regn.
1370 *Ludovicus Hungarus.* 12
1382 *Hedwigia & Jagello, Li-*
„ *thuaniæ* Dux ſacro baptiſ-
„ mate renatus, *Vladislai*
„ 4. nomen aſſumpſit, re-
„ gnatque ab ann. 1386. 48
1434 *Vladislaus 5.* 10
1444 *Caſimirus* 4. 48
1492 *Joannes Albertus.* 9
1501 *Alexander.* 5
1506 *Sigiſmundus* 1. 42
1548 *Sigiſmundus* 2. *Augu-*
ſtus. 24
1572 *Henricus*, poſtea *Fran-*
corum Rex. 2
1576 *Stephanus Battori.* 10
1587 *Maximilianus Auſtriæ*
„ Archidux à paucis ele-
„ ctus, ſed poſtea detur-
„ batus.
1587 *Sigiſmundus* 3. quo re-
„ gnante in unum coalue-
„ runt Regna *Poloniæ* & *Sue-*
„ *ciæ*, attamen *Suecorum* ſo-
„ lio dejectus propter reli-
„ gionem *Catholicam.* 45
1632 *Vladislaus Sigiſmundus.*
15
1648 *Joannes Caſimirus.* 20
1669 *Michaël Koributius Wieſ-*
nowiskius. 4
1674 *Joannes Sobieskius.*
1697 *Fridericus Auguſtus*,
Saxoniæ Dux eligitur ann.
1698

SUCCESSIO LXXVI.

Bohemiæ Duces.

Cœp. Regn.
Incultos ac invios *Bohemiæ* agros primus colere cœpit *Czecho* adjuncto fratre *Lecho*, ipſiſque *Bohemis* præfuiſſe dicitur 17. ann. Eo mortuo *Croquus* eligitur, ac ex iſto natæ ſunt *Bela*, *Techa* & *Libuſſa*; huic quamvis juniori regnum commiſſum eſt, atque nupta eſt *Premiſlao* qui Dux primus *Bohemiæ* cenſetur. Hæc ut ſcripta inveniuntur explicata tradimus.
632 *Premiſlaus.* 44
676 *Nezamyſtus.* 39
715 *Minata.* 20
735 *Mogenes* qui & *Vorices.* 28
763 *Winceſlaus.* 22
785 *Crzezonyſlus.* 19
804 *Neclam.* 35
839 *Noſtricus* vel *Hoſtivitus.*
17
856 *Borzivoges* vel *Borivori*,
„ qui primus *Chriſti* fidem
„ amplexus eſt ſponte, ſe-
„ dit. 48
904 *Spitignus* vel *Zpitiſve-*
nus. 2
906 *Vlatiſlaus.* 10

 916 *Ven-*

An. Chriſti. Cœp.		Regn.
916	*Venceſlaus* à fratre *Boleſlao* interfectus.	13
929	*Boleſlaus Crudelis* dictus.	38
997	*Boleſlaus* 2. *Pius* dictus.	32
999	*Boleſlaus* 3. regno ſuo pulſus, obiit ann. 1037. ejectus autem ann. 1008.	9
1008	*Jacomyrus.*	4
1012	*Udalricus.*	25
1037	*Brzetiſlaus*, dictus *Achilles Bohemorum.*	18
1055	*Spignus* vel *Spitchnivus.*	

Duces *Bohemorum* Regis titulo inſigniuntur.

Cœp.		Regn.
1061.	*Vratiſlaus* vel *Ladiſlaus* Regis titulo inſignitur an. 1076.	31
1092	*Conradus.*	m. 9
1092	*Brzetiſlaus.*	8
1100	*Borzivoges* vel *Borivori*, in *Germaniam* fugit.	7
1107	*Suatoplookus.*	2
1109	*Otthо* pulſus ejectuſque à *Bohemis.*	
1109	*Ladiſlaus.*	16
1125	*Soleſlaus* qui & *Sobieſlaus.*	15
1140	*Ladiſlaus* 3.	35
1174	*Sobieſlaus* 2. qui fugere coactus eſt ann. 1178.	4
1178	*Fridericus.*	12
1190	*Conradus.*	1
1192	*Winceſlaus.*	1
1193	*Brzetiſlaus Henricus Pragenſis* Epiſcopus è regio ſanguine Princeps, rexit *Bohemiæ* regnum.	3
1196	*Ladiſlaus* 4.	5 m.
1196	*Przemiſlaus Ottocarus* dictus.	32
1231	*Wenceſlaus.*	24
1253	*Ottocarus* 2.	25
1278	*Winceſlaus* 2.	27
1305	*Winceſlaus* 3.	1
1306	*Rodulphus.*	1
1307	*Henricus Carinthiæ* Dux	3

Reges *Bohemiæ* ex *Luxemburgenſi* atque *Auſtriaca* Familia.

Cœp.		Regn.
1310	*Joannes Luxemburgenſis.*	36
1346	*Carolus.*	32
1378	*Winceſlaus* 4.	38
1418	*Sigiſmundus.*	18
1437	*Albertus* 2.	3
1440	*Ladiſlaus.*	18
1458	*Georgius Poggebrachius*	13
1471	*Ladiſlaus.*	45
1516	*Ludovicus* 2.	10
1526	*Ferdinandus* I. *Caroli* quinti Imperatoris frater.	36

1562 *Maxi-*

An. Chriſti. Cœp.		Regn.
1562	*Maximilianus.*	12
1575	*Rodolphus.*	37
1608	*Matthias.*	11
1617	*Ferdinandus.*	20
	Fridericus.	
1637	*Ferdinandus* 3.	9
1646	*Ferdinandus* 4.	10
1656	*Leopoldus Ignatius.*	49
1705	*Joſephus.*	6
1712	*Carolus* VI.	

CANONIUM CONCILIORUM omnium.

Concilia generalia *Græcorum.*

Anno *Chriſti.*

325 *Nicenum*, ſub *Sylveſtro* Papa.
381 *Conſtantinopolitanum* primum, ſub *Damaſo.*
431 *Epheſinum*, ſub *Cœleſtino.*
451 *Chalcedonenſe*, ſub *Leone.*
553 *Conſtantinopolitanum* 2. ſub *Vigilio.*
680 *Conſtantinopolitanum* 3. ſub *Agathone.*
787 *Nicenum* 2. ſub *Hadriano* 1.
869 *Conſtantinopolitanum* 4. ſub *Hadriano* 2.

Concilia Generalia *Latinorum.*

Anno *Chriſti.*

1122 *Lateranenſe* 1. ſub *Calixto* 2.
1139 *Lateranenſe* 2. ſub *Innocentio* 2.
1179 *Lateranenſe* 3. ſub *Alexandro* 3.
1215 *Lateranenſe* 4. ſub *Innocentio* 3.
1245 *Lugdunenſe* 1. ſub *Innocentio* 4.
1274 *Lugdunenſe* 2. ſub *Gregorio* 10.
1311 *Viennenſe*, ſub *Clemente* 5.
1414 *Conſtantienſe*, ſub *Joanne* 23.
1431 *Baſileenſe*, ſub *Eugenio* 4.
1439 *Florentinum* ſub *Eugenio* 4.
1517 *Lateranenſe* 5. ſub *Julio* & *Leone* 10.
1563 *Tridentinum* ſub *Paulo* 3. *Julio* 3. & *Pio* 4.

OMNIA CONCILIA GENERALIA & Provincialia.

*Hac nota * deſignantur Concilia hæretica vel non recepta.*

Anno *Chriſti.*

34 Concilium *Hieroſolymitanum*, in quo ſuffectus eſt *Matthias* Apoſtolus in locum *Judæ* proditoris.

34 *Hieroſolymitanum* 2. in quo ſeptem Diaconi ſunt electi, ut Apoſtolis opem ferrent in adminiſtrandis rebus temporalibus, & Euangelio promulgando.

51 *Hieroſolymitanum* 3. in quo ſoluti ſunt fideles ab obſervatione Legalium, exceptis *Idolothytis*, *ſanguine*, & *ſuffocato*.

58 *Hieroſolymitanum* 4. in quo cæremoniæ Legales ad tempus fuerunt permiſſæ.

Antiochenum fertur hoc tempore celebratum ab Apoſtolis, ſed nunc ſuppoſititium habetur, ſicut & canones qui ſub Apoſtolorum nomine præferuntur in eo Concilio editi, ſed ante octavum ſæculum ſuppoſiti, eo quod in Concilio *Niceno* ſecundo mentio de iis habeatur.

173 Plura Concilia *Aſiatica* & *Græca* in *Montaniſtas* habita ſunt, quorum acta & nomina ignorantur.

198 { *Palæſtinum.* Quæſtione *Paſchæ* motâ *Orientales* inter & *Occidentales* plura ſunt ea de re habita Concilia, inter quæ primum recenſetur hoc Concilium *Palæſtinæ* ſub *Theophilo* Metropolitano *Cæſarêæ*.

198 { *Ponticum* de eadem quæſtione.
Galliæ.
Oſrhoënum. } eadem de re.
Romana duo. }

198 * *Aſiæ.* Quam Synodum convocavit *Polycrates*, in quo adverſus Eccleſiam *Romanam* ſtatuit *Paſcha* celebrandum eſſe ipſiſſima die quatuordecima *Lunæ*, non autem die Dominica poſt quatuordecimam *Lunæ* diem, unde poſtea *Quatuordecimani* dicti ſunt.

217 * *Africanum* ab *Agrippino* Epiſcopo *Carthaginenſi* convocatum, in quo contra fidem Eccleſiæ ſtatutum eſt invalidum eſſe hæreticorum Baptiſma.

240 *Lambeſitanum* in *Africa* adverſus *Privatum* hæreticum.

242 *Phi-*

Anno *Chriſti.*

242 *Philadelphiæ*, adverſus errores *Berylli* Epiſcopi *Boſtracenſis.*

249 *Arabiæ*, contra *Arabes*, qui dicebant animam cum corpore mori & reſuſcitari, adverſus quam hæreſim hortatu patrum ejus Concilii ſcripſit *Origenes.*

253 *Romanum*, ut reciperentur ad pœnitentiam qui ſævíente perſecutione diis immolaverant.

253 *Carthaginenſe* à ſancto *Cypriano*, ad recipiendos lapſos perſecutionis tempore poſt peractam pœnitentiam.

254 *Romanum*, in quo probatum fuit *Carthaginenſe* Concilium, quo cautum erat ut Presbyteri tempore perſecutionis lapſi ad laicam communionem reciperentur.

255 *Romanum*, adverſus *Novatianos.*

255 *Romanum*, contra eoſdem.

255 *Carthaginenſe* 2. in quo contra *Novatianos* ſtatutum fuit lapſos tempore perſecutionis ad pœnitentiam recipiendos, & adverſus *Feliciſſimum* non niſi poſt pœnitentiam Eccleſiæ reconciliandos eſſe.

257 *Africanum*, pro Eccleſiaſtica diſciplina.

257 *Romanum*, in quo Apoſtolica traditio ſtabilita eſt circa hæreticorum Baptiſma.

258 *Africanum* 2. occaſione *Baſilii* Epiſcopi *Legionenſis* & *Martialis* Epiſcopi *Aſturicenſis*, uterque libellatici convicti, id eſt, accepiſſe litteras ab iis, quos Imperator in *Hiſpaniam* miſerat ad cultum Idolorum ſtabiliendum, ut verè ſacrificaſſe viderentur.

258 * *Iconienſe* in *Phrygia* quo damnatum eſt hæreticorum baptiſma.

258 * Tria Concilia *Carthaginenſia* eodem anno celebrata, in quibus definitum fuit, nullum extra Eccleſiam poſſe validè baptizari. Hoc tempore acriter diſputatum eſt, an hæreticis collatum Baptiſma valeret. Sanctus *Cyprianus Carthaginenſis* Epiſcopus, rebaptizantium erroris fautor, ea Concilia convocavit.

261 *Neocæſarienſe*, in quo de reparanda Eccleſiæ diſciplina actum eſt.

264 *Romanum* in quo *Dionyſius Alexandrinus* ab errore vindicatur. Accuſabatur enim non ſolum diſtinxiſſe, ſed etiam diviſiſſe perſonas Divinas, qua de re ipſe Epiſtolam ad Concilium ſcripſit: at illud Concilium ſicut & ejuſdem Epiſtola ſuppoſita creduntur.

Anno *Chriſti.*

265 *Antiochenum* 1. adverſus *Paulum Samoſatenum*; docuit autem, Patrem eſſe ſolum Deum, *Ieſum Chriſtum* verò purum hominem.

272 *Antiochenum* 2. in quo iterum damnatus fuit *Paulus Samoſatenus.*

302 *Sinueſſanum* in quo, ut vulgò fertur, *Marcellinus* Pontifex *Romanus* confeſſus eſt ſe thus idolis obtuliſſe, ſed hæc omnia ſuppoſititia ſunt.

305 *Eliberitanum* in Regno *Granatenſi*: habetur potius pro collectione Canonum pœnitentialium Eccleſiarum *Hiſpaniæ* & *Africæ*, quàm Concilium genuinum: ejus diſciplina ſeverior eſt in lapſos.

305 * *Cyrtenſe*, in *Numidia* à Libellaticis Epiſcopis habitum.

306 * *Carthaginenſe* 1. à *Donatiſtis* convocatum.

308 *Carthaginenſe* 2. ab iiſdem hæreticis celebratum.

313 *Romanum* in quo *Cæcilianus* receptus & abſolutus fuit, & *Donatus* condemnatus.

314 *Arelatenſe* contra *Donatiſtas* juſſu *Conſtantini* Imperatoris convocatum.

314 *Ancyranum* in quo decreta pœnitentiæ ejuſque diverſi gradus in lapſos tempore perſecutionis ſtabiliti ſunt.

314 *Neocæſarienſe*, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ cauſa.

315 *Romanum*, adverſus *Judæos.*

315 *Alexandrinum* adverſus *Arium.*

319 *Alexandrinum*, 2. contra *Meletianos*, *Collutianos* & *Sabellianos.*

320 *Laodicenum*, de Eccleſiaſticâ Diſciplinâ.

324 *Gangrenſe.* de Eccleſiaſticâ Diſciplina.

324 *Romanum.* de reddendâ pace Eccleſiæ: ſuppoſititium eſt.

325 *Nicenum* 1. Concilium Oecumenicum à *Conſtantino* Imperatore convocatum, cui præfuit *Oſius Cordubenſis* Epiſcopus nomine *Sylveſtri* Pontificis *Romani*, ibique *Arium* & impium ejus dogma trecenti decem & octo patres proſcripſerunt, contra verò conſubſtantialitatem Verbi divini cum Patre æterno ſtabilierunt, & quæſtionem de celebrando *Paſchate* tamdiu agitatam in Eccleſia definierunt.

325 *Romanum*, de Eccleſiaſtica Diſciplinâ.

335 *Tyrium*, adverſus Sanctum *Athanaſium.*

335 *Hieroſolymitanum*, ab *Euſebianis Arianorum* gratiâ.

336 *Conſtantinopolitanum*, ab *Arianis.*

337 *Ro-*

Anno *Chriſti.*

337 *Romanum*, adverſus *Arianos.*

339 *Alexandrinum*, ab Epiſcopis catholicis in cauſa ſancti *Athanaſii.*

341 *Antiochenum*, ab *Arianis* contra idem Concilium; Iſtud ab hæreſi vindicavit *Schelſtratius.*

341 *Romanum* 2. in quo Sanctus *Athanaſius* adverſus *Arianos* vindicatus fuit.

342 *Romanum* 3. in quo S. *Athanaſius* omni crimine liber agnitus eſt.

344 * *Antiochenum*, ab *Arianis.*

344 *Mediolanenſe* 1. à *Catholicis.*

346 *Agrippinenſe* contra *Euphratem Coloniæ Agrippinæ* Epiſcopum, *Chriſti* divinitatem negantem.

347 *Sardicenſe* adverſus *Arianos*, cujus Canones ſæpe pro Canonibus Concilii *Niceni* proferuntur.

347 * *Sardicenſe*, à *Semi-Arianis.* Quidam illud Concilium cum præcedenti confundentes inde concluſerunt hujus nominis unicum eſſe Concilium, partim Catholicum, partim hæreticum.

347 *Mediolanenſe* 2. à *Catholicis* adverſus *Arianos*; dubium.

348 *Carthaginenſe* 1. à *Grato* Epiſcopo *Carthaginenſi.*

349 *Sirmienſe* à *Catholicis* adverſus *Photinum*, ibique recepti ſunt *Urſacius* & *Valens.*

350 *Hieroſolymitanum*, in gratiam Sancti *Athanaſii.*

351 *Sirmienſe* 2. ab *Arianis* contra *Photinum.*

352 *Romanum*, in cauſa *Athanaſii.*

353 * *Arelatenſe*, ab *Arianis.*

355 * *Mediolanenſe*, ab *Arianis* ipſos protegente *Conſtantio.*

356 * *Biterrenſe*, ab *Arianis.*

357 *Sirmienſe* in quo *Ariani* novam fidei formulam confecerunt.

357 * *Ancyranum* à *Semi-Arianis.*

358 * *Ariminenſe*, ab *Arianis.*

359 * *Ariminenſe* iterum ab iiſdem hæreticis.

359 *Seleucinenſe* à *Semi-Arianis* adverſus *Acacianos.*

359 * *Conſtantinopolitanum* ab *Acacianis* & *Arianis.*

360 * *Antiochenum* ab *Arianis.*

362 *Alexandrinum*, recipiendos Epiſcopos apoſtatas ibi declaratum eſt.

363 *Pariſienſe*, in *Arianos.*

363 *Alexandrinum*, ab *Athanaſio*: ibique Epiſcopi ortho-

Anno *Chriſti.*

doxi Symbolum orthodoxæ fidei condiderunt.

363 *Antiochenum* 2. in quo Epiſcopi *Ariani* cum *Meletio* congregati, *Nicenam* fidem in ſpeciem receperunt.

364 *Lampſacenum* ab *Arianis* & *Semi-Arianis.*

364 *Siciliæ*, *Illyriæ* & *Tyanenſe*, ad *Nicenam* fidem probandam.

365 *Tyanenſe*, in *Cappadocia* ad radices *Tauri* montis, in quo *Euſtathius Sebaſtenus* in ſedem ſuam reſtitutus fuit.

365 *Mediolanenſe* ſub Sancto *Ambroſio.*

366 *Singedunenſe. Urſatius* & *Valens* ad *Germinium* ſcripſerunt, & ab eo petierunt quid de filio Dei ſentiret, cujus reſponſum fidei *Nicenæ* conſonum acceperunt.

366 *Conciliabulum* in *Cariâ* ab *Arianis.*

368 *Romanum* 1. adverſus *Arianos: Urſacius* & *Valens* ibi damnati ſunt.

369 *Romanum* 2. adverſus *Arianos.*

369 *Lampſacenum* adverſus *Eudoxium.*

373 *Romanum* 3. adverſus *Apollinarem*, *Vitalem* & *Timotheum Arii* diſcipulos.

374 *Valentinum* in *Gallia*, pro ordinationibus & moribus.

378 *Antiochenum.* Epiſcopi Catholici ab Imperatore *Gratiano* reſtituti in eo convenientes Concilio, ſchiſmati futuro remedium afferunt; efficientes ut ſex Presbyteri Eccleſiæ *Antiochenæ* Primarii hujus ſedis competitores conſenſerint *Paulinum* & *Meletium* invicem ſibi pacifice ſucceſſurum.

381 *Conſtantinopolitanum* 2. Oecumenicum à *Theodoſio* convocatum Concilii *Niceni* confirmandi cauſa, ut ſedi ſuæ *Conſtantinopolitanæ* reſtitueretur Sanctus *Gregorius Nazianzenus*, & ad ſtabiliendam fidem circa Divinitatem Sancti Spiritus à *Macedonio* impugnatam. Convenerunt ibi centum quinquaginta Epiſcopi, qui unanimiter ſtatuerunt ut Epiſcopus *Conſtantinopolitanus* poſt *Romanum* Pontificem primum obtineret locum.

381 *Aquilejenſe* à ſancto *Ambroſio* adverſus *Palladium*, & *Secundianum* Epiſcopos *Arianos.*

381 *Cæſarauguſtanum*, in quo *Inſtantius* & *Salvianus* Epiſcopi *Priſcillianiſtæ* licet abſentes condemnati ſunt.

382 *Romanum* 4. de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

382 *Conſtantinopolitanum* 2. ſub *Damaſo* Papa.

383 *Sidæ*: in *Meſſalianos* ſive *Euchaitas* & *Saccophoros.*

385 *Bur-*

Anno *Chriſti.*

385 *Burdigalenſe* in *Priſcillianiſtas*: in quo *Inſtantius* & *Salvianus* depoſiti ſunt.

386 *Romanum*, de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

386 *Trevirenſe*, in quo *Ithacius* in *Hiſpanis* Epiſcopus, innocens fuit declaratus: inſimulabatur enim *Priſcillianum* ad mortem coram Imperatore *Maximo* expoſtulaſſe.

389 *Capuenſe*, de controverſiis in Eccleſia *Antiochena*, quæ ad *Theophilum Alexandrinum* Patriarcham delatæ ſunt.

389 *Nemauſenſe.*

390 *Carthaginenſe* 2.

390 *Mediolanenſe*, in *Jovinianum.*

391 *Ancyranum* à *Novatianis.*

393 *Hipponenſe*, de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ, ſuppoſititium.

394 *Conſtantinopolitanum*, de cauſâ inter duos Epiſcopos competitores Epiſcopatus *Boſtracenſis.*

394 *Adrumetinum.*

394 *Bagajenſe*, in quo *Maximianus* à *Primiano* condemnatur.

397 *Taurinenſe*, de reformandis moribus.

397 & 398 *Carthaginenſe* 1. 2. 3. & 4. de Eccleſiaſticâ Diſciplinâ.

398 *Alexandrinum*, in errores *Origenis.*

400 *Conſtantinopolitanum*, in *Antonium* Epiſcopum *Epheſinum.*

400 *Toletanum* 1. in *Priſcillianiſtas.*

401 *Africanum*, cum deeſſent Presbyteri in *Africa*, Patres hujus Concilii à Pontifice *Romano* & ab Epiſcopo *Mediolanenſi* petierunt, ut ad ſe *Italici* ſacerdotes mitterentur.

401 *Africanum*, de recipiendis *Donatiſtis.*

402 *Milevitanum*, in *Creſconium* & *Quotvultdeum.*

403 Ad *Quercum*, in ſuburbio *Chalcedoniæ*, in ſanctum *Chryſoſtomum.*

403 *Africanum* 1. de recipiendis *Donatiſtis.*

404 *Africanum* 2. ut epiſtolæ dirigerentur ad Imperatorem in *Donatiſtas.*

405 *Africanum* 3. de querelis quibuſdam in Epiſcopos.

406 *Toletanum*, eadem de re.

407 *Africanum* 4. ad tuendam Eccleſiam, cujus temporalia bona *Donatiſtæ* & *Ethnici* uſurpabant.

408 *Africanum* 5. 6. & 7. in *Donatiſtas.*

410 *Africanum* 8. ad ſupplicandum Imperatorem *Honorium* ut

An. *Chriſti.*

ut revocaret edictum *Donatiſtis* conceſſum de libero eorum religionis exercitio.

411 *Ptolemaide*, in *Pentapoli*, in quo Præfectus *Andronicus* propter nimiam ſuam crudelitatem excommunicatus fuit.

411 Collatio *Carthaginenſis*, *Catholicos* inter & *Donatiſtas.*

412 *Cyrtenſe*, in *Donatiſtas*, cui interfuit S. *Auguſtinus.*

412 *Carthaginenſe*, contra *Cœleſtium Pelagii* diſcipulum.

414 *Africanum*, à *Donatiſtis.*

414 *Macedonicum* provinciale, cujus confirmatio ab *Innocentio* Papa fuit expoſtulata.

415 *Dioſpolitanum*, in quo *Pelagius* errorem ſuum deponere ſimulavit.

416 *Carthaginenſe* adverſus *Pelagium* & *Cœleſtium.*

416 *Milevitanum*, adverſus eoſdem.

418 *Africanum*, adverſus eoſdem.

418 *Teleptenſe.*

418 *Carthaginenſe* 6. De appellationibus ad Sedem *Romanam* acriter admodum agitata eſt quæſtio; nullum tamen, ſicuti quidam crediderunt, interceſſit Schiſma.

419 *Carthaginenſe* 7. eadem de re.

424 *Carthaginenſe* ſive *Africanum*, eadem de cauſâ.

427 *Orientale*, in *Meſſalianos.*

430 *Romanum*, in *Neſtorium.*

430 *Alexandrinum*, à S. *Cyrillo* in *Neſtorium.*

431 *Epheſinum* 3. Oecumenicum à *Theodoſio* convocatum, cui præfuerunt Legati Pontificis *Romani Cœleſtini*, celeberrimum fuit ducentorum Epiſcoporum, à quibus *Neſtorius* duas perſonas in *Chriſto* admittens, anathemate perculſus fuit, quique Virginem *Mariam* dicendam eſſe matrem Dei negabat, ſed tantum *Chriſti* matrem. Viceſimâ ſecundâ die *Junii* fuit inchoatum anno 431. in quo iterum proſcripta fuit hæreſis *Pelagii.*

431 * *Epheſinum*, eodem tempore quo præcedens à *Joanne Antiocheno Neſtorii* fautore convocatum, in quo quæcunque præcedente Concilio fuerant acta reſcidit.

432 *Antiochenum*, à ſancto *Cyrillo*, in quo *Neſtorius* à *Joanne Antiocheno* damnatus eſt.

433 *Romanum*, in quo *Cœleſtinus* Papa à calumniis *Baſſi* purgatus & vindicatus fuit.

435 *Armeniæ*, in errores *Neſtorii.*

439 *Conſtantinopolitanum*, de primatu *Antiochenam* inter & *Alexandrinam* Eccleſiam.

An. *Chriſti.*

439 *Reïenſe* ſeu *Rhegienſe*, de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

441 *Arauſicanum* I.

442 *Vaſenſe*, quorum Canones cum præcedenti Concilio permixti habentur.

444 *Romanum* primum, in *Manichæos.*

445 *Romanum* 2. in *Hilarium* Epiſcopum *Arelatenſem.*

446 Incerti loci in *Gallia*, in quo ſanctus *Germanus Antiſiodorenſis* & ſanctus *Lupus Trecenſis* in *Britanniam* miſſi fuerunt.

447 *Hiſpanicum* in *Priſcillianiſtarum* hæreſim.

448 *Conſtantinopolitanum* primum adverſus *Eutychem.*

448 *Tyri* & *Beryti*, in quo *Ibas Edeſſenus* Epiſcopus *Neſtorianiſmi* accuſatus abſolutus fuit.

449 * *Conſtantinopolitanum*, *Eutychetis* gratiâ.

449 * *Epheſinum* 2. à Patribus appellatum latrocinium *Epheſinum. Eutyches* in eo abſolvitur & condemnatur *Flavianus.*

449 *Romanum* 3. in quo præcedens Concilium reprobatur.

450 *Conſtantinopolitanum* 3. in quo *Anatolius* cum aliis quibuſdam Epiſcopis ſuæ fidei profeſſionem emiſit.

450 In *Hiberniâ* à ſancto *Patricio.*

451 *Mediolanenſe*, ab *Euſebio* ad quem *Leo* Pontifex Epiſtolam, quam *Flaviano* ſcripſerat de Incarnatione Verbi Divini, miſit, ut eam ſubſcriberet.

451 In *Gallia*, forte *Arelate.*

451 *Calchedonenſe*, Oecumenicum 4. ſexcentorum triginta Epiſcoporum & quatuor Legatorum ſanctiſſimi Patris *Leonis*, cui interfuit Imperator *Marcianus* cum Imperatrice *Pulcheriâ*, magno Senatorum & Magiſtratuum ordine comitante. Octavâ die *Octobris* inceptum eſt, & prima *Novembris* finitis tredecim actionibus ſeu ſeſſionibus abſolutum eſt, in quo Concilium *Epheſinum* anno 449. habitum cum *Dioſcoro* & *Eutyche*, qui naturas in *Chriſto* confundebant vel perſonas dividebant, condemnatum eſt.

452 *Alexandrinum*, de converſione *Eutychianorum* ad orthodoxam fidem.

453 *Andegavenſe*, de Eccleſiaſticâ Diſciplinâ.

454 *Hieroſolymitanum*, à *Juvenale* ad tuendam catholicam fidem.

455 *Arelatenſe* 3. in cauſa *Fauſti Lirinenſis.*

459 *Conſtantinopolitanum*, in *Eutychianos.*

An. *Chriſti.*

461 *Turonicum.*
465 *Veneticum* in *Aremorica*, } de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.
465 *Cambricum*,

465 *Romanum*, in quo cauſas Epiſcoporum ad ſanctam Sedem pertinere definitum eſt.

474 *Viennenſe*, ubi Litaniæ majores in feriis, quæ dicuntur *Rogationum*, inſtituuntur propter ingentes terræ motus.

475 *Arelatenſe* & *Lugdunenſe*, contra gratiæ defenſores, ſed hæc duo Concilia à *Fauſto Rhegienſi* ſuppoſita fuere.

483 *Romanum*, contra *Acacium* & *Petrum Fullonem.*

483 *Conſtantinopolitanum*, in cauſa *Petri Fullonis.*

484 *Romanum* 2. in quo *Vitalis* & *Miſenus* ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legati proditores Eccleſiæ, *Acacii* & *Petri Fullonis* defenſores, condemnantur.

487 *Romanum* 3. de Apoſtatis.

494 *Romanum* 1. ad tuendam fidem catholicam.

495 *Romanum* 2. in quo *Miſenus* abſolvitur.

499 *Romanum* 1. in ambitum & alios exceſſus qui in eligendis Pontificibus committuntur.

500 *Romanum* 2. in Schiſma *Laurentii.*

501 *Romanum* 3. eadem de re.

502 *Romanum* 4. in quo electus Pontifex *Symmachus* confirmatur.

503 *Romanum* 5. in Schiſmaticos.

504 *Romanum* 6. contra invaſores rerum Eccleſiaſticarum.

504 *Byzacenum*, in Regem *Traſimundum Chriſtianæ* Religionis inimicum Epiſcopos tollere conantem.

506 *Agathenſe*, de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

511 *Aurelianenſe* 1. in reos ad Eccleſias confugientes, in *Gallia* ſub *Chlodoveo* primo Rege *Chriſtiano.*

512 *Sidonia* Pſeudo-Synodus, ab *Eutychianis* & *Acephalis.*

512 *Britannica* Synodus incerto loco habita, in qua ſanctus *Dubricius* conſtituitur Archiepiſcopus *Legionum* ad *Iſcæ* fluenta.

514 *Rhemenſe*, ad reformandos mores in *Gallia* & adverſus *Arianos.*

516 *Epiri*, in quo quatuor prima Oecumenica Concilia recipiuntur.

516 *Tarraconenſe*, } de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.
517 *Gerundenſe*,

517 *Epaonenſe*, varii ſtatus Eccleſiaſtici conſtituuntur.

517 *Lug-*

An. *Chriſti.*

517 *Lugdunenſe* 1. adverſus *Stephanum*, qui cognatæ ſuæ ſe ſociaverat.

518 *Conſtantinopolitanum*, partim catholicum, partim hæreticum. Catholicum eſt in eo, quod Concilium *Calchedonenſe* recipiat, & *Severi* & *Eutychetis* aſſeclas damnet. Hæreticum eſt in iis, quæ in Eccleſiam *Romanam* decernit.

518 *Hieroſolymitanum*, partim catholicum, partim hæreticum ex eo, quod Concilium præcedens *Conſtantinopolitanum* confirmet.

518 *Tyri*, partim catholicum, partim hæreticum, eadem de causâ.

518 *Romanum*, Orientem inter & Occidentem pax conſtituitur eâ conditione, ut *Acacius* Schiſmatis author damnetur.

519 *Britannica* Synodus, adverſus reliquias *Pelagianorum.*

520 *Conſtantinopolitanum*, ab *Epiphanio* de ejus Ordinatione.

524 *Ilerdenſe*, de Eccleſiaſticâ Diſciplinâ.

524 *Valentinum* in *Hiſpaniâ* de Ritibus quibuſdam Eccleſiæ.

524 *Arelatenſe* 4. de Ordinationibus.

527 *Carpentoractenſe*, in quo *Agræcius* à ſuis Epiſcopalibus muneribus anno integro ſuſpenditur eo quod contra Canones Eccleſiæ celebraverit Ordinationes.

529 *Arauſicanum* 2. in *Semipelagianos.*

529 *Vaſenſe* 2. & 3. de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

530 *Romanum*, in quo contra Canones *Bonifacius* Pontifex *Romanus* ſuum ſucceſſorem deſignavit & elegit.

530 *Romanum*, in quo idem Pontifex Clero & Senatu præſentibus præcedentem electionem irritam fecit.

531 *Toletanum* à *Montano Toletano* Epiſcopo, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

532 *Romanum* in *Acœmetas*, in quo propoſitio hæc vera aſſeritur & confirmatur: Una è perſonis ſanctiſſimæ Trinitatis caro facta eſt, & pro nobis paſſa eſt.

534 *Africanum* de recuperandis Eccleſiaſticis bonis à *Vandalis* uſurpatis.

535 *Arvernenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

536 *Conſtantinopolitanum*, in *Anthimum* & *Severum Acephalos.*

536 *Hieroſolymitanum* in eoſdem.

536 *Aurelianenſe* 2. }
538 *Aurelianenſe* 3. } de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.
540 *Barcinonenſe* }

541 *By-*

An. *Chriſti.*

541 *Byzacenum*, de mittendis Legatis ad Imperatorem *Juſtinianum.*

545 *Aurelianenſe* 4. de reſtituendo Epiſcopo nomine *Marco* in ſede ſua Epiſcopali.

547 *Conſtantinopolitanum*, de cauſa trium Capitulorum, ſeu trium Epiſcoporum *Theodori Mopſueſtiæ*, *Ibæ Edeſſeni* & *Theodoreti Cyri*, quos alii damnabant, alii defendebant, qui tandem in eo Concilio condemnati ſunt.

550 *Mopſueſtiæ*, de damnanda memoria *Theodori Mopſueſtiæ* Epiſcopi.

552 *Aurelianenſe* quintum, in *Neſtorii* & *Eutychetis* fautores.

552 *Arvernenſe* 2. de Diſciplina Eccleſiaſtica, & in *Neſtorium* & *Eutychetem.*

552 *Tullenſe*, in inceſtuoſos.

553 *Conſtantinopolitanum* 5. Oecumenicum, à *Juſtiniano* convocatum invito *Vigilio* Pontifice *Romano*, qui poſtea tamen illud approbavit, & indè inter Oecumenica annumeratum fuit, in quo tum errores *Origenis*, tum tria Capitula, de quibus paulò ſuprâ, damnata ſunt.

553 *Hieroſolymitanum*, in quo *Conſtantinopolitanum* Oecumenicum approbatum & receptum fuit.

553 * *Aquilejenſe* in quo Epiſcopi Occidentales Concilium *Conſtantinopolitanum* 5. repudiarunt, eo quod *Calchedonenſi* contrarium ipſis videretur, quod Schiſmatis per centum annos cauſa fuit.

554 *Arelatenſe* 5. de Diſciplina Eccleſiaſtica.

555 *Pariſienſe* ſecundum, in quo *Saffarracus* Epiſcopus *Pariſienſis* depoſitus fuit.

557 *Pariſienſe* 3. in quo diverſarum Eccleſiarum utilitati conſultum eſt.

560 *Landavenſe* 1. 2. & 3.

563 *Bracarenſe* 1. in *Priſcillianiſtas* & alios hæreticos.

564 *Lucenſe*, ad aſſerendam fidem catholicam.

566 *Santonenſe* in quo *Emericus* intruſus è ſede ſua pellitur.

567 *Turonenſe* 2. de Eccleſiaſtica diſciplina.

570 *Lugdunenſe*, ad pacem & Eccleſiam tuendam.

572 *Bracarenſe* 2. de Diſciplina Eccleſiaſtica.

572 *Lucenſe* 2. à *Nitigiſio* ſede vacante celebratum.

576 *Pariſienſe*, cujus Epiſcopos *Guntramnus* Rex ſimultatis ſuæ cum *Chilperico* Judices conſtituere voluit, quos recuſavit idem *Chilpericus.*

580 *Pa-*

An. *Chriſti.*

580 *Pariſienſe*, in quo *Prætextatus Rothomagenſis* Epiſcopus læſæ majeſtatis inſimulatus crimine, cauſam ſuam egit, ſed ore proprio condemnatus, relegatus eſt.

581 *Matiſconenſe*, de reformandis moribus, & ad *Judæorum* audaciam retundendam.

582 *Cabilonenſe* 3. in quo *Sagittarius* & *Salonius* adulterii crimine convicti deponuntur & incarcerantur.

582 *Santonenſe*, in quo excommunicationis pœna liberatus eſt *Nantinus* Comes *Inculiſmenſis*.

583 *Brennacenſe*, in quo *Gregorius Turonenſis* falsò accuſatus detractionis in *Fredegundam* Reginam abſolvitur, & ejus delator *Leudaſtes* excommunicatur.

586 *Antiſiodorenſe* ab *Annachario* Epiſcopo *Antiſiodorenſi*.

587 *Lugdunenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

587 *Lugdunenſe* 2. in favorem leprâ laborantium.

589 *Valentinum* 2. in quo *Guntramnus* Rex & ejus uxor donationes in favorem Eccleſiæ & pauperum factas confirmarunt.

589 *Conſtantinopolitanum*, in quo *Joannes Jejunator* Oecumenici Patriarchæ nomen aſſumpſit.

589 *Toletanum* 3. in quo *Gothi Arianiſmum* abjurarunt.

589 *Narbonenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

590 *Hiſpalenſe*, de reformandis moribus.

590 *Romanum*, de recipiendis ſchiſmaticis.

592 *Pictavienſe*, in duas Moniales.

592 *Metenſe*, in quo *Ægidius Rhemenſis* Epiſcopus deponitur.

592 *Nemptodorenſe*, in quo Rex *Chlotarius* baptizatus eſt, annos natus octo.

592 *Cæſarauguſtanum* de Diſciplina Eccleſiaſtica.

595 *Romanum* in quo *Joannes* Presbyter *Calchedonenſis* hæreſeos accuſatus crimine abſolvitur.

597 *Toletanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

597 *Oſcenſe*, eadem de re.

599 *Barcinonenſe*, in quoſdam Presbyteros *Simoniacos*.

601 *Romanum* 3. *Lateranenſe* dictum in favorem Monachorum.

601 *Romanum* 4. ad damnandum quendam præſtigiatorem nomine *Andream*.

601 *Wigornienſe*, ab *Auguſtino Anglorum* Apoſtolo.

An. *Chriſti.*

602 *Byzacenum* ad rem *Clementii* variis criminibus accuſati pertractandam.

603 *Cabilonenſe*, in quo *S. Deſiderio Viennenſi* Archiepiſcopo ſubrogatus eſt *Domnolus.*

604 *Numidiæ*, in *Simoniacos.*

605 *Cantuarienſe*, ab *Auguſtino Anglorum* Apoſtolo ad confirmandum Monaſterium *SS. Petri* & *Pauli* ab ipſo *Auguſtino* fundatum.

606 *Romanum* in quo modus eligendorum Summorum Pontificum ſtatuitur.

610 *Romanum* de rebus Eccleſiæ *Anglicanæ.*

610 *Toletanum*, de Primatia Eccleſiæ *Toletanæ.*

614 *Tarraconenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica: aliàs vocatur *Egarenſe* propter urbem *Egaram* quæ eadem eſſe fertur, ac *Terraſſa* olim ſedes Epiſcopalis.

615 *Pariſienſe*, in quo ſtatuitur remittendas eſſe cauſas Epiſcoporum Metropolitanis.

617 *Cantianum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

624 *Matiſconenſe*, in favorem Regulæ ſancti *Columbani* adverſus *Agreſtinum.*

629 *Hiſpalenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica, in *Acephalos.*

630 *Rhemenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

633 *Alexandrinum*, à *Cyro Monothelita.*

633 *Hieroſolymitanum*, pro duabus *Chriſti* voluntatibus à *Sophronio.*

633 *Toletanum* 4. de Diſciplina Eccleſiaſtica.

636 *Toletanum* 5. in quo tempus quo recitarentur *Litaniæ*, & aliæ preces pro Rege *Suintilla*, ſtatuitur.

638 *Toletanum* 6. in quo *Suintilla* Rex decrevit infideles è Regno ſuo pellere.

639 *Conſtantinopolitanum*, in quo confirmatur Edictum *Heraclii* in gratiam *Monothelitarum.*

640 *Romanum* in quo Concilium præcedens & Edictum *Heraclii* damnantur.

645 *Aurelianenſe*, in hæreticum quendam advenam qui ſuos errores per totam *Galliam* ſpargebat.

646 *Numidiæ*,
646 *Byzacenum*, } in *Monothelitas.*
646 *Carthaginenſe*,

646 *Toletanum* 7. de ſubitis caſibus, qui Sacerdotibus in Altare ſacrificantibus evenire poſſunt.

648 *Ro-*

An. *Chriſti.*

648 *Romanum*, in *Paulum* & iterum *Pyrrhum Monothelitas* relapſos.

649 *Romanum*, *Lateranenſe* dictum, in *Monothelitas.*

650 *Cabilonenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

653 *Toletanum* 8. in quo *Reſcevindus Hiſpaniarum* Rex præclaram de traditionibus orationem habuit.

655 *Toletanum* 9. de bonis Presbyterorum mortuorum.

658 *Nannetenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

659 *Toletanum* x. in quo feſtivus dies Annunciationis B. *M.* Virginis celebrandus ſtatuitur.

659 *Clipiacenſe*, in quo *Chlodoveus* Monumentum libertatis Monaſterii ſancti *Dionyſii* conſcribi juſſit.

666 *Emeritenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica, preces pro Rege decernuntur.

667 *Romanum*, in gratiam *Joannis* Epiſcopi *Luppenſis* in *Creta*, qui ab Archiepiſcopo ſuo paſſus injuriam ad Sedem apoſtolicam appellaverat.

672 *Anglicanum* Eccleſiæ tranquillitatis cauſa.

672 *Auguſtodunenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

673 *Herdfordienſe*, à *Theodoro Cantuarienſi* Archiepiſcopo de Diſciplina Eccleſiaſtica.

675 *Toletanum* 11. de Diſciplina Eccleſiaſtica.

675 *Bracarenſe* in ſuperſtitioſos quoſdam Presbyteros, qui in lacte ſacrificium Altaris vellent conficere.

679 *Anglicanum*, de fide catholica in *Eutychianos* & *Monothelitas.*

679 *Mediolanenſe*, } in *Monothelitas.*
680 *Romanum*, }

680 *Romanobritannicum*, de ſtatu Eccleſiæ *Anglicanæ*, & de reſtituenda Eccleſiaſtica Diſciplina.

680 *Conſtantinopolitanum* 3. ſextum Oecumenicum convocatum anno ſexcenteſimo octogeſimo, & anno ſequenti finitum, in quo quinque priora Concilia probata fuere, & contra *Monothelitas* definitum duas eſſe in *Chriſto* voluntates. *Honorius* quoque Papa damnatus eſt.

681 *Toletanum* 12. *Ervigius* Rex declaratus eſt.

682 *Rothomagenſe* ſub *Ansberto* Epiſcopo *Rothomagenſi.*

682 *Toletanum* 13. in gratiam Regiæ familiæ, & memoriæ Regum.

682 *Toletanum* 14. de duabus *Chriſti* naturis individuis & perfectis.

An. *Chriſti.*

682 *Galliarum*, regnante *Theodorico:* multi Epiſcopi in eo injuſtè depoſiti ſunt.

688 *Toletanum* 15. *Egican Hiſpaniarum* Rex promiſit, ſolemniterque juravit ſe familiam prædeceſſoris ſui protecturum & populis ſuis juſtitiam adminiſtraturum.

691 *Cæſaraugustanum*, de Eccleſiarum conſecratione.

692 *Conſtantinopolitanum*, vocatur *Quiniſextum* aut Concilium *Trullanum*, id eſt, habitum in Palatio *Conſtantinopolitano:* Epiſcopi in eo 150. Canones ediderunt, quos ſupplementum quinti & ſexti Concilii generalis eſſe dixerunt, ſed ſemper rejecti ſunt.

693 *Toletanum* 16. in quo *Sibertus* Epiſcopus læſæ Majeſtatis reus deponitur.

694 *Toletanum* 17. de Eccleſiaſtica Diſciplina.

694 *Becansfeldenſe*, in *Anglia* de immunitatibus Eccleſiæ.

697 *Ultrajectenſe*, in eo ſtatutum eſt mittendos eſſe concionatores, qui fidem in regiones barbaras annunciarent.

697 *Berghanſtedenſe* in *Anglia*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

698 *Aquilejenſe* in quo *Aquilejenſis* Eccleſia à *Romana* ſe ſeparat eo quod 5. generale Concilium, in quo tria capitula condemnantur, Concilio *Calchedonenſi* contrarium eſſet.

701 *Toletanum* 18. cujus acta deſiderantur.

705 *Romanum* inſtigante & urgente Imperatore *Juſtiniano* petente ut ſexti Concilii Canones examinarentur, & rejectis Catholicæ diſciplinæ contrariis alii reciperentur.

705 *Niddenſe* in *Anglia*, de reſtituendo in ſede ſua *Wilfrido* Archiepiſcopo *Eboracenſi.*

709 *Alnenſe* in *Anglia*, ibi confirmatæ donationes collatæ Monaſterio *Eveshanienſi.*

712 *Conſtantinopolitanum*, à *Monothelitis*, excitatis à *Joanne* Patriarcha *Conſtantinopolitano.*

721 *Romanum*, à quo mulieres, quæ paſſæ ſunt ſuos viros ſacros ordines ſuſcipere, coguntur caſte vivere, nec nubere.

724 *Romanum* occaſione *Corbiniani Friſingenſis* Epiſcopi, qui cum *Romam* veniſſet à Summo Pontifice copiam petiturus à ſuo Epiſcopatu diſcedendi, petitione ſua fruſtratus eſt.

726 *Romanum* in *Iconoclaſtas.*

731 *Romanum*, occaſione Presbyteri nomine *Gregorii*, quem cum ſummus Pontifex ad perferendas ſuas litteras ad Imperatorem *Leonem* miſiſſet, ut eum à ſuo errore revocaret, ne quidem eas Imperatori reddidit, & ſic ſpe ſua

ſummus

An. *Chriſti.*

ſummus Pontifex dejectus eſt, qua de cauſa pœna depoſitionis in eum animadvertiſſet, niſi patres hujus Concilii pro eo interceſſiſſent.

732 *Romanum* 2. in favorem ſacrarum imaginum.

742 *Clovesbonenſe*, de libertate Eccleſiarum.

742 *Ratisbonenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

743 *Liptinenſe* vel *Leſtinenſe*, in quo redituum Eccleſiaſticorum pars Principibus ad ſuſtinenda belli onera conceditur.

743 *Romanum*,
744 *Sueſſionenſe*, } de Diſciplina Eccleſiaſtica.

745 *Germaniæ*,
745 *Romanum*, } in *Adelbertum* & *Clementem* hæreticos.

747 *Clovesbonenſe*, corrigendis *Anglorum* moribus convocatur.

752 *Vermerienſe*,
753 *Metenſe*, } de Diſciplina Eccleſiaſtica.

754 *Conſtantinopolitanum*, falsò ſeptimum Oecumenicum vocatum.

755 *Vernenſe*,
757 *Compendienſe* } de Diſciplina Eccleſiaſtica.

759 *Germaniæ* in quo *Othmarus* Abbas ſancti *Galli* injuſtè damnatus eſt.

761 *Romanum* à quo Monaſterium S. *Hilarii Ravennenſis*, Eccleſiæ juriſdictioni ſubjicitur.

766 *Gentiliacenſe* prope *Pariſios*, de Myſterio ſanctæ Trinitatis & imaginum ſacrarum veneratione.

769 *Romanum*, de electione ſummi Pontificis, & ſacrarum imaginum cultu.

772 *Wormatienſe*, cujus, præter unum caput de Presbyterorum canonica purgatione, acta & Canones deſiderantur.

772 *Dingolvingenſe* in *Bavariâ*, in quo plurima jura conceduntur Eccleſiis.

773 *Genuenſe*, à *Carolo Magno* convocatum, iter faciente in *Italiam* ad tuendam Eccleſiam *Romanam* adverſus *Deſiderium* Regem *Longobardorum*.

775 *Durienſe*, à *Carolo Magno*.

776 *Wormatienſe*, dum præliaret *Carolus Magnus* in *Saxones*.

777 *Paderbornenſe*, ad euangelizandos *Saxones*.

780 *Lippienſe*, ad conſtituendos Epiſcopos in *Saxonia*.

786 *Paderbornenſe*, à Duce *Saxonico* convocatum ad diſſeminandam Religionem catholicam in ſuis Provinciis.

An. *Chriſti.*

787 *Calchutenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

787 *Nicenum* 2. ſeptimum Oecumenicum ab Imperatore *Conſtantino Leonis* & *Irenes* filio ſimul & à ſummo Pontifice *Adriano* convocatum, inceptum *Conſtantinopoli* anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſexto, ſed translatum *Nicæam* anno ſequenti 787. trecentorum quinquaginta Epiſcoporum, qui cultum ſacrarum imaginum adverſus *Iconoclaſtas* conſtituerunt.

788 *Ingilenheimenſe*, in quo *Taſſilonius* perfidiæ crimine convictus, in Monaſterium ſecedere coactus fuit.

788 *Narbonenſe*, in hæreſim *Felicis Urgelenſis* Epiſcopi.

788 *Acleenſe* in *Britannia*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

791 *Forojulienſe*, de ſanctiſſimæ Trinitatis Myſterio, Verbi Divini Incarnatione, & de Diſciplina Eccleſiaſtica.

792 *Ratisbonenſe*, in hæreſim *Felicis Urgelenſis* Epiſcopi cujus Concilii Canon ſecundus difficultatem patitur, eo quod Concilio ſecundo *Niceno* contrarius videatur.

794 *Francofordienſe*, adverſus *Felicem* & *Elipandum*, atque in eo ſuſceptum eſt *Nicenum* ſecundum.

798 *Finchalenſe*, de Paſchate.

798 *Bacanceldenſe*, de Immunitate Eccleſiarum.

799 *Romanum*, adverſus *Felicem* & *Elipandum*.

799 *Aquiſgranenſe*, in quo *Felix Urgelitanus* hæreſim ejuravit.

800 *Clovesbonenſe*, in qua Catholica fides ſtatuitur.

800 *Romanum*, in quo ſummus Pontifex publicè & ſolemniter ſe purgavit.

802 *Altianenſe*, à *Paulino Aquilejenſi* Epiſcopo, ad implorandum auxilium *Caroli Magni* adverſus *Joannen Venetiarum* Ducem Epiſcoporum oppreſſorem.

802 *Aquiſgranenſe*, de diſciplina Eccleſiaſtica.

803 *Clovesbonenſe*, pro libertate Eccleſiarum.

806 * *Conſtantinopolitanum*, in quo juſta de cauſâ interdictus Presbyter nomine *Joſephus* in integrum reſtitutus eſt.

806 Apud *Theodonis-villam*, in quo *Carolus Magnus* Imperium ſuum inter filios ſuos partitus eſt.

809 *Aquiſgranenſe*, de Proceſſione Spiritus Sancti.

813 *Arelatenſe* 6., *Turonenſe*, *Cabilonenſe*, *Moguntinum*, *Rhemenſe*, } de Diſciplina Eccleſiaſtica.

An. *Chriſti.*

814 * *Conſtantinopolitanum*, ab *Iconomachis.*

814 Apud *Theodonis-villam*, in favorem Presbyterorum gravamen fuerat illatum.

814 *Noviomenſe*, ad conſtituendos limites Diœceſium *Noviomenſis* & *Sueſſionenſis.*

816 *Aquiſgranenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

816 *Celichytenſe*, ad res moreſque Eccleſiaſticorum.

817 *Aquiſgranenſe*, de Regula S. *Benedicti.*

817 *Ingelmenſe*, in uſurpatores bonorum Eccleſiæ.

821 *Attiniacenſe*, in quo *Ludovicum* pœnituit *Bernardum* male habuiſſe.

824 * *Pariſienſe*, de ſacris imaginibus: ſeptimo Oecumenico contrarium videtur.

826 *Romanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

829 *Pariſienſe*, eadem de re.

833 * *Compendienſe*, in quo *Ludovicus* Imperator depoſitus eſt.

835 *Metenſe*, in quo Imperator ab *Ebbone* Epiſcopo *Rhemenſi* excommunicatus abſolvitur.

835 Apud *Theodonis Villam*, in quo *Ebbo* Epiſcopatum abdicavit.

836 *Aquiſgranenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

836 *Lugdunenſe*, in Epiſcopos *Lugdunenſem* & *Viennenſem.*

839 *Catalaunenſe*, ad amicitiæ fœdus componendum *Ludovicum* inter & ejus filium.

842 Apud *Aquas Sextias*, in *Lotharium.*

842 *Conſtantinopolitanum*, in favorem ſacrarum imaginum.

845 *Bellovacenſe*, in quo *Hincmarus* Archiepiſcopus *Rhemenſis* electus eſt.

845 *Meldenſe*, in detentores bonorum Eccleſiæ.

846 *Pariſienſe*, in quo *Meldenſe* Concilium conſummatum & promulgatum fuit.

847 *Moguntinum*, de immunitatibus Eccleſiarum.

847 *Pariſienſe*, in quo *Hincmarus* Archiepiſcopus *Rhemenſis* confirmatur.

848 *Moguntinum* 2. in *Godeſcalcum.*

849 *Turonenſe*, in *Nomenoium* Eccleſiæ infenſum.

849 *Ticinenſe*, ad reformandos Eccleſiaſticos mores.

852 * *Cordubenſe* in Martyres voluntarios.

853 *Sueſſionenſe* in quo Ordinationes ab *Ebbone* factæ irritæ declarantur.

An. Chriſti.

853 *Romanum*, in quo *Anaſtaſius* Presbyter & Cardinalis S. R. E. titulo S. *Marcelli* deponitur.

854 *Conſtantinopolitanum*, in *Gregorium* Epiſcopum *Syracuſanum*.

855 *Valentiæ* in *Delphinatu*, in hæreticos *Scotos*.

855 *Ticinenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

856 *Creſſiacum* in *Flandria*, eadem de re.

857 *Moguntinum*, de Eccleſiaſticis juribus.

858 * *Conſtantinopolitanum*, in quo *Photius* in ſede *Conſtantinopolitana* inſtituitur à *Gregorio* Schiſmatico.

859 *Tullenſe*, in *Wenillonem* Epiſcopum *Senonenſem*.

859 *Conſtantinopolitanum*, in quo *Photius Ignatium* damnat.

860 Ad *Confluentem*, in quo pacis fœdus inierunt *Ludovicus Germaniæ* Rex, *Carolus Calvus Gallorum* Imperator, & *Lotharius Lotharingiæ* Rex.

861 *Romanum*, in *Joannem* Epiſcopum *Ravennatenſem* fideles malè habentem.

862 * Ad *Aquas Sextias*, quod favet matrimonio *Lotharii* cum *Valdrada*.

862 *Saponariæ Lotharingiæ* ſuburbii, in quo pacis fœdus compoſitum eſt coram Epiſcopis inter *Ludovicum*, *Carolum* & *Lotharium*.

863 *Metenſe*, in quo ſummi Pontificis Legati matrimonium *Lotharii* cum *Valdradâ* ejus concubina confirmarunt.

863 *Romanum*, in quo *Gontharius* deponitur.

863 *Romanum*, in quo *Zacharias* ſanctæ Sedis *Romanæ* Legatus proditor excommunicatus eſt, *Photius* damnatus & *Ignatius* in ſua ſede reſtitutus.

863 *Sylvanectenſe*, in quo *Hincmarus Rothaldum* Epiſcopum *Sueſſionenſem* depoſuit.

863 *Romanum*, in quo *Rothaldus* in ſua ſede reſtituitur.

863 *Piſtrinum* ad *Sequanam*, de regni negotiis.

864 *Romanum*, in quo Legati qui Concilio *Metenſi* interfuerant anno præcedenti depoſiti ſunt.

865 *Romanum*, in quo *Rothaldus* pro ſecunda vice reſtituitur.

866 *Sueſſione*, de Ordinationibus ab *Ebbone* celebratis.

867 *Trecenſe*, eadem de re.

868 *Romanum*, in *Photium* Patriarcham *Conſtantinopolit.*

868 *Wormatienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

869 *Conſtantinopolitanum* 4. octavum Oecumenicum ab Impera-

An. *Chriſti.*

peratore *Baſilio* convocatum *Adriano* ſecundo Pontifice in Schiſmaticum *Photium* exulem factum, & de reſtitutione ſancti *Ignatii* Patriarchæ *Conſtantinopolitani* in ſua ſede Patriarchali.

869 * *Metenſe*, in quo Regni adminiſtratio *Carolo* defertur ſemoto *Ludovico* ſecundo.

870 * *Vermeriæ*, in quo *Hincmarus Laudunenſis* Epiſcopus ab accuſatoribus ſuis vexatus ad *Romanam* ſedem appellat.

870 * *Attiniacenſe*, in quo *Hincmarus* ab inimicis ſuis crudeliter habitus eſt, qui ipſi oculos effoderunt.

870 *Colonienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

871 *Duziacenſe*, in quo *Hincmarus* Regi Sacramento fidelitatis ſe devovet, & obedientiam ſuo Metropolitano pollicetur.

876 *Ticinenſe*, in quo *Carolus Ludovici* filius Imperator inauguratus eſt.

876 *Pontigonenſe*, in quo *Caroli* electio in Imperatorem confirmatur.

877 *Neuſtriæ*, in *Hugonem* filium *Lotharii* nothum.

878 *Trecenſe*, cui interfuit ſummus Pontifex *Romanus*, qui ſanctæ Sedis inimicos excommunicavit, & *Hincmarum* reſtituit.

879 *Romanum*, de Imperatoris electione.

879 *Romanum*, in quo *Petrus* deputatur ad abſolvendum *Photium*.

879 *Conſtantinopolitanum* octavum, generale falſo dictum trecentorum nonaginta quinque Epiſcoporum, qui *Photium* reſtituerunt, octavum Oecumenicum Concilium abrogavere, & è ſymbolo verbum illud eraſerunt [filioque.]

881 *Romanum*, à quo *Anaſtaſius Neapolitanus* Epiſcopus & *Saracenorum* confœderatus excommunicatur.

887 *Colonienſe*, in uſurpatores bonorum Eccleſiæ.

888 *Moguntinum* & *Metenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

893 *Rhemenſe*, in favorem *Caroli Simplicis Francorum* Regis.

895 *Triburienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

897 * *Romanum*, in quo *Stephanus* Papa injuſte *Formoſum* Pontificem Prædeceſſorem ſuum damnat.

901 *Romanum*, à quo *Lamberti* inauguratio confirmatur.

904 *Ravennatenſe*, in quo Eccleſiæ *Romanæ* decreta ſeu Canones anni 897. ex albo delentur.

An. *Chriſti.*
909 *Sueſſionenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
912 Ad *Confluentem*, de gradibus conſanguinitatis.
924 *Troſleïanum* in favorem Eccleſiæ *Cameracenſis.*
927 *Duisbergenſe*, in quo damnati ſunt, qui *Bennonem Metenſem* Epiſcopum excæcaviſſent.
932 *Erfordienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
935 *Rhemenſe*, eadem de re.
940 *Narbonenſe*, de limitibus quarundam Diœceſium.
941 *Sueſſionenſe*, de controverſia *Hugonem* inter & *Artaldum* de Epiſcopatu *Rhemenſi.*
944 * *Conſtantinopolitanum*, in quo *Tryphon* Patriarcha legitimus deponitur.
947 *Virodunenſe*, de controverſia *Hugonem* inter & *Artaldum.*
947 *Aſtorgæ*, cujus acta deſiderantur.
948 *Muſonienſe*, de controverſia *Hugonem* inter & *Artaldum* motâ.
948 *Ingelmenſe*, de Eccleſiaſticâ Diſciplinâ, in quo *Artaldus* legitimus *Rhemenſis* Epiſcopus declaratur.
948 *Trevirenſe*, in Comitem *Hugonem* ibi excommunicatum.
949 *Romanum*, in quo priora duo Concilia confirmantur.
952 *Ausburgenſe* de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.
962 *Meldenſe*, eo quòd quidam Epiſcopi poſt *Artaldi* obitum Eccleſiæ *Rhemenſi* vellent *Hugonem* præficere.
963 * *Romanum*, in favorem *Leonis* Pſeudopapæ adverſus *Joannem* XII.
963 *Conſtantinopolitanum*, de matrimonio *Nicephori Phocæ* cum *Theophana* uxore viduâ *Romani* Orientis Imperatoris.
964 *Romanum*, in Pſeudopapam *Leonem.*
965 * *Romanum*, à Pſeudopapa *Leone* in *Benedictum* quintum.
967 *Ravennatenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
969 *Anglicanum*, in incontinentiam Clericorum.
971 *Romanum*, in gratiam Monaſterii ſanctæ *Mariæ Glaſtinbergenſis.*
972 *Ingelmenſe*, cujus acta deſiderantur.
973 *Mutinenſe*, de reconciliatione *Petri* cum *Lamberto.*
975 *Conſtantinopolitanum*, in quo *Baſilius* Pſeudo-Patriarcha deponitur.
975 *Wincheſtrenſe*, in gratiam Monachorum.
983 *Romanum*, de *Giſelero* Epiſcopo *Magdeburgenſi.*

988 *Lan-*

An. *Chriſti.*

988 *Landavienſe*, in Regem *Arthamalum* fratris ſui homicidam.

989 *Romanum* in gratiam *Adelberti* Epiſcopi *Pragenſis.*

989 *Rhemenſe*, in quo *Arnulphus* Archiepiſcopus *Rhemenſis* eligitur.

990 *Sylvanectenſe*, in proditores qui *Rhemos* inimicis tradiderant.

991 *Rhemenſe*, in quo *Arnulphus Rhemenſis* falſis de cauſis deponitur.

993 *Romanum*, à quo ſanctus *Ulricus* Epiſcopus in albo Sanctorum reponitur.

995 *Muſonienſe*, in quo *Arnulphus* in ſua ſede reſtituitur.

995 *Rhemenſe*, de integra *Arnulphi* reſtitutione.

996 *Romanum*, in quo Imperii Electores creantur.

997 *Ravennatenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

997 *Ticinenſe*, in quo *Creſcentius* ſummo Pontifici infenſus excommunicatur.

997 *Sandionyſiacum*, de Decimarum reſtitutione.

998 *Romanum*, de *Giſelero* cupiditatis & ambitionis inſimulato, eo quod de ſede *Marſeburgenſi* ad *Magdeburgenſem* Eccleſiam tranſierit.

1005 *Dortmondi*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1006 *Francofordienſe*, ad erigendum *Bambergenſem* Epiſcopatum.

1011 *Bambergenſe*, de quibuſdam inter Epiſcopos motis controverſiis.

1012 *Leonicenſe*, in gratiam Eccleſiæ hujus nominis.

1017 *Aurelianenſe*, in *Manichæorum* hæreſim.

1022 *Selgenſtadenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1022 *Aquiſgranenſe*, de controverſia *Colonienſem* inter & *Leodienſem* Epiſcopum motâ.

1029 *Lemovicenſe*, in quo ſancto *Martiali* hujus Provinciæ Apoſtoli nomen & titulus defertur.

1035 *Triburienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1046 *Sutrienſe*, quo *Gregorius* ſextus Pontificatum abdicavit.

1049 *Romanum*, in *Simoniacos.*

1049 *Rhemenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1049 *Moguntinum*, in *Simoniæ* crimen.

1050 *Romanum* 2. in quo *Lanfrancus* abſolvitur & *Berengarius* damnatur.

1050 Co-

An. *Chriſti.*

1050 *Vercellenſe*, in quo *Lanfrancus* abſolvitur & *Berengarius* damnatur.

1050 *Cojacenſe* in *Hiſpania*, de reformandis moribus.

1051 *Romanum* in *Gregorium Vercellenſem* adulterii accuſatum.

1053 *Romanum*, ad referendum in albo Sanctorum Sanctum *Gerardum.*

1055 *Florentinum*, in eos qui bona Eccleſiæ alienant.

1055 *Lugdunenſe*, in Archiepiſcopum *Simoniæ* crimine convictum.

1055 *Turonenſe*, in quo *Balduinus* & *Godefridus* cum *Henrico* fœdus amicitiæ paciſcuntur-

1056 *Toloſanum*, in *Simoniæ* crimen.

1056 *Compoſtellanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1059 *Sutrinum*, in quo *Benedictus Mincius* Pſeudo-Papa deponitur.

1059 *Romanum*, in quo *Berengarius* hereſim ſuam tertia vice abjuravit.

1059 *Pariſienſe*, de inauguratione *Philippi* Regis *Galliæ.*

1060 *Jaccenſe*, in *Hiſpania.*

1060 *Baſileenſe*, in quo ſummus Pontifex ex *Longobardis* eligitur.

1062 *Osboritanum* in *Germania*, quo electio *Alexandri* II. confirmatur.

1062 *Arragoniæ*, in quo Monachis S. *Joannis* à *Rocca* Epiſcopatus *Arragonenſis* adjudicatus eſt.

1063 *Romanum* in quo *Petrus* Epiſcopus *Florentinus* hæreſcos inſimulatur.

1064 *Mantuenſe*, in quo *Alexander* validitatem electionis ſuæ tuitus eſt.

1064 *Barcinonenſe*, in quo Leges *Gothorum* abrogantur.

1065 *Romanum*, ſecundum & tertium, in hæreſim inceſtuoſorum.

1069 *Winceſtrienſe*, in quo *Stigandus* Eccleſiæ *Cantuarienſis* invaſor damnatur.

1069 *Moguntiacum*, in quo *Henricus* diſſuadetur à repudianda *Bertha* uxore ſua & Regina.

1070 *Moguntiacum* 2. in *Carolum* Epiſcopum *Conſtantienſem Simoniæ* crimine convictum.

1072 *Anglicanum*, in quo Epiſcopi *Cantuarienſis* Primatus præ *Eboracenſi* declaratur.

1073 *Er-*

An. *Chriſti.*

1073 *Erfordienſe*, à *Sigefrido* Epiſcopo *Moguntino* Decimarum Monaſteriorum *Thuringinenſium* invaſore.

1074 *Romanum* de reformatione Diſciplinæ Eccleſiaſticæ.

1074 Apud Sanctum *Geneſium* prope *Lucam*, in Canonicos *Lucenſes.*

1074 *Anglicanum*, in quo ſanctus *Ulſtanus* injuſtè deponitur.

1075 *Moguntinum*, in Presbyteros concubinarios.

1075 *Anglicanum* aut *Londinenſe*, de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ.

1075 *Romanum*, eadem de re.

1076 *Wormatienſe*, in *Gregorium* VII.

1076 *Romanum*, in quo Imperator *Henricus* à Summo Pontifice excommunicatur.

1077 * *Ticinenſe*, in ſummum Pontificem.

1078 *Romanum*, in quo *Guibertus* Epiſcopus *Ravennatenſis* & *Tedaldus Mediolanenſis* Epiſcopus excommunicantur.

1078 *Romanum*, de Eccleſiæ reſtitutione.

1079 *Romanum*, in quo iterum *Berengarius* hæreſim ſuam abjurat.

1079 *Britanniæ*, in Pſeudo-pœnitentes.

1080 *Romanum*, in quo *Germaniæ* Regnum *Rodolpho* confertur.

1080 * *Breſſiæ*, in gratiam *Guiberti* Pſeudo-Papæ.

1080 *Lugdunenſe*, in *Manaſſem* Archiepiſcopum *Rhemenſem* intruſum.

1080 *Avenionenſe*, in quo *Hugoni* conceditur Epiſcopatus *Gratianopolitanus.*

1080 * *Meldenſe*, in quo *Arnulphus* eligitur Epiſcopus *Sueſſionenſis.*

1081 *Romanum*, in Imperatorem *Henricum.*

1083 *Romanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1083 *Romanum*, in Antipapam *Guibertum.*

1085 *Quintilemburgenſe* in *Saxonia*, in *Henrici* fautores.

1085 * *Moguntinum*, in gratiam Antipapæ *Guiberti.*

1087 *Capuenſe*, de reſtitutione *Victoris* III. in ſede *Romana.*

1087 *Beneventanum*, à quo *Guibertus* Pſeudo-Papa excommunicatur.

1089 *Romanum*, in quo approbatur quidquid in *Guibertum* geſtum eſt.

1089 *Tricaſſinum*, in *Apulia* de gradibus conſanguinitatis.

1089 *Mel-*

An. *Chriſti.*

1089 *Melfitanum*, in Pſeudo-pœnitentes.

1090 *Toloſanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1095 *Placentinum*, in hæreſes & de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1095 *Claromontanum*, in quo *Philippus* Rex *Galliarum* excommunicatur, & Bellum de recuperanda *Terra ſancta* ſtatuitur.

1095 * *Anglicanum*, in quo *Anſelmus* expulſus eſt, eò quòd ſummi Pontificis partes tueri voluiſſet.

1096 * *Turonenſe* in quo *Philippus* Rex abſolvitur, & bellum de recuperanda *Terra ſancta* decernitur.

1097 *Barri*, de Proceſſione Spiritus Sancti.

1099 *Romanum*, in *Guibertum* Antipapam, & de recupeda *Terra ſancta* in *Saracenos.*

1099 *Hieroſolymitanum*, in quo *Arnulphus* ſubrogatus & *Theodebertus* ſanctæ Sedis *Romanæ* Legatus ſubrogatur.

1100 *Pictavienſe*, in *Philippum* Regem, qui in crimine concubinatus perſeverabat.

1102 *Lateranenſe* aut *Romanum* I. in Imperatorem *Henricum* IV.

1102 *Londinenſe* I. à quo Clerici incontinentes deponuntur.

1102 *Londinenſe* 2. de reformanda Diſciplina Eccleſiaſtica.

1104 *Trecenſe*, in quo *Sylvanectenſis* Epiſcopus à Simoniæ labe ſe purgat.

1105 *Florentinum* in Epiſcopum, qui natum Antichriſtum prædicabat.

1105 *Quintilemburgenſe*, de reformanda Eccleſiaſtica Diſciplina.

1105 *Moguntinum*, in quo *Henricus* IV. in favorem filii ſui *Henrici* V. ponit Imperatoris inſignia.

1106 *Guaſtallinum* in *Longobardia*, ad reducendos ſchiſmaticos ad unitatem.

1107 *Hieroſolymitatum*, in quo *Ebremarus* deponitur ſedis *Hieroſolymitanæ* invaſor.

1107 *Trecenſe*, in Simoniacos.

1107 *Londinenſe*, in inveſtituras à Laicis factas.

1108 *Beneventanum*, eadem de cauſa.

1109 *Rhemenſe*, in Monachos Epiſcopalem Juriſdictionem detrectantes.

1111 *Hieroſolymitanum*, in *Henricum* V. Imperatorem.

1112 *Lateranenſe* 2. in inveſtituras ab *Henrico* V. conceſſas.

1113 *Viennenſe*, eadem de re.

1114 *Be-*

An. *Chriſti.*
1114 *Beneventanum*, in favorem Abbatis Montis *Caſſini.*
1115 *Bellouacenſe*, in *Henricum* Imperatorem.
1116 *Syriæ*, ſedente *Arnulpho* Patriarcha *Hieroſolymitano.*
1116 *Colonienſe*, à quo Imperator iterum excommunicatur.
1116 *Lateranenſe* 3. in quo *Lateranenſe* ſecundum confirmatur.
1118 *Romanum*, à quo Abbati *Montis-Caſſini* titulus Abbatis Abbatum conceditur.
1118 *Capuenſe*,
1119 *Colonienſe*,
1119 *Friſlarienſe*,
1119 *Rhemenſe*, } in *Henricum* quintum.
1119 *Viennenſe*, cujus acta & Canones deſiderantur.
1120 *Samaritanum*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1122 *Lateranenſe* 1, nonum Oecumenicum ſedente *Calixto* Pontifice de recuperandâ a *Saracenis Terrâ ſanctâ.*
1122 *Romanum*, in gratiam Monachorum *Montis-Caſſini.*
1123 *Romanum*, in quo Pontifex *Romanus* & Imperator reconciliati fœdus faciunt.
1124 *Toloſanum*, de Sacramentis in hæreticos.
1124 *Londinenſe*, de reformatione Diſciplinæ Eccleſiaſticæ.
1127 *Trecenſe*, in quo Regula & Veſtimentum Album *Templariis* datur.
1127. *Londinenſe*, de reformanda Diſciplina.
1128 *Ravennatenſe*, in quo *Venetiarum* & *Aquilejenſis* Epiſcopi deponuntur.
1130 *Claromontanum*, in Antipapam *Anacletum.*
1130 *Joarrenſe*, de Eccleſiæ juribus.
1131 *Rhemenſe*, in quo *Anacletus* excommunicatur.
1131 *Leodienſe*, à quo damnatur idem *Anacletus.*
1131 *Moguntinum*, in quo deponitur *Bruno* intruſionis accuſatus.
1132 *Placentinum*, in *Anacletum.*
1134 *Piſanum*, in eundem.
1138 *Northamptoni*, de Beneficiorum diſtributione.
1138 *Londinenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1139 *Lateranenſe* ſecundum, decimum Oecumenicum ab *Innocentio* ſecundo convocatum in Antipapam *Petrum Leonis* filium, & de conſervandis Eccleſiaſticis bonis.
1139 *Winceſtrienſe*, de immunitate Eccleſiæ.
1140 *Senonenſe*, in *Petrum Abaillardum.*

1142 *Win-*

An. *Chriſti.*

1142 *Winceſtrienſe*, in quo Clerus *Anglicanus* dixit electionem Regis ad ſe pertinere.

1142 *Antiochenum*, in quo *Radulphus* Patriarcha *Antiochenus* Simoniæ crimine accuſatur.

1143 *Hieroſolymitanum*, in errores *Armenorum.*

1143 *Londinenſe.*

1146 *Vezeliaci*, de bello in *Saracenos.*

1147 *Pariſienſe*, in *Gilbertum Porretanum.*

1148 *Rhemenſe*, in eundem.

1148 *Trevirenſe*, in quo ſummus Pontifex S. *Hildegardæ* permittit revelationes ſuas ſcriptis mandare.

1151 *Beaugentiacum*, in quo irritatur matrimonium contractum inter *Ludovicum Galliarum* Regem & *Eleonoram* Ducis *Aquitaniæ* filiam, utriſque partibus conſentientibus propter conſanguinitatem.

1160 * *Ticinenſe*, in gratiam *Anacleti* Antipapæ.

1161 * *Lodianum*, in gratiam *Victoris* Antipapæ.

1162 *Londinenſe*, in quo S. *Thomas* eligitur in Epiſcopum *Cantuarienſem.*

1163 *Turonenſe*, in *Victorem* Antipapam.

1164 * *Clarienſe*, in *Anglia*, in quo ſanctus *Thomas Cantuarienſis* Archiepiſcopus & alii Epiſcopi articulis libertatibus *Anglicanæ* Eccleſiæ contrariis ſubſcripſerunt.

1164 * *Northamptoni*, in ſanctum *Thomam Cantuarienſem* Archiepiſcopum.

1168 *Lateranenſe*, in quo *Fridericus* Imperator excommunicatur & deponitur.

1171 *Caſſelienſe* in *Hibernia*, de reformandâ Diſciplinâ.

1172 *Abrincenſe*, in quo *Henricus Angliæ* Rex abſolvitur à cæde ſancti *Thomæ Cantuarienſis* Epiſcopi.

1175 *Londinenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſticâ.

1176 *Lambeſitanum*, in *Albigenſes.*

1177 *Veneticum*, in quo ſummus Pontifex & Imperator pacis fœdus ineunt.

1179 *Lateranenſe* 3. Oecumenicum ab *Alexandro* III. Papa in *Valdenſes*, *Albigenſes* & ſchiſmaticos ab Antipapa *Victore* quarto ordinatos convocatum.

1186 *Pariſienſe*, de bello in *Saracenos.*

1188 *Anglicanum* de Tributis, in favorem belli ſancti in *Saracenos.*

1188 *Pariſienſe*, eâdem de cauſâ.

An. Chriſt.
1195 *Eboracenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1199 *Dalmatiæ*, eadem de re.
1199 *Divionenſe*, in *Philippum*, qui uxorem ſuam repudiaverat.
1202 *Londinenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſticâ.
1203 *Scotiæ*, de obſervatione diei Dominicæ.
1210 *Romanum*, in quo Imperator *Otho* deponitur.
1213 *Lavaurenſe*, in *Petrum* Regem *Arragoniæ*, qui partes Comitis *Toloſani* tuebatur.
1213 *Mureti* in *Occitania*: ad placandum Regem *Arragoniæ*.
1214 *Londinenſe*, in quo *Joannes Angliæ* Rex abſolvitur.
1215 *Montiſpeſſulani*, in quo *Simon* de *Monte forti* Comes earum Provinciarum declaratur, quibus *Albigenſes* ſpoliaverat.
1215 *Lateranenſe* 4. duodecimum Oecumenicum ſedente ſummo Pontifice *Innocentio* tertio in *Albigenſes*: in eo damnatus eſt *Joachimus* Abbas. Primum eſt Concilium, in quo verbum illud *Tranſſubſtantiatio* reperiatur, licet in authoribus, qui centum ante annos degebant, legatur. Adfuerunt Patres ducenti octoginta tres ſupra mille, inter quos ſexcenti ſeptuaginta tres erant Epiſcopi.
1222 *Oxonienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1225 *Germaniæ* vel *Alemanicum*, in Simoniam.
1226 *Vveſtminſterienſe*, in quo ſummus Pontifex per ſuos Legatos propoſuit, ut ſibi concederentur in unaquaque Cathedrali duæ Præbendæ, & in ſingulis Abbatiis duæ partes reditûs.
1227 *Narbonenſe*, in *Raymundum* Comitem *Toloſanum*.
1229 *Tarraconenſe*, in quo irritatur matrimonium inter *Jacobum Arragoniæ* Regem & *Eleonoram* contractum, licet eorum filius *Alphonſus* legitimus declaratus fuerit.
1230 S. *Quintini*, in gratiam *Milonis Belvacenſis* Epiſcopi.
1231 *Laudunenſe*, } eadem de re.
1231 *Noviodunenſe*, }
1231 *Caſtelli-Gonterii* de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1234 *Romanum*, de expeditione in *Saracenos*.
1235 *Narbonenſe*, in quo Canones ad abolendam hæreſim fiunt.
1237 *Londinenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1238 *Coniacenſe*, eadem de re.
1242 *Tarraconenſe*, in *Valdenſes*.

An. *Chriſti.*

1245 *Lugdunenſe* I decimumtertium Oecumenicum ab *Innocentio* IV. convocatum de expeditione in *Saracenos* ad recuperandam *Terram ſanctam:* Concilium illud præterea tentavit *Fridericum* Imperatorem deponere; at ea poteſtas in Principes Chriſtianos, nec ad ſummum Pontificem nec ad Eccleſiam pertinet.

1274 *Lugdunenſe* ſecundum, decimumquartum Oecumenicum ſub *Gregorio* decimo, de recuperandâ *Terrâ ſanctâ.* In errores *Græcorum* & ad recipiendos eos qui in pacem & in ſinum Eccleſiæ redire vellent.

1279 *Tarraconenſe*, de referendo ſancto *Raymundo de Pennaforti* in album ſanctorum.

1281 *Salisburienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1286 *Ravennatenſe*, eadem de re.

1287 *Wirtzburgenſe*, in quo ſummo Pontifici & Imperatori tributa, quæ vellent exigere, denegantur.

1287 *Mediolanenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1291 *Salisburienſe*, ad faciendam unionem *Templariorum* cum Equitibus *Ordinis Teutonici.*

1291 *Londinenſe*, ad expellendos *Judæos* ex *Anglia.*

1292 *Mediolanenſe*, ad ſublevandas neceſſitates *Chriſtianorum* qui erant in *Hieruſalem.*

1292 *Aſchafenburgenſe*, de Diſciplina.

1297 *Lugdunenſe*, eadem de re.

1297 *Londinenſe*, in quo ſtatutum eſt nullum tributum imponi deinceps debere inconſulto Concilio.

1300 *Bajocenſe*, de Diſciplina.

1302 *Romanum*, in *Philippum Pulchrum.*

1310 *Salisburienſe*, de Decimis ad ſanctam ſedem pertinentibus.

1310 *Salisburienſe*, de Diſciplina reformanda.

1310 *Colonienſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1310 *Ravennatenſe*, in gratiam *Templariorum.*

1310 *Moguntinum*, in favorem eorundem.

1311 *Viennenſe*, Oecumenicum decimumquintum, præſide *Clemente* V. cui interfuerunt Reges *Galliarum*, *Angliæ* & *Arragoniæ*, Patriarchæ *Alexandrinus* & *Antiochenus*, & Epiſcopi plures quàm trecenti. Ordo *Templariorum* in eo abolitus eſt, damnata *Fraticellorum*, *Dulciniſtarum*, *Beguardorum* & *Beguinarum* hæreſis, & de recuperandâ *Terrâ Sanctâ* actum eſt.

An. *Chriſti.*

1311 *Ravennatenſe* 2. de Diſciplinâ.
1314 *Ravennatenſe* 3. eadem de re.
1315 *Salmurienſe*, de Juriſdictione Eccleſiaſtica.
1315 *Nogienſe*, in gratiam Clericorum.
1317 *Silvanectenſe*, eadem de re.
1317 *Ravennatenſe* 4. de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1322 *Vallis-oleti* in *Hiſpania* Diœceſis *Palentiæ*, de Diſciplina.
1324 *Toletanum*, de Diſciplina.
1326 *Avenionenſe*, eadem de re.
1327 *Avenionenſe*, in Antipapam *Nicolaum* V.
1341 *Conſtantinopolitanum*, in gratiam *Gregorii.*
1341 *Anglicanum*, in favorem eorum, qui Beneficia ambiunt.
1342 *Londinenſe*, de Diſciplina.
1344 *Noviodunenſe* de Juriſdictione Eccleſiaſtica.
1347 *Pariſienſe*, de Eccleſiaſtica Diſciplina.
1347 *Toletanum*, de Eccleſiæ immunitate.
1351 *Biterrenſe*, de Diſciplina.
1355 *Toletanum*, de autoritate conſtitutionum Synodalium.
1362 *Lambetanum* in *Anglia*, de honorariâ Presbyterorum retributione.
1365 *Andegavenſe*, de Diſciplina.
1368 *Lavaurenſe*, de Religione & Diſciplina.
1382 *Londinenſe*, in *Wicleſum.*
1386 *Salisburienſe*, de Diſciplina.
1388 *Palentiæ* in *Hiſpania*, à *Petro* de *Luna* Antipapa facto poſtea.
1391 *Londinenſe*, à *Guillelmo* de *Curteniaco* Archiepiſcopo *Cantuarienſi.*
1396 *Londinenſe*, in *Wicleſum.*
1399 *Cantuarienſe*, de Eccleſiæ immunitate.
1409 *Friulinum*, Diœceſis *Aquilejenſis* in ſchiſmaticos.
1409 * *Arragoniæ*, in quo *Petrus* à *Luna* Antipapa eligitur ſub nomine *Benedicti* XIII.
1409 * *Perpinianenſe*, in quo præcedens Synodus confirmatur.
1409 *Piſanum*, habetur in *Gallia* decimumquartum Oecumenicum eo quod a Cardinalium Collegio ſervatis omnibus juris formulis fuerit convocatum, ſede vacante propter electos ſimul duos Pontifices, qui Sedem *Romanam* am-

 biebant,

An. *Chriſti.*

biebant, & uterque tum *Benedictus* XIII. & *Gregorius* XII, depoſiti ſunt, & in eorum loco ſuffectus *Alexander* V. qui Concilium illud approbavit, & *Conſtantienſem* ſequentem Synodum indixit.

1414 *Conſtantienſe*, habetur in *Gallia* decimumquintum Oecumenicum vocatum, eo quòd à *Joanne* XXIII. *Alexandri* V. legitimo ſucceſſore convocatum fuerit tanquam appendix & continuatio Concilii *Piſani*, in quo *Joannes* XXIII. ſponte Pontificatum abdicavit ad ſedandum ſchiſma, & ejus loco *Martinus* V. electus eſt, qui probavit quæcunque geſta fuerant in Concilio. Hæreſes *Viclefi* & *Joannis Hus* proſcriptæ ſunt. Anno 1414. inceptum & 1418. abſolutum.

1420 *Ticinenſe*, à Concilio *Conſtantienſi* indictum quod *Baſileenſi* initium dedit, & poſtea *Siennam* translatum propter graſſantem morbum peſtiferum.

1422 *Siennenſe*, *Ticinenſis* Synodi appendix, à quo decretum unum in Schiſmaticos editum eſt.

1424 *Tortoſæ*, de Schiſmate.

1429 *Baſileenſe*, in agro *Ticinenſi* inceptum poſtea *Siennæ* continuatum ab *Eugenio* IV. deinde convocatum, qui ſexdecim priores Seſſiones probavit & alias irritavit à vigeſima ſextà incluſivè, quas etiam Eccleſia *Gallicana* 26. priores Seſſiones quæ ad ſolam ferè *Bohemorum* condemnationem pertinent approbandas retinuit, quibus Decretum de Immaculata V. *Mariæ* Conceptione XXXVI. Seſſionis ſacræ Theologiæ *Pariſienſis* facultas adjunxit; eam Synodum *Eugenius* IV. *Ferrariâ* tranſtulit poſtea *Florentiam.*

1431 *Bituricenſe*, de Pragmatica ſanctione.

1438 *Florentinum*, *Ferrariæ* inceptum ab *Eugenio* IV. anno Salutis 1438. ad tollendum Schiſma *Græcorum* cum *Latinis*, cui interfuit *Joannes Palæologus* Orientis Imperator cum Patriarcha *Conſtantinopolitano.* Plurimi Theologi Doctores decimiquinti ſæculi Concilium illud tanquam Oecumenicum non agnoſcebant, nunc autem ab omnibus recipitur.

1439 *Friſinghenſe*, de Diſciplina.

1440 *Turonenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1441 *Conſtantinopolitanum* in Eccleſia ſanctæ *Sophiæ*, cujus Synodi ſuppoſititia ſunt acta.

1442 * *Lugdunenſe*, in quo *Felix* V. ſponte Pontificatum abdicavit.

1449 Co-

An. *Chriſti.*

1449 *Colonienſe*, } de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1452 *Sueſſionenſe*,
1456 *Eboracenſe*,

1470 *Colonienſe*, judiciariâ formâ.

1473 *Toletanum* aut *Arendæ*, eo quòd in ea urbe habitum fuerit de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1473 *Senonenſe*, de veneratione Eccleſiis debita.

1485 *Turonenſe*, de injuriis quibus à Summo Pontifice *Galli* afficiebantur.

1511 * *Piſanum*, tanquam Generale convocatum ab Eminentiſſimis Cardinalibus *Carvacalio* atque *Briconnetto*, & *Mediolani* in *Julium* ſecundum continuatum.

1512 *Lateranenſe* quintum anno 1512. inceptum ſub *Julio* ſecundo & ſub *Leone* decimo abſolutum anno 1517. in Synodum *Piſanam*, de recuperanda *Terra ſancta*, de Diſciplina Eccleſiaſtica & abroganda pragmatica ſanctione. De Oecumenicitate hujus Concilii inter ſe diſputant Theologi: & *Ultramontani* Doctores, ut *Bellarminus*, liberam hac de re diſſentiendi facultatem præbuerunt eo quòd *Leo* x. acriter nimis Eccleſiæ *Romanæ* jura tuitus fuerit.

1545 *Bituricenſe*, in *Lutherum.*

1548 *Colonienſe*, de reformando Clero.

1549 *Tridentinum*, decimumnonum Oecumenicum & ultimum anno 1545. inceptum & anno 1563. conſummatum, in *Lutherum*, *Zuinglium* & *Calvinum*, & de reformanda Eccleſiaſtica Diſcipl. *Bononiam* anno 1547. translatum, & octo poſt menſes demum *Tridentum* revocatum. Quo in loco ter interruptum fuit, & toties reſumptum. Hujus tandem Canones in *Gallia* de dogmate venerantur, de Diſciplina verò reſpuuntur.

1549 *Trevirenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1565 *Colonienſe*, 2. de reformandis moribus.

1565 *Trevirenſe* 2. de fide catholica & Diſciplina Eccleſiaſtica.

1565 *Mediolanenſe*, 1. 2. 3. 4. 5. 6. à S. *Carolo Borromeo* habitum ab anno 1565. ad annum uſque 1582.

1575 *Toletanum*, de obſervatione Canonum Concilii *Tridentini.*

1575 *Conſtantinopolitanum*, in quo *Joſephus* Patriarcha *Conſtantinopolitanus* propter Simoniæ crimen deponitur.

1575 *Tortoſanum*, de Diſciplina.

An. *Chriſti.*

1581 *Rothomagenſe*, eadem de re.

1582 *Cairitanum*, de unione *Coptos* inter & *Latinos.*

1583 *Rhemenſe*, de obſervatione Canonum Concilii *Tridentini.*

1583 *Burdigalenſe*, de Inſtitutione & Regula Seminariorum.

1583 *Turonenſe*,
1583 *Andegavenſe*, } de Diſciplina Eccleſiaſtica.
1584 *Bituricenſe*,

1585 *Mexicanum*, de modo & ratione vivendi *Indorum* ad fidem *Chriſtianam* converſorum.

1590 *Tolozanum*, de Diſciplina.

1594 *Avenionenſe*, de Obſervatione Canonum Concilii *Tridentini.*

1599 *Damprienſe* in *India*, in hæreſim *Neſtorianam.*

1607 *Mechlinienſe*, de Diſciplina.

1609 *Narbonenſe*, eadem de re.

1612 *Senonenſe*, in Tractatum *Richerri* Doct. *Sorb.* de Eccleſiaſtica poteſtate.

1612 *Aquenſe*, eadem de cauſa.

1612 *Meſopotamiæ*, ab *Elia Babyloniæ* Patriarcha ad recipiendam fidei profeſſionem *Pauli* v.

1624 *Burdigalenſe*, de Diſciplina Eccleſiaſtica.

1639 *Conſtantinopolitanum*, in *Calviniſtas.*

1652 *Conſtantinopolitanum* aliud à *Parthenio* convocatum in eoſdem hæreticos.

TABULA CHRONOLOGICA Hæreticorum.

Primo Eccleſiæ Sæculo.

Simon Magus, primus hæreſiarcha exiſtimavit donum Dei pecunia poſſideri, docuit præterea mundum non eſſe creatum à Deo: ſe eſſe Deum, qui in *Samaria* apparuit ut Pater, in *Judæa* ut Filius, in gentibus ut Spiritus Sanctus, non eſſe liberum arbitrium: non eſſe neceſſaria opera bona: animas migrare de corpore in corpus.

Menander, *Saturninus*, *Baſilides*, diſcipuli *Simonis.*

Nicolaus, unus ex ſeptem primis Diaconis docuit licere fornicari,

nicari, & veſci Idolothytis. Alii tamen exiſtimant, *Nicol. Diacon.* fuiſſe virum probum; ſed *Nicolaitas* qui arguuntur & qui ea docebant fuiſſe Hæreticos, falſo nomine *Nicolaitas* dictos.

Cerinthus & *Ebion* ejus diſcipulus, *Ieſum* eſſe purum hominem ex *Joſeph* & *Maria* natum docuerunt.

Secundo Sæculo.

Chiliaſtæ, qui docent Sanctos regnaturos mille annos poſt Reſurrectionem cum *Chriſto* in Terris: cœperunt tempore S. *Joannis* per *Papiam* ejus diſcipulum.

Gnoſtici, autore *Carpocrate*, vel *Nicolao*, vel *Valentino*. Docuerunt animam eſſe de ſubſtantiâ Dei. Unum eſſe Deum bonum, alterum malum, & alia id genus.

Carpocrates docuit *Ieſum Chriſtum* ex *Joſeph* natum, mundum ab Angelis factum, nihil eſſe bonum vel malum, niſi opinione hominum. Omnia opera eſſe exercenda, quantumvis peſſima, & toties animam ad corpus quaſi ad carcerem redituram, donec expleat: juxta illud, non exibis inde, donec reddas noviſſimum quadrantem.

Cainani indè dicti ſunt, quod *Cain*, *Judam*, *Sodomitas*, *Chore*, *Dathan* & *Abiron* ſalvatos eſſe dicunt: Negant Carnis Reſurrectionem.

Valentinus, innumeras fabulas invenit.

Marcion duo principia poſuit, unum bonum, alterum malum.

Hermogenes poſuit materiam Deo coæternam, & in Deo unam tantum eſſe perſonam.

Tertio Sæculo.

Montanus Phryx, unde *Cataphryges*, aſſeruit ſe Paracletum eſſe, & plurimos ſeduxit, inter quos ipſum etiam *Tertullianum*.

Origenes ex Philoſophiâ *Platonis* deceptus, multa docuit contra Fidei veritatem, præſertim de origine animarum, de reſurrectione corporum, de ſalvatione Dæmonum.

Helcheſeitæ docebant licitum eſſe fidem ore negare, modò in corde retineretur.

Rebaptizantes, in *Africa*, *Agrippino*, qui S. *Cyprianum* in Epiſcopatu *Carthaginenſi* præceſſit, auctore exorti ſunt. Docuerunt baptizatos ab hæreticis, iterum eſſe in Eccleſia baptizandos:

zandos: & quamvis *Agripp.* & S. *Cyprian.* hæretici appellari non poſſint, cum Eccleſiæ Communionem nunquam reliquerint, tamen poſteri eorum *Donatiſtæ*, qui pertinaciter *Anabaptiſmum* defenderunt, meritò hæretici habiti ſunt.

Novatiani à *Novatiano* Presbytero *Romano*, & à *Novato* Presbytero *Carthaginenſi* dicti ſunt, docuerunt non eſſe baptizatos ſacro chriſmate confirmandos, & ſecundas nuptias eſſe illicitas.

Sabellius Noëti diſcipulus, docuit Patrem & Filium & Spiritum Sanctum eſſe unam perſonam, ſed nomina tria.

Paulus Samoſatenus Epiſcopus affirmavit, *Chriſtum* non eſſe Deum, ſed hominem tantum. Circumciſionem ſervandam, non baptizandum in nomine trium Perſonarum Divinarum.

Manes ſive *Manichæus* ann. 4. *Aurelian.* agnoſci cœpit: docuit, duo eſſe principia coæterna, unum bonum, alterum malum, nihil eſſe verè ſpirituale, ſed omnia eſſe corporalia, hominem non eſſe liberi arbitrii compotem, & omnium peccatorum cauſam eſſe naturam mali principii. *Manichæum* eſſe Spiritum Sanctum Paracletum quem *Chriſtus* promiſit, Carnem & vinum eſſe res immundas natura ſua, & ideo ab iis abſtinendum eſſe. Animas migrare de corpore in corpus. Vetus Teſtamentum eſſe à malo principio, & ideo rejiciendum.

Quarto Sæculo.

Donatus initio Schiſma fecit, poſtea hæreſim condidit. Docuit rebaptizandos eſſe, qui prius ab hæreticis baptizati fuerant; in ſola *Africa*, & in ſola parte *Donati* eſſe Eccleſiam.

Arius Presbyter *Alexandriæ*, docuit Filium Dei eſſe creaturam, non eſſe coëſſentialem Patri; *Chriſtum* hominem non habere animam; ſed ejus loco eſſe verbum.

Photinus Sirmienſis Epiſcopus docuit, *Chriſtum* non eſſe Deum, ſed purum hominem, Deum non eſſe trinum.

Macedonius Epiſcopus *Conſtantinopolitanus*, docuit Filium quidem Dei eſſe Patri per omnia ſimilem, ſed Sanctum Spiritum eſſe creaturam.

Aëtius & *Eunomius* ejus diſcipulus docuerunt Filium Dei eſſe diſſimilem Patri, Spiritum Sanctum eſſe creaturam Filii, opera non eſſe neceſſaria, ſed fidem ſolam ſufficere ad ſalutem.

Aëtius quia Epiſcopatum obtinere non potuit, docere cœpit Epiſcopos & Presbyteros eſſe omnino æquales; addit non eſſe

orati-

orationes & ſacrificia offerenda pro defunctis, non eſſe ſervanda jejunia & Feſta ab Eccleſia indicta.

Apollinarius Laodicenus Grammaticus, & Poëta melior quàm Theologus, docuit verbum Dei accepiſſe carnem humanam ſine anima rationali, Divinas Perſonas eſſe inæquales; magnum videlicet eſſe Spiritum Sanctum, majorem Filium, maximum Patrem.

Vadius Anthropomorphitarum auctor, docuit Deum habere formam humanam.

Quinto Sæculo.

Helvidius docuit Beatam Virginem poſt *Chriſti* Nativitatem habuiſſe ex *Joſeph* alios filios.

Priſcillianus docuit, animas eſſe ejuſdem ſubſtantiæ cum Deo; mundum creatum à Principio maligno, & alia multa ſtultiſſima.

Jovinianus docuit peccata eſſe paria, præmia ſanctorum eſſe æqualia, Virginitatem non præſtare conjugio & alia.

Vigilantius docuit non eſſe honorandas reliquias Sanctorum, inanem eſſe invocationem Sanctorum.

Pelagius Brito Monachus, anno Domini 415. cœpit docere, peccatum Originale non eſſe in hominibus, ſine Dei gratia poſſe impleri omnia mandata & alia.

Neſtorius Epiſcopus *Conſtantinopolitanus* anno 430. cœpit docere Beatam Virginem non eſſe matrem Dei & in *Chriſto* duas eſſe perſonas, alteram divinam, alteram humanam.

Eutyches Abbas, ut *Neſtorio* contradiceret, docuit in *Chriſto* unam eſſe perſonam & unam naturam. Atque hæ duæ hæreſes uſque in noſtra tempora durant in partibus Orientis.

Pacificantes dicti ſunt, qui auctore *Zenone* Imperatore, unionem quandam facere volebant inter Catholicos & *Eutychianos*.

Petrus Gnapheus Epiſcopus *Antiochenus*, ad errores *Eutychetis* addidit, ut in triſagio poneretur Crux; videlicet ſanctus Deus, ſanctus fortis, ſanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis, ex quo videbatur ſentire totam Trinitatem fuiſſe crucifixam.

Sexto Sæculo.

Julius Halicarnaſſius auctor eorum qui docuerunt *Chriſti* corpus à conceptione impaſſibile.

Agnoitæ auctore *Themiſtio* Diacono *Timothei Alexandr.* Epiſcopi, ad errores *Eutychetis* & *Dioſcori*, addiderunt, *Chriſtum* ignorare diem judicii.

Jacobus Syrus docuit candenti ferro inurendam frontem baptizatorum.

Septimo Sæculo.

Philoponus Tritheitarum auctor fuit, qui tres Perſonas Divinas, tres Deos eſſe volunt.

Armeni ſequebantur errores *Eutychianorum*, & multa addebant.

Monothelitæ, à *Cyro* Epiſcopo *Alexandrino* & *Sergio Conſtantinopolitano* originem ducunt: initium hujus hæreſis fuit ann. 630. doctrina eorum erat, in *Chriſto* unam tantum fuiſſe voluntatem, & unam operationem, ex quo ſequebatur, unam tantum fuiſſe naturam.

Octavo Sæculo.

Iconomachi, id eſt, Oppugnatores ſacrarum Imaginum, fuerunt ſemper *Hebræi* & *Muhamedani*; nam *Ezides* Rex *Arabum* perſuaſus à quodam *Hebræo* malefico, in toto Regno ſuo juſſit imagines è Templis *Chriſtianis* auferri, & *Leo Iſauricus* alio *Hebræo* impulſore, edictum propoſuit, ut ubique ſacræ Imagines de Templis tollerentur: unde *Iconomachus* dictus eſt, ut teſtantur *Cedrenus*, *Zonaras*, *Paulus Diaconus* & alii Hiſtorici.

Felix Urgelitanus & *Elipandus* Epiſcopus *Toletanus* docuerunt *Chriſtum* eſſe filium Dei adoptivum, & damnati ſunt tanquam renovantes *Neſtorianiſmum* in Concilio *Francofordienſi*, & ab *Hadriano* Papa in Epiſtolis ad Epiſcopos *Gallleciæ*.

Nono Sæculo.

Claudius Epiſcopus *Taurinenſis*, docuit non eſſe venerandam Crucem Domini, nec Sepulchra & Reliquias Sanctorum, peregrinationem ad limina Apoſtolorum eſſe inutilem.

Michaël Balbus Imperator, teſte *Cedreno* & *Zonara* Reſurrectionem corporum negabat, Prophetas irridebat, ſcortationem peccatum non eſſe dicebat, *Judam* proditorem inter Beatos collocabat.

Undecimo

Undecimo Sæculo.

Græci cœperunt quidem tempore *Nicolai* primi, auctore *Photio*, ſchiſma facere: tamen hoc tempore apertiſſimè ſe ab Eccleſia *Romana* diviſerunt, & errores ſuos de Proceſſione Spiritus Sancti à ſolo Patre, & de ſacrificio non celebrando in azymo, & de primatu ſummi Pontificis, & alios defendere cœperunt.

Berengarius, Archidiaconus *Andegavenſis*, docuit, in Euchariſtia non eſſe verum *Chriſti* corpus & ſanguinem; deinde, cum hunc errorem revocaſſet, docuit, cum corpore *Chriſti* eſſe etiam ſubſtantiam panis, addidit, parvulos non eſſe baptizandos, ſed adultos tantum. Itaque viam aperuit hæreticis noſtri temporis, *Zuinglianis* in primo errore; *Lutheranis* in ſecundo & *Anabaptiſtis* in tertio; tandem tamen reſipuit, & in fide catholica obiit.

Bogomiles auctore *Baſilio*, qui ab *Alexio Comneno* Imperatore in theatro exuſtus fuit, docebat non eſſe in Deo Trinitatem, Deum humana forma præditum eſſe, mundum à Dæmonibus creatum, & alia.

Duodecimo Sæculo.

Petrus de *Brucis* & *Henricus*, ex Monacho apoſtata, docebant, parvulos non baptizandos, Cruces conculcandas, nullum eſſe in Eccleſia ſacrificium, non eſſe invocandos Sanctos, nec pro mortuis orandum, & alia.

Petrus Abailardus & *Arnoldus Brixienſis*, S. *Bernardi* tempore, docebant, gradus eſſe inæquales in Divinis Perſonis, fidem ſine ratione admittendam non eſſe, & alia id genus multa.

Cathari hæretici docebant, mundum factum eſſe à Dæmonibus, Sacramenta nihil valere, & alia.

Valdeſius, unde *Valdenſes*, qui & *pauperes* de *Lugduno*, anno 1170. docere cœpit, non eſſe obediendum Pontifici *Romano*: poteſtatem abſolvendi a peccatis & conficiendi Euchariſtiam laicis etiam eſſe conceſſam: Indulgentias nihil valere: non extare Purgatorium: Sanctos non attendere precibus noſtris: feſta & jejunia indicta non eſſe ſervanda & alia.

Petrus Joannis hoc tempore docuit, *Chriſto* latus perforatum adhuc viventi: animam rationalem non eſſe formam corporis:

poris: Eccleſiam univerſalem eſſe *Babylonem* de Apocalypſi, & Papam eſſe myſticum Antichriſtum.

Decimo-tertio Sæculo.

Almaricus, Doctor *Pariſienſis*, docuit, legem Dei Patris duraſſe uſque ad *Almaricum*, legem Spiritus Sancti uſque ad finem mundi. Docuit multa alia pernicioſiſſima.

Albigenſes, tempore *Innocentii* III. & fortè antea exorti ſunt, qui non ſolum concionibus, ſed etiam armis Eccleſiam vexaverunt. Errores eorum recenſet S. *Antoninus* in Summa Theologica p. 4. tit. 11. c. 7. quod videlicet ponerent duo principia coæterna, unum bonum, alterum malum, more *Manichæorum*, & alia id genus.

Gulielmus de S. *Amore*, Doctor *Pariſienſis*, tempore *Alexandri* Papæ VI. odio Religioſorum mendicantium, docuit, illicitum eſſe omnia relinquere, niſi quis cogatur. Quod idem *Deſiderius Longobardus* docuit & addidit, non eſſe licitum inſtituere, vel ingredi ordinem religioſum, qui non habeat poſſeſſiones, ſaltem in communi.

Fraticelli, auctore quodam *Hermanno*, cum *Dulcitio Novarienſi* hæreſim ſuam inchoarunt docentes, autoritatem *Romanæ* Eccleſiæ ceſſaſſe propter malitiam Prælatorum: ſe ſolos eſſe veram Eccleſiam, & perfectos ut erant Apoſtoli, ſe nulli debere obedire, & quod ſecta ipſorum ſit immediatè à *Chriſto*, quòd omnes Pontifices à tempore S. *Sylveſtri* fuerunt prævaricatores, excepto *Cæleſtino* V. hæc & ſimilia damnavit *Bonifacius* VIII.

Decimo-quarto Sæculo.

Begardi & *Beguinæ*, auctore *Bogonato* (erant autem *Begardi* Monachi, & *Beguinæ* Moniales, ſed abſque votis) docebant, hominem poſſe in hac vita fieri impeccabilem, & non teneri amplius ad jejunia vel orationem, & in gratia creſcere non poſſe, & alia id genus.

Lollardus Gualtero docuit, *Luciferum* injuſtè à Deo damnatum, ut teſtatur *Trithemius* in Chronico anni 1315. ubi alios etiam errores recenſet.

Marſilius de *Padua* & *Joan.* de *Janduno* multos errores docuerunt, quos damnavit *Joannes* XXII. in extravaganti quæ incipit, licet juxta doctrinam. Summa errorum eſt, quod

S. *Pe-*

S. *Petrus* non fuerit caput Eccleſiæ, & quod *Chriſtus* ſolveret didrachma neceſſitate coactus, non ex condeſcenſione.

Flagellantes orti quidem ſunt in *Italia*, ſed in *Germania* maximè propagati. Docebant, non poſſe ſalvari eos, qui non ſe baptizarent in proprio ſanguine, flagellantes ſe nodoſis funibus: Sacramenta & cætera bona contemnebant: Purgatorium in alia vita eſſe negabant. Denique plurimis erroribus laborabant.

Joannes Wiclephus Anglus anno 1372. hæreſim perniciosiſſimè docere cœpit.

Decimo-quinto Sæculo.

Joannes Hus Bohemus ex libris *Wiclephi* hæreſes hauſit & propagavit in *Bohemia.* Errores ejus referuntur & damnantur in *Conſtantienſi* Synodo, Seſſ. 15.

Huſſitæ dividuntur in varias ſectas. Alii enim dicuntur *Orebitæ*, alii *Thaboritæ*, alii *Orphani*, alii *Adamitæ* ſive *Pichardi*, auctore quodam *Gallo*, qui dicebatur *Pichardus*, & *Bohemos* multos ſeduxit, dicens, ſe eſſe filium Dei & vocari *Adamum.*

Hermannus Riſſvich, natione *Batavus*, tempore *Alexandri* VI. docuit, animam mori cum corpore, nullum eſſe infernum, *Chriſtum* fuiſſe ſtultum, fidem noſtram eſſe fabuloſam, Euangelium falſum.

Decimo-ſexto Sæculo.

Martinus Lutherus, *Germanus* hæreſiarcha & Pater hæreſiarcharum anno Domini 1517. perturbare cœpit Eccleſiam & perturbavit. Docuit errores plurimos; ſed præcipui ſunt, hominem ſola fide juſtificari; liberum arbitrium periiſſe per peccatum; Papam eſſe Antichriſtum; in Euchariſtia remanere ſubſtantiam panis cum corpore *Chriſti*; Indulgentias nihil valere; non eſſe Purgatorium; per Sacramenta non dari gratiam; peccata cum remittuntur, non deleri, ſed non imputari, & alia id genus multa.

Andreas Caroloſtadius, qui primus ex diſcipulis *Lutheri* uxorem publicè duxit, cum eſſet Sacerdos, & cum eo *Huldricus Zuinglius* & *Joannes Oecolampadius* Sacramentariam hæreſim inchoarunt anno 1536. docentes, in Euchariſtia non eſſe corpus *Chriſti*, niſi in ſigno, & addiderunt Imagines *Chriſti* & Sanctorum eſſe confringendas.

Baltha-

Balthazar Pacimontanus & *Bernardus Rothmanus* Sectam *Anabaptiſtarum* inſtituerunt anno 1527. quæ etiam proles *Lutheraniſmi* eſt, & in varias Sectas diviſa. Docent hi, non eſſe parvulos baptizandos, & ſi baptizati fuerint, iterum eſſe baptizandos, quando adulti erunt. Alios plurimos errores docuerunt.

Philippus Melanchthon, *Lutheri* diſcipulus, confeſſionem *Auguſtanam* compoſuit anno 1530. unde *Confeſſioniſtæ* & *molles Lutherani* dicti ſunt, qui eam ſequuntur: multos habent errores, ut, quod partes pœnitentiæ ſint duæ tantum, contritio & fides, id eſt, terrores conſcientiæ & fides, qua credimus, per *Chriſtum* nobis remiſſa eſſe peccata.

Joannes Calvinus, *Noviodunenſis*, *Zuinglii* diſcipulus, contempto magiſtro, propriam familiam inſtituit an. 1538. docuit, filios baptizatorum naſci ſanctos: gratiam ſemel habitam non poſſe amitti: Omnes veros fideles eſſe prædeſtinatos: hæc & his ſimilia habentur in libris quatuor Inſtitutionum: Obiit anno 1567. morbo pediculari, teſte *Surio* in Hiſtoria ad hunc annum, & blaſphemans ac deſperans, teſte *Hieronymo Balſeco* in ejus vita.

Michaël Servetus, *Hiſpanus*, cum eſſet annorum 25. ſummum ſe orbis Prophetam eſſe jactabat, ſcripſit autem libros ſeptem de erroribus Trinitatis, in quibus docuit, nullam eſſe in Deo realem generationem: non eſſe in Deo perſonarum diſtinctionem: non debere homines baptizari niſi ann. 30. tandem ann. 1555. ab ipſo *Calvino Genevæ* igni traditus eſt.

David Georgius, *Delphis* in *Batavia* natus, prædicavit, ſe eſſe eximium Prophetarum, & filium Dei *Chriſto Ieſu* majorem, & anno tertio poſt mortem reſurrecturum & Regnum *Iſraël* reſtituturum: ſed jam anni circiter ducenti ab ejus obitu præterierunt, & nondum ſurrexit, neque reſurget, niſi in die noviſſimo, cum aliis impoſtoribus Gehennæ æternis ignibus cruciandus.

Caſpar Swenckfeldus, unus ex *Confeſſioniſtis*, propria dogmata adinvenit, humanam *Chriſti* naturam poſt Aſcenſionem in Divinam eſſe mutatam, & ſolo Spiritu contentos nos eſſe debere, vocale verbum, tanquam occidentem litteram, eſſe rejiciendum.

Andreas Oſiander, unus ex *Confeſſioniſtis*, ſed propter novas hæreſes, ipſis etiam *Confeſſioniſtis* hæreticus, docuit: charitatem, & juſtitiam, & ſapientiam, quibus homo juſtus

& ſa-

& ſapiens eſt, eſſe ipſam Dei eſſentiam, & *Chriſtum* juſtificare homines ſolum juxta naturam Divinam.

Jo. Brentius, non minimus inter *Confeſſioniſtas*, docuit, *Chriſti* humanitatem ab ipſa Incarnatione ſemper fuiſſe ubique. Unde nati ſunt *Ubiquiſtæ*, adverſus quos acriter diu pugnarunt *Theodor. Beza* & alii.

Matthias Flaccius, *Illyricus*, auctor præcipuus hiſtoriæ centuriatæ *Magdeburgenſis*, & *Lutheranorum* rigidorum pater, præter alia ſtultiſſima dogmata, docuit, peccatum originale eſſe ſubſtantiam.

Libertini, auctore quodam *Quintino Piccardo*, docent, licitum eſſe ſimulare & diſſimulare fidem & Religionem, & cum omnibus communicare: unum eſſe tantùm Spiritum immortalem: Angelos & animas hominum non eſſe immortales: *Chriſtum* non verè obiiſſe in cruce, ſed opinione tantùm. Alia docent multa, ſed clam & inter ſe: quorum non alium auctorem habemus, niſi *Joannem Calvinum* hæreſiarcham, in libro contra *Libertinos*, ubi dicit ſibi notum eſſe, multa millia eſſe in hac Secta.

Valentinus Gentilis, patria *Conſentinus*, ann. 1558. *Arianiſmum* renovans docere cœpit, tres Perſonas Divinas eſſe tres Spiritus æternos, eſſentiali numero differentes, ſed Patrem eſſe majorem Filio & Spiritu Sancto. Ob quam hæreſin ab ipſis hæreticis *Bernæ* capite plexus eſt. Extat hæc hiſtoria apud *Benedictum Aretium*, quem citamus, quia alios non habemus.

Franciſcus David, cum cæteris Miniſtris *Tranſilvanis*, novis *Samoſatenis*, & *Ebionitis*, docet, ſolum Patrem eſſe Deum verum, Filium & Spiritum Sanctum eſſe virtutes Dei non diſtinctas à Patre, perſona vel relatione: *Chriſtum* eſſe purum hominem, ſed dici Verbum Dei, quia verba annunciavit, quomodo *Joann. Baptiſta* dicitur *Vox*.

FINIS.

INDEX

INDEX

Succeſſionum, quæ in hac Tertia Parte continentur.

Canonium Epocharum celebriorum. 3
SUCCESSIO I. *Patriarchæ.* 7
—— II. *Judices* Hebræorum. ibid.
—— III. *Reges* Hebræorum. 8
—— IV. *Reges* Judæ. 9
—— V. *Reges* Iſraël. ibid.
—— VI. *Pontifices* Hebræorum. 10
—— VII. *Reges* Ægypti. 13
Reges Thebani. ibid.
SUCCESSIO VIII. *Reges* Thinitæ. 15
—— IX. *Reges* Memphitæ. 16
—— X. *Reges inferioris* Ægypti. 17
—— XI. *Reges* Ægypti *Paſtores.* 18
—— XII. Ægyptiorum *Reguli.* 19
—— XIII. Sicyoniorum *Reges.* 20
—— XIV. Aſſyriorum *Reges.* 21
—— XV. Medorum *Reges.* 22
—— XVI. Babyloniorum *Reges.* ibid.
—— XVII. *Poſteriores* Aſſyriorum *Reges.* 23
—— XVIII. Perſarum *Reges.* 24
—— XIX. Ægypti *Reges ſucceſſores* Alexandri Magni. 25
—— XX. Syriæ *Reges*, *ſeu* Seleucidæ, *ſucceſſores* Alexandri Magni. ibid.
—— XXI. *Reges* Argivorum. 27
Continuantur Argivorum *Reges.* 28
SUCCESSIO XXII. Athenienſes *Reges.* ibid.
—— XXIII. *Archontes Perpetui apud* Athenienſes. 29
—— XXIV. *Archontes Decennales apud* Athenienſes. ibid.
—— XXV. *Archontes Annui apud* Athenienſes. ibid.
—— XXVI. Lacedæmonii *Reges.* 38
—— XXVII. *Prima Familia* Heraclidarum Lacedæmoniorum. 39
—— XXVIII. *Altera familia Regum* Lacedæmoniorum, *quæ eſt* Proclidarum. 40
—— XXIX. *Reges* Meſſenii. ibid.

SUC-

SUCCESSIO XXX. *Reges* Arcades. 41
—— XXXI. Trojanorum *Reges.* ibid.
—— XXXII. Cretenſium *Reges.* ibid.
—— XXXIII. Corinthiorum *Reges.* 42
—— XXXIV. Heraclidæ Corinthiorum. ibid.
—— XXXV. Bacchiadæ Corinthiorum. ibid.
—— XXXVI. Mycenæorum *Reges.* 43
—— XXXVII. Latini *Reges* Aborigines dicti. ibid.
—— XXXVIII. Romanorum *Reges.* 44
—— XXXIX. *Conſules* Romani. ibid.
—— XL. *Veteres* Syriæ *Reges.* 125
—— XLI. *Alterius in* Syriâ *Provincia Reges.* ibid.
—— XLII. *Reges* Damaſci. ibid.
—— XLIII. Lydiæ *Reges* Atyadæ. ibid.
—— XLIV. Heraclidæ Lydiæ *Reges.* 126
—— XLV. Mermnadæ Lydiæ *Reges.* ibid.
—— XLVI. Tyrii *Reges.* ibid.
—— XLVII. Macedonum *Reges.* 127
—— XLIX. Pergami *Reges.* 128
—— L. Parthorum *Reges.* ibid.
—— LI. Perſarum *Reges ætatis mediæ.* 129
—— LII. *Summi Pontifices.* 130
Tabula Chronologica Schiſmatum & Antipaparum. 156
SUCCESSIO LIII. Romanorum *Imperatores.* 161
—— LIV. *Imperatores Occidentis.* 167
—— LV. *Imperatores Orientis.* 178
—— LVI. *Imperatores* Franci *in Oriente.* 187
—— LVII. Turcæ *Imperatores.* 188
—— LVIII. *Reges* Italiæ Oſtrogothi. 190
—— LIX. Longobardorum *Reges in* Italia. ibid.
—— LX. *Exarchæ* Ravennæ. 191
—— LXI. *Reges* Francorum. 192
—— LXII. Burgundiæ *Reges.* 203
—— LXIII. *Reges* Burgundiæ Transjuranæ. ibid.
—— LXIV. *Reges* Hiſpaniæ. 204
—— LXV. Caſtiliæ *Comites.* 205
—— LXVI. *Reges* Caſtiliæ. ibid.
—— LXVII. *Reges* Suevorum *in* Galliciâ & Luſitaniâ. 206
—— LXVIII. Arragoniæ *Reges.* ibid.
—— LXIX. *Reges* Navarræ. 207
—— LXX. Luſitaniæ *Reges.* 208

SUCCESSIO LXXI. Angliæ *Reges.*
—— LXXII. Scotiæ *Reges.* 210
—— LXXIII. Daniæ *Reges.* 211
—— LXXIV. Suecorum *Reges.* 212
—— LXXV. *Duces ac* Poloniæ *Reges.* 213
—— LXXVI. *Duces ac* Bohemiæ *Reges.* 214
Concilia omnia Generalia & Provincialia. 215
Tabula Chronologica Hæreticorum. 247

WRS.

RARE 86-B
24090

THE GETTY CENTER
LIBRARY